Vollständiges
Handwörterbuch
der
deutschen und polnischen Sprache
in vier Bänden

bearbeitet von

Franz Konarski, Adolf Inlender,
Dr. Felix Goldscheider und Dr. Albert Zipper.

Zweite Abteilung:

Deutsch-polnischer Teil.

I. Band. (A—L.)

Wien.
Verlag der k. u. k. Hofbuchhandlung Moritz Perles
I. Seilergasse 4.
(Warschau: E. Centnerszwer & C.)

Dokładny słownik
języka polskiego i niemieckiego

w czterech tomach

opracowali

Franciszek Konarski, Adolf Inlender,
Dr. Szczęsny Goldscheider i Dr. Albert Zipper.

Dział drugi:

Część niemiecko-polska.

Tom I. (A—L.)

Wiedeń.
Nakładem c. i k. księgarni nadwornej Maurycego Perlesa
I. Seilergasse 4.
(Warszawa: G. Centnerszwer i Sp.)

C. i k. nadworna drukarnia Karola Prochaski w Cieszynie.

Przedmowa.

Gdy przez lat wiele powszechnie narzekano na brak dokładnego słownika języków polskiego i niemieckiego, któryby odpowiadał nowoczesnemu postępowi nauk i rozwojowi obu języków, a zarazem potrzebom praktycznym codziennego życia, podjęła się księgarnia nakładowa wydania niniejszego dzieła.

Autorowie korzystając ze wszystkich dostępnych źródeł dawniejszych jak i najnowszych, pragnęli umieścić w Słowniku jak największą ilość wyrazów i zwrotów dzisiaj używanych. Uwzględnili też obce wyrazy, o ile się z nimi dzisiaj spotykamy, dołączając w części polsko-niemieckiej odpowiednie wyrazy polskie, które zastąpić je potrafią. Przy odmiennych częściach mowy, więc w pierwszym rzędzie przy rzeczownikach i czasownikach, umieścili wszystkie zasadnicze formy odmiany, tak że kto zna nieco język polski lub niemiecki, nie będzie miał wątpliwości, jaka forma w danym razie byłaby właściwą. Dalej uwidocznia Słownik, czy niemiecki czasownik złożony jest rozdzielnym czy nierozdzielnym, a akcent umieszczony przy każdym wyrazie niemieckim ułatwi Polakowi właściwą wymowę.

Kiedy pojawił się pierwszy zeszyt wydawnictwa, istniało obok siebie aż kilka pisowni niemieckich, z których nasz Słownik wybrał urzędową pisownię austryacką. W ciągu druku dzieła przyszło do porozumienia w sprawie ortograficznej, tak że w Niemczech, w Austryi i w Szwajcaryi wydały rządy identyczne przepisy w tym kierunku. Toteż od 32. arkusza części niemiecko-polskiej i od 34. arkusza części polsko-niemieckiej wprowadziliśmy tę nową pisownię do Słownika. Na końcu niniejszego tomu znajduje się spis wyrazów, których pisownia dawna w Słowniku obecnie uległa zmianie.

Część niemiecko-polską do środka litery G opracował p. Adolf Inlender, część polsko-niemiecką do końca litery H prof. Franciszek Konarski, obie części dalej prowadził Dr. Szczęsny Goldscheider. Podpisany przeglądał a ewentualnie uzupełniał pracę autorów i ułożył dodatek spowodowany zmianą pisowni.

We Lwowie, we wrześniu 1904 r.

Prof. Dr. Albert Zipper.

Skrócenia gramatyczne. – Grammatische Abkürzungen.

---

act. strona czynna, Aktivum, tätige Form.
adj., *adject.* przymiotnik, Adjektiv, Eigenschaftswort.
adv. przysłówek, Adverb, Umstandswort.
coll., *collect.* imię zbiorowe, Kollektivum, Sammelname.
conj. *conjunct.* spójnik, Konjunktion, Bindewort.
dim., *dimin.* imię zdrobniałe, Diminutivum, Verkleinerungswort.
f. rodzaju żeńskiego, Femininum, weiblichen Geschlechts.
indecl. rzeczownik nieodmienny, Substantivum indeklinabile, unabänderliches Hauptwort.
int., *interj.* wykrzyknik, Interjektion, Empfindungswort.
m. rodzaju męskiego, Maskulinum, männlichen Geschlechts.
n. rodzaju nijakiego, Neutrum, sächlichen Geschlechts.
num. czasownik, Numerale, Zahlwort.
part. imiesłów, Partizip, Mittelwort.
pass. strona bierna, Passivum, leidende Form.
pp., *part. perf.* *(pass.)*, imiesłów czasu przeszłego (strony biernej), Partizip perfekti (passivi), Mittelwort der Vergangenheit (der leidenden Form).
pl., *plur.* liczba mnoga, Plural, Mehrzahl.
pl. t., *plur. tant.* rzeczownik tylko w liczbie mnogiej używany, Plurale tantum, bloß in der Mehrzahl gebräuchliches Hauptwort.
ppr., *part. praes.* imiesłów czasu teraźniejszego, Partizip präsentis, Mittelwort der Gegenwart.
praep. przyimek, Präposition, Vorwort.
pron. zaimek, Pronomen, Fürwort.
r., *refl.* zwrotny, reflexiv, rückbezüglich.
s. rzeczownik, Substantiv, Hauptwort.
sf. rzeczownik żeński, Substantivum femininum, weibliches Hauptwort.
sm. rzeczownik męski, Substantivum maskulinum, männliches Hauptwort.
sn. rzeczownik nijaki, Substantivum neutrum, sächliches Hauptwort.
sing. tant. rzeczownik tylko w liczbie pojedynczej używany, Singulare tantum, bloß in der Einzahl gebräuchliches Hauptwort.
v czasownik, Verbum, Zeitwort.
va., *vtr.* czasownik przechodni, Verbum aktivum, transitivum, tätig übergehendes Zeitwort.
vn. czasownik nieprzechodni, Verbum neutrum, unübergehendes Zeitwort.
vr., *vrefl.* czasownik zwrotny, Verbum reflexivum, rückbezügliches Zeitwort.

---

v. = zobacz, vide, siehe.
— po *pl.* oznacza, że liczba mnoga nie różni się od liczby pojedynczej.
= oznacza, że czasownik jest rozdzielnym (n. p. = ab=gehen: ich gehe ab ꝛc.).
′ oznacza zgłoskę akcentowaną.

Słownik niemiecko-polski.

Deutſch-polniſches Wörterbuch.

A.

A, *n. indecl.* pierwsza litera i samogłoska alfabetu; wer A ſagt, muſs auch B ſagen kto A powiedział, powinien i B powiedzieć; von A bis Z od początku do końca; er weiß weder A noch B davon zu ſagen nie ma o tem wyobrażenia.

Aak, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rodzaj czółna używanego na Renie.

Aal, *sm.* =(e)s, *pl.* Aale, węgorz *m.*; den Aal beim Schwanze faſſen zabrać się do czegoś niezręcznie; wer den Aal hält beim Schwanz, dem bleibt er weder halb noch ganz węgorz chwycony za ogon wyśliźnie się z ręki.

Aa'lbeere, *sf. pl.* =n, czarna porzeczka *f.* Aa'lbeerſtrauch, *sm.* =es, *pl.* =ſträuche, krzak *m.* czarnej porzeczki.

Aa'leiſen, *sn.* =s, *pl.* —, oścień *m.* na węgorze.

Aa'len, *va.* (haben) łowić węgorze.

Aa'lfang, *sm.* =es, połów *m.* węgorzy.

Aa'lgabel, *sf. pl.* =n, = Aaleiſen.

Aa'lſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, = Aaleiſen.

Aa'lhälter, *sm.* =s, *pl.* —, sadzawka *f.*, kadź *f.*, skrzynia *f.* na węgorze.

Aa'lhaut, *sf. pl.* =häute, skóra *f.* z węgorza.

Aa'lkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, = Aalhälter.

Aa'lkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.* do łowienia węgorzy.

Aa'lkrug, *sm.* =es, *pl.* =krüge, dzban *m.* do przechowywania węgorzy.

Aa'lmutter, *sf. pl.* =mütter, miętus *m.*

Aa'lpuppe, *sf. pl.* =n, nęta *f.* na węgorze.

Aa'lquappe, *sf. pl.* =n, = Aalmutter.

Aa'lraupe, *sf. pl.* =n, = Aalmutter.

Aa'lſtreif, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, ciemna smuga na grzbiecie węgorza.

Aa'lſtrich, *sm.* =es, *pl.* =e, = Aalſtreif.

Aa'lteich, *sm.* =es, *pl.* =e, staw *m.* na węgorze.

Aa'lthierchen, *sn.* =s, *pl.* —, węgorzyk *m.*, wężyk *m.*

Aa'lwehr, *sn.* =s, *pl.* =e, jaz *m.*, tama *f.* na węgorze.

Aa'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, orzeł *m.*

Aa'rweihe, *sf. pl.* =n, kania orla.

Aa's, *sn.* =es, *pl.* Äſer, ścierwo *n.*, zdechlina *f.*, zdechlizna *f.*, padlina *f.*

Aa'sblatter, *sf. pl.* =n, świniak *m.*

Aa'ſen, *va.* (haben) żreć ścierwo *n.*, oczyszczać skórę z bydlęcia z przylegających części mięsa, odskrobywać; grzebać w śmieciach, w obrzydliwościach.

Aa'sfliege, *sf. pl.* =n, ścierwowiec *m.*

Aa'sgeier, *sm.* =s, *pl.* —, sęp *m.* ścierwożerny.

Aa'sgeruch, *sm.* =(e)s, smród *m.* ze ścierwa.

Aa'sgeſtank, *sm.* =(e)s, = Aasgeruch.

Aa'sgrube, *sf. pl.* =n, dół *m.*, w którym zakopuje się ścierwo.

Aa'skäfer, *sm.* =s, *pl.* —, grubarz *m.*

Aa'skopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa zwierzęcia ze skóry odarta.

Aa'skrähe, *sf. pl.* =n, czarna wrona *f.*

Aa'skuhle, *sf. pl.* =n, = Aasgrube.

Aa'srabe, *sm.* =n, *pl.* =n, kruk *m.* pospolity.

Aa'svogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak *m.* żywiący się ścierwem.

Ab, *praep.* 1) (= von) od, w języku kupieckim: ab Hamburg z Hamburga; — hier stąd; — Oſtern od Wielkiej Nocy; ab jetzt odtąd; 2) *adv.* auf und ab to w górę to na dół; ab und zu od czasu do czasu; weit ab daleko; ein ewiges ab und zu nieustanny przyjazd i odjazd; Hut ab zdjąć kapelusz.

A'b=ächzen, *vr.* (ſich) zmęczyć się jękami, zgryść się.

A'b=ackern, *va.* (haben) odorać, uorać.

A'b=aichen, *va.* (haben) odcechować, odmierzyć, odpiętnować (ein Geſchirr naczynie).

A'b=änderlich, *adj.* odmienny; *adv.* odmiennie.

A'b=ändern, *va.* (haben) zmienić, przeistoczyć.

A'b=änderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, przeinaczenie *n.*; odmiana, odmienianie (w gramatyce).

A'b=ängstigen, 1) *va.* (haben) dręczyć strachem; 2) *vr.* sich — męczyć się obawą, strachem; jmndm. etw. — wymusić co na kim przez nastraszenie go.

A'b=arbeiten, 1) *va.* (haben) odjąć (przez pracę) jedną rzecz od drugiej; einen Ast vom Baume — odciąć gałąź od drzewa; ukończyć, wykończyć: ein Stück Tuch — wykończyć sztukę sukna; zużyć, stępić (przez częste używanie); odrobić, spłacić; eine Schuld — odrobić dług; 2) *vn.* der Wein hat abgearbeitet wino już odrobiło; 3) *vr.* sich — spracować się.

A'b=arbeitung, *sf.* odrobienie *n.*, obrobienie *n.*; zmęczenie *n.*, spracowanie się.

A'b=ärgern, *vr.* (haben) sich, nagniewać się, nazłościć się.

A'bart, *sf. pl.* =en, odmienny gatunek *m.*, odmiana *f.*

A'b=arten, *vn.* (sein) odrodzić się, odstąpić (nigdy wyrodzić się = ausarten).

A'b=ästen, *va.* (haben) gałęzie obcinać.

Ab=ätzen, *va.* (haben) wypalić gryzącą cieczą, kwasem.

A'b=äugeln, *va.* (haben) zmierzyć, wybadać oczyma; jemandem etw. — wyprosić u kogo co wzrokiem.

A'b=backen, *va.* buk ab, habe abgebacken, upiec, dopiec; abgebackenes Brot chleb odsiadły (z odstającą skórką).

A'b=baden, *va.* (haben) wykąpać, skąpać, obmyć w kąpieli.

A'b=baken, *va.* (haben) wytknąć, wytyczyć; eine Dammlinie — wytknąć; linię przy sypaniu grobli.

A'b=balgen, *va.* (haben) zwierza ze skóry obedrzeć, zdjąć, ściągnąć skórę; sich mit jemandem — zmocować się, szamotać się, tłuc się z kim.

A'b=bamsen, *va.* (haben) das Fell, skórę wyklepać; jemanden — przetrzepać kogo, przetrzepać komu skórę.

A'b=barbieren, *va.* (haben) ogolić.

A'b=basten, *va.* (haben) obedrzeć z łyka.

A'b=bau, *sm.* =s, (w górnictwie) eksploatacya *f.*

A'b=bauen, *va.* (haben) zburzyć, znieść, rozrzucić; parcelować; (w górnictwie) wykopać, zgłębić do pewnego miejsca; das Grubenwasser — wyczerpać, odprowadzić wodę z kopalni.

A'b=baumen, *vn.* (sein) (wyraz myśliwski) zlecieć z drzewa na ziemię.

A'b=bäumen, *va.* (haben) (w tkactwie) zdjąć z krosien (sztukę płótna).

Abbé, *sm.* =s, *pl.* =s, ksiądz *m.*

A'b=beeren, *va.* (haben) zbierać jagody.

A'b=befehlen, *va.* befiehlst ab, befiehlt ab, befahl ab, habe abbefohlen odwołać rozkaz; etwas — rozkazać aby czegoś zaniechano.

A'b=begehren, *va.* (haben) jmndm. etw. żądać czego od kogo.

A'b=behalten, *va.* behältst ab, behält ab, behielt ab, habe abbehalten, den Hut stać z kapeluszem w ręku.

A'b=beißen, *va.* biss ab, habe abgebissen odkąsić, odgryźć, ukąsić, ugryźć; die Hunde haben sich abgebissen psy zmęczyły się gryzieniem.

A'b=beizen, *va.* (haben) odbajcować, wybajcować.

A'b=bekommen, *va.* bekam ab, habe abbekommen otrzymać swoją część; oberwać; oderwać, odedrzeć, oddzielić; den Mörtel von der Wand — oderwać tynk od ściany.

A'b=bellen, *vr.* (haben) sich, zmęczyć się szczekaniem.

A'b=bersten, *vn.* birst ab, barst ab, ist abgeborsten odstać, odpaść; der Kalk ist =geborsten wapno odstało, odpadło.

A'b=berufen, *va.* berief ab, habe abberufen odwołać; einen Gesandten — odwołać posła.

A'bberufung, *sf. pl.* -en, odwołanie *n.*

A'bberufungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, list *m.* odwołujący.

A'b=bestellen, *va.* (haben) odwołać, odmówić; die Jagd — odwołać polowanie; die Musik — odwołać (zamówioną) muzykę.

A'bbestellung, *sf. pl.* =en, odwołanie *n.*, odmówienie *n.*

A'b=beten, *va.* (haben) odmówić, odprawić modlitwy lub pacierze; den Rosenkranz — odmówić różaniec; wyrecytować; die Sünden — odmodlić grzechy.

A'b=betteln, *va.* (haben) jemandem etw., wyżebrać co od kogo.

A'b=betten, *va.* (haben) przenieść łóżko.

A'b=beugen, *va.* (haben) odgiąć.

A'b=bezahlen, *va.* (haben) spłacać, upłacać; ich bezahle monatlich einen Theil meiner Schuld ab spłacam miesięcznie część mego długu; wypłacić się z czego; seine Schuld — spłacić dług.

A'b=biegen, 1) *va.* bog ab, habe abgebogen odgiąć, odwrócić; 2) *vn.* (sein) odwrócić się.

A'bbild, *sn.* =es, *pl.* =er, kopia *f.*, odbicie *n.*; das Kind ist sein — dziecię zupełnie jest do niego podobne; das — des Vaters wykapany ojciec.

A'b=bilden, *va.* (haben) odrysować, odmalować, odtworzyć; ein Bild — skopiować obraz; eine Gegend — odrysować, odmalować okolicę.

A'bbildung, *sf. pl.* =en, przedstawienie *n.*, odbicie *n.*, wizerunek *m.*, rycina *f.*

A'b=bimsen, *va.* (haben) wytrzeć pumeksem.

A'b=binden, *va.* band ab, habe abgebunden odwiązać; ein Fass — beczkę obręczami pobić; ein Haus — porobić wiązania domu; ein Kalb — cielę odsadzić, odłączyć; eine Ader — związać, podwiązać arteryę.

A'bbiss, *sm.* =es, *pl.* =e, odgryzienie *n.*, odkąszenie *n.*;

odgryziony kawałek *m.*, odgryzek *m.*

A'bbitte, *sf. pl.* -n, przeproszenie *n.*, prośba o przebaczenie; — leisten przeprosić.

A'bbittebrief, *sm.* -es, *pl.* -e, list *m.* z przeproszeniem; list przepraszający.

A'b-bitten, *va.* bat ab, habe abgebeten przeprosić; jemandem etw. — przeprosić kogo za co, wyprosić sobie co u kogo.

A'b-blasen, *va.* bläsest ab, bläst ab, blies ab, habe abgeblasen zdmuchnąć; den Tisch — zdmuchnąć kurz ze stołu; wytrąbić, ukończyć trąbienie; eine Melodie — wytrąbić melodyę; die Jagd — odtrąbić polowanie, dać trąbą znak że polowanie się skończyło; die Manöver — odtrąbić, dać znak że ćwiczenia się skończyły; die Hunde — odwołać psy.

A'b-blassen, *vn.* (sein) blednieć, pełznąć.

A'b-blatten, *va.* (haben) obrywać z liści (drzewo).

A'b-blattern, *vn.* (haben) tracić ospę, krosty.

A'b-blättern, *va.* (haben) odłupywać; sich — i *vn.* (sein) łupać się, odpadać; der Stein blättert sich ab kamień łupi się.

A'b-blauen, *vn.* (sein) płowieć, tracić barwę (niebieską); *va.* (haben) die Wäsche — bieliznę z farbki wyprać.

A'b-bläuen, *va.* (haben) zabarwić na niebiesko; die Wäsche — bieliznę w farbce umoczyć.

A'b-bleichen, 1) *va.* (haben) wyblichować, wybielić (płótno); 2) *vn.* bin abgebleicht, wyblednąć, zblakować; der Stoff ist -ge-t materya zblakowała.

A'b-bleuen, *va.* (haben) obić, zbić na kwaśne jabłko.

A'b-blicken, *vn.* (haben) odwrócić wzrok; an dem Gesichte, an den Augen — poznać po twarzy, po oczach.

A'b-blitzen, *vn.* (haben); es blitzt ab błyskawica ustaje; das Gewehr ist ihm abgeblitzt spaliło mu na panewce; er ist abgeblitzt dostał odprawę, skompromitował się; ich habe ihn — lassen dałem mu odprawę.

A'b-blühen, *vn.* (haben) odkwitnąć, przestać kwitnąć, przekwitnąć; eine abgeblühte Schönheit przekwitła piękność.

A'b-bluten, *va.* (haben) krwią spłacić; eine Schuld — krwią winę spłacić.

A'b-borgen, *va.* (haben) pożyczyć; jemandem etw. — pożyczyć co od kogo.

A'b-bosseln, (a'b-bossieren) *va.* (haben) uformować, ulepić z wosku.

A'bbrand, *sm.* -es, *pl.* -brände, szych *m.*, wypał *m.*, odchód *m.*, brak *m.* (to, co przy obrabianiu kruszców w hutnictwie odpada).

A'bbrändler, *sm.* -s, *pl.* —, pogorzelec *m.*

A'b-brassen, *va.* (haben) die Segel, spuścić, ściągnąć żagle.

A'b-braten, *va.* brätst ab, brät ab, briet ab, habe abgebraten upiec.

A'b-brauchen, *va.* (haben) zużyć.

A'b-brauen, *va.* (haben) uwarzyć; das Bier — uwarzyć piwo; einen Grog — sporządzić grog.

A'b-bräunen, *va.* (haben) zrumienić; einen Braten — zrumienić pieczeń.

A'b-brechen, 1) *va.* brichst, bricht, brach ab, habe abgebrochen odłamać, ułamać, oderwać; ein Schloß — oderwać zamek; rwać, urywać, zrywać; Obst, Beeren — rwać, zrywać owoce, jagody; ein Gespräch — urwać, przerwać rozmowę; ich breche ab davon nie chcę więcej o tem mówić; ein Geschäft — zerwać rozpoczęty interes; eine Mauer, ein Dach, ein Haus — zerwać mur, dach, zburzyć dom; jemandem etw. vom Lohne — urwać komu co z zarobku; das Lager — zwinąć obóz; 2) *vn.* bin abgebrochen odłamać się.

A'b-breiten, *va.* (haben) wyklepywać (blachę).

A'b-brennen, 1) *va.* brannte ab, habe abgebrannt spalić, opalić, wypalić; jmndm. das Haus — spalić komu dom, den Bart — opalić brodę; eine Warze — wypalić brodawkę; ein Feuerwerk — spalić sztuczny ogień; die Töpfe — wypalać garnki; eine Kanone, Pistole — wypalić z armaty, z pistoletu; den Acker — spalić ściernisko na roli; 2) *vn.* bin abgebrannt spalić się, zgorzeć, pogorzeć, wypalić się; das Haus ist — dom spalił się, zgorzał; mein Freund ist — mój przyjaciel pogorzał; das Feuer ist — ogień wypalił się.

Abbreviatu'r, *sf. pl.* -en, skrócenie *n.*, abrewiacya *f.*

A'b-bringen, *va.* brachte ab, habe abgebracht odnieść, odwieść, znieść, odwrócić, odciągnąć (kogo); etw. — odnieść coś; jmndn. von etw. — odwieść, odciągnąć, odwrócić kogo od czego; vom Wege der Tugend — odwieść, odciągnąć z drogi cnoty; jmndn. von einem Vorhaben — skłonić kogo do zaniechania przedsięwzięcia.

A'b-bröckeln, *va.* (haben) odkruszać, odłamywać, odrywać po kawałku; eine Mauer — odłamywać mur; 2) *vn.* (sein) der Kalk bröckelt ab wapno kruszy się, odpada.

A'bbruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche, odłamywanie *n.*, burzenie *n.*, rozbieranie *n.* (gmachu); — eines Gebäudes burzenie domu; odłam *m.*, — eines Minerals odłam minerału; uszczerbek *m.*, uszkodzenie *n.*, szkoda *f.*, — an der Ehre erleiden doznać uszczerbku na honorze; das Wasser hat — gethan woda wyrządziła szkodę; ohne deiner Ehre — zu thun nie ubliżając twojej czci; sich keinen — thun nie czynić sobie krzywdy.

A'bbrüchig, *adj.* kruchy, odłamujący się.

A'b-brühen, *va.* (haben) oparzyć, sparzyć, zaparzyć, naparzyć; sich — oparzyć, sparzyć się; ein Huhn, ein Schwein — oparzyć kurczę, świnię (dla oczyszczenia ze szczeci lub pierza); einen Thee — zaparzyć, naparzyć herbatę.

A'b=brüllen, *va.* (haben) odryczyć, odbeczyć, skończyć ryczenie, beczenie; sich — zmęczyć się ryczeniem.

A'b=brummen, *va.* (haben) odmruczyć, opryskliwie odpowiedzieć; ein Gebet — mrukliwie odmówić modlitwę.

A'b=brunsten, *vn.* (haben) przestać się gonić (o zwierzynie).

A'b=brüten, *vn.* (haben) wysiedzieć, wylęgnąć.

A'b=bügeln, *va.* (haben) wyprasować, skończyć prasować.

A'b=buhlen, *va.* (haben) jemandem etw., uzyskać, wyprosić co od kogo przez umizgi, przez kokieteryę.

A'b=bürden, *va.* (haben) jemandem etw., zdjąć z kogo ciężar; sich — złożyć z siebie ciężar, ulżyć sobie.

A'b=bürsten, *va.* (haben) zmieść, wychędożyć; den Staub — zmieść kurz; den Rock — wyczyścić, wychędożyć surdut.

A'b=büßen, *va.* (haben) odpokutować; die Sünden — odpokutować grzechy; die Schuld — winę.

A'b=buttern, *vn.* (haben) zrobić masło, skończyć robienie masła.

ABC', *sn. indec.* abecadło *n.*, alfabet *m.*; das — lehren uczyć abecadła.

ABC'bank, *fs. pl.* =bänke, ławka początkowa, ławka dla uczących się abecadła.

ABC'buch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, elementarz *m.*, abecadlnik *m.*

ABC'lehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* uczący abecadła, początków.

ABC'schüler, *sm. pl.* —, uczeń *m.* początkowy, uczący się abecadła.

ABC'schütze, *sm.* =n, *pl.* =n, żartobliwie tyle co ABCschüler początkujący, niezręczny strzelec.

A'b=conterfeien *va.* (haben) odportretować, odrysować, odmalować.

A'b=copieren, *va.* (haben) przekopiować, przepisać, przerysować, przemalować, odbić (np. hektografem).

A'b=dachen, *va.* (haben) zdjąć, zerwać, zrzucić dach, nadać czemuś (np. budowie) kształt dachu, spadzisto budować.

A'bdachung, *sf. pl.* =en, pochyłość *f.* pochyła płaszczyzna *f.*

A'b=dämmen, *va.* (haben) usypać groblę, tamę; einen Teich — staw otoczyć groblą.

A'b=dampfen, 1) *va.* (haben) wyparować, odparować; eine Flüssigkeit — wyparować, odparować ciecz; 2) *vn.* (sein) odjechać (parą np. koleją, parowcem).

A'b=dämpfen, *va.* (haben) ulotnić, w parę przemienić; stłumić, ułagodzić; den Zorn — ułagodzić gniew; udusić, w przykrytem naczyniu ugotować (np. mięso).

A'b=danken, 1) *va.* (haben) jmndn. uwolnić ze służby, dać dymisyę, dać abszyt, abszytować (kogo); einen Diener — uwolnić ze służby służącego; einen Beamten — dać dymisyę urzędnikowi; ein Heer — rozpuścić armię; ein abgedankter Rock zniszczony surdut; 2) *vn.* (haben) złożyć urząd, wziąć dymisyę; der Geistliche dankt ab ksiądz dziękuje obecnym (przy pogrzebach) za towarzyszenie zwłokom; die Abdankung verrichten mieć mowę pogrzebową; przen. pożegnać się z tym światem, umrzeć.

A'b=darben, *va.* (haben) sich etw., skąpić sobie, ująć od ust, żałować sobie.

A'b=darren, *va.* (haben) silnie wysuszyć; das Malz — wysuszyć słód.

A'b=decken, *va.* (haben) zdjąć, zerwać, rozerwać; das Dach — zdjąć dach; sprzątnąć; den Tisch — sprzątnąć, zdjąć ze stołu; das Vieh — obedrzeć, odrzeć bydlę ze skóry, zdjąć skórę z bydlęcia.

A'b=decker, *sm.* =s, *pl.* —, hycel *m.*, oprawca *m.*, rakarz *m.*

Ab=deckerei', *sf. pl.* =en, rzemiosło *n.* hyclowskie; dom *m.* w którym hycel rzemiosło wykonywa, rakarnia *f.*

A'b=deichen, *va.* (haben) usypać groblę, tamę, oddzielić groblą.

Abdicatio'n, *sf. pl.* =en, abdykacya *f.*

Ab=dicie'ren, *vn.* (haben) abdykować.

A'b=dicken, *va.* (haben) zgęścić, do gęstości zgotować.

A'b=dielen, *va.* (haben) wydylować, dylami wyłożyć, przedzielić dylami, dać przepierzenie.

A'b=dienen, *va.* (haben) odsłużyć (np. zaliczkę), wysłużyć.

A'b=dingen, *va.* dang, dingte ab, habe abgedungen utargować, stargować, odtargować; jmndm. etw. — odnająć co u kogo.

A'b=donnern, *va.* (haben) wypiorunować, piorunującym głosem wypowiedzieć; die Kanone — wystrzelić z armaty.

A'b=dorren, *vn.* (sein) uschnąć, zeschnąć, wyschnąć.

A'b=dörren, *va.* (haben) dobrze wysuszyć, ususzyć; (w hutnictwie) ponownie kupelować kruszec w piecu kupelowym.

A'b=drängen, *va.* (haben) odepchnąć, wypchnąć; jemandem etw. — wymódz co na kim.

A'b=dräuen, *va.* (haben) groźbami wymódz.

A'b=drechseln, *va.* (haben) odtoczyć, wytoczyć, utoczyć; eine Rede — wypowiedzieć sztucznie ułożoną mowę.

A'b=drehen, *va.* (haben) ukręcić, oderwać, (kręcąc) urwać; einem Vogel den Kopf — urwać ptakowi głowę.

A'b=dreschen, *va.* drischest, drischt, drosch ab, habe abgedroschen wymłócić, odmłócić (młócąc oderwać np. kłosy od słomy), odmłócić; einen Vorschuß — odmłócić zaliczkę; wyrecytować, wytrzepać; eine Rede — wyrecytować mowę; eine abgedroschene Sache oklepana rzecz; abgedroschenes Zeug reden pleść oklepane rzeczy; jmndn. — wytrzepać komu skórę, obić.

A'b=drieseln, *va.* (haben) wysnuć, wyskubać, wycią-

gnać nitkę po nitce; einen Stoff — wyskubać nitki z materyi.

A'b=drillen, *va.* (haben) jemanden, wymusztrować, wyuczyć kogo.

A'b=dringen, *va.* drang ab, habe abgedrungen, jemandem etw. — wymódz, wymusić co na kim, wyżebrać, wyprosić.

A'b=drohen, *va.* (haben) jemandem etw., groźbami wymódz co na kim.

A'bdruck, *sm.* =es, *pl.* =drücke, odcisk *m.*; Siegel= odcisk pieczęci; egzemplarz *m.*; Bücherabdrücke egzemplarze książki; odbitka *f.*; von dieser Zeichnung würden viele Abdrücke gemacht z tego rysunku zrobiono wiele odbitek; przedruk *m.*; der — eines Buches przedruk książki, odbicie *n.*; Gyps= odbicie w gipsie; spust *m.*; cyngiel *m.* u strzelby.

A'b=drucken, 1) *va.* (haben) odcisnąć, odbić, wydrukować; 2) *vn.* puszczać farbę, blakować; die Schrift hat — pismo zblakowało.

A'b=drücken, *va.* (haben) odgnieść, odcisnąć, oderwać, przez naciśnienie; eine Pistole, ein Gewehr — wystrzelić z pistoletu, ze strzelby; einen Pfeil — wypuścić strzałę; jmndm. etw. — wymódz, wymusić co na kim, wycisnąć od kogo; es drückt mir das Herz ab żal ściska, kraje mi serce.

A'bdrucksstange, *sf. pl.* =n, uruśnik *m.*, żelazko *n.* w zamku strzelby.

A'b=dudeln, *va.* (haben) wydudlić, odklepać, odrzępolić.

A'b=dunkeln, *va.* (haben) ściemnić; einen Stoff — ściemnić materyę.

A'b=dunsten, *va.* (haben) wywietrzyć, ulotnić się, wyparować = abdampfen.

A'b=dünsten, *va.* (haben) odparować, wyparować; Fleisch, eine Speise — dusić, smażyć mięso, potrawę; abgedünstetes Fleisch duszone mięso.

A'b=dupfen, *va.* (haben) wysuszyć, wymaczać; eine Wunde mit Charpie — ranę wysuszyć skubanką.

A'b=ebnen (abebnen), *va.* (haben) zrównać, wyrównać.

Abecedie'ren, *vn.* (haben) śpiewać skalę.

A'b=ecken, *va.* (haben) poobcinać rogi, kanty.

A'b=eggen, *va.* (haben) wybronować, broną powyrywać.

A'b=eifern, *vr.* (haben) sich, unosić się gorliwością, żarliwością, gniewać się, złościć się.

A'b=eisen, 1) *va.* (haben) uwolnić od lodu, usunąć, wyrąbać lód; 2) *vn.* pozbyć się lodu, odtajeć; der Fluß hat abgeeist rzeka odtajała.

Abe'le, *sf. pl.* =en, biała topola *f.*

A'belmosch, *sm.* = Bisamkorn.

A'bend, *sm.* =s, *pl.* =e, wieczór *m.*, zmierzch *m.*; gegen Abend pod wieczór; es wird Abend zmierzch zapada, ma się ku wieczorowi; zu Abend essen wieczerzać, jeść wieczerzę, jeść kolacyę; — des Lebens schyłek życia; der heilige — wilia Bożego Narodzenia; es ist noch nicht aller Tage — sprawa jeszcze nie skończona, rachunek jeszcze nie załatwiony; man soll den Tag nicht vor dem — loben nie należy przed czasem tryumfować, nie mów hop! aż nie przeskoczysz.

A'bendandacht, *sf. pl.* =en, nabożeństwo *n.* wieczorne.

A'bendarbeit, *sf. pl.* =en, praca *f.* wieczorna.

A'bendbelustigung, *sf. pl.* =en, zabawa, rozrywka wieczorna.

A'bendbesuch, *sm.* =es, *pl.* =e, odwiedziny wieczorne, wizyta *f.* wieczorna.

A'bendbetrachtung, *pl.* =en, rozpamiętywanie *n.* wieczorne.

A'bendbrot, *sn.* =s, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

A'benddämmerung, *sf. pl.* =en, zmierzch *m.*, zmrok *m.*, zorza *f.* wieczorna.

A'bendessen, *sn.* =s, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

A'bendfalter, *sm.* =s, *pl.* —, ćma *f.*, zmierzchnik *m.*

A'bendgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, przechadzka *f.* wieczorna; (w górnictwie) zrób *m.* idący ku zachodowi, wyrobisko *n.*

A'bendgebet, *sn.* =es, *pl.* =e, modlitwa *f.* wieczorna.

A'bendgegend, *sf. pl.* =en, okolica *f.*, strona *f.* zachodnia, zachód *m.*

A'bendgeläute, *sf.* dzwonienie *n.* wieczorne, dzwonienie na Anioł Pański.

A'bendgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, śpiew *m.* wieczorny, śpiewanie *n.* wieczorne.

A'bendgesellschaft, *sf. pl.* =en, zebranie *n.*, zgromadzenie *n.* wieczorne, towarzystwo *n.* wieczorne; ich habe heute — daję dziś wieczór.

A'bendgespräch, *sn.* =es, *pl.* =e, rozmowa *f.* wieczorna.

A'bendglanz, *sm.* =es, blask *m.* wieczorny.

A'bendglocke, *sf. pl.* =en, dzwon *m.* wieczorny, dzwonienie *n.* wieczorne; die — läuten dzwonić na Anioł Pański.

A'bendhimmel, *sm.* =s, zachodnia strona nieba.

A'bendkost, *sf.* wikt *m.* wieczorny, kolacya *f.*, wieczerza *f.*

A'bendkühle, *sf.* chłód *m.* wieczorny.

A'bendland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj *m.* zachodni, Zachód *m.*

A'bendländer, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* Zachodu.

A'bendländisch, *adj.* zachodni; =e Cultur zachodnia kultura.

A'bendlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* wieczorna.

A'bendluft, *sf. pl.* =lüfte, powietrze *n.* wieczorne.

A'bendmahl, *sn.* =es, *pl.* =e, wieczerza *f.*, kolacya *f.*; das heilige — wieczerza Pańska, komunia *f.*, najświętszy sakrament *m.*; das — empfangen przyjmować komunię.

A'bendmahlzeit, *sf. pl.* =en, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

A'bendmesse, *sf. pl.* =n, msza *f.* wieczorna, nieszpory *f.*

A'bendmusik, *sf. pl.* -en, muzyka *f.* wieczorna.

A'bendroth, *sn.* -(e)s, zorza *f.* wieczorna.

A'bendruhe, *sf.* spokój *m.* wieczorny.

A'bends, *adv.* wieczorem, wieczór, na wieczór.

A'bendschicht, (-schichte), *sf. pl.* -en, szycht *m.* wieczorny, robota rozpoczynająca się wieczór.

A'bendschmaus, *sm.* -es, *pl.* -schmäuse, biesiada *f.* wieczorna.

A'bendseite, *sf.* strona *f.* zachodnia.

A'bendstern, *sm.* -es, *pl.* -e, gwiazda *f.* wieczorna.

A'bendstille, *sf.* cisza *f.* wieczorna.

A'bendtafel, *sf. pl.* -n, kolacya *f.*, uczta *f.* wieczorna.

A'bendthau, *sm.* -es, rosa *f.* wieczorna.

A'bendtisch, *sm.* -es, *pl.* -e, kolacya *f.*, wieczerza *f.*; bei jmndm. den — haben mieć u kogo wieczerzę.

A'bendunterhaltung, *sf. pl.* -en, zabawa *f.* wieczorna, wieczór; eine — geben wydawać wieczór.

A'bendwärts, *adv.* ku zachodowi, ku zachodniej stronie.

A'bendwind, *sm.* -es, *pl.* -e, wiatr *m.* wieczorny, wiatr zachodni.

A'bendzeit, *sf.* pora *f.* wieczorna, czas *m.* wieczorny.

A'bendzeitung, *sf. pl.* -en, gazeta *f.* wieczorna, dziennik *m.* wieczorny.

A'bendzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, towarzystwo *n.* wieczorne, zebranie *n.* wieczorne.

A'benteuer, *sn.* -s, *pl.* —, awantura *f.*, przygoda *f.*, nadzwyczajne zdarzenie *n.*; auf — ausgehen szukać awantury; ein — bestehen mieć awanturę.

A'benteuerlich, *adi.* awanturniczy; ein -es Aussehen dziwaczna lub cudacka powierzchowność, postać; *adv.* awanturniczo.

A'benteuerlichkeit, *sf. pl.* -en, dziwaczność *f.*, awanturniczość *f.*

A'benteurer, *sm.* -s, *pl.* —, awanturnik.

A'ber, 1) *conj.* ale, lecz, zaś; aber doch ale przecież, jednak, jednakże, wszakże, atoli, wszelako, przecież, atoli jednak; die Sache ist nicht ohne — rzecz nie jest bez ale; etw. mit vielen Wenn und — versprechen obiecać coś z licznemi zastrzeżeniami; wer das Wenn und das Aber erdacht, hat sicherlich aus Häckerling Geld gemacht kto wymyślił gdyby i ale, z pewnością robił z sieczki pieniądze; 2) *adv.* na nowo, powtórnie, raz jeszcze; aber und aber ciągle na nowo; tausend und aber tausend niezliczone tysiące.

A'beracht, *sf.* zatwierdzone wywołanie z kraju, zatwierdzona banicya *f.*

A'b-erben, *va.* (haben) jemandem etw., odziedziczyć coś po kim.

A'berglaube, *sm.* -ns, zabobon *m.*, zabobonność *f.*, guślarstwo.

A'bergläubig, abergläubisch, *adi.* zabobonny; *adv.* zabobonnie.

A'b-erkennen, *va.* erkannte ab (aberkannte), habe aberkannt, jemanden von etw. — odsądzić kogo od czego; jemandem etw. — coś komu odsądzić lub odmówić komu czego; jmndm. den Verstand — odmówić komu rozumu.

A'berkennungsurtheil, *sn.* -s, *pl.* -e, wyrok *m.* odsądzający.

A'bermal (a'bermals), *adv.* powtórnie, jeszcze raz, drugi raz.

A'bermalig, *adi.* powtórny, powtórzony; *adv.* powtórnie.

A'b-ernten, *va.* (haben) zżąć, sprzątnąć (z pola), ukończyć żniwa.

Aberratio'n, *sf. pl.* -en, aberracya *f.*, obłęd *m.*; — der Sterne aberracya gwiazd.

A'bersinn, *sm.* -es, głupota *f.*; upór *m.* z przesądu pochodzący.

A'berwitz, *sm.* -es, głupota *f.*, głupia zarozumiałość *f.*, szaleństwo *n.*, pomieszanie *n.* rozumu.

A'berwitzig, *adi.* niedorzeczny, szalony, głupi; *adv.* niedorzecznie, szalenie, głupio.

A'b-essen, *va.* issest ab, isst ab, aß ab, habe abgegessen zjeść, dojeść; das Obst vom Baume — objeść owoce z drzewa; skończyć jeść; das Mittag — skończyć (jeść) obiad; *vn.* odjeść; etw. bei jmndm. — odjeść co u kogo.

A'b-eulen, *va.* (haben) zmieść miotełką.

A'b-fächeln, *va.* (haben) odwiać, odpędzić (np. muchy).

A'b-fachen, *va.* (haben) poodgradzać, przedzielić, podzielić na półki; einen Schrank — szafę na półki podzielić.

A'bfädeln, *va.* (haben) Perlen zdejmować ze sznurka perły; Erbsen — wąsy od grochu obrywać.

A'b-fahren, 1) *va.* fährst ab, fährt ab, fuhr ab, habe abgefahren zjeździć, wyjeździć, ujeździć; ein Pferd — zjeździć konia; ein Rad — wyjeździć koło; den Weg — ujeździć drogę, objechać; eine Strecke — objechać szlak; 2) *vn.* (bin abgefahren) odjechać; vom Ufer — odbić od brzegu; vom Wege — zjechać z drogi, zmylić drogę, zbłądzić; von etw. — odpaść, odlecieć od czego; die Axt ist vom Stiele — siekiera spadła z toporzyska; — (vom Leben, von der Welt) umrzeć, wynieść się z tego świata; ulotnić się, czmychnąć; fahr ab! ruszaj!

A'b-fahrt, *sf. pl.* -en, odjazd *m.*, zjazd *m.*; die — in das Thal zjazd w dolinę; —! odjazd! jako sygnał do odjazdu pociągu kolejowego.

A'b-fahrtsflagge, *sf. pl.* -en, bandera *f.*, flaga *f.*, wywieszona jako sygnał odpłynięcia okrętu.

A'b-fahrtszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* odjazdu, godzina *f.* odjazdu.

A'b-fall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, opadanie; — der Blätter opadanie liści; pochyłość *f.*, spadzistość *f.*, spadek *m.*; — des Berges pochyłość góry; — des Was-

fers spadek wody; opadek *m.*, odpadek *m.*, szczątki *f.*, odchód *m.*; odstąpienie *n.*, odszczepieństwo *n.*; — von einer Religion, — von einer Partei odstąpienie, odszczepieństwo od religii, od stronnictwa; — in den Farben stopniowanie, cieniowanie w kolorach; — bei einer Uhr spadek zegarka, spadanie haczyka w zęby kółka, zachwyt; die Uhr hat einen geraden — zegar ma równy zachwyt.

A'b=fallen, 1) *va.* fällst ab, fällt ab, fiel ab, habe abgefallen odtrącić, utrącić, odbić (sobie); 2) *vn.* (bin abgefallen) odpaść, spaść, odpadać, spadać, opadać; die Blätter fallen ab liście opadają, spadają, odpadają; das Wasser fällt ab woda opada; odpaść, odstrychnąć się, odstąpić, von etw.; vom Glauben — odpaść, odstąpić od religii; von jmndm. — odstąpić, odstrychnąć się od kogo; chudnąć, spadać na ciele; er fällt am Körper ab chudnie, spada na ciele; ubywać, odpadać; bei der Verarbeitung dieses Stoffes wird sehr viel — przy obrabianiu tej materyi ubędzie (odpadnie) bardzo wiele; przynieść zysk, korzyść; bei diesem Geschäft muss auch für mich etw. — w tym interesie i dla mnie znajdzie się zysk; es wird schon etw. für dich — już tam kapnie coś dla ciebie, już tam coś się i tobie okroi.

A'bfällig, *adj.* spadzisty, odpadły, odszczepiony; — von der Religion odpadły, odszczepieniec od religii; ujemny; ein =es Urtheil ujemny sąd; *adv.* spadziście; ujemnie.

A'bfallsröhre, *sf. pl.* =en, rura *f.* upustowa, odpustowa.

A'b=falzen, *va.* (haben) odfalcować, zafalcować.

A'b=fangen, *va.* fängst ab, fängt ab, fieng ab, habe abgefangen wyłapać, połapać, wyłowić, wychwytać; jmndm. etw., dem Nachbarn die Tauben — wyłapać sąsiadowi gołębie; jmndn. — schwytać, złapać kogo; einen Hirsch — zabić jelenia nożem myśliwskim.

A'b=färben, *va.* (haben) ufarbować; *vn.* puszczać farbę, farbować; das Tuch färbt ab sukno puszcza farbę.

A'b=fäseln, *vn.* (haben) (sich) puszczać nici, rozłazić się, wypruwać się.

A'b=fassen, *va.* (haben) ułożyć, napisać, sporządzić; ein Gesuch — ułożyć podanie; ein Testament — sporządzić testament; jmndn. — wyłapać, złapać, schwycić kogo; odgiąć; ein Stück Eisen — odgiąć kawał żelaza.

A'bfassung, *sf. pl.* =en, ułożenie *n.*, układ *m.*, napisanie *n.*, redakcya *f.*

A'b=fasten, *va.* (haben) odpościć; eine Sünde — odpościć grzech; sich — napościć się, wypościć się, morzyć się postami.

A'b=faulen, *vn.* (sein) odgnić, zgnić.

A'b=fäumen, *va.* (abschäumen), (haben) odszumować, zszumować, szum, pianę zebrać.

A'b=federn, *va.* (haben) oskubać, obrać, oczyścić z pierza; *vn.* tracić pierze, wypierzyć się.

A'b=fegen, *va.* (haben) zamieść, zmieść.

A'b=feilen, *va.* (haben) odpiłować, upiłować, opiłować.

A'b=feilicht, *sn.* =s, opiłki *f. pl.*

A'b=feilschen, *va.* (haben) jemandem etw., wytargować co od kogo, odtargować.

A'b=feimen, *va.* (haben) zeszumować, odszumować, zebrać pianę; jmndn. — wyrafinować kogo; ein abgefeimter Verbrecher wyrafinowany zbrodniarz; ein abgefeimter Schuft wierutny łotr, łotr co się zowie, skończony łotr; eine abgefeimte Bosheit wyrafinowana złość.

A'b=ferkeln, *vn.* (haben) przestać się prosić, oprosić się; das Schwein hat abgeferkelt świnia przestała się prosić, uprosiła się.

A'b=fertigen, *va.* (haben) wyprawić, wysłać, wyekspedyować, odprawić, pozbyć się, załatwić; einen Brief — wysłać, wyprawić list; einen Boten — odprawić posłańca; einen Bettler — odprawić, pozbyć się żebraka; eine Angelegenheit — załatwić sprawę; jemanden — dać komu odprawę; er hat ihn gut abgefertigt dał mu porządną odprawę; jemanden mit etw. — zbyć kogo czem; er hat ihn mit Geld abgefertigt zbył go pieniądzmi; mit Gelächter — zbyć śmiechem.

A'bfertigung, *sf. pl.* =en, odprawa *f.*, ekspedycya *f.*; er hat ihm eine scharfe — zutheil werden lassen dał mu ostrą odprawę, zmył mu porządnie głowę; eine — bewilligen przyznać odprawę; die — der Post ekspedycya poczty.

A'b=fesseln, *va.* (haben) uwolnić z kajdan, odkować, rozkuć, rozwiązać.

A'b=fetten, *va.* (haben) zbierać tłustość, odtłuścić, odtłuszczać.

A'b=feuchten, *va.* (haben) zwilżyć, odwilżyć; ująć wilgoci; *vn.* puszczać wilgoć.

A'b=feuern, *va.* (haben) wystrzelić, wypalić, dać ognia; eine Pistole — wypalić, wystrzelić z pistoletu.

A'b=fiedeln, *va.* (haben) odegrać, odrzępolić na skrzypcach.

A'b=fiedern, *va.* (haben) eine Scheibe — poodłamywać zbyteczne kawałki szkła od szyby.

A'b=filtrieren, *va.* (haben) przesączyć, przefiltrować, przecedzić.

A'b=finden, *va.* (haben) jemanden, zaspokoić czyją należytość, skwitować się z kim; sich mit jmndm. — ułożyć się z kim; sich dankbar — wywdzięczyć się.

A'bfindung, *sf. pl.* =en, zaspokojenie *n.*, ugoda *f.*, układ *m.*, odprawa *f.* (= Abfertigung).

A'bfindungssumme, *sf. pl.* =en, odstępne *n.*, odprawa *f.*

A'b=fingern, *va.* (haben) na palcach obliczyć.

A'b=fischen, *va.* (haben) wyłowić.

A'b=fitscheln, *va.* (haben) przez tarcie podrzeć.

A'b=flachen, *va.* (haben) spłaszczyć.

A'b=flammen, *va.* (haben) wypalić (skórę).

A'b=flattern, *vn.* (sein) odlecieć, ulecieć.

A'b=flauen (abflauern), *va.* (haben) opłukać (potłuczoną rudę).

A'b=flechten, *va.* flichst ab, flicht ab, flocht ab, habe abgeflochten rozpleść, rozplatać.

A'b=flecken, *vn.* (haben) plamić, puszczać farbę.

A'b=fledern, *va.* (haben) das Getreide, czyścić, wyczyniać zboże.

A'b=fleischen, *va.* (haben) odskrobywać mięso, oskrobywać skórę z mięsa (zapomocą noża garbarskiego Abfleischmesser).

A'b=flenzen, *va.* (haben) tłuszcz z wieloryba wyjmować.

A'b=fliegen, *vn.* flog ab, bin abgeflogen odlecieć, ulecieć, odlatywać, ulatywać, spaść.

A'b=fließen, *vn.* floß ab, bin abgeflossen odpłynąć, odpływać, ściec, ściekać.

A'b=flöhen, *va.* (haben) z pcheł obrać, wyiskać.

A'b=flößen, *va.* (haben) spławiać, spuszczać; Holz — spławiać drzewo.

A'bflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, odlot *m.*

A'b=flügeln, *va.* 1) (haben) (w leśnictwie) wyjąć nasienie z pochewek; 2) poobrywać skrzydła.

A'bfluß, *sm.* =es, *pl.* =flüsse, odpływ *m.*, upływ *m.*, ściek *m.*, spust *m.*, odchód *m.*

A'bflußrinne (Abflußröhre), *sf. pl.* =en, rynna, rura odpływowa.

A'b=fluten, *vn.* (sein) odpłynąć, opadać; das Wasser flutet ab woda odpływa, opada.

A'b=fodern = abfordern.

A'b=fohlen, *vn.* (haben) sich, oźrebić się, przestać się źrebić.

A'b=folgen = verabfolgen.

A'b=foltern, *va.* (haben) wymódz, wymusić, wymęczyć; jemandem etw. — co na kim.

A'b=fordern, *va.* (haben) żądać napowrót, odliczać, domagać się zwrotu; er hat mir das Geld abgefordert zażądał ode mnie pieniędzy, odebrał mi pieniądze; Gott hat ihn von der Welt abgefordert Bóg zabrał go z tego świata.

A'bform, *sf. pl.* =en, forma *f.* odrabiana.

A'b=formen, *va.* (haben) odformować, odbić, odlepić, odcisnąć.

A'bformleisten, *sm.* =s, *pl.* —, kopyto szewskie.

A'b=forsten, *va.* (haben) einen Wald, wyciąć, wytrzebić las (= abholzen).

A'b=fragen, *va.* frägst ab, frägt ab, fragte ab, habe abgefragt wypytać, wypytywać; jmndm. die Geheimnisse — wypytywać kogo o tajemnice, ciągnąć go za język; einem Schüler die Aufgabe — słuchać, wypytać ucznia lekcyi.

A'b=fressen, *va.* frissest ab, frißt ab, fraß ab, habe abgefressen odjeść, odeżreć, objeść; die Raupen haben die Bäume abgefressen gąsienice objadły drzewa; der Kummer frißt mir das Herz ab serce mi się kraje ze zmartwienia.

A'b=frieren, *va.* (haben) odmarzać; sich etw. — odmrozić sobie co; przeziębnąć, przemarzać.

A'b=frohnen (abfröhnen), *va.* (haben) pańszczyzną odrobić; *vn.* odrobić, odbyć pańszczyznę.

A'b=fuchteln, *va.* (haben) jemanden, wytrzepać, wybić kogo.

A'b=fügen, *va.* (haben) (deski) wyheblować, wyfugować.

A'b=fühlen, *va.* (haben) odczuć, odczuwać; jemandem den Schmerz — odczuwać czyj ból.

A'bfuhr, *sf.* odwóz *m.*, odwózka *f.*, odwiezienie *n.*

A'b=führen, *va.* (haben) odprowadzić; ins Gefängnis — odprowadzić do więzienia, odwieść, dostawić; das Getreide in die Mühle — zboże do młyna odwieść, dostawić; die Wache — ściągnąć wartę; przeczyścić; abführende Arzeneien leki przeczyszczające; odwieść, sprowadzić; jmndn. von der Bahn der Ehrlichkeit — sprowadzić kogo z drogi uczciwości; eine Schuld — spłacić dług; jmndn. — dać komu odprawę.

A'b=führen, *sn.* przeczyszczenie *n.*

A'b=führmittel, *sn. pl.* —, środek *m.*, lek *m.* przeczyszczający.

A'b=füllen, *va.* (haben) zlewać, ściągać; in Flaschen — ściągać do butelek.

A'b=furchen, *va.* (haben) odgraniczyć, oddzielić miedzą.

A'b=füttern, *va.* (haben) napaść, nakarmić (bydło); die Pferde sind abgefüttert konie są nakarmione; odbyć popas.

A'bfütterung, *sf. pl.* =en, napasienie; nakarmienie *n.* większej liczby osób.

A'bgabe, *sf. pl.* =en, podatek *m.*, danina *f.*, opłata *f.*; =n einfordern wybierać podatki; Steuern und =n podatki i daniny; oddanie, nadanie (np. listu); — eines Wechsels auf jmndn. trasowanie weksla na kogo.

A'b=gaffen, *va.* (haben) jemandem etw., podpatrzyć, nauczyć się przez patrzenie; jmndm. eine Miene — nauczyć się czyjej miny.

A'b=gähren, *vn.* (haben) wykisić, wyrobić; der Wein ist — wino jest wykiszone.

A'bgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, odejście *m.*, ustąpienie *n.*; (na scenie) odejście aktora; er hat sich einen schönen — gesichert postarał się, by ustąpić z honorem; odbyt *m.*, pokup *m.*; die Ware hat einen starken — towar ma wielki pokup; brak *m.*, ubytek *m.*, uszczerbek *m.*; — in den Einkünften ubytek, uszczerbek w dochodach; strata *f.*, ubytek *m.* przez obrobienie surowca; der — beim

Kämmen der Wolle ubytek przy czesaniu wełny.

A'bgängig, *adj.* i *adv.* brakujący, zawieruszony, zatracony; ein Soldat ist vom Regiment — w pułku brakuje żołnierza.

A'bgangszeit, *sf.* *pl.* =en, czas, godzina odejścia lub odjazdu (pociągu, okrętu).

A'bgangszeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, świadectwo wydane przy opuszczeniu szkoły.

A'b=gattern, *va.* (haben) wydobyć, wydostać; jmndm. etw. — co z kogo.

A'b=gaukeln, *va.* (haben) abgegaukelt, jmndm. etw. — coś od kogo wykpić, wyłudzić, wydrwić, wymamić.

A'b=gaunern, *va.* (haben) jmndm. etw., coś od kogo wyszachrować, wycyganić.

A'b=geben, 1) *va.* gibst ab, gibt ab, gab ab, habe abgegeben oddać, zwrócić, sprawić co, narobić; es wird viel Lärm — narobi się wiele hałasu; es wird Schläge — nie obejdzie się bez guzów; służyć za co lub zamiast czego; ich mag Ihnen nicht den Narren — nie chcę służyć panu za głupca; 2) *vr.* sich mit jemandem — wdawać się z kim; sich mit etw. — zajmować się czem.

A'bgebrannte (ein =r), *sm.* =en, *pl.* =n, pogorzelec *m.*

A'b=gedroschen, *adj.* i *adv.* oklepany; =e Frage oklepana kwestya.

A'bgefeimt, *adj.* wyrafinowany; =er Betrüger wyrafinowany oszust.

A'bgehärmt, *adj.* źle wyglądający wskutek zgryzot.

A'b=gehen, 1) *va.* gieng ab, habe abgegangen schodzić, zniszczyć chodzeniem; die Stiefel — zniszczyć buty; wymierzyć chodzeniem; den Acker — wymierzyć pole; 2) *vn.* bin abgegangen odejść, odjechać; der Zug ist abgegangen pociąg odszedł; ustąpić, odstąpić; von einer Ansicht — od zdania; odchodzić, ubywać, upływać; das Blut geht ab krew odchodzi, upływa, ubywa; brakować; das Geld geht ab brakuje pieniędzy; es geht ihm nichts ab niczego mu nie brakuje, na niczem mu nie zbywa; er läßt sich nichts abgehen nie skąpi, nie żałuje sobie niczego; die Ware geht (reißend) ab towar odchodzi (świetnie), rozchwytują towar; odbyć się, skończyć się; es ist gut abgegangen dobrze się odbyło, skończyło; die Farbe geht ab kolor pełznie; mit Tod — umrzeć, zejść ze świata.

A'b=geigen, *va.* (haben) odegrać na skrzypcach.

A'b=geißeln, *va.* (haben) wychłostać, wysmagać.

A'b=geizen, *va.* (haben) jemandem albo sich etw.; poskąpić komu lub sobie czego.

A'bgelebt, *adj.* przeżyty, zestarzały, wyniszczony.

A'b=gelegen, *adj.* oddalony, odległy, zleżały, odleżały, wystały; =es Bier wystałe piwo.

A'bgelegt, *adj.* złożony, odłożony, stary, przenoszony.

A'bgeneigt, *adj.* niechętny, nieprzychylny, nieżyczliwy.

A'bgeneigtheit, *sf.* niechęć *f.*, nieżyczliwość *f.*, nieprzychylność *f.*

A'bgeordnete, (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, poseł *m.*, delegat *m.*, deputowany *m.*, wysłannik *m.*

A'bgeordnetenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, izba deputowanych, izba posłów, izba poselska.

A'b=gerben, *va.* (haben) odgarbować, wygarbować.

A'bgesagt, *adj.* zdeklarowany, jawny.

A'bgesandte, (ein =r) *sm.* =n, *pl.* =n, wysłannik *m.*, poseł *m.*

A'bgeschiedenheit, *sf.* odosobnienie *n.*, samotność, ustroń *f.*, ustronie *n.*

A'bgeschlossenheit, *sf.* odosobnienie *n.*, samotność *f.*

A'bgeschmackt, *adj.* niedorzeczny, niesmaczny, płaski, jałowy, dziwaczny; *adv.* niedorzecznie, niesmacznie, dziwacznie.

A'bgeschmacktheit, *sf.* *pl.* -en, niedorzeczność *f.*, brednia *f.*, głupstwo *n.*

A'bgewinnen, *va.* gewann ab, habe abgewonnen, jemandem etw. — wygrać od kogo co, odzyskać, pozyskać; die Liebe — pozyskać miłość; einer Sache Geschmack — zasmakować w czem; uprzedzić, wyprzedzić; jmndm. den Vorsprung — uprzedzić kogo.

A'b=gewöhnen, *va.* (haben) odzwyczaić (kogo albo się) odwyknąć.

A'b=gießen, *va.* goß ab, habe abgegossen odlać, ulać, nadlać; eine Figur — odlać figurę.

A'b=gittern, *va.* (haben) zakratować, kratami oddzielić.

A'bglanz, *sm.* =es, odbicie *n.*, odblask *m.*

A'b=glätten, *va.* (haben) wygładzić, ogładzić.

A'bgleichen, *va.* gleichte (glich) ab, habe abgegleicht (=glichen) zrównać, wyrównać.

A'b=gleiten, *vn.* glitt ab, bin abgeglitten zsunąć się, ześliznąć się, zboczyć.

A'b=glimmen, *vn.* glomm ab, bin abgeglommen wytlić się.

A'b=glühen, *va.* (sein) wypalić, wyżarzyć.

A'bgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bożyszcze *n.*, bożek *m.*

Abgötterei', *sf.* bałwochwalstwo *n.*

A'bgöttisch, *adj.* bałwochwalczy; abgöttische Liebe gorąca, szalona miłość; *adv.* bałwochwalczo.

A'bgottschlange, *sf.* *pl.* =en, wąż dusiciel *m.* (boa constrictor).

A'b=graben, *va.* gräbst ab, gräbt ab, grub ab, habe abgegraben odkopać, skopać, przekopać; oddzielić rowem.

A'bgrabung, *sf.* *pl.* =en, okop *m.*, przekop *m.*, okopanie *n.*, odkopanie *n.*

A'b=grämen, *va.* (haben) namartwić; *vn.* sich — namartwić się.

A'b=grasen, *va.* (haben) spaść (das Gras — trawę); eine abgegraste Angelegenheit sprawa oklepana, do przesytu wyzyskana.

A'b=greifen, *va.* **griff ab, habe abgegriffen** otrzeć, wytrzeć, dotykać, zużyć; **ein abgegriffener Hut** zużyty, wytarty kapelusz.

A'b=grenzen, *va.* (haben) odgraniczyć, rozgraniczyć.

A'bgrenzung, *sf. pl.* =en, odgraniczenie *n.*, rozgraniczenie *n.*, przeprowadzenie granicy.

A'bgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, przepaść *f.*, otchłań *f.*, głębia *f.*; am Rande des =es nad przepaścią.

A'b=gucken, *va.* (haben) jemandem etw., podpatrzyć, wypatrzyć.

A'bgunst, *sf.* niełaska *f.*, nieżyczliwość *f.*

A'bgünstig, *adi.* nieżyczliwy, nieprzychylny; *adv.* nieżyczliwie, nieprzychylnie.

A'b=gürten, *va.* (haben) odpasać, odpiąć, zdjąć (np. das Schwert pałasz).

A'bguß, *sm.* =es, *pl.* =güsse, odlew *m.*, kopia *f.* (odlana); nalew *m.*, napar *m.* (= Aufguß); wylew *m.*, zlew *m.*, ściek *m.* (np. na wodę); odlew *m.*, odlewka *f.* przy fajce.

A'b=haaren, *va.* (haben) oczyścić z włosów, oparzyć (prosię); *vn.* lenić się, puszczać włosy, tracić sierć.

A'b=hacken, *va.* (haben) odrąbać, urąbać, odciąć, uciąć.

A'b=hadern, *va.* (haben) jemandem etw., wymódz co na kim przez kłótnię, przez pieniactwo.

A'b=hageln, *va.* i *vn. impers.* es hat abgehagelt grad przestał padać; es hat die Blüten — grad poobijał kwiaty.

A'b=hägen, *va.* (haben) odgrodzić, ogrodzić płotem.

A'b=hagern, *vn.* (sein) wychudnąć, schudnąć.

A'b=häkeln, *va.* (haben) rozpiąć, odpiąć (haftki).

A'b=haken, *va.* (haben) zdjąć z haka.

A'b=halftern, *va.* (haben) rozuzdać konia, zdjąć koniowi uzdę, rozkiełznać.

A'b=halten, *va.* hältst ab, hält ab, hielt ab, habe abgehalten nie dopuszczać, wstrzymywać, przeszkadzać, odwodzić, odciągać, odrywać; odbywać co; die Prüfung wird morgen abgehalten jutro odbędzie się egzamin; trzymać z daleka, opodal; ein Kind — wysadzać dziecko (na potrzebę).

A'bhaltung, *sf. pl.* =en, przeszkoda.

A'b=hämmern, *va.* (haben) odbić młotem.

A'b=handeln, *va.* (haben) jemandem etw., stargować, odtargować, odkupić od kogo; über etw. — rozprawiać, traktować o czem.

Abha'nden, *adv.* kommen zgubić, zagubić, zatracić się, zaginąć; das Buch ist mir — gekommen książka mi zaginęła.

A'bhandlung, *sf. pl.* =en, rozprawa *f.*, traktat *m.*, wykład *m.*

A'bhang, *sm.* =es, *pl.* =hänge, pochyłość *f.*, skarpa *f.*, urwisko *n.*, stoczysko *n.*

A'b=hangen, *vn.* hängst ab, hängt ab, hieng ab, habe abgehangen wisieć, być pochyłym, pochylać się; der Fußboden hängt ab podłoga pochyla się; wisieć w pewnem oddaleniu; der Spiegel hängt zu weit von der Wand ab zwierciadło zanadto odstaje od ściany; zależeć, być zależnym lub zawisłym (von jmndm. od kogo, von etw. od czego).

A'b=hängen, 1) *va.* (haben) zdjąć coś zawieszonego; ein Bild — zdjąć obraz; 2) = abhangen.

A'bhängig, *adi.* 1) zależny, zawisły; 2) pochyły, spadzisty; *adv.* zależnie, zawiśle; pochyło, spadzisto.

A'bhängigkeit, *sf.* zależność *f.*, zawisłość *f.*

A'b=harken, *va.* (haben) ograbić, odgrabić (grabiami obrobić).

A'b=härmen, *va.* (haben) nagryźć; *vn.* sich — zgryźć się, zagryźć się, martwić się; abgehärmt źle wyglądający wskutek zgryzot.

A'b=harren, *va.* (haben) czekać na co, doczekać się czego.

A'b=härten, *va.* (haben) hartować (stal); jmndn. — hartować, zahartować kogo; er hat sein Herz gegen das Elend abgehärtet stał się nieczułym na widok nędzy.

A'b=haschen, *va.* (haben) jemandem etw., porwać, pochwycić komu co.

A'b=haspeln, *va.* (haben) zmotać (z motka, z kołowrotka), umotać, namotać; eine Rede, ein Gebet — odklepać, wytrzepać mowę, pacierz.

A'b=hauen, *va.* hieb ab, habe abgehauen odciąć, uciąć, odrąbać; (w górnictwie) ein Feld neu — wykopać nowy zrób.

A'b=häufen, *va.* (haben) układać w kupki, stosy.

A'b=häuten, *va.* (haben) obedrzeć ze skóry, zdjąć skórę; sich — zmienić, stracić, złożyć, zrzucić skórę.

A'b=heben, 1) *va.* hob ab, habe abgehoben zdjąć; den Deckel — zdjąć wieko; odjąć, odstawić, zebrać; den Tisch — zebrać ze stołu; die Karten — zebrać karty; zniżyć; eine Mauer — zniżyć mur; 2) *vr.* sich — odbijać, wyróżniać się.

A'b=hecheln, *va.* (haben) wyczesać (den Flachs len).

A'b=heften (abhefteln) *va.* (haben) odpinać haftki.

A'b=heischen (= abfordern) *va.* (haben) von jmndm. etw., od kogo co żądać.

A'b=helfen, *va.* hilfst ab, hilft ab, half ab, habe abgeholfen pomódz, dopomódz, zaradzić (czemu), usunąć (co); dem Übel — zaradzić złemu; bei Zeiten — zawczasu zaradzić.

A'b=herzen, *va.* (haben) wycałować, wypieścić, wycackać.

A'b=hetzen, *va.* (haben) jemanden, zmęczyć, wymęczyć, strudzić; zeszczwać.

A'b=heucheln, *va.* (haben) jemandem etw., podstępnie wyłudzić, wydrwić co od kogo.

A'bhilfe, *sf.* pomoc *f.*, zaradzenie *n.*

A'b=hobeln, *va.* (haben) wyheblować, zheblować; jemanden — okrzesać, uobyczajnić kogo.

A'b=hocken, *va.* (haben) schyliwszy się zrzucić z siebie ciężar.

A'bhold, *adv.* nieżyczliwie, nieprzychylnie; jmndm. — sein być komu nieprzychylnym.

A'b=holen, *va.* (haben) jemanden albo etw., przyjść, wstąpić po kogo (co).

A'bholz, *sn.* (Abschlag) =es, *pl.* =hölzer, gałęzie poobcinane z drzew.

A'b=holzen, *va.* (haben) wyciąć, wyrąbać (einen Wald las).

A'b=horchen, *va.* (haben) jemandem etw., podsłuchać kogo, przez podsłuchiwanie nauczyć się.

A'b=hören, *va.* (haben) wysłuchać, przesłuchać, wypytać; einen Zeugen — przesłuchać świadka; eine Lection — wysłuchać, wypytać lekcyę; die Beichte — wysłuchać spowiedzi, wyspowiadać.

A'bhub, *sm.* =s, szumowiny *f.*, nieczystości *f.*; der — der Gesellschaft szumowiny społeczeństwa; górna część zebranych kart.

A'b=hülsen, *va.* (haben) łuszczyć (die Erbsen groch); obrać z łupiny.

A'b=hungern, *va.* (haben) głodzić, morzyć głodem; *vr.* sich — morzyć się głodem.

A'b=huschen, *vn.* (sein) wynieść się cichaczem.

A'b=hüten, *va.* (haben) spaść, wypaść, wyżreć (eine Wiese łąkę).

A'b=hütten, *va.* (haben) zaprzestać pracy w kopalni, poniechać kopalni.

A'bich(t) *adj.* lewy; die =e Seite des Tuches lewa strona sukna; jemandem eine =e Ohrfeige versetzen na odlew kogo w twarz uderzyć.

A'b=irren, *vn.* (sein) zbłądzić, zejść z drogi.

A'birrung, *sf. pl.* =en, zboczenie *f.* (der Sterne gwiazd) aberracya *f.*

A'biturient, *sm.* =en, *pl.* =en, abituryent *m.*, uczeń odchodzący na uniwersytet; =enprüfung egzamin *m.* dojrzałości, matura *f.*

A'b=jagen, 1) *va.* (haben) jemandem etw., odbić, odebrać, wydrzeć; die Beute — odbić zdobycz; 2) zmęczyć, spędzić (ein Pferd konia).

A'b=jochen, *va.* (haben) die Ochsen, zdjąć jarzmo z wołów, wyprzęgnąć woły.

A'b=kalben, *vn.* (haben) przestać się cielić; die Kuh hat abgekalbt krowa przestała się cielić.

A'b=kälten, *va.* (haben) zachłodzić, wychłodzić, wystudzić.

A'b=kämmen, *va.* (haben) sczesać, wyczesać (die Wolle wełnę); den Wall — zestrzelić wierzch wału.

A'b=kämpfen, *va.* (haben) jmndm. etw., zdobyć co na kim, wywalczyć.

A'b=kanzeln, *va.* (haben) ogłosić z ambony; jemanden — wyłajać, zbyć kogo ostro.

A'b=kargen, *va.* (haben) jemandem. etw. poskąpić, pożałować, ująć komu czego.

A'b=karten, *va.* (haben) etw. mit jmndm. ukartować, ułożyć, uknuć co z kim; eine abgekartete Sache rzecz ukartowana, ułożona.

A'b=kasteien, *va.* (haben) wymęczyć, nadręczyć; *vr.* sich, wymęczyć się (durch Fasten postami).

A'b=kauen, *va.* (haben) ugryźć, odgryźć (die Nägel paznokcie).

A'bkauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe odkup *m.*, odkupienie *n.*

A'b=kaufen, 1) *va.* (haben) jmndm. etw., odkupić co od kogo; 2) okupić, wykupić się od czego.

A'b=kehlen, *va.* (haben) wyżłobić, wyżłobkować; ein Thier — poderznąć gardło zwierzęciu.

A'b=kehren, *va.* (haben) odwrócić; sich — odwrócić się; vom Wege — zjechać z drogi; obmieść (den Staub kurz).

A'b=keifen, *va.* (haben) jemandem etw., wymódz co na kim przez zrzędzenie lub łajanie; sich — zmęczyć się łajaniem, zrzędzeniem.

A'b=keilen, *va.* (haben) rozłupać, rozdzielić przez wbicie klina.

A'b=keltern, *va.* (haben) wycisnąć, wyprasować, wydusić, wytłoczyć (den Wein wino).

A'b=ketten, *va.* (haben) spuścić z łańcucha, odkuć.

A'b=kimmen, *va.* (haben) eine Daube, ein Fass, oberznąć wątory u beczki.

A'b=kippen, *va.* (haben) urwać; einen Nagel — urwać, uciąć główkę u gwoździa; *vn.* przeważyć się, stracić równowagę, spaść.

A'b=klaffen, *vn.* (sein) odstawać.

A'b=klaftern, *va.* (haben) ustawiać w sągi (das Holz drzewo).

A'b=klammern, *va.* (haben) pozdejmować klamry, odklamrować.

A'b=klappen, *va.* (haben) spuścić klapy, skrzydła (einen Tisch — spuścić skrzydła u stołu).

A'b=klären, 1) *va.* (haben) wyklarować, sklarować, oczyścić przez cedzenie, sączenie, odstanie; 2) *vr.* das Wetter klärt sich ab wypogadza się.

A'bklatsch, *sm.* =es, odbicie *n.*, odcisk *n*; echo *n*; ein schwacher Abklatsch słabe echo.

A'b=klatschen, *va.* (haben) odbić, odkliszować, odcisnąć.

A'b=klauben, *va.* (haben) odłupać, obierać, obskubać.

A'b=kleiden, *va.* (haben) rozebrać, zdjąć; die Taue — zdjąć pokrowce z lin; przepierzyć, odgrodzić, oddzielić (ein Zimmer pokój).

A'b=klemmen, *va.* (haben) odszczypnąć, przyszczypnąć, oderwać; sich einen Finger — ścisnąć palec drzwiami.

A'b=klimpern, *va.* (haben) (ein Musikstück) bębnić, wyrzępolić.

A'b=klingen, *vn.* (sein) coraz ciszej dźwięczyć.

A'b=klopfen, *va.* (haben) otrzepać, strzepać (den Staub kurz); jmndn. — wytrzepać komu skórę; einen Kranken —

opukać, zbadać chorego przez opukanie; obtłuc (coś od czego).

A'b=knallen, *va.* (haben) wypalić, wystrzelić.

A'b=knappen, *va.* (haben) kawałkami odrywać, odbijać, odłamywać.

A'b=kneifen, *va.* (haben) (= abkneipen) odszczypnąć, uszczypnąć, oderwać.

A'b=knieen, *va.* (haben) odklęczeć; die Strafe — odklęczeć karę.

A'b=knöpfeln (= abknöpfen), *va.* (haben) odpiąć, rozpiąć (guziki).

A'b=knüpfen, *va.* (haben) odwiązać, oddzierzgnąć.

A'b=kochen, *va.* (haben) zgotować, odgotować, ugotować.

A'b=kommen, *vn.* kam ab, bin abgekommen odejść, odchodzić, oddalić się, zejść; ich kann nicht — nie mogę się oddalić; vom Wege — zejść z drogi; von etw. — zaniechać co, odstąpić od czego, wyjść ze zwyczaju, z użycia.

A'bkommen, *sn.* =s, układ *m.*, zmowa *f.*; ein — treffen zawrzeć układ.

A'bkömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, potomek *m.*

A'b=köpfen, *va.* (haben) ściąć głowę, ściąć główkę, wierzchołek, urwać główkę (einen Nagel — gwoździowi).

A'b=koppeln, *va.* (haben) odwiązać, spuścić ze smyczy (die Hunde psy).

A'b=krämpen, *va.* (haben) den Hut spuścić brzeg kapelusza, odgiąć kapelusz.

A'b=kratzen, *va.* (haben) zdrapać, odrapać zeskrobać, oskrobać; *vn.* bin abgekratzt, czmychnąć; zadrzeć kopyta (w znaczeniu zginąć, umrzeć).

A'b=kriegen (abbekommen) *va.* (haben) dostać, oberwać, ściągnąć, zdjąć; den Ast vom Baum — dostać gałąź z drzewa; ich kann den Stiefel nicht — nie mogę ściągnąć, zdjąć buta; etw. — oberwać po skórze.

A'b=kritzeln, *va.* (haben) nabazgrać, przebazgrać.

A'b=kröschen, *va.* (haben) uskwarzyć, usmażyć; das Öl — oczyścić olej.

A'b=krümeln, *va.* (haben) kruszyć, odkruszać, okruszać.

A'b=kühlen, *va.* (haben) chłodzić, studzić, ochłodzić, wychłodzić, ostudzić, wystudzić.

A'b=künden (= abkündigen) *va.* (haben) obwieścić, ogłosić, zapowiedzieć, opublikować.

A'bkunft, *sf.* pochodzenie *n.*, szczep *m.*, familia *f.*, ród *m.*; von hoher — wysokiego rodu; układ *m.*

A'b=kürzen, *va.* (haben) skrócić, ukrócić.

A'bkürzung, *sf.* *pl.* =en, skrócenie *n.*, abrewiatura *f.*

A'b=kuppeln, *va.* (haben) odprzęgnąć, odłączyć (wagony).

A'b=küssen, *va.* (haben) wycałować, scałować.

A'b=lachen, *vr.* (haben) sich, naśmiać się (do rozpuku).

A'b=laden, *va.* lud ab, habe abgeladen złożyć; die Ware — złożyć towar (z wozu); das Schiff — wyładować okręt.

A'blader, *sm.* =s, *pl.* —, tragarz *m.*, drążnik *m.*

A'bladungsort, *sm.* =es, *pl.* =e, skład *m.*

A'blage, *sf.* *pl.* =n, binduga *m.* (skład towarów spławnych); odprawa, oprawa, wyprawa (dzieci).

A'blager, *sn.* =s, *pl.* —, zajazd *m.*, nocleg *m.*, popas *m.*; — halten popasać.

A'b=lagern, *va.* (haben) odleżeć, wystać, odstać; abgelagertes Bier odleżałe piwo; odłączyć obóz.

A'blagerung, *sf.* *pl.* =en, pokład *m.*, warstwa *f.*, żyła *f.*, osad *w* (geologii).

A'b=landen, *vn.* (sein) odbić od lądu.

A'b=laschen, *va.* (haben) einen Weg, oznaczyć drogę w lesie przez nacinanie drzew.

A'blaß, *sm.* =sses, *pl.* =lässe, upust *m.*, odpust *m.*, spust *m.* (des Wassers wody); ohne Ablaß bez przestanku; odpust *m.* (kościelny), rozgrzeszenie *n.*

A'blaßbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* odpustowy, dyspensa *f.*

A'b=lassen, 1) *va.* lässest ab, läßt ab, ließ ab, habe abgelassen wypuścić (das Wasser wodę), upuścić, spuścić (einen Teich staw); wytoczyć (den Wein vom Faß wino z beczki); ein Schiff — wyprawić, spuścić okręt (na wodę); einen Zug — puścić, wyprawić pociąg; einen Brief — wyprawić, wysłać list; jmndm. etw. — odstąpić, odsprzedać co komu, vom Preise — odstąpić od ceny; 2) *vn.* von etw. — odstąpić od czego, poniechać, poprzestać, zaniechać; vom Spiel — poprzestać, zaniechać gry.

A'blaßhandel, *sm.* =s, handel *m.*, frymarka *f.* odpustami.

A'blaßjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok *m.* odpustowy.

A'blativ, *sm.* =s, *pl.* =e, szósty przypadek, narzędnik.

A'b=latten, *va.* (haben) zdjąć (pozdzierać, zerwać) łaty lub krokwie.

A'b=lauben, *va.* (haben) poobrywać liście.

A'b=lauern, *va.* (haben) upatrzyć, wyszpiegować (eine Gelegenheit sposobną porę).

A'blauf, *sm.* =s, *pl.* =läufe, odpływ *m.*, odchód *m.*, upływ *m.*, upust *m.*, ściek *m.*, spadek *m.*; (— des Wassers odpływ, upływ itd. wody); nach — eines Jahres po upływie roku; (w architekturze) spłyn *m.*, spłynek *m.*, warga wieńca *f.*

A'b=laufen, 1) *va.* lief ab, habe abgelaufen schodzić, zużyć, spotrzebować się; die Schuhe — schodzić, zużyć trzewiki; der Mühlenstein hat sich abgelaufen kamień młyński spotrzebował, wytarł się; sich die Füße — nie czuć nóg ze znużenia, schodzić nogi; sich die Hörner — przytrzeć sobie rogów (wymądrzeć przez doświadczenie); eine Straße — zejść ulicę; jmndm. etw. — ubiedz, uprzedzić kogo w czem;

jmndm. den Rang — wyprzedzić kogo w czem; 2) *vn.* bin abgelaufen ściekać, spływać, upłynąć; das Wasser ist abgelaufen woda spłynęła; die Zeit ist abgelaufen czas upłynął; — lassen wypuścić, odpuścić (das Wasser wodę); die Uhr ist abgelaufen zegar stanął; wypaść, skończyć się; es ist gut abgelaufen dobrze wypadło; der Wechsel ist abgelaufen weksel zapadł.

A'bläufer, *sm.* =s, *pl.* —, nitka, która z cewki wypadła.

A'blaufrinne, *sf. pl.* =n, rynna *f.* odpływowa.

A'blaufrohr (= Ablaufröhre), *sn.* =es, *pl.* =e, rura odpływowa.

A'blaufschleuse, *sf. pl.* =n, śluza *f.* upustowa, upust *m.*

A'blaufzeit, *sf. pl.* =en, eines Wechsels termin *m.* wypłaty wekslu.

A'b=laugen, *va.* (haben) wyługować, odparować.

A'b=läugnen, *va.* (haben) abgeläugnet wypierać się (czego), zapierać się, zaprzeczać; eine Schuld — zapierać się długu, zaprzeczać dług.

A'bläugnungseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga na stwierdzenie zaparcia się, odprzysiężenie *n.*

A'b=lauschen, *va.* (haben) jemandem etw., podsłuchać, przez podsłuchanie nauczyć się, dowiedzieć się.

A'b=lausen, *va.* (haben) wyiskać kogo; jmndm. das Geld — wydrwić, wyłowić od kogo pieniądze.

A'blaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, oparta na stałych prawidłach przemiana samogłoski rdzennej, jakoteż samogłoska w ten sposób zmieniona np. w binden i przechodzi na a: band, ta przemiana i na a, jakoteż skutek tej przemiany, samogłoska a nazywa się —.

A'b=lauten, *va.* (haben) zmienić samogłoskę rdzenną.

A'b=läutern, *va.* (haben) wyczyścić, sczyścić, wyklarować, wyrafinować (wino itd.).

A'b=leben, *vn.* (haben) przeżyć; ich habe den größten Theil meines Lebens schon abgelebt przeżyłem już większą część mego życia.

A'bgelebt, *adj.* zgrzybiały, zestarzały, przeżyty.

A'bleben, *sn.* =s, zgon *m.*, śmierć *f.*

A'b=lecken, *va.* (haben) oblizać, zlizać.

A'b=leeren, *va.* (haben) wypróżnić, posprzątać; den Tisch — posprzątać ze stołu.

Ablega't, *sm.* =en, *pl.* =en, zastępca *m.* posła papieskiego, internuncyusz *m.*

A'b=legen, *va.* (haben) zdjąć (ein Kleid suknię), złożyć (eine Last ciężar, den Stock laskę); die Trauer — przestać nosić żałobę; den Eid — złożyć przysięgę; ein Gelübde — złożyć ślub, ślubować; das Amt — złożyć urząd, zrzec się urzędu; die Rechnung — złożyć rachunek; eine Probe — dać dowód; wyzuć się, uwolnić się, zaprzestać; jedes menschliche Gefühl — wyzuć się z uczuć ludzkich; die Vorurtheile — uwolnić się od przesądów; die Kinderschuhe — zaprzestać być dzieckiem; (w ogrodnictwie) przeszczepiać, odkładać (ablegerować); (w drukarstwie) die Schrift — rozbierać pismo.

A'bleger, *sm.* =s, *pl.* —, latorośl *f.* (ableger *m.*).

A'b=lehnen, *va.* (haben) odstawić, odchylić; das Brett von der Wand — deskę od ściany odchylić; odmówić, wymówić (się od czego), nie przyjąć, odrzucić; jemandem ein Darlehen — odmówić komu pożyczki; eine Stellung — nie przyjąć posady, odrzucić posadę; oddalić od siebie, odeprzeć; den Verdacht — oddalić od siebie podejrzenie; die Einwürfe des Gegners — odeprzeć zarzuty przeciwnika.

A'b=leiern, *va.* (haben) jednostajnie (monotonnie) wyrecytować, wyśpiewać, wygrać.

A'b=leisten, *va.* (haben) zdjąć z kopyta (den Stiefel but); dopełnić (das Versprechen przyrzeczenia); odpłacić, odrobić; einen Dienst — odpłacić przysługę; złożyć (einen Eid przysięgę).

A'b=leiten, *va.* (haben) odprowadzić, oddalić, odwrócić, (das Wasser wodę); jmndn. von etw. — odwieść, odciągnąć kogo od czego; wyprowadzać, wywodzić; ein Wort von einem anderen — wyprowadzać jeden wyraz z drugiego.

A'bleiter, *sm.* =s, *pl.* —, (= Blitzableiter) gromochron *m.*, konduktor *m.*

A'b=lenken, *va.* 1) (haben) odwrócić, oddalić; den Verdacht von sich — odwrócić od siebie podejrzenie; 2) *vn.* (sein) oddalić się; vom Gegenstande seiner Rede — oddalić się, zboczyć od przedmiotu swojej mowy; vom Wege — zjechać, zboczyć z drogi.

A'b=lernen, *va.* (haben) jemandem etw., nauczyć się czegoś od kogoś.

A'b=lesen, *va.* liesest ab, liest ab, las ab, habe abgelesen zbierać, zrywać; die Würmer von den Bäumen — zbierać robaki z drzew; odczytać, przeczytać.

A'b=leugnen, *va.* (haben) (= abläugnen), (haben) wypierać się (czego), zapierać się, zaprzeczać; eine Schuld — zapierać się długu, zaprzeczać dług.

A'b=liefern, *va.* (haben) dostawić, odstawić, wręczyć, doręczyć, oddać.

A'b=liegen, 1) *vn.* lag ab, bin abgelegen być oddalonym, leżeć na uboczu; 2) *vr.* (haben) odleżeć, wystać się; der Wein hat sich abgelegen wino wystało się; sich die Seiten — odleżeć sobie boki (przez długie leżenie); das Bier — lassen dać się piwu wystać.

A'b=listen, *va.* (haben) jemandem etw., wydrwić, wykpić, wyłudzić coś od kogoś.

A'b=locken, *va.* (haben) odciągnąć, wywabić; jmndm. die Tauben — wywabić komu gołębie; wyłudzić; jmndm. das Geld — wyłudzić od kogo

pieniądze; ein Geständnis — wyłudzić przyznanie się, wyciągnąć z kogo zeznanie; Thränen — wycisnąć łzy, wzruszyć do łez.

A'b=lockern, *va.* (haben) rozkopać, rozgrzebać, spulchnić (den Acker rolę).

A'b=löffeln, *va.* (haben) zebrać łyżką, wyłyżkować.

A'b=lohnen, *va.* (haben) wypłacić należytość, skwitować.

A'b=lohnung, *sf. pl.* =en, odprawa *f.*

A'b=löschen, *va.* (haben) ugasić, zagasić, wygasić; den Kalk — zgasić wapno; zmazać, skreślić, zetrzeć.

A'b=losen, *va.* (haben) losować o coś, przez los rozstrzygnąć.

A'b=lösen, *va.* (haben) odjąć, odłączyć, oderwać; das Fleisch von Knochen — odłączyć mięso od kości; die Rinde vom Baume — oderwać korę od drzewa; odciąć, odjąć; einen Finger — odjąć, odciąć palec; jmndn. — zastąpić kogo, zluzować; die Wache — zluzować wartę; jmndn. bei der Arbeit — zastąpić kogo przy pracy; ein Tag löst den anderen ab dzień następuje po dniu; wykupić, odkupić; eine Jahresrente — odkupić dożywocie; Gründe für eine Bahn — wykupywać grunta pod budowę kolei; die Frohnden —, den Robot — wykupić pańszczyznę, robociznę.

A'blöslich, *adj.* dający się oddzielić, dający się wykupić.

A'blösung, *sf. pl.* =en, odłączenie *n.*, odjęcie *n.*; wykupno *n.*; zluzowanie *n.*, zastąpienie *n.*

A'b=löthen, *va.* (haben) odlutować.

A'b=ludern, *va.* (haben) = ab=decken.

A'b=lügen, *va.* (haben) jemandem etw., wyłgać co od kogo (także: = ab=leugnen).

A'b=lugen, *va.* (haben) = ab=gucken.

A'b=machen, *va.* (haben) zdjąć, odjąć; dem Pferd das Hufeisen — zdjąć koniowi podkowę; die Vorhänge — zdjąć firanki; den Besatz vom Kleide — odpruć od sukni obszywkę; skończyć, załatwić, uregulować, umówić się, ułożyć się, zawrzeć układ; machen wir es untereinander ab ułóżmy się pomiędzy sobą; es ist abgemacht, eine abgemachte Sache rzecz ułożona; eine Sache gütlich — ułożyć sprawę po dobremu; zarobić, zaprawić; die Suppe mit einem Ei — zarobić, zaprawić rosół jajem.

A'b=magern, 1) *vn.* (sein) schudnąć, wychudnąć; 2) *va.* (haben) wychudzić; einen Falken — lassen wychudzić sokoła.

A'b=mähen, *va.* (haben) skosić, odkosić, wykosić, zżąć.

A'b=mahlen, *va.* (habe abgemahlen) zemleć, zmleć.

A'b=mahnen, *va.* odradzać, odwodzić; jmndn. von etw. — odradzać komu co, odwodzić kogo od czego.

A'b=maischen, *va.* (= ab=meischen) (haben) das Malz zetrzeć słód, zrobić zacier.

A'b=malen *va.* (haben) odmalować, wymalować.

A'b=mangeln, *va.* (haben) wymaglować, odmaglować.

A'b=märgeln, *va.* (haben) wychudzić, wyniszczyć, wycieńczyć; ein abgemärgelter Mensch wyniszczony, wycieńczony człowiek.

A'b=marken, *va.* (haben) odgraniczyć, rozgraniczyć; die Äcker — rozgraniczyć grunta.

A'bmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, odmarsz *m.*, wymaszerowanie *n.*, odejście *n.*; zum — trommeln bębnić do wymarszu.

A'b=marschieren, *vn.* (sein) odmaszerować, wymaszerować.

A'b=martern, *va.* (haben) wymęczyć, namęczyć, dręczyć; jmndm. etw. — wymęczyć coś od kogoś; sich — wymęczyć się, dręczyć się.

A'b=matten, *va.* (haben) strudzić, zmęczyć, sił pozbawić; den Körper durch Fasten — zmęczyć ciało postem; sich — zmęczyć się, sił się pozbawić.

A'b=meiern, *va.* (haben) pozbawić włościanina (dosłownie dzierżawcę) gospodarstwa.

A'b=meischen, *va.* (haben) = abmaischen.

A'b=meißeln, *va.* (haben) dłótem obrobić, wyrzeźbić, wyrznąć (dłótem).

A'b=melden, *va.* (haben) odmeldować.

A'b=mergeln, *va.* (haben) = ab=märgeln.

A'b=merken, *va.* (haben) wymiarkować, pomiarkować; jmndm. etw. — nauczyć się, domyślić się czego od kogo, wymiarkować co od kogo.

A'b=messen, *va.* missest, mißt, maß ab, habe abgemessen odmierzyć, wymierzyć; das Tuch mit dem Meter — sukno metrem odmierzyć; die Strafe nach dem Verbrechen — wymierzyć karę według przestępstwa; seine Worte sorgfältig — ważyć ostrożnie słowa, liczyć się z słowami.

A'b=mieten, *va.* (haben) odnająć, wynająć; jmndm. etw. — odnająć coś od kogoś.

A'b=mildern, *va.* (haben) złagodzić.

A'b=misten, *va.* (haben) oczyścić, odrzucić gnój.

A'bmucken, *va.* (haben) zamordować pokryjomu.

A'b=mühen, *va.* (haben) = ab=matten.

A'b=murksen, *va.* (haben) = ab=mucken.

A'b=müßigen, *va.* (haben) wymódz; jemdm. eine Erklärung — wymódz na kim oświadczenie; sich — von etw. uwolnić się od czegoś; sich nicht — können, etw. zu thun nie módz się powstrzymać, przenieść na sobie, aby czegoś nie uczynić; eine Zeit —, sich — na czas jakiś oderwać się od pracy, sprawić sobie wypoczynek.

A'b=nagen, *va.* (haben) ogryźć; der Kummer nagt mir das Herz ab serce mi pęka ze zmartwienia.

A'b=nahme, *sf.* odbieranie *n.*, odbiór *m.*, zdjęcie *n.*; — des Verbandes zdjęcie opatrunku, bandażu; ubytek *m.*, zmniejszanie *n.* się, ubywanie *n.*, upadek *m.*; — des Mondes ubywanie księżyca; — des Wassers ubywanie wody; — in den Einkünften ubytek w dochodach; — des Handels upadek handlu; odbyt *m.*; diese Ware findet keine — ten towar nie ma zbytu.

A'b=narren, *va.* (haben) wydrwić; jmndm. das Geld — wydrwić od kogo pieniądze.

A'b=nehmen, 1) *va.* nimmst, nimmt, nahm ab, habe abgenommen odebrać, zdjąć, zebrać, sprzątnąć, odjąć; jmndm. den Hut — odebrać od kogo kapelusz; jmndm. die Last — zdjąć z kogo ciężar; die Speisen vom Tisch — sprzątnąć, zebrać potrawy z stołu; die Hand — odjąć rękę; sich den Bart — ogolić sobie brodę; kupować, brać (co u kogo); er nimmt mir immer den Wein ab kupuje (bierze) zawsze u mnie wino; jmndm. eine Sorge — uwolnić kogo od troski; jmndm. den Eid — odebrać od kogo przysięgę, zaprzysiądz kogo; 2) *vn.* zmniejszać się, ubywać; der Mond nimmt ab księżyca ubywa; die Kräfte nehmen ab siły ubywają.

A'bnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, kupujący, nabywca *m.*, kupiec *m.*

A'b=neigen, *va.* i *vr.* (haben) nachylić (się), odchylić (się).

A'bneigung, *sf. pl.* =en, odchylenie *n.*; niechęć *f.*, wstręt *m.*, odraza *f.*; jmndm. — einflößen przejmować kogo wstrętem, odrazą.

A'b=nieten, *va.* (haben) odnitować.

Abno'rm, *adi.* anormalny, nieprawidłowy; *adv.* anormalnie, nieprawidłowo.

Abnormitä't, *sf. pl.* =en, anomalia *f.*, zboczenie *n.*, nieprawidłowość *n.*

A'b=nöthigen, *va.* (haben) wymusić, zniewolić, wymódz, wycisnąć; jmndm. die Einwilligung — wymódz na kim pozwolenie; jmndm. Thränen — wycisnąć komu łzy, wzruszyć kogo.

A'b=nutschen, *va.* (haben) wyssać, wysysać (sok z czegoś).

A'b=nutzen, (a'b=nützen) *va.* (haben) zużyć; ein Kleid — znosić suknię; die Stiefel — schodzić buty; sich — zużyć się; seinen Einfluss — zużyć, stracić wpływ.

A'b=öden, *va.* (haben) einen Wald — wyniszczyć, wyciąć, spustoszyć las.

A'b=ohrfeigen, *va.* (haben) wypoliczkować.

Abonneme'nt, *sn.* =s, *pl.* =s, abonament *m.*, prenumerata *f.*, przedpłata *f.*; bei aufgehobenem — przy zniesionym abonamencie.

Abonne'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, abonent *m.*, prenumerator *m.*, przedpłaciciel *m.*

Abonnie'ren, *va.* (haben) abonować, prenumerować, przedpłacać.

A'b=ordnen, *va.* (haben) wysłać, wydelegować, wyznaczyć.

A'bort, *sm.* =es, *pl.* =e, wychodek *m.*, ustęp *m.*

Abo'rt, *sm.* =es, *pl.* =e, poronienie.

Abortie'ren, *vn.* (haben) poronić.

A'b=paaren, *va.* (haben) sparować; die Abgeordneten haben sich bei der Abstimmung abgepaart posłowie przy głosowaniu umówili się, by z każdej strony równej liczby brakowało.

A'b=pachten, *va.* (haben) oddzierżawić, wydzierżawić.

A'b=packen, *va.* (haben) wyładować, zdjąć z wozu.

Ab=passen, *va.* (haben) dostosować, odpasować, odznaczyć; abgepasste Taschentücher odpasowane, odznaczone chusteczki (t. j. każda poszczególna chusteczka w całej sztuce już odznaczona); jemanden — czatować na kogo; etwas — czekać, czyhać na co; er hat die Zeit gut abgepasst wymiarkował dobrze czas, schwycił sposobną chwilę.

A'b=pauken, *va.* (haben) wybębnić; jmndn. — obić kogo.

A'b=peinigen, *va.* (haben) = ab=martern.

A'b=peitschen, *va.* (haben) biczem wychłostać, wysmagać, wybatożyć.

A'b=pellen, *va.* (haben) obrać (owoc ze skórki).

A'b=pelzen, *va.* (haben) = ab=bamsen.

A'b=pfählen, *va.* (haben) palami wytyczyć, palami otoczyć.

A'b=pfarren, *va.* (haben) wyłączyć z parafii (miejscowość).

A'b=pfeifen, *va.* pfiff ab, habe abgepfiffen odgwizdać, odświstać.

A'b=pflücken, *va.* (haben) zerwać, oberwać, pourywać.

A'b=pflügen, *va.* (haben) zorać, zaorać.

A'b=picken, *va.* (haben) oddzióbać, dzióbem oderwać; (w mularstwie) szpiczastym młotkiem obtłukiwać cegłę.

A'b=placken, *va.* (haben) jemandem etw., wymęczyć co od kogoś; sich — wymęczyć się, wymozolić się.

A'b=plagen, *va.* (haben) wymęczyć, sich — = ab=placken.

A'b=plaggen, *va.* (haben) wyrównać trawnik przez ubijanie.

A'b=plärren, *va.* (haben) ein Lied — odskrzeczeć piosenkę, płaczliwie odśpiewać.

A'b=platten, *va.* (haben) spłaszczyć.

A'b=plätten, *va.* (haben) wyprasować.

A'b=platzen, *vn.* (sein) odskoczyć, oderwać się.

A'b=plätzen, *va.* (haben) die Bäume drzewa młotkiem cechować; ein Gewehr — strzelić ze strzelby; *vn.* (sein) = Ab=platzen.

A'b=pochen, *va.* (haben) (w górnictwie) odtłuc, odbić.

A'b=posten, *va.* (haben) kupione w lesie drzewa częściami dostawiać.

A'b=prallen, *vn.* (sein) odbić się, odskoczyć.

A'b=prasseln, *vn.* (haben i sein) oderwać się, odskoczyć trzeszcząc lub z trzaskiem.

A'b=prellen, *va.* (haben) odbić; *vn.* (sein) = ab=prallen.

A'b=preschen, 1) *va.* (haben) spędzić konia, zmordować (przez szybką jazdę); 2) *vn.* (sein) szybko się oddalić.

A'b=pressen, *va.* (haben) wyprasować, wycisnąć, wydusić; jmndm. etw. — wymusić co od kogo.

A'b=protzen, *va.* (haben) die Kanone, odprzodkować działo, zdjąć działo.

A'b=puffen, 1) *va.* (haben) wyszturchać, wytłuc kułakami; das Vieh — zedrzeć skórę z bydlęcia; 2) *vn.* (sein) wypalić, eksplodować.

A'b=punktieren, *va.* (haben) odpunktować, punktami skopiować; oznaczyć punktami.

A'b=purzeln, *vn.* (sein) spaść na dół, stoczyć się na dół (wywróciwszy kozła).

A'b=putzen, *va.* (haben) wyczyścić, oczyścić, ochędożyć, wychędożyć; die Nase — wysiąkać, wytrzeć nos.

A'b=quälen, *va.* i *vr.* = ab=plagen.

A'b=quetschen, *va.* odcisnąć, odgnieść; sich den Finger — przygnieść sobie palec.

A'b=quicken, *va.* (haben) das Gold, oddzielać złoto od rtęci; das Silber — oczyszczone srebro wodą chłodzić.

A'b=rackern, *va.* i *vr.* wymęczyć, spracować (się); wymozolić (się).

A'b=rädeln, *va.* krajać ciasto rabkowanem kółkiem.

A'b=radieren, *va.* (haben) wytrzeć (gummielastyką).

A'b=raffen, *va.* (haben) zgarniać, grabić, (zboże, trawę).

A'brahamsbaum, *sm.* es, *pl.* =äume, wierzba *f.* włoska.

A'b=rahmen, *va.* (haben) zbierać śmietankę.

A'b=rammeln, *vn.* (haben) przestać się gonić (o zającach).

A'b=rändeln, (= ab=ränden) *va.* (haben) poobrzynać, obciąć brzegi.

A'b=ranften, *va.* (haben) das Brot, odkroić, wykroić skórkę z chleba.

A'b=ranken, *va.* (haben) den Wein, poobcinać łodygi u wina.

A'b=ranzen, *vr.* sich, włóczyć się długo, wałęsać się; *vn.* (haben) przestać się gonić (o zwierzętach).

A'b=rasieren, *va.* (haben) ogolić.

A'b=raspeln, *va.* (haben) odpiłować, odraszplować, odskrobać.

A'b=rathen, *va.* räthst, räth, rieth ab, habe abgerathen odradzać; jmndm. die Gedanken — odgadywać czyje myśli.

A'b=rauchen, *vn.* (sein) w dym się zamienić, ulotnić.

A'b=räuchern, *va.* (haben) uwędzić.

A'brauchschale, *sf.* *pl.* =n, (w chemii) parownica *f.*

A'braum, *sm.* =es, (przy budowie) gruzy *m.*, rumowisko *n.*

A'b=räumen, *va.* (haben) sprzątać, wyprzątać; den Tisch — sprzątnąć ze stołu.

A'b=raupen, *va.* (haben) obierać z gąsienic.

A'b=rechen, *va.* (haben) ograbić, wygrabić, grabiami oczyścić.

A'b=rechnen, *va.* (haben) odliczyć, odciągnąć, potrącić; mit jmndm. — (albo: Abrechnung pflegen) rozliczyć się z kimś; das abgerechnet z wyjątkiem tego, gdyby nie to.

A'b=rechnung, *sf.* *pl.* =en, odliczenie *n.*, potrącenie *n.*, obliczenie *n.*, rozliczenie *n.*, obrachunek *m.*

A'b=rechte, *sf.* nica *f.*, lewa strona sukna.

A'b=rechten, *va.* (haben) wyprawować, wyprocesować; das Tuch — wygładzać sukno z lewej strony.

A'brechts, *adv.* odwrotnie.

A'brede, *sf.* umowa *f.*, układ *m*; — treffen umówić się; das ist gegen die — to sprzeciwia się umowie; in — stellen zaprzeczać.

A'b=reden, *va.* (haben) odradzać, odmówić; jmndn. von etw. — odradzać kogo, odradzać komu coś; etw. mit jmndm. — umówić się z kim o co.

A'b=regeln, *va.* (haben) podciągnąć pod prawidła; eine abgeregelte Schreibart wymuszony sposób pisania, styl.

A'b=reiben, *va.* (haben) zetrzeć, wytrzeć; den Schmutz von der Thüre — zetrzeć brud z drzwi; den Fußboden — wytrzeć podłogę; das Pferd — wytrzeć konia; zatrzeć, zaczynić; die Farbe mit Wasser — zatrzeć, rozrobić, zarobić, zaczynić farbę z wodą; der Stier hat sich die Hörner abgerieben byk starł sobie rogi; die Mühlsteine haben sich abgerieben kamienie młyńskie wytarły, starły się.

A'b=reichen, *va.* (haben) zdjąć co z góry; das Bild von der Wand — zdjąć obraz z ściany.

A'b=reifen, 1) *vn.* (sein) dojrzeć; 2) *va.* (haben) zdjąć obręcze.

A'b=reihen, *va.* (haben) zdjąć z sznurka, zwlec (perły, korale).

A'b=reise, *sf.* odjazd *m.*, wyjazd *m.*

A'b=reisen, *vn.* (sein) wyjechać, odjechać; nach Berlin do Berlina; im Begriffe abzureisen na wyjezdnem.

A'b=reißen, 1) *va.* riss ab, habe abgerissen urwać, oderwać; das Hufeisen — oderwać podkowę; den Faden — urwać nitkę; zerwać, zburzyć; ein Haus — (= niederreißen) zburzyć dom; 2) *vn.* (sein) zerwać się, przerwać się, urwać się; die Geduld riss mir endlich ab zabrakło mi wreszcie cierpliwości.

A'b=reiten, *va.* 1) (haben) ein Pferd — zjeździć konia, ujeździć (zureiten), objeździć; die Front — objechać front, przejechać przed frontem; zużyć przez jeżdżenie; sich die Hosen — zużyć spodnie jazdą konną; 2) *vn.* (sein) odjechać konno.

A'b=rennen, 1) *va.* rannte ab, habe abgerannt w szybkim biegu utrącić, zrzucić co; jmndm. den Hut vom Kopfe — strącić komu ka-

pelusz z głowy; jmndm. den Weg — uprzedzić, ubiedz kogo; 2) *vn.* (sein) odbiedz, odlecieć, szybko się oddalić.

A'b=richten, *va.* (haben) ćwiczyć, uczyć, nauczać, zaprawiać, tresować; einen Diener — uczyć służącego; die Soldaten — ćwiczyć, zaprawiać, kształcić żołnierzy; einen Hund — tresować psa; (w rzemiosłach) prostować, nadać kształt; das Stabeisen — prostować żelazo; ein Brett — wyheblować deskę.

A'b=rieseln, *vn.* (sein) ściekać, spływać.

A'b=riesen, *va.* (haben) das Holz — drzewo z gór spuszczać zapomocą drewnianych rynien.

A'b=riffeln, *va.* (haben) = riffeln.

A'b=rinden, *va.* (haben) zdzierać korę, odzierać z kory.

A'b=rindern, *vn.* (haben) die Kuh hat abgerindert krowa przestała się gonić.

A'b=ringen, *va.* rang ab, habe abgerungen zdobyć, odebrać (przez walkę); jmndm. den Sieg — odnieść nad kim zwycięstwo; jmndm. die Bewunderung — zniewolić kogo do podziwienia, podziwu; sich — zmęczyć się mocowaniem się; sich die Haut von den Händen — zedrzeć sobie skórę z rąk.

A'b=rinnen, *vn.* rann ab, ist abgeronnen spływać, ściekać.

A'b=rispen, *vn.* (sein) wypadać z kiści, wypadać z szypułek.

A'briß, *sm.* =es, *pl.* =e, rysunek *m.*, szkic *m.*, plan *m.* (domu, fortecy); zarys *m.*, rys *m.*

Abrogie'ren, *va.* (haben) znieść, unieważnić, uchylić, odwołać (ustawę).

A'b=rollen, 1) *va.* (haben) stoczyć, odtoczyć; einen Stein vom Berge — stoczyć kamień z góry; odwinąć, rozwinąć (das Thau linę); die Wäsche von der Rolle — zdjąć bieliznę z maglu; 2) *vn.* (sein) stoczyć się; vom Berge — stoczyć się z góry.

A'b=rosten, *vn.* (sein) zerdzewieć, odpaść przez rdzę.

A'b=rösten, *va.* (haben) wypiec, upiec na ruszcie; den Kaffee — upalić, spalić kawę; wyprażyć.

A'b=rücken, 1) *va.* (haben) odsunąć, oddalić, odstawić; 2) *vn.* (sein) wynieść się, oddalić się.

A'b=rudern, *vn.* (sein) odbić od brzegu, odpłynąć (wiosłując).

A'bruf, *sm.* =es, odwołanie *n.*

A'b=rufen, 1) *va.* (haben) odwołać; obwoływać, wywoływać, obwieszczać; die Stunden — obwieszczać godziny; 2) *vr.* sich — zmęczyć się wołaniem.

A'b=rühren, *va.* (haben) wymieszać, zarobić, zaczynić; die Suppe mit einem Ei — zaprawić, podprawić rosół jajem.

A'b=runden, *va.* (haben) zaokrąglić; ein abgerundeter Stil wykończony, zaokrąglony styl; eine abgerundete Stimme zaokrąglony głos.

A'b=rupfen, *va.* (haben) wyskubać, obskubać (kurę itp).

A'brüsten, *vn* (haben) rozebrać rusztowanie; rozbroić, rozpuścić wojsko.

A'brüstung, *sf.* rozbrojenie; eine allgemeine — ogólne rozbrojenie.

A'b=rutschen, *vn.* (sein)ześliznąć się, zsunąć się, spaść; von einem Berge — zsunąć się z góry; odejść z kwitkiem; umrzeć, kłapnąć.

A'b=rütteln, *va.* (haben) strząść, otrząść.

A'b=säbeln, *va.* (haben) odciąć pałaszem.

A'b=säen, *va.* (haben) wysiać, zesiać; ein abgesäeter Acker rola wycieńczona przez częste zasiewanie; ein abgesäeter Lein len który się przez częste zasiewanie wyrodził.

A'bsage, *sf.* *pl.* =n, odmowa *f.*, odwołanie *n.*

A'b=sagen, 1) *va.* (haben) odmówić, odwołać, wymówić; einen Besuch — odmówić, odwołać wizytę; jemandem die Freundschaft — wymówić komu przyjaźń; ein abgesagter Feind zdeklarowany, jawny nieprzyjaciel; 2) *vn.* wyrzec się; dem Teufel — wyrzec się dyabła.

A'b=sägen, *va.* (haben) odpiłować, oderznąć piłą.

A'b=sahnen, *va.* (haben) = ab=rahmen.

A'b=sammeln, *va.* (haben) zbierać; die Raupen — obierać z gąsienic; die Musikanten gehen das Geld — muzykanci zbierają od gości pieniądze.

A'b=satteln, *va.* (haben) ein Pferd — rozsiodłać, odsiodłać konia.

A'bsatz, *sm.* =es *pl.* =sätze, ustęp *m.*; in Absätzen vorlesen czytać ustępami; ohne — jednym ciągiem; ein Glas ohne — leeren szklankę duszkiem wychylić; odstęp *m.*; bei dieser Zeile muß ein — gemacht werden przy tym wierszu zrobić trzeba odstęp; odbyt *m.*, pokup *m.*; die Ware hat einen starken — towar ma wielki odbyt; obcas, korek (u buta); zakręt *m.*; die Treppe hat drei Absätze schody mają trzy zakręty; (w górnictwie) der Gang bildet einen — zrób tworzy skręt; (w budownictwie) odsadzka *f.*, uskok *m.*, ławeczka *f.*

A'b=säubern, *va.* (haben) oczyścić, wyczyścić.

A'b=säumen, *va.* (haben) nadać kształt czworoboczny; obrębić.

Absce'ß, *sm.* =es, *pl.* =e, absces *m.*, wrzód *m.* który się ropi.

A'b=schaben, *va.* (haben) oskrobać, obskrobać, zeskrobać.

A'bschabsel, *sn.* =s, oskrobiny *f*, odpadki *m.*

A'b=schachern, *va.* (haben) jmndm. etw., wyszachrować, szachrajstwem odkupić, wydostać coś od kogo.

A'b=schachteln, *va.* (haben) wygładzić, wypolerować (drzewo skrzypiem).

A'b=schaffen, *va.* (haben) znieść, skasować; ein Gesetz — znieść ustawę; usunąć; einen

Missbrauch — usunąć nadużycie; odprawić, oddalić; einen Bedienten — oddalić służącego; jmndn. aus der Stadt, aus dem Lande — wydalić kogo z miasta, z kraju.

A'b=schälen, *va.* (haben) obrać (ze skórki, z łupiny).

A'b=schalmen, *va.* (haben) znaczyć drzewa przeznaczone do wyrębu.

A'b=schärfen, *va.* (haben) wyostrzyć, obciąć, spiłować ostry brzeg.

A'b=scharren, *va.* (haben) odgarnąć (zeskrobując).

A'b=schatten, *va.* (haben) odcieniować; nicht passend abgeschattete Farben niestosownie odcieniowane, dobrane kolory.

A'b=schätzen, *va.* (haben) ocenić, oszacować, otaksować, oznaczyć wartość; za mało cenić, lekceważyć.

A'bschätzig, *adj.* pogardliwy, lekceważący; *adv.* pogardliwie, lekceważąco.

A'b=schauern, *va.* (haben) oddzielić, przepierzyć, odgrodzić.

A'b=schaufeln, *va.* (haben) odrzucić (łopatą); den Schnee — odrzucić śnieg.

A'bschaum, *sm.* =s, szumowiny; der — der Gesellschaft szumowiny społeczeństwa, wyrzutki.

A'b=schäumen, *va.* (haben) zeszumować, zebrać z czego pianę.

A'b=scheiden, 1) *va.* schied ab, habe abgeschieden odłączyć, oddzielić (np. jeden kruszec od drugiego); 2) *vn.* (sein) oddalić się, rozstać się, umrzeć.

A'bschein, *sm.* =es, = Abglanz.

A'b=scheiteln, *va.* (haben) das Haar rozdzielić włosy.

A'b=scheren, *va.* schor ab, habe abgeschoren obstrzydz (włosy, wełnę).

A'bscheu, *sm.* =s, obrzydzenie *n.*, zgroza *f.*; es erfüllt mich mit — przejmuje mnie obrzydzeniem, zgrozą; es flößt mir Abscheu ein napełnia mnie zgrozą, obrzydzeniem; er ist allen ehrlichen Leuten ein — wszyscy uczciwi ludzie mają go w obrzydzeniu, czują wstręt do niego.

A'bscheuern, *va.* (haben) wytrzeć, wyszorować.

Abscheu'lich, *adj.* szkaradny, obrzydliwy; *adv.* szkaradnie, obrzydliwie.

Abscheu'lichkeit, *sf. pl.* =en, szkaradzieństwo *n.*, okropność *f.*, szkarada *f.*

A'b=schichten, *va.* (haben) oddzielić, rozdzielić; także = abfinden.

A'b=schicken, *va.* (haben) odesłać, wysłać, wyprawić.

A'b=schieben, 1) *va.* schob ab, habe abgeschoben odsunąć, oddalić; den Verdacht von sich — odsunąć od siebie podejrzenie; 2) *vn.* (o zwierzętach) stracić pierwsze zęby; bin abgeschoben odejść, czmychnąć.

A'bschiebung, *sf. pl.* =en, (Schub) przymusowe odstawienie *n.*, szupas *m.*

Ab'schied, *sm.* =es, *pl.* =e, pożegnanie *n.*; — von jmndm. pożegnanie z kim; — nehmen von jmndm. żegnać się z kim; odprawa *f.*, abszyt *m.*, dymisya *f.*; jmndm. den — geben dać komu odprawę, dymisyę, seinen — nehmen wziąć dymisyę, odprawę.

A'bschieder, *sm.* =s, *pl.* —, abszytowany żołnierz *m.*

A'b=schiefern, *va.* (haben) obłupywać, łupać (kamień).

A'b=schießen, 1) *va.* schoss ab, habe abgeschossen wystrzelić; einen Pfeil — wypuścić strzałę; eine Kanone — wystrzelić z armaty; zestrzelić; den Vogel (von der Stange) — zestrzelić ptaka (z słupa), odnieść zwycięstwo, prym zdobyć; odstrzelić; jmndm. den Finger — odstrzelić komu palec; 2) *vn.* bin abgeschossen zlecieć, spaść; die Farbe schießt ab kolor płowieje, blakuje.

A'b=schinden, *va.* (haben) obedrzeć ze skóry; sich den Arm — zedrzeć sobie skórę z ręki; sich — zmitrężyć się, spracować się.

A'b=schirren, *va.* (haben) die Pferde — wyprządz konie, zdjąć szory z koni.

A'b=schlachten, *va.* (haben) zarznąć, zabić.

A'b=schlacken, *va.* (haben) odżużlić, oczyścić z żużli.

A'bschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, odbicie *n.*; die Banden des Billards haben einen guten — bandy bilardu mają dobre odbicie; (= Abholz) gałęzie pobcinane z drzew; odmowa *f.*; spadek *m.* ceny; odliczenie *n.*, potrącenie *n.*; in — bringen odliczyć, potrącić; auf — zahlen na rachunek płacić; — der Kälte zwolnienie mrozu; (w giserstwie) odcisk *m.* matrycy, matryca; (w młynarstwie) spust zbytniej wody razem z przewodem.

A'b=schlagen, 1) *va.* schlägst, schlägt, schlug ab, habe abgeschlagen odbić, odtłuc, odtrącić, utrącić; den Henkel vom Topf — odtłuc, odbić, odtrącić ucho u dzbana; den Kopf — ściąć; znieść, rozebrać, usunąć; ein Gerüst, eine Brücke — usunąć, rozebrać rusztowanie, most; die Glieder sind mir wie abgeschlagen jestem jakby połamany, zbity; einen Hieb — odbić, sparować cięcie; das Wasser — moczyć; den Teich — spuścić staw; die Reife vom Fass — pozbijać obręcze z beczki; den Angriff — odeprzeć atak; odmówić; eine Bitte — odmówić prośbie; 2) *vn.* (sein i haben) die Karte ist abgeschlagen karta przegrała; der Preis hat — cena się zmniejszyła; die Kuh hat — krowa daje mniej mleka; 3) *vr.* sich vom Wege — oddalić się od drogi.

A'bschlagszahlung, *sf. pl.* =en, wypłata na rachunek.

A'bschlägig, *adj.* odmowny; abschlägige Antwort odmowa, odmowna odpowiedź; *adv.* odmownie.

A'bschläglich, *adj.* i *adv.* na rachunek; eine abschlägliche Zahlung wypłata na rachunek (do potrącenia przy obliczeniu).

A'b=schlämmen, *va.* (haben) wyszlamować, wypłukać, wymyć, z mułu oczyścić; abgeschlämmte Kreide wyszlamowana, wymyta kreda.

Ab=schlarfen, *va.* (haben) wytrzeć, podrzeć (trzewiki suwając po ziemi).

Ab=schleifen, *va.* schliff ab, habe abgeschliffen wygładzić, wypolerować, wyszlifować; das Kleid — wytrzeć suknię; sich — przetrzeć się w świecie, nabrać poloru.

Abschleifsel, *sn.* okruchy, odpadki, opiłki (przy szlifowaniu).

Ab=schleimen, *va.* (haben) zszumować, zebrać szum; die Fische beim Kochen — szumować ryby podczas gotowania.

Ab=schlemmen, *va.* (haben) = abschlämmen.

Ab=schlenkern, *va.* (haben) strząść (to, co się przylepiło do palca itd.).

Ab=schleudern, *va.* (haben) rzucić, wyrzucić, wypuścić.

Ab=schlichten, *va.* (haben) wygładzić, wyszlichtować (deskę hyblem, żelazo młotkiem itd.).

Ab=schließen, *va.* schloss ab, habe abgeschlossen zamknąć na klucz; ukończyć, zakończyć; eine Epoche seines Lebens — zakończyć epokę życia; das Leben — zakończyć życie; (einen Vertrag) — zawrzeć układ; einen Vergleich — ugodzić się, zawrzeć ugodę; sich von der Welt — usunąć się od świata; zerwać z światem; mit etw. — ukończyć jakąś sprawę; er hat mit der Welt, mit dem Leben abgeschlossen świat, życie już go nie obchodzi.

Ab=schlürfen, *va.* (haben) spić, odpić z wierzchu (np. śmietankę z mleka).

Abschluss, *sm.* =es, *pl.* =schlüsse, zawarcie *n.*; — eines Vertrages zawarcie kontraktu, umowy; eine Sache zum — bringen, mit etw. zum — kommen doprowadzić rzecz do końca; zamknięcie; der — der Rechnungen, der Bücher zamknięcie rachunków, ksiąg.

Abschmack, *sm.* =s, zły, odrażający smak *m.*

Ab=schmalzen, *va.* (haben) smalcem omaścić, okrasić.

Ab=schmatzen, *va.* (haben) wycałować, wycmokać.

Ab=schmausen, *va.* (haben) objeść; die Kirschen vom Baum — objeść czereśnie z drzewa.

Ab=schmecken, *va.* (haben) poznać po smaku; dem Weine das Alter — ze smaku poznać, jak stare jest wino; abschmeckend sein mieć nieprzyjemny smak.

Ab=schmeicheln, *va.* (haben) pochlebstwem wyłudzić (jemandem etw. co od kogo).

Ab=schmelzen, 1) *va.* schmilzest, schmilzt, schmolz ab, habe abgeschmolzen stopić, przetopić; die Butter — przetopić masło; przez topienie odłączyć; 2) *vn.* (sein) topnieć, stopić się.

Ab=schmieden, *va.* (haben) ukuć, wykuć; odkuć, przez kucie odłączyć.

Ab=schmutzen, *vn.* (haben) brukać, puszczać brud.

Ab=schnäbeln, (sich) *vr.* (haben) nacałować się, napieścić się.

Ab=schnallen, *va.* (haben) odpiąć, rozpiąć, zdjąć; den Säbel — zdjąć pałasz.

Ab=schnappen, 1) *va.* (haben) zatrzasnąć; das Schloss — zatrzasnąć zamek; 2) *vn.* (sein) spuścić, zaskoczyć; der Hahn ist abgeschnappt kurek zaskoczył; im Reden — urwać w mowie.

Ab=schnauzen, *va.* (haben) jmndn. — opryskliwie odpowiedzieć, złajać.

Ab=schneiden, *va.* schnitt ab, habe abgeschnitten oderznąć, odciąć, obciąć, uciąć, odciąć; den Hals — uciąć szyję; ein Stück Fleisch — odciąć kawał mięsa; dem Feinde die Lebensmittelzufuhr — odciąć nieprzyjacielowi dowóz żywności; den Rückzug — odciąć drogę do odwrotu; das Haar — ostrzydz włosy, obciąć włosy; urwać, uciąć; das Gespräch — urwać rozmowę; jmndm. das Wort — nie dać komu mówić; (w górnictwie) der Gang schneidet sich ab zrób się przerywa.

Ab=schnellen, 1) *va.* (haben) wypuścić; einen Pfeil vom Bogen — wypuścić strzałę z cięciwy; 2) *vn.* (sein) odskoczyć.

Abschnitt, =(e)s, *pl.* =e, odcinek *m.*, odrzynek *m.*; (w książce) rozdział *m.*, oddział *m*; (w handlu) weksel na część sumy.

Abschnitzel, *sn.* =s, *pl.* —, obrzynek *m.*, okrawek *m.*, Papier= okrawki, skrawki papieru.

Ab=schnurren, 1) *va.* (haben) jmndm. etw. — wyżebrać co od kogo; 2) *vn.* (sein) oderwać się (z warczącym szelestem).

Ab=schöpfen, *va.* (haben) sczerpać, zbierać z wierzchu; wyczerpać.

Ab=schrägen, *va.* (haben) przerznąć w poprzek, nadać kształt poprzeczny.

Ab=schrammen, 1) *va.* (haben) zdrasnąć, zdrapać; die Haut vom Finger — zdrapać skórkę z palca; 2) *vn.* (sein) wynieść się cichaczem, ulotnić się.

Ab=schrauben, *va.* (haben) odśrubować.

Ab=schrecken, schreckest, schreckt, schreckte ab, habe abgeschreckt odstraszyć, zrazić, odrazić; von einem Vorhaben — odstraszyć od zamiaru; sich durch Schwierigkeiten — lassen zrazić się trudnościami; (w kucharstwie) pokropić coś gorącego czemś zimnem; den Fisch mit Essig — rybę octem skropić.

Ab=schreiben, *va.* schrieb ab, habe abgeschrieben przepisać, odpisać, skopiować; spisać; die Feder — spisać (zepsuć) pióro; sich die Finger — spisać sobie palce, nie czuć palców z pisania; cofnąć przyrzeczenie, odmówić; den Besuch — cofnąć (zapowiedzianą) wizytę; odliczyć, potrącić, odciągnąć, odpisać co z rachunku; ich bitte dieses Geld von meiner Rechnung abzuschreiben proszę odpisać (potrącić, odciągnąć, odliczyć) te pieniądze z mego rachunku.

Abschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, przepisywacz *m.*, kopista *m.*

Ab=schreien, *va.* schrie ab, habe abgeschrien obwoływać,

obwieszczać; der Nachtwächter hat Mitternacht abgeschrien stróż nocny obwołał północ; sich — skrzyczeć się, zmęczyć się krzyczeniem.

A'bschreiten, 1) *va.* schritt ab, habe abgeschritten mierzyć krokami, obejść; die Front — obejść wzdłuż frontu; 2) *vn.* (sein) odstąpić, zboczyć, oddalić się.

A'bschrift, *sf. pl.* =en, odpis *m.*, kopia *f.*, — nehmen von etw. skopiować.

A'bschriftlich, *adi.* i *adv.* w odpisie; um abschriftliche Mittheilung einer Urkunde bitten prosić o udzielenie dokumentu w odpisie.

A'b=schröpfen, *va.* (haben) upuścić krew przez stawianie baniek; wyssać kogo, ogołocić z majątku.

A'b=schrotten, *va.* (haben) staczać (beczki z wozu); prześrutować (das Getreide zboże); einen Graben — pochylić brzegi rowu; (w rzemiosłach) uciąć, urwać; einen Draht — urwać koniec drutu.

A'b=schultern, *va.* (haben) das Gewehr, zdjąć karabin z ramienia.

A'b=schuppen, *va.* (haben) (den Fisch) zeskrobać łuskę (z ryby); die Haut schuppt sich ab skóra się łuszczy.

A'b=schürfen, *va.* (haben) zdrasnąć, zedrzeć; sich die Haut — zdrasnąć sobie skórę.

A'b=schürzen, *va.* (haben) odpasać (suknię, spódnicę).

A'bschuß, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, spad, spadek *m.*; das Wasser hat einen gewaltigen — woda ma gwałtowny spad; pochyłość *f.*

A'bschüssig, *adi.* spadzisty; stromy; *adv.* spadziście, stromo; er befindet sich auf einer =en Bahn znajduje się na niebezpiecznej (złej) drodze.

A'b=schütteln, *va.* (haben) strząsnąć, otrząsnąć; das Joch — zrzucić jarzmo; er schüttelt die Beleidigungen leicht ab obelgi przysychają na nim jak na psie.

A'b=schwächen, *va.* (haben) osłabić.

A'b=schwären, *vn.* schwor ab, ist abgeschworen odgnić, wygnić, wyjątrzyć się; der Nagel ist abgeschworen paznokieć odpadł.

A'b=schwärmen, 1) *vn.* (sein) odroić się, oddzielić się; die Bienen sind abgeschwärmt pszczoły oddzieliły się od pnia; 2) (haben) przestać się roić.

A'b=schwarten, *va.* (haben) zdjąć skórkę; den Schinken — zdjąć skórkę z szynki; (w rękodziełach) oberznąć, piłą boki poobrzynać.

Ab=schwärzen, 1) *va.* (haben) uczernić, poczernić; 2) *vn.* (sein) puszczać czarną farbę.

A'b=schwatzen, *va.* (haben) jmndm. etw., wyłudzić co od kogo przez dogadywanie.

A'b=schwefeln, *va.* (haben) odsiarkować (odłączyć siarkę); wysiarkować.

A'bschweif, *sm.* =es, = Abschweifung.

A'b=schweifen, 1) *va.* (haben) wypłukać (die Wäsche bieliznę); (w przemyśle) w gorącej wodzie prażyć (das Garn nici); ein Brett — deskę okrągławo wyrznąć; 2) *vn.* (sein) oddalić się, zboczyć; vom Gegenstande des Gespräches — oddalić się od przedmiotu rozmowy.

A'bschweifung, *sf. pl.* =en, zboczenie *n.*, odstąpienie *n.*

A'b=schwemmen, *va.* (haben) spławiać, spuszczać wodę; die Pferde — spławić konie; spłukać; der Regen hat den Sand abgeschwemmt deszcz spłukał piasek; oderwać; das Wasser hat ein Stück Ufer abgeschwemmt woda oderwała kawał brzegu.

A'b=schwenden, *va.* (haben) (w gospodarstwie) zniszczyć, wypalić; einen Acker, einen Wald — wypalić rolę, las.

A'b=schwenken, 1) *va.* (haben) wypłukać; das Wasser vom Hut — nachylić kapelusz, by woda z kresów ściekła; 2) *vn.* (sein) zboczyć, w bok się skierować.

A'b=schwindeln, *va.* (haben) wyszachrować, wycyganić; jemandem etw. — co od kogo.

A'b=schwinden, *vn.* schwand ab, bin abgeschwunden chudnąć, opadać z ciała.

A'b=schwingen, *va.* schwang ab, habe abgeschwungen strzepać, strzęsnąć; den Staub vom Kleide — strzepać kurz z sukni; sich — zeskoczyć (vom Pferde z konia).

A'b=schwirren, *vn.* (sein) odlecieć z szelestem, frunąć.

A'b=schwitzen, *va.* (haben) wypocić (Felle skórki); eine Speise in Butter — rzucić potrawę na gorące masło; odpocić, przez wypocenie ododdalić; sich — wypocić się.

A'b=schwören, 1) *va.* (haben) odprzysięgnąć, odprzysiądz; seine Unterschrift — odprzysiądz swój podpis; eine Schuld — wyprzysiądz się długu; dem Herrscher (Eid und Pflicht) — złamać przysięgę złożoną monarsze; den (dem) Himmel, die Seligkeit — wyrzec się nieba, zbawienia; den Glauben — wyrzec się wiary, zmienić wiarę; 2) einen Eid — przysięgę złożyć; ein abgeschworner = ein abgesagter Feind otwarty nieprzyjaciel.

A'b=segeln, *vn.* (sein) odpłynąć na okręcie; wynieść się na tamten świat; (w marynarce) den Mast — żaglami maszt złamać.

A'bsehbar, *adi.* i *adv.* mogący być wzrokiem objęty; in =er Zeit w czasie dającym się przewidzieć; es ist gar nicht — nie da się przewidzieć.

A'b=sehen, 1) *va.* siehst, sieht, sah ab, habe abgesehen przejrzeć okiem, dojrzeć, dosięgnąć wzrokiem; ich kann das Ende dieser Ebene nicht — nie mogę dojrzeć końca tej równiny; zgadnąć, przewidzieć; es ist schwer abzusehen, warum er so handelt trudno zgadnąć, dlaczego tak postępuje; ich kann das Ende nicht — nie mogę przewidzieć końca; upatrzyć, dopatrzyć; eine (günstige) Gelegenheit — upatrzyć sposobną chwilę; odgadnąć, wypatrzyć; jmndm. etw. an den Augen, an dem Gesichte — poznać po oczach, po twarzy;

jmndm. den Wunsch von den Augen — odgadnąć z oczu czyje życzenie; 2) *vn.* auf jmndn., auf etw. — skierować na kogo, na co; er hat es auf mich abgesehen uwziął się na mnie; er hat es auf meinen Ruin abgesehen uwziął się, by mnie zrujnować; von etw. — pominąć co, nie troszczyć się o co; ich will gerne davon — chętnie to pomijam; abgesehen davon pominąwszy to.

A'bseide, *sf.* wierzchnia warstwa jedwabiu na orzechu.

A'b=seifen, *va.* (haben) wypłukać z mydła; natrzeć mydłem.

A'b=seigern, *va.* (haben) (w górnictwie) zmierzyć sznurem głębokość; (w metalurgii) wyłupić.

A'b=seihen, *va.* (haben) przecedzić, odcedzić.

A'b=sein, *vn.* być oddzielonym, być oddalonym; der Knopf ist ab guzik oderwał się; wir sind nicht weit ab vom Wege nie jesteśmy zbyt oddaleni od drogi; die Spule ist ab szpulka jest już próżna.

A'bseit, *adv.* i *praep.* = abseits.

A'bseite, *sf.* odwrotna strona *f.*, tylna strona — einer Münze odwrotna strona monety; — eines Gebäudes tylna strona budynku; — = Abort.

A'bseiten, *praep.* (z *gen.*) ze strony.

A'bseitig, *adv.* ustronny, na boku, położony; ein =es Gehöft ustronne obejście.

A'b=seits, *adv.* na bok, na boku, na stronie; *praep.* (z *gen.*) z boku, w bok; — der Straße liegen leżeć z drogi, w bok drogi.

A'b=senden, *va.* sandte ab, habe abgesandt wysłać, wyprawić.

A'bsender, *sm.* =s, *pl.* —, wysyłający *m*, nadawca *m.*; =in *sf.* wysyłająca, nadawczyni.

A'b=sengen, *va.* (haben) opalić, oddzielić przez opalenie.

A'b=senken, *va.* (haben) pochylić na dół; (w górnictwie) w głąb kopać; sich — pochylić się.

Abse'nz, *sf. pl.* =en, nieobecność *f.*, absencya.

A'bsetzbar, *adi.* mogący być usuniętym, z urzędu złożonym, skasowanym.

A'b=setzen, 1) *va.* (haben) zdjąć, zestawić; eine Last — zdjąć ciężar; odstawić; den Topf vom Feuer — garnek od ognia odstawić; von der Brust — odłączyć, odstawić od piersi; das Gewehr — odjąć broń (od policzka); ohne abzusetzen bez przerwy, jednym ciągiem; er schrieb zwei Stunden ohne abzusetzen pisał przez dwie godziny nie odrywając pióra od papieru; er hat das Glas ohne abzusetzen ausgetrunken wychylił szklankę duszkiem; jmndn. — wysadzić kogo; setzen Sie mich im Gasthofe ab wysadź mnie Pan przed zajazdem; złożyć z urzędu, dać dymisyę; einen König — zdetronizować króla; sprzedawać, mieć odbyt; er hat von diesem Buche 1000 Exemplare abgesetzt sprzedał tysiąc egzemplarzy tej książki; ein Kind — potajemnie porodzić dziecko; osad; der Wein setzt viel Hefe ab wino daje wielki osad; 2) *vn.* z przestankami co robić; im Reden, im Trinken — zrobić przerwę w mówieniu, w piciu; es wird Prügel — będą cięgi; es wird einen bedeutenden Gewinn — będzie znaczny zysk.

A'bsetzung, *sf. pl.* =en, złożenie z urzędu.

A'bsicht, *sf. pl.* =en, zamiar *m.*, zamysł *m.*, cel *m*, myśl *f*; in jeder — pod każdym względem; er thut nichts ohne — nie czyni nic bez celu; auf etw. (jmndn.) =en haben mieć na oku, starać się o co (o kogo); ich habe =en auf dieses Mädchen staram się o tę dziewczynę; sich in seinen =en täuschen omylić się w rachubach, w zamysłach; meine — geht dahin zmierzam do tego; mit jmndm. =en haben mieć względem kogo pewne zamiary; man merkt die — und wird verstimmt poznawszy zamiar traci się zaufanie.

A'bsichtlich, *adi.* rozmyślny, umyślny, ułożony, z zamiarem popełniony; ein =er Mord z góry ułożone morderstwo; *adv.* umyślnie, rozmyślnie.

A'bsichtslos, *adi.* i *adv.* bez zamiaru, przypadkowo; =e Einfalt naiwna prostota.

A'b=sickern, *vn.* (sein) ściekać kroplami, sączyć się powoli.

A'b=sieben, *va.* (haben) przesiać, wysiać.

A'b=sieden, *va.* sott ab, habe abgesotten uwarzyć, ugotować, sprażyć; die Milch — sprażyć mleko.

A'b=sintern, *vn.* (sein) = absickern.

Absi'nth, *sm.* absynt *m.*, piołunówka.

A'b=sitzen, 1) *vn.* saß ab, (bin) habe abgesessen siedzieć w pewnem oddaleniu; vom Fenster od okna; zsiąść; vom Pferde, vom Bicycle — zsiąść z konia, z bicyklu; 2) *va.* (haben) odsiedzieć, wysiedzieć; eine Schuld — odsiedzieć dług; die Strafe — odsiedzieć, wysiedzieć karę.

A'b=socken, (= absoggen) *vn.* (sein) skapać, ściec kroplami (w salinach).

Absolu't, *adi.* absolutny, konieczny, bezwzględny, nieograniczony, zupełny; =e Wahrheit konieczna prawda; =er Herr nieograniczony pan; =e Leere zupełna próżnia; =e Monarchie, =er Monarch; *adv.* absolutnie, nieograniczenie, zupełnie.

Absolutio'n, *sf.* rozgrzeszenie *n.*, absolucya *f*; zwolnienie *n.*

Absoluti'smus, *sm.* absolutyzm *m.*, samowładztwo *n.*

Ab=solvie'ren, *va.* (haben) uwolnić, rozgrzeszyć; zwolnić; die Studien — ukończyć nauki.

Abso'nderlich, *adi.* osobliwy; *adv.* osobliwie.

Abso'nderlichkeit, *sf. pl.* =en, osobliwość *f.*

A'b=sondern, *va.* (haben) oddzielić, odłączyć, wydzielić; sich von der Gesellschaft — oddzielić, odłączyć się od towarzystwa; die schlechten Säfte — wydzielić złe soki.

A'bsonnig, *adi.* nie wystawiony na słońce, nie mający słońca.

Absorbie'ren, *va.* (haben) absorbować, wsączać, wciągać w siebie, chłonąć, pochłaniać.

A'b=spalten, 1) *va.* habe **abgespaltet,** odłupać; 2) *vn.* bin abgespalten; sich — odłupać się.

A'b=spannen, 1) *va.* (haben) spuścić; den Hahn — spuścić kurek; eine Saite — spuścić strunę; odprzęgnąć, wyprzęgnąć (konie, woły); den Geist — męczyć umysł; ich bin sehr abgespannt jestem bardzo zmęczony, osłabiony.

A'bspänstig, *adi.* = abspenstig.

A'b=sparen, zaoszczędzić; sich vom Munde — od ust sobie odejmować.

A'b=speisen, 1) *va.* (haben) nakarmić; jmndn. mit leeren Worten — zbyć kogo słowami; er läßt sich nicht leicht — nie łatwo go się pozbyć; *vn.* skończyć jeść.

A'b=spenen, *va.* (haben) odłączyć, odstawić od piersi.

A'bspenstig, *adi.* niechętny, nieprzychylny; — machen odstręczyć, odmówić.

A'b=sperren, *va.* (haben) zamknąć, oddzielić: eine Straße — zamknąć ulicę; einen Hafen — zblokować, zamknąć port; eine Maschine — wstrzymać maszynę.

A'b=spiegeln, *va.* (haben) odbijać, odźwierciedlać; der Mond spiegelt sich im See ab księżyc odbija się (odźwierciedla się) w jeziorze.

A'b=spielen, *va.* (haben) odegrać, wygrać; es hat sich eine tragische Scene abgespielt rozegrała się tragiczna scena.

A'b=spindeln, *va.* (haben) zwinąć z wrzeciona.

A'b=spinnen, *va.* spann ab, habe abgesponnen, uprząść, skończyć przędzenie.

A'b=spitzen, *va.* (haben) przyciąć, ostry koniec zrobić, zaostrzyć.

A'b=sprechen, 1) *va.* sprichst, spricht, sprach ab, habe abgesprochen odmówić, zaprzeczyć; einem Kranken das Leben — zwątpić o życiu chorego; jemandem das Verdienst — odmówić komu zasługi; jmndm. das Recht — zaprzeczyć komu prawa; jmndm. eine Forderung — odsądzić od pretensyi; etw. mit jmndm. — ułożyć co z kim, umówić się; 2) *vn.* wyrokować, wydać wyrok, orzec.

A'bsprechend, *adi.* ujemny; *adv.* ujemnie; ein =es Urtheil sąd ujemny.

A'bsprecher, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek apodyktycznie (dogmatycznie) o wszystkiem wyrokujący.

Absprecherei', *sf.* zwyczaj apodyktycznego wyrokowania o wszystkiem.

A'bsprecherisch, *adi. adv.* = absprechend; apodyktycznie wyrokujący.

A'b=sprengen, 1) *va.* (haben) zerwać, oderwać; ein Stück Felsen — oderwać kawał skały; 2) *vn.* (sein) szybko się oddalić (na koniu).

A'b=sprießen, *vn.* (sein) = ab=stammen.

A'b=springen, *vn.* sprang ab, bin abgesprungen odskoczyć, odbić się; die Kugel ist von der Mauer abgesprungen kula odbiła się od muru; odpaść, oderwać się; der Kalk ist abgesprungen wapno się oderwało; odstąpić, zboczyć; vom Gegenstande der Unterredung — odstąpić od przedmiotu rozmowy.

A'bsproß, *sm.* =es, = Absprößling.

A'bsprößling, *sm.* =s, *pl.* =e, potomek *m.*

A'bsprung, *sm.* =es, *pl.* =ünge, odskok *m.*, odskoczenie *n.*; der — von der Partei oderwanie się od stronnictwa; wielka różnica, kontrast; krótka podróż (= Abstecher); kawałek oderwany *m.*

A'b=spulen, *va.* (haben) zwijać przędzę z cewki.

A'b=spülen, *va.* (haben) opłukać, wypłukać; das Geschirr — naczynie spłukać; der Regen hat die Straßen abgespült deszcz spłukał ulice; die Leber — popłukać gardło, zalać robaka; oderwać; der Fluß hat das Ufer abgespült rzeka oderwała brzeg.

A'bspülicht, *sn.* =s, pomyje *n.*

A'bstamm, *sm.* =es, *pl.* =stämme, pochodzenie *n.*, potomstwo *n.*

A'b=stammen, *vn.* (sein) pochodzić; dieses Wort stammt aus dem Lateinischen ab ten wyraz pochodzi z łacińskiego; aus einer adeligen Familie — pochodzić z szlacheckiej rodziny.

A'bstämmling, *sm.* =s, *pl.* =e, potomek *m.*

A'bstammung, *sf.* *pl.* =en, pochodzenie *n.*, rasa *f.*; von guter — sein być dobrego pochodzenia, być dobrze urodzonym.

A'b=stampfen, *va.* (haben) odtłuc, odbić, utrącić, utłuc; zużyć przez tłuczenie.

A'bstand, *sm.* =es, *pl.* =stände odległość *f.*, odstęp *m.*; der — der Sonne von der Erde odległość słońca od ziemi; der — zwischen den Zeilen odstęp pomiędzy wierszami; różnica *f.*, przedział *m.*; der — der Jahre różnica wieku; zrzeczenie się *n.*, odstąpienie *n.*

A'bständer, *sm.* =s, *pl.* —, zwierzę domowe, które przestało być użytecznem; drzewo martwe, na pniu uschłe.

A'bständig, *adi.* przez wiek popsuty; (w leśnictwie) martwy, suchy.

A'bstands=geld, *sn.* =es, *pl* =er, odstępne *n.*, odczepne *n.* (kwota zapłacona za odstąpienie od czego).

A'b=statten, *va.* (haben) oddać, złożyć; einen Besuch — oddać wizytę; einen Bericht — złożyć sprawozdanie, zdać sprawę; einen Eid — złożyć przysięgę; zapłacić, zwrócić; eine Schuld — wyrównać dług.

A'b=stäuben, a'b=stauben, *va.* (haben) obmieść z kurzu,

otrzepać, strzepać, zmieść (kurz).

A'bstäuber, A'bstauber, *sm.* -s, *pl.* —, miotełka *f.*, szczotka *f.* do kurzu.

A'b-stäupen, *va.* (haben) wychłostać.

A'b-stechen, 1) *va.* stichst, sticht, stach ab, habe abgestochen odkłuć, odłączyć przez odkłucie; wytyczyć; einen Rasen — wytyczyć trawnik; ein Lager — wytyczyć, odgraniczyć obóz; odprowadzić; einen Canal, einen Teich — odprowadzić kanał, staw; den Wein — ściągnąć, wytoczyć wino; das Erz — stopiony kruszec wypuścić; zakłuć, zarznąć (ein Schwein świnię); (w grze) wziąć, zabić, przebić; mit dem Ass den König — króla asem zabić; odpunktować, skopiować, wydziurkować; ein Muster — odpunktować wzór; 2) *vn.* odbijać, odróżniać się; von seiner Umgebung — wyróżniać się z swego otoczenia; die Farbe sticht grell ab barwa odbija się jaskrawo; odbić od lądu.

A'bstecher, *sm.* -s, *pl.* —, wycieczka *f.*, krótka podróż *f.*

A'b-stecken, *va.* (haben) odpiąć, odszpilić, odsadzić (= absetzen); wytyczyć, wytrasować; eine Straße, ein Lager ulicę, obóz; eine Bahnlinie — wytrasować linię kolejową.

A'b-stehen, *vn.* 1) stand ab, bin abgestanden odstawać, daleko stać; die Arme vom Körper — lassen trzymać ręce oddalone od ciała; der Jäger steht ab myśliwy schodzi z stanowiska; odstąpić; von einer Idee — odstąpić od zamysłu; von einer Forderung — zrezygnować z należytości; von jmndm. — opuścić kogo; ginąć, psuć się; ein abgestandener Strauch martwy krzew; ein abgestandener Fisch nieżywa (uśnięta) ryba; zwietrzeć, przestać się; abgestandenes Bier zwietrzałe piwo; abgestandenes Wasser nieświeża (przestała) woda; 2) *va.* (haben) odstać; eine Stunde — odstać godzinę; sich — nastać się, zmęczyć się staniem; sich die Füße — odstać sobie nogi.

A'b-steigen, *vn.* stieg ab, bin abgestiegen zajechać, wysiąść (u kogo); ich bin bei einem Freunde abgestiegen zajechałem do przyjaciela; zsiąść (vom Pferd z konia), zejść (von der Leiter z drabiny), zleźć (vom Baum z drzewa).

A'bsteigend, *adi.* i *adv.* pochyły, spadzisty; -e Linie linia zstępna.

A'bsteigequartier, *sn.* -s, *pl.* -e, mieszkanie, z którego się tylko od czasu do czasu korzysta.

A'b-steinen, *va.* (haben) kamieniami wytyczyć, odgraniczyć; oczyścić z kamieni.

A'b-stellen, *va.* (haben) odstawić; den Tisch von der Wand stół od ściany; znieść; einen Missbrauch — usunąć, znieść nadużycie.

A'b-stemmen, *va.* (haben) odgiąć, odbić (dłutem).

A'b-stempeln, *va.* (haben) odstemplować.

A'b-steppen, *va.* (haben) wystebnować.

A'b-sterben, *vn.* stirbst, stirbt, starb ab, bin abgestorben zemrzeć, odumrzeć, umrzeć, wymrzeć; das Herz ist in mir abgestorben serce we mnie zamarło; die Bäume sind abgestorben drzewa zamarły; die Stadt ist wie abgestorben (= ausgestorben) miasto wygląda jak wymarłe; die Füße sind mir wie abgestorben nogi mi zdrętwiały; die Freunde sind mir abgestorben przyjaciele odumarli mnie; er ist für die Welt abgestorben umarł dla świata.

A'b-steuern, *va.* (haben) okręt za pomocą steru na wodę wyprowadzić; jemanden — wyposażyć, skwitować kogo; ein Unglück — zapobiedz nieszczęściu.

A'bstich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odbicie *n.*, kopia *f.* (dokonana przez wypunktowanie); wytoczenie *n.* (von Flüssigkeiten płynów); różnica *f.*, kontrast *m.*

A'b-sticken, *va.* (haben) skopiować haft; wyhaftować.

A'b-stiefeln, *vn.* (sein) wynieść się; er ist ruhig abgestiefelt wyniósł się milczkiem.

A'bstieg, *sm.* -s, *pl.* -e, zejście *n.* (powrót *m.*) z góry.

A'b-stimmen, 1) *va.* (haben) nastroić (instrument muzyczny); spuścić (ton), niżej nastroić; 2) *vn.* głosować, oddać głos; durch Aufstehen — głosować przez powstanie; durch Aufheben der Hände — głosować przez podniesienie rąk; über jmndn. — balotować nad kim; skończyć głosowanie.

A'bstimmung, *sf.* *pl.* -en, głosowanie *n.*, geheime — tajne —, namentliche — imienne —, schriftliche — głosowanie kartkami, zur —! do głosowania! zur — bringen poddać pod —, sich der — enthalten usunąć się (wstrzymać się) od głosowania.

Abstine'nt, *adi.* wstrzemięźliwy, *adv.* wstrzemięźliwie.

Abstine'nz, *sf.* *pl.* -en, wstrzemięźliwość *f.*, abstynencya *f.*, usuwanie się.

Abstine'nzpolitik, *sf.* polityka *f.* polegająca na usuwaniu się od udziału.

A'b-stocken, 1) *va.* (haben) die Bienen, pszczoły przenieść z dawnego ula do nowego; (= ab-stöckeln); ablegerować, szczepić; 2) *vn.* (sein) ugnić, zbutwieć.

A'b-stoppeln, *va.* (haben) ein Feld — wyrywać ściernisko z roli; das Obst — resztę owoców z drzewa zbierać.

A'b-stoßen, 1) *va.* stößest, stößt, stieß ab, habe abgestoßen odtrącić, utrącić, odbić przez trącenie, odepchnąć; das Geweih — porzucić rogi; sich die Hörner — przytrzeć sobie rogi; jmndm. das Genick — przetrącić komu kark; obyć się; die Milchzähne — tracić zęby (o zwierzętach); das Boot vom Ufer — odepchnąć łódkę od brzegu; den Henkel

vom Krug — utracić ucho od dzbana; ein Brett — zheblować deskę; die Kanten — poobcinać rogi, zaokrąglić; eine Ziegel — obtłuc cegłę; die Felle — oskrobywać skóry; ein Kalb — odsadzić cielę od krowy; eine Ware — wyzbyć się towaru, wysprzedać; die Banden (des Billards) stoßen gut ab bandy dobrze odbijają; 2) *vn.* (sein) vom Ufer — odbić od brzegu.

A'bstoßend, *adi.* odpychający, odrażający, wstrętny; sein Äußeres ist — wygląda odrażająco; *adv.* odpychająco, odrażająco, wstrętnie.

Abstra'ct, *adi.* abstrakcyjny, oderwany; ein =er Begriff abstrakcyjne pojęcie; *adv.* abstrakcyjnie; das sieht mir zu — aus wygląda mi to nadto uczenie.

Abstractio'n, *sf. pl.* =en, abstrakcya *f.*, oderwane wyobrażenie *n.*

A'b=streben, *vn.* (haben) usiłować oddalić się.

A'bstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, przetarg *m.*, licytacya *f.* (in minus tj przez opust z ceny wywoławczej).

A'b=streichen, 1) *va.* strich ab, habe abgestrichen zgarniać (z wierzchu), zestrychować; das Fell — zeskrobać włosy ze skóry; das Erz — zszumować nieczystość z stopionego kruszcu; ein Kind — dziecko rózgą wysmagać; 2) *vn.* (haben) die Fische haben abgestrichen ryby przestały się trzeć; (sein) wylecieć z gniazda; ein abgestrichener Falke sokół, który począł już latać.

A'b=streifen, 1) *va.* (haben) ściągnąć, zdjąć; einem Hasen das Fell — ściągnąć skórę z zająca; die Handschuhe — zdjąć rękawiczki; einen Zweig — pozbywać liście z gałęzi; einen Fehler — pozbyć się przywary; die schlechten Sitten — pozbyć się złych obyczajów; 2) *vn.* (sein) oddalić się nieco, zboczyć.

A'bstreifer, *sm.* =s, *pl.* —, = Abstecher.

A'b=streiten, *va.* stritt ab, habe abgestritten, jmndm. etw., wyprawować, wyprocesować odebrać (komu co) przez proces; zaprzeczyć komu czego, nie przyznawać; jmndm. den Adel — zaprzeczyć komu szlachectwa; es läßt sich nicht — nie można zaprzeczyć.

A'bstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, to, co się zgarnia z wierzchu; (w hutnictwie) szumowiny ze stopionego kruszcu; — von einer Rechnung redukcya rachunku.

A'b=stricken, *va.* (haben) (przy robocie pończoszkowej) eine Nadel — skończyć drut; wypłacić dług robieniem pończoch.

A'b=striegeln, *va.* (haben) wyczesać zgrzebłem.

A'b=strömen, 1) *vn.* (sein) odpłynąć; die Volksmenge ist abgeströmt tłum ludu oddalił się; 2) *va.* (haben) oderwać; das Wasser hat ein Stück Ufer abgeströmt woda oderwała kawał brzegu.

A'b=strossen, *va.* (haben) (w górnictwie) wyrębywać, eksploatować schodami.

Abstru's, *adi.* ciemny, niezrozumiały, zawiły, cudacki; *adv.* ciemno, niezrozumiale, zawile, cudacko.

A'b=stücke(l)n, *va.* (haben) odłamywać kawałkami.

A'b=stufen, *va.* (haben) ułożyć lub usypać w kształcie schodów; stopniować, cieniować (die Farben kolory); (w górnictwie) = abstrossen.

A'bstufung, *sf. pl.* =en, stopniowanie *n.*, stopnie *m pl.*; die — der Farben cieniowanie *n.* kolorów.

A'b=stülpen, *va.* (haben) den Hut, spuścić brzegi (skrzydła) u kapelusza.

A'b=stumpfen, *va.* (haben) stępić, przytępić; die Sinne — przytępić zmysły; er ist gegen jeden Schmerz abgestumpft zobojętniał na każdy ból; sein Herz ist abgestumpft serce w nim zamarło; einem Hunde den Schwanz — uciąć psu ogon.

A'b=stürmen, 1) *va.* (haben) wyszturmować (jmndm. etw. co na kim) zdobyć przez naleganie; 2) *vn.* (sein) oddalić się z impetem.

A'bsturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, spad *m.*, spadnięcie *n.*; — vom Berge spadnięcie z góry; przepaść (= Abhang).

A'b=stürzen, 1) *va.* (haben) jmndn., strącić, zrzucić kogo (z góry na dół); sich — rzucić się z góry; er hat sich vom dritten Stockwerke abgestürzt rzucił się z trzeciego piętra; odkryć, zdjąć; den Deckel — zdjąć wieko; 2) *vn.* (sein) spaść z góry; ein Tourist ist abgestürzt turysta spadł z góry.

A'b=stutzen, *va.* (haben) obciąć, uciąć, oberwać, skrócić; dem Hunde die Ohren — psu uszy obciąć; einen Baum — obciąć wierzchołek drzewa.

A'b=stützen, *va.* (haben) podeprzeć.

A'b=suchen, *va.* (haben) szukając pozbierać; die Raupen vom Baume — pozbierać gąsienice z drzewa; przeszukać; eine Gegend nach jmndm. — przeszukać okolicę, żeby kogo znaleźć.

A'bsud, *sm.* =es, odwar *m.*, dekokt *m.*

Absu'rd, *adi.* niedorzeczny, śmieszny, bezrozumny, głupi; *adv.* niedorzecznie, głupio.

Absurditä't, *sf. pl.* =en, absurd *m.*, niedorzeczność *f.*, śmieszność *f.*

Abt, *sm.* =es, *pl.* Äbte, opat *m.*

A'b=täfeln, *va.* (haben) wyłożyć deskami, wyparkietować.

A'b=takeln, *va.* (haben) ein Schiff, rozstroić okręt, pozbierać liny i kotwice, pozdejmywać maszty; ein abgetakeltes Frauenzimmer stare pudło *n.*, przekwitła kobieta *f.*

A'b=tändeln, *va.* (haben) jmndm. etw., wyłudzić co od kogo bawiąc się z nim.

A'b=tanzen, 1) *va.* (haben) odtańczyć; eine Polka — odtańczyć polkę; eine Tänzerin — odebrać, odbić tanecznicę; sich etw. — odtańczyć sobie co (die Schleppe vom Kleid

oderwać w tańcu ogon u sukni). 2) *vn.* (sein) oddalić się tańcząc.

A'b=tausch, *sm.* =es, *pl.* =e, wymiana *f.*

A'b=tauschen, *va.* (haben) wymienić co zaco.

Abtei', *sf. pl.* =en, opactwo *f.*

Abtei'lich, *adi.* opacki.

A'b=teufen, *va* (haben) einen Schacht, pogłębić szyb.

A'b=thauen, 1) *vn.* (sein) odtajać. das Eis ist abgethaut lód odtajał; 2) *va.* (haben) die Sonne hat das Eis an den Fenstern **abgethaut** słońce stopiło lód na oknach.

A'btheil, *sm.* =es, *pl.* =e, scheda *f.*, apanaż *m.*

A'b=theilen, 1) *va.* (haben) podzielić; das Buch in fünf Capitel — podzielić książkę na pięć rozdziałów; das Zimmer durch einen Verschlag — przepierzyć, przedzielić pokój; die Haare — rozdzielić włosy; zrobić w włosach rozdział; jmndn. — wyposażyć kogo, dać komu przypadającą część majątku, skwitować kogo; 2) *vn.* sich mit jmndm. — dzielić się z kim, robić działy.

A'btheilung, *sf. pl.* =en, podział *m.*; die — in Classen podział *m.* na klasy; rozdział *m.*, rubryka *f* (einer Zeitung, eines Buches gazety, książki); oddział *m.*; eine — Soldaten oddział *m.* wojska; eine — des Ministeriums oddział *m.*, sekcya *f.* ministerstwa; die Wahlprüfung wird von den =en der Kammer vorgenommen sprawdzanie wyborów wykonuja oddziały Izby.

A'bthon, *sm.* =s, *pl.* =e, (w botanice) złotowłos *m.*, wielowłos *m.*

A'bthun, *va.* (haben) that ab, habe abgethan zdjąć z siebie (den Mantel płaszcz); die Hand von jmndm. — opuścić kogo; zabić, stracić; einen Verbrecher — stracić zbrodniarza; zrujnować; der Kaufmann ist abgethan kupiec jest zrujnowany; ein abgethaner Mensch zrujnowany, zniszczony człowiek; załatwić, skończyć; eine abgethane Angelegenheit skończona sprawa; ein abgethaner Streit skończony spór; damit ist's noch nicht abgethan na tem jeszcze nie koniec.

A'b=tiefen, *va.* (haben) = ab=teufen.

Ä'btin, *sf. pl.* =nnen, żona opata (protestanckiego).

Äbti'ssin, *sf.* *pl.* =nnen, ksieni *f.*

A'b=tödten, *va.* (haben) stłumić, znieczulić, przytłumić; einen Nerv — znieczulić nerw; das Gefühl — stłumić uczucie; den Leib — umartwić ciało.

A'b=tönen, *va.* (haben) die Farben, stopniować, moderować, cieniować barwy.

A'b=torkeln, *vn.* (sein) (= ab=taumeln) wytoczyć się, zataczając się odejść.

A'btrab, *sm.* =es, odkomenderowany oddział *m.* wojska.

A'b=traben, *vn.* (sein) odjechać kłusem; odejść z kwitkiem.

A'btrag, *sm.* =es, *pl.* =träge, zapłacenie *n.* (długu), odszkodowanie *n.*, wynagrodzenie *n.* (krzywdy); jmndm. — thun odszkodować kogo; kara pieniężna; er muss zur Strafe einen — an das Armenhaus thun za karę złożyć musi pewną kwotę na dom ubogich; jmndm. — thun czynić komu uszczerbek, szkodę, ujmę; (na listach) per — przez umyślnego, ekspres.

A'b=tragen, *va.* (haben) znieść, zburzyć, rozebrać; eine Mauer — znieść mur, ein Haus — zburzyć dom, eine Brücke — rozebrać most; die Speisen — zebrać ze stołu; spłacić, zapłacić; eine Schuld — spłacić dług; zużyć, znosić; einen Rock — znosić surdut; abgetragene Kleider zużyte, znoszone suknie; przenieść na papier (rysunek); einen Hund — psa z tropu oddalać; sich — zmęczyć się noszeniem; der Acker hat sich abgetragen rola się wyjałowiła.

A'bträglich, *adi.* szkodliwy, ujemny; *adv.* szkodliwie, ujemnie.

A'b=trauern, *vn.* (haben) skończyć żałobę; sich — nadwerężyć zdrowie zmartwieniem. żałobą.

A'btränfeln, *vn.* (sein) skapywać, kroplami na dół ściekać, ociekać.

A'b=treiben, 1) *va.* trieb ab, habe abgetrieben odpędzić, napędzić, odegnać; das Vieh vom Feld — bydło z pola odegnać; spędzić (die Lebensfrucht płód); die Würmer — spędzić robaki; das Gold — czyścić złoto; einen Wald — wyrąbać las; ein Dickicht — wypłoszyć zwierzynę z gęstwiny; jmndn. von seinem Besitze — wywłaszczyć kogo; zmęczyć, spędzić; die Pferde — zmęczyć konie; 2) *vn.* (sein) zboczyć z drogi (o okrętach).

A'b=trennen, *va.* (haben) odpruć; das Futter vom Rock — podszewkę od surduta oddzielić, odłączyć; sich — oddzielić się (durch eine Wand ściana).

A'b=treppen, *va.* (haben) wystawić mur ze schodami.

A'btreten, 1) *va.* trittst, tritt, trat ab, habe abgetreten oddeptać, przez deptanie oddzielić; sich die Schleppe vom Kleid — oddeptać sobie ogon u sukni; zużyć, zniszczyć (przez deptanie); die Treppen — wydeptać schody; wydeptać; einen Weg — wydeptać drogę; jmndm. etw. — odstąpić co komu; seine Rechte jmndm. — zrzec się praw swoich na czyją korzyść; 2) *vn.* (sein) oddalić się, ustąpić; das Ministerium ist abgetreten ministerstwo ustąpiło; von der Bühne — zejść ze sceny; (komenda) abtreten! rozejść się! pójść precz!; von einem Kaufe — odstąpić od kupna; in einem Wirtshause (= einkehren) wysiąć w oberży.

A'btrieb, *sm.* =es, *pl.* =e, spęd *m.*; der Vieh= vom Gebirge spęd bydła z gór; — des Waldes wyrąb *m.* lasu; — eines Käufers odsadzenie, oddalenie kupującego (z powodu, że kto inny posiada prawo pierwokupu).

A'b=triefen, *vn.* (sein) skapywać, kroplami na dół spły-

wać, ociekać; es wird dabei auch für ihn etw. — i dla niego się coś przy tem okroi, i jemu coś z tego kapnie.

A'b=trift, *sf.* wolne pastwisko *n.*

A'b=trinken, *va.* trank ab, habe abgetrunken upić, odpić, nadpić, spić (z wierzchu); odpić (należytość przez picie odebrać).

A'b=trippeln, *vn.* (sein) odejść drepcąc.

A'btritt, *sm.* =es, *pl.* =e, stopień *m.*, schód *m.*; odejście *n.*, ustąpienie *n.*, oddalenie się *n.*; mit der Glocke das Zeichen zum — geben zadzwonić na ustęp; odstąpienie *n.* od czego (od religii, od zasad); bei jemandem — nehmen wysiąść u kogo, zajechać do kogo; ustęp *m.*, wychodek *m.*

A'btrittsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, odstępne *n.*

A'b=trocknen, 1) *va.* (haben) osuszyć, wysuszyć, obsuszyć; die Wäsche — wysuszyć bieliznę; die Thränen — osuszyć łzy; den Schweiß — otrzeć pot; 2) *vn.* (sein) oschnąć, obeschnąć, uschnąć, odpaść przez uschnięcie.

A'b=trollen, *vn.* (sein) wynieść się, oddalić się.

A'b=trommeln, 1) *va.* (haben) odbębnić, wybębnić; 2) *vn.* bębnić na znak oddalenia lub cofnięcia się.

A'btropf, *sm.* =es, *pl.* =tröpfe, ściek *m.* (na obmyte naczynia kuchenne).

A'b=tröpfeln, *vn.* (sein) kapać, skapywać, kroplami spadać.

A'b=trotzen, *va.* (haben) jemandem etw., wymódz co uporem, złością (albo groźbami).

A'b=trumpfen, *va.* (haben) (w grze w karty) zabić wyższą kartą, przybić kozerną kartą; (w ciesielstwie) einen Balken — uciąć belkę skośnie i spoić z drugą; jmndn. — zburczeć kogo, utrzeć mu nos, wybesztać, wybuzować, pozbyć się kogo.

A'btrünnig, *adj.* odszczepiony, zbuntowany, oderwany, odpadły; jmndn. — machen nakłonić kogo do odszczepieństwa, zbuntować kogo; vom Glauben — werden porzucić wiarę, odpaść od wiary; ein =er Christ odstępca od wiary chrześcijańskiej.

A'btrünnige(r), *sm.* =n, *pl.* =n, odszczepieniec *m.*, odstępca *m.*, przeniewierca *m.*, wiarołomca *m.*

A'b=trutzen, *va.* (haben) = ab=trotzen.

A'b=tuschen, *va.* (haben) tuszem odrysować, odtuszować.

Abunda'nz, *sf.* obfitość *f.*

Abundie'ren, *vn.* (haben) obfitować (w co).

A'b=urtheilen, 1) *va.* (haben) jmndm. etw., odsądzić kogo od czego; jmndn. — zasądzić, osądzić (kogo); 2) *vn.* orzec, zawyrokować; wydać sąd ujemny.

A'b=verdienen, *va.* (haben) jmndm. etw., zarobić co od kogo.

A'bverlangen, *va.* (haben) jmndm. etw., żądać czego od kogo; jmndm. das Ehrenwort — żądać od kogo, by zobowiązał się słowem honoru.

A'b=vieren, *va.* (haben) przykroić w kwadrat, w czworogran; jmndn. — okrzesać kogo; ein abgevierter Mann; człowiek przebiegły, kuty na cztery nogi.

A'b=visieren, *va.* (haben) oczyma zmierzyć.

A'b=wachen, *vr.* (haben) sich, zmęczyć się czuwaniem.

A'b=wachsen, *vn.* (sein) krzywo rosnąć; przestać rosnąć; von etw. — odrosnąć od czego (rosnąc oddalić się).

A'bwage, *sf.* *pl.* =n, odległość siły i ciężaru od punktu podparcia; odległość pionowa.

A'b=wägen, *va.* wägst, wägt, wog ab, habe abgewogen zważyć, odważyć, przeważyć; jemandem zwei Kilogramm Kaffee — odważyć komu dwa kilogramy kawy; niwelować; rozważyć, zastanowić się; die Gründe — rozważyć powody; das Für und Wider — rozważyć, co przemawia za, co przeciw; die Mittel nach den Zwecken — stosować środki do celów.

A'b=walken, *va.* (haben) wywałkować (das Tuch sukno); jmndn. — wybić kogo, wywalić kijem.

A'b=wällen, *va.* (haben) zagotować, dać zwolna zakipieć.

A'b=walzen, 1) *va.* (haben) wywalcować, wyrównać walcując; 2) *vn.* (sein) oddalić się tańcząc walca.

A'b=wälzen, *va.* (haben) odtoczyć, odwalić, zrzucić; einen Stein — odwalić kamień; eine Last von sich — zrzucić z siebie ciężar; uwolnić się od czego; eine Pflicht von sich — uwolnić się od obowiązku; einen Verdacht — oddalić podejrzenie.

A'b=wamsen, *va.* (haben) jmndn. skroić komu kurtę, dać w skórę, wytrzepać skórę.

A'bwandelbar, *adj.* odmienny, (o rzeczownikach) dający się deklinować, (o czasownikach) dający się konjugować.

A'b=wandeln, 1) *va.* (w gramatyce) odmieniać; 2) *vn.* (sein) oddalić się zwolna; (w grze w kręgle) odbić kulę o boczne ściany kręgielni.

A'b=wandern, 1) *vn.* (sein) wywędrować, powędrować; 2) *va.* (haben) przewędrować.

A'b=wanken, *vn.* (sein) odejść chwiejnym krokiem.

A'b=wärmen, *va.* (haben) zagrzać, wygrzać, ogrzać; sich die Hände — zagrzać sobie ręce.

A'b=warnen, *va.* (haben) przestrogami odwodzić, przestrzegać.

A'b=warten, *va.* i *vn.* (haben) jmndn., etw., czekać na kogo, na co, oczekiwać kogo, czego; ich will seine Ankunft — chcę czekać jego przybycia; den Sturm — przeczekać burzę; einen Kranken — pilnować, dozorować, pielęgnować chorego; sein Amt — pilnować swego urzędu; seinen Leib — dogadzać swemu ciału.

A'b=wärts, *adv.* na dół, w kierunku z góry ku do-

łowi; vom Hauptmann — od kapitana zacząwszy na dół; Strom — fahren jechać z biegiem wody; der Weg geht immer mehr — droga coraz bardziej staje się spadzistą; es geht — mit mir podupadam (na zdrowiu, na majątku); na stronę, na bok; das Haus liegt — vom Ufer dom znajduje się na bok od brzegu; *praep.* (z *gen.* albo *dat.*) poniżej, poniż.

A'b=waschen, *va.* wäschest, wäscht, wusch ab, habe abgewaschen obmyć, umyć, opłukać, wyprać; die Wunde — obmyć ranę; das Kind — umyć dziecko; die Gläser — opłukać szklanki; die Wäsche — wyprać bieliznę; die Schande mit dem Blute — zmyć hańbę krwią; das Wasser wäscht die Ufer ab woda zmywa (urywa) brzegi; uszkodzić przez pranie; das Hemd ist schon sehr abgewaschen koszula jest już mocno przez pranie użyta.

A'b=wässern, *va.* (haben) (die Wiese) odwodnić, odprowadzić wodę z łąki (= entwässern).

A'b=watscheln, *vn.* (sein) odejść, zataczając się jak kaczka.

A'b=weben, *va.* wob ab, habe abgewoben utkać (sztukę płótna, sukna).

A'b=wechseln, 1) *va.* (haben) zmienić, wymienić, odmieniać, przeplatać (jedno drugiem); eine Krone — zmieniać koronę; das Geld auf Papier — złoto wymienić na papier, Sie müssen das Fleisch mit dem Gemüse — musisz pan przeplatać mięso jarzyną; 2) *vn.* zmieniać się; mit jemandem im Dienste — zmieniać się z kim w służbie, kolejno pełnić służbę (dyżur); das Wetter wechselt ab pogoda zmienia się; mit abwechselndem Glücke Krieg führen z odmiennem szczęściem wojnę prowadzić.

A'bwechselung (A'bwechslung), *sf. pl.* =en, odmiana *f.* rozmaitość *n.* (= abwechseln).

A'b=wechslungsweise, *adv.* na przemian.

A'b=wedeln, *va.* (haben) odganiać, oganiać (muchy).

A'bweg, *sm.* =es, *pl.* =e, bezdroże *n.*, manowiec *m.*, nieprawa droga *f.*, zła droga *f.*; wir sind auf einen — gerathen dostaliśmy się na bezdroże; er führt ihn auf =e prowadzi go na manowce.

A'bwegig, *adi.* mający drogi uboczne.

A'bwegs, *adv.* z drogi, na uboczu, w bok drogi.

A'bwegsam, *adi.* z drogi położony.

A'b=wehen, *va.* (haben) odwiać, zwiać z góry; der Wind hat mir den Hut vom Kopfe abgeweht wiatr zerwał mi kapelusz z głowy; der Sturm hat das Schiff von seiner Bahn abgeweht.

A'b=wehr, *sf.* obrona *f.*, odparcie *n.*, odpowiedź *f.* (odporna); zur — w odpowiedź; die — dieser Vorwürfe fällt mir nicht schwer obrona wobec tych zarzutów nie jest mi trudna.

A'b=wehren, *va.* (haben) odganiać; das Vieh vom Felde bydło z pola; oganiać; sich die Mücken — oganiać się od komarów; odpierać; den feindlichen Überfall — odeprzeć napad nieprzyjacielski; ein Unglück — uchronić się od nieszczęścia; die Seuche — chronić się od zarazy; einen Hieb — sparować, odbić cięcie; jmndm. etw. — wzbraniać komu czego.

A'b=weichen, 1) *vn.* wich ab, bin abgewichen zboczyć; vom Wege z drogi; die Magnetnadel weicht um drei Grade ab igła magnetyczna zbacza o trzy stopnie; odstąpić (von der Regel od reguły, von den Sitten der Vorfahren od obyczajów przodków); różnić się; meine Meinung weicht von der deinigen ab moje zdanie różni się od twego; von jmndm. — odstąpić od kogo, porzucić kogo; 2) *va.* weichte ab, habe abgeweicht odmiękczyć, rozmiękczyć, zmiękczyć; (sein) odmięknąć, zmięknąć.

A'b=weichen, *sn.* =s, rozwolnienie *n.*

A'bweichung, *sf.* odstąpienie *n.*, zboczenie *n.*, różnica *f.*

A'b=weiden, *va.* (haben) spaść, wypaść (łąkę).

A'b=weifen, *va.* (haben) zmotać, zwinąć z motowidła.

A'b=weinen, *va.* (haben) etw., wypłakać co, płaczem uzyskać; sich — napłakać się.

A'b=weisen, *va.* wies ab, habe abgewiesen odprawić, dać odprawę; einen Bettler — odprawić żebraka (z niczem); einen Besuch — nie przyjąć wizyty; ein Gesuch — odrzucić podanie; das Gericht hat seine Klage abgewiesen sąd oddalił jego skargę; jmndn. kurz — odprawić kogo krótko a węzłowato; er läßt sich nicht — nie daje się odprawić, zbyć; einen Wechsel — protestować weksel.

A'b=weisung, *sf. pl.* =en, odmowa *f.*, odprawa *n.*

A'b=weißen, *va.* (haben) obielić, pobielić, wybielić.

A'b=welken, *vn.* (sein) odwiędnąć, zwiędnąć.

A'b=wenden, *va.* (haben) odwrócić; den Kopf, die Augen głowę, oczy; jmndn. von etw. — skłonić kogo do odstąpienia od czego; seine Hand von jmndm. — opuścić kogo, przestać go wspierać; eine Gefahr — odwrócić niebezpieczeństwo; durch das Gebet ein Unglück von sich — uchronić się od nieszczęścia przez modlitwę; ihr Herz hat sich von ihm abgewendet jej serce odwróciło się od niego.

A'bwendig, *adi.* (z machen i werden) jmndn. einem — machen zniechęcić kogo do kogo, odciągnąć kogo od kogo; odstręczyć; einen Diener jmndm. — machen odstręczyć, odmówić komu służącego; er ist von mir — geworden stracił do mnie przywiązanie.

A'b=werfen, *va.* (haben) zrzucić; jmndn. vom Pferde — zrzucić kogo z konia; das Joch von sich — zrzucić z siebie jarzmo; eine Brücke — rozebrać, zburzyć most; den Mantel — zrzucić płaszcz; diese Stelle wirft jährlich tausend Kronen ab ta posada przynosi tysiąc koron rocznie; der Sturm hat das Dach abgeworfen burza zerwała dach; (w grze) eine Karte — zrzucić kartę; er hat Pique abgeworfen zrzucił piki, zrzucił się z pików; sich mit jmndm. — (= überwerfen) poróżnić się z kim; *vn.* die Hündin, die Katze hat abgeworfen suka się oszczeniła, kotka się okociła; (o jeleniach) porzucić rogi.

A'bwesend, *adj.* nieobecny; mit den Gedanken — nieprzytomny; der =e hat immer Unrecht nieobecnemu zawsze dzieje się krzywda.

A'bwesenheit, *sf.* nieobecność *f.*; nieprzytomność *f.*; in seiner — pod jego nieobecność; — des Geistes nieprzytomność umysłu; brak *m.*; in — eines ausdrücklichen Gesetzes z braku wyraźnej ustawy.

A'b=wetten, *va.* jmndm. etw., wygrać co od kogo (przez zakład).

A'b=wettern, 1) *vn.* (haben) es hat abgewettert burza ustała; 2) *va.* obciosać belkę dla spływu wody.

A'b=wetzen, *va.* (haben) wyostrzyć; przez tarcie zedrzeć (rdzę z noża); stępić; zniszczyć (przez tarcie); das Kleid hat sich abgewetzt suknia się wytarła.

A'b=wichsen, *va.* (haben) wywoskować (posadzkę); wyglancować, wyszwarcować, wyczernić (buty); jmndn — obić kogo, wygarbować skórę.

A'b=wickeln, *va.* (haben) zwinąć (nici z motka); ein Geschäft — doprowadzić interes do końca.

A'b=wiegeln, *va.* (haben) uspokoić; einen Aufruhr — uspokoić rozruch.

A'b=wiegen, *va.* wog ab, habe abgewogen = abwägen.

A'b=wimpeln, *va.* (haben) den Mast, zdjąć chorągiewkę z masztu.

A'bwinde, *sf. pl.* =n, zwijadło *n.* (narzędzie do zwijania nici).

A'b=winden, *va.* wand ab, habe abgewunden zwinąć (nici z kłębka); za pomocą windy spuścić; die Arme des Gegners beim Ringen — przy mocowaniu uwolnić się od rąk przeciwnika.

A'b=winken, *va.* (haben) dać znak odmowny lub przeczący; jmndn. — dać znak komu, by się oddalił.

A'b=wirken, *va.* (haben) ein Thier, zdjąć skórę z zwierzęcia; den Teig — wygnieść, wymiesić, wyrobić ciasto; ein Stück Tuch — utkać sztukę sukna; skopiować przez tkanie (ein Muster wzór).

A'b=wischen, *va.* (haben) obetrzeć, zetrzeć; den Staub — zetrzeć kurz; sich die Thränen — obetrzeć, osuszyć łzy.

A'b=wittern, 1) *vn.* (sein) zwietrzeć, wywietrzeć; (z haben = abwettern); 2) *va.* (haben) zwietrzyć, zwąchać co (ślad).

A'bwolle, *sf.* wełna *f.* z zabitych owiec.

A'b=wollen, 1) *va.* (haben) das Fell, oskrobać skórę z wełny; 2) *vn.* (od wollen) chcieć odejść; der Deckel will nicht ab wieko nie daje się zdjąć.

A'b=wuchern, *va.* (haben) jmndm. etw., lichwą uzyskać co od kogo.

A'b=würdigen, *va.* (haben) detaksować, zniżyć; eine Münze — zmniejszyć wartość monety.

A'bwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, odrzucenie *n.*, zrzucenie *n.* (des Geweihes rogów); odrzutek *m.* (to co odrzucone zostało, np. ziemia przy kopaniu rowu).

A'b=würfeln, *va.* (haben) jmndm. etw., wygrać co od kogo (grą w kostki), więcej rzucić.

A'b=würgen, *va.* (haben) udusić, zadusić; sich — męczyć się, żeby co połknąć.

A'b=wurzeln, *va.* (haben) wyrwać z korzeniem.

A'b=wuschen, *vn.* (sein) cichaczem się wynieść.

A'b=zahlen, *va.* (haben) spłacić, zapłacić, wypłacić; eine Schuld — upłacić, spłacić dług (częściami).

A'b=zählen, *va.* (haben) odliczyć, odrachować; das läßt sich an den Fingern — rzecz to bardzo prosta, łatwa do przewidzenia.

A'b=zahnen, 1) *va.* (haben) porobić ząbki; ein Rad — porobić zęby na kole; 2) *vn.* (haben) das Kind hat abgezahnt zęby się dziecku wykłuły.

A'b=zapfen, *va.* (haben) wytoczyć, utoczyć; den Wein vom Faß — wino z beczki ściągnąć; jmndm. das Blut — wypompować komu krew, utoczyć krwi; einen Teich — spuścić staw; jmndm. das Geld — wyciągnąć z kogo pieniądze, naciągnąć kogo na pieniądze.

A'b=zasern, *vn.* (haben) sich, rozłazić się; der Stoff zasert sich ab materya rozłazi się.

A'b=zäumen, *va.* (haben) ein Pferd, rozkiełznać konia, zdjąć z konia uzdę.

A'b=zäunen, *va.* (haben) ogrodzić, odgrodzić (płotem); jmndm. ein Stück Garten — urwać komu kawał ogrodu przez wysunięcie płota.

A'b=zausen, *va.* wyrwać (przez targanie); jmndn. — wytargać kogo za włosy, wyczuchrać.

A'b=zehren, 1) *va.* (haben) wychudzić, wyniszczyć; die Krankheit hat ihn abgezehrt choroba go wyniszczyła; er hat sich durch Fasten abgezehrt wyniszczył się postami; 2) *vn.* chudnąć, mizernieć, niknąć.

A'bzehrung, *sf. pl.* =en, = Auszehrung.

A'bzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, odznaka *f.*, znamię *n.*, oznaka *f.*; die Diener trugen — auf den Armen służba nosiła odznaki na ramieniu; das Kind kam mit einem — zur Welt dziecko urodziło się ze zna-

mieniem; die — der Würde oznaki godności.

A'b=zeichnen, *va.* (haben) odrysować; nacechować, naznaczyć.

A'b=zerren, *va.* (haben) jmndm. etw., urwać, uszarpnąć co komu.

A'b=zetteln, *va.* (haben) rozpleść, rozwić (tkankę).

A'bzichbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obrazek *m.* do odbijania, odbijanka *f.*

A'b=ziehen, 1) *va.* zog ab, habe abgezogen zdjąć, ściągnąć; den Hut, die Handschuhe — zdjąć kapelusz, ściągnąć rękawiczki; das Fell — ściągnąć skórę; jmndm. den Ring vom Finger — zdjąć komu pierścień z palca; ściągnąć; den Schlüssel — wyjąć, ściągnąć klucz z zamku; den Topf vom Feuer — zdjąć garnek z ognia; die Karten — zdjąć, zebrać karty; odciągnąć; jmndm. vom Gehalt — potrącać komu z pensyi; jmndn. von einer Gesellschaft — odciągnąć kogo od towarzystwa; jemanden von seinen Studien — odrywać kogo od nauki; jmndm. die Kunden — odciągnąć komu kupujących; die Hand von jmndm. — opuścić kogo, przestać dopomagać komu; Wein, Bier — ściągnąć wino, piwo; einen Teich — spuścić staw; eine Uhr — obciągnąć, uregulować, repasować zegarek; (w drukarstwie) einen Satz — zrobić odbitkę, odbić; das Messer — obciągnąć nóż (na kamieniu lub pasku); (w arytmetyce) odciągać, odejmować; przepuścić, przelutrować; den Brantwein — przepuścić, przelutrować wódkę (przez alembik); 2) *vn.* (sein) oddalić się, odejść, opuścić jakie miejsce; der Feind ist von der Stadt abgezogen nieprzyjaciel oddalił się z miasta; er ist mit Schimpf und Schande abgezogen oddalił się ze wstydem; sich — usunąć się; die Ochsen haben sich abgezogen woły zmęczyły się ciągnieniem.

A'bzieher, *sm.* =s, *pl.* —, (w anatomii) abduktor, muszkuł *m.* odciągający; odciągacz *m.* (n. p. do odciągania mleka z piersi).

A'b=zielen, 1) *va.* (haben) etw. (= bezwecken); 2) *vn.* mierzyć, celować do czego; ich weiß, worauf er abzielt wiem, do czego zmierza; er zielt auf mich ab ma mnie na myśli, pije do mnie.

A'b=zimmern, *va.* (haben) obciosać.

A'b=zirkeln, *va.* (haben) cyrklem odmierzyć, wycyrklować; er hat es sich genau abgezirkelt dokładnie sobie to wykombinował, obmyślał.

A'bzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, oddalenie się *n.*, odejście *n.*, odmaszerowanie *n.*, wymarsz *m.*, wyprowadzenie się *n.*; jemandem freien — gewähren pozwolić komu wolno oddalić się; der — der Truppen wymarsz wojska; der — aus der Wohnung wyprowadzenie się z mieszkania; zum — (Abmarsch) blasen trąbić wymarsz; odchód *m.*, ujście *n.*; das Wasser (der Rauch) hat keinen — woda (dym) nie ma ujścia (odchodu); opust *m.*, rabat *m.*, potrącenie *n.*; der Kaufmann gewährt mir einen — von 10 Percent kupiec przyznaje mi 10 procent opustu (rabatu); ich muss Ihnen von der Rechnung 5 Kronen in — bringen muszę potrącić panu z rachunku pięć koron; dieser Beamte hat einen großen — von seinem Gehalte temu urzędnikowi odciągają wiele z pensyi; nach — po odtrąceniu; (w drukarstwie) odbitka *f.*; (w hutnictwie) zmiot *m.*; — am Gewehr cyngiel *m.* u strzelby.

A'b=zupfen, *va.* (haben) odskubać, wyskubać, oskubać.

A'b=zwacken, *va.* (haben) urwać (obcęgami); jmndm. von der Rechnung etw. — urwać co komu z rachunku; jmndm. die Uhrkette — urwać (wykraść) komu łańcuszek od zegarka.

A'b=zwängen, *va.* z trudnością zdjąć; (haben) sich die Stiefel von den Füßen z wielką biedą ściągnąć z nóg buty.

A'b=zwecken, *va.* i *vn.* (haben) = ab=zielen.

A'b=zweigen, 1) *va.* (haben) oddzielić; einen Baum — obrać drzewo z gałęzi; 2) *vn.* die Eisenbahn, die Straße zweigt ab kolej, droga zbacza, rozgałęzia się.

A'b=zwicken, *va.* (haben) = ab=zwacken; naszczypać.

A'b=zwingen, *va.* (haben) jmndm. etw., wymusić co na kim; ein Geständnis — wymusić zeznanie.

Acce'nt, *sm.* =es, *pl.* =e, akcent *m.*, ton *m.*, przycisk *m.*

Accentuatio'n, *sf.* —, *pl.* =en, akcentowanie *n.*

Accentuie'ren, *va.* (haben) akcentować; położyć znak akcentu.

Acce'pt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, akcept *m.*, weksel *m.*, podpis *m.* (na wekslu); sein — auf einen Wechsel setzen podpisać weksel, przyjąć weksel.

Accepta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, akceptant *m.* (ten, który weksel przyjmuje).

Acceptatio'n, *sf.* *pl.* =en, akceptacya *f.*, przyjęcie *n.* (weksla).

Acceptie'ren, *va.* (haben) akceptować; einen Wechsel — akceptować, przyjąć, podpisać weksel; jmndn. — przyjąć kogo do służby.

Acce'ss, *sm.* =es, *pl.* =e, akces *m.*, przyłączenie się *n.*, przystąpienie *n.*; aplikowanie się *n.*, służba *f.* przygotowawcza.

Accessi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, akcesista *m.*; aplikant *m.*

Accessi't, *sn.* =es, *pl.* =e, akcesyt *m.*, druga nagroda *f.*

Accesso'risch, *adj.* dodatkowy, uboczny; *adv.* dodatkowo, ubocznie.

Accesso'rium, *sn.* =s, *pl.* =orien, akcesoryum *n.*, przynależytość *n.*

A'ccidens, *sn.* =de'nses, *pl.* =de'ntien, akcydens *m.*; przynależytość; przypadkowe dochody, obrywki *f.*

Accidenta'l *adj.* przypadkowy, wypadkowy; *adv.* przypadkowo, wypadkowo.

Accide'nz, *s. pl.* -en, = Accidens.

Acci'se, *sf. pl.* -n, akcyza *f.*, podatek *m.* spożywczy (konsumcyjny); miejsce, gdzie ten podatek pobierają (urząd *m.* akcyzowy).

Acclamatio'n, *sf. pl.* -en, aklamacya *f.*, obwołanie *n.*; jmndn. durch — wählen obrać kogo przez aklamacyę.

Acclimatisie'ren, *va.* aklimatyzować.

Accomodatio'n, *sf.* przystosowanie *n.*

Accommodie'ren, *vr.* (haben) sich, zastosować się, przystosować się, akomodować się.

Accompagnie'ren, *va.* (haben) akompaniować, towarzyszyć (w muzyce).

Acco'rd, *sm.* -es, *pl.* -e, układ *m.*, umowa *f.*; in — arbeiten pracować za ugodą, za ryczałtowem wynagrodzeniem; (w muzyce) akord *m.*; einen — greifen wziąć akord.

Accordie'ren, *va.* i *vn.* (haben) ułożyć się, zrobić układ; einen Arbeiter — ugodzić robotnika; (w muzyce) akordować, wygrywać akordy, zgodnie brzmieć.

Accreditie'ren, *va.* (haben) akredytować, uwierzytelnić, upełnomocnić; einen Gesandten — upełnomocnić posła.

Accoucheu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, akuszer *m.*

Accura't, *adi.* dokładny, punktualny; *adv.* dokładnie, punktualnie.

Accurate'sse, *sf.* dokładność *f.*, punktualność *f.*

Accusati'v, *sm.* -s, *pl.* -e, czwarty przypadek.

Ach! *interi.* ach! — und Weh schreien wrzeszczeć, lamentować na całe gardło.

Acha't, *sm.* -s, *pl.* -e, agat *m.* (minerał).

A'chel, *sf. pl.* -n, paździerze *f. pl.*

A'chen, *vn.* (haben) jęczeć, wzdychać.

Achroma'tisch, *adi.* bezbarwny, achromatyczny; *adv.* bezbarwnie, achromatycznie.

A'chse, *sf. pl.* -n, oś; beim Wagen u wozu; Erd- oś ziemi; mit (per) — fahren jechać wozem, jechać osią.

A'chsel, *sf. pl.* -n, łopatka *f.*, barki *m.*, ramię *n.*; die -n zucken żżymać na co ramionami; unter den -n pod pachą; etw. auf die leichte — nehmen lekceważyć sobie co; jmndn. über die — ansehen patrzeć z góry na kogo, lekceważyć kogo, kręcić nosem na kogo, mieć kogo za bajbardzo; auf beiden -n tragen siedzieć na dwóch stołkach.

A'chselband, *sn.* -es, *pl.* -änder, naramiennik *m.*, akselbant *m.*

A'chselgrube, (= Achselhöhle) *sf. pl.* -n, pacha *f.*, podpasze *n.*, wklęsłość pod pachą.

A'chseltragen, *vn.* (używane tylko w *inf.*) na dwóch stołkach siedzieć.

A'chseltroddel, *f. pl.* -n, szlifa *f.* na ramieniu, epolet *m.*

A'chselzucken, *sn.* -s, ruszanie, żżymanie ramionami; ein mitleidiges — żżymanie ramionami z politowaniem.

A'chsenarm, *sm.* -s, *pl.* -e, ramię *n.* osi.

A'chsenblech, *sn.* -s, *pl.* -e, okucie *n.* osi, podosek *m.*

A'chseneinschnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, wręb *m.* na osi.

A'chsengeld, *sm.* -es, *pl.* -er, opłata *f.* od osi, cło *m.* od wozu, drogowe *n.*

A'chsenring, *sm.* -es, *pl.* -e, rafa *f.*, obrączka *f.* na osi.

A'chsenschiene, *sf. pl.* -en, = Achsenblech.

Acht, 1) *sf. pl.* -en, (= Ächtung) wywołanie *n.* z kraju, wygnanie *n.*, banicya *f.*; jemanden in die — thun wywołać kogo z kraju; jmndm. die — wieder aufthun wrócić kogo z wygnania; 2) *sf.* (bez *pl.*) uwaga *f.*, auf jmndn. (etw.) — geben (haben) (achtgeben, achthaben) uważać na kogo (co); Sie müssen sich in — (inacht) nehmen musisz się pan wystrzegać; geben Sie — uważaj pan; (komenda) Habt —! baczność! seine Gesundheit in — nehmen ochraniać swoje zdrowie; seine Ehre in — nehmen pilnować swego honoru; etw. außer — (außeracht) lassen nie zważać na co, nie zwracać na co uwagi; es ist mir aus der — gefallen nie zwróciłem na to uwagi, nie spostrzegłem tego; 3) — *sf.* (w kartach) ósemka *f.* 4) — *num.* ośm, ośmiu, ośmioro; es waren unser — było nas ośmiu; es schlägt — bije ósma; er hat — Kinder ma ośmioro dzieci; von heute über — Tage od dziś za tydzień.

Acht, *adi.* i *adv.* = echt.

A'chtbar, *adi.* szanowny, godny, zacny.

A'chtbarkeit, *sf.* zacność *f.*, szanowność *f.*

A'chtbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, wyrok proskrypcyjny, banicya *f.*

A'chtdraht, *sm.* -es, grube sukno *n.*, pakłak *m.*

A'chteck, *sn.* -s, *pl.* -e, ośmiokąt *m.*

A'chtel, *sn.* -s, *pl.* —, ósma część czego; ein — Wein ósemka *f.* (1/8 litry) wina.

A'chtelnote, *sf. pl.* -n, nuta *f.* raz wiązana, ósemka *f.*

A'chteltakt, *sm.* -es, *pl.* -e, takt *m.* ósemkowy.

A'chten, 1) *va.* (haben) szanować, poważać; jmndn. hoch — wysoce kogo szanować; gering — lekceważyć, nie szanować, pogardzać; er achtet das Geld nicht nie szanuje pieniędzy; das Leben nicht — nie dbać o życie; etw. für gut — uważać coś za dobre; ich achte es mir für eine Ehre mam to sobie za honor, za zaszczyt; jmndn. für nichts — mieć kogo za nic, mieć kogo za hetkę pętelkę; 2) *vn.* (także = achtgeben) zważać, uważać; auf jemandes Worte — zważać na czyje słowa; auf nichts — na nic nie zważać; 3) *vr.* sich nach etw. — (lepiej: richten) stosować się do czego.

Ä'chten, *va.* (haben) wywołać z kraju, skazać na wywołanie, na banicyę.

A'chtender, *sm.* -s, *pl.* —, jeleń z ośmiokończastymi rogami.

A'chtenswert, (=würdig) *adi.* godny poszanowania, szanowny.

A'chterlei, *adi.* ośmioraki; *adv.* ośmiorako.

A'chtlos, *adi.* nieuważny, niedbały; *adv.* nieuważnie; niedbale.

A'chtlosigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, nieuwaga *f.*

A'chtsam, *adi.* uważny; *adv.* uważnie.

A'chtsamkeit, *sf.* uwaga *f.*

A'chtung, *sf.* uwaga *f.*, uważanie *n.*; wenig — geben auf etw. mało uwagi zwracać na coś; auf jmndn. — geben uważać na kogo, zwracać na kogo uwagę; zur — für den Leser uwaga dla czytelnika; —! baczność!; (= Hochachtung) poważanie *n.*, uszanowanie *n.*; jmndm. große — erweisen okazywać dla kogo wielkie poważanie; sich — erwerben zaskarbić sobie poważanie; sich allgemeiner — erfreuen cieszyć się powszechnem poważaniem; bei jmndm. in — stehen mieć u kogo poważanie (zachowanie); mit — z poważaniem.

Ä'chtung, *sf. pl.* =en, wywołanie *n.* z kraju, banicya *f.*

A'chtungsvoll, *adi.* pełen poważania, pełen uszanowania; *adv.* z pełnem uszanowaniem, z głębokiem poważaniem.

A'chtungswert (=würdig), *adi.* = achtenswert.

A'chtungswidrig, *adi.* okazujący brak uszanowania; *adv.* das ist — to nie zgadza się z winnem uszanowaniem.

A'chtzig, *num.* ośmdziesiąt.

Ä'chzen, *vn.* (haben) stękać, jęczeć, wzdychać.

A'cker, *sm.* =s, *pl.* Äcker, rola *f.*, grunt *m.*; den — bebauen, bestellen uprawiać rolę; sandiger — piaszczysty grunt; *pl.* Acker (miara powierzchni) aker (niedokładnie: łan); er besitzt zehn Acker Land ma dziesięć akrów (łanów) gruntu.

Ackerbau, *sm.* =es, rolnictwo *n.*, uprawa *f.* roli; — treiben trudnić się rolnictwem; ein — treibendes Land kraj rolniczy, trudniący się rolnictwem.

A'ckerbauer, *sm.* =s, *pl.* —, rolnik *m.*

A'ckerbeere, *sf.* jeżyna *f.*, ożyna *f.*, ostrożyna (= Brombeere).

A'ckerbeet, *sn.* =es, *pl.* =e, zagon *m.*, grzęda *f.*, oziomek *m.*

A'ckerdill, *sm.* =s, (rośl.) koper *m.* polny.

A'ckerdistel, *sf. pl.* =n, (rośl.) sierpik *m.* rolowy, oset *m.* polny.

A'ckerdrossel, *sf.*, *pl.* =n, drozd *m.* polny.

A'ckerehrenpreis, *sm.* =es, *pl.* =e, (rośl.) przetacznik *m.* rolowy.

A'ckererde, *sf. pl.* =n, ziemia *f.* rolna.

A'ckerfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* orne, pole uprawne.

A'ckerfuchsschwanz, *sm.* =es, (rośl.) lisi ogon *m.*

A'ckerfurche, *sf. pl.* =n, brózda *f.* na roli.

A'ckergalle, *sf. pl.* =n, kawał nieurodzajnego gruntu.

A'ckergänsedistel, *sf. pl.* =n, (rośl.) łoczyga *f.* polna.

A'ckergaul, *sm.* =s, *pl.* =gäule, koń *m.* od pługa, koń od brony, koń roboczy, broniak *m.*

A'ckergeräth, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęt *m.* rolniczy, narzędzie *n.* rolnicze.

A'ckergoldblume, *sf. pl.* =n, (rośl.) złotokwiat *m.* zwyczajny.

A'ckerhahnenfuß, *sm.* =es, (rośl.) jaskier *m.* polny.

A'ckerhuhn, *sn.* =es, *pl.* =hühner, kuropatwa *f.* polna.

A'ckerkamille, *sf.* (rośl.) rumianek *f.* polny.

A'ckerklee, *sm.* =s, (rośl.) szczawik *m.*

A'ckerklette, *sf.* (rośl.) jeleni ogon.

A'ckerknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, parobek *m.* rolny.

A'ckerkohl, *sm.* =s, (rośl.) polna kapusta *f.*

A'ckerkrähe, *sf. pl.* =n, wrona *f.* pospolita.

A'ckerkrummhals, *sm.* =es, (rośl.) krzywoszyj *m.* polny.

A'ckerkuhweizen, *sm.* =s, (rośl.) krowia reż *f.* polna.

A'ckerland, *sn.* =es, ziemia *f.* orna, ziemia uprawna.

A'ckerlattich, *sm.* =s, (rośl.) podbiał *m.* pospolity.

A'ckerlehne, *sf. pl.* =n, wzgórze *n.* na roli.

A'ckerleinkraut, *sn.* =es, (rośl.) lnianka *f.*

A'ckerlevkoie, *sf. pl.* =n, (rośl.) gęsiówka *f.* piaskowa.

A'ckermann, *sm.* =es, *pl.* =leute, rolnik *m.*

A'ckermännchen, *sn.* =s, *pl.* —, pliszka biała.

A'ckermelde, *sf.* (rośl.) łoboda *f.* polna.

A'ckermennig, *m.* =s, (rośl.) rzepak *m.* pospolity.

A'ckermohn, *sm.* =es, (rośl.) mak *m.* polny.

A'ckern, *va.* i *vn.* (haben) orać; pracować jak wół na roli; das Feld — orać (uprawiać) rolę.

A'ckerpfriemen, *sm.* =s, (rośl.) rezeda *f.* farbiarska.

A'ckerraute, *sf.* (rośl.) kokorycz *m.* lekarski.

A'ckerrose, *sf. pl.* =n, (rośl.) róża *f.* polna, dzika.

A'ckersmann, *sm.* =es, *pl.* =leute = Ackermann.

A'ckersalat, *sm.* =s, (rośl.) karłek *m.* jarzynny.

A'ckerschmiele, *sf.* (= =schnalle) (rośl.) śmiałek *m.* pastewny.

A'ckerschwarzkümmel, *sm.* =s, (rośl.) czarnuszka *f.* polna.

A'ckerspargel (=spergel, =spark) *sm.* =s (rośl.) sporek *m.* rolny.

A'ckervieh, *sn.* =s, bydło *n.* robocze.

A'ckerweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* przez rolę.

A'ckerwerkzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzie *n.* rolnicze.

A'ckerzwiebel, *sf.* (rośl.) śniedek *m.* żółty.

A conto, na rachunek.

Aco'nitum, *sn.* (rośl.) tojad *m.*

Acquit, *sn.* (sprich aki!) pokwitowanie *n.*; pour — (skrócone: p. ac.) przed podpisem zamiast: otrzymałem; (w grze bilardowej) — geben dać aki, wystawić się.

Act, *sm.* =es, 1) *pl.* =e, akt *m.*, odbywanie się *n.* jakiejś czynności; Trauungs= zaślubiny; — der Verzweiflung czyn rozpaczy; von etw. — nehmen przyjąć co do wiadomości; (w literaturze) odsłona *f.*, akt (dramatu, opery, baletu); das Drama hat drei =e dramat ma trzy akty (nie akta); (w malarstwie i rzeźbiarstwie) — eines Modells poza modelu; 2) *pl.* =en akt (*pl.* -a) papier urzędowy (także Actenstück) in die =en Einsicht nehmen wglądnać w akta; zu den =en legen złożyć do akt; legen Sie die Sache zu den =en (ad acta) nie troszcz się pan więcej o tę sprawę, złóż pan tę sprawę ad acta; über die Angelegenheit sind die =en noch nicht geschlossen sprawa ta jeszcze nie załatwiona.

A'cte, *sf. pl.* =n, akt *m* w znaczeniu ważnego protokołu; die Conföderations=unterschreiben podpisać akt konfederacyi; ustawa np. die Habeas-Corpus-Acte.

A'ctenmäßig, *adi.* oparty na aktach; =er Beweis dowód oparty na aktach; *adv.* stosownie do akt.

A'ctenstück, *sn.* =es, *pl.* =e, dokument *m.*

A'ctie, *sf. pl.* =n, akcya *f.*; ein Unternehmen auf =n przedsiębiorstwo na akcye; die — steigen, fallen akcye podnoszą się, spadają.

Actio'n, *sf. pl.* =en, akcya *f.*, czynność *f.*

Actionä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, akcyonaryusz *m.* (posiadacz akcyi).

Acti'v, *adi.* czynny; *adv.* czynnie.

Acti'va, (*pl.* od activum) *sn.* stan czynny, aktywa *n.*; die — der Verlassenschaft stan czynny spadku.

Acti'vhandel, *sm.* =s, handel *m.* wywozowy, eksportowy.

Activitä't, *sf.* działalność *f.*, skrzętność *f.*

Actualitä't, *sf.* aktualność *f.*, rzeczywistość *f.*

Actua'r, *sm.* =s, *pl.* =e, aktuaryusz *m.* (tytuł urzędniczy).

Actue'll, *adi.* aktualny, na czasie będący; eine =e Frage kwestya będąca na porządku dziennym, na czasie.

Ada'gio, *adv.* (w muzyce) tempo bardzo wolne.

A'damsapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, jabłko *m.* adamowe, rajskie jabłko; grdyka *f.*, grdycze *n.*, pagórek *m.* przy gardle.

A'damsfeige, *sf. pl.* =n, figa indyjska.

Adäqua't, *adi.* absolutnie równy, identyczny.

A dato, od dzisiaj, od dzisiejszej daty (na wekslach).

Addie'ren, *va.* (haben) dodawać, zliczać.

Additio'n, *sf. pl.* =en, dodawanie *n.*

Additiona'l (=ne'll) *adi.* dodatkowy, dopełniający; der =e Artikel des Vertrages dodatkowy artykuł umowy.

Ade', *int.* = adieu!

A'del, *sm.* =s, szlachectwo *n.*, szlachecki ród *m.*; (zbiorowo) szlachta *f.*; von — sein być szlacheckiego rodu, być szlachetnie urodzonym; hoher — wysoka szlachta, niederer — drobna szlachta; Dorf= szlachta zaściankowa, zagonowa; szlachetność; — des Herzens szlachetność serca

A'delig, *adi.* szlachecki; =e Geburt szlacheckie (szlachetne) urodzenie.

A'delige, (ein =er), *sm.* =n, *pl.* =n, szlachcic *m.*

A'deln, *va.* (haben) jmndn. nadać szlachectwo, uszlachcić; uszlachetnić; die Liebe adelt den Menschen miłość człowieka uszlachetnia.

A'delsbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, dyplom *m.* szlachectwa.

A'delsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, herbarz *m.*

A'delsherrschaft, *sf. pl.* =en, możnowładztwo *n.*, panowanie *n.* szlachty, panowanie arystokracyi, rządy *m.* szlacheckie (arystokratyczne).

A'delschaft, *sf.* = Adel.

A'delstolz, *sm.* =es, duma *f.*, pycha *f.* szlachecka.

A'delung, *sf.* nadanie *n.* szlachectwa.

Ade'pt, *sm.* =en, *pl.* =en, adept *m.*, wtajemniczony uczeń *m.*, zwolennik *m.*

A'der, *sf. pl.* =n, żyła *f.*; jmndm. zur — lassen puścić komu krew; er hat keine — von seinem Vater w niczem niepodobny do ojca; er hat keine falsche — niema w nim nic fałszu; er hat eine Gold= gefunden znalazł żyłę złota; das Blatt hat regelmäßige =n liść ma regularne żyły; die goldene — hemoroidy; (= Anlage) eine poetische — haben mieć talent poetycki, wenę poetycką; er hat keine — dazu nie ma do tego pociągu.

A'derkropf, *sm.* =es, *pl.* =kröpfe, cięciwna żyła *f.*, żyła ociekła, nadęta.

A'derlaß, *sm.* =es, *pl.* =lässe, puszczenie *n.* krwi, upust *m.* krwi.

A'derlaßbinde, *sf. pl.* =n, bandaż *m.*, binda *f.*, obwiązka *f.* (do obwiązania żyły po puszczeniu krwi).

A'derlaßeisen, *sn.* =s, *pl.* —, lancet *m.*, puszczadło *n.*, sznyper *m.* (instrument do puszczania krwi).

A'dern, (ädern) *va.* (haben) znaczyć żyły; geäderte Blätter liście, na których widać żyły.

A'derschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, puls *m.*, uderzenie *n.* pulsu.

A'derstrang, *sm.* =es, *pl.* =stränge, splot *m.* żył.

Adhärie'ren, *vn.* (haben) przylegać, przylegnąć, przyłączyć się.

Adhäre'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, adherent *m.*, stronnik *m.*

Adhäsio'n, *sf.* adhezya *f.*, przyleganie *n.*, przyczepność *f.*

Adhäsi'v, *adi.* przyczepny, przylegający.

Adieu' *int.* (= ade') żegnam, adye; — *sn.* pożegnanie; er gieng ohne — poszedł bez pożegnania; jmndm. — sagen pożegnać kogo.

Adjecti'v, *sn.* =s, *pl.* =e, przymiotnik *m.*

Adjecti'visch, *adi.* przymiotnikowy; *adverb.* przymiotnikowo.

Adju'nct, *sm.* -en, *pl.* -en, adjunkt *m.*, pomocnik *m.* w urzędzie.

Adjustie'ren, *va.* (haben) adjustować, umundurować, przystosować, ozdobić, ubrać, wykończyć; die Cavallerie ist schön **adjustiert** kawalerya ma piękne umundurowanie; die Uniform ist schon fertig, nur muss man sie noch — mundur już gotów, trzeba go tylko zaadjustować; das Kleid ist reich adjustiert suknia jest bogato ubrana; der Artikel ist gut geschrieben, nur muss man ihn noch — artykuł napisany jest dobrze, trzeba go jednak jeszcze przystosować (adjustować).

Adjuta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, adjutant *m.*, oficer *m.* przyboczny.

Adjutantu'r, *sf.* *pl.* -en, adjutanctwo *n.*, czynność *f.* adjutancka; adjutantura *f.* (biuro adjutanta lub adjutantów).

A'dler, *sm.* -s, *pl.* —, orzeł *m.*; ein junger — orlę.

A'dlerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, orle oko *n.*, orli wzrok *m.*

A'dlerblick, *sm.* -es, *pl.* -e, wzrok *m.* orli, wzrok przenikliwy, oko *n.* przenikliwe.

A'dlerblume, *sf.* *pl.* -n, (rośl.) groch *m.* orli.

A'dlereule, *sf.* *pl.* -n, sowa *f.* orla.

A'dlerflug, *sm.* -es, *pl.* -flüge, lot *m.* orli; (poetycznie) lot górny, polot *m.*

A'dlerkraut, *sn.* -es, (rośl.) orlica *f.* zwyczajna.

A'dlernase, *sf.* *pl.* -n, nos *m.* orli.

A'dlerorden, *sm.* -s, *pl.* —, order *m.* orła; der weiße (schwarze, rothe) — order białego (czarnego, czerwonego) orła.

A'dlerstein, *sm.* -es, *pl.* -e, orli kamień *m.*

Administratio'n, *sf.* *pl.* -en, administracya *f.*, zarząd *m.*

Administrati'v, *adi.* administracyjny; -e Maßregeln administracyjne kroki *m.* lub środki *m.*; *adv.* administracyjnie.

Administra'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, administrator *m.*, zarządca *m.*, rządca *m.*

Administrie'ren, *va.* (haben) administrować, zarządzać.

Admira'l, *sm.* -s, *pl.* -e, admirał *m.*, dowódzca floty; der — sammt Gemahlin admiralstwo; (motyl) admirał *m.*

Admiralitä't, *sf.* admiralicya *f.*

Admira'lschiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt *m.* admiralski.

Admira'lsflagge, *sf.* *pl.* -n, bandera *f.*, flaga *f.* admiralska.

Ado'nis, *sm.* adonis *m.*, gładysz *m.*, zalotnik *m.*

Adoptio'n, *sf.* *pl.* -en, adopcya *f.*, przybranie *n.*

Adoptie'ren, *va.* (haben) adoptować, przybrać; ein Kind — adoptować dziecko; przyswoić (sobie co); einen Grundsatz — przyswoić sobie zasadę.

Adoptiv'sohn, *sm.* -es, *pl.* -söhne, przybrany syn *m.*; -tochter przybrana córka *f.*

Adressa't, *sm.* -en, *pl.* -en, adresat *m.*

Adre'ssbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, księga *f.* adresowa, szematyzm *n.*

Adre'ssdebatte, *sf.* *pl.* -n, dyskusya *f.*, rozprawa *f.* adresowa (o adresie).

Adre'sse, *sf.* *pl.* -n, adres *m.* (na liście); list *m.*, pismo *n.* z wyrazem uznania lub podziękowania; das Parlament beschließt eine — an den Kaiser parlament uchwala adres do cesarza.

Adressie'ren, *va.* (haben) adresować; jmndn. an jmndn. — polecić kogo do kogo.

Adr'ett, *adi.* zgrabny, gładki.

Adve'nt, *sm.* -es, adwent *m.*, post czterotygodniowy przed Bożem Narodzeniem; czterdziestnica *f.* (z powodu że dawniej trwał 40 dni).

Adve'rb, (Adve'rbium), *sn.* -s, *pl.* -bien, przysłówek *m.*

Adverbia'l, *adi.* przysłówkowy, *adv.* przysłówkowo; -e Bestimmung *f.* określenie *n.* przysłówkowe.

Adversa'rien, *sn.* (tylko w *pl.*) notaty *f.*, pamiętniki *m.*

Ad vocem, *adv.* nawiązując (do . . .).

Advocat, *sm.* -en, *pl.* -en, adwokat *m.*, (potocznie) mecenas *m.*

Advocatu'r, *sf.* adwokatura *f.*, adwokactwo *n.*

Advoca'tenkammer, *sf.* *pl.* -n, izba *f.* adwokacka.

Advoca'tenkniff, *sm.* -s, *pl.* -e, wykręt *m.*, wybieg *m.* adwokacki.

Advoca'tenordnung, *sf.* *pl.* -en, regulamin *m.* dla adwokatów, przepisy *m.* adwokackie.

Advocie'ren, *vn.* (haben) trudnić się adwokaturą.

Aerodynamik, *sf.* aerodynamika *f.* (dział mechaniki).

Aerometer, *sm.* -s, *pl.* aerometer *m.*, powietrzomierz *m.*

Aeronaut, *sm.* -en, *pl.* -en, żeglarz *m.* napowietrzny, aeronauta *m.*

Aerostat, *m.* -s, *pl.* -e, balon *m.* napowietrzny.

Aerostatik, *sf.* aerostatyka *f.* (dział mechaniki).

A'ffe, *sm.* -en, *pl.* -en, małpa *f.* (zdrobniałe Äffchen, *sn.* małpiątko *n.*, małpka *f.*); jmndm. -n drehen wodzić kogo za nos, ciosać komu kołki na głowie; er hat an ihm einen — gefressen zadurzył się w nim, zaślepił się w nim; er hat einen — upił się, podchmielił sobie; narzędzie do powiększania lub zmniejszania rysunków (pantograf *m.*); (w marynarce) żagiel sztakowy.

Affe'ct, *sm.* -es, *pl.* -e, afekt *m.*, zapał *m.*, wzruszenie *n.*; mit — sprechen mówić z zapałem; er beging das Verbrechen im — dopuścił się zbrodni w afekcie, w najwyższem rozdrażnieniu; czułość *f.*, afekt *m.*

Affectionie'rt, *adi.* przywiązany, przychylny, życzliwy; (w listach) verbleibe Ihr wohlaffectionierter . .; zostaję z wyrazem szczerej życzliwości . .

Affectie'ren, *va.* (haben) udawać, z przesadą naśladować, afektować; Freundschaft

— udawać przyjaźń; Kopfschmerzen — udawać (że się ma) ból głowy; *rn.* (— sich zieren) przesadzać w czem, minki stroić, krygować się; affectiert, *pp.* i *adi.* wymuszony, przesadzony, manierowany.

Affe'ctlos, *adi.* i *adv.* bez zapału, z zimną krwią.

A'ffen, *va.* (haben) naśladować, kpić; jemanden — kpić z kogo.

A'ffenart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* małp; zwyczaj *m.* małpi; alles nach — nachahmen naśladować wszystko jak małpa.

A'ffenartig, *adi.* podobny do małpy; małpiarski; *adv.* po małpiarsku.

A'ffenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, małpie drzewo *n.*

A'ffenfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj ryby morskiej.

A'ffenfratze, *sf. pl.* =en, (Affengesicht) pysk *m.* małpi, twarz *f.* małpia (jak u małpy).

A'ffenhaft, *adi.* do małpy podobny, małpi; *adv.* po małpiemu.

A'ffenliebe, *sf.* ślepa (małpia) miłość *f.*; die Kinder durch — verderben psuć dzieci przez ślepą miłość.

A'ffenseil, *sn.* =s, *pl.* =e, powróz *m.*, smycza *f.* na małpy; jmndn. am =e führen wodzić kogo za nos.

A'ffer, *sm.* =s, *pl.* przedrzeźniacz *m.*, kpiarz *m.*

Afferei', *sf. pl.* =en, małpowanie *n.*, naśladowanie *n.*; kpinkowanie *n.*

Affi'che (wymawiaj: afisz), *sf.* afisz *m.*, plakat *m.*

Afficie'ren, *va.* (haben) działać na co, wpływać na co, wzruszyć, naruszyć; dieses Ereignis hat mich afficiert to zdarzenie wzruszyło mnie; seine Lungen sind afficiert płuca ma nadwerężone, naruszone.

Affilie'ren, *va.* (haben) sich, przyłączyć się, przyswoić sobie.

Affinitä't, *sf. pl.* =en, powinowactwo *n.*

Affirmatio'n, *sf. pl.* =en, twierdzenie *n.*, potwierdzenie *n.*, afirmacya *f.*

Affirmati'v, *adi.* twierdzący, przytakujący; *adv.* twierdząco, przytakująco.

Affodi'll, *sm.* (rośl.) złotogłów *m.*, kozie jajka *n.*; =lilie *sf.* lilia *f.* złotogłowa.

Affro'nt, *sn.* =s, afront *m.*, wstyd *m.*; jmndm. etw. zum — thun zrobić komu wstyd, zawstydzić kogo.

A'fter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tył *m.*; pośladek *m.*, zadek *m.*, otwór *m.* odchodowy; 2) *sn.* odpadki *m.*, odrzutki *m.*, (odpadki kruszcu w górnictwie, poślad zboża w młynarstwie itd.); 3) — tylko w połączeniu z rzeczownikami, przymiotnikami i czasownikami, oznacza że rzecz, przymiot lub czynność jaka jest podlejszą lub za inną podstawioną; =alabaster *m.* gorszy alabaster *m.*; =alaun *m.* fałszywy ałun *m.*; =anwalt *m.* obrońca podstawiony (zastępca) *m.*; =arzt *m.* szarlatan *m.*; =bier *n.* podpiwek *m.*; =bildung *f.* wykształcenie *n.* pozorne, wypaczone; =blätterig *adi.* z liśćmi przysadnymi; =dichter (Dichterling) *m.* lichy poeta *m.*, wierszokleta *m.*; =dienst *m.* fałszywa, pozorna służba *f.*; =erbe *m.* podstawiony spadkobierca *m.*; =geburt *f.* — Nachgeburt, =geschmack *m.* zły, wypaczony smak *m.* (gust *m.*); =glaube *m.* fałszywa wiara *f.*; =kind *n.* dziecię nieślubne *n.*; =könig *m.* fałszywy król *m.*, uzurpator *m.*, samozwaniec *m.*; =korn *n.* sporysz *m.*, dzikie żyto *n.*; =leder *n.* óbrzynki *m.* z skór, skóra *f.* imitowana; =miether *m.* podnajemca *m.*; =reden *vn.* obmawiać; =sonntag *m.* dzień *m.* po niedzieli; =witz *m.* fałszywy dowcip *m.*

A'fterig, *sn.* = Afterkorn; nieczystość pszczół.

A'ga, *sm.* aga *m.* (dowódzca turecki).

Aga't, *sm.* =s, — Acha't.

A'ge, *sf. pl.* =n, (głównie w *pl.*) paździerze *f.*

Age'nde, *sf. pl.* =n, książka *f.* do wpisywania spraw bieżących, książka notatkowa, rejestr *m.*, agenda *f.*; księga zawierająca przepisy kościelne, rytuał *m.*; seine =n jego zakres działania, czynności.

Age'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, agent *m.*, ajent *m.*, pośrednik *m.*; Polizei= ajent policyjny; Handels= pośrednik (ajent) handlowy; (w Szwajcaryi) adwokat *m.*

Age'ntschaft, *sf. pl.* =en, (Agentur *sf. pl.* =en) agentura *f.*, ajencya *f.*; er hat eine — der Versicherungsgesellschaft ma zastępstwo towarzystwa ubezpieczeń.

Agglomera't, *sn.* =s, *pl.* =e, ciało *n.* powstałe ze skupienia rozmaitych ciał, aglomerat *m.*

Aggrega't, *sn.* =s, *pl.* =e, skupienie *n.* (jednakowych ciał), zbiór *m.*

Aggrega'tzustand, *sm.* =es, stan *m.* skupienia.

Aggregie'ren, *va.* (haben) przyłączyć, przydać; ein aggregierter Officier oficer nadliczbowy (przyłączony do innego jako zastępca).

Aggressi'v, *adi.* agresyjny, napastliwy, zaczepny; ein =es Vorgehen napastliwe postępowanie *n.*, zaczepne działanie *n.*; *adv.* agresyjnie, napastliwie, zaczepnie.

Agide, *sf.* egida *f.*, tarcza *f.*, osłona *f.*, opieka *f.*; unter seiner — pod jego osłoną (opieką).

A'gio, *sn.* ażyo *n.*, laża *f.*

Agiota'ge, *sf.* wekslarstwo *n.*, wymiana *f.* walut; Theater= frymarka *f.* biletami teatralnymi.

Agioteu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, ażyoter *m.*

Agita'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, agitator *m.*

Agitie'ren, *vn.* (haben) agitować; podburzać.

Aglei', *sm.* (rośl.) orlik *m.*, gemeiner — orlik pospolity.

Agna't, *sm.* =en, *pl.* =en, krewny *m.* (przez ojca), agnat *m.*

Agonie', *sf.* konanie *n.*, agonia *f.*

Ah! *int.* ach! ah!

Aha', *int.* aha.

Ahle, *sf. pl.* =n, szydło *f.*

Ahlkir'sche, *sf. pl.* =n, śliwa czeremcha *f.*

Ahm, *sm.* =(e)s, miara *f.* na płyny (około 150 litrów).

A'hmen, *va.* (haben) (także o'hmen) Fässer, mierzyć beczki (dla cechowania).

A'hming, *sf. pl.* =en, na tylnym tramie (maszcie) okrętu umieszczona skala miernicza (na wodę).

Ahn, *sm.* =s, *pl.* =en, dziadek *m.*; *gen.* =en, *pl.* =en, przodek *m.*, antenat *m.*

A'hne, 1) *sm.* =n, *pl.* =n, = Ahn antenat; 2) *sf. pl.* =n, babka.

A'hnden, *va.* (haben) karcić, (słowami lub czynnie) karać, pomścić; (= ahnen) przeczuwać, mieć przeczucie; es ahndet mir mam przeczucie.

Ahndung, *sf. pl.* =en, kara *f.*, skarcenie *n.*, zemsta *f.*

A'hnen, *va.* i *vn.* (haben) przeczuwać, mieć przeczucie; mir ahnt ein Unglück przeczuwam nieszczęście.

Ä'hneln, *vn.* mieć niejakie podobieństwo; jmndm. — być cokolwiek do kogo podobnym.

A'hnenprobe, *sf. pl.* =n, wywód *m.* szlachectwa.

A'hnenrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* płynące z dawnego szlachectwa.

Ahnenreich, *adi.* mający wielu szlacheckich przodków.

A'hnenstolz, 1) *sm.* =es, duma *f.* szlachecka, duma z powodu starego szlachectwa; 2) *adi.* dumny z powodu swych antenatów.

A'hnentafel, *sf. pl.* =n, tablica *f.* genealogiczna.

A'hnfrau, *sf. pl.* =en, babka *f.*; antenatka *f.*, matka *f.* rodu.

A'hnherr, *sm.* =n, *pl.* =en, dziadek *m.*; ojciec *m.* rodu.

Ä'hnlich, *adi.* podobny; *adv.* podobnie; er sieht ihm — jest do niego podobny; ein zum Sprechen =es Porträt portret jak żywy; er sieht seinem Vater äußerst — wykapany ojciec; — wie ein Ei dem anderen podobny jak dwie krople wody; podobny (*adv.* podobnie) w znaczeniu zbliżonem do równy: in einem =en Falle w podobnym wypadku; ich habe nie etw. =es gesehen nie widziałem nigdy czegoś podobnego; einem Tiger — stürzte er sich auf ihn rzucił się na niego jak tygrys.

Ä'hnlichen, *vn.* (haben) = ä'hneln.

Ä'hnlichkeit, *sf. pl.* =en, podobieństwo *n.*; eine auffallende — uderzające podobieństwo; mit jmndm. — haben być podobnym do kogo; analogia *f.*; die — des Pflanzenbaues mit gewissen Theilen des menschlichen Körpers analogia, która zachodzi pomiędzy budową organiczną roślin a niektórych członków ciała ludzkiego.

Ä'hnlichkeitsbeweis, *sm.* =es, *pl.* =e, dowód *m.* oparty na podobieństwie, na analogii.

Ä'hnlichkeitskennzeichen, *sn.* =s, *pl.* — znamię *n.* podobieństwa.

A'hnung, *sf. pl.* =en, przeczucie *n.*; ich habe eine böse — mam złe przeczucie; ich hatte keine — davon ani mi to przez myśl nie przeszło.

A'hnungslos, *adi.* niczego się nie domyślający, nie mający żadnego przeczucia; nieświadomy; *adv.* nieświadomie.

A'hnungsvermögen, *sn.* =s, dar *m.* przeczuwania, dar odgadywania przyszłości.

A'hnungsvoll, *adi.* pełen przeczucia, przeczuwający.

A'horn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klon *m.*, drzewo *n.* klonowe; spitziger — klon pospolity; weißer — klon jaworowy.

A'hornen, *adi.* klonowy.

Ä'hre, *sf. pl.* =n, kłos *m.*; in die =n schießen puszczać kłosy.

Ä'hrenbekränzt, *adi.* uwieńczony kłosami.

Ä'hrenfarn, *sm.* =es, *pl.* =e, (rośl.) widłak *m.*, włóczęga *m.*

Ä'hrenförmig, *adi.* kłosowaty.

Ä'hrenfrucht, *sf. pl.* =früchte, zboże *n.*, cerealia *n. pl.* (w przeciwstawieniu do Hülsenfrucht owoc strączkowy).

Ä'hrenlese, *sf. pl.* =n, zbieranie *n.* kłosów, pokłosie *n.*; — von Gedichten wybór *m.* poezyi.

Ä'hrenschimmel, *sm.* =s, (rośl.) pleśń *f.*, kłósno *n.*, (stachylidyum).

Ä'hrenstein, *sm.* =es, asbest *m.* kłosisty.

Ä'hrig, *adi.* kłosisty.

A'ichamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* cechowniczy.

A'ichen, *va.* (haben) cechować, znaczyć miarę, piętnować (wymierzone naczynia, wagi itd.)

A'ichstempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel *m.* cechowniczy, znak *m.* cechowniczy.

A'ichung, *sf. pl.* =en, cechowanie *f.*, stemplowanie *n.* (naczyń, wag i miar).

Air (wymawiaj: er), *sn.* =s, *pl.* =s, pozór *m.*; sich ein — geben puszyć się.

Akademie', *sf. pl.* =(e)n, akademia *f.*; — der Wissenschaften akademia umiejętności; — der schönen Künste akademia sztuk pięknych; Mitglied der — członek akademii; wyższa szkoła: Handels= wyższa szkoła (akademia) handlowa; także = uniwersytet, wszechnica.

Akade'miker, *sm.* =s, *pl.* —, członek *m.* akademii, akademik *m.*, słuchacz *m.* akademii, uniwersytetu.

Akade'misch, *adi.* akademicki; =e Jugend młodzież akademicka, uniwersytecka; *adv.* po akademicku; über etw. — sprechen mówić o czem teoretycznie.

Akademi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, = Akademiker.

Akatho'lisch, *adi.* akatolicki, niekatolicki.

Akatholici'smus, *sm.* =s, akatolicyzm *n.* (niekatolickość).

Akazie, *sf. pl.* =n, akacya *f.*, =nbaum, *sm.* =es, *pl.* =nbäume drzewo *n.* akacyowe.

Akelei', *sf.* = Aglei'.

Akolu'th (Akoly'th) *sm.* =en, *pl.* =en, akolit *m.*, usługujący księdzu przy nabożeństwie.

Akroba't, *sm.* =en, *pl.* =en, akrobat *m.*, linoskok *m.*

Aku'stik, *sf.* akustyka *f.*, nauka *f.* o głosie.

Aku'stisch, *adi.* akustyczny; *adv.* akustycznie; der Saal ist — gebaut sala zbudowana jest akustycznie (podług prawideł akustyki).

Alaba'ster, *sm.* =s, *pl.* —, alabaster *m.*

Alaba'sterbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, łomy *m.* alabastrowe, kopalnia *f.* alabastrowa.

Alaba'sterer, *sm.* =s, *pl.* —, alabasternik *m.*, rzeźbiarz *m.* obrabiający alabaster.

Alaba'stern, *adi.* alabastrowy; *adv.* jak alabaster; der Stein glänzt ganz — kamień ma połysk zupełnie jak alabaster.

Ala'nt, *sm.* (rośl.) oman *m.*

Ala'rm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, alarm *m.*, hałas *m.*, postrach *m.*; — blasen trąbić na alarm.

Ala'rmglocke, *sf. pl.* =en, dzwon *m.* (dzwonek *m.*) alarmowy, sygnał *m.* alarmowy.

Alarmie'ren, *va.* (haben) alarmować, zaalarmować, narobić przestrachu, narobić hałasu.

Alau'n, *sm.* =s, ałun *m.*, hałun *m.*

Alau'nblumen, *sf. pl.* mączka *f.* ałunowa.

Alau'nen, *va.* (haben) ałunować, ałunem nasycić.

Alau'nerde, *sf. pl.* =n, ziemia *f.* ałunowa.

Alau'nerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* ałunowa.

A'lbe, *sf. pl.* =n, alba *f.* kapłańska; (rośl.) biała topola *f.*; biała ryba *f.* (w szczególności: płotka *f.*).

A'lber (także: A'lberer), *sm.* =s, *pl.* — (=in), pasterz *m.* alpejski (pasterka *f.*) = Senner (=in).

A'lbern, *adi.* głupi, niedorzeczny, błazeński, durny; *adv.* głupio, niedorzecznie; =es Zeug schwatzen pleść koszałki opałki, prawić androny, gadać trzy po trzy; ein =er Mensch głupi człowiek *m.*, dureń *m.*, błazen *m.*

A'lbern (a'lbernen), *vn.* (haben) błaznować, prawić niedorzeczności.

A'lbernheit, *sf. pl.* =en, głupota *f.*, niedorzeczność *n.*, głupstwo *n.*

Albi'no, *sm.* =s, *pl.* =s, albinos *m.*

A'lbum, *sn.* =s, *pl.* =s, album *m.*

Alchemi'e (Alchymie'), *sf.* alchemia *f.*, sztuka *f.* robienia złota.

Alfa'nz, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, komedyant *m.*, buffon *m.*, papla *m.*, błazen *m.* = Alfanzerei.

Alfanzerei', *sf. pl.* =en, bufonerya, komedyanctwo *n.*, gadulstwo *n.*, błazeństwo *n.*

Alfa'nzen, *vn.* (haben) błaznować, paplać głupstwa.

A'lge, *sf. pl.* =n, (rośl.) porost *m.*, glon *m.*

Alge'bra, *sf.* algebra *f.*

Algebra'isch, *adi.* algebraiczny; *adv.* algebraicznie.

A'libi, *sn.* =s, *pl.* =s, alibi *n.* (dowód obecności); sein — nachweisen udowodnić alibi.

Alimentatio'n, *sf. pl.* =en, alimentacya *f.*, wyżywienie *n.*, utrzymanie *n.*

Alime'nte, *sn.* (tylko *pl.*) alimenty *m.*, koszta utrzymania.

Alimentie'ren, *va.* (haben) alimentować, żywić, utrzymywać.

Alka'li (także: A'lkali), *sn.* =s, *pl.* =lien, alkali *n.* (*pl.* alkalia) (grupa pierwiastków chemicznych); zasada *f.*; (Säuren und Alkalien kwasy i zasady).

Alka'lisch (alkali'nisch), *adi.* alkaliczny, zasadowy; die Flüssigkeit reagiert — płyn ma alkaliczną reakcyę; *adv.* alkalicznie.

Alkalisie'ren, *va.* (haben) alkalizować.

Alke'rmes, *sf.* (rośl.) szkarłatka *f.*

Alke'rmessaft, *sm.* =es, alkiermes *m.*, kermes *m.*, sok *m.* z czerwca (gatunku owadów).

A'lkohol, *sm.* =s, *pl.* =e, alkohol *m.*, wyskok *m.*, spirytus *m.*

Alkoho'lisch, *adi.* alkoholiczny, spirytusowy, wyskokowy.

Alkoholi'smus, *sm. indecl.* alkoholizm *m.*

A'lkov, *sm.* =s, *pl.* =e, A'lkoven, *sm.* =s, *pl.* — alkierz *m.*

All, *pl.* =e, *adi.* cały, wszystki; =e Welt cały świat, wszyscy; =e Menschen wszyscy ludzie; =es Volk wszystek naród; =e drei Jahre co trzy lata; =s Mögliche thun robić co tylko można; was in =er Welt thun Sie? dla Boga, co Pan czynisz? in =er Frühe z samego rana, wcześnie zrana; in =er Stille potajemnie; ein für =e mal etw. sagen powiedzieć co raz na zawsze; Einer für =e, und =e für Einen jeden za wszystkich, wszyscy za jednego; bei =edem mimo to; wer es =en recht machen will, muss früh aufstehen trudno wszystkim dogodzić; — mein Gut wszystko co posiadam; — sein Wert cała jego wartość; =es wszystko; das ist =es oto wszystko; wenn das =es ist jeżeli o nic więcej nie idzie, jeżeli idzie tylko o to; =es in allem genommen wszystko razem wziąwszy; nicht um =es in der Welt za nic w świecie; Mädchen für =es służąca do wszystkiego, młodsza; sich in =es fügen na wszystko się godzić; =es, was drum und dran hängt wszystko co do tego należy, co z tem jest w związku.

A'll(e), *adv.* dla oznaczenia zupełnego wyczerpnięcia; =e machen wypotrzebować, wyszastać; der Wein ist =e wino już wyszło; damit ist es nun =e na tem już raz na zawsze koniec; — = schon: es ist — vorbei już się skończyło.

All, *sn.* =s, wszechświat *m.*; sein — = sein Alles.

All= w połączeniach znaczy: powszechnie.

A'llanerkannt, *adi.* powszechnie uznany; *adv.* powszechnie uznano.

A'llbarmherzig, *adi.* miłosierny bez granic.

A'llbeherrschend, *a.* wszechwładny.

A'llbeherrscher, *sm.* =s, Pan *m* świata; Bóg *m.*

A'llbekannt, *adi.* powszechnie znany.

A'llbeliebt, *adi.* powszechnie lubiany.

A'llbeneidet, *adiect.* powszechną zazdrość wzbudzający.

A'llbereits, *adv.* już, już właśnie.

A'llberühmt, *adverb.* powszechną sławę mający.

A'llbeseligend, *adi.* przepełniający wszystko szczęściem (błogością).

A'llbezaubernd, *adi.* wszystkich czarujący.

Allda', *adv.* tam, tamże.

A'lldieweil, *adv.* = weil; sintemal und — ponieważ (przestarzałe).

Alldo'rt, *adv.* = dort.

Allee', *sf. pl.* =en, alea *f.*, chodnik *m.* w ogrodzie; Baum= chodnik między drzewami.

Allega't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przytoczenie *n.*, wskazanie *n.*; alegat *m.*, załącznik *m.*

Allegori'e, *sf. pl.* =en, alegorya *f.*, przenośnia *f.*, przedstawienie czego w postaciach lub znakach.

Allego'risch, *adi.* alegoryczny; eine =e Figur figura *f.* alegoryczna, figura uzmysławiająca; *adv.* alegorycznie.

Allegre'tto, *adv.* (w muzyce) umiarkowanie, ale z życiem.

Alle'gro, *adv.* (w muzyce) żwawo, ochoczo, prędko.

Allei'n, 1) *adi.* i *adv.* sam; er — on sam; ich will es ihm — geben, jemu tylko samemu chcę to dać; ich — will es geben ja sam chcę mu to dać; mit jmndm. — sein być z kim sam na sam; — leben żyć samotnie; ich lasse Sie — zostawiam pana samego; an ihrem Lachen — habe ich sie erkannt poznałem ją po samym śmiechu; Sie — sind mein Freund pan jeden tylko jesteś moim przyjacielem; nicht — sondern auch nie tylko ale także; einzig und — wyłącznie, jedynie; —! sam! (np. Betrüger! —!); 2) *coni.* ale, przecież, jednak.

Allei'nberechtigung, *sf.* wyłączne prawo *n.*, wyłączność *n.*

Allei'nbesitz, *sm.* =es, wyłączne posiadanie *n.*

Allei'nhandel, *sm.* =s, wyłączność *f.* handlowa, monopol *m.*

Allei'nherrschaft, *sf.* samowładztwo *n.*, samowładza *f.*

A'lleinseligmachend, *adi.* i *adv.* jedynie zbawienie dający; die =e Religion religia, która jedynie prowadzi do zbawienia; die =e Kirche kościół katolicki.

Allei'nstehend, *adi.* samotny, izolowany; ein =es Mädchen dziewczyna niezamężna, samoistna.

Allei'nig, *adi.* wyłączny, jedyny; nie mający sobie równego; der =e Gott Bóg jeden (jedyny); *adv.* wyłącznie.

Allei'nrede, *sf. pl.* =n, (= Alleingespräch) rozmowa *f.* z sobą samym, monolog *m.*

Allei'nverkauf, *sm.* =(e)s, wyłączna sprzedaż *f.*

A'llemal, *adv.* zawsze, każdym razem, każdorazowo; ein für — raz na zawsze; — kann man nicht lustig sein nie zawsze można być wesołym.

A'llenfalls, *adv.* na każdy wypadek, w potrzebie, od biedy; co najwyżej.

A'llenfallsig, *adi.* ewentualny, możliwy; *adv.* ewentualnie, możliwie, w razie potrzeby.

A'llenthalben, *adv.* wszędzie, na każdem miejscu.

A'ller= w połączeniach oznacza najwyższy stopień.

Allerchri'stlichst, *adi.* (dosłownie) najbardziej chrześcijański; (tytuł króla francuskiego) =er König najbardziej chrześcijański król.

Allerdi'ngs, *adv.* całkiem, zupełnie; w samej rzeczy, rzeczywiście; w istocie.

Allerdurchlau'chtigst, *adi.* najjaśniejszy; =er König! najjaśniejszy królu!

Allergnä'digst, *adi.* najłaskawszy, najmiłościwszy; =er König und Herr najmiłościwszy królu i panie.

A'llerhand, *adi. ind.* wszelkiego rodzaju, wszelaki; — Bücher różne książki; von — reden mówić o rozmaitych rzeczach.

Allerhei'ligen, *sn.* Wszystkich Świętych (święto).

Allerhei'ligst, *adi.* przenajświętszy; =e Jungfrau przenajświętsza Panna, przenajświętsza Panienka.

Allerhei'ligste, *sn.* =n, przenajświętszy Sakrament *m.*, sanktuaryum *n.*

Allerhö'chst, *adi.* najwyższy; der =e Gott Bóg najwyższy; die =e Willensmeinung wyraz najwyższej woli (monarszej); auf =es Verlangen na żądanie najjaśniejszego Pana.

A'llerlei, *adi. indecl.* różnoraki, rozmaity; — Waren rozmaite towary; — Gerüchte rozmaite pogłoski.

Allerle'tzt, *adi.* ostatni, najostatniejszy; *adv.* zu — na samym ostatku.

Allerlie'bst, *adi.* najmilszy, najukochańszy; *adv.* wybornie, paradnie.

Allermei'st, *adi.* i *adv.* w większej części, po większej części; die =en Menschen największa część ludzi, najwięcej ludzi; am =en najczęściej.

Allero'rten (a'llerorts), *adv.* wszędzie, wszędy.

A'llerseits, *adv.* na wszystkie strony; ich wünsche — gute Nacht wszem w obec i każdemu z osobna życzę dobrej nocy.

Allerwä'rts, *adv.* = Allenthalben.

Allerwe'ltsbürger, *sm.* =s, *pl.* —, obywatel *m.* całego świata, kosmopolita *m.* (= Weltbürger).

Allerwe'ltsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* każdego.

Allesa'mmt, *adi. indecl.* wszyscy razem; lebet — wohl żegnajcie mi wszyscy razem.

Allewe'ge, *adv.* zawsze = allerwege wszędzie.

All'gebietend, *adi.* rozkazujący wszystkim; =e Nothwen=

digkeit *f.* nieuniknione konieczność *f.*

Allge'genwart, *sf.* wszechobecność *f.*

Allge'genwärtig, *adi.* wszechobecny.

A'llgeliebt, *adi.* od wszystkich kochany, powszechnie lubiany.

A'llgemach, *adv.* pomału, zwolna, zlekka.

A'llgemein, *adi.* powszechny, ogólny; =e Geschichte historya powszechna; =e Hungersnoth ogólny (powszechny) głód; =er Begriff pojęcie ogólne; im =en w ogóle, w ogólności, ogółowo, na ogół biorąc; *adv.* powszechnie, ogólnie; — spricht man davon ogólnie mówią o tem; ich habe es nur ganz — erwähnt wspomniałem o tem tylko ogólnikowo.

A'llgemeinbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, pojęcie ogólne, wyobrażenie ogólne.

A'llgemeine, *sn.* =n, ogólność *f.* (w przeciwstawieniu do szczególności: das — und das Besondere).

A'llgemeinheit, *sf. pl.* =en, ogół *m.*; die — der Einwohner ogół mieszkańców; społeczeństwo *n.*, naród *m.*, ludzkość *f.*; für die — arbeiten pracować dla społeczeństwa, dla narodu; ogólnik *m.*: er spricht nur =en mówi tylko w ogólnikach.

Allgü'te, *sf.* wszechdobroć *f.*, dobroć *f.* wszystko ogarniająca.

Allgü'tig, *adi.* wszechdobry. =er Gott! litościwy Boże!

Allhie'r, *adv.* (zamiast hier z naciskiem) tu, w tem tu miejscu.

Allia'nz, *sf. pl.* =en, przymierze *n.*, związek *f.*, sojusz *m.*, alians *m.*

Alliga'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, aligator *m.* (odmiana krokodyla).

Alliie'ren, *vn.* sich, zawrzeć sojusz.

Alliie'rte, (ein =r) *sm.* =n, *pl.* =n, związkowy; die Truppen der =n wojska związkowych.

Alliteratio'n, *sf. pl.* =en, aliteracya *f.*, następywanie po sobie wyrazów zaczynających się od tej samej głoski.

A'llmacht, *sf.* wszechwładza *f.*, wszechwładztwo *n.*, wszechmoc *f.*

Allma'nde (**Allme'nde**), *sf. pl.* =n, wspólna własność (nieruchoma np. pastwisko).

A'llmutter, *sf.* powszechna matka *f.*; — Natur matka natura.

Allocutio'n, *sf.* =en, alokucya *f.*, przemowa *f.*, odezwa *f.* (papieża).

Allodia'lgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, majętność *f.* dziedziczna, dobra alodyalne.

Allopath, *sm.* aleopata *m.* (lekarz *m.* który stosuje się do nauk medycyny powszechnej).

All'otria, *sn.* (tylko *pl.*) *indecl.* błazeństwa *n.*, figle *m.*; — treiben błaznować, robić żarty.

A'llseitig, *adi.* wszechstronny; =e Bildung wszechstronne wykształcenie; *adv.* wszechstronnie.

A'llseitigkeit, *sf.* wszechstronność *f.*

A'lltag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powszedni dzień *m.*

Alltä'gig, zwykle **alltä'glich**, *adi.* codzienny, powszedni, pospolity, zwyczajny; ein =er Mensch pospolity człowiek; ein =es Gesicht powszednia twarz; *adv.* codziennie, pospolicie.

Alltä'glichkeit, *sf. pl.* =en, powszedniość *f.*, pospolitość *f.*, sich über die — erheben wznieść się nad pospolity poziom.

A'lltags, *adv.* codziennie (przeważnie używane w złożeniach dla określenia pospolitości np. =gesicht twarz pospolita; =mensch człowiek pospolity itd.).

Allü'berall, *adv.* wszędzie a wszędzie.

Allusio'n, *sf. pl.* =en, aluzya *f.*, przymówka *f.*

Alluvi'on, *sf. pl.* =en, naniesienie *n.* gruntu przez wodę, namulenie *n.*, przymulenie *n.*

Alluvio'nsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* odstępowe, prawo nadbrzeżne, prawo przywłaszczenia sobie przymulanego gruntu, prawo aluwijne.

A'llvater, *sm.* =s, wszechojciec (Bóg).

Allwei'se, *adi.* wszechmądry.

Allwei'sheit, *sf.* wszechmądrość *f.*, najwyższa mądrość *f.*

Allwi'ssend, *adi.* wszechwiedzący.

Allwi'ssenheit, *sf.* wszechwiedza *f.*

A'llzu, *adv.* zanadto (np. — klug za nadto mądry, przemądry; — streng za surowy; — scharf za ostry itd.)

Alm, *sf. pl.* =en, polana *f.*, hala, połonina *f.*, pastwisko *n.* wśród gór.

A'lmanach, *sm.* =s, *pl.* =e, almanach *m.*, kalendarz *m.*, rocznik (literacki).

A'lmer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *f. pl.* =innen) pasterz *m.* (pasterka *f.*) górski, juhas.

A'lmhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, — Almer.

A'lmhütte, *sf. pl.* =n, szałas *m.* górski, bacówka *f.*

A'lmosen, *sn.* =s, *pl.* —, jałmużna *f.*; jmndn. um ein — ansprechen prosić kogoś o jałmużnę; — sammeln zbierać jałmużnę, kwestować, chodzić po kweście.

A'lmosenbrot, *sn.* =(e)s, chleb *m.* żebraczy.

A'lmosenbüchse, *sf. pl.* =n, skarbonka *f.* na jałmużnę, puszka *f.* na jałmużnę.

A'lmosengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze zebrane przez jałmużnę, żebraninę.

A'lmosensammler, *sm.* =s, *pl.* —, kwestarz *m.*, jałmużnik *m.*

Almosenie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, Almosensammler.

A'loe, *sf. pl.* =n, (rośl.) drzewo *n.* aloesowe, aloes *m.* (*pl.* aloesy); żywica *f.* aloesowa, aloes *m.*

Alo'se, *sf. pl.* =n, (ryba) śledź *m.* rzeczny, koza *f.* (Clupea alosa).

Alp, *sm.* =s, *pl.* =e, (= Alpdrücken *sn.*) zmora *f.*; er hat ein Alpdrücken zmora go dusi.

Alp(e) *sf. pl.* =en, góra *f.*, alpy, góry alpejskie.

Al pa'ri, *adv.* równo; der Curs der Actien ist — akcye stoją al pari (t. j. są do nabycia po cenie, na którą opiewają).

A'lpenglühen, *sn.* =s, światło *n.* alpejskie, płonienie alp, (żarzenie się alp przy wschodzącem i zachodzącem słońcu).

A'lpenrose, *sf. pl.* =n, (= Almenrausch *sm.*) (rośl.) róża *f.* alpejska.

Alphabe't, *sn.* =s, *pl.* =e, alfabet *m.*, abecadło *n.*

Alphabe'tisch, *adi.* alfabetyczny; *adv.* alfabetycznie.

Alrau'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (rośl.) pokrzyk *m.*

Alrau'ne, *sf. pl.* =n, wieszczka *f.* germańska.

Als, *coni.* 1) jako, jak, za; er handelte — Ehrenmann postąpił jako człowiek honorowy; jemanden — Freund behandeln obchodzić się z kim jak z przyjacielem; schon — Knabe będąc jeszcze chłopcem; den Wein — Essig verkaufen sprzedawać wino za ocet; — König gab er diesen Befehl jako król wydał ten rozkaz; ich muss Sie warnen — Freund jako przyjaciel przestrzedz pana muszę; der Schauspieler war — Othello unerreichbar artysta był niezrównany jako Otello (w roli Otella); er behandelte sie — Feinde traktował ich jako nieprzyjaciół; jemanden — Bedienten aufnehmen przyjąć kogo za służącego; etwas — sicher ankündigen ogłosić co jako rzecz pewną; ein Strohsack dient ihm — Bett siennik służy mu za łóżko (zamiast łóżka); er erhielt eine bedeutende Summe — Schadenersatz otrzymał znaczną kwotę tytułem odszkodowania (jako odszkodowanie); er starb — Märtyrer umarł jako męczennik (męczennikiem); er wurde — Sieger verkündet ogłoszono go zwycięzcą; er erkannte sich — besiegt uznał się zwyciężonym; 2) (w znaczeniu wskazującem) jako to, jako; verschiedene Ursachen — rozmaite przyczyny jako to; am Sonntag — am siebenten Tage w niedzielę jako w siódmy dzień; 3) (dla określenia czasu) kiedy, gdy; damals — wtedy gdy; — ich eines Tages ihn erblickte kiedy pewnego dnia ujrzałem go; 4) (= wie) jak, jakoby, żeby, ażeby; so schön — ein Engel piękny jak (jakoby) anioł; er ist zu klug — dass er es nicht verstehen sollte nadto jest mądrym, żeby nie miał zrozumieć tego; es scheint — ob er sterben müsste zdaje się jakoby umrzeć musiał; er stellt sich — ob es ihn gar nicht angehen würde udaje, jakoby go to nic nie obchodziło; nicht — ob nie jakoby; so wahr — mir Gott helfe tak mi Panie Boże dopomóż; so krank — er war, gieng er doch aus chociaż był chorym, wszelako wyszedł. 5) (przy porównaniach i przed liczbami) aniżeli, jak; der Garten ist größer — du glaubst ogród większym jest aniżeli sądzisz; mehr — zwanzig Jahre więcej niż dwadzieścia lat; vier arbeiten mehr — zwei czterech pracuje więcej aniżeli dwóch; ich habe in einem Tage mehr gearbeitet — er in der ganzen Woche w ciągu jednego dnia napracowałem się więcej, aniżeli on w ciągu tygodnia; ich habe keinen Freund — ihn nie mam oprócz niego żadnego przyjaciela; er ist ebenso gut als klug jest on równie dobrym jak roztropnym.

Alsba'ld, *adv.* zaraz, wnet.

Alsda'nn, *adv.* wtedy, wtedy dopiero, następnie.

A'lso, *adv.* tak, w ten sposób; — geschehe es tak niechaj się stanie; nicht — nie tak, nie w ten sposób; *coni.* więc, a więc, zatem, a zatem; es ist — wahr a więc to prawda; ich bin krank, kann — nicht ausgehen jestem chory, nie mogę zatem wyjść; — wie gesagt jak więc powiedziałem.

Alsoba'ld, alsoglei'ch, *adv.* = alsbald.

Alt, *sm.* =es, *pl.* =e, alt *m.*, głos *m.* altowy.

Alt, *adi.* (älter, ältest) 1) (dla oznaczenia wieku w ogóle) wie — ist er? ile ma lat? w jakim jest wieku? ich bin 20 Jahre — mam (liczę) lat 20; ich bin über vierzig Jahre — mam z górą lat czterdzieści, minęła mi czterdziestka; ich bin auf den Tag vierzig Jahre — mam czterdzieści lat jak obszył; für wie — halten Sie mich? ile mam lat, jak pan sądzisz?; der ältere Bruder starszy brat; die ältere Linie der Familie starsza gałąź rodziny; ich bin (um) zwei Jahre älter als er jestem o dwa lata od niego starszy; 2) stary, dawny, starożytny; er ist — geworden zestarzał się; — und abgelebt stary i zużyły; er wird nicht — werden nie dożyje starości; — und jung starzy i młodzi, wszyscy ludzie; wer nicht — werden will, muss sich jung hängen lassen kto się starości obawia, powinien dać się powiesić za młodu; wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen jak gadali starzy tak i młodzież gwarzy; meine =e Wohnung moje dawne mieszkanie; die =en Privilegien dawne przywileje; =e Sitten dawne obyczaje; es bleibt Alles beim =n, im =en wszystko pozostanie jak dawniej (po dawnemu); =e Liebe rostet nicht stara miłość nie rdzewieje; =e Geschichte starożytna historya; die =en Griechen starożytni Grecy; er liest die Alten gern czyta chętnie starożytnych pisarzy; das =e Testament stary zakon; ein =es Buch stara książka, (i także) używana książka; der Rock ist schon — surdut już się wyszarzał; die Geschichte ist — und abgedroschen stara to i oklepana historya; (w górnictwie) ein =er Mann stary (poniechany) zrób.

Alta'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ganek *m.*, balkon *m.*

Alta'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =täre, ołtarz *m.*; etw. auf dem — der Freundschaft (Liebe) opfern

poświęcić co na ołtarzu przyjaźni (miłości).

Alta'rblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, tylna ściana ołtarza z obrazem.

Alta'rbuße, *pl.* =n, pokuta *f.* u stóp ołtarza.

Alta'rhimmel, *sm.* =s, *pl.* —, baldachin *m.* nad ołtarzem.

Alta'rknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* do mszy służący.

Alta'rspind, *sm.* =es, *pl.* =e, szafka *f.* na hostye, cyboryum *n.*

A'ltbacken, *adj.* czerstwy; =es Brot czerstwy chleb; eine =e Geschichte stara historya, stara bajka.

A'ltdeutsch, *adj.* staroniemiecki, *adv.* po staroniemiecku; =e Möbel meble w stylu staroniemieckim.

Alte, 1) (ein =r) =n, *pl.* =n, *sm.* starzec *m.*, staruszek *m.*, starowina *m.*; mein =r mój stary (rubasznie zamiast mój ojciec lub mój mąż); wir bleiben immer die =n my nie zmienimy się nigdy (w uczuciach naszych); die =n starożytne ludy; die Kunst der =n starożytna sztuka; 2) *sf.* =n, *pl.* =n, stara kobieta *f.*, staruszka *f.*; meine — moja żona; 3) *sn.* (bez *pl.*) dawne, stare; Altes und Neues rzeczy, sprawy stare i nowe.

A'lten, (a'ltern) *vn.* (haben) starzeć się.

A'ltentheil, *sn.* =es, *pl.* =e, część, którą zastrzegają sobie rodzice, oddając dzieciom majątek.

A'lter, *sn.* =s, 1) wiek *m.* in meinem — w moim wieku; im — von 20 Jahren w wieku lat dwudziestu; im mittleren — w średnim wieku, w średnich latach; im hohen — w podeszłym wieku; im zarten — w dzieciństwie, w dziecinnym wieku; im jugendlichen — w młodocianym wieku; im heiratsfähigen — w wieku stosownym do małżeństwa; jedes — hat sein Spielzeug każdy wiek ma swe zabawki; 2) starość *f.*; — schützt vor Thorheit nicht starość nie chroni od głupstwa (stary a głupi); das — muss man ehren przed siwą głową powstań; 3) starszeństwo *n.*; nach dem — im Amte vorrücken podług starszeństwa się posuwać (awansować); 4) (dla oznaczenia starożytności) von altersher z wiek wieku, z dawien dawna.

Alteratio'n, *sf. pl.* =en, odmiana *f.*; wzruszenie *n.*; przestrach *m.*, zgryzota *f.*, alteracya *f.*

Altere'go, zastępca *m*; er ist mein — on zastępuje mnie we wszystkiem, jest moim drugim ja.

Alterie'ren, (haben) 1) *va.* zmieniać; 2) *vn.* zmieniać się; 3) sich — zgryźć się, zirytować się.

A'ltermann, *sm.* =es, *pl.* =männer, starszy *m.* w cechu (w konfraternii), senior *m.*

A'ltermutter, *sf. pl.* =mütter, prababka *f.*

A'ltern — Eltern.

Alternati'v, *adv.* naprzemian, (alternatywnie).

Alternati've, *sf. pl.* =n, wybór *m.* między dwoma jedynie możliwymi wypadkami, alternatywa *f.*; jmndn. vor eine — stellen dać komu alternatywę, dać wóz i przewóz.

A'ltersgenoss, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, (=genossin *sf. pl.* =nen) rówieśnik *m.* (rówieśniczka *f.*).

A'ltersprä'sident, *sm.* =en, *pl.* =en, przewodniczący z tytułu starszeństwa.

A'ltersschwach, *adj.* zgrzybiały, wiekiem przygnębiony.

A'ltersschwäche, *sf.* zgrzybiałość *f.*; an — sterben umrzeć z starości, na uwiąd schyłkowy, starczy.

A'ltersversorgung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.*, zaopatrzenie *n.* na starość.

A'lterthum, *sn.* =s, (bez *pl.*) starożytność *f.*; im grauen — w zamierzchłej starożytności, w zamierzchłych czasach; die =thümer zabytki *m.*, starożytności *f.*; Sammlung von =thümern zbiór starożytności; griechische — erforschen badać starożytności greckie.

Alterthümelei', *sf.* pociąg *m.* (mania *f.*) do starożytności; naśladowanie obyczajów, (w mowie i piśmie) zwrotów staroświeckich.

A'lterthümler, *sm.* =s, *pl.* —, antykwarz *m.*, handlarz *m.* starożytności; zbieracz *m.* starożytności.

A'lterthümlich, *adj.* starożytny, starożytnych czasów sięgający, archaiczny; *adv.* w guście starożytnym.

A'lterthumsforscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* starożytności; =forschung, *sf. pl.* =en, badanie *n.* starożytności.

A'lterthumskunde, *sf.* nauka *f.* o zabytkach starożytnych, archeologia *f.*

A'ltervater, *sm.* =s, *pl.* =väter, pradziad *m.*

A'ltgesell, *sm.* =en, *pl.* =en, starszy czeladnik *m.*

Altime'ter, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia wysokości.

Alti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, (=stin *sf.*, *pl.* =nen) altysta *m.* (altystka *f.*).

A'ltklug, *adj.* nad swój wiek mądry (roztropny); ein =es Kind przedwcześnie rozwinięte dziecko.

Ä'ltlich, *adj.* podstarzały, nie pierwszej młodości, starawy.

A'ltmeister, *sm.* =s, *pl.* —, starszy *m.* w cechu; (przenośnie) najpierwszy w swoim zawodzie, mistrz (Altmeister Goethe mistrz Goethe).

A'ltmodisch, *adj.* staroświecki, niemodny; *adv.* po staroświecku, niemodnie.

A'ltmutter, *sf. pl.* =mütter, Großmutter.

Altschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, (w muzyce) altowy klucz *m.*, klucz *C.*

A'ltväterisch, *adj.* i *adv.* — altmodisch.

A'ltvordern, *sm. pl.* przodkowie *m.*

Altwei'bergeschichte, *sf. pl.* =n, babska bajka *f.*

Altwei'bergeschwätz, *sn.* =es, babskie gadanie *n.*, babskie plotki *f.*

Altwei'bersommer, *sm.* =s, babie lato *n.*

Alumna't, *sn.* =s, *pl.* =e, zakład *m.* naukowy z mieszkaniem i wiktem dla uczniów, alumnat *m.*, internat *m.*

Alu'mnus, *sm.* —, *pl.* **Alu'mnen**, uczeń *m.* umieszczony w internacie, alumnus *m.*, seminarzysta *m.*

Am, *praep.* (zamiast an dem, albo an einem) przy, nad, w; — Garten przy ogrodzie; am Rhein nad Renem; der Gesandte am deutschen Hofe poseł przy niemieckim dworze (u niemieckiego dworu); — Kopfe verwundet ranny w głowę; er ist noch — Leben jest jeszcze przy życiu; am 1. Juni, am 4. October 1. czerwca, 4. października; (przed przysłówkiem — odpowiada polskiemu naj-) am besten najlepiej; — schlechtesten najgorzej.

Amalga'm, *sn.* =s, *pl.* =e, mieszanina rtęci z innymi metalami, amalgamat *m.*

Ama'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, amant *m.*, kochanek *m.*; artysta *m.*, grywający role kochanków; =in *sf. pl.* =en, amantka *f.*, kochanka *f.*, artystka *f.*, grywająca role kochanek.

Amanue'nsis, *sm.* —, *pl.* =enses, pisarz *m.* pomocniczy (szczególnie w bibliotekach), sekretarz *m.*, amanuensis *m.*

Amara'nt, *sm.* —, *pl.* =en, (rośl.) amarant *m.*

Amara'ntfarbig, *adi.* amarantowy.

Amare'lle, *sf. pl.* =n, 1) czarna wiśnia *f.*; morela mała.

Amary'llis, *sf. indecl.* lilia *f.* narcysowa.

Amateu'r (wymawiaj: =tör), *sm.* =s, *pl.* =e, miłośnik *m.*, amator *m.*; dyletant *m.*

Amazo'ne, *sf. pl.* =n, kobieta-żołnierz *f.*, amazonka *f.*; suknia *f.* do jazdy konnej.

Ambassa'de, *sf. pl.* =n, ambasada *f.*, poselstwo *n.*

Ambassadeur, *sm.* (wymawiaj: =dör) =s, *pl.* =e, ambasador *m.*, poseł *m.*

A'mbe, *sf. pl.* =n, ambo *f.* (przy loteryi).

A'mber, *sm.* =s, (Ambra *sm.*) ambra *f.*; =duft zapach *m.* ambrowy.

Ambiguitä't, *sf. pl.* =en, dwuznaczność *f.*

Ambie'ren, *va.* (haben) starać się (o urząd, o godność).

Ambitio'n, *sf. pl.* =en, poczucie *n.* własnej godności, ambicya *f.*

Ambitionie'ren, *va.* (haben) starać się o co, ambicyonować.

Ambitiö's, *adi.* mający poczucie własnej godności lub wartości, ambitny.

Amboß, *sm.* =bosses, *pl.* =bosse, kowadło *n.*; zwischen Hammer und — między młotem a kowadłem.

Ambro'sia, *sf.* strawa *f.* bogów, ambrozya *f.*

Ambrosia'nisch, *adi.* ambrozyański; =er Lobgesang hymn *m.* świętego Ambrożego (Te Deum laudamus).

Ambro'sisch *adi.* ambrozyjski, boski.

Ambula'nt, *adi.* ruchomy, z miejsca na miejsce się przenoszący; ein =es Spital ruchomy szpital.

Ambula'nz, *sf. pl.* =en, ruchomy oddział *m.* wojska, ruchomy szpital *m.* wojskowy, szpital *m.* polowy.

Ambulato'risch, *adi.* przenoszący się z miejsca na miejsce; =e Behandlung leczenie w ruchomym szpitalu.

Ambulato'rium, *sn.* =s, *pl* =rien, ruchomy szpital *m.*, ambulatoryum *n.*

A'meise (rzadziej: Amei'se), *sf. pl.* =n, mrówka *f.*; =narbeit mrówcza praca *f.*; =nfleiß mrówcza pilność *f.*

A'meisenei, *sn.* =es, *pl.* =er, mrówcze jaje *n.*

A'meisenhaufe, *sm.* =ens, *pl.* =n, mrowisko *n.*

A'meisengeist, *sm.* =es, mrówczany spirytus *m.*

A'meisensäure, *sf.* mrówczany kwas *m.*

Amelioratio'n, *sf. pl.* =en, ulepszenie *n.*, amelioracya.

Ameliorie'ren, *va.* (haben) ulepszać, ameliorować.

A'men, *adv.* i *sn.* amen; zu Allem — sagen na wszystko przyzwalać; sicher wie das — im Gebet pewne jak amen w pacierzu.

Amendeme'nt, (spr.: Amandman) *sn.* =s, *pl.* =s, poprawka *f.*, zmiana *f.*; ein — zu einem Antrage stellen wnieść poprawkę do wniosku.

A me'ta, (w handlu) na połowę, do spółki; ein Geschäft — machen zrobić interes do spółki.

Amethy'st, *sm.* =es, *pl.* =e, ametyst *m.*, kamień ametystowy.

Ameublierung, *sf. pl.* =en, umeblowanie *n.*, urządzenie *n.* (mieszkania).

A'mmann = Amtmann.

Amme, *sf. pl.* =n, mamka *f.*

A'mmenmärchen, *sn.* =s, *pl.* — bajka *f.*; — erzählen opowiadać bajki (głupie a zarazem straszne).

A'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, *sf.* —, *pl.* =n, (w zoologii) trznadel *m.*, pświeczka *f.*; *sf. pl.* =n, duża wiśnia, morela *f.*

A'mmeral, *sm.* =s, *pl.* =e, (w marynarstwie) duże wiadro *n.* do czerpania wody.

Ä'mmerling, *sm.* =s, *pl.* =e, = Ammer.

Ammo'niak, *sn.* =s, amoniak *m.*; flüssiges —, =geist płyn *m.* amoniakowy; =salz salmiak *m.*

Amnestie', *sf. pl.* =(e)n, darowanie *n.* kary, ułaskawienie *n.*, amnestya *f.*

Amnestie'ren, *va.* (haben) ułaskawić.

A'mor, *sm.* =s, bożek *m.* miłości, amorek *m.*

Amore'tten, amorki *m.*, bożki *m.* miłosne.

Amo'rph, *adi.* bezkształtny.

Amortisatio'n, *sf. pl.* =en, umorzenie *n.* (długu), amortyzacya *f.*

Amortisie'ren, *va.* (haben) umorzyć, amortyzować; unieważnić; eine Schuld — umorzyć (spłacać) dług; verloren gegangene Wertpapiere — unieważnić zgubione walory.

Amovie'ren, *va.* (haben) usunąć, oddalić.

A'mpel, *sf. pl.* =n, ampułka *f.*, lampka *f.*

A'mpfer, *sm.* =s, *pl.* —, (rośl.) szczaw *m.*

Amphi'bie, *sf. pl.* =n (także: Amphi'bium *sn.* =s, *pl.* =en), płaz *m.* (ziemno-wodny), amfibia *f.*, amfibium *n.*

Amphithea'ter, *sn.* =s, *pl.* —, amfiteatr *m.*, stopniowo wznoszące się siedzenia dla widzów w teatrze (przedscenie *n.*).

Amphitheatra'lisch, *adi.* amfiteatralny; *adv.* -nie.

Amphi'trio, *sm.* =s, *pl.* =ne, gospodarz *m.* podejmujący gości, amfitryon *m.*

Amplificatio'n, *sf. pl.* =en, rozszerzenie *n.*, powiększenie *n.*, amplifikacya *f.*

Amputie'ren, *va.* (haben) odjąć (nogę, rękę itd.), amputować.

Amputierung, *sf. pl.* =en, odjęcie *n.* (nogi, ręki itd.), amputacya *f.*

A'msel, *sf. pl.* =n, kos *m.*

Amsig — Emsig.

A'mt, *sn.* =es, *pl.* Ä'mter, 1) urząd *m.*, posada *f.*, funkcya *f.*; ein — antreten objąć posadę (funkcyę); das ist nicht deines =es to do ciebie nie należy; thun Sie, was ihres =es ist czyń pan co pański urząd nakazuje; mit dem — kommt der Verstand albo wem Gott gibt ein — dem gibt er auch Verstand komu Bóg da urząd, tego już i rozumem obdarzy; sein — versehen pełnić służbę; jmndm. ein — übertragen powierzyć komu funkcyę; sein — niederlegen złożyć urząd; jmndn. seines =es entsetzen, entheben złożyć kogo z urzędu; kraft meines =es z mocy mego urzędu; von =swegen z urzędu; was deines =es nicht ist, da lass deinen Vorwitz nie mieszaj się do tego, co do ciebie nie należy; 2) urząd *m.* (jako zbiór urzędników) Forst— urząd lasowy; Berg— urząd górniczy (itp.); 3) budynek *m.* urzędowy; 4) służba *f.* boża, nabożeństwo *n.*, msza *f.*; das — verrichten mszę odprawić; 5) cech *m.*, urząd *m.* cechowy.

Amtei', *sf.*, *pl.* =en, — Amthaus.

A'mtfrei, *adi.*, wolny od urzędu, wolny od obowiązków.

A'mthandeln (a'mtshandeln), *vn.* = amtieren.

A'mthaus, *sn.* =es, *pl.* =äuser, urząd *m.*, dom *m.* urzędowy; wójtostwo *n.*

Amtie'ren, *vn.* (haben) urzędować.

A'mtlich, *adi.* urzędowy; *adv.* urzędowo; =er Bericht urzędowe sprawozdanie; — berichten donieść urzędowo, donieść z urzędu.

A'mtmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, zarządca *m.* dóbr państwowych, (w niektórych krajach) dzierżawca *m.* dóbr państwowych; =männin żona dzierżawcy.

A'mtmäßig, *adi.* stosowny (*adv.* stosownie) do urzędu, stosowny do przepisów urzędowych.

A'mtmeister, *sm.* =s, *pl.* —, cechmistrz *m.*, przełożony *m.* cechu.

A'mtsadel, *sm.* =s, szlachta urzędnicza.

A'mtsalter, *sn.* =s, starszeństwo *n.* w urzędzie.

A'mtsbescheid, *sm.* =es, *pl.* =e, odpowiedź *f.* urzędowa, rozstrzygnięcie *n.*, rezolucya *f.*

A'mtsbezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, obwód *m.* urzędowy.

A'mtsblatt, *sn.* =es, =blätter, dziennik *m.* urzędowy.

A'mtsbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, kolega *m.* w urzędzie.

A'mtsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, woźny *m.*

A'mtseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.* służbowa (urzędowa); etw. auf seinen — nehmen twierdzić co z odwołaniem się na przysięgę służbową.

A'mtsfähigkeit, *sf.*, *pl.* =en, zdolność *f.* (zdatność *f.*) do urzędu, kwalifikacya *f.* do urzędu.

A'mtsfolge, *sf. pl.* =n, następstwo *n.* (sukcesya *f.*) w urzędzie.

A'mtsführung, *sf. pl.* =en, urzędowanie *n.*, sprawowanie *n.* urzędu.

A'mtsgebür, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, powinność *f.*, taksa *f.* urzędowa.

A'mtsgeheimnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, tajemnica *f.* urzędowa.

A'mtsgehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, pomocnik *m.* w urzędzie, adjunkt *m.*

A'mtsgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, interes *m.* urzędowy, sprawa *f.* urzędowa.

A'mtsgesicht, *sn.* =es, *pl.* =er, mina *f.* urzędowa.

A'mtsgewalt, *sf. pl.* =en, władza *f.* urzędowa; Missbrauch der — nadużycie *n.* władzy urzędowej.

A'mtskleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia *f.* urzędowa, mundur *m.*, uniform *m.*

A'mtsmissbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =äuche, nadużycie *n.* urzędowania.

A'mtsperson, *sf. pl.* =en, osoba *f.* urzędowa, urzędnik *m.*

A'mtspflege, *sf.* administracya *f.*, urzędowanie *n.*

A'mtspflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* urzędowy.

A'mtsrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* kameralny.

A'mtssache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* (sprawa *f.*) urzędowa; rzecz (sprawa) kameralna.

A'mtssass, *sm.* =en, *pl.* =en, sądowi kameralnemu podległy.

A'mtsschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* w urzędzie, pisarz *m.* kancelaryjny.

A'mtssiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* urzędowa.

A'mtsstube, *sf. pl.* =n, izba *f.* urzędowa, kancelarya *f.*

A'mtsstunden, *sf. pl.* godziny *f. pl.* urzędowe.

A'mtstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* sądowy w urzędzie (także zjazd przełożonych gmin w urzędzie, do którego okręgu należą).

A'mtsthätigkeit, *sf. pl.* =en, czynność *f.* urzędowa, wykonywanie *n.* czynności urzędowej; außer — jemanden setzen uchylić, usunąć kogo od urzędowania, zawiesić kogo w urzędowaniu.

A'mtstracht, *sf. pl.* =en, = Amtskleid.

A'mtsverbrechen, (=vergehen, =übertretung) *sn.* =s, *pl.* —, zbrodnia *f.* (występek *m.*, przekroczenie *n.*) popełniona w urzędowaniu.

A'mtsverrichtung, *sf. pl.* =en, sprawowanie *n.* urzędu; czynność *n.* urzędowa.

A'mtsverweser, *sm.* =s, *pl.* —, zastępca *m.* w urzędzie. substytut *m.*; piastujący *m.* urząd.

A'mtsvogt, *sm.* =es, *pl.* =vögte, zarządca *m.* kameralny, sędzia *m.* kameralny.

A'mtsvogtei, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* kameralny, dom *m.* zarządu kameralnego.

A'mtsvorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* urzędu.

A'mtswegen, von — *adv.* z urzędu; die Klage wird von — erhoben werden skarga wniesioną zostanie z urzędu.

A'mtswidrig, *adi.* obowiązkom urzędowym przeciwny; ein =es Gesicht podejrzana twarz.

Amule't, *sn.* =s, *pl.* =tte, amulet *m.* (przedmiot, który noszony przy sobie chronić ma od nieszczęścia).

Amüsa'nt *adi.* zabawny, wesoły; *adv.* zabawnie, wesoło.

Amuseme'nt, *sn.* =s, *pl.* =s, rozrywka *f.*, zabawa *f.*

Amüsie'ren, *va.* (haben) bawić. sich — bawić się.

An, 1) *praep.* z 3. przypadk. na pytanie wo? (gdzie?), z 4. przypadk. na pytanie wohin? (dokąd?) (Zamiast an dem, an einem można powiedzieć am, zamiast an das, an eines ans.) przy, do, u, na, nad, w, koło, za, około, o, od; — der Thüre przy drzwiach; — dem (am) Fenster przy oknie; — die Thüre klopfen pukać do drzwi; da ist ein Brief — dich oto list do ciebie (adresowany do ciebie); — die Arbeit gehen zabrać się do pracy; bis — die Knie aż do kolan; bis — den Morgen aż do rana; — deiner Seite u twego boku; es liegt mir am Herzen cięży (leży) mi na sercu; wir sind — Ort und Stelle jesteśmy na miejscu; — deiner Stelle na twojem miejscu (będąc na twojem miejscu); Krakau liegt an der Weichsel Kraków leży nad Wisłą; Frankfurt am Main Frankfurt nad Menem; — Gott glauben wierzyć w Boga; breit — den Schultern szeroki w plecach; jmndn. am (an dem) Lesen hindern przeszkadzać komu w czytaniu; der Platz — meinem Hause plac koło (wedle) mego domu; — der Hand führen prowadzić za rękę; — 600 Mann około 600 ludzi; er ist Professor — der Universität in Warschau jest profesorem w uniwersytecie warszawskim; — der Krücke gehen chodzić o kuli (na kuli); sie standen Mann — Mann stali tuż jeden przy drugim; sich an einen Stein stoßen uderzyć się o kamień; — den Mund setzen przytknąć do ust; es liegt nur — dir zależy to tylko od ciebie; er hat etw. Abstoßendes — sich coś w nim jest odtrącającego; es ist — ihm kein gutes Haar włosa poczciwego na nim niema; — jmndm. kein gutes Haar lassen obmówić kogo, nie zostawić na kimś suchej nitki; krank — Leib und Seele chory na ciele i na umyśle; er leidet — den Füßen cierpi na nogi; er ist — einer ansteckenden Krankheit gestorben umarł na zakaźną chorobę; — an ihm ist nichts mehr zu verderben bardziej popsuć go już nie można; es ist nichts — diesem Menschen nieszczególny to człowiek; so viel — mir ist o ile to jest w mojej mocy (ile możności); es ist nichts — dieser Nachricht wiadomość ta nie ma podstawy; — sich ist die Sache unwichtig rzecz sama przez się nie jest ważna; etw. — und für sich betrachten rozważać co samo przez się (bez względu na towarzyszące okoliczności); die Schuld liegt nur — dir tyś tylko winien temu; — einem Kinde ist es zu entschuldigen dziecku można to wybaczyć; — sich halten pohamować się; — jmndm. zum Verräther werden stać się czyim zdrajcą, zdradzić kogo; sich — etw. krank essen objeść się czego; als es — dem war daß . . . kiedy miało się ku temu że . . .; als es — dem war, daß er sterben sollte kiedy miał już umierać; Mangel — Getreide brak zboża; Überfluß — Getreide obfitość zboża aż do zbytku; man kann es sich — den Fingern abzählen z łatwością można sobie to obliczyć; sein Geld — jmndn. verlieren przegrać do kogo pieniądze; jmndn. — Schönheit übertreffen przewyższać kogo pod względem piękności; es war — einem Sonntag działo się to w niedzielę; sich — jmndm. rächen zemścić się na kim; — jmndm. schlecht handeln postąpić sobie źle wobec kogo; es wird — den Tag kommen wyjdzie na jaw; es ist — dir na ciebie kolej; 2) *adv.* od, z, do, ku; von diesem Tage — od tego dnia począwszy; von nun an odtąd; neben= obok; oben= z góry; er ist jetzt oben= teraz on górą; berg= pod górę.

Anabapti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, nowochrzczeniec *m.*, anabaptysta *m.*

Anachore't, *sm.* =en, *pl.* =en, pustelnik *m.*

Anachroni'smus, *sm.* —, *pl.* =men, anachronizm *m.*, błąd *m.* w rachubie czasu.

Anagra'mm, *sn.* =(e)s, *n.* przestawienie liter lub wyrazów.

Anakla'se, *sf.* (Strahlenbrechung *f.*) łamanie promieni.

Analo'g, *adi.* podobny, zgodny, analogiczny.

Analogi'e, *sf.* podobieństwo *n.*, analogia *f.*

Analy'se (Ana'lysis), *sf. pl.* =n, rozbiór *m.*, (rozbiór chemiczny, rozbiór gramatyczny itd.), analiza *f.*; qualitative —

analiza jakościowa; quantitative — analiza ilościowa.

Analysie'ren, *va.* (haben) rozbierać, analizować.

Analy'tisch, *adi.* rozbiorowy, analityczny; *adv.* rozbiorowo, analitycznie; =e Methode metoda rozbiorowa, analityczna.

Anamorpho'se, *sf. pl.* =n, przekształcenie *n.*

A'nanas, *sf. indecl.* ananas *m*; =erdbeere *sf. pl.* =n, truskawka *f.*

Ana'pher, *sf. pl.* =n, (Ana'phora), powtarzanie tego samego wyrazu na początku kilku po sobie następujących zdań.

Anarchi'smus, *sm.*, —, bezładność *f.*, bezrząd *m.*, anarchizm *m.*

Anarchie', *sf.* bezład *m.*, anarchia *f.*

A'n=arten, *va.* 1) (haben) przyswoić, asymilować; 2) *vn.* (sein) der Muth ist ihm angeartet odwaga jest mu wrodzona.

A'nartung, *sf. pl.* =en, przyswojenie *n.*, asymilacya *f.*

Anästhesie', *sf.* nieczułość *f.*, anestezya *f.*

Anastro'phe, *sf. pl.* =n, zboczenie od zwykłego szyku wyrazów.

Anathe'm, *sn.* =s, *pl.* =e, (Ana'thema) klątwa *f.* kościelna, wyklęcie *n.*, anatema *f.*

Anato'm, *sm.* =en, *pl.* =en, anatom *m.*

Anatomie', *sf.* nauka *f.* o budowie ciała, anatomia *f.*; vergleichende — anatomia porównawcza; descriptive — a. opisowa; pathologische — a. patologiczna.

An'=ätzen, *va.* (haben) wyryć za pomocą gryzącej cieczy.

A'n=äugeln, *va.* (haben) jemanden strzelać oczyma na kogo.

A'n=backen, *va.* i *vn.* (haben i sein) an=kleben.

A'n=bahnen, *va.* (haben) torować drogę; einen Vergleich — torować drogę do ugody.

A'n=ballen, *vr.* sich (haben) skupiać się (przez przyczepianie), przyczepiać się, zbijać się; der Schnee ballt sich an śnieg się zbija.

A'n=bandeln, *vn.* (haben) nawiązać (mit jmndm. z kim); sie hat mit ihm angebandelt nawiązała z nim znajomość, stosunek; zaczepiła go.

A'n=bannen, *va.* (haben) zaczarować; er steht wie angebannt stoi jak zaczarowany.

A'nbau, *sm. pl.* =e, dobudowanie *n*, przybudowanie *n.*; dieser — ist dem Hauptgebäude angepaßt to przybudowanie (ta przybudowa) przystosowane jest do głównego gmachu; uprawa *f.*; der — des Weizens uprawa pszenicy; osada *f.*, kolonia *f.*; dieser Ort ist zum — für industrielle Familien geeignet ta miejscowość nadaje się do osady dla rodzin trudniących się przemysłem.

A'n=bauen, *va.* 1) (haben) przybudować, dobudować; einen Flügel — przybudować skrzydło; uprawiać; den Boden — uprawiać rolę; Weizen — uprawiać pszenicę; eine Stadt — założyć miasto; 2) *vr.* sich osiąść (= sich an=siedeln).

Anbauer, *sm.* =s, *pl.* —, osadnik *m.*; uprawiacz *m.* roli.

A'n=befehlen, *va.* befiehlst, befiehlt, befahl an, habe anbefohlen nakazać, polecić, przykazać.

A'nbeginn, *sm.* =s, początek *m.*; von — (an) od samego początku; von — der Welt od początku świata.

A'n=behalten, *va.* behältst, behält, behielt an, habe anbehalten zatrzymać (zostawić na sobie); den Rock — zatrzymać na sobie surdut.

Anbei', *adv.* przy tem, w załączeniu, obok, równocześnie; — sende ich Ihnen 100 Rubel w załączeniu (przy niniejszem) posyłam panu 100 rubli.

A'n=beißen, 1) *va.* biss an, habe angebissen nadkąsić, nadgryźć, ugryźć; einen Apfel — nadkąsić jabłko; ein Hecht hat diesen Fisch angebissen szczupak nadgryzł tę rybę; 2) *vn.* przekąsić, przegryźć (= einen Imbiss nehmen); (w rybactwie) chwytać; die Fische wollen nicht — ryby nie chwytają; chwycić się czego, złapać się na co; er wollte nicht — nie dał się złapać; er hat schon angebissen już się złapał; das Kind ist zum A. schön dziecko tak jest ładne, że zbiera ochota ugryźć je.

A'n=belangen, *va.* (haben) dotyczyć, tyczyć się; was mich anbelangt co się mnie tyczy; was das anbelangt co się tyczy tego; anbelangend diesen Gegenstand co się tyczy tego przedmiotu.

A'n=beifern, *va.* (haben) (Anbellen) jmndn., szczekać na kogo; (przenośnie) wyłajać kogo.

A'n=bellen, 1) *va.* (haben) jmndn., szczekać na kogo; der Hund bellt den Mond an pies szczeka na księżyc; 2) *vn.* naszczekiwać; der Hund kommt angebellt pies nadchodzi, naszczekując.

A'n=bequemen, *va.* przystosować; sich — przystosować się.

A'n=beraumen, *va.* wyznaczyć; eine Frist — wyznaczyć termin; den Tag der Trauung — oznaczyć dzień ślubu; a'nberaumt, *part.* i *adi.* oznaczony; zur =en Stunde w oznaczonej godzinie.

A'nberaumung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.*, wyznaczenie *n.*

A'nberegt, *adi.* wspomniany, przytoczony.

A'nberg, *sm.* =es, *pl.* =e, pagórek *m.*, wzgórze *n.*

A'n=beten, *va* (haben) uwielbiać, ubóstwiać; das goldene Kalb — korzyć się przed bogactwem, modlić się do złotego cielca.

A'nbeter, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.*, wielbiciel *m.*, adorator *m.*; Götzen= czciciel bożków, poganin *m.*

A'nbetracht (A'nbetreff), *sm.* (używane tylko w formie przysłówkowej); in — seiner Verdienste z uwagi na jego zasługi, uwzględniając jego

zasługi, w uwzględnieniu jego zasług; in — der hohen Preise wobec wygórowanych cen.

An̲=betreffen, *va.* betriffst, betrifft, betraf an, habe anbetroffen = an=belangen.

An̲=betteln, *va.* (haben) jemanden, żebrać u kogo, prosić kogo o jałmużnę.

An̲betung, *sf.* uwielbienie *n.*, ubóstwienie *n.*, kult *m.*; — der Jungfrau Maria uwielbienie Najświętszej Panny; — des Reichthums kult bogactwa.

An̲betungswürdig, *adj.* godzien uwielbienia.

An̲=biegen, *va.* bog an, habe angebogen przygiąć, nagiąć (co do czego); (w stylu biurowym) dołączyć; die angebogene Schrift załączone pismo; angebogen erhalten Sie w załączeniu otrzymujesz pan.

An̲biegung, *sf. pl.* =en, nagięcie *n.*; załączenie *n.*

An̲=bieten, 1) *va.* bot an, habe angeboten ofiarować, oświadczyć gotowość zrobienia czego; jmndm. ein Amt — ofiarować komu urząd; eine Belohnung — obiecywać nagrodę; seine Dienste — ofiarować usługi, oświadczyć gotowość do usług; etw. zum Verkauf — ofiarować co na sprzedaż; jmndm. ein Glas Wein — prosić kogo na wino; 2) *vn.* (haben) podać cenę, ofiarować; ich habe als erster angeboten, bin aber überboten worden podałem cenę jako pierwszy, ale mnie przelicytowano; 3) *vr.* sich — ofiarować się; sich jmndm. als Vermittler — ofiarować się komu za pośrednika.

An̲=bilden, *va.* (haben) jemandem etw., przez kształcenie komu co nadać, wpoić w kogo co; er hat ihm diese Denkart angebildet wpoił w niego ten sposób myślenia.

An̲=binden, *va.* band an, habe angebunden przywiązać; etw. an etw. — przywiązać co do czego; an seine Beschäftigung angebunden sein być przykutym do swego zajęcia; kurz angebunden sein być małomownym; jmndm. etw. — (lepiej aufbinden) wmówić w kogo nieprawdę, ubrać kogo (w kłamstwo); jmndm. einen guten Bären — zadłużyć się mocno u kogo, porządnie kogo naciągnąć, wleźć komu w kieszeń; mit jmndm. — (ein Verhältnis) nawiązać z kim stosunek; mit jmndm. (einen Streit) — rozpocząć z kim sprzeczkę, szukać zaczepki; jmndn. zum Namensfeste — obdarzyć kogo w dzień imienin.

An̲biß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, nagryzienie *n.*, nadgryzione miejsce *n.*; przekąska *f.* (= Imbiß).

An̲=blasen, *va.* bläsest, bläst, blies an, habe angeblasen rozdmuchać, nadmuchać, dmuchać (na co); das Feuer — rozdmuchać ogień; die Flamme der Zwietracht — rozdmuchać płomień niezgody; den verlöschenden Lebensfunken — podniecić gasnące życie; die zugefrorene Scheibe — dmuchać na zmarzniętą szybę; nadąć; einen Ball — nadąć balon; trąbieniem dać znak, zatrąbić (na co); die Jagd — otrąbić polowanie, zatrąbić na polowanie; das Horn — zatrąbić na rogu myśliwskim.

An̲blatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, (rośl.) łuskiewnik pospolity; opłatek *m.*, andrut *m.*

An̲=blatten, *va.* (haben) (w ciesielstwie) spajać belki.

An̲=blecken, *va.* (haben) jemanden, zęby szczerzyć na kogo.

An̲blick, *sm* =es, *pl.* =e, spojrzenie *n.*, wejrzenie *n.*, rzut *m.* oka; auf den ersten — na pierwszy rzut oka; widok *m.*; ein herrlicher — wspaniały widok; das Thal gewährt einen schönen — dolina przedstawia piękny widok; im — des Todes wobec śmierci.

An̲=blicken, *va.* (haben) spoglądać, rzucać okiem (na kogo).

An̲=blinken (anblinzeln), *va.* zerkać, ukradkiem spoglądać.

An̲=blöken (anblöcken), *va.* (haben) jmndn., beknąć, beczeć na kogo; die Schafe blöken einander an owce beczą do siebie.

An̲=bohren, *va.* (haben) etw., świdrem dziurę w czem wywiercić, wyświdrować dziurę; ein Faß — nadpocząć beczkę; (w górnictwie) eine Erdschichte — rozpocząć wiercenie; (przenośnie) jmndn. — chcieć wyłudzić z kogo tajemnicę; jemanden um Geld — próbować naciągnąć kogo na pieniądze.

An̲=bolzen, *va.* (haben) zbić, przybić kołkami.

An̲=borgen, *va.* (haben) jmndn., pożyczyć od kogo.

An̲bot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zaofiarowanie *n.*, podaż *m.*, podanie *n.* ceny; er hat ein höheres — gemacht podał wyższą cenę, zaofiarował więcej; ich habe ein günstiges — erhalten otrzymałem korzystną ofertę, ofiarowano mi korzystną cenę; — von Weizen podaż pszenicy.

An̲=braten, 1) *va.* brätst, brät, briet an, habe angebraten przypiec, opiec, zacząć piec, nadpiec; 2) *vn.* (sein) opiec się, zacząć się piec.

An̲=brausen, *va.* (haben) z szumem i hałasem zbliżać się; der Wind hat mich angebraust wiatr owionął mnie.

An̲=brechen, *va.* brichst, bricht, brach an, habe angebrochen, 1) *va.* nadłamać; ein Brot — nadłamać bochenek chleba; eine Flasche — nadpocząć butelkę; der angebrochene Abend rozpoczęty wieczór; (w górnictwie) ein Erzlager — rozpocząć eksploatacyę pokładu kruszcowego; 2) *vn.* (sein) nadchodzić, zbliżać się; die Nacht bricht an noc się zbliża; der Tag bricht an dzień się zbliża, dnieje; der Abend bricht an wieczór się zbliża, zmrok zapada, zmierzcha; der Morgen bricht an świta, dnieje; ein neuer Tag bricht für uns an nowy czas nam świta; zacząć się psuć; angebrochenes Obst nadpsuty owoc.

A'n=brennen, 1) *va.* brannte an, habe angebrannt zapalić, opalić, nadpalić, przypalić; eine Kerze — zapalić świecę; eine Cigarre — zapalić cygaro; einen Braten — przypalić pieczeń; ich habe mir den Schnurrbart angebrannt opaliłem sobie wąsy; 2) *vn.* (sein) zapalić się, zająć się; das Stroh brennt leicht an słoma łatwo się zapala; er ist von ihr schon angebrannt już się w niej zakochał.

A'n=bringen, *va.* brachte an, habe angebracht umieścić, znaleźć miejsce (dla kogo czego), zbyć, pozbyć się, użyć, zastósować, wdziać; ich weiß nicht wo ich diesen Spiegel — soll nie wiem, gdzie umieścić to zwierciadło; ich möchte hier noch eine Speisekammer — chciałbym umieścić tu jeszcze spiżarkę; er hat sein Geld gut angebracht dobrze umieścił swój kapitał; er hat seinen Sohn gut angebracht dobre znalazł dla syna miejsce; ich kann diese Ware nicht — nie mogę pozbyć się tego towaru; ich kann dieses Pferd nicht — nie mogę zbyć się tego konia; der Scherz ist gut, aber du hast ihn zur unrechten Zeit angebracht żart to dobry ale użyłeś go w niewłaściwej porze; du hast diesen Vers an der unrechten Stelle angebracht w niewłaściwem miejscu ten wiersz zastosowałeś; eine Sache bei Gericht — udać się z jaką sprawą do sądu; ich kann diese Stiefel nicht — nie mogę wdziać tych butów; er hat ihn bei der Polizei angebracht zrobił doniesienie na niego do policyi, zadenuncyował go; was ist dein A.? co masz za interes?

A'nbringer, *sm.* =s, *pl.* —, donosiciel *m.*, denuncyant *m.*

Anbringerei', *sf. pl.* =en, donosicielstwo *n.*, denuncyacya *f.*

A'nbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, nałamanie *n.*, nadłamanie *n.*, odłamek *m.*, odłam *m.*, początek *m.*; der Stein hat einen glatten — kamień jest w odłamie gładki, ma gładki odłam; der — des Tages nadejście *n.* dnia; mit — des Tages wraz z dniem, z świtem, skoro świt; der — der Feindseligkeiten rozpoczęcie *n.* kroków nieprzyjacielskich; nadpsucie *n.*, zgnilizna *f.*; — der Äpfel nadpsucie się jabłek; (w górnictwie) einen — machen otworzyć kopalnię, zacząć kopać żyłę; das Erz steht noch in gutem — żyła jest jeszcze obfitą.

A'nbrüchig, *adj.* nadpsuty, nadgniły, skisły; das Bier ist — piwo jest skisłe; das Fleisch ist — mięso zaczyna cuchnąć; ein =es Ei stęchłe jaje; ein =r Zahn nadpsuty ząb.

A'n=brühen, *va.* (haben) wrzącą wodą zaparzyć.

A'n=brüllen, *va.* (haben) jemanden, ryczeć, ryknąć na kogo.

A'n=brüten, *va.* (haben) Eier —, zaladz jaja; ein angebrütetes Ei zaległe jaje, jaje z zarodkiem.

A'nciennetät, *sf.* starszeństwo *n.* (w służbie).

A'ndacht, *sf. pl.* =en, nabożeństwo *n.*; uwaga *f.*, skupienie *n* (umysłu); die Messe mit — hören wysłuchać mszy w skupieniu; — verrichten odmawiać pacierze, modlić się.

Andächtelei', *sf.* bigoterya *f.*

A'ndächtig, *adj.* nabożny, pobożny, uważny; *adv.* nabożnie, pobożnie, uważnie.

A'ndächtler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*), pobożniś *m.*, bigot *m.* (pobożnisia *f.*, bigotka *f.*).

A'ndachtsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, książka *f.* do nabożeństwa.

A'ndachtseifer, *sm.* =s, żarliwość *f.* w nabożeństwie.

A'ndachtsort, *sm.* =es, *pl.* =e, święte miejsce *n.*; miejsce odpustowe.

A'ndachtsübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* się w pobożności; pobożne rozmyślania *n.*

A'n=dämmen, *va.* (haben) groblami ścisnąć rzekę.

A'n=dampfen, 1) *vn.* (sein) parą zachodzić, osiadać w kształcie pary; das Glas ist angedampft szklanka zaszła parą; 2) *va.* (haben) zalatywać; der Geruch der Speisen dampft mich an zalatuje mnie zapach potraw.

Anda'nte, *adv.* wolno; *sn.* wolne tempo *n.*; utwór *m.* muzyczny o wolnem tempie.

Andanti'no, *adv.* trochę wolniej; *sn.* trochę wolniejsze tempo *n.*

A'n=dauern, *vn.* (haben) trwać, nie przestawać, nie ustawać; der Regen dauert an deszcz nie ustaje; der Frost dauert an mróz trwa.

A'n=denken, *vn.* dachte an, habe angedacht pamiętać, pomyśleć sobie; denk' mal an! pomyśl sobie! andenkend pamiętający (o czem).

A'ndenken, *sn.* =s, *pl.* —, pamięć *f.*, pamiątka *f.*; er ist mir in gutem — mam go w miłej pamięci; das — daran hat sich verloren pamięć o tem zaginęła; glorreichen =s sławnej pamięci; seligen =s świętej pamięci; gesegneten =s błogosławionej pamięci; das — an diese That wird nie erlöschen pamięć tego czynu nigdy nie wygaśnie; etw. zum — geben dać co na pamiątkę.

A'nder, *adj.* inny; er ist ein =er Mensch geworden stał się innym człowiekiem; ein =es Buch inna książka; eines Theils =en Theils (einestheils anderentheils) z jednej strony z drugiej strony; ein =er Brutus inny (nowy) Brutus; ich bin =er Meinung jestem odmiennego zdania; einmal über das =e raz po razu, raz koło razu; einen Tag um den =en co drugi dzień; am =en Tage na drugi dzień; ein =es Hemd anziehen zmienić koszulę; =en Sinnes werden zmienić zdanie; es vergeht ein Jahr um das =e mija rok po roku; ich liebe eine =e kocham inną; das machen Sie =n weiß próbuj pan to innym wmówić; der eine und der =e ten i tamten, jeden i drugi; einer um den =n jeden po drugim, naprzemian jeden i drugi; was du nicht willst

dass man dir thu', das füg' auch keinem =n zu nie czyń drugiemu, co tobie nie miło; ein =es inna rzecz, co innego; nichts =es nic innego; das ist etw. =es to rzecz inna, to co innego; eins ins =e gerechnet licząc jedno z drugiem; unter =n między innemi; ich habe eins und das =e mit ihm zu reden mam pomówić z nim o tem i owem; das =e bekümmert mich nicht reszta nic mnie nie obchodzi.

A'nderbar, *adi.* zmienny; dający się odmienić.

A'ndererseits, *adv.* (anderseits), z drugiej strony.

A'ndern, 1) *va.* (haben) odmienić, zmienić; ein Kleid — przerobić suknię; seinen Sinn — zmienić opinię, zmienić się; was man nicht kann — muss man lassen schlendern trudno płynąć przeciw wodzie; geschehene Dinge sind nicht zu — co się stało, już się nie odstanie; 2) *vr.* zmienić się; er hat sich sehr geändert bardzo się zmienił; die Zeiten — sich czasy się zmieniają; die Preise — sich ceny szwankują.

A'nderufalls, *adv.* w innym razie, w przeciwnym razie, jeżeli nie, inaczej.

A'nderntheils, *adv.* z drugiej strony.

A'nders, *adv.* inaczej, odmiennie, inny; er ist — als er aussieht jest innym jak się wydaje; er ist — geworden zmienił się; er wird sein Lebtag nicht — on się już nigdy nie zmieni; — handeln inaczej postąpić; er thut es einmal nicht — taki to już jego zwyczaj; sich — besinnen inaczej rozmyślić się; ich konnte nicht — ich musste weinen mimowoli płakać musiałem; irgend jemand — ktokolwiekbądź inny; irgendwo — gdzieindziej, gdziekolwiek indziej; wenn — jeżeli tylko.

A'ndersdenkend, *adi.* inaczej myślący.

A'nderseits *adv.* = andererseits.

A'ndersgläubig, *adi.* innej wiary będący; der =e innowierca *m.*

A'nderswie, *adv.* w inny sposób.

A'nderswo, *adv.* gdzieindziej.

A'nderswoher, *adv.* skądinąd, z innej strony.

A'nderswohin, *adv.* dokądinąd, w inną stronę.

A'nderthalb, *adi. ind.* półtora; — Stunden półtorej godziny.

A'nderung, *sf. pl.* =en, odmiana *f.*, zmiana *f.*; eine — vornehmen przedsięwziąć zmianę.

A'nderwärtig, *adi.* inny, gdzieindziej się znajdujący, skądinąd pochodzący; das ist mir zu theuer, ich werde mir =e Ware beschaffen to mi za drogo, sprowadzę sobie towar inny; *adv.* w inny sposób; ich werde mir — helfen poradzę sobie w inny sposób, inaczej.

A'nderwärts, *adv.* gdzieindziej, w innem miejscu; von — skądinąd.

A'nderweit, *adv.* = anderwärts.

A'nderweitig, *adi.* i *adv.* = anderwärtig.

A'n=deuten, 1) *va.* wskazać, napomknąć, dać do poznania, dać do zrozumienia; durch Worte — dać do poznania przez słowa, dać do zrozumienia; einen Hieb — markować cięcie; er hat es bloß angedeutet napomknął tylko o tem; er hat die Richtung angedeutet wskazał kierunek; 2) *vr.* sich obwieścić się, oznajmić się.

A'ndeuter, *sm.* =s, *pl.* —, ten kto objaśnia.

A'ndeutung, *sf. pl.* =en, wskazówka *f.*, wzmianka *f.*, oświadczenie *n.*; er gab ihm eine leichte — dał mu lekką wskazówkę; ich finde keine — darüber nie znajduję żadnej o tem wzmianki.

A'n=dichten, *va.* (haben) jemandem etw., zmyślić co na kogo, kłamliwie co komu przypisać; man hat mir diese Worte angedichtet mylnie włożono mi w usta te wyrazy.

A'n=dienen, 1) *vn.* (haben) mit etw., służyć czem; höher — rozpocząć służbę od wyższego stopnia; 2) *va.* einen Hafen — (= anlaufen) zawinąć do portu; die Havarei dem Versicherer — donieść ubezpieczającemu o rozbiciu się okrętu.

A'n=donnern, *va.* (przenośnie) razić piorunem; er stand wie angedonnert stał jak wryty; jmndn. — odezwać się do kogo piorunującym głosem.

A'ndorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (rośl.) szanta *f.*

A'n=dorren, *vn.* (sein) an etw., przyschnąć do czego.

A'n=dörren, *va.* (haben) trochę ususzyć, przysuszyć.

A'ndrang, *sm.* =es, napływ *m.*, natłok *m.*, tłok *m.*, ścisk *m.*; — von Menschen napływ ludzi; der — ist mir hier zu groß ścisk (tłok, natłok) mi tu za wielki; der — des Blutes gegen das Gehirn napływ krwi do mózgu.

A'n=drängen, *va.* (haben) cisnąć; jmndn. an die Wand — cisnąć kogo ku ścianie; sich an jmndn. — narzucać się komu.

A'n=drechseln, *va.* (haben) etw., dotoczyć, dodać tokarską robotę; das Kleid liegt wie angedrechselt suknia leży jak ulana.

A'n=drehen, *va.* (haben) przykręcić (co do czego), przez kręcenie przytwierdzić; jmndm. eine Nase — wystrychnąć kogo na dudka.

A'n=dreschen, *va.* drischest, drischt, drosch an, habe angedroschen zacząć młócić, nadmłócić.

A'n=dringen, *vn.* drang an, bin angedrungen gwałtownie zbliżać się do kogo, napierać, naciskać; das Wasser dringt an woda naciska, napiera; sie drangen lebhaft auf den Feind an żywo nacisnęli, naparli na nieprzyjaciela.

A'ndringlich, *adi.* natrętny, natarczywy; *adv.* natrętnie, natarczywie.

An'dringlichkeit, *sf. pl.* =en, natrectwo *n.*, natarczywość *f.*

An'=drohen, *va.* (haben) zagrozić; jmndm. mit etw. albo jmndm. etw. — zagrozić komu czem.

An'druck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke (w drukarstwie) rzecz do czego dodrukowana, do drukowanego przydana n. p. wlepiona kartka; nacisk *m.*, ciśnienie *n.* (na co).

An'=drucken, *va.* (haben) przydrukować, dodrukować.

An'=drücken, *va.* (haben) przycisnąć; sich an die Wand — przycisnąć się do ściany (żeby się ukryć).

An'=duften, *va.* (haben) wydawać z siebie przyjemny zapach (na kogo), wonieć na kogo); die Blumen duften mich an kwiaty wonieją na mnie, ogarnia mnie woń kwiatów.

Andu'rch, *adv.* (w mowie kancelaryjnej) przez to.

An'=duseln, *va.* (haben) jmndn., upić, spoić kogo; sich — upić się; (także = an=dusseln).

An'=dusseln, *vn.* (sein) er ist angedusselt znajduje się w stanie półsennym.

Aneantie'ren, *va.* (haben) zniweczyć, nieważnem uznać.

An'=eifern, *va.* (haben) zachęcać, zagrzewać, podniecać, pobudzać.

An'eiferung, *sf. pl.* =en, zachęta *f.*, zachęcanie *n.*, pobudzanie *n.*, podnieta *f.*, podniecanie *n.*

An'=eignen, *va.* (haben) sich etw., przywłaszczyć sobie co; przyswoić sobie co; er hat sich fremde Sitten angeeignet przyswoił sobie obce obyczaje; przypisywać sobie co; er hat sich den Sieg angeeignet przypisywał sobie zwycięstwo.

An'eignung, *sf. pl.* =en, przywłaszczenie *n.*, przyswojenie *n.*

Aneina'nder (an eina'nder), *adv.* z sobą, przy sobie, po sobie; die Hunde — binden psy razem powiązać; die Sessel — stellen ustawić krzesła jedno przy drugiem; — gerathen poswarzyć się; — prallen zderzyć się; — hängen być przywiązanym do siebie.

Anekdo'te, *sf. pl.* =en, anekdota *f.*, anekdotka *f.*; pocieszna, zabawna opowieść; prawdziwa opowieść historyczna dotycząca ubocznych szczegółów.

An'=ekeln, *va.* (haben) budzić obrzydzenie, budzić odrazę, wstręt, odrzucać, odtrącać; diese Sache ekelt mich schon an mam już wstręt do tej sprawy; auch das beste Essen ekelt mich an nawet najsmaczniejsze jadło budzi we mnie wstręt.

Anemome'ter, *sn.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia wiatru; anemometr *m.*

Anemo'ne, *sf. pl.* =n, (rośl.) zawilec *m.*

An'=empfehlen, *va.* empfiehlst, empfiehlt, empfahl an, habe anempfohlen polecić, zalecić, zlecić; ich empfehle dir meinen Freund an polecam mego przyjaciela względom twoim; ich habe dem Diener anempfohlen zleciłem służącemu.

An'=empfinden, *vr.* (haben) sich jmndm., przystosować się do kogo (w uczuciach, w usposobieniu).

An'erbe, 1) *sm.* =n, *pl.* =n, najbliższy dziedzic *m.*, najbliższy spadkobierca *m.*; 2) *sn.* =s, spadek *m.*, spuścizna *f.*, dziedzictwo *n.* (przeznaczone dla najbliższego spadkobiercy).

An'=erben, 1) *va.* (haben) odziedziczyć; angeerbte Vorurtheile przesądy odziedziczone (z mlekiem wyssane); angeerbte Krankheit dziedziczna choroba; 2) *vn.* (sein) es erbt mir an mam to z urodzenia.

An'=erbieten, *va.* (haben) = an bieten.

An'erbieten, *sn.* =s, *pl.* —, (Anerbietung *sf. pl.* =en) ofiarowanie *n.* (usługi lub daru); propozycya *f.*

An'erkanntermaßen, *adv.* uznano, powszechnie znano, powszechnie wiadomo; diese Festung ist — uneinnehmbar ta twierdza, jak powszechnie wiadomo, nie jest do zdobycia.

An'=erkennen, *va.* erkannte an (także: anerkannte), habe anerkannt uznać, przyznać; eine Unterschrift — uznać podpis (za swój); ein Kind — uznać dziecko (za swoje); die Competenz eines Gerichtes — uznać właściwość sądu; eine Schuld — przyznać dług; das Verdienst — uznać, ocenić zasługę; sich über etw. anerkennend äußern wyrazić się o czem z uznaniem.

An'erkannt, *adj.* (*part.*) uznany, powszechnie ceniony; ein =er Maler malarz powszechnie ceniony; *adv.* jak powszechnie uznano, jak powszechnie wiadomo; ein — gutes Werk dzieło jak powszechnie wiadomo dobre.

An'erkennenswert, *adj.* godny uznania; mit =er Bereitwilligkeit z godną uznania gotowością.

An'erkennung, *sf. pl.* =en, przyznanie *n.*, uznanie *n.*, ocenienie *n.*; — einer Schuld uznanie długu; — eines Herrschers uznanie panującego; das Werk fand allgemeine — dzieło spotkało się z powszechnem uznaniem.

Anero'id (Aneroid=Barometer), rodzaj barometru, aneroid *m.*

An'=erschaffen, *va.* erschuf an, habe anerschaffen tworząc co, nadać mu co, wlać weń; Gott hat dem Menschen das Mitleid — Bóg wlał litość w serce człowieka.

An'=erziehen, *va.* erzog an, habe anerzogen wlać, wpoić, nadać co przez wychowanie; jmndm. die Bescheidenheit — przez wychowanie wpoić w kogo skromność.

An'=essen, *va.* issest, ißt, aß an, habe angegessen, sich, objeść się, najeść się.

Aneury'sma, *sn.* =s, *pl.* =men, rozszerzenie *n.* tętnicy, anewryzm *m.*

An'=fächeln, *va.* (haben) wiać łagodnie (na kogo); ein kühles

Lüftchen fächelt mich an chłodny wietrzyk wieje na mnie.

An=fachen, *va.* (haben) rozdmuchać, rozniecić, pobudzić, wzniecić; das Feuer — rozdmuchać ogień; die Leidenschaften — rozniecić namiętności; die Hoffnung — rozniecić nadzieję.

An=fädeln, *va.* (haben) nawlec na nitkę; ein Gespräch — nawiązać rozmowę.

Anfahrbar, *adi.* dostępny, przystępny do dojazdu (w szczególności o wybrzeżach dostępnych dla okrętów).

An=fahren, 1) *va.* fährst, fährt, fuhr an, habe angefahren wozić, zwozić, przywozić; Holz — zwozić drzewo; jmndn. — ofuknąć kogo; powstać na kogo; 2) *vn.* bin angefahren podjechać; ich bin an das Haus — podjechałem pod dom; angefahren kommen nadjechać; zawadzić; ich bin an seinen Wagen — zawadziłem o jego wóz (ale: der Fuhrmann hat — woźnica zawadził); bei jmndm. — zajechać do kogo; (w górnictwie) rozpocząć robotę; da bin ich schön —! a tom się wybrał! a tom trafił kulą w płot!

Anfahrschacht, *sm.* =es, *pl.* =schachte, (w górnictwie) szyb *m.* wjazdowy.

Anfahrt, *sf. pl.* =en, przybycie *n.*, przyjazd *m.*, przybicie do lądu; (w górnictwie) wjazd *m.* do szybu, rozpoczęcie *n.* pracy; miejsce, gdzie się zajeżdża, dojazd; die — vor dem Bahnhofe miejsce przed dworcem, gdzie zatrzymują się powozy; — für Schiffe miejsce, gdzie okręty przybijają do brzegu.

Anfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, upadnięcie *n.*, spadnięcie (jednego przedmiotu na drugi); napad *m.* (= Angriff); — einer Krankheit napad choroby; in einem — von Wahnsinn w przystępie obłąkania; — von Eifersucht, — von Zorn napad zazdrości, gniewu; — von Vögeln (auf den Vogelherd) spadnięcie ptactwa na nęcisko; spadek *m.*; er ist durch eine Reihe von =fällen reich geworden wzbogacił się przez szereg spadków; (w górnictwie) cembrowina *f.*, oprawa *f.* szybu.

An=fallen, 1) *vn.* fällst, fällt, fiel an, bin angefallen napadać; es ist viel Schnee angefallen napadało wiele śniegu; przypaść, dostać się; es ist mir eine Erbschaft angefallen przypadł mi (dostał mi się) spadek; 2) *va.* (haben) napaść; ein Land — napaść na kraj; es hat ihn eine Krankheit angefallen napadła (dotknęła) go choroba; der Hund hat die Fährte angefallen pies przejął trop.

Anfallsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* do spadku.

Anfang, *sm.* =es, *pl.* =fänge, początek *m.*; im =e z początku; von — an od początku; Müßiggang ist aller Laster — próżniactwo jest początkiem wszelkiego złego; — einer Stadt, eines Staates powstanie (początki) miasta, państwa; die =fänge einer Wissenschaft pierwiastki umiejętności; die Vorstellung nimmt ihren — przedstawienie rozpoczyna się; Gott ist aller Dinge — Bóg jest źródłem wszelkiej rzeczy; aller — ist schwer początek zawsze trudny; guter — ist halbe Arbeit dobry początek to już połowa pracy; (w zoologii i botanice) diese Organe sind nur in =fängen vorhanden te narządy (organy) znajdują się tylko w stanie początkowym (rudymentalnym); — eines Gewölbes punkt wyjścia sklepienia.

An=fangen, 1) *va.* fängst, fängt, fieng an, habe angefangen zacząć, rozpocząć, zaczynać, rozpoczynać, wszczynać, poczynać; einen Briefwechsel — zacząć korespondencyę; ein Geschäft — rozpocząć interes; ein Gespräch — wszcząć rozmowę; Streit — rozpocząć kłótnię; nun fängt er wieder an znów rozpoczyna (kłótnię); eine Rede — rozpocząć mowę; es ist mit ihm nichts =zu= to człowiek do niczego; wohl angefangen ist halb gethan dobry początek dzieła połowa; wer das Spiel mit anfängt, muss es fortsetzen kto należał do początku, musi należeć do końca; 2) *vn.* die Bäume fangen an zu blühen drzewa zaczynają kwitnąć; die Kälte fängt an nachzulassen mróz zaczyna zwalniać; die Predigt hat =ge= kazanie rozpoczęło się; hier fängt die Grenze an tu rozpoczyna się granica; zu schreiben — rozpocząć pisanie; es fängt zu regnen an deszcz zaczyna padać; er fieng an und sprach rozpoczął mówić i rzekł; es fängt mich an zu hungern zaczynam uczuwać głód; er hat klein =ge= rozpoczął na małą skalę; zu altern — zacząć się starzeć; die Schule fängt an nauka w szkole rozpoczyna się; auf etw. — ułożyć, ukartować co; es war darauf =ge= ihn zu verderben rzecz ułożona była na jego zgubę; sich — zaczynać się.

Anfänger, *sm.* =s, *pl.* —, początkujący *m.*, zaczynający *m.*

Anfänglich, *adi.* pierwotny, początkowy; das ist meine =e Arbeit to moja początkowa robota; *adv.* początkowo, z początku, z razu; — wollte ich nicht z razu nie chciałem.

Anfangs, *adv.* z początku, z razu; gleich — zaraz z początku, z samego początku.

Anfangsbuchstabe, *sm.* =n, *pl.* =n, głoska *f.* początkowa, głoska, od której się wyraz rozpoczyna.

Anfangsgeschwindigkeit, *sf. pl.* =en, chyżość *f.* pierwiastkowa, chyżość pierwotna.

Anfangsgrund, *sm.* (zwykle) *pl.* =gründe, pierwsze początki; die — einer Wissenschaft początki nauki; jmndn. in den — unterrichten uczyć kogo początków.

Anfangspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* wyjścia, punkt zaczęcia.

Anfangsschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* początkowa, szkoła elementarna.

An'fangswort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz *m.* początkowy, wyraz pierwszy.

An'=färben, *va.* (haben) pofarbować, pomalować.

An'=fassen, 1) *va.* uchwycić, ująć, dotknąć się, chwytać; es ist schwer den Aal mit den Händen =zu= trudno uchwycić węgorza rękami; man weiß nicht wo man ihn — soll nie wiedzieć jak się do niego dobrać; etwas beim rechten Ende — zabrać się dobrze do czego; ich kann keine Schlange — nie jestem w stanie dotknąć się węża; jemanden bei der Hand — ująć kogo za rękę; jmndn. hart — ostro się z kim obejść; 2) *vn.* zapuścić korzenie, przyjąć się.

An'=faulen, *vn.* (sein) nadgnić, nadpsuć się.

An'fechtbar, *adi.* mogący być zbitym, obalonym; ein =er Vertrag układ, który daje się obalić.

An'=fechten, *va.* fichtst, ficht, focht an, habe angefochten napastować, nagabywać, zbijać, atakować; eine Meinung — zbijać mniemanie; ein Testament — atakować testament, chcieć testament obalić; seine Sünden fechten ihn an grzechy go trapią; was ficht dich an co przychodzi ci do głowy? co ci się stało?; ich lasse mich das nicht — nie boli mnie o to głowa; lass dich das nicht — wybij to sobie z głowy, nie rób sobie nic z tego.

An'fechtung, *sf. pl.* =en, napastowanie *n.*, prześladowanie *n.*, nagabywanie *n.*; przeciwienie *n.* się; pokusa *f.*; =en erleiden cierpieć prześladowanie; die — eines Urtheils sprzeciwienie się wyrokowi; =en überwinden zwyciężyć pokusy.

An'=feilen, *va.* (haben) dopiłować, pilnikiem dorobić.

An'=feinden, *va.* jmndn. występować nieprzyjaźnie przeciw komu, prześladować kogo nienawiścią.

An'=fertigen, *va.* (haben) wygotować, sporządzić, zrobić, ułożyć; ein Kleid — uszyć suknię; ein Verzeichnis — wygotować, ułożyć wykaz.

An'=fesseln, *va.* (haben) przykuć, przywiązać; am Schreibtisch angefesselt przykuty do biurka.

An'=fetten, *va.* (haben) okrasić, omaścić.

An'=feuchten, *va.* (haben) zwilżyć, odwilżyć; sich die Gurgel — popłukać gardło.

An'=feuern, *va.* (haben) napalić; den Ofen — rozgrzać piec, napalić w piecu; jmndn. — zapalić, zagrzać kogo; die Armee zum Kampf — zagrzewać wojsko do walki; jmndn. zum Studium — zagrzewać kogo do nauki.

An'=flammen, *va.* (haben) = an=feuern.

An'=flattern, *vn.* (sein) nadlecieć trzepocąc się; der Vogel kam zum Fenster angeflattert ptak uderzał skrzydłami o okno, trzepotał się ku oknu.

An'=flechten, *va.* flichst, flicht, flocht an, habe angeflochten dopleść, dodać przez doplatanie.

An'=flehen, *va.* (haben) błagać; jmndn. um Hilfe — błagać kogo o pomoc.

An'=fletschen, *va.* (haben) jmndn., zęby na kogo szczerzyć.

An'=flicken, *va.* (haben) dołatać, przyłatać; jmndm. etw. — przypiąć komu łatkę; sich — wściibiać się.

An'=fliegen, 1) *vn.* flog an, bin angeflogen nadlecieć, przylecieć (także angeflogen kommen); gegen die Sonne — lecieć ku słońcu; er kam mit offenen Armen auf mich angeflogen pospieszył ku mnie (przyjął mnie) z otwartemi ramionami; an etw. — w locie uderzyć o co, natrafić na co; der Ball flog an das Fenster an piłka uderzyła o okno; die Farben sind wie angeflogen barwy nałożone są bardzo lekko; etwas fliegt mir an zdarza mi się co (nagle); es fliegt ihm alles von selbst an wszystko mu się dobrze składa; diese Krankheit ist mir wie angeflogen nabawiłem się choroby sam nie wiem skąd; 2) *va* (haben) der Specht fliegt den Baum an dzięcioł uderza (sobą) o drzewo; die Röthe flog ihre Wangen an rumieniec wystąpił jej na lice.

An'=fließen, *va.* floss an, bin angeflossen napłynąć, nadpłynąć; der Teich ist angeflossen w stawie przybyło wody; das Wasser fließt an das Haus an woda podpływa pod dom.

An'=flößen, *va.* (haben) naspławiać, nanieść; der Fluss flößt Land an rzeka przymula, nanosi grunt.

An'=fluchen, *va.* (haben) jemandem etw., przeklinając życzyć komu czego.

An'flug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, nalecenie *n.* (na co), zbliżenie się w locie; warstwa *f.* lekko pokrywająca, puszek *m.*, meszek *m.*; — auf Früchten puszek na owocach; (w leśnictwie) nasienie *n.* drzew naniesione przez wiatr i młode krzewy z tego nasienia powstałe; ślad *m.*, odcień *m.*; ein — von Schnurrbart ślad wąsów; — von Bosheit odcień złośliwości; mit einem — von Eifersucht z odcieniem zazdrości; — von Röthe lekki rumieniec.

An'fluss, *sm.* =es, =flüsse, napływ *m.*

An'=fluten, *vn.* (sein) napłynąć bałwanami.

An'=fordern (An'=fodern), *va.* (haben) upominać się.

An'forderung, *sf. pl.* =en, wymaganie *n.*; =en stellen stawiać wymagania.

An'=formen, *va.* (haben) włożyć na formę; uformować; die Natur hat ihm eine besondere Nase angeformt natura uformowała mu szczególny nos.

An'frage, *sf. pl.* =n, zapytanie *n.*; bei jmndm. wegen etw. (über jmndn.) — thun zapytywać kogo o co (o kogo).

An'=fragen, *vn.* i *va.* fragst (frägst), fragt (frägt), fragte (frug) an, habe angefragt zapytywać; jmndn. um Erlaubnis — prosić kogo o pozwo-

lenie; bei jmndm. um etw. — zapytywać kogo o co, dowiadywać się u kogo o co.

An=fressen, 1) *va.* frissest, frißt, fraß an, habe angefressen nadgryźć, nadjeść, nadkąsić, nakąsić; die Mäuse haben das Brot angefressen myszy nadgryzły chleb; der Rost hat das Messer angefressen rdza wyżarła nóż; 2) *vr.* sich — obżerać się, objeść się.

An=frieren, *vn.* (sein) fror an, bin angefroren przymarznąć (do czego).

An=frischen, *va.* (haben) odświeżyć; (w piekarstwie) den Sauerteig — odświeżyć kwas, zarobić kwas; (w hutnictwie) das Blei — zwapniały ołów na czysty zamienić; (w cukrownictwie) die Thonerde — glinę (w której się cukier znajduje) wodą odświeżyć; jemanden — rozochocić kogo, dodać odwagi, natchnąć.

Anfrischer, *sm.* =s, *pl.* —, (w hutnictwie) odświeżacz *m.*, robotnik który ołów odświeża.

Anfuge, *sf. pl.* =n, przyłącznik *m.*, dołącznik *m.*, alegat *m.*

An=fugen, *va.* (haben) przytwierdzić (deskę do deski), przyfugować.

An=fügen, *va.* (haben) dołączyć, przyłączyć, załączyć; sich — przystosować się.

An=fühlen, *va.* (haben) etw., dotknąć się czego, pomacać, palcami próbować; man fühlt diesem Tuch an, dass es fein ist za dotknięciem poznać można, że sukno dobre; jemandem das Glück anfühlen poznać po kim, że jest szczęśliwym; 2) *vr.* sich — wydawać się (za dotknięciem); das Tuch fühlt sich an sukno wydaje się delikatnem.

Anfuhr, *sf. pl.* =en, zwózka *f.*, przywiezienie *n.*

An=führen, *va.* (haben) dowodzić; eine Armee — dowodzić armią; prowadzić, wieść; den Tanz — prowadzić taniec; jmndn. zu etw. — sposobić, ćwiczyć kogo w czem; przytaczać, cytować; einen Vers — przytoczyć wiersz; Gründe — przytoczyć powody; Beispiele — przytaczać przykłady; jmndn. — oszukać, omamić, zwieść kogo; ich habe mich schändlich — lassen szkaradnie dałem się oszukać; Steine, Holz u. s. w. — = an=fahren.

Anführer, *sm.* =s, *pl.* —, dowódca *m.*; przewodnik *m.*; =rin *sf.* dowódczyni *f.*; przewodniczka *f.*

Anführerei', *sf. pl.* =en, oszukaństwo *n.*

Anführung, *sf. pl.* =en, dowództwo *n.*, przewodnictwo *n.*; die — einer Abtheilung dowództwo oddziału; przytoczenie *n.*; unter — von Thatsachen z przytoczeniem faktów.

Anführungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, przytocznik *m.*, cudzysłów *m.*

An=füllen, 1) *va.* (haben) napełnić; eine Flasche mit Wein — napełnić butelkę winem; die Welt mit seinem Ruhme — napełnić świat swoją chwałą; 2) *vr.* sich — napchać się, objeść się.

An=funkeln, *va.* (haben) jemanden lub etw., rzucać blask na kogo lub na co; spojrzeć błyszczącemi oczami.

An=fußen, *vn.* (sein) stanąć na nogach (używane o ptakach).

Angabe, *sf. pl.* =n, podanie *n.*, oświadczenie *n.*; nach seiner — według jego podania; — von Thatsachen podanie faktów; er hat als Zeuge falsche =n gemacht złożył fałszywe świadectwo; wskazanie *n.*, podanie *n.*; — eines Fehlers wskazanie błędu; — des Inhaltes podanie treści; doniesienie *n.*, denuncyacya *f.*, (mylnie: donos *m.*); er wurde auf seine — verhaftet aresztowany został na jego doniesienie; wskazówka *f.*, instrukcya *f.*; er hat den Plan nach meinen =n ausgeführt wykonał plan według moich wskazówek; zadatek *m.*; — auf eine Wohnung geben dać zadatek na mieszkanie.

An=gabeln, *va.* (haben) etw., wziąć co na widły.

An=gaffen, wygapić się, wytrzeszczyć oczy; jemanden (etw.) — wygapić się na kogo (na co).

An=gähnen, *va.* (haben) jemanden, ziewać na kogo; otworzyć się przed kim; ein Abgrund gähnte mich an przepaść otworzyła się przedemną.

Angebäude, *sf. pl.* —, = Anbau.

An=geben, 1) *va.* gibst, gibt, gab an, habe angegeben podać, oświadczyć, wskazać, objawić, wymienić, oznaczyć; den Wert — podać wartość; den Namen — podać nazwisko; die Richtung — wskazać kierunek; sein Spiel — oświadczyć grę; Waren zur Verzollung — podać (deklarować) towary do oclenia; den Takt — dawać takt; die Zahl der Verwundeten lässt sich nicht — nie można oznaczyć liczby rannych; den Ton — nadawać ton; jmndn. bei der Behörde — oskarżyć kogo wobec władzy, podać na kogo doniesienie; bei einem Kaufe etw. — dać co jako część zapłaty; er bezahlte dem Schneider 30 Rubel bar und hat ihm überdies einen alten Anzug angegeben zapłacił krawcowi 30 rubli w gotówce i dodał mu nadto stare odzienie; (zamiast entwerfen) einen Plan — zrobić plan; dać zadatek; ich habe ihm auf den Kauf 100 Mark angegeben dałem mu na kupno 100 marek zadatku; tolle Streiche — płatać figle; was hat er wieder angegeben cóż znowu za figla spłatał; jmndm. Kleider — dać komu suknie do noszenia; 2) *vn.* (haben) (w kartach) pierwszy dzielić karty; wer gibt an? kto dzieli? kto na ręku? diese Taste im Clavier will nicht — klawisz w fortepianie nie odpowiada; 3) *vr.* sich — podać się; sich als Verfasser — wymienić się jako autor; sich als Erben — podać się za spadkobiercę.

Angeber, *sm.* =s, *pl.* —, donosiciel *m.*, oskarżyciel *m.*, (denuncyant *m.*, delator *m.*),

zausznik *m.*; =in donosicielka *f.*, oskarżycielka *f.*, zauszniczka *f.*; — eines Planes podający projekt.

Angeberei', *sf. pl.* =en, donosicielstwo *n.*; zausznictwo *n.*

A'ngebinde, *sn.* =s, *pl.* —, wiązanie *n.*; jemandem etwas zum — schenken dać co komu na wiązanie.

A'ngeblich, *adi.* mniemany, pozorny, domniemany, podający się, rzekomy, wrzkomy, wrzekomy; der =e Philosoph mniemany, rzekomy filozof; *adv.* rzekomo, wrzkomo, wrzekomo, pozornie; er ist — reich jest rzekomo bogatym.

A'ngeboren, *adi.* (i *part.* od nieużywanego angebären) wrodzony; ein =er Fehler wrodzona wada.

A'ngebot, *sn.* =es, *pl.* =e, zaofiarowanie *n.*, podaż *f.*; — (A'nbot) und Nachfrage podaż i popyt.

A'ngedeihen, *vn.* (haben) (używane tylko w *inf.*, najczęściej z lassen) użyczyć, dać, przyznać; jmndm. Schutz — lassen wziąć kogo w opiekę; jmndm. eine Unterstützung — lassen dać komu wsparcie.

A'ngedenken, *sn.* =s, *pl.* —, = Andenken.

A'ngehänge, *sn.* =s, *pl.* —, wisiorek *m.*, brelok *m.*, amulet *m.*

A'ngehäufe, *sn.* =s, *pl.* —, zbiór *m.*, kupa *f.*; (w mineralogii) konglomerat *m.*

A'n=gehen, 1) *vn.* gieng an, bin angegangen (berga'n gehen) iść pod górę; rozpocząć się; die Vorstellung ist schon angegangen przedstawienie już się rozpoczęło; jetzt geht der Lärm an teraz rozpoczyna się hałas; zapalić się, zająć się; das Holz will nicht — drzewo nie chce zapalić się; das Haus ist angegangen dom zajął się; zacząć się psuć, gnić; das Fleisch geht an mięso zaczyna się psuć; dać się wdziać; die Stiefel gehen leicht an buty wdziewają się z łatwością; uchodzić; das geht nicht an to nie uchodzi, nie wypada; das Buch ist nicht ungewöhnlich, aber es geht an nie jest to książka nadzwyczajna, ale ujdzie; so eine Hitze wie heute geht noch an taki upał jak dzisiejszy ujdzie jeszcze; gegen jmndn. — atakować kogo; 2) *va.* (najczęściej z sein), den Berg — iść pod górę, drapać się na górę; er ist vor Schmerz fast die Wände angegangen omal że nie drapał się z bolu po ścianach; rozpocząć co; einen Streit — rozpocząć sprzeczkę; jmndn. — (haben) prosić kogo, czynić zabiegi; ich bin von ihm um eine Unterstützung angegangen worden prosił mnie o wsparcie; napaść; najść kogo; der Eber hat den Jäger angegangen dzik naszedł strzelca; mich ist nichts angegangen nic (żadna zwierzyna) nie wyszło na mnie; obchodzić; es geht mich nicht an nie obchodzi mnie; was geht es dich an co cię to obchodzi, co ci do tego; dotyczyć, tyczyć się; was mich angeht co się mnie tyczy, co mnie dotyczy; was hat das mich angegangen co mnie to obchodziło.

A'ngehend, *adi.* nowy, powstający, początkujący; ein =er Arzt kandydat na lekarza, przyszły lekarz; ein =er Kaufmann początkujący kupiec; bei =er Nacht z nadejściem nocy; *adv.* odnośnie (w stylu biurowym) — diese Angelegenheit odnośnie do tej sprawy.

A'ngehenke, *sn.* =s, *pl.* —, = Angehänge.

A'n=gehören, *vn.* (haben) należeć; das Buch gehört mir an książka należy do mnie; Sie werden uns ganz — staniesz się pan całkiem naszym; einem Stande — należeć do jakiego stanu lub zawodu.

A'ngehörig, *adi.* należący, przynależny.

A'ngehörige (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, krewny *m.*; członek *m.*; die =n des Advocatenstandes członkowie zawodu adwokackiego.

A'ngehörigkeit, *sf.* pokrewieństwo *n.*; przynależność *f.*; er hat seine — zu Österreich nachgewiesen udowodnił austryackie poddaństwo.

A'n=geifern, *va.* (haben) oślinić; pienić się ze złości na kogo.

A'ngeklagte (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, oskarżony *m.*; die A'ngeklagte oskarżona.

A'ngel, *sf. pl.* =n, (*sm.* =s, *pl.* —), hak *m.*, na którym się zawiasy u drzwi zawieszają; zwischen Thür und — między młotem a kowadłem; man soll den Finger nicht zwischen Thür und — stecken nie kładź palca między drzwi; (przenośnie) rzecz, na której co spoczywa lub około której się obraca; np. die =n der Welt osie świata; żądło *n.* u pszczół; kończyna *f.* noża osadzona w trzonku; wędka *f.*; die — auswerfen zarzucić wędkę; den Köder an die — stecken nasadzić ponętę na wędkę; der Fisch hat an die — gebissen ryba połknęła haczyk.

A'ngeld, *sn.* =es, *pl.* =er, zadatek *m.*

A'ngelegen, *adi.* pilny; er hatte nichts =eres zu thun als nie miał nic pilniejszego do zrobienia jak; sich etwas — sein lassen starać się o co, pilnie się czem zajmować; sich gar nichts — sein lassen o nic się nie starać; ich werde es mir — sein lassen będę się o to (gorliwie) starał; (an etw. grenzend) przyległy.

A'ngelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa *f.*, potrzeba *f.*, interes *m.*; öffentliche — sprawa publiczna; häusliche — sprawa domowa; wichtige — doniosła sprawa; Minister der auswärtigen =en minister spraw zagranicznych; jmndn. in allen =en angehen udawać się do kogo w wszelkich potrzebach.

A'ngelegentlich, *adi.* usilny, ważny; *adv.* usilnie, pilnie, troskliwie; sich — erkundigen pilnie się wywiadywać; angelegentlich bitten usilnie prosić.

A'ngelegentlichkeit, *sf.* wielka staranność; etwas mit —

thun czynić co z wielką starannością.

A'ngelfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, (ryba) raja *f.* kolczasta.

A'ngelhaken, *sm.* =s, *pl.* —, haczyk *m.* u wędki.

Ange'lika, *sf.* (rośl.) dzięgiel *m.*

A'ngelleine, *sf. pl.* =n, sznur *m.* u wędki, włosie *n.*

A'ngeln, *va.* i *vn.* (haben) łowić ryby na wędkę; nach etw. — starać się o co usilnie, polować na co.

A'n=geloben, *va.* (haben) ślubować; sich jmndm. zu etwas angeloben zobowiązać się komu do czego.

A'ngelplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* do łowienia ryb na wędkę.

A'ngelpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* obrotu na biegunie; — der Welt biegun świata; — der Handlung in einem Drama, einem Roman jądro *n.* akcyi w dramacie, w powieści.

A'ngelruthe, *sf. pl.* =n, wędzisko *n.*, pręt *m.* wędki.

A'ngelschnur, *sf. pl.* =schnüre = Angelleine.

A'ngelweit, *adv.* na oścież; die Thüre — aufmachen otworzyć drzwi na oścież.

A'ngemessen, *adi.* stosowny, zastosowany, przystosowany, odpowiedni, właściwy; ein =er Preis stosowna cena; =es Benehmen stosowne zachowanie się; *adv.* stosownie, odpowiednio, właściwie.

A'ngemessenheit, *sf.* stosowność *f.*, odpowiedność *f.*, właściwość *f.*

A'ngenehm, *adi.* przyjemny, pożądany, wdzięczny, miły; ein =er Geschmack przyjemny smak; ein =er Gast pożądany gość; ein =er Anblick wdzięczny widok; eine =e Person miła osoba; *adv.* przyjemnie, mile, pożądanie, wdzięcznie; ist es Ihnen — ein Glas Kaffee zu nehmen? czy mogę służyć panu szklanką kawy?

A'nger, *sm.* =s, *pl.* —, błonie *n.*

A'ngerblümchen, *sn.* =s, *pl.* —, stokroć *f.* trwała.

A'ngesehen, 1) *adi.* poważany, znakomity, znaczny; =er Bürger poważny obywatel; =e Firma poważna firma; 2) *coni.* zważywszy, ze względu; — dass der Erblasser bestimmt hat zważywszy że testator postanowił.

A'ngesessen, *adi.* osiadły; =er Bürger osiadły obywatel.

A'ngesicht, *sn.* =s, *pl.* =er, 1) twarz *f.*, oblicze *n.*; von — zu — twarz w twarz; oko w oko; dem Tode ins — sehen zaglądnąć śmierci w oczy; 2) widok *m.*, obecność *f.*; im — des Feindes wobec nieprzyjaciela (w formie przysłówkowej) =s der Gefahr wobec niebezpieczeństwa; =s der ganzen Welt wobec całego świata.

A'ngesichts, *adv.* zob. Angesicht 2.

A'ngestellte, (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, stale zatrudniony w jakimś urzędzie, interesie i t. p.; urzędnik *m.*, sługa *m.*, pomocnik *m.*

A'ngetrunken, *adi.* podpiły; er ist ein wenig — ma trochę w głowie, podpił sobie trochę.

A'ngewäge (A'ngewege), *sn.* =s, *pl.* —, (w młynarstwie) podstawa *f.* ocapowa.

A'n=gewöhnen, *va.* *vr.* (haben) przyzwyczaić, wzwyczaić, wprawić; jemandem etwas — przyzwyczaić kogo do czego; sich etw. — włożyć się, przyzwyczaić się do czego.

A'ngewohnheit (A'ngewöhnung), *sf. pl.* =en, przyzwyczajenie *n.*, nawyknienie *n.*; aus — z przyzwyczajenia.

A'n=gießen, *va.* goss an, habe angegossen nalać; przylać, die Farbe ist dick, man muss Wasser — farba jest za gęsta, trzeba nalać (przylać) wody; eine Flasche — nalać, napełnić butelkę; przytwierdzić przez dolanie; einen Henkel an ein Zinngefäß — dać ucho do cynowego naczynia; der Rock sitzt wie angegossen surdut leży jak ulany; er sitzt auf dem Pferde wie angegossen siedzi na koniu jak przykuty.

Angi'na, *sf.* zapalenie *n.* gardła, angina *f.*

Angiologie', *sf.* nauka o naczyniach w ciałach zwierzęcych.

A'n=girren, *va.* (haben) jemanden, wzdychać do kogo, gruchać do kogo.

A'n=glänzen, *va.* (haben) jmndn., etw., rzucać blask na kogo, co; das Glück glänzt ihn an szczęście uśmiecha się do niego.

A'n=gleiten, *vn.* glitt an, bin angeglitten pośliznąć się, zawadzić; gegen etw. — pośliznąć się, zawadzić o co.

A'ngler, *sm.* =s, *pl.* —, rybak *m.* łowiący wędką; (ptak) rybołowca *m.*

Anglica'nisch, *adi.* anglikański; =e Kirche kościół anglikański, kościół angielski.

Anglici'smus, *sm.* —, *pl.* =men, sposób wyrażania się właściwy mowie angielskiej.

A'n=glimmen, *vn.* glomm an, bin angeglommen zatlić się.

Anglisie'ren, *va.* (haben) na angielski sposób przerobić; ein Pferd — uciąć koniowi ogon, anglizować konia.

Anglai'se (Angläss), *sf. pl.* =n anglez *m.* (taniec).

Anglomanie', *sf.* małpowanie *n.* angielszczyzny, anglomania *f.*

A'n=glotzen, *va.* (haben) jemanden, etw., wytrzeszczać oczy na kogo, na co.

A'n=glühen, 1) *vn.* (haben i sein) zacząć się żarzyć; 2) *va.* rozpalić; der Wein hat ihn angeglüht wino rozpaliło go.

A'n=glüpen (=glüpschen), *va.* (haben) patrzeć ponuro; er hat mich angeglüpt patrzył na mnie ponuro, z pode łba.

An'=greifen, *va.* i *vr.* griff an, habe angegriffen dotknąć się, wziąć w rękę, uchwycić; das Tuch greift sich rauh an, sukno za dotknięciem wydaje się szorstkiem; wer Pech angreift, besudelt sich kto się smoły tyka, plugawi się; pojmać, chwytać, ująć; jemanden bei seiner schwachen Seite — chwycić kogo za serce; uderzyć; den Feind —

uderzyć na nieprzyjaciela; porwać się; — targnąć się, zaczepić; er hat mich in der Zeitung angegriffen zaczepił mnie w gazecie; er hat ihn mit dem Messer angegriffen porwał się na niego z nożem; er hat seinen guten Namen angegriffen porwał się (targnął się) na jego dobre imię, na jego dobrą sławę; er hat ihn mit Worten angegriffen skrzywdził go słowami; er hat die Religion angegriffen wystąpił przeciw religii; eine Ehe — żądać unieważnienia małżeństwa; ein Urtheil — domagać się unieważnienia wyroku; etw. am schwierigsten Ende — chwytać wołu za rogi; das Übel bei der Wurzel — zabrać się do wykorzenienia zła; wziąć się do czego; eine Arbeit — zabrać się, wziąć się do pracy; ich weiß nicht wie ich es — soll nie wiem, jak wziąć się do tego; zmęczyć, wycieńczyć, osłabić, uszkodzić; die Krankheit hat mich angegriffen choroba wycieńczyła mnie; die Lunge ist angegriffen płuca są uszkodzone (zaatakowane); angegriffen aussehen źle wyglądać; diese Scene hat mich angegriffen ta scena wzruszyła mnie; diese Schrift greift die Augen an to pismo osłabia, męczy oczy; naruszyć; das Capital — naruszyć kapitał; er hat fremde Gelder angegriffen naruszył obce pieniądze; sich — natężać się, forsować się, zadać sobie pracę, wysadzić się; der Herr und der Koch haben sich diesmal angegriffen pan i kucharz wysadzili się tym razem; er greift sich nicht gern an nie lubi być hojnym.

A'ngreifer, *sm.* =s, *pl.* —, napastnik *m.*, atakujący.

A'ngreifisch, *adi.* łapczywy, łakomy; eine =e Sache rzecz, która wzbudza łapczywość; Gold ist eine =e Ware złoto to rzecz łakoma.

A'n=grenzen, *vn.* (haben) graniczyć, przylegać, przytykać.

A'ngrenzend, *adi.* przyległy, graniczący; die =en Länder przyległe kraje.

A'ngriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dotknięcie się; etw. in — nehmen wziąć się do czego; uderzenie *n.*, natarcie *n.*, atak *m.*; den — aushalten wytrzymać atak; zum — übergehen przejść do ataku; napaść *f.*, zamach *m.*, targnięcie się *n*, pocisk *m.*; ich muss diesen — zurückweisen muszę odeprzeć tę napaść; — auf das Leben zamach na życie; die Tugend gegen =e schützen chronić cnotę przed pociskami; das ist ein — auf meine Ehre to jest targnięcie się na mój honor; wie der — so die Abwehr jaka napaść, taka obrona; rękojeść *f.*, trzonek *m.*, antaba *f.*; (w ślusarstwie) zęby *m.* w zasuwce zamku; (w tkactwie) zaczęcie tkaniny.

A'ngriffsschritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok *m.*, którym się idzie do ataku.

A'ngriffsbündnis, *sn.* =sses, *pl.* =e, przymierze *n.* zaczepne.

A'ngriffswaffe, *sf.* *pl.* =n, broń *f.* zaczepna.

A'ngriffsweise, *adv.* zaczepnie, wstępnym bojem.

A'n=grinsen, *va.* (haben) jemanden szczerzyć zęby do kogo.

Angst, *sf.* (*pl.* Ängste używa się bardzo rzadko) strach *m.*, niepokój *m.*; jmndm. — machen, jmndn. in — versetzen nabawić kogo strachu; sich vergebliche — machen niepotrzebnie się strachać, niepokoić; in tausend Ängsten w śmiertelnym strachu; um (für) jmndn. in — sein obawiać się o kogo.

Angst, *adi.* i *adv.* niespokojny, trwożny (z czasownikami sein, werden, machen); mir ist — jest mi trwożnie, jest mi straszno; mir wird — und bange strach mnie przejmuje; Sie machen mir — und bange nabawiasz mnie pan strachu.

A'ngstgeschrei, *sn.* =(e)s krzyk *m.* wskutek trwogi.

Ä'ngstig, *adi.* = ängstlich.

Ä'ngstigen, *va.* i sich *vr.* niepokoić, trwożyć, dręczyć, trapić; sich zu Tode — na śmierć się trwożyć, dręczyć; sich um jmndn. — obawiać się o kogo; er ängstigt sich unnöthig niepotrzebnie się trapi; die Gläubiger — ihn wierzyciele go trapią; das Gewissen ängstigt ihn sumienie go dręczy.

A'ngstkind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* kłopotliwe, dziecko, wymagające ciągłych starań, dziecko jedyne.

Ä'ngstlich, *adi.* trwożliwy, niespokojny, lękliwy, ostrożny, nieśmiały, skrupulatny; *adv.* trwożliwie, niespokojnie, lękliwie, ostrożnie, nieśmiało, skrupulatnie; mit =er Genauigkeit erzählen z skrupulatną dokładnością opowiadać; =es Gemüth trwożliwy umysł; =er Mensch człowiek nieśmiały, lękliwy; =es Gewissen lękliwe sumienie; =es Pferd płochliwy, trwożliwy koń; =e Sorgfalt, Reinlichkeit skrupulatny porządek, skrupulatna czystość; er sah sich — um obejrzał się ostrożnie, trwożliwie; seien Sie in unserer Gesellschaft nicht so — nie bądź pan w naszem towarzystwie tak nieśmiałym.

Ä'ngstlichkeit, *sf.* *pl.* =en, trwożliwość *f.*, lękliwość *f.*, przesadna ostrożność *f.*; skrupulatność *f.*

A'ngstruf, *sm.* =es, *pl.* =e, (A'ngstschrei *sm.*, =s, *pl.* =e) okrzyk *m.* trwogi.

A'ngströhre, *sf.* *pl.* =en, (wyraz żartobliwy) wysoki kapelusz *m.*, cylinder *m.*

A'ngstschweiß, *sm.* =es, zimny pot *m.*; der — trat ihm auf die Stirne zimny pot wystąpił mu na czoło; jmndm. den — vor die Stirne treiben przerazić kogo (napędzić komu strachu, tak że go aż zimny pot obleje).

A'n=gucken, *va.* (haben) jemanden, gapić się na kogo, oglądać kogo.

An=gürten, *va.* (haben) przypasać.

Angustatio'n, *sf. pl.* =en, zwężenie *n.*, ścieśnienie *n.*

A'nguß, *sm.* =es, *pl.* =güsse, sztuka *f.* dorobiona przez odlanie.

A'n=haben, *va.* hatte an, habe angehabt mieć na sobie; sie hatte rothe Strümpfe an miała na sobie czerwone pończochy; sie hatte ein neues Kleid an była w nowej sukni, miała na sobie nową suknię; einen Ring — mieć pierścień na palcu; den Hut — być w kapeluszu, mieć na głowie kapelusz; jmndm. etw. chcieć komu szkodzić, chcieć zdobyć nad kim przewagę; du kannst ihm nichts — nie możesz mu nic zarzucić, nie możesz dać mu rady; er will mir etw. — chce mnie pokonać, szuka sobie ze mną zaczepki; laß dir nichts — nie daj się, trzymaj się; sie wollten ihn in Verdacht bringen, konnten ihm aber nichts — chcieli podać go w podejrzenie, ale nie mogli go w niczem pochwycić.

A'n=hacken, 1) *vr.* (haben) sich an etw., przyczepić się do czego, wbić się w co; 2) *va.* (o ptakach) nadzióbać, naddzióbać (owoce itd.).

A'n=haften, *vn.* (haben) przylgnąć, trzymać się; das Pflaster will nicht — plaster odlepia się.

A'n=häkeln, *va.* (haben) dohaftować, dorobić przez haftowanie; = an=hacken; das Kleid hat sich an den Nagel angehäkelt suknia zaczepiła się o gwóźdź.

A'n=haken, *va.* (haben) hakiem przytwierdzić; na haku powiesić; sich — zahaczyć się, zaczepić się; das Schiff — okręt zarzuconym hakiem przytrzymać.

A'n=halftern, *va.* (haben) ein Pferd, konia za uzdę przywiązać.

A'n=halsen, *va.* (haben) einen Hund, wziąć psa na smycz.

A'nhalt, *sm.* =es, *pl.* =e, oparcie *n.*; er fand nirgends einen — nie znalazł nigdzie oparcia; zatrzymanie się *n.*; machen wir hier einen kleinen — zatrzymajmy się tu cokolwiek.

A'n=halten, hälst, hält, hielt an, habe angehalten 1) *va.* przytknąć, przyłożyć; das Gewehr an die Backe — przyłożyć strzelbę do twarzy; zatrzymać, wstrzymać; das Pferd — wstrzymać konia; den Wagen — zatrzymać wóz; eine Mühle — wstrzymać młyn; den Athem — wstrzymać oddech; einen Dieb — zatrzymać, schwytać złodzieja; er ist auf der Flucht angehalten worden przytrzymano go w ucieczce; halt an! trzymaj! łapaj! jmndn. zu etw. — przyzwyczajać, zaprawiać, przyuczać, przymuszać, przynaglać, skłaniać kogo do czego; seine Kinder zur Arbeit und Entbehrung — zaprawiać, przyzwyczajać dzieci do pracy i znoszenia niewygód; zur Erfüllung der Pflicht — przymuszać do wypełniania obowiązku; jmndn. zur Frömmigkeit — skłaniać, przynaglać, zaprawiać kogo do pobożności; jmndn. zur Erfüllung seiner Verbindlichkeiten — przymusić kogo do wypełnienia zobowiązań; zum Schadenersatz — pociągać do wynagrodzenia szkody; 2) *vn.* trwać, nie ustawać; der Regen hält an deszcz nie ustaje; der Brand hat 48 Stunden angehalten pożar trwał 48 godzin; es wird noch lange — bis er gesund wird długo jeszcze potrwa zanim przyjdzie do zdrowia; zatrzymać się, stanąć na miejscu; hier wollen wir — tu zatrzymamy się; der Wagen hielt an wóz zatrzymał się; nachdem er dieses gesagt, hielt er an to powiedziawszy przerwał mowę, zamilkł, zrobił przerwę w mówieniu; mit, in etw. — trwać w czem, nie ustawać w czem; du mußt in deiner Arbeit — musisz wytrwać w twej pracy; die ganze Nacht mit Bitten — całą noc błagać; bei jmndm. um etw. — starać się u kogo o co; um ein Mädchen — starać się o rękę panny; 3) *vr.* sich an etw. — trzymać się za co, czego; sich — powstrzymać, powściągnąć się.

A'nhalter, *sm.* =s, *pl.* —, (w hutnictwie) trzymacz *m.*, (robotnik trzymający pod kotłem młot w miejscu, gdzie drugi z góry kuje); trzymadło *n.*

Anhämie', *sf. pl.* =n, niedokrwistość *f.*, anemia *f.*

A'n=hämmern, *va.* (haben) przykuć młotem.

A'nhang, *sm.* =es, *pl.* =hänge, dodatek *m.*; — zu einem Buche dodatek do książki; im =e zum Testament w dodatku (w dodatkowem postanowieniu) do testamentu; zwolennicy, stronnicy (jako całość wzięci); sein — hat sich dagegen ausgesprochen jego stronnicy (stronnictwo) oświadczyli się przeciw temu; towarzyszące osoby *f.*, drużyna, towarzystwo *n.*; mit seinem ganzen — z całą swoją drużyną; (w górnictwie) zawiśnięcie na rękach na drągu.

A'n=hangen, 1) *vn.* hängst (hangst), hängt (hangt), hieng (hing) an, habe angehangen wisieć, być zawieszonym; an etw. na czem; jmndm. — być czyim stronnikiem, zwolennikiem; einer Partei — być przywiązanym do jakiego stronnictwa; einer Meinung — trzymać się jakiego zdania; dem Laster — ulegać złym nałogom; jmndm. wie eine Klette — trzymać się kogo jak kleszcz; 2) *va.* = an=hängen.

A'n=hängen, hängte (hieng) an, habe angehängt (angehangen) 1) *va.* zawiesić, przywiesić, przyczepić; das Kleid an die Wand — zawiesić suknię na ścianie; der Katze die Schelle — przyczepić, przywiesić kotowi dzwonek; dodać, przydać; einem Vertrag eine Bedingung — dodać do układu warunek; narzucić, wpakować; er hat mir einen

schlechten Wein angehängt narzucił mi złe wino; jmndm. etw. — wymyślić co na kogo, przylepić komu co; er hat ihm eins angehängt przylepił mu, dał mu w twarz; jmndm. einen Schimpf — ściągnąć na kogo hańbę, przypiąć komu łatkę; er weiß jedem was anzuhängen każdemu przypnie łatkę.

A'nhänger, *sm.* -s, *pl.* —, zwolennik *m.*, stronnik *m.*; ein eifriger — gorliwy zwolennik, żarliwy stronnik.

A'nhängig, *adi.* przynależny, należący; er kauft das Haus mit allem, was demselbem — ist kupuje dom z wszystkiemi przynależytościami; — sein być w toku; — machen wnieść, wszcząć, wytoczyć; die Sache ist bei Gericht — proces jest w toku; einen Proceß — machen wytoczyć proces.

A'nhänglich, *adi.* przywiązany, przychylny; er ist mir sehr — bardzo jest do mnie przywiązany, bardzo mi jest przychylny.

A'nhänglichkeit, *sf.* przywiązanie *n.*, przychylność *f.*; für jmndn. — haben być do kogo przywiązanym, być komu przychylnym.

A'nhängsel, *sn.* -s, *pl.* —, przyczepka *f.*, wisiorek *m.*; die — an der Uhr wisiorki (breloki) u zegarka.

A'n-harken, *va.* (haben) przygrabić, grabiami przygarnąć.

A'n-haspen (a'n-häspen), *va.* (haben) hakami przytwierdzić; eine Leiter — przytwierdzić drabinę.

A'nhau, *sm.* -es, *pl.* -e, narąb *m.*, (drzewo narąbane w lesie przygotowane do sprzedaży).

A'nhauch, *sm.* -es, *pl.* -e, chuchnięcie *n.*, powiew *m.*, tchnienie *n.*; — des Windes powiew wiatru; — der Blumen zalatująca woń kwiatów; — der Liebe tchnienie miłości.

A'n-hauchen, *va.* (haben) chuchać, owiewać; der Duft der Blüten haucht mich an owiewa mnie woń kwiatów; er hat die Scheiben angehaucht zachuchał szyby; die Farben sind wie angehaucht barwy wyglądają jakby nadmuchane.

A'n-hauen, *va.* hieb (haute) an, habe angehauen (angehaut) naciąć, nadrębać; die Bäume sind angehaut drzewa są nacięte; (w rzeźnictwie) einen Ochsen — rozrębywać wołu na części; den Fisch — rybę mocniej zahaczyć (na wędce).

A'n-häufeln, *va.* (haben) układać w małe kupki; die Erde an die Kartoffeln — okopywać ziemiaki.

A'n-häufen, *va.* i *vr.* (haben) nakładać kupami; die Erde um einen Baum — okopać drzewo; gromadzić; der Wind hat viel Sand angehäuft wiatr nagromadził, naniósł wiele piasku; Geld — składać, zbijać pieniądze; seine Schulden häufen sich an jego długi rosną; die Arbeit häuft sich an praca zalega.

A'nhäufung, *sf.* *pl.* -en, nagromadzenie *n.*, skupienie *n.*, zbieranie *n.*; — der Schätze nagromadzenie skarbów; die Krankheiten entstehen durch — böser Säfte choroby powstają przez nagromadzenie się złych soków.

A'n-heben, *va.* hob an (hub an), habe angehoben 1) wszcząć, zacząć; ein Lied — zanucić pieśń; einen Streit — wszcząć kłótnię; 2) *vn.* zacząć; er hob an und sprach zaczął mówić i rzekł; (przestarzała forma) es hebt sich an zaczyna się.

A'n-hefteln, *va.* (haben) haftkami przytwierdzić.

A'n-heften, *va.* (haben) przylepić, przypiąć, przybić, przymocować, przykleić, przyprawić, przyczepić; jmndn. ans Kreuz — przybić kogo do krzyża; eine Ankündigung — przylepić obwieszczenie; ein Band an den Hut — przypiąć, przymocować wstążkę do kapelusza; ein Blatt an ein Buch — kartkę do książki przylepić.

A'n-heilen, 1) *vn.* (sein) przyrość przez zagojenie się; 2) *va.* (haben) sprawić, by coś przez zagojenie przyrosło; er hat ihm die Nase angeheilt tak mu nos zagoił, że na nowo zrósł się z ciałem.

Anhei'm, *adv.* używane tylko w następujących złożeniach: 1) anhei'm-fallen *vn.* fällst, fällt, fiel a., ist anheimgefallen, jmndm. dostać się, przypaść komu, przejść w czyje ręce, stać się czyją własnością; sein ganzes Vermögen ist einem entfernten Verwandten anheimgefallen cały jego majątek dostał się dalekiemu krewnemu, przeszedł na dalekiego krewnego; das Haus fiel den Gläubigern anheim dom dostał się w ręce wierzycieli; 2) anhei'm-geben *va.* gibst, gibt, gab a., habe anheimgegeben, jmndm. etw., zdać co na kogo, zdać co na czyj sąd, pozostawić komu do rozstrzygnięcia; ich habe ihm die Entscheidung anheim gegeben zdałem na niego rozstrzygnięcie, pozostawiłem mu do rozstrzygnięcia; das bleibt dir anheimgegeben pozostawia się to twemu rozstrzygnięciu, twemu rozsądkowi; 3) anhei'm-stellen, *va.* (haben) = anheim-geben.

A'n-heimeln, *va.* (haben) przypominać dom; ihre Wohnung heimelt mich an pańskie mieszkanie przypomina mi dom; die ganze Umgebung heimelt mich an całe otoczenie wywiera na mnie swojskie wrażenie.

A'n-heiraten, *va.* (haben) osiągnąć co przez małżeństwo; ein angeheirateter Neffe siostrzeniec po mężu, po żonie.

A'nheischig, *adi.* używane tylko w zwrotach sich — machen, sich zu etw. — machen zobowiązać się, podjąć się czego.

A'n-helfen, hilfst, hilft, half an, habe angeholfen, *vn.* jmndm. dopomódz komu; jmndm. den Rock — dopomódz komu wdziać surdut.

Anhe'r, *adv.* tu, tutaj, dotąd.

A'n=herrschen, *va.* (haben) jmndn., krzyknąć na kogo z góry, w rozkazującym tonie przemówić do kogo.

A'n=hetzen, *va.* (haben) poszczuć psami; er hat den Hirsch angehetzt poszczuł jelenia; die Hunde — poszczuć, naszczuć psy (auf jmndn. na kogo); die Stiere — rozdrażnić byki, naszczuć byki na siebie; jemanden gegen jmndn. — podszczuć kogo przeciw komu.

A'nhetzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*) podszczuwacz *m.*, (podszczuwaczka *f.*).

A'n=heulen, (haben) 1) *va.* jmndn., wyć na kogo; 2) *vn.* angeheult kommen nadejść płacząc.

A'n=hexen, *va.* jmndm. etw., przez czary nabawić kogo czego; diese Krankheit muss mir jemand angehext haben musiał mnie kto oczarować, żem tej choroby dostał.

A'nhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozpoczęcie *n.* wyrębu.

A'nhöhe, *sf.* *pl.* =n, wzgórze *n.*

A'n=holen, *va.* (haben) ciągnąć ku sobie; (w żeglarstwie) die Taue — zaciągać liny; (w górnictwie) die Kübel — wyciągać do góry wiadra.

A'n=hören, (haben) 1) *va.* słuchać, posłuchać, przysłuchać się, wysłuchać; eine Predigt aufmerksam — wysłuchać uważnie kazania; dieser Vorschlag lässt sich — można o tem pomówić, to nie jest do odrzucenia; 2) *vr.* sich — słuchać się; dieses Lied hört sich gut an tej pieśni słucha się z przyjemnością.

A'nhörung, *sf.* *pl.* =en, przesłuchanie *n.*, wysłuchanie *n.*; nach — der Zeugen po wysłuchaniu świadków.

A'n=hüpfen, *vn.* (sein) przyskoczyć (do czego), nadejść w podskokach; die Kinder kommen angehüpft dzieci nadchodzą w podskokach.

Anili'n, *sn.* =s, *pl.* =e, anilina *f.* (barwnik anilinowy).

Anima'lisch, *adi* zwierzęcy; =e Nahrung mięsne pożywienie; =e Wärme ciepłota ciała zwierzęcego.

Animie'ren *va.* (haben) zachęcać, ożywiać, animować.

Animositä't, *sf.* *pl.* =en, zawziętość *f.*, namiętność *f.*; rozgoryczenie *n.*, animozya *f.*

A'nimo, *sn.* =s, ochota *f.*, es ist kein — vorhanden niema ochoty; (w handlu) pokup *m.*

A'nis, *sm.* *gen.* —, biedrzeniec *m.*, anyż *m.*; flacher — anyż płaski, anyżek *m.*; runder — anyż okrągły, anyż zwykły; Stern= anyż gwieździsty.

A'nisbrantwein, *sm.* =es, *pl.* =e, anyżówka *f.*, wódka *f.* anyżowa.

A'njagd, *sf.* *pl.* =en, (w myśliwstwie) miejsce *n.* gdzie psy wytropiły (opowiedziały) zwierza; rozpoczęcie polowania szczwalnego.

A'n=jagen, 1) *va.* (haben) popędzać; (w myśliwstwie) die Hunde auf den Hirsch — wypuścić psy za jeleniem; 2) *vn.* (sein) angejagt kommen pędem przybyć.

Anje'tzt, anje'tzo, *adv.* (przestarzałe) = jetzt.

A'n=jochen, *va.* (haben) zaprządz do jarzma.

A'n=kämmen, *va.* (haben) przyczesać.

A'n=kämpfen, *vn.* (haben) gegen etw., walczyć przeciwko czemu, z czem; gegen Vorurtheile — walczyć z przesądami.

A'n=karren, *va.* (haben) przywieźć na taczkach.

A'nkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, 1) kupno *n.* (t. j. kupienie); 2) zakupno *n.* (t. j. zakupione rzeczy).

A'n=kaufen, 1) *va.* (haben) kupić, zakupić, nakupić; ein Haus — kupić dom; er hat eine Menge unnützer Sachen angekauft nakupił mnóstwo niepotrzebnych rzeczy; 2) *vr.* sich wo — osiąść gdzie (kupiwszy dom, wieś itd.); er hat sich in Ungarn — kupił posiadłość na Węgrzech.

A'nkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, nabywca *m.*

A'nke, *sf.* *pl.* =n, 1) soszka *f.* w kozicy u pługa; 2) *sm.* pstrąg *m.* łososiowy.

A'n=kehren, *va.* (haben) przymieść do czego.

A'n=keilen, *va.* (haben) sklinować, klinami spoić; jemanden um etw. — żądać czego od kogo, naciągnąć kogo na co.

A'nker, *sm.* (*sn.*) =s, *pl.* —, 1) kotwica *f.*, kotew *f.*, kotwia *f.*; den — auswerfen zarzucić kotwicę; die Schiffe liegen vor — okręty stoją w porcie; den — lichten podnieść, wyciągnąć kotwicę; den — abkappen uciąć, oderznąć kotwicę; den — schleppen włóczyć kotwicę; den — angeln zachwycić kotwicę; er war sein letzter — był jego ostatnią ucieczką, ratunkiem; 2) ankier *m.* (miara do płynów około 37 litrów obejmująca); 3) ankra *f.* (klamra do wzmocnienia murów, do spajania drzewa itd.); 4) (u zegarmistrzów) wychwyt *m.*

A'nkerarm, *sm.* =es, *pl.* =e, ramię *n.* kotwicy, łapa *f.* kotwiczna.

A'nkerauge, *sn.* =s, *pl.* =n, ucho *n.* kotwicy.

A'nkerbalken, *sm.* =s, *pl.* —, drąg *m.* u kotwicy.

A'n=kerben, *va.* (haben) zakarbować, zaznaczyć karbami; ich werde es dir — popamiętam ci.

A'nkerfest, *adi.* kotwiczny, mogący utrzymać się na kotwicy.

A'nkerfütterung, *sf.* *pl.* =en, obicie *n.* z desek okrętu w miejscu, gdzie zarzuca się kotwica.

A'nkergeld, *sn.* =es, *pl.* =er, kotwiczne *n.*, opłata *f.* za prawo zarzucania kotwicy.

A'nkergrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, miejsce *n.* odpowiednie do zarzucania kotwicy.

A'nkerhaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.* kotwicowy; szyja *f.* kotwicy.

A'nkerknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kotwicznik *m.*

A'nkerlos, *adi.* pozbawiony kotwicy.

A'n=kern, 1) *vn.* (haben) zarzucić kotwicę; ankrować, spoić ankrami; nach etw. — polować na co, ubiegać się o co; 2) *va.* zapomocą kotwicy schwycić; ein Schiff — schwycić okręt.

A'nkerseil, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* kotwiczna, kiersztak *m.*

A'nkeruhr, *sf. pl.* =en, zegarek *m.* z wychwytem, zegarek na ankrze, ankier *m.*

A'nkerwinde, *sf. pl.* =n, winda *f.* do podnoszenia kotwicy.

A'nkerwurz, *sf. pl.* =en, (rośl.) kosaciec *m.* błotny.

A'n=ketteln, *va.* (haben) przywiązać na łańcuszku; einen Papagei — papugę na łańcuszku przywiązać.

A'n=ketten, *va.* (haben) uwiązać na łańcuchu, przykuć; einen Häftling — przykuć więźnia; einen Hund — uwiązać psa na łańcuchu.

A'n=keuchen, 1) *va.* (haben) jmndn., dychać na kogo; 2) *vn.* (sein) angekeucht kommen nadejść zadyszany.

A'n=kirren, *va.* (haben) obłaskawiać, przynęcać.

A'n=kitten, *va.* (haben) kitem przylepić, przykitować.

A'nklagbar, *adi.* mogący być zaskarżonym.

A'nklage, *sf. pl.* =n, 1) oskarżenie *n.*; die — erheben wnieść oskarżenie (nie zaś obwinienie = Beschuldigung); 2) doniesienie *n.*, zaskarżenie *n.*; 3) pismo *n.* zawierające oskarżenie (= Anklageact).

A'nklageact, *sm.* =es, *pl.* =e, akt *m.* oskarżenia, oskarżenie *n.*; den — einbringen wnieść akt oskarżenia.

A'nklagebank, *sf. pl.* =bänke, ława *f.* oskarżonych; auf die — kommen dostać się na ławę oskarżonych.

A'n=klagen, *va.* (haben) oskarżyć, zaskarżyć; jmndn. vor Gericht — zaskarżyć kogo do sądu; jmndn. des Diebstahls — zaskarżyć kogo o kradzież; obwiniać, robić wyrzuty; jmndn. der Nachlässigkeit — wyrzucać komu niedbalstwo; sein Gewissen klagt ihn an sumienie mu wyrzuca.

A'nkläger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf*) oskarżyciel *m.* (oskarżycielka *f.*); der öffentliche — oskarżyciel publiczny, (w kryminalistyce) prokurator *m.* państwa; Priva't= oskarżyciel prywatny.

A'nklagerede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* oskarżająca, oskarżenie *n.*

A'nklägerisch, *adi.* oskarżający; lubiący oskarżać.

A'nklageschrift, *sf. pl.* =en, = Anklageact.

A'nklagestand, *sm.* =es, (=zustand) stan *m.* oskarżenia; jmndn. in — versetzen postawić kogo w stan oskarżenia, wnieść przeciw komu oskarżenie.

A'n=klammern, (haben) 1) *va.* klamrami przytwierdzić; 2) *vr.* sich an etw. — czepiać się czego, mocno się czego uchwycić; sich an jmndn. — czepiać się kogo, narzucać się komu.

A'nklang, *sm.* =es, *pl.* =klänge, 1) dźwięk *m.* (powstający z uderzenia o siebie dwóch przedmiotów); der — der Gläser dźwięk (brzęk) szklanek; 2) dźwięk początkowy; 3) zgodny dźwięk, akord *m.*, równe brzmienie *n.* liter, alliteracya *f.*; 4) podobieństwo *n.* (w muzyce); diese Musik hat viele =klänge aus älteren Opern ta muzyka przypomina wiele dawniejszych oper; 5) uznanie *n.*, powodzenie *n.*; — finden znaleźć uznanie; doznać powodzenia; das Buch fand keinen — książka nie podobała się.

A'n=klappern, *vn.* (sein) (z kommen) der Storch kommt angeklappert bocian nadchodzi klekocąc.

A'n=klatschen, *va.* (haben) przylepić, przytwierdzić (ręką).

A'n=kleben, (haben) 1) *va.* przylepić, nalepić; 2) *vn.* tkwić; być wkorzenionym; dieses Laster klebt ihm von Jugend auf an ta wada tkwi w nim od młodości; być przylepionym; das Papier klebt an die Wand an papier przylepiony jest do ściany.

A'n=klecksen, (a'n=klecken) *va.* (haben) nabazgrać, namazać; źle pomalować.

A'n=kleiden, *va.* i *vr.* (haben) ubierać, ubrać; jmndn. kogo; sich — ubierać się.

A'nkleidezimmer, *sf. pl.* —, pokój *m.* do ubierania się, garderoba *f.*, gotowalnia *f.*

A'n=kleistern, *va.* (haben) klajstrem przylepić.

A'n=klemmen, *va.* (haben) mocno przycisnąć; jmndn. an die Wand — przycisnąć kogo do ściany.

A'n=klingen, 1) *vn.* klang an, habe (bin) angeklungen zadzwonić, zadźwięczeć; die Glocken klingen an dzwony zadźwięczały, odezwały się; zgodnie zabrzmieć (z innymi tonami); być w dźwięku podobnym; diese Melodie klingt an ein bekanntes Volkslied an ta melodya przypomina znaną pieśń ludową; 2) *va.* (haben) zadzwonić, zadźwięczyć; die Gläser — uderzyć w szklanki (także *vn.* mit den Gläsern — trącić się szklankami); eine Saite — uderzyć w strunę; etw. klingt mich an coś mi w uszach zadźwięczało.

A'n=klopfen, 1) *vn.* (haben) zapukać, zastukać; an die Thür — zapukać do drzwi; bei jmndm. — pytać, badać kogo ostrożnie; ich habe vergebens überall angeklopft nadaremnie szukałem wszędzie pomocy; 2) *va.* ubić, uklepać.

A'nklopfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pukający do drzwi; 2) młotek *m.* do pukania zawieszony u drzwi.

A'n=knallen, 1) *va.* (haben) trzasnąć z bicza; die Pferde — trzaskając biczem popędzać konie; 2) *vn.* (sein) angeknallt kommen zajechać, trzaskając z bicza.

A'n=knebeln, *va.* (haben) przywiązać, przykrępować.

A'n=kneipen, 1) *va.* i *vr.* (haben) uchwycić obcęgami (albo palcami); die Krebse kneipen sich an raki chwytają się nożycami; 2) *vn.* sich, upić się; er ist angekneipt upił się.

An=knöpfen, *va.* (haben) zapiać na guziki.

An=knüpfen, 1) *va.* (haben) przywiązać; jmndn. an den Galgen — powiesić kogo; przyłączyć, przydać, dokleić; einen Briefwechsel mit jmndm. — nawiązać z kim korespondencyę; ein Gespräch — zagaić, nawiązać rozmowę; Verbindungen — nawiązać stosunki; eine Bekanntschaft wieder — odnowić znajomość; 2) *vn.* an etw. — nawiązać do czego; anknüpfend an seine Rede erzählte ich .. nawiązując do jego mowy opowiedziałem; mit jmndm. — nawiązać z kim stosunek.

An'knüpfungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* wyjścia.

An=knurren, *va.* (haben) warczyć na kogo; der Hund knurrt mich an pies warczy na mnie; er knurrt mich den ganzen Tag an cały dzień zrzędzi na mnie.

An=kommen, *vn.* 1) kam an, bin angekommen przybyć; nadejść, nadjechać; der Brief ist angekommen list nadszedł; ich bin an Ort und Stelle angekommen przybyłem na miejsce, stanąłem na miejscu; ich bin in Warschau angekommen przybyłem do Warszawy; 2) bei jmndm. — być przez kogo przyjętym, uzyskać co u kogo; ich konnte bei ihm nicht — nie mogłem dostać się do niego; man kann ihm nicht — nie można mu dać rady, nie można go schwytać; bei mir kommt er damit nicht an u mnie nic tem nie uzyska (nie wskóra); ich bin mit meiner Bitte nicht angekommen prośba moja nie została wysłuchaną; bei jmndm. übel — być przez kogo źle przyjętym; mit dieser Bitte würde ich bei ihm übel — źlebym się wybrał do do niego z tą prośbą; da bin ich schön angekommen a tom się dopiero wybrał! 3) znaleźć pomieszczenie, umieścić się; er ist gut angekommen dobrze się umieścił, dobry los mu się zdarzył; 4) zależeć; die Sache kommt nur auf ihn an sprawa zależy tylko od niego; darauf kommt es eben an o to właśnie idzie; es kommt viel darauf an wiele od tego zależy; es kommt mir darauf nicht an nic mi na tem nie zależy, nie idzie mi o to; es kommt darauf an (jako odpowiedź wymijająca na zapytanie lub prośbę) obaczymy, niekoniecznie; es kommt mir auf einen Tag nicht an nie rozchodzi mi się o jeden dzień; 5) es auf etw. — lassen spróbować, zaryzykować co; es kommt bloß auf den Versuch an nie zawadzi spróbować ich will es darauf — lassen spróbuję, zaryzykuję, niech się stanie, co chce; 6) nachodzić, ogarniać; der Schlaf kommt mich an sen mnie nachodzi; die Furcht kommt mich an ogarnia mnie trwoga; die Reue kommt dich zu spät an po niewczasie przychodzi ci skrucha; was kommt dich an? co ci do głowy przychodzi? co cię napada? es kommt mir leicht an łatwo mi to idzie.

An'kömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, przybysz *m.*, nowo przybyły *m.*

An=köpfen, *va.* (haben) eine Nadel, główkę do szpilki przyprawić.

An=koppeln, *va.* (haben) sprządz, związać; die Hunde — zesforować, zesmyczyć psy; die Waggons — sprządz, sprzęgnąć wagony.

An=krächzen, jmndn., *va.* (haben) skrzeczeć na kogo.

An=krähen, jmndn., *va.* (haben) piać na kogo.

An=krallen, *va.* i *vr.* (haben) uchwycić szponami; sich — an etw. wbić się w co szponami.

An=kränkeln, *va.* (haben) nabawić choroby (przez dotknięcie, przez oddech); von des Gedankens Blässe angekränkelt sein stracić równowagę przez rozmyślanie, być dotkniętym bladością myśli.

An=kreiden, *va.* (haben) kredą naznaczyć; er ist tief angekreidet siedzi w długach po uszy.

An=kreischen, *va.* (haben) jmndn., wrzeszczeć na kogo.

An=kreuzen, *va.* (haben) krzyżykiem naznaczyć.

An=kriechen, 1) *vn.* (sein) przyczołgać się (angekrochen kommen); 2) *va.* jmndn. — przyczołgać się do kogo, obleźć kogo; die Würmer haben mich angekrochen robaki oblazły mnie.

An=kriegen, *va.* (haben) wzuć, wdziać; den Rock — wdziać surdut; die Stiefel — wzuć buty; jmndn. — (einholen) dogonić kogo; jmndn. zu etw. — skłonić, spowodować kogo do czego.

An=kündigen, *va.* (haben) ogłosić, obwieścić, oznajmić, zapowiedzieć, zwiastować; einen Ausverkauf — ogłosić wyprzedaż; das Todesurtheil — obwieścić wyrok śmierci; einen Feiertag — zapowiedzieć święto; der heutige Abend kündigt einen schönen Tag an dzisiejszy wieczór zwiastuje piękny dzień.

An'kündiger, *sm.* =s, *pl.* —, zwiastun *m.*, ogłosiciel *m.*

An'kündigung, *sf.* *pl.* =en, ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.*, oznajmienie *n.*, zapowiedź *f.*

An'kunft, *sf.* przybycie *n.* (przyjazd *m.*, nadejście *n.*); meine — in Wien mój przyjazd do Wiednia; meine — in der Stadt przybycie moje do miasta. (Przy ankommen i Ankunft Niemiec pyta wo? nie wohin? i kładzie in z 3. przypadk., nigdy zaś in z 4. przypadk. albo nach.)

An'kunftshalle, *sf.* *pl.* =n, wiata *f.* przyjazdowa, przyjezdnia *f.*

An'kunftsstation, *sf.* *pl.* =en, stacya *f.* przyjezdna; stacya końcowa.

An=kuppeln, *va.* (haben) = an=koppeln.

Ankylo'se, *sf.* *pl.* =n, sztywność *f.*, zrośnięcie *n.* stawów.

An=lächeln, *va.* (haben) jemanden uśmiechać się do kogo; das Glück lächelte mich an szczęście mi się uśmiechnęło.

An=lachen, *va.* (haben) jemanden śmiać się do kogo.

An'lage, *sf. pl.* -n, 1) założenie *n.*; umieszczenie *n.*, lokacya *f.*, wkład *m.* (kapitału); dieses Haus bietet eine gute — für Ihr Capital ten dom nastręcza korzystne umieszczenie dla pańskiego kapitału; er begann das Geschäft mit einer — von 10000 Rubeln rozpoczął interes z wkładem 10000 rubli; 2) założenie *n.*, układ *m.*, plan *m.*, rozkład *m.*; die — einer Fabrik założenie, układ fabryki; die — eines Gartens założenie ogrodu; die — eines Buches rozkład książki, eines Bildes układ obrazu; 3) plantacya *f.* (spacerowa), ogród *m.* (spacerowy; die Stadt ist von schönen -en umgeben miasto otoczone jest pięknemi plantacyami; 4) (w stylu biurowym) załącznik *m.*, alegat *m.*; 5) (przy strzelbie) przykład *m.* (część, która się przykłada do policzka); 6) odsep *m.*, odsepisko *n.*, przymulisko *n.*, grunt *m.* przymulony; 7) usposobienie *n.*, zdolność *f.*, talent *m.*, pociąg *m.*, skłonność *f.*; er hat eine gute — zum Zeichnen ma talent do rysunków; er hat nur mittelmäßige -en posiada tylko mierne zdolności; er hat eine — zum Kartenspiel ma pociąg (żyłkę) do kart; er hat die — zur Schwindsucht ma skłonność do suchot.

An'lagecapital, *sn.* -s, *pl.* -ien, kapitał *m.* zakładowy, kapitał pierwotny.

An'lände *sf. pl.* -n, brzeg *m.*, do którego przybić można.

An'n-landen, *vn.* (sein) przybić, dostać się do lądu.

An'n-langen, 1) *vn.* (sein) przybyć, dojść, dostać się; der Brief ist angelangt list doszedł; 2) *va.* (haben) dotyczyć, tyczyć się = anbelangen.

An'n-lappen, *va.* (haben) przyłatać.

An'n-laschen, *va.* (haben) (w leśnictwie) nacechować drzewa młotkiem; w (szewstwie) przyszyć ucha do butów.

An'lass, *sm.* -es, *pl.* lässe, 1) powód *m.*, sposobność *f.*, przyczyna *f.*, (okazya *f.*); zu etw. — geben dać do czego powód, stać się przyczyną czego; zum Tadel — geben dać powód do nagany; von etw. — nehmen skorzystać ze sposobności; ohne allen — bez żadnego powodu; 2) (przestarzałe = Anschein) pozór; 3) napuszczenie *n.*, wpuszczenie *n.*; der — des Wassers in den Teich napuszczenie wody do stawu.

An'n-lassen, lässest, läßt, ließ an, habe angelassen, 1) *va.* (= an jem. lassen) zastawić, nie zdjąć, nie ściągnąć; lassen Sie den Rock an nie zdejmuj pan surduta; man ließ ihm nicht einmal das Hemd an ani koszuli na nim nie zostawiono; napuścić; napełnić; den Teich — napełnić staw; dopuścić, spuścić; die Hunde ans Wild — dopuścić psy do zwierzyny, spuścić psy na zwierzynę; die Springbrunnen — puścić wodotryski; die Mühle — puścić młyn (wodny); eine Maschine — puścić w ruch maszynę; (w hutnictwie) das Eisen — wygrzewać, wypalać żelazo; 2) *vr.* sich, przedstawiać się, rozpoczynać się, mieć się; das Haus läßt sich gut an dom zaczyna dobrze się przedstawiać; die Sache läßt sich gut an sprawa dobrze się rozpoczyna; es läßt sich zum Krieg an ma się ku wojnie; er läßt sich schlecht an źle rozpoczyna.

An'läßlich, *adv.* z powodu, przy sposobności; — dieses Unfalls (aus Anlass d. U.) z powodu tego nieszczęścia.

An'n-latschen, *vn.* (sein) (angelatscht kommen) przyleźć; da kommt er in Pantoffeln angelatscht oto nadłazi w pantoflach.

An'lauf, *sm.* -es, *pl.* -läufe, 1) rozpęd *m.*, zapęd *m.*; einen — nehmen rozpędzić się; die Sache ist ihm gleich vom ersten — gelungen rzecz udała mu się od razu, od pierwszego zapędu; 2) napływ *m.*; der — des Wassers napływ wody; 3) natarcie *n.*, napad *m.*; der Feind nahm einen heftigen — nieprzyjaciel gwałtownie natarł; 4) (w myśliwstwie) viel — haben napotkać wiele zwierzyny; 5) (w budownictwie) opływek *m.* dolny.

An'n-laufen, läufst, läuft, lief an, bin angelaufen, I. *vn.* 1) rozpędzić się, puścić się w bieg; angelaufen kommen nadbiedz; die Pferde — lassen rozpędzić konie; eine Maschine — lassen puścić w ruch maszynę; 2) gegen etw. — w biegu uderzyć o co; mit dem Kopfe gegen die Wand — biegnąc uderzyć głową o ścianę; übel — wykierować się (doznać zawodu); er hat ihn schön — lassen pięknie go wykierował; es läuft gegen meine Grundsätze an sprzeciwia się moim zasadom; 3) einen Hafen — zawinąć do portu; 4) spuchnąć, obrzęknąć; das Gesicht ist angelaufen twarz spuchła; die Füße sind angelaufen nogi obrzękły; die Zinsen sind angelaufen procenta narosły; 5) wznosić się, posuwać się ku górze; die Bergleute laufen an górnicy posuwają się ku górze; 6) die Mauer läuft an mur jest pochodzisty, stoczysty; 7) powlec się czem na powierzchni, zapotnieć; zajść parą, butwieć, nadpsuć się, spleśnieć, zaśniedzieć; die Fenster, die Brillen sind angelaufen okna, okulary zapotniały, zaszły parą; das Papier ist angelaufen papier zbutwiał; das Fleisch ist angelaufen mięso nadpsuło się; das Obst ist angelaufen owoce spleśniały; das Eisen ist angelaufen żelazoześniedziało; ein Glas schwarz — lassen zaczernić szkło; II. *va.* jemanden — nachodzić kogo, narzucać się komu.

An'laut, *sm.* (e)s, *pl.* -e, początek wyrazu; im — z początku (wyrazu).

An'n-läuten, *vn.* (haben) zadzwonić.

An'n-legen, I. *va.* (haben) 1) przyłożyć, położyć co przy czem, przystawić, nałożyć,

podłożyć, włożyć, oprzeć; eine Leiter an die Mauer — przystawić drabinę do muru; einen Säugling an die Brust — przyłożyć dziecię do piersi; Hand — an eine Arbeit przyłożyć rękę do pracy; Holz — nałożyć drzewa; Feuer — podłożyć ogień; jemandem Ketten — włożyć na kogo kajdany, zakuć kogo w łańcuchy; jmndm. Handschellen — włożyć komu łańcuszki na ręce; den Kopf an jmndn. — oprzeć się głową o kogo; dem Pferde einen Zaum — włożyć uzdę na konia; einen Hund — uwiązać psa; einen Rasenden — ubezwładnić, związać obłąkanego; das Gewehr — przyłożyć strzelbę do policzka; das Gewehr auf jmndn. — celować na kogo; Trauer — przywdziać żałobę; ein Kleid — wdziać suknię; das Schwert anlegen przypasać szablę; ein Fass — pobić beczkę (obręczami); 2) założyć co, utworzyć, zaprowadzić, przygotować; einen Garten — założyć ogród; eine Fabrik — założyć fabrykę, eine Schule — zaprowadzić, założyć szkołę; es auf etw. — przygotować, ułożyć co w jakim celu; Alles war darauf angelegt, mich ins Unglück zu stürzen wszystko było ukartowane, ażeby pogrążyć mnie w nieszczęście; 3) umieścić (ulokować); er hat sein Geld gut angelegt dobrze umieścił swoje pieniądze; 4) ułożyć co; einen Plan — ułożyć plan; 5) eine Steuer — wprowadzić, zorganizować podatek; die Regierung hat die Einkommensteuer angelegt rząd wprowadził podatek dochodowy; die Steuer ist mir zu hoch angelegt worden nałożono na mnie za wielki podatek; (w myśliwstwie) die Treiber — wstawić ludzi do obławy; (w handlu) einen Preis — ofiarować cenę; (w malarstwie) die Farben — nakładać farby; den Rocken — nawijać kądziel; II. *vn.* (haben) (w żeglarstwie) stanąć przy brzegu, obrać sobie stanowisko; bei einem Schiffe — przytknąć się do okrętu; III. *vr.* sich, położyć się przy czem; das Kind legt sich an die Brust an dziecko kładzie się do piersi; przylegać do czego; die Speise legt sich an den Topf an potrawa przylega do garnka; der Umschlag legt sich schlecht an okład źle przylega; sich mit jmndm. — (przestarzałe) wdać się z kim.

An'leger, *sm.* =s, *pl.* —, przykładacz *m.*, nakładacz *m*; =in *sf. pl.* =innen, przykładaczka *f.*, nakładaczka *f.*

An'legeschloss, *sm.* =es, *pl.* =schlösser, kłódka *f.*

An'legeseil, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* do przywiązania tratwy, czółna itd.

An'=leh(e)n, *sn.* =s, *pl.* —, = Anleihe.

An'lehne, *sf. pl.* =n, poręcz *f.*

An'=lehnen, *va.* i *vr.* oprzeć; das Brett an die Wand — oprzeć deskę o ścianę; die Thür — przymknąć drzwi; sich an etw. — oprzeć się o co; das Haus lehnt sich an den Wald an dom opiera się o las, przytyka do lasu.

An'lehnung, *sf. pl.* =en, oparcie *n.*, nirgends eine — finden nie znaleźć nigdzie oparcia.

An'=lehren, *va.* (haben) jemandem etw., nauczyć kogo czego.

An'leihe, *sf.*, *pl.* =n, pożyczka *f.*; eine — machen zaciągnąć pożyczkę; öffentliche — publiczna pożyczka; freiwillige — dobrowolna pożyczka.

An'=leimen, *va.* (haben) przykleić.

An'leit(e), *sf. pl.* =en, (w sądownictwie) sprawdzenie *n.* na miejscu przez komisyę.

An'=leiten, *va.* (haben) 1) uczyć, naprowadzić, prowadzić, kierować; jmndn. zum Guten (zum Bösen) — naprowadzić kogo na dobrą (złą) drogę; 2) den Hopfen — przywiązać chmiel do tyczek.

An'leiter, *sm.* =s, *pl.* —, przewodnik *m.*, doradca *m.*; er war mein — dazu on mnie do tego namówił, on mnie tego wyuczył.

An'leitung, *sf. pl.* =en, nauczenie *n.*, kierownictwo *n.*; zu etw. die — geben nauczyć czego, kierować czem; (jako tytuł książki) — zur Erlernung der französischen Sprache zbiór *m.* prawideł do wyuczenia się języka francuskiego; podręcznik *m.* języka francuskiego.

An'=lernen, 1) *va.* (haben) nauczyć się (= erlernen); 2) = an=lehren; jmndn. zu etw. — wyuczyć kogo czego.

An'=liebeln, *va.* (haben) jmndn., rzucać na kogo miłosnym wzrokiem, umizgać się do kogo.

An'=liegen, *vn.* lag an, habe angelegen, 1) przylegać; sein Garten liegt an den meinigen an jego ogród przylega do mego ogrodu; die anliegende Gegend przyległa okolica; 2) przystawać, dobrze leżeć; das Kleid liegt glatt an suknia dobrze leży; knapp anliegende Handschuhe ciasno przystające rękawiczki; 3) jmndm. — nalegać na kogo; 4) dem Wild — czatować na zwierzynę; 5) w pewnym kierunku sterować; nach Nord — sterować na północ; nach London anliegendes Schiff okręt przeznaczony do Londynu.

An'liegen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) życzenie *n.*, prośba *f.*, interes *m.*; ich habe an Sie ein dringendes — mam do pana pilną prośbę; was ist Ihr — an mich? jaki interes masz pan do mnie? 2) (bez) *pl.* przyleganie *n.*

An'liegend, *adi.* przylegający, przyległy, sąsiedni; przystający.

An'liegenheit, *sf. pl.* =en, = Angelegenheit.

An'=lispeln, *va.* (haben) jmndn., szeptem do kogo mówić; der Wind lispelt uns an wiatr ku nam szeleści.

An'=loben, *va.* (haben) jemandem etw., chwalić komu co.

An-locken, *va.* (haben) wabić, nęcić, zachęcać; jmndn. durch Geschenke — nęcić kogo podarunkami; das schöne Wetter lockt mich an piękna pogoda wabi mnie.

An'lockend, *adi.* nęcący, powabny.

An'locker, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) wabiciel *m.* (wabicielka *f.*).

An'lockung, *sf.* *pl.* -en, wabienie *n.*, nęcenie *n.*

An'lockungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, wabik *m.*, przynęta *f.*

An'lodern, *vn.* (haben) otoczyć płomieniami; die Flammen lodern den Baum an płomienie ogarniają drzewo.

An-löthen, *va.* (haben) przylutować

An-lügen, *va.* log an, habe angelogen, jmndn., okłamać kogo; jmndm. etw. — zmyślić co na kogo, oczernić kogo.

An-machen, *va.* (haben) 1) przyprawić, przytwierdzić; die Sohle an den Schuh — przytwierdzić podeszwę do trzewika; 2) rozrobić; den Kalk — rozrobić (ugasić) wapno; den Teig — rozczynić ciasto; das Mehl mit Eiern — rozrobić, zaczynić mąkę jajami; den Salat — przyprawić sałatę; 3) przyprawić (w znaczeniu sfałszować); den Wein — sfałszować wino; 4) das Feuer — rozniecić ogień.

An-mahnen, *va.* (haben) jmndn. an etw., przypominać komu co.

An-malen, *va.* (haben) namalować, wymalować; sich das Gesicht schwarz — zaczernić sobie twarz; etw. an etw. — domalować co do czego.

An'marsch, *sm.* -es, *pl.* -märsche, zbliżanie się (w marszu); das Regiment ist im — pułk zbliża się, maszeruje; beim — des Feindes przy zbliżeniu się nieprzyjaciela.

An-marschieren, *vn.* (sein) zbliżać się w marszu, nadciągać; die Soldaten kommen anmarschiert żołnierze nadchodzą (maszerując).

An-maschen, *va.* (haben) die Netze, nawlóczyć sieci.

An-maßen, *vr.* (haben) sich etw., przywłaszczyć sobie, rościć sobie; sich ein Recht — rościć sobie prawo; sich als Ruhm — uważać sobie za sławę; sich ein Urtheil über etw. — pozwalać sobie na sąd o czem; sich geistliche Verrichtungen — bezprawnie spełniać funkcye duchowne; sich etwas zu thun — odważyć się na co (bezprawnie), porwać się na co; ich maße mir nicht an, Sie überzeugen zu wollen nie porywam się na to, by pana przekonać, nie kuszę się przekonać pana.

An'maßend, *adi.* (i *part.*) zarozumiały, pretensyonalny (arrogancki), wyniosły; -es Betragen zachowanie się pełne zarozumiałości (aroganckie).

An'maßlich, 1) = anmaßend; 2) przywłaszczony, rzekomy; -es Recht rzekome (uzurpowane) prawo.

An'maßung, *sf.* *pl.* -en, 1) zarozumiałość *f.*, nieusprawiedliwione wymaganie *n.*, (arrogancya *f.*); 2) przywłaszczenie *n.* (uzurpacya *f.*).

An'maßungsvoll, *adi.* pełen zarozumiałości.

An-mästen, *va.* (haben) wypaść, utuczyć; ein Schwein, einen Ochsen — wypaść wieprza, wołu; sich ein Bäuchlein — zarobić sobie na brzuszek, wypaść się.

An-mauern, *va.* (haben) przymurować; domurować; wie angemauert auf dem Platze stehen stać na miejscu, jak przykuty; er blieb bei seinem Anblick wie angemauert stehen ujrzawszy go, stanął jak wryty.

An-maulen, *va.* (haben) jmndn., krzywić się na kogo, dąsać się na kogo.

An-melden, *va.* (haben) zameldować, zgłosić; sich bei jemandem — lassen zameldować się u kogo; ein neugeborenes Kind zur Taufe — zgłosić do chrztu nowonarodzone dziecię; Waren zur Verzollung — zgłosić (deklarować) towary do oclenia.

An'meldung, *sf.* *pl.* -en, zameldowanie *n.*, zgłoszenie *n.*

An-mengen *va.* (haben) przymieszać, zmieszać; das Futter mit Spreu — zmieszać paszę z plewą.

An-merken, *va.* (haben) 1) jmndm. etw, zauważać, poznać, pomiarkować co po kim; ich habe es Ihnen gleich angemerkt natychmiast poznałem po panu; man merkt ihm die gute Erziehung an poznać po nim dobre wychowanie; man merkt ihm seine Heimat an poznać po nim, skąd pochodzi; 2) zaznaczyć, zanotować, zapisać, zakarbować; die Preise sind auf jedem Stück angemerkt ceny zanotowane są na każdym kawałku; die Possen werde ich Ihnen anmerken tego figla zapamiętam panu.

An'merkenswert, *adi.* godzien zanotowania, zapisania, zapamiętania.

An'merkung, *sf.* *pl.* -en, 1) zapisanie *f.*, zanotowanie *n.*; 2) uwaga *f.*; erklärende — objaśnienie *n.*, objaśniająca uwaga; die -en zu diesem Werke sind sehr belehrend uwagi (objaśnienia) do tego dzieła są bardzo pouczające; przypisek *m.*, notatka *f.*

An'merkungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, odsyłacz *m.*

An-messen, *va.* 1) namierzać; jmndm. einen Rock — przymierzyć komu surdut, brać miarę na surdut; 2) zastosować (do czego); die Ausgaben den Einnahmen — zastosować wydatki do przychodu.

An-mischen, *va.* (haben) = an-mengen.

An-munden, *va.* (haben) (w gimnastyce) ustami dotknąć się drąga, (na którym się jest zawieszonym).

An'muth, *sf.* powab *m.*, przyjemność *f.*, słodycz *f.*, (gracya *f.*); das Mädchen ist voll — dziewczyna posiada wiele powabu; die — des Lebens przyjemność życia; mit — tanzen tańcować zgrabnie, z gracyą.

An-muthen, *va.* (haben) 1) jmndm. etw., wymagać czego od kogo, = zumuthen; 2) die Sache muthet mich an

rzecz ma dla mnie wiele powabu, podoba mi się.

A'nmuthig, *adi.* miły, przyjemny, powabny; =e Gegend powabna okolica; =es Mädchen miła dziewczyna; *adv.* mile, przyjemnie, powabnie.

A'nmuth(s)los, *adi.* bez powabu.

A'n=nageln, *va.* (haben) przybić gwoździami; wie angenagelt zu Pferde sitzen siedzieć na koniu jak ulany; er blieb wie angenagelt stehen stanął, jak wryty.

A'n=nagen, *va.* (haben) nadgryźć.

A'n=nähen, *va.* (haben) przyszyć.

A'n=nähern, *va.* i *vr.* (haben) zbliżyć (się), przybliżyć (się), an jmndn., an etw. do kogo, do czego.

A'nnäherung, *sf. pl.* =en, zbliżenie *n.* się; bei — des Feindes ze zbliżeniem się nieprzyjaciela; (w matematyce) przybliżenie *n.*, (aproksymacya *f.*).

A'nnäherungsweise, *adv.* w przybliżeniu.

A'nnahme, *sf. pl.* =n, 1) przyjęcie *f*; — eines Geschenkes przyjęcie podarunku; — eines Wechsels akceptacya *f.* weksla; 2) biuro *n.* nadawcze (gdzie się przyjmuje listy, pakiety itd.); 3) przyjęcie kogo lub czego za co; — an Kindesstatt przyjęcie za własne dziecko, adoptacya *f.*; — eines Bedienten przyjęcie służącego; — eines Theaterstückes przyjęcie sztuki teatralnej (do grania); — des Königstitels przyjęcie tytułu królewskiego; 4) przypuszczenie *n.* (supozycya *f.*); gesetzliche — przypuszczenie (fikcya *f.*) ustawowe (-a).

Anna'len, *sf. pl.* (bez *sing.*) roczniki *m.* historyczne, kroniki *f.*, annały *m. pl.*

Annali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kronikarz *m.*

A'n=nässen, *va.* (haben) zwilżyć.

Anna'ten, *sf. pl.* (bez *sing.*) danina *f.* przez nowych biskupów papieżowi składana.

An=nectie'ren, *va.* (haben) anektować, przywłaszczyć sobie, zająć; ein annectiertes Land zajęty, anektowany kraj.

A'nnehmbar, *adi.* coś, co przyjąć, na co się zgodzić można, do przyjęcia, dość korzystny; =e Bedingungen znośne warunki.

A'n=nehmen, nimmst, nimmt, nahm an, habe angenommen, I. *va.* 1) przyjąć; ein Geschenk, einen Vorschlag, eine Schlacht — przyjąć podarunek, propozycyę, bitwę; eine Herausforderung — przyjąć wyzwanie; eine Entschuldigung — przyjąć tłómaczenie, zadowolnić się tłómaczeniem, wyjaśnieniem; einen Wechsel — akceptować, podpisać, przyjąć weksel; ein Legat — przyjąć legat, oświadczyć, deklarować przyjęcie legatu; einen Gesetzesvorschlag — przyjąć, uchwalić projekt ustawy (przedłożenie ustawowe); eine Stelle — przyjąć posadę; der Magen nimmt die Speisen nicht an żołądek nie przyjmuje (nie znosi) pokarmu; 2) einen Auftrag — podjąć się zlecenia; jmnds. Besuch — przyjąć czyją wizytę; jemanden nicht — nie przyjąć kogo, nie przyjąć czyjej wizyty; jmndn. zu Gnaden — dopuścić kogo do łaski; 3) das Christenthum — przyjąć wiarę chrześcijańską; jmnds. Gründe — uznać czyje powody, dać się przekonać; er will keine Vernunft — nie chce się dać przekonać; 4) einen Titel — przyjąć, przybrać tytuł; die Idee beginnt Gestalt anzunehmen myśl, idea zaczyna przybierać kształty, wcielać się; eine feste Richtung — przyjąć stały kierunek; eine Gewohnheit — przyjąć zwyczaj; verschiedene Charaktere — zmieniać przekonania; eine lachende Miene — przybrać uśmiechniętą minę; eine zuversichtliche Miene — przybrać wyraz pewności siebie; ein angenommener Name przybrane nazwisko, pseudonim; lockere Sitten — przybrać lekkie obyczaje; die Gestalt beginnt schärfere Umrisse anzunehmen postać zaczyna wyraźniej się rysować; 5) jmndn. als Advocaten, als Arzt — wziąć kogo za adwokata, za lekarza; als Beichtvater — wziąć za spowiednika; an Kindesstatt — adoptować, przyjąć za syna, za córkę; 6) den Willen für die That — przyjąć dobre chęci za czyn, przyjąć chęć za uczynek; als ausgemacht — przyjąć za pewne; ich nehme es für geschehen an uważam to za rzecz dokonaną; etw. als ungeschehen — uważać co za niebyłe; nehmen wir diese Erzählung als wahr an przypuśćmy, że to opowiadanie jest prawdziwem; angenommen daß przypuściwszy, że; angenommen! zgoda!; es ist ein für allemal angenommen, daß . . . raz na zawsze zgodzono się na to, że . . .; man nimmt allgemein an powszechnie przypuszczają, sądzą; 7) der Hund nimmt die Fährte an pies przejmuje trop, wpada na trop; der Eber nimmt den Jäger an dzik osadza się (staje do obrony); II. *vr.* sich, ująć się, zająć się; sich einer Sache — zająć się jaką sprawą, ująć się za jaką sprawą; sich jmnds. — ująć się za kim, zająć się kim.

A'nnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) przyjmujący *m.*, akceptant *m.* (przyjmująca *f.*, akceptantka *f.*).

A'nnehmlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) przyjemność *f.*; die =en einer Stellung przyjemności połączone z stanowiskiem; 2) (bez *pl.*) możność *f.* przyjęcia, dopuszczalność *f.* przyjęcia = Annehmbarkeit.

A'n=neigen, *va.* i *vr.* an etw., pochylać (się) ku czemu; (w matematyce) anneigende Linien linie styczne.

A'n=nesteln, *va.* (haben) spiąć, przypiąć szpilką.

A'n=netzen, *va.* (haben) zwilżyć.

Anne'x, *sm.* =es, *pl.* =e, dodatek *m.*, dołącznik *m.*, za-

łącznik *m.*, rzecz *f.* przyłączona do innej rzeczy np. do domu, do własności ziemskiej itd.

Annexio'n, *sf. pl.* -en, aneksya *f.*, przywłaszczenie *f.*

Annihilie'ren, *va.* (haben) unieważnić, znieść (einen Vertrag układ).

A'n-nisten, *vr.* sich, gnieździć się, słać gniazdo; die Schwalben nisten sich an den Häusern an jaskółki gnieżdżą się przy domach.

Anno'ch, *adv.* = **noch**.

Anno'nce, (wymaw.: anąs) *sf. pl.* -n, ogłoszenie *n.*, anons *m.*

Annoncie'ren, (wymawiaj: anąssiren) *va.* (haben) ogłaszać, anonsować.

Annuitä't, *sf. pl.* -en, roczna renta *f.*, roczna rata *f.*; eine Schuld in -en abzahlen spłacać dług w rocznych ratach.

Annullie'ren, *va.* (haben) unieważnić, znieść.

Annunciatio'n, *sf. pl.* -en, obwieszczenie *n.*

Anody'nisch, *adi.* uśmierzający ból.

A'n-öhren, *va.* (haben) dorobić, przyprawić ucho (uszko).

A'n-ölen, *va.* (haben) napuścić, wysmarować oliwą.

Anoma'l, *adi.* nieregularny, zbaczający, nie odpowiadający regule, odstępujący od prawidła.

Anomalie', *sf. pl.* -(e)n, nieprawidłość *f.*, zboczenie *n.*, nieregularność *n.*

Anony'm, *adi.* bezimienny; *adv.* bezimiennie; -e Gesellschaft spółka akcyjna, komandytowa.

Anonymitä't, *sf.* bezimienność *f.*

Ano'nymus, *sm.* —, *pl.* -mi, bezimienny *m.*, anonim *m.*

Anopsi'e, *sf.* ślepota *f.*

A'n-ordnen, 1) *va.* (haben) uporządkować; eine Bibliothek — uporządkować bibliotekę; 2) *va.* i *vn.* (haben) urządzić, zarządzić, ułożyć, zaprowadzić, postanowić, ustanowić, nakazać; ein Gastmahl — urządzić, zarządzić bankiet; die Schlachtreihe — uszykować wojsko do bitwy; ein Gesetz — postanowić, ustanowić ustawę; eine Untersuchung — nakazać śledztwo; — daß etw. geschehen soll zarządzić, nakazać, by się co stało; sich — urządzić się.

A'nordner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) urządzający *m.*, zarządzający (dyspozytor *m.*), (urządzająca *f.*, zarządzająca *f.* dyspozytorka *f.*).

A'nordnung, *sf. pl.* -en, 1) uporządkowanie *n.*, urządzenie *n.*, układ *m.*, rozkład *m.*; die — des Hauses rozkład, urządzenie domu; die — eines Buches, eines Artikels układ książki, artykułu; die — des Haares układ włosów, fryzura *f.*; die — eines Balles urządzenie balu; 2) zarządzenie *n.*, nakazanie *n.*; eine — treffen wydać zarządzenie, nakazać.

Anorga'nisch, *adi.* anorganiczny, bezżywotny; -e Chemie chemia anorganiczna.

Anorma'l, *adi.* niezwykły, zbaczający, anormalny; *adv.* niezwykle, anormalnie.

A'n-packen, *va.* (haben) jemanden porwać kogo; rzucić się na kogo, napaść, chwycić kogo; jmndn. am Arme — chwycić kogo za ramię; wie soll ich diese Sache anpacken jak mam się wziąć do tej sprawy.

A'n-pampsen, *vr.* (haben) sich najeść się, objeść się.

A'n-pappen *va.* (haben) przykleić.

A'n-passen, (haben) 1) *va.* przystosować, dostosować, dobrać; przymierzyć; seine Rede den Umständen — przystosować, zastosować mowę do okoliczności; einen Rock — przymierzyć surdut; 2) *vn.* i *vr.* der Schuh paßt an trzewik dobrze leży (pasuje); er paßt sich seiner Umgebung an stosuje, przystosowuje się do swego otoczenia.

A'n-peitschen, *va.* (haben) biczem zaciąć, popędzać.

A'n-pfählen, *va.* (haben) przytwierdzać do pali, do tyczek (n. p. chmiel).

A'n-pfeifen, *vn.* pfiff an, bin angepfiffen, an etw., gwiżdżąc uderzać o co; der Wind pfeift an die Fenster an wicher uderza o szyby (gwiżdżąc); die Locomotive kommt angepfiffen lokomotywa nadjeżdża gwiżdżąc (sapiąc).

A'n-pflanzen, *va.* (haben) zasadzić, zasiać; einen Wald — zasadzić (zasiać) las; ein Feld mit Klee — zasiać pole koniczyną.

A'npflanzung, *sf. pl.* -en, 1) plantacya *f.*; 2) osada *f.*, kolonia *f.*

A'n-pflöcken, *va.* (haben) kołkami przybić, przytwierdzić; den Absatz — przykołkować obcas.

A'n-pflügen, (haben) 1) *va.* przyorać; ein Stück Land an seinen Acker — przyorać kawał ziemi do swojej roli; 2) *vn.* rozpocząć orać, pociągnąć pługiem pierwszą brózdę.

A'n-pfropfen, *va.* (haben) wszczepić; ein Reis an etw. — wszczepić na co gałązkę; sich den Magen — objeść się.

A'n-pichen, (haben) 1) *va.* smołą oblać, smołą zalać; 2) *vn.* trzymać się czego; diesem Küchlein picht noch die Eierschale an na tem kurczęciu trzyma się jeszcze skorupa z jaja.

A'n-picken, *va.* 1) (haben) nadzióbać; die Vögel haben das Obst angepickt ptaki nadzióbały owoce; 2) = an-pichen.

A'n-pinken, *va.* (haben) das Feuer, skrzesać ognia.

A'n-pinseln, *va.* (haben) penzlem pomalować; eine Wunde — wypenzlować ranę.

A'n-plappern, *va.* (haben) jmndn., męczyć kogo gadaniem.

A'n-plärren, *va.* (haben) jmndn., beczeć wobec kogo, lamentować przed kim.

A'n-plätschern, *va.* i *vn.* (haben) (an) etw., z pluskiem uderzać o co, pluskać o co; der Regen plätschert (an) die

Scheiben an deszcz uderza o szyby.

A'n=pochen, *vn.* (haben) zapukać, zastukać; an die Thüre — zapukać do drzwi; bei jmndm. — udawać się do kogo (o co).

A'n=poltern, *vn.* (haben) tłuc, łoskotać, łomotać (an die Thür o drzwi); angepoltert kommen nadejść z łoskotem.

A'nprall, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* (gwałtowne); der — der Eisschollen gegen die Brücke uderzenie brył lodu o most.

A'n=prallen, *vn.* (sein) an etw., gwałtownie o co uderzać.

A'n=preisen, *va.* pries an, habe angepriesen zachwalać; den Wein — zachwalać wino; seine Verdienste — chełpić się z zasług.

A'npreisung, *sf. pl.* =en, zachwalanie *n.*; zalecanie *f.*, reklama *f.*

A'n=prellen, *va.* uderzyć czem o co tak by się odbiło (den Ball piłka); = anprallen.

A'n=proben, **a'n=probieren**, *va.* (haben) przymierzać, próbować.

A'n=pudern, *va.* (haben) przypudrować, pudrem przysypać.

A'n=pumpen, *va.* (haben) rozpocząć pompować; (przenośnie) jmndn. — pożyczyć co od kogo, naciągnąć kogo.

A'n=punkten, *va.* (haben) punktami oznaczyć, wypunktować.

A'nputz, *sm.* =es, strój *m.* (paradny).

A'n=putzen, 1) *va.* wystroić, ustroić; eine Braut — wystroić pannę młodą; 2) *vr.* sich — stroić się, wystroić się.

A'n=qualmen, *va.* (haben) nadymić; er hat das Zimmer angequalmt nadymił, naćmił w pokoju; jmndn. — puszczać na kogo kłęby dymu.

A'n=quellen, *vn.* quillst, quillt, quoll an, bin angequollen napęcznieć, wezbrać, wydymać się; der Teig quillt an ciasto rośnie; der Schwamm quillt an gąbka pęcznieje.

A'n=quicken, *va.* (haben) amalgamować (łączyć z rtęcią).

A'n=rammen, *va.* (haben) powbijać babą czyli kafarem; die Pfähle aneinander — powbijać pale jeden obok drugiego.

A'n=ranken, *va.* (haben) łęcinami przywiązać; den Wein, den Hopfen an das Geländer — wino, chmiel przywiązywać do tyk; sich — an etw. wić się, piąć się koło czego.

A'n=rasseln, *vn.* (sein) (angerasselt kommen) zbliżać się z brzękiem, z łoskotem; ich höre den Wagen angerasselt kommen słyszę turkot zbliżającego się powozu.

A'n=rathen, *va.* räthst, räth, rieth an, habe angerathen, jemandem etw., doradzać komu co.

A'nrathen, *sn.* =s, porada *f.*; auf sein — za jego poradą.

A'n=rauchen, *va.* (haben) zapalić; eine Pfeife, eine Cigarre — zapalić fajkę, cygaro; jemanden — puszczać na kogo dym (z fajki, z cygara); okopcić, zadymić; eine neue Meerschaumpfeife — zakopcić, zadymić nową fajkę piankową; die Decke im Zimmer ist angeraucht sufit w pokoju jest zakopcony; (w kucharstwie) przydymić; die Milch ist angeraucht mleko jest przydymione.

A'n=räuchern, *va.* (haben) okadzić; den Altar — okadzić ołtarz; (przenośnie) jemanden — schlebiać komu, kadzić komu; obwędzić; das Fleisch ist nur wenig angeräuchert mięso tylko cokolwiek jest obwędzone.

A'n=rauschen, 1) *va.* (sein) zbliżać się z szelestem; die Wogen rauschen an das Schiff an bałwany uderzają o okręt; 2) *vr.* sich, upić się cokolwiek, podchmielić sobie; er ist angerauscht podchmielił sobie.

A'n=rechnen, *va.* (haben) zaliczyć, zarachować; Sie haben mir das Buch zu hoch angerechnet porachowałeś mi pan książkę za drogo; jmndm. einen Dienst hoch — wysoko cenić czyją przysługę; ich rechne es seiner Unerfahrenheit an kładę to na karb jego braku doświadczenia; als Verdienst, als Ehre — poczytać za zasługę, za zaszczyt; ich rechne es mir zum Ruhme an poczytuję to sobie za sławę.

A'nrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* do czego; ich habe ein — darauf mam do tego prawo; ich habe ein — auf diese Stelle ta posada należy mi się.

A'nrede, *sf. pl.* =n, przemowa *f.*, mowa *f.* (wystosowana do kogo); eine — an das Volk halten mieć przemowę do ludu; — des Papstes an die Cardinäle allokucya *f.*; heute zum erstenmal gönnte er mir eine — dziś po raz pierwszy raczył przemówić do mnie; bei den Officieren ist die — mit „Du" gebräuchlich oficerowie mają zwyczaj tykać się.

A'n=reden, *va.* (haben) jemanden, przemówić do kogo, zagadnąć kogo; er redete ihn mit folgenden Worten an przemówił do niego w te słowa, zagadnął go temi słowami; er redete ihn mit „durchlauchtigster Herr" an przemówił do niego przez „jaśnie oświecony panie"; jmndn. hart anreden szorstko się do kogo odezwać; jmndn. um einen Dienst — prosić kogo o przysługę; jmndm. etw. — namówić kogo do czego (by co kupił).

A'n=regen, *va.* (haben) jemanden, zachęcić, pobudzić, poruszyć kogo; jmndn. zu einer Unternehmung — zachęcić kogo do przedsiębiorstwa; die Unterhaltung mit ihm regt meinen Geist an rozmowa z nim pobudza mój umysł; das Wild — wypłoszyć zwierzynę; etw. — poruszyć co, napomknąć, podnieść co; eine wichtige Frage — podnieść, poruszyć ważną sprawę (kwestyę); den Bau einer Bahn — podnieść kwestyę budowy kolei; (w biurokracyi) angereg=

ter Maßen w sposób wyżej określony.

A'nregend, *adi.* pobudzający, zajmujący; ein =es Buch zajmująca książka, książka pobudzająca do myślenia.

A'nregung, *sf.* =en, zachęcenie *n.*, wzbudzenie *n.*, poruszenie *n.*; eine Sache in — bringen poruszyć kwestyę; er gab dazu die — on to tę sprawę poruszył (pierwszy); eine Sache wieder in — bringen wskrzesić, wznowić sprawę.

A'n=reiben, *va.* rieb an, habe angerieben, 1) zacząć trzeć, utrzeć trochę; 2) nacierać; die Stirne mit Essig — nacierać skronie octem; 3) zatrzeć; ein Zündholz — zatrzeć, zapalić zapałkę; 4) mit etw. — zatrzeć z czem; die Sauce mit Eidotter — zatrzeć sos z żółtkiem; 5) sich eine Wunde — zrobić sobie ranę przez tarcie.

A'n=reihen, 1) *va.* (haben) układać, ustawiać w porządku, w rzędy; Perlen, Korallen — nawlekać perły, korale; an diesen Satz lassen sich gewisse Folgerungen — do tego zdania przyłączyć można pewne wnioski; (w krawiectwie) przyfastrygować; 2) *vr.* sich, stanąć w rzędzie.

A'nreihnadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* do nawlekania.

A'n=reisen, *vn.* (sein), angereist kommen = ankommen.

A'n=reißen, riss an, habe angerissen, 1) *va.* nadedrzeć (das Papier papier); zacząć brać z czego, napocząć; eine Geldsumme — naruszyć kwotę pieniężną; (w stolarstwie) das Holz — znaczyć drzewo (szydłem); 2) *vr.* sich, podpić, podchmielić sobie.

A'n=reiten, 1) *vn.* ritt an, bin angeritten nadjechać konno (wierzchem); er kommt angeritten nadjeżdża; podczas jazdy konnej zawadzić o co (an einen Stein o kamień); ruszyć konno z miejsca, ruszyć z kopyta; 2) *va.* (haben) ein Pferd — rozpocząć ujeżdżać konia; jmndn. — najechać na kogo koniem.

A'nreiz, *sm.* =es, *pl.* =e, zachęta *f.*, popęd *m.*

A'n=reizen, *va.* (haben) pobudzać, zachęcać; pociągać, podburzać, poduszczać, podżegać.

A'n=rennen, 1) *vn.* rannte an, bin angerannt nadbiedz, nadlecieć (angerannt kommen); rozpocząć biedz; (przenośnie) oszukać się, sparzyć się na czem; da bin ich schön angerannt a tom się wybrał!; 2) *va.* jmndn. — w biegu potrącić kogo; an einem Baum die Nase — biegnąc uderzyć nosem o drzewo; jmndn. — lassen wykierować kogo.

A'n=richten, *va.* (haben) 1) przygotować, podać; die Speisen — przygotować potrawy do podania; es ist angerichtet podano do stołu; 2) sprawić, zdziałać, zrządzić, narobić; er hat einen großen Lärm angerichtet narobił wiele hałasu; viel Schaden — narobić wiele szkody; ein Blutbad — sprawić rzeź; da hast du etwas Schönes angerichtet a toś się dopiero spisał, a toś dopiero nawarzył piwa; 3) = einrichten.

A'nrichter, =s, *pl.* —, służący, który układa potrawy do stołu.

A'n=riechen, *va.* roch an, habe angerochen, etw., wąchać, powąchać co; jmndm. etw. — czuć co od kogo; man riecht ihm den Wein an czuć od niego wino; etw. riecht jmndn. an coś kogoś zalatuje, coś komuś pachnie; ein Käsegeruch riecht mich an zalatuje mnie zapach sera.

A'n=ringeln, *va.* (haben) przyczepić kółkami.

A'n=ringen, 1) *vn.* rang an, habe angerungen = ankämpfen; 2) *va.* ringte an, habe angeringt = anringeln.

A'nriss, *sm.* =es, *pl.* =e, naddarcie *n.*; nadpoczęcie *n.*

A'nritt, *sm.* =es, *pl.* =e, zbliżenie *n.* się na koniu; pierwsze umundurowanie żołnierza; (=sgeld *sn.* pieniądze na umundurowanie jeźdźca).

A'n=ritzen, *va.* (haben) zadrasnąć.

A'n=rödeln, *va.* (haben) (w artyleryi) włożyć armatę na przedni wóz.

A'n=rollen, 1) *va.* (haben) przytoczyć; (w myśliwstwie) die Hunde rollen das Wild an psy ujadają na zwierzynę; 2) *vn.* (sein) przybyć tocząc się; der Wagen kommt angerollt wóz nadjeżdża (tocząc się).

A'n=rosten, *vn.* (sein) nardzewieć, zacząć rdzewieć; an etw. — przyrdzewieć do czego.

A'nrüchig, *adi.* (także a'nrüchtig) podejrzany, złą sławę mający.

A'nrüch(t)igkeit, *sf.* zła sława *f.*

A'n=rücken, 1) *va.* (haben) przybliżyć, przysunąć; den Stuhl — przysunąć krzesło; 2) *vn.* (haben) die Uhr hat angerückt zegar zaraz uderzy (wybije godzinę); 3) *vn.* (sein) zbliżać się; der Feind rückt an nieprzyjaciel zbliża się; mit einer Bitte angerückt kommen wysunąć się z prośbą.

A'n=rudern, 1) *vn.* (sein) przypłynąć na czółnie; an das Land — dobić do brzegu (wiosłując); an etw. — zawadzić o co czółnem; 2) *va.* (haben) przywiosłować.

A'nruf, =(e)s, *pl.* =e, wezwanie *n.*, nawołanie *n.*; — um Hilfe wezwanie o pomoc; — beim Telephon nawołanie przy telefonie.

A'n=rufen, *va.* rief an, habe angerufen, jmndn., wołać na kogo; (przy wojsku) wołać na kogo: kto idzie!; 2) prosić; jmnds. Hilfe — prosić kogo o pomoc, odwołać się do kogo o pomoc; Gott — wzywać Boga; alle zu Zeugen — wzywać wszystkich na świadków; ein höheres Gericht — odwołać się do wyższego sądu.

A'nrufer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen) nawoływacz *m.* (nawoływaczka *f.*).

A'n=rühren, *va.* (haben) dotykać; rühre mich nicht an nie dotykaj mnie; jmnds. Ehre

— dotknąć czyjego honoru, obrazić kogo; (w kucharstwie) zarobić; Eier mit Mehl — zarobić jaja mąką; Salat — przyprawić sałatę.

Ans *abbrev.* = an das.

An'=säbeln, *va.* (haben) zacząć krajać (niezgrabnie np. das Brot chleb).

An'=säen, *va.* (haben) zasiać.

An'sage, *sf. pl.* =n, = Ankündigung; — bei Hof zaproszenie do dworu.

An'=sagen, *va.* (haben) zapowiedzieć; eine Sitzung — zapowiedzieć posiedzenie; seinen Besuch — zapowiedzieć wizytę; sich bei jmndm. — zapowiedzieć się u kogo; (w kartach) ein Spiel — zapowiedzieć grę; sechs Stiche — zapowiedzieć sześć lew; (przy bilarze) ein Dublet — zapowiedzieć dublę.

An'=sägen, *va.* (haben) naderznąć, narznąć (piłą np. drzewo).

An'sager, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) zapowiadacz *m.*, (zapowiadaczka *f.*).

An'=sammeln, *va.* i *vr.* nazbierać; ich habe viele Bilder angesammelt nazbierałem wiele obrazów; das Volk sammelt sich an lud się gromadzi, zbiera; die Schulden sammeln sich an długi narastają.

An'sammlung *sf. pl.* =en, nagromadzenie *n.*, zebranie *n.*, zbiegowisko *n.*; eine — von Menschen zbiegowisko ludzi; die — von Feuchtigkeit nagromadzenie wilgoci.

An'sässig, *adi.* osiadły; sich — machen osiąść, osiedlić się.

An'sässigkeit, *sf.* osiadłość *f.*; prawo *n.* osiadłości.

An'satz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) przystawienie *n.*, przysadzenie *n.*, przytknięcie *n.*; (w muzyce) er hat einen guten — dobrą ma przysadę (np. na flecie); dobry ma przykład (palców np. na fortepianie); 2) nasada, przydawka *f.*, przedłużenie *n.*, kanka *f.* (przy przyrządach lekarskich), anzac *m.* (ogółem wszystko co się przydaje dla przedłużenia długości); 3) ułożenie *n.*, układ *m.*; der — einer Rechnung ułożenie, układ rachunku; 4) zapęd *m.*, rozpęd *m.* (= Anlauf); 5) usposobienie *n.* (dyspozycya *f.*), skłonność *f.* (= Anlage); ein — zur Melancholie skłonność do melancholii; 6) zapis *m.* w rachunku; etw. in — bringen zarachować co; 7) zarodek *m.*; der — einer Krankheit zarodek choroby; 8) osad *m.*; dieser Wein läßt viel — zurück to wino pozostawia znaczny osad.

An'=säuern, *va.* (haben) zakwasić (nieco); den Teig zum Brot — zakwasić ciasto na chleb; (w chemii) eine Flüssigkeit — dodać kwasu do płynu, zakwasić płyn.

An'=saufen, *va.* i *vr.* soff an, habe angesoffen, sich *(acc.)* ochlać, ożłopać, upić się; sich *(dat.)* einen Rausch — upić się, spić się.

An'=saugen, 1) *va.* sog an, habe angesogen, zacząć ssać, das Kind will nicht — dziecko nie przyjmuje piersi, nie rozpoczyna ssać; die Blutegel saugen nicht an pijawki nie chwytają; 2) *vr.* sich, przyczepić się ssąc (do piersi, do ciała).

An'=säuseln, *va.* (haben) jmndn., łagodnie szeleszcząc wiać na kogo; sich — lekko się upić, podchmielić sobie.

An'=sausen, *vn.* (sein) z szumem wiać, gwałtownie wiać; angesaust kommen nadlecieć z szumem, nadlecieć jak burza.

An'=schaben, *va.* (haben) naskrobać.

An'=schaffen, 1) *va.* schuf an, habe angeschaffen = anerschaffen; 2) *va.* i *vr.* schaffte an, habe angeschafft, jmndm. etw., nabyć, kupić, sprawić, zaopatrzyć (się, kogo w co); jmndm. (sich) ein Kleid — kupić, sprawić komu (sobie) suknię; jmndm. alles Nöthige — sprawić komu wszystko, czego potrzebuje; sich Möbel — sprawić sobie meble; sich für den Winter Holz — zaopatrzyć się na zimę w drzewo; sich nach und nach eine Bibliothek — zwolna skupować sobie bibliotekę; ich muss diese Summe bis morgen — muszę do jutra zapłacić tę kwotę; Sie müssen Geld — musisz pan znaleźć pieniądze; eine Rimesse — wykupić, zapłacić rimesę (tratę, weksel); für diese Summe läßt sich ein Haus — za taką kwotę możnaby już dom kupić.

An'schaffung, *sf. pl.* =en, kupno *n.*, zakupno *n.*, nabycie *n.*, sprawienie *n.*; =skosten *(sf. pl.)* koszta *m.* zakupna, koszta własne; =spreis, *sm.* =es, *pl.* =e, cena *f.* zakupna, cena własna.

An'=schäften, *va.* (haben) osadzić (siekierę, nóż itp.), dorobić trzonek.

An'=schälen, *va.* (haben) zacząć obierać.

An'=schalmen, *va.* (haben) (w leśnictwie) nacechować drzewa młotkiem.

An'=schanzen, *va.* (haben) (w górnictwie) przygotować robotę (dla górników).

An'=schauen, *va.* (haben) patrzeć, spojrzeć, wpatrywać się; (w teologii) Gott — oglądać oblicze Boga; (przenośnie) zapatrywać się na co (umysłowo); das =de Leben życie poświęcone rozważaniu, życie kontemplacyjne.

An'=schaufeln, *va.* (haben) an etw., łopatą (szuflą) zgartywać do czego (np. den Schnee an den Zaun śnieg do płota).

An'schaulich, *adi.* dający się poznać przez zmysły, jasny, wyraźny; jmndm. etw. — machen przedstawić komu co jasno, dać komu o czem jasne wyobrażenie; =e Darstellung obrazowe przedstawienie.

An'schauung, *sf. pl.* =en, rozważanie *n.*, kontemplacya *f.*; durch eigene — przez własne zastanawianie się; pogląd *m.*, poznanie *n.* nabyte za pomocą jakiego zmysłu, intuicya *f.*; zapatrywanie *n.*, sposób *m.* widzenia, zdanie *n.*; nach meiner — według mego zapatrywania się, według

mego zdania; nach der im Kaufmannsstande herrschenden — według sposobu widzenia (zapatrywania) sfer kupieckich, ze stanowiska (z punktu widzenia) kupieckiego.

An'schauungsbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, (=erkenntnis *sn.* =sses, *pl.* =sse) pojęcie *n.*, poznanie *n.* nabyte przez zmysły, pogląd *m.*

An'schauungsunterricht, *sm.* =es, nauka *f.* z poglądu.

An'schauungsvermögen, *sn.* =s, zdolność *f.* nabywania wyobrażeń bezpośrednio przez zmysły.

An'schein, *sm.* =es, pozór *m.*, podobieństwo *n.*, prawdopodobieństwo *n.*; dem =e nach sądząc z pozoru; allem =e nach według wszelkiego prawdopodobieństwa; es hat den — als ob ich z pozoru zdaje się, jakobym ja; sich den — geben udawać, dawać sobie pozór; es ist aller — dazu da wszelkie jest po temu prawdopodobieństwo; es hat den — als ob es zum Kriege kommen könnte jest podobieństwo, że przyjdzie do wojny.

An'=scheinen, schien an, habe angeschienen, 1) *va.* jmndn. albo etw., świecić na kogo, co; 2) (rzadko używane) *vn.* zdawać się; da keine Hoffnung von Besserung anscheint gdy nie okazuje się żadna nadzieja polepszenia.

An'scheinend, *adi.* pozorny; mit =er Bescheidenheit z pozorną skromnością; =e Gefahr niebezpieczeństwo zdające się grozić; *adv.* pozornie.

An'=schellen, *vn.* (haben) zadzwonić.

An'schere, *sf. pl.* =n, (w tkactwie) osnowa.

An'=scheren, 1) schor an, habe angeschoren, *va.* naciąć nożyczkami, nastrzydz; 2) scherte an, habe angeschert *va.* (w tkactwie) das Garn osnuć przędzę, naciągnąć na krosna.

An'=schichten, *va.* (haben) ułożyć warstwami (das Holz drzewo).

An'=schicken, 1) *vr.* sich zu etw., zabierać się do czego, przysposabiać się do czego; es schickt sich dazu an zanosi się na to; 2) *va.* urządzić, zarządzić (= anordnen).

An'schickung, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.*

An'=schieben, schob an, habe angeschoben, 1) *va.* przysunąć; den Tisch an die Wand — przysunąć stół do ściany; 2) *vn.* (przy grze w kręgle) rozpocząć grać, mieć pierwszy rzut; wer schiebt an? kto rozpoczyna? mit der Kugel an das Seitenbrett — uderzyć kulą o boczną ścianę.

An'=schielen, *va.* jmndn. albo etw., zyzem patrzeć na kogo, co; patrzeć ukradkiem, z podełba.

An'=schießen, schoss an, habe (bin) angeschossen, 1) *vn.* (sein) szybko nadbiedz; da kommt er angeschossen oto nadlatuje; die Flut kommt angeschossen woda wali; in Krystalle — ścinać się w kryształy, krystalizować się; Zucker in Krystallen — lassen doprowadzić cukier do krystalizacyi; (haben) zacząć strzelać; wer schießt an? kto ma pierwszy strzał; 2) *va.* postrzelić (np. einen Hasen zająca); eine Flinte — próbować strzelbę; die Flinte ist noch nicht angeschossen z tej strzelby jeszcze nie strzelano; ein Gebäude an das andere — przybudować jeden budynek do drugiego; (przenośnie) angeschossen sein być zakochanym, (a także) być cokolwiek pianym; die Ärmel — przyszyć rękawy.

An'=schiffen, 1) *va.* (haben) na okręcie przywieźć; die Lebensmittel, die Waren — przywieźć na okręcie żywność, towary; 2) *vn.* (sein) przypłynąć na okręcie (angeschifft kommen).

An'=schimmeln, *va.* (sein) zacząć pleśnieć, nadpleśnieć.

An'=schimmern, *va.* (haben) jemanden rzucać blask na kogo; das Gold schimmert mich an blask złota bije mi w oczy.

An'=schirren, *va.* (haben) die Pferde, ubrać konie, założyć konie.

An'schlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) uderzenie *n.* o co; — der Glocke uderzenie dzwonu; das Clavier hat einen leichten — fortepian ma lekkie uderzenie; — der Wellen an das Ufer uderzenie bałwanów o brzeg; 2) plakat *m.*, obwieszczenie *n.*; durch — bekannt geben obwieścić plakatami; das Haus ist im — dom wystawiony jest na sprzedaż publiczną (licytacyę); 3) — des Gewehrs przykład *m.* strzelby, kolba *f.*; das Gewehr im — halten trzymać strzelbę przygotowaną do strzału; 4) obliczenie *n.* kosztów, kosztorys *m.*; der Baumeister hat mir einen zu hohen — gemacht budowniczy podał mi za wysoki kosztorys; in — bringen porachować, zarachować; das bringt er nicht in — nie uwzględnia tego; 5) zamiar *m.*, układ *m.*, projekt *m.* (głównie oparty na podstępie); heimlicher — spisek; man hat einen — auf sein Leben geplant zamierzano zamach na jego życie; 6) (w technicznem znaczeniu) — bei einer Glocke miejsce w którem serce o dzwon uderza; — bei einer Thüre zamek *m.* w drzwiach, w który drzwi przy zamykaniu wchodzą; — bei einer Mühle przesiewacz *m.* (drewno, które pytlem trzęsie); 7) (gra *f.* dziecinna) ścianki *f.*

An'=schlagen, schlägst, schlägt, schlug an, habe angeschlagen, I. *va.* 1) przybić, przytwierdzić, przymocować; das Schloss an die Thür — przybić zamek do drzwi; eine Bekanntmachung — przybić, przylepić obwieszczenie; etw. zum Verkaufe — obwieścić (plakatem sprzedaż czego); 2) uderzyć w co; die Glocke — uderzyć w dzwon; einen Ton auf dem Clavier — uderzyć ton na fortepianie; Feuer — skrzesać ognia; einen hohen Ton — przemawiać z gó-

ry; 3) przez odbicie napocząć; einen Zuckerhut — nadpocząć głowę cukru; ein Fass — odbić, nadpocząć beczkę; 4) ocenić, oszacować; er schlägt seine Besitzung zu hoch an za wysoko szacuje swą posiadłość; ich habe alles nach Billigkeit angeschlagen oceniłem wszystko według słuszności; ich will mein Verdienst nicht zu hoch — nie chcę oceniać za wysoko mojej zasługi; 5) den Ärmel — przyfastrygować rękaw; (w górnictwie) die Tonne — napełnić beczkę; ein gefülltes Fass — dać znać, że beczka już pełna; das Gewehr — przyłożyć strzelbę, celować; die Bäume — cechować drzewa; die Sichel — zacząć żąć sierpem; die Bienen schlagen Junge an pszczoły umieszczają młody rój w komórkach; 6) obtłuc, obić, zbić; die Äpfel sind angeschlagen jabłka są obtłuczone, zbite; II. *vn.* 1) uderzyć naprzód, rozpocząć (grę) (den Ball — rozpocząć grę w piłkę); 2) (mit der Stimme) — zacząć śpiewać, zaśpiewać; der Vogel schlägt an ptak zaczyna śpiewać; die Hunde schlagen an psy zaczynają ujadać; (w myśliwstwie) der Hund hat falsch angeschlagen pies fałszywie opowiedział; 3) wywrzeć skutek; diese Cur hat mir gut (schlecht) angeschlagen ta kuracya dobrze (źle) mi posłużyła; das Essen schlägt ihm gut an jedzenie idzie mu na zdrowie; die Ermahnungen und Strafen schlagen bei ihm nicht an napomnienia i kary nie skutkują u niego; 4) an (gegen) etw. — uderzać o co, gegen die Thür o drzwi; die Wogen schlagen an das Schiff an bałwany uderzają o okręt; 5) (o roślinach) przyjąć się, zapuścić korzenie.

A'nschläger, *sm.* =s, *pl.* —, (w górnictwie) napełniacz *m.*; młotek *m.* u fortepianu; młotek w zegarku.

A'nschlägig, (=schlägisch), *adj.* przebiegły, przemyślny, obrotny; *adv.* przebiegle, przemyślnie.

A'n=schlämmen, *va.* i *vr.* (haben) namulić; das Wasser hat viel Erde angeschlämmt woda namuliła wiele ziemi; sich — zabłocić się, wleźć w błoto.

A'n=schleichen, *vn.* schlich an, bin angeschlichen sunąć cichaczem, skradać się (zwykle angeschlichen kommen).

A'n=schleifen, 1) *va.* schliff an, habe angeschliffen zacząć szlifować, naszlifować; an ein Messer die Spitze — doszlifować koniec u noża; 2) *va.* schleifte an, habe angeschleift (angeschleift bringen) przywlec.

A'n=schlemmen, *va.* (haben) = anschlämmen.

A'n=schlendern, *vn.* (sein) toczyć się, wlec się; angeschlendert kommen wolnym krokiem się zbliżać.

A'n=schleppen, *va.* (haben) jmndn. albo etw., przywlec kogo, co (an die Mauer, an die Wand do muru, do ściany).

A'n=schleudern, 1) *va.* (haben) rzucić silnie, cisnąć (co o co); einen Stein an das Fenster — cisnąć kamieniem w okno; 2) *vn.* (sein) być rzuconym o co, polecieć, dolecieć; die Steine der gesprengten Mauer schleuderten bis an das Lager an kamienie z rozsadzonego muru dolatywały aż pod obóz.

A'n=schlichten, *va.* (haben) (w tkactwie) klejem posmarować.

A'n=schließen, schloss an, habe angeschlossen, 1) *va.* zamknąć, przykuć; jmndn. an die Wand — przykuć kogo do ściany; przyłączyć, załączyć; einen Brief — załączyć list; das angeschlossene Zeugnis przyłączone świadectwo, (komenda) —! do szeregu!; 2) *vr.* sich an jmndn. — wejść z kim w bliższy stosunek, poprzyjaźnić się z kim; sich einer Gesellschaft — przyłączyć się do towarzystwa; sich einer Partei — przystąpić, przyłączyć się do stronnictwa; 3) *vn.* (haben) dobrze (dokładnie) przystawać, przylegać; die Thüre schließt nicht gut an drzwi nie dobrze przystają, nie dobrze się przymykają; der Kragen schließt gut an kołnierz dobrze przylega.

A'n=schlingen, schlang an, habe angeschlungen, 1) *va.* przymocować, przywiązać za pomocą kluczki, przez zadzierzgnięcie; 2) *vr.* sich an jmndn., przylgnąć, przyczepić się do kogo.

A'nschluss, *sm.* =es, *pl.* =schlüsse, przyłączenie *n.*, dołączenie *n.*, dołącznik *m.*; unter — meiner Zeugnisse dołączając moje świadectwa; przystawanie *n.*, przyleganie *n.* (des Kleides sukni); przyłączenie się; przystąpienie *n.*; der — an ein Bündnis przystąpienia do związku; połączenie *n.*, dobieg *m.*; der — der Eisenbahnzüge połączenie pociągów kolejowych; directer — dobieg ścisły; den — erreichen (verfehlen) zdążyć do połączenia (chybić połączenia); dieser Zug hat —, hat keinen — ten pociąg ma połączenie, nie ma połączenia.

A'nschlussstation, *sf.* *pl.* =en, stacya *f.* dobiegowa.

An=schlusszug, *sm.* =es, *pl.* =züge pociąg *m.* łączny, pociąg mający połączenie.

A'n=schmachten, *va.* (haben) jmndn. — wzdychać do kogo.

A'n=schmauchen, *va.* (haben) = anrauchen; (w górnictwie) osiadać; angeschmauchte Erze kruszce osiadłe.

A'n=schmecken, *va.* (haben) poznać po smaku; ich schmecke es dieser Speise an, dass sie angebrannt ist poznaję po smaku, że ta potrawa jest przypaloną.

A'n=schmeicheln, *va.* (haben) jmndn., przypochlebiać się komu; sich bei jmndm. — = einschmeicheln.

A'n=schmeißen, *va.* schmiss an, habe angeschmissen, jmndm. etw., rzucić co na kogo.

A'n=schmelzen, 1) *va.* schmilzst, schmilzt, schmolz an,

habe angeschmolzen (także: schmelzst, schmelzt, schmelzte an, habe angeschmelzt) dotopić, przytopić (przez topienie dodać); ein Stück Siegellack an die Stange — przylepić kawał laku do laski; 2) *vn.* schmilzst, schmilzt, schmolz an, bin angeschmolzen topiąc się przylgnąć; das Wachs ist an den Leuchter angeschmolzen wosk stopił się na lichtarz i osiadł.

A'n=schmettern, 1) *vn.* (haben) an etw., gwałtownie stukać (an die Thüre o drzwi, do drzwi); 2) *vn.* (sein) uderzyć o co; ich bin mit dem Kopfe an die Wand angeschmettert uderzyłem głową o ścianę; 3) *va.* (haben) an etw., rzucić gwałtownie co w (na) co; er hat den Stein an das Fenster angeschmettert rzucił kamieniem w okno.

A'n=schmieden, *va.* (haben) przykuć, an etw. do czego.

A'n=schmiegen, 1) *va.* (haben) przyłożyć, przypasować, przystosować; die Worte den Begriffen — przystosować wyrazy do pojęć; 2) *vr.* sich przylgnąć, przyczepić, przycisnąć, nagiąć się; sich an jmndn. — przylgnąć do kogo, (także) przycisnąć się, przytulić się do kogo; das erschrockene Kind schmiegt sich an die Mutter an przestraszone dziecię tuli się do matki; zastosować się, er schmiegt sich allen Verhältnissen leicht an przystosowuje się łatwo do wszelakich stosunków.

A'nschmiegsam, *adj.* giętki, gibki, lgnący.

A'n=schmieren, *va.* (haben) nasmarować, posmarować, pomazać, zabazgrać, nabazgrać; ein angeschmierter Wein fałszowane wino; jmndn. — oszukać, okpić kogo; 2) *vr.* sich, oszukać się; sich jmndm. — narzucać się, komu.

A'n=schminken, *va.* (haben) pomalować, wybielić, wyróżować; sich das Gesicht — pomalować sobie twarz.

A'n=schmücken, *va.* (haben) wystroić, ustroić.

A'n=schmunzeln, *va.* (haben) jmndn., uśmiechać się do kogo, wdzięczyć się do kogo.

A'n=schnallen, 1) *va.* (haben) sprzączką spiąć, przypasać; den Degen — przypasać szpadę; 2) *vr.* sich etw., przybrać sobie co (żartobliwie: sich eine Frau — ożenić się).

A'n=schnalzen, *va.* (haben) jmndn., klasnąć językiem na kogo (die Pferde na konie).

A'n=schnauben, *vn.* (sein) (angeschnaubt kommen) nadejść zadyszany, zasapany.

A'n=schnauzen, *va.* (haben) jmndn., ofuknąć kogo.

A'n=schneiden, *va.* schnitt an, habe angeschnitten nakroić, napocząć, zacząć krajać (das Brot chleb); wykroić, wyrznąć (np. karby na lasce); (w myśliwstwie) die Hunde haben das Wild angeschnitten psy pożarły zwierzynę przed nadejściem myśliwych.

A'n=schnellen, 1) *va.* (haben) rzucać gwałtownie (za pomocą naprężenia); 2) *vn.* (sein) z wielką szybkością przylecieć; der Stein schnellt an das Thor an kamień leci do bramy jak rzucony procą.

A'n=schniegeln, *vr.* sich, wystroić się starannie.

A'n=schnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, nakrojenie *n.*, nakrój *m.*; der Schinken scheint hart im — szynka wydaje się w nakroju twardą; (w górnictwie) zarachowanie (przez karby na lasce); — und Abschnitt uregulowanie rachunków; (stąd: Anschnittbogen *sm.*, Anschnittbuch *sn.* arkusz *m.* rachunkowy, księga *f.* rachunkowa).

A'n=schnitzeln, *va.* (haben) dorobić co snycerską robotą; einen Knopf an einen Stock — dorobić guzik u laski.

A'n=schnüffeln, *va.* (haben) wąchać co; etw. — obwąchiwać co.

A'n=schnüren, *va.* (haben) przysznurować.

A'n=schnurren, 1) *va.* (haben) (o chrząszczach itd.) brzęczeć; der Käfer schnurrt mich an chrząszcz brzęczy koło mnie; 2) *vn.* (sein) angeschnurrt kommen nadejść brzęcząc, mrucząc.

A'n=schobern, *va.* (haben) an etw., ustawiać w stogach przy czem; das Heu an das Haus — siano pod dom).

A'n=schrauben, (haben) przyśrubować.

A'n=schreiben, *va.* schrieb an, habe angeschrieben zapisać; an die Thür — zapisać na drzwiach; bei jmndm. gut (schlecht) angeschrieben sein być u kogo dobrze (źle) zapisanym, mieć u kogo dobrą (złą) opinię; man hat mich bei ihm schlecht angeschrieben osmarowano (oczerniono) mnie przed nim.; jmndm. etw. — zapisać komu co na rachunek; mit doppelter Kreide — zapisywać podwójną kredką.

A'n=schreiber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen) zapisywacz *m.* (zapisywaczka *f.*).

A'n=schreien, *va.* schrie an, habe angeschrie(e)n, jmndn., krzyczeć, krzyknąć na kogo; etw. — ogłaszać, obwieszczać co, obwołać (np. die Jagd polowanie).

A'n=schreiten, *vn.* schritt an, bin angeschritten; angeschritten kommen zbliżać się krok za krokiem.

A'nschrot, *sn.* =s, *pl.* =e, (Anschrote *sf. pl.* =n) krajka *f.* sukna, szlak *m.*

A'n=schroten, *va.* przytoczyć (ein Faß beczkę); dorobić krajkę, szlak (an das Tuch do sukna).

A'nschub, *sm.* =es, pierwszy rzut (w kręgle).

A'n=schuhen, *va.* (haben) Stiefel, podszyć buty; Pfähle — końce kołów osadzać żelazem; jmndn., sich — wzuć trzewiki komu, sobie.

A'n=schuldigen, *va.* (haben) jmndm. etw., obwiniać, posądzać kogo o co; jmndn. eines Verbrechens — obwiniać kogo o zbrodnię; angeschuldigt sein być obwinionym.

A'nschuldigung, *sf.* =en, obwinienie *n.*, posądzenie *n.*,

zarzut *m.*; unter der — pod zarzutem.

An=schüren, *va.* rozniecić; das Feuer — ogień rozn.; den Aufruhr, den Krieg — rozniecić bunt, wojnę.

Anschuss, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, pierwszy strzał; wer hat den —? kto ma pierwszy strzał? postrzał *m.*, rana ze strzelby zadana; (w myślistwie) miejsce, gdzie zwierzynę postrzelono; — des Wassers gwałtowny napływ *m.* wody; (w chemii) osadzanie *n.* się kryształów; (w medycynie) *f.* fluksya *f*; Anschüsse brodawki *f.* u piersi.

Anschussfass, *sn.* =es, *pl.* =fässer (=trog *sm.*) beczka *f.* w której odbywa się krystalizacya.

Anschusslinien, *pl.* *sf.* (=punkte *sm.*) linie (punkty) w których się kryształy stykają.

An=schütten, *va.* (haben) an etw., nasypać przy czem; Sand an die Mauer — nasypać piasku pod mur; sypiąc napełnić; den Speicher mit Weizen — śpichlerz napełnić pszenicą; dosypać, przysypać.

Anschütze, *sf.* *pl.* =n, stawidło *n.*, zastawnik *m.*, zastawa *f.*, upust *m.*, spust *m.*

An=schützen, *va.* (haben) (w młynarstwie itd.) das Wasser, wodę zebrać na koło, podnieść stawidło.

An=schwängern, *va.* (haben) zapłodnić; (w chemii) nasycić; mit Silber angeschwängertes Blei ołów nasycony srebrem.

An=schwanken, *vn.* (sein) chwiejnym krokiem zbliżać się.

An=schwären, *vn.* (haben) schwor an, habe angeschworen zacząć się ropić, jątrzyć; przyropić, przyjątrzyć się; das Hemd schwärt an die Wunde an koszula przysycha do zropiałej rany.

An=schwärmen, 1) *vn.* (haben) (o pszczołach) zacząć się roić; 2) *vn.* (sein) angeschwärmt kommen sypać się rojem; die Bienen, die Feinde kommen angeschwärmt sypie się rój pszczół, nieprzyjaciół.

An=schwärzen, *va.* (haben) poczernić; (przenośnie) oczernić; jmndn. bei jmndm. — oczernić kogo przed kim.

An=schwatzen, *va.* (haben) jmndm. etw., wmówić komu co (wmówić komu, by co wziął lub kupił); sich etw. — lassen dać sobie co narzucić, wmówić.

An=schwefeln, 1) *va.* (haben) nasiarkować; 2) = anschwatzen.

An=schweiden, *va.* (haben) (w białoskórnictwie) wapnem napuszczać skórki.

Anschweif, *sm.* =es, *pl.* =e, (w tkactwie) osnowa *f.*, postawa *f.*

An=schweifen, *va.* (haben) (w tkactwie) naciągać postawę.

An=schweißen, *va.* (haben) przykuć (jeden kawał żelaza do drugiego); w myśliwstwie) postrzelić (zwierzynę).

An=schwellen, 1) *va.* schwellte, habe angeschwellt nadymać, wzdymać, powiększać (objętość); der Regen hat den Fluss angeschwellt deszcz sprawił wezbranie rzeki; die Krankheit hat seinen Körper angeschwellt choroba wzdęła jego ciało; 2) *vn.* schwillst, schwillt, schwoll an, bin angeschwollen spuchnąć, opuchnąć, nabrzmieć, zwiększać się, wzrastać; das Gesicht ist ihm angeschwollen twarz mu spuchła; die Beine schwellen ihm an nogi mu nabrzmiewają, puchną; die Menge schwoll allmählich an tłum zwolna zwiększał się, wzrastał; einen Ton — lassen uczynić ton pełniejszym, wzmocnić, potęgować ton.

An=schwemmen, *va.* (haben) = anflößen.

An=schwimmen, *vn.* (sein) schwamm an, bin angeschwommen, przypłynąć, dopłynąć; angeschwommen kommen przybyć płynąc.

An=schwindeln, *va.* (haben) oszukać; jmndm. etw. — oszukać kogo czem (sprzedając mu co).

An=schwöden, *va.* (haben) = anschweiden.

An=segeln, 1) *vn.* (sein) nadpłynąć z rozpuszczonymi żaglami; 2) *va.* (haben) ein Schiff — uderzyć o okręt (płynąc żaglami); einen Hafen — dopłynąć do portu.

An=sehen, siehst, sieht, sah an, habe angesehen, 1) *va.* jmndn., etw. patrzeć, spojrzeć na kogo co; jmndn. starr — ostro spojrzeć na kogo; jmndn. unverwandt — mieć w kogo wlepione oczy, patrzeć na kogo jak w tęczę; jmndn. schief — patrzeć na kogo niechętnem okiem; verstohlen — patrzeć z podełba; keine Kosten — nie oglądać się na koszta; jmndn. genau — uważnie się komu przypatrywać; jmndn nicht genug — können nie módz napatrzyć się na kogo, nie módz nasycić się czyim widokiem; etwas lüstern — chciwie na co spoglądać; jmndn. über die Schulter(n) (Achsel) — patrzeć na kogo z lekceważeniem, traktować kogo przez nogę; jmndn. von unten bis oben — mierzyć kogo od stóp do głowy; jmndn. mit verliebten Augen — robić do kogo słodkie oczy; sich etw. — oglądnąć co; etw. mit dem Rücken — müssen być zmuszonym zrezygnować z czego, opuścić co, porzucić co; etw. mit — być widzem przy czem, być obecnym przy czem, być świadkiem czego; ich kann es nicht länger mit — nie mogę dłużej patrzeć na to; ich will es noch eine Weile mit — chcę jeszcze jakiś czas przypatrywać się temu, znosić, cierpieć to; jmndn. für einen anderen — mieć kogo za kogo innego; wofür sehen Sie mich an? za kogo mnie pan masz?; der Richter muss die Sache und nicht die Person — sędzia powinien mieć wzgląd na sprawę, nie na osobę; den Floh für einen Elephanten — (tyle co) robić z muchy słonia; jmndn. als (für) einen Ehrenmann — mieć kogo za honorowego człowie-

ka; es für eine Ehre — mieć za zaszczyt, poczytywać za zaszczyt; etw. als eine Thorheit — mieć co za głupstwo; jmndn. als den Thäter — mieć (uważać) kogo za sprawcę; alles im günstigen Lichte — patrzeć na wszystko przez różowe okulary; die Sache von der schlimmsten Seite — brać rzecz z najgorszej strony; wie ich die Sache ansehe jak mi się rzecz przedstawia; ich sehe es auf 100 Kronen nicht an nie patrzę na 100 koron; nie zależy mi na 100 koronach; jmndm. etw. — poznać co po kim; man sieht dir an, dass du geweint hast poznać po tobie, żeś płakał; man sieht ihm den Betrüger an poznać po nim że oszust; man sieht ihm sein Alter nicht an nie wygląda na swój wiek; 2) *vn.* (haben) sieh mal an! popatrz no! popatrz no tylko!; seh' mal einer an! patrz! patrz! 3) *vr.* sich, das sieht sich gut an to dobrze wygląda, to się dobrze przedstawia.

An'sehen, *sn.* =s, 1) patrzenie *n.*, spojrzenie *n.*, spoglądanie *n.*, oglądanie *n.*; das — hat man umsonst za oglądanie nic się nie płaci; jmndn. von — kennen znać kogo z widzenia; beim ersten — na pierwszy rzut oka; vom — wird man nicht satt patrzeniem nie można się nasycić; 2) podobieństwo *n.*, pozór *m.*, wyglądanie *n.*; die Wohnung hat äußerlich ein glänzendes — mieszkanie na zewnątrz przedstawia się świetnie; nach dem — zu urtheilen sądząc z pozoru; dem — nach wird es regnen wygląda tak, jakby na deszcz się zanosiło; sich ein würdevolles — geben nadawać sobie powagi, godności; das — eines Dummkopfes haben mieć wygląd głupca; 3) wzgląd *m.*; ohne — der Person bez względu na osobę; 4) poważanie *n.*, powaga *f.*, znaczenie *n.*; jemanden zu — bringen dopomódz komu do znaczenia; sich — erwerben zaskarbić sobie poważanie; in — stehen cieszyć się poważaniem; in schlechtem — stehen mieć złą sławę; sich — verschaffen zdobyć sobie poważanie.

An'sehnlich, *adi.* znaczny, znakomity, okazały, wspaniały; ein =es Haus wspaniały dom; ein =er Mann okazały mężczyzna; eine =e Versammlung liczne zgromadzenie; *adv.* znacznie, znakomicie, okazale, wspaniale; er hat dabei — gewonnen znacznie na tem zyskał; jmndn. — belohnen wspaniale kogo wynagrodzić.

An'sehnlichkeit, *sf.* znaczność *f.*, znakomitość *f.*, okazałość *f.*, wspaniałość *f.*

An'sehung, *sf.* (używane tylko w formie przysłówkowej) in — ze względu na; in — seiner Verdienste ze względu na jego zasługi.

An'=sengen, 1) *va.* (haben) opalić, osmalić; den Schnurrbart — osmalić wąsy; 2) *vn.* (sein) przypalić się.

An'=setzen, I. *va.* (haben) 1) przystawić, przyprawić, przytknąć; den Tisch an die Wand — przystawić stół do ściany; den Deckel an den Krug — wieko do dzbanka przyprawić; das Glas an den Mund — przytknąć szklankę do ust; die Flöte an den Mund — przytknąć flet do ust; Blutegel — przystawić, postawić pijawki; einen Ärmel — przyszyć rękaw; den Pinsel — rozpocząć malować; das Messer — rozpocząć krajać; jmndm. das Messer an die Kehle — przyłożyć komu nóż do gardła; die Arbeiter — postawić robotników do pracy; die Sporen — ścisnąć ostrogami; ich habe Obstbrantwein angesetzt nastawiłem nalewkę; 2) umieścić w rachunku, zarachować; Sie können mir das — możesz mi pan porachować to, możesz pan wstawić to na mój rachunek; man hat ihm die Processkosten angesetzt zaliczono mu koszta procesu; seine Waren (hoch) niedrig — kłaść (wysoką) nizką cenę towarów; die Steuern — nakładać podatki; 3) wyznaczyć, oznaczyć, ustanowić; den Tag der Hochzeit — ustanowić, oznaczyć dzień ślubu; II. *vn.* (haben) 1) zapędzać się; usiłować dokonać czego, próbować; es auf etw. — zabrać się do czego; zum Springen — rozpędzić się do skoku; 2) der Baum setzt an drzewo puszcza pączki; die Kartoffeln setzen gut an ziemiaki dobrze się zapuszczają; die Stute setzt an klacz nabiera ciała; die Erze setzen an kruszce nie wyczerpują się; rozpoczynać grę; der Gewinner setzt an wygrywający rozpoczyna; III. *vr.* sich, 1) — osiadać, osadzać się; der Weinstein setzt sich in den Fässern an kamień winny osiada (osadza się) w beczkach; der Staub setzt sich an kurz osiada; 2) = ansiedeln.

An'=seufzen, *va.* (haben) jmndn., wzdychać do kogo.

An'sichhalten, *sn.* =s, hamowanie *n.* się, powściągliwość *f.*

An'sicht, *sf. pl.* =en, 1) widok *m.*, okazanie *n.*, okaz *m.*; bei der — dieser Gegend na widok tej okolicy; bei — des Wechsels za okazaniem wekslu; Bücher zur — schicken książki na okaz posłać; sich aus eigener — überzeugen przekonać się naocznie (na własne oczy); 2) sposób *m.* widzenia, mniemanie *n.*, zdanie *n.*, wyobrażenie *n.*, pogląd *m.*; ich bitte um Ihre — über diese Angelegenheit proszę o pańskie zdanie w tej sprawie; darüber habe ich meine eigene — mam o tem własne zdanie (wyobrażenie, mniemanie); über etw. verschiedener — sein różnić się w mniemaniu o czem; ich habe keine rechte — von der Sache nie wyrobiłem sobie w tej sprawie właściwego mniemania; eine wissenschaftliche — pogląd naukowy.

An'sichtig, *adi.* (używane tylko z werden) — werden jmndn. (albo jmnds.) ujrzeć kogo.

Ansiedelei', *sf. pl.* =en, osada *f.* (kolonia *f.*).

An'=siedeln, *va.* i *vr.* (haben) osiedlić (się), usadowić (się).

An'sied(e)lung, *sf. pl.* =en, osiadanie *f.* (kolonizacya *f.*); osada *f.*, kolonia *f.*

An'=sieden, *va.* sott an, habe angesotten zagotować, zacząć gotować; (w farbiarstwie) materyę (przed farbowaniem) z solą gotować; (w górnictwie) żużlować (rudę z ołowiem topić).

An'siedler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) osadnik *m.* (kolonista *m.*), (osadniczka *f.* [kolonistka *f.*]).

An'=siegeln, *va.* (haben) lakiem przylepić, przylakować.

An'=sillen, *va.* (haben) den Lockvogel, przywiązać ptaka (wabia).

An'=singen, *va.* sang an, habe angesungen, jmndn., śpiewać do kogo.

An'=sinnen, *va.* sann an, habe angesonnen, jmndm. etw., żądać, wymagać od kogo czego (niemożliwego lub złego).

An'sinnen, *sn.* =s, *pl.* —, żądanie *n.*, wymaganie *n.* (rzeczy niemożliwej lub złej); nieusprawiedliwiona pretensya *f.*

An'=sintern, *vn.* (sein) skamienieć (na czem, t. j. przylgnąwszy do czego).

An'sitz, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce *n.* zamieszkania, pobyt *m.* (stały).

An'=sitzen, saß an, bin (habe) angesessen, 1) *vn.* (sein) być osiadłym; er ist mit zwei Häusern hier angesessen posiada tu dwa domy; trzymać się czego; der Schmutz sitzt fest an brud mocno się trzyma; (w górnictwie) zacząć kopanie (von einem Orte z pewnego miejsca); 2) *va.* (haben) Eier — zaladz jaja; sich etw. — nabawić się czego (einen Schnupfen kataru itp.).

An'sitzer, *sm.* =s, *pl.* —, górnik *m.*, który rozpoczyna kopać; górnik, który wkopuje się w cudzy grunt.

An'=spalten, 1) *va.* habe angespaltet nadłupać; 2) *vn.* bin angespalten zacząć się łupać.

An'spann, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) zaprząg *m.*; 2) pańszczyzna *f.* (robocizna) z zaprzęgiem.

An'=spannen, *va.* (haben) 1) wyprężyć, wyciągnąć, naciągnąć; den Bogen — naciągnąć łuk; 2) natężyć, wytężyć; alle Kräfte — wytężyć wszystkie siły; sein Geist ist immer angespannt jego umysł jest zawsze wytężony; 3) die Pferde, den Wagen — zaprzęgać konie, powóz; jmndn. zu etw. — zaprzadz kogo do czego; 4) den Teich — napuścić staw, puścić wodę do stawu.

An'spänner, *sm.* =s, *pl.* —, poddany *m.* odrabiający pańszczyznę z zaprzęgiem.

An'spännergut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, posiadłość *f.*, na której ciąży obowiązek odrabiania pańszczyzny z zaprzęgiem.

An'=speien, *va.* spie an, habe angespie(e)n, gorzej speite an, habe angespeit, jemanden, etw., pluć na kogo, co; er hat ihn angespien plunął mu w oczy.

An'=speilern, *va.* (haben) = anpflöcken.

An'=spicken, *va.* (haben) nadziać (naszpikować); ein angespickter Hase nadziany zając; ein angespickter Beutel pełna sakiewka.

An'spiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, (w kartach) zagrywanie *n.*, zagranie *n.*; ich habe das — jestem na zagraniu, na ręku; wer hat das — kto na ręku?

An'=spielen, *vn.* i *va.* (haben) 1) (w muzyce) rozpocząć grać, pierwszy grać; ein Clavier — próbować fortepian; 2) (w różnych grach) rozpocząć grać, być na ręku; Pique — zagrać pik; 3) auf etw. — przymówkę do czego czynić (robić alluzyę); ich weiß nicht, worauf Sie — nie wiem, co pan masz na myśli; ich glaube, daß er auf mich anspielt zdaje mi się, że to do mnie pije.

An'spielung, *sf. pl.* =en, 1) (w kartach) zagranie *n.*, zadanie *n.*; 2) przymówka *f.*, przytyk *m.* (alluzya *f.*).

An'=spießen, *va.* (haben) wsadzić, zatknąć na rożeń; (w myśliwstwie) przebić (zwierzynę) oszczepem.

An'=spinnen, spann an, habe angesponnen, 1) *va.* zacząć prząść (einen Rocken kądziel), przyprząść; die Spinne hat ihr Gewebe an das Bild angesponnen pająk przyprządł przędzę do obrazu; an ein Ereignis eine Erzählung — do zdarzenia nawiązać opowiadanie; ein Liebesverhältnis — rozpocząć romans; 2) *vr.* sich, es spinnt sich ein Krieg an zanosi się na wojnę; da spinnt sich eine Liebschaft an romans się rozpoczyna.

An'=spitzen, *va.* (haben) zastrugać, zaostrzyć koniec.

An'sporn, *sm.* =es, *pl.* =e, zachęta *f.*, pobudka *f.*, bodziec *m.*; die Liebe zur Mutter war ihm ein — zur Arbeit miłość ku matce była mu bodźcem do pracy.

An'=spornen, *va.* (haben) 1) spiąć ostrogami (das Pferd konia); 2) zachęcać, pobudzać, podniecać (zu etw. do czego).

An'sprache, *sf. pl.* =n, 1) przemowa *f.*; eine — halten mieć przemowę; 2) dźwięk *m.*, głos *m.*, ton *m.*; die Geige hat eine gute — skrzypce mają dobry dźwięk.

An'=sprechen, sprichst an, spricht an, sprach an, habe angesprochen, I. *va.* 1) jmndn. przemówić do kogo, zwrócić się do kogo, zagadnąć kogo; die angesprochene Person zagadnięta osoba; 2) jmndn. um etw. — prosić kogo o co; jmndn. um seine Tochter — prosić kogo o rękę córki; 3) (rzadko używane) oskarżać, posądzać, nagabywać, prześladować; jmndn. auf einen Diebstahl — posądzić kogo o kradzież; jmndn. wegen einer Schuld — nagabywać, prześladować kogo o dług; 4) osa-

dzić, mieć (za co), nazwać; das Wild richtig — dobrze osądzić wiek zwierzyny; im dritten Jahre wird ein junges Schwein nicht mehr Friſchling angeſprochen w trzecim roku nie nazywa się już maciory warchlakiem; 5) domagać się czego, odwoływać się; die Gerechtigkeit der Nation — odwoływać się do sprawiedliwości narodu; 6) podobać się komu, mieć powab dla kogo; die Natur ſpricht mich mächtig an natura ma dla mnie ogromny powab; ein anſprechendes Weſen powabna istota; II. *vn.* (haben) (rzadko używane) bei jmndm. — odwidzić kogo (= vorſprechen).

A'nſprechend, *adi.* = anmuthig.

A'n=ſpreizen, 1) *va.* (haben) podeprzeć; eine Mauer — podeprzeć mur; 2) *vr.* ſich, oprzeć się (o co); ſich an die Mauer — oprzeć się o mur (nogami).

A'n=ſprengen, I. *vn.* (haben) i *va.* 1) rozpocząć wysadzać (minę); 2) auf jmndn. — spiąć konia na kogo; angeſprengt kommen przygalopować; II. *va.* 1) zlać, skropić, pokropić (= beſprengen); 2) nakrapiać; ſeine Haare ſind ſchon angeſprengt zaczyna siwieć, ma już szpakowate włosy.

A'n=ſprenkeln, *va.* (haben) (rzadko używane) = anſprengen II. 1 i 2.

A'n=ſpringen, I. *vn.* ſprang an, bin angeſprungen, 1) przyskoczyć, w skok przylecieć, (angeſprungen kommen); 2) an etw. — wskakiwać na co; 3) zacząć pękać; das Glas iſt angeſprungen szklanka jest cokolwiek pęknięta; (z haben) rozpocząć skakanie, pierwszy skoczyć; II. *va.* (haben) jemanden, skoczyć na kogo (w nieprzyjaźnym zamiarze), napaść, opaść kogo; ein Räuber hat mich angeſprungen rabuś mnie napadł; das Wild ſpringt den Jäger an zwierzyna zbliża się do myśliwego.

A'n=ſpritzen, 1) *va.* (haben) sikać, siknąć, pryskać, bryzgać (na kogo, co); 2) *vn.* (ſein) an etw., bryzgać na co; der Koth iſt an die Kleider angeſpritzt błoto bryznęło na suknie.

A'nſpruch, *sm.* =es, *pl.* =ſprüche, 1) wymaganie *n.*, pretensya *f.*, uprawnienie *n.*, prawo *n.* (do czego), uroszczenie *n.*; den älteſten — auf etw. haben mieć do czego najstarsze prawa; auf etw. — machen rościć sobie do czego pretensyę; — auf Schönheit machen mieć pretensyę do piękności, rościć sobie prawo do piękności; ſeine =ſprüche auf etw. geltend machen podnosić uroszczenia do czego; =ſprüche erheben znieść prawa (pretensye; etw. als ſein Eigenthum in — nehmen rościć sobie prawa do własności (czego); große =ſprüche machen mieć wielkie pretensye; auf den Thron — erheben rościć sobie prawo do tronu (być pretendentem do tronu; jmndn. in — nehmen korzystać z czyich usług, zatrudniać kogo; er nimmt mich zu viel in — zanadto z moich usług korzysta, zanadto mnie zajmuje, zatrudnia; dieſe Arbeit nimmt viel Zeit in — ta robota wymaga wiele czasu; ich will Ihre Güte (Geduld) nicht zu ſehr in — nehmen nie chcę nadużywać pańskiej dobroci (cierpliwości); dieſe Stelle nimmt mich ſehr in — ta posada bardzo mnie zatrudnia, bardzo wiele daje mi do czynienia; 2) (rzadko używane) jmndn. über etw. in — nehmen ścigać kogo za co, oskarżać kogo (= anſprechen I. 3.).

A'nſpruchsfrei, *adi.* wolny od wszelkich roszczeń (pretensyi); =es Eigenthum przez nikogo nie zaprzeczona własność.

A'nſpruchsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* (akcya *f.* sądowa) o przyznanie prawa posiadania.

A'nſpruchslos, *adi.* skromny, niewymagający, bezpretensyonalny.

A'nſpruchsvoll, *adi.* wymagający, pełen pretensyi.

A'n=ſprudeln, 1) *va.* (haben) jmndn., etw. tryskać na kogo, co; 2) *vn.* (ſein) an etw. — tryskać do czego.

A'nſprung, *sm.* =es, *pl.* =ſprünge = Anlauf.

A'n=ſpucken, *va.* (haben) jmndn., etw. plunąć na kogo, co.

A'n=ſpulen, *va.* (haben) zwijać na cewkę (szpulkę).

A'n=ſpülen, 1) *va.* (haben) naspławiać, nanieść; das Waſſer hat viel Sand angeſpült woda naniosła wiele piasku; 2) *vn.* (haben) an etw., podpływać, das Waſſer ſpült an das Ufer an woda podpływa pod brzeg.

A'n=ſtacheln, *va.* (haben) podniecać, pobudzać, zachęcać.

A'n=ſtählen, *va.* (haben) postalować (stalą wyłożyć).

A'nſtalt, *sf. pl.* =en, 1) przyrządzenie *n.*, przygotowanie *n.*; =en machen, treffen czynić przygotowania; ich mache — zu einer Reiſe przygotowuję się do podróży; zakład *m.* (instytut *m.*); Erziehungs= zakład wychowawczy; Verſorgungs= zakład zaopatrzenia; Krankenanſtalt zakład dla chorych, szpital *m.*; lithographiſche — zakład litograficzny; anatomiſche — instytut (zakład) anatomiczny; 2) (w górnictwie) wyznaczenie robotnikom pracy.

A'n=ſtammen, *va.* (haben) (używane tylko w *part.*) angeſtammt dziedziczny, od przodków nabyty; der =e Herrſcher dziedziczny władca; die =en Rechte dziedziczne, od przodków nabyte prawa.

A'n=ſtämmen *va.* (haben) = anſtemmen.

A'n=ſtampfen, *va.* (haben) udeptać, ubić.

A'nſtand, *sm.* =es, (*pl.* =ſtände nie we wszystkich znaczeniach używane), 1) do-

bre ułożenie *n*, wdzięk *m.*, przyzwoitość *n.*; sich mit — benehmen dobrze się zachowywać; sich mit — bewegen poruszać się z wdziękiem (z gracyą); der — erfordert es przyzwoitość tego wymaga; sie hält sich in den Schranken des weiblichen =es pilnuje granic niewieściej przyzwoitości; das verletzt den — (verstößt gegen den —) to narusza przyzwoitość, wykracza przeciw przyzwoitości; 2) odwłoka *f.*, zwłoka *f.*, przewłoka *f.*, odroczenie *n.*; die Angelegenheit duldet keinen — rzecz nie cierpi zwłoki; die Sache muss — haben rzecz musi pójść w odwłokę; 3) wątpliwość *n.*, trudność *f.*, przeszkoda *f.*, wahanie *n.* się; ich nehme keinen — es Ihnen zu sagen nie waham się powiedzieć panu; die Sache unterliegt keinem — rzecz nie napotyka trudności; etw. ohne — thun zrobić co bez trudności; es sind viele =stände dagegen erhoben worden podniesiono przeciwko temu wiele wątpliwości; 4) (w myśliwstwie) stanowisko *n.*; auf den — gehen pójść na stanowisko.

A'nständig, *adi.* przyzwoity, przystojny; *adv.* przyzwoicie, przystojnie; eine =e Frau przyzwoita kobieta; ein =er Mensch przyzwoity człowiek; ein =es Haus machen prowadzić przyzwoity dom; er hat sein =es Auskommen ma przyzwoite utrzymanie; es ist mir nicht — to mi nie przystoi; etw. — bezahlen zapłacić za co jak się należy.

A'nständigkeit, *sf.* 1) = Anstand 1; 2) *pl.* =en, uczciwość *f.* (to co nakazuje przyzwoitość); (ironicznie) jmndm. einige =en sagen nagadać komu grubiaństw, powiedzieć komu ostrą prawdę.

A'nstandsbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* dozwalający na zwłokę w spłacie długu (moratoryum).

A'nstandsdame, *sf. pl.* =n, dama *f.* dla reprezentacyi.

A'nstandsgefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uczucie *n.* przyzwoitości, takt *m.*

A'nstandsrock, *sm.* (=e)s, *pl.* =röcke, (u mężczyzn) surdut *m.* paradny, galowy, (u kobiet) suknia *f.* spodnia, halka *f.*

A'nstandsvoll, *adi.* pełen przyzwoitości; *adv.* jak najprzyzwoiciej.

A'nstandswidrig, *adi.* nieprzyzwoity, przyzwoitości przeciwny; *adv.* nieprzyzwoicie.

A'n=stängeln, *va.* (haben) przywiązać do tyczki (den Hopfen chmiel itd.)

A'n=stappeln, 1) *va.* (haben) ułożyć przy czem (Holz an die Wand drzewo przy ścianie); 2) *vn.* (sein) angestappelt kommen nadejść posuwistym krokiem.

A'n=stärken, *va.* (haben) nakrochmalić.

A'n=starren, *va.* (haben) wytrzeszczyć oczy (na kogo), wlepić wzrok (jmndn. w kogo).

A'nstatt, 1) *praep.* (najczęściej z *gen.*) zamiast, miasto, za; er that es — meiner (albo an meiner Statt) uczynił to za mnie, zamiast mnie; — der Zahlung (an Zahlungsstatt) kam ein Brief w miejsce (zamiast) zapłaty nadszedł list; 2) *coni.* — dass, — zu zamiast by, zamiast żeby; anstatt dass er uns hätte helfen sollen zamiast iżby nam pomódz; — uns zu helfen zamiast nam pomódz.

A'n=stauben, 1) *vn.* (sein) osiadać w postaci kurzu, pokrywać się kurzem; 2) *va.* (haben) okryć kurzem.

A'n=stauchen, *va.* (haben) układać, przytykając do czego.

A'n=stauen, *va.* (haben) das Wasser nagromadzić wodę (przez wstrzymanie upustów), zatrzymać wodę.

A'n=staunen, *va.* (haben) patrzeć ze zdziwieniem; jmndn. — otworzyć (wytrzeszczać) na kogo oczy, gapić się na kogo.

A'n=stechen, *va.* stichst, sticht, stich, stach an, habe angestochen, 1) nadkłuć, nakłuć; die angestochene Stelle miejsce, w które ukłuto; 2) = anstacheln, anspornen; 3) nadpocząć; ein Fass, eine Flasche — nadpocząć beczkę, butelkę; 4) jmndn. — wyłudzić, wydobyć co od kogo; 5) angestochen sein być podchmielonym, mieć w czubku.

A'n=stecken, *va.* (haben) 1) przypiąć, przytwierdzić (szpilką), Bänder wstążki; 2) wetknąć, wsadzić, osadzić; den Braten — wetknąć pieczeń na rożen; ein Rad — osadzić koło na osi; 3) zapalić; eine Kerze — zapalić świecę; ein Haus — podpalić dom; 4) zarazić, zakazić; jmndn. mit einer Krankheit — zarazić kogo chorobą; jmndn. mit seiner Traurigkeit (Heiterkeit) — zarazić kogo smutkiem (wesołością); die jungen Gemüther mit schlechten Grundsätzen — zakazić młode umysły złemi zasadami; 5) ein Fass — rozpocząć, odbić beczkę (= anstechen); 6) w górnictwie) etwas kołami ogrodzić.

A'nsteckend, *adi.* zaraźliwy, zakaźny.

A'nsteckung, *sf. pl.* =en, zarażenie *n.*, zakażenie *n.*

A'nsteckungsgift, *sn.* =es, *pl.* =e, zarazek *m.*, materya *f.* zarażająca; (w powietrzu) miazmat *m.*

A'nsteckungsstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, = Ansteckungsgift.

A'n=stehen, *vn.* stand an, bin (habe) angestanden, 1) stać blizko czego, stać przy czem; der Tisch steht an der Wand stół stoi przy ścianie; 2) (zamiast angeschrieben stehen) 10 Rubel stehen noch von Ihnen an 10 rubli jeszcze się od pana należy, winieneś pan jeszcze 10 rubli; 3) być stosownem, wypadać, dobrze się wydawać; es steht dir nicht an, mit solchen Leuten zu verkehren nie wypada ci wdawać się z takimi ludźmi; es steht einem Sohne nicht an, mit dem Vater zu streiten nie wypada synowi sprzeczać się

z ojcem; dieses Kleid steht ihr sehr gut an bardzo jej dobrze w tej sukni; das Tanzen steht ihm schlecht an źle się wydaje (wygląda) w tańcu; das Zürnen steht dir schlecht an nie do twarzy ci, kiedy się gniewasz; einem anständigen Menschen steht das Fluchen nicht an przyzwoitemu człowiekowi nie wypada kląć; 4) być odpowiedniem, odpowiadać: das steht mir nicht an to mi nie odpowiada; dieses Haus würde mir wohl — ten dom byłby mi odpowiednim; 5) opóźnić (się), mieć czas; diese Sache kann noch einige Zeit — ta rzecz może się jeszcze na czas jakiś opóźnić, ta rzecz ma jeszcze czas; es wird noch lange — bis . . . długo jeszcze potrwa aż . .; 6) wahać się, mieć wątpliwości: ich stehe nicht an, Ihnen zu erklären nie waham się oświadczyć panu; 7) (w górnictwie) być na powierzchni.

An=steigen, *vn.* stieg an, bin angestiegen podnosić się, wznosić się; der Berg beginnt scharf — góra zaczyna ostro się wznosić: das Wasser steigt an woda podnosi się, przybiera.

An=stellen, I. *va.* (haben) 1) jmndn. umieścić kogo, dać komu posadę, miejsce; mianować; jmndn. als Richter — mianować kogo sędzią; jmndn. als Bedienten — dać komu miejsce służącego, wziąć kogo za służącego; Arbeiter — przyjąć robotników; er ist bei Gericht angestellt ma posadę przy sądzie; er ist fest angestellt ma stałą posadę; 2) postawić przy czem, przystawić do czego; den Tisch an die Wand — przystawić stół do ściany; die Jäger — rozstawić myśliwych na stanowiskach; 3) nastawić; Mörder — nastawić morderców; falsche Zeugen — nastawić, podstawić fałszywych świadków; 4) nastawić co (= ansetzen) Essig, Tinte — nastawić ocet, atrament; 5) urządzać, układać, sprawić co; ein Unglück — sprawić nieszczęście; eine Untersuchung — wdrożyć śledztwo; Betrachtungen — rozważać; wie hast du das angestellt? jak zabrałeś się do tego? jakim sposobem to ci się udało? da hast du was Schönes angestellt toś dopiero nawarzył piwa, a toś dopiero zbroił coś pięknego; 6) (w handlu) zaofiarować (towar po pewnej cenie); ich habe ihm Weizen zu 15 Kronen per Metercentner angestellt zaofiarowałem mu pszenicę po 15 koron za metryczny cetnar; II. *vr.* 1) sich — brać się, zachowywać się; er stellt sich gut dabei an dobrze, zgrabnie się do tego bierze; er stellt sich wie ein Narr an zachowuje się jak głupiec; 2) udawać, grać rolę; er stellt sich unschuldig an udaje niewinnego, gra rolę niewinnego; sich krank — udawać chorego; sich — als ob . . udawać że, udawać jakoby . . . 3) umieścić się; sich — lassen dać się umieścić, przyjąć posadę.

An'stellig, *adi.* zręczny, zgrabny, sprytny, obrotny.

An'stellung, *sf. pl.* =en, 1) posada *f.*, miejsce *n.*, urząd *m.*; eine — suchen szukać posady; ohne — sein być na bruku; 2) (w handlu) zaofiarowanie *n.*, oferta *f.* (= anstellen I. 6.); machen Sie mir eine — in Kaffee proszę pana o zrobienie oferty co do kawy.

An=stemmen, *va.* i *vr.* (haben) oprzeć się o co; sich mit den Füßen gegen (an) die Wand — opierać się nogami o ścianę; (przenośnie) sich gegen die Gewalt — opierać się przemocy.

An=sterben, *vn.* stirbst, stirbt, starb an, bin angestorben, (bardzo rzadko używane zamiast anheimfallen) spaść prawem dziedzictwa; angestorbene Güter dobra spadkowe.

An=steuern, *va.* (haben) przysterować; das Schiff an das Ufer — przysterować okręt do brzegu.

An'stich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) nakłucie *n.*, uszkodzenie *n.* (np. eines Apfels jabłka); 2) — eines Fasses rozpoczęcie *n.*, nabicie *n.* beczki; heute — von Kulmbacher Bier dziś wyszynk kulmbachskiego piwa; ein Faß in — nehmen rozpocząć beczkę.

An=sticheln, *va.* i *vn.* (haben) auf jmndn., przymawiać komu.

An=sticken, *va.* (haben) przyhaftować.

An=stiefeln, 1) *va.* obuć; 2) *vn.* (sein) angestiefelt kommen nadejść wielkim krokiem.

An'stieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wyjście na górę; wzniesienie *n.*

An=stieren, *va.* (haben) jemanden, = anstarren.

An=stiften, *va.* (haben) 1) sprawić, sprowadzić, zrządzić, wzniecić, narobić, spowodować; viel Unheil — sprowadzić wielką klęskę, wielkie nieszczęście; einen Krieg — sprowadzić wojnę; einen Brand — wzniecić pożar; 2) jmndn. zu etw. — podmówić, podżegać, podszczuwać kogo do czego; 3) przybić sztyfcikami.

An'stiftung, *sf. pl.* =en, = Anstiften 1 i 2.

An'stifter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen) podżegacz *m.*, sprawca *m.* (moralny); (podżegaczka *f.*, sprawczyni *f.*).

An=stimmen, *va.* (haben) zaintonować, zacząć śpiewać; ein Lied — zaintonować pieśń; (przenośnie) nun stimmt er wieder das alte Lied an znów zaczyna starą piosnkę; einen anderen Ton — zacząć z innej beczki, zmienić ton mowy.

An=stinken, *va.* stank an, habe angestunken, jmndn., śmierdzieć komu; (przenośnie) das Leben stinkt mich an życie mi się przykrzy.

An=stocken, *vn.* (sein) zacząć butwieć.

An=stolpern, *vn.* (sein) an etw., potknąć się o co, zawadzić o co.

An=stopfen, *va.* (haben) napchać, napełnić; sich — objeść się.

An'stoß, *sm.* =es, *pl.* =stöße, 1) początek *m.*, inicyatywa *f.*; den ersten — zu etw. geben

pierwszy co poruszyć, dać do czego inicyatywę; 2) uderzenie *n.*, potrącenie *n.* (gegen etw. o co); 3) przeszkoda *f.* (to o co się uderza lub potrąca); jmndm. einen — in den Weg legen stawiać komu przeszkody; ohne — bez przeszkód; ohne — lesen czytać biegle, czytać bez zająknięcia się; 4) zgorszenie *n.*, obraza *f.*; seine Handlungsweise hat — erregt jego sposób postępowania wywołał zgorszenie; ein Stein des =es przeszkoda; jmndm. ein Stein des =es sein być komu solą w oku; — erregen wywołać zgorszenie; — an etw. nehmen gorszyć się czem; 5) (w rzemiosłach) miejsce, gdzie co o co uderza.

A'n=stoßen, I. *va.* stößest, stößt, stieß an, habe angestoßen, 1) uderzyć, trącić, szturchnąć; mit den Ellenbogen jmndn. — potrącić kogo łokciami; mit den Gläsern — trącić się kieliszkami; stoßen wir an! trąćmy się!; angestoßenes Obst owoc obtłuczony; 2) die Jagd — dać sygnał do rozpoczęcia polowania; 3) przyprawić, wbić, osadzić; den Stiel an die Axt — osadzić siekierę na toporzysku; ein Stück Tuch an ein anderes — zeszyć dwa kawałki sukna; eine Röhre an eine andere — spoić dwie rury; 4) (w piekarstwie) den Teig — zarobić ciasto; 5) (o chorobach) napaść; das Fieber hat ihn angestoßen febra go napadła; 6) podpalić, zapalić; das Holz — podpalić drzewo; II. *vn.* (haben i sein) uderzyć, zawadzić, trącić o co; das Pferd hat mit den Hufen angestoßen koń trącił kopytami; sieh Dich vor, daß du im Finstern nicht anstößt uważaj, byś pociemku nie zawadził; 2) im Reden (mit der Zunge) — jąkać się, bełkotać; er lügt ohne =zu= kłamie bez zająknienia się; 3) bei jmndm. — (Anstoß erregen) wywoływać u kogo zgorszenie; 4) gegen etw. — grzeszyć przeciwko czemu; das stößt schon gegen die Vernunft an to już grzeszy przeciwko zdrowemu rozsądkowi; 5) = angrenzen.

A'nstößig, *adj.* gorszący, nieprzyzwoity; *adv.* nieprzyzwoicie; =e Reden führen mówić w sposób gorszący; sich — betragen nieprzyzwoicie się zachowywać; ein =er Vorfall gorszący wypadek.

A'n=strahlen, *va.* (haben) promieniami oświecać; (przenośnie) angestrahlt von seiner Weisheit opromieniony jego mądrością.

A'n=strängen, *va.* (haben) postronkiem przywiązać; die Pferde — zaprządz konie.

A'n=streben, 1) *vn.* (haben) starać się wznieść; hoch — wysoko mierzyć, do wielkiego celu dążyć; gegen etw. — walczyć przeciwko czemu (gegen das Schicksal przeciw losowi); 2) *va.* etw. — starać się o co.

A'n=streicheln, *va.* (haben) przygładzić, przymuskać.

A'n=streichen, strich an, habe angestrichen, I. *va.* 1) posmarować, natrzeć; den Fuß mit einer Salbe — wysmarować nogę maścią; die Stirn mit Essig — (lepiej einreiben) natrzeć skroń octem; 2) pomalować, pociągnąć; roth — pomalować na czerwono; mit Firnis — pociągnąć pokostem, pokostować; (przenośnie) jemandem den Rücken blau — zbić kogo na kwaśne jabłko; 3) zakreślić, zaznaczyć; eine Stelle in einem Buche — zakreślić ustęp w książce; einen Tag im Kalender roth — uważać jaki dzień za radosny; das will ich dir schon — popamiętam (odpłacę) ci to; II. *vn.* (haben) an etw. — otrzeć się o co; III. *vr.* 1) sich an jmndn. — otrzeć się o kogo; die Katze streicht sich an mich an kot ociera się o mnie; 2) malować się; diese Frau streicht sich an ta kobieta maluje się.

A'nstreicher, *sm.* =s, *pl.* —, lakiernik *m.*, malarz *m.* (ale nie artysta, tylko rzemieślnik); (ironicznie) bazgracz *m.*

A'n=streifen, *vn.* (haben i sein) an etw., otrzeć się o co; an die Wand — otrzeć się o ścianę.

A'n=streiten, stritt an, habe angestritten, 1) *vn.* (haben) gegen etw., walczyć przeciwko czemu, opierać się czemu; 2) *va.* jmndm. etw. — wpierać co w kogo.

A'n=strengen, 1) *va.* (haben) naprężać, natężać, męczyć; ein Seil — naprężyć linę; die Kräfte — wytężyć siły; seinen Verstand — wytężyć rozum; die Augen — zmęczyć oczy; angestrengte Arbeit wytężona praca; einen Proceß gegen jmndn. — wdrożyć (rozpocząć) proces przeciw komu; 2) *vr.* sich — wytężać się, natężać się, męczyć się; sich über die Kräfte — wytężać się ponad siły; sich —, um ein eingebildetes Hindernis zu überwinden wybijać otwarte drzwi; (przenośnie) er hat sich angestrengt szarpnął się.

A'nstrengung, *sf.* *pl.* =en, natężenie *n.*, wysilenie *n.*; mit der größten — z największem wysileniem; alle =en waren fruchtlos wszystkie usiłowania okazały się bezowocnemi.

A'n=streuen, *va.* (haben) posypać; Salz — posypać solą.

A'nstrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pomalowanie *n.*, powleczenie *n.*, (także masa, którą pomalowano lub powleczono); erster — gruntowanie *n.*; — für den Fußboden masa *f.* do zapuszczenia posadzki; 2) (= A'nschein) pozór *m.*; die Sache hat einen gefährlichen — rzecz ma niebezpieczny pozór; seiner Feigheit den — von Vorsichtigkeit geben nadawać tchórzostwu pozór przezorności; einer Sache den — der Wahrheit geben nadać czemu pozór prawdy; er hat einen — von einem Philosophen zakrawa na filozofa; 3) (w myśliwstwie) ślad *m.* na rosie, trop *m.*

A'n=stricken, *va.* (haben) dorobić pończoszkową robotę.

A'n=striegeln, *va.* (haben) zgrzebłem przygładzić (einem Pferde die Haare koniowi sierść).

A'n=strömen, I. 1) *vn.* (sein) napływać; angeströmt kommen płynąc przybliżać się; das Wasser strömt an woda przypływa, wzbiera; das Volk kommt angeströmt lud gromadzi się, napływa tłumnie; 2) *va.* = anflößen.

A'n=stücke(l)n, *va.* (haben) nadsztukować, przyłatać.

A'n=studi(e)ren, *va.* (haben) długiem uczeniem się nabyć jakich wiadomości; eine anstudierte Miene wyuczona (sztuczna, afektowana) mina.

A'nsturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =stürme, natarcie *n.*, atak *m.*

A'n=stürmen, *vn.* (sein) (an albo gegen etw.) szturmować, natrzeć; an die Thür — walić w drzwi; gegen die Festung — przypuścić szturm do fortecy; angestürmt kommen nadejść z hukiem (jak do szturmu).

A'nsturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, szybkie i gwałtowne zbliżanie się, gwałtowny napływ *m.*; — der Wogen gwałtowny napływ fal.

A'n=stürzen, 1) *vn.* (sein) angestürzt kommen gwałtownie nadbiedz; auf jmndn. — gwałtownie rzucić się na kogo; 2) *va.* (haben) etw. an etw. — sypać co na co, do czego; die Erde an den Zaun — ziemię rzucać pod płot.

A'n=stutzen, *va.* (haben) jemanden, z zdziwieniem patrzeć na kogo.

A'n=stützen, *va.* (haben) an etw., oprzeć o co.

A'n=suchen, *vn.* (haben) prosić (bei jmndm. um etw. kogo o co), podać się (o posadę); um Gehaltserhöhung — prosić o podwyższenie płacy; um die Erlaubnis — prosić o pozwolenie; 2) *va.* (= ersuchen) prosić, wzywać; alle Behörden werden angesucht wzywa się wszystkie władze.

A'n=suchen, *sn.* =s, żądanie *n.*, prośba *f.*, wezwanie *n.*; auf inständiges (dringendes) — na usilną prośbę; ein — richten wnieść prośbę, wezwanie.

A'nsud, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (w farbiarstwie) nawarzenie *n.* wełny przed farbowaniem; płyn *m.* w którym się wełna warzy.

A'n=sudeln, *va.* (haben) pobabrać (die Wand ścianę).

A'n=summen, 1) *vr.* (haben) sich (od Summe) nagromadzać się, rość w znaczne sumy; 2) *va.* (haben) (od summen) jmndn., brzęczyć na kogo; 3) *vn.* (sein) angesummt kommen nadlecieć, zbliżać się brzęcząc.

A'n=süßen *va.* (haben) przysłodzić, zasłodzić.

Antagoni'smus, *sm.* —, *pl.* =men, przeciwieństwo *n.*, antagonizm *m.*

Antagoni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf. pl.* =innen) przeciwnik *m.*, antagonista *m.* (przeciwniczka *f.*, antagonistka *f.*)

A'n=takeln, *va.* (haben) ein Schiff, okręt oporządzić, ubrać w liny.

A'n=tanzen, I. 1) *vn.* (haben) tańczyć pierwszy, rozpocząć taniec; 2) (sein) an etw. — tańcząc zawadzić o co; angetanzt kommen zbliżyć się tańcząc; II. *va.* sich (*dat.*) etw. — przez tańczenie nabawić się czego (die Schwindsucht suchot).

A'n=tappen, *va.* (haben) macając trafić na co.

A'n=tassen, *va.* (haben) an etw., ułożyć co przy czem.

A'n=tasten, *va.* (haben) pomacać, dotknąć się; (przenośnie) naruszyć; jmnds. Ehre — naruszyć czyj honor; ich habe ihn gar nicht angetastet wcale go nie dotknąłem, nie zrobiłem mu żadnej krzywdy.

A'n=taumeln, *vn.* (sein) an etw., zataczając się zawadzić o co; angetaumelt kommen nadejść zataczając się.

Antedati'(e)ren, *va.* (haben) etw., wcześniejszą datę położyć na czemś, antedatować.

Antecede'ntien, *sf. pl.* przeszłość *f.*, antecedencye *f.*; gute — haben mieć dobrą przeszłość, dobre antecedencye.

Antece'ssor, *sm.* =s, *pl.* =en, poprzednik *m.* (w urzędzie).

Antediluvia'nisch, *adiect.* przedpotopowy.

A'n=theeren, *va.* (haben) dziegciem wysmarować.

A'ntheil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) udział *m.*, dział *m.*, część *f.* z podziału przypadająca; mein — an der Erbschaft moja część schedy, mój udział w spadku; er hat an der Erbschaft zwei =e ma dwa działy ze spadku; — am Geschäft *n.* udział w interesie; — am Gewinn udział w zysku; er hat gar keinen — daran nie ma w tem żadnego udziału; Krankheiten sind der — des Alters choroby są udziałem starości; 2) — nehmen współczuć, mieć współczucie; ich nehme an seinem Unglück lebhaften — współczuję żywo z nim w nieszczęściu; ich nehme daran gar keinen — nic mnie to nie obchodzi.

A'ntheilhaber, *sm.* =s, *pl.* —, biorący udział, wspólnik *m.*

A'ntheilschein, *sm.* =es, *pl.* =e, (Antheilsverschreibung *sf.*) udział *m.*, list *m.* udziałowy (akcya *f.*).

Anthologie', *sf. pl.* =(e)n, wybór *m.* poezyi, antologia *f.*

Anthracit', *sm.* =s, *pl.* =e, rodzaj węgla kamiennego, antracyt *m.*

Anthropologie' *sf.* nauka *f.* o człowieku, antropologia *f.*

Anthropomorphi'smus, *sm.* *indecl.* wyobrażenie Boga w postaci ludzkiej.

Anthropopha'g, *sm.* =en, *pl.* =en, ludożerca *m.*

Anthropophobie', *sf.* obawa *f.* przed ludźmi.

A'nthun, *va.* i *vr.* that an, habe angethan, 1) ubrać się w co, wdziać; einen Rock — wdziać surdut; ich werde mich recht schön — ubiorę się bardzo pięknie; 2) wyrządzić; jmndm. eine Ehre (einen Schimpf) — wyrządzić komu zaszczyt (zniewagę); der Sprache Ge-

walt — zadawać gwałt językowi; ich muss mir Gewalt —, um ihn nicht zu beleidigen muszę gwałt sobie zadawać, by go nie obrazić; thun Sie mir das nicht an nie uczyń, nie zrób mi pan tego (t. j. przykrości); 3) es jmndm. — oczarować kogo, oślepić kogo; sie hat es ihm angethan oczarowała go; 4) (w żeglarstwie) einen Hafen — schronić się do portu.

An-thürmen, *va.* (haben) napiętrzyć.

Antichambrie'ren, *vn.* (haben) w przedpokoju czekać.

Antichri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, wróg *m.* chrześcijaństwa, antychryst *m.*, szatan *m.*

Anticipie'ren, *va.* (haben) czynić co z góry, uprzedzać, antycypować.

Antido'tum, *sn.* =s, *pl.* =ta, = Gegengift.

Anti'k, *adi.* starożytny, będący w duchu (w stylu) starożytnym (wyrazy antik, Antike odnoszą się wyłącznie do klasycznej, t. j. do greckiej i rzymskiej starożytności).

Anti'ke, *sf. pl.* =n, 1) starożytna sztuka *f.*, starożytna oświata *f.*; 2) dzieło *n.* sztuki starożytnej.

Antilogie', *sf. pl.* =en, sprzeczność *f.*, przeciwieństwo *n.* sprzecznych zdań.

Antinomie', *sf. pl.* =(e)n, sprzeczność ustaw.

Antipathie', *sf. pl.* =(e)n, wstręt *m.* (naturalny), antypatya *f.*

Antiphonie', *sf. pl.* =en, śpiewanie *n.* naprzemian, antyfona *f.*

Antipo'de, *sm.* =n, *pl.* =n, antypoda *m.* (przeciwnośnik *m.*).

An-tippen, *va.* (haben) etw., lekko się dotknąć czego.

An-tiqua'r, *sm.* =s (=en), *pl.* =e (=en), 1) znawca *m.* (badacz *m.*) starożytności, starożytnik *m.*; 2) handlarz *m.* starych książek, handlarz starożytności (antyków), antykwarz *m.*

Antiquie'ren, 1) *vn.* (sein) przestarzeć; ein antiquierter Standpunkt przestarzałe stanowisko; 2) *va.* uznać co za przedawnione, za nieważne.

Antise'ptisch, *adi.* przeszkadzający gniciu, przeciwgnilny, antyseptyczny.

Antispasmo'disch, *adiectiv* uśmierzający kurcze.

Antithe'se, *sf. pl.* =en, przeciwstawienie *n.*, antyteza *f.*

A'ntlitz, *sn.* =es, *pl.* =e, (w wyższym stylu zamiast Gesicht) oblicze *n.*, lice *n.*; vor Gottes — sind alle Menschen gleich wszyscy ludzie równi są w obliczu Boga.

A'n-toben, *vn.* (sein) angetobt kommen gwałtownie nadejść, nadlecieć jak burza.

A'n-traben, *vn.* (sein) rozpocząć kłusować; kłusem nadjechać.

A'ntrag, *sm.* =es, *pl.* =träge, 1) wniosek *m.*; einen — stellen (einbringen) uczynić (wnieść) wniosek; auf seinen — na jego wniosek; ein dringlicher — wniosek naglący (pilny); einen — zur Abstimmung bringen poddać wniosek pod głosowanie; 2) propozycya *f.*, ofiarowanie *n.*, ofiara *f.*; jmndm. einen — machen uczynić komu propozycyę. ich kann Ihren — nicht annehmen nie mogę przyjąć pańskiej propozycyi.

A'n-tragen, trägst, trägt, trug an, habe angetragen, I. *va.* 1) nadnieść; 2) nałożyć; Blattgold — nałożyć pozłótkę; 3) ofiarować, proponować; II. *vn.* (haben) auf etw. wnieść co; auf Scheidung — wnieść rozwód, zażądać rozwodu; auf eine Strafe — wnieść karę; proponować, domagać się kary.

A'ntragsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* czynienia wniosków, prawo proponowania.

A'ntragsteller, *sm.* =s, *pl.* —, wnioskodawca *m.*

A'n-trampeln, *vn.* (sein) angetrampelt kommen, przybyć tupając nogami.

A'n-trauen, *va.* (haben) złączyć ślubem; wer hat sie angetraut? kto dawał im ślub?

A'n-träufeln, *vn.* (sein) kapać (na co).

A'n-träufen, *va.* (haben) lać na co kroplami.

A'n-treffen, triffst, trifft, traf an, habe angetroffen, 1) *va.* zastać; jmndn. zu Hause — zastać kogo w domu; auf frischer That — złapać na gorącym uczynku; 2) *vn.* (sein) an etw. trafić na co.

A'ntreibeholz, *sn.* =es, (w hutnictwie) drzewo *n.* podpalane pod tyglem.

A'n-treiben, I. *va.* trieb an, habe angetrieben, pędzić, popędzać, napędzać; 1) etw. an etw. — zapędzić co na co; der Wind hat das Schiff an das Ufer angetrieben wiatr zapędził okręt do brzegu; 2) wbić; einen Nagel — wbić gwóźdź; jmndn. den Hut — wbić komu kapelusz (na głowę); ein Brett — przybić deskę (do drugiej deski); 3) napędzać, zachęcać, pobudzać; jmndn. zur Arbeit — napędzać kogo do pracy; der Ehrgeiz hat ihn dazu angetrieben ambicya pobudziła go do tego; der Reiter treibt sein Pferd an jeździec popędza konia; II. *vn.* (sein) 1) nadejść, nadjechać (płynąć); an die Küste — nadpłynąć do brzegu; 2) (haben) (o roślinach) die Pflanzen treiben an rośliny zaczynają wyrastać; 3) der Hirt kommt mit der Herde angetrieben pasterz zbliża się popędzając trzodę.

A'ntreiber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf.* =innen) naganiacz *m.*, napędzać *m.* (naganiaczka *f.*).

A'n-treten, trittst, tritt, trat an, bin (habe) angetreten, I. *vn.* (sein) 1) przystąpić, zbliżyć się; an das Haus — przystąpić, zbliżyć się do domu; 2) stanąć w szeregu (ażeby co rozpocząć); zum Tanze — stanąć do tańca; (przy wojsku) — ! do szeregu!; 3) rozpocząć stąpać; mit dem linken Fuß — rozpocząć stąpać lewą nogą; II. *va.* (haben) 1) ugnieść, udeptać; Erde an einen Baum — udeptać ziemię koło drzewa; 2) (an etw.

herantreten) die Kanzel — wejść na kazalnicę; jmndn. um Erlaubnis — przystąpić do kogo prosząc o pozwolenie; der Tod tritt den Menschen an śmierć nachodzi człowieka; 3) rozpocząć, wstąpić (do służby, urzędu); die Regierung — rozpocząć panowanie; ein Amt — objąć urząd; eine Reise — rozpocząć podróż; einen Beweis — podjąć się dowodu; eine Erbschaft — objąć spadek.

An'trieb, *sm.* =es, *pl.* =e, pobudka *f.*, popęd *m.*, podnieta *f.*, zachęta *f.*, namowa *f.*, natchnienie *n.*; auf eigenen — z własnego natchnienia, z własnej woli; aus freiem — handeln działać z własnej chęci; er hat das Verbrechen aus fremdem — begangen dopuścił się zbrodni z obcej namowy; aus innerem — z wewnętrznego popędu; die Belohnung ist ein — zur weiteren Arbeit nagroda jest bodźcem (podnietą) do dalszej pracy.

An'=trinken, trank an, habe angetrunken, 1) *vn.* nadpić, zacząć pić; 2) *vr.* sich (*dat.*) einen Rausch — podchmielić, podpić sobie; sich Courage — podpić sobie na odwagę; sich (*accus.*) — opić się (rubasznie: ożłopać się).

An'tritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) (od antreten) zajęcie miejsca w szeregu; 2) objęcie *n.*; — eines Dienstes objęcie służby; — einer Erbschaft objęcie spadku; — der Regierung objęcie rządów; 3) rozpoczęcie *n.*; beim — des neuen Jahres z początkiem (z rozpoczęciem się) nowego roku; — der Reise rozpoczęcie podróży; zum — na początek, dla rozpoczęcia; 4) schód *m.*, stopień *m.* (zazwyczaj pierwszy i szerszy schód); 5) u jeźdźców) krok *m.* koński, człap *m.*, kłus *m.*; 6) w drukarstwie) oporka *f.* (przy prasie drukarskiej).

An'trittsbesuch, *sm.* =es, *pl.* =e, pierwsza wizyta *f.*

An'trittsmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, (=schmaus, *sm.* =es, *pl.* =schmäuse) biesiada *f.* (bankiet *m.*) z powodu rozpoczęcia czego (np. urzędowania).

An'trittspredigt, *sf. pl.* =en, kazanie *n.* wstępne (próbne).

An'trittsrede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* wstępna (przy objęciu jakiego urzędowania).

An'trittsrolle, *sf. pl.* =en, pierwsza rola *f.*, pierwszy występ *m.* (debiut *m.*)

An'=trittsvorlesung, *sf. pl.* =en, odczyt *m.* wstępny, pierwszy odczyt.

An'=trocknen, *vn.* (sein) zacząć schnąć; an etw. — przyschnąć do czego.

An'=trommeln, *vn.* (haben) 1) an etw. bębnić (walić, pukać) w co! 2) zacząć bębnić.

An'=tupfen, *va.* (haben) dotknąć się końcem palcem.

An'twort, *sf. pl.* =en, odpowiedź; zur — bekommen otrzymać odpowiedź, otrzymać w odpowiedzi, in — auf Ihr Geehrtes w odpowiedzi na szanowny list; — geben dać odpowiedź, odpowiedzieć; jmndn. ohne — lassen pozostawić kogo bez odpowiedzi; keine — schuldig bleiben mieć na wszystko odpowiedź; um — wird gebeten (*abrev.* u. A. w. g.) uprasza się o odpowiedź; wie die Frage so die — jakie pytanie, taka odpowiedź; abschlägige — odmowna odpowiedź, odmowa *f.*; er ist nie um eine — verlegen nie zapomina nigdy języka w gębie, ma na wszystko gotową odpowiedź; erschöpfende — wyczerpująca odpowiedź; keine — ist auch eine — milczenie jest także odpowiedzią; auf eine höfliche Frage gehört eine höfliche — na uprzejme zapytanie godzi się uprzejmie odpowiedzieć; wie die Frage so die — jakie pytanie taka odpowiedź; er muss mir darüber Rede und — stehen musi wytłumaczyć mi się (zdać sprawę) z tego.

An'tworten, *va.* i *vn.* (haben) odpowiedzieć, odpowiadać; auf etw. na co; auf einen Gruß — odpowiedzieć na pozdrowienie, ukłonić się; (w żeglarstwie) einem Schiffe — odpowiedzieć na salwę powitalną.

An'twortlich, *adv.* w odpowiedzi.

An'twortschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, odpowiedź *m.*, list *m.* z odpowiedzią.

An'twortschrift, *sf. pl.* =en, (w sądownictwie) replika *f.*; zweite — duplika *f.*

An'=üben, *vr.* sich, nabyć (czego) przez wprawę.

An'=versuchen, *va.* (haben) = anproben.

An'=vertrauen, *va.* i *vr.* (haben) 1) powierzyć; jmndm. etw. — powierzyć komu co; sich jmndm. — powierzyć się (swoją osobę) komu; 2) zwierzyć się; er hat sich seinem Vater anvertraut zwierzył się ojcu.

An'verwandt, *adj.* krewny, pokrewny, spokrewniony; er ist mir — jest ze mną spokrewniony.

An'verwandte(r) *sm.* =n, *pl.* =n, (— *sf. pl.* =n; rzadko: =in *sf. pl.* =innen) krewny *m.* (= *a.*, *f.*)

An'verwandtschaft, *sf. pl.* =en, pokrewieństwo *n.*

An'wachs, *sm.* =es, *pl.* =wächse, przybytek *m.*; — des Wassers przybytek wody, dieses Stück Land am Ufer ist frischer — ten kawał gruntu na brzegu, to świeży osep; (także to co dorasta np. der — eines Dorfes młodzież wsi).

An'=wachsen, *vn.* wächst, wächst, wuchs an, bin angewachsen, 1) przyrość; die Lunge ist an die Rippen angewachsen płuca przyrosły do żeber; er sitzt im Sattel wie angewachsen siedzi na siodle jak przyrośnięty; 2) powiększać się; die Zahl der Einwohner ist bedeutend angewachsen liczba mieszkańców znacznie się powiększyła; seine Schulden wachsen an jego długi zwiększają się; der

Fluſs wächst an rzeka wzbiera; 3) (heranwachsen) dorastać.

A'n=wackeln, *vn.* (sein) nadejść chwiejąc się (angewackelt kommen).

A'nwalt, *sm.* =es, *pl.* =wälte, rzecznik *m.*, obrońca *m.* (sądowy), adwokat *m.*

A'nwaltschaft, *sf. pl.* =en, obrona *f.* (jako instytucya), korporacya obrońców; adwokactwo.

A'n=walzen, 1) *va.* (haben) ugnieść, przygnieść (die Erde ziemię); 2) *vn.* (haben) zacząć walca tańczyć, (sein) zbliżyć się tańczac walca.

A'n=wälzen, *va.* (haben) przytoczyć einen Stein an die Mauer kamień do muru.

A'n=wandeln, 1) *vn.* (sein) powoli nadejść (angewandelt kommen); 2) *vn.* (sein) i *va.* (haben) eine Ohnmacht wandelt ihn (ihm) an mdłości go opadają, robi mu się mdło; es wandelt mich die Lust an zbiera mnie ochota; 3) (sein) uderzyć kulą o ścianę kręgielni.

A'nwandlung, *sf. pl.* =en, napad *m*, przystęp *m.*; eine — von Zorn napad złości; in einer — von guter Laune w przystępie dobrego humoru.

A'n=wanken, *vn.* (sein) (angewankt kommen) nadejść chwiejnym krokiem.

A'n=wärmen, *va.* lekko ogrzać.

A'nwärter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) kandydat *m.* (kandydatka *f.*); — auf einen Posten kandydat (uprawniony) na posadę; — auf eine Erbschaft przyszły spadkobierca *m.*

A'nwartschaft, *sf. pl.* =en, widoki (uzasadnione), pretensya *f.*, nadzieja *f.* (uprawniona); — auf ein Amt haben mieć widoki na otrzymanie urzędu; — auf eine Erbschaft nadzieja na spadek.

A'nwäsche, *sf.* (w hutnictwie) płukanie potłuczonej rudy.

A'n=waschen, *va.* (haben) lekko wyprać, wypłukać.

A'n=wässern, *va.* (haben) cokolwiek wodą rozcieńczyć, dolać wody.

A'n=weben, *va.* wob an, habe angewoben dorobić, przyrobić (przez tkanie).

A'n=wedeln, *va.* (haben) wachlować kogo; der Hund wedelt mich an pies łasi się do mnie (vide wedeln).

A'n=wehen, *va.* (haben) wiać, wionąć na kogo, co; nawiać; ein lieblicher Duft weht mich an miły zapach wionie na mnie (zalatuje mnie); der Wind hat viel Schnee angeweht wiatr nawiał wiele śniegu; es weht mich hier heimatlich an przypomina mi się tu kraj rodzinny.

A'n=weiben, (rzadko używane) *va.* (haben) zaślubić; ich bin ihm nicht angeweibt nie jestem mu zaślubioną.

A'n=weichen, *va.* (haben) namiękczyć, zwilżyć.

A'n=weinen, 1) *va.* (haben) jmndn., lamentować, płakać przed kim; 2) *vn.* (sein) angeweint kommen z płaczem nadejść.

A'n=weisen, *va.* wies an, habe angewiesen, 1) pouczać, radzić, polecić; ich habe ihn angewiesen, auf welche Art er es thun soll pouczyłem go, w jaki sposób to uczynić; ich habe den Diener angewiesen poleciłem służącemu; jemanden zu etw. — zachęcać, przynaglać kogo do czego (zum Fleiße, zur Arbeit do pilności, do pracy); 2) jemanden mit einer Schuldforderung an jmndn. — odesłać kogo do kogo z pretensyą; jmndm. etw. anweisen przekazać, wyznaczyć, wydzielić komu co; der Vater hat mir in der Bank Geld angewiesen ojciec przekazał mi w banku pieniądze; jmndm. einen Ort als Wohnsitz — wyznaczyć komu jaką miejscowość na mieszkanie; auf jmndn. Geld — przekazać u kogo (w handlu także: na kogo) pieniądze; ich bin nur auf diese Summe angewiesen oprócz tej sumy nic więcej nie mam; er ist auf den Ertrag seiner schriftstellerischen Thätigkeit angewiesen utrzymuje się z pracy literackiej; ich war nur auf mich selbst angewiesen mogłem liczyć tylko na siebie samego.

A'nweiser, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) ten, który wyznacza, przekazuje co; — von Plätzen ten który wyznacza miejsca; — einer Geldsumme przekazujący pieniądze, wystawiciel *m.* przekazu na pieniądze.

A'n=weißen, *va.* (haben) pobielić.

A'nweisung, *sf. pl.* =en, 1) pouczenie *n.*, zarządzenie *n.*; jmndm. in etw. — geben dać komu wskazówki w czem, pouczyć kogo, jak ma co robić; ich habe es nach Ihrer — gethan zrobiłem to według pańskiego zarządzenia, według pańskich wskazówek; 2) przekaz *m.*, przekazanie *n.*; — von Holz przekazanie drzewa; — auf Geld przekaz na pieniądze; ich habe ihm eine — auf die Bank geschickt posłałem mu przekaz na bank (do banku); eine — auf 1000 Rubel przekaz na 1000 rubli; eine — auf jmndn. ausstellen wystawić przekaz na imię czyje; eine nach Sicht zahlbare — przekaz płatny po okazaniu (po prezentacyi); gegen diese — zahlen Sie 8 Tage nach Sicht die Summe von 500 Mark za ten przekaz zapłacisz Pan w 8 dni po okazaniu sumę 500 marek; 3) (w hutnictwie) das Mineral hat gute — ruda zdaje się zawierać wiele kruszcu.

A'nwelle, *sf. pl.* =n, (w technice) podkład *m.* kołowrotu.

A'nwendbar, *adi.* dający się użyć, dający się zastosować; diese Regel ist im gegebenen Falle nicht — ta reguła w danym wypadku nie daje się zastosować.

A'n=wenden, wandte an, habe angewandt (wendete an, habe angewendet) użyć; etw. zu etw. — użyć czego do czego, na co; sein Geld zu unnützen Ausgaben — użyć

pieniędzy na niepotrzebne wydatki; alle Mittel — użyć wszystkich sposobów; 2) zastosować; eine Regel auf etw. — zastosować do czego regułę; ein Mittel bei einer Krankheit — zastosować lekarstwo w jakiej chorobie; ein Sprichwort — zastosować przysłowie; ein Wort falsch — mylnie użyć wyrazu; angewandte Kunst zastosowana sztuka, sztuka przemysłowa.

A'nwendung, *sf. pl.* =en, 1) użycie *n.*, zastosowanie *n.*; zur (in) — bringen zrobić użytek; diese Regel findet — ta reguła ma zastosowanie; die — der Chemie auf die Heilkunde zastosowanie chemii w medycynie.

A'n=werben, wirbst, wirbt, warb an, habe angeworben, 1) *vn.* starać się; um ein Mädchen — starać się o dziewczynę; 2) *va.* Soldaten, zbierać zaciągi, werbować; sich zum Militär — lassen dać się zaciągnąć (zwerbować) do wojska; Arbeiter — przyjmować, werbować robotników.

A'nwerber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) werbownik *m.*; 2) dziewosłab *m.*, swat *m.*

A'n=werfen, wirfst, wirft, warf an, habe angeworfen, 1) *vn.* (haben) pierwszy rzucić, rozpocząć rzucanie, (w grze w kręgle) mieć pierwszy rzut; 2) *va.* (haben) an etw. — rzucić na co, o co; den Ball an die Wand — rzucić piłkę o ścianę, piłkę na ścianę; den Kalk — narzucić wapno; den Mantel — zarzucić płaszcz.

A'nwesen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) (rzadko używane zamiast A'nwesenheit) obecność *f.*; 2) własność *f.* (nieruchoma np. dom z polem lub ogrodem), gospodarstwo *n.*

A'nwesend, *adi.* obecny, przytomny.

A'nwesenheit, *sf.* 1) obecność *f.*, przytomność *f.*; in meiner — w mojej obecności; 2) (rzadko używane) istnienie *n.* (= Vorhandensein).

A'n=wettern, *va.* (haben) jmndn. huknąć na kogo, wpaść na kogo z krzykiem.

A'n=wetzen, *va.* (haben) naszlifować; die Spitze am Messer — naszlifować koniec u noża.

A'n=widern, *va.* (haben) budzić wstręt, obrzydzenie, brzydzić; diese Angelegenheit widert mich schon an ta sprawa wstręt już we mnie budzi.

A'n=wiehern, *va.* i *vr.* (haben) rżeć do kogo, na kogo; der Hengst wiehert die Stute an ogier rży do klaczy; die Pferde wiehern sich an konie rżą do siebie.

A'n=wimmern, 1) *va.* (haben) jmndn. lamentować przed kim; 2) *vn.* (sein) angewimmert kommen nadejść z płaczem, z lamentem.

A'n=winken, *va.* (haben) jemanden wzrokiem przywołać kogo, mrugnąć na kogo (by go przywołać).

A'n=wirbeln, 1) *va.* (haben) przykręcić, zakręcić; das Fenster — zamknąć okno przycisnąwszy zasuwkę; 2) *vn.* (sein) angewirbelt kommen nadejść kręcąc się w koło.

A'n=wirken, *va.* (haben) dorobić pończoszkową robotą.

A'n=wittern, 1) *va.* (haben) obwąchać; der Hund wittert mich an pies obwąchuje mnie; 2) *vn.* (sein) (w górnictwie) zwietrzeć na powierzchni, nadwietrzeć; angewittertes Erz nadwietrzała ruda.

Anwo', *adv.* = wo.

A'n=wohnen, *vn.* (haben) mieszkać obok; ein =der Schuster szewc obok mieszkający.

A'nwohnerschaft, *sf.* sąsiedztwo *n.*, sąsiedzi *m. pl.*

A'nwuchs, *sm.* =es, *pl.* =wüchse, wzrost *m.*, wzrastanie *n.* (der Pflanzen roślin); wyrośl *f.* (auf einem Baum na drzewie); przybytek *m.*; — der Bevölkerung przybytek ludności, przyrost.

A'n=wühlen, *va.* (haben) naryć; das Schwein hat Erde an die Mauer angewühlt świnia naryła ziemię pod mur.

A'n=wünschen, *va.* (haben) nawinszować; jmndm. alles Gute — nawinszować komu wszystkiego dobrego; jmndm. etwas — wyrażeniem życzenia sprawadzić co na kogo.

A'nwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, 1) pierwszy rzut; (w grze w kręgle) ich habe den — mam pierwszy rzut; 2) rzucenie *n.* o co, narzucenie *n.*; der — von Kalk an die Mauer narzucenie wapna na mur; 3) (to co narzucono) tynk *m.*; — von Erde nasyp *m.* ziemi; 4) (w tkactwie) krajka *f.*, szlak *m.*; 5) skobel *m.* (do zawieszenia kłódki); 6) w krawiectwie) przyszywka (kawałek doszyty do sukni, koszuli itd.).

A'n=wurzeln, *vn.* (sein) i *vr.* wróść, wkorzenić się, zakorzenić się; er blieb wie angewurzelt stehen stanął jak wryty.

A'nzahl, *sf.* liczba *f.*, pewna ilość *f.*; die — der Häuser liczba domów; eine — von Büchern pewna ilość książek.

A'n=zahlen, *va.* (haben) zapłacić pierwszą ratę, zapłacić na rachunek; ich habe auf dieses Haus 10.000 Rubel bereits angezahlt zapłaciłem (upłaciłem) na ten dom już 10.000 rubli; ich habe den vierten Theil des Preises beim Kaufe angezahlt przy kupnie wypłaciłem gotówką czwartą część ceny.

A'nzahlung, *sf. pl.* =en, pierwsza rata *f.*; część ceny kupna gotówką zapłacona; dieses Haus kostet 100.000 Mark, und erfordert eine — von 20.000 Mark ten dom kosztuje 100.000 marek, z czego gotówką 20.000.

A'n=zählen, *va.* (haben) 1) zacząć liczyć; 2) Perlen — liczyć perły nawlekając je.

A'n=zapfen, *va.* (haben) napocząć, zacząć; ein Fass Bier — napocząć beczkę piwa; Bäume zur Harzgewinnung — nakłuwać drzewa dla otrzymania żywicy; (przenośnie) jmndn. — naciągnąć kogo, wyłudzić od kogo pieniądze; jmndn. mit Stichelreden — naciągać kogo uszczypliwemi słowami.

An=zaubern, *va.* (haben) jmndn. związać kogo czarami, zaczarować kogo; jemandem etw. — przez czary nabawić kogo czego (eine Krankheit choroby).

An=zäumen, *va.* (haben) ein Pferd przywiązać konia za uzdę.

An=zechen, *vr.* (sich) podpić, podchmielić sobie, upić się.

Anzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.*, oznaka *f.*; wróżba *f.*, przepowiednia *f.*; ein gutes (böses) — dobry (zły) znak, dobra (zła) wróżba; das — von etw. sein być oznaką (przepowiednią) czego; die — der Krankheit oznaki (symptomaty) choroby.

An=zeichnen, *va.* (haben) zaznaczyć, zakreślić, zanotować.

Anzeige, *sf. pl.* =n, 1) doniesienie *n.*; denuncyacya *f.*; gerichtliche — doniesienie sądowe; mündliche (protokollarische) — doniesienie ustne (protokolarne); strafgerichtliche — doniesienie karnosądowe; die pflichtgemäße — erstatten zrobić obowiązkowe doniesienie; etw. zur — bringen zrobić doniesienie o czem; 2) ogłoszenie *n.*, doniesienie *n.*, zawiadomienie *n.*; die — einer Vorstellung ogłoszenie przedstawienia; vorläufige — tymczasowe doniesienie (zawiadomienie); 3) = Anzeichen; 4) wskazanie *n.* (w medycynie).

Anzeigeblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, gazeta *f.* ogłoszeń.

Anzeigen, *va.* (haben) 1) donieść, zrobić doniesienie, (denuncyować); einen Dieb — zrobić doniesienie o złodzieju; jmndn. gerichtlich (bei Gericht) — zrobić na kogo doniesienie sądowe (do sądu); einen Verlust — zrobić doniesienie o zgubie; 2) zawiadomić, ogłosić, podać do wiadomości; jmndm. seine Ankunft — zawiadomić kogo o swem przybyciu; seine Trauung — podać do wiadomości swój ślub; 3) deklarować, oświadczyć; sein Vermögen — deklarować (zeznać) swój majątek; Waren zur Verzollung — deklarować towary do oclenia; 4) wskazywać; das zeigt nichts Gutes an to nie wróży nic dobrego.

Anzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) donosiciel *m.*; 2) (tytuł gazety mniej więcej tyle co:) Kuryer *m.*, Goniec *m.*

An=zetteln, *va.* (haben) 1) (w tkactwie) zaciągnąć (das Gewebe osnowę); 2) uknuć; eine Verschwörung — uknuć spisek; es wird hier etw. angezettelt coś tu się knuje.

Anzett(e)ler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) (w tkactwie) ten (ta), co osnowę zaciąga; 2) sprawca *m.*, knowacz *m.*; sprawczyni *f.*

An=ziehen, ziehst, zieht, zog an, habe angezogen, I. *va.* 1) wdziać, oblec, ubrać; ein Kleid — wdziać suknię; die Stiefel — wzuć buty; das Hemd — wdziać koszulę; sich anziehen ubrać, ubierać się; er hat nichts anzuziehen nie ma się w co ubrać; ein Kind anziehen ubrać dziecko; 2) zacząć ciągnąć, pociągnąć; die Glocke — zacząć dzwonić, poruszyć dzwon; die Pferde haben den Wagen angezogen konie ruszyły wóz; 3) przyciągnąć (do siebie); die Thür — przymknąć drzwi; der Magnet zieht das Eisen an magnet przyciąga żelazo; (przenośnie) diese Frau zieht mich an ta kobieta przyciąga (zajmuje) mnie; 4) wciągać w siebie, przyciągać; den Athem — wciągać oddech; der Schwamm zieht das Wasser an gąbka wciąga w siebie wodę; 5) sich was — (zu Herzen nehmen) smucić się czem, brać sobie co do serca; 6) dochować się, wyhodować, wypielęgnować; Schafe — wyhodować owce; 7) przytoczyć; eine Stelle aus einem Buche — przytoczyć ustęp z książki; die angezogene Bestimmung des Gesetzes przytoczone postanowienie ustawy; II. *vn.* (haben) 1) (w szachach) pierwszy pociągnąć, rozpocząć grę; 2) naciągnąć; der Thee hat zu stark angezogen herbata za mocno naciągnęła; 3) der Nagel zieht an gwóźdź dobrze włazi; der Leim zieht an klej dobrze chwyta; die Prügel ziehen an plagi dają się czuć; die Preise ziehen an ceny idą w górę; 4) die Kälte zieht an (es zieht an) mróz bierze, robi się zimno; 5) (sein) angezogen kommen nadciągnąć, nadejść; die Truppen kommen angezogen wojsko zbliża się; 6) (wohin ziehen, um sich niederzulassen) naciągnąć; 7) (einen Dienst antreten) wstąpić do służby; die Knechte pflegen zu Johanni anzuziehen parobcy wstępują do służby na św. Jan.

Anziehend, *adj.* pociągający; ein =er Mensch człowiek pociągający, przyjemny, zajmujący; eine =e Lectüre zajmująca, wdzięczna lektura.

Anzieher, *sm.* =s, *pl* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) służący (służąca *f.*), który (która) pomaga przy ubieraniu się, szatny *m.* (szatna *f.*); 2) przyrząd *m.* do wdziewania (np. butów); 3) (w anatomii) muszkuł *m.* przywodzący.

Anziehung, *sf. pl.* =en, przyciąganie *n.*; przytaczanie *n.*

Anziehungskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* przyciągania.

Anziehungskreis, *sm.* =es, *pl.* =e, obręb *m.* (sfera *f.*) przyciągania.

Anziehungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* (środek *m.*) przyciągający.

An=zischeln, *va.* (haben) jemanden szeptać do kogo.

An=zischen, *va.* (haben) jemanden sykać na kogo.

Anzucht, *sf. pl.* =züchte, hodowanie *n* (von Vieh bydła); rozkrzewienie *n.* (von Bäumen drzew).

An=zuckern, *va.* (haben) ocukrzyć.

Anzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) odzienie *n.*, odzież *f.*, suknie *f.*, ubiór *m.*, ubranie *n.*; 2) garnitur *m.* przedmiotów należących do ubra-

nia (np. ein — Spitzen garnitur koronek); 3) przybywanie *n.*, zbliżanie się *n.*; der Feind ist im — nieprzyjaciel zbliża się; ein Gewitter ist im — zbliża się burza; es ist eine Heirat im — zanosi się na małżeństwo, kojarzy się małżeństwo; 4) objęcie *n.* służby; 5) (w szachach) rozpoczęcie gry, pierwsze posunięcie.

A'nzüglich, *adi.* uszczypliwy, dokuczliwy, obraźliwy, dwuznaczny; *adv.* uszczypliwie, dokuczliwie, obraźliwie, dwuznacznie; ein =er Scherz uszczypliwy żart.

A'nzüglichkeit, *sf. pl.* =en, uszczypliwość *f.*, dwuznaczność *n.*; uszczypliwa (dwuznaczna) mowa *f.*

A'n=zünden, *va.* (haben) zapalić; das Feuer (das Licht) — zapalić (roznie cić) ogień, zaświecić świecę; podpalić; ein Haus — podpalić dom; (przenośnie) die Kriegsfackel — wzniecić wojnę.

A'nzünder, *sm.* =s, *pl.* —, ten, który zapala ogień lub światło; przyrząd *m.* do zapalania (np. ogni sztucznych).

A'n=zwacken, *va.* (haben) nadskubnąć, nadszczypnąć; (przenośnie) dokuczyć komu uszczypliwością.

A'n=zwängen, *va.* (haben) z trudnością wdziać (wciągnąć); er will die Handschuhe durchaus — gwałtem naciągnąć chce rękawiczki.

A'n=zwecken, *va.* (haben) przykołkować, przyćwiekować.

A'n=zwingen, *va.* (haben) jmndm. etw. — gwałtem (siłą) narzucić komu co.

A'n=zwitschern, *va.* (haben) świergotać do (na) kogo.

Apagogisch, *adi.* ein =er Beweis dowód apagogiczny, pośredni.

Apana'ge (wym.: apanáż), *sf. pl.* =n, apanaż *m.*, pensya *f.* roczna wydzielana członkom domów panujących.

Apa'rt, *adi.* osobny, oddzielny; szczególny, osobliwy; ein apartes Zimmer oddzielny (osobny) pokój; ein =es Buch osobliwa książka; ein =er Geschmack osobliwszy, oryginalny gust; *adv.* osobno, oddzielnie; szczególnie, osobliwie.

Apathie', *sf.* apatya *f.*, obojętność *f.*

Apa'thisch, *adi.* apatyczny, obojętny; *adv.* apatycznie, obojętnie.

Apati't, *sm.* =s, *pl.* =e, (minerał) apatyt *m.*, fosforyt *m.*

A'pfel, *sm.* =s, *pl.* Äpfel, jabłko *n.*; in einen sauren — beißen (tyle co) imać się przykrej rzeczy, poddać się przykrej konieczności; der Apfel fällt nicht weit vom Stamme jabłko pada nie daleko od jabłoni; jaki ojciec taki syn — jakie drzewo taki klin, (albo) rodem kurki czubate, (albo) jaka mać, taka nać; jmndn. mit faulen Äpfeln bewerfen obrzucić kogo zgniłemi jabłkami; diese Sache gilt keinen faulen — mehr ta rzecz nie warta już złamanego szeląga; es ist hier so voll, daß kein — zur Erde fallen könnte (tyle co) tłok tu taki, że możnaby jabłka po głowach taczać; rothe Äpfel pflegen auch faul zu sein (tyle co) robak się lęgnie i w bujnym kwiecie.

A'pfelbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, jabłoń *f.*, jabłonka *f.*

A'pfelbrei, *sm.* =(e)s, (także =mus *sm.* =ses) marmolada *f.* z jabłek.

A'pfelkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* z jabłkami.

A'pfelmost, *sm.* =es, *pl.* =e, moszcz *m.* jabłczany, jabłecznik *m.*

A'pfelsäure, *sf.* kwas *m.* jabłczany.

A'pfelschale, *sf. pl.* =n, łupina *f.* z jabłek.

A'pfelschimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* bułany.

Apfelsi'ne, *sf. pl.* =n, pomarańcza *f.*

A'pfelwein, *sm.* =es, *pl.* =e, = Apfelmost.

Äpfelchen, *sn.* =s, *pl.* —, jabłuszko *n.*

Aphori'smus, *sm. gen.* —, *pl.* =en, aforyzm *m.*; zdanie *n.* urywkowe, myśl *f.* treściwie wyrażona.

Aphori'stisch, *adi.* aforystyczny, urywkowy, treściwy; *adv.* aforystycznie, urywkowo, treściwie.

Apirie', *sf.* brak *m.* doświadczenia.

A'pisapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, jabłko *n.* apisa.

Apodi'ktisch, *adi.* apodyktyczny, stanowczy; *adv.* apodyktycznie, stanowczo.

Apokaly'pse, *sf. pl.* =n, objawienie *n.*, apokalipsa *f.*

Apokaly'ptisch, *adi.* tajemniczy, zagadkowy, apokaliptyczny; *adv.* tajemniczo, zagadkowo, apokaliptycznie.

Apo'kope, *sf. pl.* =n, skrócenie *n.* wyrazu na końcu.

Apokry'phen, *sn.pl.* apokryfy *m.* (biblijne książki nie przyjęte do kanonów).

Apokry'ph(isch), *adi.* podsunięty, nieprawdziwy; eine =e Handschrift fałszowany (podsunięty) rękopis.

Apolo'g, *sm.* =s, *pl.* =e, bajka *f.* moralna.

Apologe't, *sm.* =en, *pl.* =en, apologet *m.*, obrońca *m.* wiary.

Apologe'tik, *sf.* nauka *f.* o obronie wiary (chrześcijańskiej).

Apologe'tisch, *adi.* apologiczny, broniący.

Apologie', *sf. pl.* =(e)n, apologia *f.*, obrona *f.* na piśmie.

Apople'ktisch, *adi.* apoplektyczny, udarowy.

Apoplexie', *sf. pl.* =(e)n, apopleksya *f.*, udar *m.*, porażenie *n.*

Apore'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, niedowiarek *m.* (powątpiewacz *m.*).

Aporie', *sf.* chwiejność *f.*

Apostasie', *sf.* odstępstwo *n.* (od wiary), apostazya *f.*

Aposta't (Apo'stata), *sm.* =en, *pl.* =en, odszczepieniec *m.*, odstępca *m.*, apostata *m.*

Apo'stel, *sm.* =s, *pl.* —, apostoł *m.*, krzewiciel *m.* (jakichkolwiek zasad).

Apo'stelthum, *sn.* (=schaft *sf.*) apostolstwo *n.*, krzewienie *n.* (jakichkolwiek zasad).

Aposto'lisch, *adi.* apostolski, pochodzący od apostołów; **in apostolischem Tone sprechen** przemawiać po apostolsku, w tonie apostolskim; **=e Majestät** apostolska mość (tytuł królów węgierskich, a stąd cesarzy austryackich).

Aposti'll, *sm.* =s, *pl.* =e, dopisek *m.*; najwyższe rozstrzygnięcie umieszczone na prośbie.

Apostro'ph, *sm.* =(e)s *pl.* =e, apostrof *m.*

Apostro'phe, *sf. pl.* =n, apostrofa *f.*, zagadnięcie *n.*

Apostrophie'ren, *va.* (haben) 1) apostrofować (umieścić apostrof); 2) zaapostrofować, zagadnąć; **er apostrophierte ihn mit den Worten....** zagadnał go słowami....

Apothe'ke, *sf. pl.* =n, apteka *f.*

Apothe'ker, *sm.* =s, *pl.* —, aptekarz *m.*; =in *sf.*, *pl.* =innen, 1) żona *f.* aptekarza, aptekarzowa *f.*; 2) aptekarka *f.* (tj. wykonująca zawód aptekarski).

Apothe'kergehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, pomocnik *m.* (asystent *m.*) aptekarski.

Apothe'kerlehrling, *sm.* =s, *pl.* =e, uczeń *m.* (praktykant *m.*) aptekarski.

Apothe'kerrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek *m.* apteczny; rachunek aptekarski (słony, wysoki).

Apotheo'se, *sf. pl.* =n, apoteoza *f.*, ubóstwienie *n.*, uznanie *n.* za bóstwo.

Appara't, *sm.* =es, *pl.* =e, aparat *m.*, narząd *m.*, przyrząd *m.*

Appartema'nt, (wym.: apartmán) *sn.* =s, *pl.* =s, apartament *m.*, ubikacya *f.*, pokój *m.*

Appe'll, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) apel *m.*, zwołanie *n.*; **zum —!** do apelu!; **— blasen (trommeln)** trąbić (bębnić) na apel, do apelu; **zum — gehen** iść do apelu (na apel); 2) zwoływanie *n.* (i odwoływanie *n.*) psów myśliwskich; 3) odwoływanie się *n.*; **ein — an die öffentliche Mildthätigkeit** odwoływanie się do dobroczynności publicznej.

Appella'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf.*, *pl.* =innen) apelant *m.*, apelujący *m.*, odwołujący się *m.* (apelantka *f.*, apelująca *f.*, odwołująca się *f.*).

Appellatio'n, *sf. pl.* =en, apelacya *f.*, odwołanie *n.*; **eine — überreichen** zanieść odwołanie, założyć apelacyę.

Appellatio'nsgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* apelacyjny, sąd wyższy, sąd odwoławczy.

Appellie'ren, *vn.* (haben) odwołać się, apellować, założyć apellacyę; **gegen ein Urtheil (Erkenntnis) —** odwołać się od wyroku (orzeczenia).

Appe'ndix, *sm.* —, *pl.* =e, dodatek *m.* = **Anhang.**

Appeti't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, apetyt *m.*, **— haben** mieć apetyt; **gesegneten — haben** mieć dobry apetyt; **— erregen** wzbudzać apetyt; **— nach etw. haben** mieć na co apetyt (ochotę); **es vergeht einem der —** traci się ochotę (apetyt).

Appeti'tlich, *adi.* apetytny, ponętny; *adv.* apetytnie, ponętnie.

Appet'itlosigkeit, *sf.* brak *m.* apetytu.

Ap(p)lanie'ren, *va.* (haben) wyrównać, pogodzić, aplanować; **einen Streit —** pogodzić spór.

Applaudie'ren, *va.* i *vn.* (haben) przyklaskiwać, aplaudować.

Applau's, *sm.* =es, *pl.* =e, poklask *m.*, aplauz *m.*

Applicatu'r, *sf. pl.* =en, aplikatura *f.*

Applicie'ren, *va.* (haben) zastosować, przystosować, aplikować; **jmndm. ein Medicament —** zadać komu lekarstwo; **jmndm. eine Ohrfeige —** dać komu w twarz, wyrznąć komu policzek.

Appoi'nt (wym.: apoę) =s, *pl.* =s, 1) trata *f.*, weksel *m.*; **einen Betrag per — trassieren** ściągnąć kwotę za pomocą traty; 2) część akcyi (udziału).

Apportie'ren, *va.* (haben) aportować.

Appositi'on, *sf. pl.* =en, przydawka *f.*

Apprete'ur (wym.: apreter) *sm.* =s, *pl.* =e, ten, który przyrządza, apreter *m.*

Appretu'r, *sf. pl.* =en, przyrządzenie *n.*, apretura *f.*

Approbie'ren, *va.* (haben) zatwierdzić, pochwalić, uznać, aprobować; **ein =tes Lehrbuch** podręcznik zatwierdzony, polecony przez władzę; **der Candidat wurde bei der Prüfung =t** kandydat złożył, zdał egzamin

Appro'chen (wym.: aproszen) *sf. pl.* (przy fortyfikacyach) przykop *m.*, aprosza *f.*

Approvisionie'rung, *sf. pl.* =en, aprowizacya *f.*, zaopatrzenie *n.* (w żywność).

Apriko'se, *sf. pl.* =en, aprykoza *f.*, morela *f.*

Apri'l *sm.* =s, kwiecień *m.*; **jemanden in den — schicken** zwieść kogo; **am ersten — schickt man den Narren wohin man will** (tyle co) na pierwszego kwietnia (prima aprilis) wolno z każdego zażartować.

Apri'lblume, *sf. pl.* =en, (rośl.) zawilec niestrętek *m.*

Apri'lglück, *sn.* =es, przemijające (nietrwałe) szczęście *n.*

Apri'lwetter, *sn.* =s, nietrwała (kwietniowa) pogoda *f.* (por. kwiecień plecień).

Aptie'ren, *va.* (haben) = **anpassen.**

Aquädu'ct, *sm.* =(e)s, *pl.* -e, wodociąg *m.* = **Wasserleitung.**

Aquare'll, *sn.* =s, *pl.* =e, akwarela *f.* (wodnemi barwami malowany obraz).

Aqua'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, akwaryum *n.*

Äqua'tor, *sm.* =s, równik *m.*, ekwator *m.*

Aquavi't, *sm.* =s, *pl.* =e, okowita *f.*, spirytus *m.*

Äquivale'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) równoważnik *m.*, ekwiwalent *m.*; 2) (w chemii) = **Mischungsgewicht** *n.* drobina *f.*

A'r, *sm.* (także *sn.*) =s, *pl.* =e, (miara powierzchni) ar *m.*

Ä'ra, *sf. pl.* Ären, era *f.*, okres *m.* (czasu).

Arabe'ske, *sf. pl.* -n, arabeska *f.*

Aräome'ter, *sn.* -s, *pl.* —, areometr *m.*

Ära'r, *sn.* -s, *pl.* -e, skarb *m.* publiczny (państwowy), erarium *n.*

A'rbeit, *sf. pl.* -en, 1) praca *f.*, robota *f.*, zatrudnienie *n.*; an die — gehen, sich an die — machen zabrać się do pracy; auf — gehen (o najemnikach) chodzić na robotę; die — einstellen zastanowić pracę; bei jemandem in — stehen być w robocie (mieć zatrudnienie) u kogo; ohne — sein być bez zajęcia, być na bruku; Ihr Rock ist in — pański surdut znajduje się w robocie; die Maschine ist in — maszyna jest w ruchu; etw. in — nehmen rozpocząć co robić, zabrać się do czego; die — scheuen mieć wstręt do pracy; von seiner Hände — leben żyć z pracy rąk; eine — übernehmen podjąć się roboty; wie die Arbeit so der Lohn jaka praca taka płaca; nach gethaner — ist gut ruhen po pracy miły spoczynek; 2) (przedmiot pracy) wyrób *m.*, dzieło *n.*, praca *f.*, robota *f.*; eine schöne — piękny wyrób; eine nachlässige — niedbała robota; häusliche — domowe zajęcie, domowa robota; (w szkolnictwie) domowe wypracowanie; schriftliche — piśmienne wypracowanie; 3) natężenie *n.*, praca *f.*; vergebliche — daremne natężenie, daremna praca; saure — ciężka praca; ein schweres Stück — ciężka (popularnie: bycza, końska) praca; unter der — erliegen upadać pod brzemieniem pracy; 4) (rodzaj pracy) wykonanie *n.*, robota *f.*; die — an dieser Figur ist wunderbar wykonanie tej figury jest przedziwne, ta figura jest przedziwnej roboty; 5) fermentacya *f.*, kiśnienie *n.*; der Wein ist in — wino fermentuje; 6) (w rzemiosłach i sztuce stosowanej) erhabene — wypukła robota; halb erhabene — wypukło wklęsła robota; gestochene — ryta robota; getriebene — kuta robota.

A'rbeiten, I. *vn.* (haben) 1) pracować; im Felde, in der Stube — pracować w polu, w pokoju; Tag und Nacht — pracować dniem i nocą; an etw. — pracować nad czem; er arbeitet an einem Buche, an einem Bilde pracuje nad książką, nad obrazem; für das allgemeine Wohl — pracować dla publicznego dobra; an jmnds. Untergange — pracować nad czyją zgubą; 2) robić; bei einem Meister — robić u majstra; dieser Geselle arbeitet am besten ten czeladnik robi najlepiej; 3) (przenośnie) mit der Brust — robić piersiami, ciężko oddychać; das Pferd arbeitet mit den Seiten koń robi bokami; der Wein arbeitet wino fermentuje, burzy się; der Telegraph arbeitet telegraf jest w ruchu; jmndm. in die Hand — pomagać komu; (w myśliwstwie) der Hund arbeitet pies szuka tropu; 4) auf etw. los- (hin-) — dążyć do czego, pracować nad czem; er arbeitet darauf hin, dass dąży do tego, by; 5) (w handlu) er arbeitet in Kaffee prowadzi handel kawą; die Creditverhältnisse im Osten erschweren das — stosunki kredytowe na Wschodzie utrudniają handel; ich habe mit dieser Firma viel gearbeitet miałem z tą firmą znaczne interesa; er arbeitet mit einem zu kleinen Capitale prowadzi interes z niedostatecznym kapitałem; II. *va.* (haben) ein Buch, ein Denkmal, einen Rock — pracować nad książką, nad pomnikiem, nad surdutem; eine gut gearbeitete Uhr dobrze wykonany zegar; ein Pferd zu Schanden — zniszczyć (zapracować) konia; III. *vr.* i *v. imp.* sich durch den Schnee — przekopać się przez śnieg; es arbeitet sich schlecht, wenn man hungrig ist źle pracować o głodzie; sich zu Tode — zapracować się na śmierć.

A'rbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *m.*, pracownik *m.* (-in *sf.*, *pl.* -innen, robotnica *f.*, pracownica *f.*).

A'rbeiterausstand, *sm.* -es, *pl.* -stände, bezrobocie (= Arbeitseinstellung).

A'rbeiterkammer, *sf. pl.* -n, izba *f.* robotnicza.

A'rbeiterschaft, *sf.* 1) robotnicy *m. pl.*; 2) stan *m.* robotniczy.

A'rbeitsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka *f.* robotnicza.

A'rbeitseinstellung, *sf. pl.* -en, bastówka *f.*, zastanowienie *n.* pracy (strejk).

A'rbeitsfähig, *adi.* zdolny do pracy.

A'rbeitsfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole *n.* do pracy.

A'rbeitshaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, dom *m.* pracy (przymusowej).

A'rbeitskraft, *sf. pl.* -kräfte, siła *f.* do pracy; ich habe keine — mehr nie mam już siły do pracy; eine tüchtige — zdolny robotnik (pracownik).

A'rbeitslohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, płaca *f.* robotnicza.

A'rbeitslos, *adi.* nie mający pracy (zajęcia); mehrere hundert Leute sind — geblieben kilkaset ludzi straciło zajęcie.

A'rbeitspferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń *m.* roboczy.

A'rbeitsscheu, *adi.* unikający pracy, leniwy.

A'rbeitsstube, *sf. pl.* -n, pokój *m.* do pracy (zazwyczaj do umysłowej).

A'rbeitstag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień *m.* roboczy; achtstündiger — ośmiogodzinny dzień roboczy.

A'rbeitsunfähig, *adi.* niezdolny do pracy; er ist in Folge des Unfalls arbeitsunfähig geworden wskutek wypadku stał się niezdolnym do pracy.

A'rbeitszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* pracy; zehnstündige — dziesięciogodzinna praca.

A'rbeitszimmer, *sn.* -s, *pl.* —, = Arbeitsstube.

A'rbeitsam, *adi.* pracowity, *adv.* pracowicie.

A'rbeitsamkeit, *sf.* pracowitość *f.*

A'rbiter, *sm.* =s, *pl.* —, rozjemca *m.*, pośrednik *m.*, sędzia *m.* polubowny, arbiter *m.*; świadek.

Arca'num, *sn.* =s, *pl.* Arcana, 1) tajny środek leczniczy; 2) *pl.* arkana *n.*, tajemnice *f.*

Arca'de, *sf. pl.* =n, arkada *f.*, łęk *m.*, sklepienie *n.* łukowe.

Arbitra'ge (wym.: arbitraż) 1) = Schiedsspruch; 2) (w handlu) arbitraż *m.*

Arbiträ'r, *adi.* = willkürlich.

Archai'smus, *sm.* —, *pl.* =men, archaizm *m.*; staroświecczyzna *f.*

Archai'stisch, *adi.* archaistyczny, przestarzały, staroświecki.

Archäolo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, archeolog *m.*, badacz *m.* starożytności.

Archäologie', *sf.* archeologia *f.*, starożytnictwo *n.*

A'rche, *sf. pl.* =n, 1) skrzynka *f.* przy organach; 2) rodzaj skrzyni do spuszczania wody; 3) (w myśliwstwie) wiązadła *n.*; 4) (w biblii) arka *f.* (korab *m.*) Noego; arka przymierza.

Archidia'conus, *sm.* —, *pl.* =e, najstarszy duchowny przy biskupie, archidyakon *m.*

Archidiöce'se, *sf. pl.* =n, arcybiskupstwo *n.*, archidyecezya *f.*

Archimandri't, *sm.* =en, *pl.* =en, archimandryta *m.* (przełożony klasztoru wschodniego obrządku).

Archite'kt, *sm.* =en, *pl.* =en, architekt *m.*

Architekto'nik, *sf.* sztuka *f.* budownicza, architektonika *f.*

Architektu'r, *sf. pl.* =en, architektura *f.*, budownictwo *n.*; kształt *m.* budowli.

Architra'v, *sm.* =s, *pl.* =e, podbelcze *n.*, nadsłupie *n.*, architraw *m.*

Archi'v, *sn.* =s, *pl.* =e, archiwum *n.* (zbiór *m.* ważnych ksiąg, dokumentów itp.).

Archiva'lisch, *adi.* dokumentarny, archiwalny; *adv.* dokumentarnie, archiwalnie.

Archiva'r, *sm.* =s, *pl.* =e, archiwaryusz *m.*

A're, *sm.* (*sn.*) =s, *pl.* —, = Ar.

Area'l, *sn.* =s, *pl.* =e, obszar *m.*, areał *m.*

Are'na, *sf. pl.* =en, arena *f.* (miejsce igrzysk, walk, ćwiczeń itd.).

Areopa'g, *sm.* =es, *pl.* =e, areopag *m.* (najwyższy sąd w starożytnych Atenach); zgromadzenie *n.* dostojnych osób wyrokujących, sąd *m.*

Arg, *adi.* (ärger, ärgste), 1) zły, złośliwy (*adv.* źle, złośliwie); ein =er Feind ciężki wróg; =es sinnen knować co złego, przemyśliwać nad czem złem; ich sehe nichts =es dabei nie widzę w tem nic złego; die Welt liegt im =en źle się na świecie dzieje; 2) ciężki, wielki (*adv.* ciężko, strasznie); ein =er Fehler ciężki błąd, wielka wada; jmndn. — verunglimpfen ciężko kogo obrazić; das ist denn doch zu — tego już przecież za wiele; 3) es ist nicht so — nie tak to strasznie; so — ist es noch nicht tak źle jeszcze nie jest; was zu — ist, ist zu — czego za wiele, tego za dużo; 4) (= ärgerlich) etw. — empfinden mocno co odczuwać; eine =e Verlegenheit wielki ambaras; eine =e Sache przykra rzecz; 5) nadmierny (*adv.* nadmiernie); jmndn. — bestrafen nadmiernie kogo ukarać; ich kam — erhitzt nach Hause wróciłem do domu nadmiernie zgrzany.

Arg, *sn.* =es, złe *n.*; es ist kein — dabei niema w tem nic złego; sich (jmndm.) ein — anthun zrobić sobie (komu) co „złego.

Ä'rger, *sm.* =s, zmartwienie *n.*, gniew *m.*, złość *f.*; aus — ze złości; ich habe viel — mam wiele zmartwienia; den — verbeißen pohamować (stłumić) gniew.

Ä'rgerlich, *adi.* 1) skłonny do gniewu, gniewliwy, opryskliwy; 2) rozgniewany, zagniewany, markotny; jmndn. — machen rozgniewać kogo; warum hast du eine so =e Miene dlaczego taki jesteś markotny; auf jmndn. — sein być na kogo zagniewanym; 3) przykry, niemiły, nieprzyjemny (*adv.* przykro, niemile, nieprzyjemnie); ein =er Vorfall przykre zajście (wydarzenie); 4) (= Ärgernis erregend) gorszący.

Ä'rgern, *va.* i *vr.* (haben) 1) (sich) martwić się, złościć się, gniewać się; das ärgert mich sehr bardzo mnie to gniewa (martwi), bardzo mi to jest przykrem; ich habe mich halb todt geärgert myślałem, że umrę z złości; er hat ihn verdammt geärgert dyabelnie mu dokuczył (go zmartwił); 2) gorszyć; jmndn. durch seinen schlechten Lebenswandel — gorszyć kogo złem prowadzeniem się, sich an etw. — gorszyć się czem.

Ä'rgernis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) zgorszenie *n.*; öffentliches — geben dawać publiczne zgorszenie; 2) zmartwienie *n.*, przykrość *f.*

A'rglist, *sf.* chytrość *f.*, podstęp *m.*

A'rglistig, *adi.* chytry, podstępny; *adv.* chytrze, podstępnie.

A'rglos, *adi.* szczery, prostoduszny, niewinny; *adv.* szczerze, prostodusznie, niewinnie.

A'rglosigkeit, *sf.* szczerość *f.*, prostoduszność *f.*, niewinność *f.*

Argonau't, *sm.* =en, *pl.* =en, łódź *f.* (rodzaj muszli morskiej).

Argume'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, argument *m.*, dowód *m.*

Argumentie'ren, *vn.* (haben) argumentować, dowodzić.

A'rgusaugen, *pl. sn.* argusowe oczy, oczy bacznie śledzące; jmndn. mit — überwachen strzedz (śledzić) kogo bacznie.

A'rgusfalter, *sm.* =s, *pl.* —, argus (rodzaj motyla).

Argusfasa'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bażantopaw *m.* (rodzaj ptaka).

Argutiö's, *adi.* przebiegły, obrotny.

A'rgwohn, *sm.* =(e)s, podejrzenie *n.*, nieufność *f.*; auf jmndn. wegen einer Sache — haben podejrzywać kogo o co, mieć kogo o co w podejrzeniu; bei jemandem — erregen wzbudzić w kim nieufność, podejrzenie; den — auf jmndn. lenken skierować na kogo podejrzenie, podać kogo w podejrzenie.

A'rgwöhnen (argwohnen), *vn.* (haben) i *va.* podejrzywać, mieć podejrzenie; man hat Verschiedenes geargwöhnt różne miano podejrzenia; er argwöhnt nichts niczego się nie domyśla, nie ma żadnego podejrzenia.

Aridität, *sf.* posucha *f.*

A'rie, *sf. pl.* =n, arya *f.*, pieśń *f.*, śpiew *m.*

Aristokra't, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf.*, *pl.* =innen) arystokrata *m.* (arystokratka *f.*).

Aristokratie', *sf. pl.* =en, arystokracya *f.*; możnowładztwo *n.*

Aristokra'tisch, *adi.* arystokratyczny; eine =e Regierung możnowładczy rząd.

Arithme'tik, *sf.* arytmetyka *f.*, nauka *f.* rachunków.

Arithme'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, arytmetyk *m.*, rachmistrz *m.*

Arithme'tisch, *adi.* arytmetyczny, rachunkowy; *adv.* arytmetycznie, rachunkowo.

A'rktisch, *adi.* arktyczny, północny.

A'rlesbeere (Arleskirsche, Eberesche), *sf. pl.* =n, jarzębina *f.* (drzewo i owoc).

Arm, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) bark *m.*, ramię *n.*, ręka *f.*; — in — gehen iść, prowadzić się pod ręce; einen — brechen złamać rękę; mit offenen =en empfangen przyjąć otwartemi rękami; einen weitreichenden — haben mieć daleko sięgający wpływ; so weit reicht sein — nicht tak daleko wpływ jego nie sięga; der — der Gerechtigkeit ramię sprawiedliwości; der strafende — Gottes karząca ręka boska; sich jmndm. in die =e werfen rzucić się komu w objęcia; jmndm. unter die =e greifen dopomódz komu; ein — voll (Holz) narecze *n.* (drzewa); 2) — eines Flusses ramię *n.* (odnoga *f.*, uboczne koryto *n.*) rzeki; der — eines Wandleuchters (einer Lampe) ramię świecznika (lampy); der — eines Sessels poręcz u krzesła (w ogóle część przedmiotu, za którą się trzyma, np. ramię u nożyc, piły itd.).

Arm, *adi.* ärmer, ärmst, 1) ubogi (*adv.* ubogo); — an Geist ubogi na duchu; eine =e Sprache ubogi język; er ist ärmer an Geld, aber reicher an Erfahrung geworden stał się uboższym w pieniądze, ale bogatszym w doświadczenie; dieses Jahrhundert ist — an Dichtern to stulecie ubogie jest w poetów; — wie eine Kirchenmaus ubogi jak mysz w kościele; — oder reich, der Tod macht alle gleich ubodzy i bogaci równi są w obec śmierci; besser — und gesund als reich und krank, milsze zdrowie od bogactwa; — aber reinlich ubogo ale chędogo; 2) biedny (*adv.* biedno, biednie); =s Kind! biedne dziecię! =er Teufel biedak *m.*, biedaczysko *n.*, chudy pachołek *m.*, chudaczek *m.*; arm (armselig) gekleidet biednie (biedno) odziany; =er Sünder a) pokutujący grzesznik *m.*, b) delikwent *m.* na śmierć skazany.

Arma'da, *sf. pl.* =den flota *f.* wojenna.

A'rme (ein =r) *sm.* =n, *pl.* =n, biedak *m.*, biedaczysko *m.*, biedny (mężczyzna); **Arme**, *sf. pl.* =n, biedaczka *f.*, biedna (kobieta); der — muss stets Haare lassen biednemu zawsze wiatr w oczy.

A'rmband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, naramiennik *m.*, naramienaczko *n.*

A'rmbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość *f.* barkowa, piszczel ramienny.

A'rmbinde, *sf. pl.* =n, temblak *m.*, narecznik *m.*

A'rmbrust, *sf.* kusza *f.* (strzelba *f.* łuczna).

Armee', *sf. pl.* =n, armia *f.*, siła *f.* zbrojna, wojsko *n.*

A'rmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw *m.*, weite (enge) — szerokie (wązkie) rękawy; das lässt sich nicht aus dem — schütteln tego z rękawa nie wytrzęsie.

Ä'rmelaufschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, wyłóg *m.* u rękawa.

Ä'rmelausschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, rozpór *m.* u rękawa.

A'rmen, *va.* (haben) ubożeć; Almosen geben armt niemanden przez jałmużnę nikt nie zubożeje.

A'rmenanstalt, *sf. pl.* =en, dom *m.* ubogich, dom przytułku, przytulisko *n.* dla ubogich.

A'rmenbüchse, *sf. pl.* =n, skarbonka *f.*, puszka *f.* na jałmużny.

A'rmeneid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.* na dowód ubóstwa.

A'rmenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, = Armenanstalt.

A'rmenpflege, *sf.* opatrywanie *n.* ubogich, urządzenie *n.* publicznej dobroczynności.

A'rmenrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* ubóstwa (ulgi przysługujące z tytułu ubóstwa).

A'rmenschule, *sf. pl.* =en, szkoła *f.* dla dzieci ubogich.

A'rmenvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, opiekun *m.* ubogich (osoba wyznaczona do rozdzielania wsparć dla ubogich).

A'rmgeflecht, *sn.* =es, *pl.* =e, splot *m.* ramienny.

A'rmhöhle, *sf. pl.* =n, kobielistość *f.* kości ramiennej, pacha *f.*

A'rmlehne, *sf. pl.* =n, poręcz *f.* u krzesła.

A'rmleuchter, *sm.* =s, *pl.* —, świecznik *m.* z ramionami (żyrandol *m.*, kandelabr *m.*).

Ä'rmlich, *adi.* biedny, biedniuchny, nędzny, ubogi, ubożuchny; *adv.* biednie, biedniuchno, nędznie, ubogo,

ubożuchnie; — gekleidet ubogo ubrany.

Armoria'l, *sn.* =s, *pl.* =e, księga *f.* herbów.

A'rmpolster, *sn.* =s, *pl.* =pöl=ster poduszka *f.* pod ramiona.

A'rmselig, *adi.* nędzny, biedny, mizerny, marny; *adv.* nędznie, biedno, mizernie, marnie; er verweigerte uns selbst ein =es Glas Wasser odmówił nam nawet biednej szklanki wody; ein =es Mittagmahl biedny, mizerny, marny (chudopacholski) obiad; — aussehen nędznie, biedno, mizernie wyglądać.

A'rmseligkeit, *sf. pl.* =en, 1) bieda *f.*, ubóstwo *n.*; 2) marność *n.*, biednostwo *n.*; wegen einer — zürnen gniewać się o biednostwo.

A'rmut, *sf.* 1) ubóstwo *n.*; in — leben żyć w ubóstwie; in — gerathen popaść w ubóstwo, zubożeć; — des Geistes ubóstwo ducha; — schändet nicht ubóstwo nie plami; 2) mein bißchen — mój biedny dobytek, moja chudzizna; 3) ubodzy (zbiorowo).

A'rnica, *sf.* (rośl.) arnika *f.*, pomornik *m.* górny; (także nastój czyli tynktura arnikowa).

Aro'm, *sn.* =s, *pl.* =e, (Aro'=ma *sn.* =s, *pl.* =s, albo =ta), aroma *n.*, aromat *m.*, zapach *m.*, woń *f.*

Aroma'tisch, *adi.* aromatyczny, pachnący, wonny; *adv.* aromatycznie, wonnie.

Arrangeme'nt (wym.: aranżmáun), *sn.* =s, *pl.* =s, urządzenie *n.*, przysposobienie *n.*, układ *m.*, ułożenie *n.*

Arrangie'ren, *va.* (haben) (wym.: arranżi'ren) urządzać, porządkować, przysposabiać, rozporządzać, układać (aranżować).

Arre'st, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) areszt *m.*; einfacher — zwykły areszt; strenger — ścisły areszt; verschärfter — obostrzony areszt; 2) zajęcie *n.*, areszt *m.*; er fordert, daß meine Habseligkeiten mit — belegt werden domaga się zajęcia moich ruchomości; er hat meine Einkünfte mit — belegt położył areszt na moje ruchomości.

Arresta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, aresztant *m.*, więzień *m.*

Arretie'ren, *va.* (haben) aresztować, uwięzić.

Arretie'rung, *sf. pl.* =en, aresztowanie *n.*, uwięzienie *n.*

Arroga'nt, *adi.* zarozumiały, pyszałkowaty (arrogancki); *adv.* zarozumiale, pyszałkowato (arrogancko).

Arroga'nz, *sf.* zarozumiałość *f.*, pyszałkowatość *f.*, (arrogancya *f.*).

Arrondie'ren, *va.* (haben) zaokrąglić (arondować).

Arrosie'ren, *va.* (haben) 1) skropić, zwilżyć, podlać; 2) dopłacić.

Ar'row=root (wym.: arrorut) krochmal *m.* z maranty trzcinowatej.

Arsch, *sm.* =es, *pl.* Ärsche, 1) tyłek *m.*, zadek *m.*, dupa *f.*, pośladek *m.*, stara pani *f.*; 2) (w budow.) dolna część słupu w ziemi pozostająca.

A'rschbacke, *sf. pl.* =n, poddupek *m.*

A'rschleder, *sn.* =s, *pl.* —, fartuch górników.

A'rschloch, *sn.* =es, *pl.* =lö=cher otwór *m.* zadkowy.

A'rschpauker, *sm.* =s, *pl.* —, bakałarz *m.* (pogardliwie zamiast wyrazu nauczyciel).

A'rschpreller (Arschprügel), *sm.* =s, *pl.* — (zwykle w *pl.*) kije *m. pl.*

Arschi'ne, *sf. pl.* =n, arszyn *m.* (miara długości rosyjska równa około 71 centymetrom).

Arsena'l, *sn.* =s, *pl.* =e, zbrojownia *f.*, cekauz *m.*, arsenał *m.*

Arse'n, *sn.* =s, arsen *m.* (pierwiastek chemiczny).

Arse'nik, *sm.* =s, arszenik *m.* (w chemii: trójtlenek arszenu).

A'rsis, *sf.* (w muzyce) słaba część taktu.

Art, *sf. pl.* =en (od ähren = ackern) 1) orka *f.*; die erste, zweite — thun pierwszy, drugi raz orać; 2) =en, *pl.* odgraniczona część roli.

Art, *sf. pl.* =en, 1) sposób *m*, zwyczaj *m.*, tryb *m.*, obyczaj *m.*; auf diese — w ten sposób, tym trybem; auf alle mögliche — w każdy możliwy sposób; nach meiner — moim zwyczajem, według mego zwyczaju; nach — der Voreltern zwyczajem przodków; der — (albo derart) daß . . . tak że, w ten sposób, że . . .; das ist schon so seine — taki to już jego zwyczaj (obyczaj); es war ein Concert von der Art daß . . . był to koncert tego rodzaju, że . . . seine — und Weise zu sprechen jego sposób mówienia; was ist das für eine — ? cóż to za sposób? 2) forma *f.*, zachowania się (odpowiednia); die — ist dabei die Hauptsache najważniejszą jest przy tem forma; das hat gar keine — to do niczego niepodobne, (to nie uchodzi, nie wypada); er schreibt, daß es nur so eine — hat pisze doskonale, pisze że aż miło; er hat ihn durchgeprügelt, daß es eine — hatte obił go że aż lubo (że aż ha!); 3) rodzaj *m.*, gatunek *m.*; diese — von Büchern mag ich nicht nie lubię tego rodzaju książek; Gegenstände aller — wszelkiego rodzaju przedmioty; ein Mann seiner — człowiek w swoim rodzaju; er ist eine — Gelehrter jest on pewnego rodzaju uczonym (w swoim rodzaju uczonym); er ist aus der — geschlagen wyrodził się; 4) gatunek *m.* (wchodzący w skład rodzaju), rasa *f.*; es gibt viele =en von dieser Pflanzengattung istnieje wiele gatunków tego rodzaju roślin; das ist ein Hund von schöner — to pies pięknej rasy. (W logice niemieckie Art oznacza pojęcie ciaśniejsze, polski gatunek, a Gattung pojęcie obszerniejsze, polski rodzaj).

A'rtacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, 1) pole *n.* orne; 2) grunt *m.* podzielony na pola.

A'rtbar, *adi.* orny.

Artefa'ct, *sn.* =es, *pl.* =e, wytwór *m.* sztuki.

A'rten, 1) *vn.* (sein) udawać się; der Weizen artet nicht in diesem Boden pszenica na tym gruncie nie udaje się;

nach jmndm. geartet sein być do kogo podobnym; 2) *va.* (haben) ukształtować, uformować, nadać pewien przymiot; eine vernünftige Erziehung soll den Geist und den Körper gleichmäßig — rozsądne wychowanie kształcić powinno zarówno ducha jak ciało.

Arte'rie, *sf. pl.* -n, tętnica *f.*, żyła *f.* tętna, arterya *f.*

Arthri'tis, *sf.* zapalenie *n.* stawów, gościec *m.* stawowy, denność *f.*, artryza *f.*

Articulatio'n, *sf. pl.* -en, wymawianie *n.*, artykulacya *f.*

Articulie'ren, *va.* (haben) wymawiać, artykułować.

A'rtig, *adi.* 1) grzeczny, uprzejmy; *adv.* grzecznie, uprzejmie; ein -es Kind grzeczne dziecko, ein -er Mensch grzeczny, uprzejmy człowiek; sich jmndm. gegenüber — benehmen zachować się wobec kogo grzecznie; 2) ładny, miły, zgrabny, wdzięczny, ładniutki, milutki, zgrabniutki, ein -es Mädchen milutka dziewczyna; diese Zeichnung ist sehr artig to wcale ładniutki rysunek; sie tanzt — wcale zgrabnie (wdzięcznie) tańczy; (ironicznie) er hat ihm einen -en Streich gespielt! porządnie go wykierował, dobry urządził mu kawał! 3) z poprzedzającym rzeczownikiem lub przymiotnikiem: na sposób, w rodzaju, podobny; fluchtartig do ucieczki podobny; fluchtartiger Rückzug cofanie się podobne do ucieczki; silberartig w rodzaju srebra, podobny do srebra.

A'rtigkeit, *sf. pl.* -en, 1) grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*; nur Ihre — läßt Sie das sagen mówisz pan to tylko przez grzeczność; er hat mir gegenüber große — bewiesen okazał mi wiele grzeczności; 2) -en *pl.* grzeczności; jmndm. — sagen prawić komu grzeczności; 3) zgrabność *f.* v. artig 2.

Arti'kel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) artykuł *m.*; ustęp *m.*; punkt *m.*; dieses Gesetz besteht aus 10 -n ta ustawa składa się z 10 artykułów; im dritten — des Vertrages w trzecim artykule (ustępie) układu; 2) artykuł *m.*, przedmiot *m.*, towar *m.*; ich habe diesen — nicht auf Lager nie mam tego towaru (artykułu) na składzie; er hat die verschiedenartigsten — zusammengekauft skupił najróżnorodniejsze przedmioty (artykuły); Pariser — paryskie towary; 3) artykuł *m.*, rozprawa *f.*; diese Zeitung pflegt gute — zu bringen ten dziennik miewa dobre artykuły; ein wissenschaftlicher — (= Abhandlung) naukowa rozprawa *f.*; 4) (= Geschlechtswort) rodzajnik *m.*

Artillerie', *sf. pl.* -n, artylerya *f.*; Festungs- — artylerya forteczna; Feld- — artylerya polowa; reitende — artylerya konna; -park *sm.* park *m.* (tabor *m.*) artyleryczny.

Artilleri'st, *sm.* -en, *pl.* -en, artylerzysta *m.*

Artischo'cke, *sf. pl.* -n, karczoch *m.*

Arti'st, *sm.* -en, *pl.* -en, artysta *m.* (— w powszedniej mowie zwany jednak najczęściej: sztukmistrz *m.*, kuglarz *m.* itp.).

Arz(e)nei', *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.*; eine — einnehmen zażywać lekarstwo; eine — verordnen zapisać lekarstwo; eine — bereiten sporządzić lekarstwo (w złożonych wyrazach — tłumaczy się przez aptekarski, apteczny lub leczniczy, n. p. -kunst sztuka aptekarska, -mittel środek leczniczy itd.).

Arzt, *sm.* -es, *pl.* Ärzte, lekarz *m.*, doktor *m.*; einen — holen wezwać (przyzwać) lekarza.

Ä'rztin, *sf. pl.* -innen, lekarka *f.*, doktorka *f.*

Ä'rztlich, *adi.* lekarski; *adv.* po lekarsku; -e Hilfe pomoc lekarska; — behandeln leczyć.

As, *m.* I. *ind.* (w muzyce) *a* z bemolem; II. = Aß.

A'sant, *sm.* -s, *pl.* -e, der stinkende — dyable łajno *n.*, asafetyda *f.*; der wohlriechende — benzoes *m.*

Asbe'st, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, azbest *m.* (minerał).

Ascende'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, krewny *m.* w linii wstępnej (ascendent *m.*),

Ascensio'n, *sf.* -en, wzniesienie *n.* się, ascenzya *f.*

Asch, *sm.* -es, *pl.* Ä'sche, doniczka *f.* (na kwiaty); donica *f.* (do tarcia maku itd.), makutra *f.*; donica do rąk (miednica *f.*).

A'schbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume = Esche.

A'schblei, *sn.* = Wismut.

A'schblond, *adi.* płowy.

A'schgrau, *adi.* (aschfahl) płowo-szary; -es Gesicht twarz blado-żółta.

A'sche, *sf. pl.* -n, 1) popiół *m.*; in — verwandeln obrócić w perzynę; sich das Haupt mit — bestreuen posypać głowę popiołem; jmndn. mit ungebrannter — schmieren nalać komu sadła za skórę, wsypać żarzących węgli do cholewy; 2) (sterbliche Überreste) Friede seiner — pokój jego popiołom; seine — wurde auf dem Friedhofe beigesetzt pochowano jego zwłoki na cmentarzu; 3) kurz *m.*

A'schenbecher, *sm.* -s, *pl.* —, popielnik *m.*, popielnica *f.*

A'schenbrödel, *sn.* -s, *pl.* —, kopciuszek *m.*

A'schenbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, podpłomyk *m.*, placek *m.* (pieczony w popiele).

A'schenherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, popielisko *n.*

A'schensalz, *sn.* -es, *pl.* -e, potaż *m.*

Ä'scher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kadź *f.* garbarska; 2) wyługowany popiół *m.*

A'schermittwoch, *sm.* -s, *pl.* -e, popielec *m.*, środa *f.* popielcowa.

A'schig, *adi.* popiołowaty.

Ä'sen (äßen), *va.* (haben) żerować, paść się, żreć.

Aske'se, *sf. pl.* -n, asceza *f.*, wstrzemięźliwość *n.*; ćwiczenia duchowne dla zwalczenia zmysłowości.

Aske't, *sm.* =en, *pl.* =en, asceta *m.*, pokutnik *m.*

Aske'tisch, *adi.* ascetyczny, surowy, twardy.

Aspe'cten, *sm.pl.* widoki *m.*, aspekta *m.*

Aspha'lt, *sm.* =es, *pl.* =e, asfalt *m.*

Asphaltie'ren, *va.* (haben) asfaltować, asfaltem wybrukować.

Asphyxie', *sf. pl.* =n, letarg *m.*, pozorna śmierć *f.*; uduszenie.

Aspira'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, aspirant *m.* (ubiegający się o co).

Aspirie'ren, *va.* (haben) aspirować, ubiegać się.

Ass, *sn.* =es, *pl.* Asse (w *pl.* także *inv.*) as *m.*, tuz *m.*; die Asse gelten in diesem Spiel nichts asy w tej grze nic nie znaczą, ich habe zwei Ass mam dwa asy.

Assecura'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ubezpieczający *m.*

Assecura'nz, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.*, asekuracya *f.*; — gegen Feuer, Hagel, Unfall, Elementarschäden ubezpieczenie od ognia, od gradobicia, od wypadku, od szkód elementarnych; — auf Erleben, auf Ableben, auf Überleben ubezpieczenie na dożycie, na wypadek śmierci, na przeżycie; eine — eingehen ubezpieczyć się.

Assecura'nzgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* ubezpieczeń, towarzystwo asekuracyjne, asekuracya *f.*

Assecura'nzpolizze, *sf. pl.* =en, polica *f.* asekuracyjna.

Assecura't, *sm.* =en, *pl.* =en, ubezpieczony *m.*

Assecurie'ren, *va.* (haben) ubezpieczyć, asekurować.

A'ssel, *sf. pl.* =n, stonóg *m.*, mokrzyca *f.*, wątornik *m.*

Assentie'ren, *va.* (haben) 1) zaciągać, brać (do wojska), asenterować; 2) zezwolić, przyzwolić, przystać.

Assentie'rung, *sf. pl.* =en, pobór *m.* (do wojska), branka *f.* asenterunek *m.*

Asse'ssor, *sm.* =s, *pl.* =en, asesor *m.* (podsędek *m.*, współławnik *m.*).

Assiduitä't, *sf. pl.* =en, wytrwałość *f.*, pilność *f.*

Assie'tte (wym.: asjete), *sf. pl.* =n, talerz *m.*, nakrycie *n.*

Assignatio'n, *sf. pl.* =en, przekaz *m.*, asygnacya *f.*

Assignie'ren, *va.* (haben) przekazać, asygnować.

Assimilatio'n, *sf. pl.* =en, przyswojenie *n.*, upodobnienie *n.*, asymilacya *f.*

Assimilie'ren, *va.* (haben) przyswajać, asymilować.

Assi'sen, *sf. pl.* publiczne posiedzenia sądu karnego, sąd *m.* przysięgłych; eine Angelegenheit vor die — verweisen odesłać sprawę do sądu przysięgłych.

Assiste'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, asystent *m.*, pomocnik *m.*

Assiste'nz, *sf.* pomoc *f.*, asystencya *f.*, asysta *f.*

Associatio'n, *sf. pl.* =en, zespolenie *n.*, asocyacya *f.*

Associé' (wym.: asosjé), *sm.* =s, *pl.* =s, spólnik *m.*

Associie'ren, sich, *vr.* połączyć się w spółkę handlową.

Assona'nz, *sf. pl.* =en, podobieństwo *n.* dźwięku, asonancya *f.*

Assortie'ren, *va.* (haben) wybierać, zaopatrywać się w wybór towarów, asortować; ein gut assortiertes Lager dobrze zaopatrzony (asortowany) skład.

Ast, *sm.* =es, *pl.* Äste; 1) gałąź *f.*, konar *m.*, (przenośnie) odnoga *f.*; die Äste und Zweige eines Baumes gałęzie i konary drzewa; 2) sęczek *m.* miejsce na drzewie (gdzie przedtem osadzoną była gałąź); ein Brett voller — deska pełna sęków.

A'sten (ä'sten, ä'steln) 1) *vn.* i *vr.* (haben) wypuszczać gałęzie, rozgałęziać się; 2) *va.* obierać z gałęzi.

A'ster, *sf. pl.* =n, (rośl.) aster *m.*, astra *f.*

Asteroi'den, *sm. pl.* asteroidy *m.* (małe planety pomiędzy Marsem a Jowiszem).

Asthenie', *sf.* astenia *f.*, bezsilność *f.*

Ästhe'tik, *sf.* estetyka *f.*, nauka *f.* o pięknie.

Ästhe'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, estetyk *m.*

Ästhe'tisch, *adi.* estetyczny, odpowiadający pojęciom o pięknie; *adv.* estetycznie.

A'sthma, *sn.* =s, *pl.* =men, astma *f.*, duszność *n.*, dychawica *f.*

Asthma'tiker, *sn.* =s, *pl.* —, astmatyk *m.*

Asthma'tisch, *adi.* astmatyczny, dychawiczny.

A'stholz, =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* gałązkowe, gałęzie *f.*

Ästig, *adi.* 1) gałęzisty, pełen gałęzi; 2) sękaty, pełen sęków.

A'stloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, dziura *f.* z wypadniętego sęka.

Astra'lisch, *adi.* mający kształt gwiazdy, gwieździsty.

Astra'llampe, *sf. pl.* =n, lampa z próżnym, cylindrycznym knotem.

Astrola'b (**Astrola'bium**), *sn.* =s, *pl.* =e, kątomierz *m.* (przyrząd do oznaczania wysokości gwiazd i ich ruchów).

Astrolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, astrolog *m.* (człowiek snujący wróżby z gwiazd).

Astrologie', *sf.* astrologia *f.*

Astrono'm, *sm.* =en, *pl.* =en, astronom *m.*

Astronomie', *sf.* astronomia *f.*, nauka *f.* o gwiazdach.

Astrono'misch, *adi.* astronomiczny.

Astutiö's, *adi.* chytry.

Asy'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przytułek *m.*, przytulisko *n.*, schronisko *n.*, schronienie *n.*, azyl *m.*; jmndm. ein — gewähren dać komu przytułek.

Asyme'trisch, *adiectiv.* niesymetryczny, nierównomiernie ukształtowany.

Atelie'r (wym.: ateljé) pracownia *f.*, warsztat *m.*

Athei'smus, *sm.* —, bezbożność *n.*, ateizm *m.*

A'them, *sm.* =s, oddech *m.*, dech *m.*; einen schweren — haben mieć ciężki oddech; einen kurzen — haben miec

krótki oddech, mieć astmę; außer — ankommen nadejść zadyszany, zasapany; den — verlieren stracić oddech; den — an sich halten wstrzymać oddech; in einem — jednym tchem, bez odetchnięcia; — holen, schöpfen odetchnąć; jemanden nicht zu — kommen lassen nie dać komu odetchnąć; sich außer — laufen stracić oddech, zmęczyć się (bieganiem); jmndn. in — erhalten nie dać komu wytchnąć.

A'thembeschwerde, *sf.* =n, duszność *f.*

A'themholen, *sn.* =s, oddychanie *n.*

A'themlos, *adi.* 1) zadyszany, nie mający tchu; =e Stille głęboka cisza; 2) bez życia, nieżywy.

A'themzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, tchnienie *n.*, dech *m.*; bis zum letzten — aż do ostatniego tchnienia (do śmierci); in einem — jednym tchem.

Ä'ther, *sm.* =s, *pl.* —, (w chemii) eter *m.*, lotnik *m.*; (poetycznie) przestrzeń niebieska (Himmelsäther).

Äthe'risch, *adi.* 1) lotny; =es Öl lotny olej; 2) powiewny, eteryczny, lekki.

Athle't, *sm.* =en, *pl.* =en, zapaśnik *m.*, atleta *m.*, siłacz *m.*

Athle'tisch, *adi.* atletyczny, silny.

A'thmen, *vn.* (haben) 1) oddychać, dychać, (przenośnie) żyć; schwer (leicht) — ciężko (lekko) oddychać; er athmet kaum ledwie dysze; Alles was athmet wszystko co żyje; Rosenduft athmete ringsum w około rozchodziła się woń róż; 2) *va.* i *vr.* (haben) gute Luft — oddychać dobrem powietrzem; alles athmete Freude wszystko oddychało radością; hier athmet es sich leicht tu lekko się oddycha.

A'tlas, *sm.* =sses, *pl.* =sse, 1) (*pl.* zwykle Atla'nten), zbiór *m.* kart (map), atlas *m.*; geographischer, anatomischer, astronomischer — atlas geograficzny, anatomiczny, astronomiczny; 2) pierwszy kręg *m.* szyjny; 3) figury męskie podpierające gzymsy budowli; 4) rodzaj jedwabnej materyi, atłas *m.*

Atmosphä're, *sf.* *pl.* =n, atmosfera *f.*, powietrze *n.* otaczające ziemię; otoczenie *n.*

Atmosphä'risch, *adi.* atmosferyczny, powietrzny.

Ato'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, niedziałka *f.*, atom *m.*

Atonie', *sf.* =n, niemoc *f.*, bezsilność *f.* (w szczególności muszkułów), atonia *f.*

Atrocitä't, *sf.* *pl.* =en, okrucieństwo *n.*

Atrophie', *sf.* *pl.* =n, zanik *m.*, wyschnięcie *n.*, atrofia *f.*

Atta'que (wym.: aták), *sf.* —, *pl* =en, napad *m.*, atak *m.*

Attaquie'ren, *va.* (haben) napadać, atakować.

Attenta't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zamach *m.*, atentat *m.*

Attentä'ter, *sm.* =s, *pl.* —, sprawca *m.* zamachu, napastnik *m.*

Atte'st, *sn.* =es, *pl.* =e, (Attesta't, *sn.* =es, *pl.* =e) świadectwo *n.*, zaświadczenie *n.*

Attestie'ren, *va.* (haben) poświadczyć, potwierdzić.

Attitu'de (wym.: atiti'd) *sf.* *pl.* =n, postawa *f.*

Attra'ction, *sf.* *pl.* =en, przyciąganie *n.*, powab *m.*, pociąg *m.*, atrakcya *f.*

Attribu't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przymiot *m.*, własność *f.*

Ä'tzammoniak, *sn.* =s, amoniak *m.* żrący.

Ä'tzen, *va.* (haben) wyżerać (cieczą żrącą), trawić (np. kruszce); wypalać (cieczą np. brodawkę).

Ä'tzflüssigkeit, *sf.* *pl.* =en, płyn *m.* żrący, ciecz *f.* żrąca.

Ä'tzkali, *sn.* *ind.* potaż *m.* żrący.

Ä'tzkalk, *sm.* =es, wapno *n.* żrące.

Ä'tzlauge, *sf.* *pl.* =en, ług *m.* żrący.

Ä'tzung, *sf.* *pl.* =en, wypalanie *n.*; napuszczanie *n.* płynem żrącym.

Ä'tzwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer, woda *f.* żrąca.

Au, 1) *interj.* au weh! ojaj! oj joj!; 2) *sf.* *pl.* =en, błoń *f.*

Auch, *conj.* 1) także, i, też; er behauptet es und ich — on tak twierdzi, a ja także; es kann sich bei Ihnen — dasselbe ereignen pana także może to samo spotkać; Sie sind — so einer Pan także należysz do tych, i pan jesteś jednym z tych; nicht nur . . sondern — nie tylko . . lecz także . .; sowohl heute, als — gestern zarówno dziś jak i wczoraj; Sie thun es ja — pan także czynisz to samo, i pan to samo czynisz; es ist aber — Grund dazu ale jest też powód po temu; der Vater ist gut, dafür wird er aber — geliebt ojciec jest dobry, dlatego też kochają go; ich kenne ihn — nicht i ja go nie znam, ja także go nie znam; ich — nicht ja także nie; 2) nawet, i, też; — der Kleinste kann dir schaden nawet (i) najmniejszy może ci szkodzić; ohne — nur zu fragen nie pytając się nawet; — nicht Einer ani jeden nawet; aber — diese nur ale też tylko ta; aber — diese war schlecht ale i ta była zła; 3) chociaż, chociażby, nawet, jakkolwiek; glückt ihm — alles chociaż mu się wszystko udaje; — wenn ihm alles glücken sollte nawet gdyby wszystko miało mu się udać; wenn man — mit Kanonen schösse, ich würde nicht aufwachen gdyby nawet (chociażby nawet) z armat strzelano, nie obudziłbym się; wenn er — viel hat jeżeli nawet wiele posiada; und wenn er — groß ist, so fürchte ich ihn dennoch nicht jakkolwiek (chociaż) jest wielkim, ja nie boję się jego; mag er — noch so groß sein . . . chociażby był bardzo wielkim . . .; wenn Sie — Frauen sind . . . jakkolwiek jesteście kobietami; 4) . . . kolwiek; wer es — immer sei ktokolwiekby to był; was er — sagen würde cokolwiekby powiedział; so arm sie — sind jakkolwiek są ubogimi; so sehr er —

lachte, that es ihm weh jakkolwiek się śmiał, jednakże go to bolało; wie dem — immer sei jakkolwiekby się rzecz miała; 5) (allerdings) w istocie, co prawda, też; das ist — wahr to też prawda; ihr seid — daran unschuldig wy, co prawda, (w istocie) nie winniście temu; so ist's — tak też jest, tak jest w istocie; das werde ich — tak też uczynię; er bat um ihre Hand, welche er — erhielt prosił o jej rękę, którą też (w istocie) otrzymał; 6) też; kann ich mich — darauf verlassen? czy mogę też polegać na tem?; Wer läßt sich — so etwas gefallen? któżby też zniósł coś podobnego? 7) (dla umotywowania poprzedzającego zdania) toteż; der Weg war gefährlich, — hatten wir uns vorgesehen droga była niebezpieczną, toteż zaopatrzyliśmy się; man muss dankbar sein, — ist er es trzeba być wdzięcznym, toteż on nim jest; 8) den Teufel — tam do dyabła! zum Wetter —! tam do pioruna!

Auctio'n, *sf. pl.* =en, sprzedaż *f.* publiczna, przetarg *m.*, licytacya *f.*, aukcya *f.*

Audie'nz, *sf. pl.* =en, posłuchanie *n.*, audyencya *f.*; eine — haben mieć posłuchanie; eine — erhalten uzyskać posłuchanie.

Audi'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, słuchacz *m.* = Hörer *m.*

Audito'r, *sm.* =s, *pl.* =e, sędzia *m.* wojskowy, audytor *m.*

Audito'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, 1) sala *f.* wykładowa; 2) słuchacze *m.*; ein zahlreiches — liczne grono słuchaczów.

Au'e, *sf. pl.* =n, = Au.

Au'er, *sm.* =s, *pl.* —, żubr *m.*, tur *m.*

Au'erhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, głuszec *m.*

Au'erochs, *sm.* =en, *pl.* =en, żubr *m.*, tur *m.*

Au'f, I. *praep.* (z *dativ.* na pytanie wo? z *accus.* na pytanie wohin?) 1) na; — dem Tische na stole; die Blicke — jmndn. richten zwrócić na kogo spojrzenia; einen Wechsel — jmndn. ziehen wystawić na kogo weksel (trasować na kogo); — der Stelle musst du es thun natychmiast (z miejsca) musisz to uczynić; Einfluss haben — jmndn. mieć wpływ na kogo; =s Wort na słowo; — Treu und Glauben na sumienie; — einen Reichen kommen viele Arme na jednego bogatego przypada wielu ubogich; 2) na, w, do, przy, z, po, o; — den Ball gehen iść na bal; — dem Balle sein być na balu; — der Schule w szkole; — die Schule (gehen) do szkoły iść; — der Hochzeit na weselu; — die Hochzeit na wesele; — dem Lande na wsi; — das (aufs) Land na wieś; — den Tanzboden (gehen) (iść) na tańce; — dem Tanzboden na tańcach; — jmnds. Gesundheit trinken pić na czyje zdrowie; — dem Rückwege z powrotem; die Treppe — auf dem Hofe schody w podwórzu; — meine Bitte na moją prośbę; einen Preis — etw. setzen wyznaczyć cenę na co; — dem Felde na (w) polu, — dem Hofe na (w) podwórzu; — der Straße na ulicy; — die Straße na ulicę; — der Treppe na schodach; — die Treppe na schody; — sein Zimmer gehen pójść do swego pokoju; — seinem Zimmer sein być w swoim pokoju; — seine Güter reisen wyjechać do swoich dóbr; — seinen Gütern wohnen mieszkać w swoich dobrach; — seiner Ansicht beharren obstawać przy swojem zdaniu; — Zinngeschirr essen jeść na cynowem naczyniu (z cynowego naczynia); — Besuch sein być na wizycie; — Besuch kommen przyjść na wizytę, z wizytą; — beide Augen blind ślepy na oba oczy; — diese (jene) Seite na tę (tamtę) stronę; — dieser (jener) Seite na tej (tamtej) stronie; — der Seite der Häuser po stronie (ze strony) domów; — beiden Seiten po obu stronach, z obu stron; der Weg, — welchem ich gekommen bin droga, którą przyszedłem; — dem Wege sein być w drodze; — dem Wege liegt ein Stein na drodze leży kamień; sich — den Weg machen wybrać się w drogę; — welchem Wege kommt er? którą drogą przybywa? — welchem Wege wirst Du das erreichen? na jakiej drodze osiągniesz to? — das Schloss na zamek; 3) — etw. antworten odpowiedzieć na co; — jmndn. böse sein gniewać się na kogo; — jmndn. eifersüchtig sein być o kogo zazdrosnym; — etw. hoffen spodziewać się czego; — etwas losgehen (w nieprzyjaznym zamiarze) uderzyć na co, iść przeciw czemu, (w innym zamiarze) dążyć do czego; 4) sein Vermögen wird — 100.000 Rubel berechnet majątek jego obliczają na 100.000 rubli; es entfallen 10 Kronen — den Mann przypada 10 koron na głowę; — eine Mark gehen 100 Pfennige marka ma 100 feników; alle bis — den letzten wszyscy aż do ostatniego, (albo) wszyscy z wyjątkiem ostatniego; 5) po, na, do; — das Essen schlafen spać po jedzeniu; — einen Augenblick na chwilę; ich bin — den ersten Mai vorgeladen wezwany jestem na pierwszego maja; — morgen also a więc do jutra (do widzenia jutro); — Wiedersehen do widzenia; =s ganze Leben na całe życie; es geht — 9 Uhr jest około dziewiątej; drei Viertel — 9 trzy kwadranse na dziewiątą; 6) na, wobec; — Befehl na rozkaz; — Ihre Bitte na pańską prośbę; — ein solches Betragen hin wobec takiego zachowania się; — das hin, ziehe ich vor mich zu entfernen wobec tego wolę oddalić się; 7) w (przed *superl.* jak), na, o; =s höchste

erzürnt w najwyższym stopniu rozgniewany, jak najmocniej rozgniewany; ich werde es =s beste ordnen załatwię to jak najlepiej; Sie werden die Zeit =s angenehmste verbringen przepędzisz pan czas jak najprzyjemniej; — diese Weise w ten sposób; — alle Fälle na każdy sposób, na wszelki wypadek; =s Gerathewohl na chybił trafił; ich sende die Ware nur — Ihre Rechnung und Gefahr wysyłam towar tylko na pański koszt i niebezpieczeństwo; er kommt dabei nicht — die Kosten to mu się nie opłaca; sich — Säbel schlagen bić się na pałasze; — einmal nagle, niespodziewanie; (albo) za jednym razem, od razu, od jednego razu; — einmal erschien er nagle zjawił się; er trank die Flasche — einmal aus wypił butelkę od razu; — einen Zug austrinken wypić duszkiem; — Scheidung klagen skarżyć o rozwód; 8) po, do; — jmndn. folgen następować po kim; Brief — Brief schicken posyłać list po liście; Stunde — Stunde vergeht godzina po godzinie mija; bis — die Hälfte aż do połowy; 9) es hat nichts — sich nic nie szkodzi, nic nie znaczy; es hat etwas — sich to ma pewne znaczenie; II. *adv.* 1) — und ab gehen chodzić tam i napowrót; — und nieder w górę i na dół; er war schon — und davon już go nie było; 2) die Thür ist — drzwi są otwarte; die Augen —! patrz! otwórz oczy!; 3) er ist noch — jeszcze czuwa, jeszcze nie spi; er ist wohl — jest zdrów, dobrze się ma; 4) Berg — pod górę; Strom — pod rzekę, pod wodę, pod prąd; von Jugend — od młodości; von unten —, von der Pike — dienen służyć od najniższego szczebla; er hat vom Gemeinen — gedient dosługiwał się od prostego żołnierza; —!, frisch —! nuże! dalejże!; —! (zamiast: aufstehen)! wstawać! na nogi!; er machte sich — und davon czmychnął; jetzt — und davon! teraz w nogi!; III. *coni.* — daß = damit żeby, ażeby, aby.

Au'f=ächzen, *vn.* (haben) westchnąć (głośno), jęknąć, stęknąć.

Au'f=ackern, *vn.* (haben) 1) wyorać co (np. pieniądz); 2) zorać, pługiem poruszyć; 3) (u rytowników) eine Platte — schrupowacić blachę.

Au'f=arbeiten, 1) *va.* wyrobić, odrobić, wyczerpać; die Rückstände — odrobić zaległości; die Wolle — wyrobić wełnę; z trudem otworzyć; eine Thüre — z trudem (siłą) drzwi otworzyć; 2) *vn.* (haben) skończyć pracę; 3) *vr.* sich — z trudem podnieść się w górę.

Au'f=athmen, *vn.* (haben) odetchnąć; jetzt erst kann ich freier — teraz dopiero mogę wolniej odetchnąć.

Au'f=ätzen, *va.* (haben) gryzącą cieczą otwór zrobić.

Au'f=backen, I. *va.* bäckst, bäckt, buck, gebacken, albo: backst, backt, backte, gebacken, odpiec, na nowo upiec; das Mehl — spotrzebować mąkę na pieczywo; II. *vn.* (sein) auf etw. — przylepić się do czego.

Au'f=bähen, *va.* (haben) otworzyć (zmiękczyć) za pomocą kataplazmów.

Au'f=bahren, *va.* (haben) (den Sarg, die Leiche) umieścić na katafalku (trumnę, trupa).

Au'f=ballen, *va.* (haben) układać w bale.

Au'f=bansen, *va.* (haben) (Getreide) w sąsieku (zboże) na kupę zsypać.

Au'fbau, *sm.* =es, *pl.* =e, budowa *f.* (konstrukcya *f.*).

Au'f=bauen, *va.* (haben) wybudować, wystawić.

Au'f=baumen, *vn.* (haben) (w myśliwstwie) na drzewo wleść, wskoczyć, wdrapać się.

Au'f=bäumen, 1) *va.* nawijać na nawój (w tkactwie); 2) sich *vr.* stanąć dęba; sein Stolz bäumte sich dagegen auf jego duma obruszyła (obruszyła się) na to.

Au'f=bauschen, *va.* napuszyć; das Kleid bauscht sich auf suknia pnie się; aufgebauschte Ärmel napuszone rękawy; eine Kleinigkeit zu einer Staatsangelegenheit — z drobnostki robić sprawę ogromnej wagi.

Au'f=befinden, *vr.* (sich) befand sich auf, hat sich aufbefunden, już nie spać; er befindet sich schon auf wstał już z łóżka.

Au'f=begehren, *vn.* (haben) unieść się.

Au'f=behalten, *va.* (haben) 1) den Hut — nie zdjąć kapelusza, zatrzymać kapelusz na głowie; die Augen — trzymać oczy otwarte; 2) przestarzałe = aufbewahren.

Au'f=beißen, *va.* biß auf, habe aufgebissen przegryźć, rozgryźć.

Au'f=bekommen, *va.* bekam auf, habe aufbekommen, zdołać otworzyć; ich habe das Schloß endlich — wreszcie zdołałem otworzyć zamek; włożyć; ich kann diesen Hut nicht — nie mogę tego kapelusza włożyć; dostać zadanie; wir haben heute dieses Capitel — zadano nami dziś ten rozdział.

Au'f=bellen, *vn.* (haben) zaszczekać, szczeknąć.

Au'f=bersten, *vn.* birst, birst, barst (borst) auf, bin aufgeborsten, pęknąć, rozpaść się.

Au'f=bessern, *va.* (haben) poprawić, polepszyć, podnieść; das Gehalt — podnieść płacę; die Beamten sind aufgebessert worden urzędnikom podniesiono płacę.

Au'f=betten, *va.* (haben) posłać, rozścielić łóżko.

Au'f=bewahren, *vn.* (haben) zachować, przechować, schować.

Au'f=biegen, *va.* bog auf, habe aufgebogen, odgiąć.

Au'f=bieten, *va.* bot auf, habe aufgeboten, 1) oznajmić, zapowiedzieć, ogłosić; ein Brautpaar — ogłosić zapowiedź; 2) zwołać, powołać, zgromadzić (die Soldaten żołnierze); man hat die ganze Polizeimacht gegen die Räuber

aufgeboten wysłano całą siłę policyjną przeciwko rozbójnikom; 3) alle seine Kräfte — wytężyć wszystkie siły; alles — czynić co tylko można, użyć wszelkich sposobów.

Au'f=binden, *va.* band auf, habe aufgebunden, rozwiązać, odwiązać (einen Sack worek itd.); wyżej związać, wyżej przytwierdzić (die Haare włosy, das Kleid suknię); przytwierdzić przez wiązanie (die Weinreben winne krzewy); jmndm. etw. — ubrać kogo w co, opowiedzieć komu nieprawdę; jmndm. einen Bären — ubrać kogo w co; er hat ihm einen tüchtigen Bären aufgebunden porządnie go ubrał.

Au'f=blähen, *va.* i *vr.* nadymać, nadąć; das Kleid bläht sich auf suknia nadyma, puszy się; der Sieg hat ihn aufgebläht zwycięstwo wzbiło go w dumę, nadęło go; aufgebläht, *part.* i *adi.* nadęty, napuszony.

Au'f=blasen, *va.* bläsest, bläst, blies auf, habe aufgeblasen 1) nadąć, nadymać (eine Blase, die Backen pęcherz, policzki); 2) rozdmuchać, rozdąć; das Feuer — rozdmuchać ogień; 3) otworzyć przez rozdmuchanie; 4) trąbieniem obudzić; 5) (także *vn.* z haben) zatrąbić, zagrać; zum Tanze — trąbą oznajmić rozpoczęcie tańców; zagrać do tańca.

Au'f=blättern, *vn.* (haben) 1) przerzucać, przewracać kartki, rozcinać kartki (w książce); eine Stelle in einem Buche — przerzucać książkę, by znaleźć jaki ustęp; 2) obrywać listki; eine Rose — obrywać listki z róży.

Au'fblattung, *sf.* *pl.* -en, (w ciesielstwie) nakładka *f.*

Au'f=bleiben, *vn.* blieb auf, bin aufgeblieben, 1) stać otworem; die Thüre ist den ganzen Tag aufgeblieben drzwi stały otworem cały dzień; 2) czuwać, nie spać, nie iść spać; ich bin drei Nächte aufgeblieben przez trzy noce nie kładłem się spać, czuwałem.

Au'fblick, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) spojrzenie *n.* w górę; mit einem — zum Himmel z spojrzeniem ku niebu; 2) błysk *m.* błyśnięcie *n.*

Au'f=blicken, I. *vn.* (haben) 1) spojrzeć w górę wznieść, wzrok; groß — podnieść z dziwieniem oczy; 2) (rzadko używane) zabłysnąć; ukazać się na chwilę; II. *va.* (w malarstwie) eine Farbe — dać barwie silniej wystąpić.

Au'f=blinken, *vn.* (haben) = aufblicken I. 2.

Au'f=blitzen, *vn.* (sein i haben) = aufblicken I. 2.

Au'f=blühen, *vn.* (sein) rozkwitnąć, zakwitnąć; =de Schönheit rozkwitająca piękność; der Handel blüht auf handel rozkwita.

Au'fblüte, *sf.* *pl.* =n, rozkwit *m.*; zur — bringen doprowadzić do rozkwitu.

Au'f=bohren, *va.* (haben) wywiercić, otworzyć przez wywiercenie; den Boden — zbadać ziemię przez wiercenie.

Au'f=bojen (= boyen), *va.* (haben) das Schiff, ująć okrętowi ładunku.

Au'f=borgen, *va.* (haben) napożyczać.

Au'f=brassen, *va.* (haben) (w żeglarstwie) tak reję ustawić, by jedne żagle dostawały wiatr z przodu, drugie z tyłu.

Au'f=braten, *va.* brätst, brät, briet auf, habe aufgebraten, odpiec, powtórnie wypiec.

Au'f=brauchen, *va.* (haben) wypotrzebować, spotrzebować.

Au'f=brausen, *vn.* (haben i sein) burzyć się; das Meer braust auf morze burzy się; (przenośnie) gniewem się unieść.

Au'fbrausend, *adi.* popędliwy, gwałtowny, prędki.

Au'f=brechen, brichst, bricht, brach auf, habe (bin) aufgebrochen, I. *va.* (haben) 1) wyłamać (eine Thür, ein Schloss drzwi, zamek); 2) (w myśliwstwie) wypatroszyć (np. ein Reh sarnę); 3) das Pflaster — wyłamać chodnik; 4) das Bier — chłodzić piwo (mieszając łyżką); II. *vn.* (sein) 1) pękać, otwierać się (przez pękanie); die Lippen brechen auf wargi pękają; die Wunde bricht auf rana otwiera się; 2) ruszyć, wyruszyć w drogę; es ist Zeit —zu— czas w drogę; gegen den Feind — ruszyć na nieprzyjaciela.

Au'f=breiten, *va.* (haben) rozłożyć, rozpostrzeć (das Tischtuch obrus).

Au'f=brennen, brannte auf, habe (bin) aufgebrannt, I. *vn.* (sein) 1) zapłonąć, zająć się; (przenośnie) unieść się; 2) (auf etw. brennen) wenn die Mittagssonne aufbrennt kiedy południowe słońce pali; II. *va.* (haben) 1) (= verbrennen) spalić; 2) wypalić (tj. przez palenie wypotrzebować); zwei Centner Kohle habe ich schon aufgebrannt wypaliłem już dwa cetnary węgla; 3) (die Haare — włosy przypiec); 4) jmndm. eins (eine Kugel) — wpakować, wsadzić komu kulę; auf etw. ein Zeichen — wypalić na czem znak.

Au'f=bringen, *va.* brachte auf, habe aufgebracht, 1) otworzyć (z trudnością); 2) wznieść (einen Bau budowę, ein Gerüst rusztowanie); einen Kranken — postawić chorego na nogi; ein Kind — wykarmić, wyhodować dziecię; 3) podnieść, do dobrego stanu doprowadzić (ein Geschäft, eine Fabrik interes, fabrykę); 4) wynieść, zanieść, umieścić; das Getreide auf den Boden — wynieść zboże na strych; 5) wprowadzić; eine Mode — wprowadzić modę; 6) wydostać, wystarać się; Geld — wydostać pieniądze, wystarać się o pieniądze; Beweise — wystarać się o dowody; es lässt sich gegen ihn nichts — nie można przeciwko niemu żadnego znaleźć zarzutu; wer hat dieses Gerücht aufgebracht? kto puścił w obieg tę pogłoskę?; 7) rozłościć, rozgniewać; jemanden — rozłościć kogo;

das wird ihn ordentlich — to go rozłości należycie.

An'f=brodeln, *vn.* (sein) zawrzeć, zakipieć.

An'fbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, 1) pęknięcie (= aufbrechen II. 1); 2) wyruszenie *n.*, wymarsz *m.*; zum — blasen trąbić na wymarsz; 3) (w myśliwstwie) wypatroszenie *n.* (zwierzyny).

An'f=brühen, *va.* (haben) zaparzyć.

An'f=brüllen, *vn.* (haben) ryknąć, zaryczeć.

An'f=brüsten, 1) *va.* (haben) (w rzeźnictwie) das Kalb rozciąć cielęciu piersi; 2) *vr.* (sich) = brüsten.

An'f=buddeln, *va.* (haben) = aufgraben.

An'f=bügeln, *va.* (haben) odprasować.

An'f=bullern, *vn.* (haben) zawrzeć, zakipieć.

An'f=bürden, *va.* (haben) obarczyć, obciążyć, narzucić; jmndm. eine Last — obarczyć kogo ciężarem; eine Pflicht — narzucić obowiązek; jmndm. ein Verbrechen — posądzić kogo o zbrodnię.

An'f=bürsten, *va.* (haben) 1) szczotką do góry podczesać (das Haar włosy); 2) wyszczotkować, szczotką wyczyścić.

An'f dämmen, *va.* (haben) usypać groblę.

An'f=dämmern, *vn.* (sein i haben) zacząć świtać, zaświtać; der Tag dämmert auf świta, robi się dzień, dnieje; in mir beginnt eine Idee aufzudämmern zaczyna mi świtać myśl, pomysł.

An'f=dampfen, 1) *va.* (haben) ulotnić; eine Cigarre — wypalić cygaro; 2) *vn.* (sein) wznosić się w kształcie pary.

An'f=deckeln, *va.* (haben) odkryć, zdjąć przykrywkę.

An'f=decken, *va.* (haben) 1) rozpostrzeć, rozciągnąć (das Tischtuch obrus); den Tisch — nakryć do stołu; 2) odkryć (das Bett łóżko; die Karten karty); 3) wyjawić, odkryć; ein Geheimnis — wyjawić tajemnicę; ein Verbrechen — odkryć zbrodnię.

An'f=deichen, *va.* (haben) podnieść groblę.

An'f=dienen, *vn.* i *vr.* (haben) dosługiwać się; er hat sich bis zum höchsten Beamten aufgedient dosłużył się najwyższej rangi.

An'f=dingen, *va.* dingte auf, habe aufgedingt (aufgedungen), einen Lehrling, przyjąć chłopca na naukę, do terminu.

An'fdingegeld, *sn.* =es, *pl.* =er opłata za ucznia (terminatora).

An'f=dicken, *va.* (haben) nawinąć na wałek (przy maglowaniu).

An'f=donnern, 1) *vn.* (haben) zagrzmieć; es hat aufgedonnert zagrzmiało; 2) *va.* i *vr.* (haben) wystroić, sich — wystroić się; 3) *va.* jmndn. obudzić kogo z trzaskiem, z łoskotem.

An'f=doppeln, *va.* (haben) (w szewstwie) die Sohle, przyszyć podeszew.

An'f=drängen, 1) *va.* i *vr.* (haben) przez naciskanie otworzyć (eine Thür drzwi); 2) jemandem etw. narzucić komu co; es drängen sich mir verschiedene Gedanken auf nasuwają mi się rozmaite myśli; sich jmndm. — narzucać się komu.

An'f=drehen, *va.* (haben) 1) rozkręcić, rozpleść (ein Seil linę); 2) kręcąc otworzyć, odkręcić (einen Hahn, eine Schraube kurek, śrubę); 3) podkręcić; zakręcić pod górę.

An'f=dreschen, *va.* drischest, drischt, drosch auf, habe aufgedroschen, wymłócić (całe zboże), skończyć młócić.

An'f=dringen, 1) *vn.* drang auf, bin aufgedrungen, zu etw., wznieść się do czego; 2) *va.* habe aufgedrungen = aufdrängen.

An'fdringlich, *adj.* natrętny, uprzykrzony; *adv.* natrętnie.

An'fdringlichkeit, *sf.* *pl.* =en, natręctwo *n.*

An'fdringling, *sm.* =s, *pl.* =e, natrętnik *m.*

An'f=drucken, *va.* (haben) nadrukować (auf etw. na co).

An'f=drücken, *va.* (haben) 1) wycisnąć; einen Kuss — wycisnąć całus; das Siegel — wycisnąć pieczęć; 2) przyłożyć, przycisnąć; ein Pflaster auf die Wunde — przyłożyć plaster do rany; die Feder auf das Papier — przycisnąć pióro do papieru; 3) przez naciśnięcie otworzyć, wycisnąć; ein Geschwür — wycisnąć wrzód; das Schloss — otworzyć zamek (przez naciśnięcie).

An'f=dunsen, *va.* i *vn.* (sein) nabrzmieć, nabrzmiałem uczynić; ein aufgedunsenes Gesicht nabrzmiała (obrzękła) twarz.

An'f=dunsten, *vn.* (sein) wyparować (się).

An'f=eggen, *va.* (haben) broną na wierzch wydobyć.

Aufeina'nder, *adv.* jeden (-a, -o) za drugim, jeden po drugim, po sobie, jeden na drugiego; — folgen następować po sobie; — fügen zespoić; — legen złożyć jedno na drugie; — platzen uderzyć jedno o drugie.

Aufeina'nderfolge, *sf.* *pl.* =en, następstwo *n.*; die Ordnung der — porządek następstwa (sukcesyi).

An'f=eisen, 1) *va.* wyrębać lód; einen Teich — wyrębać lód na stawie; 2) *vr.* (sich) odtajeć.

An'fenthalt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) zwłoka *f.*, opóźnienie *n.*; ohne — bez zwłoki; einen — haben mieć opóźnienie; (na kolejach) 5 Minuten — 5 minut postoju, przestanku (błędnie: zatrzymania); 2) pobyt *m.*, bytność *f.*, mein — in London dauerte 5 Tage mój pobyt w Londynie trwał 5 dni; 3) miejsce *n.* pobytu, mieszkanie *n.*, schronienie *n.*; er hat seinen (ständigen) — in Berlin jego miejscem pobytu jest Berlin; sein — ist jetzt in der . . . Straße mieszkanie jego jest teraz przy ulicy . . .; die Räuber haben ihren — im Gebirge rozbójnicy mają w górach schronienie.

An'fenthaltsdauer, *sf.* czas *m.* trwania pobytu.

Au'fenthaltskarte, *sf. pl.* =n, karta *f* pobytu.

Au'fenthaltszeit, *sf. pl.* =en, (na kolejach) czas *m.* postoju, przestanku.

Au'fenthaltsort, *sm.* =es, *pl.* =e, = Aufenthalt 3).

Au'f=erlegen, *va.* nałożyć, jmndm eine Pflicht — nałożyć na kogo obowiązek; jmndm eine Strafe — nałożyć na kogo karę, zadać komu karę; sich Zwang — zadawać sobie przymus.

Au'ferstandene(r), *sm.* =en, *pl.* =en (Auferstandene, *sf. pl.* =n), zmartwychwstały *m.* (-a *f.*).

Au'f=erstehen, *vn.* (sein) zmartwychwstać.

Au'ferstehung, *sf. pl.* =en, zmartwychwstanie *n.*

Au'f=erwachen, *vn.* (sein) obudzić się; vom Tode — = auferstehen.

Au'f=erwecken, *va.* (haben) obudzić; vom Tode — wskrzesić.

Au'f=erziehen, *va.* erzog auf, habe auferzogen wychować.

Au'f=essen, *va.* issest (isst), isst, aß auf, habe aufgegessen, zjeść; jmndn vor Liebe — wollen chcieć kogo połknąć z miłości.

Au'f=fahren, I. *vn.* fährst, fährt, fuhr auf, bin aufgefahren, 1) nagle się otworzyć; (die Thür u. s. w. ist aufgefahren drzwi itd. nagle się otworzyły); 2) jechać w górę; die Bergleute fahren auf górnicy jadą w górę, wyjeżdżają; 3) raptownie się podnieść, podskoczyć, zerwać się; aus dem Schlafe — zerwać się ze snu; 4) rozłościć, rozgniewać, unieść się; 5) zajechać (uroczyście) die Hochzeitsgäste sind aufgefahren goście weselni zajechali; 6) najechać na co; das Schiff ist aufgefahren okręt najechał na mieliznę; II. *va.* (haben) 1) die Kutschen — lassen kazać powozom zajeżdżać; Geschütz — zatoczyć działo; Champagner — lassen wystąpić z szampanem, postawić szampana; 2) nawieźć (Erde ziemię); 3) (przez jeżdżenie zużyć) wyjeździć (eine Straße drogę).

Au'ffahrend, *adi.* popędliwy, prędki.

Au'ffahrt, *sf. pl.* =en, 1) jazda, wyjazd pod górę; in einem Luftballon eine — unternehmen przedsięwziąć wzlot balonem; — auf einen Berg wyjazd na górę; 2) uroczysty zajazd *m.*; 3) zajazd *m.*, (miejsce urządzone dla zajeżdżania powozów), rampa *f.*, wjazd *m.*; 4) wjazd *m.* do nowo nabytej posiadłości.

Au'f=fallen, I. *vn.* fällst, fällt, fiel auf, bin aufgefallen, 1) paść na co (padając uderzyć o co); 2) padając otworzyć się; die Dose ist aufgefallen puszka upadła i otworzyła się; 3) uderzać, dziwić; dieser Umstand ist mir aufgefallen ta okoliczność uderzyła mnie; ich liebe es nicht aufzufallen nie lubię zwracać na siebie uwagę; II. *va.* (haben) sich den Kopf — padając uderzyć się w głowę.

Au'ffällig, *adiec.* uderzający, zadziwiający, wpadający w oczy; ein =er Anzug niezwykłe (śmieszne) odzienie; ein =es Benehmen uderzające zachowanie się.

Au'f=fangen, *va.* fängst, fängt, fieng auf, habe aufgefangen, pochwycić, schwytać, podchwytywać, złapać, wyłapać, połapać, przejąć, przyłapać; ich habe die Äpfel in meinen Hut aufgefangen wyłapałem jabłka w kapelusz; Briefe — przejmować listy; ich habe die Diebe aufgefangen przyłapałem (pochwyciłem) złodziei; jmnds Worte — podchwytywać czyje słowa; Nachrichten — wyłapywać wiadomości.

Au'f=färben, *va.* (haben) odfarbować, na nowo zabarwić.

Au'f=fasern, *va.* (haben) powyciągać włókna.

Au'f=fassen, *va.* (haben) nabierać, pochwycić, ująć, pojąć, zrozumieć; den Koth mit der Schaufel — nabierać błoto łopatą; Perlen — nawlekać perły; seine Rolle richtig — dobrze pojąć rolę; den Sinn einer Rede — zrozumieć znaczenie, sens mowy; das Leben ernst — poważnie zapatrywać się na życie; alles von der tragischen Seite — brać wszystko ze strony tragicznej; etw. falsch — fałszywie, mylnie co pojąć.

Au'ffassung, *sf. pl.* =en, 1) pojęcie *n.*, zapatrywanie *n.* nach meiner — według mego pojęcia; es gibt diesbezüglich zwei verschiedene =en w tym względzie istnieją dwa odmienne zapatrywania; 2) punkt *m.* widzenia, sposób *m.* pojmowania; in dieser — z tego punktu widzenia; 3) = Auffassungskraft; er besitzt eine rasche — szybko się oryentuje, łatwo pojmuje.

Au'ffassungskraft, *sf. pl.* =kräfte, władza *f.* pojmowania, władza umysłowa; seine — ist geschwächt ma władzę umysłową przytępioną.

Au'ffassungsvermögen, *sn.* =s, = Auffassungskraft.

Au'f=feilen, *va.* (haben) odpiłować, przez piłowanie odświeżyć; przepiłować, przez piłowanie otworzyć.

Au'f=feuchten, *va.* (haben) odwilżyć.

Au'ffindbar, *adi.* dający się znaleźć.

Au'f=finden, *va.* fand auf, habe aufgefunden, odnaleźć, znaleźć; ich kann die Stelle nicht — nie mogę znaleźć tego miejsca; ich habe ihn wieder aufgefunden odnalazłem go.

Au'f=fischen, *va.* (haben) wyciągnąć z wody, wyłowić (eine Leiche trupa); pochwycić, schwycić, wyłowić; wo hast du diese Neuigkeit aufgefischt? gdzie pochwyciłeś (skąd wyłowiłeś) tę nowinę.

Au'f=flackern, *vn.* (sein) migając się wzlatywać.

Au'f=flammen, 1) *vn.* (sein) zapalić się płomieniem, zapłonąć; das Holz flammt auf drzewo zapala się; 2) *va.* = entflammen.

Au'f=flattern, *vn.* (sein) wzlecieć.

Au'f=flechten, *va.* flichst, flicht, flocht auf, habe aufgeflochten, 1) rozpleść, 2) spleść pod górę.

Au'f=fliegen, *vn.* flog auf, bin aufgeflogen, 1) wzlecieć, ulecieć; 2) wylecieć w powietrze; pójść z dymem; 3) raptem otworzyć się; von seinem Sitze — zerwać się z miejsca.

Au'f=flimmern, *vn.* (haben) zabłysnąć, mignąć się.

Au'fflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, wzlot *m.*

Au'f=fordern (zestarzałe: auffodern), *va.* (haben) jmndn zu etw. — wezwać, zawezwać, żądać, prosić, zaprosić, wyzwać; jmndn zum Tanze — prosić kogo do tańca; jmndn (gerichtlich) — eine Schuld zu bezahlen wezwać kogo (sądownie) do zapłacenia długu; einen Redner — bei der Sache zu bleiben przywołać mowcę do rzeczy; jmndn zum Duell — (fordern) wyzwać kogo na pojedynek; ich bitte Sie und im Nothfalle fordere ich Sie auf proszę, a w potrzebie wzywam pana; eine Festung zur Übergabe — wezwać twierdzę do poddania się.

Au'fforderung, *sf. pl.* =en, wezwanie *n.*, wyzwanie *n.*, żądanie *n.*, zaproszenie *n.*; eine — an jmndn ergehen lassen wezwać kogo; = auffordern.

Au'f=formen, *va.* (haben) włożyć na formę (einen Hut kapelusz).

Au'f=fressen, *va.* frißst, frißt, fraß auf, habe aufgefressen, zeżreć, pożreć, wyżreć; von Motten aufgefressen wyżarte przez mole; er thut als wollte er mich — sroży się tak, jakby mnie chciał pożreć; er möchte sie vor Liebe — chciałby pożreć ją z miłości.

Au'f=frieren, *vn.* fror auf, bin aufgefroren przymarznąć (do czego).

Au'f=frischen, I. *va.* odświeżyć, wznowić, pobudzić; ein Gemälde — odświeżyć obraz; eine Erinnerung, das Andenken an jmndn — odświeżyć wspomnienie, pamięć o kim; eine alte Geschichte — wznowić stare dzieje, starą historyę; den Muth — pobudzić odwagę; einen Schmerz — wznowić ból; die Reise hat mich aufgefrischt podróż odświeżyła mnie; II. *vn.* (haben) der Wind frischt auf wiatr się wznosi.

Au'ffrischung, *sf. pl.* =en, odświeżenie; meine Nerven bedürfen einer — moje nerwy potrzebują odświeżenia; = auffrischen I.

Au'f=fugen, *va.* (haben) osadzić na czem; (w kołodziejstwie) die Felgen auf die Speichen — osadzić dzwono na sprychach.

Au'fführbar, *adj.* nadający się do przedstawienia, mogący być przedstawionym.

Au'f=führen, I. *va.* (haben) 1) wystawić, wybudować (einen Bau, eine Mauer, einen Erdwall budowlę, mur, wał ziemny); 2) nawieźć; Erde — nawieźć ziemię; 3) wyprowadzić; die Wache — wyprowadzić wartę; jmndn. im Triumphe — wyprowadzić kogo w tryumfie; einen Freund in einem bekannten Hause — wprowadzić przyjaciela u znajomych; 4) przedstawić, wystawić (ein Drama, eine Oper, ein Ballet usw. dramat, operę, balet itd.); II. *vr.* sich — prowadzić się; er führt sich gut (schlecht) auf prowadzi się dobrze (źle).

Au'fführung, *sf. pl.* =en, 1) = aufführen I. 1.; 2) = Vorführung; — von Zeugen przedstawienie świadków; 3) = aufführen I. 4. ein Drama zur — bringen wystawić dramat; 4) = aufführen II.

Au'f=füllen, *va.* (haben) 1) dopełnić, dolać; ein Fass Wein — dopełnić beczkę, z której ubyło wino (przez trawienie); 2) zlać w butelki; Suppe — podać zupę (do stołu).

Au'f=füttern, *va.* (haben) 1) wyhodować, wykarmić; 2) podszyć, dać podszewkę.

Au'fgabe, *sf. pl.* =n, 1) oddanie, nadanie (eines Briefes listu); — und Abgabe von Briefen nadawanie i wydawanie listów; 2) zadanie *n.*, wypracowanie *n.*; ich habe mir die — gestellt wziąłem sobie za zadanie; (w szkole) Haus=n wypracowania domowe; Schulaufgaben wypracowania szkolne; 3) poniechanie *n.*, zwinięcie *n.*; die — eines Processes poniechanie (zaniechanie) procesu; wegen — des Geschäftes z powodu zwinięcia handlu.

Au'fgabsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter (na pocztach, kolejach itd.) urząd nadawczy, Auf= und Abgabsamt urząd nadawczy i odbiorczy.

Au'fgabsschein, *sm.* =es, *pl.* =e (=recepisse *n.*) kwit *m.* (recepis *m.*) nadawczy.

Au'f=gabeln, *va.* (haben) 1) wziąć, nadziać na widły (na widelec); 2) jmndn, etw. — wynaleźć, wyszukać; wo haben Sie sich denn so einen Bedienten aufgegabelt? skądże to wyrwałeś pan takiego służącego?

Au'fgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, 1) wchodzenie *n.* (czynność wchodzenia i miejsce, przez które się wchodzi); der — über die Treppen ermüdet mich wchodzenie po schodach nuży mnie; von dieser Seite befindet sich ein leichterer — z tej strony znajduje się lżejsze wejście; 2) wejście *n.*, wchód *m.*, wschody *m. pl.*; 3) — der Gestirne wschód *m.*; vom — bis zum Niedergang od wschodu do zachodu; 4) rozchód *m.*, wydatek *m.*

Au'f=gattern, *va.* (haben) = aufgabeln.

Au'f=geben, *va.* gibst, gibt, gab auf, habe aufgegeben, 1) oddać, nadać (einen Brief list, eine Sendung posyłkę); 2) podać do stołu; das Essen ist aufgegeben podano do stołu; 3) zadać; ein Räthsel — zadać zagadkę; der Lehrer hat uns diese Übersetzung aufgegeben nauczyciel zadał nam to tłómaczenie; 4) zaprzestać, zaniechać, poniechać, zrzec się; ein Unternehmen — poniechać (zaprzestać) przedsiębiorstwa; sein Recht — zrzec

się swego prawa; einen Proceß — zaniechać procesu; ein Amt — zrzec się urzędu; die Hoffnung — stracić nadzieję; einen Kranken — stracić nadzieję uzdrowienia chorego; die Ärzte haben den Patienten aufgegeben lekarze odstąpili chorego; den Geist — wyzionąć ducha; 5) (w hutnictwie) węgle i rudę do pieca sypać.

Au'fgeber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wysyłający *m.*, oddający *m.*, oddawca *m.*, podawca *m.* (powszechnie, ale błędnie: nadawca *m.*); 2) (w hutnictwie) ten, co węgiel i rudę do pieca podaje (także: podawacz *m.*); 3) zadający *m.* eines Räthsels zagadkę.

Au'fgeblasen, *adi.* nadęty, napuszony; ein -er Mensch człowiek nadęty, napuszony; — wie ein Frosch nadęty jak żaba.

Au'fgebot, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) zapowiedź *f.*; das — bestellen, dać na zapowiedzi; 2) powołanie *n.*; das — des Heeres (der Landwehr, des Landsturmes) powołanie wojska (obrony krajowej; pospolitego ruszenia); 3) natężenie *n.*, wytężenie *n.*, wysilenie *n.*; mit — aller Kräfte z wytężeniem wszystkich sił.

Au'fgebracht, *adi.* rozgniewany.

Au'fgedinge, *sn.* -s, *pl.* —, przyjęcie *n.* terminatora (chłopca do nauki).

Au'fgedunsen, *adi.* nabrzmiały, obrzękły.

Au'f=gehen, I. *vn.* gieng auf, bin aufgegangen, 1) iść w górę; der Weg geht auf droga wznosi się, idzie w górę; 2) rość, wznosić się (przez pęcznienie; der Teig geht auf; ciasto rośnie; 3) wznosić się, podnosić się (tworząc się) es geht ein starker Staub auf silny kurz się wznosi, podnosi; 4) wschodzić (ukazywać się wschodząc) die Sonne geht auf słońce wschodzi; die Saat geht auf zasiew wschodzi; die Saaten sind nicht aufgegangen zasiewy nie zeszły, chybiły; es geht mir ein Licht auf zaczyna mi świtać, zaczynam rozumieć; 5) otworzyć się; die Thür ist aufgegangen drzwi się otworzyły; die Wunde geht auf rana się otwiera; das Eis geht auf lód pęka, puszcza; das Halstuch ist aufgegangen chustka na szyi rozwiązała się; die Augen gehen mir jetzt auf teraz oczy mi się otwierają, teraz jestem w domu; 6) rozwinąć się, rozkwitnąć; die Blumen gehen auf kwiaty zakwitają; 7) znosić się, nie zostawiać reszty, schodzić; 5 von 5 geht auf pięć od pięciu schodzi, nic nie zostaje; unsere gegenseitigen Rechnungen gehen auf nasze wzajemne rachunki znoszą się; 8) tonąć; er geht in seiner Liebe (in seinem Berufe) auf tonie w swej miłości (w swej pracy), in Thränen tonąć w łzach; 9) wychodzić; es geht mir viel Geld auf wychodzi mi wiele pieniędzy; 2) *va.* (haben) schodzić; ich habe mir die Füße aufgegangen schodziłem sobie nogi (tak że mi się rozraniły).

Au'f=geigen, 1) *vn.* (haben) zagrać na skrzypcach; er hat ihm schön aufgegeigt pięknie go ubrał; 2) *va.* zbudzić kogo grając na skrzypcach.

Au'fgeklärt, *adi.* oświecony, światły.

Au'fgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, 1) naddatek *m.*, laże *n.*, laża *f.*, ażyo *n.*; 2) = Angeld.

Au'fgelegt, *adi.* usposobiony; ich bin dazu nicht — nie jestem usposobiony do tego; gut (schlecht) — w dobrym (w złym) humorze, dobrze (źle usposobiony).

Au'fgeräumt, *adi.* 1) wesoły; 2) zob. aufräumen.

Au'fgeregt, *adi.* niespokojny, burzliwy, podniecony; ein -er Mensch człowiek niespokojny, burzliwy, podniecony (stale zirytowany).

Au'fgeschnittene(s), *sn.* -n, (Fleisch) zimne mięso *n.*, wędlina *f.*, mieszanina *f.*

Au'fgeweckt, *adi.* żywy, rześki.

A'ufgeworfen, *adi.* 1) zadarty; -e Nase zadarty nos; -e Lippen wywrócone, wydęte usta; 2) zob. aufwerfen.

Au'f=gießen, *va.* goß auf, habe aufgegossen, nalać (na co), polać; den Thee — zaparzyć herbatę.

Au'fgießer, *sm.* -s, *pl.* —, (w hutnictwie) polewacz *m.*

Au'f=gischen, *vn.* (sein) zasyczeć.

Au'f=glänzen, *vn.* (sein i haben) zabłysnąć.

Au'f=glätten, *va.* (haben) wygładzić; die Stirne — wypogodzić czoło.

Au'f=glühen, 1) *vn.* (sein) rozżarzyć się; 2) *va.* (haben) wyżarzyć (przez żarzenie odświeżyć).

Au'f=graben, *va.* gräbst, gräbt, grub auf, habe aufgegraben; 1) odkopać (ein Grab grób); 2) wykopać; die Erde 3 Meter tief — wykopać ziemię na 3 metry głęboko; 3) wyryć na czem (= eingraben).

Au'f=greifen, griff auf, habe aufgegriffen; 1) *va.* pochwycić, uchwycić, schwytać; 2) *vn.* (w myśliwstwie) der Hund greift auf pies dobrze łowi.

Au'f=grünen, *vn.* (sein) zazielenić się, odżyć.

Au'f=gürten, *va.* (haben) 1) przymocować popręgi (dem Pferde koniowi); 2) podpasać, wyżej przypasać (ein Kleid suknię); 3) odpasać, odwiązać pas.

Au'fguß, *sm.* -sses, *pl.* -güsse, nalew *m.*; heißer — napar *m.*; durch — (auf Obst) bereiteter Brantwein nalewka *f.*

Au'fgußthierchen, *sn.* -s, *pl.* —, wymoczek *m.*

Au'f=haben, *va.* hast, hat, hatte auf, habe aufgehabt; 1) mieć na sobie; den Hut — mieć kapelusz na głowie; 2) mieć otwarty; er hat den Mund immer auf ma zawsze otwartą gębę; 3) mieć zadane; wir haben heute nichts auf nie mamy dziś nic zadanego.

Au'f=hacken, *va.* (haben) rozrębać (das Eis lód), roz-

kopać, skopać (die Erde ziemie).

Au'f=haken, *va.* (haben) odhaczyć, odpiąć (co zahaczonego).

Au'f=halsen, *va.* (haben) jemandem etw., obarczyć kogo czem, narzucić komu co.

Au'f=halten, hälst, hält, hielt auf, habe aufgehalten, I. *va.* 1) trzymać otwarte (die Hand rękę); 2) trzymać ku górze, w górę; 3) zatrzymać, wstrzymać; die Mühle — wstrzymać młyn; die Pferde — zatrzymać konie; eine Sache aufzuhalten suchen starać się o przewleczenie jakiej sprawy; ich will Sie nicht länger — nie będę pana dłużej zatrzymywał; II. *vn.* (sich), 1) = I. 3; 2) bawić, przebywać; ich habe mich 14 Tage in Warschau aufgehalten bawiłem 14 dni w Warszawie; sich im Freien — przebywać na wolnem powietrzu; 3) sich über jmndn, über etw. — przyganiać komu, czemu.

Au'f=hämmern, *va.* (haben) 1) otworzyć za pomocą młota; 2) przymocować, przybić młotem.

Au'f=hängen, hängst, hängt, hängte (hieng) auf, habe aufgehängt (aufgehangen), *va.* i *vr.* zawiesić (eine Glocke, ein Bild, einen Rock dzwon, obraz, surdut); sich — obwiesić się; einen Mörder — powiesić mordercę; jmndm etw. — ubrać kogo w co (= aufbinden).

Au'f=harken, *va.* (haben) wygrabić; rozgrabić.

Au'f=härten, *va.* (haben) 1) nadać na nowo dawną twardość; 2) (w powroźnictwie) linę mocniej skręcić; den Stahl — zmniejszyć twardość stali.

Au'f=haschen, *va.* (haben) schwycić, pochwycić; eine Nachricht — pochwycić nowinę.

Au'f=haspeln, 1) *va.* (haben) rozmotać; na motowidło nawinąć; 2) *vr.* sich wygramolić się, dźwignąć się (np. z choroby).

Au'f=hauchen, *va.* (haben) 1) poddmuchnąć (przez chuchnięcie wznieść w górę); 2) rozwinąć, otworzyć przez chuchnięcie, przez powiew; die Frühlingsluft haucht die Blumen auf powiew wiosenny rozwija kwiaty.

Au'f=hauen, I. *va.* hieb auf, habe aufgehauen (rzadziej: haute auf, habe aufgehaut) 1) wyrąbać; das Eis — wyrąbać lód; 2) przez rąbanie wypotrzebować, wyrąbać ich habe schon das ganze Holz aufgehauen, wyrąbałem już całe drzewo; 3) (w ślusarstwie) ein Loch — porobić w dziurze wyrznięcia; (w ciesielstwie) ein Gebäude — wiązanie na budynek zrobić w samym lesie; eine Feile — pilnik na nowo naciąć; II. *vn.* (haben) 1) walić; mit der Hand auf den Tisch — walić pięścią w stół; 2) (w artyleryi) mit der Lunte — przytknąć lunt do zapału; 3) pokazywać się, szafować pieniądzmi, trwonić.

Au'f=häufen, *va.* i *vr.* sypać na kupy; nagromadzać; sich — nazbierać, nagromadzać się; die Arbeit hat sich stark aufgehäuft nazbierało się wiele roboty.

Au'f=heben, I. *va.* hob auf, habe aufgehoben, 1) podnieść; von der Erde — podnieść z ziemi; 2) podnieść w górę, zdjąć; (das Tischtuch vom Tisch obrus ze stołu, eine Last ciężar, die Hände ręce); das Kleid — unieść, podnieść suknię (w górę); die Hand (den Stock) gegen jmndn — podnieść na kogo rękę (laskę); jmndn — podnieść kogo (leżącego); 3) schować, przechować; jmndm etwas aufzuheben geben dać komu co do przechowania; jmnd (etw.) ist gut aufgehoben ktoś (coś) znajduje się w dobrych rękach; Sie werden in meinem Hause gut aufgehoben sein będzie panu w moim domu dobrze; 4) schwytać, pojmać, znieść, eine Räuberbande — schwytać, znieść bandę zbójecką; 5) zaniechać, znieść, zerwać, zaprzestać, unieważnić, bei aufgehobenem Abonnement przy zniesionym abonamencie; die Belagerung — zaprzestać oblężenia; die Tafel — powstać od stołu; ein Gesetz — znieść, unieważnić ustawę; die Sitzung — zamknąć posiedzenie; das Lager — zwinąć obóz; eine Versammlung — zamknąć, rozwiązać zgromadzenie; aufgeschoben ist nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie uciecze; 6) znosić; eins hebt das andere nicht auf jedno nie znosi (nie wyklucza) drugiego; 7) (w arytmetyce) einen Bruch — zmniejszyć, zredukować ułamek; plus a und minus a hebt sich auf plus a, minus a znosi się; II. *vr.* sich, powstać, podnieść się.

Au'fheben, *sn.* =s, 1) = aufheben I.; 2) viel =s von etw. machen robić z czego wielką sprawę, przesadzać znaczenie czego.

Au'fhebungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz *m.* znoszący dawne postanowienie.

Au'f=hefteln, *va.* (haben) rozpiąć (co było zapięte na haftki).

Au'f=heften, 1) *va.* (haben) podpiąć w górę; 2) przymocować; 3) jmndm etwas — ubrać kogo w co (= aufbinden); 4) = aufhefteln.

Au'f=heitern, *va.* i *vr.* (haben) wypogodzić (się), rozweselić (się); die Stirne — wypogodzić czoło; das Wetter heitert sich auf wypogadza się.

Au'f=helfen, *vn.*, *va.* i *vr.* hilfst, hilft, half auf, habe aufgeholfen, dopomódz, wesprzeć, podźwignąć, poratować; jmndm — dopomódz komu; jmndm eine Last — zarzucić komu ciężar na plecy; sich — poratować się.

Au'f=hellen, *va.* i *vr.* (haben) wyjaśnić, rozjaśnić, wypogodzić (się); die Sache hellt sich auf rzecz wyjaśnia się; das Wetter hat sich aufgehellt wypogodziło się.

Au'f=henken, *va.* (haben) obwiesić.

Au'f=hetzen, *va.* (haben) wyszczwać (das Wild zwie-

rzynę); podszczuć, naszczuć, podbechtać, podżegać; das Volk — podżegać lud; die Hunde — poszczuć psy.

An'fhetzer, *sm.* =s, *pl.* —, podszczuwacz *m.*, podżegacz *m.*

An'fhetzerisch, *adi.* podżegający, podburzający; =e Rede podburzająca mowa.

An'fhilfe, *sf.* pomoc *f.*, poratowanie *n.*

An'f=hissen, *va.* (haben) wywiesić, podciągnąć do góry (eine Flage flagę).

An'f=hocken, 1) *va.* (haben) jmndn wziąć kogo na plecy, wziąć na barana; 2) *vn.* (sein) wyleźć komu na plecy.

An'f=höhen, *va.* (haben) (w malarstwie) uwydatnić (co w obrazie za pomocą farb).

An'f=holen, *va.* (haben) podnieść do góry.

An'f=horchen, *vn.* (haben) wytężyć słuch, nadstawiać uszu, uważnie się przysłuchiwać.

An'f=hören, 1) *vn.* (haben) = aufhorchen; 2) przestać, zaprzestać, ustać; hören Sie doch mit Ihren Klagen auf przestań pan już raz skarżyć się, zaniechaj pan już raz skarg; hier hört der Weg auf tu kończy się droga; es hört nicht auf zu regnen deszcz nie ustaje; hören Sie mir damit auf daj mi pan z tem spokój; da hört aber alles auf! tu już świat się kończy! in Geldsachen hört die Gemüthlichkeit auf (mniej więcej tyle, co) kochajmy się jak bracia, rachujmy się jak Żydzi.

An'f=hucken, = aufhocken.

An'f=hüpfen, *vn.* (sein) podskoczyć, das Herz hüpft auf vor Freude serce skacze z radości.

An'f=husten, 1) *vn.* (haben) kaszlnąć, zakaszlać; 2) wykaszlać (Blut, Schleim krew, flegmę).

An'f=jagen, I. *vn.* (sein) den Berg — popędzić w górę; auf= und davonjagen uciec, dać drapaka; II. *va.* (haben) wypłoszyć (das Wild zwierzynę).

An'f=jauchzen, 1) *vn.* (haben) wykrzyknąć z radości; 2) *va.* jemanden, okrzykami radości obudzić kogo.

An'f=jubeln (=juchen) *vn.* (haben) = aufjauchzen.

An'f=kämmen, *va.* (haben) podczesać do góry; przyczesać.

An'fkauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe, zakupienie *n.*; nakupienie *n.*

An'f=kaufen, *va.* (haben) nakupić, zakupić, wykupić.

An'f=kehren, *va.* (haben) wymieść, zmieść.

An'f=keimen, *vn.* (sein) zakiełkować; ein =des Talent kiełkujący, budzący się talent.

An'f=keltern, *va.* (haben) die Beeren, wytłoczyć, wycisnąć jagody (wszystkie).

An'f=kippen, 1) *vn.* (haben) podnieść się do góry; (przenośnie) umrzeć; 2) *va.* przechylić (jeden koniec w górę), przeważyć.

An'f=kitten, *va.* (haben) przykitować (na wierzch).

An'f=klaffen, *vn.* (haben) odstawać, niedomykać się.

An'f=klaftern, *va.* (haben) ustawiać w sągi (das Holz drzewo).

An'f=klappen, 1) *va.* (haben) einen Hut odgiąć brzegi u kapelusza, otworzyć kapelusz (składany); einen Tisch — wysunąć, otworzyć (składany) stół; ein Taschenmesser — otworzyć scyzoryk; 2) *vn.* (sein) otworzyć się z szelestem (kłapiąc); auf etw. — spaść na co z szelestem.

An'f=klären, *va.* i *vr.* (haben) wyjaśnić, rozjaśnić, wypogodzić się, oświecić; das Wetter klärt sich auf wypogadza się; jmndn über etw. — wyjaśnić komu co; einen Irrthum — wyjaśnić, sprostować omyłkę; das Volk — oświecać lud.

An'fklärung, *sf.* =en, 1) = aufklären; 2) oświata *f.*, wykształcenie *n.*

An'f=klauben, *va.* (haben) 1) wydłubać; einen Knoten — rozwiązać węzeł; 2) nazbierać, wyszperać, wyszukać.

An'f=kleben, 1) *vn.* (haben) być przylepionym; 2) *va.* przylepić.

An'f=klecksen, *va.* (haben) namazać, nasmarować.

An'f=klettern (aufklimmen) *vn.* (sein) wdrapać się, wyleźć; einen Baum — leźć, drapać się na drzewo.

An'f=klinken, *va.* (haben otworzyć (za pomocą klamki).

An'f=klopfen, 1) *vn.* (haben) auf etw., zapukać, zastukać o co; 2) *va.* stłuc (eine Nuss orzech); wytrzepać; eine Matratze — wytrzepać materac; przyklepać, przybić; obudzić stukając.

An'f=knabbern, *va.* (haben rozgryźć.

An'f=knacken, *va.* (haben) stłuc, zgnieść (eine Nuss orzech); ein Räthsel — rozwiązać zagadkę.

An'f=kneipen, *va.* (haben obcęgami otworzyć.

An'f=knirschen, *vn.* zgrzytnąć; vor Wuth — zgrzytnąć zębami ze złości.

An'f=knöpfen, *va.* i *vr.* odpiąć (guziki); sich — rozpiąć się; allzu aufgeknöpft nadto otwarty, nie krępowany.

An'f=knüpfen, *va.* (haben) 1) przywiązać w górę; jmndn — powiesić kogo; 2) odwiązać, rozwiązać (einen Knoten węzeł).

An'f=kochen, 1) *vn.* (sein) zagotować się; die Suppe soll nur einmal — rosół ma raz tylko zagotować się; 2) *va.* (haben) zagotować, odgotować; koche die Suppe auf zagotuj rosół; spotrzebować przez gotowanie; die ganze Butter ist schon aufgekocht całe masło już spotrzebowane.

An'f=kommen, *vn.* kam auf, bin aufgekommen, 1) podnieść się, powstać, (przenośnie) wyzdrowieć, dźwignąć się, wyjść, powstać; man glaubt nicht dass er aufkommt (von einer Krankheit) nie sądzą, żeby mógł jeszcze wyjść, dźwignąć się, powstać (z choroby); nach dieser Niederlage ist Rom nicht mehr aufgekommen po tej

klęsce już Rzym więcej nie powstał; 2) uchować się, wyrość; von allen Kindern ist keines aufgekommen z wszystkich dzieci żadne się nie uchowało; 3) powstać, zjawić się, okazać się; eine neue Mode ist aufgekommen powstała nowa moda; es kommen Zweifel in mir auf nasuwają mi się wątpliwości; etw. nicht — lassen nie dać czemu rozwinąć się; niemand neben sich — lassen nie dać nikomu istnieć obok siebie; gegen den kommt man nicht auf temu nikt nie da rady; 4) jmndm für etw. — ręczyć komu za co; ich komme Ihnen für jeden aus diesem Geschäfte entstehenden Verlust auf biorę na siebie każdą szkodę, którąby pan w tym interesie ponieść miał; 5) pęknąć, otworzyć się; das Geschwür ist aufgekommen wrzód pękł.

Au'fkömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, dorobkiewicz *m.*, parweniusz *m.*

Au'f=können, *vn.* konnte auf, habe aufgekonnt, módz się podnieść.

Au'f=köpfen, *va.* (haben) główkę do szpilki przyprawić.

Au'f=koppeln, *va.* (haben) odczepić (= abkoppeln).

Au'f=kosten, *va.* (haben) wykosztować.

Au'f=krämpen, *va.* (haben) den Hut — podnieść do góry brzegi u kapelusza.

Au'f=kratzen, *va.* (haben) 1) zdrapać, rozdrapać; eine Wunde — zdrapać ranę; 2) obdrapać (eine Mauer mur); das Tuch — rozczesać sukno; 3) auf der Violine etw. — zarzępolić co na skrzypcach.

Au'f=kräuseln, *va.* i *vr.* zakarbować pod górę (das Haar, den Schnurrbart włosy, wąs).

Au'f=kreischen, *vn.* (haben) zaskrzeczeć, przeraźliwie krzyknąć.

Au'f=kriegen, *va.* (haben) zdołać otworzyć; ich konnte die Thüre nicht — nie zdołałem, nie mogłem drzwi otworzyć.

Au'f=kritzeln, *va.* (haben) nabazgrać.

Au'f=künden (Au'fkündigen), *va.* (haben) wypowiedzieć; jemandem die Wohnung, den Dienst, die Pacht, das Capital — wypowiedzieć komu mieszkanie, służbę, dzierżawę, kapitał; jmndm die Freundschaft, Wohnung — wypowiedzieć komu przyjaźń, mieszkanie.

Au'fkündigung, *sf. pl.* =en, wypowiedzenie *n.*

Au'f=küssen, 1) *va.* (haben) całując w siebie wciągnąć; die Thränen von den Augen — całusami łzy z twarzy obcierać; łzy scałować; 2) jmndn vom Schlafe — obudzić kogo całusami; 3) die Frühlingsluft küsst die Knospen auf powiew wiosenny otwiera pączki.

Au'f=lachen, 1) *vn.* (haben) zaśmiać się, parsknąć śmiechem; 2) *va.* (w leśnict.) einen Baum naciąć kory drzewa.

Au'f=laden, *va.* lädst, lädt, lud auf, habe aufgeladen, nałożyć, włożyć, naładować; Waren auf einen Wagen — naładować towary na wóz; jmndm. etw. — włożyć, nałożyć co na kogo, obarczyć kogo czem.

Au'f=lader, *sm.* =s, *pl.* —, ładowniczy *m.*

Au'f=lage, *sf. pl.* =n, 1) podatek *m.*, danina *f.*, opłata *f.*; Steuern und =n podatki i daniny; 2) (przestarzałe) rozkaz *m.*; 3) zgromadzenie *n.* (cechu lub korporacyi); 4) wydanie *n.*, nakład *m.*; die erste — ist schon vergriffen pierwsze wydanie (pierwszy nakład) już jest rozkupione(y); wie stark ist die —? jak wielki jest nakład?; 5) (w tokarstwie) podstawka *m.* u tokarni.

Au'f=langen, *va.* (haben) podawać do góry.

Au'f=läppern, *vr.* sich, zebrać (się), uzbierać, uciułać; von einzelnen Groschen hat sich doch eine hübsche Summe aufgeläppert groszami zebrała (uciułała) się przecież piękna sumka.

Au'f=lassen, *va.* lässest, läßt, ließ auf, habe aufgelassen, 1) dać komu wstać; 2) zostawić otworem (die Thüre, das Fenster drzwi, okno); 3) ustąpić, zrezygnować (z czego); 4) rozwiązać, zwinąć (den Haushalt, das Geschäft gospodarstwo, interes).

Au'f=lasten, *va.* (haben) nałożyć, narzucić.

Au'f=lauern, *vn.* (haben) czatować; jmndm — czatować na kogo.

Au'flauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, 1) powiększanie *n.* się, narastanie *n.* (der Kosten, der Zinsen kosztów, procentów); 2) zbiegowisko *n.*, zgiełk *m.*; einen — erregen wywołać, spowodować zbiegowisko; 3) (w kucharstwie) rodzaj lekkiej leguminy.

Au'f=laufen, I. *vn.* läufst, läuft, lief auf, bin aufgelaufen, 1) biedz pod górę; 2) nabiegnąć, narosnąć, wezbrać; die Augen sind ihm aufgelaufen oczy krwią mu nabiegły; aufgelaufene Zinsen narosłe procenta; der Teig läuft auf ciasto rośnie; der Fluss ist aufgelaufen rzeka wezbrała; II. *vr.* i *va.* (haben) sich die Füße — bieganiem nogi sobie poranić.

Au'f=lauschen, (haben) 1) *vn.* nasłuchiwać, wytężyć słuch; 2) *va.* podsłuchać, podchwycić.

Au'f=läuten, *va.* (haben) dzwonieniem obudzić (kogo).

Au'f=leben, (haben) 1) *vn.* odżyć, ożyć; 2) *va.* (w malarstwie) odświeżyć, ożywić.

Au'f=legen, I 1) *va.* (haben) przyłożyć, nałożyć, położyć, ein Pflaster — przyłożyć plaster; rothe Schminke — nałożyć róż; ein Tischtuch — położyć obrus; den Sattel — włożyć siodło; jmndm die Hände — położyć komu ręce na głowę; 2) (= auferlegen, aufbürden) nałożyć; eine Last, eine Verbindlichkeit jemandem — nałożyć na kogo ciężar, obowiązek; jmndm eine Strafe, eine Buße — wyznaczyć komu karę, pokutę; 3) wyłożyć, rozłożyć; die Zeitungen im Lesezimmer — wyłożyć gazety w czytelni; Kar=

ten — wyłożyć karty; **ein aufgelegtes Spiel** wyłożona, niezawodna gra; 4) ein Schiff — okręt do portu na zimowanie wprowadzić; 5) usposobić, jmndn zu etw. — usposobić kogo do czego; 6) nabierać, przybierać; das Schwein hat viel Fett aufgelegt świnia przybrała wiele tłuszczu; der Baum hat viel Holz aufgelegt drzewo ma wiele gałęzi; II. *vr.* sich, oprzeć się, podeprzeć się.

Au'f=lehnen, *va.* i *vr.* (haben) oprzeć (się) o co; sich gegen jmndn — zbuntować się przeciw komu, oprzeć się komu, targnąć się na kogo; sich gegen die rechtmäßige Gewalt — targnąć się na prawą władzę.

Au'flehnung, *sf. pl.* =en, bunt *m.*, nieposłuszeństwo *n.*

Au'f=leimen, 1) *va.* (haben) nakleić, przykleić na co; 2) *vr.* sich — odkleić się.

Au'f=lesen, *va.* liesest, liest, las auf, habe aufgelesen, zbierać (z ziemi).

Au'f=leuchten, *vn.* (haben) zaświecić, zabłyszczeć.

Au'f=liegen, I. *vn.* lag auf, bin aufgelegen, 1) leżeć na czem; 2) jmndm — ciężyć komu; 3) być czyim obowiązkiem, ciężyć na kim; 4) być wyłożonym; (w kartach) was liegt auf? co leży? co jest wyłożone? II. *va.* i *vr.* odleżeć, (sich) den Rücken — odleżeć (sobie) plecy.

Au'f=lockern, *va.* (haben) rozkopać, rozpulchnić, wzruszyć.

Au'flockerung, *sf. pl.* =en, 1) = auflockern; 2) rozluźnienie *n.* (der Sitten obyczajów).

Au'f=lodern, *vn.* (sein) płomieniem się zapalić; die Flamme lodert auf płomień bucha.

Au'flösbar, *adi.* 1) rozpuszczalny, dający się rozpuścić, rozczynić; 2) dający się rozwiązać; ein =es Räthsel zagadka dająca się rozwiązać, łatwa do odgadnięcia.

Au'f=lösen, *va.* (haben) i sich *vr.* 1) rozwiązać; aufgelöstes Haar rozpuszczone włosy; 2) rozwiązać, odgadnąć, zgadnąć; eine Aufgabe — rozwiązać zadanie; ein Räthsel — odgadnąć zagadkę; 3) einen Zauber — zdjąć czary; aufgelöst werden umrzeć; 4) rozłożyć, rozebrać; die Wärme löst das Wasser in Dünste auf ciepło przemienia wodę w parę; einen Satz — rozebrać zdanie; sich in Thränen — rozpływać się w łzach; die Sache wird sich in Wohlgefallen — sprawa zakończy się wesoło (ku zadowoleniu); sich in Wonne — tonąć w rozkoszy; eine Versammlung (das Parlament, den Gemeinderath) — rozwiązać zgromadzenie (parlament, radę gminną); ein Gesetz — unieważnić ustawę; eine Compagnie — rozwiązać spółkę; sich in etw. — rozpuszczać się w czem; 5) = auflassen 4.

A'uflösend, *adi.* rozpuszczający, rozwalniający; =es Mittel środek rozwalniający.

A'uflösung, *sf. pl.* =en, 1) rozwiązanie *n.* (czego zawiązanego); 2) rozwiązanie *n.* (eines Räthsels, einer Aufgabe u. s. w. zagadki, zadania itd.); 3) osłabienie *n.*, śmierć *f.*; — der Glieder osłabienie członków; er ist der — nahe bliskim jest śmierci; 4) rozkład *m.*, rozłożenie *n.* (in Theile na części); 5) zwinięcie *n.*, rozwiązanie (eines Unternehmens przedsiębiorstwa), rozpuszczenie *n.*, rozczynienie *n.*; — der Sitten rozluźnienie obyczajów; — eines Salzes in Wasser rozpuszczenie, rozczynienie soli w wodzie; 6) (zamiast Lösung) rozczyn *m.*; eine gesättigte — nasycony rozczyn.

Au'f=machen, I. *va.* (haben) otworzyć; eine Thür — otworzyć drzwi; einen Knoten — rozwiązać węzeł; das Haar — rozpuścić włosy; Nüsse — tłuc orzechy; eine Flasche — odkorkować butelkę; ein Geschäft — otworzyć handel; die Kaufleute machen heute nicht auf kupcy nie otwierają dziś sklepów; II. *vr.* sich, wstać, podnieść się, zabierać się do odejścia; wybrać się w drogę; sich auf= und davon machen uciec, drapnąć.

Au'f=mahlen, *va.* (haben) zemleć.

Au'f=malen, *va.* (haben) 1) namalować; 2) odświeżyć (co malowanego); 3) die Farben — wypotrzebować farby.

Au'f=mangeln, *va.* (haben) odmaglować, przemaglować.

Au'fmarsch, *sn.* =es, *pl.* =märsche maszerowanie *n.*, zachodzenie *n.* rzędami.

Au'f=marschieren, *vn.* (sein) zachodzić w marszu; wymaszerować, wystąpić w marszu; (komenda) in Doppelreihen marschiert auf! w podwójnych rzędach marsz!

Au'f=mästen, *va.* (haben) utuczyć, wykarmić.

Au'f=mauern, *va.* (haben) wymurować.

Au'f=merken, 1) *va.* (haben) notować, znaczyć; 2) *vn.* uważać; jmndm — słuchać kogo z uwagą.

Au'fmerksam, *adi.* 1) uważny; *adv.* uważnie; ein =er Schüler, Zuhörer uważny uczeń, słuchacz; jmndn auf etw. — machen zwrócić czyją uwagę na co; 2) uważający, grzeczny; *adv.* uważająco, grzecznie; gegen jmndn — sein być w obec kogo grzecznym, uważającym.

Au'fmerksamkeit, *sf. pl.* =en, 1) uwaga *f.*; die — ablenken, erregen uwagę odciągać, zwracać; jmnds — auf sich lenken zwrócić na siebie czyją uwagę; mit gespannter — zuhören przysłuchiwać się z wytężoną uwagą; 2) uprzejmość *f.*; grzeczność *f.*; wzgląd *m.*; jmndn mit großer — behandeln okazywać komu wiele grzeczności, wiele względów; jmndn mit =en überhäufen obsypać kogo grzecznościami.

Au'f=mischen, *va.* (haben) zamieszać, zakłócić.

Au'f=muntern, *va.* (haben) 1) rozweselić, wypogodzić, rozbudzić; 2) zachęcić, dodać ochoty.

An'fmunternd, *adj.* zachęcający, *adv.* zachęcająco.

An'fmunterung, *sf. pl.* =en, zachęta *f.*

An'f=mutzen, *va.* (haben) podchwycić (jaki czyn lub słowo i prześladować tem kogo).

An'f=nageln, *va.* (haben) przybić gwoździami, przygwoździć.

An'f=nähen, *va.* (haben) naszyć, przyszyć na co; wyszyć (wypotrzebować szyjąc).

An'fnahme, *sf. pl.* -n, 1) przyjęcie *n.* (in die Schule, in einen Verein usw. do szkoły, do stowarzyszenia itd.); gute, schlechte, gastliche, feierliche — dobre, złe, gościnne, uroczyste przyjęcie; 2) (Wiederaufnahme) podjęcie *n.* (des Gespräches rozmowy); 3) — von Capitalien pożyczka *f.*; 4) sporządzenie *n.*; — von Plänen sporządzenie planów; — einer Inventur sporządzenie inwentarza; — eines Protokolls sporządzenie protokołu; 5) wziętość *n.*, powodzenie *n.*; in — kommen przyjść do wziętości; 6) (w fizyologii) przyswojenie *n.*, asymilacya *f.*

An'fnahmeschein, *sn.* =es, *pl.* =e, świadectwo *n.* przyjęcia.

An'fnahmsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin *m.* wstępny.

An'fnahmszeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse = Aufnahmeschein.

An'f=nähren, *va.* (haben) wykarmić, wyhodować.

An'f=nehmen, *va.* nimmst, nimmt, nahm auf, habe aufgenommen, 1) podnieść, podjąć; (do góry); das Kleid — podnieść suknię; er wurde in den Himmel aufgenommen wywyższony (przyjęty) został do nieba; vom Boden — podnieść z ziemi; den Kampf — podjąć walkę; es mit jmndm — stanąć z kim do walki, do współzawodnictwa, 2) podjąć (na nowo); ein Gespräch — podjąć (na nowo) rozmowę; die Spur — odszukać trop; 3) przyjmować (w siebie); das Wasser nimmt viel Salz auf woda przyjmuje wiele soli; dieses Zimmer kann 100 Personen — ten pokój zmieścić (przyjąć) może 100 osób; eine warme Stube nahm uns auf ciepła izba przyjęła nas; 4) przyjąć (do czego); in einen Verein, eine Schule, ein Kloster — przyjąć do stowarzyszenia, do szkoły, do klasztoru; 5) przyjąć (jako gościa), gościć, podjąć; jmndn bei sich — przyjąć kogo u siebie; fürstlich — podejmować po książęcemu; es freut mich eine solche Persönlichkeit bei mir — zu können cieszę się, że mogę gościć u siebie taką osobistość; 6) wziąć, przyjąć (w duchu) etw. als Beleidigung — przyjąć co za obrazę, als Scherz — wziąć co za żart; 7) Geld — pożyczać pieniądze, zaciągać pożyczki; 8) sporządzić; ein Protokoll, eine Inventur, ein Testament sporządzić protokół, inwentarz, testament; den Plan — sporządzić, wyrysować plan; eine Gegend — sporządzić, wyrysować mapę okolicy; sich — podźwignąć się, podnieść się, lepiej się mieć.

An'f=nesteln, *va.* (haben) odwiązać die Haare włosy.

An'f=nippen, *va.* (haben) wypić, zwolna popijając.

An'f=nöthigen, *va.* (haben) jmndm etw., narzucić komu co, zmusić kogo do przyjęcia czego.

An'f=notieren, *va.* (haben) zanotować, zapisać.

An'f=opfern, *va.* i *vr.* (haben) poświęcić (sich się); jmndm. etw. — poświęcić komu co; sich für jmndn — poświęcić się za kogo.

An'fopfernd, *adj.* poświęcający.

An'fopferung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.*, ofiara *f.*; durch — seines ganzen Vermögens ofiarą całego mienia.

An'f=packen, *va.* (haben) 1) wpakować; etw. auf den Wagen — wpakować co na wóz; 2) rozpakować, wypakować, (einen Koffer, eine Kiste kufer, skrzynię).

An'f=päppeln, *va.* (haben) ein Kind wykarmić dziecko.

An'f=pappen, *va.* 1) zjeść; 2) = aufkleistern; 3) = aufpäppeln.

An'f=passen, *vn.* (haben) I. uważać, uważnie się przysłuchiwać; aufgepasst! baczność!; czatować; jmndm — czatować na kogo! II. *va.* przypasować, przystosować; einen Deckel auf eine Schachtel — przypasować wieczko do pudełka.

An'fpasser, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) strażnik *m.*, dozorca *m.* (strażniczka *f.*, dozorczyni *f.*); szpieg *m.*

An'f=pauken, (haben) 1) *vn.* auf etw., bić, uderzać w co gwałtownie; 2) *va.* obudzić (stukając w drzwi).

An'f=peitschen, *va.* (haben) biczem zmusić do powstania (np. konia).

An'f=pfeifen, pfiff auf, habe aufgepfiffen; zagwizdać, jemandem zum Tanz — zagwizdać komu do tańca.

An'f=pflanzen, (haben) 1) *va.* zatknąć; die Fahne — zatknąć sztandar, chorągiew; nasadzić; das Bajonnett zasadzić, osadzić bagnet; 2) *vr.* sich, stanąć; er hat sich vor mir aufgepflanzt stanął przedemną jak wryty.

An'f=pflastern, *va.* (haben) eine Straße, przebrukować ulicę.

An'f=pflügen, *va.* wyorać (orając wydobyć co na powierzchnię); zaorać (grunt).

An'f=pfropfen, *va.* (haben) zaszczepić; einer wilden Kirsche ein echtes Reis — na dzikiej wiśni zaszczepić prawdziwą.

An'f=picken, *va.* (haben) przedzióbać; wydzióbać.

An'f=plumpen (aufplumpsen), *vn.* (sein) auf etw. całym ciężarem spaść na co, zwalić się na co.

An'f=pochen, *vn.* (haben) 1) zapukać; das Herz hat mir aufgepocht serce mi zabiło, zapukało; 2) = aufklopfen 1.

An'f=prägen, *va.* (haben) 1) wycisnąć, wybić; ein Bildnis auf einer Münze — wycisnąć, wybić wizerunek na

monecie; er hat durch diese Handlung seinen früheren Thaten das Siegel der Unsterblichkeit aufgeprägt tym postępkiem na dawnych czynach swoich wycisnął pieczęć nieśmiertelności.

Au'f=prallen, *vn.* (sein) uderzyć o co i odbić się; odskoczyć, otworzyć się gwałtownie.

Au'f=prasseln, *vn.* (sein) z trzaskiem wznieść się do góry; die Flamme prasselte auf płomień buchnął z trzaskiem.

Au'f=pressen, *va.* (haben) 1) wycisnąć (co na czem); 2) wygładzić w prasie; 3) przez naciśnięcie otworzyć.

Au'f=protzen, *va.* (haben) (w artyleryi) ein Geschütz, przyczepić działo do jaszczyka.

Au'f=pumpen, *va.* (haben) pompować do góry; wypompować; Geld — napożyczać pieniędzy.

Au'fputz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) strój *m.*; 2) ozdoba *f.*

Au'f=putzen, *va.* (haben) 1) wyczyścić, odświeżyć, odnowić; 2) wystroić (i *vr.* się).

Au'f=quellen, quillst, quillt, quoll auf, bin, habe aufgequollen, 1) *vn.* (sein) pęcznieć, napęcznieć; wytrysnąć; 2) *va.* (haben) sprawić, aby co napęczniało.

Au'f=quetschen, *va.* (haben) wycisnąć, wygnieść, przez gniecenie otworzyć.

Au'f=raffen, 1) *va.* (haben) szybko pozbierać; 2) *vr.* sich, podnieść się szybko; wygrzebać się; sich nach einer Krankheit — podźwignąć się z choroby; (przenośnie) opamiętać się.

Au'f=ranken, *vr.* (haben) wić się do góry.

Au'f=rauchen, 1) *va.* (haben) wypalić, wykurzyć; 2) *vn.* w kształcie dymu wznosić się do góry.

Au'f=räumen, *va.* (haben) 1) uprzątnąć, sprzątnąć, posprzątać; mit einer Ware — wysprzedać towar; ein Zimmer (in einem Zimmer) — posprzątać w pokoju; 2) przerzedzić, oczyścić, uprzątnąć; unter den Beamten stark — usunąć wielu urzędników; um damit einmal —zu— żeby już raz skończyć z tem; die Krankheiten haben im Heere stark aufgeräumt choroby przerzedziły wojsko; mit seinen früheren Ansichten ganz — zmienić z gruntu przekonania; 3) *partic.* aufgeräumt w dobrym humorze, wesół.

Au'f=rechnen, *va.* i *vn.* (haben) 1) = anrechnen; 2) zaliczyć jedno przeciw drugiemu, porównywać wzajemne rachunki.

Au'frecht, *adi.* prosty; *adv.* prosto; =e Stellung prosta, wyprostowana postawa; er kann sich nicht — erhalten nie może utrzymać się na nogach; den Kopf — halten mieć głowę podniesioną do góry; die Ehre seines Standes — halten stać na straży honoru swego stanu, podtrzymywać honor swego stanu; ich halte meine Ansicht — podtrzymuję moje zdanie; diese Hoffnung hält mich noch — ta nadzieja krzepi, podtrzymuje mnie jeszcze.

Au'frechterhaltung, *sf. pl.* =en, utrzymanie *n.* w dawnym stanie; podtrzymanie *n.*

Au'f=recken, *va.* (haben) wyciągnąć do góry (np. den Hals szyję).

Au'f=regen, *va.* i *vr.* (haben) 1) poruszyć, wzburzyć; das Meer ist aufgeregt morze jest wzburzone; den Staub — wzniecić kurz; den Appetit — wzniecić apetyt; eine Hoffnung, einen Verdacht — wzniecić nadzieję, podejrzenie; 2) wzruszyć; jmnds Herz, Gemüth — wzruszyć czyje serce, czyj umysł; das Volk zur Empörung — pobudzać lud do buntu; sich über etw. — złościć, gniewać, irytować się z jakiego powodu.

Au'fregend, *adi.* poruszający, wzruszający.

Au'fregung, *sf. pl.* =en, poruszenie *n.*, wzburzenie *n.*, wzruszenie *n.*, niespokój *m.*; ein Land in — bringen wzburzyć kraj; sich in heftiger — befinden znajdować się w stanie wielkiego wzburzenia; seine — nicht bemeistern können nie módz ukryć, opanować swego wzburzenia, niepokoju; die ganze Stadt in — versetzen zaniepokoić, wzburzyć całe miasto.

Au'f=reiben, I. *va.* (haben) 1) wytrzeć, wyszurować (ein Zimmer pokój); 2) zetrzeć, obetrzeć (sich die Haut sobie skórę); 3) trąc spotrzebować; die Farbe ist schon aufgerieben cała farba już jest wytarta; 4) (także *vr.*) zetrzeć, niszczyć, wyniszczyć (się); er reibt sich durch übermäßige Arbeit auf niszczy się przez nadmierną pracę; der Hunger hat die Armee aufgerieben głód starł (wyniszczył) wojsko; II. *vn.* (haben) auf etw. — nacierać; die Räder reiben auf koła nacierają.

Au'f=reihen, *va.* (haben) rzędem nawłóczyć.

Au'f=reißen, riss auf, habe, bin aufgerissen, I. *va.* (haben) 1) gwałtownie otworzyć, szeroko otworzyć; die Augen weit — wytrzeszczyć oczy; den Mund — rozdziawić gębę; 2) podrzeć, przedrzeć, rozedrzeć, oderwać, wyrwać; den Acker — podrzeć, zorać ziemię; sich die Hand an einem Nagel — zadrzeć sobie rękę o gwóźdź; die Eisenbahnschienen — oderwać szyny; das Pflaster — wyrwać, oderwać bruk; 3) (w budownictwie) odrysować; II. *vn.* (sein) pęknąć, rozpruć się; die Naht ist aufgerissen szew rozpruł się.

Au'f=reiten, ritt auf, bin, habe aufgeritten, I. *vn.* (sein) auf= und abreiten jeździć konno tam i napowrót; die Cavallerie ist aufgeritten konnica zajęła stanowisko, stanęła w szeregu; II. *va.* i *vr.* (haben) obetrzeć, zetrzeć (jeżdżąc konno); ich habe mir den Schenkel aufgeritten starłem sobie udo (przy konnej jeździe).

Au'f=reizen, *va.* (haben) podburzyć; pobudzić; das Volk

— podburzyć lud; jmndn zu etw. — podburzyć kogo do czego.

Au'freizend, *adi.* podburzający; eine =e Rede podburzająca mowa.

Au'freizung, *sf. pl.* =en, podburzanie *n.*, podjudzanie *n.*; pobudzanie *n.*

Au'f=rennen, rannte auf, bin, habe aufgerannt, 1) *vn.* (sein) auf etw. biegnąc, wpaść na co, wlecieć na co; 2) *va.* (haben) eine Thür — wpaść na drzwi i otworzyć je, wybić drzwi (biegnąc); 3) *vr.* sich, w biegu uderzyć się o co.

Au'f=richten, I. *va.* (haben) 1) podnieść (coś leżącego lub zwieszonego); den Kopf — podnieść głowę do góry; 2) pokrzepić, pocieszyć; jmndn in seinem Kummer — pocieszyć kogo w strapieniu; jemandes Muth — pokrzepić, podnieść, podniecić czyją odwagę; 3) (= errichten) wystawić, postawić; ein Gebäude, ein Denkmal — wystawić budynek, pomnik; einen Bund — zawrzeć przymierze; II. *vr.* sich, podnieść się; pokrzepić się; dźwignąć się.

Au'frichtig, *adi.* 1) (= echt) prawdziwy, niefałszowany; 2) (= wahr) szczery, otwarty; *adv.* szczerze, otwarcie; — gesagt szczerze mówiąc.

Au'frichtigkeit, *sf.* otwartość *f.*, szczerość *f.*; prawdziwość *f.*

Au'f=riegeln, *va.* (haben) odsunąć zasuwy; otworzyć (odryglować).

Au'f=ringen, sich, rang auf, habe mich aufgerungen, *vr.* piąć się do góry, wydostać się w górę; er hat sich vom Boden aufgerungen z trudem podniósł się w górę; er hat sich zu Ehre und Reichthum aufgerungen zdobył sobie zaszczyty i bogactwa.

Au'friß, *sm.* =es, *pl.* =e, rysunek *m.*, plan *m.*

Au'f=ritzen, *va.* (haben) zadrasnąć; przez draśnięcie przeciąć.

Au'f=röcheln, *vn.* (haben) jęknąć.

Au'f=rocken, *va.* (haben) na kądziel nawinąć.

Au'f=rollen, I. *vn.* (sein) zwijać się pod górę (podnosząc się); II. *va.* i *vr.* (haben) 1) zwijać, nawijać (Wolle włóczkę); 2) zawijać, zakręcać; sich die Locken — zakręcać sobie loki; 3) rozwijać (das Papier, die Zeichnung papier, rysunek); 4) zwijać w górę; den Vorhang — podnieść zasłonę; 5) przemaglować, odmaglować.

Au'f=rücken, 1) *vn.* (sein) posunąć się (awansować); er ist zum Oberst aufgerückt został pułkownikiem, posunął się, awansował na pułkownika; 2) *va.* (haben) posunąć (kogo); jmndm etw. — wymawiać komu co.

Au'f=rudern, *vn.* (sein) 1) wiosłować przeciw prądowi; 2) wiosłując napłynąć na co.

Au'fruf, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) głośny wykrzyk *m.*; 2) wezwanie *n.*, odezwa *f.*, powołanie *n.*; einen — erlassen wydać odezwę; 3) wywołanie *n.*

Au'f=rufen, *va.* rief auf, habe aufgerufen 1) wezwać, powołać (zur Vertheidigung do obrony); 2) wywołać; der Schüler ist heute zweimal aufgerufen worden uczeń wywołany został dzisiaj dwa razy.

Au'fruhr, *sm.* =s, poruszenie *n.*, wzburzenie *n.*, zamieszanie *n.*; es entstand in seiner Seele ein — w duszy jego powstało wzburzenie; zgiełk *m.*, rozruch *m.*, bunt *m.*, powstanie *n.*; einen — anstiften wzniecić rozruch, bunt; einen — ersticken, besänftigen stłumić, uśmierzyć rozruch.

Au'f=rühren, *va.* (haben) 1) poruszyć, zamieszać, zakłócić (eine Flüssigkeit płyn); 2) odnowić, odświeżyć; er hat den alten Streit wieder aufgerührt odnowił (wzniecił na nowo) dawny spór; 3) podżegać; zum Widerstand, zur Empörung — podżegać do oporu, do buntu.

Au'frührer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) podżegacz *m.*; buntownik *m.* (podżegaczka *f.*, buntowniczka *f.*).

Au'frührerisch, *adi.* buntowniczy, podżegający; *adv.* buntowniczo, podżegająco.

Au'f=rüsten, *va.* (haben) postawić rusztowanie; urządzić.

Au'f=rütteln, *va* (haben) 1) wstrząsnąć (np. einen Strohsack siennik); 2) jmndn aus dem Schlafe — obudzić kogo; jmndn zur That — pobudzić kogo do czynu.

Aufs, auf's = auf das.

Au'f=säbeln, *va.* (haben) przeciąć, rozciąć pałaszem.

Au'f=sacken, *va.* (haben) włożyć na barki; (przenośnie) jmndm eine schwere Arbeit — zaprządz kogo do ciężkiej pracy.

Au'fsage, *sf. pl.* -n, wymówienie *n.*, wypowiedzenie *n.*

Au'f=sagen, *va.* (haben) 1) wypowiedzieć; jmndm die Wohnung, die Freundschaft — wypowiedzieć komu mieszkanie, przyjaźń; 2) eine Lection — wyrecytować lekcyę.

Au'f=sägen, *va.* (haben) piłą otworzyć, rozpiłować.

Au'f=salzen, *va.* (haben) na nowo posolić.

Au'f=sammeln, *va.* (haben) pozbierać, nazbierać.

Au'fsässig, *adi.* nieprzyjazny, niechętny; *adv.* nieprzyjaźnie, niechętnie; jmndm — sein być niechętnym komu, mieć żal do kogo; 2) krnąbrny, hardy; jmndn — machen podburzyć kogo.

Au'fsässigkeit, *sf. pl.* =en, 1) niechęć *f.* (animozya *f.*); 2) krnąbrność *f.*, zuchwałość *f.*

Au'f=satteln, *va.* (haben) osiodłać.

Au'fsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) nadstawa *f.*, nasada *f.*, nasadzka *f.* (w ogólności wszystko co się na wierzch wsadza np. galeryjka na szafie, ozdoba nad gzymsem itd.); 2) stroik *m.* na głowę; 3) zastawa *f.* (serwis *m.*); 4) artykuł *m.*, rozprawa *f.*, wypracowanie *n.*; einen — über etw. schreiben napisać o czem artykuł.

Au'fsätzig, *adi.* (przestarzałe) = aufsässig.

Au'f=säubern, *va.* (haben) oczyścić, wyczyścić.

Au'f=saugen, sog auf, habe aufgesogen, *va.* 1) wssać, wciągnąć; die Feuchtigkeit — wciągnąć wilgoć; 2) przez ssanie otworzyć.

Au'f=säugen, *va.* (haben) wykarmić (ein Kind dziecko).

Au'f=schaben, *va.* (haben) przez skrobanie otworzyć; nadskrobać.

Au'f=scharren, *va.* (haben) 1) wygrzebać; odgrzebać; rozgrzebać; 2) (przenośnie) nagromadzić, nazbierać (Schätze skarby).

Au'f=schauen, *va.* (haben) 1) spojrzeć w górę, podnieść oczy; 2) uważać; aufgeschaut! baczność!

Au'f=schaufeln, *vn.* (haben) nabrać na szuflę; wygrzebać szuflą.

Au'f=schäumen, *vn.* (sein) zapienić się, zakipieć.

Au'f=scheuchen, *va.* (haben) wypłoszyć, spłoszyć (das Wild zwierzynę).

Au'f=scheuern, *va.* (haben) wyczyścić, wyszurować, wytrzeć (das Geschirr, den Boden naczynie, podłogę); sich die Hand — wytrzeć sobie skórę na ręce.

Au'f=schichten, *va.* (haben) warstwami układać; nagromadzić.

Au'f=schieben, *va.* schob auf, habe aufgeschoben, 1) odsunąć, otworzyć przez odsunięcie; 2) odroczyć, odłożyć; aufgeschoben ist nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie uciecze; die Hochzeit, die Reise — odroczyć wesele, podróż; bis zum nächsten Tag, Jahr — odłożyć do następnego dnia, roku; aufschiebende Wirkung skutek odraczający.

Au'fschiebling, *sm.* =s, *pl.* =e, (w budownictwie) przypuśnica *f.*, przysuwniczka *f.*, przypustnia *f.* (kliny do wierzchu krokwi na dachu przybite dla nadania im potrzebnej spławistości).

Au'f=schießen, I. *va.* schoss auf, habe aufgeschossen, 1) strzelając spłoszyć (das Wild zwierzynę); 2) wystrzałem otworzyć; 3) das Tau — zwinąć linę; II. *vn.* (sein) 1) raptownie wznieść się w górę; die Fische schießen auf ryby rzucają się ku powierzchni; von seinem Sitze — zerwać się z miejsca; 2) nagle uróść, wybujać; der Junge ist ungewöhnlich lang aufgeschossen chłopak nie zwykle urósł, w górę wystrzelił.

Au'f=schirren, *va.* (haben) ein Pferd włożyć uprząż na konia.

Au'fschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) uderzenie *n.* (i miejsce, w które uderzono); — des Wassers uderzenie wody; 2) uderzenie *n.* w górę, podniesienie *n.* w górę; mit einem reizenden =e der Augen z uroczem podniesieniem ócz; 3) urządzenie *n.*; — eines Lagers urządzenie, rozłożenie obozu; 4) — eines Buches otworzenie książki; 5) wyłogi *m pl.*, rabaty *m. pl.* (w ogóle wyłożona czyli odgięta część odzienia, kapelusza itp.); 6) podwyższenie *n.*, podwyżka *f.*, dodatek *m.*; mit einem =e von 5 Procent z dodatkiem 5 procent; einen — der Preise bewirken spowodować podwyższenie cen; 7) podniesienie taktu (wskazywane przez podniesienie ręki); 8) (w kartach) wyświęcenie *n.*, wyłożenie *n.*, odkrycie *n.* (kart); 9) (w leśnictwie) młoda zarośl *f.* (powstała z opadającego nasienia); 10) (w medycynie) okład *m.*, kataplazm *m.*

Au'f=schlagen, I. *va.* schlägst, schlägt, schlug auf, habe aufgeschlagen, podnieść (w górę); das Auge, den Schleier — podnieść oko, zasłonę; 2) zagiąć (pod górę), odgiąć, założyć die Hutkrämpe, den Kragen brzegi u kapelusza, kołnierz; 3) ein Gelächter, eine Lache — wybuchnąć śmiechem, roześmiać się; 4) ustawić, urządzić; ein Bett — ustawić łóżko; die Zelte — rozbić namioty; das Lager — rozłożyć się obozem; 5) otworzyć (za pomocą uderzenia) den Fächer, ein Buch — otworzyć wachlarz, książkę; eine Kiste — odbić skrzynię; Nüsse — tłuc orzechy; eine Thür — wybić drzwi; das Wörterbuch — szukać w słowniku; 6) przybić, przymocować, przytwierdzić; ein Hufeisen — przybić podkowę; 7) podnieść cenę; er hat 5 Procent aufgeschlagen podniósł cenę o 5 procent; 8) bić, walić w co; mit der Faust auf den Tisch — walić pięścią w stół; II. *vn.* (sein) 1) wzbić się, wznieść się w górę; 2) in Flammen — buchnąć płomieniem; 3) ein Gelächter schlug auf śmiech wybuchnął.

Au'f=schleifen, *va.* schliff auf, habe aufgeschliffen, 1) wyszlifować, wyrznąć, (na szkle); 2) schleifte auf, habe aufgeschleift zawiązać w kluczkę; wlec pod górę.

Au'f=schließen, *va.* i *vr.* schloss auf, habe aufgeschlossen otworzyć; rozwinąć (się); wyjaśnić (się); eine Thür, ein Schloss — otworzyć drzwi, zamek; jmndm sein Herz — wyjawić, wywnętrzyć się przed kim; jmndm den Sinn einer Stelle — wyjaśnić komu znaczenie jakiego ustępu.

Au'fschließer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) odźwierny *m.*; odźwierna *f.*

Au'f=schlingen, *va.* i *vr.* schlang auf, habe aufgeschlungen, 1) oddziergnąć, odpętlać; 2) przez owijanie dostać się w górę; sich an einen Baum — wyleźć po drzewie; 3) (verschlingen) połknąć.

Au'f=schlitzen, *va.* (haben) rozpruć, rozerznąć, rozciąć; jmndm den Bauch — rozpruć komu brzuch; ein Kleid — zrobić w sukni rozpór.

Au'fschlitzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) rozpruwacz *m.* (rozpruwaczka *f.*).

Au'f=schluchzen, *vn.* (haben) załkać.

Au'f=schlürfen, *va.* (haben) wychłeptać, wychlipać.

Auf'schluss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, 1) wyjaśnienie *n.*, objaśnienie *n.*; jmndm über etw. — geben; objaśnić, wyjaśnić komu co; 2) otwarcie *n.*, otworzenie *n.* (des Thores bramy).

Auf's=schmausen, *va.* (haben) przebiesiadować, przejeść.

Auf's=schmelzen, I. *va.* schmilzst, schmilzt, schmolz auf, habe aufgeschmolzen, 1) przytopić, przymocować przez przytopienie; 2) otworzyć przez roztopienie; 3) rozpuścić, roztopić; II. *vn.* (sein) 1) przylgnąć topiąc się; 2) otworzyć się topiąc się. (Jako czasownik przechodni odmienia się także słabo.)

Auf's=schmieren, *va.* (haben) 1) nasmarować (np. Butter, masło); 2) wysmarować (smarując wypotrzebować); 3) nabazgrać (niedbale napisać).

Auf's=schmoren, *va.* (haben) odsmażyć, przesmażyć.

Auf's=schmücken, *va.* i *vr.* (haben) wystroić (się).

Auf's=schnallen, *va.* (haben) 1) przytwierdzić sprzączką; 2) rozpiąć (co sprzączką spiętego; 3) podpiąć w górę (zapomocą sprzączki).

Auf's=schnappen, I. *va.* (haben) pochwycić, podchwycić, (eine Nachricht wiadomość); II. *vn.* (haben) 1 = aufathmen; 2) (sein) odskoczyć (w górę).

Auf's=schneiden, I. *va.* schnitt auf, habe aufgeschnitten, 1) rozerznąć, rozciąć, (np. ein Buch, ein Päckchen, eine Pastete książkę, paczkę, pasztet); 2) nakrajać (np. Wurst kiełbasy); 3) krając spotrzebować; II. *vn.* (haben) zmyślać, przesadzać, chwalić się.

Auf'schneider, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) samochwał *m.*, samochwalca *m.*, samochlubca *m.*, zmyślacz *m.*, fanfaron *m.*, kłamca *m.*, (blagier *m.*); (samochwalczyni *f.*, zmyślaczka *f.*, kłamczyni *f.*, blagierka *f.*).

Aufschneiderei', *sf. pl.* =en, samochwalstwo *n.*, przesada *f.*, fanfaronada *f.* (blaga *f.*).

Auf's=schnellen, 1) *va.* (haben) szybko wzbić w górę; 2) *vn.* (sein) prysnąć do góry; odskoczyć.

Auf's=schniegeln, *va.* i *vr.* (haben) wystroić (się).

Auf'schnitt, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) nakrój *m.*, nacięcie *n.*, rozkrajanie *n.*, rozcięcie *n.*; 2) miejsce rozcięcia; rozpór *m.*; 3) kalter — mieszane zimne mięso *n.*, mieszanina *f.* wędliny *f.*

Auf's=schnitzen, *va.* (haben) wyrzeźbić (co na czem).

Auf's=schnüffeln, *va.* (haben) wywąchać, wytropić.

Auf's=schnüren, *va.* (haben) 1) przysznurować (co na co); 2) zasznurować.

Auf's=schobern, *va.* (haben) układać w sterty.

Auf'schössling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) wyrostek *m.* nagle wyrosły człowiek lub roślina); 2) = Emporkömmling.

Auf's=schrammen, *va.* (haben) zadrasnąć (die Haut skórę).

Auf's=schrauben, *va.* (haben) 1) przyśrubować (co do czego); 2) odśrubować; 3) w górę śrubować, (przenośnie) przesadzać.

Auf's=schrecken, I. *vn.* schrickst, schrickt, schrak auf, bin aufgeschrocken, przestraszyć się; ich bin aus tiefem Schlafe aufgeschrocken przerażony przebudziłem się z głębokiego snu; II. *va.* schreckte auf, habe aufgeschreckt, wystraszyć, przestraszyć, zastraszyć.

Auf'schrei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wykrzyk *m.*

Auf's=schreiben, *va.* schrieb auf, habe aufgeschrieben, napisać; zapisać, zanotować.

Auf's=schreien, 1) *vn.* schrie auf, habe aufgeschrien, zakrzyknąć, krzyknąć, wydać okrzyk; 2) *va.* (haben) krzykiem obudzić.

Auf'schrift, *sf. pl.* =en, napis *m.*; — auf einem Briefe adres *m.* na liście; — eines Capitels tytuł *m.* rozdziału.

Auf's=schroten, *va.* (haben) 1)ześrutować (Getreide zboże); 2) (o mięsie) rozłożyć, rozrąbać; 3) (w rzemiosłach) rozdłubać; rozświdrować.

Auf'schub, *sm.* =s, *pl.* =schübe odwłoka *f.*, przewłoka *f.*, zwłoka *f.*; die Sache leidet keinen — rzecz nie znosi zwłoki; für eine Zahlung um — bitten prosić o przedłużenie terminu wypłaty.

Auf's=schultern, *va.* (haben) włożyć na barki.

Auf's=schüren, *va.* (haben) podniecić (das Feuer ogień).

Auf's=schürfen, *va.* (haben) zadrasnąć (die Haut skórę).

Auf's=schürzen, *va.* i *vr.* (haben) podkasać (się).

Auf's=schütteln, *va.* (haben) 1) = aufrütteln; 2) zakłócić, zamieszać.

Auf's=schütten, *va.* (haben) 1) zsypać (Getreide zboże); 2) usypać (einen Hügel pagórek); 3) nasypać (Erde, Sand ziemię, piasek); 4) nalać (aufgießen).

Auf's=schüttern, *va.* (haben) zamieszać, zakłócić.

Auf's=schützen, *va.* (haben) (w młynarstwie) das Wasser, zastawić wodę.

Auf's=schwatzen, *va.* (haben) wmówić, jmndm eine Ware — namówić kogo, by jaki towar kupił.

Auf's=schweben, *vn.* (sein) wznosić się do góry.

Auf's=schweißen, *va.* (haben) przykuć (spoić przez przykucie).

Auf's=schwellen, I. *vn.* schwillst, schwillt, schwoll auf, bin aufgeschwollen, napuchnąć, nabrzmieć; wezbrać; II. *va.* schwellst, schwellt, schwellte auf, habe aufgeschwellt, rozdymać, nadymać; powiększać.

Auf'schwemme, *sf. pl.* =n, miejsce, gdzie spławiane drzewo na ląd wyciągają.

Auf's=schwemmen, *va.* (haben) 1) przypławić do brzegu; 2) nanieść, namulić; der Fluss hat viel Sand aufgeschwemmt rzeka namuliła wiele piasku.

Auf'schwemmer, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik, który spławiane drzewo na brzeg wynosi.

Auf's=schwingen, 1) *va.* schwang auf, habe aufge=

schwungen, wznieść do góry; 2) *vn.* (sein) i *vr.* sich wznieść się, wzbić się, osiągnąć; der Vogel schwingt sich auf ptak wznosi, wzbija się; sich mit seinen Gedanken — wznieść się myślami; sich zu etw. — wznieść się do czego, osiągnąć co.

Au'fschwung, *sm.* -(e)s, *pl.* =schwünge, wzlot *m.*, polot *m.*, wzniesienie *n.* się; (w gimnastyce) wymyk *m.*

Au'f=segeln, *vn.* (sein) żeglując napłynąć na co (auf eine Sandbank na mieliznę).

Au'f=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah auf, habe aufgesehen, 1) spoglądać w górę; 2) uważać.

Au'fsehen, *sn.* =s, wrażenie *n.*; — erregen wywoływać wrażenie, zwracać uwagę; ärgerliches, unliebsames — przykre, niemiłe wrażenie; sich ohne — entfernen oddalić się niepostrzeżenie.

Au'fseher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) dozorca *m.*, nadzorca *m.* (dozorczyni *f.*, nadzorczyni *f.*).

Au'f=sein, *vn.* bist, ist, war auf, bin aufgewesen, 1) być otwartym, stać otworem; die Thür ist auf drzwi są otwarte; 2) nie spać, nie być jeszcze w łóżku; er war noch auf jeszcze nie spał.

Au'f=setzen, I. *va.* (haben) 1) nałożyć, włożyć, wdziać; przyłożyć, położyć, postawić, przystawić, nastawić; eine Brille, einen Hut — włożyć okulary, kapelusz; den Fuß leicht — stawiać lekko nogę; sich die Krone — włożyć sobie koronę; die Schüsseln — stawiać, podawać półmiski; Wasser zum Kochen — przystawić wodę do gotowania; 2) ein anderes Gesicht — przybrać inną minę, zmienić twarz; seinen Kopf — uprzeć się na swojem, wziąć na kieł; 3) ułożyć, spisać, napisać; einen Brief — napisać list; ein Gedicht — ułożyć wiersz; ein Testament — sporządzić testament; 4) postawić, nałożyć; umieścić; Kegel — postawić kręgle; einen Fleck — umieścić łatkę; II. *vn.* haben 1) = aufsitzen; 2) der Hirsch setzt auf jeleniowi wyrastają rogi; III. *vr.* sich, siąść, usiąść, dosiąść, wsiąść; sich aufs Pferd — wsiąść na konia, dosiąść konia; sich im Bette — usiąść, podnieść się w łóżku.

Au'f=seufzen, *vn.* (haben) westchnąć.

Au'fsicht, *sf.* dozór *m.*; nadzór *m.*; unter — stehen być pod dozorem.

Au'fsichtsbezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, okręg *m.* dozorczy (inspekcyjny).

Au'fsichtsrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, rada *f.* nadzorcza.

Au'f=sieden, I. *vn* sott auf, bin aufgesotten zawrzeć, zakipieć; II. *va.* (haben) zagotować.

Au'f=siegeln, *va.* (haben) 1) przypieczętować (co na co); 2) odpieczętować.

Au'f=singen, sang auf, habe aufgesungen, I. *va.* obudzić śpiewaniem; etw. — recytować co śpiewając; II. *vn.* (haben) jemandem zaśpiewać komu.

Au'fsitz, *sm.* =es, wsiadanie *n.* na konia.

Au'f=sitzen, saß auf, habe (bin) aufgesessen, *vn.* 1) siedzieć (im Bette w łóżku); 2) wsiąść (zu Pferde na koń); 3) auf etw. — być do czego przymocowanym.

Au'fsitzen, *sn.* =s, 1) = aufsitzen; 2) (wyraz gimnastyczny) wsiad *m.*

Au'f=sollen, *vn.* (haben) być zmuszonym wstać.

Au'f=spähen, *va.* (haben) wyszperać, wyszpiegować.

Au'f=spalten, 1) *va.* (haben) rozłupać; 2) *vn.* i *vr.* (sein) sich, rozłupać się.

Au'f=spannen, *va.* (haben) 1) rozpuścić (die Segel) żagle; 2) andere Saiten — śpiewać z innego tonu; mildere Saiten — spuścić z tonu; 3) wyprężyć, naciągnąć, rozciągnąć die Leinwand auf den Rahmen — naciągnąć płótno na ramy; 4) den Hahn — naciągnąć kurek.

Au'f=sparen, *va.* (haben) zachować na później; sich die Antwort auf eine Frage — zachować (zostawić) sobie na później odpowiedź na pytanie.

Au'f=speichern, *va.* (haben) zsypać do śpichlerza; nagromadzić.

Au'f=speisen, *va.* (haben) = aufessen.

Au'f=sperren, *va.* (haben) otworzyć (szeroko); die Thüren weit — otworzyć drzwi na oścież; das Maul — rozdziawić gębę; die Augen — wytrzeszczyć oczy.

Au'f=spielen, *va.* i *vn.* (haben) zagrać; (einen Walzer walca; zum Tanz do tańca); Dir werde ich schon —! pokażę ja ci już! dam ja ci bobu!

Au'f=spießen, *va.* (haben) 1) wsadzić na rożen, wziąć na widelec; 2) przeszyć spisą, lancą, piką.

Au'f=spinnen, *va.* spann auf, habe aufgesponnen, 1) wyprząść (przez przędzenie wypotrzebować); 2) sich die Finger — zranić sobie palce przez przędzenie.

Au'f=spreizen, *va.* (haben) rozciągnąć.

Au'f=sprengen, *va.* (haben) 1) gwałtownie otworzyć, wyłamać, wyważyć, wysadzić (eine Thür, ein Schloss drzwi, zamek); 2) pokropić na co, Wasser auf den Hof — pokropić podwórze wodą.

Au'f=sprießen, *vn.* spross auf, bin aufgesprossen, wydobyć się z ziemi, wyróść.

Au'f=springen, *vn.* sprang auf, bin aufgesprungen, 1) zerwać się, porwać się, skoczyć; vom Stuhle — zerwać się z krzesła; vor Freude — skoczyć z radości; 2) raptownie się otworzyć, odskoczyć; das Schloss ist aufgesprungen zamek odskoczył; 3) pękać; das Brett ist aufgesprungen deska pękła; aufgesprungene Lippen popękane wargi; 4) (wyraz gimnastyczny) wyskoczyć.

Au'f=spritzen, 1) *va.* (haben) strzykać, sikać (czem) w górę; ein Geschwür — otworzyć wrzód przez wystrzykiwanie; 2) *vn.* (sein) tryskać; das Wasser spritzt auf woda tryska.

Au'f=sprossen, *vn.* (sein) = aufsprießen.

Au'fsprößling, *sm.* =s, *pl.* =e, młode drzewko *n.*

Au'f=sprudeln, *vn.* (sein) zakipieć, zawrzeć; (przenośnie) unieść się gniewem.

Au'fsprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, skok *m.* w górę; (wyraz gimnastyczny) wyskok *m.*

Au'fsprungstelle, *sf.*, *pl.* =n, (wyraz gimnastyczny) miejsce *n.* do skoku.

Au'f=spulen, *va.* (haben) na cewkę nawinąć.

Au'f=spülen, *va.* (haben) wypłukać.

Au'f=spünden, *va.* (haben) odbić (beczkę), (odszpuntować).

Au'f=spüren, *va.* (haben) wytropić; wyszukać, wyszperać.

Au'f=stacheln, *va.* (haben) podburzać, podniecać (eine Leidenschaft namiętność); jemanden zu etw. — podburzyć kogo do czego.

Au'f=stampfen, 1) *vn.* (haben) tupnąć nogą; 2) *va.* (haben) przydeptać, wydeptać; rozdeptać.

Au'fstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, powstanie *n.*, bunt *m.*, rokosz *m.*

Au'fständisch (aufständig), *adj.* powstańczy, buntowniczy; =e Bewegung ruch powstańczy.

Au'f=stapeln, *va.* (haben) ustawiać w kupy; nagromadzać.

Au'f=stäuben, 1) *vn.* (sein) wznosić się jako pył; 2) *va.* (haben) napruszyć (czego na co).

Au'f=stauchen, *va.* (haben) zawadzić, szturchnąć; (die Hand auf den Tisch ręką o stół); den Flachs — len na sztory ustawiać; das Wasser — zatamować wodę.

Au'f=stauen, *va.* (haben) składać na kupę, nagromadzać (Schätze, Geld skarby, pieniądze); das Wasser durch ein Wehr — wstrzymać bieg wody za pomocą grobli, zatamować wodę.

Au'f=stechen, *va.* stichst, sticht, stach auf, habe aufgestochen, 1) otworzyć przez kłucie, przekłuć (ein Geschwür wrzód); 2) = aufgabeln i aufspießen.

Au'f=stecken, *va.* (haben) 1) podnieść, podpiąć (das Haar, das Kleid włosy, suknię); ein Gesicht — nasrożyć minę, twarz; 2) na wyższem miejscu umieścić, osadzić, zatknąć; ein Licht — zaprawić świecę; jmndm ein Licht — objaśnić komu co, rozjaśnić komu w głowie; das Bajonnett — osadzić bagnet; die Flagge — zatknąć, wywiesić flagę; 3) (aufgeben) zaniechać; 4) (gewinnen) Sie werden dabei nicht viel — nie wiele pan na tem zyskasz.

Au'f=stehen, I. *vn.* stand auf, habe aufgestanden, 1) stać otworem; die Thüre stand auf drzwi stały otworem; 2) stać na czem; 3) stać (sterczeć) do góry; II. *vn.* bin aufgestanden, 1) podnieść się, wstać, powstać; vom Sessel — powstać z krzesła; aus dem Bette — wstać z łóżka; wer mich anführen will, muss früh — (tyle co) mnie nie lada kto oszuka; vom Tisch — wstać od stołu; 2) powstać, pojawić się; es sind in jener Zeit viele Propheten aufgestanden pojawiło się w owym czasie wiele proroków; 3) zbuntować się, powstać.

Au'f=steifen, *va.* (haben) odnowić, odświeżyć; nakrochmalić.

Au'f=steigen, *vn.* stieg auf, bin aufgestiegen, iść pod górę, wstępować; auf den Baum — wdrapać się, wyleźć na drzewo; auf das Pferd, in den Wagen — wsiąść na konia, do powozu, na wóz; der Dampf, der Rauch steigt auf para, dym wznosi się; das Gewitter steigt auf zanosi się na burzę; zu einer höheren Stellung — dojść do wyższego stanowiska, wznieść się na wyższe stanowisko; in einem Luftballon — wzlecieć, wznieść się balonem; (das Aufsteigen in einem Ballon wzlot w balonie); ein Gedanke, ein Verdacht steigt mir auf nasuwa mi się myśl, podejrzenie.

Au'fsteigend, *adj.* 1) = aufsteigen; 2) wstępny; =e Linie linia wstępna; die Verwandten in =er Linie krewni w linii wstępnej, ascendenci.

Au'f=stellen, *va.* i *vr.* (haben) 1) umieścić (się), ustawić (się); Schildwachen — rozstawić straże; ein Bett — ustawić łóżko; eine Falle — nastawić łapkę; Waren zum Verkauf — wyłożyć towary na sprzedaż; eine Maschine — ustawić maszynę; 2) Truppen zum Gefecht — uszykować wojsko do bitwy, w szyku wojennym ustawić; 3) postawić, przytoczyć, ułożyć, naprowadzić; Beweise — przytoczyć, naprowadzić dowody; eine Frage — zadać pytanie; eine Behauptung — twierdzić wystąpić z twierdzeniem; jmndn als Muster — postawić kogo za wzór; 4) mit jemandem etw. — przedsięwziąć, począć z kim co; es lässt sich mit ihm nichts — niema z nim co robić.

Au'fstellung, *sf.* *pl.* =en, umieszczenie *n.*, ustawienie *n.*; wzniesienie *n.* (eines Denkmals pomnika); wyłożenie *n.* (von Waren towarów); — der Bilanz ułożenie bilansu; — einer Candidatur ustanowienie, postawienie kandydatury.

Au'f=stemmen, *va.* i *vr.* (haben) oprzeć (się) (na czem); eine Thür — wyważyć drzwi; (wyraz gimnastyczny) wspierać się.

Au'f=stempeln, *va.* (haben) wystemplować, wycisnąć stempel.

Au'f=sticken, *va.* (haben) wyhaftować (co na czem).

Au'f=stieben, *vn.* stob auf, (etwas) ist aufgestoben) ulecieć w górę.

Au'f=stieren, *vn.* (haben) wytrzeszczyć oczy w górę.

Au'f=stiften, *vn.* (haben) = anstiften.

Au'f=stöbern, *va.* (haben) wyśledzić, wyszukać, wytropić, wygrzebać, wyszperać.

Au'f=stochern, *va.* (haben) przedłubać, wydłubać.

Au'f=stöhnen, *vn.* (haben) jęknąć, wydać jęk.

Au'f=stöpseln, *va.* (haben) odkorkować.

Au'f=stören, *va.* (haben) 1) jmndn, przeszkodzić komu, obudzić kogo; 2) poruszyć, spłoszyć (ein Wespennest gniazdo os).

Au'f=stoßen, I. *va.* stößt, stößt, stieß auf, habe aufgestoßen, 1) pchnięciem otworzyć; das Faß, die Thüre — wybić dno u beczki, drzwi; 2) pchnąć w górę; einen Hund — kopnąć psa (żeby się podniósł); wypłoszyć (= aufjagen); *vn.* (haben) 1) kwaśnieć, fermentować (o piwie i winie); 2) odbijać się (o potrawach); 3) (sein) wydarzyć się, trafić się, spotkać; so etwas ist mir noch nie aufgestoßen nigdy jeszcze nie wydarzyło mi się coś podobnego; es stieß mir dabei der Zweifel auf nasunęła mi się przy tem wątpliwość; 4) uderzyć, potrącić o co; das Schiff ist auf eine Klippe aufgestoßen okręt najechał na skałę.

Au'fstößig, *adi.* 1) (o winie) nadpsuty, kwaskowaty; 2) niezdrowy, nie mający apetytu.

Au'f=strahlen, *vn.* (haben) zajaśnieć promieniem; sein Gesicht hat aufgestrahlt twarz mu się rozpromieniła.

Au'f=sträuben, *va.* i *vr.* (haben) najeżyć (się); die Haare haben sich aufgesträubt włosy najeżyły się.

Au'f=streben, *vn.* (haben) usiłować się podnieść; zu etw. dążyć do czego (wyższego).

Au'f=streichen, I. *va.* strich auf, habe aufgestrichen, 1) nasmarować, posmarować; Butter auf Brot — nasmarować masło na chleb; 2) (głaskając podnieść do góry); das Haar — włosy podczesać, do góry podnieść; 3) jmndm eins — ściągnąć kogo (np. laską); II. *vn.* (sein) suwać się (np. po ziemi).

Au'f=streifen, I. *va.* (haben) podnieść, podkasać, podwinąć, założyć (np. die Ärmel, das Kleid rękawy, suknię); 2) zadrasnąć, obetrzeć; sich den Ellbogen — zadrasnąć sobie łokieć; II. *vn.* (sein) = aufstreichen II.

Au'f=streuen, *va.* (haben) nasypać (na co); Sand auf den Fußboden — posypać podłogę piaskiem.

Au'fstrich, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) pociągnięcie smyczkiem w górę; 2) = Aufstreichen I.

Au'f=stricken, *va.* (haben) wyrobić nici.

Au'f=striegeln, *va.* (haben) zgrzebłem podczesać (das Pferd konia); sich — wymuskać się.

Au'f=stücken, *va.* (haben) nasztukować.

Au'f=stufen, *va.* (haben) stopniami ułożyć; die Ausdrücke — stopniować wyrazy.

Au'f=stülpen, *va* (haben) odgiąć, podgiąć do góry; eine aufgestülpte Nase zadarty nos; etw. auf etw. (jmndn) — wsadzić, włożyć co na co (kogo).

Au'f=stürmen, 1) *vn.* (sein) z łoskotem wzlecieć; II. *va.* (haben) z łoskotem otworzyć, wybić, wyłamać (eine Thüre drzwi).

Au'f=stürzen, I. (haben) 1) = aufstülpen; 2) (zur Schau aufstellen) wystawić, wyłożyć; II. *vn.* (sein) uderzyć o co; mit dem Kopf auf einen Stein — zawadzić, uderzyć głową o kamień.

Au'f=stutzen, I. *vn.* (haben) zdziwić się, podnieść wzrok z zdziwieniem; II *va.* (haben) 1) = aufstülpen; 2) upiększyć, przyozdobić, przystosować, odnowić; eine Rede mit schönen Redensarten — upiększyć mowę pięknymi zwrotami; III. *vr.* sich, wykrygować, wymuskać, wyelegantować się.

Au'f=stützen, *va.* i *vr.* (haben) opierać (się), podpierać (się).

Au'f=suchen, *va.* (haben) szukać, poszukać, wyszukać, odszukać; ich habe ihn heute aufgesucht byłem dziś u niego.

Au'f=summen, sich, *vr.* (haben) uzbierać się, uróść.

Au'f=süßen, *va.* (haben) osłodzić.

Au'f=tafeln, *va.* (haben) = auftischen.

Au'f=takeln, *va.* (haben) ein Schiff, opatrzyć, zaopatrzyć okręt.

Au'f=tanzen, 1) *vn.* (haben) zatańczyć; die Wellen tanzen auf fale skaczą, raptownie się podnoszą; 2) *vr.* sich die Schuhe — zniszczyć w tańcu trzewiki.

Au'f=tassen, *va.* (haben) w kupy układać (Getreide zboże).

Au'f=tauchen, *vn.* (sein) wynurzyć się, wypłynąć na wierzch; nagle się pojawić.

Au'f=thauen, 1) *vn.* (sein) odtajeć, puścić; (przenośnie) er ist endlich aufgethaut wreszcie rozgrzał się, przemówił; 2) *va.* (haben) ein Stück Eis — rozpuścić kawał lodu.

Au'f=theilen, *va.* (haben) rozdzielić (tak, by nic nie zostało).

Au'f=thun, *va.* i *vr.* that auf, habe aufgethan, 1) otworzyć (die Thür, das Fenster, die Augen drzwi, okno, oczy); endlich hat er den Mund aufgethan wreszcie przemówił; 2) nałożyć, włożyć (den Hut kapelusz); 3) ukazać się w dali; da thut sich etwas Schönes auf piękne rzeczy tu ujrzymy!

Au'f=thürmen, *va.* i *vr.* wysoko ustawiać; einen Scheiterhaufen — wysoki stos ułożyć; sich — piętrzyć się; die Wellen thürmen sich auf bałwany piętrzą się.

Au'f=tiefen, *va.* (haben) wykuć młotem wypukłość (austiefen).

Au'f=tippen, *va.* (haben) dotknąć lekko końcem palca.

Au'f=tischen, *va.* (haben) podać do stołu; (przenośnie) podać, ofiarować, er hat uns ganz unglaubliche Geschichten aufgetischt opowiadał nam niestworzone rzeczy.

Au'f=toben, *vn.* (haben) wzburzyć się (nagle).

Au'f=traben, *vn.* (sein) kłusem jechać (iść) pod górę.

Au'ftrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, 1) zlecenie *n.*, polecenie *n.*; sprawunek *m.* (komis *m.*), zamówienie *n.*; nakaz *m.*; höherer — wyższe polecenie (misya); gerichtlicher — nakaz sądowy; im =e z polecenia; =träge für jmndn besorgen załatwiać czyje sprawunki; einem Fabrikanten =träge geben czynić zamówienia u fabrykanta; 2) — von Farben nałożenie *n.* kolorów.

Au'f=tragen, trägst, trägt, trug auf, habe aufgetragen, I. *va.* 1) wnieść, podać (Speisen potrawy); 2) nakładać (Vergoldung, Farbe pozłótkę, farbę); 3) Erde — = aufschütten; 4) zlecić, polecić, poruczyć; Sie haben mir nichts =zu= nie masz pan prawa rozkazywać mi; 5) zanieść pod górę (emportragen); 6) znosić, zużyć (przez noszenie); II. *vn.* przesadzać (aufbauschen).

Au'f=trampeln, *vn.* (sein) mocno nastąpić (na co).

Au'f=träufeln, *va.* (haben) i *vn.* (sein) nakapać (na co); kroplami na co nalać.

Au'f=treiben, I. *va.* trieb auf, habe aufgetrieben, 1) gwałtownie otworzyć; eine Thür — wybić, wywalić drzwi; 2) rozdymać, rozpierać; 3) spędzić, wypłoszyć, spłoszyć; 4) wyszukać, znaleźć, wymyszkować; ich kann kein Geld mehr — nie mogę już znaleźć (dostać) pieniędzy; wo hast du denn dieses seltene Buch aufgetrieben? gdzie wymyszkowałeś tę rzadką książkę? II. *vn.* (sein) 1) dostać się, wjechać, być wpędzonym das Schiff ist auf eine Sandbank aufgetrieben okręt zapędzony został (dostał się) na mieliznę; 2) auf= und ab= wznosić się i spadać (kołysząc się np. na wodzie); 3) rozdymać się, nadymać się; 4) (o roślinach) schodzić.

Au'f=trennen, *va.* i *vr.* rozpruć (się).

Au'f=treten, I. *vn.* trittst, tritt, trat auf, bin aufgetreten, 1 (stąpać, kroczyć; fest, leise — stąpać mocno, lekko; 2) (przenośnie) selbstbewußt — występować z pewnością siebie, śmiało; energisch — występować energicznie; als etw. — występywać jako co, w jakiej roli; als Kläger, Schauspieler, Dichter występować jako oskarżyciel, aktor, poeta (w roli oskarżyciela, aktora, poety); als Candidat — przedstawić się jako kandydat; mit Ansprüchen — podnieść roszczenia, pretensye, wystąpić z roszczeniami; eine schreckliche Krankheit ist im Lande aufgetreten straszliwa choroba rozszerzyła się (ukazała się) w kraju; II. *va.* (haben) 1) przydeptać, udeptać (Sand, Erde piasek, ziemię); 2) przez nastąpienie otworzyć; eine Thür — kopnięciem drzwi otworzyć.

Au'f=trinken, *va.* trank auf, habe aufgetrunken, wypić wszystko, wypotrzebować pijąc.

Au'ftritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) stąpanie *n.*, kroczenie *n.*; 2) występ *m.*, wystąpienie *n.*, ukazanie *n.* się; 3) (w dziełach dramatycznych i w teatrze) występ *m.*, scena *f.*; einen — mit jmndm haben mieć z kim scenę, sprzeczkę; 4) stopień *m.* (w ogólności to, na co się stąpa, np. u powozu, próg w drzwiach itp.).

Au'f=trocknen, 1) *vn.* (sein i haben) wyschnąć; die Kuh ist aufgetrocknet krowa przestała mleka dawać; 2) *va.* (haben) wysuszyć, obetrzeć.

Au'f=trommeln, 1) *vn.* (haben) zabębnić (zum Tanze do tańca); 2) *va.* obudzić gwałtownie, obudzić przez bębnienie.

Au'f=tripfeln, (auftropfen) = aufträufeln.

Au'f=trumpfen, (haben) 1) *vn.* jmndm wyrazić w obec kogo stanowczo swe zdanie, zagrać komu porządnie; 2) *va.* (w kartach) zagrać kozerną kartę.

Au'f=tünchen, *va.* (haben) pobielić (eine Wand ścianę).

Au'f=tunken, *va.* (haben) wymaczać; die Milch mit Brot — chlebem wymaczać mleko.

Au'f=tuschen, *va.* (haben) zatuszować, wytuszować.

Au'f=wachen, *vn.* (sein) obudzić się, zbudzić się, przebudzić się.

Au'f=wachsen, *vn.* wächst, wächst auf, bin aufgewachsen, wyróść, wzróść, wychować się; er ist in einer schlechten Umgebung aufgewachsen wyrósł, wychował się w złem otoczeniu.

Au'f=wagen, sich, *vr.* odważyć się, podnieść (wstać).

Au'f=wägen, wägst, wägt, wog auf, habe aufgewogen, *va.* 1) odważyć; (przenośnie) zrównoważyć; etw. mit Gold — zapłacić co na wagę złota; den Verlust — odbić, zrównoważyć stratę; 2) podnieść, podważyć (np. za pomocą dźwigni).

Au'f=wallen, *va.* (sein) zawrzeć, zakipieć; das Blut wallte in mir auf krew we mnie zawrzała.

Au'f=wällen, *va.* (haben) (w kucharstwie) dać zakipieć.

Au'f=walzen, *va.* (haben) nawinąć na wałek.

Au'f=wälzen, *va.* (haben) 1) zatoczyć, wtoczyć na górę; 2) = aufbürden.

Au'fwand, *sm.* =es, wydatek *m.*, koszt *m.*, nakład *m.*; zbytek *m.*; mein täglicher — beträgt kaum 5 Kronen mój dzienny wydatek wynosi ledwie pięć koron; großen — treiben wydawać wiele, żyć zbytkownie, uprawiać zbytek; er beweist es mit einem großen — an Gelehrsamkeit bardzo uczenie dowodzi tego.

Auf=wandeln, 1) *vn.* (sein) wznosić się, iść pod górę; 2)

va. (haben) den Kelch — podnosić kielich (przy mszy).

Au'f=wärmen, *va.* (haben) odgrzać; odnowić, odświeżyć; alte Geschichten — wznawiać dawne historye, odgrzewać stare bajki.

Au'f=warten, *vn.* (haben) 1) usługiwać (bei Tisch do stołu); 2) jemandem — złożyć komu wizytę, złożyć czołobitność, przedstawić się; 3) jmndm mit etw. — poczęstować kogo czem; womit kann ich Ihnen —? czem mogę panu służyć? 4) (o psach) służyć.

Au'fwärter, *sm.* =s, *pl.*—, (=in *sf.*, *pl.* =innen) posługacz *m.*, usługujący *m.* (posługaczka *f.*, usługująca *f.*).

Au'fwärts, *adverb.* w górę, pod górę; Wasser — schwimmen płynąć pod wodę; Strom —, den Rhein — rzeką pod wodę, Renem pod wodę; — gehen iść pod górę.

Au'fwartung, *sf. pl.* =en, 1) usługa *f.*, służba *f.*; die — bei jmndm haben być u kogo na usłudze, w służbie; 2) wizyta *f.*; ich möchte ihm meine — machen chciałbym złożyć mu moje uszanowanie.

Au'f=waschen, *va.* wäschest, wäscht, wusch auf, habe aufgewaschen, 1) pomyć, wymyć; den Fußboden wymyć, wyszurować podłogę; das Geschirr — pomyć, obmyć naczynie; 2) zużyć przy myciu (die Seife mydło); 3) sich die Hände — zranić sobie ręce przy myciu.

Au'fwäscherin, *sf. pl.* =innen, pomywaczka *f.*

Au'fwaschfaß, *sn.* =es, *pl.* =fässer miśnik *m.*, pomywadło *n.*

Au'fwaschwasser, *sn.* =s, (*pl.* =wasser) 1) woda *f.* do mycia (np. naczynia); 2) pomyje *pl. f.*

Au'fwechsel, *sm.* =s, = Aufgeld.

Au'f=wecken, *va.* (haben) obudzić; ocucić, ożywić; aufgeweckten Geistes sein posiadać bystry umysł.

Au'f=wehen, I. *vn.* (sein) 1) wiać w górę; (o kurzu) wznosić się w górę; 2) siłą wiatru się otworzyć; II. *va.* (haben) 1) dmuchnięciem podnieść w górę, wzwiać; 2) otworzyć przez dmuchnięcie; 3) rozdmuchać, rozdąć; 4) odwiać, zwiać z wierzchu.

Au'f=weichen, 1) *vn.* (sein) rozmięknąć; 2) *va.* (haben) rozmiękczyć.

Au'f=weifen, *va.* (haben) rozmotać.

Au'f=weinen, *vn.* (haben) zapłakać.

Au'f=weisen, *va.* wies auf, habe aufgewiesen, okazać, pokazać, przedstawić (einen Paß, eine Vollmacht paszport, pełnomocnictwo); sich — als wykazać, wylegitymować się jako.

Au'f=weißen, *va.* (haben) na nowo pobielić.

Au'f=wenden, wandte (wendete) auf, habe aufgewandt (aufgewendet) *va.* 1) zwrócić, wznieść w górę (den Blick wzrok); 2) zużywać, łożyć, wydać.

Au'f=werfen, wirfst, wirft, warf auf, habe aufgeworfen, I. *va.* 1) gwałtownie otworzyć, wybić (drzwi np. kamieniami); 2) wyrzucić, wyłożyć (die Karten karty); 3) postawić; zadać, rzucić (eine Frage pytanie); 4) (auf etwas werfen) rzucić na co; 5) rzucić w górę (den Ball piłkę); viel Staub — narobić wiele kurzawy; die Nase — zadzierać nos; aufgeworfene Lippen wyrzucone, wydęte wargi; 6) usypać (einen Wall wał); II. *vr.* sich, 1) narzucać się (zum Richter na sędziego), Dionysius warf sich den Syracusanern zum Herrscher auf narzucił się na panującego; 2) sich gegen jemanden — zbuntować się przeciw komu; 3) paczyć się, das Brett, die Thür wirft sich auf deska się paczy, drzwi się paczą.

Au'f=wichsen, *va.* (haben) wysmarować; den Schnurrbart — wypomadować wąs i pod górę zakręcić; sich — wystroić się; jmndm etw. — poczęstować kogo czem.

Au'f=wickeln, *va.* (haben) 1) nawinąć (na co); 2) odwinąć, zwinąć (coś nawiniętego).

Aufwiegelei', *sf. pl.* =en, (Aufwiegelung) podburzanie *n.*, podżeganie *n.*, podmawianie *n.* do buntu.

Au'fwiegler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) podżegacz *m.*, agitator *m.* (podżegaczka *f.*, agitatorka *f.*).

Au'f=wiegeln, *va.* (haben) podburzać, podżegać, buntować.

Au'fwiegelung, *sf. pl.* =en, = Aufwiegelei'.

Au'f=wiegen, *va.* = auf=wägen.

Au'f=wiehern, *vn.* (haben) zarżeć (jak koń); dzikim śmiechem wybuchnąć.

Au'f=windeln, *va.* (haben) ein Kind dziecko z pieluch wyjąć, rozpowić.

Au'f=winden, *va.* wand auf, habe aufgewunden, 1) zwijać na co, nawijać; 2) windować do góry; 3) sich, piąć się do góry.

Au'f=wippen, *vn.* (sein) auf und abwippen huśtać się.

Au'f=wirbeln, I. *vn.* (sein) wznosić się kłębami; II. *va.* (haben) den Staub — wzniecić kurz (tak, że się wznosi w górę); diese Angelegenheit hat viel Staub aufgewirbelt ta sprawa narobiła wiele wrzawy.

Au'f=wirken, *va.* (haben) 1) das Garn tkając wypotrzebować przędzę; 2) Brot — formować chleb (z ciasta); 3) das Wild rozpruć zwierzynę.

Au'f=wischen, *va.* (haben) zetrzeć.

Au'fwischer, *sm.* =s, *pl.* —, (Aufwischlappen) ścierka *f.*

Au'f=wogen, *vn.* (sein) wznosić się falami; das Meer wogt auf und nieder morze faluje, morze burzy się.

Au'f=wollen, willst, will, wollte auf, habe aufgewollt, (aufstehen wollen) chcieć powstać, chcieć się podnieść.

Au'f=wühlen, *va.* (haben) wyryć, ryjąc podkopać, (przenośnie) podburzyć.

Au'fwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, 1) narzucanie (ziemi, wapna itd.); 2) to, co narzucono, nasyp *m.*

Au'f=würgen, *va.* (haben) pożreć (ein Schaf owcę).

Au'f=zählen, *va.* (haben) wyliczyć; er hat ihm 25 Prügel aufgezählt wsypał mu 25 kijów.

Au'f=zärteln, *va.* (haben) w pieszczotach wychować, wypieścić.

Au'f=zaubern, *va.* (haben) 1) za pomocą czarów otworzyć; 2) jmndm etw. — nabawić kogo czego przez czary.

Au'f=zäumen, *va.* (haben) 1) okiełzać, okiełznać (ein Pferd konia); 2) (w kucharstwie) das Huhn kurczęciu nogi zakładać (do pieczenia).

Au'f=zechen, *va.* (haben) wypić do dna, wydoić, wyciągnąć (den Wein wino).

Au'f=zehren, 1) *va.* (haben) zjeść, spotrzebować, strawić, wypotrzebować; 2) *vr.* sich, zagryźć się, strawić się.

Au'f=zeichnen, *va.* (haben) 1) narysować; einen Plan — wyrysować plan; 2) zapisać, zanotować.

Au'f=zeigen, *va.* (haben) = aufweisen.

Au'f=zerren, *va.* (haben) 1) wlec pod górę, szarpiąc ciągnąć pod górę; 2) rozerwać, szarpiąc rozwiązać, roztworzyć; das Hemd, den Kragen koszulę, kołnierz.

Au'f=ziehen, I. *va.* zog auf, habe aufgezogen, 1) pociągnąć do góry; 2) podnieść (den Vorhang zasłonę); 3) wydobyć z ziemi, odgrzebać (np. Flachs len); 4) zważyć, na wagę włożyć (einen Ducaten dukat; 5) ciągnąc otworzyć (także *vr.* sich); den Riegel — odsunąć zasuwkę; die Vorhänge — podnieść, podciągnąć firanki; 6) naciągnąć, zaciągnąć, nasnuwać, nakręcić; den Hahn — naciągnąć kurek; Karten auf Leinwand — naciągnąć mapy na płótno; Saiten — naciągać struny; andere Saiten — zmienić ton, zacząć z innego tonu, zacząć z innej beczki; Garn — nasnuwać przędzę; 7) hodować, chować, pielęgnować, wychować, wyhodować, wypielęgnować; ein Kind — wychować dziecię; ein Vieh — wyhodować bydlę; Pflanzen — hodować, pielęgnować rośliny; 8) jemanden — drwić z kogo, brać kogo na fundusz, drwić, kpić z kogo, naciągać kogo; II. *vn.* (sein) 1) auf= und abziehen iść tam i napowrót; auf= und davonziehen wynieść się, wyjechać; 2) aufgezogen kommen wyruszyć (w pochodzie); die Wache zieht auf warta zaciąga; 3) naciągać, ukazywać się, zbierać się; das Gewitter zieht auf burza naciąga, zbiera się na burzę; die Gestirne ziehen auf gwiazdy ukazują się.

Au'fzieherei, *sf.* *pl.* =en, drwinkowanie *n.*, kpinkowanie *n.*

Au'f=zischen, *vn.* (haben) syknąć, zasyczeć.

Au'fzucht, *sf.* (o bydle) hodowla *f.*, hodowanie *n.*

Au'f=zucken, *vn.* (haben) zadrzeć, wstrząsnąć się.

Au'fzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, 1) uroczysty pochód; 2) sposób wystąpienia, (niezwykły) strój *m.*; 3) podnoszenie *n.* do góry (von Lasten ciężarów); (przyrząd do wyciągania pod górę) wyciągacz *m.*, elewator *m.*; 4) drążek *m.* u wagi; 5) (w teatrze) odsłona *f.*, akt *m.*; 6) (w gimnastyce) wydźwig *m.*

Au'fzugsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* od przejechania mostu, podniesienia śluzy itp.

Au'f=zupfen, *va.* (haben) 1) wyskubać; 2) skubiąc rozwiązać.

Au'f=zwängen, *va.* (haben) 1) jmndm etw. weisnąć, narzucić komu co; 2) siłą nałożyć co na co (np. kapelusz na głowę, wieko na garnek); 3) siłą otworzyć.

Au'f=zwicken, *va.* (haben) 1) szczypiąc (np. obcęgami) otworzyć; 2) jmndm eins — uderzyć kogo; mit der Peitsche ściągnąć batem.

Au'f=zwingen, *va.* zwang auf, habe aufgezwungen, 1) = aufzwängen; 2) zmusić kogo do czego; jmndm das Essen — zmusić kogo do jedzenia.

Au'f=zwirnen, *va.* (haben) 1) wyskubać nici; 2) rozwijać (nici).

Au'gapfel, *sm.* =s, źrenica *f.*, gałka *f.* oczna; jmndn wie seinen — hüten strzedz kogo jak oka w głowie; dieses Kind ist des Vaters — to dziecię jest ulubieńcem ojca.

Auge, *sn.* =s, *pl.* =n, I. (w znaczeniu właściwem i przenośnem, ale odnośnie do oka cielesnego) oko *n.* (*pl.* oczy), wzrok *m.*; ein blaues (blaugeschlagenes) — haben mieć podbite oko; mit einem blauen — davonkommen wyjść jako tako, nie wiele stracić; mit bloßem — sehen widzieć gołem okiem; mit eigenen =n sehen widzieć na własne oczy; große — machen zdziwić się, wytrzeszczeć oczy; die =n niederschlagen spuścić oczy; jmndm aus den — gehen ustąpić się komu, zejść komu z ócz; ich habe ihn mit keinem — gesehen nie widziałem go na oczy; ein — zudrücken udawać, że się nie widzi; einem Sterbenden die — zudrücken konającemu zamknąć powieki; die =n gehen mir über na płacz mi się zbiera, łzy cisną mi się do ócz; gute =n haben mieć dobry wzrok; das schadet den =n to psuje wzrok; ein scharfes — haben mieć bystry wzrok; in die =n fallen wpadać w oczy; in die =n stechen być solą w oku; jmndm Sand in die =n streuen zamydlić komu oczy; das springt ja in die =n to jest przecież jasnem, to samo bije w oczy; in meinen =n ist er ein Betrüger w moich oczach to oszust; das — der Vorsehung oko opatrzności; unter vier =n w cztery oczy; ein — auf etwas haben uważać na co; ein — auf jemanden werfen mieć zamiary na kogo (małżeńskie); für nichts weiter =n

haben nie troszczyć się o nic więcej; nicht aus den =n verlieren nie tracić (nie spuszczać) z oczu; jmndn ins — fassen uważnie się komu przypatrywać; jmndm über etw. die =n öffnen oświecić kogo o czem, wyjawić komu prawdę; die =n überall haben uważać na wszystko, mieć na wszystko baczne oko; kein — von jmndm wenden nie spuszczać kogo z oka; das — des Herrn macht das Vieh fett oko pańskie konia tuczy; aus den =n aus dem Sinn co z oka to i z pamięci; jmndm ein Dorn im — sein być komu solą w oku; er ist seinem Vater wie aus den =n geschnitten wykapany ojciec; der Gefahr ins — sehen zajrzeć w oczy niebezpieczeństwu; das paßt wie die Faust aufs — podobne (stosowne) jak pięść do nosa; II. (w znaczeniach innych) die (Fett=) =n auf der Suppe oczka na rosole; das — an Gewächsen pączek *m.*; w architekturze itd. — znaczy często tyle co otwór np.: das — eines Bolzens, eines Mühlsteines itp.; (w żeglarstwie) — im Tau kluczka *f.*, węzeł *m.* na linie; — (als Zeichnung auf Thieren) centki *f.*; die =n auf den Schwanzfedern des Pfaus (przy grze w kostki) er hat vier =n geworfen rzucił „cztery oka.

Äu'=geln, 1) *vn.* (haben) strzelać oczyma; 2) *va.* (haben) oczkować, okulizować.

Au'genarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, okulista *m.*, lekarz *m.* chorób ocznych.

Au'genblende, *sf. pl. n.*, zasłona *f.* na oczy.

Au'genblick, *sm.* =es, *pl.* =e, okamgnienie *n.*, chwila *f.*, moment *m.*; den — w tej chwili, w okamgnieniu; alle =e co chwila; er kann jeden — kommen może nadejść lada chwila; im entscheidenden =e w rozstrzygającej chwili; in seinen letzten =en (vor dem Sterben) w ostatniej chwili (przed śmiercią); günstiger — pomyślna chwila; lichte =e haben mieć chwile przytomności; der rechte — właściwa chwila.

Augenbli'cklich, *adi.* chwilowy; *adv.* chwilowo; w okamgnieniu.

Au'genbogen, *sm.* =s, błona *f.* tęczowa.

Au'genbraue (=braune) *sf. pl.* =n, brew *f*, *pl.* brwi.

Au'gendiener, *sm.* =s, *pl.* —, obłudnik *m.*

Augendienerei', *sf. pl.* =en, obłuda *f.*

Au'gendrüse, *sf. pl.* =n, gruczołek *m.* w kąciku oka.

Au'genentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* ócz.

Au'genfell, *sn. pl.* =e, błonka *f.* na oku, bielmo *n.*

Au'genförmig, *adi.* kształt oka mający.

Au'genglas, *sn.* =es, *pl.* =gläser okulary *pl. m.*, lorneta *f.*

Au'genhäutchen, *sn.* =s, *pl.* —, błona oczna.

Au'genhöhle, *sf. pl.* =n, jama *f.* oczna.

Au'genkrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe kurcz *m.* oczny, spazmy *m.* oczne.

Au'genkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* oczna.

Au'genleder, *sn.* =s, *pl.* —, = Augenblende.

Au'genlid, *sn.* =es, *pl.* =er, powieka *f.*

Au'genlust, *sf.* rozkosz *f.* dla oczu.

Au'genmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* w oku; ein richtiges — haben mieć dobrą miarę w oku.

Au'genmerk, *sn.* =es, uwaga *f.*; sein — auf etw. richten zwrócić na co uwagę.

Au'genreiz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) drażnienie *n.* w oku; 2) powab *m.* dla oczu.

Au'genring, *sm.* =es, *pl.* =e, sinośé *n.* pod okiem, pierścień *m.*, podkowy pod okiem.

Au'genschein, *sm.* =es, *pl.* =e, oglądanie *n.*, spojrzenie *n.* na co; etw. in — nehmen oglądać co; sich durch — überzeugen przekonać się przez oglądnięcie; nach dem — urtheilen sądzić na oko, sądzić według zewnętrzych pozorów; gerichtlicher — als Beweis oględziny sądowe jako dowód.

Au'genscheinlich, *adi.* widoczny, jawny, oczywisty; *adv.* widocznie, jawnie, oczywiście.

Au'genschirm, *sm.* =es, *pl.* =e, daszek *m.* na oczy.

Au'genschmaus, *sm.* =es, *pl.* =schmäuse, rozkosz *f.* dla oczu.

Au'gensperre, *sf. pl.* =n, kurcz *m.* nie dopuszczający otwierania oczu.

Au'genspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, wziernik *m.* oczny (przyrząd używany przez okulistów).

Au'genspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, (Augensprache *f.*) strzelanie *n.* oczyma, porozumiewanie się wzrokiem.

Au'genstein, *sm.* =es, *pl.* =e, wilczook *m.* (minerał).

Au'genstern, *sm.* =es, *pl.* =e, = Augapfel.

Au'gentrost, *sm.* =es, (rośl.) świetlik *m.*; (przenośnie) pociecha *f.*, rozkosz *f.* (dla wzroku, dla serca).

Au'gentrostgras, *sn.* =es, *pl.* =gräser gwiazdnica *f.* leśna.

Au'genvorfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, wystąpienie *n.* oczu na wierzch (choroba oczna).

Au'genwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer woda *f.* na oczy, do ócz.

Au'genweide, *sf.* = Augenschmaus.

Au'genweite, *sf. pl.* =n, 1) odległość *f.* jednego oka od drugiego; 2) oddalenie *n.*, na jakie wzrok sięga.

Au'genwimper, *sf. pl.* =n, rzęsa *f.*

Au'genwink, *sm.* =es, *pl.* =e, mrugnięcie *n.* (okiem), skinienie *n.* (okiem).

Au'genwurzel, *sf. pl.* =n, (rośl.) świniak *m.*, oleśnik *m.*, pietruszeczka *f.*

Au'genzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb *m.* podoczny; kieł *m.*

Au'genzeuge, *sm.* =n, *pl.* —, (=zeugin *sf.*, *pl.* =innen) świadek *m.* naoczny.

Au'genzeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, świadectwo *n.* naoczne.

Äu'glein, *sn.* =s, *pl.* —, oczko *n.*

Augme'nt, *sn.* =es, *pl.* =e, augment; das syllabische — zgłoskowy —; das temporale — iloczasowy —.

Augmentati'on, *sf. pl.* =en, pomnożenie *n.*, wzmocnienie *n.*: augment *m.*

Au'gur, *sm.* =s (=n), *pl.* =n, augur *m.*, wróżbita *m.*

Augu'st, *sm.* —, sierpień *m.* (miesiąc).

Augusti'ner (Mönch), *sm.* =s, *pl.*—, Augustyanin *m.* (mnich); =in (Augusti'nernonne) *sf. pl.* =innen, Augustyanka *f.*; =orden *sm.* =s, *pl.* —, zakon *m.* augustyański.

Au'hirsch, *sm.* =en, *pl.* =e, jeleń *m.* pospolity.

Auripigme'nt, *sn.* =s, *pl.* =e, (minerał) rodzaj arszeniku, aurypigment *m.*

Aus, I. praep. *(z dativ.)* (w znaczeniu heraus) z; — Warschau kommen przybyć z Warszawy; — dem Lande ziehen wyprowadzić się z kraju; — Krakau gebürtig sein być rodem z Krakowa; das Haus stammt — der Hinterlassenschaft von . . . dom pochodzi ze spadku po . . .; jmndm — dem Wege gehen zejść (ustąpić) komu z drogi, omijać kogo; — dem Gedächtnis sprechen mówić z pamięci; die Wohnung besteht — 3 Zimmern mieszkanie składa się z 3 pokoi; (przy oznaczeniu materyału, z którego co zrobione) — Holz, Eisen, Seide u. s. w. z drzewa, żelaza, jedwabiu itd.; (dla oznaczenia przejścia w inny stan) — Tag Nacht machen robić z dnia noc; — ihm wird nie etw. werden z niego nigdy nic nie będzie; (w jaki sposób) — allen Kräften z wszystkich sił; — eigenem Antriebe z własnego popędu; — Mangel an Nahrung sterben umrzeć z braku pożywienia; (ustanie jakiego stanu) — der Verlegenheit sein wyjść z kłopotu; — der Mode sein nie być już w modzie; (szczególne wyrażenia) — dem Fenster sehen patrzeć przez okno; — einer Pfeife rauchen palić fajkę; ich ersehe — ihrem Briefe widzę z pańskiego listu; — dem Gedächtnis kommen wyjść z pamięci; etw. — dem Grunde verstehen rozumieć co gruntownie; — ihm spricht die Rache zemsta z niego przemawia; II. *adv.* Jahr — Jahr ein rok w rok; von diesem Standpunkte — z tego punktu widzenia, z tego stanowiska; von Grund — z gruntu; von Haus — arm sein urodzić się ubogim; die Stunde ist — godzina już minęła; es ist — mit ihm nic już z niego nie będzie, już jest stracony; der Vorrath ist — zapas już wyczerpany; ein und — wchodząc i wychodząc; nicht — und ein wissen nie wiedzieć, co robić, nie wiedzieć, w którą stronę się obrócić.

Au's=ackern, *va.* (haben) wyorać (co).

Au's=ädern, *va.* (haben) wyżyłować.

Au's=äffen, *va.* (haben) wyśmiać, wydrwić (kogo).

Au's=antworten, *va.* (haben) wydać.

Au's=arbeiten, I. *vn.* (haben) skończyć robić; der Wein hat ausgearbeitet wino już wyfermentowało; II. *va.* (haben) 1) wykończyć, wypracować eine Rede, ein Gedicht, eine Aufgabe — wypracować mowę, poemat, zadanie; ein Werk sorgfältig — dzieło starannie wykończyć; 2) wyrobić (dłutem, rylcem itd.).

Au'sarbeitung, *sf. pl.* =en, wypracowanie *n.*, wyrobienie *n.*

Au's=arten, *vn.* i *vr.* (sein) wyrodzić się; die Kartoffeln sind ausgeartet kartofle nie udały się; diese unschuldige Neigung kann auch in eine Leidenschaft — ta niewinna skłonność zamienić się może w namiętność.

Au'sartung, *sf. pl.* =en, zwyrodnienie *n.*, wyrodzenie *n.* się.

Au's=ästen, *va.* (haben) einen Baum poobłamywać z drzewa gałęzie, oczyścić z gałęzi.

A'us=athmen, 1) *vn.* (haben) (=sterben) wydać ostatnie tchnienie, zakończyć życie; 2) *va.* die Luft aus und ein= wdychiwać i wydychiwać powietrze; 3) *vr.* (haben) sich, wydychać się, wypocząć.

Au's=backen, bäckst, bäckt, buk aus, habe ausgebacken *va.* i *vn.* (haben i sein) 1) wypiec (Brot chleb; 2) wypiec się; przestać piec.

Au's=baden, 1) *vn.* (haben) skończyć kąpiel; 2) *va.* wypłukać; (przenośnie) du wirst es — müssen będziesz musiał beknąć za to, będziesz musiał wypić coś nawarzył.

Au's=balgen, *va.* (haben) 1) obedrzeć ze skóry; 2) wypchać (np. einen Vogel ptaka).

Au'sbau, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wybudowanie *n.*; 2) budowa *f.* (wysunięta vorspringender Bau); 3) — des Ackers wycieńczenie *n.* roli.

Au's=bauen, I. *va.* (haben) 1) wybudować (ein Haus dom); wykończyć ein Haus im Innern — wykończyć wnętrze domu; 2) (vorspringend bauen) wystająco budować; 3) einen Acker wycieńczyć rolę; II. *vn.* (haben) skończyć budowanie.

Au's bedingen, *va.* bedingte (bedang) aus, habe ausbedungen, zastrzedz, zawarować, wymówić (sobie co).

Au's=beichten, *va.* (haben) 1) wyspowiadać się z czego; 2) skończyć spowiedź.

Au's=beinen, *va.* (haben) 1) powyjmować z czego kostki; 2) wyłożyć kością (słoniową); *part.* ausgebeint nienaturalny, wymuszony np. ausgebeinte Wortfolge nienaturalny szyk słów.

Au's=beißen, biss aus, habe ausgebissen, *va.* 1) wygryźć, wyrwać, wyłamać, za pomocą zęba; sich einen Zahn — wyłamać sobie ząb; 2) jmndn — wygryźć kogo.

Au's=beizen, *va.* (haben) 1) oczyścić za pomocą żrącego

płynu; 2) wypalić (np. eine Warze brodawkę).

Au's=bessern, *va.* (haben) naprawić, poprawić.

Au's=beten, *vn.* (haben) skończyć modlitwę.

Au's=betten, *va.* (haben) Gäste, umieścić gości poza domem na nocleg; wyrzucić z mieszkania; wypędzić z pościeli.

Au'sbeute, *sf. pl.* =n, plon *m.*, zysk *m.*, wydatek *m.*; dieses Rohöl liefert nur eine geringe — an Petroleum ten surowiec daje tylko mały wydatek nafty; das Buch gewährt nur geringe — nie wiele z tej książki skorzystać można.

Au's=beuteln, *va.* (haben) 1) wysypać (z worka), wytrząść; 2) jmndn — zabrać komu pieniądze, wypróżnić kieszeń; 3) jmndn natargać komu uszy, naszturkać kogo.

Au's=beuten, *va.* (haben) wyzyskać, wykorzystać; sein Amt, das Vertrauen, die Unerfahrenheit — wyzyskiwać swój urząd, zaufanie, brak doświadczenia.

Au'sbeuter, *sm.* =s, *pl.* —, wyzyskiwacz *m.*

Au's=bezahlen, *va.* (haben) wypłacić.

Au's=biegen, bog aus, habe ausgebogen, 1) *va.* wygiąć; 2) *vn.* (sein) ustąpić; mit einem Wagen — skręcić wozem w bok.

Au's=bieten, bot aus, habe ausgeboten, *va.* (zum Verkauf), wystawić na sprzedaż, ogłosić sprzedaż (ein Haus, ein Warenlager domu składu towarów); öffentlich — na publiczną sprzedaż wystawić; jmndn — wykupić komu co (przez podanie wyższej ceny); (przestarzałe) jmndn — wyzwać kogo na pojedynek.

Au's=bilden, *va.* i *vr.* (haben) wykształcić, wydoskonalić (się); in den Wissenschaften, im Gesang w naukach, w śpiewie; (w znaczeniu fizycznem) wyćwiczyć, wyrobić, rozwinąć (się).

Au's=bitten, *va.* bat aus, habe ausgebeten; sich etw. von jmndm — wyprosić sobie co u kogo; das bitte ich mir aus zastrzegam się przeciw temu, wypraszam sobie to; ich bin heute ausgebeten (eingeladen) jestem dziś zaproszony.

Au's=blasen, bläsest, bläst, blies aus, habe ausgeblasen, *va.* 1) (przez dmuchanie wypróżnić) wydmuchać (ein Ei jaje); 2) (przez dmuchanie uformować) wydmuchać (eine Kugel kulę); 3) (przez dmuchanie zgasić) ein Licht — zgasić świecę; jmndm das Lebenslicht — zdmuchnąć kogo; 4) otrąbić, przez trąbienie obwieścić; 5) ograć (eine Flöte flet); 6) dokończyć grać (na dętym instrumencie).

Au's=bleiben, *vn.* blieb aus, bin ausgeblieben, 1) nie przychodzić; zabawić; er ist heute ausgeblieben nie przyszedł dziś; die Post ist ausgeblieben poczta nie nadeszła; ich werde nicht lange — nie zabawię długo; das kann nicht — to musi nastąpić, to się nie da ominąć; 2) (w drukarstwie) eine Zeile ist ausgeblieben wiersz został opuszczony; die Aufträge sind diesmal ausgeblieben zlecenia tym razem nie nadeszły, chybiły; mit der Zahlung — nie zapłacić na czas.

Au's=bleichen, 1) *vn.* (sein) wyblichować się, zblakować, spełznąć; 2) *va.* (haben) wyblichować co.

Au'sblick, *sm.* =es, *pl.* =e, widok *m.*

Au's=blitzen, *vn.* (haben) es hat ausgeblitzt, błyskawice ustały; (sein) nagle odejść, uciec, drapnąć, ulotnić się.

Au's=blühen, *vn.* (haben) okwitnąć, przestać kwitnąć.

Au's=bluten, 1) *vn.* (haben) przestać krwawić; — lassen dać krwi upłynąć; 2) *va.* (haben) sein Leben — z krwią życie oddać, umrzeć w krwi.

Au's=böden, *va.* (haben) ein Fass zapuścić dno do beczki.

Au's=bohlen, *va.* (haben) położyć podłogę, wyłożyć deskami.

Au's=bohren, *va.* (haben) wyświdrować, świdrem wywiercić.

Au's=borgen, *va.* (haben) wypożyczyć.

Au's=bracken, *va.* (haben) wybrakować (oddzielić i wyłączyć to, co niepotrzebne).

Au's=braten, brätst, brät, briet aus, habe ausgebraten, *va.* wypiec, wysmażyć.

Au's=brauchen, *va.* (haben) wypotrzebować.

Au's=brauen, *va.* (haben) dobrze wywarzyć; przez warzenie wyciągnąć.

Au's=brausen, *vn.* i *vr.* (haben) przestać szumieć, przestać się burzyć; wyszumieć się, uspokoić się.

Au's=brechen, I. *va.* brichst, bricht, brach aus, habe ausgebrochen, 1) wyłamać, wyrwać, wyciągnąć; einen Zahn — wyłamać, wyrwać ząb; Honig aus den Bienenstöcken — wybrać miód z ulów; den Baum — oczyścić drzewo z gałęzi; das Bier — piwo z kadzi przelewać; Steine — wyłamywać kamienie (z łomu); 2) wymiotować, womitować, oddać (das Essen jedzenie); (o koniach, owcach i t. d.) die Zähne — tracić (pierwsze) zęby; II. *vn.* (sein) 1) wyłamać się; aus dem Gefängnis — wyłamać się z więzienia; der Löwe ist aus dem Käfig ausgebrochen lew wyłamał się z klatki; das Wasser ist durch die Schleuse ausgebrochen woda wyłamała się (wydostała się, wybuchła) przez śluzę; der Zahn bricht aus ząb wykława się; 2) pojawić się, wybuchnąć; ein Gewitter ist ausgebrochen burza powstała; die Cholera ist ausgebrochen pojawiła się, wybuchła cholera; der Krieg ist ausgebrochen wybuchła wojna; eine Feuersbrunst ist ausgebrochen pożar wybuchł; 3) in etw., in Thränen — wybuchnąć płaczem, zalać się łzami; in Klagen — skarżyć się, narzekać; in ein schallendes Gelächter — wybuchnąć śmiechem, parsknąć śmiechem.

Au's=breiten, *va.* i *vr.* 1) rozpostrzeć, rozłożyć, rozciągnąć; das Tischtuch — rozpostrzeć obrus; die Hände — rozłożyć ręce; 2) rozszerzyć, rozstawić, rozprzestrzenić; seine Macht — rozszerzyć swoją władzę; das Lager — rozprzestrzenić obóz; 3) szerzyć, rozgłaszać, rozszerzać; ein Gerücht — szerzyć pogłoskę; eine Lehre — szerzyć naukę; 4) sich über etw. — rozwodzić, rozszerzać się nad czem.

Au'sbreiter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) krzewiciel *m.*, propagator *m*, rozsiewacz *m.* (krzewicielka *f.*, propagatorka *f.*, rozsiewaczka *f.*).

Au's=brennen, 1) *va.* brannte aus, habe ausgebrannt, wypalić; Ziegel, eine Wunde u. s. w. — wypalać cegły, ranę, itd.; die Sonne hat das Gras ausgebrannt słońce wypaliło trawę; 2) *vn.* (sein) przestać się palić, wypalić się; das Feuer — lassen dać się ogniowi wypalić; die Kerze ist ausgebrannt świeca się wypaliła; ein ausgebranntes Herz serce martwe, pozbawione wszelkiego uczucia.

Au's=bringen, *va.* brachte aus, habe ausgebracht, usunąć, oddalić (herausbringen, fortbringen) wydostać; einen Flecken — usunąć, wydostać plamę; jmnds Gesundheit — einen Toast, ein Lebehoch wnieść (czyje) zdrowie; ein Geheimnis — tajemnicę wydostać (i rozszerzyć); einen Teich — wyczyścić staw; Junge — wysiedzieć, wylęgnać pisklęta.

Au's=bröckeln, *va.* i *vr.* (haben) wykruszyć (się); der Kalk hat sich ausgebröckelt wapno wykruszyło się.

Au'sbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, 1) wyłamanie *n.* się; — aus dem Gefängnisse wyłamanie się z więzienia; — des Wassers wylew *m.* wody (przez zerwanie tamy); 2) powstanie *n.*, wybuch *m.*; — einer Feuerbrunst wybuch pożaru; — einer Krankheit wybuch, powstanie choroby; — der Freude wybuch radości; ein heftiger — des Hustens gwałtowny napad kaszlu; in einem =e übler Laune w przystępie złego humoru; in einem — von Wahnsinn w przystępie szaleństwa; zum =e gelangen (kommen) wybuchnąć, powstać; es nicht zum =e kommen lassen nie dopuścić do wybuchu; 3) (o winie) wyskok *m.* (wino z wybranych najdojrzalszych gron).

Au's=brühen, *va.* (haben) wyparzyć.

Au's=brunsten, *vn.* (haben) (o bydle) przestać się gonić.

Au's=brüsten, *va.* (haben) (w rzeźnictwie) einen Ochsen wypróżnić klatkę piersiową wołu, wypatroszyć pierś.

Au's=brüten, *va.* (haben) 1) wylęgnąć, wysiedzieć (jaja); 2) wymyślić, uknuć (einen Plan projekt.

Au's=bügeln, *va.* (haben) wyprasować.

Au'sbund, *sm.* =es, *pl.* =e, to, co jest w swoim rodzaju najcelniejsze, kwiat *m.*; wzór *m.*; — von Schönheit kwiat piękności; — von Fleiß wzór pilności; — von Tugend wzór cnoty, wcielona cnota.

Au's=bürsten, *va.* (haben) wyszczotkować, szczotką wyczyścić.

Au's=buschen (=büschen), *va.* (haben) oczyścić z krzaków (einen Wald las).

Au's=büßen, I. *va.* (haben) 1) odpokutować co, odbyć za co pokutę, karę; 2) (w rękodziełach) naprawić, połatać; II. *n.* (haben) skończyć pokutę.

Au's=buttern, *va.* (haben) aus der Milch viel (wenig) — wydostać z mleka wiele (mało) masła.

Auscultant, *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik przesłuchujący; auskultant *m.* (niższy urzędnik sądowy) (Auscultator).

Auscultation, *sf. pl.* =en, (w medycynie) osłuchiwanie *n.*, auskultacya *f.*

Au's=dampfen, I. *vn.* (haben) 1) (ausdünsten) wyparować, ulotnić się; 2) przestać parować; II. *va.* (haben) (ausdämpfen) eine Flüssigkeit odparować, wyparować płyn.

Au's=dämpfen, *va.* (haben) 1) = ausdampfen II.; 2) ugasić, przytłumić (Kohlen węgle); 3) za pomocą pary usunąć (wykurzyć).

Au'sdauer, *sf.* wytrwałość *f.*, cierpliwość *f.*; wytrzymałość *f.*

Au's=dauern, (haben) I. *vn.* 1) wytrwać; im Kampfe, in der Arbeit — wytrwać w walce, w pracy; bei jmndm — wytrwać przy kim; 2) przetrwać (przy roślinach np. przetrwać przez zimę); II. *va.* wytrzymać; den Schmerz — wytrzymać ból.

Au'sdehnbar, *adi.* dający się rozciągać, rozciągliwy.

Au's=dehnen, *va.* i *vr.* (haben) 1) rozciągać, wyciągać, rozszerzać (się); ein Gesetz — rozszerzać zastosowanie ustawy; einen Begriff — rozszerzyć pojęcie; in ausgedehnter Bedeutung des Wortes w rozszerzonem znaczeniu wyrazu; seinen Weg bis zu einem Orte — zapuszczać się aż do jakiej miejscowości; eine ausgedehnte Praxis besitzen mieć rozległą praktykę; eine weit ausgedehnte Stadt rozległe, szeroko rozłożone miasto; 2) wyciągnąć; eine Sehne, eine Ader — ścięgno, żyłę; 3) rozprężać się; die Gase dehnen sich aus gazy rozprężają się.

Au'sdehnung, *sf.* 1) (bez *plur.*) rozszerzenie *n.*, rozwój *m.*, zwiększenie *n.*, rozciągłość *f.* (= ausdehnen); 2) *plur.* =en (w zastosowaniu do przestrzeni) rozciągłość *f.*, rozmiar *m.*; szerokość *f.*, objętość *f.*

Au's=deichen, *va.* (haben) groblą odłączyć.

Au's=denken, dachte aus, habe ausgedacht, *va.* (haben) wymyślić; zmyślić; sich etw. — wymyślić, wmówić w siebie co; das war gut ausgedacht, to było dobrze zmyślone; das habe ich ausgedacht to ja wymyśliłem.

Au's=deuten, *va.* (haben) wytłómaczyć, wyjaśnić (einen

Traum, eine unverständliche Stelle in einem Buche sen, niezrozumiały ustęp w książce).

Au's=dichten, 1) *vn.* (haben) przestać uprawiać poezyę; 2) *va.* zmyślić, wymyślić co.

Au's=dielen, *va.* (haben) wyłożyć deskami.

Au's=dienen, *vn.* (haben) wysłużyć; ein ausgedienter Soldat wysłużony żołnierz; dieser Rock hat schon ausgedient ten surdut już się wysłużył.

Au's=difteln, *va.* (haben) misternie, drobiazgowo wyjaśnić; dowcipnie wymedytować.

Au's=dingen, dingte (dang) aus, habe ausgedungen (ausgedingt), *va.* 1) = ausbedingen; 2) wytargować co; 3) sich, wynająć się.

Au's=donnern, *vn.* (haben) 1) es hat ausgedonnert przestało grzmieć, grzmoty ustały; 2) (także *va.*) piorunując ogłaszać; Flüche gegen die Ketzer — ciskać przekleństwa (piorunować) przeciw kacerzom.

Au's=dorren, *vn.* (sein) wyschnąć.

Au's=dörren, *va.* (haben) wysuszyć, wypalić; die große Hitze hat das Land ausgedörrt wielkie upały wypaliły ziemię.

Au's=drechseln, *va.* (haben) utoczyć, wytoczyć; eine Rede — utoczyć, sztucznie ułożyć mowę.

Au's=drehen, 1) *va.* (haben) wykręcić; jmndm etw. — (aus der Hand drehen) wyrwać komu co; eine Lampe — zgasić lampę; eine Schraube — wyciągnąć, wykręcić śrubę; 2) *vr.* (haben) wykręcić się, wyłgać się.

Au's=dreschen, *va.* drischest, drischt, drosch aus, habe ausgedroschen, wymłócić; (przenośnie) obić.

Au'sdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, 1) wyraz *m.*, wyrażenie *n.*, słowo *n.*; beleidigender — obelżywy wyraz; bildlicher — obrazowe wyrażenie; gerichtlicher — wyraz sądowniczy (w sądownictwie używany); 2) sposób *m.* wyrażania się; wymowa *f.*; 3) — haben być wyrazistym; in seinem Gesichte liegt viel — w twarzy jego jest wiele wyrazu, ma wyrazistą twarz; (w malarstwie i rzeźbiarstwie) das Kunstwerk hat viel — dzieło ma wiele życia, wiele wyrazistości; er singt mit — śpiewa wyraziście, z uczuciem.

Au's=drucken, *va.* (haben) 1) wydrukować; das Werk ist schon ausgedruckt dzieło już jest wydrukowane; 2) wydrukować bez skrócenia.

Au's=drücken, *va.* (haben) 1) wycisnąć (einen Schwamm, eine Citrone gąbkę, cytrynę); 2) (także *vr.*) wyrazić (się); um mich deutlich =zu= mówiąc wyraźnie; das läßt sich mit Worten nicht — nie można oddać (wyrazić) tego w słowach; die Art sich =zu= sposób mówienia; jmndm sein Beileid — wyrazić komu współczucie; sein Gesicht drückt Schmerz aus w twarzy jego przejawia się (wyraża się) ból; 3) przygasić (przez ściśnienie, die Flamme płomień).

Au'sdrücklich, *adi.* wyraźny; umyślny; *adv.* wyraźnie; umyślnie.

Au'sdruckslos, *adi.* nie mający wyrazu; ein =es Gesicht twarz bez wyrazu.

Aus'drucksvoll, *adi.* wyrazisty, pełen wyrazu; dosadny, dobitny; *adv.* wyraziście; dosadnie; dobitnie.

Au'sdrucksweise (=art), *sf. pl.* =n, sposób *m.* wyrażania się.

Au'sdrusch, *sm.* =es, 1) młócenie *n.*; 2) wydatek *m.* z młócenia, to co wymłócono, omłot.

Au's=düfteln, *va.* (haben) = ausdifteln.

Au's=duften, 1) *va.* (haben) wyziewać, wydawać woń; diese Blumen duften Wohlgeruch aus te kwiaty wydają miłą woń; 2) *vn.* (haben) wyparować; der Spiritus hat ausgeduftet spirytus wyparował.

Au's=dulden, (haben) 1) *va.* wycierpieć, znieść, wytrzymać (co); 2) *vn.* przestać cierpieć, (przenośnie) umrzeć.

Au's=dunsten (ausdünsten), 1) *vn.* (haben) wyparować, ulotnić się; 2) *va.* (haben) etw. — wyziewać co.

Au'sdünstung, *sf. pl.* =en, 1) wyziewanie *n.*, ewaporacya *f.*; transpiracya *f.*; 2) to, co przez wyziewanie powstało; para *f.*

Au's=ecken, *va.* (haben) powyrzynać kąty.

Au's=eggen, *va.* (haben) wybronować, przy bronowaniu wydobyć.

Auseina'nder, 1) *adv.* oddalone jedno od drugiego, rozłączone; ich habe die beiden Briefe um eine Stunde — erhalten otrzymałem te dwa listy, jeden w godzinę po drugim; sie sind noch weit — są jeszcze daleko od siebie, (przenośnie) wiele im jeszcze brakuje do zgody; wir sind schon — jużeśmy się rozeszli; jużeśmy się poróżnili; 2) — w połączeniu z czasownikiem tłómaczy się zazwyczaj przez roz- np. =gehen rozejść się; =jagen rozpędzić itd.; =setzen wyjaśnić, wytłómaczyć.

Auseina'ndersetzung, *sf. pl.* =en, wyjaśnienie *n.*; porozumienie *n.* się.

Au's=eisen, *va.* (haben) uwolnić od lodu; wydobyć z pod lodu.

Au's=erkiesen, *va.* erkor aus, habe auserkoren, wybrać.

Au's=erküren, *va.* (haben) = auserkiesen; auserkoren *part.* i *adi.* wybrany; przeznaczony.

Au's=erlesen, erlas aus, habe auserlesen, *va.* wybrać; =e Speisen wyszukane potrawy.

Au's=ersehen, *va.* ersiehst, ersieht, ersah aus, habe ausersehen, wybrać; przeznaczyć; er ist zu großen Dingen — wybrany, przeznaczony jest do (spełnienia) wielkich rzeczy; sich (*dat.*) etw. — upatrzyć sobie co.

Au's=erwählen, *va.* (haben) = ausersehen; viele sind berufen, aber wenige sind auserwählt wiele jest powołanych, ale mało wybranych.

Au's=erzählen, *va.* (haben) opowiedzieć do końca; przestać opowiadać.

Au's=essen, issest, isst, aß aus, habe ausgegessen, wyjeść, wszystko zjeść; du musst nun — was du dir eingebrockt hast musisz wypić piwo, któreś nawarzył.

Au's=fachen, *va.* (haben) einen Schrank porobić przegródki w szafie.

Au's=fädeln, *va.* (haben) wysnuć (powyciągać) nici; Perlen — perły ze sznurka zdjąć.

Au's=fahren, I. *vn.* fährst, fährt, fuhr aus, bin ausgefahren, 1) wyjechać (im Wagen, im Kahn u. s. w. w powozie, w czółnie itd.; 2) von einem Orte — wyjechać z jakiego miejsca; die Seele fährt ihm aus oddaje ducha (umiera); der Teufel ist aus ihm -ge- zły duch wyszedł z niego; 3) szybko jakie miejsce opuścić; mit einem Satz aus der Stube — jednym susem drapnąć z izby; II. *va.* (haben) 1) wyjeździć (einen Weg drogę), przez jeżdżenie zniszczyć; 2) (przestarzałe) wywozić (Getreide zboże).

Au'sfahrt, *sf. pl.* =en, 1) wyjazd *m.*, wyjeżdżanie *n.*; 2) miejsce, którędy się wyjeżdża (Einfahrt, Ausfahrt wjazd, wyjazd).

Au'sfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, 1) wynik *m.*; der — der Prüfung wynik popisu; 2) brak *m.*, niedobór *m.*, ubytek *m.*; gegen das Vorjahr habe ich in meinen Einnahmen einen — von 1000 Kronen w porównaniu z rokiem ubiegłym mam 1000 koron ubytku w dochodach; 3) wypadanie *n.* (des Getreides aus den Ähren zboża z kłosów); 4) wycieczka *f.*; die Belagerten haben einen — unternommen obleżeni urządzili wycieczkę; seine Rede enthielt scharfe =fälle gegen die Regierung w jego mowie znajdowały się ostre wycieczki przeciw rządowi; 5) (Ausfallsthor) furtka *f.*, przez którą robi się wycieczki (z twierdzy); 6) (w gimnastyce i szermierce) wypad *m.*; 7) (w medycynie = Vorfall) opadnięcie *n.*, usunięcie *n.* się; Schlag und —! uderzenie i wypad! (Commando).

Au's=fallen, I. *vn.* fällst, fällt, fiel aus, bin ausgefallen, 1) wypadać; die Haare fallen aus włosy wypadają; 2) (unterbleiben, verloren gehen) odpaść, stracić się; heute muss die Lection — lekcya musi dziś odpaść; 3) (fallend herauskommen) wypaść; aus einem Thor — wypaść z bramy; in heftigen Worten gegen jmndn — gwałtownie na kogo uderzyć; 4) (ein Ergebnis haben) wypaść; die Prüfung ist gut ausgefallen popis wypadł dobrze; das Geschäft muss gut — interes musi udać się; das Los ist wider ihn ausgefallen los zwrócił się przeciw niemu; II. *va.* (haben) sich (*dat.*) etw. — złamać (wybić, nadwerężyć) sobie co padając.

Au'sfallgatter, *sn.* =s, *pl.* —, furtka *f.* (w fortecy) do wycieczek.

Au's=falten, *va.* (haben) rozfałdować.

Au's=falzen, *va.* (haben) wygładzić; (w stolarstwie) wyfugować.

Au's=fasern, *va.* i *vr.* (haben) strzępić (się), suszyć (się).

Au's=fasten, *vn.* (haben) skończyć post.

Au's=faulen, *vn.* (sein) wygnić.

Au's=fechten, *va.* fichst, ficht, focht aus, habe ausgefochten, 1) walkę stoczyć, rozstrzygnąć: eine Schlacht — stoczyć bitwę; einen Streit vor Gericht — rozstrzygnąć spór przed sądem; 2) skończyć walkę.

Au's=fegen, *va.* (haben) wymieść, wyczyścić.

Au's=feiern, *vn.* (haben) przestać świątkować (świętować), przestać próżnować; eine Woche — müssen być zmuszonym do zastanowienia pracy na tydzień.

Au's=feilen, *va.* (haben) wypiłować, okrzesać, wygładzić; wykończyć.

Au's=ferkeln, *vn.* (haben) das Schwein hat ausgeferkelt świnia przestała prosić się.

Au's=fertigen, *va.* (haben) wygotować, wystawić; eine Urkunde — sporządzić dokument.

Au's=feuern, 1) *va.* (haben) dobrze ogrzać, opalić (ein Zimmer, ein Fass pokój, beczkę); 2) *vn.* (haben) przestać palić.

Au'sfindig, *adj.* używane tylko z machen; etw. — machen wyszukać, odkryć co.

Au's=fischen, *va.* (haben) wyłowić; (przenośnie) wydobyć, wydostać.

Au's=flattern, *vn.* (sein) = ausfliegen.

Au's=flechten, flichst, flicht, flocht aus, habe ausgeflochten, 1) wypleść (einen Wagen wóz); 2) rozpleść (auf flechten).

Au's=fleischen, *va.* (haben) oskrobać z mięsa; oddzielić z czego mięso.

Au's=flicken, *va.* (haben) połatać, załatać.

Au's=fliegen, *vn.* flog aus, bin ausgeflogen, wylecieć, polecieć; er ist ausgeflogen poleciał (w znaczeniu wyszedł).

Au's=fließen, *vn.* (sein) floss aus, bin ausgeflossen, wycieknąć, wypłynąć (aus dem Fass z beczki).

Au's=flöhen, *va.* i *vr.* z pcheł wyiskać.

Au'sflucht, *sf. pl.* =flüchte, 1) miejsce do wyjścia (do ucieczki); 2) wybieg *m.*, wykręt *m.*; er hat immer eine — bei der Hand nigdy nie zbywa mu na wybiegach.

Au'sflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, 1) — der Bienen wylot *m.* pszczół; 2) wycieczka *f.* (krótka podróż *f.*); 3) otwór *m.* w ulach (przez który pszczoły wylatują).

Au'sfluss, *sm.* =es, *pl.* =flüsse, 1) wypływ *m.* (np. des Wassers wody); die Seele ist ein — Gottes dusza jest wypływem Bóstwa; 2) to, co wycieka, wyciek *m.*, wydzieliny *f.*; 3) miejsce *n.* wypływu, ujście *n.*

Au'ß-folgen, *va.* (haben) jemandem etw., wydać (wręczyć) komu co.

Au'ß-fordern (lepiej heraus-fordern) (haben) wyzwać (na pojedynek).

Au'ß-forschen, *va.* (haben) etw., wyśledzić, wybadać, wykryć co; jmndn — odszukać, wyśledzić kogo; etw. von jemandm — wyciągnąć, wydostać co z kogo.

Au'ß-fragen, 1) *va.* (haben) wypytywać; jmndn — badać, wypytywać kogo; 2) *vn.* (haben) skończyć wypytywanie.

Au'ß-fransen (ausfranzen) *va.* i sich *vr.* wystrzępić (się).

Au'ß-fressen, 1) *va.* frissest, frißt, fraß aus, habe ausgefressen, wyżreć, wyjeść; der Hund hat die volle Schüssel =ge= pies wyżarł pełną miskę; die Maus hat das Brot =ge= mysz wygryzła chleb; die Säure hat das Tuch =ge= kwas wyżarł sukno; 2) *vn.* die Pferde haben ausgefressen konie już zjadły.

Au'ß-frieren, *vn.* fror aus, bin ausgefroren, wymarznąć; der Teich ist ausgefroren staw wymarzł (tj. zamarzł aż do spodu); es hat ausgefroren przestało marznąć, mróz ustał.

Au'ß-fuchteln, *va.* (haben) jmndn wypłazować kogo.

Au'ß-fühlen, *va.* (haben) domacać się czego; jmndn — wybadać kogo.

Au'ßfuhr, *sf.* wywóz *m.*

Au'ß-führen, *va.* (haben) 1) wyprowadzić (co z czego); wywozić (Getreide zboże); 2) wykonać; einen Auftrag — wykonać zlecenie; eine Arbeit, ein Bild — wykonać pracę, obraz; eine sorgfältig ausgeführte Arbeit starannie wykończona praca; einen Vorsatz — wykonać, urzeczywistnić zamiar; 3) wywodzić, rozwijać, wykładać; eine Idee genauer — dokładniej rozwijać pomysł; seine Angelegenheit in einem Briefe genau — sprawę swoją w liście dokładnie przedstawić.

Au'ßfuhrhandel, *sm.* =s, handel *m.* wywozowy (eksportowy).

Au'ßführlich, *adi.* obszerny, dokładny; einen =en Bericht erstatten przedłożyć obszerne, dokładne sprawozdanie; *adv.* obszernie, dokładnie.

Au'ßführlichkeit, *sf.* obszerność *f.*, dokładność *f.*

Au'ßführung, *sf. pl.* =en, = ausführen.

Au'ßfuhrzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *n.* wywozowe.

Au'ß-füllen, *va.* (haben) 1) wypełnić, napełnić, zapełnić (einen Graben mit Erde rów ziemią); (przenośnie) seine Zeit — zapełnić swój czas; eine Quittung — wypełnić kwit; seine Stellung würdig — godnie wypełniać obowiązki swego stanowiska; 2) Wein aus dem Fasse — przelać wino z beczki.

Au'ß-futtern (ausfüttern), *va.* (haben) 1) napaść, wypaść, wyhodować (die Ochsen woły); einen Sack Hafer — wypotrzebować worek owsa; 2) podszyć, dać podszewkę.

Au'ßgabe, *sf. pl.* =n, 1) wydawanie *n.* (der Briefe, der Fahrkarten listów, biletów jazdy); 2) wydatek *m.*; seine =n einschränken ograniczyć się w wydatkach; keine =n scheuen nie wzdrygać się przed wydatkami; ich kann meine =n mit den Einnahmen nicht in Einklang bringen nie schodzą mi się końce; 3) wydanie *n.*, nakład *m.*; eine neue — veranstalten wydać nowe wydanie.

Au'ß-gähren, *vn.* (haben) 1) przestać kisnąć (fermentować); 2) wykisnąć, wyrobić (wyfermentować).

Au'ßgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, 1) wyjście *n.*; der erste — nach der Krankheit pierwsze wyjście po chorobie; die Waren werden beim — verzollt cło od towarów opłaca się przy wyjściu (przy wywozie); 2) miejsce, przez które się wychodzi, wyjście *n.*, wychód *m.*; das Haus hat bloß einen — dom ma tylko jedno wyjście; am =e der Straße u wylotu ulicy; 3) koniec *m.*, zakończenie *n.*; die Angelegenheit hat einen traurigen — genommen zakończenie (koniec) sprawy było (był) smutne (-y); am =e des Lebens pod koniec życia; der — des Dramas hat das Publicum nicht befriedigt rozwiązanie (zakończenie) dramatu nie zadowoliło publiczności; 4) wynik *m.*, rezultat *m.*

Au'ßgangspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* wyjścia.

Au'ßgangszoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *n.* wywozowe.

Au'ß-gäten (także ausjäten), *va.* (haben) wyplenić (das Unkraut chwasty).

Au'ß-geben, I. *va.* gibst, gibt, gab aus, habe ausgegeben, 1) (zamiast zu Ende geben) das Stück konnte nicht ausgegeben werden nie można było doprowadzić sztuki do końca; 2) wydawać; das Geld mit vollen Händen — wydawać pieniądze pełnemi garściami; seine Kraft vorzeitig — marnować przedwcześnie siły; 3) wydawać, puszczać w obieg, (emitować) Actien — wydawać akcye; eine Anleihe — emitować pożyczkę; falsches Geld — puszczać w obieg fałszywe pieniądze; 4) wydawać, rozdzielać (Briefe, Almosen listy, jałmużny); die Karten — dzielić karty; Befehle — wydawać rozkazy; 5) także *vn.* (haben) das Korn gibt in diesem Jahre schlecht aus żyto źle w tym roku wydaje; 6) (także *vr.*) sich für etw. — wydawać (podawać) się za co; er gibt sich für einen Gelehrten aus podaje się za uczonego; eine Nachricht für wahr — wiadomość za prawdziwą podawać; II. *vn.* (haben) 1) = I. 5; 2) der Hund gibt aus pies gra (szczeka); das Horn gibt aus trąba głośno gra; III. *vr.* (haben) 1) = I. 6; 2) sich, wyszastać się, ogołocić się (z pieniędzy); (przenośnie) das ist ein Schriftsteller, der sich nicht so bald — wird to jest pisarz, który nie prędko się wyczerpie.

Au'sgeber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wydawca *m.* (wydawczyni *f.*); (w gospodarstwie) szafarz *m.* (szafarka *f.*).

Au'sgebot, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) wystawienie *n.* na sprzedaż; 2) podaż *f.* (Angebot).

Au'sgeburt, *sf.* płód *m.*, wytwór *m.*; — der Phantasie wytwór fantazyi; — der Hölle płód piekła.

Au'sgedinge, *sn.* =es, *pl.* =e, to, co sobie kto zastrzegł (np. sprzedając wieś lub dom); im — sitzen mieszkać w zastrzeżonem sobie mieszkaniu.

Au's=gehen, I. *vn.* gieng aus, bin ausgegangen, 1) wyjść, wychodzić (z domu); ich gehe wenig aus mało wychodzę (z domu); sie gieng Fleisch holen aus wyszła po mięso; nicht — nie opuszczać mieszkania, nie wychodzić z domu; aus und ein= bei jmndm być u kogo częstym gościem; 2) (w znaczeniu wydostać się z czego) jmndn frei — lassen dać komu spokój, przebaczyć komu; ohne Strafe — wyjść bez kary; 3) wyjść, zabraknąć; der Athem geht mir aus tchu mi brak; die Flecken gehen aus plamy ustępują; die Geduld geht mir aus urywa mi się cierpliwość; das Geld ist mir ausgegangen zabrakło mi pieniędzy, wyszły mi pieniądze; die Haare gehen mir aus włosy mi wypadają; der Kaffee ist mir ausgegangen kawa wyszła mi, zabrakło mi kawy; die Seele geht ihm aus dusza z niego ulatuje; 4) skończyć się; das geht schief aus to się źle skończy, to zły weźmie obrót; das kann dir unmöglich gut — to nie może ci wyjść na dobre (na korzyść); 5) die Idee geht von mir aus to mój pomysł, (albo) ten pomysł pochodzi ode mnie; ein Verbot — lassen wydać zakaz; 6) — (z auf, aus, in, über, von) auf einen Vocal — kończyć się na samogłoskę; auf Abenteuer — szukać awantur, puszczać się na awantury; auf Betrug — zakroić na oszustwo, zamierzyć oszustwo; aus einer Schule — wyjść ze szkoły; in einen Metallbeschlag — mieć na końcu okucie metalowe; über etw. — rozszerzyć się na co; das wird über mich — to się na mnie skrupi; von dem Standpunkte aus=gehend wychodząc ze stanowiska; diese Dummheit ist von ihm ausgegangen to głupstwo wyszło od niego; 7) schodzić, dać się zdjąć; der Stiefel geht nicht aus but nie schodzi (z nogi); II. *va.* (haben) 1) die Schuhe — rozchodzić buty; 2) chodząc wyszukać (einen Weg drogę); das Wild — wytropić zwierzynę; III. *vr.* sich recht — do syta się nachodzić.

Au'sgelassen, I. *part.* we wszystkich znaczeniach, *inf.* = auslassen; II. *adi.* 1) nadmiernie wesoły; er war gestern ganz — (lustig) był wczoraj nadmiernie wesoły; =e Kinder rozpustne, swawolne dzieci; 2) rozwiązły, rozpustny; ein =es Leben führen wieść rozwiązłe życie.

Au'sgemacht, I. *part.* = ausmachen; II. *adi.* pewny, niezawodny, niewątpliwy; das ist eine =e Sache to sprawa załatwiona, ukartowana; to rzecz pewna, pewnik; er ist ein =er Dummkopf jest skończonym durniem; *adv.* pewnie, niezawodnie, niewątpliwie.

Au'sgenommen, I. *part.* = ausnehmen; II. *praep.* i *adv.*; alle, keiner —, sind verpflichtet wszyscy, nikogo nie wyjmując, zobowiązani są; er sagte es keinem, — mir nie powiedział nikomu, oprócz mnie; III. *coni.* — dass wyjąwszy że.

Au's=gerben, *va.* (haben) wygarbować; jmndm das Fell — wygarbować komu skórę.

Au's=gestalten, *va.* (haben) ukształtować; wydoskonalić.

Au'sgesucht, I. *part.* = aussuchen; II. *adi.* wykwintny, wyszukany; eine =e Strafe kara nadzwyczaj ostra, wyrafinowana; ein =er Stil styl nienaturalny.

Au'sgezeichnet, I. *part.* = auszeichnen; II. *adi.* znakomity, wyborny, celujący; *adv.* znakomicie, wybornie, celująco.

Au'sgiebig, *adi.* (ergiebig) wydatny; obfity.

Au's=gießen, *va.* goss aus, habe ausgegossen, 1) także *vr.* rozlać, wylać (się); (przenośnie) rozszerzyć się; das Kind mit dem Bade — (tyle co) za daleko się posunąć, (dosłownie: razem z kąpielą wylać i dziecko); gießen Sie diesen Wein aus wylej pan to wino; die Schale seines Zorns über jmndn — wylać na kogo złość swoją; Blässe goss sich über sein Gesicht aus bladość pokryła twarz jego, pokrył się bladością; 2) wypełnić nalewając, nalać; etwas mit Blei — nalać co ołowiem; 3) odlać; eine Figur in Erz — odlać figurę w bronzie; 4) zalać (das Feuer ogień).

Au's=glätten, *va.* (haben) wygładzić.

Au'sgleich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ugoda *f.*, kompromis *m.*; der österreichisch=ungarische — ugoda austryacko-węgierska.

Au's=gleichen, *va.* i *vr.* glich aus, habe ausgeglichen, 1) wyrównać, wygładzić, zniwelować; einen Streit — zażegnać, załagodzić spór; eine Schwierigkeit — usunąć trudność; die Gesellschaft — zniwelować społeczeństwo; sich — ugodzić się; eine Rechnung — wyrównać rachunek; 2) wyrównać się, znosić się; das gleicht sich aus to się znosi; der Gewinn gleicht den Verlust aus zysk wyrównywa, pokrywa stratę.

Au's=gleiten, *vn.* glitt aus, bin ausgeglitten, pośliznąć się; die Leiter glitt unter seinen Füßen aus drabina wysunęła mu się z pod nóg.

Au's=glimmen, *vn.* glomm aus, bin ausgeglommen, wytlić się.

Au's=glitschen, *vn.* (sein) = ausgleiten.

Au's=glühen, I. *vn.* (sein) 1) przestać się żarzyć; (prze-

nośnie) stać się wytrawniejszym, stracić zapał; 2) wypalić, wyżarzyć się; II. *va.* (haben) wypalić, wyżarzyć co.

Au's=graben, *va.* gräbst, gräbt, grub aus, habe ausgegraben, 1) wykopać, wygrzebać, odgrzebać, wydobyć; eine Leiche — odgrzebać trupa, einen Schatz — wydobyć, wykopać skarb; eine alte Geschichte — odgrzebać starą historyę; 2) (przez kopanie pogłębić) einen Brunnen — wykopać studnię; eine Figur in Gold — wyryć w złocie figurę.

Au's=grasen, *va.* (haben) ein Feld, skosić pole.

Au's=gräten, *va.* (haben) einen Fisch, ości z ryby powyjmować.

Au's=greifen, I. *vn.* griff aus, habe ausgegriffen, daleko sięgać, daleko rozciągnąć, szeroko stąpać; weit ausgreifende Ideen daleko sięgające pomysły; das Pferd greift weit aus koń szeroko stąpa, posuwiście idzie; II. *va.* (haben) wybrać (chwytając) (herausgreifen).

Au's=griebsen (=gröbsen) *va.* (haben) eine Birne, einen Apfel, wyciąć z gruszki lub jabłka skorupę, w której się pestki mieszczą.

Au's=grübeln, *va.* (haben) wyszperać; wydumać, wymyśleć.

Au's=gucken, I. *vn.* (haben) patrzeć przez okno; II. *va.* sich die Augen — wypatrzyć sobie oczy.

Au's=gurgeln, *va.* (haben) den Hals, wypłukać gardło.

Au'sguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, 1) wylanie *n.*; 2) (miejsce, którędy się wylewa), wylew *m.*

Au's=haaren, *va.* (haben) oczyścić z włosów.

Au's=haben, hast, hat, hatte aus, habe ausgehabt, zamiast haben w połączeniu z czasownikami: ausleeren, austrinken, auslesen, ausziehen itd. np. ich habe das Buch schon aus (gelesen) już przeczytałem książkę; ich habe den Stiefel schon aus (gezogen) już zdjąłem but; ich habe das Glas schon aus (getrunken, geleert) już wypiłem (wypróżniłem) szklankę.

Au's=hacken, (haben) 1) *va.* wydzióbać, wydłubać, wydrapać; die Augen — oczy wydrapać, wydzióbać, keine Krähe hackt der anderen die Augen aus kruk krukowi oka nie wydzióbie; 2) wykopać, wydostać (za pomocą rydla, motyki itd. np. Kartoffeln kartofle); 3) = auszacken; 4) (w bednarstwie) die Faßdauben — klepki wyciosać; (w rzeźnictwie) das Fleisch — mięso na sprzedaż rąbać; 5) *vn.* skończyć rąbanie, siekanie.

Au's=hageln, *vn.* (haben) es hat ausgehagelt, grad przestał padać.

Au's=häkeln, *va.* (haben) wyhaczkować, szydełkową robotą wyrobić.

Au's=hallen, *vn.* (haben) przebrzmieć; przestać dźwięczyć.

Au's=halten, hältst, hält, hielt aus, habe ausgehalten, I. *va.* 1) wytrzymać; einen Ton, e. Note — przedłużyć, wytrzymać ton, nutę; 2) wytrzymać (do końca), wytrwać; die Rolle jahrelang — utrzymać się w roli przez długie lata; 3) znieść, wytrzymać; einen Schmerz, die Tortur — znieść (wytrzymać) ból, torturę; das ist nicht =zu= to nie do wytrzymania; ich kann es vor Hunger nicht mehr — nie mogę już wytrzymać z głodu; vor Müdigkeit nicht — können upadać ze znużenia; 4) jmndn — utrzymywać kogo (także erhalten); 5) (rzadko używane) jmndn — przetrzymać kogo, wystawić czyją cierpliwość na próbę; 6) (rzadko używane) sich etw. — zarezerwować, wymówić sobie co (raczej vorbehalten); II. *vn.* (haben) wytrzymać, trwać; der Rock muß noch über den Winter — surdut wytrzymać jeszcze musi przez zimę; bei jmndm — wytrwać przy kim, wytrzymać u kogo; bei seiner Meinung — wytrwać przy swojem mniemaniu; einen Monat an einem Orte — przez miesiąc wytrzymać na miejscu.

Au's=hämmern, *va.* (haben) wyklepać, młotem wykuć.

Au's=händigen, *va.* (haben) jmndm etw., wręczyć komu co.

Au's=hangen (aushängen), I. *vn.* hängst, hängt, hieng aus, habe, bin ausgehangen, być wywieszonym na zewnątrz, być wystawionym; das Haus wo das Schild aushängt dom z wywieszonym szyldem; II. aushängen, hängte (hieng) aus, habe ausgehängt (ausgehangen); *va.* wywiesić; eine Thür — wyjąć drzwi (z zawiasów); wystawić, wywiesić.

Au's=harken, *va.* (haben) wygrabić.

Au's=harren, *vn.* (haben) wytrwać.

Au's=härten, *va.* wyhartować.

Au's=haspen, *va.* (haben) eine Thür, wyjąć drzwi z zawiasów.

Au'shau, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wycięcie *n.* drzewa; 2) wyrąb *m.* tj. wyrębane drzewo i miejsce, gdzie drzewo wyrębano (zrąb *m.*).

Au'shauch, *sm.* =es, 1) wyziewanie *n.*; 2) to co się wyziewa, wyziew *m.*

Au's=hauchen, *va.* (haben) wyziewać, wyzionąć; die Seele — oddać duszę, umrzeć.

Au's=hauen, *va.* (haben) 1) wyciosać; einen Trog — wyciosać koryto; 2) wyrąbać; den Wald — wyrąbać las; 3) eine Figur in Marmor — figurę wyciosać w marmurze; 4) (w górnictwie) wyczerpać; 5) (w rzeźnictwie) einen Ochsen — wyrębać wołu na sprzedaż; 6) jmndn — obić kogo, wytrzepać komu skórę.

Au's=häuten, *va.* i *vr.* (sich) ściągnąć skórę; sich — zrzucić z siebie skórę.

Au's=heben, I. *va.* hob aus, habe ausgehoben, 1) wyjąć, wydobyć; Bäume — wydobywać drzewa (z ziemi); eine

Thür — wyjąć drzwi (z zawiasów); Bier, Wein — ściągać (lewarem) piwo, wino; Eier — wyjmować jaja (z gniazda); das ganze Nest wurde ausgehoben aresztowano, schwytano wszystkich; 2) Erde — wykopać ziemię (np. przy budowie); 3) Soldaten — zaciągać żołnierzy, brać rekruta; II. *vn.* (haben) die Uhr hebt aus zegar wnet uderzy (francuskie: *va.* sonner); III. *vr.* sich — (auszeichnen) odszczególniać się.

Au'shebung, *sf. pl.* -en, = ausheben I. i II.

Au's-hecheln, *va.* (haben) wyczesać (len, konopie); (przenośnie) drwić z kogo, brać na fundusz.

Au's-hecken, I. *vn.* (haben) die Vögel haben ausgeheckt ptaki przestały wylęgać pisklęta; II. *va.* wylęgać (ausbrüten); das hat er sich ausgeheckt wyssał to sobie z palca; Ränke — knuć intrygi.

Au's heilen, *va.* i *vn.* (haben) wyleczyć, wygoić.

Au's heitern, *va.* i *vr.* (haben) wypogodzić; sich — wypogodzić się.

Au's heizen, *va.* (haben) (eine Stube pokój) wygrzać.

Au's helfen, I. *vn.* (haben) hilfst, hilft, half, habe ausgeholfen, jmndm dopomódz komu; jmndm mit 100 Rubel — dopomódz komu 100 rublami; II. *va.* jmndm den Rock — dopomódz komu zdjąć surdut.

Au's hemmern, *va.* (haben) den Wagen zdjąć hamulec z woza.

Au'shilfe, *sf.*, *pl.* -n, pomoc *f.*, wsparcie *n.*

Au's höhlen, *va.* (haben) wydrążyć.

Au's höhnen, *va.* (haben) jmndn wyszydzić kogo.

Au's-höke(r)n, *va.* (haben) rozsprzedać w drobnej sprzedaży.

Au's-holen, I. *vn.* (haben) zamierzyć się; mit der Hand, mit der Axt — zamierzyć się ręką, toporem; zum Sprunge — zasadzić się do skoku; (przenośnie) weit — z daleka rzecz prowadzić, za daleko się zapuszczać; II. *va.* jmndn — badać kogo.

Au's holzen, *va.* (haben) 1) = abholzen; 2) jmndn obić kogo.

Au's-hölzen, *va.* (haben) (w szewstwie) die Absätze, wystrugać obcasy.

Au's-horchen, *va.* (haben) podsłuchać, podsłuchując wybadać.

Au's-hören, 1) *va.* (haben) wysłuchać do końca; 2) *vn.* (haben) przestać słuchać.

Au'shub, *sm.* -(e)s, *pl.* -hübe, wybór *m.*, pobór *m.*; ein neuer — der Recruten nowy pobór rekrutów.

Au's-hudeln, *va.* (haben) nabrać, zbesztać kogo.

Au's-hülsen, *va.* (haben) wyłuskać; — Erbsen wyłuskać groch.

Au's-hungern, *va.* (haben) wygłodzić, wymorzyć głodem; eine Festung — głodem zmusić twierdzę do poddania się.

Au's-huschen, *vn.* (sein) uciec niespostrzeżenie, wymknąć się.

Au's husten, (haben) I. *va.* wykaszlać co; II. *vn.* przestać kaszlać.

Au's jagen, I. *va.* (haben) wygnać kogo (skąd); jmndm den Angstschweiß — wielkiego strachu kogo nabawić; den ganzen Wald — wytępić zwierzynę w lesie; II. *vn.* (haben) przestać polować, skończyć polowanie.

Au's jammern, I. *vn.* (haben) przestać lamentować; II. *vr.* (haben) ulżyć sobie płaczem, lamentacyą.

Au's jäten, *vn.* (haben) wyplenić.

Au's jauchzen, I. *vn.* (haben) przestać krzyczeć z radości; II. *vr.* wykrzyczeć się zupełnie z radości.

Au's jochen, *va.* (haben) wyprządz z jarzma.

Au's kacken, I. *vn.* i *vr.* (haben) skończyć kakać; II. *va.* (haben) wyrzucić coś przez stolec.

Au's-kalben, *vn.* (haben) przestać cielić się.

Au's-kälten, *va.* (haben) oziębić, wychłodzić.

Au'skämmekamm, *sm.*, -(e)s, *pl.* -kämme, grzebień do czesania grubych futer.

Au's-kämmen, *va.* (haben) wyczesać; den Schmutz aus den Haaren — wyczesać brud z włosów.

Au's-kämpfen, I. *vn.* (haben) przestać walczyć; (przenośnie) er hat ausgekämpft umarł; II. *va.* (haben) skończyć walkę.

Au's-karren, *va.* (haben) wywieźć na taczkach.

Au's kasteien, *vr.* (haben) wycieńczyć się przez dręczenie się; *va.* (haben) wyżuć co; eine Frucht — wyżuć owoc.

Au'skauf, *sm.*, -es, *pl.* -käufe, 1) zakupienie *n.* całości; 2) wykupno *n.*; — aus der Gefangenschaft wykupno z niewoli.

Au's-kaufen, I. *va.* (haben) wykupić, zakupić; einen Laden — zakupić cały towar z sklepu; jmndn — uprzedzić kogo w kupnie; II. *vr.* (haben) sich, wykupić się.

Au's-kegeln, I. *va.* (haben) 1) wygrać co w grze w kręgle; 2) wykręcić, wywichnąć n. p. den Arm, den Fuß sich —; II. *vn.* (haben) przestać grać w kręgle.

Au's-kehlen, *va.* (haben) wyżłobić, eine Säule — słup wyżłobkować.

Au's kehren, *va.* (haben) wymieść, zamieść; das Zimmer — zamieść izbę.

Au'skehricht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, śmiecie *n.*, wymieciny *f. pl.*

Au's-keifen, *va.* (haben) wyłajać (kogo).

Au's-keilen, *va.* (haben) 1) opatrzyć klinami, przybijać kliny; 2) jmndn — obić, wywalić (kogo).

Au's-keimen, *vn.* (haben) wypuścić kieł, wykiełkować.

Au's-kellen, *va.* (haben) wypróżnić łyżką.

Au's keltern, I. *va.* (haben) wycisnąć; die Trauben — wytłoczyć sok z winogron; II.

vn. (haben) skończyć wyciskać, wytłaczać.

Au's=kennen, I. *va.* kannte aus, habe =gekannt, rozpoznać; II. *vr.* sich — znać się na czem, być obeznanym z czem; sich in der Literatur — być obeznanym z literaturą; sich vor Freude nicht mehr — nie posiadać się z radości.

Au's=kerben, *va.* (haben) opatrzyć karbami, wykarbować.

Au's=kernen, *va.* (haben) wyjąć jądro z czego; einen Apfel — wyjąć pestki z jabłka.

Au's=keuchen, *va.* (haben) wysapać, wydyszeć; seine Seele — oddać ducha.

Au's=kiesen, *va.* (haben) wybrać, wyszukać.

Au's=kindbetten, *vn.* (haben) skończyć połóg.

Au's=kippen, *va.* (haben) 1) wybrać podług wagi; 2) wylać, wysypać.

Au's=kitten, *va.* (haben) wykitować, opatrzyć kitem.

Au's=klaftern, *va.* (haben) wymierzyć na sążnie.

Au'sklagbar, *adi.* zaskarżalny (w drodze prawa).

Au's=klagen, I. *va.* (haben) pozwać przed sąd, dochodzić czego w drodze skargi; eine Schuld — pozwać o zapłacenie długu; II. *vn.* (haben) 1) przestać dochodzić; 2) przestać żalić się; III. *vr.* (haben) sich, ulżyć sobie żaleniem się.

Au'sklang, *sm.*, =es, *pl.* =klänge, koniec głosu; (przenośnie) koniec *m.*, epilog *m.*

Au's=klären, *va.* (haben) wyklarować; die Flüssigkeit — wyklarować, ocedzić płyn; den Weizen — przeczyścić pszenicę.

Au's=klatschen, I. *va.* (haben) 1) wyklaskać kogo, klaskaniem w ręce wyszydzić; 2) wygadać, wypaplać, zrobić plotkę; 3) wychlastać, wybić; II. *vn.* (haben) przestać klaskać.

Au's=klatscher, *sm.* =s, *pl.* —, plotkarz *m.*, gaduła *m.*

Au's=klauben, *va.* (haben) 1) wydłubać (orzech); 2) wynaleźć przez skrzętne poszukiwanie.

Au's=kleben, *va.* (haben) wykleić, wylepić; einen Kasten mit Papier — wykleić skrzynię wewnątrz papierem; eine Wand — oblepić ścianę papierem.

Au's=kleiden, I. *va.* (haben) 1) rozebrać, zwlec szaty; 2) ozdobić, upiększyć, ein Zimmer mit Täfelwerk ozdobić pokój ornamentyką; II. *vr.* sich — (haben) rozebrać się, zdjąć suknie z siebie.

Au'skleidezimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* do rozbierania się, szatnia.

Au's=kleistern, *va.* (haben) wyklajstrować, wylepić.

Au's=klingeln, I. *va.* (haben) wydzwonić, ogłosić (kogo co) przez dzwonek; II. *vn.* (haben) przestać dzwonić.

Au's=klingen, *vn.* klang aus, habe ausgeklungen, przestać wydawać dźwięk; der Ton klingt aus dźwięk gubi, zatraca się; das Gedicht klingt aus poemat kończy się.

Au's=klopfen, *va.* (haben) wytrzepać, wytrząść; den Staub aus den Kleidern — wytrzepać kurz z odzienia; die Pfeife — wytrząść fajkę; das Blech — wyprostować blachę (za pomocą młotka).

Au's=klügeln, *va.* (haben) wykoncypować, subtelnie wymyślić; er hat ein System ausgeklügelt sztucznie (misternie) ułożył system.

Au's=knebeln, *va.* (haben) uwolnić z więzów; einen Hund von der Kette — spuścić psa z łańcucha.

Au's=kneifen, I. *va.* kniff aus, habe ausgekniffen, szczypiąc wyrwać co; II. *vn.* (sein) uciec, uchylić się od czego.

Au's=kneten, I. *va.* (haben) wygnieść, wymiesić; den Teig — wymiesić ciasto; II. *vn.* (haben) skończyć wygniatanie.

Au's=knieen, I. *va.* (haben) klęcząc wydrążyć (wygnieść); II. *vn.* (haben) przestać klęczeć, odklęczeć swoje.

Au's=knistern, *vn.* (haben) przestać trzeszczeć.

Au's=knurren, I. *va.* (haben) powiedzieć co mrucząc (zgryźliwie); II. *vn.* (haben) przestać mruczeć.

Au's=kochen, I. *vn.* (haben) 1) przestać gotować (warzyć); er hat ausgekocht przestał zajmować się kuchnią, porzucił kucharstwo; 2) wygotować, wywarzyć się dostatecznie; die Suppe hat ausgekocht rosół jest dostatecznie wywarzony; II. *va.* (haben) 1) wygotować co z czego; er hat den Saft aus den Früchten ausgekocht wygotował sok z owoców; 2) er hat den Topf ausgekocht oczyścił garnek wrzącą wodą.

Au's=kommen, *vn.* kam aus, bin ausgekommen, 1) wyjść, wychodzić (z jakiego miejsca); ich bin heute noch nicht ausgekommen nie wyszedłem jeszcze dzisiaj z domu; er kommt das ganze Jahr nicht aus nie rusza się z domu jak rok długi; wie willst du da — ? jak wybrniesz z tej sprawy? 2) wyłazić, wylądz się; die Küchlein sind ausgekommen pisklęta wylęgły się; 3) powstać, wszcząć się; das Feuer ist im Hause ausgekommen ogień powstał w domu (pożar wybuchnął); 4) donieść się, roznieść się, rozgłosić się; die Nachricht ist ausgekommen rozeszła się wiadomość; durch mich soll es nicht — ja tego nie rozniosę, nikomu tego nie powiem; 5) wypróżnić się, skończyć się; das Faß wird heute noch — beczka jeszcze dziś się wypróżni; 6) wystarczyć; der Schneider wird mit dem Zeuge nicht — nie starczy sukna krawcowi; ich kann mit so wenig Geld nicht — nie mogę wyżyć tą odrobiną pieniędzy; mit vielem hält man haus, mit wenigem kommt man aus kto wiele ma, wiele wydaje, kto mało ma, i tem się obejdzie, (lub tyle co) według stawu grobla; 7) mit jmndm dojść z kim do ładu, wytrzymać z kim; man kann mit ihm nicht — nie do wytrzymania z nim (to człowiek nieznośny).

Au'skommen, *sn.* =s, dochód *m.*, wyżywienie *n.*; er hat sein — ma z czego żyć; er hat ein knappes — ledwie starczy mu na życie; er hat ein reichliches — ma spore dochody; es ist kein — mit ihm nie masz z nim ładu.

Au'skömmlich, *adj.* starczący na utrzymanie; mein Einkommen ist — dochody mi wystarczają.

Au's=können, *vn.* kannst, kann, konnte aus, habe ausgekonnt, módz wyjść; nicht aus und nicht ein können nie wiedzieć co począć.

Au's=koppeln, *va.* (haben) wyprządz, wysforować, ze smyczy puścić.

Au's=körnen, *va.* (haben) wyjąć jądra, ziarna.

Au's=kosten, *va.* (haben) 1) wykosztować, kosztując wypróbować (wino), kosztując wybrać; 2) ich habe dieses Vergnügen ausgekostet wykosztowałem tę przyjemność do syta (do ostatka).

Au's=kotzen, *va.* i *vr.* (haben) wyżygać, wywymiotować.

Au's=kragen, *va.* (haben) dać gzyms (w budownictwie).

Au's=krähen, I. *va.* (haben) wypiać, pianiem ogłosić; der Hahn kräht den Tagesanbruch aus kur pieje z brzaskiem dnia; II. *vn.* (haben) przestać piać, krzyczeć; III. *vr.* (haben) sich, wypiać, wykrzyczeć się do syta.

Au's=kramen, *va.* (haben) 1) rozkładać, wystawiać na widok (towary); 2) popisywać się czem, chlubić się; sein Wissen — popisywać się erudycyą; Putz — stroić się.

Au's=kränkeln, *vn.* (haben) przestać chorować.

Au's=kränken, *va.* (haben) wymartwić (kogo); jmndm die Seele — srodze kogo zmartwić.

Au's=kratzen, I. *va.* (haben) wyskrobać, wydrapać; jmndm die Augen — wydrapać komu oczy; die Schüssel — zdrapać brud z misy (oczyścić misę); die Schrift — wyskrobać (nożem) pismo; II. *vn.* (sein) uciec, dać drapaka.

Au's=krebsen, *va.* (haben) den Bach wybrać, wyłowić raki ze strumienia.

Au's=kreischen, I. *va.* wypiszczeć, wyskrzeczeć; II. *vn.* (haben) przestać piszczeć, skrzeczeć; III. *vr.* (haben) sich, napiszczeć, naskrzeczeć się do syta.

Au's=kreisen, *vn.* (sein) rozszerzyć się, rozprzestrzenić się.

Au's=kriechen, I. *vn.* kroch aus, bin ausgekrochen, wyleźć, wykłuć się, wyládz się; II. *va.* (haben) alle Winkel — przetrząść (przeszukać) wszystkie kąty.

Au's=kriegen, I. *vn.* (haben) przestać wojować, skończyć wojnę; II. *va.* (haben) wyjąć, wydobyć, zdjąć; ich kann den Handschuh nicht — nie mogę zdjąć rękawiczki; ich kriege dies Geheimnis, dies Räthsel doch aus przecie dojdę tej tajemnicy, zgadnę tę zagadkę; er hat den Wein mit Mühe ausgekriegt z przymusem wypił wino.

Au's=krümeln, *va.* (haben) pokruszyć, rozdrobić w okruchy; den Hühnern Brot — posypać kurom okruchy chleba.

Au's=kugeln, *va.* (haben) rozstrzygnąć przez balotowanie.

Au's=kühlen, I. *va.* (haben) wystudzić, wychłodzić, oziębić; II. *vr.* (haben) sich, orzeźwić się ochłodzeniem.

Au's=kunden, *va.* (haben) wywiedzieć się, wybadać, wyśledzić.

Au's=künden, *va.* (haben) ogłosić, rozgłosić.

Au's=kundschaften, *va.* (haben) wyszpiegować, wybadać, wyśledzić, wytropić, zasięgnąć języka; dowiedzieć się przez skrzętne badanie.

Au'skundschafter, *sm.*, =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) szpieg wysłany na zwiady (osoba wysłana na zwiady).

Au'skunft, *sf. pl.* =künfte, wiadomość *f.*, objaśnienie *n.*, wyjaśnienie *n.*; von jmndm — verlangen żądać od kogo objaśnienia; ich kann darüber keine — geben nie mogę dać w tej sprawie wyjaśnienia (informacyi); über jmndn — verlangen żądać wiadomości (informacyi) o czyich stosunkach; ich habe über diese Firma eine günstige — erhalten otrzymałem o tej firmie korzystną informacyę.

Au'skunftsbureau, *sn.* =s, *pl.* =s (Auskünfte!) biuro *n.* wywiadowcze, biuro informacyjne.

Au'skunft(s)ertheilung, *sf. pl.* =en, udzielenie *n.* wyjaśnienia (informacyi).

Au'skunft(s)mittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.*, sposób *m.* wyjścia; zu verzweifelten =n seine Zuflucht nehmen chwycić się ostatecznych środków ratunku.

Au's=künsteln, *va.* (haben) sztucznie wykombinować, sztucznie utworzyć.

Au's=küren, *va.* (haben) wybrać, wyszukać, obrać.

Au's=küssen, I. *vn.* (haben) przestać całować; II. *vr.* (haben) sich, wycałować się do syta.

Au's=lachen, I. *vn.* (haben) przestać się śmiać; II. *va.* (haben) jmndn — wyśmiewać, wyśmiać kogo, drwić z kogo; sich — lassen na pośmiewisko się wystawić, śmiech z siebie zrobić; lassen Sie sich nicht — nie mów pan głupstw, nie wystawiaj się pan na śmiech; III. *vr.* (haben) sich, naśmiać się do syta.

Au's=laden, ladest (lädst), ladet (lädt), lud aus, habe ausgeladen, I. *va.* wyładować, wypakować; die Waren aus dem Schiffe — wyładować towary z okrętu; eine Schusswaffe, einen Schuss — wyjąć nabój z broni palnej; eine elektrische Batterie — wyładować baterye elektryczną; II. *vr.* sich, pozbyć się ciężaru, ulżyć sobie.

Au'sladung, *sf. pl.* =en, opróżnienie *n.* (okrętu, wagonu itd.); wyjęcie *n.* (ciężaru, naboju).

Au'slader, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co się trudni wyładowywaniem, wypakowaniem towarów; (w fizyce) rozbrajacz *m.*

Au'slage, *sf. pl.* =n, 1) wydatek *m.*; ich habe für dich eine — gemacht zrobiłem za ciebie wydatek; ich werde dir die — zurückerstatten zwrócę ci wydatek; 2) towary wystawione na okaz, wystawa *f.*, 3) — des Hemdes przód koszuli; 4) (w gimnastyce) — des Stabes postawa do skoku o tyczce.

Au's=lagern, 1) *va.* wyładować; 2) *vn.* (sein) wyleżeć się, wystać się (o winie).

Au'sland, *sn.* =es, zagranica *f.*, kraj *m.* zagraniczny, cudzy, obcy; ins — reisen jechać za granicę; aus dem — zurückkehren wrócić z zagranicy.

Au'sländer, *sm.* =s, *pl.* —, cudzoziemiec *m.*; (=in *sf.*, *pl.* =innen cudzoziemka *f.*).

Au'sländisch, *adi.* cudzoziemski, obcy, zagraniczny (towar, mowa, wino).

Au's=langen, *vn.* (haben) 1) starczyć, wystarczyć; das Geld wird nicht — nie starczy pieniędzy; mit wenigem — nie wiele potrzebować; 2) die Hand zum Streiche — podnieść rękę do uderzenia.

Au's=längen, *va.* (haben) przedłużyć.

Au's=läppern, *va.* (haben) wychłeptać (napój).

Au's=lärmen, I. *vn.* (haben) przestać hałasować; II. *vr.* (haben) sich, wyhałasować się do syta.

Au's=lassen, I. *va.* ließ aus, habe ausgelassen, 1) opuścić, wypuścić, przeoczyć, opuścić przez zapomnienie, z umysłu; ein Wort im Brief — opuścić wyraz w liście; 2) pozwolić wyjść, puścić, dać uciec komu; lassen Sie mich aus zostaw mnie pan w spokoju; er wollte mich nicht — nie chciał mnie puścić; das Vieh aus dem Stall — wypuścić (wygnać) bydło ze stajni; 3) objawić, wynurzyć; seinen Zorn gegen jmndn — wywrzeć swój gniew na kim; seine Grausamkeit an jmndm — pastwić się nad kim; einen Schrei, einen Seufzer — krzyknąć, westchnąć; 4) (w kucharstwie) rozpuścić, roztopić (masło, wosk); 5) (w krawiectwie) napuścić, rozszerzyć (suknię przez rozprucie szwu); II. *vr.* (haben) sich, wynurzyć się, objawić myśli; sich gegen jmndn in harten Worten — ostro powstać na kogo; sich über etw. umständlich — rozwodzić się obszernie nad czem; wir wollen uns darüber nicht weiter — nie wdamy się w szczegóły tej sprawy.

Au'slassungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.*, że coś opuszczono, apostrof *m.*

Au'slauf, *sm.* =es, *pl.* =läufe, wybiegnięcie, szybkie wyjście; der — des Wassers ujście *n.* wody; der — des Schiffes wypłynięcie *n.* okrętu (na morze), odbicie *n.* od lądu; (przenośnie) zakończenie *n.*, koniec *m.*; am =e des Lebens u schyłku życia.

Au's=laufen, I. *vn.* A. läufst, läuft, lief aus, habe ausgelaufen, przestać biegać; B. (sein) 1) rozpocząć bieg, puścić się biegiem, oddalać się biegiem od punktu wyjścia; das Schiff ist aus dem Hafen ausgelaufen okręt wypłynął z portu; ich sitze noch da, wo ich ausgelaufen bin jestem tam, gdzie byłem u samego początku, nie ruszyłem z miejsca; 2) wybiegać, wychodzić; er läuft alle Augenblicke auf die Straße aus wybiega co chwila na ulicę; 3) wyciekać, wybiegać; der Wein wird aus diesem Fasse — wino wycieknie z tej beczki; die Milch läuft aus mleko wybiegło; die Erbsen laufen aus groch wypada z łupin; die Sanduhr ist ausgelaufen w zegarze piasek się przesypał; 4) kończyć się czem, wbiegać, wybiegać; das Vorgebirge lauft ins Meer aus przylądek zapuszcza się w morze; die Gebirgskette läuft hügelig aus pasmo gór kończy się pagórkami; das Schwert läuft spitzig aus miecz kończy się szpiczasto; 5) rozbiegać się, rozpraszać się, rozciągać się; die Wurzeln dieses Baumes laufen weit aus drzewo to szeroko rozciąga (rozpuszcza) korzenie; die Strahlen laufen aus promienie rozpraszają się; II. *va.* (haben) 1) przebyć, odbyć biegiem (przestrzeń); er hat den Weg ausgelaufen pędem odbył drogę; 2) w biegu rozszerzyć; er hat die Schuhe ausgelaufen rozszerzył trzewiki (nosząc je); III. *vr.* sich, 1) nabiegać się do syta; 2) bieganiem siły wycieńczyć.

Au'släufer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) służący *m.* (służąca *f.*) do posyłki; 2) w (botanice) latorośl z korzenia wyrastająca; wypustka *f.*; 3) — der Gebirge pagórki i góry tworzące zakończenie znaczniejszego pasma gór.

Au's=laugen, *va.* (haben) wyługować, ługiem wywarzyć.

Au's=lausen, *va.* (haben) wszy wyszukać, wyiskać.

Au'slaut, *sm.* =es, *pl.* =e, końcówka *f.*, zakończenie *n.*; das Wort hat einen vocalischen — słowo kończy się samogłoską.

Au's=lauten, *vn.* (haben) kończyć się; consonantisch — kończyć się spółgłoską.

Au's=läuten, I. *vn.* (haben) przestać dzwonić; die Glocken haben ausgeläutet dzwony przestały dzwonić; einem Verstorbenen — dzwonić umarłemu, dzwonić na pogrzeb; II. *va.* (haben) dzwonieniem co oznajmić, ogłosić; die Messe — dzwonić na koniec mszy; (na giełdzie) jmndn — wydzwonić kogo (tj. ogłosić czyją niewypłacalność).

Au's=leben, I. *va.* (haben) przeżyć; seine Jugendjahre — przeżyć młode lata; er hat seine Zeit ausgelebt przeżył swoje lata; II. *vn.* (haben) przestać żyć, umrzeć; III. *vr.* (haben) sich, wyczerpać siły żywotne.

Au's=lecken, I. *vn.* (sein) wyciec (o płynie); es ist viel

Wein ausgeleckt wyciekło dużo wina; II. *va.* (haben) wylizać; oblizać; der Hund hat den Teller ausgeleckt pies oblizał talerz.

Au's=ledern, *va.* (haben) wylepić co (wewnątrz) skórą.

Au's=leeren, I. *va.* (haben) wypróżnić, opróżnić; den Kelch — wypić, wychylić kielich; den Briefkasten — wyjąć listy z skrzynki; die Schüssel — (jedząc) opróżnić misę; ein Zimmer — zabrać meble z pokoju; II. *vr.* (haben) sich, wypróżnić się, odbyć potrzebę naturalną, ulżyć sobie (przez jej odbycie); sich den Magen — wypróżnić sobie żołądek (za pomocą środków przeczyszczających).

Au's=leerung, *sf. pl.* =en, wypróżnienie *n.*; opróżnienie *n.*, ewakuacya *f.*

Au's=leerungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* przeczyszczający, środek rozwalniający.

Au's=legen, I. *va.* (haben) 1) wykładać, wyłożyć, wystawić; die Leinwand in der Sonne — bielić płótno na słońcu; die Waren — rozkładać towary; wie schön diese Waren ausgelegt sind co za piękna wystawa; etwas mit Elfenbein — wyłożyć co kością słoniową; 2) tłómaczyć, objaśniać, interpretować; Ciceros Rede — objaśniać (komentować) mowę Cycerona; Träume — tłumaczyć sny; jmndm etwas übel — wziąć komu co za złe; alles zum schlimmsten — tłómaczyć wszystko jak najgorzej; 3) wyłożyć, wydać; ich habe Geld für dich ausgelegt wydałem za ciebie pieniądze; Geld auf Zinsen — wypożyczyć pieniądze na procent; 4) (w żegludze) das Schiff — wyprowadzić okręt z portu; das Schiff legt aus okręt wypływa z portu; 5) (w armii) einen Soldaten — żołnierza wykwaterować; II. *vr.* (haben) sich, (w szermierce) składać się.

Au's=leger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wykładający, komentator *m.*, tłómaczący (wykładająca, komentatorka *f.*).

Au's=legung, *sf. pl.* =en, 1) wyłożenie *n.*; 2) wykład *m.*, objaśnienie *n.* (pism autora); eine falsche, gezwungene — fałszywa, naciągana (sztuczna) interpretacya.

Au's=legungskunst, *sf. pl.* =künste, sztuka *f.* interpretowania, hermeneutyka *f.*

Au's=lehnen, I. *va.* (haben) pożyczyć, wypożyczyć; II. *vr.* (haben) sich, wychylić się, nachylać się.

Au's=lehren, *va.* (haben) wyuczyć, nauczyć, skończyć z kim naukę; einen Lehrling ein Handwerk — wyuczyć chłopca rzemiosła.

Au's=leiden, I. *vn.* litt aus, habe ausgelitten, wycierpieć, skończyć cierpienia; er hat ausgelitten przestał cierpieć, umarł; II. *va.* (haben) przecierpieć do końca, znieść cierpienia do końca; er hat das Maß seiner Leiden ausgelitten odcierpiał swoje.

Au's=leihen, *va.* lieh aus, habe ausgeliehen, pożyczyć, wypożyczyć; Geld auf hohe Zinsen — pożyczać pieniądze na wysoki procent.

Au's=leiher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) osoba *f.* wypożyczająca.

Au's=leisten, I. *va.* (haben) opatrzyć listewką; II. *vn.* (haben) przestać tworzyć, przestać pracować: er hat ausgeleistet wyczerpał siły (pracą).

Au's=lenken, *va.* i *vn.* zboczyć (z drogi); er hat den Wagen aus dem Geleise ausgelenkt wykoleił wóz.

Au's=lernen, I. *vn.* wyuczyć się, skończyć naukę; man kann nie — człowiek się nigdy nadto nauczyć nie może; er hat sein Handwerk ausgelernt wyuczył się swego rzemiosła; ich habe das ganze Buch ausgelernt przestudyowałem całą książkę; II. **Au's=gelernt,** *part.* i *adi.* wyuczony, nauczony; ein ausgelernter Fuchs szczwany lis.

Au's=lese, *sf. pl.* =n, wybór *m.*; Tokajer — najprzedniejsze wino tokajskie (wino wyciśnięte z wybranych gron).

Au's=lesen, *va.* liest, las aus, habe ausgelesen, 1) wybrać, przebierać, odłączyć lepsze od gorszego (owoce, towary); 2) przeczytać do końca.

Au's=leuchten, I. *va.* (haben) poświecić komu wychodzącemu; (przenośnie) wyprosić, wyrzucić, wyświecić kogo; II. *vr.* (haben) sich, wyczerpać swe światło; die Sonne leuchtet sich nicht aus słońce nie przestaje świecić.

Au's=lichten, *va.* (haben) (w leśnictwie) einen Wald — przerzedzić las.

Au's=lieben, I. *vn.* (haben) przestać kochać; II. *vr.* (haben) sich, wyczerpać siły miłostkami; nakochać się do syta.

Au's=liefern, *va.* (haben) wydać; eine in Verwahrung gegebene Sache — wydać rzecz daną do przechowania; einen Überläufer — wydać zbiega; den Verbrecher der Obrigkeit zur Bestrafung — wydać zbrodniarza zwierzchności do ukarania; einen Engpaß dem Feinde — oddać zdradziecko wąwóz nieprzyjacielowi.

Au's=lieferung, *sf. pl.* =en, wydanie *n.*, oddanie *n.* w czyje ręce.

Au's=lieferungsvertrag, *sm.*, =(e)s, *pl.* =verträge, traktat *m.* odnoszący się do wzajemnego wydawania przestępców.

Au's=liegen, I. *vn.* i *vr.* lag aus, habe ausgelegen, wyleżeć się, wystać się; ausgelegener Wein wystałe wino; sich — wyleżeć się, należeć się do syta; II. *va.* (haben) leżeniem pozbyć się czego; der Tabak hat alle Feuchtigkeit ausgelegen tytoń wyleżał się z wilgoci.

Au's=loben, (haben) I. 1) *va.* wychwalać; jmndm etwas — wychwalać komu co; 2) (u prawników) obiecać, wyznaczyć; auf die Entdeckung des Verbrechers werden 100 Kronen ausgelobt za odkrycie zbrodniarza wyznacza się sto

koron; II. *vn.* skończyć pochwałę; hast du ihn noch nicht ausgelobt? czyś nie skończył jeszcze z jego pochwałą?

Au's=löchern, *va.* (haben) dziury w czem porobić, wywiercić.

Au's=locken, *va.* (haben) 1) rozpuścić loki; 2) wywabić; jmndn aus dem Zimmer — wywabić kogo z pokoju; von jmndm etwas — wyłudzić co od kogo; ein Geheimnis von jmndm — wyciągnąć z kogo tajemnicę.

Au's=lodern, *vn.* (haben) wypalić się, wyżarzyć się (o ogniu).

Au's=löffeln, *va.* (haben) wypróżnić za pomocą łyżki; du musst nun — was du dir eingebrockt hast musisz wypić coś nawarzył; (medyc.) wyłyżkować.

Au's=lohnen, *va.* (haben) dać zapłatę, wypłacić komu, wynagrodzić; ich habe die Arbeiter ausgelohnt wypłaciłem robotnikom najem.

Au's=löschen, I. *va.* (haben) 1) zgasić, wygasić (świecę, ogień); 2) zmazać, wymazać, zetrzeć; die Tafel — zmazać (gąbką) co na tablicy napisano; ein Wort — przekreślić wyraz; 3) zmazać, zatrzeć, zgładzić; einen Schandfleck — zmazać, zmyć hańbę; das Andenken an etwas — zatrzeć pamięć o czem; eine Schuld — umorzyć dług; II. *vn.* lischest, lischt aus, bin ausgeloschen, 1) zgasnąć (o świecy), zatrzeć się; 2) nagle i lekko umrzeć.

Au'slöscher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten, co świece gasi; 2) kapturek *m.* do gaszenia świec.

Au's=losen, *va.* (haben) wylosować, losem wyciągnąć.

Au's=lösen, I. *va.* (haben) 1) wyjąć, powyjmować; die Knochen aus dem Fleische — wyjąć kości z mięsa; die Vögel aus den Netzen — powyjmować ptaki z sideł; 2) wykupić, uwolnić; einen Gefangenen — wykupić jeńca; einen verpfändeten Gegenstand — wykupić co z zastawu; II. *vr.* (haben) sich, okupić się, uwolnić się, wywiązać się (podarunkiem); sich von der Militärpflicht — uwolnić się od służby wojskowej.

Au'slösung, *sf.* *pl.* =en, wykup *m.*, wykupienie *n.*, okup *m.*

Au's=lothen, *va.* (haben) (w żegludze) zmierzyć głębokość (zarzucaniem sznurów z ciężarkami ołowianymi).

Au's=löthen, *va.* (haben) wylutować.

Au's=lüften, I. *va.* (haben) wywietrzyć, przewietrzyć, wystawić na przewiew (suknie, pościel); II. *vr.* (haben) sich, wyjść na wolne powietrze, zaczerpnąć powietrza.

Au's=lugen, *vn.* (haben) patrzeć (za czem), pilnie baczyć, śledzić.

Au's=lügen, *vn.* log aus, habe ausgelogen, przestać łgać.

Au's=lutschen, *vn.* (haben) przestać ssać.

Au's=machen, *va.* (haben) 1) wyjąć, wydobyć (co z czego); eine Nuss — wyjąć orzech z łupiny; Erbsen — wyjąć groch ze strączków; Krebse — wyjąć mięso z raków; Flecke — wywabić plamy; 2) ukończyć, zakończyć; einen Streit — zakończyć spór; das mögen sie unter einander — to jest ich rzeczą; das will ich schon — biorę to na siebie; sie werden es mit den Waffen — müssen bronią będą się musieli o to rozprawić; es ist noch nicht ausgemacht jeszcze nie koniec na tem; ein Spiel — zakończyć grę; ich habe das Spiel ausgemacht wygrałem partyę; 3) wypróżnić, zgasić; den Wein im Glase — wychylić szklankę wina; das Licht — zgasić światło; 4) ułożyć, postanowić; ich habe es mit ihm ausgemacht ułożyłem się z nim o to; wir haben es so ausgemacht takeśmy się ułożyli; es ist ausgemacht, dass pewnem jest że; was ausgemacht ist, braucht nicht erst bewiesen zu werden nie potrzeba dowodzić tego, co się wie na pewne; 5) wyrobić co, wystarać się o co; jmndm einen Freitisch — wystarać się komu o wolny stół; jmndm Geld — postarać się o pieniądze dla kogo; 6) wynosić, czynić razem, stanowić; das macht im Jahre hundert Kronen aus to czyni (wynosi) sto koron rocznie; die Verzierungen machen mehr aus als das Haus selbst ozdoby kosztują więcej niż dom; zwei Zimmer machen die Wohnung aus pomieszkanie składa się z dwóch pokoi; das Geld macht in diesem Falle nichts aus w tym wypadku pieniądze nic nie znaczą; das macht noch nicht die Tugend aus to jeszcze nie stanowi cnoty, to jeszcze nie jest cnotą; das macht nichts aus to nic nie znaczy, na tem nic nie zależy; das macht es noch nicht aus to jeszcze nie wszystko, jeszcze nie koniec na tem; 7) przystroić czem (zewnątrz), przyozdobić; ein mit Gold ausgemachtes Kleid suknia złotem wyszywana, szamerowana.

Au's=magern, I. *vn.* (sein) wychudnąć; II. *va.* (haben) wychudzić (kogo, co).

Au's=mahlen, mahlte aus, habe ausgemahlen, I. *va.* 1) wymleć; das Getreide zu sehr — wymleć zbyt zboże (za mało zostawić otrębów); 2) das Wasser aus dem Teiche — wyczerpać wodę ze stawu za pomocą młynka; II. *vn.* przestać mleć.

Au's=malen, I. *va.* (haben) 1) wymalować, pomalować, farbami pociągnąć; ein Zimmer — pomalować pokój; 2) ukończyć malowanie, całkiem pomalować; ein Gemälde — ukończyć (wykończyć) obraz; 3) opisywać, przedstawiać, określać; er hat mir die Sache ganz anders ausgemalt przedstawił mi rzecz w zupełnie innem świetle; ich habe mir das anders ausgemalt wyobrażałem sobie to inaczej; 4) opatrzyć rycinami, illustrować; II. *vn.* (haben) przestać malować.

Au's=mangeln, *va.* (haben) wymaglować (bieliznę); wywałkować (ciasto).

Au's=marken, *va.* (haben) wytknąć granice; einen Platz für einen Garten — wytknąć plac na ogród.

Au'smarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche wymarsz *m.*, wymaszerowanie *n.*, wyruszenie *n.*

Au's=marschieren, *vn.* (sein) wymaszerować, wyruszyć, ruszyć z miejsca, puścić się w drogę; zum Kampfe — ruszyć do boju; das Regiment ist für längere Zeit ausmarschiert pułk wyruszył na dłuższy czas.

Au's=martern, *va.* (haben) wymęczyć, wydręczyć, wytrapić.

Au's=mästen, *va.* (haben) wypaść, wytuczyć (wołu, wieprza).

Au's=matratzen, *va.* (haben) wypchać, nabić wełną, włosieniem wysłać.

Au's=mauern, *va.* (haben) wymurować, wykończyć murowanie, murem wyfutrować.

Au's=mausen, *va.* (haben) 1) wyłapać, wyłowić myszy; die Katze hat das ganze Haus ausgemaust kot wyłapał wszystkie myszy w domu; 2) (przenośnie) wykraść, okraść; jmndm die Taschen — wypróżnić komu kieszenie; 3) *vr.* sich, (o ptakach) pierzyć się.

Au's=meißeln, *va.* (haben) dłótem wydłubać, dłótem wyjąć, dłótem usunąć, dłótem wyciosać; (przenośnie) starannie wykończyć.

Au's=melken, *va.* melkte aus, habe ausgemolken (ausgemelkt) wydoić; eine Kuh — wydoić krowę.

Au's=mergeln, *va.* (haben) wyniszczyć, zniszczyć kogo (co do sił lub majątku); ausgemergelt wycieńczony, wyniszczony, przeżyty.

Au's=merzen, *va.* (haben) wybrakować, wyplenić; die räudigen Schafe aus der Herde — wyłączyć ze stada parszywiałe owce; eine Stelle in einer Schrift — usunąć miejsce jakie z pisma; seine Schande — zmyć hańbę.

Au's=messen, I. *va.* missest, misst, maß aus, habe ausgemessen, 1) mierzyć, wymierzyć; mit der Elle etw. — wymierzyć (odmierzyć) co łokciem; einen Kegel — obliczyć objętość stożka; 2) rozdzielać podług miary, sprzedawać podług miary; eine Ware — sprzedawać towar częściami.

Au'smessung, *sf.* *pl.* =en, wymiar *m.*, pomiar *m.*, wymierzenie *n.*

Au'smesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, mierniczy *m.*

Au's=mieten, *va.* (haben) nająć, wynająć (pomieszkanie, siłę roboczą); jemanden — wyrugować kogo z pomieszkania, wykwaterować kogo, zmusić kogo do wyprowadzenia się, wypowiedziawszy mu komorne (o właścicielu domu); obiecawszy wyższy czynsz (o najmującym mieszkanie); einen Dienstboten — odstręczyć, odmówić służącego, służącą.

Au's=mindern, *va.* (haben) ofiarować najmniej żądającemu (dostawę bydła); durch Ausminderung etw. verdingen wypuścić co przez licytacyę in minus.

Au's=misten, I. *va.* (haben) oczyścić z gnoju, wywieźć gnój, wyrzucić nawóz; den Stall — oczyścić stajnię z gnoju; eine Schrift — poprawić grube błędy pisma; II. *vn.* (haben) skończyć wywóz gnoju.

Au'smistung, *sf.* *pl.* =en, oczyszczenie *n.* z gnoju.

Au's=mitteln, *va.* (haben) dojść czego, wynaleźć, wykryć co; jmnds Wohnung — dojść, gdzie kto mieszka; die Kosten — dojść, jakie są koszta.

Au's=morden, I. *va.* (haben) wyniszczyć, wytępić, wymordować; II. *vn.* (haben) przestać mordować, zabijać.

Au's=münden, *vn.* (haben) upływać, wpadać w co; der Fluss mündet ins Meer aus rzeka wpada do morza; kończyć się czem.

Au's=münzen, *va.* (haben) wybić na pieniądze; der Staat hat das Gold ausgemünzt państwo wybiło złoto na monetę.

Au's=müssen, *vn.* musste aus, habe ausmüssen, musieć wyjść (z domu, z kraju).

Au's=mustern, *va.* (haben) wymusztrować, dobierać, odłączać, mniej zdatnych odrzucać (o żołnierzach, o koniach).

Au'smusterung, *sf.* *pl.* =en, dobieranie *n.*, musztrowanie *n.*

Au's=nagen, I. *va.* (haben) wygryzać; das Eichhörnchen nagt die Nuss aus wiewiórka wygryza orzech z łupiny; gryząc wywiercić; ein Loch in etw. — gryząc co przedziurawić; II. *vn.* (haben) przestać gryźć.

Au's=nähen, *va.* (haben) 1) skończyć szyć; 2) wyszywać co, wyszywaniem ozdobić; ein Kleid mit Gold — wyszyć suknię złotem; ein Muster — wyszyć (wyhaftować) wzór; 3) (przenośnie) sich die Augen — osłabić wzrok przez nadmierne szycie.

Au'snahme, *sf.* *pl.* =en, wyjątek, wyjęcie, wyłączenie, odstąpienie od reguły, anomalia; eine — machen zrobić wyjątek; alle ohne — wszyscy bez wyjątku; keine Regel ohne — niema reguły bez wyjątku; dieser Satz läßt Ausnahmen zu to prawidło ma swoje wyjątki (wyłączenia).

Au'snahmsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* wyjątkowa.

Au'snahmsgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* wyjątkowy, forum *n.* uprzywilejowane.

Au'snahmsstellung, *sf.* *pl.* =en, stanowisko *n.*, położenie *n.* wyjątkowe.

Au'snahmsweise, *adv.* wyjątkowo, przez wyjątek.

Au's=narren, *vn.* (haben) przestać szaleć, wyszaleć się; wer in der Jugend ausnarrt, ist klug bei Jahren kto z młodu się wyszaleje, na starość zmądrzeje.

Au's=naschen, I. *va.* (haben) wyłasować co; II. *vn.* (haben) przestać łasować.

Au's=necken, I. *va.* (haben) drażnić, zaczepiać kogo; II. *vn.* (haben) przestać drażnić, nagabywać.

Au's=nehmen, I. *va.* nimmst, nimmt, nahm aus, habe ausgenommen, 1) wyjąć, wydobyć, wyjmować, wybrać; Junge aus dem Neste — pisklęta z gniazda wybrać; sich einen Zahn — lassen kazać sobie wyrwać ząb; 2) wyjąć wnętrzności, wypatroszyć; einen Fisch, einen Hasen — sprawić, wyprawić rybę, zająca; 3) wykluczyć, wyłączyć; die Anwesenden sind ausgenommen wyłączając (wyłącza się) obecnych; ausgenommen sind von dieser Regel wyłączają się od tego prawidła; 4) Soldaten — rekrutować żołnierza; 5) Waren — brać towary na wybór; Waren auf Borg — brać towary na kredyt; II. *vr.* (haben) sich, 1) wyjąć się, wyłączać się; ich nehme mich von dieser Zahl nicht aus nie wyjmuję się z tej liczby; 2) wyglądać, wydawać się, w oczy uderzać; die Farbe nimmt sich gut aus ten kolor dobrze się wydaje; in diesem Saale nimmt sich der Gesang nicht sonderlich aus w tej sali śpiew nie szczególnie się wydaje (sala nie jest akustycznie zbudowana); er nimmt sich in diesem Anzuge schlecht aus nie do twarzy mu w tem odzieniu.

Au'snehmend, *part.* i *adi.* nadzwyczajny, wyborny, szczególny, przedni, wyśmienity; *adv.* nadzwyczajnie, niezwykle; das gefällt mir — gut to mi się nadzwyczaj podoba.

Au's=neigen, *va.* (haben) 1) wygiąć; 2) wychylić, wysączyć, do dna wyciągnąć.

Au's=nennen, *va.* nannte aus, habe ausgenannt, przestać wyliczać, (kogo, co) wyliczyć do końca, wyliczyć wszystkich, wszystko.

Au's=nesteln, *va.* (haben) rozsznurować, rozwiązać.

Au's=nicken, *vn.* (haben) skończyć drzemkę, wydrzemać się.

Au's=niesen, I. *va.* (haben) wykichać co (np. groch, który utkwił w nosie); II. *vn.* i *vr.* (haben) sich, wykichać się, nakichać się do syta.

Au's=nippen, *va.* (haben) wypić po troszce, wychłeptać.

Au's=nöthigen, *va.* (haben) = abnöthigen.

Au's=nutschen, *va.* (haben) wyssać.

Au's=nützen (ausnutzen), *va.* (haben) 1) wykorzystać, wyzyskać, wyciągnąć korzyść; eine Gelegenheit gut — skorzystać dobrze z sposobności; das Tuch — oszczędzać, wyzyska materyę; 2) = abnützen.

Au'snützung, *sf.* wykorzystanie *n.*, wyzyskanie *n.*, exploatacya *f.*

Au's=ölen, *va.* (haben) olejem wysmarować, wlać olej do wnętrza.

Au's=opfern, *va.* (haben) przestać dawać w ofierze, dać wszystko w ofierze; er hat alle seine Schafe den Göttern ausgeopfert wszystkie owce dał bogom w ofierze.

Au's=orgeln, I. *va.* (haben) grać na organach do końca; II. *vn.* (haben) przestać grać na organach.

Au's=pachten, I. *va.* (haben) 1) wydzierżawić co; 2) jmndn — wyrugować kogo z dzierżawy; II. *vn.* (haben) przestać dzierżawić.

Au's=packen, *va.* (haben) wypakować, odpakować (książki, kufer); seine Waren — rozłożyć towary; Neuigkeiten — opowiadać nowiny.

Au'spackung, *sf.* wypakowanie *n.*, wyładowanie *n.*

Au'spacker, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) osoba, która wyładowuje, wypakowuje.

Au's=panschen (=pantschen), *va.* (haben) 1) przelać co, wylać; 2) wygadać się z czem, wypaplać.

Au's=pappen, *va.* (haben) 1) tekturą wylepić, obkleić; 2) (o dzieciach) spapać, zjeść.

Au's=parieren, *va.* (haben) odbić cios, obronić się od razu.

Au's=pauken, *va.* (haben) 1) ogłosić co przy odgłosie kotłów; 2) einen Streit — rozstrzygnąć spór rapierami; 3) jmndn — obić, wywalić kogo.

Au's=peitschen, *va.* (haben) 1) wybiczować, wybatożyć, okładać biczem; jmndm das Auge — biczem wybić oko; dem Kinde den Eigensinn — odzwyczaić dziecko od uporu (chłostą); 2) wygnać, wypędzić okładając biczem.

Au's=pfählen, *va.* (haben) pale powbijać, wytknąć palami.

Au's=pfänden, *va.* (haben) zagrabić, zafantować, -wyegzekwować (den Schuldner dłużnika); jmndn bis aufs Hemd — zafantować komu wszystko aż do ostatniej koszuli.

Au'spfändung, *sf.* *pl.* =en, zagrabienie *n.*, zafantowanie *n.*

Au's=pfarren, *va.* (haben) eine Gemeinde, dysmembrować, dyslokować parafię (utworzyć nową, złączyć z inną).

Au'spfarrung, *sf.* *pl.* =en, dysmembracya *f.*, dyslokacya *f.*

Au's=pfeifen, I. *va.* pfiff aus, habe ausgepfiffen, 1) wygwizdać (piosnkę); 2) jmndn — wygwizdać kogo, gwizdaniem zadrwić, szydzić z kogo; man hat diesen Sänger ausgepfiffen wygwizdano tego śpiewaka; II. *vn.* (haben) przestać gwizdać, kończyć gwizdanie.

Au's=pferchen, *va.* (haben) hurty, koszary rozstawiać na polu; die Schafe — owce w hurtach zamykać na polu.

Au's=pflanzen, I. *va.* (haben) wysadzać, przesadzać (rośliny z doniczki); II. *vn.* (haben) przestać sadzić, zasadzać (kwiaty, drzewa).

Au's=pflastern, I. *va.* (haben) wybrukować, brukiem wykładać (podwórze, ulicę); II. *vn.* (haben) skończyć brukowanie.

Au's=pflöcken, *va.* (haben) wybić kołkami.

Au's=pflücken, I. *va.* (haben) obskubać, oberwać (kwiaty, owoce); II. *vn.* (haben) przestać skubać, rwać.

Aus-pflügen, I. *va.* (haben) zorać grunt, zagon); wyorać (kamień, skarb); II. *vn.* (haben) skończyć orać.

Aus-pfützen, *va.* (haben) wyczerpać wodę z kałuży, osuszyć kałużę.

Aus-pichen, *va.* (haben) 1) wysmarować smołą; 2) zrobić nieczułym na co; ein ausgepichter Trinker zawodowy (stary) pijak; er hat einen ausgepichten Magen ma strusi żołądek.

Auspi'cien, *s. pl.* obserwowanie lotu ptaków; znak, przepowiednia; unter den — pod opieką, ochroną, pod skrzydłami.

Aus-picken, *va.* (haben) wydzióbać; die Körner aus den Ähren — wydzióbać ziarna z kłosów; dziobiąc wypróżnić.

Aus-pinseln, *va.* (haben) 1) wysmarować pędzlem (gardło); 2) skończyć pędzlować.

Aus-pissen, *vr.* i *vn.* (haben) sich, wyszczać się; skończyć moczyć.

Aus-plappern, *va.* (haben) wypaplać, wybajać, wypleść co.

Aus-plärren, I. *va.* (haben) wyskrzeczeć, wybeczeć; II. *vn.* (haben) przestać skrzeczeć, beczeć.

Aus-platten, *va.* (haben) pokryć płytami.

Aus-plätten, *va.* (haben) wyprasować.

Aus-platzen, *va.* (haben) pęknąć wokoło i wypaść; ein Stück Blase ist ausgeplatzt wypadł kawał pęcherza; in ein Gelächter — parsknąć śmiechem.

Aus-plaudern, I. *va.* (haben) wygadać, wypaplać, wypleść; II. *vn.* (haben) przestać paplać, bajać; III. *vr.* (haben) sich, napaplać się do syta.

Aus-plauschen, *va.* (haben) i *vn.* (haben) = ausplaudern.

Aus-plündern, I. *va.* (haben) zrabować, złupić (miasto, kościół); rein — zrabować do szczętu; II. *vn.* (haben) skończyć rabować, plondrować.

Aus-pochen, I. *va.* (haben) 1) wypukać kogo, pukaniem zmusić do oddalenia się, pukaniem dać znak niezadowolenia; 2) pukaniem wypłoszyć, wystraszyć; 3) etw. — przez upór osiągnąć co; II. *vn.* (haben) przestać pukać.

Aus-polieren, *va.* (haben) wypolerować.

Aus-polstern, *va.* (haben) wypchać, wytkać czem; wyścielać (kanapę, siedzisko w powozie).

Aus-poltern, *vn.* (haben) przestać hałasować, wyhałasować się; laßet ihn — dajcie mu się wykrzyczeć.

Aus-posaunen, *va.* (haben) wytrąbić, roztrąbić, ogłosić co; seine Geheimnisse — wygadał się z sekretami; jemandes Lob — wychwalać kogo, głosić czyją sławę; eine Nachricht — rozgłosić wiadomość.

Aus-prägen, I. *va.* wybić (monetę), wycisnąć; in seinen Zügen ist Milde ausgeprägt łagodność przebija z jego oblicza; ein Brustbild in Metall — wycisnąć popiersie na kruszcu; II. *vr.* (haben) sich, odznaczać się, charakteryzować się (czem); in diesem Gedichte prägt sich ein lyrisches Talent aus z tego poematu przebija talent liryczny; ausgeprägt, *part.* i *adj.* wybitny, charakterystyczny; *adv.* wybitnie, charakterystycznie.

Aus'prägung, *sf. pl.* -en, wybijanie *n.* (monety), wyciskanie *n.*

Aus-predigen, I. *vn.* (haben) skończyć kazanie, przestać kazać; II. *va.* (haben) w kazaniu co oznajmić; er hat eine neue Lehre ausgepredigt w kazaniach głosił nową naukę.

Aus-preisen, *va.* pries aus, habe ausgepriesen, wychwalać, zachwalać.

Aus'preßmaschine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do wyciskania, wytłaczania, tłocznia *f.*

Aus-pressen, I. *va.* 1) wycisnąć, wytłoczyć (sok z owoców); 2) jmndm Geld — wydusić od kogo pieniądze; jmndm ein Geheimnis — wydrzeć komu tajemnicę; jmndm ein Geständnis — wymusić na kim zeznanie; II. *vn.* (haben) przestać wyciskać, wytłaczać.

Aus'pressung, *sf. pl.* -en, wyciskanie *n.*, wytłaczanie *n.*

Aus-proben, *va.* (haben) wypróbować.

Aus-prüfen, I. *va.* (haben) wybadać, wyegzaminować; etwas — doświadczyć czego; II. *vn.* (haben) zakończyć badanie, dochodzenie, egzamin.

Aus-prügeln, I. *va.* (haben) 1) wychłostać, wybić, obić, wytłuc; jmndn — wyłatać komu skórę; 2) kijami wypędzić, wyrzucić; II. *vn.* ausgeprügelt haben przestać okładać kijami.

Aus-puffen, *va.* (haben) wyszturkać kułakami.

Aus-pumpen, I. *va.* (haben) 1) wypompować, pompą wyciągnąć, wyczerpać (wodę z studni); 2) wyciągnąć możliwą korzyść z czego; 3) wypożyczyć.

Aus'pumpung, *sf. pl.* -en, wyczerpanie *n.*, ewakuacya *f.*

Aus-punktieren, *va.* (haben) 1) wypunktować, pokryć co punkcikami; 2) dojść czego przez wróżbę; 3) subtelnie co ułożyć.

Aus-pusten, *va.* (haben) = ausblasen.

Aus'putzgegenstand, *sm.* -es, *pl.* -gegenstände, przedmiot do ozdoby.

Aus-putzen, I. *va.* (haben) 1) wyczyścić, oczyścić, wychędożyć; 2) die Zweige — poobcinać gałęzie; ein Kleid — odświeżyć suknię; einen alten Hut — odnowić kapelusz; 3) wewnątrz wyczyścić (strzelbę); 4) przystroić, przyozdobić; einen Christbaum — ubrać drzewko; 5) ostatecznie wykonać, wykończyć; 6) wypróżnić; eine Schüssel — zjeść wszystko z misy; 7) nabesztać, wyłająć; II. *vr.* (haben) sich, ubrać się, wystroić się, upiększyć się; er hat sich ausgeputzt wystroił się (wysztyftował się na ostatni guzik); III. *vn.* (haben) przestać czyścić.

Aus'putzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) czyściciel *m.*; 2) (przenośnie) bura *f.*, wyłajanie *n.*; einen — bekommen, jmndm geben burę dostać, oberwać, dać komu burę, wyłajać kogo.

Aus'=quälen, I. *va.* (haben) wydręczyć, wymęczyć, wytrapić; jmndn — zamęczyć kogo; er hat sich die Seele ausgequält zamęczył się, wymęczył się na śmierć; hast du ihn schon ausgequält? czy przestałeś go już trapić?

Aus'=qualmen, *va.* i *vn.* (haben) = ausdampfen.

Aus'=quellen, *vn.* quillst, quillt, quoll aus, bin ausgequollen, wytrysnąć, wysączyć się, wycieknąć.

Aus'=quetschen, I. *va.* (haben) wygnieść, wydusić, wytłoczyć; II. *vr.* (haben) sich, (przenośnie) z trudnością się wysłowić, wyrazić.

Aus'=quieken, *vn.* (haben) piszcząc wydać głos, wypowiedzieć; przestać kwiczeć, piszczeć.

Aus'=radieren, *va.* (haben) wyskrobać, wydrapać, wymazać (plamę).

Aus'=rahmen, I. *va.* (haben) wyjąć z ram (obraz, haft); II. *vn.* (sein) die Milch ist ausgerahmt mleko zgęstniało na śmietankę.

Aus'=rändeln (Ausranden, Ausrändern), *va.* (haben) brzegi porobić, powyrzynać brzegi, wykarbować; ausgerandet, *part.* i *adi.* (w botanice) karbowany.

Aus'=rangieren, (wym.: ranżiren) *va.* (haben) wybrakować, wymusztrować.

Aus'=ranken, I. *vn.* (sein) wypuszczać gałązki, latorośl; II. *va.* (haben) wycinać gałązki.

Aus'=rasen, I. *vn.* i *vr.* (haben) sich, 1) wyszaleć się, uspokoić się, wyszumieć; 2) puścić wodze szałowi; II. *va.* (haben) seine Glut — ukoić szał.

Aus'=rasten, *vn.* (haben) spocząć, wypocząć.

Aus'=rauben, *va.* i *vn.* (haben) = ausplündern.

Aus'=rauchen, I. *va.* (haben) wykurzyć, wypalić (fajkę); dymem wygnać; die Füchse aus dem Bau — wykurzyć lisy z jamy; II. *vn.* (haben) wydymić się; das Feuer hat ausgeraucht ogień przestał się dymić; przestać palić (fajkę).

Aus'=räuchern, I. *va.* (haben) wykadzić, nakadzić (pokój); uwędzić (szynkę); II. *vn.* (haben) przestać kadzić, wędzić.

Aus'=raufen, I. *va.* (haben) wyrywać, plenić (kłosy, chwasty); sich die Haare vor Verzweiflung — rwać sobie włosy z rozpaczy; II. *vn.* (haben) przestać bić się, czubić się; III. *vr.* (haben) sich, naczubić się, wyczubić się do syta.

Aus'=räumen, *va.* (haben) 1) wynieść, powynosić; die Möbel aus dem Zimmer — wyprzątnąć pokój; die Wäsche aus dem Schranke — wyjąć bieliznę z szafy; eine Wohnung — wyprowadzić się z mieszkania; (o złodziejach) das Haus — okraść dom; 2) sprzątając wyczyścić, wysprzątać; den Hofraum — zamieść podwórze; einen Canal — wyczerpać kanał; den Pfeifenkopf — wyskrobać fajkę (wytrząść z niej pozostałości).

Aus'räumer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) osoba, która sprząta, czyści.

Aus'=raupen, *vn.* (haben) oczyścić z gąsienic.

Aus'=rauschen, *va.* (haben) przestać szumieć.

Aus'=räuspern, I. *va.* (haben) wycharkać, wykrztusić flegmę; II. *vr.* (haben) sich, wycharkać się.

Aus'=rechen, *va.* (haben) = ausharken.

Aus'=rechnen, *va.* (haben) wyrachować, wyliczyć; sich etw. — ułożyć sobie co z góry; ich habe mir das so ausgerechnet tak to sobie wykombinowałem.

Aus'rechnung, *sf.* *pl.* =en, obrachowanie *n.*, obliczenie *n.*, kalkulacya *f.*

Aus'=recken, I. *va.* i *vr.* (haben) sich, wyciągnąć (rękę); sich — wyciągać się; das Eisen — wyciągać żelazo (na kowadle młotem); den Hut — rozciągać, rozprzestrzeniać kapelusz; den Hals — szyję wyprostować; II. *vn.* (haben) der Hirsch hat ausgereckt rogacz (jeleń) wyrósł zupełnie.

Aus'rede, *sf.* *pl.* =n, wymówka, wybieg, wykręt; das sind faule Ausreden to kiepskie (słabe) wykręty; da hilft keine — tu ci wymówka nie pomoże.

Aus'=reden, I. *vn.* (haben) 1) skończyć mówić; jmndn nicht — lassen nie dać komu skończyć; haben Sie ausgeredet? czyś pan skończył? 2) er ist so heiser, dass er nicht — kann ochrypł tak, że trudno go dosłyszeć; 3) otwarcie wyrazić zdanie; II. *va.* (haben) 1) wypowiedzieć, skończyć; er hat den Satz ausgeredet skończył zdanie; 2) wypowiedzieć (zdanie, opinię); 3) obszernie, szczegółowo omówić; wir haben gar manches mit einander =zu= mamy wiele spraw do omówienia (załatwienia); 4) sein Herz — wygadać się, ulżyć sobie, omawiając, co komu dolega; 5) wyrazić co należycie, w odpowiedniej formie, nazwać rzecz po imieniu; 6) wymówką usprawiedliwiać; seine Faulheit — uniewinniać lenistwo; 7) jmndm etw. — wyperswadować komu co, wybić komu co z głowy, odwieść go od czego; das werde ich mir nicht — lassen nie dam się odwieść od tego; III. *vr.* (haben) sich, 1) nagadać się do syta; sich mit jmndm — rozmówić się z kim obszernie; wir hatten uns ausgeredet nie mieliśmy sobie nic więcej do powiedzenia; 2) wymawiać się od czego, szukać wybiegów, tłómaczyć się.

Aus'=regnen, I. *vn.* i *vr.* (haben) sich, es hat ausgeregnet, deszcz przestał padać; II. *va.* (haben) der Regen hat dieses Loch ausgeregnet deszcz wydrążył tę dziurę.

Aus'=reiben, *va.* rieb aus, habe ausgerieben, wycierać,

wytrzeć, wyszurować; Flecke — wywabić plamy (tarciem); den Schmutz aus dem Topfe — wyskrobać brud z garnka; sich den Schlaf aus den Augen — przecierać sobie oczy; die Ähren — wytrzeć ziarna z kłosów; einen Badenden — nacierać kogo po kąpieli.

Aus'=reichen, *vn.* (haben) I. 1) wystarczyć; das Holz wird für den Winter — starczy drzewa na zimę; 2) mit etw. — wystarczyć czem; er kann mit seinem Gehalte nicht — nie może wystarczyć (wyjść z) swoją pensyą; II. ausreichend, *part.* i *adi.* 1) starczący, wystarczający, dostateczny; 2) weit ausreichende Pläne szerokie, daleko sięgające plany; *adv.* wystarczająco, dostatecznie.

Aus'=reifen, I. *vn.* (sein) zupełnie dojrzeć; II. *va.* (haben) wyżłobkować, wybruzdować.

Aus'=reimen, *vn.* (haben) skończyć rymowanie.

Aus'=reisen, *vn.* (haben) skończyć podróż, nie podróżować więcej.

Aus'=reißen, I. *va.* reißt aus, riss aus, habe ausgerissen, wyrwać (ząb, roślinę); eine Pflanze mit der Wurzel — wyrwać roślinę z korzeniem, wykorzenić; er reißt sich dabei kein Bein aus nic mu się przytem nie stanie; es ist zum Haare= to nieznośne, to nie do wytrzymania; Unkraut — wyplenić chwasty; II. *vn.* (sein) 1) przerwać się; der Damm ist ausgerissen przełamała się grobla; die Nähte reißen aus szwy pękają; meine Geduld reißt aus cierpliwość moja się kończy; 2) umknąć, uciec, ujść; sieh wie er ausreißt patrz, jak zmyka; der Feind reißt aus nieprzyjaciel ucholzi, pierzcha; die Pferde sind ausgerissen konie się spłoszyły; die Soldaten sind ausgerissen żołnierze opuścili chorągiew.

Aus'reißer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) osoba, która wydziera, wyrywa; 2) zbieg *m.*, dezerter *m.* (uciekinier *m*).

Aus'=reiten, I. *vn.* 1) ritt aus, bin ausgeritten, wyjechać konno; von einem Orte — wyjechać konno skąd; 2) (haben) przestać jeździć konno; II. *va.* (haben) 1) ein Pferd — przejechać konia, 2) ujeździć konia, zrobić go zdatnym pod wierzch; 3) einen Raum — przebyć konno przestrzeń.

Aus'reiter, *sm.* =s, *pl.* —, osoba wyjeżdżająca konno, strażnik *m.* konny.

Aus'=renken, *va.* (haben) wyjąć członek z stawu; jmndm den Arm — wykręcić komu rękę; ich habe mir den Fuß ausgerenkt zwichnąłem nogę.

Aus'=rennen, I. *vn.* rannte aus, bin ausgerannt, 1) skończyć bieg; 2) von einem Orte — wybiedz skąd; II. *va.* (haben) 1) eine Bahn — przebyć pędem przestrzeń; 2) jmndm das Auge mit der Lanze — dzidą wykłuć komu oko; sich ein Auge — wybić sobie oko uderzając o co; III. *vr.* (haben) sich, nabiegać się do woli.

Aus'=reuten, *va.* (haben) wykorzenić, wyrwać, wyplenić; einen Acker — oczyścić pole z chwastów.

Aus'=richten, *va.* (haben) 1) sprawić, sporządzić, wprawić w dobry stan; die Glieder — wprawić członki (w stawy); 2) odkryć, wyszukać; (w górnictwie) einen Gang — odkryć zrobisko; 3) jmndm etwas — oznajmić komu co; einen Auftrag — wykonać zlecenie; jmndm einen Gruß von jmndm — złożyć komu ukłon od kogo; ich werde es — sprawię to; 4) dokazać czego, wykonać, uskutecznić; sehr eifrig thun und nichts — robić wiele hałasu, a nic nie wskórać; das wirst du nicht — nie dokażesz tego; 5) osięgnąć; mit Geld kann man viel — pieniądzmi daleko zajść można (można wiele osiągnąć); er kann bei seinem Herrn viel — znaczy wiele u swego pana; mit Bitten wirst du mehr — als mit Drohungen więcej sprawisz prośbą niż groźbą; meine Ermahnungen richten bei ihm nichts aus napomnienia moje u niego nie skutkują; auch du wirst bei ihm nichts — i ty u niego nic nie wskórasz; damit ist es nicht ausgerichtet to nie dosyć, nie na tem koniec; ich kann gegen ihn nichts — nie mogę mu dać rady; 6) wyprawić co, urządzić; ein Gastmahl — wyprawić ucztę; eine glänzende Hochzeit — sprawić sute wesele; 7) einen Streit — załagodzić spór; 8) (w gimnastyce) równać się; (w dyalekcie austryackim) jmndn — obmawiać kogo.

Aus'=riechen, I. *va.* roch aus, habe ausgerochen, 1) napełnić wonią; 2) wywąchać co, odkryć węchem; II. *vn.* (haben) przestać pachnąć, stracić zapach, woń.

Aus'=rieseln, *vn.* (haben) wyciec, wypłynąć, wysączyć się.

Aus'=ringen, I. *va.* rang aus, habe ausgerungen, 1) wykręcić; die Wäsche — wykręcić bieliznę, skręcając wycisnąć wodę; 2) sich den Arm — zwichnąć rękę; 3) jmndm etwas — wydrzeć komu co; 4) einen Streit — skończyć spór walką; II. *vn.* (haben) przestać walczyć, skończyć zapasy; (przenośnie) er hat ausgerungen skończyły się jego cierpienia (umarł).

Aus'=rinnen, *vn.* rann aus, bin ausgeronnen, wyciec, wysączyć się; der Wein rinnt aus dem Fasse aus wino wycieka z beczki.

Aus'=rippen, *va.* (haben) żyłkami, rynienkami opatrzyć; die Blätter — wyżyłować liście.

Aus'ritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przejażdżka konna.

Aus'=röcheln, I. *va.* (haben) wychrząknąć, wykrztusić (krew); die Seele — umrzeć; II. *vn.* (haben) er hat ausgeröchelt skończył, umarł.

Aus'=roden, *va.* (haben) wykarczować (pole, las).

Au's=rohren, *va.* (haben) trzciną wyłożyć (ścianę).

Au's=rollen, I. *vn.* przestać toczyć się; **der Donner hat ausgerollt** przestało grzmieć, grzmoty ustały; II. *va.* (haben) rozciągnąć, rozprzestrzenić; **den Teig** — rozwałkować ciasto; **Ducaten** — otworzyć rulon dukatów; **Getreide** — przesypać zboże przez przetak; III. *vr.* (haben) **sich**, roztaczać się.

Au's=rösten, *va.* (haben) wysmażyć, przysmażyć.

Au's=rotten, *va.* (haben) wykorzenić, z korzeniami powyrywać (o roślinach); **Unkraut** — wyplenić chwasty; zniszczyć, wyniszczyć, wytępić, zgładzić; einen **Volksstamm** — zgładzić szczep; die Mäuse — wytępić myszy; seine Vorurtheile — uwolnić się od przesądów; **er hat alle Gefühle in seinem Herzen ausgerottet** zgniótł, wytępił wszelkie uczucia w swem sercu.

Au'srottung, *sf.*, *pl.* =en, wykorzenienie *n.*, wyniszczenie *n.*, wytępienie *n.*, zgładzenie *n.*

Au's=rücken, I. *va.* (haben) wyciągnąć, wysunąć, powyjmować; eine Mauer — wysunąć mur; II. *vn.* (sein) wyruszyć, wyjść, wymaszerować; in den Kampf — wyruszyć do boju.

Au'srückung, *sf. pl.* =en, wymarsz *m.*, wyruszenie *n.*

Au'sruf, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wykrzyk *m.*, okrzyk *m.*; 2) wykrzyknik *m.*; 3) ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.* (proklamacya *f.*), obwołanie *n.*; **durch** — **bekannt machen** obwołać, ogłosić co; 4) przetarg *m.*, aukcya *f.*, licytacya *f.*; im — verkaufen sprzedać w drodze licytacyi, zlicytować.

Au's=rufen, I. *vn.* rief aus, habe **ausgerufen**, krzyknąć, wykrzyknąć, wydać okrzyk; verwundert — wydać okrzyk zdziwienia; **vor Entzücken** — krzyknąć z zachwytu; II. *va.* (haben) 1) die Waren zum Verkaufe — wywoływać towary na sprzedaż; die Preise **bei der Versteigerung** — wywoływać ceny na licytacyi; 2) ogłosić, rozgłosić, obwieścić publicznie; ein Brautpaar — ogłosić zapowiedzi; zum Könige — obwołać królem.

Au'srufer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) ogłosiciel *m.*, obwoływacz *m.*, herold *m.*; (ogłosicielka *f.*); — **von Zeitungen** kolporter *m.*

Au's=rüffeln, *va.* (haben) dać burę, wyłajać.

Au'srufungswort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, wykrzyknik *m.*

Au'srufungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, wykrzyknik *m.*

Au's=ruhen, I. *va.* (haben) seine Glieder — dać wypocząć członkom, wypocząć sobie członki; II. *vn.* i (*vr.*) (haben) (sich) odpocząć, wypocząć, wytchnąć sobie, wywczasować się; auf einer Reise — zrobić przystanek w podróży; **von der Arbeit** — wypoczywać po pracy; er ließ die Armee drei Tage — trzy dni dał wojsku do wypoczynku; haben Sie **genügend ausgeruht**? czyś pan wypoczął dostatecznie?

Au's=rühmen, *va.* (haben) = auspreisen.

Au's=runden, I. *va.* (haben) wyokrąglić, wydrążyć okrągło; II. *vr.* (haben) **sich**, zaokrąglić; sich zu einer Gesammtheit — stać się zaokrągloną całością.

Au'srundung, *sf. pl.* =en, zaokrąglenie *n.*, okrągłe wydrążenie *n.*

Au's=runzeln, *va.* (haben) usunąć zmarszczki.

Au's=rupfen, *va.* wyskubać, powyrywać (pióra, włosy).

Au's=rüsten, *va.* i *vr.* sich (haben) opatrzyć we wszystkie potrzeby; Soldaten — uzbroić żołnierzy; **eine Flotte** — wystawić flotę; **sich** — wyekwipować się, przygotować się, uzbroić się; **von der Natur reichlich ausgerüstet** hojnie uposażony przez naturę; **mit Thatkraft ausgerüstet** dzielny, energiczny.

Au'srüstung, *sf. pl.* =en, uzbrojenie *n.*, uposażenie *n.*, wyekwipowanie *n.*

Au'srüstungsgegenstand, *sm.* =es, =stände, przedmiot *m.* służący do uzbrojenia (do wyekwipowania).

Au's=rutschen, *vn.* (sein) 1) wyśliznąć się, pośliznąć się; 2) zrobić małą wycieczkę.

Au's=rütteln, *va.* (haben) wytrząść, wypróżnić przetrząsając; die Körner aus dem Stroh — wytrząść ziarna ze słomy.

Au'ssaat, *sf. pl.* =en, wysiew *m.*, zasiew *m.*

Au's=sacken, *va.* (haben) wyjąć, wysypać z worka; das Mehl — wysypać mąkę z worka.

Au's=säen, I. *va.* wysiać, zasiać, posiać, rozsiać; **Zwietracht** — rzucić ziarno niezgody; II. *vn.* (haben) przestać siać, skończyć zasiew.

Au'ssage, *sf. pl.* =n, 1) zeznanie *n.*, opowiedzenie *n.*, relacya *f.*, opowieść *f.*, świadectwo *n.*; **nach** — **der Sachverständigen** wedle zdania biegłych (ekspertów); **eine nicht erwiesene** — niczem nie stwierdzona relacya; **auf die** — **anderer hin nachreden** powtarzać ślepo za innymi; eine — **beeiden** stwierdzić zeznanie przysięgą; 2) orzeczenie (w gramatyce) = Prädicat.

Au's=sagen, *va.* (haben) 1) powiedzieć do końca, wypowiedzieć; 2) powiedzieć wyczerpująco, omówić obszernie; seine Heldenthaten kann **man nicht** — niepodobna wyliczyć jego czynów bohaterskich; es ist **nicht auszusagen wie** niepodobna wyrazić, jak; 3) **in einer Sache** — zeznać w jakiej sprawie (jako świadek); **gegen jmndn** — zeznać obciążająco dla kogo, zeznać przeciw komu; 4) opowiadać, głosić; nach dem, was die **Anwesenden** — wedle tego, co opowiadają (mówią) obecni; 5) **von jmndm etw.** — twierdzić co o kim, przypisywać komu co.

Au's=sägen, I. *va.* (haben) wypiłować, piłą co wyrznąć; ein Loch **im** Brette — wyrznąć piłą dziurę w desce

II. *vn.* (haben) skończyć piłowanie.

Au's=salben, *va.* (haben) wysmarować olejem, wymaścić.

Au'ssatz, *sm.* -es, *pl.* -sätze, 1) (w grze bilardowej) wystawienie się; 2) (w grze) stawka; 3) trąd *m.*

Au'ssätzig, *adi.* trędowaty.

Au's=säubern, *va.* (haben) wyczyścić wewnątrz, oczyścić zupełnie.

Au's=saufen, I. *va.* soff aus, habe ausgesoffen, wypić, wyżłopać; (o zwierzętach) wychłeptać; II. *vn.* (haben) przestać pić; er hat ausgesoffen porzucił pijaństwo.

Au's=saugen, I. *va.* sog aus, habe ausgesogen, wyssać; das Mark aus einem Knochen — wyssać szpik z kości; (przenośnie) wyniszczyć, złupić; den Acker — wyniszczyć rolę (przez zbytnie zasiewy, przez złą uprawę); das Land — wyniszczyć kraj (przez podatki, kontrybucye); jmndn bis aufs Mark — wyciągnąć z kogo ostatni grosz; das Volk — tuczyć się krwią ludu; II. *vn.* (haben) przestać ssać.

Au's=säugen, I. *va.* (haben) wykarmić; ein Kind — wykarmić dziecko piersiami; II. *vn.* przestać karmić.

Au's=schaben, *va.* (haben) 1) wyskrobać, wydrążyć skrobaniem; 2) usunąć skrobaniem (plamę).

Au's=schachteln, *va.* (haben) wyjąć z pudła.

Au's=schaffen, *va.* (haben) 1) wyrzucić, wypędzić, wygnać; 2) wypróżnić; eine Flasche — wypić flaszkę.

Au's=schälen, I. *va.* (haben) 1) wyłuskać, wyjąć z łupiny (orzechy, groch); ein Schwein — wyciąć sadło z wieprza; 2) (przenośnie) jemanden — złupić kogo; II. *vr.* (haben) sich, wypadać, wyskakiwać z łupiny; die Erbsen schälen sich aus groch wyskakuje (wypada) z łupiny; III. *vn.* (haben) przestać łuszczyć.

Au's=schallen, *vr.* scholl aus, habe ausgeschollen (schallte aus, habe ausgeschallt) przestać dźwięczyć; die Laute scholl aus ucichły dźwięki lutni.

Au's=schämen, I. *vr.* (haben) sich, 1) przestać się wstydzić, stać się bezwstydnym; 2) sich recht — nabrać się wstydu; II. *va.* (haben) ich möchte mir die Augen — wenn... nie śmiałbym nikomu spojrzeć w oczy, gdyby...

Au's=schänden, *va.* (haben) 1) okryć hańbą, zbezcześcić; 2) zbesztać kogo.

Au'sschank, *sm.* =(e)s, *pl.* =schänke, 1) prawo *n.* wyszynku; 2) miejsce *n.* wyszynku, wyszynk *m.*

Au's=schärfen, *va.* (haben) (u myśliwych) wyjąć wnętrzności, sprawić.

Au's=scharren, I. *va.* (haben) 1) wygrzebać co (ziarno ze śmieci); die Kohlen aus dem Feuer — wyjąć węgle z ognia; 2) szurując nogami naigrawać się z kogo, zmusić go do wyjścia; II. *vn.* (haben) ausgescharrt haben zrobić ukłon (szurując nogami).

Au's=scharten, *va.* (haben) wyszczerbić; das Leder — wyciąć skórę ząbkowato.

Au's=schattieren, *va.* (haben) wycieniować.

Au's=schätzen, I. *va.* (haben) (u prawników) wyrugować kogo z posiadłości, exmitować; II. *vn.* (haben) skończyć szacowanie.

Au's=schauen, *va.* (haben) wyglądać, wyjrzeć; in die Finsternis — zatopić wzrok w ciemności; nach jmndm — patrzeć za kim, wyglądać kogo.

Au's=schaufeln, *va.* (haben) 1) wyjąć, wyrzucić czerpaczką (wodę z czółna); 2) wygrzebać łopatą; ein Grab — wygrzebać grób.

Au's=schäumen, I. *vn.* 1) (haben) przestać się pienić, (przenośnie) ostygnąć z złości; 2) (sein) i *vr.* (haben) sich, gwałtownie wybuchnąć i uspokoić się, wyszumieć; er ist ausgeschäumt ostygł w zapale (młodzieńczym); II. *va.* (haben) w kształcie piany wyrzucać na wierzch; (przenośnie) Lästerungen, Schmähworte gegen jmndn — szkalować kogo.

Au's=scheiden, I. *va.* schied aus, habe ausgeschieden, oddzielić, wydzielić, wyłączyć, odłączyć (kruszec przy analizie); jmndn aus der Gesellschaft — wykluczyć, wyłączyć kogo z towarzystwa; einen Soldaten aus dem Regimente — wyrugować żołnierza z pułku; (w chemii i medycynie) wydzielać (np. szkodliwe pierwiastki); II. *vn.* (sein) wystąpić, wyjść; aus dem Verbande der Armee — wystąpić z związku armii.

Au'sscheidung, *sf. pl.* =en, wydzielanie *n.*, wyłączenie *n.*, wykluczenie *n.*, oddzielenie *n.*; wydzieliny *f. pl.*

Au'sscheidungsorgane, *sn. pl.*, części (ciała) służące do wydzielania.

Au's=scheinen, *vn.* schien aus, habe ausgeschienen, przestać się świecić.

Au's=scheißen, *va.* schiss aus, habe ausgeschissen = ausfacken.

Au's=scheiteln, *va.* (haben) die Haare — zrobić przedział we włosach.

Au's=schellen, *va.* i *vn.* (haben) = ausklingeln.

Au's=schelten, I. *va.* schiltst, schilt, schalt aus, habe ausgescholten, wyłajać, wybesztać; jmndn gehörig — zelżyć kogo ostatniemi słowy, zmieszać go z błotem; II. *vn.* (haben) przestać łajać; III. *vr.* (haben) sich, nałajać się do syta, łajaniem gniew uśmierzyć.

Au's=schenken, *va.* (haben) 1) nalewać z naczynia; 2) szynkować, sprzedawać płyn na miarę; Wein — sprzedawać wino na szklanki.

Au's=scheren, *va.* schor aus, habe ausgeschoren wystrzydz; (w sukiennictwie) die Tücher — ostatni raz postrzygać sukna.

Au's=scherzen, *va.* (haben) przestać żartować, skończyć żarty.

Au's-scheuchen, *va.* (haben) wypłoszyć, wystraszyć.

Au's-scheuern, I. *va.* (haben) wyszurować (naczynie, podłogę); einen Tisch — wyszurować stół; II. *vn.* (haben) skończyć szurowanie; III. *vr.* (haben) sich, wytrzeć się, zniszczyć się przez częste tarcie.

Au's-schicken, *va.* (haben) wysłać, posłać, posyłać, wyprawić; nach jmndm — posłać po kogo.

Au's-schieben, *va.* schob aus, habe ausgeschoben, wysuwać, wysunąć; den Tisch — rozciągnąć stół; das Brot — chleb z pieca wysadzać; einen Vagabunden — wyszupasować włóczęgę; er hat den ersten Preis ausgeschoben wygrał pierwszą nagrodę w kręgle.

Au's-schießen, I. *va.* schoss aus, habe ausgeschossen, 1) wystrzelić (kulę z lufy); jemandem das Auge — wystrzelić komu oko; das Wild aus einem Walde — wybić zwierzynę w lesie; ein Gewehr — wystrzelać (nową) strzelbę; das Zündloch ist schon ausgeschossen zapał u strzelby już się nadwerężył; ein Licht — zgasić światło strzałem; 2) strzelać o nagrodę; es wird ein Pferd, ein Becher ausgeschossen strzelają o konia, o puhar; 3) Strahlen — rzucać promienie; Blicke — strzelać oczyma; Verwünschungen — miotać przekleństwa; 4) wypuszczać, rozpuszczać; der Stamm schießt Triebe aus pień wydaje odrośla; der Zweig schießt Knospen aus gałąź wypuszcza pączki; 5) przebierać; Waren ausschießen przebierać towary, oddzielać złe od dobrych; wyrzucać, wybrakowywać złe towary; 6) einen Graben — wykopać rów; II. *vr.* (haben) sich, wystrzelać naboje; III. *vn.* (sein) 1) die Funken sind ausgeschossen posypały się iskry; das Blut ist ausgeschossen krew trysnęła; die Knospen sind ausgeschossen wystrzeliły pączki; Triebe schießen aus wyrastają odrośla; die Gebäudetheile schießen aus części budynku wystają; 2) przestać strzelać, skończyć strzelanie.

Au's-schiffen, I. *vn.* (sein) odbić z portu, wypłynąć na morze; II. *va.* (haben) z okrętu wysadzić na ląd (wojsko, podróżnych), wynieść, powynosić z okrętu (towary); III. *vr.* (haben) sich, opuścić okręt.

Au'sschiffung, *sf. pl.* -en, odbicie *n.* od portu; wylądowanie *n.*

Au's-schilfen, *va.* (haben) einen Teich, wyciąć szuwar w stawie.

Au's-schimpfen, I. *va.* (haben) zbesztać, wyłajać, zelżyć; II. *vn.* (haben) przestać łajać.

Au's-schinden, I. *va.* schindete (schand, schund) aus, habe ausgeschunden, zdjąć skórę (ze zwierzęcia); (przenośnie) das Volk — wyniszczyć, złupić naród; jmndn — ze skóry kogo obedrzeć; er hat sein Getreide ausgeschunden sprzedał zboże po cenach lichwiarskich; II. *vn.* (haben) przestać obdzierać, łupić.

Au's-schirren, *va.* (haben) wyprządz, odprzęgać.

Au's-schlabbern, *va.* (haben) wychłeptać (o psie).

Au's-schlachten, *va.* (haben) (w rzeźnictwie) oprawić (wołu), sprawić; die Güter — rozparcelować dobra.

Au's-schlacken, *va.* (haben) oczyścić kruszec z żużli.

Au's-schlafen, I. *vn.* schläfst, schläft, schlief aus, habe ausgeschlafen, i *vr.* (haben) sich, wyspać się, skończyć drzemkę; II. *va.* (haben) przespać co, spiąc pozbyć się czego; seinen Rausch — wyspać się po pijatyce; er hat seinen Rausch ausgeschlafen wytrzeźwił się (przespawszy się).

Au'sschlag, *sm.* -s, *pl.* -schläge, 1) pierwszy rzut *m.*, pierwsze uderzenie *n.* (w grze w piłkę); 2) puszczenie *n.* latorośli, pierwsza latorośl *f.*; 3) wyrzut *m.*, wysypka *f.* (na ciele); 4) obicie *n.* ścian, (pokoju), tapety *f.*; 5) przeważanie *n.*; die Wage hat den — bekommen waga się przechyliła, poszła w dół; es wiegt 5 Kilo mit — waży pięć kilo dobrej wagi, waży przeszło pięć kilo; (przenośnie) rozstrzygnienie *n.*, przewaga *f.*; die Reiterei gab dem Treffen den — konnica rozstrzygnęła potyczkę; seine Stimme gab den — jego głos rozstrzygnął; die Sache neigt sich zum Ausschlage rzecz jest bliska rozstrzygnienia.

Au's-schlagen, I. *va.* schlägst, schlägt, schlug aus, habe ausgeschlagen, 1) wybić; jmndn — obić kogo; 2) uderzeniem odwrócić, odbić; den Ball — odbić piłkę; (w szermierce) den Hieb — odbić cięcie; 3) die Flamme — uderzeniem zgasić płomień; 4) rozciągnąć, rozpostrzeć; die Arme — wyciągnąć ramiona; ein Adler mit ausgeschlagenen Flügeln orzeł z rozpostartemi skrzydłami; 5) ausgerungene Wäsche — przetrząść wykręconą bieliznę; die verwickelten Schnüre — roztrząść powikłane sznury; (w introligatorstwie) eine Kupfertafel — poprzylepiać ryciny do wyciągania; 6) wytrząść, wybić, trzęsąc wydostać; ein Ei — wybić jaje; Korn aus den Ähren — wymłócić zboże z kłosów; aus Leinsamen das Öl — wytłaczać olej z nasienia lnianego; 7) jmndm ein Auge — wybić komu oko; einem Fasse den Boden — wybić dno z beczki; (przenośnie) das schlägt dem Fasse den Boden aus to dopełnia miarę; 8) ubrać czem (w co), wybić czem; den Wagen mit Tuch — wybić powóz suknem; ein Zimmer mit Tapeten — wytapetować pokój; 9) nie przyjąć czego, wymówić się od przyjęcia, nie chcieć przyjąć; einen Antrag — odrzucić propozycyę; ein Geschenk — nie przyjąć podarunku; ein Amt — wymówić

się od przyjęcia urzędu; 10) wybić, wydzwonić; die Uhr hat die elfte Stunde ausgeschlagen zegar wybił (wydzwonił) jedenastą; den ausgeschlagenen Tag od rana do wieczora; 11) die Bäume schlagen Schößlinge aus drzewa puszczają latorośle; die Wand schlägt Feuchtigkeit aus wilgoć występuje na ścianie; II. *vn.* A. (haben) 1) pierwszy uderzyć, dać pierwsze uderzenie; 2) skończyć bić, uderzać; sein Herz hat ausgeschlagen serce jego przestało bić, umarł; sie haben ausgeschlagen skończyli bójkę; der Singvogel hat ausgeschlagen ptaszek przestał śpiewać; die Stunde hat ausgeschlagen wybiła godzina; ehe es neun ausschlägt przed dziewiątą; 3) mit der Hand — wymachiwać ręką; wüthend mit Händen und Füßen — rzucać się jak wściekły; (o koniach) wierzgać, bić kopytami, kopać; 4) (o wadze) przechylić się, przeważyć się, iść na dół; B. (sein) 1) wydostać się, wybuchnąć; die Flammen schlagen zum Dache aus płomienie buchnęły dachem; die Bäume schlagen aus drzewa puszczają pączki, latorośle; die Haut schlägt aus występują wyrzuty; die Krätze schlägt aus świerzb występuje, pokazuje się na ciele; die Feuchtigkeit schlägt auf den Wänden aus wilgoć pokazuje się na ścianach; die Kälte schlägt an den Wänden aus zamróz wychodzi na ściany; 2) wypaść (dobrze lub źle), skończyć się; zu jmndes Bestem — wyjść komu na dobre; es schlug für ihn glücklich aus szczęśliwie dla niego wypadło; es schlug wider Erwarten aus rzecz wzięła niespodziewany obrót; III. *vr.* (haben) sich, 1) bić do syta; 2) przestać się bić, skończyć bójkę.

Au's=schlämmen, *va.* (haben) wyszlamować, z mułu i błota oczyścić (staw); einen Canal — oczyścić kanał (z nieczystości).

Au's=schleichen, *vn.* schlich aus, bin ausgeschlichen, wysunąć się ukradkiem, uchodzić ukradkiem.

Au's=schleifen, I. *va.* A. schliff aus, habe ausgeschliffen, wyszlifować, wyostrzyć, wytoczyć; B. 1) schleifte aus, habe ausgeschleift, wyciągnąć, wywlec (towary, zbrodniarza z kryjówki; 2) eine Masche — rozwiązać kokardę; II. *vr.* (haben) sich, zużyć się przez ostrzenie.

Au's=schleimen, *va.* (haben) wyszlamować (jelita, kiszkę).

Au's=schleudern, *va.* (haben) wyrzucać, ciskać, miotać (z czego); jmndm ein Auge — wybić komu oko pociskiem z procy; der Vulcan schleudert Flammen aus wulkan zieje ogniem; eine Fackel — zgasić pochodnię, ciskając ją o ziemię.

Au's=schließen, *va.* i *vr.* schloss aus, habe ausgeschlossen, 1) zamknąć co i nie wpuścić tam nikogo; jmndn aus dem Hause — zamknąć dom przed kim; jmndn aus der Gesellschaft — wykluczyć, wyłączyć kogo z towarzystwa; von der Kirchengemeinschaft — ekskomunikować; einen Schüler von der Lehranstalt — wykluczyć ucznia z zakładu naukowego; ich schließe niemand aus nie wyłączam nikogo; sich — wyłączać się, nie brać udziału w czem, usunąć się od czego, wymawiać się od czego; man darf sich von den öffentlichen Leistungen nicht — nie wolno usuwać się od ciężarów (prestacyi) publicznych; du solltest dich von diesem Amte nicht — nie powinienbyś się wymówić od przyjęcia tego urzędu; die Gütergemeinschaft zwischen Mann und Frau — przeprowadzić rozdział dóbr między małżonkami; 2) einen Gefangenen — rozkuć więźnia, zdjąć z niego kajdany; ausschließend, *part.* i *adi.* wykluczający, wyłączający; ein jedes andere ausschließendes Recht prawo wyłączające wszelkie inne prawa; ausgeschlossen, *part.*, *adi.*, *adv.*, *praep.*, wyłączony, wyłączając, wyjąwszy; keinen ausgeschlossen nikogo nie wyjmując; alle, keinen ausgeschlossen wszyscy bez wyjątku, wszyscy, nikogo nie wyjmując.

Au'sschließung, *sf. pl.* =en, wykluczenie *n.*, wyłączenie *n.*

Au'sschließlich, I. *adi.* wyłączny, wyłącznie przysługujący; das ausschließliche Recht prawo wyłączne, przywilej; das ausschließliche Recht mit etwas zu handeln monopol; er verlangt die ausschließliche Freundschaft domaga się niepodzielonej przyjaźni; ein ausschließlicher Lederhandel specyalny handel skór; II. *praep.* (*gen.* i *acc.*) wyłączając, wyjąwszy; alle Anwesenden — der Frauen wszyscy obecni wyjąwszy kobiety, z wyjątkiem kobiet.

Au's=schlingen, *va.* schlang aus, habe ausgeschlungen, einen Knoten — rozwiązać (rozmotać) węzeł.

Au's=schlucken, *va.* (haben) wyłykać, chciwie wypić.

Au's=schlummern, *vn.* (haben) 1) drzemać dostatecznie, dosyć się przedrzemać; 2) skończyć drzemkę.

Au's=schlüpfen, *vn.* (haben) 1) wysunąć się, wydobyć się; die Küchlein schlüpfen schon aus pisklęta już się wykłuwają; 2) wymknąć się, wypaść; das Messer schlüpfte mir aus wymknął mi się nóż.

Au's=schlürfen, *va.* (haben) wypić pomału, wypić cedząc, wycedzić.

Au'sschluss, *sm.* =schlusses, wykluczenie *n.*, wyłączenie *n.*; mit — jedes anderen wyłączając wszystkich innych; (u prawników) — der Gütergemeinschaft zniesienie wspólności majątkowej, rozdział dóbr; Verhandlung mit — der Öffentlichkeit rozprawa tajna (przeprowadzona z wykluczeniem jawności).

Au's=schmähen, *va.* i *vn.* (haben) = ausschelten.

Au's=schmälen, *va.* i *vn.* = ausschelten.

Au's=schmatzen, *va.* 1) = abküssen; 2) = ausschlürfen.

Au's=schmauchen, I. *va.* (haben) = ausrauchen; II. *vn.* ausgeschmaucht haben skończyć palenie.

Au's=schmausen, I. *va.* (haben) zjeść co z wielkim gustem; II. *vn.* (haben) 1) skończyć zajadać; 2) er hat ausgeschmaust przestał być smakoszem.

Au's=schmecken, *va.* (haben) = auskosten.

Au's=schmeißen, *va.* schmiss aus, habe ausgeschmissen, wyrzucić (wyraz pospolity).

Au's=schmelzen, I. *va.* schmelzte aus, habe ausgeschmelzt (schmilzst, schmolzst aus, habe ausgeschmolzen) wytopić, roztopić, rozpuścić (rudę, sadło); das Gold aus den Tressen — wytopić złoto z galonów; II. *vn.* schmilzst aus, schmolz aus, bin ausgeschmolzen, wytopić się, wyskwarzyć się, roztopić się, zniknąć roztopiwszy się; der Schnee ist ausgeschmolzen śnieg stopił się.

Au's=schmettern, I. *va.* (haben) ogłosić trąbą, wytrąbić co, roztrąbić; die Trompeten schmettern ein Schlachtlied aus trąby grają pieśń do boju; II. *vn.* (haben) 1) die Trompeten schmettern aus trąby grają; 2) die Hörner haben ausgeschmettert rogi przestały grać.

Au's=schmieden, I. *va.* (haben) 1) wykuć, wykować, ukuć; einen Eisenstab — rozciągnąć sztabę żelazną na kowadle; 2) rozkuć, uwolnić z kajdan (więźnia); II. *vn.* (haben) ich habe ausgeschmiedet skończyłem kucie.

Au's=schmieren, *va.* (haben) wysmarować, wylepić wewnątrz; einen Ofen mit Lehm — wylepić piec gliną; einen Topf mit Fett — wysmarować garnek tłuszczem; den Hals — wypędzlować gardło.

Au's=schmollen, *vn.* (haben) przestać dąsać się.

Au's=schmoren, *va.* (haben) 1) dobrze wysmażyć; 2) wyskwarzyć, wytopić (sadło).

Au's=schmücken, *va.* (haben) i *vr.* sich, wystroić, przystroić, przyozdobić, upiększyć, ubrać; ein Zimmer mit Gemälden — ozdobić pokój obrazami; eine Braut — przystroić narzeczoną do ślubu; sich — ubrać się pięknie, wystroić się; ein Ereignis dichterisch — okrasić poezyą zdarzenie, przedstawić poetycznie; die Wahrheit in der Erzählung — czynić ujmę prawdzie, uchybiać prawdziwości w opowiadaniu (koloryzować).

Au'sschmückung, *sf. pl.* =en, ozdoba *f.*, upiększenie *n.*, przystrojenie *n.*, strój *m.*, okrasa *f.*, ornament *m.*

Au's=schnallen, *va.* (haben) odpiąć sprzążki, porozpinać sprzążki.

Au's=schnappen, I. *va.* (haben) wychwytać, wychapać; II. *vn.* (haben) wychwycić się, wymknąć się; der Pfeil hat ausgeschnappt wymknęła się strzała.

Au's=schnarchen, *vn.* i *vr.* (haben) sich, wychrapać się.

Au's=schnauben, I. *vn.* (haben) i *vr.* sich, 1) wysapać się, wydyszeć się, wytchnąć; die Pferde — lassen dać koniom wytchnąć; 2) der Wind hat ausgeschnaubt wiatr przestał dąć; II. *va.* (haben) sich, mocno sapiąc, nosem co wyrzucić (krew); die Nase — wysmarkać (sobie) nos.

Au's=schnaufen, *vn.* (haben) = ausschnauben I.

Au's=schnäuzen, *va.* (haben) = ausschnauben II.

Au's=schneiden, *va.* schnitt aus, habe ausgeschnitten, wyrznąć, wyrzynać, wyciąć, wykroić; ein Blatt aus dem Buche — wyciąć kartkę z książki; ein Muster in Papier — wyciąć wzór z papieru; einem Star die Zunge — uciąć szpakowi język; Bäume — drzewa okrzesywać, obcinać zbyteczne gałęzie; ein Schwein — wymniszyć wieprza; einen Bienenstock — podbierać pszczoły; ein Kleid — zrobić wycięcie w sukni; ein ausgeschnittenes Kleid dekoltowana suknia; mit der Schere — wystrzydz, wystrzygnąć; zackig — wyząbkować; Waren ellenweise — sprzedawać na łokcie towary; eine Naht — wypruć szew; die Geilen — wywałaszyć, kastrować.

Au's=schneien, *vn.* (haben) es hat ausgeschneit śnieg przestał padać.

Au's=schnellen, I. *va.* (haben) wyrzucić; II. *vn.* (sein) wylecieć, wyskoczyć; der Stein ist aus der Schleuder ausgeschnellt kamień wyleciał z procy.

Au'sschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wycinanie *n.*; 2) wycięcie *n.*; der Ausschnitt am Kragen wycięcie *n.* w kołnierzu; der — am Kleide wygorsowanie *n.*; einen — an einem Kleide machen dekoltować suknię, wygorsować, wyciąć gors w sukni; 3) (w matematyce) der — des Kreises wycinek *m.* koła, sektor *m.*; 4) (u kupców) sprzedawanie *n.* na łokcie; Ausschnitthandel handel na łokcie.

Au'sschnittling, *sm.* =s, *pl.* =e, dziecko *n.* wydane na świat przez cięcie cesarskie.

Au's=schnitzeln, *va.* (haben) wystrugać, wyrznąć, wyciosać.

Au's=schnüffeln, *va.* (haben) odkryć węchem, wywąchać.

Au's=schnüren, *va.* (haben) odsznurować, rozsznurować; sich — zdjąć sznurówkę; eine Schachtel — zdjąć sznury z pudła.

Au's=schöpfen, I. *va.* (haben) wyczerpać, wypróżnić; einen Brunnen — wypompować studnię; einen Kahn — wyczerpać wodę z czółna; II. *vn.* (haben) ausgeschöpft haben skończyć czerpanie.

Au's=schoten, *va.* (haben) wyjmować ze strączków, łuskać (groch).

Au's=schrauben, I. *va.* (haben) wyśrubować, rozśrubować, wyjąć z pod prasy; II. *vr.* (haben) sich, zużyć się; III. *vn.* (haben) skończyć śrubować.

Au's=schrecken, *va.* (haben) wystraszyć, wypłoszyć, strachem wypędzić.

Au'sschrei, *sm.* =s, *pl.* =e, wykrzyk *m.*, okrzyk *m.*

Au's=schreiben, I. *va.* i *vr.* schrieb aus, habe ausgeschrieben, 1) wypisać; seinen Namen — wypisać (wyraźnie) swoje nazwisko; eine Stelle aus einem Buche — wypisać ustęp z książki; sich — wypisać się; dieser Schriftsteller hat sich schnell ausgeschrieben ten pisarz prędko wypisał się, wyczerpał się; 2) napisać, skończyć pisać; einen Brief — napisać list do końca; 3) ogłosić, rozpisać; eine Stelle — rozpisać posadę, rozpisać konkurs na posadę; den Landtag — zwołać sejm; eine Versammlung — zwołać zgromadzenie; auf Morgen ist die Sitzung des Gemeinderathes ausgeschrieben na jutro rozpisane, zwołane jest posiedzenie rady miejskiej; II. *vn.* skończyć pisanie.

Au'sschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, wypisywacz *m.*; kompilator *m.*

Au's=schreien, I. *va.* schrie aus, habe ausgeschrieen, 1) wywoływać, ogłaszać, obwoływać; Zeitungen — wywoływać gazety (na sprzedaż); 2) jmndn — okrzyczeć kogo (za co); eine ausgeschrieene Schönheit okrzyczana piękność; 3) seine Stimme — stracić, nadwerężýć głos (przez śpiewanie); II. *vr.* (haben) sich, wykrzyczeć, nakrzyczeć się; III. *vn.* (haben) zakrzyknąć, skrzyknąć.

Au's=schreiten, *vn.* schritt aus, bin ausgeschritten, 1) wysunąć nogę naprzód, postawić krok, zacząć iść; 2) zboczyć, zejść z drogi; za daleko się posunąć, przekroczyć miarę.

Au's=schroten, *va.* (haben) 1) wyśrutować, wygryźć ze środka; etw. zu seinen Gunsten — wyzyskać co na swoją korzyść; 2) wytoczyć; das Fass aus dem Keller — wytoczyć beczkę z piwnicy.

Au's=schuhen, *va.* (haben) wyzuć kogo, zdjąć mu trzewiki.

Au's=schulen, *va.* (haben) eine Gemeinde, wyłączyć gminę z okręgu szkolnego.

Au's=schuppen, *va.* (haben) wycinać w formie łusek.

Au'sschuss, *sm.* =schusses, *pl.* =schüsse, 1) wybieranie *n.*, sortowanie *n.*; 2) wydział *m.*, komitet *m.*, komisya *f.*; ständiger — komisya *f.* nieustająca; leitender — komitet *m.* naczelnie kierujący; gesetzgebender — komisya prawodawcza; — der Bürgerschaft delegacya *f.* obywatelska.

Au's=schütteln, *va.* (haben) i *vr.* (haben) sich, wytrząść; den Staub aus den Kleidern strzepać kurz z odzienia.

Au's=schütten, I. *va.* (haben) wysypać (zboże), wylać (płyn); seinen Zorn über jmndn — wywrzeć swój gniew na kim; sein Herz vor jmndm — zwierzyć się przed kim, serce swoje przed kim otworzyć; seinen Kummer in den Busen eines Freundes — zwierzyć się przyjacielowi z utrapień; das Kind mit dem Bade — odrzucić dobre wraz z złem; II. *vr.* (haben) sich, 1) zwierzyć się, serce swe otworzyć; 2) sich vor Lachen — pękać ze śmiechu, do łez się uśmiać, brać się za boki od śmiechu.

Au's=schwären, *vn.* 1) schwierst aus, schwor aus, bin ausgeschworen, wypłynąć wskutek ropienia się; es ist viel Eiter ausgeschworen wyszło dużo materyi; 2) (haben) przestać się ropić.

Au's=schwärmen, *vn.* 1) (sein) rojem wylecieć (z ula o pszczołach); 2) (haben) przestać się roić; (przenośnie) wyhulać się, przestać hulać; hast du endlich ausgeschwärmt? czy się wreszcie ustatkujesz?

Au's=schwärzen, *va.* (haben) 1) wysmarować, wymalować na czarno; 2) wywieźć kontrabandę, jako towar przemycony.

Au's=schwatzen, I. *va.* (haben) wygadać, wypaplać, wypleść; jmnds Geheimnis — zdradzić czyją tajemnicę; unaufgefordert wird er alles — nie czekając wezwania wygada się z wszystkiem; II. *vn.* (haben) skończyć gadać, paplać; III. *vr.* (haben) sich, wygadać się, napaplać się do syta; er hat sich ausgeschwatzt nie miał już o czem gadać.

Au's=schwätzen = Aus=schwatzen.

Au's=schwefeln, *va.* (haben) wykadzić siarką; ein Wespennest — wypłoszyć osy z gniazda dymem siarki.

Au's=schweifen, I. *va.* (haben) 1) wygiąć; die Füße des Bettes — zrobić wygięte nogi u łóżka; 2) wypłukać, wymyć (bieliznę); II. *vn.* (haben, sein), 1) wyboczyć, wykroczyć, oddalić się od celu; der Redner schweift aus mowca odstępuje od rzeczy; in jmnds Lobe — zbyt wychwalać kogo; 2) oddawać się rozpuście, rozpasać się; im Essen und Trinken — przebierać miarę w jedzeniu i piciu; im Spiele — zanadto oddawać się grze; in Gastmählern — zbytkować w biesiadach.

Au'sschweifend, *part.* i *adi.* 1) przebierający miarę, przesadny; ein ausschweifender Redner mowca rozwlekły; ausschweifende Lobeserhebungen przesadne pochwały; ausschweifende Ehrenbezeigungen zbyteczne honory; ausschweifende Pracht nadzwyczajny przepych; ausschweifende Lustigkeit szalona wesołość; 2) rozpustny, rozwiezły (życie, człowiek); *adv.* 1) rozwlekle, przesadnie; 2) rozpustnie, rozwieźle.

Au'sschweifung, *sf. pl.* =en, 1) wygięcie *n.*; 2) odstąpienie *n.* od materyi; 3) rozpusta *f.*, rozwiezłość *f.*, zbytkowanie *n.*, wybryk *m.*; zdrożność *f.*; jmndn vor Ausschweifungen bewahren uchronić kogo od rozpusty; die größten Ausschweifungen begehen dopuszczać się największych zdrożności; ich ließ mich zu einer

kleinen Ausschweifung verleiten dałem się nakłonić do małego wybryku; die Ausschweifungen der erhitzten Einbildungskraft wybryki rozpalonej wyobraźni.

Au's=schweißen, I. *va.* (haben) wyszwajsować żelazo, kując oczyścić; II. *vn.* (haben) = ausbluten; der Hirsch hat ausgeschweißt z jelenia wszystka krew odeszła.

Au's=schwelgen, *vn.* (haben) przestać hulać; przestać żyć w dostatkach.

Au's=schwellen, *vn.* schwoll aus, bin ausgeschwollen, wypłynąć, przelać się.

Au's=schwemmen, *va.* (haben) 1) płynąc zabrać z sobą, wydrążyć; der Fluss hat das Ufer ausgeschwemmt rzeka porwała kawał brzegu; der Regen hat den Weg ausgeschwemmt deszcz porobił dziury w drodze; 2) die Wolle — przepłukać wełnę, wypłukać brud z wełny.

Au's=schwenken, I. *va.* (haben) 1) przepłukać, wypłukać; 2) jmndn beim Tanze — tańczyć z kim do upadłego; II. *vn.* (haben) zwrócić się w bok, wyminąć.

Au's=schwimmen, I. *vn.* 1) schwomm aus, bin ausgeschwommen, wypłynąć skąd, płynąc oddalić się skąd; 2) (haben) skończyć pływanie.

Au's=schwingen, I. *va.* schwang aus, habe ausgeschwungen, 1) roztrzepać (chusty w powietrzu); 2) trzęsąc oczyścić, otrząść z czego (len z paździerzy); II. *vn.* (haben) przestać drgać, poruszać się, die Saite hat ausgeschwungen struna przestała drgać; das Pendel hat ausgeschwungen wahadło przestało się poruszać.

Au's=schwitzen, I. *vn.* (haben) 1) przestać się pocić; 2) wyciec przez poty (zwłaszcza o drzewach); es schwitzt Harz aus den Bäumen aus żywica sączy się z drzew; II. *va.* (haben) 1) wypocić co, wydawać z siebie przez poty (truciznę); eine Krankheit — wyleczyć się z słabości przez poty; die Bäume schwitzen Harz aus drzewa wydają z siebie żywicę; 2) Erlerntes — zapomnieć całkiem, co się umiało.

Au's=segeln, *vn.* (sein) wypłynąć statkiem.

Au's=sehen, I. *va.* siehst, sieht, sah aus, habe ausgesehen, 1) patrzeć do końca; ich muss zuerst dies Schauspiel — muszę wprzód widzieć koniec tej sztuki; ein nicht auszusehender Weg nieprzejrzana droga; 2) upatrzyć, wybrać; jmndm eine Frau — wybrać komu żonę, wyswatać kogo; jmndn zum Hüter — powierzyć komu pieczę; 3) sich die Augen — wypatrzyć sobie oczy; II. *vn.* (haben) 1) zum Fenster — patrzeć przez okno; nach jmndm — patrzeć za kim, wyglądać kogo; von hier kann man weit — stąd jest daleki widok; 2) wyglądać, przedstawiać widok; er sieht schlecht, gut aus wygląda źle, dobrze; er sieht ehrlich aus ma poczciwą minę; du siehst aus als wenn du geschlafen hättest wyglądasz, jak gdybyś był spał; er sieht wie ein Abwischlappen aus jest brudny, jak ścierka; er sieht nach etwas Vornehmem aus wygląda na pana; er sieht nicht darnach aus nie poznać tego po nim, nie patrzy mu to z oczu; es sieht um ihn gefährlich aus niebezpiecznie z nim; wie sieht es mit dir aus? jakże tam z tobą? dies sieht nach nichts aus to do niczego nie podobne; er sieht ganz darnach aus zupełnie po temu wygląda; ihr seht mir ganz darnach aus po was się można tego spodziewać; so sieht er aus taki z niego człowiek; die Speisen sehen appetitlich aus potrawy dobrze się prezentują; sein Gesicht sieht frisch und gesund aus jego twarz to krew i mleko; da sehe ich gut aus dobrze się wykierowałem; dieses Weib sieht noch immer leidlich aus ta kobieta zachowała ślady piękności; dieses Mädchen sieht nicht übel aus to przystojna dziewczyna; er sieht verdrießlich aus robi kwaśną minę; sie sieht aus, als wenn sie 60 Jahre alt wäre rzekłbyś, że ma 60 lat, wygląda na 60 lat; die Sache sieht schlimm aus rzecz wzięła zły obrót; es sieht um ihn verzweifelt aus jest w rozpaczliwem położeniu; es sieht faul mit ihm aus psują się jego interesa; wie sieht es damit aus? jakże z tem? es sieht nach einer Hochzeit aus pachnie weselem; es sieht nach Regen aus zbiera się na deszcz; diese Sache sieht nach Gefängnis aus sprawa ta pachnie kryminałem; aussehend, *part.* i *adj.* gut — o dobrej minie; weit — daleki, daleko sięgający; nicht auszusehende Pläne plany w dalekiej przyszłości się gubiące; er hat weit aussehende Pläne zamysły jego wysoko sięgają.

Au'sehen, *sn.* =s, wyglądanie *n.* (oknem); zewnętrzna postać *f.*; sein — verräth dass er krank ist poznać po nim, że chory; der Mann hat ein wildes — człowiek ten dziko wygląda; sie hatte nicht das — einer Sclavin nie zdawała się być niewolnicą; die Waren haben ein schlechtes — bekommen towary są zeszpecone; die Sache hat ein anderes — gewonnen sprawa przybrała inną postać.

Au's=seihen, *va.* (haben) przecedzić, przefiltrować.

Au's=seimen, *va.* den Honig, wycedzić patokę z plastrów.

Au's=sein, *vn.* bin, bist, war aus, bin ausgewesen, 1) nie być obecnym, nie być w domu; ich bin heute noch nicht aus gewesen nie wychodziłem jeszcze dzisiaj z domu; 2) wir sind aus skończyliśmy, wygraliśmy partyę; diesmal wird es mit ihm aus sein tym razem będzie z nim koniec; die Messe ist schon aus już po mszy; es ist aus mit seinem Leben już po nim, już koniec jego życia; 3) nach jmndm — wyjść szukać kogo;

auf, über etw. — zajmować się czem.

Au'ßen, *adv.* zewnątrz; was stehst du so lange — czemuż tak długo stoisz na dworze, za drzwiami; — vor dem Hause przed domem; innen und — vergoldet wewnątrz i zewnątrz pozłocony; ein von — verschlossenes Hausthor brama od ulicy zamknięta; die Eindrücke bekommen wir von — wrażenie odbieramy z zewnątrz; alle meine Bedürfnisse muss ich — befriedigen wszystkie moje potrzeby muszę zaspokajać poza domem; das Hausthor geht nach — auf brama otwiera się na ulicę.

Au'ßenlinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* zewnętrzna, obwódka *f.*

Au'ßenposten, *sm. pl.* —, pikieta *f.*, ostatnia forpoczta *f.*

Au'ßenseite, *sf. pl.* =n, strona zewnętrzna.

Au'ßentreppe, *sf. pl.* =n, schody *m.* od ulicy.

Au'ßenwelt, *sf.* świat *m.* zewnętrzny, zmysłowy.

Au's=senden, *va.* sendete aus, habe ausgesendet, sandte aus, habe ausgesandt, wysłać, wysyłać, rozsyłać, wyprawić; die Sonne sendet ihre Strahlen aus słońce rozsyła promienie; ich sende einen Boten aus wyprawiam posłańca.

Au'ssendling, *sm.* =s, *pl.* =e, wysłaniec *m.*, emisaryusz *m.*

Au's=sengen, *va.* (haben) wypalić, spalić do szczętu, wyniszczyć ogniem.

Au'ßer, I. *praep.* 1) zewnątrz, poza; sich — dem Hause aufhalten bawić poza domem; — der Stadt wohnen mieszkać za miastem; jmndn — dem Gesetze erklären wyjąć kogo z pod prawa; etw. — allen Zweifel setzen wynieść ponad wszelkie wątpliwości; — Landes gehen udać się za granicę; — der Zeit nie w porę; — Athem sein nie mieć tchu; — Dienst sein być wolnym od służby; ein Hauptmann — Dienst spensyonowany kapitan; — sich sein być bez przytomności, stracić kontenans; — sich vor Freude sein nie posiadać się z radości; — sich vor Zorn sein szaleć z gniewu; — sich vor Schrecken sein od zmysłów odchodzić z strachu; ich war ganz — mir vor Verzweiflung z rozpaczy nie wiedziałem co się ze mną dzieje; jmndn — sich bringen zmysłów kogo pozbawić (radością, gniewem); oburzyć, nadzwyczajnie rozgniewać kogo; — Stande sein nie być w możności; er ist schon — Gefahr już wyszedł z niebezpieczeństwa; — Schuld sein być wolnym od winy; — Sorgen sein nie mieć trosk; etw. =acht lassen spuścić co z uwagi, zaniedbać czego; 2) oprócz, prócz; — seinem Gehalte hat er noch eine Wohnung oprócz pensyi ma (wolne) pomieszkanie; — in Spanien auch noch in anderen Ländern nietylko w Hiszpanii ale i w innych krajach; er glaubt, dass es — ihm keine Reichen gibt sądzi, że prócz niego (poza nim) nie ma bogatych; — einigen wurden alle lebendig gefangen wszystkich schwytano żywcem prócz niewielu; II. *coni.* 1) wyjąwszy, prócz; alle liefen fort — ein einziger wszyscy pierzchnęli prócz (z wyjątkiem) jednego; 2) er geht nicht aus — dass nie wychodzi, wyjąwszy, że; ich gehe nirgends hin — wo ich muss nie idę nigdzie wyjąwszy tam, gdzie muszę; ich schreibe nicht — wenn nie piszę, wyjąwszy kiedy; außeramtlich, *adi.* nieurzędowy, nie mający cechy urzędowej, nie należący do urzędu; außerchristlich, *adi.* niechrześcijański, nie wyznający wiary chrześcijańskiej; außerehelich, *adi.* pozamałżeński; ein außereheliches Kind dziecię z nieprawego łoża; außergerichtlich, *adi.* pozasądowy; außergewöhnlich, *adi.* wyjątkowy, rzadki; ein außergewöhnlicher Mensch nadzwyczajny człowiek; außerirdisch, *adi.* nie z tego świata, nadziemski; außerkirchlich, *adi.* za kościołem zostający; außerkirchliche Andacht nabożeństwo prywatne; Außercu'rssetzung *sf. pl.* =en, wycofanie *n.* z obiegu; außerordentlich, *adi.* 1) nadzwyczajny; ein außerordentlicher Gesandte poseł umyślnie wysłany; ein außerordentlicher Mensch człowiek niepospolity; 2) dziwny, zadziwiający, bardzo wielki, uwagi godny; er hat ein außerordentliches Glück gemacht poszczęściło mu się ogromnie; das Stück hat einen außerordentlichen Erfolg gehabt sztuka miała zadziwiające powodzenie; außersinnlich, *adi.* nadzmysłowy; außerwesentlich, *adi.* nie należący do istoty.

Äu'ßer, I. *adi.* tylko jako *attrib.*, *comparat.* brakuje, *superlat.* äußerst na powierzchni leżący, zewnętrzny; die äußeren Ursachen przyczyny zewnętrzne, na zewnątrz leżące; II. Äußere(s) *sn.* =n, 1) wygląd *m.* zewnętrzny, powierzchowność *f.*; ein Mann von angenehmem Äußeren człowiek o przyjemnej powierzchowności; er hat kein gutes — nie robi dobrego wrażenia; ein gewinnendes — ujmująca powierzchowność; er hat ein trauriges — robi smutne wrażenie; sein — verräth einen Philosophen wygląda na filozofa; 2) pozór *m.*; das — trügt oft pozory często mylą; auf das — Gewicht legen zważać na pozory; wenigstens das — bewahren zachować przynajmniej pozory; 3) sprawy zewnętrzne; der Minister des Äußern minister spraw zewnętrznych; III. Äußerst, 1) *adi. superlat.* ostatni, najodleglejszy; an der äußersten Grenze liegen leżeć na samej granicy; die äußerste Spitze sam koniuszek; im äußersten Elend leben żyć w ostatniej nędzy; das äußerste Mittel wählen chwycić się ostatniego środka; im äußersten Falle w ostatecznym razie; eine Sache von äußerster Wichtigkeit rzecz największej wagi; die äußerste Aufregung der

Gemüther najwyższe rozdrażnienie umysłów; der äußerste Preis ostatnia cena; 2) *adv.* w najwyższym stopniu, nadzwyczajnie, niezmiernie; die Sache scheint mir — verdächtig sprawa wydaje mi się nader podejrzana; das ist — niederträchtig to ostatnia podłość; IV. 1) Äußerste *sm.* =n, *pl.* =n, człowiek *m.* o skrajnych zapatrywaniach, dążnościach; 2) *sn.* to, co jest na samym końcu, na ostatku; es ist auf das — angekommen przyszło do ostateczności; das ist schon das — świat się kończy; die Sache auf das — treiben posunąć rzecz do ostateczności! er ist auf das — aufgebracht jest doprowadzony do ostatniej pasyi.

Au'ßerdem, I. *adv.* prócz tego; wissen Sie mir — nichts mehr zu sagen? czy nie możesz mi pan prócz tego nic więcej powiedzieć? und — noch a do tego jeszcze, a nadto; II. *conj.* — dass prócz tego że.

Au'ßerhalb, I. *praep.* z *gen.* zewnątrz, poza; — des Gartens, des Hauses za ogrodem, za domem; II. *adv.* zewnątrz, poza pewnym obrębem, zakresem; dieser Baum wächst — drzewo wyrasta poza ogród; Vieh von — beziehen sprowadzić bydło z zagranicy.

Au'ßerlich, I. *adj.* 1) = außen I; *adv.* = außerhalb II; er ist nur — fromm jest tylko na pozór pobożny; er schien — ruhig na pozór był spokojny; 2) na powierzchni leżący; 3) nie należący do istoty; II. Äußerliche, *sn.* =n = „außer II.

Au'ßerlichkeit, *sf.* *pl.* =en, zewnętrzność *f.*, powierzchowność *f.*; forma *f.*, formalność *f.*; das sind bloß leere =en to są jeno czcze formalności.

Au'ßern, I. *va.* (haben) objawiać, okazać, oświadczyć; seine Meinung über etwas — objawić zdanie o czem; jemandem seinen Hass — okazać komu nienawiść; jemandem sein Beileid — wyrazić komu współczucie; II. *vr.* (haben) sich, 1) okazać się, wyjść na wierzch; diese Krankheit äußert sich durch Fieberschauer ta choroba objawia się przez dreszcze, zaczyna się od dreszczów; 2) oświadczyć zdanie, dać poznać myśli, wynurzyć się, wyrazić się, oświadczyć; er hat sich darüber nicht geäußert nie powiedział o tem swego zdania; er hat sich über die Sache ungünstig geäußert wyraził się niekorzystnie o tej sprawie; er hat sich dahin geäußert wyraził opinię w tym kierunku.

Au'ßerung, *sf.* *pl.* =en, oświadczenie *n.*; uwaga *f.*, opinia *f.*, deklaracya *f.*, oznaka *f.*; boshafte — złośliwa uwaga; letzte Willens= testament *m.*; naive — naiwna uwaga; das ist die — einer großen Freundschaft to jest oznaką wielkiej przyjaźni; auch ich habe diese — von ihm gehört i ja to słyszałem z ust jego; er ließ sich eine — entfallen, die dał się słyszeć ze słówkiem, które.

Au's=setzen, I. *va.* (haben) 1) wewnątrz wyłożyć czem, obić czem wewnątrz; 2) wysadzić, wyrzucić; Pflanzen — przesadzać rośliny; die Mannschaft — wysadzić załogę z okrętu; ein Kind — podrzucić dziecko; einen Gefangenen — porzucić jeńca; die Segel — rozwinąć żagle; 3) wystawić; die Blumen — wystawić kwiaty na deszcz, na słońce; die Waren — wystawić towary na widok; einer Gefahr — narazić na niebezpieczeństwo; sein Leben — narazić życie (na szwank); 4) wyznaczyć, oznaczyć; jmndm ein jährliches Gehalt — wyznaczyć komu roczną płacę; jährlich soviel für die Armen — przeznaczyć rocznie tyle na biednych; einen Preis — wyznaczyć nagrodę; jmndm eine Rente testamentarisch — zapisać komu rentę; 5) opuścić, zaniedbać; ich habe meine Stunde eine Zeit lang ausgesetzt zaniedbałem moje lekcye przez jakiś czas; die Geschäfte für einen Tag — zaniechać interesów na jeden dzień; ich habe diese Arbeit vorläufig ausgesetzt odłożyłem na razie tę pracę; 6) zarzucić, naganić, przyganić; an dieser Sache ist nichts auszusetzen tu nie ma nic do zarzucenia; an allem etw. auszusetzen haben wszystko ganić; er hat an jedem etwas auszusetzen każdemu coś wytknie; 7) (w muzyce) rozłożyć na głosy; 8) (w drukarstwie) einen Bogen — ułożyć, złożyć arkusz; II. *vr.* (haben) sich, wystawiać się, narażać się; sich dem Gelächter der Leute — wystawić się na pośmiewisko ludzkie; sich dem Gerede — wystawić się na języki; sich der Gefahr — narazić się na niebezpieczeństwo; dem setze ich mich nicht wieder aus nie narażę się więcej na to; III. *vn.* (haben) 1) (w grze) zrobić pierwsze posunięcie (szachy); wer setzt aus? kto kładzie pierwszy kamień? 2) das Fieber hat ausgesetzt febra ustała; 3) (w górnictwie) der Gang setzt aus zrobisko kończy się na powierzchni ziemi; 4) w drukarstwie) die Presse setzt gut aus prasa wyciska dobrze (znaki).

Au'ssetzung, *sf.* *pl.* =en, 1) wykładanie *n.*; 2) wystawienie *n.*, narażenie *n.*; 3) wyznaczenie *n.*, assygnacya *f.*, przekazanie *n.*; 4) przerwa *f.*, zaniedbanie *n.*, zaniechanie *n.*; 5) nagana *f.*, wytykanie *n.*; 6) podrzucenie *n.*

Au's=seufzen, I. *va.* (haben) powiedzieć co wzdychając; II. *vn.* (haben) przestać wzdychać.

Au'ssicht, *sf.* *pl.* =en, 1) widok *m.*, prospekt *m.*; von diesem Berge hat man eine schöne — auf das Meer z tej góry jest piękny widok na morze; diese Gärten gewähren eine herrliche — te ogrody przedstawiają śliczny widok;

2) (przenośnie) nadzieja *f.*; da sind für mich keine Aussichten für die Zukunft niema tu dla mnie żadnych widoków na przyszłość; ich habe — auf dies Amt mam nadzieję, że otrzymam ten urząd; ich habe Aussichten auf eine große Erbschaft spodziewam się wielkiego spadku; er hat alle — eine glänzende Laufbahn zu machen ma wszelkie widoki na świetną karyerę; er hat die Bischofswürde in — stara się o biskupstwo; eine günstige — gewähren przedstawiać się w korzystnem świetle; sich etwas in — nehmen przedsięwziąć sobie co; jemandem etwas in — stellen obiecać komu co.

Au's=sichten, *va.* (haben) oddzielać gorsze od lepszego, przeczyszczać, brakować.

Au's=sickern, *vn.* (sein) wyciec, wysączyć się.

Au's=sieden, sott (siedete) aus, habe ausgesotten, I. *va.* (haben) wygotować, wywarzyć; II. *vn.* (haben i sein) = auskochen I.

Au's=singen, I. *vn.* sang aus, habe ausgesungen, przestać śpiewać, skończyć śpiew; II. *va.* (haben) wyśpiewać; ein Lied — skończyć piosnkę; den Frühling — śpiewem ogłosić, że wiosna nadeszła; seine Stimme — wyrobić sobie głos śpiewaniem; eine ausgesungene Stimme a) głos wyrobiony (śpiewem), b) głos nadwerężony, zniszczony nadmiernem śpiewaniem; III. *vr.* (haben) sich, 1) naśpiewać się do syta; 2) sich ausgesungen haben nie mieć więcej głosu.

Au's=sinnen, *va.* sann aus, habe ausgesonnen, wymyślić, zmyślić; er hat dafür ein gutes Mittel ausgesonnen wymyślił na to dobry środek; er hat die ganze Erzählung ausgesonnen zmyślił całą opowieść; er hat eine Missethat ausgesonnen uknuł zbrodnię.

Au's=sitzen, I. *vn.* saß aus, habe ausgesessen, mit Waren — siedzieć na ulicy i sprzedawać towary; heute sitzen die Krämer nicht aus dziś kramarze nie siedzą z towarami; II. *va.* (haben) 1) (o więźniach) seine Zeit — odsiedzieć karę; (o ptakach) przestać siedzieć na jajach; die Henne hat die Küchlein ausgesessen kura wysiedziała pisklęta; 2) einen Stuhl — wysiedzieć dziurę w krześle.

Au's=söhnen, *va.* i *vr.* sich (haben) pojednać się; sich mit jmndm — pojednać się z kim; jmndn — przejednać kogo; Gott durch Gebete — przebłagać Boga modłami; der Ketzer hat sich mit der Kirche wieder ausgesöhnt heretyk wrócił na łono kościoła.

Au's=söhner, *sm.* =s, *pl.* —, pojednawca *m.*, pogodziciel *m.* (=in *sf.*, *pl.* =innen, pojednawczyni *f.*).

Au's=söhnung, *sf.* *pl.* =en, pojednanie *n.*, przebłaganie *n.*; er brachte zwischen ihnen die — zustande przywiódł ich do pojednania się.

Au's=sondern, *va.* (haben) oddzielać, odłączać, wyłączać (odkładać na bok jako gorsze).

Au's=sonderung, *sf.* *pl.* =en, wyłączenie *n.*, odłączenie *n.*, odłożenie *n.*; wydzieliny.

Au's=sorgen, *vn.* (haben) przestać się troszczyć; für jmndn ausgesorgt haben przestać się troszczyć o kogo; er hat ausgesorgt skończyły się jego troski.

Au's=sortieren, *va.* (haben) wysortować.

Au's=spähen, I. *vn.* (haben) 1) nach etwas — śledzić za czem, patrzeć za czem; 2) ausgespäht haben przestać śledzić, przestać szpiegować, II. *va.* (haben) wyszpiegować; wyśledzić; den Aufenthaltsort eines Flüchtlings — wyśledzić miejsce pobytu zbiega.

Au's=späher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) osoba *f.*, która szpieguje, szpieg *m.*

Au's=spann, *sm.* =(e)s, *pl.* =spänne, miejsce *n.*, gdzie się zmienia konie zaprzęgowe; zajazd *m.*, oberża *f.*

Au's=spannen, *va.* (haben) 1) wyprządz (konie); 2) wyprężyć (powróz, linę); wyciągnąć (sukno na krosnach, materyę do haftowania); die Segel — rozpiąć żagle; die Arme — otworzyć ramiona; die Füße — rozstawić nogi; die Flügel — rozpostrzeć skrzydła; 3) jmndm etw. — zabrać komu co ukradkiem; 4) wyjąć z krosien (haft); 5) seinen Geist — dać wypocząć umysłowi.

Au's=spazieren, *vn.* (haben) 1) wyjść na przechadzkę; aus und einspazieren wchodzić i wychodzić; 2) ausspaziert haben skończyć przechadzkę.

Au's=speien, I. *va.* spie aus, habe ausgespie(e)n, wypluć, splunąć; er speit Blut aus pluje krwią; Gift und Galle — pienić się ze złości; der Vulcan speit Steine aus wulkan wyrzuca kamienie; der Ofen speit Flammen aus piec zieje ogniem; II. *vn.* przestać spluwać; ein ausgespieener Vulcan zgasły wulkan.

Au's=spenden, *va.* (haben) rozdawać, rozdzielać, hojnie obdzielać czem.

Au's=sperren, *va.* (haben) 1) rozkraczyć, rozstawić (nogi); 2) = ausschließen, jmndn — zamknąć drzwi przed kim.

Au's=spicken, *va.* (haben) wyszpikować (pieczeń, zająca).

Au's=spielen, I. *va.* (haben) 1) skończyć co grać; er hat seine Rolle ausgespielt skończyła się jego rola; er hat die Symphonie ausgespielt dokończył symfonii; 2) (w grze) zadać, zagrać co; die Farbe wieder — wrócić do koloru; (przenośnie) seinen letzten Triumph — zrobić ostatni wysiłek; 3) postawić jako wygranę w grze; eine Uhr in der Lotterie — puścić zegarek na loteryę; 4) eine Geige, ein Clavier ograć skrzypce, fortepian; II. *vn.* (haben) 1) Sie spielen aus pan zagrywasz, zadajesz, pan zaczynasz, pan jesteś na ręku (w grze bilar-

dowej); 2) przestać grać, skończyć grę; III. *vr.* (haben) sich, 1) nagrać się do syta; 2) sich ausgespielt haben nie wiedzieć już w co grać.

Au's=spinnen, I. *va.* spann aus, habe ausgesponnen, 1) wyprząść, uprząść, prząść do końca; er hat die ganze Wolle ausgesponnen uprządł całą wełnę; der Faden seines Lebens ist ausgesponnen kończy się pasmo jego dni; 2) (przenośnie) wysnuć, wykoncypować; er hat die Erzählung schön ausgesponnen pięknie wysnuł opowieść; II. *vn.* (haben) skończyć prząść.

Au's=spionieren, I. *va.* (haben) wyszpiegować, wyśledzić, wybadać; II. *vn.* (haben) przestać szpiegować, skończyć szpiegowanie.

Au's=spitzen, *va.* (haben) zaostrzyć, ostro zastrugać, ostro przyciosać; die Ohren — nadstawić uszu, przysłuchiwać się z ciekawością.

Au's=spotten, *va.* (haben) szydzić, drwić, naigrawać się z kogo.

Au'ssprache, *sf. pl.* =n, 1) wymowa *f.*, wymawianie *n.*; eine leichte, schwere — haben wymawiać z łatwością, trudnością (ciężko wymawiać); eine fremdartige — haben mówić obcym akcentem, wymawiać jak cudzoziemiec; man erkennt an seiner — von wo er ist poznać po jego wymowie, skąd rodem; eine zischelnde — haben szeplenić; 2) rozmowa *f.*, porozumienie *n.*; wir haben mit einander eine — gehabt porozumieliśmy się z sobą.

Au's=sprechen, I. *va.* sprichst aus, sprach aus, habe ausgesprochen, 1) wymówić co; ich kann dieses Wort nicht — nie mogę wymówić tego słowa; nach der Silbeneintheilung — sylabizować; die Zischlaute schlecht — szeplenić; ein nicht ausgesprochener Buchstabe litera, której się nie wymawia, którą opuszcza się w wymowie; die Art auszusprechen wymowa, akcent; 2) wymówić do końca, wypowiedzieć; einen Satz — skończyć zdanie; 3) wyrazić, wypowiedzieć; seine Meinung — wyrazić zdanie; seine Gedanken klar — jasno sformułować myśli; ich kann meine Dankbarkeit nicht — wdzięczność moja nie da się słowami wyrazić; es läßt sich nicht — wie viel er gelitten hat nie da się opisać, wiele wycierpiał; sein Urtheil öffentlich — ogłosić sąd; II. *vn.* (haben) przestać mówić; lassen Sie mich —. daj mi pan skończyć; III. *vr.* (haben) sich, 1) wyrazić się; wypowiedzieć zdanie, myśli; sich über etw. — wyrazić zdanie o czem; sich für jmndn — stanąć po stronie kogo; jmndn über etw. sich — lassen zapytać kogo o co; sich sein Inneres — wylać swe serce; 2) objawiać się; malować się, przemawiać; in diesen Worten spricht sich ein starkes Gefühl aus w tych słowach objawia się silne uczucie; in seinem Antlitz spricht sich Freude aus w minach jego maluje się radość; in diesem Musikstücke spricht sich ein großes Talent aus z tego utworu muzycznego wielki przebija talent; in dem Wesen dieses Menschen spricht sich Herzensgüte aus człowiek ten tchnie dobrocią serca; IV. ausgesprochen, *part.* i *adi.* wyraźny, wybitny.

Au's=sprengen, *va.* (haben) 1) wysadzić; ein Felsstück — wysadzić odłam skały w powietrze (prochem, dynamitem); 2) ein Pferd — konia w cwał puścić; 3) (przenośnie) ein Gerücht — rozpuścić wieść, rozsiewać, roznosić pogłoskę; man hat ausgesprengt daß puszczono pogłoskę, jakoby; er hat ein unverbürgtes Gerücht ausgesprengt rozsiał płonną wieść.

Au's=sprießen, *vn.* sproß aus, bin ausgesprossen = aussprossen.

Au's=springen, I. *vn.* A. sprang aus, habe ausgesprungen przestać skakać; (o fontannie) przestać tryskać; B. (sein) wyskoczyć, wyskakiwać; aus dem Kerker — wyłamać się z więzienia; aus dem Berufe — porzucić, zmienić zawód; ein ausgesprungener Mönch duchowny, który zrzucił suknię zakonną; ein Glied ist aus der Kette ausgesprungen ogniwo wyskoczyło z łańcucha (odłączyło się); das Messer ist ausgesprungen nóż się wyszczerbił; II. *va.* (haben) sich den Fuß — skacząc zwichnąć nogę; sich das Auge — skacząc wybić sobie oko; III. *vr.* (haben) sich, 1) naskakać się do sytu; skakać do znużenia; 2) skakaniem członki gibkimi uczynić.

Au's=spritzen, I. *va.* (haben) 1) wysikać; der Springbrunnen spritzt Wasser aus fontanna tryska wodą; die Feder aus der Tinte — strząść atrament z pióra; 2) Feuer — zgasić ogień sikawką; die Straße — skropić, polać ulicę; 3) zrobić injekcyę, zastrzyknąć (gardło, ranę); II. *vn.* 1) (sein) tryskać; 2) ausgespritzt haben przestać skrapiać; przestać wstrzykiwać.

Au'sspritzung, *sf. pl.* =en, skrapianie *n.*, sikanie *n.*, tryskanie *n.*; wstrzykiwanie *n.*

Au's=sprossen, *vn.* 1) (sein) kiełkować, wyrastać; 2) (haben) przestać kiełkować.

Au'sspruch, *sm.* =es, *pl.* =sprüche, zdanie *n.*, opinia *f.*; der — eines Weisen sentencya *f.* mędrca; der — eines Richters wyrok *m.*, orzeczenie *n.* sędziego; der — der Geschworenen werdykt *m.* przysięgłych; ich unterwerfe mich deinem Ausspruche poddaję się twemu sądowi *m.*; der — des Kritikers ist hart zdanie *n.* krytyka jest surowe, ostre; der — Jupiters wyrocznia *f.* Jowisza; einen — fällen wydać sąd; eine Sache dem schiedsrichterlichen Ausspruche anheimstellen zdać sprawę na sąd polubowny.

Au's=sprudeln, I. *va.* (haben) tryskając wydawać, wy-

rzucać; (przenośnie) Schmähworte — miotać obelgi; II. *vn.* (sein) 1) tryskać, wytryskać; an dieser Stelle ist eine Quelle ausgesprudelt z tego miejsca trysnęło źródło; 2) przestać wrzeć, przestać tryskać.

Au's=sprühen, I. *va.* (haben) der Berg sprüht Flammen aus z góry buchają płomienie; der Herd sprüht Funken aus z ogniska sypią się iskry; II. *vn.* (sein) 1) tryskać, buchać (o płomieniach); 2) (haben) przestać buchać; przestać się sypać (w iskrach).

Au's=spucken, *vn.* (haben) = ausspeien.

Au's=spuken, *va.* (haben) (o upiorach, duchach) przestać się ukazywać, przestać nawiedzać miejsce; (przenośnie) das Gerücht hat ausgespukt pogłoska przestała krążyć; es hat hier ausgespukt niema już upiorów w tem miejscu.

Au's=spülen, *va.* (haben) 1) wymulić, podmulić; der Fluss hat das Ufer tief ausgespült rzeka znacznie podmuliła brzeg; das Hochwasser hat eine Leiche ausgespült powódź wyrzuciła trupa na ląd (brzeg); das Wasser hat einen Baum ausgespült woda obnażyła korzenie drzewa; 2) wypłukać (szklankę, usta), popłukać; mit etwas — czem.

Au'sspülung, *sf. pl.* =en, wymulenie *n.*, podmulenie *n.*; wypłukanie *n.* [pomyje *f.*

Au'sspülicht, *sn.* i *sm.* =s,

Au's=spunden, *va.* (haben) obić deskami; einen Brunnen — wycembrować studnię.

Au's=spüren, *va.* (haben) = aufspüren.

Au's=stäben, *va.* (haben) porobić rynienki, rynienkami opatrzyć.

Au's=staffieren, *va.* i *vr.* (haben) sich, przystroić, przyozdobić; mit Gold — ubrać w złoto; jmndn, sich — wyekwipować kogo, się; sehr ausstaffiert wystrychnięty; ausstaffiert wie ein Spaßmacher ubrany jak arlekin.

Au's=stammeln, I. *va.* (haben) wybełkotać, powiedzieć co nieśmiało, jąkając się; II. *vn.* (haben) przestać bełkotać, przestać się jąkać.

Au's=stampfen, *va.* (haben) wydeptać, wytłuc stępą.

Au'sstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, 1) pieniądze *m.* na długach, należytość *f.*, wierzytelność *f.*; nicht einzutreibende Ausstände pretensye *f.* nieściągalne; 2) termin *m.*; 3) der — aus dem Dienste wystąpienie *n.* ze służby; 4) bezrobocie *n.*, bastówka *f.*, strajk *m.*; in den — treten rozpocząć bezrobocie.

Au'sständig, *adi.* należący się; ausständige Schulden niespłacone długi.

Au's=stänkern, *va.* (haben) 1) uwolnić od smrodu; ein Zimmer — wypędzić smród z pokoju, przewietrzyć pokój; 2) zasmrodzić, smrodem napełnić; 3) (przenośnie) wywąchać, wyśledzić.

Au's=statten, *va.* (haben) 1) wyposażyć czem, wyekwipować; einen Sohn — urządzić synowi gospodarstwo; eine Tochter — dać córce odprawę; dać córce posag; 2) jmndn mit einem Rechte — nadać komu prawo; von der Natur freigebig ausgestattet hojnie uposażony od natury; mit vorzüglichen Geistesgaben ausgestattet nadzwyczajne posiadający zdolności; mit Schönheit ausgestattet pięknością obdarzony; 3) ozdobić, przyozdobić.

Au'sstattung, *sf. pl.* =en, wyposażenie *n.*, wyprawa *f.*, opatrzenie *n.*, wystawa *f.*, upiększenie *n.*; (o sztuce teatralnej) mit ganz neuer — z zupełnie nową wystawą.

Au'sstattungskosten, *pl.* koszta wyprawy.

Au'sstattungsstück, *sn.* =es, *pl.* =e, sztuka *f.*, w której głównie chodzi o wystawę (dekoracye i kostyumy).

Au's=stauben, *va.* (haben) oczyścić z kurzu, wytrzepać, omiatać kurz.

Au's=stäupen, *va.* okładać kijami, smagać, wychłostać.

Au's=stechen, *va.* stichst aus, stach aus, habe ausgestochen, 1) wykłuć; jmndm die Augen — wykłuć komu oczy; Austern — wyjąć ostrygi z muszli; den Rasen — wycinać kawałki trawnika; 2) einen Graben — wykopać rów; das Fass — wypompować beczkę; ein Glas Wein — wychylić szklankę wina; die Flaschen — odkorkować flaszki; 3) einen Tag zu etwas — wyznaczyć dzień na co; 4) etwas in Holz — wyrzeźbić co na drzewie; ein Muster — wysztychować wzorek; 5) beim Turnier — w turnieju zrzucić z siodła; einen Nebenbuhler — wyrugować, wysadzić rywala; jmndn — przewyższyć kogo (zdolnościami), zaćmić go; dem Anker mehr Tau — spuścić więcej liny u kotwicy.

Au's=stecken, *va.* (haben) 1) wywiesić, wystawić na widok; eine Fahne — wywiesić chorągiew; 2) ubrać czem, przyozdobić; einen Tisch mit Blumen — ubrać stół kwiatami; 3) odgraniczyć (łąkę); 4) Erbsen — posadzić groch.

Au's=stehen, I. *vn.* stand aus, bin i habe ausgestanden, 1) stać z towarami; mit Waren — sprzedawać towary na ulicy; 2) być wypożyczonym, należeć się; ausstehende Gelder pieniądze należące się; er hat viel ausstehende Schulden ma wiele pieniędzy na długach; er hat hundert Kronen — należy mu się sto koron; seine Stimme steht noch aus nie oddał jeszcze głosu; die Verhandlung steht bis zum nächsten Termine aus rozprawa jest odroczona do następnego terminu; 3) die Predigt — stać podczas całego kazania; II. *va.* (haben) 1) znieść, wytrzymać, wycierpieć; er kann Hunger und Durst — potrafi znieść głód i pragnienie; er hat die Strafe ausgestanden odbył karę; er hat harte Proben ausgestanden

przebył ciężkie koleje; **ich stehe viel von seinen Launen aus** znoszę wiele przez jego kaprysy; **er steht Höllenqualen aus** wije się w strasznych męczarniach, przechodzi męki piekielne; 2) **ich kann diesen Menschen nicht** — nie cierpię, nienawidzę tego człowieka.

Au's=stehlen, I. *va.* stiehlst aus, stahl aus, habe ausgestohlen, okraść zupełnie; **ein Haus** — okraść cały dom; II. *vn.* (haben) **ausgestohlen haben** zaniechać kradzieży; **der hat ausgestohlen** nie będzie on już więcej kradł.

Au'sstehlich, *adi.* dający się znieść, do wytrzymania.

Au's=steifen, *va.* (haben) 1) sztywną materyą podszyć; 2) **einen Brunnen** — wycembrować studnię (deskami).

Au's=steigen, *vn.* 1) stieg aus, bin ausgestiegen, wysiadać (z powozu), wyjść (z łódki, z okrętu); **aus dem Schiffe** — wylądować; 2) (haben) przestać się wspinać.

Au's=steinen, *va.* (haben) 1) kamieniami wyłożyć; 2) powyjmować pestki; **die Pflaumen** — wyjąć pestki z śliwek.

Au's=stellen, *va.* (haben) 1) wystawić; **Netze** — założyć siecie; **eine Wache** — postawić straż; 2) wystawić na widok; **Waren** — wykładać towary; **haben Sie ausgestellt?** czy wziąłeś pan udział w wystawie? **eine Leiche** — położyć trupa na katafalku; 3) narazić, wystawić (na szwank, niebezpieczeństwo); 4) ganić, przyganiać, wytykać; 5) wystawić, spisać; **einen Wechsel auf jmndn** — wystawić weksel na kogo; **eine Urkunde** — spisać dokument; **jmndm eine Quittung über die bezahlte Summe** — wydać komu kwit w dowód, że zapłacił kwotę; 6) odłożyć na później, odroczyć; **etw. ganz** — całkiem czego zaniechać, odstąpić od czego.

Au'sstellung, *sf. pl.* =en, wykładanie *n.*, wystawianie *n.*; wystawa *f.*; wystawienie *n.*, wygotowanie *n.* (dokumentu), spisanie *n.*; zaniechanie *n.*, odroczenie *n.*

Au'ssteller, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wystawiciel *m.*, wystawca *m.*, wystawicielka *f.* (wekslu, rewersu).

Au'sstellungsgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek *m.*, w którym mieści się wystawa, pałac *m.* wystawowy.

Au'sstellungsgegenstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, przedmiot *m.* przeznaczony na wystawę, wystawiony.

Au'sstellungsraum, *sm.* =es, *pl.* =räume, plac *m.* przeznaczony na wystawę, plac wystawowy.

Au'sstellungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, data *f.* wystawienia (dokumentu).

Au's=stemmen, *va.* (haben) wyważyć dłótem.

Au'ssterbeetat, *sm.* =s, **auf den** — **gesetzt** przeznaczony na wymarcie, na zagładę, usunięcie.

Au's=sterben, *vn.* stirbst aus, starb aus, bin ausgestorben, 1) wymrzeć; **dieses Geschlecht ist mit ihm ausgestorben** na nim wygasł ten ród; **diese Thiergattung beginnt auszusterben** ten rodzaj zwierząt zaczyna się zatracać; 2) stać się pustym, opustoszeć; **die ganze Stadt ist wie ausgestorben** miasto jakby wymarło; **das Land ist durch die Seuche fast ausgestorben** kraj przez zarazę opustoszał; (przenośnie) **ausgestorbene Straße** odludna, pusta ulica.

Au'ssteuer, *sf. pl.* =n, wyprawa *f.*, wyposażenie *n.*; **zur** — **gehörig** posagowy; **das ist die einzige** — **die ihm die Natur mitgegeben** to jedyne bogactwo, którem go natura uposażyła.

Au's=steuern, I. *va.* (haben) wyposażyć, dać wyprawę; II. *vn.* (sein) 1) wyruszyć z portu; 2) **ausgesteuert haben** przestać sterować.

Au'sstich, *sm.* =es, *pl* =e, najlepszy gatunek *m.*, wyskok *m.* wina; **Tokajer** — najlepszy gatunek tokajskiego wina.

Au'sstichware, *sf. pl.* =n, towar *m.* doborowy.

Au's=sticken, *va.* (haben) wyhaftować, wyszyć.

Au's=stillen, I. *va.* (haben) nakarmić dziecko; II. *vn.* (haben) przestać karmić.

Au's=stimmen, *va.* (haben) nastroić.

Au's=stöbern, *va.* (haben) 1) **Wild** — wypłoszyć zwierzynę; 2) wyszukać, wyszperać, wygmerać.

Au's=stochern, *va.* (haben) wyjąć wykłuwaczem; **sich die Zähne** — wykłuwać zęby.

Au's=stocken, *va.* (haben) **einen Wald**, wykarczować las.

Au's=stopfen, *va.* (haben) napchać, wypchać; **ein Kissen mit Wolle** — napełnić wełną poduszkę; **Thiere** — wypchać zwierzęta (słomą, kłakami); nabić, natykać czem; napełniać, nadziać.

Au'sstopfung, *sf. pl.* =en, wypchanie *n.*, napełnienie *n.*, nadzianie *n.*

Au'sstoß, *sm.* =es, *pl.* =stöße, (w szermierce) pierwsze pchnięcie *n.*

Au's=stoßen, I. *vn.* A. stößt (stößest), stößt, stieß aus, habe ausgestoßen, 1) pchnąć, pierwsze pchnięcie uczynić; 2) przestać pchać; B. (sein) **seine Bitterkeit stieß aus** żółć z niego buchnęła; II. *va.* (haben) 1) wypchać, wysadzić, wypchnąć, **jmndm ein Auge** — wybić komu oko; **dem Fasse den Boden** — wybić dno u beczki; (przenośnie) dopełnić miary; **ein Fenster** — stłuc okno; **aus dem Hause** — wygnać z domu; **aus der Gesellschaft** — wykluczyć z towarzystwa; **aus dem Lande** — wywołać z kraju; **aus dem Senate** — wyrugować z senatu; **ins Elend** — pogrążyć w nędzy; (w matematyce) **eine unbekannte Größe** — eliminować niewiadomą; 2) wyrzucać, wydawać z siebie; **der Vulcan stößt Rauch und Flammen aus** wulkan bucha dymem i ogniem; **einen Schrei der Verwunderung** — krzyknąć ze zdziwienia, wydać okrzyk

podziwu; Schmähungen und Verwünschungen — miotać obelgi i przekleństwa; einen Seufzer — westchnąć; Klagen — żale rozwodzić; 3) den Hut — kapelusz na formie wygładzić.

An'sstoßung, *sf. pl.* =en, wybicie *n.*, wypychanie *n.*; wyrzucenie *n.*, wyrugowanie *n.*; emisya *f.*

An's=stottern, I. *va.* (haben) wyjąkać, powiedzieć co jąkając się; II. *vn.* (haben) przestać się jąkać.

An's=strahlen, I. *vn.* A. (sein) promienić się; von dem Leuchter strahlt das Licht aus z świecznika rozlewa się światło; sein Glanz strahlt über die Nation aus chwała jego opromienia naród; B. (haben) przestać lśnić; II. *va.* (haben) ein Licht — wydawać światło, wydawać promienie.

An's=strecken, *va.* i *vr.* (haben) sich, wyciągnąć, rozciągnąć; die Hände zum Himmel — wyciągnąć ręce ku niebu; die Hände nach etwas — sięgnąć po co; die Hände nach fremdem Gute — zapragnąć cudzej własności; jmndn — rozciągnąć kogo (na ławie do bicia); das Eisen — rozciągnąć żelazo (młotem na kowadle); den Hut — rozszerzyć kapelusz; sich — rozciągnąć się, rozwalić się; sich im Grase — położyć się w trawie; sich auf das Bett — wyciągnąć, rozwalić się na łóżku; die Zunge — pokazać, wystawić język.

An's=streichen, I. *va.* strich aus, habe ausgestrichen, 1) wykreślić, wymazać; jmndn aus einem Verzeichnisse — skreślić kogo w spisie; jmndn aus einer gesellschaftlichen Stellung — wyrugować kogo ze stanowiska społecznego; 2) wygładzić; das zerknitterte Tuch — wygładzić zmięte sukno; (w garbarstwie) das Wasser aus den nassen Häuten — dać ściec wodzie ze skór; 3) eine Form zum Backen — formę do wypiekania tłuszczem posmarować; 4) Furchen — porobić brózdy; 5) die Ritzen in der Mauer mit Kalk — rysy w murze wapnem zalepić; (w garncarstwie) die fehlerhaften Stellen — zakleić części nadwerężone; 6) pomalować; (przenośnie) wychwalać, zalecać; II. *vn.* A. (sein) 1) ciągnąć się, rozciągać się; (w górnictwie) der Gang streicht zu Tage aus zrobisko kończy się na powierzchni ziemi; 2) włóczyć się, wałęsać się; auf den Fang — puścić się na łowy; einen Vogel — lassen ehe man schießt dać ptakowi ulecieć przed strzałem; B. (haben) ausgestrichen haben, 1) przestać trzeć; 2) przestać się włóczyć.

An's=streifen, *vn.* I. (sein) wyruszyć na wycieczkę, przechadzkę; II. *va.* (haben) Erbsen — łuskać groch.

An's=streiten, I. *va.* stritt aus, habe ausgestritten, 1) einen Streit — zakończyć spór, wieść spór do końca; 2) jmndm etw. — wybić komu co z głowy; er läßt sich das nicht — nie da sobie tego wyperswadować; II. *vn.* (haben) przestać się sprzeczać.

An's=streuen, *va.* (haben) rozsypać, wysypać; den Samen — rzucać nasienie; den Dünger auf dem Felde — gnoić pole; Gerüchte — roznosić wieści; Neuigkeiten — rozgłaszać nowiny; Flugschriften — rozpowszechniać broszury; Zwietracht — siać niezgodę.

An'sstreuung, *sf. pl.* =en, rozsypywanie *n.*, siejba *f.*; =en pogłoski *f.*, plotki *f.*, rozgłaszane wieści *f.*

An's=stricken, I. *va.* (haben) einen Strumpf ukończyć pończochę; II. *vn.* (haben) przestać robić na drutach.

An's=striegeln, I. *va.* (haben) den Staub, oczyścić z kurzu zgrzebłem; ein Pferd — wyczesać konia; II. *vn.* (haben) przestać czyścić zgrzebłem.

An's=strömen, I. *vn.* (sein) 1) wylewać się obficie, lać się strumieniem; der Fluß strömt in das Meer aus rzeka wpada do morza; 2) wytryskać, wybuchać; die Gerüche strömen aus zapachy się rozchodzą; aus dem Feuer strömt die Wärme aus z ognia bucha ciepło; aus dem Keller strömt übelriechende Luft aus z piwnicy wydobywa się smrodliwe powietrze; (przenośnie) Wohlthaten auf jemanden — lassen obsypać kogo dobrodziejstwami; ihre Dankbarkeit strömt in Lobeshymnen aus ich wdzięczność wynurza się w hymnach pochwalnych; II. *va.* (haben) wylewać, obficie wydawać; das Feuer strömt Licht aus ogień rzuca światło; der Sumpf strömt schädliche Dünste aus bagnisko wyziewa szkodliwe gazy; der Jüngling strömt seine Empfindungen aus młodzieniec wynurza swe uczucia.

An's=studieren, I. *va.* (haben) zgłębić co nauką, poznać dokładnie, przestudyować co; II. *vn.* (haben) 1) przestać się uczyć; 2) skończyć studya.

An's=stürmen, *vn.* 1) (haben) i *vr.* sich (haben) przestać się burzyć, pienić; das Meer hat ausgestürmt morze się uspokoiło; der Wind hat ausgestürmt wicher przestał szaleć; es hat ausgestürmt burza ustała; er hat ausgestürmt wyszumiał; 2) (sein) wyjść pędem, wylecieć.

An's=stürzen, *va.* (haben) przewrócić (naczynie) i wylać; einen Kübel — wylać cebrzyk; ein Glas Wein — wychylić szklankę wina.

An's=suchen, I. *va.* (haben) 1) wyszukać, wybrać; sich einen Ruheplatz — wyszukać sobie miejsce do spoczynku; das Beste — wybrać co najlepsze; 2) przeszukać, przeszperać; den ganzen Koffer nach etw. — przewrócić cały kufer szukając czego; jmndm die Taschen — przeszukać komu kieszenie; II. *vn.* (haben) skończyć szukanie.

An's=sudeln, I. *va.* (haben) zabazgrać, nabazgrać (zeszyt);

II. *vn.* (haben) przestać bazgrać.

Au's=täfeln, *va.* (haben) wytaflować, taflami wyłożyć.

Au's=tanzen, I. *va.* (haben) tańczyć do końca; einen Walzer — skończyć walca; II. *vn.* (haben) przestać tańczyć.

Au's=tapezieren, *va.* (haben) obiciami (tapetami) wylepić; obicia pozawieszać.

Au's=tappen, *va.* (haben) 1) macając zmierzyć; 2) macając znaleźć.

Au's=tasten, I. *va.* (haben) wymacać, obmacywać, poznać przez macanie; II. przestać macać.

Au's=tauchen, I. *va.* (haben) zanurzać; II. *vn.* (sein) wydobywać się na powierzchnię, wynurzać się.

Au's=taumeln, *vn.* 1) (sein) wyjść taczając się; 2) (haben) przestać się taczać.

Au'stausch, *sm.* =es, *pl.* =e, wymiana *f.*, zamiana *f.*; — der Waren wymiana towarów; — der Gedanken wymiana myśli; — von Schimpfreden obrzucanie *n.* się wzajemne obelgami.

Au's=tauschen, I. *va.* (haben) zamienić, wymienić; jmndm etw. — przemienić komu co (kupiony towar); man hat mir den Hut, die Galloschen ausgetauscht przemieniono mi kapelusz, kalosze; Beobachtungen — udzielać sobie spostrzeżeń; er ist wie ausgetauscht jakby nie ten człowiek, jakby nie ten sam; II. *vr.* (haben) sich, zmienić się; er hat sich ausgetauscht zmienił się całkiem.

Au's=teppichen, *va.* (haben) kobiercami okryć, obwiesić (pokój, ścianę).

Au'ster, *sf. pl.* =n, ostryga *f.*

Au'sterbank, *sf. pl.* =bänke, łożysko *n.* ostryg.

Au'sternfang, *sm.* =es, *pl.* =fänge, połów *m.* ostryg.

Au'sternfänger, *sm.* =s, *pl.* —, łowiący ostrygi.

Au'sternschale, *sf. pl.* =n, skorupa *f.* ostrygi.

Au's=theilen, *va.* (haben) rozdawać, rozdzielać; das Geld unter die Armen — rozdzielać pieniądze między ubogich; Brot — rozdawać chleb; viele Wohlthaten — obsypywać dobrodziejstwami; die Sacramente — rozdzielać sakramenta; Würden — obdzielać godnościami; Ohrfeigen — policzkami częstować; Schläge — plagi wydzielać.

Au'stheilung, *sf. pl.* =en, rozdział *m.*, podział *m.*, wydzielanie *n.*, obdzielanie *n.*

Au'stheiler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) rozdający (-a), obdzielający (-a).

Au's=thun, *va.* that aus, habe ausgethan, 1) zdjąć, rozebrać; die Handschuhe — zdjąć rękawiczki; ein Costüm — zdjąć kostyum; 2) wyjąć, wydobyć; die Ähren — wypróżnić źdźbła; die Weintrauben — wytłoczyć sok z winogron; 3) ein Licht — zgasić świecę; 4) jmndn aus dem Hause — oddać kogo z domu; einen Knaben — dać chłopaka na pensyę; 5) zarzucić, odrzucić kogo; 6) wygnać, wypędzić kogo; 7) jemandem etw. — pożyczyć komu co; Geld auf Zinsen — ulokować kapitał na procentach.

Au's=tiefen, *va.* (haben) wydrążyć; weiter — pogłębić.

Au'stiefung, *sf. pl.* =en, pogłębienie *n.*, wydrążenie *n.*

Au's=tilgen, *va.* (haben) 1) wyniszczyć, wytępić; 2) wymazać; die Schmach — zmyć hańbę; den Makel — zetrzeć skargę.

Au's=toben, I. *vn.* (haben) wyszaleć się, wyszumieć; Jugend muss — młodość musi wyszumić, wyszaleć się; II. *va.* (haben) seinen Groll gegen jmndn — wywrzeć gniew na kim; seine Freude — szaleć z radości; seine Verzweiflung — szaleć z rozpaczy.

Au's=tollen, I. *va.* (haben) (w kapelusznictwie) einen Hut, ubierać kapelusz w fałdy; II. *vn.* (haben) przestać szaleć.

Au's=tönen, I. *vn.* (haben) przestać dźwięczeć; II. *va.* (haben) wydawać dźwięk; Klagen — jęczeć.

Au's=tonnen, *va.* (haben) wyjmować z beczki (śledzie).

Au's=tosen, *vn.* (haben) przestać szumieć, przestać wyć (wicher); (przenośnie) uspokoić się.

Au's=traben, *vn.* A. (sein) wyjechać kłusem; B. 1) (haben) ein Pferd — lassen puścić konia kłusem; 2) przestać pędzić kłusem.

Au'strag, *sm.* =s, *pl.* =träge, decyzya *f.*, (u prawników) wyrok *m.*; gütlicher — załagodzenie *n.* sporu; bis zum Austrage der Sache aż do zakończenia sprawy; einen Ehrenhandel zum Austrage bringen załatwić sprawę honorową; eine Sache gerichtlich zum Austrage bringen oddać sprawę na drogę sądową.

Au's=tragen, I. *va.* trägst, trägt, trug aus, habe ausgetragen, 1) wynosić; ein Kind — wynosić niemowlę na powietrze; Brot — roznosić chleb do odbiorców; die Briefe — roznosić listy; 2) einen Posten aus dem Buche — wykreślić konto z księgi; 3) zabrać, wynieść ukradkiem; 4) den Mist aus der Mistgrube — wyjąć gnój z jamy, oczyścić jamę z gnoju; 5) roznieść (wiadomość), rozpowszechnić; was er im Hause hört, das trägt er aus co w domu usłyszy, wynosi między ludzi; jmndn — źle mówić o kim, obmawiać kogo; 6) nosić do końca; ein Kleid — zużyć suknię noszeniem; ein ausgetragenes Kleid zużyte, znoszone odzienie; ein Kind — donieść dziecko do czasu; ein ausgetragenes Kind dziecko urodzone w należytym czasie; sein Leid — znieść cierpienia do końca; 7) rozstrzygnąć, załatwić (sprawę, spór), zadecydować, zawyrokować; II. *vn.* (haben) wynosić, czynić; das trägt zehn Kronen aus to wynosi (czyni) dziesięć koron; das trägt viel

aus to dużo wynosi; (przenośnie) to wiele znaczy; **das trägt die Kosten nicht aus** to nie pokryje kosztów; III. *vr.* (haben) **sich** (o drzewach) wyczerpać soki rodzeniem owoców.

Au'sträger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) roznosiciel *m.* (roznosicielka *f.*); — **von Briefen** listowy *m.* (listonosz *m.*); 2) plotkarz *m.* (plotkarka *f.*).

Austrägerei', *sf. pl.* =en, 1) plotkarstwo *n.*, zwyczaj *m.* rozgadywania; 2) plotka *f.*

Au'strauer, *sf.* 1) czas *m.* pod koniec żałoby; 2) strój *m.* napół żałobny.

Au's=trauern, *vn.* (haben) 1) nosić żałobę przez czas oznaczony; 2) zrzucić strój żałobny; 3) przestać się smucić, porzucić smutek.

Au's=träumen, I. *vn.* (haben) przestać marzyć, śnić; II. *va.* (haben) 1) śnić do końca **der schöne Traum war bald ausgeträumt** piękne marzenie wnet się skończyło; 2) **sich etw.** — wymarzyć sobie co, wyobrazić sobie we śnie.

Au's=treiben, I. *va.* treibst, treibt, trieb aus, habe ausgetrieben, 1) wypędzić, wygnać; **den Teufel** — wypędzić dyabła, odprawić exorcyzm nad kim; 2) **das Vieh** — pognać bydło na paszę; 3) **Keime** — wypuszczać odrośle; **Schweiß** — sprawiać poty; 4) **etw. ausgetrieben haben** przestać się zajmować czem, porzucić co; II. *vn.* (sein) **die Knospen treiben aus** pączki wyrastają; **der Schweiß treibt aus** pot występuje.

Au'streibung, *sf. pl.* =en, wypędzenie *n.*, wygnanie *m.*, exorcyzm *m.*

Au'streiber, *sm.* =s, *pl.* —, wypędzający, wyganiacz *m.*, exorcysta *m.*

Au's=trennen, *va.* (haben) wypruć; **das Futter aus dem Kleide** — odpruć podszewkę od sukni.

Au's=treten, I. *vn.* A. trittst, tritt, trat aus, bin ausgetreten, 1) wystąpić, wyjść; **aus Reih und Glied** — wyjść z szeregu; 2) **aus dem richtigen Wege** — zboczyć z drogi; **aus dem Geleise** — wykoleić się; 3) odłączyć się, wystąpić; **aus einer (Handels=) Gesellschaft** — wystąpić ze spółki; **aus der Kirchengemeinschaft** — porzucić społeczność kościelną; **aus dem Dienste** — wystąpić ze służby, porzucić służbę; 4) uciec, zdezertować, porzucić co; 5) **das Wasser tritt aus** woda się przelewa; **der Fluss ist ausgetreten** rzeka wystąpiła z koryta, rzeka wylała; B. (haben) **ausgetreten haben** przestać deptać, przestać kopać; II. *va.* (haben) 1) wydeptać, deptaniem wydobyć; **die Ähren** — wydeptać ziarna z kłosów; **die Trauben** — wytłoczyć (deptaniem) sok z winogron; **jmndm die Zähne** — wybić komu zęby kopnięciem; **sich etw.** — zwichnąć co; 2) **die Thür** — wysadzić drzwi kopnięciem; 3) **die Treppen** — wydeptać schody; **die Schuhe** — rozchodzić trzewiki; **ausgetretene Schuhe** zniszczone, stare buciki; **er hat die Kinderschuhe ausgetreten** wyrósł z dzieciństwa; **jmndm die Schuhe** — (przenośnie) wyrugować kogo, ubiedz kogo; 4) **einen Funken** — zadeptać iskrę; **den Speichel** — wytrzeć ślinę nogą; III. *vr.* (haben) **sich**, rozszerzyć się, zużyć się.

Au's=triefen, *vn.* A. triefte aus, bin ausgetrieft, troff aus, bin ausgetroffen, kapać, wyciekać; B. (haben) przestać kapać.

Au's=trillern, I. *va.* (haben) nucić do końca, wynucić; II. *vn.* **ausgetrillert haben** przestać nucić.

Au's=trinken, *va.* trank aus, habe ausgetrunken, wypić; **die Flasche** — wypróżnić flaszkę; **das Glas** — wychylić szklankę; **bis auf den letzten Tropfen** — wypić do ostatniej kropli; wychylić do dna; (przenośnie) **den Kelch bis auf die Hefe** — wychylić do dna puhar (goryczy).

Au'stritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wyjście *n.*, wystąpienie *n.*; — **aus dem Leben** rozstanie *n.* się z światem; — **aus der Kirche** porzucenie *n.* kościoła; — **eines Theilnehmers** wystąpienie *n.* spólnika; — **der Sonne aus dem Krebse** wyjście słońca z znaku raka; 2) ganek *m.*, balkon *m.*; 3) przedsionek *m.*

Au's=trocknen, I. *va.* (haben) wysuszyć (bagno); **einen Teich** — spuścić staw; **eine Schüssel mit einem Tuche** — wytrzeć misę ścierką; II. *vn.* (sein) wysuszyć się; wyschnąć; **der Schlamm ist ausgetrocknet** bagno wyschło; **ausgetrocknet** *part.* i *adv.* wyschły, zeschły, suchy, wysuszony.

Au'strocknung, *sf. pl.* =en, wysuszenie *n.*, osuszenie *n.*, wycieranie *n.* do suchości; wyschnięcie *n.*, zeschnięcie *n.*

Au's=trommeln, I. *va.* (haben) 1) ogłosić, oznajmić przy odgłosie bębna; (przenośnie) rozpowszechnić, rozgadać, roznieść między ludzi; **einen verlorenen Gegenstand** — wybębnić zgubę; 2) bębnieniem wystraszyć, wygnać (pszczoły z ula); II. *vn.* (haben) przestać bębnić.

Au's=trompeten, I. *va.* (haben) 1) ogłosić przy dźwięku trąb, wytrąbić co; (przenośnie) = **austrommeln**; 2) odegrać na trąbie (pieśń); II. *vn.* (haben) przestać trąbić.

Au's=tröpfeln, I. *vn.* A. (sein) wyciekać kroplami; B. (haben) przestać kapać; **es hat ausgetröpfelt** deszczyk ustał; II. *va.* (haben) wylewać kroplami.

Au's=tropfen, *vn.* (sein) wyciekać w dużych kroplach.

Au's=tunken, I. *va.* (haben) wymaczać, maczając wypróżnić (szklankę kawy); II. *vn.* (haben) przestać maczać.

Au's=tuschen, *va.* (haben) wytuszować (rysunek).

Au's=üben, I. *va.* (haben) 1) wykonywać; **eine Kunst** — wykonywać sztukę, trudnić się sztuką; **ein Handwerk** — wykonywać rzemiosło, tru-

dnić się rzemiosłem; eine Religion — odbywać praktyki religijne; 2) grausame Handlungen — popełniać okrucieństwa; Rache — mścić się, zaspokoić żądzę zemsty, wywrzeć zemstę; Verbrechen — popełniać zbrodnie; Gastfreundschaft an jmndm — okazywać komu gościnność; ein Recht — wykonywać prawo; 3) i *vr.* sich, wprawić, wydoskonalić się; seinen Geist — wydoskonalić, wykształcić umysł; II. *vn.* (haben) przestać wykonywać, praktykować; (także *va.*) przestać ćwiczyć; ausübend *part.* i *adi.* wykonujący, praktyczny, praktykujący (lekarz).

Au'sübung, *sf. pl.* =en, pełnienie *n.*, wykonanie *n.*, trudnienie *n.* się czem; etw. in — bringen wykonać, uskutecznić co; eine Vorschrift in — bringen wykonać przepis; eine Regel in — bringen zastosować prawidło.

Au'sverkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, wysprzedaż *f.*; — wegen Geschäftsaufgabe wysprzedaż z powodu zwinięcia handlu; (przenośnie, o kobietach) — halten gonić ostatkami piękności.

Au's=verkaufen, *va.* i *vn.* (haben) 1) wysprzedawać towary (z powodu zwinięcia handlu, dla likwidacyi); 2) diese Ware ist ausverkauft towar ten jest wyczerpany, niema go już na składzie; (o teatrze) das Haus ist ausverkauft teatr jest wysprzedany, zapełniony do ostatniego miejsca.

Au's=wachsen, I. *vn.* A. wächst, wächst, wuchs aus, bin ausgewachsen i *vr.* (haben) sich, 1) wyrosnąć, urość; er ist noch nicht vollständig ausgewachsen to jeszcze nie dorosły człowiek; der Baum hat sich herrlich ausgewachsen drzewo wspaniale się rozwinęło; 2) ausgewachsenes Korn żyto zrosłe, porosłe; ein ausgewachsener Mensch człowiek garbaty, ułomny; B. (haben) przestać rosnąć; II. *va.* (haben) ein Kleidungsstück = wyróść z ubrania; ausgewachsen *part.* i *adi.* wyrosły, dorosły, rozwinięty.

Au's=wagen, *vr.* (haben) sich, odważyć się wyjść.

Au's=wägen, I. *va.* wog aus, habe ausgewogen, 1) na wagę sprzedawać (cukier, masło); 2) wybierać według wagi; eine Wage, die Gramme auswägt waga, która podaje (oznacza) gramy; (przenośnie) etw. richtig — ocenić co należycie; II. *vn.* (haben) przestać ważyć.

Au'swahl, *sf. pl.* =en, 1) wybieranie *n.*, wybór *m.*; 2) ilość *f.* rzeczy, z których można wybierać, wybór *m.*; 3) rzeczy *f.* wybrane, wybór *m.*; er besitzt eine reiche — jest u niego z czego wybrać, ma wielki wybór; — des Adels kwiat *m.* szlachty; ich habe schon die — getroffen zrobiłem już wybór; mit großer — der Worte z wielkim doborem wyrazów.

Au's=wählen, I. *va.* (haben) wybierać, wyszukać; unter etwas, aus etwas — wybrać z pomiędzy czego, wybrać między czem; sich jmndn zum Muster — obrać sobie kogo za wzór; jmndn — lassen pozostawić komu wybór; II. *vn.* (haben) skończyć wybieranie, przestać wybierać.

Au's=wallen, *vn.* 1) (sein) wyruszyć w pielgrzymkę, udać się na pielgrzymkę; 2) ausgewallt haben przestać odbywać pielgrzymki, skończyć pielgrzymkę.

Au's=walzen, I. *va.* (haben) Getreide — wałkiem wydobyć ziarna z zboża; II. *vr.* (haben) sich, natańczyć się walca; III. *vn.* ausgewalzt haben przestać tańczyć walca.

Au'swanderer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wychodźca *m.*, emigrant *m.* (emigrantka *f.*).

Au'swandererschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt *m.* dla wychodźców.

Au's=wandern, *vn.* 1) (sein) wyemigrować, wywędrować, wynieść się z kraju; er ist auf immer ausgewandert opuścił kraj na zawsze, już więcej nie wróci; 2) (haben) przestać podróżować, wędrować.

Au'swanderung, *sf. pl.* =en, wychodźtwo *m.*, emigracya *f.*, wyniesienie *n.* się z kraju.

Au'swanderungsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* o wychodźtwie.

Au's=wanken, *vn.* (sein) wyjść chwiejnym krokiem.

Au's=wärmen, *va.* (haben) i *vr.* (haben) sich, wygrzać, ogrzać się; das Bett — wygrzać łóżko; sich die Füße — ogrzać sobie nogi.

Au's=warten, I. *va.* (haben) czekać do końca; die Predigt — zostać do końca kazania, przeczekać kazanie; II. *vn.* (haben) przestać czekać.

Au'swärtig, *adi.* zagraniczny, obcy, cudzy; auswärtige Angelegenheiten besorgen zawiadować sprawami zagranicznemi; Minister der auswärtigen Angelegenheiten minister spraw zewnętrznych; auswärtiger Berichterstatter sprawozdawca *m.* (korespondent *m.*) pism zagranicznych; auswärtige Hilfe erwarten spodziewać się pomocy z zagranicy; in die Geschichte auch auswärtige Begebenheiten aufnehmen umieścić w historyi także zagraniczne wypadki.

Au'swärts, *adv.* 1) zewnątrz, od siebie; die Füße — kehren wykręcać nogi od siebie; etw. — biegen wygiąć co na zewnątrz; 2) za, poza; — vor der Stadt wohnen mieszkać za miastem; — speisen jadać poza domem; 3) zagranicą, w obcym kraju.

Au's=waschen, I. *va.* wäschst, wäscht, wusch aus, habe ausgewaschen, 1) wyprać, wymyć; den Schmutz aus etw. — wyprać brud z czego; einen Schandfleck — zmyć skazę, hańbę; das Kleid ist ausgewaschen suknia straciła kolor; ausgewaschenes Heu przemokłe siano; wir werden uns den

Pelz — lassen zleje nas deszcz; (przenośnie) jmndn gehörig — zbić, złajać kogo należycie; 2) Häringe — wymoczyć śledzie; 3) wymyć wewnątrz; eine Wunde — wypłukać ranę; 4) das Ufer — wymulić brzeg; 5) wygadać, wypaplać; jmndn — puścić kogo na języki; II. *vn.* (haben) przestać prać; przestać obgadywać.

Au'swaschung, *sf. pl.* =en, wypranie *n.*, wymycie *n.*; wymulenie *n.*, miejsce wymulone.

Au's=wattieren, *va.* (haben) wywatować, wyłożyć, wypchać watą.

Au's=weben, I. *va.* webte aus, habe ausgewebt i wob aus, habe ausgewoben utkać, skończyć tkać (sztukę płótna); (przenośnie) zręcznie ułożyć, uknuć; II. *vn.* (haben) przestać tkać.

Au's=wechseln, *va.* (haben) wymienić, zamienić; gutes Geld gegen schlechtes — wziąć złe pieniądze za dobre; er ist wie ausgewechselt to nie ten sam człowiek; ein Kind — podsunąć dziecko.

Au'swechslung, *sf. pl.* =en, wymiana *f.*, zamiana *f.*

Au's=wedeln, *va.* (haben) oczyścić wachlą; ein Licht — zgasić świecę wachlą.

Au'sweg, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) wyjście *n.*, droga *f.* do wyjścia; der — zur Flucht steht dir offen otwartą masz drogę do ucieczki; sich einen — machen zostawić sobie furtkę; 2) (przenośnie) sposób *m.* wyjścia; er wird einen — finden potrafi się wywinąć; ich sehe keinen — mehr nie znam już rady; vergebens suche ich einen — aus dieser Lage napróżno szukam sposobu wydobycia się z tej matni.

Au's=wehen, I. *vn.* (haben) 1) der Wind hat ausgeweht wiatr ustał; 2) das Licht weht aus świeca gaśnie (od powiewu); II. *va.* (haben) 1) (o wietrze) zgasić; 2) wydymać; der Wind hat die Segel ausgeweht żagle nabrzmiały od wiatru; der Wind hat die Flaggen ausgeweht wiatr rozwinął (rozpostarł) chorągwie; die Flaggen sind ausgeweht chorągwie powiewają.

Au's=weichen, I. *vn.* wich aus, bin ausgewichen, 1) unikać, ominąć; jmndm — unikać spotkania z kim; er wich dem Hiebe aus uniknął cięcia; er ist der Gefahr ausgewichen ominął niebezpieczeństwo; vergebens suchte ich dieser Frage auszuweichen napróżno starałem się uniknąć tego pytania; einem Gespräche — unikać rozmowy; 2) vor jmndm — usunąć się i puścić kogo; mit dem Wagen — skręcić z drogi wozem; 3) usuwać się; der Sand weicht unter den Füßen aus piasek usuwa się pod nogami; 4) (w muzyce) przejść w inną tonacyę; II. *va.* weichte aus, habe ausgeweicht miękkiem uczynić; den Häring — wymoczyć śledzia.

Au'sweichung, *sf. pl.* =en, wyminięcie *n.*, wymijanie *n.*, ominięcie *n.*; (w muzyce) modulacya *f.*, (w fizyce) elongacya *f.*

Au's=weiden, I. *va.* (haben) 1) wypatroszyć; ein Wild — sprawić zwierzynę; 2) objeść całą paszę; II. *vn.* (haben) przestać się paść.

Au's=weihen, *va.* (haben) einen Geistlichen, udzielić najwyższych święceń duchownemu.

Au's=weinen, I. *va.* (haben) 1) sich die Augen — wypłakać sobie oczy; ausgeweinte Augen oczy zniszczone od łez; 2) płacząc wyczerpać; ich hatte alle meine Thränen ausgeweint wypłakałem wszystkie łzy; sein Leben — przebyć życie wśród łez; 3) seinen Schmerz — wypłakać żal, uśmierzyć żal płaczem; II. *vr.* (haben) sich, napłakać się do syta, ulżyć sobie płaczem; weine dich an meinem Busen aus wylej twój żal na mojem łonie; III. *vn.* (haben) przestać płakać.

Au'sweis, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) (über etw.) wykaz *m.*, zestawienie *n.*; statistischer — wykaz statystyczny; nach — der Rechnung według wykazu rachunkowego; 2) dowód *m.*, legitymacya *f.*, wykazanie *n.* się.

Au'sweiskarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* legitymacyjna.

Au's=weisen, I. *va.* wies aus, habe ausgewiesen, wydalić, wygnać (aus der Stadt, aus dem Lande z miasta, z kraju); wyprowadzić, wyrzucić (aus einem Locale z lokalu); II. *va.* i *vr.* (haben) wykazać (się); die Zeit wird es — czas to udowodni, wykaże; es wird sich schon — już to się wykaże; sich über etw. — wykazać się, wylegitymować się; sich als Arzt — wylegitymować się jako lekarz.

Au'sweisung, *sf. pl.* =en, 1) wydalenie *n.*, wywołanie *n.* (z kraju), wygnanie *n.*, banicya *f.*; 2) wykazanie *n.*, wylegitymowanie się; udowodnienie *n.*

Au'sweislich, *adi.* wykazujący, dowodzący.

Au'sweisungsbefehl, *sm.* =es, *pl.* =e, nakaz *m.* wydalający, nakaz wydalenia się.

Au's=weißen, I. *va.* (haben) wybielić; II. *vn.* (haben) skończyć bielić.

Au's=weiten, *va.* i *vr.* (haben) rozprzestrzenić, rozszerzyć, rozciągnąć; die Stiefel — rozbić buty.

Au'swendig, *adi.* 1) zewnętrzny, *adv.* zewnętrznie; 2) — lernen nauczyć się na pamięć; etw. — wissen wiedzieć co na pamięć; das kennt er in= und — zna to doskonale, gruntownie; jmndn in= und — kennen znać kogo na wylot.

Au's=werfen, I. *va.* wirfst, wirft, warf aus, habe ausgeworfen, 1) wybić (przez rzut); jmndm ein Auge — wybić komu oko (rzuciwszy czem); eine Fensterscheibe — wybić szybę w oknie; 2) zarzucić, rozrzucić; die Netze — zarzucić sieci; Geld unter die Leute

— rozrzucać pieniądze pomiędzy ludzi; 3) (herau'swerfen) etwas durch das Fenster — wyrzucić co przez okno; 4) wyrzucać (z wnętrza) Blut — pluć krwią; das Meer hat einige Leichen ausgeworfen morze wyrzuciło kilka trupów; der Vulcan wirft Feuer aus wulkan zieje ogniem, wyrzuca ogień; 5) einem Thier die Hoden — zwałaszyć zwierzę; 6) (beim Graben przy kopaniu) wyrzucać, wykopać; 7) zrzucić; die Stiefel sind so weit, dass ich sie bequem — kann buty tak są szerokie, że wygodnie zrzucić je mogę (z nogi); 8) odrzucać; die schlechten Münzen — odrzucać złe sztuki monety; 9) einen Posten für etw. — preliminować, wyznaczyć na co jaką kwotę; jmndm eine Rente — wyznaczyć komu rentę; 10) Feuer — stłumić ogień (narzucając nań ziemię); II. *vn.* (haben) 1) = I. 3.; 2) zakończyć rzutem grę; 3) skończyć rzucać; (o zwierzętach) skończyć rzucać młode; 4) das Pferd wirft aus koń wyrzuca nogi naprzód.

Au's=wettern, *vn.* i *vr.* (haben) es hat ausgewettert burza ustała; er hat ausgewettert przestał się złościć, gniewać, piorunować.

Au's=wetzen, *va.* (haben) wygładzić, wytrzeć, wyrównać (wywecować); eine Scharte — wygładzić szczerb; (przenośnie) zemścić się, zapłacić pięknem za nadobne; einen Fehler — naprawić błąd.

Au's=wichsen, *va.* (haben) wywoskować; jmndn — obić kogo, sprawić komu lanie.

Au's=wickeln, I. *va.* (haben) rozwinąć; rozmotać, rozplątać; ein Kind — wyjąć dziecko z pieluch, rozpowić; II. *vr.* sich, wykręcić się.

Au's=wiegen, I. *va.* wog aus, habe ausgewogen = auswägen; II. *vn.* wiegte aus, habe ausgewiegt (ein Kind) skończyć kołysać dziecko.

Au's=windeln, *va.* (haben) ein Kind rozpowić dziecko.

Au's=winden, I. *va.* wand aus, habe ausgewunden, 1) wykręcić; jmndm etw. aus der Hand — wykręcić, wyrwać komu co z ręki; dem Gegner den Degen — wytrącić przeciwnikowi szpadę; 2) odśrubować; 3) wywindować, wydobyć; II. *vr.* sich, wykręcić się, wykręcić się sianem.

Au's=winseln, I. *vn.* (haben) przestać jęczeć; II. *va.* (haben) sein Leben — w jęku życie oddać.

Au's=wintern, I. *va.* (haben) 1) wystawić na mróz; 2) przechować przez zimę, przezimować co; II. *vn.* (sein) die Saat ist ausgewintert zasiew ucierpiał przez zimę.

Au's=wirken, I. *vn.* (haben) przestać działać; II. *va.* (haben) 1) jmndm (sich) etw. — wyrobić, wyjednać co komu (sobie); ich habe bei ihm nichts ausgewirkt nic u niego nie uzyskałem; 2) skończyć tkaninę; einen Stoff mit Blumen — przetkać materyę kwiatami; 3) (w piekarstwie) den Teig — wyrobić ciasto; (w myśliwstwie) einen Hirsch — oprawić jelenia; (u podkuwaczy) das Pferd — wystrugać koniowi kopyto.

Au's=wirren, *va.* (haben) odpętać, odmotać.

Au's=wischen, I. *va.* (haben) 1) wytrzeć; den Staub aus dem Glase — wytrzeć kurz z szklanki; sich den Schlaf aus den Augen — przecierać sobie oczy ze snu; (przenośnie) jmndm die Augen — oszukać, okpić kogo; 2) zmazać, wymazać, zetrzeć; die Tafel mit dem Schwamme — zmazać gąbką co na tablicy napisano; II. *vn.* (sein) uciec, umknąć.

Au's=wittern, I. *va.* (haben) 1) zwietrzyć co, zwąchać, wywąchać (zwierzynę); 2) wywietrzyć co, wystawić na powietrze; 3) zniszczyć co wystawiwszy na powietrze, wystawić na działanie powietrza; II. *vn.* (sein) 1) wywietrzeć, zwietrzeć, zniszczyć się, zepsuć się na powietrzu; das Bier ist ausgewittert piwo zwietrzało, wywietrzało; 2) es hat ausgewittert burza ustała.

Au's=wölben, *va.* (haben) wysklepić, zrobić sklepienie.

Au's=wölken, *vr.* (haben) sich, wypogadzać się; ausgewölkter Abend wieczór pogodny.

Au's=wollen, *vn.* (haben) willst, will aus, chcieć wyjść.

Au's=wuchern, I. *va.* (haben) wyniszczyć lichwą; II. *vr.* (haben) sich, szeroko się rozprzestrzeniać; III. *vn.* (haben) przestać trudnić się lichwą.

Au'swuchs, *sm.* =es, *pl.* =wüchse, wyrośnięcie *n.*, wyrastanie *n.*; narośl *f.*, narostek *m.*, wyrostek *m.* (na roślinach, na ciele); (przenośnie) das sind die Auswüchse seiner Einbildungskraft to są mrzonki jego wyobraźni.

Au's=wühlen, I. *va.* (haben) 1) wykopać, wygrzebać, wyryć; 2) przeszukać, przegmerać; II. *vn.* ausgewühlt haben przestać ryć, grzebać.

Au's=wundern, I. *vr.* (haben) sich, nadziwić się, przestać się dziwić; II. *va.* (haben) ein Wunder, das nie ausgewundert wird dziwo, któremu nadziwić się nie można.

Au'swurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, 1) wyrzucanie *n.*; — des Blutes plucie *n.* krwią; =würfe des Meeres to, co morze na brzeg wyrzuca; 2) wyrzutek *m.*, wymiotek *m.*, wybiorek *m.*; er gab mir lauter Auswürfe same mi dał wybiórki; ein — der Gesellschaft wyrzutek społeczeństwa.

Au's=würfeln, I. *va.* (haben) puścić na wygraną w kostki; wyrzucić w grze w kostki; II. *vn.* (haben) przestać grać w kostki.

Au's=würgen, *va.* (haben) 1) oddać przez gardło z wielkiem natężeniem, wykrztusić; 2) eine Stadt — wymordować, wydusić mieszkańców miasta.

Au's=wurzeln, I. *va.* (haben) wykorzenić, wytępić, wyniszczyć; II. *vn.* (sein) wykorzenić się.

Au's=wüthen, I. *vn.* (haben) przestać się srożyć; der Sturm hat ausgewüthet burza ustała; er hat ausgewüthet przeszedł mu gniew, uspokoił się; II. *va.* (haben) seinen Zorn an jemandem — wywrzeć swój gniew na kim; III. *vr.* (haben) sich, nasrożyć się do syta.

Au's=zacken, *va.* (haben) wyciąć co w rąbki, rąbki w czem powycinać; ausgezackt, *part.* i *adi.* rąbkowany, w rąbki.

Au'szackung, *sf. pl.* =en, wycinanie *n.* w rąbki, rąbkowanie *n.*; rąbek *m.*

Au'szacker, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wycinający (-a) rąbki.

Au's=zahlen, *va.* (haben) wypłacić, spłacić; jmndm das ihm Zukommende — wypłacić co się komu należy; sie wollten ihm sein Erbtheil — chcieli spłacić mu schedę; die Arbeiter — wypłacić robotników; warte, ich will dich — obliczę ja się już z tobą.

Au'szahlung, *sf. pl.* =en, wypłata *f.*, spłacenie *n.*, spłata *f.*

Au's=zählen, I. *va.* (haben) 1) obliczyć, wyrachować; 2) rozkładać sztuka za sztuką; sprzedawać na sztuki; II. (*vn.*) przestać liczyć.

Au'szählung, *sf. pl.* =en, wyliczenie *n.*, wyrachowanie *n.*, obliczenie *n.*; der Präsident hat die — des Hauses angeordnet prezydent zarządził skonstatowanie liczby obecnych w izbie.

Au's=zahnen, I. *vn.* (haben) dostać wszystkie zęby; das Kind hat noch nicht ausgezahnt dziecię nie ma jeszcze wszystkich zębów; II. *va.* = auszacken.

Au's=zanken, I. *va.* (haben) jmndn — wyłajać, zbesztać kogo; II. *vr.* (haben) sich, 1) przestać się kłócić; 2) nakłócić się do syta.

Au's=zapfen, *va.* (haben) 1) natoczyć, utoczyć; den Wein aus dem Fasse — natoczyć wina z beczki; 2) trunki na miarę sprzedawać.

Au's=zappeln, *vn.* 1) (haben) przestać trzepotać się, dygotać; 2) (sein) wyjść trzepocąc się.

Au's=zäunen, *va.* (haben) otoczyć parkanem, płotem.

Au's=zausen, I. *va.* (haben) jmndm die Haare — wytargać komu włosy; II. *vn.* ausgezaust haben przestać targać.

Au's=zechen, I. *va.* (haben) wychylić, wygolić, wyłykać; II. *vn.* ausgezecht haben przestać odprawiać biesiady.

Au's=zehren, I. *va.* i *vr.* (haben) sich, wyniszczyć, wycieńczyć; ein Land — wyniszczyć kraj; jmndn — wyniszczyć kogo, wyssać kogo; die Steuern haben den Reichthum des Landes ausgezehrt podatki wyssały bogactwa kraju, kraj zubożał wskutek podatków; sich — wyniszczyć się, wyczerpać siły; er hat sich durch übermäßige Arbeit ausgezehrt nadmierną pracą wyczerpał siły; ein durch Kummer und Arbeit ausgezehrter Mann człowiek wyniszczony chorobą i zgryzotami; II. *vn.* 1) (haben) przestać zajadać; 2) (sein) i *vr.* (haben) sich, er zehrt fortwährend aus bezustannie opada z ciała; er zehrt sich seit drei Monaten aus od trzech miesięcy usycha; auszehrend, *part.* i *adi.* niszczący, trawiący.

Au'szehrung, *sf. pl.* =en, schnięcie *n.*, chudnienie *n.*; suchoty *f.*

Au's=zeichnen, I. *va.* (haben) 1) wyrysować, skończyć rysunek; 2) oznaczyć; die schönsten Stellen in einem Buche — wynotować, wypisać najpiękniejsze ustępy z książki; die wichtigsten Fehler — wytknąć najważniejsze błędy; seine Regierung durch Siege — zaznaczyć panowanie zwycięstwami; sich einen Weg — wytknąć sobie drogę; durch Aufschriften — oznaczyć napisami (etykietami); durch Zahlen — liczbować; 3) jemanden — odznaczać kogo; jmndn ganz besonders — szczególną cześć komu oddawać, szczególne komu okazywać uszanowanie; jmndn unter allen — dawać komu pierwszeństwo przed wszystkimi; 4) dystyngować, wyszczególniać; II. *vr.* (haben) sich, odznaczać się, wyszczególniać się; er zeichnet sich unter allen durch Fleiß aus celuje pilnością nad wszystkimi; dieses Jahr zeichnete sich durch den Tod vieler Fürsten aus rok ten zaznaczył się śmiercią wielu książąt; III. *vn.* (haben) skończyć rysowanie.

Au'szeichnung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.*, wynotowanie *n.*; wsławienie *n.*; wytknięcie *n.*, odszczególnienie *n.*, odznaczenie *n.*, oznaka *f.* czci, dystynkcya *f.*, jmndn mit großer — behandeln okazywać komu wielkie uszanowanie; eine solche — ist nur wenigen zutheil geworden taki zaszczyt spotkał nie wielu; der Kaiser hat eine größere Anzahl von =en ertheilt cesarz nadał wielu osobom ordery.

Au's=zeitigen, I. *vn.* (sein) dojrzewać; II. *va.* (haben) dojrzałym czynić.

Au's=zerren, *va.* (haben) wyciągać, wydzierać.

Au's=ziehen, I. *va.* i *vr.* sich, zog aus, habe ausgezogen, 1) zdjąć, ściągnąć; die Handschuhe — zdjąć rękawiczki; jmndm die Kleider — ściągnąć z kogo ubranie; jmndm die Stiefel — zdjąć komu trzewiki; sich — rozebrać się; sich ganz — rozebrać się do naga; die Uniform — (przenośnie) porzucić służbę wojskową; er hat alle Scham ausgezogen pozbył się wszelkiego wstydu; jmndn (plündernd) — obedrzeć, złupić kogo; jmndn ganz — zabrać komu cały majątek; sie haben ihn beim Spiele ausgezogen zgrali go do nitki, całkiem go ograli; die Kinderschuhe ausgezogen haben wyjść z wieku dziecińśtwa; 2) wydobyć co; das Schwert aus der Scheide — dobyć miecza; einen Zahn — wyrwać

ząb; **Unkraut** — wykorzenić chwast; die Tischplatte — rozciągnąć stół; einen Schuss — wyjąć nabój z broni palnej; 3) Säfte aus Pflanzen — wyciągnąć, wycisnąć soki z roślin; Stellen aus einem Buche — zrobić wyciąg z książki; ein Glas — wychylić szklankę; eine Quadratwurzel — wyciągnąć drugi pierwiastek; eine Partitur für Clavier — ułożyć wyciąg z partytury na fortepian; 4) die Sonne zieht die Farben aus słońce wyciąga kolory; Tuch, dessen Farbe von der Sonne ausgezogen ist sukno zblakowane; 5) wyciągnąć, rozciągnąć; das Eisen — rozciągnąć żelazo (na kowadle); die Handschuhe — rozciągnąć rękawiczki; 6) pociągnąć, ciągnąć do końca; eine Linie — pociągnąć linię; 7) einen Büchsenlauf — wygwintować lufę; II. *vn.* (sein) 1) wyprowadzić się, opuścić pomieszkanie, jmndn auszuziehen nöthigen wyrugować kogo z pomieszkania; ich ziehe aus (nie mich aus!) wyprowadzam się; er ist ausgezogen (nie er hat sich ausgezogen = rozebrał się!) wyprowadził się; 2) aus dem Lande — opuścić kraj, wyemigrować; 3) in Scharen — udać się w procesyi; in den Krieg — wyruszyć na wojnę; er zog mit der ganzen Armee aus wyruszył z całą armią; 4) drapnąć, uciec, szybko wybiedz.

Au's=zieren, *va.* (haben) = ausschmücken.

Au's=zimmern, I. *va.* (haben) obciosać, wyciosać; II. *vn.* (haben) 1) wycembrować; 2) przestać ciosać.

Au's=zirkeln, *va.* (haben) cyrklem odmierzyć, wymierzyć.

Au's=zischen, *va.* (haben) wysykać, sykaniem wyśmiać, wyszydzić (sztukę teatralną, aktora, mowcę).

Au's=zittern, *vn.* 1) (haben) przestać się trząść; 2) (o dźwiękach) ucichnąć drgając.

Au's=zucken, *vn.* (haben) przestać drgać.

Au'szug, *sm.* =s, *pl.* =züge, 1) wyjście *n.*, emigracya *f.*, wyjazd *m.*; — in den Krieg wyruszenie *n.* na wojnę; — aus einer Wohnung wyprowadzenie *n.* się z pomieszkania; 2) szuflada *f.*; 3) to co wylosowano (na loteryi); 4) wyciąg *m.*; — aus einem Buche wyciąg z książki; streszczenie *n.*; kwintesencya *f.*

Au's=zupfen, I. *va.* (haben) skubać, wyrywać (włosy, pierze); aus Tressen die goldenen Fäden — wyciągać złote nici z galonów; II. *vn.* (haben) przestać skubać.

Au's=zürnen, *vn.* (haben) przestać się gniewać.

Au's=zwängen, *va.* (haben) z wielkiem natężeniem wydobyć.

Au's=zweifeln, *vn.* (haben) przestać wątpić.

Au's=zwingen, *va.* zwang aus, habe ausgezwungen = abzwingen.

Au's=zwitschern, I. *vn.* (haben) przestać świergotać; II. *va.* 1) (haben) ein Lied — wyśpiewać piosenkę; 2) (przenośnie) = ausschwatzen.

Authe'ntisch, *adi.* wiarygodny, prawdziwy; authentische Interpretation interpretacya (ustawy) wychodząca od władzy ustawodawczej.

Authenticitä't, *sf.* autentyczność *f.*, prawdziwość *f.*, wiarygodność *f.*, tożsamość *f.* (dokumentu).

Autochtho'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, krajowiec *m.*, tubylec *m.*

Autodafe', *sn.* spalenie *n.* (kacerza, pism kacerskich, zabronionych).

Autodida'kt, *sm.* =en, *pl.* =en, samouk *m.* (autodydakt *m.*).

Autogra'ph, *sn.* =s, *pl.* =e, pismo *n.* własnoręczne.

Autokra't, *sm.* =en, *pl.* =en, samowładca *m.*, samodzierżca *m.*

Automa't, *sm.* =en, *pl.* =en, automat *m.*, samoruch *m.*

Automa'tisch, *adi.* mimowolny, niewłasnowolny, automatyczny.

Autono'm, *adi.* samorządny, autonomiczny.

Autonomie', *sf. pl.* =(e)n, autonomia *f.*, samorząd *m.*

Au'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, autor *m.*, twórca *m.*, wynalazca *m.*

Autorisie'ren, *va.* (haben) upoważnić.

Autoritä't, *sf. pl.* =en, powaga *f.*, znaczenie; er ist eine — auf diesem Gebiete jest znakomitością na tem polu.

Au'torschaft, *sf. pl.* =en, autorstwo *n.*; die — ist noch unbekannt niewiadomo jeszcze kto jest autorem.

Auxiliä'rtruppen, *sf. pl.* posiłki *m.*

Avanceme'nt, *sn.* =s, (frz. wym.: awansman) awans *m.*, posunięcie *n.* naprzód, posunięcie na wyższy stopień.

Avancie'ren, *vn.* (sein) awansować, postąpić naprzód, postąpić na wyższy stopień.

Ava'ntgarde, *sf.* przednia straż *f.*

Avisie'ren, *va.* (haben) ostrzedz, uprzedzić o czem.

Axt, *sf. pl.* Äxte, siekiera *f.* topór *m.*, die — an die Wurzel legen podciąć korzeń.

A'xthelm, *sm.* =s, *pl.* =e, obuch *m.* u siekiery, toporzysko *n.*

A'xthieb, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* siekierą.

Azu'r, *sm. pl.* =e, lazur *m.*

Azu'rn, *adi.* lazurowy.

B.

B, druga litera w alfabecie; (w cedułach giełdowych) *abbrev.* = Brief; z. B. *abbrev.* = zum Beispiel na przykład.

Ba'alsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, sługa Baleama (pasibrzuch *m.*).

Bar, *adj.* I. gotowy, *adv.* gotowo, gotówką; =es Geld gotowe pieniądze, gotówka; — bezahlen płacić gotówką; ich verkaufe nur gegen — sprzedaję tylko za gotówkę; sein Versprechen ist so gut wie =es Geld jego obietnica stanie za gotówkę; etw. für =e Münze nehmen brać co za prawdę; alles für =e Münze nehmen wierzyć wszystkiemu; — Geld lacht niema to jak gotówką; II. nagi, goły; mit =em Haupte z gołą głową; =er Unsinn czyste głupstwo; — jedes menschlichen Gefühles pozbawiony ludzkiego uczucia.

Ba'rbestand, *sm.* =es, *pl.* =stände, stan *m.* kasy w gotówce, zapas *m.* gotówki.

Ba'rschaft, *sf.* *pl.* =en, gotówka *f.*, gotowizna *f.*

Ba'rsendung, *sf.* *pl.* =en, posyłka *f.* w gotówce.

Ba'rvorschuss, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, zaliczka *f.* w gotówce.

Ba'ba, *sf.* (w języku dzieci) łóżeczko *n.*

Babbelei', *sf.* *pl.* =en, paplanina *f.* [wy.

Ba'bbelhaft, *adj.* gadatli-

Ba'bbeln, *vn.* (haben) paplać.

Baccalaurea't, *sn.* =es, *pl.* =e, (stopień akademicki) bakalaureat *m.*

Baccalau'reus, *sm.* —, *pl.* =rei, rodzaj stopnia akademickiego.

Baccha'ntin, *sf.* *pl.* =innen, bachantka *f.*

Baccha'ntisch, *adj.* bachancki; rozwiązły, rozpasany.

Ba'cchusbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, pijak *m.*, popijała *m.*

Bach, *sm.* =es, *pl.* Bäche, strumień *m.*, potok *m.*, kleine Bäche machen große Flüsse (tyle co) ziarnko do ziarnka, a będzie miarka.

Ba'chamsel (Ba'chstelze), *sf.* *pl.* =n, pliszka *f.*, pasterka *f.*

Ba'che, *sf.* *pl.* =n, maciora *f.* (dzika świnia).

Ba'cher, *sm.* =s, *pl.* —, warchlak *m.*

Ba'chforelle, *sf.* *pl.* =n, pstrąg *m.*

Ba'chholder (Ba'chholunder), *sm.* =s, *pl.* —, kalina *f.*

Ba'chkresse, *sf.* *pl.* =n (rośl.) rzeżucha *f.* wodna.

Ba'chstelze, *sf.* *pl.* =n, = Bachamsel.

Ba'chweide, *sf.* *pl.* =n, wierzba *f.* wodna.

Baci'lle, *sf.* *pl.* =n (Bacyllus *sm.* —, *pl.* =len) bacyl *m.*, lasecznik *m.*

Ba'ck, I. *sf.* *pl.* =en, 1) wspólna misa *f.* dla załogi okrętowej; 2) przedni szaniec *m.* na okręcie; II. *adv.* (w żeglarstwie) ein Schiff — legen okręt w tył obrócić; die Segel — haben mieć żagle w tył zwrócone.

Ba'ckbord, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lewy bok *m.* okrętu.

Ba'ckbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, łopata *f.* do wsuwania pieczywa do pieca.

Ba'ckdöse, *sf.* *pl.* =n, dzieża *f.* na ciasto.

Ba'cke, *sf.* *pl.* =n (także Ba'cken, *sm.* =s, *pl.* —) 1) policzek; rothe =n haben mieć różowe policzki, różową buzię; die =n voll nehmen mówić z emfazą; 2) poręcz *f.*, boczna ściana *f.*; ramię *n.* (np. u młotka); 3) przykład *m.* u strzelby.

Ba'cken, I. *vn.* (sein i haben) 1) zlepić się, zbić się (wskutek zimna lub gorąca); 2) (haben, *imperf.* także buk) piec się; das Brot backt (bäckt) schon chleb się już piecze; das Brot hat nicht genug gebacken chleb nie dopiekł się; II. *va.* 1) bäckst (backst), bäckt (backt), buk (backte), habe gebacken, smażyć; etw. in Butter — smażyć co na maśle; gebackenes Obst suszone owoce; Ziegelsteine — wypalać cegły; 2) piec; Brot, Kuchen — piec chleb, ciasta; Stahl — stalować żelazo; eine Speise in Butter — smażyć potrawę na maśle; gebackene Fische smażone ryby; gebackener Apfel pieczone jabłko; gebackenes Huhn smażona kura; ein neugebackener Edelmann świeżo upieczony szlachcic.

Ba'ckenbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, faworyty *pl. tant.*, bokobrody.

Ba'ckenbein, *sn.* =s, *pl.* =e, kość *f.* licowa, jarzmowa.

Ba'ckenstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, policzek *m.*, uderzenie *n.* w twarz.

Ba'ckenzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb *m.* trzonowy.

Bä'cker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.*; das ist wie beim — die Semmel to ma stałą cenę; besser zum — als zum Apotheker lepiej do piekarza niż do aptekarza.

Bä'ckerbursch(e), *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* piekarski, piekarczyk.

Bäckerei', *sf.* *pl.* =en, 1) piekarstwo *n.*; 2) piekarnia *f.*; 3) pieczywo *n.*

Bä'ckergesell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik *m.* piekarski.

Bä'ckerzunft, *sf.* *pl.* =zünfte, cech *m.* piekarzy.

Ba'ckfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ryba *f.* do smażenia; 2) ryba smażona; 3) młode dziewczę *n.*, podlotek *m.*

Ba'ckform, *sf.* *pl.* =en, forma *f.* do pieczenia.

Ba'ckgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, zapłata *f.* od pieczenia.

Ba'ckgeräth, *sn.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do pieczenia.

Ba'ckgerechtigkeit, *sf.* *pl.* =en, przywilej *m.* piekarski.

Ba'ckhitze, *sf.* *pl.* =n, gorąco *n.* z pieca; es ist eine — hier gorąco tu jak w piecu.

Ba'ckhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, 1) kura *f.* do smażenia; 2) kurczę *n.* smażone.

Ba'ckofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* piekarski.

Ba'ckstein, *sm.* -s, *pl.* -e, cegła *f.* palona.

Ba'ckstube, *sf. pl.* -n, piekarnia *f.*

Ba'cktag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień do pieczenia przeznaczony.

Ba'cktrog, *sm.* -s, *pl.* -tröge, dzieża *f.* do zarabiania ciasta.

Ba'ckwerk, *sn.* -es, *pl.* -werke, pieczywo *n.*

Bad, *sn.* -es, *pl.* Bäder, 1) kąpiel *f.*; im Bade sein kąpać się; jmndm ein — bereiten przygotować kąpiel dla kogo; ein — wärmen zagrzać wodę na kąpiel; (przenośnie) jmndm ein Bad zurichten sprawić komu nieprzyjemności; er wird das — ausgießen na nim się skrupi; das Kind mit dem Bade ausgießen dobre wraz z złem odrzucić; 2) das — der Wiedergeburt chrzest *m.*; 3) zdrojowisko *n.*, uzdrowisko *n.*, wody *f.*, kąpiele *f.*; ins — reisen jechać do wód; ausländische Bäder besuchen jeździć do wód (zdrojowisk) zagranicznych.

Ba'deanstalt, *sf. pl.* -en, zakład *m.* kąpielowy, łazienki *f. pl.* kąpiele *f. pl.*

Ba'decur, *sf. pl.* -en, kuracya *f.* kąpielowa, zdrojowa; — gebrauchen leczyć się u wód (kąpielami).

Ba'degast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, gość *m.* u wód bawiący, gość kąpielowy.

Ba'degeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zapłata *f.* za kąpiel.

Ba'degeschirr, *sn.* -(e)s, *pl.* naczynia *n.*, sprzęty *m.* używane w łazienkach.

Ba'dehaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, łaźnia *f.*, łazienki *f. pl.*

Ba'demantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* do kąpieli.

Ba'demeister, *sm.* -s, *pl.* —, kąpielowy *m.*, przełożony w łazienkach.

Ba'demutter, *sf. pl.* -mütter, akuszerka *f.*

Ba'den, I. *va.* (haben) kąpać; (przenośnie) seine Hände im Blute — broczyć w krwi; II. *vn.* (haben) i *vr.* (haben) sich, kąpać się; haben Sie schon gebadet? czyś się pan już kąpał? (przenośnie) ich bin in Schweiß gebadet pot się ze mnie leje; (sich) in Thränen — rozpływać się w łzach; wer das Wasser fürchtet, muss sich nicht — kto się wilka boi, niech do lasu nie idzie.

Ba'deort, *sm.* -es, *pl.* -e, zdrojowisko *n.*, miejsce *n.* kąpielowe.

Ba'der, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kąpielowy *m.*, łaziebnik *m.*; 2) felczer *m.*, cyrulik *m.*

Ba'derin, *sf. pl.* -innen, kąpielowa *f.*, łaziebna *f.*

Ba'deschwamm, *sm.* -es, *pl.* -schwämme, gąbka *f.* do kąpieli.

Ba'destube, *sf. pl.* -n, pokój *m.* do kąpieli, łazienka *f.*

Ba'dezeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrządy *m.* kąpielowe.

Ba'dezimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój *m.* kąpielowy.

Bäffchen, *sn.* -s, *pl.* —, płatek płócienny u szyi przy ornacie duchownych.

Baga'ge, *sf.* 1) pakunek *m.*, bagaże *f.*, ładunek *m.*; 2) hołota *f.*

Baga'gepferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń *m.* juczny.

Bagatell'e, *sf. pl.* -n, drobnostka *f.*, bagatela *f.*, rzecz *f.* małej wagi; das ist keine — to rzecz wielkiej wagi, to nie bagatela.

Bagate'llsache, *sf. pl.* -n, sprawa drobiazgowa, bagatelka *f.*

Bagate'llverfahren, *sn.* -s, postępowanie *n.* (sądowe) w sprawach drobiazgowych.

Ba'gger, *sm.* -s, *pl.* —, narzędzie *n.* do oczyszczenia rzek z błota.

Ba'ggern, *va.* (haben) oczyszczać z błota, szlamu.

Bä'hekraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, zioło *n.* do naparzania.

Bä'hen, I. *va.* (haben) 1) Holz — drzewo prażyć (by się stało twardszem); Pflanzen — przyspieszać rozkrzewianie się roślin sztuczną ciepłotą; 2) Brotschnitte — robić z chleba grzanki; 3) kranke Glieder — naparzać chore członki; II. *vn.* (haben) (o owcach) beczeć.

Bahn, *sf. pl.* -en, 1) tor *m.*, droga *f.* utorowana; — machen, brechen torować drogę; jmndn auf die rechte — führen wyprowadzić kogo na właściwą drogę; 2) jmndm die — abgewinnen przegonić, wyprzedzić kogo; auf der einmal betretenen — bleiben trzymać się drogi raz obranej, jednym postępować torem; die — der Tugend betreten wstąpić na drogę cnoty; von der — abkommen zejść z toru, zboczyć z drogi; die Sache ist auf der — rzecz jest w toku; die Sache auf die — bringen poddać rzecz pod dyskusyę; 3) (= Eisbahn) die — ist gefegt oczyszczono ślizgawkę; heute ist die — gut dziś dobra ślizgawka; 4) die — eines Planeten droga, którą planeta przebiega; 5) die — zum Kampfe eröffnen otworzyć arenę; die — betreten wstąpić na arenę; 6) die — des Amboßes wierzch *m.* kowadła; die — des Hammers bruszle *m.* u młotka; 7) kolej *f.* (droga) żelazna; per — schicken wysłać koleją; doppelgeleisige (zweigeleisige) — kolej dwutorowa; Eigenthums- kolej macierzysta; eingeleisige (einspurige) — kolej jednotorowa; Eisen- kolej żelazna, droga żelazna; elektrische — kolej elektryczna; Feldeisen- kolej polowa; Flügel- (Seiten-) kolej boczna, szlak boczny; Gebirgs- kolej górska; Gürtel- (Ring-) kolej obwodowa; Hafen- kolej przystaniowa; Haupt- (Voll-) kolej główna, kolej pierwszorzędna; Holz- kolej o drewnianym torze; Industrie- kolej przemysłowa; Local- kolej miejscowa, lokalna; Luftdruckeisen- (pneumatische —) kolej tubowa (rurowa), kolej pneumatyczna; Militär- (strategische —) kolej wojskowa, strategiczna; Nach-

bar= (Anschluss=) kolej łączna; oberirdische — (Hoch=) kolej nadziemna; Pferde= kolej konna; Schlepp= kolej dojazdowa; Schmalspurige — kolej wązkotorowa; Secundär= (Vicinal=) kolej drugorzędna; Seil= (Drahtseil=) kolej linowa; Staats= (Reichs=) kolej państwowa; Stadt= kolej miejska; Straßen= kolej drogowa; Thal= kolej w równinie; transportable — kolej przenośna; Transversal= kolej poprzeczna; unterirdische — kolej podziemna; Verbindungs= kolej łącząca, łącznica kolejowa; Vereins= kolej związkowa; Zahnrad= kolej zarębiona.

Ba'hnanlagen, *sf. pl.* urządzenia koleji żelaznej.

Ba'hnaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, szlakowy *m.*, dozorca *m.* szlaku (kolejowego).

Ba'hnbrechend, *adi.* torujący drogę; er ist in dieser Wissenschaft — gewesen on założył podwaliny tej nauki, ugruntował tę naukę.

Ba'hnbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* kolejowy, wiadukt *m.*

Ba'hnerhaltung, *sf.* utrzymanie *n.* koleji; =schef *sm.* naczelny inżynier *m.* utrzymania koleji; =sdienst *sm.* służba *f.* utrzymania koleji.

Ba'hngebiet (Bahnbereich), *sn.* =es, *pl.* =e, doszlacze *n.*

Ba'hngeleise, *sn.* =s, *pl.* —, tor *n.* kolejowy.

Ba'hnhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dworzec *m.* kolejowy (foksal *m.*); — für abgehende Güter dworzec wywozowy; — für ankommende Güter dworzec główny; Rangier= dworzec zestawowy; =shalle wiata *f.* dworcowa.

Ba'hninspicient, *sm.* =en, *pl.* =en, zawiadowca *m.* szlaku; inżynier *m.* szlakowy.

Ba'hnlinie, *sf. pl.* =n (Bahnstrecke) szlak *m.* kolejowy.

Ba'hnmeister, *sm.* =s, *pl.* —, = Bahnaufseher.

Ba'hnplanum, *sn.* =s, torowisko *n.*, plant *m.* koleji żelaznej.

Ba'hnschiene, *sf. pl.* =en, szyna *f.* kolejowa.

Ba'hnschwelle, *sf. pl.* =n, próg *m.* kolejowy.

Ba'hnwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik *m.* kolejowy, budnik *m.*

Ba'hnen, *va.* (haben) einen Weg, torować drogę; er bahnte ihr den Weg zum Ruhme usłał jej drogę do sławy; sich einen Weg durch das Gedränge — przepchać się przez tłum; gebahnter Weg gładka droga.

Ba'hre, *sf. pl.* =n, nosze, *pl.* nosidła *n.*; mary *f.*, trumna *f.*; bis zur — aż do grobowej deski; von der Wiege bis zur — od kolebki aż do trumny.

Ba'hrtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, całun *m.*

Bai, *sf. pl.* =en, zatoka *f.* morska.

Bai'sse, *sf. pl.* =n, zniżka *f.*, zniżenie się, opadanie (zwłaszcza kursów na giełdzie); auf — speculieren spekulować na zniżkę.

Baja'zzo, *sm. pl.* =s, błazen *m.*, trefniś *m.*, śmieszek *m.*, pajac *m.*

Bajonne'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, bagnet *m.*; das — aufpflanzen osadzić bagnet; mit Bajonnetten angreifen iść na bagnety.

Bajonne'ttscheide, *sf. pl.* =n, pochwa *f.* bagnetu.

Balancie'ren, *va.* i *vn.* (haben) balansować.

Bald, *adv.* 1) wkrótce, w krótkim czasie; sehr — zaraz, niezadługo; — darauf wkrótce potem, po chwili; man wird die Thüre — öffnen zaraz otworzą drzwi; er wird — vierzig Jahre alt blisko mu do czterdziestki; er wird es noch genug — bemerken jeszcze to w czas spostrzeże; ich habe es sehr — bemerkt zaraz to spostrzegłem; er kommt nicht so — wieder nie tak prędko powróci; so — als möglich, möglichst — jak najprędzej; 2) bist du — still? czy prędko się już uciszysz? 3) łatwo, z łatwością; das ist — gesagt aber schwer gethan łatwo to powiedzieć ale trudno wykonać; 4) prawie, omal; ich wäre — gefallen małom nie upadł; ich hätte — gesagt już miałem powiedzieć; 5) szybko, prędko; ein Jahr geht — dahin rok prędko minie; Wein der — getrunken werden muss wino które długo stać nie może; doppelt gibt wer — gibt dwa razy daje kto szybko daje; 6) bald . . . bald to . . . to, raz . . . drugi raz; bald so, bald anders to tak, to owak; raz tak, drugi raz inaczej; bald schläft er, bald hat er keine Zeit, bald ist er ausgegangen raz spi, (drugi) raz nie ma czasu, to znowu nie ma go w domu.

Baldachi'n, *sm.* =s, *pl.* =e, baldachin *m.*, zasłona *f.*

Ba'ldig, I. *adi.* prędki, rychły; ich freue mich auf seine baldige Rückkehr cieszę się, że niebawem powróci; auf baldiges Wiedersehen do rychłego zobaczenia się; II. *adv.* =st, najszybciej, najrychlej; ich werde aufs baldigste wiederkommen powrócę jak najspieszniej.

Ba'ldrian, *sm.* =s, *pl.* =e, (rośl.) kozłek *m.*, baldryan *m.*

Balg, *sm.* =es, *pl.* Bälge, 1) łupina *f.*, skórka *f.*; — von Erbsen łupiny grochu; — von Trauben skórka winogron; 2) skóra *f.* (zwierząt); einem Hasen den — abziehen ściągnąć skórę z zająca; skóra ludzka; (przenośnie) jmndm den — streicheln schlebiać komu; 3) miech *m.*; 4) wypchana figura *f.*, wypchane zwierzę *n.*; 5) (wyraz łajania) du —! ty bębnie!

Ba'lgen, I. *va.* (haben) zdjąć skórę, ściągać skórę; II. *vr.* sich (haben), 1) skórę z siebie zrzucać (o wężu); 2) szamotać się, za łby się wodzić, pasować się.

Bä'lgen, I. *va.* (haben); II. *vr.* sich (haben) = balgen I. i II. 1.

Ba'lger, *sm.* =s, *pl.* —, zapaśnik *m.*; lubiący bójki, kłótnie.

Balgerei', *sf. pl.* =en, mocowanie *n.* się, szamotanie *n.* się, bójka *f.*, bijatyka *f.*

Ba'lje, *sf. pl.* =n, balia *f.* (do prania).

Ba'lken, *sm.* =s, *pl.* —, belka *f.*, belek *m.*; bierwiono *n.*; den Splitter im fremden, den — im eigenen Auge nicht sehen źdźbło widzieć w oku bliźniego a w swojem nie widzieć belki; er lügt, dass sich die — biegen kłamie, że aż się kurzy; er flucht, dass die — krachen klnie że aż belki trzeszczą; — der Wage drążek *m.* u wagi.

Ba'lkenwage, *sf. pl.* =n, przezmian *m.*

Balko'n, *sm.* =s, *pl.* =e, balkon *m*; ganek *m.*

Balko'nthüre, *sf. pl.* =n, drzwi *f.* prowadzące na balkon.

Ball, *sm.* =es, *pl.* Bälle, 1) piłka *f.* (do grania); — spielen grać w piłkę; den — fangen złapać piłkę; den — zurückschlagen odbić piłkę; 2) (przenośnie) Wind und Wellen spielen — mit dem Menschen człowiek jest igraszką wiatru i fal; er ist ein (Spiel)ball des Schicksals jest igrzyskiem losu; 3) kula *f.* (bilardowa); ich habe noch keinen — gemacht nie zrobiłem jeszcze kuli; den — ins Loch machen wpędzić kulę do dziury; 4) (Erdball) kula ziemska; 5) bal *m.*; einen — geben wyprawić bal; einem Balle beiwohnen być na balu; Bälle besuchen bywać na balach.

Balla'de, *sf. pl.* =en, ballada *f.* (rodzaj poezyi opisowej).

Ba'llanzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, strój *m.* balowy.

Balla'st, *sm.* =es, *pl.* =e, balast *m.*, ładunek *m.* (okrętu); — einschießen obładować okręt; — ausschießen wyrzucać balast; überflüssiger — (in Büchern) zbyteczne dodatki *m.*

Balla'sten, *va.* (haben) ein Schiff, kłaść balast w okręt, naładować okręt.

Ba'llbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość słoniowa do kul bilardowych.

Ba'lldame, *sf. pl.* =n, dama *f.* w stroju balowym; kobieta lubiąca bale.

Ba'lleinladung, *sf. pl.* =en, zaproszenie *n.* na bal.

Ba'llen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dłoń *f.*; wypuklina *f.* mięsista pod wielkim palcem u nogi; 2) bala *f.* (paka towarowa); 3) bela (10 ryz papieru).

Ba'llen, I. *va.* (haben) 1) die Fäuste — zaciskać pięście; 2) den Schnee — ugniatać śnieg; II. *vn.* i *vr.* (haben) der Schnee ballt sich śnieg zlepia się.

Ba'llenware, *pl.* =n, towar *m.* w bele zapakowany.

Ba'llenweise, *adv.* belami, na bele (kupować).

Ba'llern, *vn.* (haben) hałasować, wyprawiać krzyki; strzelać; gegen die Thüre — walić w drzwi.

Balle'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, balet *m.*

Balle'ttmeister, *sm.* =s, *pl.* —, baletmistrz *m.*

Balle'ttänzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), baletnik *m.* (baletnica *f.*).

Ba'llfest, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* balowa, bal *m.*

Ba'llgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość *m.* balowy, na bal zaproszony.

Ba'llgeber, *sm.* =s, *pl.* —, wyprawiający bal.

Ba'llhorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (Jan Ballhorn, drukarz niemiecki w XVI. stul.) 1) korrektor *m.* niezręczny; 2) ten co psuje chcąc poprawić.

Ba'llkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia *f.* balowa, strój *m.* balowy.

Ba'llkönigin, *sf. pl.* =innen, królowa *f.* balu.

Ba'llmeister, *sm.* =s, *pl.* —, dyrygujący balem.

Balli'stik, *sf.* nauka *f.* o liniach jakie zakreślają pociski.

Ballo'n, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) balon *m.*; (przenośnie) ich lasse mit mir nicht — spielen nie dam zrobić z siebie co się komu podoba; 2) flaszka *f.*, bomba *f.*

Ballota'ge, *sf. pl.* =n, balotowanie *n.*

Ballo'tte, *sf. pl.* =n, kula *f.* do balotowania.

Ballotie'ren, *va.* i *vn.* (haben) balotować; über jmnds Aufnahme — rozstrzygać balotowaniem o przyjęciu kogo; jmndn hinaus= wykluczyć kogo przez balotowanie.

Ba'llsaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.* balowa.

Ba'llspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* w piłkę.

Ba'llspieler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) grający (grająca) w piłkę.

Ba'lsam, *sm.* =s, *pl.* =e, balsam *m.*; maść *f.*

Ba'lsambaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* balsamowe.

Ba'lsambüchse, *sf. pl.* =n, puszka *f.* balsamowa.

Ba'lsamduft, *sm.* =es, *pl.* =düfte, woń *f.* balsamiczna.

Ba'lsamholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* balsamowe.

Ba'lsamkraut, *sn.* =es, *pl.* (rośl.) =kräuter, balsamina *f.*, niecierpek *m.*

Balsamie'ren, *va.* (haben) balsamować.

Balsa'misch, *adiec.* balsamiczny.

Ba'lsamöl, *sn.* =s, *pl.* =e, olej *m.* balsamowy.

Ba'lsampappel, *sf. pl.* =n, topola *f.* balsamowa.

Balz, *sf. pl.* =en, parzenie *n.* się, łączenie *n.* się w pary.

Ba'lzen, *vn.* (haben) 1) parzyć się, łączyć się w pary; 2) skakać.

Ba'mbus, *sm. pl.* =sse, bambus *m.*

Ba'mbusrohr, *sn.* =es, *pl.* =e, trzcina *f.* bambusowa.

Ba'mbuszucker, *sm.* =s, cukier *m.* z trzciny bambusowej.

Bä'mme, *sf. pl.* =n, głonka *f.*, skibka *f.*, kromka *f.* chleba.

Ba'mmeln, *vn.* (haben) 1) wisieć, dyndać; 2) bić, dzwonić (o dzwonie).

Bana'l, *adiec.* codzienny, oklepany, pospolity, banalny.

Bana'ne, *sf. pl.* =n, banan *m.*

Banau'sisch, *adi.* prosty, pospolity.

Band, I. *sm.* =es, *pl.* Bände, 1) (= Einband) oprawa *f.* książki, okładzinka *f.*; lederner — oprawa w skórę; 2) tom *m.*; das Werk besteht aus drei Bänden dzieło składa się z trzech tomów; II. *sn.* =es, *pl.* **Bänder**, 1) wiązadło *n.*, wstążka *f.*, taśma *f.*, tasiemka *f.*; jmndn am Bande führen prowadzić kogo na pasku; 2) (w anatomii) wiązadło *n.*; powrósło *n.* (do wiązania snopów); obręcz *f.*, wstęga *f.*; III. **Band**, *sn. pl.* 1) więzy *m. pl.*, węzły *m. pl.*; okowy; in Banden liegen leżeć w okowach; die Seele ist den Banden des Körpers entflohen dusza uleciała z ciała; jmndn in =e schlagen włożyć okowy na kogo; seine =e zerreißen rozerwać kajdany; 2) ich bin mit ihm durch =e der Freundschaft verbunden łączy nas węzeł przyjaźni; die =e der Freundschaft anknüpfen spoić węzeł przyjaźni; die ehelichen =e zerreißen zerwać związek małżeński; sie sind durch enge =e verknüpft ścisły między nimi zachodzi związek; Geschwister von zwei =en rodzeństwo z tychsamych rodziców.

Banda'ge, *sf. pl.* =n, bandaż *m.*, owiązanie *n.* rany.

Bandagie'ren, *va.* (haben) bandażować, owiązać.

Bä'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Band) 1) tomik *m.*; 2) wstążeczka *f.*, tasiemka *f.*

Ba'nde, *sf. pl.* =n, banda *f.*; eine — Diebe, Landstreicher banda złodziei, włóczęgów; (w grze bilardowej) die — berühren uderzyć kulą o bandę; die — halten nie wysunąć ciała za bandę.

Bändelei', *sf. pl.* =en, miłostka *f.*

Bandelie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, bandolet *m.*, rzemień *m.* w który się pałasz zawiesza.

Ba'ndenfrei, *adi.* wolny od więzów; (przenośnie) rozpasany, rozkiełzany.

Ba'ndenführer, *sm.* =s, *pl.* —, herszt *m.* bandy.

Bä'nderlehre, *sf.* nauka *f.* o wiązadłach, desmologia *f.*

Bä'nderweise, *adv.* na tomy, w tomach.

Bä'ndern, *va.* (haben) nadawać czemu kształt wstążki; malować w paski.

Bä'ndigen, *va.* (haben) ogłaskać, obłaskawić (dzikie zwierzę); ein Pferd — ujeździć konia; einen Löwen — poskromić lwa; die Feinde — pogromić nieprzyjaciół; die Vermessenheit — ukrócić zuchwałość; den Zorn — uśmierzyć gniew; sich — pohamować się.

Bä'ndiger, *sm.* =s, *pl.* —, poskromiciel *m.*

Bä'ndigung, *sf. pl.* =en, ułaskawienie *n.*, poskromienie *n.*, uśmierzenie *n.*

Bandi't, *sm.* =en, *pl.* =en, bandyta *m.*, opryszek *m.*

Bandi'tenführer, *sm.* =s, *pl.* —, herszt *m.* bandytów.

Ba'ndschleife, *sf. pl.* =en, kokarda *f.*, fontaź z wstążek.

Ba'ndweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* wstążek.

Bandweberei', *sf. pl.* =en, fabrykacya *f.* wstążek.

Ba'ndwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, tasiemiec *m.*, soliter *m.*

Ba'nge, *adi.* (i *adv.*) *compar.* banger, bänger, *superl.* bangst, bängst, tęskny, tęsknotą przejęty, niepokój sprawiający; ein banges Herz serce stęknione, tęsknotą przejęte; die — Stunde der Erwartung pełna niepokoju godzina oczekiwania; — Klagen smętne żale; — Ahnungen smutne przeczucia; — Nachricht wiadomość niepokojąca; ich bin — trwożę się; niepokoję się; mir wird — trwoga, niepokój mnie ogarnia, tęskno mi się robi; mir wird immer bänger niepokój wzrasta; es wird ihm angst und — strach go przejmuje; ihm ist für sein Leben — drży o życie swoje; ihm ist — daß er stirbt boi się śmierci; dafür ist mir nicht — nie obawiam się tego; lasse dir nicht — sein nie bój się; jmndm vor etw. — machen straszyć kogo czem; es ist mir — dabei boję się tej sprawy.

Ba'ngen, I. *va.* (haben) niespokojnym czynić, trwożyć, trwogi nabawiać; schreckliche Träume — mich okropne mary mnie dręczą; II. *vn.* (haben) i *vr.* (haben) 1) obawiać się czego; lękać się czego; ich bange für mein Leben drżę o życie moje; es bangt mir lękam się, trwożę się, jestem w trwodze; es bangt mir um die Zukunft obawiam się przyszłości! 2) nach etwas — tęsknić do czego.

Ba'ngigkeit, *sf. pl.* =en, 1) obawa *f.*, niepokój *m.*; große — empfinden doznawać wielkiego niepokoju; 2) tęsknota *f.*, tęskność *f.*

Bank, *sf. pl.* Bänke, I. 1) ława *f.*, ławka *f.*; sich auf die — setzen usiąść na ławce; die Bänke im Eisenbahnwagen siedzenia *n.* w wagonie; vor leeren Bänken spielen grać w obec pustego amfiteatru; (o ciałach reprezentacyjnych) die weltliche — stany świeckie; die — der Gottesgelehrten wydział *m.* teologiczny; (w żegludze) auf eine (Sand=) — auffahren ugrząźć na mieliźnie (piaszczyźnie); 2) seinen Kindern auf der — sitzen żyć na łasce dzieci; etw. auf der unabgekehrten — finden zwędzić co, ukraść co; auf die lange — schieben przeciągać w nieskończoność, odkładać na przyszłość; durch die — bez wyjątku, wszyscy za porządkiem; hinter die — werfen puścić w niepamięć; unter der — hervorziehen odnowić pamięć czego; sich unter die — saufen spić się do nieprzytomności; von der — fallen urodzić się dzieckiem nieślubnem; 3) ława *f.*, stół *m.* dla rzemieślników; Fleischbank jatka *f.*, ława rzeźnicza; auf die — schlachten rżnąć na sprzedaż na cząstki; II. *pl.* Banken bank *m.*; Geld auf die — tragen umieszczać pieniądze w banku; Geld bei der — stehen haben mieć kre-

dyt w banku; (w grze w karty) — geben dawać, trzymać bank; die — sprengen rozbić bank.

Ba'nkactie, *sf. pl.* =n, akcya *f.* bankowa.

Ba'nkanweisung, *sf. pl.* =en, przekaz *m.* na bank, czek *m.*

Ba'nkbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, noga *f.* u ławki.

Ba'nkbillet, *sn.* =s, *pl.* =s, banknot *m.*, asygnata *f.*, bilet *m.* bankowy.

Ba'nkbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, = Bankerott.

Bä'nkchen, *sn.* =s, *pl.* —, ławeczka *f.*

Ba'nkdirector, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* banku.

Bä'nkelgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, pieśń *f.* śpiewaków włóczących się (ulicznych, szynkownych).

Bä'nkelsänger, *sm.* =s, *pl.* —, śpiewak *m.* uliczny (karczemny, szynkowny).

Ba'nkerott, I. *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bankructwo *n.*, niewypłacalność *f.*; betrügerischer — podstępne bankructwo; — machen zbankrutować; jmnds — herbeiführen stać się przyczyną czyjego bankructwa, przyprowadzić kogo do bankructwa; den — erklären ogłosić bankructwo; II. *adi.* zbankrutowany, niewypłacalny.

Bankerottie'ren, *vn.* (haben) zbankrutować, popaść w niewypłacalność.

Bankerottie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, bankrut *m.*

Ba'nkert, *sm.* =s, *pl.* =e, dziecko *n.* nieślubne, bękart *m.*

Banke'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, bankiet *m.*, uczta *f.*

Ba'nkgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* handlowy.

Ba'nkgeschäft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dom *m.* bankowy, interes *m.* bankowy.

Ba'nkhalter, *sm.* =s, *pl.* —, (przy grze) bankier *m.*

Ba'nkhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* bankowy.

Ba'nkherr, *sm.* =en, *pl.* =en, właściciel *m.*, szef *m.* banku.

Bankie'r (Banquie'r), *sm.* =s, *pl.* =e, bankier *m.*, właściciel *m.* kantoru.

Ba'nknote, *sf. pl.* =n, banknot *m.*, bilet *m.* bankowy.

Ba'nknotenumlauf, *sm.* =s, *pl.* =läufe, obieg *m.* banknotów.

Ba'nkpolster, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* na ławkę.

Ba'nkrichter, *sm.* =s, *pl.* —, członek *m.* sądu handlowego.

Ba'nkschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Banknote.

Ba'nkwährung, *sf. pl.* =en, waluta *f.* bankowa.

Ba'nkzettel, *sm.* =s, *pl.* —, = Banknote.

Bann, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) więzy, oczarowanie *n.*; 2) okręg *m.* w którym prawo wykonywać można; 3) władza *f.* w okręgu; 4) ogół *m.* władzy podległych; 5) wygnanie *n.*, wywołanie *n.* z kraju; jmndn in den — thun wygnać kogo, skazać kogo na wygnanie; 6) klątwa *f.*, wyklęcie *n.*, anatema *n.*, ekskomunika *f.*; jmndn in den — thun rzucić klątwę na kogo; jmndn mit dem Banne belegen, über jmndn den — aussprechen ekskomunikować kogo; jmndn aus dem Banne thun, vom Banne befreien zdjąć klątwę z kogo, uwolnić kogo od klątwy.

Ba'nnbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* zawierający klątwę.

Ba'nnbulle, *sf. pl.* =n, bula *f.* wypowiadająca klątwę.

Ba'nnen, *va.* (haben) 1) uwięzić, oczarować, czarami w miejscu osadzić; er ist wie an sie gebannt nie można go od niej oderwać, oczarowała go; er ist wie ins Haus gebannt siedzi w domu jakby zamknięty; ich bin hieher gebannt siedzę tu jak zaklęty; 2) wyganiać; böse Geister — zaklinać złe duchy (do wyjścia); den Teufel — wygonić czarta, egzorcyzm odprawić nad opętanym; aus der Kirchengemeinschaft — wykluczyć z społeczności kościelnej, ekskomunikować.

Ba'nner, I. *sm.* =s, *pl.* —, odprawiający praktyki nad opętanymi, egzorcysta *m.*; II. *sn.* =s, *pl.* —, chorągiew *f.*, sztandar *m.*

Ba'nnerflüchtig, *adiec.* dezerter *m.*

Ba'nnerträger, *sm.* =s, *pl.* —, chorąży *m.*

Ba'nnfluch, *sm.* =(e)s, *pl.* =flüche, ekskomunikacya *f.*, anatema *n.*; den — gegen jmndn aussprechen ekskomunikować kogo.

Ba'nngerechtigkeit, *sf. pl.* =en, prawo *n.* zakazowe.

Ba'nnrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, = Banngerechtigkeit.

Ba'nnschleudernd, *adi.* rzucający klątwę; bannschleuderndes Urtheil wyrok orzekający klątwę.

Ba'nnspruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprüche, ekskomunikacya *f.*

Ba'nnstrahl, *sm.* =s, *pl.* =en, grom klątwy; den — gegen jmndn schleudern klątwę rzucić na kogo.

Ba'nse, *sf. pl.* =n, sąsiek *m.*, samsiek *m.*, przedział *m.* w stodole do zsypywania różnych gatunków zboża.

Ba'nus, *sm. sing. indecl.*, *pl.* =e, ban *m.*, namiestnik *m.*

Bar = baar.

Bär, *sm.* =s i =en, *pl.* =en, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) niedźwiedź *m.*, niedźwiedzica *f.*; (konstelacya) der große, der kleine — wielki, mały niedźwiedź; 2) (przenośnie) einen Bären abbinden zapłacić dług; einen Bären anbinden zaciągnąć dług; jmndm einen Bären aufbinden a) ubrać kogo w co, nieprawdę komu opowiedzieć; b) pieniądze od kogo wydostać; — bleibt —, führt man ihn auch übers Meer i w Paryżu nie zrobią z owsa ryżu; 3) baba *f.*, kloc *m.* do wbijania palów.

Bara'cke, *sf. pl.* =n, barak *m.*, szałas *m.*, buda *f.*

Bara'nke, *sf. pl.* =n, futro *n.* z baranków astrachańskich.

Barba'r, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf.*, *pl.* =innen) barbarzyńca *m.*, kobieta *f.* barbarzyńska; człowiek *m.* dziki, nieokrzesany, okrutny.

Barbarei', *sf. pl.* =en, dzikość *f.*, okrucieństwo *n.*, nieokrzesaność *f.*; (wobec sztuk)

wandalizm *m*; der — entreißen cywilizować.

Barba'renhaft, *adi.* w rodzaju barbarzyńcy, barbarzyński.

Barba'renthum, 1) *sn.* =s, ogół *m.* krajów barbarzyńskich; 2) *pl.* =e, barbarzyństwo *n.*

Barba'risch, *adi.* barbarzyński, dziki, okrutny; barbarische That barbarzyństwo, okrucieństwo; barbarischer Ausdruck barbaryzm.

Ba'rbe, *sf. pl.* =en, barwena *f.*, brzanka *f.*

Bä'rbeißig, *adi.* opryskliwy, mrukliwy.

Ba'rbelkraut, **Ba'rbenkraut**, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, gorczycznik *m.*, rzeżucha *f.* zimowa.

Barbie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, cyrulik *m.*, golarz *m.*, golibroda *m.*, balwierz *m.*

Barbie'rbecken, *sn.* =s, *pl.* —, miednica *f.* golarska.

Barbie'rbursche, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopiec *m.* balwierski.

Barbie'ren, *va.* (haben) i *vr.* (haben) sich, golić, golić się; (przenośnie) jmndn —, jmndn über den Löffel — oszukać kogo, okpić kogo.

Barbie'rgesell, *sm.* =en, *pl.* =en, pomocnik *m.* balwierski.

Barbie'rmesser, *sn.* =s, *pl.* —, brzytwa *f.*

Barbie'rriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień *m.* do ostrzenia brzytew.

Barbie'rstube, *sf. pl.* =n, pokój *m.* balwierski, fryzyerski.

Barbie'rtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, ręcznik *m.* do golenia.

Barbie'rzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzia *n.* balwierskie.

Ba'rchen, *adi.* barchanowy, z barchanu.

Bä'rchen, *sn.* =s, *pl.* —, mały, młody niedźwiedź *m.*

Ba'rchent, *sm.* =s, *pl.* =e, barchan *m.*

Ba'rde, *sm.* =n, *pl.* =n, bard *m.*, śpiewak *m.*, poeta *m.* opiewający czyny rycerskie.

Bä'renartig, *adi.* w rodzaju niedźwiedzia, niedźwiedziowaty.

Bä'renbeißer, *sm.* =s, *pl.* —, buldog *m.*

Bä'rendecke, *sf. pl.* =n, okrycie *n.* z niedźwiedziej skóry.

Bä'renfang, *sm.* =es, *pl.* =fänge, połów *m.* niedźwiedzi.

Bä'renfett, *sn.* =es, *pl.* =e, niedźwiedzie sadło *n.*

Bä'renführer, *sm.* =s, *pl.* —, niedźwiednik *m.*, skomoroch *m.*

Bä'renfenchel, *sm.* =s, *pl.* —, (rośl.) blekot *m.* polny.

Bä'renhatz, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na niedźwiedzie z nagonką.

Bä'renhaut, *sf. pl.* =häute, skóra *f.* niedźwiedzia; er liegt den ganzen Tag auf der — próżnuje cały dzień.

Bä'renhäuter, *sm.* =s, *pl.* —, próżniak *m.*, leniuch *m.*

Bä'renhetze, *sf. pl.* =n, = Bärenhatz.

Bä'renhüter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* niedźwiedzi.

Bä'renjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na niedźwiedzie.

Bä'renjäger, *sm.* =s, *pl.* —, myśliwy *m.* polujący na niedźwiedzie.

Bä'renklau, *sf. pl.* =en, (rośl.) niedźwiedzia łapa *f.*, barszcz *m.* polski.

Bä'renkraut, *sn.* =es, *pl.* (rośl.) =kräuter, dziewanna *f.*

Bä'renmäßig, *adi.* jak niedźwiedź; bärenmäßige Umgangsformen grubiańskie maniery; ich habe bärenmäßigen Hunger jestem głodny jak niedźwiedź (jak wilk).

Bä'renmütze, *sf. pl.* =n, kołpak *m.*, futrzana czapka *f.*

Bä'renpelz, *sf.* =es, *pl.* =e, futro *n.* z niedźwiedziej skóry, szopy *pl.*

Bä'rensprache, *sf. pl.* =en, mowa *f.* (język *m.*) dzikich ludzi.

Bä'rensprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, (w gimnastyce) przewrot *m.* na barku.

Bä'renzottig, *adi.* kosmaty, kudłaty jak niedźwiedź.

Bare'tt, *sn.* =s, *pl.* =e, biret *m.*, kaszkiet *m.*

Ba'riton, *sm.* =s, *pl.* =e, (w muzyce) baryton *m.*; hoher — baryton tenorowy.

Barkaro'le, *sf. pl.* =n, barkarola *f.*, pieśń *f.* gondolierów.

Ba'rke, *sf. pl.* =n, barka *f.*, łódź *f.*, strug *m.*

Bä'rme, *sf.* drożdże *pl.*

Barmhe'rzig, *adi.* miłosierny, litościwy; seid — mit mir zlitujcie się nademną; barmherzige Brüder bracia miłosierdzia, bonifratrzy; barmherziger Gott! litościwy Boże!

Barmhe'rzigkeit, *sf.* miłosierdzie *n.*; — zeigen okazywać miłosierdzie; — ausüben pełnić uczynki miłosierdzia; aus — z miłosierdzia; na miłość boską, przez litość.

Bä'rmbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb *m.* na drożdżach.

Bä'rmteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto *n.* drożdżowe.

Baro'ck, *adi.* dziwaczny, dziwny, cudacki.

Barome'ter, *sn.* (*m.*) =s, *pl.* —, barometr *m.*; das — steht auf veränderlich barometr wskazuje na zmienną pogodę.

Baro'n, *sm.* =s, *pl.* =e, baron *m.*; (=in *sf.*, *pl.* =innen) baronowa *f.*; zum — machen wynieść do godności barona; als — leben prowadzić życie wystawne, próżnować.

Barona't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, godność *f.*, tytuł *m.* barona; posiadłość *f.* barona.

Barone'sse, *sf. pl.* =n, 1) baronowa *f.*; 2) córka *f.* barona.

Baroni'e, *sf. pl.* =en, = Baronat.

Baronisie'ren, I. *va.* (haben) wynieść do godności barona; nadać tytuł barona; II. *vn.* (haben) żyć wystawnie (jak baron); próżnować.

Ba'ronstitel, *sm.* =s, *pl.* —, tytuł *m.*, godność *f.* barona.

Ba'rre, *sf. pl.* =n, sztaba *f.* (złota, srebra); (w gimnastyce) poręcz *f.*

Ba'rrengold, *sn.* =es, złoto *m.* w sztabach.

Ba'rrenschwingen, *sn.* =s, (w gimnastyce) wywijanie *n.* na poręczach.

Barrica'de, *sf. pl.* =n, barykada *f.*; Barricaden bauen wznosić barykady; sich hinter Barricaden verschanzen schronić się za barykady.

Barrie're *sf. pl.* =en, baryera *f.*, poręcz *f.*, wspora *f.*

Barsch, I. *sm.* =es, *pl.* =e, okoń; II. *adi.* 1) ostry, przykry (smak, zapach); 2) (przenośnie) szorstki, ostry; **er gab ihm eine barsche Antwort** szorstko mu odpowiedział, ostro go odprawił; **barsche Umgangsformen** szorstkie zachowanie się; **sich — gegen jmndn benehmen** szorstko się z kim obchodzić.

Ba'rschheit, *sf. pl.* =en, szorstkość *f.* w obejściu się, grubiaństwo *n.*

Bart, *sm.* =es, *pl.* Bärte, broda *f.*; —, der acht Tage steht broda od ośmiu dni nie golona; sich den — wachsen lassen zapuścić brodę; (przenośnie) jmndm einen — machen ogolić kogo, okpić kogo; sich den — scheren lassen spuścić brodę; sich den — abnehmen lassen kazać się ogolić; (przenośnie) jmndm den — streichen, jmndm um den — gehen nadskakiwać komu, głaskać kogo po brodzie, przymilać się komu; etw. in den — murmeln mruczeć co pod nosem; sich in den — hinein lachen śmiać się pokryjomu; in den — hinein lügen kłamać, że aż się kurzy; kłamać co się zmieści; um des Kaisers — streiten spierać się o skórę z niedźwiedzia; (u zwierząt) wąsy *m.*; (u klucza) ząb *m.*

Ba'rtbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do brody (do wąsów).

Bä'rtchen, *sn.* =s, *pl.* —, bródka *f.*

Ba'rtgerste, *sf. pl.* =n, jęczmień *m.* ryżowy.

Ba'rthafer, *sm.* =s, *pl.* —, owies *m.* głuchy.

Ba'rthaar, *sn.* =es, *pl.* =e, włos *m.* z brody.

Bä'rtig, *adi.* brodaty.

Ba'rtlos, *adi.* bezbrody; ein =er Junge gołowąsy młodzik *m.*, gołowąs *m.*

Ba'rtnelke, *sf. pl.* =n, (rośl.) gwoździk *m.* dziki.

Bartsch, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bärenklau.

Ba'rtsche, *sf. pl.* =en, drąg *m.* flisacki.

Ba'rtscherer, *sm.* =s, *pl.* —, = Barbier.

Baru'tsche, *sf. pl.* =en, bryczka *f.*

Ba'rtweizen, *sm.* =s, *pl.* —, (rośl.) pszenica *f.* kosmata.

Bä'rwurz, *sf. pl.* =en, = Bä'renfenchel.

Bary't, *sm.* =s, baryt *m.* (minerał).

Basa'lt, *sm.* =s, *pl.* =e, bazalt *m.* (minerał).

Baschi=Boschuks, *sm. pl. indecl.* baszybożyki *m. pl.* (nieregularne wojsko tureckie).

Ba'schlik, *sm.* =s, *pl.* =s, szal *m.* (kobiecy) na głowę, baszlik *m.*

Ba'se, *sf. pl.* =n, I. (*dim.* Bäschen, *sn.* =s, *pl.* —) 1) ciotka *f.* (*dim.* cioteczka *f.*, ciotunia *f.*); 2) kuzynka *f.* (*dimin.* kuzyneczka *f.*); eine wahre Frau Base prawdziwa plotkarka *f.*; II. 1) (Basis) podstawa *f.*; 2) (w chemii) zasada *f.*; Säuren und =n kwasy i zasady.

Basie'ren, *va.* i *vn.* (haben) auf etw., opierać (się) na czem, polegać na czem.

Basilia'ner, *sm.* =s, *pl.* —, bazylyanin *m.*

Basi'lienkraut, *sn.* =s, (rośl.) bazylia *f.* zwyczajna.

Basi'lika, (także =ke), *sf. pl.* =ken, bazylika *f.*

Basili'sk, *sm.* =en, *pl.* =en, bazyliszek *m.*

Ba'sis, *sf.* = Base II. 1.

Ba'sisch, *adi.* (w chemii) zasadowy.

Ba'srelief, *sn.* wypukłorzeźba *f.*

Bass, *sm.* =sses, *pl.* Bässe, 1) bas *m.* (głos basowy); den — singen śpiewać basem; einen schönen — haben mieć piękny głos basowy; 2) basy (instrument muzyczny) den — spielen grać na basach.

Bass, *adv.* bardzo, nadzwyczaj.

Ba'ssgeige, *sf. pl.* =n, basetla *f.*, wiolonczela *f.*

Ba'ssermanisch, *adi.* (wyraz utworzony z nazwiska Bassermann, używany tylko w zwrocie) =e Gestalten podejrzane indywidua, proletaryat *m.* uliczny.

Bassi'n, (wym.: basę'), basen *m.*, zbiornik *m.* na wodę, sztuczny staw *m.*

Bassi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, basista *m.* (śpiewający basem, grający na basach).

Bast, *sm.* (*sn.*) =es, *pl.* =e, 1) łyko *n.*; den — abschälen drzeć łyko; mit — anbinden przymocować łykiem; 2) gruba skórka zewnętrzna; 3) (w anatomii) przyskórek *m.*

Ba'sta, *interi* dość! damit —! na tem koniec!

Ba'stard, *sm.* =en, *pl.* =e, (także *gen.* =s, *pl.* =e) 1) nieślubne dziecko *n.*, bękart *m.*; 2) (u zwierząt) mieszaniec *m.*; 3) (w botanice) nieprawdziwy gatunek, np.: =Klee koniczyna *f.* nieprawdziwa.

Bastei', *sf. pl.* =en, baszta *f.*, baszt *m.*

Basti'lle, *sf. pl.* =n, bastyla *f.*

Bastona'de, *sf. pl.* =n, bastonada *f.* (bicie w pięty).

Bataillo'n, *sm.* =s, *pl.* =e, batalion *m.*

Bati'st (Battist), =s, *pl.* =e, batyst *m.* (rodzaj tkaniny).

Batterie', *sf. pl.* =en, 1) baterya *f.* (oddział artyleryi o pewnej liczbie dział); mit drei =en anrücken przybyć z trzema bateryami; 2) rodzaj zamku przy karabinie; 3) elektrische — baterya elektryczna.

Ba'ttern, *vn.* (haben) strzelać.

Battu'te, *sf. pl.* =n, (w muzyce) uderzenie *n.* taktu; pałeczka *f.* dyrektorska.

Ba'tzen, *sm.* =s, *pl.* —, grosz *m.*, srebrnik *m.*; — haben mieć pieniądze.

Bau, *sm.* =es, *pl.* =e i =ten 1) budowanie *n.*, wystawienie *n.* budynku; den — eines Gebäudes leiten kierować budową gmachu, domu; 2 styl *m.*, sposób *m.* budowania; der — dieses Palastes ist mittelalterlich pałac ten zbudowany jest w stylu średniowiecznym; 3) budynek *m.*, budowla *f.*; er führt herrliche Bauten auf wystawia wspaniałe budynki; der —

dieses Körpers ist harmonisch układ *m.* tego ciała jest harmonijny; diese Kirche ist ein — Kaiser Justinians ten kościół budował cesarz Justynian; 4) robota *f.* przymusowa, roboty za karę; zum — verurtheilt sein być skazanym na roboty więzienne; 5) — des Feldes, des Gartens uprawa *f.* roli, ogrodu; 6) nora *f.*, jama (zwierząt), kryjówka *f.*; der Hunger treibt den Fuchs aus seinem — wywabia głód wilka z nory.

Bau'amt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* budowniczy.

Bau'anschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, kosztorys *m.*, obliczenie *n.* kosztów budowy.

Bau'arbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik *m.* zajęty przy budowie.

Bau'art, *sf. pl.* =en, sposób *m.* budowania, styl *m.*, struktura *f.*, układ *m.* budowli.

Bau'aufseher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* budowli.

Bau'bedarf, *sm.* =(e)s, materyał *m.* do budowania potrzebny.

Bau'behörde, *sf. pl.* =n, = Bauamt.

Bauch, *sm.* =es, *pl.* Bäuche, 1) brzuch *m.*; sich auf den — legen położyć się na brzuch; er bekommt einen — brzuch mu rośnie; dem Bauche fröhnen brzuch paść; es ist schwer dem Bauche zu predigen, der keine Ohren hat trudno mówić do brzucha, który nie ma ucha; fauler — gnuśny, leniwy, próżniak; sich den — halten vor Lachen za boki się trzymać od śmiechu; lachen, dass der Bauch platzt (wackelt) śmiać się do rozpuku, pękać z śmiechu; sich den — füllen napchać sobie brzuch, objeść się; jmndm den — streicheln nadskakiwać komu, przymilać się komu; voller — studiert nicht gern kto brzuch nazbyt tuczy, nie bardzo się uczy, kto myśli o brzuchu, ten słaby na duchu; 2) wypukłość *f.* (u beczki, butelki), brzuch *m.*, głąb *m.*, wnętrze *n.* (okrętu).

Bau'chaufschlitzung, *sf. pl.* =en, rozprucie *n.* brzucha.

Bau'chbinde, *sf. pl.* =n, opaska *f.*, obwiązka *f.* na brzuch.

Bau'chdiener, *sm.* =s, *pl.* —, pasibrzuch *m.*

Bau'chen, I. *vr.* sich (haben) = sich ausbauchen; II. *va.* (haben) Wäsche — prać bieliznę; III. gebaucht, *part.* i *adi.* = ausgebaucht i bauchig.

Bau'chfell, *sn.* =s, *pl.* =e, błona *f.* brzuszna, otrzewna *f.*

Bau'chflosse, *sf. pl.* =n, pletwa *f.* brzuszna.

Bau'chflosser, *sm. pl.* (gatunek ryb) ryby mające pletwy na brzuchu.

Bau'chfluss, *sm.* =sses, *pl.* =flüsse, biegunka *f.*

Bau'chgegend, *sf.* okolica *f.* brzucha.

Bau'chgrimmen, *sn.* =s rznięcie *n.* w brzuchu.

Bau'chgurt, *sm.* =es, *pl.* =e, popręg *m.* u siodła.

Bau'chhöhle, *sf.* jama *f.* brzuszna.

Bau'chig, *adi.* brzuchaty, (o naczyniach) pękaty.

Bau'chkette, *sf. pl.* =n, łańcuch, którym obwiązują towary wystające z boków wozu.

Bau'chknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bauchdiener.

Bau'chkneipen, *sn.* =s, = Bauchgrimmen.

Bau'chkrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* żołądkowy.

Bau'chkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* brzuszna.

Bäu'chling, *sm.* =s, *pl.* =e, = Bauchdiener.

Bäu'chlings, *adv.* na brzuchu.

Bau'chnabel, *sm.* =s, *pl.* =näbel, pępek *m.*

Bau'chnervengeschlecht, *sn.* =es, splot *m.* nerwów brzusznych.

Bau'chöffnung, *sf. pl.* =en, = Bauchschnitt.

Bau'chredner, *sm.* =s, *pl.* —, brzuchomowca *m.*

Bauchrednerei', *sf. pl.* =en, brzuchomowstwo *n.*

Bau'chriemen, *sm.* =s, *pl.* —, = Bauchgurt.

Bau'chschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* brzucha.

Bau'chschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, cięcie *n.* w brzuch; (przy sztucznem wyjęciu płodu) cięcie cesarskie.

Bau'chseil, *sn.* =es, *pl.* =e, = Bauchkette.

Bau'chwürmer, *sm. pl.* pasożyty brzuszne.

Bau'de, *sf. pl.* =n, buda *f.*

Bau'denkmal, *sn.* =s, *pl.* =mäler, pomnik *m.* architektoniczny.

Bau'en, I. *va.* (haben) i *vr.* (haben) sich, 1) budować; ein Haus — budować dom; (przenośnie) auf Sand — budować na piasku, na słabych fundamentach, na niepewne rzeczy się puszczać; Schlösser in die Luft — budować zamki na lodzie; sich arm — puścić majątek cały na budowle; 2) wznieść, wystawić; einen Altar — wznieść ołtarz; die Vögel — sich ein Nest ptaki ścielą sobie (robią sobie) gniazdo; die Adler — sich in die Höhe orły robią gniazda wysoko na skałach; die Ameisen haben hier gebaut mrówki zrobiły sobie tu mrowisko; (o ludziach) hochgebaut rosły, wysmukły; auf ihn kannst du Häuser — możesz na nim polegać jak na Zawiszy; sein Urtheil auf etw. — wyrobić sobie (opinię) zdanie na podstawie czego, powziąć zdanie z czego; 3) das Land — uprawiać rolę; Getreide, Tabak — uprawiać (zasiewać) zboże, tytoń; es wird in diesem Lande viel Wein gebaut w kraju tym są wielkie winnice, kwitnie uprawa wina; Honig — hodować pszczoły; (w górnictwie) die Zeche baut sich frei zyski z miny pokryją koszta; 4) (przenośnie) den Weg — być ciągle w drodze; die See — jeździć po morzu; die Messe — uczęszczać na targ; das Elend — żyć w nędzy; 5) (w stylu biblijnym) die das Haus Israel gebaut haben którzy dali początek rodowi Izraela; auf diesem Felsen will ich meine Kirche bauen na tej opoce ugruntuję kościół mój; II. *vn.* (haben) 1) an etw. —

pracować nad czem; man baut schon drei Jahre an diesem Haus już trzy lata budują ten dom (pracują nad domem); 2) auf jmndn, auf etwas — zdać się na kogo, na co, polegać na kim, na czem; auf sein gutes Recht bauend ufny w swe prawo; darauf ist nicht zu — nie można liczyć na to, na tem nie można polegać; auf sein Wort bauend ufny w jego słowo.

Bau'er, *sm.* I. =s, *pl.* —, ten, co buduje, budowniczy; — des Erdreichs uprawiający rolę; II. *sm.* =s i =n, *pl.* =n (Bäuerin *sf. pl.* =innen) 1) chłop *m.*, włościanin *m.*, wieśniak *m.*, kmieć *m.*, właściciel *m.* małej posiadłości wiejskiej (chłopka *f.*, włościanka *f.*, wieśniaczka *f.*); kleiner — chłop na małym zagonie siedzący, chałupnik *m.*; leib=eigener — chłop w poddaństwie; an die Scholle gebun=dener — chłop przywiązany do gleby; (przenośnie) człowiek nieokrzesany, grubiański; er spricht ganz wie ein — wyraża się jak prosty chłop; du bist ein rechter — prawdziwy chłop z ciebie; — bleibt — smaruj chłopa miodem a on śmierdzi dziegciem; poznać chłopa choć panem zostanie; zrób chłopa królem, to on na sobie kobiałkę powiesi; was versteht ein — vom Gurkensalat nie pojmie tego chłopskim rozumem; 2) w kartach) walet *m.*; (w szachach) pion *m.*; 3) ciężki koń *m.* wierzchowy; III. *sn.* (rzadziej *sm.*) =s, *pl.* —, klatka *f.*

Bau'erarbeit, *sf. pl.* =n, praca *f.* chłopska, ciężka.

Bau'erart, *sf.* sposób *m.* chłopski, maniery *f.* chłopskie.

Bau'erbursche, *sm.* =n, *pl.* —, młody chłop *m.*, wyrostek *m.* wiejski.

Bau'erdirne, *sf. pl.* =n, chłopianka *f.*, dziewucha *f.*

Bau'erfrau, *sf. pl.* =en, chłopka *f.*

Bau'erknecht, *sm.* =es, *pl.* =e parobek *m.* chłopski.

Bäu'erin, *sf. pl.* =innen, = Bauer II.

Bäu'erisch, *adj.* 1) chłopski, wiejski; bäuerischer Tanz taniec chłopski; 2) (przenośnie) prostacki, nieokrzesany; echt — reden mówić jak prosty chłop; bäuerisches Benehmen maniery prostackie.

Bäu'erlich, *adj.* wiejski, chłopski; — gekleidet ubrany w chłopski strój, po chłopsku; bäuerliche Einfalt prostota wiejska; er ist von bäuerli=cher Herkunft pochodzi z chłopów; bäuerliche Lasten ciężary chłopskie.

Bau'ernadel, *sm.* =s, szlachta *f.* chodaczkowa, zaściankowa.

Bau'ernaufstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, bunt *m.* chłopski.

Bau'erngut, *m.* =es, *pl.* =gü=ter, grunt *m.* rustykalny, posiadłość *f.* włościańska.

Bau'ernhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, domostwo *n.* chłopskie, chałupa *f.*

Bau'ernhochzeit, *sf. pl.* =en, chłopskie wesele *n.*

Bau'ernhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, obejście *n.* chłopskie.

Bau'ernkittel, *sm.* =s, *pl.* —, gunia *f.*

Bau'ernkrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* chłopska.

Bauernlied, *sn.* =es, *pl.* =er, śpiewka *f.* chłopska.

Bau'ernmagd, *sf pl.* =mägde, dziewucha *f.* chłopska; bei Licht ist eine — schön genug przy świetle i chłopka piękną się wyda.

Bau'ernmusik, *sf.* chłopska muzyka *f.*

Bau'ernschenke, *sf. pl.* =n, gospoda *f.* wiejska, karczma *f.*

Bau'ernschinder, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek, który zdziera chłopów.

Bau'ernsprache, *sf. pl.* =n, gwara *f.* wiejska, narzecze *n.* ludowe, chłopskie.

Bau'ernstand, *sm.* =es, stan *m.* włościański, chłopski, włościaństwo *n.*, chłopstwo *n.*

Bau'erntanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* chłopski.

Bau'ernverstand, *sm.* =es, chłopski rozum *m.*

Bau'ernvolk, *sn.* =es, chłopstwo *n.*, chłopi *m.*

Bau'ernweib, *sf.* =es, *pl.* =er, chłopka *f.*

Bau'ernpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń *m.* chłopski.

Bau'ersfrau, *sf. pl.* =en, chłopka *f.*, włościanka *f.*, wieśniaczka *f.*

Bau'ersmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, chłop *m.*

Bau'erwirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo *n.* włościańskie, chłopskie, obejście *n.* chłopskie.

Bau'fach, *sn.* =es, *pl.* =fächer, architektura *f.*, budownictwo *n.*

Bau'fällig, *adj.* upadkiem grożący; ein baufälliges Haus dom grożący zawaleniem.

Bau'fest, *adj.* mocno, dobrze zbudowany.

Bau'geräth, *sn.* =es, *pl.* =e, przybory *m.* budownicze.

Bau'gerüst, *sn.* =es, *pl.* =e, rusztowanie *n.*

Bau'grund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, grunt *m.* pod budowę.

Bau'holz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* budowlane, budulec *m.*

Bau'kunst, *sf.* architektura *f.*, budownictwo *n.*

Bau'lustig, *adj.* chętnie budujący.

Baum, *sm.* =es, *pl.* Bäume, 1) drzewo *n.*; einen Ort mit Bäumen besetzen miejsce drzewami zasadzić; wie der — so die Frucht, an der Frucht erkennt man den — godne drzewo owocu, godzien owoc drzewa; jaki ojciec taki syn; auf den ersten Hieb fällt kein — jednem cięciem nie obalisz drzewa; nie od razu Kraków zbudowano; es ist besser sich an den — zu halten, als an den Zweig lepiej imać się drzewa niż gałęzi; liegt der — so klaubt jedermann Holz gdy się drzewo obali, każdy wióry zbiera; es ist dafür gesorgt, daß die Bäume nicht in den Himmel wachsen drzewo nie wrośnie w niebo; wszystko ma swoje granice; es ist kein — so stark, die Axt bringt ihm ins Mark od wielu razów

najsilniejsze drzewo padnie; er sieht vor lauter Bäumen den Wald nicht nie widzi lasu, bo mu drzewa przeszkadzają; szczegóły przeszkadzają mu okiem objąć całość; gubi się w szczegółach; das geht über die Bäume tego już za wiele; 2 drąg m. (do zakładania), wrzeciądze m. pl. (zapora przy wrotach), baryera f., kobylica f. [w drzewa.

Bau'marm, *adiec.* ubogi

Bau'martig, *adi.* w rodzaju drzewa, jak drzewo.

Bau'material, *sn.* =s, *pl.* =ien, materyał budowlany.

Bau'mbast, *sn.* =es, *pl.* =e, łyko *n.* z drzewa.

Bau'mblüte, *sf. pl.* =n, kwiecie *n.* na drzewach; Zeit der — czas, w którym drzewa kwitną.

Bäu'mchen, *sn.* =s, *pl.* —, drzewko *n.*

Bau'meister, *sm.* =s, *pl.* —, budowniczy *m.*, architekt *m.*

Bau'meln, *vn.* (haben) dyndać, dygotać; mit den Armen — wymachiwać rękami; mit den Beinen — dyndać nogami; der Kerl soll — na szubienicę z nim!

Bäu'men, I. *va.* (haben) przycisnąć (siano drągiem); II. *vr.* (haben sich), wznieść się, wspiąć się; das Pferd bäumte sich koń stanął dęba; das Pferd bäumt sich koń się narowi; (o koniach, wołach) gebäumt rozwścieczony.

Bau'mfalke, *sm.* =n, *pl.* =n, kobuz *m.*, drzewczyk *m.*

Bau'mfall, *sm.* =s, *pl.* =fälle, drzewa wykorzenione (przez burzę), wywroty.

Bau'mfarn, *sm.* =s, *pl.* =e, paproć *f.* pospolita.

Bau'mfest, *adi.* mocno wkorzeniony, silnie wbity, wmurowany.

Bau'mförmig, *adi.* kształt drzewa mający.

Bau'mfrevel, *sm.* =s, *pl.* —, szkoda *f.* w lesie.

Bau'mfrosch, *sm.* =s, *pl.* =frösche, żaba *f.* zielona.

Bau'mgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, chodnik *m.* drzewami wysadzony, alea *f.*

Bau'mgans, *sf. pl.* =gänse, dzika gęś *f.*

Bau'mgipfel, *sm.* =s, *pl.* —, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* drzewa.

Bau'mharz, *sn.* =es, *pl.* =e, żywica *f.*

Bau'mheimchen, *sn.* =s, *pl.* —, świerszczyk *m.*

Bau'mlang, *adi.* długi jak drzewo, rosły, sążnisty; baumlanger Kerl chłop jak dąb.

Bau'mleiter, *sf. pl.* =n, drabina *f.* składana.

Bau'mmarder, *sm.* =s, *pl.* —, kuna *f.* leśna.

Bau'mnymphe, *sf. pl.* =n, nimfa *f.* leśna, driada *f.*

Bau'möl, *sn.* =s, oliwa *f.*, olej *m.*

Bau'mpfahl, *sm.* =s, *pl.* =pfähle, pal *m.*, do którego drzewo przywiązują.

Bau'mpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, grzyb *m.* na drzewie rosnący, hubka *f.* [ra *f.*

Bau'mrinde, *sf. pl.* =n, ko-

Bau'msäge, *sf. pl.* =n, piłka *f.* do obrzynania gałęzi.

Bau'msalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* sokiem z drzewa przyprawiona.

Bau'mschere, *sf. pl.* =n, nożyce *f.* do obcinania gałęzi.

Bau'mschröter, *sm.* =s, *pl.* —, jelonek *m.*

Bau'mschwamm, *sm.* =es, *pl.* schwämme, = Baumpilz.

Bau'mspecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzięcioł *m.*

Bau'mspitze, *sf. pl.* =n, = Baumgipfel.

Bau'mstamm, *sm.* =es, *pl.* =stämme, pień *m.* drzewa.

Bau'mstark, *adi.* silny jak dąb.

Bau'mstütze, *sf. pl.* =n, = Baumpfahl.

Bau'mthier, *sn.* =es, *pl.* =e, zwierzę *n.* na drzewach żyjące.

Bau'mwanze, *sf. pl.* =n, pluskwa *f.* na drzewach żyjąca.

Bau'mweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* biała.

Bau'mwinde, *sf. pl.* =n, bluszcz *m.*

Baumwolle, *sf. pl.* =n, bawełna *f.*; etwas mit — ausstopfen wypychać bawełną; ein Kind in — wickeln zbyt pieścić dziecko; er spuckt — kiepsko z nim (z jego zdrowiem).

Bau'mwollenbau, *sm.* =(e)s, uprawa *f.* bawełny.

Bau'mwollenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* bawełniane.

Bau'mwollengarn, *sn.* =es, *pl.* =e, przędza *f.* bawełniana.

Bau'mwollenstaude, *sf. pl.* =n, drzewo *n.* bawełniane.

Bau'mwollenstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, materya *f.* bawełniana.

Bau'mwollenzwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nić *f.* z bawełny.

Bau'mzucht, *sf.* hodowla *f.*, kultura *f.* drzew.

Bau'ordnung, *sf. pl.* =en, ustawa *f.* budownicza.

Bau'platz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* przeznaczone pod budowę.

Bau'riss, *sm.* =sses, *pl.* =sse, plan *m.* budowy.

Bau'sbacke, *sf. pl.* =n, nadęty policzek *m.*

Bau'sbacken (bausbackig), *adi.* pucołowaty.

Bausch, *sm.* =es, *pl.* Bäusche, 1) buchastość *f.*, puszystość *f.* u sukni; 2) kompres *m.* chirurgiczny; 3) in — und Bogen hurtem, ryczałtem; in — und Bogen verdammen w czambuł potępić.

Bau'schärmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw *m.* buchasty.

Bau'schen, 1) *vn.* (haben) i *vr.* (haben) sich, nadymać się, odstawać (u sukni); 2) *va.* (haben) nadymać, układać w fałdy.

Bau'schig, *adi.* buchasty, puszysty.

Bau'schkauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe, kupno *n.* hurtem.

Bau'schule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* budownicza.

Bau'schutt, *sm.* =(e)s, gruzy *pl.*

Bau'stätte, *sf. pl.* =n, = Bauplatz.

Bau'stein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień *m.* do budowy.

Bau'stelle, *sf. pl.* =n, = Bauplatz.

Bau'verständiger, *sm.* =n, *pl.* =e, biegły w budownictwie.

Bau'wesen, *sn.* =s, budownictwo *n.*

Bau'wuth, *sf.* namiętność *f.* budowania.

Bau'verein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spółka *f.* budownicza.

Bau'zeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, = Baumaterialien.

Bau'zierat, *sm.* =es, *pl.* =e, ozdoba *f.* architektoniczna.

Ba'xen, *va.* (haben) i *vr.* (haben) sich, kułakować się, iść na kułaki.

Baza'r, *sm.* =s, *pl.* =e, bazar *m.*

Bea'bsichtigen, *va.* (haben) zamierzać co, mieć zamiar co uczynić; ich beabsichtige hinzugehen mam zamiar się tam udać; ich beabsichtige gar nicht nie zamyślam wcale; ich beabsichtige nichts Böses nie mam złych zamiarów; die beabsichtigte Reise zamierzona podróż; es liegt darin etwas Beabsichtigtes widać w tem zamiar.

Bea'chten, *va.* (haben) zwracać uwagę na co, uważać na co, pilnie patrzeć; jmndn —, etwas beachten brać wzgląd na kogo, co; przestrzegać czego, pilnować; beachte seine Rathschläge przestrzegaj jego rad; — Sie das wohl zważ pan to dobrze; die Rechtsvorschriften — przestrzegać przepisów prawa.

Bea'chtenswert, *adi.* godny uwagi, zasługujący na uwzględnienie; er machte beachtenswerte Bemerkungen czynił uwagi uwzględnienia godne.

Bea'chtung, *sf. pl.* =en, uwaga *f.*, wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*

Bea'ckern, *va.* (haben) zorać (pole), uprawiać.

Bea'mtenherrschaft, *sf. pl.* =en, panowanie *n.* urzędników, biurokracyi.

Bea'mtenmacht, *sf.* władza *f.* urzędnicza.

Bea'mtenpersonal, *sn.* =s, *pl.* =e, personal *m.* urzędniczy.

Bea'mtenrangordnung, *sf. pl.* =en, hierarchia *f.* urzędnicza.

Bea'mtenschaft, *sf.* biurokracya *f.*, stan *m.* urzędniczy.

Bea'mte(r), *sm.* =n, *pl.* =n (=in *sf.*, *pl.* =innen), urzędnik *m.* (urzędniczka *f.*).

Beä'ngstigen, *va.* (haben) trapić, niepokoić, dręczyć, dokuczać; beängstigend, *part.* i *adi.* niepokojący, sprawiający niepokój, dręczący, trapiący.

Beä'ngstigung, *sf. pl.* =en, utrapienie *n.*, dręczenie *n.*

Bea'nspruchen, *va.* (haben) wymagać, stawiać pretensye, wymagania; sein Eigenthum — domagać się własności; die Sache beansprucht viel Zeit sprawa wymaga wiele czasu; dies erfordert gespannte Aufmerksamkeit to wymaga wytężenia (skupienia) uwagi; den Kostenersatz — dochodzić zwrotu kosztów.

Bea'nspruchung, *sf. pl.* =en, roszczenie *n.* pretensyi, dochodzenie *n.*, reklamacya *f.*

Bea'nständen (beanstanden), *va.* (haben) podnieść zarzuty, oponować, wnieść reklamacye; kwestyonować; die neu aufgelegten Steuern wurden beanständet nowe podatki wywołały reklamacye; die Ware wurde von der Behörde als verdorben beanständet władza zakwestyonowała towar jako zepsuty.

Bea'ntragen, *va.* (haben) wnieść, uczynić wniosek, zaproponować; er beantragte Übergang zur Tagesordnung wniósł przejście do porządku, uczynił wniosek na przejście do porządku dziennego.

Bea'ntworten, *va.* (haben) odpowiedzieć, dać odpowiedź na co; einen Brief — odpisać na list; einen Einwurf — odeprzeć zarzut.

Bea'ntwortung, *sf. pl.* =en, odpowiedź *f.*; odparcie *n.*; in — ihres Schreibens w odpowiedzi na list pański.

Bea'ntwortungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo *n.* zawierające odpowiedź, pismo z odpowiedzią.

Bea'rbeiten, *va.* (haben) 1) pracować nad czem, obrabiać co, nadawać kształt, (w górnictwie) exploatować; (przenośnie) jmndn — obrabiać kogo, starać się wywrzeć wpływ na kim, czynić starania, by uzyskać co od kogo; ich habe ihn schon gehörig bearbeitet porządnie go już obrobiłem; 2) ein Thema — opracować temat; einen Stoff dramatisch — opracować temat w formie dramatycznej, opracować dla sceny; eine Wissenschaft — zgłębiać naukę; der Roman ist nach dem Französischen bearbeitet powieść przerobiona jest z francuskiego; er hat eine neue Auflage bearbeitet sporządził nowe wydanie; neu bearbeitete Auflage przerobione wydanie; 3) uprawiać (rolę, ogród); mit dem Meißel — ociosać; die Pappe mit der Schere — wycinać karton nożycami; mit dem Hammer — kuć młotem.

Bea'rbeitung, *sf. pl.* =en, opracowanie *n.*, obrobienie *n.*, uprawa *f.*; freie — swobodne opracowanie; parafraza *f.*

Bea'rgwohnen, *va.* (haben) podejrzywać; jmndn — mieć podejrzenie na kogo.

Beau'fsichtigen, *va.* (haben) nadzorować, czuwać nad czem, kontrolować, mieć oko na kogo, co; er wird von der Polizei beaufsichtigt zostaje pod nadzorem policyjnym.

Beau'ftragen, *va.* (haben) poruczyć, zlecić, dać zlecenie; er wurde beauftragt Frieden zu schließen otrzymał zlecenie zawarcia pokoju; jmndn mit der Geschäftsführung — dać komu zlecenie (mandat) sprawowania interesów.

Beau'ftragte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, pełnomocnik *m.*, mandataryusz *m.*

Beau'ftragung, *sf. pl.* =en, zlecenie *n.*, mandat *m.*, delegacya *f.*

Beäu'geln, *va.* (haben) patrzeć na co, oglądać.

Beau'genscheinigen, *va.* (haben) zrobić oględziny.

Bebä'ndern, *va.* (haben) okryć, ozdobić wstęgami, ubrać w wstążki.

Bebau'en, *va.* (haben) 1) uprawiać (rolę); 2) zabudować.

Be'ben, *vn.* (haben) drżeć, trząść się, dygotać; ich bebe vor Kälte trzęsę się z zimna; ich bebe vor Furcht drżę z strachu; ich bebe nicht vor der Gefahr nie lękam się niebezpieczeństwa; ich bebe an allen Gliedern wszystkie członki mi się trzęsą; für jmndn — drżeć o kogo, lękać się o kogo; die Stimme bebt vor Erregung głos drga z wzruszenia; das Herz bebt vor Freude serce skacze z radości.

Bebi'nden, *va.* (haben) obwiązać, owiązać wokoło.

Beblättern, *va.* i *vr.* (haben) sich, okryć (się) liśćmi.

Bebo'rten, *va.* (haben) ozdobić, obszyć galonami.

Bebri'llen, *va.* (haben) ubrać w okulary.

Bebrü'cken, *va.* (haben) dać most, położyć, zbudować, rzucić most przez (rzekę).

Bebrü'ten, *va.* (haben) Eier, siedzieć na jajach, wylęgać jaja.

Bebu'schen, *va.* (haben) (miejsce) zasadzić, ozdobić krzakami.

Be'cher, *sm.* =s, *pl.* —, puhar *m.*, kielich *m.*, kubek *m.* (do picia i gry w kostki); — des Jammers kielich goryczy; zwischen — und Saum ist ein weiter Raum w krótkim czasie wiele się rzeczy stać może; im — ersaufen mehr als im Meer w kieliszku więcej ludzi utonęło niż w morzu; (o żołędziach) miseczka *f.*

Be'cherartig, *adi.* w rodzaju kielicha, kubka.

Be'cherblume, *sf. pl.* =n, (rośl.) krwiściąg *m.*

Be'cherchen, *sn.* =s, *pl.* —, kubeczek *m.*, kubek *m.*

Be'cherförmig, *adi.* w kształcie kielicha, kielichowaty.

Be'cherklang, *sm.* =es, *pl.* =klänge, dźwięk *m.* puharów.

Be'chern, *vn.* (haben) pić.

Be'cken, *sn.* =s, *pl.* —, miednica *f.*, misa *f.*; kotlina *f.*; (w muzyce) kotły *pl. m.*

Be'ckenförmig, *adi.* w formie kotła.

Be'ckenschläger, *sm.* =s, *pl.* —, grający na kotłach.

Beda'chen, *va.* (haben) pokryć dachem.

Beda'chung, *sf. pl.* =en, pokrycie *n.* dachem; dach *m.*

Beda'cht, I. *sm.* =es, rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, namysł *m.*, rozpatrzenie *n.*; mit (gutem) — po (dobrej) rozwadze; ohne — bez namysłu; — nehmen auf etw. zważyć na co, uwzględnić co; mit — handeln działać z rozwagą; II. *adi.* rozważny, baczny; auf etw. — sein baczyć na co, zamierzać co; auf seinen Vortheil eifrig bedacht sein pilnie baczyć na własną korzyść.

Bedä'chtig, *adi.* 1) baczny, rozważny; *adv.* bacznie, rozważnie; ein bedächtiger Mann mąż pełen rozwagi, rozważny; — zu Werke gehen jąć się czego z rozwagą, rozważnie; 2) powolny, miarowy; *adv.* powolnie, miarowo; — einherschreiten iść miarowym krokiem.

Bedä'chtigkeit, *sf.* rozwaga *f.*, baczność *f.*

Beda'chtlos, *adi.* bez rozwagi; *adv.* nierozważnie.

Beda'chtnahme, *sf.* wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*

Beda'chtsam, *adi.* = Bedächtig.

Beda'nken, *vr.* (haben) sich bei jmndm, podziękować komu za co; seid bedankt dzięki wam; (iron.) ich bedanke mich dafür pięknie dziękuję; für solche Freunde bedanke ich mich nie chcę mieć takich przyjaciół.

Beda'rf, *sm.* =(e)s, potrzeba *f.*; nach — wedle potrzeby; es ist — an dieser Ware bardzo się dopytują o ten towar, ten towar cieszy się wielkim popytem; der — ist gestiegen konsumcya zwiększyła się; ich habe meinen — (gedeckt) mam, ile mi potrzeba; das ist genug für meinen — to wystarczy na moją potrzebę.

Bedau'erlich, *adi.* pożałowania godny.

Bedau'ern, I. *va.* (haben) jmndn, żałować kogo, litować się nad kim; jemandes Schicksal — litować się nad czyim losem; den Verlust von etw. — żałować straty czego; — dass eine Gelegenheit entschlüpft ist żałować, że się wymknęła sposobność; ich bedauere, ihn nicht gesehen zu haben żałuję, że go nie widziałem; II. *sn.* =s, pożałowanie *n.*, litość *f.*; jmndm sein — äußern wyrazić komu pożałowanie; zu meinem großen — mocno żałuję, ku memu wielkiemu pożałowaniu.

Bedau'ernswert, *adi.* pożałowania godny.

Bede'cken, *va.* i *vr.* (haben) sich, nakryć, okryć, przykryć; den Kopf — okryć głowę; sich — nakryć głowę, wdziać kapelusz; den Kopf mit einer Mütze — wdziać czapkę na głowę; den Weg mit Blumen — usłać drogę kwiatami; seinen Weg mit Leichen — zaznaczyć pochód trupami; mit Flaggen — ubrać w chorągwie; jmnds Fehler — zakrywać czyje błędy; mit Rasen — obsadzić trawą; mit Stroh — okryć słomą; eine Festung — pokryć fortecę; mit einem Mauerwerke — okolić murem; bedeckt, *part.* i *adi.* okryty, zakryty; mit Wolken bedeckter Himmel pochmurne niebo.

Bede'ckung, *sf. pl.* =en, okrycie *n.*, przykrycie *n.*; dieser alte Mantel dient ihm zur — ten stary płaszcz służy mu za okrycie; konwój *m.*, straż *f.*, eskorta *f.*; er reist mit — podróżuje z eskortą; — eines Planeten zaćmienie *n.* planety.

Bede'ckungsmannschaft, *sf. pl.* =en, eskorta *f.*, konwój *m.*

Bede'nken, I. *va.* bedachte, habe bedacht, 1) zważyć, rozważyć, zastanawiać się nad czem; ich habe reiflich alles bedacht dokładnie wszystko rozważyłem; die Folgen — zastanowić się nad następstwami; bedenke doch was du thust zastanów się nad tem, co czynisz; und wenn man bedenkt, dass a gdy się zważy, że; 2) jmndn — myśleć o kim;

jmndn mit etw. — zaopatrzyć kogo w co; jmndn im Testamente — zapisać komu co w testamencie; er hat ihn mit tausend Mark bedacht zapisał mu tysiąc marek; bei der Erbschaft am wenigsten bedacht sein otrzymać najmniejszy dział w spadku, najmniejszą schedę; er ist vom Schicksal schlecht bedacht los upośledził go; er ist von der Natur stiefmütterlich bedacht natura po macoszemu obeszła się z nim; II. *vr.* (haben) sich, 1) zastanowić się, rozważać, rozpatrywać; ich will mich darüber — zastanowię się nad tem; sich eines anderen — powziąć inny zamiar, zmienić zamysły; 2) namyślać się; wenn er sich lange bedenkt, ist alles verloren jeśli długo się będzie namyślał, wszystko będzie stracone.

Bede'nken, *sn.* -s, *pl.* —, 1) rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, rozpatrzenie *n.*; etw. in — ziehen rozważyć, rozpatrzyć co; 2) wątpliwość *f.*; — tragen namyślać się, mieć wątpliwości co do czego; das hat kein — niema wątpliwości w tej sprawie; bei jmndm — erregen wzniecić w kim wątpliwość; er macht sich keine — nie robi sobie skrupułów; ohne — in eine Falle gehen wpaść ślepo w zasadzkę; voller — pełen skrupułów, pełen wątpliwości.

Bede'nklich, *adi.* 1) dający powód do zastanawiania się; wzniecający obawę, krytyczny, fatalny, niebezpieczny; die Sache ist — sprawa źle stoi; es bleibt mir noch einiges — mam jeszcze niektóre wątpliwości; die Sache kommt mir — vor sprawa wydaje mi się podejrzaną; seine Lage ist — położenie jego jest krytyczne; es sieht um ihn — aus źle z nim; 2) zamyślony, niespokojny; du siehst — aus masz minę zafrasowaną, niespokojną.

Bede'nklichkeit, *sf. pl.* -en, = Bedenken; jmndn. wegen — verhaften aresztować kogo jako podejrzanego.

Bedeu'ten, *va.* (haben) 1) znaczyć, oznaczać; was bedeutet dieses Wort? co znaczy ten wyraz? was bedeutet dies Benehmen? co znaczy to zachowanie się? die Bretter, die die Welt bedeuten scena *f.*, teatr *m.* (dosłownie: deski, które świat oznaczają); 2) znaczyć, mieć wagę; die Sache hat viel zu — to rzecz wielkiej wagi; der Mann bedeutet viel to mąż o wielkiem znaczeniu; das hat nichts zu — to nic nie znaczy; dieser Fehler bedeutet nicht viel to błąd małego znaczenia, małej wagi; das wird nichts zu bedeuten haben to nie pociągnie żadnych skutków; das hat wenig zu — to mało znaczy; 3) oznaczać, zwiastować, przepowiadać; das bedeutet nichts Gutes to nie oznacza nic dobrego; Schwalben — Frühling jaskółki zwiastują wiosnę; das hat etwas zu — pod tem się coś kryje; 4) jmndm i jmndn — dać komu znak, oznajmić komu, dać zlecenie, polecić, uprzedzić kogo; suchen Sie ihn zu — staraj się pan przyprowadzić go do rozumu; er läßt sich nichts — nie daje sobie czynić żadnych uwag; 5) objaśniać, pouczać o czem; 6) bedeutend, *part.* i *adi.* znaczący; gleich—d równoznaczący, synonimowy; bedeutendes Lächeln znaczący uśmiech; wiele znaczący; pokaźny, znaczny, ważny; er zeigte bedeutendes Talent okazał znaczny talent; er nimmt eine bedeutende Stellung ein zajmuje poważne stanowisko; er wird etwas Bedeutendes werden dojdzie wielkiego znaczenia; er hält sich für etwas Bedeutendes uważa się za wielką figurę; sein Reichthum ist so —, daß bogactwa jego są tak znaczne, że.

Bedeu'tsam, *adi.* ważny, znaczący; *adv.* znacząco.

Bedeu'tung, *sf. pl.* -en, znaczenie *n.*, waga *f.*; oświadczenie *n.*, oznajmienie *n.*; in des Wortes weitester — w najobszerniejszem słowa znaczeniu; — gewinnen stać się znacznym; von — sein mieć znaczenie; die Sache ist von großer — sprawa ma wielką wagę; übertragene — eines Wortes znaczenie przenośne słowa; Worte von gleicher — synonimy; die — eines Satzes verdrehen przekręcać sens zdania; von schlimmer — zwiastujący coś złego.

Bedeu'tungslos, *adi.* bez znaczenia, nie mający wagi.

Bedeu'tungsvoll, *adi.* pełen znaczenia, wielkiej wagi; seine Worte sind — słowa jego zawierają głęboką myśl.

Bedie'nen, I. *va.* (haben) 1) obsługiwać kogo, usługiwać komu; bei Tische — usługiwać przy stole; seine Gäste gut bedienen dobrze podejmować gości; 2) (iron.) ich habe ihn tüchtig bedient dobrze go oporządziłem; 3) (w grze w karty) die Farbe — dodać do koloru; die Farbe nicht — zrobić renons; II. *vr.* (haben) sich, posługiwać się; sich einer Sache — posługiwać się czem; sich eines Mittels mit Erfolg — używać jakiegoś środka ze skutkiem; bitte, — Sie sich proszę, racz pan wziąć.

Bedie'nte (ein -r), *sm.* -n, *pl.* -n, sługa *m.*, służący *m.*, lokaj *n.*

Bedie'ntenkleidung, *sf. pl.* -en, liberya *f.*

Bedie'ntenseele, *sf. pl.* -n, lokajska, służalcza dusza *f.*

Bedie'nung, *sf. pl.* -en, 1) usługa *f.*, obsługa *f.*; in diesem Wirtshause ist schlechte — w tej gospodzie jest zła usługa; 2) służba *f.*; posługa *f.*; ludzie do usługi; meine — moja służba; er hat eine — angenommen przyjął posługę.

Bedi'ngen, A. bedang, habe bedungen, *va.* i *vr.* (haben) sich, 1) zgodzić, ułożyć się; eine Ware — stargować towar; bedungener Preis cena umówiona; Kaffee bedang mit 100 Kronen kawę sprzedawano po 100 koron; 2) wymówić sobie, zastrzedz sobie

das bedinge ich mir, daß Sie nichts davon erwähnen zastrzegam sobie, że pan o tem nic nie wspomniesz; bedungen, daß pod warunkiem, że; sich zu etwas — zaangażować się do czego, zgodzić się do czego; B. bedingte, habe bedingt uczynić co zawisłem od czego, zawarunkować; durch etwas bedingt sein zależeć od czego, być zawisłem od czego; (u prawników) ein bedingtes Rechtsgeschäft czynność prawna pod warunkiem zawarta; es ist durch die Sache selbst bedingt jest nieodzownym wynikiem rzeczy samej; durch etwas bedingt sein być niechybnym skutkiem czego; sich gegenseitig — nawzajem zależeć od siebie; bedingend *part.* i *adi.* warunkowy; bedingende Art tryb łączący; bedingt, *part.* i *adi.* zawarunkowany, warunkowy, z restrykcyą, z zastrzeżeniem.

Bedi'ngung, *sf. pl.* =en, warunek *m.*, restrykcya *f.*, ograniczenie *n.*; unter der — daß pod warunkiem, że; mit der —, daß z tem, że; unter der —, daß von der anderen Seite dasselbe geschieht pod warunkiem wzajemności (odwzajemnienia się); Bedingungen stellen, vorschreiben stawiać, przepisywać warunki; unter jeder — na wszelki wypadek; unerläßliche — warunek nieodzowny; die Bedingungen festsetzen ułożyć się o warunki; unter der — sechsmonatlicher Aufkündigung zastrzegając sobie sześciomiesięczne wypowiedzenie.

Bedi'ngungslos, *adi.* i *adv.* bez zastrzeżeń, bezwarunkowy (-o).

Bedi'ngungssatz, *sn.* =es, *pl.* =sätze, zdanie *n.* warunkowe.

Bedi'ngungsweise, *adv.* pod warunkiem, warunkowo.

Bedo'rnen, *va.* (haben) cierniami obsadzić; (przenośnie) der bedornte Lebensweg droga życia cierniami zasłana.

Bedrä'ngen, *va.* (haben) trapić, dręczyć, uciskać, męczyć, nagabywać; von Gläubigern bedrängt nagabywany od dłużników; die Noth bedrängt ihn nędza mu dokucza, prześladuje go; er ist in sehr bedrängter Lage jest w wielkich kłopotach, w opłakanej sytuacyi, w wielkiej biedzie; das bedrängte Herz serce utrapione; bedrängte Zeiten ciężkie czasy.

Bedrä'ngniß, *sf. pl.* =sse, (**Bedrängtheit,** *sf. pl.* =en, **Bedrängung,** *sf. pl.* =en) kłopoty *sn.*, ucisk *m.*, bieda *f.*, ciężkie położenie *n.*, zmartwienie *n.*, zgryzota *f.*

Bedro'hen, *va.* (haben) grozić, zagrażać; jmndn — grozić, zagrażać komu; uns bedroht der Feind zagraża nam nieprzyjaciel; die Festung ist bedroht twierdza jest zagrożona, znajduje się w niebezpieczeństwie.

Bedroh'lich, *adi.* groźny; *adv.* groźnie.

Bedru'cken, *va.* (haben) zadrukować.

Bedrü'cken, *va.* (haben) uciskać, gnębić, dręczyć; hohe Steuern bedrücken die Provinz wielkie podatki ciążą na kraju; die Spanier — die Eingeborenen Hiszpanie gnębią krajowców; bedrückend, *part.* i *adi.* dokuczliwy, ciężki, uciążliwy, dokuczliwie, ciężko, uciążliwie.

Bedrü'ckung, *sf. pl.* =en, gnębienie *n.*, dręczenie *n.*

Bedü'nken, *v. imp.* (haben) es will mich — zdaje mi się.

Bedü'rfen, *va.*, *vn.*, *v. imp.* bedarfst, bedarf, bedurfte, habe bedurft potrzebować; ich bedarf einer Sache potrzeba mi pewnej rzeczy; es bedurfte nur eines Wortes trzeba było tylko słowa, jedno słowo byłoby wystarczyło; das bedarf einer Erklärung to wymaga objaśnienia; was — wir langer Reden? po co mamy dużo mówić?

Bedü'rfniß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, potrzeba *f.*; ich empfinde das — nach einem Freund czuję, że mi potrzeba przyjaciela; ich fühle das — nach Liebe pragnę miłości; die Bedürfnisse des Lebens befriedigen zaspokoić potrzeby życia; nach — w miarę potrzeby.

Bedü'rfnißlosigkeit, *sf.* brak *m.* potrzeb.

Bedü'rftig, *adi.* 1) biedny, w niedostatku żyjący; 2) einer Sache — potrzebujący pewnej rzeczy.

Bedu'seln, *vr.* (haben) upoić; beduselt sein być pijanym; sich beduseln upić się.

Bee'ggen, *va.* (haben) bronować, rolę włóczyć.

Bee'hren, I. *va.* (haben) zaszczycić; jmndn mit seiner Gegenwart — zaszczycić kogo obecnością swoją; in Beantwortung der Frage, mit der Sie mich beehrt haben w odpowiedzi na zapytanie, którem raczyłeś mnie pan zaszczycić; er hat mich mit herrlichen Geschenken beehrt obdarzył mnie wspaniałymi podarunkami; II. *vr.* (haben) sich, mieć zaszczyt; ich beehre mich Ihnen mitzutheilen mam zaszczyt zawiadomić pana.

Beei'den (Beei'digen), *va.* (haben) zaprzysiądz, przysięgą stwierdzić; eine Aussage — stwierdzić zeznanie przysięgą; einen Zeugen — odebrać przysięgę od świadka; beeidigt, *part.* i *adi.* zaprzysiężony.

Beei'digung, *sf. pl.* =en, zaprzysiężenie *n.*, stwierdzenie *n.* przysięgą; die — eines Beamten zaprzysiężenie urzędnika, odebranie przysięgi od urzędnika.

Beei'fern, *vr.* (haben) sich, starać się usilnie; ich werde mich beeifern ihm zu gefallen dołożę starań, by mu się podobać.

Beei'len, I. *va.* (haben) przyspieszać; er beeilte seine Schritte przyspieszył kroku; II. *vr.* (haben) sich, pospieszać, spieszyć; ich beeile mich mitzutheilen spieszę z doniesieniem; ich muß mich — muszę spieszyć się, spieszno mi.

Beei'nflussen, *va.* (haben) wpływ wywierać, wpływać; die Wendung der Angelegenheit ist durch ihn beeinflußt obrót, który wzięła sprawa, jest

jego dziełem; on wpłynął na obrót sprawy.

Beei'nträchtigen, *va.* (haben) pokrzywdzić, skrzywdzić, krzywdę, szkodę wyrządzić, szkodzić, ukrócić; jmndn in seiner Ruhe — przerwać komu spokój; jmndes Rechte — uchybić czyjemu prawu, ukrócić czyje prawo; jmndes Gesundheit — uszkodzić zdrowie czyje.

Beei'nträchtigung, *sf. pl.* =en, uszkodzenie *n.*, pokrzywdzenie *n.*, wyrządzenie *n.* szkody, uchybienie *n.*, ukrócenie *n.*

Beei'sen, 1) *vr.* (haben) sich, pokryć się lodem; 2) *va.* (haben) obić żelazem.

Bee'nden (**Bee'ndigen**), *va.* (haben) skończyć, zakończyć, doprowadzić do końca; einen Streit — zakończyć, załagodzić spór; die Sitzung — zamknąć posiedzenie; nach beendigtem Schauspiel po przedstawieniu; die Dressur eines Pferdes — wytresować, ujeździć konia.

Bee'nd(ig)ung, *sf. pl.* =en, zakończenie *n.*, załatwienie *n.*

Bee'ngen, *va.* (haben) ścieśniać; ich fühle mich auf der Brust beengt ciężko mi na piersi; sein Athem ist beengt oddycha z trudnością, ciężko; (przenośnie) ograniczyć, ukrócić (władzę, oddech); er ist in seinen Geschäften durch Geldmangel beengt brak mu gotówki do interesów, brak gotówki utrudnia mu prowadzenie interesów.

Bee'rben, *va.* (haben) jmndn, wziąć spadek po kim; beerbt sein mieć spadkobierców.

Bee'rdigen, *va.* (haben) pogrzebać, pochować.

Bee're, *sf. pl.* =n, jagoda *f.*; in die Beeren gehen pójść na jagody; =n brechen, pflücken rwać, zbierać jagody; (przenośnie) Beeren austheilen mówić złośliwie.

Bee'renförmig, *adiectivum* w kształcie jagody.

Beet, *sn.* =es, *pl.* =e, grzęda *f.*, grządka *f.*

Bee'ten, *va.* (haben) die Felder, uprawiać rolę wedle zagonów.

Befä'cheln, *va.* i *vr.* (haben) sich, wachlować (się).

Befä'higen, I. *va.* (haben) uzdatnić, uzdolnić, zdolnym uczynić; jmndn für ein Amt — nadać (udzielić) komu kwalifikacyę do urzędu; II. *vr.* (haben) sich, być zdolnym do czego; er befähigt sich für dieses Amt posiada kwalifikacyę do tego urzędu; befähigt, *part.* i *adi.* zdolny, nadający się; er ist sehr befähigt jest bardzo uzdolnionym, ma wielkie zdolności; er ist rechtlich nicht vollkommen befähigt nie posiada pełnej zdolności prawnej.

Befä'higung, *sf. pl.* =en, uzdolnienie *n.*, zdolność *f.*, kwalifikacya *f.*; — zu einer Kunst talent *m.* do sztuki; rechtliche — zdolność prawna.

Befä'higungsnachweis, *sm.* =es, *pl.* =e, dowód *m.* uzdolnienia; den — führen wykazać kwalifikacyę.

Befä'higungszeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, świadectwo *n.* uzdolnienia.

Befa'hren, I. *va.* befährst, befährt, befuhr, habe befahren, 1) objeżdżać, jeździć po czem; einen Weg — jechać po drodze (drogą); eine sehr befahrene Straße ulica bardzo uczęszczana; ein Weg, der sich leicht — läßt dobra, gładka droga; ein Weg, der sich schwer — läßt droga uciążliwa; diese Bahn wird noch nicht — tej kolei nie oddano jeszcze do użytku; 2) einen Teich — wiosłować po stawie; die See — płynąć po morzu; 3) (w górnictwie) einen Schacht — spuścić się do szybu; 4) den Acker mit Dunger — nawozić rolę gnojem; II. *va. vn.* i *vr.* befahrte, habe befahrt obawiać się, narażać się na co, ryzykować.

Befa'llen, *va.* befällst, befällt, befiel, habe befallen, jmndn, na kogo napaść, opaść; er ist vom Fieber — dreszcze go przejmują; die Furcht befällt mich strach mnie bierze; die Hunde befielen ihn psy go opadły; es befällt mich die Lust zbiera mnie chętka; wir sind von einem großen Sturme — worden zaskoczyła nas wielka burza; die Familie ist von schwerem Unglück — rodzinę spotkało wielkie nieszczęście; es befiel ihn plötzlich die Angst nagle strach go przejął; das Feld ist mit Schnee — pole pokryte jest śniegiem.

Befa'ngen, *va.* befängst, befängt, befieng, habe befangen, 1) poplątać, zawikłać w co; in etw. — sein być zajęty czem; in einem Unternehmen — sein być zaangażowanym (mieć udział) w przedsiębiorstwie; er ist von Vorurtheilen — tkwi w przesądach, jest pełen przesądów; du bist in einem großen Irrthum — jesteś w wielkim błędzie; er ist in dieser Angelegenheit — jest wplątany (wmieszany) w tę sprawę; ich will dein Urtheil nicht — nie przesądzam twego zdania; 2) das ist mit darunter — to się już w tem mieści; in der Rechnung ist diese Ausgabe mit — w rachunku umieszczony jest i ten wydatek (figuruje); 3) —, *part.* i *adi.* zalękły, nieśmiały, zaambarasowany, stronniczy; er ist gegen uns — jest stronniczy wobec nas; ein befangener Kopf umysł ograniczony; seine Gegenwart macht mich — obecność jego czyni mnie nieśmiałym.

Befa'ngenheit, *sf. pl.* =en, nieśmiałość *f.*, bojaźliwość *f.*, trwożliwość *f.*

Befa'ssen, I. *va.* (haben) etw., dotykać się czego, macać; II. *vr.* (haben) sich, sich mit etw., mit jmndm — zajmować się czem, kim, mieć z kim do czynienia; ich will mich damit nicht — nie chcę się mieszać w tę sprawę; ich befasse mich mit dem Studium der Philosophie zajmuję się filozofią; er befaßt sich mit Unternehmungen trudni się przedsiębiorstwami.

Befe'hden, *va.* jmndn, wojnę komu wypowiedzieć, wojnę z kim prowadzić; sie — sich wojnę z sobą prowadzą, wojują z sobą.

Befe'hl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) rozkaz *m.*; auf — des Königs z rozkazu króla; auf einen — na rozkaz; jmndm — geben dać komu rozkaz, rozkazać komu; — zu etw. haben mieć rozkaz do czego; zum Angriff — geben dać komendę do ataku; unter jemandes Befehlen stehen być pod czyim rozkazem; den — über die Armee führen dowodzić armią; den — übernehmen objąć dowództwo; etw. zu — haben mieć co do dyspozycyi; ich stehe Ihnen zu — jestem na rozkazy pańskie; zu — Herr Hauptmann według rozkazu panie kapitanie; was steht zu —, zu Ihrem —? co pan rozkaże? czem mogę służyć? 2) nakaz *m.*, edykt *m.*, dekret *m.* (władzy państwowej, duchownej).

Befe'hlen, *va.* befiehlst, befiehlt, befahl, habe befohlen, 1) rozkazać, nakazać; ich befehle dir es zu thun rozkazuję ci to uczynić; schriftlich — dać rozkaz na piśmie; jmndm zu — haben mieć prawo rozkazywania komu; was hast du mir zu —? co mi masz do rozkazu? ich lasse mir nichts — nie dam sobie rozkazywać; mir hat niemand zu — nie mam pana nad sobą; da will jeder — w to każdy się wtrąca; Sie haben nur zu — czekam tylko rozkazu; wenn Sie — jeżeli pan rozkaże; wie Sie — jak pan rozkaże; was — Sie co pan rozkaże? czem mogę służyć? Sie haben befohlen raczyłeś mnie pan zaprosić, powołałeś mnie pan do siebie; wie — Sie? co pan każe? seine Pferde — kazać zaprzęgać; jmndn zu sich — kazać przyjść komu; der König hatte ihn zur Hoftafel befohlen król zaszczycił go zaproszeniem na obiad dworski; 2) polecić, zalecić; jmndm etwas — powierzyć komu co; in deine Hände befehle ich meine Seele w ręce Twoje oddaję ducha mego; Gott befohlen (zamiast sei Gott befohlen bądź Bogu polecony) niech cię Bóg prowadzi; und damit Gott befohlen a na tem koniec; er befahl mir viele Grüße für Sie zlecił mi wiele ukłonów dla pana; befehlend, *part.* i *adj.* rozkazujący; befehlende Art tryb rozkazujący.

Befe'hligen, *va.* (haben) 1) jmndn zu etwas, nakazać komu co, dać rozkaz do czego; 2) eine Armee — dowodzić, komenderować, mieć dowództwo nad armią.

Befe'hlshaber, *sm.* =s, *pl.* —, dowódzca *m.*, komendant *m.*

Befe'hlshaberisch, *adj.* i *adv.* rozkazujący, w tonie rozkazującym.

Befei'len, *va.* (haben) opiłować.

Befein'den, *va.* (haben) jemanden, żyć z kim w nieprzyjaźni, napastować kogo, prześladować kogo.

Befe'stigen, *va.* i *vr.* (haben) 1) etwas an etwas — przymocować co do czego, przytwierdzić; in der Mauer befestigt sein trzymać się (siedzieć) w murze; ein Brett an der Wand — przytwierdzić deskę do muru; zwei Blechstücke mit Blei an einander — zlutować dwa kawałki blachy; das Schiff durch Anker — przytwierdzić okręt kotwicami; eine Schnur an dem Haken — przywiązać sznur do haka; einen Pfahl in der Erde — wbić pal w ziemię; 2) obwarować; das Lager durch Wälle — obwarować obóz wałami; eine befestigte Stadt miasto warowne; 3) ugruntować, ustalić; sich im Glauben — ustalić się w wierze; das Gerücht befestigt sich pogłoska się potwierdza; die Preise haben sich befestigt ceny się ustaliły; die Bande der Freundschaft — ściśnić węzły przyjaźni; jemanden in seiner Meinung — utwierdzać kogo w przekonaniu; die Wohlfahrt des Landes — zapewnić dobrobyt kraju; seine Gesundheit — wzmocnić zdrowie.

Befe'stigung, *sf.* *pl.* =en, przymocowanie *n.*, przytwierdzenie *n.*; obwarowanie *n.*, fortyfikacya *f.*; ugruntowanie *n.*, ustalenie *n.*, utwierdzenie *n.*

Befe'stigungsbauten, *pl.* budowle *f.* do fortyfikacyi służące, warownie *f.*

Befe'stigungsmauer, *sf.* *pl.* =n, mur *m.* warowny.

Befeu'chten, *va.* (haben) zwilżyć, odwilżyć.

Befie'dern, *va.* i *vr.* (haben) sich, w pierze ubrać, pierzem przystroić; den Pfeil — strzałę piórami oblepić; sich — pierza dostawać, pierzem obrastać; der Vogel ist schön befiedert ptak ma piękne pióra.

Befie'derung, *sf.* *pl.* =en, pierze *n.*, pióra *n.*

Befin'den, I. *va.* befand, habe befunden, znaleźć, uznać, skonstatować; ich habe befunden, dass skonstatowałem, uznałem, że; die Nachricht ist als wahr befunden worden uznano wiadomość za prawdziwą, przekonano się, że wiadomość jest prawdziwą, wiadomość okazała się prawdziwą; für gut — uznać za dobre, właściwe; je nachdem ich die Sache befinde wedle mojego upodobania; II. *vr.* (haben) sich, 1) znajdować się, być; unter ihnen befindet sich mein Bruder między nimi znajduje się (jest) mój brat; er befindet sich jetzt in Paris przebywa obecnie w Paryżu; 2) mieć się (pod względem zdrowia, położenia); ich befinde mich wohl dabei dobrze mi z tem; wie — Sie sich? jak się pan masz? jakie pańskie zdrowie? ich befinde mich sehr wohl mam się bardzo dobrze; er befindet sich von Tag zu Tag schlechter z dnia na dzień ma się gorzej; der Kranke befindet sich schlecht chory ma się źle.

Befi'ndung, *sf.* znalezienie *n.*, położenie *n.*; nach — der

Sache stosownie do stanu rzeczy; nach — der Umstände stosownie do okoliczności.

Befi'ndlich, *adi.* znajdujący się; der neben dem Hause befindliche Garten ogród obok domu; die in seiner Bibliothek befindlichen Bücher książki w jego bibliotece; oberhalb — położony powyżej.

Befi'rnissen, *va.* (haben) pokostować, oblekać pokostem.

Befle'chten, *va.* (haben) opleść; einen Topf mit Draht — odrutować garnek.

Befle'cken, I. *va.* (haben) poplamić, splamić, zawalać; sich das Gesicht — posmarować sobie twarz; die Hände mit Blut — zbroczyć krwią ręce; (przenośnie) splamić, skalać, zhańbić; seinen guten Ruf — skazić, splamić dobrą sławę; seinen Namen — zhańbić nazwisko; durch Laster befleckter Mensch człowiek występkami skażony; II. *vr.* (haben) sich, powalać się, posmarować się.

Beflei'ßen, *vr.* du befleißest dich, er befleißt sich, ich befliss mich, ich habe mich beflissen, i **Beflei'ßigen,** *vr.* (haben) sich, przykładać się do czego, uprawiać co; er befleißigt sich der schönen Künste oddaje się sztukom pięknym; er befleißigt sich der Naturwissenschaften przykłada się do nauk przyrodniczych, uprawia nauki przyrodnicze; er befleißigt sich der Tugend żyje cnotliwie; ich habe mich stets befleißigt ihm zu gefallen zawsze starałem się mu przypodobać; — Sie sich der Kürze staraj się pan o zwięzłość; du musst dich der Klarheit im Ausdrucke — musisz się starać o jasność wyrażenia; die Freunde, die sich um ihn — przyjaciele, którzy go otaczają; beflissen, *part.* i *adi.* einer Sache przykładający się do czego, pilny.

Beflie'gen, *va.* beflog, habe beflogen, wzlecieć, wylecieć na; der Vogel befliegt die Gipfel der Bäume ptak siada na wierzchołkach drzew; die Pfeile beflogen das feindliche Heer strzały posypały się na nieprzyjaciół; beflogen, *part.* i *adi.* umiejący latać.

Beflie'ßen, *va.* befloss, habe beflossen, płynąć tuż obok; der Fluss befließt die Stadt rzeka okala miasto.

Befli'ssentlich, *adv.* 1) umyślnie, z rozmysłu; 2) starannie, z uwagą.

Beflo'ren, *va.* (haben) w krepę ubrać; sich — przywdziać krepę (na znak żałoby).

Beflü'geln, *va.* (haben) skrzydłami opatrzyć; den Fuß mit Stahl — ubrać łyżwy; (przenośnie) die Angst beflügelte seine Schritte trwoga dodała mu skrzydeł, unosiła go w biegu; beflügelt skrzydlaty; beflügelte Stunden przelotne godziny.

Befo'lgen, *va.* (haben) iść za, słuchać czego; jmnds Rath — pójść za czyją radą, słuchać czyjej rady; die Vorschrift des Arztes — przestrzegać przepisu lekarza, stosować się do przepisu; jmnds Beispiel — iść za czyim przykładem; jmnds Befehle — wykonywać czyje rozkazy; die Gesetze — stosować się do ustaw, przestrzegać ustaw.

Befo'lgung, *sf.* *pl.* =en, przestrzeganie *n.*, stosowanie się *n.*, wykonywanie *n.*, posłuszeństwo *n.*

Befö'rderer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) ten, który(a) wspiera, rozkrzewia, pomnaża; krzewiciel *m.*, krzewicielka *f.* (nauk); pomnożyciel *m.* (chwały Bożej); mecenas *m.* (sztuki).

Befö'rderlich, *adi.* pomocny, służący do czego; jmndm bei etw. — sein pomagać komu, wspierać kogo w czem, przy czem; ich werde dir durch meine Empfehlung — sein dopomogę ci mojem poleceniem; er war mir sehr — bardzo mi się przysłużył.

Befö'rdern, *va.* (haben) 1) przysłać, posłać; einen Brief — odesłać list; jmndn ins Jenseits — wysłać kogo na drugi świat; 2) przyspieszyć; die Verdauung — przyspieszyć trawienie; den Appetit — wzniecić apetyt; 3) wspierać, dopomódz; die Bildung — krzewić oświatę; die Künste — wspierać sztuki; das allgemeine Wohl — przykładać się do powszechnego dobra; 4) przenieść, transportować; der Zug befördert keine Güter ten pociąg nie przyjmuje towarów; Güter durch Schiffe — przesłać towary okrętem; 5) jmndn — wynieść kogo, posunąć kogo na wyższe stanowisko; befördert werden posunąć się na wyższy stopień, awansować; er ist zum Hauptmann befördert worden zawansował na kapitana, został kapitanem.

Befö'rderung, *sf.* *pl.* =en, wysłanie *n.*, przyspieszenie *n.*; krzewienie *n.*, wspieranie *n.*; transport *m.*; awans *m.*

Befö'rderungskosten, *pl.* koszta przesyłki, transportu.

Befö'rderungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* do transportu, przewożenia; środek pobudzający, wzniecający; diese Bahn hat keine genügenden — ta kolej nie ma dość środków transportowych, wagonów; — der Verdauung środek pobudzający trawienie; — des Schlafes środek do snu; — des Stuhlganges środek przeczyszczający; mächtiges — der Tugend silna pobudka *f.* do cnoty; — des Friedensschlusses okoliczność *f.* wpływająca na zawarcie pokoju.

Befra'chten, *va.* (haben) obładować; einen Wagen — wyładować wóz (towarami).

Befra'gen, I. *va.* (haben) pytać, wypytywać; jmndn über etwas — interpelować kogo o co; jmndn um etw. — wypytywać kogo o co, żądać (zasięgać) informacyi od kogo, co do czego; II. *vr.* (haben) sich, sich nach etw. — dopytywać się, zasięgać informacyi; sich mit jmndm über etw. — konferować z kim względem czego.

Befrei'en, *va.* i *vr.* (haben) sich, uwolnić, oswobodzić; jemanden aus dem Gefängnisse — wypuścić kogo z więzie-

nia; aus jmnds Macht — oswobodzić z czyjej władzy; er befreite sich aus dem Kerker umknął z więzienia; er befreite sich aus den Banden zerwał więzy; sich von einer Last — zrzucić ciężar; sein Gewissen — ulżyć sumieniu; sich von einer Schmach — zmazać hańbę; aus der Sclaverei — wypuścić z niewoli; ein verschuldetes Gut — uwolnić dobra od hipotek; sich aus der Gefahr — ujść niebezpieczeństwa; vom Militärdienste — uwolnić od służby wojskowej.

Befrei'ung, *sf. pl.* =en, uwolnienie *n.*, oswobodzenie *n.*; — von Abgaben uwolnienie *n.* od ciężarów, podatków; — von den Gesetzen wyjęcie *n.* z pod ustaw; — von der väterlichen Gewalt wypuszczenie z (emancypacya *f.* z pod) władzy ojcowskiej.

Befrei'ungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, powód *m.*, przyczyna *f.* uwolnienia.

Befrei'ungskrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, walka *f.* o niepodległość, o wolność.

Befre'mden, *va.* (haben) dziwić, zastanawiać; das befremdet mich dziwi mnie to, dziwnem mi się to wydaje; sie dürfen sich dadurch nicht — lassen nie powinieneś się pan temu dziwić; zu meinem großen — ku memu wielkiemu zdziwieniu.

Befre'mdend (Befre'mdlich), *adj.* zadziwiający, dziwny; *adv.* zadziwiająco, dziwnie; und was das Befremdlichste ist a co najdziwniejsza.

Befre'ssen, *va.* befrißt, befraß, habe befressen, obżerać, obgryzać.

Befre'unden, *va.* i *vr.* (haben) sich, zaprzyjaźnić; jmndn mit jmndm — zaprzyjaźnić kogo z kim; sich mit jmndm — zaprzyjaźnić się z kim, zawrzeć z kim przyjaźń; gleiche Gesinnung befreundete uns jednakie zapatrywania zrodziły przyjaźń między nami; ein sich leicht befreundendes Herz serce skłonne do przyjaźni; sich mit einem Gedanken — oswoić się, pogodzić się z myślą; wir können uns mit dieser Ansicht nicht — nie możemy się zgodzić z tem zapatrywaniem.

Befrie'digen, *va.* (haben) 1) zaspokoić, zadowolić; er ist schwer zu — trudno mu dogodzić; seinen Rachedurst — nasycić żądzę zemsty; die körperlichen Bedürfnisse — zaspokoić potrzeby ciała; den Gläubiger — uiścić się, zapłacić wierzyciela; (u prawników); jmnds Ansprüche — zaspokoić czyje pretensye; 2) uspokoić, załagodzić; die streitenden Parteien — pogodzić stronnictwa spór wiodące; sein Gewissen — uspokoić sumienie; Gott befriedige dich pokój Boży z tobą.

Befrie'digung, *sf. pl.* =en, zaspokojenie *n.*, zadowolenie *n.*, nasycenie *n.*; uiszczenie *n.* się, zapłata *f.*; zur — aller ku zadowoleniu wszystkich; uspokojenie *n.*, załagodzenie *n.*

Befri'sten, *va.* (haben) jemanden, odroczyć termin dla kogo; (u prawników) ein Rechtsgeschäft — dodać czasokres do czynności prawnej.

Befru'chten, *va.* (haben) użyźnić, zrobić płodnym; befruchtet werden począć.

Befru'chtung, *sf. pl.* =en, użyźnienie *n.*, zapłodzenie *n.*, poczęcie *n.*

Befu'gen, *va.* (haben) umocować, upoważnić; ihre Thaten befugen mich zu dieser Äußerung ich czyny upoważniają mnie do tego oświadczenia.

Befugt, *part.* i *adj.* umocowany, upoważniony; ich bin nicht — es zu thun nie jestem mocen tego uczynić; ich glaube mich — es dir zu sagen sądzę, że mam prawo ci to powiedzieć; befugter Richter sędzia kompetentny, właściwy.

Befu'gnis, *sf. pl.* =sse, umocowanie *n.*, upoważnienie *n.*, kompetencya *f.*, właściwość *f.*, jmndm die — ertheilen umocować, upoważnić kogo; weitgehende Befugnisse jmndm einräumen nadać komu pełnomocnictwo daleko idące; seine Befugnisse überschreiten przekroczyć mandat, wykroczyć poza uprawnienia.

Befü'hlen, *va.* (haben) macać, obmacywać; jmndm den Puls — brać kogo za puls.

Befu'nd, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) stan *m.* w jakim co znajdujemy; 2) skonstatowanie *n.* tego stanu; 3) zapatrywanie *n.*, widzimisię *n.*

Befu'ndbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* inwentarza.

Befu'rchen, *va.* (haben) bróździami opatrzyć.

Befü'rchten, *va.* obawiać się, lękać się; ich befürchte, dass ich krank werde obawiam się, że zachoruję, obawiam się choroby; ich befürchte, dass er nicht kommt obawiam się, że nie przyjdzie; (iron.) ich befürchte nicht, dass er wieder kommt niema obawy, żeby wrócił; es ist das Schlimmste zu — należy być przygotowanym na wszystko; — Sie nichts von uns nie obawiaj się pan niczego z naszej strony; ich befürchte, du wirst es nicht aushalten obawiam się, że nie wytrzymasz tego.

Befü'rchtung, *sf. pl.* =en, bojaźń *f.*, obawa *f.*; leere — płocha obawa, płonna trwoga.

Befü'rworten, *va.* (haben) przemawiać za czem; jmndn — polecić kogo; eine Bitte — wspierać prośbę.

Bega'ben, *va.* (haben) obdarzyć, wyposażyć; sein Vater hat ihn reichlich begabt ojciec hojnie go obdzielił; die Natur hat ihn reichlich begabt natura hojnie go uposażyła; er hat die Kirche begabt obdarzył kościół; begabt, *part.* i *adi.* uposażony, obdarzony; sehr begabter Mensch człowiek bardzo zdolny; er ist nicht — nie ma zdolności; er ist mit großer Tapferkeit — posiada wielką odwagę.

Bega'bung, *sf. pl.* =en, uposażenie *n.*, dotacya *f.*; uzdolnienie *n.*; ein Mann von großer — człowiek o wielkich zdolnościach.

Bega'ffen, *va.* (haben) ciekawie oglądać, przypatrywać się, gapić się na co.

Bega'tten, *va.* (haben) sich, spółkować, obcować cieleśnie, parzyć się (o zwierzętach).

Bega'ttung, *sf. pl.* =en, spółkowanie *n.*, obcowanie *n.* cielesne, parzenie *n.* się.

Bege'ben, I. *vr.* sich, begibst, begibt, begab, habe begeben, 1) udać się, pójść dokąd; sich auf den Ort — udać się na miejsce; sich zu jmndm — pójść, pojechać do kogo; 2) sich an die Arbeit — wziąć się do pracy, jąć się pracy; sich auf die Flucht — uciec; sich auf die Reise — puścić się w podróż; sich aus dem Bette — wstać z łóżka; sich aus dem Lande — opuścić kraj; sich ins Ausland — wyjechać za granicę; sich in jmndes Dienst — wstąpić do czyjej służby; sich in den Ehestand — zawrzeć związki małżeńskie; sich in Gefahr — wystawić się, narazić się na niebezpieczeństwo; sich in jmndes Schutz — schronić się pod czyją opiekę; sich nach Hause — wrócić do domu; sich in den Ruhestand — pójść na emeryturę, przejść w stan spoczynku; porzucić zajęcie; sich von einem Orte weg — opuścić miejsce; sich zu Bette — położyć się do łóżka; 3) *v. imp.* zdarzyć się, wydarzyć się; es — sich seltsame Dinge dziwne dzieją się rzeczy; es begab sich, daß stało się, że; 4) sich einer Sache — porzucić co, opuścić, zrzec się czego; sich einer Erbschaft — wstrzymać się od przyjęcia spadku; sich der Freuden dieser Welt — wzgardzić uciechami tego świata; II. *va.* (haben) Waren — sprzedać towary; einen Wechsel weiter — puścić weksel w obieg.

Bege'benheit, *sf. pl.* =en, zdarzenie *n.*, wypadek *m.*; ich will Ihnen eine — erzählen opowiem panu przygodę *f.*; das ist eine seltsame — to dziwne zdarzenie; das ist eine thatsächliche — to prawdziwe zdarzenie, to fakt *m.*

Bege'gnen, I. *vn.* (sein) mniej dobrze *va.* (haben) 1) spotkać; ich bin ihm begegnet spotkałem go, spotkałem się z nim; sich, einander — spotkać się; 2) wydarzyć się; mir begegnet ein Unglück spotyka mnie nieszczęście; das kann Jedem — to się każdemu zdarzyć może; das ist mir noch niemals begegnet to mi się jeszcze nigdy nie zdarzyło; das kann nur dir — tylko tobie może się coś takiego zdarzyć; 3) obchodzić się z kim; jmndm höflich — uprzejmie się z kim obchodzić, być uprzejmym wobec kogo; jemandem ehrfurchtsvoll — okazać komu uszanowanie; er begegnet mir wie einem Fremden traktuje mnie jak obcego; es ist ihm übel begegnet worden źle się z nim obeszli; II. *vn.* (haben) einem Fehler — zwalczać błąd; einer Sache — zapobiedz czemu; dem Schicksal — stawić czoło przeznaczeniu.

Bege'gnung, *sf. pl.* =en, spotkanie *n.*; obejście *n.*; freundliche — uprzejme znalezienie *n.* się.

Bege'hen, *va.* begieng, habe begangen, 1) obchodzić, chodzić (po); dieser Weg wird stark begangen po tej drodze wiele chodzą; wir haben das ganze Feld begangen obeszliśmy całe pole; wir haben die Fabrik begangen oglądnęliśmy fabrykę; 2) obchodzić, święcić; jmndes Namenstag (feierlich) — obchodzić (uroczyście) czyje imieniny; 3) popełnić co, dopuścić się czego; ein Verbrecher — popełnić zbrodnię er hat einen Diebstahl begangen dopuścił się kradzieży; er hat eine Thorheit begangen zrobił głupstwo; denselben Fehler noch einmal — popaść w ten sam błąd.

Bege'hr, *sm.* =s, żądanie *n.*, życzenie *n.*; was ist Ihr — czego pan żądasz; nach ihr allein ist mein — jej tylko pragnę; nach dieser Ware ist immer — na ten towar zawsze jest popyt.

Bege'hren, *va.* (haben) i *vn.* nach etwas, 1) żądać, pragnąć czego; ein Mädchen zur Ehe — żądać dziewczyny w małżeństwo; mehr begehre ich nicht to wszystko czego pragnę; begehrt sein być pożądanym; Öl wird mehr begehrt popyt za oliwą się zwiększył; 2) życzyć sobie, pożądać czego; du sollst nicht — deines Nächsten Weib nie będziesz pożądał żony bliźniego twego; begehrender Blick spojrzenie pożądliwie.

Bege'hrenswert, *adi.* godny pożądania.

Bege'hrlich, *adi.* 1) = begehrenswert; 2) pełen żądzy, pożądliwy.

Bege'hrlichkeit, *sf. pl.* =en, pożądliwość *f.*, żądza *f.*

Begei'fern, *va.* (haben) oślinić.

Begei'len, *va.* (haben) nawozić, mierzwić (pole).

Begei'stern, *va.* (haben) i *vr.* sich, natchnąć, zapał obudzić; der Wein hat ihn begeistert wino wzbudziło w nim zapał; er sprach wie begeistert mówił jakby natchniony; dichterisch begeistert w zachwycie poetyckim; diese Schönheit hat mich begeistert ta piękność mnie oczarowała (zachwyciła); sich über etw. in begeisterten Worten äußern mówić o czem z zachwytem.

Begei'sterung, *sf. pl.* =en, natchnienie *n.*, zapał *m.*, zachwyt *m.*; von — für etw. erfüllt sein mieć zapał do czego.

Begie'rde, *sf. pl.* =n, żądza *f.*, pragnienie *n.*, chęć *f.*; die — nach Ruhm żądza sławy; die — nach Geld chciwość pieniędzy; sinnliche — pożądliwość; seine Begierden zügeln żądze trzymać na wodzy; er brennt vor — zu kämpfen pała żądzą walki; er wird von der — beherrscht opanowała go żądza.

Begie'rig, *adi.* chciwy, żądny, pragnący czego; nach Ruhm — żądny sławy; nach Liebe — pragnący miłości; nach Geld — chciwy pieniędzy; nach Nahrung — łaknący pożywienia; ich bin auf seine

Rede sehr — bardzo jestem ciekawy na jego mowę: ich bin sehr — zu wissen, ob bardzobym chciał wiedzieć, czy; jmndn auf etwas — machen wzniecić w kim żądzę czego; nach etw. — werden zapragnąć czego; — essen zajadać chciwie, łapczywie.

Begie'ßen, *va.* begoss, habe begossen, oblać, polać; mit Wasser — oblać wodą; die Blumen — podlewać kwiaty; sich die Kleider — zlać sobie ubranie; sich die Nase — zalać pałkę, podochocić, podpić sobie; wie ein begossener Hund davongehen odejść jak zmyty, z nosem spuszczonym na kwintę.

Begi'nn, *sm.* =es, zaczęcie *n.*, początek *m.*; bei — der Vorstellung na początku przedstawienia.

Begi'nnen, *va.* i *vn.* begann, habe begonnen, rozpocząć, zacząć; den Kampf — rozpocząć walkę; die Arbeit — jąć się roboty; das Schauspiel beginnt widowisko się zaczyna; als die Welt begann kiedy świat powstał; die Sitzung beginnt posiedzenie otwarte; der Frühling beginnt wiosna nastaje; frisch begonnen, halb gewonnen kto dobrze zaczął jakby połowę zrobił; wer viel beginnt, wenig Dank gewinnt kto wiele rzeczy zaczyna, żadnej dobrze nie zrobi.

Begi'ttern, *va.* (haben) opatrzyć kratą.

Beglä'nzen, *va.* (haben) rzucać światło na co.

Begla'sen, *va.* (haben) oszklić: das Fenster — wstawić szyby w okno.

Beglau'bigen, *va.* (haben) uwierzytelnić, wiarygodnym uczynić; der Vorgang ist durch Augenzeugen beglaubigt o zajściu zeznali świadkowie naoczni, zajście stwierdzili świadkowie naoczni; beglaubigte Abschrift odpis wierzytelny; durch Unterschrift — stwierdzić podpisem: einen Gesandten — dać akredytywę posłowi.

Beglau'bigung, *sf. pl.* =en, uwierzytelnienie *n.*, stwierdzenie *n.*, poświadczenie *n.*; zur — dessen unterzeichne ich vorliegende Erklärung co poświadczam (stwierdzam) przez podpisanie niniejszego oświadczenia.

Beglau'bigungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, akredytywa *f.*

Beglei'chen, *va.* beglich, habe beglichen, wyrównać; Schwierigkeiten — usunąć trudności; einen Streit — załagodzić spór; streitende Personen — pogodzić poważnionych.

Beglei'ten, *va.* (haben) towarzyszyć, odprowadzać; jemanden mit den besten Wünschen — najlepsze życzenia dać komu na drogę; jmndn mit dem Claviere — towarzyszyć, akompaniować komu na fortepianie; jemanden zum Schutze — eskortować kogo; jmndn bis an einen Ort — odprowadzić kogo do miejsca; der Brief, der die Sendung begleitet list wysłany z przesyłką; Ihr Schreiben war von einem Wechsel begleitet do listu przyłączyłeś pan weksel; er begleitete das Geschenk mit freundlichen Worten do podarunku przydał uprzejme wyrazy; wer wird mich — kto obejmie akompaniament; begleitende Stimme głos wtórujący, drugi głos.

Beglei'ter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) towarzysz *m.*, towarzyszka *f.*; er ist mein steter — ciągle mi towarzyszy; die — des Fürsten orszak *m.* księcia; der — des Eisenbahnzuges konduktor *m.* pociągu; der — am Claviere akompaniator *m.*, wtórujący na fortepianie; Gott sei dein — niech cię Bóg prowadzi.

Beglei'tung, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.*, odprowadzenie *n.*, wtórowanie *n.*; die — des Fürsten orszak (świta) księcia; in jmnds — w czyjem towarzystwie; jemandem — zum Schutze mitgeben przydać komu straż (eskortę); sie hat meine — angenommen pozwoliła, bym jej towarzyszył; die — des Orchesters towarzyszenie, akompaniament orkiestry.

Beglo'tzen, *va.* (haben) wytrzeszczyć oczy na co, gapić się na co.

Beglü'cken, *va.* (haben) uszczęśliwić; Menschen — uszczęśliwić ludzi; mit Gütern reich beglückt hojnie uposażony; — Sie mich mit Ihrem Besuche racz pan łaskawie zaszczycić mnie odwiedzinami; dies Weib hat mich aufs höchste beglückt kobieta ta dała mi najwyższe szczęście; sie hat mich mit einem Sohne beglückt obdarzyła mnie synem.

Beglü'cker, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) uszczęśliwiający(-a), dający szczęście.

Beglückwünschen, *va.* (haben) życzyć szczęścia, gratulować; jmndn zu seiner Hochzeit — składać komu życzenia z okazyi zaślubin; ich beglückwünsche Sie zu Ihrem Berufe życzę panu szczęścia w zawodzie.

Begna'den, *va.* (haben) łaskę wyświadczyć; er ist hoch begnadet wiele łask spłynęło na niego.

Begna'digen, *va.* (haben) ułaskawić; den Verbrecher — ułaskawić zbrodniarza; jmndn wieder — przyjąć kogo napowrót do łask; ein jugendlicher Verbrecher, der zu — ist młodociany przestępca zasługujący na przebaczenie.

Begna'digung, *sf. pl.* =en, ułaskawienie *n.*, przebaczenie *n.*, amnestya *f.*

Begna'digungsbrief, *sm.* =es, *pl* =e, pismo *n.* ułaskawiające.

Begna'digungsgesuch, *sn.* =es, *pl.* =e, prośba *f.* o ułaskawienie.

Begna'digungsrecht, *sn.* =es *pl.* =e, prawo *n.* łaski, ułaskawienia.

Begnü'gen, I. *vr.* (haben) sich, zadowolnić się, kontentować się; sich mit wenigem — przestawać na małem; damit will er sich nicht — to mu nie wystarcza, tego mu nie dosyć; du solltest dich damit — to ci wystarczyć powinno.

Begra'ben, *va.* begräbst, begräbt, begrub, habe begraben,

pogrzebać, zagrzebać; in den Wellen — zatopić w falach; — sein leżeć w grobie; er wurde von den Trümmern — zasypały go gruzy; er sitzt unter Büchern — zagrzebał się w książkach; sein Name ist in Vergessenheit — imię jego poszło w niepamięć; lass dich — daj się wypchać; da liegt der Hund — w tem sęk.

Begräb'nis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) pogrzeb *m.*; einem Begräbnisse beiwohnen być na pogrzebie; 2) grobowiec *m.*

Begräb'nisfeierlichkeit, *sf. pl.* =en, obrzędy *m.* pogrzebowe.

Begräb'nisinschrift, *sf. pl.* =en, napis *m.* na grobowcu.

Begräb'niskosten, *s. pl.* koszta pogrzebu.

Begräbnisplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, cmentarz *m.*

Begra'sen, I. *va.* (haben) trawę objeść (o zwierzętach); miejsce jakie darniną pokryć; II. *vr.* sich, okryć się trawą.

Begrei'fen, I. *va.* begriff, habe begriffen, 1) macać, obmacywać; 2) zawierać, mieścić w sobie, obejmować; darunter mit begriffen w czem się już mieści; etw. in einer Rechnung — wstawić co w rachunek; diese Bestimmung ist im Contracte begriffen to postanowienie jest objęte kontraktem; das Ganze ist in einem Bande begriffen całość mieści się w jednym tomie, całość jest objęta jednym tomem; 3) pojmować, zrozumieć; er begreift leicht, schwer z łatwością, z trudnością pojmuje; es ist leicht zu — łatwo zrozumieć; ich hab's begriffen rozumiem; das ist nicht zu — to niezrozumiałe; ich begreife seine Grausamkeit nicht nie pojmuję jego okrucieństwa (jak można być tak okrutnym); 4) auf dem Marsche begriffen sein maszerować; auf der Reise begriffen sein bawić w podróży; im Lesen begriffen sein czytać; ich war eben im Ausgehen begriffen właśnie chciałem wyjść; die Armee war eben im Rückzug begriffen armia właśnie gotowała się do odwrotu; im Werden begriffen sein powstawać; sein Ruhm ist im Werden begriffen sława jego szerzyć się zaczyna; ich war in der Ausführung begriffen zajęty byłem wykonaniem; II. *vr.* das begreift sich to się rozumie.

Begrei'flich, *adi.* łatwy do pojęcia, do zrozumienia; das ist mir nicht — nie rozumiem tego; es ist leicht — dass łatwo wyobrazić sobie, że; jmndm etw. — machen wyjaśnić komu co; *adv.* jak łatwo zrozumieć; und da ich, wie —, es nicht thun konnte a gdy ja, jak zrozumiesz, uczynić tego nie mogłem.

Begre'nzen, *va.* (haben) odgraniczyć, granicami oznaczyć; (przenośnie) ścieśnić, ograniczyć; der Zoll begrenzt den auswärtigen Handel cło ścieśnia handel zagraniczny; seine Macht ist begrenzt worden ograniczono władzę jego.

Begre'nzung, *sf. pl.* =en, odgraniczenie *n.*, granica *f.*, ścieśnienie *n.*

Begri'ff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pojęcie *n.*, wyobrażenie *n.*; keinen — von etw. haben nie mieć wyobrażenia o czem; sich einen — von etw. machen mieć pojęcie o czem; nach unseren Begriffen z naszego punktu widzenia; das geht über alle Begriffe to przechodzi wszelkie pojęcie; wo Begriffe fehlen, da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein gdy myśli braknie, słowo ją na czas zastąpić zdoła; 2) zdolność *f.* pojmowania; schweren, leichten Begriffes sein pojmować z łatwością, z trudnością; 3) im Begriffe sein etw. zu thun zajętym być przygotowaniem czegoś, zamierzać co uczynić; wir waren eben im Begriffe abzureisen właśnie mieliśmy odjechać.

Begri'ffsbestimmung, *sf. pl.* =en, określenie *n.* pojęcia, definicya *f.*

Begri'ffsentwickelung, *sf. pl.* =en, wyprowadzenie *n.* pojęcia.

Begri'ffsvermögen, *sn.* =s, *pl.* —, zdolność *f.* pojmowania.

Begrü'nden, 1) *va.* (haben) ugruntować, ustalić, założyć; ein Geschäft — założyć interes; seinen Credit — ugruntować kredyt; seinen Ruf — ustalić sławę; eine Wissenschaft — ugruntować naukę, stworzyć umiejętność; einen eigenen Haushalt — założyć własne gospodarstwo; ein Geschlecht — dać początek rodowi; eine Sache — ustanowić jaką rzecz; 2) uzasadnić, poprzeć argumentami; eine Behauptung — poprzeć twierdzenie; einen Antrag — umotywować wniosek; 3) sich in einer Wissenschaft — zgłębić umiejętność, pogłębić się w umiejętności; jmndn in einer Wissenschaft — wykształcić kogo w umiejętności; begründend, *part.* i *adi.* stanowiący istotę uzasadniający; die das Eigenthum begründende Thatsache zdarzenie, na którem się opiera prawo własności; begründet, *part.* i *adi.* ugruntowany, ustalony; begründete Tagesordnung motywowany porządek dzienny; fest begründeter Ruf ustalona sława.

Begrü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) założyciel *m.*, założycielka *f.*, fundator *m.*, fundatorka; — eines Systems autor *m.*, twórca systemu.

Begrü'ndung, *sf. pl.* =en, ugruntowanie *n.*, ustalenie *n.*; uzasadnienie *n.*, umotywowanie *n.*

Begrü'nen, I. *va.* (haben) pokryć zielenią; II. *vr.* sich, okryć się zielenią.

Begrü'ßen, *va.* (haben) powitać kogo; jmndn als König — powitać kogo królem; sie — sich freundschaftlich witają się uprzejmie; die Feinde mit Schüssen — powitać nieprzyjaciół strzałami.

Begrü'ßung, *sf. pl.* =en, przywitanie *n.*, powitanie *n.*

Begrü'ßungsformel, *sf. pl.* =n, formuła *f.* używana przy powitaniu.

Begrü'ßungsschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, strzał *m.* na powitanie, powitalny.

Begucken, *va.* (haben) oglądać.

Begü'nstigen, *va.* (haben) sprzyjać komu, wspierać kogo, faworyzować, protegować; er ist vom Glücke begünstigt fortuna sprzyja mu; durch die Nacht begünstigt przy pomocy ciemności nocnej; begünstigte Gläubiger wierzyciele uprzywilejowani; wir werden Sie bei der Zahlung vorzugsweise — szczególnie uwzględnimy pana przy zapłacie.

Begü'nstigung, *sf. pl.* =en, sprzyjanie *n.*, pomaganie *n.*, wspieranie *n.*, protekcya *f.*; bei — der Umstände przy sprzyjających okolicznościach; bei — der Nacht pod zasłoną nocy.

Begu'rten, *va.* (haben) opasać.

Begu'tachten, *va.* (haben) etwas, wypowiedzieć zdanie o czem, osądzić co.

Begu'tachtung, *sf. pl.* =en, einer Sache, wydanie *n.* orzeczenia, opinii o czem.

Begü'tert, *adi.* 1) bogaty w dobra ziemskie; reich — posiadający rozległe dobra; 2) bardzo bogaty, opływający w dostatki.

Begü'tigen, *va.* (haben) uśmierzyć, udobruchać, uspokoić.

Behaa'ren, *vr.* (haben) sich, porastać włosami; behaart, *part.* i *adi.* obrosły, włochaty, okryty włosami.

Beha'cken, *va.* (haben) die Bäume, ociosać, obcinać (gałęzie z drzew); mit dem Schnabel — odzióbać; (w rolnictwie) obsypać, okopać (ziemię motyką).

Behaftet, *part.* od behaften i *adiec.* obarczony, obciążony; mit Schulden — obciążony długami; mit einer Krankheit — zarażony, nawiedzony chorobą; mit Fehlern — sein mieć wady.

Beha'gelt, *part.* od nieużywanego behageln, zasypany gradem.

Beha'gen, I. *vn.* (haben) etwas behagt mir podoba mi się co, lubię co; es behagt mir hier podoba mi się tu; die Speise behagt ihm nicht potrawa nie przypada mu do smaku; wie behagt Ihnen das jak pan to znajdujesz, jak się panu to podoba; die Ruhe behagt ihm nicht nie lubi spokoju; II. *sn.* =s upodobanie *n.*, przyjemność *f.*; — an etw. finden znajdować upodobanie w czem; nach seinem — leben żyć wedle swego upodobania; sinnliches — empfinden doznawać przyjemności zmysłowych.

Beha'glich, *adi.* i *adv.* miły(-o), przyjemność sprawiający, przyjemnie; machen Sie sich's — urządź się pan wygodnie; ich fühle mich — przyjemnie, dobrze mi; behagliches Gefühl miłe uczucie; es wohnt sich hier — przyjemnie się tu mieszka.

Beha'glichkeit, *sf. pl.* =en, przyjemność *f.* miłe uczucie *n.*; — lieben lubić wygodę.

Beha'lftern, *vn.* (haben) ein Pferd, trezlę włożyć na konia.

Beha'lten, *va.* behältst, behält, behielt, habe behalten, zatrzymać; auf Lager — zatrzymać na składzie; prüfet alles und behaltet das Beste badaj wszystko a zachowaj co najlepsze; das Meer behielt ihn nicht wyrzuciło go morze; schenken und dann — gilt nicht najpierw darować a potem zatrzymać nic nie znaczy; denselben Weg — trzymać się tej samej drogi, iść tą samą drogą; jmndn in gutem Andenken — zachować o kim dobre wspomnienie; — Sie mich lieb zachowaj mi pan przywiązanie; jmndn im Andenken — zachować kogo w pamięci, pamiętać o kim; etw. im Gedächtnis — zapamiętać; er kann die Namen nicht — nie może spamiętać nazwisk; ich habe von seiner Rede wenig — mało pamiętam z jego mowy; wir behielten das Feld utrzymaliśmy się na placu; er behielt einen Husten von dieser Krankheit został mu kaszel po tej chorobie; wenn wir das Wetter — jeżeli się pogoda nie zmieni; das Leben — zostać przy życiu; die Oberhand über die anderen — wziąć górę nad innymi; Recht — wygrać sprawę, mieć słuszność; den Sieg — odnieść zwycięstwo; ich habe zehn Kronen davon übrig — zostało mi z tego dziesięć koron; ich behalte dies noch zu gut to mi się jeszcze należy; das behält immer seinen Wert to zawsze ma swoją wartość; wohl — dobrze zachowany, w dobrym stanie, w pełnem zdrowiu; wohl behaltenes Schiff okręt, który uszedł niebezpieczeństwa.

Behä'lter, *sm.* =s, *pl.* —, **Behä'ltnis**, *sn.* =sses, *pl.* =sse, miejsce *n.* lub naczynie *n.* służące do przechowania czego; — für Wasser stok *m.*, ściek *m.* na wodę, rezerwoar *m.*; — für Waren magazyn *m.*, skład *m.* towarów; — für Fische sadzawka *f.* na ryby.

Beha'ndeln, *va.* (haben) 1) obchodzić się, traktować kogo, co; jmndn als Freund — obchodzić się z kim jak z przyjacielem; jmndn (ärztlich) — leczyć kogo; etw. erschöpfend — obszernie co traktować, rozwodzić się nad czem; jemanden grob — być grubiańskim wobec kogo; jemanden schimpflich — zelżyć kogo, ubliżyć komu; jmndn grausam — pastwić się nad kim; auch ich habe diesen Gegenstand behandelt i ja zajmowałem się tym przedmiotem, traktowałem o tym przedmiocie; in diesem Bande behandelt er die Philosophie w tym tomie wykłada filozofię; 2) wytargować, zgodzić.

Behä'ndigen, *va.* (haben) oddać do rąk.

Beha'ndlung, *sf. pl.* =en, traktowanie *n.*, obejście *n.* się; ich erfuhr von ihm eine gute Behandlung dobrze się zemną obszedł; der Kranke starb infolge schlechter — chory umarł wskutek złego leczenia.

Beha'ndlungsart, *sf. pl.* -en, sposób traktowania, leczenia.

Beha'ndschuhen, *va.* (haben) ubrać w rękawiczki.

Behä'ngen, I. *va.* (haben) 1) poobwieszać; das Zimmer mit Bildern — zawiesić obrazy w pokoju; ein Zimmer schwarz — ubrać pokój na czarno; die Straßen festlich — świątecznie przystroić ulice; 2) (u myśliwych) die Hunde haben das Wild behängt psy obsiadły zwierzynę; II. *vr.* (haben) sich, sich mit Bändern — ubrać się w wstążki, okryć się wstążkami; die Brust mit Orden behängt pierś okryta orderami.

Beha'rken, *va.* (haben) zgrabić, pograbić (grzędę).

Beha'rnischen, *va.* i *vr.* (haben) sich, ubrać w pancerz, przywdziać zbroję; schwarz beharnischter Ritter rycerz w czarnej zbroi.

Beha'rren, *vn.* (haben i sein) trwać, wytrwać przy czem; auf einer Sache — obstawać przy czem; er beharrt im Irrthume trwa w błędzie; er beharrt auf seiner Aussage trwa przy zeznaniu, nie cofa zeznania; er beharrt hartnäckig auf seiner Meinung uparcie trwa przy swojem; da er bei seinem Schweigen beharrte gdy uparcie zachowywał milczenie.

Beha'rrlich, *adi.* stały, wytrwały; — bei der Arbeit sein być wytrwałym w pracy; *adv.* stale, wytrwale; — leugnen przeczyć uporczywie; — verlangen domagać się uparcie.

Beha'rrlichkeit, *sf.* stałość *f.*, wytrwałość *f.*; — im Glauben stałość w wierze; zähe — upartość *f.*; — führt zum Ziele wytrwałość do celu prowadzi; — überwindet alles wytrwałość wszelkie trudności pokona.

Beha'rzen, *va.* (haben) 1) żywicą powlec; 2) Bäume — zaciąć drzewa, by otrzymać żywicę.

Behau'ben, *va.* (haben) ubrać w czepek.

Behau'chen, *va.* (haben) dmuchać na co.

Behau'en, *va.* behieb (behaute), habe behauen ociosać (kamień), obcinać (drzewa, gałęzie), cyzelować (kawał kruszcu); eine Wand — wygładzić ścianę.

Behau'pten, *va.* (haben) i *vr.* sich, 1) utrzymać, zachować; sich — utrzymać się; seine Würde — zachować godność; die Curse — sich kursa są stałe; das Feld — zostać panem bojowiska; das Feld ist nicht zu — niepodobna dotrzymać placu; die Herrschaft — utrzymać się przy panowaniu; er konnte sich nicht länger — nie zdołał utrzymać się dłużej; 2) wypowiedzieć, orzec stanowczo, twierdzić; er behauptete, dass das Verhältnis nie bestanden hätte twierdził, że stosunek nigdy nie istniał; er behauptet trotz der Einwürfe, dass mimo zarzutów utrzymuje, że; durch Gründe nicht zu — nie dający się poprzeć argumentami; behauptend, *part.* i *adi.* twierdzący; behauptender Satz zdanie twierdzące.

Behau'ptung, *sf. pl.* -en, 1) utrzymanie się przy czem, zachowanie *n.* czego; die — der Festung war schwer trudno było obronić twierdzę; 2) twierdzenie; das ist eine bloße — to tylko proste twierdzenie, mniemanie *n.*

Behau'sen, I. *va.* (haben) jmndn, przyjąć kogo w gościnę; II. *vr.* (haben) sich, osiedlić się, osiąść; behaust, *part.* i *adi.* zamieszkały, osiedlony.

Behau'sung, *sf. pl.* -en, 1) przyjęcie *n.* w dom, w gościnę; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; Sie werden mich in meiner — finden zastaniesz mnie pan w domu.

Behäu'ten, I. *va.* (haben) pokryć skórą; II. *vr.* (haben) sich, die Wunde hat sich behäutet rana porosła skórką, okryła się skórką.

Behei'zen, *va.* (haben) opalać, ogrzewać.

Behe'lf, *sm.* -es, *pl.* -e, środek *m.*, przyrząd *m.*, pomoc *f.*; wybieg *m.*, wykręt *m.*, pozór *m.*, pretekst *m.*; letzter — środek ostateczny; — für den Augenblick pomoc chwilowa.

Behe'lfen, *vr.* sich, behilfst, behilft, behalf, habe beholfen, radzić sobie, dać sobie radę, pomódz sobie; sich ohne etw. — obejść się, obyć się bez czego; sich sehr knapp — müssen żyć bardzo skromnie; sich mit wenigem — przestawać na małem; sich kümmerlich — żyć w niedostatku; er kann sich mit Worten nicht gut — trudno mu się wysłowić; wenn man es nicht besser haben kann, muss man sich — wie es eben geht kogo bieda dusi, ten wszystko musi, w biedzie każde jedzenie smakuje.

Behe'lligen, *va.* (haben) jemanden, nagabywać kogo, naprzykrzać się komu.

Behe'lmen, *va.* (haben) szyszak wdziać, włożyć komu.

Behe'nd(e), *adi.* i *adv.* rączy(-o), żwawy(-o), zwinny(-ie), chyży; — auf den Füßen sein być chyżym w nogach.

Behe'ndigkeit, *sf.* zręczność *f.*, zwinność *f.*, chyżość *f.*

Behe'rbergen, *va.* (haben) przyjąć w gospodę, w gościnę.

Behe'rrschen, I. *va.* (haben) 1) panować nad kim, czem, władać; er beherrscht viele Völker panuje nad wielu narodami; die Ansiedler beherrschen die Eingeborenen koloniści panują nad krajowcami; 2) (przenośnie) seine Begierden — poskromić chuci, powściągnąć żądze; seinen Gegenstand — owładnąć swym tematem; seine Zunge — trzymać język na wodzy; die öffentliche Meinung beherrscht die Welt opinia publiczna włada światem; er ist von Leidenschaften beherrscht opanowały go namiętności; er beherrscht ihn vollständig zawładnął nim, opanował go zupełnie, robi z nim co mu się podoba; er wird vom Ehrgeiz beherrscht powoduje się ambicyą; 3) górować, mieścić się ponad czem;

der Hügel beherrscht die Stadt pagórek wznosi się po nad miasto; die Festung beherrscht die Ebene twierdza góruje nad płaszczyzną; II. *vr.* (haben) sich, panować nad sobą, być panem siebie; ich konnte mich nicht — nie mogłem się powstrzymać, powściągnąć.

Behe'rrscher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) pan *m.*, władca *m.* (pani *f.*, władczyni *f.*); Gott ist der — der Welt Bóg rządzi światem.

Behe'rrschung, *sf. pl.* =en, jmnds, einer Sache, władanie *n.*, panowanie *n.*, poskromienie *n.*, górowanie *n.*

Behe'rzigen, *va.* (haben) wziąć sobie do serca, wziąć pod uwagę, rozważyć, zastanowić się nad czem; beherzige, was ich dir gesagt habe zważ, com ci powiedział; — Sie meine Rathschläge usłuchaj pan moich rad.

Behe'rzigens=, behe'rzigungs=wert, *adi.* godny zastanowienia, rozwagi.

Behe'rzigung, *sf. pl.* =en, rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*

Behe'rzt, *adi.* i *adv.* śmiały (-o), odważny(-ie); dies machte mich — to dodało mi odwagi.

Behe'rztheit, *sf.* odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Behe'xen, *va.* (haben) oczarować, rzucić czar na kogo.

Behi'lflich, *adi.* pomocny do czego, w czem; — sein pomagać, wspierać; dieser Umstand war ihm besonders — ta okoliczność najwięcej mu pomogła; ich war ihm bei der Arbeit — pomagałem mu w pracy; zum Gelingen einer Sache — sein popierać sprawę; jmndm zu seinem Erfolge — sein przyłożyć się, przyczynić się do czyjego powodzenia.

Behi'mmelt, *part.* od nieużywanego behimmeln podpity, pijany.

Behi'ndern, *va.* (haben) przeszkadzać; das behindert mich nicht to mi nie przeszkadza; jmndn an etwas — przeszkodzić komu w czem; er behinderte mich an der Arbeit nie dał mi pracować.

Behi'nderung, *sf. pl.* =en, przeszkodzenie *n.*, przeszkoda *f.*

Beho'beln, *va.* (haben) oheblować, heblem wyrównać, wygładzić; (przenośnie) einen linkischen Menschen — niezgrabnego człowieka okrzesać, ogładzić.

Beho'hnlächeln, *va.* (haben) szyderczo się uśmiechać, naigrawać się.

Beho'lzen, I. *va.* (haben) drzewami zasadzić; (u piekarzy) den Ofen — zaopatrzyć piec w drzewo; einen Wald — drzewo w lesie wycinać; II. *vr.* sich, 1) zarastać drzewami; 2) rozpuszczać gałęzie; beholzt, *part.* i *adi.* lesisty (okolica), rozgałęziony (drzewo).

Beho'lzungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* rąbania drzewa.

Beho'rchen, *va.* (haben) podsłuchiwać.

Behö'rde, *sf. pl.* =n, zwierzchność *f.*, urząd *m.*, magistratura *f.*; städtische — urząd miejski; Gemeinde= urząd gminny; richterliche — sąd; höchste — najwyższa instancya; als letzte — entscheiden rozstrzygnąć w najwyższej instancyi.

Behö'rdlich, *adi.* i *adv.* urzędowy (-nie), oficyalny (-ie).

Behu'f, *sm.* =es, *pl.* =e, użytek *m.*, pożytek *m.*, potrzeba *f.*; zu meinem Behufe dla mojej potrzeby, dla mego użytku; zum Behufe w celu, aby; zu diesem Behufe w tym celu.

Behü'lflich, *adi.* = behilflich.

Behü'pfen, *va.* (haben) skakać na czem, po czem.

Behüten, *va.* (haben) 1) ein Feld — paść bydło na polu; 2) bronić, ochronić, strzedz; jmndn vor etw. — ochronić kogo od czego; behüt' euch Gott Bóg z wami; Gott behüte niech Bóg broni; Gott behüte dich vor solchem Unglück Bóg niech cię strzeże od takiego nieszczęścia.

Behü'ter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) ten co strzeże, broni, obrońca *m.*, stróż *m.*

Behu'tsam, *adiec.* i *adverb.* uważny (-ie), ostrożny (-ie), rozważny; — zuwerke gehen ostrożnie brać się do rzeczy; — mit etwas umgehen ostrożnie, delikatnie się z czem obchodzić; behutsam! uważnie, ostrożnie!

Behu'tsamkeit, *sf.* uwaga *f.*, ostrożność *f.*, roztropność *f.*

Bei', *praep.* rządzi 3cim przypadkiem, przy, u, koło, obok; — jmndm sitzen siedzieć przy kim; ich war damals — ihm bawiłem wtedy u niego; — dem Hause befindet sich ein Garten przy domie, koło domu znajduje się ogród; — dem Garten befinden sich die Felder obok ogrodu są pola; die Schlacht wurde — Wien geschlagen bitwę stoczono pod Wiedniem; sie wohnt — ihren Eltern mieszka u rodziców; er sitzt unmittelbar — ihm siedzi tuż obok niego, bezpośrednio przy nim; — jmndm Zutritt haben mieć przystęp do kogo; er hat mich — Ihnen verleumdet oczernił mnie przed panem; in großem Ansehen stehen — dem Volke mieć wielkie znaczenie u ludu; — dem Richter Hilfe suchen szukać pomocy u sędziego, wezwać sędziego o pomoc; etw. — der Hand haben mieć co pod ręką; — Tische przy stole, u stołu; — Hofe u dworu; ich fand — diesem Schriftsteller die Meinung vertreten znalazłem u tego pisarza zdanie, wyczytałem w tym pisarzu zdanie; ganz wie — uns tak samo jak u nas; — uns zu Lande w naszym kraju; gedruckt — z drukarni; das kommt selten — ihm vor to mu się rzadko zdarza; ich war — Ihnen byłem u pana, odwiedziłem pana; ich habe kein Geld — mir nie mam pieniędzy przy sobie; er trägt immer Waffen — sich zawsze nosi broń przy sobie, nosi się z bronią; ich hatte damals einen Stock —

mir miałem wtedy laskę (w ręce, przy sobie); er hatte einen Bedienten — sich miał służącego z sobą; ich bin gleich wieder — dir wrócę natychmiast do ciebie; — wem haben Sie Stunden u kogo bierzesz pan lekcye, u kogo się pan uczysz; er dient — der Infanterie służy w piechocie; — Gott ist alles möglich Bóg wszystko może; es steht — mir ode mnie zależy, zawisło; — seiner Abreise odjeżdżając, gdy odjeżdżał; beim Anblicke der Leiche na widok trupa, ujrzawszy trupa; ich werde mich — dem Vater beklagen poskarzę się ojcu; — seinem Aufenthalte podczas jego pobytu; beim ersten Blick na pierwszy rzut oka; — Gelegenheit przy sposobności, gdy się sposobność nadarzy; — Lebzeiten seines Vaters za życia ojca; — jedem Schritte na każdym kroku; — hellem Tage w biały dzień; — Tagesanbruch o brzasku, o świcie; — Tage, — Nacht w dzień, w nocy, dniem, nocą; — solchem Wetter w takiem powietrzu, w taką pogodę; beim ersten Zeichen na pierwszy znak; — Zeiten wcześnie, zawczasu; — rechter Zeit w dobry czas; ich dachte — mir selbst myślałem sobie; — Appetit sein mieć apetyt; — guter Laune sein być w dobrym humorze; — der Arbeit sein być zajęty pracą; — allen Bällen sein chodzić po wszystkich balach; — näherer Erkundigung po zasięgnięciu bliższych informacyi; — Gelde sein mieć pieniądze; — Strafe pod karą, pod rygorem kary; wieder — Kräften sein wrócić do sił; — Licht przy świetle; — seiner Meinung bleiben wytrwać w zdaniu; — seinem Thema bleiben trzymać się tematu; und was — der ganzen Sache das Beste ist a co z wszystkiego najlepsze; mir ist nicht wohl — dieser Sache niepokoi mnie ta sprawa; — der gegenwärtigen Sachlage przy obecnym stanie rzeczy; — sich sein panować nad sobą; nicht — sich sein nie posiadać się, stracić przytomność; — Wasser und Brot sitzen siedzieć o chlebie i wodzie; beim Hinaufsteigen wychodząc, wstępując na; — diesen Verben steht der Conjunctiv po tych słowach kładzie się tryb łączący; jemanden — der Hand halten trzymać kogo za rękę; einander — den Haaren herumziehen za łby się wodzić; jmndn beim Kragen fassen wziąć kogo za kołnierz; jemanden — seinem Namen nennen nazwać kogo po imieniu; jmndn beim Wort nehmen wziąć kogo za słowo; — deiner Geschicklichkeit hast du nichts zu fürchten przy twej zręczności nie masz się czego obawiać, biorąc na uwagę zręczność twoją, niema obawy; — diesen Mitteln z tymi środkami, przy tych środkach; — seiner Schüchternheit kannst du das leicht begreifen gdy zważysz, jak jest nieśmiały, łatwo to zrozumiesz; — so viel Schwierigkeiten entsage ich zrzekam się wobec tylu trudności; — all seiner Klugheit ist er betrogen worden mimo całej jego roztropności oszukano go; — alle dem mimo to wszystko, niemniej przeto; beim Jupiter na Jowisza; — Gott na Boga; ich schwöre — Gott przysięgam na Boga; — Leibe nicht niech Bóg broni, żadną miarą; Meile — Meile mila za milą; er ist — weitem reicher jest znacznie (o wiele) bogatszy; er ist — weitem nicht so reich jest o wiele mniej bogaty, daleko mu do takiego bogactwa.

Beia'n, *adv.* tuż obok.

Bei'=behalten, *va.* behältst, behält, behielt bei, habe beibehalten, zatrzymać, zachować; die alte Ordnung — zachować dawny porządek; denselben Arzt — zatrzymać tego samego lekarza.

Bei'behaltung, *sf.* zachowanie *n.*; unter — zachowując, zatrzymując.

Bei'=biegen, *va.* biegst, biegt bog bei, habe beigebogen (w stylu kancelaryjnym) dołączyć, załączyć; der Bericht ist dem Schreiben beigebogen sprawozdanie jest dołączone do pisma.

Bei'blatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dodatek *m.* (do gazety); wöchentliches — dodatek tygodniowy.

Bei'=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte bei, habe beigebracht, 1) znosić, przynosić; 2) Beweise — przedłożyć dowody; Urkunden — przedłożyć dokumenta; Gründe — przytoczyć powody; Gewährsmänner — zacytować, odwołać się na powagi (autorów); neue Thatsachen — przytoczyć nowe fakta; Zeugen — stawić świadków; 3) jmndm Gift — zadać komu truciznę; jmndm Furcht, Zweifel — wzniecić w kim obawę, wątpliwości; jemandem gute Grundsätze — wpoić komu dobre zasady; jmndm einen tödtlichen Stoß — zadać komu cios śmiertelny; den Feinden eine Niederlage — zadać klęskę nieprzyjaciołom; jmndm den Tod seines Vaters — zawiadomić kogo o śmierci ojca; 4) wytłumaczyć, wyjaśnić; jmndm eine Sprache — nauczyć kogo języka; er kann ihm dies nicht beibringen nie potrafi mu tego wyjaśnić; man wird ihm Lebensart — nauczą go obchodzić się z ludźmi.

Bei'chte, *sf.* *pl.* =en, spowiedź *f.*; die — ablegen odbyć spowiedź; zur — gehen iść do spowiedzi; jemandes — hören, jmndm die — abnehmen spowiadać kogo, słuchać spowiedzi czyjej.

Bei'chten, I. *va.* (haben) spowiadać się z czego; seine Sünden — spowiadać się z grzechów; er hat ihm alles gebeichtet z wszystkiego mu się wyspowiadał, wyznał mu wszystko; II. *vn.* (haben) spowiadać się.

Bei'chter, **Bei'chtiger**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Beichtvater, 2) = Beichtkind.

Bei'chtformel, *sf. pl.* =n, formuła *f.* używana przy spowiedzi.

Bei'chtgänger, *sm.* =s, *pl.* —, idący do spowiedzi.

Bei'chtgeheimnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, tajemnica *f.* spowiedzi.

Bei'chtgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, ofiara *f.* za spowiedź.

Bei'chtkind, *sn.* =es, *pl.* =er, kontitent *m.*, spowiadający się.

Bei'chtschein, *sm.* =es, *pl.* =e, (**Bei'chtzettel**, *sm.* =s, *pl.* —, **Bei'chtzeugnis**, *sn.* =sses, *pl.* =sse) poświadczenie *n.*, świadectwo *n.* odbytej spowiedzi.

Bei'chtstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stühle, konfesyonał *m.*

Bei'chtvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, spowiednik *m.*

Bei'de, *num. pl.* obaj, obydwaj, obie, obydwie, oboje; beides, *sing.* jedno i drugie, oboje; auf beiden Seiten po obu stronach; das Sacrament unter beider Gestalt sakrament pod obiema postaciami; einer von beiden jeden z dwóch, dwojga; keiner von beiden ani jeden ani drugi, żaden z dwóch, dwojga; wir sind — nicht reich obaj nie jesteśmy bogaci; wir werden — hingehen pójdziemy tam razem (obaj); zwischen uns beiden między nami (dwoma); sie taugen — nichts wart jeden drugiego, wart Pac pałaca, a pałac Paca; mit beiden Händen zugreifen chwycić obiema rękami; man wird beides thun zrobi się jedno i drugie; von beiden eines wählen obrać jedno z dwojga.

Bei'derlei, *adi.* obydwaj, obaj, obydwie, obie; auf — Art na oba sposoby; unter — Gestalt pod obiema postaciami; von — Gattung obu gatunków; — Geschlechtes obu rodzajów.

Bei'derseitig, *adi.* obustronny, dwustronny, wzajemny; beiderseitige Furcht obustronna obawa; ihre beiderseitige Meinung obustronne zdania; nach beiderseitiger Erklärung po deklaracyi stron obu; nach beiderseitiger Begrüßung po wzajemnem powitaniu.

Bei'derseits, *adv.* po obu stronach, wzajemnie; der Contract ist — genehmigt kontrakt przyjęły obie strony; nachdem man sich — verständigt hatte po wzajemnem porozumieniu się; — der Berge po obu stronach gór; sie sind — zufrieden obaj są zadowoleni.

Bei'=drucken, *va.* (haben) przydrukować, przyłączyć do druku.

Bei'drücken, *va.* (haben) przycisnąć (pieczęć).

Beieina'nder, *adv.* jeden z drugim, razem.

Bei'erbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic *m.* podstawiony.

Bei'essen, *sn.* =s, potrawa *f.* dodatkowa.

Bei'fall, *sm.* =s, poklask *m.*, przyklaskiwanie *n.*, oklaski *m. pl.*, uznanie *n.*, pochwała *f.*; jmndm — klatschen przyklaskiwać komu; er wurde mit rauschendem — aufgenommen przyjęto go rzęsistymi oklaskami; — finden zyskać poklask, mieć powodzenie; das Stück hat viel — gefunden sztuka podobała się bardzo; diese Theorie findet keinen — mehr teorya ta nie ma już wziętości; ich hoffe, dass diese Sendung Ihren — findet spodziewam się, że będziesz pan zadowolony z tej przesyłki; einem Antrage seinen — geben aprobować wniosek.

Bei'fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel bei, bin beigefallen, przyjść, wpaść na myśl; sein Name will mir nicht — nie mogę sobie przypomnieć jego nazwiska, nie wpada mi na myśl, jak się nazywa; lassen Sie sich nicht — dies zu thun nie odważ się pan tego zrobić, niechaj panu nie przyjdzie na myśl to uczynić; jemandem — przychylić się do czyjegoś zdania, przystąpić do czyjegoś stronnictwa.

Bei'fällig, *adi.* i *adv.* przychylny(-ie), zadowolenie wyrażający; sich über etw. — äußern wyrazić o czem zdanie korzystne; das beifällige Urtheil des Kritikers przychylny sąd krytyka; seine Meinung wurde — aufgenommen opinia jego doznała przychylnego przyjęcia.

Bei'fallklatschen, *sn.* =s, poklask *m.*, oklaski *m.*; bezahltes — klaka *f.*

Bei'fallklatscher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) oklaskujący(-a); (pogardliwie) klakier *m.*

Bei'fallsbedürftig, *adi.* żądny oklasków.

Bei'fallsbezeigung, *sf. pl.* =en, okazanie *n.* zadowolenia.

Bei'fallsgemurmel, *sn.* =s, szmer *m.* zadowolenia.

Bei'fallsruf, *sm.* =es, *pl.* =e, okrzyk *m.* zadowolenia.

Bei'fallssturm, *sn.* =es, *pl.* =stürme, burza *f.* oklasków.

Bei'frau, *sf. pl.* =en, 1) nałożnica *f.*, konkubina *f.*; 2) pomocnica *f.* akuszerki.

Bei'=fügen, *va.* (haben) przydać, załączyć; dem Berichte eine Bemerkung — dopisać uwagę do sprawozdania; dem Gesuche Urkunden — załączyć dokumenta do podania; dem Briefe ein Zeichen — położyć znak na liście.

Bei'fügung, *sf.* dołączenie *n.*, przydanie *n.*; unter — Ihres Namens z dopisaniem pańskiego nazwiska; unter — der Documente załączając dokumenta; (w gramatyce) przydawka *f.*

Bei'fuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, (rośl.) bylica *f.*

Bei'gabe, *sf.*, *pl.* =en, dodatek *m.*, dołączenie *n.*

Bei'geben, *va.* gibst, gibt, gab bei, habe beigegeben, przydać, dodać; jmndm einen Gehilfen — przydać komu pomocnika; eine Karte — dodać kartę; klein — spuścić z tonu, ukorzyć się.

Bei'geordnete(r), *sm.* =n, *pl.* =en, urzędnik *m.* przyboczny, przydany.

Bei'gericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* dodatkowy.

Bei'geruch, *sm.* =s, *pl.* =gerüche, zapach *m.* drugi, obcy.

Bei'geschmack, *sm.* =es, smak *m.* drugi, obcy; einen — haben trącić czem.

Bei'=gesellen, I. *va.* (haben) przyłączyć, przydać; jmndn seinen Freunden — wliczyć kogo w poczet przyjaciół; jemanden einem Vereine — zapisać kogo do stowarzyszenia; II. *vr.* (haben) sich, przyłączyć się, przystąpić; sich einer Firma — przystąpić do spółki, wstąpić, przystąpić do firmy; ich gesellte mich ihnen beim Spaziergange bei przyłączyłem się do nich na spacerze.

Bei'=gießen, *va.* goss bei, habe beigegossen, dolać, dolewać.

Bei'=helfen, *vn.* hilfst, hilft, half bei, habe beigeholfen, jemandem, wspierać kogo, pomagać, asystować komu.

Bei'hilfe, *sf. pl.* =n, pomoc *f.* wsparcie *n.*

Bei'jagd, *sf. pl.* =en, małe polowanie *n.*, wycieczka *f.* myśliwska.

Bei'karte, *sf. pl.* =e, młódka *f.*, karta *f.* do obsady wyższej służąca.

Bei'=kleben, *va.* (haben) przylepić, dolepić.

Bei'knecht, *sm.* =es, *pl.* =e, pomocnik *m.* parobka.

Bei'=kommen, *vn.* kam bei, bin beigekommen, 1) dać radę komu; ihm ist nicht beizukommen nie można mu dać rady, z nim nikt nie poradzi, nie wskóra; 2) zbliżyć się; diesem Orte ist nicht beizukommen do tego miejsca niema przystępu; die Feinde kommen der Stadt bei nieprzyjaciele zbliżają się do miasta; (przenośnie) dorównać komu, czemu; die Copie kam dem Original an Schönheit nicht bei kopia nie dorównała oryginałowi pięknością; 3) einer Sache — osiągnąć rzecz; seinem Schaden, Verluste — powetować szkodę, stratę.

Beil, *sn.* =es, *pl.* =e, topór *m.*, siekiera *f.*; das — der Guillotine ostrze *n.* gilotyny.

Bei'lade, *sf. pl.* =n, szuflada *f.* ukryta, skrzyneczka *f.*; das kommt aus der Kiste in die — z jednej kieszeni przejdzie w drugą.

Bei'lage, *sf. pl.* =n, dodatek *m.*; załącznik *m.*, załączka *f.*; das Gesuch hat drei =n, podanie ma trzy załączniki; bitte ihm die — dieses Briefes abzugeben proszę mu oddać, co załączono do tego listu; die — der Wochenschrift dodatek do tygodnika; jarzyna *f.* (dodana do sztuki mięsa, do pieczeni) n. p. Rindsbraten mit — pieczeń wołowa z jarzyną.

Bei'lager, *sn.* =s, *pl.* —, wesele *n.*, pokładziny; — halten odprawiać gody weselne (o osobach dostojnych).

Bei'läufer, *sm.* =s, *pl.* —, chłopak *m.* do posyłki.

Bei'läufig, *adi.* uboczny, okolicznościowy; beiläufige Frage pytanie uboczne, okolicznością nastręczone; *adv.* — gesagt mówiąc nawiasem, nawiasem powiedziawszy; doch will ich — erwähnen chcę jednak wspomnieć okolicznościowo (skoro już o tem mowa); ich habe — hundert Kronen verloren przegrałem około (mniej więcej) sto koron.

Bei'lbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, układ *m.* o budowę okrętu.

Bei'=legen, *va.* (haben) 1) dodać, dołączyć; die Natur hat ihm Flügel beigelegt przyroda opatrzyła go skrzydłami, dała mu skrzydła; sich einen neuen Hut — sprawić sobie nowy kapelusz; 2) sich ein Weib — ożenić się; 3) przypisywać; einem Worte große Bedeutung — przywiązywać wielkie znaczenie do wyrazu; jmndm einen Namen — dać imię komu, nazwać kogo; einen Titel — nadać tytuł; sich einen falschen Namen — przybrać fałszywe nazwisko; jmndm die Schuld an etwas — przypisywać komu winę w czem, obwiniać kogo o co; ich lege dem große Bedeutung bei przywiązuję do tego wielką wagę; sich fremdes Verdienst — przyznawać sobie obce zasługi; 4) einen Streit — załatwić, zakończyć spór; eine Sache, eine Angelegenheit gütlich — załagodzić sprawę; eine Sache zum Scheine — zawrzeć zgodę pozorną.

Bei'leid, *sn.* =s, pożałowanie *n.*, politowanie *n.*; jmndm sein — ausdrücken wyrazić komu współczucie, politowanie, złożyć komu kondolencyę.

Bei'leidsadresse, *sf. pl.* =n, list *m.* kondolencyjny.

Bei'leidsbezeigung, *sf. pl.* =en, okazane współczucie *n.*

Bei'leisen, *sn.* =s, *pl.* —, ostrze *n.*, żelazo *n.* u siekiery.

Bei'lfertig, *adi.* (o okręcie) zupełnie wykończony.

Bei'lförmig, *adi.* w kształcie siekiery.

Bei'lhieb, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* toporem.

Bei'=liegen, *vn.* liegst, liegt, lag bei, habe beigelegen, leżeć, znajdować się przy czem, być dołączonym do czego; beiliegend, *part.* i *adi.* załączony, dołączony.

Bei'lkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) podkówka *f.*

Bei'magd, *sf. pl.* =mägde, dziewka *f.* do pomocy.

Bei'=mengen, *va.* (habe) = beimischen.

Bei=messen, *va.* missest, misst, maß bei, habe beigemessen, jemandem etw., przypisywać komu co; jmndm die Schuld an etw. — przypisywać komu winę w czem; er hat ihm Eigenschaften beigemessen, die er nicht besitzt przypisywał mu przymioty, których nie posiada; jemandem Glauben — dawać wiarę komu, wierzyć komu; ich messe dieser Sache keinen Glauben bei nie wierzę w to.

Bei'=mischen, *va.* (haben) przymieszać co do czego; dem Tranke etwas Zucker — przymieszać (dodać) trochę cukru do napoju; der Erzählung etw Laune — przeplatać opowiadanie żartami; dem Lobe etw. Tadel — z pochwałą naganę połączyć.

Bei'n, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) kość *f.*; es ist nichts an ihm als Haut und — taki chudy że tylko skóra i kości; diese Musik geht mir durch Mark und — ta muzyka do żywe-

go mnie przejmuje; dieser Schrei gieng mir durch Mark und — okrzyk ten przejął mnie zgrozą; 2) es friert Stein und — mróz siarczysty; Stein und — schwören zaklinać się na wszystko; 3) noga f.; lange Beine haben mieć długie nogi; chodzić jak na szczudłach; (przenośnie) das hat lange Beine do tego jeszcze daleko; er hat dünne Beine ma nogi jak bocian; Furcht macht Beine trwoga pospiechu dodaje; ein — brechen, verrenken złamać, wywinąć nogę; an den Beinen aufhängen powiesić za nogi; auf einem Beine stehen stać na jednej nodze; 4) das magst du ans — binden możesz to uważać za stracone; auf die Beine bringen postawić na nogi; in die Beine fahrender Tanz taniec skoczny; Beine haben być lekkim, zwinnym; jmndm auf die Beine helfen na nogach kogo postawić, dopomódz komu; wieder auf die Beine kommen odzyskać utracone zdrowie, polepszyć sobie stan majątkowy; jmndm Beine machen nóg komu dodać; ich will dir Beine machen nauczę ja cię pospiechu; lange Beine machen szybko chodzić; sich auf die Beine machen puścić się, wyruszyć w drogę; die Beine in die Hand nehmen wziąć nogi na plecy, szybko uchodzić; er ist schon auf den Beinen już wstał; gut auf den Beinen być dobrym piechurem; noch auf den Beinen stehen trzymać się jeszcze (mimo strat wielkich); die Sache steht auf schwachen Beinen sprawa kiepsko stoi, nie ma nadziei w tej sprawie; er kann auf keinem Beine mehr stehen upada z znużenia, tak jest zmęczony że ledwie go nogi niosą; jmndm ein — stellen nogę komu podstawić; über seine eigenen Beine stolpern być bardzo niezgrabnym; Beine weg precz z nogami.

Beina'he, *adv.* prawie, niemal, omal; das Werk ist — vollendet dzieło prawie skończone; sie sind — in demselben Alter są mniej więcej w tym samym wieku; ich wäre — gefallen omal nie upadłem; der Stein hätte ihn — getödtet kamień mało co że go nie zabił, omal go nie zabił; es hätte ihn — das Leben gekostet omal życiem nie przepłacił; ich hätte es ihr — gesagt nie wiele brakło a byłbym jej powiedział.

Bei'name, *sm.* -ns, *pl.* -n, przydomek *m.*; Lelius mit dem Beinamen der Weise Leliusz z przydomkiem Mądrego; jmndm einen Beinamen geben przydomek komu nadać; Boleslaus mit dem Beinamen der Kühne Bolesław Śmiałym zwany; mit dem verdienten Beinamen słusznie zwany.

Bei'nasche, *sf.* popiół *m.* z kości.

Bei'nbewegung, *sf. pl.* -en, poruszanie *n.* nogą.

Bei'nbruch, *sm.* -s, *pl.* -brüche, złamanie *n.* kości, nogi.

Bei'nbrüchig, *adi.* mający kość złamaną.

Bei'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, kostka *f.*, kosteczka *f.*, nóżka *f.*

Bei'nern, *adi.* z kości, kościany.

Bei'nfäulnis, *sf.* próchnienie *n.* kości.

Bei'ngerippe, *sn.* -es, *pl.* -e, szkielet *m.*

Bei'nharnisch, *sm.* -es, *pl.* -e, nagolenice *f. pl.*

Bei'nhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, kostnica *f.*

Bei'nhaut, *sf. pl.* -häute, błona *f.* przykostna.

Bei'nig, *adi.* mający nogi; vier- czworonożny.

Bei'nkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, spodnie *pl.*, majtki *pl.*

Bei'nkleiderträger, *sm. pl.* szelki *pl.*

Bei'nknopf, *sm.* -es, *pl.* -knöpfe, guzik *m.* z kości.

Bei'nkrebs, *sm.* -es, *pl.* -e, (w medycynie) rak *m.* w kości.

Bei'nlos, *adi.* 1) bez kości, 2) bez nóg.

Bei'nmark, *sn.* -s, szpik *m.* kości.

Bei'nnaht, *sf. pl.* -nähte, szew *f.* kości.

Bei'nröhre, *sf. pl.* -n, goleń *f.*, piszczel *f.*, kość *f.* goleniowa.

Bei'nrüstung, *sf. pl.* -en, = Beinharnisch.

Bei'nschellen, *sf. pl.* pęta *pl.* na nogi.

Bei'nschiene, *sf. pl.* -n, 1) nagolenica *f.*; 2) forma *f.*, w którą się wstawia nogę złamaną.

Bei'nschrot, *sn.* -es, *pl.* -e, odłamek *m.* kości.

Bei'nspat, *sm.* -es, ochwat *m.*, choroba *f.* łamania w stawach (u koni).

Bei'nweh, *sn.* -s, ból *m.* w nogach.

Bei'nwurz, *sm.* -es, *pl.* -e, (rośl.) żywokost *m.*

Bei'-ordnen, *va.* (haben) 1) przydzielić, przydać do czego, przeznaczyć do czego; er ist dem Ausschusse beigeordnet worden przeznaczono go do wydziału; 2) uczynić współrzędnym.

Bei'ordnung, *sf. pl.* -en, przydzielenie *n.*; koordynacya *f.*, współrzędność *f.*

Bei'-packen, *va.* (haben) dopakować, dodać do pakunku.

Bei'pferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń *m.* luźny, luzem idący.

Bei'-pflichten, *vr.* (haben) einer Sache, zgadzać się z czem; ich pflichte deinem Vorhaben bei zgadzam się z twoim planem; jmndm — zgadzać się z kim; podzielać zdanie czyje; ich pflichte seiner Meinung bei podzielam jego zapatrywanie.

Bei'rath, *sm.* 1) -s, rada *f.* przyboczna; 2) *pl.* -räthe członek *m.* rady przybocznej.

Bei'-reihen, *va.* (haben) umieścić w tym samym rzędzie.

Bei'rren, *va.* (haben) zbałamucić, wprawić w kłopot; sich — lassen dać się zbić z tropu; sich nicht — lassen nie dać się odwieść od celu; ohne sich — zu lassen krokiem śmiałym, pewnym, nie wahając się ani chwilę.

Beisa'mmen, *adi.* razem, w kupie; man sieht sie immer

— zawsze widać ich razem; seid ihr alle — czy jesteście wszyscy w komplecie.

Bei'sass, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, mieszkaniec *m.* miasta nie mający pełnych praw obywatelskich.

Bei'satz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, dodatek *m.*; er vertraute mir das Geheimnis an mit dem Beisatze powierzył mi tajemnicę z dodatkiem, dodając.

Bei'=schaffen, *va.* (haben) dostawić, dostarczyć czego brakuje.

Bei'=scharren, *va.* (haben) zagrzebać, zakopać.

Bei'=schießen, *va.* schoss bei, habe beigeschossen, etw. für den gemeinsamen Zweck, przyczynić się czem do osiągnięcia wspólnego celu.

Bei'schlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, 1) fałszywa moneta *f.*; 2) dziecko *n.* nieprawego łoża; 3) (w budownictwie) podwyższenie *n.* przed domem.

Bei'=schlagen, *va.* schlägst, schlägt, schlug bei, habe beigeschlagen, dodać, dołączyć.

Bei'=schließen, *va.* schließest, schließt, schloss bei, habe beigeschlossen, przydać, załączyć; aus dem beigeschlossenen Briefe werden Sie die Einzelheiten erfahren z załączonego listu dowiesz się pan o szczegółach.

Bei'schluss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, to co jest przyłączone, załącznik *m.*, załączenie *n.*; unter — der Acten z załączeniem aktów.

Bei'schlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* dorobiony, dobrany.

Bei'schmack, *sm.* =s, = Beigeschmack.

Bei'=schmelzen, *va.* schmilzst, schmilzt, schmolz bei, habe beigeschmolzen, stopiwszy dolewać.

Bei'=schmieren, *va.* (haben) dosmarować.

Bei'=schreiben, *va.* schreibst, schreibt, schrieb bei, habe beigeschrieben, dopisać; dem Briefe etwas — dopisać uwagę do listu.

Bei'schrift, *sf.* *pl.* =en, dopisek *m.*, uwaga *f.*; — einer Abbildung inskrypcya *f.*, napis *m.* na rycinie.

Bei'schüssel, *sf.* *pl.* =n, danie *n.* dodatkowe.

Bei'=schütten, *va.* (haben) dosypać, dolać.

Bei'segel, *sn.* =s, *pl.* —, żagiel *m.* mniejszy.

Bei'sein, *sn.* =s, obecność *f.*; in seinem — w jego obecności, przy nim; ohne jemandes — bez świadków, gdy nikt obecnym nie był; im — des Notars wobec notaryusza.

Beisei'te, *adv.* na bok, na stronę; etwas — setzen odstawić co, odłożyć na bok; die Ehrfurcht jmndm gegenüber — setzen uchybić komu; die Scham — setzen pozbyć się wszelkiego wstydu; — stehen trzymać się na uboczu; sich — wenden odwrócić się na bok; die Arbeit — setzen zaniechać pracy; Scherz — bez żartów.

Beisei'telegung, *sf.* odłożenie *n.*

Beisei'tesetzung, *sf.* *pl.* =en, zaniechanie *n.*; mit — der ursprünglichen Absicht z zaniechaniem pierwotnego zamiaru.

Bei'=senden, *va.* (haben) sandte bei, habe beigesandt, posłać wraz z czem, dołączyć do posyłki.

Bei'=setzen, *va.* (haben) 1) pochować, do grobu włożyć; 2) einen Topf — garnek przystawić (do ognia); 3) dodać, dołączyć; er setzte dem Schreiben seinen Namen bei położył podpis na piśmie; 4) die Segel — rozwinąć żagle, rozpuścić żagle.

Bei'sitz, *sm.* =es, asesorstwo *n.*, zasiadanie *n.* w trybunale.

Bei'=sitzen, *vn.* saß bei, habe beigesessen, einem Processe — być asesorem w procesie.

Bei'sitzer, *sm.* =s, *pl.* —, asesor *m.*

Bei'sitzeramt, *sn.* =es, asesorstwo *n.*

Bei'=spannen, *va.* (haben) przyprządz.

Bei'spiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przykład *m.*; zum — na przykład; ein — anführen przytoczyć przykład; etwas durch Beispiele bekräftigen przykładami co poprzeć, stwierdzić; dieses Volk gibt ein rühmliches — der Tapferkeit naród ten daje chlubny przykład waleczności; als — der Tugend aufgestellt werden uchodzić za wzór cnoty; ein gutes — geben, mit gutem Beispiele vorangehen dawać dobry przykład; sich an jmndm, an etwas ein — nehmen brać przykład z kogo, z czego; als — dienen służyć za przykład; jmnds Beispiele folgen iść za czyim przykładem; er gab ein — seiner Strenge dał przykład, próbę swej surowości; Beispiele beweisen nichts przykłady niczego nie dowodzą; böse Beispiele verderben gute Sitten złe przykłady psują dobre obyczaje; z jakim się wdajesz takim się sam stajesz.

Bei'spiellos, *adi.* bezprzykładny; *adv.* bezprzykładnie.

Bei'spielsweise, *adv.* = zum Beispiel.

Bei'=springen, *vn.* sprang bei, bin beigesprungen, jmndm, pospieszyć komu w pomoc, dać szybką pomoc.

Bei'ßen, *va.* beißest, beißt, biss, habe gebissen, kąsać, gryźć; an die Angel — złapać się na wędkę; sich auf die Zunge — ukąsić się w język; ins Gras — umrzeć; todt — zagryźć na śmierć; beißt er nicht so kratzt er doch gdy nie ugryzie to podrapie; sich in die Lippen — przygryzać wargi; um sich — kąsać naokoło; das Fleisch ist zu hart, ich kann es nicht — mięso jest tak twarde, że go przegryźć nie mogę; es ist im Hause nichts zu — noch zu brechen niema w domu ani kęsa chleba, niema co w gębę włożyć; sich mit jmndm um etw. — drzeć się z kim o co; jemanden hinaus= wykurzyć kogo; ein todter Hund beißt nicht zdechły pies nie ugryzie; den Letzten — die Hunde biednemu zawsze wiatr w oczy wieje; wenn er schläft, beißt er nicht gdy spi nie kąsa; er ist so dumm, dass ihn die Gänse — głupi jak stołowe nogi; die Zähne zusammen= zacisnąć zęby, zgrzytać zębami; die Biene hat ihn gebissen ukłuła

go pszczoła; die Flöhe — ihn pchły go gryzą; die Natter hat ihn gebissen ukąsiła go żmija; der Pfeffer beißt auf der Zunge pieprz piecze na języku; diese Flüssigkeit beißt im Halse płyn ten drapie w gardle; der Rauch beißt mir die Augen dym gryzie mnie w oczy; sein Gewissen beißt ihn ma wyrzuty sumienia; seine Sünden — ihn dolegają mu grzechy; (przenośnie) jmndn — dogryzać, docinać komu; er ist ein Mensch von beißendem Witze ma gryzący dowcip; beißend, *part.* i *adi.* gryzący, uszczypliwy, dokuczliwy.

Bei'ßer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) człowiek *m.* kłótliwy (kłótliwa kobieta *f.*).

Bei'ßkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kaganiec *m.*

Bei'ßzahn, *sm.* =s, *pl.* =zähne, kieł *m.*

Bei'ßzange, *sf. pl.* =n, kleszcze *m. pl.*

Bei'stand, I. *sm.* =(e)s, pomoc *f.*; jmndm — leisten być pomocnym komu; jmnds — anrufen wezwać pomocy czyjej; jmndm bewaffneten — leisten zbrojno komu na pomoc pospieszyć; sie sind zum Beistande bereit są gotowi dać pomoc; mit Gottes — z pomocą boską; II. *pl.* =stände asystent *m.*, pomocnik *m.*; adwokat *m.*; eine Sache ohne — führen wieść spór bez adwokata; III. świadek (przy ślubie) *m.*, sekundant *m.*

Bei'=stechen, *va.* stichst, sticht, stach bei, habe beigestochen, wyryć u boku.

Bei'=stecken, *va.* (haben) etw., włożyć co w kieszeń; Geld — wziąć pieniądze z sobą; jmndm etw. — włożyć komu co.

Bei'=stehen, *vn.* stehst, steht, stand bei, habe (bin) beigestanden, jmndm, pomagać komu, użyczać komu pomocy, ująć się za kim; den Armen — wspierać ubogich; jmndm vor Gerichte — bronić kogo przed sądem; Gott stehe mir bei pomóż mi Boże; einander — pomagać sobie nawzajem.

Bei'steuer, *sf. pl.* =n, wsparcie *n.* pieniężne, składka *f.*; eine — für jmndn veranstalten składkę na kogo zrobić; — für staatliche Zwecke kontrybucya *f.* dla celów państwowych; Beisteuern sammeln zbierać składki, chodzić po kweście.

Bei'=steuern, *vn.* (haben) przyczynić się datkiem; zu etwas — składać się na co.

Bei'=stimmen, *vn.* (haben) jmndm, zgadzać się z kim, przyznawać mu słuszność; jmnds Meinung — zgadzać się z zdaniem czyjem; ich stimme Ihrem Plane bei przystaję na projekt pański.

Bei'stimmung, *sf. pl.* =en, przyzwolenie *n.*, zgadzanie *n.* się, przystawanie *n.* na co.

Bei'strich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przecinek *m.*

Bei'strom, *sm.* =es, *pl.* =ströme, rzeka *f.* poboczna.

Bei'trag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, przyczynek *m.*, dodatek *m.*, składka *f.*, kontyngent *m.* (wojska); die Kirche wurde aus freiwilligen Beiträgen erbaut kościół wybudowano z składek dobrowolnych; ihre Beiträge sind schon bestimmt już oznaczono ile każdy ma złożyć; er hat diesem Blatte viele Beiträge geliefert gazecie tej dostarczył wiele artykułów; einen — geben datkiem się przyczynić; zu einem Werke Beiträge liefern być współpracownikiem dzieła; geschichtliche Beiträge zum dreißigjährigen Kriege przyczynki do dziejów wojny trzydziestoletniej; interessanter — zur Geschichte der Hohenstaufen zajmujący przyczynek do historyi Hohenstaufów.

Bei'=tragen, *va.* trägst, trägt, trug bei, habe beigetragen, zu etw., przyczynić się do czego; zu den Ausgaben — przyłożyć się do wydatków; der Spaziergang trägt zur Verdauung bei przechadzka pobudza trawienie; dieser Umstand hat zur Erreichung des Zieles beigetragen okoliczność ta pomogła mi do osiągnięcia celu.

Bei'=treiben, *va.* treibst, treibt, trieb bei, habe beigetrieben, Steuern — ściągać podatki.

Bei'=treten, *vn.* trittst, tritt, trat bei, bin beigetreten, 1) jmndm — przejść na stronę czyją; jmnds Meinung — przyjąć zdanie czyje, zgodzić się z czyją opinią; einem Vorschlage — przyjąć propozycyę; 2) einer Gesellschaft, einem Vereine — przystąpić do spółki, do stowarzyszenia; der katholischen Kirche — przejść na łono kościoła katolickiego.

Bei'tritt, *sm.* =es, *pl.* =e, przystąpienie *n.* (do spółki, towarzystwa), przyłączenie *n.* się (do zdania, wywodów), przejście *n.* (na wyznanie).

Bei'trittserklärung, *sf. pl.* =en, oświadczenie *n.* przystąpienia, przejścia.

Bei'wagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* dodatkowy.

Bei'weg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* uboczna.

Bei'=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf bei, habe beigeworfen przyrzucić, dorzucić, dodać do czego.

Bei'=wohnen, *vn.* (haben) 1) einem Vorgange — być obecnym przy zajściu, być świadkiem zdarzenia; der Messe — wysłuchać mszy; den Vorträgen fleißig — uczęszczać pilnie na wykłady; 2) ihm wohnt viel Verstand bei posiada wiele rozumu; mit aller ihr beiwohnenden Kraft z całą siłą, którą posiada; 3) mir wohnt kein Beispiel bei nie przychodzi mi na myśl żaden przykład; 4) jmndm spółkować z kim.

Bei'wohnung, *sf. pl.* =en, asystencya *f.*, obecność *f.*, przytomność *f.*; spółkowanie *n.*

Bei'wort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, 1) przymiotnik *m.*, epitet *m.*; 2) tytuł *m.*, przydomek *m.*; Geheimrath mit dem Beiworte Excellenz tajny radca z tytułem ekscellencyi.

Bei'wörtlich, *adi.* i *adv.* przymiotnikowy (-o); — gebraucht używany jako przymiotnik.

Bei'=zählen, *va.* (haben) zaliczać; man zählt ihn den Gelehrten bei zaliczają go między uczonych; ich zähle ihn meinen Freunden bei zaliczam go w poczet mych przyjaciół.

Bei'zbrühe, *sf. pl.* =n, ciecz *f.* gryząca.

Bei'ze, *sf. pl.* =n, 1) bejca *f.*, bejcowanie *n.*, wytrawianie *n.*, macerowanie *n.*; die Häute in die — legen włożyć skóry do bejcy; der Schinken liegt in der — szynka leży w zaprawie, marynuje się; 2) środek *m.* do bejcowania służący; 3) polowanie *n.* sokołami.

Bei'zeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* dodatkowy; (w muzyce) znak przed nutą.

Bei'=zeichnen, *va.* (haben) dopisać znak, dopisać uwagę, notę.

Bei'zeisen, *sn.* =s, *pl.* —, (w snycerstwie) dłuto *n.* do gładzenia.

Beizei'ten, *adv.* w czas, na czas, nim będzie za późno.

Bei'zen, *va.* (haben) 1) bejcować, wytrawiać, macerować; der Rauch beizt in die Augen dym żre oczy; der Essig beizt das Fleisch mürbe ocet czyni mięso kruchem; der Schinken soll gebeizt werden należy szynkę zamarynować; 2) polować ptakami drapieżnymi; den Reiher mit Falken — polować na czaple sokołami; beizend, *part.* i *adi.* gryzący, piekący, palący.

Bei'zhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies *m.* myśliwski.

Bei'=ziehen, *va.* ziehst, zieht, zog bei, habe beigezogen, przywołać; einen Arzt — przywołać lekarza.

Bei'zimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* przyboczny.

Bei'zmittel, *sn.* =s, *pl.* —, = Beize 2).

Bei'zwasser, *sn.* =s, *pl.* —, roczczyn *m.* do bejcowania.

Beja'gen, *va.* (haben) ein Revier, polować w okręgu.

Beja'hen, *va.* (haben) potakiwać, potwierdzić; er bejahte die Frage odpowiedział na pytanie twierdząco; der eine bejaht es, der andere verneint es jeden twierdzi, drugi przeczy; bejahend, *part.* i *adi.* twierdzący; ein Verbum =d abwandeln odmieniać słowo w formie twierdzącej.

Beja'hung, *sf. pl.* =en, potwierdzenie *n.*, potakiwanie *n.*, odpowiedź *f.* twierdząca.

Beja'hungssatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zdanie *n.* twierdzące.

Beja'hrt, *adiec.* w podeszłym wieku; er ist ein bejahrter Mann to człowiek już w latach.

Beja'mmern, *va.* (haben) jmndn, etw., ubolewać nad kim, czem; sein Unglück — żalić się na swoje nieszczęście.

Beja'mmernswert, *adi.* godny pożałowania.

Bejau'chzen, *va.* (haben) wydawać okrzyk radosny z powodu czego; er bejauchzte meine Ankunft gdym przybył, przywitał mnie okrzykiem radosnym.

Beju'beln, *va.* (haben) = bejauchzen.

Bekä'lbern, *vr.* (haben) sich, zanieczyścić się żygając.

Beka'lken, *va.* (haben) wapnem obrzucić.

Bekä'mpfen, *va.* (haben) jmndn, etw., walczyć z kim, czem; Vorurtheile — zwalczać przesądy; eine Meinung — wystąpić przeciw opinii, zbijać zdanie; seine kräftige Natur bekämpfte die Krankheit silna jego natura przemogła chorobę; jmndn mit ehrlichen Waffen — uczciwą walkę z kim prowadzić.

Bekä'mpfung, *sf. pl.* =en, zwalczanie *n.*, walka *f.*, pokonanie *n.*

Bekä'mpfer, *sm.* =s, *pl.* —, walczący, zwalczający, przeciwnik *m.*, antagonista *m.*

Beka'nnt, I. *part. perf.* od bekennen; II. *adi.* i *adv.* 1) znany, wiadomy (-o); das ist eine =e Sache to znana rzecz; (przenośnie) er ist — wie ein bunter Hund znany jak zły szeląg; dieser Mensch ist mir — ten człowiek jest mi znajomy, znam tego człowieka; er ist als Lügner — znają go jako kłamcę, to znany kłamca; allgemein bekannte Thatsache fakt notoryczny, powszechnie wiadomy; rühmlich =e Persönlichkeit osobistość o wielkiej sławie, zaszczytnie znana; =er Arzt wzięty lekarz; =er Preis cena oznaczona; es ist —, dass wiadomo, że; es ist aller Welt —, dass wszyscy wiedzą, że; wie es Ihnen wohl — sein dürfte jak panu zapewne będzie wiadomo; jemandem etw. — machen oznajmić komu co, zawiadomić kogo o czem; ein Gesetz — machen ogłosić ustawę; öffentlich — machen, thun powszechnie oznajmić, podać do wiadomości publicznej, obwieścić, obwołać; ein Geheimnis — machen wydać tajemnicę, rozgłosić; jmndm etw. — machen podać komu co do wiadomości; sich — machen zrobić sobie imię, zdobyć sławę; seinen Namen überall — machen rozgłaszać chwałę swoją; das wird bald — werden o tem się niebawem ludzie dowiedzą; wenn das — würde gdyby się o tem dowiedziano; — werden zyskać sławę, rozgłos, wyjść na jaw, wydać się; 2) mit etw. — obznajomiony z czem; mit der Manipulation — obznajomiony z manipulacyą, znający się na manipulacyi; in einer Stadt — sein znać miasto; jmndn mit etw. — machen obznajomić kogo z czem; er machte ihn mit den Hauptströmungen der Literatur — zaznajomił go z głównymi prądami literatury; sich mit einer Sprache — machen nauczyć się języka, obznajomić się z językiem; sind Sie persönlich mit ihm — czy znasz go pan osobiście; mit jmndm — werden zawrzeć znajomość z kim; mit jmndm — sein znać się z kim; jmndn mit jmndm

— machen zaznajomić kogo z kim; — thun zdawać się obznajomionym, udawać, jakoby się kogo lub co znało; =es Gesicht znajoma twarz.

Beka'nnte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, znajomy *m.* (-a *f.*); ein — von mir mój znajomy; ein guter — von mir dobry mój znajomy; unter Bekannten sein bawić między znajomymi; viele Bekannte haben mieć wiele znajomości.

Beka'nntermaßen, *adv.* jak wiadomo.

Beka'nntheit, *sf.* 1) notoryczność *f.*; 2) znajomość *f.* czego, wiadomość *f.* o czem.

Beka'nntlich, *adv.* jak wiadomo; — ist er schon todt już umarł jak wiadomo, wszyscy wiedzą, że już umarł; — habe ich Ihnen gesagt jak pan wiesz, powiedziałem panu.

Beka'nntmachung, *f. pl.* =en, ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.*, publikacya *f.*; feierliche — proklamacya *f.*; — der Regierung deklaracya *f.* rządu; — der Mächte notyfikacya *f.*, nota *f.* mocarstw; — der Gefahr ostrzeżenie *n.* przed niebezpieczeństwem; — in der Zeitung ogłoszenie *n.* w gazecie, anons *m.*; gerichtliche — edykt *m.* sądowy; — der Behörde rozporządzenie *n.* władzy.

Beka'nntschaft, *sf. pl.* =en, znajomość *f.*; jmnds — machen, mit jmndm — machen zawrzeć znajomość z kim, zapoznać się z kim; mit jmndm — haben mieć z kim znajomość, być z kim zaznajomionym; schlechte — haben bywać w złem towarzystwie; viele Bekanntschaften haben mieć rozległe stosunki; vertraute — zażyłość *f.*, poufałość *f.*; meine weitläufige — a) liczne moje znajomości, b) moja daleka znajomość; erst durch längere — lernt man die Menschen kennen zjesz beczkę soli nim poznasz do woli.

Beka'nten, *va.* (haben) 1) ubrać koronkami; 2) ociosać.

Beka'ppen, *va.* (haben) ubrać w czepek, kapturek; die Schuhe — dać kapki na buciki.

Beke'hrbar, *adi.* dający się nawrócić.

Beke'hren, *va.* (haben) i *vr.* sich, nawracać; die Heiden — nawracać pogan; jmndn zum Christenthum — nawrócić kogo na wiarę chrześcijańską; jemanden zu seiner Meinung — pozyskać kogo dla swej opinii; sich nach einem lasterhaften Leben — nawrócić się po grzesznym żywocie.

Beke'hrte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, nawrócony *m.*, neofita *m.*; **Beke'hrte**, *sf. pl.* =n, nawrócona *f.*, neofitka *f.*

Beke'hrungsanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* misyonarski, propaganda *f.*

Beke'hrungseifer, *sm.* =s, gorliwość *f.* w nawracaniu.

Beke'hrungsversuch, *sm.* =es, *pl.* =e, usiłowanie *n.* nawrócenia.

Beke'nnen, I. *va.* bekennst, bekennt, bekannte, habe bekannt, wyznawać; das Christenthum — wyznawać wiarę chrześcijańską; wyznać, przyznać się; seine Sünden — wyznać grzechy; seine Schuld — przyznać się do winy; bekannt ist halb gebüßt grzechu wyznanie jest zgładzenie; dwakroć grzeszy, kto za grzech nie żałuje; einen einzigen Gott — wierzyć w Boga jedynego; dreihundert Mark erhalten zu haben bekenne ich poświadczam, że otrzymałem trzysta marek; (w grze kartowej) Farbe — dodać do koloru; nicht — zrobić renons; (przenośnie) bekennen Sie Farbe bądź pan otwartym, mów pan otwarcie; II. *vr.* (haben) der Verbrecher hat nicht bekannt zbrodniarz nie złożył zeznania; III. *vr.* (haben) sich, 1) sich zu einer Religion — wyznawać religię; ich bekenne mich zu dieser Lehre idę za tą nauką; er bekennt sich zu diesem Verbrechen przyznaje się do tej zbrodni, przyznaje, że popełnił tę zbrodnię; 2) sich als schuldig — przyznać się do winy; ich bekenne mich für einen Sünder wyznaję, żem grzesznik; er hat sich als Schuldner bekannt uznał dług; sich als Vater eines Kindes, sich zu einem Kinde — uznać dziecko za swoje, przyznawać się do dziecka.

Beke'nner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), wyznawca *m.* wyznający (wyznawczyni *f.*); — des christlichen Glaubens wyznawca wiary chrześcijańskiej; — einer Lehre uznający naukę; — dieses Philosophen uczeń *m.* tego filozofa; — der helvetischen Confession sein należeć do wyznania helweckiego.

Beke'nntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wyznanie *n.*, przyznanie *n.* się; ein — ablegen uczynić zeznanie, zeznać, przyznać się; eidliches — zeznanie pod przysięgą; ein Glaubens= ablegen złożyć wyznanie wiary; jmndn zu einem — bringen skłonić kogo do zeznania.

Beki'chern, *va.* (haben) śmiać się, szydzić z czego.

Bekie'sen, *va.* (haben) żwirem posypać.

Bekla'gen, I. *va.* (haben) żałować kogo, czego, ubolewać nad; ein Unglück — ubolewać nad nieszczęściem; jemanden — żałować kogo; jedermann beklagt sein Unglück wszyscy litują się nad jego niedolą; er beklagt bitter sein Schicksal gorzko użala się na swój los; II. *vr.* (haben) sich, uskarżać się, żalić się na co; sich bei jmndm über etw., über jmndn — żalić się przed kim na co, na kogo; er beklagt sich über die Ungerechtigkeit des Schicksals skarży się na niesprawiedliwość losu; Sie können sich nicht — nie masz pan powodu się uskarżać; bis jetzt kann ich mich nicht über ihn — dotychczas nie mam mu nic do zarzucenia.

Bekla'genswert, bekla'genswürdig, *adi.* godzien pożałowania, politowania.

Bekla'gter, *sm.* =n, *pl.* =n, (**Beklagte** *f.*) obżałowany (-a), obwiniony (-a), pozwany (-a), podsądny (-a).

Bekla'tschen, *va.* (haben) 1) oklaskiwać; seine Rede wurde lebhaft beklatscht mowę jego

przyjęto żywymi oklaskami; 2) obgadywać kogo, plotki o kim rozsiewać.

Bekle'ben, *va.* (haben) oblepić, wylepić; die Wand mit Papier — ścianę oblepić papierem; mit Anzeigen beklebte Mauer mur pokryty afiszami.

Bekle'cken, Bekle'cksen, *va.* i *vr.* (haben) sich, powalać, posmarować, obmazać; powalać się, poplamić się; etwas mit Tinte — powalać co atramentem, plamy z atramentu na czem porobić; er bekleckt bloß das Papier psuje tylko papier.

Beklei'den, *va.* i *vr.* (haben) sich, ubrać, ubierać się; sich mit Königsgewändern — wdziać szaty królewskie; schmückend — przyozdobić w co; mit Marmor — wytaflować marmurem; mit Rasen — wysłać murawą; mit Tapeten — pokryć obiciami; mit Tuch — obić suknem; mit Lehm — powlec gliną; den Saal mit Gemälden — przystroić salę obrazami; der Baum bekleidet sich mit Blättern drzewo liściem się pokrywa; die Wiese bekleidet sich mit Gras łąka porasta trawą; (przenośnie) ein Amt — sprawować urząd; eine hohe Würde — piastować godność wielką; eine Stelle bei Hofe — piastować urząd dworski.

Beklei'dung, *sf. pl.* -en, odzienie *n.*, ubranie *n.*, ubiór *m.*, strój *m.*, dekoracya *f.*

Beklei'stern, *va.* (haben) klajstrem oblepić; etw. mit einem Stücke — przykleić kawałek do czego.

Bekle'mmen, *va.* (haben) i habe beklommen, ścisnąć; das beklemmt mir den Athem to mi oddech zapiera; das beklemmt mir das Herz to mi serce ściska; diese Nachricht beklemmte ihm das Herz serce mu się ścisnęło na tę wiadomość; mir ist so beklommen tak mi ciężko na sercu; beklemmend, *part.* i *adi.* ciężki; beklemmende Luft duszne powietrze.

Bekle'mmung, *sf. pl.* -en, duszność *f.*, ciśnienie *n.*

Beklo'mmen, *part.* od beklemmen i *adi.*, ściśnięty; beklommener Athem zaparty, duszny oddech.

Beklo'pfen, *va.* (haben) pukać w co.

Bekna'bbern, *va.* (haben) ogryzać co.

Beknau'sern, *va.* (haben) uskąpić czego, uszczuplić co.

Beknei'fen, *va.* bekneifst, bekneift, bekniff, habe bekniffen, szczypać.

Beknei'pen, I. *va.* = bekneifen; II. *vr.* (haben) sich, upić się, podchmielić sobie.

Bekni'en, *va.* (haben) klęczeć na czem; einen Teppich — klęczeć na kobiercu; die Steinplatten sind hohl bekniet płyty kamienne są wydrążone od kolan.

Bekno'spen, *vr.* (haben) sich, pokryć się pączkami.

Beknu'rren, *va.* (haben) mruczeć na kogo, na co.

Bekö'dern, *va.* (haben) eine Angel — założyć żer na wędkę.

Beko'mmen, I. *va.* bekommst, bekommt, bekam, habe bekommen, otrzymać, dostać; morgen werden Sie das — jutro pan to otrzymasz; wir werden Regen — będziemy mieli deszcz; du wirst Prügel — dostaniesz w skórę; ich habe den Befehl — otrzymałem rozkaz; er bekommt einen Bart broda mu rośnie; er bekommt einen Bauch dostaje brzucha, tyje; etwas wieder in Besitz — odzyskać posiadanie czego, odzyskać co; ich bekomme Hunger zaczynam być głodny; ich bekomme Durst dostaję pragnienia; die Stadt bekommt jährlich mehr Einwohner liczba mieszkańców miasta wzrasta co roku; er hat etwas auf die Finger bekommen dostał po palcach; Furcht — przestraszyć się; ich habe Furcht — strach mnie ogarnął; er hat Reue — zdjęła go skrucha; er bekommt Muth nabiera odwagi; er hat nasse Füße bekommen zmoczył sobie nogi; ich habe aus diesem Geschäfte nur mein ausgelegtes Geld wieder — wydostałem z tego interesu tylko to, com włożył; er bekam unvermuthet Geschäfte zaskoczyły go niespodziewane interesa; Geschmack an etw. — nabierać upodobania w czem; ich bekomme Geschmack an dieser Speise potrawa ta zaczyna mi przypadać do smaku; er bekommt immer gute Karten ma zawsze dobre karty; Kinder — dostać dzieci; die Frau hat ein Kind — kobieta powiła dziecię; jmndn in seine Gewalt — dostać kogo w swoje ręce, owładnąć kim; die Hündin hat Junge — suka miała szczenięta; eine Krankheit — nabawić się choroby; er hat starkes Fieber — dostał silnej gorączki; davon hat er Fieber — z tego dostał gorączki; er bekam Fieberschauer zdjęły go dreszcze; zu Gesicht — ujrzeć, zobaczyć; Laub — dostawać liści; Löcher — przedziurawić się; er hat Lust — zebrała go chętka, nabrał ochoty; einen Mann — dostać męża, wyjść za mąż; wie viel — Sie für Ihre Mühe? wiele się panu należy za fatygę? ich bekomme noch zwanzig Kronen należy mi się jeszcze dwadzieścia koron; das Leder hat Sprünge — skóra popękała; er hat einen krummen Rücken — grzbiet mu się zgiął; er bekommt Wohnung und Kost ma mieszkanie i wikt; der Bach bekommt sein Wasser aus dem Flusse rzeka zasila strumień wodą; er hat einen Zahn — wyrósł mu ząb; etw. fertig — skończyć, ukończyć co; er hat es fertig — das ganze Vermögen durchzubringen znalazł sposób, aby roztrwonić cały majątek; ich hoffe ihn los zu — mam nadzieję, że się go pozbędę; ich habe diese Speise schon satt — już mi się sprzykrzyła ta potrawa; er hat es nicht zurück — nie zwrócono mu tego; ich habe es geborgt — pożyczono mi to; ich werde den Anzug zugeschickt — przyślą mi ubranie; ich habe die Reisekosten vergütet — zwrócono mi koszta podróży; das ist in diesem Laden nicht zu —

nie można tego dostać w tym sklepie, niema tego w tym handlu; ich habe von Ihnen eine Summe zu — należy mi się od pana kwota; wir werden nichts zu sehen — nie będziemy nic widzieli; er konnte mich nicht zu sprechen — nie mógł się ze mną rozmówić; davon wird er nichts zu sehen — figę z tego dostanie; Wind von etw. — zwąchać co; die Segel — Wind wiatr dmie w żagle; endlich bekamen wir Land zu Gesicht nareszcie ujrzeliśmy ląd; II. *vn.* (sein) etw. bekommt mir schlecht, gut coś mi na złe, na dobre wychodzi; wie ist ihm diese Arznei bekommen — jak mu posłużyło to lekarstwo; die Arznei ist ihm wohl — lekarstwo dobry mu zrobiło skutek; die Bäder — mir gar nicht gut kąpiele nie służą mi wcale; dieser Scherz wäre mir beinahe schlecht — ten żart omal że mi na złe nie wyszedł; es ist ihm schlecht — dass er hingegangen ist nie wyszło mu na dobre, że się tam udał; wohl bekomm's euch niech wam wyjdzie na zdrowie, na zdrowie, podług życzenia; III. *vr.* (haben) sich, sie haben sich endlich — nareszcie się pobrali.

Befö'stigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, wikt dawać, stołować się; jmndn — dawać wikt komu; płacić wikt za kogo; sich selbst — zaopatrywać się samemu w wikt, wiktować się, gotować w domu.

Befö'stigung, *sf.* *pl.* =en, jedzenie *n*, wikt *m.*; ich gebe ihm Quartier mit — daję mu mieszkanie z wiktem; ich habe Quartier mit — mam mieszkanie z wiktem.

Bekra'bbeln, *va.* (haben) obmacywać.

Bekrä'ftigen, *va.* (haben) stwierdzić, umocnić; durch Beweise — stwierdzić dowodami; jmnds Aussage durch sein Zeugnis — poprzeć zeznanie czyje świadectwem swojem; durch Eid — stwierdzić przysięgą; den Vertrag durch ein Angeld — umowę zadatkiem umocnić.

Bekrä'ftigung, *sf.* *pl.* =en, stwierdzenie *n.*, poparcie *n.*; zur — meines Beweises celem wzmocnienia mojego dowodu.

Bekra'llen, *va.* (haben) uzbroić w pazury.

Bekrä'nzen, *va.* i *vr.* (haben) (sich) uwieńczyć; jmndm das Haupt — wieniec komu włożyć na głowę; die Schläfen — uwieńczyć skronie.

Bekra'tzen, *va.* (haben) drapać po czem.

Bekrei'sen, *va.* (haben) chodzić naokoło.

Bekreu'zen, I. *va.* (haben) krzyżem oznaczyć; II. *vr.* (haben) sich, przeżegnać się, zrobić znak krzyża świętego; bekreuzt, *part.* i *adi.* krzyżem odznaczony, udekorowany.

Bekreu'zigen, *vr.* (haben) sich, = bekreuzen II.

Bekrie'chen, *va.* bekriechst, bekriecht, bekroch, habe bekrochen, łazić (po czem).

Bekrie'gen, *va.* (haben) jemanden, wojować z kim, prowadzić przeciw komu wojnę.

Bekri'tteln, *va.* (haben) krytykować; alles — w wszystkiem znajdować wady.

Bekri'ttelung, *sf.* *pl.* =en, krytykowanie *n.*

Bekri'tzeln, *va.* (haben) bazgrać (po czem).

Bekrö'nen, *va.* (haben) ukoronować, uwieńczyć.

Bekru'sten, *va.* i *vr.* (haben) sich, okryć (się) powłoką, skorupą; das Brot hat sich bekrustet chleb stwardniał.

Bekü'mmern, I. *va.* (haben) 1) kłopot sprawiać, trosk nabawiać; er hat seinen Vater stark bekümmert ciężko zasmucił swego ojca; 2) das bekümmert mich nicht to mnie nie obchodzi, nie mieszam się w tę sprawę; was bekümmert's euch co wam do tego; bekümmere dich nicht darum niech cię o to nie boli głowa; II. *vr.* (haben) sich, 1) martwić się, gryźć się; 2) sich um etw. — troszczyć się o co; sich um alles — wtrącać się do wszystkiego; er bekümmert sich um nichts nic go nie obchodzi; bekümmert, *part.* i *adi.* skłopotany, zafrasowany, stroskany; mit bekümmertem Herzen z ciężkiem sercem; um etw. — sein kłopotać się o co.

Beku'nden, *va.* (haben) wyjawić, oświadczyć; vor Gericht — zeznać wobec sądu; so bekundete er seine Dummheit w ten sposób okazał swoją głupotę.

Belä'cheln, *va.* (haben) etw. uśmiechać się na co.

Bela'chen, *va.* (haben) śmiać się z czego, szydzić z czego.

Bela'chenswert, *adi.* śmieszny, śmiechu godny.

Bela'den, *va.* i *vr.* sich, beladest, beladet, i belädst, belädt, belud, habe beladen, naładować, obładować; übermäßig — przeładować; jemanden mit Gepäck — dać komu pakunki do dźwigania; jmndn mit Ketten — skuć kogo w kajdany; jmndn mit schwerer Arbeit — zaprządz kogo do ciężkiej roboty; jmndn mit Wohltaten — obsypać kogo dobrodziejstwy; mit Schulden beladenes Vermögen majątek obciążony długami.

Bela'dung, *sf.* *pl.* =en, obciążenie *n.*, ładunek *m.*

Bela'gerer, *sm.* =s, *pl.* —, oblegający.

Bela'gern, *va.* (haben) oblegać.

Bela'gerung, *sf.* *pl.* =en, oblężenie *n.*

Bela'gerungsgeschütz, *sn.* =es, *pl.* =e, działa *n.* do oblegania twierdz, działa oblężnicze.

Bela'gerungskunst, *sf.* sztuka *f.* oblegania, zdobywania fortec.

Bela'gerungszustand, *sm.* =s, stan *m.* oblężenia; den — verhängen zawiesić, ogłosić stan oblężenia; den — aufheben znieść stan oblężenia.

Bela'ng, *sm.* =s, ważność *f.*, waga *f.*, znaczenie *n.*; eine Sache von großem — rzecz wielkiej wagi; von geringem — małego znaczenia, nieznaczny; nichts von — nic szczególnego, ważnego.

Bela'ngen, *va.* (haben) jemanden gerichtlich — pozwać kogo do sądu; jmndn wegen einer Schuld — pozwać kogo o dług; jmndn strafgerichtlich — zaskarżyć kogo do sądu karnego.

Bela'ngreich, *adi.* wielkiej wagi.

Bela'sten, *va.* (haben) ciężyć na czem, obciążać co; eine Königskrone belastet das Haupt korona królewska jest wielkim ciężarem; das Pferd zu sehr belasten włożyć za wiele ciężarów na konia; ein Haus mit Hypotheken übermäßig — przeciążyć dom hypotekami; ich belaste ihr Conto mit hundert Kronen obciążam konto pańskie stu koronami; wofür Sie mich — wollen co pan zechcesz wpisać na mój rachunek; belastet, *part.* i *adi.* obciążony, obładowany; mit Schande — okryty hańbą; mit Schulden — obarczony długami; er ist mit vielen Verpflichtungen — cięży na nim wiele obowiązków.

Bela'stung, *sf. pl.* -en, obciążenie *n.*, ciężar *m.*; dług (hipoteczny); ładunek *m.*

Belä'stigen, *va.* (haben) nagabywać, fatygować, trudzić; wenn Sie das nicht belästigt jeżeli to panu nie sprawia trudności; dieser Mensch belästigt mich entsetzlich ten człowiek okropnie mnie trapi; er wird fortwährend von Gläubigern belästigt wierzyciele nagabują go bezustannie; er belästigt ihn durch lange Briefe naprzykrza mu się długimi listami.

Belä'stigung, *sf. pl.* -en, naprzykrzanie *n.* się, nagabywanie *n.*

Bela'tten, *va.* (haben) obić gontami.

Belau'ben, *va.* i *vr.* (haben) sich, okryć (się) liściem; belaubt, *part.* i *adi.* okryty liściem.

Belau'ern, *va.* (haben) czatować, czyhać na kogo, co.

Belau'f, *sm.* -(e)s, kwota *f.*, suma *f.*; ganzer — einer Rechnung cała wysokość rachunku; Summen im Belaufe von tausend Kronen kwoty wynoszące tysiąc koron; jmndm Vorschüsse machen bis zum Belaufe von hundert Kronen dawać komu zaliczki do wysokości stu koron.

Belau'fen, I. *va.* beläufst, beläuft, belief, habe belaufen, obiegać; einen Raum — obiegać przestrzeń; der Rauch beläuft die Vorhänge dym smoli firanki; (o zwierzętach) gonić się, parzyć się; Ihr Hund beläuft meine Hündin pański pies parzy się z moją suką; II. *vr.* (haben) sich, 1) parzyć się, spółkować; 2) sich so und so hoch — wynosić, czynić tyle; sich auf die Summe — czynić tę kwotę; wie hoch beläuft sich Ihre Rechnung wiele wynosi pański rachunek; seine Ausgaben — sich höher als seine Einnahmen jego wydatki przekraczają dochody.

Belau'schen, *va.* (haben) podsłuchiwać; ein Geheimnis — podchwycić tajemnicę.

Bele'ben, *va.* i *vr.* (haben) sich, ożywić (się); Gott belebt alles Bóg wszystkiemu daje życie; nichts kann ihn — nic nie wróci mu życia; sie belebt die ganze Wirtschaft jest duszą całego gospodarstwa; durch seine Lustigkeit belebt er die ganze Gesellschaft wesołością swoją ożywia (bawi) całe towarzystwo; jmndn neu, wieder — przywrócić kogo do życia, życie komu przywrócić; belebend, *part.* i *adi.* ożywczy, ożywiający; der belebende Hauch ihrer Jugend tchnienie ożywcze jej młodości; belebt, *part.* i *adi.* żywy, wesoły; belebter Briefwechsel ożywiona korespondencya; diese Straße ist sehr belebt na tej ulicy panuje wielki ruch; belebte Handlung akcya pełna życia; dieses Gemälde ist sehr — jest wiele życia w tym obrazie.

Bele'btheit, *sf.* ożywienie *n.*

Bele'bung, *sf. pl.* -en, ożywienie *n.*, przywrócenie *n.* do życia, pokrzepienie *n.*

Bele'bungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* ożywiający, orzeźwiający.

Bele'bungsversuch, *sm.* -es, *pl.* -e, usiłowanie *n.* przywrócenia do życia; -e anstellen starać się przywrócić kogo do życia, orzeźwić.

Bele'cken, *va.* (haben) oblizywać; die Cultur, welche alle Welt beleckt cywilizacya, która świat cały ogarnia.

Bele'dern, *va.* (haben) skórą obić, wyłożyć.

Bele'g, *sm.* -es, *pl.* -e, dowód *m.*, poparcie *n.*; dies dient zum — meiner Behauptung to służy na poparcie mego twierdzenia; dies sind die Belege zu meiner Bittschrift oto alegata do mojej prośby.

Bele'gen, *va.* (haben) wyłożyć czem, obłożyć; mit Platten — wyłożyć płytami; den Tisch mit Elfenbein — wyłożyć stół kością słoniową; mit Rasen — wysłać murawą; mit Silber — wyłożyć srebrem; ein Brot mit Schinken — dać szynki na chleb; belegtes Butterbrot kanapka; seinen Platz — oznaczyć, że miejsce zajęte (kładąc co na nie); einen Platz — zająć miejsce; ein Colleg — wziąć poświadczenie wpisu na wykład; einen Platz im Theater — kupić miejsce w teatrze; — Sie mir diesen Platz zatrzymaj (zarezerwuj) mi pan to miejsce; die Stimme ist belegt głos jest ochrypnięty; die Stimme des Sängers ist heute belegt śpiewak dziś nie jest przy głosie; jmndn mit etw. — włożyć co na kogo, obarczyć kogo czem; jmndn mit dem Bannfluche — obłożyć kogo klątwą, rzucić klątwę na kogo; jmndn öffentlich mit dem Banne — ekskomunikować kogo publicznie; die Stadt mit hohen Steuern — nałożyć wielki podatek na miasto; Getreide mit Ausfuhrzöllen — nałożyć cła wywozowe na zboże; jmndn mit Schimpfworten — przezywać kogo; jmndn mit Arrest —

skazać kogo na areszt; ein Buch mit Beschlag — skonfiskować książkę; die Zollbehörde hat die Waren der Schmuggler mit Beschlag belegt urząd cłowy odebrał towary przemytnikom; eine Stadt mit Truppen — osadzić załogę w mieście; ein Bergwerk — wysłać robotników do kopalni; die Straße — zamknąć ulicę; mit Stellen — poprzeć cytatami; eine Rechnung — wykazać prawdziwość rachunku; belegte Auslagen zlikwidowane koszta; belegte Zunge język nieczysty, biały; eine Stute — wskoczyć na klacz.

Bele'hmen, *va.* (haben) gliną oblepić.

Bele'hnen, *va.* (haben) 1) jemanden mit etw., dać komu co w lenno; jmndn mit einem Amte — nadać komu urząd; sich von einem Herrn — lassen wziąć lenno od pana; jmndn mit Gütern — oddać komu dobra w lenno; 2) pożyczyć na zastaw; ich habe meine Wertpapiere — lassen wziąłem pożyczki na moje walory, zastawiłem moje papiery wartościowe; dieses Haus ist hoch belehnt na tym domie ciąży wielka pożyczka.

Bele'hnung, *sf. pl.* =en, inwestytura *f.*, nadanie *n.* w lenno; lombard *m.*, pożyczka *f.* na papiery wartościowe.

Bele'hren, *va.* i *vr.* (haben) sich, jemanden, uczyć, nauczać kogo; sich — nabrać, powziąć wiadomości; jmndn über etw. — objaśnić komu co, pouczyć kogo o czem, zawiadomić kogo o czem; sich — lassen przyjmować rady, słuchać rad; jmndn eines besseren — naprowadzić kogo na lepszą drogę; oczy komu otworzyć; belehrend, *part.* i *adi.* pouczający, naukowy; belehrendes Buch książka pouczająca, naukowa.

Bele'hrung, *sf. pl.* =en, pouczanie *n.*, nauczanie *n.*; er nimmt gar keine — an ani sposób do rozumu go przyprowadzić.

Bele'hrungssucht, *sf.* chęć *f.* nauczania.

Belei'ben, *va.* (haben) w ciało co oblec; tłustym zrobić, wypaść; beleibt, *part.* i *adi.* tłusty, otyły; — werden nabierać tuszy.

Belei'btheit, *sf.* dobra tusza *f.*, otyłość *f.*

Belei'digen, *va.* (haben) obrazić; jemanden mit Worten — słownie kogo obrazić; jmndn gröblich — dotkliwie obrazić, zelżyć kogo; es hat ihn empfindlich beleidigt ubodło go do żywego; jemanden durch Mangel an Ehrfurcht — ubliżyć komu brakiem uszanowania; er fühlt sich dadurch beleidigt czuje się tem dotknięty; sich durch alles beleidigt fühlen obrażać się o wszystko; diese Musik beleidigt mein Ohr ta muzyka razi moje ucho; Abwesende und Verstorbene muss man nicht — o nieobecnych i umarłych tylko dobrze mówić wypada (de mortuis nil nisi bene); dadurch wird mein Schamgefühl — to obraża moją wstydliwość; belei'digend, *part.* i *adi.* obrażający, obelżywy, rażący.

Belei'diger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) obrażający, obrażająca.

Belei'digung, *sf. pl.* =en, obraza *f.*, obelga *f.*; thätliche — czynna zniewaga *f.*; Beleidigungen werden alt, Wohlthaten vergisst man bald obelgi się długo pamięta, o dobrodziejstwach rychło się zapomina.

Belei'hen, *va.* beleihst, beleiht, belieh, habe beliehen = Belehnen.

Belei'men, *va.* (haben) okleić.

Bele'sen, I. *va.* beliest, beliest, belas, habe belesen, wybierać, obierać; II. *adi.* oczytany; er ist in den alten Schriftstellern sehr — gruntownie jest obznajomiony z starożytnymi pisarzami; in seinem Fache sehr — gruntownie wykształcony w swoim fachu.

Bele'senheit, *sf.* wykształcenie *n.*, wiadomości *f.* przez lekturę nabyte; seine große — in der französischen Literatur jego gruntowna znajomość francuskiej literatury; er hat viel — czytał wiele.

Beleu'chten, *va.* (haben) oświecić; beleuchtete Fenster okna oświetlone; (przenośnie) wyświecić, wyjaśnić; eine Sache näher — dokładnie sprawę wyświecić; beleuchtende Schärfe der Kritik wyświetlenie przez krytykę.

Beleu'chtung, *sf. pl.* =en, oświetlenie *n.*; freie — oświetlenie bezpłatne; ich zahle soviel für elektrische — tyle płacę za światło elektryczne.

Be'lfern, *vn.* (haben) szczekać; (o ludziach) pyskować.

Beli'chten, *va.* (haben) wystawić na słońce.

Belie'bäugeln, *va.* (haben) zakochanem okiem patrzeć na kogo, co.

Belie'ben, I. *va.* i *vn.* (haben) chcieć, żądać, życzyć sobie; was — Sie co pan każe, czego pan żąda; — Sie noch etw. czy pan sobie jeszcze czego życzy; ich beliebe nichts nic nie chcę; — Sie heute spazieren zu gehen? czy masz pan ochotę pójść dziś na przechadzkę; — Sie ihn zu empfangen czy raczysz pan go przyjąć; *v. imperf.* es beliebte ihr nicht zu antworten nie raczyła mi odpowiedzieć; wenns beliebt jeśli łaska, kiedy się panu spodoba; ganz wie es Ihnen beliebt całkiem po woli pańskiej; nach Sicht — Sie diesen Primawechsel zu zahlen po okazaniu zapłacisz pan za ten weksel pierwotny; Sie — zu scherzen pan chyba żartujesz; — Sie einzutreten chciej pan wejść; — Sie mir zu folgen zechciej pan udać się za mną; alles was Ihnen beliebt wszystko, co pan chcesz; thun Sie was Ihnen beliebt rób pan, co się panu podoba; du kannst kommen so oft es dir beliebt możesz przychodzić, ilekroć ci się podoba; II. Belie'ben, *sn.* =s, upodobanie *n.*; nach — wedle upodobania; die Ausführung ist ganz Ihrem

— überlassen możesz pan to wykonać wedle własnego uznania; ich stelle das ganz in Ihr — oddaję to w zupełności do woli pańskiej; III. beliebt, *part.* i *adi.* lubiony, miły; sich bei jemandem — machen wejść w łaskę u kogo, zyskać względy czyje; beliebter Schauspieler lubiany aktor; sich — zu machen suchen nadskakiwać, przymilać się, starać się przypodobać komu; er ist bei Hofe sehr — bardzo jest lubiony u dworu; beim Volke — popularny; sich beim Volke — zu machen suchen gonić za popularnością; beliebte Ware towar wzięty, poszukiwany; diese Papiere werden immer beliebter te papiery ciągle idą w górę; jmndn bei jmndm — machen zjednać komu czyją przychylność.

Belie'big, *adi.* dowolny; Sie können zu beliebiger Stunde kommen możesz pan przyjść o każdej godzinie; auf jede beliebige Weise jakimkolwiek sposobem; jeder Beliebige pierwszy lepszy; jeder wird eine beliebige Summe beitragen każdy przyczyni się datkiem dowolnym; in beliebiger Richtung w dowolnym kierunku.

Belie'btheit, *sf.* łaska *f.*, wziętość *f.*, popularność *f.*

Beli'sten, *va.* (haben) okpić, oszukać kogo.

Be'llen, *vn.* (haben) szczekać; nicht jeder Hund, der bellt, beißt pies, który szczeka, nie ugryzie; (o ludziach) skrzeczeć, skowyczeć.

Belo'ben, *va.* (haben) chwalić, wychwalać.

Belo'bung, *sf. pl.* =en, pochwała *f.*

Belo'bungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo *n.* pochwalne.

Belo'hnen, *va.* (haben) nagrodzić, wynagrodzić; ich werde dir deine Mühe — nagrodzę cię za trud; er hat mich mit Undank belohnt odpłacił mi niewdzięcznością; ich habe ihn nach Gebür belohnt zapłaciłem mu, ile mu się należało; Tugend belohnt sich cnota znajdzie zapłatę; seine Verdienste sind mit Gold nicht zu — zasług jego złotem nie zrównoważysz; ich habe seine Frechheit gehörig belohnt oddałem mu za jego bezczelność.

Belo'hnung, *sf. pl.* =en, wynagrodzenie *n.*, nagroda *f.*, zapłata *f.*; eine — aussetzen nagrodę wyznaczyć; eine — erhalten otrzymać nagrodę, zapłatę.

Belü'gen, *va.* belügst, belügt, belog, habe belogen, okłamywać, kłamać przed kim.

Belu'stigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, bawić kogo, zabawiać się; sich mit etw. — bawić się czem; sich lärmend — hałaśliwie się bawić; die Gesellschaft mit Witzen — bawić towarzystwo dowcipami; belustigend, *part.* i *adi.* zabawny, ucieszny.

Belu'stigung, *sf. pl.* =en, zabawa *f.*, uciecha *f.*; zur — dienen służyć do zabawy.

Bemä'chtigen, *vr.* (haben) sich, ująć co w władzę swoją; sich jemandes — ująć kogo, schwytać go; sich einer Sache wieder — odzyskać władzę nad rzeczą; sich einer Sache widerrechtlich — bezprawnie zawładnąć rzeczą; er bemächtigte sich ihrer Hand ujął ją za rękę; sich einer Stadt — zdobyć miasto; sich der Besitzungen — zająć posiadłości; der Feind hat sich der Festung wieder bemächtigt nieprzyjaciel odebrał twierdzę; die Furcht, der Zorn bemächtigte sich seiner strach go zdjął, ogarnęła go trwoga, gniew go opanował.

Bemä'hnen, *va.* (haben) grzywę przyprawić.

Bema'keln, *va.* splamić; bemakelt, *part.* i *adi.* splamiony; sein Vorleben ist — na przeszłości jego cięży plama.

Bemä'keln, *va.* (haben) = bekritteln.

Bema'len, *va.* i *vr.* (haben) sich, pomalować (się).

Bemä'ngeln, *va.* (haben) krytykować, (wady) wytykać.

Bema'nnen, *va.* (haben) w ludzi opatrzyć (okręt).

Bema'nnung, *sf. pl.* =en załoga *f.*

Bemä'nteln, *va.* (haben) 1) płaszczem okryć; 2) (przenośnie) upiększyć, upozorować, uniewinnić; christlich — pokryć miłością chrześcijańską; seinen Geiz mit Sparsamkeit — nadać skąpstwu pozór oszczędności; seine Schuld — ukrywać winę.

Bema'sten, *va.* (haben) masztami opatrzyć.

Bemau'sen, *va.* (haben) okradać.

Bemei'ern, *va.* (haben) ein Gut, osadzić czynszownika we wsi.

Bemei'ßeln, *va.* (haben) [ociosać.

Bemei'stern, *va.* (haben) i *vr.* sich, 1) seine Leidenschaften — opanować namiętności; seinen Zorn — pohamować gniew; er kann sich nicht — nie posiada się, nie jest panem siebie; die Furcht hat ihn bemeistert zdjęła go trwoga; 2) sich einer Sache — zawładnąć rzeczą, zająć co, pochwycić rzecz.

Beme'rkbar, *adi.* dający się spostrzedz, widzieć, widoczny; durch etw. — odznaczający, wyróżniający się czem; das ist mit dem Auge nicht — to okiem jest niedostrzegalne; sich — machen odznaczać, odszczególniać się; er macht bemerkbare Fortschritte robi widoczne postępy; es machte sich eine Abnahme der Kräfte — dał się spostrzegać upadek sił.

Beme'rken, *va.* (haben) 1) spostrzedz, zauważyć; kaum zu — ledwie dostrzegalny; er bemerkte, daß er hintergangen wurde spostrzegł się, że go oszukiwano; 2) znakiem opatrzyć; 3) zapisać, zanotować sobie co; ich muß mir diese Stelle — muszę sobie zapisać to miejsce; 4) zauważyć, zrobić uwagę; er hat dabei nichts bemerkt nie uczynił do tego żadnej uwagi; es ist bereits bemerkt worden, daß już zauważono, zwrócono uwagę, że; hiezu ist nichts weiter zu bemerken to nie potrzebuje żadnych wyjaśnień, komentarzy.

Beme'rkenswert, *adi.* godny uwagi.

Beme'rklich, *adi.* = bemerkbar.

Beme'rkung, *sf. pl.* =en, spostrzeżenie *n.*, uwaga *f.*; ich habe die — gemacht spostrzegłem, zauważyłem; ich wollte Ihnen die — machen chciałem zwrócić panu uwagę; ich will noch die — hinzufügen chciałbym zauważyć jeszcze.

Beme'ssen, *va.* bemissest, bemißt, bemaß, habe bemessen, seine Ausgaben nach den Einnahmen — zastosować wydatki do dochodów; Verdienste werden nach Thaten — zasługi wedle czynów się osądza; meine Zeit ist kurz — mało mam czasu; seine Einkünfte sind knapp — dochody jego są nieznaczne.

Bemi'sten, *va.* (haben) zagnoić.

Bemi'tleiden, *va.* (haben) żałować kogo, litować się nad kim.

Bemi'tleidenswert, *adi.* pożałowania godny.

Bemi'ttelt, *adi.* zamożny, majętny.

Bemo'geln, *va.* (haben) oszukać, okpić, ocyganić.

Bemoo'sen, I. *va.* (haben) mchem pokryć; II. *vn.* (sein) okryć się mchem, mchem porastać; bemoost, *part.* i *adi.* mchem porosły; (przenośnie) stary, wiekowy; bemoostes Haupt student długoletni; bemoost sein (wyraz studencki) tyle co bei Geld sein mieć pieniądze.

Bemü'hen, I. *va.* (haben) trudzić, męczyć, fatygować; darf ich Sie zu mir — czy mogę poprosić pana do siebie; ich will dich damit nicht — nie chcę cię tem trudzić; II. *vr.* (haben) sich, trudzić się, starać się usilnie; er bemüht sich ihm zu helfen stara mu się pomagać; sich doppelt — zdwoić wytężenie; er bemüht sich eifrigst zu robi, co może, aby; er bemüht sich vergeblich ihn zu belehren darmo się sili go nawrócić; sich für jmndn um etw. — starać się o co dla kogo; sich um jmnds Freundschaft — starać się pozyskać przyjaźń czyją; sich um jmnds Gunst — starać się o względy czyje; sich um einen Kranken — pielęgnować chorego; wenn Sie sich gefälligst zu mir — wollen jeśli łaska przyjść do mnie; — Sie sich herein chciej pan wejść; — Sie sich nicht niech się pan nie fatyguje.

Bemü'hung, *sf. pl.* =en, trud *m.*; staranie *n.*, zachody *m.*, zabiegi *m.*; vergebliche — próżne starania.

Bemü'ssigen, *va.* (haben) zu etwas, zmusić, przymusić, zniewolić do czego; ich finde mich bemüssigt dies zu thun widzę, że będę musiał to zrobić.

Bemu'ttern, *va.* (haben) otaczać kogo pieczołowitością macierzyńską.

Bena'chrichtigen, *va.* (haben) zawiadomić, podać do wiadomości, donieść; jmndn von der Gefahr im voraus — uprzedzić kogo o niebezpieczeństwie; ich benachrichtigte ihn von dem Tode doniosłem mu o śmierci.

Bena'chrichtigung, *sf. pl.* =en, zawiadomienie *n.*, doniesienie *n.*; zu Ihrer — schreibe ich Ihnen zawiadamiam pana niniejszym listem.

Bena'chrichtigungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, list *m.* zawiadamiający.

Bena'chtet, *part.* i *adi.* pogrążony w ciemnościach.

Bena'chteiligen, *va.* (haben) szkodę komu wyrządzić, pokrzywdzić kogo; einen Erben — uszczuplić schedę dziedzica.

Bena'chteiligung, *sf. pl.* =en, pokrzywdzenie *n.*, wyrządzenie *n.* szkody.

Bena'geln, *va.* (haben) obić gwoździami; bena'gelt, *part.* i *adi.* obity gwoździami, zbrojny w pazury, szpony.

Bena'gen, *va.* (haben) ogryzać.

Benä'hen, *va.* (haben) obszywać.

Bena'men, Bena'msen, *va.* (haben) nazwać, nadać imię; man benannte ihn den Kühnen nazwano go śmiałym; Karl der Große benamset Karol Wielkim zwany, z przydomkiem Wielkiego.

Bena'rbt, *part.* i *adi.* bliznami okryty.

Bena'schen, *va.* (haben) łasować co.

Bene'beln, *va.* i *vr.* (haben) sich, zamglić, mgłą pokryć; benebelte Augen zamglone oczy; (przenośnie) jmndm den Verstand — odurzyć kogo; pomieszać mu rozum; sich — upić się; podchmielić sobie; benebelt sein być w stanie podchmielonym; er scheint benebelt zu sein zdaje się mieć w głowie.

Benedei'en, *va.* (haben) błogosławić, chwalić, sławić; benedeit seist Du Maria błogosławionaś Maryo.

Bene'hmen, I. *va.* benimmst, benimmt, benahm, habe benommen, zabrać, odebrać; das benimmt mir den Appetit to mi odbiera apetyt; es benahm mir den Athem zaparło mi oddech; die Aussicht — zasłonić widok; die Furcht benahm ihm die Urtheilskraft trwoga odebrała mu zdrowy sąd; jmndm seine Einbildungen — wybić komu urojenia z głowy; jmndm seine Sorgen — uwolnić kogo od trosk; jmndm einen Irrthum — wyprowadzić kogo z błędu; es hat ihm die Lust benommen odjęło mu chęć; das Unglück benimmt ihm den Muth nieszczęście odbiera mu odwagę; dieses Ereignis benahm ihm den Rausch to zdarzenie wytrzeźwiło go; die Sprache — odjąć mowę; jmndm seinen Übermuth — oduczyć kogo zuchwalstwa; jmndm seine Zweifel — uchylić, usunąć czyje wątpliwości; jmndm die Freiheit — pozbawić kogo wolności; er hat mir die Gelegenheit benommen odebrał mi sposobność; dies benimmt unseren Plänen nichts naszym planom to wcale nie uchybia; jmndm den Kopf — odurzyć, oszołomić kogo; ich war ganz

benommen byłem zupełnie odurzony; II. *vr.* (haben) sich, sprawować się, obchodzić się, postępować, zachowywać się; er weiß sich nicht zu — nie umie się znaleźć; er benimmt sich seinem Alter gemäß zachowuje się odpowiednio do swego wieku; er hat sich feige benommen okazał się tchórzem, stchórzył; sich freigebig — okazać się wspaniałomyślnym; er hat sich edel gegen mich benommen szlachetnie się ze mną obszedł; er hat sich schlimm gegen euch benommen źle sobie z wami postąpił; er benahm sich dabei sehr ungeschickt wziął się do tego bardzo niezgrabnie; III. Benehmen, *sn.* =s, postępowanie *n.*, obejście *n.* się; durch sein edles — hat er sich alle Herzen gewonnen szlachetnem postępowaniem zjednał sobie wszystkie serca; er hat ein gutes — ma dobre znalezienie; höfliches — uprzejmość; unhöfliches — szorstkość, gburowatość; er hat ein linkisches — zachowuje się niezgrabnie; sonderbares — dziwne maniery.

Benei'den, *va.* (haben) zazdrościć; jmndn — zazdrościć komu; um etw. — zazdrościć czego; besser beneidet als bemitleidet lepiej zazdrość niż litość wzbudzać.

Benei'denswert, *adi.* godny pozazdroszczenia.

Bene'nnen, *va.* benennst, benennt, benannte, habe benannt, nazwać, nadać imię; jmndn mit Namen — nazwać kogo po imieniu; benannt werden dostać imię; ein Kind — nadać imię dziecięciu; benannt, *part.* i *adi.* nazwany, oznaczony; (w arytmetyce) benannte Zahlen liczby oznaczone, mianowane.

Bene'nnung, *sf.* *pl.* =en, nazwa *f.*, oznaczenie *n.*, imię *n.*; (w arytmetyce) Brüche auf gleiche — bringen sprowadzić ułamki do wspólnego mianownika.

Bene'tzen, *va.* (haben) zmoczyć, zrosić, zwilżyć; die Blumen — podlewać kwiaty; mit Thränen — zrosić łzami; mit Thränen benetzte Augen oczy pełne łez, wilgotne.

Be'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kij *m.*, drąg *m.*; 2) serce *n.* dzwonu; 3) (przenośnie) prostak *m.*, gap *m.*, dureń *m.*; ein kleiner — mały bęben.

Be'ngelhaft, *adi.* i *adv.* gburowaty (-o), prostacki, po prostacku; sich — benehmen zachowywać się jak gbur.

Beni'cken, *va.* (haben) skinąć głową na co.

Benie'sen, *va.* (haben) kichnąć na co, kichnięciem stwierdzić.

Beni'ppen, *va.* (haben) einen Becher, dotknąć się ustami puharu.

Benö'thigen, *va.* (haben) potrzebować czego; das benöthigte Geld pieniądze, których potrzebuję.

Benu'mmern, *va.* (haben) ponumerować, liczbami opatrzyć.

Benu'tzbar, *adi.* dający się użyć.

Benu'tzbarkeit, *sf.* użyteczność *f.*

Benu'tzen, Benü'tzen, *va.* (haben) używać czego, mieć z czego użytek; die Gelegenheit — korzystać z sposobności; man muss die Gelegenheit — kuj żelazo póki gorące; jmnds Fehler — korzystać z błędów czyich; er benutzte ihn als Spion użył go do szpiegostwa; er benutzt ihn als Diener posługuje się nim jak służącym; er benutzte die Einkünfte zur Tilgung der Schulden użył dochodów na umorzenie długów.

Benü'tzung, *sf.* *pl.* =en, używanie *n.*, użytek *m.*, korzyść *f.*

Benü'tzungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* używania.

Beo'bachten, *va.* (haben) obserwować, uważać; die Bahn des Planeten — obserwować bieg planety; den Gang einer Sache — śledzić przebiegu sprawy; jmndn auf Schritt und Tritt — nie spuszczać oka z kogo, śledzić kogo bezustannie; eine Diät — zachowywać dyetę; seine Schuldigkeit — przestrzegać obowiązku; Stillschweigen — zachować milczenie; Ordnung — pilnować porządku; alte Gebräuche — przestrzegać starych zwyczajów; das Gesetz — stosować się do ustawy; Maß — zachować miarę; ein Versprechen — dotrzymać przyrzeczenia; die eheliche Treue — dochować wiary małżeńskiej.

Beo'bachter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf.*, *pl.* =innen) dostrzegacz *m.*, obserwator *m.*, badacz *m.* (obserwatorka *f.*).

Beo'bachtung, *sf.* *pl.* =en, obserwacya *f.*, śledzenie *n.*, kontrola *f.*, pilnowanie *n.*, przestrzeganie *n.*, zachowanie *n.*

Beo'bachtungsgabe, *sf.* *pl.* =n, dar *m.* spostrzegania.

Beö'len, *va.* (haben) oliwą posmarować.

Beo'rdern, *va.* (haben) dać rozkaz; zum Abmarsch beordert werden otrzymać rozkaz wymaszerowania; er wurde zu mir beordert wysłano go do mnie; zu sich — przywołać do siebie.

Bepa'cken, *va.* (haben) obładować, objuczyć.

Bepa'nzern, *va.* (haben) i *vr.* sich, ubrać (się w) pancerz; bepanzert, *part.* i *adi.* pancerny.

Bepa'ppen, *va.* (haben) oblepić, okleić.

Bepe'lzen, *va.* i *vr.* (haben) sich, okryć futrem, porosnąć sierścią.

Bepe'rlen, *va.* (haben) ozdobić perłami.

Bepfä'hlen, *va.* (haben) otoczyć palami.

Bepfla'nzen, *va.* (haben) zasadzić; einen Garten mit Kohl — kapustę w ogrodzie zasadzić; mit Obstbäumen — zasadzić drzewami owocowemi; die Straßen mit Galgen — wznieść szubienice po ulicach; der Eber ist mit Pfeilen bepflanzt dzik strzałami jest najeżony.

Bepfla'stern, *va.* (haben) brukować.

Bepflü'gen, *va.* (haben) zo- [rać.

Bepfrü'nden, *va.* (haben) konferować beneficyum.

Bepi'nkeln, *va.* (haben) i *vr.* sich, obszczać (się).

Bepi'nseln, *va.* (haben) pędzlem posmarować.

Bepi'ssen, *va.* i *vr.* (haben) sich, obszczać (się).

Bepla'nken, *va.* (haben) parkanem otoczyć, oparkanić.

Beplau'dern, *va.* (haben) gawędzić o czem.

Bepo'lstern, *va.* (haben) wyścielić.

Beprä'gen, *va.* (haben) wycisnąć, wybić na czem.

Bepu'dern, *va.* (haben) opudrować.

Bepu'tzen, *va.* (haben) oczyścić, ochędożyć.

Bequa'lmen, *va.* (haben) osmolić, zadymić.

Bequartie'ren, *va.* (haben) 1) Soldaten — zakwaterować żołnierzy; 2) einen Bürger mit drei Mann — zakwaterować trzech żołnierzy u obywatela.

Bequartie'rung, *sf. pl.* -en, zakwaterowanie *n.*, kwaterunek *m.*

Beque'm, *adi.* i *adv.* wygodny (ie); — wohnen mieć wygodne mieszkanie; machen Sie es sich bei mir — chciej się pan rozgościć u mnie; jemandem seine Arbeit — machen ułatwić komu pracę; jmndm seine Lage — machen polepszyć położenie czyje; fünf Personen haben — darin Platz pięcioro osób wygodnie się tu pomieści; es lebt sich — mit ihm dobrze z nim można wyżyć; der Rock liegt — surdut jest wygodny; der Weg zu diesem Orte ist sehr — droga do tego miejsca jest bardzo dobra; wenn es Ihnen — ist jeżeli panu dogodnie, jeśli się panu podoba; jeśli łaska; dieser Garten würde mir sehr — sein ogród ten przydałby mi się bardzo; — sein lubić wygodę; er kam zu bequemer Zeit przyszedł w dobrą porę, w dogodny czas.

Beque'men, *vr.* (haben) sich, zastosować się do czego, sich zu etw. — zgodzić się, przystać na co; sich nach jmnds Willen — zastosować się do woli czyjej; ich werde mich dazu — müssen będę musiał to zrobić, się na to zgodzić; er musste sich wohl oder übel dazu — chcący czy niechcący musiał przystać na to; er bequemt sich zgadza się.

Beque'mlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) wygoda *f.*; er liebt die — lubi wygody; nach Ihrer — jak panu dogodnie; 2) lenistwo *n.*, bezczynność *f.*; sich der — hingeben próżnować; aus — z lenistwa; 3) = Abtritt.

Beque'mlichkeitsstuhl, *sm.* -es, *pl.* -stühle, krzesło *n.* do odbywania potrzeby służące.

Bera'hmen, I. *va.* (haben) w ramki oprawić; II. *vr.* sich, die Milch hat sich berahmt mleko zgęstniało na śmietankę.

Bera'nden, berä'ndern, *va.* (haben) brzegami opatrzyć, brzegi porobić do czego; berandet, *part.* i *adi.* z brzegami.

Bera'nken, *va.* (haben) pokryć strączkami, liśćmi; der Wein berankt die Mauer latorośl pokrywa mur.

Bera'ppen, *va.* (haben) (w mularstwie) die Mauer, obrzucić ścianę wapnem i piaskiem; (w ciesielstwie) Bäume — ociosać drzewa; (w języku studenckim) w pieniądze zaopatrzyć.

Bera'sen, I. *va.* (haben) pokryć murawą; I. *vr.* sich, okrywać się murawą, porastać w trawę.

Bera'then, beräthst, beräth, berieth, habe berathen, *va.*, *vn.*, *vr.* sich, radzić, doradzać, naradzać się; jmndn — radzić komu, dawać komu rady; er ist wohl — dobre ma informacye; Gott berathe euch niech was Bóg opatrzy; sich mit etwas — zaopatrzyć się w co; übel — sein źle wyjść (na czem); das Haus — opiekować się gospodarstwem domowem; jmndn — radzić się kogo, pytać kogo o radę; über etwas — myśleć nad czem, przemyśliwać, medytować nad czem; sich über etw. naradzać się nad czem, radzić o czem, debatować, konferować o czem; der Gemeinderath berieth in der letzten Sitzung wichtige Angelegenheiten rada miejska zajmowała się ważnemi sprawami na ostatniem posiedzeniu; berathend, *part.* i *adi.* radzący, doradzający; berathende Stimme głos doradczy; berathende Versammlung ciało doradcze.

Bera'ther, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) radzący (-a), doradca *m.*, doradczyni *f.*; opiekujący (-a) się czem, protektor *m.*, protektorka *f.*

Bera'thschlagen, *vn.* i *vr.* (haben) sich, mit jmndm über etw., radzić z kim o czem; sich mit jmndm — naradzać się z kim.

Bera'thschlagung, *sf. pl.* -en, = Berathung.

Bera'thung, *sf. pl.* -en, rada *f.*, narada *f.* obrady *f.*; — der Ärzte konsultacya *f.* lekarska; etw. zur — bringen podać pod obrady; lebhafte — żywa dyskusya *f.*; — der Richter narada trybunału.

Bera'thungssaal, *sm.* -es, *pl.* -säle, sala *f.* obrad.

Bera'thungsstimme, *sf. pl.* -en, głos *m.* doradczy.

Berau'ben, I. *va.* (haben) zrabować, złupić; jmndn auf offener Straße — obedrzeć kogo przy drodze; die Staatscasse — złupić, okraść skarb państwa; jmndn einer Sache — pozbawić kogo czego, zabrać komu co; durch Gewalt — wydrzeć przemocą; durch Betrug — wyłudzić oszustwem; er hat ihn des Besitzes beraubt wyzuł, wyparł go z posiadania; jmndn eines Rechtes — pozbawić kogo prawa; ich wurde meiner Mutter beraubt straciłem matkę; der Wind beraubt die Bäume der Blätter wiatr obnaża drzewa z liści; II. *vr.* (haben) sich, pozbawić się; sich eines Vergnügens — odmówić sobie, wyrzec się przyjemności; um

der guten Sache willen hat er sich dieses Vortheils beraubt dla dobrej sprawy poświęcił tę korzyść; beraubt, *part.* i *adi.* pozbawiony, ogołocony; aller Mittel — ogołocony z wszelkich środków; der Arme und Beine — bez rąk i nóg.

Berau'chen, *va.* (haben) osmolić, zadymić.

Beräu'chern, *va.* (haben) kadzić, wykadzić.

Berau'fen, *va.* (haben) skubać, oskubać.

Berau'schen, *va.* i *vr.* (haben) sich, upoić; upić się; podchmielić sobie; berauscht, *part.* i *adi.* upojony, odurzony, spity; vom Siege — upojony zwycięstwem.

Bere'chenbar, *adi.* obliczalny, dający się oszacować, w liczbach wyrazić.

Bere'chnen, I. *va.* (haben) obliczyć, wyrachować; auf den Pfennig — wyrachować co do centa; bei ihm ist alles berechnet wszystko u niego jest wyrachowane; alles ist auf den Effect berechnet wszystko jest obliczone na efekt; einen Plan — rozważyć plan; die Wirkung war im voraus berechnet skutek z góry był przewidziany; der Verlust ist noch nicht zu — strata nie da się jeszcze oszacować; als Schuld — zaliczyć jako dług; II. *vr.* (haben) sich, sich mit jmndm — obliczyć się z kim.

Bere'chnung, *sf.* *pl.* =en, obrachowanie *n.*, obliczenie *n.*, oszacowanie *n.*

Bere'chtigen, *va.* (haben) upoważnić, nadać prawo; ausschließlich — nadać wyłączne prawo; zur Jagd berechtigt sein mieć prawo polowania; berechtigt werden dostać upoważnienie; was berechtigt Sie zu dieser Meinung na czem opierasz pan zdanie; was berechtigt dich zu solchen Worten jakiem prawem używasz takich wyrazów; berechtigt *part.* i *adi.* uprawniony, upoważniony; zur Erbfolge — uprawniony do spadku; sich zu etw. für — halten rościć sobie prawo do czego.

Bere'chtigung, *sf.* *pl.* =en, upoważnienie *n.*, uprawnienie *n.*, prawo *n.*, przywilej *m.*; das Gerücht entbehrt jeder — pogłosce brak wszelkiej podstawy.

Bere'chtigungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, tytuł *m.*

Bere'den, I. *va.* (haben) 1) etw. — mówić o czem, omawiać co; 2) jmndn zu etw. —, jmndn — etw. zu thun namówić kogo do czego, nakłonić, spowodować kogo; II. *vr.* (haben) sich, sich mit jmndm — naradzać się z kim.

Bere'dsamkeit, *sf.* wymowa *f.*, łatwość *f.* wysłowienia się.

Bere'dt, *adi.* i *adv.* wymowny (-ie); er drückt sich — aus wyraża się krasomowczo; der Zorn macht — złość słów dodaje.

Bere'gnen, *va.* (haben) zmoczyć deszczem; jmndn mit Blumen — obsypać kogo kwiatami; wenn wir nicht beregnet werden jeżeli nas deszcz nie skropi.

Berei'ben, *va.* bereibst, bereibt, berieb, habe berieben, trzeć, nacierać.

Berei'ch, *sm.* =es, *pl.* =e, okręg *m.*, obwód *m.*, zakres *m.*; das liegt nicht im Bereiche meines Amtes to nie wchodzi w (przekracza) zakres mej władzy urzędowej; das liegt nicht im Bereiche meiner Wissenschaft to nie należy do zakresu mej nauki, mej wiedzy; — des Gerichtes okręg sądu.

Berei'chern, *va.* i *vr.* (haben) sich, zbogacić (się); die Sprache durch eine neue Wendung — zbogacić język nowym zwrotem; sich auf Kosten der Armen — zjadać chleba ubogim.

Berei'cherungsklage, *sf.* *pl.* =n, skarga *f.* o zbogacenie.

Berei'fen, *va.* (haben) 1) włożyć obręcz na co; 2) pokryć szronem.

Berei'men, *va.* (haben) ułożyć co w rymy.

Berei'sen, *va.* (haben) objeżdżać, podróżować po; die Messen — jeździć na targi; bereist, *part.* i *adi.* który podróżował; bereister Mann człowiek, który bywał po świecie.

Berei't, *adi.* gotowy, przygotowany; sich — halten trzymać się w pogotowiu; das Geld ist — pieniądze są przygotowane; sich zur Reise — machen gotować się do podróży; er findet sich — meinem Wunsche nachzukommen jest skłonny spełnić moje życzenie; ich bin zu allem — gotów jestem do wszystkiego; etw. — halten mieć co w pogotowiu.

Berei'ten, I. *va.* (haben) gotować, przygotowywać, przysposabiać; ein Mittagmahl — przygotować obiad; jmndn zu etw. — przysposobić kogo do czego, nakłonić kogo do czego; es bereitet sich etw. jest coś w toku; das Lager — wysłać łoże; eine Arznei — sporządzić lekarstwo; jmndm Kummer — sprawiać komu przykrości; jmndm eine Überraschung — zrobić komu niespodziankę; es wurde mir eine gute Aufnahme bereitet doznałem dobrego przyjęcia; II. *va.* bereitest, bereitet, beritt, habe beritten, objeżdżać konno; eine Gegend — objeżdżać konno okolicę; ein Pferd — ujeżdżać, tresować konia; beritten, *part.* i *adi.* ujeżdżony; konny, mający konia; berittener Soldat żołnierz na koniu, należący do konnicy; sich beritten machen sprawić sobie konia; er ist gut beritten ma dobrego konia.

Berei'ter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) przysposabiający (-a), sporządzający (-a); 2) ujeżdżacz *m.*

Berei'ts, *adv.* już; es ist — geschehen już się stało.

Berei'tschaft, *sf.* gotowość *f.*; etw. in — haben mieć co w pogotowiu; Geld in — haben mieć pieniądze do dyspozycyi; etwas in — setzen przygotować, przysposobić co;

sich für etwas in — setzen przysposobić się do czego, przygotować się na co; in — stehen być gotowym.

Berei'tung, *sf. pl.* -en, przyrządzenie *n.*, przysposobienie *n.*, przygotowanie *n.*

Berei'tungsart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* przyrządzenia.

Berei'twillig, *adj.* i *adv.* chętny(-ie), ochoczy(-o), usłużny; etw. bereitwilligst thun bardzo chętnie co zrobić.

Berei'twilligkeit, *sf.* gotowość *f.*, ochota *f.*, usłużność; Sie kennen unsere — Ihnen zu dienen wiesz pan jak chętnie jesteśmy na pańskie usługi.

Bereu'en, *va.* (haben) żałować czego; ich bereue es gesagt zu haben żałuję, żem to powiedział; seine Fehler — żałować swoich błędów.

Be'rg, *sm.* -es, *pl.* -e, góra *f.*; (przenośnie) goldene Berge versprechen złote góry obiecywać; er ist schon über alle Berge jest już Bóg wie gdzie; Berge versetzen zwalczać niepokonane trudności; hohe Berge, tiefe Thäler po wysokiej górze głęboka dolina; zu Berge fahren jechać pod górę; am Berge stehen, halten napotkać na trudności; da steht der Ochs am Berge otóż w tem sęk, otóż to trudność największa; hinter dem Berge wohnen auch noch Leute myśli, że całą mądrość łyżkami zjadł; mit etw. hinter dem Berge halten kryć się z czem, nie chcieć wyjawić czego; er ist schon jenseits des Berges już jest w drugiej połowie swego żywota; ihr seid noch nicht über den — jeszczeście nie u końca, jeszcze nie wygrana, nie na tem koniec; über den — schwatzen pleść piąty przez dziesiąty; das Haar steht ihm zu Berge włosy mu się najeżyły.

Berga'b, *adv.* na dół, z góry; jetzt geht es — teraz droga jest pochyła; es geht mit ihm — poczyna mu iść gorzej, zbliża się ku końcowi.

Berga'bwärts, *adv.* = bergab.

Be'rgader, *sf. pl.* -n, żyła *f.* kruszcowa.

Be'rgakademie, *sf. pl.* -n, akademia *f.* górnicza.

Be'rgamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd *m.* górniczy.

Berga'n, *adv.* w górę, pod górę.

Be'rgarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* w górach, kopalniach.

Be'rgarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, górnik *m.*

Bergau'f(wärts), *adv.* pod górę, w górę; es geht immer — und bergab droga to pod górę idzie, to pochyło; in der Fremde fließt das Wasser — same cuda w obcym kraju;

Be'rgbau, *sm.* -es, górnictwo *n.*

Be'rgbauberechtigung, *sf. pl.* -en, prawo *n.* eksploatacyi.

Be'rgbaukunde, *sf.* umiejętność *f.* górnictwa.

Be'rgbaukundige(r), *sm.* -n, *pl.* -e(n), znający się na górnictwie.

Be'rgbauschule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* górników.

Be'rgbauunternehmung, *sf. pl.* -en, przedsiębiorstwo *n.* górnicze.

Be'rgbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik *m.* górniczy.

Be'rgbehörde, *sf. pl.* -n, = Bergamt.

Be'rgbeschreibung, *sf. pl.* -en, opisanie *n.* gór, orografia *f.*

Be'rgbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) zamieszkujący(-a) góry.

Be'rgbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder *m.* górniczy.

Be'rgbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, księga *f.* górnicza.

Be'rgebene, *sf. pl.* -n, płaszczyzna *f.* górska.

Be'rgegeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zapłata *f.* za wyratowane z rozbitego okrętu towary.

Be'rgeisen, *sn.* -s, *pl.* —, dłuto *n.* górnicze.

Be'rgen, *va.* i *vr.* sich, birgst, birgt, barg, habe geborgen, sich vor einer Gefahr, uchronić się od niebezpieczeństwa; jemanden vor jmndm — ochronić kogo przed kim; nun sind wir geborgen teraz jesteśmy bezpieczni; er kann sich vor ihm nicht retten und nicht — nie potrafi się uchronić przed nim; das Segel — zwinąć żagiel; er ist geborgen wyszedł z niebezpieczeństwa, jest mu dobrze, nie ma się czego obawiać.

Be'rgerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda *f.* surowa.

Be'rgeule, *sf. pl.* -n, puhacz *m.*

Be'rgfahrt, *sf. pl.* -en, wycieczka *f.* w góry; podróż rzeką przeciw jej biegowi.

Be'rgfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, zapadnięcie *n.* się góry, szychtu.

Be'rgfest, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość *f.* w górach.

Be'rgfestung, *sf. pl.* -en, twierdza *f.* na górze położona.

Be'rgfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* na górze zapalony.

Be'rgflachs, *sm.* -es, len *m.* dziki.

Be'rgfluss, *sm.* -sses, *pl.* -flüsse, rzeka *f.* górska.

Be'rgforelle, *sf. pl.* -n, pstrąg *m.* z rzeki górskiej.

Be'rgfrau, *sf. pl.* -en, nimfa górska, oreada *f.*

Be'rgfreiheit, *sf. pl.* -en, 1) prawo *f.* eksploatowania min; 2) przywilej *m.* nadany górnikom.

Be'rggang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, = Bergader.

Be'rggebäude, *sn.* -es, *pl.* —, budynek *m.* przynależny do kopalni.

Be'rggegend, *sf. pl.* -en, okolica *f.* górzysta.

Be'rggeist, *sm.* -es, *pl.* -er, duch *m.* w górach mieszkający.

Be'rggeschlecht, *sn.* -es, *pl.* -er, ród *m.* z gór pochodzący.

Be'rggericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd *m.* górniczy.

Be'rggesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* górnicza.

Be'rggesetzgebung, *sf. pl.* -en, ustawodastwo *n.* w sprawach górniczych.

Be'rggewächs, *sn.* -es, *pl.* -e, roślina *f.* w górach rosnąca.

Be'rggipfel, *sm.* -s, *pl.* —, wierzchołek *m.* góry.

Be'rggold, *sn.* =es, złoto *n.* z kopalni.
Be'rggott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bóstwo *n.* gór.
Be'rggrotte, *sf. pl.* =n, pieczara *f.* górska.
Be'rghauptmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, przełożony *m.* kopalni.
Be'rghaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* w górach.
Be'rgherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel *m.* miny.
Berghina'b, *adv.* = bergab.
Berghina'n, *adv.* = bergan.
Be'rghoch, *adi.* wysoki jak góra, bardzo wysoki.
Be'rghöhe, *sf. pl.* =n, wysokość *f.* góry.
Be'rghöhle, *sf. pl.* =n, pieczara *f.* w górze.
Be'rghund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies *m.* góralski.
Be'rghütte, *sf. pl.* =n, chata *f.* góralska.
Be'rgjäger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec *m.* w górach.
Be'rgkamm, *sm.* =es, *pl.* =kämme, grzbiet *m.* góry.
Be'rgkatze, *sf. pl.* =n, dziki kot *m.*
Be'rgkeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* w skale wydrążona.
Be'rgkette, *sf. pl.* =n, pasmo *n.* gór.
Be'rgkluft, *sf. pl.* =klüfte, przepaść *f.*, otchłań *f.* w górach.
Be'rgknappe, *sm.* =n, *pl.* =n, młody górnik *m.*
Be'rgkobold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Berggeist.
Be'rgkrystall, *sm.* =s, *pl.* =e, kryształ *m.* górski.
Be'rgland, *sn.* =es, *pl.* =länder, okolica *f.* górzysta, kraj *m.* górzysty.
Be'rglied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* górników.
Be'rgmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, górnik *m.*; — vom Feuer górnik do topienia kruszców używany; — vom Leder górnik z skórzanym fartuchem.
Be'rgmännchen, *sn.* =s, *pl.* —, = Berggeist.
Be'rgmännisch, *adi.* górniczy, po górniczemu.
Be'rgmannsausdruck, *sm.* =s, *pl.* =drücke, wyraz *m.* w górnictwie używany.
Be'rgmeister, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony nad górnikami.
Be'rgnymphe, *sf. pl.* =n, nimfa *f.* górska, oreada *f.*
Be'rgöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olej *m.* mineralny.
Be'rgordnung, *sf. pl.* =en, ordynacya *f.*, ustawa *f.* górnicza.
Be'rgpfad, *sm.* =es, *pl.* =e, ścieżka *f.* przez górę.
Be'rgplatte, *sf. pl.* =n, płaszczyzna *f.* w górach.
Be'rgprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja *m.* dla górników.
Be'rgpumpe, *sf. pl.* =n, pompa *f.* górnicza.
Be'rgrath, *sm.* =es, *pl.* =räthe, 1) rada *f.* górnicza; 2) radca *m.* górniczy.
Be'rgrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, a) prawo *n.* górnicze; b) = Bergfreiheit 1) i 2).
Be'rgrechtlich, *adi.* stosowny do przepisów prawa górniczego.
Be'rgregal, *sn.* =s, *pl.* =e, regale *n.* górnicze.
Be'rgreigen, *sm.* =s, *pl.* —, śpiew *m.* górników.
Be'rgreihe, *sf. pl.* =n, = Bergkette.
Be'rgreise, *sf. pl.* =n, podróż *f.* w góry.
Be'rgrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* górniczy.
Be'rgrücken, *sm.* =s, *pl.* —, grzbiet *m.* góry.
Be'rgrutsch, *sm.* =es, *pl.* =e, usuwanie *n.* się góry.
Be'rgsache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.* górnicza.
Be'rgsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól *f.* kamienna.
Be'rgschicht, *sf. pl.* =en, pokład *m.* góry.
Be'rgschloss, *sn.* =sses, *pl.* =schlösser, zamek *m.* na górze położony.
Be'rgschlucht, *sf. pl.* =en, przepaść *f.* położona między górami.
Be'rgschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.* który robi narzędzia dla górników.
Be'rgschotte, *sm.* =n, *pl.* =n, mieszkaniec *m.* u gór szkockich.
Be'rgschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* urzędu górniczego.
Be'rgschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.*, akademia *f.* górnicza; er besucht die — uczy się górnictwa.
Be'rgschüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.* górnictwa, szkoły górniczej.
Be'rgschüssig, *adi.* bergschüssiges Erz kruszec z ziemią zmieszany, ruda.
Be'rgschwefel, *sm.* =s, *pl.* —, siarka *f.* górska.
Be'rgsee, *sm.* =s, *pl.* =n, jezioro *n.* w górach.
Be'rgspitze, *sf. pl.* =n, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* góry.
Be'rgstadt, *sf. pl.* =städte, miasto *n.* w górach położone.
Be'rgsteiger, *sm.* =s, *pl.* —, wspinający się po górach, turysta zwiedzający okolice górzyste.
Be'rgstraße, *sf. pl.* =n, droga [*f.* w górach.
Be'rgstrom, *sm.* =es, *pl.* =ströme, potok *m.* z gór spadający.
Be'rgsturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, usunięcie *n.*, zapadnięcie *n.* się góry.
Be'rgsucht, *sf.* choroba *f.* górników.
Be'rgthal, *sn.* =es, *pl.* =thäler, dolina *f.* między górami.
Be'rgtheer, *sm.* =s, *pl.* =e, smoła *f.* ziemna.
Be'rgtief, *adi.* niezmiernie głęboki.
Be'rgtracht, *sf. pl.* =en, ubiór *m.* górnika.
Be'rgtrümmer, *s. pl.* odłamy *m.* gór.
Bergü'ber, *adv.* przez góry.
Be'rgüblich, *adi.* i *adv.* u górników w zwyczaju będący, wedle zwyczaju górników, po górniczemu.
Bergu'nter, *adv.* = bergab.
Be'rgurtheil, *sn.* =s, *pl.* =e, wyrok *m.* sądu górniczego.
Be'rgverständig, *adi.* znający się na górnictwie.
Be'rgvolk, *sn.* =es, *pl.* =völker, 1) ludność góry zamieszkująca; 2) = Berggeister.

Be'rgwachs, *sn.* =es, wosk *m.* mineralny.

Be'rgwand, *sf. pl.* =wände, bok *m.* góry.

Be'rgwanderer, *sm.* =s, *pl.* —, turysta *m.* zwiedzający okolice górzyste.

Be'rgwanderung, *sf. pl.* =en, wycieczka *f.* w góry.

Be'rgwärts, *adv.* pod górę, ku górze, ku górom.

Be'rgwasser, *sn.* =s, *pl.* =gewässer i —, woda *f.* z gór płynąca, górska.

Be'rgweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* przez górę wiodąca.

Be'rgweide, *sf. pl.* =n, pastwisko *n.* w górach.

Be'rgwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kopalnia *f.*; jmndn zum — verurtheilen skazać kogo na roboty w kopalniach.

Be'rgwerksabgabe, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od kopalni.

Be'rgwerksbetrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, eksploatacya *f.* min.

Be'rgwerkreich, *adi.* obfity w kopalnie.

Be'rgwerksgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* eksploatacyi min.

Be'rgwerkskunde, *sf.* nauka *f.* o górnictwie, znajomość *f.* górnictwa.

Be'rgwerksunternehmer, *sm.* =s, *pl.* —, przedsiębiorca *m.* górniczy.

Be'rgwesen, *sn.* =s, górnictwo *n.*; im — angestellt urzednik górniczy.

Be'rgwicht, *sm.* =es, *pl.* =e, = Berggeist.

Be'rgwildnis, *sf.*, *pl.* =sse, pustka *f.*, dzika okolica w górach.

Be'rgzehent, *sm.* =s, *pl.* =e, dziesięcina *f.* z kopalni.

Be'rgziege, *sf. pl.* =n, dzika koza *f.*

Be'rgzögling, *sm.* =s, *pl.* =e, = Bergschuler.

Beri'cht, *sm.* =es, *pl.* =e, doniesienie *n.*, zdanie *n.* sprawy, relacya *f.*; — über einen Vorfall sprawozdanie *n.* o wypadku; — über eine Theatervorstellung recenzya *f.* o przedstawieniu teatralnem; — über den gegenwärtigen Stand der Sache relacya o obecnym stanie rzeczy; politischer Tages= — wiadomości polityczne; — über musikalische Aufführungen kronika muzyczna; kurzen — über etw. geben udzielić niektórych wiadomości co do; ich habe ihm darüber — ertheilt zdałem mu sprawę z tego; — über eine Rede streszczenie *n.* mowy; =e über parlamentarische Verhandlungen protokoły z dyskusyi parlamentarnych.

Beri'chten, *va.* (haben) jemandem etwas, zawiadomić kogo o czem, zdać sprawę komu z czego; etwas ausführlich — dać wywód obszerny o czem; über den Stand des Wildes — zdać raport o stanie zwierzyny; oben berichtet wyżej wspomniany; man hat Sie falsch berichtet źle pana poinformowano; wie man fragt, so wird man berichtet jak się pytają, tak odpowiedź dają; ich bin noch nicht genug berichtet nie mam jeszcze dostatecznych wiadomości; jemanden eines bessern — wyprowadzić kogo z błędu; ich lasse mich — daję się nauczyć rozumu, słucham rozumnej rady.

Beri'chterstatter, *sm.* =s, *pl.* —, sprawozdawca *m.*, reporter *m.*; auswärtiger — einer Zeitung korespondent *m.* zagraniczny gazety.

Beri'chterstattung, *sf. pl.* =en, = Bericht.

Beri'chtmäßig, *adi.* w formie sprawozdania.

Beri'chtigen, *va.* (haben) poprawić; einen Irrthum — sprostować błąd; seine Meinung — poprawić zdanie; die Aufgabe — poprawić zadanie; ein Geschäft — uregulować interes; eine Rechnung, eine Schuld — zapłacić rachunek, wyrównać dług; er hat seine Rechnung mit uns berichtigt wyrównał nasz rachunek.

Beri'chtigung, *sf. pl.* =en, poprawienie *n.*, sprostowanie *n.*, wyrównanie *n.*, zapłacenie *n.*

Berie'chen, *va.* beriechst, beriecht, beroch, habe berochen, obwąchiwać; eine Rose — wąchać różę.

Berie'men, *va.* (haben) paskami opatrzyć.

Berie'seln, *va.* (haben) płynąć po czem, zraszać co.

Beri'nden, *vr.* (haben) sich, pokrywać się korą.

Beri'ngen, *va.* (haben) włożyć pierścień na co; den Finger — włożyć pierścień na palec; beringter Finger palec z pierścieniem; ist der Finger beringet, so ist die Jungfrau bedinget gdy ci pierścień na palec włożono, jużeś stracił wolność.

Beri'nnen, *va.* berinnst, berinnt, berann, habe beronnen, ciec po czem.

Beri'tzen, *va.* (haben) oskrobać.

Be'rnstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bursztyn *m.*

Be'rnsteinartig, *adi.* w rodzaju bursztynu.

Be'rnsteineinschluss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, owad *m.* skamieniały w bursztynie.

Be'rnsteinfarbe, *sf. pl.* =n, kolor *m.* bursztynowy.

Be'rnsteinfischerei, *sf. pl.* =en, połów *m.* bursztynu.

Be'rnsteinhaltig, *adi.* bursztyn zawierający.

Be'rnsteinsäure, *sf. pl.* =n, kwas *m.* bursztynowy.

Be'rnsteinspitze, *sf. pl.* =n, cygarniczka *f.* bursztynowa.

Bero'den, *va.* (haben) wykarczować; okopywać, ocinać.

Bero'hren, *va.* (haben) trzciną wyłać.

Bero'sten, *vn.* (sein) okryć się rdzą.

Berö'theln, *va.* (haben) oznaczyć czerwonym ołówkiem.

Berse'rkerwuth, *sf.* wściekłość, gniew szalony.

Be'rsten, *vn.* birst (berstest), birst (berstet), barst (borst), bin geborsten, pękać, rozstąpić się; (przenośnie) vor Ärger, vor Lachen — pękać ze śmiechu, ze złości; vor Lachen — wollen za boki się trzymać od śmiechu, do łez się uśmiać; es friert, dass die Steine — möchten mróz siarczysty; die Haut an den Händen ist ihm

geborsten popękała mu skóra na rękach.

Berü'chtigt, *adi.* osławiony; übel berüchtigter Mensch człowiek złej sławy; berüchtigter Dieb znany złodziej.

Berü'cken, *va.* (haben) podejść, oszukać, okpić kogo; sich — lassen wpaść w pułapkę, zasadzkę; ein Mädchen — uwieść dziewczynę; einen Vogel — złowić, złapać ptaka; sie hat sein Herz berückt oczarowała, podbiła jego serce.

Berü'cksichtigen, *va.* (haben) etwas, uwzględnić co, brać wzgląd na co; — daß uwzględnić że; — Sie seinen guten Willen chciej pan rozważyć, że ma dobrą wolę; ich muß dabei meine Mittel — muszę się przy tem liczyć z moimi środkami.

Berü'cksichtigung, *sf. pl.* =en, wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*; in — seiner Lage ze względu na (uwzględniając) jego położenie; in — der Nebenumstände z uwagi na okoliczności towarzyszące.

Beru'dern, *va.* (haben) wiosłami opatrzyć.

Beru'f, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powołanie *n.*; ich fühle keinen — dazu nie czuję się powołanym do tego; sich für einen — vorbereiten przysposabiać się do zawodu; verfehlter — chybiona egzystencya; einen — wählen obrać zawód; seinem Berufe nachgehen spełniać obowiązki zawodowe; ein Gelehrter von — uczony z zawodu; er widmete sich dem Berufe eines Richters poświęcił się służbie sędziowskiej, wstąpił do stanu sędziowskiego.

Beru'fen, I. *va.* berufst, beruft, berief, habe berufen, 1) wezwać, zawezwać, przywołać; ich habe ihn zu mir — zawezwałem go do siebie; das Parlament — zwołać, zgromadzić parlament; 2) jemanden zu etw. — powołać kogo do czego; jmndn zu einem Lehrstuhle — zamianować kogo na katedrę; 3) okrzyczeć co, rzucić czar na co; II. *vr.* (haben) sich, sich auf etwas — powołać się na co; sich auf eine Autorität — odwołać się do powagi; ich berufe mich auf Ihr Vorgehen odnoszę się do pańskiego postępowania; sich auf jemandes Urtheil — zdać się na czyj sąd; sich auf jmnds Zeugnis — powołać się na świadectwo czyje; sich auf einen Schiedsrichter — żądać rozstrzygnięcia przez sędziego polubownego; ich berufe mich auf Ihre Güte wzywam pańskiej dobroci; berufen, *part.* i *adi.* powołany, mający powołanie, kompetentny, właściwy; der berufenste Richter sędzia najbardziej kompetentny.

Beru'fsarbeit, *sf.*, *pl.* =en, praca *f.* zawodowa.

Beru'fsgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, kolega *m.* z zawodu.

Beru'fsmäßig, *adi.* i *adv.* zawodowy(-o); etw. — betreiben zajmować się czem z zawodu.

Beru'fspflicht, *sf.*, *pl.* =en, obowiązek *m.* zawodowy, z zawodu, który nakłada zawód.

Beru'fsthätigkeit, *sf. pl.* =en, czynność *f.* zawodowa.

Beru'fstreue, *sf.* wytrwałość *f.* w zawodzie, poczucie *n.* obowiązku.

Beru'fswahl, *sf.* obranie *n.* zawodu.

Beru'fswidrig, *adi.* przeciwny obowiązkom zawodu.

Beru'fung, *sf. pl.* =en, wezwanie *n.*, powołanie *n.*, zwołanie *n*; reklamacya *f.*, odwołanie *n.* się; gegen ein Urtheil — einlegen odwołać się od wyroku; apelacya *f.*; — auf schiedsrichterlichen Spruch kompromis *m.*

Beru'fungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, dekret *m.* nominacyjny.

Beru'hen, *vn.* (haben) auf etw., zależeć od czego, być zawisłym od czego, polegać na czem; es beruht bloß auf Ihnen tylko od pana zależy; die ganze Kunst beruht auf Geschicklichkeit cała sztuka polega na zręczności; es bleibt dabei — pozostaje przy tem; etwas auf sich — lassen zostawić co tak jak jest, w niezmienionym stanie; wir wollen die Sache auf sich — lassen nie będziemy się zajmować więcej tą sprawą; eine Frage auf sich — lassen nie troszczyć się więcej kwestyą; lassen wir das auf sich — nie mówmy więcej o tem.

Beru'higen, *va.* i *vr.* (haben) sich, uspokoić (się); das beruhigt das Gemüth to uspakaja umysł; sich durch die Beichte — ulżyć sumieniu przez spowiedź; sich bei etw. — poprzestać na czem; jemanden in Betreff seiner Furcht — uspokoić trwogę czyją.

Beru'higung, *sf. pl.* =en, uspokojenie *n.*, uśmierzenie *n.*; das hat viel zur — beigetragen to przyczyniło się znacznie do uspokojenia; — des Gewissens ulżenie *n.* sumieniu; — des Schmerzes uśmierzenie boleści, bolu.

Beru'higungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* uspokajający.

Beru'higungstropfen, *sm.* =s, *pl.* —, krople *f.* uśmierzające, uspokajające.

Berü'hmen, *vr.* (haben) sich, sich einer Sache, chełpić się czem, chwalić się czem.

Berü'hmt, *adi.* sławny; — sein być sławnym; sich — machen wsławić się, zyskać sławę; jmndn — machen zjednać komu sławę; seine Regierung wurde — rządy jego zyskały rozgłos; berühmter Name znane, głośne imię; seinen Namen — machen zyskać imię.

Berü'hmtheit, *sf. pl.* =en, sława *f.*, rozgłos *m.*

Berü'hrbar, *adi.* którego się można dotknąć.

Berü'hren, *va.* i *vr.* (haben) sich, dotykać, dotknąć się czego; die Häuser — sich kamienice się stykają; er berührt die Erde kaum ledwie dotyka ziemi; etw. mit den Fingern — dotknąć czego palcami; (przenośnie) dotknąć czego w mowie; wspomnieć o czem, napomknąć;

ich werde es — wenn ich ihn sehe wspomnę o tem gdy go zobaczę; einen Gegenstand — napomknąć o czem; etwas obenhin — dotknąć się czego po wierzchu, z lekka; etw. leicht — prześliznąć się po czem; der berührte Gegenstand przedmiot o którym mowa; Verleumdungen — mich nicht oszczerstwa mnie nie dotykają; die Sinne angenehm — rozkosz sprawiać zmysłom; das Ohr unangenehm — razić ucho.

Berü'hrung, *sf.*, *pl.* =en, dotknięcie *n.* (się), dotykanie *n.*, styczność *f.*, mit jmndm in — kommen zetknąć się z kim.

Berü'hrungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e punkt *m.* styczny.

Beru'pfen, *va.* (haben) oskubać, obedrzeć z piór, włosów.

Beru'ßen, *va.* (haben) sadzą osmolić.

Besa'cken, *vr.* (haben) sich, napchać się czem, objeść się, napełnić kieszenie pieniędzmi.

Besä'en, *va.* (haben) zasiać, obsiać czem; das Feld mit Weizen — zasiać pole pszenicą; mit Dornen besäet najeżony kolcami; mit Sternen besäet zasiany gwiazdami.

Besa'gen, *va.* (haben) 1) orzekać, oznajmiać; die Anschlagzettel — das Nähere ogłoszenia podają szczegóły; Absatz zwei des Vertrages besagt ustęp drugi kontraktu stanowi, orzeka; 2) znaczyć, oznaczać; beide Ausdrücke — dasselbe oba wyrażenia oznaczają tosamo; das hat viel zu — to ma wielkie znaczenie; besagt, *part.* i *adi.* wspomniany, wymieniony, w mowie będący.

Besai'ten, *va.* (haben) strunami opatrzyć; die Geige — naciągnąć struny na skrzypce; zart besaitetes Gemüth umysł czuły, tkliwy.

Besa'men, *va.* i *vr.* (haben) sich, zasiać, przez nasienie się rozkrzewić.

Besa'nden, *va.* (haben) piaskiem posypać.

Besä'nftigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, uspokoić, udobruchać, załagodzić; den Schmerz — uśmierzyć, złagodzić ból; er ließ sich nicht — nie dał się ułagodzić.

Besä'nftigung, *sf.* *pl.* =en, złagodzenie *n.*, uspokojenie *n.*, uśmierzenie *n.*

Besa'tz, *sm.* =es, =sätze, obszewka *f.*, ozdoba *f.*

Besa'tzung, *sf.*, *pl.* =en, załoga *f.*, garnizon *m.*; es ist — in diesem Orte w tem miejscu leży załoga; in eine Stadt — legen dać załogę miastu.

Besau'fen, *vr.* sich, besauffst, besauft, besoff, habe mich besoffen, spić się, upić się, urznąć się; besoffen sein być pianym.

Besau'gen, *va.* besaugst, besaugt, besog, habe besogen, ssać co.

Bescha'ben, *va.* (haben) skrobać, oskrobać; den Kuchen mit Zucker — cukru naskrobać na placek.

Beschä'digen, *va.* (haben) i *vr.* sich, uszkodzić (się), popsuć, pogorszyć (się); jmndn — uszkodzić, zranić kogo; er hat sich selbst beschädigt sam sobie wyrządził szkodę; ein Kleid — podrzeć, zniszczyć suknię; beschädigt, *part.* i *adi.* nadpsuty, uszkodzony; durch Regen — przemokły od deszczu; durch Hagel beschädigtes Getreide zboże gradem zbite; beschädigtes Schiff nadwerężony okręt.

Beschä'digung, *sf.* *pl.* =en, uszkodzenie *n.*, pogorszenie *n.*, zepsucie *n.*, nadwerężenie *n.*

Bescha'ffen, I. *va.* (haben) dostarczyć czego, sprawić co; es ist kein Holz zu — nie można dostać drzewa; ich werde mir die Kleider selbst — sam sobie sprawię suknie; II. *adi.* gut — dobry, w dobrym stanie; schlecht — zły, w złym stanie; die Sache ist ganz anders — rzecz ma się całkiem inaczej; wie die Umstände damals — waren wedle zachodzących wówczas okoliczności; er ist so von Natur — taka jego uroda, takie jego usposobienie; wie ist es damit — jak rzecz się ma; es ist übel mit ihm — źle z nim.

Bescha'ffenheit, *sf.* *pl.* =en, stan *m.*, przymiot *m.*; natürliche — natura *f.*, uroda *f.*; wesentliche — istota *f.*; von gleicher — jednakiego rodzaju; nach — der Umstände wedle okoliczności; die Krankheit ist von besonderer — choroba jest szczególnego rodzaju.

Beschä'ftigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, sich mit etw., zatrudniać, trudnić się czem; zajmować się czem; ich war gerade mit Schreiben beschäftigt właśnie pisałem; ich war mit Ihren Angelegenheiten beschäftigt sprawowałem pańskie interesa; sich ausschließlich mit etwas — poświęcić się wyłącznie czemu; sich wieder mit etwas — wrócić do zajęcia; dieser Gedanke beschäftigt ihn myśl ta go zaprząta; er beschäftigte sich mit nichts anderem als nie zajmował się niczem innem jak tylko; er war so sehr mit seinen Gedanken beschäftigt tak był zaprzątnięty myślami; jmndn — zatrudniać kogo, dawać komu zajęcie; er beschäftigt hundert Arbeiter stu robotnikom daje zajęcie, pracę; beschäftigt, *part.* i *adiec.* zajęty, zatrudniony.

Beschä'ftigung, *sf.* *pl.* =en, zajęcie *n.*, zatrudnienie *n.*, praca *f.*

Bescha'len, *va.* (haben) 1) ein Messer — rączkę dorobić do noża; 2) deskami obić, parkanem z desek otoczyć.

Beschä'len, *va.* (haben) 1) skórę złupać; 2) stanowić (o ogierach).

Beschä'ler, *sm.* =s, *pl.* —, ogier *m.* do stanowienia.

Beschä'men, *va.* (haben) zawstydzić; Ihre Güte beschämt mich zbyt łaski; das Weib beschämt ihn an Tapferkeit kobieta przewyższa go odwagą; beschämt, *part.* i *adi.* zawstydzony, zmięszany.

Beschatten, *va.* (haben) ocienić, pokryć cieniem.

Beschaubar, *adi.* co można oglądać.

Beschauen, *va.* (haben) oglądać, obejrzeć.

Beschauenswert, *adi.* godny widzenia.

Beschaufeln, *va.* (haben) ziemię rzucać łopatą na co.

Beschaulich, *adi.* bogobojny; beschauliches Leben życie poświęcone rozmyślaniom religijnym, ascetyczne.

Beschäumen, *va.* (haben) okryć pianą.

Bescheid, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rozstrzygnięcie *n.*, decyzya *f.*, rezolucya *f.*; bis auf weiteren — aż do dalszej decyzyi; 2) wyrok *m.*, rozstrzygnięcie *n.*; richterlicher — orzeczenie *n.* sędziego; — geben zawyrokować; 3) odpowiedź *f.*; auf alles — wissen mieć na wszystko gotową odpowiedź; 4) znajomość *f.*; jmndm — geben udzielić komu wiadomości, informacyj; in einer Angelegenheit — wissen być obznajomiony z sprawą; im eigenen Vaterlande nicht — wissen być obcym w ojczyźnie; in etwas genau — wissen znać dokładnie; ich weiß damit keinen — nie wiem co z tem zrobić; 5) jmndm — thun odpowiedzieć komu na wniesione zdrowie.

Bescheiden, A. I. *va.* bescheidest, bescheidet, beschied, habe beschieden, 1) jmndm etwas — naznaczyć, wyznaczyć komu co; mein beschiedener Theil część na mnie przypadająca; den Sterblichen ward von Gott kein festes Glück beschieden nie użyczył Bóg śmiertelnikom stałego szczęścia; es war das Glück mir nicht beschieden nie było mi przeznaczone szczęście; 2) jmndn über etwas udzielić komu informacyi, wiadomości co do, obznajomić kogo z czem; jmndn abschlägig — dać komu odmowną odpowiedź, odmówić komu czego; jmndn auf seine Anfrage — dać komu odpowiedź na zapytanie; jmndn eines besseren — otworzyć komu oczy; er ist dahin beschieden worden odpowiedziano mu, że; 3) jmndn wohin — zawezwać kogo do; jmndn zu sich — przyzwać kogo do siebie; jmndn vor Gericht — zawezwać kogo do sądu; ich bin hieher beschieden worden kazano mi tu przyjść; II. *vr.* (haben) sich, sich mit etwas — zadowalać się czem, przestawać na czem; man muss sich zu — wissen należy przestawać na małem; sich einer Sache — zrzec się dobrowolnie czego; B. *adi.* i *adv.* skromny (-ie), umiarkowany (-ie); in seinen Ansprüchen skromny w wymaganiach.

Bescheidenheit, *sf.* skromność *f.*, umiarkowanie *n.*

Bescheinen, *va.* bescheinst, bescheint, beschien, habe beschienen, oświecać, rzucać światło na, opromieniać; die Sonne bescheint die Erde słońce rzuca światło na ziemię.

Bescheinigen, *va.* (haben) poświadczyć, potwierdzić; den Empfang einer Summe — pokwitować odbiór kwoty; ich bescheinige hiemit empfangen zu haben poświadczam niniejszem odbiór.

Bescheinigung, *sf. pl.* =en, poświadczenie *n.*, świadectwo *n.*

Bescheißen, *va.* i *vr.* sich, bescheißt, bescheißt, beschiss, habe beschissen, obesrać (się); beschissenes Hemd zasrana koszula; (przenośnie) oszukać, okpić; das ist beschissen to nic nie warto.

Beschellen, *va.* (haben) dzwonkami obwiesić.

Beschenken, *va.* (haben) obdarzyć, udarować; jmndn mit etw. — obdarzyć kogo czem; jmndn reichlich — obsypać kogo podarunkami; beschenkt werden otrzymać podarunki; er ist damit beschenkt worden otrzymał to w podarunku.

Beschenkte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, **Beschenkte,** *sf. pl.* =n, obdarzony (-a), obdarowany (-a).

Bescheren, *va.* A. obdarzyć czem, użyczyć czego; was haben Sie zu Weihnachten beschert bekommen coś pan otrzymał na gwiazdkę; Gott hat ihm einen Sohn beschert dał mu Bóg syna; Gott hat mir viel Freude beschert Bóg mi użyczył wiele radości; B. bescherst, beschert, beschor, habe beschoren, obcinać włosy, strzydz.

Bescherung, *sf. pl.* =en, dar *m.*, podarunek *m.*; das war die ganze — już po całej paradzie; da haben wir die — masz babo redutę; da liegt die ganze — wszystko leży na ziemi.

Beschicken, I. *va.* (haben) posłać na; den Reichstag — wysłać posłów na sejm; eine Ausstellung mit Gemälden — posłać obrazy na wystawę, wystawić obrazy; II. *vr.* sich, sich zu einer Reise — czynić przygotowania do podróży.

Beschielen, *va.* (haben) zezem patrzeć na.

Beschienen, *va.* (haben) szyny położyć.

Beschießen, I. *va.* beschießest, beschießt, beschoss, habe beschossen, strzelać do; mit Bomben — bombardować; von der Festung kann man die ganze Ebene — twierdza panuje nad całą równiną; ein Revier — polować w okręgu; II. *vn.* (haben) pokrywać się czem.

Beschießung, *sf. pl.* =en, ostrzeliwanie *n.*, kanonada *f.*, bombardowanie *n.*

Beschiffen, *va.* (haben) pływać po czem; ein Meer — pływać po morzu.

Beschilft, *part.* okryty sitowiem. [opleśnieć.

Beschimmeln, *vn.* (sein)

Beschimpfen, I. *va.* (haben) znieważyć, zhańbić; man kann ihn nicht ärger — als wenn man ihn bei seinem Namen nennt nie można go bardziej znieważyć jak nazywając go po imieniu; II. *vr.* sich, zhańbić się, okryć się sromotą; beschimpfend, *part.* i *adi.* hańbiący, lżący.

Beschimpfung, *sf. pl.* =en, shańbienie *n.*, zelżenie *n.*

Beschi'rmen, *va.* (haben) zasłaniać, bronić; jemanden — chronić kogo; die Wälle — die Festung wały chronią fortecę; er beschirmte ihn mit seinem Schilde zasłonił go tarczą.

Beschla'fen, I. *va.* beschläfst, beschläft, beschlief, habe beschlafen, 1) ein Lager — spać na łożu; 2) ein Frauenzimmer — spółkować, obcować cieleśnie z kobietą; II. *va.* i *vr.* (haben) sich, sich über etwas — zdecydować się na drugi dzień; ich will diese Angelegenheit beschlafen zastanowię się nad tą sprawą.

Beschla'g, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, 1) okucie *n.*, obicie *n.*; eiserner — żelazne obicie; — eines Pferdes podkowa końska; — eines Buches klamry książki; 2) zajęcie *n.* sądowe, sekwestracya *f.*; — auf Hab und Gut grabież na majątek; gerichtlicher — und Verkauf egzekucya *f.*; etw. in — nehmen, etw. mit — belegen zająć co, zagrabić co, zasekwestrować; auf bewegliche Habe — legen zagrabić ruchomości.

Beschla'gen, I. *va.* beschlägst, beschlägt, beschlug, habe beschlagen, 1) obić, okuć; mit Eisen — obić żelazem; die Thür — dać okucie na drzwi; ein Pferd — podkuć konia; den Tisch mit Gold — ozdobić, wyłożyć stół złotem; die Wand mit Teppichen — obwiesić ścianę kobiercami; mit Nägeln — obić gwoździami; 2) (przenośnie) in etw. gut — sein znać się na czem, umieć co; in etw. schlecht — sein nie być obznajomiony z czem, nie umieć czego dobrze; 3) zająć, zagrabić, zasekwestrować; 4) einen Baum — obciosać drzewo; II. *vn.* (sein) i *vr.* (haben) sich, okryć się czem; die Wand beschlägt (sich) mit Feuchtigkeit ściana pokrywa się wilgocią, wilgoć występuje na ścianę.

Beschla'glegung, *sf.* *pl.* =en, = Beschlagnahme.

Beschla'gnahme, *sf.* *pl.* =n, **Beschlagnehmung**, *sf.* *pl.* =en, zajęcie *n.*, grabież *f.*, sekwestracya *f.*

Beschla'gzeug, *sn.* =s, narzędzia *n.* do podkowania koni.

Beschlä'mmen, *va.* (haben) pokryć namułem; (w mularstwie) die Wände mit Kalk — pobielić ściany.

Beschlei'chen, *va.* beschleichst, beschleicht, beschlich, habe beschlichen, skrycie podejść, cichaczem się zbliżyć; einen Ort — zakraść się do miejsca; die Furcht beschleicht mich trwoga mnie ogarnia.

Beschleu'nigen, *va.* (haben) przyspieszyć; den Schritt — przyspieszyć kroku; das hat seinen Tod beschleunigt to mu śmierć przyspieszyło; beschleunigt, *part.* i *adi.* przyspieszony; beschleunigte Bewegung ruch przyspieszony.

Beschleu'nigung, *sf.* *pl.* =en, przyspieszenie *n.*

Beschlie'ßen, *va.* beschließest, beschließt, beschloss, habe beschlossen, 1) postanowić; er beschloss abzureisen postanowił odjechać; die Versammlung beschloss zur Tagesordnung überzugehen zgromadzenie uchwaliło przejść do porządku dziennego; die Sache ist fest beschlossen rzecz jest pewna; die Dringlichkeit des Antrages — uchwalić nagłość wniosku; einstimmig — postanowić, uchwalić jednomyślnie; (w stylu urzędowym) wir haben beschlossen wie folgt stanowimy co następuje; 2) zakończyć, skończyć; damit beschloss er seine Rede zakończył w te słowa.

Beschlu'ss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, 1) uchwała *f.*, postanowienie *n.*, decyzya *f.*; einen — fassen uchwalić, postanowić; die Beschlüsse des Himmels wola niebios; 2) zum Beschlusse na końcu, na zakończenie; den — machen być ostatnim, na końcu; 3) etw. unter seinem Beschlusse haben mieć, chować co pod kluczem; etw. in — nehmen wziąć co pod klucz, zamknąć co.

Beschlu'ssfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do uchwały prawomocnej (komplet *m.*); die — des Hauses constatieren skonstatować czy Izba jest w komplecie.

Beschlu'ssfassung, *sf.* *pl.* =en, **Beschlu'ssnahme**, *sf.* *pl.* =n, uchwała, decyzya *f.*

Beschlu'ssfreiheit, *sf.* *pl.* =en, wolność *f.* decyzyi.

Beschlu'ssreif, *adi.* dostatecznie omówiony, dyskutowany.

Beschmau'sen, I. *va.* (haben) jmndn, podjeść sobie u kogo; II. *vr.* (haben) sich, zjeść za wiele.

Beschmie'ren, *va.* i *vr.* (haben) sich, posmarować; das Brot mit Butter — posmarować chleb masłem; sich mit Fett — powalać się tłuszczem; Papier — psuć papier; Narrenhände — Tisch und Wände głupi po ścianach pisze.

Beschmu'nzeln, *va.* (haben) okazywać zadowolenie na twarzy.

Beschmu'tzen, *va.* i *vr.* (haben) sich, posmarować, powalać się; das Kleid — powalać suknię; zmazać, skazić.

Beschna'ttern, *va.* (haben) skrzeczeć na co; (przenośnie) obgadywać, robić plotki.

Beschnau'ben, *va.* (haben) obwąchać.

Beschnei'den, *va.* beschneidest, beschneidet, beschnitt, habe beschnitten, obrzynać, obcinać; die Nägel — obcinać paznogcie; jmndm das Einkommen — zmniejszyć dochody czyje; jmndm seinen Lohn — ukrócić komu pensyę; ein Theaterstück — skrócić sztukę teatralną; die Haare — spuścić włosy; Bäume — ściąć gałęzie drzew; obrzezać; einem Kinde die Vorhaut —, ein Kind — obrzezać dziecko; Beschnittener *sm.* =n, *pl.* =n, obrzezaniec *m.*

Beschnei'der, *sm.* =s, *pl.* —, obrzezacz *m.*

Beschnei'dung, *sf.* *pl.* =en, obcinanie *n.*, obrzynanie *n.*; obrzezanie *n.*

Beschnei'en, *va.* (haben) okryć, zasypać śniegiem.

Beschni'ppern, *va.*, **beschni=ßeln,** *va.* (haben) poobgryzać krawędzie.

Beschno'bern, *va.*, **beschnüf=feln,** *va.*, **beschnu'ppern,** *va.* (haben) obwąchać.

Beschnü'ren, *va.* (haben) sznurami, galonami opatrzyć, sznurami obwiązać.

Beschö'nigen, *va.* (haben) upiększać, pozorem usprawiedliwić.

Beschö'ttern, *va.* (haben) szutrem wykładać.

Beschrän'ken, *va.* i *vr.* (haben) sich, ograniczyć, ścieśniać; sich auf etw. — ograniczyć się do czego; er mußte sein Reich auf die früheren Grenzen — musiał ścieśnić swe państwo wedle dawnych granic; ich beschränke mich auf das Nothwendige przestaję na tem co jest koniecznie potrzebne; etw. auf die einfachste Form — sprowadzić co do najprostszej formy; beschränkt, *part.* i *adi.* ograniczony, ciasny; głupi; ein beschränkter Mensch ciasna głowa; in einem beschränkten Sinne w ograniczonym umyśle, w ciasnej głowie; w pewnych względach tylko, w ograniczonem znaczeniu; — wohnen mieć szczupłe, małe mieszkanie; in beschränkten Verhältnissen leben żyć w skromnych stosunkach; er hat beschränkte Ansichten ma ciasne poglądy; meine Zeit ist sehr — mam bardzo mało czasu.

Beschrä'nktheit, *sf. pl.* =en: — eines Platzes ciasność *f.* miejsca; — der Zeit brak *m.* czasu; — des Einkommens skromne dochody; — des Geistes ciasność *f.*, ograniczoność *f.* umysłu.

Beschr'änkung, *sf. pl.* =en, ograniczenie *n.*, ścieśnienie *n.*, zredukowanie *n.*, redukcya *f.*

Beschrei'ben, *va.* beschreibst, beschreibt, beschrieb, habe beschrieben, 1) znakami pisma opatrzyć, zapisać; beschriebenes Papier papier zapisany; 2) opisać, opisywać, określać; nicht zu — nie do opisania; ausführlich — opisać szczegółowo; die Eigenschaften einer Person — określać przymioty osoby; einen Dieb — podać rysopis złodzieja; 3) einen Kreis — zakreślić koło; ein Dreieck — wykreślić trójkąt; die Kugel beschreibt einen Bogen kula zakreśla łuk.

Beschrei'ber, *sm.* =s, *pl.* —, opisujący.

Beschrei'bung, *sf. pl.* =en, opis *m.*, opisanie *n.*, określenie *n.*, zakreślenie *n.*, wykreślenie *n.*; eine That, die jeder — spottet czyn nie do opisania; über alle — schön piękny nad wyraz; wissenschaftliche — eines einzelnen Gegenstandes monografia naukowa.

Beschrei'en, *va.* beschreist, beschreit, beschrie, habe beschrien okrzyczeć; (o nowonarodzonym) die vier Wände — dać znak życia krzykiem; jmndn — okrzyczeć, osławić kogo; urzec, rzucić czar.

Beschrei'ten, *va.* beschreitest, beschreitet, beschritt, habe beschritten, wstąpić na co; er hat meine Schwelle nicht wieder beschritten nie przestąpił więcej mojego progu; den Altar — stanąć przed ołtarzem; das Pferd — dosiąść konia; den Rechtsweg — udać się na drogę sądową.

Beschro'ten, *va.* (haben) obgryźć, oberznąć.

Beschru'mpen, *vn.*, **beschru'mpfen,** *vn.* (sein) zmarszczyć się.

Beschu'hen, *va.* i *vr.* (haben) sich, obuć (się), opatrzyć w obuwie.

Beschu'ldigen, *va.* (haben) obwiniać; jmndn einer Sache — obwiniać kogo o co; oskarżać kogo o co; er wird eines Vergehens beschuldigt zarzucają mu przestępstwo; man beschuldigt ihn des Meineides obwiniają go o krzywoprzysięstwo; beschuldigend, *part.* i *adi.* obwiniający.

Beschu'ldiger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) obwiniający (-a), oskarżający (-a).

Beschu'ldigte(r), *sm.* =n, *pl.* =e(n) obwiniony, oskarżony, obżałowany.

Beschu'ldigung, *sf. pl.* =en, oskarżenie *n.*, obwinienie *n.*

Beschu'ppen, *va.* (haben) łuską okryć; nicht alle Fische sind beschuppt nie wszystkie ryby mają łuski.

Beschü'tteln, *va.* (haben) obsypując okryć; jmndn mit Federn — obsypać kogo pierzem.

Beschü'tten, *va.* i *vr.* (haben) sich, posypać, obsypać; jmndn mit etw. — obsypać, oblać kogo czem; mit Blumen — obsypać kogo kwiatami; sich mit einer Flüssigkeit — oblać się, poplamić się płynem; mit Erde — obsypać, posypać ziemią; mit Kieselsteinen — wyszutrować; einen Keller mit Früchten — zsypać owoce do piwnicy.

Beschü'tzen, *va.* (haben) chronić, bronić; jmndn — opiekować się kim; jmndn gegen jmndn — bronić kogo przed kim; eine Dame — wziąć damę pod swoją opiekę; die Stadt — bronić miasta.

Beschü'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) obrońca *m.*, opiekun *m.*, chroniący (-a); sich zum — aufwerfen narzucać opiekę.

Beschü'tzung, *sf. pl.* =en, opieka *f.*, obrona *f.*, ochrona *f.*

Beschwä'gern, *va.* i *vr.* (haben) sich, sich mit jmndm — spowinowacić się z kim; beschwägert, *part.* i *adi.* spowinowacony, powinowaty.

Beschwä'ngern, *va.* (haben) zapłodnić, brzemienną uczynić.

Beschwä'nzen, *va.* (haben) ogon przyczepić do czego; beschwänzt, *part.* i *adi.* mający ogon.

Beschwa'tzen, *va.*, **Beschwä'tzen,** *va.* (haben) 1) etw. — omawiać co, mówić o czem; 2) jmndn — namówić kogo; jmndn zu etw. — nakłonić kogo do czego.

Beschwei'ßen, *va.* (haben) 1) potem zlać, zwilżyć, skropić; 2) (u myśliwych) zlać krwią.

Beschwe'rde, *sf. pl.* =n, 1) ciężar *m.*, uciążliwość *f.*, dolegliwość *f.*, kłopot *m.*; jmndm Beschwerden bereiten sprawiać komu kłopot, troski, nieprzyjemności; du hast mich vor einer großen — behütet uchowałeś mnie od wielkiego zmartwienia; er fühlt die Beschwerden des Alters odczuwa dolegliwości podeszłego wieku; die Beschwerden des Lebens troski, kłopoty, dolegliwości życia; 2) zażalenie *n.*, żal *m.*, żałoba *f.*; — führen über etw. żalić się, wnieść zażalenie o co.

Beschwe'rdebuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher księga *f.* zażaleń.

Beschwe'rdeführung, *sf. pl.* =en, wniesienie *n.* zażalenia, reklamacya *f.*

Beschwe'rdeschrift, *sf. pl.* =en, zażalenie *n.* na piśmie.

Beschwe'rdevoll, *adi.* kłopotliwy, uciążliwy.

Beschwe'ren, *va.* i *vr.* (haben) sich, 1) ciężyć na czem; diese Speise beschwert den Magen ta potrawa leży w żołądku; obciążać czem; den Magen — obciążyć żołądek; sich mit etw. — obładować się czem; mit Beute beschwert kehrten sie heim z wielką zdobyczą wracali do domu; 2) sich über etw. — wnosić zażalenie, żalić się o co; sich über jmndn — żalić się na kogo; sich laut über etw. — głośno powstawać na co.

Beschwe'rlich, *adi.* ciężki, uciążliwy, kłopotliwy, dolegliwy; diese Speise ist — ta potrawa jest niestrawna; das Alter ist für ihn — starość jest mu dolegliwą; diese Arbeit ist sehr — ta praca jest bardzo uciążliwa; der Athem ist ihm — oddycha z trudnością; jmndm — sein, fallen naprzykrzać się komu; trudzić kogo; jmndm mit seinen Bitten — fallen męczyć kogo prośbami.

Beschwe'rlichkeit, *sf. pl.* =en, uciążliwość *f.*, przykrość *f.*, trud *m.*; wenn es Ihnen keine — macht jeżeli to pana nie trudzi; das sind die Beschwerlichkeiten meines Berufes oto przykrości mego zawodu.

Beschwi'chtigen, *va.* (haben) uciszyć, ukoić, uspokoić; sein Gewissen — uspić sumienie; jmnds Zorn — rozbroić czyj gniew; die Schmerzen — ukoić boleści; die Sehnsucht — uśmierzyć tęsknotę; ein Kind — uspokoić dziecię.

Beschwi'chtigung, *sf. pl.* =en, uspokojenie *n.*, ukojenie *n.*, uśmierzenie *n.*; zur — des Gewissens dla ulżenia sumieniu.

Beschwi'mmen, *va.* beschwamm, habe beschwommen, pływać po czem.

Beschwi'ndeln, *va.* (haben) oszukać, okpić.

Beschwi'ngen, *va.* (haben) skrzydłami opatrzyć, ubrać w skrzydła; sich — dostać skrzydeł; beschwingt, *part.* i *adi.* skrzydlaty.

Beschwö'ren, *va.* beschwörst, beschwört, beschwor, habe beschworen, 1) zaprzysiądz, przysięgą stwierdzić; den Frieden — zaprzysiądz pokój; einen Vertrag — przysięgą stwierdzić układ; 2) zaklinać; Geister — zaklinać duchy; einen Besessenen — odprawiać egzorcyzm nad opętanym; den Sturm — zaklęciem odwrócić burzę; 3) błagać, zaklinać; ich beschwöre dich bei Gott zaklinam cię na Boga.

Beschwö'rer, *sm.* =s, *pl.* —, czarodziej *m.*, egzorcysta *m.*

Beschwö'rung, *sf. pl.* =en, zaprzysiężenie *n.*, zaklęcie *n.*

Beschwö'rungsformel, *sf. pl.* =e, formuła *f.* zaklęcia.

Beschwö'rungskunst, *sf. pl.* =künste, sztuka *f.* zaklinania duchów, czarodziejstwo *n.*

Besee'len, *va.* (haben) ożywić, duszą obdarzyć; besee'lt, *part.* i *adi.* ożywiony; vom heiligen Eifer — przejęty świętym zapałem.

Bese'geln, *va.* (haben) 1) jeździć okrętem po; noch nie besegelter Ort miejsce, do którego żaden jeszcze okręt nie dotarł; 2) żaglami opatrzyć.

Bese'hen, *va.* i *vr.* sich, besiehst, besieht, besah, habe besehen, oglądać, obejrzeć; prüfend — zbadać; sich im Spiegel — przeglądać się w zwierciadle; sich die Stadt — oglądać miasto; etwas bei Lichte — dobrze się w czem rozpatrzeć.

Bese'henswert, bese'henswürdig, *adi.* godny obejrzenia.

Bese'hnen, *va.* (haben) opatrzyć cięciwą (łuk).

Besei'fen, *va.* (haben) namydlić.

Besei'tigen, *va.* (haben) usunąć, uchylić; ein Hindernis — usunąć przeszkodę; Mängel — uzupełnić braki; eine Sache — pozbyć się sprawy, zakończyć, załatwić sprawę; die Zweifel — uchylić wątpliwości; Streitigkeiten — załagodzić spory.

Besei'tigung, *sf. pl.* =en, usunięcie *n.*, uchylenie *n.*, załatwienie *n.*

Bese'ligen, *va.* (haben) uszczęśliwić, najwyższem szczęściem obdarzyć; ihr Blick beseligt ihn jej spojrzenie uszczęśliwia go; beseligend war ihre Nähe jej obecność upajała szczęściem.

Be'sen, *sm.* =s, *pl.* —, miotła *f.*; kleiner — miotełka; neue — kehren gut miotła póki nowa dobrze zamiata; — aus Federn piórko *n.*

Be'senbinder, *sm.* =s, *pl.* —, miotlarz *m.*

Be'senstiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kij *m.* u miotły.

Bese'nden, *va.* besendest, besendet, besandte, habe besandt posyłać do; einen Markt mit Waren — posłać towary na targ.

Bese'ngen, *va.* (haben) opalić, osmalić; sich das Kleid — spalić sobie suknię.

Bese'ssen, I. *part.* od besitzen; II. *adi.* opętany; er ist vom Teufel — dyabeł go opętał; vom Geiste der Zerstörung — owładnięty duchem zniszczenia; er lief wie — davon uciekł jak oparzony.

Bese'ssene(r), *sm.* =n, *pl.* =e(n), **Bese'ssene,** *sf. pl.* =n, opętany(-a).

Bese'ssenheit, *sf.* opętanie *n.*

Bese'tzen, *va.* (haben) 1) obsadzić; einen Tisch mit Speisen — zastawić stół potrawami; die Plätze am Tische — zająć miejsca u stołu; am Rande mit etwas — oblamować czem; das Kleid mit Streifen — obszyć suknię paskami; ein Land mit Einwohnern — zaludnić kraj mieszkańcami; einen Teich mit Fischen — zarybić staw; gut besetzte Tafel halten dobrze jadać; mit Zähnen — ząbkować; 2) ein Amt — zamianować na urząd; die Rollen des Dramas — rozdzielić role dramatu; meine Stunden sind besetzt godziny moje są zajęte; (w muzyce) jede Stimme war dreimal besetzt każdy głos trzykrotnie był obsadzony; 3) zająć, objąć w posiadanie; eine Gegend — zająć okolicę; hier ist alles besetzt niema tu więcej miejsca; der Feind hält die Festung besetzt nieprzyjaciel zajął twierdzę; beide Ufer sind besetzt oba brzegi są zajęte; 4) (w grze) eine Karte mit zehn Kronen — postawić dziesięć koron na kartę; die beiden Karten, womit der König besetzt war obie młódki (karty, służące do obsady) króla; besetzt, *part.* i *adi.* obsadzony, zajęty, pełny, przepełniony; vom Eise besetztes Schiff okręt osadzony w lodach.

Beseufzen, *va.* (haben) wzdychać nad czem.

Besi'chtigen, *va.* (haben) oglądać, zwiedzać; ein Museum — zwiedzać muzeum; den Thatort — oglądać miejsce wydarzenia; die Sachverständigen — znawcy, biegli oglądają.

Besi'chtigung, *sf. pl.* =en, oglądanie *n.*, zwiedzenie; oględziny *pl.*; die — dieser Sammlung erfordert 3 Stunden Zeit zwiedzenie, oglądanie tych zbiorów wymaga trzech godzin czasu; die — durch Sachverständige ergab oględziny dokonane przez biegłych (rzeczoznawców) wykazały.

Besie'delung, *sf. pl.* =en, osiedlanie *n.*, kolonizacya *f.*, kolonizowanie *n.*

Besie'gbar, *adi.* mogący być zwyciężonym.

Besie'gbarkeit, *sf.* die — des Feindes ist sicher możliwość zwyciężenia nieprzyjaciela nie ulega wątpliwości.

Besie'geln, *va.* (haben) zaopatrzyć w pieczęć, przypieczętować, położyć pieczęć (na czem); (przenośnie) mit einem Kusse den Liebesschwur — przypieczętować całusem przysięgę miłosną; die Treue mit seinem Blut — krwią wierność przypieczętować; etwas mit einem Handschlag — dać rękę na co.

Besie'gen, *va.* (haben) zwyciężyć, pokonać, zwalczyć, pobić; den Feind — zwyciężyć (pokonać, pobić) nieprzyjaciela; Hindernisse — pokonać, zwalczyć trudności; sich selbst — przezwyciężyć się; sich für besiegt erklären uznać się zwyciężonym.

Besie'gte (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, zwyciężony *m.* (-a *f.*).

Besie'gung, *sf. pl.* =en, zwyciężenie *n.*, zwycięstwo *n.*; nach — des Feindes po zwyciężeniu nieprzyjaciela, po zwycięstwie nad nieprzyjacielem.

Besie'ger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) zwycięzca *m.*

Besi'ngen, *va.* besang, habe besungen, opiewać (kogo), głosić wierszami czyją sławę; einen Verstorbenen — śpiewać nad umarłym.

Besi'nnen, besann, habe besonnen, sich, 1) namyślać się, starać się przypomnąć sobie; ich besinne mich fortwährend auf den Namen staram się przypomnąć sobie nazwisko; 2) przypomnąć sobie; ich habe mich eben auf seinen Namen besonnen przypomniałem sobie właśnie jego nazwisko; ich kann mich auf den Namen nicht — nie mogę przypomnieć sobie nazwiska; ich besinne mich nicht, dass ich ihn gesehen habe nie przypominam sobie, bym go widział; ich besinne mich nur noch ganz dunkel darauf przypominam to sobie tylko jakby we śnie; wenn ich mich recht besinne jeżeli nie zwodzi mnie pamięć; seit Menschen sich — jak daleko sięga pamięć ludzka; 3) sich auf ein Mittel — popaść (wpaść) na sposób; sich eines bessern — rozmyślać się, namyślić się; hast du dich endlich besonnen? czy zdecydowałeś się wreszcie? 4) (namyślać się, zastanawiać się; sich über etw. — namyślać się nad czem; er besinnt sich nicht zweimal nie waha się; sich hin= und herbesinnen wahać się, chwiać się; ohne sich zu — bez namysłu, bez wahania, bez zastanowienia; 5) (zamiast częściej używanego: zur Besinnung kommen) uprzytomnieć, przyjść do przytomności, odzyskać przytomność.

Besi'nnung, *sf.* przytomność *f.*; die — verlieren stracić przytomność; die — erlangen przyjść do przytomności; er ist nicht bei — nie jest przy przytomności; kommen Sie doch zur — zastanów się Pan! die — verlieren stracić zmysły.

Besi'nnungslos, *adi.* nieprzytomny, pozbawiony zmysłów.

Besi'nnungslosigkeit, *sf.* bezprzytomność *f.*, brak *m.* przytomności; er trank bis zur — pił aż do bezprzytomności.

Besi'tz, *sm.* =es, *pl.* =e, (posiadanie i to co się posiada) posiadanie *n.*; posiadłość *f.*; etwas im — haben mieć co w posiadaniu; in den — gelangen wejść w posiadanie; von etwas — nehmen wziąść co w posiadanie; jmndn in den — setzen wprowadzić kogo w posiadanie; im — sein być w posiadaniu; jmndn aus dem — bringen wywłaszczyć kogo, wyrugować z posiadłości; geliehene Capitalien im =e haben być w posiadaniu wypożyczonych kapitałów.

Besi'tzen, *va.* besaß, habe besessen, 1) posiadać, mieć; er besitzt ein Haus posiada dom; er besitzt ein gutes Herz ma dobre serce; 2) einen Platz — zasiąść, zająć miejsce; 3) (przestarzałe) Eier — zalęgać jaja.

Besi'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *f.*, *pl.* =innen) posiadacz *m.* (posiadaczka *f.*).

Besi'tzergreifung, *sf. pl.* =en, wzięcie *n.* w posiadanie, wejście *n.* w posiadanie, zajęcie *n.*

Besi'tznahme, *sf. pl.* =n, = Besitzergreifung.

Besi'tznehmer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) biorący (-a) w posiadanie.

Besi'tzrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* posiadania, prawo na którem posiadanie się opiera.

Besi'tzstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, stan *m.* posiadania, stosunek *m.* posiadania; seinen — wahren strzedz swego stanu posiadania.

Besi'tzstörung, *sf. pl.* =en, naruszenie *n.* posiadania, w posiadaniu.

Besi'tzthum, *sn.* =(e)s, *pl.* =thümer, posiadłość *f.*

Besi'tzung, *sf. pl.* =en, 1) = Besitz; 2) własność *f.*, posiadłość *f.* ziemska, gospodarstwo *n.* ziemskie.

Beso'cken, *va.* (haben) 1) die Füße wdziać szkarpetki na nogi; 2) Strümpfe — = anstricken.

Beso'ssen, *adi.* i *part.* = besaufen.

Beso'ssenheit, *sf.* opilstwo *n.*

Beso'hlen, *va.* (haben) Stiefel, Schuhe, podzelować buty, trzewiki, dać nowe podeszwy.

Beso'lden, *va.* (haben) wypłacać żołd, płacę; er ist vom Staate besoldet pobiera płacę od państwa; **besoldet,** *part.* i *adi.* płatny; besoldete Truppen wojsko płatne; besoldetes Amt urząd płatny.

Beso'ldung, *sf. pl.* =en, żołd *m.*, płaca *f.*, pensya *f.*, pobory służbowe.

Beso'ldungssteuer, *sf pl.* =n, podatek od płacy, od poborów służbowych.

Beso'nder(e), I. *adi.* (jako *adv.* besonders) osobliwy, szczególny; osobny, oddzielny; dziwny, dziwaczny; nadzwyczajny er hat seine =n Meinungen ma swoje szczególne zapatrywania; =s Zimmer osobny, oddzielny pokój; er ist in diesem =n Zweige der Volkswirtschaft sehr bewandert obeznany jest bardzo z tą szczególną gałęzią gospodarstwa społecznego; das ist eine ganz — Tugend to szczególniejsza cnota; eine — Schönheit osobliwa piękność; die Sache ist nicht gerade besonders rzecz to nie szczególna; eine — Bezeichnung szczegółowe określenie; in einer =n Zeile w odrębnym wierszu; jedem besonders schreiben pisać do każdego z osobna; ich mache Sie ganz besonders aufmerksam szczególnie, mianowicie zwracam uwagę pańską; ich muss es besonders betonen, dass ... szczególnie, przedewszystkiem, mianowicie położyć muszę nacisk na to, że ... es befriedigt mich nicht besonders nie bardzo (nie szczególnie) zadowalnia mnie, nie bardzo jestem zadowolony; es geht nicht besonders nie szczególnie idzie; im allgemeinen und im =n w ogólności i w szczególności; es ist nichts =s nie jest to nic szczególnego; ich finde nichts =s daran nie widzę w tem nic osobliwego; II. das Besondere *sn.*, =n, szczególność *f.*, specyalność *f.*

Beso'nderheit, *sf. pl.* =en, (Besondernheit, Besonderkeit) 1) szczegół *m.* diese =n interessieren mich nicht te szczegóły nie interesują mnie; 2) osobliwość *f.*; als eine — verdient erzählt zu werden jako osobliwość opowiedzieć warto; 3) właściwość *sf.*; diese Wendung ist eine — seines Stiles ten zwrot jest właściwością jego stylu.

Beso'nders, *adv.* zob. besonder.

Beso'nnen, I. *va.* (haben) świecić na co, oświecać co, blask rzucać; II. *sn.* =s (Besonnung *sf.*; oświetlenie *n.* przez słońce.

Beso'nnen, *adi.* (i *partic.* od besinnen) przytomny; rozważny, rozsądny, roztropny; *adv.* przytomnie, rozważnie, rozsądnie, roztropnie.

Beso'nnenheit, *sf.* przytomność *f.* umysłu; rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, roztropność *f.*; ohne — reden mówić bez zastanowienia.

Beso'rgen, I. *va.* (haben) 1) (także *vn.* z haben) obawiać się, bać się (by się co nie stało, lub że się co stało); wir — dass uns Unrecht geschehe obawiamy się, by nie stała się nam krzywda; wir — nicht, dass uns Unrecht geschehe nie obawiamy się, by nam się stała krzywda; ich besorgte gar nichts Böses nie obawiałem się niczego złego; wir besorgten für sein Leben obawialiśmy się o jego życie; 2) mieć staranie; dbać o co, zajmować się czem, dozorować; die Kranken — mieć staranie o chorych; 3) załatwić, wykonać, sprawić co; einen Auftrag — załatwić zlecenie; ich werde Ihnen das — załatwię to panu; ein Geschäft — załatwić interes; einen Befehl — wykonać rozkaz; ich kann diese Arbeit ganz allein — dam sobie sam jeden z tą robotą radę; 4) jmndm etw. — załatwić, sprawić, wykonać komu co; wystarać się o co dla kogo; ich werde Ihnen einen Wagen — wystaram się panu o powóz; er hat mir das Geld besorgt wystarał mi się o pieniądze; II. **besorgt,** *adi.* i *partic.* 1) niespokojny; das macht mich — to napełnia mnie niepokojem; wir sind um seine Gesundheit besorgt niepokoi nas stan jego zdrowia; 2) dbały, troskliwy; III. **Besorgung,** *sf. pl.* =en, 1) = besorgen, 1 i 2; — von Bankgeschäften, załatwienie, wykonywanie interesów bankowych; 2) = Furcht.

Beso'rger, *sm.* =s, *pl.* —, ten co ma staranie o co.

Beso'rglich, *adi.* 1) = besorgen II; 2) niepokojący, obawę budzący.

Bespa'nnen, *va.* (haben) 1) einen Wagen mit Pferden — zaprządz konie do powozu; 2) eine Geige, eine Leier

u. s. w. — naciągnąć struny na skrzypce.

Bespa'nnung, *sf. pl.* -en, zaprząg *m.*

Bespei'en, *va.* bespeite (bespie), habe bespeit (bespieen), opluć, opluwać; obżygać.

Bespi'cken, *va.* (haben) naszpikować; den Beutel — naładować, napchać sakiewkę.

Bespie'geln, *vr.* sich, przeglądać się w zwierciadle.

Bespi'nnen, *va.* bespann, habe besponnen, oprząść co, osnuć.

Bespo'rnen, *vr.* (haben) sich, przypiąć ostrogi i **bespornt**, *adi.* i *partic.* w ostrogach.

Bespö'tteln, *va.* (haben) jemanden, etw., drwić, kpić z kogo, z czego, żarty, drwiny stroić.

Bespo'tten, *va.* (haben) jemanden, etw., naigrawać się z kogo z czego, urągać komu, czemu, wyśmiewać.

Bespre'chen, besprichst, bespricht, besprach, habe besprochen, I. *va.* 1) omawiać, ogadywać; ernste Dinge — omawiać poważne sprawy; 2) umówić się (co do czego) eine Heirat — umówić się co do małżeństwa; 3) zamawiać, zażegnać; eine Krankheit zażegnać chorobę (czarami); II. *vr.* sich mit jemandem a) rozmawiać z kim; b) umawiać się z kim; c) naradzać się z kim.

Bespre'cher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) = besprechen I, 3.

Bespre'chung, *sf. pl.* -en, = besprechen.

Bespre'ngen, *va.* (haben) pokropić, skropić; mit Salz — posypać solą.

Bespri'tzen, *va.* (haben) obryzgać, opryskać, pokropić; die Hände mit Blut — ręce krwią zbroczyć.

Bespu'cken, *va.* (haben) opluć, opluwać.

Bespü'len, *va.* (haben) oblewać; der Fluss bespült das Ufer rzeka oblewa brzeg.

Be'sser, I. *adi.* i *adv.*, *compar.* od gut i wohl 1) lepszy, lepiej; eine -e Gesundheit lepsze, pomyślniejsze zdrowie; -e Zeiten lepsze, szczęśliwsze czasy; es ist — zu schweigen lepiej milczeć; du thätest es — nicht lepiej dałbyś temu pokój; der eine ist nicht — als der andere wart pałac Paca, a Pac pałaca; werden Sie nun — daran sein? czy teraz będzie panu lepiej? desto — tem lepiej! je eher desto — im prędzej, tem lepiej; 2) etw. — machen poprawić co; es ist — zu schreiben lepiej napisać; das kommt ja immer — to coraz lepiej; 3) więcej, silniej; er schreit immer — krzyczy coraz to silniej; komm — her! zbliż się więcej (bardziej); II. Be'ssere (-s) *sn.* in Ermangelung eines -n w braku czego lepszego; -s gibt es nicht nic lepszego nie istnieje! das — ist des Guten Feind lepsze jest wrogiem dobrego.

Be'ssern, I. *va.* (haben) poprawić; seine Gesundheit — polepszyć zdrowie; einen Fehler — poprawić, sprostować błąd; einen Acker — ameliorować grunt; II. *vr.* (haben) sich, poprawić się, stać się lepszym; der Kranke hat sich gebessert choremu się polepszyło; der Schüler hat sich im Schreiben gebessert uczeń już lepiej pisze, robi postępy w pisaniu; das Wetter hat sich gebessert powietrze się wypogodziło.

Be'sserung, *sf. pl.* -en, poprawa *f.*, polepszenie *n.*, amelioracya *f.*; beim Kranken ist — eingetreten u chorego nastąpił zwrot ku lepszemu; ich verzweifle ganz an seiner — jużem całkiem o nim zwątpił; er ist auf dem Wege zur — zaczyna przychodzić do siebie.

Be'sserungsanstalt, *sf. pl.* -en, dom *m.* poprawy.

Be'sserungsfähig, *adi.* dający się poprawić.

Be'sserungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* poprawy.

Be'sserwisser, *sm.* -s, *pl.* —, który wszystko wie lepiej.

Be'st (*superl.* od gut i wohl) I. *adv.* najlepiej, jak najlepiej; — möglich możliwie najlepszy; wir werden das bestens besorgen załatwimy to jak najlepiej; der Anfang ist schon bestens gemacht początek jest już bardzo dobry; ich danke bestens bardzo dziękuję; ich empfehle mich — upadam do nóg; jmndn aufs beste empfangen przyjąć kogo jak najlepiej; Ihre Angelegenheit steht nicht am besten pańska sprawa nie najlepiej stoi; ich weiß es am besten wiem to najlepiej; es ist am besten, du thust es selbst najlepiej będzie, jeśli sam to zrobisz; er hat es unter allen am besten gemacht zrobił to lepiej niż wszyscy inni; II. *adi.* najlepszy (-a, -e); der beste Freund najlepszy przyjaciel; mein Bester! kochany; die besten Schüler najlepsi uczniowie; mit dem besten Willen przy najszczerszej chęci; das ist vom Besten to jest w najlepszym gatunku; im besten Alter w sile wieku; er kam, als ich im besten Arbeiten war nadszedł gdym pracował w najlepsze; es war alles im besten Gange wszystko szło jak najlepiej, doskonale; er gab ihm die besten Worte przemówił do niego jak najuprzejmiej; beste Waren towary wybrane, wyszukane; Hunger ist der beste Koch głód najlepsza przyprawa; auch der beste hat seine schwachen Seiten każdy ma swoje słabostki; der erste beste pierwszy lepszy, pierwszy który się nawinie, który bądź, lada który; wähle das erste beste wybierz co ci w rękę wpadnie, co ci się nadarzy; jmndn zum besten haben drwić z kogo, naigrawać się z kogo, okpić; er will mich zum besten haben szydzi ze mnie; jemandem etwas zum besten geben uraczyć, poczęstować kogo czem; jmndm Wein zum besten geben poczęstować kogo winem; er hat uns ein Frühstück zum besten gegeben wy-

prawił nam śniadanie; er hat uns dies Gedicht, dies Lied zum besten gegeben zadeklamował nam ten wiersz, zaśpiewał nam tę pieśń; III. Beste(=s), *sn.* =n, najlepsze; es wird das — sein, wenn er najlepiej zrobi, gdy; wir wollen das — hoffen miejmy nadzieję, że wszystko pójdzie jak najlepiej; er weiß am besten Fehler auszufinden widzi plamy na słońcu; sich das — bis zuletzt aufsparen schować sobie na ostatek co najlepsze; ich that mein Bestes zrobiłem co mogłem, co było w mej mocy; das allgemeine — dobro publiczne, powszechne; zum allgemeinen Besten dla dobra powszechnego, dla dobra ogółu; zum Besten der Armen dla biednych; ich thue das zu deinem besten robię to dla ciebie, w twoim interesie; ich will dein Bestes życzę ci jak najlepiej; Gott möge alles zum besten wenden daj Boże, by wszystko wyszło na dobre; das — für sich nehmen wziąć sobie lwią część; das — ist gerade gut genug für ihn najlepsze zaledwie dobre jest dla niego.

Bestä'hlen, *va.* (haben) okryć stalą.

Besta'llen, *va.* (haben) zainstalować kogo, wprowadzić kogo w urząd, zamianować kogo na urząd.

Besta'llung, *sf. pl.* =en, zamianowanie *n.*, nominacya *f.*, dekret *m.* nominacyjny.

Besta'nd, *sm.* =es, *pl.* =stände, 1) istnienie *n.*, egzystencya *f.*, trwałość *f.*; von — sein, — haben trwać; der Friede wird keinen — haben pokój nie potrwa długo, nie będzie trwały; das Glück hat keinen — szczęście nie jest trwałe; das Wetter wird nicht von — sein pogoda się zmieni; es hat nichts ewigen — nie masz nic wiecznotrwałego; 2) — einer Erbschaft stan *m.* spadku; — eines Waldes drzewostan *m.*; — der Cassa stan kasy; — einer Rechnung kwota *f.* którą wynosi rachunek; 3) in — nehmen wydzierżawić, wziąć w dzierżawę; in — geben wypuścić w dzierżawę.

Besta'ndgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, najem *m.*, czynsz *m.* dzierżawny.

Besta'ndgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, dobro *n.* wydzierżawione.

Besta'ndjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* wydzierżawione.

Besta'ndliste, *sf. pl.* =n, inwentarz *m.* spisany.

Besta'ndtheil, *sm.* =s, *pl.* =e, część *f.* składowa, składnik *m.*; das Wasser in seine Bestandtheile auflösen rozłożyć wodę na pierwiastki, składniki; das Buch bildet einen — meiner Bibliothek książka należy do mojej biblioteki.

Besta'ndvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, kontrakt *m.* najmu, dzierżawy.

Bestä'ndig, *adi.* i *adv.* stały, stale, trwały, trwale, ciągły, ciągle; beständiges Wetter niezmienna pogoda; das Barometer steht auf — barometr wskazuje trwałą pogodę; das Wetter ist wieder — geworden pogoda się ustaliła; es sind beständige Zänkereien unter ihnen ciągłe są między nimi kłótnie; er bleibt hier — stale tu zostaje; beständige Rente renta dożywotnia; es gibt nichts Beständiges unter der Sonne nie masz nic trwałego pod słońcem.

Bestä'ndigkeit, *sf. pl.* =en, stałość *f.*, trwałość *f.*

Bestä'rken, *va.* i *vr.* (haben) sich, umocnić, utwierdzić; alles bestärkt uns in der Überzeugung wszystko utwierdza nas w przekonaniu; jmndn im Glauben — umocnić kogo w wierze; er bestärkte sich in dem Entschlusse utwierdził się w zamiarze; einen Zweifel in jmndm — zakorzenić w kim wątpliwość.

Bestä'tigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, potwierdzić, zatwierdzić; eine Nachricht — potwierdzić pogłoskę; das erstrichterliche Urtheil — zatwierdzić wyrok pierwszej instancyi; jmnds Wahl — zatwierdzić czyj wybór; die Behauptung durch Beispiele — stwierdzić twierdzenie przykładami; eidlich — stwierdzić przysięgą; es bestätigt sich das potwierdza się, sprawdza się wiadomość; den Empfang eines Briefes — potwierdzić odbiór listu; die Freiheiten — zatwierdzić przywileje; ein Gesetz — sankcyonować ustawę; durch den Gebrauch bestätigt uświęcony zwyczajem.

Bestä'tigung, *sf. pl.* =en, zatwierdzenie *n.*, potwierdzenie *n.*, stwierdzenie *n.*, sprawdzenie *n.*, sankcya *f.*

Bestä'tigungsrecht, *sf.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* zatwierdzania, sankcyonowania.

Bestä'tigungsurkunde, *sf. pl.* =n, dokument *m.* zatwierdzający.

Bestä'tigungsurtheil, *sn.* =s, *pl.* =e, wyrok *m.* zatwierdzający.

Besta'tten, *va.* (haben) pogrzebać, pochować.

Besta'uben, *vn.* (sein) okurzyć się, pokryć się kurzem.

Bestä'uben, *va.* i *vr.* (haben) sich, kurzem okryć, posypać; mit Mehl — obsypać mąką; sich das Haar mit Puder — napudrować sobie włosy; bestäubt, bestaubt, *part.* i *adi.* okryty kurzem, zakurzony.

Be'stbietend, *adi.* najwięcej ofiarujący.

Beste'chen, bestichst, besticht, bestach, habe bestochen, 1) den Rand eines Knopfloches — obszyć dziurkę od guzika; das Leder — przekłuwać skórę; 2) (przenośnie) jmndn — przekupić kogo, zjednać sobie łaskę czyją; sich — lassen zaprzedać się; seine Liebenswürdigkeit hat alle Herzen bestochen jego uprzejmość zjednała mu wszystkich; er hat ein bestechendes Äußere ma ujmującą powierzchowność; ich lasse mich nicht durch schöne Redensarten — nie dam się uwieść pięknym słówkom; er läßt sich durch nichts — nic go nie nęci, niczem go nie zwabisz.

Beste'cher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) przekupujący (-a), ten (ta) co przekupuje.

Beste'chlich, *adi.* sprzedajny, dający się przekupić.

Beste'chlichkeit, *sf.* sprzedajność *f.* (pospolicie: łapownictwo *n.*).

Beste'chung, *sf. pl.* -en, obszywanie *n.*; przekupienie *n.*; przekupstwo *n.*; rzecz użyta do przekupienia; er gab ihm 10 Kronen als — dał mu 10 koron łapówki; zjednanie *n.*, ujęcie *n.* sobie; der — widerstehen nie dać się przekupić.

Beste'ck, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) skrzyneczka *f.*, futerał *m.* (etui) z instrumentami; chirurgisches — garnitur instrumentów chirurgicznych; — mit Messern und Gabeln futerał z nożami i widelcami; 2) Eß- łyżka, nóż i widelec (bez futerału); silbernes — srebrne nakrycie; 3) (w marynarstwie) a) plan do budowy okrętu; b) oznaczenie na karcie morskiej punktu, gdzie okręt się znajduje.

Beste'cken, *va.* (haben) etw. mit etw., obsadzić co czem; das Grab mit Blumen — obsadzić grób kwiatami; den Finger mit Ringen — powkładać na palce pierścienie; die Leuchter mit Kerzen — powtykać świece do lichtarzy; die Feldhühner — poobstawiać kuropatwy sieciami; die Bergeisen mit Stielen — osadzić dłuta górnicze na trzony.

Beste'hen, I. *va.* bestand, habe bestanden, 1) (tyle co Stand halten) utrzymać się; wytrzymać, zdzierżyć; 2) przebyć, odbyć; einen Kampf — przebyć walkę; ein gefährliches Abenteuer glücklich — wyjść cało z niebezpiecznej przeprawy; eine Probe — odbyć, przebyć próbę; nach bestandener Prüfung po złożonym egzaminie, po złożeniu egzaminu; Armut — znieść ubóstwo; 3) mit Gesträuchen bestanden sein być porosłym krzakami; mit Holz bestandenes Land zalesiony, lesisty kraj; II. *vn.* (haben i sein) 1) (o płynach) zamarznąć, ściąć się; 2) trwać, utrzymać się, stale istnieć; obstać; wyżyć; er kann bei seinem Gehalte nicht — nie może wyżyć z swej pensyi; bei diesem Preise kann der Kaufmann nicht — przy tej cenie kupiec nie może obstać; 3) in einer Probe — wytrzymać próbę, wyjść zwycięsko z próby; im Kampfe gegen jmndn — dać komu w walce radę; vor dem Richter — usprawiedliwić się przed sędzią; 4) auf etw. — obstawać przy czem; auf seinem Kopfe — uprzeć się przy swojem; auf seinen Forderungen — upierać się przy swych żądaniach; 5) a) aus etw. — składać się z czego; die Wohnung besteht aus 10 Zimmern mieszkanie składa się z dziesięciu pokoji; der Mensch besteht aus Leib und Seele człowiek składa się z ciała i z duszy; b) in etw. — opierać się (zasadzać się), tkwić, polegać; der Unterschied besteht darin różnica tkwi w tem; seine Krankheit besteht bloß in der Einbildung jego choroba polega tylko na wyobraźni; III. -d, *adi.* i *partic.* 1) = bestehen II; 2) -es Recht pozytywne prawo; alles -e wszystko co istnieje.

Beste'hlen, *va.* (haben) bestiehlst, bestiehlt, bestahl, habe bestohlen, okraść, ograbić.

Bestei'gen, *va.* bestieg, habe bestiegen, 1) wejść, wstąpić (na coś wyżej położonego); die Kanzel — wejść, wstąpić na kazalnicę; den Thurm — wejść na wieżę; das Pferd — wsiąść na konia, dosiąść konia; 2) einen Berg — wspiąć się (wydrapać się, wyleźć) na górę.

Bestei'gung, *sf. pl.* -en, (Besteigen *n.*) wspięcie *n.* się, wyjście *n.*, wdrapanie *n.* się; die — der Lomnitzer Spitze ist beschwerlich wyjście na Łomnicę (Łomnicki szczyt) jest uciążliwe; — des Thrones wstąpienie *n.* na tron.

Beste'llbar, *adi.* i *adv.* mogący być zamówionym, doręczonym.

Beste'llen, *va.* I. (haben) 1) zastawić; den Tisch mit Speisen — zastawić stół potrawami; 2) przygotować, utrzymywać w porządku; sein Haus — uporządkować swoje interesa; es ist schlecht bestellt mit ihm jego interesa źle stoją; ist es so bestellt? tak więc ma się rzecz? 3) uprawiać; das Feld — uprawiać pole; 4) wykonać, załatwić, oświadczyć; einen Auftrag — wykonać zlecenie; einen Brief — doręczyć list; einen Gruß — oświadczyć ukłon; haben Sie nichts an Ihren Sohn zu bestellen? czy nie masz pan żadnego zlecenia do pańskiego syna? 5) zamówić, obstalować; Schuhe, Kleider — zamawiać trzewiki, odzienie; einen Wagen — zamówić powóz; 6) jmndn wohin bestellen zamówić kogo w jakie miejsce; ich habe ihn ins Kaffeehaus bestellt zamówiłem go do kawiarni; ich habe ihn auf Sonntag bestellt zamówiłem go na niedzielę; 7) ustanowić; jmndn zum Vormund — ustanowić kogo opiekunem; II. **Beste'llen**, *sn.* -s (Bestellung, *sf. pl.* -en), = ein Bestellen; auf — arbeiten pracować na zamówienie; bei jemandem -ungen machen zamawiać u kogo, dawać zlecenia.

Beste'ller, *sm.* -s, *pl.* —, który zamawia.

Beste'mpeln, *va.* (haben) ostemplować.

Beste'rnt, *part.* i *adi.* gwiazdami okryty (niebo); gwiazdkami, orderami ozdobiony.

Besteu'ern, *va.* i *vr.* (haben) sich, nałożyć podatek; so und so hoch — nałożyć podatek tak wielki, wynoszący tyle a tyle; eine Ware — nałożyć podatek na towar; sich freiwillig — dobrowolnie nałożyć sobie podatek; besteuert sein być opodatkowanym.

Besteu'ernde(r), *sm.* -n, *pl.* -(e)n, podatnik *n.*

Besteu'erung, *sf. pl.* -en, nałożenie *n.* podatków, opodatkowanie *n.*

Besteu'erungsart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* opodatkowania.

Besteu'erungsrecht, *sn. pl.* -e, prawo *n.* nakładania podatków.

Be'stgelegen, *adi.* najlepiej położony.

Be'stgemeint, *adi.* w najlepszym zamiarze powiedziany, zrobiony.

Bestia'lisch, *adi.* zwierzęcy, brutalny.

Bestialitä't, *sf. pl.* -en, brutalność *f.*, zwierzęcość *f.*

Besti'cken, *va.* (haben) haftem ozdobić.

Be'stie, *sf. pl.* -n, dzikie zwierzę *n.*, bestya *f.*; (przenośnie) człowiek *m.* brutalny.

Bestie'feln, *va.* (haben) obuć, wdziać trzewiki.

Besti'mmbar, *adi.* dający się oznaczyć, określić, obliczalny.

Besti'mmen, *va.* (haben) i *vr.* sich, 1) jmndn zu etw. — skłonić, nakłonić kogo do czego; sich zu etw. — lassen dać się nakłonić do czego; die Umstände haben ihn dazu bestimmt okoliczności zmusiły go do tego; 2) zadecydować, pewnem uczynić; sein Schicksal ist noch nicht bestimmt los jego jeszcze niepewny, nierozstrzygnięty; 3) oznaczyć; Zeit und Ort — oznaczyć, podać czas i miejsce; den Preis — oznaczyć, ustanowić cenę; einen Begriff — określić pojęcie, podać definicyę; 4) przepisać, oznaczyć; das vom Gesetz bestimmte Alter wiek ustawą przepisany, oznaczony; seinen Nachfolger — wyznaczyć następcę, zamianować; den Preis für etwas — oszacować, ocenić co; die Schwere der Strafe nach der Schuld — zastosować karę do winy; eine Krankheit — rozpoznać chorobę, poznać się na chorobie, postawić dyagnozę; 5) przepisać, rozporządzać; über jmndn nach Belieben — dowolnie kim rozporządzać; die Verordnung bestimmt rozporządzenie stanowi; das Gesetz bestimmt ustawa przepisuje; es ist bestimmt in Gottes Rath nieba chcą; 6) sich zu etw. — poświęcić się czemu; anfänglich zu nichts anderem bestimmt nie mający pierwotnie innego przeznaczenia; sein Vater hat ihn zum Kaufmann bestimmt ojciec przeznaczył go do zawodu kupieckiego, chce go mieć kupcem; für diese hohe Aufgabe bestimmt upatrzony do tego podniosłego zadania; eine Summe zu einem Zwecke — przeznaczyć kwotę na cel; für die Armen — ofiarować dla biednych; das ist nur für mich allein bestimmt to jest tylko dla mnie; ich bestimme dies ausschließlich für ihn chowam to wyłącznie dla niego; bestimmend, *part.* i *adi.* decydujący; das war — für ihn to go zdecydowało; oznaczający, określający; bestimmender Nebensatz zdanie uboczne określające.

Besti'mmt, *part.* i *adi.* stanowczy, zdecydowany; sich aufs bestimmteste weigern odmówić stanowczo; er beharrt auf dem bestimmten Entschlusse trwa przy powziętym zamiarze; bestimmter Begriff pojęcie określone; bestimmte Zahl liczba oznaczona; pewny; ich weiß es — wiem na pewno, jestem pewny, że; Sie irren — stanowczo pan się mylisz; — antworten odpowiedzieć stanowczo, dokładnie; bestimmte Preise ceny stałe; bestimmte Zeit czas oznaczony; sich am bestimmten Tage versammeln zgromadzić się w dzień umówiony; er hat dafür einen bestimmten Tag ma na to swój dzień; zu bestimmten Stunden o pewnych godzinach; auf etw. — rechnen liczyć na co z pewnością.

Besti'mmtheit, *sf.* dokładność *f.*, pewność *f.*; — des Ausdruckes dokładność wyrażenia; ich bringe darauf mit aller — żądam tego z całą stanowczością; ich rechne darauf mit — liczę na to z pewnością.

Besti'mmung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.*, określenie *n.*; — eines Begriffes określenie pojęcia, definicya *f.*; — des Preises oznaczenie ceny; — des Nachfolgers zamianowanie *n.* następcy, wskazanie *n*; — des Wertes oszacowanie *n.*, ocenienie *n.* wartości; — des Vermögens dyspozycya *f.*, rozporządzenie *n.* majątkiem; — des Gesetzes przepis *m.* ustawy; — über etw. treffen rozporządzić czem; — des Menschen przeznaczenie *n.* ludzkie, los *m.*; seine — erfüllen spełnić przeznaczenie; zur näheren — dla bliższego określenia; die Bestimmungen des Ehevertrags postanowienia kontraktu małżeńskiego.

Besti'mmungsgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, powód *m.* skłaniający do czego, przyczyna *f.* decydująca.

Besti'mmungsort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* przeznaczenia.

Besti'rnt, *adi.* = besternt.

Be'stmöglich, *adv.* jak można najlepiej.

Bestö'bern, *va.* (haben) 1) pokryć śniegiem; 2) przeszukać, szukając przerzucić.

Besto'cken, I. *vr.* (haben) sich, rozrastać w krzewy; II. *vn.* (sein) dostawać plamy z wilgoci.

Bestö'pseln, *va.* (haben) zatkać korkiem.

Besto'ßen, *va.* bestößest, bestößt, bestieß, habe bestoßen, uderzyć o co, poobijać; uszkodzić uderzeniem.

Bestra'fen, *va.* (haben) ukarać; jmndn wegen eines Verbrechens — ukarać kogo za zbrodnię; mit dem Tode — ukarać śmiercią; exemplarisch — ukarać przykładnie; bestraft, *part.* i *adi.* ukarany; vielfach — wielokrotnie karany.

Bestra'fenswert, *adi.* zasługujący na karę.

Bestra'hlen, *va.* (haben) opromieniać, oświecać promieniami, rzucać promienie na co.

Bestre'ben, *vr.* (haben) sich, starać się; er bestrebt sich um seine Gunst stara się o jego względy; er bestrebt sich um diese Stelle dobija się o tę posadę; sich der Wissenschaft — przykładać się do nauki; bestrebt, *part.* i *adi.* — sein = sich bestreben.

Bestre'bung, *sf. pl.* -en, staranie *n.*, usiłowanie *n.*; trotz aller Bestrebungen mimo wszelkich usiłowań; es wird stets meine — sein zawsze będę się starał; wissenschaftliche Bestrebungen studya; die Industrie zeigt die — sich zu erweitern przemysł okazuje dążność (dąży do) rozszerzenia się.

Bestrei'chen, *va.* bestreichst, bestreicht, bestrich, habe bestrichen, posmarować; mit Butter — posmarować masłem, omaścić; mit Gummi — pociągnąć gumą; etw. mit der Hand — pogłaskać co; ein Hauch bestrich den See powiew przeleciał nad jeziorem; das Schiff bestreicht die Küste okręt jedzie wzdłuż brzegu; die Festung bestreicht die Ebene twierdza panuje nad równiną; ein vom anderen bestrichenes Fort forteca opanowana przez drugą; der Nordwind bestreicht die Küste wiatr północny wieje nad wybrzeżem; das Haus wird vom Winde bestrichen dom wystawiony jest na wiatr.

Bestrei'fen, *va.* (haben) 1) pociągnąć, ozdobić w paski; 2) poruszyć, dotknąć czego.

Bestrei'tbar, *adi.* któremu zaprzeczyć można, o którym dałoby się jeszcze dyskutować.

Bestrei'ten, *va.* bestreitest, bestreitet, bestritt, habe bestritten, 1) powstawać na co, walczyć przeciw; 2) przeczyć czemu, zbijać co; ich bestreite diese Aussage przeczę temu zeznaniu; das läßt sich noch — przeciw temu jeszcze zarzuty podnieść można, to nie jest wolne od zarzutów; das will ich nicht — nie przeczę temu; das bestrittene Recht prawo zaprzeczone, w sporze będące; 3) die Ausgaben — pokryć wydatki; er wird die Kosten — zapłaci koszta; ich kann die Bedürfnisse des Haushaltes nicht — nie mogę opędzić potrzeb gospodarstwa.

Bestrei'tung, *sf. pl.* -en, zaprzeczenie *n.*, zarzut *m.*, zaczepienie *n.*, zapłacenie *n.*; zur — der Ausgaben dla zapłacenia wydatków.

Bestreu'en, *va.* (haben) posypać czem; den Boden mit Sand — posypać ziemię piaskiem; den Weg mit Blumen — usłać drogę kwiatami; mit Wein — zrosić, skropić winem.

Bestri'cken, *va.* (haben) 1) powrozami obwiązać; 2) (przenośnie) złowić w sidła, włożyć pęta na kogo; sie bot alle ihre Reize auf, um ihn zu — użyła całej mocy swych wdzięków, aby go oczarować; die Schlange bestrickt den Vogel durch den Blick wąż ubezwładnia ptaka spojrzeniem; sie hat sein Herz bestrickt opanowała jego serce.

Bestri'ckung, *sf.*, *pl.* -en, obwiązanie *n*; opanowanie *n.*, oczarowanie *n.*, usidlenie.

Beströ'men, *va.* (haben) oblewać; Thränen beströmten ihre Wangen łzy zrosiły jej oblicze.

Bestu'fen, *va.* (haben) schodami opatrzyć.

Bestü'rmen, *va.* (haben) 1) szturmować, szturm przypuścić; die Festung — szturm przypuścić do twierdzy; 2) (przenośnie) jmndn mit Besuchen — naprzykrzać się komu odwiedzinami; jmndn mit Bitten — męczyć kogo prośbami; jmndn mit Briefen, mit Fragen — nagabywać kogo listami, pytaniami; Furcht und Begierde — das Herz obawa i żądza cisną się do serca.

Bestü'rmung, *sf.*, *pl.* -en, szturm *m.*; nagabywanie *n.*, naprzykrzanie *n.* się, dręczenie *n.*

Bestü'rzen, *va.* (haben) 1) = bestürzt machen; 2) nakryć pokrywką (garnek); bestürzt, *part.* i *adi.* zmieszany, zdumiały, oszołomiony, przelękły, bezradny; jemanden bestürzt machen zmieszać kogo, oszołomić; er wurde bestürzt zmieszał się, przeląkł się, stracił kontenans.

Bestü'rzung, *sf.*, *pl.* -en, zmieszanie *n.*, oszołomienie *n.*, odurzenie *n.*; in — gerathen zmieszać się, przeląknąć się.

Besu'ch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) odwiedziny *pl.*, wizyta *f.*; jemandem einen — machen odwiedzić kogo; den — bei jmndm erwidern oddać komu wizytę; zu Besuche kommen przyjść w odwiedziny; er hat — ma gości u siebie; ärztlicher — wizyta lekarska; ich erwarte — oczekuję gości; 2) zwiedzanie *n.*, odwiedzanie *n.*; — der Messen jeżdżenie po jarmarkach; — der Ausstellung zwiedzenie wystawy; — der Schule chodzenie *n.*, uczęszczanie *n.* do szkoły; — des Theaters bywanie *n.* w teatrze; 3) (u myśliwych) szukanie *n.*, śledzenie *n.* zwierzyny.

Besu'chen, *va.* (haben) 1) odwiedzać; ich werde ihn — odwiedzę go, złożę mu wizytę; ich besuche ihn zuweilen widuję go od czasu do czasu; dem Vorgesetzten einen — machen złożyć uszanowanie przełożonemu; jmndn oft — uczęszczać do kogo; 2) einen Ort — zwiedzić miejsce; haben Sie gestern das Theater besucht czy byłeś pan wczoraj w teatrze; — Sie die Vorlesungen czy chodzisz, uczęszczasz pan na wykłady; besucht, *part.* i *adiec.* odwiedzany, zwiedzany; das ist der besuchteste Garten ten ogród jest najbardziej uczęszczany; die Ausstellung war gestern sehr — wiele publiczności było wczoraj na wystawie.

Besu'cher, *sm.* -s, *pl.* — (-in *sf.*, *pl.* -innen) odwiedzający (-a), uczęszczający (-a); er ist ein häufiger — des Theaters często bywa w teatrze.

Besu'chskarte, *sf.*, *pl.* -n, bilet *m.*, karta *f.* wizytowy(-a).

Besu'chung, *sf. pl.* =en, = Besuch 1) i 2).

Besu'chszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, salon *m.*

Besu'deln, *va.* (haben) i *vr.* sich, powalać, posmarować; zbrukać, splamić; die Hände mit Blut — ręce krwią zbroczyć; wer Pech anfasst, besudelt sich z jakim się wdajesz takim się stajesz.

Beta'gt, *part.* i *adi.* w podeszłym wieku, w latach.

Beta'lgen, *va.* (haben) łojem posmarować.

Beta'sten, *va.* (haben) dotknąć ręką czego, macać, obmacywać.

Betäu'ben, *va.* (haben) ogłuszyć, zagłuszyć; das fortwährende Geschrei betäubt mich ciągły krzyk mnie zagłusza; der Wein hat ihn betäubt wino go odurzyło, pozbawiło go przytomności; den Nerv — zatruć nerw; alle waren vom Schrecken betäubt wszyscy osłupieli, odrętwieli ze strachu; das Gewissen — zagłuszyć sumienie; betäubend, *part.* i *adi.* odurzający, zagłuszający; betäubendes Mittel środek odurzający, narkotyk; betäubender Schmerz ból pozbawiający przytomności.

Betäu'bung, *sf., pl.* =en, odurzenie *n.*, zagłuszenie *n.*, uśpienie *n.*, letarg *m.*; aus der — zu sich kommen obudzić się z letargu.

Betau'meln, *va.* (haben) głowę komu zawrócić.

Be'tbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, bigot *m.*, przesadnie pobożny.

Be'tbrüderei, *sf.* bigoterya *f.*

Be'ten, I. *vn.* (haben) modlić się; zu Gott — modlić się do Boga, modły zasyłać; Noth lehrt — głód wypędzi wilka z lasu; er war im — begriffen, im Gebet versunken był pogrążony w modlitwie; II. *va.* (haben) ein Vaterunser — zmówić ojczenasz; den Rosenkranz — odmawiać różaniec; jmndn in den Himmel — zyskać dla kogo niebo przez modlitwę; jmndn lebendig — wskrzesić kogo modlitwą.

Bete'ppichen, *va.* (haben) wysłać kobiercami.

Be'ter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf., pl.* =innen) modlący (-a) się.

Be'tfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, pielgrzym *m.*

Be'tfahrt, *sf. pl.* =en, pielgrzymka *f.*

Be'tgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, procesya *f.*

Be'tgemach, *sn.* =es, *pl.* =gemächer, pokój *m.* do modlitwy, oratoryum *n.*

Be'tglocke, *sf. pl.* =en, dzwon *m.* wzywający do modlitwy.

Bethä'tigen, *va.* (haben) i *vr.* sich, uczynkiem okazać, czynem udowodnić; seine Freundschaft — dać dowody przyjaźni; sich — okazać się; sich bei etw. — brać czynny udział w czem, współdziałać przy czem.

Bethä'tigung, *sf. pl.* =en, okazanie *n.* czynem, czynny współudział.

Bethau'en, I. *vn.* (sein) okryć się rosą; II. *va.* (haben) zrosić, skropić; (przenośnie) mit Thränen zrosić łzami; bethaut, *part.* i *adi.* zroszony, skropiony, wilgotny; mit Thränen bethaut wilgotny od łez; mit Blut bethaut zbroczony krwią.

Be'thaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, kaplica *f.*, dom modlitwy.

Bethei'len, *va.* (haben) obdzielić czem.

Bethei'ligen, I. *va.* (haben) an etw., dać udział w czem; ich habe ihn zur Hälfte an diesem Geschäfte betheiligt dałem mu połowę udziału w tym interesie; an einem Processe — uwikłać w proces; II. *vr.* (haben) sich, sich bei einem Geschäfte — przystąpić do interesu; ich betheilige mich an der Collecte mit fünf Kronen przyczyniam się do składki pięciu koronami; betheiligt, *part.* i *adi.* mający udział, biorący udział, interesowany w czem; ich bin bei diesem Geschäfte mit einem Drittel betheiligt udział mój w tym interesie wynosi jedną trzecią; ich bin daran gar nicht betheiligt wcale nie jestem w tem interesowany, zaangażowany; er ist bei diesem Bankerott betheiligt przy tem bankructwie ponosi stratę.

Bethei'ligte(r), *sm.* =n, *pl.* =e(n), interesent *m.*; es wird allen Betheiligten kund gegeben podaje się do wiadomości wszystkim interesentom.

Bethei'ligung, *sf. pl.* =en, udział *m.*, branie *n.* udziału.

Betheu'ern, *va.* (haben) uroczyście zapewniać, zaręczać święcie, poprzysięgać; er betheuerte seine Unschuld zaklinał się, że jest niewinny; ich betheuere Ihnen, dass es wahr ist zapewniam pana, że to prawda.

Betheu'erung, *sf. pl.* =en, zapewnienie *n.*, zaręczenie *n.*, przysięga *f.*

Betheu'erungsformel, *sf. pl.* =n, formuła *f.* przysięgi.

Bethö'ren, *va.* (haben) odurzyć, omamić, uwieść; sie ließ sich von ihm — dała mu się uwieść; jmndn über etw. — wprowadzić kogo w błąd co do czego; bethörend, *part.* i *adi.* czarujący, olśniewający; bethörende Schönheit czarująca piękność; bethört, *part.* i *adi.* oczarowany, olśniony.

Bethö'rer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf., pl.* =innen) uwodziciel *m.*, uwodzicielka *f.*

Bethö'rtheit, *sf.* oczarowanie *n.*, olśnienie *n.*

Bethö'rung, *sf. pl.* =en, uwiedzenie *n.*, omamienie *n.*, oczarowanie *n.*

Bethrä'nen, *va.* (haben) łzami oblać, zrosić; mit bethränten Augen z załzawionemi oczami; das bethränte Brot chleb łzami oblany.

Bethü'rmen, *va.* (haben) wieżami ozdobić; bethürmt, *part.* i *adi.* ozdobny w wieże, mający wieżę.

Beti'teln, *va.* (haben) nadać tytuł; jemanden Graf — tytułować kogo hrabią;

wie betitelt man ihn jaki jego tytuł; er betitelt sich Herzog nosi tytuł książęcia; betitelt sein mieć tytuł; betitelt, *part.* i *adi.* mający tytuł, nazwany; das Buch ist „Erinnerungen" betitelt książka ma tytuł „Wspomnienia".

Beti'telung, *sf. pl.* =en, utytułowanie *n.*, nadanie *n.* tytułu.

Betö'lpeln, *va.* (haben) okpić, odrwić; sich — lassen wpaść w pułapkę, dać się wziąć na kawał.

Beto'nen, *va.* (haben) nacisk położyć na co; eine Silbe — wymówić zgłoskę z naciskiem, nacisk położyć na zgłosce; (przenośnie) podnieść, zwrócić uwagę; ganz besonders will ich — z naciskiem podnoszę; betonte Silbe zgłoska, na której nacisk leży.

Beto'nung, *sf. pl.* =en, nacisk *m.*, przycisk *m.*, podniesienie *n.*, akcent *m.*, wymowa *f.*; fremde, schlechte — obca, zła wymowa.

Beto'nungsregel, *sf. pl.* =n, reguła *f.* wymawiania.

Betra'cht, *sm.* =es, uwzględnienie *n.*, wzgląd *m.*, zapatrywanie *n.* (używa się tylko w pewnych zwrotach) etwas außer — lassen zaniedbać co, nie zwrócić uwagi na co; in — kommen zasługiwać na uwagę; ich komme dabei nicht in — nic przytem nie znaczę; etwas in — nehmen, ziehen wziąć co pod uwagę, uwzględniać, brać wzgląd na co; in gewissem — pod pewnym względem; in jedem — pod każdym względem; in keinem — pod żadnym względem; in — dass ze względu że, z uwagi na to, że.

Betra'chten, *va.* (haben) przypatrywać, przyglądać się czemu; osądzać; alles recht betrachtet rozważywszy dokładnie wszystko; die Gestirne — obserwować gwiazdy, verstohlen — rzucać okiem na co; herausfordernd — patrzeć, spoglądać wyzywająco na; sein Werk wohlgefällig — z zadowoleniem spoglądać na dzieło swoje; sich selbstgefällig — podziwiać się samemu; etw. nach allen Seiten — oglądać co na wszystkie strony; eine Wahrheit — rozmyślać nad prawdą; vom höheren Gesichtspunkte aus — patrzeć z wyższego punktu widzenia; als gute Vorbedeutung — wziąć za dobry znak, dobrą wróżbę.

Betra'chtenswert, =würdig, *adi.* godny uwagi, rozpatrzenia.

Betra'chter, *sm.* =es, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) spoglądający (-a), rozważający (-a), śledzący (-a).

Beträ'chtlich, *adi.* znaczny, wielki; der Absatz war sehr — odbyt był bardzo znaczny; beträchtliche Summe znaczna kwota.

Betra'chtung, *sf. pl.* =en, przypatrywanie *n.* się; spoglądanie *n.*; rozważanie *n.*, rozmyślanie *n.*, zastanawianie się nad czem; etwas in — ziehen wziąć co pod rozwagę, zastanowić się nad czem, rozpatrzeć co; =en anstellen über etwas rozważać co, robić uwagi, spostrzeżenia; Betrachtungen eines Weisen myśli mędrca; geistliche Betrachtungen rozmyślania nabożne; in Betrachtungen versunken pogrążony w dumaniach.

Betra'chtungsart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* rozpatrywania, zapatrywanie *n.*

Betra'g, *sm.* =es, *pl.* =träge, 1) kwota *f.*; — erhalten kwotę otrzymałem; 2) suma (z obrachunku); aus der Rechnung resultiert ein — von 100 Kronen zu Ihren Gunsten z rachunku wypada suma 100 koron na pańską korzyść.

Betra'gen, beträgst, beträgt, betrug, habe betragen, I. *vn.* wynosić; wie viel beträgt deine Schuld? ile wynosi twój dług? das Porto beträgt 10 Kopeken portoryum wynosi 10 kopijek; II. *vr.* sich, sprawować się, zachowywać się, znajdować się; er beträgt sich schlecht gegen seine Eltern obchodzi się źle z rodzicami, zachowuje się źle wobec rodziców; er weiß sich in Gesellschaft nicht zu — nie umie znaleźć się w towarzystwie; er beträgt sich wie ein Betrunkener zachowuje się jak pijany.

Betra'gen, *sn.* =s, sprawowanie *n.* się, zachowanie *n.* się; znalezienie *n.*

Betrau'en, *va.* (haben) jemanden mit etw., powierzyć, poruczyć komu co.

Betrau'ern, *va.* (haben) jemanden, 1) nosić żałobę po kim; 2) być pogrążonym w żalu (w żałobie, w smutku), po czyjej stracie opłakiwać kogo.

Beträu'feln, *va.* (haben) pokapać, pokropić.

Betre'ff, *sm.* (używane tylko w formie przysłówkowej) in — (także betreffs) odnośnie, w odniesieniu, co się tyczy; in — seiner Ehrlichkeit co się tyczy jego uczciwości.

Betre'ffen, betriffst, betrifft, betraf, habe betroffen, I. *va.* 1) jmndn — zejść, złapać, schwytać kogo (na czem, przy czem); jmndn beim Diebstahl — schwytać kogo na kradzieży; jmndn auf frischer That — złapać kogo na gorącym uczynku; 2) wydarzyć się, spotkać; es hat ihn ein Unglück betroffen spotkało go nieszczęście; 3) tyczyć się, dotyczyć, obchodzić; das betrifft Sie to tyczy się (obchodzi) pana; was mich betrifft co do mnie (co się mnie tyczy); II. =d, *partic.* i *adi.* właściwy (odnośny); die =e Behörde właściwa władza (w języku kancelaryjnym często: odnośna); *adv.* pod względem, co się tyczy (= in Betreff); III. betroffen, *part. p.* i *adi.* 1) = betreffen, 1, 2, 3; 2) zmieszany, zdziwiony, skonfundowany.

Betrei'ben, betrieb, habe betrieben, *va.* 1) die Felder mit Vieh — wpędzić bydło na pole; 2) etw. — chodzić około czego; czynić zabiegi; przynaglać; er betreibt seine Angelegenheit sehr eifrig bar-

dzo gorliwie krząta się około swej sprawy; eine Sache gerichtlich — sądownie dochodzić sprawy; 3) etw. — zajmować się czem, wykonywać co; ein Handwerk — wykonywać rzemiosło; eine Fabrik — prowadzić fabrykę; die Art der von uns betriebenen Geschäfte rodzaj prowadzonych przez nas interesów; mit Dampf — pędzić parą.

Betrei'ben, *sn.* =s (Betreibung *f.*) = betreiben.

Betre'ssen, *va.* (haben) ugalonować.

Betreten, *va.* betrittst, betritt, betrat, habe betreten, 1) wstąpić, stąpić, (na co) stanąć, wejść; die Kanzel — wstąpić na kazalnicę; ich werde diese Stadt nie mehr — nigdy więcej noga moja nie stanie w tem mieście; er darf meine Schwelle nicht — nie śmie przestąpić progu domu mego; 2) jmndn — = betreffen I., 1.

Betre'tenheit, *sf.* zmieszanie *n.*, konfuzya *f.*, zdziwienie *n.*; bezradność *f.*

Betre'tungsfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle; im =falle w razie schwytania na gorącym uczynku.

Betreu'en, *va.* (haben) pielęgnować.

Betrie'b, *sm.* =es, *pl.* =e, prowadzenie; — eines Geschäftes prowadzenie interesu; (w kolejnictwie) ruch *m.*, zawiadowstwo *m.*, zarząd *m.* ruchu; commercieller — wydział handlowy, zawiadowstwo handlowe; technischer — wydział techniczny, zawiadowstwo techniczne.

Betrie'bsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* kolejowy.

Betrie'bsdienst, *sm.* =es, służba *f.* ruchu.

Betrie'bskosten, *pl.* koszta ruchu.

Betrie'bsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.*, przyrząd *m.*; *l. mn.* tabor *m.* kolejowy.

Betrie'bsreglement (wymawiaj: reglman), *sn.* =s, *pl.* =s, regulamin *m.* ruchu.

Betrie'bsstörung, *sf. pl.* =en, przeszkoda *f.* w ruchu.

Betrie'bsam, *adi.* zapobiegliwy, pracowity; eine =e Stadt miasto *n.* przemysłowe.

Betrie'bsamkeit, *sf.* pracowitość.

Betri'nken, betrank, habe betrunken, *vr.* sich, upić się; betrunken, *partic.* i *adi.* pijany, zalany; total, knüppeldick — pijany jak szewc, pijany jak cztery dziewki; etwas — podpity, podochocony, zaprószony; die =en haben ihren eigenen Herrgott Pan Bóg strzeże pijanego.

Betro'cknen, *vn.* (sein) obeschnąć z wierzchu, oschnąć.

Betro'pfen, *va.* (haben) = beträufeln.

Betrü'ben, 1) *va.* i *vr.* (haben) zasmucać (sich, smucić się), martwić (się), gryźć (się); jemanden aufs tiefste — głęboko kogo zasmucić; 2) *va.* (trüben) er sieht aus, als wenn er kein Wasser — könnte wygląda jak niewiniątko.

Betru'g, *sm.* =es, oszustwo *n.*; einen — begehen popełnić oszustwo; es steckt ein — dahinter jest w tem jakieś oszukaństwo; — ist selten klug oszustwo zawsze się wyda; ohne — zu vermuthen zupełnie bez podejrzenia; (przenośnie) złudzenie *n.*; — im Spiele fałszywa gra; zum — gezeichnete Karte znaczona karta.

Betrü'gen, betrügst, betrügt, betrog, habe betrogen, *va.* i *vr.* sich, oszukać (się); jmndn um zehn Kronen — oszukać kogo o dziesięć koron; jmndn — wziąć kogo na kawał, okpić kogo; sich — omylić się, zawieść się; im Spiele — grać fałszywie; er wurde in seiner Hoffnung betrogen zawiodła go nadzieja; die Welt will betrogen werden ludzie chcą, by im mydlono oczy.

Betrü'ger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) oszust *m.*, szalbierz *m.*, oszustka *f.*; wer den — überlistet und den Dieb bestiehlt, erwirbt sich ein wahres Verdienst zasłuży się, kto oszusta oszuka, a złodzieja okradnie.

Betrügerei', *sf. pl.* =en, oszustwo *n.*, oszukaństwo *n.*

Betrü'gerisch, *adi.* i *adv.* oszukańczy(-o), podstępny(-ie); betrügerischer Bankerott oszukańcza kryda; betrügerische Worte zwodnicze słowa.

Betru'gsprocess, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* o oszustwo.

Betru'nken, *adi.* pijany v. betrinken.

Betru'nkenheit, *sf.* stan *m.* pijaństwa.

Be'tschwester, *sf. pl.* =n, dewotka *f.*

Be'tstuhl, *sm.* =s, *pl.* =stühle, klęcznik *m.*

Be'tstunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* nabożeństwa.

Be'tt, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.*; das — machen posłać łóżko; zu — bringen położyć do łóżka; ins, zu — gehen, sich ins — legen położyć się do łóżka; das — hüten, ans — gefesselt sein leżeć w łóżku; die Krankheit hat ihn ans — gefesselt choroba przykuła go do łoża; jmnds — entehren uwieść żonę komu; Frau Holle schüttet ihre Betten aus śnieg pada; aus dem Bette sein wstać z łóżka; mit dem linken Fuße aus dem — gestiegen sein wstać na lewą nogę, być w złym humorze; von Tisch und — geschieden sein być rozwiedzionym od stołu i łoża; — eines Flusses łożysko *n.*, koryto *n.* rzeki; der Strom ist aus dem =e getreten rzeka wystąpiła z koryta; (u myśliwych) — des Wildes legowisko *n.* zwierzyny; (w górnictwie) pokład *m.*

Be'ttag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* do modlitwy przeznaczony.

Be'ttbank, *sf. pl.* =bänke, ślaban *m.*

Be'ttchen, *sn.* =s, *pl.* —, łóżeczko *n.*

Be'ttdecke, *sf. pl.* =n, kołdra *f.*

Be'ttel, *sm.* =s, żebranina *f.*, lichota *f.*, drobnostka *f.*; was wollen Sie mit dem — co chcesz pan zrobić z tej lichoty; ich kann nicht an je-

den — denken nie mogę pamiętać o każdej drobnostce.

Be'ttelarm, *adi.* ubogi jak żebrak, w ostatniej nędzy żyjący.

Be'ttelbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* o jałmużnę proszący.

Be'ttelbrot, *sn.* =es, chleb *m.* żebraczy; — essen żyć z żebraniny.

Bettelei', *sf. pl.* =en, żebractwo *n.*, żebranina *f.*

Be'ttelgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądz *m.* żebraniną uzbierany; ich habe es für ein — bekommen dostałem to pół darmo.

Be'ttelgesindel, *sn.* =s, hołota *f.* żebracka.

Be'ttelhaft, *adi.* i *adv.* żebracki (po żebracku), nędzny (-ie), dziadowski.

Be'ttelhandwerk, *sn.* =s, rzemiosło *n.* żebrackie; sich aufs — legen puścić się na żebractwo.

Be'ttelherberge, *sf. pl.* =n, gospoda *f.* żebracka.

Be'tteljunge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* żebrzący.

Be'ttelkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, królik *m.*

Be'ttelmönch, *sm.* =es, *pl.* =e, mnich *m.* z zakonu żebraczego.

Be'tteln, I. *vn.* (haben) żebrać; — gehen iść na żebry; von Haus zu Haus — gehen chodzić po żebrach od domu do domu; um jmnds Gunst — żebrać o łaskę czyją; besser gebettelt als gestohlen lepiej wyżebrać niż ukraść; sich aufs — legen puścić się na żebry; II. *vr.* sich, sich durch Deutschland — przejść żebrząc Niemcy; sich durch die Welt — o proszonym chlebie przejść świat.

Be'ttelorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon *m.* żebraczy.

Be'ttelpack, *sn.* =s, = Bettelgesindel.

Be'ttelsack, *sm.* =s, *pl.* =säcke, torba *f.* żebracza; — wird nie voll niemasz dna w torbie żebraczej.

Be'ttelstab, *sm.* =es, *pl.* =stäbe, kij *m.* żebraczy; jemanden an den — bringen do ostatniej nędzy kogo przyprowadzić, zniszczyć; an den — kommen zejść na dziady.

Be'ttelstolz, *sm.* =es, pycha *f.* żebracka.

Be'ttelvolk, *sn.* =es, = Bettelgesindel.

Be'ttelweib, *sn.* =es, *pl.* =er, żebraczka *f.*

Be'tten, I. *vn.* (haben) posłać, usłać; jmndm — usłać komu łoże; ich bette mir in der Kammer ścielę sobie łoże w pokoju; wie man sich bettet, so schläft man jak sobie pościelisz tak się wyspisz; II. *va.* i *vr.* (haben) sich, jmndm ein Lager — = jmndm —; jmndn — położyć kogo do łóżka; sich — położyć się do łóżka; hart gebettet sein spać na twardem łożu; auf Stroh gebettet sein leżeć na słomie; er ist nicht auf Rosen gebettet jego życie nie jest różami usłane; sich zusammen — spać razem; da haben wir uns schön gebettet dobrześmy się wykierowali.

Be'ttgestell, *sn.* =s, *pl.* =e, łóżko *n.* (bez pościeli).

Be'tthimmel, *sn.* =s, *pl.* —, kotara *f.* nad łóżkiem.

Be'ttkammer, *sf. pl.* =n, sypialnia *f.*

Be'ttlägerig, *adi.* obłożnie chory; — sein być złożony chorobą.

Be'ttler, *sm.* =s, *pl.* — (=in *sf.*, *pl.* =innen) żebrak *m.* (żebraczka *f.*); zum — machen o torbę przyprawić; ein — geht nie irre żebrak nie zabłądzi. [bettelhaft.

Be'ttlerisch, *adi.* i *adv.* =

Be'ttpissen, *sn.* =s, moczenie *n.* w łóżku.

Be'ttpisser, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co moczy w łóżku.

Be'ttstelle, *sf. pl.* =n, = Bettgestell, Bett.

Be'ttstollen, *sm.* =s, *pl.* —, noga *f.* u łóżka.

Be'ttstroh, *sn.* =s, słoma *f.* z łóżka.

Be'ttuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, prześcieradło *n.*

Be'ttüberzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, powłoka *f.* na pościel, poszwy *f. pl.*

Be'ttung, *sf.* posłanie *n.*, usłanie *n.*; die — für einen Fremden besorgen usłać łóżko obcemu.

Be'ttvorhang, *sm.* =(e)s, *pl.* =hänge, firanka *f.* u łóżka.

Be'ttvorleger, *sm.* =s, *pl.* —, kobierzec *m.* przed łóżkiem.

Be'ttwanze, *sf. pl.* =n, pluskwa *f.* pospolita.

Be'ttwäsche, *sf.* bielizna *f.* do łóżka.

Be'ttzeug, *sn.* =(e)s, bielizna i sprzęty do łóżka należące.

Be'ttzieche, *sf. pl.* =n, = Bettüberzug.

Betü'nchen, *va.* (haben) otynkować.

Betu'pfen, *va.* i **Betü'pfeln,** *va.* (haben) dotykać, zwilżyć miejscami.

Be'twoche, *sf. pl.* =n, krzyżowy tydzień *m.*

Be'tze, *sf. pl.* =n, suka *f.*, wilczyca *f.*

Beu'gbar, *adi.* dający się zgiąć, (w gramatyce) dający się odmieniać.

Beu'ge, *sf. pl.* =n, zgięcie *n.*, miejsce *n.*, w którem się co zgina, zginanie *n.*; — des Knies zgięcie, zginanie kolana; aus der Krumme in die — kommen poprawić się z pieca na łeb, poprawić co na gorsze.

Beu'gen, *va.* i *vr.* (haben) sich, zginać, zgiąć; sich unter der Last — uginać się pod ciężarem; die Kniee — zgiąć kolana; die Zweige — sich unter der Last der Früchte gałęzie uginają się pod ciężarem owoców; jmndm den Nacken — ugiąć kogo pod jarzmo, przełamać opór czyj; jmnds Stolz — ukrócić czyją dumę; das Recht — pogwałcić, nakręcać prawo; die Vernunft unter den Glauben — poddać rozum wierze; dieses Unglück hat ihn tief gebeugt to nieszczęście bardzo go zgnębiło; (w gramatyce) odmieniać, deklinować, konjugować; sich über die Leiche — nachylić się nad trupem; sich vor jemandem — schylić głowę przed kim; gebeugt, *part.*

i *adi.* zgnębiony, znękany; **vom Unglück gebeugt** zgnębiony nieszczęściem; **durch die Jahre, vor Alter gebeugt** pochylony wiekiem.

Beu'gefall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, (w gramatyce) przypadek *m.*

Beu'ger, *sm.* =s, *pl.* —, zginacz *m.* (muszkuł).

Beu'gung, *sf. pl.* =en, zginanie *n.*, zgięcie *n.*; odmienianie *n.*

Beu'gungsfähig, *adi.* dający się odmieniać.

Beu'le, *sf. pl.* =n, guz *m.*; sich eine — an der Stirn schlagen zrobić sobie guz na czole; eine — ist aufgelaufen guz wyskoczył.

Beu'lig, *adi.* pełen guzów.

Beu'nruhigen, *va.* i *vr.* (haben) sich, trwożyć, niepokoić (się); jmndn — niepokoić kogo; sich wegen etw. — być niespokojnym z powodu czego; sein Schweigen beunruhigt mich zatrważa mnie jego milczenie; **beunruhigend**, *part.* i *adi.* niepokojący, zatrważający; beunruhigende Nachrichten ausstreuen rozsiewać niepokojące wieści.

Beu'nruhigung, *sf. pl.* =en, zaniepokojenie *n.*, zatrwożenie *n.*

Beu'rkunden, *va.* (haben) udowodnić, poprzeć dokumentami.

Beu'rkundung, *sf. pl.* =en, poparcie *n.* dokumentami; — des Personenstandes prowadzenie *n.* rejestrów stanu cywilnego.

Beu'rlauben, I. *va.* (haben) puścić na urlop, dać urlop, pożegnać; II. *vr.* (haben) sich, wziąć urlop, pożegnać się.

Beu'rlaubte(r), *sm.* =n, *pl.* =e(n), puszczony na urlop, urlopnik *m.*

Beu'rlaubung, *sf. pl.* =en, puszczenie *n.* na urlop, danie *n.* urlopu, pożegnanie *n.*

Beu'rtheilen, *va.* (haben) osądzić, ocenić; jmndn, etw. — osądzić kogo, co; jmndn nach dem Aussehen — osądzić kogo wedle wyglądu, powierzchowności; diese Beweggründe können Sie nicht — tych motywów nie potrafisz pan ocenić; jmndn scharf — ostro kogo osądzić; ein Buch — krytykować, ocenić książkę, zdać sprawę z książki.

Beu'rtheiler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) oceniający (-a), sądzący (-a), krytyk *m.*

Beu'rtheilung, *sf. pl.* =en, ocenienie *n.*, ocena *f.*, sąd *m.*, krytyka *f.*; der — unterworfen podlegający krytyce.

Beu'rtheilungsart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* oceniania, sądzenia.

Beu'rtheilungsvermögen, *sn.* =s, *pl.* —, zdolność *f.* osądzenia.

Beu'te, *sf.* zdobycz *f.*, łup *m.*; reiche — machen pochwycić bogate łupy; dem Feinde die — wieder abjagen odebrać zdobycz nieprzyjacielowi; die Soldaten giengen auf — aus żołnierze poszli szukać zdobyczy; die Stadt wurde eine — der Flammen miasto stało się pastwą płomieni; er wird eine gute — machen dobrze się obłowi.

Beu'teantheil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, udział *m.* w zdobyczy.

Beu'tegierig, *adi.* żądny zdobyczy.

Beu'tel, *sm.* =s, *pl.* —, worek *m.*; — voll Geld worek pieniędzy; — mit tausend Kronen worek zawierający tysiąc koron; gespickter — pełna sakiewka *f.*; leerer — próżna kieszeń *f.*; aus einem — zehren żyć wspólnym kosztem; den — ziehen otworzyć sakiewkę; sich nach seinem — richten zastosować wydatki do dochodów; in seinen eigenen — lügen zbogacić się kłamstwem; er zieht den — nicht gern nie lubi płacić; aus seinem eigenen — zehren żyć własnym kosztem; nach dem Maße seines Beutels wedle kieszeni; arm am — ubogi, biedny; — einer Stadt kasa miejska; der eine hat den — der andere hat das Geld ma jeden worek a drugi pieniądze; aus anderer Leute — ist gut zehren lekko żyć kosztem drugich; jmndm den — leeren wypróżnić komu kieszenie.

Beu'telförmig, *adi.* w kształcie worka.

Beu'teln, I. *vn.* (haben) i *vr.* sich, odstawać, bufiasto leżeć; das Futter beutelt sich podszewka odstaje; II. *va.* (haben) pytlować, trząść, targać.

Beu'telschneider, *sm.* =s, *pl.* —, wydrwigrosz *m.*, rzezimieszek *m.*

Beutelschneiderei', *sf. pl.* =en, oszukaństwo *n.*

Beva'tern, *va.* (haben) otaczać opieką ojcowską.

Bevö'lkern, *va.* i *vr.* (haben) sich, zaludnić (się); durch Ansiedler — zaludnić osadnikami; einen Teich mit Fischbrut — zarybić staw; dicht bevölkert gęsto zaludniony.

Bevö'lkerung, *sf. pl.* =en, zaludnienie *n.*, ludność *f.*

Bevö'lkerungsdichte, *sf. pl.* =n, gęstość *f.* zaludnienia.

Bevö'lkerungsliste, *sf. pl.* =n, spis *m.* ludności.

Bevö'lkerungstheorie, *sf. pl.* =en, zasady *f.* o wzroście ludności.

Bevo'llmächtigen, *va.* (haben) upoważnić, umocować, dać pełnomocnictwo; bevollmächtigt sein mieć pełnomocnictwo, być umocowanym.

Bevo'llmächtiger, *sm.* =s, *pl.* —, dający pełnomocnictwo, upoważniający.

Bevo'llmächtigte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, pełnomocnik *m.*, umocowany, upoważniony; der österreichische — poseł *m.* austryacki; der päpstliche — legat, nuncyusz papieski.

Bevo'llmächtigung, *sf. pl.* =en, upoważnienie *n.*, umocowanie *n.*; pełnomocnictwo *n.*; durch — przez umocowanie, przez pełnomocnika.

Bevo'llmächtigungsvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verträge, umowa *f.* o zastępstwo prawne.

Bevo'r, *coni.* wprzód, nim, zanim, przed; sage mir — du gehst powiedz mi, zanim odejdziesz; — der Zug abgeht przed odejściem pociągu.

Bevo'rmunden, *va.* (haben) 1) jmndn — sprawować opiekę

nad kim, być czyim opiekunem; 2) wyznaczyć, nadać komu opiekuna.

Bevo'rmundung, *sf. pl.* =en, sprawowanie *n.* opieki nad kim, opieka *f.*

Bevo'rrechten, *va.* (haben) uprzywilejować, nadać przywileje, prerogatywy; bevorrechteter Stand stan uprzywilejowany.

Bevo'rrechtung, *sf. pl.* =en, 1) udzielenie *n.* przywilejów; 2) przywilej *m.*

Bevo'rstehen, *vn.* stehst bevor, steht bevor, stand bevor, habe bevorgestanden czekać kogo, zagrażać komu; es steht ihm ein großes Glück bevor czeka go wielkie szczęście; es steht ihm ein Unglück bevor zagraża mu nieszczęście; es steht ein Krieg bevor zanosi się na wojnę; was für ein Unglück steht uns bevor cóż za nieszczęście ma nas spotkać; bevorstehend, *part.* i *adi.* zagrażający, mający się zdarzyć; sein bevorstehendes Glück szczęście, które go czeka; nahe — mający bezpośrednio nastąpić; die bevorstehende Reise podróż, która ma nastąpić; die bevorstehende Katastrophe katastrofa zagrażająca.

Bevo'rtheilen, *va.* (haben) ukrzywdzić, zbogacić się z czyją szkodą.

Bevo'rworten, *va.* (haben) 1) ein Buch — napisać przedmowę do książki, poprzedzić przedmową; 2) zastrzedz, zabezpieczyć z góry.

Bevor'zugen, *va.* (haben) jemanden, dawać pierwszeństwo komu, wyszczególniać, uwzględniać przed innymi; er bevorzugt ausschließlich diesen Dichter lubi tylko tego poetę; den Sohn bei der Erbschaft — odznaczyć syna przy podziale spadku; bevorzugt, *part.* i *adi.* ulubiony; bevorzugter Sohn ukochany syn; bevorzugter Gläubiger wierzyciel uprzywilejowany.

Bevo'rzugung, *sf. pl.* =en, odszczególnienie *n*, przenoszenie *n.* nad innych, wyróżnianie *n.*

Bewa'chen, *va.* (haben) pilnować, strzedz; er bewacht jede ihrer Handlungen śledzi każdą jej czynność.

Bewa'chsen, I. *va.* bewächst, bewächst, bewuchs, habe bewachsen, pokrywać; das Moos bewächst das Dach mech rośnie na dachu, pokrywa dach; II. *vn.* (sein) mit Moos, mit Haaren — porastać mchem, włosami, okrywać się mchem, włosami; mit Dornen bewachsenes Grab grób cierniami zarosły.

Bewa'chung, *sf. pl.* =en, strzeżenie *n.*, pilnowanie *n.*, śledzenie *n.*

Bewa'ffnen, *va.* i *vr.* (haben) sich, uzbroić (się); das Herz gegen die Verführung — uzbroić serce przeciw pokusie; ein Heer — uzbroić wojsko; bewaffnet *part.* i *adi.* uzbrojony, zbrojny; bewaffnete Macht siła zbrojna.

Bewa'ffnung, *sf. pl.* =en, uzbrojenie *n.*

Bewa'hren, *va.* i *vr.* (haben) sich, zachować, ochronić, uchować; Feuer und Licht — uważać na ogień i światło; jmndn vor etw. — zachować, ochronić kogo od czego; sich vor etw. — uchować się od czego; sich vor dem Schusse — zasłonić się od strzału; diese Mauer bewahrt uns vor dem Winde ten mur chroni nas od wiatru; er bewahrte sein Herz vor der Sünde ustrzegł serce od grzechu; er bewahrte ihn vor seinem Zorne zasłonił go przed jego gniewem; Gott bewahre mich davor niech mnie Bóg strzeże od tego; ei bewahre ale gdzie tam; Gott soll mich — niech mnie Bóg broni; Gott bewahre wcale nie; Gott bewahre mich vor meinen Freunden niech mnie Bóg strzeże od moich przyjaciół; Früchte für den Winter — schować, przechować owoce na zimę; im Busen — zamknąć w sercu; — Sie uns Ihr Wohlwollen zachowaj nam pan życzliwość; sich rein — zachować czystość swoją; das Vertrauen in sich selbst — nie stracić zaufania do siebie, ufać sobie.

Bewa'hrung, *sf.* zachowanie *n.*, przechowanie *n.*, uchowanie *n.*, strzeżenie *n.*

Bewä'hren, *va.* i *vr.* (haben) sich, udowodnić, wykazać; eine Behauptung — udowodnić twierdzenie; die Vermuthung bewährt sich domysł stwierdza się; das Mittel bewährt sich lekarstwo okazuje się skutecznem; sich als muthig — dać dowody męstwa; die Sache bewährt sich schlecht rzecz nie okazuje się dobrą, jest nieodpowiednią; sich als beständig — okazać się stałym, okazać stałość; bewährt, *part.* i *adi.* stwierdzony, dowiedziony, doświadczony; bewährte Freundschaft doświadczona, wypróbowana przyjaźń; ein Mann von bewährter Tugend mąż doświadczonej, znanej cnoty.

Bewa'hrheiten, *va.* (haben) = bewähren.

Bewä'hrtheit, *sf.* pewność *f.* (wypróbowana).

Bewa'lden, *va.* i *vr.* (haben) zalesić.

Bewa'ldrappen, *va.* (haben) ein Pferd włożyć czaprak na konia.

Bewa'llen, *va.* (haben) okopać (chmiel).

Bewä'ltigen, I. *va.* (haben) pokonać; eine Arbeit — dokonać pracy, doprowadzić pracę do końca; alle Schwierigkeiten — pokonać, zwyciężyć wszelkie trudności; jmndn — pokonać kogo; II. =d, *part.* i *adi.* =de Wirkung silne, potężne wrażenie.

Bewa'ndert, *adi.* (także *part.* od nieużywanego bewandern) biegły (w czem), obeznany (z czem).

Bewa'ndt, *adi.* bei so =en Umständen przy takiem położeniu; es ist um etw. so — tak się z czem rzecz ma.

Bewa'ndtnis, *sf. pl.* =sse, stan *m.* rzeczy, położenie *n.*; mit dieser Angelegenheit hat es folgende — stan tej sprawy jest następujący, sprawa

ta ma się tak; es hat damit eine eigene — jest to rzecz szczególna; es hat mit ihm seine eigene — znajduje on się w szczególnem położeniu.

Bewa'ppnen, *va.* (haben) = bewaffnen.

Bewä'ssern, *va.* (haben) wodą oblać, nawodnić (die Felder pola).

Bewe'gbar, *adi.* dający się poruszać.

Bewe'gen, I. *va.* i *vr.* (haben) 1) (sich) poruszać (się), ruszać (się); die Feder bewegt die Maschine sprężyna porusza maszynę; die Erde bewegt sich ziemia się porusza; Himmel und Erde — poruszać niebo i ziemię; sich auf etw. hin — skierować się na co; er bewegt sich nicht von der Stelle nie rusza się z miejsca; sich um die Achse — obracać się około osi; sich im Kreise — kręcić się w koło; sich in gebildeten Kreisen — obracać się w wykształconych kołach; 2) wzburzyć, poruszyć; der Wind bewegt den See wiatr wzburza, porusza jezioro; die See ist heftig bewegt morze jest mocno wzburzone; ein bewegtes Leben burzliwe życie; 3) wzruszyć, zaniepokoić; seine Erzählung bewegt mich opowiadanie jego wzrusza mnie; dieser Brief hat ihn bewegt ten list zaniepokoił, wzruszył go; sich — lassen a) dać się skłonić; b) dać się wzruszyć; zu Thränen bewegt wzruszony do łez; II. *vn.* bewog, habe bewogen, jmndn zu etwas — skłonić kogo do czego; was bewog dich zu diesem Schritte co skłoniło cię do tego kroku? ich fühle mich dazu bewogen czuję (widzę) się spowodowanym do tego.

Bewe'ggrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, powód *m.*, przyczyna *f.*

Bewe'glich *adi.* 1) = bewegbar; 2) poruszający się; -e Figuren poruszające się figury; ein -es Krankenhaus ruchomy szpital; -e Güter ruchomy majątek; 3) ruchliwy; 4) wzruszający, czuły; in -en Worten schildern opisać w sposób wzruszający.

Bewe'glichkeit, *sf.* 1) ruchliwość *f.*; die — der Zunge, der Füße ruchliwość języka, nóg; 2) = beweglich 4.

Bewe'gtheit, *sf.* = bewegen I, 3.

Bewe'gung, *sf. pl.* -en, 1) ruch *m.*, poruszanie *n.* się; — des Körpers ruch ciała; schwingende — ruch wahadłowy; rotierende — ruch kulisty; er ist schwer in — zu setzen trudno w ruch go wprawić; etw. wieder in — bringen rozruszać co na nowo; alle Hebel in — setzen poruszyć wszystkie sprężyny; die Presse in — setzen poruszyć prasę; das Heer setzte sich in — wojsko wyruszyło; es gibt bei Thieren eine freiwillige und eine unfreiwillige — u zwierząt istnieje ruch dowolny i ruch mimowolny; es entstand eine allgemeine — powstało powszechne poruszenie; 2) wzruszenie *n.* (duchowe) es ergriff mich eine tiefe — opanowało mnie głębokie wzruszenie; eine große — bemächtigte sich der Geister wielkie wzburzenie opanowało umysły.

Bewe'gungslos, *adi.* nieruchomy, bezwładny; *adv.* nieruchomo, bezwładnie.

Bewe'gungslosigkeit, *sf.* nieruchomość *f.*, bezwładność *f.*

Bewe'hren, *va.* (haben) i *vr.* (sich) = bewaffnen.

Bewei'ben, *va.* (haben) i *vr.* (sich) ożenić (się).

Bewei'bt, *part.* i *adi.* ożeniony.

Bewei'den, *va.* (haben) ein Feld, spasać (pole, łąkę).

Bewei'hräuchen, *va.* (haben) okadzać; jmndn — kadzić, pochlebiać komu.

Bewei'nen, *va.* (haben) opłakiwać; seine Eltern — opłakiwać rodziców, płakać nad stratą rodziców.

Bewei's, *sm.* -es, *pl.* -e, dowód *m.*; ein — für die Unsterblichkeit der Seele dowód nieśmiertelności duszy; zum -e dessen na dowód tego; — dessen czego dowodem; schlagender — uderzający dowód; durch -e widerlegen zbijać dowodami; einen — führen prowadzić dowód; als — der Freundschaft w dowód przyjaźni.

Bewei'sart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* dowodzenia.

Bewei'sbar, *adi.* dający się udowodnić; dieser Vorwurf ist nicht schwer — ten zarzut łatwo się daje udowodnić.

Bewei'sen, bewies, habe bewiesen, 1. *va.* 1) dowodzić, dowieść, udowodnić; eine Schuld — udowodnić winę; einen Lehrsatz — dowieść prawidła; 2) okazać, dać dowód; jmndm Achtung — okazać komu (w obec kogo) uszanowanie; seine Erkenntlichkeit — dać dowód wdzięczności; seinen Muth — dać dowód odwagi; II. *vr.* sich, sich als muthig — okazać się odważnym; sich vernünftig — dać dowód roztropności.

Bewei'sführung, *sf. pl.* -en, dowodzenie, prowadzenie dowodu.

Bewei'sgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, argument *m.* dowodowy.

Bewei'skraft, *sf.* moc *f.* dowodowa; diese Aussage hat keine — to zeznanie nie ma mocy dowodowej.

Bewei'slich, *adi.* = beweisbar.

Bewei'smittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* dowodowy.

Bewei'sschrift, *sf. pl.* -en, 1) (Beweisstück) dokument *m.* (służący jako dowód); 2) pismo *n.* dowodowe wniesione do sądu w obronie jakiej sprawy.

Bewei'ßen, *va.* (haben) pobielić.

Bewe'nden, 1) *vn.* (sein) es bei etw. — lassen poprzestać na czem, poniechać dalszego dochodzenia; zadowolić się czem; ograniczyć się do czego; II. *sn.* 1) dabei hat es sein — niechaj tak pozostanie, koniec na tem; 2) = Bewandtnis.

Bewe'rben, bewirbst, bewirbt, bewarb, habe beworben, sich, 1) sich um etw. — starać się o co; czynić o co zabiegi, ubiegać się, współubiegać się; (aspirować do czego); sich um eine Stelle — starać się, ubiegać się o posadę; sich um die Stimmen — starać się o głosy; sich um ein Mandat — starać się o mandat (kandydować); sich um ein Mädchen — starać się o rękę panny (o pannę); sich um einen Preis — ubiegać, współubiegać się (konkurować) o nagrodę.

Bewe'rber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) starający (-a) się, konkurent *m.* (konkurentka *f.*), kandydat (kandydatka *f.*), kompetent *m.* (kompetentka *f.*).

Bewe'rbung, *sf. pl.* =en, (Bewerben *sn.*) staranie *n.* się, ubieganie *n.* się, konkurowanie *n.*, kandydatura *f.*

Bewe'rfen, *va.* bewirfst, bewirft, bewarf, habe beworfen, mit etw., obrzucić czem; jmndn mit Steinen — obrzucić kogo kamieniami; eine Wand mit Kalk — narzucić ścianę wapnem.

Bewe'rkstelligen, *va.* (haben) uskutecznić, wykonać; sprawić (bewirken); da haben Sie etwas Schönes bewerkstelligt wykonałeś pan coś pięknego; ich habe es bewerkstelligt ja to sprawiłem.

Bewi'chsen, *va.* (haben) powoskować.

Bewi'ckeln, *va.* (haben) obwinąć, obwiązać czem.

Bewi'ldert, *adi.* zdziwiony, zmieszany (verdutzt).

Bewi'lligen, *va.* (haben) 1) zezwolić, dać pozwolenie, zgodzić się; 2) uchwalić; die Kammer hat dieses Gesetz bewilligt Izba uchwaliła tę ustawę.

Bewi'lligung, *sf. pl.* =en, 1) (także Bewilligen, *sn.*) uchwała *f.*; 2) zezwolenie *n.*, pozwolenie *n.*

Bewi'llkommen, (bewi'llkommnen) *va.* (haben) przywitać, powitać, przyjąć.

Bewi'nden, *va.* bewand, habe bewunden, = bewickeln.

Bewi'rken, *va.* (haben) sprawić co, dokazać czego; wywołać co.

Bewi'rten, *va.* (haben) jemanden, przyjąć, ugościć, uczęstować kogo; jmndn mit Speise und Trank — przyjąć kogo jadłem i napitkiem.

Bewi'rtung, *sf.* = bewirten; die — in diesem Hotel ist nicht besonders gut usługa w tym hotelu nieszczególna.

Bewi'rtschaften, *va.* (haben) ein Gut, gospodarować, prowadzić gospodarstwo.

Bewi'tzeln, *va.* (haben) etw., dowcipkować, drwić z czego.

Bewo'hnbar, *adiec.* mieszkalny (mogący być zamieszkanym); dieses Haus muss erst — gemacht werden ten dom trzeba naprzód uczynić mieszkalnym, doprowadzić do stanu mieszkalnego.

Bewo'hnen, *va.* (haben) zamieszkiwać (ein Land, ein Haus kraj, dom).

Bewo'hner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *f.*, *pl.* =innen) mieszkaniec *m.* (mieszkanka *f.*).

Bewo'hnerschaft, *sf.* ogół *m.* mieszkańców (eines Landes, einer Gegend kraju, okolicy).

Bewö'lken, I. *va.* i *vr.* (haben) sich, zachmurzyć (się), chmurami zasłonić (się); (przenośnie) zasępić (się); II. bewölkt, *part.* i *adi.* pokryty chmurami, zachmurzony; =e Stirn zasępione czoło.

Bewo'llen, *va.* (haben) wełną okryć; die Schafe sind dick bewollt owce mają na sobie gęstą wełnę.

Bewu'nderer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) podziwiacz *m.*, admirator *m.* (admiratorka *f.*), wielbiciel *m.* (wielbicielka *f.*).

Bewu'ndern, *va.* (haben) podziwiać.

Bewu'ndernswert (=würdig), *adi.* i *adv.* podziwienia godny.

Bewu'rf, *sm.* =es, =würfe, obrzucenie *n.* (narzut *m.*).

Bewu'rzeln, *vn.* (sein) i *vr.* wkorzenić się, zapuścić korzenie.

Bewu'sst, *adi.* 1) świadomy; *adv.* świadomie; ich habe es — gethan uczyniłem to świadomie; ich bin mir keiner Schuld — nie poczuwam się do żadnej winy; 2) wiadomy; *adv.* wiadomo; die Sache ist mir — rzecz jest mi wiadomą; es ist jedermann — wiadomem jest każdemu.

Bewu'sstlos, *adi.* nieprzytomny, bezprzytomny; *adv.* nieprzytomnie, bezprzytomnie.

Bewu'sstlosigkeit, *sf.* bezprzytomność *f.*, nieprzytomność *f.*; omdlenie *n.*

Bewu'sstsein, *sn.* =s, 1) przytomność *f.*; er verliert das — odchodzi od przytomności, traci przytomność; zum — zurückrufen przyprowadzić do przytomności; 2) przeświadczenie *n.*, przekonanie *n.*; es bleibt mir das — meiner Unschuld pozostaje mi przeświadczenie o mej niewinności.

Beza'hlbar, *adi.* i *adv.* 1) mogący być zapłacony; 2) (zahlbar) płatny.

Beza'hlen, *va.* (haben) zapłacić, wypłacić; jmndm etw. — zapłacić komu co; etw. zu theuer — przepłacić co; alles bei Heller und Pfennig — zapłacić co do grosza; jmndn — zapłacić kogo; er hat mich gut bezahlt dobrze mnie (mi zapłacił; er hat sich selbst bezahlt gemacht sam sobie zapłacił, sam wziął sobie zapłatę; etw. mit Gold — zapłacić co na wagę złota; sie spricht, als ob sie dafür bezahlt würde mówi, papla jak za pieniądze, jak gdyby jej kto za to płacił; neue Schulden machen, um alte zu — łatać nowymi długami stare, łatać jednę dziurę drugą; Gutes mit Bösem — płacić niewdzięcznością (dobre złem); bezahlt und quittiert zapłacono i pokwitowano (w handlu także z francuskiego: pour acquit); ich will dich schon dafür — zapłacę ja ci za to; jmndn mit gleicher Münze — oddać wet za wet, oddać piękne za nadobne.

Beza'hlung, *sf. pl.* =en, 1) zapłata *f.*; (Zahlung) gegen bare — za gotówkę; 2) (Lohn) płaca *f.*; wie die —, so die Arbeit jaka płaca, taka praca; 3) (Vergeltung) zapłata, odpłata *f.*, odwet *m.*

Bezä'hmen, *va.* i *vr.* (haben) sich, ugłaskać, ułaskawić; poskromić; ukrócić; powściągnąć; sich (*dat.*) etw. — pozwolić sobie co, nie pożałować sobie czego.

Beza'hnen (bezähnen), *va.* (haben) ein Maschinenrad, porobić zęby przy kole u maszyny.

Bezau'bern, I. *va.* (haben) 1) (behexen) zaczarować; 2) (entzücken) oczarować, zachwycić; II. bezaubernd, *adiec.* i *part.* czarujący, zachwycający.

Bezäu'men, *va.* (haben) okiełznać.

Bezäu'nen, *va.* (haben) płotem ogrodzić.

Beze'chen, *va.* i *vr.* (haben) sich, upić (się).

Bezei'chnen, *va.* (haben) I. *va.* (haben) 1) nacechować, naznaczyć, napiętnować; mit einem Accent — naznaczyć akcentem, dać akcent; die Bäume im Wald — nacechować drzewa w lesie; jmndn als einen Verbrecher — napiętnować kogo jako zbrodniarza; (*vr.* sich mit dem Kreuze — przeżegnać się, zrobić znak krzyża świętego); 2) oznaczyć, określić, opisać; einen Begriff mit einem Worte — określić wyrazem pojęcie; etw. näher — określić, opisać co bliżej; treffend — trafnie określić; nicht zu — nie do opisania (określenia); 3) oznaczać, być oznaką; diese That bezeichnet seine Besserung ten postępek jest oznaką jego poprawy; 4) pokryć rysunkami (eine Wand ścianę); II. *vr.* sich, przedstawiać się; Tuch und Loden — sich dem Auge ganz verschieden sukno i szaraczek przedstawiają się oku zupełnie różnie; III. bezeichnend, *adi.* i *part.* 1) = bezeichnen; 2) znamienny, charakterystyczny; *adv.* znamiennie, charakterystycznie; IV. Bezeichnung, *sf. pl.* =en, 1) = bezeichnen; 2) napis *m.*, (etykieta *f.*); nazwa *f.*

Bezei'gen, I. *va.* (haben) okazywać; jmndm Achtung — okazywać komu uszanowanie; II. *vr.* sich, sich gegen jmndn theilnehmend — okazać komu współczucie, okazać się współczującym.

Beze'tteln, *va.* (haben) oznaczyć kartkami, poprzylepiać kartki.

Bezeu'gen, I. *va.* (haben) 1) poświadczyć, zaświadczyć; ich bezeuge es vor Gott wobec Boga poświadczam; 2) udowodnić (przez świadków, przez dowody); ich habe es durch seine eigenen Briefe bezeugt udowodniłem to jego własnymi listami; es ist durch Urkunden bezeugt worden dokumentami, za pomocą dokumentów stwierdzono; 3) jemandem — świadczyć, zaświadczyć komu; II. *vr.* sich (rzadko używane) sich jmndm — ofiarować się komu jako świadek.

Bezi'cht, *sm.* =es (Beschuldigung) podejrzenie *n.*, zarzut *m.*, obwinienie *n.*

Bezi'chten (bezichtigen) *va.* (haben) = beschuldigen.

Bezie'hen, I. *va.* i *vr.* bezog, habe bezogen, 1) eine Wohnung — sprowadzić się do mieszkania; die Märkte — objeżdżać targi, jarmarki, kiermasze; eine Schule — wstąpić do szkoły; 2) (w wojskowości); ein Lager — rozłożyć się obozem; die Wache — zaciągnąć wartę; die Winterquartiere — zająć zimowe kwatery; das Regiment hat die Garnison in Przemyśl bezogen pułk stanął załogą w Przemyślu (przybył na załogę do Przemyśla); 3) mit etw. — pokryć (się) czem; 4) etw. mit etw. — (überziehen) ein Bett — pokryć łóżko (kapą); ein Polster — nawlec na poduszkę podszewkę; der Galgen war schwarz bezogen (überzogen) szubienica powleczona była kirem; eine Geige mit Saiten — naciągnąć struny na skrzypce; 5) (w handlu) jmndn — (einen Wechsel auf jmndn ziehen) trasować na kogo; 6) sprowadzać (zupełnie mylnie: pociągać); woher beziehen Sie diesen Wein? skąd sprowadzasz pan to wino? 7) pobierać; wieviel Gehalt — Sie? jaką płacę pobierasz pan? 8) etw. auf etw. —; haben Sie diese Bemerkung auf mich bezogen? czy stosowałeś pan do mnie tę uwagę? eine Regel auf etw. — stosować do czego regułę; II. *vr.* sich, sich auf etw. — ściągać, odnosić się do czego; sich auf jmndn — odwoływać, powoływać się na kogo; was meine Fähigkeiten anbelangt, beziehe ich mich auf meinen früheren Chef co się tyczy moich zdolności, odwołuję się (powołuję się) na mego dawniejszego pryncypała.

Bezie'hung, *sf. pl.* =en, 1) = beziehen; 2) stosunek *m.* (wzajemny); ich stehe mit ihm in =en zostaję z nim w stosunkach; ich stehe mit dieser Angelegenheit in keinerlei — nie mam z tą sprawą nic wspólnego; in dieser — pod tym względem; in moralischer — pod względem moralności, z moralnego punktu widzenia.

Bezie'hungsweise, *adverb.* względnie, odnośnie.

Bezie'len, *va.* (haben) etw., zamierzać co, zmierzać do czego.

Bezi'ffern, I. *va.* (haben) cyframi oznaczyć, ponumerować; II. *vr.* sich (także *vn.*) wynosić; sein Gewinn beziffert sich auf Millionen zysk jego wynosi miliony.

Bezi'mmern, *va.* (haben) obciosać.

Bezi'nnen, *va.* (haben)

Bezi'rk, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) okręg *m.*, obwód *m.*, dzielnica *f.* (dowolna część kraju lub miasta); 2) powiat *m.* (część kraju pod względem administracyjnym jedną całość stanowiąca); das ist ein industrieller — to jest okręg (dzielnica) przemysłowy (-a);

im =e Przemyśl ist eine Viehseuche ausgebrochen w powiecie przemyskim wybuchła zaraza na bydło.

Bezi'rken, *va.* (haben) oznaczyć (granicę), określić.

Bezi'rksanstalt, *sf. pl.* =en, zakład powiatowy, okręgowy, obwodowy.

Bezi'rksarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte (w Austryi) lekarz *m.* powiatowy; (ogólnie) lekarz okręgowy, obwodowy.

Bezi'rksausschuss, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, 1) wydział *m.* powiatowy, okręgowy, obwodowy; (w Austryi: wydział Rady powiatowej); 2) członek wydziału powiatowego.

Bezi'rksfeldwebel, *sm.* =s, *pl.* —, sierzant *m.* powiatowy.

Bezi'rksrath, *sm.* =es, *pl.* =räthe, 1) rada *f.* powiatowa, okręgowa, obwodowa; 2) członek *m.* rady powiatowej itd.

Bezi'rksvorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) naczelnik *m.*, przełożony *m.* powiatu; 2) (w Austryi czasem zamiast Bezirkshauptmann) starosta *m.*

Bezoa'r, *sm.* =s, *pl.* =e, bezoar *m.* (kamień).

Bezo'llen, *va.* (haben) etw., cło na co nałożyć.

Bezü'chtigen = bezichtigen.

Bezu'ckern, *va.* (haben) ocukrzyć, pocukrować, cukrem posypać.

Bezu'g, *sm.* =es, *pl.* =züge, 1) związek *m.*, ściąganie *n.*, odnoszenie się do czego; das hat meiner *f.* Angelegenheit keinen — to niema związku z moją sprawą; auf etw. — haben odnosić się do czego; ich nehme — auf mein Schreiben vom ... odwołuję się na list mój z dnia ...; in — auf odnośnie do; 2) (Überzug) powłoka *f.*, obicie *n.* (der Möbel mebli); 3) zajęcie *n.*, instalacya; beim — der neuen Wohnung przy zajęciu nowego mieszkania; — der Wache zaciągnięcie warty, sprowadzanie *n.*; der — der Ware aus erster Hand sprowadzenie towarów z pierwszej ręki; 4) (Bezüge) dochody (regularne z płacy).

Bezü'glich, I. *adi.* odpowiadający, odnoszący się, względny; *adv.* względnie, odpowiednio, odnośnie; II. *praep.* (z gen.) odnośnie, co się tyczy.

Bezu'gnahme, *sf.* odnoszenie się, odwołanie się do czego; unter (mit) — auf das Gesetz vom .. w myśl ustawy z dnia ..

Bezu'gsquelle, *sf. pl.* =n, źródło *n.* nabycia; ich habe eine billige — der Wäsche gefunden znalazłem tanie źródło dla (nabywania) bielizny.

Bezwa'cken, *va.* (haben) poobrywać (po kawałku).

Bezwe'cken, *va.* (haben) 1) zamierzać, chcieć osięgnąć, mieć na celu; was — Sie? do czego pan zmierzasz? 2) ćwieczkami obić (einen Schuh trzewik).

Bezwei'feln, *va.* (haben) etw., powątpiewać o czem, w wątpliwość co podawać; das ist nicht zu — to nie ulega wątpliwości; es wird allgemein bezweifelt powszechnie podają to w wątpliwość, (przysłowie) kościół boży wątpi o tem.

Bezwi'ngbar, *adi.* do zdobycia, do zwalczenia.

Bezwi'ngen, I. *va.* (haben) pokonać, zwalczyć, przemódz kogo; zawojować (ein Land, ein Volk kraj, naród); poskromić er hat seinen Zorn bezwungen poskromił, pohamował, powściągnął swój gniew; er kann ein Pfund Fleisch selbst — potrafi sam jeden zpałaszować funt mięsa; die Herzen — podbijać serca; II. *vr.* sich, pohamować, powściągnąć się.

Bezwi'nger, *sm.* =s, *pl.* —, poskromiciel *m.*; zwycięzca *m.*

Bi'bbern, *vn.* (haben) = beben.

Bi'bel, *sf. pl.* =n, biblia *f.*, pismo *n.* święte.

Bi'belfest, *adi.* biegły w biblii.

Bi'belsprache, *sf.* język *m.* (styl) biblijny.

Bi'belhusar, *sm. pl.* =en, (=reiter) ten co ustawicznie odwołuje się na biblię lub z biblii cytuje.

Bi'ber, *sm.* =s, *pl.* —, bóbr *m.*

Bi'berbau, *sm.* =es, *pl.* =e, bobrowy dom *m.*

Bi'bergeil, *sn.* =s, strój *m.* bobrowy; =essenz bobrowa esencya *f.*, bobrowe krople *f.*

Bi'berklee, *sm.* =s (rośl.) bobrek *m.* trójlistny.

Bibliogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, bibliograf *m.*

Bibliothe'k, *sf. pl.* =en, księgozbiór *m.*, biblioteka *f.*

Bibliotheka'r, *sm.* =s, *pl.* =e, bibliotekarz *m.*

Bi'ckbeere, *sf. pl.* =n, borówka *f.*, czernica *f.*, czarna jagoda *f.*

Bie'der, *adi.* zacny, poczciwy, godny.

Bie'dermann (biederer Mann) *sm.* =es, *pl.* =männer uczciwy, rzetelny, prawy, zacny, godny człowiek, poczciwiec *m.*

Bie'dersinn, *sm.* =es, prawość *f.*, zacność *f.*

Bie'ge, *sf. pl.* =n, = Beuge.

Bie'geln = bügeln.

Bie'gen, I. *vn.* (sein) bog, bin (habe) gebogen, 1) = beugen; 2) um die Ecke — skręcić o róg; II. *va.* (haben) i *vr.* zgiąć, wygiąć, przegiąć; — oder brechen zgiąć albo złamać; er hat sich so oft gebogen, dass er nicht mehr aufrecht stehen kann tak wiele się kłaniał, że mu się aż grzbiet skurczył; III. gebogen, *part.* i *adi.* wygięty; gebogene Möbel meble gięte.

Bie'gsam, *adi.* giętki; *adv.* giętko; ein =er Charakter uległy charakter.

Bie'ne, *sf. pl.* =n, pszczoła *f.*; man muss die — mit dem Stachel nehmen kto lubi róże, znieść musi i ciernie.

Bie'nenbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb *m.* pszczelny, miód *m.* z woszczynami.

Bie'nenfänger (=fresser) *sm.* =s, *pl.* —, żołna (ptak pożerający pszczoły).

Bie'nengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, pasieka *f.*

Bie'nenharz, *sn.* =es, *pl.* =e, zasklep *m.*

Bie'nenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, pszczelnik *m.*

Bie'nenkappe (=haube), *sf. pl.* =n, czapka *f.* pszczelnicza (od pszczół chroniąca).

Bie'nenkitt, *sm.* =es, = Bienenharz.

Bie'nenkönig, *sm.* =es, *pl.* =e, (=in *sf.*, *pl.* =innen) król *m.* (królowa *f.*, matka *f.*) pszczół.

Bie'nenkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.*, pudło *n.* na pszczoły; ul *m.*

Bie'nenrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* pszczelne.

Bie'nensaug, *sm.* =es, (rośl.) głucha (biała) pokrzywa *f.*

Bie'nenschauer, *sn.* =s, *pl.* —, = Bienenhaus.

Bie'nenschwarm, *sm.* =es, *pl.* =schwärme, rój *m.* pszczół.

Bie'nenstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, I. = Bienenhaus; II. ilość pszczół (rojów).

Bie'nenstich, *sm.* =es, *pl.* =e, ukąszenie *n.* pszczoły.

Bie'nenstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, ul *m.*, pieniek *m.* na pszczoły.

Bie'nenvater (=wärter), *sm.* =s, *pl.* =väter, bartnik *m.*, pszczelnik.

Bie'nenwolf, *sm.* =es, *pl.* =wölfe, pszczołojad *m.*

Bie'nenzelle, *sf. pl.* =n, komórka *f.* w pszczółce miodu.

Bie'nenzucht, *sf.* hodowla *f.* pszczół, pszczelnictwo.

Bier, *sn.* =es, *pl.* =e, piwo *n.*; bairisches — bawar *m.*, piwo bawarskie; Dünnbier (Abzugbier) podpiwek *m.*; zu =e gehen iść na piwo; Wein auf — rath ich dir, — auf Wein, das lass sein dobre wino po piwie, ale nie odwrotnie.

Bie'rbank, *sf. pl.* =bänke, I. ława *f.* w piwiarni; II. piwiarnia *f.*; immer auf der — liegen nie wychodzić z piwiarni; =politik polityka karczemna.

Bie'rbass, *sm.* =es, *pl.* =bässe, zapity, od pijatyki ochrypły, pijacki głos *m.*

Bie'rbrauer, *sm.* =s, *pl.* —, piwowar *m.*

Bierbrauerei', *sf. pl.* =en, 1) browarnictwo; die — erlernen nauczyć się browarnictwa; 2) browar *m.*; 3) piwiarnia *f.*

Bie'rbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, piwosz *m.*

Bie'rfass, *sn.* =es, *pl.* =fässer, I. beczka *f.* na piwo; II. grubas *m.*

Bie'rgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) opłata *f.* od piwa; 2) napiwek *m.* (tryngielt).

Bie'rhaus, *sf.* =es, *pl.* =häuser, piwiarnia *f.*

Bie'rschank, *sm.* =es, *pl.* =schänken (=schenke *sf.*) szynk *m.* piwny, piwiarnia *f.*

Bie'rtrinker, *sm.* =s, *pl.* —, piwosz *m.*

Biest, I. *sn.* =s, (zamiast Bestie) bydlę *n.*; verdammtes — przeklęte bydlę; II. *sm.* =es, pierwsze mleko po ocieleniu krowy.

Bie'ten, *va.* i *vr.* bietest, bietet (także beutst, beut) bot, habe geboten, 1) przedstawiać, nasuwać, nastręczać; das bietet viele Schwierigkeiten to przedstawia wielkie trudności; es bietet sich eine Gelegenheit nastręcza, nasuwa się sposobność; 2) podać, ofiarować; jmndm die Hand zum Gruß — podać komu na przywitanie rękę; seiner Frau den Arm — podać ramię żonie; er bot ihm einen freundlichen Gruß pozdrowił go uprzejmie; er bot ihm dafür 1000 Rubel ofiarował mu za to 1000 rubli; wieviel bieten Sie? ile pan dajesz (ofiarujesz); jmndm die Hand zur Hilfe — podać komu pomocną rękę; jmndm die Zeit — pozdrowić kogo (powiedzieć dzień dobry, dobry wieczór itd.); jmndm den Rücken — odwrócić się do kogo plecyma; auf etw. — ofiarować cenę za co; bietet keiner mehr? nikt więcej nie daje? er kann ihm nicht das Wasser — nie godzien jest rozwiązać mu rzemyk u trzewika; 3) (w kartach) zapowiadać; 4) das darf mir niemand — nie zniosę tego od nikogo; er läßt sich alles — znosi wszystko, pozwala tańczyć sobie po głowie; 5) jmndm Trotz — oprzeć się komu; er bietet ihm muthig die Stirn odważnie mu się opiera, odważnie się z nim mierzy, odważnie mu się stawia; (w szachach) Schach dem Könige — zaszachować króla.

Bigamie', *sf. pl.* =en, dwużeństwo *n.*, bigamia *f.*

Bigo'tt, *adi.* przesadnie pobożny (pobożny z odcieniem przesądności); eine =e Frau bigotka *f.*, pobożnisia *f.*

Bila'nz, *sf. pl.* =en, zamknięcie *n.* rachunków, bilans *m.*; rohe — bilans prowizoryczny, tymczasowy; die — ziehen (bilanzieren) bilansować.

Bi'lchmaus, *sf. pl.* =mäuse, popielica *f.*, bielka *f.*

Bild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz *m.*; portret *m.*; posąg *m.*; przenośnia *f.*; wyobrażenie *n.*; ein frommes, heiliges — obraz pobożny, święty; das — des Vaters portret ojca; es ist das schönste — auf der ganzen Ausstellung to najpiękniejsze płótno na całej wystawie; lebende =er żywe obrazy; sie ist ein — ohne Gnade piękna ale głupia; ein Bild in Erz, in Marmor portret z brązu, z marmuru; ein Drama in 3 Acten und 6 =ern dramat w 3 aktach i sześciu obrazach; es ist schwer sich ein — von dieser Verwüstung zu machen trudno zrobić sobie wyobrażenie o tem spustoszeniu; in =ern reden mówić w przenośniach, w obrazach; ein trübes — gewähren przedstawiać smutny widok; ein — von etw. entwerfen opisywać co; ich habe kein lebendiges — gesehen nie widziałem żywej duszy.

Bi'lden, I. *va.* i *vr.* (haben) sich, tworzyć, utworzyć, uformować, kształcić, rozwijać, sposobić; einen Kreis — utworzyć koło, ustawić się w koło; eine Figur aus Wachs — ulepić z wosku figurę; wir bildeten den rechten Flügel tworzyliśmy prawe skrzydło; seinen Geist — kształcić się; eine Gesellschaft, einen Verein — utworzyć towarzystwo, stowarzyszenie; 6 Personen bildeten den Ausschuss wydział składał się z sześciu osób; er hat sich selbst gebildet sam się wykształcił; sich zum Red=

ner — wykształcić się na mowcę; es hat sich ein Geschwür gebildet utworzył się wrzód; die Sprache bildet sich język rozwija (kształci) się; II. =d, *adi.* i *part.* = bilden; =e Kunst sztuka plastyczna; Herz und Geist =e Erziehung wychowanie kształcące serce i rozum; III. gebildet, *adi.* i *part. p.* = bilden; ein =er Mensch wykształcony człowiek; in der ganzen =en Welt w całym świecie wykształconym.

Bi'ldergallerie, *sf. pl.* =en, galerya *f.* obrazów.

Bi'lderräthsel, *sn.* =s, *pl.* —, zagadka *f.* obrazkowa, rebus *m.*

Bi'lderreich, *adi.* i *adv.* obrazowy; eine =e Rede mowa obfitująca w obrazy, kwiecista.

Bi'ldersprache, *sf.* mowa *f.* allegoryczna, przenośna.

Bi'lderstürmer, *sm.* =s, *pl.* —, obrazoborca *m.*, ikonoklasta *m.*

Bil'dfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.*; auf der — erscheinen ukazać się na powierzchni, na horyzoncie.

Bi'ldhauer, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźbiarz *m.*

Bi'ldhauerarbeit, *sf. pl.* =en, rzeźba *f.*

Bi'ldhauerkunst, *sf.* sztuka *f.* rzeźbiarska, rzeźbiarstwo *n.* (Bildhauerei).

Bi'ldlich, *adiec.* i *adverb.* obrazowy (-wo), allegoryczny (-nie), przenośny (-nie).

Bi'ldner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), nauczyciel *m.* (-ka), kształciciel *m.* (-ka), twórca *m.* (-czyni) die =in Natur erreicht kein Künstler żaden artysta nie dorówna twórczyni (mistrzyni) naturze.

Bi'ldnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, obraz *m.*, wizerunek *m.*, portret *m.* (konterfekt *m.*).

Bi'ldsam, *adi.* dający się wykształcić, ukształtować, naginać; giętki, miękki.

Bi'ldschnitzer, *sm.* =s, *pl.* —, snycerz *m.*

Bi'ldschön, *adi.* piękny jak obraz, jak malowanie; ein =es Mädchen prześliczna dziewczyna.

Bi'ldstecher, *sm.* =s, *pl.* —, sztycharz *m.*, rytownik *m.*

Bi'ldung, *sf. pl.* =en, 1) tworzenie *n.* (formowanie *n.*, formacya *f.*); die — der Milch tworzenie się mleka; 2) wykształcenie *n.*, oświata *f.*, kultura *f.*, kształcenie *n.*; die — des Volkes oświata ludu; höhere — wyższe wykształcenie; er befasst sich mit der — der Jugend zajmuje się kształceniem młodzieży; er besitzt eine allgemeine — posiada ogólne wykształcenie; die allgemeine — steht in Amerika sehr hoch oświata ludowa stoi w Ameryce bardzo wysoko; politische, wissenschaftliche, künstlerische, kaufmännische, höhere — wykształcenie polityczne, naukowe, artystyczne, handlowe, wyższe; ein Mann von — wykształcony człowiek; 3) (pod względem kształtów fizycznych) kształt *m.*, wzrost *m.*, figura *f.*; er hat eine schöne — des Körpers ma piękne kształty.

Bi'ldungsanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* wychowawczy (edukacyjny).

Bi'ldungsfähig, *adi.* zdolny do wykształcenia się, pojętny, utalentowany, zdolny.

Bi'ldungsgrad, *sm.* =es, *pl.* =e, stopień *m.* wykształcenia.

Bi'ldungsprocess, *sm.* =es, *pl.* =e, przebieg *m.*, proces *m.* tworzenia się.

Bildungsstätte, *sf. pl.* =en, miejsce *n* kształcenia się, szkoła *f.*

Bi'ldungsstufe, *sf. pl.* =en, = Bildungsgrad.

Bi'ldwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, dzieło *n.* plastyczne.

Bill, *sf.* bil *m.*, projekt *m.* ustawy (wniesiony w angielskim parlamencie).

Billa'rd, *sn.* =s, *pl.* =e (także =s) bilar *m.*; — spielen grać w bilar.

Billardie'ren, *vn.* (haben) bilardować.

Billa'rdkugel, *sf. pl.* =n, bila *f.*, kula *f.* bilardowa.

Bille't, *sn.* =s, *pl.* =s, (także =te) bilet *m.* (bilecik *m.*), liścik *m.*; ein — an jmndn schreiben napisać bilecik do kogo; ein — zweiter Classe kaufen kupić bilet drugiej klasy.

Bi'llig, *adi.* i *adv.* 1) słuszny (-nie), sprawiedliwy (-wie); es ist — dass słusznem jest, by; es ist recht und — słuszność wymaga; das ist — to sprawiedliwie; =erweise sollte er viel mehr zahlen według słuszności zapłacić powinien o wiele więcej; was dem einen recht ist, ist dem anderen — równa miarka dla każdego; — denkend sprawiedliwie myślący; 2) tani (-o), mierny (-ie); =er Preis cena tania, mierna, umiarkowana; äußerst — bardzo tanio, jak najtaniej; ich kann Ihnen die Ware nicht =er lassen nie mogę dać panu tego towaru taniej; das =ste ist gar oft das Theuerste tanie mięso psy jedzą.

Bi'lligen, *va.* (haben) etw., pochwalić co, uznać co za słuszne, zezwolić na co.

Billigerma'ßen (=wei'se) *adv.* słusznie, po słuszności, po sprawiedliwości.

Bi'lligkeit, *sf.* (= billig) 1) sprawiedliwość *f.*, słuszność *f.*; 2) taniość *f.*

Billio'n, *sf. pl.* =en, bilion [*m.*]

Bi'lsenkraut, *sn.* =s, *pl.* =kräuter (rośl.) lulek *m.*, szalej *m.*, blekot *m.*, bielun *m.*

Bi'mmel, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.*

Bi'mmeln, *vn.* (haben) dźwięczeć (cienko); dzwonić.

Bi'msstein, *sm.* =s, pumeks *m.*, bimsztajn *m.*

Bi'ndahle, *sf. pl.* =n, szydło *n.* rymarskie.

Bi'nde, *sf. pl.* =n, 1) opaska *f.*, obwiązka *f.*, temblak *m.*; den Arm in der — tragen nosić rękę na temblaku; jemandem die — von den Augen nehmen otworzyć komu oczy; 2) (Hals=) chustka *f.* na szyję, krawatka *f.*; ein Glas Wein hinter die — gießen wychylić kielich wina; 3) wązki belek *m.*

Bi'nden, I. *va.*, *vn.* i *vr.* band, habe gebunden, wiązać.

związać, zawiązać; 1) er hat die Hände gebunden ma związane ręce; sich binden (verdicken) gęstnieć; sich ein Tuch um den Hals — obwiązać sobie szyję chustką, włożyć krawatkę; Besen — wiązać miotły; Garben — wiązać snopy; einen Strauß — wiązać, układać bukiet; jmndm etw. auf die Seele — gorąco co komu zalecić, zaprzysiądz kogo na co; jemandem nicht alles auf die Nase — nie powiedzieć komu wszystkiego; Noten — wiązać nuty; 2) ein Fass, einen Bottich — pobijać beczkę, kadź; 3) sich — związać się (zaangażować się); jmndn an etw. — zmusić kogo do czego, związać kogo; ich halte mich für gebunden uważam się za związanego; 4) = anbinden; II. =d, *adi.*, *adv.* i *part.* obowiązujący, nieodwołalny (-nie), stanowczy (-czo); =es Versprechen nieodwołalna, stanowcza obietnica; die Zusage meines Sohnes ist für mich nicht — przyrzeczenie mego syna mnie nie wiąże; III. gebunden *adi.* i *part.*, an die Scholle gebunden przywiązany do gleby; ich bin ans Haus gebunden nie mogę ruszyć się z domu; man ist — sobald man zu zweien ist we dwójkę traci się własną wolę; =e Rede mowa *f.* wiązana, wiersze *m. l. mn.*

Bi'nder, *sm.* =s, *pl.* —, (ogólnie) wiązacz *m.*; (Fass=) bednarz *m.*

Bi'ndersparren, *sm.* =s, *pl.* —, (w ciesielstwie) spójnik *m.*, krokiew *f.* spajająca.

Bi'ndewort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, spójnik *m.*

Bi'ndezeichen, *sn.* =s, *pl.* —, łącznik *m.*, znak *m.* łączenia.

Bi'ndezeug, *sn.* =es, = Verbandzeug.

Bi'ndfaden, *sm.* =s, *pl.* = szpagat *m.*

Bi'ngelkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter (rośl.) szczyr *m.*

Bi'nnen, I. *praep.* (z gen. i z dat.) eines Landes, w obrębie kraju, wewnątrz kraju; — eines Jahres w przeciągu roku, do roku; — heute und morgen z dziś na jutro; — kurzem wkrótce; II. *adv.* wewnątrz (w żeglarstwie) — laufen wpłynąć do portu.

Bi'nnengewässer, *sn.* *pl.* wody *f.* śródziemne.

Bi'nnenland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj *m.* śródziemny (otoczony tylko lądem).

Bi'nnensee, *sm.* =s, *pl.* =n, jezioro *n.* śródziemne.

Bi'nse, *sf.* *pl.* =n, sitowina *f.*, sitowie *n.*

Bi'nsenblume, *sf.* *pl.* =n, (rośl.) sitowiec *m.* okółkowy.

Bi'nsengras, *m.* =es, *pl.* =gräser (rośl.) sitowie *n.* błotne, błotnica *f.* pospolita.

Bi'nsenkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, koszałka *f.*, kobiałka *f.*, kosz *m.* z sitowia.

Bi'nsenseide, *sf.* *pl.* =n, (rośl.) wełnica *f.* wielokłosowa.

Bi'nsicht, *sn.* =es, *pl.* =e, zarośle z sitowia.

Bi'nsicht (binsig), *adi.* sitowiasty.

Biogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, autor *m.* życiorysu, biograf *m.*

Biographie', *sf.* *pl.* =en, żywot *m.*, opis *m.* żywota, biografia *f.*

Biologie', *sf.* biologia *f.*

Bioxy'd, *sn.* =s, *pl.* =e, (w chemii) dwutlenek *m.*

Bi'rke, *sf.* *pl.* =n, brzoza *f.*, brzózka *f.*

Bi'rken, *adi.* brzozowy.

Bi'rkenbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, brzezina *f.*

Bi'rkenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* brzozowe, lasek *m.* brzozowy, brzezina *f.*

Bi'rkenöl, *sn.* =es, =e, (Birkentheer) dziegieć *m.* brzozowy.

Bi'rkensaft, *sn.* =es, sok *m.* brzozowy, oskuła *f.*

Bi'rkenwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las *m.* brzozowy, brzezina *f.*

Bi'rkhahn, *sm.* =es, *pl.* =hähne (=henne *sf.*) cietrzew *m.*

Bi'rkhahnenfuß, *sm.* =es, (rośl.) jaskier *m.* kosmaty.

Bi'rkhuhn, *sn.* =es, *pl.* =hühner, cieciorka *f.*

Bi'rkwurzel, *sf.* *pl.* =n, (rośl.) kurze ziele *n.*, drzewianka *f.* prosta, siedmlist *m.*

Bi'rne (Birn), *sf.* *pl.* =n, 1) gruszka *f.* (owoc); 2) hölzerne — gruszka drewniana (narzędzie tortury); 3) (Birnbaum) grusza *f.*, gruszka *f.*

Bi'rnholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* gruszkowe, gruszczyna *f.*

Bi'rsch (Pirsch), *sf.* 1) polowanie *n.* (w pojedynkę), auf der — na polowaniu; 2) okręg *m.* myśliwski (w którym dozwolono polować); 3) prawo *n.* polowania.

Bi'rschen (Pirschen), *va.* (haben) 1) polować; 2) ubić zwierzynę; einen Hasen — ubić, upolować zająca.

Bis, I. *praep.* 1) (w zastosowaniu do czasu i miejsca) aż, do; — dahin aż dotąd, aż do tego czasu; — wo dokąd; — heute do dzisiaj; — jetzt dotąd; — an die Knie aż do kolan; — auf weiteres na razie; alle — auf die Dienerschaft a) wszyscy nie wyłączając służby; b) wszyscy z wyjątkiem tylko służby; — nach Petersburg aż do Petersburga; er steckt — über den Kopf in Schulden siedzi w długach powyżej uszu, głowy; — (um) 10 Uhr aż do dziesiątej; — vor wenigen Jahren aż do kilku lat wstecz; — zum Sommer do lata; 2) sieben — acht Tage siedm do ośmiu dni; sechs — sieben Personen sześć do siedmiu osób; — an hundert Soldaten do stu żołnierzy; 3) man hat ihm alles — aufs Hemd gepfändet sfantowano go do koszuli (to jest: pozostawiając mu tylko koszulę); er hat alles — aufs Haus verkauft a) sprzedał wszystko z wyjątkiem domu; b) sprzedał wszystko nie wyłączając domu; ich bin — auf den Kopfschmerz gesund jestem zdrów, tylko boli mnie głowa; 4) er kommt — Sonntag przyjdzie do niedzieli; er wird — April zurückkehren wróci na kwiecień, wróci około kwietnia,

do kwietnia; II. *coni.* — (daß) dopokąd nie, aż, aż dopokąd; warten Sie — (daß) er kommt czekaj pan aż wróci, póki nie wróci; kommen Sie nicht — (daß) Sie Nachrichten haben nie przybywaj pan, dopóki nie otrzymasz wiadomości.

Bi'sam, *sm.* =s, piżmo *n.*

Bi'samdistel, *sf. pl* =n (rośl.) oset *m.* piżmowy.

Bi'samknabenkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter (rośl.) storczyk *m.* waniliowy.

Bi'samkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, piżmaczek *m.*

Bi'samthier, *sn.* =es, *pl.* =e, piżmowiec *m.*

Bi'schen, *adv. indecl.* i *adv.* (także *substant.*) cokolwiek, trochę, odrobina; ein — Wein cokolwiek wina; ein — Seife kawałeczek mydła; ein — Brot kąsek chleba; ein — Stroh trochę słomy; mein — Vermögen to trochę, co posiadam, moja chudzizna; ein — viel trochę zawiele.

Bischof, *sm.* =s, *pl.* =schöfe, 1) biskup *m.*; 2) rodzaj trunku z czerwonego wina, cukru itd.

Bischöflich, *adi.* biskupi; die =e Würde godność biskupia.

Bischofshut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, 1) infuła *f.*; 2) (rośl.) bezkwiat *m.*

Bischofsstab, *sm.* =es, *pl.* =stäbe, pastorał *m.*

Bischofthum, *sn.* =s, *pl.* =thümer, = Bisthum.

Biscui't, (czytaj: biskwi) *sm.* =s, *pl.* =s, biszkopt *m.*, sucharek *m.*, suchar *m.*

Bi'se, *sf. pl.* =n, wiatr *m.* północny.

Bishe'r, *adv.* dotąd, dotychczas.

Bishe'rig, *adi.* i *adv.* dotychczasowy (-wo); die bisherigen Minister dotychczasowi ministrowie.

Bisla'ng, *adv.* = bisher.

Bi'smuth, *sn.* (*sm.*) =s, (minerał) wizmut *m.*

Biß, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ukąszenie *n.*; 2) rana *f.* z ukąszenia; 3) miejsce *n.*, w które ukąszono (— des Apfels).

Bi'sswunde, *sf. pl.* =n, rana *f.* z ukąszenia.

Bißchen = bischen.

Bi'ssel = bischen (w dyalekcie).

Bissen, *sm.* =s, *pl.* —, (jedzenie, które się na raz w usta wkłada, więc:) kęs *m.*, kąsek *m.*, kawałek *m.*; ein — Brot kęs chleba; er liebt einen guten — lubi smaczne kąski; das ist ein fetter — to smaczny kąsek; ich habe keinen — im Hause nie mam co w gębę włożyć; sich keinen — gönnen żałować sobie każdego kęsa; das ist ein harter — to ciężki kawałek chleba; den letzten — mit jmndm theilen podzielić się z kim ostatnim kawałkiem chleba.

Bi'ssenweise, *adv.* kąskami, po kawałeczku.

Bi'ssig, *adi.* kąsający, lubiący kąsać; zjadliwy, zgryźliwy.

Bi'sthum, *sn.* =s, *pl.* =thümer, biskupstwo *n.* (godność biskupia i posiadłość biskupia).

Biswei'len, *adv.* niekiedy, czasami, od czasu do czasu.

Bi'ttbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* z prośbą, prośba *f.* (suplika *f.*).

Bi'tte, *sf. pl.* =n, prośba *f.*; ich habe an Sie eine — mam do pana prośbę, mam pana o coś prosić; dringende — usilna prośba; inständige, demüthige — gorąca, pokorna prośba (suplikacya); er gehört in die siebente — (aluzya do 7. prośby ojczenaszu) zachowaj nas Panie od niego! od powietrza, głodu ognia, i od takiego człowieka, zachowaj nas Panie!

Bi'tten, *va.* bat, habe gebeten, 1) prosić; jmndn — etw. zu thun prosić kogo, by co zrobił; jmndn um etwas — prosić kogo o co; für jmndn — prosić za kim, wstawiać się za kim; er läßt sich gern — lubi, by go proszono, chętnie daje się prosić; zu Tische — prosić do stołu; jmndn zu Abend — prosić (zaprosić) kogo na wieczór; ich bitte ums Wort proszę o głos; inständig, flehentlich — prosić gorąco, błagalnie; jmndn — das Geheimnis zu bewahren prosić kogo o zachowanie tajemnicy, o sekret; 2) jmndn frei — wyprosić komu wolność; 3) bitte! bitte! bardzo proszę! geben Sie mir, bitte, das Buch proszę, podaj mi pan książkę; ich bitte Sie um alles in der Welt zaklinam pana; bitte, die Sache verhält sich anders przepraszam, rzecz ma się inaczej; bitte, mein Herr za pozwoleniem, łaskawy panie; bitte tausendmal um Verzeihung przepraszam tysiąckrotnie; (jako wyraz zdziwienia) ich bitte Sie! proszę! czyżby? czy to możliwe? noch ein Glas Bier, wenn ich — darf jeszcze szklankę piwa, jeśli wolno prosić.

Bi'tter, *adi.* i *adv.* gorzki (-ko); =e Vorwürfe gorzkie wyrzuty; =e Thränen weinen płakać gorzkiemi, rzewnemi łzami; ich habe =e Stunden erlebt przeżyłem ciężkie chwile; er hat mir =e Worte gegeben powiedział mi cierpkie słowa; =e Wahrheit gorzka, cierpka, przykra prawda; die =ste Noth ostateczna nędza; =e Nothwendigkeit ciężka konieczność; =e Kälte straszliwe zimno; das ist nicht — to wcale nie źle; einen Bitteren (zamiast =en Schnaps) trinken napić się gorzkiej wódki; — werden zgorzknieć.

Bitterbö'se, *adi* bardzo zły, oburzony, okropnie zagniewany.

Bi'ttererde, *sf.* magnezya *f.*

Bi'tterholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, gorzkie drzewo *n.*, kwasya *f.*

Bi'tterkeit, *sf. pl.* =en, gorzkość *f.*, gorycz *f.*; przykrość *f.*, dokuczliwość *f.*, zjadliwość *f.*; mit — erfüllt przepełniony goryczą.

Bi'tterklee, *sm.* =s, (rośl.) bobrek *m.* trójlistny.

Bi'tterkresse, *sf. pl* =n, (rośl.) rzeżucha *f.* gorzka.

Bi'tterlich, *adi.* i *adv.* gorzkawy (-wo); =er Geschmack

gorzkawy smak; — weinen płakać gorzkiemi łzami.

Bi'ttersalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól *f.* gorzka, angielska.

Bi'ttersüß, *adi.* i *adv.* gorzko (gorzkawo-) skłodki (-ko); =es Lächeln uśmiech złośliwy, wymuszony, gorzkawo-słodki.

Bittersüß, *sn.* —, *pl.* =e, (rośl.) psianka *f.* słodko-gorzka.

Bi'tterwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer, gorzka woda *f.*

Bi'tterweide, *sf.* *pl.* =n, wierzba *f.* krucha.

Bi'tterwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wino *n.* piołunowe.

Bi'tterwurz, *sf.* —, *pl.* =e, goryczka *f.*

Bi'ttlich, *adi.* i *adv.* (bittweise) w sposób proszący; (w języku biurokratycznym błędnie) — werden prosić, wnieść prośbę.

Bivoua'k (wym.: Biwuak), *sn.* =s, *pl.* =e, biwak *m.*, obóz *m.*

Bivouakie'ren, *vn.* (haben) biwakować, koczować, pod gołem niebem nocować.

Biza'rr, *adi.* i *adv.* dziwaczny (-nie).

Blach, *adi.* płaski, równy; das =e Feld (Blachfeld) płaszczyzna *f.*

Bla'chfrost, *sm.* =es, *pl.* =fröste, suchy mróz *m.*

Bla'ffen, *vn.* (haben) poszczekiwać, naszczekiwać.

Blä'hen, I. *va.* i *vr.* nadymać, wzdymać; der Wind bläht die Segel (auf) wiatr nadyma żagle; II. *vn.* (haben) nadymać, wzdymać; der Magen ist gebläht brzuch jest wzdęty.

Blä'hung, *sf.* *pl.* =en, wzdęcie *n.*, wiatr *m.*; die Speise verursacht =en potrawa pędzi wiatry, wzdyma. [dymić.

Bla'ken, *vn.* (haben) kopcić,

Blama'ge (wym.: blamaż), *sf.* ośmieszenie *n.* (kompromitacya *f.*, blamaż *m.*); sich eine — zuziehen ośmieszyć się.

Blamie'ren, *va.* i *vr.* (haben) ośmieszyć (się), (skompromitować, zblamować [się]).

Blank, *adi.* 1) błyszczący, połyskujący; — gescheuerter Fußboden połyskująca posadzka; — reiben wytrzeć, żeby aż połyskiwało; zehn =e Gulden dziesięć guldenów w srebrze; =e Waffen biała broń; 2) goły, nagi; das =e Knie gołe kolano; in =em Hemde tylko w koszuli; — ziehen wyciągnąć pałasz z pochwy; mit =em Säbel z obnażonym pałaszem; er ist schon — nic już nie posiada, już jest goły; =er Neid czysta zazdrość; jetzt hab' ich's — teraz rozumiem; 3) = blach; 4) czysty; mein =er Name moje czyste nazwisko; meine =e Ehre mój nieskazitelny honor; 5) błyszcząco biały; =es Mädchen ładna dziewczyna; 6) mit jmndm — stehen być z kim w jawnej nieprzyjaźni.

Bla'nke (Blä'nke), *sf.* *pl.* =n, 1) półka *f.* w kuchni (na oczyszczone naczynie); 2) szeroka płaszczyzna w lesie, zrąb *m.*

Blanke'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, blankiet *m.*

Bla'se, *sf.* *pl.* =n, (*dim.* Bläschen, *sn.* =s, *pl.* —), 1) bańka *f.*, bąbel *m.*; mit Seifenwasser =n werfen puszczać bańki mydlane; 2) pęcherz *m.*; ich habe =n auf den Füßen mam pęcherze na nogach; 3) — auf Tabak pęcherz, kapciuch *m.* na tytoń; 4) — zum Destillieren retorta *f.*, alembik *m.*

Bla'sebalg (Blasbalg), *sm.* =es, *pl.* =bälge, miech *m.*

Bla'sehorn (Blashorn) *sn.* =es, *pl.* =hörner, fagot *m.*

Bla'seinstrument (Blasinstrument) *sn.* =es, *pl.* =e, instrument *m.* dęty.

Bla'seloch (Blasloch), *sn.* =es, *pl.* =löcher, dziurka, w którą się dmucha (u fletu itd.).

Bla'sen, bläst (bläsest), bläst, blies, habe geblasen, *va.* 1) wiać, dąć; der Wind bläst wiatr wieje, dmie; ich weiß schon, woher der Wind bläst wiem już, z której strony wiatr wieje; 2) dmuchać; ins Feuer w ogień; auf die Suppe na rosół; 3) die Flöte (u. s. w.) — grać na flecie; zum Angriff — trąbić do ataku; Feuerlärm — trąbić na pożar; den Zapfenstreich — trąbić capstrzyk; sie — aus demselben Ton (in dasselbe Horn) grają z tego samego tonu (są w porozumieniu); ich will ihm was — wykieruję go, może długo czekać, aż się to stanie; ich blase ihm drauf kpię sobie z tego.

Bla'senentzündung, *sf.* *pl.* =en, zapalenie *n.* pęcherza.

Bla'sengang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, przewód *m.* pęcherzowy.

Bla'senkatarrh, *sm.* =s, *pl.* =e, nieżyt *m.* (katar *m.*) pęcherza.

Bla'senklee, *sm.* =s, (rośl.) koniczyna *f.* poziomkowa.

Bla'senpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, wezykatorya *f.*

Bla'sensegge, *sf.* *pl.* =n, (rośl.) turzyca *f.* nadęta.

Bla'senstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień *m.* pęcherzowy.

Bla'senzins, *sm.* =es, *pl.* =e, opłata *f.* od palenia wódki (od alembika).

Blä'ser, *sm.* =s, *pl.* —, (w fabrykach szkła) dmuchacz *m.*, wydmuchiwacz *m.*; (w muzyce) grający na dętych instrumentach.

Bla'serohr, *sn.* =es, *pl.* =rohre, dmuchawka *f.*

Blasphemie', *sf.* *pl.* =en, bluźnierstwo *n.*

Blaß, *adi.* i *adv.* blady (-do) bla'sser (blä'sser), Blasseste (Blässeste); — werden zblednąć.

Blä'sse, *sf.* *pl.* =n, 1) bladość *f.*; 2) biała łatka *f.*, strzałka na czole (u konia).

Blässeln, *vn.* (haben) być bladawym, źle wyglądać.

Bla'ssen (blä'ssen), *vn.* (haben) zbladnąć.

Blä'ßlich, *adi.* i *adv.* bladawy (-wo).

Blatt, *sn.* =es, *pl.* Blä'tter, (*dim.* Blättchen), 1) liść, die Bäume bekommen Blätter drzewa pokrywają się liśćmi, wypuszczają liście; 2) gazeta *f.*; 3) kartka *f.*; ein — Papier kartka papieru; dwie stronice książki; sich kein — vor den Mund nehmen mó-

wić bez ogródek; das gehört auf ein anderes — to znów inna sprawa, to nie należy do rzeczy; das ist das schönste — in der Geschichte dieses Landes to najchlubniejsza karta w dziejach tego kraju; 4) rysunek *m.*; 5) płyta *f.*; 6) karta *f.*; gute, schlechte Blätter (albo ein gutes, schlechtes —) haben mieć dobre, złe karty; das — hat sich gewendet szczęście się odmieniło; 7) miękkie miejsce na czaszce dziecięcia, ciemiączko *n.* (fontanella *f.*).

Bla'tten, *va.* (haben) obrywać z liści.

Bla'tter, *sf. pl.* =n, krosta *f.*; *plur. tant.* ospa *f.*; die =n impfen ospę szczepić; (jako choroba owiec) ospica *f.*

Bla'tterngift, *sn. pl.* =e, zarazek *m.* ospowy.

Blä'ttergold, *sn.* =es, (Blattgold) złoto *n.* w listkach.

Bla'tterig, *adi.* krostawy, ospowaty.

Blä'tterig, *adi.* 1) liściasty, liśćmi pokryty; 2) łupny, łupkowaty.

Blä'tterkohl, *sm.* =s, jarmuż *m.*

Blä'tterlos, *adi.* bezlistny.

Blättern, I. *vn.* (haben) kartki przerzucać (in einem Buche w książce); II. *va.* z liści obrywać; III. *vr.* sich, rozdzielać się na listki, łuszczyć się.

Bla'tternarbe, *sf. pl.* =n, znak *m.*, dzióbek *m.* po ospie.

Bla'tternarbig, *adi.* dzióbaty, ospowaty.

Blä'tterschwamm, *sm.* =es, *pl.* =schwämme, bedłka *f.* liściowa.

Blä'tterwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, ozdoba *f.* (ornament *m.*) w kształcie liści.

Bla'ttlaus, *sf. pl.* =läuse, motylica *f.*, mszyca *f.* roślinna.

Bla'ttsilber, *sn.* =s, srebro *n.* w listkach, w kartkach.

Bla'ttstiel, *sm.* =es, *pl.* =e, szypułka *f.* liścia.

Bla'ttstück, *sn.* =es, *pl.* =e, nadsłupie *n.* [illegible] [*m.*

Bla'ttzinn, *sn.* =es, staniol

Blau', *adi.* i *adv.* niebieski (-sko); (odcienia) hellblau błękitny; dunkelblau modry; schwarzblau granatowy; braunblau siwy itd.; =e Augen niebieskie oczy; — angelaufenes Auge podbite oko, siniec pod okiem; einen Karpfen — kochen gotować karpia na szaro; sich — färben niebieszczeć; =e Ringe um die Augen haben mieć sińce pod oczami; =e Trauben czarne winogrona; in =er Ferne sich verlieren gubić się w nieokreślonej przestrzeni; mit einem =en Auge davonkommen wyjść obronną ręką, wyjść z niewielką stratą; es wurde mir grün und — vor den Augen głowa mi się zakręciła, w oczach mi pociemniało, stanęły mi świeczki w oczach; jmndn braun und — schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko; das =e Blut błękitna (szlachecka, arystokratyczna) krew; =e Flecken sińce, guzy; =es Korn kula *f.* karabinowa; jmndm einen =en Dunst (Nebel) vormachen nakłamać komu co; sich einen =en Montag machen świątkować w poniedziałek, urządzić sobie poprawiny (Blaumontag); die Woche — machen próżnować cały tydzień; sein =es Wunder sehen dożyć cudu.

Blau, *sn.* =es (Blaue) 1) farbka *f.* (niebieska), błękit *m.*, krochmalik *m.*; 2) das — des Himmels błękit niebieski; das =e vom Himmel herunterlügen kłamać aż się kurzy; ins =e hinein reden pleść koszałki opałki, mówić na ślepo o rzeczy, której się nie rozumie.

Blau'en, I. *vn.* (sein) niebieszczeć; II. = bläuen.

Bläu'en, I. *va.* (haben) modrzyć, farbować bieliznę (w krochmaliku), zob. bleuen; II. *vr.* der Himmel bläut sich niebo się wyjaśnia.

Blau'ente, *sf. pl.* =n, dzika kaczka *f.*

Blau'fuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, (ptak) raróg *m.*

Blau'geblümt, *adi.* w niebieskie kwiaty przystrojony; =es Tuch chustka w niebieskie kwiaty.

Blau'grau, *adi.* siwy.

Blau'grün, *adi.* niebieskozielony.

Blau'holz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, brazylia *f.* (drzewo kampeszowe).

Blau'kehlchen, *sn.* =s, *pl.* —, pliszka *f.* (z niebieską piersią).

Blau'krähe, *sf. pl.* =n, (ptak) kraska *f.*

Bläulich, *adi.* i *adv.* niebieskawy (-wo).

Blau'meise, *sf. pl.* =n, sikora *f.* niebieska.

Blau'säure, *sf. pl.* =n, kwas *m.* sinowodorowy, kwas pruski.

Blau'schimmel, *sm.* =s, *pl.* —, bułany *m.* (koń).

Blau'stelze, *sf. pl.* =n, = Blaukehlchen.

Blech, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) blacha *f.*, płyta *f.* blaszana; 2) pieniądze; 3) instrumenta muzyczne z blachy; 4) er schwatzt — mówi od rzeczy, mówi głupstwa.

Ble'chabschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, okrawek *m.* blachy.

Ble'chbiege, *sf. pl.* =n, kowadło do zginania blachy.

Ble'chen, *va.* i *vn.* (haben) brzęczeć pieniędzmi; er wird — müssen będzie musiał zapłacić.

Bleche(r)n, *adi.* blaszany, z blachy; głucho dźwięczący; =e Weisheit pusta, jałowa mądrość.

Ble'chhammer (Blechhütte), *sm.* =s, *pl.* —, blachownia *f.*, blacharnia *f.*

Ble'chig, *adi.* (o skórze) twardy.

Ble'chschläger, *sm.* =s, *pl.* —, blacharz *m.*

Ble'cken, I. *va.* (przestarzałe, zamiast blicken lassen) die Zähne (mit den Zähnen) — wyszczerzyć zęby; II. *vn.* (haben) sich, przecierać; wenn die Haut durch Schuh und Strümpfe bleckt jeżeli skóra przeziera przez trzewiki i pończochy.

Ble'ckzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, wystający ząb *m.* (kieł *m*).

Blei, I. *sm.* (Bleihe) =es, *pl.* =e, bleja *f.*, biała ryba:

II. *sn.* =es, ołów *m.*; er spricht wie wenn er — im Munde hätte mówi, jak gdyby miał kluski w gębie; es liegt mir wie — in den Gliedern jestem ociężały, jak gdyby mnie kto ołowiem nalał.

Blei'abgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, żużle *f.* ołowiane.

Blei'ader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* ołowiana.

Blei'asche, *sf. pl.* =n, popiół *m.* z ołowiu.

Blei'auflösung, *sf. pl.* =en, rozczyn *m.* ołowiany.

Blei'ben, I. *vn.* blieb, bin geblieben, 1) pozostać; er ist zwei Monate in Posen geblieben pozostał dwa miesiące w Poznaniu; er ist dort geblieben pozostał, został tam; gesund — pozostać zdrowym; es bleibt noch übrig, dass pozostaje jeszcze, by; leben — pozostać przy życiu; hängen — pozostać zawieszonym; wollen Sie liegen —? czy chcesz pan dalej leżeć; er blieb im Bett liegen pozostał w łóżku; der Schlüssel blieb in der Thür stecken klucz pozostał w drzwiach; wobei sind wir stehen geblieben na czem stanęliśmy; auf halbem Wege stehen — pozostać, zatrzymać się wpół drogi; im Kothe stecken — ugrzęznąć w błocie; einen Augenblick stehen — przystanąć, zatrzymać się na chwilę; 2) pozostać jako reszta; 4 von 10 = 6 cztery od dziesięciu pozostaje sześć; es bleibt noch zu wissen trzebaby jeszcze wiedzieć; 3) zginąć, poledz; er blieb in der Schlacht poległ w bitwie; er blieb auf dem Platze poległ, zginął, padł na miejscu; 4) Sie können mit Ihren Witzen zu Hause — daj się pan wypchać z takimi dowcipami; — Sie mir vom Leibe odczep się pan odemnie, daj mi pan spokój; er bleibt doch immer Ihr Vater mimo wszystko, to pański ojciec; er ist und bleibt ein Narr jest i będzie głupcem; ernsthaft — zachować powagę; auf einem Balle sitzen — sprzedawać pietruszkę, nie tańczyć; das Mädchen ist sitzen geblieben dziewczyna osiadła na koszu, została starą panną; die Uhr ist stehen geblieben zegar stanął; bleibe im Lande und nähre dich redlich (tyle co) na miejscu kamień porasta; nichts bleibt ewig wszystko mija; 5) (beharren) obstawać; er bleibt bei seiner ersten Aussage obstaje przy pierwotnem zeznaniu; — Sie doch bei der Sache nie odstępuj pan od przedmiotu; es bleibt bei unserer Abmachung pozostaje przy naszej umowie; möge alles beim alten — niech będzie jak bywało; bei sich — zapanować nad sobą; zachować przytomność; 6) (ausbleiben) Sie sind lange geblieben długoś pan zabawił; wo bleibt denn das Frühstück? co jest z śniadaniem? gdzie śniadanie? 7) (unterbleiben) lass es — daj temu spokój, nie czyń tego; dergleichen lassen Sie künftig — wypraszam sobie podobnych rzeczy na przyszłość; II. =d, *adi.* i *part.* = bleiben; stały, trwały; =der Eindruck silne, trwałe wrażenie; III. Bleiben *sn.* =s, hier ist meines =s nicht mehr nie mogę tu już pozostać, nie masz już tu dla mnie miejsca.

Blei'blumen, *sf. pl.* kwiat *m.* ołowiany.

Blei'che, *sf. pl.* =n, 1) bladość *n.*, 2) bielnik *m.* (gdzie się płótno bieli).

Blei'chen, 1) *va.* (haben) bielić, blichować; die Krankheit hat sein Haar gebleicht posiwiał wskutek choroby; 2) *vn.* blich, bin geblichen blednąć, siwieć.

Blei'cher, *sm.* =s, *pl.* —, blichownik *m.*

Blei'chsucht, *sf.* blednica *f.*

Blei'decker, *sm.* =s, *pl.* —, dacharz *m.* (pokrywający domy blachą ołowianą).

Blei'en, *va.* (haben) plombować, ołowiem pieczętować.

Blei'erde, *sf. pl.* =n, minium *n.*, minia *f.*

Blei'ern, *adi.* ołowiany.

Blei'essig, *sm.* =s, *pl.* =e, (w aptekarstwie) ocet *m.* ołowiany (płynny octan ołowiu).

Blei'feder, *sf. pl.* =n, ołówek *m.*

Blei'glätte, *sf. pl.* =n, białokrusz *m.*, glejta *f.*, tlenek *m.* ołowiu.

Blei'he, *sf. pl.* =n, bleja *f.*, biała ryba.

Blei'hütte, *sf. pl.* =n, huta *f.* ołowiana.

Blei'kammer, *sf. pl.* =n, (w fabrykach kwasu siarkowego) komora *f.* ołowiana.

Blei'milch, *sf.* woda *f.* ołowiana, woda gulardowa.

Blei'stift, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bleifeder.

Blei'wasser, *sn.* =s, = Bleimilch.

Blei'weiß, *sn.* =es, blajwas *m.*, węglan ołowiu.

Blei'zucker, *sm.* =s, octan *m.* ołowiowy, sól *m.* saturna.

Ble'nde, *sf. pl.* =n, 1) (Blendwerk) widziadło *n.*; 2) zasłona *f.*; kapturek *m.*; 3) ślepe okno, drzwi itd.; framuga *f.*; 4) ekran *m.*, parawan *m.*; 5) (w górnictwie) blenda *f.*, błyszcząca ruda; 6) = Buchweizen.

Ble'nden, I. *va.* (haben) 1) oślepić, wzroku pozbawić; 2) razić; der Schnee blendet mich śnieg (białość śniegu) razi mnie; 3) oczarować, olśnić; sie hat ihn durch ihre Reize geblendet oczarowała go wdziękami; 4) ein Pferd — zasłonić koniowi oczy; eine Lampe — dać na lampę zasłonę; 5) (w myśliwstwie) das Wild blendet den Jäger zwierzyna robi fałszywy trop; 6) die Scheiben — szyby pobielić (zamalować); II. =d, *adi.* i *part.* olśniewający; — weiß lśniąco biały.

Blessie'ren, *va.* (haben) zranić.

Bletz, *sm.* =es, *pl.* =e, (w górnictwie) klin *m.* żelazny.

Bleu'el (Bläuel), *sm.* =s, *pl.* —, kijanka *f.*, pralnik *m.* (do bielizny); międlica (do lnu).

Bleu'en (bläuen) *va.* (haben) bić, walić.

Blick, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) spojrzenie *n.*, rzut *m.* oka; er

warf einen — auf mich spojrzał na mnie, rzucił na mnie okiem; den — von etw. abwenden odwrócić wzrok od czego; alle =e sind auf ihn gerichtet oczy wszystkich skierowane są na niego; auf den ersten — na pierwszy rzut oka; od pierwszego spojrzenia; er schaute ihm nach mit nassem — patrzał za nim wilgotnemi (łzawemi) oczami; einen umfassenden — haben mieć wyższy, szerszy pogląd; 2) (Anblick) ein schöner — auf das Gebirge piękny widok na góry; 3) blask *m.* (szczególnie w metalurgii).

Bli'cke, *sf. pl.* =n, (ryba) płotka *f.*, bielizna *f.*

Bli'cken, I. *vn.* (haben) 1) auf etw. spoglądać, spojrzeć; so weit das Auge blickt jak daleko wzrok sięga; in die Zukunft — patrzeć w przyszłość; 2) wyglądać, patrzeć; sanft — łagodnie patrzeć; finster — ponuro wyglądać, patrzeć; Verachtung blickt aus seinem Auge spogląda pogardliwie, z pogardą; 3) (sich) — lassen ukazać (się); wo er sich nur — läßt gdzie się tylko ukaże; 4) świecić, połyskiwać; II. *va.* 1) sein Auge blickt Hohn oko jego wyraża szyderstwo; Friede in jmnds Seele — napełnić duszę czyją spokojem (przez wzrok); 2) eine Stelle in einem Gemälde — uwydatnić miejsce na obrazie.

Blind, *adi.* i *adv.* 1) ślepy (-po), ciemny; — geboren ślepy z urodzenia; =er Glaube ślepa wiara; — werden oślepnąć, ociemnieć; es ist keiner so —, als wer nicht sehen will najbardziej ślepym jest, kto umyślnie zamyka oczy; — darauf losschlagen bić, walić na ślepo; da hat eine =e Henne ein Korn gefunden trafiło się ślepej kurze ziarnko; 2) niewidzialny, ślepy, ciemny; =e Nacht ciemna noc; 3) nie mający blasku, ciemny, przyćmiony; =es Glas przyćmione szkło; eine Scheibe — malen przyćmić szybę; 4) ukryty, ślepy; =es Schloss ukryty zamek; =es Fenster ślepe, fałszywe okno; 5) nie mający ujścia, zamknięty; =e Gasse zamknięta ulica; 6) próżny, niepotrzebny, płonny; =er Lärm próżny, niepotrzebny hałas; =er Passagier ukryty pasażer; =er Eifer schadet nur zbyteczna gorliwość szkodzi.

Bli'nddarm, *sm.* =es, *pl.* =därme, ślepa kiszka *f.*

Blindekuh', *sf.* (gra towarzyska) ciuciubabka *f.*

Bli'nde(r), *sm.* =n, *pl.* =n, (= *sf.*) ślepy (-a), ciemny (-a); bei den =n ist der Einäugige König między ślepymi jednooki królem.

Blin'dheit, *sf. pl.* =en, ślepota *f.*, zaślepienie *n.*; mit — geschlagen zaślepiony.

Bli'ndkohle, *sf. pl.* =n, węgiel *m.* nie zupełnie wypalony.

Bli'ndlings, *adv.* na ślepo, na oślep.

Bli'ndschleiche, *sf. pl.* =n, padalec *m.*

Blink, *adi.* błyszczący, lśniący (blink und blank).

Bli'nken, *vn.* (haben) 1) błyszczeć (się), połyskiwać; die Schwerter — pałasze połyskują; 2) mit den Augen — (blinzeln) mrugać oczami.

Blinzeln, *vn.* (haben) = blinken 2.

Bli'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, (ptak) mrugacz *m.*

Blitz, *sm.* =es, *pl.* =e, błyskawica *f.*; piorun *m.*; grom *m.*; der — hat eingeschlagen piorun uderzył; es zeigen sich am Himmel =e ukazują się błyskawice na niebie; schnell wie der — ist es gekommen spadło jak piorun; seine Augen schießen =e z ócz jego strzelają pioruny, biją gromy, padają błyskawice; vom Blitze des Schicksals getroffen rażony gromem losu.

Bli'tzableiter, *sm.* =s, *pl.* —, odgrom *m.*, konduktor *m.*

Bli'tzblau, *adi.* siny; jemanden — schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko.

Bli'tzen, *vn.* i *v. imp.* 1) błyskać (łyskać) się; es hat geblitzt błysnęło; 2) = blinken; 3) gegen etw. — piorunować przeciwko czemu; 4) es blitzte mir der Gedanke durch die Seele przeleciała mi myśl przez głowę; er ist davongeblitzt uciekł, ulotnił się, dał drapaka.

Blitzesєile *sf.* (Blitzschnelle) szybkość *f.* błyskawiczna.

Bli'tzstrahl = Blitz.

Block, *sm.* =es, *pl.* Blöcke, kłoda *f.*, kloc *m.*, pień *m.*, pniak *m.* (ogółem sztuka grubego drzewa); bryła *f.* (soli, marmuru itp.); jmndn in den — legen zamknąć kogo w kij, wziąć kogo w dyby.

Blocka'de, *sf. pl.* =n, blokada *f.*, (zamknięcie jakiego miejsca przez opasanie).

Blo'cken, *va.* (haben) (w szewstwie) rozbić na kopycie.

Blo'ckhaus, *sn.* =es, *pl.* -häuser, dom drewniany (z grubych kłód).

Blo'ckkeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* pniakami sklepiona.

Blo'ckmörser, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz *m.* (na kłodzie osadzony.

Blo'ckpfeife, *sf. pl.* =n, piszczałka *f.* (z jednego kawałka drzewa wyrobiona).

Blo'ckrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, koło *n.* z pniaka wycięte.

Blo'cksberg, *sm.* =es, (właściwie najwyższy szczyt gór Harcu, w podaniu ludowem) góra, na której przebywają czarownice, (tyle co w polskiem) Łysa góra.

Blo'cksalz, *sn.* =es, sól *f.* w bryłach.

Blo'ckschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, tratwa *f.*

Blo'cktaube, *sf. pl.* =n, grzywacz *m.*

Blo'ckwagen, *sm.* =s, *pl.* =wagen, wóz *m.* ciężarowy na niskich a grubych kołach.

Blo'ckzinn, *sn.* =s, cyna *f.* w bryłach.

Blö'd(e), *adi.* 1) (o wzroku) słaby; 2) głupkowaty, idyotyczny; =r Verstand słaby rozum; 3) nieśmiały, bojaźliwy, wstydliwy; er ist — wie ein Mädchen nieśmiały jak dziew-

czyna; ein =r Hund wird selten fett nieśmiały pies nie utyje.

Blö'digkeit, *sf.* = blöde 1) i 2).

Blö'dsinn, *sm.* =s, 1) niedołężność *f.* umysłu, głupowatość *f.* (idyotyzm *m.*); 2) bezsens *m.*, głupstwo *n.*; höherer — ostateczne, skrajne głupstwo.

Blö'dsinnig, *adj.* niedołężny, głupowaty, niespełna rozumu będący, idyotyczny.

Blokа'de = Blockade.

Blö'ken, *vn.* (haben) beczeć, ryczeć.

Blond, *adj.* i *adv.* blond; =es Haar blond włosy; impertinent — jasno blond.

Blo'nde, I. *sf. pl.* =n, koronka *f.* z jedwabiu, blondyna *f.*; II. *sm.* (i *sf. pl.* =inen) blondyn *m.* (blondynka *f.*).

Blondi'ne, *sf. pl.* =n, = Blonde II.

Bloß, *adj.* i *adv.* 1) sam tylko, jeno, nie więcej jak; die =e Erzählung hat genügt samo tylko opowiadanie wystarczyło; ich habe ihm — gesagt powiedziałem mu tylko, jeno; der =e Gedanke daran macht mich schaudern sama myśl o tem przejmuje mnie strachem; — um Ihnen zu gefallen jedynie w celu podobania się panu; =er Neid czysta zazdrość; — um zu lachen tylko dla śmiechu; auf =em Stroh liegen leżeć na samej (gołej) słomie; 2) nagi, bosy, goły, odkryty; mit =em Auge gołem okiem; mit =en Füßen herumgehen chodzić boso, bosemi nogami; mit =em Kopf bez kapelusza (czapki), z gołą głową; auf =er Erde schlafen spać na gołej ziemi; 3) ogołocony, pozbawiony; von aller Hilfe — pozbawiony wszelkiej pomocy; alles Muthes — pozbawiony odwagi; 4) sich =decken obnażyć, odkryć się; sich =geben zdradzić się, zdradzić swoje zamiary; =legen obnażyć; =stellen jmndn skompromitować, wystawić kogo na wstyd.

Blö'ße, *sf. pl.* =n, 1) nagość *f.*; seine — mit Fetzen bedecken pokryć szmatami nagość; 2) sich eine — geben odsłonić się; skompromitować się, na wstyd się narazić; (szczególnie w szermierce) die — des Gegners benutzen skorzystać z odsłonięcia się przeciwnika; 3) (w garbarstwie) golizna *f.*, łysina *f.* (w skórze).

Blou'se, *sf. pl.* =n, = Bluse.

Blü'hen, I. *vn.* (haben) kwitnąć; die Bäume — kwiaty kwitną; der Handel blüht handel kwitnie; es blühten ihm vier Kinder miał czworo dzieci; sie blüht wie eine Rose kwitnie jak róża; es blüht ihm das schönste Glück uśmiecha mu się najpiękniejsze szczęście; ihm blüht kein Heil niemasz dla niego szczęścia, ratunku; jetzt blüht sein Weizen ma teraz żniwo; II. *adj.* i *part.* kwitnący; =de Gesichtsfarbe czerstwa cera; im blühendsten Alter w kwiecie wieku; =er Stil kwiecisty styl; =er Unsinn napuszyste głupstwo.

Blü'mchen, *sn.* =s, *pl.* =n, (*dim.* ad Blume) kwiatuszek *m.*; =kaffee lekka kawa *f.*, lura *f.* (to jest: kawa tak lekka, że widać przez nią kwiaty na dnie filiżanki).

Blu'me, *sf. pl.* =n, 1) kwiat *m.*, kwiatek *m.* (kwiecie, *pl.* kwiecie *n. collectivum*); =n ziehen hodować kwiaty; =n pflücken zrywać kwiaty; eine — abbrechen uszczknąć kwiatek; den Weg mit =n bestreuen słać drogę kwiatami; 2) (przenośnie) das Geschwür hat eine =e bekommen wrzód zaczął zbierać; das Silber geht in =n srebro zaczyna się pienić; der Wein hat — wino ma zapaszek; (w chemii) der Schwefel setzt =n an siarka osiada w formie kwiatu, tworzy kwiat siarczany; die — des Adels kwiat szlachty; die — von etw. haben mieć z czego pierwszyznę; (przy piwie) die — trinken pierwszy łyk z pełnej szklanki; ich komme dir meine — piję pierwszy łyk w twoje ręce, na twoje zdrowie; durch die — sprechen mówić ogródkami, dać do zrozumienia; der Fuchs hat eine weiße — lis ma biały ogon.

Blü'm(e)lein, *sn.* =s, *pl.* —, = Blümchen.

Blü'meln, *vn.* (haben) 1) zbierać kwiatki; 2) (o pszczołach) bujać po kwiatach miód zbierając; 3) silić się na kwiecisty styl.

Blu'men (częściej: blümen) I. *va.* i *vr.* zdobić kwiatami (głównie haftowanymi lub malowanymi); II. geblümt, *adj.* i *part.* w kwiaty; =e Seide jedwab w kwiaty.

Blu'menau, *sf. pl.* =en, błoń *f.* kwiecista, kwiatami porosła.

Blu'menbeet, *sn.* =es, *pl.* =e, grzęda *f.* (grządka) kwiatów.

Blu'menbinse, *sf. pl.* =n, (rośl.) sitowiec *m.*

Blu'menbüschel, *sm.* =s, *pl.* —, kiść *f.* kwiatowa.

Blu'menerzeuger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), kwiaciarz *m.* (kwiaciarka *f.*).

Blu'menkohl, *sm.* =s, kalafior *m.*

Blu'menlese, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* kwiatów; (przenośnie) wybór *m.* (np. pięknych ustępów z książek), antologia *f.*

Blu'menreich, *adj.* i *adv.* kwiecisty; eine =e Rede kwiecista mowa.

Blu'menscheide, *sf. pl.* =n, (w botanice) pochewka *f.*, koszulka *f.*

Blu'menseite, *sf. pl.* =n, (w garbarstwie) wierzchnia strona skóry.

Blu'mensprache, *sf. pl.* =n, mowa *f.* kwiatów (za pomocą kwiatów).

Blu'menständig, *adj.* z kwiatu wyrastający.

Blu'menstaub, *sm.* =es, pył *m.* kwiatowy.

Blu'menstrauß, *sm.* =es, *pl.* =sträuße, bukiet *m.*

Blu'menstück, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) część ogrodu na kwiaty przeznaczona; 2) (w malarstwie) obraz przestawiający kwiaty; 3) (w kucharstwie)

kawał polędwicy obramowany tłuszczem (filet de boeuf).

Blu'mentopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, wazon *m.*, doniczka *f.*

Blu'menzucht, *sf.* hodowla *f.* kwiatów.

Blu'mig, *adiec.* kwiecisty; =e Seide jedwab w kwiaty tkany.

Blu'se, *sf. pl.* =n, bluza *f.*, marynarka *f.*

Blut, *sn.* =es, 1) krew *f.*; sich im =e baden pławić się w krwi; es fließt — krew się leje; mit — und Eisen krwią i żelazem; in mir beginnt das — zu kochen krew się we mnie burzyć zaczyna; — speien pluć krwią; kaltes — bewahren zachować zimną krew; heißes — gorący temperament, gorąca krew; mit seinem =e für etw. einstehen bronić czego do upadłego, do ostatniej kropli krwi; Gut und — opfern poświęcić krew i mienie; Fleisch und — krew i kości; es ist mein eigen Fleisch und — to krew z krwi i kość z kości mojej; die Bande des =es wspólność krwi, pokrewieństwo *n.*; aus edlem =e szlachetnego rodu; sich mit — beflecken krwią ręce zmazać; — lassen (zur Ader lassen) puścić krew; — lassen (Haare lassen) ponieść stratę; ein Gesicht wie Milch und — twarz jak krew z mlekiem; das macht böses — to czyni złe wrażenie, wywołuje oburzenie; 2) sok *m.*, krew *f.*; schlechtes — erzeugen wytwarzać złe soki, złą krew; 3) junges — młoda osoba; 4) — der Reben sok *m.* z winogron, wino *n.*; 5) Koralle vom ersten, zweiten, dritten — koral pierwszego, drugiego, trzeciego gatunku.

Blu'tader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* krwionośna, krwawnica *f.*

Blu'tarm, *adi.* ubożuchny, bardzo biedny; niedokrewny, anemiczny.

Blu'tarmut, *sf.* niedokrewność *f.*, anemia *f.*

Blu'tauge, *sn.* =s, *pl.* =n, (rośl.) pałecznik *m.* błotny.

Blu'tausleerung, *sf. pl.* =en, odpływ *m.*, upust *m.* krwi.

Blu'tauswurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, 1) plwanie krwią; 2) krwawe plwociny.

Blu'tbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, (krwawa kąpiel) rzeź *f.*; ein — anrichten sprawić rzeź.

Blu'tbrechen, *sn.* =s, krwawe wymioty *pl.*

Blu'tdurst, *sm.* =es, krwiożerczość *f.*; żądza *f.* krwi.

Blu'tdürstig, *adi.* krwiożerczy, krwi łaknący.

Blü'te (Blüthe), *sf. pl.* =n, (= Blume) kwitnienie *n.*, rozkwit *m.*; kwiat *m.*, kwiecie *n.*; die Zeit der — czas kwitnienia; in der — des Wohlstandes w kwiecie dobrobytu, w największym dobrobycie; die — (Blütezeit) der Literatur rozkwit piśmiennictwa; die — der Jugend kwiat młodości.

Blü'tenboden, *sm.*, =s, *pl.* =böden, dno *n.* owocowe.

Blü'tenbüschel, *sm.* =s, *pl.* —, wiązka *f.* kwiatów.

Blü'tendecke, *sf.*, *pl.* =n, obwijka *f.*, okwiat *m.*

Blü'tendolde, *sf. pl.* =n, = Blütenbüschel.

Blü'tenhülle, *sf.*, *pl.* =n, = Blütendecke.

Blü'tenkätzchen, *sn.*, =s, —, bagniątko *n.*, baranek *m.* (n. p. kwiecia wierzbowego).

Blü'tenknospe, *sf.*, *pl.* =n, pączek *m.*

Blü'tenkopf, *sm.*, =es, *pl.* =köpfe, główka *f.*

Blü'tenkuchen, *sm.*, =s, *pl.* —, placuszek *m.*

Blü'tenquirl, *sm.*, =s, *pl.* =e, krężołek *m.*

Blü'tenrispe, *sf. pl.* =n, = Blütenkätzchen.

Blü'tenscheide, *sf.*, *pl.* =n, pochewka *f.*

Blü'tenstand, *sm.*, =es, =stände, kwiatostan *m.*

Blü'tenstaub, *sm.*, =es, pyłek *m.*

Blü'tenstengel, *sm.*, =s, *pl.* —, szypułka *f.*

Blü'tenwickler, *sm.*, =s, *pl.* —, liściowij *m.*

Blü'tezeit, *sf.* czas *m.* kwitnienia, rozkwitu.

Blu'tegel, *sm.* =s, *pl.* —, pijawka *f.*; — ansetzen stawiać pijawki; dieser Mensch ist ein — to pijawka (w znaczeniu lichwiarz, wyzyskiwacz).

Blu'ten, I. *vn.* (haben) krwawić, krew wypuszczać; ich blute aus der Nase krew mi z nosa idzie (puściła się); er blutet wie ein Schwein krwawi jak świnia, krew się z niego leje ciurkiem; das Herz blutet mir beim Anblick dieses Elends serce mi się krwawi na widok tej nędzy; für seine Überzeugung — krew przelać za swe przekonanie; er wird — müssen będzie go to wiele kosztowało, poniesie wielką stratę; II. *va.* i *vr.* das ganze Bett voll — zakrwawić całe łóżko; sich zu Tode — na śmierć się zakrwawić.

Blu'tfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, śmiertelny wróg *m.*

Blu'tgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, naczynie *n.* krwionośne.

Blu'tgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) zapłata *f.*, odszkodowanie *n.* za przelaną krew; 2) pieniądz nabyty za zdradę, zdobyty przez morderstwo; pieniądz wyciśnięty za pomocą lichwy, przez krwawy wyzysk itp.

Blu'tgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* gardłowy.

Blu'tgerüst, *sn.* =es, *pl.* =e, rusztowanie *n.* (szafot *m.*).

Blu'tgier, *sf.* = Blutdurst.

Blu'tgierig, *adi.* = blutdürstig.

Blu'thirse, *sf. pl.* =n, (rośl.) czerwone proso *n.*

Blu'thochzeit, *sf. pl.* =en, krwawe wesele *n.*, krwawe gody (noc *f.* św. Bartłomieja).

Blu'thund, *sm.* =es, *pl.* =e, krwiożerca *m.*, okrutnik *m.*

Blu'thusten, *sm.* =s, kaszel *m.* z wyrzucaniem krwi, plucie *n.* krwią.

Blu'tig, *adiec.* skrwawiony, krwawy; jemanden — schlagen zbić kogo do krwi; =er Krieg krwawa wojna; mit =er Schrift verzeichnet zapisano krwawemi głoskami; =e Thränen weinen płakać krwawemi łzami.

Blu'tigel = Blutegel.

Blu'tjung, *adi.* młodziuchny, bardzo młody, młodziutki, młodziuteńki.

Blu'tkrautwurz, *sf.* (rośl.) krwiściąg *m.*

Blu'tleer, *adi.* bezkrwisty, niedokrewny.

Blu'tmal, *sn.* =es, *pl.* =e, krwawe znamię *n.*

Blu'tmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, krwiożerca *m.*

Blu'tmilchen, *sn.* =s, (choroba krów) krwodój *m.*

Blu'trache, *sf. pl.* =n, krwawa zemsta *f.*

Blu'treinigend, *adi.* przeczyszczający (krew).

Blu'trichter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) sędzia *m.* kryminalny; 2) kat *m.* [jak krew.

Blu'troth, *adi.* czerwony

Blu'trünstig, *adi.* zakrwawiony, zraniony do krwi.

Blu'tsauger, *sm.* =s, *pl.* —, pijawka *f.*; wyzyskiwacz *m.*, lichwiarz *m.*

Blu'tschande, *sf.* kazirodztwo *n.*; — begehen dopuścić się kazirodztwa.

Blu'tschänder, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), kazirodzca *m.* (kazirodczyni *f.*).

Blu'tscheu, I. *sf.* wstręt *m.* do krwi; II. *adi.* brzydzący się krwią, mający wstręt do krwi.

Blu'tschuld, *sf.* krwawa zbrodnia *f.*, morderstwo *n.*; eine — auf dem Gewissen haben mieć na sumieniu morderstwo.

Blu'tschweiß, *sm.* =es, krwawy pot *m.*

Blu'tsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, blizki krewny *m.* (pobratymiec *m.*).

Blu'tsfreundschaft, *sf. pl.* =en, blizkie pokrewieństwo *n.* (pobratymstwo *n.*).

Blu'tstein, *sm.* =es, *pl.* =e, krwawnik *m.*

Blu'tstockung, *sf. pl.* =en, zatamowanie *n.* obiegu krwi.

Blu'tstrieme, *sf. pl.* =n, cięga *f.*, krwawy znak *m.*

Blu'tsturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, krwiotok *m.*

Blu'tsverwandt, *adi.* krewny, spokrewniony (=schaft, *sf. pl.* =en, pokrewieństwo *n.*).

Blu'tthat, *sf. pl.* =en, morderstwo *n.*, zabójstwo *n.*

Blu'tumlauf, *sm.* =es, obieg *m.* (cyrkulacya *f.*) krwi.

Blu'turtheil, *sn.* =es, *pl.* =e, wyrok *m.* śmierci.

Blu'tvergießen, *sn.* =s, rozlew *m.* krwi; dem — Einhalt gebieten wstrzymać rozlew krwi, przeszkodzić rozlewowi krwi.

Blu'tweinen, *sn.* =s, cieczenie *n.* krwi z oczu.

Blu'twenig, *adv.* bardzo mało.

Blu'twurst, *sf. pl.* =würste, krwawa kiszka *f.*

Blu'tzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, (=gin *sf.*, *pl.* =innen) męczennik *m.* (męczennica *f.*).

Bo'a, *sf. pl.* =s, (wąż) boa *f.*, wąż *m.* dusiciel (także rodzaj futerek damskich na szyję).

Bobere'lle, *sf. pl.* =n, psia wiśnia *f.*

Bock, *sm.* =es, *pl.* Böcke, 1) kozioł *m.* (w ogóle samiec zwierząt rogatych z wyjątkiem wołów i im pokrewnych); cap *m.*; den — zum Gärtner machen (tyle co) wpuścić wilka do obory; 2) (o osobach) alter, geiler — stary lubieżnik *m.*; streitsüchtiger — uparty kozioł *m.*; hol's der — pal dyabeł! 3) taran *m.* (do rozbijania lodu, murów itd.), izbica *f.* (przed mostem); baba *f.* (do wbijania palów); 4) einen — machen, schießen palnąć głupstwo, poszkapić się; 5) (w gimnastyce) kozioł *m.*; 6) koziołek *m.*, kozioł (siedzenie dla woźnicy); 7) koza *f.* (maszyna do podnoszenia ciężarów); 8) narzędzie tortury, kara *f.*; jmndn in den — spannen zamknąć kogo w kije, wziąć kogo w dyby; 9) (Dudelsack) dudy *pl.*, kobza *f.*

Bo'cken, I. *vn.* (haben) 1) (o kozach) parkotać się, biegać za kozłem; 2) śmierdzieć jak cap; 3) (o okręcie) kołysać się, kiwać się; 4) das Pferd bockt koń wypręża się naprzód dla zrzucenia jeźdźca; 5) (o ludziach) upierać się przy czem; II. *va.* uderzać głową jak kozioł.

Bo'ckfell, *sn.* =es, *pl.* =e, kozłowa skóra *f.*

Bo'ckflöte, *sf. pl.* =n, fujarka *f.*, fujara *f.*, czekan *m.*

Bo'ckfüßig, *adi.* kozionogi.

Bo'ckgeruch, *sm.* =es, *pl.* =gerüche, parkoł *m.*

Bo'ckkalb, *sn.* =es, *pl.* =kälber, młody kozioł *m.*

Bo'cklamm, *sn.* =es, *pl.* =lämmer koźlątko *n.*

Bo'ckleder, *sn.* =s, *pl.* —, kozłowa skóra *f.*

Bo'ckpfeife, *sf. pl.* =n, dudy *pl.*, koza *f.*, gajdy *pl.*

Bo'ckpfeifer, *sm.* =s, *pl.* —, dudziarz *m.*, dudarz *m.*, koziarz *m.*, gajdziarz *m.*

Bo'cksauge, *sn.* =s, *pl.* =n, koziook *m.* (mający jedno oko większe od drugiego).

Bo'cksbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, 1) kozia bródka *f.*; 2) (rośl.) kozibród *m.*, kozia broda *f.*

Bo'cksbeere, *sf.* jerzyna *f.*, smrodynia *f.*

Bo'cksbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) worek *m.* u kozła; 2) spłaszczona flaszka *f.* (w kształcie koźlego worka); 3) gatunek wina reńskiego; 4) śmieszny i przestarzały zwyczaj *m.*

Bo'cksbohne, *sf. pl.* =n, kozi groch *m.*, łyszczyca *f.*

Bo'cksdistel, *sf. pl.* =n, (Bocksdorn *sm.* =es, *pl.* =e) ciernie *pl. m.* koźle.

Bo'ckshorn, *sn.* =es, *pl.* =hörner 1) koźli róg; 2) jemanden ins — jagen przyprzeć kogo do muru, zastraszyć kogo, zapędzić kogo do mysiej dziury, napędzić komu strachu; 3) (rośl.) Boża trawa *f.*

Bo'cksprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, niezgrabny, dziwaczny skok *m.*; =sprünge machen skakać jak koza; wyprawiać z swą osobą grymasy.

Bo'den, *sm.* =s, *pl.* Böden, 1) ziemia *f.* (to, co znajduje się pod nogami) sich auf den — legen położyć się na ziemię; unter dem — begraben pochowany pod ziemią; auf Gottes — na ziemi,

na Bożej ziemi; auf fremdem — na obcej ziemi, — w obcym kraju, festen — fassen stanąć na ziemi; der — brennt ihm unter den Füßen ziemia się pod nim pali, niema spokoju; dem — gleich machen zrównać z ziemią; auf dem bloßen — schlafen spać na gołej ziemi; sich auf den — des Gesetzes stellen stanąć na gruncie prawnym; 2) ziemia, grunt *m.*, gleba *f.* (własność ziemska); auf meinem Grund und — na moim gruncie; ein guter, fruchtbarer — dobra, urodzajna gleba, ziemia; 3) dno *n.*; podłoga *f.*, posadzka *f.* dem Fasse den — ausstoßen a) wybić dno z beczki; b) (tyle co) zaostrzyć położenie, zepsuć do reszty, dolać oliwy do ognia; der Mensch hat keinen — to marnotrawca; to bezdenna beczka; der — einer Flasche spód *m.* butelki; — eines Zimmers podłoga w pokoju; eingelegter — parkietowa podłoga, posadzka *f.*; 4) ein — Wachs, Talg u. s. w. krąg *m.* wosku, łoju itd.; 5) punkt *m.* widzenia; podstawa *f.*; auf dem — der Erfahrung na podstawie doświadczenia; Handwerk hat goldenen — (tyle co) rzemiosło stanie za folwark; 6) in Grund und — verdorben zepsuty do szpiku kości; zu — drücken zniszczyć, zdusić, zu — fallen upaść na ziemię; jmndn zu — schlagen a) obalić kogo; b) pozbawić kogo wszelkiej nadziei; jmndn zu — trinken spoić kogo, tak że nie może ustać na nogach; 7) strych *m.*, poddasze *n.*

Bo'dencredit, *sm.* =es, *pl.* =e, kredyt *m.* ziemski; =Anstalt zakład *m.* kredytowy ziemski.

Bo'denerzeugnis, *sn.* =es, *pl.* =e, ziemiopłód *m.*

Bo'denkammer, *sf. pl.* =n, izdebka *f.* na poddaszu; komora *f.* na strychu.

Bo'denlos, *adj.* bez dna, bezdenny; =e Freigebigkeit bezgraniczna szczodrobliwość; =e Frechheit niesłychane zuchwalstwo.

Bo'densatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, osad *m.*, męty *pl.*, fusy *pl.*

Bodmerei', *sf. pl.* =en, (w żeglarstwie) bodmerya *f.*, pożyczka w obcym porcie zaciągnięta na naprawę okrętu.

Bofi'st, *sm.* =s, *pl.* =e, (rośl.) purchałka *f.*, purchawka *f.*

Bogen, *sm.* =s, *plur.* najczęściej: Bogen, także Bögen, 1) łuk *m.*, den — spannen naciągnąć łuk; 2) łuk, krzywizna *f.*, kabłąk *m.*; der Weg macht einen — droga tworzy łuk, idzie w kabłąk; gerader — łuk prosty; Korb= łuk owalny; Gewölb= łuk sklepienia; schiefer — łuk skośny; 3) smyczek *m.*; gut den — führen dobrze grać na skrzypcach; 4) arkusz *m.* (papieru); (w Austryi) den blauen — bekommen zostać spensyonowanym.

Bo'genbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, cis *m.* pospolity.

Bo'genbockkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, drabiniarz *m.*

Bogendecke, *sf. pl.* =n, pułap *m.*, sufit *n.* obłąkowaty.

Bo'genfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* łukowe.

Bo'genförmig, *adj.* łukowaty, obłączysty, kabłąkowaty.

Bo'gengang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, arkada *f.*

Bo'gengeleise, *sn.* =s *pl.* —, tor *m.* łukowy.

Bo'genlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, światło *n.* łukowe.

Bo'genschenkel, *sm.* =s, *pl.* —, ramię *n.* łuku.

Bo'genschütze, *sm.* =n, *pl.* =n, łucznik *m.*

Bo'genträger, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar *m.* łukowy.

Bo'hle, *sf. pl.* =n, tarcica *f.*, dyl *m.*, gruba deska *f.*

Bo'hlen, *va.* (haben) dylować, wykładać deskami, kłaść podłogę.

Böhm, *sm.* =en, *pl.* =en, czeski *m.* (grosz).

Bo'hnart, *sf. pl.* =ärte, topór *m.* ciesielski.

Bo'hnbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do woskowania, froterowania.

Bo'hne, *sf. pl.* =en (*dim.* Böhnchen) 1) fasola *f.*, groch *m.*, große =n (także Sau'=bohnen) bób *m.*; das ist keine — wert to nie warto funta kłaków; 2) (to, co ma kształt fasoli) Kaffee in =n kawa w ziarnkach; blaue =n kule karabinowe; 3) groch na zębie u konia (plama po której wiek się poznaje).

Bo'hnen, *va.* (haben) (den Fußboden) woskować, polerować (posadzkę).

Bo'hnenblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, (rośl.) zajęcza kapusta *f.*, wronie masło *n.*, rozchodnik *m.*

Bo'hnenkönig, *sm.* =es, *pl.* =e, (=in *sf.*, *pl.* =innen) król *m.* (-owa) migdałowy (-wa).

Bo'hnenkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter (rośl.) cząbr ogrodowy.

Bo'hnenmehl, *sn.* =es, *pl.* =e, mąka *f.* grochowa, fasolowa.

Bo'hnenstange, *sf. pl.* =n, tyczka *f.* do grochu.

Bo'hnenstroh, *sn.* =es, grochowiny *f. pl.*

Bö'(h)nhase, *sm.* =n, *pl.* =n, partacz *m.*, fuszer *m.*

Bo'hnzeug, *sn.* =es, narzędzia do woskowania.

Bohr, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bohrer.

Bo'hrbank, *sf. pl.* =bänke, (w rzemiosłach) ławka do świdrowania, do wiercenia.

Bo'hreisen, *sn.* =s, *pl.* =n, żelazko *n.* u świdra.

Bo'hren, I. *va.* (haben) świdrować, wiercić; ein Schiff in den Grund — zatopić okręt; jmndm den Degen durch den Leib — przeszyć kogo szpadą; er mag keine harten Bretter — (albo) er bohrt gern wo das Brett am dünnsten ist nie lubi ciężkiej roboty; nach Petroleum — szukać nafty, wiercić (szukając nafty); II. *vn.* (haben); in der Nase — dłubać w nosie; an jmndm — męczyć, nudzić kogo, urządzić komu piłę.

Bo'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) świder *m.*, świderek *m.*; 2) ten, co świdruje; wiertacz *m.*

Bo'hrung, *sf. pl.* =en, = bohren; tiefe — głębokie wiercenie; (w nafciarstwie) kanadische — wiercenie kanadyjskim sposobem.

Bo'hrfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, (ryba) włóczeń.

Bo'hrmehl, *sn.* =es, *pl.* =e, pył *m.* od świdra, opiłki *pl.*

Bo'hrmuschel, *sf. pl.* =n, skamieniała muszla *f.*

Bo'hrspäne, *sm. pl.*, trociny *pl.*, wywierciny *pl.*

Bo'hrspitze, *sf. pl.* =n, pióro *n.* u świdra.

Bo'hrstange, *sf. pl.* =n, trzonek *m.*, drąg *m.* u świdra.

Boi, *sm.* =s, *pl.* =e, baja *f.* (rodzaj sukna).

Boja'r, *sm.* =en, *pl.* =en (=in *sf. pl.*, =innen) bojar *m.* (bojaryni *f.*).

Bol, *sm.* =s (Bo'larerde) bolus *m.* (rodzaj ziemi).

Bo'lle, *sf. pl.* =n, główka *f.* u roślin, cebulka.

Bo'ller (Bö'ller), *sm.* =s, *pl.* —, moździerz *m.* do strzelania; jmndn mit =schüssen empfangen przywitać kogo wystrzałami z moździerza.

Bo'llwerk, *sn.* =s, *pl.* =e, baszta *f.*, ostróg *m.*, wał *m.* ochronny; twierdza *f.*; der Glaube ist ein — gegen die Verzweiflung wiara jest wałem ochronnym przeciw rozpaczy.

Bolz, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bolzen.

Bo'lzen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) strzała *f.* (z łuku), pocisk *m.*; piórko *n.* (do strzelania z dmuchawki); jmndm alles zu — drehen wszystko komu brać za złe; 2) dusza *f.* do żelazka; 3) żelazny kołek *m.*

Bombardeme'nt (wymaw.: z francuska bombardeman), *sn.* =s, *pl.* =s, bombardowanie *n.*, ostrzeliwanie *n.*

Bombardie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, artylerzysta *m.*

Bombardie'ren, *va.* (haben) bombardować, ostrzeliwać.

Bombardie'rkäfer, *sm.* =s, *pl.* bombardyer (chrząszcz).

Bomba'st, *sm.* =es, *pl.* =e, nadęta mowa, napuszystość *f.*, buffonada *f.*, szumne wyrazy.

Bo'mbe, *sf. pl.* =n, bomba *f.*, pocisk *m.*; =n werfen rzucać bomby, pociski.

Bo'mbenfest, *adi.* i *adv.* wytrzymały na bomby; es steht — nie ulega najmniejszej wątpliwości.

Bon, *sm.* =s, *pl.* =s, bon *m.*, przekaz *m.*, kwit *n.*

Bonificie'ren, *va.* (haben) bonifikować, odszkodować.

Bonitä't, *sf. pl.* =en, einer Ware, dobroć (stopień dobroci) towaru; über die — einer Firma Auskunft einholen wywiadywać się o dobroci firmy.

Bo'nne, *sf. pl.* =n, bona *f.* 1) nauczycielka *f.* do dzieci, nauczycielka niższego stopnia; 2) panna służąca *f.* do dzieci.

Boot, *sn.* =es, *pl.* =e, łódź *f.*, łódka *f.*, mały statek *m.*, czółno *n.*, czółenko *n.*

Bo'rax, *sm. indecl.* boraks *m.*

Bord, *sm.* (*sn.*) =es, *pl.* =e, 1) brzeg *m.*, wybrzeże *n.*; 2) kraj *m.* (brzeg) sukni; 3) burta *f.*, pokład *m.*, brzeg okrętu; das Schiff hat 100 Passagiere an — okręt ma 100 podróżnych na pokładzie; über — fallen spaść z okrętu (z pokładu) do morza; die Ladung über — werfen wyrzucić ładunek.

Bo'rdbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, deska *f.*, półka *f.* umieszczona pod oknem.

Borde'll, *sn.* =s, *pl.* =e, dom *m.* nierządu.

Bo'rden, *va.* (haben) obrąbić, obszyć, oblamować.

Bordü're, *sf. pl.* =n, obszywka *f.*, lamówka *f.*, szlak *m.* (bordiura *f.*).

Borg, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) zwałaszony wieprz; 2) *bez l. mn.* pożyczka *f.*, kredyt *m.*; auf — nehmen brać na kredyt, na kredkę.

Bo'rgen, *va.* (haben) 1) (auf Borg nehmen) pożyczać, brać na kredyt; wer will — der komme morgen (tyle co) dziś za pieniądze, jutro na kredyt; 2) (auf Borg geben) wypożyczać, kredytować; der Mann bekommt nichts mehr geborgt temu człowiekowi nikt już nie kredytuje.

Bo'rger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) ten (ta), co pożyczkę bierze, pożyczający (-a); 2) ten (ta), co pożyczki udziela.

Bo'rgweise, *adv.* pożyczanym sposobem, sposobem pożyczki; ich habe dieses Geld — bekommen otrzymałem te pieniądze sposobem pożyczki, jako pożyczkę.

Bo'rke, *sf. pl.* =n, 1) kora *f.*; 2) strup *m.*, skorupa *f.* na wrzodzie.

Bo'rkenkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, korka *f.* (chrząszcz).

Born, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) studnia *f.*; 2) źródło *n.*; — der Freude źródło radości; 3) (w salinach) zu =e gehen iść czerpać słoną wodę.

Bornie'rt, *adi.* ograniczony, głupi.

Bornie'rtheit, *sf. pl.* =en, głupota *f.*, ograniczoność umysłu. [*m.*

Börs, *sm.* —, *pl.* =se, okuń

Bö'rse, *sf. pl.* =n, 1) kieska *f.*, sakiewka *f.*; 2) giełda *f.*; auf der — spielen grać, spekulować na giełdzie.

Bö'rsenbesucher, *sm.* =s, *pl.* —, giełdzista *m.*, giełdziarz.

Bö'rsenmäkler, *sm.* =s, *pl.* —, pośrednik *m.*, ajent *m.* giełdowy.

Börsia'ner, *sm.* =s, *pl.* —, = Börsenbesucher.

Borst, *sm.* =es, *pl.* =e, (Börste) pęknięcie *n.*, rys *m.* (w murze).

Bo'rste, *sf. pl.* =n, 1) szczeć *f.*, szczecina *f.* (w ogóle sterczący, ostry włos).

Bo'rsten, *vn.* (haben) i *vr.* sich, najeżyć (się).

Bo'rstenartig, *adi.* szczecinowaty.

Bo'rstengras, *sn.* =es, *pl.* =gräser, (rośl.) nazduszek *m.*

Bo'rstgras, *sn.* =es, *pl.* =gräser, (rośl.) turzyca *f.* rzniączka.

Bo'rstig, *adi.* szczecinowaty, szorstki.

Bo'rstwisch, *sm.* =es, *pl.* =e, (Borstbesen) szczotka *f.* do obmiatania ścian.

Bort, *sm.* =es, *pl.* =e, = Bord 1) i 2).

Bo'rte, *sf. pl.* =n, burt *m.*, taśma *f.*; mit =n besetzt obszyty taśmami.

Bö'sartig, *adi.* i *adv.* złośliwy (-wie), zły, zjadliwy (-wie); eine =e Krankheit niebezpieczna choroba.

Bö'schen, *va.* (haben) nadać spadzistość.

Bö'schung, *sf. pl.* =en, spadzistość *f.*, skarpa *f.*

Bö'se, I. *adi.* i *adv.* zły (źle); 2) ein =r Mensch zły człowiek; =s Wetter niepogoda, słota; =es Gewissen złe sumienie; der — Geist (także der Böse) zły duch, dyabeł; ich habe es nicht — gemeint powiedziałem (uczyniłem) to bez złego zamiaru; 2) ich habe einen =n Finger palec mnie boli, palec mi obrał; 3) — Nachricht zła, przykra wiadomość; =r Weg ciężka droga; — Zeiten ciężkie czasy; 4) jmndn — machen rozgniewać kogo; mit jmndm — sein gniewać się z kim; II. B. =(r) *sm.* (Böse *sf.*) =n, *pl.* =e, 1) zły (-a); 2) zły duch *m.*, dyabeł *m.*; III. B. =(s) *sn.* =n, złe *n.*; =s beabsichtigen mieć złe zamiary; jmndm =s mit Gutem vergelten płacić dobrem za złe; =s mit =m vertreiben klin klinem wybijać; ich ahne =s mam złe przeczucie.

Bö'sen, *va.* i *vr.* sich, gniewać, złościć (się).

Bö'sern, *va.* (haben) pogorszyć.

Bö'sewicht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złoczyńca *m.*

Bo'shaft, *adi.* złośliwy.

Bo'sheit, *sf. pl.* =en (Boshaftigkeit) złość *f.*, złośliwość; er steckt voll — pełno w nim złości; vor — weinen płakać ze złości.

Bö'slich, *adi.* i *adv.* złośliwy (-wie); =e Verlassung des Ehegatten złośliwe (umyślne) porzucenie małżonka.

Boske'tt, *sn.* =s, *pl.* =e, boskiet *m.*, gaik *m.*

Bossie'ren, *va.* (haben) (bosselieren) wyrabiać, formować (lepić) w wosku, glinie itd.

Bossie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, formiarz *m.*

Bot, *sn.* (*m.*) =es, *pl.* =e, (przestarzałe zamiast) A'nbot, Zu'bot.

Bota'nik, *sf.* botanika *f.*

Bota'niker, *sm.* =s, *pl.* —, botanik *m.*

Bota'nisch, *adi.* botaniczny; =er Garten ogród botaniczny.

Botanisie'ren, *vn.* (haben) 1) zbierać rośliny, botanizować; 2) studyować rośliny.

Botanisie'rtrommel, *sf. pl.* =n, puszka *f.* botaniczna.

Bo'te, *sm.* =n, *pl.* =n (=tin *sf.*, *pl.* =innen), posłaniec *m.*; durch einen eigenen =n etwas schicken wysłać co przez umyślnego posłańca; der hinkende — kommt noch nach (tyle co) nie cieszmy się przedwcześnie, bo smutna wiadomość może jeszcze nadejść.

Bo'tengänger, *sm.* =s, *pl.* —, posłaniec *m.*

Bo'tenlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata *f.* posłańcami, zapłata za drogę; gib ihm den — daj mu za drogę.

Bo'tmäßig, *adi.* 1) (uprawniony do rozkazywania) zwierzchny; 2) (do posłuszeństwa obowiązany) podwładny; 3) lenny.

Bo'tmäßigkeit, *sf.* zwierzchnictwo *n.*; jmndn unter seine — bringen podbić kogo, narzucić komu swoje panowanie.

Bo'tschaft, *sf. pl.* =en, 1) auf — gehen chodzić na posyłki; 2) wiadomość *f.*, doniesienie; schlechte — zła wiadomość; traurige — smutne doniesienie; 3) ambasada *f.* (najwyższy stopień poselstwa zagranicznego i gmach, w którym się to poselstwo mieści); die kaiserlich russische — cesarsko rosyjska ambasada; er wohnt in der deutschen — mieszka w gmachu ambasady niemieckiej.

Bo'tschafter, *sm.* =s, ambasador *m.* (najwyższy stopień posła zagranicznego); er ist — am englischen Hofe jest ambasadorem na dworze angielskim, u dworu angielskiego; päpstlicher — legat *m.* papieski, nuncyusz *m.*

Bo'ttich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kadź *f.*

Bö'tticher, *sm.* =s, *pl.* —, (Böttcher) bednarz *m.*

Boudoi'r (wymawiaj: Bodo'ar) *sn.* =s, *pl.* =s, budoar *m.*

Bouillo'n (wymawiaj: Bulj'o'n) *sf.* =s, bulion *m.*

Bouque't (wymawiaj: Buke') *sm.* =s, *pl.* =s, bukiet *m.*

Bouque'twicke, *sf. pl.* =n, (rośl.) groszek *m.* szerokolistny.

Bousso'le (wymawiaj: Busso'le) *sf. pl.* n=, busola *f.*, kompas *m.*

Bo'wle (wymawiaj: bo'le) *sf. pl.* =n, 1) napój, najczęściej zimny, z wina, cukru i owoców (według rodzaju owoców nazwy: Himbeerbowle, z malin, Erdbeerbowle, z poziomek i t. d); 2) naczynie, w którym się poncz miesza.

Bo'xen, *vn.* (haben) i *vr.* sich, boksować się, bić się na pięści.

Brach, *adi.* nieuprawiony, odłogiem leżący; — liegen lassen zostawić ugorem, odłogiem; diese Kunst liegt — ta sztuka leży odłogiem.

Bra'chacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, ugór *m.*

Bra'che, *sf. pl.* =n, 1) czas ugorowania; 2) = Brachacker; 3) ugorowanie, zostawianie ugorem.

Bra'chen, *va.* (haben) 1) = brach liegen lassen; 2) orać ugor.

Bra'cher, *sm.* =s, *pl.* —, = Brachvogel.

Bra'chfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, = Brachacker.

Bra'chkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, krówka *f.*

Bra'chland, *sn.* =es, Brachacker.

Bra'chlerche, *sf. pl.* =n, skowronek *m.* polny.

Bra'chmonat, *sm.* =es, *pl.* =e, czerwiec *m.*

Bra'chs, *sm.* =es, *pl.* =e, leszcz *m.* (ryba).

Bra'chvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, 1) siemka *f.*; 2) dżdżownik *m.*

Brack, *sn.* =s, brak *m.*, wybiórki *f. pl.*, (np.: =holz drzewo wybrakowane do sprzedaży; =schafe owce wybrakowane itd.).

Bra'cke, I. *sm.* =en, *pl.* =en, rodzaj psów myśliwskich; II. *sf.* 1) komisya, która badać ma towar i wyłączać braki; 2) (Flachs=) międlenie *n.*, tarcie (lnu).

Bra'cken, *va.* (haben) 1) brakować, przeliczać; 2) międlić, trzeć.

Bra'ckenhaupt, *sn.* =es, *pl.* =häupter, (rośl.) wyżlin *m.* większy.

Bra'cker, *sm.* =s, *pl.* —, brakarz *m.*, przebieracz *m.* (członek komisyi, która brakować ma owce itd.).

Brä'gen, *sm.* =s, (w kucharstwie) mózg *m.*

Brä'genwurst (Brägewurst), *sf. pl.* =würste, serwelatka *f.*

Bra'ke = Bracke.

Brama'rbas, *sm.* —, *pl.* =se, fanfaron, junak *m.*, gębacz *m.*, udający śmiałka.

Bramarbasie'ren, *vn.* (haben) udawać junaka, fanfaronować.

Brä'me, *sf. pl.* =n, 1) obłamowanie *n.*, obszycie (z futra, kożuszek itd.); 2) = Bremse.

Brami'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, (Brahmane) bramin *m.* (kapłan indyjski).

Brand, *sm.* =es, *pl.* Brände, 1) palenie się, pożar *m.*; der Vorhang gerieth in — zasłona zajęła się, płomień objął zasłonę; in — stecken podpalić; mit Mord und — verwüsten zniszczyć ogniem i mieczem; auf den — betteln gehen zbierać, żebrać, kwestować na pogorzelców; 2) wypalanie *n.* (der Ziegel, des Kalkes cegieł, wapna); 3) (w chirurgii) kauteryzacya *f.*, wypalanie *n.*; 4) oparzelizna *f.*, rana z oparzenia; Salbe gegen den — maść przeciw oparzeliźnie; 5) (Glut) wielkie gorąco *n.*, skwar *m.*, posucha *f.*; (przenośnie) zapał *m.*, ogień *m.*; im =e der Sonne w skwarze słonecznym; ich habe einen förmlichen — des Durstes pali mnie formalnie pragnienie; — der Liebe ogień miłości; — der Eifersucht ogień zazdrości; 6) głownia *f.* (tlejący przedmiot); 7) miejsce, na którem spalono drzewo (w lesie) lub trawę (na łące); 8) śniedź *f.* (choroba roślin); 9) gangrena *f.*, zgorzelina *f.*

Bra'ndader, *sf. pl.* =n, 1) żyła *f.* udowa, goleniowa; 2) = Brand 7).

Bra'ndbeule, *sf. pl.* =n, węglik *m.*, karbunkuł *m.*

Bra'ndbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) świadectwo wydane pogorzelcom; 2) list z groźbą podpalenia (a w ogóle każdy list z pogróżkami).

Bra'nden, *vn.* (haben) (o bałwanach morskich) rozbijać się, uderzać o brzegi; (przenośnie) zżymać się, pienić się.

Bra'nderz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* palna, zgorzelica *f.*

Bra'ndfackel, *sf. pl.* =n, płonąca pochodnia *f.*; die — des Krieges entzünden rzucić zarzewie wojny.

Bra'ndfleck, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) = Brand 7); 2) znak pochodzący z opalenia.

Bra'ndfuchs, *sm.* =es, *pl.* =füchse, 1) rodzaj lisów o szarym grzbiecie i czarnym ogonie; 2) koń karogniady; 3) (w języku studentów niemieckich) student z drugiego półrocza.

Bra'ndgasse, *sf. pl.* =n, uliczka pomiędzy domami dla powstrzymania pożaru.

Bra'ndgeruch, *sm.* =es, *pl.* =gerüche, swęd *m.* spalenizny.

Bra'ndgetreide, *sn.* =s, zboże *n.* śniedziste.

Bra'ndhacken, *sm.* =s, *pl.* —, osęk *m.* do ognia.

Bra'ndhirsch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeleń *m.* brodaty.

Bra'ndig (Brandicht), *adj.* i *adv.* 1) spalenizną trącący; diese Speise hat einen =en Geschmack tę potrawę czuć spalenizną; 2) śniedzisty; =es Korn śniedziste żyto; 3) gangrenowaty.

Bra'ndlegung, *sf. pl.* =en, = Brandstiftung.

Bra'ndmal, *sn.* =es, *pl.* =e, znamię *n.*, piętno *n.*, znak *m.* wypalany; das — der Schande piętno hańby.

Bra'ndmarken, *va.* (haben) napiętnować, rozpalanem żelazem naznaczyć; jmndn als Verbrecher — napiętnować kogo jako zbrodniarza.

Bra'ndmauer, *sf. pl.* =n, mur *m.* od pożaru chroniący, mur graniczny między domami.

Bra'ndmeise, *sf. pl.* =n, sikora *f.*

Bra'ndopfer, *sn.* =s, *pl.* —, całopalenie *n.*, ofiara całopalenia.

Bra'ndordnung, *sf. pl.* =en, regulamin *m.* pożarny, porządek *m.* ogniowy.

Bra'ndpfahl, *sm.* =es, *pl.* =pfähle, pal *m.*, do którego przywiązywano złoczyńcę skazanego na spalenie.

Bra'ndregen, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz sprowadzający śniedź na zboże.

Bra'ndröhre, *sf. pl.* =n, zapalniczka *f.*, brantka *f.*

Bra'ndrose, *sf. pl.* =n, róża *f.* gangrenowa.

Bra'ndruthe, *sf. pl.* =n, wilk *m* (na ognisku).

Bra'ndschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, 1) rana z opalenia (oparzenia) pochodząca; 2) szkoda *f.* wyrządzona przez pożar.

Bra'ndschatzen, *va.*, eine Stadt, ein Land, nałożyć kontrybucyę na miasto, kraj, splądrować; jmndn — wymusić co na kim (gwałtem).

Bra'ndschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, statek *m.*, okręt *m.* pożarny.

Bra'ndschlange, *sf. pl.* =n, (=otter) czarna żmija *f.*, łbieniec *m.*

Bra'ndschutt, *sm.* =es, gruzy pozostałe po pożarze.

Bra'ndsilber, *sn.* =s, wypalone srebro *n.*

Bra'ndsohle, *sf. pl.* =n, wewnętrzna podeszwa *f.* (branzola *f.*).

Bra'ndstätte, *sf. pl.* =n, 1) pogorzelisko *n.*, zgliszcze *n.*, miejsce pożaru; 2) (Feuerstätte) dom *m.*, dym *m.*; das Dorf hat 50 =n wieś ma 50 dymów.

Bra'ndsteuer, *sf. pl.* =n, 1) kontrybucya *f.* (obacz brandschatzen); 2) należytość za ubezpieczenie od ognia; 3) jałmużna dla pogorzelców.

Bra'ndstifter, *sm.* =s, *pl.* —, podpalacz *m.*

Bra'ndstiftung, *sf. pl.* =en, podpalenie *n.*, wzniecenie *n.* pożaru.

Bra'ndung, *sf. pl.* =en, 1) rozbijanie się bałwanów o skały; 2) skała, o którą się bałwany rozbijają.

Bra'ndversicherung, *sf. pl.* =en, = Feuer=.

Bra'ndwache, *sf. pl.* =n, 1) straż *f.* pożarna; 2) straż strzegąca jeńców w obozie; 3) okręt strzegący floty.

Bra'ntwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wódka *f.*, gorzałka *f.*; — **brennen** wódkę, gorzałkę palić, pędzić.

Bra'ntweinblase, *sf. pl.* =n, alembik *m.* (w gorzelni).

Bra'ntweinbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, gorzelnik *m.* (także: właściciel gorzelni).

Bra'ntweinbrennerei, *sf.* =en, gorzelnia *f.*

Bra'ntweinessig, *sm.* =s, *pl.* =e, ocet wódczany, spirytusowy, wyskokowy.

Bra'ntweiner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Brantweinbrenner; 2) właściciel wyszynku wódki.

Brasi'lienholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, brazylia, drzewo brazylijskie.

Bra'sse, *sf. pl.* =n, (w żeglarstwie) lina *f.* żejowa.

Bra'ssen, I. *va.* (haben) (w żeglarstwie) kierować (żagiel); II. *sm.* =s, *pl.* —, leszcz *m.* (ryba); **=karpfen** karpioleszcz.

Bra'tbock, *sm.* =es, *pl.* =böcke, wilk *m.*, na którym obraca się rożeń.

Bra'ten, I. *vn.* i *va.* **brätst, brät, briet, habe gebraten,** piec, smażyć; ich habe das Fleisch gebraten upiekłem mięso; die Kartoffeln — schon ziemniaki już się pieką; in der Sonne — piec się na słońcu; die Tauben fliegen nicht gebraten in der Luft herum pieczone gołąbki nie lecą do gąbki; **gebratene Wurst** smażona kiełbasa; **gebratene Äpfel** pieczone jabłka; **gebratenes Huhn** pieczone kurczę (smażone kurczę nazywa się gebackenes Huhn — taż różnica: Brathuhn, Backhuhn); das kannst du dir — możesz oprawić sobie to w ramki; II. **Braten,** *sn.* =s, pieczenie *n.*, smażenie *n.*; III. **Braten,** *sm.* =s, *pl.* —, (*dim.* **Brä'tchen, Brä'tlein**) pieczeń *f.*, pieczyste *n.*; **der** — ist noch roh pieczeń jeszcze surowa, nie dopieczona; **das** ist ein fetter — to tłusty kąsek; **den** — **riechen** (tyle co) zwąchać pismo nosem; jmndm den — versalzen zepsuć komu przyjemność.

Bra'tenkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, odświętna suknia *f.*

Bra'tenrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, = Bratenkleid.

Bra'tfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ryba *f.* pieczona; 2) ryba dobra do pieczenia.

Bra'thuhn, *sn.* =es, *pl.* =hühner, kura pieczona.

Brä'tling, *sm.* =s, *pl.* =e, (Bratpilz) syrajeszka *f.* (grzyb).

Bra'tofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec do pieczystego.

Bra'tpfanne, *sf. pl.* =n, rynka *f.* (brytfana *f.*).

Bra'tröhre, *sf. pl.* =n, rura *f.* do pieczenia.

Bra'tsche, *sf. pl.* =n, altówka *f.*, wiola *f.* (instrument muzyczny).

Bra'tspieß, *sm.* =es, *pl.* =e, rożeń *m.*; **an den** — **stecken** włożyć na rożeń.

Bra'twurst, *sf. pl.* =würste, pieczona kiełbasa *f.* (i kiełbasa do pieczenia).

Brau'berechtigt, *adi.* uprawniony do warzenia piwa.

Brau'bottich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kadź *f.* browarna.

Brauch, *sm.* =es, *pl.* — Bräuche, 1) = Gebrauch, Benützung; 2) zwyczaj *m.*, obyczaj *m.*; es ist bei uns ein alter — stary to u nas obyczaj.

Brau'chbar, *adi.* dający się użyć; der Hut ist nicht mehr — kapelusz nie jest już do użycia; in =em Zustande w dobrym, w używalnym stanie; ein =er Diener obrotny, użyteczny służący.

Brau'chbarkeit, *sf.* użyteczność; — **eines Menschen** obrotność, zręczność człowieka.

Brau'chen, I. *va.* 1) (gebrauchen) etw., używać czego, posługiwać się czem; Vorsicht — postępować ostrożnie, z ostrożnością; Gewalt — użyć przemocy, siły; man hat Alles gebraucht wyczerpano wszystkie środki; den Arm nicht — können nie módz ruszyć ręką; das kann ich nicht — nie mam z tem co robić; eine Medicin brauchen używać lekarstwa; gebrauchte Bücher używane książki; 2) potrzebować; **ich brauche Geld** potrzeba mi pieniędzy; das ist ein Mann wie Sie ihn — to człowiek jakiego panu potrzeba; **ich brauche noch** 100 Rubel potrzeba mi jeszcze stu rubli; Sie — es nicht zu wissen nie potrzeba panu tego wiedzieć; ich brauche dazu eine Stunde Zeit potrzeba mi na to godziny czasu; **ich** habe was Sie brauchen mam czego panu potrzeba; **das könnte ich gerade** —! tegoby mi właśnie potrzeba! dieses Obst **braucht keinen Zucker** ten owoc nie wymaga cukru; 3) potrzebować, wypotrzebować, spotrzebować (**verbrauchen**) viel Holz — potrzebować wiele drzewa; ich habe in dieser **Woche viel** Butter gebraucht wypotrzebowałem w tym tygodniu wiele masła; er braucht **zu viel** Geld wydaje za wiele pieniędzy; II. *v. impers* (es ist nöthig); was braucht es so **vieler Umstände?** Na co tyle ceregieli? es braucht hundert Jahre, um . . stu lat potrzeba, by . .

Brau'e, *sf. pl.* =**en** brew.

Brau'en, I. *va.* (haben) Bier, warzyć piwo; Punsch —

przyrządzić, zmieszać poncz; was haben Sie denn da gebraut? cóżeś pan tu nawarzył? II. *vn.* das Wasser braut woda kipi; der Hase (der Fuchs) braut auf der Wiese mgła się unosi.

Brau'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) browarnik *m.*, piwowar *m.*; 2) właściciel *m.* browaru.

Brauerei', *sf. pl.* =en, 1) (Brau'haus) browar *m.*; 2) piwowarstwo *n.*, browarnictwo *n.*; die — erlernen nauczyć się piwowarstwa.

Braun, I. *adi.* 1) brunatny; =es Haar brunatne włosy; =es Bier ciemne piwo; =es Mädchen brunetka *f.*; 2) — und blau schlagen zbić na kwaśne jabłko; von der Sonne — werden opalić się; =es Pferd gniady koń; =e Butter zrumienione masło; in der Butter — braten zrumienić na maśle; II. Braun *sn. indecl.* brunatny kolor *m.*, brunatność *f.*; III. =e(r) *sm.* =n, *pl.* =n (=e *sf.*, *pl.* =n) a) brunet *m.* (brunetka *f.*); b) (o koniach) gniady *m.* (-a *f.* [klacz]).

Braun'äugig, *adi.* ciemnooki, brunatnooki.

Braun'bier, *sn.* =es, *pl.* =e, ciemne, brunatne piwo.

Bräu'ne, *sf.* 1) = braun II.; 2) (zapalenie *n.* gardła) angina *f.*, ślinogórz *m.*

Braunel'le, *sf. pl.* =n, (rośl.) głowienka pospolita; 2) brunelka *f.* (prunelka) rodzaj śliwki (z drzewa Prunella vulgaris).

Bräu'nen, I. *vn.* i *vr.* brunatnić (się), rumienić się; II. *va.* zrumienić, brunatnić; die Butter — zrumienić masło.

Braun'kohl, *sm.* =es, czerwona kapusta *f.* [tnawy.

Bräun'lich, *adiec.* bruna-

Braun'schecke, *sm.* =n, *pl.* =n, koń kasztanowato plamisty.

Braun'schimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* pleśniwy, rydzy; brunak *m.*

Braun'wurz, *sf.*, *pl.* =en, (rośl.) trędownik *m.*

Brau'sche, *sf. pl.* =n, siniak *m.*, guz *m.*; sich eine — fallen lassen nabić sobie guza (przez upadnięcie).

Brau'se, *sf. pl.* =n, 1) fermentacya *f.*; der Wein ist in der — wino znajduje się w stanie fermentacyi; 2) sitko *n.* przy konwi; natrysku itd.; 3) natrysk *m.* (tusz *m.*).

Brau'sekopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, zapaleniec *m.*, szalona, zapalona głowa; junge =köpfe młodzi zapaleńcy.

Brau'sen, I. *vn.* (haben) 1) szumieć; es braust mir in den Ohren szumi mi w uszach; das Meer braust morze szumi; 2) kipieć; das Wasser braust schon woda już kipi; 3) (sein) z szumem się poruszać; das Pferd ist über den Graben gebraust koń przesadził rów; II. *va.* das Pferd braust Dampf aus der Nase koń parska parą.

Brau'sepulver, *sn.* =s, *pl.* —, szumiący, burzący proszek *m.*

Brau'sewind, *sm.* =es, *pl.* =e, pędziwiatr *m.*, paliwoda *m.*

Braut, *sf. pl.* Bräute, narzeczona *f.*, oblubienica; (w dzień ślubu) panna młoda; — des Himmels zakonnica *f.*; wer das Glück hat, führt die — heim komu szczęście sprzyja, ten zdobędzie narzeczoną.

Braut'bett, *sn.* =es, *pl.* =en, łoże dla nowożeńców.

Braut'führer, *sm.* =s, *pl.* —, drużba *m.*

Braut'gemach, *sn.* =es, *pl.* =mächer, łożnica *f.*, sypialnia *f.* dla nowożeńców.

Braut'geschenk, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) (Brautgabe) podarunek *n.* narzeczonego dla narzeczonej; 2) podarunek ślubny.

Braut'gewand, *sn.* =es, *pl.* =wänder, suknia *f.* ślubna.

Bräu'tigam, *sm.* =s, *pl.* =e, narzeczony *m.*, oblubieniec; (w dzień ślubu) pan młody.

Braut'jungfer, *sf. pl.* =n, druchna *f.*, drużka *f.*

Braut'kammer, *sf. pl.* =n, = Brautgemach.

Braut'kind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* przedślubne.

Braut'kleid, *sn.* =es, *pl.* =er, = Brautgewand.

Braut'kranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* ślubny.

Bräut'lich, *adi.* i *adv.* 1) jak narzeczona; — gekleidet w stroju ślubnym; 2) dziewiczy; =e Schüchternheit dziewicza nieśmiałość.

Braut'mutter, *sf. pl.* =mütter, matka panny młodej.

Braut'nacht, *sf. pl.* =nächte, noc *f.* poślubna.

Braut'paar, *sn.* =es, *pl.* =e, narzeczona para; (w dzień ślubu) państwo młodzi.

Braut'schatz, *sm.* =es, *pl.* =schätze, wiano *n.*, posag *m.*

Braut'staat, *sn.* =es (Brautschmuck) strój *m.* panny młodej.

Braut'stand, *sm.* =es, czas po zaręczynach; sie hat während des =es schlecht ausgesehen źle wyglądała jako narzeczona; der — behagt ihr podoba jej się w roli narzeczonej.

Braut'tanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* ślubny.

Braut'werber, *sm.* =s, *pl.* —, dziewosłęb *m.*, swat *m.* (=in *sf.*, *pl.* =innen swatka *f.*)

Brav, *adi.* i *adv.* uczciwy, godny, zacny; dzielny, śmiały, odważny, waleczny; ein =er Mann zacny człowiek; es ist — von Ihnen zacnie to z pańskiej strony; Sie haben — gehandelt postąpiłeś pan zacnie, uczciwie; ein =er Soldat dzielny, odważny, waleczny żołnierz; jmndn — durchprügeln porządnie kogo obić; =er Ehemann dobry mąż; =e Kinder grzeczne dzieci; warst du — in der Schule czy byłeś grzecznym w szkole; er lernt — uczy się dobrze; —! wybornie!

Bra'vheit, *sf. pl.* =en, 1) zacność *f.*; 2) odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Bra'vo, *interi.* brawo!

Bra'vo, *sm.* =s, *pl.* =s, (także: Bravi) najemny morderca *m.*

Bravou'r (czytaj: brawu'r), *sf. pl.* =en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, brawura *f.*

Bre'chbar, *adi.* łomny, łomisty, dający się łamać.

Bre'che, *sf. pl.* =n, cierlica *f.*, międlica *f.*

Bre'chen, I. *va. vn.* i *vr.* brichst, bricht, brach, habe (jako *va.* i *vr.*, bin jako *vn.*) gebrochen, 1) łamać, złamać; połamać, załamać, zerwać; den Fuß — złamać nogę; ich werde ihm die Beine — połamię mu nogi; der Baum bricht fast unter der Last der Früchte drzewo załamuje się prawie pod ciężarem owoców; der Krug geht so lange zum Wasser bis er bricht tak długo dzban wodę nosi, aż się ucho urwie; Noth bricht Eisen tonący brzytwy się chwyta; einer Flasche den Hals brechen wydoić butelkę; mir brechen die Knie kolana (nogi) się pode mną załamują; das bricht ihm den Hals to przyprawi go o zgubę, na tem kark skręci; jmndm das Herz — skrwawić komu serce; das Herz bricht mir serce mi się krwawi; sie gehorchte mit gebrochenem Herzen z skrwawionem sercem poddała się; (w drukarstwie) eine Zeile brechen przełamać wiersz; mit jmndm — zerwać z kim; die Lichtstrahlen — sich promienie światła łamią się; 2) die Augen — ihm oczy mu gasną; brechendes Auge gasnące oko, gasnący wzrok; mit =der Stimme omdlewającym, zamierającym głosem; am gebrochenen Herzen sterben umrzeć, bo serce pękło; er spricht ein gebrochenes Polnisch mówi łamaną polszczyzną; er hat nichts zu beißen noch zu — niema co w gębę włożyć; den Stab über jmndn — a) orzec na kogo karę śmierci; b) potępić kogo; der Pfeil ist an mir gebrochen strzałaześliznęła się po mnie; die Ehe, die eheliche Treue — złamać wiarę małżeńską; das Gesetz — złamać ustawę; jmndm die Treue — złamać komu wierność, wiarę; Kauf bricht Miethe sprzedaż znosi najem; die Wogen — sich fale rozbijają się; 3) den Flachs — trzeć, międlić len (*part. perf.* gebrecht); 4) kończyć się, urywać się; die Geduld bricht mir brak mi już cierpliwości, cierpliwość mi się już urywa; 5) złożyć, składać; einen Brief — złożyć list; 6) die Kälte hat sich gebrochen zimno przełamało się; die Krankheit bricht sich choroba się przesila, przełamuje się; das *i* bricht sich in *e i* przechodzi w *e*; der Wein ist gebrochen wino zmętniało, złamało się; 7) ein Schloß von der Thüre — wyłamać, oderwać zamek; Blumen, Früchte — zrywać kwiaty, owoce; einen Streit vom Zaune — z błahego powodu wszcząć sprzeczkę; Erze — wydobywać kruszce; 8) (*vn. praep.*, często w towarzystwie *adv.*) (aus etw.) hervor— wypaść nagle z czego; Ströme von Thränen brechen aus ihren Augen potoki łez potoczyły się z jej oczu; aus dem Gefängnisse — wyłamać się z więzienia (także ausbrechen); durch das Gebüsch — przedzierać się przez zarośle; Diebe sind in das Haus gebrochen złodzieje włamali się do domu; 9) das Pferd bricht die Zähne koń traci mleczne zęby; 10) (erbrechen) womitować, zżygać; II. Brechen, *sn.* =s, i Brechung, *sf. pl.* =en, = brechen 1).

Bre'chdurchfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, biegunka *f.* połączona z womitami; choleryna *f.*

Bre'chmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłóto *n.* do wyłamywania, odrywania itd.

Bre'chmittel, *sn.* =s, *pl.*—, lekarstwo na womity, emetyk *m.*

Bre'chnuß, *sf. pl.* =nüsse, (środek leczniczy) wronie oko *n.*

Bre'chpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* załamywania się (np. światła).

Bre'chstange, *sf. pl.* =n, drąg *m.* do wyważania, wyłamywania.

Bre'chweinstein, *sm.* =es, *pl.* =e, (środek leczniczy) emetyk *m.*

Bre'chwurz, *sf.* (środek leczniczy) ipekakuana *f.*

Bre'chzaum, *sm.* =es, *pl.* =zäume, uzda *f.* krygowa (na narowiste konie).

Bre'chzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzie *n.* do wyłamywania lub odrywania.

Brei, *sm.* =es, *pl.* =e, gęsta zupa *f.*, kaszka *f.* dla dzieci, lemieszka *f.*; das Fleisch ist zu — gekocht mięso jest rozgotowane; — aus Äpfeln marmelada z jabłek; jmndn zu — schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko; einen — anrühren nawarzyć piwa; er spricht, als ob er einen heißen — im Munde hätte mówi jak gdyby miał kluski w gębie; er geht um die Sache herum, wie die Katze um den heißen — kręci się koło tej sprawy, jak kot koło gorącego sadła; wer den — gekocht hat, soll ihn auch aufessen kto piwa nawarzył, niech je wypije; viele Köche verderben (versalzen) den — (tyle co) gdzie wiele nianiek, tam dziecko bez ręki, gdzie kucharek sześć, tam niema co jeść.

Brei'artig (breiig, breiicht) *adi.* kaszowaty, gęsty jak lemieszka.

Breit, *adi.* szeroki, *adv.* szeroko; zwei Meter — szeroki na dwa metry; =er machen rozszerzyć; =e Stirn szerokie czoło; zwei Finger — na dwa palce szeroki; keinen Finger — nachgeben nie ustąpić ani na włos; keinen Zoll — Erde abtreten nie ustąpić ani piędzi ziemi; etw. — drücken rozpłaszczyć co; etw. — treten rozmazać, rozwlec co; weit und — berühmt sławny na cały świat; sich — machen a) przechwalać się, popisywać się; b) wygodnie się rozsiąść.

Brei'te, 1) *sf. pl.* =n, szerokość *f.*, rozwlekłość *f.*; die — des Tuches beträgt 2 Meter sukno ma 2 metry szerokości; in die — gehen rozszerzać się; geographische — szerokość geograficzna; unter dem zwölften Grade nördlicher — pod dwunastym stopniem szerokości północnej; die — seiner Rede rozwlekłość jego mowy; 2) Breite (s), *sn.* =n, *pl.* =n, szerokość *f.*; ins —

gehen rozszerzać się; ein Langes und -s erzählen opowiadać rozwlekle, rozpowiadać długo i szeroko; sich des -n über etw. auslassen szeroko o czem rozprawiać.

Brei'tegrad, *sm.* -es, *pl.* -e, stopień szerokości (geograficznej).

Brei'teisen, *sn.* -s, *pl.* —, szerokie dłóto *n.*

Brei'ten, *va.* i *vr.* (haben) rozpostrzedz, rozpościerać, rozciągnąć, rozłożyć; ein Tuch über den Tisch — rozpostrzedz obrus na stół.

Brei'tnasig, *adiec.* mający szeroki nos. [czysty.

Brei'tschulterig, *adi.* bar-

Brei'tspurig, *adi.* 1) szerokotorowy; 2) rozwlekły; ein -er Vortrag rozwlekły odczyt.

Bre'me, *sf.* *pl.* -n, = Bremse 1).

Bre'mse, *sf.* *pl.* -n, 1) bąk *m.* (owad = Breme); 2) hamulec *m.*; Band— hamulec pasowy; continuierliche — hamulec sprzężony; einseitige, einklötzige — hamulec jednostronny, jednokłodowy; Hand— hamulec ręczny; Hebe— hamulec dźwigniowy; hydrostatische — hamulec wodny; Keil— hamulec klinowy; Klotz— hamulec kłodowy; pneumatische, atmosphärische — hamulec powietrzny, pneumatyczny; Schlitten— hamulec sankowy; selbstthätige, selbstwirkende — hamulec samodzielny, automatyczny; Vacuum— hamulec próżniowy, ssący; 3) kleszcze (które zakłada się przy podkuwaniu koniom na nos).

Bre'msen, *va.* (haben) 1) hamować; 2) wziąć konie w kleszcze (przy podkuwaniu).

Bre'msendruckstange, *sf.* *pl.* -n, tłocznik *m.* hamulcowy.

Bre'msengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, poręcz dla hamulczego.

Bre'msenhängeisen, *sn.* -s, *pl.* —, łubki hamulcowe.

Bre'msenhebel, *sm.* -s, *pl.* —, drążek *m.* hamulcowy.

Bre'mser, *sm.* -s, *pl.* —, hamulczy *n.*, hamownik *m.*, hamulcowy *m.*

Bre'msschuh, *sm.* -s, *pl.* -e, sanki hamulcowe.

Bre'msspindel, *sf.* *pl.* -n, wrzeciono *n.* hamulcze.

Bre'mswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz *m.* hamulcowy.

Bre'mswelle, *sf.* *pl.* -n, wał *m.* hamulcowy.

Bre'mswellenträger, *sm.* -s, *pl.* —, wieszar *m.* wału hamulcowego.

Bre'mswinkelkolben, *sm.* -s, *pl.* —, zawias *m.* dźwignika hamulcowego.

Bre'mswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, połąg *m.* do śruby hamulcowej, kolanko *n.* hamulca.

Bre'mszugsstange, *sf.* *pl.* -n, cięgiel *m.* hamulcowy, pręt hamulcowy.

Bre'nnbar, *adi.* palny.

Bre'nnbarkeit, *sf.* palność *f.*

Bre'nneisen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) żelazko *n.* do zapiekania włosów; 2) żelazko do wypalania ran; 3) żelazko do piętnowania bydła; 4) (u siodlarzy itd.) wyladło *n.* (do wypalania ozdób na skórze).

Bre'nnen, I. *vn.* i *impers.* brannte, habe gebrannt, palić (się), gorzeć; das Feuer will nicht — ogień nie chce się palić; es brennt im Ofen pali się w piecu; das Dorf brennt lichterloh cała wieś stoi w płomieniach; es brennt! gore! pali się! der Kopf brennt mir głowa mi płonie; der Boden brennt mir unter den Füßen ziemia się pali pode mną; sie brennt vor Verlangen ihn wiederzusehen pała żądzą ujrzenia go; er brennt vor Begierde pała żądzą; vor Ungeduld — drżeć z niecierpliwości; für jmndn — pałać miłością ku komu, szaleć z miłości do kogo; es brennt mir auf dem Herzen, auf der Seele cięży mi na sercu, na sumieniu; (w dziecinnej zabawie) es brennt! gorąco! (t. j. blizko celu); II. *va.* brannte, habe gebrannt, palić; Holz — palić drzewo; ich habe mich am Ofen gebrannt spiekłem, popiekłem się koło pieca; ein Thier (mit einem Eisen) — piętnować zwierzę (żelazem); eine Wunde — wypalić ranę; gebrannte Kinder scheuen das Feuer kto się na gorącem sparzy, dmucha na zimno; die Sonne brennt mich słońce mi dopieka; die Wunde brennt mich rana mnie pali; der Pfeffer brennt mir (mich) auf der Zunge pieprz gryzie, piecze mnie w język; die Augen brennen mir oczy mnie pieką; das Geheimnis brennt mir auf der Zunge tajemnica nie daje mi spokoju, język mnie świerzbi, żeby wygadać tajemnicę; was mich brennt co mnie gryzie; was dich nicht brennt, das blase nicht nie mieszaj się w nieswoje rzeczy, nie kładź palca między drzwi, byś go nie przyskrzynił; jmndm eins auf den Pelz — postrzelić kogo; sich eine Kugel vor den Kopf — w łeb sobie palnąć; Holz zu Asche — drzewo na węgiel spalić; die Haare — zapiekać włosy; Brantwein — wódkę, gorzałkę palić, pędzić; Ziegel, Kalk — wypalać cegły, wapno; Kohlen — wypalać węgle; Mehl — prażyć mąkę; III. *vr.* sich, der Thon brennt sich weiß glina wypala się na biało; da wirst du dich aber ver— sparzysz się na tem, złapiesz się na to; sich rein — uniewinnić, oczyścić się.

Bre'nnend, *adi.* (i *part.*) palący się; brennende Hitze okropne gorąco, wielki żar; -e Liebe gorąca miłość; płomieńczyk *m.* (kwiat); -er Durst dokuczliwe, palące pragnienie; -es Verlangen gorące życzenie; -e Frage paląca sprawa, kwestya; -es Licht płonąca świeca (światło); -e Augen chore, zapalone oczy (także płonące, gorące oczy).

Bre'nner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) (Brantweinbrenner) gorzelnik *m.*; 2) palnik *m.* (Gasbrenner palnik do gazu, gazowy); 3) (Kaffeebrenner) piecyk *m.* do palenia kawy.

Brennerei', *sf.* *pl.* -en, 1) miejsce, gdzie co palą lub wypalają; 2) gorzelnia *f.*, destylarnia *f.*

Bre'nnglas, *sn.* =es, *pl.* =gläser, szkło *n.* palące, soczewka dwuwypukła.

Bre'nnholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* opałowe.

Bre'nnkolben, *sm.* =es, *pl.* —, alembik *m.* (w gorzelni).

Bre'nnkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) przyszczeniec *m.*

Bre'nnessel, *sf. pl.* =n, pokrzywa *f.*

Bre'nnmaterial, *sn.* =es, *pl.* =ien, paliwo *n.*, opał *m.*

Bre'nnofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do wypalania (wapna itd.)

Bre'nnöl, *sn.* =es, *pl.* =e, oliwa (olej) do palenia, do oświetlenia.

Bre'nnpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, (w fizyce i przenośnie) ognisko *n.*; diese Stadt ist ein — der Wissenschaft to miasto jest ogniskiem nauki; =sabstand odległość ogniska od środka osi.

Bre'nnspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, zwierciadło *n.* palące.

Bre'nnspiritus, *sm.* —, spirytus *m.* do palenia.

Bre'nnstoff, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) ciało *n.* palne, materya palna; 2) materyał *m.* opałowy.

Bre'nnwurz, *sf.* = Brennkraut.

Bre'nzeln, *vn.* (haben) trącić spalenizną.

Bre'nzlich, *adi.* zanoszący spalenizną; diese Speise hat einen =en Geschmack ta potrawa zanosi spalenizną, tę potrawę czuć spalenizną.

Bre'sche, *sf. pl.* =n, wyłom *m.*, szczerb *m.*; eine — in die Mauer schießen zrobić wyłom w murze (strzałami).

Bre'sthaft, *adi.* chorowity, ułomny.

Brett, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) deska *f.*; =er schneiden rznąć, robić deski; (przenośnie) chrapać; die =er, die die Welt bedeuten deski teatralne, teatr; die =er betreten wystąpić na scenie, ukazać się na deskach (teatralnych); über die =er gehen być przedstawionym (na scenie); das Stück ist hundertmal über die =er gegangen sztuka przedstawioną była sto razy; ein — vor den Augen haben ślepotę mieć na oczach; ein — vor dem Munde haben być zmuszonym do zachowania tajemnicy; mit =ern vernagelt sein mieć zagwożdżoną głowę; dort ist die Welt mit =ern vernagelt świat tam deskami zabity, jmndm das — unter den Füßen wegziehen usunąć komu grunt z pod nóg; 2) taca *f.*; das Frühstück wurde auf einem — herumgereicht na tacy obnoszono śniadanie; 3) schwarzes — tablica do wypisywania obwieszczeń; 4) półka *f.*; 5) stół *m.* (także grünes), vors — kommen przyjść przed sąd, przed stół sądowy; etw. auf einem =e bezahlen zapłacić wszystko na raz; hoch am =e sein być u władzy, mieć wielkie wpływy; 6) warzelnica *f.*; bei jmndm einen Stein im =e haben być w czyich łaskach.

Bre'ttchen, *sn.* =s, *pl.* —, deszczułka *f.*

Bre'tterdach, *sn.* =es, *pl.* =dächer, dach *m.* z desek.

Bre'ttern, *adi.* 1) z desek zrobiony; 2) płaski jak deska, (przenośnie) jednostajny, nudny.

Bre'tterwand, *sf. pl.* =wände, ściana *f.* z desek, przepierzenie *n.* z desek.

Bre'tterwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, budowla *f.* z desek; różnego rodzaju deski.

Bre'ttmühle, *sf. pl.* =n, tartak *m.*

Bre'ttnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź *n.* do przybijania desek (bretnal *m.*).

Bre'ttsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* do rznięcia desek; tartak *m.*

Bre'ttschneider, *sm.* =s, *pl.* —, deskarz *m.*

Bre'ttspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, gra w warcaby (i deska do gry).

Bre'ttstein, *sm.* =es, *pl.* =e, warcab *m.*, figura warcabowa.

Bre'tzel (Brezel), *sf. pl.* =n, (precel *m.*) obwarzanek *m.*

Bre've, *sn.* =s, *pl.* =n, brewe *n.*, pismo *n.* papieskie.

Brevie'r, *sn.* =s, *pl.* =e, brewiarz *m.*

Bri'cke, *sf. pl.* =n, minóg *m.* marynowany.

Brief, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) list *m.*; mit jmndm =e wechseln korespondować z kim; offener — list otwarty; eingeschriebener, recommandierter — list polecony, rekomendowany; einfacher — list zwykły (pojedynczy); einen — aufsetzen ułożyć, wystylizować list; 2) pismo służące jako dowód, dokument *m.*; eiserner — (Geleitsbrief) list żelazny; jemandem — und Siegel über etw. geben poręczyć komu co, dać komu co na piśmie; 3) weksel *m.*; 4) (coś, co ma kształt listu np.) ein — Stecknadeln koperta szpilek; ein — Tabak paczka tytoniu.

Brie'faufschrift, *sf. pl.* =en, adres *m.* na liście.

Brie'fabgabe, *sf. pl.* =n, wydawanie listów, biuro, gdzie się listy wydaje.

Brie'faufgabe, *sf. pl.* =n, oddawanie listów, biuro, gdzie się listy oddaje (nadaje).

Brie'fbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłaniec *m.* z listem, listowy.

Brie'fchen, *sn.* =s, *pl.* —, liścik *m.*, bilecik *m.*

Brie'fkarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* korespondencyjna, karta pocztowa, korespondentka *f.*

Brie'fkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, skrzynka *f.* (na listy).

Brie'flich, *adi.* listowny; =e Antwort listowna odpowiedź; *adv.* listownie; die Antwort erhalten Sie — odpowiedź otrzymasz pan listownie; mit jmndm — verkehren utrzymywać z kim korespondencyę.

Brie'fmarder, *sm.* =s, *pl.* —, urzędnik pocztowy, który wyjmuje z kopert zawartość listów (wogóle złodziej na listy).

Brie'fmarke, *sf. pl.* =n, znaczek *m.* pocztowy, marka *f.* (listowa).

Brie'fpost, *sf. pl.* =n, poczta *f.* listowa.

Brie'fſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) autor *m.* listu; 2) pisujący listy; ich bin kein eifriger — nie jestem gorliwym korespondentem, nie jestem gorliwym w pisaniu listów.

Brie'fſteller, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* listów; (przenośnie) książka z wzorami listów, sekretarz *m.*

Brie'ftaſche, *sf. pl.* =n, pugilares *m.*, pulares *m.*

Brie'ftaube, *sf. pl.* =n, pocztowy gołąb *m.*

Brie'fträger, *sm.* =s, *pl.* —, listowy *m.* (listonosz *m.*).

Brie'fumſchlag, *sm.* =es, *pl.* =ſchläge, koperta *f.* (wogóle papier, w który list zawinięto).

Brie'fwechſel, *sm.* =s, wymiana *f.* listów, korespondencya *f.*; im — mit einander ſtehen zostawać z sobą w korespondencyi.

Bries, *sn.* =es, *pl.* =e, mleczko *n.* cielęce.

Briga'de, *sf. pl.* =n, brygada *f.*

Brigadie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) brygadyer *m.*, komendant *m.* brygady; 2) (tylko w wojsku francuskiem) podoficer w kawaleryi.

Brigg, *sf. pl.* =en, rodzaj [okrętu.

Brilla'nt, I. *sm.* =en, *pl.* =en, brylant *m.*, szlifowany dyament *m.*; II. *adi.* = glänzend, herrlich.

Bri'lle, *sf. pl.* =n, okulary *pl. tant.*; eine — aufſetzen założyć okulary; durch eine eigene — ſieht man näher als durch fremde Augen (tyle co) pańskie oko konia tuczy; etw. durch eine andere — anſehen widzieć co z innego stanowiska; jmndm eine — aufſetzen oszukać kogo, wziąć kogo na kawał.

Bri'llenfutteral, *sn.* =e(s), *pl.* =e, futerał *m.* na okulary.

Bri'llenglas, *sn.* =es, *pl.* =gläſer, szkło, szkiełko *n.* okularowe.

Bri'llenſchlange, *sf. pl.* =n, okularnik *m* (wąż *m.*).

Brillie'ren, *vn.* (haben) błyszczeć, jaśnieć.

Bri'ngen, *va.* brachte, habe gebracht (do jakiego miejsca, do jakiej osoby) 1) (od mówiącego dalej) odnieść, zanieść, (z miejsca na miejsce) przenieść, przewieźć, odwieźć, zawieźć; Hilfe — przynieść pomoc, pospieszyć z pomocą; die Antwort — przynieść odpowiedź; Opfer — nieść ofiary; jmndm ein Glas — pić na czyje zdrowie; was — die Zeitungen? co przynoszą (donoszą) gazety? Nun, was — Sie? co u pana nowego? co pan przynosisz nowego? jemandem ein Ständchen — urządzić komu serenadę; jmndm eine Katzenmuſik — wyprawić komu kocią muzykę; 2) (hervorbringen) przynieść; jmndm Glück — przynieść komu szczęście; ſeiner Familie Ehre — przynosić zaszczyt rodzinie; Nutzen — przynieść korzyść, zysk; die Fabrik bringt mir 10 Procent fabryka przynosi mi 10 procent; du bringſt mir Schande robisz, przynosisz mi hańbę; ein Wort bringt das andere słowo po słowie; Zeit bringt Rath (tyle co) z czasem na wszystko znajdzie się rada; Zeit bringt Roſen w swoim czasie wszystko dojrzewa; 3) (gebären) Junge — rzucać młode (zwierzęta itd.); (o ludziach) zur Welt — wydać na świat, porodzić; 4) (w połączeniu z *adverb.*) jmndn dahin — daſs er doprowadzić kogo do tego, że; es dahin —, daſs doprowadzić do tego, że; etw. auf— otworzyć co; etw. entzwei — złamać co; etw. fertig — dokonać, dokazać czego; gleich — wyrównać; heim— doprowadzić, zaprowadzić do domu; was bringt Sie her? co pana sprowadza? bring einmal her pokażno tu; heraus— wynieść (na dwór); hinauf— wynieść (na górę, hinein— wnieść; los— zdołać odłączyć, oderwać; nahe — przybliżyć, zbliżyć; vorwärts — czynić postępy, posuwać dalej; weit — doprowadzić daleko; zuſammen — zebrać; 5) (w połączeniu z praep.) an; etw. an ſich — nabyć co; etwas an— pozbyć się czego; ſein Geld an— stracić pieniądze; eine Tochter an den Mann — wydać córkę za mąż; umieścić; Waren an— umieścić, sprzedać towary; Bilder, Spiegel u. ſ. w. an— umieścić, porozwieszać obrazy, zwierciadła itd.; eine Klage an (den Richter) — wnieść skargę (do sędziego); an den Tag — wyjawić, na jaw wyprowadzić; auf; auf den (kleinſten) gemeinſchaftlichen Nenner — sprowadzić do (najmniejszego) wspólnego mianownika; auf die Beine — postawić na nogi; auf den Gedanken — naprowadzić na myśl; auf die Fährte — naprowadzić na ślad; jemanden auf andere Gedanken — podsunąć komu inne myśli; ſein Leben (albo es) auf achtzig Jahre — doprowadzić do ośmdziesięciu lat; es auf eine Million — doprowadzić do miliona; etwas auf die Nachwelt — przekazać co potomności; etw. auf die Seite — usunąć co, odłożyć co; jemanden auf ſeine Seite — pozyskać kogo dla siebie; auf die Spur — naprowadzić na ślad; etw. aufs Tapet — naprowadzić rozmowę na co, wprowadzić co na porządek dzienny; aus; jemanden aus dem Hauſe — pozbyć się kogo z domu; jmndn aus der Faſſung (aus dem Häuschen) — wyprowadzić kogo z równowagi; jmndm etwas aus den Gedanken — wybić komu co z głowy; aus dem Irrthume — wyprowadzić z błędu; bei; bei Seite — usunąć, oszczędzić; bis (zu); er hat es bis zum General gebracht doprowadził do jenerała, dosłużył się jeneralskiej rangi; hinter; man wird ihn hinter Schloſs und Riegel — zamkną go pod klucz; in; jemanden in Achtung — wyrobić dla kogo poważanie; in Anwendung — zastosować, wprowadzić w użycie; in Aufregung — = aufregen; in ſeinen Beſitz — posiąść, zdobyć; in Betracht — poddać pod rozwagę;

den Wein in Fässer — ściągnąć wino do beczek; in Erfahrung — dowiedzieć się; in Erinnerung — przypomnieć; in Gang — w ruch wprowadzić; ins Gefängnis — doprowadzić do więzienia; jemanden ins Gerede — obmówić kogo; ins Gleiche — pogodzić, wyrównać; jmndn in Harnisch — rozłościć, rozgniewać kogo; Licht in eine Angelegenheit — wyjaśnić, rozjaśnić sprawę; in Ordnung — uporządkować, uregulować; etw. in Sicherheit — zabezpieczyć co, zapewnić sobie co, umieścić w bezpiecznem miejscu; in Verlegenheit — zaambarasować, wprowadzić w ambaras; etw. in Wegfall — usunąć co, unieważnić; (es) mit sich —, dass; meine Erfahrung bringt es mit sich, dass ich misstrauisch bin doświadczenie powoduje mnie do nieufności, doświadczenie każe mi być nieufnym; die Mode bringt es mit sich, dass moda sprawia, że . . .; wie es die Umstände mit sich — według okoliczności, stosownie do okoliczności; nach; jemanden nach Hause — zaprowadzić kogo do domu; nach der Stadt — wprowadzić do miasta; über; etw. über die Grenze — przenieść, przewieźć, przetransportować co przez granicę; Unglück über jmndn — sprowadzić na kogo nieszczęście, przyprawić kogo o nieszczęście; etw. übers Herz — przezwyciężyć się, żeby co uczynić; ich kann es nicht übers Herz — ihm das zu sagen nie mam odwagi, nie mam serca, by mu to powiedzieć; um; jmndn um etw. — pozbawić kogo czego; sich um die Achtung — stracić poważanie; jmndn um sein Hab und Gut — pozbawić kogo mienia, zniszczyć kogo; jemanden ums Leben — pozbawić kogo życia, zabić kogo; sich ums Leben — popełnić samobójstwo; unter; ein Haus unter Dach — doprowadzić budowę domu pod dach; jmndn unter die Erde — stać się przyczyną czyjej śmierci; seine Tochter unter die Haube — wydać za mąż córkę; ein Gerücht unter die Leute — rozpuścić pogłoskę; ein Land unter seine Herrschaft — podbić, zdobyć kraj; von; von der Stelle — ruszyć z miejsca; er ist nicht vom Fleck zu — niema sposobu ruszyć go z miejsca; vor; jmndn vor das Haus — zaprowadzić kogo przed dom; jmndn vor Gericht — postawić kogo przed sąd; zu; jmndn zu Ansehen — zjednać komu poważanie; zu Bette — położyć do łóżka; jmndn zum Bewusstsein — ocucić kogo; jmndm etw. zum Bewusstsein — doprowadzić kogo do świadomości o czem; jmndn wieder zu Ehren — zrehabilitować kogo; zu Ende — doprowadzić do końca; jmndn zu Falle — doprowadzić kogo do upadku; etw. zum Geschenk — dać w darze; jmndn zum Lachen — doprowadzić kogo do śmiechu; etw. zu Markte — wyprowadzić, wynieść co na targ; jmndn wieder zu sich — doprowadzić kogo do przytomności; etw. zur Sprache — sprowadzić na co rozmowę, wprowadzić co do rozmowy; jmndn zur Stelle — schwytać kogo; jmndn zur Verzweiflung — doprowadzić kogo do rozpaczy; etw. zu hoher Vollendung — doprowadzić co do doskonałości; ein Kind zur Welt — wydać dziecię na świat; zwischen; den Feind zwischen zwei Feuer — wziąć nieprzyjaciela w dwa ognie.

Bri'nger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), ten (ta), co przynosi; du — bitterer Schmerzen ty, co przyczyną jesteś srogiego bolu.

Bri'se, *sf. pl.* -n, świeży powiew *m.*, wiatr *m.*; es weht eine frische — wieje, dmie chłodny wiatr.

Broche, *sf. pl.* -n, = Brosche.

Brö'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, okruszynka *f.*, okruszyna *f.*

Brö'cke, *sf. pl.* -n, = Brocken.

Brö'ckel, *sf.* (Bröckelchen) *sn.* -s, *pl.* —, = Bröckchen.

Brö'ck(e)lig, *adi.* kruchy, kruszący się.

Bro'cken, *sm.* -s, *pl.* —, kawałek *m.*, odłamek *m.*, okruch *m.*; übrig gebliebene — resztki (jedzenia); jmndm einen guten — zukommen lassen dać komu tłusty kąsek; er wirft mit lateinischen — um sich popisuje się łaciną.

Bro'cken, *va.* (haben) drobić, kruszyć; Brot in die Milch — nakruszyć chleba do mleka; er hat nichts zu beißen, noch zu — (brechen) nie ma co za ząb włożyć, nie ma co do gęby włożyć.

Brod = Brot.

Bro'deln, *vn.* (haben) wrzeć; das Wasser brodelt woda wre, gotuje się, kipi.

Bro'dem (Broden), *sm.* -s, gorąca para *f.*, wyziew *m.*, dym *m.*

Brom, *sn.* -s, brom *m.*; (w połączeniach chemicznych: bromowy, bromek np. -säure kwas bromowy; -kalium bromek potasu itd.).

Bro'mbeere, *sf. pl.* -n, jeżyna *f.*, ostrzeżnica *f.*, obrzeżyna *f.*, niedźwiedzina *f.*; billig wie -n tani jak barszcz.

Bronchia'lkatarrh, *sm.* -s, *pl.* -e, nieżyt *m.* (katar) oskrzeli.

Bronchi'tis, *sf.* zapalenie *n.* oskrzeli.

Bro'nnen, *sm.* -s, *pl.* — (w mowie poetycznej) = Brunnen.

Bro'nze, *sf. pl.* -n, bronz *m.*; echte, nachgemachte -n prawdziwe, naśladowane bronzy.

Bro'nzen, *adi.* bronzowy; z bronzu.

Bronzie'ren, *va.* (haben) bronzować; na bronzowo pomalować.

Bronzie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, bronzownik *m.*

Bro'sam, *sm.* -s, *pl.* -e, (Brosame, *sf.*, *pl.* -n) 1) okruszyna *f.*; 2) ośrodek *m.* chleba, miękisz *m.*

Bro'sche, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* piersiowa, brosza *f.*, broszka *f.*

Broschie'ren, *va.* (haben) broszurować (zeszyć książkę).

Broschü're, *sf. pl.* =n, 1) broszura *f.*, broszurka *f.*, mała książka *f.*; 2) pismo *n.* ulotne.

Brö'seln, *va.* (haben) kruszyć, drobić.

Brot, *sn.* =es, *pl.* =e (*plur.* tylko w niektórych znaczeniach) 1) chleb *m.*; altbackenes — czerstwy chleb; frisches — świeży chleb; grobes — surowy chleb; schwarzes — chleb żytny; weißes — chleb biały, pszenny, bułka *f.*; ungesäuertes — chleb niekiszony, (u Żydów) maca *f.*; zu — und Wasser verurtheilen, auf — und Wasser setzen skazać na chleb i wodę; osadzić o chlebie i wodzie; 2) bochenek *m.*; ein — Zucker głowa *f.* cukru; 3) utrzymanie *n.*, zarobek *m.*, chleb *m.*; unser tägliches — nasz chleb powszedni; sein sicheres — haben mieć pewne utrzymanie; er ist auf der Suche nach — poszukuje zarobku; in jmnds — stehen być u kogo w służbie, mieć u kogo zarobek; fremder Leute — essen być na cudzej łasce; das ist ein saures — to ciężki kawałek chleba, ciężki, przykry zarobek; jmndn um sein — bringen pozbawić kogo chleba, zarobku; wessen — ich esse, dessen Lied ich singe (tyle co) każdy swego pana chwali; die Kunst geht nach — (tyle co) sztuka zarobku szuka.

Bro'tbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.* (chleba).

Bro'tbäckerei, *sf. pl.* =en, piekarnia *f.* chleba.

Bro'tbank, *sf. pl.* =bänke, stragan *m.* z chlebem; targowica *f.* na chleb.

Brot'baum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, chlebowe drzewo *n.*

Bro'tdieb, *sm.* =es, *pl.* =e, ten co drugiego pozbawia chleba.

Bro'terwerb, *sm.* =es, *pl.* =e, źródło *n.* zarobku, praca *f.* która chleb daje; ich betreibe diese Beschäftigung als — zajmuję się tem dla chleba.

Bro'tfrucht, *sf. pl.* =früchte, 1) owoc z drzewa chlebowego; 2) (wyraz używany na targach zbożowych) *plur.* gatunki zboża, z których się chleb wypieka, pszenica i żyto; die =früchte haben höhere Preise erzielt pszenica i żyto zyskały na cenie.

Bro'tgelehrsamkeit, *sf.* nauka *f.* dla chleba.

Bro'tgelehrte, *sm.* =n, *pl.* =n, uczący się tylko dla chleba.

Bro'therr, *sm.* =n, *pl.* =n, chlebodawca *m.*

Bro'tkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.* na chleb; jemandem den — höher hängen ukrócić komu zarobek.

Bro'tkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, = Brotfrucht.

Bro'tkrume, *sf. pl* =n, ośrodek *m.* chleba.

Bro'tkruste, *sf. pl.* =n, = Brotrinde.

Bro'tlos, *adi.* 1) będący bez chleba, bez zarobku, bez zajęcia; 2) nie przynoszący zarobku; =e Kunst niewdzięczny zawód, niewdzięczne zajęcie.

Bro'tlosigkeit, *sf.* brak *m.* chleba, nędza *f.*, głód *m.*

Bro'tmangel, *sm.* =s, niedostatek *m.* chleba, głód *m.*

Bro'tneid, *sm.* =es, zazdrość *f.* zarobku (szczególnie pomiędzy ludźmi wykonującymi tę samą zarobkowość).

Bro'trinde, *sf. pl.* =n, skórka *f.* z chleba.

Bro'tsack, *sm.* =es, *pl.* =säcke, torba *f.* na chleb.

Bro'tschaufel, *sf. pl.* =n, łopata *f.* do pieca piekarskiego, kociuba *f.*

Bro'tscheibe, *sf. pl.* =n, kromka *f.* chleba; geröstete — grzanka *f.* chleba.

Bro'tschnitte, *sf. pl.* =n, kromka chleba; belegte — kanapka *f.* [bank.

Bro'tschwamm, *sf.* = Brot-

Bro'tsitzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) przekupień *m.* (przekupka *f.*) sprzedający (-a) chleb.

Bro'tstudium, *sn.* =s, *pl.* =ien, = Brotgelehrsamkeit.

Bro'tsuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* chlebowa.

Bro'ttasche, *sf.* = Brotsack.

Bro'ttrog, *sm.* =es, *pl.* =tröge, niecka *f.*, dzieża do zaczyniania chleba.

Bru'ch, *sm.* =es, *pl.* Brüche, 1) złamanie *n.*; — eines Fußes złamanie nogi; einfacher, complicierter — złamanie zwyczajne, skomplikowane; 2) (w patologii) przepuklina *f.*, ruptura *f.*, kiła *f.*; 3) wyłom *m.*; einen — in das Gesetzbuch machen zrobić wyłom w ustawie; der Damm hat einen — w grobli powstał wyłom; 4) naruszenie *n.*, złamanie *n.* (czegoś świętego, czegoś co powinno być dotrzymanem); — des Friedens naruszenie pokoju; — des Gastrechts naruszenie prawa gościnności; — des Eides złamanie przysięgi; 5) zerwanie; es ist zwischen ihnen zum =e gekommen zerwali wzajemne stosunki; — mit der Vergangenheit zerwanie z przeszłością; 6) zgięcie *n.* fałd *m.*; dieser Stoff bekommt leicht Brüche ta materya łatwo dostaje fałdy; 7) (w arytmetyce) ułamek *m.*; das geht in die Brüche to się zupełnie nie udaje, rozbija; 8) miejsce w którem się co złamało; glasartiger, glänzender — łam szklisty, błyszczący; 9) (miejsce gdzie się wydobywa kruszce lub kamienie) łam *m.*, kopalnia *f.*; 10) (w myśliwstwie) gałęzie; der — der grünen Eiche ist das Abzeichen des Jägers gałąź dębowa jest odznaką myśliwego.

Bru'chband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, opaska *f.* przepuklinowa.

Bru'chig, *adi.* parowisty, łękowaty.

Brü'chig, *adi.* łomny, kruchy.

Bru'chkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) żaba gruszka.

Bru'chschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, 1) szkoda powstała

przez tłuczenie; der Absender haftet nicht für den — wysyłający nie odpowiada za szkodę przez stłuczenie powstałą; 2) = Bruch 2).

Bru'chschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, operacya *f.* przepukliny.

Bru'chstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień *m.* łamany, pochodzący z kamieniołomu.

Bru'chstück, *sn.* =es, *pl.* =e, urywek *m.*, fragment *m.*

Bru'chweide, *sf.* *pl.* =n, wierzba *f.* krucha.

Bru'chweise, *adv.* urywkowo.

Bru'chwicke, *sf. pl.* =n, (rośl.) groszek *m.* błotny.

Bru'chwurz, *sf.* *pl.* =en, (rośl.) rzepik *m.*

Brü'cke, *sf. pl.* =n, most *m.*; Aquäduct— most wodociągowy; Bandeisen— most taśmowy; bewegliche — most zwodzony; Bogen— most łukowy; Bogen— mit hölzernen Landpfeilern most o przyczółkach drewnianych; — mit verdübelten, verzahnten Tragbäumen most o belkach klinowanych, zarębionych; Drahtseil— most drutowy; Dreh— most obrotowy; Eisenbahn— most kolejowy; fliegende — most samolot; gedeckte — most kryty; Geh— kładka *f.*, ława *f.*; Gitter— most kratowy; hängende — most wiszący; Heb— most podnoszony; Hoch— most jarzmowy; Ketten— most łańcuchowy; Ponton— most czajkowy, pontonowy, łyżwowy; Noth— most tymczasowy; Sattel— mit Streben most belkowy z zastrzałami; Schiebe— most suwany; Schiff— most łyżwowy; Seil— most linowy; verschalte — most opierzony; Zug= (Wipp=, Wag=) — most zwodzony; eine — über einen Fluss schlagen wystawić most na rzece; jmndm goldene =n bauen budować komu złote mosty, ułatwiać drogę do powrotu.

Brü'ckenaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, mostowniczy *m.*, mostowy *m.*

Brü'ckenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, otwór *m.* mostu, rozpięcie *n.*

Brü'ckenbahngerippe, *sn.* =s, *pl.* —, pokład *m.* mostu.

Brü'ckenbau, *sm.* =es, budowa *f.* mostu.

Brü'ckenbogen, *sm.* =s, *pl.* —, łuk *m.* mostowy, arkada *f.* mostowa.

Brü'ckenfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, przęsło *n.* mostu.

Brü'ckengeländer, *sn.* =s, *pl.* —, poręcz *f.* mostu.

Brü'ckengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* mostowa, myto *n.* mostowe.

Brü'ckenjoch, *sn.* =es, *pl.* =e, jarzmo *n.* mostowe.

Brü'ckenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, szańce mostowe.

Brü'ckenpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, filar *m.* mostowy.

Brü'ckenschiene, *sf.* *pl.* =n, (Brunelschiene) szyna *f.* Brunela.

Brü'ckenwage, *sf.* *pl.* =n, waga pomostowa.

Brü'ckenzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, = Brückengeld.

Bru'del, *sm.* =s, *pl.* =n, 1) gorąca para *f.*; 2) bajura *f.*

Bru'deln, *vn.* (haben) kipieć, musować, burzyć się.

Bru'der, *sm.* =s, *pl.* Brüder, 1) brat *m.*; leiblicher — rodzony brat; Halb— brat przyrodni (uwaga: brat stryjeczny i cioteczny nie tłómaczy się na niemieckie przez Bruder jeno przez Geschwisterkind, Vetter itd.); dieses Haus ist unter Brüdern 10000 Rubel wert ten dom wart między braćmi 10000 rubli; (Ordens=) Brüder bracia zakonni; 2) — in Apoll brat poeta, brat po Apollinie; gleiche Brüder gleiche Kappen (tyle co) szczurkowie z jednej mąki, osłowie z jednej łąki; 3) — Herz serdeczny bracie; — Jonathan brat Jonatan (Amerykanin); — Liederlich lampart; warte nur —! poczekaj no brachu! lustiger — wesoły towarzysz; — Studio student *m.*

Bru'derbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, związek *m.* braterski.

Brü'derchen, *sn.* =s, *pl.* —, (Brüderlein, *sn.* =s, *pl.* —) braciszek *m.*

Bru'derkind, *sn.* =es, *pl.* =er, bratanek *m.* (bratanica *f.*); wir sind Brüderkinder jesteśmy dziećmi stryjecznemi, stryjecznem rodzeństwem.

Bru'derkuss, *sm.* =sses, *pl.* =küsse, pocałunek *m.* braterski.

Brü'derlich, *adi.* braterski; *adv.* po bratersku.

Brü'derlichkeit, *sf.* braterstwo *n.*

Bru'derliebe, *sf.* miłość *f.* braterska.

Bru'derlos, *adi.* nie mający braci.

Bru'dermord, *sm.* =es, *pl.* =e, bratobójstwo *n.*

Bru'dermörder, *sm.* =s, *pl.* —, bratobójca *m.* (=in *sf.*, *pl.* =innen bratobójczyni *f.*).

Bru'dern, *vn.* (sein) bratać się; mit ihm ist nicht gut — niebezpiecznie żartować z nim.

Bru'derschaft (Brüderschaft), *sf. pl.* =en, 1) braterstwo *n.*, koleżeństwo *n.*; mit jmndm — trinken pić z kim na znak braterstwa, przyjaźni; 2) bractwo *n.* Mitglied einer — sein należeć do bractwa, kongregacyi, konfraternii.

Brü'he, *sf. pl.* =n, 1) zupa *f.*; Fleischbrühe rosół *m.*; polewka *f.*; 2) sos *m.*; das Brot in die — tunken maczać chleb w sosie; die — kommt theurer als das Fleisch (tyle co) nie stanie skórka za wyprawę; in der — stecken (sitzen) (tyle co) wleźć w błoto; eine lange — über etwas machen rozwodzić się nad czem szeroko.

Brü'hen, *va.* (haben) oparzyć, wrzącą wodą polać, naparzyć.

Brü'hheiß, *adi.* = brühwarm.

Brü'hkartoffeln, *sf. pl.* ugotowane ziemniaki.

Brü'hwarm, *adi.* właśnie co ugotowany, gorący; jmndm etw. — erzählen donieść komu co za świeża; =e Neuigkeiten najświeższe nowości.

Brü'hwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer, ukrop *m.*, war *m.*

Brü'llen, I. *vn.* (haben) ryczeć; vor Wuth — ryczeć,

wyć z gniewu; II. *va.* jmndn aus dem Schlafe — wrzeszcząc obudzić kogo ze snu; das Publicum brüllte ihm Beifall publiczność aż ryczała z zachwytu.

Brü'llochs, *sm.* =en, *pl.* =en, buhaj *m.*, byk *m.*

Bru'mmbär, *sm.* =en, *pl.* =en, mruk *m.*, burczymucha *m.*, zrzęda *m.*

Bru'mmbaß, *sm.* =sses, *pl.* =bässe, gruby bas; (przy organach) bombardon *m.*

Bru'mmeisen, *sn.* =s, *pl.* — drumla *f.* (drumla, dromla); altes — stary burczymucha, zrzeda.

Bru'mmeln (brümmeln), *vn.* i *va.* (haben) pomrukiwać.

Bru'mmen, *vn.* (haben) 1) mruczeć; etw. in den Bart — mruczeć co pod nosem; mir brummt der Kopf we łbie mi szumi; (o muchach, komarach itd.) brzęczeć; 2) siedzieć w areszcie; er wird dafür — müssen przesiedzi on się za to w kozie.

Bru'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Brummbär; 2) mruczące, brzęczące zwierzęta.

Bru'mmig, *adi.* (brummisch) mrukliwy; *adv.* mrukliwie.

Brune'lle, *sf. pl.* =n, 1) (rośl.) głowienka *f.*; 2) rodzaj śliwki.

Brüne'tt, I. *adi.* ciemny, brunatny; =es Haar ciemne włosy; II. Brünette *sf. pl.* =n, brunetka *f.*

Bru'nft, *sf.* (u zwierząt) popęd *m.*, parzenie się, gonienie się; der Hirsch tritt in (auf) die — jeleń zaczyna się gonić, bekać.

Bru'nfthirsch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeleń goniący się.

Bru'nftzeit, *sf. pl.* =en, czas bekotania (parzenia) się dziczyzny.

Brunie'ren, *va.* (haben) bronzować.

Bru'nn, *sm.* = Brunnen.

Bru'nnen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) źródło *n.* (Quelle), zdrój *m.*; (także) woda tryskająca ze źródła; 2) studnia *f.*; meine Absichten sind in den — gefallen zamiary moje spełzły na niczem; den — zudecken, wenn das Kind ertrunken ist zrobić co po niewczasie; Wasser in den — tragen robić co niepotrzebnego, przetakiem wodę mierzyć; 3) źródło mineralne, woda *f.* mineralna.

Bru'nnenader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* wodna.

Bru'nnenarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* zdrojowy.

Bru'nnenbecken, *sn.* =s, *pl.* —, łożysko *n.* studzienne, basen *m.*

Bru'nnencur, *sf. pl.* =en, leczenie się wodami mineralnemi.

Bru'nnendecke, *sf. pl.* =n, pokrywa *f.*, wieko *n.* u studni.

Bru'nneneinfassung, *sf. pl.* =en, oparkanienie *n.* studni, balustrada *f.* naokoło studni.

Bru'nnengast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość *m.* zdrojowy, kąpielowy.

Bru'nnengräber, *sm.* =s, *pl.* —, studniarz *m.*

Bru'nnenkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, cembrowina *f.* w studni.

Bru'nnenkresse, *sf. pl.* -n, (rośl.) rzeżucha *f.* wodna.

Bru'nnenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, 1) studniarz *m.*; 2) zarządca *m.* (inspektor *m.*) zdrojowy.

Bru'nnensalz, *sn.* =es, *pl.* =e, warzonka *f.*

Bru'nnenschwengel, *sm.* =s, *pl.* —, żóraw *m.* studzienny.

Bru'nnenwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer, woda *f.* studzienna.

Bru'nst, *sf. pl.* Brünste, 1) zapał *m.* (miłosny); 2) (o zwierzętach) = Brunft.

Brü'nstig, *adi.* 1) pełen zapału; *adv.* brünstlich z zapałem; 2) czujący popęd płciowy.

Bru'nstzeit = Brunftzeit.

Bru'nzen, *vn.* (haben) szczać, sikać.

Brust, *sf. pl.* Brü'ste, 1) pierś *f.*, piersi *f. pl.*; eine breite — haben mieć szerokie piersie; eine gute — haben mieć zdrowe piersie; er hat es auf der — ma piersie (właściwie płuca) nadwerężone; die — ist mir beklemmt mam ściśnięte piersi, dusi mnie w piersiach; jmndn an seine — drücken przycisnąć kogo do piersi; jmndm die Pistole an die — setzen zagrozić komu, przyłożyć komu sztych do gardła; sich in die — werfen dumnie się stawić; 2) ein Kind an die — legen dać dziecku ssać, dać piersi; von der — entwöhnen odłączyć (od piersi); 3) (przenośnie jako siedziba uczuć) serce *n.* piersi *f.*; frei von der — wegreden mówić tak jak się czuje; in seiner — wohnt jetzt die Glückseligkeit nosi szczęście w sercu, w piersiach; 4) die — des Hemdes przód *m.* koszuli.

Bru'stbeere, *sf. pl.* =n, włoska głażyna *f.*, jujuba *f.*

Bru'stbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość *f.* piersiowa, mostkowa.

Bru'stbeklemmung, *sf. pl.* =en, ciśnienie *n.* w piersiach.

Bru'stbeschwerde, *sf. pl.* ciężkość *f.* na piersiach, duszność *f.*

Bru'stbild, *sn.* =es, *pl.* =er, popiersie *n.*

Bru'stblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, podpiersień *m.* (rzemień koniowi pod piersiami leżący).

Bru'stbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* który naciska się przy świdrowaniu piersiami.

Bru'stdrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł *m.* piersiowy.

Brü'sten, *vr.* (haben) sich, chwalić się, chełpić się.

Bru'stfell, *sn.* =es, *pl.* =e, błona *f.* piersiowa *f.*, opłucna.

Bru'stfellentzündung, *sf.*, *pl.* =en, zapalenie *n.* opłucnej.

Bru'stharnisch, *sm.* =es, *pl.* =e, napierśnik *m.*, pancerz napierśny.

Bru'sthaut = Brustfell.

Bru'sthöhle, *sf. pl.* =n, jama *f.* piersiowa.

Bru'stkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, klatka *f.* piersiowa.

Bru'stkette, *sf. pl.* =n, naszelnik *m.* (łańcuch do chomąt przyczepiony).

Bru'stkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* piersiowa.

Bru'stkrank, *adi.* chory na piersi, (błędnie) piersiowy.

Bru'stlatz, *sm.* =es, *pl.* =e, gorsecik *m.*, kaftanik *m.*, serdaczek *m.*

Bru'stlehne, *sf. pl.* =n, opora *f.*, mur oporny (pod oknem); kobylica *f.* (przy moście).

Bru'stmauer, *sf. pl.* =n, = Brustlehne.

Bru'stnadel, *sf. pl.* =n, szpilka do noszenia na piersiach.

Bru'stschild, *sn.* =es, *pl.* =er, = Brustharnisch.

Bru'stschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w piersiach.

Bru'ststimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* piersiowy (z piersi wychodzący).

Bru'ststück, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) = Brustharnisch; 2) = Brustbild; 3) kawał mięsa od piersi bydlęcia.

Bru'stthee, *sm.* =s, ziółka *n. pl.* na piersi, ziółka piersiowe.

Brü'stung, *sf. pl.* =en, balustrada *f.*, galerya (= Brustlehne).

Bru'stwarze, *sf. pl.* =n, brodawka *f.* u piersi, sutka *f.*

Bru'stwehr, *sf. pl.* =en, (w fortyfikacyach) przedpiersień *m.*, przywałek *m.*

Bru'stwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przednia część organów; 2) (żartobliwie) piersie u kobiet.

Bru'stwirbel, *sm.* =s, *pl.* —, kręg *m.* piersiowy.

Bru'stwurz, *sf. pl.* =en, (rośl.) dzięgiel *m.*

Brut, *sf.* 1) wylęganie *n.*, wysiadywanie *n.* piskląt; die Hühner sind in der — kury siedzą na jajach; 2) wylęgłe pisklęta, wyląg *m.*, młodzizna *f.*; (u pszczół) nowy rój *m.*; (u ryb) narybek *m.*; hołota *f.*, zgraja *f.*, das ist die rechte —! a to ród niegodziwy.

Bruta'l, *adi.* dziki, bydlęcy (brutalny).

Brutalitä't, *sf. pl.* =en, dzikość *f.*, bydlęcość *f.* (brutalność *f.*).

Brü'tanstalt, *sf. pl.* =en, wylęgarnia *f.*

Brü'tapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do wylęgania.

Brü'tbiene, *sf. pl.* =n, truteń *m.*, trzmiel *m.*

Brü'tei, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) jaje *n.* przeznaczone do wylęgania; 2) jaje zapłodnione.

Brü'ten, *vn.* i *va.* (haben) 1) wylęgać, siedzieć na jajach; die Henne brütet kura siedzi na jajach; 2) Unheil — knować, układać co złego; über einem Verbrechen — knować zbrodnię; über sein Geschick — zastanawiać się nad swym losem.

Bru'tente, *sf. pl.* =n, kaczka *f.* na jajach siedząca, wysiadka *f.*

Bru'tgans, *sf. pl.* =gänse, gęś *f.* na jajach siedząca, wysiadka *f.*

Bru'thenne, *sf. pl.* =n, kokoszka *f.*, kwoka *f.*, nasiadka *f.*, kura *f.* na jajach siedząca.

Brü'tig, *adi.* 1) zdolny do wysiedzenia (jaje); 2) zapłodniony.

Brü'tofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* wylężny.

Bru'tto, I. *adv.* bruto; der Zucker wiegt 100 Kilogramm — cukier waży bruto 100 kilogramów; II. *sn.* (Bruttogewicht) waga *f.* bruto (t. j. wraz z opakowaniem).

Bst! *interi.* (pst)! pst! psyt!

Bü'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Bub) chłopczyk *m.*, chłopaczek *m.*, chłopczyna *m.*

Bu'be (Bub), *sm.* =n, *pl.* =n, 1) chłopiec *m.*, chłopak *m.*; 2) chłopak do posługi, pachołek *m.*; 3) (w kartach) walet *m.*, niżnik *m.*; 4) hultaj *m.*, łotr *m.*, niegodziwiec *m.*, łajdak; (Bübin *sf.*, *pl.* =innen, łajdaczka *f.*, hultajka *f.*).

Bu'benstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kawał *m.*; 2) łajdactwo *n.*, czyn *m.* niehonorowy.

Büberei', *sf. pl.* =en, = Bubenstreich.

Bü'bisch, *adi.* łajdacki, łotrowski.

Bu'bo, *sm.* =s, *pl.* =nen, bubon *m.*

Buch, *sn.* =es, *pl.* Bü'cher, 1) książka *f.*; es ließe sich ein — darüber schreiben tomy możnaby o tem napisać; über den Büchern sitzen ślęczyć nad książkami; 2) rozdział (większy jakiego dzieła); 3) księga *f.* handlowa; in jmnds — stehen być czyim dłużnikiem; die Bücher führen prowadzić księgi; 4) ein — Papier libra papieru.

Bu'chauszug, *sn.* =es, *pl.* =züge, wyciąg *m.* z księgi handlowej, rachunek *m.*

Bu'chbinder, *sm.* =s, *pl.* —, introligator *m.*

Bu'chdrucker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) właściciel *m.* drukarni; 2) drukarz *m.*

Buchdruckerei', *sf. pl.* =en, 1) drukarnia *f.*; 2) drukarstwo *n.*

Bu'chdruckerkunst, *sf.* sztuka *f.* drukarska.

Bu'che, *sf. pl.* =n, buk *m.*

Bu'cheichel, *sf. pl.* =n, buczyna *f.*, bukiew *f.*

Bü'chelchen, *sn.* =s, *pl.* —, książeczka *f.*

Bu'chen, *adi.* bukowy.

Bu'chenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, buczyna *f.*, drzewo *n.* bukowe.

Bu'chenwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las *m.* bukowy.

Bü'cherbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, półka *f.* na książki.

Bü'cherfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, miłośnik *m.* książek, bibliofil *m.*

Bü'cherkunde, *sf.* księgoznawstwo *n.*

Büchermacherei', *sf.* (wyraz ironiczny) fabrykacya książek.

Bü'chernarr, *sm.* =en, *pl.* =en, ślepy miłośnik książek.

Bü'chersammlung, *sf. pl.* =en, księgozbiór *m.*, biblioteka *f.*

Bü'cherschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, szafa *f.* na książki, szafa biblioteczna, biblioteka *f.*

Bü'chersprache, *sf.* język *m.* książkowy, język literacki.

Bü'cherwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, mól *m.* książkowy, biblioteczny.

Bü'cherwuth, *sf.* namiętne zamiłowanie do książek.

Bu'chesche, *sf. pl.* =n, grab *m.*

Bu'chfink, *sm.* =en, *pl.* =en, bukawka *f.*

Bu'chführung, *sf. pl.* =en, prowadzenie ksiąg handlowych, buchalterya *f.*

Bu'chhalter, *sm.* =s, *pl.* —, buchalter *m.*, prowadzący księgi handlowe.

Bu'chhaltung, *sf. pl.* =en, = Buchführung; buchalterya *f.* (urząd).

Bu'chhandel, *sm.* =s, handel *sm.* księgarski; księgarstwo *n.*; dieses Buch ist im — nicht zu haben ta książka nie znajduje się w handlu księgarskim.

Bü'chlein, *sn.* =s, *pl.* —, książeczka *f.*

Bu'chnuß, *sf. pl.* =nüsse, = Buchеichel.

Bu'chsbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, bukszpan *m.*

Bu'chschuld, *sf. pl.* =en, dług *m.* książkowy (zapisany w księdze handlowej).

Bü'chse, *sf. pl.* =en, 1) puszka *f.*; in die — blasen müssen zapłacić grzywnę; 2) karabin *m.*, fuzya *f.*, strzelba *f.*

Bü'chsenbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* rusznikarski.

Bü'chsenkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* do strzelby.

Bü'chsenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, rusznikarz *m.* (puszkarz *m.*).

Bü'chsenschaft, *sm.* =es, *pl.* =schäfte, kolba *f.* u strzelby.

Bü'chsenschuß, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, strzał karabinowy; einen — weit oddalony o strzał karabinowy, na odległość strzału.

Bü'chsenspanner, *sm.* =s, *pl.* —, służący podający fuzye.

Bu'chstabe, *sm.* =n, *pl.* =n, litera *f.*, głoska *f.*; mit großem (kleinem) =n schreiben pisać przez dużą (małą) literę; sich an den =n des Gesetzes halten trzymać się litery ustawy.

Bu'chstabenräthsel, *sn.* =s, *pl.* —, zagadka *f.* głoskowa, logogryf *m.*

Buchstabie'ren, *va.* (haben) zgłoskować (sylabizować).

Bu'chstäblich, *adi.* i *adv.* literalny; (literalnie), dosłowny (dosłownie), co do litery; es ist — wahr jest to ścisła prawda; — übersetzen dosłownie (niewolniczo) tłómaczyć.

Bucht, *sf. pl.* =en, 1) zatoka *f.* morska; 2) komórka *f.*, kącik *m.*; bleibe ruhig in deiner — siedź spokojnie w kąciku.

Bu'chten, sich, *vr.* tworzyć zatokę, tworzyć zgięcie.

Bu'chweizen, *sm.* =s, *pl.* —, tatarka *f.*, hreczka *f.*, gryka *f.*

Bu'ckel, I. *sm.* =s, *pl.* —, 1) garb *m.*; er hat einen — ma garb, (albo mniej dotkliwie) ma wypukłe plecy; 2) grzbiet *m.*; ich habe alles auf meinem — wszystko ciąży na moim grzbiecie; jmndm den — voll schlagen wygarbować komu skórę; etw. auf den — bekommen dostać po grzbiecie; ihn juckt der — skóra go świerzbi; 3) garbus *m.*, człowiek garbaty; II. *sf. pl.* =n 1) wypukła blaszka *f.*, wypukła ozdoba *f.*; mit silbernen =n beschlagen wybity srebrnemi ozdobami; 2) sprzączka *f.*; 3) =n loki *m. pl.* (pukle włosów).

Bu'ck(e)lig, *adi.* garbaty; =es Land nierówny grunt *m.*

Bu'ckelochs, *sm.* =sen, *pl.* =sen, żubr *m.*

Bu'ckeln, I. 1) *vn.* (haben) garbić się; 2) *va.* (haben) przytwierdzać wypukłe ozdoby, blaszki (= Buckel II., 1).

Bü'cken, I. *va.* ugiąć; das Haupt vor jmndm — ugiąć głowę przed kim; II. *vr.* sich, pochylić się, ugiąć się; sich nach etw. — schylić się, żeby co podnieść; sich vor jmndm — pochylić, uniżyć się przed kim; sich unter etw. — poddać się czemu.

Bu'ckerl, *sn.* =s, *pl.* —, (w dyalekcie austryackim) = Bückling 1.

Bü'ckling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) nizki ukłon *m.*; einen — vor jmndm machen nizko się komu pokłonić; 2) (także Bücking) wędzony śledź *m.*

Bu'de, *sf. pl.* =n, 1) budka *f.*, kramik *m.*, sklepik *m.*; die — schließen zwinąć handel; 2) domek *m.*, chałupa *f.*; 3) (w żargonie studenckim) mieszkanie *n.*

Budge't, *sn.* =s, *pl.* =e (wym.: budżét) budżet *m.*, preliminarz *m.* wydatków i dochodów.

Budge'tberathung, *sf. pl.* =en, (Budgetdebatte) narada *f.* o budżecie (rozprawa *f.* budżetowa).

Budge'tcommission, *sf. pl.* =en, wydział *m.* budżetowy, (komisya *f.* budżetowa).

Budge'trecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* uchwalania budżetu.

Budi'ke, *sf. pl.* =n, kram *m.* (butyka *f.*).

Budi'ker, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.* (butykarz *m.*).

Bü'ffel, *sm.* =s, *pl.* —, bawół *m.* (także jako obelga w znaczeniu: gbur *m.*).

Bü'ffelkuh, *sf. pl.* =kühe, bawolica *f.*

Bü'ffeln, *vn.* (haben) pracować jak wół; (w żargonie studenckim) uczyć się (kuć).

Bü'ffelochs, *sm.* =sen, *pl.* =sen, = Büffel.

Bu'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, (Puffer) zderzak *m.*, odbijak *m.*

Bu'fferscheibe, *sf. pl.* =n, talerz *m.* buforowy.

Bu'fferstange, *sf. pl.* =n, trzon *m.* tłuczka zderzakowego.

Büffe't (wym.: bifé), *sn.* =s, *pl.* =s, bufet *m.*, kredens *m.*; kaltes — stół zastawiony zimnemi przekąskami.

Bug, *sm.* =es, *pl.* =e, zgięcie *n.*

Bü'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kabłąk *m.*, łuk *m.*, łęk *m.* (z kruszcu lub drzewa); 2) (= Steigbügel) strzemię *n.*; fest in den =n sitzen mocno trzymać się w strzemionach; 3) zasiek *m.* do nadziewania kiełbasy.

Bü'gelbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, deska *f.* do prasowania.

Bü'geleisen, *sn.* =s, *pl.* =n, żelazko *n.* do prasowania.

Bü'gelfest, *adi.* = sattelfest.

Bü'geln, *va.* (haben) prasować.

Bü'gelofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piecyk *m.*, w którym grzeje się duszę do żelazka.

Bü'gelriemen, *sm.* =s, *pl.* —, puślisko *n.* (rzemyk, na którym wisi strzemię).

Bu'glahm, *adi.* kulawy na barki (koń).

Bü'gler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), prasownik *m.* (prasowniczka *f.*).

Bugsie'ren, *va.* (haben) das Schiff, ciągnąć okręt linami, holować.

Bu'gspriet, *sm.* =es, *pl.* =e, maszt *m.* z przodu okrętu.

Bu'gstück, *sn.* =es, *pl.* =e, kawał mięsa od pachy.

Bu'hldirne, *sf. pl.* =n, wszetecznica *f.*

Bu'hle, *sm.* =n, *pl.* =n, kochanek *m.*; *sf. pl.* =n, kochanka *f.* (wyrazy poetyczne).

Bu'hlen, *vn.* (haben) mit jmndm, romansować z kim, utrzymywać z kim miłostkę; um etw. — usilnie się o co starać.

Bu'hler, *sm.* =s, *pl.* —, = Buhle.

Bu'hlerin, *sf. pl.* =innen, zalotnica *f.*

Bu'hlerisch, *adi.* zalotny, rozwięzły.

Buhlerei', *sf. pl.* =en, nieprzyzwoite zaloty.

Bu'hne, *sf. pl.* =n, 1) (w inżynieryi) tama *f.*, jaz *m.*; 2) przedziurawiona skrzynka na ryby.

Bü'hne, *sf. pl.* =n, 1) scena *f.*; sich der — widmen poświęcić się teatrowi, scenie; von der — abtreten ustąpić z sceny, usunąć się z widowni; ein Stück auf die — bringen wystawić sztukę; über die — gehen (o aktorach) przejść przez scenę, (o sztuce) być wystawioną; 2) wzniesienie *n.*, estrada *f.*

Buldo'gge, *sf. pl.* =n, buldog *m.*

Bu'lle, *sf. pl.* =n, 1) pieczęć *f.* na dokumencie; 2) dokument *m.* (na którym się ta pieczęć znajduje; päpstliche — bula *f.* papieska); 3) butelka *f.*

Bulle, *sm.* =n, *pl.* =n, buhaj *m.*

Bu'llenbeißer, *sm.* =s, *pl.* —, = Buldogge.

Bu'llenkalb, *sn.* =es, *pl.* =kälber, byczek *m.*, cielak *m.*

Bu'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, = das Bummeln (zwłaszcza u studentów).

Bu'mmeln, *vn.* (haben) włóczyć się, wałęsać się; chodzić bez celu.

Bu'mmler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) włóczęga *m.*, próżniak *m.* (wałęsający się bez celu) (próżniaczka *f.*).

Bund, I. *sn.* =es, *pl.* =e, wiązka *f.*; ein — Heu wiązka siana, pęk *m.*; ein — Schlüssel pęk kluczów, motek *m.*; ein — Garn motek nici; ein — Reisig brzemię chróstu; II. *sm.* =es, *pl.* Bünde, 1) związek *m.*, traktat *m.*, przymierze *n.*, sojusz *m.*; einen — schließen zawrzeć przymierze itd.; — zum gegenseitigen Schutze (tyle co) konfederacya *f.*, liga *f.*, koalicya *f.*; Schweizer — konfederacya szwajcarska, związek szwajcarski; der deutsche — związek niemieckich państw (1815–1866); 2) zawój *m.* (turban *m.*), węzeł *m.*

Bü'ndel, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Bund I.) snopek *m.*, brzemię *n.*, paczka *f.*, plik *m.* (papierów), tłumoczek *n.*, zawiniątko *n.*; sein — schnüren zebrać manatki, wynieść się.

Bü'ndeln, *va.* (haben) układać w wiązki (np. das Heu siano).

Bu'ndesfest, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczysty obchód zawarcia związku.

Bu'ndesgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, sprzymierzeniec *m.*, sojusznik *m.*

Bu'ndesgenossenschaft, *sf. pl.* =en, przymierze *n.*, sojusz.

Bu'ndeslade, *sf. pl.* =n, arka *f.* przymierza.

Bu'ndesstaat, *sm.* =es, *pl.* =en, państwo *n.* związkowe.

Bu'ndesstadt, *sf. pl.* =städte, miasto *n.* związkowe.

Bu'ndestag, *sm.* =es, *pl.* =e, sejm *m.* związkowy, zjazd *m.* (wiec *m.*) związkowy.

Bu'ndesversammlung, *sf. pl.* =en, = Bundestag.

Bu'ndfutter, *sn.* =s, pasza *f.* w wiązkach, słoma *f.*

Bü'ndig, *adi.* 1) obowiązujący; 2) przekonywający; ein =er Beweis niezbity dowód; 3) zwięzły; kurz und — krótko a węzłowato.

Bü'ndigkeit, *sf.* 1) ważność *f.*, moc obowiązująca; 2) siła przekonywająca; 3) zwięzłość *n.*

Bü'ndler, *sm.* =s, *pl.* —, związkowiec *m.*, spiskowiec *m.*

Bündlerei', *sf. pl.* =en, koteryjność *f.*, skłonność *f.* do zawiązywania koteryi.

Bü'ndnis, *sf. pl.* =e, = Bund II, 1.

Bunt, *adi.* i *adv.* 1) pstry (pstro); =er Teppich pstry, wielobarwny kobierzec; 2) barwny, kolorowy (w przeciwstawieniu do białego i czarnego koloru); =es Papier kolorowy papier; morgen gehe ich wieder — jutro powrócę do kolorowego odzienia, jutro znów nosić zacznę kolory; 3) mieszany; =e Gesellschaft mieszane towarzystwo; es geht — zu in diesem Hause niemasz ładu w tym domu; er macht (treibt) es mir zu — za wiele mi już broi; das ist mir denn doch zu — tego to mi już za wiele; 4) przeplatany; =e Reihe von Personen towarzystwo usadowione parami.

Bu'ntfarbig, *adi.* pstry.

Bu'ntfleckig, *adi.* pstro-plamisty.

Bu'ntscheckig, *adi.* pstrokaty.

Bu'ntspecht, *sm.* =es, *pl.* =e, dzięcioł *m.*

Bu'nze, *sf.* =n (*sm.* =n, *pl.* —), znak *m.* na złocie, srebrze itd., punc *m.*

Bu'nzel, *sf. pl.* =n, = Bunze.

Bü'rde, *sf. pl.* =n, 1) brzemię *n.*, ciężar *m.*; jemandem eine — auflegen nałożyć na kogo ciężar; Würde bringt — godność bywa ciężarem; 2) (o kobiecie brzemiennej) sie ist von ihrer — glücklich entbunden porodziła szczęśliwie.

Büreau' (wym.: biro'), *sn.* =s, *pl.* =s, biuro *n.*

Büreau'diener, *sm.* =s, *pl.* —, służący *m.* biurowy, woźny *m.*

Büreaukra't, *sm.* =en, *pl.* =en, biurokrata *m.*

Büreaukratie', *sf. pl.* =en, biurokratyzm *m.*; biurokracya *f.*

Büreau'mensch, *sm.* =en, *pl.* =en, = Bureaukrat.

Büreau'vorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* biura.

Burg, *sf. pl.* =en, 1) zamek *m.*, pałac *m.*; feste — zamek obronny; 2) obrona *f.*, schronienie *n.*; eine feste — ist unser Gott w Bogu obrona nasza.

Bu'rgbann, *sm.* =es, obręb *m.* jurysdykcyi zamkowej.

Bu'rgfreiheit, *sf.* = Burgbann.

Bu'rggraf, *sm.* =en, *pl.* =en (=gräfin *sf.*, *pl.* =innen) burgrabia *m.* (burgrabina *f.*), kasztelan *m.* (kasztelanowa).

Bu'rgwache, *sf. pl.* =n, straż *f.*, warta *f.* pałacowa, zamkowa.

Bürge, *sm.* =n, *pl.* =n (Bürgin *sf.*, *pl.* =innen) ręczyciel *m.*, poręczyciel *m.* (-ka *f.*); einen =n stellen dać poręczyciela; ich bin — dafür ręczę za to; einen =n soll man würgen kto poręczył, niechaj płaci.

Bü'rgen, I. *vn.* (haben) poręczyć, zaręczyć; für jmndn — poręczyć za kogo; ich bürge nicht dafür, dass ...; nie ręczę za to, że ...; II. *va.* jemanden frei (los—) — przez poręk kogo uwolnić.

Bü'rger, *sm.* =s, *pl.* — (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) mieszkaniec *m.* (mieszkanka *f.*); er ist ein — dieser Stadt to mieszkaniec tego miasta; 2) mieszczanin *m.*, obywatel *m.* miejski (mieszczanka *f.*, obywatelka *f.*); — werden nabyć prawo obywatelstwa (w mieście); 3) mieszczanin (w znaczeniu należący do stanu mieszczańskiego); der Adel, die — und die Bauern szlachta, mieszczanie i chłopi; die Arbeiter führen einen Kampf gegen die — (francuskie: bourgeois) robotnicy walczą przeciwko mieszczaństwu; 4) (Staats—) obywatel *m.* (państwa); —! Obywatele! Welt— człowiek, któremu ojczyzną świat cały; akademischer — student *m.*

Bü'rgerausschuss, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, wydział *m.* obywatelstwa.

Bü'rgereid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.* obywatelska.

Bü'rgerfrau, *sf. pl.* =en, 1) mieszczanka *f.*, obywatelka *f.* (miejska); 2) żona mieszczanina.

Bü'rgerfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, (analogicznie: =feind) przyjaciel *m.* (nieprzyjaciel) mieszczaństwa; przyjaciel ludu.

Bü'rgergarde, *sf. pl.* =n, gwardya *f.* obywatelska.

Bü'rgergerechtsame, *sf. pl.* przywileje *m. pl.* mieszczańskie.

Bü'rgerhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, 1) dom *m.* mieszczanina; 2) rodzina *f.* mieszczańska.

Bü'rgerkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* obywatelski.

Bü'rgerkrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* domowa.

Bü'rgerlich, *adi.* i *adv.* 1) mieszczański, należący do stanu mieszczańskiego (po mieszczańsku); in =er Tracht w stroju miejskim, (ale też w przeciwstawieniu do stroju wojskowego) w stroju cywilnym; ein — gekleideter Officier oficer przebrany po cywilnemu; 2) =er Tod śmierć cywilna, śmierć obywatelska; Verlust der =en Rechte utrata praw obywatelskich; utrata przywilejów stanu mieszczańskiego; =es Gesetzbuch ustawa *f.* cywilna.

Bü'rgermädchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczyna *f.* z mieszczańskiej rodziny.

Bü'rgermeister, *sm.* =s, *pl.* —, burmistrz *m.* (uwaga: burmistrzom miast Lwowa i Krakowa przysługuje tytuł: prezydent).

Bü'rgermeisteramt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, 1) funkcya *f.* burmistrzowska; 2) urząd *m.* burmistrzowski, urząd miejski, magistrat *m.*

Bü'rgermiliz, *sf. pl.* =en, Bürgergarde.

Bü'rgermuth, *sm.* =es, odwaga *f.* cywilna, odwaga obywatelska.

Bü'rgerpack, *sn.* =es, (wyraz używany tylko jako obelga) motłoch *m.* mieszczański.

Bü'rgerpflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* obywatelski.

Bü'rgerrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, (w mieście) prawo *n.* mieszczaństwa, obywatelstwo miejskie; (w państwie) prawo obywatelstwa, obywatelstwo *n.*; um das — in Österreich zu erlangen, musste ich vorerst mich um das — in Krakau bewerben ażeby zostać obywatelem austryackim, musiałem pierwej starać się o obywatelstwo (o prawo mieszczaństwa) w Krakowie.

Bü'rgerschaft, *sf. pl.* =en, obywatelstwo *n.*, mieszczaństwo; die — der Stadt begrüßte ihn obywatelstwo miejskie przywitało go.

Bü'rgerschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* miejska (w Galicyi: szkoła wydziałowa).

Bü'rgersinn, *sm.* =es, poczucie *n.* obywatelskie.

Bü'rgerstand, *sm.* =es, stan *m.* mieszczański.

Bü'rgersteig, *sm.* =es, *pl.* =e, chodnik *m.* (trotoar *m.*).

Bü'rgerstolz, *sm.* =es, duma *f.* obywatelska; (w złem znaczeniu) pycha *f.* mieszczańska.

Bü'rgerstunde, *sf.* godzina *f.* spoczynku (godzina zamykania bram i gospód).

Bü'rgertugend, *sf. pl.* =en, cnota *f.* obywatelska.

Bü'rgerwache, *sf. pl.* =n, (Bürgerwehr) = Bürgergarde.

Bu'rghauptmann, *sm.* =es, =männer, starosta *m.* na zamku.

Bu'rgherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.* zamku.

Bü'rgschaft, *sf. pl.* =en, rękojmia *f.*; poręka *f.*; — stel=

len dać porękę; — leisten poręczyć.

Burle'ske, *sf. pl.* =n, krotochwila *f.*, farsa *f.*

Bursch, *sm.* =en, *pl.* =en, (Bu'rsche, =n, *pl.* =n) *dim.* Bürschchen, 1) młody człowiek; chłopak *m.* (do posługi), pachołek *m.*; 2) towarzysz *m.*; 3) student *m.* należący do stowarzyszenia studenckiego (Burschenschaft); 4) chłopak *m.* w terminie, ucz-ń *m.* (u rękodzielnika); 5) służący *m.* oficerski; 6) ein fescher — tęgi, chwacki chłopak; ein handfester — silny, setny chłop; 7) Bürschchen (drwiąco) Sie sind mir ein sauberes — dobre z pana ziółko.

Bürsch = Birsch.

Bu'rschenschaft, *sf. pl.* =en, związek *m.* studencki (niemiecki).

Bü'rste, *sf. pl.* =n (*dim.* Bü'rstchen *sn.*) szczotka *f.* (*dim.* szczoteczka *f.*).

Bü'rsten, I. *va.* (haben) 1) czyścić, chędożyć, szczotkować; 2) jmndm den Kopf — zmyć komu głowę; II. *vn.* (sein) über etw. hin— przelecieć przez co; er bürstet gut, dobrze zmyka.

Bü'rstenabzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, odbitka *f.* szczotkowa (w drukarstwie).

Bü'rstenbinder, *sm.* =s, *pl.* —, szczotkarz *m.*; er säuft wie ein — (tyle co) pije jak szewc, pije jak gąbka, ciągnie jak żóraw studzienny.

Bü'rzel, *sm.* =s, *pl.* —, ogonek *m.*, kuper *m.*

Bu'rzelbaum (Purzelbaum), *sm.* =es, *pl.* =bäume, kozioł *m.* koziołek *m.* (tyle co przewrócenie się przez głowę); einen — schlagen, einen — machen przewrócić koziołka, przewrócić się przez głowę.

Bu'rzelkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) kurza noga *f.*

Bu'rzelmann, *sm.* =es, *pl.* =männer (*dim.* Burzelmännchen), figurka *f.* przewracająca koziołki, skoczek *m.* chiński.

Bu'rzeln (purzeln) *vn.* (sein) upaść, powalić się, przewrócić się przez głowę, przewrócić koziołka.

Bu'sch, *sm.* =es, *pl.* Büsche, 1) krzak *m.*, kierz *m.*, krzew *m.* sich in die Büsche schlagen umknąć między krzaki, dać drapaka; 2) pęk *m.* (kwiatów), bukiet *m.*; 3) czub *m.* (włosów na głowie); bei jmndm auf den — schlagen badać kogo.

Bu'schartig, *adiec.* i *adv.*, krzakowy, krzewiasty (-o).

Bü'schel, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Busch) 1) pęczek *m.*; 2) czub *m.* (u ptaków i u ludzi), kosmyk *m.*; 3) snopek *m.*; 4) kiść *f.*

Bü'schelartig, *adi.* i *adv.* krzakowy, krzewiasty (-o).

Bü'schelförmig, *adi.* i *adv.* = Büschelartig.

Bü'schelweise, *adv.* kitkowato.

Bü'schelwurzel, *sf. pl.* =n, korzeń *m.* wiązkowy.

Bu'schgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, droga *f.* między krzakami, ścieżka *f.* między krzakami.

Bu'schgras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, (rośl.) sit *m.* włosisty.

Bu'schholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, chróst *m.*

Bu'schicht, *adi.* i *adv.* krzaczysty, krzakowaty (-o).

Bu'schig, *adi.* i *adv.* krzaczysty (-o), zarosły krzakami; buschige Augenbrauen krzaczyste brwi.

Bu'schklepper, *sm.* =s, *pl.* —, drapichrust *m.*, łotr *m.*, rozbójnik *m.*, drapieżnik *m.*, opryszek *m.*

Bu'schmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, dziki człowiek *m.*

Bu'schnelke, *sf. pl.* =n, gwoździk *m.* pyszny.

Bu'schweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* łoza.

Bu'schwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zarośle *n.*, krzewina *f.*

Bu'sen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pierś *f.*, gors *m.*, łono *n.*; eine Schlange an seinem — nähren, hegen karmić węża u swej piersi, świadczyć dobrodziejstwa niewdzięcznemu; seinen Schmerz an jmnds — ausweinen wypłakać się przed kim; 2) pazucha *f.*, zanadrze *n.*; die Hand in den — stecken wsadzić rękę za pazuchę; etwas im — tragen nosić coś za pazuchą; (przenośnie) nosić się z jakim zamiarem, żywić jakie życzenie; 3) wybrzeże *n.* (Meerbusen), zatoka *f.* morska, odnoga *f.* morska; 4) serce *n.*; jmnds Bild im — tragen nosić czyj obraz w sercu, kochać się w kim, er trägt einen Schalk im — to figlarz.

Bu'senfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, (=in *sf.*, *pl.* =innen) przyjaciel *m.* od serca, przyjaciel serdeczny, powiernik *m.* (przyjaciółka *f.* serdeczna, przyjaciółka od serca, powierniczka *f.*).

Bu'senfreundschaft, *sf. pl* =en, przyjaźń *f.* serdeczna, przyjaźń ścisła.

Bu'senkind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* serdeczne, dziecko najmilsze.

Bu'senkrause, *sf. pl.* =n, kryza *f.*, gors *m.*, żabot *m.* (u koszuli).

Bu'sennadel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.* do krawatki.

Bu'senschleier, *sm.* =s, *pl.* —, welon *m.* osłaniający gors.

Bu'sensünde, *sf. pl.* =n, grzech *m.* ulubiony.

Bu'sentuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, chustka *f.* osłaniająca gors.

Bu'ssaar, *sm.* =s, *pl.* =e, (Bu'ßard, *sm.* =es, *pl.* =e) myszołów *m.* (gatunek małego orła).

Bu'ße, *sf. pl.* =n, pokuta *f.*, kara *f.*; jmndm eine — auferlegen wyznaczyć komu karę; sich eine — auferlegen udać się na pokutę; — thun odprawiać pokutę, być na pokucie, pokutować; zur — na (za) karę.

Bü'ßen, I. *va.* i *vn.* (haben), etwas — i für etwas — pokutować, cierpieć za co, odpowiadać za co; für jmndn — cierpieć za kogo; für die Sünden anderer büßen cierpieć za grzechy innych; etw. theuer — ciężko co odpokutować; mit dem Leben — życiem przepłacić; II. *va.*

(haben) 1) łatać; alte Kleider — łatać stare suknie; alle Lücken — müssen służyć do zatykania wszystkich dziur, (tyle co) być używanym do czynności, których nikt podjąć nie chce; er ist gut genug zum Lücken — do zatykania dziur ujdzie; 2) seine Lust —, (tyle co) seine Lust befriedigen dogodzić swym chuciom.

Bü'ßer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) pokutnik *m.* (pokutnica).

Bu'ßfertig, *adi.* skruszony, przejęty skruchą, gotowy do pokuty.

Bu'ßfertigkeit, *sf. pl.* =en, skrucha *f.*

Bu'ßgebet, *sn.* =es, *pl.* =e, modlitwa *f.* pokutna.

Bu'ßgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, grzywna *f.*, kara *f.* pieniężna.

Bu'ßgewand, *sn.* =es, *pl.* =wänder, ubiór *m.* pokutny, suknia *f.* pokutna.

Bu'ßhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszula *f.* pokutna.

Bu'ßkasteiung, *sf. pl.* =en, martwienie *n.* ciała dla pokuty.

Bu'ßkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, = Bußgewand.

Bu'ßlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* pokutna.

Bu'ßpfarre, *sf. pl.* =n, probostwo *n.* za karę dane.

Bu'ßprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja *m.* skłaniający do pokuty.

Bu'ßpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie *n.* pokutne.

Bu'ßpsalm, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, psalm *m.* pokutny.

Bu'ßtag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* pokuty.

Bu'ßtagspredigt, *sf. pl* =en, kazanie *n.* w dniu pokuty.

Bu'ßtext, *sm.* =es, *pl.* =e, tekst *m.* pokutny.

Bu'ßthräne, *sf. pl.* =n, łza *f.* pokuty, łza *f.* skruchy.

Bü'ßung, *sf. pl* =en, pokutowanie.

Bu'ßzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* pokuty.

Bu'tte (Bütte), *sf.* —, *pl.* =n, 1) faska *f.*, kadka *f.*, dzierzka *f.*; 2) płaszczka *f.* (ryba) (także Steinbutte) flądra *f.*

Bu'ttel, *sm.* =s, *pl.* —, = Bouteille.

Bü'ttel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) stróż *m.* więźniów, siepacz *m.*; 2) hycel *m.*, oprawca *m.*, kat *m.*

Bü'ttelknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, pomocnik *m.* kata.

Büttelei', *sf. pl* =en, więzienie *n.*, koza *f.*

Bu'tter, *sf.* masło *n.*; sein Herz ist weich wie — ma serce miękkie jak masło, ma słabe serce; er hat — auf dem Kopfe ma masło na głowie, (tyle co) ma coś na sumieniu.

Bu'tterampfer, *sm.* =s, *pl.* —, (rośl.) szczaw *m.* tępoliści.

Bu'tterartig, *adi.* maślany, masłowaty.

Bu'tterblume, *sf. pl.* =n, (rośl.) mlecz *m.*, kaczyniec *m.*

Bu'tterbrezel, *sf. pl.* =n, obwarzanek *m.* maślany, obwarzanek *m.* z masłem.

Bu'tterbrot, *sn.* =tes, *pl.* =te, 1) kawałek *m.* chleba z masłem; belegtes — kanapka *f.*; das ist für ihn nur ein — to dla niego zabawka; 2) wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Bu'tterbrühe, *sf. pl.* =n, sos *m.* maślany.

Bu'tterbüchse, *sf. pl.* =n, maślniczka *f.*, jaszczyk *m.* na masło.

Bu'tterfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, 1) faska *f.* do masła; 2) maślnica *f.* (do robienia masła).

Bu'tterhandel, *sm.* =s, handel *m.* masłem.

Bu'tterhändler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) maślarz *m.*, handlujący masłem (maślarka *f.*, handlarka *f.* masłem).

Bu'tterkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, = Butterhändler.

Bu'tterkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) tłustosz *m.* zwyczajny.

Bu'tterkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* maślany, placek *m.* na maśle.

Bu'ttermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, = Butterhändler.

Bu'ttermarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na masło, targ *m.* masła.

Bu'ttermilch, *sf.* maślanka *f.*

Bu'ttern, *vn.* (haben), masło *n.* robić; es wird gebuttert robią masło; die Sahne buttert nicht śmietana się nie krupi na masło, nie chce się zrobić masło.

Butterschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Butterbrot 1).

Bu'tterschnitte, *sf. pl.* =n, = Butterschnitt.

Bu'tterständer, *sm.* =s, *pl.* —, faska na masło, czarka *f.* na masło.

Bu'tterstempel, *sm.* =s, *pl.* —, tłoczek *m.* w maślnicy.

Bu'tterstiel, *sm.* =s, *pl.* =e, = Butterstempel.

Bu'ttertag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.*, w którym się masło robi.

Bu'tterteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto *n.* zarobione masłem, ciasto *n.* francuskie.

Bu'ttertopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek *m.* na masło.

Bu'ttervogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, biały motyl *m.*

Bu'tterweck, *sm.* =s, *pl.* =e, osełka *f.* masła; bułka *f.* z masłem.

Bu'tterweich, *adi.* miękki jak masło.

Bü'ttner, *sm* =s, *pl.* —, bednarz *m.*

Bu'tz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) koniec *m*, koniuszek *m.*; 2) smark *m.*, glut *m.*, otręby (w nosie); 3) ropa *f.*, materya *f.* z oczu płynąca; 4) serduszko *m.*, pępek *m.*, golanka *f.* (w owocu); 5) zalany druk *m.*

Bu'tzen, *sm.* =s, *pl.* —, = Butz.

Bu'tzenscheibe, *sf. pl.* =n, szyba kolorowa oprawna w ołów.

Bu'xbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, = Buchsbaum.

C.

(Wyrazów nie znajdujących się pod literą C należy szukać pod literą K.)

C, trzecia litera alfabetu, wymawia się przed a, o, u i przed spółgłoskami jak k, przed e, i, y, jak z.

Caba'le, *sf. pl.* =n, kabała *f.*, spisek *m.*, intryga *f.*, podstęp *m.*, wykręt *m.*; =n machen, =n schmieden knować, spiskować; gegen jmndn eine — spielen użyć kabały, podstępu lub zdrady przeciw komu; gegen jemanden =n anwenden używać na kogo podstępnych sposobów, intrygować przeciw komu.

Ca'bbala, *sf.* kabała *f.* (żydowska nauka tajemna).

Cabbali'st, *sm.* =en, *pl* =en, kabalista *m.* [ka *f.*

Cabbali'stik, *sf.* kabalisty-

Cabbali'stisch, *adi.* i *adv.* kabalistyczny (-ie).

Cabi'ne, *sf. pl.* =n, kabina *f.*

Cabine't, *sn.* =(e)s, *pl.* =te, 1) gabinet *m.*, pokoik; sich in sein — einschließen zamknąć się w swoim gabinecie; 2) gabinet *m.*, ministerstwo *n.*; in die =te blicken śledzić tajemnice rządowe.

Cabine'tsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz *m.* gabinetowy, rozkaz *m.* rządowy.

Cabine'tsjustiz, *sf.* wpływ rządu na wymiar sprawiedliwości.

Cabine'tskrise, *sf. pl.* =n, przesilenie *n.* gabinetowe.

Cabine'tsminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* gabinetowy.

Cabine'tsordre, *sf. pl.* =n, = Cabinetsbefehl.

Cabine'tsrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, 1) radca *m.* gabinetowy; 2) rada *f.* gabinetowa.

Cabine'tsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo *n.* gabinetowe.

Cabine'tssecretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz *m.* gabinetowy.

Cabine'tssitzung, *sf. pl.* =en, posiedzenie *n.* gabinetowe.

Cabine'tssiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* gabinetowa.

Cabine'tsstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sztuka *f.* godna gabinetu, (tyle co) rzecz mądrze wymyślona; 2) das ist ein —! to śliczna rzecz, to wspaniała rzecz.

Cabine'tsstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) = Cabinetsstück 1); 2) zamach *m.* gabinetowy.

Cabri'ole (**Capri'ole**), *sf. pl.* =n, sus *m.*; grymas *m.*; skok *m.*, gest dziwaczny, =n machen stroić grymasy, skakać jak koza.

Cabriole't, *sn.* =s, *pl.* =s, kabryolet *m.*, lekki wózek *m.* o dwu kołach.

Ca'cao, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) (rośl.) kakao *n.*; 2) kakao *n.*, napój *m.* kakaowy.

Ca'caobaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* kakaowe.

Ca'caobutter, *sf.* masło *n.* kakaowe.

Cadeau' (wym.: kado'), *sn.* =s, *pl.* =x, prezent *m.*, podarunek *m.*

Cada'ver, *sm.* =s, *pl.* —, 1) trup *m.*; 2) ścierwo *n.*, zdechlina *f.*, padlina *f.*

Cade'nz, *sf. pl.* =en, kadencya *f.*; Geschworenen— kadencya *f.*, roki sądu przysięgłych; Legislatur— okres prawodawczy. [det *m.*

Cade't, *sm.* =s, *pl.* =ten, ka-

Cade'ttencorps (wym.: -kor), *sn.* —, *pl.* —, korpus *m.* kadecki.

Cade'ttenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, szkoła *f.* kadetów, instytut *m.* kadetów.

Cade'ttenschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* kadetów.

Cadu'k, *adi.*, kaduczny, przypadły skarbowi prawem kaduka.

Café', *sn.* =s, *pl.* =s (Kaffeehaus) kawiarnia *f.*

Cafetie'r (wym.: -tje), *sm.* =s, *pl.* =s, kawiarz *m.*, właściciel *m.* kawiarni.

Calamitä't, *sf. pl.* =en, klęska *f.*; szkoda *f.*; bieda *f.*

Calcinie'ren, 1) *va.* (haben) kalcynować, spopielać, metal przez ogień w popiół obrócić, zwapniać; 2) *vr.* (sich) zwapnić się.

Calcinie'rofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do zwapniania.

Calcinie'rung, *sf. pl.* =en, zwapnienie *n.*

Calcu'l (wym.: -kül), *sm.* =s, *pl.* =s, wyrachowanie *n.*, obliczenie *n.*, kalkulacya *f.*

Calcula'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, kalkulator *m.*, rachmistrz *m.*

Calculie'ren, *va* (haben) kalkulować, obliczać; obmyślać sich ver— przeliczyć się, przerachować się.

Calecu't, *sm.* =es i =en, *pl.* =e i =en, (calecutischer Hahn) indyk *m.*; calecutische Henne indyczka *f.*

Calembou'r (wym.: Kalambu'r), *sm.* =s, *pl.* =s, kalembur *m.*, dwuznacznik *m.*

Cali'ber, *sn.* =s, *pl.* —, 1) kaliber *m.*, wielkość otworu broni palnej; die Geschütze sind von einem — działa te są jednego kalibru; 2) beide sind von einem — obydwa są z jednej mąki, jeden wart tyle co drugi.

Calumnia'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, = Verleumder.

Calu'mnie, *sf. pl.* =en, = Verleumdung.

Calvi'nisch, *adi.* kalwiński; =es Glaubensbekenntnis wyznanie *f.* kalwińskie; — werden przejść na kalwinizm.

Calvini'smus, *sm.* kalwinizm *m.*

Calvini'st, *sm.* =en, *pl.* =en kalwin *m.*; (=in *sf.*, *pl.* =innen kalwinka *f.*).

Camaldule'nser, *sm.* =s, *pl.* —, Kameduł (-a) *m.*

Camaldule'nserkloster, *sn.* =s, *pl.* =klöster, klasztor *m.* Kamedułów.

Camee', *sf. pl.* =n, kamea *f.* (kamień drogi rznięty wypukło).

Camelo't, *sm.* =s, *pl.* =s, kamlot *m.*, materya *f.* z włosów kozy angorskiej.

Camerali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) kameralista *m.*, człowiek biegły w naukach kameralistycznych; 2) urzędnik kameralny.

Camerali'stik, *sf. pl.* =en, kameralistyka *f.*, nauka o dobrach skarbowych.

Camera'lwesen, *sn.* =s, *pl.* —, administracya *f.* skarbowa.

Camera'lwissenschaft, *sf. pl.* =en, nauka *f.* o administracyi skarbowej.

Campa'gne (wymaw.: kampań), *sf. pl.* =n, 1) pole *n.*; 2) wyprawa *f.* wojenna, wojna *f.*; 3) kampania *f.* (tyle co czas roboczy w roku w fabrykach); die diesjährige Zucker— tegoroczna kampania cukrowa.

Campie'ren, *vn.* (haben) obozować, koczować; im Freien — obozować pod gołem niebem.

Canai'lle, (wym.: kanaj), *sf. pl.* =n, 1) kanalia *f.*, łajdak *m.*, niegodziwiec *m.*; 2) motłoch *m.*, hołota *f.*, podła tłuszcza *f.*

Cana'l, *sm.* =(e)s, *pl.* Canäle, 1) kanał *m.*; einen — anlegen, graben założyć, kopać kanał *m.*; zwei Flüsse durch einen — verbinden połączyć dwie rzeki kanałem; 2) (= Meerenge) cieśnina *f.* morska.

Cana'larbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik *m.* pracujący przy czyszczeniu kanałów.

Canalisie'ren, *va.* (haben) kanalizować, zakładać kanały.

Canalisatio'n, *sf. pl.* =en, kanalizacya *f.*

Canapee', *sn.* =s, *pl.* =s, kanapa *f.*

Candela'ber, *sm.* =s, *pl.* —, świecznik *m.*, kandelaber *m.*, żyrandol *m.*, lichtarz *m.* na kilka świec.

Candida't, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* ubiegający się o urząd lub mandat (n. p. Reichsraths— kandydat do Rady państwa).

Candidatu'r, *sf. pl.* =en, kandydatura *f.*

Candidie'ren, I. *vr.* (haben) kandydować, ubiegać się o co, starać się o co; in den Reichsrath — kandydować do Rady państwa; II. *va.* jmndn — postawić czyją kandydaturę, popierać kogo.

Ca'ndiszucker, *sm.* =s, cukier *m.* lodowaty, cukier kandyzowany.

Candie'ren, *va.* kandyzować, polewać cukrem; candierte Früchte kandyzowane owoce.

Canee'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) cynamon *m.*; 2) = (Caneelrinde) kora *f.* cynamonowa.

Canee'lrinde, *sf. pl.* =n, = Caneel 2).

Ca'nevas, *sm.* —, *pl.* —, kanwa *f.*, dyma *f.*, kanafas *m.*, tkanka *f.* bawełniana.

Cannelie'ren, *va.* rowkować.

Cannelie'rungsmaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do rowkowania.

Canniba'le, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) ludożerca *m.*; 2) człowiek *m.* dziki, okrutny; (=in *sf.*, *pl.* =innen, 1) ludożerczyni *f.*; 2) kobieta *f.* dzika, okrutna).

Canniba'lisch, *adi.* i *adv.* okrutny (-ie), dziki jak zwierz.

Cannibali'smus, *sm.* —, *pl.* Cannibalismen, kanibalizm *m.*, ludożerstwo *n.*

Ca'non, *sm.* =s, *pl.* =es, 1) kanon *m.*, prawidło *n.*, według którego postępować należy, szczególnie prawidło kościelne; 2) (w muzyce) śpiew *m.*, którego melodyę wszystkie głosy powtarzają; 3) okupne *n.* (w prawie rzymskiem).

Canonica't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kanonia *f.*, godność *f.* kanonika, urząd *m.* kanonika.

Cano'nicus, *sm.* —, *pl.* =ci, kanonik *m.*

Canonisie'ren, *va.* kanonizować, policzyć w poczet świętych.

Canonisie'rung, *sf. pl.* =en, kanonizacya *f.*, kanonizowanie *n.*

Cano'nisch, *adi.* i *adv.* kanoniczny (-ie); =es Recht prawo *n.* kanoniczne, kościelne; =es Hindernis przeszkoda *f.* kanoniczna.

Canoni'ssin, *sf. pl.* =innen, kanoniczka *f.*

Canoni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kanonista *m.*, znawca *m.* prawa kanonicznego, zajmujący się prawem kanonicznem.

Canta'te, *sf. pl.* =en, kantata *f.*

Canto'n, *sm.* =s, *pl.* =e, kanton *m.*, obwód *m.*, pewna określona okolica kraju.

Cantonie'ren, 1) *va.* (haben) wybierać rekrutów, popisowych; 2) *vn.* (haben) kantonować, być na kwaterach, na leżach, być rozłożonym (o wojsku).

Cantonie'rung, *sf. pl.* =en, 1) podział *m.* na kantony, dzielenie *n.* na kantony; 2) pobór *m.* rekrutów; 3) rozłożenie *n.* wojska na leże.

Canto'nliste, *sf. pl.* =en, lista *f.* popisowych.

Cantoni'st, =en, *pl.* =en, kantonista *m.*, rekrut *m.*, popisowy *m.*

Canto'nsystem, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* kantonalny.

Ca'ntor, *sm.* =s, *pl.* =en, kantor *m.*, śpiewak *m.* w kościele lub w synagodze.

Cantora't, *sn.* =s, *pl.* =e, kantorstwo *n.*, miejsce *n.* kantora.

Cantorei', *sf. pl.* =en, = Cantorat.

Ca'p, *sn.* =s, *pl.* =s, przylądek *m.*, cypel *m.*; — der guten Hoffnung przylądek Dobrej Nadziei.

Capacitä't, *sf. pl.* =en, 1) pojemność *f.* (w fizyce, np. pojemność naczynia); 2) pojętność *f.*, zdolność *f.*, zdatność *f.*; 3) (= Autorität) powaga *f.* naukowa.

Capie'ren, *va.* i *vn.* (= begreifen, fassen, verstehen) pojmować, rozumieć.

Capita'l, *sn.* =s, *pl.* =ien, kapitał *m.*; suma *f.* pieniędzy; ein — ausleihen wypożyczyć sumę pieniędzy; ein — aufnehmen sumę wziąć na procent; aus etwas — schlagen mieć z czego korzyści, korzystać z czego.

Capita'l, *adi.* (używany tylko w wyrazach złożonych) 1) wyborny, świetny, kapitalny; er ist ein =mensch to wyborny człowiek; ein =pferd kapitalny koń *m.*; ein =wein kapitalne wino *n.*; 2) główny, początkowy; =buchstabe litera *f.* początkowa; =verbrechen główna zbrodnia *f.*, zbrodnia *f.* karę śmierci za sobą pociągająca.

Capita'lanlage, *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.*, ulokowanie *n.* kapitału.

Capitä'l, *sn.* =s, *pl.* =e, kapitel *m.*, słupogłów *m.*

Capitä'n (Capitain), *sm.* =s, *pl.* =e, kapitan *m.*

Capitali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kapitalista *m.*; (=in *sf.*, *pl.* =innen kapitalistka *f.*).

Capi'tel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) rozdział *m.* (w dziele); das ist das wichtigste — to najważniejszy przedmiot; jmndm das — lesen wyrznąć komu kapitułę; kommen wir auf ein anderes — mówmy o czem innem; 2) kapituła *f.* (tyle co zbiór osób należących do jakiego zgromadzenia); das — zusammenrufen zwołać kapitułę.

Capi'telhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* kapitulny.

Capitula'rherr, *sm.* =n, *pl.* =en, członek *m.* kapituły, kanonik *m.* mający udział w kapitule.

Capitulatio'n, *sf. pl.* =en, kapitulacya *f.*, poddanie się *n.*, ugoda *f.*, umowa *f.*; eine — abschließen zawrzeć kapitulacyę; sich auf keine — einlassen nie wdawać się w żadne kapitulacye, układy, umowy.

Capitulie'ren, *vn.* (haben) kapitulować, poddawać się.

Capri'ce (wym.: kapris), *sf. pl.* =n, kaprys *m.*

Capriciö's, *adi.* i *adv.* kapryśny (-ie).

Capricie'ren, *vn.* i *vr.* kaprysić; sich auf etw. — mieć na co chętkę.

Caprio'le, *sf. pl.* =en, = Cabriole.

Captu'r, *sf. pl.* =en, areszt *m.*, wzięcie *n.* pod areszt.

Capu'ce, *sf. pl.* =n, kapuza *f.*, kaptur *m.*

Capücho'n (wym.: kapüszą), *sm.* =s, *pl.* =s, kapiszon *m.*, kapuza *f.*

Capuci'ner, *sm.* =s, *pl.* —, Kapucyn *m.*

Capuci'nerbrot, *sn.* =brotes, *pl.* =brote, chleb *m.* kapucyński, tort *m.* czekoladowy.

Capuci'nerkirche, *sf. pl.* =n, kościół *m.* kapucyński.

Capuci'nerkloster, *sn.* =s, *pl.* =klöster, klasztor *m.* kapucyński.

Capuci'nermönch, *sm.* =s, *pl.* =e, = Capuciner.

Capu't, *adi.*, zniszczony, zrujnowany; er ist — już po nim, przepadł, zginął; jmndn — machen zniszczyć, zgubić kogo.

Capu'trock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, kapota *f.*, surdut *m.* podróżny.

Carabi'ner, *sm.* =s, *pl.* —, karabin *m.*

Carabinie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, karabinier *m.*, kawalerzysta *m.* z karabinem.

Cara'ffe, *sf. pl.* =n, karafka *f.*, flaszka *f.*

Caraffi'ne, *sf. pl.* =n, karafinka *f.*, mała karafka *f.*

Carambo'l, *sm.* =s, = Carambolage.

Carambola'ge (wym.: karambolaż), *sf. pl.* =n, karambol *m.*, spotkanie *n.*; — zweier Fuhrwerke spotkanie się dwóch pojazdów; =partie partya *f.* karambolu (przy grze w bilar); auf — spielen grać na karambol.

Carambolie'ren, *vn.* (haben) spotkać się, karambolować.

Carbona'de, *sf. pl.* =n, karbonada *f.*, kotlet *m.* pieczony na ruszcie.

Carbu'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, karbunkuł *m.*, wrzód *m.*

Ca'rcer, *sn.* =s, *pl.* —, karcer *m.*, areszt *m.* studencki.

Cardina'l, I. *sm.* =s, *pl.* =äle, kardynał *m.*; II. *adi.* kardynalny, główny; (używany najczęściej tylko w wyrazach złożonych np. =tugenden cnoty kardynalne; =zahlen liczby kardynalne).

Cardina'lbischof, *sm.* =s, *pl.* =bischöfe, biskup kardynał *m.*

Cardina'lscollegium, *sn.* =s, *pl.* =collegien, kollegium *n.* kardynałów.

Cardina'lshut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz *m.* kardynalski.

Cardina'lswürde, *sf. pl.* =n, godność *f.* kardynalska, kardynalstwo *n.*

Care'sse (wym.: kare's), *sf. pl.* =n, kares *m.*, umizg *m.*, pieszczota *f.*, zalecanie *n.* się.

Caressie'ren, *va.* (haben) jmndn, karesować kogo, pieścić się z kim, umizgać się, podchlebiać się, przymilać się komu.

Caricatu'r, *sf. pl* =en, karykatura *f.*

Caricatu'rgemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz *m.* karykaturalny, obraz *m.* przedstawiający karykaturę.

Caricatu'renzeichner, *sm.* =s, *pl.* —, karykaturzysta *m.*

Caricaturi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, = Caricaturenzeichner.

Carikie'ren, *va.* (haben) karykaturować, przedstawiać w karykaturze, przedrzeźniać.

Cario'le (Carrio'le), *sf. pl.* =en, karyolka *f.*

Carmeli'ter, *sm.* =s, *pl.* —, Karmelita *m.*

Carmeli'terkirche, *sf. pl.* =n, kościół *m.* karmelicki.

Carmeli'terkloster, *sn.* =s, *pl.* =klöster, klasztor *m.* karmelicki.

Carmeli'termönch, *sm.* =s, *pl.* =e, = Carmeliter.

Carneo'l, *sm.* =s, *pl.* =e, karneol *m.*, karniol *m.*, krwawnik *m.* (kamień).

Ca'rneval, *sm.* =s, *pl.* =s, karnawał *m.*, mięsopust *m.*, zapusty, kulig *m.*

Caro'sse, *sf. pl.* =n, kareta *f.*

Caro'tte, *sf. pl.* =n, (rośl.) 1) marchew *f.* ogrodowa; 2) karota *f.*, gatunek *m.* grubego tytoniu.

Carre', *sn.* =s, *pl.* =s, czworobok *m.*, wojsko *n.* ustawione w czworobok; ein Bataillon im — formieren ustawić batalion w czworobok.

Carrière, *sf. pl.* =n, 1) karyera *f.*, zawód *m.*, los *m.*; eine gute — machen zrobić dobrą karyerę; in meiner — w moim zawodzie; 2) en — (po francusku, wym.: ankaryer) w cwał.

Carrousse'l (wym.: karusel), *sn.* =s, *pl.* =s, karuzel *m.*

Carto'n, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) karton *m.*, gładka tektura *f.*; 2) pudełko *n.* z tektury; 3) karta *f.* przedrukowana (mająca zastąpić błędnie wydrukowaną).

Cartona'ge (wym.: kartona'ż), *sf. pl.* =n, oprawa *f.* w tekturę, tektura *f.*

Cartonie'ren, *va.* kartonować, oprawić w tekturę.

Cartou'che (wym.: kartu'sz), *sf. pl.* =n, nabój *m.*

Casca'de, *sf. pl.* =n, kaskada *f.*, wodospad *m.*

Casema'tte, *sf. pl.* =n, kazamata *f.*, piwnica *f.* pod wałami twierdzy.

Casi'no, *sn.* =s, *pl.* =s, kasyno *n.*, resursa *f.*

Ca'ssa (Casse), *sf. pl.* Cassen, 1) kasa *f.*, skarbnica *f.*, skład *m.* pieniędzy; es ist heute kein Geld in der — niema dziś pieniędzy w kasie; die — führen zawiadywać kasą; 2) kasa *f.* (w znaczeniu pieniędzy znajdujących się w niej); ich bin heute nicht bei — nie mam dziś pieniędzy; per — bezahlen płacić gotówką; 3) kasa *f.* (na oznaczenie instytutu pieniężnego); Spa'rcassa kasa oszczędności.

Ca'ssenanweisung, *sf. pl.* =en, bon *m.* kasowy, przekaz *m.* kasowy.

Ca'ssenbestand, *sm.* =s, *pl.* =stände, stan *m.* kasy, ilość *f.* pieniędzy znajdujących się w kasie.

Ca'ssenbillet, *sn.* =s, *pl.* =s, bilet *m.* kasowy.

Ca'ssenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* kasowa, księga *f.* kasy.

Ca'ssendieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złodziej *m.* okradający kasę.

Ca'ssendiebstahl, *sm.* =s, *pl.* =stähle, okradnięcie *n.* kasy, kradzież *f.* w kasie.

Ca'ssengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze kasowe.

Ca'ssenschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Cassenbillet.

Ca'ssenwesen, *sn.* =s, *pl.* —, kasowość *f.*

Cassatio'n, *sf. pl.* =en, 1) kasacya *f.*, skasowanie *n.*; — eines Urtheils skasowanie wyroku; 2) złożenie *n.* z urzędu.

Cassatio'nsgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd *m.* kasacyjny, trybunał *m.* kasacyjny.

Cassationshof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, = Cassationsgericht.

Cassero'lle, *sf. pl.* =n, rondel *m.*

Casse'tte, *sf. pl.* =n, kasetka *f.*, pudełko *n.*

Cassie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, kasyer *m.*

Cassie'ren, *va.* (haben) 1) inkasować, odbierać pieniądze (= eincassieren); 2) skasować, znieść; ein Urtheil — skasować wyrok; 3) złożyć z urzędu; einen Beamten — złożyć urzędnika z urzędu; 4) zniszczyć, skreślić, zmazać; einen Posten in der Rechnung — skreślić pozycyę w rachunku.

Cassie'rung, *sf. pl.* =en, = Cassation.

Caste'll, *sn.* =s, *pl.* =e, zamek *m.*, warownia *f.*, twierdza *f.*, kasztel *m.*

Castella'n, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) kasztelan *m.*, burgrabia *m.* (murgrabia); 2) zarządca *m.* gmachu, dozorca *m.* zamku.

Castellanei', *sf. pl.* =en, kasztelania *f.*, urząd *f.* kasztelana, godność *f.* kasztelana.

Ca'stor, *sm.* =s, *pl.* =s, bóbr [*m.*

Castra't, *sm.* =en, *pl.* =en, kastrat *m.*, rzezaniec *m.*, trzebieniec *m.*, eunuch.

Castratio'n, *sf. pl.* =en, kastracya *f.*, kastrowanie *n.*

Castrie'ren, *va.* (haben) kastrować, czyścić, rzezać, wymniszyć, trzebić, wałaszyć.

Castrie'rung, *sf. pl.* =en, = Castration.

Castro'll, *sn.* =s, *pl.* =s, = Casserolle.

Ca'suar, *sm.* =s, *pl.* =e, kazuar *m.* (ptak).

Casui'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kazuista *m.*

Casui'stik, *sf. pl.* =en, kazuistyka *f.*

Cäsu'r, *sf. pl.* =en, średniówka *f.*, cezura *f.*

Ca'sus, (z łacińskiego, *indecl.*) 1) przypadek *m.* (w gramatyce); 2) przypadek *m.*, zdarzenie *n.*; das ist ein schlimmer — to brzydka rzecz, przykry wypadek.

Cata'ster, *sm.* =s, *pl.* —, kataster *m.*

Causa'l, *adi.* i *adv.* powodowy (-o), przyczynowy (-o); diese Sachen hängen — gar nicht miteinander zusammen między temi sprawami niema żadnego związku przyczynowego.

Causalitä't, *sf. pl.* =en, powodowość *f.*

Causa'lnexus, *sm.* (z łac.) —, związek *m.* przyczynowy.

Caute'l, *sf. pl.* =en, ostrożność *f.*, przezorność *f.*

Cautio'n, *sf. pl.* =en, kaucya *f.*, rękojmia *f.*, poręka *f.*, ręczenie *n.*; — stellen, leisten stawić, złożyć kaucyę; — verlangen żądać kaucyi.

Cautio'nsleistung, *sf. pl.* =en, złożenie *n.* kaucyi.

Cautio'nssumme, *sf. pl.* =n, kaucya *m.*, suma *f.* pieniędzy służąca za poręką, poręka.

Cavalca'de, *sf. pl.* =n, kawalkada *f.*

Cavalie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, kawaler t. j. mężczyzna szlachetnego rodu (nie zaś kawaler, mężczyzna nieżonaty).

Cavalie'rmäßig, *adv.* po kawalersku, po pańsku.

Cavallerie', *sf. pl.* =en, kawalerya *f.*, konnica *f.*, jazda, leichte — lekka kawalerya; schwere — ciężka kawalerya.

Cavallerie'gefecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bitwa *f.* konna.

Cavalleri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kawalerzysta *m.*, jeździec *m.*

Cave'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, kawent *m.*, ręczyciel *m.*

Ca'viar, *sm.* =s, kawiar, kawior.

Cavie'ren, *va.* (haben) ręczyć.

Cede'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, cedent *m.*, cedujący *m.*

Cede'ntin, *sf. pl.* =innen, cedentka *f.*, cedująca *f.*

Ce'der, *sf. pl.* =n, cedr *m.* (drzewo).

Ce'dernharz, *sm.* =es, *pl.* =e, żywica *f.* cedrowa.

Ce'dernholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer i =holze, drzewo *n.* cedrowe.

Ce'dernöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek *m.* cedrowy.

Ce'dernwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las *m.* cedrowy.

Cedie'ren, *va.* i *vn.* (haben) cedować, ustąpić; jmndm ein Recht — cedować komu jakie prawo, zlać na kogo jakie prawo.

Cedie'rung, *sf. pl.* =en, = Cession.

Celebra'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ksiądz *m.* celebrujący mszę, odprawiający mszę.

Celebrie'ren, *va.* (haben) 1) obchodzić uroczyście; 2) oddawać komu cześć, witać kogo radośnie; 3) eine Messe —, das Hochamt — celebrować mszę, odprawiać mszę.

Celebritä't, *sf. pl.* =en, 1) uroczystość; 2) wziętość *f.*; 3) sławna osoba; er ist eine — to sławny człowiek.

Ce'llo (wym.: czelo), *sn.* =s, *pl.* =s, wiolonczela *f.*, basy.

Celli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, czelista *m.*, grający *m.* na basach.

Ceme'nt, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, cement *m.*; mit — ausstreichen wycementować.

Cementie'ren, *va.* (haben) cementować.

Cementie'rung, *sf. pl.* =en, 1) cementowanie *n.*; 2) miejsce *n.* wycementowane (np. ściana wycementowana).

Ce'nsor, *sm.* =s, *pl.* =so'ren, 1) cenzor *m.*; 2) (przenośnie) ostry krytyk *m.*, ganiciel *m.*

Censie'ren, *va.* (haben) cenzurować, krytykować, cenzurę dawać na co, osądzać, wytykać błędy; ein Buch — poddać książkę cenzurze.

Censu'r, *sf. pl.* =en, 1) cenzura *f.* t. j. urząd cenzorski (w starym Rzymie); die — bekleiden sprawować cenzurę; 2) cenzura (sąd o dziele mającem iść do druku) das Buch hat die — passiert ta książka przeszła przez cenzurę; 3) (w znaczeniu ogólnem) tyle co krytyka *f.*, wytknięcie *n.* błędów; 4) świadectwo *n.* (szkolne); eine schlechte — bekommen dostać złe świadectwo; 5) cenzura (w znaczeniu kary kościelnej).

Censu'rwidrig, *adi.* i *adv.* przeciwny cenzurze, przeciw cenzurze.

Centau'r, *sm.* =en, *pl.* =en, centaur *m.*

Centau'renhaft, *adi.* i *adv.* na kształt centaura.

Centifo'lie, *sf. pl.* =n, centyfolia *f.*, pełna róża *f.*

Centime'ter, *sm.* =s, *pl.* —, centymetr *m.*

Ce'ntner, *sm.* =s, *pl.* —, cetnar *m.*, centnar *m.*

Ce'ntnerlast, *sf. pl.* =en, ciężar *m.* cetnarowy, ciężar niezmierny.

Ce'ntnerschwer, *adi.* i *adv.* ważący cetnar, niezmiernie ciężki (-o); das liegt mir — auf dem Herzen to mi ciąży jak cetnar na sercu.

Centra'l, *adi.* i *adv.* centralny (-ie), środkowy, w środku się znajdujący.

Centra'lbewegung, *sf. pl.* =en, ruch *m.* centralny, ruch *m.* około punktu centralnego.

Centra'lfeuer, *sn.* =s, ogień *m.* w środku ziemi (znajdować się mający).

Centralisatio'n, *sf. pl.* =en, centralizacya *f.*,ześrodkowanie *n.*, ściągnięcie ku środkowi; das System der — system *m.* centralistyczny.

Centralisie'ren, *va.* (haben) centralizować,ześrodkować, skupić w punkt środkowy.

Centrali'smus, *sm.* —, centralizm *m.*

Centralitä't, *sf. pl.* =en, jedność *f.* punktu środkowego.

Centra'lkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* centralna.

Centra'lpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* centralny, środkowy.

Centra'lschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* centralna, szkoła niższa, początkowa.

Centrifuga'l, *adi.* i *adv.* odśrodkowy (-o), odśródpędny (-ie).

Centrifuga'lkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* odśrodkowa, odśródpędna.

Centripeta'l, *adi.* i *adv.* dośrodkowy (-o), dośródpędny (-ie).

Centripeta'lkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* dośrodkowa, dośródpędna.

Ce'ntrum, *sn.* =s, *pl.* Centren, centrum *n.*, środek *m.*, punkt *m.* środkowy.

Ceremonie', *sf. pl.* =n, 1) ceremonia *f.*, obrząd *m.* uroczysty, obrząd *m.*; kirchliche =n obrzędy kościelne; 2) ceregiele, korowody; viele =n machen robić wiele korowodów.

Ceremonie'll, *sn.* =s, *pl.* =e, I. ceremoniał *m.*, zwyczaj *m.* obrzędowy; das — bringt es mit sich zwyczaj (obrzędowy) tego wymaga; II. *adi.* = Ceremoniös.

Ceremo'nienmeister, *sm.* =s, *pl.* —, mistrz *m.* ceremonii, ceremoniaryusz *m.*

Ceremoniö's, *adi.* i *adv.* ceremonialny (-ie), obrządkowy; ein ceremoniöser Mensch ceremoniant *m.*

Cernie'ren, *va.* (haben) otoczyć, osaczyć, zamknąć.

Cernie'rung, *sf. pl.* =en, otoczenie *n.*, zamknięcie *n.*

Certie'ren, *vn.* (haben) mit jmndm, certować się z kim, współubiegać się.

Certifica't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, certyfikat *m.*, zaświadczenie *n.*, świadectwo *n.*

Certificie'ren, *va.* (haben) certyfikować, poświadczyć.

Cervela'twurst, *sf. pl.* =würste, salceson *m.*

Cessio'n, *sf. pl.* =en, cesya *f.*, przelanie *n.*

Cessionä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, cesyonaryusz *m.*

Chagri'n (wym.: szagrę), *sm.* =s, *pl.* =s, szagryn *m.* (rodzaj skóry).

Chagri'nleder, *sn.* =s, *pl.* —, szagryn *m.*, skóra *f.* szagrynowa.

Chai'se (wym.: szez), *sf. pl.* =n, półkaretek *m.*, kolaska *f.*

Chalcedo'n (wym.: kalcedon), *sn.* =s, *pl.* =e, chalcedon *m.* (kamień).

Chamа'de (wym.: szama'd), *sf. pl.* =n, szamada *f.*, bicie *n.* w bębny na znak poddania się, znak *m.* poddania się; die — schlagen bić w bębny na znak poddania się.

Chamä'leon, *sn.* =s, *pl.* =s, chameleon *n.* (gatunek jaszczurki); przenośnie: człowiek *m.* zmienny, niestały.

Chamä'leonartig, *adi.* i *adv.* zmienny (-ie), niestały (-le), fałszywy.

Chamä'leonnatur, *sf. pl.* =en, usposobienie *n.* zmienne, niestałe, fałszywe.

Champa'gner (wym.: szampanier), *sm.* =s, *pl.* —, szampan *m.*, wino *n.* szampańskie.

Champa'gnerfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* win szampańskich.

Champa'gnerflasche, *sf. pl.* =n, szampanka *f.*

Champa'gnerwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Champagner.

Cha'mpignon (wym.: szampinion), *sm.* =s, *pl.* =s, szampinion *m.*, pieczarka *f.* (rodzaj grzybów).

Cha'mpion (wym.: szampion), *sm.* =s, *pl.* =s, rycerz *m.* walczący za kogo, poplecznik *m.*

Cha'nce (wym.: szans), *sf. pl.* =n, szansa *f.*, widoki (*plur.*); er hat gute =n on ma dobre widoki.

Changie'ren (wym.: szanżiren), *va.* i *vn.* (haben) odmienić, zmienić, przemienić.

Chansone'tte, *sf. pl.* =n, szansonetka *f.*, szansonistka *f.*

Cha'os *sn.* —, 1) chaos *m.*, zamęt *m.* pierwotny; 2) (w znaczeniu ogólnem) zamęt *m.*, mieszanina *f.*, plątanina *f.*, nieporządek *m.*

Chao'tisch, *adi.* i *adv.* chaotyczny (-ie).

Chara'de (wym.: szarade), *sf. pl.* =n, szarada *f.*, zagadka *f.*

Chara'kter, *sm.* =s, *pl.* =te're, charakter *m.*, cecha *f.*; ein Mann von festem — mąż stałego charakteru; seinem — treu bleiben zachować swój charakter, nie zmienić się pod względem moralnym; das widerspricht meinem — to sprzeciwia się memu charakterowi (sposobowi myślenia); ein Mensch ohne — człowiek bez charakteru, człowiek nieuczciwy; die Affaire nahm einen — an sprawa przybrała inny charakter; er kam im — eines Gesandten przybył w charakterze posła; charakter *m.*, zawód *m.*, stanowisko *n.*; wie ist Ihr — jakie pan piastujesz stanowisko? czem pan jesteś?

Charakterisie'ren, *va.* (haben) charakteryzować, cechować, znamionować; dieser Umstand charakterisiert ihn am besten to go najlepiej charakteryzuje.

Charakteri'stik, *sf. pl.* =en, charakterystyka *f.*

Charakteri'stiker, *sm.* =s, *pl.* —, charakterystyk *m.*

Charakteri'stisch, *adi.* i *adv.* charakterystyczny (-nie), znamionujący (-o); er hat etwas =es in seinem Gesichte on ma coś charakterystycznego w swej twarzy.

Chara'kterlos, *adi.* 1) bez charakteru; er hat ein charakterloses Gesicht twarz jego nie ma żadnego wyrazu; 2) bezczelny, podły.

Chara'kterlosigkeit, *sf. pl.* =en, brak *m.* charakteru, bezczelność *f.*

Chara'kterschwach, *adi.* niedołężny.

Chara'kterschwäche, *sf. pl.* =n, niedołężność *f.*

Chara'kterzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, rys *m.* charakteru, cecha *f.* charakteru; das ist ein schöner — von ihm to pięknie świadczy o jego charakterze.

Charfrei'tag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, Wielki Piątek *m.*

Cha'rge (wym.: szarże), *sf. pl.* =n, szarża *f.*, stopień *m.*, urząd *m.*, godność *f.*

Charlata'n (wym.: szarlatan), *sm.* =s, *pl.* =s, szarlatan *m.*, szalbierz *m.*, kuglarz *m.*, wietrznik *m.*, figlarz *m.*

Charlatanerie', *sf. pl.* =n, szarlataneryа *f.*, szarlatańѕtwo *n.*, kuglarstwo *n.*

Charma'nt (wym.: szarmant), *adiec.* i *adverb.* przyjemny (-ie), miły (mile), zabawny (-ie).

Charnie'r (wym.: szarnir), *sn.* =s, *pl.* =e, nit *m.*, wycięcie *n.*

Charpie' (wym.: szarpi), *sf. pl.* =en, szarpie (*plur.*), skubanka *f.*; — zupfen skubać szarpie.

Cha'rwoche (wym.: karwoche), *sf. pl.* =n, Wielki Tydzień *m.* (Charfrei'tag *m.* =s, Wielki Piątek; Charsa'mstag *m.* =s, Wielka Sobota).

Chaussee' (wym.: szosé), *sf. pl.* =n, szosa *f.*, droga *f.* żwirowa, gościniec *m.* kamienny.

Chaussee'geld, *sn.* =es, *pl.* =er, szosowe *n.*

Chauvini'smus (wym.: szowinizmus), *sm.* —, *pl.* =men, szowinizm *m.*

Chauvini'st, *sm.* =en, *pl.* =en, szowinista *m.*

Chauvini'stisch, *adi.* i *adv.* szowinistyczny (-ie).

Chef (wym.: szef), *sm.* =s, *pl.* =s, szef *m.*, naczelnik *m.*

Chemie', *sf.* chemia *f.*

Chemica'lien, *sf.* (tylko w *pl.* używane) chemikalia *pl.*, preparowania chemiczne.

Che'miker, *sm.* =s, *pl.* —, chemik *m.*

Che'misch, *adi.* i *adv.* chemiczny (-ie).

Chemis'ette (wym.: szmizét), *sf. pl.* =n, półkoszulek *m.*

Che'rub, *sm.* =s, *pl.* Che'rubim, cherub *m.*

Chevalie'r (wym.: szwalie), *sm.* =s, *pl.* =s, = Cavalier.

Chica'ne, *sf. pl.* =n, szykana *f.*, wykręt *m.* (prawniczy) matactwo *n.*, pieniactwo *n.*

Chicaneu'r (wym.: szikanör), *sm.* =s, *pl.* =e, pieniacz *m.*, krętacz *m.*, matacz *m.*

Chicanie'ren, *va.* (haben) szykanować, złośliwie nagabywać.

Chi'ffre (wym.: szifr), *sf. pl.* =n, cyfra *f.* (tyle, co znak używany do tajemniczego pisma), szyfra *f.*

Chiffrie'ren, *va.* i *vn.* (haben) pisać cyframi; ein chiff=

rierter Brief list pisany cyframi.

Chigno'n (wym.: szinią'), *sm.* =s, *pl.* =s, szenion *m.*, warkocz *m.* kobiety.

Chimä're, *sf. pl.* =n, chimera *f.*, urojenie *n.*, kaprys *m.*, zły humor *m.*, dziwactwo *n.*

Chimä'risch, *adiec.* i *adv.* chimeryczny (-ie).

Chi'na (wym.: kina), *sn.* =s, china *f.* (lekarstwo).

Chi'narinde, *sf.* = China.

Chi'ragra, *sn.* =s, chiragra *f.*

Chiroma'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, chiromancista *m.*

Chiromantie', *sf. pl.* =en, chiromancya *f.*, sztuka *f.* wróżenia z rąk.

Chiroma'ntin, *sf. pl.* =innen, chiromancistka *f.*

Chiru'rg, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) chirurg *m.*; 2) lekarz *m.* dyplomowany (nie graduowany).

Chirurgie', *sf. pl.* =en, chirurgia *f.*

Chiru'rgisch, *adi.* i *adv.* chirurgiczny (-ie); das ist nur auf =em Wege heilbar to tylko przez operacyę da się wyleczyć.

Chlo'r, *sn.* =s, chlor *m.*

Chlo'rhaltig, *adi.* zawierający chlor.

Chlo'rkalium, *sn.* =s, chlorek *m.* potasowy.

Chlo'rnatrium, *sn.* =s, chlorek *m.* sodowy.

Chlo'rsäure, *sf.* kwas *m.* chlorowy.

Chlo'rseife, *sf. pl.* =n, mydło *m.* chlorowe.

Chlo'rverbindung, *sf. pl.* =en, połączenie *n.* chlorowe.

Chlo'rwasserstoffsäure, *sf.* —, kwas *m.* chlorowodorowy.

Chocola'te (Chocola'de, wymawiaj: szokolade), *sf. pl.* =n, czekolada *f.*

Chocola'tefabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* czekolady.

Chocola'tetorte, *sf. pl.* =n, tort *m.* czekoladowy.

Cho'lera, *sf.* cholera *f.*

Cho'leraepidemie, *sf. pl.* =en, epidemia *f.* choleryczna, zaraza *f.* choleryczna.

Cho'lerakrank, *adi.* chory na cholerę.

Cho'lerafeuche, *sf. pl.* =n, = Choleraepidemie.

Chole'riker, *sm.* =s, *pl.* —, choleryk *m.*, człowiek *m.* gorącego temperamentu.

Chole'risch, *adi.* i *adv.* choleryczny (-ie).

Chor, *sm.* (niekiedy *sn.*) =(e)s, *pl.* Chöre, chór *m.* (we wszystkich znaczeniach słowa polskiego); im — singen śpiewać w chórze; zum — gehörig przynależny do chóru.

Chora'l, *sm.* =(e)s, *pl.* Choräle, chorał *m.*

Chora'lbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* śpiewów choralnych.

Chorali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, choralista *m.*

Cho'raltar, *sm.* =s, *pl.* =altäre, wielki ołtarz *m.*

Cho'ramt, *sn* =(e)s, *pl.* =ämter, nabożeństwo *n.* na chórze.

Cho'rbischof, *sm.* =s, *pl.* =bischöfe, biskup *m.* sufragan.

Choreographie', *sf.* choreografia *f.*, opisanie *n.* okolic kraju.

Choreogra'phisch, *adi.* i *adv.* choreograficzny (-ie).

Cho'rfrau, *sf. pl.* =en, kanoniczka *f.*

Cho'rgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, śpiew *m.* chóralny.

Cho'rhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, komża *f.*, komeszka *f.*

Cho'rherr, *sm.* =n, *pl.* =en, kanonik *m.*

Chori'st, *sm.* =en, *pl.* =en, chórzysta *m.*

Chori'stin, *sf. pl.* =innen, chórzystka *f.*

Cho'rknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopiec *m.* do mszy służący.

Cho'rsänger, *sm.* =s, *pl.* —, śpiewający w chórze.

Cho'rstimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* chórowy, głos przydatny do chóru.

Chrestomathie', *sf. pl.* =en, chrestomatya *f.*, antologia *f.*, wyjątki z dzieł dla nauki.

Chri'e, *sf. pl.* =n, chryja *f.*, krótka rozprawa *f.* szkolna, mowa *f.* szkolna.

Chri'sam, *sn.* =s, chrzyżmo *n.*, olejek *m.* święcony.

Christ, *sm.* =en, *pl.* =en, chrześcijanin *m.*; — werden chrześcijaninem zostać; jmndn zum =en machen zrobić kogo chrześcijaninem; der heilige — Jezusek, Bozia; der heilige — hat mir das gespendet otrzymałem to na gwiazdkę, jako podarunek na Boże narodzenie.

Chri'stabend, *sm.* =s, *pl.* =e, wilia *f.* Bożego Narodzenia.

Chri'stbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, Boże drzewko *n.*

Chri'stbescherung, *sf. pl.* =en, kolenda *f.*, podarunek *m.* na Boże Narodzenie.

Chri'stenheit, *sf.* chrześcijaństwo *n.*, świat *m.* chrześcijański.

Chri'stenliebe, *sf.* miłość *f.* chrześcijańska.

Chri'stenpflicht, *sf. pl.* =en, powinność *f.* chrześcijańska.

Chri'stenseele, *sf. pl.* =n, dusza *f.* chrześcijańska, chrześcijanin *m.*; es war keine — da nie było żywej duszy.

Chri'stensinn, *sm.* =es, duch *m* chrześcijański, sposób *m.* myślenia chrześcijański.

Chri'stenthum, *sn.* =s, chrześcijaństwo *n.*, chrystyanizm *m.*, wiara *f.* chrześcijańska; sich zum — bekehren przejść na wiarę chrześcijańską; sich zum — bekennen wyznawać wiarę chrześcijańską; seine Kinder im — erziehen wychowywać swoje dzieci w chrześcijańskiej wierze.

Chri'stenverfolgung, *sf. pl.* =en, prześladowanie *n.* chrześcijan.

Chri'stfest, *sn.* =es, *pl.* =e, święto *n.* Bożego Narodzenia.

Chri'stfeier, *sf. pl.* =n, = Christfest.

Chri'stgeschenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazdka *f.*, podarunek *m.* na Boże Narodzenie.

Chri'stin, *sf. pl.* =innen, chrześcijanka *f.*

Chri'stkind, *sn.* =es, dzieciątko *n.* Jezus; jmndm etwas zum — schenken podarować co komu na Boże Narodzenie.

Chri'stkindel, *sn.* =s, = Christkind.

Christlich, *adi.* chrześcijański; *adv.* po chrześcijańsku.

Chri'stmarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* przed Bożem Narodzeniem, jarmark *m.* przed Bożem Narodzeniem.

Chri'stmesse (Christmette), *sf. pl.* -n, jutrznia *f.*

Chri'stmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grudzień *m.*

Chri'stnacht, *sf. pl.* -nächte, noc *f.* Bożego Narodzenia.

Chri'stschein, *sm.* -s, *pl.* -e, nów *m.* grudnia.

Chri'sttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* Bożego Narodzenia.

Chri'stwoche, *sf. pl.* -n, tydzień Bożego Narodzenia.

Chro'm, *sn.* -(e)s, chrom *m.*

Chroma't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chromian *m.*

Chroma'tik, *sf.* chromatyka *f.*

Chroma'tisch, *adi.* chromatyczny.

Chro'meisen, *sn.* -s, żelazo *n.* chromowe.

Chro'meisenstein, *sn.* -(e)s, = Chromeisen.

Chromolithogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, chromolitograf *m.*

Chromolithographie', *sf. pl.* -en, chromolitografia *f.*

Chromolithogra'phisch, *adi.* i *adv.* chromolitograficzny (-ie).

Chromotypographie', *sf. pl.* -en, chromotypografia *f.*

Chro'nik, *sf. pl.* -en, kronika *f.*

Chro'nikenschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, kronikarz *m.*

Chro'nisch, *adi.* i *adv.* chroniczny (-ie); -e Krankheit chroniczna choroba; = przewlekły.

Chroni'st, *sm.* -en, *pl.* -en, = Chronikenschreiber.

Chronolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, chronolog *m.*, czasopis *m.*

Chronologie', *sf. pl.* -en, chronologia *f.*

Chronolo'gisch, *adi.* i *adv.* chronologiczny (-ie).

Chronome'ter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, chronometr *m.* (czasomiar *m.*).

Chrysoli'th, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chryzolit *m.*, złotokamień *m.*

Chrysopra's, *sm.* -ses, *pl.* -se, chryzopraz *m.*

Cibe'be, *sf. pl.* -n, rodzynek *m.*, rozenek *m.*

Cica'de, *sf. pl.* -n, konik *m.* polny.

Cicero'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, przewodnik *m.*, oprowadziciel *m.*

Cicho'rie, *sf. pl.* -n, (rośl.) podróżnik *m.*; gemeine — podróżnik pospolity, cykorya *f.*

Ci'der, *sm.* -s, *pl.* —, cyder *m.*, jabłecznik *m.*, wino *n.* z owoców.

Ci'derwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, = Cider.

Ciga'rre, *sf. pl.* -n, cygaro *n.*; die — im Munde z cygarem w ustach.

Ciga'rrenasche, *sf. pl.* -n, popiół *m.* z cygar.

Ciga'rrenbüchse, *sf. pl.* -n puszka *f.* na cygara.

Ciga'rrenfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* cygar.

Ciga'rrenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* cygar.

Ciga'rrenfabrication, *sf. pl.* -en, fabrykacya *f.* cygar.

Ciga'rrenlager, *sn.* -s, *pl.* —, skład *m.* cygar.

Ciga'rrenspitze, *sf. pl.* -n, cygarnica *f.*

Ciga'rrentasche, *sf. pl.* -n, puszka *f.* na cygara.

Cigarre'tte, *sf. pl.* -n, papieros *m.*

Cigarre'ttenhülse, *sf. pl.* -n, tutka *f.* do papierosów.

Cigarre'ttenpapier, *sf.* -s, *pl.* -e, bibułka *f.* do papierosów.

Ci'rca (wym.: cirka), *adv.* około; er ist — zwanzig Jahre alt on liczy lat około dwadzieścia.

Circula'r, *sn.* -s, *pl.* -e, cyrkularz *m.*, okólnik *m.*, ein — erlassen wydać okólnik, rozesłać okólnik.

Circula'rschreiben, *sn.* -s, *pl.* —, = Circular.

Circulatio'n, *sf. pl.* -en, cyrkulacya *f.*, obieg *m.*, krążenie *n.*, — des Blutes cyrkulacya krwi.

Circulie'ren, *vn.* (haben) cyrkulować, obiegać, krążyć, być w obiegu; diese Münze circuliert nicht mehr ta moneta już wyszła z obiegu.

Circumscribie'ren, *va.* (haben) = Umschreiben.

Circumscriptio'n, *sf. pl.* -en, = Umschreibung.

Ci'rcus, *sm.* — lub -sses, *pl.* -sse, cyrk *m.*

Ciseleu'r (wym.: cizelör), *sm.* -s, *pl.* -e, cyzelier *m.*

Ciselie'ren, *va.* (haben) cyzelować.

Ciselie'rkunst, *sf.*, sztuka *f.* cyzelowania.

Ciselie'rung, *sf. pl.* -en, cyzelacya *f.*

Ci'stenrose, *sf. pl.* -n, (rośl.) czystek *m.*

Cistercie'nser, *sm.* -s, *pl.* —, Cystersi *m.*

Cistercie'nserin, *sf. pl.* -nen, Cysterka *f.*

Cistercie'nserkloster, *sn.* -s, *pl.* -klöster, klasztor *m.* Cystersów.

Cistercie'nserorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon *m.* cysterski.

Ciste'rne, *sf. pl.* -n, cysterna *f.*, krynica *f.*, rząp *m.*, stok *m.*, rów *m.* na wodę deszczową wymurowany.

Citade'lle, *sf. pl.* -n, cytadela *f.*

Cita't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cytat *m.*, miejsce *n.* przytoczone.

Citatio'n, *sf. pl.* -en, cytacya *f.*, pozew *m.*, zapozwanie *n.*

Citie'ren, *va.* (haben) 1) cytować (tyle co przytoczyć) eine Stelle aus Homer — przytoczyć miejsce z Homera; 2) cytować, pozwać, zapozwać; jmndn vor Gericht — zapozwać kogo przed sąd; Geister — zaklinać, przywoływać duchy.

Citie'rung, *sf. pl.* -en, = Citation.

Citra't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cytrynian *m.*

Citrona't, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skórka *f.* cytrynowa smażona w cukrze.

Citro'ne, *sf. pl.* -n, cytryna *f.*

Citro'nenbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, cytr *m.*, drzewo *n.* cytrowe, drzewo cytrynowe.

Citro'nengelb, *adi.* żółty jak cytryna.

Citro'nenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (rośl.) ziele *n.* cytrynowe.

Citro'nenmelisse, *sf. pl.* -e, (rośl.) melissa *f.* cytrynowa, rojownik *m.*

Citro'nenöl, *sn.* =s, *pl.* =e, olej *m.* cytrynowy.

Citro'nenpresse, *sf. pl.* =n, prasa *f.* cytrynowa.

Citro'nensaft, *sm.* =es, sok *m.* cytrynowy.

Citro'nensäure, *sf.* kwas *m.* cytrynowy.

Citro'nenschale, *sf. pl.* =n, skórka *f.* cytrynowa.

Citro'nenwasser, *sn.* =s, woda *f.* cytrynowa.

Civi'l, *adi.* i *adv.* 1) cywilny (-ie), po cywilnemu; er war — gekleidet był ubrany po cywilnemu; 2) grzeczny (-ie); 3) mierny (-ie), umiarkowany (-ie); =e Preise ceny umiarkowane.

Civi'lamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* cywilny.

Civi'lbeamter, *sm.* =beamten, *pl.* =beamten, urzędnik *m.* cywilny.

Civi'ldienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.* cywilna.

Civi'lehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo *m.* cywilne.

Civi'lgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd *m.* cywilny.

Civi'lgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* cywilna.

Civi'lgesetzbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* ustaw cywilnych, kodeks *m.* cywilny.

Civilisatio'n, *sf. pl.* =en, cywilizacya *f.*

Civilisato'risch, *adi.* i *adv.* cywilizujący (-o), cywilizacyjny (-ie); die =en Einflüsse wpływy cywilizacyjne.

Civilisie'ren, *va.* (haben) cywilizować, uobyczaić, okrzesać.

Civilisie'rung, *sf. pl.* =en, cywilizowanie *n.*, uobyczajenie *n.*, okrzesanie *n.*

Civili'st, *sm.* =en, *pl.* =en, cywilista *m.* 1) człowiek *m.* stanu cywilnego; 2) znawca *m.* prawa cywilnego.

Civi'lliste, *sf. pl.* =n, lista *f.* cywilna.

Civi'lkleidung, *sf. pl.* =en, ubiór *m.* cywilny.

Civi'lperson, *sf. pl.* =en, osoba *f.* cywilna.

Civi'lposten, *sm.* =s, *pl.* —, posada *f.* cywilna.

Civi'lproceß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* cywilny.

Civi'lproceßordnung, *sf. pl.* =en, postępowanie *n.* w procesie cywilnym.

Civi'lrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* cywilne.

Civi'lrechtlich, *adi.* i *adv.* według prawa cywilnego.

Civi'lstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, stan *m.* cywilny.

Civi'lverfahren, *sn.* =s, *pl.* —, postępowanie *n.* cywilne.

Clarine'tte, *sf. pl.* =n, klarnet *m.*

Clarinetti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, klarnecista *m.*

Cla'sse, *sf. pl.* =n, klasa *f.*, (we wszystkich znaczeniach polskiego wyrazu) rząd *m.*, oddział *m.*; in eine höhere — kommen dostać się do wyższej klasy; Schüler der ersten — uczeń *m.* pierwszej klasy, pierwszoklasista *m.*; etw. nach =n ordnen uporządkować co według klas; die vornehmen =n der Gesellschaft wyższe klasy społeczeństwa; Menschen der niedrigsten — ludzie najniższej klasy; das Werk ist zugänglich für alle =n von Lesern to dzieło jest dostępne dla wszystkich klas czytelników.

Cla'ssengeist, *sm.* =es, kastowość *f.*

Cla'ssenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* klasy, gospodarz *m.* klasy.

Cla'ssenlotterie, *sf. pl.* =en, loterya *f.* klasowa.

Cla'ssensteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* klasowy, pogłówne *n.*

Cla'ssensystem, *sm.* =s, *pl.* =e, system *m.* klasowy, kastowy.

Cla'ssenvorstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =vorstände, = Classenlehrer.

Cla'ssenweise, *adv.* klasami, podług klas.

Classicitä't, *sf.* klasyczność *f.*

Classificatio'n, *sf. pl.* =en, klasyfikacya *f.*, rozdział *m.* na klasy, ułożenie *f.* podług klas.

Classificie'ren, *va.* (haben) klasyfikować, dzielić na klasy.

Cla'ssiker, *sm.* =s, *pl.* —, klasyk *m.*, pisarz *m.* klasyczny.

Cla'ssisch, *adi.* i *adv.* klasyczny (-ie), wzorowy (-o), das ist — to wyborne, to pyszne.

Clau'sel, *sf. pl.* =n, klauzula *f.*, zastrzeżenie *n.*, warunek *m.*

Clausu'r, *sf. pl.* =en, klauzura *f.*, zamknięcie *n.*

Claviatu'r, *sf. pl.* =en, klawiatura *f.*

Clavie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fortepian *m.*, klawikord *m.*; — spielen grać na fortepianie.

Clavie'rbegleitung, *sf. pl.* =en, akompaniament *m.* na fortepianie.

Clavie'rstimmer, *sm.* =s, *pl.* —, stroiciel *m.* fortepianów.

Clavie'rspiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* na fortepianie.

Clavie'rspieler, *sm.* =s, *pl.* —, pianista *m.*

Clavie'rspielerin, *sf. pl.* =innen, pianistka *f.*

Cla'vis, *sm. indecl. pl.* Claves, klucz *m.* (= der Schlüssel).

Clerica'l, *adi.* i *adv.* klerykalny (-ie); dieses Blatt hat =e Färbung ta gazeta ma barwę klerykalną; die — Partei stronnictwo *n.* klerykalne.

Clerica'ler, *sm.* =len, *pl.* =len, klerykał *m.*

Cle'ricus, *sm.* —, *pl.* =ci, kleryk *m.*

Cle'riker, *sm.* =s, *pl.* —, kleryk *m.*

Cle'rus, *sm.* —, kler *m.*, duchowieństwo *n.*

Clerisei', *sf.* = Clerus.

Clie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, klient *m.*

Cliente'l, *pl.* =en, klientela *f.*

Clie'ntin, *sf. pl.* =innen, klientka *f.*

Clie'ntschaft, *sf. pl.* =en, = Clientel.

Cli'que (wym.: klik), *sf. pl.* =n, klika *f.*, banda *f.*, czereda *m.*

Cli'quewesen, *sn.* =s, koterya *f.*

Cloa'ke, *sf. pl.* =n, kloaka *f.*, ściek *m.*, odściek *m.*, wychodek *m.*, prewet *m.*

Clu'b, *sm.* =s, *pl.* =s, klub *m.*, towarzystwo *n.*, związek *m.*

Clubi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, klubista *m.*, członek *m.* klub*r*

Clu'bgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość *m.* do klubu wprowadzony.

Coadju'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, koadjutor *m.*, pomocnik *m.* (np. biskupa) z prawem następstwa.

Coalitio'n, *sf. pl.* =en, koalicya *f.*, związek *m.*

Coca'rde, *sf. pl.* =n, kokarda *f.*, fontaź *m.*

Cocheni'lle (wym.: koszenil), *sf. pl.* =n, kokcynela *f.*, czerwiec *m.*, robaczki (*pl.*) szkarłatowe; barwa szkarłatna (także die Cochenillefarbe).

Coco'n, *sm.* i *sn* =s, *pl.* =s, orzech *m.* jedwabniczy.

Co'cosbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo *n.* kokosowe.

Co'cosnuss, *sf. pl.* =nüsse, orzech *m.* kokosowy.

Co'cosöl, *sn.* =s, *pl.* =e, olej *m.* kokosowy.

Co'cospalme, *sf. pl.* =en, = Cocosbaum.

Co'cosschale, *sf. pl.* =n, skórka *f.* kokosowa.

Co'dex, *sm.* —, *pl.* Codices, kodeks *m.*, księga *f.* ustaw, (np. Straf— kodeks karny, księga ustaw karnych).

Codic'ill, *sn.* =s, *pl.* =e, kodycyl *m.*, dodatek *m.* testamentowy.

Codicilla'risch, *adi.* i *adv.* kodycylarny (-ie); jmndm etw. — vermachen zapisać co komu kodycylarnie.

Codificatio'n, *sf. pl.* =en, kodyfikacya *f.*

Codifica'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kodyfikator *m.*

Codificie'ren, *va.* (haben) kodyfikować.

Codificie'rung, *sf. pl.* =en, kodyfikacya *f.*, kodyfikowanie *n.*

Coëfficie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, spółczynnik *m.* (w algebrze i przenośnie).

Coeur (wym.: kör), *sn.* =s, *pl.* =s, serce *n.* (przy grze w karty) np. das Coeura'ss as *m.* sercowy.

Co'gnac (wym.: jak po polsku), *sm.* =s, *pl.* =s, koniak *m.*

Cogna't, *sm.* =en, *pl.* =en, kognat *m.*, krewny *m.* po matce.

Cohäsio'n, *sf.* spójność *f.*

Cölesti'ner, *sm.* =s, *pl.* —, Celestyn *m.*

Cölesti'nermönch, *sm.* =s, *pl.* =e, = Cölestiner.

Cölesti'nerorden, *sm.* =s, *pl.* —. zakon *m.* Celestynów.

Cöliba't, *sm.* =s, celibat *m.*, bezżeństwo *n.*, bezżenność *f.*

Co'libri, *sm.* — lub =s, *pl.* =s, kolibryk *m.*

Collabora'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kolaborator *m.*, nauczyciel *m.* pomocny.

Collatera'l, *adi.* i *adv.* kolateralny (-ie), poboczny (-ie).

Collatera'len, *sm.* używane tylko w *pl.*: krewni poboczni.

Collatera'llinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* poboczna.

Collatio'n, *sf. pl.* =en, kollacya *f.*, odkład *m.*, porównywanie *n.* (np. kopii z oryginałem); (dawniej też) wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Collationie'ren, *va.* (haben) kollacyonować, porównywać.

Collationa'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kollacyonator *m.*, porównywacz *m.*

Colla'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kollator *m.* (probostwa).

Collatu'r, *sf. pl.* =en, kollacya *f.* (probostwa), prawo *n.* udzielenia beneficyum kościelnego.

Collecta'neen, *pl.* wypiski *pl.*, zbiór *m.* uwag, raptularz *m.*

Collecta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, kollektant *m.*, zbierający *m.* składki.

Colle'cte, *sf. pl.* =n, 1) kollekta *f.*, składka *f.*; eine — veranstalten zrobić kollektę; 2) modlitwa *f.* przy ołtarzu.

Collectio'n, *sf. pl.* =en, kollekcya *f.*

Collecti'v, *adi.* i *adv.* zbiorowy (-o).

Collecti'vbegriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pojęcie *n.* zbiorowe.

Collecti'visch, *adi.* i *adv.* = Collectiv.

Collecti'vum, *sn.* =s, *pl.* Collectiva, imię *n.* zbiorowe.

Colle'g, *sn.* =s, *pl.* =ien, = Collegium.

Colle'ge (Collega), *sm.* =n, *pl.* =n, kolega *m.*

Collegia'l, *adi.* i *adv.* 1) koleżeński, po koleżeńsku; etwas — entscheiden rozstrzygnąć co po koleżeńsku; 2) kollegialny.

Collegia'lgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd kollegialny.

Collegia'lisch, *adi.* i *adv.* = Collegial.

Collegialitä't, *sf.* =en, koleżeństwo *n.*

Collegia'lkirche, *sf.* =n, kościół *m.* kollegiacki, kollegiata *f.*

Collegia'lsystem, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* kollegiacki.

Collegia't, *sm.* =en, *pl.* =en, członek *m.* kollegiaty.

Colle'gienheft, *sn.* =es, *pl.* =e, kajet *m.* akademicki, skrypta *pl.* z prelekcyi.

Colle'giengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, czesne *n.* (akademickie).

Colle'gium, *sn.* =s, *pl.* Collegien, kollegium *n.* (we wszystkich znaczeniach polskiego wyrazu) 1) koło *n.* osób np. das Cardinal— kollegium kardynałów; das Professoren— kollegium profesorów; 2) odczyt *m.*, prelekcya *f.*, wykład *m.*; ein — belegen wpisać się na jaką prelekcyę; ins — gehen pójść na wykład; ein — über Geschichte halten wykładać historyę; bei jemandem ein — hören słuchać czyich wykładów.

Colle't, *sn.* =s, *pl.* =e, kolet *m.*, kołnierz *m.*, kurtka *f.*; jmndn beim — fassen wziąć kogo za kołnierz.

Collidie'ren, *va.* (haben) stykać się, być w sprzeczności, przeszkadzać sobie; wir collidieren miteinander jesteśmy sobie wzajemnie na przeszkodzie; wenn das Nützliche mit dem Guten collidiert kiedy użyteczne jest w sprzeczności z dobrem.

Collisio'n, *sf. pl.* =en, kollizya *f.*, spór *m.*, przeciwieństwo *n.*; mit jmndm in — gerathen wejść z kim w kollizyę, pokłócić się z kim; — der Interessen sprzeczność *f.* interesów.

Collisio'nsfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, powód *m.* do sporu; im — w razie kollizyi.

Co'llo, *sn.* =s, *pl.* Colli, paka *f.*, przesyłka *f.* kolejowa.

Collo'quium, *sn.* =s, *pl.* =quien albo =quia, kollokwium *n.*

Colludi'ren, *vn.* (haben) być w zmowie, być w potajemnem porozumieniu.

Colonia'l, *adi.*, kolonialny, osadniczy, z osad, z kolonii.

Colonia'lhandel, *sm.* =s, handel *m.* kolonialny.

Colonia'lminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* spraw kolonialnych.

Colonia'lministerium, *sn.* =s, *pl.* =sterien, ministerstwo *n.* spraw kolonialnych.

Colonialpoliti'k, *sf. pl.* =en, polityka *f.* kolonialna.

Colonialsyste'm, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* kolonialny.

Colonia'lware, *sf. pl.* =n, towar *m.* kolonialny.

Colonie' *sf. pl.* =n, osada *f.*, kolonia *f.*; eine — anlegen założyć kolonię.

Colonisatio'n, *sf. pl.* =en, kolonizacya *f.*

Colonisi'ren, *va.* (haben) zakładać osady, zasiedlać kraj (ein Land), osadzać kraj kolonistami.

Coloni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kolonista *m.*, osadnik *m.*

Colonna'de, *sf. pl.* =n, kolumnada *f.*

Colo'nne, *sf. pl.* =n, 1) kolumna (wojska); sich in =n formieren ustawiać się w kolumny (szeregi); 2) kolumna *f.* tyle, co karta *f.* złamana (w sztuce drukarskiej).

Colopho'nium, *sn.* =s, kalafonia *f.*

Coloratu'r, *sf.* koloratura *f.*; trele, ozdoby śpiewu.

Coloratu'rsängerin, *sf. pl.* =innen, śpiewaczka *f.*

Colorie'ren, *va.* (haben) kolorować, malować.

Colori'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kolorysta *m.* [koloryt *m.*

Colori't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e,

Colporta'ge (wym.: kolporta'ż), *sf. pl.* =n, kolportowanie *n.*, roznoszenie *n.*

Colporteu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, kolporter *m.*, roznosiciel *m.*

Colportie'ren, *va.* (haben) kolportować, roznosić.

Colu'mne, *sf. pl.* =n, 1) kolumna *f.*, słup *m.*, posąg *m.*; 2) kolumna *f.* = Colonne 2).

Combinatio'n, *sf. pl.* =en, kombinacya *f.*, wyrachowanie *n.*, przypuszczenie *n.*

Combinatio'nsgabe, *sf. pl.* =n, dar *m.* kombinacyi, dar kombinowania.

Combinie'ren, *va.* i *vn.* (haben) kombinować, wyrachować, przypuszczać.

Comfo'rt, *sm.* =s, komfort *m.*, przepych *m.*

Comforta'bel, *adi.* i *adv.* wspaniały (-le), przepyszny (-ie), urządzony z przepychem; — *sm.* =s, *pl.* =s, (tylko w dyalekcie wiedeńskim) jednokonka *f.*, dorożka *f.*

Comita't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) towarzystwo *n.*, orszak *m.*, świta *f.*; 2) komitat *m.* (tyle co prowincya *f.*).

Comite', *sn.* =s, *pl.* =s, komitet *m.*, wydział *m.*

Comite'mitglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, komitetowy *m.*, wydziałowy *m.*

Commanda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, komendant *m.*, dowódca *m.*

Commandantu'r, *sf. pl.* =en, komendantura *f.*

Commandeu'r, *sm.* =s, *pl.* =s, = Commandant.

Commandie'ren, *va.* i *vn.* (haben) komenderować, dowodzić, przywodzić; der commandierende General albo der Commandierende komenderujący *m.* (generał *m.*).

Commanditä'r, *sm.* =s, *pl.* =s, = Commanditist.

Commandi'te, *sf. pl.* =n, = Commanditgesellschaft.

Commandi'tgesellschaft, *sf. pl.* =en, spółka *f.* komandytowa; — auf Actien spółka komandytowa na akcye.

Commanditi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, komandytnik *m.*

Comma'ndo, *sn.* =s, *pl.* =s, 1) komenda *f.*, dowództwo *n.*, wodza *f.*, przywództwo *n.*; das — antreten, übernehmen objąć dowództwo; jmndm das — anvertrauen, übergeben powierzyć komu dowództwo; jmndm das — nehmen złożyć kogo z dowództwa; das — führen, haben mieć komendę, dowodzić; unter meinem — pod moją wodzą; jmndn beim — verklagen zaskarżyć kogo do komendy; 2) oddział *m.* żołnierzy; ein — von tausend Reitern abschicken wysłać oddział tysiąca jeźdźców.

Comma'ndostab, *sm.* =es, *pl.* =stäbe, buława *f.*

Commenda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, = Commanda'nt.

Comme'nde, *sf. pl.* =n, 1) komenda *f.* (tyle, co zakres majątku zakonu rycerskiego); 2) komenda *f.* (tyle, co zawiadowanie wakującem probostwem).

Commensura'bel, *adi.* dający się porównać.

Commensurabilitä't, *sf. pl.* =en, możność *f.* porównania.

Comme'nt, *sm.* =s, *pl.* =s, zwyczaje *m. pl.* studenckie, kodeks *m.* studencki.

Commenta'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, komentarz *m.*

Commenta'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, komentator *m.*

Commentie'ren, *va.* (haben) komentować, wykładać, wyjaśniać.

Commercie'll, *adi.* i *adv.* komercyjny (-ie), handlowy (-o).

Comme'rcienrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, radca *m.* komercyjny, radca handlowy.

Comme'rs, *sm.* =ses, *pl.* =se, komers *m.*, bankiet *m.* studencki.

Comme'rsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, zbiór *m.* pieśni studenckich.

Commersie'ren, *vn.* (haben) komersować, pić, hulać (wyraz studencki).

Comme'rz, *sm.* =es, handel *m.*, sprawy *f. pl.* handlowe.

Commilito'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, kolega *m.* (akademicki).

Commi's (wym.: komi'), *sm. indecl.* komisant *m.*, subjekt *m.* handlowy, kupczyk *m.*

Commissaria't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, komisaryat *m.*

Commissä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, komisarz *m.*

Commi'ssbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb *m.* komiśny, chleb razowy (dla żołnierzy).

Commi'ßhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszula *f.* komiśna.

Commi'ßkleidung, *sf. pl.* =en, ubranie *n.* komiśne, mundur *m.* komiśny.

Commissio'n, *sf. pl.* =en, 1) komis *m.*, zlecenie *n.*; in — nehmen przyjąć w komis; eine Nachricht in — nehmen puścić nowinę w obieg; 2) komisya *f.*, wydział *m.*, komitet *m.*; eine — ernennen wyznaczyć komisyę, zamianować członków komisyi.

Commissio'nsbureau (wym.: -büro), *sn.* =s, *pl.* =x, biuro *n.* komisowe.

Commissio'nshandel, *sm.* =s, handel *m.* komisowy.

Commissio'nslager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* komisowy, dom *m.* składowy, komisowy.

Commissionä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) komisant *m.*, kupiec *m.* sprawujący interesa na zlecenie; 2) komisyoner *m.*, sprawnik *m.*, posłaniec *m.* (ekspres *m.*).

Commisso'rium, *sn.* =s, *pl.* Commissoria i Commissorien, komis *m.*, zlecenie *n.*, sprawa *f.* poruczona.

Committe'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, komitent *m.*, dający komis, dający zlecenie.

Committie'ren, *va.* (haben) dać komis, dać zlecenie.

Commo'de, I. *adi.* i *adv.*, wygodny (-ie), leniwy (-ie), opieszały (-le); II. *sf. pl.* =n, komoda *f.*

Commoditä't, *sf. pl.* =en, wygoda *f.*; opieszałość *f.*, lenistwo *n.*

Commu'n, *adi.* i *adv.* zwyczajny (-ie), ordynarny (-ie), szorstki (-o), gminny (-ie), prostaczy; ein =er Mensch ordynarny człowiek *m.*

Communa'l, *adi.* komunalny, gminny, miejski.

Communa'lschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* gminna, szkoła utrzymywana przez gminę.

Communa'lsteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* gminny.

Communa'lweg, *sm.* =es, *pl.* =e, gościniec *m.* gminny.

Commu'ne, *sf. pl.* =n, komuna *f.*, gmina *f.*

Communica'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, komunikant *m.*, przyjmujący *m.* komunię.

Communica'ntin, *sf. pl.* =nen, komunikantka *f.*, przyjmująca *f.* komunię.

Communica't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, komunikat *m.*, zawiadomienie *n.*

Communicatio'n, *sf. pl.* =en, komunikacya *f.*; die — unterbrechen przerwać komunikacyę; die — abschneiden przeciąć komunikacyę; sich — verschaffen zrobić, otworzyć sobie komunikacyę; mit jmndm in — stehen zostawać z kim w komunikacyi.

Communicatio'nslinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* komunikacyjna.

Communicatio'nsminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* komunikacyi.

Communicie'ren, 1) *va.* (haben) komunikować, donieść; 2) *vn.* (haben) być w związku; diese Gassen — miteinander te ulice są w związku z sobą, komunikują z sobą; 3) przyjmować komunię.

Communio'n, *sf. pl.* =en, komunia *f.*

Communi'smus, *sm. indecl.* komunizm *m.*

Communi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, komunista *m.*

Communi'stisch, *adi.* i *adv.* komunistyczny (-ie).

Communitä't, *sf. pl.* =en, 1) komuna *f.*, gmina *f.*; 2) łączność *f.*, wspólność *f.*

Compa'ct, *adi.* gęsty, jędrny, nabity.

Compagnie' (wym.: kompani'), *sf. pl.* =en, 1) kompania *f.*, spółka *f.*, towarzystwo *n.*; mit jmndm in — treten zawrzeć z kim spółkę; jmndn in die — aufnehmen przyjąć kogo do spółki; in — handeln wspólny handel prowadzić; die Firma N. und — firma N. i spółka; er gehört nicht zu unserer — on nie należy do naszego towarzystwa; 2) kompania *f.* tyle, co oddział *m.* wojska; die vollzählige — cała kompania.

Compagnie'führer, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* kompanii, kapitan *m.*

Compagnie'geschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, spółka *f.* kupiecka.

Compagnie'handel, *sm.* =s, handel *m.* na spółkę, spółka *f.* kupiecka.

Compagno'n (wym.: kompanio'n), *sm.* =s, *pl.* =s, spólnik *m.*, towarzysz *m.*

Comparatio'n, *sf. pl.* =en, komparacya *f.*, porównanie *n.*

Comparati'v, *sm.* =s, *pl.* =e, (Comparativus) stopień *m.* wyższy, stopień drugi.

Co'mpaß, *sm.* =passes, *pl.* =passe, kompas *m.*, busola *f.*

Co'mpaßnadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* magnesowa.

Co'mpaßrose, *sf. pl.* =n, róża *f.* kompasowa (wskazująca kierunek wiatrów).

Compati'bel, *adi.* połączalny, godny.

Compatibilitä't, *sf. pl.* =en, połączalność *f.*, zgodność *f.*

Compendia'risch, *adi.* i *adv.* = Compendiös.

Compendiö's, *adi.* i *adv.* treściwy (-ie), krótkozebrany, podany w skróceniu.

Compe'ndium, *sn.* =s, *pl.* Compendien i Compendia, kompendyum *n.*, krótki rys *m.*; ein — der Weltgeschichte podręcznik *m.* historyi powszechnej.

Compensa'bel, *adi.* potrącalny, dający się kompensować; diese Forderungen sind nicht — te wierzytelności nie dają się kompensować.

Compensatio'n, *sf. pl.* =en, kompensacya *f.*, kompensata *f.*, wyrównanie *n.*, wynagrodzenie *n.*

Compensie'ren, 1) *va.* (haben) kompensować, zapłacić przez potrącenie, zwrócić przez potrącenie; 2) *vr.* znosić się; die Kosten — sich koszta znoszą się nawzajem.

Compete'nt, I. *sm.* =en, *pl.* =en, kompetent *m.*, kandydat *m.*, spółubiegający się; es sind einige =en da jest kilku kandydatów; II. *adi.* właściwy, przynależny; der =e Richter sędzia *m.* właściwy; die Anzeige an die =e Behörde erstatten zrobić doniesienie do właściwej władzy.

Compete'nz, *sf. pl.* =en, 1) kompetencya *f.*, przynależność *f.*; die — des Gerichtes przynależność sądu; 2) współubieganie *n.*

Compete'nzconflict, *sm.* =es, *pl.* =e, spór *m.* o kompetencyę, spór kompetencyjny.

Compete'nzfrage, *sf. pl.* =n, kwestya *f.* przynależności.

Compilatio'n, *sf. pl.* =en, kompilacya *f.*, zbieranina *f.*, zestawienie *n.* (z różnych dzieł).

Compila'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kompilator *m.*

Compilie'ren, *va.* (haben) kompilować, zbierać, zestawiać (z obcych dzieł).

Compleme'nt, *sn.* =s, *pl.* =e, uzupełnienie *n.*

Complementä'r, *adi.* uzupełniający, dopełniający.

Complementä'rfarben, *sf. pl.* farby *f. pl.* uzupełniające się.

Comple't, *adi.* i *adv.* kompletny (-ie), zupełny (-ie).

Completie'ren, *va.* (haben) kompletować, uzupełniać.

Completie'rung, *sf. pl.* =en, uzupełnienie *n.*

Comple'x, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kompleks *m.*, całość *f.*; 2) — von Gütern obszar *m.* dóbr, obszar gruntów, klucz *m.*

Complexio'n, *sf. pl.* =en, kompleksya *f.*, budowa *f.* ciała; ein Mensch von starker — człowiek silnie zbudowany.

Complicatio'n, *sf. pl.* =en, komplikacya *f.* (np. chorób).

Compli'ce, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) wspólnik *m.*; 2) współwinny *m.*

Complicie'ren, *va.* (haben) komplikować, gmatwać.

Complicie'rt, *adi.* skomplikowany, zagmatwany; die Situation ist sehr — położenie jest bardzo skomplikowane.

Complime'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, komplement *m.*, pozdrowienie *n.*, ukłon *m.*, pokłon *m.*; mein — moje uszanowanie; ich mache Ihnen mein — darüber wyrażam panu za to moje uznanie; machen Sie keine =e nie rób pan ceregielów.

Complo't, *sn.* =(e)s *pl.* =e, spisek *m.*, zmowa *f.*; ein — gegen jmndn schmieden zmówić się na kogo, spiskować przeciw komu.

Complotie'ren, *vn.* (haben) spiskować, knuć spiski.

Compone'nte, *sf. pl.* =n, (siła) składowa *f.*

Componie'ren, *va.* i *vn.* (haben) komponować, składać, tworzyć.

Componi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, komponista *m.*, kompozytor *m.*

Compositio'n, *sf. pl.* =en, kompozycya *f.*, składanie *n.*, składanina *f.*

Compo't, *sn.* =s, *pl.* =e, kompot *m.*

Compre'ß, *adi.* i *adv.* gęsty (-o), ścieśniony.

Compre'sse, *sf. pl.* =n, kompres *m.*, okład *m.*

Compromi'ß, *sm.* i *n.* =sses, *pl.* =sse, kompromis *m.*, ugoda *f.* zawarta przed sądem polubownym.

Compromittie'ren, 1) *va.* kompromitować; 2) *vr.* kompromitować się.

Comptoi'r (wym.: kątoa'r), *sn.* =s, *pl.* =s, kantor *m.*, biuro *n.*

Comptoiri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kantorzysta *m.*

Computatio'n, *sf. pl.* =en, obliczenie *n.* (czasu, stopni, pokrewieństwa).

Comte'sse, *sf. pl.* =n, hrabianka *f.*

Comthu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, komtur *m.*, komandor *m.*

Comthurei', *sf. pl.* =en, komturstwo *n.*, komandorstwo *n.*

Comthu'rkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż *m.* komandorski.

Conca'v, *adi.* i *adv.* wklęsły (-śle), kulistowklęsły.

Conca'v=conca'v, *adi.* i *adv.* obustronnie wklęsły (-śle).

Conca'v=conve'x, *adi.* i *adv.* wklęsło-wypukły (-le).

Conca'vspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, lustro *n.* kulistowklęsłe.

Concentratio'n, *sf. pl.* =en, koncentracya *f.*, skupienie *n.* (w jedno), sprowadzenie *n.* (do jednego punktu).

Concentrie'ren, 1) *va.* (haben) koncentrować, skupiać, sprowadzać w jeden punkt; die Truppen — skoncentrować wojsko; seine Gedanken — skupić swoje myśli; 2) *vr.* skupić się, (fig.) mówić treściwie, pisać treściwie, pisać zwięźle.

Concentrie'rung, *sf. pl.* =en, = Concentration.

Conce'ntrisch, *adi.* spółśrodkowy; =e Kreise koła spółśrodkowe.

Conce'pt, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) koncept *m.*, pomysł *m.*, pojęcie *n.*; aus dem — kommen stracić koncept; jmndm das — verrücken koncept komu popsuć, pomieszać komu szyki; 2) koncept *m.* (tyle co brulion *m.*); aus dem — lesen czytać z konceptu.

Conce'ptbeamte, *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik *m.* konceptowy.

Conce'ptpapier, *sm.* =s, *pl.* =e, papier *m.* konceptowy.

Conce'rt, *sn.* =es, *pl.* =e, koncert *m.*; ein — geben dać koncert.

Conce'rtflügel, *sm.* =s, *pl.* —, fortepian *m.* koncertowy.

Concertie'ren, *va.* (haben) dawać koncert, brać udział w koncercie.

Concerti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, koncercista *m.*, dający *m.* koncert.

Conce'rtsaal, *sm.* =es, *pl.* =säle, sala *f.* koncertowa.

Conce'rtsänger, *sm.* =s, *pl.* —, śpiewak *m.* koncertowy.

Conce'rtsängerin, *sf. pl.* =innen, śpiewaczka *f.* koncertowa.

Concessio'n, *sf. pl.* =en, 1) koncesya *f.*, przyzwolenie *n.*, przywilej *m.*; die — zu einem Gewerbebetriebe ertheilen udzielić koncesyi na prowadzenie przemysłu; 2) koncesya *f.* (tyle co ustępstwo *n.*); ich mache Ihnen diese — robię panu to ustępstwo.

Concessionie'ren, *va.* (haben) udzielić koncesyi, nadać przywilej; ein =tes Gewerbe przemysł za konsensem.

Conci'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =lien, sobór *m.*, das tridentinische — sobór trydencki.

Concipie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, koncypient *m.*; Advocaturs— koncypient adwokacki, kandydat *m.* adwokacki.

Concipie'ren, (haben) 1) *va.* koncypować; 2) *vn.* zajść w ciążę.

Concipi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, koncypista *m.*

Concla've, *sn.* =s, konklawe [n.

Conclavi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, konklawista *m.*

Concludie'ren, *va.* (haben) konkludować, wnioskować, wnosić.

Conclusi'on, *sf. pl.* =en, konkluzya *f.*, wniosek *m.*

Conclu'sum, *sn.* =s, *pl.* Conclusa, konkluzum *m.*, uchwała *f.*

Concorda't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konkordat *m.*, traktat *m.* zawarty z papieżem.

Concre't, *adi.* i *adv.* złączny (-ie), konkretny (-ie), poszczególny (-ie); im =en Falle w konkretnym wypadku; in Concreto w szczególności.

Concubina't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, małżeństwo *n.* nieślubne, konkubinat *m.*, życie *n.* na wiarę.

Concubi'ne, *sf. pl.* =n, nałożnica *f.*, konkubina *f.*, żona *f.* nieślubna.

Concurre'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, konkurent *m.*, współubiegający *m.* się o co.

Concurre'nz, *sf. pl.* =en, konkurencya *f.*, współzawodnictwo *n.*; jmndm — machen konkurować z kim; er steht außerhalb der — on z nikim nie konkuruje; illoyale — nierzetelna konkurencya.

Concurre'nzfähig, *adi.* mogący konkurować, zdolny do konkurencyi.

Concurrie'ren, *vn.* (haben) konkurować, współzawodniczyć, współubiegać się o co.

Concu'rs, *sm.* =ses, *pl.* =se, 1) konkurs *m.* (wierzycieli), upadłość *f.*; den — anmelden zgłosić konkurs; es wird zum — kommen przyjdzie do konkursu; der — ist eröffnet worden został konkurs otwarty, ogłoszony; 2) konkurs *m.* (tyle co ubieganie *n.* się o posadę); der — für eine Stelle ist ausgeschrieben jest rozpisany konkurs o posadę.

Concu'rsausschreibung, *sf. pl.* =en, rozpisanie *n.* konkursu, ogłoszenie *n.* konkursu.

Concurscommissä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, komisarz *m.* konkursowy.

Concu'rseröffnung, *sf. pl.* =en, otwarcie *n.* konkursu.

Concu'rsgläubiger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel *m.* konkursowy.

Concu'rsmasse, *sf. pl.* =n, masa *f.* konkursowa, masa upadłości.

Concu'rsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin *m.* konkursowy.

Condemnatio'n, *sf. pl.* =en, kondemnata *f.*, wyrok *m.* skazujący.

Condemnie'ren, *va.* (haben) skazać, zasądzić.

Condensatio'n, *sf. pl.* =en, zgęszczenie *n.*, skupienie *n.*

Condensa'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kondenzator *m.* (elektryczny), zgęszczacz *m.*

Condensie'ren, *va.* (haben) kondenzować, zgęszczać, skupiać; condensierte Milch zgęszczone mleko.

Condensie'rung, *sf. pl.* =en, kondenzowanie *n.*, zgęszczanie *n.*

Conditio'n, *sf. pl.* =en, 1) warunek *m.*, kondycya *f.* = Bedingung; 2) kondycya *f.* (tyle co miejsce *n.*, służba *f.*); — suchen szukać kondycyi; bei jmndm in — stehen być u kogo w kondycyi; in — treten wejść w kondycyę.

Conditionie'ren, *vn.* (haben) kondycyonować, być w kondycyi.

Condi'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, cukiernik *m.* [kiernia *f.*

Conditorei', *sf. pl.* =en, cu-

Condi'torladen, *sm.* =s, *pl.* =läden; = Conditorei'.

Condole'nz, *sf. pl.* =en, kondolencya *f.*, współubolewanie *n.*

Condole'nzbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* kondolencyjny, list z wyrazami współczucia.

Condole'nzschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, = Condolenzbrief.

Condolie'ren, *vn.* (haben) wyrazić współubolewanie.

Condu'ct, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kondukt *m.*, wyprowadzenie *n.* (zwłok); 2) list *m.* bezpieczeństwa.

Conducteu'r (wym.: konduktör), *sm.* =s, *pl.* =s i =e, konduktor *m.* (prowadzący pociąg)

Condu'ctor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, 1) konduktor *m.* (elektryczny); 2) najemca *m.*

Condui'te (wym.: kondüit), *sf. pl.* =n, konduita *f.*, sprawowanie *n* się.

Condui'tenliste, *sf. pl.* =n, lista *f.* konduity.

Confe'ct, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konfekty *n. pl.*, cukry *n. pl.*, konfitury *f. pl.*

Confectio'n, *sf. pl.* =en, konfekcya *f.*

Confectio'nsgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, skład *m.* konfekcyi, magazyn *m.* mód.

Confere'nz, *sf. pl.* =en, konferencya *f.*, narada *f.*, sesya *f.*; eine — abhalten odbyć konferencyę, naradę.

Conferie'ren, 1) *vn.* (haben) konferować; mit jmndm über etw. — naradzać się z kim nad czem; 2) *va.* (haben) konferować komu co (tyle co przelać co na kogo, nadać komu co np. probostwo, urząd).

Confessio'n, *sf. pl.* =en, wyznanie *n.*, wiara *f.*; welcher — sind Sie? jakiego pan jesteś wyznania? sich zu einer — bekennen być jakiego wyznania.

Confessione'll, *adi.* wyznaniowy; die =e Schule szkoła *f.* wyznaniowa.

Confessio'nsbruder, *sm.* =s, *plur.* =brüder; = Glaubensgenosse.

Confessio'nslos, *adi.* bezwyznaniowy.

Confessio'nslosigkeit, *sf.* bezwyznaniowość *f.*

Confessio'nswechsel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiana *f.* wyznania.

Confide'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, powiernik *m.*

Confidentie'll, *adi.* i *adv.* poufny (-ie).

Confirma'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, przystępujący *m.* do kon-

firmacyi, odbierający konfirmacyę.

Confirma'ndin, *sf. pl.* =innen, przystępująca *f.* do konfirmacyi, odbierająca *f.* konfirmacyę.

Confirmatio'n, *sf. pl.* =en, konfirmacya *f.*

Confirmie'ren, *va.* (haben) konfirmować, dać konfirmacyę kościelną.

Confiscatio'n, *sf. pl.* =en, konfiskata *f.*, konfiskacya *f.*, zabranie *n.* na rzecz skarbu.

Confiscie'ren, *va.* (haben) konfiskować, zabrać, zagrabić; die Zeitung ist heute confisciert gazeta jest dziś skonfiskowana.

Confiscierung, *sf. pl.* =en, = Confiscation.

Confli'ct, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konflikt *m.*, spór *m.*, starcie *n.* się, zetknięcie *n.* się; in — gerathen wejść w spór, stanąć wrogo.

Conföderatio'n, *sf. pl.* =en, konfederacya *f.*, związek *m.*

Conföderie'ren, *vr.* (haben) konfederować się, zespolić się.

Confo'rm, *adi.* i *adv.* zgodny (-ie), stosowny (-ie), zgadzający się.

Conformitä't, *sf. pl.* =en, zgodność *f.*, stosowność *f.*

Confrontatio'n, *sf. pl.* =en, konfrontacya *f.*, stawienie *n.* dwóch osób naprzeciw siebie.

Confrontie'ren, *va.* (haben) konfrontować.

Confrontie'rung, *sf. pl.* =en, = Confrontation.

Confundie'ren, *va.* (haben) zmieszać, pomieszać, zabałamucić, zbałamucić.

Confu's, *adi.* i *adv.* pomieszany (-ie), bałamutny (-ie), niejasny (-o), ciemny (-o); eine =e Idee bałamutne wyobrażenie; ich bin ganz — jestem całkiem zbałamucony; jmndn — machen zabałamucić kogo.

Confusio'n, *sf. pl.* =en, konfuzya *f.*, zabałamucenie *n.*, pomieszanie *n.*, bałamuctwo *n.*

Confusio'nsrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, (iron.) bałamut *m.*, ten, co robi zamieszanie.

Congestio'n, *sf. pl.* =en, kongestya *f.*, uderzenie *n.* krwi do głowy.

Conglomera't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konglomerat *m.*, zlepek *m.*

Congregatio'n, *sf. pl.* =en, kongregacya *f.*

Congre'ss, *sm.* =sses, *pl.* =sse, kongres *m.*, zjazd *m.*, zebranie *n.*; einen — halten odbywać kongres.

Congre'ssmitglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, członek *m.* kongresu, biorący *m.* udział w kongresie.

Congrue'nt, *adi.* i *adv.* 1) stosowny (-ie), odpowiedni (-o), zgodny (-ie); 2) w geom.: równy i podobny, przystający.

Congrue'nz, *sf.* 1) stosowność *f.*, zgodność *f.*; 2) równość *f.* i podobność *f.*

Conjectu'r, *sf. pl.* =en, konjektura *f.*, domniemanie *n.*, przypuszczenie *n.*, wniosek *m.*

Conjugatio'n, *sf. pl.* =en, konjugacya *f.*, czasowanie *n.* (słowa).

Conjugie'ren, *va.* (haben) konjugować, czasować.

Conjunctio'n, *sf. pl.* =en, konjunkcya *f.*, spójnik *m.*

Conjuncti'v, *sm.* =s, *pl.* =e, tryb *m.* warunkowy.

Conjunctu'r, *sf. pl.* =en, konjunktura *f.*, zbieg *m.* okoliczności.

Conne'x, *sm.* =es, *pl.* =e, konneksya *f.*, związek *m.*

Connexio'n, *sf. pl.* =en, = Connex; er hat einflussreiche =en on ma wpływowe konneksye, znajomości.

Connive'nz, *sf.* pobłażanie *n.*, patrzanie *n.* przez szpary.

Connosseme'nt (wym.: konossmą'), *sn.* =s, *pl.* =s, ceduła *f.* morska.

Conscribie'ren, *va.* (haben) 1) konskrybować, spisywać ludność; 2) wybierać popisowych.

Conscriptio'n, *sf. pl.* =en, 1) konskrypcya *f.*, spisywanie *n.* ludności; 2) spisywanie *n.* do wojska.

Conscriptio'nspflichtig, *adi.*, do konskrypcyi należący, konskrypcyonista *m.*, popisowy *m.*

Consecratio'n, *sf. pl.* =en, konsekracya *f.*, poświęcenie *n.*

Consecrie'ren, *va.* (haben) konsekrować, poświęcać.

Conse'ns, *sm.* =ses, *pl.* =se, konsens *m.*, pozwolenie *n.*

Consentie'ren, *vn.* (haben) pozwolić, przyzwolić.

Conseque'nt, *adi.* i *adv.* konsekwentny (-ie); — handeln konsekwentnie działać.

Conseque'nz, *sf. pl.* =en, 1) konsekwencya *f.*; 2) następstwo *n.*, skutek *m.*

Conservati'v, *adi.* konserwatywny; die =e Partei stronnictwo *n.* konserwatywne.

Conservato'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, konserwatoryum *n.*, szkoła *f.* muzyki i deklamacyi.

Conse'rve, *sf. pl.* =n, konserwa *f.*

Conservie'ren, *va.* (haben) konserwować, zachować.

Conservie'rung, *sf. pl.* =en, konserwacya *f.*, zachowanie *n.*

Consignatio'n, *sf. pl.* =en, konsygnacya *f.*, spis *m.*

Consignie'ren, *va.* (haben) 1) konsygnować, spisać, opieczętować; 2) das Militär — trzymać wojsko w pogotowiu.

Consi'lium, *sn.* =s, *pl.* Consilia i Consilien, konsylium *n.*, rada *f.*

Consiste'nz, *sf.* konsystencya *f.*, trwałość *f.*, gęstość *f.*, tęgość *f.*

Consistoria'lrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, radca *m.* konsystorski.

Consisto'rium, *sn.* =s, *pl.* —, Consistoria i Consistorien, konsystorz *m.*

Consolatio'n, *sf. pl.* =en, konsolacya *f.*, pocieszenie *n.*

Consolidatio'n, *sf. pl.* =en, konsolidacya *f.*, zabezpieczenie *n.*

Consolidie'ren, *va.* (haben) konsolidować, zabezpieczyć.

Consolidie'rung, *sf. pl.* =en, = Consolidation.

Consona'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, spółgłoska *f.*

Consona'nz, *sf. pl.* =en, konsonancya *f.*, zgodność *f.* dźwięku.

Conso'rte, *sm.* =n, *pl.* =n, spólnik *m.*, towarzysz *m.*; er und =n on i spólnicy.

Consortium, *sn.* =s, *pl.* =tien, konsorcyum *n.*, spółka *f.*, klika *f.*, koterya *f.*

Conspiration, *sf. pl.* =en, konspiracya *f.*, zmowa *f.*, sprzysiężenie *n.*

Conspirieren, *vn.* (haben) konspirować, zmówić się, knuć spiski, spiskować.

Constabler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) policyant *m.*, sługa *m.* policyjny; 2) puszkarz *m.*, armatnik *m.*

Constatieren, *va.* (haben) skonstatować, sprawdzić, zapewnić się o czem, stwierdzić.

Constatierung, *sf. pl.* =en, skonstatowanie *n.*, stwierdzenie *n.*, potwierdzenie.

Constellation, *sf. pl.* =en, konstelacya *f.*

Consternation, *sf. pl.* =en, konsternacya *f.*, zatrwożenie *n.*, przerażenie *n.*, zmieszanie *n.*

Consternieren, *va.* (haben) zatrwożyć, przerazić, zmieszać.

Constituieren, *va.* i *vn.* (haben) konstytuować, ustanowić; die Versammlung hat sich constituiert zgromadzenie ukonstytuowało się; eine constituierende Versammlung zgromadzenie konstytuujące.

Constituierung, *sf. pl.* =en, konstytuowanie *n.*

Constitution, *sf. pl.* =en, 1) konstytucya *f.* (tyle, co stan ciała), eine gute — haben mieć dobrą konstytucyę; 2) konstytucya *f.* (tyle, co ustawy odnoszące się do ustroju państwa), dem Lande die — geben nadać krajowi konstytucyę.

Constitutionalismus, *sm.* —, rządy *sm. pl.* konstytucyjne.

Constitutionell, *adiec.* konstytucyjny.

Constitutionswidrig, *adiec.* przeciwny konstytucyi.

Construction, *sf. pl.* =en, 1) konstrukcya *f.*, skład *m.*, układ *m.*, uporządkowanie *n.* i spojenie *n.*; 2) (w gram.) składnia *f.*

Construieren, *va.* (haben) konstruować, składać, układać, ustawiać, budować.

Consul, *sm.* =s, *pl.* =n, konsul *m.*

Consulat, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konsulat *m.*, konsulostwo *n.*; unter dem =e Ciceros za konsulostwa Cycerona.

Consulent, *sm.* =en, *pl.* =en, konsulent *m.*, doradca *m.*

Consultation, *sf. pl.* =en, konsultacya *f.*, narada *f.*

Consultativstimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* doradczy.

Consultieren, *va.* (haben) konsultować, radzić się kogo, zasięgać czyjej rady.

Consument, *sm.* =en, *pl.* =en, konsument *m.*, spożywca *m.*

Consumieren, *va.* (haben) konsumować, spożywać, potrzebować.

Consumtion, *sf. pl.* =en, spotrzebowanie *n.*

Consumtionssteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* konsumpcyjny, podatek spożywczy.

Consumverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzystwo *n.* spożywcze.

Contact, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kontakt *m.*, zetknięcie *n.* się; wir sind in täglichem — miteinander my codziennie mamy ze sobą do czynienia.

Contagiös, *adi.* zaraźliwy.

Contagiosität, *sf.* zaraźliwość *f.*

Contemplativ, *adi.* = Beschaulich.

Conterfei, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konterfekt *m.*, portret *m.*, obraz *m.*

Conterfeien, *va.* (haben) przekopiować, zdjąć kopię z czego, przemalować; malować.

Context, *sm.* =es, *pl.* =e, związek *m.*, osnowa *f.* (mowy).

Continent, *sm.* =s, *pl.* =e, kontynent *m.*, ląd *m.*

Continental, *adi.* lądowy, kontynentalny.

Continentalsystem, *sm.* =s, *pl.* =e, system *m.* kontynentalny, system *m.* lądowy.

Contingent, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kontyngens *m.*, ilość *f.* (wojska lub pieniędzy).

Contingentieren, *va.* (haben) oznaczyć kontyngens.

Contingentierung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.* kontyngensu.

Continuation, *sf. pl.* =en, kontynuacya *f.*, ciąg *m.* dalszy.

Continuieren, *va.* (haben) kontynuować.

Continuierlich, *adi.* i *adv.* ciągły (-le); ustawiczny (-ie), bez przerwy.

Continuität, *sf.* ciągłość *f.*

Conto, *sn.* =s, *pl.* =s i Conti, rachunek *m.*, konto *n.*, rejestr *m.*; à — à konto, na rachunek; jmndm ein — eröffnen udzielić komu kredytu, otworzyć komu kredyt; das — regulieren rachunek sprawdzić i zamknąć; das — saldieren rachunek zamknąć i pokwitować.

Contocorrent, *sn.* =s, *pl.* =s, rachunek *m.* bieżący.

Contour (wym.: kontu'r), *sf. pl.* =en, kontur *m.* (tyle, co granice rysunku); die =en einer Zeichnung entwerfen naszkicować rysunek.

Contrabande (Contrebande), *sf. pl.* =n, 1) kontrabanda *f.*, handel *m.* przemycany, przemycanie *n.* towarów; 2) towar *m.* przemycony.

Contrabass, *sm.* =sses, *pl.* =sse, kontrabas *m.*

Contract, I. *sm.* =es, *pl.* =e, = Vertrag; II. *adi.* skurczony, pokrzywiony.

Contractlich, *adi.* i *adv.* ustanowiony w kontrakcie, wedle kontraktu, według umowy.

Contractmäßig, *adi.* i *adv.* = vertragsmäßig.

Contradiction, *sf.* kontradykcya *f.*, sprzeczność *f.*

Contradictorisch, *adi.* kontradykcyjny, sprzeczny; =es Verfahren postępowanie sporne, naoczne; das =e Verfahren einleiten zarządzić postępowanie naoczne.

Contrahent, *sm.* =en, *pl.* =en, zawierający *m.* kontrakt, kontraktujący *m.*, kontrahent.

Contrahieren, *vn.* (haben) kontraktować, zawierać kontrakt.

Co'ntrapunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, kontrapunkt *m.*

Conträ'r, *adi.*, przeciwny, sprzeczny.

Contrasignie'ren, *va.* (haben) kontrasygnować, wspólnie podpisać.

Contra'st, *sm.* =es, *pl.* =e, kontrast *m.*, wielka różnica; sie bilden einen — różnią się mocno od siebie.

Contrastie'ren, *vn.* (haben) kontrastować, odbijać.

Contraventio'n, *sf. pl.* =en, kontrawencya *f.*, przestąpienie *n.* prawa.

Contreadmira'l, *sm.* =s, *pl.* =e, kontradmirał *m.*, wiceadmirał *m.*, namiestnik *m.* admirała.

Contremi'ne, *sf. pl.* =n, kontrmina *f.*

Contrerevolutio'n, *sf. pl.* =en, kontrarewolucya *f.*

Contresca'rpe, *sf. pl.* =n, przeciwskarpa *f.*

Contribue'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, kontrybuent *m.*, przykładający *m.* się do czego, biorący udział w składce.

Contribuie'ren, *vn.* (haben) kontrybuować, przyczynić się do składki.

Contributio'n, *sf. pl.* =en, kontrybucya *f.*, podatek *m.*; eine — auferlegen nałożyć podatek, kontrybucyę.

Contro'le, *sf. pl.* =n, kontrola *f.*; über etwas — halten utrzymywać nad czem kontrolę.

Controlie'ren, *va.* (haben) kontrolować.

Controlo'r, *sm.* =s, *pl.* =en, kontrolor *m.*

Controve'rse, *sf. pl.* =n, kontrowersya *f.*

Contuma'z, *sf.* 1) zaoczność *f.*, niestawiennictwo *n.*, niestawienie *n.* się na terminie sądowym; jmndn in — verurtheilen skazać kogo zaocznie; 2) kwarantana *f.*

Contumazie'ren, *va.* (haben) skazać zaocznie.

Contumazie'rung, *sf. pl.* =en, skazanie *n.* w zaoczności.

Contuma'zurtheil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok *m.* wydany w zaoczności.

Contusio'n, *sf. pl.* =en, kontuzya *f.*, nadtłuczenie *n.*

Convalidatio'n, *sf. pl.* =en, konwalidacya *f.*, uważnienie *n.*, uznanie za ważne (małżeństwa).

Convenie'nz, *sf. pl.* =en, konwenans *m.*; aus =rücksichten z przyczyn konwenansu.

Convenie'ren, *vn.* (haben) odpowiadać, konweniować; das conveniert mir nicht to mi nie odpowiada.

Conve'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) konwent *m.* (w znaczeniu ogólnem tyle, co zebranie *n.*, zgromadzenie *n.*); 2) konwent *m.* (zakonników).

Conventi'kel, *sn.* =s, *pl.* —, schadzka *f.* tajemna.

Conventi'kelwesen, *sn.* =s, sektarstwo *n.*

Conventio'n, *sf. pl.* =en, konwencya *f.*, układ *m.*, ugoda *f.*

Conventiona'lstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* umowna.

Conventio'nsfuß, *sm.* =es, stopa *f.* konwencyjna.

Conventio'nsmünze, *sf. pl.* =n, moneta *f.* konwencyjna.

Conventione'll, *adi.* i *adv.* konwencyonalny (-ie), ogólnie używany, utarty.

Conversatio'n, *sf. pl.* =en, konwersacya *f.*, rozmowa *f.*, dyskurs *m.*

Conversatio'nslexikon, *sn.* =s, *pl.* =lexika, encyklopedya *f.* powszechna, leksykon *m.*

Conversie'ren, *vn.* (haben) konwersować, rozmawiać.

Conversio'n, *sf. pl.* =en, konwersya *f.*, przemiana *f.*

Convertie'ren, *va.* i *vr.* (haben) konwertować, przemienić.

Converti't, *sm.* =en, *pl.* =en, nawrócony *m.*, nawróceniec *m.*

Converti'tin, *sf. pl.* =innen, nawrócona *f.*

Conve'x, *adi.* i *adv.* wypukły (-kle).

Conve'x=concav, *adi.* i *adv.* wklęsło-wypukły (-kle).

Convexitä't, *sf.* wypukłość *f.*

Convi'ct, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konwikt *m.*, pensya *f.*

Convolu't, *sn.* =es, *pl.* =e, plika *f.*, zwój *m.*; Acten— zwój aktów.

Convulsio'n, *sf. pl.* =en, konwulsya *f.*

Convulsi'visch, *adi.* i *adv.* konwulsyjny (-ie).

Coopera'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kooperator *m.*, wikary *m.*

Coordinatio'n, *sf. pl.* =en, współrzędność *f.*

Coordinie'ren, *va.* (haben) zrównoważyć w stopniu; coordiniert współrzędny, zrównorzędny, zrównany w stopniu.

Copie', *sf. pl.* =n, kopia *f.*, odpis *m.*

Copie'rbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* kopii.

Copie'ren, *va.* (haben) kopiować, przepisywać.

Copi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kopista *m.*, przepisywacz *m.*

Co'pula, *sf.* łącznik *m.*

Copulatio'n, *sf. pl.* =en, kopulacya *f.*, dawanie *n.* ślubu.

Copulatio'nsschein, *sm.* =es, *pl.* =e, świadectwo *n.* ślubu.

Copulie'ren, *va.* (haben) dawać ślub, łączyć.

Cordia'l, *adi.* i *adv.* kordyalny (-ie), serdeczny (-ie).

Cordialitä't, *sf.* kordyalność *f.*, serdeczność *f.*

Cordo'n, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) kordon *m.* (tyle, co sznurek *m.* skręcany); 2) kordon *m.* (tyle, co osadzenie *n.* granic, obsaczenie *n.* granic); einen — ziehen zaprowadzić kordon.

Cordua'n, *sm.* =s, *pl.* =e i =s, kurdwan *m.*, kordyban *m.*

Coria'nder, *sm.* =s, *pl.* —, (rośl.) koryander *m.*, kolender *m.*, kolędra *f.* ogrodowa.

Corne't, *sm.* =s, *pl.* =s, kornet *m.*, podchorąży *m.* w konnicy.

Corpora'l, *sm.* =s, *pl.* =e, kapral *m.*

Corporatio'n, *sf. pl.* =en, korporacya *f.*

Corps (wym.: kor), *sn. indecl.* 1) korpus *m.* (wojska); 2) das diplomatische — ciało *n.* dyplomatyczne; 3) związek *m.* studencki.

Corpule'nt, *adi.* gruby, opasły, dobrej tuszy.

Corpule'nz, *sf.* opasłość *f.*, tusza *f.*

Corre'ct, *adi.* poprawny; ein =s Benehmen honorowe zachowanie się. [*f.*

Corre'ctheit, *sf.* poprawność

Correctio'n, *sf. pl.* =en, poprawa *f.*

Correctio'nsanstalt, *sf. pl.* =en, dom *m.* poprawy.

Correctio'nshaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, = Correctionsanstalt.

Corre'ctor, *sm.* =s, *pl.* =to'=ren, korrektor *m.* (w drukarni).

Correctu'r, *sf. pl.* =en, korrekta *f.*

Correpetie'ren, *va.* i *vn.* (haben) korrepetować, powtarzać.

Correpeti'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'=ren, korrepetytor *m.*, nauczyciel *m.* domowy.

Correpetitio'n, *sf. pl.* =en, korrepetycya *f.*

Corresponde'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, korrespondent *m.*

Correspondie'ren, *vn.* (haben) 1) korrespondować (z kim); 2) odpowiadać sobie (co do podobieństwa, stosunku itp.); die =den Winkel odpowiednie kąty.

Corresponde'nz, *sf. pl.* =en, korrespondencya *f.*

Corresponde'nzkarte, *sf. pl.* =n, korrespondentka *f.*

Corrido'r, *sm.* =s, *pl.* =s, i =e, korytarz *m.*, kurytarz *m.*, galerya *f.*

Corrigie'ren, *va.* (haben) korrygować, poprawiać.

Corrumpieren, *va.* (haben) korrumpować; psuć, fałszować, przekupić.

Corru'pt, *adi.* skorrumpowany, zepsuty, fałszywy, sfałszowany.

Corruptio'n, *sf.* korrupcya *f.*, zepsucie *n.*, przekupienie *n.*

Corsa'r, *sm.* =en, *pl.* =en, korsarz *m.*, rozbójnik morski.

Corsa'renschiff, *sn.* =s, *pl.* =e, okręt *m.* korsarski.

Corse't, *sn.* =s, *pl.* =e, gorset *m.*, stanik *m.*

Corve'tte, *sf. pl.* =n, korweta *f.*, okręt *m.* szybki.

Costü'm, *sn.* =s, *pl.* =e, kostyum *m.*, strój *m.*, ubiór *m.*

Costümie'ren, *va.* (haben) kostyumować, stroić, ubierać.

Cotele'tt, *sn.* =s, *pl.* =s, kotlet *m.*

Coterie', *sf. pl.* =n, koterya *f.*, klika *f.*

Cotillo'n, *sm.* =s, *pl.* =s, kotylion *m.*

Coula'nt (wym.: kula'nt), *adi.* płynny, łatwy; er ist in seinen Zahlungen — wypłaty załatwia w terminie, bez potrzeby upominania.

Coula'nz, *sf. pl.* =en, grzeczność, uprzejmość, łatwość *f.*, akuratność *f.* co do spełniania obowiązków, zwłaszcza co do wypłat.

Couleu'r (wym.: kulö'r), *sf. pl.* =s, = Farbe.

Couli'sse, *sf. pl.* =n, kulisa *f.*

Coup (wym.: ku), *sm.* =s, *pl.* =s, = Streich.

Coupe' (wym.: kupe'), *sn.* =s, *pl.* =s, przedział *m.* (w wagonie kolejowym).

Coupie'ren, *va.* (haben) 1) przeciąć, odciąć; 2) (w grze w karty) zabić i zebrać.

Couple't (wym.: kuple'), *sn.* =s, *pl.* =s, kuplet *m.*

Coupo'n (wym.: kupą'), *sm.* =s, *pl.* =s, kupon *m.*, odcinek *m.* odsetkowy (przy papierach obiegowych).

Cou'r, *sf. pl.* =en, = Hof.

Coura'ge (wym.: kura'ż), *sf.* odwaga *f.*

Couragie'rt, *adi.* odważny, męski, śmiały.

Coura'nt, *adi.* kursujący, będący w obiegu; =e Münze kursująca moneta *f.*

Courie'r, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, kuryer *m.*, goniec *m.*, posłaniec *m.* gończy.

Courie'rzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, kuryer *m.*, pociąg *m.* pośpieszny.

Cours (Curs), *sm.* =ses, *pl.* =se, kurs *m.* (pocztowy i pieniężny); außer — kommen wyjść z obiegu; außer — setzen wywołać z obiegu; die =e sind gefallen kursa upadły; die =e sind gestiegen kursa poszły w górę; den — verlieren stracić kierunek (o okrętach).

Coursie'ren, *vn.* (haben) kursować, obiegać, być w obiegu, krążyć; diese Münze coursiert nicht mehr ta moneta już nie jest w obiegu; es — verschiedene Gerüchte krążą rozmaite pogłoski.

Cou'rswert, *sm.* =es, *pl.* =e, wartość *f.* obiegowa.

Cou'rszettel, *sm.* =s, *pl.* —, ceduła *f.* kursu.

Courti'ne, *sf. pl.* =n, kortyna *f.*, kurtyna *f.*

Courtoisie' (wym.: kurtoazi'), *sf. pl.* =n, kurtoazya *f.*, grzeczność *f.*

Cousi'n (wym.: kuzę'), *sm.* =s, *pl.* =s, kuzyn *m.*; krewny *m.*, brat *m.* (cioteczny albo stryjeczny).

Cousi'ne, *sf. pl.* =n, kuzynka *f.*, krewna *f.*, siostra *f.* (cioteczna albo stryjeczna).

Couve'rt (wym.: kuwe'r), *sn.* =s, *pl.* =s, 1) koperta *f.* (na list); 2) nakrycie *n.* (na osobę, do jedzenia); ein Diner zu zwanzig =s obiad na dwadzieścia osób.

Couvertie'ren, *va.* (haben) einen Brief, włożyć list w kopertę.

Cra'ss, *adi.* i *adv.* jaskrawy (-o), dobitny (-ie), rażący (-o); =e Ignoranz rażąca niewiadomość; das tritt — zu Tage coś występuje bardzo dobitnie.

Crava'tte, *sf. pl.* =n, krawatka *f.*, fontaź *m.*

Creatu'r, *sf. pl.* =en, kreatura *f.*, stworzenie *n.*; niedrige — nikczemna kreatura.

Crede'nz, *sf. pl.* =en, kredens *m.*, bufet *m.*

Crede'nzen, *va.* (haben) nalewać komu napój, usługiwać.

Credi't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kredyt *m.*, wiara *f.*, poważanie *n.* (w znaczeniu ogólnem); auf — geben dawać na kredyt; auf — nehmen brać na kredyt; jmndm — verschaffen wyrobić komu kredyt; der — beginnt zu sinken kredyt zaczyna się chwiać; er steht in — bei Hofe on jest u dworu poważany; den — verlieren stracić kredyt; jmndm einen — eröffnen otworzyć komu kredyt.

Credi'tbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* kredyt zapewniający, list dany dla kredytu.

Credi'tcasse, *sf. pl.* =n, kasa *f.* kredytowa.

Credi'tfähig, *adi.* zasługujący na kredyt.

Creditie'ren, *va.* (haben) kredytować, dać na kredyt.

Credi'tinstitut, *sn* =(e)s, *pl.* =e, zakład *m.* kredytowy.

Crediti'v, *sn.* =s, *pl.* =s, list *m.* uwierzytelniający.

Cre'ditor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, wierzyciel *m.*

Credi'tpapier, *sn.* =s, *pl.* =e, papier *m.* kredytowy.

Credi'tsystem, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* kredytowy.

Credi'tverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzystwo *n.* kredytowe.

Credi'twesen, *sn.* =s, *pl.* —, kredytowość.

Creie'ren, *va.* (haben) kreować, stworzyć, wybrać, mianować.

Creie'rung, *sf.* kreacya *f.*, stworzenie *n.*, wybór *m.*, zamianowanie *n.*

Crepie'ren, *vn.* (sein) zdechnąć.

Creti'n, *sm.* =s, *pl.* =s (wym.: kretę') kretyn *m.*, matołek *m.*, charłak *m.*

Cretini'smus, *sm.* —, kretynizm *m.*, matolstwo *n.*, charłactwo *n.*

Cri'da, *sf.*, *pl.* Criden, kryda *f.*, upadłość *f.*, niewypłacalność *f.*; — ansagen zgłosić niewypłacalność.

Cridata'r, *sm.* =s, *pl.* =e, krydataryusz *m.*, dłużnik *m.* nie wypłacający.

Crimina'l, *sn.* =s, *pl.* =e, kryminał *m.*

Crimina'lgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* kryminalny.

Criminali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kryminalista *m.*

Crimina'lproceß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* kryminalny.

Crimina'luntersuchung, *sf. pl.* =en, śledztwo *n.* kryminalne.

Crimine'll, *adi.* kryminalny.

Crucifi'x, *sn.* =es, *pl.* =e, krucyfiks *m.*, krzyż *m.*

Cubi'k=, *adi.* kubiczny, sześcienny, np. der Cubikfuß, der Cubikmeter itd.

Cubi'kinhalt, *sm.* =es, *pl.* =e, objętość *m.*

Cubi'kmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* kubiczna, sześcienna.

Cubi'kwurzel, *sf. pl.* =n, pierwiastek *m.* kubiczny, trzeci.

Cu'bus, *sm.* —, *pl.* =se, kubus *m.*, sześcian *m.*, kostka.

Cujo'n, *sm.* =s, *pl.* =s lub =e, szuja *m.*, szubrawiec *m.*, podły człowiek *m.*

Cujonie'ren, (haben) kujonować, męczyć, sekować, pastwić się nad kim.

Culminatio'n, *sf.* kulminacya *f.*, górowanie *n.*

Culminatio'nspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* kulminacyjny, punkt *m.* najwyższy.

Culminie'ren, *vn.* (haben) górować, być u szczytu.

Cu'lt, *sm.* =es, *pl.* =e, = Cultus.

Cultivie'ren, *va.* (haben) kultywować, uprawiać.

Cultu'r, *sf. pl.* =en, 1) kultura *f.*, oświecenie *n.*; 2) uprawa *f.* (roli).

Cultu'rgeschichte, *sf.* historya *f.* oświaty.

Cultu'rmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek *m.* cywilizowany.

Cu'ltus, *sm.* —, *pl.* Culte, kult *m.*, obrządki *m. pl.* religijne, cześć *f.* religijna.

Cu'ltusgemeinde, *sf. pl.* =n, gmina *f.* wyznaniowa.

Cumulatio'n, *sf. pl.* =en, kumulacya *f.*; — der Ämter kumulacya, łączenie urzędów.

Cumulie'ren, *va.* (haben) kumulować, razem posiadać, równocześnie piastować.

Cu'r, *sf. pl.* =en, kuracya *f.*, leczenie *n.*; eine — gebrauchen brać kuracyę; eine — übernehmen podjąć się kuracyi; eine — vorschreiben przepisać sposób leczenia.

Cura'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, zostający *m.* pod kuratelą.

Cura'ndin, *sf. pl.* =nen, zostająca *f.* pod kuratelą.

Curate'l, *sf. pl.* =en, kuratela *f.*; unter — stehen być pod kuratelą; jmndn unter — stellen przydać komu kuratora.

Cura'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kurator *m.*

Curia'lstil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, styl *m.* kuryalny.

Cu'rie, *sf. pl.* =n, kurya *f.*

Curie'ren, *va.* (haben) kurować, leczyć.

Curio's, *adi.* i *adv.* dziwny (-ie), ciekawy (-o), osobliwy (-ie); das ist — to dziwna rzecz.

Curiositä't, *sf. pl.* =en, ciekawość *f.*, rzecz dziwna, rzecz osobliwa; der — halber dla osobliwości.

Cu'rpfuscher, *sm.* =s, *pl.* —, lekarz *m.* nieupoważniony.

Curpfuscherei', *sf. pl.* =en, nieupoważnione leczenie *n.*

Curre'nde, *sf. pl.* =n, kurenda *f.*; eine — ergehen lassen wydać kurendę.

Curre'nt, *adi.* bieżący.

Curre'ntien, *sn. pl.* sprawy *f. pl.* bieżące.

Curre'ntschrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.* zwyczajne, kursywa *f.*

Curs, *sm.* =ses, *pl.* =se, kurs *m.* (nauk).

Curso'risch, *adi.* i *adv.* kursoryczny (-ie); pobieżny (-ie); etwas — lesen czytać co kursorycznie, pobieżnie.

Cu'rsus, *sm.* —, *pl.* Curse, = Curs.

Cu'rve, *sf. pl.* =n, krzywa linia *f.*

Cu'stos, *sm.* —, *pl.* Custo'de i Custo'den, kustosz *m.* (w bibliotece).

Cya'ne, *sf. pl.* =n, bławatek *m.*, modrak *m.*, modrzeniec *m.*

Cyklo'p, *sm.* =en, *pl.* =en, cyklop *m.*, jednooki *m.*

Cy'klus, *sm.* —, *pl.* Cyklen, cykl *m.*

Cyli'nder, *sm.* =s, *pl.* —, cylinder *m.*, walec *m.*, wałek *m.*

Cyli'nderhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, cylinder *m.*

Cyli'ndrisch, cylindryczny, walcowaty, wałkowaty, okrągłosłupiasty.

Cy'mbal, *sn.* =s (Cymbel *sf.*, *pl.* =n), cymbały *n. pl.*, cymbałki *n. pl.*

Cy'niker, *sm.* =s, *pl.* —, cynik *m.*

Cy'nisch, *adi.* cyniczny, bezwstydny, sprośny.

Cyni'smus, *sm.* —, *pl.* Cynismen, cynizm *m.*, bezwstydność *f.* [prys *m.*

Cypre'sse, *sf. pl.* -n, cy-

Cypre'ssenholz, *sn.* -es, drzewo *n.* cyprysowe.

Cypre'ssenöl, *sn.* -s, olejek *m.* cyprysowy.

Cypre'ssenwald, *sm.* -es, *pl.* -wälder, las *m.* cyprysowy.

Cza'ko, *sn.* -s, *pl.* -s, czako *n.*, kask.

Cza'r, *sm.* -en, *pl.* -en, car *m.*

Cza'renthum, *sn.* -(e)s, *pl.* -thümer, carstwo *n.*

Cza'rin, *sf. pl.* -innen, carowa *f.* [*m.*

Cza'rdas, *sm.* —, czardasz

D.

D, *sn.* czwarta litera alfabetu.

Da, I. *adv.* 1) dla oznaczenia miejsca: tu, tam; **wer geht** — kto tu (tam) idzie? **was machen Sie** —? co pan tu robisz? **von hier bis** — stąd dotąd; **hier und** — tu i tam; — **und dort** tu i tam; — **oben** tam na górze; — **bin ich** otóż jestem; **ich bin** — jestem tu; **er ist noch nicht** — a) jeszcze nie przybył, nie wrócił; b) jeszcze go tu niema; **wer** —? kto tam? — **ist er** oto (otóż) jest, otóż i on; **der Mann** — ten oto człowiek; — **würde ich schön ankommen!** pięknie bym się wybrał! — **haben wir es!** a) otóż mamy! b) (tyle co) ot i gotowe nieszczęście, ot i wykierowaliśmy się; **ich bin sogleich wieder** — zaraz (niebawem) wrócę; 2) jako wykrzyknik; **siehe** —! patrz! popatrz no! **du** —! ty tam! **nichts** —! nic z tego! 3) dla wzmocnienia wyrażenia: — **ist keiner, der** ... niemasz (tu) nikogo, ktoby...; **wer** — **will** ktokolwiek chce; **als** — **sind** jakoto; — **hast du dein Geld** oto twoje pieniądze; 4) (zamiast **wo**) **der Ort**, — **das Verbrechen geschehen ist** miejsce, gdzie popełnioną została zbrodnia; 5) dla oznaczenia obecności lub istnienia: — **sein** być obecnym; **er ist für mich nicht** — dla mnie on nie istnieje; **wäre er nicht** — **gewesen, so hätte ich den Process gewonnen** gdyby nie on, byłbym proces wygrał; **das ist noch nie** — **gewesen** tego jeszcze nie bywało, to do niczego niepodobne; **alles ist schon** — **gewesen!** nic nowego pod słońcem! wszystko to już bywało! 6) dla oznaczenia czasu: — **sprach er** wtedy, na to przemówił; — **lief alles fort** na to, wówczas, wtedy wszyscy uciekli; 7) dla oznaczenia okoliczności: — **kann man sagen, dass** ... w tym wypadku powiedzieć można, że ...; **was kann ich** — **machen?** cóż mogę wobec tego (w tym razie) uczynić? — **braucht's Muth** w takim wypadku trzeba mieć odwagę; **und** — **wagt man noch zu behaupten** i wobec tego śmią jeszcze twierdzić; II. *conj.* skoro, kiedy, podczas gdy: — **ich mit dir rede** podczas gdy z tobą mówię, kiedy z tobą mówię; — **alles beendigt war** kiedy wszystko było skończone; — **sie sich verheiratete** z okazyi jej zamążpójścia, wychodząc za mąż; — **dem so ist** skoro rzecz tak się ma; — **Sie ein Kenner sind** zważywszy, że pan jesteś znawcą.

Dabei', (także **da'bei**) *adv.* 1) w odniesieniu do miejsca: obok, blizko; **wir sind ganz nahe** — jesteśmy tuż obok; — **sein** być obecnym przy czem, być przy czem; **ich bin** — biorę w tem udział; — **stehen** stać obok; **es ist ein Garten** — jest obok (przy tem) ogród; **ein Haus und kein Garten** — dom bez ogrodu; 2) w odniesieniu do czasu: **ich bin eben** — **an ihn zu schreiben** mam właśnie pisać do niego, zabieram się właśnie do napisania mu; **ich war nahe** — **den Verstand zu verlieren** byłem blizkim szaleństwa; 3) przy tem: **ich habe nichts** — **gewonnen** nic przy tem nie zarobiłem; **er bleibt** — zostaje, obstaje przy tem; **es ist wohl etwas Neid** — i zazdrość odgrywa przy tem pewną rolę; **was ist denn** —? cóż w tem złego? **es bleibt** — przy tem zostaje, na tem koniec; **ich habe mir nichts Böses** — **gedacht** nie miałem przytem nic złego na myśli; **was sollte ich** — **thun?** cóż miałem wobec tego czynić? 4) przytem, nadto, oprócz tego; **er ist klug und schlecht** — jest mądry, a przytem zły; **sie ist schön und** — **gebildet** jest piękną, a nadto i wykształconą; **er ist arm, und** — **unterstützt er noch andere** mimo że sam jest biednym, udziela jeszcze innym wsparcia.

Dabei'=sitzen, *vn.* **saß dabei, habe (bin) dabei gesessen** siedzieć obok.

Dabei'=stehen, *vn.* **stand dabei, habe (bin) dabei gestanden**, stać obok, być obecnym przy czem.

Daca'po, *m.* powtórzenie *n.*, dakapo.

Dach, *sn.* -es, *pl.* **Dächer**, dach *m.*, poszycie *n.* domu, strzecha *f.*; **unter einem** -e **wohnen** mieszkać w jednym domu, pod jednym dachem; **unter dem** -e **wohnen** mieszkać na poddaszu; **ein Haus unter** — **bringen** doprowadzić dom (budowę) pod dach; **ein Sperling in der Hand ist besser als eine Taube auf dem** -e lepszy wróbel w garści, niż gołąb na dachu; **jmndm** — **und Fach geben** dać komu przytułek; **etw. unter** — **und Fach bringen** skończyć co; **er hat weder** — **noch Fach** nie ma przytułku, nie ma gdzie głowy położyć.

Da'chbogen, *sm.* -s, *pl.* —, kabłąk *m.* dachu.

Da'chbund, *sm.* -es, wiązanie *n.* (więźba *f.*) dachu.

Da'chdecker, *sm.* -s, *pl.* —, pokrywacz *m.*, dekarz *m.*

Da'chfenster, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* w dachu.

Da'chfirst, *sm.* -es, *pl.* -e, grzbiet *m.* dachu.

Da'chförmig, *adi.* daszkowaty, spadzisty.

Da'chgebinde, *sn.* -es, *pl.* —, = Dachbund.

Da'chgeschoß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, poddasze *n.*

Da'chkammer, *sf. pl.* -n, komora *f.* pod strzechą; izdebka *f.* na poddaszu.

Da'chkehle, *sf. pl.* -n, kosz *m.* dachu, kąt *m.* między dachami.

Da'chpappe, *sf.* tektura *f.* dachowa; asphaltierte — smołowica *f.*

Da'chpfanne, *sf. pl.* -n, dachówka *f.*

Da'chpfette, *sf. pl.* -n, płatew *f.*, leżnia *f.*

Da'chrahm, *sm.* -s, *pl.* -e, = Dachpfette.

Da'chrinne, *sf. pl.* -n, rynna *f.* na dachu.

Dachs, *sm.* -es, *pl.* -e, borsuk *m.*, jaźwiec *m.*

Da'chsbau, *sm.* -es, *pl.* -e, jama *f.* borsucza.

Da'chschiefer, *sm.* -s, łupek [*m.*

Da'chschindel, *sf. pl.* -n, gont *m.*

Da'chsfalle, *sf. pl.* -n, pułapka *f.* na borsuki.

Da'chsfett, *sn.* -es, sadło *n.* borsucze.

Da'chshund, *sm.* -es, *pl.* -e, jamnik *m.*

Da'chsparren, *sm.* -s, *pl.* —, krokiew *f.* dachu.

Da'chspleiße, *sf. pl.* -n (także: -splitte) = Dachschindel.

Da'chstroh, *sn.* -(e)s, słoma *f.* do pokrycia dachu.

Da'chstübchen, *sn.* -s, *pl.* —, izdebka *f.* na poddaszu.

Da'chstuhl, *sm.* -es, *pl.* -stühle, stolec *m.* dachowy; **liegender, stehender** — leżący, stojący stolec dachowy.

Da'chstuhlfette, *sf. pl.* -n, podpora *f.* krokwi.

Da'chstuhlsäule, *sf. pl.* -n, słup *m.* stolcowy dachu.

Da'chtel, *sf. pl.* -n, policzek *m.*; jmndm eine — **versetzen** dać komu w twarz.

Da'chteln, *va.* (haben) jemanden wypoliczkować kogo.

Da'chtraufe, *sf. pl.* -n, = Dachrinne.

Da'chung, *sf. pl.* -en, opatrzenie *n.* (pokrycie *n.*) dachem.

Da'chwalm, *sm.* -es, *pl.* -e, naczołek *m.* dachu.

Da'chwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie *n.* na poddaszu.

Da'chziegel, *sm.* -s, *pl.* —, dachówka *f.*; hohler — dachówka staśkowa.

Dadu'rch, *adverb.* 1) tędy, tamtędy; — mußt du gehen tędy musisz przejść; 2) przez to, w ten sposób; — kannst du ihr gefallen w ten sposób, przez to możesz się jej podobać; — daß . . . przez to, wskutek tego, że . . .; — daß die Eisenbahn gebaut wurde, hob sich der Handel der Stadt przez wybudowanie kolei podniósł się handel w mieście.

Dafü'r, *adv.* 1) za to; er ist gestraft worden —, daß er . . . ukarany został zato, że . . .; ich habe 5 Mark — gegeben dałem za to 5 marek; seine Frau ist häßlich, aber — reich jego żona jest brzydka, ale zato (w zamian zato) bogatą; ich verdiene Dank — zasługuję zato na podziękowanie; 2) er wird — **gehalten** mają go za takiego (np. za bogatego); **er gilt** — uchodzi za to, za takiego; 3) — und dagegen sprechen przemawiać za i przeciw; sind Sie —? czy jesteś pan za tem? ich bin —, daß du hier bleiben sollst jestem za tem, byś tu pozostał; — gibt es kein Mittel na to niema sposobu, temu nie można zaradzić; es steht nicht — nie warto, nie opłaci się; 4) ich bürge Ihnen — ręczę panu za to; ich schwöre nicht — nie przysięgam na to; — **sorgen, daß . .** postarać się o to, by . .; 5) — **können;** ich kann nichts — to nie moja wina; kann ich —? czy moja w tem wina? czy to ja winien temu? 6) — halten sądzić, mniemać; (także rzeczownikowo) **nach meinem Dafürhalten** według mego zdania; 7) mir ist nicht bange — nie mam o to strachu.

Dage'gen, I. *adv.* 1) przeciw temu; ich habe Gründe — mam powody przemawiające przeciw temu; ich habe nichts — nie mam nic przeciw temu; wenn Sie nichts — haben jeśli nie masz pan nic przeciw temu; was haben Sie — zu sagen? co masz pan przeciw temu powiedzieć? — sein sprzeciwiać się; hat jmnd etw. —? czy kto się sprzeciwia? czy ma kto co przeciw temu? er sträubt sich — opiera się temu; er stieß — (z. B. gegen die Thür) uderzył o co (np. o drzwi); 2) wobec, w porównaniu, przeciw; er ist sehr reich, mein Vermögen ist nichts — on jest bardzo bogatym, mój majątek w porównaniu nic nie znaczy; dein Unglück ist nichts — twoje nieszczęście jest wobec tego niczem; — halten porównywać; II. *coni.* ich thue dir Gutes, du thust mir — nur Schlechtes czynię ci dobrze, ty przeciwnie (zaś) czynisz mi tylko źle; er zahlt gleich, — verlangt er billigere Preise płaci gotówką, ale w zamian domaga się niższych cen.

Dagg, *sn.* -es, *pl.* -s, lina z węzłem do chłosty służąca (w marynarce).

Daguerr(e)oty'p, (wym.: dageroti'p) *sn.* -s, *pl.* -e, obraz *m.* utrwalony na płycie metalowej, dagerotyp *m.*

Daguerr(e)otypie', (wymaw.: dagerotipi') *sf.* dagerotypia *f.* (utrwalenie obrazów na płytach metalowych).

Dahei'm, I. *adv.* w domu, u siebie, w mieszkaniu; wo sind Sie — skąd pan jesteś? ich fühle mich bei dir wie — czuję się u ciebie jak w domu; er ist überall — czuje się (zachowuje się) wszędzie jak u siebie; in dieser Frage

bin ich — tę sprawę znam doskonale; — ist's am besten wszędzie dobrze, a w domu najlepiej; II. Daheim, *sn.* =s, ognisko *n.* domowe, dom *m.*

Dahe'r, I. *adv.* 1) stamtąd, stąd; — kann er nicht ankommen stąd nadejść nie może; er kommt eben — właśnie nadchodzi; er fährt — jedzie sobie; bis — a) aż dotąd; b) aż do tego czasu; 2) z tego, stąd; — kommt es stąd pochodzi; ich kenne ihn — weil ich ihn einmal bei einem Freunde getroffen habe znam go stąd, żem go raz zastał u przyjaciela; — die Thränen stąd, z tego powodu łzy; II. *coni.* więc, przeto, zatem; — war er vorsichtig geworden stał się przeto ostrożnym; er hat die Schuld bezahlt, ich kann ihn — nicht klagen zapłacił dług, nie mogę go więc (przeto, zatem) skarżyć.

Dahe'r=fahren, *vn.* fährst, fährt, fuhr daher, bin dahergefahren nadjechać, przejeżdżać się (z pewną paradą).

Dahe'r=fliegen, *vn.* flog daher, bin dahergeflogen, przelecieć, przelatywać.

Dahe'r=gehen, *vn.* gieng daher, bin dahergegangen, przechadzać się z powagą.

Dahe'r=kommen, *vn.* kam daher, bin dahergekommen, nadejść (zwolna); wer ist dieser Mensch, der daherkommt co to za człowiek, który tu nadchodzi?

Dahera'b, *adv.* tędy (z góry).

Daherau'f, *adi.* tędy (pod górę).

Daherau's, *adv.* tędy (na zewnątrz); kommt man — auf den Hof? czy można tędy wydostać się na podwórze?

Daherei'n, *adverb.* tędy (do wnętrza).

Daherü'ber, *adv.* tędy (przechodząc); gehen Sie — ins Zimmer przejdź pan tędy do pokoju.

Daheru'm, *adv.* tędy (naokoło); gehen Sie — obejdź pan tędy.

Dahie'r, *adv.* tu, w tem miejscu.

Dahi'n, *adv.* 1) tam; ist es weit bis —? czy daleko aż tam? er ist gestern — gefahren pojechał tam wczoraj; der Weg —? droga tam? 2) w połączeniu z czasownikami najczęściej się nie tłómaczy np. =brausen, =eilen, =fließen pędzić, spieszyć, płynąć itd.; 3) do tego, tak daleko, dotąd; es — bringen doprowadzić do tego; es ist mit ihm — gekommen, dass er alles verkaufen musste doszło z nim tak daleko, tak dalece podupadł, że musiał wszystko sprzedać; man hat sich — geeinigt, dass... zgodzono się, ułożono się, by...; 4) — sein umrzeć, zginąć; ihre Jugend ist — jej młodość już minęła, już po jej młodości; meine Ruhe ist — już po moim spokoju, utraciłem spokój.

Dahina'b, *adv.* tędy (na dół); gehen Sie — zejdź pan tędy na dół.

Dahinau's, *adv.* tędy (na zewnątrz); gehen Sie — wyjdź pan tędy.

Dahinei'n, *adv.* tędy (do wnętrza); gehen Sie — wejdź pan tędy.

Dahi'ngabe, *sf.* zupełne oddanie się.

Dahinge'gen, *adv.* przeciwnie.

Dahi'nten, *adv.* za sobą, w tyle; was — ist, ist gemäht (tyle co) co się stało, już się nie odstanie.

Dahi'nter, *adv.* poza, poza tem, za tem; ich weiß, was — steckt wiem, co się poza tem kryje; es kann doch etw. — sein coś przecież może być poza tem; — kommen wykryć tajemnicę; ich werde noch — kommen wydostanę ja to jeszcze; es steckt nicht viel — nic w tem niema, nie wiele to warto.

Dahinü'ber, *adv.* tędy; gehen Sie — in den Hof przejdź pan tędy na podwórze.

Dahinu'nter, *adv.* tędy; gehen Sie — in den Keller zejdź pan tędy do piwnicy.

Da'hlbord, *sm.* =es, *pl.* =e, poręcz *f.* galeryi okrętowej.

Da'hlen (dallen), *vn.* (haben) figlować, bzdurzyć; mit jmndm — gzić się z kim.

Dahlerei', *sf. pl.* =en, figle, gzy.

Da'hlig (dahl, dahlisch), *adi.* figlarny, rozpustny.

Daktyliothe'k, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* kamieni.

Dakty'lisch, *adi.* =er Vers daktyl *m.*

Da'ktylus, *sm.* —, *pl.* Daktylen, daktyl *m.* (stopa wierszowa).

Da'lbern, *vn.* (haben) = Dahlen.

Da'len, 1) *vn.* (haben) = Dahlen; 2) *vn.* (sein) zachodzić, zapadać; die Sonne dalt słońce zachodzi.

Da'lket, *adi.* (dyalekt) niezręczny, niezgrabny, głupi.

Da'malig, *adi.* ówczesny; die =e Mode ówczesna moda.

Da'mals, *adverb.* wonczas, w owym czasie, naonczas.

Damasce'ner, *adi.* (w złożeniach) damasceński; =arbeit robota damasceńska, robota *f.* damaszkowa; =klinge głownia *f.* damaszkowana (damasceńska); — Stahl stal *m.* damasceńska.

Damasce'nerpflaume, *sf. pl.* =n, śliwka *f.* damascenka.

Damascie'ren, *va.* (haben) damaszkować, dziwerować.

Dama'st, *sm.* =es, *pl.* =e, adamaszek *m.*

Dama'starbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* adamaszkowa.

Dama'startig, *adi.* na sposób adamaszkowy.

Dama'sten, *adi.* adamaszkowy.

Dama'stmöbel, *sn. pl.* meble *m. pl.* adamaszkowe.

Dama'ststahl = Damascener Stahl.

Da'mbock, *sm.* =s, *pl.* =böcke, = Damhirsch.

Da'mbrett (Damspiel), *sn.* =es, *pl.* =er, warcabnica *f.*

Dä'mchen (Dämlein) *sn.* =s, *pl.* —, damulka *f.*, dameczka *f.*

Da'me, *sf. pl.* =n, 1) dama *f.*, wielka pani; eine junge — młoda dama, panna *f.*; die vornehme — spielen bawić się

w wielką panią; 2) -n (Damenspiel) warcaby *pl.*; 3) (w kartach) dama *f.*

Dä'mel, *sm.* -s, *pl.* —, głupiec.

Da'menspiel, *sn.* -es, *pl.* -e, = Dame 2).

Da'menstein, *sm.* -es, *pl.* -e, kamyk *m.* warcabny, warcab *m.*, arcab *m.*

Da'menwelt, *sf.* płeć *f.* piękna, kobiety; eine Zeitschrift für die — czasopismo dla kobiet.

Da'mgeiß (Damhirschkuh), *sf. pl.* -en, danielica *f.*, danieliczka *f.*

Da'mhirsch, *sm.* -es, *pl.* -e, daniel *m.*

Dä'misch (także: da'misch), *adi.* nieprzytomny (zatumaniony), głupi.

Dami't, I. *adv.* (= mit dieser Sache) tem, z tem, przez to; was macht er —? cóż on z tem robi? lassen Sie mich — in Ruhe daj mi pan z tem spokój; ich bin — einverstanden zgadzam się z tem; das steht — in Verbindung to ma związek z tem; wie steht es —? co z tem słychać? wo will er — hinaus? do czego on tem zmierza? — hat es nichts zu bedeuten to niema żadnego znaczenia; — wird er nichts ausrichten przez to, w ten sposób nie dojdzie do celu; und — basta! i koniec na tem! — ist mir nicht gedient na nic mi się to nie przyda, to mi nie pomoże; was wollen Sie — sagen? co pan chcesz przez to powiedzieć? ich fieng — an rozpocząłem od tego; ich gehe — um mam zamiar; II. *coni.* aby, żeby, ażeby; — ich weiß żebym wiedział; komme ins Zimmer, — wir ruhig sprechen können wejdź do pokoju, ażebyśmy się spokojnie rozmówić mogli; er ist ein Verleumder, — du es nur weißt żebyś wiedział, że to oszczerca.

Dä'mlich, *adi.* = dämisch.

Damm, *sm.* -es, *pl.* Dämme, grobla *f.*, tama *f.*, nasyp *m.*; jmndn auf den — bringen naprowadzić kogo na dobrą drogę; wieder auf den — kommen a) przyjść znów do zdrowia, b) odzyskać znaczenie (powodzenie), odbić się.

Da'mmbruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche, przerwanie grobli, tamy.

Dä'mmen, I. *va.* (haben) wznieść groblę, tamować; II. *vn.* (haben) (schlämmen) zbytkować (obficie jeść i pić).

Da'mmerde, *sf.* 1) ziemia *f.* ogrodowa; 2) ziemia na nasyp.

Dä'mmerhaft, *adi.* 1) przyćmiony, wpółciemny; 2) niejasny, fantastyczny.

Dä'mmern, *vn.* (haben) 1) półświatłem świecić; der Morgen dämmert schon już świta poranek; der Abend dämmert zmierzcha, zachodzi wieczór; wenn es dämmert a) gdy świta, b) gdy zmierzcha; 2) ich habe eine -de Hoffnung mam promień nadziei; es dämmert mir in der Seele mam przeczucie.

Dä'mmerung, *sf. pl.* -en, 1) zmierzch *m.* (wieczorny); in der (Abend-) — o zmierzchu, o szarej godzinie; 2) świt *m.* (poranny), świtanie *n.*, brzask *m.*; in der (Morgen-) — o świcie; 3) in der — w ciemności, po ciemku.

Dä'mmerungsfalter, *sm.* -s, *pl.* —, wilczomleczek *m.*

Da'mmhirsch, *sm.* -es, *pl.* -e, = Damhirsch.

Da'mmstraße, *sf. pl.* -n, szeroka droga *f.*, gościniec *m.* (szosa *f.*).

Da'mmweg, *sm.* -es, *pl.* -e, = Dammstraße.

Dä'mon, *sm.* -s, *pl.* -o'nen, demon *m.*, (zły) duch *m.*, niezwykły i niebezpieczny człowiek; er ist sein — to zły duch jego.

Dämo'nisch, *adi.* demoniczny; eine -e Schönheit demoniczna piękność.

Dampf, *sm.* -es, *pl.* Dämpfe, 1) para *f.*, wyziew *m.*; es geht mit — idzie jakby parą; 2) dym *m.*; 3) einen — haben mieć w głowie, w czubku; 4) astma *f.*, dychawica *f.*

Da'mpfapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* (aparat *m.*) parowy.

Da'mpfbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, łaźnia *f.* parowa, parnia *f.*, kąpiel *f.* parna, rosyjska łaźnia *f.*

Da'mpfboot, *sn.* -es, *pl.* -e, łódź *f.* parowa, statek *m.* parowy, parostatek *m.*

Da'mpfen, I. *vn.* (haben) 1) parować; die Erde dampft ziemia paruje; die Suppe dampft schon auf dem Tisch gorący rosół już na stole; dampfende Pferde zziajane konie; 2) poruszać się za pomocą pary; der Zug dampft pociąg pędzi; über den See — przejechać parowcem przez jezioro; II. *va.* i *vn.* (haben) eine Pfeife — ćmić, kurzyć, palić fajkę; ein Zimmer voll — nadymić, zakopcić pokój.

Dä'mpfen, *va.* (haben) 1) przytłumić, pohamować, stłumić, osłabić, przyciszyć; mit gedämpfter Stimme sprechen mówić przytłumionym, przyciszonym głosem, mówić półgłosem; den Glanz des Lichtes — przytłumić światło; den Farbenton — osłabić, przytłumić barwę; einen Brand — przytłumić pożar; den Schmerz — przygłuszyć ból; die Leidenschaft — powściągnąć, przytłumić namiętność; den Aufruhr — stłumić rozruch; 2) gedämpftes Fleisch duszone mięso.

Da'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, parowiec *m.*, okręt *m.* parowy, parostatek *m.*

Dä'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) osoba, która powściąga, powstrzymuje (= dämpfen 1); 2) einer Sache einen — aufsetzen przytłumiać, poskramiać co; die Lustigkeit erhielt einen — wesołość się przerwała, popsuła; 3) kapturek *m.* do gaszenia światła; 4) (przy instrumentach muzycznych) tłumik *m.* (przyrząd do przytłumiania dźwięku).

Dä'mpfig, *adi.* 1) dychawiczny, astmatyczny (także dampfig); 2) wydymający; dämpfiges Futter wydymający obrok.

Da'mpfkessel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* parowy.

Da'mpfkolben, *sm.* =s, *pl.* —, tłok *m.* maszyny parowej.

Da'mpfmaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* parowa; Hochdruck— maszyna parowa o wysokiem ciśnieniu; Niederdruck— maszyna parowa o nizkiem ciśnieniu; rotierende— — obrotowa.

Da'mpfschiffahrt, *sf. pl.* =en, żegluga *f.* parowa.

Da'mpfwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, parowóz *m.*, lokomotywa *f.*

Dana'ch (także: darna'ch), *adv.* 1) (= nach dieser Sache) za tem, po to, o to, do tego; ich strebe — dążę do tego; ich werde nicht — laufen nie będę za tem biegał; ich habe — gefragt pytałem o to; 2) — handeln postępować według tego, stosownie do tego; die Zeiten sind nicht — czasy nie są po temu; er sieht — aus wygląda po temu; der Rock kostet billig, ist aber auch — surdut kosztuje tanio, ale jest też po temu; 3) (= wonach) — die Arbeit, — der Lohn jaka praca, taka płaca; — sich einer führt, — wird einem... jak sobie kto pościele, tak się wyspi; 4) (= hernach) potem, później.

Da'ndy, *sm.* —, *pl.* Dandies, dandys *m.*, fircyk *m.*

Dane'ben, *adv.* 1) obok, tuż obok, podle, przy tem, tuż przy tem; — gehen przejść mimo, chybić celu; 2) oprócz tego, nadto, obok tego; er ist faul, — aber auch nicht ehrlich jest leniwy, a nadto i nieuczciwy.

Danie'den, *adv.* 1) na dole, tam na dole, tam niżej; 2) (hienieden) na tej ziemi, na tym świecie.

Danie'der (darnie'der), *adv.* 1) na dole, nadół, na ziemi, na ziemię; — fallen upaść na ziemię; — kämpfen zwalczyć, powalić o ziemię; 2) er liegt (krank) — leży chory; die Krankheit hat ihn — geworfen choroba go zwaliła; er liegt hoffnungslos — leży śmiertelnie chory.

Dank, *sm.* =es, 1) dzięki *pl.*, wdzięczność *f.*; ich bin ihm — schuldig jestem mu wdzięczność winien; ich weiß ihm — dafür wdzięczny mu jestem za to; Gott sei —! Bogu dzięki! 2) podziękowanie *n.*, podzięka *f.*, dzięki *pl.*; den — abstatten złożyć dzięki, podziękowanie; besten —! serdeczne dzięki! schönen, vielen — dafür uprzejme dzięki za to; tausend —! tysiąckrotne dzięki! 3) dank *m.*, nagroda *f.* na turnieju; 4) jmndm etw. zu — machen zrobić komu co według jego życzenia, zadowolić kogo; 5) *praep.* dzięki; — Ihrer Bemühung dzięki pańskiemu zachodowi.

Da'nkbar, *adi.*, 1) wdzięczny; ich bin Ihnen sehr — jestem panu bardzo wdzięczny; sich — zeigen okazać wdzięczność; 2) eine =e Aufgabe wdzięczne zadanie; ein =es Geschäft korzystny interes.

Da'nkbarkeit, *sf.* wdzięczność *f.*, dziękczynność *f.*; seine — bezeigen okazać wdzięczność.

Da'nkbezeigung (=bezeugung), *sf. pl.* =en, okazanie *n.*, objaw *m.* wdzięczności; er erhielt zahlreiche =en otrzymał wiele objawów wdzięczności.

Da'nken, I. *vn.* (haben) dziękować, podziękować; jmndm für etw. — dziękować komu za co; danke schön! pięknie dziękuję! Wünschen Sie Wein? (odpowiedź) danke! czy mogę panu służyć winem? (odpowiedź) dziękuję! (to jest: nie chcę); ich danke, (odpowiedź) keine Ursache! dziękuję, (odpowiedź) niema za co; für diese Ehre danke ich schön za taki zaszczyt pięknie dziękuję; Gott sei's gedankt! Bogu dzięki! Bogu chwała! II. *va.* odwdzięczyć się, nagrodzić; er hat mir schlecht dafür gedankt źle mi się zato odwdzięczył; danke es dir Gott! Bóg ci zapłać! er hat ihm das Leben zu — winien mu życie; ihm danke ich mein Glück jemu zawdzięczam me szczęście.

Da'nkenswert, *adi.* godny podziękowania, godny wdzięczności.

Da'nkerfüllt, *adi.* przejęty wdzięcznością.

Da'nkgefühl, *sn.* =es, *pl.* =e, uczucie *n.* wdzięczności.

Da'nkgottesdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, nabożeństwo *n.* dziękczynne.

Da'nksagung, *sf. pl.* =en, = Dank.

Dann, *adv.* 1) wtedy, w tym razie, w tym wypadku; wie —? cóż wtedy? cóż w tym wypadku? selbst — wenn es wahr wäre nawet w tym razie gdyby to było prawdą; 2) następnie, potem, dalej; erst hören, — reden nasamprzód słuchać, a potem mówić; 3) nadto, oprócz tego; — will ich noch bemerken nadto chcę jeszcze zauważyć; 4) — und wann od czasu do czasu; — und — wtedy a wtedy.

Da'nnen, *adv.* von — gehen pójść precz, odejść.

Da'nnenher, *adv.* = daher.

Dar, *adv.* = da (w złożeniu z przyimkami rozpoczynającymi się od samogłoski np. daran).

Dara'n (i da'ran), *adv.* (skrócone: dran) 1) przy tem, na tem, koło tego, o tem, w tem; der Knopf ist schon — (am Rocke) guzik jest już przy tem; ich denke — myślę o tem; die Theilnahme — udział w tem; ich werde mich — nicht stoßen to nie będzie dla mnie przeszkodą; 2) po tem; — kann man ihn erkennen po tem można go poznać; ein Hemd mit einem Kragen — koszula z kołnierzem; ich habe nicht — gedacht es Ihnen mitzutheilen nie przyszło mi na myśl opowiedzieć to panu; Sie thun wohl — dobrze pan czynisz; ein Haus mit einem Garten — dom z ogrodem; ich bin eben — es zu thun właśnie zabieram się do tego; ich war nahe — den Verstand zu verlieren omal nie straciłem rozumu; ich bin jetzt — teraz kolej na mnie; es war drauf und dran, dass er die Stelle verlieren sollte o włos byłby stracił posadę; alles was drum und dran hängt wszystko

co ma z tem związek; 3) gut — sein być w dobrem położeniu; da bin ich schön —! a tom się ubrał; man weiß nicht, wie man mit ihm — ist z nim to nie wiedzieć, czego się trzymać; er geht ungern — niechętnie się do tego zabiera; — glauben wierzyć w to; er hat endlich — kommen müssen wreszcie i na niego przyjść musiała kolej; jmndn — kriegen złapać kogo na co; machen Sie sich — zabierz się pan do tego; er muss — a) musi się do tego zabrać; b) i na niego przyjść musi kolej; wer ist —? na kogo kolej? Es ist nichts — a) niema w tem słowa prawdy; b) to nic nie warte; alles — setzen usilnie się starać, poruszać wszelkie sprężyny; ich habe gut — gethan, dass dobrzem zrobił, żem; er will nicht gern — niechętnie się do tego zabiera, ociąga się.

Darau'f, da'rauf (drauf), *adv.* 1) na tem, do tego, w to, o to, przy tem; da ist ein Bett, — kannst du ruhen oto łóżko, na niem możesz spocząć; warum kommst du wieder — zurück? dlaczego znów wracasz do tego przedmiotu? — kann man stolz sein na to (z tego) można być dumnym; ein Tisch und das Tischtuch — stół nakryty obrusem; ich kann mich — nicht einlassen nie mogę wdawać się w to, nie mogę się na to zgodzić; es kommt mir — nicht an nie zależy mi na tem, nie przywiązuję do tego wagi; lassen Sie es nicht — ankommen nie dopuść pan do tego; ich gebe viel — przywiązuję do tego wielką wagę; ich bin neugierig — jestem tego ciekaw; — steht eine hohe Strafe to zagrożone jest wielką karą; der Tod steht — pod karą śmierci niewolno tego czynić; ich warte — czekam na to; ich wette — zakładam się o to; ich schwöre — przysięgam na to; ich beharre — obstaję przy tem; 2) potem, następnie, na to; ein Jahr — w rok potem; — erhielt ich die Antwort na to otrzymałem odpowiedź; 3) =hin, =los, =zu, der Weg führt gerade =zu droga prowadzi wprost do tego (do celu); er geht =los zmierza do tego; =los arbeiten dążyć do tego, starać się o to; — wollte ich hinaus do tego właśnie zmierzałem; 4) — aus sein: er ist — aus dąży do tego; — fallen popaść na to; — wird Niemand fallen na to nikt nie popadnie; — geben a) dać zadatek; wieviel haben Sie ihm — gegeben? ile dałeś mu pan zadatku; b) ich gebe nichts — nie przywiązuję do tego żadnego znaczenia, żadnej wagi; sein ganzes Vermögen wird =gehen straci (przy tem) cały majątek; es sind viele Menschen — gegangen wiele ludzi zginęło; der Arzt sagt, dass er — gehen muss lekarz mówi, że on musi umrzeć; wenn Sie sich nicht erinnern, so werde ich Ihnen vielleicht — helfen jeśli pan sobie nie przypominasz, to może ją naprowadzę pana na to; ich kann nicht — kommen nie mogę sobie tego przypomnieć.

D(a)rau'fgabe, *sf. pl.* =n, zadatek *m.*

Darau's, da'raus (draus), *adv.* stąd, z tego, es folgt — z tego wynika; — wird nichts nic z tego nie będzie; was wird — werden? co z tego będzie? co z tego wyniknie? machen Sie — was Sie wollen zrób pan z tego (z tem) co zechcesz; ich mache mir nichts — nic sobie z tego nie robię; ich kann nicht — klug werden nie mogę się w tem rozeznać; das Land, — (zamiast: woraus) du uns geführt hast ziemia, z której nas wyprowadziłeś; — ist ein Brand entstanden z tego powstał pożar; es ist schon ein Sprichwort — geworden to przeszło już w przysłowie; es genügt, wenn du eine Stelle — anführst wystarczy, jeśli przytoczysz z tego jeden ustęp.

Da'rben, *vn.* (haben) cierpieć niedostatek, klepać biedę.

Da'r=bieten, *va.* i *vr.* (sich) bot dar, habe dargeboten, ofiarować, podać, nastręczyć; es hat sich mir die Gelegenheit dargeboten nastręczyła mi się sposobność.

Da'rbietung, *sf. pl.* =en, ofiara *f.*, ofiarowanie *n.*

Da'r=bringen, *va.* brachte dar, habe dargebracht, przynieść, ofiarować, przynieść w ofierze.

Darei'n, da'rein (drein), *adv.* (= in ein Ding) sich — ergeben (fügen, finden, schicken) poddać się czemu; ich kann mich nicht — finden a) nie mogę się do tego przyzwyczaić; b) nie mogę tego zrozumieć; ich willige — zgadzam się na to; er blickte finster — patrzył ponuro przed siebie, miał ponurą minę; ich gebe Ihnen noch ein Dutzend Sacktücher — dam panu jeszcze tuzin chustek w dodatku (w przyczynku); sich — legen wmieszać się, wdać się, pośredniczyć; — reden (sprechen) wmieszać się w rozmowę; Sie haben nichts — zu reden nie mieszaj się pan w to; — schlagen bić na wszystkie strony; ich willige — zezwalam na to, zgadzam się.

Darg, *sm.* =s, pokład *m.* torfu pod warstwą czarnoziemu.

Da'rge, *sf. pl.* =n, haczyk *m.* mosiężny do wędki.

Da'rgen, *va.* (haben) łowić ryby na wędkę.

Dari'n, da'rin (drin), *adv.* (= in einer Sache) w tem, wewnątrz, w środku; er ist — jest wewnątrz (np. w pokoju); die Kleider sind schon — (z. B. im Koffer) suknie są już wewnątrz (np. w kufrze); — irren Sie sich w tem się pan mylisz; es ist kein Wein mehr — niema już wina wewnątrz (np. w butelce); ein Beutel mit Geld — sakiewka z pieniądzmi; es ist kein Sinn — nie masz w tem sensu; die wahre Größe besteht — prawdziwa wielkość polega na tem; der

Unterschied besteht — różnica jest w tem (polega na tem).

Da'r=legen, *va.* wykazać, przedstawić, wystawić, wyłożyć, przedłożyć, przełożyć; seine Gründe offen — otwarcie przedstawić powody.

Da'rlegung, *sf. pl.* =en, wywód *m.*, przedstawienie *n.*, przełożenie *n.*

Da'rleh(e)n, *sn.* =s, *pl.* —, pożyczka *f.*; als — tytułem pożyczki.

Da'r=leihen, *va.* lieh dar, habe dargeliehen, pożyczać.

Da'rleiher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), pożyczający (-a), wierzyciel (-ka).

Darm, *sm.* =es, *pl.* Därme, kiszka *f.*, jelito *n.*

Da'rmbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość *f.* biodrowa.

Da'rmbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, kiła *f.*, ruptura *f.*

Da'rmentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* kiszki (jelita).

Da'rmerweiterung, *sf. pl.* =en, rozdecie *n.* kiszki.

Da'rmfell, *sn.* =es, *pl.* =e, otrzewna *f.*, osierdzie *n.*

Da'rmfieber, *sn.* =s, *pl.* —, febra *f.* gastryczna.

Da'rmcanal, *sm.* =s, *pl.* =näle, przewód *m.* kiszkowy.

Da'rmsaite, *sf. pl.* =n, struna *f.* (z kiszki baraniej).

Da'rmverschlingung, *sf. pl.* =en, splątanie *n.* kiszek.

Da'rmwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, glista *f.*

Da'rmzwang, *sm.* =es, zatkanie *n.* żołądka, zatwardzenie *n.* (obstrukcya *f.*).

Darna'ch (da'rnach), *adv.* = danach.

Darnie'der, *adv.* = darnieder.

Daro'b, *adv.* = darüber.

Da'rrboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, suszarnia *f.*, strych *m.* do suszenia.

Da'rre, *sf. pl.* =n, 1) suszarnia *f.*; 2) susza *f.*, wyschniecie *n.* (choroba głównie u ptaków polegająca na wyschnięciu soków).

Da'rren, I. *va.* (haben) suszyć; II. *sn.* =s, suszenie *n.*

Da'rrofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do suszenia.

Da'r=setzen, *va.* = darbieten.

Da'r=stellen, I. *va.* i *vr.* przedstawić, wystawić, opisać; etw. als Fehler — przedstawić co jako błąd; er hat ihn in seiner ganzen Verkehrtheit dargestellt przedstawił go w całej jego przewrotności; er hat mir die Sache so dargestellt, daß przedstawił mi sprawę tak, że; in kurzen Umrissen etw. — opisać, przedstawić co w ogólnych zarysach; eine Rolle — grać, przedstawić rolę; das Stück wurde gut dargestellt sztuka była dobrze przedstawiona (grana); ich stelle mich nicht als Muster dar nie podaję siebie za wzór; II. =d, *adj.* =e Geometrie wykreślna geometrya *f.*; =e Künste sztuki plastyczne.

Da'rsteller, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), (w sztuce dramatycznej) artysta *m.* (artystka *f.*), przedstawiciel *m.* (-ka *f.*); der — der Hauptrolle przedstawiciel głównej roli, artysta grający główną rolę.

Da'rstellung, *sf. pl.* =en, opis *m.*, przedstawienie *n.* (sprawy); er gab uns eine kurze — der Begebenheit przedstawił nam krótki opis zajścia; eine übersichtliche — przeglądowy opis; gedrängte — krótki, zwięzły opis; bildliche — obrazowe przedstawienie, obraz *m.*, rycina *f.*; (w teatrze) wystawienie *n.*, wystawa *f.*, gra *f.*, przedstawienie *n.*; eine gelungene — udałe przedstawienie.

Da'rstellungsgabe, *sf.* dar *m.* (talent *m.*) przedstawienia rzeczy.

Da'rstellungsweise, *sf. pl.* =n, sposób *m.* przedstawienia; (w sztuce także) styl *m.*

Da'r=thun, *va.* that dar, habe dargethan, wykazać, dowieść, udowodnić.

Darü'ber, da'rüber (drü'ber), *adverb.* 1) nad tem, na tem, ponad tem; eine Thür mit einer Aufschrift — drzwi a nad niemi napis; er machte sich schnell — rzucił się szybko na to; ich bin — hinweg a) jestem wyższy nad to, b) mam to już za sobą; es geht alles — und darunter wszystko w nieładzie, w zamieszaniu; ich bin — (z. B. über das Feld) gegangen przeszedłem przez to (np. przez pole); gehe mir nicht — a) nie ruszaj mi tego, b) nie idź tędy; er ist — hinausgegangen poszedł dalej, poszedł poza cel; er ist — hinweggegangen pominął to (milczeniem); 2) ich freue mich — cieszę się z tego; ich denke — nach myślę o tem, rozmyślam nad tem; er beklagt sich —, daß.. skarży się, że..; 3) soll ich denn — zugrunde gehen? mamże z tego powodu zniszczyć się (zginąć)? — ist der Streit entstanden o to (z tego powodu) powstał spór; ich lasse mir — keine grauen Haare wachsen nie bardzo się z tego powodu martwię; 4) — vergeht die Zeit wśród tego upływa czas; das Werk ist unvollendet, denn der Verfasser ist — gestorben dzieło jest nieskończone, bo autor podczas pracy umarł; 5) ich zahle nichts — nie zapłacę nic ponad tę cenę; — geht nichts to już nie da się prześcignąć; es gieng ihm nichts — nie miał nic milszego.

Darū'm, da'rum (drum), *adv.* 1) około tego, naokoło tego; das Faß hat geronnen, ich ließ also noch einen Reifen — legen beczka ciekła, kazałem więc nałożyć jeszcze jedną obręcz; wir haben Blumen — gelegt (z. B. um das Denkmal) ułożyliśmy kwiaty naokoło (np. pomnika); er spricht — (um die Sache herum) omija sprawę, chodzi, jak kot koło gorącego sadła; ich gehe hierum, du gehe — ja pójdę tędy, idź ty tamtędy; 2) o to; ich bitte dich — proszę cię o to; ich habe ihn — gefragt pytałem go o to; es handelt sich — idzie (rozchodzi się) o to; ich habe mich — bemüht starałem się o to; losen wir — losujmy (ciągnijmy losy) o to; es steht schief — źle z tem stoi; es

ist mir — zu thun zależy mi na tem; er weiß — wie o tem; es handelt sich — zu wissen idzie o to, by wiedzieć; ich gäbe viel — dałbym wiele za to, by.. zależy mi wiele na tem, by ..; 3) dlatego, z tego powodu; die Idee ist kühn und eben — reizt sie mich pomysł jest śmiały i właśnie dlatego nęci mnie; ich thue es — weil es mir so gefällt czynię to dlatego, że mi się tak podoba; 4) Sie sind — nicht verständiger geworden przez to nie stałeś się pan bynajmniej mędrszym; es ist — nicht minder wahr mimo to prawdą jest, niemniej jest prawdą; 5) jmndn — bringen pozbawić kogo czego; ich bin — gekommen straciłem to.

Darun'ter (drun'ter), *adv.* 1) pod tem, pod to; ein Brett — legen położyć pod to deskę; ich werde meine Unterschrift nicht — setzen nie położę pod to mego podpisu; — steckt etwas pod tem coś się kryje; 2) niżej, poniżej; Kinder von 10 Jahren und — dzieci lat dziesięciu i poniżej (tego wieku); ich kann es nicht — geben (lassen) nie mogę dać tego taniej (niżej); 3) pomiędzy, między; es sind einige Leute — znajduje się pomiędzy nimi kilka ludzi; da sind verschiedene Bücher, Sie können — wählen oto są różne książki, możesz pan między niemi wybrać; 4) pod, przez; er leidet — cierpi pod tem, przez to.

Das, I. rodzajnik, to; II. *pronom.* 1) (zaimek wskazujący); — sage ich nicht tego nie mówię; — ist wahr to prawda; — alles gehört mir to wszystko jest moją własnością; wie —? jak że? jak to? — heißt to znaczy; — sind meine Gründe oto moje powody, to są moje powody; — ist ja schön! a to pięknie! — wäre! (tyle co) czyżby! wenn dem (*dat.* od das) so ist jeśli tak się rzecz ma; er hat gearbeitet, — hast du nicht on pracował, ty zaś nie; du bist schön, — bin ich nicht ty jesteś pięknym, ja nim nie jestem (ja zaś nie); — sind unsere Gäste oto nasze goście; ein braver Mann —, der es gethan hat dzielny to człowiek, co tak postąpił; schlechter Freund —! zły to przyjaciel! 2) (zaimek względny); das Haus, — ihm gehört dom, który jest jego własnością.

Da'=sein, *vn.* być tu, być na miejscu (= sein).

Da'sein, *sn.* =s, 1) istnienie *n.*, byt *m.* (egzystencya *f.*); unser — ist kurz życie nasze jest krótkie; sein — fristen opędzać swój byt (życie); 2) = Anwesenheit.

Dasel'bst, *adv.* w temże miejscu, tamże; ich habe ihn ja — gesehen wszak widziałem go tamże.

Da'sig, 1) *adi.* tamtejszy; 2) (w dyalekcie wiedeńskim) głupi, tumanowaty.

Daß, I. *coni.* 1) że; ich glaube, — er abgereist ist zdaje mi się, że odjechał; außer — er reich ist, ist er auch gelehrt oprócz tego, że jest bogatym, jest on także uczonym; ich weiß nichts neues außer — .. nie wiem nic nowego prócz że..; ich bin Ihnen dankbar (dafür), — Sie die Güte hatten jestem panu wdzięczny (za to), żeś pan był łaskaw; 2) że (albo tryb bezokoliczny); ich fürchte, — ich falle boję się, że upadnę, boję się, bym nie upadł; ich erlaube dir, — du ausgehst pozwalam ci wyjść, pozwalam, żebyś wyszedł; was ist denn geschehen, — Sie lachen? cóż się stało, że się pan śmiejesz? 3) dadurch, — er fortgeht, verliert er . . . przez to, że odchodzi, traci (odchodząc traci); so — tak że; 4) by, ażeby; er ist zu mächtig als — du ihm schaden könntest jest nadto możnym, ażebyś ty mógł mu zaszkodzić; 5) auf — ażeby, żeby; auf — ich es kurz mache krótko mówiąc; 6) — doch alle erkennen mögen aby wszyscy poznali; — du dich nicht rührst! żebyś mi się nie ruszył! nicht — ich es wüßte ja przynajmniej nic o tem nie wiem; — Gott erbarme! pożal się Boże! — Sie auch gar nicht hören! że też pan nic nie słyszysz! — man auch so dumm sein kann! że też można być tak głupim! 7) der Mann, von dem wir glauben, — er ein ehrlicher Mensch ist człowiek, którego mamy za uczciwego; II. *sn. indecl.* es kommt dabei weniger auf das Wie, als auf das — an idzie przytem mniej o sposób, jak o sam fakt.

Dasse'lbe, *pron.* I. rodzaj nijaki słowa derselbe; II. (w formie rzeczownikowej) es ist ein und — to wszystko jedno.

Dasse'lbige = dasselbe.

Da'=stehen, *vn.* stand da, habe (bin) dagestanden, 1) znajdować się, być, stać gdzie; 2) er steht jetzt ganz anders da położenie jego zupełnie się zmieniło; er steht makellos da nie ciąży na nim żadna plama.

Datie'ren, I. *va.* (haben) datować, datę położyć; einen Brief — położyć datę na liście; II. *vn.* i *vr.* (haben) rozpoczynać rachubę czasu; die Angelegenheit datiert (sich) noch von der Zeit . . . sprawa datuje się jeszcze z czasu . . .

Da'tiv, *sm.* =s, *pl.* =e, trzeci przypadek w deklinacyi; dieses Wort steht im — ten wyraz jest w trzecim przypadku.

Da'to, *adv.* (wyraz używany w handlu); bis — aż do tego dnia, aż dotąd; a — od tego dnia licząc.

Da'towechsel, *sm.* =s, *pl.* —, weksel *m.* płatny w oznaczonym terminie.

Da'ttel, *sf. pl.* =n, daktyl *m.* (owoc drzewa palmowego).

Da'ttelbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* daktylowe.

Da'ttelöl, *sn.* =es, olej *m.* daktylowy.

Da'ttelpalme, *sf. pl.* =n, palma *f.* daktylowa.

Da'ttelpflaume, *sf. pl.* =n, śliwka *f.* daktylowa.

Da'tum, *sn.* =s, *pl.* Daten i Data, 1) datum *n.*, data *f.* (oznaczenie czasu i miejsca na listach, dokumentach itd.); das — setzen położyć datum;

2) (określenie czasu jakiegoś wydarzenia); er hat das — auf diesem Documente zurückgesetzt cofnął datę na tym dokumencie; er starb post Christum natum, ich weiß nicht mehr das — (tyle co) nie pamiętam daty jego śmierci; 3) dzień w miesiącu; welches — haben wir heute którego dziś mamy.

Dau'be, *sf. pl.* -n, klepka *f.*, wanczos *m.*, wanszos *m.*

Däu'chten, (uboczna forma od dünken) *vn.* (haben) mir däucht zdaje mi się.

Dau'er, *sf.* I. trwanie *n.*, przeciąg *m.*; ewige — wieczność *f.*; das ist auf die — nicht zu ertragen tego na dłuższy przeciąg czasu znieść nie można; das wird von kurzer — sein to nie potrwa długo; II. trwałość *f.*; die Schuhe sind auf die — gearbeitet trzewiki robione są na trwałość.

Dau'erhaft, *adi.* trwały.

Dau'erhaftigkeit, *sf.* trwałość *f.*

Dau'erlauf, *sf. pl.* =läufe, bieg *m.* do celu.

Dau'ern, I. *vn.* (haben) 1) trwać; es dauert nur kurze Zeit trwa tylko krótki czas; eine ganze Sitzung — trwać przez całe posiedzenie; länger — lassen przedłużyć; ewig — trwać wiecznie; die Predigt hat lange gedauert kazanie trwało długo; 2) es dauerte nicht lange, so kam er niebawem przyszedł; das soll nicht lange — to nie potrwa długo; wie lange dauert es, bis Sie mit der Arbeit fertig sind? ile czasu potrzebujesz pan na skończenie tej roboty? II. *va.* i *r. imperf.* 1) żałować; sich weder die Mühe noch das Geld — lassen nie żałować trudu ani pieniędzy; es dauert mich jeder Groschen żal mi każdego grosza; 2) ubolewać; du dauerst mich żal mi ciebie, ubolewam nad tobą; es dauert mich, daß ich es gethan habe żal mi (ubolewam), żem to uczynił; wie dauert mich sein Schicksal! jakżeż ubolewam nad jego losem!

Dau'ling, *sm.* =s, *pl.* =e, surowiec *m.* żelazny, żelazo *n.* w gęsiach.

Daum, *sm.* =es, *pl.* Däume; = Daumen.

Däu'mchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Daumen, wielki paluszek *m.*

Dau'men, *sm.* =s, *pl.* —, wielki palec *m.*, kciuk *m.*, kucik *m.*; jmndm den — drehen schlebiać komu; jmndm den — auf das Auge drücken wziąć kogo w kluby.

Dau'menbreit, *adi.* na palec szeroki.

Dau'menleder, *sn.* =s, *pl.* —, paluch *m.*

Dau'menschrauben, *sf. pl.* kluby; jmndm die — anlegen wziąć kogo w kluby.

Däu'mling, *sm.* =s, *pl.* =e, paluch *m.* (u rękawicy); karzełek *m.*

Dau'ne, *sf. pl.* =n, puch *m.*

Dauphi'n, *sm.* =s, *pl.* =s (wym.: dofę; =e, *sf.*, wym.: dofin) francuski następca (następczyni) tronu.

Daus, *sm.* =es, *pl.* Däuse, tuz *m.*, as *m.*; das ist ein Junge wie ein — zuch chłopak.

Da'vidsgerste, *sf.* jęczmień *m.* ryżawy.

Da'vidsharfe, *sf. pl.* =n, arfa *f.* dawidowa.

Davo'n (da'von), *adv.* o tem, z tego, od tego; — ist nicht die Rede o tem niema mowy; es ist nicht — die Rede nie o tem mowa; ich habe — nichts genommen nic z tego nie wziąłem; — später o tem potem; er ist — gesund geworden z tego wyzdrowiał; nicht weit — nie daleko stamtąd; man spricht — mówią o tem; abgesehen —, daß . . . pominąwszy to, że . . .; er ist auf und — uciekł, drapnął, dał drapaka.

Davo'n=bleiben, *vn.* blieb davon, bin davongeblieben, wstrzymać się od czego, poniechać co.

Davo'n=bringen, *va.* brachte davon, habe davongebracht, unieść, odnieść, wynieść; ich habe nichts als das Leben davongebracht uniosłem jeno życie.

Davo'n=eilen, *vn.* (sein) śpiesznie się oddalić, ujść.

Davo'n=fahren, *vn.* fuhr davon, bin davongefahren, ujechać, odjechać.

Davo'n=fliegen, *vn.* flog davon, bin davongeflogen, ulecieć, odlecieć.

Davo'n=fliehen, *vn.* floh davon, bin davon geflohen, uciec, umknąć.

Davo'n=führen, *va.* (haben) jmndn, uprowadzić kogo.

Davo'n=gehen, *vn.* gieng davon, bin davongegangen, odejść; auf und — uciec, drapnąć.

Davo'n=helfen, *va.* half davon, habe davongeholfen, jemandem, a) pomódz komu do ucieczki; b) ulżyć komu, odjąć komu ciężaru.

Davo'n=jagen, I. *va.* (haben) jmndn, napędzić, wypędzić, odpędzić, przepędzić kogo; II. *vn.* (sein) szybko ujechać, odjechać.

Davo'n=kommen, *vn.* kam davon, bin davongekommen, wymknąć się, wybrnąć; mit einem blauen Auge — wykpić się jako tako; mit heiler Haut — wyjść cało; wir sind mit dem bloßen Schreck davongekommen skończyło się na strachu.

Davo'n=laufen, *vn.* lief davon, bin davongelaufen, uciec; es ist um davonzulaufen (zum Davonlaufen) to nie do wytrzymania.

Davo'n=machen, *vr.* sich (haben) wymknąć się, zemknąć.

Davo'n=müssen, *vn.* mußte davon, habe davongemußt, być zmuszonym oddalić się od czego (porzucić coś).

Davo'n=reiten, *vn.* ritt davon, bin davongeritten, odjechać konno.

Davo'n=schleichen, *vn.* schlich davon, bin davongeschlichen (*vr.* habe mich davongeschlichen) wymknąć się cichaczem, wykraść się, wymknąć się.

Davo'n=sprengen, *vn.* sprengte davon, bin davongesprengt, = davonjagen II.

Davo'n=thun, *va.* that davon, habe davongethan, odjąć, odsunąć, oderwać.

Davo'n=tragen, *va.* trug davon, habe davongetragen, unieść, nabyć, odnieść; er hat eine Lungenentzündung davongetragen nabawił się zapalenia płuc; einen Sieg — odnieść zwycięstwo; nichts als Schande — nie zyskać nic krom wstydu, tylko wstydu się najeść.

Davo'n=wollen, *vn.* will, wollte davon, habe davongewollt, chcieć odejść, chcieć coś porzucić.

Davo'n=ziehen, *vn.* zog davon, bin davongezogen, oddalić się (zupełnie), odjechać.

Davo'r (da'vor), *adverb.* 1) przed to; stellen Sie einen Sessel — postaw pan krzesło przed to; 2) przed tem, od tego; behüt' uns Gott — niech Bóg ochroni nas przed tem, od tego; ich habe einen Abscheu — mam wstręt przed tem (do tego).

Dawei'l, *coni.* podczas że, podczas kiedy.

Dawi'der, *adverb.* przeciw temu; ich habe nichts — nie mam nic przeciw temu; dafür und — za i przeciw.

Dazu' (da'zu), *adv.* 1) do tego; man kann nicht — kommen nie można dostąpić (zbliżyć się) do tego; 2) do tego, w tym celu, na to; er hat mich — beredet namówił mnie do tego; ich bin — berechtigt jestem do tego uprawnionym; — müßte ich ihn besser kennen lernen w tym celu (na to) musiałbym go lepiej poznać; es wird — nicht kommen nie przyjdzie do tego; ich kann nicht — kommen nie mogę znaleźć czasu do tego; nie mogę się tam dostać; was sagit du —? co mówisz o tem (nie: do tego!) man muß — thun, daß .. trzeba postarać się o to, by ..; 3) nadto, ponadto, oprócz tego; er hat tausend Rubel Gehalt und freie Wohnung — ma tysiąc rubli płacy a nadto (oprócz tego) bezpłatne mieszkanie; arm und krank — ubogi a nadto i chory; 4) przytem, obok tego; er arbeitet und singt — pracuje, a przytem śpiewa; er war ganz still — zachował przytem milczenie.

Dazu'gehörig, *adi.* należny, przynależny do tego.

Dazu'kommen, *sn.* =s, dołączenie *n.*, przyłączenie *n.* (się); durch das — der Furcht przez dołączenie się do tego obawy.

Da'zumal, *adv.* = damals.

Dazwi'schen, *adv.* między tem, pomiędzy tem, wpośród tego; Sie können — wählen możesz pan wybrać pomiędzy tem; — ist der Unterschied, daß .. to jest pomiędzy tem różnica, że ..; Felder und ein Wald — pola a wpośrodku las; einige Hügel und — fließt ein Bach kilka wzgórz, a pomiędzy niemi płynie strumyk.

Dazwi'schen-kommen, *vn.* kam dazwischen, bin dazwischengekommen, przeszkodzić, wejść w drogę; ich werde Sie besuchen, wenn nichts dazwischenkommt odwiedzę pana, jeśli mi nic nie przeszkodzi (jeśli mi co nie wejdzie w drogę).

Dazwi'schen=reden, *vn.* (haben) przerywać, odzywać się, podczas gdy drugi mówi.

Dazwi'schen=treten, *vn.* trat dazwischen, bin dazwischengetreten pośredniczyć (interweniować), wmieszać się (w co).

Dazwi'schenkunft, *sf.* pośrednictwo *n.*, wdanie się; durch die — der Verwandten przez wdanie się krewnych.

Deba'tte, *sf. pl.* =n, rozprawa *f.*, dyskusya *f.*; zur — bringen poddać pod dyskusyę (rozprawę); die — eröffnen zagaić rozprawę; eine lebhafte — ożywiona (żwawa) rozprawa.

Debattie'ren, *vn.* (haben) rozprawiać (debatować), über etw. o czem.

De'bet, *sn. pl.* De'bita, *ind.* debet *m.*, dług *m.* (konto bierne); bringen Sie den Betrag auf mein — wciągnij pan tę kwotę jako mój dług.

Debi't (wym.: debi'), *sm.* =s, *pl.* =s, sprzedaż *m.*, debit *m.*; jmndm den — entziehen odebrać komu prawo sprzedaży (debit).

Debitie'ren, *va.* 1) rozsprzedawać, zbywać; 2) jemanden mit etw. — obciążyć czem czyj rachunek.

Debouchie'ren (wym.: debuszi'ren) *vn.* (haben) otworzyć.

Debü't (wym.: debü), *sn.* =s, *pl.* =s, początek *m.*, pierwszy występ *m.* (debiut *m.*).

Debüta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf.*, *pl.* =innen) pierwszy raz występujący (np. aktor, pisarz itd.), debiutant *m.* (debiutantka *f.*).

Debütie'ren, *vn.* (haben) po raz pierwszy występować, debiutować.

Decampie'ren, *vn.* (haben) zwijać obóz.

Deca'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dziekan *m.*

Decana't, *sn.* =(e)s, 1) stopień *m.*, godność *f.* dziekana; 2) okręg *m.* władzy dziekana.

Deca'ndria, *sf.* klasa roślin dziesięciopręcikowych.

Decantie'ren, *va.* (haben) zcedzić, odlać płyn.

Decartie'ren, *va.* (haben) stemplować przedmioty zaregestrowane.

Decartie'rung, *sf.* regestrowanie.

Decatisie'ren, *va.* (haben) zstępować, dekatyzować sukno.

Decatisie'rung, *sf.* dekatyzowanie *n.* sukna.

Dece'mber, *sm.* =s, grudzień *m.*

Dece'nnium, *sn.* =s, *pl.* =cennien, dziesięciolecie *n.*

Dece'nt, *adi.* i *adv.* przyzwoity, przystojny.

Decentralisatio'n, *sf.* decentralizacya *f.*, samorząd gmin i prowincyi w państwie.

Dece'nz, *sf.* przyzwoitość *f.*, przystojność *f.*

Decerna't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) biuro *n.* naczelnika; 2) wydział *m.* administracyi.

Decerne'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, naczelnik *m.* biura, trybunału.

Decigra'mm, *sn.* =s, *pl.* =e, decygram *m.*, jedna dziesiąta grama.

Decili'ter, *sm.* =s, *pl.* —, decylitr *m.*, jedna dziesiąta litra.

Decima'l, *adi.* dziesiętny.

Decima'lbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, ułamek *m.* dziesiętny.

Decima'leintheilung, *sf.* skala *f.* dziesiętna.

Decima'lmaß, *sn.* =(e)s, miara *f.* dziesiętna, system *m.* dziesiętny.

Decima'lrechnung, *sf.* rachunek *m.* dziesiętny.

Decima'lsystem, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* dziesiętny albo metryczny.

Decima'lwage, *sf.* waga *f.* dziesiętna.

Decime'ter, *sm.* =s, miara: decymetr *m.*, dziesiąta część metra.

Decimie'ren, *va.* (haben) 1) dziesiątkować; 2) sprzątać, zabierać; 3) wyludniać.

Dechanei', *sf.* *pl.* =en, 1) dziekania *f.*; 2) urząd dziekana.

Decha'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, dziekan *m.*

Dechantei', *sf.* *pl.* =en, = Dechanei.

Decha'rge (wym.: desza'rz), *sf.* *pl.* =en, uznanie *n.* rachunków; jmndm — ertheilen uznać czyje rachunki (udzielić komu absolutoryum z rachunków).

De'cher, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, (także Dechend) dziesiątek *m.*, techer *m.* (szczególnie w garbarstwie dziesięć skór pospołu złożonych).

Dechiffrie'ren (wym.: deszifri'ren) *va.* (haben) odcyfrować, odczytać, odgadnąć (deszyfrować).

Dechtlme'chtl, *sn.* =s, *pl.* —, tajemne porozumienie; ein — mit jmndm haben mieć z kim sekret, mieć z kim potajemny stosunek.

De'ck, *sn.* =s, *pl.* =e, pokład *m.*, pomost *m.*; alle Mann auf —! cała załoga na pokład!

De'ckbett, *sn.* =es, *pl.* =e, kołdra *f.*, pierzyna *f.*

De'ckblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, wierzchni liść (np. przy cygarze).

De'ckbar, *adi.* możliwy do zakrycia, dający się zasłonić.

Deckbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, tarcica *f.* dębowa gruba, używana przy pontonach wojskowych.

De'cke, *sf.* *pl.* =n, nakrycie *n.*, zasłona *f.*, kołdra *f.*, sufit *m.*, okładka *f.*; sich nach der — strecken przystosowywać się do okoliczności; sich nach seiner — strecken ograniczać się w wydatkach stosownie do dochodów; unter der — spielen ukrywać swe zamiary lub czyny; unter einer — mit jmndm stecken porozumiewać się (zazwyczaj nie w dobrych celach), knuć konszachty.

De'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieko *n.*, nakrywka *f.*

De'ckelbecher, *sm.* =s, *pl.* —, puhar *m.* z nakrywką, zazwyczaj bez ucha.

De'ckelkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz *m.* z nakrywą, z wiekiem.

De'ckeln, *va.* (haben) zaopatrzyć w wieczko.

De'ckeluhr, *sf.* *pl.* =en, zegarek *m.* o dwóch kopertach.

De'cken, *va.* (haben) zasłonić, zakryć (np. widok), okryć; mit Ziegeln Dach — pokryć dach dachówką; den Tisch — nakryć stół obrusem; Ausgaben — pokryć wydatki; ein Deficit — zmazać niedobór; sich — zasłonić się (np. przed uderzeniem), uciec przed pościgiem, wykręcić się z niebezpieczeństwa lub z zatargu; sich den Rücken — zabezpieczyć sobie tyły (np. podczas odwrotu wojsk); die Figuren — sich figury przystają do siebie (w geometryi).

De'ckengemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz *m.* na suficie, na plafonie.

De'cker, *sm.* =s, *pl.* —, blacharz *m.*, pokrywający dachy.

Deck'formen, *sf.* *pl.* formy *f.* *pl.* wydrążone do odlewania świec, robót bronzowniczych.

Deck'gesims, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, róg *m.*, kant *m.* (piedestału).

Deck'garn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sieć *f.*

Deck'mantel, *sm.* =s, *plur.* =mäntel, pokrywka *f.*, płaszczyk *m.*, pozór *m.*, maska *f.* (np. poczciwości); unter dem — der Freundschaft pod pozorem przyjaźni; als — für etw. brauchen używać czegoś za pozór.

Deck'officier, *sm.* =s, *pl.* =e, oficer *m.* niższego stopnia w marynarce przeważnie wojennej.

Deck'platte, *sf.* *pl.* =n, tafla *f.* do pokrywania murów, ścian, dachów.

Deck'schild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, skorupa *f.* mięczaków, tarcza *f.* żółwia.

De'ckung, *sf.* *pl.* =en, osłona *f.* (przed burzą lub przed niebezpieczeństwem), rękojmia *f.*; pokrycie *n.* (na jakieś długi); — (be)schaffen dać rękojmię (zapłacenia długów).

De'ckungslinie, *sf.* *pl.* =en, linia *f.* oddziałów, zasłaniających odwrót armii.

De'ckungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, fundusz *m.* do pokrycia długów, niedoboru.

Declamatio'n, *sf.* deklamacya *f.*, recytowanie *n.*

Declaratio'n, *sf.* oświadczenie *n.*, zeznanie *n.*

Declarati'v, *adi.* zawierający oświadczenie.

Declarie'ren, *va.* (haben) oświadczyć, oznajmić, ogłosić.

Declinatio'n, *sf.* deklinacya *f.*, odmiana *f.* rzeczowników.

Declinie'rbar, *adi.* odmieniający się przez przypadki.

Declinie'ren, *vn.* (haben) i *va.* odmieniać przez przypadki; sich — lassen odmieniać się.

Deco'ct, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, odwar *m.* z ziół.

Decolletie'ren, *va.* (haben) I. dekoltować, odkrywać szyję, gors; II. *vr.* sich — dekoltować się.

Decorateu'r (wym.: dekoratér), *sm.* =s, *pl.* =e, dekorator *m.*

Decoratio'n, *sf. pl.* =en, 1) dekoracya *f.* teatralna; 2) ozdoba *f.*, order *m.*; 3) odznaczenie *n.*

Decoratio'nsstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, utwór *m.* sceniczny, oparty na efektach dekoracyjnych.

Decorati'v, *adi.* zdobiący.

Decorie'ren, *va.* (haben) 1) zdobić, przyozdabiać; 2) odznaczyć, nadać order.

Decortie'ren, *va.* (haben) 1) odciągnąć; 2) opowiadać; 3) wyciągać wnioski.

Deco'rum, *sn.* =s, pozory, przyzwoitość *f.*; um des =s willen celem zachowania pozorów.

Decre't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dekret *m.* nominacyjny.

Decreta'le, *sn. pl.* =talien, list *m.* papieski w przedmiotach wiary.

Decretie'ren, *va.* i *vn.* (haben) postanowić, zawyrokować, nakazać.

Dedicati'on, *sf. pl.* =en, dedykacya *f.*, przypisanie *n.* (dzieła), poświęcenie *n.* (świątyni).

Dedicie'ren, *va.* (haben) dedykować, przypisać (dzieło), poświęcić (świątynię).

Dedoublie'ren, *va.* (haben) odpruć podszewkę, rozdzielić (oddział na dwa mniejsze).

Deductio'n, *sf. pl.* =en, odciąganie *n.*, rozpowiadanie *n.*; wywód *m.*, wysnuwanie *n.* wniosków.

Deducti'onsverfahren, *sn.* =s, metoda *f.* dedukcyjna w filozofii.

Deducie'ren, *va.* (haben) odciągać, opowiadać; wywodzić, wyciągać wnioski.

Defe'ct, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, brak *m.*, ułomność *f.* cielesna.

Defe'ct, *adi.* uszkodzony, niezupełny; =es Buch uszkodzona książka.

Defensi'v, *adiec.* obronny, odporny; Defensivallianz *sf.* przymierze *n.* odporne.

Defensi've, *sf.* stanowisko *n.* obrony, ochrony.

Defensio'n, *sf.* obrona *f.*, zasłona *f.*; die — ergreifen stanąć w postawie odpornej.

Deferre'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, kanał *m.* sekrecyjny, oddzielający nasienie.

Deferre'nz, *sf. pl.* =en, wzgląd *m.*, względy *pl.* dla kogoś, uważanie *n.*

Deficie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ksiądz emerytowany (wyrażenie, wyłącznie używane w Austryi).

Defici't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, niedobór *m.* kasowy; — decken pokrywać niedobór.

Defilé', *sn.* =s, *pl.* =s, wąwóz *m.*, kłopot *m.* (obrazowo).

Defilie'ren, *vn.* (haben und sein), przejść, przemaszerować w paradzie, defilować.

Definie'rbar, *adi.* dający się zdefiniować, możliwy do określenia.

Definie'ren, *va.* (haben) oznaczyć, określić (wyraz co do znaczenia), opisać (właściwości).

Definitio'n, *sf. pl.* =en, określenie *n* cech, definicya *f.*

Definiti'v, *adi.* i *adv.* ostateczny np. wyrok, stanowczy; ostatecznie, stanowczo.

Deflorie'ren, *va.* (haben) odebrać dziewictwo, zgwałcić.

Defrauda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, defraudant *m.*, sprawca niedoboru kasowego.

Defraudatio'n, *sf. pl.* =en, sprzeniewierzenie *n.* kasowe, kradzież *f.* pieniędzy powierzonych.

Defraudie'ren, *va.* i *vn.* (haben) sprzeniewierzyć, przemycać.

Degagie'ren (wym.: degażi'ren), *va.* (haben) wykupić, wydostać.

De'gen, *sm.* =s, *pl.* —, szpada *f.*; zum — greifen chwytać za szpadę, jąć się broni; alter — stary wojak *m.*; Segen und — haben cieszyć się powodzeniem. [żony.

De'genfest, *adi.* niezwycię-

De'genfläche, *sf. pl.* =n, płaz *f.* szpady.

De'gengefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, rękojeść *f.* szpady.

De'genkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, ubranie *n.* paradne.

De'genklinge, *sf. pl.* =n, głownia *f.* szpady.

De'genknopf, *sm.* =es, *pl.* =knöpfe, główka *f.* u szpady.

De'genkoppel, *sf. pl.* =n, pas *m.* u szpady, bandolet *m.*

De'genkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) wilczy bób *m.* prosty, wstężyniec *m.* prosty.

De'genriemen, *sm.* =s, *pl.* —, teblak *m.*

De'genscheide, *sf. pl.* =n, pochwa *f.* szpady.

De'genspitze, *sf. pl.* =n, ostrze *n.*, koniec *m.* szpady.

De'genstich, *sm.* =s, *pl.* =e, pchnięcie *n.* szpadą.

Degorgie'ren (wym.: degorżi'ren), I. *va.* habe degorgiert, wyczyścić; II. *vn.* wylać (o kanale).

Degradie'ren, *va.* habe degradiert, zdegradować, pozbawić stopnia; einen Officier zum Gemeinen — oficera zdegradować na prostego żołnierza.

Degradie'rung, *sf. pl.* =en, degradowanie *n.*, ceremonia *f.* degradowania.

De'hnbar, *adi.* rozciągliwy, ciągły np. metal.

De'hnbarkeit, *sf.* rozciągliwość.

De'hnen, *va.* (haben) 1) = wyciągać; 2) rozdąć, rozdymać; 3) przedłużać; 4) sich — ciągnąć się, wyciągnąć się, przeciągnąć się; sich in die Länge — ciągnąć się w nieskończoność; die Stunden — sich mir nudzę się; die Wörter — cedzić słowa; gedehnte Stimme głos jednostajny.

De'hnkraft, *sf.* siła *f.* rozszerzania.

De'hnung, *sf.*, *pl.* =en, rozciągłość *f.*, rozszerzanie się *n.* nadanie *n.* obszerniejszego znaczenia, przewlekanie *n.*; — eines Vocals, einer Silbe przedłużanie samogłoski, zgłoski.

Dei'ch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) grobla *f.*, tama *f.*; 2) zawada *f.*; einen — aufführen sypać groblę.

Dei'chamt, *sn.* =(e)s, =ämter, urząd *m.* dozorujący tamy.

Dei'chanker, *sm.* =s, *pl.* —, podnóże tamy.

Dei'chband, *sm.* =es, *pl.* =bände, 1) terytoryum *n.* bro-

nione tamami; 2) towarzystwo *n.* obowiązane do sypania tam.

Dei'chbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przerwa *f.* tamy.

Dei'chdamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämme, forwerk *m.* zasłaniający groblę przed naporem fal.

Dei'chheidige(r), *sm.* =n, *pl.* =n (—), dozorca *m.* tamy.

Dei'chel, *sm.* =s, *pl.* —, rura *f.* podziemna, np. wodociągu.

Dei'chen, *va.* (haben) sypać, bić tamy.

Dei'chfriede, *sm.* =ns, regulamin *m.* dla robotników przy tamach.

Dei'chgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, kurator *m.* tam w całym okręgu.

Dei'chsel, *sf. pl.* =n, dyszel *m.*

Dei'chselarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię dyszlowe.

Dei'chselgabel, *sf. pl.* =n, drąg *m.* hołobli, hołoble *pl.*

Dei'chselhaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.* na końcu dyszla do zakładania naszelników.

Dei'chselkette, *sf. pl.* =n, naszelnik *m.*

Dei'chselpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń dyszlowy.

Dei'chzwang, *sm.* =(e)s, obręb *m.* sądu, wyrokującego w sprawach tam.

Dein, I. zamiast deiner, *gen.* od „du": ciebie; er gedachte — wspomniał o tobie; ich bin — jestem na twoje usługi; II. *adi.* i *pron.* dein, =e, dein twój, twoja, twoje.

Dei'ner, deine, deines, *pronom.* twój, twoja, twoje; zwykle używany z der, die, das —; ewig der deine wiecznie twój.

Dei'nerseits, *adv.* z twojej strony.

Deinesglei'chen, *adi.* równy tobie.

Dei'nethalben, z twojej przyczyny.

Dei'netwegen, dla ciebie.

Dei'netwillen, um — aby ci się przypodobać.

Dei'sig, *adi.* mglisty, zamglony.

Dei'st, *sm.* =en, *pl.* =en, deista *m.*, wierzący w Boga po odrzuceniu wszelkich religii.

Deisterei', *sf.* deizm *m.*

Dei'xel, *sm.* dyabeł; zum — do dyabła.

Delectie'ren, *vn.* (haben) sich an etwas — zachwycać się, rozkoszować się.

Delega't, *sm.* =en, *pl.* =en, delegat *m.*, wysłaniec *m.*

Delegatio'n, *sf. pl.* =en, poselstwo *n.*, przedstawicielstwo *n.*, pełnomocnictwo *n.*; die =en delegacye *f.*

Delegato'risch, *adi.* im =en Wege drogą poselstwa, przedstawicielstwa.

Delegie'ren, *va.* (haben) wysłać, dawać pełnomocnictwo.

Deliberatio'n, *f.* narada *f.*, postanowienie *n.*

Deliberie'ren, *vn.* (haben) obradować, postanowić.

Delica't, *adi.* cienki, delikatny, wykwintny, wątły, czuły, wrażliwy.

Delicate'sse, *sf. pl.* =en, 1) czułość *f.*, delikatność *f.*, wrażliwość *f.*; 2) przysmak *m.*, łakocie *f. pl.*, delikatesy *pl.*

Delicate'ssenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec delikatesów.

Deli'ct, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przestępstwo *n.*, zbrodnia *f.*

Delinque'nt, *sm.* =(e)n, *pl.* =en, winowajca *m.*; (=in *sf.*, *pl.* =innen) przestępczyni *f.*

Deli'rium, *sn.* =s, *pl.* =en, szał *m.*, szaleństwo *n.*, gadanie *n.* od rzeczy.

Delphi'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ryba delfin, z rodziny wielorybów; 2) tytuł książąt delfinatu; 3) tytuł następcy tronu francuskiego aż do roku 1830.

Dem, *pronom. dat.* od „der": temu; wie — auch sei niech będzie, jak chce; bei alle — przy tem wszystkiem, z tem wszystkiem; trotz alle — jakkolwiekbądź.

Demago'g, *sm.* =en, *pl.* =en, wichrzyciel *m.* tłumów, demagog *m.*

Demago'genriecher, *sm.* =s, szpieg *m.*, grzeszący zbytnią gorliwością; strachajło *m.* (wietrzący wszędzie ruch demagogiczny).

De'mant, *sm.* =s, *pl.* =e, (rzadko i poetycznie zamiast Diamant) dyament *m.*

Demarcatio'nslinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* graniczna.

Demaskie'ren, I. *va.* (haben) zedrzeć maskę, odsłonić; II. sich — odsłonić się, zdjąć maskę.

Dementi' (wym.: demanti), *sn.* =s, *pl.* =s, zaprzeczenie *n.*

Dementie'ren, *va.* (haben) zaprzeczać.

Demeri'tenanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* poprawczy dla duchownych.

De'mgemäß, *adv.* stosownie do tego.

Demi=Monde (wym.: dmimad) *f.* (*m.*), półświatek *m.*

Demi'ß, *adi.* zniechęcony, uniżony.

Demissio'n, *sf. pl.* =en, dymisya *f.*, zrzeczenie *n.* się posady lub władzy.

Demissionie'ren, *vn.* (haben) ustąpić, podać się do dymisyi.

Demna'ch, *adv.* 1) stosownie do tego; 2) następnie, więc, przeto.

Demnä'chst, *adv.* 1) nasamprzód; 2) następnie.

Demolie'ren, *vn.* (haben) niszczyć, burzyć.

Demolie'rung, *sf. pl.* =en, niszczenie *n.*, burzenie *n.*

Demonstratio'n, *sf.* dowodzenie *n.*, przedstawienie *n.*, wykazanie *n.*; demonstracya *f.* mająca na oku wywarcie nacisku.

Demonstrati'v, *adi.*, dowodzący, wyraźny; demonstracyjny.

Demonstrie'ren, *va.* (haben) wykazać, pokazywać przy doświadczeniach, dowieść.

Demontie'ren, *va.* (haben) zrzucić z konia; rozebrać machinę; wyjąć, zmieszać.

Demoralisatio'n, *sf.* demoralizacya *f.*; postradanie *n.* moralności; szerzenie *n.* niemoralności.

Demoralisie'ren, *va.* (haben) szerzyć niemoralność, demoralizować.

Demo'tisch, *adi.* demotyczny (rodzaj hieroglifów egipskich do użytku ludu).

Demu'ngeachtet, *adv.* jednakże, przecież.

De'muth, *sf.* pokora *f.*, poddanie się *n.*

De'müthig, *adi.* pokorny, układny; — n Herzens skromny.

De'müthigkeit, *sf.* pokora *f.*

De'müthigen, *va.* (haben) upokorzyć, poniżyć; sich — upokorzyć się, uniżyć się; sich tief — tarzać się w prochu.

De'müthigung, *sf.* upokorzenie *n.*, poniżenie *n.*

Demzufol'ge, *adv.* stosownie do tego, wskutek tego.

Den, I. *accus. sing.* od „der": tego; II. *dat. pl.* od „der, die, das": tym.

Denationalisie'ren, *va.* (haben) wynarodowić, pozbawić narodowości.

Denaturie'ren, *va.* (haben) zmienić naturę, skrzywić, przeistoczyć; denaturalizować.

Denaturie'rung, *sf.* zmienienie *n.* natury, przeistoczenie *n.*; denaturalizacya.

Dendri't, *sm.* =(e)n, *pl.* =en, dendryt *m.*, odcisk drzewa lub roślin na kamieniach.

De'nen, *praep.*, *dat. pl.* od „der, die, das": tym; którym.

De'ngelhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot *m.* do ostrzenia.

De'ngelamboß, *sm.* =es, *pl.* =e, kowadło *n.* dla ostrzenia kos.

De'ngelzeug, *sn.* =s, przybory kosarza.

De'ngeln, *vn.* (haben) klepać młotkiem celem ostrzenia, ostrzyć.

De'nkart, *sf.* sposób *m.* myślenia; das ist meiner — zuwider to jest przeciwne mojemu sposobowi myślenia; niedrige, schlechte — zły, marny charakter.

De'nkbar, *adiec.* przypuszczalny, możliwy do wyobrażenia, dający się rozumieć.

De'nkbarkeit, *sf.* przypuszczalność *f.*

De'nkblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, kartka pamiątkowa, pamiątka *f.*

De'nken, denkst, denkt, dachte, habe gedacht, *vn.* 1) myśleć, rozumować; hin und her — rozważać; das gibt einem zu — trzeba się nad tem zastanowić; bei sich — myśleć w duchu; 2) zamierzać; er denkt mich zu betrügen zamierza mnie oszukać; was denken Sie zu thun jak pan chcesz postąpić: der Mensch denkt, Gott lenkt człowiek zamyśla, Bóg rozporządza; człowiek strzela, pan Bóg kule nosi; 3) wspominać, zapamiętać; so lange ich — o ile sięgam pamięcią w lata; 4) postanowić; machen Sie es, wie Sie — niech pan zrobi wedle woli własnej; 5) edel — mieć wzniosły charakter; scharf — być bystrym; hoch hinaus — żywić plany ambitne; denkt nur! zastanówcie się! ich dächte takiem byłoby moje zdanie; 6) sich (*dat. sing.*) — przedstawiać sobie, wyobrażać; ich kann ihn mir nicht — als Soldaten nie mogę go sobie wyobrazić jako żołnierza; es läßt sich — można wyobrazić sobie; 7) an jmndn — pamiętać o kim; — Sie an Ihre Gesundheit niech pan pilnuje swojego zdrowia, niech pan nie marnuje sił; denkt an mich pamiętajcie o mnie; er denkt an nichts on się nie troszczy o nic, wszystko lekceważy; ich werde an Ihre Angelegenheiten — zajmę się pańskiemi sprawami; 8) auf Mittel — szukać sposobów; er denkt darauf ma w projekcie; auf Böses — knuć złe zamiary; 9) wie denkst du gegen mich jak zamierzasz ze mną postąpić; 10) wie — Sie über die Sache? jaki pański sąd w tej sprawie? 11) von einer Person — mieć opinię o jakiejś osobie; Sie werden sich was Schönes von mir — nabierze pan o mnie złego wyobrażenia.

De'nker, *sm.* =s, *pl.* — myśliciel *m.*; scharfer — umysł *m.* bystry, filozoficzny.

Denkerei', *sf.* wykręty *sm. pl.*, rozumowanie *n.* nielogiczne.

De'nkfaul, *adi.* nie lubiący myśleć.

De'nkfaulheit, *sf.* wstręt do myślenia.

De'nkfreiheit, *sf.* wolność *f.* myśli.

De'nkgesetze, *sn. pl.* prawidła *n. pl.* myślenia.

Den'kkraft, *sf.* siła *f.* umysłowa. inteligencya *f.*

De'nkkunst, *sf.* 1) umiejętność *f.* myślenia; 2) metoda *f.* ćwiczenia pamięci, mnemotechnika *f.*

De'nklehre, *sf.* logika *f.* nauka *f.* prawidłowego myślenia.

De'nkmal, *sn.* =s, *pl.* =mäler i =male, pomnik *m.*; zum — na pamiątkę.

De'nkmünze, *sf. pl.* =n, medal *m.* pamiątkowy, numizmat *m.*

De'nkrede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* ku uczczeniu (np. poprzednika na urzędzie lub nieboszczyka).

De'nksäule, *sf. pl.* =n, pomnik *m.* ku czyjejś pamięci, kolumna *f.* pamiątkowa.

De'nkschrift, *sf.*, *pl.* =en, 1) zdanie *n.* sprawy; 2) pamiętnik *m.*; 3) napis *m.*

De'nkspruch, *sm.* =es, *pl.* =sprüche; 1) zdanie *n.* moralne; 2) napis *m.*, epigraf *m.*

De'nksprüchlich, *adi.* i *adv.* pełen maksym, zdań moralnych.

De'nkstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pomnik *m.*

De'nkübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* pamięciowe.

De'nkungsart, *sf.* bez *pl.*, sposób *m.* myślenia, charakter *m.*; von edler — szlachetnego charakteru.

De'nkvermögen, *sn.* =s, zdolność *f.* myślenia, inteligencya *f.*

De'nkvers, *sm.* =ses, *pl.* =e, 1) wiersz *m.* wypowiadany z pamięci; 2) sentencya *f.* wierszem.

De'nkwürdig, *adi.* pamiętny, godny pamięci.

De'nkwürdigkeit, *sf. pl.* =en, powaga *f.*; ważność *f.* np. jakiegoś zdarzenia; osobliwość *f.*, zdarzenie *n.* godne zapa-

mietania; Denkwürdigkeiten pamiętniki, wspomnienia, spisane z życia.

De'nkzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) przypomnienie *n.*; 2) znak *m.*; 3) pamiątka *f.*

De'nkzettel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przypomnienie *n.*, zawiadomienie *n.*; 2) pamiątka *f.*; ich werde dir einen — geben dam ja ci pamiątkę!

Denn, I. *adv.* = als, niż, aniżeli; kein anderer — ich nikt inny prócz mnie; mehr Freund — przyjaciel raczej, niż; mehr — einmal więcej niż raz; II. *coni.* bowiem, albowiem; tedy; wo ist er —? gdzież się tedy podziewa? nun —! a zatem! dobrze! nakoniec! es sei —, daß chyba że.

De'nnoch, *coni.* atoli, przecież, jednakże, wszelako.

Denuncia'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, donosiciel *m.*, denuncyant *m.*

Denuncie'ren, *va.* i *vn.* (haben) donosić, denuncyować.

Departame'nt, *sn.* =s, *pl.* =s, wydział *m.*, oddział *m.*, departament *m.*

Depende'nz, *sf.* *pl.* =en, 1) zależność *f.*; 2) uległość *f.*; 3) grunt *m.* należący do pewnej całości.

Depe'sche, *sf.* *pl.* =n, depesza *f.* przez posłańca lub telegraficzna.

Depeschie'ren, *vn.* *va.* (haben) depeszować, przesyłać telegram.

Deployie'ren, *va.* (haben) rozwinąć kolumnę wojska.

Depo'nens, *sn.* —, *pl.* =ne'ntia, słowo *n.* czynno-bierne.

Depone'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) świadek *m.* składający zeznania; 2) składający w przechowanie czyjeś np. pieniądze.

Deponie'rbar, *adi.* możliwy do przechowania.

Deponie'ren, *va.* (haben) 1) zeznawać, świadczyć; 2) oddawać w przechowanie.

Deponie'rung, *sf.* *pl.* =en, 1) zeznanie *n.*; 2) depozyt *m.*, przedmiot *m.* będący w przechowaniu.

Deportatio'n, *sf.* *pl.* =en, zesłanie *n.* za karę do odległych miejscowości.

Deportie'ren, *va.* (haben) wysłać, zesłać z kraju za karę.

Deposita'r, *sm.* =s, *pl.* =e, ten, komu powierza się depozyt, poufnik *m.*, depozytaryusz *m.*

Deposi'tenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd depozytowy.

Deposi'tenbewahrer, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* nad depozytami.

Deposi'tenschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kwit *m.* depozytowy.

Deposito'rium, *sn.* =s, *pl.* =ien, skład *m.*, magazyn *m.*

Depossedie'ren, *va.* (haben) wywłaszczać, wyrugować z posiadania.

Depo'tcompagnie, *sf.* *pl.* =n, kompania *f.* uzupełniająca pułk świeżymi rekrutami (co odpowiada obecnym komendom powiatowym uzupełniającym).

Depressio'n, *sf.* *pl.* =en, 1) zgniecenie *n.*, zniżenie *n.*; 2) przygnębienie *n.* duchowe.

Deprecie'ren, *va.* (haben) 1) przepraszać, uniewinniać; 2) nizko szacować, obniżać wartość.

Deprimie'ren, *va.* (haben) 1) zniżyć, uczynić wklęsłem; 2) poniżyć kogoś, przygnieść, przerazić.

Depurato'risch, *adiec.* czyszczący krew.

Deputa't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dochody wydzielane w naturze, ordynarya *f.*

Deputatio'n, *sf.* *pl.* =en, 1) wysyłka *f.*; 2) poselstwo *n.*, deputacya *f.*, wydział *m.*

Deputie'ren, *va.* (haben) wysyłać, wyprawić posłów.

Deputie'rtenkammer, *sf.* izba *f.* poselska, ciało *n.* prawodawcze.

Deputie'rte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, poseł *m.*, deputowany *m.*

Der, die, das, I. przedimek, który nie ma w języku polskim odpowiednika; II. *pronom.* 1) ten, ów; tenże; 2) który; die Dame, mit der ich spreche ta pani, z którą mówię.

Derangie'ren (wym.: -żi'ren) *va.* (haben) wprowadzić nieład, popsuć, rozstroić.

De'rart, *adv.* tego rodzaju, tak dalece, tyle.

De'rartig, *adiec.* taki, podobny.

Derb, *adi.* i *adv.* 1) stały, trwały, silny; krzepki, jędrny; 2) szorstki, rubaszny; derbe Wahrheiten ostra prawda; mit jmndm — reden mówić z kim rubasznie, szorstko.

De'rbheit, *sf.* *pl.* =en; 1) tęgość *f.*, moc *f.*; krzepkość *f.*; 2) szorstkość *f.*; rubaszność *f.*

Derei'nst, *adv.* 1) z czasem, pewnego dnia; 2) niegdyś, ongi.

De'ren, *pronom.* I. *gen. sing.* od „die": tej; której; II. *gen. pl.* od „der, die, das": ich, tych; których.

Derentha'lben, ze względu na którą, których; dla tej, dla tych, ze względu na tę, tych.

Derentwe'gen = Derenthalben.

Derentwi'llen, um — = Derenthalben.

De'rer, *pronom. gen. pl.* od „der": tych, owych.

De'rgestalt, *adv.* tym sposobem.

Dergleichen, *adv.* 1) jaki; Dinge — ich nimmer sah rzeczy, jakich nigdy na oczy nie oglądałem; 2) podobny, taki, tego rodzaju; und — i tym podobne.

Derivati'v, I. *adv.* odciągający, odprowadzający, np. lekarstwo odprowadzające zajątrzenie; II. *sn.* =s, *pl.* =va, słowo pochodne.

De'rjenige, die'jenige, da'sjenige, *pronom.* ten, ta, to; ów, owa, owo.

De'rlei, *adi.* taki, tego rodzaju.

Dermalei'nst, *adv.* kiedyś, kiedykolwiek.

De'rmalen, *adv.* obecnie, teraz.

De'rmalig, *adi.* 1) obecny, teraźniejszy; 2) tymczasowy.

De'rmals, *adv.* obecnie, teraz.

De'rmaßen, *adv.* tyle, do tego stopnia, tak dalece.

De'ro, *pronom. gen. pl.* od „der": Wać Pana, Wać Pani, Pański; ich bin — Diener jestem sługą Wać Pana, pańskim; Se. Majestät haben — Minister befohlen Wasza Królewska Mość raczyła rozkazać Swemu ministrowi.

De'rohalben, *adv.* przeto, więc, zatem.

Derse'lbe, **diese'lbe**, **dasse'lbe**, *pronom.* tensam, tenże; ein und dasselbe jedno i tosamo, tosamo w kółko.

Derse'lbige, **diese'lbige**, **dasse'lbige**, *pronom.* tensam.

De'rzeit, *adv.* 1) obecnie; 2) tymczasowo.

Des, *gen. sing.* od „der": tego.

Desarmie'ren, *va.* (haben) 1) rozbroić; 2) ukoić, pocieszyć.

Desavouie'ren (wym.: dezawui'ren), *va.* (haben) 1) zaprzeć, nie przyznać się; 2) odwołać (wiadomość), przedstawiać kogo jako kłamcę.

Descende'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, potomek *m.*

Descende'nz, *sf. pl.* =en, 1) pochodzenie *n.*; die männliche — po mieczu; die weibliche — po kądzieli; 2) potomstwo *n.*

Deserteu'r (wym.: -tör), *sm.* =s, *pl.* =e, zbieg, dezerter.

Desertie'ren, *vn.* (sein), zbiedz, opuścić szeregi, zdezerterować.

Desertio'n, *sf. pl.* =en, opuszczenie *n.* stanowiska, dezercya *f.*

De'sfallig, *adi.* mogący się zdarzyć, ewentualny.

De'sfalls, *adv.* 1) w tym wypadku; 2) dlatego, ze względu na to.

Desglei'chen, I. *adi.* taki, jaki, podobny; II. *coni.* także, tudzież.

Desha'lb, I. *adv.* dlatego, z powodu; eben — właśnie dlatego; II. *coni.* także.

Designie'ren, *va.* (haben) 1) naznaczać, mianować; 2) opisać.

Desinfectio'n, *sf. pl.* =en, przewietrzenie *n.*, oczyszczenie *n.* z wyziewów, desynfekcya *f.*

Desinfe'ctor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, 1) osoba *f.*, która oczyszcza; 2) przyrząd *m.* do oczyszczania.

Desinficie'ren, *va.* (haben) oczyszczać z wyziewów, przewietrzać.

Desola't, *adi.* 1) spustoszony, podupadły, marny; 2) zmartwiony.

Desorganisatio'n, *sf.* dezorganizacya *f.*, rozprzężenie *n.*

Desoxydie'ren, I. *va.* odkwasić, oddzielić tlen; II. *vr.* sich — odkwasić się.

Despectie'rlich, *adi.* i *adv.* pogardliwy, dumny.

Despera't, *adi.* i *adv.* rozpaczliwy, desperacki; zrozpaczony.

Desperatio'n, *sf.* rozpacz *f.*

Despo't, *sm.* =en, *pl.* =en, władca *m.*, tyran *m.*, okrutnik *m.*, despota *m.*

Despotie', *sf. pl.* 1) rząd *m.* despotyczny; 2) państwo *n.* despotyczne.

Despotie'ren, *va.* i *vn.* 1) rządzić lub działać despotycznie; 2) *va.* tyranizować.

Despo'tisch, *adi.* i *adv.* tyrański, despotyczny; — regieren rządzić despotycznie.

Des, **de'ssen**, *gen. sing.* od „der": 1) tego; ich habe — genug mam tego dosyć; 2) którego; der Mann, — Haus ich kaufe człowiek, którego dom kupuję.

Dessenu'ngeachtet, *adv.* pomimo to, przecież, w każdym razie.

Desse'rt (wym.: desser), *sn.* =(e)s, deser *m.*, wety.

Destillatio'n, *sf. pl.* =en, 1) destylacya *f.*, przekraplanie *n.*, przepędzanie *n.* gorzałki; 2) gorzelnia *f.*; destylarnia *f.*

Destillie'rapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, alembik *m.*, przyrząd *m.* do pędzenia wódki, do przekraplania.

Destillie'rbar, *adi.* nadający się do dystylowania.

Destillie'rblase, *sf. pl.* =n, część dolna alembika, kukurbita *f.*

Destillie'ren, *va.* (haben) destylować, przekraplać, przepędzać (przez alembik).

Destillie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, destylator *m.*; gorzelnik *m.*

Destillie'rgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, waza *f.* alembika.

Destillie'rhelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czapka *f.* alembikowa.

Destillie'rkolben, *sm.* =s, *pl.* —, gąsior *m.* alembikowy.

Destillie'rofen, *sm.* =s, =öfen, piec *m.* destylatorski.

De'sto, *adv.* tem; — schlimmer tem gorzej; — mehr tem więcej; czem więcej; — weniger tem mniej; nichts — weniger jednak, mimo to.

Destructio'n, *sf. pl.* =en, zniszczenie *n.*, zguba *f.*

Destructi'v, *adi.* psujący, niszczący; =e Tendenzen rozkładcze dążności.

Deswe'gen, *adv.* dlatego, z powodu tego.

Deswi'llen, *adv.* um — dlatego, z powodu tego.

Detachie'ren (wym.: detaszi'ren) *va.* (haben) odsunąć, odosobnić, oddzielić.

Detai'l, *sn.* =s, *pl.* =s, szczegół *m.*; im — verkaufen sprzedawać na sztuki.

Detai'lhandel, *sm.* =s, handel *m.* detaliczny, drobiazgowy.

Detaillie'ren, *va.* (haben) 1) porozkrawać na sztuki; 2) sprzedawać drobiazgowo; 3) wyszczególnić, opowiadać szczegółowo.

Detaillie'rt, *adi.* i *adv.* szczegółowy, ze wszystkimi szczegółami.

Detailli'st, *sm.* =n, *pl.* =en, kupiec *m.* sprzedający drobiazgowo, kramarz *m.*

Determinie'ren, *va.* (haben) 1) postanowić; 2) określić; 3) namówić; 4) ustalić.

Determinie'rt, *part.* i *adi.*, zdecydowany, gotów na wszystko, śmiały.

Detonatio'n, *sf. pl.* =en, wystrzał *m.*, huk *m.*

Detonie'ren, *vn.* (haben) 1) wystrzelić; 2) zmylić nutę, fałszywie śpiewać; 3) wyjść

z tonu sobie właściwego, wyjść z równowagi.

Deut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dawna moneta holenderska.

Deutelei', *sf.* objaśnienie *n.* naciągane, drobiazgowe mędrkowanie.

Deu'teln, *va.* i *vn.* mędrkować, tłómaczyć niedorzecznie.

Deu'ten, I. *vn.* (haben) 1) naznaczyć, wskazywać; mit dem Finger auf jmndn — wskazać na kogoś palcem; mit den Augen — pokazać kogoś oczyma; 2) znaczyć, wróżyć, zapowiadać; das deutet auf nichts Gutes to nie zapowiada nic dobrego, to źle wróży; alles deutet darauf, daß . . . wszystko zapowiada że . . .; auf eine Geschichte — robić do czegoś aluzyę; II. *va.* wykładać, tłómaczyć; schlecht, übel — brać za złe, przypisywać złe zamiary; alles zum Guten — brać wszystko w dobrem znaczeniu.

Deu'tepfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, żerdź *f.*, tyczka *f.* do wytknięcia linii prostej.

Deu'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tłómacz *m.*, wykładacz *m.*; 2) wskazówka *f.*

Deu'tler, *sm.* =s, *pl.* —, mędrek *m.*

Deu'tlich, *adiec.* i *adv.* wyraźny, jasny, czysty; zrozumiały; =e Ausdrucksweise styl prosty, jasny; =er Begriff pojęcie zrozumiałe, jasne; — reden mówić otwarcie.

Deu'tlichkeit, *sf.* jasność *f.*, wyrazistość *f.*

Deutsch, *adi.* i *adv.* niemiecki; er versteht — rozumie po niemiecku; das Deutsche niemczyzna; — reden mit jemandem pomówić z kimś otwarcie; mit dem werde ich einmal — reden natrę ja temu jegomości uszu; =es Herz dzielny charakter; =er Michel chłop nieotarty.

Deu'tschen, *va.* (haben) niemczyć.

Deu'tschmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki mistrz *m.* krzyżaków.

Deu'tschthum, *sn.* =(e)s, niemieckość *f.*, żywioł, charakter niemiecki.

Deutschthümelei', *sf.* przesada *f.* w niemczyźnie.

Deu'tschthümeln, *vn.* (haben) przechwalać się niemczyzną.

Deu'tschthümler, *sm.* =s, *pl.* —, szowinista *m.* niemiecki.

Deu'tschthümlich, *adi.* i *adv.* mający charakter niemiecki.

Deu'tung, *sf. pl.* =en, 1) wytłómaczenie *n.*, wyjaśnienie *n.*; 2) znaczenie *n.*; 3) sens *m.*; zu allerhand =en Veranlassung geben dawać powód do rozmaitych komentarzy.

Devalutatio'n, *sf.* odjęcie *n.* wartości monecie.

Deviatio'n, *sf. pl.* =en, zboczenie *n.*

Devi'se, *sf. pl.* =en, 1) figura *f.* allegoryczna z napisem u spodu; 2) napis *m.*, godło *n.*, epigraf *m.*; 3) weksel *m.*

Devi'senbinde, *sf. pl.* =n, wstęga, na której się pisze godło herbowe.

Devi'senseite, *sf. pl.* =n, ta strona *f.* monety, na której jest herb monarchy.

Devolutio'n, *sf. pl.* =en, przeniesienie *n.* prawa na kogoś.

Devolvie'rbar, *adi.* dający się rozwinąć.

Devo't, *adi.* 1) nabożny, żarliwy, przesadny w religijności; 2) oddany; Ihr devotester Diener pański sługa i podnóżek.

Devotio'n, *sf.* 1) nabożność *f.*, żarliwość *f.*, przesada w modlitwie; 2) poświęcenie *n.*, oddanie się *n.*

Dextri'n, *sn.* dekstryna *f.*, wyciąg z krochmalu.

Diabe'tes, *sm.* diabetis *sf.*, choroba, polegająca na obfitem odlewaniu uryny z materyą słodką.

Diabo'lisch, *adi.* dyabelski.

Diaco'n, *sm.* =en, *pl.* =en, dyakon *m.*, duchowny *m.*, stopniem niższy od kapłana.

Diade'm, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) dyadem *m.*, przepaska *f.* na głowie; 2) korona *f.*

Diagno'se, *sf. pl.* =n, dyagnoza *f.*, rozpoznanie *n.* choroby.

Diagno'stik, *sf.* dyagnostyka *f.*, nauka o rozpoznawaniu chorób.

Diagno'stisch, *adi.* i *adv.* dyagnostyczny, będący znamieniem odróżniającem.

Diagona'l, *adiec.* ukośny, przekątny, poprzeczny.

Diagona'le, *sf. pl.* =n, przekątnia *f.*

Diagona'llinie, *sf. pl.* =en, linia *f.* przekątna, przekątnia *f.*

Diagra'mm, *sn.* =s, *pl.* =e, diagramma *f.*, szkic *m.*, rysunek *m.*, figura *f.* geometryczna.

Diale'ct, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyalekt *m.*, narzecze *n.*

Diale'ctik, *sf.* dyalektyka *f.*, umiejętność *f.* rozumowania, biegłość *f.* w rozumowaniu.

Diale'ctiker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dyalektyk *m.*; 2) krętacz *m.*

Dialo'g, *sm.* =s, *pl.* —, dyalog *m.*, rozmowa *f.*, prowadzenie *n.* rozmowy; der — in diesem Stück ist gut gehalten w tej sztuce rozmowę autor zręcznie poprowadził.

Dialogisie'ren, *va.* (haben) 1) wprowadzić rozmawiających np. w dramacie; 2) układać dyalog w sztuce.

Diama'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, dyament *m.*; falscher — fałszywy dyament.

Diama'ntartig, *adi.* i *adv.* dyamentowy.

Diama'ntausgabe, *sf.* książeczka drobnie wydrukowana, jak cacko.

Diama'ntgrube, *sf.* kopalnia *f.* dyamentów.

Diama'ntschleifer, *sm.* =s, *pl.* —, szlifierz *m.* dyamentów.

Diama'ntstrauß, *sm.* =es, *pl.* =sträuße, kita *f.* z dyamentów.

Diama'ntspitze, *sf.* dyament *m.* oprawiony do rznięcia szkła.

Diame'ter, *sm.* =s, *pl.* —, średnica *f.*

Diametra'l, *adi.* i *adv.* 1) przerzynający środkiem; 2) przeciwległy; — entgegengesetzt wręcz przeciwny.

Dia'nenamsel, *sf. pl.* =n, odmiana kosa.

Diaphore'tisch, *adi.* sprawiający poty.

Diarrhö'e, *sf. pl.* =en, dyarya *f.*, rozwolnienie *n.*, biegunka *f.*

Diarthro'se, *sf. pl.* =en, rozwiedzenie się *n.* stawów w członkach.

Dia'spora, *sf.* rozsypanie *n.*, rozpierzchnienie się *n.*

Diä't, *sf.* dyeta *f.*, pewny regularny sposób *m.* życia, wstrzymywanie się *n.* od pokarmów; — halten być na dyecie; sich einer strengen — unterwerfen poddawać się ostrej dyecie.

Diäta'r, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) nadliczbowy urzędnik *m.*; 2) dyetaryusz *m.*, dyurnista *m.*, pisarz *m.* najmowany i płatny dziennie.

Diä'ten, *sf. pl.*, zapłata *f.* dzienna, zwrot *m.* kosztów podróży, obliczony na dni, dyety.

Diäte'tik, *sf.* dyetetyka *f.*, nauka *f.* o utrzymywaniu zdrowia.

Diathe'tisch, *adi.* stale usposobiony do pewnej choroby.

Diato'nisch, *adiec.* diatoniczny, postępujący tonami gamy.

Diatri'be, *sf. pl.* =n, krytyka *f.* złośliwa i gwałtowna.

Di'bbelmaschine, *sf. pl.* =n, siewnik *m.*, rzucający nasienie rzędowo, w różnych odstępach.

Di'bbeln, *va.* (haben) siać rzędowo w równych odstępach.

Dich, *pronom., accus. sing.* od „Du" cię, ciebie.

Dichoto'misch, *adiec.* dwudzielny; Dichotomie' *sf.* 1) podział *m.* na dwie części; 2) połowiczne oświetlenie *n.* tarczy księżyca.

Dicht, I. *adiec.* 1) zbity, masywny, skupiony, gęsty; dichter werden zgęszczać się; =es Tuch sukno *n.* dychtowne; 2) ciasny, ścieśniony; =es Gehölz las gęsty, podszyty krzakami; schreiben Sie nicht so — proszę nie pisać tak ściśle; 3) szczelny, dobrze spojony, dobrze wymierzony; — anliegen leżeć jak ulany (o sukniach); II. *adv.* — bei jemandem tuż przy kimś; — daneben tuż u boku czyjegoś, tuż obok; — an Arm ramię przy ramieniu.

Di'chtbebuscht, *adiec.* podszyty; =er Helm hełm *m.* o sutym pióropuszu.

Di'chtbehaart, *adiec.* cały obrosły włosem, kosmaty.

Di'chtbelaubt, *adiec.* gęsto liśćmi pokryty (np. las).

Dichte, *sf. pl.* =n, gęstość.

Dichtelei', *sf.* rymowanie *n.* wierszydeł.

Di'chteln, *vn.* (haben) klecić wiersze.

Di'chten, I. *va.* (haben) 1) robić coś gęstem, zgęszczać, ubijać; 2) zatkać, zaszpuntować, zapchać; die Fugen — pozalewać szpary ołowiem; II. *va.* i *vn.* (haben) 1) auf etwas — myśleć nad czemś; 2) pisać wiersze, tworzyć poezye; 3) zmyślać; das — Sie hinzu to pan tylko tak zmyśla.

Di'chter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta *m.*, wieszcz *m.*

Di'chterborn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, źródło *n.* poezyi, natchnienia.

Dichterei', *sf.* rymowanie *sn.* wierszydeł.

Di'chterflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =flüge, polot *m.* poetycki.

Di'chtergabe, *sf.* dar *m.* poetycki, muza *f.*

Di'chterin, *sf. pl.* =innen, poetka *f.*, wieszczka *f.*

Di'chterisch, *adi.* i *adv.* poetycki, poetyczny.

Di'chterling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poecina *m.*, wierszokleta *m.*

Di'chterpferd, *sn.* =(e)s, Pegaz *m.*

Di'chtervolk, *sn.* =(e)s, plemię *n.* rymotwórców.

Di'chterwald, *sm.* =(e)s, Parnas *m.*; wybór *m.* poezyi.

Di'chtheit, *sf.*, **Di'chtigkeit,** *sf.* 1) zgęszczenie *n.*; 2) gęstość *f.*, szczelność *f.*; 3) moc *f.*, trwałość *f.*; — des Stoffes miąższość *f.* materyi, materyału.

Di'chtigkeitsmesser, *sn.* =s, *pl.* —, gęstomierz *m.*, manometr *m.*, przyrząd do mierzenia prężności gazów i pary.

Di'chtkunst, *sf.* 1) poezya *f.*; 2) poetyka *f.*, sztuka *f.* rymotwórcza.

Di'chtung, *sf.* 1) poezya *f.*, wiersze *m. pl.*; 2) zmyślenie *n.*, fikcya *f.*, łgarstwo *n.*

Di'chtungsart, *sf. pl.* =en, 1) rodzaj *m.* poezyi, charakter *m.* poezyi; 2) metoda *f.* poetycka, wierszowanie *n.*, wersyfikacya.

Di'chtungslehre, *sf.* poetyka *f.*

Di'chtungsvermögen, *sn.* zdolność *f.* układania wierszy.

Di'chtwerg, *sn.* =(e)s, materya *f.* do zatykania szpar okrętu.

Dick, *adi.* i *adv.* 1) otyły, opasły, gruby, obszerny, wielki; =er Baum grube drzewo; =e Buchstaben machen pisać wielkiemi literami; =er Kopf tępy umysłowo; ein Meter — sein mieć metr grubości; =er werden tyć; =e Frau kobieta ciężarna; ein Mädchen — machen zapłodnić dziewczynę, zrobić dziewczynie dziecko; 2) odęty, nabrzmiały, pękaty; =geweinte Augen haben mieć oczy zapuchłe od płaczu; eine =e Backe haben mieć napuchnięty policzek; 3) pełny; sich — essen najeść się do syta; — haben mieć dosyć, obrzydzić sobie; 4) znaczny, silny; schwerer — Bauer zamożny chłop; =e Freunde zażyli przyjaciele; es wird doch wohl nicht so — aussehen ta historya nie będzie tak rozgłośną, jak straszną; sich — machen pysznić się, dąć; mit etwas — thun chwalić się czemś; er hat es — hinter den Ohren to człowiek podstępny; das =ste Ende kommt nach koniec dopiero wykaże całe złe; 5) spoisty, szczelny; er hat eine =e Haut to bezczelny człowiek; 6) liczny, obfity; =es Haar bujna czupryna; in =en Strömen leje jak z cebra (o deszczu); =e Thränen rzęsiste łzy; im =sten Wald w gąszczy leśnej; 7) uciążliwy, przykry; =e Luft

ciężkie powietrze; =er Nebel mgła gęsta; =e Nacht ciemna noc; 8) gęsty; =es Blut krew zgęszczona; die Tinte ist zu — atrament jest za gęsty; =e Milch mleko zsiadłe, zwarzone; =er werden zsiadać się, skrzepnąć; 9) durch — und dünn na łeb na szyję; mit jmndm durch — und dünn gehen pójść za kim w ogień.

Di'ckfährig, *adi.* grubokłosisty.

Di'ckbackig, *adiec.* pucołowaty, pyzaty.

Di'ckbauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäuche, brzuchacz *m.*, brzuchal *m.*, sadło *n.*

Di'ckbäuchig, *adiec.* otyły, brzuchaty. [udo *n.*

Di'ckbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e,

Di'ckbeinig, *adi.* o grubych nogach.

Di'ckblut, *sn.* =(e)s, krew *f.* gęsta.

Di'ckbrüstig, *adi.* piersisty.

Di'ckdarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =därme, kiszka *f.* wielka, gruba.

Di'cke, *sf.* 1) grubość *f.*, otyłość *f.*; 2) objętość *f.*; 3) gęstość *f.*; 4) nabrzmienie *n.*, napuchłość *f.*

Di'ckeansatz, *sm.* =(e)s, skłonność *f.* do otyłości.

Di'ckfarbig, *adiec.* zagwazdany, grubo nałożony farbami (obraz).

Di'ckfellig, *adi.* 1) gruboskórny; 2) twardy, nieczuły (na drwiny lub uderzenia); er ist — nic sobie nie robi z drwin lub z nagany.

Di'ckfleischig, *adi.* cielisty, mięsisty, otyły.

Di'ckflüssig, *adi.* gęsty, zawiesisty (sos, atrament).

Di'ckfuß, *sm.* =(e)s, *pl.* =füße, grubonóg *m.*, o grubych nogach, nogal *m.*

Di'ckgekegelt, *adi.* =er Hund pies *m.* umiejący się wystawiać do zwierzyny.

Di'ckgesotten, *adi.* 1) stężały; 2) tęgi, uporczywy.

Di'ckhaarig, *adiec.* gęstowłosy.

Di'ckhals, *sm.* =ses, *pl.* =hälse, o grubej szyi.

Di'ckhäuter, *sm.* =s, *pl.* —, gróboskórzec *m.*

Di'ckhäutig, *adi.* 1) gruboskórny; 2) twardy, nieczuły.

Di'ckheit, *sf.* = Dicke.

Di'ckhülsig, *adi.* 1) obfity w strączki; 2) strączkowaty.

Di'ckicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gąszcz *m.*, gęstwina *f.*, zarośl *f.*; im tiefsten — w głębinach lasu; ins — hineinspringen puścić się galopem (na polowaniu) w głąb lasu.

Di'ckkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, 1) o grubej głowie; 2) umysł *m.* ograniczony, głupiec; 3) uparciuch *m.*; er ist ein — to człowiek uparty.

Di'ckleibig, *adi.* otyły, korpulentny, obszerny; =er Band spory tom.

Di'cklich, *adi.* gęstawy, grubawy.

Di'cklippig, *adi.* o grubych wargach, z obwisłą wargą dolną.

Di'ckmilch, *sf.* mleko *n.* zsiadłe.

Di'ckmittel, *sn.* =s, *pl.* —, zaprawa *f.* sosu z jaj itd.

Di'cknasig, *adi.* 1) o dużym nosie, nosal *m.*, nosacz *m.*; 2) nadęty, próżny.

Di'ckohrig, *adi.* 1) o wielkich uszach; 2) głuchy.

Di'ckrückig, *adi.* pleczysty.

Di'cksaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =säfte, syrop *m.*, sok *m.* gęsty, wygotowany z owoców.

Di'ckschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, grubołusk *m.*

Di'ckschnäbelig, *adi.* o grubym, dużym dziobie.

Di'ckschuppig, *adi.* o grubych łuskach.

Di'ckschwanz, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwänze, cap *m.*

Di'ckstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyament *m.* oszlifowany na raut.

Di'cktau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* okrętowa.

Dickthuerei', *sf.* fanfaronada *f.*, nadymanie się *n.*

Di'cktuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, baja *f.*, kuczbaja *f.*, materya *f.* z kutnerkiem.

Di'ckwanst, *sm.* =(e)s, *pl.* =wänste, 1) brzuchacz *m.*; 2) kałdun *m.*

Di'ckwülstig, *adi.* grubo, silnie nabrzmiały.

Dicta't, *sn.* =es, *pl.* =e, dyktowanie *n.*, dyktat *m.*, dyktando *n.*

Dicta'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, dyktator *m.*, najwyższy urzędnik tymczasowy państwa z władzą nieograniczoną.

Dictie'ren, *va.* (haben) 1) dyktować; in die Feder — kazać pisać; 2) zadyktować, rozkazać, natchnąć myśl jaką; diese Sachen lassen sich nicht — tych rzeczy nie można zrobić na poczekaniu, od ręki.

Dictio'n, *sf.* dykcya *f.*, wysłowienie *n.*, wymowa *f.*

Di'ctum, *sn.* =s, *pl.* =a, 1) słowo *n.* niegdyś wyrzeczone przez kogo, dyktum *n.*; 2) zdanie *n.* moralne, sentencya *f.*

Dida'ktik, *sf.* dydaktyka *f.*, umiejętność *f.* nauczania, część pedagogiki, podająca prawidła nauczania.

Dida'ktisch, *adi.* i *adv.* dydaktyczny, nauczający.

Die, liczba poj. rodz. żeńs. i liczba mn. od „der".

Dieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) złodziej *m.*, hultaj *m.*; haltet den —! trzymajcie, łapcie złodzieja; 2) Gelegenheit macht =e sposobność robi złodzieja; die kleinen =e hängt man, die großen läßt man laufen mucha uwięźnie, a bąk się przebije; geschickter, listiger — szczwany hultaj.

Die'ben, *va.* i *vn.* (haben) 1) kraść, rabować; 2) polować ukradkiem na cudzym gruncie.

Dieberei', *sf. pl.* =en, złodziejstwo *n.*, kradzież *f.*

Die'bsdaumen, *sm.* =s, *pl.* —, wielki palec *m.* powieszonego złodzieja, używany jako talizman szczęścia; einen — bei sich tragen mieć szalone powodzenie.

Die'bsgesindel, *sn.* =s, *pl.* —, hałastra *f.* złodziejska.

Die'bsglück, *sn.* =(e)s, niezasłużone szczęście *n.*, powodzenie *n.* bez miary.

Die'bshehler, *sm.* =s, *pl.* —, paser *m.*, kupujący zawodowo od złodziei rzeczy kradzione.

Die'bshelfer, *sm.* =s, *pl.* —, pomocnik *m.* w kradzieży.

Die'bshöhle, *sf. pl.* =n, gospoda *f.* złodziejska, skrytka *f.* złodziejska, jaskinia *f.* łotrów.

Die'bslaterne, *sf. pl.* =n, ślepa latarka *f.*

Die'bsschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, wytrych *m.*, klucz *m.* złodziejski.

Die'bssicher, *adi.* zabezpieczony od złodziei, przed włamaniem.

Die'bssinn, *sm.* =es, *pl.* =e, popęd *m.* do kradzieży.

Die'bsspiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* w tryk trak (rodzaj gry bilardowej, jeden przeciw wielu).

Die'bsstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sztuczka *m.* łotrowska, psi figiel *m.*

Die'bsstrick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stryczek *m.*

Die'bin, *sf. pl.* =innen, złodziejka *f.*

Die'bisch, *adi.* i *adv.* 1) złodziejski, lubiący kraść, skłonny do kradzieży; 2) ukradkowy, rzucony lub wzięty ukradkiem; paar =e Thränen kilka łez ukradkowych; =es Glück powodzenie *n.* bez miary.

Die'bstahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stähle, 1) kradzież *f.*; — mit Einbruch kradzież z włamaniem; 2) rzecz *f.* skradziona; literarischer — plagiat *m.*, kradzież literacka.

Dieje'nige, liczba poj. rodz. żeń. od „derjenige" tasama.

Die'le, *sf. pl.* =n, 1) deska *f.*, tarcica *f.*, dyl *m.*; 2) podłoga *f.*; auf bloßer — schlafen sypiać na gołej podłodze; 3) powała *f.*, pułap *m.*; 4) przedsień *f.*, przedpokój *m.*

Die'len, *va.* (haben) wyłożyć tarcicami, dać podłogę z desek.

Die'lenlampe, *sf. pl.* =n, lampa *f.* w przedsionku.

Die'lenwand, *sf.* =wände, 1) zagroda *f.* z desek, ogrodzenie *n.*; 2) przepierzenie *n.*, przeforsztowanie *n.*

Die'ler, *sm.* =s, *pl.* —, układający posadzkę.

Die'lung, *sf. pl.* =en, podłoga *f.* z tarcic.

Die'me, *sf. pl.* =n, kamień *m.* młyński, toczydło *n.*

Die'nen, *sf.* I. *vn.* (haben) służyć, usługiwać; być w służbie; Gott — Bogu się ofiarować; dem Herrn — być na czyjeś rozkazy; (bei) einem Herrn — pozostawać w czyich usługach; niemand kann zweien Herren — nie można nosić płaszcza na dwóch ramionach; bei der Artillerie — służyć w artyleryi; jmndm mit seiner Börse — wygodzić komuś w potrzebie; womit kann ich Ihnen — czem panu mogę służyć; ist Ihnen damit gedient? czy to się panu przyda? zum Muster, zum Vorwande — służyć za wzór, za pozór, za wymówkę, za płaszczyk; jemandem zu etwas — służyć do czegoś, służyć za coś; das dient zu (gar) nichts to się na nic nie przyda; den Götzen — służyć fałszywym bogom; den Lüsten — oddawać się wyuzdanym namiętnościom, chuciom; in der Küche, im Stalle — być za kucharza, za stajennego; seine Tochter — lassen oddać córkę na służbę; die dienende Classe służba; von unten auf, von der Pike auf sich hinauf— wzbić się w górę, począwszy od najniższych stopni, wzdźwignąć się w górę ze skromnych początków; jemandem mit etwas — oddać komuś usługę; damit kann ich Ihnen — tem mogę panu służyć, mogę panu tego dostarczyć; zu — na pańskie usługi, służę; damit ist mir nicht gedient to mi się na nic nie przyda; mit Schmeicheleien ist mir nicht gedient obejdzie się bez pochlebstw; als Bedeckung — towarzyszyć, ochraniać, eskortować; II. *va.* (haben) die Messe — służyć do mszy; gut gedient dobra obsługa.

Die'ner, *sm.* =s, *pl.* —, sługa *m.*, służący *m.*; służalec *m.*; Ihr gehorsamster — sługa; podnóżek; Ihr — sługa pana dobrodzieja, żegnam; — des göttlichen Wortes sługa Boży; öffentlicher —, Staatsdiener urzędnik; jmndm einen — machen ukłonić się, uchylić kapelusza.

Dienerei', *sf.* 1) służba *f.* w domu, domownicy; 2) uniżoność *f.*, służalczość *f.*

Die'nerhaft, Die'nerisch, Die'nerlich, *adi.* i *adv.* 1) usłużny; 2) służalczy; sich — benehmen płaszczyć się, lizać się.

Die'nerhaftigkeit, *sf.* 1) zachowanie się *n.* sługi; 2) służalczość.

Die'nerin, *sf. pl.* =innen, służąca *f.*, służka *f.*

Die'nern, *vn.* (haben) 1) kłaniać się, bić pokłony; 2) płaszczyć się.

Die'nerschaft, *sf. pl.* =en, służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nerthum, *sn.* =(e)s, 1) należenie do czyjego domu, służba *f.*, czeladź *f.*; 2) służalczość *f.*

Die'nlich, Die'nsam, *adiec.* i *adv.* użyteczny, przydatny, dobry do czego; odpowiedni; zu etwas — sein służyć do czegoś, przydać się; wenn Sie es für — erachten jeżeli pan uważa to za trafne.

Die'nlichkeit, *sf.* użyteczność *f.*, zdatność *f.*

Dienst, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) służba *f.*; dem Staate Dienste erweisen państwu oddawać usługi lub służyć państwu, urzędować; 2) usługa *f.*, sposób *m.* służenia; Dienste nehmen przyjąć obowiązek; in den Dienst treten wstąpić do służby, zaciągnąć się; in jemandes Dienste stehen być w czyjej służbie; 3) urząd *m.*, stanowisko *n.*; Dienst thun być dyżurnym; der dienstthuende Kammerherr dyżurny szambelan; 4) nabożeństwo *n.*, egzekwie *s. pl.*, posługa *f.*; 5) cześć *f.*, przysługa *f.*; jmndm einen Dienst leisten oddać przysługę; was steht Ihnen zu Diensten? czem można panu służyć? ich stehe Ihnen zu Diensten jestem na pańskie rozporządzenie; außer — sein być bez miejsca, stracić posadę; den — kündigen wymówić miejsce; den — leisten być czyimś lennikiem; im

Dienste der Wahrheit stehen służyć prawdzie, bronić prawdy.

Die'nstadel, *sm.* szlachectwo *n.* otrzymane za służbę urzędową.

Die'nstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wtorek *m.*

Die'nstalter, *sn.* =s, starszeństwo *n.*, lata *sn. pl.* służby.

Die'nstangelegenheit, *sf.* interes *m.* urzędowy, służbowy.

Die'nstanerbietung, *sf.* zaofiarowanie *n.* służby, usług.

Die'nstbar, *adi.* 1) służebny; 2) poddany, podległy, hołdowniczy; 3) serwilistyczny; =er Geist sługa *m.*, zausznik *m.*

Die'nstbarkeit, *sf. pl.* =en, 1) usłużność *f.*; 2) służba *f.*, usługiwanie *n.*; 3) hołdownictwo *n.*, poddaństwo *n.*, niewola *f.*; 4) służebność *f.*, serwitut *m.*

Die'nstbeflissen, *adi.* gotów do usług, uczynny, usłużny.

Die'nstbeflissenheit, *sf.* 1) ochota *f.* do przysłużenia się, uczynność *f.*, usłużność *f.*; 2) zabiegi *sm. pl.*

Die'nstbegier, *sf.* uniżoność *f.*, czołobitność *f.*

Die'nstbote, *sm.* =(e)n, *pl.* =en, sługa *m.*, służebny *m.*, służący *m.*; (najczęściej) służąca *f.*

Die'nsteifer, *sm.* =s, gorliwość *f.* w służbie.

Die'nsteifrig, *adi.* 1) uczynny, usłużny; 2) gorliwy w służbie; er ist sehr — gegen mich oddaje mi tysiące przysług.

Die'nsteigen, *adi.* poddany, niewolniczy, niewolny.

Die'nstentlassung, *sf. pl.* =en, dymisya *f.*, uwolnienie *n.* ze służby, odprawa *f.*

Die'nstergeben, *adi.* do usług gotów.

Die'nstfach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, gałąź *f.* służby, wydział *m.*, departament *m.*

Die'nstfähig, *adi.* zdatny do służby.

Die'nstfertig, *adi.* 1) usłużny, ochoczy do usług; 2) uprzejmy; den Dienstfertigen spielen nadskakiwać.

Die'nstfertigkeit, *sf.* 1) usłużność *f.*; 2) uprzejmość *f.* [*f.*

Die'nstfrau, *sf.* posługaczka

Die'nstfrei, *adi.* 1) wolny od służby; 2) wyzwolony od pańszczyzny.

Die'nstfuhren, *sf.* licz. mn. podwody, dawane obowiązkowo.

Die'nstgeber, *sm.* =s, *pl.* —, chlebodawca *m.*

Die'nstgefällig, *adi.* grzeczny, uprzejmy, nadskakujący.

Die'nstgeld, *sn.* okup *m.* za pańszczyznę.

Die'nstgerechtigkeit, *sf.* prawo *m.* pańszczyźniane.

Die'nstgetreide, *sn.* dostawa *f.* obowiązkowa zboża.

Die'nstherr, *sm.* =n, *pl.* =en, 1) pan *m.*; 2) służbodawca *m.*, pryncypał *m.*

Die'nsthufe, *sf.* łan *m.* pańszczyźniany.

Die'nstknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.*

Die'nstlauf, *sm.* =(e)s, karyera *f.*, przebieg *m.* służby.

Die'nstlehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno *n.*

Die'nstleistung, *sf. pl.* =en, 1) służba *f.*, usługiwanie *n.*; 2) powinność *f.*, posługa *f.*

Die'nstleute, *s. pl.* służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nstlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, płaca *f.* za służbę.

Die'nstlos, *adi.* pozbawiony służby, bez miejsca.

Die'nstmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, służąca *f.*, pokojówka *f.*

Die'nstmagd, *sf. pl.* =mägde, służąca *f.*, dziewka *f.*

Die'nstmann, *sm.* =(e)s, I. *pl.* =en, wasal *m.*, lennik *m.*; II. (używane tylko w) *pl.* =leute służba *f.*; III. *pl.* =männer posługacz *m.*, komisyoner *m.*, ekspres *m.*

Die'nstmäßig, *adi.* i *adv.* zgodny z przepisami, objęty regulaminem.

Die'nstordnung, *sf. pl.* =en, regulamin *m.* służbowy, prawidła *n. pl.* służby.

Die'nstpflicht, *sf. pl.* =en, 1) obowiązek *m.* służbowy, wynikający z danego urzędu; 2) obowiązek *m.* służenia, służba *f.*, lenno *n.*; allgemeine — powszechna służba wojskowa.

Die'nstpflichtig, *adi.* 1) pańszczyźniany; 2) do służby obowiązany; 3) popisowy.

Die'nstrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) prawo *n.* wymagania służb; 2) prawo *n.* wymagania pańszczyzny, daremszczyzny.

Die'nstreglement (wym.: reglmą) *sm.* =s, *pl.* =s, regulamin *m.* służbowy, przepisy *m. pl.* służbowe.

Die'nstsache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.* służbowa (urzędowa).

Die'nstschaft, *sf.* 1) należenie do czyjego domu, służba *f.*; 2) zależność *f.* w służbie, poddaństwo *n.*

Die'nstschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świadectwo *n.* służbowe.

Die'nstscheu, I. *sf.* wstręt *m.* do służby; II. *adi.* mający wstręt do służby, leniwy.

Die'nststand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, 1) stan *m.* służących; 2) służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nststelle, *sf.* służba *f.*

Die'nstthuend, *adi.* 1) w czynnej służbie, sprawujący obowiązki; 2) dyżurny; =er Offizier oficer dyżurny; =er Priester officyant, duchowny służący przy mszy.

Die'nstuntauglich, *adi.* niezdatny do służby.

Die'nstverhältnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) służba *f.*; 2) stosunek *m.* służbowy.

Die'nstverlust, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) utrata *f.* służby; 2) złożenie *n.* z urzędu.

Die'nstvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* *pl.* =träge, umowa *f.* służbowa, kontrakt *m.*

Die'nstvolk, *sn.* =(e)s, służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nstvorschrift, *sf. pl.* =en, przepis *m.* służbowy, instrukcya *f.*

Die'nstwidrig, *adi.* przeciwny przepisom, nieregulaminowy.

Die'nstwillig, *adi.* ochoczy, uprzejmy.

Die'nstwoche, *sf.* obowiązki służbowe; seine — haben mieć służbę.

Die'nstwohnung, *sf.* mieszkanie *n.* przywiązane do służby lub urzędu.

Die'nstzeit, *sf.* czas *m.* służby; eine — aushalten przesłużyć naznaczony okres czasu; einjährige — służba wojskowa jednoroczna.

Die'nstzwang, *sm.* =(e)s, 1) obowiązek służbowy; 2) przymus *m.* wypełniania obowiązków służbowych, karność *f.*; 3) pańszczyzna *f.*

Dies, *pronom. n.* = dieses od „dieser".

Die'sbezüglich, *adi.* i *adv.* odnoszący się, należący do czego (tego), odnośny, względny.

Die'se, *pronom. f.* od „dieser".

Diese'lbe, *pronom. f.* od „derselbe".

Diese'lbigkeit, *sf.* tożsamość *f.*

Die'ser, *pronom. m.*, diese *f.*, dieses *n.* ten, ta, to; — Mann ten oto człowiek; dieser Tage tymi dniami; dieser mein Auftrag rozkaz dany przed chwilą; dieser und jener wszelakiego rodzaju ludzie; hol' dich dieser und jener niech cię dyabli porwą, niech cię licho weźmie; dieses und jenes rozmaite rzeczy; sind dies nicht gute Leute? czyż to nie dobrzy ludzie?

Die'serhalb, die'serwegen, *adv.* z tego powodu.

Die'serlei, *adv.* podobnego rodzaju.

Die'serseits, die'serwärts, *adv.* z tej strony, z tejże strony.

Die'sfällig, *adi.* taki sam.

Die'sfalls, *adv.* w tym wypadku, w takim razie, w tej mierze.

Die'sjährig, *adi.* tegoroczny.

Die'smal, *adv.* tym razem, teraz, na ten raz; so viel für diesmal tyle na teraz, tym razem wystarczy.

Die'smalig, *adi.* tym razem, odbywający się tym razem; sein =er Besuch war nur kurz jego odwiedziny tym razem trwały krótko.

Die'sseitig, *adi.* 1) z tej strony leżący; 2) należący do nas, nasz; die =en Truppen nasze wojska; die =en Verluste straty z naszej strony.

Die'sseitigkeit, *sf.* przywiązanie *n.* do rzeczy światowych, usposobienie *n.* światowe.

Die'sseits, I. *adv.* i *pronom.* z *gen.* 1) z tej strony, tu; — des Flusses na tym brzegu rzeki; — und jenseits z tej i z tamtej strony, tu i tam; — der Leitha przedlitawski (na oznaczenie krajów austryackich w odróżnieniu do Węgier); 2) z naszej strony; II. *sn.* das — ten padoł; das — und Jenseits życie doczesne i przyszłe.

Die't(e)rich, *sm.* =s, *pl.* =e, wytrych *m.*, haczyk *m.*

Die't(e)richen, *va.* i *vn.* (haben) otworzyć drzwi, zamek wytrychem, haczykiem.

Diewei'l, (przestarzałe) I. *adv.* póki, dopokąd; II. *coni.* ponieważ, że, iż.

Diffamatio'n (wym.: -cyon), *sf. pl.* =en, dyfamacya *f.*, oszczerstwo *n.*

Differentia'l (differenzial), *adi.* różniczkowy; =rechnung rachunek różniczkowy; — und Integralrechnung rachunek różniczkowy i całkowy.

Differe'nz, *sf. pl.* =en, różnica *f.*, dyferencya *f.*, przewyżka *f.* po potrąceniu.

Differe'nzgeschäft, rodzaj gry giełdowej, spekulującej na różnicę kursu papierów.

Differenzia'lrechnung, *sf.* rachunek *m.* różniczkowy.

Differenzie'ren, *va.* (haben) różniczkować.

Differie'ren, *vn.* (haben) różnić się w czem.

Diffo'rm, *adi.* niekształtny, brzydki.

Diffusio'nsvermögen, *sn.* =s, dyfuzya *f.*, wzajemne przenikanie się i mieszanie rozmaitych cieczy i gazów.

Digerie'ren, *va.* przetrawić chemicznie, przerobić.

Digerie'rmaschine, *sf.* kociołek *m.* Papina do rozgotowywania.

Dige'sten, *s. pl.* dygesta, zbiór *m.* praw, zebrany z dawnych prawoznawców z rozkazu cesarza Justyniana.

Digestio'n, *sf.* macerowanie chemiczne.

Digesti'v, *adi.* ułatwiający trawienie; =mittel lekarstwo rozwalniające.

Dikaste'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, oddział *m.* zarządu państwowego, biuro *n.* rządowe.

Dikotyledo'nen, *s. pl.* rośliny *f.* dwuliścieniowe.

Dikotyledo'nisch, *adi.* dwuliścieniowy; =e Pflanze roślina dwuliścieniowa.

Dilatio'n, *sf.* odroczenie *n.* terminu w sprawach sądowych.

Dilato'risch, *adi.* zwlekający, odraczający.

Dile'mma, *sn.* =s, *pl.* =s, lub =men, dylemat *m.*, wniosek *m.* podwójny, wybór *m.* pomiędzy dwoma zdaniami sprzecznemi.

Dilettа'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, dyletant *m.*, miłośnik *m.* sztuki, nie poświęcający się jej z zawodu; człowiek *m.* powierzchownie wykształcony.

Di'll, *sm.* =s, koper *m.*

Di'lle, *sf. pl.* =n, 1) koper *m.*; 2) ucho *n.* przy naczyniu, rurka *f.* w lampie na knot, tulej *f.*, macica *f.* u stępla.

Diluvia'l(isch), *adi.* dyluwialny, napływowy, powstały z nawodnienia.

Diluvia'nisch, *adi.* potopowy, z czasów potopu.

Dilu'vium, *sn.* potop *m.*

Dimensio'n, *sf. pl.* =en, rozciągłość *f.*, wymiar *m.*

Diminuti'v, *adi.* zdrobniały.

Dimisso'rium, *sn.* =s, *pl.* =en, pozwolenie *n.* biskupa na święcenie kleryka przez innego biskupa.

Dine'r (wym.: dine'), *sn.* =s, *pl.* =s, obiad; feines — wystawny obiad.

Ding, I. *sn.* =es, *pl.* =e (wyjątk. =er), 1) rzecz *f.*; im Anfange der — na początku rzeczy; allen =en auf den Grund gehen zgłębiać wszystkie rzeczy, sprawy do dna; vor allen — nadewszystko, nasamprzód; 2) przedmiot *m.*; wertloses — przedmiot bez wartości; unbedeutendes — drobnostka; 3) sprawa *f.*; als er das —

vernommen hatte skoro dowiedział się, o co chodzi; was ist das für ein —? co to za sprawa? er versteht das — on rozumie tę sprawę, zna się na rzeczy; ich habe das — lange gemerkt oddawna już widziałem, co się święci; das ist ein übles —! a to fatalna historya! es ist ihm ein — to go ani grzeje, ani ziębi; so ein — coś w tym rodzaju; geschehene =e klamka zapadła, fakt dokonany; mit großen =en umgehen stawiać zamki na lodzie; man hat mir schöne =e von Ihnen erzählt ładnych historyi dowiedziałem się o panu; alle =e haben ein Ende wszystko mija na świecie; jedes — hat zwei Seiten odwrotna strona medalu; aller guten =e sind drei do trzech razy sztuka; das — ist nicht übel ta sprawa wcale mi się podoba, ta rzecz nie jest do odrzucenia; 4) materyał *m.*; des =es war genug materyału nie brakowało; gerüstet war all unser — zum Streit co do jednego żołnierza wyprowadziliśmy w pole; 5) es geht nicht mit rechten =en zu tutaj coś straszy, to coś nadnaturalnego; guter =e sein być dobrej myśli, nie tracić humoru; unverrichteter =e nie dopiąwszy celu; 6) istota *f.*, stworzenie *n.*; =e jestestwa; coś nieoznaczonego; die kleinen =er te małe stworzenia; die artigen =er grzeczne maleństwa (o dzieciach); das — knirps, dzieciak; das arme — niebożątko; Sie albernes — osioł z ciebie kwadratowy! das lose — trzpiotka; Herr =s da pan N. N.; das — an sich (w filozofii Kanta) byt zasadniczy bez względu na postacie pojawu; II. *sm.* sąd *m.*, roki; posiedzenie *n.* sądowe; zgromadzenie *n.* ludowe.

Di'ngbank, *sf. pl.* =bänke, izba *f.* sądowa.

Di'ngbar, *adi.* 1) dający się nająć, najemny; 2) sprzedajny, przekupny.

Di'ngbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, kontrakt *m.* służbowy.

Di'ngfest, *adi.* oznaczony wyrokiem sądowym; jmndn — machen uwięzić kogoś.

Di'ngflüchtig, *adi.* zbiegły z więzienia.

Di'ngfriede(n), *sm.* =ns, nietykalność *f.* sądu.

Di'nggeld, *sn.* =es, zadatek *m.* służbowy.

Di'nghof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, 1) sąd *m.*; 2) dzierżawa *f.*

Di'nghörer, *sm.* =s, pomocnik *m.* burmistrza, adjunkt *sm.*

Di'ngpfennig, *sm.* =es, *pl.* =e, zadatek *m.* dawany odźwiernemu, gdzie się najmuje mieszkanie.

Di'ngstätte, *sf.* siedziba *f.* sądu.

Di'ngwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, rzeczownik *m.*

Di'ngelehre, *sf.* ontologia *f.*, nauka o bycie, część metafizyki.

Di'ngen, I. dingst, dingt, dingte (dang), habe gedungen, *va.* 1) wynajmować; er war gedungen był wynajęty: Mörder — zbirów nasyłać; 2) zatrzymać, pojmać, schwytać; II. *vn.* (haben) targować się; genau — targować się do upadłego.

Di'nger, *sm.* =s, *pl.* —, przedsiębiorca *m.*, werbownik *m.*

Din'glich, *adi.* 1) do rzeczy należący, rzeczowy; =es Recht prawo rzeczowe; 2) realny.

Di'nglichkeit, *sf.* istota *f.* rzeczy.

Dinie'ren, *vn.* (haben) obiadować.

Di'nkel, *sm.* =s, pszenica *f.*, orkisz *m.*

Diöcesa'n, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) mieszkaniec *m.* dyecezyi; 2) dyecezyalny.

Diöce'se, *sf. pl.* =n, dyecezya *f.*

Dionö'a, *sf. pl.* =en, żywolist *m.*, muchołówka *f.*

Dio'pter, *sf.* celownik *m.*, narzędzie miernicze.

Dio'ptrik, *sf.* nauka *f.* o łamaniu światła, dyoptryka.

Diora'ma, *sn.* =s, *pl.* =en, dyorama *m.*, obraz przedstawiający optycznie przedmioty, oświecone ruchomem światłem.

Diphtheri'tis, *sf.* dyfteryt *m.*, błonica *f.*

Diphtho'ng, *sm.* =es (=en), *pl.* =e (=en), dyftong *m.*, dwugłoska *f.*, zlanie się dwóch samogłosek w jeden głos.

Diplo'm, *sn.* =es, *pl.* =e, dyplom *m.*, patent *m.*, nadanie *n.*

Diploma't, *sm.* =en, *pl.* =en, dyplomata *m.*

Diplomatie', *sf.* dyplomacya *f.*; 1) nauka o stosunkach między państwami; 2) osoby działające w interesach wzajemnych państw.

Diploma'tik, *sf.*, dyplomatyka *f.*, nauka o dawnych dokumentach.

Diploma'tisch, *adi.* 1) należący do dyplomacyi; 2) chytry, dwuznaczny; 3) należący do dyplomatyki; das =e Corps ciało dyplomatyczne.

Diplomatisie'ren, *vn.* (haben) dyplomatyzować, bawić się w dyplomatę, nie być szczerym.

Dipta'm, *sn.* =es, *pl.* =e, jesieniec *sm.*, jesionka *f.*

Diptera'ltempel, *sm.* =s, *pl.* —, świątynia *f.* o dwóch rzędach kolumn na każdem skrzydle.

Di'ptychon, *sn.* =s, *pl.* =a, lista *f.* imienna urzędników, lista kollatorów lub dobroczyńców klasztoru.

Dir, *pronom.*, *dat. sing.* od „du": tobie, ci; ich sage es — powiadam ci; ich überlasse mich — oddaję się pod twoją opiekę, spuszczam się na ciebie.

Dire'ct, *adi.* i *adv.* 1) prosty, w prostym kierunku; 2) wymierzony wprost, wręcz; 3) bezpośredni; Waren — beziehen sprowadzić towary z pierwszej ręki.

Directio'n, *sf. pl.* =en, 1) kierunek *m.*, strona *f.*, zwrócenie *n.* czegoś ku czemu; 2) zarząd *m.*, dyrekcya *f.*

Dire'ctor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, przewodnik *m.*, kierownik *m.*, zawiadowca *m.*, dyrektor *m.*

Directo'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, dyrektoryat *m.*

Dirige'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, dyrygent *m.* chóru, orkiestry, kierownik *m.*

Dirigie'ren, *va.* (haben) dyrygować, kierować.

Di'rne, *sf. pl.* =n, 1) służąca *f.*; 2) dziewka *f.*; gemeine —, liederliche — szurgot *m.*, ladacznica *f.*

Di'rren, *va.* (haben) piszczeć, krzeczyć.

Disca'nt, *sm.* =es, *pl.* =e, dyszkant *m.*, sopran *m.*

Discanti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, dyskancista *m.*, sopranista *m.*

Disceptie'ren, *va.* (haben) roztrząsać, dyskutować.

Discipli'n, *sf. pl.* =en, 1) dyscyplina *f.*, gałąź nauki, wiedzy; 2) dyscyplina *f.*, karność *f.*, karby *pl.*, kluby *pl.*; an — gewöhnen nagiąć do posłuszeństwa; die — betreffend dyscyplinarny, tyczący się kary lub zgromienia; — halten mieć twardą rękę, trzymać w karbach.

Disciplina'risch, *adi.* dyscyplinarny, tyczący się kary lub karności; jemanden — bestrafen ukarać kogo dyscyplinarnie, w drodze dyscyplinarnej.

Disciplina'runtersuchung, *sf. pl.* =en, śledztwo *n.* dyscyplinarne.

Disciplinie'rbar, *adiec.* dający się ująć w karby, karny.

Disciplinie'ren, *va.* (haben) wprawić, wyćwiczyć, wziąć w karby, wymustrować.

Disco'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyskonto *m.*, potrącenie *n.* przy zapłacie.

Disco'ntfuß, *sm.* =es, stopa *f.* dyskontowa.

Discontie'rbar, *adi.* i *adv.* możliwy do zdyskontowania.

Discontie'ren, *va.* (haben) eskontować, potrącić przy zapłacie, zapłacić przed terminem.

Disconvenie'nz, *sf. pl.* =en, niezgodność *f.*

Discredi't, *sm.* =es, 1) stracenie *n.* wziętości, zaufania; 2) obniżenie *n.* wartości; in — bringen psuć komuś sławę, czernić; in — kommen utracić dobre imię.

Discreditie'ren, I. *va.* (haben) dyskredytować, szarpać kogoś, czernić; II. *vr.* sich — dyskredytować się, tracić na opinii postępowaniem lekkomyślnem.

Discre't, *adi.* i *adv.* 1) dyskretny, dochowujący tajemnicy; 2) przezorny, ostrożny; 3) odrębny; =er Eingang tajne wejście; 4) względny, uprzejmy.

Discretio'n, *sf.* 1) dyskrecya *f.*, milczenie *n.*; 2) przezorność *f.*, baczność *f.*

Discretionä'r, *adi.* i *adv.* dyskrecyonalny, zostawiony do woli czyjej, samowładny; =e Gewalt władza dyskrecyonalna, nie skrępowana przepisami.

Discur(r)ie'ren, *vn.* (haben) über etwas, 1) rozprawiać o czem; 2) bajać, pleść.

Discu'rs, *sm.* =ses, *pl.* =e, dyskurs *m.*, rozmowa *f.*

Discussio'n, *sf. pl.* =en, dyskusya *f.*, rozprawa *f.*, debaty *f. pl.*; er kommt zur — zabiera głos.

Discutie'rbar, *adi.* możliwy do roztrząśnięcia.

Discutie'ren, *va.* i *vn.* (haben) über etwas, 1) dyskutować, roztrząsać co, rozbierać; 2) spierać się; über einen fraglichen Punkt — spierać się w wątpliwej kwestyi, roztrząsać punkt sporny.

Disharmonie', *sf. pl.* =n, 1) dysharmonia *f.*, dyssonans *m.*; 2) niezgoda *f.*

Disjuncti'v, *adi.* i *adv.* rozłączający, rozjemczy; =e Partikel spójnik rozłączający.

Dislocatio'n, *sf. pl.* =en, dyslokacya *f.*, przeniesienie *n.* z miejsca na miejsce (zwykle o oddziałach wojska).

Dispara't, *adi.* niezgodny, sprzeciwiający się, nieprzyzwoity. [wny.

Dispendiö's, *adiec.* kosztowny.

Dispe'ns, *sm. pl.* =se; **Dispensatio'n**, *sf. pl.* =en, dyspensa *f.*, zwolnienie *n.*; — in Ehesachen dyspensa małżeńska; — vom gesetzlichen Alter ulga co do wieku przepisanego prawem.

Dispensie'rbar, *adi.* dający się uchylić.

Dispensie'ren, *va.* (haben) rozdzielać; dyspensować, zwalniać.

Dispone'nt, *sm.*, =en, *pl.* =en, dysponent *m.*, zarządzający *m.*, rządca *m.* domu handlowego.

Disponi'bel, *adi.* gotowy, rozporządzalny, będący do rozporządzenia; disponible Summen fundusze, przeznaczone każdej chwili do użycia.

Disponibilitä't, *sf. pl.* =en, urlop *m.* nieograniczony wojskowych, stan *m.* rozporządzalności; in — versetzen przenieść w stan rozporządzalności.

Disponie'ren, I. *va.* (haben) 1) przygotować, przyrządzić; 2) jmndn zu etwas — uprzedzić kogo dla czegoś, usposobić; II. *vn.* (haben) über etw. rozporządzić, stanowić o czem; schlecht disponiert sein być w złem usposobieniu.

Dispositio'n, *sf. pl.* =en, 1) rozkład *m.*, porządek *m.*; 2) stan *m.*, usposobienie *n.*; 3) dyspozycya *f.*, zarządzenie *n.*; zur — stehen być na rozkazy, na zawołanie; — zu Krankheiten usposobienie do chorób; — eines Aufsatzes układ *m.*, dyspozycya *f.* wypracowania, artykułu.

Dispu't, *sm.* =es, *pl.* =e, spór *m.*; dysputa *f.*, rozprawa *f.*

Disputatio'n, *sf. pl.* =en, dysputa *f.*; rozprawa *f.* ustna lub pisemna.

Disputie'ren, *vn.* (haben) über etwas spierać się, dysputować, rozprawiać; über Religionsachen — dysputować o kwestyach religijnych.

Disputie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, lubiący się spierać, kłótliwy.

Disputie'rkunst, *sf.* dyalektyka *f.*

Disputie'rsüchtig, *adi.* kłótliwy.

Disse'ctor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, dyssektor *m.*, pomocnik *m.* profesora anatomii.

Disse'nter, *sm.* =s, *pl.* =s, różnowierca *m.*, innowierca *m.*

Dissentie'rend, *adi.* różniący się zdaniem, mniemaniem.

Dissertatio'n, *sf. pl.* -en, dysertacya *f.*, rozprawa *f.* doktorska.

Dissona'nz, *sf. pl.* -en, rozdźwięk *m.*, dysharmonia *f.*, niezgodność *f.* tonów.

Dissonie'ren, *sn.* (haben) stanowić rozdźwięk.

Dista'nz, *sf.* -en, odległość *f.* czasu lub miejsca, przestrzeń *f.*, przedział *m.*, oddalenie *n.*

Dista'nzmesser, *sm.* -s, *pl.* —, narzędzie *n.* do mierzenia odległości.

Dista'nzritt, *sm.* -es, *pl.* -e, długa i szybka jazda bez zmiany konia.

Dista'nzschätzen, *sn.* -s, ocenianie *n.* odległości, zwykle na oko.

Di'stel, *sf. pl.* -n, oset *m.*, bodziak *m.*

Di'stelartig, *adi.* ostowaty.

Di'stelfink, *sm.* -en, *pl.* -en, szczygieł *m.*

Di'stelkarde, *sf. pl.* -n, przyrząd *m.* do greplowania sukna.

Di'stelkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, 1) kwiat *m.* ostu; 2) szyszka *f.* do kutnerowania sukna.

Di'stelig, *adi.* porosły ostem.

Di'stichon, *sn.* -s, *pl.* -chen, dystych *m.*, dwuwiersz *m.*

Distinguie'rt (wym.: distingirt), *adi.* dystyngowany, wytworny; -e Person osoba znakomita.

Distributi'v, *adiec.* 1) wydzielający, rozdający; 2) podzielny; 3) szczegółowy.

Distri'ct, *sm.* -es, *pl.* -e, obwód *m.*, okręg *m.*, powiat *m.*

Distri'ctsreiter, *sm.* -s, *pl.* —, żandarm *m.* powiatowy.

Dithyra'mb, *sm.* -en, *pl.* -en; **Dithyra'mbe**, *sf. pl.* -en; **Dithyra'mbus**, *sm. pl.* -en, dytyramb *m.*, pieśń *f.* pochwalna, śpiew *m.* pełen natchnienia.

Di'to, I. *adv.* dytto, to samo; II. *sn.* -s, *pl.* -s, ta sama rzecz.

Di'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, ptak siewka *f.*

Diure'tisch, *adv.* diuretyczny, pędzący urynę.

Diurna'l, *sn.* -s, *pl.* -e; **Diurna'le**, *sn.* -s, *pl.* -ia, officyum *n.* codzienne, książka *f.* do modlitw.

Diurni'st, *sm.* -en, *pl.* -en, dyurnista *m.*, dyetaryusz *m.*, kancelista *m.* najmowany dziennie.

Diu'rnum, *sn.* -s, *pl.* -en, 1) robota *f.* dzienna przepisywana; 2) płaca *f.* dzienna.

Di'van, *sm.* -s, *pl.* -e, albo -s, *pl.* -s, 1) rada *f.* stanu w Turcyi; 2) sofa *f.*; 3) zbiór *m.* poezyi (na wschodzie).

Diverge'nz, *sf. pl.* -en, rozchodzenie się *n.* w różnych kierunkach, różność *f.* zdań, rozbrat *m.*

Divergie'ren, *vn.* (haben) rozbiegać się, rozchodzić się, rozstrzeliwać się.

Divide'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, dzielna *f.* (liczba do podzielenia).

Divide'nde, *sf. pl.* -en, dywidenda *f.*, część procentu przypadająca na każdego akcyonaryusza.

Dividie'ren, *va.* (haben) 1) dzielić, odbywać dzielenie liczb; 2) poróżnić, zasiać niezgodę.

Divinatio'nsgabe, *sf.* dar *m.* wróżenia, wieszczbiarstwo *n.*

Divi's, *sn.* -ses, *pl.* -se, łącznik *m.* w drukarstwie, kreska *f.* w wyrazie przedzielonym na końcu wiersza.

Divisio'n, *sf. pl.* -en, 1) podzielenie *n.*, podział *m.*; 2) dzielenie *n.* (działanie arytmetyczne); 3) dywizya *f.* (oddział) w wojsku, Aufstellung in einer — ustawianie wojska w dywizyę; 4) wydział *m.* w administracyi.

Divisionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, dywizyoner *m.*, naczelnik *m.* dywizyi.

Divi'sor, *sm.* -s, *pl.* -en, dzielnik *m.*, liczba *f.* dzieląca.

d. J., *abbrev.* = dieses Jahres = roku bieżącego.

d. M., *abbrev.* = dieses Monats = bieżącego miesiąca.

Do'bber, *sm.* -s, *pl.* —, kawał *m.* drzewa lub wiązka pływająca, celem wskazania, gdzie zarzucona kotwica.

Do'bel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) chwast *m.*; 2) kiełb *m.*, jelec *m.* (ryba); 3) klamra *f.* spajająca tarcice.

Dö'beln, *va.* (haben) wbić kołek, łatać.

Doch, *coni.* 1) przecież, tymczasem; 2) lecz, jednak; ich bat ihn, — er wollte nicht prosiłem go, lecz on nie chciał; ja —! ależ tak! war mir's — als hätte ich ihn gesehen a przecież zdawało mi się, że go widziałem; du hast's ihm — gesagt powiedziałeś mu jednakowoż, spodziewam się; das ist — gar zu traurig to doprawdy smutna historya! kommen Sie — chodźże pan! wäre ich — zwanzig Jahre och! gdybym miał lat dwadzieścia; hätte er — gesprochen żeby choć słówko powiedział.

Docht, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) knot *m.*; 2) er hat keinen — in seiner Lampe brak mu oleju w głowie; einen krummen — im Lichte brennen waryować.

Do'chthalter, *sm.* -s, *pl.* —, część u lampy, w której jest umieszczony knot.

Do'ck, *sn.* -s, *pl.* -e, (-s, *pl.* -s) dok *m.*, warsztat *m.* okrętowy, część portu, urządzona do budowania okrętów.

Do'ckbank, *sf. pl.* -bänke, burta *f.* basenu dokowego.

Do'cke, *sf. pl.* -n, 1) słup *m.*, słupek *m.*; 2) sztyft *m.* do robienia dziur w podkowie; 3) motek *m.* przędzy; 4) lalka *f.*, sztywna strojnisia.

Do'ckeln (Döckeln), I. *vn.* (haben) bawić się lalką; II. *va.* i sich — *v.* stroić się, chełpić się.

Do'cken, I. *va.* 1) układać w motki; 2) ein Schiff — wprowadzić okręt do doków; II. *vn.* (haben) bawić się lalką.

Do'ckenflachs, *sm.* -ses, przędza *f.* w motkach.

Do'ckengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, balustrada *f.*, galerya *f.* z słupkami.

Do'ckenschaft, *sm.* -es, *pl.* -schäfte, sam słup *m.* kolumny (bez podstawy i kapitelu).

Do'ckenspindel, *sf. pl.* -n, wał *m.* tokarski.

Do'ckenwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, przędziwo *n.*

Do'ctern, *vn.* (haben) 1) wykonywać zawód lekarski; 2) poszukiwać pomocy lekarskiej.

Do'ctor, *sm.* =s, =to'ren, 1) doktor *m.*; — der Theologie doktor św. Teologii; den — machen uzyskać stopień doktorski; zum — machen nadać stopień doktorski; 2) lekarz *m.*

Do'ctordisputation, *sf. pl.* =en, rozprawa *f.* doktorska.

Do'ctorin, *sf. pl.* =innen, 1) doktorka *f.*, kobieta-doktor *f.*; 2) żona *f.* doktora; Frau — pani doktorowa.

Do'ctorhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, biret *m.* doktorski.

Do'ctormantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, toga *f.* doktorska.

Do'ctormäßig, *adi.* i *adv.*, doktorski, nauczycielski.

Do'ctormiene, *sf. pl.* =n, pozory *m. pl.* doktorskie; eine — annehmen udawać doktora.

Do'ctorwürde, *sf.* stopień *m.* doktorski, doktorat *m.*; die — erhalten otrzymać stopień doktorski, być promowanym na doktora.

Doctora'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* do stopnia doktorskiego.

Doctora't, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) doktorat *m.*, egzamin *m.* doktorski; 2) doktorat *m.*, stopień uniwersytecki, doktoryzowanie się.

Doctorie'ren, *vn.* (haben) i *va.* (haben) 1) doktoryzować się; 2) zrobić kogoś doktorem.

Do'ctorschaft, *sf. pl.* =en, ciało *n.* doktorskie.

Doctri'n, *sf. pl.* =en, 1) doktryna *f.*; 2) nauka *f.*, uczoność *f.*; 3) zbiór zasad.

Doctrinä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, doktryner *m.*, wyznawca *m.* bezwzględnej zasady naukowej.

Doctrinä'r, *adi.* i *adv.* doktrynerski.

Doctrinari'smus, *sm.* doktrynerstwo *n.*

Docume'nt, *sn.* =es, *pl.* =e, dokument *m.*, dowód *m.* piśmienny, pismo *n.* urzędowe; =e ausfertigen sporządzać akt.

Documenta'risch, *adi.* i *adv.* stwierdzony dokumentami, udowodniony na piśmie.

Documentie'ren, *va.* (haben) stwierdzać (dowodami pisemnymi).

Dodekac'der, *sn.* =s, *pl.* —, dwunastościan *m.*

Doge (wym.: dożo), *sm.* =n, *pl.* =n, doża *m.*, naczelnik rządu w dawniejszej Wenecyi i Genui.

Do'gge, *sf. pl.* =n, dog *m.* (gatunek psa).

Do'gma, *sn.* =s, *pl.* =men, =mata, dogmat *m.*, zasada pewna i niewątpliwa w religii lub w filozofii.

Dogma'tik, *sf.* =en, dogmatyka *f.*, teologia *f.* pozytywna.

Dogma'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, dogmatyk *m.*, profesor *m.* dogmatyki.

Dogma'tisch, *adi.* i *adv.* 1) dogmatyczny, należący do dogmatu, oparty na dogmatach; tyczący się artykułów wiary; 2) nauczycielski, wyrokujący o wszystkiem.

Dogmatisie'ren, *vn.* (haben) nauczać dogmatów fałszywych, nauczać stanowczo.

Do'hle, *sf. pl.* =n, kawka *f.*

Do'hne, *sf. pl.* =n, sidło *n.*, potrzask *m.*; =n stellen zastawiać sidła.

Do'hnenfang, *sm.* =es, *pl.* =fänge, połów *m.* za pomocą sideł.

Do'hnenschneiße, *sf. pl.* =n; **Do'hnensteig**, *sm.* =es, *pl.* =e; **Do'hnenstrich**, *sm.* =es, *pl.* =e, cały szereg *m.* sideł, rozstawionych po lesie.

Dolch, *sm.* =es, *pl.* =e, sztylet *m.*, puginał *m.*; mit einem =e erstechen zasztyletować.

Do'lchen, *va.* (haben) pchnąć sztyletem, przebić.

Dolchstich, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* sztyletem.

Do'lchträger, *sm.* =s, *pl.* —, siepacz *m.*, zbir *m.*

Do'lde, *sf. pl.* =n; **Dö'ldchen**, *sn.* =s, *pl.* —, baldaszek *m.*, okołek *m.*; einfache — wiązka kwiatów.

Do'ldenerbse, *sf. pl.* =n, groch *m.* baldaszkowaty.

Do'ldengewächse, *n. pl.* rośliny *f. pl.* baldaszkowate.

Do'ldenständig, *adiec.* albo **Do'ldentragend**, *adiec.* baldaszkowaty.

Do'ldig, *adiec.* baldaszkowaty.

Do'ldocken, *sm.* =s, *pl.* —, przyjemka.

Do'le albo **Do'hle**, *sf. pl.* =n albo **Do'hlen**, *sm.* =s, *pl.* —, rów *m.*, fosa *f.*, jama *f.*

Dolie'ren, *va.* (haben) heblować.

Do'llar (wym.: doller), *sm.* =s, *pl.* =s, dolar *m.* (pieniądz amerykański, służący za jednostkę monetarną).

Do'lle, *sf. pl.* =n, szał *m.*, szaleństwo *n.*

Do'llen, *vn.* (haben), szaleć.

Do'lman, *sm.* =s, *pl.* =s, dolman *m.*, kurtka *f.* huzarów węgierskich, rodzaj okrycia damskiego.

Do'lmen, *sm.* =s, *pl.* =s, dolmen *m.* (dawny grobowiec kamienny).

Do'lmetsch, *sm.* =en, *pl.* =e(n) v. Dolmetscher.

Do'lmetschen, I. *vn.* (haben) służyć za tłómacza; II. *va.* (haben) tłómaczyć, przekładać z jednego języka na inny.

Do'lmetscher, *sm.* =s, *pl.* —, tłómacz *m.*

Do'lmetscherin, *sf. pl.* =innen, tłómaczka *f.*

Dolmetscherei', *sf. pl.* =en, liche tłómaczenie.

Do'lmetschung, *sf. pl.* =en, tłómaczenie *n.*, przekład *m.*, objaśnienie *n.*

Dolomi't, *sm.* =en, *pl.* =en, dolomit *m.* (część składowa wielu skał).

Dolomi'tmergel, *sm.* =s, *pl.* —, margiel *m.* magnezyowy.

Dolo's, *adi.* i *adv.* oszukańczy, podstępny, chytry.

Do'lus, *sm. pl.* =i, podstęp *m.*

Do'm, *sm.* =es, *pl.* =e, katedra *f.*, tum *m.*, kościół *m.* katedralny.

Domä'ne, *sf. pl.* =n, 1) królewszczyzna *f.*, dobra królewskie albo państwowe; 2) dziedzina *f.*

Domä'nengut, *sn.* =es, *pl.* =güter, dobra królewskie, stołowe.

Domänia'l lub **Dominia'l** (dominica'l) *adi.* domenialny, należący do dóbr królewskich.

Do'mcapitel, *sn.* =s, *pl.* —, kapituła *f.* katedralna.

Do'mcapitular, *sm.* =s, *pl.* =e, kanonik *m.* katedralny.

Do'mdechant, *sm.* =s, *pl.* =en, dziekan *m.* kapituły.

Do'mfrau, *sf. pl.* =en, kanoniczka *f.*

Do'mherr, *sm.* =n, *pl.* =en, kanonik *m.*

Do'mherrlich, *adiec.* kanoniczny.

Do'mhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, plac *m.* przed kościołem katedralnym.

Domici'l, *sn.* =es, *pl.* =e, zamieszkanie *n.*, domicylium *n.*

Domicilie'ren, *vn.* (haben) zamieszkiwać.

Domina'nte, *sf. pl.* =n, kwinta *f.* (w muzyce).

Dominica'ner, *sm.* =s, *pl.* —, dominikanin *m.*

Dominie'ren, *vn.* (haben) panować nad czem, rozkazywać, górować.

Do'mino, I. *sm.* =s, *pl.* =s, domino *n.* (strój do przebierania się balowy); II. *sn.* domino (gra; tabliczki, służące do gry w domino); — machen wygrać partyę domina.

Do'mpfaffe, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) kanonik *m.*, (pogardliwie) pop katedralny; 2) gil *m.*

Do'mscholaster, *sm.* =s, *pl.* —, scholastyk *m.*, duchowny *m.* przełożony nad szkołą przy scholastyce.

Donata'r, *sm.* =es, *pl.* =e, donataryusz *m.*, obdarowany.

Donati'st, *sm.* =en, *pl.* =en, donatysta *m.* (stronnik heretyka Donata).

Do'nlugig, *adi.* i *adv.* pochyły, nachylony.

Do'nner, *sm.* =s, *pl.* —, grzmot *m.*, grom *m.*; wie vom — gerührt jakby piorunem rażony; — des Geschützes huk armat; es erhob sich ein — und Wetter spadł na niego grom przekleństw; der — rollt grzmi, piorun huczy.

Do'nnerbrausend, *adiectiv.* grzmiący.

Do'nnergerolle, *sn.* =es: **Do'nnergetöse**, *sn.* =s, huk *m.* piorunów.

Do'nnergott, *sm.* =es, Jupiter *m.* gromonośny (w mitologii greckiej), Thor *m.* (w mitologii skandynawskiej).

Do'nnerkeil, *sm.* =es, =e, 1) grom *m.*, pęk *m.* piorunów w ręku Jowisza; 2) kamień *m.* piorunowy.

Do'nnern, I. *vn.* (haben) 1) grzmieć; es donnert grzmi; 2) ryczeć, huczeć; powstać na kogo gwałtownie, piorunować; II. *va.* (haben) sprawiać hałas; mit Kanonen donnert er die Antwort armatami dał mu wyraźną odpowiedź; jmndn aus dem Schlafe — obudzić kogoś hałaśliwie; jmndn aus einem Orte — wypędzić kogo hałaśliwie z jakiegoś miejsca.

Do'nnernd, *adiec.* i *adv.* grzmiący.

Do'nnernelke, *sf. pl.* =n, gwoździk *m.* trawny.

Do'nnerschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) uderzenie *m.* piorunu, piorun *m.*; 2) cios *m.* niebywały, dotkliwy.

Do'nnerstag, *sm.* =es, *pl.* =e, czwartek *m.*; grüner — wielki czwartek.

Do'nnerstimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* piorunujący.

Do'nnerstrahl, *sm.* =es, *pl.* =en, błysk *m.* piorunu.

Do'nnerwetter, *sn.* =s, burza *f.*; zum — tam do licha.

Do'nnerwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo *m.* piorunowe, wrzask *m.*; das war ein — für ihn to go spiorunowało, przybiło do ziemi.

Do'nnerwurz, *sm.* =es, *pl.* =würze, kokornak *m.* powojowy.

Do'ppe, *sf. pl.* =n, skorupa [*f.*

Do'ppel= w wyrazach złożonych: podwójny, dubeltowy.

Do'ppeladler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł *m.* dwugłowy, orzeł *m.* darty.

Do'ppelähriq, *adi.* mający po dwa kłosy.

Do'ppelamt, *sn.* =es, radlenie *n.*, odprawianie dwóch mszy jednego dnia w dwóch kościołach; urząd podwójny, urząd dwojaki.

Do'ppelartig, *adiec.* i *adv.* dwojakiej natury.

Do'ppelbalg, *sm.* =es, *pl.* =bälge, miech *m.* podwójny.

Do'ppelbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belka *f.* grubsza, arkada *f.* wspierająca płaskiem przedłużeniem wewnętrzną część sklepienia.

Do'ppelband, I. *sn.* =s, *pl.* =bänder, wstęga *f.* podwójna; II. *sm.* =es, *pl.* =bände, tom *m.* podwójny.

Do'ppelbauer, *sm.* (w szachach) pion podwójny.

Do'ppelbecher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kubek *m.* na kości do grania; 2) kubek *m.* bez ucha; 3) kubek *m.* o dnie podwójnem.

Do'ppelbier, *sn.* =s, *pl.* =e, piwo *n.* dubeltowe.

Do'ppelbildung, *sf. pl.* =en, kongeminacya *f.*; es ist eine — to są bliźnięta.

Do'ppelblech, *sn.* =es, *pl.* =e, blacha *f.* żelazna.

Do'ppelbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, podwójne złamanie *n.*

Do'ppelbüchse, *sf. pl.* =n, dwururka *f.*, dubeltówka *f.*, arkebuza *f.*

Do'ppeldeutig, *adi.* i *adv.* dwuznaczny.

Do'ppeldiele, *sf. pl.* =n, gruba deska *f.*

Do'ppelducaten, *sm.* =s, *pl.* —, dublon *m.*

Do'ppelehe, *sf. pl.* =n, dwużeństwo *n.*, bigamia *f.*

Do'ppeler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dwie połówki kryształu, sklejone z płatkiem kolorowym po środku dla naśladowania drogich kamieni; 2) szuler *m.*, szachraj *m.* w grze.

Do'ppelfagott, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) grający *m.* na oboi; 2) oboja *f.* (instrument dęty).

Do'ppelfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga.

Do'ppelfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* podwójne.

Do'ppelflinte, *sf. pl.* =n, dubeltówka *f.*, dwururka *f.*

Do'ppelflor, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj grubej krepy.

Do'ppelförmig, *adi.* dwukształtny.

Do'ppelgänger, *sm.* =s, *pl.* —, sobowtór *m.*; das ist sein — to jego sobowtór.

Do'ppelgeige, *sf. pl.* =n, instrument *m.* muzyczny o siedmiu strunach.

Do'ppelgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, duet *m.*

Do'ppelgeschlechtig, *adiec.* dwupłciowy, hermafrodyta.

Do'ppelgesichtig, *adiec.* o 2 obliczach.

Do'ppelgespann, *sn.* =es, *pl.* =e, zaprząg *m.* w dwa konie.

Do'ppelgestaltig, *adiec.* podwójnego kształtu, dwojakiej postaci.

Do'ppelgestirn, *sn.* =es, *pl.* =e, gwiazdy podwójne *pl. f.* (gwiazdy spółchodzące).

Do'ppelgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanina *sf.* podwójna.

Do'ppelglieder, *sn. pl.* choroba *f.* angielska; — bekommen zawiązywać się (o podagrze, zbierającej się w stawach).

Do'ppelgliederig, *adi.* rachityczny, mający skrzywioną kość pacierzową.

Do'ppelgucker, *sm.* =s, *pl.* —, lornetka teatralna na oba oczy.

Do'ppelhacke, *sf. pl.* =n, 1) graca *f.*; 2) drąg *m.* z okuciem do łamania kamieni, kilof *m.*

Doppe'lhaken, *sm.* =s, *pl.* —, widełka *n. pl.*

Do'ppelhauer, *sm.* =s, *pl.* —, górnik *m.*, zgodzony na szychty (w kopalniach węgla).

Do'ppelhaft, *adiec.* 1) podwójny; 2) dwuznaczny.

Do'ppelheit, *sf. pl.* =en, 1) natura *f.* dwojakiego rodzaju, dwojaka; 2) obłuda *f.*, fałsz *m.*

Do'ppelherzig, *adi.* i *adv.* dwuznaczny, fałszywy. [wy.

Do'ppelköpfig, *adi.* dwugło-

Do'ppelküraß, *sm.* =sses, *pl.* =e, pancerz *m.* na piersi i plecy.

Do'ppelläufig, *adi.* o dwóch lufach.

Do'ppellaut, *sm.* =es, *pl.* =e, dwugłoska *f.*

Do'ppellebig, *adi.* wodnoziemny.

Do'ppelleiter, *sf. pl.* —, drabina *f.* z podporą, drabina *f.* składana.

Do'ppelmittel, *sf.* bez *pl.*, palestyna *f.* (gatunek czcionek).

Do'ppeln, I. *va.* (haben) dwoić, podwajać; II. *vn.* (haben) 1) grać w gry hazardowne; 2) szulerować, oszukiwać w grze.

Do'ppelort, *sm.* =es, *pl.* =örte, szydło *n.* podwójne.

Do'ppelpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, dwukropek *m.*

Do'ppelquittung, *sf. pl.* =en, kopia *f.* kwitu, aktu wydanego.

Do'ppelreihe, *sf. pl.* =n, szereg *m.*, rząd *m.*; szereg *m.* w czwórkę w szyku wojskowym.

Do'ppelreihig, *adi.* i *adv.* czwórkami.

Do'ppelsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga; 2) tonacya *f.* podwójna.

Do'ppelschein, *sm.* =es, *pl.* =e, światło *n.* podwójne, opozycya *f.* w astronomii, odległość 180 stopni jednego ciała niebieskiego od drugiego.

Do'ppelschicht, *sf. pl.* =en, pokład *m.* podwójny ziemi np. w kopalni.

Do'ppelschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, uderzanie *n.* np. w bęben; — eines Taues podwójne zakręcenie liny, podwójny węzeł.

Do'ppelschloß, *sm.* =es, *pl.* =schlösser, zamek *m.* otwierający się z obu stron.

Do'ppelschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, dylemat *m.*

Do'ppelschnepfe, *sf. pl.* =n, dubelt *m.*

Do'ppelschritt, *sm.* =es, *pl.* =e, krok *m.* podwójny, marsz *m.* pośpieszny.

Do'ppelschuppe, *sf. pl.* =n, samica *f.* daniela, danielica *f.*

Do'ppelseitig, *adi.* i *adv.* dwojaki, dwoisty, dwustronny.

Do'ppelsichtig, *adi.* mający wzrok podwójny.

Do'ppelsinn, *sm.* =es, *pl.* =e, znaczenie *n.* podwójne, sens *m.* podwójny; dwuznaczność *f.*

Do'ppelsinnig, *adi.* i *adv.* mający podwójne znaczenie; dwuznaczny, niepewny, wątpliwy.

Do'ppelspat, *sm.* =es, *pl.* =e, spat *m.* (szpat) islandzki (krystalizowany węglan wapna).

Do'ppelspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) duet *m.*; 2) gra *f.* hazardowna; 3) gra *f.* lub rola *f.* podwójna, dwuznaczność *f.*

Do'ppelstoß, *sm.* =es, *pl.* =stöße, pchnięcie się *sn.* wzajemne jednocześnie.

Do'ppelstück, *sn.* =es, *pl.* =e, duplikat *m.*, kopia *f.*, drugi egzemplarz *m.* dzieła.

Do'ppelstutzen, *sm.* =s, *pl.* —, dwururka *f.*

Do'ppelt, *adiec.* i *adv.* podwójny, dwojaki, dubeltowy, dwoisty; dwuznaczny, nieszczery; =e Buchführung podwójna buchalterya; — soviel bezahlen zapłacić dwa razy, ile co warto; — sehen 1) widzieć dwoiście tenże sam przedmiot; 2) mieć zaprószoną głowę; — vergelten odpłacić w dwójnasób; in =er Urschrift ausgefertigt sporządzony w dwóch egzemplarzach; mit =er Kreide anschreiben pisać podwójną kredką, drogo rachować, wystawić słone rachunki; — zusammengesetzter Körper ciało podwójnie złożone.

Do'ppeltasche, *sf. pl.* =n, torba *f.* podróżna, sakwy *f. pl.* przewieszone przez konia.

Do'ppeltconvex, *adiec.* wypukły po obu stronach.

Do'ppelthohl, *adi.* wklęsły z obu stron

Do'ppelthür, *sf. pl.* =en, 1) podwójne drzwi *pl.* lub mata *f.* osłaniająca od wiatru; 2) drzwi *pl.* dwuskrzydłowe.

Do'ppelträchtig, *adi.* (o owcach) owca, dająca dwoje jagniąt za jednym pokotem.

Do'ppelwahl, *sf. pl.* =en, 1) głosowanie *n.* podwójne; 2) alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga; 3) wybór *m.* w dwóch miejscach.

Do'ppelwürfel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kostka *f.* o dwunastu ściankach z numerami; 2) dwunastościan *m.*

Doppelzunge, *sf. pl.* =n, dwujęzyczność *f.*, kłamliwość *f.*

Do'ppelzüngigkeit, *sf. pl.* =en, dwujęzyczność *f.*, obłuda *f.*, zła wiara *f.*

Do'ppelzüngler, *sm.* =s, *pl.* —, obłudnik *m.*

Do'ppen, *va.* (haben) okulizować drzewo celem szczepienia.

Dora'de, *sf. pl.* =n, 1) dorada *f.* (ryba); 2) nazwisko konstelacyi.

Dora'nt, *sm.* =es, *pl.* =e, szanta *f.* (roślina).

Do'rf, *sn.* =es, *pl.* Dörfer, wieś *f.*; das sind ihm böhmische Dörfer nie ma o tem najmniejszego pojęcia.

Do'rfanwachs, *sm.* =ses, młodzież *f.* wiejska.

Do'rfgeistlicher, *sm.* =s, *pl.* —, proboszcz *m.*

Do'rfgänsefuß, *sm.* =ßes, *pl.* =füße, mączyniec *m.*, gęsia stopa *f.*

Do'rfgemeinde, *sf. pl.* =n, gmina *f.*, gromada *f.*

Do'rfgeschichte, *sf. pl.* —, powieść *f.* lub nowela *f.* z życia wiejskiego.

Dö'rfchen, *sn.* =s, *pl.* —, wioska *f.*, wioszczyna *f.*

Do'rfleute, *sm. pl.* chłopi *m. pl.*, chłopstwo *n.*

Do'rfmäßig, *adiec.* i *adv.* wiejski.

Dö'rfler, *sm.* =s, *pl.* —, wieśniak *m.*

Do'rfrichter, *sm.* =s, *pl.* —, wójt *m.*, sędzia *m.* wiejski.

Do'rfschaft, *sf. pl.* =en, ludność *sf.* wsi lub gminy.

Do'risch, *adi.* i *adv.* dorycki; =e Säulenordnung kolumny w stylu doryckim.

Do'rling, *sm.* =es, *pl.* =e, słowik *m.*

Dorme'nt, *sn.* =es, *pl.* =e, **Dormito'rium,** *sn.* =s, *pl.* =rien, sypialnia *f.* klasztorna.

Dorn, *sm.* =es, *pl.* =en, albo =es, *pl.* Dörner, 1) cierń *m.*, kolec *m.*, ościec *m.*, bodziec *m.*, żądło *n.*; trudności *f. pl.*, ciernie i głogi; er ist mir ein — im Wege to zawalidroga, stanął mi kością w gardle; ein — im Auge jest mi solą w oku; keine Rose ohne =en, niema róży bez kolców; 2) krzew *m.*, kierz *m.* kolczasty; 3) języczek *m.* lub ząbek *m.* sprzączki; 4) szydełko *n.*, rylec *m.*, sztyft *m.* do robienia dziur w podkowie, sztyft *m.* tokarski; — im Schlosse języczek *m.* w zamku, wchodzący w dziurkę klucza; nit *m.*, znitowanie *n.*, klamra *f.* spajająca tarcice.

Do'rnapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, szalej *m.* wielki.

Do'rnartig, *adi.* i *adv.* mający formę kolczastą.

Do'rnbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, tarń *f.*; tarnina *f.*

Do'rnbesäet, *adi.* i *adv.* 1) najeżony kolcami; 2) najeżony trudnościami.

Do'rnbüchse, *sf. pl.* =n, strzelba *f.* soplowa.

Do'rnbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, krzak *m.* ciernisty, ciernie *m. pl.*, ciernisko *n.*

Do'rnbutt, *sm.* =es, *pl.* =e; **Do'rnbutte,** *sf. pl.* =n, płaszcz *m.* (ryba morska).

Do'rnen (dörnen), *adiec.* cierniowy.

Do'rnen (dörnen), *va.* (haben) najeżyć cierniami.

Do'rnenbahn, *sf. pl.* =en, ścieżka *f.* usiana cierniami.

Do'rnenbündel, *sn.* =s, *pl.* —, pęk *m.* cierni, wiązka *f.* cierni.

Do'rnenkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* ciernista.

Do'rnenlos, *adi.* bez cierni.

Do'rnenreich (dornenvoll), *adi.* najeżony cierniami, pełen cierni.

Do'rnenthal, *sn.* =es, dolina *f.* ł-z.

Do'rnfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, płoć *f.* (ryba).

Do'rngebüsch, *sn.* =es, *pl.* =e, ciernisko *n.*, krzaki *m. pl.* kolczaste.

Do'rngrasmücke, *sf. pl.* =n, pastereczka *f.*, pliszka *f.*, trzęsiogonek *m.* (ptaszek).

Do'rngrundel, *sf. pl.* =n, śliz *m.* (ryba).

Do'rnhai, *sm.* =s, *pl.* =e, gatunek psa morskiego.

Do'rnhopfen, *sm.* =s, *pl.* —, chmiel *m.* dziki.

Do'rnicht, *sn.* =es, *pl.* =e, ciernie *f. pl.*

Do'rnicht (dornig), *adi.* 1) ciernisty, cierniowy; 2) trudny, uciążliwy.

Do'rnigkeit, *sf. pl.* =en, 1) cierniowatość *f.*; 2) trudność *f.*, przeszkoda *f.*

Dö'rnling, *sm.* =es, *pl.* =e, huba *f.* (rodzaj grzybów).

Do'rnnadel, *sf. pl.* =n, rodzaj muszli.

Do'rnreich (Dornich), *sm.* =es, *pl.* =e, sikora *f.*, muszka *f.* (ptak).

Do'rnröschen, *sn.* =s, śpiąca królewna *f.*, cierniowa różyczka.

Do'rnrose, *sf. pl.* =n, róża *f.* dzika (krzew).

Do'rnschere, *sf. pl.* =n, nożyce *f. pl.* ogrodowe.

Do'rnschloß, *sn.* =es, *pl.* =schlösser, języczek *m.* w zamku, wchodzący w dziurkę klucza.

Do'rnspitzig, *adi.* kolczasty.

Do'rnstein, *sm.* =es, *pl.* =e, sople *m. pl.* gipsowe w komorach kopalń.

Do'rnstift, *sm.* =es, *pl.* =e, (w ślusarstwie) trzpień *m.*

Do'rnstrauch, *sm.* =es, *pl.* =sträucher, ciernisko *n.*

Do'rnstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, gałązka *f.* z lepem na łapanie ptactwa.

Do'rnwand, *sf. pl.* =wände, mur *m.* warstwny.

Do'rnwicke, *sf. pl.* =n, wyka *f.* płotowa.

Do'rnzweig, *sm.* =es, *pl.* =e, gałązka *f.* cierniowa.

Do'rren, *vn.* (sein) schnąć, więdnąć.

Dö'rren, *va.* (haben) suszyć, uprażyć, palić np. kawę, ziarna; gedörrtes Obst owoce suszone; Fleisch — wędzić mięso.

Dö'rrung, *sf. pl.* =en, suszenie *n.*, upalenie *n.*, wędzenie *n.*

Dö'rrfleisch, *sn.* =es, mięso *n.* wędzone.

Dö'rrgatter, *sn.* =s, *pl.* —; **Dö'rrgerüst,** *sn.* =es, *pl.* —, suszarnia *f.*

Dö'rrhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, suszarnia *f.* na konopie.

Dorsch, *sm.* =es, *pl.* =e albo =en, także Dörsche, dorsz *m.*, pomuchla *f.* (ryba).

Dort, *sm.* =es, *pl.* =e; **Do'rten,** *sm.* =s, *pl.* —, stokłosa *f.* żytnia, kostrzewa *f.* żytnia, lnica *f.* lub chniauka siewna.

Dort, *adv.*, **do'rten,** *adv.* tam, w tem miejscu, oto; —

kommt ein Mensch oto zjawia się człowiek; gehen Sie — hinaus niech pan wyjdzie tamtędy.

Dorthe'r, *adv.* zowąd, stamtąd.

Dorthi'n, *adv.* tamtędy; dahin und — tędy i tamtędy, z tej i z tamtej strony.

Do'rtig, *adiec.* tamtejszy, tameczny.

Do'rtlands, *adv.* w tamtych stronach.

Dortse'lbst, *adv.* tamże.

Do'se, *sf. pl.* =n; **Dö'schen, Dö'slein,** *sn.* =s, *pl.* —, puszka *f.*; Tabaksdose tabakierka; — mit doppeltem Boden puszka o podwójnem dnie; faule =n machen puszczać się na niesmaczne koncepta.

Dö'se, *sf. pl.* =n, kadź *f.*

Do'senbild, *sn.* =es, *pl.* =bilder, obraz *m.* na wieku od tabakierki.

Do'senförmig, *adi.* i *adv.* mający kształt puszki.

Dö'sen, *vn.* (haben) być głupkowatym.

Döserei', *sf. pl.* =en, **Dö'sigkeit,** *sf. pl.* =en, głupota *f.*

Dosie'ren, *va.* (haben) wskazać dozę, oznaczyć dozę.

Dosie'rung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.* dozy (lekarstwa).

Dö'sig, *adi.* i *adv.* głupkowaty.

Do'sis, *sf. pl.* =sen, doza *f.*, dawka (lekarstwa), ilość *f.*; — alle Stunden einzunehmen zażywać lekarstwo co godzina; eine starke — Stolz besitzen być twardego karku.

Do'st, *sm.* =es, *pl.* =e; **Do'ste,** *sf. pl.* =n; **Do'sten,** *sm.* =s, *pl.* —, lebiotka *f.*; gemeiner — lebiotka pospolita.

Do'stig, *adi.* tłusty, brzuchaty.

Dota'lgelder, *sn. pl.* suma *f.* posagowa.

Dotatio'n, *sf. pl.* =en, wyposażenie *n.*, uposażenie *n.*, dotacya *f.*

Dotie'ren, *va.* (haben) wyposażyć, uposażyć.

Do'tter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* — albo *sf. pl.* =n, żółtko *n.* jajka, zarodek *m.*

Do'tterblume, *sf. pl.* =n, majówka *f.*, pełnik *m.* zwyczajny (kwiat).

Do'ttergelb, *adiec.* koloru żółtka.

Do'tterlos, *adi.* pozbawiony [żółtka.

Do'tterig, *adi.* żółtkowaty, przypominający żółtko.

Doubla'ge (wym.: dublaż), *sf. pl.* =n, obicie *n.* statku blachą miedzianą.

Doublé', *sn.* =s, *pl.* =s, dubla *f.* w grze bilardowej.

Double'tte, *sf. pl.* =n, dublet *m.*, drugi egzemplarz *m.* w bibliotece lub zbiorze, duplikat *m.*; eine — machen zabić dwie sztuki zwierzyny jednym strzałem.

Doublie'ren, I. *va.* (haben) dwoić, dublować; II. *vn.* (haben) podwójnie się odbijać (o literach w druku).

Doublo'ne, *sf. pl.* =n, moneta *f.* złota hiszpańska.

Douceu'r (wym.: dusér), *sn.* =s, *pl.* =s, napiwek *m.*, duser *m.*

Dou'che (wym.: dusz), *sf. pl.* =n, tusz *m.*, nastrzykiwanie, strumień wody puszczany na ciało.

Doce'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, nauczyciel *m.*, docent *m.*

Docie'ren, *va.* i *vn.* (haben) nauczać, objaśniać, używać tonu profesorskiego.

Dra'che, *sm.* =n, *pl.* =n, **Dra'chen,** *sm.* =s, *pl.* —, 1) smok *m.*; 2) złośnik *m.*, złośnica *f.*, jędza *f.*; sie ist ein wahrer — istna z niej jędza! to megera; 3) latawiec papierowy; einen — steigen lassen puszczać latawca.

Dra'chenampfer, *sm.* =s, *pl.* —, szczaw *m.*

Dra'chenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* wydające żywicę, zwaną „krew smocza“.

Dra'chenblick, *sm.* =es, *pl.* =e, spojrzenie *n.* złośliwe.

Dra'chenblut, *sn.* =es, szczaw *m.* krwawy.

Dra'chenbrut, *sf.* płód *m.* smoczy, łotrowska hołota *f.*

Dra'chenfliege, *sf. pl.* =n, libela *f.* (gatunek owadu).

Dra'chenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) smocza głowa *f.*; 2) otwór *m.* rynny; 3) pszczelnik *m.* (roślina), smocza głowa *f.* okręgowa.

Dra'chenkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, gwiazdeczki *f. pl.* (ziele).

Dra'chennest, *sn.* =es, *pl.* =er, jaskinia *f.* łotrów.

Dra'chensaat, *sf.* posiew *m.* smoczych zębów (Kadmusa).

Dra'chenschlange, *sf. pl.* =n, smok *m.* skrzydlaty.

Dra'chenschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, 1) ogon *m.* smoczy; 2) ogon *m.* latawca.

Dra'chensohn, *sm.* =es, *pl.* =söhne, syn *m.* wyrodny.

Dra'chenwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* ciągniony przez smoki.

Dra'chenwurz, *sf. pl.* =würze, żmijowiec *m.* (roślina).

Dra'chme, *sf. pl.* =n, 1) drachma *f.* (ósma część uncyi, ćwierć łuta); 2) drachma *f.* (pieniądz srebrny u Greków).

Dra'goman, *sm.* =s, *pl.* =s albo =e, dragoman *m.*, tłómacz *m.*

Dragona'de, *sf. pl.* =n, dragonady *f. pl.*, prześladowanie protestantów we Francyi za Ludwika XIV. po odwołaniu edyktu Nantejskiego w 1685 roku.

Drago'nbeifuß, *sm.* =ußes, *pl.* =üße, **Dragone'll,** *sm.* =s, *pl.* =s, traganek *m.* (roślina).

Drago'ner, *sm.* =s, *pl.* —, dragon *m.*; ein wahrer —! to ci dragon baba!

Drago'nermäßig, *adi.* i *adv.*, po dragońsku, na dragoński sposób.

Dra'ht, *sm.* =es, *pl.* Drähte, drut *m.*, dratwa *f.*; ciąg *m.* wątek *m.*; Drähte ziehen ciągnąć żelazo na drut.

Dra'htantwort, *sf. pl.* =en, odpowiedź *f.* telegraficzna.

Dra'htarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* filigranowa, złotnicza, ażur *m.*

Dra'htarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) druciarz *m.*; 2) złotnik, wyrabiający rzeczy filigranowe.

Dra'htbauer, *sn.* =s, *pl.* —, klatka *f.* druciana.

Dra'htbank, *sf. pl.* =bänke, kobylica *f.* do ciągnienia drutu.

machina *f.* do oczyszczania sztab metalowych przed ich biciem lub ciągnieniem.

Dra'htbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie *n.* telegraficzne, telegram *m.*

Dra'htbinder, *sm.* =s, *pl.* —, druciarz *m.*

Dra'htbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, sprężyna *f.* druciana.

Dra'htbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.*

Dra'hteisen, *sn.* =s, *pl.* —, kawałek *m.* stali na ciągnienie metali w druty.

Dra'htfalle, *sf.* *pl.* =n, pułapka *f.* druciana.

Dra'htfeder, *sf.* *pl.* =n, sprężyna *f.* druciana.

Dra'htfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.*, zaopatrzone w siatkę drucianą.

Dra'htflechter, *sm.* =s, *pl.* — wyrabiający *m.* roboty druciane, filigranowe i druciarz *m.*

Dra'htform, *sf.* *pl.* =en, siatka *f.* z drutu, służąca za formę papieru.

Dra'htführer, *sm.* =s, *pl.* —, (w złotnictwie) mały stożek *m.* przez który przeciąga się drut; przebijak *m.*

Dra'htgeflochten, *adi.* z kratką drucianą.

Dra'htgerippe, *sn.* =s, *pl.* —, karkasy *f.* *pl.* (forma druciana na kapelusze i czapki damskie).

Dra'htgestell, *sn.* =s, *pl.* =e, wiązanie *n.* druciane.

Dra'htgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanina *f.* metalowa.

Dra'htgitter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.* druciana.

Dra'hthaft, *sm.* =es, *pl.* =e, ankra *f.*, klamra *f.*

Dra'hthaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, klatka *f.*

Dra'hthemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszulka *f.* druciana.

Dra'hthütte, *sf.* *pl.* =n, druciarnia *f.*, huta *f.*, wyrabiająca druty.

Dra'htjalousie (wym.: -żaluzi) *sf.* *pl.* =n, zazdrostka *f.* druciana u okna; krata *f.* w kominku.

Dra'htklinge, *sf.* *pl.* =n, miara *f.* na ciągnienie drutu, kaliber *m.* drutu.

Dra'htkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, (u szewców) kosz *m.* druciany.

Dra'htkugel, *sf.* *pl.* =n, dwie kule *f.* na druciku zwitym, które go rozciągają, gdy je wystrzelimy z fuzyi.

Dra'htlarve, *sf.* *pl.* =n, maska *f.* druciana, używana podczas fechtunku.

Dra'htlauf, *sm.* =es, *pl.* =läufe, lufa *f.* gwintowana.

Dra'htleier, *sf.* *pl.* =n, cefka *f.* w kołowrotku.

Dra'htleitung, *sf.* *pl.* =en, przewodnik *m.* telegraficzny, drut *f.* telegraficzny.

Dra'htmühle, *sf.* *pl.* =n, fabryka *f.* drutu, druciarnia *f.*

Dra'htnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, tkanina *f.* z cienkiego drutu metalowego.

Dra'htplätt(n)en, *sn.* =s, *pl.* —, bicie *n.* na blachy.

Dra'htplätt(n)er, *sm.* =s, *pl.* —, wyrabiający *m.* blachę.

Dra'htplätter, *sm.* =s, *pl.* —, machina *f.* do ciągnienia metalu w blachy.

Dra'htpuppe, *sf.* *pl.* =n, maryonetka *f.*, automat *m.*; so steif wie eine — sein być sztywnym jakby kij połknął.

Dra'htrolle, *sf.* *pl.* =n, blacha *f.* żelazna cienka, w trąbkę zwinięta.

Dra'htsaite, *sf.* *pl.* =n, struna *f.* druciana, metalowa.

Dra'htschere, *sf.* *pl.* =n, nożyce *f.* *pl.* (któremi wyrabia się wędki).

Dra'htschleife, *sf.* *pl.* =n, haftka *f.*, klamra *f.*

Dra'htschmiele, *sf.* *pl.* =n, śmiałek *m.* pogięty (roślina).

Dra'htseilbahn, *sf.* *pl.* =en, kolej *f.* żelazna górska na linie drucianej (zębata).

Dra'htseil=Schiffahrt, *sf.* *pl.* =en, żegluga *f.* za pomocą promu.

Drahtsieb, *sn.* =es, *pl.* —, przetak *m.*, sito *m.*, rzeszoto *n.* druciane.

Dra'htsilber, *sn.* =s, drut *m.* srebrny, srebro *n.* ciągnione na druty.

Dra'htspinnen, *sn.* =s, przędzenie *m.* złotem lub srebrem.

Dra'htspiralfeder, *sf.* *pl.* =n, sprężyna *f.*

Dra'htstift, *sm.* =es, *pl.* =e, mały sztyfcik *m.*

Dra'htstrecker, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do wyciągania drutu.

Dra'httuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, tkanina *f.* metaliczna.

Dra'htverkehr, *sm.* =s, komunikacya *f.* telegraficzna.

Dra'htwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, rodzaj robaka morskiego.

Dra'htzange, *sf.* *pl.* =n, cęgi *pl.* od drutu.

Dra'htzieheisen, *sn.* =s, *pl.* —, kawałek *m.* stali na ciągnienie metali w druty.

Dra'htziehen, *sn.* =s, ciągnienie *n.* drutu.

Dra'htzieher, *sm.* =s, *pl.* —, druciarz *m.*, wyrabiający *m.* drut.

Drahtzieherei', *sf.* *pl.* =en, druciarnia *f.*, fabryka *f.* drutu.

Dra'htzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, warsztat *m.* do wyrabiania drutu.

Dra'htzugbarrière, *sf.* *pl.* =n, baryera *f.* kolejowa, zamykana na odległość za pomocą drutu.

Drä'htern, *adiec.* druciany, z drutu.

Drain (wym.: dren), *sm.* =s, *pl.* =s, dreny *pl.* do osuszania łąk wilgotnych.

Draina'ge (wym.: drenaż), *sf.* *pl.* =n, drenowanie *n.*

Drainie'rbar, *adi.* możliwy do zdrenowania.

Draisi'ne (wym.: drezine) *sf.* *pl.* =n, dresyna *f.*, platforma na kółkach, poruszana na torze kolejowym za pomocą korby lub kija.

Drall, I. *adiec.* 1) kręty, zbyt kręcony; 2) gruby, tęgi, zamaszysty; =es Bauernmädchen tęga dziewka; II. 1) — *sm.* =es, *pl.* =e, skręt *m.* np. nici; 2) także Dra'lle, *sf.* *pl.* =n, gwint *m.* lufy.

Dra'ma, *sn.* =s, *pl.* =men, dramat *m.*

Drama'tik, *sf.* 1) dramatyka *f.*, poezya dramatyczna; 2) sztuka *f.* aktorska dramatyczna; 3) dramatyczność *f.* w ruchach lub w mowie.

Drama'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, autor *m.* dramatyczny.

Drama'tisch, *adiec.* dramatyczny.

Dramatisie'ren, *va.* (haben) dramatyzować, pisać dramat, pisać sztuki teatralne.

Dramatu'rg, *sm.* =en, *pl.* =en, dramaturg *m.*, doradca *m.* literacki w zarządzie teatrów, krytyk *m.* teatralny, znawca *m.* prawideł sztuki dramatycznej.

Drau, patrz **Daran**.

Drang, *sm.* =es, *pl.* Dränge, 1) nacisk *m.*, natłok; durch — und Menge w poprzek tłoku i cisku; 2) okoliczność *f.* nagląca, namiętność *f.*, pochop *m.*, popęd *m.*; im — der Geschäfte w wirze interesów; — fühlen czuć pochop do czego, czuć popęd; im =e der Noth przyciśniony biedą, potrzebą; er bat mich mit solchem =e tak mię naciskał, takim był natarczywym; przejęcie się *n.*, pragnienie *n.* gorące; — nach Freiheit zamiłowanie swobody; wirklicher — zum Guten istotnie dobre popędy, dobre serce.

Dra'ngabe, *sf.* *pl.* =n, **Dra'ngeld**, *sn.* =es, *pl.* =er, zadatek *m.*

Drä'ngbar, *adi.* dający się ścisnąć, skulić.

Drä'ngeln, *vn.* (haben); *va.* (haben), pchać, dręczyć; nur nicht —! cierpliwości! nie pchać tam!

Drä'ngen, I. *va.* (haben) 1) pchać, ściskać, tłoczyć, przeć; an die Wand — przycisnąć do ściany; auf die Seite — zepchnąć na bok; mit Fragen — niepokoić pytaniami, wybadywać; 2) zmuszać, cisnąć, trapić, gnębić, dokuczać, prześladować; pędzić przed sobą, następować szybko po czemś; es drängt mich pałam chęcią, czuję potrzebę; II. sich — *verb. refl.* pchać się, tłoczyć się, dusić się, napierać się czego, rozpierać się, rozbijać się; sich an etw. — pchać się na coś; sich durch die Menge — przebijać się przez tłum; sich in eine Ecke — wcisnąć się w kąt; sich um jmndn — cisnąć się do kogoś, być natrętnym względem kogoś; sich zu etwas — współzawodniczyć o coś gwałtownie; III. *vn.* (haben) naglić; die Zeit drängt czas nagli; drängende Bedürfnisse interesy nie cierpiące zwłoki; auf etw. — nastawać na coś; IV. gedrängt, *part. perf.* i *adi.* zwięzły; es ist da gedrängt voll pełno, że aż się trudno przecisnąć; der Saal ist gedrängt voll sala jest pełną po brzegi; gedrängt schreiben, a) pisać maczkiem; b) pisać zwięzłym stylem.

Drä'nger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) dręczyciel *m.*, gnębiciel *m.*, natrętny.

Dra'ngsal, *sf.* *pl.* =e, utrapienie *n.*, dolegliwość *f.*, ucisk *m.*, dopust *m.* ciężki.

Dra'ngsalen, **Drangsalie'ren**, *va.* (haben) męczyć, dręczyć, dokuczać.

Draperie', *sf.* *pl.* =n, draperya *f.*, przybranie *n.*

Drapie'ren, *va.* (haben) ustroić, ubrać, ułożyć draperyę.

Drass, *sm.* =sses, *pl.* =sse, osad *m.* z oliwy.

Dra'stisch, *adi.* drastyczny; =es Mittel środek gwałtowny.

Dräu'en, *vn.* (haben) grozić.

Drauf, I. *adv.* = darauf, nad to, na to; er lässt viel — gehen rozrzuca pieniądze na prawo, na lewo; II. *int.* dalej chodźmy! und nun — los a teraz pędź, a teraz naprzód, do dzieła!

Drauf, *sm.* =es, *pl.* Dräufe, świder *m.*, świderek *m.*

Drau'fgänger, *sm.* =s, *pl.* —, śmiałek *m.*, zuchwalec *m.*; kobieciarz *m.*

Drau'fgabe, *sf.* *pl.* =n, **Drau'fgeld**, *sn.* =es, *pl.* =gelder, zadatek *m.*; naddatek *m.*, przewyżka *f.*

Drau'ßen, *adv.* zewnątrz, na dworze, na ulicy; von — z zewnątrz; na obczyźnie, zdala od swoich; daleko stąd.

Dre'chselbank, *sf.* *pl.* =bänke, tokarnia *f.*, warsztat *m.* tokarski, wał *m.* tokarski.

Dre'chselkunst, *sf.* sztuka *f.* tokarska, tokarstwo *n.*

Dre'chseln (wym.: -kseln), *va.* i *vn.* (haben) toczyć, utoczyć, wykręcić; wie gedrechselt jak utoczony, zgrabny; ein zierliches Compliment — wypalić gładki komplement; er hat lange daran gedrechselt długo się nad tem mozolił.

Dre'chsler, *sm.* =s, *pl.* —, tokarz *m.*

Dre'chslerarbeit, *sf.* *pl.* =en, robota *f.* tokarska, wyrób *m.* tokarski.

Dre'chslerdocke, *sf.* *pl.* =n, wał *m.* tokarski.

Drechslerei', *sf.* *pl.* =en, 1) tokarstwo *n.*; 2) tokarnia *f.*

Dre'chslern, *vn.* (haben) zabawiać się tokarstwem, toczyć z amatorstwa.

Dreck, *sm.* =es, błoto *n.*, kał *m.*, łajno *n.*, gówno *n.*, ekskrementy *m. pl.*; in den — fallen popaść w nędzę; nieczystość *f.*, plugastwo *n.*, śmiecie *f. pl.*; sprosność *f.*, szkaradzieństwo *n.*; das geht dich einen — an niech cię o to głowa nie boli, nie wtykaj nosa; — in den Händen haben być niezgrabnym do śmieszności, być niemrawą; er ist aus dem =e heraufgekommen to człowiek z gminu, plebejusz; da sitzen wir nun im — a tośmy się ładnie urządzili!

Dre'ckbürste, *sf.* *pl.* =n, szczotka *f.* od błota.

Dre'cken, *vn.* (haben) być brudnym.

Dreckerei', *sf.* *pl.* =en, brud *m.*, plugawstwo *n.*

Dre'ckfeger, *sm.* =s, *pl.* —, zamiatacz *m.*

Dre'ckfink(e), *sm.* =en, *pl.* =en, brudas *m.*, niechluja *m.*

Dre'ckig, *adi.* brudny, błotny, plugawy.

Dre'ckkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, krówka *f.*, żuk *m.*, śmierdziuch *m.*

Dre'ckkarren, *sm.* =s, *pl.* —, gnojownica *f.*, wóz *m.* na śmiecie i błoto.

Dre'ckkärrner, *sm.* =s, *pl.* —, sprzątający błoto z ulicy.

Dre'ckerl, *sm.* =s, *pl.* =e, nędznik *m.*, hołysz *m.*, golec *m.*, gówniarz *m.*

Dre'klappen, *sm.* =s, *pl.* —, ścierka *f.* (o kobiecie upadłej, ulicznica *f.*).

Dre'kloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, kałuża *f.*, kał *m.*

Dre'knest, *sn.* =es, *pl.* =er, bagno *n.*, dziura *f.* zakazana, miejscowość *f.* zabita od świata deskami, partykularz *m.*

Dre'kseele, *sf. pl.* =n, nikczemnik *m.*, podła gadzina *f.*

Dre'kstadt, *sf. pl.* =städte, smrodliwa mieścina *f.*

Dre'kwetter, *sn.* =s, psi czas *m.*

Dreesch, I. *sm.* =es, *pl.* =e albo =er, odłóg *m.*, leżenie *n.* odłogiem; II. *adi.* leżący odłogiem.

Dree'schen, I. *va.* (haben) karczować, wykarczować; II. *vn.* (haben) hałasować.

Dre'get, *sm.* =s, *pl.* =s, narzędzie tkackie.

Dre'g(g), *sm.* =es, *pl.* =e, kotwica *f.* o kilku gałęziach.

Dre'ggen, *va.* (haben) den Anker — podnieść kotwicę.

Dre'gghaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.* o trzech lub czterech zębach.

Dre'ggtau, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* kotwiczna, linka *f.* przy czółnie.

Dre'hachse, *sf. pl.* =n, oś *f.* obrotowa.

Dre'hbahn, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* lin, powrozów.

Dre'hbank, *sf. pl.* =bänke, tokarnia *f.*

Dre'hbar, *adi.* dający się kręcić.

Dre'hbarkeit, *sf.* podatność *f.* do kręcenia się, do obracania.

Dre'hbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, kołowrót *m.*, wrota *n. pl.*

Dre'hbewegung, *sf. pl.* =en, ruch *m.* obrotowy, rotacyjny.

Dre'hbogen, *sm.* =s, *pl.* —, kabłąk *m.*

Dre'hbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.*

Dre'hbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, ruchomy sworzeń *m.*

Dre'hbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, koło *m.* tokarskie, koło *n.* w murze zamykające otwór.

Dre'hbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* zwodzony.

Dre'hbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, studnia *f.* z kołem.

Dre'hderwisch, *sm.* =es, *pl.* =e, derwisz *m.* tańczący.

Dre'hdocke, *sf. pl.* =n, ruchomy trzonek *m.* świdra.

Dre'heisen, *sn.* =s, *pl.* —, dłóto *n.* tokarskie.

Dre'hen, I. *va.* i *vr.* (haben) sich, kręcić, obracać, toczyć; sich — und wenden miotać się na wszystkie strony; sich um seine Achse — kręcić się naokoło swojej osi; sich — wahać się, chwiać się; den Mantel nach dem Winde — wiedzieć, skąd wiatr wieje; sich von jemandem fort— od. weg— porzucić kogo, odbiedz, pozostawić swojemu losowi; die Augen — przewracać oczyma; sich — und winden wić się; jmndm aus der Hand das Schwert — wytrącić komu pałasz z ręki; das Recht — naginać prawo, matać; sich zu — und zu wenden wissen umieć się przystosować; jemandem die Ohren — nakręcić komu uszów; ein Seil — kręcić, skręcać linę, zaplatać np. warkocze; Saiten — naciągać struny, stroić; das Schiff — zmienić kierunek statku; II. *vn.* (haben) an einem Gesetze — obchodzić prawo; an etw. — und deuteln matać, wikłać.

Dre'her, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tokarz *m.*; 2) oszust *m.*, matacz *m.*; 3) walc *m.* (taniec); 4) wskazówka *f.* w zegarku, indeks *m.* godzinowy; 5) korba *f.*

Dreherei', *sf. pl.* =en, wykręt *m.*, wybieg *m.*, sofisterya *f.*, rabulistyka *f.*

Dre'hhaken, *sm.* =s, *pl.* —, ruchomy hak *m.*

Dre'hkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* rotacyjna.

Dre'hkrankheit, *sf. pl.* =en, zawrót *m.*, motylica *f.*, kołowacizna *f.* owiec.

Dre'hlade, *sf. pl.* =n, koło *n.* w murze po klasztorach lub szpitalach dla podawania czego z ulicy lub na ulicę.

Dre'hling, *sm.* =es, *pl.* =e, korba *f.*, rączka *f.*; kołowrotek *m.*

Dre'hloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, wir *m.* wodny.

Dre'hmangel, *sf. pl.* =n, magiel *m.*

Dre'hmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, ruchome dłóto *n.*

Dre'hmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, muszkuł *m.* (obracający), zapomocą którego części ciała obracają się do koła.

Dre'hnadel, *sf. pl.* =n, ruchoma igła *f.*

Dre'horgel, *sf. pl.* =n, katarynka *f.*

Dre'hpfahl, *sm.* =s, *pl.* =pfähle, legary *m. pl.*, na których stawiają się beczki.

Dre'hpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.*, około którego się coś obraca, punkt *m.* główny, punkt *m.* oparcia.

Dre'hrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, koło *m.*, obracane ręką, kołowrot *m.*, koło *n.* do toczenia.

Dre'hscheibe, *sf. pl.* =n, krąg *m.* lub krążek *m.* garncarski; sygnał *m.* kolejowy.

Dre'hstichel, *sm.* =s, *pl.* —, rylec *m.* tokarski.

Dre'hstift, *sm.* =es, *pl.* =e, wrzeciono *n.* w zegarku.

Dre'hstuhl, *sm.* =es, *pl.* =stühle, 1) krzesło *n.* do obracania się, stołek *m.* do toczenia; 2) zwrotnia *f.*, kołowrót *m.* kotwicowy.

Dre'hsturm, *sm.* =es, *pl.* =stürme, cyklon *m.*, huragan *m.*

Dre'htisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* obracający się.

Dre'hwage, *sf. pl.* =n, ruchoma (kołowrotowa) waga *f.*

Dre'hwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) wyroby tokarskie; 2) tokarnia *f.*

Dre'hwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, motylica *f.*

Dre'hzange, *sf. pl.* =n, szczypczyki.

Dre'hzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, oś *f.* żelazna w kołach machin; część *f.* ruchoma kołowrota powroźniczego.

Dre'hzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzia *n. pl.* tokarskie.

Dre'hung, *sf. pl.* =en, obrót *m.*, kręcenie *n.*

Drei, *num.* I. trzy, troje; sie waren zu dreien było ich trzech; je zu — po trzech; es hat eben — geschlagen wybiła właśnie trzecia; — machen einen Rath tres faciunt collegium; ehe man — zählen konnte w mgnieniu oka; II. —, *sf.* trzy (liczba), trójka *f.*

Dreia'chteltakt, *sm.* =es, *pl.* =e, takt *m.* trzyósemkowy.

Dreia'ckerwurz, *sf. pl.* =würze, żywiec *m.* główkorodny, babie zęby *m. pl.*

Drei'armig, *adiec.* trójramienny.

Drei'ästig, *adiec.* o trzech gałęziach.

Drei'bein, *sn.* =es, *pl.* =e, trójnożek *m.*, dynarek *m.*, trójnóg *m.*, z którego kapłanka Apolina w Delfach wydawała wyrocznie.

Drei'beinig, *adi.* o trzech nogach, trójnożny.

Drei'blatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, trójlist *m.*, koniczyna *f.*; tref *m.*

Drei'blätterig, *adiec.* trójlistny, trzylistny.

Drei'brot, *sn.* =es, *pl.* =e, podwieczorek *m.*

Drei'bund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, trójprzymierze *n.*

Drei'decker, *sm.* =s, *pl.* —, okręt *m.* o trzech pokładach, o trzech pomostach.

Drei'distel, *sf. pl.* =n, dziewięćsił *m.* zwyczajny, krokosz *m.* leśny, prześlica *f.*

Drei'draht, *sm.* =es, *pl.* =drähte, krata *f.* druciana.

Drei'eck, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) trójkąt *m.*; 2) delta *m.*, tryanguł *m.*

Drei'eckig, *adi.* trójkątny, trójgraniasty; =er Hut kapelusz trójrożny, stosowany; =es Segel żagiel trójkątny.

Drei'eckslehre, *sf.*, =messung, *sf.* trygonometrya *f.*

Drei'erlei, *adi.* i *adv.* trojaki, trojakiego rodzaju.

Dreiei'nig, *adiec.* jeden w trzech osobach; der =e Gott Bóg jeden w trzech osobach.

Dreiei'nigkeit, *sf.* heilige, Trójca święta.

Drei'er, *sm.* =s, *pl.* —, trójka *f.*; trojak *m.*; er hat keinen — goły jak święty turecki.

Drei'fach, *adi.* i *adv.* potrójny, trojaki; w trójnasób; =e Krone tyara papieska.

Drei'fache, *sn.* trzy razy tyle, potrojenie *n.*; um das — podniesienie w trójnasób; um das — vermehren potroić; um das — überbieten przelicytować trzykrotnie.

Drei'fachheit, *sf. pl.* =en, potrójność *f.*

Drei'fältig, *adi.* i *adv.* potrójny.

Dreifa'ltigkeit, *sf.* Trójca.

Dreifa'ltigkeitsblume, *sf.* fiołek *m.* potrójny, ziele *n.* świętej Trójcy, bratki *m. pl.*

Drei'farbig, *adiec.* i *adv.*, trójkolorowy, trójbarwny; =e Fahne sztandar trójkolorowy, sztandar narodowy francuski.

Dreife'lderwirtschaft, *sf.* gospodarstwo *n.* trójpolowe.

Drei'fingerig, *adi.* trójpalczasty.

Drei'flach, *adi.* i *adv.*, drei'flächig, *adi.* i *adv.* o trzech płaszczyznach, o trzech frontach, o trzech ścianach.

Drei'förmig, *adiec.* i *adv.* trójkształtny.

Drei'fuß, *sm.* =ßes, *pl.* =füße, trójnożek *m.*, dynarek *m.*, trójnóg *m.*

Drei'füßig, *adiec.* 1) trójnożny; 2) mający trzy stopy długości.

Drei'gabelig, *adiec.* trójwidlasty.

Drei'gespann, *sn.* =es, *pl.* =e, trójka *f.*, zaprząg *m.* rosyjski w trzy konie.

Drei'gestaltet oder **drei'gestaltig,** *adiec.* i *adv.* trójkształtny.

Drei'gliedrig, *adiec.* i *adv.* trójczłonkowaty, składający się z trzech części, trójkolankowaty.

Drei'haarig oder **drei'härig,** *adi.* 1) trójwłosy; 2) rubaszny; =er Kerl stary wojak.

Drei'heit, *sf.* troistość *f.*, Trójca *f.*

Drei'herrig, *adi.* i *adv.* należący do trzech panów.

Drei'herrschaft, *sf.* tryumwirat *m.*

Dreihu'ndert, *num.* trzysta.

Drei'jährig, *adiec.* trzecioletni, trzyletni; trwający lat trzy, dany na lat trzy.

Drei'kantig, *adi.* i *adv.* trójkanciasty, o trzech bokach, o trzech krawędziach.

Drei'klang, *sm.* =es, *pl.* =klänge, tryton *m.*, potrójny dźwięk *m.*, akord *m.*

Drei'klöber, *sm.* =s, *pl.* —, naróg *m.*, sosznik *m.*, narzędzie *m.* do łupania.

Dreikö'nigsfest, *sn.* =es, *pl.* =e,
Dreikö'nigstag, *sm.* =es, *pl.* =tage, dzień *m.* Trzech króli, święto *n.* Trzech króli.

Dreikö'nigsnacht, *sf.* noc po święcie Trzech króli.

Drei'köpfig, *adi.* trzygłowy, trójgłowy.

Drei'laut, *sm.* =es, *pl.* =laute;
Drei'lauter, *sm.* =s, *pl.* —, trójgłoska *f.*

Drei'ling, *sm.* =s, *pl.* =e, rzecz *f.* złożona z trzech części, trojak *m.*, trójka *f.*, jedna trzecia część *f.*

Drei'löthig, *adi.* trzyłutowy.

Drei'mal, *adv.* trzy razy, trzykroć; — so viel trzy razy tyle.

Drei'malig, *adi.* trzykrotny; nach =em Versuche po trzechkrotnych usiłowaniach.

Dreimä'nnerschaft, *sf.* tryumwirat *m.*

Dreimä'nnerwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wino *n.* bardzo liche i kwaśne (nazwa pochodzi stąd, że jak mówią żartobliwie, do picia tego wina potrzeba pomocy trzech ludzi, dwóch, aby trzymało pijącego, trzeci zaś wlewa mu je do gardła.)

Drei'männig, *adi.* trzypręcikowy; Classe der =en Pflanzen klasa roślin trzypręcikowych.

Drei'männigkeit, *sf.* trzechpręcikowość *f.*

Drei'maschig, *adi.* gęsto pleciony; =es Netz rodzaj gęstej sieci na ryby.

Drei'master, *sm.* =s, *pl.* —, 1) okręt *m.* trójmasztowy, trójmasztowiec *m.*; 2) kapelusz *m.* stosowany.

Drei'monatlich, *adi.* i *adv.* trzymiesięczny, co trzy miesiące.

Drein, *adv.* (darein) wewnątrz, do środka.

Drei'nerv, *sm.* =s, *pl.* =e, rodzaj muchy (phora).

Drei'nschläger, *sm.* =s, *pl.* —, rębacz *m.*, zabijaka *m.*

Drei'pfündig, *adv.* trzyfuntowy.

Drei'punkt, *sm.* =es, *pl.* =e, kabłąk *m.* sklepienia gotyckiego.

Drei'räderig, *adi.* trójkołowy; =er Wagen trycykl.

Drei'reihig, *adi.* uszykowany w trzy szeregi.

Drei'rippe, *sf.* *pl.* =n, rodzaj pająków (trogulus).

Drei'ruderer, *sm.* =s, *pl.* —, tryrema *f.*, galera *f.* o trzech rzędach wioseł, trójwiosłowiec *m.*

Drei'ruderig, *adi.* trójwiosłowy.

Drei'saitig, *adiec.* o trzech strunach.

Drei'schiffig, *adi.* o trzech nawach.

Drei'schlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) młócenie *n.* we trójkę; 2) (w muzyce) takt *m.* sześcio-ósemkowy.

Drei'schlitz, *sm.* =es, *pl.* =e, tryglif *m.* (ozdoba architektoniczna).

Drei'schneidig, *adiec.* trójsieczny, z trzema ostrzami.

Drei'seitig, *adi.* i *adv.* trójstronny, trójboczny.

Drei'silbig, *adiec.* trójsylabny, o trzech sylabach, trójzgłoskowy, trzyzgłoskowy.

Drei'sitzig, *adi.* o trzech siedzeniach, mający trzy siedzenia.

Drei'spaltig, *adi.* trzykopytkowy, podzielony na trzy łamy, trzyłamowy, o trzech łamach.

Drei'spännig, *adi.* w trzy konie, o trzech koniach, trzykonny.

Drei'spitz, *sm.* =es, *pl.* =e, kapelusz *m.* stosowany.

Drei'spitzig, *adiec.* trójkończasty.

Drei'sprachig, *adi.* w trzech językach.

Drei'ßig, *num.* trzydzieści; Dreißig *sf.* trzydziestka *f.*; in den =en sein mieć z górą lat trzydzieści.

Drei'ßiger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), trzydziestolatek *m.*, mężczyzna *m.*, kobieta *f.* po trzydziestce, kobieta *f.* w latach balzakowskich; **dreißigste (der, die, das)** trzydziesty.

Drei'ßigfach, drei'ßigfältig, *adi.* trzydziestny, trzydzieści razy tyle.

Drei'ßigjährig, *adiec.* trzydziestoletni; der =e Krieg wojna trzydziestoletnia.

Drei'ßigmal, *adv.* trzydzieści razy.

Drei'ßigmalig, *adiec.* trzydziestokrotny.

Drei'ßigstel, *sn.* =s, *pl.* —, część *f.* trzydziesta.

Drei'ßigtägig, *adi.* 1) mający dni trzydzieści; 2) trwający dni trzydzieści.

Drei'st, *adi.* i *adv.* śmiały, odważny, nieulękniony; zuchwały, bezczelny; — bis zur Unverschämtheit człowiek o wytartem, o miedzianem czole; — den Frauen gegenüber bezczelny Don Juan; jmndn — machen ośmielić; — werden ośmielać się.

Drei'stachel, *sm.* =s, *pl.* =n, trójząb.

Drei'stachelig, *adi.* trójkolczasty, trzyzębny.

Drei'stigkeit, *sf.* *pl.* =en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, bezczelność *f.*, zuchwałość *f.*

Drei'stöckig, *adiec.* trzypiętrowy, o trzech piętrach.

Drei'strahlig, *adi.* trójpromieniowy.

Drei'stündig, *adi.* trzygodzinny.

Drei'stündlich, *adi.* co trzy godziny.

Drei'tägig, *adiec.* mający trzy dni, trzydniowy, trwający trzy dni; das =e Fieber tercyana *f.*, trzeciaczka *f.*

Drei'theilbar, *adi.* podzielny przez trzy.

Drei'theilend, *adi.* dzielący kąt na trzy kąty równe.

Drei'theilig, *adi.* podzielony na trzy części, potrójny.

Drei'theilung, *sf.* *pl.* =en, podział *m.* na trzy części równe, podział *m.* kąta na trzy kąty równe.

Drei'treffer, *sm.* =s, *pl.* —, terno *n.* w loteryi liczbowej.

Drei'zack, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) trójząb *m.*; 2) trawa *f.* żabia, błotnica *f.*

Drei'zackig, *adi.* trójzębny, trzechpałkowy.

Drei'zählig, *adi.* potrójny, troisty.

Drei'zehig, *adiec.* trójpalczasty, o trzech palcach.

Drei'zehn, *num.* trzynaście.

Drei'zehnjährig, *adi.* trzynastoletni.

Drei'zehnmal, *adi.* po trzynaście razy.

Drei'zehntel, *sn.* =s, *pl.* —, jedna trzynasta część.

Drei'zeilig, *adi.* trzywierszowy, mający trzy wiersze.

Drei'zinkig, *adi.* trójzębny, trójwidlasty.

Drei'zipfelig, *adi.* mający trzy końce, trójkończasty.

Drei'züngig, *adi.* 1) trójjęzyczny; 2) władający trzema językami.

Drell, *adi.* kręty.

Dre'll, *sm.* =s, *pl.* =e, płachta *f.*, tkanina *f.* lniana lub konopna, parcianka *f.*

Dre'llen, *adi.* parciany.

Dre'schboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, Dre'schdiele, *sf.* *pl.* =n, tok *m.*, bojowisko *n.* w stodole.

Dre'sche, *sf.* młócenie *n.* zboża, wycieranie *n.* ziarna z kłosów; zboże *n.* wymłócone.

Dre'schen, drischest, drischt, drosch (drasch), gedroschen, *va.* i *vn.* (haben), także dreschte, gedrescht, młócić; bić, tłuc; leeres Stroh — pracować na marne; paplać bez celu; auf dem hat der Teufel Erbsen gedroschen mieć twarz ospowatą; Acten — ślęczeć nad aktami; seine Lection — kuć, bębnić, lekcyę.

Dre'scher, *sm.* =s, *pl.* —, młocak *m.*, młockarz *m.*, młócący zborze.

Dre'schflegel, *sm.* =s, *pl.* —; Dre'schprügel, *sm.* =s, *pl.* —, cepy *m. pl.*

Dre'schkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, zboże *n.* do wymłócenia.

Dre'schmaschine, *sf. pl.* =n, młockarnia *f.*

Dre'schtenne, *sf. pl.* =n, boisko *n.*, klepisko *n.*

Dre'schwagen, *sm.* =s, *pl.* —, cierlica *f.*

Dressie'ren, *va.* (haben) tresować, wprawić, wyuczyć, wyćwiczyć; einen Kapaun — oporządzić kapłona.

Dressie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, tresujący *m.*

Dressie'rholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, przyrząd *m.* do tresowania.

Dressu'r, *sf. pl.* =en, tresura *f.*, tresowanie *n.*, ćwiczenie *n.*; einem Pferde die erste — beibringen wdrażać, wkładać konia do regularnego biegu.

Drie'sel, *sm.* =s, *pl.* —, przedmiot wirujący, wir *m.*, bąk *m.*, cyga *f.*, wartołka *f.*

Drie'seln, *va.* (haben) wprawić w ruch kołowy, nadać obrót gwałtowny.

Drift, *sf. pl.* =en, namuł *m.*, namulona ziemia *f.*; (w geologii) formacya *f.* czwartorzędna.

Drill, *sm.* =s, ćwiczenie *n.*, tresura *f.*

Dri'llbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, drylownik *m.* do wiercenia.

Dri'llegge, *sf. pl.* =n, brona *f.* do włóczenia roli.

Dri'llen, I. *va.* (haben) kręcić, wiercić, drylować; ein Loch — wiercić dziurę, otwór; Fäden — skręcać, kręcić nici, sznurki; das Eisen — przepiłować żelazo; rzędowo siać; Rekruten — ćwiczyć rekrutów; męczyć, dokuczać; II. *vr.* sich — obracać się szybko dokoła, kręcić się dokoła, wirować; III. *vn.* (haben) mit dem Ruder — wiosłować.

Dri'ller, *sm.* =s, *pl.* —, tresujący *m.*

Dri'llfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, węgorz *m.* elektryczny.

Dri'llhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, kasarnia *f.*

Dri'llich, *sm.* =s, *pl.* =e, drelich *m.*, drylich *m.*

Dri'lling, *sm.* =es, *pl.* =e, bliźnię *n.* z trojga, trojak *m.*; cewa *f.*, bęben *m.* w młynie.

Dri'llingsfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* potrójne, okno *n.* weneckie.

Dri'llingsgeburt, *sf. pl.* =en, płód *m.* potrójny, wydanie *n.* na świat trojaków.

Dri'llmaschine, *sf. pl.* =n, siewnik *m.* rzędowy.

Dri'llmeister, *sm.* =s, *pl.* —, instruktor *m.*, nauczyciel *m.* rekrutów.

Dri'llpflug, *sm.* =s, *pl.* =pflüge, pług *m.* do siania rzędowego.

Dri'llsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* ogrodnicza.

Dri'llstange, *sf. pl.* =n, kołowrót *m.* w poprzek ścieżek lub ulic, by przepuszczać tylko pieszych.

Dri'ngen, drang, gedrungen, I. *vn.* (sein); durch etwas — przenikać, przechodzić przez co; der Regen ist durch seine Kleider gedrungen przemókł skutkiem deszczu aż do kości; das dringt durch Mark und Bein to wstrząsa całem jestestwem; weithin dringt der Schrei daleko sięga krzyk; przedrzeć się; przeciekać, wpaść, wkroczyć, dobywać się; es dringt mir durchs Herz to mi rozdziera serce; mitten durch die Feinde — przebić się przez hufce nieprzyjaciół; Alexander ist bis an den Indus gedrungen dotarł do rzeki Indus; in ein Geheimnis — przeniknąć tajemnicę; (haben) nalegać na kogo, nastawać; auf etwas — nalegać na co; auf jmnds Abreise — namawiać kogoś usilnie do podróży; mit Fragen in jmndn — zarzucać kogoś pytaniami; einen zu etwas — przynaglać do czego, przyciskać, wpierać, wciskać, nacierać na co; =des Geschäft sprawa niecierpiąca zwłoki; =de Bitten natarczywe, usilne prośby; =de Gefahr niebezpieczeństwo zaglądające w oczy; =de Umstände okoliczności naglące, trudne; II. sich — (sein) *v. refl.* takie same znaczenie, co pod I.

Dri'nglich, *adj.* i *adv.* naglący, gwałtowny, pilny; die Sache ist — jest to sprawa niecierpiąca zwłoki.

Dri'nglichkeit, *sf.* nagła potrzeba *f.*, nagłość *f.*

Dri'nglichkeitsantrag, *sm.* =es, *pl.* =anträge, wniosek *m.* naglący.

Dri'nnen, *adv.* wewnątrz.

Dritt, *num. ord.* der, die, das =e, trzeci; immer den =en Tag co trzeci dzień.

Dri'tthalb, *num. ind.* półtrzecia, półtrzeciej; — Jahre półtrzecia roku.

Dri'ttel, *sn.* =s, *pl.* —, trzecia część *f.*, dwie trzecie; eine um ein — stärkere Zahl liczba o jedną trzecią większa; =gut, *sn.* trzecia część morga.

Dri'ttens, *adv.* po trzecie; zum dritten (tertio) po trzecie, na trzeciem miejscu.

Dri'ttheilen, *va.* (haben) dzielić na trzy części.

Dro'ben, *adv.* na górze, wyżej, wzwyż, w niebie.

Dro'get, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj materyi z wełny i lnu lub jedwabiu; drogiet *m.*, drogieta *f.*, materya *f.* półwełniana i półjedwabna.

Dro'gue (wym.: drog) *sf. pl.* =n, produkta naturalne *pl.* używane na leki.

Dro'genhandlung, *sf. pl.* =en; **Drogerie'geschäft**, *sn.* =es, *pl.* =e; =**handel**, *sm.* =s, drogerya *f.*, skład *m.* materyałów aptecznych.

Drogi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, drogista *m.*, właściciel *m.* składu materyałów aptecznych.

Dro'hen, *vn.* (haben) grozić; jmndm mit etwas — grozić komu czem; wer droht, macht dich nicht todt nie każdy kąsa, co wąsami trząsa.

Dro'hne, *sf. pl.* =n, szerszeń *m.*, pszczoła samiec, truteń *m.*, leniuch *m.*, nicpoń *m.*

Dro'hnenbrut, *sf. pl.* =en, plemię *n.* szerszeni, gniazdo *n.* nicponiów.

Drö'hnen, *vn.* (haben) 1) wydawać odgłos, huczeć, grzmieć; 2) zachwiać się, drżeć, trząść się; die Erde dröhnt unter

seinen Schritten ziemia drży pod jego stopami.

Dro'hung, *sf. pl.* =en, groźba *f.*, pogróżka *f.*, dokazywanie się *n.*; leere =en, groźby na wiatr; gefährliche — niebezpieczna groźba.

Droll, *sm.* =en, *pl.* =en, (Drolle *sf. pl.* =en) gbur *m.*, prostak *m.* (prostaczka *f.*).

Dro'lle, *sf. pl.* =en; **Drollerei'**, *sf. pl.* =en, figiel *m.*, żart *m.*

Dro'llig, **dro'llicht**, *adiec.* i *adv.* żartobliwy, śmieszny, ucieszny, zabawny; =er Kerl śmieszny facet; ich spiele eine =e Figur, ośmieszam się.

Dro'medar, *sm.* =s, *pl.* =da're, 1) dromedar, wielbłąd *m.* o jednym garbie; 2) człowiek *m.* głupi; bałwan *m.*

Dro'schke, *sf. pl.* =n, dorożka *f.*, fiakier *m.*, powóz *m.* do najęcia; einspännige — dorożka jednokonna, jednokonka.

Dro'schkenhalteplatz, *sm.* =es, =plätze, stacya *f.* dorożkarska.

Dro'schkenkutscher, *sm.* =s, *pl.* —, dorożkarz *m.*

Dro'schkentarif, *sm.* =es, *pl.* =e, =taxe, *sf. pl.* =n, taksa *f.* dorożkarska *m.*

Dro'schken, *vn.* (haben und sein), jechać dorożką.

Dröselei', *sf. pl.* =en, kręcenie *n.*, wybiegi *m. pl.*, wykręty *m. pl.*, finesy *m. pl.*

Dro'ssel, *sf. pl.* =n, 1) drozd *m.*; 2) grdyka *f.*, gardło *n.*, krtań *f.*

Dro'sselader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* u krtani.

Dro'sselbeere, *sf. pl.* =n, jarzębina *f.* dzika, leśna, jarząb *m.* dziki.

Dro'sselschneiße, *sf. pl.* =n, sidła na ptactwo.

Dro'sseln, *va.* (haben) dusić, przyduszać.

Drost, *sm.* =es, *pl.* =e, radca *m.* obwodowy, prefekt *m.*, naczelnik *m.* powiatu, starosta *m.*

Drostei', *sf. pl.* =en, 1) powiat *m.*, obwód *m.*, dystrykt *m.*; 2) starostwo *n.*, prefektura *f.*

Drüben, *adv.* tam, z tamtej strony, na tamtej stronie; hüben und — z tej i z tamtej strony; Leute von drüben przybysze z za gór i lasów.

Drüben, *sn.* =s, życie *m.* pozagrobowe.

Drüber (darüber), *adv.* nad to, o tem, z okładem, więcej.

Druck, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ucisk *m.*, nacisk *m.*; — des Dampfes nacisk pary; atmosphärischer — ciśnienie atmosferyczne; diese Maschine hat einen — von zwanzig Atmosphären ta maszyna posiada ciśnienie dwudziestu atmosfer; einen — auf jmndn ausüben wywierać na kogo nacisk; 2) uścisk *m.*, brzemię *n.*; — der Hand uścisk *m.* dłoni; — einer Last brzemię ciężaru; unter dem =e der Knechtschaft halten trzymać w okowach niewoli; — im Magen gniecenie w żołądku, w dołku; 3) poniżenie *n.*, udręczenie *n.*; im =e leben żyć w niewoli, w poniżeniu; das hat mir den letzten — gegeben to mię z nóg strąciło, to mię przyprawiło o torbę dziadowską; einen — auf jemanden ausüben wywierać presyę na kogo; 4) ściskanie *n.*, ściśnienie *n.*; 5) stłoczenie *n.*; 6) znaczenie *n.*, ważność *f.*; 7) druk *m.*, drukowanie *n.*; bunter — drukowanie kilku kolorami; in — geben dać do druku, ogłosić, opublikować; im =e befindlich pod prasą; nicht im =e erschienen niewydany drukiem; wydanie *n.*; zweiter — drugie wydanie.

Dru'ckbar, *adi.* nadający się do druku.

Dru'ckberichtiger, *sm.* =s, *pl.* —, korrektor *m.*

Dru'ckberichtigung, *sf. pl.* =en, korrekta *f.*

Dru'ckbeule, *sf. pl.* =n, guz *m.* powstały od uderzenia.

Dru'ckbewilligung, *sf. pl.* =en, pozwolenie *n.* na druk.

Dru'ckbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, arkusz *m.* druku.

Dru'ckbuchstaben, *m. pl.* =lettern *f. pl.* czcionki *f. pl.* drukarskie.

Dru'ckcylinder, *sm.* =s, *pl.* —, cylinder *m.* tłoczący, tłok *m.*

Dru'cken, *va.* (haben) drukować, tłoczyć; gedruckt werden drukować się; farbig — drukować kolorami; — lassen oddać pod prasę; das Buch wird eben gedruckt książka znajduje się właśnie pod prasą; er lügt wie gedruckt kłamie jak z nut.

Drü'cken, I. *va.* (haben) 1) ścisnąć, uściskać, przycisnąć, wycisnąć; jmndm die Hand — uścisnąć czyjąś dłoń; fest in seine Arme — uściskać serdecznie; jmndm ein Stück Geld in die Hand — wsunąć w dłoń czyjąś datek pieniężny; den Hut tief in das Gesicht — nasunąć kapelusz na oczy; seine Lippen auf etwas — wycisnąć pocałunek na czemś; sein Siegel auf etw. — wycisnąć pieczęć; sich den Fuß wund— otrzeć sobie nogę do krwi; 2) miąć, tłoczyć, dławić, przygnieść, przywalić, obciążyć; die Last drückt mich ten ciężar mnie przytłacza; meine Stiefel — mich buty mi dolegają; 3) uciemiężać, trapić, gnębić, dolegać; er drückt seine Unterthanen uciemięża poddanych; der Hunger drückte die Belagerten głód dokuczał oblężonym; er ist von der Armut gedrückt worden bieda mu dolegała; gedrückte Lage położenie opłakane; II. *vn.* (haben) die Sonne drückt słońce pali, daje się we znaki; an einer, auf eine Feder — nacisnąć sprężynę; auf einem Herzen drückt ein Leid ma robaka, co go gryzie; auf etw. — nadawać czemuś znaczenie, wagę; III. sich — *v. refl.* 1) cisnąć się; sich an etw. — cisnąć się do czegoś, cisnąć się jeden na drugiego; sich gegen die Wand — podpierać ściany; 2) uciec chyłkiem, wynieść się cichaczem, niepostrzeżenie; poniżyć się; sich in eine Ecke — skryć się do kąta.

Drü'ckend, *adiec.* 1) pilny, niecierpiący zwłoki; 2) ciężki; 3) dokuczliwy, przykry.

Drü'cken, *sn.* =s, tłoczenie *n.*, ściskanie *n.*, ciśnienie *n.* np. żołądka.

Dru'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) drukarz *m.*; 2) wydawca *m.*; 3) presser *m.* czyli maszynista *m.* drukarski; 4) akcent *m.*, przycisk *m.*

Drü'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ciemiężyciel *m.*; 2) klamka *f.*; 3) klucz *m.*; 4) cyngiel *m.*, rygiel *m.*

Druckerei', *sf. pl.* =en, 1) drukarstwo *m.*; 2) drukarnia *f.*

Druckerei'abschrift, *sf. pl.* =en, kopia *f.* manuskryptu, przeznaczona dla zecera.

Dru'ckerlehrling, *sm.* =es, *pl.* =e, uczeń drukarski.

Dru'ckerlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, 1) zapłata *f.* za druk; 2) wynagrodzenie *n.* zecera.

Dru'ckerpresse, *sf. pl.* =en, prasa *f.* drukarska.

Dru'ckerschwärze, *sf. pl.* =n, czernidło *n.* drukarskie.

Dru'ckerzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, sala *f.* maszyn drukarskich.

Dru'ckfähig, *adi.* i *adv.* nadający się do druku, gotowy do druku.

Dru'ckfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna *f.* do pociśnięcia.

Dru'ckfehler, *sm.* =s, *pl.* —, omyłka *f.* w druku, omyłka *f.* drukarska.

Dru'ckform, *sf. pl.* =en, forma *f.*, kolumna *f.* czcionek, przygotowana na maszynę po złamaniu szpalt, pagina *f.*

Dru'ckfreiheit, *sf.* wolność *f.* prasy, wolność *f.* słowa drukowanego.

Dru'ckgewicht, *sn.* =es, *pl* =e, przeciwwaga *f.*

Dru'ckherr, *sm.* =n, *pl.* =en, drukarz *m.*

Dru'ckkattun, *sm.* =s, *pl.* =e, perkal *m.* wzorzysty, perkal *m.* w deseń.

Dru'ckkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* ciśnienia.

Dru'cklegung, *sf.* oddanie *m.* do druku, drukowanie *n.*

Dru'ckmannschaft, *sf.* strażacy *m. pl.* przy sikawkach ogniowych.

Dru'ckmaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* drukarska.

Dru'ckmesser, *sm.* =s, *pl.* —, des Dampfes, manometr *m.*

Dru'ckort, *sm.* =es, *pl.* =orte, miejsce *n.* druku.

Dru'ckpapier, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) papier *m.* drukowy; 2) papier *m.* wodny, o wodnych znakach.

Dru'ckperkal, *sm.* =s, *pl.* =s, perkal *m.* wzorzysty, perkal *m.* kolorowy w deseń.

Dru'ckplatte, *sf. pl.* =n, matryca *f.* do drukowania, klisza *f.*

Dru'ckprobe, *sf. pl.* =n, 1) odbitka *f.* do korrekty; 2) wzory *m. pl.* pisma drukarskiego, próba *f.* druku.

Dru'ckpumpe, *sf. pl.* =n, pompa *f.* podnosząca wodę przez ciśnienie, pompa tłocząca.

Dru'ckpumpenkolben, *sm* =s, *pl.* —, wałek *m.* drewniany lub metalowy, obity na końcu skórą, używany w pompach, w sikawkach ręcznych.

Dru'ckrichtig, *adiec.* i *adv.* poprawiony z błędów drukarskich, skorygowany; trafny, prawdziwy.

Dru'ckring, *sm.* =es, *pl.* =e, kleszcze *m. pl.*, cęgi *pl.*, obcęgi *f. pl.*

Dru'cksache, *sf. pl.* =n, pismo *n.* drukowane, druk *m.*

Dru'ckschrift, *sf. pl.* =en, druk *m.*, pismo *n.* drukowane; =en, 1) druki; 2) czcionki.

Dru'ckspiel, *sn.* =es, rodzaj gry.

Dru'ckstempel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) stempel *m.*, tłok *n.*; 2) piętno *n.*, znak *m.*, cecha *f.*, stempel *m.*

Dru'cktuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, 1) sukno *n.* nadrukowane; 2) chustka *f.* nadrukowana.

Dru'ckventil, *sn.* =s, *pl.* =e, klapa *f.*, klapka *f.* w pompie, czop *m.*

Dru'ckwage, *sf. pl.* =n, areometr *m.*, narzędzie do mierzenia gęstości i ciężkości gatunkowej płynów.

Dru'ckwalze, *sf. pl.* =n, walec *m.* drukarski.

Dru'ckweise, *adv.* za pomocą druku, drukiem.

Dru'ckwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) pompa *f.*; 2) części składowe maszyny drukarskiej; 3) rzecz *f.* wydrukowana, dzieło *n.* drukowane.

Dru'ckzubehör, *sn.* =s, *pl.* =e, der Presse, przyrządy *sm. pl.* należące do prasy drukarskiej.

Drud, *sm.* =en, *pl.* =en; =e, *sf. pl.* =en, 1) pustak *m.*, psotnik *m.*; 2) czarnoksiężnik *m.*; 3) *sf.* megera *f.*

Dru'denbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.*, pod którem się zbierają czarodzieje.

Dru'denei, *sn.* =es, *pl.* =er, jajko *n.* niezwykle małe.

Dru'denfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, pentagram *m.* magiczny.

Dru'denstunde, *sf.* północ *f.*, godzina *f.* duchów.

Drui'de, *sm.* =n, *pl.* =n, (=din *sf.*, *pl.* =dinnen) druid *m.*, druidka *f.*, kapłani u narodów celtyckich.

Drui'denaltar, *sm.* =s, *pl.* =altäre, kromlech *m.*, ołtarz *m.* druidów.

Drum, skróc. od darum.

Dru'mme, *sf. pl.* =n, ściek *m.* do wody z tarcic.

Dru'nten, *adv.* nizko, na dole, ze spodu.

Dru'nter, *adv.* między to, pomiędzy tem (temi); niżej, niż; — und drüber werfen wstrząsnąć, wzburzyć.

Drü'schen, *sn.* =s, *pl.* —, gruczołek *m.*

Dru'se, *sf. pl.* =n, 1) krystalizacya *f.*, druza *f.*; 2) nosacizna *f.*, sap *m.*, grypa *f.*, zołzy; 3) =n, *pl.* fusy, wytłoczyny.

Drü'se, *sf. pl.* =n, gruczoł *m.*; kleine — gruczołek *m.*; an den =n leiden być skrofulicznym; gegen =n dienend antyskrofuliczny; mit geschwollenen =n mający gruczoły pod gardłem.

Drü'senartig, drüsenförmig, *adiec.* i *adv.* w kształcie gruczołu.

Drü'senentzündung, *sf.* zapalenie *n.* gruczołów.

Dru'senförmig, *adi.* skrystalizowany.

Drü'senleiden, *sn.* =s, =übel, *sn.* =s, choroba *f.* gruczołów.

Drü'senmagen, *sn.* =s, *pl.* =mägen, wole *n.* u niektórych ptaków.

Drü'senschleim, *sm.* =es, kaprawość *f.*, płynienie *n.*, ciek *n.* oczu.

Drü'sicht, drü'sig, *adverb.* i *adi.* gruczołowaty, w kształcie gruczoła; mający gruczoły, zołzowaty, zołzujący.

Drya'de, *sf. pl.* =n, 1) dryada *f.*, nimfa leśna; 2) nazwa rośliny alpejskiej.

Dschu'ngel, *sf. pl.* =n, dżungle *sm. pl.* (nazwa gąszczy nieprzebranych w Indyach Wschodnich).

Du, *pron.*, *gen.* deiner, *dat.* dir, *acc.* dich; *pl. nom.* ihr, *gen.* euer, *dat.* i *acc.* euch, ty; sich — nennen tykać się.

Duali'smus, *sm.* =—, *pl.* =men, dualizm *m.*, uznawanie *n.* dwóch przeciwnych pierwiastków w rzeczach, rozdział *m.* na dwie części.

Duali'stisch, *adiec.* dualistyczny, odpowiedni dualizmowi; podwójny.

Ducht, *sf. pl.* =en, żebro *n.* liny, powrozu.

Du'cken, I. *va.* (haben) schylać; den Kopf — uchylić czoła; poniżyć kogoś; II. sich —, *vn.* (haben), 1) zgarbić się, nachylić się; 2) skulić się, przytulić się, przycupnąć, ukrywać się, zbiedz; 3) sich vor jmndm — uniżyć się, przymilać się, płaszczyć się, poniżać się.

Du'ckfenster, *sn.* =s, *pl.* —, półokno *n.*

Du'ckmäuser, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) obłudnik *m.*, świętoszek *m.*, z cicha pęk *m.*

Du'ckmäuserig, *adi.* i *adv.* ponury, ślęczący.

Dudelei', *sf. pl.* =en, dudlenie *n.*, wygrywanie *n.* albo wyśpiewywanie *n.* fałszywe albo monotonne.

Du'deln, I. *vn.* (haben) 1) dudlić, śpiewać monotonnie; 2) grać na dudach; II. *va.* (haben) ein Lied — nucić piosneczkę.

Du'delsack, *sm.* =es, *pl.* =säcke, dudy *f. pl.*, kobza *f.*

Du'delsackpfeifer, *sm.* =s, *pl.* —, kobziarz *m.*, dudarz *m.*

Due'll, *sn.* =es, *pl.* =e, pojedynek *m.*

Due'llforderung, *sf. pl.* =en, wyzwanie *n.* na pojedynek.

Due'llmandat, *sn.* =es, *pl.* =e, zakaz *m.* pojedynków.

Duella'nt, *sn.* =en, *pl.* =en, mający pojedynek, pojedynkujący się *m.*, pojedynkowicz *m.*

Duellie'ren, sich, *verb. refl.* (haben) mit jemandem, pojedynkować się.

Due'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, duet *m.*

Duft, *sm.* =es, *pl.* Düfte, 1) woń *f.*, zapach *m.*, aromat *m.*, bukiet *m.* wina, zapach *m.*, wydawany przez potrawy, mięsiwa, trunki; 2) wyziew *m.*, wapor *m.*; 3) rosa *f.* (na świeżych owocach); 4) leciuchna mgła *f.*, pas powietrza błękitnawego (w dali).

Düftelei' (Tiftelei), *sf. pl.* =e'n, subtelności *f. pl.*; wykręty *m. pl.*

Dü'fteln (tifteln), *vn.* (haben) wyszukiwać wykrętów, wywodzić w pole, oszukiwać.

Du'ften (düften), I. *vn.* 1) (sein) wietrzeć, wywietrzeć, parować; 2) (haben) wydawać zapach, woń; nach etwas — pachnąć czemś; es duftet nach Rosen pachnie różami; II. *va.* (haben) wyziewać, rozlewać woń.

Du'ftessig, *sm.* =es, *pl.* =e, ocet *m.* toaletowy, aromatyczny.

Du'ftgebilde, *sn.* =es, *pl.* —; **Du'ftgestalt,** *sf. pl.* =en, postać *f.* mglista, przymglona.

Du'ftgewebt (du'ftgewoben), *adi.* i *adv.* pajęczo tkany, niezmiernie cienko utkany, eteryczny.

Du'fthauch, *sm.* =es, *pl.* =e, woń *f.* balsamiczna.

Du'ftig, *adi.* i *adv.* 1) wydający zapach, woń, przepachniały, woniejący, aromatyczny, pachnący; 2) parny, mglisty.

Dü'ftling, *sm.* =es, *pl.* =e, cherlak *m.*, zdechlak *m.*, delikacik *m.*, z marymonckiej mąki.

Du'ftlos, *adiec.* i *adv.* bez zapachu, nie wydający fetoru.

Du'ftreich, *adi.* i *adv.* uperfumowany, woniejący.

Du'ftstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, zapach *m.*, perfumy *f. pl.*

Duca'ten, *sm.* =s, *pl.* —, dukat *m.*

Duca'tengold, *sn.* =es, złoto *n.* dukatowe.

Ducti'l, *adi.* i *adv.* miękki, dający się ciągnąć, ciągliwy, giętki.

Ductilitä't, *sf.* miękkość *f.*, giętkość *f.*, ciągliwość.

Du'ldbar, *adi.* i *adv.* do zniesienia, dający się znieść, znośny.

Du'ldbarkeit, *sf.* wyrozumiałość *f.* (tolerancya).

Du'lden, I. *va.* i *vn.* (haben) cierpieć, cierpliwie znosić, zdać się na wolę Boską, tolerować, folgować, ulegać; II. sich — *v. refl.* czekać cierpliwie.

Du'lder, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) cierpiący *m.*, biedak *m.*, nieborak, pacyent *m.*, męczennik *m.*

Du'ldsam, *adi.* i *adv.* cierpliwy (-ie), tolerancyjny (-ie), tolerant *m.*

Du'ldsamkeit, *sf.* 1) cierpliwość *f.*, pobłażanie *n.*, tolerancya *f.*; 2) względy *m. pl.*, łaska *f.*, grzeczność *f.*

Du'ldung, *sf. pl.* =en, 1) cierpienie *n.*, ból *m.*; 2) uległość *f.*, rezygnacya *f.*; 3) tolerancya *f.*, pozwolenie *n.*, pobłażanie *n.*, odpust *m.*

Dumm, *adi.* i *adv.* głupi, niemądry; herzlich — głupi jak stołowe nogi; nierozsądny, durny, ograniczony; so — sind wir nicht w ciemię nas nie bito; idyotyczny; =er Mensch prostak; der ist schön — kwadratowy osieł; — machen przytępiać władze umysłowe, ogłupiać; jmndn — machen wollen chcieć kogo oszukać, wywieść w pole; den macht keiner — to szpakami karmiony jegomość; sich — stellen głupiego udawać; — bleibt — głupiego nie przerobisz; das ist ein =er Spaß głupia historya, fatalny wypadek; =er Streich psi figiel; einen =en

Streich begehen strzelić bąka; =es Zeug głupstwa, banialuki; das ist eine =e Geschichte to nieprzyjemna sprawa; das ist gar nicht — to dobrze pomyślane, to wcale zręczne! es wird mir ganz — im Kopfe kręci mi się w głowie, kompletnie zmysły tracę; — werden (o potrawach) tracić smak; =e Farbe szary kolor, jakby mgłą przysłonięty, barwa niewyraźna; zdrętwiały, ociężały (o członkach ciała); głuchy, niemy; die =en werden nicht alle głupich siać nie trzeba.

Du'mmdreist, *adiec.* i *adv.* natrętny, bezczelny, niedyskretny, głupowaty.

Du'mmdreistigkeit, *sf. pl.* =en, bezczelność *f.*, niedyskrecya *f.*, głupowatość *f.*, zarozumiałość *f.*

Du'mmheit, *sf. pl.* =en, głupstwo *n.*, głupota *f.*; psie figle; viehische — znikczemnienie.

Du'mmkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głupiec *m.*, dureń *m.*, ciołek *m.*

Du'mmköpfig, *adi.* i *adv.* głupi.

Du'mmkühn, *adi.* zuchwały, śmiałek, idący na oślep.

Du'mmlich (dümmlich), *adi.* i *adv.* głupowaty, głupkowaty.

Du'mmpfiffig, *adi.*, =er Kerl udający głupiego, z głupia frant.

Du'mmstolz, *adiec.* zarozumiały aż do głupoty.

Du'mpeln, *vn.* (haben) kołysać się z przodu w tył i z tyłu naprzód.

Dumpf, *adi.* i *adv.* 1) głuchy, tłumiony; =e Stimme głos przytłumiony; diese Kirche hallt — w tej nawie kościelnej głos ginie, jest zła akustyka; 2) tępy, głuchy (o bólu); =es Gefühl niewyraźne, stłumione uczucie; ograniczony, niekrytyczny; wie konnte ich so — sein? gdzie ja miałem głowę? 3) przykry, ciężki; =er Sinn umysł ponury, niespokojny; =es Schweigen ponure milczenie; 4) duszny, duszący, spleśniały, stęchły, zbutwiały; =er Geruch woń stęchlizny; =er Geschmack zatęchnienie się mięsa.

Du'mpfbrausend albo =tosend, *adi.* ryczący, huczący głucho.

Du'mpfbrütend, *adiec.* ponury, zasępiony.

Dü'mpfel, *sm.* =s, *pl.* —, kałuża *f.*, kotlina *f.* w rzece.

Du'mpfheit, *sf. pl.* =en, 1) stan *m.* przytłumienia, odurzenie *n.*; 2) brak *m.* rozgarnienia, tępość *f.* umysłowa; przytłoczenie *n.*, zahukanie *n.*, nieczułość *f.*, letarg *m.*

Du'mpfig, *adiec.* i *adv.* 1) głuchy, tłumiony, ograniczony, nieczuły, ponury; 2) zatęchły, stęchły, duszny, cuchnący, zbutwiały.

Du'mpfigkeit, *sf.* stęchlizna *f.*, wilgoć *f.*

Du'mpfsinn, *sm.* =es, zahukanie *n.*, zamyślenie *n.* się ponure, melancholia *f.*

Dumpfsinnig, *adi.* i *adv.* zatopiony w myślach, ponury, zahukany.

Dü'ne, *sf. pl.* =n, zaspa *f.* piaszczysta na przymorzu, duny *pl.*, pagórek *m.* piaszczysty.

Du'nen, *sf. pl.* puch *m.*

Dü'nensand, *sm.* =es, nasyp *m.*, ziemia i muł, naniesiony wodą.

Dü'nenhaft, *adi.* i *adv.* podobny do zasp piaszczystych.

Dung, *sm.* =es, *pl.* =e, nawóz *m.*, gnój *m.* na grunt.

Dü'ngen, I. *va.* (haben) gnoić, nawozić, mierzwić; das Auge des Herrn düngt das Feld pańskie oko konia tuczy; II. *vn.* (haben) posługiwać się nawozem, nawozić ziemię.

Dü'nger, *sm.* =s, nawóz *m.*, gnój *m.*, mierzwa *f.*; — des Geflügels łajno ptasie.

Dü'ngererde, *sf.* ziemia *f.* gnojna, ziemia *f.* inspektowa.

Dü'ngerhaufe(n), *sm.* =s, *pl.* —, kupa *f.* gnoju; kupa nawozu.

Dü'ngerlehre, *sf.* koprologia *f.*, nauka *f.* o nawozach.

Du'nggras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, wełnianka *f.* pochewkowa; wełnica *f.* jednokłosowa.

Du'nggrube, *sf. pl.* =n, gnojownia *f.*

Du'ngkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, =gräber, *sm.* =s, *pl.* —, żuk *m.* gnojowy.

Du'ngkarren, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* na gnój, taczka *f.* na gnój.

Du'ngmittel, *sn.* =s, *pl.* —, nawóz *m.*

Du'ngpflügen, *sn.* =s, skopywanie *n.* gruntu.

Du'ngstoffe, *m. pl.* nawóz *m.*, gnój *m.*

Du'nkel, *adiec.* i *adv.* 1) ciemny, pochmurny, posępny; ein Zimmer — machen zaciemnić pokój; es ist — ciemno się zrobiło; es wird ihm — vor den Augen ćmi mu się w oczach, zamroczyło mu się w oczach; — werden ciemnieć, zmierzchać się; es ist — noc zapada; 2) nieprzeźroczysty; 3) niejasny, zawikłany, pomieszany, zagmatwany; =en Ursprungs mizernego rodu; ein =er Ehrenmann licha osobistość, figura podejrzana; 4) smutny, ponury; das ist ein =er Fleck in seinem Leben to przykre wspomnienie, to czarna karta w jego życiu.

Du'nkel, *sn.* =s, *pl.* ciemność *f.*, pomroka *f.*

Dü'nkel, *sm.* =s, zarozumiałość *f.*, duma *f.*, pycha *f.*, upodobanie *n.* w sobie samym, arrogancya *f.*

Du'nkelarrest, *sm.* =es, ciemnica *f.*

Du'nkelblau, *adiec.* i *adv.* ciemnobłękitny, granatowy, modry.

Du'nkelbraun, *adi.* i *adv.* ciemnobrunatny, gniady np. koń.

Du'nkelfarbig, *adi.* i *adv.* ciemnego koloru, ciemno kolorowy.

Du'nkelfuchs, *sm.* =ses, *pl.* =füchse, koń *m.* bułany.

Du'nkelgrau, *adiec.* i *adv.* szary, ciemnoszary, szarawy.

Du'nkelgrün, *adiec.* i *adv.* ciemno zielony.

Dü'nkelhaft, *adi.* i *adv.* zarozumiały, dumny, pyszny.

Dü'nkelhaftigkeit, *sf.* zarozumiałość *f.*, głupia pycha.

Du'nkelheit, *sf.* ciemność *f.*, ciemności *f. pl.*; die in — liegenden Zeiten czasy zamierzchłe; bei einbrechender — o zmroku; bei völliger — gdy się już zupełnie ciemno zrobi; niezrozumiałość *f.*; niejasność.

Du'nkelmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, ignorant *m.*, obskurant *m.*, wstecznik *m.*

Du'nkeln, I. *vn.* (haben) i sich, *v. refl.* ściemniać się, zmierzchać się, ciemno się robić; II. *va.* (haben) zaćmić, zaciemniać, zamroczyć, przygasać blask; ogłupiać.

Dü'nkeln, I. *vn.* (haben) zdawać się; II. sich —, *v. rfl.* mieć wysokie o sobie rozumienie, pysznić się.

Du'nkelroth, *adiec.* i *adv.* ciemnoczerwony.

Dü'nken, I. *va.* i *vn.* du däuchst, dünkst, er däucht, dünkt; ich däuchte, dünkte, habe gedäucht, gedünkt, zdawać się, wydawać się; es dünkt mich zdaje mi się; mich dünkt, ich sehe ihn zdaje mi się, że go widzę; wie mich dünkt jak mi się zdaje; was dünkt Ihnen davon jakież pańskie zdanie w tej sprawie; das dünkt einem nur so to się tak tylko śni; II. sich — mniemać, rozumieć, sądzić; ich dünke mich glücklich uważam się za szczęśliwego; er dünkt sich ein Held sądzi, że jest bohaterem; sich etwas — mieć wysokie wyobrażenie o sobie samym; III. *va.* dünke das nicht nie sądź tak; lass dich — wyobraź sobie.

Dünn, *adi.* i *adv.* 1) cienki; — wie Papier cienki jak opłatek; =es Zeug materya cienka; =er machen ścieńczyć, zestrugać, zheblować; — werden przerzedzić się, ścienieć; 2) smukły, delikatny; chudy; sehr — rzadki; er ist — wie eine Hopfenstange cienki jak tyczka; eine =e Stimme głos piskliwy; 3) miałko rozrzucony, posiany; wodnisty; =es Blut krew arytokratyczna, błękitna; =e Farbe słaby kolor.

Dü'nnbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, hebel *m.*

Dü'nnbeinig, *adiec.* i *adv.* cienkonogi, laskonogi.

Dü'nnbier, *sn.* =es, *pl.* =e, podpiwek *m.*, cienkie piwo *n.*

Dü'nne, *sf.* cienkość *f.*, subtelność *f.*, rzadkość *f.*, chudość *f.*, suchość *f.*

Dü'nndarm, *sm.* =es, *pl.* =därme, cienka kiszka *f.*, jelita *n. pl.*

Dü'nnfinger, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj jaszczurki.

Dü'nnflüssig, *adiec.* i *adv.* ciekły, płynny.

Dü'nnleibig, *adiec.* i *adv.* cienki, chudy, chuderlawy.

Dü'nnpressen, *sn.* =s, wyklepanie na cienko.

Dü'nnschälig, *adiec.* i *adv.* z cienką skórką.

Dü'nnstimmig, *adi.* i *adv.* piskliwy.

Dü'nnlich, *adi.* i *adv.* cieniuteńki, cherlawy.

Dü'nnung, *sf. pl.* =en, słabizna *f.*, bok *m.*

Dunst, *sm.* =es, *pl.* Dünste, 1) para *f.*, wapor *m.*, zaduch *m.*, wyziew *m.*, wyziewy *m pl.*, czad *m.*; schädliche Dünste wyziewy szkodliwe; mit Dünsten beladen pełen wyziewów; alles wurde zu — wszystko poszło z dymem, zmarnowało się, przepadło; mit eurem Wissen ist es nur — tylko zawracacie głowę swoją wiedzą; blauer — blaga *f.*, gruszki na wierzbie, tuman *m.*; blauen — vormachen tumanić kogo, zamydlić komu oczy; 2) śrut *m.* na ptaki.

Du'nstartig, *adi.* i *adv.* w rodzaju pary.

Du'nstbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, łaźnia *f.*, kąpiel *f.* parowa.

Du'nstbild, *sn.* =es, *pl.* =er, widmo *n*, upiór *m.*, mara *f.*

Du'nstbläschen, *sn. pl.* kulki na powierzchni gotującego się płynu.

Du'nsten, I. *vn.* (sein) parować, ulotnić się; es dunstet czad czuć; II. *vn.* (haben) wyziewać, wydawać wyziewy, transpirować.

Du'nstessig, *sm.* =es, *pl.* =e, ocet *m.* aromatyczny.

Du'nstförmig, *adiec.* i *adv.* w kształcie pary.

Dü'nsten, I. *vn.* (sein, haben) ulatniać się, wyziewać; II. *va.* (haben) gotować za pomocą pary, przyrządzać potrawy w pewien specyalny sposób, dusić, dynstować.

Dü'nstgebilde, *sn.* =es, *pl.* —, =gestalt, *sf. pl.* =en, ułuda *f.*, widmo *f.*

Du'nstig, *adi.* i *adv.* parny, wyziewny, przesycony wyziewami.

Du'nstkreis, *sm.* =ses, atmosfera *f.*, przestrzeń, w której można oddychać.

Duode'z, *sn.* =es, *pl.* =e, dwunastka *f.* (format druk-karki).

Duode'zband, *sm.* =es, *pl.* =bände, 1) tom *m.* formatu dwunastki; 2) oprawa *f.* formatu dwunastki.

Duode'zfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, książątko *n.*

Duplica't, *sn.* =es, *pl.* =e, duplikat *m.*, drugi egzemplarz *m.*; podwójny odpis *m.* dokumentu.

Dupli'k, *sf. pl.* =en, duplika *f.*, odpowiedź oskarżonego na replikę skarżącego.

Durch, I. *praep.* z *accus.* przez, na przełaj, wskróś, na wylot; mitten — die Stadt przez sam środek miasta; — alle Jahrhunderte po wszystkie wieki; za pomocą, przez kogoś, przez coś, — vieles Geld znacznymi pieniądzmi, za pomocą znacznych pieniędzy, — mich dzięki mnie, z moją pomocą; alles — einander werfen, przewracać wszystko do góry nogami; das ganze Jahr — przez cały rok; II. *adv.* wskróś; er geht den Garten — przebiega cały ogród; er ist — uciekł, zniknął jak kamfora; durch und durch na wylot, od końca do końca; jmndn — und — stechen, przebić kogoś na wskróś.

Du'rch-ackern, *va.* (haben) przeorać.

Du'rch-arbeiten, I. *va.* (haben) 1) przerobić; 2) pracować starannie, przestudyować, zbadać; pracować bez odpo-

czynku; II. *v. refl.* sich —, 1) przedrzeć się, przecisnąć się, przebyć, dobić celu; 2) sich (*dat.*) die Hände — zniszczyć sobie, namulić ręce.

Du'rcharbeitung, *sf. pl.* =en, zbadanie *n.* gruntowne, przerobienie *n.*, obrobienie *n.*

Durchau's, *adv.* 1) koniecznie; 2) całkowicie, kompletnie, ze wszystkiem, wskróś.

Du'rch=balgen, *va.* (haben) wytartarować, wygarbować, wyłoić skórę.

Durchbe'ben, *va.* (haben) wstrząsnąć, wzruszyć głęboko.

Du'rch=beißen, beißest, beißt, biss durch; habe =gebissen, I. *va.* (haben) przegryźć na wskróś; II. sich —, *v. refl.* przebić się, gryząc na prawo, na lewo; pokonać przeciwników, zjadliwie się odgryzając.

Du'rch=beizen, *va.* (haben) przebajcować, wybajcować.

Du'rch=bekommen, bekommst, bekommt, bekam durch; habe =bekommen, *va.* (haben), dostać co przez otwór, przecisnąć.

Du'rch=berathen, *va.* beräthst, beräth, berieth durch, habe durchberathen, przedyskutować punkt po punkcie, poddać szczegółowej naradzie.

Durchbe'ten, I. *va.* (haben) die Nacht, spędzić noc na modlitwie; II. **du'rch=beten**, *va.* (haben) zmówić pacierze do końca; III. *vr.* (haben) durch eine Allee — przejść przez aleję, modląc się.

Durchbe'tteln, I. *va.* (haben) ein Land, wędrować o dziadowskim chlebie; II. **du'rch=betteln**, *vr.* sich — żebrać przez całe życie, ciągle dziadować.

Du'rch=beuteln, *va.* (haben) przepytlować.

Du'rch=bilden, *va.* (haben) całkowicie kształcić, dać komuś skończone wykształcenie; sich — wykształcić się głęboko.

Du'rch=blasen, bläsest, bläst, blies durch; habe =geblasen, 1) *va.* przedmuchnąć przez co; 2) **durchbla'sen**, przejmować powiewem, pędzić podmuchem.

Du'rch=blättern i **durchblä'ttern**, *va.* (haben) I. przeglądać, przewracać karty; II. dzielić na arkusze.

Du'rch=bläuen, *va.* (haben) obić, wygrzmocić; jmndn gehörig — zbić kogo na kwaśne jabłko.

Du'rch=blicken, 1) *vn.* (haben) przeglądać, przezierać; przebijać się; 2) **durchbli'cken**, *va.* (haben) przenikać, zrozumieć na wylot; jetzt erst durchblicke ich den Handel dopiero teraz zrozumiałem wybornie tę historyę.

Du'rch=blinken, I. *vn.* (haben) przebłyskiwać; II. **durchbli'nken** *va.* (haben) przenikać swymi promieniami.

Du'rch=blitzen, *vn.* (haben) przeszyć jak błyskawica, iskrzeć się na wskróś.

Du'rch=bohren, I. *va. vn.* (haben) przewiercić, przeszyć, przebić; sich — przewiercić się na wskróś; II. **durchbo'hren**, *va.* jmndn mit einem Degen — przebić kogo na wskróś szpadą; mit dem Blicke — przeszyć wzrokiem, zmiażdżyć spojrzeniem; przerażać; das durchbohrt mir das Herz to mi serce zakrwawia, to mię przejmuje obawą.

Du'rch=braten, brätst, brät durch; briet durch; durchgebraten, I. *va.* (haben) wypiec dobrze, dobrze usmażyć; II. *vn.* (sein) przepiec się, przesmażyć, spalić się.

Du'rch=brausen, I. *vn.* (sein) przeszumieć, przechodzić szumem; II. **durchbrau'sen**, *va.* (haben) przelecieć z szumem, szumieć przez jakie miejsce.

Du'rch=brechen, brichst, bricht durch; brach durch; durchgebrochen, I. *va.* (haben) przełamać, siłą otworzyć sobie drogę; ein Loch — wybić otwór; er hat die Wand durchgebrochen zrobił wyłom w murze, przebił ścianę; II. sich — przebić się, wyłamać się, umknąć z zamkniętego miejsca; o wodzie: zerwać tamę; o kwiatach: rozkwitnąć; III. **durchbre'chen**, *va.* przełamać, rozbić; eine Colonne — złamać kolumnę nieprzyjacielską.

Du'rch=brennen, brennst, brennt durch; brannte durch; durchgebrannt, I. *va.* (haben) przepalić; II. sich — ogniem otworzyć sobie przejście; III. *vn.* (sein) uciec potajemnie, zniknąć jak kamfora.

Du'rch=bringen, bringe, bringst, bringt durch; brachte durch; durchgebracht, I. *va.* (haben) przeprowadzić, przewieźć; wydobyć kogoś szczęśliwie z niebezpieczeństwa, uratować; skończyć, przetrawić, przepędzać; stracić, strwonić, zmarnować; II. sich — przedostać się; szczęśliwie wywikłać się; sich kümmerlich — pędzić życie wśród niedostatku, Maciek zrobił, Maciek zjadł, zaledwie wiązać koniec z końcem, wegetować.

Durchbro'chen, *adi.* i *part. p.* dziurkowany, przebity, kratkowany; przejrzysty.

Du'rchbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, przełom *m.*, przebój *m.*, przerwa *f.*; zum — kommen dojść do punktu kulminacyjnego, zwyciężyć; — der Zähne wyrzynanie się zębów.

Du'rchbrüchig, *adi.* bagnisty.

Durchda'cht, *adi.* i *part. p.* głęboko pomyślany, starannie rozważony, z rozwagą; ein tief =es Werk głęboko pomyślane dzieło.

Du'rch=denken i **durchde'nken**, *va.* durchdenke, denke durch; durchdachte; durchdacht, *va.* (haben) rozmyślić, rozważyć starannie, wniknąć głęboko, ze wszech stron ocenić.

Du'rch=drängen, *va.* (haben) przecisnąć; sich — przecisnąć się, przepchać się.

Du'rch=dringen, I. *vn.* (sein) dringe durch; drang durch; durchgedrungen, przedrzeć się, przecisnąć się; wir konnten kaum — zaledwie zdołaliśmy się przecisnąć; przechodzić, przeciekać; mit seiner Meinung — wywalczyć uznanie dla swego poglądu; mit etw. — dokazać czego, dopiąć czego; II. **durchdri'ngen**, *va.* (haben) przenikać, przejmować.

Durchdri'ngend, *adj.* i *part.* przeszywający, przejmujący, przeraźliwy; =e Stimme głos donośny; =er Schrei wrzask przeraźliwy.

Durchdri'nglich, *adj.* i *adv.* przenikliwy, przeraźliwy.

Durchdri'nglichkeit, *sf.* przenikliwość *f.*

Du'rch=drücken, I. *va.* (haben) przecisnąć, przeciskać; zapuszczać; II. sich —, *vr.* przecisnąć się, przedostać się.

Durchdru'ngen, *partic. p.* przejęty, przeniknięty na wskróś; von tiefem Leid — przejęty głębokim żalem.

Durch=dü'nsten, I. *va.* (haben) przechodzić parą; II. **du'rchdünsten**, (haben) parować.

Durchei'len, I. *va.* (haben) przebiedz spiesznie, przejechać; II. **du'rch=eilen**, *vn.* (haben) przejść spiesznie przez coś.

Durcheina'nder, I. *adv.* w nieładzie, w nieporządku, jedno z drugiem, tłumnie, bez wyboru; II. —, *sn.* =s, gmatwanina *f.*, groch z kapustą.

Du'rch=eitern, *vn.* (haben) ropą przejść, ropą przesiąknąć.

Du'rch=fädeln, *va.* (haben) przewlec, przeciągnąć nitkę; jmndn — oszukać, złapać kogo.

Du'rchfahrbar, *adj.* i *adv.* możliwy, podobny do przebycia.

Du'rch=fahren, I. *vn.* (sein) fahre, fährst, fährt durch; fuhr durch; durchgefahren, przejechać; II. *va.* (haben) wyżłobić; utorować drogę; III. **durchfa'hren** (haben, niekiedy sein) szybko przejść przez co, przelecieć.

Du'rchfahrt, *sf. pl.* =en, przejazd *m.*, przewóz *m.*

Du'rchfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, 1) biegunka *f.*, dyarya *f.*; 2) niepowodzenie *n.*, fiasko *n.*

Du'rch=fallen, *vn.* fällst, fällt durch; fiel durch; durchgefallen, przepaść przez co; nie utrzymać się, doznać niepowodzenia; im Examen — przepaść przy egzaminie, nie złożyć egzaminu; nie dostać czego, zawieść się w nadziei.

Du'rch=faulen, *vn.* (sein) być podziurawionym przez zgniliznę; przegnić.

Du'rch=fechten, *va.* i *vn.* fechte, fichtst, ficht durch; focht durch; durchgefochten, (haben) przedrzeć się z bronią w ręku; wybić się, dokazać swego; seine Meinung — przeprowadzić swoje zdanie, uparcie obstawać przy swem zdaniu; sich — żebrać; przejść np. przez miasto wśród ciągłej walki.

Du'rch=feilen, *va.* (haben) przepiłować pilnikiem.

Durchfeu'chten, I. *va.* (haben) zwilgocić, zrosić, nakropić; II. *vn.* (haben) na wskróś przejść wilgocią.

Du'rch=feuern, I. *va.* (haben) rozpalić, dobrze napalić np. w piecu; II. *vn.* (haben) strzelić przez co.

Du'rch=finden, *vn.* finde durch, fand durch; durchgefunden, (haben) i sich — znaleźć drogę, pomiarkować się, zoryentować się.

Du'rch=flattern, *vn.* (sein) przelatywać, przelecieć z trzepotaniem.

Du'rch=flechten, I. *va.* flechte, flichst, flicht durch; flocht durch; durchgeflochten, powiązać razem; II. **durchfle'chten**, przeplatać; das Haar mit Blumen — kwiaty wplatać w włosy.

Du'rch=fliegen, I. *vn.* fliege durch; flog durch; durchgeflogen (sein) przelecieć; II. **durchflie'gen**, *va.* (haben) szybko przebiedz co, rysią iść; die Lüfte — przeszywać, przerzynać powietrze.

Du'rch=fliehen, fliehe durch; floh durch; durchgeflohen, *vn.* (sein) schronić się, uciec.

Du'rch=fließen, I. *vn.* fließe durch; floss durch; durchgeflossen (sein) przepływać; przeciec; II. **durchflie'ßen**, *va.* (haben) przepływać; die Donau durchfließt viele Länder Dunaj przepływa wiele krajów.

Du'rch=flößen, *va.* (haben) przepławić.

Du'rchflucht, *sf.* ucieczka *f.* pospieszna, ucieczka w rozsypce.

Du'rchflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, przelot *m.*

Du'rchfluss, *sm.* =sses, *pl.* =flüsse, przepływ *m.*, przeciek *m.*, przechód *m.* przejście *n.* (np. wody).

Du'rch=forschen i **durchfo'rschen**, I. *va.* (haben) badać do głębi, zgłębiać, przenikać, przetrząsnąć; II. sich — badać samego siebie.

Du'rch=fragen i **durchfra'gen**, I. *va.* (haben) kolejno się wypytywać, wszędzie się pytać, do końca wybadać; II. **sich du'rchfragen**, *vn.* wynaleźć drogę, dzięki pytaniom dotrzeć do celu.

Du'rch=fressen, fresse, frissest, frisst durch; fraß durch; durchgefressen *va.* (haben) przegryźć, przeżreć, przeżerać; ein Loch — przegryźć dziurę; wygryzać, niszczyć.

Du'rch=frieren, I. *vn.* frierest, friert durch; fror durch; durchgefroren (sein), przemarznąć; II. **durchfrie'ren**, *va.* (haben) przenikać zimnem, robić coś skostniałem, wprawić z zimna w odrętwienie.

Du'rch=fristen, *va.* (haben) sein Leben —; sich — mieć życie po grudzie, z trudem pchać się przez życie.

Durchfro'ren, *adj.* i *part. p.* przemarzły.

Du'rch=fuchteln, *va.* (haben) wybić kijem, wytrzepać skórę, wygarbować komu skórę.

Du'rch=fühlen, I. *va.* (haben) 1) poczuć przez jakieś inne ciało, wymiarkować; 2) odczuwać głęboko; II. sich —, *vr.* zoryentować się, macając.

Du'rchfuhr, *sf. pl.* =en, 1) przeprawa *f.*; 2) przewóz *m.*

Du'rchführbar, *adj.* możliwy do wykonania, do przeprowadzenia.

Du'rch=führen, *va.* (haben) 1) przeprowadzić; 2) wykonać, wykonać szczęśliwie, przeprowadzić aż do końca; 3) postawić na swojem, dokazać.

Du'rchführung, *sf.* przeprowadzenie *n.*, wykonanie *n.*

Du'rchfuhrzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *m.* przewozowe, tranzytowe.

Du'rch=funkeln i **durchfu'n=keln**, *vn.* i *va.* (haben) połyskiwać, iskrzyć się przez co.

Du'rch=füttern, *va.* (haben) I. wyżywiać przez czas pewien; II. podszyć całkowicie.

Du'rch=gähnen, *va.* (haben) przeziewać, spędzać czas na ziewaniu.

Du'rch=gähren, gohr durch, durchgegohren, *vn.* (sein) przefermentować dostatecznie, dobrze wyrobić.

Du'rchgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, przejście *n.*, przechód *m.*; freier — wolne przejście; enger — przesmyk; korytarz *m.*

Du'rchgänger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) uciekinier *m.*, zbieg *m.*, dezerter.

Du'rchgängig, *adi.* i *adv.* 1) powszechny, ogólny; powszechnie, wogóle, ciągle, na wszystkie strony; =e Sitte zwyczaj powszechnie przyjęty; =er Preis cena przeciętna; sie sind — gut ogółem biorąc, są dobrzy; 2) przechodni.

Du'rchgangshandel, *sm.* =s, handel *m.* tranzytowy.

Du'rch=gehen, gieng durch, durchgegangen, I. *vn.* (sein) 1) przejść; być przyjętym np. uchwała; die Sache ist nicht durchgegangen rzecz się nie utrzymała; 2) uciec, uchodzić; 3) (o koniach) rozbiegać się, unieść; durchgegangenes Pferd koń spłoszony; II. **durchge'hen** i **du'rch=gehen** (haben i sein) przebiegać, przeglądać od końca do końca, zbadać; III. **du'rch=gehen**, *va.* (haben) podrzeć die Sohlen — zedrzeć podeszwy; sich die Füße — w marszu pokaleczyć sobie stopy, obetrzeć sobie nogi chodzeniem.

Du'rchgehends, *adv.* powszechnie, ogółem, przeciętnie, wszędzie, bez wyjątku.

Du'rch=gerben, *va.* (haben) wygarbować, przegarbować.

Du'rch=gießen, goß durch; durchgegossen, I. *va.* (haben) przelewać przez co; II. **durchgie'ßen**, napełniać po brzegi aż do przelania się, przelać poza brzegi naczynia.

Du'rch=glänzen, *vn.* (haben) błyszczeć przez co.

Du'rch=gleiten, glitt durch; durchgeglitten; I. *vn.* (sein) prześliznąć się; II. **durchglei'ten**, *va.* (haben) prześliznąć, przemknąć się przez co.

Du'rch=glühen, I. *va.* (haben) rozpalić aż do czerwoności, przepalić; II. **durchglü'hen**, zapalić, rozpalić, zająć czem.

Du'rch=graben i **durchgra'=ben**, ich grabe, du gräbst, er gräbt durch; grub durch; durchgegraben i durchgraben; I. *va.* (haben) przekopać; den Boden — poryć ziemię; II. sich —, durch den Berg — przebić drogę przez górę.

Du'rch=greifen, griff durch; durchgegriffen, *vn.* (haben); 1) przetknąć rękę, sięgnąć ręką np. przez otwór; 2) użyć swej powagi, rozstrzygnąć mocą swej powagi, energicznie pokonać trudności, zastosować środki energiczne; 3) nie pobłażać, nie przepuszczać.

Du'rch=grübeln i **durchgrü'=beln**, *va.* (haben) suszyć sobie głowę nad czemś, wyszperać gruntownie.

Du'rch=gucken, *vn.* (haben) przejrzeć.

Du'rchguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, przelewanie *n.*

Du'rch=hacken i **durchha'cken**, *va.* (haben) przeciąć, przedziobać.

Durchha'llen, I. *va.* (haben) napełnić odgłosem, rozlegać się; II. *vn.* (haben) przebijać się (o głosie).

Du'rch=halten, ich halte, hältst, hält durch; hielt durch; durchgehalten, *va.* (haben) przetrzymać.

Du'rch=hämmern, *va.* (haben) 1) wykuć dobrze; 2) porobić dziury młotkiem.

Du'rch=hauchen, *vn.* (haben) dmuchać przez co, przechuchnąć przez co.

Du'rch=hauen, hieb durch; durchgehauen, I. *va.* (haben) przeciąć, przerąbać, wyrąbać; II. sich — *v. rpr.* przerznąć się, przerzynać się; III. **durchhau'en**, przeciąć na dwoje.

Du'rchhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* przechodni, dom *m.* wychodzący na dwie ulice.

Du'rch=hecheln, *va.* (haben) przeczesać kochliczką; przenicować kogoś złośliwie, skrytykować.

Du'rch=heizen i **durchhei'zen**, *va.* (haben) dognać, rozgnać.

Du'rch=helfen, ich helfe, du hilfst, er hilft durch; half durch; durchgeholfen, I. *vn.* (haben) 1) pomagać, być pomocnym; 2) przeprowadzić, służyć, wesprzeć; II. sich (*dat.*) — wykręcić się sianem, wygrzebać się z biedy.

Du'rchhin i **durchhi'n**, *adv.* przez.

Du'rch=hitzen i **durchhi'tzen**, *va.* (haben) rozpalić, rozgrzać.

Du'rch=höhlen i **durch=hö'hlen**, *va.* (haben) wydrążyć.

Du'rch=holen, *va.* (haben) 1) dać się we znaki, przejąć; 2) wyśmiać; 3) wygrzmocić; der Wind hat uns durchgeholt wiatr nas przejął do szpiku kości.

Du'rch=hüpfen, I. *vn.* (sein) przeskoczyć np. przez jaki otwór; II. **durchhü'pfen**, *va.* (haben) przebyć np. jakąś przestrzeń, skacząc.

Durchi'rren, *va.* (haben) 1) błąkać się przez jakie miejsca; 2) bujać.

Du'rch=jagen, I. *vn.* (sein) przebyć, przejechać galopem; II. **durchja'gen**, *va.* (haben) przegnać, przepędzić np. nieprzyjaciela.

Du'rch=kämmen i **durchkä'm=men**, *va.* (haben) przeczesać, dobrze wyczesać.

Du'rch=kämpfen, *va.* (haben) = durchfechten.

Du'rch=kauen, =käuen, *va.* (haben) 1) przeżuć; 2) dobrze pojąć, przetrawić umysłowo.

Du'rch=klären, *va.* (haben) klarować, oczyścić.

Du'rch=klemmen, *va.* (haben) przecisnąć; sich — *vr.* przecisnąć się.

Du'rch=klopfen, *va.* (haben) przetrzepać, przetłuc, przeklepać, ochłostać.

Du'rch=kneten i **durchkne'ten,** *va.* (haben) rozczynić, rozrobić, rozmiesić, dobrze wygnieść.

Du'rch=kochen, *va.* (haben) przegotować, dobrze odgotować.

Du'rch=kommen, kam durch; durchgekommen; *vn.* (sein) 1) przejść; 2) przebyć, przejechać; 3) wydobyć się szczęśliwie; wybrnąć z toni, ocaleć, wymknąć się; mit Lügen kommen Sie nicht durch kłamstwa panu nie pomogą.

Du'rch=können, *vn.* (haben) módz przejść.

Du'rch=kratzen, *va.* (haben) przedrapać, przeskrobać.

Durchkreu'zen, I. *va.* i *vr.* (haben), 1) na krzyż lub w zygzak przebiedz; 2) pokrzyżować, niweczyć; II. sich — krzyżować się nawzajem, przeszkadzać sobie; jmnds Pläne — zniweczyć czyjeś zamiary; ihre Interessen — sich ich zabiegi przeszkadzają sobie wzajemnie.

Du'rch=kriechen, kroch durch; durchgekrochen; **durchkrie'chen,** I. *vn.* (sein) przeczołgać się, przeleźć; II. *va.* (haben) czołgając się, wleźć wszędzie.

Du'rchlaß, *sm.* =sses, *pl.* =lässe, przepuszczenie *n.*, przepustka *f.*

Du'rch=lassen, ich lasse, du lässest, er läßt durch; ließ durch; durchgelassen (haben) przepuścić, pozwolić przejść; dieser Stoff läßt kein Wasser durch ten materyał nie przepuszcza wody, jest nieprzemakalny.

Du'rchlaucht, *sf.* *pl.* =en, Wasza książęca Mość.

Durchlau'chtig i **du'rchlauchtig,** *adi.* Jaśnie Oświecony.

Du'rchlauf, *sm.* =es, *pl.* =läufe, bieg *m.*; biegunka *f.*

Du'rch=laufen, ich laufe, du läufst, er läuft durch; lief durch; durchgelaufen, I. *vn.* (sein) przebiedz, przejść szybko, schodzić np. durchgelaufene Füße nogi zdarte z chodzenia; II. **durchlau'fen,** *va.* (haben) 1) przechodzić; 2) umknąć.

Durchläu'tern, *va.* (haben) przeczyścić, wypławić.

Du'rch=leben i **durchle'ben,** *va.* przeżyć np. pewien czas.

Du'rch=lesen i **durchle'sen,** ich lese, liesest, liest durch; las durch; durchgelesen, *va.* (haben) przeczytać, odczytać; sich einen Autor — rozczytać się w jakimś autorze od końca do końca.

Du'rchlesung, *sf.* przeczytanie *n.*

Du'rch=leuchten, I. *vn.* (haben) 1) przeświecać; 2) odsłonić się, zdradzać się; przebijać się; II. **durchleu'chten,** *va.* (haben) oświetlać, naokoło rozlewać światło.

Du'rch=liegen, lag durch, durchgelegen, sich, *vr.* odleżeć sobie np. ciało.

Durchlö'chern, *va.* (haben) przedziurawić.

Du'rch=lüften, *va.* (haben) przewietrzyć.

Du'rch=lügen, ich log mich durch, durchgelogen, sich, *vr.* (haben) wyłgać się, uratować się kłamstwem, wykręcić się.

Du'rch=machen, *va.* (haben) 1) odbyć z kolei, przejść stopniowo; 2) nabyć doświadczenia, nacierpieć się; er hat viel durchgemacht przeszedł w życiu dużo biedy.

Du'rchmarsch, *sm.* =es, *pl* =märsche, przechód *m.*

Du'rch=marschieren, *vn.*(sein) przechodzić, przemaszerować.

Du'rch=mengen i **durchme'ngen,** *va.* (haben) = durchmischen.

Du'rch=messen, I. ich messe, missest, mißt durch; maß durch; durchgemessen, *va.* (haben) przemierzyć; II. **durchme'ssen,** *va.* przebywać, przechodzić.

Du'rchmesser, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przemiar *m.*; 2) średnica *f.*

Du'rch=mischen, *va.* (haben) przemieszać.

Du'rch=müssen, *vn.* (haben) być przymuszonym przebyć co, musieć przejść.

Du'rch=mustern i **durchmu'stern,** *va.* (haben) przejrzeć, oglądać szczegółowo, przebierać w czemś.

Durchna'chten, *vn.* (haben) przenocować, spędzić noc.

Du'rch=nageln, *va.* (haben) przebić gwoździem na wskróś.

Du'rch=nagen i **durchna'gen,** *va.* (haben) przegryźć; sich — przegryźć sobie drogę; die Maus hat sich durchgenagt mysz przegryzła sobie drogę, zrobiła dziurę.

Durchnä'ssen i **du'rch=nässen,** I. *va.* (haben) zmoczyć, maczać; ich bin ganz durchnäßt zmokłem do nitki; II. *vn.* (sein) nasiąknąć, przesiąknąć.

Du'rch=nehmen, ich nehme, nimmst, nimmt durch; nahm durch; durchgenommen, *va.* (haben) zająć się czem; ein Capitel — wyjaśnić rozdział; ein Lied — uczyć się pieśni; noch einmal im Geiste — powtórzyć sobie raz jeszcze w pamięci.

Du'rch=peitschen i **durchpei'tschen,** I. *va.* (haben) wybić rózgą, wychłostać; jmndn gehörig — ochłostać aż do krwi; II. szybko przebiegać, na łeb, na szyję przerobić, trzepotać.

Du'rch=pfeifen, ich pfiff durch; durchgepfiffen, I. *va.* (haben) świstać, gwizdać przez co; ich pfeife mir ein Lied durch uczę się gwizdać piosenkę; II. *vn.* (haben) szumieć z gwizdem (o wietrze); III. **durchpfei'fen,** *va.* (haben) die Luft — przeszywać powietrze z świstem.

Du'rch=pflügen i **durchpflü'gen,** *va.* (haben) przeorać.

Du'rch=picken, *va.* (haben) otworzyć przedzióbaniem, przedzióbać.

Du'rch=pilgern, *vn.* (haben) i **durchpi'lgern,** *va.* (haben) przebywać jako pielgrzym, odbyć pielgrzymkę np. po Ziemi świętej.

Durchplau'dern, *va.* (haben) na pogadance przepędzić, przegawędzić.

Du'rch=pressen, I. *va.* (haben) 1) przeprasować, wycisnąć; przecisnąć przez prasę albo prasą; 2) wytłoczyć, wyciskać; II. sich — *vr.* przejść z wysiłkiem, przetłoczyć się.

Du'rch=prügeln, *va.* (haben) wybić komu skórę, ochłostać; lanie, łaźnię sprawić; wyłoić komu skórę.

Du'rch=quellen, quelle, quillst, quillt, quoll durch; durchquollen, I. *vn.* (sein) wyciekać, wypływać; II. **durchque'llen**, *va.* (haben) przepływać, przeciekać.

Durchra'sseln, I. *va.* (haben) przejechać z turkotem; II. **du'rchrasseln**, *vn.* (sein) przeturkotać.

Du'rch=räuchern, I. *va.* (haben) wędzić np. mięso; II. **durchräu'chern**, *va.* (haben) wykadzić np. pokój.

Du'rch=rauschen, I. *vn.* (haben) przelecieć z szumem; II. **durchrau'schen**, *va.* (haben) przeszumieć, szumieć.

Du'rch=rechnen i **durchre'chnen**, *va.* (haben) przeliczyć od końca do końca, przerachować; spędzić np. dzień na rachowaniu.

Du'rch=regnen, I. *vn. imp.* (haben) deszcz przecieka; II. *va.* (haben) przemoknąć od deszczu.

Du'rch=reiben, ich rieb durch; durchgerieben; I. *va.* (haben) przetrzeć, przecierać; II. sich —, *vr.* zdrapać sobie skórę.

Du'rch=reichen, I. *va.* (haben) podawać przez otwór; II. *vn.* (haben) sięgać, być dostatecznie wysokim, aby dosięgnąć.

Du'rchreise, *sf. pl.* =n, przejazd *sm.*

Du'rch=reisen, I. *vn.* (sein) przejeżdżać; II. **durchrei'sen**, *va.* (haben) przebiegać w podróży np. kraj jakiś.

Du'rchreisender, *sm.* =n, *pl.* =n, podróżny *m.*, przejeżdżający *m.*, przejezdny *m.*

Du'rch=reißen i **durchrei'ßen**, riß durch, durchgerissen, I. *va.* (haben) przerwać, przedrzeć; II. *vn.* (sein) przedrzeć się, złamać się; III. sich —, *vr.* przedostać się, łamiąc trudności.

Du'rch=reiten, ritt durch, durchgeritten; I. *vn.* (sein) przejechać na koniu; II. *va.* (haben) ein Pferd — skaleczyć konia, jadąc wierzchem; sich —, *vr.* skaleczyć się, jadąc konno; III. **durchrei'ten**, *va.* (haben) przebiegać (np. kraj) wierzchem.

Du'rch=rennen, rannte durch, durchgerannt, I. *vn.* (sein) przebiegać, przelecieć; II. **durchre'nnen** i **du'rchrennen**, *va.* (haben) 1) przebiegać szybko przez jakieś miejsce; 2) przebić, przeszyć, pchnąć sztychem; jmndn mit dem Degen — przeszyć kogo na wskróś szpadą.

Du'rch=riechen, ich roch durch, durchgerochen, I. *va.* i *vn.* (haben) trącić zapachem, dać się czuć; II. **durchrie'chen**, *va.* (haben) zwąchać, węchem odszukać.

Du'rchrieseln, I. *vn.* (sein) przepływać z pomrukiem, z szelestem; II. **durchrie'seln**, *va.* (haben) przebywać, przerzynać z łagodnym pomrukiem; es durchrieselt einen kalt zimny dreszcz kim wstrząsa.

Du'rch=rinnen, rann durch, durchgeronnen, *vn.* (sein) i **durchri'nnen**, *va.* (haben) przeciekać.

Du'rchriß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, przedarcie *n.* na dwoje.

Du'rchritt, *sm.* =es, *pl.* =e, przejechanie *n.* konno, przejazd *m.*

Du'rch=rosten i **durchro'sten**, *vn.* (sein) zerdzewieć, całkowicie rdzą pokryć się.

Du'rch=rösten, *va.* (haben) przesuszyć przy ogniu.

Du'rch=rudern, I. *vn.* (sein) przepłynąć z pomocą wioseł; II. sich (*dat.*) — *va.* (haben) die Hände przy wiosłowaniu pokaleczyć sobie ręce; III. sich —, *vr.* przedostać się, wiosłując; IV. **durchru'dern**, *va.* (haben) przebiedz, wiosłując.

Du'rch=rühren, *va.* (haben) przemieszać.

Du'rch=rütteln i **durchrü'tteln**, *va.* (haben) przetrząść.

Durchsä'en, *va.* (haben) przesiać.

Du'rch=sägen i **durchsä'gen**, *va.* (haben) przepiłować, przetrzeć piłą.

Du'rch=salzen i **durchsa'lzen**, *va.* (haben) nasolić.

Du'rch=säuern i **durchsäu'ern**, *va.* (haben) ukwasić, nakwasić, kisić; den Teig gut — lassen zaczynić dobrze ciasto, by zakisło.

Du'rch=sausen i **durchsau'sen**, *vn.* (sein) i *va.* (haben) z szumem przewiewać, przelatywać z szumem.

Du'rch=schaben i **durchscha'ben**, *va.* (haben) przeskrobać.

Du'rch=schallen, *vn.* (sein) i **durchscha'llen**, *va.* (haben) przechodzić jako głos, odbijać się dźwiękiem, głosem napełnić.

Du'rch=schauen, I. 1) *vn.* (haben) przejrzeć na wskróś; 2) *va.* (haben) okiem przebić; II. **durchschau'en** i **du'rchschauen**, *va.* (haben) przenikać, przejrzeć, przez skórę kogo znać, aż do głębi spenetrować, odgadnąć; przepatrzyć; ich durchschaue ihn wiem, co myśli; wiem, co zamierza; wiem, co się święci; tiefer — poznać kogo dokładniej.

Durchschau'ern, *va.* (haben) przerażać, napełniać strachem.

Du'rch=scheinen, ich schien durch, durchgeschienen, I. *vn.* (haben) świecić przez co, przeświecać; II. **durchschei'nen**, *va.* (haben) przebijać, przenikać.

Du'rchscheinend, *part.* i *adi.* przeźroczysty.

Durchsche'rzen, *va.* (haben) nażartować się, przeżartować się, na żartach spędzić parę godzin.

Du'rch=scheuern, *va.* (haben) przetrzeć, przeszorować.

Du'rch=schieben, ich schob durch, durchgeschoben, *va.* (haben) przesunąć.

Du'rch=schießen, ich schoß durch, durchgeschossen i durchschossen, I. 1) *vn.* (haben) przestrzelić, przeszyć kulą; 2) *vn.* (sein) szybko przelatywać niby kula; II. **durchschie'ßen**, *va.* (haben) przegrodzić, rozszerzyć, rozspacyować, rozstrzelić (w drukarstwie).

Du'rch=schiffen, I. *vn.* (sein) przepłynąć; II. **durchschi'ffen**, *va.* (haben) przepłynąć.

Du'rch=schimmern, I. *vn.* (haben) przebłyskiwać, przebijać; II. **durchschi'mmern,** *va.* (haben) oświecać błyskiem.

Du'rchschlafen i **durchschla'fen,** durchschlief, durchschlafen, I. *va.* (haben) przespać; II. sich —, *vr.* przebyć w śnie np. cały czas choroby.

Du'rchschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) szydło *n.*, kolec *m.*; 2) druszlak *m.*; 3) otwór *m.* przebity.

Du'rch=schlagen, ich schlage, du schlägst, er schlägt durch; schlug durch; durchgeschlagen, I. *vn.* (haben) przebić; udać się, mieć powodzenie; dieses Stück hat durchgeschlagen ta sztuka miała powodzenie; II. sich —, *vr.* przebić się, przebojem iść; III. du'rchschlagen i **durchschla'gen,** *va.* (haben) przecedzić, przepuścić i zrobić otwór.

Du'rchschlagtuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, cedzidło *n.*, filtr *m.*

Durchschlä'ngeln, I. *va.* (haben) przejść wężykowato; II. **du'rch=schlängeln,** sich —, *vr.* wężykiem przewijać się.

Du'rch=schleichen, ich schlich durch, durchgeschlichen, I. *vn.* (sein) i sich — przekraść się, przemknąć się, przemycić; II. **durchschlei'chen,** *va.* (haben) einen Ort — ukradkiem łazić po jakiejś miejscowości.

Du'rch=schleppen, *va.* (haben) odwlec, przewlec; sich —, *vr.* żyć z dnia na dzień.

Durchschlu'ngen, *part. p.* (od durchschlingen) i *adi.* przeplatany, przesany.

Du'rch=schlitzen i **durchschli'tzen,** *va.* (haben) przeciąć, przerznąć.

Du'rch=schlüpfen, *vn.* (sein) przemknąć się, uciec, wywinąć się.

Durchschme'ttern, *va.* (haben) 1) zmiażdżyć; przerażać; 2) z trzaskiem przerzucić; 3) hałasem napełnić powietrze.

Du'rch=schneiden i **durchschnei'den,** ich schnitt durch, durchschnitten albo durchgeschnitten, I. *va.* (haben) przerznąć, przekrajać, przeciąć; II. durchschnei'den przejść na krzyż, pokrzyżować; III. sich durchschnei'den, *vr.* skrzyżować się.

Du'rchschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, przecięcie *n.*, przekrój *m.*; średnica *f.*, sieczna *f.*; profil *m.*, przekrój *m.*; oddział *m.*; średnia *f.* proporcyonalna; im Durchschnitt w przecięciu, przecięciowo, przeciętnie, jedno z drugiem licząc.

Du'rchschnittlich, *adv.* przeciętnie, ogółem, ryczałtem.

Du'rchschnittsleistung, *sf. pl.* =en, praca przeciętna.

Du'rchschnittsnote, *sf. pl.* =n, postęp przeciętny, klasa przeciętna.

Du'rchschnittspunkt, *sm.* =es, *pl.* =punkte, punkt *m.* przecięcia.

Du'rch=schnüffeln i **durchschnü'ffeln,** *va.* (haben) przewąchać.

Du'rch=schnuppern i **durchschnu'ppern,** *va.* (haben) przewąchać.

Durchscho'ssen, *adi.* i *part. p.* mit Papier, przekładany papierem; =e Schrift, =e Lettern pismo, czcionki rozstrzelone.

Du'rch=schreien, ich schrie durch, durchgeschrien, I. *vn.* (haben) przekrzyczeć, zakrzyczeć; II. durchschrei'en, *va.* (haben) krzyczeć wszędzie, napełnić krzykiem.

Du'rch=schreiten, schritt durch, durchschritten, I. *vn.* (sein) iść w poprzek; II. durchschrei'ten, *va.* (haben) iść wolno, krokiem miarowym, wolno przechodzić.

Du'rch=schütteln, *va.* (haben) przetrząść.

Du'rch=schütten, *va.* (haben) przesypać.

Du'rch=schwärmen, I. *vn.* (sein) przelatywać z miejsca na miejsce; II. durchschwä'rmen, przehulać.

Durchschwei'fen, *va.* (haben) przebiedz, zjeździć, schodzić.

Durchschwe'lgen, i **du'rch=schwelgen,** *va.* (haben) przemarnotrawić, przehulać.

Du'rch=schwimmen, schwamm durch, durchgeschwommen, *vn.* (sein) i durchschwi'mmen, (haben) *va.* przepłynąć, wpław puścić się przez co.

Du'rch=schwitzen, I. *va.* (haben) przepocić; II. **durchschwi'tzen,** *vr.* być spoconym, wilgotnym od potu.

Du'rch=segeln, *vn.* (sein) i **durchse'geln,** *va.* (haben) przepłynąć statkiem, iść pod żaglem.

Du'rch=sehen, sah durch, durchgesehen; *vn.* (haben) 1) przeglądać, przezierać, patrzeć przez co, przepatrzyć, zbadać, sprawdzić; 2) przenikać, zrozumieć, poznać.

Du'rch=seigen, I. *vn.* (sein) sącząc się przeciec; II. **durchsei'gen,** =sei'hen, *va.* (haben) przecedzić.

Du'rch=sein, *vn.* przejść, ukończyć.

Du'rch=setzen, *va.* (haben) dokazać czego, dopiąć, postawić na swojem; *vn.* (sein i haben) przesadzić, przeskoczyć.

Du'rch=seufzen, *vn.* i *va.* (haben) przestękać.

Du'rchsicht, *sf. pl.* =en, 1) widok *m.* między dwoma przedmiotami np. domami; 2) przepatrzenie *n.*, przejrzenie *n.*, przeglądanie *n.*

Du'rchsichtig, *adi.* i *adv.* przeźroczysty, przejrzysty.

Du'rchsichtigkeit, *sf.* przeźroczystość *f.*

Du'rch=sickern, *vn.* (sein) przeciekać, przesączać się.

Du'rch=sieben i **durchsie'ben,** *va.* (haben) przesiać np. przez przetak.

Du'rch=sinnen i **durchsi'nnen,** sann durch, durchsonnen, *va.* (haben) w myśli rozbierać, myślą przebiegać co.

Du'rch=sitzen, ich saß durch, durchgesessen, *va.* (haben) przesiedzieć; einen Sessel — wskutek długiego siedzenia przebić, wysiedzieć krzesło.

Durchso'nnen, *va.* (haben) wygrzać, przesuszyć na słońcu; die Betten — wysuszyć pościel.

Du'rch=spähen i **durchspä'hen,** *va.* (haben) przeszperać, dociekać czego.

Du'rch=spalten i **durchspa'l=ten,** *va.* (haben) rozłupać na dwoje, na wskroś, rozszczepać.

Du'rch=spielen, I. *va.* (haben) odegrać całkowicie; próbować grając; II. **durchspie'len,** *va.* (haben) spędzić czas na graniu.

Du'rch=sprengen i **durch=spre'ngen,** 1) *vn.* (sein) pędem, galopem przejechać, przesadzić; 2) *va.* (haben) prochem rozsadzić, przesypać, pokropić czem.

Du'rch=springen, sprang durch, durchgesprungen, I. *vn.* (sein) przeskoczyć; II. **durch=spri'ngen,** *va.* (haben) przebyć coś, skacząc.

Du'rch=spüren i **durchspü'ren,** *va.* (haben) przeszukać, śledzić w danem miejscu.

Du'rch=stauben, I. *vn.* (haben) przesiewać się jak kurz, przelatywać jak kurz, prószyć, pylić; II. **durchstau'ben,** *vn.* (sein) pokrywać się całkowicie kurzem.

Du'rch=stäuben, I. *va.* (haben) przesiewać coś w kształcie kurzu; II. **durchstäu'ben,** *va.* (haben) napełniać kurzem.

Du'rch=stäupen, *va.* (haben) wychłostać, obić rózgami.

Durch=ste'chen i **du'rchstechen,** ich steche, du stichst, er sticht durch, stach durch, durchstochen i durchgestochen, I. *va.* (haben) 1) przebić, przebić na wylot; 2) przekłuć, przebóść; II. *vn.* (haben) die Spitze sticht durch koniec (np. sztyletu) przechodzi na wskroś; przedostać się, przebić się; III. **durchste'chen,** *va.* 1) utopić w kim np. miecz lub nóż; 2) Korn — zboże przerabiać, przerzucać.

Durchstecherei', *sf. pl.* =en, intryga *f.*, matactwo *n.*, konszachty *m. pl.*

Du'rch=stecken, *va.* (haben) przetknąć, przepchnąć.

Du'rchstehlen, sich —, ich stehle mich, du stiehlst dich, er stiehlt sich durch, stahl mich durch, durchgestohlen, *vr.* (haben) przekraść się, ukradkiem się przemknąć.

Du'rch=steigen, stieg durch, durchgestiegen, I. *vn.* (sein) przeleźć, przełazić; II. **durch=stei'gen,** *va.* (haben) przechodzić górami.

Du'rchstich, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) przekłucie *n.*; 2) otwór *m.*; 3) przekop *m.*, przeszycie *n.*; 4) przeróbka *f.* zboża.

Du'rch=sticken i **durchsti'cken,** *va.* (haben) przehaftować, powyszywać.

Durchsto'chen, *adi.* gąbkowaty.

Du'rch=stöbern i **durchstö'bern,** *va.* (haben) szperać po wszystkich kątach, wścibić się wszędzie, wszedzie wetknąć nos.

Durchstö'hnen, *va.* (haben) przejęczeć, przestękać.

Du'rch=stoßen, ich stoße, du stößest, er stößt durch, stieß durch, durchgestoßen, I. *va.* (haben) przepchnąć; sich — przekołatać się, z trudem przebyć; II. **durchsto'ßen,** *va.* (haben) przebić, przeszyć.

Du'rch=strahlen, I. *vn.* (haben) błyszczeć, rzucać promienie; II. **durchstra'hlen,** *va.* (haben) przenikać promieniami, oświecać.

Du'rch=streichen, strich durch, durchstrichen albo durchgestrichen, I. *va.* (haben) 1) przekreślić, wymazać; 2) *vn.* (sein) przebiegać, przelecieć, przewiewać, przerzynać; II. **durch=strei'chen,** *va.* (haben) przebiedz, przewędrować.

Durchstrei'chung, *sf. pl.* =en, przekreślenie *n.*

Du'rch=streifen i **durch=strei'fen,** *va.* (haben) i *vn.* (sein) 1) przelecieć, przebyć, zwiedzić; 2) krążyć, grasować.

Du'rchstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) przemazanie *n.*; 2) — der Vögel ciąg *m.*, przelot *m.* ptaków.

Du'rch=strömen, I. *vn.* (sein) płynąć przez co, przepływać; II. **durchströ'men,** *va.* (haben) przepływać.

Du'rch=studieren, *va.* (haben) przejść co z uwagą, dokładnie się z czem obeznać.

Du'rchstürmen, *vn.* (sein) i **durchstü'rmen,** *va.* (haben) przelatywać gwałtownie, niby burza, wzruszyć, wzburzyć, zachwiać, zawichrzyć, rozkołysać.

Du'rch=stürzen, *vn.* (sein) raptem runąć przez co, wpaść, zapaść się błyskawicznie; przedrzeć się.

Du'rch=suchen i **durchsu'chen,** *va.* (haben) przeszukać, poszukiwać, zbadać, przetrząsnąć.

Durchsu'chung, *sf. pl.* =en, poszukiwanie *n.*, śledztwo *n.*, rewizya *f.*, badanie *n.*, przetrząsanie *n.*

Durchsü'ßen, *va.* (haben) osłodzić na wskroś.

Du'rch=tanzen, I. *vn.* (haben und sein) przetańczyć w poprzek; II. *va.* (haben) alle Tänze — brać udział we wszystkich tańcach; III. **durch=ta'nzen,** *va.* (haben) die Nacht, spędzić noc na tańcach.

Du'rch=toben, I. *vn.* (sein) pędzić z szumem; II. **durch=to'ben,** *va.* (haben) szumieć, hałasować po jakiemś miejscu, z hałasem przepędzić czas; alle deine Schmerzen habe ich durchgetobt wspólnie z tobą odczuwałem burze, jakie wstrząsały twem sercem.

Durchtö'nen, *va.* (haben) rozlegać się, napełnić odgłosem.

Du'rch=tragen, ich trage, du trägst, er trägt durch, trug durch, durchgetragen, *va.* (haben) przenieść, przenosić.

Du'rch=träufeln, *vn.* (sein) przeciekać.

Du'rch=träumen i **durchträu'=men,** *va.* (haben) czas spędzić na marzeniu, przemarzyć.

Du'rch=treiben, trieb durch, durchgetrieben, *va.* (haben) 1) przeganiać, przepędzić; 2) dokazać, dopiąć.

Du'rch=treten, ich trete, du trittst, er tritt durch, trat durch, durchgetreten, I. *va.* (haben) przedeptać, wydeptać, podrzeć; II. *vn.* (sein) przestąpnąć na wskroś; III. **durchtre'ten,** *va.* (haben) ugniatać stopami np. glinę.

Durchtrie'ben, *adi.* i *adv.* wykrętny, chytry, szczwany, frant, kuty na wszystkie (cztery) nogi, lis, przebiegły.

Durchtrie'benheit, *sf.* przebiegłość *f.*

Du'rch=triefen i **du'rch=tropfen**, *vn.* (sein) przeciekać, kapać przez co.

Durch und durch, na wylot, zupełnie, na wskróś.

Du'rch=wachen i **durchwa'=chen**, *va.* (haben) die Nacht, czuwać, nie śpiąc, całą noc przeczuwać.

Du'rchwachs, *sn.* albo *sm.* =ses, (rośl.) zajęczę uszko *n.*, barwinek *m.*

Du'rch=wachsen, ich wachse, du wächsest, er wächst durch, wuchs durch, durchgewachsen oder durchwachsen, I. *va.* (haben) i *vn.* (sein) róść przez co, przerastać; II. **durchwa'chsen**, *va.* (haben) rosnąć to tu, to tam; ein mit Fett durchwachsenes Fleisch sztuka mięsa przerastała, tłustością przerosła.

Dur'ch=walken i **durchwa'l=ken**, *va.* (haben), 1) przefolować; 2) przewałkować kogo, wały komu sprawić, wygrzmocić.

Du'rch=wallen, I. *vn.* (sein) przechodzić, przebiegać; II. **durchwa'llen**, *va.* (haben) 1) przechodzić; 2) przyprawiać o gniew, podniecać.

Du'rch=wälzen, *va.* (haben) przetoczyć.

Du'rch=wandern, *vn.* (sein) i **durchwan'dern**, *va.* (haben albo sein) przewędrować.

Du'rch=wärmen i **durchwä'r=men**, *va.* (haben) rozgrzać, zagrzać.

Du'rch=waschen, I. *va.* (haben) 1) myć jedno po drugiem, prać wszystko; 2) spędzić np. noc na praniu; 3) zniszczyć ciągłem praniem; II. sich (*dat.*) — die Hände obetrzeć sobie ręce przy praniu.

Durchwä'ssern, *va.* (haben) przemoczyć, namoczyć, zwilżyć.

Du'rch=waten, *vn.* (sein) i **durchwa'ten**, *va.* (haben) przebrnąć, w bród przejść.

Du'rch=weben, wob durch, durchgewoben i webte durch, durchgewebt, I. *va.* (haben) przetkać; II. **durchwe'ben**, wplatać, wkręcać.

Du'rchweg, *sm.* =es, *pl.* =e, przejście *n.*

Durchwe'g i **du'rchweg**, *adv.* powszechnie, zawsze, wszędzie.

Du'rch=wehen, I. *vn.* (haben) przewiać, przewiewać; II. **durchwe'hen**, i du'rchwehen, *va.* (haben) przeniknąć powiewem, wiatrem.

Du'rch=weichen i **durchwei'=chen**, I. *vn.* (sein) przemoknąć, zmięknąć; II. *va.* (haben) wymoczyć, nawilgocić, zmiękczyć.

Du'rch=weinen i **durchwei'=nen**, *va.* (haben) na płaczu spędzić, przepłakać.

Du'rch=werfen, ich werfe, du wirfst, er wirft durch, warf durch, durchgeworfen, *va.* (haben) przerzucić.

Du'rch=wetzen, *va.* (haben) wytrzeć ostrzeniem.

Du'rch=winden, wand durch, durchgewunden, I. *va.* (haben) przewindować, przewić; II. sich — *vr.* przeleźć, wykręcić się przez co, wywinąć się, pchać biedę, wydźwignąć się z biedy; III. **durchwi'nden**, *va.* (haben) przeplatać, przewlec czem.

Du'rch=wintern i **durchwi'n=tern**, I. *va.* (haben) przezimować kogo; II. *vn.* (haben) przepędzić zimę.

Durchwi'rbeln, I. *va.* odbijać się przez powietrze, kręcić się w powietrzu, z hukiem przerzynać powietrze; II. **du'rchwirbeln**, *vn.* (sein) przebyć jakąś przestrzeń, wirując, kręcąc się.

Durchwi'rken, I. *va.* (haben) 1) zagnieść ciasto, zamiesić chleb; 2) przerabiać np. złotem tkaninę; przeplatać; II. **du'rch=wirken**, *vn.* (haben) działać w poprzek, przeciwdziałać; das Leben —, *va.* być czynnym całe życie.

Du'rch=wischen, I. *va.* (haben) przetrzeć; II. *vn.* (sein) prześlizgnąć się, przemknąć się.

Du'rch=wühlen i **durchwü'h=len**, *va.* (haben) przenurtować, przekopać, ryjąc; przegmerać; przewracać np. papiery.

Du'rchwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, przerzut *m.*, arfa *f.*, przetak *m.*

Du'rch=wüthen i **durchwü'=then**, *va.* (haben) z wściekłością przebyć, przeszaleć.

Du'rch=zählen i **durchzä'hlen**, *va.* (haben) przeliczyć, przerachować.

Du'rch=zechen i **durchze'chen**, *va.* (haben) spędzić na piciu np. wieczór.

Du'rch=ziehen, zog durch, durchgezogen, I. *va.* (haben) 1) przewiec, przeciągnąć, przewłóczyć; 2) nicować, krytykować, szydzić, drwić, kpić z kogo; II. *vn.* (sein) przechodzić, ciągnąć przez co, biegać, jeździć po kraju.

Durchzu'cken, *va.* (haben) drganie sprawić przechodząc, wstrząsnąć.

Du'rchzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, przejście *n.*, przechód *m.*, przejazd *m.*, przeprawa *f.*

Du'rch=zwängen, *va.* (haben) i sich, *vr.* przecisnąć (się).

Du'rch=zwingen, zwang durch, durchgezwungen, *va.* (haben) przecisnąć, przeforsować.

Dürfen, ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen, durfte, gedurft, *vn.* (haben) śmieć, mieć pozwolenie na co, mieć wolność zrobienia czego, módz; ich darf nicht nie wolno mi; darf ich nach der Ursache fragen czy wolno mi spytać o przyczynę; darf ich czy mogę, czy wolno mi; er dürfte sich damit begnügen prawdopodobnie może na tem poprzestanie.

Dü'rftig, *adi.* i *adv.* 1) biedny, niedostateczny, potrzebujący; 2) nikły, chudy, nikczemny, marny.

Dü'rftigkeit, *sf.* niedostatek *m.*, bieda *f.*, potrzeba *f.*

Dürr, *adi.* suchy, chudy; mit dürren Worten prosto, wręcz, bez ogródki.

Dü'rre, *sf.* susza *f.*, posucha *f.*

Dü'rrleibig, *adi.* wyschły, [chudy.

Dü'rrsucht, *sf.* suchoty *pl.*, wyschnienie *n.* ciała.

Dü'rrwurz, *sf.* chlastawa *f.*, rdest *m.*

Durst, *sm.* =es, pragnienie *n.*; den — löschen, stillen gasić pragnienie.

Du'rsten i **dü'rsten**, *vn.* (haben) pragnąć; ich durste lub mich durstet pić mi się chce; nach Blut — pragnąć krwi.

Du'rstig, *adiec.* i *adv.* pragnący, spragniony; — sein mieć pragnienie.

Du'sel, *sm.* =s, zawrót *m.*, upojenie *n.*, zachwyt *m.* aż do nieprzytomności.

Du'selig, *adi.* i *adv.* upojony, osłupiały, ogłupiały; — machen rozmarzyć; — werden być odurzonym.

Dü'ster, *adi.* i *adv.* ciemny, ponury, pochmurny, posępny, smutny.

Dü'sterheit, *sf.* ciemność *f.*, ponurość *f.*, osowiałość *f.*, smutek *m.*

Dü'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) trojak *m.*, dydek *m.*; 2) tutka *f.*, trąbka *f.*

Dü'te, *sf. pl.* =n, 1) ładunek *m.*; 2) trąbka *f.* z papieru, tutka *f.*

Dü'ten albo **du'ten**, *vn.* (haben) trąbić.

Du'tzbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, przyjaciel *m.* poufały, z którym się tykamy, pan brat.

Du'tzen, *va.* (haben) tykać się, być na ty, bratać się.

Du'tzend, *sn.* =es, *pl.* =e, tuzin *sm.*

Du'tzendweise, *adv.* tuzinami, robotą tuzinkową, niedbałą.

Duzbruder zob. Dutzbruder.

Duzen zob. Dutzen.

Dyna'mik, *sf.* dynamika *f.*, nauka o działaniu sił.

Dyna'misch, *adi.* i *adv.* dynamiczny.

Dyna'st, *sm.* =en, *pl.* =en, dynasta *m.*, władca *m.*, książę *m.*, król *m.*

Dynastie', *sf. pl.* =n, dynastya *f.*

Dysenterie', *sf. pl.* =n, dysenterya *f.*, biegunka *f.*

E.

E, piąta litera alfabetu.

E'bbe, *sf. pl.* =n, opadanie *n.* morza, odwrót *m.* morski, odpływ *m.*, odlew *m.*; — und Flut wzbieranie i opadanie morza.

E'bben, *vn.* (haben) opadać; das Meer ebbt morze opada.

E'ben, I. *adi.* 1) równy, gładki; ein =er Weg równa droga *f.*; — machen równać; er weiß alle Berge — zu machen on umie krzywe drogi prostować; 2) akuratny, skrupulatny, punktualny; ein =er Mensch skrupulatny człowiek *m.*; II. *adv.* 1) właśnie, dopiero, dopiero co; er ist — angekommen dopiero co przyszedł; er ist — abgereist właśnie odjechał; das wollte ich — sagen właśnie to chciałem powiedzieć; warum nennst du — mich? czemu właśnie mnie wymieniasz? das ist mir — recht to mi się właśnie podoba; — darum właśnie dlatego; 2) koniecznie; man muss nicht — reich sein, um glücklich zu sein nie trzeba być koniecznie bogatym, żeby być szczęśliwym; das ist — nicht nothwendig to nie jest koniecznie potrzebne; 3) czasem służy tylko do nadania większej mocy jakiemu wyrazowi: geschieht dir — recht dobrze ci tak; ich will mich — nicht groß machen nie chcę się tem chlubić.

E'benbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, heban *m.*, drzewo *n.* hebanowe.

E'benbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz *m.*, wizerunek *m.*, portret *m.*; er ist das — seines Vaters jest istnym obrazem swego ojca; der Mensch ist das — Gottes człowiek jest na podobieństwo Boga stworzony.

E'benbürtig, *adi.* równorodny, równego rodu, równy rodem.

E'benbürtigkeit, *sf.* równorodność *f.*

Ebendahe'r, *adv.* 1) właśnie stąd; 2) właśnie dlatego.

Ebenda'mals, *adv.* właśnie wtenczas, właśnie wtedy.

Ebendase'lbst, *adv.* właśnie tu.

Ebenderse'lbe, =dieselbe, =dasselbe, *adiec.* i *pronom.* tenże, tenże sam, właśnie ten.

Ebendo'rt, *adv.* właśnie tam.

E'bene, *sf. pl.* =n, równina *f.*, równia *f.*, płaszczyzna *f.*; schiefe — płaszczyzna *f.*, równia *f.* pochyła.

E'benen, *va.* (haben) = Ebnen.

E'benerdig, *adiec.*, parterowy, położony na samej ziemi.

E'benfalls, *adv.* także, zarówno.

E'benheit, *sf. pl.* =en, 1) równość *f.*; 2) gładkość *f.*

E'benholz, *sn.* =es, drzewo *n.* hebanowe.

E'benmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, proporcya *f.*, symetrya *f.*, współmierność *f.*, należyty stosunek *m.* poszczególnych części do siebie i do całości.

E'benmäßig, 1) *adi.* proporcyonalny, odpowiedni, stosowny; 2) *adv.* = ebenfalls, również, podobnież; er hat mich — betrogen podobnie i mnie oszukał.

E'benso, *adv.* tak samo, także tak, równie; er ist — groß als ich on jest równie wielki jak ja; — gekleidet tak samo ubrany.

E'bensoviel, *adverb.* także tyle; das will — sagen als wenn du . . . to znaczy tyle, jak gdybyś . . .

E'bensowenig, *adv.* — als, wyraża się przez „tak“ lub „równie“ z negacyą; dass ich das nicht weiß, darfst du dich — wundern, als wenn ich . . .

że tego nie wiem, równie się temu dziwić nie powinieneś jak gdybym ...

E'benung, *sf. pl.* =en, = Ebnung.

E'benweit, *adi.* i *adv.* równo odległy (-le).

E'benweitig, *adiec.* i *adv.* = Ebenweit.

E'benzeitig, *adi.* i *adv.* = Gleichzeitig.

E'ber, *sm.* =s, *pl.* —, dzik *m.*, kiernoz *m.*, odyniec *m.*

E'beresche, *sf. pl.* =n, jarząb *m.*, jarzębina *f.*

E'berraute, *sf. pl.* =n, boże drzewko *n.*

E'berschwein, *sn.* =es, *pl.* =e, = Eber.

E'berwurz, *sf. pl.* =würze, (rośl.) dziewięćsił *m.*

E'bnen, *va.* (haben) równać, wyrównać.

E'bnung, *sf. pl.* =en, równanie *n.*, wyrównanie *n.*, plantowanie *n.*

Echauffie'ren, *va.* i *vr.* (wymaw.: eszofiren) = Erhitzen.

E'cho, *sn.* =s, *pl.* =s, echo *n.*, odgłos *m.*

E'chse, *sf. pl.* =n, = Eidechse.

E'cht, *adiec.* prawdziwy, istotny, niesfałszowany, niepodrzucony, czysty; =es Gold szczere złoto; =er Wein niefałszowane wino; =er Besitz niewadliwe posiadanie; =er Text autentyczny tekst.

E'chtheit, *sf. pl.* =en, prawdziwość *f.*; die — einer Urkunde prawdziwość dokumentu.

E'ck, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, = Ecke.

E'ckband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, klamra *f.* u krawędzi (np. kufra).

E'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Ecke, kącik.

E'cke, *sf. pl.* =n, 1) kąt *m.*, kant *m.*, krawędź *f.*, róg *m.*; in eine — kriechen wleźć w kąt, uciec; man sucht ihn in allen =n szukają go po wszystkich kątach; um die — gehen ginąć, przepaść; es kommt nichts um die — nic nie ginie, nic nie przepada; es fehlt an allen =n und Enden gdzie tkniesz, to czegoś braknie; bläst der Wind aus der —? to z tej strony wiatr wieje? 2) (w mowie posp.) kawałek *m.* drogi; es ist nur eine kleine — bis dahin tylko mały kawałek drogi do tego miejsca.

E'cken, *va.* (haben) zgiąć w kąt, zagiąć.

E'ckensteher, *sm.* =s, *pl.* —, narożnik *m.*; człowiek *m.* najemny, tragarz *m.*, drążnik *m.*

E'cker, *sf. pl.* =n, = Eichel.

E'ckfeile, *sf. pl.* =n, pilnik *m.* graniasty, kanciasty.

E'ckfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* narożne.

E'ckhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* narożny, kamienica *f.* narożna.

E'ckicht, *adi.* i *adv.* = Eckig.

E'ckig, *adi.* i *adv.* graniasty (-o), rogaty (-o), kanciasty (-o); ein =er Mensch człowiek *m.* niezgrabny, niezgrabiarz *m.*

E'ckigkeit, *sf. pl.* =en, graniastość *f.*, kanciastość *f.*

E'ckkachel, *sf. pl.* =n, narożny kafel *m.*, narożnik *m.*

E'ckloch, *sn.* =es, *pl* =löcher, dziura *f.* narożna (w bilarze); einen Ball ins — spielen grać bilę jaką do ostatniej.

E'ckpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, = Ecksäule.

E'ckplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* rogu, w rogu.

E'cksäule, *sf. pl.* =n, słup *m.* narożny, filar *m.* narożny.

E'ckschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, serwantka *f.*

E'cksteher, *sm.* =s, *pl.* —, = Eckensteher.

E'ckstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień *m.* narożny, węgielny, narożnik *m.*

E'ckstube, *sf. pl.* =n, pokój *m.* narożny, izba *f.* narożna.

E'ckstütze, *sf. pl.* =n, szkarpa *f.*, podpora *f.* narożna.

E'cktisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* narożny.

E'ckzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb *m.* narożny, kieł *m.*

Eclata'nt, *adi.* i *adv.* uderzający (-o), bijący (-o) w oczy, głośny (-o), świetny (-ie); ein =er Fall zdarzenie *n.* bijące w oczy; auf =e Weise w sposób uderzający, świetnie.

E'del, *adi.* i *adv.* 1) szlachecki, szlachetny (-ie), szlachetnego rodu; von edler Geburt szlachetnego rodu; edler Herr szlachetny panie; Edler von ... szlachcic; edlen Geschlechtes szlachetnie urodzony, szlacheckiego rodu; edle Metalle szlachetne kruszce; die edlen Körpertheile szlachetne części ciała; 2) szlachetny, znakomity; ein edler Mensch szlachetny człowiek *m.*; edle Gesinnung szlachetny sposób myślenia.

E'delbürtig, *adi.* szlachetnego rodu.

E'deldame, *sf. pl.* =n, dama *f.* wysokiego pochodzenia, szlachetnego rodu.

E'deldenkend, *adi.* szlachetnie myślący, szlachetnego serca.

E'delfrau, *sf. pl.* =en, = Edeldame.

E'delgeboren, *adi.* = Edelbürtig.

E'delgesinnt, *adi.* = Edeldenkend.

E'delherzig, *adi.* = Edeldenkend.

E'delhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, dwór *m.* szlachecki, dwór *m.*; er hat an Edelhöfen gedient służył po dworach.

E'deling, *sm.* =s, *pl.* =e, szlachcic *m.*, szlachetka *m.*

E'delknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, paź *m.*

E'delknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, giermek *m.*

E'delleberkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter (rośl.) wietrznica *f.*, przylaszczka *f.*, wilcza stopa *f.*, zawilec *m.* trojanek.

E'delmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, szlachcic; *pl.* szlachta *f.*

E'delmännisch, *adi.* i *adv.* szlachecki, po szlachecku.

E'delmuth, *sm.* =es, wspaniałomyślność *f.*, umysł *m.* szlachetny, wspaniały.

E'delmüthig, wspaniałomyślny (-nie), szlachetny (-ie), wspaniały (-le).

E'delsinn, *sm.* =(e)s, wspaniały, szlachetny sposób *m.* myślenia.

E'delsinnig, *adiec.* i *adv.* wspaniałomyślny (-ie).

E'delstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, drogi kamień *m.*

E'delsteinhandel, *sm.* =s, handel *m.* drogimi kamieniami.

E'delsteinhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* drogimi kamieniami.

E'delstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga materya *f.*

E'delweiß, *sn.* szarotka *f.*

E'den, *sn.* =s, bez *pl.*, eden *m.*, raj *m.*

Edi'ct, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, edykt *m.*, ukaz *m.*, pismo *n.* wzywające, wezwanie *n.* przez pisma publiczne.

Edi'ctmäßig, *adi.* i *adv.* podług edyktu, edyktalny (-ie).

Edie'ren, *va.* (haben) wydawać (dzieła, książki).

Editio'n, *sf. pl.* =en, edycya *f.*, wydanie *n.* (książki).

Editio'nspflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* wydania (jakiej rzeczy).

E'ditor, *sm.* -s, *pl.* =to'ren, edytor *m.*, wydawca *m.*

Educatio'n, *sf. pl.* =en, = Erziehung.

Effe'ct, I. *sm.* =es, *pl.* =e, efekt *m.*, skutek *m.*, wrażenie *n.*; II. die **Effecten**, *sn. pl.* 1) efekta *n. pl.*, ruchomości *f. pl.*, sprzęty *m. pl.*; 2) efekty *m. pl.*, tyle, co papiery kredytowe.

Effe'ctenbörse, *sf. pl.* =n, giełda *f.* (na której handluje się papierami kredytowymi, w przeciwstawieniu do: Warenbörse giełda towarowa).

Effe'ctencours, *sm.* =ses, *pl.* =se, kurs *m.* papierów kredytowych.

Effe'ctenhandel, *sm.* =s, handel *m.* papierami kredytowymi.

Effe'ctenmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* papierów kredytowych.

Effecthascherei', *sf. pl.* =en, uganianie *n.* za efektem.

Effecti'v(e), *adiec.* i *adv.* istotny (-ie), rzeczywisty (-cie).

Effectuie'ren, *va.* (haben), wykonać, wykonywać, egzekwować.

Ega'l, *adi.* i *adv.* równy (-ie), jednaki (-o); das ist mir — to mi wszystko jedno.

Egalisie'ren, *va.* zaopatrzyć w wyłogi.

Egalisie'rung, *sf.*, *pl.* =en, wyłogi *m. pl.*

Egalitä't, *sf. pl.* =en, równość *f.*

E'gel, *sm.* =s, *pl.* —, = Blutegel.

E'gelkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, (rośl.) bażanowiec pieniążnik *m.*

E'gge, *sf. pl.* =n, brona *f.*

E'ggebalken, *sm.* =s, *pl.* —, bronica *f.*, deska *f.*, w której tkwią kołki u brony.

E'ggegarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, rola *f.* drzewem zarosła.

E'ggen, *va.* (haben) bronować, włóczyć.

E'gger, *sm.* =s, *pl.* —, bronujący *m.*

E'ggezahn, *sm.* (=e)s, *pl.* =zähne, ząb u brony, ząb od brony.

Egoi'smus, *sm.* —, *pl.* Egoismen, egoizm *m.*, samolubstwo.

Egoi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, egoista *m.*, samolub *m.*

Egoi'stisch, *adi.* i *adv.* egoistyczny (-ie), samolubny (-ie).

Eh, *adv.* (u poetów i w mowie posp.) = Ehe I.

E'he, I. *adv.* nim, wprzód niż, zanim; ich möchte ihn noch sehen, — ich sterbe chciałbym go jeszcze widzieć, nim umrę; *compar.* **e'her**, wprzód, prędzej, raczej, wcześniej; je — desto besser (lieber) im prędzej tem lepiej; er war — da als du on był wcześniej tu niż ty; — will ich sterben, als das thun wolę raczej umrzeć, niżbym to miał uczynić; nehmt mir — das Leben zabijcie mnie raczej; das läßt sich — hören to już prędzej daje się słyszeć; ich stehe nicht — auf, bis er mir nicht widerspricht nie wstanę, dopóki mi się nie sprzeciwi; *superl.* **am e'hesten, aufs e'heste, e'hestens**; ehester Tage lada dzień; mit dem ehesten przy pierwszej sposobności; ich war am ehesten hier byłem pierwszy tutaj; II. *sf. pl.* =n, małżeństwo *n.*; eine — stiften skojarzyć małżeństwo; jemandem seine Tochter zur — geben dać komu córkę za żonę; in der — leben być żonatym, żyć w stanie małżeńskim; in die — treten wstąpić w stan małżeński; außer der — leben żyć w bezżeństwie; Civil— małżeństwo cywilne; obligatorische Civil— małżeństwo cywilne obowiązkowe; Nothcivil— małżeństwo cywilne z konieczności; clandestine (heimliche) — małżeństwo potajemne; consumierte — małżeństwo spełnione; convalidierte — małżeństwo uważnione; gemischte — małżeństwo mięszane; morganatische — małżeństwo salickie, na lewą rękę; — durch Procuration małżeństwo przez zastępcę zawarte; präsumierte — małżeństwo domniemane; putative — małżeństwo dobrej wiary; wilde — pożycie na wiarę; zweifache — (Bigamie) dwużeństwo.

E'heaufgebot, *sn.* =es, *pl.* =e, zapowiedź *f.* ślubna, ogłoszenie *n.* małżeństwa.

E'hebaldigst, *adv.* jak najprędzej, jak najwcześniej.

E'heband, *sn.* =es, *pl.* =e, związek *m.* małżeński, węzeł *m.* małżeński.

E'hebett, *sn.* =es, *pl.* =en, łoże *n.* małżeńskie.

E'hebrechen, *vn.* (haben) cudzołożyć, popełnić cudzołóztwo.

E'hebrecher, *sm.* =s, *pl.* —, cudzołożnik *m.*

E'hebrecherin, *sf. pl.* =innen, cudzołożnica *f.*

E'hebrecherisch, *adi.* cudzołożny, cudzołozki, cudzołożący.

E'hebruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, cudzołoztwo *n.*; einseitiger — jednostronne cudzołoztwo; zweiseitiger — obustronne cudzołoztwo; qualificierter — kwalifikowane cudzołoztwo.

E'hebrüchig, *adi.* = Ehebrecherisch.

E'hebund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, związek *m.* małżeński, przymierze *n.* małżeńskie.

E'hedem, *adv.* przedtem, niegdyś, dawniej.

E'hefähig, *adi.* zdolny do małżeństwa.

E'hefeind, *sm.* =es, *pl.* =e, człowiek *m.* nienawidzący małżeństwa.

E'hefeindin, *sf. pl.* =innen, kobieta *f.* nienawidząca małżeństwa.

E'hefrau, *sf. pl.* =en, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hefriede(n), *sm.* =ns, pokój *m.* małżeński, jedność *f.* małżeńska, zgoda *f.* małżeńska.

E'hegatte, *sm.* =n, *pl.* =n, małżonek *m.*, mąż *m.*; die =n małżonkowie *pl.*, małżeństwo *n.*

E'hegattin, *sf. pl.* =innen, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hegeld, *sn.* =es, *pl.* =er, posag *m.*

E'hegelübde, *sn.* =s, *pl.* —, przysięga *f.* małżeńska.

E'hegemach, *sn.* =es, *pl.* =mächer, łożnica *f.*

E'hegemahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Ehegatte.

E'hegemahlin, *sf. pl.* =innen, = Ehegattin.

E'hegemeinschaft, *sf. pl.* =en, wspólność *f.* małżeńska.

E'hegenoss, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, = Ehegatte.

E'hegenossin, *sf. pl.* =innen, = Ehegattin.

E'hegericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* małżeński.

E'hegesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* małżeńska.

E'hegestern, *adverb.* przedwczoraj, onegdaj.

E'hegestrig, *adiec.* przedwczorajszy, onegdajszy.

E'heglück, *sn.* =(e)s, szczęście *n.* małżeńskie.

E'hegott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bożek *m.* małżeństwa.

E'hehälfte, *sf. pl.* =n, połowica *f.*, żona *f.*

E'heherr, *sm.* =n, *pl.* =en, małżonek *m.*, pan mąż *m.*

E'hehin, *adv.* = Ehedem.

E'hehindernis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, przeszkoda *f.* do małżeństwa; trennendes — przeszkoda zrywająca; verbietendes — przeszkoda tamująca; auflösbares — przeszkoda usuwalna; unauflösbares — przeszkoda nieusuwalna.

E'hejahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok *m.* małżeństwa, w małżeństwie przeżyty.

E'hejoch, *sn.* =es, *pl.* =e, jarzmo małżeńskie.

E'hekette, *sf. pl.* =n, więzy *sf. pl.* małżeńskie.

E'hekind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *m.* prawego łoża.

E'hekreuz, *sn.* =es, krzyż *m.* małżeński, dolegliwości *sf. pl.* stanu małżeńskiego.

E'hekrüppel, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* do małżeństwa zupełnie niezdatny.

E'heleiblich, *adiec.* prawy, z prawego małżeństwa zrodzony.

E'heleute, *sm. pl.* małżonkowie *m. pl.*, małżeństwo *n.*, mąż *m.* i żona *f.*

E'helich, *adi.* prawy, ślubny; =e Kinder, dzieci ślubne, prawe, prawego łoża.

E'helichen, *va.* (haben) = heiraten.

E'helos, *adi.* i *adv.* bezżenny (-ie).

E'helosigkeit, *sf.* bezżeństwo *n.*

E'helustig, *adi.* skory do zawarcia małżeństwa.

E'hemalig, *adiec.* dawny, były.

E'hemals, *adv.* dawniej, niegdyś, ongi.

E'hemann, *sm.* =es, *pl.* =männer, małżonek *m.*, mąż *m.*

E'hepaar, *sn.* =es, *pl.* =e, para *f.* małżeńska, małżonkowie *sm. pl.*

E'hepacten, *sm. pl.* układ *m.* małżeński, kontrakt *m.* małżeński.

E'hepflicht, *sf. pl.* =en, powinność *f.* małżeńska, obowiązek *m.* małżeński.

E'heprocess, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* małżeński, o sprawę małżeńską.

E'her, *adv.*, *compar.* od Ehe, zob. Ehe I.

E'herecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* małżeńskie.

E'heregister, *sn.* =s, *pl.* —, księgi *sf. pl.* małżeńskie.

E'hern, *adi.* 1) spiżowy; 2) miedziany; =es Zeitalter in der Literatur wiek miedziany w literaturze; =e Stirn miedziane czoło, wytarte czoło, bezwstydne czoło; 3) metalowy, z kruszcu.

E'hesache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* małżeństwa dotycząca, sprawa *f.* małżeńska.

E'heschatz, *sm.* =es, *pl.* =schätze, = Ehegeld.

E'hescheidung, *sf. pl.* =en, rozwód *m.*, rozdział *m.*; — von Tisch und Bett separacya co do stołu i łoża.

E'hescheidungsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* rozwodowa.

E'heschließung, *sf. pl.* =en, zawarcie *n.* małżeństwa.

E'hescheu, *sf.* wstręt *m.* od małżeństwa.

E'hesegen, *sm.* =s, błogosławieństwo *n.* małżeńskie, błogosławieństwo dane małżonkom.

E'hestand, *sm.* =es, stan *m.* małżeński, małżeństwo *n.*

E'hestens, *adv.*, *superl.* od Ehe, zob. Ehe I.

E'hesteuer, *sf. pl.* =n, posag *m.*, wiano *n.*

E'hestifter, *sm.* =s, *pl.* —, swat *m.*

E'hestifterin, *sf. pl.* =innen, swatka *f.*

E'hestiftung, *sf. pl.* =en, swatanie *n.*, swatostwo *n.*

E'hestreitigkeit, *sf. pl.* =en, spór *m.* małżeński, spór *m.* między małżonkami.

E'hethunlichst, *adv.* jak najprędzej.

E'hetrennung, *sf. pl.* =en, rozwód *m.*, rozdział *m.* małżeństwa.

E'heverbot, *sm.* =es, *pl.* =e, zakaz *m.* zawarcia małżeństwa.

E'heverkündigung, *sf. pl.* =en, zapowiedź *f.*, ogłoszenie *n.* małżeństwa.

E'heverlöbnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, zaręczyny *n. pl.*, przyrzeczenie *n.* zawarcia małżeństwa.

E'hevermächtnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, testament *m.* na przeżycie zawarty między małżonkami.

E'heversprechen, *sn.* =s, *pl.* —, = Eheverlöbnis.

E'hevertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verträge, = Ehepacten.

E'heweib, *sn.* =es, *pl.* =er, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hewerber, *sm.* =s, *pl.* —, oblubieniec *m.*, narzeczony *m.*

E'hrabschneider, *sm.* =s, *pl.* —, oszczerca *m.*

E'hrbar, *adiec.* szanowny, uczciwy, godny poważania, sławetny; =er Leute Kind dziecko poważanych rodziców.

E'hrbegierde, *sf.* żądza *f.* zaszczytów.

E'hrbegierig, *adiec.* żądny zaszczytów, chciwy zaszczytów.

E'hrdurst, *sm.* =es, pragnienie *n.* zaszczytów.

E'hrdurstig, *adi.* pragnący zaszczytów, chciwy zaszczytów.

E'hre, *sf.* (*pl.* Eh'renbezeigungen zaszczyty), honor *m.*, zaszczyt *m.*, cześć *f.*, godność *f.*, uczciwość *n.*, znaczenie *n.*, dobre imię *n.*; ich habe nicht die — ihn zu kennen nie mam honoru go znać; ich halte es für eine große — uważam to za wielki zaszczyt; ich rechne es mir zur — an poczytuję to sobie za zaszczyt; das gereicht mir zur — to jest dla mnie zaszczytem; — wem — gebürt oddajmy cześć komu należy; komu cześć, temu chwała; bei seiner — versprechen przyrzec na uczciwość, pod słowem honoru; bei meiner — jakem uczciwy, na uczciwość; seine — bewahren zachować swe dobre imię; du hast meine — verletzt albo beleidigt obraziłeś, zhańbiłeś mój honor; nach =n streben ubiegać się za godnościami; jemanden zu =n erheben wynieść kogo na godności; ein Mann von — człowiek honorowy; dir zu =n tobie na cześć; jemandem die letzte — erweisen oddać komu ostatnią cześć; jemandes in =n gedenken wspomnieć o kim zaszczytnie; auf — halten pilnować honoru; in allen =n przyzwoicie, uczciwie; — im Leibe haben być uczciwym; einen Kuss in =n kann niemand verwehren pocałunek bez złej myśli nie krzywdzi dziewicy; eine — ist der andern wert cześć za cześć; mit =n zu melden za pozwoleniem; ihr Wort in =n bez ubliżenia pańskim słowom; das ist aller =n wert to rzecz wyborna, to paradne; jemandes — zu nahe treten obrazić czyj honor; — verloren, alles verloren kto stracił honor, ten wszystko stracił; sich um die — bringen utracić honor; sie hat ihre jungfräuliche — verloren straciła swoją dziewiczość; zu großen =n gelangen dopiąć wielkich zaszczytów; — sei Gott chwała i cześć Panu Bogu; zu größerer — Gottes na większą chwałę Bogu.

E'hren, *va.* (haben) szanować, okazywać uszanowanie, czcić; jemanden durch albo mit etwas — uczcić czem kogo.

E'hrenaccept, *sn.* =es, *pl.* =e, przyjęcie *n.* wyręczne.

E'hrenacceptant, *sm.* =en, *pl.* =en, przyjemca *m.*, ręczyciel *m.* honorowy.

E'hrenacceptation, *sf.* *pl.* =en, przyjęcie *n.* wyręczne.

E'hrenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* honorowy, urząd wysoki, dostojność *f.*, godność *f.*, zaszczyt *m.*

E'hrenangelegenheit, *sf.* *pl.* =en, sprawa *f.* honorowa, sprawa *f.* honoru.

E'hrenannahme, *sf.* *pl.* =n, = Ehrenacceptation.

E'hrenbahn, *sf.* *pl.* =en, droga *f.* honoru, zawód *m.* honorowy.

E'hrenbelohnung, *sf.* *pl.* =en, nagroda *f.* honorowa.

E'hrenbesuch, *sm.* =es, *pl.* =e, wizyta *f.* honorowa, odwiedziny *sn. pl.* na znak uszanowania.

E'hrenbett, *sn.* =es, pole *n.* sławy.

E'hrenbezeigung, *sf.* *pl.* =en, oznaka *f.* uszanowania, czci.

E'hrenbogen, *sm.* =s, *pl.* —, brama *f.* tryumfalna.

E'hrenbürger, *sm.* =s, *pl.* —, obywatel *m.* honorowy.

E'hrenbürgerrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, obywatelstwo *n.* honorowe.

E'hrenbürgerthum, *sn.* =(e)s, = Ehrenbürgerrecht.

E'hrendame, *sf.* *pl.* =n, dama *f.* honorowa.

E'hrendenkmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäler, pomnik *m.*

E'hrendieb, *sm.* =es, *pl.* =e, oszczerca *m.*, potwarca *m.*, krzywdziciel *m.* honoru.

E'hrendienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.* honorowa.

E'hrenerklärung, *sf.* *pl.* =en, oświadczenie *n.* honorowe, przywrócenie *n.* do czci, odwołanie *n.* zarzutu nadwerężającego czyją sławę.

E'hrenfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, sprawa *f.* honorowa, sprawa dotycząca honoru.

E'hrenfest, I. *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* wyprawiona na czyją cześć; II. *adi.* sławetny, człowiek *m.* nieskazitelnego charakteru.

E'hrengarde, *sf.* *pl.* =n, garda *f.* honorowa, straż *f.* honorowa.

E'hrengedicht, *sn.* =es, *pl.* =e, wiersz *m.* napisany na czyją cześć.

E'hrengelage, *sn.* =s, *pl.* —, uczta *f.* wyprawiona na czyją cześć.

E'hrengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* honorowy.

E'hrengeschenk, *sn.* =es, *pl.* =e, dar *m.* honorowy, dar *m.* dla uczczenia.

E'hrenhaft, *adi.* 1) zacny, honorowy; 2) przynoszący zaszczyt; ein =es Amt zaszczytny urząd.

E'hrenhandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, sprawa *f.* honorowa.

E'hrenkette, *sf.* *pl.* =n, łańcuch *m.* dany w nagrodę dla zaszczytu.

E'hrenkränkung, *sf.* *pl.* =en, obraza *f.* honoru, obraza czci.

E'hrenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* honorowy, wieniec chwały.

E'hrenlegion, *sf.* legia *f.* honorowa; Orden der — order legii honorowej.

E'hrenlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, nagroda *f.* honorowa, nagroda zaszczytna.

E'hrenlüge, *sf. pl.* =n, kłamstwo *n.* popełnione dla uratowania honoru.

E'hrenmahl, *sn.* =es, *pl.* =e i =mähler, = Ehrengelage.

E'hrenmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, człowiek *m.* honorowy, zacny, godny, uczciwy; *iron.* das ist ein — to hultaj! to nicpoń; ein dunkler — hultaj.

E'hrenmitglied, *sn.* =es, *pl.* =er, członek *m.* honorowy.

E'hrenpfad, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* honoru.

E'hrenpforte, *sf. pl.* =n, brama *f.* tryumfalna.

E'hrenplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* honorowe, miejsce zaszczytne.

E'hrenpreis, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) = Ehrenlohn; 2) (rośl.) przetacznik *m.*

E'hrenpreisweiblein, *sn.* =s, *pl.* —, (rośl.) przetacznica *f.*

E'hrenpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* honoru, punkt dotyczący honoru.

E'hrenraub, *sm.* =es, wydarcie *n.* honoru, spotwarzenie *n.*, pozbawienie *n.* czci.

E'hrenräuber, *sm.* =s, *pl.* —, = Ehrendieb.

E'hrenreich, *adi.* obfitujący w honory, wielce szanowny, sławetny.

E'hrenretter, *sm.* =s, *pl.* —, obrońca *m.* honoru.

E'hrenrettung, *sf. pl.* =en, ocalenie *n* honoru.

E'hrenrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* honorowy, sędzia w sprawie honorowej.

E'hrenrührig, *adiec.* obelżywy, uwłaszczający, krzywdzący honor.

E'hrensache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.* honorowa, sprawa honoru.

E'hrensäule, *sf. pl.* =n, posąg *m.*, pomnik *m.* wystawiony na czyją cześć.

E'hrenschänder, *sm.* =s, *pl.* —, potwarca *m.*, oszczerca *m.*, lżyciel *m.*

E'hrenschänderisch, *adi.* hańbiący honor.

E'hrenschändung, *sf. pl.* =en, zhańbienie *n.* honoru.

E'hrenschmuck, *sm.* =es, strój *m.* honorowy, uroczysty.

E'hrenschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, strzał *m.* honorowy, wystrzał na czyją cześć.

E'hrensitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedzenie *n.* honorowe, miejsce *n.* honorowe.

E'hrenstand, *sm.* =es, stan *m.* honorowy, zaszczytny.

E'hrenstelle, *sf. pl.* =n, urząd *m.* zaszczytny, godność *f.*

E'hrenstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* na honorze, kara pociągająca za sobą utratę czci.

E'hrenstreit, *sm.* =es, *pl.* =igkeiten, spór *m.* o pierwszeństwo co do godności.

E'hrenstufe, *sf. pl.* =n, stopień *m.* godności, zaszczytów; die höchste — najwyższy stopień godności.

E'hrentag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* uroczysty, dzień weselny.

E'hrenthat, *sf. pl.* =en, czyn *m.* zaszczytny, przynoszący zaszczyt.

E'hrentitel, *sm.* =s, *pl.* —, tytuł *m.* honorowy.

E'hrentod, *sm.* =es, śmierć *f.* zaszczytna.

E'hrentrunk, *sm.* =es, *pl.* =trünke, toast *m.* wniesiony na czyją cześć.

E'hrenverletzung, *sf. pl.* =en, obraza *f.* honoru.

E'hrenvoll, *adi.* i *adv.* zaszczytny (-ie), chwalebny (-ie), chlubny (-ie).

E'hrenwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* honorowa.

E'hrenweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* honoru, droga sławy.

E'hrenwert, *adiec.* godny sławy, godny czci, czcigodny, szanowny.

E'hrenwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo *n.* honoru; jemandem sein — auf etwas geben dać komu na co słowo honoru; ich habe sein — mam jego słowo honoru.

E'hrenzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, ozdoba *f.* honorowa, oznaka *f.* godności.

E'hrerbietig, 1) *adi.* uniżony, potulny, pokorny; 2) *adv.* z uszanowaniem, z pokorą, z uniżonością.

E'hrerbietigkeit, *sf.* uniżoność *f.*, uszanowanie *n.*, pokora *f.*; jemanden mit — behandeln okazywać komu cześć, uszanowanie.

E'hrerbietung, *sf. pl.* =en, = Ehrerbietigkeit.

E'hrfurcht, *sf.* bez *pl.*, głębokie uszanowanie *n.*, czołobitność *f.*; er flößt jedem — ein wzbudza w każdym uszanowanie; jmndm die tiefste — beweisen okazywać komu najgłębsze uszanowanie.

E'hrfürchtig, *adi.* pokorny, uniżony.

E'hrfurchtsvoll, 1) *adi.* przejęty pokorą, uszanowaniem; 2) *adv.* z najgłębszem uszanowaniem; sich — jmndm nahen zbliżać się do kogo z pokorą.

E'hrgefühl, *sn.* =(e)s, uczucie *n.* honoru, poczucie *n.* honoru.

E'hrgeiz, *sm.* =es, żądza *f.* zaszczytów, ambicya *f.*

E'hrgeizig, *adi.* żądny zaszczytów, ambitny, chciwy sławy.

E'hrgier, *sf.* = Ehrbegierde.

E'hrgierig, *adi.* = Ehrbegierig.

E'hrlich, *adi.* i *adv.* 1) uczciwy (-ie), poczciwy (-ie), rzetelny (-ie); ein =er Mann poczciwy człowiek; ein =es Gesicht poczciwa twarz (na której się poczciwość maluje); ein =er Kaufmann rzetelny kupiec; — bezahlen rzetelnie zapłacić; =e Haut poczciwy człowiek, poczciwiec; — währt am längsten poczciwością najdalej zajdziesz; 2) (w mowie posp.:) tyle co ansehnlich np. das hat etwas =es gekostet to kosztowało ładny grosz.

E'hrlichkeit, *sf. pl.* uczciwość *f.*, poczciwość *f.*, rzetelność *f.*; er ist die — selbst to człowiek z gruntu poczciwy.

E'hrliebe, *sf.* przywiązanie *n.* do honoru, dbałość *f.* o dobre imię.

E'hrliebend, *adi.* kochający honor.

E'hrlos, *adi.* i *adv.* niecny (-ie), nieuczciwy (-ie), niegodziwy (-ie), haniebny (-ie), nikczemny (-ie); **eine** =e **Handlung** czyn nikczemny, niegodziwy; **jmndn für — erklären** odsądzić kogo od czci.

E'hrlosigkeit, *sf.* brak *m.* honoru, nikczemność *f.*

E'hrsam, *adi.* i *adv.* uczciwy (-ie).

E'hrsamkeit, *sf.* uczciwość [*f.*

E'hrsucht, *sf.* ubieganie się *n.* za zaszczytami.

E'hrsüchtig, *adiec.* ubiegający się za zaszczytami.

Eh'rung, *sf. pl.* =en, zaszczycenie *n.*, oznaka *f.* czci.

E'hrvergessen, *adi.* niepamiętny na honor, na dobre imię.

E'hrwidrig, *adiec.* i *adv.* przeciwny (-ie) honorowi, nieuczciwy (-ie), niecny (-ie).

E'hrwürde, *sf. pl.* =n, czcigodność *f.*, wielebność, używane przeważnie jako tytuł duchownych: **Euer** =n! wielebny ojcze! wielebny księże!

E'hrwürdig, *adi.* szanowny, czcigodny, wielebny.

E'hrwürdigkeit, *sf.* szanowność *f.*, czcigodność *f.*

Ei, I. *interi.* ej! ejże! -i! a! — das ist herrlich a, to wyborne! — lass das sein ale dajże pokój! —, seht doch den klugen Herrn patrzcie jaki mądry! —, dass dich a bogdaj cię! —, warum nicht gar ale gdzie tam! —, —, ist es das? czy to to? II. *sn.* =s, *pl.* =er, jaje *n.*; =er legen jaja znosić; =er bebrüten na jajach siedzieć; =er ausbrüten wysiedzieć kurczęta; einer Henne =er unterlegen jaja kurze podłożyć; er geht wie auf =ern chodzi tak ostrożnie jak po jajach; wie aus dem — geschält jakby go z jaja wyjął, tyle co wymuskany, wystrojony; wir haben mit einander ein — zu schälen mamy z sobą na pieńku; das — will klüger sein als die Henne jaje mędrsze niż kura; sich um ungelegte =er kümmern kłopotać się o co przed czasem.

Ei'be, *sf. pl.* =n, cis *m.*

Ei'benbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, = Eibe.

Ei'benholz, *sn.* =es, drzewo *n.* cisowe.

Ei'bisch, *sm.* =es, ślaz *m.* wysoki, ślaz pospolity, zygmarek *m.* lekarski.

Ei'bischbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, = Eberesche.

Ei'bischwurz, *sf. pl.* =wurzeln, korzeń *m.* ślazowy.

Ei'chapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, galas *m.*, gałka *f.* dębowa.

Ei'che, *sf. pl.* =n, dąb *m.*

Ei'chenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, = Eiche.

Ei'chel, *sf. pl.* =n, 1) żołądź *f.* (owoc dębu); die Schweine in die =n treiben wpuścić świnie na paszę żołędzią; 2) żołądź (kolor przy grze w karty, tyle co:) tref przy preferansie; np. =könig król żołędny.

Ei'chelhäher (Eichenheher), *sm.* =s, *pl.* —, dębosiek *m.*

Ei'chen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* ad Ei II., jajeczko *n.*, jajko *n.*

Ei'chenblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, liść *m.* dębowy.

Ei'chenholz, *sn.* =es, drzewo *n.* dębowe, dębina *f.*

Ei'chenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *n.* dębowy, wieniec z dębowego liścia.

Ei'chenlaub, *sn.* =es, liście *m. pl.* dębowe.

Ei'chenmoos, *sn.* =es, mech *m.* dębowy, rosnący na dębach.

Ei'chenrinde, *sf. pl.* =n, kora *f.* dębowa.

Ei'chenschwamm, *sm.* =es, *pl.* =schwämme, dębnik *m.*, dębówka *f.*

Ei'chenstamm, *sm.* =es, *pl.* =stämme, pień *m.* dębowy.

Ei'chenwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las *m.* dębowy, dąbrowa *f.*

Ei'chgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, dębisko *n.*, parów *m.* zarosły dębiną.

Ei'chholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, = Eichenholz.

Ei'chhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wiewiórka *f.*

Ei'chhörnchen, *sn.* =s, *pl.* —, = Eichhorn.

Ei'chmast, *sf. pl.* =en, pasza *f.* żołędziowa.

Ei'chpfahl, *sm.* =es, *plur.* =pfähle, pal *m.* dębowy do mierzenia wysokości wody w młynie.

Ei'chpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, pieczarka *f.* na pniu dębów rosnąca.

Ei'chschwamm, *sm.* =es, *pl.* =schwämme, = Eichpilz.

Ei'chwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, = Eichenwald.

Eid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.*, ślub *m.*; freiwilliger — przysięga dobrowolna; nothwendiger — przysięga nakazana (z urzędu); verabredeter — przysięga umowna; angebotener — przysięga ofiarowana; aufgetragener — przysięga wskazana; zurückschiebbarer — przysięga odkazalna; — des Wissens przysięga na wiadomość; — des Nichtwissens przysięga na niewiadomość; einen — ablegen złożyć, wykonać przysięgę; einen — anbieten ofiarować przysięgę; einen — abnehmen odebrać przysięgę; jemandem einen — auftragen wskazać komu przysięgę; einen — zurückschieben odkazać przysięgę; einen reinen — schwören przysięgać szczerze, rzetelnie; einen — halten dotrzymać przysięgi; einen — brechen złamać przysięgę; durch einen — bekräftigen stwierdzić przysięgą; durch einen — gebunden sein być związanym przysięgą; an =es statt zamiast przysięgi; einen falschen — schwören złożyć fałszywą przysięgę.

Ei'dam, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zięć *m.*

Ei'dbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, złamanie *n.* przysięgi.

Ei'dbrüchig, *adiec.* wiarołomny, ten, który złamał przysięgę.

Ei'dechse, *sf. pl.* =n, jaszczurka *f.* (na oznaczenie samca używa się także Ei'dechs, *sm.* =es, *pl.* =se).

Ei'der, *sf. pl.* =n, gęś *f.* puchowa, islandzka.

Ei'derdaunen (Eiderdunen), *sf. pl.* puch *m.* z gęsi islandzkiej.

Ei'dergans, *sf. pl.* =gänse, = Eider.

Ei'desablegung, *sf. pl.* =en, wykonanie *n.*, złożenie *n.* przysięgi.

Ei'desablehnung, *sf. pl.* =en, odmówienie *n.*, nieprzyjęcie *n.* przysięgi.

Ei'desanbietung, *sf. pl.* =en, ofiarowanie *n.* przysięgi.

Ei'desantretung, *sf. pl.* =en, zgłoszenie się *n.* do przysięgi.

Ei'desfähig, *adiec.* zdolny do przysięgi.

Ei'desformel, *sf. pl.* =n, rota *f.* przysięgi.

Ei'desleistung, *sf. pl.* =en, złożenie *n.* przysięgi.

Ei'despflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* przysięgi, obowiązek do złożenia przysięgi; jmndn unter — nehmen zobowiązać kogo przysięgą.

Ei'desverweigerung, *sf. pl.* =en, = Eidesablehnung.

Ei'deszuschiebung, *sf. pl.* =en, deferowanie *n.* przysięgi.

Ei'dgenoss (Eidgenosse), *sm.* =en, *pl.* =en, należący do przymierza lub związku stwierdzonego przysięgą; Schweizer — Szwajcar.

Ei'dgenossenschaft, *sf. pl.* =en, związek *m.* stwierdzony przysięgą; Schweizer — związek szwajcarski.

Ei'dgenössisch, *adi.* związkowy, na sposób związkowy urządzony, do związku należący.

Ei'dlich, *adi.* i *adv.* stwierdzony przysięgą, pod przysięgą; ein =es Versprechen przyrzeczenie pod przysięgą; etwas — erhärten stwierdzić co przysięgą.

Ei'dotter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, żółtko *n.*

Ei'dschwur, *sm.* =es, *pl.* =schwüre, przysięga *f.*, ślub *m.*

Ei'erblume, *sf. pl.* =n, brodawnik *m.*, nicennica *f.*

Ei'erdotter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, = Eidotter.

Ei'erchen, *sn.* =s, *pl.* —, = Eichen, *dim.* od Ei II., jajeczko *n.*, jajko *n.*

Ei'ergerste, *sf.* zupa *f.* z siekanemi drobno żółtkami.

Ei'erlegend, *adi.* znoszący jaja, jajonośny.

Ei'erloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, dziura *f.*, gdzie kury jaja znoszą.

Ei'ermarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na jaja.

Ei'ernäpfchen, *sn.* =s, *pl.* —, czarka *f.* do jaj.

Ei'eröl, *sn.* =es, olej *m.* z jaj.

Ei'erpfanne, *sf. pl.* =n, patelnia *f.*

Ei'erpflaume, *sf. pl.* =n, kobyłocha *f.*, tarnośliwka *f.*

Ei'erpunsch, *sm.* =es, *pl.* =e, poncz *m.* na jajach.

Ei'ersalat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sałata *f.* z siekanemi jajami.

Ei'erschale, *sf. pl.* =n, skorupa *f.* od jaja.

Ei'erstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, jajecznik *m.*, jajnik *m.* (u kobiet).

Ei'ersuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* z jaj, zupa z jajami.

Ei'ertanz, *sm.* =es, *plur.* =tänze, taniec *m.* między jajami, taniec z zawiązanemi oczyma.

Ei'fer, *sm.* =s, 1) gorliwość *f.*, zapał *m.*, żarliwość *f.*, etwas mit — betreiben gorliwie się czem zajmować; von — für die gute Sache beseelt ożywiony zapałem dla dobrej sprawy; sich mit dem größten — einer Sache widmen poświęcić się jakiej sprawie z największym zapałem; 2) gniew *m.*, uniesienie się *n.* über etw. in — gerathen unieść się, rozgniewać się o co; jmndn in — bringen rozgniewać kogo.

Ei'ferer, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* gorliwy, żarliwy, człowiek okazujący zapał; blinder — zapaleniec *m.*, żarliwiec *m.*

Ei'fergeist, *sm.* =es, duch *m.* żarliwości.

Ei'fern, *vn.* (haben) mówić żarliwie, z zapałem, unosić się; für etwas — z zapałem czego bronić, obstawać za czem żarliwie; gegen etwas — z zapałem powstawać na co, gromić co; über jmndn — unosić się przeciw komu.

Ei'fersucht, *sf.* zazdrość *f.*, zawiść *f.*; aus — z zazdrości.

Ei'fersüchtig, *adi.* i *adv.* zazdrosny (-śnie); auf jmndn — sein zazdrościć komu.

Ei'form, *sf. pl.* =en, kształt *m.* jaja.

Ei'förmig, *adi.* jajkowaty, jajowaty, kształt jaja mający.

Ei'frig, *adi.* i *adv.* gorliwy (-ie), pilny (-ie), zapalony; ein =er Anhänger gorliwy stronnik; — einer Sache dienen bronić z zapałem jakiej sprawy; ein =es Gespräch ożywiona rozmowa.

Ei'gen, *adiec.* 1) własny; das ist mein =es Haus to mój własny dom; ich habe das mit meinen =en Augen gesehen widziałem to na własne oczy; das sind seine =en Worte to jego własne słowa; jmndm etwas zu — geben dać komu co na własność; sich jmndm ganz zu — geben oddać się komu całkiem; sein =er Herr sein być swym własnym panem; das ist deine =e Schuld to twoja własna wina; ein =er Wechsel weksel osobisty; sich etwas zu — machen przyswoić sobie co, wprawić się w co; 2) osobny; sein =es Zimmer haben mieć osobny pokój; das ist wieder eine =e Sache to znowu inna rzecz; er hat darüber ein =es Buch geschrieben napisał o tem osobną książkę; 3) eine =e Art sich auszudrücken właściwy sposób wyrażania się; er erträgt es mit der ihm =en Gelassenheit znosi to z właściwym sobie spokojem; 4) dziwny, szczególny, osobliwy; er ist etwas — to trochę dziwny człowiek; es ist ein =es Ding darum to całkiem osobliwa rzecz; das ist — a to szczególne!

Ei'genart, *sf. pl.* =en, = Eigenthümlichkeit.

Ei'genartig, *adi.* i *adv.* = Eigenthümlich.

Ei'genberechtigt, *adi.* własnowolny, własnowładny.

Ei'genberechtigung, *sf. pl.* =en, własnowolność *f.*, własnowładność *f.*

Ei'gendünkel, *sm.* =s, zarozumiałość *f.*

Ei'gendünkler, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* zarozumiały.

Ei'gengehörig, *adi.* należący komu na własność.

Ei'genhändig, *adi.* i *adv.* własnoręczny (-ie); ich habe diesen Brief — geschrieben pisałem ten list własnoręcznie.

Ei'genhändigkeit, *sf.* własnoręczność *f.*; die — der Unterschrift wird bezweifelt powątpiewa się o własnoręczności podpisu.

Ei'genheit, *sf. plur.* =en, własność *f.* (tyle co:) właściwość *f.*, osobliwość *f.*, szczególność *f.*, dziwactwo *n.*; jede Sprache hat ihre =en każdy język ma swoje właściwości; ich kenne deine =en znam twoje dziwactwa.

Ei'genliebe, *sf.* miłość *f.* własna, samolubstwo *n.*

Ei'genliebig, *adiec.* samolubny.

Ei'genlob, *sn.* =es, samochwalstwo *n.*; — stinkt kto się chwali, ten się gani.

Ei'genmacht, *sf.* samowolność *f.*, własnowolność *f.*

Ei'genmächtig, *adi.* i *adv.* samowolny (-ie), własnowolny (-ie).

Ei'genname(n), *sm.* =ns, *pl.* =n, imię *n.* własne.

Ei'gennutz, *sm.* =es, chciwość *f.*, chęć *f.* zysku, prywata *f.*; da ist — mit im Spiele widać w tem chęć zysku; er thut alles nur aus — on wszystko robi tylko z prywaty.

Ei'gennützig, *adi.* i *adv.* interesowny (-ie), chciwy (-ie), patrzący zysku.

Ei'gennützigkeit, *sf.* interesowność *f.*, chęć *f.* zysku, ubieganie się *n.* za zyskiem, egoizm *m.*

Ei'genrache, *sf.* zemsta *f.* prywatna, zemsta *f.* własna.

Ei'genruhm, *sm.* =es, = Eigenlob.

Ei'gens, *adverb.* osobno, umyślnie; ich bin — deswegen gekommen umyślnie dlatego przyszedłem; jmdm — etwas auftragen osobno komu co polecić.

Ei'genschaft, *sf. pl.* =en, własność *f.*, właściwość *f.*, przymiot *m.*, er hat lauter gute =en on ma same dobre przymioty.

Ei'genschaftlich, *adi.* i *adv.* przymiotowy (-o).

Ei'genschaftswort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, przymiotnik *m.*

Ei'gensinn, *sm.* =(e)s, upór *m.*, upartość *f.*

Ei'gensinnig, *adi.* i *adv.* uparty (-rcie), dziwaczny (-ie).

Ei'gensucht, *sf.* samolubstwo *n.*

Ei'gensüchtig, *adi.* i *adv.* samolubny (-ie).

Ei'genthum, *sn.* =(e)s, własność *f.*; beschränktes — własność ograniczona; unbeschränktes — własność nieograniczona; belehntes — własność lenna; das ist mein ganzes — to mój cały majątek.

Ei'genthümer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.*

Ei'genthümerin, *sf. pl.* =innen, właścicielka *f.*

Ei'genthümlich, *adi.* i *adv.* własny, właściwy (-ie), osobliwy (-ie); das Haus gehört mir — ten dom jest mój własny; sein Stil ist ganz — styl jego całkiem osobliwy; er drückt sich ganz — aus wyraża się całkiem osobliwie; die Sache hat =e Merkmale rzecz ma właściwe cechy.

Ei'genthümlichkeit, *sf. pl.* =en, właściwość *f.*

Ei'genthumsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o własność.

Ei'genthumsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* własności.

Ei'gentlich, *adiec.* i *adv.* właściwy (-ie), istotny (-ie), prawdziwy (-ie); du hast — Recht właściwie masz słuszność; im =en Sinne dieses Wortes we właściwem znaczeniu tego słowa; ich darf es — nicht sagen właściwie nie śmiem tego powiedzieć.

Ei'genwille(n), *sm.* =ns, upór *m.*

Ei'genwillig, *adi.* i *adv.* 1) uparty, samowolny (-ie), krnąbrny; 2) własnowolny (-ie).

Ei'gestalt, *sf.* kształt *m.* jaja.

Ei'gnen, *vr.* (haben) 1) być do czego sposobnym, zdatnym; er eignet sich nicht zum Soldaten on nie jest zdatny na żołnierza; *part. perf.*: geeignet zdatny, przydatny; er ist hiezu sehr — on jest na to bardzo przydatny; 2) być własnością czyją; dies eignet ihm jest to jego własnością, jego przymiotem.

Ei'gner, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.*

Ei'gnerin, *sf. pl.* =innen, właścicielka *f.*

Ei'gnung, *sf. pl.* =en, zdolność *f.*, zdatność *f.*, uzdolnienie *n.* [spa *f.*

Ei'land, *sn.* =es, *pl.* =e, wy-

Ei'länder, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* wyspy, wyspiarz *m.*

Ei'länderin, *sf. pl.* =innen, wyspiarka *f.*

Ei'lbote, *sm.* =n, *pl.* =n, goniec *m.*, kuryer *m.*

Ei'le, *sf.* pospiech *m.*, in —, in aller — na prędce; mit möglichster — z jak największym pospiechem; ich habe keine — nie pilno mi, nie spieszy mi się; so große — hat's nicht to nie tak bardzo pilne; — hat Weile co nagle to po dyable.

Ei'len, 1) *vn.* (haben) śpieszyć, kwapić się; eile nicht so sehr nie śpiesz się tak mocno; mit einer Arbeit — śpieszyć się z jaką pracą; (bildl.) die Sache eilt to pilna rzecz, ta rzecz wymaga pośpiechu; 2) *vn.* (sein) śpiesznie dążyć; wohin — Sie dokąd pan śpieszysz? sie eilten zu den Waffen śpiesznie porwali za broń; das Leben eilt życie prędko ubiega; eile mit Weile co nagle to po dyable.

Ei'lends, *adv.* śpiesznie, z pośpiechem.

Ei'lf (Elf) 1) *num.* jedenaście; — Männer jedenastu

mężczyzn; — Kinder jedenaścioro dzieci; — Frauen jedenaście kobiet; 2) *sf.* bez *pl.* jedenastka *f.*

Ei'lfeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jedenastokąt *m.* [kątny.

Ei'lfeckig, *adi.* jedenasto-

Ei'lfer, *sm.* =s, *pl.* —, jedenastka *f.*

Ei'lfertig, *adiec.* i *adv.* śpieszny (-ie), pośpieszny (-ie), śpieszący się, z pośpiechem; mit einer Arbeit — sein śpieszyć się z jaką robotą; — essen śpieszyć się z jedzeniem.

Ei'lfertigkeit, *sf.* pośpiech.

Ei'lfach, *adi.* i *adv.* jedenaście razy wzięty, jedenastokrotny, jedenaścioraki, w jedenaścioro. [letni.

Ei'lfjährig, *adi.* jedenasto-

Ei'lfmal, *adv. num.* jedenaście razy.

Ei'lfmonatlich, *adi.* jedenastomiesięczny.

Ei'lftägig, *adi.* jedenastodniowy.

Ei'lftel, *sn.* =s, *pl.* —, jedenasta część *f.*

Ei'lftens, *adv. num.* po raz jedenasty.

Ei'lfwöchentlich, *adi.* jedenastotygodniowy.

Ei'lgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, przesyłka *f.* pośpieszna.

Ei'lig, *adi.* i *adv.* śpieszny (-ie)

Ei'ligst, *sup.* od Eilig, z największym pośpiechem; jak najśpieszniej, czem prędzej; bitte das — zu besorgen proszę to jak najśpieszniej załatwić.

Ei'lmarsch, *sm.* =es, *plur.* =märsche, pochód *m.* pośpieszny, marsz *m.* przyśpieszony, marsz forsowny.

Ei'lpost, *sf. pl.* =en, szybka poczta *f.*, dyliżans *m.*

Ei'lschritt, *sm.* =es, *pl.* =e, krok *m.* przyśpieszony; im — przyśpieszonym krokiem.

Ei'lzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg *m.* pośpieszny.

Ei'mer, *sm.* =s, *pl.* —, wiadro *n.*, ceber *m.*, węborek *m.*

Ei'merfass, *sn.* =es, *pl.* =fässer, beczka *f.* wiadrowa, wiadrówka *f.*

Ei'merweise, *adverb.* wiadrami, na wiadra.

Ein, =e, =es, **Einer, eine,** eines, der eine, die —, das —, I. *adi. num.* 1) jeden, jedna, jedno; zwanzig Centner und noch einer sind einundzwanzig Centner dwadzieścia cetnarów i jeszcze jeden do tego jest dwadzieścia i jeden cetnarów; einmal eins ist eins jeden raz jeden jest jeden; Punkt eins z uderzeniem pierwszej godziny; eins von beiden jedno z dwojga; einer für alle und alle für einen jeden za wszystkich i wszyscy za jednego; 2) der eine — der andere jeden — drugi, ten — tamten; einer ist so schlecht wie der andere jeden wart tyle co drugi; 3) = derselbe; wir sind von =em Alter jesteśmy w tym samym wieku; das ist alles eins to wszystko jedno; es kommt auf eins heraus to na jedno wyjdzie; II. *art. indef.*; np. einen weißen Bart haben mieć białą brodę; ein Unbekannter nieznajomy; III. *pron. indef.*; np. einer von euch jeden z was, który z was; IV. *adv.* w przeciw. do aus; w, do, do środka; Jahr aus Jahr — rok w rok; quer Feld — poprzek przez pole.

Ei'n=ackern, *va.* (haben) worać; den Mist — worać gnój.

Eina'nder, *adv.* wzajemnie, nawzajem, jeden drugiego, jedni drugich; sie unterstützen (sich) — wspierają się nawzajem; sie lieben — kochają się nawzajem; sie können — nicht leiden nie cierpią się z sobą; ihr habt — nichts vorzuwerfen nie macie sobie nic do zarzucenia; etw. durch — werfen rozrzucić co; zwei Sachen gegen — halten porównywać dwie rzeczy z sobą; sechs Tage hinter — sześć dni z rzędu; sich mit — gut vertragen dobrze znosić się nawzajem; neben — obok siebie; sich vor — fürchten bać się nawzajem przed sobą; alle mit — wszyscy razem; in welchem Verhältnisse stehen sie zu —? w jakim stosunku stoją do siebie? sie sind — gleich są sobie równi.

Ei'n=antworten, *va.* (haben) wręczyć co, przyznać, przysądzić; jmndm eine Verlassenschaft — przyznać komu spadek (sądownie).

Ei'nantwortung, *sf. pl.* =en, przyznanie *n.*, przysądzenie *n.*

Ei'n=arbeiten, 1) *va.* (haben) przynieść komu zysk pracą swoją; er kann mir das nicht —, was er mich kostet nie może mi tego zarobić, co mnie kosztuje; 2) *vr.* (haben) wprawić się w co, wpracować się, wdrożyć się; ich habe mich endlich in das Übersetzen eingearbeitet nareszcie wprawiłem się w tłómaczenie.

Ei'n=äschern, *va.* (haben) spopielić, spalić, zamienić w popiół, obrócić w perzynę.

Ei'n=arten, *vn.* (sein) wrodzić się w co; diese Neigung ist ihm eingeartet ta skłonność jest mu wrodzona.

Ei'n=athmen, *va.* (haben) wdychać w siebie.

Ei'nathmung, *sf. pl.* =en, wdychanie *n.*

Ei'n=ätzen, *va.* (haben) wytrawić co na czem (za pomocą gryzącej cieczy).

Ei'n=äugeln, *va.* (haben) okulizować, oczkować.

Ei'näugig, *adi.* jednooki.

Ei'n=ballen (Einballie'ren), *va.* (haben) zapakować, obwinąć.

Ei'n=balsamieren, *va.* (haben) nabalsamować.

Ei'nbalsamierung, *sf. pl.* =en, nabalsamowanie *n.*

Ei'nband, *sm.* =es, *pl.* =bände, oprawa *f.* książki.

Ei'nbanddecke, *sf. pl.* =n, okładka *f.* książki.

Ei'nbanddeckel, *sm.* =s, *pl.* —, = Einbanddecke.

Ei'nbändig, *adi.* jednotomowy.

Ei'n=bansen, *va.* (haben) pokłaść (zboże) w sąsieki, zwieźć do stodoły.

Ei'n=bauen, *va.* (haben) wbudować w co; wydać na koszta jakiej budowli; er hat

in das Haus tausend Gulden eingebaut włożył w ten dom tysiąc guldenów.

Ei'n=befehlen, *va.* befehle, befiehlst, befiehlt ein, habe einbefohlen wpoić co w kogo przez rozkaz.

Ei'n=begreifen, *va.* begreife, begriff ein, habe einbegriffen włączyć w co, umieścić w czem; einbegriffen włączony, razem umieszczony, włącznie, włączywszy; die ganze Forderung die frühere Schuld miteinbegriffen cała należytość mieszcząc w niej i dawniejszy dług.

Ei'n=behalten, *va.* behalte, behältst, behält, behielt ein, habe einbehalten, zatrzymać u siebie, nie wydać.

Ei'n=beißen, *vn.* i *vr.* beiße, biß ein, habe eingebissen wkąsić w co, wrazić w co zęby; sich in etwas — wżreć się w co, wgryźć się w co.

Ei'n=beizen, *va.* (haben) 1) zamarynować, włożyć w ocet, w sól; 2) wypalić w czem za pomocą gryzącej cieczy; Buchstaben in die Haut — wypalić litery w skórze.

Ei'n=bekennen, *va.* bekenne, bekannte ein, habe einbekannt wyznać co, przyznać się; sein Einkommen — wyznać (wyjawić) wysokość swych dochodów.

Ei'nbekenntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wykazanie *n.* (dochodów), wyjawienie *n.*, fasya *f.*

Ei'n=bekommen, *va.* bekam ein, habe einbekommen, dostać; seine Forderungen — dostać swe należytości.

Ei'n=berufen, *va.* berief ein, habe einberufen, wezwać, powołać, zwoływać.

Ei'nberufung, *sf. pl.* =en, powołanie *n.* (do wojska).

Ei'nberufungskarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* powołująca.

Ei'n=betteln, 1) *va.* (haben) wyżebrać co; 2) *vr.* (haben) wżebrać się; sich in jmnds Gunst — wżebrać się w czyją łaskę.

Ei'n=beugen, *va.*, *vn.* i *vr.* (haben) = Einbiegen.

Ei'n=beziehen, *va.* bezog ein, habe einbezogen, włączyć, policzyć w co; die Kosten nicht einbezogen nie licząc kosztów.

Ei'n=biegen, 1) *va.* bog ein, habe eingebogen wgiąć, zgiąć; mit eingebogenen Beinen z założonemi nogami; 2) *vn.* wgiąć; um die Ecke — skręcić na rogu (ulicy); 3) *vr.* wgiąć się.

Ei'nbiegung, *sf. pl.* =en, wgięcie *n.*, zagięcie *n.*

Ei'n=bilden, *va* 1) wmówić co w kogo, wmówić co komu; sich etw. — przedstawić, wyobrazić sobie co; das kann ich mir nicht — tego sobie wyobrazić nie mogę; 2) sich etw. — uroić sobie co; das hast du dir nur eingebildet toś ty sobie tylko uroił; bilde dir das nicht ein niech ci się to nie roi po głowie; er hat sich dies fest und steif eingebildet nabił sobie tem głowę; eingebildetes Glück urojone szczęście; 3) sich viel — mieć o sobie wielkie rozumienie, być zarozumiałym; darauf brauchst du dir nicht viel einzubilden nie masz się z tego tak pysznić; ein eingebildeter Mensch zarozumiały człowiek.

Ei'nbildung, *sf. pl.* =en, 1) wyobrażenie *n.*, przedstawienie *n.* sobie czego w myśli; 2) wyobraźnia *f.*; 3) urojenie *n.*, przywidzenie *n.*; das ist nur eine — von dir to tylko urojenie z twej strony; in der — krank sein chorować z przywidzenia; dein Unglück besteht nur in der — twe nieszczęście pochodzi tylko z przywidzenia; 4) zbytnie rozumienie *n.* o sobie, zarozumiałość *f.*, zarozumienie *n.*; er ist voller — on jest bardzo zarozumiały; er hat eine große — auf sich on jest bardzo zarozumiały.

Ei'nbildungskraft, *sf.* wyobraźnia *f.*, fantazya *f.*, eine schwärmende — wybujała wyobraźnia.

Ei'n=binden, *va.* band ein, habe eingebunden, zawiązać co, obwiązać co, oprawić (książkę).

Ei'n=blasen, *va.* bläst, blies ein, habe eingeblasen, 1) wdąć, wdmuchać w co; (bildl.) jemandem etw. — szepłać komu co do ucha, podpowiedzieć komu co; ich habe ihm die ganze Rede eingeblasen podpowiedziałem mu całą mowę; 2) nabechtać kogo, aby; 3) wywrócić dmuchnięciem; ein Kartenhaus — wywrócić dmuchnięciem domek z kart.

Ei'nblatt, *sn.* =es, *plur.* =blätter, jednolist *m.*, roślina *f.* mająca jeden liść.

Ei'nblattdruck, *sm.* =es, *pl.* =e, pismo *n.* ulotne na jednej karcie, kartka *f.* ulotna.

Ei'nblattig, *adi.* = Einblättrig.

Ei'nblätt(e)rig, *adiec.* 1) jednolistny; 2) jednokartkowy, na jednej kartce napisany.

Ei'n=bleuen, *va.* (także einbläuen) *va.* tarbkować (bieliznę); wbić komu co w pamięć (przez bicie lub przez częste powtarzanie); es hat mich viel Mühe gekostet, bis ich ihm das eingebläut habe kosztowało mnie wiele pracy, zanim mu to wbiłem w pamięć.

Ei'nblick, *sm.* =es, *pl.* =e, rzut *m.* oka, wgląd *m.*, wglądnięcie *n.*; gewähre mir einen — in deine Bücher pozwól mi wglądnąć w twoje księgi.

Ei'n=blicken, *vn.* (haben) rzucić w co okiem, wglądnąć, zaglądnąć, popatrzyć na co.

Ei'n=bohren, 1) *va.* (haben) wwiercić; ein Loch in ein Brett — wwiercić dziurę w deskę; 2) *vn.* (haben) wwiercić się.

Ei'n=brechen, I. *va.* brichst, bricht, brach ein, habe eingebrochen, zburzyć, zwalić, rozebrać, ein Haus — zburzyć dom; II. *vn.* (sein) 1) załamać się, zapaść się; die Brücke ist plötzlich eingebrochen most nagle załamał się; das Eis ist unter ihm eingebrochen albo er ist auf dem Eise eingebrochen lód się pod nim załamał; 2) wkraść się dokąd (za pomocą wyłamania drzwi, okien itp.) die Diebe sind in dieser Nacht bei uns eingebrochen tej nocy wkradli się do nas złodzieje, wyłamawszy drzwi, (bildl.) die

Reiterei brach in den Feind ein konnica wpadła pomiędzy nieprzyjaciół; 3) (bildl.) nadejść niespodziewanie; die Nacht bricht ein noc nadchodzi; der Winter ist heuer vorzeitig eingebrochen zima tego roku przedwcześnie nas zaskoczyła; es sind viele Unordnungen eingebrochen wdarło się wiele nieporządków.

Ei'nbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, złodziej *m.*, który zakrada się przez włamanie.

Ei'nbrecherin, *sf. pl.* =innen, złodziejka *f.*, która zakrada się przez włamanie.

Ei'nbrenne, *sf.* zaprażka, zasmażka *m.*

Ei'n=brennen, 1) *va.* brannte ein, habe eingebrannt, wypalić na czem; man hat ihm ein Zeichen in die Stirn eingebrannt wypalono mu znak na czole; das Faß — wypalić beczkę (siarką); Mehl — zasmażyć mąkę, zrobić zasmażkę; eingebrannte Suppe, zupa zarumieniona, rumiana; 2) *vn.* wpalić się; die Kohle hat hier ein Loch eingebrannt węgiel tutaj dziurę wypalił; *vr.* wskutek palenia zmniejszyć objętość swoją; der Kaffee brennt sich ein ubywa kawy przez palenie.

Ei'nbrennsuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* zarumieniona, rumiana.

Ei'nbringen, *va.* brachte ein, habe eingebracht, 1) wnieść, wprowadzić, wwieźć; das Getreide in die Scheune — zwieźć zboże do stodoły; eine Forderung — ściągnąć należytość; eine Klage bei Gericht — wnieść skargę do sądu; einen Verbrecher — dostawić zbrodniarza; was hat ihm die Frau eingebracht? ile (majątku) wniosła mu żona? eingebrachtes Gut wniosek majątkowy (żony), posag; 2) przynosić (zysk), czynić dochód; das Feld bringt mir jährlich tausend Gulden ein pole przynosi mi rocznie tysiąc guldenów dochodu; das bringt gar nichts ein to nic nie przynosi; 3) powetować, wynagrodzić stratę, nagrodzić; ich will es ihm —, was er durch mich verloren hat chcę mu to wynagrodzić, co przeze mnie stracił; das läßt sich nicht — to się nie da powetować.

Ei'nbringlich, *adiec.* uiszczalny, pewny, wypłacalny; =e Forderung wierzytelność uiszczalna.

Ei'nbringlichkeit, *sf. pl.* =en, uiszczalność *f.*, wypłacalność *f.*, pewność *f.*

Ei'nbringung, *sf. pl.* =en, wniesienie *n.*, ściągnięcie *n.* — der Forderung ściągnięcie należytości.

Ei'nbrocke, *sf. pl.* =n, drobianka *f.*, kruszonka *f.*, to, co się wdrobiło (do zupy).

Ei'n=bröckeln, *va.* (haben) = Einbrocken.

Ei'n=brocken, *va.* (haben) wdrobić; Semmel in den Kaffee — wdrobić bułki do kawy; etw. einzubrocken haben mieć z czego żyć; sich etwas — nawarzyć sobie piwa; was er eingebrockt hat, mag er nun essen niech pije piwo, które nawarzył; da hast du ihm etwas Schönes eingebrockt toś mu nawarzył piwa.

Ei'nbruch, *sm.* =es, *plur.* =brüche, 1) załamanie *n.* się (lodu, mostu); 2) wkradnięcie *n.* się gwałtowne (wskutek wyłamania drzwi, okna itp.), włamanie się; 3) wtargnięcie *n.* gwałtowne; der — des Feindes wtargnięcie nieprzyjaciela; 4) (bildl.) der — der Dämmerung, der Nacht nadejście zmierzchu, nocy, zapadnięcie nocy.

Ei'nbruchsdiebstahl, *sm* =(e)s, *pl.* =stähle, kradzież *f.* z włamaniem.

Ei'nbruchsicher, *adi.* pewny, zabezpieczony od włamania.

Ei'n=brühen, *va.* (haben) zaparzyć.

Ei'nbuchtung, *sf. pl.* =en, = Bucht.

Ei'nbug, *sm.* =es, *pl.* =e, = Einbiegung.

Ei'n=bündeln, *va.* (haben) zawiązać w co.

Ei'n=bürgern, I. *va.* (haben) 1) nadać komu obywatelstwo; policzyć kogo w poczet obywateli; er ist hier schon lange eingebürgert on już dawno jest tutaj obywatelem; 2) przyswoić, przyjąć; ein eingebürgertes Wort przyswojone słowo; eine eingebürgerte Sitte przyjęty zwyczaj; II. *vr.* (haben) przyjąć gdzie obywatelstwo, zaaklimatyzować się.

Ei'nbürgerung, *sf.* nadanie *n.* obywatelstwa.

Ei'n=bürsten, *va.* (haben) wetrzeć szczotką.

Ei'nbuße, *sf.* strata *f.*, szkoda *f.*

Ei'n=büßen, *va.* (haben) zgubić, stracić, utracić, postradać.

Ei'n=cassieren, *va.* (haben) ściągnąć do kasy.

Ei'ncassierung, *sf. pl.* -en, ściągnięcie *n.* do kasy.

Ei'n=dämmen, *va.* (haben) groblą opatrzyć (rzekę), zatamować; die Leidenschaften — położyć tamę namiętnościom, zapanować nad namiętnościami.

Ei'n=decken, *va.* (haben) ein Dach — dachówkę wapnem pospajać; einen Weinstock — wino ziemią przysypać.

Ei'n=deichen, *va.* (haben) = Eindämmen.

Ei'ndeutig, *adi.* i *adv.* jednoznaczny (-ie), jedno znaczenie mający.

Ei'n=dicken, *va.* (haben) wygotować do gęstości.

Ei'n=dienen, *vr.* (haben) wprawić się w służbę; er hat sich bereits eingedient już się wprawił w służbę.

Ei'n=dorren, *vn.* (sein) zeschnąć, wskutek schnięcia zmniejszyć swoją objętość.

Ei'n=dörren, *va.* (haben) nasuszyć (do przyszłego użycia).

Ei'n=drängen, 1) *va.* (haben) wcisnąć, wpakować; 2) *vr.* (haben) wcisnąć się, wedrzeć się, wkręcić się, piąć się, wpakować się; sich in ein Amt — wedrzeć się na jaki urząd; sich in alles — mieszać się we wszystko.

Ei'ndrang, *sm.* =es, wciśnięcie *n.*, wpakowanie *n.*

Ei'ndrängung, *sf. pl.* =en, = Eindrang.

Ei'n=drechseln, *va.* (haben) wytoczyć co w czem, wyrobić tokarską robotą.

Ei'n=drehen, *va.* (haben) wkrecić.

Ei'n=drillen, *va.* (haben) jemandem etwas, wyuczyć kogo czego, wyćwiczyć kogo w czem; Recruten — wyćwiczyć rekrutów.

Ei'n=dringen, *vn.* (sein) dringe ein, drang ein, bin eingedrungen, wcisnąć się, wtłoczyć się, wpakować się; das Wasser drang schon in den Kahn ein woda już się tłoczyła do łodzi; der Feind ist in die Stadt eingedrungen nieprzyjaciel wdarł się do miasta; przenośnie: die Rede drang in die Gemüther der Zuhörer ein mowa głęboko się wcisnęła do umysłów słuchaczy; in die Gedanken jmnds — wcisnąć się do czyjej myśli, zgłębić kogo.

Ei'ndringend, *adi.* i *adv.* = Eindringlich.

Ei'ndringlich, *adi.* i *adv.* przenikliwy (-ie), dobitny (-ie), wskróś przejmujący (-o), usilny (-ie); =er Verstand przenikliwy rozum; =e Rede dobitna mowa.

Ei'ndringlichkeit, *sf.* dobitność *f.*, przenikliwość *f.*, trafność *f.*, siła *f.*; die — der Rede siła mowy.

Ei'ndringling, *sm.* =s, *pl.* =e, intruz *m.*

Ei'ndruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, 1) wciśnięcie *n.*, wyciśnięcie *n.*; 2) wrażenie *n.*; das Mädchen hat auf ihn einen großen — gemacht dziewczyna wielkie na niego zrobiła wrażenie; der erste — pierwsze wrażenie; ein sehr günstiger — bardzo korzystne wrażenie; die Kälte macht auf mich keinen großen — zimno nie bardzo mi dokucza; Eindrücken leicht zugänglich, für Eindrücke leicht empfänglich wrażliwy.

Ei'n=drucken, *va.* (haben) wdrukować; die Holzschnitte sind an den gehörigen Stellen im Buche eingedruckt ryciny są w książce na odpowiednich miejscach umieszczone.

Ei'ndrucksfähig, *adi.* wrażliwy.

Ei'ndrucksfähigkeit, *sf.* wrażliwość *f.*

Ei'ndrucksam, *adi.* i *adv.*, = Eindrü'cklich.

Ei'n=drücken, I. *va.* (haben) 1) wcisnąć, wtłoczyć; Butter in eine Büchse — wcisnąć masło do jaszczyka; 2) zgnieść; ein Ei — zgnieść jaje; einem Vogel den Kopf — zgnieść ptakowi głowę; 3) wycisnąć na czem; das Siegel auf einen Brief — wycisnąć pieczęć na liście; II. *vr.* wcisnąć się, wtłoczyć się; dein Bild hat sich tief in mein Herz eingedrückt twój obraz głęboko się wyrył w mojem sercu.

Ei'ndrückung, *sf. pl.* =en, wciśnienie *n.*, wtłoczenie *n.*, wrażenie *n.*

Ei'ndrücklich, *adi.* i *adv.* dokładny (-ie), dobitny (-ie), wyrazisty (wyraziście); jemandem etw. — machen wbić komu co w pamięć.

Ei'n=duseln, *vn.* (sein) zdrzemnąć się.

Ei'n=düten, *va.* (haben) zapakować, zawinąć w trąbkę.

Ei'ne, *fem.* od ein, einer = Ein.

Ei'n=eb(e)nen, *va.* (haben) przygładzić, wyrównać, wyniwelować.

Ei'n=eggen, *va.* (haben) wbronować, worać broną.

Ei'nen, 1) *va.* (haben) złączyć, połączyć, pojednać, pogodzić; 2) *vr.* (haben) złączyć się, połączyć się, pojednać się, pogodzić się.

Ei'n=engen, *va.* (haben) ścieśnić, zmniejszyć (co do przestrzeni), zwężyć; ein durch steile Ufer eingeengter Fluss rzeka ścieśniona przez strome brzegi.

Ei'nengung, *sf. pl.* =en, ściśnienie *n.*, zmniejszenie *n.* (co do przestrzeni), zwężenie *n.*

Ei'ner, I. *sm.* =s, *pl.* —, jedynka *f.*; II. = Ein.

Ei'n=erben, *va.* (haben) odziedziczyć, otrzymać w spadku.

Ei'nerlei, I. *adi.* i *adv.* jednaki (-o), jednakowy (-o); diese beiden Worte haben — Bedeutung oba te wyrazy mają jednakowe znaczenie; das ist mir — to mi obojętne; das ist ganz — to na jedno wyjdzie; II. *sn.* =s, bez *pl.* jedno i to samo; mein Leben ist ein ewiges — moje życie jest wiecznie jedno i to samo.

Ei'nerleiheit, *sf. pl.* =en, jednakowość *f.*; — des Anklanges jednogłośność *f.*

Ei'n=ernten, *va.* (haben) zebrać z pola, z ogrodu, sprzątnąć, zwieźć; Reichthümer — zebrać, nabyć bogactwa; Lob, Ruhm, Ehre — pozyskać chwałę, sławę, cześć.

Ei'nerntung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.*, żniwa *n. pl.*

Ei'nerseits = Einestheils.

Ei'nes = Ein.

Ei'nestheils, *adv.* po części, z jednej strony; er hat — recht, anderntheils nicht ma po części słusznie, po części niesłusznie.

Ei'n=exercieren, *va.* (haben) wprawić, wćwiczyć; Recruten — wćwiczyć popisowych.

Ei'nfach, *adi.* i *adv.* 1) pojedynczy (-o) tj. nie podwójny, nie złożony; =e Zahl liczba pojedyncza; das =e pojedyncza ilość; — Körper ciała nie złożone, elementarne; 2) prosty (-o), pospolity (-cie), skromny (-ie), niewykwintny (-ie); ein =er Mensch człowiek prosty, zwyczajny, skromny, szczery, otwarty; =e Sitten skromne obyczaje; =e Kleidung skromny strój; — gekleidet skromnie ubrany; =es Thema zwyczajny temat, łatwy przedmiot; =e Übertretung proste przekroczenie; die Sache ist sehr — to całkiem prosta (jasna) rzecz.

Ei'nfachheit, *sf.* prostota *f.*, skromność *f.*

Ei'n=fädeln, *va.* (haben) 1) nawlec (nitkę); 2) (fig.) mądrze co ułożyć, przebiegle ukartować; eine Kabale — ułożyć intrygę; ein Gespräch — nawiązać rozmowę.

Ei'nfädelung, *sf. pl.* =en, nawiązanie *n.*, napinanie *n.*

Ei'n=fahren, I. *va.* (haben) fährst, fährt, fuhr ein, habe eingefahren, 1) wwieźć, zwieźć do jakiego miejsca; das Getreide in die Scheune — zwieźć zboże do stodoły; 2) zaprawiać (konie) do jazdy wozowej, wprawiać (konie) do pociągu; gut eingefahrene Pferde dobrze wprawione (wyćwiczone) konie; 3) zawadzić wozem i przewrócić; ein Thor — przewrócić bramę przez najechanie; 4) einen Weg — ujeździć, ubić drogę; II. *vn.* (sein) fuhr ein, bin eingefahren wjechać dokąd; in einen Schacht — spuścić się do kopalni; in den Hafen — zawinąć do portu.

Ei'nfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, wjezdnik *m.*

Ei'nfahrt, *sf. pl.* =en, wjazd *m.* (tj. miejsce, do którego się wjeżdża i akt wjeżdżania).

Ei'nfahrtwechsel, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotnica *f.* wjazdowa (na kolejach).

Ei'nfahrtsignal, *sn.* =s, *pl.* =e, sygnał *m.* wjazdowy, sygnał wjazdu.

Ei'nfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) wpadnięcie *n.*, wpadanie *n.*, ujście *n.*; — eines Flusses ins Meer ujście rzeki do morza; 2) wtargnięcie *n.*, napad *m.*, najazd *m.*, zagon *m.*; das Meer schützt uns vor plötzlichen Einfällen des Feindes morze chroni nas przed nagłymi napadami nieprzyjaciela; einen — thun, machen wtargnąć dokąd, wpaść dokąd; gewaltsamer — in fremdes Gut najście na cudzą własność; der — des Lichtes wpadanie światła; 3) = Einsturz zapadnięcie się *n.* np. domu; 4) pomysł *m.*, myśl *f.*, koncept *m.*; ein kluger — mądry pomysł; ein witziger — dowcipny koncept; ein unsinniger — niedorzeczna myśl; er hat Einfälle wie ein altes Haus rusza konceptem jak martwe cielę ogonem; ich hatte den — przyszło mi na myśl.

Ei'n=fallen, *vn.* (sein) fiel ein, bin eingefallen, 1) wpadać; die Feinde sind in unser Land eingefallen nieprzyjaciele wpadli (wtargnęli) do naszego kraju; die Sonnenstrahlen fallen durch das Fenster ein promienie słoneczne wpadają przez okno do pokoju; jmndm in die Rede — przerwać komu mowę; hier fällt die Orgel ein tu wpadają organy, odzywają się organy; 2) zapaść się, zawalić się; das Haus ist eingefallen dom zawalił się; ich glaubte, der Himmel fällt ein myślałem, że się niebo zapada; eingefallene Augen zapadłe oczy; 3) nastawać, nadchodzić, powstać, zerwać się (o porach roku i zmianach pogody) der Sommer fällt ein nastaje lato, nadchodzi lato; der Frost fällt ein bierze mróz; es fiel stürmisches Wetter ein burza powstała, wicher się zerwał; die Nacht fällt ein noc zapada, noc nadchodzi; 4) wpaść na myśl, przyjść do głowy; es fällt mir gerade ein właśnie wpada mi na myśl; es fiel mir ein, ihn zu fragen przyszło mi do głowy zapytać go; es ist mir ein gutes Mittel eingefallen przyszedł mi na myśl dobry sposób; das konnte ich mir unmöglich — lassen o tem absolutnie nie mogłem pomyśleć; lass dir das ja nicht — niech ci się o tem nie roi po głowie; er redet, wie es ihm gerade einfällt gada co mu przyjdzie do głowy (co mu ślina na język przyniesie).

Ei'nfall(s)haken, *sm.* =s, *pl.* —, haczyk *m.*, który sprawia zapadnięciem, że zegar przestaje bić, zapadacz *m.*

Ei'nfallspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* wpadnięcia (wpadającego promienia światła).

Ei'nfallswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* wpadania.

Ei'nfalt, *sf.* 1) prostota *f.*, naturalność *f.*, naiwność *f.*, niewymuszoność *f.*; 2) głupota *f.*, brak *m.* rozsądku, ograniczoność *f.* rozumu; er hat es nur aus — gethan zrobił to jedynie z braku rozsądku.

Ei'n=falten, *va.* (haben) zawinąć, zapakować, sfałdować.

Ei'nfältig, *adj.* i *adv.* 1) prosty (-o), szczery (-rze), otwarty (-cie), dobroduszny (-ie); 2) głupi (-io), durny (-o), głupowaty, ograniczony; er sieht sehr — aus wygląda bardzo głupio.

Ei'nfaltspinsel, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* durny, głupowaty, półgłówek *m.*

Ei'n=falzen, *va.* (haben) falcować, wtugować.

Ei'nfalzung, *sf. pl.* =en, falcowanie *n.*, fugowanie *n.*

Ei'n=fangen, *va.* (haben) fängst, fängt, fieng ein, habe eingefangen, 1) złapać (i zamknąć); 2) ogrodzić.

Ei'nfärbig, *adj.* i *adv.* jednokolorowy (-o), jednobarwny (-ie), jednego koloru; (fig.) monotonny (-ie), jednostajny (-ie).

Ei'nfärbigkeit, jednobarwność *f.*, (fig.) monotonność *f.*, jednostajność *f.*

Ei'n=fassen, *va.* (haben) fasste ein, habe eingefasst, 1) wsypać w co (zboże w worki), wlać w co (wino w beczki); 2) oprawić; ein Bild in einen Rahmen — oprawić obraz w ramę; einen Stein in Gold — oprawić kamień w złoto; er verdient in Gold eingefasst zu werden zasługuje na to, by go w złoto oprawić; 3) oblamować, obszyć; ein Kleid mit Bändern — obszyć suknię wstążkami; 4) obsadzić; ein Beet mit Buchsbaum — obsadzić grzędę bukszpanem; 5) otoczyć, opasać; ein Haus mit einer Mauer — otoczyć dom murem.

Ei'nfassung, *sf. pl.* =en, oprawianie *n.*, otaczanie *n.*, obsadzanie *n.*, lamowanie *n.*, lamówka *f.*, obszywka *f.*

Ei'nfassungsband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, oprawka *f.*, obszywka *f.*, lamówka *f.*

Ei'n=faulen, *vn.* (sein) faulte ein, bin eingefault, wgnić, gnić od wierzchu ku środkowi.

Ei'n=fehmen, *va.* (haben) wypędzić wieprze na paszę.

Ei'n=feilen, *va.* (haben) wypiłować (pilnikiem na czem), ein Zeichen in den Schlüssel — wypiłować znak na kluczu.
Ei'n=fenzen, *va.* (haben) ociernić.
Ei'nfenzung, *sf. pl.* =en, ociernienie *n.*
Ei'n=fesseln, *va.* (haben) okuć w kajdany.
Ei'nfesselung, *sf. pl.* =en, okucie *n.* w kajdany.
Ei'n=fetten, *va.* (haben) napuścić tłuszczem.
Ei'nfettung, *sf. pl.* =en, napuszczenie *n.* tłuszczem.
Ei'n=feuchten, *va.* (haben) zwilżyć.
Ei'n=feuern, *vn.* (haben) napalić.
Ei'n=fiedeln, *va.* (haben) ein Musikstück, wyuczyć się jakiego kawałka na skrzypcach.
Ei'n=finden, *vr.* (haben) fand mich ein, habe mich eingefunden, stawić się, przybyć, przyjść, stanąć, przystąpić; sich zur rechten Zeit — przybyć na czas; sich an einem bestimmten Ort — stawić się w oznaczonem miejscu; sich vor Gericht — stanąć przed sądem; nach der Arznei fanden sich Übelkeiten ein po zażyciu lekarstwa przystąpiły nudności; sich in eine Sache — wprawić się w co, przyzwyczaić się do czego.
Ei'n=fitzen, *va.* (haben) wypiłować w czem; zrobić uszko u igły.
Ei'n=flechten, *va.* (haben) flocht ein, habe eingeflochten, wpleść w co, wplątać; Blumen ins Haar — wpleść kwiaty we włosy; einen Scherz in seine Rede — wpleść żart do swej mowy; jmndn in eine Sache — wplątać, zawikłać kogo w jaką sprawę.
Ei'nflechtung, *sf. pl.* =en, wplecenie *n.*, wplatanie *n.*
Ei'n=flecken, *va.* (haben) powalać, zabrukać, poplamić.
Ei'n=fleischen, *va.* (haben) używane tylko w *part. perf.* eingefleischt; ein eingefleischter Teufel wcielony dyabeł, istny dyabeł; ein eingefleischter Bösewicht zapamiętały łotr.
Ei'nfleischung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.*
Ei'n=flicken, 1) *va.* (haben) włatać, wszyć; ein Wort in seine Rede — wtrącić jaki wyraz do swej mowy; 2) *vr.* sich bei jmndm — wkręcić się, wściubić się do kogo.
Ei'n=fliegen, *vn.* (sein) flog ein, bin eingeflogen, wlecieć dokąd.
Ei'n=fließen, *va.* (sein) floß ein, bin eingeflossen, 1) wpływać, wpadać; da, wo der Rhein ins Meer einfließt tam, gdzie Ren wpada do morza; heute floß kein Geld in die Cassen ein dziś nie wpłynęły żadne pieniądze do kas; 2) (fig.) wywierać wpływ na kogo, wpływać na kogo; auf jmndn ungünstig — wywierać na kogo niekorzystny wpływ.
Ei'nflossig, *adi.* jednopletwowy.
Ei'n=flößen, *va.* (haben) flößte ein, habe eingeflößt, 1) sprawiać, iżby co wpływało, wlewać; dem Kinde Milch — wlewać dziecku mleko do ust; 2) wpajać komu co, wzbudzić co w kim, natchnąć kogo czem; jemandem Hoffnung — natchnąć kogo nadzieją; den Kindern Achtung vor den Eltern — wpajać dzieciom uszanowanie ku rodzicom; jmndm falsche Grundsätze — napoić kogo fałszywemi zasadami; jmndm Lust zu etw. — dodać komu otuchy do czego; jmndm eine Lehre — obznajomić kogo z jaką nauką; 3) spławić (drzewo) do jakiego miejsca.
Ei'nflößung, *sf. pl.* =en, wlewanie *n.*, wlanie *n.*, wpajanie *n.*
Ei'n=flüchten, *vn.* (sein) uciec do jakiego miejsca.
Ei'nflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =flüge, wlecenie *n.*, wlot *m.*
Ei'nflugloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziura *f.* do wlatywania (np. w gołębniku).
Ei'nflügelig, *adi.* o jednem skrzydle.
Ei'nfluß, *sm.* =sses, *pl.* Einflüsse, wpływ *m.* (w znaczeniu właśc. i fig.) der — der Warte in die Oder wpływ Warty do Odry; auf jmndn einen großen — ausüben wywierać na kogo wielki wpływ; ein Mann von sehr großem — człowiek bardzo wpływowy; er hat nicht den geringsten — on nie ma najmniejszego wpływu.
Ei'nflußlos, *adi.* bez wpływu.
Ei'nflußreich, *adi.* wielki wpływ mający, wpływowy, poważany; sein =es Wort jego słowo wielką wagę mające.
Ei'nflüsterer, *sm.* =s, *pl.* sufler *m.*, ten, który podszeptuje.
Ei'n=flüstern, *va.* (haben) podszepnąć komu co, szepnąć do ucha; das ist ihm eingeflüstert worden to mu ktoś podszepnął, tego go wyuczono.
Ei'nflüsterung, *sf. pl.* =en, szeptanie *n.* do ucha, podszepty *pl.*
Ei'n=fordern (Einfodern), *va.* (haben) dopominać się, żądać, wymagać (zapłaty); ein Accept — żądać zapłaty weksla; Steuern — ściągać podatki, wybierać podatki.
Ei'nforderung, *sf. pl.* =en, żądanie *n.* (zapłaty); dopominanie *n.* się, ściąganie *n.* (podatków), pobieranie *n.*, pobór *m.*
Ei'nförmig, *adi.* i *adv.* 1) jednakowy (-o), jednokształtny (-ie); 2) jednostajny (-ie) wir führen ein sehr =es Leben prowadzimy życie bardzo jednostajne.
Ei'nförmigkeit, *sf. pl.* =en, 1) jednakowość *f.*, jednokształtność *f.*; 2) jednostajność *f.*, brak *m.* odmiany.
Ei'n=freien, *vr.* (haben) wejść przez małżeństwo w jaką rodzinę.
Ei'n=fressen, I. *va.* (haben) fresse, frißt, frißt ein, fraß ein, habe eingefressen, (tylko fig.), viel Staub — nałykać się dużo kurzu; viel Ärger — połknąć wiele przykrości; II. *vn.* i *vr.* sich in etw. — weżreć się w co, wgryźć się w co; die Säure hat sich tief in den Stahl eingefressen kwas wgryzł się głęboko w stal.

Ei'n=fried(ig)en, *va.* (haben) ogrodzić, otoczyć.

Ei'nfried(ig)ung, *sf. pl.* =en, ogrodzenie *n.*, otoczenie *n*

Ei'nfried(ig)ungsmauer, *sf. pl.* =n, mur *m.* (otaczający), wał *m.*

Ei'n=frieren, I. *va.* (haben) wprawić w stan zmarznięcia; II. *vn.* (sein) zamarznąć.

Ei'n=fuchteln, *va.* (haben) wpoić co w kogo częstem płazowaniem, nauczyć go czego; jmndm Ordnung — nauczyć kogo porządku.

Ei'n=fugen, *va.* (haben) wyfugować, zaczopować.

Ei'n=fügen, *va.* (haben) wprawić, wstawić.

Ei'nfügung, *sf. pl.* =en, wprawienie *n.*, wstawienie *n.*

Ei'nfügungssatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zdanie *n.* wtrącone, parenteza *f.*

Ei'nfuhr, *sf. pl.* =en, dowóz *m.*, wwożenie *n.*, dowożenie *n.*, import *m.*, importowanie *n.*, wprowadzanie *n.*

Ei'nfuhrartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł *m.* dowozowy, towar *m.* dowozowy.

Ei'nfuhrgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, przywoźnictwo *n.*, przedsiębiorstwo *n.* dowozowe, handel *m.* dowozowy.

Ei'nfuhrhandel, *sm.* =s, handel *m.* dowozowy, importowy.

Ei'nfuhrverbot, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zakaz *m.* dowozu (towarów), zakaz *m.* importowania.

Ei'nfuhrware, *sf. pl.* =n, towar *m.* dowozowy, importowy.

Ei'nfuhrzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło *n.* dowozowe, cło importowe.

Ei'nführbar, *adiec.* dający się wprowadzić.

Ei'nführbarkeit, *sf.* możność *f.* wprowadzenia, możność *f.* dowozu; ich bezweifle die — dieser Ware wątpię o możności wprowadzenia tego towaru.

Ei'n=führen, *va.* (haben) wprowadzić (w znaczeniu dosłownem i fig.), jmndn ins Zimmer — wprowadzić kogo do pokoju; jmndn in eine Gesellschaft — wprowadzić kogo do jakiego towarzystwa; neue Sitten — zaprowadzić nowe obyczaje; Waren — importować, dowozić towary; jemanden in ein Amt — wprowadzić kogo w urzędowanie, instalować kogo; ein Gesetz — zaprowadzić ustawę.

Ei'nführer, *sm.* =s, *pl.* —, wprowadziciel *m.*

Ei'nführung, *sf. pl.* =en, wprowadzenie *n.*, zaprowadzenie *n.*, — in den Besitz wprowadzenie *n.* w posiadanie, intromisya *f.*; — eines Gesetzes wprowadzenie ustawy.

Ei'nführungsfeierlichkeit, *sf. pl.* =en, uroczystość *f.* wprowadzenia, instalacya.

Ei'nführungsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* wprowadcza.

Ei'nführungspatent, *sn.* =es, *pl.* =e, patent *m.* wprowadczy.

Ei'nführungsverordnung, *sf. pl.* =en, rozporządzenie *n.* wprowadcze.

Ei'n=füllen, *va.* (haben) napełnić, w naczynia pozlewać.

Ei'nfüllung, *sf. pl.* =en, wlanie *n.*, napełnianie *n.*

Ei'n=furchen, *va.* (haben) pobruździć, bruzdy w czem porobić; die Sorgen haben ihm die Stirn eingefurcht troski poorały mu czoło.

Ei'nfüßig, *adi.* jednonogi, o jednej nodze.

Ei'ngabe, *sf. pl.* =n, podanie *n.*, prośba *f.*, memoryał *m.*, petycya *f.*

Ei'ngang, *sm.* =(e)s, *pl.* Eingänge, 1) wchód *m.*, wejście *n.* (tj. wchodzenie i miejsce którędy się wchodzi); das Haus hat zwei Eingänge dom ma dwa wejścia; man muss den Zoll beim =e der Ware entrichten cło należy opłacać przy wejściu towaru; 2) wstęp *m.*; er hat mir den — verweigert zabronił mi wstępu; ich habe keinen — gefunden nie znalazłem przystępu; seine Bitten fanden keinen — jego prośby nie doznały spełnienia, nie zostały wysłuchane; im =e meiner Rede na wstępie mej mowy; 3) = Eingehen koniec *m.* (istnienia) das Blatt hat seinen — gefunden gazeta przestała istnieć; 4) wpływ *m.*, nadejście *n*; der — des Geldes wpływ pieniędzy; der — der Briefe nadejście listów.

Ei'ngangs, *adv.* na wstępie, u wstępu.

Ei'ngangsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* od wejścia.

Ei'ngangspforte, *sf. pl.* =n, brama *f.* od wejścia, brama wchodowa, furtka *f.*, drzwi *pl.* od wejścia.

Ei'ngangsthür, *sf. pl.* =en, = Eingangspforte.

Ei'ngangsthor, *sn.* =es, *pl.* =e, = Eingangspforte.

Ei'ngangszoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło *n.* wchodowe.

Ei'n=geben, *va.* (haben) gibst, gibt, gab ein, habe eingegeben, dać komu co, zadać komu co; jmndm eine Arzenei — dać komu lekarstwo; jmndm Gift — zadać komu truciznę; jemandem einen Gedanken — poddać komu jaką myśl, natchnąć kogo czem; das hat dir Gott eingegeben Bóg cię tą myślą natchnął; er gibt ihm immer ein, was er sagen soll zawsze mu podpowiada, co ma powiedzieć.

Ei'ngebildet, *adi.* 1) urojony, przywidziany; =e Schrecken malowane strachy; =e Krankheiten urojone choroby; 2) zarozumiały; ein =er Mensch zarozumiały człowiek.

Ei'ngebinde, *sn.* =s, *pl.* —, podarunek *m.*

Ei'ngeboren, *adi.* 1) jednorodzony; 2) w jakim kraju rodzony; die =en krajowcy.

Ei'ngebung, *sf pl.* =en, poddawanie *n.*, natchnienie *n.*, inspiracya *f.*; auf wessen — hast du das gethan? z czyjej namowy to zrobiłeś? den =en des Herzens folgen iść za popędem serca.

Ei'ngebürgert, *part.* i *adi.* przyswojony, naturalizowany, uobywatelony.

Ei'ngeburt, *sf.* rodowitość *f.*; jmndm das =srecht ertheilen udzielić komu indygenat.

Ei'ngedenk, *adi.* (sein, einer Sache) (dosłownie: być pamiętnym na co) pamiętać o czem; sei deines Versprechens — pamiętaj o twej obietnicy; ich werde deiner Wohlthat immer — bleiben nigdy nie zapomnę o twem dobrodziejstwie.

Ei'ngefleischt, *part.* i *adi.* wcielony; das ist ein =er Teufel to istny dyabeł.

Ei'n=gehen, I. *vn.* (sein) gieng ein, bin eingegangen, 1) wchodzić, wejść; er ist durch diese Thür eingegangen wszedł przez te drzwi; bei jmndm aus- und — często u kogo bywać; eingehende Ware wchodzące towary; 2) przychodzić, nadchodzić; die Briefe sind noch nicht eingegangen listy jeszcze nie nadeszły; es sind gute Nachrichten eingegangen nadeszły dobre wiadomości; 3) przestać istnieć, upaść, ustać; das Haus ist eingegangen dom się zwalił; das Bankhaus geht ein dom bankowy przestaje istnieć; seine Wirtschaft — lassen zarzucić gospodarstwo; einen Garten — lassen zaniedbać ogród; dieses Geschlecht geht ein ten ród wymiera; 4) wchodzić, wpływać; es ist Geld in die Cassa eingegangen wpłynęły pieniądze do kasy; 5) wchodzić do głowy; die lateinische Sprache geht ihm schwer ein łacina nie lezie mu do głowy; 6) skurczyć się, ubyć; das Tuch ist in der Krämpfe eingegangen sukna w stępowaniu ubyło; 7) — auf etwas przystać na co; II. *va.* (sein i haben) etw. — zgodzić się na co, przystać na co; er wollte die Wette nicht — nie chciał przystać na zakład; einen Vertrag — zawrzeć umowę; sich mit etw. eingehend beschäftigen zajmywać się czem dokładnie.

Ei'ngehung, *sf. pl.* =en, 1) wejście *n.*; 2) nadejście *n.*; 3) upadek *m.*, koniec *m.* istnienia; 4) przystanie *n.* (na co), zgodzenie *n.* się, zgoda *f.*

Ei'ngeleisig, *adi.* jednotorowy, o jednym torze; eine =e Bahn kolej jednotorowa.

Ei'ngenommen, *part.* i *adi.* uprzedzony; gegen jmndn — przeciw komu uprzedzony; für jmndn blind — ślepo do kogo przywiązany; von sich sehr — sein być o sobie bardzo uprzedzonym, być zarozumiałym; mein Kopf ist heute — głowa mnie dziś boli.

Ei'ngenommenheit, *sf. pl.* =en, 1) uprzedzenie *n.*, przesąd *m.*; 2) zarozumiałość *f.*; 3) — des Kopfes ból *m.* głowy.

Ei'ngerichte, *sn.* =s, rejestr *m.* (w zamku).

Ei'ngeschlossenheit, *sf.* zamknięcie *n.*, odosobnienie *n.*, więzienie *n.*

Ei'ngeschränkt, *part.* i *adi.* ograniczony.

Ei'ngeschränktheit, *sf.* ograniczoność *f.*

Ei'ngesessen, *part.* i *adi.* zamieszkały, osiadły.

Ei'ngeständnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wyznanie *n.*, przyznanie *n.* się.

Ei'n=gestehen, *va.* i *vn.* (haben) gestand ein, habe eingestanden, 1) wyznać co, przyznać się do czego; er wollte den Diebstahl nicht — nie chciał się przyznać do kradzieży; einen Irrthum — przyznać się do błędu; 2) = Einräumen.

Ei'ngeweide, *sn.* =es, *pl.* —, wnętrzności *pl.*, trzewy *pl.*, wnętrza *pl.*

Ei'ngeweihter, *part.*, *sm.* wtajemniczony.

Ei'ngeweihte, *f.* od Eingeweihter.

Ei'ngewohnen, *vn.* (sein) używane tylko w *part.* **Ei'ngewohnt,** przyzwyczajony, wzwyczajony, przywykły.

Ei'ngewöhnen, 1) *va.* (haben) przyzwyczaić; 2) *vr.* (haben) przyzwyczaić się, przywyknąć.

Ei'ngewurzelt, *part.* i *adi.* wkorzeniony.

Ei'ngezogen, *part.* i *adi.* odosobniony, osobny, samotny, odludny, daleki od świata, skromny, cichy; ein =es Leben führen prowadzić samotne życie; ein =er Mensch odludek *m.*, domator *m.*

Ei'ngezogenheit, *sf.* oddalenie *n.* od świata, życie *n.* ciche, samotne, skromne.

Ei'n=gießen, *va.* (haben) goss ein, habe eingegossen, nalać, wlać; jmndm Wein ins Glas — nalać komu wina do szklanki; reinen Wein — mówić całą prawdę; jemandem Verstand — wlać komu rozum do głowy.

Ei'ngießung, *sf. pl.* =en, wlanie *n.*, nalanie *n.*

Ei'n=gittern, *va.* (haben) zakratować, zaopatrzyć kratą.

Ei'n=gleiten, *vn.* (sein) glitt ein, bin eingeglitten, wśliznąć się (dokąd).

Ei'n=glitschen, *vn.* (sein) = Eingleiten.

Ei'n=graben, I. *va.* (haben) gräbst, gräbt, grub ein, habe eingegraben, zakopać, wkopać; wryć, wyryć; seinen Namen in einen Felsen — wyryć swoje imię na skale; II. *vr.* 1) wkopać się, wryć się; diese Worte gruben sich tief ein in meinem Herzen te słowa głęboko się wryły w mem sercu; sich in Büchern — zakopać się w książkach; 2) okopać się, oszańcować się.

Ei'ngrabung, *sf. pl.* =en, 1) zakopanie *n.*, wkopanie *n.*; 2) skopanie *n.* się, oszańcowanie *n.* się.

Ei'n=greifen, *vn.* (haben) griff ein, habe eingegriffen, 1) zaczepiać, chwytać; die Zähne greifen gut ein zęby dobrze zachodzą; die Schraube greift nicht ein śruba nie chwyta, nie zapuszcza się; 2) wtrącić się do czego, zapuścić się w co, interweniować; Sie müssen da — pan tu musisz interweniować; man muss kräftig — trzeba się chwytać dzielnych środków; =de Strafe dotkliwa kara; 3) należeć do czego, zakrawać; das greift in die Physik ein to zakrawa na fizykę, to należy w obręb fizyki; 4) in die Saiten — uderzyć w struny; 5) in jmnds Rechte —

naruszyć czyje prawa; 6) w myślistwie: der Hirsch greift ein jeleń głęboko trop zapuszcza; der Hund greift ein pies mocno tropi.

Ei'n-grenzen, *va.* (haben) ograniczyć, zaopatrzyć granicami.

Ei'ngriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, najście *n.*, naruszenie *n.*, ein — in fremde Rechte naruszenie cudzych praw; — in jmnds Eigenthum naruszenie czyjej własności.

Ei'nguss, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, 1) nalewanie *n.*, wlewanie *n.*; 2) nalew *m.*, płyn *m.* na zioła wlewany; 3) forma *f.* w której się odlewa.

Ei'ngussthierchen, *sn.* =s, *pl.* —, wymoczek *m.*

Ei'ngusstrichter, *sm.* =s, *pl.* —, lejek *m.*

Ei'n-haben, *va.* (haben) = Innehaben.

Ei'n-hacken, 1) *va.* (haben) nasiekać co do czego; 2) *vn.* rąbnąć w co.

Ei'n-hageln, *va.* i *vn.* (haben) używane tylko nieosobiście; es hagelt ein grad pada wewnątrz czego (do izby); es hagelte viele Scheiben ein grad potłukł wiele szyb.

Ei'n-haken, *va.* (haben) zahaczyć, założyć na hak, hak wbić w co.

Ei'n-häkeln, *va.* i *vr.* (haben) zahaczyć, zahaczyć się.

Ei'nhalt, *sm.* =es, bez *pl.* zatrzymanie *n.*, zatamowanie *n.*, wstrzymanie *n.*; einem Kampfe — thun wstrzymać bitwę; den Missbräuchen — thun położyć tamę nadużyciom; den Begierden — thun pohamować żądze.

Ei'n-halten, I. *va.* (haben) hältst, hält, hielt ein, habe eingehalten, 1) zatrzymać, wstrzymać; jmndn — nie wypuszczać kogo z domu; 2) dotrzymać czego, wypełnić co; sein Versprechen — dotrzymać swego przyrzeczenia; den Voranschlag — trzymać się preliminarza; II. *vn.* 1) wstrzymać się, zatrzymać się; im Lesen — robić przestanki w czytaniu; halt ein! stój! wstrzymaj się! halten Sie mit der Vollziehung der Strafe ein wstrzymaj się pan z wykonaniem kary; 2) mit dem Termin —, mit der Auszahlung — uiścić w terminie, zapłacić na czas.

Ei'nhaltung, *sf. pl.* =en, 1) wstrzymywanie *n.*, wstrzymanie *n.*; 2) dotrzymanie *n.*, dopilnowanie *n.*

Ei'n-hämmern, *va.* (haben) 1) młotem wbić, wkuć; 2) młotem rozbić.

Ei'n-handeln, *va.* (haben) 1) zakupić co, nabyć co w handlu; 2) w handel włożyć i stracić; er hat 10.000 Kronen eingehandelt stracił w handlu 10.000 koron; seinen guten Ruf — stracić swoje dobre imię.

Ei'n-händigen, *va.* (haben) wręczyć komu co, doręczyć.

Ei'nhändiger, *sm.* =s, *pl.* —, wręczyciel *m.*, doręczyciel *m.*

Ei'nhändigerin, *sf. pl.* =innen, wręczycielka *f.*, doręczycielka *f.*

Ei'nhändigung, *sf. pl.* =en, wręczenie *n.*, doręczenie *n.*

Ei'nhändigungsschein, *sm.* =es, *pl.* =e, poświadczenie *n* doręczenia, dowód *m.* doręczenia.

Ei'n-hängen, *va.* (haben) hängte ein, habe eingehängt (nie jak powszechnie fałszywie używane hieng pochodzące od hangen), zawiesić w czem; Ohrringe — zawiesić kolczyki w uszach; Thüren — powstawiać drzwi; ein Rad — zahamować koło; die Hemmkette — podłożyć hamulec; das Dach — ustawić dach; sich — oprzeć się na czyjem ramieniu; sie giengen eingehängt szli pod ramię.

Ei'n-haschen, *va.* (haben) haschte ein, habe eingehascht, schwytać, złapać, uchwycić.

Ei'nhauch, *sm* =(e)s, wdmuchnienie *n.*, natchnienie *n.*

Ei'n-hauchen, *va.* (haben) wetchnąć, wzionąć, wdmuchać; dem Volke Muth — natchnąć lud odwagą; Gott hat ihm diesen Gedanken eingehaucht Bóg go natchnął tą myślą. [Einhauch.

Ei'nhauchung, *sf. pl.* =en, =

Ei'n-hauen, I. *va.* (haben) hieb ein, habe eingehauen, 1) wyrąbać na czem; ein Zeichen — wyrąbać znak; 2) wyrąbać, wybić; die Thür — wyrąbać drzwi; II. *vn.* 1) ciąć, rąbać, siekać; in den Feind — uderzać w prawo i w lewo na nieprzyjaciela; 2) (fig.) smacznie zajadać; in den Schinken — smacznie zajadać szynkę.

Ei'n-heben, *va.* (haben) hob ein, habe eingehoben, 1) = Einhängen; die Thür — wstawić drzwi; 2) ściągać należytość; die Steuern — ściągać podatki, pobierać podatki.

Ei'nhebung, *sf. pl.* =en, pobór *m.*, ściąganie *n.*, odbieranie *n.*

Ei'nheber, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *m.*

Ei'n-heften, *va.* (haben) wszyć; włożyć.

Ei'n-hegen, *va.* (haben) hegte ein, habe eingehegt, = Einfriedigen.

Ei'nhegung, *sf. pl.* =en, = Einfriedigung.

Ei'n-heilen, I. *va.* (haben) eine Kugel — pozostawić kulę w gojącej się ranie; II. *vn.* (sein) die Kugel ist in die Wunde eingeheilt kula została w zagojonej ranie.

Ei'n-heimen, I. *va.* (haben) = Einheimsen; II. *vr.* oswoić się, zaaklimatyzować się.

Ei'nheimisch, *adi.* swojski (nie zagraniczny), rodzinny, krajowy; =e Industrie przemysł krajowy; ich bin hier — jestem tutejszy, tu moje miejsce rodzinne; — werden oswoić się, zaaklimatyzować się.

Ei'n-heimsen, *va.* (haben) zabrać do domu, zwieźć do domu (np. zboże); er wird bei diesem Geschäfte großen Gewinn — przy tym interesie dużo skorzysta.

Ei'n-heiraten, *vn.* (haben) wejść dokąd przez małżeństwo; in eine Familie — wejść wskutek małżeństwa w jaką rodzinę; przystać do gruntu; in eine Stadt — wskutek małżeństwa dostać się do jakiego miasta.

Ei'nheit, *sf. pl.* =en, 1) jedność *f.* (jako liczba i przymiot); jedynka *f.*; die Drei besteht aus 3 =en trójka składa się z 3 jedności; die — der Handlung, des Ortes, der Zeit jedność akcyi, czasu, miejsca; 2) = Einzahl liczba *f.* pojedyncza; 3) *fil.* monada *f.*

Ei'nheitlich, *adi.* i *adv.* jednolity (-cie).

Ei'nheitlichkeit, *sf.* jednolitość *f.*

Ei'n=heizen, *vn.* (haben) heizte ein, habe eingeheizt, zapalić; den Ofen albo im Ofen — zapalić w piecu; jmndm — dogrzać komu, dopiec, nalać mu ukropu; gehörig — podpić sobie.

Ei'nheizer, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*

Ei'nheizung, *sf. pl.* =en, palenie *n.*, zapalenie *n.* w piecu, opalanie *n.*, ogrzewanie *n.*

Ei'n=helfen, *vn.* (haben) half ein, habe eingeholfen, pomagać komu, poddawać, podpowiadać komu, naprowadzać kogo.

Ei'nhelfer, *sm.* =s, *pl.* —, dopomagacz *m.*

Ei'nhellig, *adi.* i *adv.* zgodny (-ie), zgadzający się, jednomyślny (-ie); etwas — beschließen jednomyślnie co postanowić.

Ei'nhelligkeit, *sf.* bez *pl.* zgodność *f.*, jednomyślność *f.*

Ei'n=hemmen, *va.* (haben) hemmte ein, habe eingehemmt, zahamować; ein Rad — zahamować koło.

Ei'nhenkelig, *adi.* o jednem uchu, z jednem uchem.

Ei'n=henken, *va.* (haben) = Einhängen.

Einhe'r, *adv.* używane z czasownikami oznaczającymi poruszenie i najczęściej wcale się nie tłumaczy.

Einhe'rfahren, *vn.* (sein) fuhr einher, bin einhergefahren, jechać (w powozie).

Einhe'rfliegen, *vn.* (sein) flog einher, bin einhergeflogen, lecieć.

Einhe'rgehen, *vn.* (sein) gieng einher, bin einhergegangen, iść, przechadzać się.

Ein'herschreiten, *vn.* (sein) schritt einher, bin einhergeschritten, sunąć się poważnym krokiem, przechadzać się poważnie (używane o obchodach uroczystych).

Einhe'rziehen, *vn.* (sein) zog einher, bin einhergezogen = Einherschreiten.

Ei'n=hetzen, *va.* (haben) zaprawić do polowania (psa); (fig.) er ist in das Geschäft eingehetzt jest obeznany z tym interesem.

Ei'n=heucheln, *vr.* (haben) przez pochlebstwa wśliznąć się dokąd; sich bei jmndm — przez pochlebstwa ująć sobie kogo.

Ei'nhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.*, natarcie *n.*

Ei'n=holen, *va.* (haben) 1) wyjść, wyjechać komu naprzeciw, wprowadzić go do jakiego miejsca; 2) dogonić kogo, dognać, doścignąć, dorównać komu w czem; einen Flüchtling — ująć zbiega; jemanden im Lateinischen — dogonić kogo w łacinie; Versäumtes — powetować co się zaniedbało, nagrodzić; 3) bei jmndm einen Rath — zasięgnąć czyjej rady; eine Bewilligung — starać się o zezwolenie; ein Gutachten — zasięgnąć opinii; Kundschaft — wysłać na zwiady.

Ei'nholung, *sf. pl.* =en, 1) wyjście *n.*, wyjechanie *n.* naprzeciw komu; 2) dogonienie *n.*, doścignienie *n.*; 3) zasiągnienie *n.* (rady).

Ei'nhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, jednorożec *m.*

Ei'nhornig (Einhörnig), *adi.* jednorogi.

Ei'nhufer, *sm.* =s, *pl.* —, zwierzę *n.* całokopytowe, mające nierozdwojone kopyta.

Ei'nhufig, *adi.* całokopytowy, mający nierozdwojone kopyta.

Ei'n=hüllen, *va.* i *vr.* (haben) hüllte ein, habe eingehüllt, osłonić, owinąć; den Kopf in den Mantel — owinąć głowę płaszczem; das Gesicht in ein Tuch — osłonić twarz chustką; sich in eine Decke — owinąć się kołdrą; in den Schatten der Nacht eingehüllt osłoniony cieniem nocy; die Geschichte dieses Volkes ist in dichtes Dunkel eingehüllt historya tego ludu zaciemniona jest grubą pomroką.

Ei'nhüllung, *sf. pl.* =en, obwinięcie *n.*, pokrycie *n.*, otulenie *n.*

Ei'nig, I. *adi.* 1) jedyny, nie mający sobie równego; der =e Gott jedyny Bóg; 2) zgodny; einig sein zgadzać się; über ein Geschäft — werden zgodzić się, dobić targu; die Meinungen sind hierüber nicht — zdania o tem nie są zgodne ze sobą; sie leben — miteinander zgodnie żyją ze sobą; wir können über den Preis — werden możemy się pogodzić co do ceny; ich bin darüber mit mir selbst noch nicht — jeszczem się względem tego nie zdecydował; II. *pr.* er, =e, =es, nieco, trochę; er hat noch =es Geld on jeszcze ma nieco pieniędzy; wir nahmen =en Vorrath mit wzięliśmy ze sobą trochę zapasu; =es Ansehen genießen cieszyć się niejakiem poważaniem; nach =er Zeit po niejakim czasie; w liczbie mnogiej używane jako *pr.* lub rzeczownikowo; =e Gefangene kilku jeńców; =e der Gefangenen kilku z pomiędzy jeńców; einige — andere jedni — drudzy.

Ei'nigen, *va.* i *vr.* (haben) 1) połączyć (się); 2) pogodzić (się), zgodzić (się).

Ei'niger, *sm.* =s, *pl.* —, pojednawca *m.*, ugodziciel *m.*

Ei'nigermaßen, *adv.* poniekąd.

Ei'nigkeit, *sf.* 1) jedność *f.* (jako własność) np. die — Gottes jedność Boga; 2) zgoda *f.*; zwischen uns herrscht größte — między nami panuje największa zgoda; — macht stark zgoda prowadzi do potęgi.

Ei'nigung, *sf. pl.* =en, 1) połączenie *n.*, zjednoczenie *n.*; 2) zgoda *f.*, ugoda *f.*

Ei'nigungsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* pojednawczy, rozjemczy.

Ei'nigungsvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verträge, układ *m.* pojednawczy, pakt *m.* ugodowy.

Ei'nimpfbar, *adiec.* dający się zaszczepić.

Ei'nimpfbarkeit, *sf.* możność *f.* zaszczepienia.

Ei'n=impfen, *va.* (haben) zaszczepić; jmndm die Blattern — zaszczepić komu ospę.

Ei'nimpfung, *sf. pl.* =en, zaszczepienie *n.*

Ei'n=jagen, *va.* (haben) jagte ein, habe eingejagt, wpędzić, napędzić dokąd; jemandem Furcht — napędzić komu stracha.

Ei'njährig, *adi.* jednoroczny; =es Pferd koń *m.* roczniak; — Freiwilliger jednoroczny ochotnik (wojskowy).

Ei'n=jochen, *va.* (haben) jochte ein, habe eingejocht, zaprządz w jarzmo, ujarzmić.

Ei'n=kalken, *va.* (haben) Felle — skóry wapnem smarować; ein Dach — dachówkę wapnem pospajać.

Ei'n=kämmen, *va.* (haben) wczesać. [Einsperren.

Ei'n=kasteln, *va.* (haben) =

Ei'n=kauen (Einkäuen), *va.* (haben) kaute ein, habe eingekaut, pożuty pokarm kłaść do gęby; jmndm etw. — kłaść, wlewać komu co do głowy.

Ei'nkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* Einkäufe, 1) kupowanie *n.*, zakupywanie *n.*, nakupienie *n.*, kupno *n.*; 2) = Einkaufsgeld.

Ei'n=kaufen, *va.* (haben) 1) kupić, zakupić, nakupić; Waren — zakupić towarów; 2) wkupić; seine Frau in die Witwencasse — wkupić żonę do kasy wdów; sich in einen Pensionsverein — wkupić się do stowarzyszenia pensyjnego.

Ei'nkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, kupujący *m.* (towary), ten, który zakupuje.

Ei'nkäuferin, *sf. pl.* =nen, kupująca *f.* (towary), ta, która zakupuje.

Ei'nkaufsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga *f.* towarów zakupowanych.

Ei'nkaufsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, wkupne *n.*

Ei'nkaufspreis, *sm.* =es, *pl.* =e, cena *f.* kupna.

Ei'nkaufszeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* zakupna.

Ei'nkehle, *sf. pl.* =n, rowek *m.*, korytko *n.*, kąt *m.* wklęsły.

Ei'n=kehlen, *va.* (haben) rynienką opatrzyć, żłóbkować.

Ei'nkehr, *sf.* bez *pl.* 1) wstęp *m.*, wjazd *m.*, zajazd *m.*; ich werde bei dir — nehmen do ciebie zajadę; 2) miejsce zajazdu, popas *n.*, zajazd *m.*; 3) (fig.) wejście *n.* w siebie; in sich selbst — nehmen wejść w siebie, zastanowić się nad sobą.

Ei'n=kehren, *vn.* (sein) kehrte ein, bin eingekehrt, 1) zajechać dokąd; in einem Hotel — zajechać do hotelu; für die Nacht — zajechać na nocleg; 2) (fig.) in sich selbst — wejść w siebie, zastanowić się nad sobą samym.

Ei'nkehrhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* zajezdny, hotel *m.*, oberża *f.*

Ei'n=keilen, *va.* (haben) I. klinami przytwierdzić, zabić, umocnić; II. pałką albo drągiem wbić; usilnie wpajać; jmndm Gehorsam — nauczyć kogo kijami posłuszeństwa.

Ei'nkeilung, *sf. pl.* =en, przytwierdzenie *n.* (klinami).

Ei'n=kellern, *va.* (haben) spuścić do piwnicy (np. wino).

Ei'nkellerung, *sf. pl.* =en, spuszczenie *n.* do piwnicy.

Ei'nkerben, *va.* (haben) kerbte ein, habe eingekerbt, karby w czem powyrzynać; eine Schuld — dług karbem naznaczyć, zapisać, zakarbować dług.

Ei'nkerbung, *sf. pl.* =en, nakarbowanie *n.* wkarbowanie *n.*

Ei'n=kerkern, *va.* (haben) uwięzić, wsadzić do więzienia.

Ei'nkerkerung, *sf. pl.* =en, uwięzienie *n.*, wtrącenie *n.* do więzienia, (wsadzenie *n.* do lochu, do kozy).

Ei'nketten, *va.* (haben) kettete ein, habe eingekettet, okuć w kajdany.

Ei'nkindschaft, *sf.* bez *pl.* 1) przysposobienie *n.* na syna lub córkę; 2) zrównanie *n.* prawa do sukcesyi dzieci różnego małżeństwa.

Ei'n=kitten, *va.* (haben) na kit wlepić, kitem wlepić, przykitować.

Ei'nklagbar, *adi.* zaskarżalny, dający się zaskarżyć; diese Forderung ist nicht — tej należytości nie można zaskarżyć.

Ei'nklagbarkeit, *sf.* bez *pl.* możność *f.* zaskarżenia, zaskarżalność *f.*

Ei'n=klagen, *va.* (haben) klagte ein, habe eingeklagt, zaskarżyć; eine Schuld — sądownie dochodzić zapłacenia długu; sein Recht — dochodzić sądownie swego prawa.

Ei'n=klammern, *va.* (haben) zaklamrować; umieścić (jaki wyraz) w nawiasie, obwieść klamrą.

Ei'nklammerung, *sf.* =en, zaklamrowanie *n.*; umieszczenie *n.* w nawiasie.

Ei'nklang, *sm.* =(e)s, *pl.* Einklänge, zgodność *f.* dźwięku, zgodny dźwięk *m.*, zupełna zgoda *f.*, harmonia *f.*; wir leben miteinander im besten — żyjemy ze sobą w najlepszej harmonii.

Ei'nklanig, *adi.* = Einhufig.

Ei'n=kleben, *va.* (haben) klebte ein, habe eingeklebt, wlepić, wkleić; ein Blatt in ein Buch — wkleić kartkę w książkę.

Ei'nklebung, *sf. pl.* =en, wklejenie *n.*

Ei'n=kleiden, *va.* (haben) kleidete ein, habe eingekleidet, 1) ubrać, wdziać suknie; 2) (na oznaczenie wstąpienia w stan duchowny) eine Nonne — oblec zakonnicę; 3) (fig.) seine Gedanken in Worte — nadać wyraz swym myślom, oblec swe myśli w wyrazy; eine Entschuldigung gut — dobry pozór nadać tłómaczeniu sie.

Ei'nkleidung, *sf. pl.* =en, 1) ubranie *n.*, ubiór *m.*, strój *m.*, przystrojenie *n.*; 2) obłó-

czyny *f. pl.* (zakonnicy); 3) (fig.) przystrojenie *n.*, przyozdobienie *n.*; die — der Sache war glänzend przyozdobienie sprawy było świetne.

Ei'n=kleistern, *va.* (haben) wlepić co klajstrem.

Ei'n=klemmen, *va.* (haben) klemmte ein, habe eingeklemmt, 1) przyskrzynić; jmndm den Finger zwischen die Thür — przyskrzynić komu palec drzwiami; 2) (fig.) wprawić kogo w nieprzyjemne położenie *n.*

Ei'nklemmung, *sf. pl.* =en, 1) przyskrzynięcie *n.*; 2) (fig.) wprawienie *n.* w nieprzyjemne położenie, przykre położenie *n.*; ich befinde mich in einer fatalen — jestem w fatalnie przykrem położeniu.

Ei'n=klinken, *va.* (haben) 1) klinkte ein, habe eingeklinkt, zamknąć na klamkę; 2) *vn.* (haben) zamknąć się na klamkę; die Thür klinkt nicht ein drzwi nie zamykają się na klamkę.

Ei'n=klopfen, *va.* (haben) wbić, rozbić co pukając.

Ei'n=klostern, *va.* (haben) dać do klasztoru, wsadzić do klasztoru.

Ei'n=knebeln, *va.* (haben) wkneblować.

Ei'n=knechten, *va.* (haben) ujarzmić.

Ei'n=kneten, *va.* (haben), 1) zagnieść, ugnieść; den Teig — zagnieść ciasto; 2) wgnieść, gniotąc przydać; Rosinen in den Teig — wgnieść rodzynki do ciasta.

Ei'nknick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zgięcie *n.*

Ei'n=knicken, 1) *va.* (haben) zginając nałamać, złamać; 2) *vn.* (sein) nałamać się, złamać się.

Ei'n=knieen, *va.* (haben) wygnieść kolanami, wygnieść klęcząc.

Ei'nknollig, *adi.* o jednej główce, o jednej cebuli.

Ei'n=knöpfen, *va.* (haben) wpiąć w dziurkę od guzika.

Ei'nknospig, *adi.* o jednym pączku.

Ei'n=knüpfen, *va.* (haben) knüpfte ein, habe eingeknüpft, zawiązać w co; Geld in das Schnupftuch — zawiązać pieniądze w chustkę od nosa.

Ei'nknüpfung, *sf. pl.* =en, wwiązanie *n.*, zawiązanie *n.*

Ei'n=kobern, *va.* (haben) włożyć do kosza.

Ei'n=kochen, 1) *va.* (haben) wygotować co, gotować co tak, by swoją objętość zmniejszyło; den Trank bis zum dritten Theile — wygotować napój aż do trzeciej części; 2) *vn.* (sein) wygotować się, w gotowaniu zmniejszyć swoją objętość; den Trank bis zur Hälfte — lassen dać się napojowi wygotować do połowy.

Ei'nkochung, *sf. pl.* =en, wygotowanie *n.*

Ei'n=koffern, *va.* (haben) zamknąć, schować do kufra.

Ei'n=kommen, *vn.* (sein) kam ein, bin eingekommen, 1) wchodzić dokąd, wpływać; heute ist nichts in die Casse eingekommen dziś nic nie wpłynęło do kasy; aus den Bergwerken kommt viel Geld ein z kopalni wpływa wiele pieniędzy; 2) podać (prośbę), wnieść podanie, ubiegać się o co; um eine Stelle — podać się o posadę; bei Gericht mit einer Beschwerde — podać zażalenie do sądu; gegen ein Urtheil — zrobić rekurs przeciw wyrokowi; um Cassation — podać prośbę o zniesienie wyroku; um etwas schriftlich — na piśmie o co prosić; 3) przyjść na myśl, do głowy; was kommt dir denn ein co ci wpada na myśl?

Einkommen, *sn.* =s, 1) podanie *n.* (prośby, skargi) sein — fand keine Berücksichtigung jego podanie nie zostało uwzględnione; 2) *pl.* Einkünfte, dochód *m.*; er hat ein sehr schönes — on ma bardzo ładne dochody; ich lebe nur von meinem — żyję tylko z mego dochodu.

Ei'nkommensteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* dochodowy, podatek od dochodu.

Ei'n=koppeln, *va.* (haben) = Einfrieden.

Ei'nkoppelung, *sf. pl.* =en, = Einfriedung.

Ei'n=korben (Einkörben), *va.* (haben) włożyć do kosza, wsadzić do kosza.

Ei'n=körpern, *va.* (haben) wcielić, ucieleśnić.

Ei'nkörperung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.*

Ei'n=krallen, *vr.* (haben) wbić pazury, wbić szpony.

Ei'n=kramen, *va.* (haben) pochować, posprzątać.

Ei'n=kratzen, *va.* (haben) wydrapać, wyskrobać w czem; seinen Namen in eine Wand — wydrapać swoje imię w ścianie.

Ei'n=kreisen, *va.* (haben) otoczyć w koło, obstąpić w koło.

Ei'nkreisung, *sf. pl.* =en, otoczenie *n.*, obsadzenie *n.*, obstąpienie *n.*, zamknięcie *n.*

Ei'n=kriechen, *vn.* (sein) kroch ein, bin eingekrochen, 1) wczołgnąć się do jakiego miejsca; 2) skurczyć się; das Leder ist ganz eingekrochen skóra się całkiem skurczyła.

Ei'n=kriegen, *va.* (haben) dostać; sein Geld — dostać swe pieniądze; jmndn — dopędzić kogo, złapać kogo.

Ei'n=kritzeln, *va.* (haben) nabazgrać w czem; etwas in ein Buch — nabazgrać co w książce.

Ei'n=krümmen, *va.* (haben) zakrzywić ku środkowi.

Ei'n=kugeln, *vr.* (haben) skurczyć się jak kula.

Ei'nkünfte, *sf. pl.* przychód *m.* dochód *m.*, dochody; seine Einkünfte sind sehr bedeutend jego dochody są bardzo znaczne.

Ei'n=laden, *va.* (haben) lud ein, habe eingeladen, 1) naładować, władować; Waren in ein Schiff — władować towary na okręt; 2) zaprosić; jmndn zu Tisch — zaprosić kogo na obiad; 3) wezwać, zachęcić; der Schatten lud uns zur Ruhe ein cień nas zachęcał do spoczynku

Ei'nladend, *part.* i *adi.* zapraszający, ujmujący, wabiący, przyjemny.

Ei'nlader, *sm.* =s, *pl.* —, zapraszający.

Ei'nladerin, *sf. pl.* =nen, zapraszająca.

Ei'nladung, *sf. pl.* =en, 1) naładowanie *n.*, załadowanie *n.*, władowanie *n.*; 2) zaproszenie *n.*, zaprosiny *n. pl.*; eine — annehmen przyjąć zaproszenie; auf seine — na jego wezwanie; einer — folgen przyjąć zaprosiny.

Ei'nladungsplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* ładunkowy, plac, na którym się ładuje.

Ei'nladungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo *n.* zapraszające.

Ei'nladungsschrift, *sf. pl.* =en, = Einladungsschreiben.

Ei'nlage, *sf. pl.* =n, 1) załącznik *m.*, to co wewnątrz czego jest włożone np. pismo załączone, list załączony; 2) środek *m.*, część *f.* wewnętrzna (np. materyi); 3) wkładka *f.*, wkład *m.*, stawka *f.*; ich ziehe meine — zurück cofam moją wkładkę.

Ei'nlagecapital, *sn.* =(e)s, *pl.* =capitalien, kapitał *m.* wkładowy, wkładka *f.*

Ei'nlager, *sn.* =s, *pl.* —, 1) obozowanie *n.*, zostawanie *n.* na leżach; — halten być gdzie na leżach; 2) wolny areszt *m.* dłużnika; 3) kwatera *f.* (żołnierza) sein — wo nehmen stanąć gdzie kwaterą.

Ei'nlagergeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, kwaterunkowe *n.*

Ei'n=lagern, 1) *va.* (haben) wkwaterować; 2) *vr.* (haben) wkwaterować się.

Ei'nlagerung, *sf. pl.* =en, 1) = Ei'nlager 1); 2) wkwaterowanie *n.*

Ei'nlagsschein, *sm.* =s, *pl.* =e, certyfikat *m.* wkładu, potwierdzenie *n.* wkładu.

Ei'nländer, *sm.* =s, *pl.* —, = Inländer.

Ei'nländisch, *adi.* = Inländisch.

Ei'n=langen, 1) *va.* (haben) = Einreichen; 2) *vn.* (sein) nadejść; der Brief ist eingelangt list nadszedł; być podanym (o akcie urzędowym lub o prośbie); die Entscheidung ist noch nicht eingelangt rozstrzygnięcie jeszcze nie nadeszło.

Ei'nlaß, *sm.* =sses, *pl.* Einlässe, 1) wpuszczanie *n.* dokąd, wpust *m.*; 2) wejście *n.*, wchód *m.*, wstęp *m.*; der — ist nicht gestattet wstęp wzbroniony; hier ist der — tutaj wejście.

Ei'n=lassen, 1) *va.* (haben) ließ ein, habe eingelassen, wpuścić; den Feind in die Stadt — wpuścić nieprzyjaciela do miasta; Wasser in den Teich — wpuścić wodę do stawu; einen Balken in eine Mauer — wpuścić belkę w mur; 2) *vr.* sich in etw. — wdać się w co; ich habe mich da in eine schlechte Speculation eingelassen wdałem się tu w złą spekulacyę; sich in einen Streit — wdać się w spór; sich mit jmndm — wdawać się z kim; przystać na co; darauf kann ich mich unter diesen Bedingungen nicht — nie mogę na to przystać pod tymi warunkami; ich habe mich auf diesen Gegenstand zu weit eingelassen zanadto zapuściłem się w tę sprawę.

Ei'nlaßgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* od wejścia, wpustne *n.*, przypustne *n.*

Ei'nlaßkarte, *sf. pl.* =n, bilet *m.* do wejścia, bilet wstępu.

Ei'nlassung, *sf. pl.* =en, 1) wpuszczanie *n.*; 2) wdawanie się *n.* w rzecz.

Ei'nlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, 1) wbieżenie *n.*, wbieg *m.*; — eines Schiffes przypłynienie *n.*, zawinięcie *n.* (do portu) okrętu; 2) (fig.) poczta *f.* tj. pocztą nadeszłe papiery; ich habe den — noch nicht erledigt nie załatwiłem się jeszcze z pocztą.

Ei'n=laufen, I. *vn.* (sein) lief ein, bin eingelaufen, 1) wbiedz; das Schiff ist (in den Hafen) eingelaufen okręt wbiegł (zawinął) do portu; das Schiff will — okręt ma zawinąć do portu; 2) przyjść, nadejść; es sind keine neuen Nachrichten eingelaufen nie nadeszły żadne nowe wiadomości; 3) skurczyć się; das Tuch ist beim Waschen eingelaufen sukno skurczyło się w praniu; II. *va.* (haben) biegnąc zawalić; ein Thor — zawalić bramę.

Ei'n=laugen, *va.* (haben) laugte ein, habe eingelaugt, naługować, namoczyć w ługu.

Ei'nlaugung, *sf. pl.* =en, naługowanie *n.*, namoczenie *n.* w ługu.

Ei'n=läuten, *va.* (haben) dzwonić na co, zapowiedzieć co przez dzwony; die Messe — dzwonić na mszę.

Ei'n=leben, *vr.* (haben) wżyć się, przyzwyczaić się, zaaklimatyzować się; sich in den Geist eines Dichters — wżyć się w ducha jakiego poety.

Ei'nlegegabel, *sf. pl.* =n, widelec *m.* składany.

Ei'nlegemesser, *sm.* =s, *pl.* —, nóż *m.* składany.

Ei'n=legen, I. *va.* (haben) legte ein, habe eingelegt, 1) włożyć w co; Holz in den Ofen — włożyć drzewa do pieca; Geld in die Casse — włożyć pieniądze do kasy; Häringe — namarynować śledzie; Gurken — zakisić ogórki; Waren — pochować towary; bei jmndm Waren — złożyć u kogo towary; Reben — zasadzić szczepki; Bier oder Wein — wstawić piwo lub wino do piwnicy; Soldaten — umieścić gdzie żołnierzy, wprowadzić gdzie na załogę; das Messer — złożyć, zamknąć nóż; 2) załączyć; die Originalien bei der Inrotulierung der Acten — załączyć pierwopisma przy inrotulacyi aktów; 3) wykładać czem; mit Elfenbein — wykładać kością słoniową; eingelegte Arbeit wykładana robota; 4) Ehre, Lob, Ruhm — zjednać sobie zaszczyt, chwałę, sławę; 5) Protest — założyć protest; die Berufung — wnieść odwołanie; 6) für jmndn sein Wort — wstawić się za kim; II. *vr.* (haben)

1) położyć się do łóżka (wskutek choroby); 2) sich bei jemandem — zakwaterować się u kogo.

Ei'nleger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wkładający *m.*, wnoszący *m.* wkładkę; 2) szczep *m.* w ziemię wsadzony.

Ei'nlegerin, *sf. pl.* =nen, wnosząca *f.* wkładkę, wkładająca *f.*

Ei'nlegung, *sf. pl.* =en, włożenie *n.*, wkładanie *n.*

Ei'n=lehren, *va.* (haben) jemandem etwas — nauczyć kogo czego.

Ei'n=leimen, *va.* (haben) wkleić.

Ei'n=leiten, *va.* (haben) wprowadzić, rozpocząć, zagaić, wdrożyć, przygotować, ułożyć co; die Friedensverhandlungen — rozpocząć układy o pokój; einen Proceß — rozpocząć proces; das Strafverfahren — zarządzić postępowanie karne; die Untersuchung — wdrożyć śledztwo; die Debatte — zagaić rozprawę; das Gespräch über etw. — naprowadzić na co rozmowę; es ist das Nöthige einzuleiten trzeba zarządzić co należy.

Ei'nleitung, *sf. pl.* =en, 1) rozpoczęcie *n.*, wdrożenie *n.*, zarządzenie *n.* (np. procesu, śledztwa); 2) wstęp *m.* (do dzieła jakiego), introdukcya *f.*, zagajenie *n.*

Ei'n=lenken, 1) *vn.* (haben) wkierować w miejsce należne; mit dem Wagen in den Weg — z wozem skierować na drogę, wjechać na drogę; nach einer Abschweifung vom Thema lenkte er wieder ein po zboczeniu skierował znowu mowę do tematu; um wieder einzulenken by wrócić do przedmiotu; er war ausgelassen, lenkt aber wieder ein był rozpustny, ale znów wraca na dobrą drogę; 2) *va.* ein verrenktes Glied — = einrenken.

Ei'nlenkung, *sf. pl.* =en, 1) wkierowanie *n.* na dobre miejsce, opamiętanie *n.* się, zwrócenie *n.*, nawrócenie *n.* się, powrót *m.* na dobrą drogę; 2) = Einrenkung.

Ei'n=lernen, *va.* (haben) wyuczyć się czego na pamięć.

Ei'nlesebrettchen, *sn.* =s, *pl.* —, nasnuwaczka *f.*, deszczułka *f.* z dziurkami, za pomocą której przędza się nasnuwa.

Ei'n=lesen, las ein, habe eingelesen, 1) *va.* (haben) zebrać, nagromadzić; 2) *vr.* (haben) wczytać się w co; sich in einen Dichter, in ein Werk — wczytać się w jakiego poetę, w jakie dzieło, oswoić się z nim (z niem) przez czytanie.

Ei'n=leuchten, *vn.* (haben) być jasnym, łatwym do pojęcia; das kann mir nicht — tego nie mogę pojąć.

Ei'nleuchtend, *part.* i *adi.* jasny, zrozumiały, przekonywujący; =er Beweis jasny dowód.

Ei'n=liefern, *va.* (haben) dostawić, przystawić; Geld in die Casse — wnieść pieniądze do kasy; einen Verbrecher — dostawić zbrodniarza.

Ei'nlieferung, *sf. pl.* =en, przystawienie *n.*, dostawienie *n.*, oddanie *n.*

Ei'nlieferungsschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* dostawienia.

Ei'nlieferungszeit, *sf. pl.* =en, termin *m.* dostawienia.

Ei'n=liegen, *vn.* (sein) lag ein, bin eingelegen, mieszkać gdzie.

Ei'nliegend, *part.* i *adiec.* załączony, przyłączony, umieszczony we środku.

Ei'nlieger, *sm.* =s, *pl.* —, komornik *m.*

Ei'n=lispeln, *va.* (haben) podszepnąć, podpowiedzieć, poddać komu jaką myśl.

Ei'n=lochen, *va.* (haben) zrobić dziurę, przedziurawić.

Ei'n=logieren (wym.: lożiren), 1) *va.* (haben) wkwaterować kogo gdzie, dać mu mieszkanie; 2) *vr.* (haben) wkwaterować się, zamieszkać gdzie.

Ei'nlogierung, *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.*, wkwaterowanie *n.*, zamieszkanie *n.*

Ei'n=lösen, *va.* (haben) zakupić; wykupić, ściągać do kasy (bilety bankowe); einen Wechsel — zapłacić weksel; sein Wort — dotrzymać słowa; ein Pfand — wykupić zastaw.

Ei'nlöser, *sm.* =s, *pl.* — wykupujący *m.*

Ei'nlösung, *sf. pl.* =en, wykup *m.*, wykupienie *n.*, odkup *m.*; — des Papiergeldes wymiana pieniędzy papierowych.

Ei'nlösungsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* wykupniczy.

Ei'nlösungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* wykupna, prawo odkupu.

Ei'nlösungsschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bilet *m.* wykupny.

Ei'n=löthen, *va.* (haben) wlutować.

Ei'nlöthung, *sf. pl.* =en, wlutowanie *n.*, zalutowanie *n.*

Ei'n=lügen, 1) *va.* (haben) log ein, habe eingelogen, jemandem etwas — kłamliwie wmówić co w kogo; 2) *vr.* (haben) wełgać się; sich in einen Ort — wełgać się dokąd, przez kłamstwo być przypuszczonym.

Ei'n=lullen, *va.* (haben) uśpić.

Ei'n=machen, *va.* (haben) 1) wsadzić, włożyć, zawiązać, zawinąć w co; 2) Teig — zarobić ciasto; Kalk — rozrobić wapno; 3) zamarynować (np. ryby), zakisić (ogórki); 4) usmarzyć w cukrze (owoce, konfitury). Eingemachtes konfitury, *f. pl.*; potrawka *f.*

Ei'nmähdig, *adi.* raz dający się kosić; =e Wiese łąka, którą tylko raz kosić można.

Ei'n=mähen, *va.* (haben) kosić.

Ei'n=mahlen, mahlte ein, habe eingemahlen, *va.* (haben) zemleć na zapas.

Ei'n=mahnen, *va.* (haben) upominać się, dopominać się czego; eine Schuld — upominać się o dług.

Ei'nmahnung, *sf. pl.* =en, upominanie *n.* się, dopominanie *n.* się.

Ei'n=maischen, *va.* (haben) Malz — zarobić słód, zacierać słód.

Ei'nmaischung, *sf. pl.* =en, zacier *m*.

Ei'nmal, *adv.* 1) raz, jeden raz; ich habe ihn nur — gesehen widziałem go tylko raz; — eins ist eins jeden raz jeden jest jeden; — ist keinmal raz a nic to jedno; ein für allemal raz na zawsze; auf — naraz, nagle, niespodzianie; auf — erhob sich ein Sturm naraz zerwała się burza; — so — so raz tak, drugi raz inaczej; 2) razu pewnego, kiedyś, niegdyś, ongi (o przeszłości i o przyszłości) er fragte mich — pytał mnie kiedyś; es war — ein Mann był niegdyś człowiek; er wird es doch — erfahren przecież się kiedyś o tem dowie; nicht — nawet nie; ich kenne ihn nicht — ja go nawet nie znam; komm — zu mir przyjdź kiedy do mnie; wenn ich wieder — bei dir sein werde jak kiedy znowu będę u ciebie; kommst du endlich —? przecieżeś przyszedł? stellen Sie sich — vor przedstaw pan sobie; er ist — so jest już jaki; hören Sie — słuchaj no pan.

Einmalei'ns, *sn. indec.* tablica *f.* Pytagoresa, tabliczka *f.* mnożenia.

Ei'n=marinieren, *va.* (haben) zamarynować.

Ei'nmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, wejście *n.* (maszerujących).

Ei'n=marschieren, *vn.* (sein) wejść, wkroczyć, wmaszerować.

Ei'nmaß, *sn.* =es, bez *pl.* ubytek *m.* zboża (np. przez wyschnięcie), zmniejszenie *n.* się.

Ei'nmaster, *sm.* =s, *pl.* —, okręt *m.* jednomasztowy.

Ei'nmastig, *adi.* o jednym maszcie; ein =es Schiff okręt jednomasztowy.

Ei'n=mauern, *va.* (haben) wmurować, zamurować, obmurować, murem opasać.

Ei'nmauerung, *sf. pl.* =en, wmurowanie *n.*, zamurowanie *n.*, obmurowanie *n.*, opasanie *n.* murem.

Ei'n=meißeln, *va.* (haben) dłutem wyrobić, wyżłobić, dłutem wybić w czem.

Ei'n=mengen, *va.* i *vr.* (haben) = Einmischen.

Ei'nmengsel, *sn.* =s, *pl.* —, przymieszanka *f.*, przymieszka *f.*

Ei'nmengung, *sf. pl.* =en, przymieszanie *n.*, wmieszanie *n.* się.

Ei'n=messen, 1) *va.* (haben) messe, missest (misst), misst ein, maß ein, habe eingemessen, odmierzyć, wmierzyć, mierząc wsypać lub nalać; Korn in einen Sack — odmierzyć żyta do worka; Bier in den Krug — odmierzyć piwa do dzbanka; 2) *vr.* (haben) w mierzeniu ubyć, weschnąć.

Ei'n=miethen, 1) *va.* (haben) jmndn — nająć dla kogo pomieszkanie; 2) *vr.* (haben) nająć sobie u kogo pomieszkanie.

Ei'nmiether, *sm.* =s, *pl.* —, lokator *m.*, najmujący *m.* pomieszkanie.

Ei'nmiethling, *sm.* =s, *pl.* =e, = Einmiether.

Ei'n=mischen, I. *va.* (haben) 1) wymieszać z czem, przymieszać do czego; Mehl zum Teige — wymieszać mąkę z ciastem; 2) wmieszać, przymieszać do czego; in die Rede fremde Worte — wmieszać do mowy obce słowa; II. *vr.* (haben) wmieszać się do czego; sich in ein Gespräch — wmieszać się do jakiej rozmowy.

Ei'nmischung, *sf. pl.* =en wmieszanie *n.* się, wtrącanie *n.* się do czego, interwencya *f.*

Ei'n=münden, *va.* (haben) wpadać, wlewać się.

Ei'nmündung, *sf. pl.* =en, ujście *n.* (rzeki), miejsce *n.* wpłynienia do drugiej rzeki lub morza.

Ei'n=münzen, *va.* (haben) wybić na pieniądze, wypotrzebować w mennicy; alles Silber — wybić wszystko srebro.

Ei'nmünzung, *sf. pl.* =en, wybicie *n.* na pieniądze.

Ei'nmuth, *sm.* =(e)s, bez *pl.* jednomyślność *f.*, zgodność *f.* (umysłów).

Ei'nmüthig, *adi.* i *adv.* jednomyślny(-ie), zgodny(-ie).

Ei'nmüthigkeit, *sf.* = Einmuth.

Ei'n=nageln, *va.* (haben) przybić w środku gwoździami.

Ei'n=nagen, *vr.* (haben) wgryść się; der Kummer hat sich in mein Herz eingenagt zmartwienie wgryzło się do mego serca.

Ei'n=nähen, *va.* (haben) wszyć, wyszyć na czem; Geld in die Tasche — wszyć pieniądze do kieszeni; Blumen in das Kleid — wszyć kwiaty do sukni.

Ei'nnahme, *sf. pl.* =n, 1) wzięcie *m.*, zdobycie *n.*, die — einer Festung zdobycie twierdzy; 2) pobieranie *n.*, odbieranie *n.*, (podatków); 3) dochód *m.*, przychód *m.*; die Ausgaben dürfen die =n nicht übersteigen wydatki nie powinny przekraczać dochodów.

Ei'nnahmsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* dochodów, księga przychodów.

Ei'nnahmscasse, *sf. pl.* =n, kasa *f.* poborowa.

Ei'nnahmsgebühr, *sf. pl.* =en, należytość *f.* poborowa.

Ei'nnahmsposten, *sm.* =s, *pl.* —, część *f.* przychodu; das ist für mich ein wichtiger — to dla mnie ważna część przychodu.

Ei'nnehmbar, *adi.* dający się zdobyć; diese Festung ist nicht — ta twierdza nie jest do zdobycia.

Ei'n=nehmen, *va.* (haben) nahm ein, habe eingenommen, 1) wziąć do siebie (w zn. ogólnem); jmndn — przyjąć kogo w swój dom; in das Schiff — wziąć na okręt; das Schiff hat Wasser eingenommen okręt nabrał świeżej wody; eine Besatzung — przyjąć załogę; das Mittagessen — zjeść objad; ich habe heute noch nichts eingenommen jeszcze dziś nic nie jadłem; eine Arznei — zażyć lekarstwo; 2) wziąć, zająć, zdobyć, opanować; eine

Festung — zdobyć twierdzę; 3) zajmować; eine Stelle — zajmować jakie miejsce (jaki urząd); nehmen Sie indessen meinen Platz ein zajmij pan tymczasem moje miejsce; er nimmt das ganze Stockwerk ein on zamieszkuje całe piętro; der Tisch nimmt viel Raum ein stół zabiera wiele miejsca; die Furcht hat die Gemüther eingenommen strach opanował umysły; der Wein nimmt den Kopf ein wino idzie do głowy, upaja; jmndn mit etw. — zająć kogo czem; jmndn für sich — ująć kogo sobie; jemanden gegen jemanden — uprzedzić kogo przeciw komu; sich von Vorurtheilen — lassen dać się opanować przesądom; von Vorurtheilen eingenommen pełen przesądów; für jemanden eingenommen uprzedzony o kim; gegen jemanden eingenommen uprzedzony przeciw komu; 4) pobierać, odbierać, utargować, mieć dochód; er nimmt aus seinen Gütern viel Geld ein pobiera ze swych dóbr wiele pieniędzy.

Ei'nnehmend, *adj.* i *adv.* ujmujący, (-o,) pociągający ku sobie; er hat ein =es Äußere ma ujmujący wygląd.

Ei'nnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *f.*, akcyźnik *m.*

Ei'nnehmerin, *sf. pl.* =nen, poborczyni *f.*; żona *f.* poborcy.

Ei'nnehmung, *sf. pl.* =en, = Einnahme.

Ei'n=nicken, *vn.* (sein) zadrzymać, zdrzemnąć się (kiwając głową).

Ei'n=nieten, *va.* (haben) wnitować, zanitować, wklepać.

Ei'n=nisten, *vr.* (haben) wgnieździć się gdzie, zagnieździć się, rozgościć się; die Sorge nistet sich im Herzen ein troska zagnieżdża się w sercu; sich bei jmndm — zagnieździć się u kogo, rozgościć się u kogo wkradłszy się cichaczem.

Ei'nnistung, *sf. pl.* =en, wgnieżdżenie *n.* się, zagnieżdżenie się.

Ei'n=nöthigen, *va.* (haben) jmndm etw. — przyniewolić kogo do czego; jmndm das Essen — przymusić kogo do jedzenia.

Ei'nöde, *sf. pl.* =n, pustynia *f.*, samotność *f.*, osobność *f.*

Ei'nohr, *sn.* =es, *pl.* =e, jednoucby *m.*, jedno ucho mający, o jednem uchu.

Ei'nöhrig, *adj.* = Einohr.

Ei'n=ölen, *va.* (haben) napuścić olejem, nasmarować oliwą, natrzeć oliwą.

Ei'nölung, *sf. pl.* =en, nasmarowanie *n.* olejem lub oliwą.

Ei'n=ordnen, *va.* (haben) uporządkować, wszykować, ustawić na właściwem miejscu.

Ei'nordnung, *sf. pl.* =en, uporządkowanie *n.*, wszykowanie *n.*, ustawienie *n.* na właściwem miejscu.

Ei'n=packen, *va.* (haben) wpakować, zapakować; die Kleider in den Koffer — zapakować suknie do kufra; (fig.) packen Sie mit ihren Complimenten ein zachowaj pan dla siebie swoje komplimenty; einen Verweis — dostać naganę, dostać nosa; kalt — zawijać w mokre prześcieradła.

Ei'npackung, *sf. pl.* =en, zapakowanie *n.*, opakowanie *n.*; kalte =en zimne zawijania.

Ei'n=pappen, *va.* (haben) wlepić, wkleić.

Ei'n=paschen, *va.* (haben) przemycić (dokąd towar).

Ei'n=passen, 1) *va.* (haben) wpasować, wprawić szczelnie; 2) *vn.* (haben) pasować w co, stosować się, przypadać, mieć odpowiednią objętość do wsadzenia szczelnie.

Ei'n=passieren, *vn.* (sein) wejść, wjechać, być wprowadzonym; die Waren sind schon einpassiert towary już weszły.

Ei'n=pauken, *va.* (haben) jemandem etw. — wbić komu co pałką do głowy.

Ei'npauker, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.*, korrepetytor *m.*, instruktor *m.*

Ei'n=peitschen, *va.* (haben) jmndm etw. — biczem zniewolić kogo do czego; z trudem nauczyć kogo czego.

Ei'npersönig (Einpersönlich), *adj.* jednoosobowy.

Ei'n=pfählen, *va.* (haben) ogrodzić palami, opasać, opalisadować, dać sztachety około czego.

Ei'npfählung, *sf. pl.* =en, ogrodzenie *n.*, opalisadowanie *n.*, osztachetowanie *n.*

Ei'n=pfarren, *va.* (haben) wcielić do parafii; ein Eingepfarrter wcielony do parafii, parafianin *m.*

Ei'n=pfeffern, *va.* (haben) opieprzyć, obsypać pieprzem, zamarynować w pieprzu.

Ei'n=pferchen, *va.* (haben) wtłoczyć, umieścić wiele ludzi lub rzeczy na ciasnym obszarze.

Ei'n=pflanzen, *va.* (haben) zaszczepić; dem Geiste, der Seele, dem Herzen etw. — zaszczepić co w umyśle, w duszy, w sercu; eingepflanzt wkorzeniony, wrodzony.

Ei'npflanzung, *sf. pl.* =en, zaszczepienie *n.*, zasadzenie *n.*

Ei'n=pflastern, *va.* (haben) wbrukować w co.

Ei'n=pflücken, *va.* (haben) Blumen — nazrywać kwiatków. (do kosza).

Ei'n=pflügen, *va.* (haben) worać.

Ei'n=pfropfen, *va.* (haben) zaszczepić, wszczepić; einen Zweig in einen wilden Stamm — zaszczepić gałązkę w dziki pień; (fig.) jmndm etwas — wpoić w kogo co, nakłaść mu co do głowy; eingepfropft zaszczepiony z natury, wrodzony.

Ei'npfropfung, *sf. pl.* =en, wszczepienie *n.*, zaszczepienie *n.*

Ei'npfündig, *adj.* jednofuntowy.

Ei'n=pichen, *va.* (haben) wlepić smołą, wlepić na smołę.

Ei'n=pilgern, *vn.* (sein) wejść pielgrzymką (w jaki kraj lub miasto).

Ei'n=pinseln, *va.* (haben) pędzlem wsmarować w co.

Ei'n=planken, *va.* (haben) oparkanić, otoczyć parkanem, ogrodzić parkanem.

Ei'n=plaudern, *va.* (haben) = Einreden.

Ei'n=plump(s)en, *vn.* (sein) niezgrabnie wpaść w co.

Ei'n=pökeln, *va.* (haben) nasolić, w sól położyć, zamarynować.

Ei'npökelung, *sf. pl.* =en, nasolenie *n.*, włożenie *n.* w sól, zamarynowanie *n.*

Ei'n=prägen, *va.* i *vr.* (haben) wycisnąć co na czem, wybić; jmndm etwas — wbić komu co w pamięć, wpoić w kogo co; dem Gedächtnisse — wbić w pamięć; sein Bild hat sich meinem Herzen tief eingeprägt obraz jego głęboko utkwił w mem sercu.

Ei'nprägung, *sf. pl.* =en, wpojenie *n.*, wrażenie *n.*

Ei'n=predigen, 1) *va.* (haben) jmndm etwas — wmówić w kogo co, wbić komu co do głowy; 2) *vr.* wprawić się w kazanie.

Ei'n=pressen, *va.* (haben) wpracować, wtłoczyć, wcisnąć, ścisnąć.

Ei'npressung, *sf. pl.* =en, wprasowanie *n.*, wtłoczenie *n.*, wciśnienie *n.*, przyciśnienie *n.*

Ei'n=prügeln, *va.* (haben) jmndm etwas — biciem nauczyć kogo czego, kijem wbić komu co w pamięć, kijem przyzwyczaić kogo do czego.

Ei'n=pudern, *va*, (haben) upudrować, wypudrować.

Ei'n=pumpen, *va.* (haben) wpompować, napompować (do czego).

Ei'n=puppen, *vr.* (haben) zamienić się na poczwarkę, zapoczwarzyć się.

Ei'npuppung, *sf. pl.* =en, zamienienie *n.* się na poczwarkę.

Ei'n=quartieren, 1) *va.* (haben) wkwaterować, zakwaterować, rozlokować w kwatery, stawiać po kwaterach; einquartierte Truppen kwaterujące wojska; 2) *vr.* (haben) zakwaterować się, wkwaterować się; sich bei jmndm — rozgościć się u kogo.

Ei'nquartierung, *sf. pl.* =en, kwaterunek *m.*, rozlokowanie *n.*, wkwaterowanie *n.* (wojska).

Ei'n=quellen, *va.* (haben) namoczyć aby napęczniało (groch, nasienie).

Ei'n=querlen, *va.* (haben) wsypać, wlać w co i razem zamącić.

Ei'n=quetschen, *va.* (haben) 1) wcisnąć, wtłoczyć, wgnieść w co; 2) zgnieść (przez ciśnięcie).

Ei'n=quirlen, *va.* (haben) = Einquerlen.

Ei'n=raffen, *va.* (haben) wsypać, włożyć w co, nabrać do czego, nagromadzić do czego.

Ei'n=rahmen, *va.* (haben) oprawić w ramy lub ramki, opatrzyć ramkami.

Ei'nrahmung, *sf. pl.* =en, 1) oprawienie *n.* w ramy; 2) ramy *pl. f.*, ramka *f.*

Ei'n=rammen, *va.* (haben) wbić karafem w ziemię.

Ei'n=rammeln, *va.* (haben) = Einrammen.

Ei'n=rangieren, (wym.: ranżiren) *va.* (haben) wcielić, włączyć, przyłączyć.

Ei'nrangierung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.* (do pułku), włączenie *n.* przyłączenie *n.*

Ei'n=rathen, *va.* (haben) rieth ein, habe eingerathen, doradzić komu co.

Ei'n=rauchen, *va.* (haben) *imper.* es raucht ein, dymi się do jakiego miejsca.

Ei'n=räuchern, *va.* (haben) nakadzić co, wykadzić.

Ei'n=räumen, *va.* (haben) 1) umieścić gdzie; Waren irgendwo — umieścić gdzie towary; 2) jmndm etwas — ustąpić komu czego; er hat mir einen guten Platz eingeräumt dobre mi dał miejsce, dobrze mnie umieścił; ich kann Ihnen eine Stube zum Wohnen — mogę panu ustąpić jednego pokoju na pomieszkanie; 3) fig. pozwolić na co, ustąpić, przystać na co; Sie räumen ihm zu viel ein za wiele mu pan pozwalasz, koncedujesz, pobłażasz, dajesz wolności; jmndm eine Befugnis — dać komu jakie upoważnienie; eine Hypothek — zezwolić na hipotekę; ein Recht — przyznać jakie prawo; ein Vorrecht — odstąpić pierwszeństwa; ein Servitut — dozwolić służebności.

Ei'nräumung, *sf. pl.* =en, 1) umieszczenie *n.*, pomieszczenie *n.*; 2) ustąpienie *n.*, koncesya *f.*, pozwolenie *n.*

Ei'n=rechen, *va.* (haben) wgrabić co.

Ei'n=rechnen, *va.* (haben) wrachować, wliczyć; ich habe die Auslagen eingerechnet wliczyłem w to wydatki.

Ei'nrechnung, *sf. pl.* =en, wrachowanie *n.*, wliczenie *n.*, policzenie *n.*, potrącenie; — in den Pflichttheil policzenie na zachowek; — in das Erbtheil wliczenie w schedę.

Ei'nrede, *sf. pl.* =n, 1) przeciwienie *n.* się, kontradykcya *f.*; er kann keine — vertragen nie cierpi, kiedy mu się kto przeciwi; 2) prawna obrona *f.* (przeciw skardze); sprzeciw *m.*; gegen etwas — erheben wnieść sprzeciw przeciw czemu, wnieść protest.

Ei'n=reden, 1) *va.* (haben) jmndm etwas, wmówić w kogo co, namówić kogo do czego; jmndm Muth — wzniecić w kim odwagę; 2) *vn.* (haben) przerywać komu (mowę); reden Sie mir nicht ein nie przerywaj mi pan; sprzeciwiać się.

Ei'n=reffen, *va.* (haben) die Segel — żagle podwinąć, skrócić, podciągnąć.

Ei'n=registrieren, *va* (haben) zarejestrować, zaciągnąć w rejestr.

Ei'n=regnen, *vn.* (haben) *impers.* es regnet ein deszcz zacieka.

Ein=reiben, *va.* (haben) rieb ein, habe eingerieben, wetrzeć w co, natrzeć czem, nasmarować czem, utrzeć czego i wsypać; Brot in die Suppe — utrzeć chleba do zupy; Salbe in die Haut — wetrzeć maść w skórę.

Ei'nreibung, *sf. pl.* =en, nacieranie *n.*, natarcie *n.*, wcieranie *n.*, nasmarowanie *n.*

Ei'n=reichen, *va.* (haben) podać, wnieść, wręczyć; eine Klage bei Gericht — podać skargę do sądu, wnieść skargę;

um Versetzung — podać się o przeniesienie, prosić o przeniesienie; ein Gesuch — wnieść podanie.

Ei'nreichung, *sf. pl.* =en, podanie *n.*, wniesienie *n.*, wręczenie *n.*

Ei'nreichungsprotocoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół *m.* podawczy, dziennik *m.* podawczy.

Ei'n=reihen, *va.* (haben) 1) umieścić w rzędzie, umieścić w szeregu; 2) nawlec.

Ei'nreihig, *adi.* jednorzędowy, o jednym rzędzie.

Ei'nreihung, *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.* w rzędzie, w szeregu.

Ei'n=reißen, I. *va.* (haben) riss ein, habe eingerissen, 1) nadrzeć, nadedrzeć; 2) wyrysować w co, narysować w czem; 3) zburzyć, rozebrać, zwalić; ein Haus — zburzyć dom; II. *vn.* (sein) riss ein, bin eingerissen, 1) nadedrzyć się, nałupać się; 2) fig. wkradać się, zagęszczać się; wann ist diese üble Gewohnheit bei euch eingerissen? kiedy ten zły zwyczaj wkradł się do was?; die Krankheit reißt immer mehr in der Stadt ein choroba coraz częściej występuje w mieście; es reißt tief in den Beutel ein dużo kosztuje pieniędzy.

Ei'n=reiten, I. *vn.* (sein) ritt ein, bin eingeritten, wjechać gdzie konno; II. *va.* (haben) ritt ein, habe eingeritten; 1) ein Pferd — ujeżdżać konia; 2) jadąc konno obalić co; eine Planke — jadąc konno obalić parkan.

Ei'nrenkbar, *adi.* dający się wprawić, naciągnąć; diese Hand ist nicht mehr — ta ręka już się nie da wprawić.

Ei'n=renken, *va.* (haben) wprawić, naciągnąć, wstawić; ein ausgerenktes Glied — wywinięty członek wprawić.

Ei'nrenkung, *sf. pl.* =en, wstawienie *n*, wprawienie *n.*

Ei'n=rennen, 1) *va.* (haben) rannte ein, habe eingerannt, wywalić, wybić, wysadzić, wyłamać; 2) *vn.* (sein) szybko wbiedz gdzie.

Ei'n=richten, *va.* i *vr.* (haben) 1) urządzić co, urządzić co według czego, zastosować, do czego; das Hauswesen — urządzić gospodarstwo; jemandem eine Bibliothek — urządzić komu bibliotekę; die Haushaltung nach der Einnahme — zastosować gospodarstwo do dochodu; sich — urządzić się; seine Tochter — zagospodarować córkę, dać jej urządzenie; 2) = Einrenken.

Ei'nrichtung, *sf. pl.* =en, 1) urządzenie *n.*; dem Staate eine — geben nadać państwu nowe urządzenie; in der Haushaltung eine — treffen zaprowadzić jakie urządzenie w gospodarstwie; 2) = Einrenkung.

Ei'n=riegeln, *va.* i *vr.* (haben) zasunąć rygiel, zamknąć na rygiel; jmndn — zamknąć kogo na rygiel.

Ei'nriegelung, *sf. pl.* =en, zaryglowanie *n.*, zamknięcie *n.*

Ei'n=rieseln, *vn.* (sein) wpływać, wciekać, sączyć się w co.

Ei'n=rinnen, *vn.* (sein) rann ein, bin eingeronnen, wpływać gdzie, wciekać.

Ei'nriss, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wdarcie *n.*, naddarcie *n.*; das Papier hat einen — papier jest naddarty; 2) wtargnięcie *n.*; das ist ein — in fremde Befugnisse to jest wtargnięcie w obce uprawnienia.

Ei'nritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wjazd *n.* na koniu.

Ei'n=ritzen, *va.* (haben) 1) draśnięciem otwór w czem zrobić; 2) wyrysować, wyrznąć na czem; seinen Namen in die Rinde — wyrysować swoje imię na korze.

Ei'n=rollen, *va.* (haben) wwinąć w co, zwinąć w trąbkę.

Ei'n=rosten, *vn.* (sein) zardzewieć; in etwas — wrdzewieć w co, przyrdzewieć do czego; ein eingerostetes Übel zakorzenione zło.

Ei'n=rücken, 1) *vn.* (sein) wkroczyć gdzie, wejść, sunąć się na czyje miejsce; die Soldaten rückten in die Stadt ein żołnierze wkroczyli do miasta; du wirst in seine Stelle — wejdziesz na jego miejsce; zu Militär — pójść do wojska; 2) *va.* (haben) wsunąć gdzie, umieścić w czem; einen Artikel in die Zeitung — umieścić artykuł w gazecie; jemandes Worte im Brief — umieścić czyje słowa w liście.

Ei'nrückung, *sf. pl.* =en, 1) wkroczenie *n.*; — der Truppen wkroczenie wojska; 2) umieszczenie *n.*, zamieszczenie *n.*

Ei'nrückungsgebühr, *sf. pl.* =en, zapłata *f.* za umieszczenie (w piśmie publicznem).

Ei'nruderig, *adi.* o jednym rzędzie wioseł.

Ei'n=rudern, *vn.* (sein) wpłynąć gdzie (do portu) za pomocą wioseł.

Ei'n=rufen, *va.* (haben) rief ein, habe eingerufen, wzywać do oddania lub okazania czego, kazać się stawić, wezwać do zgłoszenia się gdzie.

Ei'nrufung, *sf. pl.* =en, wezwanie *n.* (do stawienia się, do zgłoszenia się).

Ei'n=rühren, *va.* (haben) 1) wsypać, wlać do czego i wymieszać; Mehl in die Suppe — mąką zarobić zupę; 2) wymieszać co.

Ei'n=runden, *va.* (haben) zaokrąglić.

Ei'ns, I. *adi. num.* jedno *n.*; jako *s. num.* die Ei'ns *indec.* jednostka *f.*; jedynka *f.*, jedno *n.*; ich habe die — gezogen wyciągnąłem jedynkę; — fehlt mir noch jednego mi jeszcze brak; — für das andere jedno za drugie — ins andere gerechnet jedno w drugie biorąc; es kommt auf — heraus to wyjdzie na jedno; mir ist alles — mnie obojętnie; —, zwei, drei jeden, dwa, trzy; II. = Einig, zgodny, jednomyślny, jednej myśli.

Ei'nsaat, *sf. pl.* =en, zasiew *m.*

Ei'n=säckeln, *va.* (haben) włożyć do worka, schować do worka.

Ei'n=sacken, *va.* (haben) wsypać do worka.

Ei'n=säen, *va.* (haben) wsiać, zasiać.

Ei'nsäung, *sf. pl.* =en, = Einsaat.

Ei'nsage, *sf. pl.* =n = Einrede.

Ei'n=sagen, *va.* (haben) jemandem etwas — poddawać komu co, podpowiadać, dyktować.

Ei'nsagung, *sf. pl.* =en, podpowiadanie *n.*, poddawanie *n.*

Ei'n=sägen, *va.* (haben) piłą narznąć, wpiłować, zapiłować, nadpiłować.

Ei'n=salben, *va.* (haben) namaścić, nabalsamować; (fig.) jmndm den Rücken — wybić kogo.

Ei'nsalbung, *sf. pl.* =en, namaszczenie *n.*

Ei'n=salzen, *va.* (haben) nasolić, solić, osolić.

Ei'nsalzung, *sf. pl.* =en, nasolenie *n.*, posolenie *n.*

Ei'nsam, *adi.* samotny; ein =er Mensch samotnik; ein =es Leben führen prowadzić samotne życie.

Ei'nsamkeit, *sf.* samotność *f.*; häusliche — domowa zacisza; in stiller — w zacisznej ustroni.

Ei'n=sammeln, *va.* (haben) zbierać, gromadzić; Steuern — podatki wybierać; Beiträge — zbierać składki; Kenntnisse — gromadzić wiadomości.

Ei'nsammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.*, kolektor *m.*, kwestarz *m.*

Ei'nsammlerin, *sf. pl.* =nen, kolektorka *f.*, kwestarka *f.*

Ei'nsammlung, *sf. pl.* =en, zbieranie *n.*, zbiór *m.*, kwesta *f.*

Ei'n=sargen, *va.* (haben) włożyć w trumnę.

Ei'nsargung, *sf. pl.* =en, złożenie *n.* w trumnie.

Ei'nsasse, 1) *sm.* =n, *pl.* =n, = Insasse; 2) *sf. pl* =n, wycięcie *n.* (w belce, gdzie koniec drugiej belki się wkłada).

Ei'nsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) stawka *f.* (w grze, na loteryi); ein Spiel mit hohen Einsätzen gra z wysokiemi stawkami; 2) garnitur *m.* (rzeczy jedna w drugą wkładanych).

Ei'nsatzbecher, *sm.* =s, *pl.* —, kubek *m.* wkładany, do wkładania.

Ei'nsatzgewichte, *sn. pl.* ciężarki *sm. pl.* wkładane.

Ei'n=säuern, *va.* (haben) zakwasić, zakisić.

Ei'n=saugen, 1) *va.* (haben) sog ein, habe eingesogen, wsać w siebie, ssąc wciągnąć; eine Meinung mit der Muttermilch — zdanie jakie wsać z mlekiem matki; 2) *vr.* (haben) wsać się w ciało (pijawki).

Ei'nsaugung, *sf. pl.* =en, wsanie *n.* się, wpijanie *n.* się, nabranie *n.* w siebie.

Ei'n=säumen, *va.* (haben) oblamować, obrąbić.

Ei'n=säuseln, *va.* (haben) szeleszcząc uśpić (dziecko), nucąc uśpić.

Ei'n=schaben, *va.* (haben) wskrobać, naskrobać do czego.

Ei'n=schachern, *va.* (haben) wyszachrować co.

Ei'n=schachteln, *va.* (haben) włożyć do pudełka, zapakować, schować; (fig.) jmndn — wsadzić kogo do ciupy, zamknąć kogo.

Ei'nschachtelung, *sf. pl.* =en, włożenie *n.* do pudełka, zapakowanie *n.*, schowanie *n.*, zamknięcie *n.*

Ei'nschalig, *adi.* jednoskorupowy, o jednej skorupie, pojedynczy.

Ei'n=schalten, *va.* (haben) wtrącić, wsadzić, umieścić w środku; zwischen dem November und December zwei Monate — między listopadem i grudniem przydać dwa miesiące; jmnds Worte in seine Rede — czyje słowa wtrącić do swej mowy; ein eingeschalteter Satz zdanie wtrącone; umieścić w gazecie, w anonsach.

Ei'nschaltung, *sf. pl.* =en, wtrącenie *n.*, umieszczenie *n.*; włożenie *n.*, parenteza *f.*, nawias *m.*

Ei'n=schanzen, *va.* (haben) oszańcować, szańcami otoczyć.

Ei'n=schärfen, *va.* (haben) obostrzyć, zalecić, nakazać; jmndm etw. — mocno komu zalecić, surowo nakazać.

Ei'nschärfung, *sf. pl.* =en, obostrzenie *n.*, nakazanie *n.*, pilne zalecanie *n.*

Ei'n=scharren, *va.* (haben) zagrzebać, zakopać.

Ei'nscharrung, *sf. pl.* =en, zagrzebanie *n.* zakopanie *n.*

Ei'n=schätzen, *va.* (haben) oszacować.

Ei'nschätzung, *sf. pl.* =en, oszacowanie *n.*

Ei'nschau, *sf. pl.* =en, = Einblick.

Ei'n=schauen, *va.* (haben) [wglądnąć.

Ei'nschauung, *sf. pl.* =en = Einblick.

Ein=schaukeln, *va.* (haben) uśpić kołysząc, ukołysać.

Ei'n=schenken, *va.* (haben) nalać np. Wasser in das Glas — nalać wody do szklanki; jmndm reinen Wein — powiedzieć komu całą prawdę.

Ei'n=scheuern, *va.* (haben) zwieść, zwozić do stodoły.

Ei'n=schicken, *va.* (haben) posłać, przesłać dokąd; eine Vollmacht — przesłać pełnomocnictwo.

Ei'nschickung, *sf. pl.* =en, posłanie *n.*, nadesłanie *n.*, przesłanie *n.*

Ei'n=schieben, I. *va.* (haben) schob ein, habe eingeschoben, wsunąć, wsadzić; Brot in den Ofen — wsadzić chleb do pieca; jmndn wohin — wkręcić kogo, wściubić kogo dokąd; eine Speise — przydać potrawę; eine eingeschobene Speise przystawka *f.*; II. *vr.* 1) wsunąć się, wściubić się; 2) wprawić się w grę kręglową.

Ei'nschiebling, *sm.* =s, *pl.* =e, intruz *m.*, człowiek na urząd jaki wkręcony.

Ei'nschiebsel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) rzecz *f.* między inne wsadzona, wtrącona; 2) zdanie *n.* wtrącone, nawiasowe.

Ei'nschiebzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, nawias *m.*, klamry *sf. pl.*

Ei'n=schießen, I. *va.* (haben) schoss ein, habe eingeschossen, 1) strzałami rozwalić, zburzyć, zwalić; eine Mauer — zburzyć mur strzałami; 2) ein Pferd — ostrzelać konia

przyzwyczaić konia do strzałów; ein Gewehr — wypróbować strzelbę, zaprawić do strzelania; 3) Geld — (in die Casse) włożyć kapitał; eingeschossenes Capital włożony, inwestowany kapitał; 4) (u piekarzy); Brot — = Brot einschieben (in den Ofen); II. *vr.* wprawić się do strzelania, wprawić się (w zn. ogólnem); er ist darin glänzend eingeschossen on jest w to świetnie wprawiony.

Ei'n=schiffen, I. *va.* (haben) włożyć na okręt; Waren — włożyć towary na okręt; II. *vn.* (sein) wpłynąć do jakiego miejsca, zajechać do portu; III. *vr.* (haben) wsiąść na okręt.

Ei'nschiffung, *sf. pl.* =en, 1) wpłynięcie do jakiego miejsca; 2) ładowanie *n.* na okręt.

Ei'n=schirren, *va.* (haben) przybrać w szory.

Ei'n=schlachten, *va.* (haben) nabić, narznąć na zapas; Gänse — narznąć gęsi na zapas; fig. Bauernhöfe — wcielić grunta włościańskie do tabularnych.

Ei'n=schlafen, *vn.* (sein) schlief ein, bin eingeschlafen 1) usnąć, zasnąć; ich konnte nicht — nie mogłem zasnąć; bei dieser Musik schläft man ein muzyka ta działa usypiająco; 2) cierpnieć, drętwieć, martwieć; mir ist das Bein eingeschlafen zcierpła mi noga; 3) ostygnąć, ustać; sein Eifer ist bald eingeschlafen jego zapał ostygł niedługo; die Sache schläft ein rzecz idzie w odwłokę, w zapomnienie; 4) umrzeć spokojnie; im Herrn — usnąć w Panu.

Ei'n=schläfern, *va.* (haben) uśpić, zrobić niedbałym, opieszałym, nie widzącym niebezpieczeństwa; jmndn durch falsche Nachrichten — uśpić kogo fałszywemi doniesieniami; dieser Sieg schläferte seinen Muth ein to zwycięstwo uśpiło jego odwagę; das wirkt einschläfernd to działa usypiająco.

Ei'nschläferung, *sf.*, uśpienie *n.*

Ei'nschläferungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* usypiający, lekarstwo *n.* na sen.

Ei'nschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, 1) uderzenie *n.* w co (np. w rękę, w dłoń przy ugodzie); 2) zakładka *f.* (u sukni); 3) wątek *m.*, zasnowa *f.*, osnowa *f.*; 4) przyprawa *f.*, to co się dodaje do wina celem przydania smaku.

Ei'n=schlagen, I. *va.* (haben) schlug ein, habe eingeschlagen, 1) wbić; einen Pfahl in die Erde — wbić pal do ziemi; einen Nagel in die Wand — wbić gwóźdź do ściany; Kenntnisse lassen sich nicht — wiadomości nie dają się wbić w głowę; 2) przez uderzenie sprawić, by się co stłukło lub złamało np. jmndm die Thüre — wybić komu drzwi; dem Fass den Boden — wybić dno u beczki; 3) fig. einen Weg — udać się na jaką drogę; den Weg der Tugend — obrać drogę cnoty; den Weg Rechtens — pójść drogą prawa; 4) zawinąć w co; Waren in ein Papier — zawinąć towary w papier; einen Brief — włożyć list w kopertę; 5) Holz — układać drzewo w sążnie; 6) Getreide — zboże (odmierzone) sypać w wory; 7) einen Baum — drzewo ziemią obłożyć; Eier in die Suppe — wbić jaja do rosołu; Schweine — wypędzić wieprze na paszę; einen Bienenschwarm — rój pszczół wpędzić do kosza; II. *vn.* (haben i sein) 1) uderzyć w rękę na znak zgody; schlagen Sie ein zgodź się pan; 2) der Blitz hat eingeschlagen piorun uderzył; 3) alle Kinder sind gut eingeschlagen wszystkie dzieci dobrze się udały; das Obst ist gut eingeschlagen owoce obrodziły; 4) należeć do czego; das schlägt in die Naturlehre ein to należy do historyi naturalnej; das schlägt nicht in mein Fach ein to nie wchodzi w mój zakres, to nie należy do mego powołania; III. *v. impers.* es schlägt ein piorun uderza; es hat in den Thurm eingeschlagen piorun uderzył w wieżę.

Ei'nschlägig, *adj.* styczność lub związek mający, właściwy, odnośny; die =en Behörden właściwe władze; die =en Vorschriften odnośne przepisy.

Ei'nschlagsseide, *sf.* gruby jedwab *m.* używany na osnowę.

Ei'nschlagung, *sf. pl.* =en, wbicie *n.*, uderzenie *n.*

Ei'n=schleichen, *vn.* i *vr.* (haben). schlich (mich) ein, bin (habe mich) eingeschlichen, wsunąć się, wemknąć się dokąd, wśliznąć się, wkraść się; in meine Wohnung haben sich Diebe eingeschlichen do mego mieszkania wkradli się złodzieje; viele Missbräuche haben sich in die Verwaltung eingeschlichen wiele nadużyć wkradło się do zarządu.

Ei'n=schleiern, *va.* (haben) zakwefić; eine Nonne — welon włożyć zakonnicy.

Ei'n=schleifen, *va.* I. (haben) schliff ein, habe eingeschliffen, wyszlifować na czem, wyrznąć szlifierskim kamieniem; einen Namen im Glase — wyszlifować imię na szklance; II. schleifte ein, habe eingschleift przewlec co na saniach do jakiego miejsca; Waren — przemycić towary.

Ei'n=schleppen, *va.* (haben) zawlec dokąd, przemycić; eine Krankheit — zawlec chorobę.

Ei'nschleppung, *sf. pl.* =en, zawleczenie *n.*, wprowadzenie *n.*

Ei'n=schleudern, *va.* (haben) rozbić co mocnem rzuceniem, strzaskać co.

Ei'n=schließen, I. *va.* (haben) schloss ein, habe eingeschlossen, zamknąć; den Vogel in den Käfig — zamknąć ptaka do klatki; ein Wort — umieścić jaki wyraz w nawiasie; 2) umieścić w czem; einen Brief — włożyć list w kopertę; jmndn in ein Bündnis — przyjąć kogo do przymierza; 3) otoczyć czem, ogrodzić; einen Garten — ogród

ogrodzić; ein Feld mit einem Zaune — otoczyć pole płotem; eine Stadt mit Mauern — opasać miasto murami; 4) in sich etwas — zamknąć co w sobie, nie powierzyć nikomu; II. *vr.* zamknąć się.

Ei'nschließlich, *adv.* włącznie.

Ei'nschließung, *sf. pl.* =en, zamknięcie *n.*, opasanie *n.*, otoczenie *n.*

Ei'nschließungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, nawias *m.*, klamry *f. pl.*

Ei'n=schlingen, *va.* (haben) schlang ein, habe eingeschlungen, 1) połknąć, pożerać z chciwością; 2) zaplątać, zapętlać.

Ei'n=schlitzen, *va.* (haben) nacinać, nadpruć.

Ei'nschlitzung, *sf. pl.* =en, nacięcie *n.*, nadprucie *n.*

Ei'n=schlucken, *va.* (haben) połknąć, połykać, strawić co; eine Pille — połknąć pigułkę.

Ei'n=schlummern, I. *vn.* (sein) usnąć, (fig.) łagodnie umrzeć; diese Sache ist eingeschlummert ta sprawa usnęła, ucichła; II. *va.* (haben) = Einschläfern.

Ei'n=schlüpfen, *vn.* (sein) wsunąć się, wśliznąć się dokąd.

Ei'n=schlürfen, *va.* (haben) wcmokać co, wcmoknąć, wchłonąć.

Ei'nschluss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse; 1) włączenie *n.*, die Stadt zählt mit — der Besatzung 20.000 Einwohner miasto ma 20.000 mieszkańców licząc w to załogę; 2) rzecz *f.* załączona np. list lub pismo jakie, załącznik *m.*; aus dem — ist ersichtlich z załącznika okazuje się.

Ei'nschlussweise, *adv.* załącznie; jmndm eine Schrift — übersenden przesłać komu jakie pismo w załączeniu.

Ei'nschlusszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, = Einschließungszeichen.

Ei'n=schmalzen, *va.* (haben) napuścić tłustością, smalcem.

Ei'n=schmeicheln, *va.* i *vr.* (haben) jmndm etw. — pochlebnemi słowy wmówić w kogo co; sich bei jmndm — przypochlebić się komu; =des Wesen przymilające się obejście.

Ei'nschmeichelung, *sf. pl.* =en, pochlebstwo *n.*, przypochlebianie *n.* się, przymilanie *n.* się.

Ei'n=schmeißen, *va.* (haben) schmiss ein, habe eingeschmissen, potłuc, obalić, zgruchotać co rzuceniem; jmndm die Fenster — powybijać komu okna.

Ei'n=schmelzen, *va.* (haben) schmolz ein, habe eingeschmolzen, przetopić, przetapiać, stopić na metal.

Ei'nschmelzung, *sf. pl.* =en, przetopienie *n.*

Ei'n=schmettern, *vn.* (sein) z trzaskiem uderzyć w co.

Ei'n=schmieden, *va.* (haben) okuć w kajdany.

Ei'n=schmiegen, *vr.* (haben) = Einschmeicheln.

Ei'n=schmieren, *va.* (haben) 1) nasmarować, wysmarować; den Kopf mit Salbe — nasmarować głowę maścią; das Schloss mit Öl — nasmarować zamek oliwą; (fig.) man muss ihm alles — wszystko mu trzeba wykładać jak na talerzu; 2) bazgrząc zapisać co; etw. in ein Buch — nabazgrać co do książki.

Ei'nschmierung, *sf. pl.* =en, nasmarowanie *n.*

Ei'n=schmuggeln, I. *va.* (haben) wkręcić, przemycić; eingeschmuggelte Ware przemycony towar; II. *vr.* (haben) wkręcić się dokąd, wśliznąć się podstępnie.

Ei'n=schmutzen, *va.* (haben) zabrukać, zbrukać, zbrudzić.

Ei'n=schnallen, *va.* (haben) wpiąć (sprzączkę); in einen Riemen — opasać rzemieniem i spiąć sprzączką.

Ei'n=schnappen, I. *va.* (haben) schnappte ein, habe eingeschnappt, wciągać w siebie, chwytać ustami i połykać; Luft — wciągać, chwytać powietrze; II. *vn.* (sein) das Schloss schnappt ein zamek zapada, zamyka się.

Ei'n=schnarchen, *va.* (sein) chrapiąc usnąć.

Ei'n=schnauben, *va.* (haben) schnob ein, habe eingeschnoben, wciągać w siebie hałaśliwie, z natężeniem; chwytać, wciągać przez nos.

Ei'n=schneiden, I. *va.* (haben) schneide ein, schnitt ein, habe eingeschnitten, 1) etw. — naciąć co, wcięcie lub rowek w czem zrobić; eingeschnittene Blätter, liście nacinane; den Boden — dno wyrznąć i wprawić; (u szewc.) die Sohle — podeszwe wykroić i przyszyć; Schießscharten — strzelnice porobić (w murze, wale); 2) Getreide — żnąć i zwozić zboże; 3) wyrznąć w czem, wyrznąć na czem; einen Buchstaben in die Baumrinde — literę na korze wyrznąć; 4) nakrajać do czego, nakroić coś; Brot in die Suppe — chleba do zupy nakroić; einen Braten — nakroić pieczeń; II. *vn.* (haben werznąć się w co (np. szkło w nogę, podwiązka w ciało); zakroić nożem; III. *vr.* (haben) wpić się; IV. =d, *part.* i *adiec.* stanowczy, rozstrzygający, decydujący.

Ei'n=schneidig, *adi.* o jednem ostrzu.

Ei'nschneien, 1) *va.* (haben) pokryć śniegiem; eingeschneit sein zostać zawiany śniegiem, śnieżycą wstrzymany; 2) *vn.* (haben) es schneit hier ein śnieg tu wpada.

Ei'nschnitt, *sm.* =es *pl.* =e, 1) nacięcie *n.*, narznięcie *n.*, rowek *m.* (wyrznięty), karb *m.*; 2) Erd= parów *m.*, wąwóz *m.*; 3) (w gospod.) zbiór, sprzęt, zwóz zboża; der — des vorigen Jahres war schlecht sprzęt przeszłoroczny był niedobry; 4) średniówka *f.*, cezura *f.*

Ei'nschnittig, *adiec.* jednostrzyżny, przewięcisty.

Ei'n=schnitzeln, =schnitzen, *va.* (haben) wystrugać, wyryć w czem lub na czem.

Ei'n=schnupfen, *va.* (haben) wniuchać, wciągnąć w nos; Tabak — zażyć tabakę.

Ei'n=schnüren, 1) *va.* (haben) schnüre ein, schnürte ein, habe eingeschnürt, obwiązać sznurkiem; 2) *vr.* (haben) zasznurować się, włożyć sznurówkę.

Ei'n=schnurren, *vn.* (sein) schnurrte ein, bin eingeschnurrt, 1) skurczyć się; 2) wejść dokąd pomrukując, szemrząc.

Ei'n=schöpfen, *va.* (haben) schöpfte ein, habe eingeschöpft, naczerpać, nabrać.

Ei'n=schränken, *va.* i *vr.* (haben) schränkte (mich) ein, habe (mich) eingeschränkt, 1) ograniczyć, ogrodzić, otoczyć czem dla granicy; jmnds Gewalt — ograniczyć, określić czyją władzę; jmnds Freiheit — ograniczyć, ścieśnić czyją wolność; seine Wünsche — ograniczyć swoje życzenia; seine Begierden — żądze wziąć w karby, powściągnąć chuci; die Ausgaben — umiarkować, zmniejszyć wydatki; ei'ngeschränkt, *part.* i *adi.* ograniczony; eingeschränkte Lebensweise skromny sposób życia, życie skromne; 2) sich — ograniczyć się (co do wydatków, potrzeb); man muss sich — trzeba się ograniczyć; sich auf etwas — ograniczyć się na czem, poprzestać na czem, obyć się czem; 3) ein Wort, einen Satz — wyraz, zdanie umieścić w nawiasie.

Ei'nschränkung, *sf. pl.* =en, 1) ograniczenie, otoczenie; ohne — bez ograniczenia, bez zastrzeżenia; mit dieser einzigen — z tem jednem (jedynem) ograniczeniem; 2) — auf eine begrenzte Örtlichkeit umiejscowienie *n.*, zlokalizowanie *n.*; 3) — der persönlichen Freiheit ograniczenie, ściśnienie osobistej wolności.

Ei'n=schrauben, (haben) wśrubować, przyśrubować.

Ei'n=schrecken, *va.* (haben) 1) jmndn — strachem w kogo co wmówić, dem Kinde die Arznei — strachem zmusić dziecko do wzięcia lekarstwa; 2) das Wild wohin — wpłoszyć zwierza dokąd.

Ei'nschreibebuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga *f.* wpisu, księga wpisowa.

Ei'nschreib(e)geld, *sn.* =es, *pl.* =er opłata *f.* od wpisu, opłata wpisowa.

Ei'n=schreiben, *va.* (haben) schrieb ein, habe eingeschrieben, wpisać, zapisać; etw. in ein Buch — zapisać co do książki; jmndn in eine Liste — wpisać kogo na listę; sich in das Journal — zapisać się w dzienniku; sich in ein Stammbuch — zapisać się do pamiętnika.

Ei'nschreibgebür, *sf. pl.* =en = Einschreibgeld.

Ei'nschreibung, *sf. pl.* =en, wpisanie *n.*, zapisanie *n.*, wpis *m.*

Ei'n=schreien, *va.* (haben) schrie ein, habe eingeschrien, jmndm etw. wkrzyczeć w kogo co, wkrzyczeć komu co do ucha.

Ei'n=schreiten, *vn.* (sein) schritt ein, bin eingeschritten, 1) wejść dokąd, wkroczyć dokąd, wtargnąć; die Truppen schritten in die Stadt ein wojska wkroczyły do miasta; 2) wmieszać się w co, zająć się czem, interweniować; ich will da nicht — nie chcę się w to mieszać; amtlich — wkroczyć z urzędu; bittweise — wnieść prośbę; für jmndn — wstawić się za kim; in einer Rechtssache — wmieszać się do sporu; um eine Stelle — starać się o jakie miejsce.

Ei'nschritt, *sm.* =es, *pl.* =e, wejście *n.*, wstęp *m.*, najście *n.*, wkroczenie *n.*, wtargnięcie *n.*

Ei'n=schroten, *va.* (haben) spuścić do piwnicy (np. wino).

Ei'n=schrumpfen, *vn.* (sein) skurczyć się; er ist sehr eingeschrumpft on bardzo wychudł.

Ei'nschub, *sm.* =(e)s, *pl.* =schübe, wsunięcie *n.*, wsuwanie *n.*, wtrącenie *n.*

Ei'n=schüchtern, *va.* (haben) nastraszyć, zatrwożyć, uczynić kogo trwożliwym, odebrać komu odwagę; sich nicht — lassen nie dać się zatrwożyć.

Ei'nschüchterung, *sf. pl.* =en, nastraszenie *n.*, zatrwożenie *n.*

Ei'n=schulen, *va.* (haben) wyuczyć kogo czego, wprawić kogo w co; ein eingeschulter Arbeiter wprawiony robotnik; eingeschulte Truppen wyćwiczone wojska.

Ei'nschulung, *sf. pl.* =en, wyuczenie *n.*, wyuczanie *n.*, wprawianie *n.* w co.

Ei'n=schüren, *va.* (haben) wgarnąć do czego.

Ei'nschürig, *adiec.* jednostrzyżna (owca, wełna); =s Schaf jednostrzyżka (owca); =e Wolle jednostrzyżna wełna.

Ei'nschuss, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, 1) woda *f.* na koło młyńskie płynąca; 2) wątek *m.*

Ei'n=schustern, *va.* (haben) stracić, zmarnować; sein Vermögen — stracić majątek.

Ei'n=schütteln, *va.* (haben) wtrząsnąć w co.

Ei'n=schütten, *va.* (haben) wsypać w co.

Ei'n=schwärzen, I. *va.* (haben) 1) poczernić; 2) przemycić; eine Ware — przemycić towar; II. *vr.* sich wkradać, przekradać się.

Ei'nschwärzer, *sm.* =s, *pl.* —, przemytnik *m.*

Ei'nschwärzung, *sf. pl.* =en, 1) poczernienie *n.*, zbrudzenie *n.*, 2) przemycenie *n.*

Ei'n=schwatzen (einschwätzen), *va.* (haben) jmndm etwas — wmówić w kogo co, nagadać, napleść komu co; sich bei jemandem — gadaniem wcisnąć się do kogo, przymilić mu się.

Ei'n=schwefeln, *va.* (haben) wysiarkować, nasiarkować, osiarkować.

Ei'n=schwemmen, *va.* (haben) spławić dokąd.

Ei'n=schwenken, I. *va.* (haben) skierować dokąd (w bok); das Boot in den Strom — skierować łódź na rzekę; II. *vn.* (sein) 1) zachodzić w środek (o wojsku); 2) = Einlenken.

Ei'n=schwimmen, *vn.* (sein) schwomm ein, bin eingeschwommen, wpłynąć.

Ei'n=schwingen, *va.* (haben) schwang ein, habe eingeschwungen, huśtając na ręku uśpić (dziecko).

Ei'n=schwitzen, *va.* (haben) spoić, zespoić co.

Ei'n=segeln, *vn.* (sein) wżeglować, wpłynąć gdzie, zawinąć do portu.

Ei'n=segnen, *va.* (haben) pobłogosławić kogo lub co; eine Ehe — pobłogosławić małżeństwo; einen Geistlichen — wyświęcać na kapłana; einen Sterbenden — dać umierającemu ostatnie pomazanie;

die Kinder — konfirmować dzieci.

Ei'nsegnung, *sf. pl.* =en, pobłogosławienie *n.*, poświęcenie *n.*; konfirmacya *f.*; święcenie *n.*

Ei'n=sehen, va. i. *vn.* (haben) sah ein, habe eingesehen, patrzeć, zaglądać w co; (in) die Bücher — zaglądać w księgi; bei jmndm — zaglądnąć do kogo, wstąpić u kogo; sehen Sie doch bei mir ein wstąpże pan u mnie; przeglądać co; wejrzeć, wglądać; die Acten — przejrzeć akta; die Anschläge eines Baues — przeglądać kosztorysy budowli; poznawać co, przekonywać się o czem, pojmować; ich sehe die Ursache davon nicht ein nie poznaję przyczyny tego; er will den Nachtheil nicht — nie chce się przekonać o szkodzie; ich sehe ein, daß ich gefehlt habe poznaję, żem zbłądził.

Ei'nsehen, *sn.* =s, 1) wejrzenie *n.*, zaglądanie *n.*, — in etw. haben wejrzeć w co; 2) przezorność *f.*, upamiętanie *n.* się; 3) wzgląd *m.*; haben Sie doch ein wenig — miejże pan trochę względu.

Ei'nsehend, *part.* i *adi.* roztropny, rozumny, wyrozumiewający, rozsądny.

Ei'n=seifen, *va.* (haben) namydlić.

Ei'nseifung, *sf. pl.* =en, namydlenie *n.*

Ei'nseitig, *adi.* i *adv.* jednostronny (-ie), jednoboczny (-ie), z jednej strony; ein =er Mensch człowiek jednostronnie wykształcony; ein — verbindlicher Vertrag kontrakt jednostronnie obowiązujący; =e Geschwister rodzeństwo przyrodne.

Ei'nseitigkeit, *sf. pl.* =en, jednostronność *f.*

Ei'n=senden, *va.* (haben) sandte ein i sendete ein, habe eingesandt i eingesendet, posłać, przesłać, nadesłać; jemandem etw. — posłać komu co; Eingesendet nadesłane.

Ei'nsender, *sm.* =s, *pl.* —, posyłający *m.*, ten który posyła.

Ei'nsenderin, *sf. pl.* =nen, posyłająca *f.*, ta, która posyła.

Ei'nsendung, *sf. pl.* =en, nadesłanie *n.*, posłanie *n.*, podanie *n.*

Ei'n=sengen, *va.* (haben) = Einbrennen.

Ei'n=senken, *va.* (haben) spuścić do ziemi, do grobu (trumnę, umarłego); wsadzić w ziemię (roślinę); eine Schraube — wpuścić, zapuścić śrubę.

Ei'nsenkung, *sf. pl.* =en, 1) spuszczenie *n.*, pochowanie *n.*, 2) wsadzenie *n.* w ziemię, wszczepienie *n.*; 3) zapadnięcie *n.* się, wpadnięcie *n.* się; — des Fußbodens zapadnięcie się podłogi.

Ei'nser, *sm.* =s, *pl.* —, jedynka *f.*

Ei'n=setzen, I. *va.* (haben) 1) wsadzić; jmndn — wsadzić kogo do więzienia; 2) Fische — wsadzić ryby, zarybić staw; Gänse — wsadzić gęsi do kojca na karmienie; eine Anzeige — umieścić ogłoszenie; 3) stawić, postawić; wieviel setzen wir ein po ile stawiamy? in die Lotterie — postawić na loteryę; sein Leben — życie narazić,; etw. zum Pfande — w zastaw co dać; sein Ehrenwort zum Pfande — zobowiązać się pod słowem honoru; 4) die Klauen — szpony utkwić, utopić w czem; 5) wprawić, wstawić, osadzić; einen Zahn — wprawić ząb; den Boden — wprawić, osadzić dno; eine Scheibe — wprawić szybę; einen Flecken — wstawić łatkę, załatać; Blumen, Pflanzen, Bäume — (za)sadzić kwiaty, rośliny, drzewa; 6) ustanowić, postanowić; einen Feiertag — postanowić, zaprowadzić święto; in ein Amt, eine Würde — osadzić na urzędzie, dać urząd, godność; jmndn zum König — osadzić kogo na tronie, uczynić kogo królem; jemanden in seine frühere Würde — przywrócić kogo do dawnej godności; jmndn zum Erben — kogo dziedzicem postanowić, naznaczyć; jmndn in den Besitz wieder — wprowadzić kogo napowrót w posiadanie, przywrócić w stan posiadania; 7) Waren bei jemandem — towary złożyć u kogo na skład; II. *vr.* sich — wsiąść; sich in den Wagen — wsiąść do powozu.

Ei'nsetzung, *sf. pl.* =en, osadzenie, wprawienie, ustanowienie; — in den vorigen Stand przywrócenie do stanu pierwotnego, restytucya; — des heiligen Abendmahls ustanowienie wieczerzy pańskiej.

Ei'nsetzungstag, *sm. pl.* =e, dzień installacyi (wprowadzenia w urząd).

Ei'nsetzungsworte, *sn. pl.* słowa ustawy sakramentalnej, słowa, które Chrystus mówił ustanawiając wieczerzę pańską.

Ei'nsicht, *sf.* (*pl.* =en, rzadko używane); 1) wejrzenie *n*, zajrzenie *n.* w co, przejrzenie *n.*; zur gefälligen — do łaskawego przejrzenia; zur allgemeinen — każdemu do przejrzenia; nach — der gedachten Originalacten po przejrzeniu, po przeglądzie wspomnianych pierwopisów; 2) pojmowanie *n.* czego, rozumienie *n.*, pojęcie *n.* rozum *m.*, znajomość *f.* rzeczy; — nehmen von etw. pojąć coś, poznać co; inteligencya *f.*; ein Mann von tiefer — człowiek głębokiego rozumu, wysoce inteligentny; meiner — nach o ile ja to pojmuję, według mego pojęcia, rozumienia; meine — reicht nicht so weit rozum mój tak daleko nie sięga; seiner eigenen — folgen powodować się tylko własnem zdaniem; ich folge denen, welche mehr — haben słucham tych, którzy więcej rozumu mają niż ja; ich unterwerfe es Ihrer — poddaję to pańskiemu sądowi; aus Mangel an — dla braku zrozumienia.

Ei'nsichtslos, *adi.* bez zrozumienia, nierozsądny, nieinteligentny.

Ei'nsichtsvoll, I. *adi.* pełny wiadomości, umiejętny, rozumny, roztropny, rozsądny,

inteligentny; II. *adv.* umiejętnie, rozsądnie.

Ei'n=sickern, *vn.* (sein) ciec w co, wciekać, wsączyć.

Ei'n=sieben, *va.* (haben) siać w co sitem.

Einsiedelei', *sf. pl.* =en, odosobnienie *n.*, oddalenie *n.*, osobność *n.*, mieszkanie *n.* na osobności, mieszkanie pustelnicze.

Ei'n=sieden, *va.* i *vn.* (haben) = einkochen.

Ei'nsiedler, *sm.* =s, *pl.* — pustelnik *m.*, człowiek na osobności żyjący.

Ei'nsiedlerhäuschen, *sn.* =s, *pl.* — chatka pustelnika, pustka *f.*

Ei'nsiedlerisch, *adi.* i *adv.* pustelniczy.

Ei'nsiedlerleben, *sn.* =s, żywot pustelniczy, życie pustelnicze.

Ei'n=siegeln, *va.* (haben) zapieczętować w co.

Ei'nsilbig, *adi.* 1) jednozgłoskowy; 2) małomowny.

Ei'nsilbigkeit, *sf.* 1) jednozgłoskowość *f.*; 2) małomowność *f.*

Ei'n=singen, I. *va.* (haben) singe ein, sang —, habe eingesungen, śpiewaniem uśpić; II. *vn.* sich — wprawić się, wprawić się w śpiewanie.

Ei'n=sinken, *vn.* (sein) sinke ein, sank ein, bin eingesunken, zapadać (się); ins Wasser — wpaść, zapaść do wody; in den Morast — ugrzęznąć, w bagnie, der Abend sinkt ein zmrok zapada.

Ei'n=sintern, *vn.* (sein) = Einsickern.

Ei'n=sitzen, *vn.* (sein) sitze ein, saß ein, bin eingesessen, siedzieć w jakiem miejscu.

Ei'nsitzig, *adi.* jedno siedzenie mający, o jednem siedzeniu, na jedną osobę.

Ei'nsohlig, *adi.* o jednej podeszwie, jednopodeszwowy.

Ei'n=spannen, *va.* (haben) 1) wprządz, zaprządz; 2) naciągnąć, wprawić i wyprężyć; Zeug in den Rahmen — naciągnąć materyę na krosna.

Ei'nspänner, *sm.* =s, *pl.* — pojazd jednokonny.

Ei'nspännig, *adi.* jednokonny.

Ei'nspeichern, *va.* (haben) do spichlerza złożyć, zamknąć.

Ei'nspelzig, *adi.* jednoklapkowaty.

Ei'n=sperren, *va.* i *vr.* (haben) zamknąć; in ein Gefängnis — osadzić w więzieniu, uwięzić; sich — zamknąć się.

Ei'n=spielen, *va.* i *vr.* (haben) 1) graniem uśpić kogo; 2) sich — wprawić się w granie, wćwiczyć się.

Ei'n=spinnen, *va.* i *vr.* (haben) spinne ein, spann ein, habe eingesponnen, wprząść w co; sich — oprząść się, osnuć się.

Ei'nsprache, *sf. pl.* =n, = 1) Einrede *sf.*; 2) = Einspruch *sm*

Ei'n=sprechen, I. *vn.* (haben) spreche sprichst, spricht, sprach ein, habe eingesprochen, 1) wmieszać się do rozmowy; ein Wort mit — wtrącić słowo do rozmowy; 2) für jemanden — przemawiać za kimś, wstawić się za kim; 3) gegen etwas — przeciwić się czemu, oponować, opierać się; sprzeciwić się; 4) bei jmndm — wstąpić do kogo, odwiedzić kogo, przyjść do kogo; II. *va.* 1) = einreden; 2) mówieniem wzbudzić co w kim; jmndm Muth — dodać komu odwagi, otuchy; jmndm Trost — pocieszyć kogo.

Ei'n=sprengen, I. *va.* (haben) 1) pokropić, skrapiać, popryskać; mit Salz — posolić; 2) wcisnąć, wtłoczyć; II. *vn.* (sein) siedząc na koniu uderzyć natarczywie; auf den Feind — wpaść z natarczywością na nieprzyjaciela.

Ei'n=springen, I. *vn.* (sein) springe ein, sprang ein, bin ein=gesprungen, wskoczyć w co; wpadać, wciskać się, wmykać się; mit Geld — wziąć udział w interesie; einspringender Winkel kąt wskakujący; II. *va.* skoczyć na co i wepchnąć lub złamać.

Ei'n=spritzen, *va.* (haben) wsikiwać, wszprycować, wstrzykiwać.

Ei'nspritzung, *sf. pl.* =en, wstrzykanie, wstrzyknięcie; — unter die Haut wstrzyknięcie podskórne.

Ei'nspruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprüche, opozycya, protestacya, reklamacya, zażalenie; — thun protestacyę założyć; — gegen etwas erheben zaoponować (przeciw) czemuś.

Ei'nsprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, wskok *m.*, miejsce *n.* do wskakiwania.

Ei'n=spunden, =spünden, *va.* (haben) 1) szpontem zatkać; 2) jmndn — zamknąć kogo.

Einst, *adv.* 1) niegdyś, kiedyś (o przeszłości); 2) kiedy (o przyszłości); kommen wird — der Tag, da .... przyjdzie dzień, kiedy ....

Einst, *n. indecl.* 1) przeszłość *f.*; 2) przyszłość *f.*

Ei'n=stallen, *va.* (haben) do stajni, do chlewu wpędzić; zamknąć.

Ei'nstämmig, *adiec.* jednopniowy, jednopienny.

Ei'n=stampfen, *va.* (haben) wtłoczyć, włożyć, wsypać w co i ubić; altes Papier — wtłoczyć stary papier, oddać papier do stępy, włożyć pod tłok.

Ei'n=stampfen, *sn.*, **Ei'n=stampfung,** *sf.* wbijanie *n.*; potłuczenie *n.*

Ei'nstand, *sm.* 1) wstąpienie *n.* na urząd, do służby; 2) — = Einstandsrecht.

Ei'nstandsgebür, *sf. pl.* =en, opłata *f.* wstępna, patentowa.

Ei'nstandsgeld, *sn. pl.* =er, = Einstandsgebür.

Ei'nstandsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) prawo na bliższem pokrewieństwie oparte; 2) prawo wstępu w kupno; prawo pierwokupu.

Ei'n=stänkern, *va.* (haben) zasmrodzić.

Ei'n=stäuben, *va.* (haben) zakurzyć.

Ei'n=stechen, *va.* (haben) steche, stichst, sticht, stach ein, habe eingestochen, wykłuć w czem; Löcher — wykłuć dziurki; przebić kozerą (w grze kart).

Ei'n=stecken, *va.* (haben) 1) wetknąć w co, wściubić, wsadzić; das Schwert — miecz schować do pochwy; in die Tasche — schować, włożyć do kieszeni; przywłaszczyć sobie; jmndn — wsadzić kogo do aresztu; 2) Schläge, Beleidigungen — kije, obelgi schować, połknąć, znieść cierpliwie.

Ei'n=stehen, I. *vn.* (sein) stehe ein, stand ein, bin eingestanden, 1) für jmndn — stawić się za kogoś, substytuować, zająć czyjeś miejsce; 2) in den Kauf — nabyć udział w kupnie, przyłączyć się do kupujących; in die Miethe — wprowadzić się do najętego mieszkania; in ein Amt — przyjść do służby, rozpocząć urzędowanie; 3) für jemanden, etwas — ręczyć za kogoś, ręczyć za co; ich stehe für die Folgen nicht ein nie ręczę za skutki; II. *va.* (haben) = eingestehen, *va.*

Ei'n=stehlen, *vr.* (sich) stehle, stiehlst, stiehlt, stahl mich ein, habe mich eingestohlen, = sich einschleichen.

Ei'n=steigen, *vn.* steige ein, stieg ein, bin eingestiegen, wleźć dokąd; wstąpić, wsiąść, wejść.

Ei'n=stellen, I. *va.* (haben) 1) wstawić do jakiego miejsca; Vieh — = einstallen; Pferde — konie postawić na stajni; 2) wstrzymać co, odłożyć, zawiesić; die Arbeit — zaprzestać roboty, rozpocząć bastówkę *f.*; die Zahlungen — wypłaty zawiesić, wstrzymać; das Erscheinen einer Druckschrift, eines Blattes — zawiesić, wstrzymać wydawanie pisma; 3) zaniechać; die Voruntersuchung — zaniechać śledztwa; 4) in die Rechnung — wstawić, wpisać do rachunku; 5) przerwać, znieść; Mißbräuche *m.* — znieść nadużycia; II. *vr.* sich — stawić się, stanąć, nadejść; sich wieder — powrócić, ponownie się stawić.

Ei'nstellen, *sn.* =s, bez *pl.* = **Ei'nstellung**, *sf.* *pl.* =en, wstawienie *n.*, wstrzymanie *n.*, zawieszenie *n.*, zaniechanie *n.*, odłożenie *n.*, zniesienie *n.*; — des Untersuchungsverfahrens zaniechanie postępowania śledczego; =s, =beschluß *sm.* =sses, *pl.* =beschlüsse, uchwała *f.* zaniechania.

Ei'n=stemmen, *va.* (haben) 1) oprzeć o co; die Arme — podeprzeć się pod (biodra) boki; 2) ein Loch — wyrznąć, wyciąć dziurę; 3) — = a'bteufen *va.* wygłębić, kopać.

Ei'nstens, *adv.* = einst.

Ei'nstich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wkłucie *n.*, przekłucie *n.*, wcięcie *n.*, załom *m.*

Ei'n=sticken, *va.* (haben) wyszyć, wyhaftować na czem.

Ei'nstig, *adi.* 1) były, przeszły; 2) przyszły.

Ei'n=stimmen, I. *vn.* (haben) 1) zgodzić się na co, przystać na co; 2) mit — przyłączyć swój głos do głosów innych; im Chore — odezwać się w chórze, zaśpiewać w chórze; 2) in etw. — zgodzić się na co, przyłączyć się do zdania; II. *va.* pogodzić co z czem, nastroić.

Ei'nstimmig, *adiec.* i *adv.* jednogłośny (-ie), na jeden głos *m.*; zgodny (-ie), jednomyślny (-ie); jmndn — wählen obrać kogo jednomyślnie, jednogłośnie, obrać zgodnymi głosami.

Ei'nstimmigkeit, *sf.* zgoda *f.*, harmonia *f.*, zgodne zezwolenie *n.*

Ei'nstmalig, *adi.* = einstig.

Ei'nstmals, *adv.* = einst.

Ei'nstöckig, *adi.* jednopiątrowy, o jednem piętrze.

Ei'n=stopfen, *va.* (haben) 1) napchać, napakować; Tabak in die Pfeife — napakować tytoniu do fajki; 2) napakować się, najeść się.

Ei'n=stoßen, *va.* (haben) stoße, stößest (stößt), stößt, stieß ein, habe eingestoßen, 1) wepchnąć w co; sich einen Splitter — drzazgę sobie wbić; 2) wybić mocnem uderzeniem, wepchnąć; dem Fasse den Boden — wybić dno u beczki; jmndm die Zähne — wybić komu zęby.

Ei'n=streichen, I. *va.* (haben) streiche ein, strich ein, habe eingestrichen, 1) — = einschmieren; 2) zgarnąć; Geld — zgarnąć pieniądze do kieszeni; 3) den Schlüsselbart — wypiłować zęby w piórze u klucza; II. *vn.* (sein) zajść do jakiego miejsca.

Ei'nstreichen, *sn.* =s, wkładanie *n.*, zagarnienie *n.*

Ei'nstreu, *sf.* podściółka.

Ei'n=streuen, *va.* (haben) 1) wprószyć, wsypać do czego; ein Pulver in die Wunde — zasypać ranę proszkiem; den Pferden Stroh — koniom słomę podesłać; 2) wmieszać, przymieszać; Verse in die Erzählung — przymieszać wiersze do opowiadania; Bemerkungen — wtrącać uwagi; 3) jmndm etwas — podszepnąć komu co.

Ei'n=stricken, *va.* (haben) wrobić (na drutach); eine Zahl — wrobić cyfrę; sich — wprawi(a)ć się do robienia na drutach.

Ei'n=strömen, I. *vn.* (sein) tłumnie, szybko wchodzić, cisnąć się do jakiego miejsca; in einen Fluß — wpływać do rzeki; II. *va.* (haben) jmndm Muth — dodać komu odwagi.

Ei'n=stücke(l)n, *va.* (haben) wstawić, wszyć, włatać (kawałek).

Ei'n=studieren, *va.* (haben) uczyć się, nauczyć się na pamięć; eine Rolle — nauczyć się roli na pamięć; einem etw. — nauczyć kogo czego.

Ei'n=stülpen, *va.* (haben) przewrócić na wewnątrz, zagiąć.

Ei'nstündig, *adi.* trwający jedną godzinę.

Ei'n=stürmen, I. *vn.* (sein) rzucić się na co, na kogo; napadać; alles stürmt auf mich ein wszystko się na mnie wali; II. *va.* (haben) 1) z łoskotem co zwalić; der Wind hat das Haus eingestürmt wicher rozwalił dom; 2) jemandem den Speer — przebić kogoś oszczepem.

Ei'nsturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, zawalenie *n.* się, zapadnięcie *n.* się; ruina *f.*; zum — brin=

gen zawalić; mit — drohend zawąleniem grożący.

Ei'n=stürzen, I. *vn.* (sein) zawalić się, zapaść się; II. *vr.* sich auf jmndn — napaść na kogo; III. *va.* (haben) zawalić, zwalić co.

Ei'n=stutzen, *va.* (haben) = abstutzen i einstemmen.

Einstwei'len, *adv.* tymczasem *adv.*, tymczasowo, chwilowo.

Einstwei'lig, *adi.* tymczasowy; =er Zustand stan tymczasowy, przejściowy; *adv.* czasowo.

Ei'n=sudeln, *va.* (haben) zwalać, pobrudzić, pokalać.

Ei'n=sumpfen, *va.* (haben) Thon — glinę namoczyć.

Ei'n=süßen, *va.* (haben) osłodzić.

Ei'ntägig, *adi.* jednodzienny.

Ei'ntagsfliege, *sf. pl.* =en, mucha *f.* jeden dzień żyjąca; jednodniówka *f.*

Ei'ntagsthierchen, *sn.* =s, *pl.* zwierzątko *n.* jednodzienne.

Ei'ntagszeitung, *sf. pl.* =en, dziennik *m.* jednodzienny, jednodniówka *f.*

Ei'n=tanzen, *va.* i *vr.* (haben) wprawić się (kogo) w tańcowanie, wyuczyć się tańca.

Ei'n=tauchen, I. *va.* (haben) zanurzyć; etw. ins Wasser — zanurzyć co w wodzie; die Feder — umaczać pióro; II. *vn.* (sein) dać nurka, zanurzyć się.

Ei'ntausch, *sm.* =es, wymiana *f.*; nabycie *n.* w drodze zamiany.

Ei'n=tauschen, *va.* (haben) nabyć co wskutek zamiany; wymienić; pomieniać się na co; etw. gegen etwas anderes — zamienić co na co innego.

Ei'n=teigen, I. *va.* (haben) das Mehl — zarobić mąkę; das Malz — zarobić zacier *m.* słód *m.*; II. *vr.* (sich) wleźć w błoto, wdać się w jaką rzecz kłopotliwą i nie módz się jej pozbyć.

Ei'n=theeren, *va.* (haben) mazią, dziegciem nasmarować.

Ei'ntheilbar, *adi.* podzielny.

Ei'n=theilen, *va.* (haben) podzielić; in drei Theile — na trzy części podzielić; er weiß seine Zeit gut einzutheilen umie dobrze dzielić swój czas; er muss sein Geld — musi dobrze gospodarować z pieniędzmi; in Reihen — rozszeregować.

Ei'ntheilig, *adi.* o jednym dziale.

Ei'ntheilung, *sf. pl.* =en, podział *m.*

Ei'ntheilungszahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* podziałowa.

Ei'n=thun, *va.* thue ein, that ein, habe eingethan, = einmachen włożyć, wstawić, wsadzić w co; jmndn — zamknąć kogo, wsadzić do aresztu; Vieh — = einstellen.

Ei'n=thüren, *va.* (haben) die Windmühlenflügel — skrzydła (śmigi) u wiatraka pozasuwać deskami.

Ei'n=thürmen, *va.* (haben) = einkerkern.

Ei'ntönig, *adi.* i *adv.* jednotonny (-ie), monotonny (-ie); równogłośny (-ie), jednobrzmiący (-o), jednym tonem, bez zmiany głosu; jednostajnie, bez odmiany.

Ei'ntönigkeit, *sf.* monotonia *f.*, równogłośność *f.*, jednobrzmienność *f.*

Ei'n=tonnen, *va.* (haben) do beczki zlać, do beczki pozlewać.

Ei'ntracht, *sf.* zgoda *f.*, jedność *f.*, pokój *m.*; jednomyślność *f.*; in bester — mit jmndm leben w najlepszej zgodzie z kim żyć; er hat unter ihnen die — gestiftet on między nimi zaprowadził jedność; die — stören pokój zakłócać.

Ei'nträchtig, *adi.* i *adv.* zgodny (-ie), jednomyślny(-ie).

Ei'nträchtigkeit, *sf.* 1) zgodność *f.*; 2) = Eintracht.

Ei'ntrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, 1) wpis *m.*, zarejestrowanie *n.*; 2) uszczerbek *m.*, szkoda *f.*; jmndm — thun o szkodę kogo przyprawić, uszczerbek przynieść; 3) przeszkoda; 4) = Einschlag.

Ei'n=tragen, *va.* trägst ein, trägt ein, trug ein, habe eingetragen, 1) wnieść, nanosić do jakiego miejsca; Holz in die Küche — nanosić drzewa do kuchni; 2) wpisać, zapisać; wciągnąć; jmnds Namen in ein Verzeichnis — zapisać czyje imię na liście; in die öffentlichen Bücher — wpisać, wciągnąć do ksiąg hipotecznych, intabulować; einen Schuldposten ins Schuldbuch — wciągnąć dług do księgi; 3) = einbringen przynosić (dochód).

Ei'ntragung, *sf. pl.* =en, wniesienie *n.*, wciągnienie *n.*, wpisanie *n.*; grundbücherliche — wpisanie do ksiąg hipotecznych.

Ei'nträglich, *adi.* zyskowny, intratny, korzystny.

Ei'nträglichkeit, *sf.* zyskowność *f.*, intratność *f.*

Ei'ntrag(ung)sgebür, *sf. pl.* =en, wpisowe *n.*

Ei'n=tränken, *va.* (haben) 1) w płyn jaki włożyć; w roztopiony ołów włożyć; 2) jmndm etw. — odpłacić komu za co, oddać za swoje.

Ei'n=träufeln, *va.* (haben) nakapać w co, kroplami napuścić; Öl in die Wunde — kilka kropel oliwy wpuścić do rany.

Ei'n=treffen, *vn.* triffst, trifft ein, traf ein, bin eingetroffen, 1) przybyć gdzie, stanąć gdzie; 2) = in Erfüllung gehen sprawdzić się, ziścić się; es ist eingetroffen, wie wir es vorausgesagt haben przepowiednia nasza sprawdziła się, stało się, jak przepowiedzieliśmy; eingetroffene Bedingung warunek spełniony, ziszczony; die Bedingung ist nicht eingetroffen warunek nie ziścił się; der Traum ist eingetroffen sen się ziścił;

Ei'n=treiben, I. *va.* treibe ein, trieb ein, habe eingetrieben, 1) wbić; einen Nagel, einen Keil — wbić gwóźdź, wbić klin; 2) wpędzić, zagonić do jakiego miejsca; jemndn — wprawić kogo w wielki kłopot; 3) domagać się zapłaty, wypłaty, oddania; Abgaben — ściągać podatki; Abgaben strenge —

egzekwować podatki; Schulden — ściągać długi, długi wypowiadać i odbierać; II. *vn.* (sein) zostać dokąd zagnanym, porwanym prądem.

Ei'ntreiber, *sm.* =s, *pl.* — egzekutor *m.* poborca *m.*

Ei'n=treibung, *sf. pl.* =en, wpędzanie *n.*, spędzanie *n.*, zegnanie *n.*; — der Steuern pobór *n.*, pobieranie *n.*, ściąganie *n.* podatków.

Ei'n=treten, I. *vn.* (sein) trete ein, trittst ein, tritt ein, trat ein, bin eingetreten, 1) wejść do jakiego miejsca, wstąpić gdzie; ich bin soeben eingetreten dopiero com wszedł; treten Sie gefälligst ein bądź pan tak łaskaw wejść, wstąpić!; eingetreten! proszę (wejść)!; in ein Amt — rozpocząć urzędowanie; 2) in jmnds Fußtapfen — wstąpić w czyje ślady; an jmnds Stelle — wejść w czyje miejsce, objąć po kim urząd; in jmnds Rechte — wstąpić w czyje prawa; in einen geistlichen Orden — wstąpić do zakonu, przywdziać suknię zakonną; 3) für jmnd, für etw. — = einstehen; für jmnds Sache — ująć się za czyją sprawą; für jmnds Unschuld — ręczyć za czyją niewinność; vermittelnd — pośredniczyć interweniować; 4) obstawać; für Wahrheit und Recht — obstawać przy prawdzie i sprawiedliwości; 5) nastawać, nadchodzić, zaczynać się, pokazywać się, ziścić się; es trat einen Augenblick Stille ein nastała chwila milczenia; es trat eine heftige Kälte ein nastało silne (dotkliwe) zimno; der Frühling tritt ein wiosna nastaje, zaczyna się; die Nacht tritt schon ein noc już nadchodzi, zbliża się; den Tag darauf trat das Fieber ein nazajutrz pokazała się (przystąpiła) gorączka; heute tritt Vollmond ein dzisiaj przypada pełnia; wenn der Fall — sollte, daß . . gdyby się miało wydarzyć, że . . ; es tritt noch der Umstand ein, daß . . zachodzi tu jeszcze ta okoliczność, że . . ; eingetretener Hindernisse halber z powodu przeszkód nieprzewidzianych; =den Falls na wypadek; die Bedingung ist eingetreten warunek nastąpił, spełnił się; (z haben) er hat in Koth eingetreten wstąpił w błoto; II. *va.* (haben) 1) Tritte in den Schnee — porobić ślady w śniegu; 2) wdeptać; sich einen Dorn in den Fuß — cierń sobie wbić w nogę; 3) stąpić na co i wepchnąć lub strzaskać; den Boden eines Fasses — wepchnąć dno beczki, stąpiwszy nań; 4) die Schuhe — trzewiki przydeptać.

Ei'n=trichtern, *va.* (haben) wlać za pomocą lejka, przez lejek; jmndm etwas — wlać komu co do głowy; die Wissenschaften lassen sich nicht — umiejętności bez trudu posiąść nie można.

Ei'ntritt, *sm.* =(e)s, 1) wchód *m.*, wstąpienie *n.*, wejście *n.*, przystęp *m.*; — in ein Amt wstęp *m.* na urząd, rozpoczęcie *n.* urzędowania; freier — ins Theater wolny wstęp do teatru; — ins Leben przyjście *n.* na świat; — in die Welt wystąpienie na świat, pierwsze wystąpienie; — in das Jünglingsalter wstęp do młodzieńczego wieku; rozpoczęcie młodzieńczego wieku; — der Sonne in den Stier wstęp słońca w znak byka; 2) nadejście, przypadnięcie *n.*; — des Winters nadejście zimy, początek zimy; — einer Sonnenfinsternis przypadnięcie zaćmienia słońca.

Ei'ntrittsfähig, *adi.* zdolny do wstąpienia.

Ei'ntrittsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, wstępne *n.*, opłata *f.* za wstęp.

Ei'ntrittskarte, *sf. pl.* =n, bilet *m.* wstępu, bilet do wejścia.

Ei'ntrittsschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* wolnego wstępu.

Ei'ntrittszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, wstępny pokój *m.*

Ei'n=trocknen, I. *vn.* (sein) 1) weschnąć w co, wsiąknąć i wyschnąć; 2) zeschnąć się, stracić na objętości; II. *va.* (haben) suszyć.

Ei'n=tröpfeln, =tropfen, I. *vn.* (sein) wpadać kroplami; II. *va.* (haben) wlewać, napuszczać kroplami.

Ei'n=tunken, *va.* (haben) umaczać w czem, zamoczyć; Brod in die Brühe — maczać chleb w sosie, w polewce; die Feder — umoczyć pióro (w atramencie).

Ei'n=tupfen, *va.* (haben) = ei'n=tunken.

Ei'n=üben, *va.* (haben) i *vr.*, wprawić, wćwiczyć; mit jmnd etw. — ćwiczyć coś z kim, wprawić kogo w co; sich — wprawić się.

Ei'nübung, *sf.* wprawienie *n.* się, wprawa *f.*

Ei'n=verleiben, *va.* (haben) wcielić, włączyć do czego; in die öffentlichen Bücher — zapisać, wciągnąć do ksiąg hipotecznych, zaintabulować, zahipotekować.

Ei'nverleibung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.*, włączenie *n.*, połączenie *n.*

Ei'nverleibungsgebür, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, opłata *f.* od zaintabulowania; wpisowe *n.*

Ei'nvernahme, *sf.* = Verhör *sn.* przesłuchanie *n.*, — der Zeugen, der Sachverständigen przesłuchanie świadków, rzeczoznawców (biegłych).

Ei'n=vernehmen, *va.* vernehme =nimmst, =nimmt, vernahm ein, habe ei'nvernommen, przesłuchać.

Ei'nvernehmung, *sf.* zgodność *f.*, porozumienie *n.*, zniesienie się *n.*; die Behörden haben in — angeordnet władze po zniesieniu się wzajemnem zarządziły.

Ei'nverständig, *adi.* w porozumieniu będący z kim.

Ei'n=verständigen, I. *va.* (haben) jmndn — powiadomić kogo; II. *vn.* sich mit jmndm — porozumieć się z kim.

Ei'nverständlich, *adv.* — mit jmndm w zmowie, w porozumieniu z kim.

Ei'nverständnis, *sn.* =isses, bez *pl.* 1) zgoda *f.*; mit jmndm

im besten — leben żyć z kim w najlepszej zgodzie; 2) porozumienie *n.* się z kim; mit jmnds — etw. thun zrobić co za porozumieniem się z kim; mit dem Feinde im geheimen — stehen być w tajemnej zmowie z nieprzyjacielem.

Ei'n=verstehen, I. *vr.* verstehe, verstand mich ein, habe mich einverstanden; 1) sich mit jmnd — żyć z kim w zgodzie, zgadzać się z kim; 2) być z kim w zmowie; sie sind miteinander einverstanden porozumieli się ze sobą, zmówili się; über etw. mit jmndm einverstanden sein zgadzać się z kim co do jakiego przedmiotu; II. *va.* (haben) = einbegreifen.

Ei'n=wachsen, *vn.* (sein) wachse, wächst, wächst ein, wuchs ein, bin eingewachsen, wróść w co; wkorzenić się.

Ei'nwage, *sf.* ubytek *m.* przez (kilkakrotne) ważenie.

Ei'n=wägen, I. *va.* wäge ein, wog ein, habe eingewogen, odważyć do czego; odważyć i wsypać do czego; II. *vr.* sich — ubyć zmniejszyć się przez ważenie.

Ei'n=waggonieren, *va.* (haben) umieścić w wozach, w wagonach.

Ei'n=walken, *va.* (haben) wwałkować w co.

Ei'n=walzen, *va.* (haben) walcem wcisnąć w co.

Ei'nwand, *sm.* =(e)s, *pl.* =wände, zarzut *n.*, odezwa *f.*, przeciwne zdanie *n.*; nichtiger — błahy zarzut, wymówka *f.*; gegen eine Klage den — der Verjährung erheben przeciw skardze wnieść zarzut przedawnienia.

Ei'nwand(e)rer, *sm.* =s, *pl.* —, przybysz *m.*

Ei'n=wandern, *vn.* (sein) przywędrować do jakiego miejsca.

Ei'nwanderung, *sf. pl.* =en, przywędrowanie *n.*; immigracya *f.*

Ei'nwärts, *adv.* na wewnątrz, wewnątrz, ku wewnętrznej stronie; etwas — biegen nagiąć co ku środkowi; — gehen idąc nogi ku sobie wykrzywiać; — gebogen wgięty.

Ei'n=wässern, *va.* (haben) namoczyć (we wodzie).

Ei'nwässerung, *sf.* namoczenie *n.*, moczenie *n.*, wmoczenie *n.*

Ei'n=weben, *va.* (haben) webe ein, webst ein, webt ein, wob i webte ein, habe eingewoben i eingewebt, 1) wetkać w co, wytkać na czem; Blumen in einen Stoff — wytkać kwiaty na materyi (wyrobić kwiaty tkacką robotą); 2) etw. in etw. — umieścić co w czem, wprawić, wkleić, wlepić co do czego; Gedichte in die Erzählung — wiersze umieścić w powieści, zręcznie je połączyć z treścią.

Ei'n=wechseln, *va.* (haben) 1) przez zamianę nabyć; Gold — zmienić, wymieniać na złoto *n.*; 2) Balken, Säulen — dać nowe belki, słupy odmienić.

Ei'nwechslung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, wymiana *f.*, zmienienie *n.*, wymienienie *n.*

Ei'nwechsler, *sm.* =s, *pl.* —, wekslarz *m.*, wymieniający pieniądze.

Ei'nwechslerin, *sf. pl.* =nen, wekslarka *f.*

Ei'n=wehen, I. *vn.* (haben) wiać w jakie miejsce; es weht hier ein wiatr tu wieje, zawiewa tu; II. *va.* gwałtownem wianiem wywrócić.

Ei'n=weichen, *va.* (haben) namoczyć co, aby zmiękło.

Ei'n=weihen, *va.* (haben) 1) poświęcić; eine Kirche — kościół poświęcić; 2) jemanden zum Priester — udzielić komu święcenia kapłańskiego; 3) jmndn in ein Geheimnis — przypuścić kogo do tajemnicy; jmndn in eine Kunst — zapoznać kogo ze sztuką; 4) eine Sache — rzeczy jakiej pierwszy raz zacząć używać; einen Rock — suknię pierwszy raz wdziać.

Ei'nweihung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.*, święcenie *n.*

Ei'nweihungsfeier(lichkeit), *sf. pl.* =en, i =fest *n.*, =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* poświęcenia.

Ei'nweihungslied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* na uroczystość poświęcenia.

Ei'nweihungspredigt, *sf. pl.* =en, =rede *sf. pl.* =en, kazanie *n.*, mowa *f.* przy poświęcaniu.

Ei'nweihungsschmaus, *sm.* =es, *pl.* =schmäuse, uczta *f.* z powodu poświęcenia.

Ei'nweihungstag, *sm.* =es, =e, *pl.* =e, dzień *m.* poświęcenia.

Ei'n=weisen, *va.* weisest ein, weist ein, wies ein, habe eingewiesen, pokazać komu drogę do wnijścia; wprowadzić kogo do jakiego miejsca; jemanden in ein Amt — wprowadzić kogo na urząd; in einen Besitz — wprowadzić w posiadanie.

Ei'nweisung, *sf. pl.* =en, wprowadzenie *n.*; gerichtliche — in den Besitz eines Gutes intromisya *f.*

Ei'n=welken, *vn.* (sein) = hinwelken, z(a)więdnąć; więdnąć, skurczyć się.

Ei'n=wenden, *va.* wendest ein, wandte ein, habe eingewandt, 1) powiedzieć, na co przeciw czemu, zarzut czynić, przeciwić się czemu, przeczyć czemu, być czemu przeciwnym; dagegen läßt sich nichts — nie ma co na to powiedzieć; es ließe sich manches dagegen — nie jednoby się dało na to powiedzieć; er wendet mir ein, daß . . . zarzuca mi (to przeciw memu zdaniu przywodzi) że . . .; er hat immer etw. einzuwenden musi się zawsze sprzeciwiać, zawsze coś znajdzie, aby się przeciwić; er wagt es nie ihm etw. einzuwenden nie śmie mu się nigdy w niczem przeciwić; 2) pokierować ku środkowi.

Ei'nwendung, *sf. pl.* =en, 1) zarzut *m.*; ekscepcya *f.*; —en machen zarzuty czynić; eine — machen opozycyę założyć; — des nicht zugezählten Geldes zarzut niewyliczonej sumy; 2) pokierowanie *n.* ku środkowi.

Ei'nwendig, *adi.* = inwendig.

Ei'n=werfen, *va.* wirfst ein, warf ein, habe eingeworfen 1) wrzucić dokąd, — w co;

2) = einschmeißen obalić, zgruchotać (rzuceniem) kamieniami; 3) = einwenden powiedzieć na co, zarzucić komu; 4) jmndn (ins Gefängnis) — wrzucić kogo do więzienia, uwięzić kogo.

Ei'n=wickeln, *va.* i *vr.* (haben) 1) zawinąć; etw. in ein Tuch — zawinąć co w chustkę; jmndn in einen Mantel — owinąć kogo w płaszcz; ein Kind — powijać dziecko; 2) sich — zawinąć, owinąć się.

Ei'nwickelung, *sf. pl.* =en, zawinięcie *n.*, obwijanie *n.*, powijanie *n.*, zawikłanie *n.*

Ei'n=wiegen, *va.* (haben) 1) ukołysać, kołysąc uspić; den Schmerz — ból uspić, przytłumić; 2) wiegst ein, wog ein, habe eingewogen = einwägen.

Ei'n=willigen, *vn.* (haben) zezwolić, przyzwolić; in etw. — zezwolić na co, przystać na co; in die Bedingungen — przystać na warunki, przyjąć warunki.

Ei'nwilligung, *sf. pl.* =en, zezwolenie *n.*; seine — zu etw. geben dać zezwolenie na co; seine — verweigern odmówić zezwolenia.

Ei'n=windeln, *va.* (haben) powić, owinąć dziecko w pieluchy.

Ei'n=winden, *va.* i *vr.* windest ein, wand ein, habe eingewunden, 1) = einwickeln; 2) wciągnąć za pomocą windy.

Ei'n=wintern, I. *vn.* (sein) = einfrieren, zamarznąć; zostać zaskoczonym przez zimę; na zimę gdzie zostać; II. *v. inpers.* es wintert ein zima nadchodzi, nastaje; III. *va.* do zimy dotrzymać, dochować; IV. *vr.* (sich) przyzwyczaić się do zimy; opatrzyć się na zimę.

Ei'n=wirken, I. *va.* (haben) = einweben; II. *vn.* (haben) auf jmndn, auf etw. — działać na co; wpływać, mieć wpływ na kogo, na co; wywrzeć skutek na kim; nachtheilig — wpływać niekorzystnie, mieć wpływ niekorzystny.

Ei'nwirkung, *sf. pl.* =en, wpływ *m.*, działanie *n.*

Ei'n=wirren, *va.* (haben) pomotać (nici).

Ei'n=wischen, *va.* (haben) = einreiben.

Ei'nwöchentlich, **Einwöchig** *adi.* jednotygodniowy.

Ei'n=wohnen, I. *vn.* (haben) 1) bei jmndm — mieszkać, zamieszkać u kogo; 2) einem, einer Sache — tkwić w kim, w czem, die ihm =de Fertigkeit zręczność, którą posiada, zręczność, jemu właściwa; II. *va.* (eine Wohnung) — zająć mieszkanie, wprowadzić się do mieszkania; III. *vr.* sich — przyzwyczaić się do pobytu w jakiem miejscu; oswoić się z mieszkaniem; rozgospodarować się gdzie.

Ei'nwohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.*, obywatel *m.* (kraju, miasta).

Ei'nwohnerin, *sf. pl.* =nen, mieszkanka *f.*, zamieszkała *f.*

Ei'nwohnerzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* mieszkańców, zamieszkałych.

Ei'nwohnerschaft, *sf. pl.* =en, ogół *m.* mieszkańców, ludność *f.* (miasta).

Ei'nwohnungsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* (za)mieszkania.

Ei'n=wölben, *va.* (haben) zasklepić.

Einwölbung *sf. pl.* =en zasklepienie *n.*

Ei'n=wölken, *va.* i *vr.* (haben) obłokiem, chmurą osłonić, zachmurzyć się.

Ei'n=wollen, *vn.* (haben) 1) chcieć wejść dokąd; aus= und — chcieć wejść i wyjść; 2) das will mir nicht ein nie chce mi to wleźć do głowy; nie chce mi pomieścić się w głowie, nie mogę tego pojąć, nie mogę na to się zgodzić, nie mogę tego uznać.

Ei'nwüchsig, *adi.* o jednej odnodze (o roślinach).

Ei'n=wühlen, I. *va.* (haben) wryć w co, wyryć w czem; Löcher — wryć, wyryć dziury; II. *vr.* sich — wryć się w co; wkopać sie.

Ei'nwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, 1) zarzut; einen — machen zarzut czynić; grundloser — bezpodstawny zarzut; schwacher — błaby zarzut; 2) otwór *m.*, do wrzucania, *n. p.* u skrzynki na listy, u automatów *i. t. p.*

Ei'n=würgen, *va.* (haben) = hinunterwürgen, (po)łykać z trudnością, mozolnie.

Ei'n=wurzeln, I. *vn.* (sein) i sich — (haben) *vr.* wkorzenić się, zakorzenić się; II. *va.* zasadzić wraz z korzeniem.

Ei'ngewurzelt, *part. perf.* i *adi.* wkorzeniony, zakorzeniony, zastarzały; =es Übel zło wkorzenione; er stand wie — da stał jak wryty.

Ei'nwurzelung, *sf. pl.* =en, wkorzenienie *n.*, zakorzenienie *n.*

Ei'nzahl, *sf.* liczba *f.* pojedyncza (w gramatyce).

Ei'nzahlbar, *adi.* wpłatny, mający być wpłacony.

Ei'n=zahlen, *va.* (haben) wpłacić; płacić, zapłacić.

Ei'n=zählen, *va.* (haben) 1) liczyć w co, licząc wkładać; Eier in den Korb — wkładać jaja do kosza, licząc je; 2) policzyć do jakiej liczby, wrachować; es waren fünfzehn, uns eingezählt było piętnastu licząc i nas, wraz z nami.

Ei'nzählung, *sf. pl.* =en, wliczenie *n.*

Ei'n=zahnen, *va.* (haben) ząbkowato wycinać, nakarbować.

Ei'n=zapfen, *va.* (haben) 1) natoczyć, utoczyć; Wein in Flaschen — natoczyć wina (z beczki) do flaszek; 2) zaczopować, na czop osadzić.

Ei'n=zaubern, *va.* (haben) jmndm etw. — za pomocą czarów wmówić, włożyć w kogo, w co; zaczarować go czem.

Ei'n=zäumen, *va.* (haben) założyć uzdę.

Ei'n=zäunen, *va.* (haben) ogrodzić płotem.

Ei'nzäunung, *sf. pl.* =en, ogrodzenie *n.* płotem.

Ei'n=zehren, I. *vn.* (sein) i sich *vr.* zmniejszać się, ubywać przez wytrawienie się;

II. *va.* (haben) sein Vermögen — naruszyć kapitał, żyć z kapitału, jeść kapitał.

Ei'nzehrung, *sf. pl.* =en, ubytek *m.* przez wytrawienie się; zmniejszenie *n.*, wyschnięcie *n.* wskutek wyparowania.

Ei'n=zeichnen, *va.* (haben) in etw., wrysować, wpisać, naznaczyć.

Ei'nzeilig, *adi.* o jednym wierszu, jednowierszowy; o jednym rzędzie.

Ei'nzel, *adi.* = ei'nzeln.

Ei'nzelarrest, *sm.* =es *pl.* =e, areszt *m.* osobny, odosobniony.

Ei'nzelaufzählung, *sf. pl.* =en, wyliczanie *n.* jednej osoby lub rzeczy po drugiej; wyszczególnienie *n.*

Ei'nzelfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, wypadek *m.* poszczególny; wypadek rzadki.

Ei'nzelgericht, *sn.* =(e)s *pl.* =e, sąd *m.* pojedynczy, nie kolegialny.

Ei'nzelhaft, *sf.* = Einzelarrest.

Ei'nzelheit, *sf. pl.* =en, pojedynczy szczegół *m.*; odrębność *f.*; wir werden nicht auf =en eingehen nie będziemy się wdawali w szczegóły.

Ei'nzelleben, *sn.* =s, 1) życie *n.* na osobności, samotne; 2) życie jednostki.

Ei'nzelrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* samoistny, wyrokujący; sędzia u sądu niekolegialnego.

Ei'nzelstand, *sm.* =es celibat *m.*; stan *m.* wolny.

Ei'nzelverkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =verkäufe, sprzedaż *f.* drobna.

Ei'nzelwesen, *sn.* =s, *pl.* — jedna istota *f.*; jedna osoba *f.*; osobnik *m.*

Ei'nzellig, *adiec.* o jednej komórce, jednokomórkowy.

Ei'nzeln, *adi.* i *adv.* 1) pojedynczy (-o); osobny (-o), sam jeden, po jednemu, poszczególny (-ie); ein =er Mensch kann das nicht leisten jeden człowiek sam tego zdziałać nie może; =er Mensch, =es Wesen, jednostka *f.*, osobnik *m.*; man kann nur — durchkommen można tylko po jednemu (gęsiorem) przejść; =stehendes Haus dom odosobniony, stojący osobno, na uboczu; =e Bände poszczególne, pojedyncze tomy; die =e Nummer kostet numer pojedynczy kosztuje; die =en Umstände szczegóły *pl.* *m.*; =e Schilderungen sind gut niektóre opisy osobno uważane są dobre; sie kämpften — walczyli w pojedynkę; sie giengen — hinaus wychodzili po jednemu; — leben żyć osobno, na osobności; — etwas durchgehen szczegółowo co przechodzić, każdą rzecz z osobna; es ist überflüssig ins Einzelne zu gehen niema potrzeby wdawać się w szczegóły; 2) rzadki (-o); es standen =e Bäume da drzewa rzadkie stały, drzewa rzadko (tu i owdzie) stały; 3) = unverheiratet nieżonaty lub bezdzietny; niezamężna lub bezdzietna; 4) jeder einzelne każdy, każdy z osobna; 5) Einzelnes *n.* im Einzelnen w szczególności, po szczególe, w szczegółach.

Ei'nzel(n)bestimmung, *sf. pl.* =en, ustanowienie *n.* szczegółowe, osobne.

Ei'nzelnheit, *sf. pl.* =en, = Ei'nzelheit.

Ei'n=ziehen, I. *va.* (haben) ziehe ein, ziehst ein, zog ein, habe eingezogen 1) wciągnąć, zaciągnąć co dokąd; einen Faden (in die Nadel) — nawlec nitkę; Balken — zaciągać belki; 2) = eintreiben ściągać; ausstehende Forderungen — ściągać wypożyczone sumy; Steuern — ściągać podatki; Güter — zebrać na rzecz skarbu, konfiskować dobra; Reserve — powołać rezerwę, wojsko odwodowe; 3) gefänglich — wziąć pod areszt, osadzić w areszcie; 4) zasięgać; Erkundigungen über jmndn, etw. — zasięgać wiadomości względem kogo, czego; 5) wciągać w siebie, ściągać; die Segel — ściągać żagle; die aufgestellten Wachposten — ściągać porozstawiane straże; die Schnecke zieht die Hörner ein ślimak ściąga rogi; den Bauch — wciągnąć brzuch; den Hals — skurczyć szyję; die Krallen — schować pazury, szpony; eine Zeile — (= einrücken) wysunąć wiersz; die Pfeife — zwinąć chorągiewkę, nie przeciwić się więcej, nie oponować, siedzieć cicho; 6) zwężać, zmniejszać; eine Mauer — zwężać mur, stawiać mur ku górze co raz węziej; einen Graben — rów ku dołowi co raz węziej kopać; 7) znieść, skasować; eine Stelle — znieść urząd; Münzen — monety wycofać z obiegu; II. *vr.* 1) kurczyć się; das Tuch hat sich eingezogen sukno zstąpiło się, skurczyło się; 2) seinen Aufwand —, sich — ograniczyć się w wydatkach; III. *vn.* (sein) 1) wchodzić, wjeżdżać; der Monarch zog feierlich in die Stadt ein monarcha wjechał uroczyście do miasta; 2) in eine Wohnung — wprowadzać się do mieszkania; bei jmndm — sprowadzić się do kogo, zamieszkać u kogo; 3) wsiąkać; die Tinte zieht (sich) in das Papier ein atrament wsiąka w papier.

Ei'nziehung, *sf. pl.* =en, wciągnienie *n.*, wciąganie *n.*, ściąganie *n.*, wpijanie *n.*, branie *n.* w siebie; konfiskata *f.*; — einer Forderung ściągnięcie należytości.

Ei'nzifferig, *adi.* jednocyfrowy.

Ei'nzig, I. *adi.* 1) jedyny; sie haben nur diesen =en Sohn mają tylko tego jedynego syna, tego jedynaka; ich habe nur einen =en Freund mam jedynego (tylko jednego) przyjaciela; das ist mein =er Trost to jest moja jedyna pociecha; das ist sein =er Gedanke on jedynie (tylko) o tem myśli; 2) wyborny, znakomity, niezrównany; er ist — in seiner Art on jest jedyny w swoim rodzaju, on nie ma równego; 3) jeden tylko; kein =er, auch nicht ein =er ani jeden; II. *adv.* 1) jedynie; das war — und allein meine Absicht to było jedynie moim zamiarem; 2) = ausgezeichnet wybornie, prześlicznie, cudnie; — singen śpiewać wybornie; das ist —! a to wybornie!

Ei'nziglich, *adv.* = ei'n=zig.

Ei'n=zingeln, *va.* (haben) = umzingeln.

Ei'n=zischeln, *va.* (haben) = einflüstern.

Ei'n=zuckern, *va.* (haben) w cukier włożyć; nacukrzyć.

Ei'nzug, *sm.* =(e)s *pl.* =züge, 1) wchód *m.*, wjazd *m.*; seinen — halten odbyć (uroczysty) wjazd; 2) — in eine Wohnung wprowadzenie się do mieszkania.

Ei'nzugsschmaus, *sm.* =es, *pl.* =schmäuse, uczta *f.* z powodu wjazdu; einen — halten polewać ognisko *n.*

Ei'nzugsspesen, *sf. pl.* koszta *m. pl.* na wjazd lub wprowadzenie, koszta wjazdu.

Ei'n=zwängen, I. *va.* (haben) wpakować, wepchać, wtłoczyć; sich eingezwängt fühlen czuć się ścieśnionym, ograniczonym, w ciasne granice zamkniętym; II. sich — *vr.* 1) ciasne suknie wdziać; 2) ograniczyć się.

Ei'nzwängung, *sf. pl.* =en, wtłoczenie *n.*

Ei'n=zwicken, *va.* (haben) uszczypnąć, skubnąć; sich den Finger — przyskrzynić sobie palec; die Fahrkarte — przedziurawić bilet jazdy.

Ei'n=zwingen, *va.* zwingst ein, zwang ein, habe eingezwungen, 1) etw. in etw. — = einzwängen; 2) przymusić kogo do czego; jmndm Essen und Trinken — przymusić kogo do jedzenia i picia.

Ei'rund, I. *adi.* jajowaty, owalny; II. *sn.* =es, owal *m.*, kształt *m.* owalny.

Eis, *sn.* =es, 1) lód *m.*; zu — werden na lód się zamienić, z(a)marznąć; es friert — taki mróz bierze, że woda zamarza; das — zergeht, schmilzt lód puszcza, taje, topnieje; mit — belegt, bedeckt werden ściąć lodem; das — stopft sich skupiają się lody; das — treibt lód, kra idzie, pędzi; das — brechen pierwsze lody złamać, utorować drogę, usunąć zawady; des Hauptes — szron *m.* na głowie, siwizna *f.*; die Liebe hat nie das — seines Herzens aufgethaut miłość nie zagrzała nigdy jego zlodowaciałego serca; jmndn aufs — führen podejść kogo, wystawić go na szwank, na szkodę, na niebezpieczeństwo; 2) lody *m. pl.* (do jedzenia).

Ei'sartig, *adi.* lodowaty, do lodu podobny.

Ei'sbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder. kąpiel *f.* lodowa.

Ei'sbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Ei'sbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź *m.* północny, biały, lodowaty.

Ei'sbedeckt, *adi.* lodem pokryty.

Ei'sberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, góra *f.* lodowata.

Ei'sblume, *sf. pl.* =n, kwiat *m.* lodowaty (na szybach okna).

Ei'sbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, = Eisbrecher.

Ei'sbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, izbica *f.*

Ei'sbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche (za)łamanie *n.* się lodów, pęknięcie *n.* lodów.

Ei'sbüchse, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na lody.

Ei'sdecke, *sf. pl.* =n, powłoka *f.*, skorupa *f.* (z) lodu, lodowata pokrywa *f.*

Ei'sente, *sf. pl.* =n, nurek *m.* nadreński (ptak).

Ei'sfahrt, *sf. pl.* =en, 1) jeżdżenie *n.* po lodzie, ślizganie *n.* się; 2) = Eisgang.

Ei'sfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, przestrzeń *f.* lodowata, lodowiec *m.*

Ei'sgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, płynienie *n.* kry.

Ei'sgebirge, *sn.* =es, *pl.* —, góry *f. pl.* lodowe, pasmo *n.* gór lodowych.

Ei'sgrau, *adi.* siwy jak lód, jak szron; =e Haare włosy siwizną, szronem okryte.

Ei'sgrube, *sf. pl.* =n, jama *f.*, dół *m.* na przechowywanie lodu w lecie; lodownia *f.*

Ei'skalt, *adi.* zimny jak lód, przenikliwie zimny; es läuft mir — über den Rücken zimny dreszcz mnie przejmuje.

Ei'skälte, *sf.* lodowe zimno *n.*

Ei'skeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* na lód, lodownia *f.*

Ei'skluft, *sf. pl.* =klüfte, rozpadlina *f.* drzewa powstała od mrozu.

Ei'sklüftig, *adi.* popękany od mrozu.

Ei'sklumpen, *sm.* =s, *pl.* —, bryła *f.* lodu.

Ei'skruste, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* lodu.

Ei'slauf, *sm.* =(e)s, bieganie *n.* po lodzie; ślizgawka *f.*

Ei'slaufverein, *sm.* =es, *pl.* =e, towarzystwo *n.* łyżwiarskie.

Ei'smauer, *sf. pl.* =n, mur z lodu; szaniec *m.* z lodu usypany.

Ei'smeer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, morze *n.* lodowate.

Ei'smonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e), = Januar styczeń *m.*

Ei'snebel, *sm.* =s, *pl.* —, mgła *f.* szronowa.

Eispfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, izbica *f.*, pal, słup do wstrzymywania kry.

Ei'spfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, = Eispfahl.

Ei'spol, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, biegun *m.* lodowaty.

Ei'spunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt *m.* (za)marznięcia, zero *n.* na termometrze.

Ei'srinde, *sf. pl.* =n, skorupa *f.* (z) lodu.

Ei'sscholle, *sf. pl.* =n, bryła *f.* lodu.

Ei'sschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, szafa *f.*, skrzynia *f.* do przechowywania lodu, lodownia *f.* (pokojowa).

Eis'schuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łyżwa *f.*

Ei'ssporn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i =sporen, 1) ostroga *f.* do chodzenia po lodzie, raczki *m. pl.*; 2) ostre podkowy.

Ei'svogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, zimorodek *m.*

Ei'szacken, *sm.* =s, *pl.* —, sąpel *m.* lodu.

Ei'szapfen, *sm.* =s, *pl.* —, = =zacken.

Ei'szeit, *sf.* epoka *f.* lodowata.

Ei'szone, *sf. pl.* =n, strefa *f.* lodów, lodowata.

Ei'szucker, *sm.* =s, *pl.* —, cukier *m.* lodowaty.

Ei'sen, I. *va.* (haben) 1) mrozić, lód wytwarzać; 2) lód przecinać, lody rąbać; II. *v. impers.* es eist, marznie; III. *vn.* (sein) = zu Eis werden lodowacieć.

Ei'sen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) żelazo *n.*; rohes — surowiec *m.*; gediegenes — żelazo rodzime; kaltbrüchiges — zimnokrusz *m.*; mit — beschlagen okuć żelazem; in — (Fesseln) legen okuć kogo w kajdany; von — sein być jakby z żelaza, mieć żelazne zdrowie, być bardzo zdrowym; Noth bricht — potrzeba (bieda) prawo łamie, nie zna prawa; man muss das — schmieden, so lang (dieweil) es noch warm ist trzeba drzeć łyka kiedy się dadzą, trzeba róże rwać kiedy się dadzą, trzeba korzystać ze sposobności; altes — stare żelaziwo bez wartości; etwas ins alte — werfen zarzucić co jako przestarzałe, skończyć z czem; 2) żelazne narzędzie *n.*, instrument *m.*; Huf— podkowa *f.*; einem Pferde die — aufschlagen podkowy koniowi przybić, podkuć konia; Brenn— żelazko *n.* do zapiekania włosów; Bügel— żelazko do prasowania; Axt— ostrze *n.* (u) topora; das — jemandem durch den Leib jagen przeszyć kogo żelazem (tj. sztyletem, szpadą itp.).

Ei'senader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* żelaza.

Ei'senalter, *sn.* =s, epoka *f.* żelazna.

Ei'senarbeit, *sf. pl.* =en, wyrabianie *n.* z żelaza, wyrób *m.* z żelaza.

Ei'senartig, *adi.* żelazowaty *adi.*, żelazisty *adi.*

Ei'senarz(e)nei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* przyprawione żelazem, zawierające żelazo.

Ei'senauflösung, *sf. pl.* =en, roczczyn *m.*, solucya *f.* żelaza.

Ei'senbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel *f.* w wodzie zawierającej żelazo.

Ei'senbahn, *sf. pl.* =en, kolej żelazna; mit der — reisen jechać koleją żelazną, podróżować koleją żelazną.

Ei'senbahnamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* (na) kolei żelaznej.

Ei'senbahnarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik na kolei żelaznej, robotnik kolejowy.

Ei'senbahnbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik kolejowy, kolei żelaznej.

Ei'senbahnbeförderung, *sf. pl.* =en, przesłanie *n.*, odesłanie *n.*, ekspedycya *f.* koleją żelazną.

Ei'senbahnbetrieb, *sm.* =(e)s, ruch *m.* na kolei żelaznej.

Ei'senbahnbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* kolei żelaznej, wiadukt *m.*

Ei'senbahncoupé (wym.:-kupe) *sn.* =s, *pl.* =s, przedział *m.* w wozie (wagonie) osobowym.

Ei'senbahndamm, *sm.* =es, *pl.* =dämme, nasyp *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahner, *sm.* =s, *pl.* —, kolejnik *m.* (zatrudniony przy kolei).

Ei'senbahnfahrplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, rozkład *m.* ruchu (pociągów).

Ei'senbahnfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.* kolejowa, na żelaznej kolei, żelazną koleją.

Ei'senbahngüterwagen, *sm,* =s, *pl.* =wägen, wóz (wagon) towarowy kolei żelaznej.

Ei'senbahnhäuschen, *sn.* =s, *pl.* —, domek *m.*, budka *f.* strażnika kolejowego.

Ei'senbahnhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, dworzec *m.*, przystań *f.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnlinie, *sf. pl.* =en, linia *f.*, szlak *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, sieć *f.* kolei żelaznej (-nych).

Ei'senbahnpersonal, *sn.* =(e)s, personal *m.* kolei żelaznej, ogół osób (urzędników, sług i robotników) zajętych przy kolei żelaznej.

Ei'senbahnschiene, *sf. pl.* =n, szyna *f.* (na) kolei żelaznej.

Ei'senbahntarif, *sm.* =es, *pl.* =e, taryfa kolei żelaznej, spis *m.* cen przewozu na kolei żelaznej.

Ei'senbahntransport, *sm.* =es, *pl.* =e, przewóz *m.*, transport *m.* kolejowy.

Ei'senbahnunternehmung, *sf. pl.* =en, przedsiębiorstwo *n.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnverkehr, *sm.* =s, ruch *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz, wagon kolejowy, kolei żelaznej.

Ei'senbahnwaggon, *sm.* =s, *pl.* =s = Eisenbahnwagen.

Ei'senbahnwärter, *sm.* =s, *pl.* — strażnik *m.*, stróż *m.*, wartownik *m.*, dozorca *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg *m.*; =Güterzug pociąg towarowy; =Personenzug pociąg osobowy; =Postzug pociąg pocztowy (wiozący pocztę).

Ei'senband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wiązadło *n.* ze żelaza, klamra *f.* żelazna.

Ei'senbauer, *sn.* =s, *pl.* —, klatka *f.* żelazna.

Ei'senbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drąg żelazem obity.

Ei'senbearbeitungskunst, *sf.* sztuka *f.* przyprawiania żelaza.

Ei'senbeize, *sf. pl.* =n, trawienie *n.* żelaza (przed pobielaniem).

Ei'senbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kopalnia *f*, żelaza.

Ei'senbeschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, okucie *n.* z żelaza.

Ei'senblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blacha *f.* żelazna, blacha czarna.

Ei'senbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, = Eisenbergwerk.

Ei'sendraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut *m.* żelazny.

Ei'senerde, *sf.* ziemia *f.* żelazo w sobie mieszcząca, żelazo zawierająca.

Ei'senerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* żelazna.

Ei'senfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* żelaza.

Ei'senfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* wyrobów z żelaza.

Ei'senfarbe, *sf.* kolor żelazny.

Ei'senfarbig, *adi.* żelaznego koloru.

Ei'senfeile, *sf. pl.* =n; =feilicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e; =feilspäne, *sm. pl.* opiłki *m. pl.* żelaza.

Ei'senfest, *adiec.* mocny, trwały jak żelazo.

Ei'senfirniß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, pokost *m.* na żelazo.

Ei'senfleck, *sm.* =es, *pl.* =e i =en, szwędra *f.*, plama *f.* od rdzy.

Ei'senfleckig, *adi.* rdzą splamiony, zardzewiały.

Ei'senfresser, *sm.* =s, *pl.* —, junak *m.*, fanfaron *m.*; ein wahrer — śmiałek *m.*, brawura *m.*

Ei'senfresserisch, *adi.* fanfaronowaty, junacki.

Ei'senfunke i =n, *sm.* =ns, *pl.* =en, zędra *f.*, iskra *f.* odpadająca od rozpalonego żelaza.

Ei'sengans, *sf. pl.* =gänse, gęś *f.*, kawał *m.* żelaza pewnej wielkości.

Ei'sengehalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zawartość *f.* żelaza (w jakiem ciele się znajdująca).

Ei'sengeräth, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty *m. pl.*, naczynia *n. pl.* żelazne.

Ei'sengeschirr, *sn.* =es, *pl.* =e, = =geräth.

Ei'sengewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie *n.* żelazne, z żelaza; sklep *m.* z towarami żelaznemi.

Ei'sengießer, *sm.* =s, *pl.* —, żeleźnik *m.*, giser *m.* w hucie żelaznej, odlewacz *m.* żelaza.

Ei'sengießerei, *sf. pl.* =en, giserniа *f.* żelaza, fabryka lanych wyrobów z żelaza.

Ei'sengitter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.* żelazna.

Ei'senglanz, *sm.* =es, błyskawka *f.* rodzaj rudy.

Ei'senglimmer, *sm.* =s, *pl.* — = Eisenglanz.

Ei'sengrau, *adiec.*, 1) siwy jak żelazo; 2) = eisenfarbig.

Ei'sengrube, *sf. pl.* =n, = =bergwerk.

Ei'senguß, *sm.* =gusses, *pl.* =güsse, 1) lanie *n.*, odlewanie *n.* żelaza; 2) lane żelazo, wyrób(y) z lanego żelaza.

Ei'sengußwaaren, *sf. pl.* = Eisenguß 2).

Ei'senhaltig, *adiec.* części żelaza w sobie zawierający, żelazisty.

Ei'senhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, 1) młot *m.* do kucia żelaza; 2) hamernia *f.*, kuźnica *f.* żelazna.

Ei'senhandel, *sm.* =s, handel żelazny, żelazem.

Ei'senhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* handlujący żelazem, żelaznemi rzeczami.

Ei'senhändlerin, *sf. pl.* =innen, handlująca żelazem.

Ei'senhandlung, *sf. pl.* =en, = Eisenhandel.

Ei'senhart, *adi.* twardy jak żelazo.

Ei'senhart, *sm.* =s, koszyszko *n.* (ziele).

Ei'senherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, 1) = Herz von Eisen serce z żelaza, żelazne; 2) = Eisenhart.

Ei'senhut, *sm.* =es, tojad *m.* (roślina *f.*).

Ei'senhütchen, *sn.* =s, mniszek *m.* zły (roślina).

Ei'sen=hütte, *sf. pl.* =en, huta *f.* żelazna.

Ei'senhüttenkunde, *sf.* i Ei'senhüttenwesen, *sn.* =s, hutnictwo *n.*

Ei'senindustrie, *sf.* przemysł *m.* żelazny.

Ei'senkalk, *sm.* =(e)s, rdza *f.* żelaza, niedokwas *m.* żelaza.

Ei'senkitt, *sm.* =es, *pl.* =e, kit *m.* do spajania żelaza.

Ei'senkram, *sm.* =(e)s *pl.* =kräme, 1) = Eisen=handel; 2) kram żelazny; 3) (alter) — odpadki *m. pl.* żelaza.

Ei'senkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.* żelazem handlujący.

Ei'senkrämerin, *sf. pl.* =innen, kramarka *f.* żelazem handlująca.

Ei'senkraut, *sn.* =es, żeleźnik *m.* (rośl.).

Ei'senkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, andrut *m.*, opłatek *m.* (czworograniasty) słodzony do jedzenia.

Ei'senkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* żelazna.

Ei'senkur, *sf. pl.* =en, leczenie *n.* środkami zawierającymi w sobie żelazo.

Ei'senlack, *sm.* pokost *m.* do powłóczenia żelaza.

Ei'senlos, *adi.* 1) bez żelaza, nie mieszczący w sobie żelaza; 2) pozbawiony podkowy.

Ei'senmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäler = =fleck.

Ei'senmalig, *adi.* = =fleckig.

Ei'senmäßig, *adi.* twardy silny jak żelazo.

Ei'senmittel, *sn.* =s, *pl.* — środek *m.*, lekarstwo *n.* zawierające żelazo, zaprawione żelazem.

Ei'sennuß, *sf.* krwawnik *m.* (kamień).

Ei'senocher i =ocker, *sm.* =s, ochra *f.*

Ei'senofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do topienia żelaza.

Ei'senoxyd, *sn.* =s, *pl.* =e, niedokwas *m.* żelaza, tlenek *m.* żelazowy, rdza *f.*

Ei'senoxydul, *sn.* =s, *pl.* =e, tlenek *m.* żelazawy.

Ei'senperiode, *sf.* epoka *f.* żelaza.

Ei'senpille, *sf. pl.* =n, pigułka *f.* zawierająca żelazo.

Ei'senplatte, *sf. pl.* =n, blacha *f.* żelazna.

Ei'senrost, *sm.* =es, rdza *f.* żelazna.

Ei'sensafran, *sm.* =s, rdza *f.* żelaza, niedokwas *m.* żelaza żółty; ochra *f.*

Ei'sensalz, *sn.* =es, *pl.* =e, solan *m.* żelaza.

Ei'sensand, *sm.* =es, *pl.* =e, piasek *m.* zawierający żelazo.

Ei'senschiene, *sf. pl.* =n, szyna *f.* żelazna.

Ei'senschimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* bułany.

Ei'senschlacke, *sf. pl.* =n, zędra *f.*, żużle *m. pl.* żelazne.

Ei'senschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, zędra *f.*

Ei'senschlamm, *sm.* =(e)s, szlam *m.*, muł *m.* zawierający żelazo.

Ei'senschmelze, *sf.* i Eisenschmelzhütte, *sf. pl.* =n, huta *f.* żelazna.

Ei'senschmelzer, *sm.* =s, *pl.* —, dymarz *m.*
Ei'senschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kowal *m.*
Ei'senschmiede, *sf. pl.* =n, kuźnia *f.* kowalska.
Ei'senschmiedewaren, *sf. pl.* towary z żelaza kutego.
Ei'senschwärze, *sf.* czernidło *n.* zrobione z żelaza.
Ei'senschwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, = Stachelschwein.
Ei'senspäne, *sm. pl.* = Eisenfeilicht.
Ei'senstab, *sm.* =(e)s, *pl.* =stäbe, sztaba *f.* żelaza.
Ei'senstange, *sf. pl.* =n, drąg żelazny.
Ei'senstärke, *sf.* moc *f.*, grubość *f.* żelaza.
Ei'senstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żelazny kamień *m.*, kamień żelazo zawierający, ruda *f.* żelazna; hellgrauer — jasnokrusz *m.*
Ei'senstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawał *m.* żelaza.
Ei'senstufe, *sf. pl.* =n, = —bergwerk.
Ei'sentheilchen, *sn.* =s, *pl.* — cząstki żelaza (w skład czego wchodzące).
Ei'senthon, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, glina *f.* żelazo zawierająca.
Ei'senthor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, brama *f.* żelazna.
Ei'senthurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =thürme, wieża *f.* żelazna.
Ei'senthür, *sf. pl.* =en, drzwi żelazne.
Ei'senton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, dźwięk *m.* żelaza.
Ei'senverkleidung, *sf. pl.* =en, powłoka *f.* żelazna.
Ei'senvitriol, *sm.* =(e)s, siarkan *m.* żelaza, koperwas *m.*
Ei'senwalze, *sf. pl.* =n, wałek *m.*, walec żelazny.
Ei'senwalzwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, walcownia *f.* żelaza.
Ei'senware, *sf. pl.* =n, towar żelazny, towar z żelaza.
Ei'senwarenhandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.* żelazny, handel żelaznymi towarami.
Ei'senwasser, *sn.* =s, *pl.* =wässer, woda *f.* żelazna, woda rozpuszczone żelazo zawierająca, żelazista.
Ei'senwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino żelazne, wino zawierające rozpuszczone żelazo.
Ei'senwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) fabryka *f.* żelaza, fabryka wyrobów żelaznych; 2) wyrób *m.* z żelaza; 3) wszystkie części z żelaza u jakiego przedmiotu.
Ei'senwurz(el), *sf. pl.* =en, chaber żelaźnica, świerzbnica *f.* (roślina).
Ei'senzeit, *sf.* = alter.
Ei'senzeug, *sn.* 1) żelaziwo *n.*, różne sprzęty i narzędzia z żelaza; 2) =werk.
Ei'sern, *adi.* z żelaza, żelazny =es Werkzeug narzędzie żelazne; =e Zeit żelazny czas, czas ucisku, nędzy, w którym trudno o zarobek, o wyżywienie; =es Zeitalter epoka *f.* żelaza; =e Gesundheit żelazne, mocne zdrowie, zdrowie opierające się chorobom; =es Herz serce ze skały, bez czucia, nie dające się wzruszyć; =er (unermüdlicher) Fleiß pilność wytrwała, niezmordowana; =er (unerschütterlicher) Wille wola niezłomna, niewzruszalna; =e Wunde rana żelazem zadana; niezmienny; zawsze utrzymać się mający; niesprzedajny; =er Fond żelazny fundusz, na wieczne czasy ustanowiony; =s Vieh bydło wieczne, zawsze w tej samej ilości utrzymać się mające.
Ei'sig, *adi.* lodowy, lodem pokryty; zimny jak lód.
Eitel, *adi.* próżny; eitler Mensch próżny człowiek, lubiący rzeczy próżne, błyskotliwe, ubiegający się za marnemi rzeczami; eitle Ruhmsucht próżna żądza chwały, sławy; zarozumiały; czczy, marny; eitle Titel marne tytuły; błahy, daremny, próżny; eitles Geschwätz próżna gadanina; alle seine Mühe ist — (wszystkie) jego usiłowania są próżne, daremne; znikomy; =e Güter dobra, bogactwa znikome; es ist alles — (auf der Welt) wszystko na świecie jest znikome, wszystko przeminie; płochy; — Künste płoche sztuki; błahy; die =en Weltfreuden błahe przyjemności tego świata; = lauter, bloß; — Brot essen jeść suchy chleb; aus — Geiz z samego skąpstwa; — Gold samo złoto, czyste złoto; niedorzeczny; =e Gedanken niedorzeczne myśli; unser Wissen ist — Stückwerk wiedza nasza jest samą łataniną.
Ei'telkeit, *sf. pl.* =en, próżność *f.*; znikomość *f.*; marność *f.*; błahość *f.*; man muss nicht an solchen =en hangen nie trzeba się przywiązywać do takich próżności; er besitzt große — ma wiele próżności w sobie, jest bardzo próżny; die — des Lebens marność, znikomość życia; die — der Hoffnung niepewność nadziei; so lange wir noch in dieser — leben dopóki jeszcze żyjemy na tym marnym świecie.
Ei'telredig, *adi.* chełpliwy.
Ei'ter, *sm.* =s, ropa *f.*, materya sącząca się lub wychodząca z rany; die Wunde setzt viel — ab rana wydziela wiele ropy; ansteckender — ropa zaraźliwa.
Ei'terauge, *sn.* =es, *pl.* =n, otok *m.* śródoczny.
Ei'terbauch, *sm.* =es, *pl.* =bäuche, otok *m.* śródbrzuszny.
Ei'terbeule, *sf. pl.* =n, bolączka *f.*; ropień *m.*
Ei'terblase, *sf. pl.* =n, wrzedziennica *f.*
Ei'terblatter, *sf. pl.* =n, = =blase.
Ei'terbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, otok *m.* przyjądrowy.
Ei'terfluss, *sm.* =sses, *pl.* =flüsse, ropienie *n.*, otok *m.*, uchodzenie *n.* ropy.
Ei'terfraß, *sm.* =es, prucienienie ropne.
Ei'tergeschwulst, *sf. pl.* =geschwülste, = Eiterbeule.
Ei'terhaft, Ei'tericht, Ei'terig, *adi.* ropiasty do ropy podobny, ropny, ropę w sobie mający, ropę wydzielający.
Ei'tern, *vn.* (haben) ropić się, ropieć; — machen, — =lassen pojątrzyć, rozjątrzyć (ranę).

Ei'tersack, *sm.* =(e)s, *pl.* =säcke, wrzedziennica *f.*

Ei'terschwindsucht, *sf.* suchoty ropne.

Ei'terstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, rdzeń *m.* ropnia.

Ei'terung, *sf. pl.* =en, ropienie *n.*; Wunden zur — bringen pojątrzyć rany; eine Wunde in — erhalten utrzymać ranę w gnojeniu.

Ei'terungsfieber, *sn.* =s, *pl.* — gorączka *f.* ropna.

Ei'terungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek ułatwiający, sprawiający ropienie.

Ei'tervergiftung, *sf. pl.* =en, zakażenie *n.* ropne.

Ei'terweiß, *adi.* biały jak ropa; obsypany bolączkami ropnemi.

Ei'terziehend, *adi.* ropiący.

Ei'weiß, *sn.* =es, białko *n.*

Ei'weiß, eiweißartig, *adi.* białkowaty.

Ei'weißartigkeit, Eiweißähnlichkeit, *sf.* białkowatość *f.*

Ei'weißgehalt, *sm.* =es, *pl.* =e, zawartość *f.* białka, białkowatość *f.*

E'kel, *sm.* =s, 1) ckliwość *f.*, nudność *f.*; das erregt mir — to sprawia mi nudności, nudzi mnie; — erregend, — erweckend sprawiający nudności, nudzący; 2) znudzenie *n.*, sprzykrzenie *n.*, wstręt *m.*, odraza *f.*; obmierzliwość *f.*; obrzydzenie *n.*; das ist ihm ein — obmierzło mu; — vor dem Fleische obrzydzenie do mięsa; jmndm — erregen vor etwas wzbudzić w kim wstręt od czego, obrzydzić komu co; er hat sich dieses Gericht zum — gegessen przejadł sobie tę potrawę, jadł tę potrawę aż do obrzydzenia; bis zum — häßlich sein być wstrętnie brzydkim, odrażająco brzydkim; die Welt ist ihm zum — świat obmierzł mu, życie mu się sprzykrzyło; ich habe das bis zum — gehört słyszałem to aż do znudzenia; ich kann das nicht ohne — lesen nie mogę tego czytać bez wstrętu, obrzydzenia, odrazy; 3) dieser Mensch ist mir ein — ten człowiek jest dla mnie kością w gardle; er ist mir zum — geworden zbrzydził mi się.

E'kel, *adi.* 1) wzbudzający obrzydzenie, obrzydliwy; 2) es ist mir so — nudzi mnie, jest mi nie dobrze; 3) wybredny; — im Essen und Trinken wybredny w jedzeniu i piciu; er ist in der Wahl seiner Freunde sehr — bardzo wybredny w doborze przyjaciół; ein ek(e)ler Kritiker wybredny krytyk, krytyk, którego trudno zadowolić; 4) — thun = wählerisch sein, schwer zu befriedigen sein przebierać, ckliwość okazywać, brzydzić się; 5) delikatny, z którym się trzeba ostrożnie obchodzić.

E'kelhaft, *adi.* 1) nudny, nudności sprawiający; =e Arbeit nudna robota; 2) obrzydliwy, obrzydzenie sprawiający, przykry (w smutku); =es Getränk brzydki napój; =er Anblick odrażający, przebrzydły widok; 3) ein =er Mensch nudny, nieznośny, obmierzły człowiek.

E'kelhaftigkeit, *sf.* obrzydliwość *f.*, obmierzłość *f.*, nudność *f.*

E'kelig, e'klig, *adi.* = ekelhaft.

E'keln, I. *vn.* (haben) diese Speise ekelt mir (mich) zbrzydziła mi się, obmierzła mi ta potrawa; II. *v. imp.* i *vr.* es ekelt mir (mich) przykrzy mi się; mir (mich) ekelt vor etw., ich ekle mich vor albo an etw. albo einer Sache sprzykrzyło mi się, zbrzydziła mi się ta sprawa; sich ekeln vor jmndm. vor etwas brzydzić się kim, czem, mieć wstręt, obrzydzenie do kogo, czego.

E'kelgeruch, *sm.* =s, *pl.* =gerüche, zapach nieprzyjemny.

E'kelname, *sm.* =ns, *pl.* =n, nazwisko uszczypliwe, hańbiące, na pośmiewisko dane.

Ekla't, *sm.* =s, zdziwienie *n.*, rozgłos *m.*, skandal.

Eklata'nt, *adi.* wpadający w oczy, wywołujący zdziwienie; widoczny.

Ekle'ktik, *sf.* = Eklekticismus.

Ekle'ktiker, *sm.* =s, *pl.* —, eklektyk *m.* (filozof).

Ekle'ktisch, *adi.* eklektyczny, wybierający z każdego systemu, co zdaniem jego jest najprawdziwszem.

Eklekti'smus, =lekticismus, *sm.* —, *pl.* =smen, eklektyzm *m.*, wybieranie *n.* z różnych systematów.

Ekli'ptik, *sf.* ekliptyka *f.*

Ekli'ptisch, *adi.* ekliptyczny.

Eklo'ge, *sf. pl.* =n, ekloga *f.*, wiersz sielankowy *m.*, pieśń *f.* pasterska.

Eksta'se, *sf. pl.* =n, zachwycenie *n.*, zachwyt *m.*

E'k=statisch, *adi.* w zachwyceniu, w ekstazie.

Elabora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, memoryał *m.*, wypracowanie *n.*; zadanie szkolne.

Ela'stisch, *adi.* elastyczny, sprężysty.

Elasticitä't, *sf.* elastyczność *f.*, sprężystość *f.*

E'lbing, *sm.* =s, *pl.* =e, rodzaj białych i czarnych winogron.

Elefa'nt, (= Elephant) *sm.* =en, *pl.* =en, słoń *m.*

Elega'nt, *adi.* i *adv.* elegancki; elegancko ubrany; strojny, wykwintny; *adv.* strojnie, wykwintnie.

Elega'nt, *sm.* =s, *pl.* =s, elegant *m.*, modniś *m.*, strojniś *m.*

Elegánz, *sf.* elegancya *f.*, wykwintność *f.*, strojność *f.*, przepych *m.*; die — der Sprache wykwintność języka, mowy; język attycki.

Elegie', *sf. pl.* =n, elegia *f.*, tren *m.*

Ele'gisch, *adi.* elegiczny; smutny; płaczliwy.

Elektricitä't, *sf. pl.* =en, elektryczność *f.*; positive und negative — dodatnia i ujemna elektryczność.

Elektricitä'tserreger, *sm.* =s, *pl.* —, elektromotor *m.*

Elektricitä'tsleiter, *sm.* =s, *pl.* —, przewodnik *m.* elektryczności.

Elektricitä'tsmesser, *sm.* =s, *pl.* —, elektrometr *m.*, elektromiar *m.*

Elektricitä'tssammler, *sm.* =s, *pl.* —, kondenzator *m.*, duplikator *m.*

Elektricitä'tsträger, *sm.* -s, *pl.* —, elektrofor *m.*

Elektricitä'tswage, *sf. pl.* -n, = Elektricitätsmesser.

Ele'ktrisch, *adi.* elektryczny

Elektrisi'(e)ren, *va.* (haben) elektryzować.

Elektrisi'(e)rmaschine, *sf. pl.* -n, machina *f.* elektryczna.

Ele'ktromagneti'smus, *sm.* —, elektromagnetyzm *m.*

Ele'ktromagne'tisch, *adi.* elektromagnetyczny.

Ele'ktrome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, elektrometr *m.*

Elektropho'r, *sn.* -s, *pl.* -e, elektrofor *m.*

Eleme'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, element *m.*, żywioł *m.*; die vier -e cztery żywioły; in seinem -e sein być w swoim żywiole, znać się na czem dobrze; pierwiastek *m.*, chemische -e pierwiastki chemiczne; *pl.* -e pierwsze początki, elementa (jakiej nauki).

Elementa'r, *adi.* elementarny, żywiołowy; początkowy.

Elementa'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* elementarna, elementarz *m.*

Elementa'risch, *adi.* elementarny, *adv.* -nie; początkującym właściwy.

Elementa'rkenntnisse, *sf. pl.* wiadomości, nauki elementarne, początkowe.

Element'arlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* elementarny, nauczyciel klasy początkowej.

Elementa'rschaden, *sm.* -s, *pl.* -schäden, klęska *f.* elementarna, żywiołowa.

Elementa'rschulbildung, *sf.* wykształcenie *n.* elementarne.

Elementa'rschule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* początkowa, elementarna.

Elementa'runterricht, *sm.* -(e)s, nauka *f.* początkowa, nauczanie *n.* początkowe.

E'len, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, łoś *m.*

E'lenhirsch, *sm.* -es, *pl.* -e, = E'len.

E'lenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na łosia.

E'lend, *sn.* -(e)s, 1) bieda *f.*, nędza *f.*; glänzendes — świetne ubóstwo; bieda upozorowana dobrobytem; na pozór państwo, a w istocie bieda; kólczyk w uchu, pustki w brzuchu; na ciele tłusto, a w kieszeni pusto; vor Hunger und — sterben umrzeć z głodu i nędzy; ins — gerathen popaść w nędzę, biedę; im äußersten — sein być w najostateczniejszej nędzy, być pozbawionym wszelkich środków do życia; 2) graues — = Katzenjammer; 3) wygnanie *n.*, miejsce *n.* wygnania; jmndn ins — schicken wysłać kogo na wygnanie; im — leben żyć na wygnaniu.

E'lend, *adiec.* 1) biedny, nędzny; ein -es Ende nehmen nędznie zginąć, zmarnieć; — leben nędznie żyć, wegetować; 2) niegodziwy, nikczemny, podły; man muss ein sehr -er Mensch sein um . . . trzeba być nikczemnikiem, by . . .; du -er! ty nędzniku!; 3) ubogi, schorzały; — aussehen biednie, źle, schorzało wyglądać; sich — behelfen müssen biedę klepać; jmndn um seine -e Nahrung beneiden zazdrościć komu biednego kawałka chleba; -e Zeiten nędzne czasy; 4) zły; ein -es Buch zła książka; -e Mahlzeit złe jedzenie.

E'lendig, *adi.* = elend.

E'lendigkeit, *sf. pl.* -en, nędzny stan, ubóstwo *n.*; podłość *f.*

E'lendiglich, *adv.* nędznie, biedno.

E'len(ds)haut, *sf. pl.* -häute, łosia skóra *f.*

Elepha'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, I. słoń *m.*; aus einer Mücke einen -en machen z igły robić widły, przesadzać, z małej rzeczy zrobić wielką; das ist ein wahrer — niezgrabny jak słoń; II. (dawniej) wieża *f.* w grze w szachy; III. zalotnik *m.* (na którego skierowaną jest zazdrość, podczas gdy kto inny umizga się do kobiety).

Elepha'ntenähnlich, *adiec.* 1) do słonia podobny; 2) = -artig.

Elepha'ntenartig, *adi.* z rodzaju słoni, należący do rodzaju (gatunku) słoni.

Elepha'ntendick, *adi.* nadzwyczajnie gruby, słoniowaty.

Elepha'ntenfuß, *sm.* -ßes, *pl.* -füße, noga słonia; dieser Mensch hat einen — ten człowiek ma ogromną nogę.

Elepha'ntenlaus, *sf. pl.* -läuse, słonia wesz (owoc).

Elepha'ntenorden, *sm.* -s, order *m.* słonia.

Elepha'ntenrüssel, *sm.* -s, *pl.* —, trąba *f.* słonia.

Elepha'ntenweibchen, *sn.* -s, *pl.* —, słonica *f.*

Elepha'ntenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* słonia, ząb słoniowy.

Elepha'ntin, *sf. pl.* -nen, słonica *f.*

Elevatio'n, *sf. pl.* -en, elewacya *f.*, podniesienie *n.*

Elevatio'nswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* wzniesienia.

Ele've, *sm.* -n, *pl.* -n, uczeń *m.*, wychowaniec *m.*, elew *m.*

Ele'vin, *sf. pl.* -nen, uczennica *f.*, wychowanica *f.*

Elf, I. *num.* jedenaście; — Kinder jedenaścioro dzieci; — Männer jedenastu mężów; die (Zahl) Elf (liczba) jedenaście, jedenastka; II. Elf *sm.* -en, *pl.* -en, = Elfe.

E'lfe, *sm.* -n, *pl.* -n, i — *sf. pl.* -n, sylf *m.*, sylfida *f.*, geniusz *m.* powietrzny, rusałka *f.*

E'lfeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jedenastokąt *m.*

E'lfeckig, *adiec.* jedenastokątny.

E'lfen, *adi.* = elfenbeine(r)n.

E'lfenartig, *adi.* podobny do rusałki, sylfidy; lekki jak rusałka.

E'lfenbein, *sn.* -(e)s bez *pl.* kość słoniowa.

E'lfenbeinarbeit, *sf. pl.* -en, wyrób *m.* z kości słoniowej.

E'lfenbeinarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, wyrabiający z kości słoniowej roboty.

E'lfenbeinartig, *adi.* podobny do kości słoniowej.

E'lfenbeindrechsler, *sm.* -s, *pl.* —, tokarz *m.* obrabiający kość słoniową.

E'lfenbeindreher, *sm.* -s, *pl.* —, = -drechsler.

E'lfenbeine(r)n, *adi.* z kości słoniowej

E'lfenbeinhart, *adi.* twardy jak kość słoniowa.

E'lfenbeinindustrie, *sf.* przemysł *m.* wyrobów z kości słoniowej.

E'lfenbeinschnitzerei, *sf. pl.* =en, karbowanie *n.*, wyrabianie dłótkiem z kości słoniowej; wyrób *m* snycerski z kości słoniowej.

E'lfenbeinschwarz, *sn.* kość słoniowa upalona i na proch utarta.

E'lfenbeinspäne, *sm. pl.* oskrobiny *sf. pl.* z kości słoniowej.

E'lfenbeinwaren, *sf. pl.* = =arbeiten.

E'lfenhaft, *adi.* = =artig.

E'lfenkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, król sylfów; król olch; król duchów.

E'lfenkönigin, *sf. pl.* =nen, królowa duchów.

E'lfenmärchen, *sn.* =s, *pl.* —, bajka *f.*, opowiadanie *n.* o sylfach, o duchach.

E'lfenreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, królestwo *n.* duchów.

E'lfenreigen, *sm.* =s, *pl.* —, taniec *m.* rusałek, taniec geniuszów powietrznych.

E'lfenring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, koło czarodziejskie.

E'lfentanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, = =reigen.

E'lfer, *sm.* =s, *pl.* —, jedenastka; — Wein wino z roku 1811; Solda't des — Regiments żołnierz jedenastego pułku.

E'lferlei, *adi.* i *adv. ind.* jedenastoraki, -a.

E'lffach, *adi.* i *adv.* jedenastokrotny, jedonaścioraki, -a; jedenaście razy wzięty; pojedenasty; *adv.* w jedenaścioro.

E'lfin, *sf. pl.* =nen, = Elfe.

E'lfjährig, *adi.* jedenastoletni, -a.

E'lfmal, *adv.* jedenaście [razy.

E'lfmonatlich, *adi.* jedenastomiesięczny, -a.

E'lfsilbig, *adi.* jedenastozgłoskowy, -a.

E'lftägig, *adi.* jedenastodniowy, -a.

E'lfte, der, die, das —, *num.* jedenasty, -a, -e.

E'lftehalb, *adi.* i *adv. ind.* półjedenastej.

E'lftel, *sn.* =s, *pl.* —, jedenasta część.

E'lfteln, *va.* (haben) (po)dzielić na jedenaście części.

E'lftens, *adv. num.* po jedenaste.

Elidie'ren, *va.* (haben) elidować, opuścić samogłoskę (w czytaniu, piśmie lub mowie).

Eliminati'on, *sf. pl.* =en, = Eliminie'rung.

Eliminie'ren, *va.* (haben) wyłączyć, usunąć, wyrzucić.

Eliminie'rung, *sf. pl.* =en, — einer Zahl wyłączenie *n.*, usunięcie *n.*, wyrzucenie *n.* liczby; Eliminierungsverfahren, Eliminationsverfahren, *sn.* rozwiązanie zrównań zapomocą usuwania pewnych ilości.

Elisi'on, *sf. pl.* =en, elizya *f.* wyrzucenie *n.*

Eli'te, *sf. pl.* =n, wybór *m.*

Eli'tecorps, (wym. elitkor) *sn.* —, *pl.* —, korpus *m.* wybrany, dobrany, wyborny.

Elixi'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, eliksyr *m.*, środek *m.* cudowny; odwar *m.*, krople *sf. pl.*

E'lk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Elen.

E'llbogen, *sm.* =s, *pl.* —, łokieć *m.* (u ręki); sich auf den — stützen podeprzeć się na łokciu, głowę oprzeć na łokciu.

E'llbogenbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość *f.* łokciowa.

E'llbogengelenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, staw *m.* w łokciu, staw łokciowy.

E'llbogenwippen, *sn.* =s, zginanie i prostowanie *n.* ręki w łokciu.

E'lle, *sf. pl.* =n, łokieć *m.* (miara); mit der — messen łokciem mierzyć; jmndn mit gleicher — messen sądzić kogo wedle siebie samego; jmndn mit der — messen zbić kogo; nach der — verkaufen na łokcie sprzedawać; von drei, vier =n trzyłokciowy, czterołokciowy.

E'llenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, olsza *f.* (olcha) pospolita.

E'llenbogen, *sm.* =s, *pl.* —, = E'llbogen.

E'llenbreit, *adi.* 1) łokieć szerokości mający; 2) strasznie szeroki.

E'llenbreite, *sf.* szerokość *f.* łokcia, łokciowa.

E'llengriff, *sm.* =es, *pl.* =e, chwyt *m.* łokciowy, paluszkowy.

E'llengroß, *adi.* 1) łokieć wielkości mający; 2) strasznie wielki.

E'llenhieb, *sm.* =es, *pl.* =e, cięcie *n.* łokciowe, paluszkowe.

E'llenlage, *sf. pl.* =n, położenie *n.* łokciowe, paluszkowe.

E'llenlang, *adi.* 1) łokieć długości mający; 2) strasznie długi, sążnisty; ein =er Brief sążnisty list; mit einer =en Nase abziehen z kwitkiem odejść, nic nie wskórać.

E'llenlänge, *sf.* długość *f.* łokcia, łokciowa.

E'llenmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* łokciowa.

E'llenwaren, *sf. pl.* towary *m. pl.* łokciowe, na łokcie się sprzedające.

E'llenwarenhandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.* towarów łokciowych.

E'llenweise, *adv.* na łokcie, łokciami.

E'ller, *sf. pl.* —, = Erle.

E'llerling, *sm.* =s, *pl.* =e, = El(l)ritze.

Elli'pse, *sf. pl.* =n, elipsa *f.*

E'llipsenartig, *adi.* = elliptisch.

Elli'psenform, *sf. pl.* =en, kształt *m.* elipsy, kształt eliptyczny.

Elli'psenförmig, *adi.* mający kształt elipsy, eliptyczny.

Elli'psengestalt, *sf. pl.* =en, = Ellipsenform.

Ellipsoi'd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, elipsoida *f.*

Elli'ptisch, *adi.* eliptyczny.

E'l(l)ritze, *sf. pl.* =en, 1) olszanka *f.* (drzewo); 2) sardela *f.* (ryba).

E'lse, *sf. pl.* =n, I. = Erle; II. koza *f.* (ryba).

E'lsebeere, *sf. pl.* =n, śliwa czeremcha *f.*

E'lster, *sf. pl.* =n, sroka *f.*
E'lster(n)nest, *sn.* =es, *pl.* =er, gniazdo *n.* sroki.
E'lterlich, *adi.* rodzicielski *adi.*; =e Liebe miłość *f.* rodzicielska, rodziców.
E'ltermutter, *sf. pl.* =mütter, prababka *f.*
E'ltern, *sm. pl.* rodzice *m. pl.*
E'lternfreude, *sf. pl.* =n, radość *f.* rodzicielska.
E'lternhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* rodzicielski, dom rodziców.
E'lternliebe, *sf.* miłość *f.* rodzicielska, — rodziców.
E'lternlos, *adi.* bez rodziców, osierocony.
E'lternmord, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzicobójstwo *n.*
E'lternmörder, *sm.* =s, *pl.* —, zabójca *m.* rodziców.
E'lternmörderin, *sf. pl.* =en, rodzicobójczyni *f.*
E'lterschaft, *sf.* stan *m.* rodzicielski; er hat eure — geleugnet nie przyznał się do was, jako do swych rodziców, przeczył iż jesteście jego rodzicami, wyparł się was jako rodziców.
E'ltervater, *sm.* =s, *pl.* =väter pradziad *m.*
Emai'l, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* =s, emalia *f.*, szmelcowana robota *f.*
Emai'larbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, wyrób *m.* z emalii.
Emai'lgemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz *m.* emaliowany, na emalii.
Emai'lle, *sf. pl.*, =n, = Email.
Emai'lli(e)ren, *va.* (haben) emaliować.
Emai'lmalerei, *sf. pl.* =en, malowidło *n.*, malarstwo *n.* na emalii.
Emai'lwaren, *sf. pl.* —, wyroby *m. pl.* z emalii.
Emanatio'n, *sf. pl.* =en, emanacya *f.*, wypływ *m.*
Emanatio'nssystem, *sn.* =s, *pl.* =e, system *m.* emanacyjny.
Emancipati'on, *sf. pl.* =en, emancypacya *f.*; wyswobodzenie *n.*; uwolnienie *n.*, usamowolnienie *n.* z niewoli, z poddaństwa; — aus der väterlichen Gewalt uwolnienie z pod władzy ojcowskiej, usamowolnienie małoletniego.
Emancipati'onsbestrebungen, *sf. pl.* dążności *f. pl.* emancypacyjne.
Emancipie'ren, *va.* (haben) emancypować, wyzwolić, usamowolnić; das emancipierte Weib kobieta *f.* emancypowana, emancypantka *f.*
Emancipie'rung, *sf. pl.* =en, = Emancipation.
Emanie'ren, *vn.* (sein) wypływać.
Emballa'ge, *sf. pl. n.* (wym. ambalaż) ambalaża *f.*, owinięcie *n.*; opakowanie *n.*, płótno *n.*, materya *f.* użyta do pakowania; pakunek *m.*
Emballie'ren, *va.* (haben) ambalować, zapakować.
Emba'rgo, *sn.* =s, *pl.* =s, embargo *n.*, areszt na okręty nieprzyjacielskie lub towary okrętowe, zatrzymanie okrętów nieprzyjacielskich; mit — belegen embargo położyć na co, embargo zarządzić; das — aufheben znieść, zdjąć embargo.
Emba'rgowächter, *sm.* =s, *pl.* —, statek *m.*, okręt *m.* wojenny, podtrzymujący embargo, stojący na straży podczas embarga.
Embarqueme'nt, (wym. ambarkman) *sn.* =s, *pl* =s, 1) wejście *n.* na okręt, wsadzenie *n.*, ładowanie *n* na okręt; 2) koszta *m. pl.* ładowania na okręt.
Emble'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, emblemat *m.*, symbol *m.*
Emblema'tisch, *adi.* emblematyczny, symboliczny.
E'mbryo, *sm.* =s, *pl.* Embryo'nen, embryo *n.*, zarodek *m.*, płód *m.* niedojrzały, płód w żywocie; als — w stanie płodu niedojrzałego, embryonalny.
Embryo'nenlehre, *sf.* embryologia *f.*
Embryo'nisch *adi.* embryonalny.
Emendatio'n, *sf. pl.* =en, poprawka *f.* (w dziele jakiem).
Emendie'ren, *va.* (haben) poprawiać.
Emeritie'ren, *va.* (haben) pensyonować kogo, dać mu emeryturę, osadzić go na emeryturze; emeritiert wysłużony, pensyonowany.
Emeritu'r, *sf. pl.* =en, emerytura *f.*, wysłużonego urzędnika pensya *f.*
Emigra'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, emigrant *m.*, wychodźca *m.*
Emigra'ntenthum, *sn.* =s, emigracya *f.*, wychodźtwo *n.*
Emigratio'n, *sf. pl.* =en, emigracya *f.*, wychodźtwo *n.*, wyjście *n.* z ojczyzny.
Emigrie'ren, *vn.* (sein) emigrować, opuszczać kraj, wynosić się z ojczyzny.
Emine'nt, *adi.* wzniosły niezwykły, wybitny, dostojny; mit =ter Stimmenmehrheit gewählt wybrany znaczną większością głosów.
Emine'nz, *sf. pl.* =en, eminencya *f.* (tytuł kardynałów); Eure (Ew.) — Wasza Eminencya.
E'mir, *sm.* =s, i =n, *pl.* =e i =n, emir *m.* (arabski dygnitarz *m.*).
Emissä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, emisaryusz *m.*, wysłaniec *m.*, tajny wysłaniec, tajny ajent.
Emissi'on, *sf. pl.* =en, emisya *f.*; — von Banknoten, Actien, Pfandbriefen puszczenie w obieg banknotów, akcyi, obligacyi.
Emissi'onscours, *sm.* =ses, *pl.* =se, kurs *m.* emisyjny, cena *f.* papieru jakiego, w chwili puszczenia go w obieg.
Emittie'ren, *va.* (haben) emitować, puścić w obieg.
Emolume'nte, *sn. pl.* korzyści *f. pl.*, emolumenta *m. pl.*, boczne dochody.
Empfa'hen, *va.* = empfa'ngen.
Empfa'ng, *sm.* =(e)s *pl.* =pfänge 1) odebranie *n.*, odbiór *m.*; przyjęcie *n.*, otrzymanie *n.*; in — nehmen odebrać, przyjąć; Geld in — nehmen odebrać pieniądze; den — obiger Summe bescheinige ich odebranie (odbiór) powyższej sumy poświadczam; beim — w chwili odebrania, przy odbiorze; gleich nach dem =e des Briefes natychmiast po odebraniu, po otrzymaniu listu; 2) przyjęcie *n.*

(przybywającego); man trifft Anstalten zu seinem =e robią (czynią) przygotowania na jego przyjęcie; guter — dobre, uprzejme przyjęcie; kühler — chłodne przyjęcie.; morgen findet — bei Hofe statt jutro będzie przyjęcie u dworu.

Empfa'ngen, I. *va.* (haben) empfängst, empfieng, habe —, 1) otrzymać, odebrać, dostać; einen Brief, Geld, Ware — otrzymać list, pieniądze, towary; ich bestätige, obige Summe richtig — zu haben poświadczam, żem sumę powyższą rzetelnie (należycie) odebrał; Eindrücke von außen — odbierać wrażenia z zewnątrz; — Sie die Versicherung meiner vorzüglichen Hochachtung racz pan przyjąć zapewnienie głębokiego szacunku; etw. mit Dank — przyjąć co z podziękowaniem; von jmndm Befehle — odbierać od kogo rozkazy, otrzymać rozkazy; er wird den Lohn dafür — wynagrodzą go za to; otrzyma za to nagrodę; 2) przyjąć kogo; die gnädige Frau empfängt heute nicht pani dobrodziejka dziś nie przyjmuje; jemanden gut — przyjąć kogo dobrze, uprzejmie; jmndn kühl — przyjąć kogo zimno; II. *vn.* (haben) począć, zajść w ciążę; ein Kind — = schwanger werden zajść w ciążę.

Empfä'nger, *sm.* =s, *pl.* —, odbiorca *m.*, otrzymujący co.

Empfä'ngerin, *sf. pl.* =nen, odbiorczyni *f.* otrzymująca co.

Empfä'nglich, *adi.* zdolny do przyjęcia czego, przystępny dla czegoś; für Freundschaft — zdolny odczuć przyjaźń, przystępny dla uczuć przyjacielskich; seine Seele ist für solche Eindrücke nicht — dusza jego nie zdolna jest do przyjęcia takich wrażeń; er ist nur für sinnliche Lust — on zdolny jest tylko czuć rozkosze zmysłowe; für Liebe — zdolny odczuwać miłość; er ist für Trost nicht — pociecha nie ma przystępu do niego, nie daje się pocieszyć; für Krankheiten — wrażliwy na choroby, łatwo zapadający.

Empfä'nglichkeit, *sf.* zdolność *f.* do przyjęcia, wrażliwość *f.*; — für Krankheiten dyspozycya *f.* do chorób.

Empfa'ngnahme, *sf. pl.* =n, odbiór *m*, wzięcie *n.*; bei — przy odbiorze.

Empfä'ngnis, *sf. pl.* =nisse poczęcie *n.* u (kobiet), zajście *n.* w ciążę; die unbefleckte — der Jungfrau Maria niepokalane poczęcie Najświętszej Panny; das Fest der unbefleckten — święto niepokalanego poczęcia Najświętszej Panny.

Empfa'ngsanzeige, *sf. pl.* =n, poświadczenie *n.* odbioru.

Empfa'ngsbescheinigung, *sf. pl.* =en, recepis *m.*, kwit *m.* odbiorczy.

Empfa'ngsbestätigung, *sf. pl.* =en, = Empfangsanzeige.

Empfa'ngsbuch, *sm. pl.* =bücher księga *f.* odbiorcza.

Empfa'ngsjournal, (wym. żurnal) *sn.* =s, *pl.* =e, dziennik *m.* odbiorczy.

Empfa'ngspost, *sf. pl.* =en, i =en, *sm.* =s, *pl.* —, pozycya *f.* wpływu.

Empfa'ngsschein, *sm.* =es, *pl.* =e, = Empfangsbescheinigung.

Empfa'ngsstation, *sf. pl.* =en, miejsce *n.* odbioru, przeznaczenia.

Empfa'ngstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* odbioru; dzień przyjęcia; dzień posłuchań, audyencyi.

Empfa'ngsurkunde, *sf. pl* =n, dowód *m.* odbioru, dowód wpływu.

Empfa'ngsverschreibung, *sf. pl.* =en, — der Gebüren wzięcie *n.* należytości na przepis.

Empfa'ngszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* do przyjęć, salon *m.*

Empfe'hlen, *va.* i sich — *vr.* empfiehlst, empfiehlt, empfahl, habe empfohlen, *imper.* empfiehl, 1) polecić, zalecić komu co; er hat ihn meiner Fürsorge empfohlen polecił go mojej opiece; seine Rechtschaffenheit empfiehlt ihn überall jego uczciwość wszędzie go zaleca; 2) sich etwas empfohlen sein lassen zająć się czem, mieć o co staranie; 3) sich — polecać się; zalecać się; ich empfehle mich Ihrem gütigen Andenken polecam się łaskawej pamięci pańskiej; er empfiehlt sich durch seine Reinlichkeit zaleca się czystością; er empfiehlt sich selbst sam się zaleca; 4) (po)żegnać się z kim (odchodząc); (ich) empfehle mich (Ihnen)! upadam do nóg, kłaniam uniżenie, żegnam (pana)! 5) kłaniać się komu, pozdrawiać kogo; sich jmndm — lassen kazać się komu kłaniać, uszanowanie mu zasyłać; empfehlen Sie mich ihrem Bruder kłaniaj się pan odemnie bratu.

Empfe'hlend, *part.* i *adi.* zalecający pociągający *adi.*, ujmujący, zaufanie wzbudzający; przyjemny *adi.*, miły; er hat etwas =des in seinem Äußeren ma coś ujmującego w swojej postawie.

Empfe'hlenswert, =würdig, *adi.* godzien polecenia, zasługujący na zalecenie.

Empfe'hler, *sm.* =s, *pl.* —, zalecający rekomendujący.

Empfe'hlung, *sf. pl.* =en, 1) zalecenie *n.*, polecenie *n.*, poruczenie *n.* czego; rekomendacya *f.*; ich nahm ihn über deine — auf przyjąłem go na twoje zalecenie; jmndm eine — an jmndn geben dać komu rekomendacyę do kogo, zalecić mu go; 2) zaleta *f.*; für den Jüngling ist Bescheidenheit die größte — dla młodzieńca skromność jest największą zaletą; zur — gereichen służyć za zaletę; 3) ukłon *m.*, uszanowanie *n.*, uniżoność *f.*; jmndm eine — von jmndm überbringen ukłon komu złożyć od kogo; meine — an Ihren Herrn Bruder moje uszanowanie bratu pańskiemu, proszę bratu oświadczyć moje uszanowanie.

Empfe'hlungsbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list *m.* zalecający, rekomendujący.

Empfe'hlungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo *n.* zalecające, list *m.* rekomendujący.

Empfe'hlungswert, i -würdig, *adi.* = empfehlenswert.

Empfi'ndbar, *adi.* dający się czuć, przystępny dla uczucia; zdolny czuć, mający czucie.

Empfi'ndbarkeit, *sf. pl.* -en, własność *f.*, możność *f.* czucia.

Empfindelei', *sf. pl.* -en, przesadzona czułość *f.*, przeczulenie *n.*, pieszczotliwa tkliwość *f.*

Empfi'nd(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek *m.* pieszczotliwie, przesadnie czuły.

Empfi'ndeln, *vn.* (haben) przesadzać w czułości, być pieszczotliwie tkliwym, pieścić się z tkliwością.

Empfi'nden, I. *va.* i *vn.* (haben) empfindest, empfand, habe empfunden, czuć, uczuć, poczuć co; etwas schmerzlich — odczuć co boleśnie; Freude — doznawać radości; ich habe das Stichelnde seiner Rede sehr empfunden mocno uczułem ostrze jego mowy; sie weiß es nicht, was ich für sie empfinde ona nie wie, co ja dla niej czuję; er soll es schon —, was das heißt, mich verachten! poczuje on to kiedyś, co to jest mną pogardzać; ich will es ihn schon — lassen! poczuje on to! dam ja mu za to! er hat es sehr übel empfunden wziął to za złe, mocno go to ubodło; unfähig zu empfinden znieczulony; II. sich — *vr.* być siebie pewnym, mieć przeświadczenie o swej wartości; sich glücklich — czuć się szczęśliwym.

Empfi'ndlich, *adi.* 1) czuły, czucie mający, czuciem obdarzony, czujący, wraźliwy; er ist gegen die Kälte sehr — bardzo jest czuły na zimno, nie może znieść zimna; das Auge ist sehr — oko jest bardzo czułe; die Magnetnadel ist nicht mehr — igła magnetowa już jest znieczulona, nie porusza się; 2) draźliwy, obraźliwy, łatwo się urażający, lada co za złe biorący; gniewliwy, do gniewu skłonny, o lada co się gniewający; darüber war er — o to się rozgniewał; 3) dokuczliwy, przenikliwy; -e Kälte przenikliwe zimno *n.*; -er Schmerz dotkliwy ból *m.*; ein -er Vorwurf zarzut *m.* bardzo dotkliwy, dojmujący; jmndn — beleidigen obrazić kogo dotkliwie; -er Nachtheil szkoda *f.* dotkliwa, znaczna.

Empfi'ndlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) czułość *f.*, wrażliwość; 2) drażliwość *f.*, obraźliwość *f.*, gniewliwość *f.*; seine — ist krankhaft geworden drażliwość jego stała się chorobliwą.

Empfi'ndling, *sm.* -s, *pl.* -e, = Empfind(e)ler.

Empfi'ndsam, *adi.* zbyt, do przesady czuły, tkliwy, sentymentalny; den -en spielen udawać czułego.

Empfi'ndsamkeit, *sf.* zbytnia czułość *f.*, tkliwość *f.*; czułostkowość *f.*

Empfi'ndung, *sf. pl.* -en, czucie *n.*, uczucie *n.*; die — des Schmerzes uczucie bolu; die — der Liebe uczucie miłości; dieser Anblick erfüllt mein Herz mit angenehmen -en ten widok wzbudza w mem sercu przyjemne uczucia; mit dem Leben hört auch die — auf z życiem i czucie ustaje; die — verlieren stracić czucie, znieczuleć.

Empfi'ndungseigenheit, *sf. pl.* -en, indyozynkrazya *f.*, przyrodzona odraza *f.*

Empfi'ndungsfähig, *adi.* zdolny czuć, odczuć, wrażliwy.

Empfi'ndungsfähigkeit, *sf. pl.* -en, zdolność *f.*, możność *f.* czucia, wrażliwość *f.*

Empfi'ndungskraft, *sf. pl.* -kräfte, władza *f.*, moc *f.* czucia.

Empfi'ndungslaut, *sm.* -es, -laute, wykrzyknik *m.*

Empfi'ndungslos, *adi.* bezczuły, nieczuły, nie mający czucia; — machen pozbawić czucia.

Empfi'ndungslosigkeit, *sf. pl.* -en, bezczułość *f.*, nieczułość *f.*, brak *m.* czucia; otrętwienie *n.*, otrętwiałość *f.*

Empfi'ndungssitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedlisko *n.* czucia, sensoryum *n.*

Empfi'ndungsvermögen, *sn.* -s, = Empfindungskraft.

Empfi'ndungsvoll, *adi.* pełen czucia.

Empfi'ndungswort, *sn.* -es, -wörter, = Empfindungslaut.

Empha'se, *sf.* emfaza *f.*, dosadność *f.*, moc *f.* w mówieniu.

Empha'tisch, *adi.* emfatyczny, mocny, dosadny.

Emphyteu'sis, *sf. pl* -sen, emfiteusis *f.*, dzierżawa *f.* wieczysta.

Emphyteu't, *sm.* -en, *pl.* -en, emfiteutca *m.*, dzierżawca *m.* wieczysty.

Emphyteu'tisch, *adi.* emfiteutyczny; -er Vertrag kontrakt *m.* emfiteutyczny, kontrakt dzierżawy wieczystej.

Empiri'e, *sf.* doświadczenie *n.*

Empi'rik, *sf.* = Empirie.

Empi'riker, *sm.* -s, *pl.* —, empiryk *m.*, sztukę swoją z doświadczenia tylko, a nie z teoryi znający.

Empi'risch, *adi.* empiryczny, na doświadczeniu oparty; -e Heilkunde sztuka *f.* leczenia opierająca się na samem doświadczeniu.

Empo'r, *adv.* ku górze, do góry, w górę; wysoko na wierzch.

Empo'r, *sm.* -s, *pl.* -e, i **Empo're**, *sf. pl.* -n, = Emporkirche.

Empo'r-arbeiten, sich — *vr.* (haben) wznieść się, dostać się na wysoki lub wyższy stopień, przyjść do znaczenia; wybrnąć; wznieść się własnemi siły.

Empo'r-bäumen, sich — *vr.* (haben) wspinać się, wspiąć się do góry.

Empo'r-blicken, *vn.* (haben) spojrzeć, spozierać do góry.

Empo'r-bringen, *va.* bringst empor, brachte empor, habe emporgebracht, wznieść do góry, podnieść, dźwignąć; die Künste — dźwignąć sztuki (z upadku); jmndn — wznieść

kogo, postawić kogo na nogi, przyprowadzić do majątku, do znaczenia.

Empo'r=drängen, *va.* (haben) pchać, pchnąć, cisnąć do góry.

Empo'r=dringen, *vn.* dringst empor, drang empor, bin emporgedrungen, cisnąć się ku górze, w górę; wydoby(wa)ć się; Seufzer drangen aus tiefer Brust empor westchnienia wydobywały się z głębi piersi; eine Quelle dringt aus dem Felsen empor źródło wytryska ze skały.

Empö'ren, *va.* i sich — *vr*, (haben) 1) jemanden — do buntu podżegać, zbuntować, podburzyć, do powstania nakłaniać, do powstania skłonić; 2) oburzać kogo, oburzenie w kim wzbudzić; es empört mich, wenn ich sehe . . zgroza mnie bierze na widok . . .; die Vernunft empört sich dawider rozum oburza się na to; 3) sich — zbuntować się, powstać; sich gegen jmndn — powstać przeciw komu.

Empö'rend, *part.* i *adi.* oburzający; eine =e Handlung czyn oburzający; das ist —! to zgroza!

Empö'rer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) burzyciel *m.*, wichrzyciel *m.*, sprawca *m.* buntu, podżegacz *m.* buntu; 2) = Theilnehmer an einer Empörung buntownik *m.*, rokoszanin *m.*, spiskowiec *m.*

Empörerisch, *adi.* buntowniczy, buntowny.

Empo'r=fahren, *vn.* fährst, fährt empor, fuhr —, bin emporgefahren, podnieść się szybko, gwałtownie; wyjechać w górę, wzbić się.

Empo'r=fliegen, *vn.* fliegst empor, flog empor, bin emporgeflogen, wzlecieć; lecieć w górę.

Empo'rgeschoß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wyższe piętro *n.*

Empo'r=halten, *va.* hältst empor, hielt empor, habe emporgehalten, trzymać w górę, trzymać wysoko.

Empo'r=heben, *va.* hebst empor, hob empor, habe emporgehoben, podnieść do góry, wznieść; sie hoben ihn auf ihre Schultern empor na barkach do góry go wznieśli; mit emporgehobenen Händen ze wzniesionemi ku niebu rękami.

Empo'r=helfen, *vn.* hilfst, hilft empor, half empor, habe emporgeholfen, dopomódz, dopomagać, ratować; jmndm — dopomódz komu, wyratować kogo.

Empo'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, miasto *n.* handlowe, składowe.

Empo'rkirche, *sf.* *pl.* =n, chór *m.*, wyższe siedzenia w kościele przy ścianie.

Empo'r=klimmen, *vn.* klimmst empor, klomm empor, bin emporgeklommen, drapać się w górę, wydrapać się, piąć się do góry.

Empo'r=kommen, *vn.* kommst empor, kam empor, bin emporgekommen, 1) wyjść, wydobyć, wydostać się skąd; wydobyć się z przykrego położenia, przyjść do majątku, otrząsnąć się z biedy, polepszyć swój los, swój byt; auf diesem Wege wirst du nie — na tej drodze nigdy do niczego nie dojdziesz; ich glaube kaum, daß er aus seiner dürftigen Lage je — wird wątpię, aby się kiedy wygrzebał (wydostał) z tej biedy; 2) wznieść się, przyjść do znaczenia; zakwitnąć, dźwignąć się; unter der Regierung dieses Monarchen sind Künste und Handel — za rządów tego monarchy sztuka i handel zakwitły; höher — przyjść do większego znaczenia; wieder — przyjść znowu (napowrót) do znaczenia, majątku, podźwignąć się.

Empo'rkömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, pan *m.* z chłopa, człowiek, który z nizkiego stanu doszedł do znaczenia, dorobkiewicz *m.*, parweniusz *m.*

Empo'r=quellen, *vn.* quillst empor, quoll empor, bin emporgequollen, wytryskać.

Empo'r=raffen, *va.* i *vr.* (haben) podnieść szybko, porwać w górę; sich — podnieść się z mozołem.

Empo'r=ragen, *vn.* (haben) sterczeć do góry; über jmndn, über etw. — przewyższać kogo, co.

Empo'r=ranken, sich — *vr.* (haben) piąć się do góry (o roślinach); der Weinstock rankt sich empor krzew winny pnie się do góry.

Empo'r=richten, *va.* (haben) podnieść do góry; das Haupt — podnieść głowę do góry; sich — podnieść się, wyprostować się.

Empo'r=scheuchen, *va.* (haben) wypłaszać, wystraszać.

Empo'rscheune, *sf.* *pl.* =n, strzecha *f.* u stodoły; poddasze *n.*

Empo'r=schießen, I. *va.* schießest, schießt empor, schoß empor, habe emporgeschossen, wystrzelić w górę; II. *vn.* (sein) szybko róść (w górę), wystrzelić; wytryskać (o źródle).

Empo'r=schmeicheln, sich — *vr.* (haben) pochlebstwem wznieść się, przyjść do znaczenia.

Empo'r=schnellen, I. *va.* (haben) rzucić szybko w górę; II. *vn.* (sein) wznieść się nagle w górę, podskoczyć.

Empo'r=schweben, *vn.* (sein) = emporsteigen.

Empo'r=schwimmen, *vn.* schwimmst, schwamm empor, bin emporgeschwommen, wypłynąć, wypłynąć na powierzchnię.

Empo'r=schwingen, sich —, *vr.* schwingst dich, schwang mich empor, habe mich emporgeschwungen, wzbić się na skrzydłach, do góry podlecieć; wykierować się.

Empo'r=springen, *vn.* springst empor, sprang empor, bin emporgesprungen, podskoczyć.

Empo'r=sprossen, *vn.* (sein) wyrastać z ziemi, wschodzić; rozwinąć się.

Empo'r=stehen, *vn.* stehst empor, stand empor, habe emporgestanden, najeżyć się (o włosach, piórach).

Empo'r=steigen, *vn.* steigst empor, stieg empor, bin emporgestiegen, wznosić się, wzbijać się; przyjść do znaczenia;

aus dem Wasser — wynurzyć się z wody.

Empo'r=streben, *vn.* (haben) usiłować wznieść się; usiłować się przyjść do znaczenia, dostąpić wysokich godności; =strebender Geist umysł usiłujący wznieść się nad poziom zwykłych pojęć, wyobrażeń; wzniosły duch, wzniosły umysł.

Empo'r=strecken, *va.* (haben) wznieść, podnieść do góry.

Empo'r=tauchen, *vn.* (sein) wynurzyć się.

Empo'r=thürmen, *va.* (haben) na kształt wieży wznosić do góry; der Sturm thürmt die Wellen empor burza piętrzy bałwany; die Wellen thürmen sich empor bałwany się jeżą.

Empo'r=treiben, *va.* treibst empor, trieb empor, habe emporgetrieben, 1) = =drängen; 2) sublimować.

Empö'rung, *sf. pl.* =en, 1) powstanie *n.*; 2) bunt *m.*, zaburzenie *n.*, rokosz *m.*, rozruch *m.*; eine — stiften bunt podnieść; mit einer — umgehen bunt knować, spiskować; 3) oburzenie *n.*

Empö'rungsgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch *m.* buntowniczy.

Empö'rungssüchtig, *adi.* żądny buntu, buntowniczy.

Empo'r=wachsen, *vn.* wächst empor, wuchs empor, bin emporgewachsen, rość w górę; wzbić się, nabrać większego znaczenia.

Empo'r=wollen, *vn.* chcieć dorobić się, chcieć dojść do czego.

Empo'r=ziehen, *va.* ziehst empor, zog empor, habe emporgezogen, wyciągnąć, podciągnąć do góry; aus der Niedrigkeit — wyciągnąć, wydostać z biedy.

Empo'r=züngeln, *vn.* (haben) wić się wężykowato w górę.

E'msig, I. *adi.* pilny, pracowity; zaradny; niestrudzony, zabiegły; staranny; II. — *adv.* pilnie, starannie, wytrwale, zaradnie; etwas — betreiben starannie, pilnie, wytrwale czem się zajmować.

E'msigkeit, *sf.* pilność *f.*, staranność *f.*; skrzętność *f.*

E'msiglich, *adv.* = emsig.

Emulsio'n, *sf. pl.* =en, mleczko *n.*, emulsya *f.*

Ency'klika, *sf. pl.* =ken, encyklika *f.*, pismo *n.*, rozporządzenie *n.* papieskie.

Encyklopädie', *sf. pl.* =n, encyklopedya *f.*

Encyklopä'disch, *adi.* encyklopedyczny.

Encyklopädi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, encyklopedysta *m.*, obejmujący wszystkie nauki.

E'ndabsicht, *sf. pl.* =en, zamiar *m.*, główny cel *m.*

E'ndausweis, *sm.* =ses, *pl.* =se, wykaz *m.* ostateczny.

E'ndbescheid, *sm.* =es, *pl.* =e, ostateczne, stanowcze rozstrzygnienie *n.*, wyrok *m.* ostatniej instancyi.

E'ndbeschluss, *sm.* =sses, *pl.* =beschlüsse, ostateczna uchwała *f.*

E'ndbuchstabe, *sm.* =n, *pl.* =n, końcowa głoska *f.*, litera *f.*

E'ndchen, *sn.* =s, *pl.* — koniuszek *m.*, kawałeczek *m.*

E'nddarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =därme, = Mastdarm.

E'nde, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) koniec *m.*; — Juli z końcem, pod koniec lipca; — dieses Monats z końcem bieżącego miesiąca; zu — nächsten Monats z końcem przyszłego miesiąca, około ostatniego przyszłego miesiąca; zu — gehen, sich zu — neigen mieć się ku końcowi, kończyć się; es geht mit dem Vorrathe zu — z zapasem niedługo będzie koniec, zapas już nie na długo starczy; es geht mit ihm (dem Kranken) zu — koniec jego (chorego) zbliża się; es geht zu — kończy się; koniec, śmierć zbliża się, nadchodzi; einer Sache ein — machen koniec czemu położyć; alles hat ein — wszystko ma swój koniec, wszystko przemija; etw. zu — bringen, führen doprowadzić co do końca, dokonać czego; ich würde kein — finden, wenn ... nie skończyłbym, gdyby ...; mit jmndm (mit etw.) ein — machen albo zu — kommen dojść z kim (z czem) do końca, dać sobie z kim (z czem) radę; ein — nehmen skończyć się; der Krieg hat ein trauriges — genommen wojna smutno się zakończyła; ein — haben koniec mieć; der Mann hat ein trauriges — genommen ten mąż miał smutny koniec; das wird ein schlimmes — nehmen to się źle skończy; sein — erreichen doczekać się końca; er hat schon sein — erreicht już mu przyszło na koniec; już się z nim skończyło; er ist mit seinem Latein, mit seiner Kunst zu — mądrość jego skończyła się; das — vom Lied koniec rzeczy, koniec historyi; — gut, alles gut kiedy koniec dobry, to wszystko dobre; etw. beim rechten — angreifen dobrze wziąć się do rzeczy, z dobrego końca zacząć; von einem — zum andern od końca do końca; die vier =n der Welt cztery strony świata; am — der Welt na końcu, na krańcach świata; Goethe und kein — wciąż Goethe i Goethe; 2) cel *m.*; wynik *m.*, rezultat *m.*; zu dem — w tym celu; zu welchem —? w jakim celu? na co? dlaczego? das — von dem allen wird sein ... wynik tego wszystkiego będzie, że ...., to wszystko weźmie taki koniec, że ...; 3) am — nareszcie *adv.*, wreszcie *adv.*; am —, da er es durchaus so haben will nareszcie, skoro koniecznie tak chce.

Endemie', *sf. pl.* =n, endemia *f.*, swojskość *f.*

Ende'misch, *adi.* endemiczny, swojski, krajowy; =e Krankheiten choroby *f. pl.* endemiczne, krajowe, w całym kraju grasujące.

E'nden, **E'ndigen**, I. *va.* (haben) = beenden zakończyć, skończyć co; er hat geendet skończył życie, zmarł; II. *vn.* i sich — *vr.* (haben) 1) kończyć, skończyć, zakończyć się; mit jmndm — skończyć z kim,

dać sobie z kim radę, zerwać z kim; sich auf er — kończyć się na: er; hier endigt sich mein Feld tu się moje pole kończy; 2) ustać; umrzeć; es endet *vimp.* mit ihm zbliża się ku końcowi, zbliża się do śmierci; nicht —wollendes Beifallsklatschen bezustanne oklaski.

E'nder, *sn.* =s, *pl.* —, jeleń *m.* z rogami o kilku końcach.

E'ndergebnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, rezultat *m.*, wynik *m.*

E'nderklärung, *sf. pl.* =en, ostateczne oświadczenie *n.*, ostatnie słowo *n.*; ultimatum *n.*

E'ndesbezei'chnete(r), (=gefe'rtigte(r), =unterschrie'bene(r), =unterzei'chnete(r), *sm.* i *sf.* niżej podpisany, -a.

E'ndgiltig, *adi.* i *adv.* stanowczy, -o, ostateczny -ie *adv.*; =er Vergleich ugoda *f.* stanowcza.

Endi'vie, *sf. pl.* =n, (rośl.) endywia *f.*, szczerbak *m.* ogrodny wielki.

Endi'viensalat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sałata *f.* z endywii.

En'dlich, I. *adi.* 1) ograniczony (co do trwania), uległy skończeniu, doczesny; der Mensch ist ein =es Wesen człowiek *m.* jest istotą doczesną; 2) ograniczony, mający granice; der Geist des Menschen ist — duch *m.* człowieka jest ograniczony; 3) ostateczny; die =e Entscheidung ist gefallen decyzya ostateczna zapadła; 4) = — erfolgt; seine =e Rückkehr jego powrót *m.*, który przecież nastąpił; II. *adv.* 1) nakoniec, na ostatek, nareszcie *adv.*; — bemerke ich noch na ostatek zauważam jeszcze; — kam auch er nareszcie i on przyszedł; ich will es — wohl thun nareszcie zrobię to; 2) przecież; — kommt er przecież idzie; nun —! nareszcie! a przecież! er wird es — begreifen przecież kiedyś zrozumie; 3) ostatecznie *adv.*; es ist — entschieden worden rozstrzygnięto, zawyrokowano ostatecznie; in =er Entscheidung załatwiając ostatecznie.

En'dlichkeit, *sf.* 1) ograniczony czas *m.* trwania, ograniczoność *f.* co do bytu; 2) doczesność *f.* ziemska; die — verlassen opuścić ten pobyt doczesny.

E'ndlos, *adi.* nie mający końca, trwający bez końca, nieskończony; diese =sen Klagen te skargi nieskończone.

En'dlosigkeit, *sf.* nieskończoność *f.*; wieczność *f.*

En'dpfeiler, *sm.* =s, *pl.* — = Endwiderlager.

En'dpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* ostateczny.

En'dreim, *sm.* =s, *pl.* =e, rym *m.* końcowy, końcówka *f.*, kadencya *f.*

E'ndstation, *sf. pl.* =en, stacya *f.* końcowa, stacya odbiorcza, przeznaczenia.

E'ndsilbe, *sf. pl.* =n, 1) końcowa zgłoska *f.*; 2) = Endung.

En'dung, *sf. pl.* =en, 1) ukończenie *n.*, dokończenie *n.*; 2) — eines Wortes zakończenie *n.*, końcówka *f.* wyrazu; 3) = Beugefall, Casus przypadek *m.*

En'dursache, *sf. pl.* =n, ostateczna przyczyna *f.*

En'durtheil, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) wyrok *m.* ostatni, ostateczny, stanowczy; ein — sprechen zawyrokować, osądzić stanowczo; 2) opinia stanowcza.

En'dwiderlager, *sn.* =s, *pl.* —, filar *m.* opierający, krańcowy.

End'wort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz *m.* ostatni, słowo *n.* ostateczne.

En'dzeile, *sf. pl.* =n, wiersz *m.* końcowy.

En'dziel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.*, kres *m.*, zamiar *m.*, koniec *m.*; zamiar końcowy, cel główny.

En'dzweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Endziel.

Energie', *sf.* energia *f.*, moc *f.*, dobitność *f.*; sprężystość *f.*

Energie'los, *adi.* niedołężny, bez energii.

Energie'losigkeit, *sf.* brak *m.* energii, niedołężność *f.*

Ene'rgisch, *adi.* energiczny, sprężysty, dzielny; =e Maßregeln treffen zarządzić środki energiczne; *adv.* energicznie, sprężysto, sprężyście, dzielnie.

Eng, *adi.* = enge.

Engageme'nt, (wym.: angażman) *sn.* =s, *pl.* =s, angażowanie *n.* (się), zobowiązanie się; umowa *f.*, ugoda *f.*, przyjęcie *n.* obowiązku jakiego na siebie.

Engagie'ren, (wym.: angażiren) *va.* angażować, zamówić, wezwać do czego; eine Dame zum Tanze — prosić damę do tańca; sich — zobowiązać się do czego, przyjąć poradę.

E'ngbeinig, *adiec.* mający skupione nogi.

E'ngbrüstig, *adiec.* dychawiczny, krótki i ciężki oddech mający.

E'ngbrüstigkeit, *sf.* dychawica *f.*, dychawiczność *f.*, ciężki oddech *m.*

E'ng (**E'nge**), *adi.* 1) ciasny; =er Rock ciasny surdut *m.*; nieprzestronny; — Wohnung nieprzestronne, ciasne mieszkanie *n.*; etwas =r machen ścieśnić co; es wird ihm — um's Herz, auf der Brust serce mu się ściska, ciężko mu się robi na sercu; 2) ścisły, ścieśniony; — schreiben ściśle, ciasno pisać; — Freundschaft ścisła, zażyła przyjaźń; sie lebten miteinander in =gster Freundschaft żyli z sobą w wielkiej zażyłości, w serdecznej przyjaźni; im =n Sinne des Wortes w ścisłem znaczeniu wyrazu, słowa; 3) wązki, gęsty; =r Kamm gęsty grzebień *m.*; der engere Ausschuß wydział, komitet *m.* ściślejszy, mniejszy, wyborowy; =re Wahl wybór *m.* ściślejszy; 4) besser ein =s Gewissen als ein weites lepsze ciasne (skrupulatne) sumienie, niżeli przestronne; *adv.* ciasno, ściśło, ściśle, gęsto, wązko; die Soldaten — zusammenstellen gęsto ustawić żołnierzy.

E'nge, *sf. pl.* =n, 1) ciasność *f.*, ciasnota *f.*, nieprzestronność *f.*, wązkość; 2) przejście *n.* wązkie, wąwóz *m.*; Meer= cieśnina morska, przesmyk *m.*; 3) ucisk *m.*, potrzeba *f.*; in der — sein być w potrzebie; in die — kommen, gerathen dostać się w ciasny kąt, nabawić się kłopotu; jemanden in die — treiben zapędzić kogo w ciasny kąt, w wielki kłopot wprawić, wbić komu klin w głowę.

E'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) anioł *m.*; guter — dobry anioł; schlechter — zły anioł, dyabeł *m.*; gefallener — anioł upadły; 2) ryba *f.* chrząstkowata, żarłoczna (Squatina).

E'ngelchen, *sn.* =s, *pl.* —, aniołek *m.*, aniołeczek *m.*

E'ngelhaft, *adi.* anielski.

E'ngel(s)= . ., (w wyrazach złożonych) anielski.

E'ngel(s)ähnlich, *adiec.* podobny do anioła, anielski.

E'ngel(s)bett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.* z kotarą, zasłoną.

E'ngel(s)bild, *sn.* =es, *pl.* =er, postać *f.* anielska, stworzenie *n.* anielskie, osoba piękności lub dobroci anielskiej.

E'ngel(s)blume, *sf. pl.* =n, = Dotterblume, majówka *f.* (roślina).

E'ngel(s)brot, *sn.* =es, pokarm *m.*, chleb anielski, manna *f.*

E'ngel(s)chor, *sm.* =(e)s, *pl.* =chöre, chór *m.* aniołów.

E'ngel(s)geduld, *sf.* cierpliwość *f.* anielska.

E'ngel(s)gesicht, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) oblicze *n.* anielskie; 2) *pl.* =e, pojawienie się aniołów, widzenie *n.* nawiedzenie anielskie; er hatte ein — nawiedzili go aniołowie.

E'ngel(s)gruß, *sm.* =ßes, pozdrowienie anielskie *n*, Anioł Pański; Zdrowaś Marya.

E'ngel(s)güte, *sf.* anielska dobroć *f.*

E'ngel(s)macher, *sm.* =s, *pl.* —, i =rin, *sf. pl.* =innen, fabrykant *m.*, fabrykantka *f.* aniołków.

E'ngel(s)rein, *adi.* czysty jak anioł.

E'ngel(s)schar, *sf. pl.* =en, = =chor, zastępy *m.* niebieskie.

E'ngel(s)süßwurzel, *sf. pl.* =n, i E'ngel(s)wurz(el), *sf.* dzięgiel *m.* ogrodny (roślina).

E'ngelschaft, *sf.* 1) anielstwo *n.*, anielskość *f.*; 2) zastępy *pl.* anielskie, niebieskie.

E'ngen, I. *va.* (haben) ścieśniać, zwężać; cisnąć; II. *vr.* sich — ścieśniać, zwężać się.

E'ngerling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pędrak (chrząszcza) *m.*, robak *m.*

E'ngherzig, *adiec.* ciasnego serca (umysłu), nieczuły, nieludzki, ograniczony.

E'ngherzigkeit, *sf.* ciasność *f.* serca (umysłu), nieczułość *f.*, nieludzkość *f.*, ograniczoność *f.*

E'nglisch, I. *adi.* 1) angielski; — lernen, sprechen uczyć się mówić po angielsku; nach =er Art w sposobie angielskim, po angielsku *adv.*; sich — empfehlen pożegnać się po angielsku, odejść bez pożegnania, wymknąć się cichaczem; =es Zinn cyna *f.* pochodzenia angielskiego, angielska; =e Kirche kościół *m.* anglikański; =e Krankheit angielska choroba; 2) = engelhaft; der =e Gruß = Engelsgruß pozdrowienie anielskie, Anioł Pański; II. *sn. indecl.* język *m.* angielski; auf — po angielsku; dein bischen — odrobina języka angielskiego, którą znasz; das =e an etw. cecha angielska jakiegoś przedmiotu; angielszczyzna *f.*

E'ngmaschig, *adiec.* wązko oczkowaty; =es Netz sieć *f.* o wązkich, gęstych oczkach.

E'ngpaß, *sm.* =sses, *pl.* =pässe, ciaśnina *f.*, cieśnina *f.*; przesmyk *m.*; wąwóz *m.*

Engro'shändler (wym.: angro . . .), *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* hurtowny, hurtownik *m.*

Engro'slager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* hurtowny.

Engro'spreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, cena *f.* hurtowna, ryczałtowa.

Engrossi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, = Engroshändler.

Enharmo'nisch, *adi.* sprowadzony do jednego brzmienia, lubo innego nazwiska; =e Töne tony enharmoniczne.

Enkau'stik, *sf.* enkaustyka *f.*, sztuka *m.* malowania przez wypalenie; malowanie *n.* zapomocą roztopionego wosku.

E'nke, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) parobczak *m.*, młody parobek *m.*; 2) ablegry *pl.*, odkład *m.*, drzewko *n.* roślina *f.* powstała przez odkładania.

E'nkel, *sm.* =s, *pl.* — wnuk *m.*; *pl.* wnukowie, potomstwo *n.*

E'nkelchen, *sn.* =s, *pl.* —, wnuczek *m.*, -ka *f.*

E'nkelin, *sf. pl.* =nen, wnuczka *f.*

E'nkelkind, *sn.* =es, *pl.* =er = =sohn lub =tochter.

E'nkelsohn, *sm.* =es, *pl.* =söhne, prawnuk *m.*

E'nkeltochter, *sf. pl.* =töchter, prawnu(cz)ka *f.*

E'nkelwelt, *sf. pl.* =en, potomstwo *n.*, potomność *f.*

Ennuya'nt (wym.: annüjan), *adiec.* i *adv.* = langweilig, nudny, nużący.

Ennuie'ren (wym.: annüiren), *va.* i *vr.* sich, (haben) nudzić; nudzić się.

Eno'rm, *adi.* i *adv.* ogromny, -nie.

Enormitä't, *sf. pl.* =en, ogrom *m.*, wielkość niezwykła.

Enragie'rt (wym.: anrażirt) *adi.* rozłoszczony, rozjuszony; zapalony; ein =er Anhänger zapalony zwolennik.

Enrollie'ren (wym.: anro . . .), *va.* (haben) do kontroli zapisać, zaciągnąć.

Ense'mble (wym.: ansambl), *sn.* =s, *pl.* =s, całość *f.*; zgromadzenie *n.*

Ent= partykuła nierozłączna, wyraża: 1) rozłączenie, ogołocenie; 2) oddalenie się; 3) nastanie nowego stosunku i t. p.

Enta'deln, *va.* (haben) odjąć komu szlachectwo; upodlić, hańbić, degradować.

Entä'dern, *va.* (haben) wyżyłować, żyły powybierać.

Enta'rten, *vn.* (sein) wyradzać, wyrodzić się; stawać się podłym, nikczemnym.

Enta'rtung, *sf. pl.* =en, wyrodzenie *n.* się, zwyrodnienie *n.*; spodlenie *n.*; — der Sprache zepsucie języka; — der Nieren zwyrodnienie *n.* nerek.

Entä'ußern, *va.* i *vr.* sich —, (haben) zbyć, pozbyć; sprzedać; sich einer Sache — pozbyć się czego; sich eines Rechtes — wyzuć się z prawa, zrzec się prawa; sich aller Menschlichkeit — wyzuć się z ludzkości.

Entäu'ßerung, *sf. pl.* =en, pozbycie *n.*, wyzucie *n.*, zrzeczenie *n.* się.

Entbe'hren, *va.* (haben) etw. — albo einer Sache — nie mieć czego, czuć niedostatek czego, musieć się obywać bez czego; etw. (freiwillig) — obejść, obchodzić się bez czego; ich entbehre es nicht obchodzę się bez tego, nie czuję braku tego; jmndn nicht — können nie módz żyć bez kogo.

Entbe'hrlich, *adi.* (rzecz lub osoba) bez której można się obejść; zbyteczny, nie koniecznie potrzebny, mniej potrzebny.

Entbe'hrlichkeit, *sf.* zbyteczność *f.*, nieużyteczność *f.*

Entbe'hrung, *sf. pl.* =en, niedostatek *m.*; znoszenie *n.* niedostatku, obywanie się bez czego.

Entbie'ten *va.* entbietest, entbietet, entbot, habe entboten 1) jmndm etw. — nakazać co komu; 2) oświadczyć co komu; seinen Gruß jmndm — ukłon, pozdrowienie komu przesłać; 3) jmndn zu sich — przyzwać kogo do siebie; zu einer Versammlung — wezwać na zgromadzenie.

Ent=bi'nden, *va.*, *vn.* i *vr.* sich —, entbindest, entbindet, entband, habe entbunden 1) rozwiązać; 2) jmndn von etw. — uwolnić kogo od czego; vom Eide, von den Pflichten — uwolnić, zwolnić od przysięgi, od obowiązków; jmndn von der Instanz — uwolnić od winy, uwolnić dla braku dowodów; 3) eine Frau — rozwiązać kobietę z brzemienia; dopomagać przy porodzie, babić; 4) — i entbunden werden rozwiązać się, płód wydać, odbyć poród; von einem Knaben entbunden werden powić, porodzić chłopca; 5) die Luft — oddzielić powietrze od jakiego ciała.

Entbi'ndung, *sf. pl.* =en, 1) rozwiązanie *n.*, odwiązanie *n.*, uwolnienie *n.* od czego; 2) sprawienie *n.* porodu; urodzenie *n.*, wydanie na świat dziecka, poród *m.*, połóg *m.*; die glückliche — szczęśliwie odbyty połóg.

Entbi'ndungsanstalt, *sf. pl.* =en, dom *m.*, instytut *m.* położniczy.

Entbi'ndungsarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* położniczy, akuszer *m.*

Entbi'ndungskunst, *sf.* sztuka *f.*, nauka *f.* położnicza.

Entbi'ndungswissenschaft, *sf.* = — kunst.

Entblä'ttern, I. *va.* (haben) poobrywać z liści; II. *vr.* sich — stracić liści.

Entblö'den, *vr.* sich nicht — (haben) ośmielić się, nabrać śmiałości, śmieć; er entblödete sich nicht mir das zu sagen śmiał mi to powiedzieć.

Entblö'ßen, *va.* i *vr.* sich — 1) obnażyć, odkryć się, odsłonić; das Haupt — odkryć głowę; 2) den Degen — dobyć szpady; die Wände — ze ścian wszystko pozdejmować; 3) von etw. — ogołocić z czego; die Festung von ihrer Besatzung — ogołocić twierdzę z załogi; das Land von den Truppen — ogołocić kraj z wojska; sich vom Gelde — powydawać wszystkie pieniądze; von allem Gelde entblößt goły, bez grosza; aller Güter entblößt ogołocony ze wszystkiego.

Entblö'ßung, *sf.* obnażenie *n.*, ogołocenie *n.*, brak *m.* rzeczy niezbędnych.

Entbre'chen, *vr.* sich —, entbrichst dich, entbricht sich, entbrach mich, habe mich entbrochen 1) wyłamywać się, wyłamać się; sich der rechtmäßigen Gewalt — wyłamać się z pod prawnej władzy; 2) powstrzymać, powściągnąć się; er kann sich nicht — zu schreiben nie może powstrzymać się od pisania.

Entbre'nnen, I. *vn.* entbrannte, bin entbrannt zapalić się, zapłonąć; in albo von Liebe entbrannt zapalony miłością; wenn er im schrecklichen Zorn entbrennt kiedy straszliwy gniew jego wspłonie; der Krieg entbrannte wojna rozgorzała; II. *va.* (habe entbrannt) zapalić.

Entde'cken, *va.* i *vr.* sich —, (haben) 1) odkryć; einen neuen Welttheil — odkryć nową część świata; 2) wykryć; wyśledzić; ein Complott — wykryć zmowę, spisek; ein Geheimnis — odkryć, wyjawić tajemnicę; sich jmndm — odkryć się komu, wyjawić komu swoje tajemnice, zwierzyć się komu.

Entde'cker, *sm.* =s, *pl.* —, odkrywca *m.*, wyśledziciel *m.*; Columbus ist der — Amerikas Kolumb odkrył Amerykę.

Entde'ckung, *sf. pl.* =en, 1) odkrycie *n.*, wykrycie *n.*, wyśledzenie *n.*; er hat viele =en gemacht zrobił wiele odkryć; 2) wyjawienie *n.*, objawienie *n.*

Entde'ckungsreise, *sf. pl.* =n, podróż *f.*, wyprawa w celu robienia odkryć.

Entde'ckungsreisender, *sm.* =den, *pl.* =n, podróżnik *m.*, odkrywca *m.* nowych krajów.

E'nte, *sf. pl.* =n, 1) kaczka *f.*; junge — kaczątko *n.*; 2) das ist eine — to jest kaczka ustrzelona, wiadomość nieprawdziwa, zmyślona; Zeitungs — kaczka dziennikarska, gazeciarska.

Ente'hren, *va.* i *vr*, sich —, (haben) zhańbić, znieważyć, zniesławić; honor odebrać, na honorze skrzywdzić; zakałę czynić, przynosić, niesławę robić; durch diese Handlung hat er sich entehrt czynem tym zhańbił się; eine entehrende Handlung czyn *m.*

hańbiący; ein Mädchen — zhańbić dziewczynę.

Ente'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, hańbiciel *m.*, znieważyciel *m.*; uwodziciel *m.*; — des guten Rufes jmnds krzywdziciel *m.* czyjej sławy.

Ente'hrung, *sf. pl.* =en, lżenie *n.*, zelżenie *n.*; zniewaga *f.*, sromota *f.*, zhańbienie *n.*

Entei'gnen, *va.* (haben) wywłaszczyć, ekspropryować; *vr.* sich —; sich einer Sache — zrzec się własności na jakiej rzeczy.

Entei'gnung, *sf. pl.* =en, ekspropryacya *f.*, wywłaszczenie *n.*

Entei'len, *vn.* (sein) szybko ulecieć, ubiedz; die Zeit enteilt czas ucieka, prędko przemija.

Entei'sen, *va.* (haben) usunąć lód, uwolnić od lodu.

E'ntenartig, *adi.* kaczkowaty, kaczy.

E'ntenbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń *f.* kacza.

E'ntendunst, *sm.* =es, śrót *m.* kaczy, na kaczki.

E'ntenei, *sn.* =es, *pl.* =er, jaje *n.* kacze.

E'ntenfang, *sm.* =(e)s, = =jagd.

E'ntenfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* kacze.

E'ntenflott, *sn.* =(e)s, dzierzęga *f.*, rzęsa wodna, mniejsza (roślina).

E'ntengras, *sn.* =es, proso *n.* jednostronne, kurza stopa *f.* (roślina).

E'ntengrün, *sn.* =s, = =flott.

E'ntenhagel, *sm.* =s, = =dunst.

E'ntenjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na kaczki.

E'ntenschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, kaczy dziób *m.*

E'ntenschrot, *sm.* =(e)s, = =dunst.

Ente'rben, *va.* (haben) wydziedziczyć, wyrzucić z dziedzictwa; enterbt wydziedziczony.

Ente'rbung, *sf. pl.* =en, wydziedziczenie *n.*, wyzucie *n.*, wykluczenie *n.* z dziedzictwa.

E'nterhaken, *sm.* =s, *pl.* —, bosak *m.*, hak *m.* do chwytania okrętów.

E'nt(e)rich, *sm.* =s, *pl.* =e, kaczor *m.*

E'ntern, *va.* (haben) ein Schiff — okręt zahaczyć, zarzuconym hakiem zatrzymać.

Entfa'chen, *va.* = anfachen.

Entfä'deln, *va.* (haben) eine Nadel — igłę wywlec, nitkę z niej wyciągnąć; die Nadel hat sich entfädelt nitka *f.* wywlokła się z igły.

Entfa'hren, *vn.* entfährst, entfährt, entfuhr, bin entfahren wymknąć się, zemknąć się; wyśliznąć,ześliznąć się; wypadać, spadać; das Ruder entfuhr seinen Händen wiosło wymknęło mu się z rąk.

Entfa'llen, *vn.* entfällst, entfällt, entfiel, bin entfallen, 1) wypaść; der Stock entfiel seiner Hand laska wypadła mu z ręki; aus dem Gedächtnis — wypaść, wyjść z pamięci; es ist mir — wyszło mi z pamięci; 2) auf jmndn — = jmndm zufallen dostać w udziele; es entfällt ein Theil auf ihn część przypada na niego; die entfallenden Zinsen odsetki przypadające; 3) der Grund der Verordnung entfällt powód, przyczyna rozporządzenia ustaje.

Entfa'lten, *va.* i *vr.* sich —, (haben) 1) rozfałdować, fałdy rozciągnąć, wyrównać; die Segel — rozpiąć żagle; die Stirn — rozmarszczyć, wygładzić, wypogodzić czoło; 2) die Rose entfaltet sich róża roztwiera się, rozkwita się; den Blick — otworzyć oczy; jmndm sein Herz — otworzyć komu swoje serce, wynurzyć mu tajemnice; 2) rozwinąć (się), udoskonalić (się); seine Anlagen — rozwinąć swoje zdolności.

Entfa'ltung, *sf.* rozfałdowanie *n.*, rozpięcie *n.*, rozwinięcie; rozwój *n.*, udoskonalenie *n.*

Entfä'rben, *va.* i *vr.* sich —, pozbawić koloru; sein Gesicht entfärbte sich stracił kolory w twarzy, zmienił kolor; zbladł; dieser Gedanke entfärbte ihn ta myśl spędziła kolory z jego twarzy; die Blätter — sich liście żółknieją; die Haare — sich włosy bieleją.

Entfe'rnen, I. *va.* (haben) oddalać; jmndn vom Amte — oddalić kogo od urzędu; einen Gedanken von sich — oddalić myśl jaką od siebie; 2) Flecke — wywabiać plamy; II. *vr.* sich —, oddalić się, odejść; wyjechać; sich zu weit vom Thema — za daleko odbiedz od założenia.

Entfe'rnt, *adi.* i *adv.* 1) oddalony, odległy, daleki; *adv.* odlegle, daleko; sich von jmndm, von etw. — halten unikać kogo, nie mięszać się do czego; =e Länder bereisen podróżować po dalekich krajach; ich bin weit davon — sein Vorgehen zu tadeln daleki jestem od tego, abym miał ganić jego postępowanie; die =este Nachkommenschaft najpóźniejsze, najodleglejsze potomstwo *n.*; weit =e Zeit zamierzchłe czasy; 2) = abwesend nieobecny; 3) nicht die =este Ursache haben nie mieć najmniejszej przyczyny, żadnej przyczyny.

Entfe'rnung, *sf. pl.* =en, 1) oddalenie *n.*; nach seiner — vom Amte po jego oddaleniu od urzędu; 2) odległość *f.*; jmndn in gemessener — von sich halten trzymać się od kogo w oddaleniu stosownem, trzymać kogo z daleka; die — der Sonne von der Erde odległość słońca od ziemi; — eines Sternes von der Ekliptik długość *f.* ciała niebieskiego, łuk *m.* ekliptyki; in einiger, geringer, gleicher — w niejakiej, niewielkiej, równej odległości.

Entfe'rnungsmesser, *sm.* =s *pl.* —, telometr *m.*, narzędzie *n.* do mierzenia odległości, długomierz *m.*

Entfe'rnungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, odstęp *m.*, punkt *m.* odległości.

Entfe'sseln, *va.* i *vr.* sich — (haben), uwolnić z więzów.

zpjąć kajdany; die =lten Elemente rozkiełzane żywioły; entfesselte Leidenschaften namiętności wyuzdane.

Entfla'mmen, I. *va.* (haben) zapalić, rozognić, rozżarzyć; jmndn zum Ruhme, zur Rache — zapalić kogo do chwały, do zemsty; den Krieg — wzniecić wojnę; II. *vr.* sich — zapalić, zapalać się; entflammt sein pałać.

Entfla'ttern, *vn.* (sein) trzepocąc skrzydłami ulecieć, wylecieć.

Entflei'schen, *va.* (haben) obrać z mięsa, mięso *n.* wyjąć z czego; entfleischt *pp.* i *adi.* chudy, opadły z ciała.

Entflie'gen, *vn.* entfliegst, entfliegt, entflog, bin entflogen ulecieć, wylecieć na skrzydłach.

Entflie'hen, *vn.* entfliehst, =flieht, =floh, bin =flohen, 1) uciec, ujść; aus dem Gefängnisse — uciec z więzienia; der Gefahr — uniknąć niebezpieczeństwa; jmndns Händen — wymknąć się komu z rąk, wyrwać się z rąk, uciec; 2) die Zeit entflieht czas *m.* ubiega, uchodzi, mija.

Entflie'ßen, *vn.* =fließest, =fließt, =floß, bin entflossen, wypływać, wypłynąć z czego; Thränen entflossen ihren Augen łzy jej puściły (polały) się z oczu.

Entfra'chten, *va.* (haben) = abladen.

Entfre'mden, I. *va.* (haben) jmndm etw. —, odstręczyć kogo od czego, wstręt komu wpajać do czego; sich das Herz jmnds — odstręczyć kogo od siebie, zniechęcić go sobie; II. *vr.* sich — (sein) stać się obcym dla kogo lub czego.

Entfü'hren, *va.* (haben) uwieść, uprowadzić; mit Gewalt — porwać; eine Minderjährige — uprowadzić, uwieść małoletnią.

Entfü'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, uwodziciel *m.*, uprowadziciel *m.*

Entfü'hrung, *sf. pl.* =en, uwiedzenie *n.*, porwanie *n.*, wykradzenie *n.*, uprowadzenie *n.*

Entfü'rsten, *va.* (haben) wyzuć z godności książęcej.

Entfu'seln, *va.*, (haben) den Brantwein — oczyszczać wódkę z fuzlu, rafinować.

Entge'gen, 1) *adv.* naprzeciw, przeciw, na przeciwko; przeciwnie, na przekór; 2) *adi.* przeciwny, odwrotny.

Entge'gen=arbeiten, *vn.* (haben) jmndm — usiłowaniom czyim opierać się, zapobiegać, przeciwić mu się; einer Sache — starannie usilnie czemu zapobiegać.

Entge'gen=blicken, *vn.* (haben) spojrzeć ku komu, skierować wzrok na co.

Entge'gen=blühen, *vn.* (haben) kwitnąc zbliżać się ku czemu; so blühte der hoffnungsvolle Jüngling dem Tode — tak młodzian pełen nadziei kwitnął na blizki łup śmierci.

Entge'gen=bringen, *va.* (haben) bringst, —, bringt —, brachte —, habe entgegengebracht, wyjść z czem naprzeciw komu, zajść komu drogę niosąc mu co.

Entge'gen=drängen, *vr.* sich —, (haben) pchać się, tłoczyć się naprzeciw komu, czemu; viel Hindernisse drängen sich mir — wiele przeszkód gwałtem mi się nasuwa, zapiera mi drogę, staje mi oporem.

Entge'gen=eilen, *vn.* (haben i sein) spieszyć na czyje przyjęcie, spotkanie, spiesznie biedz naprzeciw komu; er eilt seinem Untergange entgegen leci oślep na zgubę, dąży do zguby.

Entge'gen=fahren, *vn.* fährst —, fährt —, fuhr —, bin entgegengefahren, (wy) jechać naprzeciw komu, na spotkanie, na przyjęcie go; dem Winde — jechać przeciw wiatrowi.

Entge'gen=fliegen, *vn.* fliegst, —, fliegt —, flog —, bin entgegen geflogen, lecieć naprzeciw komu.

Entge'gen=fließen, *vn.* fließest, fließt —, floß —, bin entgegengeflossen, płynąć ku czemu, naprzeciw czemu.

Entge'gen=freuen, *vr.* sich —, (haben) cieszyć się nadzieją czego; ich freue mich deiner Ankunft — cieszę się nadzieją twego przybycia.

Entge'gen=führen, *va.* (haben) poprowadzić naprzeciw komu; dem Feinde das Heer — poprowadzić wojsko naprzeciw nieprzyjacielowi; die Kinder dem Vater — poprowadzić dzieci na spotkanie z ojcem.

Entge'gen=gehen, *vn.* gehst, —, geht —, gieng —, bin entgegengegangen, iść, wyjść, pójść naprzeciw komu, na spotkanie czyje, na spotkanie się z kim, zajść komu drogę; dem Tode, der Gefahr, dem Untergange — iść na śmierć, na niebezpieczeństwo, na zgubę, wystawiać się na śmierć; die Dinge gehen ihrer Lösung entgegen sprawy wkrótce zakończą, rozstrzygną się.

Entge'gengesetzt, *adi.* przeciwny, niezgadzający się, odwrotny; in =er Richtung w przeciwnym kierunku.

Entge'gen=haben, *va.* hast, hat —, hatte —, habe entgegengehabt, mieć co przeciw sobie; den Wind — mieć wiatr przeciwny, z przodu; jmndn — mieć kogo przeciw sobie, mieć w kim przeciwnika.

Entge'gen=halten, *va.* hältst, hält —, hielt —, habe entgegengehalten, 1) trzymać co naprzeciw komu; 2) porównywać jedną rzecz z drugą; 3) przeciwstawić.

Entge'gen=handeln, *vn.* (haben) postępować, działać przeciw czemu; dem Gesetze — działać przeciw prawu; jmndm — działać przeciw komu, przeciwić mu się.

Entge'gen=hinken, *vn.* (sein) kulejąc, utykając iść naprzeciw komu.

Entge'gen=jauchzen, *vn.* (haben) jmndm — przyjmować kogo z oznakami, okrzykami radości.

Entge'gen=kehren, *va.* (haben) zwrócić co przeciw czemu.

Entge'gen=kommen, *vn.* kommst, kommt —, kam —,

bin entgegengekommen, przyjść, wyjść naprzeciw komu; spotkać się; ich kam ihm zufällig entgegen przypadkiem się z nim spotkałem; jemandem freundlich — przyjąć kogo grzecznie *adv.*, obchodzić się z kim uprzejmie *adv.*; jmndm — ułatwić co komu, czynić mu ustępstwa.

Entge'gen=lachen, *vn.* (haben) śmiać się, uśmiechać do kogo (przybywającego); die schönsten Hoffnungen lachten mir — najpiękniejsze nadzieje uśmiechały się do mnie.

Entge'gen=laufen, *vn.* läufst, läuft —, lief —, bin entgegengelaufen, 1) biedz naprzeciw (komu lub czemu), biedz na spotkanie; 2) diese Meinungen laufen einander — zdania te są z sobą sprzeczne, sprzeciwiają się sobie.

Entge'gen=leben, *vn.* (haben) żyć w nadziei czego; einer besseren Zukunft — żyć w nadziei lepszej przyszłości.

Entge'gen=leuchten, *vn.* (haben) świecić komu przybywającemu, ze światłem go przyjmować; świecić naprzeciw komu, czemu.

Entge'gen=nehmen, *va.* nimmst, nimmt —, nahm —, habe entgegengenommen, przyjąć co.

Entge'gen=reden, *va.* i *vn.* mówić przeciw czemu (opanować).

Entge'gen=reifen, *vn.* (sein) das Getreide reift schon der Ernte entgegen zboże *n.* już dojrzewa na przyszłe żniwo.

Entge'gen=reisen, *vn.* (sein) (wy)jechać naprzeciw komu, na jego spotkanie.

Entge'gen=reiten, *vn.* ritt — bin entgegengeritten (wy)jechać naprzeciw komu konno, wierzchem.

Entge'gen=rennen, *vn.* rannte —, bin entgegengerannt biedz naprzeciw komu.

Entge'gen=rücken, *va.* i *vn.* (haben i sein) posunąć co naprzeciw komu, czemu; dem Feinde — wyruszyć naprzeciw nieprzyjacielowi.

Entge'gen=schauen, *vn.* (haben) = — sehen.

Entge'gen=sehen, *vn.* siehst, sieht —, sah —, habe entgegengesehen 1) wyglądać kogo, czego; der Ankunft eines Freundes — wyglądać przybycia przyjaciela; dem heutigen Tage sah ich mit Sehnsucht — dnia dzisiejszego wyglądałem niecierpliwie; der Zukunft, dem Tode getrost — spokojnie oczekiwać przyszłości, śmierci; sie sieht ihrer Entbindung entgegen oczekuje rozwiązania; 2) = entgegenblicken.

Entge'gen=sein, *vn.* bist, ist —, war —, bin entgegengewesen, einer Sache, jmndm — być przeciwnym czemu, komu; przeciwić, opierać się czemu, komu; przeszkadzać, być na przeszkodzie; der Wind war uns — wiatr był nam przeciwny; ich bin dir darin nicht — ja ci się w tem nie przeciwię.

Entge'gen=senden, *va.* sendest, sendet —, sandte —, habe entgegengesandt, i =gesendet, wysłać naprzeciw komu.

Entge'gen=setzen, I. *va.* (haben) wystawić, postawić naprzeciw czemu; dem klägerischen Begehren den Einwand der Verjährung — zasłaniać się zarzutem przedawnienia przeciw żądaniu powoda; II. *vr.* sich —, = widersetzen.

Entge'gen=stehen, *vn.* stehst, steht —, stand —, bin entgegengestanden, stać na przeszkodzie, na zawadzie; być przeciwnym; =stehend przeciwny; =stehende Interessen sprzeciwiające się, sprzeczne interesa.

Entge'gen=stellen, *va.* (haben) stawić naprzeciw komu, czemu; er stellte dem Feinde ein starkes Heer — mocne wojsko stawił naprzeciw nieprzyjacielowi; ich stellte dieser Behauptung mehrere Gründe — przeciw temu twierdzeniu przywiodłem kilka powodów; ein Hindernis stellte sich uns — przeciw nam stawiła się przeszkoda; napotkaliśmy na przeszkodę.

Entge'gen=strömen, *vn.* (sein) potokiem płynąć ze strony przeciwnej; eine Menge Menschen strömte ihm — mnóstwo ludzi wyszło mu naprzeciw.

Entge'gen=tragen, *va.* trägst, trägt —, trug —, habe entgegengetragen, nieść naprzeciwko; ofiarować; ihm wurde die allgemeine Achtung =getragen poważano go powszechnie.

Entge'gen=treten, *vn.* trittst, tritt —, trat —, bin entgegengetreten, wystąpić przeciw, sprzeciwić się; einer Sache hinderlich — przeszkodzić sprawie, udaremnić ją.

Entge'gen=treiben, *va.* treibst, treibt —, trieb —, habe entgegengetrieben, pędzić naprzeciw komu, czemu.

Entge'gen=wehen, *vn.* (haben) wiać przeciw komu z przeciwnej strony; der Wind wehte uns — wiatr wiał nam w oczy, w twarz.

Entge'gen=werfen, *va.* wirfst, wirft —, warf —, habe entgegengeworfen, rzucić naprzeciw komu, czemu; sich jmndm — rzucić się naprzeciw komu, wyruszyć przeciw komu.

Entge'gen=wirken, *vn.* (haben) = — arbeiten, działać przeciw komu, czemu; przeszkadzać, zapobiegać czemu; der Krankheit — działać przeciw chorobie.

Entge'gen=ziehen, *vn.* ziehst, zieht —, zog —, bin entgegengezogen, wyruszyć naprzeciw komu; dem Feinde mit den Truppen — wyruszyć naprzeciw nieprzyjacielowi z wojskiem.

Entge'gnen, *vn.* (haben) odpowiadać, odpowiedzieć; replikować.

Entge'gnung, *sf. pl.* =en, odpowiedź *f.*; replika *f.*

Entge'hen, I. *vn.* entgehst, entgeht, entging, bin entgangen, uchodzić, ujść; der Gefahr — ujść, uniknąć niebezpieczeństwa; das Wort ist mir entgangen słowo *n.* to uszło mojej uwagi; es ist mir nichts entgangen von

deiner Rede nic nie uszło mojej uwagi z tego, coś mówił; heimlich — ujść potajemnie, umknąć; der Strafe, dem Tode — ujść kary, śmierci; es wundert mich, wie das seinem Scharfsinn — konnte dziwi mnie, jakto mogło ujść jego bystrości rozumu, jak mógł tego nie spostrzedz, nie uważać; II. *vimp.* es entgeht mir nicht, daſs . . nie uchodzi mojej uwagi; wiem, pamiętam, że . . .; das wird dir nicht — to cię nie minie, dostaniesz to; ich werde mir die Gelegenheit nicht — lassen nie pominę tej sposobności, nie zaniedbam (nie omieszkam) z niej korzystać.

Entgei'stern, *va.* (haben) pozbawić ducha, życia lub czucia.

Entgei'stigen, *va.* (haben) zmateryalizować, pozbawić ducha.

Entge'lt, *sm.* i *sn.* =(e)s, zapłata *f.*, wynagrodzenie *n.*; ohne — bezpłatnie *adv.*, bez wynagrodzenia.

Entge'lten, *va.* entgiltst, =gilt, entgalt, habe entgolten, zapłacić, wynagrodzić; przypłacić (za) co, karę ponieść za co; was ein anderer versehen hat, das muſs ich — co inny zrobił, za to ja muszę odpowiadać; das soll er mir — zapłaci on mi za to; jmndn etw. — lassen mścić się na kim za co, ukarać kogo za co.

Entge'ltlich, *adi.* i *adv.* odpłatny, -nie *adv.*, za wynagrodzeniem; =er Vertrag kontrakt *m.* odpłatny, pod tytułem obciążającym.

Entgleis'en, *vn.* (sein) wykoleić się.

Entglei'sung, *sf. pl.* =en, wykolejenie (się) *n.*

Entglei'ten, *vn.* entgleitest, =gleitet, =glitt, bin =glitten, wymknąć się, wyśliznąć się i wypaść; der Säbel entglitt seiner Hand szabla wyśliznęła mu się z ręki.

Entgli'mmen, *vn.* entglimmst, =glimmt, =glomm, bin =glommen, zatlić się, zwolna się zapalić.

Entgli'tschen, *vn.* (sein) = =gleiten.

Entglü'hen, *vn.* (sein) rozżarzyć się; = erglühen, entbrennen; von Wein — rozpalić się od wina; vor Zorn — zapalić się gniewem.

Entgö'ttern, *va.* (haben) pozbawić kogo Boga, bogów, znaczenia i czci boskiej.

Entgrü'nen, I. *vn.* (sein) zielenić się, zazielenieć; II. *va.* stracić barwę zieloną.

Entgü'rten, *va.* i sich —, *vr.* jmndn sich — odpasać kogo, — się, pas(ek) zdjąć komu, sobie; das Pferd — gurt, popręg odpasać koniowi.

Enthaa'ren, *va.* pozbawić włosów, ogolić, powyrywać, postrzydz włosy.

Entha'lten, I. *va.* enthältst, =hält, =hielt, habe enthalten, mieścić w sobie, zawierać; — sein mieścić się, zawierać się, być zawartem w czem; das Faſs enthält zwei Eimer beczka (zawiera) mieści w sobie, ma dwa wiadra; diese Zahl ist in der gröſzeren zweimal — liczba ta (mieści się) zawartą jest w większej dwa razy; II. *vr.* sich —, wstrzymywać się od czego; ich konnte mich der Thränen nicht — nie mogłem powstrzymać się od łez; er konnte sich nicht —, ihm die Wahrheit zu sagen nie mógł się wstrzymać, aby mu prawdy nie powiedzieć, nie mógł powstrzymać się od powiedzenia mu prawdy; sich des Umgangs mit bösen Leuten — unikać obcowania ze złymi ludźmi; solcher Reden muſst du dich — nie pozwalaj sobie takich mów, wystrzegaj się takich mów.

Entha'ltsam, *adi.* i *adv.* wstrzemięźliwy, -wie, powściągliwy, wstrzymały.

Entha'ltsamkeit, *sf.* wstrzemięźliwość *f.*, powściągliwość *f.*, wytrzymałość *f.*

Entha'ltsamkeitsverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.* wstrzemięźliwości.

Entha'ltung, *sf.* powściąganie *n.*, wstrzymanie *n.*; abstynencya *f.*; — von Speisen dyeta *f.*, post *m.*

Enthä'rten, *va.* (haben) pozbawiać twardości, miękczyć.

Enthau'pten, *va.* (haben) ściąć kogo, głowę mu uciąć.

Enthau'ptung, *sf. pl.* =en, ścięcie *n.*

Ent=häu'ten, *va.* (haben) zdjąć skórę.

Enthe'ben, *va.* i *vr.* sich —, enthebst, =hebt, =hob, habe enthoben, 1) jmndn, sich einer Sache albo von etw. — uwolnić kogo, uwolnić siebie od czego, oszczędzić komu lub sobie co; 2) jmndn seines Amtes — oddalić kogo od urzędu, złożyć kogo z urzędu; 3) enthebe dich! precz ode mnie, precz z moich oczu!

Enthe'bung, *sf. pl.* =en, uwolnienie *n.* n. p. vom Amte uwolnienie, złożenie z urzędu; oddalenie *n.*

Enthei'ligen, *va.* (haben) profanować; bezcześcić co świętego; poniewierać rzeczy zasługujące na cześć; den Feiertag — gwałcić dzień świąteczny, nie święcić, nie zachowywać święta; die Kirche — profanować kościół.

Enthei'ligung, *sf. pl.* =en, profanacya *f.*; poniewierka *f.*, zbezczeszczenie rzeczy świętej; verbrecherische — świętokradztwo *n.*

Enthe'rzen, *va.* (haben) pozbawić (serca) odwagi.

Entho'lzen, *va.* (haben) wyciąć, wyrąbać las.

Enthü'llen, *va.* i *vr.* sich —, 1) odsłonić, odkryć; zdjąć zasłonę; 2) = entdecken; ein Geheimnis — odkryć, wyjawić tajemnicę; das Laster — występek wystawić w jego nagości; 3) ein Denkmal — odsłonić pomnik.

Enthü'llung, *sf. pl.* =en, odsłonienie *n.*, odkrycie; wyjawienie.

Enthü'lsen, *va.* (haben) łuszczyć, wyłuskać, obierać.

Enthü'pfen, *vn.* (sein) wyskoczyć i ujść.

Enthusiasmie'ren, *va.* (haben) entuzyazmować, zapalać do czego.

Enthusia'smus, *sm.* —, *pl.* =en, entuzyazm *m.*, zapał *m.*; gorliwość *f.*

Enthusia'st, *sm.* =en, *pl.* =en, entuzyasta *m.*, zapaleniec *m.*, zagorzalec *m.*

Enthusia'stisch, *adi.* i *adv.* entuzyastyczny, -nie; zapalony, gorliwy.

Entja'gen, *va.* (haben) odpędzić; dem Wolfe das Schaf — odpędzić wilkowi owcę.

Entjo'chen, *va.* zdjąć jarzmo; die Ochsen — wyprządz woły z jarzma; ein Volk — uwolnić naród z pod jarzma, od ucisku.

Entju'ngfern, *va.* (haben) pozbawić panieństwa, odebrać panieństwo.

Entkei'men, *vn.* (sein) wykiełkować.

Entke'rnen, *va.* (haben) das Obst — wybierać jądra, pestki z owoców.

Entklei'den, *va.* i *vr.* sich —, 1) rozbierać, — się, zdejmować odzienie; 2) die Wahrheit von allem Schmuck — prawdę z wszelkich ozdób obnażyć, przedstawić prawdę bez wszelkich ozdób.

Entkli'mmen, *vn.* entklimmst, =klimmt, =klomm, bin entklommen, wydrapać się skąd i ujść.

Entkno'spen, *vn.* (sein) pączki rozwinąć, zakwitnąć.

Entko'mmen, *vn.* entkommst, =kommt, =kam, bin entkommen, ujść, uciec; aus dem Gefängnisse — uciec z więzienia.

Entko'rken, *va.* odkorkować.

Entkö'rpern, *va.* (haben) wyzuć z ciała; od cielesności uwolnić.

Entkrä'ften, i =kräftigen, I. *va.* (haben) 1) osłabić; pozbawić sił, odjąć, wycieńczyć, zużyć siły; die Krankheit hat ihn sehr entkräftet choroba bardzo go wycieńczyła; durch hitzige Getränke wird der Geist entkräftet od gorących trunków duch traci moc swoją, słabnie; 2) obalić, unieważnić; einen Vergleich — unieważnić ugodę; II. *vr.* sich —, osłabić się, wycieńczyć siły; wyczerpać, stracić siły.

Entkrä'ftung, *sf.* 1) osłabienie *n.*, wycieńczenie *n.*; an völliger — sterben umrzeć z osłabienia, z utraty sił; 2) anulacya *f.*, unieważnienie *n.*

Entkri'echen, *vn.* entkriech(e)st, =kriecht, =kroch, bin entkrochen, 1) czołgając się ujść; 2) wykłuć się, wyląɖz się.

Entkrö'nen, *va.* (haben) pozbawić korony.

Entku'ppeln, *va.* (haben) odprzęgać; rozłączyć wozy przez odczepienie sprzęgła.

Entla'den, I. *va.* entlädst, =lädt, =lud, habe entladen, wyładować, ładunek z czego wyjąć; den Wagen — wóz wyładować; II. *vr.* sich —; die Wolke hat sich — chmura *f.* pękła; ein Gewitter entlud sich über dem Thal burza szalała nad doliną.

Entla'dung, *sf.* *pl.* =en, wyładowanie *f.*; deszarża *f.*, wystrzał *m.*

Entla'ng, *adv.* i *praep.* wzdłuż; den Weg, dem Wege — albo — des Weges wzdłuż drogi.

Entla'rven, *va.* i *vr.* sich —, (haben) demaskować kogo, — siebie; maskę zedrzeć.

Entla'ssen, *va.* entläßt, —, =ließ, habe entlassen, 1) puścić na wolność; aus der Haft — wypuścić z aresztu, z więzienia; 2) pozwolić, kazać odejść, odprawić; er hat ihn mit diesen Worten — odprawił go temi słowy; die Schüler aus der Schule — wypuścić uczniów ze szkoły; eine Versammlung — zamknąć, rozwiązać zgromadzenie; 3) jmndn des Dienstes (aus dem Dienste), des Amtes (aus dem Amte) — odprawić kogo ze służby, oddalić, uwolnić z urzędu; mit Pension — przenieść w stan spoczynku, dać emeryturę; aus der Armee — oddalić, uwolnić od wojska, służby wojskowej, dać dymisyę; 4) aus der väterlichen, vormundschaftlichen Gewalt — usamowolnić; einen Sclaven — wyzwolić niewolnika.

Entla'ssung, *sf.* *pl.* =en, wypuszczenie *n.* na wolność; rozpuszczenie *n.*; — der Soldaten rozpuszczenie wojska; — vom Amte usunięcie *n.*, oddalenie *n.* od urzędu; złożenie z urzędu; um seine — bitten prosić o uwolnienie od urzędu, o emeryturę; seine — einreichen zgłosić dymisyę, podać się do dymisyi, dymisyonować; odprawa *f.*

Entla'ssungsgesuch, *sn.* =es, *pl.* =e, podanie *n.* o dymisyę.

Entla'ssungsprüfung, *sf.* *pl.* =en, egzamin *m.* dojrzałości.

Entla'ssungsschein, *sm.* =s, *pl.* =e, świadectwo *n.* uwolnienia.

Entla'ssungsschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, =eines Gesandten rekredytywa *f.*

Entla'ssungszeugnis, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, świadectwo *n.* uwolnienia; świadectwo dojrzałości.

Entla'sten, *va.* i *vr.* sich —, zdjąć ciężar, uwolnić od ciężaru, od odpowiedzialności; ein Conto — odpisać, wykreślić z rachunku; von Schulden — uwolnić od długów, oczyścić z długów.

Entla'stung, *sf.* *pl.* =en, uwolnienie *n.* od ciężarów, od odpowiedzialności; oczyszczenie *n.* z zarzutów.

Entla'stungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, okoliczność *f.* oczyszczająca, uniewinniająca.

Entla'stungszeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek *m.* za obwinionym; świadek uniewinniający, odwodowy.

Entlau'ben, *va.* (haben) poobrywać liście; entlaubt *adi.* ogołocony z liści, bez liścia; die =e Jugend młodzież *f.* okwitła, młodzież, która straciła swoją świeżość, swój kwiat.

Entlau'fen, *vn.* entläufst, =läuft, =lief, bin entlaufen, uciec, zbiedz, ujść; dem albo aus dem Gefängnisse — uciec z więzienia; aus dem Dienste — uciec ze służby; der Ge=

fahr, dem Tode — ujść niebezpieczeństwa, śmierci; entlaufener Soldat dezerter *m.*, zbieg *m.* z wojska.

Entle'digen, I. *va.* (haben) uwolnić od czego; jmndn der Fesseln, einer Last — uwolnić kogo z więzów, od ciężaru; II. *vr.* sich —, sich jmnds — uwolnić się od kogo, pozbyć się kogo; sich des Joches — zrzucić jarzmo; sich seiner Schulden — uwolnić się od długów, popłacić je; sich der Nothdurft — załatwić potrzebę; sich der Verbindlichkeit, Pflicht, des Auftrages, des Versprechens — dopełnić zobowiązania, powinności, zlecenia, przyrzeczenia; sich seiner Geschäfte — załatwić interesa; sich der Sorgen — pozbyć się kłopotów.

Entle'digung, *sf. pl.* =en, uwolnienie *n.*, załatwienie *n.*

Entlee'ren, *va.* i *vr.* sich —, = ausleeren.

Entle'gen, *adi.* odległy, daleki; in =en Himmelsstrichen w odległych strefach.

Entle'hnen, *va.* (haben) 1) von jmndm etw. — pożyczyć co od kogo; 2) wziąć, wyjąć, zaczerpnąć, wypisać; er hat aus alten Schriftstellern vieles entlehnt wyjął, wypisał wiele ze starych pisarzy.

Entle'hner, *sm.* =s, *pl.* —; (za)pożyczający *adi.*; wypisujący z obcych dzieł, plagiator.

Entle'hnung, *sf. pl.* =en, pożyczenie *n.*, pożyczka *f.*; plagiat *m.*

Entlei'ben, *va.* i *vr.* sich — pozbawić się życia; jmndn — zabić kogo.

Entlei'bung, *sf. pl.* =en, zabójstwo *n.*, zabicie; Selbst — samobójstwo *n.*

Entlo'cken, *va.* (haben) 1) jmndm etw. — = ablocken, wywabić, wyłudzać co od kogo; 2) er suchte ihm seine Meinung, ein Wort, ein Lächeln, Thränen zu — starał się z niego wydobyć, wywabić zdanie, słówko, uśmiech, łzy; er entlockte den Saiten süße Töne słodkie dźwięki ze strun wydobywał.

Entlo'dern, i **entlo'hen,** *vn.* (sein) = entbrennen.

Entlo'hnen, *va.* (haben) wynagrodzić, zapłacić; zaspokoić.

Entma'nnen, *va.* (haben) 1) trzebić, kastrować; 2) ein Schiff — pozbawić okręt ekwipażu, załogi.

Entma'sten, *va.* (haben) ein Schiff — okręt pozbawić masztu; zbić, zwalić, ustrzelić maszt.

Entme'nschen, i =**menschlichen,** *va.* (haben) człowieczeństwa, ludzkości pozbawić; sich — wyzuć się ze wszelkiej ludzkości, wyrzec się wszelkich uczuć ludzkich; entmenscht zbestwiony okrutny.

Entmu'mmen, *va.* (haben) zdemaskować.

Entmü'ndigen, *va.* (haben) wziąć, oddać, postawić pod kuratelę.

Entmu'thigen, *va.* (haben) pozbawić odwagi, odebrać ochotę; odstraszyć, zrazić; sich — lassen, entmuthigt werden stracić ochotę, odwagę.

Entna'geln, *va.* (haben) odgwoździać; ein Geschütz — odgwoździć armatę.

Entna'hme, *sf. pl.* =n, wzięcie *n.*, wyjęcie *n.*; zapożyczenie *n.*

Entnationalisie'ren, (czytaj: — nacjo . .) *va.* (haben) wynarodowić.

Entne'beln, *va.* (haben) od mgły uwolnić, mgłę rozpędzić.

Entne'hmen, *va.* entnimmst, =nimmt, =nahm, habe entnommen, 1) wziąć; Geld von jmndm — wziąć pieniądze od kogo, pożyczyć; einen Wechsel auf jmndn — ciągnąć na kogo weksel; wziąć, dać, przekazać weksel na kogo; eine Stelle (aus) einem Buche — wyjąć, wypisać (miejsce jakie) co z jakiej książki; 2) = abnehmen, ersehen dorozumieć się, pojąć, wymiarkować; wnosić z czego; daraus kannst du — z tego możesz wnosić; man kann daraus — z tego się okazuje; daraus ist zu —, daß . . z tego można poznać, że . . .

Entne'rven, I. *va.* (haben) dezнerwować, osłabić, pozbawić sił; II. *vr.* sich — osłabić się, postradać siły; zniewieścieć.

Entö'len *va.* (haben) pozbawić oleju, wytłoczyć z czego olej.

Entomographie', *sf.* entomografia *f.*, opisanie *n.* owadów.

Entomoli'th, *sm.* =en, *pl.* =en, entomolit *m.*, skamieniały owad *m.*

Entomolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, entomolog *m.*, badacz *m.* owadów.

Entomologie', *sf.* entomologia *f.*, nauka *f.* o owadach.

Entomolo'gisch, *adi.* entomologiczny, tyczący się entomologii.

Entozoologie', *sf.* entozoologia *f.*, historya *f.* naturalna robaków jelitowych.

Entpe'chen, *va.* (haben) oczyścić ze smoły.

Entpfro'pfen, *va.* (haben) odkorkować, odetkać.

Entpre'ssen, *va.* (haben) jmndm etw. — przez wymuszenie wydostać co z kogo, od kogo; wydusić, wycisnąć co z czego.

Entpu'ppen, I. *va.* (haben) uwolnić ze skóry poczwarki; II. *vr.* sich —, 1) zrzucić skórę poczwarki, wylęgnąć się z pupki (zoologia); 2) okazać się w nowem świetle; zrzucić maskę; er hat sich als ein Betrüger entpuppt okazał się oszustem.

Entqua'lmen, *vn.* (sein) der Rauch, der Dampf entqualmt dym, para wybucha z czego.

Entque'llen, *vn.* entquillst, =quillt, =quoll, ist entquollen, wytryskać; Weisheit entquoll seinem Munde mądrość z ust jego płynęła.

Entra'ffen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) = — reißen.

Entra'then, *va.* i *vn.* enträthst, =räth, =rieth, habe entrathen, etw. albo einer Sache

— obejść się bez czego; ich kann das nicht — nie mogę się bez tego obejść.

Enträ'thseln, *va.* (haben) odgadnąć, rozwiązać; rozwikłać; wyjaśnić.

Entre'e, (wym.: antre) *sm.* =s, *pl.* =s, wstęp *m.*; wstępne *n.*; opłata *f.* wstępna; początek *m.*; pierwsze danie *n.*; przedpokój *m.*

Entrei'ßen, I. *va.* entreißt(est), =reißt, =riß, habe entrissen, wydrzeć, wyrwać, porwać; jmnds Händen den Dolch — wyrwać komu z rąk puginał; jmndm seine Güter — zabrać komu dobra; der Tod hat ihn uns entrissen śmierć go nam wydarła, porwała; jmndn der Gefahr, dem Tode — wyrwać kogo z niebezpieczeństwa, wyrwać śmierci, uratować kogo od niebezpieczeństwa, od śmierci; II. *vr.* sich —, wydrzeć, wyrwać, wydostać się; sich den Händen des Verfolgers — wydrzeć, uwolnić się z rąk ścigającego.

Entrepo't, (wym.: antrpo) *sn.* =s, *pl.* =s, skład *m.*; śpichlerz *m.*

Entrepo'tplatz, *sm.* =s, *pl.* =plätze, miejsce *n.* składowe.

Entrepreneu'r, (wym.: antrprenér) *sm.* =s, *pl.* =e, antreprener *m.*, przedsiębiorca *m.*

Entrepri'se, (wym.: antrpriz) *sf.* *pl.* =n, antrepryza *f.*; przedsiębiorstwo *n.*

Entreso'l, (wym.: antrsol) *sn.* =s, *pl.* =s, przybudowanie *n.* między piętrami, międzypiętrze *n.*, mezanin *m.*

E'ntrich, *sm.* =s, *pl.* =e, = Enterich.

Entri'chten, *va.* (haben) 1) wypłacić, zapłacić; Steuer, Zoll, Zinsen — zapłacić podatek, cło, odsetki; uścić się z opłaty, opłacić; das Schulgeld — złożyć opłatę szkolną; 2) jmndm seinen Dank — złożyć komu podziękowanie, podziękować.

Entrie'geln, *va.* (haben) odryglować, odsunąć zasuwę.

Entrie'ren, (wym.: antriren) *va.* (haben) ein Geschäft — rozpocząć interes, wdać się w interes, zainicyować sprawę.

Entri'ngen, *va.* entringst, =ringt, =rang, habe entrungen, = entwinden.

Entri'nnen, *vn.* entrinnst, =rinnt, =rann, bin entronnen, ujść; aus der Schlacht — ujść, uciec z bitwy; der Gefahr — ujść, umknąć niebezpieczeństwa; die Zeit entrinnt czas ucieka, szybko ubiega.

Entro'llen, *vn.* i *vr.* sich —, toczyć się (z czego); Thränen entrollten ihrem Auge łzy jej się puściły, potoczyły się.

Entrü'cken, *va.* (haben) usunąć co z przed kogo; den Blicken, den Augen — usunąć z oczu, z widowni; der Tod hat ihn entrückt śmierć go porwała, sprzątnęła; er ist sich selbst entrückt jest zachwycony, przejęty silnem zdumieniem.

Entru'nzeln, *va.* (haben) rozmarszczyć; die Stirn — rozmarszczyć, wypogodzić czoło.

Entrü'sten, *va.* i *vr.* sich —, obruszyć, rozgniewać, rozzłościć; obruszyć, rozgniewać się.

Entsa'gen, *vn.* (haben) zrzec się; seinem Rechte, der Krone — zrzec się swego prawa, korony; dem Trunke — wyrzec się trunków, przestać pić; der Welt — rozbrat uczynić ze światem; dem Glauben seiner Väter — porzucić wiarę swych przodków, zaprzeć się jej.

Entsa'gung, *sf.* zrzeczenie *n.* się; porzucenie *n.*

Entsa'tteln, *va.* (haben) zdjąć siodło.

Entsa'tz, *sm.* =es 1) odsiecz *f.*; einer Festung Truppen zum — schicken twierdzy wojsko posłać na odsiecz; zum — eilen, kommen na odsiecz pospieszyć, przybyć; 2) wojsko *n.* odsiecz dające; einer Stadt — schicken miastu odsiecz posłać, wojsko na odsiecz posłać.

Entsäu'ern, *va.* (haben) odkwasić, od kwasu uwolnić, kwas z czego wydzielić.

Entschä'digen, I. *va.* (haben) 1) nagradzać kogo lub komu; jmndn für seine Dienste — nagrodzić kogo za usługi; 2) indemnizować kogo, odszkodować, powracać, opłacać komu szkodę; ich werde dich für diesen Verlust — nagrodzę ci tę stratę; II. *vr.* sich —, nagrodzić sobie, powetować straty; ich werde mich für diese Verluste — powetuję ja te straty.

Entschä'digung, *sf.* *pl.* =en, wynagrodzenie szkody, straty; zadosyć uczynienie *n.*; jmndm etw. als — geben dać komu co na wynagrodzenie straty.

Entschä'digungsbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, (po)ręczyciel *m.* wynagrodzenia, ręczyciel regresowy.

Entschä'digungscapital, *sn.* =s, *pl.* =ien, kapitał *m.* wynagrodzenia; kapitał indemnizacyjny.

Entschä'digungspauschale, *sn.* =s, *pl.* =ien wynagrodzenie ryczałtowe.

Entschä'digungssumme, *sf.* *pl.* =n, kwota *f.*; suma *f.* wynagrodzenia, wynagradzalna.

Entschä'digungsverhandlung, *sf.* *pl.* =en, rozprawa *f.* w przedmiocie wynagrodzenia.

Entscha'rren, *va.* (haben) odgrzebać.

Entschei'd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Entscheidung.

Entschei'den, entscheidest, =scheidet, =schied, habe entschieden, I. *va.* 1) zadecydować, rozstrzygnąć; die Sache ist noch nicht entschieden sprawa, rzecz jeszcze nie rozstrzygnięta, nie zadecydowana; dadurch wurde der Sieg entschieden to rozstrzygnęło zwycięstwo; 2) rozsądzić, rozwiązać, stanowić, wyrokować; einen Streit — rozsądzić spór; der Senat entschied diese Frage senat rozstrzygnął, rozwiązał to pytanie; in diesen Angelegenheiten entscheidet das Obergericht

w (o) tych sprawach stanowi sąd wyższy; ich kann darüber nicht — ja o tem wyrokować, sądu wydać nie mogę; wer recht hat, mögen die Waffen — za kim jest słuszność, broń niechaj rozstrzygnie; II. *vr.* sich — zdecydować się; ich habe mich noch nicht **entschieden** jeszczem się nie zdecydował, nie powziął postanowienia; rozstrzygnąć się; es wird sich bald — wkrótce się rozstrzygnie.

Entschei'dend, *ppr.* i. *adi.* stanowczy, decydujący, rozstrzygający; =e Stimme głos *m.* stanowczy; kategoryczny; niewzruszalny; der =e Augenblick chwila *f.* krytyczna; sich entscheidend erklären oświadczyć się stanowczo.

Entschei'dung, *sf. pl.* =en 1) decyzya *f.*; eine — treffen powziąć decyzyę, zadecydować; 2) rozsądzenie *n.*, rozstrzygnienie *n.*, sąd *m.*, wyrok *m.*; die — der Geschworenen wer(e)dykt *m.* przysięgłych; vorläufige — wyrok przedstanowczy; die — dieses Streites wurde ihm überlassen jemu poruczono rozstrzygnienie tego sporu; nach langen Debatten kam es endlich zur — po długich sporach (naradach) przyszło nareszcie do decyzyi; diese Bemerkung gab den Berathungen die — ta uwaga rozstrzygnęła narady.

Entschei'dungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, powód *m.* decydujący, stanowczy; =gründe eines Urtheils motywa *pl.*, powody wyroku.

Entschei'dungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, chwila *f.* stanowcza; — einer Krankheit przesilenie *n.* (się) choroby.

Entschei'dungsvoll, *adi.* rozstrzygający; doniosły.

Entschie'den, *pperf.* i. *adi.* pewny, wyraźny, niewątpliwy; ein =er Charakter charakter *m.* wyraźny; er hat eine =e Neigung zur Malerei ma wyraźną skłonność do malarstwa; *adv.* — antworten odpowiedzieć stanowczo, kategorycznie.

Entschie'denheit, *sf.* determinacya *f.*, rezolutność *f.*; stałość *f.*, stanowczość *f.*, energia *f.*

Entschi'ffen, *vn.* (sein) ujść na okręcie.

Entschla'fen, *vn.* entschläfst, =schläft, =schlief, bin entschlafen, 1) usnąć; 2) umrzeć; im Herrn — usnąć w Panu, umrzeć.

Entschla'gen, *vr.* sich —, entschlägst, =schlägt sich, =schlug sich, habe mich entschlagen, uwolnić się od czego; sich aller Sorgen — uwolnić się od wszelkich trosk, kłopotów.

Entschlei'chen, *vn.* =entschleichst, =schleicht, =schlich, bin entschlichen, wymknąć się, wynieść się ukradkiem, umknąć.

Entschlei'ern, *va.* i. *vr.* sich —, odsłonić, — się; die Zukunft — przyszłość odsłonić, odgadnąć.

Entschlie'ßen, entschließest, =schließt, =schloss, habe entschlossen, I. *va.* = aufschließen; II. *vr.* sich — zdecydować się na co; ich bin entschlossen morgen abzureisen jestem zdecydowany, gotów, mam stałe przedsięwzięcie jutro odjechać.

Entschli'ngen, *va.* entschlingst, =schlingt, =schlang, habe entschlungen, oddzierzgnąć, rozplątać.

Entschlo'ssen, *pperf.* i. *adi.* determinowany, rezolutny; kurz — nie lubiący się długo namyślać, prędko się decydujący; śmiały; odważny; die Entschlossensten wurden dazu bestimmt najśmielszych przeznaczono do tego.

Entschlo'ssenheit, *sf.* 1) = Entschiedenheit; 2) odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Entschlu'mmern, *vn.* (sein) 1) usnąć łagodnie; 2) entschlafen.

Entschlü'pfen, *vn.* (sein) wyśliznąć się; der Aal entschlüpfte meiner Hand węgorz wyśliznął mi się z ręki; ein unbedachtsames Wort entschlüpft leicht nierozważne słowo łatwo się wymknie, wyrwie z ust.

Entschlu'ss, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, decyzya *f.*, rezolucya *f.*; postanowienie *n.*; przedsięwzięcie *n.*; myśl *f.* powzięta lub powziąć się mająca; einen — fassen powziąć myśl; seinen — ändern zmienić postanowienie; ich habe den festen — nicht wiederzukommen mam stałe przedsięwzięcie nie powrócić; mein — steht fest moje postanowienie jest niezmienne, niewzruszalne; ich kann zu keinem festen =e kommen nie mogę się stale zdecydować; aus freiem (eigenem) =e z własnego przedsięwzięcia, z własnej woli.

Entschna'llen, *va.* (haben) rozpiąć sprzączkę.

Entschö'pfen, *va.* (haben) zaczerpnąć co skąd.

Entschu'ldbar, *adi.* dający się uniewinnić.

Entschu'ldigen, I. *va.* (haben) uniewinniać, tłómaczyć; usprawiedliwiać, wymawiać kogo; er entschuldigte ihn bei mir wegen dieses Versehens mit seiner Unerfahrenheit tłómaczył go przedemną z tego uchybienia niedoświadczeniem; wie kannst du so einen Fehler zu — suchen? jak możesz uniewinniać błąd taki? — Sie mich, wenn ich.. wybacz pan, jeślim . . .; — Sie! przepraszam (pana)! II. *vr.* sich — tłómaczyć, usprawiedliwiać, wymawiać, uniewinniać się; sich — lassen kazać przeprosić, kazać się wymówić za nieprzyjście, nie stawienie się; er ist eingeladen worden, ließ aber — był proszony, ale kazał przeprosić; sich mit etw. — wymawiać się czem; sich wegen etw. — usprawiedliwiać się z przyczyny jakiej; das läßt sich nicht —, das ist nicht zu — to się nie da uniewinnić, to nie do przebaczenia.

Entschu'ldigung, *sf. pl.* =en, 1) uniewinnianie *n.* się, tłómaczenie *n.*, usprawiedliwianie *n.* się; um — bitten prosić o przebaczenie; 2) ekskuza *f.*, wymówka *f.*; als — vor=

bringen powiedzieć, przywodzić co na usprawiedliwienie się, użyć jakiej wymówki; ich kann diese — nicht gelten lassen nie mogę przyjąć tej wymówki; du hast keine — nie masz wymówki, nie masz powodu do wymówienia się; er ist nie um eine — verlegen na wymówkach nigdy mu nie zbywa.

Entschu'ldigungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe powód *m.* uniewinniający, słuszna wymówka *f.*

Entschü'tteln, I. *va.* (haben) = abschütteln; II. *vr.* sich einer Sache — oswobodzić się od czego.

Entschwe'ben, *vn.* (sein) ulecieć, wznosząc się w powietrzu; oddalić się, zniknąć.

Entschwi'mmen, *vn.* entschwimmst, =schwimmt, entschwamm, bin entschwommen, ujść, oddalić się pływając.

Entschwi'nden, *vn.* entschwindest, =schwindet, =schwand, bin entschwunden, ujść, zniknąć; die Musiktöne entschwanden dźwięki muzyki gubiły się wdal.

Entschwi'ngen, entschwingst, =schwingt, =schwang, habe entschwungen, *vr.* sich —, (haben) wzlecieć.

Entsee'len, *va.* (haben) pozbawić duszy, życia.

Entsee'lt, *pperf.* bez duszy, nieżywy *adi.*

Entse'geln, *vn.* (sein) odpłynąć, upłynąć, ujść na okręcie z żaglami.

Entse'nden, *va.* entsendest, =sendet, =sandte, habe entsandt, wysłać.

Entse'tzbar, *adi.* mogący być usunięty.

Entse'tzbarkeit, *sf.* możność *f.* usunięcia.

Entse'tzen, I. *va.* (haben) 1) jmndn einer Sache — wywłaszczyć kogo, pozbawić kogo jakiej rzeczy; jmndn seines Amtes — złożyć kogo z urzędu; jmndn für eine Zeit des Amtes — suspendować, zawieszać kogo w sprawowaniu obowiązków urzędu; jmndn seiner Würden und Ehren — (z)degradować, odebrać komu urzędy i godności; 2) eine Festung — dać odsiecz twierdzy; II. *vr.* sich —, wzdrygać, przerażać, lękać się; vor dem Tode entsetzt sein lękać się bardzo śmierci.

Entse'tzen, *sn.* =s, zgroza *f.*; przerażenie *n.*; es überfällt mich ein — zgroza mnie przejmuje; ich hörte es mit — ze zgrozą słuchałem.

Entse'tzlich, *adi.* okropny, straszliwy; — trinken, fluchen okropnie pić, kląć; — reich bardzo, bajecznie bogaty; — hoch spielen grać o bardzo wielkie sumy; die Lebensmittel sind — theuer geworden artykuły żywności podrożały straszliwie.

Entse'tzlichkeit, *sf.* okropność *f.*

Entse'tzung, *sf.* pozbawienie *n.* czego; złożenie *n.* z czego; suspensa *f.*; degradacya *f.*

Entsie'geln, *va.* (haben) odpieczętować; otworzyć, zdjąć pieczęć.

Entsi'nken, *vn.* entsinkst, =sinkt, =sank, bin entsunken, wypaść; den Händen — z rąk wypaść.

Entsi'nnen, *vr.* sich —, entsinnst dich, =sinnt sich, =sann mich, habe mich entsonnen, sich einer Sache — przypomnieć sobie co; so viel ich mich entsinne o ile sobie przypominam; jeśli się nie mylę.

Entsi'nnlichen, *va.* (haben) zmysłowości pozbawić, uwolnić od zmysłowości.

Entsi'ttlichen, *va.* (haben) zdemoralizować, zepsuć obyczaje.

Entspi'nnen, entspinnst, =spinnt, =spann, habe entsponnen, I. *va.* wyprząść; rozpocząć, wzniecić, uknować, zgotować; II. *vr.* sich —, wysnuć się; so entspann sich ein Krieg, Streit, Wortwechsel stąd zawiązała, wszczęła się wojna, kłótnia, sprzeczka.

Entspre'chen, *vn.* entsprichst, =spricht, =sprach, habe entsprochen, odpowiadać, być stosownem do czego, zgadzać się z czem; der Erfolg entsprach nicht meinen Erwartungen skutek nie odpowiadał memu oczekiwaniu; die Mittel — dem Zwecke nicht środki nie odpowiadają celowi, nie są do celu stosowne; du entsprichst nicht meinen Hoffnungen nie odpowiadasz mojej nadziei, zawiodłeś moją nadzieję; einem Ansuchen — zadosyć uczynić żądaniu.

Entspre'chend, *ppr.* i *adi.* stosowny, odpowiedni; analogiczny; es gibt in unserer Sprache keinen =en Ausdruck niema w mowie (języku) naszej stosownego (tę samą myśl oddającego) wyrazu.

Entsprie'ßen, *vn.* entsprießest, =sprießt, =spross, bin entsprossen, wyrastać; die Pflanzen — der Erde rośliny wyrastają z ziemi; pochodzić; rodzić się; wypływać; aus adeligem Blute entsprossen zrodzony, pochodzący z szlachetnej krwi; aus dem Geiz — viele Laster ze skąpstwa wypływa wiele występków.

Entspri'ngen, *vn.* entspringst, =springt, =sprang, bin entsprungen, 1) wyskoczyć skąd, ujść; (aus) dem Gefängnisse — uciec, ujść z więzienia; 2) wytryskać, wypływać; die Elbe entspringt in Böhmen Łaba wypływa w Czechach; er entspringt aus einem alten Geschlechte pochodzi ze starego rodu, starej rodziny; daraus — verschiedene Pflichten z tego wypływają, wynikają rozmaite powinności; daraus kann viel Unheil — z tego może wyniknąć wiele nieszczęścia.

Entspro'ssen, I. *vn.* (sein) = =sprießen; II. *pperf.* czasownika entsprießen.

Entspru'deln, *vn.* (sein) wytryskać.

Entsprü'hen, *vn.* (sein) Funken entsprühten iskry posypały się.

Entsta'mmen, *vn.* (sein) = abstammen.

Entste'hen, *vn.* entstehst, =steht, =stand, bin entstanden, 1) powstać, rodzić się, wziąć początek, rozpocząć się, two-

rzyć się; etw. — machen dać czemu początek, stworzyć co; es können daraus Streitigkeiten — mogą stąd powstać niesnaski; der daraus -de Schaden szkoda stąd wynikająca; ein Sturm entstand burza powstała, zerwała się; was auch daraus — mag cokolwiek z tego wyniknie; 2) = fehlen, mangeln; das wird dir nicht — to cię nie minie, otrzymasz to; er wird seinem Freund nicht — on nie opuści przyjaciela.

Entste'hen, *sn.* =s. i **Entste'hung**, *sf. pl.* =en powstanie *n.*, wszczęcie *n.* się; etw. in dem — ersticken przytłumić, zdusić co w zarodzie; — und Entwickelung początek i wzrost; geneza *f.*

Entste'hungsart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* powstania czego.

Entste'hungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe powód *m.*, przyczyna *f.* powstania czego.

Entstei'gen, *vn.* entsteigst, =steigt, =stieg, bin entstiegen, wydobywać się z czego, wznosić się; wyleźć, wyjść z głębi jakiej; der Hölle — wyjść z piekła.

Entste'llen, I. *va.* (haben) defigurować, zmienić kształty; zeszpecić; jmndm das Gesicht — zeszpecić komu twarz; der Gram hat ihn so entstellt zmartwienie go tak zmieniło (na twarzy); er hat durch seine Erzählung die Wahrheit ganz entstellt swojem opowiadaniem rzecz całkiem przekręcił; II. *vr.* sich — stracić wygląd pierwotny, zmienić się, zbrzydnąć; entstellte Gesichtszüge zmieniony wyraz *m.* twarzy, zbrzydłe rysy *pl.*

Entstö'pseln, *va.* (haben) odkorkować.

Entstri'cken, *va.* i *vr.* sich —, (haben) uwolnić, — się z więzów; rozluźnić, — się.

Entströ'men, *vn.* (sein) 1) strumieniem płynąć z czego; das Blut entströmte seiner Wunde krew strumieniem płynęła mu z rany; viele Flüsse entströmen aus Seen wiele rzek wypływa z jezior; 2) obficie, tłumnie wychodzić, wydobywać się z czego.

Entstü'rmen, *vn.* (sein) ujść z szybkim pośpiechem, wylecieć, wyrwać się.

Entstü'rzen, *vn.* i *vr.* sich —, (sein) 1) z gwałtownością wypaść, spaść, lunąć; ein starker Regen entstürzte den Wolken gwałtowny deszcz puścił się z chmur, lunął; 2) = — strömen.

Entsü'hnen, I. *va.* (haben) rozgrzeszać, odpuszczać grzechy; II. *vr.* sich — oczyścić się z grzechów, zmyć z siebie grzechy, winę.

Entsu'mpfen, *va.* (haben) wybagnić, osuszyć bagno.

Entsü'ndigen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) = — sühnen.

Enttäu'schen, I. *va.* uczynić, komu zawód, rozczarować; II. *vr.* sich — utracić swe illuzye, uwolnić się od błędu.

Enttäu'schung, *sf. pl.* =en, zawód *m.*, rozczarowanie *n.*

Entthro'nen, *va.* (haben) (z)detronizować, złożyć, zrzucić, zepchnąć z tronu.

Enttö'nen, *vn.* (sein) brzmieć skąd.

Entü'brigen, *va.* (haben) 1) jmndn einer Sache — uwolnić kogo od czego; einer Sache entübrigt sein być od czego zwolnionym; 2) etw. — = entbehren; 3) = erübrigen.

Entvö'lkern, *va.* i *vr.* sich —, (haben) wyludnić, — się, wyplenić ogołocić z ludności; entvölkert wyludniony, pusty.

Entvö'lkerung, *sf. pl.* =en, wyludnienie *n.*

Entwa'chen, *vn.* (sein) = erwachen.

Entwa'chsen, *vn.* entwächst, =wuchs, bin entwachsen; dem Boden — wyrastać z ziemi; den Kleidern — wyróść z sukien; der Ruthe — wyjść z pod rózgi; dojść do wieku, w którym się już rózgą nie dostaje; der Schule — wyjść z lat szkolnych; den Kinderschuhen — wyjść z lat dziecinnych.

Entwä'hren, *va.* (haben) wywłaszczyć kogo.

Entwä'hrschaft i **Entwä'hrung**, *sf. pl.* =en, 1) wywłaszczenie *n.*; 2) ewikcya *f.*

Entwa'ffnen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) rozbroić (się).

Entwa'ffnung, *sf. pl.* =en, rozbrojenie *n.*

Entwa'lden, *va.* (haben) wytrzebić las, wycinać drzewa.

Entwä'ssern, *va.* (haben) 1) ogołocić z wody; 2) drenować, osuszyć; 3) rektyfikować, uwolnić od części wodnych (technictwo).

Entwä'sserung, *sf. pl.* —, osuszenie *n.*, drenowanie *n.*

Entwe'der, *conj.* albo; lub; — . . oder albo . . albo; bądź . . bądź, to . . to; — du oder ich albo ty, albo ja; — so oder gar nicht! albo wszystko, albo nic!; —, oder albo tak, albo siak; albo się uda, albo nie.

Entwe'der-O'der, *sn. ind.* alternatywa *f.*; dylemat *m.*

Entwe'hen, I. *vn.* (sein) ulecieć wiatrem; II. *va.* (haben) wiejąc unieść w powietrze; der Wind hat den Bäumen das Laub entweht wiatr liście z drzew pozwiewał.

Entwe'hren, I. *va.* 1) = entwaffnen; 2) = abwehren; II. *vr.* sich —, = erwehren.

Entwei'ben, *va.* pozbawić żony, uczynić wdowcem; pozbawić natury niewieściej.

Entwei'chen, *vn.* entweichst, =weicht, =wich, bin entwichen, 1) zemknąć, umknąć, drapnąć; der Gefahr — uniknąć niebezpieczeństwa; 2) die Zeit entweicht rasch czas upływa, szybko bieży; entwichene Zeiten czasy minione; das Gas entweicht gaz *m.* ulatnia się; 4) die Finsternis entweicht ciemność znika.

Entwei'hen, *va.* 1) święcenie zdjąć z kogo; 2) profanować; bezcześcić miejsce święte, poświęcone; skazić świętość.

Entwenden, *va.* entwendete i =wandte, habe =wendet i ent-

=wandt, zabrać pokryjomu; ukraść.

Entwe'rfen, *va.* entwirfst, =wirft, =warf, habe entworfen, 1) szybko skreślić; seine Gedanken — spisać, skreślić swoje myśli; 2) nakreślić co, wykreślić; einen Plan — skreślić, zrobić rys, obrys, zarys; ein Bild — skreślić obraz; 3) ułożyć; eine Rede — ułożyć mowę; den Plan zu einer Schlacht — ułożyć plan bitwy.

Entwe'rten, I. *va.* odjąć wartość; zmniejszyć wartość; Banknoten, Münzen — banknoty, monety pozbawić wartości, wycofać z obiegu; II. *vr.* sich — stracić wartość; spaść w cenie, potanieć.

Entwe'rtung, *sf. pl.* =en utrata *f.*, zmniejszenie *n.* wartości; spadnienie *n.* ceny; — einer Briefmarke zatarcie *n.* znaczku listowego, przestemplowanie *n.*

Entwe'rtungsstempel, *sm.* =s, *pl.* ⌣—, — für Briefmarken przestemplowanie *n.*

Entwi'ckeln, I. *va.* (haben) rozwijać; rozwikłać; rozprzestrzenić; eine Colonne — rozwinąć kolumnę (wojska); einen Gedanken — myśl jaką rozwinąć, wyłożyć, przedstawić ją obszernie; seine Anlagen — rozwijać, ćwiczyć, doskonalić umysł swój, władze umysłowe; II. *vr.* sich — rozwijać, rozprzestrzenić się; die Pflanze hat sich schon entwickelt roślina rozrosła się już; die Blumen — sich kwiaty otwierają, rozwijają się; sein Talent entwickelt sich talent jego się rozwija, wzrasta; die Puppe hat sich zum Schmetterling entwickelt poczwarka przetworzyła się na motyla; die Sache muss sich bald — rzecz musi się wkrótce rozwiązać, wyjaśnić; es entwickelten sich Gase wytworzyły się gazy; sich fortschreitend — wyłaniać się.

Entwi'ck(e)lung, *sf. pl.* =en, rozwinięcie *n.*, rozwiązanie *n.*, rozwikłanie *n.*; rozwój *m.*, wzrost *m.*; die — der Glieder rozwinięcie szeregów (wojskowych); die Sache ist ihrer — nahe rzecz blizka jest rozwiązania; ich bin sehr gespannt auf die — des Dramas jestem bardzo ciekawy rozwiązania akcyi dramatu.

Entwi'ldern I. *va.* (haben) z dzikości wyprowadzić, cywilizować; II. *vn.* (sein) ucywilizować się, nabrać ogłady.

Entwi'nden, entwindest, =windet, =wandt, habe entwunden, I. *va.* wykręcić komu co, kręcąc wydrzeć; wydrzeć komu co z rąk; II. *vr.* sich —, sich jmnds Händen — wykręcić się komu z rąk; sich jmnds Umarmung — wydrzeć się z czyjego objęcia.

Entwi'rren, *va.* i *vr.* sich —, (haben) rozwikłać (się).

Entwi'schen, *vn.* (sein) zemknąć, umknąć, drapnąć, uciec; sich die Gelegenheit — lassen nie korzystać ze sposobności; das Wort ist mir entwischt słowo wyrwało, wymknęło mi się.

Entwö'hnen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) odzwyczaić; jmndn albo sich einer Sache — odzwyczaić kogo albo się od czego; ein Kind — odłączyć dziecko (od piersi).

Entwö'lken, I. *va.* (haben) rozchmurzyć, rozpędzić chmury; wypogodzić; die Stirn — = entrunzeln rozmarszczyć, wypogodzić czoło; II. *vr.* sich —, wypogadzać się; der Himmel entwölkt sich niebo się wypogadza, chmury się rozchodzą.

Entwü'rdigen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) zniewaŻyć, spodlić, zhańbić kogo, siebie.

Entwu'rf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, 1) rys *m.*, abrys *m.*, plan *m.*; — eines Gebäudes rys budowli; — einer Rede rozkład *m.*, układ *m.* mowy; der — zu einem Gemälde plan *m.* obrazu w głównych zarysach, szkic *m.* obrazu; 2) projekt *m.*, koncept *m.*, brulion *m.*; — eines Vertrages projekt układu, umowy, główne warunki *pl.*, punkty *pl.* układu; 3) projekt *m.*; zamiar *m.*; große Entwürfe machen wielkie plany robić, wielkie rzeczy sobie układać w myśli, wielkie zamiary knować; jmnds Entwürfe vereiteln popsuć, pomieszać komu szyki, zniweczyć jego zamiary.

Entwu'rzeln, *va.* (haben) z korzeniem wyrwać; korzeń urwać; wyplenić.

Entzau'bern, *va.* (haben) odczarować, rozczarować.

Entzie'hen, entziehst, =zieht, =zog, habe entzogen, I. *va.* 1) odjąć, odebrać, komu co, zabrać mu, pozbawić go czego; odmówić komu czego, nie użyczyć; jmndm Speise — nie dać komu jadła; Gott entzog ihm seine Gnade Bóg cofnął od niego swoją łaskę; jmndm seinen Beistand — odmówić komu pomocy; jmndm die Gewalt — odjąć, odebrać komu władzę; jmndm die Mittel — pozbawić kogo możności utrzymania się, dochodu; jmndm seinen Gehalt — odebrać komu pensyę, zawiesić płacę; jmndm Blut — puścić komu krew; der Nebel entzog ihn meinen Augen mgła ukryła go przed moim wzrokiem; sich etw. — ogałacać się z czego; odejmować, odmawiać sobie, pozbawiać siebie czego; 2) uwolnić od czego, wyrwać, wydrzeć; jmndn der Gefahr — wyrwać kogo z niebezpieczeństwa; II. *vr.* sich —, 1) usuwać się od czego; sich dem Staatsdienste — usuwać się od usług krajowych; sich den Blicken — unikać wzroku; 2) ujść czego, uwolnić się od czego; sich durch Flucht der Strafe — ujść kary przez ucieczkę; 3) sich der Gesellschaft — stronić od towarzystwa, nie udzielać się towarzystwu.

Entzie'hung, *sf.* wstrzymanie *n.*, odjęcie *n.*, zabranie *n.*

Entzi'ffern, *va.* (haben) decyfrować; odcyfrować; odgadnąć.

Entzi'fferungskunst, *sf.* sztuka *f.* decyfrowania.

Entzü'cken, *va.* (haben) zachwycić, w zachwycenie, uniesienie wprawić; ich war (bis) in den Himmel (albo zum) entzückt niewymownie mię to zachwyciło; zdawało mi się że jestem w niebie; vor Freude, Bewunderung entzückt sein nie posiadać się z radości, zachwytu; über etw. entzückt sein być w uniesieniu, unosić się nad czem; es ist zum Entzücken to zachwycające.

Entzü'ckung, *sf.* uniesienie *n.*, zachwycenie *n.*, zachwyt *m.*; in — gerathen wpaść w zachwycenie; in — versetzen wprawić w zachwycenie.

Entzü'geln, *vn.* 1) rozkiełznąć, rozuzdać, cugle popuścić; 2) entzügelte Leidenschaften namiętności *pl.* rozkiełznane, rozpasane, wyuzdane.

Entzü'ndbar, *adi.* zapalny.

Entzü'ndbarkeit, *sf.* zapalność *f.*

Entzü'nden, I. *va.* (haben) zapalić; ein Haus — zapalić, podpalić dom; Herzen — zapalać serca, wzniecić w sercach miłość; so entzündete er einen Bürgerkrieg tym sposobem wzniecił, zapalił wojnę domową; II. *vr.* sich —, zapalić się, zapłonąć; die Wunde entzündete sich rana zapaliła, zaogniła się; der Krieg entzündete sich von neuem wojna zapaliła (wszczęła) się na nowo.

Entzü'ndlich, *adi.* = entzündbar.

Entzü'ndlichkeit, *sf.* = Entzündbarkeit.

Entzü'ndung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.*; zaognienie *n.*, — einer Wunde zaognienie rany.

Entzü'ndungsfieber, *sn.* =s, gorączka *f.* zapalna.

Entzwei', *adv.* 1) na pół, na dwie połowy, na dwie części; 2) rozkawałkowany, rozbity złamany i t. p.; das Kleid ist — suknia jest rozdarta; er brach den Stock — rozłamał laskę.

Entzwei'beißen, *va.* beißest, beißt entzwei, biss —, habe entzweigebissen, rozkąsić.

Entzwei'bersten, birst entzwei, barst —, bin entzweigeborsten, rozpęknąć się na dwie części.

Entzwei'brechen, brichst, bricht —, brach —, habe entzweigebrochen, I. *va.* rozłamać na dwie części; stłuc, rozbić. II. *vn.* (sein) rozłamać się na dwie części; rozbić się.

Entzwei'en, I. *va.* (haben) rozdwoić; poróżnić; zwei Freunde — poróżnić dwóch przyjaciół; II. *vr.* sich — mit jmndm — poróżnić, pokłócić się z kim.

Entzwei'fallen, *vn.* fällst, fällt —, fiel —, bin entzweigefallen, spadłszy rozbić się na dwie części.

Entzwei'gehen, *vn.* gehst, geht —, gieng —, bin entzweigegangen, rozdzielić się na dwie części, rozpaść się; (roz)łamać się.

Entzwei'reißen, *va.* (haben) i *vn.* (sein) reißest, reißt —, riss —, habe, bin entzweigerissen, porozdzierać, rozerwać na dwie części; es riss der schöne Wahn entzwei piękne marzenie na wiatr uleciało.

Entzwei'schlagen, *va.* schlägst, schlägt —, schlug —, habe entzweigeschlagen, rozłamać, rozbić na dwie części.

Entzwei'schneiden, *va.* schneidest, schneidet —, schnitt —, habe entzweigeschnitten, rozkroić (na dwie części).

Entzwei'sein, *vn.* bist, ist —, war —, bin entzweigewesen, (być) rozdarty, złamany.

Entzwei'spalten, I. *va.* rozłupać, rozszczepiać na dwoje; II. *vr.* sich —, rozłupać się, rozszczepiać się na dwoje.

Entzwei'springen, *vn.* springst, springt —, sprang —, bin entzweigesprungen, (roz)prysnąć, pęknąć na dwoje.

Entzwei'ung, *sf. pl.* =en, 1) rozdwojenie *n.*; 2) poróżnienie *n.*, niezgoda *f.*, nieporozumienie *n.*

Envelo'ppe, (wym.: anwelop) *sf. pl.* =s, futerał *m.*, okładka *f.*

E'nzian, *sm.* =s, gencyana *f.*, goryczka *f.* (ziele).

Epa'kte, *sf. pl.* =n, epakta *f.*, roczne *n.*, nowica *f.*

Eparchie', *sf. pl.* =n, eparchya *f.*, wielkorządztwo *n.*

Epaule'tte, (wym.: epolet), *sf. pl.* =n, epolet *m.*, naramiennik *m.* (oficerski).

Epenthe'se, *sf. pl.* =n, epenteza *f.*, wtrącenie *n.* głoski w wyraz.

Epheme'r, i =risch *adi.* efemeryczny, krótkotrwały, jednodniowy.

E'pheu, *sm.* =s, bluszcz *m.*

Epho'r, *sm,* =en, *pl.* =en, efor *m.*; (dziś czasami) dyrektor szkoły, seminaryum.

Ephora't, *sn.* =es, eforat *m.*, dozór *m.* szkolny lub kościelny.

Epidemie', *sf. pl.* =n, epidemia *f.*, zaraza *f.*

Epide'misch, *adi.* epidemiczny, zaraźliwy.

Epide'rmis, *sf.* epiderma *f.*, powierzchowna skóra *f.*, naskórek *m.*

Epigo'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, potomek *m.*; naśladowca *m.*

Epigra'mm, *sn.* =s, *pl.* =e, epigramat *m.*, ucinek *m.*

Epigramma'tisch, *adi.* epigramatyczny; krótki, zwięzły.

Epigrammati'st, *sm.* =en, *pl.* =en, pisarz *m.* epigramatów.

Epigra'ph, *sn.* =s, *pl.* =en, epigraf *m.*, napis *m.*, nadpis *m.*

E'pik, *sf.* poezya *f.* epiczna.

Epikurä'er, *sm.* =s, *pl.* —, epikurejczyk *m*; rozpustnik *m.*, pasibrzuch *m.*, rozkosznik *m.*

Epikurä'isch, *adi.* epikurejski, po epikurejsku.

Epilepsie', *sf.* epilepsya *f.*, wielka choroba *f.*, choroba ś. Walentego.

Epilog', *sm.* =(e)s, *pl.* =e, epilog *m.*; zakończenie *n.* poematu, mowy; domówienie *n.*

E'pisch, *adi.* epiczny.

Episkopa'lkirche, *sf.* kościół *m.* episkopalny, reformowany w Anglii.

Episkopa't, *sn.* i *m.*, =(e)s, biskupstwo *n.*; godność *f.* biskupia; ogół *m.* biskupów.

Episo'de, *sf.* epizod *m.*, ustęp *m.*, opowieść *f.* przypadkowa.

Epi'stel, *sf.* 1) epistoła *f.*, list *m.*, pismo *n.*; 2) część *f.* mszy odmawiana przed ewangelią; jmndm die — lesen wyciąć komu kapitułę, dać reprymendę, złajać kogo.

Epita'ph, *sn.* =s, *pl.* =ien, napis *m.* na grobie, nagrobek *m.*

Epithala'mium, *sn.* =s, *pl.* =amien epitalamium *m.*, wiersz *m.* weselny, ślubny.

Epi'theton, *sm.* =s, *pl.* =eta, epitet *m.*; przydomek *m.*

Epo'che, *sf. pl.* =n, epoka *f.*, okres *m.*, oddział; — machen epokę stanowić.

E'pos, *sn. pl.* Epen epopea *f.*

Epopö'e, *sf. pl.* =en, epopeja *f.*, poemat *m.* bohaterski.

E'ppich, *sm.* =s, = Epheu.

Epsi'lon, *sn.* =s, grecka litera E.

Equilibri'st, *sm.*, =en, *pl.* =en i =in, *sf. pl.*; =innen 1) trzymający, -a się w równowadze; 1) linoskoczek *m.*

Equipa'ge, (wym.: ekwipaż), *sf. pl.* =n, ekwipaż *m.*, pojazd *m.* z końmi; mundur i broń oficera.

Equipie'ren, *va.* i *vr.* sich —, (haben) ekwipować, mundurować, opatrzyć w garderobę; sich — mundurować się, zaopatrywać się w garderobę.

Er, *pron.* sein(er), ihm, ihn, *pl.* sie, ihrer, ihnen, sie, 1) on; — często nie tłomaczy się wcale — war schon bei mir był już u mnie; nicht er, sondern sie war bei mir nie on, lecz ona była u mnie; — kam, der langersehnte Tag nadszedł długo oczekiwany dzień; 2) (w przemówieniu wyższego do niższego dawniej:) = Wy, Waszeć, dziś = ty; thue er, was ich (ihm) sage rób (róbcie) co ci (wam) każę; 3) = Männchen von Thieren; ist das ein Er (*sm. ind.*), oder eine Sie? czy to samiec *m.*, czy samica *f.*?

Era'chten, *va.* (haben) = achten, halten, ansehen; für dienlich, für gut — uważać za rzecz użyteczną, dobrą; = einsehen; das ist leicht zu — to łatwe do pojęcia, zrozumienia, wyrozumienia.

Era'chten, *sn.* =s; meines =s, nach meinem — podług mego zdania, mniemania; uważam, sądzę, że. . .

Era'ckern, *va.* (haben) pługiem dorobić się.

Era'ngeln, *va.* (haben) złowić na wędkę.

Era'rbeiten, *va.* (haben) dorobić się czego.

Erb = (w wyrazach złożonych) = erblich dziedziczny.

E'rbacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, grunt *m.* dziedziczny, rola *f.* =na.

E'rbadel, *sm.* =s, szlachectwo *n.* dziedziczne.

E'rbamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter urząd *m.* dziedziczny.

E'rbanfall, *sm.* =s, przypadnięcie *n.* dziedzictwa; otwarcie *n.* spadku.

E'rbantheil, *sm.* =s, *pl.* =e, część *f.* dziedziczna, scheda *f.*

Erba'rmen, I. *vr.* sich —, *vimp.* (haben) sich jmnds, über jmndn — litować, zlitować się, zmiłować się nad kim; es erbarmt mich jmnds, seines Unglücks — żal mi kogo, litość mnie bierze nad jego nieszczęściem; daß sich Gott erbarme! Panie zmiłuj się! er sang, daß sich Gott erbarme śpiewał, pożal się Boże, mizernie, nędznie; II. *va.* sein Elend erbarmt mich nędza jego litość we mnie wzbudza, pobudza mię do litości.

Erba'rmen, *sn.* =s, i =mung, *sf.* litość *f.*, politowanie *n.*, miłosierdzie *n.*; es ist zum —! to politowania godne!

Erbä'rmlich, *adi.* nędzny, mizerny, biedny; podły; -nie, podle *adv.*; eine =e Lüge nikczemne kłamstwo *n.*; — aussehen nędznie wyglądać.

Erbä'rmlichkeit, *sf. pl.* =en, stan *n.* nędzny, bieda *f.*; — der Gesinnungen nizki sposób myślenia.

Erba'rmungslos, *adi.* bez litości.

Erbau'en, I. *va.* (haben) 1) wybudować, zbudować; eine Stadt — zbudować, założyć miasto; Rom ist nicht in einem Tage erbaut nie odrazu Kraków (Rzym) zbudowano; 2) sein Betragen hat mich wenig erbaut jego zachowanie się nie bardzo mnie zbudowało, nie bardzo mi się podobało; II. *vr.* sich — an etw. budować się z czego, brać dobry przykład z czego; polepszać się.

Erbau'er, *sm.* =s, *pl.* —, ten, który co wybudował, wystawił; założyciel *m.*; budowniczy *m.*

Erbau'lich, *adi.* budujący, do cnoty zachęcający; przykładny; =es Leben życie *n.* przykładne; zbawienne.

Erbau'lichkeit, *sf.* zbawienność *f.*, przykładność *f.*

E'rbauseinandersetzung, *sf. pl.* =en, podział *m.* dziedzictwa.

Erbau'ung, *sf.* 1) wybudowanie *n.*, wystawienie *n.*, założenie *n.*; 2) zbudowanie *n.* (się); zur — dla zbudowania, podniesienia umysłu.

Erbau'ungsbuch, *sn.* =es *pl.* =bücher, książka *f.* religijna, moralna, budujące nauki zawierająca.

Erbau'ungsstunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* na pobożne rozmyślania przeznaczona.

E'rbbegierig, *adi.* chciwy dziedzictwa.

E'rbe, *sm.* =n, *pl.* =n dziedzic *m.*, spadkobierca *m.*, sukcesor *m.*, następca *m.*; jmndn zum =n einsetzen ustanowić, zrobić kogo dziedzicem, zostawić komu schedę.

E'rbe, *sn.* =s, dziedzictwo *n.*, spadek *m.*, (s)puścizna *f.*; majętność *f.* oddziedziczona, dziedziczna; ojcowizna *f.*; väterliches, mütterliches — spadek po ojcu, ojczysty, po matce, macierzyzna *f.*

Erbe'ben, *vn.* (sein) zatrząść się, zadrżeć.

E'rbeigen, *adi.* własny dziedzicznie.

E'rbeigenthum, *sn.* =s, własność *f.* dziedziczna.

E'rbeinsetzung, *sf. pl.* =en, mianowanie *n.*, ustanowienie *n.* dziedzica.

E'rben, *va.* (haben) odziedziczyć, dostać w spadku po kim; er hat Vermögen und Ruhm vom Vater geerbt odziedziczył po ojcu majątek i sławę; *vn.* (sein) i *vr.* sich — dziedzictwem, spadkiem przechodzić; diese Güter — (sich) auf ihn te dobra jemu się dostają, na niego przechodzą; manche Krankheiten erben sich auch niektóre choroby przechodzą od rodziców na dzieci, są dziedziczne.

Erbe'ten, *va.* (haben) 1) wymodlić sobie co; 2) = erbitten.

Erbe'tteln, *va.* (haben) wyżebrać co.

Erbeu'ten, *va.* (haben) zdobyć, jako łup nabyć.

E'rbfähig, *adi.* zdolny do przyjęcia spadku, do dziedziczenia.

E'rbfähigkeit, *sf.* zdolność *f.*, możność *f.* dziedziczenia.

E'rbfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, sukcesya *f.*, spadek *m.*; zdarzenie *n.* powodujące dziedziczenie.

E'rbfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* dziedziczna, od rodziców nabyta.

E'rbfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* odwieczny, od ojców i praojców.

E'rbfolge, *sf.* sukcesya *f.*, następstwo *n.*, kolej *f.* następowania po sobie; durch — gelangte er zur Krone z kolei następstwa koronę otrzymał, posiadł.

E'rbfolgekrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* sukcesyjna, o następstwo na tron.

E'rbfolgeordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* następstwa.

E'rbfolgerecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* następstwa.

E'rbfrau, *sf. pl.* =en, (pani) dziedziczka *f.*

E'rbfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, książę *m.* dziedziczny.

E'rbgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze *pl.* spadkiem nabyte.

E'rbgenoss, *sm.* =ssen, *pl.* =genossen, spółdziedzic *m.*, udział w sukcesyi mający.

E'rbgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* do sukcesyi.

E'rbgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, hrabia *m.* dziedziczny.

E'rbgrind, *sm.* =es, *pl.* =e strupień *m.* zjadliwy (choroba).

E'rbgruft, *sf. pl.* =grüfte, grób *m.* dziedziczny, familijny.

E'rbgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, majątek *m.* dziedziczny, majętność *f.* dziedziczna.

E'rbherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.* dziedziczny.

E'rbherrschaft, *sf. pl.* =en, panowanie *n.* dziedziczne; państwo *n.* dziedziczne; majętność *f.* dziedziczna.

Erbie'ten, *vr.* sich —, erbietest, =bietet, erbot, habe mich erboten, zu etwas ofiarować się do czego, oświadczyć gotowość do jakiej usługi.

E'rbin, *sf. pl.* =nen dziedziczka *f.*, sukcesorka *f.*

Erbi'tten, *va.* erbittest, =bittet, erbat, habe erbeten, 1) prosić kogo o co; sich etw. von jmndm — uprosić, wyprosić sobie co u kogo; 2) uprosić kogo; er hat sich — lassen dał się uprosić.

Erbi'ttern, I. *va.* (haben) rozgniewać, do gniewu pobudzić, rozjątrzyć, zawziętość w kim wzbudzić; II. *vr.* sich —, rozgniewać się, rozjątrzać się, stać się drażliwym.

E'rbjagd, =kämmerer, Erbkauf, i. t. p. obacz Erb= i Jagd, Kämmerer, Kauf i. t. d.

* **Erbla'ssen**, *vn.* (sein) 1) zblednąć; 2) umrzeć.

E'rblasser, *sm.* =s, *pl.* —, i E=in, *sf. pl.* =nen, zmarły, -a; spadkodawca *m.*, — czyni *f.*

Erblei'chen, *vn.* erbleichst, =bleicht, erblich, bin erblichen = erblassen.

E'rblich, *adi.* dziedziczny, -nie *adv.*

E'rblichkeit, *sf.* dziedziczność *f.*

Erbli'cken, *va.* ujrzeć, spostrzedz, zoczyć co; das Licht der Welt — przyjść na świat, urodzić się.

Erbli'nden, *vn.* (sein) oślepnąć.

Erblö'den, I. *vn.* wstydzić się; II. *vr.* sich —, = sich entblöden.

E'rblos, *adi.* 1) bezdzietny, bezpotomny; 2) =lose Güter dobra *pl.* bezdziedziczne, bez dziedzica; 3) wydziedziczony, wyłączony od spadku.

E'rblosung, *sf.* = Näherrecht.

Erblü'hen, *vn.* (sein) zakwitnąć, zakwitać.

Er'buehmer, *sm.* =s, *pl.* —, spadkobierca *m.*

Erbo'rgen, *va.* (haben) pożyczyć co od kogo.

Erbo'sen, I. *va.* (haben) rozzłościć; II. *vr.* sich — rozzłościć, rozgniewać się; erbost rozzłoszczony.

Erbö'tig, *adi.* gotowy do jakiej usługi, ofiarujący się do czego; ich bin dazu — ofiaruję się do tego.

E'rbpacht, *sf.* i *sm.* =es, *pl.* =e i =en, dzierżawa *f.* wieczysta.

E'rbpächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* wieczysty.

E'rbpachtherr, *sm.* =n, *pl.* =en, wydzierżawiający *m.* wieczyście.

Erbra'nden, *vn.* (sein) wzburzyć się; die See erbrandete morze wzburzyło się, zahuczało.

Erbrau'sen, *vn.* (sein) z szumem się wzburzyć.

Erbre'chen, erbrichst, =bricht, erbrach, habe erbrochen, I. *va.* wyłamać; einen Brief — list rozpieczętować, otworzyć; II. *vr.* sich — womitować.

E'rbrecht, *sn.* =(e)s, =e, 1) prawo *n.* spadkowe (ogół norm i nauka o nich); 2) prawo dziedziczenia, prawo do spad-

ku; 3) prawo dziedziczne, dziedzicowi służące.

E'rbrente, *sf. pl.* =n, dożywocie *n.* wieczyste, dziedziczne.

E'rbschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =schächte, szychta *f.* najgłębsza.

E'rbschaft, *sf. pl.* =en, sukcesya *f.*, spadek *m.*, dziedzictwo *n.*; **noch nicht angetretene** — spadek leżący; **eine** — **bekommen** dostać, otrzymać spuściznę; eine — **antreten, ablehnen** spadek objąć, zrzec się spadku; **der** — **verlustig machen** wyłączyć od sukcesyi, wydziedziczyć; **eine** — erschleichen wyłudzić sukcesyę.

E'rbschaftsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o dziedzictwo.

E'rbschaftsmasse, *sf. pl.* =n, masa *f.* spadkowa.

E'rbschaftssache, *sf. pl.* =n, spór *m.* o spadek; sprawa *f.* sukcesyjna, spadkowa.

E'rbschaftstheilung, *sf. pl.* =en, podział *m.* spadku.

E'rbschaftlich, *adi.* tyczący się spadku; dziedziczny.

E'rbschleicher, *sm.* =s, *pl.* —, spadkokradca *m.*, wyłudziciel *m.* sukcesyi, dybiący na sukcesyę.

E'rbschleicherei, *sf. pl.* =en, dybanie *n.* na sukcesyę, niegodziwe zabiegi *pl.* o sukcesyę.

E'rbschoss, *sm.* =sses, *pl.* =sse, czynsz *m.* gruntowy.

E'rbse, *sf.* groch *m.*; ziarnko *n.* grochu; **Erbsen** *pl.* groch; **wilde E=n** chobot *m.*, chobotna wyka *f.*, powój *m.* wielki.

E'rbsenartig, *adi.* grochowaty.

E'rbsenbaum, *sm.* =(e)s, =bäume groch *m.* sybirski; grochownik *m.*

E'rbsenbrei, *sm.* =s, grochówka *f.*, gąszcz *m.* grochowy.

E'rbsenbrot, *sn.* =es, placek *m.* grochowy.

E'rbsenfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, grochowisko *n.*

E'rbsengross, *adi.* mający wielkość ziarnka grochu.

E'rbsenmehl, *sn.* =(e)s, mąká *f.* grochowa.

E'rbsenstroh, *sn.* =(e)s, grochowiny *pl.*

E'rbsenzähler, *sm.* =s, *pl.* —, liczykrupa *m.*, kutwa *m.*

E'rbsetzer, *sm.* =s, *pl.* —, testator *m.*, spadkodawca *m.*

E'rbstollen, *sm.* =s, *pl.* —, sztolnia *f.* główna (górnictwo).

E'rbstück, *sn.* =s, *pl.* =e, rzecz *f.* odziedziczona do spadku należąca.

E'rbsünde, *sf.* grzech *m.* pierworodny.

E'rbtheil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, scheda *f.*, część *f.* spadku.

E'rbtochter, *sf. pl.* — **töchter,** (córka *f.*) dziedziczka.

E'rbübel, *sn.* =s, *pl.* —, wada *f.*, ułomność *f.* dziedziczna.

Erbu'hlen, *va.* (haben) zalotami, umizgami co zyskać, osiągnąć; jmnds Gunst — pozyskać względy czyje nadskakiwaniem lub schlebianiem.

E'rbverbrüderung, *sf. pl.* =en, związek *m.* wzajemnej sukcesyi.

E'rbvergleich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, układ *m.*, umowa *f.* spadkowa, tycząca się dziedziczenia.

E'rbvermächtnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, zapis *m.*

E'rbvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verträge = =vergleich.

E'rbzins, *sm.* =ses, *pl.* =se, czynsz *m.* wieczysty.

E'rbzinsgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, posiadłość *f.* wieczystoczynszowa, emfiteutyczna.

E'rbzinsmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, emfiteuta *m.*

E'rdachse, *sf.* oś *f.* ziemi, ziemska.

E'rdarbeiten, *pl.* roboty *pl.* ziemne, w ziemi.

Erda'rben, *va.* (haben) sich etw. — oszczędzić sobie co odejmując od ust.

E'rdartig, *adi.* ziemisty.

E'rdbahn, *sf.* orbita *f.* ziemi.

E'rdball, *sm.* =s, 1) kula *f.* ziemska; 2) świat *m.*, wszechświat *m.*

E'rdbank, *sf. pl.* =bänke, bankiet *f.*, ławka *f.* z ziemi (pod wałem fortecznym).

E'rdbeben, *sn.* =s, *pl.* — trzęsienie *n.* ziemi.

E'rdbeere, *sf. pl.* =n, poziomka *f.*; Garten — truskawka *f.*

E'rdbeersaft, *sm.* =es, sok *m.* poziomkowy.

E'rdbeschreiber, *sm.* =s. *pl.* —, geograf *m.*, ziemiopis *m.*

E'rdbeschreibung, *sf. pl.* =en, geografia *f.*

Erdbirne, *sf.* ziemniak *m.*, kartofla *f.*; gdula *f.* ziemia, słonecznik *m.* główkowy.

E'rdboden, *sm.* =s, powierzchnia *f.* ziemi; grunt *m.*; auf dem — na ziemi; **dem** — **gleich machen** zrównać z ziemią zniszczyć, spustoszyć.

E'rde, *sf.* (formy poetyckie 2. 3. przyp. **der Erden**) ziemia *f.*, die — dreht sich um die Sonne ziemia obraca się około słońca; auf der — liegen leżeć na ziemi; auf die — fallen upaść na ziemię; auf der — schlafen spać na ziemi; jmndn auf die — werfen obalić kogo o ziemię; von der — aufheben podnieść z ziemi; auf der — leben żyć na ziemi; eine Leiche **zur** — **bestatten** pogrzebać umarłego; diese — ist ein Jammerthal ta ziemia jest tylko padołem płaczu; **den** Blick zur — senken oczy spuścić ku ziemi, na dół; **der** — **gleich machen** zrównać z ziemią, zburzyć; jmndn unter die — **bringen** pochować, pogrzebać kogo, stać się przyczyną czyjej śmierci; **er** musste in die — **beissen** musiał ziemię gryźć, umrzeć; auf =n na ziemi; die Menschen sind nur — **und** Staub ludzie są z ziemi i prochu (stworzeni); alkalische =n ziemie *pl.* alkaliczne; lehmige — ziemia gliniasta.

E'rdeidechse, *sf. pl.* =n, jaszczurka *f.* ziemna.

E'rdenbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec ziemi.

E'rdenglück, *sn.* =s, szczęście *n.* ziemskie, tego świata.

E'rdengut, *sn.* =es, *pl.* =güter, dobro *n.* ziemskie, doczesne.

Erde'nkbar, *adi.* = erdenklich.

Erde'nken, *va.* erdenkst, erdenkt, erdachte, habe erdacht, wymyślić, zmyślić.

Erde'nklich, *adi.* mogący być wymyślonym; możliwy; jmndm alles -e Unrecht anthun krzywdy komu wyrządzać jakie tylko wymyślić można; sich alle -e Mühe geben dokładać wszelkich możliwych starań.

E'rdenkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecię *n.* tego świata, śmiertelnik *m.*

E'rdenkloß, *sm.* -ßes, *pl.* -klöße, skiba *f.*, bryła *f.* ziemi.

E'rdenleben, *sn.* -s, życie *n.* ziemskie, doczesne, na tym świecie.

E'rdenrund, *sn.* -es, powierzchnia *f.* kuli ziemskiej.

E'rdenschoß, *sm.* -schoßes, łono *n.* ziemi.

E'rdensohn, *sm.* -es, *pl.* -söhne, = Erdenkind.

E'rdentand, *sm.* -s, znikomość *f.* tego świata.

E'rdenwallen, *sn.* -s, = -leben.

E'rdephen, *sm.* -s, bluszcz *m.* ziemny.

E'rderschütterer, *sm.* -s, *pl.* —, wstrząsający ziemię, mogący ziemią zatrząść (bożek Neptun).

E'rderschütterung, *sf. pl.* -en, = Erdbeben.

E'rderzeugnisse, *n. pl.* płody *pl.* ziemne, ziemiopłody *pl.*

E'rdfahl, i -falb, *adi.* blady, ziemnego koloru.

E'rdfall, *sm.* -(e)s, zapadnięcie *n.*, usunięcie *n.* się ziemi.

E'rdfarbe, *sf.* kolor *m.* ziemi, ziemny.

E'rdfarben, -big, *adi.* = erdfahl.

E'rdferne, *sf.* dal *f.* ziemi, punkt *m.* odziemny.

E'rdfest, *adi.* połączony z ziemią, nieruchomy.

E'rdfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* podziemny.

E'rdfläche, *sf.* = -oberfläche.

Erdfloh, *sm.* -es, *pl.* -flöhe, pchła *f.* ziemna (chrząszcz).

E'rdfrüchte, *f pl.* = -erzeugnisse.

E'rdgalle, *sf.* goryczka *f.*, żółć *f.* ziemna.

E'rdgang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, czach *m.*, droga *f.* podziemna w kopalni.

E'rdgeboren, *adi.* zrodzony na ziemi, ziemski; die Erdgeborenen dzieci *pl.* tego świata, śmiertelnicy *pl.*; der -e Gott syn *m.* Boży, człowieczy.

E'rdgegend, *sf. pl.* -en, strona *f.* ziemi, świata.

E'rdgeist, *sm.* -es, *pl.* -geister, gnom *m.*, duch *m.* ziemny.

E'rdgelb, I. *sn.* ochra *f.* żelazna, ziemista; II. *adi.* koloru ochry.

E'rdgeruch, *sm.* -s, zapach *m.*, woń *f.* ziemi.

E'rdgeschmack, *sm.* -s, smak *m.* ziemi, ziemny.

E'rdgeschoss, *sn.* -sses, *pl.* -sse, dół *m.*, niższe piętro *n.* domu.

E'rdgewächs, *sn.* -ses, *pl.* -se, roślina *f.* ziemna.

E'rdgürtel, *sm.* -s, *pl.* —, strefa *f.*; klimat *m.*

E'rdhaltig, *adi.* ziemię w sobie zawierający, ziemisty.

E'rdharz, *sn.* -es, *pl.* -e, żywica *f.* ziemna.

E'rdhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* ziemi.

E'rdhöhle, *sf. pl.* -n, pieczara *f.* podziemna.

E'rdhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek *m.* ziemny.

E'rdicht, *adi.* ziemisty.

Erdi'chten, *va.* (haben) 1) zmyślać, wymyslić co nieprawdziwego; 2) sich Geld — pisaniem wierszy zarobić pieniądze; erdichtet *pperf.* i *adi.* zmyślony, nieprawdziwy; bajeczny; eine Krankheit — udawać chorego.

Erdi'chtung, *sf. pl.* -en, zmyślenie *n.*, fikcya *f.*, udanie *n.*; bajka *f.*, opowieść *f.*; das sind lauter -en, wszystko to bajki.

Erdie'nen, *va.* (haben) sich etw. —, wysłużyć sobie co, zarobić sobie na służbie; oszczędzić ze służby.

E'rdig, *adi.* ziemię w sobie mający, ziemisty.

E'rdkiefer, *sf. pl.* -n, wrzosowiec *m.* (roślina).

E'rdkluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina *f.* (w ziemi).

E'rdkohle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.* ziemny.

E'rdkreis, *sm.* -ses, okrąg *m.* ziemi, ziemski; kula *f.* ziemska, ziemiokrąg *m.*

E'rdkugel, *sf.* glob *m.*, kula *f.* ziemska.

E'rdkunde, *sf.* geografia *f.*

E'rdkundige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, znający geografię, geograf *m.*

E'rdlage, *sf. pl.* -n, pokład *m.* ziemi.

E'rdlager, *sm.* -s, *pl.* —, 1) posłanie *n.* na ziemi; 2) = -lage.

E'rdmesser, *sm.* -s, *pl.* —, mierniczy *m.*, geometra *m.*

E'rdmesskunst, *sf*, sztuka *f.* miernicza, geometrya *f.*

E'rdnähe, *sf.* pobliż *m.* ziemi.

E'rdnuss, *sf. pl.* -nüsse, orzech *m.* ziemny, groszek *m.* główkowy, gałucha *f.*

E'rdöl, *sn.* -s, *pl.* -e, olej *m.* skalny, ziemny; nafta *f.*

E'rdoberfläche, *sf.* powierzchnia *f.* ziemi.

Erdo'lchen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) przebić (się) sztyletem.

E'rdpech, *sn.* -s, smoła *f.* ziemna.

E'rdpol, *sm.* -s, *pl.* -e, biegun *m.* ziemi.

E'rdreich, *sn.* -s, państwo *n.* tego świata, tej ziemi; królestwo *n.* tego świata; ziemia *f.*; grunt *m.*

Erdrei'sten, *vr.* sich —, (haben) ośmielić się; sich — jmndm etw. zu sagen ośmielić się, komu co powiedzieć.

E'rdriss, *sm.* -sses, *pl.* -sse, = -kluft.

Erdrö'hnen, *vn.* = dröhnen.

E'rdrose, *sf. pl.* -n, róża *f.* polna, dzika.

Erdro'sseln, *va.* i *vr.* sich —, (haben) udusić przez (ściągnienie gardła).

Erdrü'cken, *va.* (haben) mocno przycisnąć, przygnieść; zgnieść, zagnieść, udu-

sić; die Kuh hat durch ihre Last das Kalb erdrückt krowa ciężarem swoim zagniotła ciele.

E'rdrücken, *sm.* =s, wzgórze *n.*

E'rdsack, *sm.* =s, *pl.* =säcke wór *m.* ziemią napełniony.

E'rdsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól *f.* ziemna.

E'rdscheibe, *sf.* okrąg *m.* ziemi.

E'rdschicht, *sf.* *pl.* =en, warstwa *f.* ziemi.

E'rdschierling, *sm.* wesz *f.*, świnia *f.* plamista (roślina).

E'rdschlägel, *sm.* =s *pl.* —, obijak *m.* ziemny.

E'rdschlund, *sm.* =(e)s, *pl.* =schlünde, = =kluft.

E'rdscholle, *sf.* *pl.* =n, bryła *f.* ziemi, skiba *f.*

E'rdschwamm, *sm.* =s, *pl.* =schwämme, pieczarka *f.*, grzyb *m.*

E'rdspinnenkraut, *sn.* =s, kosatki *pl.*, pajęcznica *f.* liliowa (kwiat).

E'rdspitze, *sf.* *pl.* =n, przylądek *m.*, cypel *m.*

E'rdstock, *sm.* =s, *pl.* =stöcke = =geschoss.

E'rdstoß, *sm.* =ßes, *pl.* =stöße, wstrząśnienie *n.* ziemi.

E'rdstrich, *sm.* =s, *pl.* =e, strefa *f.* ziemi.

E'rdstufe, *sf.* *pl.* =n, taras *m.* ziemny.

E'rdtheil, *sm.* =es, *pl.* =e, część *f.* ziemi.

E'rdulden, *va.* (haben) = dulden.

E'rdumschiffer, *sm.* =s, *pl.* —, **E'rdumsegler**, *sm.* żeglarz *m.* naokoło ziemi, świata.

E'rdumschiffung, =umseglung, *sf.* *pl.* =en żegluga *f*, podróż *f.* morska naokoło świata, ziemi.

Erdu'rsten, *vn.* (sein) umierać z pragnienia.

E'rdwall, *sm.* =s, *pl.* =wälle, wał *m.* z ziemi usypany.

E'rdwärts, *adv.* ku ziemi.

E'rdweide, *sf.* *pl.* =n, wierzba *f.*, łoza *f.*

E'rdweite, *sf.* oddalenie *n.* ziemi.

E'rdwinde, *sf.* *pl.* =n, 1) kołowrot *m.* do windowania stojący na ziemi; 2) powój *m.* dziki (roślina).

E'rdwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kącik *m.* na ziemi.

E'rdzunge, *sf.* *pl.* =n, = =spitze.

Erei'fern, *vn.* (sein) i *vr.* sich —, 1) = eifern; 2) zapalić, unosić się; wpadać w gniew; sich über etwas, über, gegen jmndn — zgniewać się z powodu czego, na kogo.

Erei'gnen, *vr.* sich —, (haben) wydarzyć, zdarzyć się; odbyć się.

Erei'gnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wydarzenie *n.*, zdarzenie *n.*

Erei'len, *va.* (haben) dogonić, dognać, doścignąć; der Tod hat ihn ereilt śmierć go zaskoczyła.

Eremi't, *sm.* =en, *pl.* =en, = Einsiedler.

Eremita'ge, (wym. eremitaż) *sf.* *pl.* =n, = Einsiedelei.

Eremi'tenhaft, Eremi'tisch, *adi.* = einsiedlerisch.

Ere'rben, *va.* (haben) odziedziczyć co, w spadku dostać; das Vermögen hat er von seinen Vätern ererbt odziedziczył majątek po przodkach.

Ere'thisch, *adi.* eretyczny, rozdrażniający chorobliwie.

Erethi'smus, *sm.* —, eretyzm *m.*, wzbudzona czynność *f.* naczyń krwistych.

Erfa'beln, *va.* (haben) zmyślić (co bajecznego).

Erfah'ren, *va.* erfährst, erfährt, erfuhr, habe erfahren, I. 1) doświadczyć, przekonać się; ich habe es —, was Elend heißt doświadczyłem ja nędzy; das läßt sich durch die Sinne nicht — o tem nie można przekonać się za pomocą zmysłów; 2) dowiedzieć się, powziąć wiadomość; ich habe —, daß . . . dowiedziałem się, że . . .; diese Neuigkeit habe ich von ihm, aus seinem Brief — (tej nowiny) o tej nowinie dowiedziałem się od niego, z jego listu; wer ich bin, das wirst du nie — kto jestem, o tem się nigdy nie dowiesz; ich habe —, wie es ihm geht otrzymałem o nim wiadomości, dowiedziałem się, jak mu się powodzi; 3) dopytać się, usłyszeć; wiedzieć; zuletzt erfährt man doch alles w końcu wszystkiego dopytać się można; ich habe es von ihm — wiem, słyszałem to od niego; II. 1) wożeniem, furmanką zarobić; er hat sich schon ein ansehnliches Vermögen — zebrał już furmanką znaczny grosz; 2) uwieźć schwache Pferde werden diese Last nicht — słabe konie nie uwiozą tego ciężaru.

Erfah'ren, *pperf.* i *adi.* doświadczony wprawny, biegły, doświadczenie mający, sprawny; in den Geschäften — sein znać się na interesach; ein =er Seemann doświadczony żeglarz; ein alter =er Mann stary praktyk; =er ist in der Politik sehr — w polityce bardzo jest biegły; — wird man nur mit Jahren mądrość przychodzi z laty, kiedy życie pójdzie w szmaty.

Erfah'rung, *sf.* *pl.* =en, 1) doświadczenie *n.*; etw. aus — wissen, lernen z doświadczenia co wiedzieć, czego się nauczyć; — ist die beste Lehrmeisterin doświadczenie jest szkołą najlepszą; — geht vor Unterricht lepsze doświadczenie niż nauka; — macht den Meister doświadczenie mądrym człowieka czyni; die — lehrt, daß ... doświadczenie uczy, że . . .; ein Mann von großer — człowiek z wielkiem doświadczeniem; ein Mann ohne — człowiek bez doświadczenia; ich spreche aus — mówię z doświadczenia; auf — begründet na doświadczeniu oparty, doświadczalny; — macht klug szkoda, przygoda do mądrości droga; 2) dowiedzenie *n.* się; in — bringen dowiedzieć się o czem; zasłyszyć, posłyszyć, powziąć wiadomość o czem.

Erfah'rungsgemäß, *adv.* = =mäßig.

Erfah'rungsheillehre, *sf.* empiryka *f.*; -ryzm *m.*

sztuka *f.* leczenia opierająca się na samem doświadczeniu.

Erfah'rungslos, *adi.* bez doświadczenia, niedoświadczony.

Erfah'rungslosigkeit, *sf.* brak *m.* doświadczenia.

Erfah'rungsmäßig, *adi.* stosowny do doświadczenia. doświadczalny, na doświadczeniu oparty; — wissen wir, dass . . . z doświadczenia wiemy, że . . .

Erfah'rungsmethode, *sf. pl.* =n, empirya *f.*, metoda *f.* empiryczna.

Erfah'rungsreich, *adi.* bardzo doświadczony, biegły.

Erfah'rungssatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze maksyma *f.* praktyczna, zdanie *n.* na doświadczeniu oparte.

Erfa'ssen, *va.* (haben) 1) ująć, uchwycić; den günstigen Augenblick — wybrać dobrą, stosowną chwilę; von Grausen erfasst przejęty zgrozą, przerażony; 2) pojąć, zrozumieć.

Erfe'chten, *va.* erfichst, erficht, erfocht, habe erfochten, 1) dobić się czego; einen Sieg über jmndn — odnieść nad kim zwycięstwo; 2) wyżebrać co.

Erfi'nden, *va.* erfindest, erfindet, erfand, habe erfunden, 1) wynaleźć; er hat das Pulver nicht — prochu nie wynalazł; 2) znaleźć, odszukać; ich kann es nicht mehr — nie mogę tego więcej odszukać; 3) znaleźć co jakiem, przekonać się, poznać, że takiem jest; ich habe diese Nachricht als falsch erfunden przekonałem się, że wiadomość ta jest nieprawdziwą; 4) zmyślić; er erfindet immer Neuigkeiten zmyśla zawsze nowiny.

Erfi'nder, *sm.* =s, *pl.* —, wynalazca *m.*

Erfi'nderisch, erfi'ndsam, *adi.* zdolny do robienia wynalazków, płodny w wynalazki; przemyślny, przebiegły, wymyślny; wynalazczy.

Erfi'ndsamkeit, *sf.* = Erfindungsgabe.

Erfi'ndung, *sf. pl.* =en, 1) wynalezienie *n.*, wynalazek *m.*; 2) zmyślenie *n.*

Erfi'ndungsgabe, *sf.* dar *m.* wynalazczy, talent *m.* do robienia wynalazków.

Erfi'ndungsgeist, *sm.* =es, = =gabe.

Erfi'schen, *va.* (haben) złowić.

Erfle'hen, *va.* (haben) 1) etw. — wybłagać co; 2) jmndn — = erbitten.

Erflie'ßen, *vn.* erfließest, erfließt, erfloss, bin erflossen; eine Verordnung ist erflossen wyszło, zostało wydane rozporządzenie.

Erfo'lg, *sm.* =es, *pl.* =e, rezultat *m.*, wynik *m.*, wypadek *m.*; guter, glücklicher — sukces *m.*, szczęśliwe, dobre powodzenie *n.*; durchschlagender — zupełne powodzenie, sukces okazały; der — gleicht Recht und Unrecht aus powodzeniem ludzie sprawy mierzą; das ist der — solcher unbesonnenen Unternehmungen otóż to są skutki takich nieroztropnych przedsięwzięć; der — wird es zeigen wynik to pokaże; er gebrauchte die Arznei mit gutem — używał lekarstwa z dobrym skutkiem; meine Fürsprache war ohne — moje wstawienie się było bezskuteczne; man kämpfte mit abwechselndem, vorübergehendem — walczono z różnem, chwilowem powodzeniem; er hat in allem — wszystko, we wszystkiem mu się powodzi; ungünstiger — złe powodzenie; guten — ! życzę szczęścia, powodzenia!

Erfo'lgen, I. *vn.* (sein) nastąpić, pójść za czem, wyniknąć, wypadać z czego; was wird daraus — ? co z tego wyniknie? die Antwort ist noch nicht erfolgt odpowiedź jeszcze nie nadeszła, niema jeszcze odpowiedzi; es ist nichts weiter darauf erfolgt sprawa nie miała żadnych skutków dalszych, nie było dalszych następstw; es erfolgte tiefes Schweigen nastało, nastąpiło głębokie milczenie; II. *va.* (haben) wydać; man will diese Arznei nicht — nie chcą wydać tego lekarstwa.

Erfo'lglos, *adi.* bez powodzenia; bezowocny, -nie *adv.*

Erfo'lglosigkeit, *sf.* niepowodzenie *n.*; bezowocność *f.*

Erfo'lgreich, *adi.* obfity w skutki.

Erfo'rderlich, *adi.* potrzebny, wymagany (przez potrzebę); das =e Alter wiek *m.* wymagany, przepisany; er besitzt die =en Fähigkeiten nicht nie posiada potrzebnych zdolności; es ist dazu viel Zeit — potrzeba na to (do tego) wiele czasu; =e Maßregeln treffen stosowne kroki przedsięwziąć; =en Falls w razie potrzeby; wenn es — sein wird kiedy potrzeba będzie wymagać; er hat das E=e zum Leben ma z czego żyć.

Erfo'rdern, *va.* (haben) wymagać, potrzebować, żądać; die Höflichkeit erfordert es grzeczność tego wymaga, to nakazuje; die Sache erfordert große Vorsicht rzecz ta wymaga wielkiej ostrożności; wie es die Umstände — jak okoliczności wymagają; dies erfordert viel Beharrlichkeit potrzeba do tego wielkiej wytrwałości.

Erfo'rderniß, *sn.* =isses, *pl.* =isse, potrzeba *f.*; wymóg *m.*; nach — podług potrzeby; nach — der Umstände jak okoliczności wymagają.

Erfo'rschen, *va.* (haben) wybadać, wyśledzić; badać, śledzić co, dochodzić czego; sich selbst — samego siebie badać; wchodzić w siebie, zastanawiać się nad sobą.

Erfo'rschlich, *adi.* dający się zbadać.

Erfra'gen, *va.* (haben) dopytać się czego, o co; dowiedzieć się pytając; ich konnte sein Haus nicht — nie mogłem się o jego dom dopytać.

Erfre'chen, *vr.* sich —, (haben) ośmielić się, zuchwale się odważyć na co.

Erfreu'en, I. *va.* (haben) ucieszyć, uradować, ukontentować czem kogo; ich bin darüber sehr erfreut jestem tem bardzo uradowany; rozweselić, zabawić; ein guter Tropfen erfreut des Menschen Herz dobra kropelka (wina) rozwesela serce człowieka; II. *vr.* sich —, sich über, an etw., einer Sache — radować się z czego, cieszyć się czem; ich wünsche, dass Sie sich einer guten Gesundheit lange — mögen życzę panu, abyś długo zostawał w dobrem zdrowiu; er erfreut sich großer Achtung zażywa wielkiego poważania; du wirst dich dessen nicht lange zu — haben nie długo się tem będziesz cieszył.

Erfreu'lich, *adi.* radosny, radość sprawiający; miły, przyjemny; =e Nachrichten dobre, pomyślne wiadomości; es ist mir — zu hören, dass . . . miło mi jest słyszeć o tem, że . . .

Erfrie'ren, I. *vn.* erfrierst, erfriert, erfror, bin erfroren, umarznąć, zmarznąć; alle Bäume sind erfroren wszystkie drzewa zmarzły, wymarzły; ich bin ganz erfroren zmarzłem wskróś, całkiem przeziąbłem; die Hände sind ihm erfroren ręce mu zmarzły; II. *va.* (haben) mrozić, zamrozić.

Erfri'schen, I. *va.* (haben) odświeżyć, orzeźwić, odżywić; die Kirschen haben mich erfrischt wiśnie mnie orzeźwiły; II. *vr.* sich —, orzeźwić, otrzeźwić, ochłodzić się.

Erfü'llen, I. *va.* (haben) 1) napełnić; ein Gefäß mit Wein — napełnić naczynie winem; jmnds Herz mit Freude, Glück — napełnić czyje serce radością, szczęściem; mit Bitterkeit — napełnić goryczą; die Luft mit seinem Geschrei —, napełniać powietrze krzykiem; jmndn mit Muth, Hoffnung, Furcht — wzbudzić, wzniecić w kim odwagę, nadzieję, obawę; die Welt mit dem Ruhme seines Namens — napełnić świat sławą imienia swego, wszędzie się rozsławić; alles mit Mord und Brand — wszędzie roznosić rzeź i pożogi; 2) spełnić; doprowadzić do końca, wykonać; seine Bestimmung — spełnić swoje przeznaczenie; meine Zeit ist noch nicht erfüllt czas mój jeszcze nie przeszedł, nie minął; das Maß seiner Sünden — dopełniać miary swych grzechów; 3) wypełniać, wykonywać; seine Pflichten — dopełniać obowiązków; sein Versprechen, seine Zusage — dopełnić obietnicy, przyrzeczenia; jmnds Wunsch — spełnić czyje życzenie; den Auftrag — wypełnić zlecenie; den Befehl — wykonać rozkaz; jmnds Bitte — zadosyć uczynić czyjej prośbie; einen Vertrag — wykonać, spełnić umowę; II. *vr.* sich —, spełnić, dopełnić się; die Weissagungen haben sich erfüllt przepowiednie spełniły się; Träume — sich oft sny często się sprawdzają.

Erfü'llung, *sf.* *pl.* =en 1) dopełnienie *n.*, spełnienie *n.*; einer Pflicht dopełnienie obowiązku; — seines Wortes spełnienie słowa; in — bringen wykonać, urzeczywistnić; 2) dopełnienie się, sprawdzenie się; in — gehen spełnić się, sprawdzić się.

Ergä'nzen, I. *va.* (haben) 1) uzupełniać, do zupełności przyprowadzać; ein Werk — uzupełnić dzieło; die geschmolzenen Truppen durch neue Mannschaft — ubytek w wojsku nowymi żołnierzami zastąpić; 2) restaurować; naprawić; połatać; ein Gemälde — naprawić, zrestaurować, odnowić obraz; II. *vr.* sich — uzupełniać się.

Ergä'nzung, *sf.* *pl.* =en, uzupełnianie *n.*, uzupełnienie *n.*, dopełnienie *n.*

Ergä'nzungsband, *sm.* =es, *pl.* =bände, tom *m.* dodatkowy, uzupełniające dzieło.

Ergä'nzungsbezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okręg uzupełniający.

Ergä'nzungseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.* uzupełniająca.

Ergä'nzungsmannschaft, *sf.* *pl.* =en wojsko *n.* do kompletu przeznaczone, rezerwa *f.*

Ergä'nzungsvertrag, *sm.* =s, *pl.* =verträge, umowa *f.* dodatkowa.

Erga'ttern, *va.* (haben) uchwycić co, wydostać co.

Erge'ben, ergibst, ergibt, ergab, habe ergeben, I. *vr.* sich —; 1) sich dem Feinde — poddać się nieprzyjacielowi; sich als Gefangenen — oddać się w niewolę, poddać się; sich auf Gnade und Ungnade — poddać się, zdać się na łaskę; 2) sich jmndm — oddać się komu; poświęcić komu swoje usługi; sich jmndm zu Willen — być zupełnie po czyjej woli; er hat sich ganz den Wissenschaften — oddał się, poświęcił się całkiem naukom; sich dem Trunke — oddać się pijaństwu; 3) sich in den göttlichen Willen — zdać się na wolę boską; sich in das Schicksal — poddać się losowi, zdać się na los; 4) okazywać się, wynikać; hieraus ergibt sich, dass . . . z tego się okazuje, wynika, że . . .; II. *va.* 1) poddać; die Stadt — poddać miasto; seine Seele Gott — polecić się Bogu; 2) wydać; das Feld ergibt eine reiche Ernte pole (wy-) daje plon obfity; 3) die Untersuchung hat seine Unschuld — śledztwo wykazało jego niewinność.

Erge'ben, *pp.* i *adi.* 1) jmndm — sein być przywiązanym do kogo; der Musik — sein oddać, poświęcać się muzyce; der Wollust — oddający się lubieżności; 2) uniżony *adi.* -enie *adv.* ich bin Ihr =er, =ster Diener jestem uniżonym, najuni-

żeńszym sługą W. pana; ich danke =st dziękuję jaknajuniżeniej; Ihr E=er (jestem, zostaję) Wielmożnego pana uniżonym sługą; uniżony sługa.

Erge'benheit, *sf.* uległość *f.*, przywiązanie *n.*, przychylność *f.*; jmndm seine — bezeigen okazywać komu swoją przychylność.

Erge'bniß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) rezultat *m.*, skutek *m.*; 2) wypadek *m.*, das — einer Subtraction heißt Rest wypadek z odejmowania zowie się resztą, różnicą.

Erge'bung, *sf.* poddanie *n.* się; kapitulacya *f.*

Erge'hen, I. *vr.* sich, ergehst, ergeht, ergieng, hat ergangen, 1) przechadzać się, chodzić dla przyjemności, dla pokrzepienia się; 2) sich in Schilderungen — opowiadać, opisywać obszernie; sich in Hoffnungen — żyć, karmić się nadzieją; sich in Verwünschungen gegen jmndn — wypowiadać przekleństwa przeciw komu, obsypać kogo przekleństwami; II. *vn.* (sein) 1) wyjść, zostać wydanym, ogłoszonym; es ist ein Befehl ergangen wyszedł rozkaz; das Urtheil ist schon ergangen wyrok już ogłoszony; eine Aufforderung an jmndn — lassen wydać wezwanie do kogo; 2) etw. über sich — lassen znosić co cierpliwie; 3) es ist so ergangen, wie er sagte stało się jak mówił, powiedział; III. *vimp.* iść, powieść się; es ergeht ihm wohl, übel dobrze, źle mu się powodzi; ganz eben so ist es mir ergangen i mnie zupełnie tak samo poszło, powiodło się; wie wird es uns —? co z nami będzie, co się z nami stanie?; es ergeht viel Unglück über ihn spotyka go wiele nieszczęść.

Ergei'zen, *va.* (haben) skąpstwem zebrać sobie.

Ergö'tzen (ergetzen), I. *va.* (haben) bawić, rozkosz sprawiać; delektować, pieścić; die Augen, die Sinne an etw. — delektować, pieścić czem oczy, zmysły; II. *vr.* sich — bawić się, delektować się, rozkoszować; sich an etw. — bawić się czem, rozkosz w czem znajdować.

Ergö'tzlich (ergetzlich), *adi.* i *adv.* rozkoszny, -nie *adv.*; zabawny, -nie *adv.*; ucieszny, -nie *adv.*

Ergö'tzlichkeit (Ergetzlichkeit), *sf. pl.* =en, rozkoszność *f.*, ucieszność *f.*

Ergö'tzung (Ergetzung), *sf. pl.* =en, bawienie *n.*, delektowanie *n.*; zabawa *f.*, rozkosz *f.*

Ergie'big, *adi.* obfity, płodny, żyzny, plenny; =e Ernte obfite żniwo; =er Boden żyzna ziemia, rola.

Ergie'ßen, ergießest, ergießt, ergoss, habe ergossen, I. *va.* wylewać; die Flüsse ergossen ihre Gewässer über die Felder rzeki wylały swe wody na pola; II. *vr.* sich —, 1) wylać, wylać się w co; der Fluss ergießt sich ins Meer rzeka wpada do morza; der Bug ergießt sich in die Weichsel Bug wpada do Wisły; 2) rozlać się po czem, zalać co, sprawić powódź; der Fluss hat sich über die Felder ergossen, rzeka wylała na pola, zalała pola; die Galle hat sich ergossen żółć się rozlała; sich in Zärtlichkeiten — czułość swoją wylewać dla kogo; sein Herz — wylać serce, otwierać przed kim serce; unzählige Scharen ergossen sich über das ganze Land niezliczone tłumy ludu zalały kraj cały; sich in einen Strom von Worten — obszernie o czem mówić, rozprawiać; ihre Gefühle ergossen sich in Thränen jej uczucia wynurzyły się we łzach.

Erglän'zen, *vn.* (sein) zajaśnieć, zabłysnąć.

Erglü'hen, *vn.* (sein) (roz-) żarzyć się; für etw. — zapalić się do czego, zapłonąć (miłością) dla kogo; vor Scham — spłonić się ze wstydu.

Ergrau'en, *vn.* (sein) 1) szarzeć, mierzchnąć (wieczorem); 2) siwieć; 3) wzdrygać, się, przejąć się zgrozą.

Ergrei'fen, *va.* ergreifst, ergreift, ergriff, habe ergriffen, 1) uchwycić; wziąć; jmndn bei der Hand — uchwycić kogo za rękę; 2) schwytać; jmndn auf frischer That — schwytać kogo na gorącym, uczynku; 3) wziąć się do czego; chwycić, się czego; die Waffen — porwać się do broni; ein Handwerk — wziąć się do rzemiosła; die Flucht — zwrócić się do ucieczki, ratować się ucieczką; seine Maßregeln — użyć środków, poczynić kroki, zarządzić co; Besitz — wziąć w posiadanie; einen Entschluss — postanowić co; jmnds Partei — przystać do kogo, przyłączyć się do czyjej partyi; obstawać za kim; eine Gelegenheit — chwycić się sposobności, korzystać ze sposobności; das Feuer ergreift das Haus ogień zajmuje dom, dostaje się do domu; 4) Furcht ergreift mich, ich werde von Furcht ergriffen strach mnie bierze, przejmuje, ogarnia; der Redner ergreift gewaltsam die Gemüther mowca silnie działa na umysły; von Bewunderung ergriffen werden wpaść w podziwienie; von Krankheit ergriffen werden popaść w chorobę, zachorować.

Ergrei'fend, *pp.* i *adi.* czuły, wzruszający, do serca przemawiający.

Ergri'ffenheit, *sf.* wzruszenie *n.*

Ergri'mmen, I. *vn.* (sein) rozzłościć, się, rozjuszyć się; II. *va.* (haben) rozzłościć, rozjuszyć kogo; ergrimmt rozzłoszczony, rozjuszony.

Ergrü'nden, *va.* (haben) szukać gruntu, badać, dochodzić głębi, zgłębiać, dosięgnąć dna; die Tiefe des Sees ist nicht zu — jezioro jest tak głębokie, że dna dosięgnąć nie można; den

Sinn eines Wortes — znaczenie wyrazu dokładnie zbadać, poznać, wyśledzić.

Ergrü'nen, *vn.* (sein) zazielenić się.

Ergu'ß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, wylew *m.*, wylanie *n.* się; — der Galle rozlanie *n.* się żółci; — des Herzens wylanie *n.* się serca.

Erha'ben, *adi.* 1) wypukły, wyniosły; wzniosły; =er Hügel wyniosły pagórek; =e Arbeit wypukła rzeźba *f.*; 2) =e Denkungsart wzniosły sposób myślenia; =er Stil górny styl; =e That wspaniały czyn; =er Gedanke szczytna myśl; =e Herkunft dostojne pochodzenie; über etw. — sein być wyniosłym ponad co; ich bin — über diese Beleidigung ta obraza dosięgnąć mnie nie może.

Erha'benheit, *sf. pl.* =en, wywyższenie *n.* nad powierzchnią, wzniesienie *n.*; wzniosłość *f.*, wypukłość *f.*, górność *f.*; szczytność *f.*, wielkość *f.* (charakteru).

Erha'lten, erhälst, erhält, erhielt, habe —, I. *va.* 1) utrzymać, udzierżyć; nimm es nicht, denn du wirst es nicht — nie bierz tego, bo nie utrzymasz; 2) trzymać, zachowywać; in gutem Stande — utrzymywać w dobrym stanie; jmndn am Leben — zachować, ocalić komu życie; 3) wstrzymać; die Pferde konnten in ihrem Lauf nicht mehr — werden nie można było wstrzymać koni w biegu; 4) utrzymywać, łożyć na kogo, na co; zaopatrywać potrzeby; eine Familie — utrzymywać rodzinę; 5) podtrzymywać, dźwigać; eine Säule erhält das ganze Gewölbe jeden słup podtrzymuje, utrzymuje całe sklepienie; 6) otrzymać; ein Geschenk — otrzymać podarek, dostać w podarunku; ich habe Antwort — otrzymałem, odebrałem odpowiedź; Geld von jmndm — dostać od kogo pieniędzy; II. *vr.* sich —, utrzymywać się; utrzymać się; er kann sich nicht auf den Beinen — nie może utrzymać się na nogach, ustać na *n.*; er erhält sich von der Arbeit seiner Hände utrzymuje się z pracy rąk; das Denkmal hat sich bis auf unsere Zeit — pomnik utrzymał się, dotrwał aż do naszych czasów; diese Äpfel werden sich nicht — te jabłka nie utrzymają się, zepsują się.

Erha'lter, *sm.* =s, *pl.* —, żywiciel *m.*; — der Familie utrzymujący rodzinę; zachowawca *m.*

Erha'ltungstrieb, *sm.* =(e)s, instynkt *m.* zachowawczy.

Erha'ndeln, *va.* (haben) handlem, przez handel zebrać grosza; eine Ware — wytargować, nabyć towar.

Erhängen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) powiesić, — się.

Erha'rten, *vn.* (sein) stwardnieć.

Erhä'rten, *va.* (haben) 1) czynić twardem; 2) stwierdzać, dowieść; eidlich — stwierdzić przysięgą.

Erha'schen, *va.* (haben) schwytać, złapać.

Erhe'ben, erhebst, erhebt, erhob, habe erhoben, I. *va.* 1) podnieść; er erhob die Hände gen Himmel podniósł, wzniósł ręce ku niebu; bis in den Himmel jmndn — wynosić kogo pod niebiosa, wychwalać; die Stimme — podnieść głos, odzywać się; głos silniej natężać; zabierać głos; die Fahne der Empörung — podnieść, wszczynać bunt; eine Klage gegen jmndn — wnieść skargę przeciwko komu; 2) wynieść; jmndn zu hohen Würden, in den Adelsstand — wynieść kogo do wysokich godności, do szlachectwa; 3) durch dunkle Farben werden die lebhaften noch mehr erhoben przez ciemne kolory bardziej się podnoszą jasne, uwydatniają się; 4) eine Summe — podnieść, odebrać sumę; Steuern — pobierać podatki; 5) gerichtlich — sądownie dochodzić, stwierdzić; II. *vr.* sich —, podnieść się, powstać; sich von der Erde — podnieść się; powstać z ziemi; es erhob sich ein Sturm burza powstała, zerwała się; 2) wznosić się; er hat sich über alle Mitbewerber erhoben wzniósł się nad wszystkich współzawodników, przewyższył ich; sich wider jmndn — powstać przeciw komu, zbuntować się; 3) wynosić się, wywyższać się; (wegen) ihres Reichthums — sie sich über andere podnoszą się swem bogactwem przed innymi, nad innych.

Erhe'blich, *adi.* ważny, na uwagę zasługujący.

Erhe'bung, *sf. pl.* =en, podniesienie *n.*, wzniesienie *n.* wyniesienie *n.*; — der Steuern pobór *m.* podatków; gerichtliche =en dochodzenia sądowe; =en pflegen zasięgać informacyi, dochodzić, śledzić.

Erhei'raten, *va.* (haben) żeniaczką nabyć, dostać, zyskać co.

Erhei'schen, *va.* (haben) żądać.

Erhei'tern, *va.* i *vr.* sich —, (haben) rozweselić kogo, — się.

Erhei'zen, *va.* opalić, ogrzać.

Erhe'llen, I. *va.* (haben) rozjaśnić, wyjaśnić co; den Zucker — cukier oczyścić zupełnie; II. *vn. inpers.* daraus erhellt, dass . . . z tego się jasno okazuje, wynika, że . . .

Erheu'cheln, *va.* (haben) obłudą, obłudnem udawaniem co uzyskać; obłudnie co udawać; erheuchelte Freundschaft udana (obłudnie) przyjaźń.

Erhi'tzen, I. *va.* (haben) rozgrzać; Eisen — rozgrzać, rozpalić żelazo; dieses Getränk erhitzt zu sehr das Blut ten trunek zanadto krew rozpala; erhitzende Getränke trunki rozpalające, gorące; II. *vr.* sich —, rozpalić się, wpaść w zapał.

Erhö'hen, I. *va.* (haben) 1) podwyższyć; den Preis — podwyższyć cenę; der Erfolg erhöhte seinen Muth powodzenie podniosło jego odwagę;

2) jmndn aus niedrigem Stande — wydobyć kogo ze stanu nizkiego; die Schnelligkeit — przyspieszyć; erhöhter Puls puls przyspieszony, prędki; erhöhte Lebenskraft wzmocniona, zwiększona siła żywotna; 3) jmndn über Verdienst wychwalać kogo ponad zasługi; eine Farbe — kolor podnieść, jaśniejszym uczynić; II. *vr.* sich —, wer sich erhöhet, wird erniedrigt werden kto się podwyższa (wywyższa), poniżon będzie.

Erhö'hung, *sf. pl.* =en, podwyższenie *n.*; wzniesienie *n.*; wywyższenie *n.*

Erho'len, *vr.* sich —, (haben) powrócić do dawnego stanu; sich von einer Krankheit — po chorobie przyjść do siebie, do sił; sich nach der Arbeit — wypoczywać, wypocząć po pracy; sich vom Verlust — powetować stratę; sich am Spiele — odegrać przegrane; nach diesem Unglück konnte er sich nicht mehr — po tem nieszczęściu już się podźwignąć nie mógł; diese Pflanze wird sich nicht mehr — roślina ta nie przyjdzie więcej do siebie.

Erho'lung, *sf. pl.* =en, wypoczynek *m.*, wytchnienie *n.*, rozrywka *f.*; man muss dem Geiste — gönnen umysłowi trzeba dozwolić wypoczynku; zur — dla wypoczynku, dla rozrywki.

Erhö'ren, *va.* (haben) 1) (do)słyszeć; das ist unerhört! to rzecz nie słyszana, niesłychana! 2) jmndn albo jmnds Bitte — wysłuchać kogo, prośbę.

Eri'nnerlich, *adi.* na pamięć przychodzący, dający się przypomnieć; das ist mir — przypominam sobie, mam to w pamięci.

Eri'nnern, I. *va.* (haben) 1) jemanden an etwas — przypominać komu co; dieses Gedicht erinnert an eine Schiller'sche Ballade wiersz ten przypomina balladę Schillera; 2) etw. — wspomnieć, nadmienić co; im Vorbeigehen will ich —, dass . . . nawiasowo wspomnę, że . . .; II. *vr.* sich —, einer Sache, jmnds, an etw., an jemanden sich — przypominać sobie kogo, co; so viel ich mich erinnere o ile sobie przypominam; ich erinnere mich, es gehört zu haben przypominam sobie, żem o tem słyszał.

Eri'nnerung, *sf. pl.* =en, 1) przypominanie *n*, wspomnienie; — an bessere Zeiten wspomnienie, pamięć lepszych czasów; traurige =en smutne wspomnienia; sich bei jmndm in — bringen przypomnieć się komu; jmndm etw. in — bringen przypomnieć komu co, przywieść mu na pamięć; aus der — kommen wypaść z pamięci; zur — an . . . na pamiątkę po . . .; 2) przestroga *f.*, upomnienie *n.*, uwaga *f.*

Eri'nnerungskraft, *sf. pl.* =kräfte i =vermögen, *sn.* =s, władza *f.* przypominania; pamięć *f.*

Eriome'ter, *sm.* =s, *pl.* —, eryometr *m.*, (narzędzie *n.* do mierzenia delikatności tkaniny).

Erja'gen, *va.* (haben) 1) upolować; 2) dochrapać się czego.

Erka'lten, *vn.* (sein) oziębnąć, ostygnąć; erkaltete Liebe miłość ostygła, zagasła.

Erkä'lten, *va.* i *vr.* oziębić, ostudzić co; sich — zaziębić się.

Erkä'ltung, *sf. pl.* =en, zaziębienie *n.*

Erkä'mpfen, *va.* (haben) wywalczyć co, dorobić się czego.

Erkau'fen, *va.* 1) kupić co; etw. nicht — können nie módz się czego dokupić; 2) etw. mit etw. — odkupić, wykupić; 3) przekupić, zapłacić; erkaufter Lobredner chwalca najęty.

Erkäu'flich, *adi.* dający się kupić; przedajny.

Erke'nnbar, *adi.* łatwy do poznania, znaczny, wyraźny.

Erke'nnen, erkennst, erkennt, erkannte, habe erkannt, I. *va.* poznać; rozpoznawać; ich habe ihn an der Stimme erkannt poznałem go po głosie; den Löwen erkennt man an den Klauen znać lwa z pazura; an der Schreibweise erkennt man den Menschen człowieka poznać (można) po stylu; 2) uznać, przyznać; sich für schuldig — przyznać się do winy; jmndn als König, als seinen Sohn — uznać kogo za króla, za syna; ich erkenne meinen Fehler uznaję błąd swój; 3) er gab seine Kränkung nicht zu — nie dał poznać po sobie zmartwienia; 4) ein Weib — mieć do czynienia z kobietą, poznać kobietę (styl biblijny); 5) zawyrokować co, wyrokiem nakazać, postanowić; über etw. albo in etw. — *vn.* wyrokować w jakiej sprawie; das Gericht hat auf Ehescheidung erkannt sąd zawyrokował rozwód; auf Todesstrafe — skazać na śmierć. II. *vr.* sich —, poznać się, rozpoznać się; sich zu — suchen starać się poznać siebie samego; sich nicht zu — geben zachowywać incognito, nie odsłaniać przyłbicy.

Erke'nntlich, *adi.* wdzięczny.

Erke'nntlichkeit, *sf.* wdzięczność *f.*

Erke'nntnis, *sf.* 1) poznanie *n.*, zur — seines Fehlers kommen poznać swój błąd; 2) pojęcie *n.*, zrozumienie *n.*; — des Wesens der Seele zrozumienie, pojęcie istoty duszy; 3) uznanie *n.*; — des Irrthums uznanie błędu, przyznanie się do błędu.

Erke'nntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wyrok *m.*, orzeczenie *n.*

Erke'nnung, *sf.* poznanie *n.*

E'rker, *sm.* =s, *pl.* —, wykusz *m.*; ganek *m.*, balkon kryty, zamknięty; daszek wysunięty, wystawa *f.*; =zimmer pokój *m.* nad wystawą *f.*, z balkonem krytym.

Erklä'rbar, *adi.* dający się wytłómaczyć, wyjaśnić, pojąć.

Erklä'ren, I. *va.* (haben) 1) wytłómaczyć, objaśnić; ich kann mir sein Betragen nicht

— nie mogę sobie wytłómaczyć, nie rozumiem jego zachowania się; ein Werk, einen Autor — objaśniać dzieło, autora; eine dunkle Stelle einer Schrift — objaśniać niezrozumiały ustęp pisma; 2) oświadczyć; jmndm seine Liebe — oświadczyć komu swoją miłość; jmndn zu seinem Nachfolger — ogłosić kogo swoim następcą, mianować, ustanowić kogo swoim zastępcą; den Krieg — wypowiedzieć wojnę; 3) uznać (przez oświadczenie); für schuldig — uznać winnym; jmndn für einen Verräther — uznać kogo za zdrajcę, zdrajcą; II. *vr.* sich — deklarować się, oświadczyć się; ich bat ihn, sich näher zu — prosiłem by jaśniej, bliżej się oświadczył, wypowiedział swoją myśl; sich für jmndn, für etw., gegen jmndn, gegen etw, über etw. — oświadczyć się za kim, czem, przeciw komu, czemu, o czem, względem czego; sich (einem Mädchen) — oświadczyć się (pannie), prosić o rękę; III. erklärt *pp.* i *adi.* deklarowany; — Feind deklarowany, otwarty nieprzyjaciel.

Erklä'rung, *sf. pl.* =en, wytłómaczenie *n.*, objaśnienie *n.*; oświadczenie *n.*

Erkle'cklich, *adi.* 1) dostateczny; 2) znaczny.

Erkle'ttern, *va.* wdrapać się na wierzch czego.

Erkli'mmen, *va.* erklimmst, erklimmt, erklomm, habe erklommen; eine Mauer — wydrapać się na mur.

Erkli'ngen, *vn.* erklingst, erklingt, erklang, bin erklungen, zabrzmieć; das Haus erklang von seiner Stimme po całym domu rozlegał się głos jego; die Gläser erklangen zadzwoniły kieliszki.

Erkra'nken, *vn.* (sein) zachorować, zaniemódz.

Erkrie'chen, *va.* erkriechst, erkriecht, erkroch, habe erkrochen; einen Berg — wygramolić się wydrapać się na szczyt góry; jmnds Gunst — czołgiem, płaszczeniem się pozyskać czyją przychylność.

Erkü'hlen, I. *va.* (haben) ochłodzić, wychłodzić co; II. *vn.* (sein) i *vr.* sich — ochłodnąć; zaziębić się.

Erkü'hnen, *vr.* sich —, (haben) ośmielić się, odważyć się; wenn sich jmnd dessen erkühnte gdyby się kto na to odważył.

Erku'nden, *va.* (haben) etw. — dowiedzieć się, wywiedzieć się o czem.

Erku'ndigen, *vr.* sich —, (haben) sich nach etw., nach jmndm — wywiadywać się, dowiadywać się o czem, o kim; bei jmndm nach etw. sich — dowiadywać się u kogo, od kogo o czem.

Erku'ndigung, *sf. pl.* =en, dowiadywanie *n.* się, wywiadywanie *n.* się; =en einziehen über etw. wiadomości zasięgać o czem.

Erkü'nsteln, *va.* (haben) afektować, przesadzać w czem, udawać co; erkünstelt *pp.* i *adi.* afektowany, udany; =e Traurigkeit udany smutek; =e Mienen przybrane miny; =e Schönheit piękność wymuszona, nienaturalna.

Erla'hmen, *vn.* 1) okulawieć, okuleć; 2) seine Kräfte — siły jego słabną, zmniejszają się.

Erla'ngen, *va.* (haben) 1) dosięgnąć, sięgając dostać czego; 2) osiągnąć co; Ruhm — osiągnąć sławę; ein Amt — otrzymać urząd; Vermögen — przyjść do majątku; Auskunft — otrzymać, dostać informacyę, wiadomość.

Erla'ß, *sm.* =sses, *pl.* Erlässe, 1) uwolnienie *n.* od czego; — der Strafe uwolnienie od kary; 2) wydany rozkaz *m.*; ogłoszenie *n.*, reskrypt *m.*

Erla'ssen, *va.* erlässest, erläßt, erließ, habe erlassen, 1) einen Befehl — wydać rozkaz; 2) uwolnić kogo od czego; jmndm eine Schuld — uwolnić kogo od długu; jmndm die Strafe — darować komu karę; 3) jmndm seine Sünden — odpuścić komu grzechy.

Erlau'ben, *va.* (haben) pozwalać, dozwolić; ich erlaube Ihnen es zu thun pozwalam panu to zrobić; wenn es die Gesundheit erlaubt jeżeli zdrowie pozwala; sich — pozwalać sobie; sich zu viel — zanadto sobie pozwalać; erlaubt *pp.* i *adi.* dozwolony; es ist —, es ist nicht —, wolno, nie wolno.

Erlau'bniß, *sf.* pozwolenie *n.*; er hat keine — dazu nie ma na to pozwolenia; die — bekommen, geben, ertheilen dostać, dać pozwolenie; mit — (zu sagen) za pozwoleniem.

Erlau'bnißschein, *m.* pozwolenie na piśmie; licencya *f.*

Erlau'cht, *adi.* dostojny, przesławny, przezacny; der =e Fürst dostojny książę.

E'rlaucht, *sf.* dostojność *f.*; Seine — der Cardinal Jego dostojność kardynał.

Erlau'ern, *va.* (haben) einen günstigen Augenblick upatrzyć chwilę, porę dogodną; eine Maus — uczatować mysz.

Erlau'fen, *va.* erläufst, erläuft, erlief, habe erlaufen; jmndn — dopędzić, dobiedz, dogonić kogo; einen zeitigen Dieb erläuft ein hinkender Scherge dojrzałego złodzieja dogna chudy pachołek; zdobyć co bieganiem.

Erlau'schen, *va.* (haben) podsłuchać.

Erläu'tern, *va.* (haben) wyjaśniać, objaśniać; interpretować.

Erläu'terung, *sf. pl.* =en, objaśnienie *n.*, komentarz *m.*

E'rle, *sf. pl.* =n, olsza *f.* olcha *f.*

Erle'ben, *va.* (haben) dożyć, doczekać się czego za życia; ich möchte es noch — chciałbym się tego jeszcze doczekać; er wird den Morgen nicht — nie dożyje do rana, nie doczeka rana; Freude an seinen Kindern — doczekać się pociechy z dzieci; daß ich es nicht erlebe! bogdajem tego nie doczekał! solche Zeiten habe ich noch nicht er=

lebt takich czasów jeszcze nie pamiętam.

Erle'bnis, *sn.* =sses, *pl.* =e, zdarzenie *n.*, którego było się świadkiem; przygoda *f.*

Erle'digen, *va.* (haben) 1) jmndn (von) einer Sache — uwolnić kogo od czego; 2) etw. — ukończyć co; ein Geschäft — załatwić interes; einen Streit — zagodzić spór; 3) erledigt *pp.* i *adi.* ogołocony z posiadacza; =tes Amt, =te Stelle wakujący, nie zajęty, nie obsadzony urząd, posada.

Erle'digung, *sf. pl.* =en, 1) uwolnienie *n.*; załatwienie *n.*, zakończenie *n.*; 2) wakans *m.*

Erle'gen, *va.* 1) eine Geldsumme — złożyć, zapłacić sumę pieniężną; 2) położyć; Wild — ubić zwierzynę; den Gegner im Duell — zabić przeciwnika w pojedynku.

Erlei'chtern, I. *va.* (haben) 1) czynić lżejszem; das Schiff — z okrętu ująć ciężaru; jmndm etw. — ułatwić co komu; 2) ulżyć czego komu; jmnds Schmerz, Noth — ulżyć komu boleści, nędzy; jmndn des Grames — ulżyć komu zmartwienia; II. *vr.* sich — ułatwić, ulżyć sobie; uwolnić się; sich sein Herz, sein Gewissen — ulżyć sobie na sercu, na sumieniu.

Erlei'chterung, *sf. pl.* =en, ulżenie *n.*, ujęcie *n.* ciężaru; ułatwienie *n.*; ulga *f.*; das gewährt — to ulgę przynosi.

Erlei'den, *va.* erleidest, erleidet, erlitt, habe erlitten, 1) Veränderungen — doznać, doświadczyć zmian, uledz zmianom; Unglück — doznać nieszczęścia; 2) Schaden, Niederlage — ponieść szkodę, klęskę; Strafe — ponieść karę; 3) znosić co cierpliwie.

Erle'rnen, *va.* (haben) nauczyć się czego.

Erleu'chten, *va.* (haben) oświecić; die Sonne erleuchtet die Erde słońce oświeca ziemię; erleuchteter Kopf światła głowa, -y człowiek.

Erleu'chtung, *sf.* oświecenie *n.*

Erlie'gen, *vn.* erliegst, erliegt, erlag, bin erlegen, 1) unter der Last — upadać, uledz pod ciężarem; dem Schmerze — uledz cierpieniu; 2) auf der Post — für dich Briefe na poczcie są, leżą dla ciebie listy.

Erlö'schen, erlischest, erlischt, erlosch, bin erloschen, I. *vn.* 1) zgasnąć, wygasnąć; seine Begeisterung ist erloschen zgasł jego zapał; erloschenes Geschlecht wygasły ród; 2) er wird bald — zgaśnie, umrze wkrótce; der Tag erlischt dzień gaśnie, niknie, kończy się; die Firma ist erloschen firma istnieć przestała; das Privilegium ist erloschen przywilej ustał, zgasł; 3) diese Farben werden rasch — kolory te rychło zblakują, spełzną.

Erlö'sen, *va.* 1) wykupić; 2) aus dem Gefängnisse — wybawić z więzienia; 3) odkupić; Christus hat die Menschen erlöset Chrystus odkupił, zbawił ludzi.

Erlö'ser, *sm.* =s, *pl.* —, odkupiciel *m.*, zbawca *m.*

Erlö'sung, *sf.* wykup *m.*; wybawienie *n.*, zbawienie *n.*, odkupienie *n.*; =sstunde, *sf.* godzina *f.* wybawienia.

Erlü'gen, *va.* erlügst, erlügt, erlog, habe erlogen, skłamać, zmyślić.

Ermä'chtigen, *va.* (haben) jmndn zu etw. — upoważnić, umocować kogo do czego.

Erma'hnen, *va.* (haben) 1) jmndn zu etw. — upominać kogo ku czemu, zachęcać do czego; 2) jmndn — napominać kogo, strofować o co.

Erma'hnung, *sf. pl.* =en, napominanie *n.*, zachęcenie *n.*; upomnienie *n.*, nagana *f.*

Erma'ngeln, *vn.* (haben) 1) jmndm ermangelt etw. zbywa komu na czem, niedostaje, nie starczy mu; es ermangelt *vimp.* mir an Geld zbywa mi na pieniądzach; ich werde es an meinem Fleiße nicht — lassen na pilności mojej zbywać nie będzie; 2) omieszkać, zaniedbać; ich werde nicht — mich einzufinden nie omieszkam stawić się; 3) es an der schuldigen Ehrerbietung gegen jmndn — lassen nie mieć winnego respektu, uszanowania dla kogo.

Erma'ngelung, *sf.* brak *m.*, niedostatek *m.*; in — von etw. Besserem, eines Besseren w braku lepszego.

Erma'nnen, I. *va.* (haben) jmndn — dodać komu serca, odwagi; II. *vr.* sich —, nabrać odwagi, powziąć męskie postanowienie; — Sie sich! Odwagi! nie bądź pan babą!

Ermä'ßigen, *va.* (haben) umiarkować, zmniejszyć.

Erma'tten, I. *vn.* (sein) osłabnąć, zmordować się, zmęczyć się; II. *va.* i *vr.* sich — zmęczyć, zmordować, zmorzyć kogo; zmęczyć się, zmorzyć się.

Erme'ssen, *va.* ermissest (ermisst), ermißt, ermaß, habe ermessen, 1) wymierzyć; 2) wnosić z czego, wyrozumieć, miarkować; pojąć; das läßt sich leicht — to łatwo wyrozumieć, pojąć; 3) zastanawiać się nad czem, rozważać, wziąć pod rozwagę; sądzić, mniemać, uważać; ich gebe dir zu — zostawiam to twej ocenie; weź pod rozwagę; nach meinem E— podług mego zdania.

Ermi'tteln, *va.* (haben) wykryć, wynaleźć, wyśledzić.

Ermö'glichen, *va.* (haben) umożliwić; ułatwić.

Ermo'rden, *va.* (haben) zamordować.

Ermü'den, I. *va.* (haben) (z)męczyć kogo, zmordować, znużyć, trudzić; eine =de Arbeit robota męcząca, trudząca; jmndn mit einer Erzählung — znużyć kogo opowiadaniem; II. *vr.* sich —, (z)męczyć się; III. *vn.* (sein) zmęczyć się, zmorzyć się; die Pferde sind sehr ermüdet konie bardzo się zmorzyły.

Ermu'ntern, I. *va.* (haben) zachęcać do czego; II. *vr.*

sich —, (sich) aus dem Schlafe — obudzić (się), ocucić (się); orzeźwić (się).

Ermu'thigen, *va.* i *vr.* sich —, (haben) jmndn — zagrzewać kogo, dodawać odwagi; sich — otuchy serca nabrać.

Ernä'hren, I. *va.* (haben) żywić; utrzymywać; Friede ernährt, Unfriede verzehrt pokój żywi, wojna niszczy; II. *vr.* sich — żywić się; davon kann ich mich nicht — z tego wyżyć nie mogę; sich durch seiner Hände Arbeit — żyć, utrzymywać się z pracy rąk.

Ernä'hrer, *sm.* =s, *pl.* —; (=in *sf.*, *pl.* =innen,) żywiciel *m.*; -ka *f.*, karmicielka *f.*

Erne'nnen, *va.* ernennst, ernennt, ernannte, habe ernannt, mianować kogo czem; jmndn zu seinem Erben — mianować, ustanowić kogo swym dziedzicem.

Erne'nnung, *sf.* *pl.* =en, mianowanie *n.*, nominacya *f.*; — zum Erben ustanowienie dziedzicem, -ca.

Erneu(e)rer, *sm.* =s, *pl.* —, odnowiciel *m.*, wskrzesiciel *m.*; nowator *m.*

Erneu'e(r)n, I. *va.* 1) odnowić, wznowić; das Andenken einer Sache — wznowić pamięć czego; die Freundschaft — odnowić przyjaźń; den Schmerz — ponawiać, wzbudzać na nowo boleść; 2) seine Gelübde — powtórnie ślubować; 3) poprawiać co tak, iżby wyglądało jak nowe, odświeżać; die Möbel — odnowić meble; 4) den Krieg — wojnę wznowić, na nowo rozpocząć; II. *vr.* sich —, odnowić się, ponowić się, wzbudzać się wszcząć się na nowo; sein Schmerz, seine Wunde erneut sich ból, rana jego odnawia się.

Ernie'drigen, i =niedern, I. *va.* (haben) 1) zniżyć; die Mauer — zniżyć mur; 2) poniżać, upokarzać, upadlać; das erniedrigt dich nicht to cię nie upadla; jmndn in der Achtung anderer — poniżać kogo w poważaniu drugich; II. *vr.* sich —, poniżać się, uniżać się; Christus hat sich selbst erniedrigt Chrystus sam się uniżył; erniedrige dich nicht so sehr vor ihm nie upadlaj się tak przed nim.

Ernie'drigung, *sf.* *pl.* =en, zniżenie *n.*; poniżenie *n.* (się), upadlanie *n.* (się).

Ernst, *sm.* =(e)s, 1) powaga *f.*, poważność *f.*; — thront auf seiner Stirn na jego czole maluje się powaga; 2) seryo; ist das dein —? szczerze, seryo to mówisz? czy do prawdy?; im — szczerze mówię, do prawdy, bez żartu; im vollen — bez najmniejszego żartu; es war bitterer — rzecz była bardzo poważna; nie było (najmniejszego) żartu; es ist mein voller — mówię szczerze, bez najmniejszego żartu; das ist wohl nicht Ihr —? pan tego przecież na seryo nie mówi?; 3) mit — arbeiten szczerze pracować; er zeigt bei der Arbeit keinen rechten — nie pokazuje przy robocie szczerej chęci; 4) surowość *f.*; er wußte — mit Freundlichkeit zu vereinen umiał połączyć powagę z uprzejmością; der — des Lebens ciężkość, trudy życia.

E'rnst(haft), *adi.* i *adv.* poważny, -nie; ein =es Gesicht machen przybrać poważną minę; surowy, -o *adv.*; etw. — betreiben szczerze, chętnie, poważnie się czem zajmować; E=haftigkeit, *sf.* poważność *f.*

E'rnstlich, *adi.* 1) poważny; nie na żarty; =e Krankheit poważna choroba; 2) szczery, prawdziwy nie udany; mit =em Fleiße etw. betreiben ze szczerą pilnością czem się zajmować; ich meine es ernstlich szczerze to mówię, nie żartuję; nicht — meinen żartować, nie mówić na seryo.

E'rnte, *sf.* *pl.* =n, żniwo *n.*; — halten odbywać żniwo, żniwo zbierać; die — ist gut ausgefallen żniwo było dobre.

E'rntefest, *sn.* =es, *pl.* =e, wyżynki *pl.*, okrężne *n.*, wieńczyny *pl.*, dożynki *pl.*

E'rntelied, *sn.* =es, *pl.* er, pieśń *f.* żniwiarzy, żniwiarska.

E'rntemonat, *sm.* =s, sierpień (miesiąc) *m.*

E'rnten, *va.* (haben) zbierać, sprzątać; Lorbeeren — zbierać wawrzyny; wer — will muß säen bez pracy nie ma kołaczy; wie man säet, so wird man — jak sobie kto pościele, tak się wyspi; die Früchte seiner Arbeit — zbierać owoce swej pracy; Freuden — doczekać się pociechy.

E'rntewetter, *sn.* =s, pogoda *f.* żniwom dogodna.

E'rntezeit, *sf.* czas *m.* żniwa.

Ernü'chtern, I. *va.* otrzeźwić, ocucać kogo; odjąć komu złudzenie; II. *vr.* sich — otrzeźwieć.

Ero'berer, *sm.* =s, *pl.* —, zdobywca *m.*

Ero'bern, *va.* (haben) zdobyć; ein Land — podbić, zawojować kraj; Waffen — broń zabrać; sie erobert alle Herzen podbija serca wszystkich.

Ero'berung, *sf.* *pl.* =en, zdobywanie *n.*, podbijanie *n.*; podbój *m.*, zdobycz *f.*; bei jmndm eine — machen zniewolić sobie kogo, podobać mu się; sie geht auf =en aus chce wszystkich podbić, chce się podobać.

Ero'berungskrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* dla zaborów, zaborcza.

Ero'berungssüchtig, *adi.* chciwy podbojów.

Erö'ffnen, I. *va.* 1) otworzyć; einen Garten — otworzyć ogród; eine Handlung — otworzyć handel, sklep; Credit — udzielić kredytu; jmndm sein Haus — otworzyć dom komu, przypuścić go do towarzystwa; 2) rozpoczynać, zagaić; den Ball — tańce rozpocząć; 3) objawiać, oświadczać; jmndm seine Meinung, sein Herz —

objawić komu swoje zdanie, wynurzyć serce; die Subscription — ogłosić subskrypcyę; II. *vr.* sich — 1) otwierać się; die Thür eröffnete sich drzwi się otworzyły; 2) odkrywać się, zwierzać się; 3) ukazywać się; unseren Augen eröffnete sich eine reizende Gegend oczom naszym ukazała się powabna okolica.

Erö'ffnung, *sf. pl.* =en, otwarcie *n.*; zawiadomienie *n.*; zagajenie *n.*; jmndm eine — machen udzielić komu nowinę.

Erö'rtern, *va.* (haben) roztrząsać, rozbierać co; eine Frage — roztrząsać jakie pytanie, dyskutować.

Erö'rterung, *sf.* wyjaśnienie *n.*, dyskusya *f.*

Ero'tisch, *adi.* erotyczny, miłosny.

Erpi'cht, *adi.* żądny, pragnący, chciwy czego; aufs Geld — żądny pieniędzy.

Erpre'ssen, *va.* (haben) 1) wycisnąć co z czego; 2) jmndm etw. — wymusić, wymódz co na kim.

Erpre'ssung, *sf. pl.* =en, wymuszenie *n.*

Erpro'ben, I. *va.* (haben) 1) wypróbować; seine Kräfte — wypróbować swoje siły; 2) ich habe es erprobt doświadczyłem tego, przekonałem się o tem; erprobte Rechtschaffenheit doświadczona, wypróbowana uczciwość; II. *vr.* sich —, 1) doświadczać się; 2) ein wahrer Freund erprobt sich im Unglück przyjaciel prawdziwy daje się poznać w nieszczęściu.

Erqui'cken, I. *va.* (haben) pokrzepić, posilić; einen Hungrigen mit Speise — posilić głodnego pokarmem; II. *vr.* sich —, pokrzepić się, posilić się.

Erqui'cklich, *adi.* pokrzepiający, posilający.

Erra'then, *va.* erräthst, erräth, errieth, habe errathen, zgadnąć, odgadnąć; ein Räthsel — odgadnąć, rozwiązać zagadkę; jmnds Gedanken — odgadnąć czyje myśli.

Erre'gbar, *adi.* wrażliwy, drażliwy.

Erre'gen, *va.* (haben) 1) wzniecić; 2) jmndn — (z)irytować kogo; 3) wzbudzić; Bewunderung — wzbudzać podziwienie; Mitleid — wzbudzać litość; Anstoß — dać powód do zgorszenia, wywołać zgorszenie; den Appetit — pobudzić apetyt.

Erre'gung, *sf. pl.* =en, wzniecenie *n.*, wzruszenie *n.*; pobudzenie *n.*, wzbudzenie *n.*

Errei'chbar, *adi.* mogący być dosiągniętym, osiągniętym, dopiętym.

Errei'chen, *va.* 1) dosięgnąć; die Decke — dosięgnąć (do) pułapu; jmndn — dogonić kogo; 2) osiągnąć; seinen Zweck — dopiąć celu; ein hohes Alter — dojść do późnej starości: 3) dostać się dokąd, zajść, zapłynąć; die Stadt — dojść, dostać się do miasta; den Meister — dorównać, zrównać mistrzowi.

Errei'ten, *va.* erreitest, erreitet, erritt, habe erritten, 1) jmndn — dogonić kogo konno; 2) zarabiać jazdą konną; den Preis — wygrać nagrodę na wyścigach konnych.

Erre'tten, *va.* (haben) wyratować; jmndn vom Tode — uratować kogo od śmierci, ocalić komu życie.

Erre'tter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wybawca *n.*, wybawicielka *f.*

Erri'chten, *va.* 1) założyć; ein Handlungshaus — założyć dom handlowy; ein Denkmal — wystawić, wznieść pomnik; 2) einen Vertrag — zawrzeć układ; eine Servitut — ustanowić służebność.

Erri'ngen, *va.* erringst, erringt, errang, habe errungen, osiągnąć co wskutek wielkich usiłowań lub walk; den Sieg — odnieść zwycięstwo; den Preis — wywalczyć, otrzymać nagrodę; sich Ruhm — pozyskać sławę.

Errö'then, *vn.* (sein) czerwienić się; zarumienić się; davor, darüber brauchst du nicht zu — tego nie potrzebujesz się wstydzić.

Erru'fen, *va.* errufst, erruft, errief, habe —, jmndn — dowołać się kogo.

Erru'ngenschaft, *sf. pl.* =en, nabycie *n.*, nabytek *m.*; zdobycz *f.*

Ersa'tz, *sm.* =es, 1) kompenzata *f.*, wynagrodzenie *n.*; jmndm einen — leisten dać komu wynagrodzenie; als — erhalten dostać tytułem wynagrodzenia; 2) zadosyć uczynienie *n.*, zwrot *m.*; jmndn zum — des Schadens und der Kosten verurtheilen skazać kogo na wynagrodzenie szkody i zwrot kosztów; zum =e für etw. w miejsce, w zamian za co; 3) nagroda; das ist ein kleiner — für meine Mühe to mała nagroda za moje trudy.

Ersa'tzmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, zastępca *m.*

Ersa'tzgeschworene(r), *sm.* =nen, *pl.* =nen, zastępca *m.* przysięgły.

Ersau'fen, *vn.* ersaufst, ersauft, ersoff, bin ersoffen, 1) utonąć, zatonąć; es ist viel Vieh ersoffen utonęło wiele bydła; in Lastern ersoffen sein być zatopionym, pogrążonym w nałogach; 2) der Acker, die Grube ist ersoffen rola, kopalnia jest zatopiona, stoi pod wodą.

Ersäu'fen, I. *va.* (haben) 1) utopić; 2) zawodnić, wodą zalać; II. *vr.* sich —, utopić się.

Ercha'chern, *va.* (haben) wyszachrować.

Erscha'ffen, *va.* erschaffst, erschafft, erschuf, habe erschaffen, stworzyć; sporządzić.

Erscha'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, (s)twórca *m.*

Erscha'ffung, *sf.* (s)tworzenie *n.*; seit — der Welt od stworzenia świata.

Erscha'llen, *vn.* erschallst, erschallt, erscholl, bin erschollen, zabrzmieć; der Saal erscholl von lautem Gelächter głośny śmiech rozległ się po sali; es erscholl ein Gerücht gru-

chnęła, rozeszła, rozgłosiła się wieść.

Erſchei'nen, *vn.* erſcheinſt, erſcheint, erſchien, bin erſchienen, 1) ukazać się, pokazać się; es iſt ein Komet erſchienen pokazała się kometa; ein Geiſt iſt ihm im Traum erſchienen ukazał mu się we śnie duch; vor jmndm — pokazać się komu, przyjść do kogo; er wagt es nicht vor mir zu — nie śmie mi się na oczy pokazać; 2) vor Gericht — stawić się w sądzie, przed sądem; 3) nadejść, zjawić się; endlich iſt der erwartete Tag erſchienen nareszcie nadszedł dzień oczekiwany; plötzlich erſchien er nagle się zjawił; 4) das Werk iſt ſoeben erſchienen dzieło właśnie wyszło (z druku); 5) mir erſcheint das unmöglich to mi się wydaje, zdaje niemożliwem.

Erſchei'nung, *sf. pl.* =en, 1) ukazanie *n.* się, zjawienie *n.* się, wyjście *n.* na widok; in die — treten ukazać się; 2) zjawisko *n.*; das iſt eine ſeltene — to rzadkie zjawisko; ſie iſt eine liebliche — ma miłą powierzchowność, postać; an =en glauben wierzyć w zjawiska, w ukazywanie się duchów; 3) stawienie *n.* się w sądzie, stawiennictwo *n.*; 4) znamię *n.*, symptomat *m.*

Erſchie'ßen, erſchießeſt, erſchießt, erſchoſs, habe erſchoſſen, I. *va.* zastrzelić; rozstrzelać (za karę); II. *vr.* ſich — zastrzelić się.

Erſchla'ffen, I. *vn.* (ſein) zwolnieć, zwątleć, osłabnąć, stępieć, gnuśnieć; ſeine Kräfte erſchlaffen ſchon siły jego słabieją, wątleją już; der Menſch erſchlafft durch Unthätigkeit człowiek w bezczynności gnuśnieje; II. *va.* (haben) osłabić kogo, pozbawić sił, mocy.

Erſchla'ffer, *sm.* =s, muszkuł *m.* zwalniający bębenek w uchu.

Erſchla'ffung, *sf. pl.* =en, zwątlenie *n.*, bezsilność *f.*, niemoc *f.*

Erſchla'gen, *va.* erſchlägſt, erſchlägt, erſchlug, habe —, zabić, życia pozbawić.

Erſchlei'chen, *va.* erſchleichſt, erſchleicht, erſchlich, habe erſchlichen, podstępnie wyłudzić, pozyskać, osiągnąć, dostać.

Erſchlie'ßen, *va.* i *vr.* ſich —, erſchließeſt, erſchließt, erſchloſs, habe erſchloſſen, otworzyć, otworzyć się.

Erſchmei'cheln, *va.* (haben) ſich etwas — przez pochlebstwo co pozyskać, pochlebstwem wyłudzić.

Erſchna'ppen, *va.* (haben) = aufſchnappen.

Erſchnü'ffeln, *va.* (haben) wywąchać, zwąchać.

Erſchö'pfen, I. *va.* (haben) wyczerpnąć, wyczerpać; einen Brunnen — wyczerpać studnię; die Caſſa iſt erſchöpft kasa już wypróżniona, ogołocona z pieniędzy; meine Kräfte ſind ſchon erſchöpft siły moje już wycieńczone, już mi sił nie staje; jmnds Geduld — wyczerpać czyją cierpliwość; ein Thema — kwestyę, temat wyczerpać, zbadać, roztrząsać dokładnie; das Feld — wycieńczać pole; II. *vr.* ſich —, wyczerpać się, wysilić się, stracić siły.

Erſchö'pfung, *sf.* wyczerpanie *n.*, wycieńczenie *n.*

Erſchre'cken, I. *va.* (haben) przestraszyć, nastraszyć, zastraszyć kogo; *vn.* i *vr.* ſich —, erſchrickſt, erſchrickt, erſchrak, bin, habe mich erſchrocken, przestraszyć się czem, przeląc się, zląc się; vor jmndm etw. — ząc się kogo, czego.

Erſchre'cklich, *adi.* = ſchrecklich.

Erſchro'ten, *va.* (haben) eksploatować.

Erſchü'rfen, *va.* (haben) odkryć grzebiąc w kopalni.

Erſchü'ttern, I. *va.* (haben) 1) trząść, zatrząść czem, wstrząsnąć co; der Donner erſchütterte das ganze Haus piorun wstrząsnął dom cały; das hat ſeinen Credit erſchüttert to zachwiało jego kredytem; 2) dieſer Unglücksfall hat ihn gewaltig erſchüttert ten wypadek nieszczęśliwy straszliwie go wzruszył; ich bin ganz erſchüttert jestem na wskroś wzruszony; II. *vn.* (ſein) i *vr.* ſich —, zatrząść się.

Erſchü'tterung, *sf. pl.* =en, wstrząśnienie *n.*

Erſchwa'tzen, *va.* (haben) gadaniem, bzdurzeniem co uzyskać.

Erſchwe'ren, *va.* (haben) jmndm etw. — utrudniać co komu.

Erſchwe'rnis, *sf. pl.* =ſſe, **Erſchwe'rung**, *sf. pl.* =en, utrudnienie *n.*, trudność *f.*

Erſchwi'ngen, *va.* (haben) erſchwingſt, erſchwingt, erſchwang, habe erſchwungen 1) lotem doścignąć czego, dostać się dokąd; 2) osięgnąć co, dokazać czego przez wielkie usiłowania; 3) zdobyć się na co, er kann dieſe Ausgaben nicht — nie może czynić tych wydatków, nie może zebrać na te wydatki dość pieniędzy.

Erſchwi'nglich, *adi.* dający się osiągnąć, uzyskać.

Erſe'hen, *va.* erſiehſt, erſieht, erſah, habe —, 1) dopatrzyć się kogo, czego; doścignąć wzrokiem; 2) upatrzyć; die Gelegenheit — upatrzyć sposobność; 3) widzieć, poznać, pomiarkować, przekonać się, wyrozumieć z czego; daraus erſehe ich, daſs . . . z tego widzę, że . . .; 4) jmndn zu etw. — wybrać, przeznaczyć kogo do czego.

Erſeh'nen, *va.* (haben) bardzo tęsknić do kogo, czego.

Erſe'tzbar, *adi.* dający się wynagrodzić, zastąpić, uzupełnić.

Erſe'tzen, *va.* (haben) 1) zastąpić, uzupełnić; einen Beamten — ustanowić następcę w urzędzie; 2) einen Schaden — wynagrodzić szkodę; jmndm etwas — wynagrodzić komu co, dać mu zadosyćuczynienie; die Unkoſten — zwrócić koszta; die Talente durch Fleiß — zbywające zdolności nagrodzić, zastąpić pilnością.

Ersi'chtlich, *adi.* widoczny, oczywisty; daraus ist — z tego widać, że . . .

Ersi'nnen, *va.* ersinnst, ersinnt, ersann, habe ersonnen, wymyślić, zmyślić.

Ersi'tzen, *va.* ersitz(e)st, ersitzt, ersaß, habe ersessen, nabyć przez posiadanie trwające pewien czas, zasiedzieć; ein Recht durch Verjährung — nabyć prawo przez przedawnienie.

Ersi'tzung, *sf.* preskrypcya *f.*, dawność *f.*, przedawnienie *n.*, zasiedzenie *n.*

Erspä'hen, *va.* (haben) wyszperać, wyśledzić, wyszpiegować co.

Erspa'ren, *va.* (haben) oszczędzić; jmndm etw. — oszczędzić komu czego; sich Kummer — oszczędzić sobie zmartwienia; das kannst du dir — możesz sobie oszczędzić tej fatygi; Zeit — oszczędzić czasu.

Erspa'rnis, *sf. pl.* =sse, oszczędność *f.*, oszczędzanie *n.*; oszczędności *pl.*, to co się oszczędziło.

Erspie'len, *va.* (haben) grą sobie co zarobić, zebrać.

Ersprie'ßen, *vn.* ersprießest, ersprießt, ersproß, bin ersprossen 1) wyrastać skąd w górę; 2) być komu pożytecznym, przydać się, na dobre wyjść.

Erspric'ßlich, *adi.* użyteczny; zbawienny.

E'rst, I. *num.* der, die, das =e 1) pierwszy; Karl der E—e Karol pierwszy; im =en Stock na pierwszym piętrze; =e Ausgabe pierwsze wydanie; das ist das =e von seinen Kindern to jego najstarsze dziecko; von seiner =en Kindheit an od swoich pierwszych lat dziecięcych, od swego dzieciństwa; die E—en der Stadt patrycyusze miasta, najznakomitsi obywatele miasta; am =en kommen przyjść pierwszy; so kommt man am =en an's Ziel w ten sposób najłatwiej celu osiągnąć można; auf's =e, für's =e, najprzód, po pierwsze; na początek; tymczasowo; ich werde ihn für's =e nicht sehen nie będę go widział tak prędko, tymi dniami; 2) der =e Redner seiner Zeit pierwszy, najznakomitszy mowca swego czasu; 3) das E—e pierwsza rzecz; das E—e, was ihm einfiel pierwszą jego myślą było; der e—e . . . der letzte pierwszy . . . ostatni; der erstere . . . der letztere pierwszy . . . ostatni (jeśli o dwóch mowa); der =e pierwszy (miesiąca); am =en, den =en pierwszego (dnia w miesiącu); II. *adv.* 1) wprzód, najprzód; man muß — denken, dann reden wprzód trzeba pomyśleć, potem mówić; — wieg's, dann wag's wprzód myśl, zastanów się, a potem działaj; 2) dopiero; es ist — sieben Uhr dopiero siódma godzina; ich habe — dreißig Seiten gelesen przeczytałem dopiero trzydzieści stronic; nun — gestand er sein Verbrechen teraz dopiero wyznał zbrodnię; — jetzt, — dann, — über's Jahr dopiero teraz, wtenczas, za rok; ich soll es — bekommen, dopiero mam dostać; du solltest ihn — sehen gdybyś go dopiero widział; ich würde es treffen und — er! jabym potrafił, a cóż dopiero on! 3) das braucht nicht — bewiesen zu werden tego nie potrzeba dowodzić; ich will nicht — mit ihm zanken nie chcę, nie będę się z nim kłócił; wenn ich — bei euch sein werde jak będę u was; 4) — wollte er mir's sagen, dann besann er sich anders z początku, zrazu chciał mi powiedzieć, potem inaczej się namyślił; 5) der — Gedachte, Genannte wyżej wspomniany.

Ersta'rken, *vn.* (sein) stać się mocnym, nabrać siły, wzmocnieć; zum kräftigen Jüngling — wyróść na silnego młodzieńca.

Ersta'rren, I. *vn.* (sein) vor Kälte — zdrętwieć od zimna, skostnieć; vor Schreck — zdrętwieć, osłupieć z przestrachu; die Hände sind ihm erstarrt, ręce zgrabiały (zgrabieć *inf.*), skostniały mu od zimna; das Wasser ist erstarrt woda ścięła się, zamarzła; das Blut ist mir vor Entsetzen erstarrt z przerażenia krew skrzepła mi w żyłach; II. *va.* (haben) zmrażać, otrętwiać; sein Empfang war =d przyjęcie jego było oziębłe.

Ersta'tten, *va.* (haben) 1) zwrócić, oddać co; die Kosten — zwrócić koszta; den Schaden — wynagrodzić szkodę; 2) jmndm etw. — odpłacić, odwetować komu co; seine Schuld — spłacić dług; 3) Bericht — referować, zdawać sprawę z czego; eine Anzeige — donieść.

Erstau'nen, *vn.* (sein) über etw. — zdumiewać się nad czem; osłupieć; od siebie odchodzić z zdziwienia; ich erstaunte, als ich dies hörte osłupiałem usłyszawszy to; =aunt stand er da stał zdziwiony, zdumiony, osłupiały; II. *va.* (haben) zadziwić, zdumiewać kogo.

Erstau'nen, *sn.* =s, podziwienie *n.*, zadziwienie *n.*; jmndn in — versetzen wprawić kogo w zadziwienie; zu jedermanns — ku ogólnemu zadziwieniu, zdziwieniu.

Erstau'nlich, *adi.* podziwienie sprawiający, w podziwienie wprawiający; nadzwyczajny; er macht —e Fortschritte robi nadzwyczajne postępy; — viel nadzwyczajnie, niezmiernie wiele; — schön dziwnie piękny.

Erste'chen, *va.* erstichst, ersticht, erstach, habe erstochen przekłuć, przebić; zasztyletować; jmndn mit dem Degen — przebić, zabić kogo szpadą

Erstehen, erstehst, ersteht, erstand, habe erstanden I. *va.* etw. — kupić co (na licytacyi jako najwięcej dający); II. *vr.* (bin erstanden) powstać; zmartwychwstać.

Erstei'gen, *va.* ersteigst, ersteigt, erstieg, habe erstiegen wleźć na wierzch czego, do-

stać się na wierzch; einen Berg — wejść na wierzchołek góry; 2) die höchsten Ehrenstellen — osiągnąć najwyższe godności, dojść do nich.

Erstei'gern, *va.* = ersteigen.

E'rstens, *adv.* po pierwsze *num.*, najprzód *adv.*

Erste'rben, *vn.* erstirbst, erstirbt, erstarb, bin erstorben 1) umierać (zwolna); skonać; das Wort erstarb ihm auf der Zunge słowo skonało mu na języku, w ustach; allmählich erstarben die Töne zwolna umilkły, ucichły dźwięki; das Licht erstirbt światło niknie, gaśnie; die Pflanzen — rośliny więdną, giną; das Glied ist erstorben członek obumarł, utracił zupełnie czucie; 2) er erstirbt beständig vor seinem Herrn płaszczy się przed swoim panem; (w listach:) ich ersterbe in tiefster Ehrfurcht Ihr . . . zachowam dla Pana do zgonu najgłębsze uszanowanie.

E'rstgeboren, *adi.*, =e(r), *sm.* =en *pl.* =e(n), pierworodny; =e Tochter pierworodna córka.

E'rstgeburt, *sf. pl.* =en, 1) pierwsze dziecię; 2) pierworodność *f.*, pierworodztwo *n.*; prymogenitura *f.*; =srecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* pierworodztwa.

Ersti'cken, I. *vn.* (sein) udusić się; an einem Knochen — zadławić się kością; vor Hitze — nie módz oddychać z powodu gorąca; vor Lachen — dusić się, zanosić się od śmiechu; im Kohlendampfe — dusić się od czadu węgli, zagorzeć (od węgla); II. *va.* i *vr.* sich —, (haben) zadusić, udusić kogo; sich —, udusić się; seine Thränen — tłumić łzy; die Flamme — przydusić ogień; das Übel in der Wurzel — przytłumić zło w zarodzie; das Unkraut hat die ganze Saat erstickt chwasty zagłuszyły cały zasiew.

Ersti'nken, *vn.* erstinkst, erstinkt, erstank, bin erstunken zaśmierdzić się; das sind erstunkene Lügen, das ist erstunken und erlogen to jest nikczemne, szkaradne kłamstwo.

E'rstlich, I. *adv.* wprzód, najprzód; po pierwsze; *adi.* pierwszy, pierwotny.

E'rstling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) pierwszy płód *m.*; er ist unser — on nasze pierwsze dziecię; 2) pierwszy owoc *m.*; =e pierwsze zbiory *pl.*; =e der Jahreszeit nowość *f.*, nowala *f.*; =sliebe *sf.* pierwsza miłość *f.*

Erstre'ben, *va.* (haben) 1) starać się o co; 2) przez usilne staranie osiągnąć, pozyskać.

Erstre'cken, I. *va.* (haben) rozciągnąć, przedłużyć; rozszerzyć; II. *vr.* sich —, rozciągać się, ciągnąć się; so weit erstreckt sich meine Macht nicht tak daleko moja władza nie sięga; seine Herrschaft erstreckt sich über viele Länder jego panowanie rozpościera, rozciąga się na wiele krajów; der Blick erstreckt sich über .... wzrok obejmuje ...; so weit, so hoch erstreckt sich sein Vermögen, sein Wissen nicht jego majątek nie wynosi tyle, wiadomości jego nie sięgają tak daleko, wysoko.

Erstrei'ten, *va.* erstreitest, erstreitet, erstritt, habe erstritten wywalczyć z bronią w ręku; zdobyć.

Erstürmen, *va.* (haben) szturmem zdobyć.

Ersu'chen, *va.* (haben) jmndn um etw. — prosić kogo o co.

Erta'ppen, *va.* (haben) złapać z nienacka, przydybać; einen Dieb auf frischer That — złapać złodzieja na gorącym uczynku.

Erta'sten, *va.* (haben) domacać się czego.

Erthei'len, *va.* (haben) 1) dać; Befehle — rozdawać rozkazy; jmndm ein Amt — nadać komu urząd; 2) udzielać komu czego; jmndm die Weihen — udzielać komu święceń; Unterricht — udzielać nauki.

Ertö'dten, *va.* (haben) 1) zabić; 2) przytłumić, wyniszczyć; die Lüste — przytłumić chuci; das Fleisch — umartwiać swe ciało.

Ertö'nen, *vn.* (sein) zabrzmieć, odezwać się; seine Stimme — lassen odezwać się; zaśpiewać.

Ertra'g, *sm.* =(e)s, *pl.* =äge, 1) plon *m.*, zbiór *m.*; der jährliche — roczny plon; 2) dochód *m.*, przychód *m.*

Ertra'gen, *va.* erträgst, erträgt, ertrug, habe — 1) unieść co; eine Last — udźwignąć, unieść ciężar; 2) znosić; etw. mit Ergebung — znosić co z pokorą, w pokorze; Kälte — können być wytrzymałym na zimno; das ist nicht zu — to nie do zniesienia.

Erträ'glich, *adi.* znośny, -nie *adv.*, do zniesienia, dający się znieść.

Erträ'glichkeit, *sf.* znośność *f.*

Erträ'gnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, dochód *m.*, przychód *m.*, plon *m.*

Erträ'nken, *va.* (haben) utopić.

Erträu'men, *va.* (haben) wymarzyć, uroić sobie co.

Ertri'nken, *vn.* ertrinkst, ertrinkt, ertrank, bin ertrunken utonąć; zatonąć.

Ertro'tzen, *va.* (haben) uporem co wymódz.

Erü'brigen, I. *va.* (haben) oszczędzić co, odłożyć; wenn ich so viel Zeit erübrige jeżeli będę miał tyle czasu; II. *vn.* (haben) pozostać; es erübrigt mir nur noch die Bemerkung, daß . . . chcę, winienem jeszcze tylko zauważyć, że . . .

Eruditio'n, *sf.* erudycya *f.*, nauka *f.*, uczoność *f.*

Ernie'ren, *va.* (haben) wyśledzić.

Eruptio'n, (wym.: erupcjon) *sf. pl.* =en, wybuch *m.*

E'rve, *sf. pl.* =n, gęsia wyka *f.*

E'rvenwürger, *sm.* =s, *pl.* —, zaraza *f.* większa (roślina).

Erwa'chen, *vn.* (sein) obudzić się, ocknąć się; die Liebe erwachte in seinem Herzen miłość obudziła się w jego

sercu; der Neid erwachte von neuem zazdrość obudziła się na nowo; der Tag erwacht dzień się zaczyna, świta.

Erwa'chsen, *vn.* erwächst, erwuchs, bin — 1) urość, dorość; — sein urosły; =er Mensch dorosły człowiek; dieses Gemüse ist in meinem Garten — ta jarzyna urosła w moim ogrodzie; 2) von jmndm — pochodzić od kogo; 3) aus etw. — urość z czego, wyniknąć; daraus kann für dich ein großer Schaden — z tego może wyniknąć dla ciebie wielka szkoda.

Erwä'gen, *va.* erwägst, erwägt, erwog, habe erwogen 1) rozważać, roztrząsać; reiflich, sorgfältig — gruntownie, starannie co rozważyć; 2) uwzględnić, wziąć w rachubę.

Erwä'gung, *sf. pl.* =en, rozważanie *n.*, roztrząsanie *n.*; rozwaga *f.*; in — ziehen wziąć co pod rozwagę; in — seiner Verdienste ze względu na jego zasługi; in — dessen z uwagi na to; zważywszy, że . . .

Erwä'hlen, *va.* (haben) wybrać, obrać kogo, co; zum König — obrać królem.

Erwä'hnen, *va.* (haben) etw., einer Sache — wspomnieć co, o czem; wzmiankować, wzmiankę uczynić o czem.

Erwa'ndern, *va.* (haben) zawędrować dokąd.

Erwa'rmen, *vn.* (sein) roz(e)grzać się, zagrzać się.

Erwä'rmen, *va.* (haben) rozgrzać, zagrzać.

Erwa'rten, *va.* (haben) 1) oczekiwać; jmnds Ankunft — oczekiwać czyjego przybycia; 2) doczekać się; er kann es kaum — ledwo doczekać się może; 3) spodziewać się; das hätte ich von dir nicht erwartet nie byłbym się tego po tobie spodziewał; ich erwarte davon nichts Gutes nie spodziewam się po tem nic dobrego; viel — lassen rokować piękne nadzieje; 4) es erwartet mich Schimpf und Schande czeka mnie, spotka mnie hańba i wstyd.

Erwa'rtung, *sf. pl.* =en, oczekiwanie *n.*, spodziewanie *n.*; nadzieja *f.*; wider aller — nad spodziewanie wszystkich; den gehegten =en entsprechen zaspokoić oczekiwania, ziścić je; in der — getäuscht zawiedziony w nadziei; das hat meine — auf's höchste gespannt — to moją ciekawość do najwyższego stopnia zaostrzyło.

Erwe'cken, *va.* (haben) 1) obudzić; jmndn aus dem Schlafe — obudzić kogo ze snu; vom Tode — wskrzesić (zmarłego); 2) jmndn zum Fleiße — pobudzić, nakłonić, zachęcić kogo do pilności; 3) Bewunderung — wzbudzić podziwienie.

Erweh'ren, *vr.* sich — jmnds, eines Dinges opędzić się, ognać się komu, czemu, od kogo, czego; obronić się; ich kann mich der Hunde nicht — nie mogę psom się ognać; sich des Gedankens — pozbyć się myśli; man kann sich des Lachens — śmiechu powstrzymać się można.

Erwei'chen, I. *va.* (haben) 1) zmiękczyć, miększym zrobić; das Leder — zmiękczyć skórę; 2) jmndn durch Bitten — zmiękczyć, poruszyć, wzruszyć kogo prośbami; II. *vn.* (sein) i *vr.* sich — 1) zmiękczeć, zmięknąć; 2) rozczulać się, łagodnieć.

Erwei'sen, erweist, erwies, habe erwiesen I. *va.* 1) udowodnić, dowieść, wykazać; das ist erwiesen to jest rzecz udowodniona; 2) wyświadczyć; jmndm Wohlthaten, viel Gutes — wyświadczyć komu dobrodziejstwa, wiele dobrego; II. *vr.* sich —, okazać się, pokazać się; sich dankbar — okazać się wdzięcznym; er erwies sich immer als mein Freund zawsze się okazywał moim przyjacielem.

Erwei'slich, *adi.* dowodny, -nie *adv.*, dający się dowieść.

Erwei'tern, I. *va.* (haben) 1) rozprzestrzenić, rozszerzyć; ein Kleid — rozszerzyć suknię; sein Reich — rozprzestrzenić państwo, rozszerzyć granice państwa; 2) powiększyć; ein Geschäft — powiększyć interes; seine Kenntnisse — rozszerzyć zakres wiadomości swoich, einen Begriff — wyobrażeniu, pojęciu nadać obszerniejsze znaczenie; den Stiefel — rozbić but; II. *vr.* sich — rozprzestrzeniać się, rozszerzać się; powiększać się; mein Blick erweitert sich immer mehr wzrok mój coraz dalej sięga; mein Herz erweiterte sich bei diesem Anblicke serce moje uradowało się tym widokiem.

Erwei'terung, *sf. pl.* =en, rozszerzenie *n.*

Erwe'rb, *sm.* =(e)s, zarobek *m.*; zarabianie *n.*; zysk *m.*

Erwe'rben, *va.* erwirbst, erwirbt, erwarb, habe erworben, zarabiać; nabyć; sich sein Brot — zarabiać sobie na chleb; Vermögen — nabyć majątek; 2) sich jmnds Freundschaft — pozyskać czyją przyjaźń; Rechte auf etw. — nabyć prawa do czego.

Erwe'rber, *sm.* =s, *pl.* —, nabywca *m.*

Erwe'rb(s)fähig, *adi.* zdolny do zarobku.

Erwe'rbsgenossenschaft, *sf. pl.* =en, stowarzyszenie *n.* zarobkowe.

Erwe'rbsstand, *sm.* =(e)s, stan *m.* zarobkowy, zarobkujący, zarobkiem się trudniący.

Erwe'rbsthätigkeit, *sf.* zarobkowanie *n.*, przemysł *m.*

Erwe'rbszweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałąź *f.* przemysłu.

Erwi'dern, *va.* (haben) 1) etw. — oddać co, wywzajemniać się czem; jmnds Gruß — oddać ukłon, wzajemnie powitać, na ukłon (ukłonem) odpowiedzieć; jmnds Liebe — odwzajemniać miłość; Gleiches mit Gleichem — równo odpłacić, zarówno

oddać; 2) auf etw. — odpowiedzieć na co.

Erwi'derung, *sf. pl.* =en, odpowiedź *f.*; odpłata *f.*; odwzajemnienie *n.*

Erwi'rken, *va.* (haben) uskutecznić, wskórać.

Erwi'rtschaften, *va.* zaoszczędzić, zebrać przez dobre gospodarowanie.

Erwi'schen, *va.* (haben) złapać, schwytać; auf frischer That — schwytać na gorącym uczynku.

Erwu'chern, *va.* lichwą nabyć, zebrać.

Erwü'nschen, *va.* (haben) życzyć komu czego; erwünscht *pp.* i *adi.* pożądany, życzeniu odpowiadający, podług życzenia; du kommst — właśnie w porę przybywasz; nichts konnte mir erwünschter kommen nic pożądańszego mi się nie mogło wydarzyć.

Erwü'rgen, I. *va.* (haben) udusić kogo (przez ściśnienie gardła); gwałtownym sposobem życia pozbawić; II. *vr.* (sein) udusić się.

Erz *sn.* =es, *pl.* =e, 1) ruda *f.*; 2) kruszec *m.*; 3) spiż *m.*; von — spiżowy.

Erz, (w złożeniach) I. ze spiżu, spiżowy; II. arcy- (oznacza najwyższy stopień).

E'rzader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* kruszcowa.

Erzä'hlen, *va.* (haben) opowiadać.

Erzä'hlung, *sf. pl.* =en, opowiadanie *n.*, powieść *f.*, opowieść *f.*

E'rzarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, wyrób *m.* ze spiżu.

E'rzart, *sf. pl.* =en, gatunek *m.* rudy, kruszcu.

E'rzbetrüger, *sm.* =s, *pl.* —, okropny oszust *m.*

E'rzbischof, *sm.* =s, *pl.* =bischöfe, arcybiskup *m.*

E'rzbischöflich, *adi.* arcybiskupi.

E'rzbisthum, *sn.* =s, *pl.* =thümer, arcybiskupstwo *n.*

E'rzböse, *adi.* nadzwyczajnie zły.

E'rzbösewicht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =er, łotr *m.* koronny, łotr nad łotry.

E'rzdummheit, *sf.* nadzwyczajne głupstwo *n.*

E'rzdummkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, straszny głupiec *m.*

Erzei'gen, *va.* 1) pokazać; 2) wyświadczyć; jmndm Gutes — wyświadczyć komu co dobrego; jmndm Achtung — okazać komu uszanowanie; II. *vr.* sich —, 1) pokazać się; okazać się.

E'rzen, *adi.* spiżowy.

E'rzengel, *sm.* =s, *pl.* —, archanioł *m.*

Erzeu'gen, *va.* (haben) 1) spłodzić; von ihm erzeugt z niego spłodzony, zrodzony; von ihr erzeugt z niej zrodzony; 2) der Acker hat in diesem Jahre viel Getreide erzeugt rola urodziła, wydała w tym roku wiele zboża; 3) Vergnügen — rodzić, sprawiać przyjemność; Krieg — zrodzić, wzniecić wojnę; das hat die Kunst erzeugt to sztuka zrodziła, utworzyła; II. *vr.* sich —, płodzić się; powstawać, tworzyć się.

Erzeu'ger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) rodziciel *m.*, rodzic *m.*; rodzicielka *f.*

Erzeu'gnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) płód *m.*, produkt *m.*; =sse des Bodens ziemiopłody *pl.*; 2) — der Kunst utwór *m.* sztuki.

E'rzfaul, *adi.* strasznie leniwy.

E'rzgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge chodnik *m.* kruszcowy (górnictwo).

E'rzgebirge, *sn.* =es, *pl.* —, góra *f.* kruszcowa.

E'rzgeizhals, *sm.* =ses, skąpiec *m.* niesłychany.

E'rzgrube, *sf. pl.* =n, kopalnia *f.* kruszcu.

E'rzhaltig, *adi.* kruszec w sobie mieszczący.

E'rzherzog, *sm.* =(e)s, *pl.* =e; (=in *sf. pl.* =innen) arcyksiążę *m.*; arcyksiężna *f.*; E—thum, *sn.* =s, *pl.* =thümer, arcyksięstwo *n.*

Erzie'hen, *va.* erziehst, erzieht, erzog, habe erzogen 1) jmndn — wychowywać kogo; das ist ein schlecht erzogenes Kind to jest źle wychowane dziecko; er hat sich keine Ehre an seinen Kindern erzogen wychowanie jego dzieci nie przynosi mu zaszczytu; 2) uciągnąć, ciągnąć, poruszyć z miejsca.

Erzie'her, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) wychowawca *m.*, nauczyciel *m.*, ochmistrz *m.*, guwerner *m.*; wychowawczyni *f.*, nauczycielka *f.*, ochmistrzyni *f.*, guwernantka *f.*

Erzie'hung, *sf.* wychowanie *n.*

Erzie'hungsanstalt, *sf. pl.* =en, instytut *m.* wychowawczy, pensya *f.*

Erzie'hungsart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* wychowania, kształcenia.

Erzie'hungskunde, =kunst, *sf.* umiejętność *f.*, sztuka *f.*, nauka *f.* wycho(wy)wania, pedagogia *f.*

Erzie'hungswesen, *sn.* =s, wychowanie *n.*; sprawa *f.* wychowania.

Erzie'len, *va.* (haben) 1) mierzyć do czego; 2) zmierzać do czego, osiągnąć co zamierzonego; erzielter Gewinn, zysk zrealizowany w gotowych pieniądzach; Getreide — produkować zboże; er hat das eben — wollen to właśnie zamierzał, chciał osiągnąć.

Erzi'ttern, *vn.* (sein) zadrżeć; ich erzitterte am ganzen Leibe całe ciało drżeć mi zaczęło.

E'rzkanzler, *sm.* =s, *pl.* —, arcykanclerz *m.*

E'rzpriester, *sm.* =s, *pl.* —. arcykapłan *m.*; E=thum, *sn* arcykapłaństwo *n.*

E'rzprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* kruszcu.

E'rzreich, *adi.* obfity w kruszec.

E'rzsäufer, *sm.* =s, *pl.* —, pijak *m.* koronny.

E'rzschatzmeister, *sm.* =s, *pl.* —, arcypodskarbi *m.*

E'rzschicht, *sf. pl.* =en, szychta *f.*, pokład *m.* kruszcu.

E'rzspieler, *sm.* =s, *pl.* —, gracz *m.* nienasycony, szuler *m.*, kostera *m.*

E'rzstift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kollegiata *f.* arcybiskupia.

Erzü'rnen, I. *va.* (haben) rozgniewać kogo; II. *vn.* (sein) i *vr.* sich — rozgniewać się; sich mit jmndm — pogniewać się z kim.

E'rzvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, patryarcha *m.*; =väterlich *adi.* patryarchalny, -nie *adv.*

Erzwi'ngen, *va.* erzwingst, erzwingt, erzwang, habe erzwungen, etw. von jmndm — wymusić co na kim; erzwungene Einwilligung wymuszone zezwolenie.

Es, *pron. pers. n.* to *n.*, ono *n.*; 1) er nimmt — on to bierze; ich weiß — wiem (to); er wird — bereuen będzie żałował; — gut mit jmndm meinen być komu życzliwym; — mit jmndm zu thun haben mieć z kim do czynienia; ich hab — (hab's) satt mam tego do syta; er ist arm, wir sind — auch on ubogi i my też; sind das deine Freunde? Ja, sie sind — czy to twoi przyjaciele? tak, to oni; ich bin's to ja (jestem); 2) — wird geklopft ktoś puka; — wurde geläutet dzwoniono; — ist kalt geworden zimno się zrobiło; — schläft sich hier gut tu się dobrze spi; — starben zwei Verwundete umarło dwóch rannych; — ist eine Frau im Zimmer kobieta jest w pokoju.

Es, *sn. inv.* (w muzyce znaczy:) ton *m.* o połowę niższy od E.

Esca'dre, *sf. pl.* =s i =n, eskadra *f.*, część *f.* floty z kilku okrętów złożona.

Escadro'n, (wym: eskadrą) *sf. pl.* =s, szwadron *m.* [*f.*

Esca'rpe, *sf. pl.* =n, szkarpa

E'sche, *sf. pl.* =n, jasion *m.*, jesion *m.*

E'schen, *adi.* jesionowy, z jesionowego drzewa; E=holz, *sn.* jesionowe drzewo *n.*

Esco'rte, *sf. pl.* =n, eskorta *f.*, straż *f.* przydana.

Escortie'ren, *va.* (haben) eskortować.

E'sel, *sm.* =s, *pl.* —, i =in *sf.*, *pl.* =innen) osieł *m.*, osioł *m.*; oślica *f.*; alter —! stary durniu! du —! ty ośle, głupcze! vom Pferd auf den — kommen wleźć z deszczu pod rynnę; wenn's dem — wohl geht, so geht er auf's Eis tanzen kiedy się osieł ma dobrze, idzie na lód skakać; ein — schilt den anderen Langohr kocieł garnkowi przygania, a sam smoli; den Sack schlägt er, den — meint er (tyle co:) o jednym mówi, a drugiego ma na myśli.

E'selchen, *sm.* =s, *pl.* —, osiołek *m.*

Eselei', *sf. pl.* =en, osielstwo *n.*, osłowstwo *n.*, głupstwo *n.*, gburstwo *n.*

E'selfüllen, *sn.* =s, *pl.* —, oślę *n.*

E'selhaft, *adi.* osłowaty, -to *adv.*

E'seln, I. *vn.* (haben) 1) pracować jak osieł; 2) udawać osła, po głupiemu postępywać; zrobić głupstwo na jakie się tylko osieł zdobyć może; II. jmndn — osłować kogo, osłem go nazywać.

E'selsarbeit, *sf. pl.* =en, praca *f.* ośla, mozolna.

E'selsbrücke, *sf. pl.* =n, ośli most *m.*

E'selshaut, *sf. pl.* =häute, ośla skóra; pergamin *m.*

E'selskopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, ośli łeb *m.*, ośla głowa *f.*; głupia, tępa głowa, głupiec *m.*, nieuk *m.*

E'selsohr, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, ośle ucho *n.*; =en *pl.* długie uszy *pl.*, er kann die — nicht verstecken ośle uszy wyglądają mu z za kołnierza, jest głupcem, nieukiem.

E'seltreiber, *sm.* =s, *pl.* —, oślarz *m.*, poganiacz *m.* osłów.

Esote'risch, *adi.* ezoteryczny, wewnętrzny, tajemniczy.

Esparce'tte, i =sette, *sf.* sparcetta *f.*, rzęśnia *f.*, kokosza wyka *f.*, złote główki *pl.* (roślina).

E'spe, *sf. pl.* =n, osika *f.*, osina *f.*

E'spen, *adi.* osinowy, osikowy; E=blatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, liść *m.* osikowy; er zitterte wie ein — zadrżał jak liść osinowy; E=laub *sn.* liście *pl.* osikowe.

Ess, *sn.* =sses, *pl.* =sse, es *m.*, as *m.* (karta *f.*).

Essay', (wym. esse) *sm.* =s, *pl.* =s, rozprawa *f.* naukowa, artykuł *m.*

E'ssbar, *adi.* jadalny.

E'ssbegier, =gier, *sf.* łaknienie *n.*, pożądanie *n.* jadła, apetyt *m.*; Essgelage *sn.* uczta *f.*; =geschirr *sn.* naczynie *n.* do jadła; =korb *sm.* koszyk *m.* do noszenia jadła; =löffel *sm.* łyżka *f.* stołowa; alle Stunden einen — voll co godzinę łyżkę stołową (medycyny zażyć); =lust *sf.* apetyt *m.*; =saal *sm.* i =stube *sf.* pokój *m.* jadalny, izba *f.*, sala *f.* jadalna; jadalnia *f.*; =stunde *sf.* godzina *f.* jedzenia; =tisch *sm.* stół *m.* do jedzenia; =waren *sf. pl.* artykuły *pl.* żywności, żywność *f.*; =zimmer *sn.* pokój *m.* jadalny.

E'sse, *sf. pl.* =n, kuźnia *f.*, komin *m.* kowalski.

E'ssen, *va.* issest, isset (isst), aß, habe gegessen 1) jeść; für vier Mann — jeść za czterych; wer — will, muss auch arbeiten bez pracy nie będą kołacze; sein Brot mit Thränen — we łzach spożywać swój chleb; jmnds Brot — jeść czyj chleb; das Gnadenbrot bei jmndm — mieć u kogo pożywienie z łaski; 2) zu Abend — jeść wieczerzę, wieczerzać; zu Mittag — jeść obiad, obiadować; Frühstück — jeść śniadanie, śniadać; Vesperbrot — jeść podwieczorek; was werden wir heut' (zu Mittag) —? co mamy dziś na obiad?; ich werde morgen bei ihm — jutro będę u niego na obiedzie; 3) gern — jadać chętnie; lubić; gern Austern — lubić ostrygi; 4) sich satt — najeść się; ich habe mir Fische zuwider gegessen ryby przejadły mi się; wes Brot ich esse, des Lied ich singe na czyim wózku jedziesz, tego

piosnkę śpiewaj; er hat die Weisheit mit Löffeln gegessen pojadł, posiadł wszystkie rozumy.

E'ssen, *sn.* =s, 1) obiad *m.*, wieczerza *f.*; das — kochen gotować obiad czy wieczerzę; das — ist schon aufgetragen już dano na stół; vor, nach dem — przed obiadem (kolacyą), po obiedzie (kolacyi); 2) jadło *n.*, jedzenie *n.*; das — war gut jedzenie było dobre.

Esse'nz, *sf. pl.* =en, esencya *f.*, wywar *m.*, wyciąg *m.*

E'sser, *sm.* =s, *pl.* —, i (=in *sf.*, *pl.* =innen) jedzący *m.*, -ca *f.*; jadacz *m.*, -ka *f.*; ein starker, schwacher — dobry zmiatacz, mało jedzący.

E'ssig, *sm.* =s, *pl.* =e, ocet *m.*; — an etw. thun polać, skropić octem; Spargel in — und Öl szparagi w occie i oliwie; zu — werden zamienić się na ocet; =artig, *adi.* occiany, octowy; E=brauer, =fabrikant, *sm.* occiarz *m.*, octarz *m.*, octetnik *m.*; =fass, *sn.* beczka *f.* na ocet; =mutter, *sf.* gniazdo *n.* octowe, macica *f.* octowa.

E'ssiggeist, *sm.* =es, spirytus *m.* octowy.

E'ssiggurke, *sf. pl.* =n, korniszon *m.*

E'ssigsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, occian *m.*

E'ssigsauer, *adi.* occiany, kwaśny; =e Thonerde octan glinu.

E'ssigsäure, *sf.* kwas *m.* octowy.

Estafe'tte, *sf. pl.* =n, sztafeta *f.*

E'strich, *sm.* =s, *pl.* =e, podłoga *f.*, posadzka *f.*; (kamienna lub metalowa); bruk *m.*

Etablie'ren, 1) *va.* (haben) etabl(iz)ować; założyć, otworzyć handel; II. *vr.* sich — etablować się; osiąść gdzie; rozpocząć handel.

Etablisseme'nt, (wym.: etablisman) zakład *m.* sklep *m.*

Eta'ge, (wym.: etaż) *sf. pl.* =n, piętro *n.*

Eta'ppe, *sf. pl.* =n, etap *m.*; oddział *m.* straży; =nstraße *sf.* etapowa droga *f.*

Eta't, (wym.: eta) *sm.* =s, *pl.* =s, etat *m.*, budżet *m.*; den — festsetzen ułożyć etat.

Etce'tera, *adv.* et cetera *inv.*, i tak dalej, i. t. d., i. t. p.

E'thik, *sf.* etyka *f.*, umiejętność *f.* cnoty, nauka *f.*, filozofia *f.* moralna obyczajowa; ethisch *adi.* etyczny, obyczajowy, moralny.

E'thniker, *sm.* =s, *pl.* —, poganin *m.*, bałwochwalca *m.*; etnicy *pl.*; ethnisch *adi.* pogański, bałwochwalczy.

Ethnogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, etnograf *m.*, opisujący naród i jego właściwości.

Ethnographie', *sf.* etnografia *f.*, ludoznawstwo *n.*

Ethnogra'phisch, *adi.* etnograficzny, -nie.

Ethnolo'ge, *sm.* =n, *pl.* =n, etnolog *m.*

Ethnologie', *sf.* etnologia *f.*, znajomość *f.* ludów pod względem ich obyczajów.

Etike'tte, *sf. pl.* =n, 1) etykieta *f.*, zwyczaj *f.*, formalność *f.* ustanowiona; 2) etykieta, karteczka *f.* (do naczynia, paki, flaszki przyklejona lub przywiązana.)

E'tlich, *num. indef.* zazwyczaj tylko w *pl.* =e, kilku, kilka, kilkoro; =e Freunde kilku przyjaciół; =er Freunde wegen dla kilku przyjaciół; =en Freunden kilku przyjaciołom; =e meiner Bücher, von meinen Büchern kilka moich książek; es waren deren =e da było ich kilku; =emal kilka razy; =e (und) zwanzig dwadzieścia kilka; E—e . . . E—e kilku . . . . kilku; jedni . . . . drudzy.

Etü'de, *sf. pl.* =n, ćwiczenie *n.* muzyczne, etiuda *f.*

Etui', *sn.* =s, *pl.* =s, puzderko *n.*

E'twa, =n, *adv.* 1) koło, około, prawie, może es waren — zehn Personen da było około dziesięć osób, może z dziesięć osób; — zwanzig Jahre około lat dwudziestu; hat er dich — betrogen? czy ciebie może oszukał?; 2) wenn er — sterben sollte gdyby przypadkiem umarł; wenn er — nicht zu Hause ist na wypadek, gdyby nie był w domu; hat er dir nicht — etwas gestohlen? czy ci czasem czego nie ukradł? außer —, dass . . . chyba może, że . . . 3) — eine Stunde z godzinę; — drei Wochen ze trzy tygodnie.

Etwa'ig, *adi.*, ewentualny, wypadkowy; =en Falles na wypadek, ewentualnie; der =e Überschuss ewentualna przewyżka; przewyżka, jeżeliby się jaka okazała.

E'twas, *pron.* 1) coś; — sehen coś widzieć; sich mit — beschäftigen zajmować się czem; ich habe — davon gehört słyszałem coś o tem; das will — sagen to coś znaczy; — Gutes, Schönes coś dobrego, pięknego; er weiß nie — Neues nigdy nie wie nic nowego; ich werde dir — sagen ja ci coś powiem; das ist — Anderes to coś innego; hast du —, um zu bezahlen? masz czem zapłacić?; — über Beredsamkeit nieco, kilka słów o wymowie (jako napis książki lub rozprawy); aus ihm wird — z niego będzie coś; 2) co; hast du — davon gehört? czy słyszałeś co o tem?; sage keinem Menschen — davon nie mów nikomu nic o tem?; 3) nieco, trochę, cokolwiek; ich habe — Geld mam trochę pieniędzy; es geht ihm — besser powodzi mu się nieco lepiej; er kann — Polnisch umie cokolwiek po polsku.

Etwe'lch, *pron. indef.* ktoś, którykolwiek, jakiś, =e niektórzy *pl.*

Etymolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, etymolog *m.*

Etymologie', *sf.* etymologia *f.*, słowotwórstwo *n.*, słoworód *m.*; =gisch *adi.* etymologiczny, -nie.

Eubio'tik, *sf.* eubiotyka *f.*, sztuka *f.* dobrego życia.

Eucharistie', *sf. pl.* =n, i =en, eucharystya *f.*, sa-

krament *m.* ciała i krwi Pańskiej.

Euchroi't, *sm.* euchroit *m.*, gatunek *m.* rudy miedzianej.

Eudämonie, *sf.* eudemonizm *m.*, nauka *f.* o szczęśliwości.

Eu'er, 1) *pron. pers.* — einer jeden z was; — waren sieben było was siedmiu; 2) *pron. poss.* wasz eure Eltern wasi rodzice; — Schreiben wasze pismo; ist dieses Buch —? czy to wasza książka?; (Ew.) Hoheit Wasza Wysokość.

Eu'le, *sf. pl.* =n, sowa *f.*; Eulchen, *sn.* =s, *pl.* —, sowka *f.*; soweczka *f.*; wie die =n unter den Krähen sein jak sowa między wronami, nielubiony, znienawidzony, wyśmiewany; =n nach Athen tragen wodę do morza, drwa do lasu wozić; eine — fangen sowę złapać, stracić wiatr z tyłu a dostać go z przodu.

Eu'lenartig, *adi.* sowi.

Eu'lenspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) Till — Sowisdrzał, Sowizrzał *m.*; 2) wietrznik *m.*, postrzelona pałka *f.*, młodzik *m.* niestateczny, głuptas *m.*

Eumeni'de, *sf. pl.* =n, Eumenidy *pl.*, boginie mścicielki *pl.*

Eunu'ch, *sm.* =en i =s, *pl.* =en, eunuch *m.*, rzezaniec *m.*, trzebieniec *m.*

Eupatori'n, *sf.* eupatoryna *f.* (chem.)

Eupho'nisch, *adi.* eufoniczny, mile brzmiący.

Eu're, *pron.* der, die, das —, wasz, wasza, wasze.

Eu'rerseits, *adv.* z waszej strony.

Eu'rethalben, =wegen (um) =willen, *adv.* dla was, z waszej przyczyny, dla waszego dobra.

Eu'rig, *pron. poss.* der, die, das =e, wasz, wasza, wasze; behaltet das E=e zatrzymajcie co wasze; die E=en wasi; wasi rodzice; wasi przyjaciele.

Eu'ter, *sn.* =s, *pl.* —, wymię *n.*

Eu'tern, *vn.* (haben) dostawać pełne wymiona; dawać mleka.

Evacuie'ren, *va.* (haben) ewakuować, wypróżnić; wyprowadzać wojsko z jakiego miejsca.

Evacuie'rung, *sf.*, *pl.* =en, i Evacuation, *sf. pl.* =en, ewakuacya *f.*, wypróżnienie *n.*, ustąpienie *n.*

Evalvatio'n, *sf. pl.* =en, ewaluacya *f.*, szacunek *m.* jakiej rzeczy, ocenienie *n.*

Evalvie'ren, *va.* (haben) ewaluować, oznaczyć cenę, wartość.

Evange'lisch, *adi.* 1) ewangeliczny, -nie *adv.*, podług ewangelii; 2) ewangelicki, po ewangelicku *adv.*; =e Kirche kościół *m.* ewangelicki.

Evangelisie'ren, *va.* (haben) 1) ewangelizować, przepowiadać ewangelię; 2) nawracać na wyznanie ewangelickie.

Evangeli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, ewangelista *m.*, ewanielista *m.*

Evange'lium, *sn.* =s i ii, *pl.* =e'lien, ewangelia, ewanielia *f.*; den Heiden das — predigen poganom opowiadać, przepowiadać ewanielię; etw. wie das — glauben wierzyć w co, jak w ewanielię.

Evaporatio'n, *sf. pl.* =en, ewaporacya *f.*, wyziew *m.*, parowanie *n.*

E'vastochter, *sf. pl.* =töchter, córka *f.* Ewy; kobieta *f.*

Eventualitä't, *sf. pl.* =en, ewentualność *f.*, wypadek *m.*, możliwość *f.*

Eventue'll, *adi.* ewentualny, wypadkowy, mogący się zdarzyć; -nie *adv.* na wszelki wypadek.

Evictio'n, *sf. pl.* =en, ewikcya *f.*; rękojmia *f.*, ubezpieczenie *n.*

Evide'nt, *adi.* oczywisty, -ście, jawny, -nie

Evide'nz, *sf.* ewidencya *f.*; oczywistość *f.*, jawność *f.*

Evocatio'n, *sf. pl.* =en, ewokacya *f.*; zapozwanie *n.* strony do sądu niewłaściwego.

Evolutio'n, *sf. pl.* =en, 1) ewolucya *f.*, rozwój *m.*; 2) szykowanie *n.* i obroty żołnierzy; 3) rozwinięcie *n.* się jakiego organu (medyc.); =en machen robić obroty.

E'wig, I. *adi.* 1) wieczny; =e Seligkeit żywot *m.* wieczny; zum =en Andenken na wieczną pamiątkę; auf — na wieczne czasy, na zawsze; auf =e Zeiten na wieczne czasy; 2) ciągły nieprzerwany; =er Friede wieczny, ciągły pokój; unsere Freundschaft wird — währen przyjaźń nasza ciągle, wiecznie trwać będzie; der =e Jude żyd wieczny tułacz; =e Lampe wieczne, bezustanne światło; der E—e Przedwieczny, Wiekuisty, Bóg; II. *adv.* wiecznie; bardzo; es dauert immer —, ehe er kommt pół wieku zawsze na niego trzeba czekać, nim przyjdzie; das ist — schade bardzo szkoda; immer und — zawsze; einmal für — raz na zawsze.

E'wigen, *va.* (haben) uwiecznić.

E'wigkeit, *pl.* =en, wieczność *f.*; die — Gottes (od)wieczność Boga; von — her od wieków; man hat dich seit einer — nicht gesehen od wieków nie było ciebie widać; in — na wieki; in alle —, von — zu —, von nun an bis in — po wszystkie wieki, od wieków i na wieki, na wieki wieków; das dauert eine — końca temu nie ma; das glaube ich in — nicht nigdy w życiu tego nie uwierzę; das wird in — nicht geschehen póki świat światem, nigdy do tego nie przyjdzie.

E'wiglich, *adi.* wiecznie.

Ex= (w wyrazach złożonych) ex-, były *adi.*; =minister *m.* były minister *m.*; =professor *m.* były profesor *m.*

Exa'ct, *adi.* ścisły, dokładny; punktualny.

Exaltie'ren, *va.* (haben) egzaltować, unosić, zapalać, zachwycać; =tiert egzaltowany; zapalony, przesadny.

Exa'men, *sn.* =s, *pl.* =mina, egzamin *m.*; próba *f.*, popis *m.*; mündliches — egzamin ustny; schriftliches — egzamin pisemny, piśmienny; ein — machen składać egzamin; im — bestehen, durchfallen zdać, złożyć egzamin, nie zdać egzaminu, zostać reprobowanym.

Exzede'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, robiący ekscesy, wybryki.

Excedie'ren, *vn.* (haben) robić ekscesy.

Excelle'nt, *adj.* znakomity.

Excelle'nz, *sf. pl.* =en, ekscellencya *f.*; dostojność *f.*, wysokość *f.*, wielmożność *f.*; Eure (Ew.) — Wasza Ekscellencya.

Excellie'ren, *vn.* (haben) celować w czem.

Exce'nter, *sm.* =s, *pl.* —, ekscenter *m.*, mimośród *m.*, tarcza *f.* mimośrodkowa.

Exce'ntrik, *sn.* =s, *pl.* =s, ekscentryk *m.*, mimośród *m.*

Exce'ntrisch, *adj.* 1) ekscentryczny, odśrodkowy; =e Bewegungen obroty odśrodkowe; 2) dziwaczny, oryginalny.

Excentricitä't, *sf. pl.* =en, ekscentryczność *f.*; dziwaczność *f.*, oryginalność *f.*

Exceptio'n, *sf. pl.* =en, ekscepcya *f.*; zarzut *m.*

Exceptione'll, *adj.* wyjątkowy.

Excerpie'ren, *va.* (haben) wyciągi, wypisy robić.

Exce'rpt, *sn.* =es, *pl.* =e, ekscerpt *m.*, wyciąg *m.*, wypis *m.* (z ksiąg).

Exce'ß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, eksces *m.*; wybryk *m.*, nadużycie *n.*; przestępstwo *n.*

Excindie'ren, *va.* (haben) wyłączyć.

Excindie'rungsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o wyłączenie.

Excipie'ren, *va.* (haben) ekscypować, wyjmować; warować sobie.

Excludie'ren, *va.* (haben) ekskludować, wyłączać, wykluczać.

Exclusio'n, *sf. pl.* =en, eksklnzya *f.*, wyłączenie *n.*, oddalenie *n.*, wykluczenie *n.*

Exclusi'v, *adj.* ekskluzywny, oddzielny, wyłączny; =e, *adv.* ekskluzywnie, wyłącznie.

Excommunicatio'n, *sf. pl.* =en, ekskomunika *f.*, klątwa *f.*

Excommunicie'ren, *va.* (haben) ekskomunikować, wykląć.

Exkreme'nte, *sn. pl.* —, ekskrementa *pl.*, wyrzuty *pl.*, odchody *pl.*

Excursio'n, *sf. pl.* =en, ekskursya *f.*, wycieczka *f.*

Excusie'ren, *va.* (haben) uniewinniać.

Executie'ren, *va.* (haben) egzekwować, wykonywać, wypełnić; jmndn — wykonać na kim wyrok śmierci.

Executio'n, *sf. pl.* =en, egzekucya *f.*, wykonanie *n.* (wyroku).

Executi'v, *adj.* wykonawczy.

Executi'vgewalt, *sf. pl.* =en, i **Executi've**, *sf.* władza *f.* wykonawcza.

Execu'tor, *sm.* =s. *pl.* =to'ren, egzekutor *m.*, wykonawca *m.* (wyroku, testamentu).

Exege'se, *sf. pl.* =n, egzegieza *f.*, wykład (gramatyczny).

Exe'mpel, *sn.* =s, *pl.* —, przykład *m.*; ein — an jmndm statuieren ukarać kogo dla przykładu.

Exempla'r, *sn.* =s, *pl.* =e egzemplarz *m.*

Exempla'risch, *adj.* wzorowy, przykładny; — bestrafen ukarać dla przykładu.

Exe'quien, *sn. pl.* egzekwie *pl.*, obrządki *m.* pogrzebowe; nabożeństwo *n.* żałobne.

Exequie'ren, *va.* (haben) egzekwować, wykonać.

Exercie'ren, I. *va.* (haben) egzercerować, ćwiczyć, uczyć robić bronią; II. *vn.* (haben) ćwiczyć się, uczyć się robić bronią.

Exerci'tium, *sn.* =s, *pl.* =tia i =tien, ćwiczenie *m.*, zadanie *n.*

Exhibie'ren, *va.* (haben) podawać do urzędu; okazywać.

Exhibi'tenprotokoll, *sn.* =s, *pl.* =e, dziennik *m.* podawczy.

Exho'rte, *sf. pl.* =en, egzorta *f.*

Exi'l, *sn.* =s, *pl.* =e, wygnanie *n.*

Eximie'ren, *va.* (haben) wyjąć, uwolnić od czego, wyłączyć z pod władzy.

Existe'nz, *sf. pl.* =en, egzystencya *f.*, byt *m.*, bytność *f.*, utrzymanie *n.*

Existie'ren, *vn.* (haben) egzystować, żyć, być; utrzymywać się.

Exmissio'n, *sf. pl.* =en, eksmisya *f.*, wyrugowanie *n.* z mieszkania.

Exorcisie'ren, *va.* (haben) egzorcyzmować, zaklinać, zażegnywać czarta, wypędzać go z opętanego człowieka.

Exorci'smus, *sm.* —, *pl.* =men, egzorcyzm *m.*, zaklinanie *n.* czarta.

Exorci'st, *sm.* =en, *pl.* =en, egzorcysta *m.*

Exote'risch, *adj.* zewnętrzny.

Exo'tisch, *adj.* egzotyczny, zagraniczny, obcy.

Expansio'n, *sf. pl.* =en, rozprężanie *n.* (się); — des Dampfes prężliwość *f.* pary.

Expansi'v, *adj.* rozprężliwy.

Expecta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ekspektant *n.*, oczekujący *m.* czego, kandydat *m.* do posady jakiej.

Expecta'nz, *sf. pl.* =en, ekspektantywa *f.*, oczekiwanie *n.*; przywilej *m.* otrzymany na przeżycie.

Expectoratio'n, *sf. pl.* =en, wywnętrzenie *n.* się.

Expectorie'ren, I. *va.* (haben) wykaszleć; II. *vr.* sich —, wywnętrzyć się, wynurzyć się.

Expedie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ekspedyent *m.*

Experime'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, eksperyment *m.*, doświadczenie *n.*

Experimenta'l, *adj.* eksperymentalny, doświadczalny; =Physik *sf.* fizyka *f.* doświadczalna.

Expe'rte, *sm.* =n, *pl.* =n, znawca *m.*, biegły *m.*

Explicatio'n, *sf. pl.* =en, eksplikacya *f.*, tłómaczenie *n.*, wyjaśnienie. *n.*

Explodie'ren, *vn.* (haben) eksplodować, wybuchnąć; pęknąć.

Explosio'n, *sf.* *pl.* =en, eksplozya, *f.*, wybuch *m.*, pęknięcie *n.*

Exponent, *sm.* =en, *pl.* =en, wykładnik *m.*

Exponie'ren, *va.* i *vr.* sich —, (haben) eksponować, — się, wystawiać, narażać kogo na co, narażać się na co.

Exportie'ren, *va.* (haben) wywozić.

Expre'ß, *adv.* wyraźnie; koniecznie; =ßer Bote umyślny posłaniec *m.*; per — przez umyślnego posłańca.

Expropriatio'n, *sf.* *pl.* =en, eksproprjacya *f.*, wywłaszczenie *n.* [szczyć.

Exproprii'eren, *va.* wywłaszczyć.

Exquisi't, *adi.* wyszukany; znakomity.

Exta'se, *sf.* ekstaza *f.*, uniesienie *n.*, zachwycenie *n.*

Exte'mpore, *adv.* naprędce, bez *praep.* przygotowania.

Extempora'le, *sn.*, =s, *pl.* =lien ćwiczenie *n.* szkolne.

Extemporie'ren, *vn.* (haben) ekstemporować, bez przygotowania mówić, grać, śpiewać.

Exte'rne, *sm.* =n, *pl.* =n, ekstern *m.*, uczeń *m.* przychodzący na pensyę, nie stale mieszkający.

Exterritorialitä't, *sf.* zakrajowość *f.*

E'xtra, *adv.* oprócz, nader, arcy, nadzwyczajnie; =blatt *sn.* osobny, nadzwyczajny dodatek *m.*; =fein *adi.* wyborny, bardzo cienki, subtelny.

Extra'ct, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ekstrakt *m.*, sok *m.* wyciśnięty; wyciąg *m.*

Extradie'ren, *va.* (haben) wydać.

E'xtrapost, *sf.* *pl.* =en, ekstrapoczta *f.*, szybka, nie zwykła poczta.

Extre'm, *sn.* =s, *pl.* =e, ostateczność *f.*; aus einem — in's andere fallen z jednej ostateczności wpadać w drugą; die =e berühren sich zazwyczaj jedna ostateczność prowadzi do drugiej.

Extremitä'ten, *sf.* *pl.* ostateczności *pl.*; członki *pl.* ludzkie (ręce i nogi); koniuszki *pl.*

Exula'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, egzulant *m.*, wygnaniec *m.*, wywołaniec *m.*

F.

Fa'bel, *sf.* *pl.* =n, bajka *f.*, baśń *f.*, powiastka *f.*; gadka *f.*; plotka *f.*; treść *f.* (utworu poetycznego); zur — gehörig bajeczny, nie do uwierzenia; das kommt mir wie eine — vor to sprawia na mnie wrażenie bajki, zmyślenia.

Fa'beldichter, *sm.* =s, *pl.* —, bajkopisarz *m.*

Fabelei', *sf.* *pl.* =en, baśnie *f.* *pl.*, brednie *f.* *pl.*

Fa'belhaft, *adi.* i *adv.* bajeczny.

Fa'belhaftigkeit, *sf.* bajeczność *f.*

Fa'belhans, *sm.* =ses, *pl.* =hänse, bajarz *m.*

Fa'bellehre, *sf.* mitologia *f.*

Fa'beln, *va.* i *vn.* (haben) 1) powiadać, opowiadać bajki; 2) bajać, bajki pleść, klecić; was — Sie da co pan za duby smalone plecie; w malignie bajać, gorączkować.

Fa'bler (Fa'beler), *sm.* =s, *pl.* —, bajarz *m.*, gaduła *m.*

Fabri'k, *sf.* *pl.* =en, fabryka *f.*, zakład *m.* przemysłowy na większe rozmiary.

Fabri'kmäßig, *adi.* i *adv.* fabryczny, po fabrycznemu wyrobiony.

Fabrika'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.*

Fabrika't, *sn.* =es, *pl.* =e, wyrób *m.* fabryczny, fabrykat *m.*

Fabricie'ren, *va.* (haben) 1) fabrykować, wyrabiać w fabryce; 2) podrabiać, fałszować.

Fabulie'ren, *va.* (haben) bajki pleść, zmyślać.

Faca'de, (wym. fasád), *sf.* *pl.* =n, fasada *f.*, front *m.* budowli, zazwyczaj przystrojony w ozdoby sztukatorskie.

Face'tte, *sf.* *pl.* =n, ścianka *f.*, mała powierzchnia *f.* w rzniętych kamieniach.

Fa'ch, *sn.* =es, *pl.* Fächer, 1) przedział *m.*, przegroda *f.*, półka *f.* — in einem Schrank w szafie fach *m.*, przedziałka *f.*, przepierzenie *n.*; 2) komórka *f.* w roślinach; 3) kwatera *f.* w ogrodnictwie; 4) — im Bretterzaun przęsło *n.*, przyłaz *m.*, przełaz *m.*; 5) fach *m.*, przegródka w kaszcie drukarskiej; 6) wydział *m.*, zawód *m.*, specyalność *f.*, zakres *m.*, gałęź *f.* jakiejś umiejętności, profesya *f.*, klasa *f.*; das ist nicht sein — to nie jego specyalność, to nie w jego mocy, to nie należy do niego; das schlägt in sein — to jest w jego zakresie; das schlägt nicht in mein — nie znam się na tem, nie zajmuję się tem, to rzecz dla mnie obca; Mann vom — specyalista *f.*, człowiek *m.* powołany trafnie do czegoś, znawca *m.*; das gehört in ein anderes — to nie należy do rzeczy, to rzecz zupełnie odrębna; in allen Fächern brauchbar sein być pożytecznym w wszystkich umiejętnościach i zawodach.

Fa'chbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.*, obłąk *m.* (u kapeluszników).

Fa'chgelehrter, *sm.* *pl.*, =ten uczony *m.* zawodowy, specyalista.

Fa'chordnung, *sf.* *pl.* =en, klasyfikacya *f.*

Fa'chschule, *sf.* *pl.* =en, szkoła *f.* specyalna.

Fa'chsieb, *sn.* =es, *pl.* =e, plecionka *f.* w kapelusznictwie.

Fä'cheln, *va.* (haben) i sich — *vr.* powiewać (wachlarzem), wachlować; wachlować się.

Fa'chen, *va.* (haben) umieścić, usadowić.

Fä'cher, *sm.* =s, *pl.* —, wachlarz *m.*

Fä'cherartig, *adi.* i *adv.* w rodzaju wachlarza, wachlarzowaty.

Fä'cherig, *adi.* i *adv.* podzielony na przegrody, na półki.

Fa'chlich, *adi.* i *adv.*, specyalny, zawodowy, należący do pewnej gałęzi.

Fa'chtisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.*, używany specyalnie przez kapeluszników do wybijania wełny.

Fa'chweise, *adv.* oddziałami, wydziałowo, podług przedziałów.

Fa'chwerk, *sn.* =es, 1) mur *m.* pruski; 2) dzieło *n.* specyalne; 3) przegroda *f.* w szafie pocztowej, używanej do sortowania listów.

Fa'cit, *sn.* =s, *pl.* =s, rezultat *m.*, wynik *m.*

Fa'ckel, *sf.* *pl.* =n, pochodnia *f.*

Fa'ckelbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, kolina *f.*

Fa'ckeln, *vn.* (haben) migać np. płomień świecy; wahać się; er fackelt nicht lange on nie żartuje, on długo się nie namyśla, u niego nie kupić.

Fa'ckelstuhl, *sm.* =es, *pl.* =stühle, kaganiec *m.*, kaganek *m.* do oświecenia, girydon *m.*

Fa'ckeltanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* ministrów na dworze pruskim, odbywający się z pochodnią w ręku.

Fa'ckelträger, *sm.* =s, *pl.* —, niosący *m.* pochodnię, idący *m.* z pochodnią w ręku.

Fa'ckelzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pochód *m.* uroczysty z pochodniami, wyprawiany zwykle celem czyjegoś uczczenia.

Faço'n, (wym.: fasson), *sf.* *pl.* =s, fason *m.*, kształt *m.*, forma *f.*, sposób *m.*

Facsi'mile, *sn.* =s, *pl.* =milia, facsimile, wierna kopia *f.*, naśladowanie *n.* podpisu, ręki czyjej.

Fa'ctisch, *adi.* i *adv.* faktyczny, rzeczywisty, realny, efektywny.

Fa'ctor, *sm.* =s, *pl.* =en, 1) faktor *m.*, sprawca *m.*; 2) czynnik *m.*; 3) zarządca (drukarni).

Factore'i, *sf.* *pl.* =en, 1) faktorstwo *n.*; 2) faktorya *f.*, osada *f.* kupiecka.

Fa'ctum, *sn.* =s, *pl.* =cta, prawda *f.* rzeczowa, czyn *m.*, fakt *m.*

Factu'r, *sf.* *pl.* =en, faktura *f.*, obrachunek *m.* przesłanych towarów.

Facultä't, *sf.* *pl.* =en, fakultet *m.*, wydział *m.*; juristische — wydział prawny.

Facultati'v, *adi.* i *adv.* fakultatywny, nieobowiązkowy.

Facultä'tsstudium, *sn.* =s, *pl.* =dien, nauki *f.* *pl.* uniwersyteckie.

Faculti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, członek *m.* wydziału.

Fä'dchen, *sn.* =s, *pl.* —, niteczka *f.*

Fa'd(e), *adi.* i *adv.* miałki, płaski, nudny, niesmaczny; ckliwy; =es Zeug głupstwo *n.*, rzecz nudna.

Fä'deln, I. *va.* (haben) einen Faden in eine Nähnadel — nawlec nitkę w igłę; II. *va.* i sich — *vr.* strzępić się, wystrzępić; III. *vn.* (haben) i sich — *vr.* ciągnąć się, wyciągać się.

Fa'den, *sm.* =s, *pl.* Fäden, (Fädchen, *sn.* =s, *pl.* —; Fäd(e)lein, *sn.* =s, *pl.* —) 1) nić *f.*, nitka *f.*, włókno *n.*; keinen trockenen — am Leibe haben przemoknąć do szpiku kości; der — der Erzählung wątek opowiadania; 2) miara długości, cztery łokcie długa; ein Faden Holz sążeń *m.* drzewa, sąg *m.*

Fa'denbinse, *sf.* *pl.* =n, sit *m.* nitkowy.

Fa'denförmig, *adi.* i *adv.* niciowaty, nitkowaty.

Fa'dengerade, *adi.* i *adv.* wyprostowany, całkowicie prosty.

Fa'dengold, *sn.* =es, bajorek *m.*, nitki złote kręcone.

Fa'denholz, *sn.* =es, drzewo *n.* sągowe, w sągi układane.

Fa'denig, *adi.* i *adv.* = fadenförmig.

Fa'dennackend, lub **fadennackt**, *adi.* i *adv.* goluteńki, naguteńki, całkowicie nagi.

Fa'dennaß, *adi.* i *adv.* przemoknięty, przemokły do cna.

Fa'denneu, *adi.* i *adv.* świeży, jak z igły zdjęty.

Fa'dennudeln, *sf.* *pl.* makaron włoski, cienki.

Fa'denrecht, *adi.* i *adv.* prosto, jak po nitce.

Fa'denscheinig, lub **fa'densichtig**, *adi.* i *adv.* 1) rzadki; =es Tuch sukno rzadkie, w którem nić widać, nić przegląda; 2) wytarty, goły.

Fa'densilber, *sn.* =s, nić *f.* srebrna, drut *m.* srebrny.

Fa'denweise, *adv.* po nitce, nitkami.

Fa'denwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, robak *m.* zaskórny, rodzaj glisty.

Fa'dheit, *sf.* *pl.* =en, płaskość *f.*, błahość *f.* np. dowcipu.

Fa'dig, **fä'dig**, **fä'denicht**, *adi.* i *adv.* niciasty, mający nitki, nitkowy; fadige Fasern włókno suchawe; zweifadig dwunitny.

Fago'tt, *sn.* (*sm.*) =es, *pl.* =e, fagot *m.*, narzędzie muzyczne dęte, wydające głos basowy.

Fagotti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, fagocista *m.*

Fa'hen, ich fahe, du fahest, er fahet, ich fieng, gefahen, *va.* (haben) ułapać, złapać, ułowić, chwytać.

Fähig, *adi.* i *adv.* pojętny, zdolny, sposobny, zdatny; zu allem — gotów na wszystko.

Fä'higkeit, *sf.* *pl.* =en, zdolność *f.*, możność *f.*; — zu rechtgiltigen Handlungen możność wykonywania czynności, aktów prawnych; pojętność *f.*, gotowość *f.*, skłonność *f.*, sposobność *f.*; talent *m.*; von geringer — nieudolny; dary umysłowe lub materyalne; sich nach jmnds =en richten

umieć się przystosować do czyichś zdolności.

Fahl, falb, *adi.* i *adv.* wypłowiały, bladawy, przyćmiony, bez blasku; szary; bułany; płowy, spełzły; =es Pferd koń płowy; fahl werden zblednąć niby trup; fahles Gesicht twarz trupia.

Fa'hlgrau, *adi.* płowoszarawy, szaraczkowy.

Fa'hlleder, *sn.* =s, *pl.* —, skóra *f.* przyszwowa, skóra faledrowa.

Fa'hlroth, *adi.* rudy, gniady, ryżawy.

Fa'hlstein, *sm.* =es, *pl.* =e, łupek *m.* szary.

Fa'hlheit, *sf.* siność *f.*, zsiniałość *f.*, kolor *m.* siny, trupi.

Fä'hnchen, *sn.* =s, *pl.* —, chorągiewka *f.*

Fa'hnden, *va.* i *vn.* (haben), jmndn, auf jmndn, nach jmndm — gonić za kimś, usiłować schwytać, ścigać.

Fa'hne, *sf. pl.* =n, chorągiew *f.*, sztandar *m.*, proporzec *m.*, bandera *f.*; bei der — sein służyć wojskowo; sich zur — stellen stanąć pod chorągwiami; die — fliegen lassen rozwinąć chorągiew; zur — schwören przysiądz pod chorągwią; zu den =n rufen wołać pod broń; sich unter jmnds — stellen stawić się pod czyją komendę; seine — verlassen zbiedz z szeregów; die — aufpflanzen zatknąć chorągiew; die weiße — aushängen wywiesić białą chorągiew na znak kapitulacyi; chorągiew *f.* w znaczeniu oddziału wojska.

Fa'hnenfutter, *sn.* =s, *pl.* —, pokrowiec *m.* na chorągiew.

Fa'hnenjunker, *sm.* =s, *pl.* —; **Fa'hnenträger**, *sm.* =s, *pl.* —, chorąży *m.*

Fa'hnenschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, konował *m.* w pułku jazdy, kowal *m.* obozowy.

Fa'hnenschuh, *sm.* =es, *pl.* =e, okucie *n.* dolne chorągwi.

Fa'hnenstange, *sf. pl.* =n; **Fa'hnenstock**, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, drzewiec *m.* chorągwi.

Fähnlein, *sn.* =s, *pl.* —, 1) chorągiewka *f.*; 2) oddział *m.* wojska, zwłaszcza konnicy.

Fähnrich, *sm.* =s, *pl.* =e, chorąży *m.*, najniższy stopień oficerski

Fa'hr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.*

Fa'hrbahn, *sf.* kolej *f.*, tor jezdny.

Fa'hrbar, *adi.* utorowany, nadający się do przebycia, bity np. gościniec; einen Weg — machen doprowadzić gościniec do porządku; ujeżdżony.

Fa'hrbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, dziennik *m.* górniczy urzędników, objeżdżających kopalnie.

Fa'hrdamm, *sm.* =es, *pl.* =dämme, gościniec *m.* bity, szosa *f.*

Fa'hrdecke, *sf. pl.* =n, koc *m.* na konie.

Fährden, *va.* (haben) nabawić szkody, narazić na niebezpieczeństwo, nadwerężyć, wystawić na szwank.

Fähre, *sf. pl.* =n, prom *m.*, przewóz *m.*

Fa'hren, ich fahre, du fährst, er fährt; ich fuhr; gefahren; I. *vn.* (sein) jechać, przejeżdżać; zu den Vätern — umrzeć; auf einander fahren rzucić się na siebie, pokłócić się wzajemnie; aus dem Bette — zerwać się z łóżka; mit der Hand in die Tasche — wsunąć rękę do kieszeni; in die Haare — chwycić, porwać za włosy; aus der Hand — wypaść z rąk, wysunąć się z rąk; vor Ungeduld aus der Haut — wollen dygotać z niecierpliwości, z skóry wyskoczyć; das ist ihm durch den Kopf gefahren to mu strzeliło do głowy; in den Abgrund — lecieć w przepaść; fahre mit Gott ruszaj z Bogiem; fahr zum Teufel ruszaj do dyabła; — lassen porzucić, puścić, zaniechać; laß den Kummer — wybij sobie kłopot z głowy; langsam — jechać stępo; mit der Post — podróżować pocztą; spazieren — najechać się powozem; über das Wasser — przeprawić się przez rzekę; gut albo wohl bei etwas — wyjść naczemś dobrze; II. *va.* i *vn.* (haben) jmndn nach der Stadt — zawieść kogo do miasta; die Pferde zu Schanden — zochwacić konie; sich fest — zaplątać się, uwikłać się; III. sich — *vr.*, hier fährt es sich gut tu się dobrze jedzie.

Fa'hrend, *part.* jadący, wożący się, ruchomy; die fahrende Post poczta wozowa; =e Habe ruchomość *f.*, majątek ruchomy.

Fa'hrender, *sm.* =s, *pl.* =den, włóczęga *m.*, wagabunda *m.*, komedyant *m.*, muzykant *f.* wędrowny.

Fa'hrgeld, *sn.* =es, *pl.* =er; **Fährgeld**, *sn.* =es, przewozowe *n.*, zapłata *f.* za przewóz.

Fa'hrgeleise, *sn.* =s, *pl.* —, kolej *f.* wytłoczona w drodze.

Fa'hrgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* przewozu, wolność *f.* przeprawy.

Fahrig, *adi.* niestały, chwiejny.

Fa'hrigkeit, *sf.* niestałość *f*, chwiejność *f.*

Fa'hrlässig, *adi.* niedbały, gnuśny, opieszały.

Fa'hrlässigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, gnuśność *f.*, opieszałość *f.*

Fa'hrleder, *sn.* =s, *pl.* —, fartuch *m.* skórzany górnika.

Fa'hrleise, *sf. pl.* =n, kolej *f.*

Fä'hrlichkeit, *sf.* niebezpieczeństwo *n.*, szwank *m.*

Fä'hrmann, *sm.* =s, *pl.* =leute, przewoźnicy *m. pl.*, ludzie, usługujący na promie.

Fa'hrpost, *sf.* dyliżans *m.*; poczta *f.* wozowa.

Fa'hrschein, *sm.* =es, *pl.* =e, bilet *m.* jazdy.

Fa'hrsessel, *sm.* =s, *pl.* —, krzesło *n.* lub fotel *m.* na kółkach do posuwania.

Fa'hrstraße, *sf. pl.* =n, szosa *f.*, bity gościniec *m.*

Fa'hrt, *sf. pl.* =en 1) jazda *f.*, wożenie *n.* 2) jechanie *n.*, droga *f.*, podróż *f.*, przeprawa *f.*, przewóz *m.*; einen Wagen für eine — nehmen wziąść powóz na jeden kurs; die — zu Wasser machen odbyć podróż wodą; — machen (w górnictwie) zjechać szybem do

kopalni; — machen biedz (o statku).

Fä'hrte, *sf. pl.* =n ślad *m.*, trop *m.*; auf die — kommen trop odnaleść; auf der — bleiben iść trop w trop; die — verlieren trop zgubić; frische — des Wildes ponowa *f.*

Fa'hrwasser, *sn.* =s, *pl.* — albo =wässer, kanał *m.*, woda *f.* spławna, wody *f. pl.* kanałowe, woda *f.* nadająca się pod żegługę.

Fa'hrweg, *sm.* =es, *pl.* =e, gościniec *m.*, droga *f.* bita.

Fa'hrwind, *sm.* =es, *pl.* =e, wiatr *m.* pomyślny.

Fa'hrzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* potrzebny na przebycie drogi.

Fa'hrzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) statek *m.*; 2) wóz *m.*, pojazd *m.*, podwoda *f.*

Fa'hrzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *n.* przewozowe, opłata *f.* za przewóz.

Falb, *adi.* i *adv.* bladawy, białożółty, płowy, bułany;

Fa'lbe(r) *sm* deresz *sm.*, koń *m.* dereszowaty.

Fa'lbel, *sf. pl.* =n, falbana *f.*

Fa'lbeln, *va.* (haben) marszczyć, okrywać zmarszczkami.

Fa'lben, I. *vn.* (sein) stracić kolor, barwę; II. *va.* (haben) farbować, zabarwiać na płowo.

Fa'lbicht, fa'lbig, *adi.* zabarwiony na płowo.

Falk, *sm.* =en, *pl.* =en, sokół *m.*; er hat ein Auge wie ein — ma wzrok sokoli.

Falkau'ne, *sf.* sokolnica *f.*, falkoneta *f.* (rodzaj działa z XVI. wieku).

Fa'lkenauge, *sn.* =s, *pl.* =n oko *n.* sokole, wzrok *m.* bystry.

Fa'lkenbeize, *sf. pl.* =n, sokolnictwo *n.*, polowanie *n.* sokołami.

Fa'lkenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser; **Falkenhof**, *sm.* =es, =höfe, sokolarnia *f.*

Falkenie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, sokolnik *m.*, sokolniczy.

Falkenie'rtasche, *sf. pl.* =n, torba *f.* sokolnicza, sakwy *f. pl.*, biesagi *f. pl.*, tajstra *f.* sokolnicza.

Fa'lkenjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* sokołami.

Falkner, = Falkenier.

Falknerei', *sf. pl.* =en, sokolnictwo *n.*; hodowla *f.* sokołów.

Falkone'tt, *sn.* =es, *pl.* =s, sokolnica *f.*, falkoneta *f.* (rodzaj działa z XVI wieku.)

Fall, *sm.* =es, *pl.* Fälle 1) upadek *m.*, upadnięcie *n.*, upadnienie *n.*, ranienie *n.*, runięcie *n.*; einen schweren — thun ciężko upaść; der — eines Kindes upadnięcie dziecka; der — eines Flusses spadek rzeki; der — des Quecksilbers in der Röhre opadnięcie rtęci w rurce; Hochmuth kommt vor dem — gdy przyjdzie pycha, przyjdzie i hańba, pycha jest zwiastunem hańby; der — Adams upadek Adamowy; sich bei einem =e verletzen zranić się, padając; Knall und — nagle, w jednej chwili; Knall und — entlassen nagle odprawić, wyrzucić z służby, fora ze dwora wygnać, wyforować; jmndn zu =e bringen przyprawić kogo o upadek; (o kobiecie) uwieść, zniesławić; zu =e kommen upaść, utracić honor, do upadku przyjść; 2) przypadek *m.*, wypadek *m.*, zdarzenie *n.*; auf den — na wypadek, gdyby . . . .; auf den — des Todes na wypadek śmierci; ich befinde mich jetzt in dem =e znajduję się właśnie w takiem położeniu, w takich okolicznościach, taki trafił mi się wypadek; im — er sterben sollte na wypadek, gdyby miał umrzeć; auf jeden — w każdym przypadku, w każdym razie; im schlimmsten — w najgorszym razie; im — der Noth w przygodzie, w razie potrzeby; im — der Ergreifung w razie schwytania; auf allen — dla wszelkiego przypadku; das ist ein ganz anderer — to zupełnie co innego, to zgoła inny wypadek; gesetzt den — przypuściwszy, że; das ist mein — to samo i mnie się zdarzyło; außer im =e wyjąwszy, gdyby . . . .; ich bin im =e mogę, jestem w stanie; alle möglichen Fälle berechnen obliczyć wszystkie ewentualności; 3) nieszczęście *n.*, przygoda zła *f.*; 4) przypadek *m.* w gramatyce; der erste — pierwszy przypadek w deklinacyi, nominativus.

Fa'llbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, zapora *f.*, rogatka *f.*, spust *m.* balkowy; balki spustne w bramie.

Fa'llbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, gilotyna *f.*

Fa'llbeugung, *sf. pl.* =en, deklinacya *f.*, odmiana *f.* przez przypadki; przypadkowanie *n.*

Fa'llbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, ruchome drzwiczki, pułapki.

Fa'llbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* zwodzony, most *m.* na łańcuchach spuszczany.

Fa'lle, *sf. pl.* =n, potrzask *m.*, pułapka *f.*, zapadka *f.*, zastawka *f.*, klatka *f.*, łapka *f.*, samołówka *f.*; einem eine — stellen zastawić na kogo łapkę; zasadzić się na kogo, podchodzić; sidła zastawić; in die — gerathen wpaść w sidła, złapać się; das ist vielleicht eine — czy to nie zasadzka, pułapka; das ist eine — to wykręt!

Fa'llen, ich falle, du fällst, er fällt, fiel, bin gefallen, paść, upaść, spaść, ledz, legnąć, zginąć; über einen Stein — potknąć o kamień; aus allen Himmeln — rozczarować się; er fiel in der Schlacht padł na placu bitwy, poległ w boju śmiercią walecznych; ein im Kampfe Gefallener poległy; warum hast du das Buch fallen lassen dlaczego upuściłeś książkę? die Hoffnung ist mir in den Brunnen gefallen wszystkie nadzieje mię zawiodły; es ist diesen Winter nur sehr wenig Schnee gefallen tej zimy spadło mało śniegu; der Reiter ist vom Pferde gefallen jeździec spadł z konia; das Kind fiel auf ebener Erde dziecko upadło na równej drodze; die Häuser fielen zusammen, fielen über

den Haufen domy zapadły się, obaliły się; **mit der Thür ins Haus** — wyrwać się z czem niepotrzebnie, wyrwać się jak Filip z konopi; sich wund — skaleczyć się padając, potłuc się przy padaniu, kontuzyą ponieść; die Stimme — lassen głos zniżyć, szeptać, szeptem mówić; die Preise sind gefallen ceny spadły, ceny poszły w dół; den Muth, die Hoffnung — lassen odwagę, nadzieję stracić; ein Handelshaus fällt dom handlowy upadł, zbankrutował; ein Gerechter fällt siebenmal siedmkroć grzeszy sprawiedliwy; seinem Freunde um den Hals — objąć przyjaciela za szyję, uściskać; ich falle dir zu Füßen padam do nóg, do nóżek pańskich; dem Pferde in den Zügel — uchwycić konia za cugle; einem in die Haare — porwać kogo za włosy, wytargać za włosy; einem in die Rede — przerwać komu mowę; dem Feinde ins Land — wpaść do kraju nieprzyjacielskiego, wkroczyć, najechać kraj; einem anderen in Kauf — podkupywać kogo w targu, przeszkadzać komu w targu; einem ins Amt — wtrącać się w cudze czynności urzędowe, przeszkadzać komu w urzędowaniu; gedenke wovon du gefallen bist pamiętajże, skądes wypadł!; ein Apfel fällt nicht weit vom Stamme jabłko niedaleko pada od jabłoni; in eine Krankheit — wpaść w chorobę; in eine Ohnmacht — omdleć; in einen tiefen Schlaf — zasnąć twardo, być głębokim snem zdjętym; auf die Knie — upaść na kolana, zgiąć kolano; in Ungnade — popaść w niełaskę; in Strafe — podpaść karze; einem in die Hände — wpaść w czyje ręce, dostać się w czyje ręce; unter die Mörder — wpaść między zbójców; wie können Sie doch auf den Gedanken — skądże się panu biorą te myśli, skąd panu takie myśli przychodzą do głowy?; es ist mir von ungefähr ein Buch in die Hände gefallen trafunkiem wpadła mi książka w rękę, dostała mi się w ręce; die Wahl ist auf ihn gefallen wybór padł na niego, głosy padły na niego; das fällt in die Augen to uderza w oczy, to wpada w oczy; das fällt gut in die Augen to się dobrze wydaje; das Fest fällt auf einen Sonntag święto wypada w niedzielę; einem zur Last — naprzykrzać się komu, stać się komu ciężarem; das fiel ihm beschwerlich przychodziło mu to z trudnością; auf einen albo worauf — wpaść na kogo co; das fällt ins Röthliche to wpada w kolor czerwony, to mieni się czerwonem; das fällt ins Lächerliche to się wydaje śmiesznem, to zakrawa na głupstwo; er hat ihn — lassen nie dał mu pomocy, dał mu upaść; am Preise — lassen ustąpić z ceny, spuścić z ceny; er ist nicht auf den Kopf gefallen to mądra ryba, to niegłupi człowiek, nie w ciemię bity; das ist ihm in den Schoß gefallen to mu z nieba spadło; kein Meister fällt vom Himmel wszelkie początki są trudne; wenn einer gefallen ist, stürzt alles über ihn nieszczęścia zawsze chodzą w parze; — wie die Fliegen padać niby muchy; an dieser Seuche ist viel Vieh gefallen ta zaraza wygubiła wiele bydła; sein Einfluss ist bedeutend gefallen wpływ jego znacznie podupadł; ein gefallener Mann stracony człowiek; die Arbeit fällt ihm schwer robota przychodzi mu z trudnością; es fiel ein Schuss padł strzał; es fielen beleidigende Reden von beiden Seiten obie strony nie szczędziły słów obraźliwych; es sind von dieser Stute zwei Füllen gefallen ta klacz ożrebiła się dwa razy; eine Masche — lassen spuścić oczko; ich habe mir eine Beule an der Stirne gefallen upadłem i nabiłem sobie gudza na czole.

Fällen, *va.* (haben) rąbać; Holz — drzewo rąbać; einen Baum — drzewo ścinać, ściąć, spuszczać drzewo; obalić, położyć; die Lanze — schylić kopię, dzidę, lancę; das Bajonett — pochylić bagnety do ataku; 2) przyprowadzić do upadku, uwieść; 3) ubić, zastrzelić, zabić, porazić; 4) ein Urtheil — wydać wyrok, dekret ferować, zdanie dać; das Urtheil ist gefällt wyrok zapadł; eine Entscheidung — wydać opinię.

Fa'llfenster, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* spuszczane.

Fa'llgatter, *sn.* -s, *pl.* —, **Fa'llgitter**, *sn.* -s, *pl.* —, krata *f.* spuszczana, spust *m.*, krata *f.* z kolcami w bramie, zwana także brona.

Fa'llhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, dom oprawcy.

Fa'llholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, 1) drzewo *n.* obalone wiatrem; 2) podstawka *f.*, kołek *m.* u łapki.

Fa'llhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, czapeczka *f.* dziecinna, burlet *m.*, poduszeczka *f.* wypchana kłakami, nakładana na głowę dzieciom, uczącym się chodzić.

Fä'llig, *adi.* upłyniony, przepadły, zapadły, płatny; der Wechsel ist — weksel jest płatny, termin zapłaty wekslu nadszedł; termin wekslu przypadł; fällige Zinszahlung przypadający termin procentu; — sein mający być na zawołaniu, mający się rachować od . . . . lub w terminie.

Falli(sse)me'nt, (wym.: falliman), *sn.* -es, *pl.* -e, bankructwo *n.*

Fallie'ren, *vn.* (haben) upaść, zbankrutować.

Falli't, *sm.* -en, *pl.* -en; **falli't**, *adi.* bankrut *m.*, zbankrutowany.

Fa'llklappe, *sf.* *pl.* -n, spust *m.*, okno *m.* lub drzwi poziome, zamykające się z góry na dół, łapka *f.* zapadająca w dół.

Fa'llklinke, *sf.* *pl.* -n, zapadka *f.*, klamka *f.* samozapadna.

Fa'llkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräu=ter, trank *m.* górny, wierzkowisko *n.*

Fa'llladen, *sm.* =s, *pl.* —, okiennica *f.* spustna; stół *m.* spuszczalny w sklepach; część stołu w sklepach na zawiasach, dająca się podnosić celem wolnego przejścia.

Fa'llobst, *sn.* =es, owoce *m. pl.* spadłe z drzewa.

Fa'llreif, *adi.* dojrzały aż do spadnięcia, przejrzały.

Fa'lls, ej jeżeli, kiedy.

Fa'llschirm, *sm.* =es, *pl.* =e, spadochron *m.*

Fa'llstrick, *sm.* =es, *pl.* =e, sidło *n.*, łyko *n.*; einem =e legen zastawiać na kogo sidła.

Fa'llsucht, *sf.* padaczka *f.*, wielka choroba *f.*; taniec *m.* św. Wita, epilepsya *f.* [ny.

Fa'llsüchtig, *adi.* epileptycz-

Fa'llthor, *sn.* =s, *pl.* =e = Fa'llgatter.

Fa'llthür(e), =en, drzwi *pl.* spustne, spuszczane, spust *m.*, drzwi poziome, zamykające się z góry na dół.

Fä'llung, *sf.* 1) ścinanie *n.*, rąbanie *n.* drzew; 2) — eines Urtheils wydanie *n.* wyroku.

Fa'llwild, *sn.* =es, zwierzyna *f.* zdechła, padła z głodu.

Falsch, *adi.* i *adv.* 1) fałszywy, obłudny, nieszczery, kłamliwy, nieprawdziwy; 2) imitowany, podrabiany; =e Haare włosy przyprawne; die =en Götter fałszywe bogi; =es Geld podrabiany pieniądz; =es Testament testament sfałszowany; =es Herz serce obłudne; =es Silber nyca. *f.*

Falsch, *sn.* =es, fałsz *m.*, obłuda *f.*, fałszywość *f.*, nieszczerość *f.*, zdrada *f.*

Fä'lschen, *va.* (haben) fałszować, podrabiać, naśladować w celach oszukańczych.

Fä'lscher, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.*

Fa'lschheit, *sf.* fałszywość *f.*, fałsz *m.*, obłuda *f.*, zdrada *f.*, kłamstwo *n.*; er ist voller — to człowiek na wskroś fałszywy.

Fä'lschlich, *adi.* fałszywy; *adv.* fałszywie, niesłusznie.

Fa'lschmünzen, *va.* (haben) podrabiać, fałszować monety.

Fa'lschmünzer, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.* monety.

Fä'lschung, *sf. pl.* =en, fałszowanie *n.*, fałszerstwo *n.*

False't, *sn.* =s, falset *m.*, dyszkant *m.*, fistuła *f.* w śpiewaniu.

Fa'ltbar, *adi.* i *adv.* giętki, gnący się, dający się ugiąć.

Fältchen, *sn.* =s, *pl.* —, fałdzik *m.*, fałdeczka *f.*

Fa'lte, *sf. pl.* =n, fałd *m.*, fałda *f.*, zmarszczka *f.*; — des Herzens tajniki serca; =n werfen robić fałdy; die =n gehen nicht mehr aus dem Kleide sukni już nie można wyprostować; sich in =n legen marszczyć się, w fałdy się układać, fałdować; doppelte — zakątek *m.*, kryjówka *f.*; die Stirn in =n ziehen, czoło marszczyć.

Fä'lteln, *va.* (haben) fałdować; sich — *vr.* fałdować się.

Fa'lten, *va.* (haben) fałdować, marszczyć; die Hände — ręce złożyć; die Stirne — czoło zmarszczyć; sich — fałdować się, marszczyć się.

Fa'ltenmagen, *sm.* =s, *pl.* =magen, trzeci żołądek u zwierząt przeżuwających.

Fa'ltenwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, skład *m.* fałdów, draperya *f.* w sztukach rzeźbiarskiej i malarskiej.

Fa'lter, *sm.* =s, *pl.* —, motyl *m.*

Fa'ltig, *adi.* i *adv.* fałdzisty, zmarszczony, pognieciony.

Fa'lttisch, *sm.* =es, *pl.* =e stolik *m.* składany.

Fa'ltung, *sf.* fałdowanie *n.*

Falz, *sm.* =es, *pl.* =e,

Fa'lze, *sf.* I. parzenie się *n.* większych ptaków. II. falc *m.*, wycięcie *n.*, karb *m.*, laskowanie *n.*, fuga *f.*, zagięcie *n.*, założenie *n.*; ryna *f.*, rowek *m.*, brzeg *m.*, kant *m.*

Fa'lzbank, *sf. pl.* =bänke, drewno *n.* do wyciągania skóry.

Fa'lzbein, *sn.* =es, *pl.* =e, gładyszka *f.*, rozcinacz *m.*

Fa'lzeisen, *sn.* =s, *pl.* —, skrobaczka *f.*

Fa'lzen, *va.* (haben) falcować, składać, złożyć, zakładać, laskować, zakrzywiać, zaginać; gładzić, skrobać.

Fa'lzer, *sm.* =s, *pl.* —, falcownik, ten, który falcuje, składa.

Fa'lzhobel, *sm.* =s, *pl.* —, hebel *m.* stolarski do laskowania wstawek, dłubidło *n.* do żłobkowania.

Fa'lzig, **Fa'lzicht**, *adi.* i *adv.* rynienkowaty wygięty, wyginany.

Fa'lzruf, *sm.* =es, *pl.* =e, nawoływanie *n.* parzących się ptaków.

Fa'ma, *sf.* fama *f.*; pogłoska *f.*; (die) — sagt jak mówią.

Familiä'r, *adi.* i *adv.* poufały; =er Stil styl poufały; — thun pozwalać sobie na poufałości.

Familiaritä't, *sf.* familiarność *f.*, poufałość *f.*

Fami'lie, *sf. pl.* =n, rodzina *f.*, familia *f.*, ród *m.*, dom *m.*

Fami'liengewalt, *sf.* władza *f.* ojcowska.

Fami'liengruft, *sf. pl.* =grüfte, grób *m.* rodzinny, familijny.

Fami'liengut, *sn.* =es, *pl.* =güter, dobra *n. pl.* rodzinne, fideikomis *m.*; ordynacya *f.*

Fami'lienhaupt, *sn.* =es, *pl.* =häupter, ojciec *m.* rodziny, głowa *f.* domu, naczelnik *m.* rodu.

Fami'lienrath, *sm.* =es, *pl.* =räthe, rada *f.* familijna.

Fami'lienstück, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęt *m.* familijny, obraz *m.* familijny.

Fami'lientafel, *sf. pl.* =n, obiad *m.* w gronie rodzinnem.

Fami'lienwesen, *sn.* =s, *pl.* —, rodzina *f.*, familia *f.*

Famo's, **famö's**, *adi.* i *adv.* wyborny, świetny, doskonały, cudowny, wspaniały (często ironicznie).

Fa'mulus, *sm. pl.* =li, sługa *m.*, fagas *m.*, famulus *m.*

Fana'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, fanatyk *m.*, zagorzalec *m.*, najczęściej religijny zapaleniec *m.*

Fana'tisch, *adi.* i *adv.*, fanatyczny, zapalony, zagorzały, pełen fanatyzmu.

Fanfa're, *sf. pl.* =n, fanfara *f.*, muzyka trąb i rogów.

Fa'ng, *sm.* =es, 1) połów *m.*, obłów *m.*, łapanie *n.*, chwytanie *n.*, ułowienie *n.*, pojmanie *n.*; einen guten, unverhofften — thun natrafić na dobry, niespodziewany połów; 2) sztych *m.*, cios *m.*, ukłucie *n.*, zakłucie *n.*; 3) łapka *f.*, sidła *n. pl.*, sieć *f.*; 4) — *sm.* =es, *pl.* Fänge łapy *f. pl.*, szpony *m. pl.*, pazury *m. pl.*, kły *m. pl.*

Fa'ngball, *sm.* =es, *pl.* =bälle, piłka *f.*

Fa'ngeisen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) robatyna *f.*, oszczep *m.* używany na polowaniu; 2) łapka *f.* żelazna.

Fa'nggeben, *sn.* =s, zabijanie *n.* oszczepem.

Fa'nggeld, *sn.* =es, *pl.* =er, zapłata *f.* za schwytanie zbrodniarza, zapłata *f.* za zabicie zwierza szkodliwego.

Fa'ngen, ich fange, du fängst, er fängt, fieng, gefangen, *va.* (haben) I. 1) łapać, chwytać, pochwycić, łowić, pojmać; Feuer — zająć się, zapalić się; er fängt gleich Feuer zaraz się zapala; 2) podejść, oszukać; wer den — will, muß früh aufstehen kto chce tego podejść, musi być szpakami karmiony; mitgefangen mitgehangen razem pójść na gałęź; eine Krankheit — nabawić się choroby; Grillen — mózg sobie suszyć, stroić chimery, dziwaczyć, nabijać sobie głowę dziwnemi myślami; Rauch — dym zapierać, odwodzić, przejąć; gefangen nehmen wziąć w niewolę; II. sich — złapać się; es hat sich eine Maus in der Falle gefangen mysz złapała się w pułapce; sich — lassen dać się złapać, pozwolić się schwytać.

Fä'nger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) myśliwy *m.*; 2) wzrok *m.* zalotny; 3) kordelas *m.*

Fängerei', *sf.* 1) kokieterya *f.*; 2) łapanie *n.*

Fa'nghund, *sm.* =es, *pl.* =e, wyżeł *m.*, pies *m.* myśliwski.

Fa'ngmesser, *sn.* =s, *pl.* —, kordelas *m.*

Fa'ngstein, *sm.* =es, *pl.* =e, narost *m.* kościsty na goleni u konia.

Fa'ngzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, kieł *m.*, kły.

Fa'ngzeug, *sn.* =es, przyrządy *m. pl.* do łowienia np. rybołówcze.

Fant, *sm.* =es, *pl.* =e albo Fänte, młodzieniaszek *m.*, młokos *m.*, młodzik *m.*, niebożątko *n.*, lekkoduch *m.*

Fa'rbe, *sf. pl.* =n, 1) farba *f.*, kolor *m.*, barwa *f.*, krasa *f.*; ihm erscheint Alles in der — der Hoffnung widzi wszystko w kolorze różowym; frische — haben mieć zdrową cerę, być w kolorach; wieder — bekommen nabrać zdrowej cery, przyjść do zdrowia; die Sache bekommt — sprawa nabiera wyraźnych konturów, staje się wyraźniejszą; die — seiner Dame tragen nosić barwy pani swego serca; die vier =n cztery kolory w kartach; — bekommen dać w tym samym kolorze, zdradzić się, zdemaskować się; die — verändern mienić się na twarzy; die — halten być wiernym przyjacielem; die — wechseln zmienić zasady, przejść z obozu do obozu; — halten zachować barwę, okazać się wiernym, uczciwym; — bekommen wyjawić swe zdanie; 2) — der Pferde maść *f.*

Fa'rbebrühe, *sf.* rozczyn *m.* farbiarski.

Fa'rbeginster, albo **Fä'rberginster**, *sm.* =s, *pl.* —, janowiec *m.* farbiarski.

Fa'rbehaltend, *adi.* nie farbujący, nie puszczający farby.

Fä'rbehaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, farbiarnia *f.*, zakład *m.* farbiarski.

Fä'rbeholz, *sn.* =zes, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* farbiarskie.

Fä'rbekessel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* farbiarski.

Fä'rbekraut, *sn.* =tes, *pl.* =kräuter, ziele *n.* farbiarskie.

Fä'rbekunst, *sf.* farbiarstwo *n.*, sztuka *f.* farbowania.

Fä'rbekufe, *sf. pl.* =n, kadź *f.* farbiarska.

Fä'rbemonat, *sm.* =es, maj *m.* miesiąc.

Fä'rben, *va.* (haben) I. 1) kolorować, barwić, farbować; wieder — odmalować, odnowić; 2) etwas — ubarwić, upiększyć niezgodnie z prawdą; fertig — zrobić ostatnie pociągnięcie pendzlem; den Bart, die Haare — czernić włosy; II. sich — zabarwiać się, nabierać barw, kolorów; czernić się; lenić się (o zwierzętach, zwłaszcza o jeleniach).

Fa'rbenbrett, *sn.* =es, *pl.* =bretter, paleta *f.*, krążek *m.* malarzy do trzymania farb.

Fa'rbenbuchdruck, *sm.* =es, chromotypografia *f.*, typochromia *f.*

Farbendruck, *sm.* =s, *pl.* =e, druk *m.* kolorowy, oleodruk *m.*

Fa'rbengebung, *sf.* koloryt *m.*, rozłożenie *n.* farb, wybór *m.* farb. [loryt *m.*

Fa'rbengrund, *sm.* =es, ko-

Fa'rbenkasten, *sm.* =s, *pl.* —, albo =kästen, pudełko *n.* z farbami.

Fa'rbenklecker, *sm.* =s, *pl.* —, bazgracz *m.*

Fa'rbenmischung, *sf. pl.* =en, zmieszanie *n.* farb, odmiana *f.* jednej farby w drugą.

Fa'rbenmuschel, *sf. pl.* =n, muszla *f.* malarska.

Fa'rbenreiber, *sm.* =s, *pl.* —, rozcieracz *m.* farb.

Fa'rbenstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień *m.* do tarcia farb.

Fa'rbenstift, *sm.* =es, *pl.* =e, pastel *m.*, sucha farba *f.* do malowania; Malerei mit trockenen =en pastel, obraz namalowany pastelami.

Fa'rbeofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* farbiarski.

Fä'rber, *sm.* =s, *pl.* —; **Färberin**, *sf. pl.* =nen, farbiarz *m.*, farbiarka *f.*

Fa'rberde, *sf. pl.* =n, farba *f.* ziemna, glinka *f.*

Färberei', *sf. pl.* =en, 1) farbiarstwo *n.*; 2) farbowanie *n.*; 3) farbiarnia *f.*, zakład *m.* farbiarski.

Fär'bergesell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik *m.* farbiarski, farbiarczyk *m.*

Fä'rberhandwerk, *sn.* =es, farbiarstwo *n.*

Fä'rbermoos, *sn.* =ses, *pl.* =se, mech *m.* skalny.

Fä'rberröthe, *sf. pl.* =n, marzanna *f.* farbiarska.

Fä'rberscharte, *sf. pl.* =n = Bergscharte.

Fä'rberwaid, *sm.* =es, szczet *m.*, farbownik *m.* farbiarski.

Fä'rbestoff, *sm.* =es, *pl.* =e, farbnik *m.*

Fä'rbezeit, *sf.* pora *f.* lenienia się u jeleni, lenienie się.

Fa'rbezeug, *sn.* materyały *m. pl.* farbiarskie.

Fa'rbig, *adi.* i *adv.* kolorowy, barwny, barwisty; der Farbige, murzyn, czerwonoskórzec, człowiek innej rasy w przeciwstawieniu do członka rasy kaukaskiej.

Fa'rblos, *adi.* i *adv.* bez koloru, bezbarwny.

Fä'rbung, *sf. pl.* =en, farbowanie *n.*, zabarwianie *n.*, kolorowanie; der Sache eine andere — geben nadać sprawie inne zabarwienie, inny kolor, inną barwę.

Fa'rce, (wym.: fars), *sf. pl.* =en, 1) nadziewanie *n.*, siekanina *f.*, siekanka *f.*; 2) fraszka *f.*, wiersze *m. pl.* żartobliwe; 3) lekka komedya *f.*, krotochwila *f.*, farsa *f.*

Farcie'ren, (wym.: -siren), *va.* (haben) napchać, nadziewać, faszerować.

Fari'n, *sm.* =s, *pl.* =e, faryna *f.*, rodzaj cukru w mączce.

Farm, *sf. pl.* =en, farma *f.*, osada *f.*, kolonia *f.*

Farmer, *sm.*, =s, *pl.* — osadnik *m.*

Farn, *sm.* =es, *pl.* =e, paproć *f.*

Fa'rnkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, paproć *f.*

Fa'rnkrautmännlein, *sn.* =s, *pl.* —; =männchen, *sn.* =s, *pl.* —, paproć *f.* samiec, strusie pióro *n.*

Farr, *sm.* =en, *pl.* =en; byk *m.*, wół *m.*

Farsch, *sm.* =es, *pl.* =e; Farse (wym.: fars), *sf. pl.* =n, nadzienie *n.*, farsz *m.*

Fä'rse, *sf. pl.* =n, jałowica *f.*, jałówka *f.*

Fa'rzen, *vn.* (haben) pierdzieć.

Fa'rzer, *sm.* =s, *pl* —, pierdzioch *m.*, pierdziel *m.*

Fasa'n, *sm.* =es, *pl.* =e, albo =en, bażant *m.*

Fasa'nenbeize, *sf. pl.* =n, polowanie *n.* na bażanty.

Fasa'nenbeller, *sm.* =s, *pl.* —, pies *m.*, przyuczony do polowania na bażanty.

Fasa'nenkraut, *sn.* =es, *pl.* kräuter, groch *m.* zajęczy wiosenny, wołowik *m.* wiosenny.

Fasa'nenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* bażantarni.

Fasa'nentrog, *sm.* =es, *pl.* =tröge, skrzynka *f.*, w której dają w bażantarni zboże bażantom.

Fasanerie', *sf. pl.* =n, bażantarnia *f.*

Fasch, *sm.* albo *sn.* =es, *pl.* =e, pas *m.* poprzeczny w polu herbowem.

Faschi'ne, *sf. pl.* =n, faszyna *f.*, długi pęk *m.* chróstu, wiązka *f.* chróstu.

Faschi'nenwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, wiązanie *n.* z chróstu, faszyny *f. pl.*

Fa'sching, *sm.* =s, karnawał *m.*, zapusty *pl.*

Fa'se, *sf. pl.* =n, niteczka *f.*, nitka *f.* cienka, włókno *n.*

Fa'sel, *sf. pl.* =n, 1) niteczka *f.*; 2) juckende — strączka *f.*, świerzbiączka *f.*; 3) *sm.* =s, *pl.* =s, i *sf.* rozmnożenie *n.*; einen Bullen zur — halten trzymać woła jako stadnika.

Fa'selbock, *sm.* =es, *pl.* =böcke, baran tryk *m.*

Faselei', *sf. pl.* =en, banialuki *f. pl.*, głupstwo *n.*, sowizdrzalstwo *n.*, facecya *f. pl.*

Fa'seler, (Fasler) *sm.* =s, *pl.* —, człowiek co plecie koszałki, opałki, gap *m.*, gawron *m.*, roztrzepaniec *m.*, świszczypała *m.*

Fa'selhaft, fa'selig, *adi.* i *adv.* gapiowaty, roztrzepany.

Fa'seln, I. *va.* (haben) nici, włókna wyciągać; sich — *vr. pr.* (haben) strzępić się, wysypywać; III. *vn.* (haben); 1) bredzić, bzdurzyć, pleść trzy po trzy; 2) bałamucić się, hulać; 3) zledz (o samicy), owocować, szczęścić się.

Fa'selvieh, *sn.* =es, bydło *n.* do chowu.

Fa'sen, *sm.* =s, *pl.* —, nitka *f.*, niteczka *f.*, włókno *n*, włosek *m.*, korzonek *m.*, odrobinka *f.*, piórko; nicht einen trockenen — an sich haben przemóc do nitki.

Fa'sen, I. *va.* (haben) nitki wyciągać; II. sich — *vr. pr.* strzępić się, wysypywać się.

Fa'ser, *sf. pl.* =n, 1) włókno *n.*, nić *f.*; 2) korzonek *m.*, włosek *m.*, żyłka *f.*; die =n tyko *n*, włochacina *f.*; hänfene — nić konopna, włókno konopne; die =n der Pflanzen włókna roślinne.

Fä'serchen, *sn.* =s, *pl.*, —, (Fäschen *sn.* =s, *pl.* —) włókienko *n.*, niteczka *f.*; — der Wurzeln włochaciny, kosmaciny korzeni.

Fa'serig, fa'sig, *adi.* 1) kosmaty, włochaty; 2) tyczasty, żylasty; 3) rozstrzępiony; fasig werden kosmacieć, włosem porastać.

Faß, *sn.* =sses, *pl.* Fässer, 1) beczka *f.*, baryła *f.*, fasa *f.*, kłoda *f.*, baryłka *f.*; der Wein schmeckt mir nach dem —e wino trąci beczką; 2) beczka *f.* jako miara pojemności wnętrza okrętów; 3) fasa *f.*, beczka *f.* na oznaczenie szydercze osób nadmiernie otyłych; betrunken wie ein — spity jak bela.

Fa'ßband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, obręcz *f.* na beczkę.

Fa'ßbier, *sn.* =es, piwo *n.* beczkowe.

Fa'ßbinder, *sm.* =s, *pl.* —, bednarz *m.*

Fa'ßboden, *sm.* =s, *pl.* —, dno *n.* w beczce.

Fä'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, beczułka *f.*, baryłka *f.*, antałek *m.*, faseczka *f.*

Fa'ßdaube, *sf. pl.* =n, klepka *f.*

Fa'ssen, I. *va.* (haben) 1) brać, uchwycić, ująć, imać co, złapać, pochwycić, pojąć,

objąć, porwać za co; bei den Haaren — za włosy ująć, uchwycić; bei der Hand — wziąć za rękę; um den Leib — objąć, chwycić w pół; bei seiner schwachen Seite — trafić w czyją czułą stronę; Wurzel — zapuścić korzenie; Muth — nabrać otuchy odwagi; 2) osadzić, oprawić; einen Stein in Gold — oprawić kamień w złoto; in Glas — osadzić w szkło; 3) objąć, pojąć, zawierać, trzymać, zamykać w sobie; das Zimmer konnte die Gäste, nicht alle — w tym pokoju nie mogli się pomieścić wszyscy goście; das Gefäß wird den Wein nicht — wino się nie pomieści w tem naczyniu; gute Hoffnung von jemand — powziąć dobrą nadzieję o kim; der Knabe hat es geschwind gefaßt chłopiec prędko to pojął; einen Ansatz, Vorschlag — ułożyć co, postanowić; Herz — nabrać serca, być dobrej myśli, zdobyć się na co; einen Haß wider jemanden — powziąć nienawiść przeciwko komu; Liebe, Zuneigung zu jmndm — nabrać przywiązania, pokochać; einen Gedanken — wpaść na myśl; seine Meinung klar, bestimmt — jasno, stanowczo wyrazić swoje zdanie; II. sich — uspokoić się, przyjść do siebie, zreflektować się, opamiętać się, znaleźć, pomiarkować się; sich kurz — zwięźle się wyrazić; sich gefaßt machen przygotować się na co, być gotowym.

Fa'ßhahn, *sm.* =es, *pl.* =hähne, kurek *m.*

Fa'ßholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, wanczos *m.*, klepka *f.*

Fa'ßlich, *adi.* i *adv.* łatwy, do pojęcia, zrozumiały, jasny.

Fa'ßlichkeit, *sf.* pojętność *f.*, łatwość *f.*, jasność *f.*, zrozumiałość.

Fa'ßreif, *sm.* =es, *pl.* =e, albo =en, obręcz *f.*

Fa'ßspund, *sm.* =es, *pl.* =e, szpunt *m.*, kołek *m.* do zatykania beczki.

Fa'ssung, *sf. pl.* =en 1) osada *f.*, oprawa *f.*, osadzenie *n.*; — eines Edelsteines oprawa drogiego kamienia; 2) determinacya *f.* przytomność *f.*, stałość *f.*, upamiętanie się *n.*, umiarkowanie *n.*, zreflektowanie się *n.*; aus der — bringen zmieszać, przestraszyć, zdekoncertować; die — verlieren stracić przytomność, stracić fantazyę, stracić na humorze; die — behalten zachować krew zimną; nicht leicht aus der — kommen mieć stale krew zimną, hamować się.

Fa'ssungskraft, *sf.* pojętność *f.*, intelligencya *f.*, pojęcie *n.*, umiejętność *n.*; pojmowania; mit leichter — begabt pojętny; das geht über meine — to przekracza moją intelligencyę, to jest dla mnie niezrozumiałe, ciemne;

Fa'ssungslos, *adi.* i *adv.* zdekoncertowany, zmieszany.

Fast, *adv.* prawie, bezmała; omal, niemal, nieledwie; — überall prawie wszędzie.

Fa'ßtbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.*, sprzedający chleb razowy.

Fa'ste, *sf. pl.* =n; zwykle Fa'sten *pl.* post *m.*; — halten pościć, nie jeść.

Fa'sten, *vn.* (haben) pościć, nie jeść, wstrzymywać się od jedzenia potraw mięsnych.

Fa'stenabend, *sm.* =s, wtorek *m.* zapustny, tłusty wtorek.

Fa'stenmäßig, *adi.* i *adv.* postny.

Fa'stenpredigt, *sf. pl.* =en kazanie *n.* postne.

Fa'stenspeise, *sf.* potrawa *f.* postna; =n essen jeść z postem.

Fa'stenzeit, *sf.* post *m.*, wielki post.

Fa'ster, *sm.* =s, *pl.* —, zachowujący *m.* posty, poszczący.

Fa'stnacht, *sf. pl.* =nächte, wilia *f.* postu, zapust *m.*, zapusty *m. pl.*, mięsopusty *m. pl.*, karnawał *m.*

Fa'stnachtsaufzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, maskarada *f.*; pochód *m.* masek.

Fa'stnachtsspiel *sn.* =es, *pl.* =e, farsa *f.*

Fa'sttag, *sm.* =es, *pl.* =es, post *m.*, dzień *m.* postny.

Fata'l, *adi.* i *adv.* 1) fatalny, nieszczęsny, złowieszczy; 2) losowy, przeznaczony z wyroku losów; 3) biedny z przeznaczenia, nieszczęśliwy z wyroków; =er Mensch człowiek nieznośny, nudny.

Fatali'smus, *sm.* fatalizm *m.*

Fatali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, fatalista *m.*, człowiek, wierzący w przeznaczenie losu.

Fatalitä't, *sf. pl.* =en 1) fatalność; *f.* 2) nieszczęście *n.*, przygoda *f.*

Fa'tum, *sn.* =s, *pl.* Fata, przeznaczenie *n.*, los *m.*, traf *m.*, fatum *n.*

Fa'tze, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) facecyonista *m*; 2) głuptas *m.*

Fau'chen, fauchzen, *vn.* (haben) = pfauchen.

Faul, *adi.* i *adv.* 1) zgniły, zbutwiały, spróchniały; — schmecken czuć zgniliznę; =es Mitglied der Gesellschaft wyrzutek społeczeństwa; =es Wasser woda zgniła; =es Geschwätz mowa plugawa; ein =es Ei zgniłe jajo; das sind =e Fische, koszałki opałki, wybiegi; 2) leniwy, opieszały, gnuśny; — sein zu etwas lenić się do czego; sich auf die =e Seite legen oddać się lenistwu.

Fa'ulbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, 1) szakłak kruszyna *f.*; 2) śliwa *f.* czeremcha; 3) kalinu *f.*

Fau'lbett, *sn.* =es, łoże *n.* na wypoczynek, sofa *f.*, dywan *m.*

Fäu'le, *sf.* zgnilizna *f.*

Fau'len, *vn.* (haben) gnić, próchnieć.

Fau'lenzen, *vn.* (haben) próżnować, gnuśnieć, bąki strzelać.

Fau'lenzer, *sm.* =s. *pl.* —, próżniak *m.*, leniuch *m.*, leniwiec *m.*, nygus *m.*

Fau'lfieber, *sn.* =s, zgniła gorączka *f.*

Fau'lfleckig, *adi.* nadgniły, nagniły.

Fau'lheit, *sf.* lenistwo *n.*, gnuśność *f.*

Fäu'licht, faulig, *adi.* zgniły, cuchnący ze zgnilizny.

Fäu'lniß, *sf.* 1) zgnilizna *f.*, rozkład *m.*; 2) korupcya *f.*

Fau'lthier, *sn.* =es, *pl.* =e, leniwiec *m.* (zwierzę).

Faum, *sm* =es, *pl.* Fäume, piana *f.*

Faust, *sf. pl.* Fäuste, pięść *f.*, kułak *m.*; die — gegen jmndn ballen zamierzyć się kułakiem, wrzeć gniewem przeciwko komuś; jmndm eine — machen grozić komu pięścią; eine eiserne — haben odznaczać się energią żelazną; das paßt so, wie die — aufs Auge to tak wygląda, jak kwiat przy kożuchu, jak pięść do nosa, wlazł na gruszkę, rwał pietruszkę; auf eigene — na własną rękę, na własną odpowiedzialność, bez pozwolenia; in die — (ins Fäustchen) lachen ukradkiem śmiać się złośliwie; von der — weg byle jak, niedbale; aus freier — bez przygotowania.

Fau'stdegen, *sm.* =s, *pl.* —, sztylet *m.*, puginał *m.*

Fau'stdick, *adi.* gruby na pięść; er hat es — hinter den Ohren udaje niewinnego, obłudnik nad obłudnikami, arcyszalbierz.

Fäu'stel, *sm.* =s, *pl.* — młotek *m.* ręczny.

Fau'sthandschuh, *sm.* =es, *pl.* =n, rękawica *f.* bez palców.

Fau'stkampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, walka *f.* na pięści, na kułaki.

Fäu'stling, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rękawica *f.* bez palców; 2) pięściennik *m.*; 3) krócica *f.*

Fäu'stlings, *adv.* z pomocą pięści, kułakami.

Fau'stpfand, *sm.* =es, *pl.* =pfänder, zastaw *m.* ruchomy, zastawienie *n.* ruchomości.

Fau'strecht, *sn.* =es, prawo *n.* przemocy, prawo *n.* silniejszego.

Fau'stsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* ręczna.

Fau'stschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, uderzenie *n.* pięścią, kułak *m.*

Fau'ststange, *sf. pl.* =n, kij *m.* ręczny.

Fau'stvoll, *sf.* garść *f.*, to, co się w rękę zmieści.

Favorisie'ren, *va.* (haben) popierać, faworyzować.

Favori't, *sm.* =en, *pl.* =en, faworyt *m.*, ulubieniec *m.*

Favori'tin, *sf. pl.* =nnen, faworytka *f.*, ulubienica *f.*

Faye'nce, (wym.: faja'ns), *sf.* =n, fajans *m.*, farfary *pl.*

Fe'bruar, *sm.* =s, luty *m.*

Fe'chtboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, szermiernia *f.*, sala *f.* do fechtowania się.

Fe'chtdegen, *sm.* =s, *pl.* —, rapir *m.*

Fe'chten, ich fechte, du fichst, er ficht, focht, gefochten, I. *vn.* (haben) 1) fechtować, rąbać się, potykać się z kim, walczyć, bić się; 2) żebrać, chodzić po prośbie; II. *va.* (haben) ein Gefecht — wydać walkę.

Fe'chter, *sm.* =s, *pl.* —, szermierz *m.*, rębacz *m.*

Fe'chtergang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, spotkanie *n.* szermierskie.

Fe'chterstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, sztuka *f.* szermierska, fortel *m.* szermierski.

Fe'chtkunst, *sf.* sztuka *f.* robienia bronią, sztuka *f.* krzyżowa, sztuka *f.* szermierska.

Fe'chtmeister, *sm.* =s, *pl.* —, fechtmistrz *m.*

Fe'chtschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* szermierki.

Fe'chtstunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* fechtowania.

Fe'der, *sf. pl.* =n, 1) pióro *n.*; er schmückt sich mit fremden =n stroi się w cudze piórka, przypisuje sobie cudzą zasługę; 2) pióro *n.*, do pisania; eine — schneiden zatemperować pióro; die — führen sekretarzować, prowadzić protokół; seiner — freien Lauf lassen pióra swego nie hamować; Leute von der — literaci, pisarze; =n bekommen opierzyć się; 3) sprężyna *f.*, resor *m.*; geheime — sprężyna sekretna.

Fe'deraglei, *sm.* rutka *f.* orlikoliściowa.

Fe'deralaun, *sm.* =s, 1) ałun *m.* pierzasty; 2) kamień *m.* pierzasty, asbest *m.*

Fe'deranschuß, *sm.* =sses *pl.* =schüsse, krystalizacya *f.* w kształcie piórek.

Fe'derball, *sm.* =es, *pl.* =bälle, 1) wolent *m.*, piłka *f.* z piórami; 2) piórnik *m.* włosowy, krocień *m.*

Fe'derbesen, *sm.* =s, *pl.* —, pierzanka *f.*, kiść *f.* z piór, skrzydło *n.*, do zamiatania kurzu.

Fe'derbett, *sn.* =es, *pl.* =en, pościel *f.* wypełniona pierzem, pierzyna *f.*, bety *pl.*

Fe'derblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, blaszka *f.*, na której sprężyna jest w zamku osadzona.

Fe'derblume, *sf. pl.* =n, kwiat *m.* zrobiony z piórek.

Fe'derbüchse, *sf. pl.* =n, piórnik *m.*

Fe'derbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, pióropusz *m.*, pióra *pl.* u kaszkietu, kapelusza stosowanego, kita *f.*, czub *m.* z piór.

Fe'derchen, *sn.* =s, *pl.* —, piórko *n.*

Fe'dererz, *sn.* =es, *pl.* =e, piórokrusz *m.*, minerał.

Fe'derfechter, *sm.* =s, *pl.* —, polemista *m.*, szermierz literacki.

Fe'derfuchser, *sm.*, =s, *pl.* — skryba *m.*, nędzny pisarz.

Fe'derfüßig, *adi.* z upierzonemi nogami, włochaty, pióronogi.

Fe'derhaken, *sm.* =s, *pl.* —, cyngiel *m.*

Fe'derhalter, *sm.* =s, *pl.* —, piórnik *m.*; rączka *f.*

Fe'derhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* piórami, pierzem.

Fe'derhart, *adi.* sprężysty, elastyczny.

Fe'derharz, *sn.* =es, *pl.* =e żywica *f.* sprężysta.

Fe'derhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz *m.* z piórami.

Fe'dericht, *adi.* pierzasty, kształtem przypominający pióro.

Fe'derig, *adi.* opierzony.

Fe'derkiel, *sm.* =es, *pl.* =e, dutka *f.*, pieniek *m.* pióra, pręcik *m.* pióra, pióro *n.* samo bez pierza.

Fe'derkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* z piór, z pierzy.

Fe'derkraft, *sf. pl.* =krä'te, sprężystość *f.*, elastyczność *f.*

Fe'derkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, piórnik *m.*, krocień *m.*

Fe'derkrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* na pióra, wojna *f.* literacka, polemika *f.*

Fe'derleicht, *adi.* i *adv.* lekki jak piórko.

Fe'derlesen, *sn.* =s, bałamuctwo *n.*, korowody; viel Federlesens machen bałamucić, ceremoniować się; ohne (viel) — bez ceregieli.

Fe'derlos, *adi.* i *adv.* goły, bez pierza.

Fe'dermesser, *sn.* =s, *pl.* —, scyzoryk *m.*

Fe'dermuff, *sm.* =es, *pl.* =e, zarękawek *m.*, watowany pierzem.

Fe'dermütze, *sf. pl.* =n, czapka *f.*, pierzem podszyta, wyłożona puchem.

Fe'dern, *vn.* (haben) 1) (także sich) pierzyć się, puszczać pierze; pierze ronić; 2) być elastycznym; ein =der Draht drut elastyczny.

Fe'dernäglein, *sn.* =s, *pl.* —, gwoździk *m.* piórowy, gwoździk *m.* pierzasty.

Fe'derpose, *sf. pl.* =n, pióro *n.*, całe pióro *n.*, dutka *f.* gęsia.

Fe'dersalz, *sn.* sól *f.* kamienna, skrystalizowana w kształcie piór.

Fe'derschleißen, *sn.* =s, darcie *n.* piór, pierza.

Fe'derschmücker, *sm.* =s, *pl.* —, rzemieślnik, robiący ozdoby z piór.

Fe'derspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) kardynał *m.* (gra); 2) polowanie *n.* na ptaki; 3) sokół *m.* do polowania.

Fe'derspule, *sf. pl.* =n, pieniek *m.*, rurka *f.* pióra.

Fe'derstaub, *sm.* =es, puch *m.*

Fe'derstäuber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kita *f.* z piór do otrzepywania kurzu; 2) handlujący *m.* puchem.

Fe'derstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, pociąg *m.* pióra, zamach *m.* pióra.

Fe'deruhr, *sf. pl.* =en, zegar *m.* o sprężynie, sprężynowy.

Fe'dervieh, *sn.* (=e)ˢ, drób *m.*, ptactwo *n.*

Fe'derwage, *sf. pl.* =n, ważka *f.* ze sprężyną.

Fe'derwildprett, *sn.* =es, dzikie ptactwo *n.*, zdatne do jedzenia.

Fe'derzeichnung, *sf. pl.* =en, rysunek *m.* piórkiem robiony.

Fee, *sf. pl.* =n, wieszczka *f.*

Fe'enland, *sn.* =es, *pl.* -länder, kraina *f.* wieszczek; cudna, rajska kraina *f.*

Fe'enmärchen, *sn.* =s, *pl.* —, bajka *f.* o wieszczkach; piękna, fantastyczna powiastka *f.*, baśń *f.* urocza.

Fe'enhaft, *adi.* i *adv.* cudowny, fantastyczny.

Fe'ge, *sf. pl.* =n, czyścidło *n.*

Fe'gefeuer, *sn.* =s, czyściec *n.*

Fe'gegeld, *sn.* =es, *pl.* =er, zapłata *f.* za wycieranie komina.

Fe'gen, I. *va.* (haben) wymiatać, zamieść, oczyścić, chędożyć; jeder fege vor seiner Thüre niech każdy pilnuje swojego nosa; einem den Beutel — wypróżnić komu kieszeń, okpić, odrzeć z pieniędzy; den Schornstein — komin wytrzeć, sadzę wymieść; das Getreide — wymłynkować zboże; II. *vn.* (haben oder sein) pędzić szalenie, lecieć niby burza.

Fe'geopfer, *sn.* =s, *pl.* —, omieciny *f. pl.*, śmiecie *f. pl.*

Fe'hde, *sf. pl.* =n, sprzeczka *f.*, zwada *f.*, spór *m.*, kłótnia *f.*, niezgoda *f.*, zatarg *m.*

Fe'hdebrief, *sm.* =es, *pl.* =e, kartelusz *m.*, list *m.*, wyzywający na pojedynek; list z zapowiedzią wojny.

Fe'hdehandschuh, *sm.* =es, *pl.* =e, rękawica *f.*, rzucona na znak wyzwania.

Fe'he, *sf. pl.* =n, popielica *f.*, wiewiórka *f.* syberyjska.

Fehl, *adv.* daremnie, błędnie, fałszywie, na próżno.

Fehl, *sm.* (*sn.*) =es, *pl.* =e (tyle co Fehler), szwank *m.*, błąd *m.*, wada *f.*, przywara *f.*, niedostatek *m.*

Fe'hlbar, *adi.* i *adv.* omylny, pohopny do błędu.

Fe'hlbarkeit, *sf.* omylność *f.*, możność *f.* popełnienia omyłki.

Fe'hl=bitten, *vn.* (haben) (bat, gebeten) prosić na próżno, doznać odmowy.

Fe'hlbitte, *sf. pl.* =n, prośba *f.* daremna, odmowa *f.*; eine — thun prosić bezskutecznie.

Fe'hlen, I. *va.* (haben) chybić; den Hirsch — chybić jelenia; zmylić, zabłąkać się; den Weg — zmylić drogę; II. *vn.* (haben) 1) omylić się w czem, (in etwas) błądzić, wykraczać; in der Aussprache — wadliwie wymawiać; gegen seine Pflicht — naruszyć swoje obowiązki; 2) an etwas — zbywać, brakować, niedostawać; es — viele Bücher brakuje wielu książek; es fehlt uns an Geld brakuje nam pieniędzy; sich nichts — lassen nie odmawiać sobie niczego, nie szczędzić, nie skąpić; ich habe gefunden, was ihm fehlt znalazłem, wiem, czego mu brakuje; weit gefehlt bardzo się mylisz; das fehlte noch! tego jeszcze brakowało!; es fehlte wenig mało brakowało; es fehlte nicht viel, so wäre er gefallen o mały włos nie upadł; es soll an mir nicht — (mnie nie zabraknie) uczynię co do mnie należy; 3) nie udać się; das wird nicht — to się nie uda; wenn alles fehlt jeżeli wszystko zawiedzie, w najgorszym razie; er wird — nie powiedzie mu się; 4) in der Schule — być nieobecnym w szkole; oft — często nie przychodzić, absentować się.

Fe'hler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) błąd *m.*, omyłka *f.*, uchybienie *n.*; 2) wada *f.*, przywara *f.*, narów *m.*, niedostatek *m.*, skaza *f.*, zdrożność; kein Mensch ist ohne — nikt nie jest bez ale, nikt bez wady; einen — an sich haben mieć

jakąś wadę; veraltete — ausrotten narowy zastarzałe wykorzeniać; wegen eines =s um Verzeihung bitten prosić o wybaczenie błędu; Schreibfehler błąd pisarski, błąd w pisaniu; das ist sein — nicht na tym punkcie nie można mu robić zarzutu.

Fe'hlerfrei, *adi.* bez błędów, bez wad; —e Abschrift odpis poprawny, bez zarzutu.

Fe'hlerhaft, *adi.* niedołężny, ułomny, błędny, pełen wad, ladajaki; =er Stil styl niepoprawny, pióro niewprawne; =e Handlung czynność wadliwa, krok niestosowny.

Fe'hlerhaftigkeit, *sf.* zdrożność *f.*, wadliwość *f.*

Fe'hl=fahren, *vn.* (sein) fuhr, gefahren zbłądzić *np.* podczas podróży, w drodze, popełnić krok niewłaściwy.

Fe'hl=führen, *va.* (haben) źle prowadzić.

Fe'hlgeburt, *sf.* poronienie *n.*

Fe'hl=gehen, *vn.* (sein), ich gehe fehl, ich gieng fehl, fehlgegangen, zbłądzić, zejść z drogi.

Fe'hlgriff, *sm.* =es, *pl.* =e, omyłka *f.*, zawód *m.*, błąd *m.*, uchybienie *n.*

Fe'hljahr, *s.* =es, *pl.* =en, rok *m.* nieurodzajny.

Fe'hl=reiten, *vn.* (sein) ich ritt fehl, fehlgeritten zbłądzić.

Fe'hl=schießen, *va.* (haben), ich schoß fehl, fehlgeschossen, nie trafić w cel, chybić.

Fe'hl=schlagen, *vn.* (haben oder sein), ich schlage fehl, du schlägst fehl, er schlägt fehl, ich schlug fehl, fehlgeschlagen, omylić się, chybić, doznać zawodu; fehlgeschlagene Hoffnungen zawiedziane nadzieje.

Fe'hme, *sf.* 1) sąd *m.*, trybunał *m.* tajemny (średniowieczny westfalski w sprawach gardłowych); 2) kupa *f.* zboża; 3) żołędź *f.* do tuczenia wieprzów; żer *m.*

Fe'hmgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.*, trybunał *m.* tajemny.

Fe'hmgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, przewodniczący *m.* sądu tajemnego.

Fe'hmrichter, *sm.* =s, *pl.* —, członek *m.* sądu tajemnego.

Fei'en, *va.* (haben) obdarzyć nadprzyrodzonymi, magicznymi przymiotami; uczynić nieczułym na rany.

Fei'er, *sf. pl.* =n, 1) wypoczynek *m.* po pracy; zawieszenie *n.* czynności; 2) uroczysty obchód *m.* (święta, imienin); 3) uroczystość *f.*, święto *n.*

Fei'erabend, *sm.* =s, *pl.* =e, fajerabend *m.*, wypoczynek *m.* wieczorny po całodziennej pracy; — machen wypoczywać po całodziennej pracy, przestać pracować,

Fei'erlich, *adi.* uroczysty; (-ście) *adv.*; im =en Tone w tonie uroczystym; — begehen obchodzić uroczyście.

Fei'erlichkeit, *sf.* uroczystość *f.*; uroczysty obrzęd *m.*, ceremonia *f.*; mit großer — uroczyście, z wielką wystawą.

Fei'ern, I. *vn.* (haben) 1) wypoczywać; świętować; nach der Arbeit — odpoczywać po pracy; nic nie robić, próżnować; die Bäcker — heute piekarze dziś nie pieką; 2) strejkować, bastować; II. *va.* (haben) 1) uroczyście *adv.* obchodzić; święcić; 2) chwalić, cześć oddawać; eine gefeierte Schauspielerin sławna śpiewaczka.

Fei'erstunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* wolna od pracy, godzina odpoczynku.

Fei'ertag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* od pracy wolny, święto *n.*

Fei'ertäglich, *adi.* świąteczny, -nie *adv.*

Fei'er(tags)kleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia *f.* świąteczna, odświętna.

Fei'erzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, procesya *f.*

Fei'fel, *sm.* =s, *pl.* —, i *sf. pl.* =n, gruczoły *pl.* szkapie (choroba).

Feig, i =e, *adi.* tchórzliwy, pierzchliwy, bojaźliwy; =e Memme nikczemny tchórz.

Fei'ge, *sf. pl.* =n, 1) figa *f.* (owoc); 2) jmndm die — zeigen pokazać, dać komu figę (okazać komu pogardę przez pewne złożenie palców ręki).

Fei'genbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* figowe, figa *f.*

Fei'genblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, liść *m.* figowy.

Fei'gendrossel, *sf.* (*pl.* =n) =picker, *sm.* (=s, *pl.* —) =schnepfe, *sf.* (*pl.* =n) figojadka *f.* (ptak).

Fei'gengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, figownica *f.*, ogród *m.* figowy.

Feig'heit, *sf.* tchórzostwo *n.*

Fei'gherzig, *adi.* tchórzliwy, tchórzem podszyty, trwożliwego serca.

Fei'gling, *sm.* =s, *pl.* =e tchórz *m.*

Feil, *adi.* 1) przedajny, będący na sprzedaż; etw. — haben mieć co na sprzedaż; ihm ist alles — wszystko gotów sprzedać; =bieten dać, wystawić na sprzedaż, chcieć sprzedać; 2) przekupny; =e Dirne kobieta *f.* podła, publiczna, nierządnica *f.*; =er Schriftsteller pisarz *m.*, autor *m.*, co swoje pióro puszcza na handel; co ofiaruje się za każdym, dla każdego pisać, co mu zapłaci.

Fei'lbietung, *sf. pl.* =en, wystawienie *n.* czego na sprzedaż; öffentliche — publiczna licytacya.

Fei'le, *sf. pl.* =n, pilnik *m.*; eine Schrift unter die — nehmen pismo wziąć pod pilnik, zająć się jego poprawą, wykończeniem; die letzte — an eine Arbeit legen zająć się ostatecznem wykończeniem jakiej roboty, pracy.

Fei'len, *va.* (haben) piłować; eine Rede, an einer Rede — mowę obrabiać, wykończać, kształtnie układać.

Fei'lenhauer, *sm.* =s, *pl.* — pilnikarz *m.*

Fei'lheit, *sf.* przedajność *f.*; przekupność *f.*

Fei'licht, *sn.* =s, opiłki *pl.*

Fei'lschen, I. *va.* (haben) etw. — pytać o cenę, chcieć co kupić; mieć, wystawić co na sprzedaż; II. *vn.* (haben)

um etw. — targować co, targować się o co.

Fei'lsel, *sn.*, Feilspäne *sm. pl.*, =staub, *sm.* opiłki *pl.*

Fein, *adj.* 1) cienki; =es Tuch cienkie sukno; 2) drobny; =es Pulver drobny proch; 3) delikatny, subtelny; =e Nase delikatny nos, nos, który łatwo zapach poczuje, łatwo zwietrzy; =er Geschmack delikatny smak; =er Mann człowiek przebiegły, szpakami karmiony; ein — durchdachter Plan plan z subtelną przebiegłością obmyślony; =er Unterschied subtelna różnica; 4) czysty; =es Gold czyste, szczere złoto; 5) wyborny, przedni, w dobrym, najlepszym gatunku; =stes Mehl najprzedniejsza mąka; 6) wykwintny, wytworny; należyty; die =e Welt świat wyższy, wyższa klasa ludzi; ein =er Mann człowiek o wytwornych manierach; 7) ładny, gustowny; sich — machen wystroić się; ein =es Vermögen ładny, pokaźny majątek; 8) sei — artig bądź bardzo grzeczny; komm — schnell zurück wróć prędko.

Feind, I. *sm.* =es, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.*; das hat ihm =e gemacht to mu narobiło nieprzyjaciół; sie sind abgesagte =e najzawziętsi są nieprzyjaciele; ein — der Arbeit nieprzyjaciel pracy; den — angreifen uderzyć na nieprzyjaciela; der (alte) böse — zły duch, czart; Feindin, *sf. pl.* =nen, nieprzyjaciółka *f.*, II. *adj.* nieprzyjaźny; jmndm — werden znienawidzić kogo; jmndm — sein nienawidzić kogo.

Fei'ndesland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj *m.* nieprzyjacielski.

Fei'ndlich, *adj.* nieprzyjacielski, nieprzyjaźny, nienawidzący kogo; *adv.* po nieprzyjacielsku.

Fei'ndschaft, *sf. pl.* =en, nieprzyjaźń *f.*; nienawiść *f.*; in — mit jmndm leben w nieprzyjaźni z kim żyć; sich jmnds — zuziehen nieprzyjaźń czyją na siebie ściągnąć.

Fei'ndseligkeit, *sf. pl.* =en, nieprzyjaźń *f.*, nienawiść *f.*; die =en eröffnen rozpocząć kroki nieprzyjacielskie.

Fei'nfühlend, =fühlig, *adj.* delikatnem czuciem obdarzony, uczuciowy.

Fei'ngehalt, *sm.* =es; — einer Münze zawartość *f.* kruszcu szlachetnego w monecie.

Fei'nheit, *sf. pl.* =en, 1) cienkość *f.*; drobność *f.*; — des Goldes czystość *f.* złota; 2) — des Geschmackes delikatność *f.* smaku; — der Sitten ogładzenie *n.*, wytworność *f.*, obyczajów; 3) przebiegłość *f.*; 4) die =en eines Gedichtes subtelności, piękności *f. pl.* poematu.

Fei'nkörnig, *adj.* drobny, z drobnych ziarnek złożony.

Fei'nschmecker, *sm.* =s, *pl.* —, smakosz *m.*

Fei'nsinn, *sm.* =(e)s, czucie *n.* subtelne; gust *m.* delikatny.

Feist, *adj.* tłusty, mięsisty, jędrny; der =e Donnerstag tłusty czwartek (w zapusty).

Fei'ste, I. *sn.* =s, skrom *m.*, tłuszcz *m.* zająca, sarny; II. — i Fei'stigkeit, *sf.* tłustość *f.*, mięsistość *f.*

Fei'stjagen, *sn.* =s, polowanie *n.* na tłuste jelenie.

Fel'bel, *sm.*, =s, plusz *m.*

Feld, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) pole *n.*, ziemia, *f.* do zasiewów służąca, grunt *m.*; das — bebauen uprawiać pole; 2) równina *f.*; płaszczyzna *f.*; auf freiem =e na wolnem, otwartem polu; das ist, steht noch im weiten =e to jeszcze dalekie, niepewne rzeczy; 3) plac *m.* bitwy; bitwa *f.*; im =e liegen stać w polu; ins — rücken, ziehen, zu =e ziehen wyruszyć w pole, na plac boju, iść na wojnę; das — halten, sich im =e halten utrzymać pole, zwyciężyć; den Feind aus dem =e schlagen zmusić nieprzyjaciela do ustąpienia, spędzić go z placu bitwy; das — räumen ustąpić, dać, stracić pole, uchodzić z placu bitwy; 4) pole *n.* (w górnictwie), część *f.*, w której kopią, która jest zdatną do kopania; 5) pole działania; zawód *m.*; zręczność *f.*, sposobność *f.* do czego; ein weites — eröffnet sich für ihn obszerne pole otwiera się dla niego; 6) pole herbowe; grunt, dno *n.*, tło *n.* tarczy; drei goldene Lilien im blauen — trzy lilie złote w polu błękitnem; 7) kwadrat *m.*, kwadracik *m.*, kwatera *f.*; die =er des Schachbrettes pola, kwadraty na szachownicy; 8) pole, miejsce *n.* w armacie między obręczami i obręczkami.

Fe'ldaltar, *sm.* =s, *pl.* =altäre, ołtarz *m.* obozowy, wojskowy.

Fe'ldandorn, *sm.* =s, czyściec *m.* polny (roślina.)

Feld'apotheke, *sf. pl.* =n, apteka *f.* obozowa.

Fe'ldarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* wojskowy.

Fe'ldbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.* obozowe, składane.

Fe'ldbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła *f.* leśna.

Fe'ldbinde, *sf. pl.* =n, szarfa *f.*, opaska *f.* wojskowa.

Fe'ldbrustwehr, *sf. pl.* =en, stok *m.*

Fe'lddecke, *sf. pl.* =n, kołdra *f.* żołnierska, obozowa.

Fe'lddieb, *sm.* =es, *pl.* =e, złodziej, *m.* który z pól kradnie.

Fe'lddienst, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pańszczyzna *f.* na roli; 2) służba *f.* polowa (wojskowość).

Fe'lddienstbarkeit, *sf. pl.* =en, służebność *f.* wiejska.

Fe'lddistel, *sf. pl.* =n, oset *m.* polny.

Feldei'n, *adv.* ku polu, na pole idąc.

Fe'ldenzian, *sm.* =s, goryczka *f.* polna.

Fe'ldflagge, *sf. pl.* =n, bandera *f.* obozowa, chorągiewka *f.*

Fe'ldflasche, *sf. pl.* =n, blaszanka *f.*, manierka *f.*, flaszka *f.* obozowa.

Fe'ldflüchtig, *adi.* zbiegły z obozu.

Fe'ldfrevler, *sm.* =s, *pl.* — szkodnik *m.* polny.

Fe'ldfrüchte, *sf. pl.* owoce *pl.*, płody *pl.* polne, zbiór *m.* z pól; zboże *n.*

Fe'ldgepäck, *sn.* =s, juki *pl* obozowe.

Fe'ldgeräth, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sprzęty *pl.* rolnicze, narzędzia *pl.* do uprawiania roli; 2) sprzęty obozowe, działa *pl.*

Fe'ldgeschrei, *sn.* =s, 1) okrzyk *m.* wojenny; 2) hasło *n.* obozowe.

Fe'ldglocke, *sf. pl.* =n, dzwon *m.* obozowy zum Klöppel der großen — werden zostać powieszonym, dyndać, dzwonić nogami.

Fe'ldgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bożek *m.* wiejski.

Fe'ldherr, *sm.* =n, *pl.* =en, hetman *m.*, naczelny wódz *m.*, naczelnik *m.*

Fe'ldherrnstab, *sm.* =es, *pl.* =stäbe buława *f.* hetmańska.

Fe'ldhirt, *sm.* =en *pl.* =en i Fe'ldhüter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż *m.* polowy, polowy *m.*

Fe'ldhirtentasche, *sf. pl.* =n, tasznik *m.* pospolity, tobołki *pl.* pospolite (roślina).

Fe'ldhütte, *sf. pl.* =n, szałas *m.*, budka *f.* na polu.

Fe'ldjäger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) strzelec *m.*, myśliwiec *m.* polowy; 2) (feld)jegier *m.*, kuryer *m.*, posłannik *m.* obozowy.

Fe'ldkanzlei, *sf. pl.* =en, kancelarya *f.* wojskowa.

Fe'ldkoch, *sm.* =s, *pl.* =köche, kucharz *m.* obozowy.

Fe'ldkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, markietan *m.*; =rin, *sf. pl.* =nen, markietanka *f.*

Fe'ldlager, *sn.* =s, *pl.* — obóz *m.* na polu.

Fe'ldmarder, *sm.* =s, *pl.* —, kuna *f.* leśna.

Fe'ldmark, *sf. pl.* =en, granica *f.* polna.

Fe'ldmarschall, *sm.* =s, *pl.* =marschälle, feldmarszałek *m.*, marszałek *m.*, hetman *m.* polny.

Fe'ldmesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, mierniczy *m.* pól, gruntów.

Fe'ldminze (Feldmünze) *sf.* mięta *f.* polna.

Fe'ldpost, *sf.* poczta *f.* obozowa.

Fe'ldprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kapelan *m.* wojskowy.

Fe'ldrapunzel, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.* kolnik, jednostronny (rośl.)

Fe'ldrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* wojskowy.

Fe'ldschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, szkoda *f.* w polu poniesiona, zrządzona.

Fe'ldscher(er), *sm.* =s, *pl.* —, felczer *m.*, chirurg *m.* wojskowy.

Fe'ldschlacht, *sf. pl.* =en, bitwa *f.* na otwartem polu.

Fe'ldschlange, *sf. pl.* =n, 1) wąż *m.* polny; 2) śmigownica *f.*, koluwryna *f.* (działo, armata).

Fe'ldschmiede, *sf. pl.* =n, kuźnia *f.* obozowa.

Fe'ldsessel, i =stuhl, *sm.* =s, *pl.* =stühle, krzesło *n.* składane, obozowe.

Fe'ldtrompete, *sf. pl.* =n, trąba *f.* obozowa.

Fe'ldwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* obozowa.

Fe'ldwärts, *adv.* ku polu.

Fe'ldwebel, *sm.* =s, *pl.* —, feldwebel *m.*, sierżant *m.*

Feldweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* rokicina.

Fe'ldwirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo *n.* wiejskie, rolnicze, polowe.

Fe'ldwundarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, chirurg *m.* wojskowy.

Fe'ldzehent, *sm.* =es, *pl.* =e, dziesięcina *f.* z płodów ziemi.

Fe'ldzeichen, *sn.* =s, *pl.* — sztandar *m.*; pendent *m.* u pałasza.

Fe'ldzeugmeister, *sm.* =s, *pl.* —, generał *m.* broni.

Fe'ldzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyprawa *f.* wojenna; einen — mitmachen być na wyprawie.

Fe'lge, *sf. pl.* =n, 1) dzwono *n.* u koła; 2) rola *f.* odwrócona; kołowrot *m.* (zwrot gimnastyczny).

Fe'lgen, *va.* (haben) 1) das Rad dzwona dawać do koła u wozu; 2) den Acker — rolę odwracać, przeorywać.

Fe'lgenhauer, *sm.* =s, *pl.* —, robiący *m.* dzwona, kołodziej *m.*

Fell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skóra *f.* (na ciele ludzkiem lub bydlęcem, także skóra ściągnięta z ciała); jmndm das — gerben skórę komu wygarbować, wytrzepać; jmndm das — über die Ohren ziehen zedrzeć kogo, zedrzeć skórę z kogo, obłupić go ze skóry; das — im Auge błon(k)a w oku; ein gutes, ehrliches — dobra, poczciwa dusza; liederliches — nicpoń *m.*, łajdak *m.*, łajdacznica *f.*

Fe'lleisen, *sn.* =s, *pl.* —, torba *f.* skórzana, tłumoczek *m.* skórzany, mantelzak *m.*

Fe'llriss, *sn.* =sses, *pl.* =sse, ślaz *m.* dłoniasty, pięćlistny.

Fe'llwerk, *sn.* =(e)s, kuśnierstwo *n.*; futro *n.*, futra *pl.*

Fe'lla(c)h, *sm.* =s, *pl.* =s, fellah *m.*, rolnik *m.* w Egipcie.

Felonie', *sf. pl.* =n, felonia *f.*, wiarołomstwo *n.*

Fe'ls i **Fe'lsen,** *sm.* =sens, (=ses), *pl.* =sen, skała *f.*, opoka *f.*, kamienna góra *f.*

Felsa'b, *adv.* ze skały na dół.

Fe'lsabhang, *sm.* =s, *pl.* =hänge, urwisko *n.*, skała *f.*

Fe'lsachat, *sm.* =s, *pl.* =e, agat *m.* skalny.

Felsenauf', *adv.* na skałę, pod górę.

Fe'lsenartig, *adi.* skalisty.

Fe'lsenbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość *f.* skalista, opoczysta (w skroniach).

Fe'lsengruft, *sf. pl.* =grüfte, grób *m.* w skale wyżłobiony.

Fe'lsenhart, *adi.* twardy jak skała; niewzruszony, nieubłagany.

Fe'lsenherz, *sn.* =zens, *pl.* =en, serce *n.* jak ze skały, twarde jak opoka.

Fe'lsenhöhle, *sf. pl.* =n, pieczara *f.* w skale.

Fe'lsenkeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* w skale wykuta.

Fe'lsenkette, *sf. pl.* =n, pasmo *n.* skał, gór skalistych.

Fe'lsenkluft, *sf. pl.* =klüfte, rozpadlina *f.* w skale.

Fe'lsenriff, *sn.* =s, *pl.* =ffe, rafa *f.*, rafina *f.*; pasmo *n.* skał w morzu ukrytych.

Fe'lsenwand, *sf. pl* =wände, spadzisty bok *m.* ściany.

Fe'lspfad, *sm.* =es, *pl.* =e, ścieżka *f.*, droga *f.* między skałami.

Fe'lsicht i **Fe'lsig**, *adi.* skalisty, do skały podobny.

Felu'cke, *sf. pl.* —, statek *m.* mały z wiosłami.

Femini'n, *adi.* żeński, rodzaju żeńskiego.

Fench, *sm.* =s, dzikie proso *n.*

Fe'nchel, *sm.* =s, kopr *m.* włoski.

Fe'nchelapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel koprówka *f.* (jabłko *m.* koprem włoskim trącące).

Fe'nchelholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, sassafras *m.*, sassafrzan *m.* (drzewo).

Fenn, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łąg *m.*, sapisko *n.*, trzęsawisko *n.*

Fe'nnich, *sm.* =s, proso *n.*

Fe'nster, *sn.* =s, *pl.* —, 1) okno *n.*; blindes — okno ślepe, udane, malowane; vergittertes — okno kratowane; jmndm die Fenster(scheiben) einschlagen, einwerfen potłuc komu okna; aus hohen =n sehen z wysoka patrzeć, puszyć się, nadymać się; das Geld zum — hinauswerfen marnować, wyrzucać pieniądze; 2) rundes, ovales — okrągłe, owalne okno, okienko; otwór w uchu (anatomia).

Fe'nsterband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, klamra *f.* u okna.

Fe'nsterbank, *sf. pl.* =bänke, deska *f.*, murek *m.* pod oknem, stopień *m.* przed oknem.

Fe'nsterbeschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, okucie *n.* u okna.

Fe'nsterfach, *sn.* =es, *pl.* =fächer, i =feld, *sn.* =es, =felder, kwatera *f.* w oknie.

Fe'nsterfutter, *sn.* =s, futryna *f.*, główna rama *f.* okna.

Fe'nsterglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser szkło *n.* na szyby do okien; szyba *f.*

Fe'nsterhaken, *sm.* =s, *pl.* —, zaszczepka *f.* u okna.

Fe'nsterkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż *m.* w oknie (w który się kwatery wmykają).

Fe'nsterladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, okienica *f.*

Fe'nstern, *vn.* (haben) upatrywać czego przez okno; przechadzać się, stać pod oknami mieszkania ukochanej.

Fe'nsterrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, służebność *f.* nieodbierania światła; prawo *n.* wychodzenia okna na cudze podwórze.

Fe'nsterscheibe, *sf. pl.* =n, szyba *f.* z okna, do okna.

Fe'nsterschirm, *sm.* =s, *pl.* =e, zasłona *f.* u, do okna.

Fe'nsterschwalbe, *sf. pl.* =n, jaskółka *f.* oknówka.

Fe'nstersturz, *sm.* =es, *pl.* =stürze, nadokienek *m.*, nadprożnik *m.* w oknie.

Fe'rien, *f. pl.* ferye *pl.*, wakacye *pl.*

Fe'rkel, *sn.* =s, *pl.* —, prosię *n.*

Fe'rkelkraut, *sn.* =(e)s, prosinka *f.*, wieprzyniec *m.*, świnie ziele *n.*

Fe'rkeln, *vn.* (haben) (o)prosić się, prosięta porodzić.

Ferm, *adi.* stały; *adv.* -le; in etw. — sein znać co dobrze, być w czem biegłym.

Fe'rman, *sm.* =s, *pl.* =s, ferman *m.*, firman *m.*, ukaz *m.* sułtański.

Ferme'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ferment *m.*, kisiel *m.*; drożdże *pl.*

Fern, *adi.* i *adv.* daleki; *adv.* -ko; =e Länder dalekie kraje; etw. von — ansehen z daleka na co patrzeć; dieser Gedanke ist — von mir daleka jest ta myśl odemnie, daleki jestem od takiej myśli, wcale mi to na myśl nie przychodzi; das sei =(e) von mir! wcale o tem nie myślę; niech mnie Bóg zachowa od tego! broń mnie Panie Boże!; er steht mir — jest mi obcym; diese Frage liegt nicht — pytanie to nasuwa się; in wie —? o ile, jak dalece?; in so — o tyle, o ile; in wie — ist das unrichtig? o ile jest to nietrafne?; ich weiß nicht, in wie — das richtig sein dürfte nie wiem jak dalece, o ile to słuszne; ich erlaube es, in so — es von mir abhängt pozwalam na to (o tyle) o ile to odemnie zależy; =er dalszy; dalej; erlasse mir die =eren Antworten zwolnij mnie od dalszych odpowiedzi; ich empfehle mich deiner =eren Freundschaft polecam się dalszej twojej przyjaźni; ich kann hier nicht =er bleiben nie mogę tu dłużej zostać; =er muss ich bemerken dalej, prócz tego muszę nadmienić.

Fe'rnab, *adv.*, daleko.

Ferna'mbu(c)k, *sn.* =s, fernambuk *m.*, fernambukowe, brazylijskie drzewo *n.*

Fe'rne, *sf. pl.* =n, oddalenie *n.*, odległość *f.*, dal *f.*; in der — w oddaleniu, w dali, daleko; aus der — z odległości, z dala; z dalekich stron, z dalekiej drogi, podróży; in die — na dal, daleko; w dalekie strony, w daleką podróż; in der — w odległości, w oddaleniu, w dali; in die — sehen oglądać się na przyszłość.

Fe'rnen, *vn.* (haben) wyglądać, wydawać się z daleka (dobrze lub źle).

Fe'rnerhin, *adv.* na potem, na przyszłość, nadal, potem.

Fe'rnglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser, perspektywa *f.*, teleskop *m.*, dalekowidz *m.*

Fe'rnher, *adv.* z daleka.

Fe'rnhin(aus), *adv.* wdal, w dalekie strony.

Fe'rnländisch, *adi.* z obcych, odległych krajów, stron.

Fe'rnrohr, *sn.* =s, *pl.* =e, teleskop *m.*, dalekowidz *m.*

Fe'rnschreibekunst, *sf.* telegrafika *f.*

Fe'rnsicht, *sf. pl.* =en, perspektywa *f.*, widok *m.* otwarty.

Fe'rnsichtig, *adi.* zdaleka widzący *m.*, dalekowidz *m.*

Fe'rnsichtigkeit, *sf.* dalekowidztwo *n.* (wada *f.* ócz).

Fe'rnsprecher, *sm.* =s, *pl.* —, telefon *m.*, przenośnik *m.* mowy, głośnik *m.*

Fe'rnzeichnung, *sf. pl.* =en, rysunek *m.* w perspektywie.

Fe'rse, *sf. pl.* =n, pięta *f.*; jmndm auf den =n sitzen, sein krok w krok za kim postępować, nie odstępować kogo; die =n zeigen uciekać; er reicht ihm nicht an die =n (ani) się nie umywał do niego; więcej (rozumu) ma tamten w pięcie niż ten w głowie.

Fe'rsenbein, *sn.* =es, *pl.* —, kość *f.* piętowa, ostrogowa.

Fe'rsengeld, *sn.* (tylko w zwrocie:) — geben drapnąć, zemknąć, dać drapaka.

Fe'rsenleder, *sn.* =s, napiętek *m.*

Fe'rtig, *adi.* 1) fix und — gotowy, przysposobiony; sich zur Reise — halten, — machen być gotowym do podróży; er ist nie zur rechten Zeit — nigdy na czas nie jest gotowy, zawsze się spóźnia; —! ognia! (komenda *f.* wojskowa); 2) das Mittagessen ist schon — obiad już gotowy; das Kleid ist noch nicht — suknia jeszcze nie skończona, nie zrobiona; 3) mit etw. — werden odbyć się z czem, ułatwić się z czem, skończyć co; ich bin mit dem Buche — skończyłem książkę; przeczytałem, napisałem całą; mit jmndm — werden odbyć się z kim, rozprawić się z kim, pozbyć się go, dać mu odprawę; skończyć z kim interes; mit ihm werde ich schon — werden z nim sobie dam radę; ich kann mit ihm nicht — werden nie mogę z nim dojść do końca, dać sobie z nim rady; er ist mit seinem Vermögen — już stracił majątek; er wird mit seinem Vermögen bald — werden już resztą goni, nie wiele już ma majątku; mache, dass du — wirst kończ, spiesz się; er arbeitet nur um — zu werden robi byle zbyć; ich habe den Brief schon — geschrieben list już skończyłem, napisałem; 4) zręczny, wprawny; ein =er Redner wprawny mówca; er schreibt eine =e Hand wprawnie pisze; — sprechen płynnie, gładko, potoczyście mówić.

Fe'rtigen, I. *va.* (haben) 1) robić co, kończyć, gotować; 2) wygotować pismo, podpisać; II. sich —, *vr.* (haben) spieszyć się, uciekać.

Fe'rtigkeit, *sf. pl.* =en, zręczność *f.*, zwinność *f.*; wprawa *f.*, wprawność *f.*, łatwość *f.*; mit — deutsch sprechen potoczysto, płynnie mówić po niemiecku; große — im Zeichnen haben mieć wielką wprawę w rysowaniu.

Fesch, *adi.* szykowny, zgrabny, kształtny.

Fe'ssel, *sf. pl.* =n, 1) kajdany *pl.*, więzy *pl.*, pęta *pl.*, okowy *pl.*; jmndm =n anlegen, jmndn in =n legen, schlagen włożyć na kogo kajdany, okuć kogo w kajdany; sie hält ihn in ihren =n gefangen, er liegt in ihren =n trzyma go w więzach (miłości), nosi jej pęta; 2) pęcina *f.* (u nogi konia ta część, na którą mu pęta kładą).

Fe'sseln, *va.* (haben) spętać, więzy włożyć na kogo; sie fesselt alle Herzen zniewala sobie serca wszystkich; jmndn an sich — przywiązać kogo do siebie; zobowiązać kogo; der Redner fesselte die Aufmerksamkeit der Zuhörer mowca skupił, skoncentrował, zajął uwagę słuchaczów; ans Lager, Bett gefesselt przykuty do łoża; =d *part.* i *adi.* pociągający, ponętny, powabny.

Fest, I. *adi.* stały; niepłynny; das =e Land stały ląd; =e Besoldung, =er Preis stała płaca, cena; =er Entschluss stałe, niezachwiane postanowienie; er konnte zu keinem =en Entschlusse kommen nie mógł powziąć stałego, niezachwianego postanowienia; nie mógł zdecydować się ostatecznie; ich bin der =en Meinung mam to stałe, niezachwiane przekonanie; 2) mocny, trwały; twardy; =er Stein, Schlaf twardy kamień, sen; =er Bau mocny, trwały budynek; =e Plätze miejsca obronne, warowne; II. *adv.* der Leim hält — klej mocno trzyma; der Nagel steckt — gwóźdź mocno siedzi; jmndn — binden, halten mocno kogo związać, trzymać; die Thüre — zumachen przymknąć mocno drzwi; — bannen wprawić w zachwyt, wzadziwienie; — fahren osiąść na mieliznie; etw. im Gedächtnisse — behalten dobrze co zachować w pamięci; etw. im Auge — behalten nie spuścić czego z oczu, ciągle na co patrzeć; etw. steif und — behaupten uparcie, stale co utrzymywać; etw. — halten uparcie się czego trzymać; er hält — am Glauben seiner Väter stale się trzyma wiary swych ojców; jmndn — halten mocno kogo trzymać; trzymać kogo w areszcie; sich — anklammern, uchwycić się silnie; — machen umocować; jmndn — nehmen wziąć kogo do aresztu; in etw. — sein dobrze, gruntownie być z czem obeznanym, umieć co gruntownie; jmndn — setzen wsadzić kogo do aresztu; etw. =setzen postanowić, ustanowić co; der Tag seiner Trauung ist schon =gesetzt dzień jego ślubu już ustanowiony; sich an einem Orte =setzen obrać gdzie stałą siedzibę, osiąść gdzie stale; — sitzen mocno siedzieć; er sitzt — am Pferde siedzi pewnie na koniu; der Verbrecher sitzt schon — złoczyńca już siedzi w areszcie; der Zahn sitzt — ząb mocno siedzi; in jmnds Gunst — sitzen doznawać ciągłej łaski od kogo, być pewnym czyjej przychylności; das sitzt mir — im Gedächtnis mocno mi utkwiło w pamięci; — stehen stać mocno, nie zagrażać upadkiem; das steht — to jest pewne, niewzruszone, niezaprzeczone, to się zaprzeczyć, obalić nie da; Erde — treten mocno udeptać ziemię; —

versprechen przyrzec z największą pewnością.

Fest, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) święto *n.*, uroczystość *f.*; man muss die =e feiern, wie sie fallen trzeba korzystać ze sposobności; — des Herrn Boże Narodzenie; — aller Seelen zaduszki, dzień zaduszny; sein — mit jmndm haben ubawić się z kim, nażartować sobie z niego; 2) uczta *f.*, bankiet *m.*

Fe'stabend, *m.* =s, *pl.* =e, wilia *f.* jakiego święta.

Fe'ste, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* obronne, warowne; twierdza *f.*

Fe'stgabe, *sf. pl.* =n, podarek *m.* z powodu uroczystości.

Fe'stgeläute, *sn.* =s, dzwonienie *n.* na uroczystość.

Fe'stigkeit, *sf. pl.* =en, twardość *f.*, stałość *f.*, trwałość *f.*, moc *f.*, wytrzymałość *f.*, — des Charakters stałość charakteru.

Festivitä't, *sf. pl.* =en, uroczystość *f.*; zabawa *f.*

Fe'stkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia *f.* świąteczna, od święta.

Fe'stlich, *adi.* uroczysty, świąteczny; *adv.* einen Tag — begehen obchodzić dzień uroczyście; — gekleidet świątecznie, paradnie ubrany.

Fe'stlichkeit, *sf. pl.* =en, uroczystość *f.*; zabawa *f.*, bankiet *m.*

Fe'stlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* uroczysta, na uroczystość jaką ułożona.

Festo'n, *sm.* =s, *pl.* =s, girlanda *f.* z kwiatów.

Fe'stung, *sf. pl.* =en, twierdza *f.*, warownia *f.*, forteca *f.*

Fe'stungsbaukunst, *sf.* fortyfikacya *f.*, sztuka *f.* budowania fortec, budownictwo *n.* fortyfikacyjne.

Fe'stungswerk, *sn.* =es, *pl.* =e, warownia *f.*, fortyfikacya *f.*; =e warownie *pl.*, fortyfikacye *pl.*, szańce *pl.*, wały *pl.*, wieże *pl.*, okopy *pl.*

Fetie'ren, *va.* (haben) fetować, częstować, przyjmować kogo.

Fett, *adi.* tłusty; =er Ochs tłusty, wypasiony wół; =es Amt, =e Pfründe tłusty urząd, tłuste probostwo, przynoszące znaczne dochody; =e Kleie tłuste otręby (w których jeszcze jest mąka); etw. — machen okraszać, maścić co; potłuścić co; — werden tyć, utuczyć się, upaść się; das macht die Suppe, das Kraut, den Kohl nicht — to nie wiele pomoże, nie wiele się przyda.

Fett, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) tłustość *f.*, tłuszcz *m.*, sadło *n.*; das — abschöpfen zbierać tłuszcz; — ansetzen sadła dostawać, tyć, tuczyć się; in seinem — ersticken udusić się w własnem sadle, być bardzo tłustym; jmndn mit seinem eigenen — beträufeln zapłacić komu z jego własnej kieszeni; 2) okrasa *f.*, omasta *f.*

Fe'tte, *sf.* 1) tłustość *f.*, tłuszcz *m.*, sadło *n.*; 2) belka *f.* poprzeczna w dachu.

Fe'tten, *va.* (haben) 1) krasić, omaścić; 2) tuczyć.

Fe'ttfleck(en), *sm.* =s, *pl.* =flecke, =flecken plama *f.* tłusta.

Fe'ttgans, *sf. pl.* =gänse, skocz *m.*, gęś *f.* magielańska.

Fe'tthaut, *sf.* kożuch *m.* (na mleku); błona *f.* tłuszczowa (anatomia).

Fe'ttlicht, *adv.* tłustawy, jakby z tłuszczem zmieszany.

Fe'ttig, *adi.* potłuszczony.

Fe'ttigkeit, *sf.* 1) tłustość *f.* (jako przymiot), ospałość *f.*, otyłość *f.*; 2) *pl.* =en, tłuszcz *m.*, sadło *n.*

Fe'ttmagen, *sm.* =s, *pl.* =mägen, ślaz *m.*, trawieniec *m.*, czwarty żołądek *m.* zwierząt przeżuwających.

Fe'ttsäure, *sf. pl.* =n, kwas *m.* tłusty.

Fe'ttsucht, *sf.* otyłość *f.*, skłonność *f.* nienaturalna do otyłości.

Fe'tthon, *sm.* =s, ziemia *f.* folarska.

Fe'ttware, *sf. pl.* =n, tłuszcz *m.* (jako towar).

Fe'ttwanst, *sm.* =es, *pl.* =wänste, 1) kołdun *m.*, błona *f.*, siatka *f.* sadłowa, brzuszna; 2) człowiek *m.* z wielkim brzuchem, brzuchacz *m.*

Fe'tzen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) drobny kawałek *m.*, strzępek *m.*; łachman *m.*, szmat *m.*, gałgany *pl.*; in — schneiden pokrajać na drobne kawałki; 2) pijaństwo *n.*, stan *m.*, w którym pijani się znajdują.

Fe'tzen, *va.* (haben) krajać drzeć, ciąć na kawałki; dem Kinde den Hintern — dziecku orznąć zadek.

Feucht, *adi.* wilgotny; (-no) *adv.*; — machen zwilżyć.

Feu'chte, *sf.* wilgoć *f.*

Feu'chten, *va.* (haben) zwilżyć.

Feu'chtigkeit, *sf.* wilgotność *f.*, wilgoć *f.*

Feuda'l, *adi.* feudalny, lenny.

Feu'er, *sn.* =s, *pl.* —, ogień *m.*; pożar *m.*; — anmachen zapalić, rozpalić ogień; sehr großes — duży ogień; — anschlagen, anblasen, ognia skrzesać, ogień rozdmuchać; — anlegen ogień podłożyć; das — (aus)löschen gasić ogień; das — brennt, leuchtet hell ogień się pali, jasno świeci; das — geht aus ogień gaśnie; der Himmel war ein — niebo całe było jak w ogniu; das — stieg ihm ins Gesicht, er war lauter — im Gesicht ogień mu wystąpił na twarz, cała twarz była w ogniu; — bricht aus ogień, pożar wybucha; die Stadt steht im — miasto w ogniu stoi, gore; seine ganze Habe ist im — aufgegangen całe jego mienie spłonęło w ogniu, poszło w perzynę; —!—! pali się! gore! ogień!; die Hexe ist zum — verurtheilt worden skazano czarownicę na ogień, na spalenie; mit — und Schwert ogniem i mieczem; das — des Krieges pożar, pożoga wojny; — fangen zapalić się; zżymać się, gniewać się; zacząć czuć miłość; — geben dać ognia, wystrzelić; ins — gehen iść w ogień, na strzały; dem feindlichen — ausgesetzt sein być wystawionym na ogień nieprzyjacielski; das — der Augen, der Brillanten ogień, blask oczu, bry-

lantów; sein jugendliches — ist schon erloschen, jego młodzieńczy ogień, zapał już ostygł; er sprach mit — mówił z zapałem; jmndn ins —, in — und Flamme bringen, setzen strasznie kogo rozgniewać, do wściekłości go przyprowadzić; ins — kommen gniewem się zapalić; er geht für mich durchs — gotów pójść dla mnie w ogień; Oel ins — gießen olejem gasić ogień; rzecz pogorszyć; zwischen zwei — gerathen dostać się we dwa ognie; być między młotem a kowadłem; =krankheit zapalenie (u bydła), suchoty (u koni); das heilige — gorączka zapalna (u owiec); das wilde — róża zgorzelinowa (u świń).

Feu'eranbeter, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.* ognia.

Feu'eranstalt, *sf. pl.* =en, urząd *m.* pogotowia ogniowego.

Feu'eranzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, ognioskaz *m.*

Feu'erarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* z ogniem, za pomocą ognia.

Feue'rauge, *sn.* =s, *pl.* =n, ogniste oko *n.*, wzrok *m.*

Feu'eräugig, *adi.* ognistooki.

Feu'erbake, *sf. pl.* =n, ogień *m.* nadmorski, na brzegu morza palący się na znak dla okrętów nocą płynących.

Feu'erball, *sm.* =s, *pl.* =bälle, kula *f.* ognista.

Feu'erbecken, *sn.* =s, *pl.* —, fajerka *f.*, naczynie *n.* z ogniem do ogrzewania potraw.

Feu'erberg, *sm.* es, *pl.* =e, góra *f.* ognista, wulkaniczna.

Feu'erbeständig, *adi.* ogniotrwały, nie ulatniający się w ogniu.

Feu'erblase, *sf. pl.* =n, bąbel *m.* od sparzenia.

Feu'erblick, *sm.* =s, *pl.* =e, ognisty wzrok *m.*

Feu'erbock, *sm.* =s, *pl.* =böcke, wilk *m.* (przyrząd *m.* żelazny lub kamienny w kuchni lub na kominku).

Feu'ercasse, *sf. pl.* =n, kasa *f.* ogniowa (która pogorzelcom zaasekurowanym wypłaca i opłaty odbiera).

Feu'erchen, *sn.* =s, *pl.* —, ogieniek *m.*, mały ogień *m.*

Feu'erdiener, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.* ognia.

Feu'erdienst, *sm.* =es, cześć *f.* ognia.

Feu'ereifer, *sm.* =s, ognisty, wielki zapał *m.*

Feu'ereimer, *sm.* =s, *pl.* —, wiadro *n.* do gaszenia ognia.

Feu'eresse, *sf. pl.* =n, komin *m.*; kuźnia *f.*

Feu'erfahne, *sf. pl.* =n, chorągiewka *f.* sygnalizująca pożar.

Feu'erfarbe, *f.* ognisty kolor *m.*

Feu'erfest, *adi.* ogniotrwały.

Feu'erfunke, *sm.* =ns, *pl.* =n, iskra *f.* ognista.

Feu'ergabel, *sf. pl.* =n, pogrzebacz *m.*; osęk *m.*, hak *m.*, bosak *m.*

Feu'ergarbe, *sf. pl.* =n, snop *m.* ognisty.

Feu'ergeräth, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęt *m.* ogniowy, do gaszenia ognia.

Feu'ergeschrei, *sn.* =s, krzyk *m.* oznajmiający, że gore.

Feu'ergewehr, *sn.* =s, *pl.* =e, strzelba *f.*, broń *f.* palna.

Feu'erglocke, *sf. pl.* =n, dzwon *m.* pożarowy.

Feu'erhaken, *sm.* =s, *pl.* — osęk *m.*, hak *m.*, bosak *m.*

Feu'erherd, *sm.* =es, *pl.* =e, ognisko *n.*

Feu'erhorn, *sn.* =s, *pl.* =hörner, trąbka *f.* pożarna.

Feu'erknäuel, *sm.* =s, *pl.* —, ognisty kłębek *m.* (w nocy w powietrze rzucany dla widzenia, co się w obozie nieprzyjacielskim dzieje).

Feu'erknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, posługacz *m.* ogniowy; podpalacz *m.*

Feu'erkröte, *sf. pl.* =n, ropucha *f.* płomienista, ogniczek. [*m.*

Feu'erkrücke, *sf. pl.* =n, ożog

Feu'erkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* ognista.

Feu'erlanze, *sf. pl.* =n, włócznia *f.* ognista.

Feu'erlärm, *sm.* =s, alarm *m.* pożarowy; — machen, schlagen, läuten bębnić, bić we dzwony na pożar, ogłaszać pożar; ogromnie hałasować, wrzeszczeć.

Feu'erleiter, *sf. pl.* =n, drabina *f.* do ognia, do używania podczas pożaru.

Feu'ermal, *sn.* =s, *pl.* =e, oparzeli(z)na *f.*, pryszcz *m.*

Feu'ermalerei, *sf. pl.* =en, malowanie *n.*, malowidło *n.* na szkle, na porcelanie emaliowanej.

Feu'ermann, *sm.* =es, *pl.* =leute, strażnik *m.* pożarny.

Feu'ermauer, *sf. pl.* =n, mur *m.* od pożaru broniący.

Feu'ermesser, *sm.* =s, *pl.* —, ogniomierz *m.*, pirometr *m.*

Feu'ermörser, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz *m.* do strzelania.

Feu'ern, *va.* i *vn.* (haben) 1) palić co, czem; den Ofen mit Holz, mit Kohlen — palić w piecu drzewem, węglami; 2) dać ognia, strzelać; der Stahl feuert gut stal dobrze ognia daje.

Feu'erofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do opału; im — der Hölle w ogniu piekielnym, w piekle.

Feu'erordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.*, regulamin *m.* ogniowy.

Feu'erpfeil, *sm.* =s, *pl.* =e, pocisk *m.* palący się, strzała *f.* ognista.

Feu'erprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* ognia, przez ogień, sąd *m.* boży przez ogień.

Feu'erregen, *sm.* =s, *pl.* — deszcz ognisty.

Feu'erroth, *adi.* czerwony jak ogień.

Feu'ersäule, *sf. pl.* =n, słup *m.* ognisty.

Feu'ersbrunst, *sf. pl.* =brünste, (wielki) pożar *m.*

Feu'erschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, szkoda *f.* ogniem zrządzona.

Feu'erschaufel, *sf. pl.* =n, łopatka *f.* do ognia.

Feu'erschein, *sm.* =(e)s, blask *m.* ognia, łuna *f.* od ognia.

Feu'erscheu, *adi.* bojący się ognia; nie lubiący wąchać prochu.

Feu'erschirm, *sm.* =s, *pl.* =e, ekran *m.*, zasłona *f.* od ognia, zastawa *f.* do kominka.

Feu'erschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, hubka *f.*

Feu'erspeiend, *adi.* ogień wyrzucający, miotający, ogniem ziejący; =er Berg wulkan *m.*

Feu'erspritze, *sf. pl.* =n, sikawka *f.* do ognia, do gaszenia ognia.

Feu'erstahl, *sm.* =s, krzesiwo *n.* ze stali, stal *m.* do krzesania ognia.

Feu'erstätte, *sf. pl.* =n, 1) miejsce *n.* pożaru, pogorzelisko *n.*, zgliszcze *n.*; 2) dym *m.*, dom *m.* z kominem; das Dorf hat hundert =n wieś ma sto dymów.

Feu'erstein, *sm.* =s, *pl.* =e krzemień *m.* do krzesania ognia.

Feu'erstoff, *sm.* =s, *pl.* =e, materya *f.* ognista.

Feu'erstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* spalenia.

Feu'erstrom, *sm.* =s, *pl.* =ströme, potok *m.* ognisty, ogień *m.* strumieniem się rozlewający.

Feu'ertaufe, *sf. pl.* =n, chrzest *m.* ognisty.

Feu'erthurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =thürme, wieża *f.*, latarnia *f.* morska.

Feu'ertod, *sm.* =es, śmierć *f.* przez ogień.

Feu'ertonne, *sf. pl.* =n, beczka *f.* na wodę do gaszenia ognia.

Feu'ertopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek *m.* na węgle.

Feu'erung, *sf.* 1) palenie *n.*, ogień *m.* podtrzymywany; zur — dienen służyć do palenia; 2) materyał *m.* palny, opałowy.

Feuervergoldung, *sf. pl.* =en, pozłacanie *n.* w ogniu.

Feu'erversicherung, *sf. pl.* =en, asekuracya *f.*, ubezpieczenie *n.* od ognia, ogniowe; =sanstalt, *sf. pl.* =en, instytut *m.* asekuracyjny, zabezpieczający od szkód pożarem zrządzonych; =sgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* asekuracyjne do ognia, ogniowe; gegenseitige =sgesellschaft towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od ognia.

Feu'erversicherungswesen, *sn.* =s, urządzenia *pl.* dotyczące zabezpieczenia od ognia.

Feu'erwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* ogniowa, pożarna.

Feu'erwächter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż *m.* nocny pilnujący ognia.

Feu'erwerk, *sn.* =s, *pl.* =e, fajerwerk *m.*, ognie *pl.* sztuczne; das — abbrennen puszczać, zapalać ognie sztuczne.

Feu'erwerker, *sm.* =s, *pl.* —, fajerwerkier *m.*, rakietnik *m.*; podoficer *m.* artyleryi.

Feu'erwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, ognierek *m.*

Feu'erzange, *sf. pl.* =n, szczypce *pl.* do ognia.

Feuer'zeichen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) znak *m.*, sygnał *m.* ogniem dany; 2) oparzelina *f.*

Feu'erzeug, *sn.* =s, *pl.* =e, krzesiwo *n.*, krzesiwko *n.*; pudełko *n.* z zapałkami.

Feuilleto'n, (wym.: fejton), *sm.* =s, *pl.* =s, felieton *m.*, odcinek *m.*

Feu'rig, *adi.* 1) ognisty, ogniście *adv.*; =e Zungen ogniste języki (biblijne); eine =e Wolke chmura *f.* ognista; 2) podobny *adi.* do ognia, płomienisty; =er Blick ogniste, płomieniste spojrzenie; 3) unoszący i zapalający; ein =er Redner mowca pełen ognia; 4) mający wiele ognia, życia; =es Pferd koń *m.* ognisty.

Fia'ker, *sm.* =s, *pl.* —, fiakier *m.*, dorożkarz *m.*; dorożka *f.*, fiakier *m.*

Fi'bel, *sf. pl.* =n, elementarz *m.*

Fi'ber, *sf. pl.* =n, włókno *n.* (w ciele, mięsie); nitka *f.*, łyczko *n.*

Fi'chte, *sf. pl.* =n, sosna *f.*, choica *f.*; gemeine — sosna pospolita; junge — choina *f.*; jmndn um albo hinter die — führen w pole kogo wyprowadzić.

Fi'chten, *adi.* sosnowy.

Fi'chtenapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, szyszka *f.*

Fi'chtenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, sosna *f.*

Fi'chtenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, sośnina *f.*, sosnowe drzewo *n.*

Fi'chtenlehde, *sf. pl.* =n, grunt *m.* pusty sośniną zasadzony.

Fi'chtenzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, szyszka *f.*

Fi'cken, *va.* (haben) trzeć, pocierać; ocierać się o kogo, o co; rózgą chłostać; spółkować.

Fi'ckfacken, *vn.* (haben) fertać się, kręcić się, bez celu tam i sam biegać; kręcić, matać, wykręty robić, bałamucić.

Ficti'on, *sf. pl.* =en, zmyślenie *n.*, fikcya *f.*

Fidei'commiss, *sn.* =sses, *pl.* =sse, fideikomis *m.*, powiernictwo *n.*, majorat *m.*, ordynacya *f.*

Fidei'commissanwärter, *sm.* =s, *pl.* —, powołany *m.* wskutek powiernictwa, spadkobierca *m.* powiernictwa.

Fideicommissa'risch, *adi.* powierniczy.

Fide'l, *adi.* wesoły; *adv.* wesoło.

Fi'dibus, *sm.* =sses, *pl.* — i =sse, fidibus *m.*, zwitek *m.* papieru do zapalania fajek.

Fidu'z, *sf.* zaufanie *n.*

Fie'ber, *sn.* =s, gorączka *f.*; anhaltendes — gorączka ciągła; nachlassendes, überspringendes — gorączka przerywana; kaltes — febra *f.*, zimnica *f.*; auszehrendes — gorączka trawiąca; dreitägiges — (gorączka) trzeciaczka *f.*; viertägiges — (gorączka) czwartaczka; schleichendes — gorączka powolna, ustawna, tajemna, przewlekła; — bekommen dostać gorączki; das — nimmt zu gorączka się wzmaga; das — nimmt ab, läßt nach gorączka wolnieje, ustaje.

Fie'beranfall, *sm.* =s, *pl* =anfälle, parokzyzm *m.* go-

rączki, atak *m*, napad *m.* febry, gorączkowy.

Fie'berfrost, *sm.* =es, *pl.* =fröste, dreszcz *m.* gorączkowy.

Fie'berhaft, *adi.* febryczny, gorączkowy.

Fie'berhitze, *sf.* gorączka *f.*

Fie'brisch, *adi.* gorączkowy; *adv.* gorączkowo.

Fie'berklee, *sm.* =s, bobrek *m.* trójlistny.

Fie'berkrank, *adi.* chory na gorączkę, febrę.

Fie'berkraut, *sn.* =s, *pl.* =kräuter, zimnicznik *m.*, zimniczne ziele *n.*

Fie'bermittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na febrę.

Fie'bern, *vn.* (haben) mieć febrę, gorączkę; mówić (jak) w gorączce, w malignie.

Fie'berrinde, *sf.* kora *f.* chinowa.

Fie'berschauer, *sm.* =s, *pl.* —, ograżka *f.*; ein — ergriff mich dreszcz mnie przeszedł.

Fie'berschlummer, *sm.* =s, sen *m.* gorączkowy, niespokojny, z marzeniami.

Fie'berstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materya *f.* gorączkowa.

Fie'bertag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* gorączkowy.

Fie'bertrank, *sm.* =s, *pl.* =tränke, trunek *m.* na febrę.

Fie'bertraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =träume, marzenie *n.* gorączkowe, w gorączce.

Fie'del, *sf. pl.* =n, 1) skrzypki *pl.*, skrzypce *pl.*; bandura *f.* 2) dyba *f.*, gęsior *m.*, kłoda *f.*, kuna *f.* żelazna.

Fie'delbogen, *sm.* =s, *pl.* —, smyczek *m.*; wer die Wahrheit geigt, dem wirft man den — an den Kopf prawda w oczy kole; kto prawdę głosi, ten guzy nosi; kto prawdą częstuje, często żałuje.

Fiedelei', *sf.* rzępolenie *n.*

Fie'deln, *vn.* (haben) rzępolić; skrzypić czem (suwając jak smyczek).

Fie'melholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, fumel *m.*, u szewców drewienko *n.* wyrznięte do gładzenia podeszwy.

Fiera'nten, *sm. pl.* jarmarcznicy *pl.*, handlarze *pl.* jarmarczni.

Figu'r, *sf. pl.* =en, figura *f.*; kształt *m.*, postać *f.*; kleine — figurka *f.*

Figura'lgesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gesänge, figurał *m.*, śpiew *m.* figuralny.

Figura'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, figurant *m.*; osoba *f.* w teatrze występująca dla liczby ale nie mówiąca; er gab in der Rathsversammlung bloß einen =en ab był tylko figurantem w radzie, siedział w radzie jak malowany; =in, *sf. pl.* =nen, figurantka *f.*

Figurie'ren, *vn.* (haben) figurować, być figurantem; grać jaką rolę, mieć znaczenie.

Figü'rlich, *adi.* obrazowy, przenośny.

File't, (wym.: file), *sn.* =s, 1) *pl.* =s, polędwica *f.*, pieczeń *f.* polędwicowa; 2) *pl.* =e, filet *m.* u introligatora, ozdoby *pl.* na oprawie; siatka *f.*, siatkowa robótka *f.*; narzędzie *n.* do wybijania ozdób introligatorskich.

Filia'l, *sn.* =s, *pl.* =e, i F—e, *sf. pl.* =n, filia *f.*

Filia'l=, (w wyrazach złożonych) filialny *adi.*

Filou', (wym.: filu), *sm.* =s, *pl.* =s, filut *m.*

Fi'lpen, *vn.* (haben) syczeć (o piszczałce w organach).

Filtrie'ren, *va.* (haben) przesączać, filtrować, cedzić.

Filtrie'rsack, *sm.* =s, *pl.* =säcke, cedzidło *n.*, sączek *m.*, kapelusz *m.*, worek *m.* do cedzenia.

Filtrie'rstein, *sm.* =s, *pl.* =e, cedzeniec *m.* (kamień *m.*)

Fi'lz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pilśń *f.*, sier(ś)ć *f.* cielęca lub zajęcza; wełna *f.* zbita; tkanka *f.* z sierści i wełny; 2) sknera *m.*, kutwa *m.*, smażywiecheć *m.*, liczykrupa *m.*

Filzdecke *sf. pl.* =n, dera *f.* (którą się koniowi pod siodło kładzie).

Fi'lzen, *va.* (haben) filcować, pilśnić, zbijać na pilśń, sierść, wełnę; jmndn — burczeć, łająć kogo.

Fi'lzhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz *m.* filcowy, pilśniany.

Fi'lzig, *adi.* strasznie skąpy, brudny.

Fi'lzigkeit, *sf.* sknerstwo *n.*, kutwiarstwo *n.*, skąpstwo *n.*

Fi'lzkraut, *sn.* =s, kania *f.* przędza (roślina).

Fi'lztuch, *sn.* =s, wojłak *m.*; sukno *n.* filcowe, pilśniane, kapeluszowe.

Fi'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, płoskunki *pl.*, suszki *pl.*, konop *f.* nienasienna.

Fi'mmelhopfen, *sm.* =s, chmiel *m.* zwyczajny, chmiel samiec.

Fina'le, *sn.* =s, *pl.* =s, finał *m.*, zakończenie *n.*

Fina'nzen, *sf. pl.* finanse *pl.*, dochody *pl.*; kasa *f.*, skarb *m.*, skarbowość *f.*

Fina'nzminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* skarbu.

Fina'nzwesen, i =fach, *sn.* =s, administracya *f.* skarbowa; skarbowość *f.*

Fina'nzwissenschaft, *sf. pl.* =en, nauka *f.* o skarbowości; umiejętność *f.* skarbowa.

Fi'ndegeld, *sn.* =es, *pl.* =er, znaleźne *n.*

Fi'ndelhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* podrzutków.

Fi'ndelkind, *sn.* =es, *pl.* =kinder, podrzutek *m.*

Fi'ndelmutter, *sf. pl.* =mütter, matka *f.* podrzutka, przybrana; kobieta *f.* dozór nad podrzutkami mająca.

Fi'ndelohn, *sm.* =s, *pl.* =löhne, znaleźne *n.*

Fi'ndelpfleger, *sm.* =s, *pl.* —, i F—vater, *sm.* =s, *pl.* =väter, opiekun *m.* podrzutków.

Fi'nden, findest, findet, fand, habe gefunden I. *va.* 1) znaleźć, znajdować; wie findest du diesen Wein? jak znajdujesz to wino? jak ci smakuje?; er findet daran kein Vergnügen, kein Wohlgefallen, keinen Geschmack nie znajduje w tem zabawy, upodobania, smaku; 2) ich finde es so besser sądzę, że tak (będzie) lepiej; sich durch etw. beleidigt, geehrt, geschmeichelt — uważać się za obrażonego, za uczczonego przez co, uważać co za rzecz pochlebną dla

siebie; er fand es für gut uznał za dobre; 3) sich zu etw. willig — lassen okazać się gotowym do czego; Gnade, Gehör bei jmndm — pozyskać czyją łaskę, otrzymać u kogo posłuchanie; er fand bei seinen Freunden Hilfe und Trost znalazł u swoich przyjaciół pomoc i pociechę; ich werde dich schon — znajdę ja cię, nie ujdziesz mi ty, oddam ja ci za swoje; 4) aus zwei Zahlen die dritte — z dwóch danych liczb wynaleźć trzecią; ich fand, daß . . . widziałem, przekonałem się, uważałem, że . . .; II. sich —, *vr.* 1) znaleźć się; das Verlorene hat sich gefunden zguba znalazła się; es werden sich schon Liebhaber dafür — znajdą się amatorowie na to; 2) sich in etw. — können módz sobie dać z czem radę; potrafić sobie z czem poradzić; wyrozumieć, pojąć, pomiarkować co; oswoić się z czem; ich kann mich in seine Launen nicht — nie mogę się oswoić z jego humorami; er muß sich darein — musi się do tego zastosować, temu się poddać, cierpliwie to znosić; er weiß sich in alle Verhältnisse zu finden umie sobie zawsze poradzić; sich in jmndn — znosić się, zgadzać się z kim; stosować sie do czyjego humoru, sposobu myślenia; er weiß sich in jedermann zu — on się z każdym zgodzi; 3) es fand sich, daß wir noch Geld hatten pokazało się, że mieliśmy jeszcze pieniądze.

Fi'nder, *sm.* =s, *pl.* —, znalazca *m.*, znaleziciel *m.*

Fi'nderlohn, *sm.* =s, *pl.* =löhne, znaleźne *n.*

Fi'nderrecht, *sn.* =s, *pl.* =e, prawo *n.* znalazcy.

Fi'ndling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podrzutek *m.*

Fine'sse, *sf. pl.* =n, fines *m.*, wybieg *m.*; podstęp *m.*, fortel *m.*

Fi'nger, *sm.* =s, *pl.* —, palec *m.*; wir haben fünf — an jeder Hand mamy po pięć palców u każdej ręki; einen —, eines =s breit szeroki na palec; mit =n auf jmndn zeigen palcami kogo wytykać; etw. auf, an den =n aus=, her=, vor=rechnen na palcach co odliczyć, z dokładnością, z pewnością wyliczyć, wykazać co; ich weiß die Namen auf den =n herzuzählen mogę imiona na palcach wyliczyć, znam je dokładnie; man kann ihn um den — wickeln koło palca możnaby go owinąć, do rany można by go przyłożyć; jmndm auf die — sehen na ręce komu patrzeć; pilnować kogo, by czego nie ukradł; lange — machen, die — kleben lassen mieć długie ręce, palce; mieć smołę w ręku; jmndm durch die — schauen przez szpary komu na co patrzeć; er klopfte ihm gehörig auf die — mocno go skarcił; etw. aus den =n saugen z palca sobie co wyssać, zmyślić co; den — auf den Mund legen trzymać język za zębami, zamknąć gębę, milczeć; er leckte alle — darnach wielki miał na to apetyt, połykał ślinkę, bardzo mu się tego zachciało; sich die — verbrennen sparzyć się na czem szkodę ponieść, oszukać się; gibt man ihm einen —, will er die ganze Hand puść kurę w grzędy, ona chce wszędy; Gottes — palec boski, zrządzenie boskie.

Fi'ngerbreit, *adi.* na palec szeroki; keinen — ani na palec, ani na włos.

Fi'ngerchen, *sn.* =s, *pl.* —, paluszek *m.*

Fi'ngerdick, *adi.* gruby na palec.

Fi'ngerförmig, *adi.* palczasty, palcowaty.

Fi'ngergras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, krwawe proso *m.*, palcowe ziele *n.*

Fi'ngerhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, naparstek *m.*

Fi'ngern, *vn.* (haben) palcami przebierać; er kann wohl geigen, aber nicht — umie grać, tylko przebierać nie umie; zna rzecz, ale nie gruntownie.

Fi'ngerreif, i F—ring, *sm.* =s, *pl.* =e, pierścień *m.*, pierścionek *m.*

Fi'ngersatz, *sm.* =es, stawianie *n.* palców podczas grania; den — angeben popisać palce, znaki, ktorymi palcami każdą nótę brać.

Fi'ngerspitze, *sf. pl.* =n, koniec *m.* palca.

Fi'ngersprache, *sf. pl.* =n, mowa *f.* palcowa, przez znaki palcami dawane.

Fi'ngerwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, zanokcica *f.*, zastrzał *m.*

Fi'ngerzeig, *sm.* =s, *pl.* =e, znak *m.* palcem dany; skazówka *f.*; jmndm einen — geben dać komu znak, wskazać co komu.

Fingie'ren, *va.* (haben) zmyślić, wymyślić co; fingiert zmyślony.

Fi'nk, i =e, *sm.* =(e)n, *pl.* =(e)n, zięba *f.*

Fi'nkenfänger, *sm.* =s, *pl.* —, ziębołowiec *m.*, ptasznik *m.*

Fi'nkennetz, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.* do łapania drobnego ptastwa.

Fi'nkenschlag, *sm.* =(e)s, śpiew *m.* ziębi.

Fi'nne, *sf. pl.* =n, 1) pletwa *f.* dużych ryb; 2) trędy *pl.* na twarzy; 3) wągry *pl.* (w mięsie wieprzów); 4) cienki koniec *m.* u młotka; Finnhammer, młotek *m.* mający jeden koniec cienki.

Fi'nnig, *adi.* trędowaty; wągrowaty.

Fi'nster, *adi.* ciemny; -no *adv.*; im F—n sitzen po ciemku siedzieć; =es Loch ciemnica; =er Tag dzień posępny, pochmurny; =e Miene, =es Gesicht mina, twarz ponura, posępna; czoło zachmurzone; ein =es Gesicht machen zachmurzyć się, zasępić się; =es Wesen posępność, ponurość; im F—n tappen macać po ciemku; nie mieć pewnej zasady w postępowaniu; nie znać rzeczy gruntownie; es sieht in seinem Kopfe noch — aus w jego głowie jeszcze ciemno, nie

ma jeszcze nauki, oświecenia; =e Gedanken ponure myśli.

Fi'nsterling, *sm.* =s, *pl.* =e, człowiek *m.* ciemny, nieoświecony; obskurant *m.*, przeciwny oświacie; ciemna głowa.

Fi'nsterniß, *sf. pl.* =sse, 1) ciemność *f.*, ciemnota *f.*, pomroka *f.*; niewiadomość *f.*; 2) zaćmienie *n.*

Fi'nte, *sf. pl.* =n, finta *f.*, podstęp *m.*, fortel *m.*; figiel *m.*, sztuka *f.*; =n machen fortelu zażyć, oszukiwać kogo; zawód komu uczynić.

Fi'ppern, *vn.* (haben) trząść się, drżeć; nach etw. — pożądać czego.

Fi'rlefanz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wietrznik *m.*, trzpiot *m.*, bałamut *m.*, bzdura *m.*; 2) (także Fi'rlefanzerei *sf. pl.* =en), bzdurstwo *n.*, dziecińStwo *n.*, trzpiotostwo *n.*, figlarstwo *n.*

Fi'rma, *sf. pl.* =men, firma *f.*, firma handlowa; nazwisko *n.* (kupca) na szyldzie wypisane; er führt den Handel unter der früheren — prowadzi handel pod dawniejszą firmą; die — zeichnen podpisywać firmę, firmować; eine solide — rzetelna firma; jmndn in die — aufnehmen przyjąć (wpisać) kogo do firmy.

Firma'nt, *sm.*, =en, firmant *m.*, członek spółki, który podpisuje.

Fi'rmatafel, *sf. pl.* =n, szyld *m.*, tablica *f.* firmowa.

Firmame'nt, *sn.* =s, *pl.* =e, firmament *m.*, horyzont *m.*, widnokrąg *m.*, niebokrąg *m.*

Fi'rmen, i =eln, *va.* (haben) bierzmować.

Fi'rmung, *sf. pl.* =en, bierzmowanie *n.*

Firn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gleczer *m.*, lodowiec *m.*

Fi'rniß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, pokost *m.*

Fi'rnissen, *va.* (haben) pokostować, pokostem powlekać, pomalować; gefirnißt pokostowany.

Fi'rnißfarbe, *sf. pl.* =n, farba *f.* pokostowa.

First, *sm.* =es, *pl.* =e, szczyt *m.*, wierzchołek *m.*

Fi'rstenziegel, *sm.* =s, *pl.* —, gąsior *m.* (w dachówce).

Fisca'l, *sm.* =s, *pl.* =e, fiskał *m.*, urzędnik *m.* skarbu publicznego; obrońca *m.* skarbu, asesor *m.* prawny.

Fisca'lisch, *adi.* fiskalny, skarbowy.

Fisch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba *f.*; fliegender — ryba latająca, ptaszoryba; die =e wollen, müssen schwimmen ryby lubią pływać, jedząc ryby trzeba wino, wódkę popijać; stumm sein wie ein — niemy jak ryba; das sind faule =e to tylko wykręty, to próżne wybiegi; Fische *pl.* ryby *pl.*, jeden ze znaków zodyakalnych.

Fi'schaar, i F—adler, *sm.* =s, *pl.* =aare, =adler, ostrzyż *m.*, rybitw *m.*, orzeł *m.* morski.

Fi'schangel, *sf. pl.* =n, wędka *f.* na ryby.

Fi'schartig, *adi.* do ryby podobny; rybi.

Fi'schband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, okucie *n.* u okien lub drzwi.

Fi'schbehälter, *sm.* =s, *pl.* —, sadzawka *f.*

Fi'schbein, *sn.* =(e)s, fiszbin *m.*, róg *m.* wielorybi.

Fi'schbeuschel, *sn.* =s, cynadra *f.*

Fi'schblütig, *adi.* mający zimną krew.

Fi'schbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, stolnica *f.* do wyprawiania ryb.

Fi'schbrühe, *sf. pl.* =n, sos *m.* rybi, rybia podlewa *f.*

Fi'schdieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rybokradzca *m.*

Fi'schen, *va.* i *vn.* (haben) 1) ryby łowić, łapać; im Trüben, im trüben Wasser — w odmęcie, w mętnej wodzie ryby łowić; 2) łowić w wodzie, wydobywać z wody; złowić co; obłowić; oberwać; er denkt hier etw. zu — spodziewa się tu obłowić.

Fi'schenzen, *vn.* (haben) rybą, rybami trącić, pachnąć, sanosić.

Fi'scher, *sm.* =s, *pl.* — 1) rybak *m.*, rybołowca *m.*, 2) rybitw *m.*

Fi'scherboot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, czółno *n.* rybackie.

Fischerei', *sf. pl.* =en, rybołostwo *n.*; prawo *n.* łowienia ryb; miejsce *n.* łowienia ryb; — treiben rybołostwem się trudnić.

Fi'schergarn, *sm.* =s, *pl.* =e, sieć *f.* na ryby, niewód *m.*

Fi'schergeräth, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty *pl.* rybackie.

Fi'scherin, *sf. pl.* =nen, rybaczka *f.*

Fi'scherinnung, *sf. pl.* =en, cech *m.* rybacki.

Fi'scherkahn, *sm.* =s, *pl.* =kähne, łódka *f.* rybacka, czółno *n.* rybackie.

Fi'scherring, *sm.* =(e)s, pierścień *m.* (rybacki) papieski.

Fi'schesser, *sm.* =s, *pl.* —, rybojad *m.*, rybojedz *m.*

Fi'schfang, *sm.* =s, rybołostwo *m.*, łowienie *n.* ryb.

Fi'schgräte, *sf. pl.* =n, ość *f.* rybia.

Fi'schhälter, *sm.* =s, *pl.* —, sadzawka *f.*

Fi'schicht, *adi.* rybny.

Fi'schkessel, *sm.* =s, *pl.* — kociołek *m.* do warzenia ryb.

Fi'schkiefern, *sf. pl.* i =kiemen, *sf. pl.* dychawka *f.*, skrzela *f.*, skrzele *pl.*

Fi'schköder, *sm.* =s, *pl.* —, nęta *f.* na ryby.

Fi'schlaich, *sm.* =s, ikra *f.* rybia.

Fi'schleim, *sm.* =s, klej *m.* rybi.

Fi'schlein, i Fischchen, *sn.* =s, *pl.* —, rybka *f.*, rybeczka *f.*

Fi'schmarkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =märkte, targ *m.* na ryby.

Fi'schmelde *sf. pl.* =n, gęsia stopa *f.*, noga *f.*, mącznik *m.* (roślina).

Fi'schmilch, *sf.* mlecz *m.* [rybi.

Fi'schotter, *sm.* i *sf. pl.* =n, wydra *f.*

Fi'schrecht, *sn.* =s, *pl.* =e, prawo *n.* rybackie, łowienia ryb.

Fi'schreich, *adi.* rybny, obfity w ryby.

Fi'schreiber, *sm.* =s, *pl.* —, czapla *f.* (rybacka) siwa.

Fi'schreuse, *sf. pl.* =n, wiersza *f.*, więcierz *m.*
Fi'schrogen, *sm.* =s, ikra *f.*
Fi'schschuppe, *sf. pl.* =n, łuska *f.*, łuszczka *f.* rybia.
Fi'schspeise, *sf. pl.* =n, potrawa *f.* rybna, z ryby.
Fi'schtag, *sm.* =s, *pl.* =tage, 1) dzień *m.* przeznaczony na łowienie ryb; 2) dzień suchy, postny; dzień rybny, w który tylko rybne (nie mięsne) potrawy się jedzą.
Fi'schteich, *sm.* =s, *pl.* =e, stand *m.*, staw *m.* na ryby; sadzawka *f.*
Fi'schthran, *sm.* =s, tran *m.* rybi.
Fi'schwate, *sf. pl.* =n, niewód *m.*, sieć *f.* wielka do łowienia ryb na stawach.
Fi'schweib, *sn.* =es, *pl.* =er, rybaczka *f.*, kobieta *f.* przedająca ryby.
Fi'schweiher, *sm.* =s, *pl.* —, staw *m.* na ryby; sadzawka *f.*
Fi'schwirtschaft, *sf.* gospodarstwo *n.* rybne.
Fi'schzeug, *sn.* =s, sprzęty *pl.* rybackie.
Fi'schzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, połów *m.* ryb.
Fi'scus, *sm.* —, skarb *m.* publiczny; zarząd *m.* skarbu państwa.
Fi'stel, *sf. pl.* =n, 1) fistuła *f.*, cewa *f.*, cewka *f.*; wrzód *m.* cewkowaty (choroba *f.*); 2) fistuła (w śpiewaniu), falset *m.*; durch die — singen fistułą śpiewać.
Fi'stelkraut, *sn.* =s, gnidosz *m.* leśny (roślina *f.*).
Fi'tscheln, *vn.* (haben) ruszać się tam i sam.
Fi'ttich, i =ig, *sm. pl.* =e, 1) skrzydła *pl.* (ptaka).; 2) =e *pl.* poły *pl.* u sukni.
Fi'tzband, *sn.* =s, *pl.* =bänder, nić *f.*, którą pasmo motka jest związane.
Fi'tze, *sf. pl.* =n, pasmo *n.* (jako część *f.* motka); 2) zmarszczka *f.*
Fi'tzeile, *sf. pl.* =n, piła *f.* iglarska do robienia uszek.
Fix, *adi.* 1) szybki; *adv.* -ko, skory, *adv.* -ro; er ist sehr — im Schreiben szybko pisze; 1) — und fertig gotowy zupełnie; 3) stały; =er Gehalt stała płaca, pensya; =e Idee urojenie *n.*, myśl *f.* urojona; myśl, o której się kto uprzedził i nie da jej sobie wybić z głowy; das ist bei ihm eine =e Idee tego mu nie wybijesz z głowy; ta myśl go ciągle zajmuje.
Fi'xfingerig, *adi.* szybkie palce mający.
Fi'xgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, interes *m.* z terminem nieprzekraczalnym.
Fixie'ren, I. *va.* (haben) etw. — ustalić co; jmndn — wyznaczyć komu stały dochód, umieścić kogo na etacie; 2) jmndn albo etw. (mit den Augen) — oczy wlepić w kogo, w co; utopić wzrok w kim, w czem.
Fi'xstern, *sm.* =s, *pl.* =e, gwiazda *f.* stała, nieruchoma.
Fi'xum, *sn.* =s, *pl.* Fixa, stała suma *f.*; stały dochód *m.*
Flach, *adi.* 1) płaski; =er Boden grunt płaski, równy, bez wzgórków; =es Land wieś; auf dem =en Lande na wsi, po wsiach; =es Feld pole równe, równina; =er Degen płaz, płaska szerz szpady, szabli; jmndn mit dem =en Degen schlagen spłazować, płazem kogo uderzyć; =e Hand dłoń; das liegt auf der =en Hand to jasne jak słońce, oczywista rzecz; =er Winkel kąt rozwarty; =es Licht światło płaskie, równo rozprowadzone, cieniami nie wzniesione nad powierzchnią; 2) płytki; =er Kopf, =er Mensch głowa płytka, słaba, niepojętna; człowiek płytkiego rozumu, płytkiej nauki, powierzchowny; =es Urtheil płytki, słaby, nieugruntowany sąd; — urtheilen płytko sądzić.
Flä'che, *sf. pl.* =n, równina *f.*; płaszczyzna *f.*; powierzchnia *f.*; płaska strona *f.*; płaz *m.*; płaskość *f.*, równość *f.*
Fla'cheisen, *sn.* =s, *pl.* —, kowadło *n.* (u złotnika).
Fla'chen, flächen, *va.* (haben) zrównać, spłaszczyć; na równinę lub płaszczyznę zamienić.
Flä'chenfuß, *sm.* =es, i =schuh, *sm.* =s, stopa *f.* kwadratowa.
Flä'chengröße, *sf. pl.* =n, i =inhalt, *sm.* =s, *pl.* =e, objętość *f.*, rozległość *f.*, ogół *m.* powierzchni; der =inhalt beträgt 100 Kilometer powierzchnia wynosi 100 kilometrów.
Flä'chenmaß, *sn.* =ßes, *pl.* =ße, miara *f.* powierzchni; miara kwadratowa.
Flä'chenraum, *sm.* =s, *pl.* =räume, powierzchnia *f.*
Flä'chenzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* kwadratowa; doppelte — liczba sześcienna.
Flä'chenzoll, *sm.* =s, cal *m.* kwadratowy.
Fla'chfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, płaszczyzna *f.*, równina *f.*
Fla'chfüßig, *adi.* płaskonogi.
Fla'chheit, *sf. pl.* =en, płaskość *f.*, równość *f.*; płytkość *f.*
Fla'chkopf *sm.* =s, *pl.* =köpfe, głowa *f.* słaba, płytka, mierna, mizerna; głowa do pozłoty.
Fla'chnasig, *adi.* płaskonosy.
Flachs, *sm.* =ses, len *m.*; gemeiner — len pospolity; kleinster — len mały, czteropręcikowy.
Flachs= (w wyrazach złożonych) lniany *adi.*
Fla'chsartig, *adi.* do lnu podobny.
Fla'chsbart, *sm.* =s, *pl.* =bärte, broda *f.* jasnowłosa, mech *m.* na brodzie.
Fla'chsbau, *sm.* =s, uprawa *f.* lnu.
Fla'chsbereitung, *sf.* przyprawianie *n.* lnu.
Fla'chsbläuel, *sm.* =s, *pl.* —, kijanka *f.* do klepania lnu; klepadło *n.*; międlica *f.*
Fla'chsbrake, =breche, *sf. pl.* =n, cierlica *f.*, tarlica *f.*
Fla'chsbündel, *sn.* =s, *pl.* —, kita *f.* lnu.

Fla'chsdarre, *sf. pl.* =n, suszarnia *f.* lnu; izba *f.*, piec *m.* do suszenia lnu.

Fla'chsdotter, *sf. pl.* =n, Matki Bożej len *m.*; Panny Maryi len.

Fla'chseitig, *adi.* płaskoboki.

Fla'chsen, =sern, lniany; ze lnu zrobiony.

Fla'chsfarbig, *adi.* lnianego koloru.

Fla'chsgelb, *adi.* żółty jak len.

Fla'chshaar, *sn.* =s, *pl.* =e, włosy *pl.* jak len.

Fla'chshechel, *sf. pl.* =n, ochlica *f.*, cierlica *f.*, szczotka *f.* (do czesania) lnu.

Fla'chskopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, mający włosy jak len, blondyn *m.*

Fla'chskraut, *sn.* =s, lnica *f.* pospolita.

Fla'chspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, zwierciadło *n.* płaskie.

Fla'chsraufe, =sriffel, *sf. pl.* =n, dzierzgadło *n.*, dzierzglica *f.* do lnu.

Fla'chsröste, *sf.* moczenie *n.*, roszenie *n.* lnu.

Fla'chsschübe, *sf. pl.* =n, paździerze *pl.*

Fla'chsschwinge, *sf. pl.* =n, klepadło *n.* do lnu.

Fla'chsseide, *sf.* kanianka *f.*, jedwab *m.* polny.

Fla'chsspinnen, *sn.* =s, przędzenie *n.* lnu.

Fla'chsstengel, *sm.* =s, *pl.* —, łodyga *f.* lnu, kistra *f.*, lniany badylek *m.*

Fla'chswerg, *sn.* =s, pakuły *pl.* ze lnu, kłaki *pl.*

Fla'chziegel, *sm.* =s *pl.* —, dachówka *f.* płaska.

Fla'cken i **Fla'ckern,** *vn.* (haben) migać się; buzować się, migając się palić; płonąć; =ckerig *adi.* migający.

Fla'den, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.*, kołacz *m.*; wychopień *m.*, podpłomyk *m.*

Fla'der, *sm.* =s, *pl.* —, flader *m.*, słój *m.* (w drzewie).

Fla'derig, *adi.* fladrowaty, słojowaty (drzewo); żyłkowaty (kamień).

Flageole't, *sn.* =s, *pl.* =e, flażeolet *m.*, cienka piszczałka *f.*

Fla'gge, *sf. pl.* =n, flaga *f.*, bandera *f.*; die — aufziehen, aufstecken banderę zatknąć, wywiesić; die — wehen lassen banderę rozpuścić; die — streichen banderę spuścić.

Fla'ggen, I. *vn.* (haben) powiewać banderą; II. *va.* (haben) obwiesić banderami.

Fla'ggenschiff, *sn.* =s, *pl.* =e, okręt *m.* z banderą, admiralski.

Fla'ggenstange, *sf. pl.* =n, drąg *m.* od, do bandery.

Fla'ggenstock, *sm.* =s, *pl.* =stöcke, drąg *m.* banderowy.

Flagra'nt, *adi.* gorący; er wurde in flagranti erwischt przychwycono go na gorącym uczynku.

Flä'hme, *sf. pl.* =n, bok *m.* konia.

Flama'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, **Fla'mbart,** *sm.* =s, *pl.* =e, i **Flami'ngo,** *sm.* =s, *pl.* =s, czerwonak *m.*, czerwonóg *m.* (ptak).

Fla'men, *sm.* =s, *pl.* Flamines, flaminy *pl.*, kapłani *pl.* w starożytnym Rzymie.

Flä'misch, *adi.* 1) flamancki, flamski; 2) zrzędny, ponury mrukliwy, kapryśny, kwaśny.

Flä'mmchen, i =lein, *sn.* =s, *pl.* —, płomyk *m.*

Fla'mme, *sf. pl.* =n, 1) płomień *m.*; in =n ausbrechen, gerathen płomieniem się zapalić; in =n stehen być w ogniu, stać w płomieniach, palić się; in =n setzen zapalić; in =n aufgehen w płomieniach spłonąć; er geräth leicht in =n łatwo się zapala (gniewem, nienawiścią, miłością); die — des Krieges pożar, pożoga wojny; das ganze Land steht in =n des Krieges kraj cały zajęty jest pożarem wojny; 2) das ist seine erste — to pierwsza jego miłość; 3) skaza *f.*, błąd *m.* w suknie.

Fla'mmen, I. *vn.* (haben) płomieniem się palić, płomienić się; pałać; seine Augen flammten vor Zorn, vor Rachsucht oczy jego pałały gniewem, zemstą; =de Farbe kolor płomienisty; =de Augen oczy płomieniem pałające; =de Rache zemsta pożerająca; II. *va.* (haben) 1) opalać, osmalać nad płomieniem; die Haut — skórę prażyć, nad płomieniem trzymać, przeciągać; 2) nadać materyi barwę płomienistą, rysunek do ognia podobny.

Fla'mmenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, ogniste oko *n.*, ognisty wzrok *m.*

Fla'mmend, *ppr.* i *adi.* płomienisty, buzujący się.

Fla'mmenglut, *sf. pl.* =en i =hitze, *sf.* żar *m.*, upał *m.* ognisty; żar płomieni.

Fla'mmenschrift, *sf.* pismo *n.* ogniste, płomieniste.

Fla'mmentod, *sm.* =es, śmierć *f.* (poniesiona) w płomieniach.

Fla'mmenzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, linia *f.* ognista, płomienna; rys *m.* ognisty.

Fla'mmenzunge, *sf. pl.* =n, język *m.* ognisty.

Fla'mmicht, i fla'mmig, *adi.* płomienisty, do płomienia podobny; płomienny; =er Stoff materya płomienistego koloru.

Flane'll, *sm.* =s, *pl.* =e, flanela *f.*

Flane'llen, *adi.* flanelowy.

Flanie'ren, *vn.* (haben) przechadzać się; chodzić bez celu.

Fla'nke, *sf. pl.* =n, flank *m.*, flanka *f.*; bok *m.*; dem Feinde in die =n fallen uderzyć na nieprzyjaciela z flanku, z boku; die =n decken, entblößen boki osłaniać, odsłonić.

Flankie'ren, I. *va.* (haben) 1) flankierować, z boku zasłaniać z boku zachodzić; 2) flankować, flankami, bocznicami opatrywać fortecę; II. *vn.* (haben) przechodzić z miejsca na miejsce; biegać tam i sam.

Flä'schchen, i =schlein, *sn.* =s, *pl.* —, flaszeczka *f.*, buteleczka *f.*

Fla'sche, *sf. pl.* =n, flasza *f.*, flaszka *f.*, butelka *f.*;

bauchige — gąsiorek; Wein auf =n ziehen, füllen butelkować wino, ściągać wino na butelki.

Fla'schenbier, *sn.* =s, *pl.* =e, piwo *n.* butelkowe.

Fla'schenförmig, *adi.* butelkowaty, do flaszki podobny.

Fla'schenkorb, *sm.* =s, *pl.* =körbe, kosz *m.* na butelki.

Fla'schenkürbis, *sm.* =isses, *pl.* =isse, bania *f.*, bania tykwa *f.*, korbale *pl.*, dynia *f.* do gąsiora podobna.

Fla'schenschanze, *sf. pl.* =n, baterya *f.* elektryczna.

Fla'schenzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, machina *f.* do windowania, winda *f.*, blok *m.*

Flaschinе'tt, *sn.* =s, *pl.* =e, fladżeolet *m.*

Fla'ser, *sf. pl.* =n, flader *m.*

Fla'tterer, *sm.* =s, *pl.* —, trzpiot *m.*, roztrzepaniec *m.*

Fla'ttergeist, *sm.* =es, umysł *m.* roztrzepany, trzpiot *m.*, sowizdrzał *m.*, wiercipięta *m.*, niestatecznik *m.*, pędziwiatr *m.*

Fla'ttergras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, prosownica *f.* rozpierzchła.

Fla'tterhaft, =erig, *adi.* roztrzepany, trzpiotliwy, wietrzny, trzpiotowaty, płochy.

Fla'tterhaftigkeit, *sf.* roztrzepanie *n.*; trzpiotostwo *n.*, płochość *f.*

Fla'tterkohl, *sm.* =s, i Flatterkraut, *sn.* =s, kapusta *f.* rozpierzchła, zielona nie składająca się w głowy.

Fla'ttern, *vn.* (haben i sein) trzepotać się, przelatywać, bujać po powietrzu; die Segel — im Winde żagle powiewają, poruszają się w powietrzu; hin und her — trzpiotać się; er flattert beständig umher bezustannie motylkuje, trzpiota się, żyje wietrznie; seine Gedanken hin und her — lassen bujać myślą tam i sam.

Fla'tterruß, *sm.* =sses, sadza *f.* pyłowa, latająca, perzynowa.

Fla'ttersinn, *sm.* =s, trzpiotowska płochość *f.*; lekkomyślność *f.*, niestałość *f.*

Flattie'ren, *vn.* (haben) jmndm — schlebiać komu.

Flau, I. *adi.* słaby, pozbawiony mocy, siły; ckliwy, nudny; oziębły, leniwy; es wird mir — słabo, ckliwo mi się robi; mir ist ganz — zu Muthe nie do śmiechu mi teraz; — machen spekulować na zniżkę; Zucker ist jetzt — cukier nie ma teraz pokupu; =e Ware towar nie odchodzący, nie pokupny; die Getreidepreise stehen — niepomyślne targi na zboże; II. *adv.* licho, mizernie, kiepsko, chudo; der Wind bläst — in die Segel wiatr słabo nadyma żagle.

Flau'en, I. *vn.* (haben) być bez siły; nie mieć pokupu; II. *va.* (haben) płukać.

Flaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i =en, puch *m.*; es sprosst ihm kaum der erste — ums Kinn zaledwie pierwszy mech, (młody włos) porósł mu na brodzie.

Flau'mbart, *sm.* =s, *pl.* =bärte, 1) mech *m.* na brodzie, młoda dopiero rosnąca broda *f.*; 2) młody człowiek *m.*, młodzik *m.*, gołowąs *m.*

Flaum'feder, *sf. pl.* =n, puch *m.*; pościel *f.* puchowa.

Flau'mig, *adi.* puchowy, puchowaty.

Flau'mlager, *sn.* =s, *pl.* —, i F—bett, *sn.* pościel *f.* puchowa, łoże *n.* puchowe.

Flau'mnelke, *sf. pl.* =n, g(w)oździk *m.* pyszny.

Flau'mweich, *adi.* miękki jak puch; bardzo *adv.* miękki.

Flaus, *sm.* =ses, *pl.* =se, i Flausch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kosmyk *m.*, pęczek *m.* włosów, wełny; 2) sukno *n.* kosmate z grubej wełny; 3) — Rock *m.* surdut *m.*, kapota *f.* z taniego sukna.

Flau'se, *sf. pl.* =n, bałamuctwo *n.*, gadanina *f.*; wybieg *m.*, wykręt *m.*; figiel *m.*; das sind =n to bałamuctwo, frazesy, ceremonie; jmndm =n vormachen robić komu bałamuctwa; żartować sobie z kogo.

Flau'senmacher, *sm.* =s, *pl.* —, bałamut *m.*, figlarz *m.*, blagier *m.*, ceremoniant *m.*

Fläz, *sm.* =es, *pl.* =en, prostak *m.*, grubianin *m.*, gbur *m.*

Fle'chse, *sf. pl.* =n, ścięgno *n.*, cięciwa *f.*, sucha żyła *f.*

Fle'chsenhaube, *sf. pl.* =n, czapka *f.* ścięgnista, ogłowie *n.*, czepiec *m.*

Fle'chsenhaut, *sf.* rozcięgna *f.*, apoueurosis *f.* (anatomia *f.*).

Fle'chsicht, =sig, *adi.* żylasty.

Fle'chte, *sf. pl.* =n, 1) splot *m.*, warkocz *m.*; 2) plecionka *f.*, rzecz *f.* pleciona; 3) kosz *m.*, półkoszki *pl.*, kosz na wozie z chrustu pleciony; 4) porost *m.*, porosty *pl.*, porostnica *f.*, liszajce *pl.* (roślina *f.*); 5) liszaj *m.*; fressende — liszaj żrący, wilk *m.* (choroba skórna).

Fle'chten, flichst, flicht, flocht, habe geflochten, I. *va.* pleść; ein Band ins Haar — wpleść wstążkę we włosy; die Haare in Zöpfe, zu Zöpfen — pleść warkocze, splatać włosy w warkocze; den Arm um jmnds Nacken — objąć kogo za szyję; einen Zaun, Kranz — płot robić z chrustu, wieniec wić; einen Verbrecher aufs Rad — złoczyńcę w koło wplatać; II. sich — *vr.*, sich um etw. — wić się w koło czego.

Fle'chtkorb, *sm.* =s, *pl.* =körbe, kosz *m.* pleciony.

Fle'chtweide, *sf. pl.* =n, witwa *f.*, witwina *f.*, łoza *f.*, rokita *f.*

Fle'chtwerk, *sn.* =s, plecionka *f.*, robota *f.* pleciona, rzecz *f.* pleciona.

Fle'chtzaun, *sn.* =s, *pl.* =zäune, płot *m.* z chrustu.

Fleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =en, =s, *pl.* — 1) kawał *m.*, kawałek *m.*; jener — Erde ów kawał ziemi; er besitzt kein =chen eigener Erde nie posiada ani szczypty własnej ziemi; es ist noch ein guter — hin jeszcze spory, duży kawał drogi aż tam, do tego miejsca; — (Tuch, Zeug) zu einer Mütze kawałek (sukna, materyi) na

czapkę; 2) miejsce *n.*; auf diesem =e war es to tu na tem miejscu było; vom =e kommen ruszyć z miejsca; postąpić naprzód; awansować; nicht vom =e gehen, sich nicht vom =e rühren nie módz ruszyć z miejsca, nie postępować w czem, pozostawać na jednem miejscu; er geht mir nicht vom =e nie odstępuje mnie; das geht kaum vom =e powoli, nieznacznie (rzecz) postępuje; auf dem =e natychmiast, na miejscu; ein Kerl auf dem =e człowiek przytomny, gotowy zawsze do usług; den rechten — treffen dobrze utrafić; er hat das Herz auf dem rechten — ma serce na miejscu właściwem, jest człowiekiem ze sercem; den Kopf auf dem rechten =e haben mieć głowę na swojem miejscu, być człowiekiem przebiegłym, przemyślnym; den wunden — treffen dotknąc kwestyi drażliwej; ruszyć, tknąć (kogo) w sedno; 3) łata *f.*, łatka *f.*; einen — ein=, auf=, unter=setzen łatę wstawić, załatać co, podłatać co; 4) flak *m.*, flaki *pl.*; 5) plama *f.*

Fle'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, kawałeczek *m.*; łatka *f.*; plamka *f.*

Fle'ckeln, *va.* (haben) die Schuhe — podkładkę dać pod obcas u trzewika.

Fle'cken, *sm.* =s, *pl.* —, 1) mała miejscowość *f.*; miasteczko *n.*; 2) plama *f.*, skaza *f.*; odmiana *f.* w kolorze; einen — in etw. bringen plamę na czem zrobić; einen — aus etw. weg=, herausbringen plamę z czego wywabić; er hat gelbe — im Gesichte ma żółte plamy w (po) twarzy; weißes Pferd mit gelben — biały koń z żółtemi odmianami; sein Leben ist ohne — życie jego jest bez skazy.

Fle'cken, I. *va.* (haben) plamić co; II. *vn.* (haben) plamić się; dieser Stoff fleckt leicht ta materya łatwo się plami; III. *vimp.* es will mit der Arbeit nicht flecken, es fleckt nicht robota nie idzie, nie udaje się.

Fle'ckenkraut, *sn.* =s, miodunka *f.*

Fle'ckenlos, *adi.* bez plamy, bez zmazy.

Fle'ckfieber, *sn.* =s, petocie *n.*, przystudzenice *pl.* gorączkowe.

Fle'ckig, *adi.* poplamiony; srokaty, pstry, moręgowaty, z odmianami; — machen splamić.

Fle'dermaus, *sf. pl.* =mäuse, nietoperz *m.*, niedoperz *m.*, latoperz *m.*, gacek *m.*

Fle'derwisch, *sm.* =es, *pl.* =e, skrzydło *n.* do zmiatania kurzu lub poddymania ognia; =e feilhaben być wolnych obyczajów.

Fle'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) cep *m.*; 2) drąg *m.*, drągal *m.*, grądal *m.*, prostak *m.*

Fle'gelhaft, *adi.* prostacki, grubiański; *adv.* po prostacku.

Fle'geljahre, *sn.* młodzieńcze lata *pl.*

Fle'geln, I. *vn.* (haben) po prostacku się zachowywać, prostactwa popełniać; II. *va.* (haben) prostakiem kogo nazywać; III. sich —, *vr.* er flegelte sich aufs Canapee hin rozwalił się na kanapie.

Fle'hen, *va.* i *vn.* (haben) błagać; zu Gott um Hilfe — błagać Boga o pomoc; dem Herrn, vor dem Herrn — błagać Pana.

Fle'hentlich, *adi.* błagalny; *adv.* — bitten błagalnie, usilnie, pokornie prosić.

Fleisch, *sn.* =es, 1) mięso *n.*; miękka część *f.* owoców; geräuchertes — wędlina *f.*; wildes — dzikie mięso; 2) ciało *n.*; vom =e kommen, fallen spadać z ciała; mein — und Blut moje ciało i moja krew, moje dzieci; 3) chuci *pl.* dem =e leben ubiegać się za cielesną rozkoszą, żyć dla uciech cielesnych.

Flei'schbank, *sf. pl.* =bänke, jatka *f.* rzeźnicza.

Flei'schbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, topór *m.* do rąbania mięsa.

Flei'schblume, *sf. pl.* =n, firletka kukułka *f.*, zawciąg *m.*

Flei'schbruch, *sm.* =s, *pl.* =brüche, mięsny rozrost *m.*

Flei'schbrühe, *sf. pl.* =n, rosół *m.*

Flei'scheisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo *n.*, na którem skóry z mięsa oskrobują.

Flei'scher, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźnik *m.*; =in, *sf.* rzeźniczka *f.*

Flei'scherhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies *m.* rzeźniczy.

Flei'schern, *adi.* mięsny, z mięsa.

Flei'schesser, *sm.* =s, *pl.* —, mięsojad *m.*

Flei'schlust, *sf. pl.* =lüste, chuci *pl.* cielesne.

Flei'schfarbe, *sf. pl.* =n, kolor *m.* cielisty.

Flei'schfresser, *sm.* =s, *pl.* —, mięsożer *m.*

Flei'schhacker, i =hauer, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźnik *m.*

Flei'schig, *adi.* mięsny, z mięsa; mięsisty.

Flei'schkloß, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pulpet *m.*, pieróg *m.*, zraz *m.* kulisty z siekanego mięsa; 2) tłuścioch *m.*; tłusta łania *f.*; zbyt tłusta dziewczyna.

Flei'schlich, *adi.* cielesny; =e Lüste chuci cielesne.

Flei'schmade, *sf. pl.* =n, pądr *m.*, robak *m.* mięsny, w mięsie się zalegający.

Flei'schtag, *sm.* =s, *pl.* =e, dzień *m.* mięsny, w który wolno jeść mięso.

Flei'schwage, *sf. pl.* =n, waga *f.* do mięsa.

Fleiß, *sm.* =es, pilność *f.*; vielen, viel — auf etw., bei etw. verwenden wiele pilności przyłożyć do czego, łożyć na co, z wielką pilnością do czego się przykładać; mit — 1) pilnie, z pilnością; 2) umyślnie, z umysłu.

Fleißig, *adi.* pilny; =er Schüler pilny uczeń; =e Arbeit robota świadcząca o pilności; — *adv.* pilnie; jmndn — besuchen odwiedzać kogo często.

Fle'nnen, *vn.*; płakać, mazać się; — *sn.* płakanie, mazanie się.

Fle'the, *sf.* garść *f.* wełny, płat *m.*, kosmyk *m.*; wełna *f.* zgremplowana.

Fle'tschen, *va.* (haben) die **Zähne** — wyszczerzyć zęby, **das** Maul — gębę rozdziawić.

Flexio'n, *sf. pl.* =en, fleksya *f.*, odmiana *f.*

Fli'ckarbeit, *sf. pl.* =en, łatanina *f.*

Fli'cken, *va.* i *vn.* (haben) łatać; **an** etw. — łatać co, usiłować przyprowadzić do lepszego stanu; die Ärzte — schon lange an seinem Körper lekarze długo już łatają mu ciało; das Fell — wyłatać skórę, poszarpać.

Fli'cker, *sm.* =s, *pl.* —, łatacz *m.*; =in *f. pl.* =nnen kobieta łataniem się trudniąca.

Flickerei', *sf. pl.* =en, łatanina *f.*

Fli'cklappen, *sm.* =s, *pl.* —, płatek *m.* na łatę.

Fli'ckwerk, *sn.* =s, łatanina *f.*; zbieranina *f.*

Flie'boot, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt *m.* dwumasztowy szybki.

Flie'der, *sm.* =s, bez *m.*

Flie'ge, *sf. pl.* =n, mucha *f.*; =n fangen, klappen muchy łapać, bić; spanische — mucha hiszpańska, kantaryda; ihn ärgert die — an der Wand muchy na ścianie nie ścierpi, lada co go gniewa; zwei =n mit einer Klappe todtschlagen przy jednym ogniu dwie pieczenie upiec, za jeden ogon dwie sroki ułapić, za jednym zachodem dwie rzeczy sprawić.

Flie'gen, *vn.* fliegst, fliegt, flog, bin geflogen, latać, wzlecieć, polecieć, przylecieć; **in** die Höhe — wzlecieć w górę, do góry; es soll keiner —, die Flügel wären ihm denn **gewachsen** kto skrzydeł nie ma, niech latać nie probuje; **hin und her** — latać tam i sam; der Vogel ist über das **Dach,** in die Luft geflogen ptak przeleciał przez dach (ponad dachem), wzleciał w powietrze; geflogen kommen przylecieć; sie flogen **von** ihren **Sitzen** zerwali się, podskoczyli ze swoich miejsc; er gab ihm eine Ohrfeige, daß er unter den **Tisch** flog wyciął mu taki policzek, że aż pod stół upadł; das Schiff flog in die Luft okręt wyleciał w powietrze; schnell vorbei— przelecieć ptakiem, szybko; in jmnds Arme — rzucić się w czyje objęcia; die Fahne — lassen rozpuścić chorągiew; gebratene Tauben — keinem ins Maul pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki; wo Tauben sind, da — Tauben hin złoto przyciąga złoto; fliegend, *ppr.* i *adi.* latający, ruchomy; =es Haar włos rozpuszczony; =es Lager, =es Krankenhaus ruchomy obóz, lazaret; =e Brücke most ruchomy, latający, na czajkach; =e Hitze gorąco przelotne, chwilowe, przemijające; =es Blatt pismo ulotne.

Flie'genblume, *sf. pl.* =n, lisie jajka *pl.*

Flie'gendistel, *sf. pl.* =n, muchołówka *f.*

Flie'genfalle, *sf. pl.* =n, łapka *f.* na muchy.

Flie'gengarn, i =netz, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.* na muchy.

Flie'gengift, *sn.* =es, *pl.* =e, trucizna *f.* na muchy.

Flie'genklappe, i =klatsche, *sf. pl.* =n, trzepanka *f.* do zabijania much.

Flie'genpflaster, *sn.* =s *pl.* —, wezykatorya *f.*

Flie'genschimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* biały nakrapiany.

Flie'genschnäpper, *sm.* =s, *pl.* —, muchołówka *f.* (ptak).

Fliegenschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, spiżarnia *f.*

Flie'genschwamm, *sm.* =es, *pl.* =schwämme, muchomor *m.*

Flie'genschwarm, *sm.* =es, *pl.* =schwärme, rój *m.* much.

Flie'genstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, arszenik *m.*, trucizna *f.* na muchy.

Flie'genwedel, *sm.* =s, *pl.* —, oganka *f.* (do oganiania much), klepaczka *f.*

Flie'hen, flichst, flieht, (poetycznie fleuchst, fleucht), floh, bin geflohen, I. *vn.* uciekać; **vor jmndm** — uciekać przed kim; **vor** etw. — uciekać od czego; vor der Sünde — strzedz się, wystrzegać się grzechu; zu jmndn — uciec do kogo, uciec się do kogo; die Zeit flieht czas przemija, upływa; II. *va.* (haben) jmndn — uciekać od kogo, unikać go; etw. — unikać czego; wystrzegać się; jmndn wie die Pest — uciekać od kogo jak od powietrza.

Flie'hkraft, *sf.* siła *f.* odśrodkowa.

Flie'se, *sf. pl.* =n, flisa *f.*, fliza *f.*, płyta *f.* kamienna, tafla *f.* marmurowa lub z cegły; den Fußboden mit =n belegen taflować podłogę.

Flie'senfußboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, posadzka *f.* taflowana.

Flie'ßen, *vn.* fließest, fließt, (poetycznie fleußt, fleußt), floß, bin (rzadziej habe) geflossen; 1) płynąć, ciec, lać się; in dieser Schlacht ist viel Blut geflossen w bitwie tej dużo się krwi przelało; der Fluß fließt durch die Stadt rzeka płynie przez miasto; der Fluß fließt in den See rzeka wpływa, wpada do jeziora; Thränen flossen ihm aus den Augen, seine Augen flossen von Thränen łzy mu się z ócz lały, oczy jego we łzach tonęły; die Augen — ihm über ciecze mu z oczu; der Schweiß floß ihm von der Stirn pot mu się lał z czoła; das Land, wo Milch und Honig fließt kraj mlekiem i miodem płynący; das Papier, die Tinte fließt litery rozlewają się po papierze; papier, atrament przebija (się); die Rede fließt, die Verse — ihm mowa sama mu płynie, wiersze mu się kleją; 2) topić się, rozpływać się; das Blei fließt schon ołów już płynie, roztopił się; 3) ihre Haare flossen im Winde włosy jej powiewały w powietrzu; 4) aus etw. — wypływać, wynikać z czego; aus dem Gesagten fließt von selbst z tego, co się powiedziało, wypływa samo przez się; fließend, *ppr.* i *adi.* płynący, płynny; =es Geschwür wrzód ciekący; — reden, schreiben płynnie mówić, pi-

sać; =e Rede mowa płynna, gładka; =es Wasser woda płynąca, ciekąca, żywa.

Flie'ßgold, *sn.* =es, piasek *m.* złoty (w rzekach pływający).

Flie'ßpapier, *sn.* =s, *pl.* =e, bibuła *f.*

Fli'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, blask *m.*, błysk *m.*, błyszczenie *n.*; błyskotka *f.*

Fli'mmern, *vn.* (haben) błyszczeć migającym blaskiem; es flimmert mir vor den Augen miga mi się, mieni mi się w oczach.

Flink, *adi.* żwawy, rączy, ruchawy; *adv.* ruchawo; flinkes Wesen *sn.* = Flinkheit.

Fli'nkheit, *sf.* zwinność *f.*, rączość *f.*, ruchawość.

Fli'nte, *sf. pl.* =n, strzelba *f.*, karabin *m.*, fuzya *f.*

Fli'ntenkolben, *sm.* =s, *pl.* —, kolba *f.* u strzelby.

Fli'ntenlauf, *sm.* =s, *pl.* =läufe, lufa *f.* u strzelby.

Fli'ntenschaft, *sm.* =es, *pl.* =schäfte, łoże *n.* u, do strzelby.

Fli'ntenstein, *sm. pl.* =e, skałka *sf.*

Fli'ntenschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, strzał *m.* z broni ręcznej; einen — weit na odległość strzału z broni ręcznej, na strzał.

Fli'ntglas, *sn.* =ses, flintglas *m.*, szkło czyste kryształowe.

Fli'rren', *vn.* (haben) migać się z blaskiem; es flirrt mir vor den Augen miga mi się, mieni mi się w oczach.

Fli'tter, *sm.* =s, *pl.* —, blaszka metalowa cieniutka z dziurką w środku; błyskotka *f.*; blichtr *m.*

Fli'ttergold, *sn.* =s, nędza *f.* złota, szych *m.*, blaszka *f.* mosiężna cienka jak papier; pozorny blask *m.*, błyskotka *f.*, świecidło *n.*, świecidełko *n.*

Fli'ttergras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, drżączka *f.* (roślina).

Fli'tterjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pierwszy rok *m.* cukrowy, miodowy w małżeństwie.

Fli'tterkram, *sm.* =s, handel, *m.* błyskotek.

Fli'ttermonat, *sm.* =s, *pl.* =e, miesiąc *m.* cukrowy, miodowy.

Fli'tterschein, *sm.* =s, próżny blask *m.*, pozorna świetność *f.*

Fli'ttersilber, *sn.* =s, nędza *f.* srebrna, srebrny szych *m.*

Fli'tterwerk, *sn.* =s, rzecz *f.* strojnie zrobiona dla oka, błyskotka *f.*

Fli'tterwoche, *sf. pl.* =n, tydzień *m.* cukrowy, miodowy.

Flo'ckasche, *sf.* perzyna *f.*

Flo'cke, *sf. pl.* =n, kosmyk *m.*, osmyk *m.*; kłaczek *m.* (lnu); Schnee= płatek *m.* śniegu.

Flo'cken, I. *vn.* (haben) układać się w kosmyki, w płatki; II. *va.* (haben) zbijać wełnę, pilśń, kędzierzawić.

Flo'ckenblume, *sf. pl.* =n, chaber *m.*, bławatek *m.*, modrak *m.*

Flockenwolle, *sf.* wyczeski wełniane.

Flo'ckig, =kicht *adi.* kosmykowy, płatkowy, kosmykowaty.

Flo'ckseide, *sf.* pela *f.*, jedwab *m.* bękarci, kłakowaty.

Floh, *sm.* =es, *pl.* Flöhe, pchła *f.*; er hat ihm einen — ins Ohr gesetzt narobił mu skrupułu, kłopotu, zaniepokoił go; er hört die Flöhe husten słyszy jak pchły kaszlą, jest przemądry.

Flö'hig, *adi.* zapchlony, pchlisty.

Flöh'kraut, *sn.* =s, rdest *m.* pchlany (ziele), pleszník *m.*, ołownica *f.*

Flor, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) flora *f.*, gaza *f.*, krepa *f.* (żałobna); jmndm den — von den Augen ziehen zdjąć komu zasłonę z oczu, uwolnić kogo od mylnego sądzenia o rzeczy; 2) kwitnienie *n.*; Künste und Wissenschaften sind jetzt im schönsten — sztuki i nauki są teraz w najpiękniejszym rozkwicie.

Flo'rband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, **Florbinde**, *sf. pl.* =n, przepaska *f.* z krepy, przepaska żałobna.

Flore'tt, *sn.* =s, *pl.* =e, floret *m.* do fechtowania.

Flo'rfliege, *sf. pl.* =n, złotook *m.* mucha *f.*

Florie'ren, *vn.* (haben) kwitnąć; mieć powodzenie.

Flo'skel, *sf. pl.* =n, kwiatek *m.*, próżne ozdoby (stylu); frazes *m.*

Floß, *sn.* =ßes, *pl.* Flöße, 1) woda *f.* płynąca, rzeka *f.*; 2) tratwa *f.*; 3) mostek *m.* pływający.

Flo'sse, *sf. pl.* =n, 1) pletwa *f.* u ryby; 2) płyty *pl.*, korki *pl.*, kora *f.* u sieci pływającej.

Flö'ße, *sf.* 1) spław *m.*, spławianie *n.*, spuszczanie *n.* drzewa, miejsce *n.* spławu; 2) flisówka *f.*, flis *m.*, spław *m.*, trudnienie się spuszczaniem drzewa; 3) drzewo *n.* spławiane; 4) tratwa *f.*, płyt *m.*, mostek *m.* pływający.

Flö'ßen, *va.* (haben) 1) wpuszczać, wlewać płyn jaki; einem Kinde Arznei in den Mund — dziecku wlewać lekarstwo do ust; 2) pławić, spławiać, spuszczać (drzewo); 3) die Wäsche — bieliznę płukać.

Flo'ßgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.*, przywilej *m.* spławiania drzewa.

Flö'ßholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* spławiane, wodą spuszczane.

Flo'ßmeister, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* nad spławem.

Flo'ßknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, flisak *m.*

Flo'ßordnung, *sf. pl.* =en, urządzenia *pl.* spławu się dotyczące, regulamin *m.* spławu.

Flo'ßrechen, *sm.* =s, *pl.* —, pale *pl.* na rzece, na których się zatrzymuje spławione drzewo.

Floßwesen, *sn.* pławnictwo *n.*

Flö'te, *sf. pl.* =n, flet *m.*, piszczałka *f.*, flotrowers *m.*; die —, auf der — blasen grać na flecie.

Flö'ten, I. *vn.* (haben) grać na flecie; dźwięcznie śpiewać; cienkim głosem mówić; — gehen zginąć, przepaść, pójść na marne; II. *va.* (haben) grać co na flecie.

Flö'tenbläser, *sm.* =s, *pl.* —, fletnista *m.*, flecista *m.*

Flö'tenpfeife, *sf. pl.* =n, flet *m.* w organach, piszczałka *f.*

Flö'tenstimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* na flet (w partyturze).

Flö'tenzug, *sm.* =s, odmiana *f.* fletowa (w organach); flet *m.*

Flott, *adi.* 1) pływający; ein Schiff — machen okręt zepchnąć na wodę; — werden znowu płynąć, znowu się dostać na wodę; znowu mieć powodzenie; das Gespräch ist wieder — geworden rozmowa znowu się rozpoczęła; 2) — leben żyć szumno, używać, nie żałować sobie, putać, hulać; es gieng — zu szło, było hucznie, wesoło.

Flo'tte, *sf. pl.* =n, flota *f.*

Flo'ttholz, *sn.* =es, *pl.* =höl=zer, drzazgownica *f.* (u sieci rybackiej).

Flotti'lle, *sf. pl.* =n, flotyla *f.*, mała flota *f.*, eskadra *f.*

Flo'ttmachen, *sn.* =s, — eines auf dem Strande festsitzenden Flussschiffes wydobycie *n.* osiadłego okrętu.

Flötz, *sn.* =es, *pl.* =e, warstwa *f.*, pokład *m.*

Flö'tzgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góry *pl.* warstwiane, pokładowe.

Flö'tzlage, i =schicht(e), *sf. pl.* =n, pokład *m.* poziomy.

Flö'tzweise, *adv.* pokładowo, pokładami, warstwami.

Fluch, *sm.* =(e)s, *pl.* Flüche, przekleństwo *n.*, klątwa *f.*

Flu'chbeladen, =belastet, *pp.* i *adi.* przeklęty, zaklęty, klątwą obarczony.

Flu'chen, I. *vn.* (haben) kląć; jmndm — kląć komu, kogo; auf jmndn — kląć na kogo; wie ein Bootsmann, ein Heide, ein Landsknecht — kląć ostatniemi słowami, jak przekupka; II. *va.* (haben) jmndm etw. an den Hals — przekleństwem swojem sprowadzić co na kogo.

Flu'cher, *sm.* =s, *pl.* —, przeklinacz *m.*; bluźnierca *m.*

Flucht, *sf.* 1) ucieczka *f.*; sich durch die — retten ucieczką się ratować; die — neh=men do ucieczki się wziąć, uciekać; in die — schlagen do ucieczki zmusić; sehr in der — sein niezmiernie się śpieszyć; ich habe ihn nur auf der — gesehen widziałem go tylko jakby w przelocie; 2) die — haben wytropić, gdzie się zwierz skrył; 3) — von Vögeln gromada wespół przelatujących ptaków; 4) die Thüre hat zu viel — drzwi za wielką mają szparę, nie dochodzą; 5) rząd *m.*, linia *f.*; fünf Fenster, Zimmer in einer — pięć okien, pokoi, w jednym rzędzie.

Flü'chten, I. *vn.* i sich —, *vr.* (sein) do ucieczki się wziąć; ucieczką się ratować; zu jmndm — uciec do kogo; II. *va.* (haben) uciekając unieść, schronić co dokąd.

Flü'chtig, *adi.* 1) zbiegły; — werden zbiedz, uciec; 2) ulotny, łatwo się ulatniający; prędko przemijący; nietrwały, niestateczny; powierzchowny; =e Arbeit powierzchowna robota (w sztuce, literaturze); 3) =es Pferd szybki, rączy w biegu koń; 4) spieszny, pospieszny, z pośpiechem wykonany, na prędce zrobiony; etw. — durchsehen, durchlesen przerzucić co, na prędce przejrzeć, przeczytać; 5) lekki; =es Gewand lekki, jakby w powietrzu się unoszący ubiór; einen =en Pinsel haben mieć lekki pędzel; 6) =es Salz lotna sól.

Flü'chtigkeit, *sf. pl.* =en, ulotność *f.*, nietrwałość, niestałość; szybkość, rączość; pośpiech *m.*; lekkość *f.*; powierzchowność *f.*; usterki, błędy z powierzchownej roboty wynikające (w sztuce, literaturze).

Flü'chtling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) zbieg *m.*, wychodziec, wychodzień, uchodzień, emigrant; 2) trzpiot *m.*

Flu'derholz, *sn.* =(e)s, drzewo *n.* kanałem pławione do rzeki.

Fludern, *va.* spławiać drzewo kanałem.

Flug, *sm.* =es, (*pl.* Flüge), 1) lot *m.*; einen Vogel im =e erschießen ptaka w lot, w locie zabić; den Ball im =e fangen piłkę uchwycić w powietrzu; im =e, auf dem =e na prędce, w mgnieniu oka, w lot, jakby w przelocie; 2) der — der Gedanken bujanie *n.*, polot *m.* myśli; — der Zeit szybki bieg czasu; 3) stado *n.*, gromada *f.* ptaków razem latających; 4) rozpiętość *f.* skrzydeł ptasich.

Flu'gbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, podpułap *m.* (w młynie na którym pył mąki się zbiera).

Flu'gblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, pismo *n.* ulotne; broszura *f.*

Flü'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) skrzydło *n.*, lotka *f.*; die — ausbreiten, hängen lassen, schwingen skrzydła rozpostrzeć, zwiesić, w lot puścić; der Vogel schlug mächtig mit den =n ptak mocno bił, trzepotał skrzydłami; 2) — eines Gebäudes skrzydło budowy, pawilon, przybudowanie; — eines Fen=sters kwatera; — einer Wind=mühle skrzydło wiatraka, śmiga; — einer Thüre skrzydło u drzwi, podwój, połowa drzwi; mit =n versehen skrzydlaty, skrzydlasty; — der Nase skrzydło, bok nosa; den rechten — des Feindes an=greifen uderzyć na prawe skrzydło wojska nieprzyjacielskiego; 3) er hat die — hän=gen lassen zwątpił, stracił odwagę; die — wachsen ihm skrzydła mu rosną, nabiera siły; sich die — verbrennen sparzyć się, szkodę ponieść; jmndn beim — erwischen, neh=men wziąć kogo za kołnierz, za ramię; die Angst hatte ihm — gemacht strach dodawał mu skrzydeł; auf =n der Liebe na skrzydłach miłości; jmndm die — beschneiden obciąć komu skrzydła; 4) unter jmnds — flüchten uciec się pod czyją opiekę; jmndn unter seine — nehmen wziąć kogo pod swoją opiekę, pod swoje skrzydła; 5) fortepian *m.*; auf dem — spielen grać na fortepianie.

Flü'geladjutant, *sm.* =en, *pl.* =en, adjutant *m.* przyboczny.

Flü'geldecke, *sf. pl.* nadlotka *f.* (u owadów latających).

Flü'gelförmig, *adi.* skrzydłowaty, skrzydlaty.

Flü'gelknochen, *sm.* =s, *pl.* —, lotka *f.*, kość *f.* skrzydłowa.

Flü'gelmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, (żołnierz *m.*) stojący pierwszy z rzędu.

Flü'gelmeister, *sm.* =s, *pl.* —, dowodzący skrzydłem myśliwców.

Flü'gelnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, skrzydłak *m.*

Flü'gelpferd, *sn.* =es, pegaz *m.*, lotny rumak *m.*

Flü'gelschlag, *sm.* =s, *pl.* =schläge, uderzenie *n.* skrzydłami, wzbicie *n.* skrzydeł.

Flü'gelthüre, *sf. pl.* =n, drzwi *pl.* podwójne, o dwu skrzydłach, podwoje *pl.*

Flü'gelwelle, *sf. pl.* =n, walec *m.*, w którym utwierdzone są skrzydła wiatraka.

Flü'gge, *adi.* mogący już latać, zdolny do lotu.

Flu'ghafer, *sm.* =s, owies *m.* głuchy.

Flu'gmehl, *sn.* =(e)s, pył *m.* mączny, miał *m.*, stochmal *m.*

Flugs, *adi.* wskok, lotem, piorunem, szybko jakby na skrzydłach.

Flu'gsand, *sm.* =(e)s, piasek *m.* lotny, ulotny, powiewny.

Flu'gschrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.* ulotne; broszura *f.*

Flu'idum, *sn.* =s, *pl.* =da, płyn *n.*, fluid *m.*, fluidum *n.*

Flu'nder, *sm.* =s, *pl.* —, flądra *f.* (ryba).

Flunkerei', *sf.* chełpliwość *f.*, samochwalstwo *f.*, fanfaronada *f.*

Flu'nkern, *vn.* chełpić, chlubić się, fanfaronować.

Flur, I. *sf. pl.* =en, niwa *f.*, pole *n.*, grunta *pl.*; II. *sm.* =s, *pl.* =e, i *sf. pl.* =en, sień *f.*, dziedziniec *m.*

Flu'rbuch, *sn.* =s, *pl.* =bücher, książka *f.*, w której granice pól są opisane; kataster *m.*, spis *m.* podatków gruntowych.

Flu'rhüter, *sm.* =s, *pl.* —, polowy *m.*

Flu'rstein, *sm.* =s, *pl.* =e, kamień *m.* graniczny (na polu).

Fluß, *sm.* =sses, *pl.* Flüsse, 1) płynienie *n.*; der Strom hat starken — rzeka silnie płynie, ma silny prąd; Metall in — bringen roztopić metal; — der Rede tok *m.* mowy; — der Stunden szybki bieg godzin; etw. in — bringen wdrożyć co, na drogę, na tor naprowadzić; die Unterhaltung wieder in — bringen ożywić znowu zabawę, rozmowę; 2) rzeka *f.*; 3) flus *m.*, top *m.*, topnik *m.*, topniwo *n.*, ciało *n.* ułatwiające topienie się twardych kruszców; 4) szkło *n.* farbowane, kamień *m.* ze szkła naśladowany; 5) reumatyzm *m.*, fluksya *f.*; weißer — białe upławy; 6) — im Kartenspiel sekwens *m.*, następstwo *n.* kilku kart jednego koloru.

Flu'ßbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łożysko *n.* rzeki.

Flü'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, rzeczka *f.*, rzeczułka *f.*

Flu'ßerde, *sf.* ziemia *f.* topna.

Flu'ßfahrzeug, *sn.* =s, *pl.* =e, statek *m.* rzeczny.

Flu'ßfieber, *sn.* =s, febra *f.* kataralna.

Flu'ßfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba *f.* rzeczna.

Flußgalle, *sf.* opoje *pl.* (choroba końska) nabrzmienie miękkie na zgięciu kolana.

Flu'ßgold, *sn.* =es, złoto *n.* rzeczne.

Flu'ßgott, *sm.* =(e)s, *pl.* =götter, bożek *m.* rzeczny.

Flu'ßhähnlein, *sn.* =s, jaskier *m.* rzeczny.

Flü'ssig, *adi.* 1) płynny, ciekły; — machen (roz)topić; 2) =e Gelder pieniądze *pl.* wypłatne; pieniądze, którymi natychmiast dysponować, rozrządzać można; sein Vermögen — machen zrealizować, zmobilizować majątek, zamienić majątek, dobra na gotowe pieniądze; das Gehalt wird mit 1. Juli — gemacht pensya będzie wypłacona od 1. lipca; =e Darstellung, gładkie, płynne przedstawienie rzeczy.

Flü'ssigkeit, *sf. pl.* =en, płyn *m.*, ciecz *f.*

Flu'ßmündung, *sf. pl.* =en, ujście *n.* rzeki.

Flu'ßpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń *m.* rzeczny, nilowy, hipopotam *m.*

Flu'ßpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *n.* służący na stapianie metali.

Flu'ßsand, *vm.* =(e)s, piasek *m.* rzeczny.

Flu'ßschiffahrt, *sf. pl.* =en, żegluga *f.* na rzece.

Flu'ßseite, *sf. pl.* =n, — der Stadt część *f.*, strona *f.* miasta ku rzece leżąca, obrócona.

Flu'ßspath, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, flusspat *m.*, topnik *m.*

Flü'stern, *vn.* i *va.* (haben) szeptać; ins Ohr — szeptać do ucha.

Flut, *sf. pl.* =en, 1) wzbieranie *n.*, przypływ *m.* morza; 2) bałwany *pl.*, fale *pl.* morskie; wylew *m.*, potop *m.*; 3) eine — von Thränen potok łez; eine — von Gesuchen nawał, niezliczona ilość podań.

Flu'tgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów *m.* do odpływu wezbranej wody.

Flu'tgras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, *pl.* =gräser lisi ogon *m.* wodny, wyczyniec *m.* kolankowaty.

Flu'tzeit, *sf.* czas *m.* wzbierania wody, przypływu (morza).

Fo'ckmast, *sm.* =es, *pl.* =e, maszt *m.* przedni (na trzechmasztowym okręcie).

Fo'cksegel, *sn.* =s, *pl.* —, spodni żagiel *m.* (u przedniego masztu).

Fo'cus, *sm.* ognisko *n.* (w optyce).

Fo'hlen, *sn.* =s, *pl.* —, źrebię *n.*

Fö'hre, *sf. pl.* =n, sosna *f.*

Fo'lge, *sf. pl.* =n, 1) kolej *f.*, następstwo *n.*; nach der — po kolei; in einer — ciągle, kolejno, jednym ciągiem; — in der Herrschaft następstwo w panowaniu; 2) następ

stwo *n.*, skutek *m.*, wypadek *m.*, wynik *m.*, wynikłość *f.*; die traurigen =n des Leichtsinns smutne skutki, następstwa lękkomyślności; 3) czas *m.* następny, przyszłość *f.*; in der — na przyszłość; die — wird es zeigen, lehren pokaże się to w przyszłości; 4) wniosek *m.*; daraus läßt, sich die — ziehen stąd daje się wyprowadzić wniosek; das ist nicht die — davon to z tego nie wypada, wynika; 5) posłuszeństwo *n.*, uległość *f.*; jmndm — leisten być komu posłusznym; dem Recurse wurde nicht — gegeben odrzucono rekurs, odmówiono rekursowi; 6) zu —, demzufolge wskutek tego, stosownie do tego, według tego; następnie.

Fo'lgeleistung, *sf.* zastosowanie *n.* się do czego, przestrzeganie *n.*; posłuszeństwo *n.*

Fo'lgen, *vn.* 1) (sein) jemandem — iść za kim; seinem Herrn auf dem Fuße — iść za panem krok w krok; dem Sarge — iść za trumną; jmnds Beispiele — iść za czyim przykładem, naśladować kogo jmnds Fuß(s)tapfen — wstępować w czyje ślady; der Zuwachs folgt der Hauptsache przyrost idzie za rzeczą główną, dzieli losy rzeczy głównej; 2) (sein) nastąpić po kim; auf den Vater folgte der Sohn po ojcu nastąpił syn; auf Regen folgt Sonnenschein po deszczu bywa pogoda; ein Unglück folgte auf das andere jedno nieszczęście szło za drugiem; 3) (haben) słuchać, usłuchać kogo; dem Arzte — słuchać rady lekarza; der Stimme des Verstandes — usłuchać głosu rozumu; seinem eigenen Kopfe — kierować się własnem zdaniem; wenn ich dem Rathe meines Bruders gefolgt hätte gdybym był usłuchał rady brata; 4) (haben i sein) aus etw. — wynikać, wypływać wypadać z czego, być wnioskiem; das folgt aus dem Gesagten to wypada, wynika z tego, co się powiedziało; daraus folgt daß . . . z tego wynika, wypada, wypływa, wychodzi, widać, że . . .; 5) =d, =der, =de, =des, *ppr.* i *adi.* następujący, następny, nadchodzący, -a, -e; am =en Tage następnego dnia; der =e Tag dzień jutrzejszy, nazajutrz; das geschah auf =e Art stało się to tak, stało się w sposób następujący; folgendermaßen, =ergestalt *adv.* w następujący sposób, jak następuje; folgends, *adv.* następnie, potem; na potem, dalej; 6) das Geld folgt anbei załącza się pieniądze; równocześnie przesyła się pieniądze.

Fo'lge(n)los, *adi.* bez skutków, bez następstw.

Fo'lge(n)reich, *adi.* obfity w skutki.

Fo'lgerecht, i =richtig, *adi.* konsekwentny, konsekwentnie wyprowadzony, logiczny.

Fo'lge(n)reihe, *sf. pl.* =n, następowanie *n.*, następstwo *n.*, serya *f.*

Fo'lgerichtigkeit, *sf.* konsekwentność *f.*, logiczność *f.*

Fo'lgern, *sa.* (haben) wnioskować, wnosić, wnioski wyprowadzać; aus etw. — wnioskować z czego, dorozumiewać się.

Fo'lgerung, *sf. pl.* =en, wnioskowanie *n.*, wniosek *m.*, dorozumiewanie *n.* się; ohne daraus =en für die Zukunft zu ziehen nie przesądzając o przyszłości.

Fo'lgesatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, następnik *m.*, wniosek *m.*, zdanie *n.* wynikające z innego.

Fo'lgewidrig, *adi.* niekonsekwentny, nielogiczny; -nie *adv.*

Fo'lgezeit, *sf. pl.* =en, przyszłość *f.*, przyszłe czasy *pl.*, potomne wieki *pl.*

Fo'lglich, 1) *coni.* a zatem, więc, przeto; następnie; 2) *adi.* następny, przyszły.

Fo'lgsam, *adi.* powolny, posłuszny, słuchający.

Folia'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, foliant *m.*, książka *f.* in folio.

Fo'lie, *sf. pl.* =n, folia *f.*, folga *f.*, podlewa *f.* metalowa (u zwierciadła), podkładka *f.* z blaszki (pod oprawionym kamieniem).

Fo'lter, *sf. pl.* =n, tortury *pl.*, katownie *pl.*, pytki *pl.*, męczarnie *pl.* katowskie, katusze *pl.*; jmndn auf die — spannen wziąć kogo na tortury, na męki, zadawać komu męczarnie.

Fo'lterbank, *sf. pl.* =bänke, ława *f.* katowska.

Fo'lterer, *sm.* =s, *pl* —, kat *m.*, katownik *m.*

Fo'ltergeräth, *sn.* =s, *pl.* =e, narzędzia *pl.* do tortury.

Fo'lterkammer, *sf. pl.* =n, katownia *f.*

Fo'ltern, *va.* (haben) męczyć na torturach, katować; dręczyć.

Fond, (wym.: fą) *sm.* =s, *pl.* =s, fundusz *m.*

Fondsbörse, *sf. pl.* =n, giełda *f.* pieniężna, funduszowa.

Fontane'lle, *sf. pl.* =n, jątrznik *m.*, źródełko *n.*, apertura *f.*

Fo'ppen, *va.* (haben) żartować sobie z kogo, jmndn — kpić z kogo, oszukać kogo.

Fo'rce, (wym.: fors) *sf.* forsa *f.*, moc *f.*, siła *f.*

Fö'rderlich, *adi.* pomocny do czego, sprzyjający czemu.

Fo'rdern, *va.* (haben) 1) etw. von jmndm — żądać, domagać się, dopominać się czego od kogo; er forderte von ihm Rechenschaft żądał od niego zdania sprawy, pociągnął go do odpowiedzialności; 2) wymagać; 3) jmndn vor Gericht — pozwać kogo, kazać się mu stawić przed sąd, w sądzie; pozew komu wydać; zum Duell — wyzwać na pojedynek.

Fö'rdern, I. *va.* (haben) 1) wspierać, wspomagać, użyczać pomocy; przykładać się, przyczyniać się do czego; das allgemeine Wohl — przykładać się do dobra powszechnego; der Monarch förderte Künste und Wissenschaften monarcha wspierał sztukę i naukę; 2) die Arbeit — pośpieszać z robotą; seine Schritte — iść naprzód; 3) Erz zu Tage — rudę wywozić, dobywać.

Fo'rderung, *sf. pl.* =en, 1) żądanie *n.*, domaganie się; 2) pretensya *f.*; =en an jmndn haben mieć do kogo pretensye; das sind unbillige =en to są nieuzasadnione pretensye, roszczenia; 3) należytość *f.*; =en einziehen ściągać należytości.

Fore'lle, *sf. pl.* =n, pstrąg *m.*

Fo'rke, *sf. pl.* =n, widła *pl.*

Form, *sf. pl.* =en, 1) forma *f.*, kształt *m.*; 2) forma do odlewania; 3) sposób *m.* przepisany, powszechnie przyjęty; 3) forma w gramatyce; thätige, leidende — strona czynna, bierna.

Formalitä't, *sf. pl.* =en, formalność *f.*

Forma't, *sn.* =es, *pl.* =e, format *m.*, kształt *m.*, wielkość *f.*

Formatio'n, (wym. -cjon) *sf. pl.* =en, formacya *f.*, kształtowanie się, nabieranie pewnego kształtu; geologische — formacya geologiczna.

Fo'rmel, *sf. pl.* =n, formuła *f.*, formułka *f.*; wzór *m.*; — des Eides rota przysięgi.

Fo'rmen, *va.* (haben) formować, kształcić co, tworzyć w pewnym kształcie; jmnds Büste aus Thon — ulepić czyje popiersie z gliny.

Formie'ren, *va.* i sich —, *vr.* (haben) formować co; das Heer formiert sich wojsko szykuje się.

Fö'rmlich, *adi.* formalny; — nie *adv*

Fö'rmlichkeit, *sf. pl.* =en, formalność *f.*; =en wahren trzymać się form przyjętych, zważać na formalności.

Fo'rmlos, *adi.* bezkształtny; — nie *adv.*

Fo'rmrahmen, *sm.* =s, *pl.* —, rama *f.* drukarska.

For'mscheibe, *sf. pl.* =n, okrągły stół *m.* garncarski, na którym naczynia formują.

Fo'rmsteg, *sm.* =s, *pl.* =e, obstawki *pl.*, deszczułki *pl.* do obstawiania i oddzielania ułożonych stronic.

Formula'r, *sn.* =s, *pl.* =e, formularz *m.*

Fo'rschen, *vn.* (haben) nach etw. — dochodzić, poszukiwać czego, badać; wywiadywać się, wypytywać się o co, śledzić, szukać czego.

Fo'rscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.*

Fo'rscherblick, *sm.* =s, *pl.* =e, wzrok *m.* badawczy, badający, śledzący.

Fo'rschergeist, *sm.* =es, duch *m.* badawczy.

Forschung, *sf. pl.* =en, badanie *n.*, wywiadywanie *n.* się, śledzenie *n.*, dochodzenie *n.*

Forst, *sm.* =es, *pl.* =e, las *m.*, bór *m.*

Fo'rstamt, *sn.* =s, *pl.* =ämter, urząd *m.* leśny.

Fo'rstaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* leśny.

Fö'rster, *sm.* =s, *pl.* —, leśniczy *m.*; =in *f.* żona *f.* leśniczego.

Försterei', *sf. pl.* =en, urząd *m.*, mieszkanie *n.* leśniczego, leśniczówka *f.*, leśnictwo *n.*

Fo'rstfrevel, *sm.* =s, *pl.* —, występek *m.* leśny.

Fo'rstfrohne, *sf.* pańszczyzna *f.* leśna.

Fo'rstgerechtigkeit, *sf. pl.* =en, prawo *n.* do lasu, prawo używania lasu.

Fo'rstgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* leśna.

Fo'rsthut, *sf.* dozór *m.* nad lasem.

Fo'rsthüter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.*, stróż *m.* leśny.

Fo'rstknecht, *sm.* =s, *pl.* =e, gajowy *m.*

Fo'rstlich, *adi.* leśniczy, leśnictwa się tyczący.

Fo'rstmäßig, *adi.* leśniczy, po leśniczemu.

Fo'rstmeister, *sm.* =s, *pl.* —, nadleśniczy *m.*

Fo'rstordnung, *sf. pl.* =en, urządzenia *pl.* leśne, regulamin *m.* leśny, ustawa *f.* leśna.

Fo'rstrecht, *sn.* =s, *pl.* =e, prawo *n.* do lasu, używania lasu, ustawa *f.* leśna.

Fo'rstregal, *sn.* =s, regale *n.* leśne.

Fo'rstrevier, *sn.* =s, *pl.* =e, pewna część, pewien ograniczony obszar *m.* lasu, knieja *f.*

Fo'rstschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* leśna.

Fo'rstverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, zarządca *m.* leśny.

Fo'rstwesen, *sn.* =s, leśnictwo *n.*

Fo'rstwirtschaft, *sf.* gospodarstwo *n.* leśne.

Fo'rstwissenschaft, *sf.* nauka *f.* o leśnictwie, umiejętność *f.* leśnicza.

Fort, (wym.: for) *sn.* =s, *pl.* =s, forteczka *f.*, mała twierdza *f.*, miejsce *n.* warowne, warownia *f.*

Fort, *adv.* 1) dalej, naprzód; es will mit ihm, mit seinem Geschäfte nicht recht — rzecz się jakoś zahacza, nie idzie, nie dobrze mu idzie, nie powodzi się; nie udają mu się interesa; er schrieb ruhig — pisał (spokojnie) dalej; 2) — und — raz wraz; immer — ciągle, bezustannie; und so — i tak dalej; in einem — bez przerwy, bez przestanku; 3) precz; er ist — poszedł, wyjechał; niema go; — mit dir! precz stąd! won! poszedł!

Forta'n, *adv.* nadal, napotem, odtąd, od tej chwili.

Fo'rt=bringen, bringst fort, bringt fort, brachte fort, habe fortgebracht, I. *va.* 1) wynieść co z jakiego miejsca; ich werde ihn schon — wyprowadzę, wyproszę ja go, pozbędę się go; 2) wyhodować co, utrzymać, uchować, doprowadzić do wzrostu; jmndn — dopomagać komu; II. sich —, *vr.* zarabiać sobie na utrzymanie, utrzymywać się; sich schlecht und recht — utrzymywać się jako tako.

Fo'rt=bilden, *va.* (haben) kształcić dalej.

Fo'rtdauer, *sf.* ciągłe trwanie *n.*

Fortepia'no, *sn.* =s, *pl.* =s, fortepian *m.*

Fo'rt=fahren, fährst fort, fährt fort, fuhr fort, habe, bin fortgefahren, I. *vn.* 1) (sein) odjechać; 2) (haben) kontynuować, nie przestawać, dalej rzecz prowadzić; er fuhr also fort tak dalej rzecz prowadził, mówił; — zu lesen czytać dalej; II. *va.* (haben) powieźć,

uwieźć, wywieźć co, wieźć dalej, ciągle.

Fo'rt=führen, *va.* (haben) 1) wyprowadzić precz; 2) prowadzić dalej; 3) unieść z sobą.

Fo'rtgang, *sm.* =s, 1) odejście *n.*; 2) postępowanie *n.*, posuwanie się, postęp *m.*; 3) powodzenie *n.*, dobry skutek *m.*; die Sache hat keinen — rzecz się nie wiedzie.

Fo'rtgangsclasse, *sf. pl.* =n, klasa *f.* (w świadectwie), postęp *m.* (w szkole); erste — pierwsza klasa.

Fo'rt=helfen, hilfst fort, hilft fort, half fort, habe fortgeholfen, I. *vn.* jmndm — dopomódz komu do wyjścia skąd, do ujścia, do ucieczki; dopomagać komu, wspierać kogo; II. sich —, *vr.* radzić sobie; er hilft sich fort, wie er kann radzi sobie jak może.

Forthi'n, *adv.* nadal, na przyszłość.

Fortificatio'n, *sf. pl.* =en, fortyfikacya *f.*

Fo'rt=jagen, (haben) *va.* wypędzić, wygnać, oddalić.

Fo'rt=kommen, *vn.* kommst fort, kommt fort, kam fort, bin fortgekommen, 1) wyjść, ujść, opuścić jakie miejsce; so wirst du mir nicht — tak mi się nie wykręcisz; 2) das Buch ist mir fortgekommen książka zginęła mi, zatraciła się; 3) postępować, iść naprzód; 4) gnarować; chować się, utrzymywać się; diese Pflanze kommt nicht fort ta roślina nie chowa się, nie prosperuje; 5) mieć utrzymanie, módz żyć, wyżywić się; sein F—n, finden znaleźć utrzymanie.

Fo'rt=können, *vn.* kannst fort, kann fort, konnte fort, habe fortgekonnt, habe — módz ruszyć się z miejsca, iść, jechać dalej, wyjść, odejść, oddalić się; nicht fortkönnen, podupaść na siłach, nic nie wskórać; so kann das nicht weiter fort nie pójdzie tak dalej, to musi się skończyć.

Fo'rt=lassen, lässest fort, lässt fort, ließ fort, habe fortgelassen *va.* puścić, pozwolić odejść.

Fo'rt=laufen, *vn.* läufst fort, läuft fort, lief fort, bin fortgelaufen, 1) uciec, umknąć, biedz dalej; 2) ciągnąć się; längs der Küste — ciągnąć się wzdłuż wybrzeża; =d, *ppr.* i *adi*, ciągły, kolejno po sobie idący, następujący; =de Zinsen odsetki bieżące.

Fo'rt=machen, (haben) I. *va.* dalej, ciągle co robić; II. *vn.* pośpieszać z czem, śpiesznie robić; er wird es nicht lange — nie pociągnie długo; III. sich —, *vr.* zemknąć, wymknąć się, drapnąć.

Fo'rt=mögen, *vn.* magst fort, mag fort, mochte fort, habe fortgemocht, mieć chęć, ochotę odejść, oddalić się.

Fo'rt=müssen, *vn.* musst fort muss fort, musste fort, habe fortgemusst, habe —, musieć się skąd oddalić, odejść, odjechać.

Fo'rt=packen, sich —, *vr.* (haben) pójść precz, zabrać się.

Fo'rt=pflanzen, (haben) I. *va.* rozkrzewić, rozmnożyć, rozpłodzić; przesadzić; sein Geschlecht — rozkrzewić swój ród, swoje plemię; eine Krankheit — rozkrzewić chorobę; seine Tugenden auf die Kinder — cnoty swoje dzieciom przekazać; II. sich —, *vr.* rozmnażać się, rozrodzić się, rozplemiać się; sein Andenken wird durch Tradition fortgepflanzt pamięć jego utrzymuje się tradycyą, przez tradycyę; das Andenken an diese Ereignisse wird sich bis auf die späteste Nachkommenschaft — pamięć wypadków tych przejdzie do najpóźniejszej potomności.

Fo'rtpflanzung, *sf. pl.* =en, rozkrzewianie *n.*, rozmnożenie *n.*, rozplemienie *n.*

Fo'rt=reißen, *va.* reißest fort, reißt fort, riss fort, habe fortgerissen, porwać z sobą i unieść; alle seine Zuhörer mit — porywać wszystkich swoich słuchaczów; von Begeisterung fortgerissen uniesiony zapałem; sich von Liebe — lassen dać się powodować gwałtownej miłości.

Fo'rtsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze dalszy ciąg *m.*, nadrostek *m.*

For't=schaffen, *va.* (haben) wynieść, wywieźć, wyrzucić, wyprowadzić kogo, co; odprawić, oddalić, odpędzić pozbyć się.

Fo'rt=schreiten, *vn.* schreitest, fort, schreitet fort, schritt fort, bin fortgeschritten, postępować naprzód; in der Wissenschaft — robić postępy w nauce; von einem Gegenstande zum anderen — przechodzić od jednego przedmiotu do drugiego

Fo'rtschritt, *sm.* =s, *pl.* =e, postęp *m.*

Fo'rt=setzen, I. *va.* (haben) 1) kontynuować, ciągnąć, działać dalej; das Gespräch — prowadzić dalej rozmowę; den Bau — dalej budować; fortgesetzt bez przerwy; durch fortgesetztes Lernen przez ciągłe, nieprzerwane uczenie się; 2) einen Stuhl — odstawić krzesło; II. sich —, *vr.* (haben) ciągnąć się dalej, nie ustawać.

Fo'rtsetzung, *sf. pl.* =en, dalsze prowadzenie *n.*; dalszy ciąg *m.*; — und Schluss ciąg dalszy i zakończenie; — folgt ciąg dalszy nastąpi.

Fo'rt=sollen, *vn.* (haben) ich soll fort mam, powinienem odejść.

Fo'rt=treiben, treibst fort, treibt fort, trieb fort, habe fortgetrieben, I. *va.* dalej pędzić, popędzić, odpędzić; 2) dalej, ciągle prowadzić; dasselbe Geschäft — prowadzić dalej ten sam proceder; wenn er es so forttreibt jeżeli dalej to czynić będzie, nie zaprzestanie tego; II. *vn.* (sein) mit dem Strome — być niesionym prądem; sich vom Strome — lassen dać się unieść prądowi.

Fo'rt=währen, *vn.* (haben) trwać dalej, ciągle; =nd, *ppr.* i *adi.* ciągły, ciągle *adv.*, bez przerwy.

Fo'rt=wehen, I. *va.* (haben) zwiać co precz, unieść wichrem, wiatrem; II. *vn.* (haben) ciągle wiać.

Fo'rt=wirken, *vn.* (haben) ciągle być czynnym, ciągle działać; sein Einfluß wirkt noch fort wpływ jego jeszcze się czuć daje.

Fo'rt=wollen, *vn.* (haben) chcieć odejść, odjechać.

Fo'rt=wünschen, I. *va* (haben) jmndn etw. — życzyć sobie, aby kogo, czego nie było gdzie, aby odszedł, odjechał; II. sich —, *vr.* (haben) ich wünsche, mich — radbym tu już nie był, pragnąłbym już się oddalić, wyjechać.

Fo'rt=ziehen, ziehst fort, zieht fort, zog fort, habe, bin fortgezogen, I. *va.* (haben) ciągnąć dalej, odciągnąć precz; II. *vn.* (sein) oddalić się; wyjechać; wyprowadzić się.

Fo'rum, *sn.* =s, *pl.* =ra, 1) forum (w starożytnym Rzymie); 2) sąd *m.*, władza *f.*; das gehört nicht vor mein — to nie należy do zakresu mego działania.

Fossi'l, I. *adi.* ciało *n.* kopalne; II. — *sn.* =s, *pl.* =e i Fossi'lien, fosylie *pl.*; skamieniałości *pl.* znajdywane w ziemi.

Fö'tus, *sm. pl.* =sse, zaród *m.*, zarodek *m.*, płód *m.*

Foura'ge, (wym.: furaż) *sf.* furaż *m.*, karm *f.* dla koni wojskowych.

Foureu'r (wym.: furör) *sm.* =s, *pl.* =e, furażer *m.*, przystawca *m.*, picownik *m.*

Fouragie'ren, (wym.: furażiren) *vn.* (haben) furażować, picować, dostawać karmi dla koni wojskowych.

Fourie'r, (wym.: furir) *sm.* =s, *pl.* =e, furjer *m.*

Fournie'r, *sn.* =s, *pl.* =e, fornira *f.*

Fournie'ren, *va.* (haben) fornirować, wykładać drzewem.

Foye'r, (wym.: foaje) *sn.* =s, *pl.* =s, miejsce *n.*, hala *f.* w teatrze do pogadanki, przechadzki.

Fracht, *sf. pl.* =en, 1) koszta *pl.* przewozowe, przewozu; przewoźne *n.*; überwiesene — przewozowe, woźbowe przekazane; zu viel erhobene — przewozowe przecenione, przebrane, woźbowe za wielkie; zu wenig erhobene — przewozowe niedobrane, niedobór przewozowego, woźbowe za małe; 2) ładunek *m.*; 3) przesyłka *f.* towarowa, powolna; vorenthaltene — towar wstrzymany; hinterzogene — towar z zastrzeżonem wydaniem.

Fra'chtbrief, *sm.* =s, *pl.* =e, list *m.* przewozowy, przesyłkowy.

Fra'chtdampfer, *sm.* =s, *pl.* —, parowiec *m.* towarowy.

Fra'chten, *va.* (haben) frachtować, jako ładunek (kupiecki) przewozić, przesyłać.

Fra'chtführer, *sm.* =s, *pl.* —, przewoźca *m.*, przewoźnik *m.*

Fra'chtgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, i =gebür, *sf. pl.* =en, przewozowe *n.*, woźbowe *n.*, przewoźne *n.*, należytość *f.* za przewóz.

Fra'chtgeschäft, *sn.* =s, przewoźnictwo *n.*

Fra'chtgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, przesyłka *f.* powolna, o małej chyżości, przesyłka towarowa; — in Stückgütern przesyłka tobołkowa; — in Wagenladungen przesyłka całowozowa.

Fra'chtguttransport, *sm.* =s, *pl.* =e, woźba *f.* zwyczajna; przewóz *m.* towarów.

Fra'chtkarte, *sf. pl.* =n, cedułka *f.* frachtowa, przewoźna.

Fra'chtsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zasada *f.*, stopa *f.* taryfowa; directer — przewoźne *n.* bezpośrednie; ermäßigter — zasada taryfowa zniżona; przewozowe *n.* zniżone.

Fra'chtsendung, *sf. pl.* =en, przesyłka *f.* towarowa, zwykła, powolna.

Fra'chttarif, *sm* =s, *pl.* =e, taryfa *f.*, cennik *m.* przewozu towarów.

Fra'chtwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz *m.* towarowy.

Fra'chtzuschlag, *sm.* =s, *pl.* =zuschläge, należytość *f.* dodatkowa.

Frack, *sm.* =s, *pl.* Fräcke frak *m.*

Fractio'n, *sf. pl.* =en, frakcya *f.*

Fractu'r, *sf. pl.* =en, fraktura *f.*, pismo *n.* łamane, pismo niemieckie.

Fra'ge, *sf. pl.* =n, (za)pytanie *n.*, kwestya *f.*; auf eine — antworten odpowiedzieć na pytanie; eine — an jmndn richten, thun zapytać kogo; es ist die —, ob es sich wirklich so verhält to pytanie, kwestya, czy rzecz się rzeczywiście tak ma; es ist keine — niema żadnej kwestyi, wątpliwości, to nie podlega żadnej wątpliwości; das, davon ist die — nicht o to tu nie idzie; eine dumme — ist keiner Antwort wert głupie słysząc pytanie, nie odpowiadaj na nie; wie die —, so die Antwort jakie pytanie, taka odpowiedź.

Fra'gen, I. *va.* i *vn.* fragst, fragt (mniej dobrze frägst, frägt), fragte (mniej dobrze frug), habe gefragt, pytać, pytać się; jmndn um etw. — pytać kogo o co; nach jmndm — pytać się o kogo, szukać kogo; das, darnach habe ich dich nicht gefragt o tom się ciebie nie pytał; eins will ich dich noch — jeszcze o jedno chcę cię zapytać; ich frage nach niemandem nie pytam się o nikogo; er wird den Henker danach — dyabła się tam o to będzie pytał, nie będzie się nikogo pytał; II. sich —, *vr.* sich nach einem Orte hin — pytać się dokąd, pytać się o drogę dokąd; III. es fragt sich, *vimp.* to pytanie, to rzecz nie pewna.

Fra'glich, *adi.* 1) die =en Sachen rzeczy w mowie będące; rzeczy, o które się rozchodzi; 2) niepewny, wątpliwy.

Fragme'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fragment *m.*, ułamek *m.*

Fragmenta'risch, *adi.* fragmentaryczny, fragmentarycznie *adv.*, ułamkowy, ułamkowo.

Fra'gner, *sm.* =s, *pl.* —, przekupień *m.* warzywa, żywności, grajzler *m.*

Frais, *sf.* i **Frai'sen,** *pl.* konwulsya *f.*, konwulsye.

Francatu'r, *sf. pl.* =en, należytość *f.* przewozowa (za listy i pakunki) opłacona z góry, przewozowe *n.* przedpłatne, woźbowe *n.* opłacone z góry.

Francatu'rnote, *sf. pl.* =n, karta *f.* przedpłatna, przedpłatna *f.*

Francatu'rzwang, *sm.* =s, przymus *m.* opłaty przewozowego z góry.

Fra'nco, *adv.* franko, opłacono, opłatnie.

Frank, *adi.* wolny, szczery; ich sage es — und frei mówię to wolno i otwarcie.

Frank, *sm.* =s, i =en, *pl.* =s i =en, frank *m.* (moneta).

Frankie'ren, *va.* (haben) frankować, opłacić porto, cenę przewozu.

Fra'nse, *sf. pl.* =n, frenzla *f.*, frendzla *f.*

Fra'nzband, *sm.* =es, *pl.* =bände, oprawa *f.* książki francuska, w skórkę.

Fra'nzperle, *sf. pl.* =n, dętka *f.*, perła *f.* z masy.

Frappa'nt, *adi.* zdumiewający, uderzający, uderzająco *adv.*

Fraß, *sm.* =ßes, 1) żarcie *n.*, żer *m.*; 2) żarłoczność *f.*; 3) pruchnienie *n.* kości, wyżeranie *n.* ciała.

Fraternisie'ren, *vn.* (haben) bratać się z kim, być komu przychylnym.

Fratt, I. *adi.* obtarty, przetarty; sich — reiten skórę sobie obetrzeć na koniu; II. *sm.* =es, rana *f.* z obtarcia.

Fratz, *sm.* =en, *pl.* =en, dziecko *n.* niegrzeczne, bęben *m.*, bachor *m.*

Fra'tze, *sf. pl.* =n, 1) twarz *f.* dziwnie pokrzywiona; =n machen twarz wykrzywiać; 2) brzydka twarz *f.*, pysk *m.*; 3) dziwaczna powieść *f.*; jmndm =n, erzählen prawić komu dziwy, dziwolągi, banialuki, brednie; 4) karykatura *f.*; 5) =n, *pl.* ceregiele *pl.*, ceremonie *pl.*

Fra'tzenbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, karykatura *f.*, bohomaz *m.*, dziwoląg *m.*, dziwaczny obraz *m.*

Frau, *sf. pl.* =en, 1) kobieta *f.*, niewiasta *f.*; 2) kobieta *f.* zamężna, żona *f.*, małżonka *f.*; eine — haben być żonatym; eine — nehmen ożenić się; — werden pójść za mąż, żoną zostać; 3) pani *f.*; die — im Hause pani domu; gnädige — łaskawa pani, pani dobrodziejka; die — Gräfin pani hrabina; 4) unsere liebe — Najświętsza Panna (Marya); unserer lieben =en Tag święto najświętszej Panny.

Frau'chen, *sn.* =s, *pl.* —, kobietka, żonka, żoneczka *f.*

Frau'enbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz *m.*, postać *f.* kobiety; niewiasta *f.*

Frau'endistel, *sf. pl.* =n, oset *m.* miękki.

Frau'enfingergras, *sn.* =ses, komonica *f.* pospolita.

Frau'englas, *sn.* =ses, szkło *n.* panieńskie, kamienne.

Frau'enhaar, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) włos *m.* kobiecy; 2) złotowłos *m.*, wielowłos *m.*, włoski *pl.* Panny Maryi (roślina).

Frau'enminze, *sf.* mięta *f.* grecka, marzymięta *f.*

Frau'ensperson, *sf. pl.* =en, kobieta *f.*

Frau'ensommer, *sm.* =s, babie lato *n.*

Frau'enstand, *sm.* =es, 1) stan *m.* kobiecy; 2) ławki *pl.* dla kobiet w kościele.

Frau'entag, *sm.* =s, święto najświętszej Panny.

Frau'enzimmer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pokój *m.* dla kobiet; 2) kobieta *f.*, białogłowa *f.*

Fräu'lein, *sn.* =s, *pl.* —, panna *f.*

Frech, *adi.* zuchwały, zuchwale *adv.*; =e Stirn wytarte czoło.

Fre'chheit, *sf.* zuchwałość *f.*, zuchwalstwo *n.*, bezczelność *f.*

Frega'tte, *sf. pl.* =n, fregata *f.*

Frei, *adi.* 1) wolny; ein =es Volk wolny naród; =e Übersetzung wolne, nie dosłowne tłómaczenie; =e Künste sztuki wyzwolone; aus =en Stücken z dobrej, własnej woli; 2) nie obiecany, nie zamówiony; nie zajęty; das Mädchen ist nicht mehr — ta panna już nie jest wolna, jest obiecana, zaręczona; da ist noch ein Platz — tu jest jeszcze wolne, nie zajęte miejsce; 3) wolny, nie ogrodzony; das Haus steht — dom wolno, na wolnem, otwartem miejscu stoi; =er Ausblick wolny widok; auf =em Felde na otwartem polu; unter =em Himmel pod gołem niebem; 4) wolny, bezpłatny; bei jmndm =en Tisch, =e Wohnung haben mieć u kogo wolny stół, wolne mieszkanie; jmndn — halten fundować komu, częstować go, płacić za kogo dawać komu bezpłatnie jeść, pić, swoim kosztem kogo żywić; 5) otwarcie *adv.*, bez ogródki, bez obawy; 6) śmiały, śmiało *adv.*; — reden, schreiben śmiało mówić, pisać; ich werde so — sein, Sie zu besuchen będę tak śmiały, ośmielę się, pozwolę sobie odwiedzić pana; 7) die Waren — machen towary opłacić (aby je módz wolno prowadzić); 8) jmndn — machen, lassen uwolnić kogo, wypuścić na wolność; jemanden auf =en Fuß setzen wypuścić kogo na wolną stopę, z więzienia; einen Lehrling — sprechen wyzwolić terminatora; einen Angeklagten — sprechen uwolnić oskarżonego, uznać go niewinnym; sich für den ganzen Tag — machen uwolnić się na cały dzień; jmndm etw. — stellen pozostawić co czyjej woli; der Einbildungskraft =en Lauf lassen puścić wodze wyobraźni, pozwolić wyobraźni bujać.

Frei'acker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola *f.* wolna, grunt *m.* wolny od czynszów, od dania.

Frei'bataillon, (wym: batajon) *sn.* =s, *pl.* =e, batalion *m.* ochotników.

Frei'bauer, *sm.* =s, *pl.* =n, włościanin *m.* wolny, okupnik *m.*

Frei'beuter, *sm.* =s, *pl.* —, korsarz *m.*, rozbójnik *m.* morski.

Freibeuterei', *sf.* korsarstwo *n.*

Frei'billet, *sn.* =s, *pl.* —, bilet *m.* bezpłatny.

Frei'brief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świadectwo *n.*, dokument *m.* nadanej wolności; przywilej *m.*, patent *m.* wolności; glejt *m.*, list *m.* żelazny.

Frei'denker, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* wolnomyślny, wolnego sposobu myślenia, wolnomyślący.

Frei'eigen, *adi.* allodyalny, własnodziedziczny.

Frei'en, *va.* (haben) starać się o co; um ein Mädchen — starać się o pannę, konkurować o nią, zalecać się do niej; jung gefreit hat (noch) niemand gereut ożenienie wczesne rzadko bywa bolesne; nach Gelde — pieniędzy szukać, nie żony.

Frei'er, *sm.* =s, *pl.* —, zalotnik *m.*, konkurent *m.*, kawaler *m.*, starający się o pannę; auf =s Füßen gehen o ożenieniu się myśleć.

Frei'frau, *sf. pl.* =en, baronowa *f.*

Frei'gebig, *adi.* hojny, hojnie *adv*, szczodry, szczodrze *adv.*

Frei'gebigkeit, *sf.* hojność, szczodrość, szczodrobliwość *f.*

Frei'geist, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, człowiek *m.* (zbyt) wolnomyślący, niedowiarek *m.*

Frei'gelassene(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), wyzwoleniec *m.*, wolnością obdarowany, emancypowany.

Frei'gerinne, *sn.* =s, *pl.* —, rynna do odpływu wolnego zbytecznej wody, upust *m.*

Frei'gesinnt, *adi.* duchem wolności tchnący, wolnomyślny.

Frei'gut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, majętność, *f.* wolnodziedziczna, allodyalna; rola *f.* wolna od opłaty, pańszczyzny.

Frei'heit, *sf. pl.* =en, 1) wolność *f.*; jmndn in — setzen uwolnić kogo, wolność komu przywrócić, na wolność kogo wypuścić; jmndm die — lassen zostawić komu wolność; ich werde mir die — nehmen Sie nächstens zu besuchen pozwolę sobie, ośmielę się wkrótce pana odwiedzić; er nimmt sich zu viel — heraus za wiele sobie pozwala; 2) śmiałość *f.*; mit vieler, großer — reden mówić z wielką śmiałością, bardzo śmiało; 3) =en, *pl.* swobody, przywileje, prawa, wolności; einer Stadt =en ertheilen, verleihen nadać miastu przywileje.

Frei'heitskrieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna *f.* o wolność, o zachowanie, o odzyskanie wolności.

Frei'heitsliebe, *sf.* miłość *f.* wolności, swobody.

Frei'heitssang, *sm.* =es, śpiew *m.*, pieśń *f.* o wolności.

Frei'herr, *sm.* =n, *pl.* =en, baron *m.*

Frei'jahr, *sn.* =s, *pl.* =e, rok *m.* wolności.

Frei'karte, *sf. pl.* =n, karta *f.* wolna.

Frei'lager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* towarów nieoclonych.

Frei'lassung, *sf. pl.* =en, puszczenie *n.* na wolność, uwolnienie *n.*, wyzwolenie *n.*

Frei'lehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno *n.* wolne.

Frei'lich, *adv.* naturalnie, zapewne, to się rozumie, a jużci, ani wątpić; sie ist — nicht reich, aber hübsch wprawdzie nie jest bogata, ale przystojna.

Frei'maurer, *sm.* =s, *pl.* —, wolny mularz *m.* (murarz), mason *m.*, farmazon *m.*

Freimaurerei', *sf.* wolne mularstwo *n.*, masoństwo *n.*

Frei'maurerloge, (wym.: -loże) *sf. pl.* =n, loża *f.* masońska, wolnomularska.

Frei'maurerwesen, *sn.* =s, wolnomularstwo *n.*

Frei'müthig, *adi.* otwarty, (-cie) *adv.*, szczery, szczerze, prostoduszny, (-nie).

Frei'schule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* bezpłatna, wolna.

Frei'schuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, 1) wolny strzał *m.*; 2) strzał niechybny, kulą zaczarowaną.

Frei'schütz(e), *sm.* =n, *pl.* =en, strzelec *m.* łuczny, kurkowy; strzelec niechybny, czarowny.

Frei'sinnig, *adi.* wolno myślący, liberalny.

Frei'sprechung, *sf. pl.* =en, 1) uznanie *n.* za niewinnego, uwolnienie *n.* przez sąd; 2) nadanie *n.* wolności, wyzwolenie *n.* z niewoli; 3) wyzwolenie terminatora.

Frei'stadt, *sf. pl.* =städte, wolne miasto *n.*; freistädtisch, *adi.* do wolnego miasta należący, wolnomiejski.

Frei'statt, i =stätte, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* przytułku, schronienia, ucieczki; bezpieczne schronienie *n.*, przytułek *m.*

Frei'tag, *sm.* =s, *pl.* =e, piątek *m.*; stiller —, Char— wielki piątek.

Frei'tisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* wolny, wikt *m.* bezpłatny.

Frei'werber, *sm.* =s, *pl.* —, swat *m.*, dziewosłąb *m.*; =in, *sf. pl.* =nnen, swata *f.*

Frei'willig, *adi.* dobrowolny, (-nie) *adv.*; der (einjährig) F—e, *sm.* (jednoroczny) ochotnik *m.*

Frei'zettel, *sm.* =s, *pl.* —, świadectwo *n.* uwolnienia od czego.

Frei'zügigkeit, *sf.* prawo *n.*, możność *f.* wolnego przesiedlania się.

Fremd, *adi.* 1) obcy, cudzoziemski; =e Länder obce kraje; 2) obcy; nie należący do rodziny; er ist mir nicht — nie jest mi obcym; die Musik ist ihm — muzyka jest mu obcą, nie zna muzyki; diese Wendungen sind der deutschen Sprache — te zwroty obce są językowi niemieckiemu; 3) cudzy; sich in =e Angelegenheiten mengen mieszać się do cudzych spraw; 4) in etw. — sein być z czem nieobeznanym, nie wiedzieć o czem; sich — stellen udawać jakoby się czego nie znało, nie

wiedziało, o tem nie słyszało; das ist mir ganz — to rzecz dla mnie zupełnie obca; nowa; 5) dziwny, niezwykły, uderzający; das kommt mir — vor dziwnem mi się to wydaje; 6) gegen jmndn — nieprzychylny komu; sich — stellen, — gegen jmndn thun niechęć komu okazywać, ozięble z kim się obchodzić.

Fre'mdartig, *adi.* obcy co do gatunku, właściwości; dziwny, niezwykły; diese Ausdrucksweise kommt mir — vor to wyrażenie wydaje mi się jakby obce, cudzoziemskie.

Fre'mde, *sf.* obczyzna *f.*, zagranica *f.*; obce kraje *pl.*

Fre'mdling, *sm.* =s, *pl.* =e, obcy *m.*, cudzoziemiec *m.*

Fre'mdlingsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* kadukowe, prawo kaduka.

Fre'mdnamig, *adi.* cudzoziemskie, obce nazwisko mający.

Fre'mdwort, *sn.* =es, *pl.* =worte i =wörter, wyraz *m.* obcy, cudzoziemski.

Fre'mdwörterbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher słownik *m.* wyrazów obcych.

Freque'nt, *adi.* licznie *adv.* odwiedzany; częsty; ludny.

Frequenta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, uczęszczający na wykłady, słuchacz *m.*

Frequentatio'nszeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, świadectwo *n.* uczęszczania na wykłady.

Frequentie'ren, *va.* (haben) uczęszczać gdzie, na co.

Freque'nz, *sf.* liczne zgromadzenie *n.*

Fre'scomalerei, *sf. pl.* =en, malowanie *n.* na świeżem, mokrem wapnie.

Fre'ssen, *va.* i *vn.* frissest (frisst), frisst, fraß, habe gefressen, żreć, jeść; die Raupen haben den Baum kahl gefressen gąsienice objadły drzewo; etw. in sich — pochłonąć co, z chciwością pożreć; seinen Kummer in sich — w sobie tłumić zmartwienie, w sobie się dręczyć; jmndn vor Liebe — wollen chcieć zjeść kogo z miłości; der Neid frisst ihn zazdrość go dręczy, pożera; er hat an ihm einen Narren gefressen zaślepił się, zakochał się w nim, przylgnął, przywiązał się do niego; die Weisheit mit Löffeln — pojeść wszystkie rozumy; friss Vogel oder stirb ptaku leź do klatki lub pójdziesz do jatki; daj się złapać, albo cię zastrzelę; niema ratunku, czy tak, czy siak, trzeba zginąć.

Fre'ssen, *sn.* =s, żer *m.*, jadło *n.*, żarcie *n.*; das war für ihn ein gefundenes — to dla niego była gratka, był bal.

Fre'sser, *sm.* =s, *pl.* —, żarłok *m.*

Fre'ssgier, *sf.* żarłoctwo *n.*

Fresswehe, *sf. pl.* =n, ochwat *m.* (choroba *f.* końska z obżarcia).

Frett, =chen, i =wiesel, *sn.* =s, *pl.* Frette, łasica *f.* leśna.

Freu'de, *sf. pl.* =n, 1) radość *f.*; zadowolenie *n.*, ukontentowanie *n.*; — über etw. empfinden czuć radość, doznawać radości z czego; jmndm — machen zrobić komu radość, sprawić komu przyjemność; er konnte sich vor — nicht fassen nie posiadał się z radości; 2) pociecha *f.*, an den Kindern — erleben doczekać się pociechy z dzieci; 3) rozkosz *f.*, uciecha *f.*

Freu'denbecher, *sm.* =s, kielich *m.* rozkoszy.

Freu'denfest, *sm.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* radosna.

Freu'denfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień *m.* radosny, na znak radości zapalony.

Freu'denhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* rozpusty; dom pełen radości.

Freu'denleben, *sn.* =s, życie *n.* pełne uciech, rozkoszne.

Freu'de(n)leer, i **Freu'de(n)=los,** *adi.* bez uciech.

Freu'denmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, wszetecznica *f.*

Freu'dennachricht, *sf. pl.* =en, wieść *f.* radosna.

Freu'denreich, *adi.* obfity w uciechy, rozkosze.

Freu'denschuss, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, wystrzał *m.* na znak, na okazanie radości.

Freu'denstörer, *sm.* =s, *pl.* —, niszczyciel *m.* wesela, radości, uciech.

Freu'dentag, *sm.* =s, *pl.* =tage, dzień *m.* radości, wesela, uciechy.

Freu'dentaumel, *sm.* =s, szał *m.* radości.

Freu'denthräne, *sf. pl.* =n, łza *f.* z radości.

Freu'denvoll, *adi.* pełny radości, rozkoszny.

Freu'detrunken, *adi.* upojony radością.

Freu'dig, *adi.* wesoły, (-ło) *adv.*, radosny, (-śnie) *adv.*

Freu'digkeit, *sf.* wesołość *f.*, ochoczość *f.*, ochota *f.*

Freu'en, I. *va.* (haben) cieszyć, ukontentowanie sprawić; es freut mich, dass . . . cieszy mnie, że . . .; II. sich —, *vr.* (haben) cieszyć się; sich über etw. — cieszyć się z czego; sich sehr — bardzo, mocno radować się; sich kindlich, wie ein Kind — radować się jak dziecko; sich unaussprechlich — niewypowiedzianie, nadzwyczajnie się cieszyć; ich freue mich, dich hier zu sehen cieszę się, że cię tu widzę; ich freue mich auf seine Ankunft cieszę się już nadzieją, oczekiwaniem jego przybycia; sich des Lebens — używać życia.

Freund, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) przyjaciel *m.*; sich jmndn zum =e machen zrobić sobie kogo przyjacielem, przywiązać kogo do siebie; =e in der Noth gehen fünfzehn auf ein Loth jak złe przypadki, przyjaciel rzadki; kiedy się bieda do domu przypyta, ze stu przyjaciół jeden nie zawita; przyjaciel w przygodzie rzadki; die Nacht ist niemands — noc nikomu nie świeci; ein — der Wahrheit przyjaciel prawdy; ein — vom Lesen,

des Lesens lubiący czytać; 2) krewny *m.*

Freu'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —, (miły, luby) przyjaciel.

Freu'ndin, *sf. pl.* =nen, przyjaciółka *f.*

Freu'ndlich, *adi.* uprzejmy, uprzejmie *adv.*; jmndn — empfangen przyjąć kogo uprzejmie; — gegen jmndn sein, jmndm ein =es Gesicht machen wesołą, pogodną, wdzięczną twarz komu pokazać; =es Haus uprzejmy, wesoły dom.

Freu'ndschaft, *sf. pl.* =en, I) przyjaźń *f.*; mit jmndm schließen przyjaźń z kim zawrzeć; in — w przyjaźni; aus — z przyjaźni; 2) pokrewieństwo *n.*; er gehört zu meiner — jest moim krewnym.

Freu'ndschaftlich, *adi.* przyjacielski; po przyjacielsku *adv.*

Freu'ndschaftlichkeit, *sf. pl.* =en, przyjacielskość *f.*

Freu'ndschaftsband, *sn.* =es, *pl.* =bande węzeł *m.* przyjaźni.

Freundschaftsbezeigung i **=bezeugung,** *sf. pl.* =en, okazywanie *n.*, oznaka *f.* przyjaźni.

Freu'ndschaftsdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, usługa *f.* przyjacielska.

Fre'vel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) czyn *m.* lekkomyślny, lekkomyślność *f.* karygodna; 2) czyn bezczelny, zuchwały; występek *m.*, zbrodnia *f.*; bezwstydny postępek *m.*, zuchwalstwo *n.*; 3) — gegen Gott, die Kirche bluźnierstwo *n.*, profanacya *f.*

Fre'velhaft, *adi.* i *adv.* 1) lekkomyślny, lekkomyślnie płochy, płocho, rozpustny, rozpustnie; 2) bezczelny, bezczelnie; zuchwały, zuchwale, szkaradny, szkaradnie; niecny, niecnie; zbrodniczy zbrodniczo.

Fre'veln, *vn.* (haben) działać, postępować zuchwale, bezczelnie, zbrodniczo; dopuszczać się czynów zuchwałych, niecnych, szkaradnych.

Fre'ventlich, *adi.* lekkomyślny, zuchwały; zbrodniczy.

Fre'vler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rozpustnik *m.*; 2) zuchwalec *m.*, bezczelnik *m.*; zbrodniarz *m.*; bezbożnik *m.*

Fricasse', *sn.* =s, *pl.* =s, frykas *m.*, potrawa *f.* z różnego mięsa białym sosem zaprawiona, potrawka *f.*

Fricassie'ren, *va.* (haben) frykasować, potrawkę z czego robić.

Frie'de, i =n, *sm.* =ns, pokój *m.* (*pl.* Friedensschlüsse); spokojność *f.*, zgoda *f.*; =n schließen zawrzeć pokój; — ernährt, Unfriede verzehrt, zerstört co pokój zbuduje, wojna zrujnuje; zgoda buduje, niezgoda rujnuje; jemanden in =n lassen dać komu pokój, nie napastować go; jmndn in =n ziehen lassen puścić kogo spokojnie; mit jmndm =n haben, mit jmndm in =n leben żyć z kim w pokoju; =n halten zachować pokój zachowywać się spokojnie; zum ewigen =n eingehen umrzeć.

Frie'densabschluß, *sm.* =sses, *pl.* =abschlüsse, zawarcie *n.* pokoju.

Frie'densantrag, *sm.* =s, *pl.* =anträge, projekt *m.*, propozycya *f.* (do) zawarcia pokoju.

Frie'densbedingung, *sf. pl.* =en, warunek *m.* pokoju.

Frie'densbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłannik *m.*, zwiastun *m.* pokoju.

Frie'densbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, gwałciciel *m.* pokoju, zrywający pokój.

Frie'densbruch, *sm.* =s, *pl.* =brüche, zerwanie *n.* pokoju.

Frie'densengel, *sm.* =s, *pl.* —, anioł *m.* pokoju.

Frie'densfuß, *sm.* =ßes, stopa *f.* pokojowa; auf den — setzen zdemobilizować, zredukować, urządzić na stopę pokojową.

Frie'densgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd *m.* pokoju.

Frie'densgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, (=göttin, *sf.*, *pl.* =innen) bóg *m.*, bogini *f.* pokoju.

Frie'denskuß, *sm.* =sses, *pl.* =küsse, pocałowanie *n.* pojednawcze, na znak zawarcia pokoju.

Frie'densrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* pokoju.

Frie'densstifter, *sm.* =s, *pl.* —, sprawca *m.* pokoju, pośrednik *m.* pokoju.

Frie'densstörer, *sm.* =s, *pl.* —, wichrzyciel *m.* pokoju, spokojności.

Frie'densunterhandlungen, *sf. pl.* układy *pl.* pokojowe.

Frie'dfertig, *adi.* lubiący (s)pokój, zgodę; skory, skłonny do pokoju, do zgody.

Frie'dlich, *adi.* spokojny; =es Dach spokojna strzecha, spokojne mieszkanie.

Frie'dselig, *adi.* niezmiernie *adv.* pokój, spokojność lubiący.

Frie'ren, frierst, friert, fror, gefroren, I. *va.* i *vimp.* (haben) es friert mich, mich friert zimno mi; es fror ihn an den Fingern w palce zimno mu było; es hat die Nacht stark gefroren tej nocy tęgi był mróz; II. *vn.* (haben) ich friere zimno mi, ziębnę, marznę; meine Hände — mich, mir — die Hände zimno mi w ręce, ręce mi marzną; mi ziębły; III. es friert, *vimp.* (sein) marznie, mróz bierze; IV. sich —, *vr.* (haben) ich habe mir die Finger gefroren odmroziłem sobie palce; sich zu Tode — zamarznąć.

Fries, *sm.* =ses, *pl.* =se, 1) kuczbaj *m.*, kuczbaja *f.*, kosmata wełniana materya *f.*; 2) fryz *m.*

Frie'se, *sf. pl.* =n, fryz *m.*, średnia część *f.* belkowania.

Frisch, *adi.* świeży, świeżo *adv.*; =e Luft świeże powietrze; ein =es Faß anstechen napocząć świeżą beczkę; =e Pferde świeże, niezmęczone konie; ich habe, behalte es im =en Andenken mam, zachowuję to w świeżej pamięci; auf =er That ertappen złapać, przydybać na gorącym uczynku; 2) żywy, rześki, dziarski, żwawy; — zu! — auf! nur —! dalej żywo!; — darauf, — daran! dalej, żywo się do tego bierzmy! dalej póki ciepłe,

póki czas!; — weg bez wahania, bez namysłu.

Fri'schbacken, *adi.* =es Brot świeży, świeżo upieczony chleb.

Fri'sche, *sf.* świeżość *f.*

Fri'scheisen, *sn.* =s, żelazo *n.* fryszowane, oczyszczone.

Fri'schen, I. *va.* i sich —, *vr.* (haben) odświeżać, orzeźwić; orzeźwić się; das Eisen — żelazo fryszować, przetapiać, czyścić w piecach, fryszerkach; die Hunde — psom dać na przeczyszczenie; II. *vn.* (haben) es frischt świeżo jest; die Sau hat gefrischt świnia oprosiła się.

Fri'scher, *sm.* =s, *pl.* —, fryszer *m.*, fryszerz, fryszownik.

Fri'schheit, *sf.* świeżość *f.*

Fri'schling, *sm.* =s, *pl.* =e, warchlak *m.*, prosię *n.* dzikiej świni, młody dzik *m.*

Fri'schofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, fryszerka *f.*, piec *m.* fryszerski.

Friseu'r, (wym.: frizör) *sm.* =s, *pl.* =e, fryzyer *m.*

Frisie'ren, *va.* (haben) fryzować.

Frist, *sf.* *pl.* =en, 1) czas *m.*, czasokres *m.*, termin *m.*; zu dieser — w tym czasie, w tej chwili; in keiner — nigdy; zu jeder, aller — w każdym czasie, w (o) każdej porze; in Jahresfrist w przeciągu roku, od dziś za rok; 2) pewien przeciąg *m.* czasu; zahlbar in sechs =en płatny w sześciu ratach; — geben, bestimmen, jetzen wyznaczyć termin; die letzte, unversäumbare — termin ostatni, ostateczny, zawity; um Verlängerung der — bitten prosić o przedłużenie terminu, o odwłokę.

Fri'stbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list *m.* żelazny, (zabezpieczający dłużnika aż do pewnego czasu), moratoryum *n.*

Fri'sten, (haben) I. *va.* dozwolić odwłoki; jmndm das Leben — przedłużyć komu życie; sein Leben — utrzymać się przy życiu; sein Leben mühsam — wlec życie, biedę klepać; II. sich —, *vr.* wyratować się.

Fri'sterstreckung, *sf.* *pl.* =en, przedłużenie *n.* terminu.

Fri'stgesuch, *sn.* =s, *pl.* =e, żądanie *n.* przedłużenia terminu, prośba *f.* o delacyę.

Fri'sttag, *sm.* =s, *pl.* =e, dzień *m.* przedłużenia terminu, dzień do terminu przydany.

Fri'stung, *sf.* *pl.* =en, 1) odwleczenie *n.*, przedłużenie *n.*; 2) — des Lebens utrzymanie *n.* (życia).

Frist(en)weise, *adv.* w terminach, ratami.

Frisu'r, *sf.* *pl* =en, fryzura *f.*

Fri'tte, *sf.* *pl.* =n, fryta *f.*, zacier *m.* na szkło, na flus szklany.

Frivo'l, *adi.* lekkomyślny, lekkomyślnie *adv.*; zuchwały, zuchwale *adv.*; płochy, płocho *adv.*

Frivolitä't, *sf.* lekkomyślność *f.*, płochość *f.*, zuchwałość *f.*; =en, *pl.* bagatele *pl.*, bzdury *pl.*; fatałaszki *pl.*; koronki *f.* ręką robione.

Froh, *adi.* 1) kontent, zadowolony; über etw. — sein być czem uradowanym; einer Sache — sein, werden ukontentowania doznawać z czego; der Geizige wird seines Lebens nimmer — skąpiec nigdy nie ma uciechy ze swego życia; 2) wesoły; wesołość sprawujący; ein =es Gesicht wesoła twarz; — und munter, — und guter Dinge wesoły i swobodny, rozradowany, w złotym humorze; =e Nachricht radosna wieść; =e Botschaft pomyślne poselstwo.

Frö'hlich, *adi.* wesoły, radosny; — und wohlgemuth wesoły i radosny.

Frö'hlichkeit, *sf.* wesołość *f.*, wesoły humor *m.*

Frohlo'cken, *vn.* (haben) radować się, skakać, wyskakiwać, wykrzykiwać z radości; über etw. — głośno radować się z czego.

Fro'hnacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola *f.*, za którą się odrabia pańszczyznę.

Fro'hnaltar, *sm.* =s, *pl.* =altare, wielki ołtarz *m.*

Fro'hnarbeit, *sf.* *pl.* =en robota *f.* pańszczyźniana.

Fro'hnbar, *adi.* obowiązany do pańszczyzny.

Fro'hnbauer, *sm.* =s i =n, *pl.* =n, chłop *m.* do pańszczyzny obowiązany, pańszczyznę odrabiający.

Froh'ndienst, *sm.* =es, *pl.* =e, pańszczyzna *f.*

Fro'hne, *sf.* pańszczyzna *f.*; er arbeitet wie zur — robi jak za pańszczyznę.

Frö'hnen, *vn.* (haben) pańszczyznę robić, odrabiać; dem Bauche, den Lüsten — brzuchowi, chuciom służyć, dogadzać.

Fro'hnfeste, *sf.* *pl.* =n, więzienie *n.*, kryminał *m.*

Fro'hnfasten, *sf.* *pl.* suche dnie *pl.*

Fro'hnfrei, *adi.* wolny od pańszczyzny.

Fro'hnfuhren, *sf.* *pl.* podwoda *f.*, fura *f.* szarwarkowa.

Fro'hngeld, *sn.* =es, opłata *f.* pańszczyzny.

Fro'hngut, *sn.* =s, *pl.* =güter, wieś *f.* z pańszczyzną.

Fro'hnhäusler, *sm.* =s, *pl.* —, chałupnik *m.* pańszczyznę odrabiający.

Fro'hnherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.*, u którego pańszczyznę odrabiają.

Frohnlei'chnam, *sm.* =s, ciało *n.* Chrystusowe; Boże Ciało.

Frohnlei'chnamsfest, *sn.* i F—tag, *sm.* =es, święto *n.*, dzień *m.* Bożego Ciała.

Fro'hnpflichtig, *adi.* obowiązany do pańszczyzny, podległy pańszczyźnie.

Frohn'weise, *adv.* jakby za pańskie, za pańszczyznę.

Froh'sinn, *sm.* =s, umysł wesoły, swobodny; wesołość *f.*, dobry humor *m.*

Froh'sinnig, *adi.* wesołego umysłu, swobodnej myśli, dobrego humoru.

Fromm, *adi.* 1) pobożny, pobożnie *adv.*; 2) skromny, układny, cichy, potulny; 3) spokojny, nie szkodzący nikomu, niewinny; — wie ein Lamm niewinny jak baranek; baranek, niewiniątko; er ist ein =es Schaf Bogu duszę winien; nie szkodzi nikomu, ograniczony ma rozum; kon-

tent, że żyje, ledwo, ledwie, że żyje.

Frömmelei', *sf. pl.* =en, świętoszkowstwo *n.*, bigoterya *f.*, udawanie *n.* pobożnego.

Frö'mmeln, *vn.* (haben) udawać nabożnego, świętego.

Fro'mmen, *vn.* (haben) jmndm — być komu pożytecznym; zu etw. — przydać, zdać się na co.

Frö'mmigkeit, *sf.* pobożność *f.*, dewocya *f.*

Frö'mmler, *sm.* =s, *pl.* —, świętoszek *m.*, nabożniś *m.*

Frondie'ren, *vn.* (haben) być niezadowolonym, przeciwić się.

Front, i F—e, *sf. pl.* =ten, front *m.* (kolumny wojska, budowli), przód *m.*, przednia strona *f.*; in der — stehen stać na przodzie.

Frosch, *sm.* =es, *pl.* Frösche, 1) żaba *f.*, ropucha *f.*; żabka *f.*; 2) żaba *f.*, nabrzmienie *n.* pod językiem.

Fro'schader, *sf. pl.* =n, żabie żyłki *pl.*, podjęzykowe.

Fro'schbiß, *sm.* =isses, żabiściek *m.* (roślina).

Fro'scheppich, *sm.* marek *m.*, potocznik wązkoliściowy.

Fro'schkeule, *sf. pl.* =n, udko *n.* żabie.

Fro'schkraut, *sn.* =s, żabieniec *m.*, babka *f.* wodna (ziele).

Fro'schlaich, *sm.* =s, żabi (s)krzek *m.*, żabi płód *m.*

Fro'schlöffel, *sm.* =s, żabi(e)niec *m.* (ziele).

Fro'schpfeffer, *sm.* =s, jaskier *m.* jadowity (roślina).

Fro'schstein, *sm.* (e)s, *pl.* =e, żabieniec *m.*, żabinek *m.* (kamień).

Fro'schwurm, *sm.* =s, *pl.* =würmer, żaba *f.* z ogonkiem.

Frost, *sm.* =es, *pl.* Fröste, 1) mróz *m.*, zimno *n.*; die Kräuter sind vom =e beschädigt zieła mrozem są powarzone; ich zittere vor — trzęsę się ze zimna; — ertragen können być wytrzymałem na zimno; 2) zima *f.*; 3) dreszcz *m.*, ziębienie *n.*; — durchläuft mir die Glieder zimno mnie przechodzi, dreszcz mnie przejmuje; mróz mię przechodzi po ciele; 5) odmrożenie *n.* (jakiego członka).

Fro'stbeule, *sf. pl.* =n, odmrożenie *n.*, odmróz *m.*, odzięblina *f.*, guz *m.* od mrozu powstały.

Frö'steln, (haben) I. *va.* przenikać zimnem; II. es fröstelt, *vimp.* marznie trochę; mich fröstelt (es) trochę mnie zimno przejmuje, zaczyna mi być zimno; III. *vn.* ich fröstle = mich fröstelt.

Fro'stfieber, *sn.* =s, zimnica *f.*, mroźnica *f.*, febra *f.* trzęsąca.

Fro'stig, *adi.* 1) zimny; =es Wetter zimne powietrze; =er Empfang przyjęcie zimne, obojętne, niechętne; jmndn — empfangen przyjąć kogo zimno, obojętnie; er hat — gesprochen mówił zimno, bez uczucia, zapału; =er Scherz zimny, jałowy żart; 2) ein =er Mensch zimoląg *m.*, piecuch *m.*, zmarzlak *m.*, człowiek *m.* na mrozy zbyt czuły.

Fro'stmonat, *sm.* =s, grudzień *m.*

Fro'stschauer, *sm.* =s, *pl.* —, zimny dreszcz *m.*

Fro'stwetter, *sn.* =s, mroźny czas *m.*

Frotteu'r (wym.: frotör), *sm.* =s, *pl.* =e, froter.

Frottie'ren, *va.* (haben) szczotkami trzeć, wycierać, nacierać, froterować.

Fro'tzeln, *va.* (haben) jmndn — żartować, szydzić z kogo.

Frucht, *sf. pl.* Früchte, 1) owoc *m.*, płód *m.*; Früchte des Feldes owoce ziemne; die verbotene — schmeckt am besten owoc zakazany najlepiej smakuje; getrocknete Früchte owoce suszone; Früchte tragen owoce rodzić, wydawać; die Früchte stehen schön owoce stoją, znaczą ładnie; unzeitige — niewczesny owoc, płód; 2) korzyść *f.*, plon *m.*, dochód *m.*; die Früchte der Arbeit, des Fleißes korzyści, zyski, owoce, plony pracy, pilności.

Fru'chtacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola *f.* zbożowa.

Fru'chtansatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zawiązek *m.* owocu, owocowanie *n.*

Fru'chtast, *sm.* =es, *pl.* =äste, gałąź *f.* z owocem.

Fru'chtauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oczko *n.*, pączek *m.*, zawiązek *m.* owocu.

Fru'chtbalg, *sm.* =(e)s, =bälge, torebka *f.* nasienna.

Fru'chtbar, *adi.* płodny, urodzajny; =er Regen płodny deszcz, upładniający rolę.

Fru'chtbarkeit, *sf.* płodność *f.*, urodzajność *f.*

Fru'chtbringend, *ppr.* i *adi.* przynoszący owoce, korzyść, zysk; zyskownie *adv.*

Frü'chtchen, Früchtlein, i **Früchtel,** *sn.* =s, *pl.* —, =teln, mały owoc *m.*, owocek *m.*; ein sauberes — to mi kawaler, to młodzieniaszek jak rzadko, nicpoń.

Fru'chten, *vn.* (haben) skutkować; przydać się na co; przynieść pożytek, korzyść.

Fru'chtgehäuse, *sn.* =s, *pl.* — okrywa *f.*, torebka *f.* nasienna.

Fru'chtgott, *sm.*, (=göttin *sf.*) bożek *m.*, bogini *f.* owoców.

Fru'chthandel, *sm.* =s, handel *m.* owocami; handel zbożem.

Fru'chthülse, *sf. pl.* =n, plewka *f.*, łuska *f.*

Fru'chtkeim, *sm.* =s, *pl.* =e, zaród *m.*, zarodek *m.* owoców.

Fru'chtknospe, *sf. pl.* =n, pączek *m.* owocowy.

Fru'chtlese, *sf.* zbiór *m.*, zbieranie *n.* owoców.

Fru'chtlos, *adi.* 1) bez owoców; 2) bezowocny, bezskuteczny, daremny, próżny.

Fru'chtlosigkeit, *sf.* bezowocność *f.*, daremność *f.*

Fru'chtmarkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =märkte, targ *m.* na zboże, zbożowy.

Fru'chtnießer, *sm.* =s, *pl.* —, użytkowca *m.*, użytkownik *m.*

Fru'chtnießung, *sf. pl.* =en, użytkowanie *n.*

Fru'chtreich, *adi.* obfity w owoce.

Fru'chtwechselwirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo *n.* płodozmienne, przemienne.

Fru'chtzins, *sm.* -ses, czynsz *m.*, danina *f.* w zbożu.

Fructificati'on, *sf. pl.* -en, fruktyfikacya *f.*

Fruga'l, *adi.* skromny, skromnie *adv.*

Früh(e), 1) *adi.* wczesny; — morgens wcześnie rano, z rana; am -en Morgen zaraz z rana; von -er Jugend an od wczesnej, pierwszej młodości; einige Jahre -er kilka lat wstecz die Uhr geht zu — zegarek wcześnie, za prędko idzie, śpieszy się; ein -er Tod przedwczesna, zawczesna śmierć; 2) *adv.* rano; morgen — jutro rano; von — bis in die Nacht od rana aż do nocy; — ins Bett und — heraus, frommt dem Leib, dem Geist, dem Haus kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje; von -ester Jugend an od najwcześniejszej, pierwszej młodości; 3) -er, *comp.* dawniejszy, dawniej *adv.*; — war es anders dawniej ina czej bywało; -estens jak najranniej, najwcześniej.

Frü'hbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, inspekt *m.* (na którym się wcześniej jarzyny rodzą).

Frü'he, *sf.* ranna pora *f.*; in der — z rana, rano *adv.*; in aller — zaraz z rana, raniuteńko, jak najranniej.

Frü'hgebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa *f.* poranna.

Frü'hgeburt, *sf. pl.* -en, poród *m.* przedwczesny.

Frü'hjahr, *sn.* -s, *pl.* -e, wiosna *f.*

Frü'hklug, *adi.* zawcześnie *adv.* zmądrzały.

Frü'hling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wiosna *f.*; 2) wcześniak *m.*, zwierzę wcześnie urodzone, dziecko *n.* przed czasem powite.

Frü'hlingsblume, *sf. pl.* -n, kwiat *m.* wiosenny.

Frü'hlingsfeier, *sf.* obchód *m.* wiosny, uroczystość *f.* wiosenna, majówka *f.*

Frü'hlingsmorgen, *sm.* -s, *pl.* —, poranek *m.* wiosenny.

Frü'hlingssaat, *sf. pl.* -en, siew *m.* wiosenny.

Frü'hlingswetter, *sn.* -s, pogoda *f.*, pora *f.* wiosenna.

Frü'hmesse, **F—mette**, *sf. pl.* -n, prymarya *f.*, pierwsza msza *f.* ranna.

Frü'hobst, *sn.* -(e)s, owoc *m.* wczesny, wcześniej niż inny dojrzewający.

Frü'hreif, *adi.* wcześnie *adv.* dojrzały.

Frü'hsaat, *sf. pl.* -en, wczesny (za)siew *m.*

Frü'hstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, śniadanie *n.*; das wäre nur ein — für ihn to on zjadłby na śniadanie, ledwo to poczułby w żołądku, to ślinka dla niego.

Frü'hstücken, (haben) I. *vn.* śniadać, jeść śniadanie; II. *va.* jeść, pić co na śniadanie.

Frü'hstunde, *sf. pl.* -n, ranna godzina *f.*

Frü'hzeitig, *adi.* wczesny, zawczesny.

Fuchs, *sm.* -ses, *pl.* Füchse, 1) lis *m.*; der — kläfft lis skomli, szczeka; der — trabt lis dynduje, biega; schlauer — to lis, stary lis, lis szczwany, chytry, przebiegły człowiek; Füchse muss man mit Füchsen fangen na lisy trzeba lisa, chcesz lisa złapać, to użyj lisa, jak lisa trzeba na lisa, tak na dyabła trzeba bisa; ein — weiß mehr als ein Loch nie jedną dziurą się lis wymyka, umie się lis wybiegać nie tędy to tamtędy; ein schlafender — fängt kein Huhn pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki; den — streichen lisa głaskać, podstępnemu i złośliwemu człowiekowi pochlebiać, aby go sobie nie zrazić; 2) lis (ptak *m.*); 3) der — mit der Gans lis i gęś (nazwa *f.* jednej z północnych konstelacyi); 4) koń *m.* lisowaty, kasztan *m.*; 5) człowiek *m.* rudy, ryżowaty; 6) lisy *pl.*, futro lisie; 7) nowicyusz *m.*, fryc *m.*, uczeń *m.*, student *m.* w pierwszem półroczu akademickiem; 8) świnia *f.* bez zamiaru zrobiona (w grze bilar(d)owej); 9) den — schleppen niedbale pracować (w górnictwie).

Fu'chsbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, lisia skóra *f.*; wenn die Löwenhaut nicht gilt, so muss der — gelten zużyj lisa, gdzie lwem nie podołasz.

Fu'chsbau, *sm.* -s, *pl.* -e, lisia nora *f.*, jama *f.*

Fü'chschen, *sn.* -s, *pl.* —, lisek *m.*, lisiątko *n.*

Fu'chseisen, *sn.* -s, *pl.* —, łapka *f.* na lisy.

Fü'chseln, *vn.* (haben) lisem trącić; oszukiwać.

Fu'chsen, *va.* (haben) obchodzić się z kim pedantycznie, męczyć; oszukiwać.

Fu'chsen, *adi.* lisi.

Fu'chsfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lisia skóra *f.*

Fu'chsgrube, *sf. pl.* -n, 1) nora *f.* lisia; 2) dołek *m.* na złapanie lisa.

Fu'chshaar, *sn.* -s, *pl.* -e, lisia sierć *f.*; rude włosy *pl.*

Fu'chsicht, i **F—sig**, *adi.* lisi, lisowaty.

Fü'chsin, *sf. pl.* -nen, liszka *f.*

Fu'chskopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) lisia głowa *f.*; 2) szafraniec *m.*, żółtowłos *m.*; 3) głowa *f.* przebiegła.

Fu'chsloch, *sn.* -s, *pl.* -löcher, nora *f.* lisia.

Fu'chsmütze, *sf. pl.* -n, lisia czapka *f.*

Fu'chspelz, *sm.* -es, *pl.* -e, lisy *pl.*, lisie futro *n.*; den — anziehen w lisią skórę się oblec, podstępu się chwycić.

Fu'chsroth, *adi.* czerwony jak lis.

Fu'chsschwanz, *sm.* -es, *pl.* -schwänze, 1) lisi ogon *m.*, kita *f.*; 2) wyczyniec *m.* (roślina).

Fu'chsschwänzen, *sn.* (haben) pochlebiać, lizać się, łasić się, nadskakiwać.

Fu'chsschwänzer, *sm.* -s, *pl.* —, lizun *m.*, pochlebca *sm.*

Fu'chtel, *sf. pl.* -n, płaz *m.* pałasza, szpady; bicz *m.*; rózga *f.*; jmndm die — geben, jmndn mit der — hauen, płazować kogo, bić płazem; jmndn unter die — nehmen wziąć kogo w karby; jmndn unter der — halten w ryzie kogo trzymać.

Fu'chteln, (haben) I. *vn.* mit den Händen, mit dem Säbel hin und her — wy-

wijać, machać rękami, szablą; II. *va.* wyharatać, wygrzmocić.

Fu'chtig, *adi.* gniewny, rozgniewany.

Fu'der, *sn.* =s, *pl.* —, fura *f.*; zwei — Heu dwie fury siana; f—weise, *adv.* verkaufen sprzedawać na fury.

Fug, *sm.* =(e)s, słuszność *f.*, racya *f.*, upoważnienie *n.*; — zu etw. haben mieć do czego prawo, upoważnienie; mit — und Recht zupełnie prawnie; mit gutem — etw. thun robić co na mocy słuszności i prawa, być zupełnie upoważnionym do robienia czego.

Fu'ge, *sf. pl.* =n, 1) fuga *f.*, miejsce *n.* spojenia, spajanie *n.* w drzewach lub kamieniach, zwora *f.*, spój *m.*; aus den =n gehen, weichen chwiać się, rozluźniać się; 2) fuga *f.*, w muzyce jedna ze znakomitszych form polifonicznych.

Fu'gen, *va.* (haben) spajać.

Fü'gen, (haben) I. *va.* 1) fugować, spajać; zwei Bretter aneinander — spajać dwie deski; 2) zrządzić, sprawić; Gott hat es so gefügt taka była wola boska, tak się Bogu podobało; 3) etw. hinzu — przydać co; er fügte noch ein Wort hinzu przydał, dodał, dorzucił jeszcze jedno słowo; II. sich —, *vr.* sich in etw. — zastosować się do czego; sich in jmnds Willen — zastosować się do czyjej woli; być dla kogo powolnym, ulegać mu; II. es fügt sich, *vimp.* wydarza się; es hat sich so gefügt tak wypadło; es fügte sich gerade, daß . . . zdarzyło się właśnie, że . . .; die Dinge haben sich so eigenthümlich gefügt okoliczności w tak szczególny sposób się złożyły.

Fu'genleim, *sm.* =s, zasklep *m.*, wiąz *m.*, dzienie *n.* koło dziur ulowych, wosk *m.*, którym pszczoły zasklepiają otwory w ulu.

Fü'glich, *adi.* i *adv.* 1) stosowny (-nie) do okoliczności; łatwo *adv.*, snadnie *adv.*; das kann ich — entbehren bez tego się łatwo obejdę; 2) słusznie *adv.*, sprawiedliwie *adv.*; das kann ich — verlangen słusznie tego żądać mogę.

Fü'gsam, *adi.* powolny, ulegający, posłuszny, stosujący się do woli, potulny.

Fü'gsamkeit, *sf.* powolność *f.*, potulność *f.*, uleganie *n.*

Fü'gung, *sf. pl.* =en, 1) spajanie *n.*; — der Worte składanie, szykowanie wyrazów; 2) — in den Willen Gottes poddanie się woli bożej; 3) zrządzenie *n.*; des Schicksals — zrządzenie losu.

Fü'hlbar, *adi.* 1) dający się czuć; jmndm etw. — machen dać komu co uczuć; — bestrafen ukarać dotkliwie; 2) =es Herz czułe serce.

Fü'hlen, (haben) I. *va.* 1) *va.* etw. — czuć co; ich fühle einen Schmerz czuję ból; wir — diesen Verlust schmerzlich odczuwamy boleśnie tę stratę; sein Ende herannahen — przeczuwać śmierć; 2) dotykaniem śledzić czego, macać; jmndm den Puls — macać kogo za puls; II. sich —, *vr.* czuć się; ich fühle mich krank czuję się chorym; sich — czuć się w czem, do czego, znać się godnym, zdatnym; er fühlt sich gleich beleidigt lada czem czuje się obrażonym; er fühlte sich getroffen czuł się dotkniętym; III. *vn.* czuć, mieć władzę czucia; macać; jmndm an den Puls — macać kogo za puls; jmndm auf den Zahn fühlen badać, egzaminować kogo.

Fü'hler, *sm.*, **Füh'lfaden** *sm.*, =**horn,** *sn.* =**spitze,** *sf.* rożek *m.* nitkowy, macka *f.* u owadów.

Fü'hllosigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, brak *m.* czucia.

Fu'hr(e), *sf. pl.* =n, 1) jazda *f.*, jechanie *n.*, wożenie *n.*; 2) fura *f.*, podwoda *f.*, wóz *m.*

Fü'hren, *va.* (haben) prowadzić, wodzić, wieść; ein Kind an der Hand, am Gängelbande — prowadzić dziecko za rękę na paskach; Hunde an der Koppel — prowadzić psy na smyczy; die Braut in die Kirche — prowadzić pannę młodą do kościoła; die Truppen in die Schlacht — prowadzić wojsko do boju; den Verbrecher ins Gefängnis, zum Richtplatze — zbrodniarza do więzienia, na rusztowanie prowadzić; das Vieh auf die Weide, zur Tränke — bydło na paszę, do wody prowadzić; jmndm die Hand beim Schreiben — piszącemu rękę prowadzić; glücklich in den Hafen — zawieść szczęśliwie do portu; jmndn auf den rechten Weg — naprowadzić kogo na dobrą drogę; ein Pferd aus dem Stalle — wyprowadzić konia ze stajni; jmndn hinters Licht — uwieść, oszukać, zmistyfikować kogo; sich etw. zu Gemüthe — wziąć sobie co do serca; es würde mich zu weit —, wenn . . . za dalekobym zaszedł, za długoby trwało, gdybym . . .; aus Galizien wird viel Getreide geführt z Galicyi prowadzi, wywozi się wiele zboża; über den Fluß führt eine Brücke przez rzekę most prowadzi; ich werde dich hinunter— sprowadzę cię na dół; eine Mauer um die Stadt — poprowadzić, wystawić mur na około miasta; einen Krieg, Proceß — prowadzić wojnę, proces, procesować się; die Haushaltung, die Rechnungen — prowadzić gospodarstwo, rachunki; der Weg führt in die Stadt droga ta prowadzi, wiedzie do miasta; ein Gespräch — prowadzić, wieść rozmowę, rozmawiać; das große Wort im Hause — być panem w domu; Geld bei i mit sich — nosić, mieć pieniądze przy sobie; die Donau führt viel Sand (mit sich) Dunaj niesie z sobą wiele piasku; einen Namen, Titel — nosić imię tytuł, nazywać się, tytułować;

einen falschen Namen — nosić fałszywe, zmyślone, udane nazwisko; ein Kreuz im Schilde — mieć krzyż w herbie; die Feder — pióro trzymać, pisać; er weiß die Feder sehr gut zu — umie bardzo dobrze pisać, ma bardzo dobry styl; den Pinsel gut zu — wissen umieć pędzlem zręcznie kierować, być zręcznym malarzem; den Säbel geschickt — zręcznie, dobrze szablą robić; das Wort — przemawiać mówić w czyjem imieniu; für jmndn das Wort — mówić za kim, na czyją korzyść, obronę; Klage über etw. — żalić się, skarżyć się na co, skargę wnosić; eine glückliche Ehe — szczęśliwie żyć z żoną, z mężem; eine Ware — mieć towar na składzie; diesen Artikel — wir nicht tego towaru nie sprzedajemy; die Bienen — einen Stachel pszczoły mają żądło; etw. im Schilde, im Sinne — knować co, mieć jakieś tajemne plany; ein ruhiges Leben — prowadzić życie spokojne; sich gut — prowadzić się dobrze; das führt zu nichts to do niczego nie prowadzi.

Fü'hrer, *sm.* =s, *pl.* — prowadziciel *m.*, przewodnik *m.*, wódz *m.*

Fü'hrerschaft, *sf.* przewodnictwo *n.*, rząd *m.*, zarząd *m.*, hegemonia *f.*

Fu'hrfrohne, *sf.* pańszczyzna *f.* z zaprzęgiem.

Fu'hrlohn, *sm.* =s, *pl.* =löhne, zapłata *f.* za odwiezienie, przywiezienie, zawiezienie, zapłata od wozu, fury, koni.

Fu'hrmann, *sm.* =s, *pl.* =leute, furman *m.*, woźnica *m.*

Fü'hrung, *sf. pl.* =en, 1) prowadzenie *n.*; 2) prowadzenie się, zachowanie się; 3) die — der Vorsehung zrządzenie, wola opatrzności, sprawa, dopuszczenie boskie; 4) prowadnica *f.*, kierownica *f.*, wodzidło *n.* (u maszyn).

Fuhr'werk, *sn.* =s, *pl.* =e, fura *f.*, wóz *m.*, pojazd *m.* drogowy.

Fu'hrwesen, *sn.* =s, I. furmanka *f.*, furmaństwo *n.*, woźba *f.*; II. furgony *m. pl.*

Fü'lle, *sf.* 1) obfitość *f.*; etw. in — haben mieć czego podostatkiem; er hat Geld in Hülle und — ma pieniędzy podostatkiem, po uszy; die — der Gedanken obfitość, bogactwo, zasób myśli; 2) pełność *f.*; aus der — des Herzens z głębi serca; 3) nadziewka *f.*

Fü'llen, *sn.* =s, *pl.* —, źrebię *n.*

Fü'llen, I. *va.* i sich —, *vr.* (haben) napełniać; eine Flasche mit Wein — napełnić butelkę winem, nalać do butelki wino; Wein in eine Flasche — nalać wina do butelki; Wein auf Flaschen — wino ściągać na butelki; nadziewać; der Wind füllt die Segel wiatr nadyma, wzdyma żagle; gefüllt *pp.* i *adi.* napełniony, pełny, nadziany; II. *vn.* (haben) ożrebić się.

Fü'llhorn, *sn.* =s, róg *m.* obfitości.

Fü'llmund, *sm.* =(e)s, *pl.* =münder, grunt *m.*, fundament *m.*, podwalina *f.*, podmurowanie *n.*

Fü'llsel, *sn.* =s, *pl.* —, nadziewka *f.*

Fü'llstein, *sn.* =s, *pl.* =e, kamień *m.* do zatykania dziur w murze.

Fü'llung, *sf. pl.* =en, 1) napełnianie *n.*; 2) nadziewka *f.*; 3) wnęka *f.*, otoczyna *f.*

Functio'n, *sf. pl.* =en, funkcya *f.*, działanie *n.*; urząd *m.*, sprawowanie *n.* urzędu.

Fund, *sm.* =es, *pl* =e, 1) znalezienie *n.*; das ist für mich ein — to dla mnie jak znalezione; 2) rzecz *f.* znaleziona; 3) wynalazek *m.*, odkrycie *n.*

Fundame'nt, *sn.* =es, *pl.* =e, fundament *m.*, zasada *f.*

Fundamenta'l, = (w wyrazach złożonych) zasadniczy *adi.*

Fu'ndgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, znaleźne *n.*

Fu'ndgrube, *sf. pl.* =n, 1) kopalnia *f.*, (w której znaleziono szukaną rudę); 2) skarb *m.*; eine — des Wissens skarb wiedzy.

Fundie'ren, *va.* (haben) (u)-fundować, założyć.

Fu'ndrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* znaleźne, znalazcy do rzeczy znalezionej.

Fu'ndschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świadectwo *n.* z obejrzanej rzeczy; wizum repertum *n.*

Fünf, *num.* pięć; pięciu, pięcioro; je — po pięciu; es ist — (Uhr) jest piąta (godzina); es geht auf — dochodzi piąta (godzina); er kann nicht — zählen nie umie trzech zliczyć, nic nie zna, nie umie; — (eine) gerade (Zahl) sein lassen wcale nie zważać na co, obojętnym być.

Fü'nfarmig, *adi.* pięcioramienny, pięć odnóg mający.

Fü'nfblätterig, *adi.* pięciolistny.

Fü'nfe, *sf.* i =r, *sm.* =s, *pl.* —, piątka *f.*, liczba *f.* pięć.

Fü'nfeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pięciokąt *m.*

Fü'nferlei, *adi. ind.* pięcioraki.

Fü'nffach, *adi.* pięciokrotny, pięćkrotny, w pięcioro.

Fü'nffingerig, *adi.* pięciopalczasty.

Fü'nffingerkraut, *sn.* =s, pięciornik *m.*, pięćlistnik *m.*, pięćpierstnik *m.*

Fü'nfflach, *sn.* i =flächer, *sm.* =s, *pl.* fünfflache, pięciościan *m.*

Fü'nfhundert, *num.* pięćset.

Fü'nfjährig, *adi.* pięcioletni.

Fü'nfjährlich, *adi.* co pięć lat przypadający; *adv.* co pięć lat.

Fü'nfpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo *n.* pięciofuntowe.

Fünfte, der, die, das, *num. ord.* piąty.

Fü'nftel, *sn.* =s, *pl.* —, piąta część; vier — cztery piąte.

Fü'nftens, *adi.* po piąte.

Fü'nftheilig, *adi.* z pięciu części złożony.

Fü'nfzehn, *num.* piętnaście; =hundert tysiąc pięćset.

Fü'nfzig, *num.* pięćdziesiąt, pięćdziesięciu, pięćdziesięcioro; er ist in den F—ern ma koło pięćdziesięciu lat; F—er, *sm.* 1) pięćdziesiątka *f.*; 2) pięćdziesiątletni *m.*; 3) wino *n.* lat 50 mające, albo z pięćdziesiątego roku.

Fu'nke, *sm.* =n, *pl.* =n, i F—n, *sm.* =s, *pl* —, iskra *f.*, skra *f.*; =n glühen noch unter der Asche iskry tlą się jeszcze w popiele; =n fangen zatlić się od iskry; =n geben, sprühen iskry dawać, sypać; der letzte — Hoffnung ist erloschen, zniknął ostatni promyk nadziei; er hat keinen =n, kein Fünkchen Verstand nie ma ani śladu, ani za grosz rozumu.

Fu'nkeln, (haben) I. *vn.* iskrzyć się, błyszczeć; II. *va.* ihr Blick funkelt Freude jej oko błyszczy radością.

Fu'nkel(nagel)neu, *adi.* nowiuteńki, dopiero co z igły.

Fu'nken, *vn.* (haben) iskry dawać, sypać.

Fu'nkenfänger, *sm.* =s, *pl.* —, odiskiernik *m.*, iskrochłon *m.*, iskrochron *m.*

Fu'nkensprühend, *adi.* iskry sypiący, iskrzący się.

Für, I. *praep.* 1) za, zamiast; er arbeitet — seinen Vater pracuje za ojca; ich habe es — hundert Kronen gekauft kupiłem to za sto koron; ich kaufe immer — bares Geld kupuję zawsze za gotowe pieniądze; ich werde — dich bezahlen za płacę za ciebie; — diesen Preis za tę cenę; ein Wort — das andere nehmen wziąć jeden wyraz za drugi; ein anderer Redner wird — ihn sprechen inny mowca za niego, (w jego miejscu, zastępstwie), mówić będzie; ich werde — dich sprechen będę za tobą mówić, na twoją korzyść przemawiał; ich halte ihn — reich mam go za bogatego; sądzę, że jest bogaty; sich — einen Grafen ausgeben udawać (się za) hrabiego; 2) dla; do; ich habe es — den Vater gekauft kupiłem to dla ojca; aus Liebe — seine Eltern z miłości ku rodzicom; er hat — die schönen Künste keinen Sinn nie ma pociągu do sztuk pięknych; nie zna, nie lubi sztuk pięknych; 3) na; — die Zukunft na przyszłość; — heute, morgen, jetzt na dzisiaj, na jutro, na teraz; — beständig, immer na zawsze; 4) na = przeciw; ein Mittel — den Kopfschmerz środek na ból głowy; 5) — jene Zeiten war das sehr theuer jak na owe czasy to bardzo było drogo; ich — meinen Theil ja z mojej strony; co się mnie tyczy; ile odemnie zależy; ich — meine Person glaube co się mojej osoby dotyczy, to sądzę; — sich leben żyć dla siebie; — sich reden mówić dla siebie, do siebie, ze sobą; 6) ich esse Reis — mein Leben gern lubię ryż niezmiernie, nad życie; das ist eine Sache — sich to rzecz całkiem osobna, inna; fürs erste, zweite naprzód, po pierwsze, powtóre; Tag — Tag dzień w dzień; Jahr — Jahr rok w rok; Schritt — Schritt krok za krokiem; Haus — Haus od domu do domu; Mann — Mann jeden po drugim; Stück — Stück kawałek po kawałku; an und — sich betrachtet samo przez się, odrębnie uważane, bezwzględnie; 7) was — ein? co za?; was — ein Mann ist das?, was ist das — ein Mann? co to za człowiek?; was er immer (albo auch) — Absichten haben mag jakiekolwiekby miał zamiary; II. *adv.* — und — ciągle, bezustannie; III. *sn. inv.* das — und Wider okoliczności (przemawiające) za i przeciw.

Fürba'ss, *adv.* dalej.

Fü'rbitte, *sf. pl.* =n, wstawienie *n.* się za kim, proszenie *n.*, prośba *f.* za kim; bei jmndm — für jmndn einlegen, thun wstawić się u kogo za kim, prośbę zanieść, wnieść za kim.

Fü'rbitter, *sm.* =s, *pl.* —, orędownik *m.*; =in *sf. pl.* =nnen, orędowniczka *f.*

Fu'rche, *sf. pl.* =n, brózda *f.*; er hat schon =n auf der Stirn ma już czoło poorane, ma już zmarszczki na czole.

Fu'rchen, *va.* (haben) brózdować, brózdzić; das Schiff furcht das Meer okręt porze, przerzyna morze; seine Stirn ist von Kummer gefurcht troski poorały, poradliły mu czoło.

Furcht, *sf.* bojaźń *f.*, strach *n.*, przerażenie *n.*; ich kenne keine — (ja) nie znam bojaźni; die — vor der Strafe, dem Tode obawa kary, śmierci; die — Gottes bojaźń Boża, Pańska; jmndn in — setzen strachu kogo nabawić; jmndm — einjagen napędzić komu strachu; in — sein być w obawie; aus — erblassen pobladnąć ze strachu.

Fu'rchtbar, *adi.* straszny, (-nie) *adv.*, straszliwy, (-wie), okropny, (-nie); groźny, gwałtowny, (-nie).

Fü'rchten, *va.*, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) bać się; jmndn, etw. —, sich vor jmndm, vor etw. — bać się kogo, czego; er fürchtet sich vor allem wszystkiego się boi; für jmndn, für etw. — bać się o kogo, o co; ich fürchte für sein Leben boję się o jego życie; ich fürchte, dass er kommen wird, ich fürchte er wird kommen, er möchte kommen boję się, aby nie przyszedł; ich fürchte, dass er nicht kommen wird boję się, czy przyjdzie.

Fü'rchterlich, *adi.* straszny, straszliwy; sie ist — hässlich jest straszliwie brzydka; brzydka aż strach.

Fu'rchtlos, *adi.* bez obawy.

Fu'rchtsam, *adi.* bojaźliwy, trwożliwy, strachliwy.

Fu'rie, *sf. pl.* =n, furya *f.*, jędza *f.*; złość *f.*, gniew *m.* gwałtowny.

Furo're, *sn. ind.* — machen mieć sukces, powodzenie.

Fü'rlieb, *adv.* mit etw. — nehmen zadowolić się czem, nie gardzić czem, przyjąć co jak jest.

Fü'rsorge, *sf.* piecza *f.*, pieczołowitość *f.*

Fü'rsprache, *sf.* prośba *f.*, wstawienie *n.* się.

Fü'rsprecher, *sm.* =s, *pl.* —, orędownik *m.*

Fürst, *sm.* =en, *pl.* =en, książę *m.*; panujący *m.*; der — dieser Welt czart, szatan.

Fü'rstbischof, *sm.* =s, *pl.* =bischöfe, książę-biskup *m.*

Fü'rsten, *va.* (haben) książęcy tytuł nadać, do godności księcia wynieść; gefürstete Grafschaft Tirol uksiążęcone hrabstwo Tyrolu.

Fü'rstenbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyplom *m.* książęcy, nadający tytuł księcia.

Fü'rstenbund, *sm.* =(e)s, *pl.* =bünde, =bündnisse, związek *m.*, sojusz *m.*, przymierze *n.* monarchów.

Fü'rstenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* =höfe, dwór *m.* książęcy.

Fü'rstenhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, mitra *f.* książęca.

Fü'rstenmäßig, *adi.* i *adv.* po książęcemu.

Fü'rstenschule, *sf.* *pl.* =n, szkoła *f.* książęca, dla dzieci książęcego rodu; szkoła przez panującego założona lub utrzymywana.

Fü'rstensitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.* książęca, rezydencya *f.*

Fü'rstenstand, *sm.* =es, godność *f.* książęca, stan *m.* książęcy.

Fü'rstentag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kongres *m.*, zebranie *n.* książąt.

Fü'rstin, *sf.* *pl.* =nen, księżna *f.*

Fü'rstenthum, *sm.* =es, *pl.* =thümer, księstwo *n.*

Fü'rstlich, *adi.* książęcy; *adv.* po książęcemu.

Furt, *sf.* *pl.* =en, mielizna *f.*, bród *m.*

Fürwa'hr, *adv.* zaiste, zaprawdę, w istocie.

Fü'rwort, *sn.* (e)s, *pl.* =wörter, zaimek *m.* [na *f.*

Furz, *sm.* =es, *pl.* =e, bździna *f.*

Fu'rzen, *vn.* (haben) bździć.

Fu'sel, *sm.* =s, fuzel *m.*, odwódek *m.*; wódka *f.* śmierdząca.

Füsilie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, fizylier *m.*, strzelec *m.*; żołnierz *m.* lekkiej piechoty.

Füsilie'ren, *va.* (haben) rozstrzelać.

Fuß, *sm.* =es, 1) *pl.* Fü'ße, noga *f.*; sich den rechten — brechen złamać prawą nogę; zu — piechotą, pieszo; gut zu =(e) sein mieć dobre nogi, umieć dobrze, wytrwale pieszo chodzić; ich werde dir Füße machen przyprawię ja ci nogi, popędzę cię; die Füße in die Hände nehmen wziąć nogi za pas, na plecy, pod pachę; er hat schon einen — im Grabe jest już jedną nogą w grobie; er ist heute mit dem linken — zuerst aufgestanden wstał dziś lewą nogą z łóżka, jest dziś w złym humorze; bloßen =es boso, na bosaki; trockenen =es suchą nogą; jmndm etw. vor die Füße werfen rzucić komu co pod nogi; jmndm zu Füßen fallen rzucić się komu do nóg; jmndm auf dem =e folgen iść za kim krok w krok; das Recht mit Füßen treten zdeptać prawo nogami; festen — fassen stale się gdzie usadowić, zakorzenić się; er wehrte sich mit Händen und Füßen bronił się wszelkimi sposobami, całą mocą, wszelkiemi siłami; sich auf die Füße machen wziąć nogi za pas, puścić się w drogę; dać drapaka, umknąć; der Boden brennt ihm unter den Füßen pali go ziemia pod nogami, w nogi, czuje się niepewnym; auf freien — setzen wypuścić na wolną nogę, stopę, z aresztu; jmndm auf den — treten nastąpić komu na nogę; auf schwachen Füßen stehen na słabych nogach stać, być niepewnym, być blizkim upadku, ruiny; auf gespanntem =e mit jmndm stehen być z kim na bakier, w niedobrem porozumieniu; auf eigenen Füßen stehen stać o własnych siłach, nie potrzebować niczyjej pomocy; die Arbeit hat Hand und — praca jest dobra, dobrze ułożona; stehenden =es natychmiast, bez zwłoki; die Füße unter jmnds Tische haben siedzieć zawsze u kogo za stołem, być u kogo codziennym gościem; 2) bez *pl.*, spód *m.*; am =e des Berges u spodu, u stopy góry, pod górą; 3) *pl.* Fuße albo po liczebniku Fuß; stopa *f.* (miara *f.*); zwei — hoch dwie stopy wysoki; auf hohem =e leben żyć na wielką stopę; ich bin, stehe mit ihm auf gutem =e jestem z nim na dobrej stopie, w przyjaźni; der Hexameter hat sechs Füße heksametr ma sześć stóp.

Fu'ßbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, moczenie *n.* nóg, kąpiel *f.* na nogi.

Fu'ßballen, *sm.* =s, *pl.* —, brzuszec *m.*, brzusiec u nogi.

Fu'ßbank, *sf.* *pl.* =bänke, ławeczka *f.* pod nogi.

Fu'ßbecken, *sn.* =s, *pl.* —, miednica *f.* do mycia nóg.

Fu'ßbedeckung, i =bekleidung, *sf.* *pl.* =en, obuwie *n.*

Fu'ßblatt, *sn.* =(e)s, podeszwa *f.* u nogi.

Fu'ßboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, podłoga *f.*

Fu'ßbreit, *adi.* szeroki na jedną stopę.

Fü'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, nóżka *f.*

Fu'ßeisen, *sn.* =s, *pl.* —, kajdany *pl.* na nogi, dyby *pl.* żelazne, okowy *pl.*

Fu'ßen, *vn.* (haben) 1) auf etw. — nogę na czem postawić, stąpić na co, stać na czem; 2) opierać się na czem, polegać na czem.

Fu'ßfall, *sm.* =s, *pl.* =fälle, upadnięcie *n.* do nóg; einen — vor jmndm thun upaść komu do nóg.

Fu'ßfällig, *adi.* i *adv.* na kolanach; — um Verzeihung bitten na kolanach prosić o przebaczenie.

Fu'ßgänger, *sm.* =s, *pl.* —, pieszy *m.*, piechur *m.*

Fu'ßgesims, *sn.* =ses, *pl.* =se, podsłupie *n.*, podsłupiec *m.*

Fu'ßgestell, *sn.* =s, *pl.* =e, postament *m.*, podstawa *f.*, podnoże *n.*

Fu'ßgicht, *sf.* podagra *f.*

Fü'ßling, *sm.* =s, *pl.* =e, stopa *f.* u pończochy; skarpetka *f.*

Fu'ßmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* nogi; miara *f.* na stopy.

Fu'ßpfad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieżka *f.*

Fu'ßpunkt, *sm.* =s, nadyr *m.*, podstopnik *m.*

Fu'ßrücken, *sm.* =s, wierzch *m.*, grzbiet *m.* nogi.

Fu'ßsack, *sm.* =s, *pl.* =säcke, worek *m.* futrzany na nogi.

Fu'ßschelle, *sf.* *pl.* =n, kajdany *pl.* na nogi.

Fu'ßsohle, *sf.* *pl.* =n, podeszwa *f.* u nogi.

Fu'ß(s)tapfe, *sf.* *pl.* =n, trop *m.*, ślad *m.* nogi; in jmnds =n treten wstępować w czyje ślady, naśladować kogo, iść czyim torem.

Fu'ßsteig, *sm.* =s, *pl.* =e, ścieżka *f.*

Fu'ßtaste, *sf.* *pl.* =n, pedał *m.* u organów.

Fu'ßtritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) stąpienie *n.* nogą; 2) ślad *m.* nogi; 3) deska *f.* do opierania nogi; 4) potrącenie *n.* nogą; jmndm einen — geben potrącić kogo nogą.

Fu'ßvolk, *sn.* =s, piechota *f.*, wojsko *n.* piesze.

Fu'ßwärmer, *sm.* =s, *pl.* —, bańka *f.* do ogrzewania nóg.

Fu'ßweg, *sm.* =s, *pl.* =e, droga *f.* dla pieszych.

Fu'ßwerk, *sn.* =s, 1) obuwie *n.*; 2) nogi *pl.*

Fu'ßwurzel, *sf.* *pl.* =n, nart *m.*, tyłonoże *n.*, przyszwa *f.*, korzeń *m.* nogi.

Fu'ßzehe, *sf.* *pl.* =n, palec *m.* u nogi.

Fu'tter, *sn.* =s, *pl.* —, 1) karm *f.*, karmia *f.*, pasze *f.*, strawa *f.*, obrok *m.*; der Klee ist ein gutes — koniczyna jest dobrą paszą; die Pferde haben unterwegs zwei — bekommen konie dostały w drodze dwa obroki; 2) popas *m.*; in einem — neun Stunden fahren o jednym popasie jechać dziewięć godzin; 3) podszewka *f.*; 4) futerał *m.*; 5) futryna *f.*

Futtera'l, *sn.* =s, *pl.* =e, futerał *m.*, pokrowiec *m.*, pochwa *f.*

Fu'tterbank, *sf.* *pl.* =bänke, sieczkarnia *f.*

Fu'ttergeld, *sn.* =(e)s, zapłata *f.* za paszę, za obrok.

Fu'tterhonig, *sm.* =s, miód *m.* do żywienia pszczół.

Fu'tterkartoffel, *sf.* *pl.* =n, ziemniaki *pl.* dla bydła.

Fu'tterkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, skrzynia *f.* na obrok.

Fu'tterknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.* stajenny, do dawania obroku.

Fu'tterkorb, *sm.* =s, *pl.* =körbe, kosz *m.* na obrok, opałka *f.*

Fu'tterkraut, *sn.* =s, *pl.* =kräuter, zielisko *n.* na paszę, paszne.

Fu'ttermauer, *sf.* *pl.* =n, mur *m.* wewnętrzny na wzmocnienie dany.

Fu'ttern, i **Füttern**, (haben) I. *va.* 1) paść, popasać; die Pferde sind noch nicht gefüttert konie nie dostały jeszcze obroku; ein Thier groß — wyhodować zwierzę; das Kind — karmić, nakarmić dziecko; 2) podszyć, podbić; ein Kleid ist mit Seide gefüttert suknia podszyta jest jedwabiem, ma jedwabną podszewkę; 3) wewnątrz opatrzyć, wybić czem, futrować; owinąć czem; II. *vn.* służyć za karm; der Klee füttert gut koniczyna dobrą jest paszą.

Fu'tterraufe, *sf.* *pl.* =n, drabina *f.* żłobowa, nad żłobem, za którą zakłada się siano.

Fu'tterrübe, *sf.* *pl.* =n, rzepa *f.*, burak *m.* do paszenia bydła.

Fu'ttersack, *sm.* =s, *pl.* =säcke, worek *m.* na obrok.

Fu'tterschneider, *sm.* =s, *pl.* —, sieczkarz *m.*

Fu'tterschwinge, *sf.* *pl.* =n, opałka *f.* do obroku.

Fu'tterstroh, *sn.* =s, słoma *f.* paszna.

Fu'ttertrespe, *sf.* stokłosa leśna.

Fu'ttertrog, *sm.* =s, *pl.* =tröge, koryto *n.*

Fu'tterwicke, *sf.* wyka *f.* *f.* leśna.

Fu'tterzeug, *sn.* =s, materya *f.* na podszewkę.

Futu'rum, *sn.* =s, *pl.* =ra, czas *m.* przyszły; zweites —, — exactum czas przyszły dokonany.

Fu'zeln, *va.* (haben) 1) podrzeć na drobne kawałeczki; 2) pisać drobno i niewyraźnie.

G.

G, g, *n.* *indecl.* G, g, *n.* 1) siódma litera, piąta spółgłoska alfabetu; 2) nuta muzyczna.

Ga'be, *sf.* *pl.* =n, 1) dar *m.*, podarek *m.*; podarunek *m.*; Brod ist eine der größten — Gottes chleb jest jednym z największych darów Bożych; dem Bettler eine — reichen obdarzyć żebraka; jmndn um eine milde — bitten prosić kogo o jałmużnę; milde — dar dobroczynny; 2) talent *m.*, sposobność *f.*, zdolność *f.* do czego; er hat die — zu gefallen ma dar podobania się; die — der Rede dar wymowy.

Ga'bel, *sf.* *pl.* =n, 1) widły *pl.*; Heu — widły do siana; etw. auf die — spießen brać co na widły; 2) widelec *m.*

Ga'belartig, *adj.* widłowaty.

Ga'beldeichsel, *sf.* *pl.* =n, holobla *f.*

Ga'belförmig, *adj.* widlasty, rosochaty.

Ga'belfrühstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, drugie śniadanie *n.*

Ga'belhirsch, *sm.* =es, *pl.* =e, widełek *m.*, jeleń *m.* z widlastymi rogami.

Ga'belschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, ogon *m.* widłowaty.

Ga'belstange, *sf. pl.* =n, drąg *m.* rosochaty, widlasty.

Ga'belwagen, *sm.* =s, *pl.* — i =wägen, wóz *m.* z hołoblami.

Ga'belweg, *sm.* =s, *pl.* =e, rozdrożne widła *pl.*, widły *pl.*

Ga'belig, *adi.* widlasty, rosochaty.

Ga'beln, I. *va.* (haben) brać na widelec, widelcem; II. *vn.* (haben) jeść, śniadać; III. sich —, *vr.* (haben) rozchodzić się; tworzyć kąt, widły.

Ga'ckeln, =cken, =ckern, =cksen, *vn.* (haben) 1) gdakać, kwokać (o kurze), gęgać (o gęsi), kwakać (o kaczce); 2) wiele mówić, paplać.

Ga'ffen, *vn.* (haben) wytrzeszczać oczy i gębę rozdziawiać; gapiowato patrzeć.

Ga'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, gap *m.*, gapiący się.

Gaga't(h), *sm.* =(e)s, gagas *m.*, gagat *m.*

Ga'ge, [wym.: gaż(e)], *sf. pl.* =n, gaża *f.*, płaca *f.*

Gäh'nen, *vn.* (haben) ziewać; roztwierać się; ein Abgrund gähnt zu unseren Füßen przepaść otwiera się, zieje u stóp naszych.

Gäh'nsucht, *sf.* ziewaczka *f.*

Gäh'rbottich, *sm.* =s, *pl.* =e, kadź *f.* do robienia, fermentowania.

Gah're, Gäh're, *sf.* 1) robienie *n.*, fermentacya *f.*; kiśnienie *n.*; 2) ferment *m.*, zaroba *f.*, kiśnik *m.*, kwaśne ciasto *n.*

Gäh'ren, gährst, gährt, gohr i gährte, habe gegohren i gegährt, I. *vn.* 1) robić, fermentować, drożdżeć, kisnąć; der Teig =rt ciasto rusza się; 2) burzyć się; es gährt in den Gemüthern umysły fermentują, burzą się; die Sache ist noch im Gähren rzecz się dopiero gotuje; dopiero się muchy gonią; =de Unzufriedenheit des Volkes wrzące nieukontentowanie ludu; II. *va.* poddać fermentacyi; III. *vr.* sich —, kisać, fermentować się.

Gäh'rung, *sf. pl.* =en, 1) robienie *n.*, fermentacya *f.*, drożdżenie *n.*, kiśnienie *n.*; faule(nde) — fermentacya zgniła; geistige, weinige — spirytusowa, winna fermentacya; saure — octowa, kwaśna fermentacya; 2) zaburzenie *n.*, wzburzenie *n.*, burzliwe poruszenie *n.*; das hat das Volk in — gebracht to sprawiło zaburzenie między ludem.

Gäh'rungsmittel, *sn.* =s, *pl.*

Gäh'rungsstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, ferment *m.*, kisiel *m.*

Ga'la, *sf. pl.* =s, gala *f.*; uroczystość *f.* u dworu; strój *m.* uroczysty; in — w gali, w galowym stroju; — w złożonych słowach: galowy; n. p. Galakleid, Galadegen &c.

Gala'n, *sm.* =s, *pl.* =e, galant *m.*, zalotnik *m.*; konkurent *m.*, kawaler *m.*

Gala'nder, *sm.* =s i *sf. pl.* —, dzierlatka *f.*, skowronek *m.* czubaty.

Gala'nt, *adi.* gałancki, grzeczny, uprzejmy, zwłaszcza wobec kobiet.

Galanteri'e, *sf. pl.* =n, 1) galanterya *f.*; grzeczność *f.*, układność *f.* światowość, elegancya *f.*; 2) miłostki *pl.*, zalotność *f.*; 3) strój *m.*; ozdoby *pl.* gustowne, modne.

Galanterie'handlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.*, handel galanteryi.

Galanterie'händler, *sm.* =s, *pl.* —, galanternik *m.*, złotnik *m.*; sprzedający towary galanteryjne.

Galanterie'waren, *sf. pl.* wyroby *pl.*, towary *pl.* galanteryjne.

Galee're, *sf. pl.* =n, galera *f.*; jmndn zu den =n verurtheilen, auf die =n schicken skazać kogo na galery; auf den =n sein być na galerach.

Galee'rensclave, *sm.* =n, *pl.* =n, galernik *m.*, niewolnik *m.* galerowy, złoczyńca *m.* skazany na galery.

Galga'nt, *sm.* =s, galgant *m.*, gałkan *m.* (roślina); =wurzel, *sf.* gałganowy, gałgantowy korzeń *m.*

Ga'lgen, *sm.* =s, *pl.* —, szubienica *f.*; an den — kommen dostać się na szubienicę; er sieht aus, wie vom — gefallen wygląda jakby się od szubienicy oderwał; was am — vertrocknen soll, ersäuft in keinem Wasser co ma wisieć, nie utonie; er wird es bis zum — bringen doczeka się szubienicy, stryczka; der ist für den — bestimmt to szubienicznik, człowiek godny szubienicy.

Ga'lgenberg, *sm.* =es, *pl.* =e, góra *f.* szubieniczna.

Ga'lgenbraten, =dieb, =schelm, =schwengel, =strick, =vogel, *sm.* szubienicznik *m.*, obwieś *m.*, wisielec *m.*, urwaniec *m.*

Ga'lgenfrist, *sf. pl.* =en, krótka odwłoka *f.* szubienicznej kary; das ist für mich nur eine — to mi się odwlecze, ale nie uciecze; trochę się odwlekło, będzie jednak piekło.

Ga'lgengesicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ga'lgenmiene**, *sf. pl.* =n, mina *f.*, twarz *f.* zbójecka.

Ga'lgenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer drzewo *n.* szubieniczne.

Ga'lgenhumor, *sm.* =s, humor *m.* desperacki, wesołość *f.* desperacka.

Ga'lgenstrafe, *sf.* kara *f.* szubienicy.

Galimathi'as, *n.* i *m. inv.* galimacya *f.*, galimatjas *m.*; gadanina *f.* bez sensu.

Ga'llapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, galas *m.*, dębianka *f.*

Ga'lläpfeltinte, *sf.* inkaust *m.* galasowy, atrament *m.* z dębianek.

Ga'lle, *sf. pl.* =n, 1) żółć; 2) gniew *m.*; gorycz *f.*; =nbitter gorzki, jak żółć; jmndn die — erregen, die — ins Blut treiben poruszyć komu żółć, rozjątrzyć, rozgniewać go; Gift und — speien gwałtownie, szalenie się gniewać; ein Löffel — kann einen Topf voll Honig vergällen kąsek żółci beczkę miodu popsuje; seine Feder in — tauchen pióro w żółci umaczać; pisać zgryźliwie; die — ist ins Blut eingetreten żółć się wylała w krew;

Eintritt der — ins Blut żółciokrew *f.*

Ga'llen, *va.* (haben) w galasie moczyć.

Ga'llenblase, *sf.* pęcherz *m.* żółciowy.

Ga'llenfieber, *sn.* =s, żółciowa gorączka *f.*

Ga'llenstein, *sm.* =s, *pl.* =e, kamień *m.* żółciowy.

Ga'llenstoff, *sm.* żółtnik *m.*

Ga'llensucht, *sf.* żółtaczka *f.*

Gallerie', *sf. pl.* =n, galerya *f.*

Ga'llert, *sm.* =s, *pl.* =e i G—e *sf.* galareta *f.*; =artig, *adi.* galaretowy, galaretowaty.

Gallica'nisch, *adi.* gallikański.

Ga'llicht, *adi.* żółciowy.

Gallici'smus, *sm. pl.* =men, gallicyzm *m.*, sposób *m.* mówienia, pisania francuski.

Ga'llig, *adi.* 1) żółcisty, pełen żółci, goryczy; 2) zgryźliwy *adi.*, złośliwy.

Gallio'n, *sn.* =s, *pl.* =e, galion *m.*, rodzaj statku kupieckiego.

Gallo'n, *sn.* =s, *pl.* =s i G—e, *sf. pl.* =n, galon *m.*, angielska miara *f.* do trunków.

Gallo'sche, *sf. pl.* =n, kalosz *m.*

Galmei', *sm.* =s, galman *m.*; ruda *f.* cynkowa.

Galo'ne, *sf. pl.* =n, galon *m.*, bramowanie *n.* kosztowne.

Galonie'ren, *va.* (haben) galonować, galonami obszywać, bramować.

Galo'pp, *sm.* =s, *pl.* =e, galop *m.*, czwał *m.*, cwał; im — galopem; —! w czwał!

Galoppa'de, *sf. pl.* =n, galopada *f.*, galop *m.*, szybki taniec *m.*

Galoppie'ren, *vn.* (haben) galopować, biedz cwałem, czwałować; cwałem jechać; tańczyć galopadę.

Ga'lsterig, *adi.* stęchły.

Ga'lstern, I. *vn.* (sein) stęchliną trącić; II. *va.* (haben) napierać się.

Galvani'smus, *sm.* galwanizm *m.*; galva'nisch, *adi.* galwaniczny, (-cznie) *adv.*

Galvanisie'ren, *va.* (haben) galwanizować

Gama'nder, *sm.* =s, czosnak *m.* (roślina).

Gama'sche, *sf. pl.* =n, kamasz *m.*

Ga'mbe, *sf. pl.* =n, rodzaj *m.* altówki; basetla *f.*; Gambi'st, *sm.* =en, *pl.* -en, basetlista *m.*

Gana'sche, *sf. pl.* =n, ganasze *pl.*, boki *pl.* szczęk u koni.

Gang, *sm.* =(e)s, *pl.* Gänge, 1) chód *m.*, chodzenie *n.*; sposób *m.* chodzenia; ich erkannte ihn am =e poznałem go po chodzie; einen schnellen, langsamen, leichten — haben mieć chód prędki, powolny, lekki; er hat einen hinkenden — kuleje, nachromuje; den — beschleunigen, verlangsamen przyspieszać, zwolnić kroku; 2) iście *n.* dokąd; Spazier— przechadzka; einen — in den Garten machen przejść się po ogrodzie; — um die Stadt przechadzka *f.* po mieście; ich habe noch einen — zu machen mam jeszcze iść w jedno miejsce; ich werde diesen — für dich machen ja ci to załatwię; 3) miejsce *n.*, którędy się chodzi; droga *f*; ich kenne alle Gänge in diesem Walde znam w tym lesie wszystkie drogi, ścieżki, przechody; ich kenne seine Gänge znam ja jego drogi, sposoby; 4) obrót *m.*, ruch *m.*; in — bringen wprawić w ruch; eine neue Mode in — bringen wprowadzić, zaprowadzić nową modę; die Maschine ist im — machina jest w ruchu; eine Mühle mit fünf Gängen młyn o pięciu obrotach; das Schrot kommt vom ersten =e szrotowana mąka idzie za pierwszym obrotem, pochodzi z pierwszego przepuszczenia ziarn przez kamienie młyńskie; die Fabrik ist nicht im =e fabryka nie jest w ruchu; der — der Uhr gang zegarka, wychwyt, bicie sprężyny w zegarku; 5) tok *m.*, tryb *m.*, postęp *m.*, kolej *f.*, bieg *m.*, tor *m.*, pasmo *n.*; der — des Processes tok procesu; der Process ist im =e proces, sprawa toczy się; die Sache ist im =e rzecz jest w ruchu, postępuje; diese Münze ist nicht mehr im =e ta moneta nie jest już w obiegu, wycofana już z obiegu; die Blattern sind im =e ospa panuje, grasuje; das ist der gewöhnliche — menschlicher Dinge to jest zwykła kolej rzeczy ludzkich, takim trybem idą rzeczy na świecie; die Sache hat einen anderen — genommen rzecz wzięła inny obrót, poszła inną koleją; das hemmte den — der Unterhandlungen to postrzymało dalszy bieg, postęp układów; er geht immer seinen eigenen — on zawsze idzie swoim torem, postępuje, działa swoim trybem; der — der Gedanken pasmo, kolej myśli; der — des Flusses bieg rzeki; 6) kolej *f.* (w pojedynku), natarcie *n.*; drei Gänge machen przefechtować trzy koleje; 7) — des Wildes ślad, trop zwierzyny; 8) ganek *m.*; chodnik *m.*; korytarz *m.*; der Garten hat einige gedeckte Gänge w tym ogrodzie jest kilka krytych chodników; bedeckter — außerhalb des Hauses otoczenie balosowe zewnątrz domu, krużganek; galerya; 9) — in einem Bergwerk ganek, przejście podziemne, galerya w kopalni; przechód; 10) przewód *m.*, przepust *m.* (w anatomii); 11) obnoszenie *n.* potrawy przy stole; potrawa *f.*, półmisek *m.*, danie *n.*; eine Mahlzeit von sieben Gängen obiad o siedmiu półmiskach.

Gäng, *adi.* używany, zwykły; das ist — (gang) und gebe to jest zwyczajne, w zwyczaju; to jest powszechnie używane, przyjęte.

Ga'ngbar, *adi.* 1) zdatny do chodu; dieser Weg ist nicht — po tej drodze nie można chodzić; 2) uczęszczany; =e Straße ulica ludna; 3) kursujący, w obiegu będący; =e Ware towar, mający dużo zbytu, lubiany; dieses Geld ist nicht — te pieniądze nie są w obiegu, teraz nie

idą, nie mają wartości; =e Worte wyrazy zwykle, powszechnie używane.

Gä'ngelband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, paski *m. pl.*, na których prowadzą dzieci; jmndn am =e führen wodzić kogo na paskach, opanować kogo, rządzić kim.

Gä'ngeln, *va.* (haben) prowadzić na paskach; er läßt sich — daje się prowadzić na paskach, pozwala rządzić sobą.

Gä'ngelwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, stojałek *m.*, stojka *f.*, wózek *m.*, w którym dzieci uczą się chodzić.

Gä'nger, *sm.* =s, *pl.* —, chodzący *part.* i *adi.*; Fuß— pieszy.

Ga'nggebirge, *sm.* =s, *pl.* —, góry *pl.* chodnikowe.

Ga'nggewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga *f.* (pendułowa) u zegaru ściennego.

Ga'nghaft, *adi.* = Ga'ngbar.

Ga'nglion, *sn.* =s, *pl.* =lien, ganglie *pl.*, sploty *pl.* nerwów; auf die =lien bezüglich, mit =lien versehen ganglionarny, gangliowy; mający węzły, zwoje.

Ga'ngpfosten, *sm.* =s, *pl.* —, słup *m.*, na którym się ganek opiera; balas *m.*

Gans, *sf. pl.* Gänse, 1) gęś *f.*; zahme, wilde — gęś domowa, dzika; dumme — (głupia) gąska *f.*; dumm wie eine — głupia jak gąska; hinter einander hergehen, wie die Gänse, im Gänsemarsch iść gęsiorem; ich habe nicht die Gänse mit ihm zusammen gehütet nie pasałem z nim razem gęsi; 2) gęś, sztuka żelaza z pieca w kopycie odlana; Gä'nschen, =lein, *sn.* =s, *pl.* —, gąska *f.*; gąsię *n.*, gąsiątko *n.*; er flog als — über den Rhein und kam als Gänserich (Gickgack) wieder heim kto cielęciem wyjedzie, wołem nazad wróci; i w Paryżu głupi rozumu nie kupi.

Gä'nseartig, *adi.* gęsi.

Gä'nsebauch, *sm.* =s, *pl.* =bäuche brzuch *m.* gęsi, wklęsły.

Gä'nseblume, *sf.*, *pl.* =en, =blümchen, *sn.* =s, *pl.* —, jastrun *m.* pospolity, stokroć *f.* wielka, wołowe oko *n.*, króliki *pl.* (kwiat).

Gä'nsebrust, *sf. pl* =brüste, piersi *pl.* gęsie; półgąsek *m.*

Gä'nsedistel, *sf. pl.* =n, łocyga *f.* ogrodowa, mleczaj *m.* warzywny.

Gä'nsefett, *sn.* =es, gęsie sadło *n.*

Gä'nsefleisch, *sn.* =es, gęsie mięso *n.*, gęsina *f.*

Gä'nsefuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, gęsia noga *f.*; gęsia stopa *f.*, mączyniec *m.* (roślina).

Gä'nsefüßchen, *pl.* cudzysłów *m.* (znak *m.* piśmienny i drukarski).

Gä'nsegeschnatter, *sm.* =s, gęganie *n.*, kreranie *n.* gęsie.

Gä'nsegeschneide, *sn.* =s, droby *pl.* dróbki *pl.* od gęsi.

Gä'nsehaut, *sf.* gęsia skóra *f.*; es überläuft mich eine — skóra mi się gęsi.

Gä'nsehirt, *sm.* =en, *pl.* =en, gęsiopas *m.*, pastuch *m.* gęsi.

Gä'sekiel, *sm.* =s, *pl.* =e, gęsie pióro *n.*

Gä'nseklein, *sn.* =s, podróbki *pl.* gęsie.

Gä'nsekopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa *f.* gęsi; głupia głowa.

Gä'nsenudel, *sf. pl.* =n, kluski *pl.* do tuczenia gęsi.

Gä'nseschmalz, *sn.* =es, gęsi smalec *m.*

Gä'nseschwarz, *sn.* =es, czernina *f.*, juszka *f.*, czarna zupa *f.* gęsią krwią zaprawiona.

Gä'nsespiel, *sn.* =s, gra *f.* w gąskę.

Gä'nsestall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ställe gęsiniec *m.*, chlew *m.* gęsi.

Gä'nsesteige, *sf. pl.* =n, grzęda *f.*, żerdź *f.*, drąg *m.* do siedzenia dla gęsi.

Gä'nsewein, *sm. pl.* =s, gęsie wino *n.*; woda *f.*

Gä'nserich, *sm.* =s, *pl.* =e, gąsior *m.*, gęsiór *m.*

Gant, *sf. pl.* =en, licytacya *f.*

Ganz, I. *adi.* cały; das Brot ist noch — chleb jeszcze cały; in — Wien w całym Wiedniu; ich mußte die =e Nacht auf ihn warten musiałem na niego czekać całą noc; von =em Herzen z całego serca; ein =er Mann cały mężczyzna, istny mężczyzna; das =e Volk wszystek lud; das ist mein =es Geld to wszystkie moje pieniądze; er besitzt sein =es Vertrauen posiada jego zupełne zaufanie; II. całkiem, zupełnie, cale, wcale; das Haus ist — abgebrannt dom całkiem się spalił; er hat sich — verändert zupełnie się odmienił; er schaut — gut aus wygląda wcale dobrze; — und gar wcale, zupełnie; das gefällt mir — und gar nicht to mi się wcale nie podoba; er ist — der Vater to cały ojciec, zupełnie do ojca jest podobny; ich bin — Ohr słucham, jak gdybym cały był uchem; — wohl, — recht, wcale, bardzo dobrze; III. Ganze, *sn.* =n, 1) całość *f.*, całe *n.*; das — ist größer als der Theil całość jest większa niż część; er will das — haben chce mieć całe, wszystko; 2) ogół *m.*; etw. im =n kaufen kupić co wogóle, ryczałtem; im =n betrachtet, genommen uważając, biorąc wogóle; im =n und Großen w ogólności, wogóle.

Gä'nze, Ga'nzheit, *sf.* całość *f.*; ogół *m.*

Gä'nzlich, *adi.* zupełny, (-nie) *adv.*, całkowity, (-wicie) *adv.*, całkiem *adv.*, do szczętu; =e Verfinsterung zupełne zaćmienie; — unmöglich zupełnie, wcale nie możliwy.

Gar, I. *adi.* zupełnie ugotowany, upieczony; der Braten, das Brot ist noch nicht — pieczeń jeszcze nie dopieczona, chleb jeszcze nie wypieczony; =es Eisen żelazo dobrze wytopione; =es Leder skóra dobrze wyprawiona; II. *adv.* 1) wcale, całkiem, zupełnie; ich kenne ihn — nicht nie znam go wcale; er weiß — nichts nic nie wie; er dachte — nicht daran wcale o tem nie myślał; das hätte ich von dir — nicht erwartet tegobym się po tobie wcale nie był spodziewał; 2) man sieht ihn

— oft hier bardzo często można go tu widzieć; es geschieht ihm — recht bardzo mu dobrze, bardzo dobrze, że mu się to stało; das hat — viel zu sagen to bardzo wiele znaczy; ich freue mich — sehr cieszę się bardzo, nadzwyczajnie; das ist — zu schön to bardzo, nadzwyczajnie pięknie; ich bin ihm — zu gut nadzwyczajnie go lubię; es hat — zu lange gedauert zanadto długo trwało; — manches Kind nie jedno dziecko; — manche Kinder wiele dzieci; ein nicht — gelehrter Mann nie bardzo uczony człowiek; er ist — zu ehrgeizig nadto jest ambitny; 3) nawet *adv.* er ist vielleicht krank, oder — gestorben może jest chory, albo nawet i umarł; 4) (nie tłómaczy się czasem wcale) er hat doch wohl — keinen Schaden genommen? przecież nie poniósł szkody?; 5) ich dächte —! ale do czego! ot gadasz!; ei warum nicht —! patrzcieno go! może (iron.)! zapewne (iron)!

Gara'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, gwarant *m.*, ręczyciel *m.*

Garantie', *sf. pl.* =n, gwarancya *f.*, poręczenie *pl.*

Garantie'ren, *va.* (haben) gwarantować, ręczyć.

Ga'raus, i garau's, I. *adv.* skończono, doprowadzono do końca; II. *sm.* i *sn.* koniec *m.*; einer Sache den — machen rzecz zupełnie ukończyć, dokończyć; jmndm den — machen zabić, dobić kogo; zniszczyć kogo do szczętu, ze szczętem; dem Feind den — machen ostateczną klęskę nieprzyjacielowi zadać.

Ga'rbe, *sf. pl.* =n, 1) snop *m.*, snopek *m.*; =n binden snopki wiązać; das Getreide in =n binden zboże w snopki wiązać; kleine — snopeczek *m.*; 2) złocień *m.*, kichawiec *m.*, krwawień *m.* (roślina).

Ga'rbenband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, powrosło *n.*, powiąsło *n.*, obwiąsło *n.*

Ga'rbenzehent, *sm.* =s, *pl.* =e, dziesięcina *f.* snopowa, w snopach.

Ga'rbrühe, *sf. pl.* =n, ciecz *f.*, w której białoskórnicy skóry ostatecznie doprawiają; kwas *m.* garbarski.

Garço'n, *sm.* (wym.: garsą) =s, *pl.* =s, garson *m.*, chłopiec *m* do posługi; kawaler *m.*, nie żonaty.

Ga'rde, *sf. pl.* =n, gwardya *f.*, straż *f.*

Gardi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, gwardzista *m.*, gwardyak *m.*

Gardero'be, *sf. pl.* =n, 1) garderoba *f.*, szatnica *f.*; 2) suknie *pl.*, szaty *pl.*

Gardero'beaufseher, *sm.*, =s, *pl.* —, (=in, *sf.*, *pl.* =nnen) garderobny *m.*, szatny *m.*; garderobiana *f.*, garderobianka *f.*, szatna *f.*

Ga'rdian, *sm.* =s, *pl.* =e, gwardyan *m.*; Pater — ojciec gwardyan.

Gardi'ne, *sf. pl.* =n, gardyny *f. pl.*, firanka *f.*, zasłona *f.*

Gardi'nenpredigt, *sf.* kazanie *n.* małżeńskie.

Gardi'nenstange, *sf.* pręt *m.* od zasłony.

Ga're, *sf.* 1) ostatnia przyprawa *f.*, doprawa *f.*; dojrzałość *f.*; das Leder hat schon seine — skóra już jest doprawna; 2) eine — Häute tyle skór, ile się na raz wyprawia.

Ga'reisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo *n.* czyste, wykończone.

Ga'rerz, *sn.* ruda *f.* wywarzona, czysta.

Ga'rkoch, *sm.* =s, *pl.* =köche, garkuchnik *m.*, garkuchmistrz *m.*; =köchin, *sf. pl.* =nen, garkuchmistrzyni *f.*

Ga'rküche, *sf. pl.* =n, garkuchnia *f.*; zwyczajna, pospolita traktyernia *f.*

Ga'rmachen, *sn.* =s, ostatnie wyprawianie *n.* skóry; pławienie *n.*; oczyszczenie *n.* kruszców; — macher, *sm.* pławiarz *m.*, pławiciel *m.* kruszców.

Garn, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) nić *f.*; przędza *f.*; 2) sieć *f.*; sidła *pl.*; das — aufstellen zastawić sidła; jmndn ins — locken, ziehen w sidła kogo wabić, chcieć go usidlić; jmndn im =e haben mieć kogo w aku, w kieszeni; ins — gehen wpaść w sidła; aus dem =e brechen umknąć z sieci; porwać sieć; jmndn aus dem — lassen z rąk kogo wypuścić; — spinnen opowiadać historyjki; wie das —, so das Tuch jaka siejba, taki zbiór; 2) drugi żołądek *m.* u zwierząt odżuwających.

Ga'rnbleiche, *sf.* bielnik *m.*, blech *m.* do bielenia przędzy.

Ga'rnhaspel, *sf.* motowidło *n.* do przędzy.

Ga'rnknäuel, *sm.* =s, *pl.* —, kłębek *m.* przędzy.

Ga'rnreuse, *sf. pl.* =n, więcierz *m.*

Ga'rnsack, *sm.* =es, *pl.* =säcke, matnia *f.*

Ga'rnspinnerei, *sf. pl.* =en, przędzenie *n.*, przędzalnia *f.*

Ga'rnweberei, *sf. pl.* =en, tkanie *n.* z przędzy, tkalnia *f.*; tkanina *f.*

Ga'rnzug, *sm.* połów *m.*

Garne'le, *sf. pl.* =n, raczek *m.* maluchny morski.

Garnie'ren, *va.* (haben) garnirować; bramować, obszywać w koło ozdóbkami.

Garniso'n, *sf. pl.* =en, garnizon *m.*, osada *f.*, załoga *f.*

Garnisonie'ren, *vn* (haben) załogą stać.

Garnitu'r, *sf. pl.* =en, 1) garnitur *m.*; ozdoby *pl.*, obszycie *n.*, przystrojenie *n.* sukni; 2) sztuki *pl.* stroju, naczyń i t. p.; dobór *m.*, całość *f.* czego; eine — Knöpfe garnitur guzików.

Ga'rofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec do czyszczenia kruszców.

Garo'tte, *sf. pl.* =n, garota *f.*, narzędzie *n.* do zadawania śmierci.

Gar'stig, I. *adi.* brzydki, szpetny; =er Mensch brzydki człowiek; =es Betragen brzydkie, niemoralne zachowywanie się; =es Wetter brzydkie powietrze, niepogoda; =e Hände brudne ręce; =es Wasser nieczysta, cuchnąca woda; =e Zeit obrzydły, obmierzły czas; er schimpfte mit =en Worten brzydkimi, nieprzyzwoitymi wyrazami łajał; II. *adv.* brzydko, szpetnie, obmierzle; ich habe mich — getäuscht

brzydkom się zawiódł; er hat sich — verrechnet dyable, haniebnie się przeliczył.

Gä'rtchen, =lein, sn. =s, pl. —, ogródek m.

Ga'rten, sm. =s, pl. Gärten, ogród m.; botanischer — ogród botaniczny; englischer — ogród angielski.

Ga'rtenaufseher, sm. =s, pl. —, dozorca m. ogrodu, ogrodniczy m.

Ga'rtenbau, sm. =es, uprawianie n. ogrodu, ogrodnictwo n.

Ga'rtenbeet, sn. =es, pl. =e, grzęda f. w ogrodzie.

Gartendistel, Gartenartischocke, sf. pl. =n, karczoch m., parczoch m. (roślina).

Ga'rtenerdbeere, sf. pl. =n, truskawka f.

Ga'rtenfrosch, sm. =es, pl. =frösche, żabka f. zielona.

Ga'rtengeräth, sn. =es, pl. =e, sprzęt m. ogrodowy.

Ga'rtengewächs, sn. =ses pl. =e, ogrodowina f., ogrodowizna f., jarzyna f., warzywo n.

Ga'rtenhaus, sn. =es, pl. =häuser, domek m. w ogrodzie, altana f.

Ga'rtenkresse, sf. pl. =n, rzerzucha f. ogrodowa, pieprzyca f. (roślina).

Ga'rtenkunst, sf. sztuka ogrodnicza, f. ogrodnictwo n.

Ga'rtenlaube, sf. pl. =n, altana f. ogrodowa, chłodnik m. w ogrodzie.

Ga'rtenmelde, sf. łoboda f. ogrodowa.

Ga'rtenminze, sf. mięta f. kędzierzawa (roślina).

Ga'rtenraute, sf. ruta f. ogrodowa (roślina).

Ga'rtenrecht, sn. prawo n. ogrodzenia pola.

Ga'rtenwesen, sn. =s, pl. —, ogrodnictwo n.

Ga'rtenwirtschaft, sf. gospodarstwo n. ogrodowe; restauracya f. w ogrodzie.

Ga'rtenwolfsmilch, sf. ostromlecz m., (roślina).

Ga'rtenzelt, sn. =es, pl. =e, namiot m., pawilon m. ogrodowy.

Ga'rthau, Ga'rtheil sm. =s, bylica f., boże drzewko n. (roślina).

Gä'rtner, sm. =s, pl. —, 1) ogrodnik m.; =rin, sf. pl. =nen, ogrodniczka f.; den Bock zum — machen kozła ogrodnikiem posadzić; =bursche, =junge, sm. ogrodniczek m; 2) ogrodniczek m., poświerka f. (ptak).

Gärtnerei', sf. pl. =en, 1) ogrodnictwo n; ogrodownictwo n.; 2) ogród n. należący do ogrodnika; zakład m. ogrodniczy.

Gä'rtnerisch, adi. ogrodniczy.

Gä'rtnern, vn. (haben) trudnić, bawić, się ogrodnictwem.

Gas, sn. =ses, pl. =se, gaz m.; ulєć m.; rozpar m.

Ga'sanstalt, =fabrik, sf. pl. =en, fabryka f. gazu, gazownia f.

Ga'sartig, adi. gazowy, podobny do gazu; lotny.

Ga'sbeleuchtung, sf. oświecanie n., oświetlenie n. gazem, gazowe.

Ga'shaltig, adi. zawierający gaz.

Ga'slaterne, sf. pl. =n, latarnia f. gazowa.

Ga'smesser, sm., Gasome'ter sm. =s, pl. —, gazometr m., gazomiar m., gazomierz m.

Ga'suhr, sf. pl. =en, zegar m. gazowy.

Gä'schen, vn. (haben) burzyć się, pienić się, musować; fermentować.

Gäscht, sm. =es, pl. =e, piana f.; drożdże pl.

Gä'sche, sf. podwójna garść f.; — Mehl podwójna garść mąki.

Gä'sschen, sn. =s, pl. —, uliczka f.

Ga'sse, sf. pl. =n, 1) ulica f.; auf der — na ulicy; auf der — herumlaufen biegać po ulicy; ich wohne in der . . . — mieszkam przy ulicy . . .; er ist Hans in allen =n pełno go wszędzie, snuje się wszędzie; nicht von der — sein być dobrego pochodzenia, z dobrego domu; 2) aleja f., miejsce n. wolne między dwoma rzędami drzew; pocieżf.; chodnik m.; 3) szpaler m.; eine — bilden zrobić, uformować szpaler; =n laufen przez rózgi biegać.

Ga'ssenbettel, sm. żebranie n. po ulicach.

Ga'ssenbettler, sm. =s, pl. —, żebrak m. uliczny.

Ga'ssenbube, Ga'ssenjunge, sm. =n, pl. =n, urwisz m. mały... uliczny m., włóka m. uliczny, urwisz m. mały.

Ga'ssenecke, sf. pl. =n, róg m. ulicy.

Ga'ssenhauer, sm. =s, pl. —, i Gassenlied, sn. =es, pl. =er, pieśń f., śpiewka f. uliczna, karczemna.

Ga'ssenkehrer, sm. =s, pl. —, zamiatacz m. ulic.

Ga'ssenlaufen, sn. =s, bieganie n. przez rózgi.

Ga'ssenpöbel, sm. =s, gmin m., motłoch m. uliczny.

Ga'ssenrinne, sf. pl. =n, rynsztok m., kanalik m. po bokach ulic.

Ga'ssensänger, sm. =s, pl. —, śpiewak m. uliczny.

Ga'ssenseitig, adi. prowadzący, wychodzący na ulicę; od ulicy.

Ga'ssentreter, sm. =s, pl. —, brukowiec m., brukownik m., włóczęga m. brukowy, junak m. uliczny.

Ga'ssenwitz, sm. =es, pl. =e, dowcip m. karczemny, trywialny.

Gast, sm. =es, pl. Gäste, 1) obcy m., przybysz m.; 2) gość m.; podejmowany m. w cudzym domu; du bist mir ein willkommener — jesteś mi miłym gościem; jmndn zu =e bitten zaprosić kogo na obiad, na wieczerzę; sich bei jmndm zu =e bitten zaprosić się do kogo; zu =e sein bei jmndm być u kogo proszonym, być na obiedzie; 3) aktor m. grający na obcej scenie, której nie jest członkiem; 4) der Winter ist ein ungebetener — zima zły gość; Stammgast eines Kaffeehauses stały gość (w) kawiarni; 5) schlauer — przebiegły ptaszek m.; schlimmer — niebezpieczny towarzysz m.

Ga'stbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.* dla gościa, gości.

Ga'stbitter, *sm.* =s, *pl.* —, zaprosiciel *m.*, spraszający gości.

Ga'stfrei, *adi.* gościnny, lubiący przyjmować gości.

Ga'stfreiheit, *sf.* gościnność *f.*

Ga'stfreundlich, *adi.* gościnny.

Ga'stfreundlichkeit, *sf.* gościnność *f.*

Ga'stfreundschaft, *sf.* przyjaźń *f.* gościnna.

Ga'stgeber, *sm.* =s, *pl.* —, gospodarz *m.* domu gościnnego; gościnny *m.*, oberżysta *m.*

Ga'stgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, potrawa *f.* przyrządzona dla gościa.

Ga'stgeschenk, *sn.* =s, *pl.* =e, podarek *m.* gościnny, dla gościa.

Ga'sthaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, **Ga'stherberge,** *pl.* =n, *sf.* oberża *f.*

Ga'sthof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, oberża *f.*, dom *m.* zajezdny, gościnny, gościna *f.*, gościniec *m.*, gospoda *f.*

Ga'stkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia *f.* biesiadna.

Ga'stmahl, *sn.* =s, =mahle i =mähler, uczta *f.*, biesiada *f.*, gody *pl.*, bankiet *m.*; jmndm ein Gastmahl geben dać, wyprawić komu bankiet.

Ga'stpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie *n.* gościnne; kazanie miane przez księdza w godzinę przybyłego.

Ga'strecht, *sn.* =es, prawo *n.* gościnności.

Ga'strolle, *sf. pl.* =n, rola *f.* gościnna.

Ga'stspiel, *sn.* =s, *pl.* =e, występ *m.* gościnny, obcego aktora.

Ga'ststube, *pl.* =n, *sf.* izba *f.* gościnna, dla gości.

Ga'sttafel, *sf. pl.* =n, **Ga'sttisch,** =es, *pl.* =e, *sm.* stół *m.* gościnny, przy którym goście jadają.

Ga'stwirt, =es, *pl.* =e, *sm.* oberżysta *m.*, austernik *m.*, gościnny *m.*, gospodarz *m.*

Ga'stwirtin, *sf. pl.* =nen, oberżystka *f.*, gospodyni *f.*, gościnna *f.*

Ga'stwirtschaft, *sf. pl.* =en, profesya *f.* oberżysty; gościna *f.*, oberża *f.*, dom *m.* zajezdny.

Ga'stzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* gościnny, dla gości.

Gasteropo'den, *sm. pl.* brzuchopełzy *pl.* (zoologia).

Gastie'ren, I. *va.* (haben) gościć; podejmować kogo, raczyć, częstować; II. *vn.* (haben) 1) gościć, być gościem, ucztować; 2) dawać występy gościnne.

Ga'stlich, *adi.* gościnny.

Ga'stlichkeit, *sf.* gościnność *f.*, gościnna uprzejmość *f.*

Ga'strisch, *adi.* gastryczny; =es Fieber gorączka *f.* gastryczna; =er Zustand gastrycyzm *m.*, niestrawność *f.*

Gastrono'm, *sm.* =en, *pl.* =en, gastronom *m.*, łakotniś *m.*, smakosz *m.*

Gä'ten, *vn.* (haben) pleć.

Ga'tte, *sm.* =n, *pl.* =n, małżonek *m.*

Ga'tten, I. *va.* (haben) (do) pary dobierać, w parę łączyć; II. *vr.* sich —, (haben) łączyć się; w pary się łączyć.

Ga'tten=, (w wyrazach złożonych:) małżeński *adi.*; =glück, *sn.* szczęście *n.* małżeńskie; =pflicht, *sf.* powinność *f.* małżeńska; =treue, *sf.* wierność *f.* małżeńska.

Ga'tter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.*

Ga'ttern, I. *va.* (haben) zaopatrzyć kratą; II. *vn.* (haben) auf etw. — niecierpliwie czego oczekiwać, pragnąć, dążeć się za czem; er gattert darauf wie der Vogel auf eine Nuss tak tego wygląda, pragnie jak kania deszczu.

Ga'ttin, *sf. pl.* =nen, małżonka *f.*

Ga'ttung, *sf. pl.* =en, gatunek *m.*; rodzaj *m.*; unsere — (die Menschheit) ród, rodzaj ludzki; Tuch aller — sukna wszelkiego gatunku, rodzaju.

Ga'ttungsname, *sm.* =ns, *pl.* =n, **Ga'ttungswort,** *sn.* =es, *pl.* =wörter imię *n.* pospolite.

Gau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kanton *m.*, okrąg *m.*, powiat *m.*; prowincya *f.*; obszar *m.*, kraina *f.*, okolica *f.*; die deutschen =e, krainy, ziemie niemieckie.

Gauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kukułka *f.*; 2) młokos *m.*, półgłówek *m.*; armer — nieborak *m.*, biedaczysko *n.*; 3) oszust *m.*

Gau'chbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, 1) mech *m.* na brodzie; 2) młokos *m.*

Gau'chfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* kukułki.

Gau'chhaar, *sn.* =es, *pl.* =e, mech *m.* na twarzy, pierwsze włoski *pl.*

Gau'chhafer, *sm.* =s, owsik *m.*, owsisko *n.*, stokłosa *f.* płonna.

Gau'chheil, *sn.* =s, kurzyślep *m.*, muchotrzew *m.* (roślina).

Gau'dieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złodziej *m.* przebiegły, postępny; łotr *m.*, opryszek *m.*

Gau'graf, *sm.* =en, *pl.* =en, starosta *m.*, sędzia *m.* wojewódzki.

Gaudie'ren, *va.* i *vr.* sich —, (haben) cieszyć, cieszyć się.

Gau'dium, *sn.* =s, uciecha *f.*

Gau'kelbild, *sn.* mamidło

Gau'kelbude, *sf. pl.* =n, buda *f.* kuglarska.

Gaukelei', *sf. pl.* =en, woltyżerowanie *n.*; bufonerya *f.*, śmieszkowanie *n.*; kuglarstwo *n.*, figle *pl.*

Gau'kelhaft, i gau'kelig, *adi.* kuglarski; zwodniczy, złudny.

Gau'kelkunst, *sf.* sztuka *f.* kuglarska.

Gau'kellicht, *sn.* =es, *pl.* =er, błędne światło *m.*; świeczka *f.* ciemno świecąca.

Gau'kelmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, kuglarz *m.*; figurka *f.* kuglarska, pajac *m.* z drzewa.

Gau'keln, I. *vn.* (haben) woltyżerować, latać tu i owdzie, bujać; kuglować, sztuki pokazywać; błaznować, krotofilić; mamić; II. *va.* (haben) oszukiwać; sie gaukelt immer

erneute Gestalt zmienia co chwila swoją postać; jmndm Geld aus der Tasche — wyłudzić od kogo, u kogo pieniądze; III. *vr.* sich —, poruszać się kołysząc; sich in Illusionen — oddawać się złudzeniom, omamiać się.

Gau'kelpuppe, *sf. pl.* =n, maryonetka *f.*

Gau'kler, *sm.* =s, *pl.* —, i =in, *sf. pl.* =nnen, kuglarz *m.*, kuglarka *f.*; linoskoczek *m.*; komedyant *m.*, komedyantka *f.*; błazen *m.*

Gau'klerhaft, =risch, *adi.* kuglarski.

Gaul, *sm.* =(e)s, *pl.* Gäule, koń *m.*; alter schlechter — szkapa *f.*, stare konisko *n.*; einem geschenkten — sieht man nicht ins Maul darowanemu koniowi nie patrzą w zęby.

Gau'men, *sm.* =s, *pl.* —, podniebienie *n.*; dem — angehörend podniebieniowy, podniebienny; den — kitzeln łechtać podniebienie.

Gau'menbeine, *sn. pl.* kość *f.* podniebieniowa.

Gau'menbuchstabe, =ns, *pl.* =n, **Gau'menlaut,** =es, *pl.* =e, *sm.* głoska *f.* podniebienna.

Gau'ner, *sm.* =s, *pl.* —, oszust *m.*, filut *m.*, łotr *m.*; abgefeimter — przebiegły filut; =in, *sf.* oszustka *f.*; filutka *f.*

Gaunerei', *sf. pl.* =en, złodziejstwo *n.*, filuterya *f.*

Gau'nerhaft, i =risch. *adi.* złodziejski; filuterny.

Gau'nern, *vn.* (haben) oszukiwać; kraść.

Gau'schaft, *sf.*, *pl.* =en, mieszkańcy *pl.* kantonu.

Gau'tschbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.*, na której świeżo zrobione arkusze papieru rozkładane bywają.

Gau'tschen, *va.* (haben) papier z formy zdięty kłaść na właściwą do tego deskę dla wyciśnięcia zeń wody.

Gau'tscher, *sm.* =s, *pl.* —, wykładacz *m.* [*m.*

Gavo'tte, *sf. pl.* =n, gawot

Ga'ze, *sf. pl.* =n, gaza *f.*; =schleier, *sm.* welon *m.* gazowy.

Ga'zelle, *sf. pl.* =n, gazella *f.*, antylopa *f.*

Ge'ächteter, *sm.* =en, *pl.* =en, wywołaniec *m.*, wygnaniec *m.*

Geä'der, *sn.* =s, skład *m.*, zbiór *m.* żył w ciele; żyłki *pl.*, pręgi *pl.* (w marmurze, drzewie i t. p.); słój *m.*

Geä'se, *sn.* =es, *pl.* —, i Geä'ß, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) żer *m.*, pasza *f.* dla dziczyzny; 2) pyszczek *m.*, morda *f.* (n. p. sarny).

Geba'ck, i Gebä'ck, *sn.* =es, pieczywo *n.*

Gebä'lk, *sn.* =es, *pl.* =e, belkowanie *n.*, skład *m.* belek; wszystkie belki razem wzięte.

Gebä'ranstalt, *sf. pl.* =en, i =haus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* położniczy; =stuhl, *sm.* =es, *pl.* =stühle, krzesło *n.* położnicze.

Geba'ren, I. *rr.* sich —, (haben) zachowywać się, prowadzić się, postępować w pewien sposób; II. *sn.* =s, *pl.* zachowanie się, maniera *f.*, sposób *m.*

Gebärde, Gebärden = Geberde, Geberden.

Gebä'ren, *va.* gebierst, gebiert, gebar, habe geboren, 1) rodzić, urodzić, porodzić, zrodzić; sie hat ihm einen Sohn geboren urodziła mu syna; sie hat schon geboren już porodziła, zległa; geboren werden (u)rodzić się, przyjść na świat; er ist stumm geboren urodził się niemym; nach dem Tode des Vaters geboren pogrobowiec *m.*, pogrobek *m.*; dziecię *n.* pogrobowe; ein geborener Franzose rodzony, rodowity Francuz; zum (als) Dichter geboren sein rodzić się poetą; 2) wydawać; die Erde gebiert Blumen und Kräuter ziemia rodzi, wydaje kwiaty i zioła; Feindschaft gebiert oft Haß nieprzyjaźń rodzi często nienawiść; z nieprzyjaźni wynika często nienawiść.

Gebä'rerin, *sf. pl.* =nen, rodzicielka *f.*; kobieta *f.* rodząca.

Gebä'rmutter, *sf.* macica; =krankheit, *sf.* =leiden, *sn.* choroba *f.* maciczna.

Geba'rungsweise, *sf. pl.* =n, administracya *f.*; zarząd *m.*

Gebäu'de, *sn.* =s, *pl.* —, 1) budynek *m.*; budowla *f.*; zabudowanie *n.*; 2) system *m.*

Gebau'e, *sn.* =s, ciągłe budowanie *n.*

Ge'be, ob. gäng und —.

Ge'befall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, dativus *m.*, trzeci przypadek *m.* (gramat.)

Gebei'n, *sn.* =es, *pl.* =e, kości *f. pl.*; =e, zwłoki *pl.*; hier ruhen seine =e tu jego kości spoczywają.

Gebe'lfer, *sn.* =s, i **Gebe'll,** *sn.* =s, ciągłe szczekanie *n.*

Ge'ben, gibst, gibt, gab, habe gegeben, I. *va.* dać, dawać; jmndm etw. in die Hand — dać komu co do ręki; — ist seliger denn nehmen lepiej dawać, aniżeli brać; wieder zurück — oddać; jmndm den Abschied — odprawić kogo; die Einwilligung — dać pozwolenie, pozwolić; Antwort — dać odpowiedź, odpowiedzieć; Almosen — dać jałmużnę; Angeld — dać zadatek; ich gab für das Buch drei Kronen dałem za książkę trzy korony; Stunden — udzielać lekcyi; in Pfand — dać (w) na zastaw; jmndm eins auf die Finger — dać komu po palcach; er gab dem Kinde mit der Ruthe, die Ruthe bił dziecię rózgą; er hat es ihm gut albo gehörig gegeben otóż dał mu dobrze; otóż go wybił; sich das Ansehen eines Kenners — przybrać minę znawcy; die Schafe — uns Wolle owce dają nam wełnę; einen Ball — (wy)dać bal; gebe Gott! daj Boże! dałby Pan Bóg!; er gab (es) zu verstehen dał do zrozumienia; ein Stück (im Theater) — dać, wystawić sztukę; was wird heute Abend gegeben? co grają dziś wieczór?; Karten — (roz)dawać karty; wer gibt? na kogo dawać? czyja kolej rozdawania kart?; gegeben zu

Wien am 17. December 1900 dan, dano we Wiedniu dnia 17. grudnia 1900; jmndm Recht — przyznać komu słuszność; jmndm seine Stimme — dać głos za kim; das Ehrenwort — dać słowo honoru; 2) jmndm gute Worte — dać komu dobre słowo, prosić go grzecznie; jmndm wieder Muth — dodać komu odwagi, ożywić czyją odwagę; Rechenschaft — zdać sprawę; — Sie mir die Ehre Ihres Besuches zrób mi pan zaszczyt swemi odwiedzinami; ich werde mir die Ehre —, Sie zu besuchen będę miał zaszczyt pana odwiedzić; er gab keinen Laut von sich nie odezwał się wcale; ein Wort gab das andere za jednem słowem poszło drugie, jedno słowo wywołało drugie; das wird einen Lärm — to narobi krzyku; dem Pferde die Sporen — spiąć konia ostrogami; er gibt einen guten Soldaten dobry z niego żołnierz, zdałby się na żołnierza; das gibt schon der Augenschein samo spojrzenie przekonywa o tem; das gibt die gesunde Vernunft zdrowy rozum to dyktuje; das ist schwer auf deutsch zu — to trudno oddać, wyrazić po niemiecku; ich will es kurz — powiem to krótkiemi, nie wielu słowy; gut gegeben! bardzo dobrze (powiedziane)!; bekannt — obwieścić, oznajmić; etw. verloren — mieć co za stracone, zrzec się czego; der Arzt gibt ihm nur noch drei Tage lekarz jeszcze mu daje trzy dni do życia; er gibt viel auf ihn bardzo go uważa, szanuje; ich gebe gar nichts darauf nie dbam wcale o to; das wird nichts Gutes — nie będzie z tego nic dobrego, nie wyjdzie to na dobre; in Druck — oddać do druku; er gab den Sohn in die Lehre dał syna do terminu; sie will ihre Tochter nicht von sich — nie chce rozłączyć się z córką; er kann es nicht von sich — nie umie się wysłowić; II. *vr.* sich —, sich in jmnds Gewalt — oddać, poddać się czyjej władzy; sich gefangen — oddać się w niewolę, poddać się; sich womit zufrieden — zadowolić się czem, przestać na czem; sich zu erkennen — dać się poznać; das gibt sich aus dem Zusammenhange to wynika ze związku; ich gebe mich darein zdaję się na wolę bożą, poddaję się losowi; der Schmerz gibt sich ból ustaje; er wird sich schon — da on się, ulegnie, będzie powolnym, spuści z tonu; es wird sich — to się złagodzi, załatwi; III. es gibt, *v. impers.* jest; es gibt nicht niema; was — es? cóż tam?; was gibt es (gibts) Neues? cóż tam nowego?; gibts etw. Neues? czy jest co nowego?; was gibts da für einen Lärm? cóż to za krzyk?; es wird großen Lärm geben wielki będzie krzyk; hier gibt es etw. zu verdienen tu można co zarobić.

Ge'ber, *sm.* =s, *pl.* —, dawca *m.*; =in, *sf. pl.* =nen, dawczyni *f.*

Gebe'rde, *sf. pl.* =n, mina *f.*; wygląd *m.*, postawa *f.*; poruszenie *n.* ciała, twarzy; gest *m.*; układ *m.*; ułożenie *n.*

Gebe'rden, *vr.* sich —, (haben) zachowywać się w ten lub ów sposób; ich weiß nicht, wie ich mich — soll nie wiem, jak się mam zachować; sich ernst — przybierać, mieć minę poważną; sich wunderlich — robić dziwaczne gesta.

Gebe'rdenkunst, *sf.* mimika *f.*; =macher, *sm.* gestykulator *m.*

Gebe'rdenspiel, *sn.* =s, gestykulacya *f.*; mimika *f.*; =schauspiel, *sn.* pantomima *f.*; =sprache, *sf.* mimika *f.*

Gebe'rdig, *adi.* zachowujący się w ten lub ów sposób; wohlgeberdig układny, przyjemny.

Gebe't, *sn.* =es, *pl.* =e, modlitwa *f.*; — des Herrn modlitwa Pańska, Ojczenasz *m.*; sein — verrichten modlitwę odmawiać, odprawiać; jmndn ins — nehmen badać, przesłuchiwać kogo ostro.

Gebe'tbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.* do nabożeństwa, modlitewnik *m.*

Gebe'thaus, *sn.*, =es, *pl.* =häuser, dom *m.* modlitwy, modlnica *f.*

Gebe'ttel, *sn.* =s, ciągła żebranina *f.*

Gebie't, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) terrytoryum *n.*; obwód *m.*, okrąg *m.*, dziedzina *f.*; — der Stadt obrąb, terrytoryum miasta; 2) dziedzina *f.*, zakres *m.*; das — der Wissenschaften, schönen Künste dziedzina nauk, sztuk pięknych.

Gebie'ten, gebietest, gebietet, (poet. gebeutst, gebeut) gebot, habe geboten, I. *va.* jemandem etwas — nakazać komu co; jmndm Stillschweigen — nakazać komu milczenie; die Umstände — es okoliczności tego wymagają; II. *vn.* 1) über jemanden — władać kim, czem; mieć władzę nad kim, czem; rozrządzać kim, czem; über seine Leidenschaften albo seinen Leidenschaften — mieć w mojej mocy, umieć hamować, powściągać namiętności; Sie haben über mich zu — jestem na pańskie rozkazy; 2) über etw. — panować nad czem.

Gebie'ter, *sm.* =s, *pl.* —, pan *m.*; dający rozkazy; =in, *sf. pl.* =nen, pani *f.*

Gebie'terisch, *adi.* rozkazujący, nakazujący; kategoryczny; =e Miene mina rozkazująca; =es Wesen postawa *f.*, mina *f.* dumna, rozkazująca; duma *f.*; =e Nothwendigkeit nagląca, twarda konieczność.

Gebi'lde, *sn.* =s, *pl.* —, 1) utwór *m.*; twór *m.*, płód *m.*, dzieło *n.*

Gebi'nde, *sn.* =s, *pl.* —, 1) wiązka *f.*; wiązan[ie] *n.*; 2) beczka *f.*, naczynie *n.* drewniane; 3) — Garn pasmo *n.* nici.

Gebi'rg, i **Gebi'rge,** *sn.* =s, *pl.* Gebirge, góry *pl.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'rgig, *adi.* górzysty; (-sto) a[dv.]

Gebi'rgsbeschreibung, *sf.* orografia *f.*, opis *m.* gór.

Gebi'rgsbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen), góral *m.*, mieszkaniec *m.* gór, góralka *f.*

Gebi'rgsdorf, *sn.* =es, *pl.* =dörfer wieś *f.* w górach, górzysta, górska.

Gebi'rgsgegend, *sf. pl.* =en, okolica *f.* w górach, górzysta.

Gebi'rgskessel, *sm.* =s, *pl.* —, kotlina *f.* między górami.

Gebi'rgskunde, *sf.* orologia *f.*, nauka *f.* o górach.

Gebi'rgskette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'rgsland, *sn.* =es, *pl.* =länder kraj *m.* górzysty.

Gebi'rgsrücken, *sm.* =s, *pl.* —, grzbiet *m.* góry.

Gebi'rgsschichten, *sf. pl.* pokłady *pl.*, warstwy *pl.* gór.

Gebi'rgszug, *sm.* =es, *pl.* =züge, łańcuch *m.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'ss, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) zęby *sm. pl.*; 2) wędzidło *sn.*; dem Pferde das — anlegen koniowi wędzidło założyć.

Geblä'se, *sn.* =s, *pl.* —, miechy *sm. pl.*

Geblü't, *sn.* =es, 1) krew *f.* (w ciele krążąca); 2) ród *m.*, pochodzenie *n.*; aus königlichem =e herstammen pochodzić z krwi królewskiej; Prinz von — książę *m.* krwi.

Gebo't, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) nakaz *m.*, przykazanie *n.*, rozkaz *m.*; die zehn =e, Gottes dziesięcioro Bożego przykazania; jemandem zu =e stehen być na czyje rozkazy, usługi; das steht mir nicht zu — to nie jest w mojej mocy; ihm steht alles zu =e wszystko jest na jego zawołanie; 2) przepis *m.*, ustawa *f.*, zarządzenie *n.*; Noth kennt kein — potrzeba nie zna prawa, prawo łamie; 3) zapowiedź *sf.*; 4) oferta *f.*, podanie *n.* ceny kupna lub na licytacyi; ein — thun czynić oferte, ofiarować; ein höheres — thun więcej podać.

Gebräu', *sn.* =(e)s, war *m.*, warzenie *n.*, warka *f.*

Gebrau'ch, *sm.* =(e)s, *pl.* Gebräuche, 1) użycie *n.*, używanie *n.*, użytek *m.*; zum =e für Schüler do użytku uczniów; von etw. — machen zrobić z czego użytek; der — dieses Wortes ist selten wyrazu tego rzadko się używa; zum allgemeinen — do powszechnego użytku, używania; in — kommen wejść w używanie; außer — albo aus dem =e kommen wyjść z używania; 2) zwyczaj *m.*; zachowanie *n.*; sposób *m.*, tryb *m.*; man muss sich nach dem =e richten trzeba stosować się do zwyczaju; die kirchlichen Gebräuche obrządki kościelne; festlicher — ceremonia *f.*, obrząd *m.* uroczysty; strenger Hof— etykieta *f.* dworska.

Gebrau'chen, *va.* (haben) używać; verschiedene Mittel — używać rozmaitych środków; das Wort wird nicht mehr gebraucht wyraz ten nie jest już w używaniu; dieser Mann ist zu allem zu — tego człowieka do wszystkiego użyć można; człowiek ten jest zdolny do wszystkiego; das ist zu nichts zu — tego nie można do niczego użyć; to do niczego; das Buch ist sehr gebraucht książka ta bardzo używana, sponiewierana.

Gebräu'chlich, *adi.* używany, w używaniu będący; zwyczajny, pospolity.

Gebrau'chsanweisung, *sf.* i =vorschrift, *sf. pl.* =en, przepis *m.* używania, jak używać.

Gebrau'se (**Gebrau's**), *sn.* =s, szumienie *n.*, huczenie *n.*, szum *m.*

Gebre'chen, *vn.* gebrichst, gebricht, gebrach, habe gebrochen brakować, brakuje (czego); mir gebricht Geld albo es gebricht mir an Geld brak mi pieniędzy, zbywa mi na pieniądzach; woran gebricht es dir? na czem ci zbywa? czego ci brakuje?

Gebre'chen, *sn.* =s, *pl.* —, ułomność *f.*, wada *f.*

Gebre'chlich, *adi.* ułomny; słaby, niedołężny; łatwy do stłuczenia, rozbicia.

Gebre'chlichkeit, *sf. pl.* =en, ułomność *f.*, słabość *f.*, krewkość *f.*; kruchość *f.*, łatwość stłuczenia.

Gebre'ste, *sn.* =s, *pl.* —, niemoc *f.*, słabość *f.*, choroba *f.*

Gebrü'der, *sm. pl.* bracia *pl.*

Gebrü'll(e), *sn.* =s, ryczenie *n.*

Gebru'mm(e), *sn.* =s, mruczenie *n.*, szemranie *n.*

Gebrü'te, *sn.* =s, 1) wyląg *m.*, płód, *m.* wylęgły; 2) ciągłe wylęgiwanie *n.*; ustawiczne przemyśliwanie *n.*

Gebü'r, *sf. pl.* =en, 1) powinność *f.*, obowiązek *m.*; seine — leisten pełnić swoją powinność; über die — arbeiten pracować nad obowiązek, więcej niż się wymaga; 2) nach — co należy, co przystało, przystoi; das ist wider alle — to sprzeciwia się przyzwoitości, zwyczajowi; jmndn nach der — seines Standes empfangen przyjąć kogo w sposób jego stanowi odpowiedni; jmndn über die — loben chwalić kogo nad jego zasługę, nad miarę; über die — trinken pić więcej niż należy, nad miarę przyzwoitą; 3) należytość *f.*; jmndm die =en bezahlen zapłacić komu należytość, co mu się należy.

Gebü'ren, I. *vn.* i *vr.* sich (haben) należeć się, przynależeć się; ihm gebürt der Dank jemu się należy wdzięczność, jego w tem zasługa; II. es gebürt sich *vimp.* przystoi na kogo; wie es einem rechtschaffenen Mann — jak przystoi na poczciwego człowieka; es — sich so tak się należy; III. =d, *part.* i *adi.* 1) należny; der =e Richter sędzia *m.* właściwy, kompetetny; sich — betragen zachowywać się jak należy; postępować należycie; 2) przyzwoity *adi.* (-icie) *adv.*; godny *adi.*, (-nie) *adv.*, zasłużony *adi.*, (-żenie) *adv.*

Gebü'renbemessungsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* wymiaru należytości.

Gebü'renfrei, *adi.* wolny od opłaty.

Gebü'rennachlaß, *sm.* =sses, *pl.* =lässe, opuszczenie *n.*, darowanie *n.* opłaty.

Gebü'rlich, *adi.* 1) należny, (-nie) *adv.*, należyty, (-cie) *adv.*, jak należy; 2) przyzwoity, (-cie) *adv.*, sich — betragen sprawować się, zachowywać się przyzwoicie.

Gebü'rlichkeit, *sf.* konwencyonalność *f.*, zwyczaj *m.*; przyzwoitość *f.*

Gebu'rt, *sf. pl.* =en, 1) poród *m.*, rodzenie *n.*, połóg *m.*; sie hatte eine schwere — ciężki miała poród; das Kind starb bei der — dziecko umarło przy porodzie; 2) płód *m.*, dziecko *n.*; 3) narodzenie *n.*, urodzenie *n.*; nach Christi — po narodzeniu Chrystusa; 4) ród *m.*, urodzenie *n.*, pochodzenie *n.*; ein Mann von hoher, niedriger — człowiek wysokiego, nizkiego rodu; von — Italiener rodem Włoch; 5) powstanie *n.*, zaród *m.*, zarodek; das Übel in der — ersticken przytłumić zło w zarodku.

Gebü'rtig, *adi.* — aus Lemberg rodem ze Lwowa; ein =er Lemberger rodowity Lwowianin.

Gebu'rtsadel, *sm.* szlachectwo *n.* z urodzenia, dziedziczne.

Gebu'rtsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* przyrodzona, z którą się kto urodził.

Gebu'rtsfeier, *sf.* i **Gebu'rtsfest**, *sn.* =es, *pl.* =e, urodziny *pl.*, uroczystość *f.*, obchód *m.* urodzin.

Gebu'rtshaus, *sn.* =s, *pl.* häuser, dom *m.* rodzinny.

Gebu'rtshelfer, *sm.* =s, *pl.* —, akuszer *m.*, lekarz *m.* położniczy.

Gebu'rtshelferin, *sf. pl.* =nen, akuszerka *f.*

Gebu'rtshilfe, *sf.* pomoc *f.* położnicza; sztuka *f.* położnicza.

Gebu'rtsjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok *m.* urodzenia.

Gebu'rtslehre, *sf.*, nauka *f.*, sztuka *f.* położnicza.

Gebu'rtsregister, *sn.* =s, *pl.* —, rodopis *m.* rodowód *m.*; spis *m.* urodzonych.

Gebu'rtsschein, *sm.* =es, *pl.* =e, świadectwo *n.* urodzenia, metryka *f.* rodu.

Gebu'rtstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* urodzin, urodziny *pl.*

Gebu'rtswehen, *sf. pl.* bole *pl.* porodowe.

Gebü'sch, *sn.* =es, *pl.* =e, krzaki *m. pl.*, zarośl *f.*

Ge'ck, *sm.* =en, *pl.* =en, gap *m.*, rura *m.*, cymbał *m.*, gamoń *m.*, gawron *m.*; wiercipięta *m.*, trzpiot *m.*; eitler — próżny gaszek; jmndm den =en stechen żarty, drwinki sobie robić z kogo; 2) szew *m.* w czaszce cieląt.

Ge'ckenhaft, *adi.* gapiowaty, gapiowato *adv.*; =igkeit, *sf.* gapiowatość *f.*, głupota *f.*

Gedä'chtnis, *sn.* =sses, 1) pamięć *f.*; ich habe es noch im frischen =sse mam to jeszcze w świeżej pamięci; ich habe die Sache aus dem — verloren rzecz ta wyszła, wybiła mi się, wypadła mi z pamięci; jmndm etw. ins — zurückrufen przywieść co komu na pamięć, przypomnieć mu; aus dem =sse sprechen mówić z pamięci; etw. seinem =sse einprägen wbić co sobie w pamięć; wenn mein — mich nicht trügt jeśli mię pamięć nie myli; ein gutes, scharfes, schlechtes — haben mieć dobrą, bystrą, słabą pamięć; ein — wie ein Sieb kurza pamięć; 2) pamiątka *f.*; zum ewigen — na wieczną pamiątkę.

Gedä'chtnisfeier, *sf.*, i =fest, *sn.* =es, *pl.* =e, pamiątka *f.*; die — des Sieges begehen obchodzić pamiątkę zwycięstwa.

Gedä'chtniskraft, *sf.* pamięć *f.*

Gedä'chtniskunst, *sf.*, i **Gedä'chtnislehre**, *sf.* mnemonika *f.*

Gedä'chtnisrede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* miana na pamiątkę czego, pamiątkowa.

Gedä'chtnissäule, *sf. pl.* =n, pomnik *m.*, słup *m.* wzniesiony na pamiątkę czego.

Gedä'chtnistag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rocznica *f.*, dzień *m.*, w którym się obchodzi pamiątkę czego.

Geda'nke, *sm.* =n, *pl.* =n, myśl *f.*; schöne, tiefe =n haben mieć myśli piękne, głębokie; seinen =n schön aussprechen pięknie myśl swą wyrazić; den =n nachhängen zaprzątać się, zajmować się myślami; die =n aufs Papier werfen rzucać myśli na papier; es kam mir in den =n przyszło, mi na myśl; mit diesem =n gehe ich schon lange um ta myśl już dawno mnie zajmuje; jmndn auf einen =n bringen naprowadzić kogo na jaką myśl; jmnds =n errathen zgadywać czyje myśli; das ist mein einziger — to jest jedyną moją myślą, o tem tylko myślę; es fiel ihm der — ein przyszło mu na myśl; ich bin auf andere =n gekommen powziąłem inną myśl; sich der =n entschlagen oddalić od siebie myśli; den =n aufgeben porzucić myśl; sich mit dem =n tragen żywić myśl; er zittert bei dem bloßen =n daran drży na samą myśl o tem; sich etw. aus den =n schlagen wybić myśl z głowy; seine =n nicht beisammen haben nie módz zebrać myśli; być roztargnionym; sich in =n vertiefen pogrążyć się w myślach; in =n versunken zatopiony w myślach; in =n sein być zamyślonym; ich habe es in =n gethan zrobiłem to w zamyśleniu; seine =n gehen zu hoch za wysoko sięga (myślami); in seinen =n ist er schon Graf w imaginacyi jest już hrabią; myśli, że jest już hrabią; der — an den Tod myśl o śmierci; — über eine Sache mniemanie, zdanie o jakiej rzeczy; sich =n über etw. machen trapić się, truć się myślami; einen =n fassen powziąć myśl; ich kann meine =n nicht verfolgen nie mogę rozwinąć, wysnuć moich myśli; sich =n auf etw. machen bawić się, karmić się myślą; spodziewać się czego; =n sind zollfrei myśl jest swobodną, myśleć wolno; die besten =n

kommen zu spät najlepsze myśli nasuwają się po niewczasie.

Geda'nkenaustausch, *sm.* wymiana *f.* myśli, wzajemne sobie udzielanie myśli.

Geda'nkenbein, *sn.* =s, *pl.* =e, kość *f.* ciemieniowa.

Geda'nkengang, *sm.* =es, następstwo *n.*, pasmo *n.*, tok *m.* myśli.

Gedankenleere, *sf.* zupełny brak *m.*, niedostatek *m.* myśli.

Geda'nkenlos, *adi.* bezmyślny, nie myślący o niczem; nierozważny, bez zastanowienia; bezmyślnie *adv.*

Geda'nkenlosigkeit, *sf.* bezmyślność *f.*, brak myśli, rozwagi.

Geda'nkenreichthum, *sm.* =s, bogactwo *n.*, obfitość *f.* myśli.

Geda'nkenschwer, *adi.* pełny ważnych myśli.

Geda'nkenspäne, *m. pl.* aforyzmy *pl.*, krótkie zdania *pl.* urywkowe; myśli *pl.*

Geda'nkenstrich, *sm.* =s, *pl.* =e, pauza *f.*, myślnik.

Geda'nkenwesen, *sn.* =s, *pl.* —, istota *f.* idealna, w myśli utworzona.

Gedä'rm, *sn.* =es, *pl.* =e, kiszki *pl.*, jelita *pl.*, trzewa *pl.*

Gede'ck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nakrycie *n.*; czem co nakrywają, przykrycie *n.*; — des Hauses nakrycie *n.* domu, dach *m.*; Tisch— nakrycie stołu; es fehlt noch ein — brak jeszcze jednego nakrycia.

Gedei'hen, *vn.* gedeihst, gedeiht, gedieh, bin gediehen, 1) tyć, nabierać ciała; rosnąć, rozwijać się; 2) iść po myśli, udawać się; das Getreide ist dieses Jahr gut gediehen zboża w tym roku dobrze się udały; die Kinder — ihm gut dzieci mu się dobrze chowają; unrecht Gut gedeiht nicht cudza krzywda bokiem wyłazi; kto się z krzywdą drugich bogaci, najczęściej tego przypłaci; 3) das wird zu deinem Vortheile — to będzie twoją korzyścią, wyjdzie ci na dobre; das wird mir zum Verderben — to mi przyniesie zgubę; 4) die Sache ist dahin albo soweit gediehen, daß . . . rzecz już do tego doszła, że . . .; zum Äußersten gediehen sein dojść do ostateczności.

Gedei'hen, *sn.* =s, 1) wzrost *m.*; 2) powodzenie *n.*, pomyślność *f.*; Gott gebe sein — dazu! aby Bóg dał swe błogosławieństwo!

Gedei'hlich, *adi.* zdrowy, do zdrowia służący; pomyślny.

Gede'nkbuch, *sn.* memoryał *m.*; księga *f.* notat; imiennik *m.*; pamiętnik *m.*

Gede'nkfeier, *sf.* = Gedächtnisfeier.

Gede'nkstein, *sm.* pomnik *m.*

Gede'nken, *va.* i *vn.* gedenkst, gedenkt, gedachte, habe gedacht, 1) wenn ich daran gedenke kiedy o tem pomyślę; ich werde ihm das — popamiętam ja mu to; nie zapomnę mu tego; 2) przypominać sobie; pamiętać; wspominać; ich werde zeitlebens dessen — póki życia będę o tem pamiętał; wir — seiner oft często go wspominamy; er gedachte seiner mit keiner Silbe ani słowem o nim nie wspomniał; jmnds in Ehren — mówić, nadmienić o kim zaszczytnie; dessen nicht zu —, daß . . . już nie wspomnę o tem, że . . .; 3) spodziewać się, zamyślać, zamierzać; ich gedenke dies zu erleben myślę, że tego doczekam; spodziewam się doczekać; ich gedenke morgen zu verreisen, zamierzam jutro wyjechać; wo gedenkst du hin? co masz na myśli? co sobie układasz?

Gede'nken, *sn.* =s, wspomnienie *n.*, pamiętanie *n.*; seit Menschen — jak tylko ludzie zapamiętać mogą; od wieków, od niepamiętnych czasów.

Gedi'cht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat *m.*, poema *n.*, wiersz *m.*

Gedie'gen, *adi.* 1) rodzimy, samorodny; =es Gold czyste, prawdziwe złoto; 2) =er Kopf tęga, dobra głowa, gruntownie wykształcona; =e Kenntnisse gruntowne wiadomości; =e Arbeit praca, robota należyta, udatna, porządna; =e Gesundheit zdrowie trwałe, nie ulegające chorobom; =heit, *sf.* czystość *f.*, gruntowność *f.*, dobroć *f.*, tęgość *f.*

Gedi'nge, *sn.* =s, 1) targowanie *n.* się, targ *m.*; godzenie *n.* się, ugoda *f.*, układ *m.*, akord *m.*; 2) czas *m.* robocizny; robota *f.* na którą się kto zgodził; sein — redlich auffahren odrobić rzetelnie na co się zgodzono (w górn.)

Gedrä'nge, *sn.* =s, tłok *m.*, ciżba *f.*; ins — kommen wpaść w tarapaty, kłopotu się nabawić.

Gedrä'ngtheit, *sf.* ciasnota *f.*, skupienie *n.*, przepełnienie *n.*; — der Schreibweise zwięzłość *f.* stylu.

Gedre'sch, *sn.* =es, 1) młocka *f.*, młócba *f.*; 2) bajanie *n.*, gadanina *f.*

Gedri'tt, *adi.* potrójny; =er Schein aspekt trójkątny (astron.).

Gedru'ngen, *pp.* od dringen i *adi.* ścieśniony, zwięzły; (— gebaut) silnie zbudowany; krępy.

Gedu'ld, *sf.* 1) cierpliwość *f.*; sehr große — haben mieć anielską, świętą cierpliwość; himmlische — Jobowa cierpliwość; mit — sich in sein Schicksal finden cierpliwie poddać się losowi; die — verlieren stracić cierpliwość; mit — und Zeit kommt man weit, mit — und Spucke fängt man manche Mucke, — überwindet Sauerkraut cierpliwość panią rzeczy, cierpliwość wszystko przezwycięża; die — reißt mir już mi się cierpliwości przebrało, już mi cierpliwości niestaje; 2) wytrzymywanie *n.*, odwłoka *f.*; mit jmndm — haben mieć z kim cierpliwość; 3) cisza *f.*, zacisze *n.*, miejsce *n.* od wiatru i nie pogody bezpieczne; der Baum steht in der — drzewo stoi w zaciszu.

Gedu'lden, *vr.* sich —, (haben) być cierpliwym, czekać cierpliwie; gedulde dich nur noch einige Tage bądź

jeszcze tylko kilka dni cierpliwym.

Gedu'ldig, *adj.* cierpliwy, (-wie) *adv.*

Geei'gnet, *adj.* sposobny, stosowny, właściwy; zu etw. — usposobiony, zdatny, zdolny do czego.

Gefa'hr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.*; sich in — begeben wystawić się na niebezpieczeństwo; in großer — sein być w wielkiem niebezpieczeństwie; sich der — aussetzen narazić się na niebezpieczeństwo; es hat keine — niema niebezpieczeństwa; — laufen zu ertrinken być narażonym na utonięcie; auf seine — na jego ryzyko; mit — seines Lebens z narażeniem własnego życia; wer sich in — begibt, kommt darin um kto guza szuka, na guzy goni, znajdzie go, je; außer — sein nie być w niebezpieczeństwie.

Gefäh'rde, *sf. pl.* =n, 1) niebezpieczeństwo *n.*; 2) podstęp *m.*; treulich und ohne — rzetelnie i bez podstępu.

Gefäh'rden, *va.* (haben) narazić, wystawić na niebezpieczeństwo; o szkodę przyprawić.

Gefäh'rlich, *adj.* niebezpieczny(-nie) *adv.*; ryzykowny, niepewny, zgubny; etw. sehr — machen przesadzać, przedstawiać rzecz jaką przesadnie.

Gefäh'rlichkeit, *sf. pl.* =en, — des Vorhabens niebezpieczność *f.* przedsięwzięcia; die — der Krankheit ciężkość choroby.

Gefäh'rte, *sm.* =n, *pl.* =n, towarzysz *m.*, kolega *m.*; towarzysz podróży; =tin, *sf. pl.* =nen, towarzyszka *f.*

Gefä'll, i =e, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) — des Flusses spadek *m.* rzeki; der Fluß hat auf eine Meile drei Meter — rzeka ma na milę trzy metry spadku; pochyłość *f.*, spadzistość *f.*, połogość *f.*; 2) ein gutes — haben mieć dobre gardło do picia; 3) Gefä'lle, *pl.* dochody *pl.* niestałe; danina *f.*, podatki *pl.*, opłaty *pl.*

Gefa'llen, I. *sm.* =s, uprzejmość *f.*, przyjemność *f.*, łaska *f.*; thue mir den — zrób to dla mnie, wyrządź mi tę przysługę; II. *sn.* =s, upodobanie *n.*; — an etw. finden mieć w czem upodobanie; thue nach deinem — zrób podług upodobania; jmndm zu — dla kogo, podług czyjego upodobania; mir zu — brauchst du es nicht zu thun nie żądam tego, byś to uczynił, nie zależy mi na tem; jmndm zu — sein, leben, nach jmnds — leben wszystko czynić dla przypodobania się komu, nadskakiwać mu.

Gefa'llen, *vn.* gefällst, gefällt, gefiel, habe gefallen, 1) podobać się; thue, wie es dir gefällt rób jak ci się podoba; dein Haus hat ihm — dom twój podobał się mu; seine Krankheit gefällt mir nicht choroba jego nie podoba mi się, wydaje mi się poważną, podejrzaną; 2) *vimp.* es hat ihm dort sehr gut — podobało mu się tam bardzo; 3) sich in etw. — podobać sobie w czem; 4) sich etw. — lassen znosić co, nie przeciwić się czemu, pozwalać na co; lassen Sie es sich bei mir — bądź pan moim gościem; miłoby mi było, gdyby pan u mnie zabawił jaki czas; das kann man sich noch allenfalls — lassen na to możnaby jeszcze od biedy zezwolić; er läßt sich alles — cierpliwy jest na wszystko, da z sobą wszystko robić; das muß sich jeder — lassen to każdy znieść musi; das gefällt mir nicht wenig! a to mi się podoba! a to piękne rzeczy!

Gefä'llig, *adj.* 1) usłużny, uczynny, uprzejmy; sich gegen jmndn — erweisen okazać się uczynnym dla kogo; du warst so —, mir zu sagen byłeś tak łaskaw(y), powiedzieć mi; 2) przyjemny, ujmujący; er hat etw. G—es in seinem Betragen ma coś ujmującego w obejściu się; 3) ist es Ihnen — mit mir zu gehen? podoba się panu, chce pan iść ze mną?; was ist —? czem mogę służyć?; wann es dir — ist kiedy, skoro zechcesz; 4) =st, *adv.* łaskawie; nehmen Sie — Platz! niech pan łaskawie usiędzie, proszę łaskawie usiąść; sage ihm —, daß . . . bądź łaskaw powiedzieć mu, że . . .

Gefä'lligkeit, *sf. pl.* =en, 1) uczynność *f.*, usłużność *f.*, uprzejmość *f.*; haben Sie die — bądź pan tak łaskaw; 2) przyjemność *f.*; 3) usługa *f.*, przysługa *f.*, grzeczność *f.*, dogodność *f.*; jmndm =en erweisen wyświadczyć komu grzeczności.

Gefa'llsucht, *sf.* chęć *f.*, żądza *f.* podobania się; koketerya *f.*

Gefa'llsüchtig, *adj.* pragnący się podobać, koketeryjny.

Gefä'll(s)gesetz, *sn.* ustawa *f.* o dochodach niestałych.

Gefäll(s)pächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* dochodów niestałych.

Gefä'llsübertretung, *sf. pl.* =en, przestępstwo *n.* fiskalne.

Gefa'ngen, *pp.* i *adj.* pojmany, do niewoli wzięty, uwięziony; jmndn — nehmen wziąć kogo do niewoli; — setzen uwięzić, do więzienia wsadzić; — halten w więzieniu trzymać; sich — geben oddać się w niewolę, poddać się; G—er, *sm.*, G—e, *sf.* pojmaniec *m.*, jeniec *m.*, wzięty w niewolę, niewolnik *m.*, więzień *m.*; pojmana *f.*, niewolnica *f.*, uwięziona *f.*

Gefa'ngennahme, *sf.* i =nehmung *sf.* wzięcie *n.* do niewoli, uwięzienie *n.*

Gefa'ngenschaft, *sf. pl.* =en, niewola *f.*

Gefä'nglich, *adj.* więzienny; =e Haft więzienie *n.*; jmndn — einziehen wsadzić kogo do więzienia; przyaresztować kogo.

Gefä'ngnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) więzienie *n.*; jmndn ins — werfen wrzucić, wsadzić kogo do więzienia; 2) kara *f.* więzienia; zu dreijährigem =sse verurtheilen skazać na trzy lata więzienia.

Gefä'ngnisstrafe, *sf.* kara *f.* więzienia.

Gefa'sel, *sn.* =s, banialuki *pl.*, brednie *pl.*, androny *pl.*

Gefä'ß, *sn.*, =es, *pl.* =e, 1) naczynie *n.*; die heiligen =e naczynia kościelne; 2) naczynie *n.*, kanały *pl.* zawierające płyny ożywcze (anatomia); =e der Lymphdrüsen naczynia limfatyczne; 3) rękojeść *f.*; — am Degen rękojeść u szpady.

Gefä'ßlehre, *sf.* nauka *f.* o naczyniach, angiologia *f.*

Gefa'ßt, *pp.* od Fassen i *adi.* 1) ujęty, uchwycony; oprawny; 2) er blieb — nie stracił zimnej krwi, nie uniósł się, nie okazał żadnego wzruszenia; auf etw. — sein być na co przygotowanym; ich bin auf alles — na wszystko jestem przygotowany; darauf war er nicht — na to nie był przygotowany, tego się nie spodziewał.

Gefe'cht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) potyczka *f.*, utarczka *f.*; 2) zetknięcie *n.* się, zajście *n.*, sprzeczka *f.*, zwada *f.*

Gefe'ge, *sn.* =s, 1) ciągłe, bezprzestanne umiatanie *n.*; 2) skórka *f.*, którą jeleń z nowych rogów znowu zrzuca.

Gefei'lsche, *sn.* =s, targowanie *n.* się, targ *m.*

Gefertigte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, podpisany *m.*

Gefie'del, *sn.* =s, rzępolenie *n.*, nędzne granie *n.* na skrzypcach.

Gefie'der, *sn.* =s, *pl.* —, 1) pierze *n.*; 2) ptak *m.*, ptactwo *n.*

Gefie'dert, *adi.* pierzysty, pierzasty, pierzem okryty.

Gefi'ld(e), *sn.* =s, *pl.* =e, pola *pl.*, obszary *pl.*, niwy *pl.*

Gefla'tter, *sn.* =s, trzepotanie *n.*, bicie *n.* skrzydłami.

Gefle'cht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) plecionka *f.*, sploty *pl.*; 2) liszaj *m.*

Gefle'ckt, *adi.* plamisty; pstrokaty, kropkowany.

Gefli'cke, *sn.* -s, łatanina *f.*

Gefli'ssen, *adi.*, =heit, *sf.* = beflissen, B—heit.

Gefli'ssentlich, *adi.* umyślny, (-nie) *adv.*

Geflu'che, *sn.* =s, przeklinanie *n.*

Geflü'gel, *sn.* =s, 1) ptactwo *n.* domowe, drób *m.*; 2) ptactwo *n.* (w ogóle); 3) skrzydła.

Geflü'gelt, *adi.* 1) skrzydla(s)ty; 2) =e Worte cytaty *pl.*

Geflü'ster, *sn.* =s, szeptanie *n.*, szepty *pl.*

Gefol'ge, *sn.* =s, 1) świta *f.*, orszak *m.*; 2) poczet *m.* towarzyszących; tłum *m.*; eskorta *f.*; 3) etw. im — haben, nach sich ziehen mieć, wywołać jakie skutki, następstwa.

Gefrä'ßig, *adi.* żarłoczny; =keit, *sf.* żarłoczność *f.*, obżarstwo *n.*

Gefrei'te(r), *sm.* =rs(n), *pl.* =r(n), gefrejter *m.*, starszy szeregowy żołnierz *m.*

Gefre'sse, *sn.* =s, ciągłe żarcie *n.*

Gefre'tt, *sn.* =es, kłopot *m.*, ambaras *m.*

Gefrie'rapparat, *sm.* przyrząd *m.*, aparat *m.* do mrożenia.

Gefrie'rpunkt, *sm.* =es punkt *m.* zmarznięcia (w termometrze).

Gefrie'ren, *vn.* gefrierst, gefriert, gefror, bin gefroren, zmarznąć; das Wasser zum — bringen zmrozić wodę; gefroren, *pp.* i *adi.* zmarznięty, zamarznięty, mrożony; wytrzymały na pociski i kule.

Gefro'renes, *sn.* lody *pl.* (do jedzenia); Himbeer— lody malinowe.

Gefü'ge, *sn.* spójność *f.*, spojenie *n.*; struktura *f.*, budowa *f.*

Gefü'gig, *adi.* giętki, gibki.

Gefü'hl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) czucie *n.*; ich habe in den Fingern kein — mehr nie mam już czucia w palcach; des =s beraubt pozbawiony czucia, znieczulony; 2) zmysł *m.* dotykania; 3) uczucie *n.*, poczucie *m.*; ein feines — haben mieć delikatne czucie; das — des Schönen, Edlen poczucie piękności; szlachetności; sittliches — moralne poczucie; nach seinem — etw. beurtheilen sądzić o czem podług własnego uczucia; alle menschlichen =e in jmndm ersticken wszystkie uczucia ludzkości (ludzkie) w kim wyniszczyć; ein Mann von — człowiek z czuciem; mit — singen, spielen, sprechen z uczuciem śpiewać, grać, mówić.

Gefü'hl(s)fähigkeit, *sf.* i **Gefü'hlsinn**, *sm.* =es, zmysł *m.* dotykania, czucia; zdolność *f.* odczuwania.

Gefü'hlsleben, *sn.* =s, życie *n.* uczuciowe.

Gefü'hllos, *adi.* nieczuły, bez czucia; — werden znieczuleć, odrętwieć.

Gefü'hllosigkeit, *sf.* nieczułość; odrętwiałość *f.*; obojętność *f.*

Gefü'hlsmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek *m.* uczuciowy.

Gefü'hlvoll, *adi.* pełen czucia, czuły.

Gefü'hlswärme, *sf.* czułość *f.*

Gefü'nft, *adi.* pięciorny, pięcioraki, z pięciu części złożony.

Gega'cker, *sn.* =s, gdakanie *n.*

Gegei'ge, *sn.* =s, rzępolenie *n.*

Ge'gen, *praep.* 1) ku; — Westen ku zachodowi; er erhob die Augen — den Himmel wzniósł oczy ku niebu; 2) koło, około; — Mittag koło południa; — das Ende ku końcowi; — 10 Uhr około dziesiątej (godziny); er ist — dreißig Jahre alt ma około trzydziestu lat; 3) dla, do, względem, przeciw, na przeciw, wobec; Liebe — die Eltern miłość ku rodzicom; gut —

jmnd dobry dla kogo, względem kogo; Anhänglichkeit — jmnd zeigen okazywać przywiązanie do kogo; er hat es aus Haß — dich gethan zrobił to z nienawiści ku tobie; — alle Bitten taub głuchy na wszystkie prośby; 4) naprzeciw, przeciwko; — den Strom schwimmen przeciw prądowi płynąć; — den Feind ziehen iść, wyruszyć przeciw nieprzyjacielowi; — die gesunde Vernunft przeciw prawidłom zdrowego rozsądku; Mittel — das Fieber lekarstwo przeciw febrze; — den Befehl handeln postąpić przeciw, wbrew rozkazowi; er vertheidigt ihn — die ganze Welt broni go przeciw całemu światu; — Gesetz und Recht przeciw ustawie i prawu; 5) w porównaniu, w stosunku, wobec; das alles ist nichts — die Ewigkeit wszystko to niczem wobec wieczności, w stosunku do wieczności; das ist noch nichts — das, was ich dir zu sagen habe to jeszcze nic w porównaniu z tem, co ci mam powiedzieć; 6) za, w zamian; er hat das Geld — Quittung erhalten otrzymał pieniądze za pokwitowaniem; — bares Geld, bare Bezahlung za gotówkę, za zapłatą gotowymi pieniądzmi; ich wette hundert — eins, daß . . . stawiam w zakład sto za jeden, że . . .; eine Sache — eine andere halten porównywać jedną rzecz z drugą; man hat die Gefangenen — einander ausgewechselt wymieniono jeńców wzajemnie.

Ge'genabdruck, *sm.* **Ge'genabzug**, *sm.* przedruk *m.*, odbitka *f.*; einen — machen przedrukować.

Ge'genabsicht, *sf. pl.* =en, zamiar *m.* przeciwny.

Ge'genanklage, *sf. pl.* =en, skarga *f.* wzajemna, odwrotna.

Ge'genanstalt, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.* przeciwne; — machen, treffen czynić, robić ze swej strony przygotowania przeciw czemu.

Ge'genantrag, *sm.*, =es, *pl.* =träge wniosek *m.*, projekt *m.* przeciwny, wzajemny.

Ge'genantwort, *sf. pl.* =en, replika *f.*, odpowiedź *f.* na odpowiedź, odpowiedź wzajemna.

Gegenarz(e)nei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* moc innego niszczące, antydot *m.*

Ge'genbedingung, *sf. pl.* =en, warunek *m.* wzajemny, na wzajem uczyniony.

Ge'genbefehl, *sm.* =es, *pl.* =e, rozkaz *m.* przeciwny; kontrordynans *m.*

Ge'genbefehlshaber, *sm.* =s, *pl.* —, wódz *m.* nieprzyjacielski.

Ge'genbehauptung, *sf. pl.* =en, twierdzenie *n.* przeciwne.

Ge'genbekenntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, zeznanie *n.* przeciwne.

Ge'genbeklagte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, nawzajem oskarżony.

Ge'genbemerkung, *sf. pl.* =en, uwaga *f.* wzajemna, przeciw uczynionej uwadze.

Ge'genbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, doniesienie *n.*, sprawozdanie *n.* przeciwne, zbijające dawniejsze.

Ge'genbescheinigung, *sf. pl.* =en, poświadczenie *n.* wzajemne.

Ge'genbeschuldigung, *sf. pl.* =en, obwinienie *n.* wzajemne; rekryminacya *f.*

Ge'genbesuch, *sm.* =es, *pl.* =e, odwiedziny *pl.* wzajemne, rewizyta *f.*

Ge'genbewegung, *sf. pl.* =en, poruszenie *n.* przeciwne.

Ge'genbeweis, *sm.* =es, *pl.* =e, dowód *m.* przeciwny, odwód *m.*

Ge'genbild, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) kopia *f.*; 2) obraz *m.* odpowiadający drugiemu, pendent *m.*; 3) obraz przeciwny kontrastujący z drugim.

Ge'genbitte, *sf. pl.* =en, prośba *f.* wzajemna.

Ge'genblätterig, *adi.* przeciwkolistkowy.

Ge'genblick, *sm.* =es, *pl.* =e, spojrzenie *n.* wzajemne.

Ge'genbohren, *va*, (haben) z przeciwnej strony wiercić.

Ge'genböschung, *sf. pl.* =en, kontreskarpa *f.*, przeciwskarpa *f.*, wał *m.* przeciwny.

Ge'gegenbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde i =bündnis *sn.* =sses, *pl.* =sse, związek *m.*, traktat *m.*, sojusz *m.* przeciwny.

Ge'genbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, ręczyciel *m.* wzajemny.

Ge'genbürgschaft, *sf.* zaręczenie wzajemne.

Ge'gend, *sf. pl.* =en, 1) okolica *f.*, kraina *f.*, ziemia *f.*; fruchtbare — płodna okolica; 2) okolice *pl.*; die — um Krakau okolice Krakowa; 3) strona *f.*, kraj *m.*; aus welcher — kommt der Wind z której strony wiatr wieje?; in unserer — w naszych stronach; 4) klimat *m.*; 5) część *f.* ciała ludzkiego; die Rücken— okolica grzbietowa.

Ge'gendienst, *sm.* =es, *pl.* =e, usługa *f.*, grzeczność *f.* wzajemna.

Ge'gendruck, *sm.* =(e)s, ciśnienie *n.* odporne.

Ge'genecke, *sf. pl.* =n, kąt *m.* przeciwległy.

Ge'geneinander, *adv.* naprzeciw sobie; jeden przeciw drugiemu, jedni przeciw drugim; wir haben nichts — nie mamy nic naprzeciw sobie; zwei Dinge — halten porównywać dwie rzeczy; die Zeugen — stellen, świadków stawić naprzeciw sobie, na oczy; konfrontować świadków; 2) względem siebie; jeden względem drugiego; wir haben Verpflichtungen — mamy obowiązki względem siebie.

Ge'geneinanderhaltung, *sf.* porównywanie *n.*

Ge'geneinanderstellung, *sf.* konfrontacya *f.*

Ge'generklärung, *sf. pl.* =en, oświadczenie *n.* przeciwne, wzajemne.

Ge'genfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.*, płynienie *n.* w górę.

Ge'genfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, przeciwny raz *m.*, wypadek *m.*; im =e albo g=s *adv.* w przeciwnym razie.

Ge'genfarben, *f. pl.* barwy *pl.* uzupełniające.

Ge'genflut, *sf.* bałwan *m.* morski z przeciwnej strony idący.

Ge'genforderung, *sf. pl.* =en, wzajemna pretensya.

Ge'genfrage, *sf. pl.* =n, pytanie *n.* przeciwne, wzajemne.

Ge'genfüßler, *sm.* =s, *pl.* —, antypoda *m.*; przeciwnożnik *m.*, przeciwstopny.

Ge'gengesang, *sm.* antyfona *f.*; śpiew choralny odpowiedni poprzedniej modlitwie.

Ge'gengeschenk, *sn.* =es, *pl.* =e, dar *m.*, podarek *m.* wzajemny; sich =e machen obdarować się nawzajem.

Ge'gengewalt, *sf. pl.* =en, gwałt *m.* wzajemny; odwet *m.* gwałtowny; — gebrauchen gwałt gwałtem odpierać.

Ge'gengewicht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) ciężar *m.* równowagę czyniący; jmndm das — halten równowagę z kim utrzymywać, równać mu się w znaczeniu; przewagę czyją hamować; 2) odciążek *m.*, przeciwwaga *f.*

Ge'gengift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, antydot *m.*, lekarstwo *n.* służące, działające przeciw truciźnie, środek *m.* przeciwtruciznowy.

Ge'gengrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, powód *m.* przeciwny.

Ge'genhall, *sm.* =es, odgłos *m.*, echo *n.*

Ge'genhalt, *sm.* =s, 1) to co wstrzymuje rzecz jaką, opiera jej się; odpór *m.*; 2) opora *f.*, podpora *f.*; — geben podpierać, wzmacniać, utwierdzać.

Ge'gen=halten, hälst gegen, hält gegen, hielt gegen, habe gegengehalten, I. *va.* 1) stawiać dwie rzeczy przeciw sobie, porównywać je; 2) stawiać na kartę grając przeciw komu; II. *vn.* 1) wstrzymywać co, opierać się, stawiać opór; 2) der Wein hält nicht lange gegen wino nie na długo wystarczy; 3) podpierać, podtrzymywać rzecz jaką z tyłu.

Ge'genhieb, *sm.* cięcie *n.* przeciwne, odbicie *n.*

Ge'genhilfe, *sf.* pomoc *f.* wzajemna.

Ge'genindicien, *sn. pl.* przeciwwskazanie *n.*, przeciwwskazanka *f.* (medyc.).

Ge'genkaiser, *sm.* =s, =könig, *sm.* =s, cesarz *m.*, król obrany przez przeciwne stronnictwo; cesarz *m.*, król *m.* nieprawy.

Ge'genkampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, 1) obrona *f.*; 2) walka *f.* z kim, czem.

Ge'gen=kämpfen, *vn.* (haben) 1) bronić się; 2) walczyć przeciw.

Ge'genkeil, *sm.* =s, *pl.* =e, klin *m.* ustawniczy (mechanika).

Ge'genklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* wzajemna; =kläger, *sm.* =s, *pl* — oskarżyciel *m.* wzajemny.

Ge'genkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* przeciwna, oddziałająca.

Ge'genkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, wewnętrzny zatok *m.* ucha.

Ge'genleiste, *sf.* przeciwuszek *m.* (anatom.).

Ge'genleistung, *sf. pl.* =en, świadczenie *n.* wzajemne.

Ge'genlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) światło *n.* przeciwne, z przeciwnej strony bijące; 2) odblask *m.*

Ge'genliebe, *sf.* miłość *f.* wzajemna; wzajemność *f.*

Ge'genmarsch, *sm.* kontramarsz *m.*, marsz odwrotny.

Ge'genmaßregeln, *sf. pl.* środki *pl.* użyte przeciw czemu.

Ge'genmauer, *sf. pl.* =n, przymurek *m.*, podmurze *n.*, mur *m.* poprzeczny.

Ge'genmine, *sf. pl.* =n, przeciwpodkopy *pl.*

Ge'genmittel, *sn.* =s, —, środek *m.* zaradczy, zapobiegający; lekarstwo *n.*; antydot *m.*

Ge'genöffnung, *sf. pl.* =en, otwór *m.* przeciwległy.

Ge'genpapst, *sm.* =es, *pl.* =päpste, papież *m.* nieuznany powszechnie; papież *m.* nieprawy.

Ge'genpart, =(e)s, *pl.* =e, I. *sn.* przeciwieństwo *n.*; du thust immer das — von dem, was ich will czynisz zawsze to, co jest przeciwieństwem mej woli; II. *sm.* przeciwnik *m.*, antagonista *m.*; partya *f.* przeciwna; partner *m.*; pendent *m.*

Ge'genpartei, *sf. pl.* =en, partya *f.*, stronnictwo *n.* przeciwna, -ne.

Ge'genpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, zastrzał *m.*, sprys *m.*

Ge'genprobe, *sf. pl.* =n, sprawdzenie *n.* przez odbycie próby, druga próba *f.*

Ge'genquittung, *sf. pl.* =en, kontrakwit *m.*, pokwitowanie *n.* wzajemne.

Ge'genrechnen, *vn.* (haben) kontrolować, sprawdzać rachunki, obliczenia.

Ge'genrechnung, *sf. pl.* =en, 1) kontrola *f.*, sprawdzanie *n.* rachunków; 2) rachunek *m.* wzajemny; wierzytelność *f.*, pretensya *f.* wzajemna dłużnika do wierzyciela.

Ge'genrede, *sf. pl.* =n, 1) mowa *f.* odpowiadająca, zbijająca, odpowiedź *f.* na mowę jaką; replika *f.*; 2) wymawianie *n.* się, opieranie *n.* się; ohne — bez oporu; bez wątpienia; 3) zarzut *m.*, ekscepcya *f.*; — erheben czynić zarzuty; przeciwić się.

Ge'genrichtung, *sf. pl.* =en, kierunek *m.* przeciwny.

Ge'genruf, *sm.* =es, *pl.* =e, (za)wołanie *n.* odpowiadające.

Ge'gensatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) antyteza *f.*, zdanie *n.* przeciwne, przeciwne twierdzenie *f.*; przeciwieństwo *n.*; 2) kontrast *m.*, przeciwieństwo *n.*, sprzeczność *f.*; einen — zu etw. bilden, im — zu etw. stehen kontrastować z czem; von einem =e in den anderen fallen popadać z jednej sprzeczności w drugą; er ist im =e zu seinem Bruder ruhig w porównaniu z bratem swoim jest spokojnym; gegensätzlich, *adi.* przeciwny, sprzeczny, odwrotny, (-nie) *adv.*

Ge'genschall, *sm.* =es, echo *n.*, odgłos *m.*

Ge'genschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) blask *m.* odbity, światło *n.* odbite, łuna *f.* od czego; 2) położenie *n.* planety, która ze ziemi obserwowana, stoi

wprost (na przeciw) słońca; 3) wzajemne świadectwo *n.*, poświadczenie *n.*

Ge'genschenkung, *sf. pl.* =en, darowizna *f.* wzajemna.

Ge'genschraffierung, *sf. pl.* =en, krzyżowanie *n.* cienia, odwrotne rysy *pl.* w cieniu (w sztycharstwie).

Ge'genschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, kontrolor *m.*

Ge'genschrift, *sf. pl.* =en, odpowiedź *f.* na pismo, replika *f.* piśmienna.

Ge'genseite, *sf. pl.* =n, strona *f.* przeciwna, druga strona; — einer Münze odwrotna strona monety.

Ge'genseitig, *adi.* 1) przeciwny, należący do partyi, strony przeciwnej; 2) wzajemny, (-nie) *adv.*; =es Versprechen, =e Verpflichtung wzajemne przyrzeczenie *n.*, wzajemne zobowiązanie; =e Liebe miłość *f.* wzajemna, wzajemność *f.*; =keit, *sf.* wzajemność *f.*; gegenseits, *adi.* wzajemnie.

Ge'gensperre, *sf.* kontrola *f.*; er hat die — ma drugi klucz od kasy.

Ge'genspiel, *sn.* 1) przeciwieństwo *n.*, akcya *f.* przeciwna; 2) das — machen grać przeciw komu; das ganze — ist in einer Hand cała gra przeciwna jest w jednem ręku.

Ge'genspieler, *sm.* =s, *pl.* —, przeciwnik *m.*

Ge'genstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, 1) przedmiot *m.*; der — seiner Rede, einer Abhandlung przedmiot, temat *m.* mowy, rozprawy; er ist jetzt der — des allgemeinen Hasses jest teraz przedmiotem powszechnej nienawiści; 2) cel *m.*; Belehrung ist der — der Geschichte pouczanie jest celem historyi; 3) — eines Dramas osnowa *f.* dramatu; 4) der — ist erledigt rzecz *f.*, sprawa *f.* załatwiona; 5) hundert Kronen sind für ihn kein — sto koron niczem dla, u niego; das ist kein —! to nic! niema w tem żadnej trudności.

Ge'genständig, *adi.* przeciwległy, przeciwny; mit =en Blättchen przeciwkolistkowy.

Ge'genständlich, *adi.* odnoszący się, należący do jakiej, rzeczy; objektywny, przedmiotowy; =keit, *sf.* objektywność *f.*, przedmiotowość *f.*

Ge'genstand(s)los, *adi.* 1) bez przedmiotu, nie mający przedmiotu; 2) bez racyi bytu.

Ge'genströmung, *sf. pl.* =en, prąd *m.* przeciwny.

Ge'genstück, *sn.* =es, *pl.* =e, pendent *m.*; rzecz *f.* odpowiadająca innej rzeczy, chodząca z inną w parze; seine heutige Rede ist ein — zu seiner gestrigen jego mowa dzisiejsza odpowiada wczorajszej.

Ge'gentheil, I. *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przeciwieństwo *n.*, kontrast *m.*, rzecz *f.* przeciwna; er ist das — seines Vaters jest przeciwieństwem swego ojca; das ist das — von dem, was er gesagt hat to jest wprost przeciwne temu, co on powiedział; seine Handlungen sind stets das — von seinen Worten czynności jego są zawsze przeciwne jego słowom; im — przeciwnie; ich wette das — założę się, że rzecz się ma przeciwnie; II. *sm.* =es, *pl.* =e, strona *f.* przeciwna, przeciwnik *m.*

Ge'gentheilig, *adi.* przeciwny, odwrotny; należący do strony, partyi przeciwnej; =theils, *adv.* przeciwnie.

Gegenü'ber, *adv.* i *praep.* naprzeciw, naprzeciwko; er wohnt uns — mieszka naprzeciw nas; dem Fenster — hängt ein Bild naprzeciw okna wisi obraz; einander — w oko, oko w oko, twarzą w twarz; — liegen leżeć naprzeciw, (-ko); sie stehen einander freundlich, feindlich — pozostają ze sobą w przyjaźni, nieprzyjaźni; die =liegende Wohnung mieszkanie naprzeciwko; dem Angeklagten die Zeugen — stellen konfrontować świadków z oskarżonym; er trat dieser Nachricht — zaprzeczył tej wiadomości; das —, *sn.* =s, osoba *f.*, rzecz *f.* naprzeciwko stojąca, leżąca.

Gegenü'berstellung, *sf. pl.* =en, przeciwstawianie *n.*; konfrontowanie *n.*

Ge'genvermächtnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, legat *m.*, zapis *m.* wzajemny.

Ge'genverpflichtung, *sf. pl.* =en, wzajemne zobowiązanie *n.*, wzajemny obowiązek *m.* względem kogo.

Ge'genversicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.*, zaręczenie *n.* wzajemne.

Ge'genvorstellung, *sf. pl.* =en, przedstawienie *n.* przeciwko czemu uczynione; eine — machen zrobić przeciw czemu przedstawienie, uwagę.

Ge'genwall, *sm.* =es, *pl.* =wälle, kontraskarpa *f.*, przeciwskarpa *f.*

Ge'genwart, *sf.* 1) obecność *f.*, przytomność *f.*; in meiner — w mojej obecności; 2) teraźniejszość *f.*, czas *m.* teraźniejszy, obecność *f.*

Ge'genwärtig, *adi.* obecny, przytomny; ich war bei dem Feste — byłem obecny (na) tej uroczystości; die Sache ist mir noch — mam tę rzecz jeszcze w pamięci; sich — halten mieć na uwadze, w pamięci; 2) teraźniejszy; aktualny; =e Zeit czas teraźniejszy; =es Schreiben, G—es pismo niniejsze; den G—en und Zukünftigen niniejszym i napotem będącym; — *adv.* obecnie, teraz, w tej chwili; =keit, *sf.* teraźniejszość *f.*, obecność *f.*

Ge'genwehr, *sf.* bronienie *n.* się, obrona *f.*; opór *m.*; sich ohne — ergeben poddać się bez oporu.

Ge'genwind, *sm.* =es, *pl.* =e, wiatr *m.* przeciwny.

Ge'genwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* przeciwległy.

Ge'genwirken, *vn.* (haben) oddziaływać, przeciwdziałać; G—kung, *sf. pl.* =en, reakcya *f.*; oddziaływanie *n.*, przeciwdziałanie *n.*

Ge'genwohnend, *adi.*, **Gegenwohner**, *sm.* =s, *pl.* — przeciwnożny (człowiek *m.*) *adi.*, preciwstop(n)y *adi.*; antypoda *m.*

Ge'genwort, *sn.* =es, odpowiedź *f.*, replika *f.*; przyrzeczenie *n.* wzajemne.

Ge'genzeichen, *sn.* =s, znak *m.*, sygnał *m.* wzajemny; ein — geben odpowiedzieć na sygnał.

Ge'genzeichnen, *vn.* (haben) kontrasygnować.

Ge'genzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek *m.* strony przeciwnej.

Ge'gner, *sm.* =s, *pl.* —, i =in, *sf. pl.* =nen, przeciwnik *m.*, przeciwniczka *f.*; nieprzyjaciel *m.*; rywal *m.*, (-ka) *f.*; współ zawodnik *m.*, zawodniczka *f.*

Ge'gnerisch, *adi.* przeciw; =er Advocat adwokat *m.* strony przeciwnej.

Ge'gnerschaft, *sf.* przeciwnictwo *n.*; przeciwnicy *pl.*

Geh'korb, *sm.* koszyk *m.*, w którym małe dzieci uczą się chodzić.

Geh'rock, *sm.* =s, *pl.* =röcke, długi surdut *m.*, kapota *f.*

Geha'ben, *vr.* sich —, 1) zachowywać się; er gehabt sich als Herrscher zachowuje się, jakby był władcą; 2) mieć się; gehab' dich wohl! miej się dobrze! bądź zdrów!

Geha'lt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) treść *f.* czego; części *pl.* składowe jakiej rzeczy; das Erz ist reich an — ruda *f.* jest treściwa, obfita w kruszec; die Münze ist von gutem — moneta jest dobrej próby; ma w sobie wiele kruszcu szlachetnego a małą tylko przymieszkę miedzi; geistiger — eines Getränkes tęgość *f.*, siła *f.* wyskoku w napoju; 2) istotna treść *f.*; substancya *f.*; wartość *f.* wewnętrzna; das Buch hat keinen — książka ta niema treści, jest ubogą w treść; ohne tieferen — bez wartości, powierzchowny; 3) przestrzeń *f.* wewnętrzna; ein Faß von fünfzig Liter(n) — beczka *f.* mieszcząca w sobie pięćdziesiąt litrów; 4) — *sm.* i *sn. pl.* także Gehälter, płaca *f.*, pensya *f.*; er bezieht einen hohen — pobiera, ma wysoką pensyę; jmndm den (das) — bestimmen, erhöhen, sperren pensyę komu wyznaczyć, podwyższyć, zatrzymać, zawiesić.

Geha'lten, *pp.* i *adi.* — zu etw. obowiązany do czego.

Geha'lt(s)abzug, *sm.* potrącenie *n.* z płacy.

Geha'ltleer, Geha'ltlos, *adi.* bez treści, bez wartości.

Geha'ltreich, Geha'ltvoll, *adi.* treściwy, w treść bogaty, pełen treści.

Geha'lt(s)zulage, *sf. pl.* =n, dodatek *m.* do płacy; podwyższenie *n.* płacy rocznej.

Gehä'nge, *sn.* =s, *pl.* —, 1) pochyłość *f.*, urwisko *n.*; 2) girlandy *pl.*, festony *pl.* z kwiatów, owoców; 3) wieszadełko *n.*, wisiadełko *n.*, ozdobka *f.* wisząca przy ubiorze, u zegarka i t. d., breloki *pl.*, 4) — des Hundes uszy *n. pl.* psa.

Gehä'ssig, *adi.* 1) nienawistny, nienawidzący; er ist mir — nienawistnym mi jest, nienawidzi mnie; sich jmnd — machen wzbudzić czyjąś nienawiść; 2) nienawistny, znienawidzony, obmierzły, ohydny; sich bei jmndm — machen stać się komu nienawistnym, popaść u kogo w nienawiść; *adv.* ohydnie.

Gehau', *sn.* =s, 1) wyrabywanie *n.*; 2) wyrąb *m.*; einen Wald in =e eintheilen las podzielić na wyręby; junges — natonie *pl.*

Gehäu'se, *sn.* =s, *pl.* —, der Schnecke skorupa *f.* ślimaka; — der Uhr koperta *f.* zegarka; futerał *m.*; torebka *f.*, w której ziarnka owocu się mieszczą.

Gehe'ge, *sn.* =s, *pl.* —, ogrodzenie *n.*, miejsce *n.* ogrodzone, odznaczone, odgraniczone; knieja *f.*; einem anderen ins — kommen, gehen, treten w cudzej kniei polować; naruszyć czyje prawo, mieszać się do cudzych spraw.

Gehei'm, *adi.* tajny, (po)tajemny, skryty, sekretny; *adv.* (-nie), skrycie; =e Thüre skryte drzwi; =e Zusammenkunft tajemna schadzka; etw. vor jmndm — halten taić, trzymać co w sekrecie przed kim; im G—en, ins — potajemnie *adv.*, skrycie *adv.*, w sekrecie; =e Liebe miłość wzbroniona; G—er Rath, Geheimrath, *sm.* tajny radca.

Gehei'mnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, tajemnica *f.*, sekret *m.*; zajnik *m.*; um jmnds — wissen tnać czyją tajemnicę; jmndm die =sse seines Herzens anvertrauen powierzyć komu tajemnice swego serca; ich mache kein — daraus nie robię z tego żadnej tajemnicy, nie taję się z tem; die =sse der Ceres tajemnice Cerery; ein — verrathen wydać sekret; das — zu gefallen tajemnica, sztuka przypodobania się; ein — vor jmndm haben taić co przed kim.

Gehei'mnisvoll, *adi.* tajemniczy, (-o) *adv.*

Gehei'mschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, sekretarz *m.* prywatny.

Gehei'mschrift, *sf.* pismo *n.* tajemnicze, cyfrowane.

Gehei'msprache, *sf.* mowa *f.* tajemnicza.

Gehei'ß, *sn.* =es, rozkaz *m.*

Ge'hen, gehst, geht, gieng, bin gegangen, I. *vn.* 1) iść, chodzić, pójść; er gieng ihm entgegen poszedł naprzeciw niemu; hinausgehen wyjść! ich gehe morgen aufs Land, nach Wien jadę jutro na wieś, do Wiednia; in die Stadt hat man zwei Stunden zu — do miasta jest dwie godziny drogi; auf den Ball, in die Versammlung — iść na bal, na zgromadzenie; schlafen, essen — iść spać, jeść; wer keine Füße hat, kann nicht — kto nie ma nóg, nie może chodzić; gut gekleidet — chodzić w dobrem ubraniu, dobrze się ubierać; ich gehe täglich drei Stunden chodzę co dzień dwie godziny; den Weg alles Fleisches — pójść do nieba, na tamten świat, na wieczny odpoczynek; umrzeć; über die Brücke — iść, przechodzić przez most; 2) *vimp.* hier darf man nicht —! przejście tędy wzbronione!; das Dampfschiff geht um 10 Uhr parowiec idzie, odchodzi, od-

jeżdża o dziesiątej godzinie; die Uhr geht gut, zu schnell, langsam zegar idzie dobrze, za prędko, powoli; spieszy się, opóżnia się; die Orgel geht grają na organach; es — merkwürdige Gerüchte krążą dziwne pogłoski; es geht die Rede, dass ... mówią, słychać, że ...; wie geht es dir? jak ci się powodzi? jak się masz?; es geht nie źle, ujdzie; der Teig geht gut ciasto dobrze rośnie, rusza się; die Mühle geht nicht mehr młyn już nie obraca się, nie jest w ruchu; 3) oddalać się z jakiego miejsca, udawać się dokąd; er ist schon aus der Schule gegangen już wyszedł ze szkoły; ins Bad — iść do kąpieli, pójść kąpać się; wyjechać do wód, do miejsca kąpielowego; 4) hundert Heller — auf eine Krone sto halerzy idzie na koronę; es geht ein Liter in diese Flasche do tej flaszki wejdzie litr, w tej flaszce zmieści się litr; 5) die Fenster — in den Hof okna wychodzą na podwórze; der Weg geht durch den Wald droga prowadzi przez las; meine Meinung geht dahin, dass ... moje zdanie zmierza do tego, że ..., mojem zdaniem jest, że ...; das will mir nicht in den Kopf — to nie chce mi wejść, wleźć do głowy; es geht kein wahres Wort aus seinem Munde, słowo prawdy nie wyjdzie z ust jego; 6) jmndn — lassen puścić kogo, pozwolić mu odejść; dać komu pokój; sich — lassen folgować sobie, popuszczać; es — lassen, wie es Gott gefällt zdać sprawę, rzecz na łaskę bożą; er lässt es sich gut — dogadza sobie, nie odmawia, nie żałuje sobie niczego; einen (Furz) gehen lassen puścić wiatr; 7) das geht mir nahe trapi mnie to, martwi mnie; voran — iść na przodzie, przodem; in seinen Ansprüchen weit — mieć wygórowane pretensye; zu weit — przekroczyć granice; es gieng anders rzecz, sprawa wzięła inny obrót; barfuß, ohne Schuhe — boso chodzić; die Ware geht gut jest dobry odbyt na ten towar; die See geht hoch morze burzy się; die Sache geht schief rzecz wzięła zły, niepomyślny obrót; schwanger — chodzić z dzieckiem, być przy nadziei; du gehst dabei ganz sicher nie ryzykujesz w tem nic, nie narażasz się na nic; so geht es in der Welt tak się to plecie na tym tu biednym świecie; so geht das nicht to tak nie idzie; es geht ihm so so ma się jako tako; wie mans treibt, so gehts jak sobie kto pościele, tak się wyspi; einer Sache verlustig — zgubić rzecz jaką; 8) sitzen — usiąść; spazieren — iść, pójść na przechadzkę; er gieng klagen, er gieng und klagte poszedł na skargę; wniósł skargę; geh und schlaf! idź spać!; seinen geraden Weg — iść prostą drogą, działać uczciwie; 9) das Korn geht in die Ähren pszenica idzie w kłosy, dostaje kłosów; die Sache geht vor sich rzecz jest w toku; das geht über unsere Kraft to przechodzi nasze siły; darüber geht nichts nic nad to niema, nad to nic nie może być lepszego; Gewalt geht vor, über Recht gdzie przemoc mówi, tam prawo milczy; das geht ihm vom Herzen z serca to mówi; alles muss nach seinem Kopfe — wszystko iść musi po jego woli; an das Obergericht — odwołać się do sądu wyższego; an die Arbeit — rozpocząć robotę; jmndm mit Rath an die Hand — wspierać kogo radą; an Krücken — chodzić o kulach; ans Land — wylądować; der Rock geht bis an die Knie surdut sięga (do) kolan; einer Sache auf den Grund — zbadać, zgruntować rzecz jaką; es geht auf Leben und Tod chodzi o życie lub śmierć; das geht auf mich mnie to dotyczy; gehe mir aus den Augen! idź mi z oczu!; auseinander — rozstać się; aus dem Häuschen — złościć, gniewać, unosić się; ich werde ihm von weitem aus dem Wege — będę go z daleka obchodził, unikał; das geht mir durch die Seele to mi duszę, serce przeszywa, rozdziera; das geht durch Mark und Bein to aż do szpiku przejmuje, na wskróś przejmuje; aż szpik drga w kości; durch dieses Tuch geht kein Wasser sukno jest nieprzemakalne; einer hinter dem anderen — iść jeden za drugim, gąsiorem; hinter die Schule — chadzać po za szkołę, zamiast do szkoły w inne miejsce; in Erfüllung — spełnić, ziścić się; das geht einem in alle Glieder to na wskróś przejmuje; der Preis des Getreides gieng plötzlich in die Höhe cena zboża, zboże nagle podskoczyło, (-a); er geht in sein achtes Jahr ma, rozpoczyna ósmy rok; es geht schon ins vierte Jahr, dass ich ihn nicht gesehen już temu trzy lata, jak go widziałem; in ein Kloster — pójść, wstąpić do klasztoru; in See — wypłynąć na morze; in Trauer, in Schwarz — chodzić w żałobie, w czarnym stroju; in Stücke — rozpaść, złamać, rozprysnąć się; in sich — wejść w siebie, opamiętać, upamiętać się; das geht in die Tausende to wynosi tysiące; in sein Unglück, Verderben — w nieszczęście się pogrążać, dążyć do zguby; wie oft geht vier in zwölf? ile razy mieszczą się cztery w dwunastu?; geht doch, geht mit eurem Geschwätz! przestańcie tej gadaniny, dajcie jej pokój!; mit der Zeit — iść, postępować z czasem; być postępowym; alles geht nach Wunsch wszystko idzie, składa się pomyślnie; wenn es nach mir gienge gdyby szło podług mojej myśli; gdyby mnie posłuchano; der Brief geht über Wien list idzie przez, na Wiedeń; das geht über meinen Verstand nie pojmuję, nie rozumiem tego; alles geht drunter und drüber wielkie jest zamieszanie, wszystko w nieładzie; es geht um dein Vermögen rozchodzi się o twój majątek; unter (die) Leute —

bywać, uczęszczać między ludźmi; unter die Schauspieler — zostać aktorem; unter Segel — wyjść pod żagle, wypłynąć; die Arbeit geht ihm von der Hand robota łatwo mu idzie; jmndm nicht von der Seite, vom Halse — nie odstępywać kogo na krok; von Thür zu Thür — chodzić od drzwi do drzwi; żebrać; Frauen — immer vor kobiety zawsze mają pierwszeństwo; zur Kirche — iść do kościoła; zu Ende — mieć się ku końcowi, kończyć się; zur Beichte — iść do spowiedzi; es geht zum Winter zima się zbliża; geh zum Kuckuck! zum Teufel! idź do kata! do licha!; II. *va.* i sich —, *vr.* die Absätze unter den Stiefeln schief — wykrzywić obcasy; sich müde — zmęczyć się chodząc; sich Blasen in die Füße — dostać od chodzenia bąblów na nogach; anfangs gieng es sich nicht schlecht z razu szło się nie źle; das Gehen, *sn.* =s, iście *n.*, chodzenie *n.*, stąpanie *n.*

Gehen'kelt, *adi.* uchaty, z uchami.

Geheu'er, *adi.* bezpieczny; (-nie) *adv.*; es ist hier nicht recht — tu nie bardzo bezpiecznie; die Sache ist nicht recht — sprawa jest nie jasna, podejrzana; mir ist nicht recht — zu Muthe markotno mi.

Geheu'l(e), *sn.* =s, wycie *n.* wilka, psa; wycie wiatru; płacz *m.*, lamenty *pl.*

Gehi'lfe, *sm.* =n, *pl.* =n, pomocnik *m.*; jmnd einem anderen zu =n geben przydać komu kogo do pomocy.

Gehi'rn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mózg *m.*; kein — im Kopfe haben nie mieć mózgu, rozumu w głowie; er ist im =e nicht wohl verwahrt, es geht in seinem =e um w mózgu mu się kręci; das ist nicht aus seinem =e gekommen to nie wyszło z jego mózgownicy, on nie jest twórcą tego.

Gehi'rnkasten, *sm.* =s, mózgownica.

Gehi'rnkrank, *adi.* chory na umyśle.

Gehö'ft, *sn.* =es, *pl.* =e, zagroda *f.*

Gehö'lz, *sn.* =es, *pl.* =e, lasek *m.*, gaik *m.*, miejsce *n.* drzewami zarosłe, zarośl *f.*

Gehö'r, *sn.* =s, 1) słuch *m.*; ein feines — haben mieć delikatny słuch; kein — haben nie mieć słuchu, ucha; 2) posłuchanie *n.*; jmndm — geben, schenken słuchać kogo; er fand bei ihm — przyjął, wysłuchał go; um geneigtes — bitten prosić o chwil kilka posłuchania; einer Bitte — geben wysłuchać prośby; 3) słuchy *pl.*, uszy *pl.* zwierząt.

Gehö'rgang, *sm.* kanał *m.* słuchowy.

Gehö'rlos, *adi.* bez słuchu; głuchy.

Gehö'rsinn, *sm.* =s, słuch (zmysł).

Gehö'rtrommel, *sf.* bęben(ek) *m.*

Geho'rchen, *vn.* (haben) jmndm — słuchać kogo, być mu posłusznym; być komu podległym.

Gehö'ren, I. *vn.* należeć do kogo; diese Feder gehört mir pióro to do mnie należy, jest moją własnością; dem Diener gehört sein Lohn służącemu należy się zapłata; dieser Titel gehört mir nicht ten tytuł mi się nie należy, nie przynależy mi; 2) zu etw. — należeć do czego; mit allem, was dazu gehört ze wszystkiem, co do tego należy, z wszystkiemi przynależnościami; das gehört nicht zum Gegenstande to nie należy do rzeczy; 3) der Hund gehört nicht auf den Tisch, nur unter den Tisch psa miejsce nie na stole, ale pod stołem; diese Flasche gehört in die Küche flaszka ta należy do kuchni, winna stać w kuchni; auf alberne Fragen gehört keine Antwort na głupie pytania nie należy odpowiadać; das gehört hier nicht her to tu nie należy, to się nie ściąga do tej sprawy; das gehört nicht vor meinen Richterstuhl to nie podlega memu sądowi; es gehört viel Muth dazu potrzeba do tego wiele odwagi; dazu gehört doch eine Frechheit! a co za zuchwałość!; II. es gehört sich, *vr. imp.* należy się; er that es; wie es sich — zrobił jak się należy; das — sich von rechtswegen to z prawa (się) należy.

Gehö'rig, *adi.* 1) jmndm — należny, należący do kogo; die ihm =en Güter należne doń dobra; 2) należący, ściągający się do czego; die zum Amte =en Angelegenheiten sprawy do urzędu należące; 3) należyty, stosowny, przyzwoity; jmndm die =e Ehre erweisen oddać komu należną cześć; in =er Form w należytej formie; sich — betragen zachowywać się należycie; die =en Mittel anwenden używać środków należytych, odpowiednich; 4) silny, mocny; *adv.* (-nie), (-no), wiele; =er Hieb należyte, mocne uderzenie; jmndn — durchprügeln wybić kogo należycie; =er Betrüger porządny (*iron.*) oszust, oszust, co się zowie.

Gehö'rn, *sn.* =s, *pl.* =e, rogi *sm. pl.*

Gehö'rnt, *pp.* rogaty *adi.*, rogami opatrzony.

Geho'rsam, I. *adi.* posłuszny; (-nie) *adv.*; Ihr =er, =ster Diener uniżony, najniższy sługa; (często ironicznie używane n. p.:) du wirst mir doch Geld leihen? wszak pożyczysz mi pieniędzy?; =er Diener! najniższy sługa! kłaniam uniżenie; II. *sm.* =s, posłuszeństwo *n.*; jmndm — leisten posłuszeństwo komu okazywać, być mu posłusznym; jmndm den — aufkündigen wypowiedzieć komu posłuszeństwo; jmndn zum — bringen przywrócić kogo do posłuszeństwa.

Gei'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) sęp *m.*; 2) licho *n.*; zum —! tam do licha! daß dich der —! Hol dich der —! bierz cię licho!; was zum — soll das bedeuten? tam do licha, cóż to ma znaczyć?

Gei'erblick, =es, *pl.* =e, *sm.* wzrok *m.* sępi, złowrogi.

Gei'fer, *sm.* =s, 1) ślina *f.* (z ust płynąca), piana *f.*; 2) gniew *m.* rozsrożony; seinen — auslassen wybuchnąć gwałtownym gniewem.

Gei'ferer, *sm.* =s, *pl.* — złośnik *m.*; zgryżliwy człowiek *m.*

Gei'f(e)rig, *adi.* pieniący się, wściekły.

Gei'fern, *vn.* (haben) 1) ślinić się; vor Wuth — pienić się od złości; 2) pienić, złościć się.

Gei'ge, *sf. pl.* =n, skrzypce *pl.*; die — spielen grać na skrzypcach; die erste — spielen grać pierwsze skrzypce, odgrywać pierwszą rolę; der Himmel hängt ihm voller =n świat cały uśmiecha się do niego.

Gei'gen, *vn.* (*va.*) 1) grać na skrzypcach; einen Walzer — grać walca na skrzypcach; tanzen müssen, wie einer geigt musieć stosować się do czyjej woli; musieć skakać, jak zagrają; ich werde dir einen anderen Tanz — zagram ci ja! spłatam ja tobie figla!; jmndm derb die Wahrheit — powiedzieć komu słowa prawdy; wer die Wahrheit geigt, dem schlägt man den Fiedelbogen um den Kopf prawda w oczy kole; prawda jest gorzką potrawą; 2) die Mücken — komary brzęczą.

Gei'genblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, gryf *m.*, rękojeść skrzypców.

Gei'genbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, smyczek *m.*

Gei'genhals, *sm.* =es, szyjka *f.* u skrzypiec.

Gei'genharz, *sn.* =es, kolofonia *f.*, żywica *f.* skrzypcowa.

Gei'genholz, *sn.* =es, drzewo *n.* skrzypcowe.

Gei'genbaum, *sm.* skrzypcodrzew *m.*

Gei'genmacher, *sm.* =s, *pl.* —, skrzypecznik *m.*, skrzypkarz *m.*, majster *m.* robiący skrzypce.

Gei'gensaite, *sf. pl.* =n, struna *f.* skrzypcowa.

Gei'gensattel, *sm.*, =s, *pl.* =sättel, **Gei'gensteg**, *sm.* =es, *pl.* =e, podstawek *m.* u skrzypiec.

Gei'genspieler, *sm.* =s, *pl.* —, skrzypek *m.*

Gei'ger, *sm.* skrzypek *m.*; erbärmlicher — skrzypiciel *m.*, lichy muzyk *m.*

Geigerei', *sf.* ciągłe granie *n.* na skrzypcach; abscheuliche — rzępolenie, nędzne granie.

Geil, *adi.* 1) bujny, jędrny, zbyt obfity; die Saat wächst zu — zboże za nadto wybujało, za nadto gęsto rośnie i idzie w górę; 2) zbyt tłusty, łojowaty; das Fleisch riecht — mięso cuchnie; 3) swawolny, rozpustny; jurny, lubieżny, do cielesnych uciech skłonny; ein =er Kerl, Bock lubieżnik *m.*; die G—e, *sf.* zbytnia *adi.* tłustość *f.*, bujność *f.*; lubieżność *f.*, jurność *f.*; *pl.* die G—e jądra *pl.*

Gei'len, I. *vn.* (haben) zaspakajać chuci, lubieżność; nach etw. — palić się, do czego, chciwie czego pragnąć; II. *va.* den Acker — rolę mierzwić, gnoić; jmndn — wytrzebić kogo.

Gei'lheit, *sf. pl.* =en, obfitość *f.*, bujność *f.*; lubieżność *f.*

Gei'sel, *sm.* =s, *pl.* =n, i *sf.* zakładnik *m.*; =n geben, stellen dać zakładniki, -ów.

Geiß, *sf. pl.* =en, i =e, koza *f.*; łania *f.*

Gei'ßbart, *sm.* kozia broda *f.*; ilmiezka *f.* (roślina).

Gei'ßblatt, *sn.* powój *m.* wonny, przewiercień (rośl.).

Gei'ßbock, *sm.* kozieł *m.*

Gei'ßel, I. *sm.* = Geisel; II. — *sf. pl.* =n, bicz *m.*, kańczug *m.*, dyscyplina *f.*, rózga *f.*; die — der Kritik bicz, chłosta *f.* krytyki; die — über jmndn schwingen chłostać kogo; er ist eine wahre — jest prawdziwą plagą.

Gei'ßelbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder biczownik *m.*

Gei'ßeln, *va.* (haben) chłostać, biczować; zganić publicznie; sich —, *vr.* biczować się; G—lung, *sf.* chłosta *f.*, biczowanie *n.*

Geist, *sm.* =es, *pl.* =er, 1) duch *m.*, dusza *f.*; da er getrunken, kam sein — wieder skoro wypił, dusza weń wstąpiła, orzeźwił się; der — ist unsichtbar duch jest niewidzialny; der — schwingt sich empor zu Gott duch, dusza wzlatuje do Boga; den — aufgeben Bogu ducha oddać, wyzionąć ducha; 2) umysł *m.*, myśl *f.*; seinen — ausbilden (wy)kształcić umysł; er war im =e mit uns duchem był z nami; im =e freut er sich w duchu cieszy się; große =er wielkie duchy; ihr großen =er! wy wielkie dusze!; beschränkter — ciasna głowa; der — der modernen Schriftsteller duch nowych pisarzy; er schreibt in demselben =e pisze w tym samym duchu; er ist ein schwacher — jest słabego umysłu; der — des Jahrhunderts duch wieku; 3) istota *f.* bez ciała; Gott ist —, nicht Körper Bóg duch jest, nie ciało; der heilige — duch święty; die himmlischen =er duchy niebieskiej światłości; die bösen =er, die =er der Finsterniß, die unsauberen =er duchy złe, duchy ciemności, duchy nieczyste; dyabli, czarci, szatani; in diesem Schlosse spuken =er w tym zamku duchy straszą, są strachy, upiory; 4) dowcip *m.*, talent *m.*; ein Mann von — mąż niezwykłego umysłu; er hat viel — ma wiele dowcipu, talentu; 5) żywość *f.*, ruchawość *f.*; er hat noch viel — ma jeszcze wiele ruchawości (umysłu); 6) moc *f.*, esencyonalność *f.*; dieser Wein hat keinen — wino to nie ma żadnej mocy.

Gei'stbildend, *adi.* kształcący umysł.

Gei'stlos, *adi.* bez ducha, bez duszy, bez życia; =ses Gedicht słaby wiersz, poemat;

ein =ser Mensch człowiek bez talentu, bez zdolności; tępa głowa.

Gei'stlosigkeit, *sf.* ograniczoność *f.*; płytkość *f.* umysłu, powierzchowność *f.*

Gei'streich, *adi.* pełny talentu, genialny; =er Wein mocne, esencyonalne wino.

Gei'sterbann, *sm.* wyganianie *n.*, zaklinanie *n.* duchów.

Gei'sterbanner, *sm.* i **Geisterbeschwörer,** *sm.* wyganiacz *m.* zaklinacz *m.* duchów, egzorcysta *m.*

Gei'sterbeschwörung, *sf. pl.* =en, zaklinanie duchów.

Gei'sterbild, *sn.* =es, *pl.* =er, fantom *m.*, mara *f.*, straszydło *n.*

Gei'sterbleich, *adi.* blady jak trup *m.*, blady jak śmierć *f.*, blady jak chusta *f.*

Gei'stercitierung, *sf. pl.* =en, wywoływanie duchów.

Gei'stererscheinung, *sf. pl.* =en, ukazywanie się duchów, wizya *f.*, widzenie *n.*

Gei'sterseher, *sm.* =s, *pl.* — duchowidz *m.*, mający przywidzenia, człowiek *m.*, któremu się zdaje, że duchy widzi.

Gei'sterseherei, *sf.* duchowidztwo *m.*, przywidzenia *pl.*, widzenie *n.* duchów.

Gei'sterstunde, *sf.* godzina *f.* duchów, północ *f.*

Gei'sterwelt, *sf.* świat *m.* duchów.

Gei'sterhaft, *adi.* nadprzyrodzony; =e Blässe bladość *f.* trupia.

Gei'stesabwesend, *adi.* bezprzytomny; roztargniony.

Gei'stesabwesenheit, *sf.* nieprzytomność *f.*; roztargnienie.

Gei'stesanstrengung, *sf.* natężenie *n.* umysłu.

Gei'stesarbeit, *sf.* praca *f.* umysłowa.

Gei'stesarmut, *sf.* ubóstwo *n.* umysłu, umysłowe.

Gei'stesbeschränktheit, *sf.* ograniczoność *f.* umysłu.

Geistesbildung, *sf.* (u)kształcenie *n.* umysłu.

Gei'stesflug, *sm.* polot *m.* myśli.

Gei'stesgabe, *sf.* zdolność *f.* umysłu, talent *m.*

Gei'stesgegenwart, *sf.* przytomność *f.* umysłu.

Gei'stesgestört, *adi.* chory na umyśle.

Gei'stesgröße, *sf.* wielkość *f.*, wzniosłość *f.* umysłu.

Gei'steskraft, *sf. pl.* =kräfte siła *f.* umysłu, władza *f.* umysłowa.

Gei'steskrank, *adi.* chory na umyśle.

Gei'steskrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* umysłowa.

Gei'stesnahrung, *sf.* pokarm *m.* dla umysłu.

Gei'stesschwäche, *sf.* słabość *f.* umysłu.

Gei'stesschwung, *sm.* =es, polot *n.* geniuszu.

Gei'stesstärke, *sf.* moc umysłu.

Gei'stesstörung, *sf. pl.* =en, *sf.* obłąd *m.*

Gei'stesstumpfheit, *sf.* tępość *f.* umysłu.

Gei'stesverwandt, *adi.* spokrewniony duchowo.

Gei'stesverwirrt, *adi.* obłąkany.

Gei'steswerk, *sn.* =es, *pl.* =e, dzieło *n.* geniuszu, talentu.

Gei'steszerrüttung, *sf.* obłąkanie *n.* umysłu.

Gei'stig, *adi.* 1) duchowy, bezcielesny, niemateryalny; =e Wesen istoty duchowe; 2) umysłowy; =e Arbeit praca umysłowa; =e Leiden cierpienia duszy, bole moralne; =e Liebe miłość platoniczna; 3) spirytusowy, mocny; =e Getränke napoje mocne, wyskokowe, gorące,

Gei'stlich, *adi.* 1) duchowny; =e Gespräche rozmowy duchowne; 2) do stanu duchownego należący; =es Gericht sąd duchowny; die =e und weltliche Gewalt władza duchowna i władza świecka; die =en Fürsten książęta duchowni; =er Herr ojciec duchowny; **G—er,** *sm.* =en, *pl.* =en, duchowny *m.*, ksiądz *m.*; =er werden zostać duchownym.

Gei'stlichkeit, *sf.* duchowieństwo *n.*, stan *m.* duchowny.

Geiz, *sm.* =es, 1) skąpstwo *n.*; sknerstwo *n.*; schmutziger — brudne skąpstwo; 2) łakomstwo *n.*, chciwość *f.*, żądza *f.*; — nach Ruhm żądza sławy; 3) zbyteczne wyrostki u roślin.

Gei'zen, *vn.* (haben) skąpić, być skąpym; nach etw. — być chciwym czego, pożądać czego.

Gei'zhals, =es, =hälse, =kragen, *sm.* =s, —, skąpiec *m.*, sknera.

Gei'zig, *adi.* skąpy; nach etw. — sein być czego chciwym, pożądać czego.

Geke'lcht, *adi.* kieliszkowaty (botanika).

Geke'rbt, *adi.* i *pp.* karbowany, narzynany.

Geklä'ffe, *sn.* =s, ciągłe skomlenie *n.*, szczekanie *n.*

Gekli'mper, *sn.* =s, brzdąkanie *n.*

Gekli'rr(e), *sn.* =s, — der Waffen szczęk *m.*, chrzęst *m.* broni.

Geklü'ft(e), *sn.* =s, pasmo *n.* rozpadlin, rozpadliny *pl.*

Gekna'tter, *sn.* =s, ciągłe, częste trzeszczenie *n.*; trzask *m.* drzewa w ogniu; huk *m.* dział, strzelb.

Gekni'rsch(e), *sn.* =s, zgrzytanie *n.*

Gekni'ster, *sn.* =s, szelest *m.*, szeleszczenie *n.*

Geko'ller, *sn.* =s, glukanie *n.*, bełkotanie *n.*, burczenie *n.*

Gekra'ch, *sn.* =s, trzask *m.*, łoskot *m.*, łomot *m.*

Gekrä'chz(e), *sn.* =s, krakanie *n.*; skrzeczenie *n.*, przeraźliwe stękanie *n.*, jęczenie *n.*

Gekrä'tz, *sn.* =es, opiłki *pl.*, otrociny *pl.*, odrzynki *pl.*

Gekräu'sel, *sn.* =s, kędzierzawienie *n.*; kędziory *pl.*; — der Wellen kręcące się na wodzie bałwany.

Gekrei'sch(e), *sn.* =es, krzyk *m.* przeciągły; skrzek *m.*, skrzeczenie *n.*

Gekri'tzel, *sn.* =s, bazgranie *n.*, bazgranina *f.*

Gekrö's, i =ö'se, *sn.* =ses, *pl.* =öse, 1) rzecz *f.* marszczona; kryza *f.*; 2) kruszk *f.*, kruszki *pl.*, kryzki *pl.*,

śródjelicie *n.*; =sblutader, *sf.* żyła *f.* kryzkowa, śródjelitna.

Gekü'nstelt, *adi.* sztuczny, nienaturalny; manierowany, wymuszony.

Gelä'chter, *sn.* =s, śmiech *m.*; ein lautes — erheben parsknąć śmiechem, ze lub od śmiechu, wybuchnąć głośnym śmiechem; sich zum — machen na śmiech, pośmiewisko się wystawić; zum — werden stać się przedmiotem pośmiewiska; — erregen śmiech wzbudzić; jmndn, etw. zum — machen śmiech sobie z kogo stroić, w śmiech co obrócić.

Gela'g(e), *sn.* =(e)s, *pl.* =e, biesiada *f.*, uczta *f.*, hulanka *f.*; ochota *f.*, pijatyka *f.*; ins — hineinreden pleść co ślina do gęby przyniesie, co na język przyjdzie.

Gela'hrt, G—heit = gelehrt, G—heit.

Gelä'nde, *sn.* =s, *pl.* —, ziemia *f.*, kraj *m.*

Gelä'nder, *sn.* =s, *pl.* —, 1) poręcz *f.*, kobylica *f.*, balustrada *f.*, balas *m.*; 2) pal *m.*, słupek *m.*, tyka *f.*, drąg *m.*, podpora *f.* dla drzewka.

Gela'ngen, *vn.* (sein) dojść dokąd, dostać się do jakiego miejsca; ans Ziel — dojść do celu; bis an die Grenze — dostać się do granicy; etw. an jmndn — lassen przesłać co komu; zu Reichthum — przyjść do majątku; zu Ehren — dojść do zaszczytów.

Gela'ß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) miejsce *n.*, skład *m.* w domu; komora *f.*, pokój *m.*; das Haus hat viel — dom jest przestronny; er hat genug — ma dość miejsca: ich habe wenig — mieszkam ciasno; 2) spadek *m.*, dewolucya *f.* (lenne prawo).

Gela'ssen, *pp.* i *adi.* spokojny, (-nie) *adv.*, bez namiętności, z zimną krwią, bez uniesienia się; cierpliwy, (-wie) *adv.*; rozważny, (-nie) *adv.*; du sprichst ein großes Wort — aus wypowiedziałeś ze spokojem słowo wielkiej wagi; G—heit, *sf.* spokojność *f.*, powolność *f.*, cierpliwość *f.*

Gelau'fe, *sn.* =s, bieganie *n.* ustawiczne; bieganina *f.*

Geläu'fig, *adi.* wprawny; er spricht — deutsch mówi płynnie, biegle po niemiecku; die deutsche Sprache ist ihm — włada dobrze językiem niemieckim.

Geläu'figkeit, *sf.* wprawa *f.*, wprawność *f.*, biegłość *f.*

Gelau'nt, *adi.* w humorze będący; schlecht, gut — w złym, dobrym humorze, usposobieniu.

Gelau't, *sn.* =es, *pl.* =e, granie *n.*, szczekanie *n.* psów.

Geläu't(e), *sn.* =(e)s, dzwonienie *n.*, odgłos *n.* dzwonów; dzwonki *pl.*

Gelb, *adi.* żółty, (-to) *adv.*; =e Farbe żółtość *f.*, kolor *m.* żółty; — färben ufarbować na żółto; =e Rüben marchew *f.*; es wird mir grün und — vor den Augen mieni mi się w oczach; G—e, *sn.* żółtość *f.*, barwa *f.* żółta; das — vom Ei żółtko (z) jaja; G—e, *sf.* żółtość *f.*

Ge'lbeln, *vn.* żółknąć, żółcieć zwolna.

Ge'lben, (haben), 1) *va.* żołcić; 2) *vn.* żółcieć, żółtości nabierać, w żółte wpadać; 3) sich —, *vr.* żółtego koloru nabierać.

Ge'lbgießer, *sm.* =s, *pl.* —, mosiężnik *m.*

Ge'lbhaarig, *adi.* żółtowłosy.

Ge'lblich, *adi.* żółtawy.

Ge'lbschecke, *sm.* =n, *pl.* =n, koń *m.* żółtopleśniwy, biały z żółtymi płatami.

Ge'lbschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, 1) (młody) ptak *m.* z żółtym dzióbem; 2) młokos *m.*, młodzik *m.*

Ge'lbsucht, *sf.* żółtaczka *f.*; gelbsüchtig, *adi.* żółtaczny, żółtaczkę mający, do niej skłonny.

Geld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądz *m.*; — einnehmen, eintreiben pobierać, ściągać pieniądze; bares — gotowe pieniądze, gotowizna *f.*; für — za pieniądze; etw. zu =e machen spieniężyć co; sich — machen zebrać grosz; wie viel macht das in unserem =e? wiele to wynosi w naszych pieniądzach?; man kommt dabei zu seinem — to się opłaci; für — ist alles feil za pieniądze wszystko dostać można; bei =(e), sein być przy pieniążkach; gemünztes — moneta *f.*; — schlagen, prägen bić pieniądze; kleines — drobna, zdawkowa moneta; das ist ein schönes Stück — to dużo pieniędzy; hat er —? czy ma pieniądze, majątek?; von seinem =e leben żyć ze swoich dochodów, ze swojej renty; das ist nicht mit — zu bezahlen tego się pieniędzmi nie dokupi; er hat keinen Pfennig — nie ma grosza przy duszy; — in der Bank stehen haben mieć pieniądze w banku; — macht es nicht aus pieniądz sam nie uszczęśliwia.

Ge'ldadel, *sm.* =s, szlachectwo *n.* majątkowe.

Ge'ldangelegenheit, *sf.* *pl.* =en, interes *m.* pieniężny.

Ge'ldanlage, *sf.* *pl.* =n, ulokowanie *n.*, umieszczenie *n.* pieniędzy.

Ge'ldanleihe, *sf.* *pl.* =n, pożyczka *f.* pieniężna.

Ge'ldauflage, *sf.* *pl.* =n, podatek *m.* nałożony w pieniądzach.

Ge'ldaufwand, *sm.* =es, wydatek *m.* pieniężny, wydawanie *n.* pieniędzy.

Ge'ldbedarf, *sm.* =s, potrzeba *f.* pieniędzy.

Ge'ldbedrängnis, *sf.* *pl.* =sse, kłopot *m.* pieniężny.

Ge'ldbegierde, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Ge'ldbeitrag, *sm.* =s, *pl.* =träge, składka *f.* pieniężna, datek *m.* pieniężny.

Ge'ldbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, worek *m.*, woreczek *m.* na pieniądze; sobald es an den — geht skoro rozchodzi się o pieniądze.

Ge'ldbüchse, *sf.* *pl.* =n, (s)karbonka *f.*, puszka *f.* na pieniądze.

Ge'ldbuße, *sf. pl.* =n, kara *f.* pieniężna.

Ge'lddurst, *sm.* =es, łaknienie *n.*, żądza *f.* pieniędzy.

Ge'ldeinnahme, *sf.* dochód *m.* pieniężny, pobór *m.* w pieniądzach.

Ge'lderwerb, *sm.* =es, zarobek *m.* pieniężny.

Ge'ldforderung, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, pretensya *f.* pieniężna; an jemanden eine — haben mieć do kogo pretensyę pieniężną; an jmndn =en stellen domagać się od kogo pieniędzy.

Ge'ldfressend, *adi.* pieniądze jedzący, wielkich wydatków, nakładów wymagający, kosztowny.

Ge'ldgier, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Ge'ldgürtel, *sm.* =s, *pl.* —, trzos *m.*

Ge'ldhandel, *sm.* =s, handel *m.* pieniądzmi, wymiana *f.* pieniędzy, bankierstwo *m.*

Ge'ldheirat, *sf. pl* =en, małżeństwo *n.* dla pieniędzy, żeniaczka *f.* dla posagu.

Ge'ldjude, *sm.* =n, *pl.* =n, lichwiarz *m.*

Ge'ldkatze, *sf. pl.* =n, trzos *m.*

Ge'ldleute, *pl.* ludzie *pl.* mający pieniądze.

Ge'ldmakler, *sm.* =s, *pl.* —, wekslarz *m.*, bankier *m.*

Ge'ldmangel, *sm.* =s, brak *m.*, niedostatek *m.* pieniądzy.

Ge'ldmünze, *sf. pl.* =n, moneta *f.*

Ge'ldnoth, *sf.* wielki niedostatek *m.* pieniędzy.

Ge'ldposten, *sm.* =s, *pl.* —, suma *f.*, kwota *f.* pieniędzy.

Geld'preis, *sm.* =es, kurs *m.* pieniędzy.

Ge'ldsache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* tycząca się pieniędzy; interes *m.* pieniężny; in =n hört die Gemüthlichkeit auf kochajmy się jak bracia, a liczmy się jak żydzi.

Ge'ldsammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* pieniędzy.

Ge'ldschinder, *sm.* =s, *pl.* —, lichwiarz *m.*

Ge'ldschuld, *sf. pl.* =en, dług *m.* pieniężny.

Ge'ldsorte, *sf. pl.* =n, gatunek *m.* pieniędzy.

Ge'ldstock, *sm.* =s, *pl.* =stöcke, skarbonka *f.*; kapitał *m.* pieniężny.

Ge'ldstolz, *sm.* =es, duma *f.* z posiadania pieniędzy, majątku.

Ge'ldstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* pieniężna.

Ge'ldstück, *sn.* =es, *pl.* =e, pieniądz *m.* (jedna sztuka *f.*)

Ge'ldsucht, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Ge'ldtasche, *sf. pl.* =n, kieszeń *f.*, kieszonka *f.*, woreczek *m.* na pieniądze.

Ge'ldtisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do rachowania pieniędzy.

Ge'ldumlauf, *sm.* =s, obieg *m.*, cyrkulacya *f.* pieniędzy.

Ge'ldunterschlagung, *sf. pl.* =en, malwersacya *f.*, sprzeniewierzenie *n.* pieniędzy.

Ge'ldverschwendung, *sf.* rozrzutność *f.*

Ge'ldwechsel, *sm.* =s, wekslarstwo *n.*, zmienianie *n.* pieniędzy.

Ge'ldwesen, *sn.* =s, wszystko co się tyczy pieniędzy; sprawy *pl.* pieniężne; finanse *pl.*

Ge'ldwucher, *sm.* =s, lichwa *f.* pieniężna.

Ge'ldzulage, *sf. pl.* =n, dodatek *m.* do płacy w pieniądzach.

Ge'ldeswert, *sm.* =es, *pl.* =e, wartość *f.* pieniężna; sein Vermögen besteht aus Geld und — majątek jego składa się z gotówki i rzeczy mających wartość pieniężną.

Gele'ck(e), *sn.* =(e)s, lizanie *n.*; bezustanne całowanie *n.*

Gele'e, (wym: żele), *sn.* =s, *pl.* =s, galareta *f.*

Gele'gen, *pp.* i *adi.* 1) położony, leżący; im Garten =es Haus dom (położony) stojący w ogrodzie; 2) dogodny, (-nie) *adv.*; einen =en Ort wählen obrać dogodne miejsce; zur =en Zeit kommen przyjść w dogodnym czasie; du kommst mir eben — właśnie mi w porę przychodzisz; das ist mir nicht — teraz mi to nie na rękę; 3) mir ist daran — zależy mi na tem; es ist nichts daran — nic na tem nie zależy, to nic nie znaczy.

Gele'genheit, *sf. pl.* =en, 1) sposobność *f.*, okazya *f.*; sich der — bedienen, die — ergreifen, wahrnehmen korzystać ze sposobności; man muss die — beim Schopfe fassen trzeba chwytać okazye; die — vorübergehen lassen, vorbeilassen, unbenutzt lassen zaniedbać sposobności; eine — bietet sich dar podaje się sposobność; nach — der Umstände według okoliczności; etw. mit — schicken przesłać co (przez) okazyą; er hat keine (Fahr)— gefunden nie znalazł pojazdu, okazyi do jazdy; 2) położenie *n.* miejscowe; ich kenne alle =en in diesem Hause znam całe położenie, cały rozkład, wszystkie kąty tego domu.

Gele'genheitsgedicht, *sn.* =es, *pl.* =e, wiersz *m.*, poemat *m.* okolicznościowy, przygodny.

Gele'genheitskauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe, kupno *n.* okazyonowe.

Gele'genheitsmacher, *sm.* =s, *pl.* —, rajfur *m.*, stręczyciel *m.* nierządu.

Gele'gentlich, *adi.* okolicznościowy, przygodny, przypadkowy; (*adv.*) — meiner Reise z okazyi mojej podróży.

Gele'hrig, *adi.* pojętny,

Gele'hrigkeit, *sf.* pojętność *f.*

Gele'hrsamkeit, *sf.* uczoność *f.*, erudycya *f.*, nauka *f.*; ein Mann von großer — człowiek z wielką nauką; viel — besitzen posiadać wiele nauki.

Gele'hrt, *adi.* 1) uczony, (-nie) *adv.*; naukowy; =er Stand stan uczonych; die =e Welt świat wiedzy, uczonych; =e Sprachen uczone języki (grecki i łaciński); =e Zeitungen naukowe pisma; 2) biegły w czem, doświadczony.

Gele'hrtendünkel, *sm.* pycha *f.* doktorska.

Gele'hrtenrepublick, *sf.* świat *m.* naukowy, uczonych.

Gele'hrtenverein, *sm.* =es, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* uczonych, uczone, naukowe.

Gelehr'tenwesen, *sn.* =s, nauki *pl.*, umiejętność *f.*

Gelehr'tenzunft, *sf.* stan *m.* uczonych.

Geleh'rte(r), *sm.* =en, *pl.* =en; G—e, *sf. pl.* =n, uczony *m.* uczona *f.*; w naukach biegły; g—e Frau sawantka *f.*, kobieta *f.* uczona; es ist noch kein — vom Himmel gefallen nikt się mądrym nie rodzi.

Geleh'rtheit, *sf.* uczoność *f.*

Gelei'er, *sn.* =s, ciągłe dudlenie *n.* na lirze, pozytywie; monotonny wykład, monotonna muzyka; immer das alte — zawsze jedna, taż sama piosenka.

Gelei's, *sn.* =ses, *pl.* =se i G—se, *sn.* =s, *pl.* —, 1) kolej *f.*, rowek *m.*, brózda *f.*, którą pojazdy na ziemi kołami wycierają; das — halten, im — bleiben jechać koleją, trzymać się kolei; 2) tor *m.*, tor kolejowy; szerokość *f.* toru; Bahn mit einem =se kolej żelazna o jednym torze; durchgehendes — tor główny; 3) porządek *m.*, kres *m.*, kluba *f.*, szranki *pl.*; im (alten) =se bleiben trzymać się trybu zwykłego; aus dem =se kommen wyjść z porządku; wyjść, wystąpić z kolei, wykoleić się; wieder ins =se kommen nawrócić się do kolei; przyjść, wrócić do dawnego porządku; eine Sache wieder ins rechte =se bringen rzecz zwrócić na tor właściwy, przyprowadzić do dawnego porządku.

Gelei't(e), *sn.* =es, *pl.* =e, 1) odprowadzenie *n.*; jmndm das — geben odprowadzić kogo do drzwi; nehmen Sie das — mit przepraszam, że pana (panią) nie odprowadzam, nie wyprowadzam dalej; proszę darować, że nie odprowadzam; Trauer— orszak *m.* pogrzebowy; 2) straż *f.*, eskorta *f.*; jmndm sicheres, freies — geben przydać komu straż dla bezpieczeństwa; todtes — list *m.* bezpieczeństwa; 3) świta *f.*, orszak *m.* towarzyszących.

Gelei'ten, *va.* (haben) towarzyszyć komu, odprowadzać go; eskortować; Gott geleite Sie! niech Bóg prowadzi!; geleitet powodowany.

Gelei't(s)amt, *sn.* urząd *m.* glejtowy.

Geleit(s)brief, *sm.* =es, *pl.* =e, glejt *m.*, list *m.* bezpieczeństwa, ochronny, obronny.

Geleit(s)geld, *sn.* =es, *pl.* =er i =gerechtigkeit, *sf. pl.* =en opłata *f.* za bezpieczeństwo w podróży, glejtowe *n.*

Geleit(s)mann, *sm.*, =es, *pl.* =leute, towarzyszący w podróży; spółidący, przewodnik *m.*, człowiek *m.* przeprowadzający; towarzysz *m.*; eskorta *f.*

Gelei't(s)schiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt *m.* eskortujący, konwojowy, do eskorty służący.

Gelei't(s)stern, *sm.* =es, *pl.* =e, satellita *m.*, księżyc *m.*

Gelei't(s)zettel, *sm.* =s, *pl.* —, karta *f.*, pismo *n.* bezpieczeństwa dla podróżujących.

Gelei'tschaft, *sf.* odprowadzenie *n.*, straż *f.*, orszak *m.*

Gele'nk, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) staw *m.*, przegub *m.*, spój *m.*; sich den Arm aus dem =e fallen zwichnąć (sobie) ramię, wybić je ze stawu; die Hand ist aus dem =e ręka się zwichnęła; wieder ins — bringen znowu w staw wprawić; die =e der Hand stawy u ręki; 2) kolanko *m.*, członek *m.* (botanika).

Gele'nk=, (w wyrazach złożonych znaczy:) stawowy *adi.*, od stawu, stawów.

Gele'nkig, i =ksam, *adi.* 1) gibki, giętki, łatwo się zginający; den Körper — machen ciało gibkiem zrobić, uczynić; 2) giętki, umiejący się nagiąć, zręcznie zastosować sie do okoliczności.

Gele'nkigkeit, *sf.* gibkość *f.*, giętkość *f.*

Gele'se, *sn.* =s, czytanina *f.*

Geleu'cht(e), *sn.* (e)s, oświecenie *n.*, światło *n.*; świece *pl.*, lampy *pl.*

Geli'chter, *sn.* =s, rodzaj *m.* ludzi (w znacz. pogardliwem); sie sind beide von gleichem — obydwa jednej rasy, z jednego gniazda, z jednej mąki, na jedno kopyto; er ist auch deines =s i on twojego karbu, z jednego z tobą kopyta.

Gelie'bte(r), *sm.* =en, *pl.* =en; G—e, *sf. pl.* =n, (u)kochany, (-na) *adi.*; kochanek *m.*, (-ka) *f.*

Geli'nd(e), *adi.* 1) gładki (na dotknięcie), nie chropawy; =e Leinwand gładkie płótno; 2) miękki; =es Fleisch miękkie, kruche mięso; 3) łagodny; =er Abhang łagodna, lekka spadzistość; =es Wetter łagodne, przyjemne powietrze; es regnet — deszczyk rosi; jmndm einen =n Verweis geben łagodnie kogo połajać; jmnd mit =n Worten besänftigen uspokoić kogo łagodnemi słowy; =es Feuer mały ogień, ogienek; =e Mittel anwenden używać środków łagodnych; =ere Saiten aufziehen spuścić z tonu, z łagodniejszego tonu śpiewać, stać się powolniejszym; — gegen jmnd sein być pobłażliwym w obec kogo; — aussprechen łagodnie wymówić; =estens gesagt by nie użyć ostrzejszego wyrazu.

Geli'ngen, *vn.* =gst, =gt, gelang, ist gelungen. I. udać się, powieść się, pójść po myśli; das ist mir übel gelungen to mi się nie udało; alles gelingt ihm we wszystkiem mu się szczęści; mir gelingt nichts wszystko mi idzie nieszczęśliwie; es gelingt mir *imp.* udaje mi się; es ist seinen Bemühungen nicht gelungen usiłowania jego spełzły na niczem; II. gelungen *pp.* i *adi.* das ist sein =stes Werk to jest jego najudatniejsze dzieło, najlepiej mu się udało; das ist wirklich — to rzeczywiście wyborne, ciekawe. III. G—n, *sn.* =s, udanie się, powodzenie *n.*; er ist stolz über das — des Planes dumny jest z udania się planu.

Geli'spel, *sn.* =s, szeptanie *n.*, szeleszczenie *n.*

Ge'llen, *vn.* (haben) wydać ton przenikający, brzmieć mocno; die Ohren — mir

w uszach mi szumi, bębni; **eine** =de **Stimme** głos przeraźliwy, krzykliwy, skrzekliwy, =des Gelächter głośny śmiech.

Gelo'ben, *va.* (haben) ślubować, przyrzec, przyobiecać co; jmndm Treue — ślubować komu wierność; eidlich — przysiągać, przyrzec pod przysięgą; mit Hand und Mund — przyrzec co i dać na to rękę; das gelobte Land kraj, ziemia obiecana, (-y).

Gelöb'nis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, ślub *m.* uczyniony, przyrzeczenie *n.* (uroczyste).

Gelt, I. *interi.* czy tak?, wszak tak?, nieprawdaż?; — das hast du vergessen z pewnością to zapomniałeś; II. *adi.* niepłodny (o zwierzętach); =e Kuh krowa nie dająca mleka, jałowa.

Ge'lte, *sf. pl.* =n, wiaderko *n.* z uchem, koneweczka *f.*

Ge'lten, gilst, gilt, galt, habe gegolten, I. *vn.* 1) wartać, wartować, mieć tę lub tę wartość, cenę; diese Münze gilt zwanzig Kronen ta moneta wartuje (ma wartość) dwadzieścia koron; das Getreide gilt jetzt wenig teraz zboże nie wielką ma wartość, cenę; der Kram gilt soviel als der Mann jaki pan taki kram; die Sache gilt mir viel rzecz ta ma dla mnie wielką wartość; vor Gott — alle Menschen gleich przed Bogiem wszyscy ludzie są równi; einer gilt soviel als der andere jeden tyle wart co i drugi, jeden tak dobry jak drugi; 2) mieć ważność, znacznie; der Vertrag gilt nicht umowa jest nieważna; dieses Geld gilt bei uns nicht te pieniądze u nas nie kursują, nie mają ceny, wartości; als Regel gilt regułą jest, że . . .; etw. — lassen zgodzić się na co, nie sprzeciwiać się czemu; das lasse ich —! to rozumiem, to mi się podoba! die =den Ansichten powszechne zapatrywania; =des Recht prawo obowiązujące, będące w mocy; das Spiel gilt nicht ta gra nieważna; kein Satz gilt mehr nie wolno więcej stawiać, nie przyjmuje się więcej stawek (w grze); er ließ diese Entschuldigung nicht — nie przyjął tego usprawiedliwienia, nie miał nań względu; sein Wort gilt viel bei Hofe jego słowo wiele znaczy u dworu; bei jmndm viel — znaczyć wiele u kogo; der Prophet gilt nicht in seinem Lande prorok nic nie znaczy we własnej ojczyźnie; 3) für etw. — uchodzić za co, być uważanym; für, als reich — uchodzić za bogatego; 4) jmndm — kogo się tyczyć, do niego się ściągać; das gilt mir to mnie się tyczy; wem soll das —? kogo się to tyczy?; die Gesundheit gilt dir to twoje zdrowie piją; 5) =d machen: mache deine Rechte =d broń, dochodź swoich praw; wykaż swoje prawa; er weiß sich =d zu machen umie nadać sobie znaczenie, powagę; die Verjährung =d machen przywodzić, zarzucać przedawnienie, bronić się zarzutem przedawniania; II) es gilt, *vimp.* was gilt die Wette? was gilts? o co idzie?; — nur einen Versuch, eine Frage idzie tylko o spróbowanie, zapytanie; trzeba tylko spróbować, zapytać; hier gilts zu handeln tutaj działać trzeba; hier, jetzt gilts teraz idzie o rzecz, teraz się roztrzygnie; — sein Leben, das Wohl des Landes rozchodzi się, idzie o jego życie, o dobro kraju; gilts mir? czy to mnie się tyczy?; III.) *va.* wałaszyć, trzebić, mniszyć.

Gel'tendmachung, *sf.* dochodzenie *n.* czego.

Gel'tung, *sf.* ważność *f.*, wartość *f.*, znaczenie *n.*; den Gesetzen — verschaffen, die Gesetze zur — bringen zapewnić ustawom skuteczność; g—slos, *adi.* bez wartości.

Gelü'bde, *sn.* =s, *pl.* — ślub *m.*; — des Gehorsams der Armut, der Keuschheit ślub posłuszeństwa, ubóstwa, czystości; ein — ablegen, thun; ein — auf (über) sich nehmen czynić, złożyć ślub, ślubować; sein — erfüllen dopełnić ślubu.

Gelü'st, *sm.* i *sn.* =es, *pl.* =e, zachcenie *n.*, zachcianka *f.*

Gelü'sten, *vimp.* i *vn.* (haben) es gelüstet mich (mir) etw., ich gelüste nach etw., ich lasse mich nach etw. — zachciewa mi się czego, bierze mnie ochota, chętka do czego; er thut, was ihn gelüstet robi, co mu się podoba; laß dir so was nicht — niech ci się nie zachciewa takich rzeczy; sich nach fremdem Gute — pożądać obcej własności.

Gema'ch, *adv.* powolnie, łagodnie, spokojnie; wygodnie; zwolna, powoli; nur —! tylko zwolna! nie tak porywczo!; — *sn.* =es, *pl.* Gemächer, pokój *m.*, izba *f.*

Gemä'chlich, *adi.* powolny, (-nie) *adv.*; spokojny, nie zakłócony; ein =es Leben führen prowadzić życie spokojne; sehr — wohnen mieszkać bardzo wygodnie, przyjemnie.

Gemä'chlichkeit, *sf. pl.* =en, wygoda *f.*, dogodność *f.*; nach seiner — thun czynić wedle upodobania, jak dogodnie.

Gema'hl, *sm.* =s, *pl.* =e i Gemahlin, *sf. pl.* =innen, małżonek *m.*, małżonka *f.* (*poet.* das Gemahl oznacza tak małżonka jak i małżonkę).

Gema'hnen, *va.* jmnd an etw. — 1) przypomnieć komu co; 2) es gemahnt mich (mir), als hätte ich ihn schon gesehen zdaje mi się, coś mi się ochapia, żem go już widział.

Gemä'kel, *sn.* =s, krytykowanie *n.* (ustawiczne).

Gemä'lde, *sn.* =s, *pl.* —, malowidło *n.*, obraz *m.*; — in Ölfarben, Wasserfarben obraz olejno, akwarelą ma-

lowany, akwarela; jmndm ein — seines häuslichen Glückes entwerfen skreślić komu obraz swego domowego szczęścia.

Gemä'ldegallerie, *sf. pl.* =n, i Gemäldesammlung *sf. pl.* =en, galerya *f.*, zbiór *m.* obrazów.

Gema'rkung, *sf. pl.* =en, granica *f.*, obręb *m.*; odgraniczona część *f.* ziemi, pola.

Gemä'ß, *adi.*, *adv.* i *praep.* (z 3. przyp.) stosowny, (-nie), zgodny, (-nie) z czem, odpowiadający czemu, podług czego; deinem Befehle — stosownie do twego rozkazu.

Gemä'ß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.*

Gemä'ßheit, *sf.* stosowność *f.*, zgodność *f.*; in — deines Befehles stosownie do twego rozkazu.

Gemä'ßigt, *pp.* i *adi.* umiarkowany (-nie) *adv.*; =e Zone strefa umiarkowana.

Gemäu'er, *sn.* =s, *pl.* —, mury *m. pl.*

Gemei'n, *adi.* 1) wspólny; der Fehler ist allen Menschen — ta wada wspólna jest wszystkim ludziom; wir haben nichts — mit einander nie mamy nic wspólnego ze sobą; die =e Straße droga wspólna, publiczna; es war ihnen alles — wszystko wspólnie posiadali; auf =e Kosten wspólnym, publicznym kosztem; 2) pospolity, powszechny; =er Gebrauch powszechny zwyczaj; das =e Beste dobro powszechne; 3) zwykły, częsty; Überschwemmungen sind in diesem Lande eine =e Sache powodzie są w tym kraju zwyczajną rzeczą; der =e Lauf der Dinge zwykły bieg rzeczy; =es Jahr rok zwyczajny; =er Tag dzień powszedni, roboczy; 4) prosty, pospolity, niewykwintny, prostacki; nieokrzesany, gruby, nieobyczajny; podły, nikczemny; der =e Mann, das — Volk człowiek, lud prosty, prostacki; der =e Haufe gmin; der =ste Haufe najpodlejszy gmin, motłoch; um mit dem =en Manne zu reden mówiąc po prostacku; by użyć wyrazu gminnego; er ist von =em Stande jest z prostego, nizkiego stanu, rodu; =er Soldat, G—er prosty żołnierz, szeregowiec; =er Mensch człowiek podły; =e Denkart podły sposób myślenia; 5) — machen pospolitować, upowszechnić, rozpowszechnić co; sich — machen pospolitować się, wdawać się z lada kim; sich mit jmndm — machen pospolitować się z kim, wdawać się z kim podlejszym od siebie; 6) die G—en *pl.* prostacy *pl.*, lud *m.*, stan *m.* trzeci; das Haus der — izba niższa (w Anglii).

Gemei'nde, Gemeine, *sf. pl.* =n, 1) gmina *f.*; städtische — gmina miejska; 2) lud *m.*; die — der Stadt lud miejski; — des Dorfes gromada na wsi; 3) towarzystwo *n.*; die christliche — towarzystwo chrześcijan; evangelische — zbór ewangelicki.

Gemei'ndeamt, *sn.* urząd *m.* gminny.

Gemei'ndeangehörigkeit, *sf.* przynależność *f.* do gminy.

Gemei'ndeanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* gminny.

Gemei'ndeausschuß, *sm.* =es, *pl.* =schüsse, wydział *m.* gminny.

Gemei'ndegenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, uczestnik *m.* gminy.

Gemei'ndehaushalt, *sm.* =es, gospodarstwo *n.* gminne, zarząd *m.* majątku gminnego.

Gemei'ndeordnung, *sf.* =en, ordynacya *f.* gminna, urządzenie *n.* gminy.

Gemei'nderath, *sm.* =es, *pl.* =räthe, rada *f.* municypalna, gminna, gromadzka (na wsi).

Gemei'ndeumlage, *sf. pl.* =n, podatek *m.* gminny.

Gemei'ndeverband, *sm.* =es, *pl.* =bände, związek *m.* gminny, gmina; in den — aufnehmen przyjąć do gminy; aus dem — entlassen uwolnić od związku gminnego, z gminy.

Gemei'ndevorstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, przełożony *m.*, starszy *m.*, naczelnik *m.* gminy.

Gemei'ndevorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, prezes *m.* municypalności, przełożony *m.* gminy, wójt *m.* (na wsi).

Gemei'ndevorstehung, *sf.* zwierzchność *f.* gminna.

Gemei'ndewesen, *sn.* =s, *pl.* —, rzecz *f.* gminna; sprawa *f.* tycząca się gminy.

Gemei'nfaßlich, *adi.* łatwy do pojęcia każdego; popularny, przystępny, (-nie) *adv.*

Gemei'ngefährlich, *adi.* niebezpieczny dla społeczeństwa, dla wszystkich.

Gemei'ngeist, *sm.* =es, 1) duch *m.* wspólny, powszechny, wszystkich ożywiający; 2) duch obywatelski, dobrem powszechnem się zajmujący, sposób *m.* myślenia do dobra kraju zmierzający.

Gemei'ngläubiger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel *m.* upadłego, upadłości.

Gemei'ngiltig, *adi.* powszechnie ważny, ważność mający.

Gemei'ngut, *sn.* =es, *pl.* =güter, własność *f.* powszechna, wspólna; eine Erfindung zum — machen rozpowszechnić, uczynić przystępnym dla wszystkich wynalazek.

Gemei'nheit, *sf. pl.* =en, grubiaństwo *n.*, prostactwo *n.*

Gemei'nhin, *adv.* zazwyczaj, powszechnie.

Gemei'niglich, *adv.* pospolicie.

Gemei'nkundig, *adi.* powszechnie znany, wiadomy; notoryczny.

Gemei'nnützig, *adi.* powszechnie użyteczny; dobru pospolitemu służący.

Gemei'nplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze miejsce *n.*, źródło *n.* powszechne; frazes *m.* banalny, trywialny.

Gemei'nrecht, *sn.* =es, prawo *n.* powszechne.

Gemein'sam, *adi.* wspólny, (-nie) *adv.*, powszechny, dla każdego służący.

Gemei'nschädlich, *adi.* szkodliwy, szkodzący ogółowi, dobru publicznemu.

Gemei'nschaft, *sf. pl.* =en, 1) wspólność *f.*; — der Güter wspólność majątku; in — besitzen wspólnie posiadać; — des Besitzes wspólność posiadania; 2) związek *m.*, styczność *f.*, stosunek *m.* z czem, do czego: — zwischen Leib und Seele związek duszy z ciałem; 3) obcowanie *n.*: mit jmndm — haben (machen) obcować, żyć, wdawać się z kim; — der Menschen mit Gott obcowanie ludzi z Bogiem; 4) die — der Kirche łono *n.* kościoła.

Gemei'nschaftlich, *adi.* wspólny, (-nie) *adv.*

Gemei'nschaftlichkeit, *sf. pl.* =en, wspólne posiadanie *n.*; solidarność *f.*

Gemei'nschuldner, *sm.* =s, *pl.* —, upadły *m.*, dłużnik *m.* upadłości.

Gemei'nsinn, *sm.* =s, = Gemeingeist.

Gemei'ntrift, *sf. pl.* =en, wspólne pastwisko *n.* gromadzkie.

Gemei'nverständlich, *adi.* = Gemeinfaßlich.

Gemei'nwohl, *sn.* =es, dobro *n.* pospolite.

Geme'nge, i G—gsel, *sn.* =s, mieszanina *f.*

Geme'ssen, *pp.* i *adi.* 1) dokładny, wyraźny; einen =en Befehl geben wydać dokładny, wyraźny, stanowczy rozkaz; 2) miarkowany, mierzony, rozważany; miarowy; właściwy, stosowny, formalny, uroczysty; in =en Schritten miarowym krokiem; =e Worte miarkowane, rozważane wyrazy, słowa; jmndn — grüßen powitać kogo ceremonjalnie.

Geme'tzel, *sn.* =s, *pl.* —, rzeź *f.*; es entstand ein schreckliches — wszczęła się rzeź okrutna.

Gemi'sch, *sn.* =es, *pl.* =e, mieszanina *f.*; — widerstreitender Gefühle gmatwanina *f.* odmęt *m.*, zamieszanie *n.* sprzecznych uczuć.

Ge'mme, *sf. pl.* =n, giema *f.*, kamień *m.* rznięty.

Ge'msballen, *sm.* i =kugel, *sf.* bezoar *m.*

Ge'msbart, *sm.* =es, broda *f.* gemzowa, broda kozy dzikiej.

Ge'msbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kozioł *m.* dziki, kozica samiec *m.*

Ge'msgeiß, *sf.* i =ziege, *sf.* gemza *f.*, kozica samica *f.*

Ge'mskraut, *sn.* i =wurz, *sf.* kozi korzeń *m.*

Ge'msleder, *sn.* =s, skórka *f.* gemzowa, zam(e)sz; =n, *adi.* ze skórki gemzowej, zameszny, zamszowy.

Ge'msthier, *sn.* =es, *pl.* =e, kozica *f.*

Ge'mse, *sf. pl.* =n, kozica *f.*

Gemü'se, *sn.* =s, *pl.* —, jarzyna *f.*

Gemü'segarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród *m.* jarzynowy.

Gemü'th, *sn.* =es, *pl.* =er, umysł *m.*, serce *n.*, dusza *f.*; gut von — sein, ein gutes — haben mieć dobre serce; edles — szlachetne serce, szlachetna dusza; er hat kein — nie ma serca, duszy nie ma uczuć, niczego nie odczuwa; G—er *pl.* umysły; die aufgebrachten G—er besänftigen uspokoić wzburzone umysły; jmndm etw. zu =e führen wpajać co w czyj umysł, mocno mu co zalecać, zachęcać do czego; sich etw. zu =e führen, ziehen brać sobie co do serca, martwić się czem; sich eine Flasche Wein zu =e führen łyknąć butelkę wina; das geht ihm zu =e mocno go to dotyka; żywo, mocno jest tem dotknięty; er zieht sich die Sache sehr zu =e żywo bierze sprawę tę w serce, do serca.

Gemü'thlich, *adi.* 1) przyjemny, miły; es ist hier nicht — tutaj nie jest przyjemnie, die Wohnung ist recht — mieszkanie jest wcale przyjemne, wygodne; es ist mir heute nicht — coś mi dziś brakuje, jestem dziś nieswój; ein =er Kerl dobry, przyjemny chłop; 2) czuły; =es Gedicht czuły poemat.

Gemü'thlichkeit, *sf.* przyjemność *f.*, czułość *f.*; dobroć *f.*

Gemü'thlos, *adi.* nieczuły, bez serca, zimny.

Gemü'thsart, *sf.* i =beschaffenheit, *sf.* 1) usposobienie *n.* umysłu, umysł, usposobienie *n.*; von sanfter — łagodnego usposobienia; 2) charakter *m.*, temperament *m.*; ein Mann von verträglicher — człowiek znośnego, zgodliwego charakteru.

Gemü'thsbewegung, *sf.* wzruszenie *n.*, emocya *f.* umysłu.

Gemü'thsfassung, *sf.* stałość *f.* umysłu, duszy.

Gemü'thskrank, *adi.* chory na umyśle.

Gemü'thslage, *sf.*, =stimmung, *sf.*, =verfassung, *sf.* i =zustand, *sm.* usposobienie *n.*, stan *m.* umysłu.

Gemü'thsleben, *sn.* życie *n.* duchowe.

Gemü'thsneigung, *sf.* skłonność umysłu.

Gemü'thsregung, *sf.* wzruszenie *n.* umysłu.

Gemü'thsruhe, *sf.* spokojność *f.* umysłu.

Gemü'thsunruhe, *sf.* niespokojność *f.* umysłu.

Gemü'thvoll, *adi.* pełny (moralnego) uczucia.

Gen, *praep.* ku (=gegen): — Himmel, — Norden ku niebu, ku północy.

Gena'nt, (wym: żenant) *adi.* żenujący, krępujący.

Genau', *adi.* 1) dokładny, punktualny, ścisły, (-śle) *adv.*; — mit dem Glockenschlage fünf dokładnie, punktualnie z uderzeniem godziny piątej; er weiß nicht ganz —, was er sagen will nie wie wcale dokładnie, co chce powiedzieć; erzähle mir die Sache — opowiedz mi rzecz dokładnie; einen Befehl — vollziehen wykonać ściśle rozkaz; eine =e Untersuchung anstellen przedsięwziąć ścisłe badanie, poszukiwanie; etw. — beschreiben dokładnie co opisać; jmndn — ausfragen ściśle, dokładnie kogo wybadać; ich nehme es nicht so — nie biorę tego tak ściśle; wir wollens mit ihm nicht so

— **nehmen** nie będziemy się z nim obchodzić tak ściśle, skrupulatnie; — genommen, — gesprochen, — zu sprechen ściśle biorąc, ściśle, dokładnie mówiąc; 2) es ist — dasselbe to zupełnie to samo; — soviel als . . właśnie, zupełnie tyle co . .; **ich kenne deinen Freund sehr** — znam twego przyjaciela bardzo dobrze; etw. — kennen znać co gruntownie; — bis auf Heller und Pfennig **bezahlen** zapłacić do ostatniego grosza, wszystko; 3) dobrze przystający do czego; das Kleid liegt — an suknia gładko leży; die Thür schließt ganz — drzwi dobrze, szczelnie się zamykają; 4) (nadzwyczaj) oszczędny, (-nie) *adv.*; sie ist eine =e Wirtin jest gospodyni oszczędna; ich lebe sehr — żyję bardzo oszczędnie; 5) der =este Preis cena najniższa, ostatnia; mit =er Noth z wielką biedą, ledwo.

Genau'igkeit, *sf.* dokładność *f.*, ścisłość *f.*, skrupulatność *f.*

Genda'rm, (wym: żandarm), *sm.* =en, *pl.* =en, żandarm *m.*

Genealogie', *sf. pl.* =n, genealogia *f.*

Geneh'm, *adi.* przyjemny; wenn es Ihnen — ist jeśli się to panu podoba, jeżeli pan na to przystajesz; ich werde es thun, wenn es mir — sein wird uczynię to, skoro mi się spodoba, skoro uznam za stosowne; etw. — halten, finden przyjąć co, zezwolić na co.

Geneh'migen, *va.* (haben) przyjąć co, przystać, przyzwolić na co; potwierdzić; — Sie den Ausdruck meiner vorzüglichen Hochachtung przyjm pan wyrazy mego głębokiego szacunku; mit seiner Genehmigung z jego przyzwoleniem.

Genei'gt, *pp.* i *adi.* 1) pochyły, spadzisty; 2) przychylny; jmndm — przychylny komu; sich jmndn — machen pozyskać czyją przychylność; 3) zu etw. — skłonny do czego; zum Trunke — skłonny do pijaństwa; sich zu etw. — zeigen okazać się skłonnym do czego.

Genei'gtheit, *sf.* pochyłość *f.*; skłonność do czego, przychylność *f.* ku jakiej osobie.

Genera'l, *sm.* =s, *pl.* =e i Generäle, generał *m.*, jenerał.

Genera'l=, (w wyrazach złożonych:) 1) ogólny *adi.*, powszechny; =versammlung *sf.* zgromadzenie *n.* ogólne; 2) główny *adi.*; =stab, *sm.* sztab *m.* główny; 3) naczelny *adi.*; =chirurgus, *sm.* chirurg *m.* naczelny.

Generala't, *sn.* =s, *pl.* =e, generalstwo *n.*

Generalisie'ren, *va.* (haben) generalizować, uogólniać.

Generalitä't, *sf. pl.* =en, 1) ogół *m.*; 2) jeneralicya *f.*

Generatio'n, *sf. pl.* =en, rodzenie *n.*; generacya *f.*, pokolenie *n.*

Genere'll, *adi.* ogólny, powszechny, bez wyjątku.

Generö's i =**ro's,** (wym.: żenres) *adi.* szlachetny (-nie) *adv.*, wspaniały, (-le), wspaniałomyślny, (-nie).

Generositä't, *sf.* szlachetność *f.*, wspaniałomyślność *f.*

Gene'sen, *vn.* genesest, genest, genas, bin —, 1) wyzdrowieć, przyjść do zdrowia; von einer Krankheit — wyjść z choroby; 2) eines Kindes — odbyć poród, porodzić.

Ge'nesis, *sf. ind.* geneza *f.*, powstanie *n.*, rozwój *n.*; księga *f.* rodzaju (tytuł pierwszej księgi Mojżesza).

Gene'sung, *sf.* wyzdrowienie; zur — na zdrowie!

Gene'tisch, *adi.* genetyczny, (-nie) *adv.*; rodowodny, ustrojny.

Ge'netiv, *sm.* =s, *pl.* =e, drugi przypadek *m.*, dopełniacz *m.*

Genia'l, *adi.* genialny, (-nie) *adv.*

Geni'ck, *sn.* =s, *pl.* =e, kark *m.*; sich das — abfallen, das — brechen skręcić, złamać sobie kark.

Genie', (wym.: żeni) *sn.* =s, *pl.* =s, geniusz *m.*; ein Mensch von — człowiek genialny.

Genie'streich, *sm.* =s, *pl.* =e, czyn *m.* genialny; (*iron.*) czyn nierozsądny, bez zastanowienia.

Ge'nien, *s. pl.* od Ge'nius duchy *pl.* opiekuńcze, geniusze *pl.*

Genie'ren, (wym; żeniren) *va.* i *vr.* sich —, (haben) żenować, ambarasować kogo, przeszkadzać komu; żenować się, być zaambarasowanym.

Genie'ßbar, *adi.* 1) dający się jeść lub pić; die Äpfel sind jetzt nicht mehr — jabłek teraz już jeść nie można, są teraz już niesmaczne; 2) znośny; er ist heute gar nicht — jest dziś nieznośny; das Buch ist ganz — książka jest wcale zajmująca.

Genie'ßen, *va.* =ßest, =ßt genoss, habe genossen, 1) doznawać, używać, kosztować czego; große Achtung — doznawać wielkiego uszanowania; 2) doznać czego; Wohlthaten — doznać dobrodziejstw; **Unterricht bei jmndm** — pobierać u kogo, od kogo naukę; **er hat eine** gute Erziehung genossen dobre odebrał wychowanie; 3) pożywać, jeść, pić; Speise und Trank — jeść i pić; hast du schon etwas genossen? czy jadłeś i piłeś już co?; **dieser Wein ist nicht zu** — wina tego pić nie można; sein Buch ist **nicht** zu — książki jego czytać nie można; genieße die Freuden des Lebens, so lange die Jugend dir blüht używaj uciech świata, dopóki służą lata; der sinnliche Mensch will **nur** — człowiek zmysłowy szuka tylko uciech, chce tylko używać.

Genie'ßlich, *adi.* dający się jeść i pić; korzystny.

Ge'nitiv, *sm.* = Genetiv.

Ge'nius, *sm.* —, *pl.* =nien, geniusz *m.*, duch *m.*, istota *f.* nie cielesna.

Genos's, *sm.* i Genosse, =n, *pl.* =n, towarzysz *m.*, wspólnik *m.*, kolega *m.*, kamrat *m.*; die =n einer Verschwörung wspólnicy spisku; =**ssin,** *sf. pl.* =nen, wspólniczka *f.*, towarzyszka *f.*

Genos'senschaft, *sf. pl.* =en,

wspólnictwo *n.*, udział *m.* w czem; towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.*

Ge'nre, (wym.: żanr) *sn.* =s, *pl.* =s, gatunek *m.*, rodzaj *m.*

Gensda'rme, (wym.: żandarm) *sm.* =n, *pl.* =n, żandarm *m.*

Ge'ntleman, (wym.: dżentlmen) *sm.* =s, *pl.* =s i G—men, dżentlmen *m.*, człowiek *m.* honorowy, ze znaczeniem.

Genu'g, *adv.* dosyć, dość *adv.*; Bier —, — Bier, des Bieres — dosyć piwa; es ist — für dich da jest tu dość dla ciebie, wystarczy dla ciebie; — davon! dosyć o tem, dosyć tego; ich bin nicht Kenner — nie jestem na tyle znawcą; das ist ihm nicht — to nie dosyć dla niego, na tem nie przestaje; — der Thränen! dosyć łez, płaczów!; an etw. — haben zadowalać się czem; der Habgierige hat nie — chciwemu nigdy dosyć; lass dir das — sein niechajci to wystarczy, przestań na tem; lasset — sein des grausamen Spieles! dosyć tej gry okrutnej!; jmndm — thun dosyć uczynić komu; dem Beleidigten — thun zadosyć, zadość uczynić obrażonemu; —, du hast es gesagt dosyć, żeś to powiedział; der Hut ist groß — kapelusz jest dość duży; das war Grund — zum Streite dosyć to było przyczyny do sprzeczki; —, ich habe es durchgesetzt dosyć, żem swego dokazał.

Genü'ge, *sf.* 1) sytość *f.*, dostatek *m.*, dostateczność *f.*; zur — haben mieć podostatkiem; er hat an dem allen kein — to wszystko mu nie wystarcza, nie zadowala go; ich habe zur — gegessen najadłem się do syta; dies erhellt zur — daraus to się dostatecznie z tego pokazuje; 2) — thun, leisten zadość uczynić; dem Gesetze — leisten zadosyć uczynić ustawie, dopełnić jej.

Genü'geleistung, *sf. pl.* =en, zadosyćuczynienie *n.*

Genü'gen, *vn.* (haben) wystarczać, starczyć, być dostatecznym; das genügt to wystarcza, -y; oft genügt ein Wort często wystarcza jedno słowo, dość jednego słowa; das genügt mir noch nicht to jeszcze dla mnie nie dosyć, to mnie jeszcze nie zaspokaja; jmndm — zaspokoić, zadowolić kogo; der Ehre — uczynić zadość honorowi, załatwić sprawę honorową; sich etw., an etw. — lassen zadowolić się czem, przestać na czem; =d, *part.* i *adi.* wystarczający, dostateczny.

Genü'glich, *adi.* 1) dostateczny, -nie *adv.*; 2) zadowolony; 3) skromny, na małem przestający.

Genu'gsam, *adi.* dostateczny; dosyć *adv.*

Genü'gsam, *adi.* niewiele wymagający, na małem przestający; skromny; — in Essen und Trinken mierny, umiarkowany, wstrzemięźliwy w jedzeniu i piciu; G—keit *sf.* skromność *f.*, przestawanie *n.* na małem.

Genu'gthuung, *sf. pl.* =en, zadosyćuczynienie *n.*, satysfakcya *f.*; — fordern żądać satysfakcyi; jmndm — geben dać komu satysfakcyę; sich — verschaffen sprawić sobie satysfakcyę; für etw. — erhalten otrzymać za co satysfakcyę.

Ge'nus, *sn.* (Generis *pl.* Genera) rodzaj *m.* (gramatyka).

Genu'ß, *sm.* =sses, *pl.* =üsse, 1) uciecha *f.*, przyjemność *f.*, rozkosz *f.*; das gewährt mir vielen — to sprawia mi wielką przyjemność; geistige, sinnliche Genüsse umysłowe, duchowe, zmysłowe uciechy; mit — trinken pić z przyjemnością; 2) używanie *n.*, użytkowanie *n.*; den — seiner Güter haben, im =sse seiner Güter sein mieć użytkowanie z dóbr swoich; jmndm den — seiner Rechte benehmen pozbawić kogo używania praw mu służących; 3) (s)pożywanie *n.*, jedzenie *n.*, picie *n.*; der — der Speisen und Getränke używanie, spożywanie jadła i napojów; der — des Abendmahls pożywanie, branie komunii; die Hoffnung auf einen — ist mehr wert, als der — selbst nadzieja uciechy więcej znaczy, jak samo jej kosztowanie.

Genu'ßsucht, *sf.* ubieganie *n.* się za uciechami, żądza *f.* uciech, zmysłowość *f.*

Genu'ßsüchtig, *adi.* ubiegający się za uciechami; rozkoszy, zabaw szukający.

Geodäsie', *sf.* geodezya *f.*, ziemiomierstwo *n.*

Geognosie', *sf.* geognozya *f.*, ziemioznawstwo *n.*

Geographie', *sf.* geografia *f.*, ziemiopisarstwo *n.*

Geologie', *sf.* geologia *f.*

Geometrie', *sf.* geometrya *f.*, miernictwo *n.*, ziemiomierstwo *n.*

Gepä'ck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pakunek *m.*, tłumok *m.*; bagaże *pl.*

Gepä'ckskarte, *sf.* przewoźna *f.* tłumokowa, wykaz *m.* przesyłek tłumokowych; =netz, *sn.* półka *f.* do rzeczy, siatka *f.* na tłumoki; =recepisse, *sn.* i =schein, *sm.* kwit *m.* bagażowy na tłumoki, tłumożna *f.*, karta *f.* tłumoczna; =träger, *sm.* tragarz *m.*, posługacz *m.* tłumokowy; =wagen, *sm.* wóz *m.* tłumokowy.

Gepla'pper, *sn.* =s, ciągłe paplanie *n.*, świegotanie *n.*

Geplä'rr(e), *sn.* =(e)s, ciągłe beczenie *n.*, wycie *n.*, głośne szlochanie *n.*, płakanie *n.*

Gepo'lter, *sn.* =s, ciągłe łomotanie *n.*, ciągły szelest *m.*, łomot *m.*, stuk *m.*

Geprä'ge, *sn.* =s, 1) stempel *m.*, odbicie *n.* (na pieniądzach), odcisk *m.*; die Münze hat ein deutliches, scharfes — moneta ma wyraźny, ostry odcisk; 2) cecha *f.*, piętno *n.*; er sucht allen seinen Handlungen das — der Uneigennützigkeit zu geben stara się wszystkim swoim czynnościom nadać cechę bezinteresowności.

Geprä'nge, *sn.* =s, parada *f.*, pompa *f.*, okazałość *f.*, wystawność *f.*; er spricht mit großem — mówi z wielką okazałością, z nadętością, zbyt kwiecisto.

Geprasſſel, *sn.* =s, chrobot *m.*, trzask *m.*

Gequa'k(e), *sn.* =(e)s, skrzek *m.*, skrzeczenie *n.*, rzekot *m.*, rzekotanie *n.*

Gequie'k(e), *sn.* =(e)s, kwik *m.*, ciągłe kwiczenie *n.*

G(e)ra'de, *adi.* 1) prosty, prostopadły; -sto, -dle *adv.*; wprost *adv.*; eine — Linie ziehen poprowadzić linię prostą; die Mauer steht — mur prosto stoi; der Weg geht in =r Richtung durch das Dorf droga idzie, prowadzi w prostym kierunku przez wieś; in =r Linie von jmndm abstammen w prostej linii od kogo pochodzić; etw. — legen, machen prostować co; das ist meiner Meinung — entgegengesetzt to jest mojemu zdaniu wprost przeciwne; er traf — in die Mitte der Scheibe trafił prosto, wprost w środek tarczy; 2) właśnie *adv.*; ich komme — von ihm prosto, właśnie co przychodzę od niego; das ist — meine Absicht to właśnie jest moim zamiarem; er war — aufgewacht właśnie się obudził; er kam —, als ich fortgehen wollte właśnie przyszedł, kiedym ja miał, chciał odchodzić; 3) prosty, otwarty, szczery; szczerze *adv.*, otwarcie, po prostu; =r Mann prosty, szczery człowiek; =r Verstand prosty, (zdrowy) rozum; den =n Weg gehen iść prostą drogą; sprawować się rzetelnie; mit der Sprache — herausgehen wypowiedzieć szczerze swoje zdanie; — heraus gesagt mówiąc otwarcie; 4) równy; parzysty, przez 2 bez reszty podzielny; fünf — sein lassen przystać na to, że piątka jest parzysta; nie przeciwić się czemu (mimo własnego przekonania o przeciwieństwie); nie zważać na co; — oder ungerade spielen grać w cet i licho; do pary i nie do pary; 5) spełna *adv.*; es wiegt — zwei Kilo waży spełna (nie mniej i nie więcej) dwa kilogramy.

Gera'de, *sf. pl.* =n, 1) prostość *f.*; etw. in die — bringen wyprostować co; 2) linia *f.* prosta; 3) gierada *f.*, wyprawa *f.*, przywianek *m.* (co dają pannie przy posagu).

Geradea'n, *adv.* prosto pod górę; =auf, *adv.* prosto na górę, w górę; =aus, *adv.* prosto, naprzód; =hin, *adv.* prosto naprzód; po prostu, otwarcie, bez ceremonii; =über, *adv.* naprzeciw; =weg, *adv.* bez ogródek, bez ceremonii; =zu, *adv.* prosto, bez zboczenia; =zu gehen prostą drogą iść postępować; er ist zu sehr =zu za nadto jest otwarty; jest za nadto prostaczy, prostakiem.

Gera'dheit, *sf.* 1) prostość *f.*; — einer Zahl parzystość *f.* liczby; 2) — des Herzens otwartość, szczerość serca; — des Verstandes prostota rozumu.

Gera'dlauf, *sm.* =s, *pl.* =läufe, bieg *m.* w prostym kierunku.

Gera'dsinn, *sm.* =es, sposób *m.* myślenia prosty, szczery; =ig, *adi.* prostomyślny.

Gera'nium, *sn.* =s, *pl.* =ien, gerania *f.* (roślina).

Gera'ſſel, *sn.* =s, turkot *m.*, szczęk *m.*, łomot *m.*, trzask *m.*, szelest *m.*

Gerä'th, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęt *m.*; sprzęty *pl.*; narzędzie *n.*

Gera'then, *vn.* geräthst, geräth, gerieth, bin —, 1) an, auf, in etw. — dostać się dokąd; in die Hände des, Siegers, in Gefangenschaft — dostać się w ręce zwycięzcy, do niewoli; ins Elend — popaść w nędzę; an jmnd — zapoznać się z kim; sie geriethen aneinander starli się ze sobą, uderzyli na siebie, porwali się na siebie; auf eine Sandbank — dostać się na mieliznę, osiąść na mieliźnie; auf falschen Weg — dostać się na złą, fałszywą drogę; auf einen Einfall, Gedanken — wpaść na pomysł, na myśl; wie bist du auf diesen Gedanken —? skąd przyszła ci ta myśl?; wie ist er darauf —? skąd mu to przyszło na myśl, do głowy?; aus der Bahn — wyjść, wypaść z kolei; außer sich — zirytować się, stracić przytomność; vor Freude außer sich — nie posiadać się z radości; in Angst, in Furcht — zaląc się, strwożyć się; in Brand — zapalić się; in Gefahr — popaść w niebezpieczeństwo; in schlechte Gesellschaft — dostać się do złego towarzystwa; in fremde, unrechte Hände — dostać się w cudze, obce, niewłaściwe ręce; in Schulden — zadłużyć się; in Vergessenheit — pójść w zapomnienie; in Krankheit — wpaść w chorobę; ich gerathe in Verzweiflung rozpacz mnie bierze; in Verlegenheit, in Freude — zakłopotać się, ucieszyć się; ins Verderben — zginąć, zgubić się, pryjść do zguby; mit jmndm in Streit — poróżnić, poważnić, poswarzyć się z kim; sich in die Haare — porwać się za łby; in Schweiß — spocić się; jmndm über das Geld — dobrać się, dorwać się komu do pieniędzy; unter schlechte Menschen — dostać się, wpaść między złych ludzi; 2) udać się, powieść się, pójść po myśli; wydarzyć się; das Getreide, der Wein ist in diesem Jahre nicht —, schlecht — zboże, wino nie obrodziło się w tym roku; die Kinder — ihm nicht dzieci mu się nie darzą, nie chowają się; nie dobrze się prowadzą; wohl =e Kinder dzieci dobrze wychowane; was er unternimmt, geräth ihm co przedsięweźmie, wszystko mu się darzy; gerathen *pp.* i *adi.* a) gut — udany; schlecht — nie udany, nie po myśli; b) es wäre für Sie — dobrzeby było dla pana; es wäre für ihn =er wenn er es unterließe lepiejby dla niego było, gdyby dał pokój.

Gerathewo'hl, *n.* aufs — na los szczęścia, jak się uda; lekkomyślnie; er schoß aufs — wystrzelił na los szczęścia, na chybił trafił; etw. aufs — thun zrobić co na los szczęścia; aufs — spazieren gehen przechadzać się bez celu; aufs

— **urtheilen** wydać sąd bez bliższej znajomości rzeczy.

Gerä'thkammer, *sf. pl.* =n, komórka *f.* na sprzęty.

Gerä'thschaft, *sf. pl.* =en, sprzęty *pl.*

Geräu'm, *adi.* 1) obszerny, przestworny, przestronny; das =e Meer przestronne, szerokie morze; 2) =e Zeit długi przeciąg czasu; seit =er Zeit od dawna; es ist eine =e Zeit, dass . . . już dawno, jak . . .

Geräu'mig, *adi.* (nadto) obszerny, przestronny.

Geräu'sch, *sn.* =es, *pl.* =e, szelest *m.*, szmer *m.*, rumot *m.*, hałas *m.*, wrzawa *f.*; — machen robić szelest, hałas; er lebte fern vom =e der Welt żył zdala od zgiełku świata.

Ge'rben, I. *va.* (haben) garbować (skórę); jmnd —, jmndm das Fell, den Buckel, die Haut — skórę komu garbować, bić go; Getreide — zboże w młynie łuskać; II. *pl.* drożdże *pl.*

Ge'rber, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Gerberei', *sf.* garbarstwo *n.*, garbarnia *f.*

Ge'rbergesell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik *m.* garbarski.

Ge'rberhandwerk, *sn.* =s, rzemiosło garbarskie; garbarstwo *n.*

Ge'rberjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, Gerberlehrling, *sm.* =s, *pl.* =e, garbarczyk *m.*

Ge'rberlohe, *sf.* garbnik *m.*

Ge'rbermeister, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Ge'rbermesser, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* garbarski.

Gere'cht, *adi.* 1) stosowny do czego; das Kleid ist ihm — suknia dobra na niego; der Pfropf ist für die Flasche nicht — korek nie dobrze zatyka flaszkę; 2) uzasadniony w prawie, sprawiedliwy, słuszny; =e Ansprüche auf etw. haben mieć uzasadnione pretensye do czego; =er Richter sprawiedliwy sędzia; — urtheilen sprawiedliwie, słusznie osądzić; die G=en bogobojni, poczciwi, sprawiedliwi; 3) in einem Fache — sein być biegłym w jakimś fachu, przedmiocie, zajęciu; in alle(n) Sättel(n) — sein być zdolnym do wszystkiego, rozumieć się na wszystkiem; umieć się do wszystkiego stosować, każdemu przypodobać.

Gere'chtigkeit, *sf. pl.* =en, 1) sprawiedliwość *f.*; die — eines Urtheils anerkennen uznać sprawiedliwość wyroku; jmndm — widerfahren lassen sprawiedliwość komu wymierzyć, rozsądzić na jego stronę; oddać komu sprawiedliwość, sądzić o kim, jak tego godzien; die — fängt Fliegen und lässt die Hummeln małych złodziei wieszają często a wielkich puszczają; jmnd der — überliefern oddać kogo w ręce sprawiedliwości; der — ihren Lauf lassen nie tamować sprawiedliwości; die — um Hilfe anflehen sprawiedliwości błagać o pomoc; 2) przywilej *m.*, swoboda *f.*; die Stadt hatte von altersher verschiedene =en miasto miało z dawna, od dawnych niepamiętnych czasów wiele przywilejów; prawo *n.* (n. p. Schank— prawo szynkowania trunków).

Gere'chtsame, *sn.* prawo *n.* komu służące, przywilej *m.*

Gere'de, *sn.* =s, 1) gadanina *f.*, gadanie *n.*; ein leeres — próżna gadanina; 2) pogłoska *f.*; es geht das —, dass . . . gadają ludzie, że . . .; jest pogłoska, że . . .; jmndn ins — bringen wystawić kogo na ludzkie języki; roznosić, robić o kim plotki; ins — kommen stać się przedmiotem obmowy, plotek.

Gerei'chen, *vn.* (haben) jmndm zu etw. — stać się dla kogo przyczyną czego; zum Nutzen, Vortheil, Schaden — przynieść pożytek, korzyść, szkodę; das wird zu seiner Besserung — to go poprawi; zur Freude — sprawić uciechę; diese That gereicht ihm zur Ehre czyn ten zaszczyt mu przynosi; zum Wohle — wyjść na dobre; ich hoffe, dass es zu seinem Besten — werde spodziewam się, że mu to wyjdzie na dobre; es gereicht mir zum Vergnügen, dass du gekommen bist sprawia mi przyjemność, żeś przyszedł.

Gerei'ß(e), *sn.* =es, darcie *n.* się o co; um diese Ware ist viel — o ten towar bardzo się drą; es war ein großes — um dieses Amt wielkie były zabiegi o ten urząd.

Gereu'en, *vimp.* (haben) es gereut mich, dass ich es gethan habe żałuję, żem to zrobił; żałuję tego uczynku; lasse dich deine Mühe nicht — nie żałuj trudów.

Gereu't(e), *sn.* =es, *pl.* =e, nowizna *f.*, karczunek *m.*, wykarczowana część lasu.

Geri'cht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) potrawa *f.*, danie *n.*; das Mittagessen bestand aus drei =en obiad był na trzy dania; 2) sąd *m.*; eine Sache vor — bringen wnieść sprawę do sądu, wytoczyć sprawę przed sądem; bei den =en Hilfe suchen uciec się do pomocy sądowej, sądu; jmnd vor — fordern wezwać kogo do sądu; jmnd beim =e verklagen zaskarżyć kogo w sądzie, do sądu; vor — erscheinen stanąć, stawić się w sądzie; vom =e losgesprochen werden zostać przez sąd uwolnionym; 3) posiedzenie *n.* sądowe, rozprawa *f.*; roki *pl.*; wyrok *m.*; — halten odbywać sąd, roki; — halten, zu =e sitzen über jmnd sądzić kogo; ein strenges — über jmndn ergehen lassen ostry, surowy sąd wydać na kogo, ostro kogo sądzić; das jüngste — sąd ostateczny.

Geri'chtlich, *adi.* sądowy, -wnie *adv.*; =es Verfahren postępowanie sądowe; jmndn — belangen sądownie z kim się rozprawić.

Geri'chtsamt, *sn.* urząd *m.* sądowy.

Geri'chtsbarkeit, *sf.* jurysdykcya *f.*, sądownictwo *n.*, władza *f.* sądowa.

Geri'chtsbefehl, *sm.* =s, *pl.* =e, mandat *m.* sądowy.

Geri'chtsbekannt, *adi.* znany w sądzie, notoryczny.

Geri'chtsbescheid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, decyzya *f.*, rozstrzygnienie *n.* sądowe.

Geri'chtsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, woźny *m.* sądowy.

Geri'chtseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga *f.* sądowa, w sądzie złożona.

Geri'chtsgebühren, *sf.* *pl.* opłata *f.* sądowa.

Geri'chtshalle, *sf.* *pl.* =n, sala *f.* sądowa, rozpraw.

Geri'chtshandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, proces *m.*, spór *m.* sądowy.

Geri'chtsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel wsi, dóbr z własną jurysdykcyą.

Geri'chtshof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, sąd *m.*, trybunał *m.*

Geri'chtskosten, *pl.* koszta *pl.* sądowe.

Geri'chtsordnung, *sf.* *pl.* =en, postępowanie *n.* sądowe, procedura *f.*

Geri'chtsperson, *sf.* *pl.* =en, osoba *f.* sądowa, urzędnik *m.* sądowy.

Geri'chtsrath, *sm.* =(e)s, *pl.* =räthe, radca *m.* sądowy; rada *f.* sądowa.

Geri'chtssaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.* sądowa.

Geri'chtsschöppe, *sm.* =n, *pl.* =n, ławnik *m.*

Geri'chtsschultheiß, *sm.* =es, *pl.* =e, *sm.* i **Gerichtsschulze**, *sm.* =n, *pl.* =n, sołtys *m.* władzę sądowniczą mający.

Geri'chtssprengel, *sm.* =s, *pl.* —, zakres *m.* sądowy, obwód *m.* do sądu należący.

Geri'chtsstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, sąd *m.*, instancya *f.*

Geri'chtsverfahren, *sn.* =s, postępowanie *n.* sądowe.

Geri'chtsverfassung, *sf.* *pl.* =en, urządzenie *n.* sądownictwa, regulamin *m.* sądowy,

Ger'ichtsverhandlung, *sf.* *pl.* =en, rozprawa *f.* przed sądem; proces *m.*

Geri'chtszwang, *sm.* =s, obowiązek *m.* rozprawiania się w pewnym sądzie; jurysdykcya *f.*, kompetencya *f.*

Gerie'ben, *adi.* przebiegły, chytry.

Geri'ng, *adi.* 1) mały, niewielki, nieznaczny, średni; sich mit =em Nutzen begnügen zadowolić się małym zyskiem; er hat ein =es Einkommen ma mały, szczupły dochód; etw. um einen =en Preis kaufen za bezcen co kupić; Lust und Liebe zum Ding macht Müh' und Arbeit — kiedy szczera jest ochota, nie trudna każda robota; das machte einen =en Eindruck auf ihn to małe na nim zrobiło wrażenie; das machte keinen =en Eindruck auf ihn to silne na nim zrobiło wrażenie; keine =e Meinung von sich selbst haben niepospolite mieć o sobie samym mniemanie; das ist kein =er Vortheil to korzyść nielada, nielada jaka; die Schwierigkeit ist =er, als er glaubt trudność jest mniejsza, niźli mniema; =er werden zmniejszyć się, ubywać; es waltet nicht der =ste Zweifel ob niema najmniejszej wątpliwości; ich habe nicht das G—ste davon gehört nie słyszałem o tem bynajmniej, nic wcale, ani słowa; das ist meine =ste Sorge oto jak najmniej dbam, bynajmniej dbam; ich achtete nicht im =sten darauf nie zwracałem na to wcale uwagi; 2) mało, nie wiele warty; =es Silber liche, mało warte srebro; 3) nizki; er ist von =er Herkunft nizkiego jest rodu; 4) małej objętości, cienki; =e Bevölkerung mała, rzadka ludność; 5) etw. =schätzen nie bardzo co cenić, małą cenę do czego przywiązywać, lekceważyć co; von jmndm — denken nie mieć dobrego mniemania o kim.

Geri'ngachtung, *sf.* lekceważenie *m.*

Geri'ngfügig, *adi.* nieznaczący, mało znaczący, bagatelny lichy.

Geri'ngschätzig, *adi.* z poniżeniem, z ubliżeniem, z lekceważeniem; jemanden — behandeln obchodzić się z kim z lekceważeniem, ubliżać mu; =schätzung, *sf.* lekceważenie *n.*

Geri'nnbar, *adi.* zgęstliwy, mogący zgęsnąć.

Geri'nne, *sn.* =s, stek *m.*, ściek *m.*; rynna *f.*; rynsztok *m.*, kanał *m.*

Geri'nnen, *vn.* gerinnst, gerinnt, gerann, bin geronnen, zgęsnąć, zsiąść się, krzepnąć.

Geri'ppe, *sn.* =s, *pl.* —, 1) szkielet *m.*, kościotrup *m.*; er ist ein wandelndes — to żyjący, chodzący szkielet, istny szkielet, tylko skóra i kości; 2) wiązanie *n.*, składowe części budynku, okrętu, mostu i t. p.

Geri'ppt, *adi.* żebrowaty; żyłkami, rynienkami opatrzony.

Germ, *sm.* =s, drożdże *pl.*

Germani'smus, *sm.* *pl.* =men, germanizm *m.*, sposób *m.* wyrażania się niemieckiemu językowi właściwy.

Ge'rn(e), *adv.* 1) chętnie, z chęcią, ochoczo; sehr — bardzo chętnie; herzlich —, gar zu — z całego serca; ich möchte es — thun chętnie bym to uczynił; es ist nicht — geschehen stało się pomimo woli, bez chęci; so — auch pomimo szczerej, największej chęci; 2) rad *adi.*; ich sehe ihn — bei mir rad go widzę u siebie; — oder ungern, — oder nicht rad nierad; was man — hört, glaubt man leicht co ludzie radzi słyszą, temu łatwo wierzą; 3) ich gehe — ins Theater lubię chodzić do teatru; er ißt — Schinken und trinkt — Bier lubi szynkę (jeść) i piwo (pić); er sieht es nicht —, hat es nicht — nie lubi tego (aby się działo); er ist überall — gesehen wszędzie go lubią, wszędzie mu radzi; diese Pflanze wächst — an schattigen Orten ta roślina lubi cień; 4) das glaube ich — wierzę temu; das ist — möglich to wcale możliwe; es geschieht — zdarza się często; stille Wasser sind — tief cicha woda brzegi rwie; er ist ein Spiel—, Zank= gern jest namiętnym graczem, lubi się sprzeczać.

Ge'rngelehrt, *adi.* *sm.* pragnący uchodzić za uczonego; =groß, *adi.*, *sm.* chcący uchodzić za wielkiego człowieka,

na pana chory; =klug, *adi. sm.* pragnący uchodzić za mądrego.

Gerö'chel, *sn.* =s, rzężenie *n.*

Gerö'hr, *sn.* =rich(t), *sn.* =s, *pl.* =e, 1) trzcinisko *n.*, miejsce *n.* trzciną zarosłe; 2) (bez *pl.*) beczenie *n.* jelenia.

Gero'll(e), *sn.* =(e)s, ciągłe toczenie *n.* się z szelestem; — des Donners huk *m.* grzmotu.

Gerö'll(e), *sn.* =(e)s, bryłki *pl.* ziemi, kamyczki *pl.* i t. p. toczące się; kamyczki i piasek na dnie rzeki.

Gersch, *sm.* =es, kozia stopa *f.*, śnitka *f.* (roślina). [*m.*

Ge'rste, *sf. pl.* =n, jęczmień

Ge'rstenacker, *sm.* pole *n.* jęczmienne, pod jęczmień.

Ge'rstenbier, *sn.* =(e)s, piwo *n.* jęczmienne, z jęczmienia.

Ge'rstenbrot, *sn.* =(e)s, chleb *m.* jęczmienny.

Ge'rstenfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole jęczmieniem zasiane.

Ge'rstengraupen, *sf. pl.* krupy *pl.* jęczmienne.

Ge'rstengrütze, *sf.* kasza *f.* jęczmienna.

Ge'rstenkleie, *sf.* otręby *pl.* jęczmienne.

Ge'rstenkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, 1) ziarno *n.* jęczmienia; 2) jęczmień *m.*, jęczmyk *m.* na oku; 3) gran *m.* (waga *f.*, miara *f.* ciężkości); 4) linia *f.* (miara długości).

Ge'rstenkuchen, *sm.* placek *m.* jęczmienny.

Ge'rstenmalz, *sn.* jęczmienny słód *m.*

Ge'rstenmehl, *sn.* =s, jęczmienna mąka *f.*

Ge'rstenschleim, *sm.* =s, kleik *m.* jęczmienny.

Ge'rstenschrot, *sn.* =(e)s, jęczmień prześrutowany.

Ge'rstentrank, *sm.* =(e)s, tyzanna *f.*, ptyzana *f.*, wywar *m.* z jęczmienia, woda *f*, z jęczmieniem przegotowana.

Ge'rstenwolth, *sm.* =s, jęczmień mysi.

Ge'rstenzucker, *sm.* =s, cukier *m.* jęczmienny, owsiany.

Ge'rtchen, *sn.* =s, *pl.* —, pręcik *m.*, rózeczka *f.*

Ge'rte, *sf. pl.* =n, pręt *m.*, rószczka *f.*, witka *f.*

Geru'ch, *sm.* =(e)s, 1) węch *m.*, zmysł *m.* powonienia, powonienie *n.*; 2) *pl.* Gerüche, zapach *m.*, woń *f.*; guter — wonny, miły zapach; übler — zapach nieprzyjemny, fetor, odor, smród; 3) im =e der Heiligkeit sterben umrzeć w opinii świętości; in gutem =e stehen mieć dobrą reputacyę, sławę; sein — ist nicht der beste nie ma bardzo dobrej sławy.

Geru'chlosigkeit, *sf.* brak *m.* powonienia, zapachu.

Geru'chsnerv, *sm.* =en, *pl.* =en, nerw *m.* węchowy.

Geru'chssinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* powonienia, powonienie *n.*

Geru'chswerkzeuge, *sn. pl.* narzędzia *pl.* węchowe, organ *m.* powonienia.

Gerü'cht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wieść *f.*, pogłoska *f.*, pogłos *m.*; er bringt gern =e unter die Leute lubi roznosić pogłoski; es geht, läuft das — jest pogłoska, rozchodzi się pogłos; es hat sich ein — verbreitet rozeszła się, gruchnęła pogłoska; 2) jmndn in böses — bringen zepsuć czyją sławę.

Geru'hen, *sn.* (haben) raczyć; Seine Majestät haben geruht es anzuordnen Najjaśniejszy Pan raczył rozporządzić.

Geru'mpel i **Gerü'mpel**, *sn.* =s, 1) — eines Wagens turkot *m.* wozu; 2) graty *pl.*, rupiecie *pl.*

Gerü'mpelkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.*, komora *f.* na stare graty, graciarnia *f.*

Gerü'mpelmarkt, *sm.* tandeta *f.*, plac *m.*, gdzie stare rzeczy sprzedają.

Gerü'st, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) rusztowanie *n.*; 2) wzniesienie *n.* z desek (dla widzów podczas widowiska jakiego), trybuna *f*; 3) rusztowanie dla tracenia winowajców.

Gesa'lbader, *sn.* =s, bzdurzenie *n.*, gadanina *f.* niedorzeczna.

Gesa'lbte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, pomazaniec *m.*; der =e des Herrn pomazaniec Pański.

Gesa'mmt, *adi.* cały, całkowity, razem wzięty, zebrany; *adv.* pospołu, razem (wszyscy); das =e Volk cały lud.

Gesa'mmtbetrag, *sm.* ogólna, całkowita suma *f.*, ilość *f.*

Gesa'mmteigenthum, *sm.* =s, wspólna własność *f.*

Gesa'mmteindruck, *sm.* =(e)s, wrażenie *n.* ogólne, wrażenie, jakie całość robi.

Gesa'mmtgut, *sn.* =(e)s, majętność *f.* wspólna (wielu).

Gesa'mmtheit, *sf.* ogół *m.*, suma *f.*, całość *f.*; die — der Einwohner ogół mieszkańców.

Gesa'mmtkauf, *sm.* =(e)s, wspólne kupno *n.*

Gesa'mmtschaft, *sf.* ogół *m.*; wszystko *n.* razem wzięte; sich in — verbürgen zobowiązać się, ręczyć solidarnie; die — der Bürger całe obywatelstwo, wszyscy razem obywatele.

Gesa'mmtschuldner, *sm.* =s, *pl.* —, wspólny dłużnik *m.* (kilku wierzycieli).

Gesa'mmtverbürgung, *sf.* =en, wspólne, wzajemne zobowiązanie *n.* się, poręczenie *n.*

Gesa'mmtzahl, *sf.* ogólna suma *f.*

Gesa'ndte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, poseł *m.*, ambasador *m.*

Gesa'ndtschaft, *sf. pl.* =en, poselstwo *n.*, ambasada *f.*; legacya *f.*

Gesa'ndtschaftlich, *adi.* poselski, do poselstwa należący, poselstwa się tyczący.

Gesa'ndtschaftsposten, *sm.* urząd *m.* poselski, posła; poselstwo *n*; =rath, *sm.* radca *m.* legacyi; =secretär, *sm.* sekretarz *m.* legacyi.

Gesa'ng, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, 1) śpiew *m.*, śpiewanie *n.*; Unterricht im — nehmen brać lekcye śpiewu; für — einrichten ułożyć śpiew, zastosować do śpiewu; das Stück hat viel — w tej sztuce wiele jest śpiewu, śpiewności; 2) pieśń *f.*; geistliche Gesänge pieśni, śpiewy kościelny; der erste — der Ilias pierwsza pieśń (księga) Iliady.

Gesa'ngbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, śpiewnik *m.*, pieśnioksiąg *m.*, kancyonał *m.*

Gesa'nglos, *adi.* nieśpiewny.

Gesa'ngreich, *adi.* wiele śpiewów umiejący; śpiewny.

Gesa'ngstunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* śpiewu.

Gesangvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, śpiewak *m.*, ptak *m.* śpiewający.

Gesa'ngweise, I. *sf. pl.* =n, melodya *f.*, nuta *f.*; II. *adv.* sposobem śpiewu, śpiewając.

Gesä'ß, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) zadek *m.*, pośladek *m.*, tyłek *m.*; 2) siedzenie *n.*; część *f.* ławki, stołka, na której się siedzi; 3) podstawa *f.*

Gesä'ßbein, *sn.* kość *f.* pośladkowa; =muskel, *sm.* muszkuł *m.* zadni.

Gesau's, *sn.* i =ause, *sn.* =ses; — des Windes świst *m.* wiatru; — der Wogen szum *m.*, huk *m.* bałwanów.

Geschä'ft, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) sprawa *f.*; interes *m.*; czynność *f.*; ich habe viele =e mam wiele interesów, czynności; seinem =e nachgehen, seine =e besorgen chodzić za interesami; mit jmndm =e haben mieć z kim interesa; große, gute =e machen robić wielkie, dobre interesa; was machen Sie für =e? jak idą interesa?; 2) spekulacya *f.*; interes, przedsiębiorstwo *n.* handlowe; er macht das — für eigene Rechnung robi interes na własny rachunek; das — war heute wenig belebt, war schlecht targ dziś był mało ożywiony, zły; er hat an diesem — verloren stracił na tej spekulacyi; das überseeische — handel zamorski; 3) zatrudnienie *n.*, zawód *m.*, stan *m.*; welches — hat er sich gewählt? jaki obrał sobie zawód?; welches — betreibt er? jakie ma zatrudnienie?; er muss es thun, denn das ist sein — musi to robić, gdyż jest za to płacony; sich ein — aus etw. machen interes z czego robić, korzyści z czego szukać; pilnie się czem zajmować; 4) handel *m.*, skład *m.*, sklep *m.*; ein — errichten, gründen założyć handel.

Geschä'ftig, *adi.* zatrudniony, zatrudnienia mający; pracowity, gorliwy, ochoczy; =es Leben żywot pracowity; er thut immer sehr — udaje zawsze zatrudnionego; =er Müßiggang próżnowanie nieпróżnujące, próżnowanie, przy którem się coś niby pracuje; den =en spielen udawać zatrudnionego.

Geschä'ftigkeit, *sf.* zatrudnienie *n.*; zajmowanie *n.* się, interesami, bieganie *n.* za interesami; pracowitość *f.*

Geschä'ftsangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa *f.*, interes *m.*

Geschä'ftsantheil, *sm.* =s, *pl.* =e, udział *m.* w interesie.

Geschä'ftsaufgabe, *sf.* zwinięcie *n.*, zaprzestanie *n.* interesu, handlu.

Geschä'ftsbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie *n.*

Geschä'ftsbetrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sprawowanie *n.*, prowadzenie *n.*, obrót *m.* interesów.

Geschä'ftsdrang, *sm.* =(e)s, nawał *m.*, spraw, zatrudnień.

Geschä'ftsfertigkeit, *sf.* biegłość *f.*, rutyna *f.*, znajomość *f.* interesów.

Geschä'ftsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, klient *m.*

Geschä'ftsgebarung, *sf.* prowadzenie *n.*, sprawowanie *n.* interesów.

Geschä'ftsgeist, *sm.* =es, zmysł *m.* kupiecki.

Geschä'ftsjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok kupiecki, handlowy.

Geschä'ftsleben, *sn.* =s, życie kupieckie, kupiectwo *n.*, handel *m*

Geschä'ftsleiter, *sm.* =s, *pl.* —, kierujący handlem, kierownik interesu.

Geschä'ftslosigkeit, *sf.* brak *m.* zajęcia, interesów; zastój *m.*, stagnacya *f.* w interesach handlowych.

Geschä'ftsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, handlarz *m.*, handlujący *m.*, kupiec *m.*; negocyant *m.*

Geschä'ftsmäßig, *adi.* i *adv.* na sposób kupiecki, po kupiecku; (czysto) ze stanowiska interesu, uważając jako sprawę, jako interes.

Geschä'ftsordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* spraw, regulamin *m.*

Geschä'ftssache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.*, interes *m.*; in =n w interesach, sprawach urzędowych.

Geschä'ftsstockung, *sf. pl.* =en, zastój *m.* w handlu, interesach.

Geschä'ftsstunden, *sf. pl.* godziny *pl.* urzędowe, biurowe.

Geschä'ftsstil, *sm.* =s, styl *m.* kupiecki, handlowy.

Geschä'ftsträger, *sm.* =s, *pl.* —, sprawujący interesa (przy dworze jakim); ajent *m.*

Geschä'ftsunternehmung, *sf. pl.* =en, przedsiębiorstwo handlowe; spekulacya *f.*

Geschä'ftsverbindung, *sf. pl.* =en, stosunek *m.*, związek *m.* handlowy.

Geschä'ftsverhandlung, *sf. pl.* =en, pertraktacye *pl.* w jakiejś sprawie.

Geschä'ftsverkehr, *sm.* =s, stosunki *pl.* kupieckie, handlowe, dyplomatyczne.

Geschä'ftsvertreter, *sm.* =s, *pl.* —, zastępca *m.* domu handlowego; ajent *m.*

Geschä'ftsverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, sprawujący *m.* czyje interesa, zawiadowca *m.* interesów, interesami.

Geschä'ftszweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wyłączny przedmiot handlu, interesów jakich.

Geschau'kel, *sn.* =s, gibanie *n.*, chybotanie *n.*, kołysanie *n.* się.

Gesche'hen, *vn.* geschieht, geschieht, geschah, ist geschehen, 1) stać się, dziać się; und so geschah es tak się też stało; was ist denn —? cóż się stało?; es geschieht mancherlei dzieją się różne rzeczy, rozmaicie bywa; so etw. geschieht nicht alle Tage coś podobnego nie trafia się co dzień; was auch — mag cokolwiek się stanie; etw. als (für) nicht — ansehen uważać co za niebyłe;

es kann —, dass . . być może, że . .; dein Wille geschehe niech się dzieje wola twoja; das soll, das wird —! stanie się!; es geschieht Erwähnung der Sache o sprawie tej wspomina się; was — kann, soll — zrobi się, co można będzie zrobić; es geschieht ihm Abbruch, unrecht dzieje mu się krzywda; es ist ein Unglück — stało się nieszczęście; es geschieht Ihnen schon ganz recht, dass Sie . . dobrze panu się stało, dobrze panu tak, że . .; es geschieht mir ein Dienst, ein Gefallen damit przez to mi się wyrządza przysługa, to dla mnie przysługa; 2) etw. — lassen przystać na co, pozwolić, nie przeszkadzać czemu; 3) es ist um mich — zginąłem, już po mnie; es ist um meine Ruhe — nie mam już spokoju, już po moim spokoju; ich wusste nicht, wie mir geschah nie wiedziałem, co się ze mną stało; 4) — *pp.* und *adi.* zdziałany, gotowy; das ist gleich — to natychmiast gotowe; =e Dinge sind nicht zu ändern co się stało tego nie można odmienić; (was) —, ist — co się stało, odstać się nie może; wenns — ist, hilft kein Rath mehr próżna rada po szkodzie, po czasie; nach =er Arbeit ist gut ruhen po pracy miły odpoczynek.

Geschei'de, *sn.* =s, *pl* —, osierdzie *n.*

Geschei't, I. *adi.* rozsądny, roztropny, rozumny, mądry, rozgarniony, tęgi; er war nicht so —, zu . . nie miał na tyle rozumu, aby . .; =er Einfall dobry, rozsądny pomysł, koncept; =er Kopf mądra, tęga głowa; bist du —? masz ty rozum?; du bist wohl nicht —? tobie widzę źle w głowie; er ist verflucht — jest dyabelnie mądry; ich kann nicht — daraus werden nie mogę być mądrym z tego; ich bin mir selbst hierin nicht — genug sam tego dobrze wyrozumieć nie mogę; ein G—er begeht keine kleine Thorheit nigdy tak bardzo nie zbłądzi głupi, jak mądry; der G—e gibt nach mądry głupiemu ustąpi; II. *adv.* roztropnie, rozsądnie, rozumnie; etw. — anfangen jąć się czego zręcznie.

Geschei'theit, *sf.* roztropność *f.*, rozsądek *m.*, mądrość *f.*, tęgość *f.*

Gesche'lte, *sn.* =s, (ciągłe) upominanie *n.*, nagany *pl.*

Gesche'nk, *sn.* =es, *pl.* =e, podarek *m.*, podarunek *m.*; jmndm ein — machen, geben podarunek komu dać; er hat es zum — bekommen dostał w podarunku; als — darowizną; kleine =e erhalten die Freundschaft drobne podarki przyjaźń podtrzymują; =e machen eigen, =e binden die Gelenke podarki oczy zaślepiają, język wiążą; jmndn durch =e zu gewinnen suchen starać się kogo darami pozyskać.

Gesche'nkgeber, *sm.* =s, *pl.* —, dawca *m.* upominku, darujący *m.*, darczyńca *m.*

Gesche'nkgeberin, *sf.* *pl.* =innen, darująca *f.*, dawczyni *f.* upominku.

Gesche'nknehmer, *sm.* =s, *pl.* —, otrzymujący podarunek, obdarzony *m.*

Gesche'nknehmerin, *sf.* *pl.* =innen, otrzymująca *f.* podarunek, obdarzona *f.*

Geschi'chtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Geschichte, historyjka *f.*, dykteryjka *f.*, anegdota *f.*

Geschi'chte, *sf.* *pl.* =n, 1) przygoda *f.*, zdarzenie *n.*; historya *f.*; es ist ihm eine fatale — passiert zdarzyła mu się fatalna historya; das ist eine schöne —! to piękna historya! (*iron.*); das gäbe =n dałcby to powód do awantur, wynikłyby z tego plotki; 2) ich will von der ganzen — nichts wissen nie chcę nic o tem wiedzieć; das ist jetzt eine andere — to teraz inna sprawa; immer dieselbe — wiecznie te same historye, wciąż to samo; sich eine schlimme — auf den Hals laden nabawić się kłopotu, wmieszać się w brzydką sprawę; 3) opowieść *f.*, powieść *f.*; wahre — prawdziwe zdarzenie; 4) historya *f.*, dzieje *pl.*; alte, mittlere, neue — historya starożytna, średnia czyli wieków średnich, nowożytna; 5) das ist eine — von zehn Jahren lat temu dziesięć.

Geschi'chtenbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, zbiór *m.* powieści, książka *f.* zawierająca powieści, opowiadania.

Geschi'chtlich, *adi.* historyczny, dziejowy; historycznie *adv.*

Geschi'chtsbuch, *sm.* =es, *pl.* =bücher, księga *f.* o treści historycznej, podręcznik *m.* historyi.

Geschi'chtsforscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* dziejów.

Geschi'chtsforschung, *sf.* *pl.* =en, badanie *n.* dziejów.

Geschi'chtsgelehrte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, znawca *m.* dziejów, historyk *m.*

Geschi'chtskunde, *sf.* znajomość *f.* dziejów, historyoznawstwo *n.*

Geschi'chtsmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz historyczny, przedstawiający zdarzenia historyczne.

Geschi'chtsphilosoph, *sm.* =en, *pl.* =en, historyozof *m.*

Geschi'chtsschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, historyk *m.*, dziejopis *m.*

Geschi'chtsschreibung, *sf.* historyografia *f.*, dziejopisarstwo *n.*

Geschi'ck, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) zgrabność *f.*, szykowność *f.*, ład *m.*; dobre usposobienie; das Kleid hat kein — suknia jest niezgrabna, niezgrabnie leży; es hat weder Art noch — nie ma w tem ani ładu ani składu, to ni w pięć ni w dziewięć; etw. ins — bringen przyprowadzić co do ładu, zgrabnie ułożyć, urządzić; 2) zdatność *f.* do czego, zdolność *f.*; er hat — und Gelenk zgrabny i szykowny człowiek; 3) zrządzenie *n.*, przeznaczenie *n.*, los *m.*, dola *f.*; es ist ein — Gottes jest to zrządzenie niebios; mein böses — hat mich darum gebracht mój los nieszczęsny pozbawił mnie tego.

Geschi'cke, *sn.* =s, ciągłe wysyłanie *n.*, posyłanie *n.*, posyłki *pl.*

Geschi'cklichkeit, *sf. pl.* =en, zdatność *f.*, biegłość *f*, sprawność *f.*; zręczność *f.*, zgrabność *f.*, spryt *m.*, sprytność *f.*; er zeigt in allen Dingen eine große — okazuje we wszystkiem wiele sprytu; — zu etw. usposobienie *n.*, zdolność *f.* do czego.

Geschi'ckt, *adi.* zręczny, zgrabny, sprytny, zdatny, biegły, sprawny; — zu etw. zdolny, sposobny, usposobiony do czego; zu einem Amte — zdolny do urzędu; *adv.* zręcznie, zgrabnie.

Geschie'be, *sn.* =s, 1) ciągłe suwanie *n.*; 2) kamienie stoczone; ścieśnienie *n.*, ściśnięcie *n.* pokładu (górn.).

Geschie'den, *pp.* od scheiden rozwiedziony; G—e *m.* i *f.* rozwiedziony *m.*, rozwódka *f.*

Geschi'mmer, *sn.* =s, blask *m.*

Geschi'mpf(e), *sn.* =s, ciągłe łajanie.

Geschi'rr, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) sprzęt *m.*; naczynie *n.* (każda pojedyncza sztuka); 2) szor *m.*, szory *pl.* na konie, rząd *m.* (*gen.* rzędu) na konie; einem Pferde das — anlegen kłaść rząd na konia; 3) zaprząg *m.*, wóz *m.* z końmi; 4) sprzęt gospodarski; 5) statki *pl.* kuchenne, naczynie *n.* (w znaczeniu zbiorowem); irdenes — naczynie gliniane.

Geschi'rrholz, *sn.* =es, drzewo *n.* narzędziowe, drzewo zdatne na statki, naczynia.

Geschi'rrkammer, *sf. pl.* =n, komórka *f.* do chowania siodeł i szorów.

Geschi'rrmacher, *sm.* =s, *pl.* —, siodlarz *m.*

Geschi'rriemen, *sm.* =s, *pl.* —, śla *f.*, śleja *f.*

Geschla'der, *sn.* =s, nudny, nieapetytny napój *m.*

Geschla'mp(e), *sn.* =s, 1) nudna zupa *f.*; 2) zupa *f.* dla psów; 3) jadło *n.* dla świń.

Geschlä'ngel, *sn.* =s, serpentyna *f.*, kręta, wężykowata droga *f.*

Geschlä'ngelt, *adi.* kręcisty, wężykowaty, wężowaty.

Geschle'cht, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) rodzaj *m.*; das — der Menschen, der Thiere rodzaj ludzki, zwierząt; der Wolf gehört zum — der Hunde wilk należy do rodzaju psów; 2) płeć *f.*; das männliche, das weibliche — płeć męska, żeńska; das schöne, das schwache — płeć piękna, biała, białogłowy *pl.*, kobiety *pl.*; 3) rodzaj *m.* (w gramatyce); das männliche, weibliche, sächliche — rodzaj męski, żeński, nijaki; 4) ród *m.*, plemię *n.*; das — der Menschen ród ludzki; von adeligem =e szlachetnego rodu; der letzte seines =es ostatni swego rodu; 5) generacya *f.*, pokolenie *n.*; das gegenwärtige — dzisiejsza generacya; die zukünftigen =er przyszłe pokolenia; von — zu — z pokolenia w pokolenie.

Geschle'chtlich, *adi.* 1) płciowy; 2) rodzajowy; *adv.* pod względem płciowym.

Geschle'chtlichkeit, *sf.* płciowość *f.*

Geschle'chts=, płciowy, rodowy, plemienny.

Geschle'chtsadel, *sm.* =s, szlachta *f.* rodowa.

Geschle'chtsalter, *sn.* =s, wiek *m.* rodu, generacyi; pokolenie *n.*

Geschle'chtsbaum, *sm.* =(e)s, drzewo *n.* genealogiczne.

Geschle'chtsendung, *sf. pl.* =en, końcówka *f.* oznaczająca rodzaj (gramatyczny) wyrazu.

Geschle'chtsfall, *sm.* =(e)s, drugi przypadek *m.* (gramat.).

Geschle'chtsfolge, *sf.* następstwo *n.* rodowe.

Geschle'chtsglied, *sn.* =es, *pl.* =er, członek *m.* wstydliwy.

Geschle'chtsgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, majętność *f.* rodowa, powiernictwo *n.*

Geschle'chtskrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* płciowa.

Geschle'chtskunde, *sf.* genealogia *f.*

Geschle'chtslos, *adi.* bezpłciowy.

Geschle'chtsname, *sm.*, =ns, *pl.* =n, 1) imię *n.* familijne, rodowe; 2) imię rodzajowe, jaki rodzaj obejmujące.

Geschle'chtsregister, *sn.* =s, *pl.* —, rejestr *m.* rodowy, spis *m.* członków rodu jakiego, rodowód *m.*

Geschle'chtsreife, *sf.* dojrzałość *f.* płciowa.

Geschle'chtsreihe, *sf. pl.* =n, rozrazdnia *f.*

Geschle'chtstafel, *sf. pl.* =n, = =register.

Geschle'chtstheile, *sm. pl.* części *pl.* płciowe.

Geschle'chtstrieb, *sm.* =es, popęd *m.* płciowy.

Geschle'chtswappen, *sn.* =s, *pl.* —, herb *m.* rodowy.

Geschle'chtswort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, artykuł *m.*, przedimek *m.*

Geschle'pp(e), *sn.* =s, 1) to co kto z sobą włóczy, wozi, nosi; 2) = Schleppe *f.* ogon *m.* u sukni; 3) zawody *pl.* podróżne, pakunek *m.* zbytni; 4) orszak *m.*, czereda *f.*, ogon; 5) ponęta, którą na sznurze włóczą dla wabienia zwierza; 6) ślad *m.* rzeczy rozsypanej.

Geschli'ffenheit, *sf.* polor *m.*, okrzesaność *f.*

Geschli'nge, *sn.* =s, 1) żarłoczne łykanie *n.*; 2) *pl.* —, wikłanina *f.*; 3) osierdzie *n.*, podróbki *pl.*; płuca *pl.* z wątrobą i sercem.

Geschlo'ssenheit, *sf.* stan *m.* zamknięcia, zwartość *f.*

Geschma'ck, *sm.* =(e)s, *pl.* =schmäcke i =schmäcker, 1) smak *m.*, zmysł *m.* smaku; einen feinen — haben mieć delikatny smak; diese Speise hat einen köstlichen — ta potrawa jest wyśmienitego smaku; den — und den Geruch verlieren stracić smak i powonienie; 2) gust *m.*; das ist nicht nach meinem — to nie w moim guście, to nie przypada do mego gustu; der — ist verschieden, über den — läßt sich nicht streiten, die Geschmäcker sind verschieden różne są gusta, o gustach nie 'ma dysputy, o gustach dysputować się nie godzi; ein Mann von — człowiek z gustem; — an etw. finden nabierać gustu do cze-

go, zasmakować w czem; er hat keinen — brak mu gustu; jmndm — für etw. beibringen obudzić, wzniecić w kim gust; gotischer — gust gotycki.

Geschma'cklos, *adi.* 1) bez smaku, niesmaczny; 2) nie mający gustu, niegustowny, ckliwy; sich — kleiden ubierać się bez gustu.

Geschma'cklosigkeit, *sf.* brak *m.* smaku, brak (dobrego) smaku, bezgustowność *f.*, niesmaczność *f.*, ckliwość *f.*

Geschma'cksinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* smaku, smak *m.*

Geschma'ckvoll, *adi.* pełny smaku, gustu; smaczny, gustowny; *adv.* gustownie, smacznie.

Geschma'ckwidrig, *adi.* przeciwny dobremu gustowi.

Geschmau'se, *sn.* =s, ciągłe biesiadowanie *n.*

Geschmei'de, *sn.* =s, *pl.* —, strój *m.*, ozdoba *f.*, klejnoty *pl.*

Geschmei'dehandel, *sm.* =s, handel *m.* klejnotami.

Geschmei'dehändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący klejnotami, jubiler *m.*

Geschmei'dekästchen, *sn.* =s, *pl.* —, szkatułka *f.*, skrzyneczka *f.* na klejnoty, z klejnotami.

Geschmei'dig, *adi.* 1) ciągły, kowalny; das Eisen — machen żelazo wykuć na ciągłe; 2) giętki, gibki, smagły; einen =en Leib haben, mieć giętkie ciało; jmndn — machen zmiękczyć kogo, zrobić go powolnym, układnym; =er Charakter giętki charakter; 3) =es Eisen ruda topna.

Geschmei'digkeit, *sf.* 1) ciągłość *f.*, kowalność *f.*; 2) gibkość *f.*, giętkość *f.*, smagłość *f.*; 3) układność *f.*

Geschmei'ß, *sn.* =es, 1) ekskrementa *pl.*; łajno *n.* ptastwa dzikiego; 2) jaja *pl.* owadów; 3) owady *pl.*; 4) łajdactwo *n.*, hałastra *f.*, motłoch *m.*, podła tłuszcza *f.*

Geschme'tter, *sn.* =s, ciągły trzask *m.*, ryk *m.*, huk *m.*

Geschmie'r(e), *sn.* =s, 1) smarowanie *n.*; 2) bazgranina *f.*, brzydkie pismo *n.*, mazanina *f.*

Geschna'rch(e), *sn.* =s, chrapanina *f.*

Geschna'tter, *sn.* =s, 1) ciągłe gęganie *n.*, klekot *m.*, gęgot *m.*; 2) świegot *m.*

Geschnau'f(e), *sn.* =s, silne oddychanie *n.*, sapanina *f.*

Geschnei'de, *sn.* =s, 1) krajanina *f.*; 2) siekanina *f.* z podróbek.

Geschni'tzel, *sn.* =s, struganina *f.*

Geschnu'rr(e), *sn.* =s, ciągłe mruczenie *n.*

Geschö'pf, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) stworzenie *n.*; vernünftiges — rozumne stworzenie; armes — biedne stworzenie, chudziątko *n.*; 2) utwór *m.*; — der Einbildungskraft utwór wyobraźni.

Gescho'ß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) strzała *f.*, pocisk *m.*, kula *f.*; 2) broń *f.* palna; 3) = Schuß an Pflanzen wyrostek *m.*, wypustek *m.*, latorośl *f.*; 4) piętro *n.*; 5) podatek *m.* gruntowy (przestarzałe.)

Geschrau'btheit, *sf.* afektacya *f.*, przesada *f.*, wymus *m.*

Geschrei', *sn.* =s, 1) krzyk *m.*, okrzyk *m.*; ein — ausstoßen, erheben wszcząć krzyk, zacząć krzyczeć, pokrzyknąć; freudiges, jubelndes — radosny okrzyk; das — der Thiere krzyk zwierząt; 2) wrzask *m.*, wrzawa *f.*, hałas *m.*; großes (viel) — von etw. machen narobić o czem wiele hałasu, głośno o czem gadać; viel — und wenig Wolle wiele hałasu, a mało atłasu; więcej hałasu i ambarasu, niż aksamitu i atłasu; 3) obmowa *f.*, obmawianie *n.*; jmndn ins — bringen podać kogo na ludzkie języki, obmowy; ins — kommen wystawić się, dostać się na ludzkie języki.

Geschrei'be, *sn.* =s, 1) częste, ciągłe pisanie *n.*; 2) bazgranina *f.*

Geschrei'bsel, *sn.* =s, piśmidło *n.*, bazgranina *f.*

Geschro'ten, *adi.* razowy.

Geschu'h, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) obuwie *n.*; 2) pęca *f.*, pęcza *f.*, pętca *f.*, pęciny *pl.*; rzemionka *pl.* z dzwonkami kładzione sokołom na nogi.

Geschü'r, *sn.* =s, (w hutnictwie) oskrobiny *pl.* z pieca.

Geschü'tte, *sn.* =s, 1) sypanie *n.* zboża; 2) kupa *f.* (zboża) usypana; zboże *n.* na kupę zsypane; 3) (w górn.) ogrom *m.* żylny.

Geschü'tz, *sn.* =es, *pl.* =e, armata *f.*, działo *n.*; grobes, leichtes — działa *pl.* ciężkie, lekkie; das — aufpflanzen, aufführen działa wystawić; abgeprotztes — działo odprzodkowane.

Geschü'tzfeuer, *sn.* =s, ogień działowy.

Geschü'tzkunst, *sf.* nauka *f.* artyleryi, sztuka *f.* artyleryczna, artylerya *f.*

Geschü'tzmündung, *sf. pl.* =en, wylot *m.* działa.

Geschü'tzwesen, *sn.* =s, artylerya *f.*

Geschwa'der, *sn.* =s, 1) szwadron *m.*; 2) eskadra *f.*

Geschwä'tz, *sn.* =es, 1) gadanina *f.*, brednie *pl.*, plotki *pl.*; leeres — próżna gadanina, bzdurstwo *n.*; sich über das — der Leute hinwegsetzen nie zważać na gadaninę ludzką; 2) pogadanka *f.*, gawędka *f.*; 3) das — der Elster skrzek *m.* sroki.

Geschwä'tzig, *adi.* gadatliwy, szczebiotliwy; ein =er Mensch plotka *m.*, paplacz *m.*, gaduła *m.*

Geschwä'tzigkeit, *sf.* gadatliwość *f.*, gadulstwo *n.*, szczebiotliwość *f.*; plotkarstwo *n.*

Geschwei'gen, *vn.* 1) (dziś tylko w trybie bezok. i w pierwszej osobie czasu teraźniejszego używane) zamilczać co, nie wspominać; ich geschweige der Drohung, ich will der Drohung — nie wspominam groźby; dessen zu —, was er über seinen Freund sagte zamilczę to, co o swoim przyjacielu powiedział; alles Übrigen zu — nie wspominając już reszty; 2) geschweige, *coni.* nie dopieroż, a cóż dopiero, nie rzekąc; ich thäte es nicht als Freund, — denn als Feind

nie uczyniłbym tego jako przyjaciel, a cóż dopiero (a tem mniej) jako nieprzyjaciel; er hat mir nicht borgen wollen, — denn schenken pożyczyć mi nie chciał, nie dopieroż darować.

Geschwe'lge, *sn.* =s, (ciągłe) hulanie *n.*, birbantowanie *n.*

Geschwe'llen, *vn.* (sein) = schwellen.

Geschwi'nd, *adi.* prędki, szybki, rączy, rychły, skory; =er Tod nagła śmierć *f.*; *adv.* prędko, szybko, rychło, rączo.

Geschwi'ndigkeit, *sf. pl.* =en, prędkość *f.*, chyżość *f.*, szybkość *f.*, rączość *f.*, wartkość *f.*; beschleunigte — szybkość przyspieszona; fahrplanmäßige — szybkość przepisana; größte zulässige — szybkość największa dozwolona; normale — szybkość prawidłowa; in der — na prędce, przez prędkość; in möglichster — jak może być najprędzej.

Geschwi'ndigkeitsmesser, *sm.* =s, *pl.* —, prędkomierz *m.*, rachubnik *m.*

Geschwi'ndschießend, *adi.* skorostrzelny.

Geschwi'ndschreibekunst, *sf.* skoropismo *n.*, stenografia *f.*

Geschwi'ndschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, skoropis *m.*, stenograf *m.*

Geschwi'ndschreibung, *f.*, =schritt, *f.* = =schreibekunst.

Geschwi'ndschritt, *sm.* =es, krok *m.* podwójny.

Geschwi'rre, *sn.* =s, ciągłe świerczenie *n.*, świergot *m.*, szczebiot *m.*

Geschwi'ster, *sn.* =s, zwykle *pl.* —, rodzeństwo *n.*, brat i siostra, bracia i siostry.

Geschwi'sterkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) brat *m.* stryjeczny, wujeczny lub cioteczny; siostra *f.* stryjeczna, wujeczna lub cioteczna; ich bin — mit ihm, ihr jestem jego, jej bratem stryjecznym, ciotecznym; sie ist — mit mir jest moją siostrą stryjeczną, cioteczną, wujeczną; wir sind =er jesteśmy cioteczni, stryjeczni, wujeczni; =er *pl.* cioteczne lub stryjeczne dzieci; 2) siostrzeniec *m.*, bratanek *m.*, synowiec *m.*; siostrzenica *f.*, bratanica *f.*; er (sie) ist mein — jest moim siostrzeńcem, moją siostrzenica.

Geschwi'sterlich, *adi.* braterski, siostrzeński; *adv.* po bratersku, jak bracia, jak brat z siostrą.

Geschwi'sterliebe, *sf.* miłość braterska.

Geschwo'llen, *pp.* od schwellen, napuchły, spuchły.

Geschwo'ren, I. *pp.* od schwören i *adi.* 1) zaprzysiężony, przysięgą związany; =er Feind, Freund zajadły, zażarty nieprzyjaciel, gorący, żarliwy przyjaciel; II. G—e(r), *sm.* =nen, *pl.* =nen, przysiężny, przysięgły, członek *m.* sądu przysięgłych, sędzia *m.* przysięgły.

Geschwo'r(e)nengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* przysięgłych.

Geschwo'renenobmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, przełożony, starszy przysięgły.

Geschwu'lst, *sf. pl.* =schwülste, puchlina *f.*, obrzmienie *n.*, obrzękłość *f.*, nabiegłość *f.*, ocieklina *f.*, ociekłość *f.*

Geschwu'lstig, *adi.* zapuchły, opuchły, obrzękły, nabrzękły.

Geschwü'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.*, bolączka *f.*, sadzel *m.*; das — aufstechen, schneiden, öffnen, zertheilen wrzód przekłuć, przerznąć, otworzyć, rozpędzić; das — bricht auf wrzód pęka, przepęka; das — zertheilt sich wrzód rozchodzi się; =e bekommen wrzodowacieć; mit =en behaftet wrzodowaciały.

Geschwü'rig, *adi.* wrzodowaty, owrzodowaciały, mający wrzód, wrzody.

Gese'chst, *adi.* (w astron.) =er Schein poszóstny aspekt *m.*

Gese'gnen, *va.* (haben) = segnen.

Gese'lchte(s), *sn.* =ten, wędzonka *f.*, wędlina *f.*

Gese'll(e), *sm.* =len, *pl.* =len, 1) towarzysz *m.*, kompan *m.*; 2) czeladnik *m.*, towarzysz rzemieślniczy; — werden wyzwolić się, czeladnikiem zostać; =en halten czeladź trzymać; 3) fauler, liederlicher — próżniak *m.*, leniuch *m.*, nicpoń *m.*; undankbarer — niewdzięcznik *m.*; sauberer — piękny człowiek (*iron.*).

Gese'llen, *va.* (haben) i sich —, *vr.* łączyć, przyłączyć kogo do . . ., złączyć, przydać do towarzystwa; sich zu jmndm — przyłączyć się do kogo; gleich und gleich gesellt sich gern równy z równym najprędzej się zejdzie, się zgodzi.

Gese'llig, *adi.* towarzyski, gromadny; =es Leben życie *n.* towarzyskie; =e Tugenden cnoty *pl.* towarzyskie, zalety, które się w towarzystwie podobają.

Gese'lligkeit, *sf.* towarzyskość *f.*

Gese'lligkeitstrieb, *sm.* =es, *pl.* =e, skłonność *f.* do towarzyskości, do życia towarzyskiego.

Gese'llin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.*

Gese'llschaft, *sf. pl.* =en, 1) towarzystwo *n.*; ich bin gern in seiner — lubię jego towarzystwo; in — mit jmndm reisen w czyjem towarzystwie podróżować; jmndm — leisten towarzyszyć komu; schlechte =en verderben gute Sitten złe towarzystwa psują dobre obyczaje; kto ze złym przestaje, złe ma obyczaje; sich in der — zu bewegen wissen umieć się znaleźć w towarzystwie; sich in der guten — bewegen bywać po albo w dobrych towarzystwach; =en geben przyjmować gości, dawać wieczorki; heute ist bei ihm — dzisiaj u niego wieczorek; die — war sehr gemischt towarzystwo było bardzo mieszane; 2) społeczność *f.*, społeczeństwo *f.*; die menschliche — społeczeństwo ludzkie; die bürgerliche — społeczeństwo *n.*, 3) kompania *f.*; das ist eine saubere — to piękna kompania; 4) towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.*; literarische — stowarzyszenie literackie; die — Jesu towarzystwo Jezusowe,

Jezuici; 5) spółka *f.*; mit jmndm in — treten, eine — schließen wejść z kim w spółkę, zawrzeć z kim spółkę; 6) eine — von Schauspielern, Seiltänzern trupa *f.* aktorów, linoskoczków.

Gese'llschafter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) towarzysz *m.*, kompan *m.*; er ist ein angenehmer — przyjemny jest w towarzystwie, w obcowaniu; 2) spólnik *m.*, uczestnik *m.* spółki; stiller — spólnik komandytowy, niejawny, cichy; sich jmndn zum — nehmen przybrać kogo do spółki.

Gese'llschafterin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.*; spólniczka *f.*

Gese'llschaftlich, *adi.* towarzyski, społeczeński, społeczny; =e Lebensstellung stanowisko *n.* społeczne; — leben towarzysko żyć.

Gese'llschaftlichkeit, *sf.* towarzyskość *f.*; życie *n.* towarzyskie.

Gese'llschaftsbühne, *sf. pl.* =n, teatr *m.* amatorski.

Gese'llschaftsdame, *sf.*, *pl.* =n, panna *f.* do towarzystwa, respektowa.

Gese'llschaftsglied, *sn.* =es, *pl.* =er, członek *m.* towarzystwa, społeczeństwa.

Gese'llschaftshandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.* spólny, w spółce, spółka *f.*

Gese'llschaftshaus, *sn.* =hauses, *pl.* =häuser, dom, w którym towarzystwo zbiera się dla zabawy.

Gese'llschaftskreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, grono *n.* towarzyskie.

Gese'llschaftsordnung, *sf.* układ *m.* społeczny.

Gese'llschaftspflichten, *f. pl.* obowiązki *pl.* społeczne, względem społeczeństwa.

Gese'llschaftsrechnung, *sf.* i =regel, *sf.* reguła *f.* spółki.

Gese'llschaftsspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, gra *f.* towarzyska.

Gese'llschaftssprache, *sf. pl.* =n, mowa *f.* używana w towarzystwach.

Gese'llschaftsthier, *sn.* =es, *pl.* =e, zwierzę *n.* gromadne, gromadnie żyjące.

Gese'llschaftsvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, 1) układ *m.* społeczny; 2) kontrakt *m.* spółki.

Gese'llschaftszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, bawialny pokój *m.*, bawialnia *f.*

Gese'nge, *sn.* =s, niszczenie *n.* ogniem.

Gese'nk(e), *sn.* =(e)s *pl.* =e, 1) stok *m.*; 2) (w górnictwie) szybik *m.*; 3) — am Fischnetz grędzidło *n.*, gręzy *pl.*; 4) (w ślusarstwie) forma *f.* (w której rozpalonemu żelazu różne kształty nadają); 5) latorośl *f.* do rozmnażania.

Gese'tz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) ustawa *f.*; ein — bekannt machen ogłosić, obwieścić ustawę; ein — geben nadać ustawę; zum =e werden stać się ustawą, nabrać mocy ustawy; sich etw. zum =e machen wziąć sobie co za prawidło; 2) prawo *n.*, prawidło *n.*; mosaisches — prawo mojżeszowe; das ist gegen das — to jest prawu przeciwne, sprzeciwia się prawu; das — der Schwere prawo ciężkości; an das — gebunden związany prawem; wo das — spricht, da muss der Wille schweigen gdzie prawo mówi, wola milczeć musi; 3) ustęp *m.* w mowie, piśmie; zwrotka *f.* piosenki.

Gese'tzauslegung, *sf. pl.* =en, interpretacya *f.*, tłómaczenie *n.*, wykładanie ustaw, praw.

Gese'tzblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik *m.* ustaw.

Gese'tzbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga *f.* ustaw, praw.

Gese'tzentwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, projekt *m.* (do) ustawy.

Gese'tzeskraft, *sf.* prawomocność *f.*

Gese'tzfälscher, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.* ustaw, praw.

Gese'tzgebend, *adi.* ustawodawczy, prawodawczy.

Gese'tzgeber, *sm.* =s, *pl.* —, ustawodawca *m.*, prawodawca *m.*

Gese'tzgebung, *sf. pl.* =en, ustawodawstwo *n.*, prawodawstwo *n.*

Gese'tzgebungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* nadawania ustaw.

Gese'tzkunde, *sf.* znajomość *f.* ustaw, prawa, prawoznawstwo *n.*

Gese'tzkundiger, *sm.* =gen, *pl.* =gen, znający ustawy, znawca *m.* prawa.

Gese'tzlich, *adi.* 1) ustawniczy, prawny, ustawą lub prawem przepisany; *adv.* ustawniczo, prawnie, podług prawa; =e Dauer czas ustawą przepisany; 2) prawy, na prawie ugruntowany.

Gese'tzlichkeit, *sf.* prawne postępowanie *n.*, prawność *f.*, prawość *f.*

Gese'tzlos, *adi.* bezprawny, anarchiczny; bezrządny.

Gese'tzlosigkeit, *sf.* bezprawie *n.*, bezprawość *f.*, bezrząd *m.*, anarchia *f.*

Gese'tzmäßig, *adi.* prawny, prawy, stosowny do ustawy, do prawa, ustawą, prawem nakazany; *adv.* prawie, podług prawa.

Gese'tzmäßigkeit, *sf.* prawność *f.*, prawowitość *f.*

Gese'tzsammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* ustaw.

Gese'tzstörer, *sm.* =s, *pl.* —, gwałciciel *m.* prawa, bezprawnik *m.*

Gese'tzt, *pp.* od setzen i *adi.* 1) stateczny, poważny; powolny, spokojny; — werden ustatkować się; =es Wesen stateczność *f.*, powaga *f.*; 2) =en Falles, dass . . . dajmy na to, przypuściwszy, iż . . .

Gese'tztheit, *sf.* 1) stateczność *f.*, powaga *f.*; 2) skromność *f.*

Ge'setztafel, *sf. pl.* =n, tablica *f.* praw.

Gese'tzvollstrecker, i =vollzieher, *sm.* =s, *pl.* —, wykonawca *m.* prawa.

Gese'tzvollstreckung, i =vollziehung, *sf.* wykonanie *n.* praw.

Gese'tzwidrig, *adi.* przeciwny prawu, bezprawny, nieprawny; — handeln, postępować przeciw prawu.

Gese'tzwidrigkeit, *sf. pl.* =en, bezprawność *f.*

Geseu'fze, *sn.* =s, ciągłe wzdychanie *n.*

Gesi'cht, *sn.* =es, 1) *pl.* =e, wzrok *m.*, zmysł widzenia, oczy *pl.*; ein kurzes, schwaches — haben mieć krótki, słaby wzrok; ein scharfes — bystry wzrok; gehe mir aus dem =e! precz mi z oczu!; jmndn im =e behalten nie spuszczać kogo z oka; ich habe ihn nicht zu =e bekommen nie widziałem go na oczy; etw. aus dem =e verlieren stracić co z oka; 2) *pl.* =er, twarz *f.*; ein hübsches, häßliches — ładna, szpetna twarz; das Blut steigt mir ins — krew mi wstępuje na twarz; neues — nowa, nieznana twarz, osoba; jmndm ins — sehen w oczy komu patrzeć; ins — sagen w oczy powiedzieć, wymiatać; jmndm ins — schlagen dać komu w twarz; 3) mina *f.*; ein freundliches — machen zrobić minę przyjemną, minkować; ein ernsthaftes — machen zrobić surową minę; ein saures — machen krzywić się; ein finsteres — machen zamraczać się, zamroczyć się; ein langes — machen kwaśną minę zrobić; =er machen, schneiden dziwne miny robić, twarz wykrzywiać; 4) *pl.* =e, widno *m.*; =e sehen widma widzieć; 5) wizyr *m.* u strzelby.

Gesi'chtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Gesicht, twarzyczka *f.*

Gesi'chtlos, *adi.* ślepy, niewidomy, ciemny.

Gesi'chtsausdruck, *sm.* =s, wyraz *m.* twarzy.

Gesi'chtsbetrug, *sm.* =(e)s, = =täuschung.

Gesi'chtsbildung, *sf.* fizyognomia *f.*, skład *m.* twarzy.

Gesi'chtsdeuter, *sm.* =s, *pl.* —, fizyognomista *m.*

Gesi'chtsfarbe, *sf.* kolor *m.* twarzy, cera *f.*

Gesi'chtsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* wzroku.

Gesi'chtsfeld, *sm.* =es, *pl.* =er, przestrzeń, którą widzieć można; pole, które wzrok objąć zdoła.

Gesi'chtskreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, widnokrąg *m.*, horyzont *m.*; das liegt aus seinem =kreise to przechodzi jego pojęcie, sferę, to nie na jego głowę; seinen — erweitern rozszerzyć zakres wiadomości swoich.

Gesi'chtskunde, *sf.* fizyognomika *f.*

Gesi'chtskundige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, fizyognomik *m.*

Gesi'chtslinie, *sf.* *pl.* =n, 1) rys *m.* twarzy; 2) linia *f.* celowa, celu.

Gesi'chtspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.*, widzenia, uważania czego, zapatrywania się na co, stanowisko *m.*; von diesem =e aus z tego punktu widzenia, pod tym względem.

Gesi'chtsröthe, *sf.* rumieniec *m.*, rumianość *f.*

Gesi'chtsschwäche, *sf.* słabość wzroku.

Gesi'chtsseite, *sf.*, *pl.* =n, strona *f.* przednia, facyata *f.*

Gesi'chtssinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* widzenia, wzrok *m.*

Gesi'chtstäuschung, *sf.* *pl.* =en, omamienie *n.* wzroku, mamidło *n.*

Gesi'chtszug, *sm.* =es, *pl.* =züge, rys *m.* twarzy.

Gesi'ms, *sn.* =ses, *pl.* =se, gzyms *m.*, krajnik *m.*, wieniec *m.*

Gesi'mshobel, *sm.* =s, *pl.* —, katnik *m.*

Gesi'mskachel, *sf.* *pl.* =n, gzymsówka *f.*

Gesi'mskranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, kornesy *pl.*

Gesi'nde, *sn.* =s, czeladź *f.*, słudzy, *pl.*, ludzie *pl.* służący.

Gesi'ndebrot, *sn.* =es, chleb *m.* czeladny, dla ludzi, dla służby.

Gesi'ndekost, *sf.* jadło *n.* dla ludzi.

Gesi'ndel, *sn.* =s, motłoch *m.*, hałastra *f.*, hołota *f.*, podła zgraja *f.*, tłuszcza *f.*

Gesi'ndelohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, myto *n.*, zasługi *pl.*, zapłata *f.* czeladzi.

Gesi'ndeordnung, *sf.* *pl.* =en, urządzenie *n.* służących, ustawa *f.*, regulamin *m.* dla służących.

Gesi'ndestube, *sf.* *pl.* =n, czeladnica *f.*, czeladnia *f.*

Gesi'ndetisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* czeladni.

Gesi'nnt, *adi.* (zawsze z przysłówkiem) być jakiego umysłu, usposobienia; gut — sein mieć dobre zapatrywania, zasady; bürgerlich — sein myśleć po obywatelsku; wie ist er —? jakiego jest sposobu myślenia, zapatrywania?

Gesi'nnung, *sf.* *pl.* =en, 1) sposób *m.* myślenia; seine — ändern odmienić sposób myślenia, przekabacić się; jmndm eine andere — beibringen naprowadzić kogo na inny sposób myślenia, przerobić, przeistoczyć kogo; 2) uczucie *n.*, umysł *m.*, serce *n.*, charakter *m.*; feindselige =en gegen jmndn hegen być dla kogo wrogo usposobionym; seine — an den Tag legen odkryć swoje uczucia; fromme — religijność *f.*, pobożność *f.*; treue — lojalność *f.*

Gesi'ppe, *sn.* =s, pokrewieństwo *n.*, krewni *pl.*

Gesi'ttet, *adi.* 1) mający te lub owe obyczaje; 2) (gut) cywilizowany, uobyczajony, grzeczny, polirowany; jmndn — machen ucywilizować kogo; gut, fein =er Mensch człowiek ugrzeczniony, dobrze ułożony, dobrych obyczajów; schlecht, übel =er Mensch człowiek nieokrzesany, bez ułożenia, złych obyczajów; =er werden upolirować się.

Gesi'ttung, *sf.* uobyczajenie *n.*, oświata *f.*, stan *m.* oświecenia; ugrzecznie *n.*, dobre ułożenie *n.*

Gespa'n, *sm.* =s, *pl.* =e, i =en, 1) kolega *m.*, kompan *m.*; 2) żupan *m.*, naczelnik *m.*, komitat na Węgrzech.

Gespa'nn, *sn.* =s, *pl.* =e, zaprząg *m.*

Gespa'nnschaft, *sf.* *pl.* =en, 1) koleżeństwo *n.*; 2) żupania *f.*, komitat *m.* węgierski.

Gespa'nnt, *pp.* i *adi.* naprężony; hoch =e Erwartungen oczekiwania gorączkowe; =e Aufmerksamkeit natężona uwaga; ich bin auf den Ausgang

sehr — ciekaw jestem bardzo na wynik, koniec; =e Verhältnisse naprężone stosunki; sie sind mit einander — są ze sobą na bakier, w nieporozumieniu, nieprzyjaźni.

Gespa'rr, *sn.* =es, *pl.* =e, krokiew *f.*, kozioł *m.*

Gespe'nst, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) widmo *n.*, upiór *m.*, mara *f.*, straszydło *n.*, strach *m.*; =er sehen widzieć strachy; in dem alten Schlosse gehen =er um, spuken =er, w starym zamku chodzą strachy; er sieht wie ein — aus wygląda jak straszydło; er fürchtet sich vor =ern boi się strachów; 2) kinderfressendes — bobak *m.*; 3) = Vogelscheuche, straszek *m.* (na ptaki); 4) straszek *m.* (owad).

Gespe'nstergeschichte, *sf. pl.* =n, powieść *f.* o strachach.

Gespe'nsterspuk, *sm.* =s, widmo *n.*, straszydło *n.*

Gespe'nsterstunde, *sf. pl.* =n, godzina, w której się strachy pokazują, północ *f.*

Gespe'nstisch, *adi.* i *adv.* jak straszydło.

Gespe'rr(e), *sn.* =es, 1) to co służy do zamykania; 2) kozły *pl.*; 3) hamulec *m.*, zawalenie *n.*, zapchanie *n.*; 4) zameczek *m.*; 5) ohne viel — bez ceremonii, komplimentów.

Gespe'rrbaum, *sm.* =s, *pl.* =bäume, wręga *f.*, drzewo spód okrętu utrzymujące.

Gespie'le, I. *sn.* =s, (ciągłe) bawienie się; II. *sm.* =n, *pl.* =n, kompan *m.*, towarzysz *m.*, spólnik *m.* zabaw, rówiennik *m.*

Gespie'lin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.*, rówiennica *f.*

Gespi'nst, *sn.* =es, przędziwo *n.*, oprząd *m.*

Gespo'ns, *sm.* (*n.*) =sen, *pl.* =sen, (przestarz.) małżonek *m.*; małżonka *f.*

Gespo'nsin, *sf. pl.* =innen, małżonka *f.*

Gespö'tt(e), *sn.* =es, pośmiewisko *n.*, pośmiech *m.*, szyderstwo *n.*, urągowisko *n.*, drwiny *pl.*, kpiny *pl.*; sich dem — des Pöbels aussetzen wystawić się, podać się na pośmiewisko u pospólstwa; sein — mit jmndm, mit etw. treiben, jmndn, etw. zum =e haben drwiny sobie robić, urągać się, naigrawać z kogo, z czego; sich zum =e machen pośmiewisko z siebie zrobić; der Welt zum — werden stać się pośmiewiskiem światu; er ist das — aller Menschen wszyscy drwią z niego, jest wszystkim pośmiewiskiem; zum =e dienen na pośmiewisko być wystawionym.

Gespo'tt(e), *sn.* i **Gespö'ttel**, *sn.* =s, (ciągłe) szydzenie *n.*

Gesprä'ch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) konwersacya *f.*, rozmowa *f.*; ein — mit jmndm anknüpfen, sich in ein — mit jmndm einlassen zacząć z kim rozmowę, wejść z kim w rozmowę; das — auf etw. bringen naprowadzić rozmowę na co; ein — mit jmndm führen rozmawiać, konwersować z kim; das — abbrechen skończyć, uciąć rozmowę; Platos =e rozmowy, dyalogi Platona; ein trauliches — pogadanka *f.*; 2) = Gerücht, wieść *f.*; es geht allgemein das — chodzi wieść; er ist das — der ganzen Stadt jest przedmiotem rozmów w całem mieście, w całem mieście o nim mówią.

Gesprä'chig, *adi.* rozmowny, gadatliwy; przystępny.

Gesprä'chigkeit, *sf.* rozmowność *f.*, gadatliwość *f.*; przystępność *f.*

Gesprä'chsam, *adi.* G—keit, *sf.* = gesprächig, G—keit.

Gesprä'chsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, książka *f.* z rozmowami, rozmówki *pl.*

Gesprä'chsform, *sf.* kształt *m.* rozmowy; in — w formie, kształcie rozmowy; in — abfassen, einkleiden ułożyć w kształcie rozmowy, nadać formę dyalogu, dyalogizować.

Gesprä'chston, *sm.* =(e)s, ton *m.* w rozmowach używany.

Gesprä'chsweise, *adv.* 1) dyalogicznie; 2) rozmawiając, w rozmowie; — mitteilen w rozmowie powiedzieć.

Gespre'nge, *sn.* =s, 1) skrapianie *n.*; 2) wysadzanie *n.* prochem; 3) (w górnictwie) chyba *f.*, chybienie *n.*

Gespre'nkelt, *adi.* nakrapiany, cętkowany.

Gespri'tz(e), *sn.* =es, (ciągłe) pryskanie *n.*, sikanie *n.*

Gespro'ß, *sn.* =sses, latorośl *f.*, wyrostek *m.*, odrostek *m.*

Gespru'del, *sn.* =es, ciągłe wytryskiwanie *n.*

Gespü'l(e), *sn.* =s, ciągłe opłukiwanie *n.*

Gespü'licht, *sn.* =s, pomyje *pl.*, opłukowiny *pl.*

Gesta'de, *sn.* =s, pobrzeże *n.*, brzeg *m.* morza, jeziora lub wielkiej rzeki.

Gestä'hlt, *adi.* stalowany.

Gesta'lt, *sf. pl.* =en, 1) kształt *m.*; forma *f.*; allerlei =en annehmen przybierać rozmaite kształty; er hat keine menschliche — nie ma kształtów ludzkich; einer Sache eine — geben rzeczy jakiej nadać kształt jaki; 2) postać *f.*, postawa *f.*; menschliche — annehmen przybrać ludzką postać; sich in seiner wahren — zeigen pokazać się w prawdziwej postaci, pokazać się takim, jakim się jest w istocie; das Abendmahl in beiderlei =en komunia pod obu postaciami; holde, göttliche — miła, boska postać; schöne — piękna postać, uroda *f.*; 3) sposób *m.*, skład *m.*; nach — der Sachen stosownie do położenia rzeczy, do okoliczności, sytuacyi; folgendergestalt w ten sposób, w następujący sposób; gleichergestalt równym sposobem; dergestalt tak, tym sposobem.

Gesta'lten, I. *va.* (haben) ukształtować co, kształt pewien nadać; II. sich —, *vr.* przybierać pewien kształt, ukształtować się; die Sache (albo es) =ltete sich anders rzecz przybrała inną postać; III. gestaltet *pp.* i *adi.* ukształtowany, zrobiony; wohl, gut, schön — kształtny; bei so gestalten (albo =teten) Sachen, Dingen, Umständen skoro się rzeczy tak mają, taką mają postać.

Gesta'ltlos, *adj.* bezkształtny.

Gesta'ltlosigkeit, *sf.* bezkształtność *f.*

Gesta'ltung, *sf. pl.* =en, 1) ukształtowanie *n.* czego; 2) kształt *m.*

Gesta'mmel, *sn.* =s, jąkanie *n.*, bełkotanie *n.*

Gesta'mpf(e), *sn.* =es, (ciągłe) tupanie *n.*, tłuczenie *n.*

Gestä'nde, *sn.* =s, nogi *pl.* drapieżnych ptaków.

Gestä'ndig, *adj.* ten, który się do czego przyznaje, co wyznaje; einer Sache — sein przyznać się do czego; er ist es — on to wyznaje.

Gestä'ndnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, przyznanie *n.*, wyznanie *n.*, zeznanie *n.*; jmndn zum — bringen wymódz na kim zeznanie; ein — von etw. ablegen zeznać co.

Gestä'nge, *sn.* =s, *pl.* —, 1) dyszle *pl.* pociągowe; 2) śliz *m.*, smyk *m.*

Gesta'nk, *sm.* =es, *pl.* =stänke, smród *m.*; mit — erfüllen zasmrodzić.

Gesta'tten, *va.* (haben) dozwalać, dozwolić, dopuszczać, dopuścić.

Gesta'ttung, *sf.* dozwolenie *n.*

Gestäu'de, *sn.* =s, 1) krzewy *pl.*, krzaki *pl.*, chróściny *pl.*, krzewie *n.*, krzewina *f.*; 2) rogi *pl.* gałęziste; 3) gniazdo *n.* sokole.

Geste'ck, *sn.* = Besteck.

Geste'hen, I. *va.* gestehst, gesteht, gestand, habe gestanden, wyznać, przyznać, zeznać, zeznawać; ich gestehe meine Schuld, daß ich schuldig bin wyznaję moją winę; przyznaję, żem winien; er gestand den Diebstahl przyznał się do kradzieży; der Mörder hat schon gestanden morderca już się przyznał; II. *vn.* (sein) = gerinnen.

Gestei'n, *sn.* =es, *pl.* =e, kamienie *pl.*, głaz *m.*, skała *f.*

Gestei'nkunde, *sf.* petrografia *f.*, nauka o kamieniach.

Geste'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) podstawa *f.*, postument *m.*, osada *f.*, oprawa *f.*; 2) ława tokarska; 3) (w górnictwie) słup *m.* zaprawy.

Geste'llmacher, *sm.* =s, *pl.* —, stelmach *m.*

Ge'stern, *adv.* wczoraj; — morgen, abend wczoraj rano, wieczór; — über acht Tage od wczoraj za tydzień; ich bin auch nicht von — ja nie wczorajszy.

Gesti'chel, *sn.* =s, wyszydzanie *n.*, przytyki *pl.*, przekąsy *pl.*, przymówki *pl.*

Gesti'ck, *sn.* =(e)s, hafty *pl.*, wyszywanie *n.*

Gestikulatio'n, *sf. pl.* =en, giestykulacya *f.*, migownictwo *n.*

Gestikulieren, *vn.* (haben) giestykulować, giesta robić.

Gestie'felt, *pp.* i *adj.* obuty, w butach.

Gestie'lt, *adj.* z trzonkiem, z szypułką, szypułkowy, ogonkowy.

Gesti'ft, *sn.* =es, *pl.* =e i =er, fundacya *f.*, zakład *m.*, założenie *n.*

Gesti'rn, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) gwiazdy *pl.*, gromada *f.* gwiazd; konstellacya *f.*; 2) (duża) gwiazda *f.*

Gesti'rnanbeter, *sm.* =s, *pl.* —, oddający gwiazdom cześć boską, sabejczyk *m.*

Gesti'rnstand, *sm.* =es, konstellacya *f.*

Gesti'rnt, gwiazdami okryty, zasiany, pełny gwiazd, gwiaździsty.

Gestö'ber, *sn.* =s, *pl.* —, zawierucha *f.*, kurzawa *f.*

Gesto'ppel, *sn.* =s, zbieranina *f.*; łatanina *f.*

Gesto'tter, *sn.* =s, (ciągłe) jąkanie się.

Gesträu'ch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krzewina *f.*, krzaki *pl.*, pniewie *n.*, zarośle *n.*, chróścina *f.*, chróśniak *m.*

Gestrei'ft, *adj.* paskowaty, pręgowaty.

Gestrei'te, *sn.* =s, sprzeczka *f.*

Gestre'ng, *adj.* 1) surowy; 2) =er Herr, — Frau dostojny, przezacny panie, panie dobrodzieju, dostojna, czcigodna pani, pani dobrodziejko.

Gestreu', *sn.* =(e)s, *pl.* =e, usłanie *n.* z kwiatów, gałęzi, posypka *f.*

Gestri'ck, *sn.* =s, 1) powrozy *pl.*; 2) rzeczy *pl.* pogmatwane, wikłanina *f.*; 3) guz *m.*; 4) =e, *sn.* =s, pończoszkowa robota *f.*

Ge'strig, *adj.* wczorajszy.

Geströ'h(de), *sn.* =s, rozmaita słoma *f.*

Geströ'me, *sn.* =s, (ciągłe) płynienie *n.*

Gestru'del, *sn.* =s, wirowanie *n.*, wir *m.* [waty.

Gestru'nkt, *adj.* głąbikowaty.

Gestrü'pp(e), *sn.* =s, *pl.* —, gęste zarośle *n.*, chwast *m.*; dichtes — chrabęzie *pl.*

Gestü'be, *sn.* =s, 1) kurz *m.*; 2) opona *f.*; 3) proch *m.* węglarski, zalepa *f.*; leichtes — węglowa zapona; schweres — gliniana zapona.

Gestü'ber, *sn.* =s, łajno *n.* kuropatwy.

Gestü'te, *sn.* =s, *pl.* —, stadnina *f.*

Gestü'tmeister, *sm.* i =verwalter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* stadniny.

Gesu'ch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prośba *f.*, suplika *f.*, żądanie *n.* w formie prośby; dringendes — instancya *f.*, usilna prośba; ein — abschlagen odmówić prośby; ein — bewilligen pozwolić na żądanie; ein — einbringen podać prośbę; auf sein — na jego żądanie; was ist sein —? czego żąda?

Gesu'che, *sn.* =s, (ustawiczne) szukanie *n.*

Gesu'chsteller, *sm.* =s, *pl.* —, wnoszący prośbę, suplikant *m.*

Gesu'cht, I. *pp.* od suchen szukany; II. *adj.* 1) wykwintny, wyszukany; — sein być poszukiwanym, pożądanym; 2) nienaturalny, wymuszony; er hat etw. =es in seinem Wesen jest w nim coś nienaturalnego, wymuszonego.

Gesu'chtheit, *sf.* 1) wyszukaność *f.*; 2) maniera *f.*, afektacya *f.*

Gesu'del, *sn.* =s, babranina *f.*

Gesu'mme, i **Gesu'mse**, *sn.* =s, (ciągłe) brzęczenie *n.*

Gesu'mpf, *sn.* =es, *pl.* =e, (veraltet) bagnisko *n.*

Gesu'nd, I. *adi.* zdrowy, zdrów; er ist — jest zdrów; in =en Tagen kiedym zdrów, kiedyśmy zdrowi, przy zdrowiu; — an Leib und Seele zdrów na ciele i duszy; =es Urteil zdrowy, słuszny sąd; =er Verstand zdrowy, prosty, naturalny rozum; =er Menschenverstand chłopski rozum; ein =es Aussehen haben, — aussehen zdrowo wyglądać; =e Nahrung zdrowe, zdrowiu użyteczne pożywienie; =e Luft atmen oddychać zdrowem powietrzem; er hat keine =e Stunde ciągle chory; bleibe —! bądź zdrów!; ich will hier nicht — stehen, wenn ich lüge żebym tak zdrów był, że nie kłamię; niech mnie piorun trzaśnie, jeśli kłamię; jmndn wieder — machen uzdrowić kogo; wieder — werden ozdrowieć, wyzdrowieć; ein G—er braucht keinen Doktor nie trzeba lekarza zdrowemu; zdrowego leczyć nie trzeba; II. *adv.* zdrowo; es ist dir ganz —, daß du so angelaufen bist to ci wcale zdrowo, dobrze ci tak, posłuży ci za naukę, żeś na tem tak wyszedł.

Gesu'ndbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder i Gesundbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, wody *pl.*, zdrojowisko *n.*, uzdrowisko *n.*; kąpiele *pl.* mineralne.

Gesu'nden, *vn.* (sein) wyzdrowieć.

Gesu'ndheit, *sf.* 1) zdrowie *n.*; seine(r) — pflegen ochraniać swoje zdrowie, mieć staranie o swoje zdrowie; bei guter — sein być w dobrem zdrowiu; schwächliche — wątłe, słabe zdrowie; es will nicht mehr so recht mit meiner — gehen szwankuję jakoś na zdrowiu; —, Freiheit und ehrliches Auskommen, was braucht der Mensch weiter? łaska Boża, dobre zdrowie, co lepszego, niech kto powie! es geht nichts über die — zdrowie za wszystko stoi; auf jmnds — trinken pić (za) czyje zdrowie; jmnds — ausbringen wnieść, pić czyje zdrowie, spełnić za zdrowie czyje, toastować na czyje zdrowie; zur —! na zdrowie!; der — schädlich niezdrowy, szkodliwy; 2) zdrowość *f.* — des Holzes zdrowość drzewa; — der Luft zdrowość powietrza.

Gesu'ndheitslehre, *sf.* nauka *f.* o zdrowiu, dyetetyka *f.*, hygiena *f.*

Gesu'ndheitspaß, *sm.* =sses, *pl.* =pässe, paszport *m.*, certyfikat *m.*, poświadczenie *n.* zdrowia.

Gesu'ndheitspflege, *sf.* ochrona *f.* zdrowia.

Gesu'ndheitsrat, *sm.* =es, 1) rada *f.* zdrowia; 2) *pl.* =räte członek *m.* rady zdrowia.

Gesu'ndheitsregel, *sf. pl.* =n, przepis *m.* dyetetyczny.

Gesu'ndheitsrücksichten, *sf. pl.* względy *pl.* na zdrowie; aus — ze względów na zdrowie.

Gesu'ndheitsschädlich, *adi.* zdrowiu szkodliwy.

Gesu'ndheitszustand, *sm.* =(e)s, stan *m.* zdrowia.

Gesu'nken, *pp.* od sinken i *adi.* podupadły.

Getä'fel, *sn.* =s, 1) lamperya *f.*, taflowanie *n.*, wykładanie *n.* ścian, posadzek taflami; oszewka *f.* ścienna; 2) plastry *pl.* miodu, miód *m.* w ulu.

Getä'ndel, *sn.* =s, igranie *n.*, flirtowanie *n.*

Geta'nze, *sn.* =s, (ciągłe) tańcowanie *n.*

Getie'r, *sn.* =s, zwierzęta *pl.*, gady *pl.*

Getu'e, *sn.* =s, krzątanina *f.*

Geti'gert, *adi.* tygrysowy, plamisty.

Getö'ne, *sn.* =s, (ciągłe) brzmienie *n.*, dźwięk *m.*

Getö'se, *sn.* =s, wrzawa *f.*, hałas *m.*, wrzask *m.*, huk *m.*, tartas *m.*

Getra'mpel, *sn.* =s, tętet *m.*

Geträ'nk, *sn.* =es, *pl.* =e, napój *m.*; geistige =e napoje spirytusowe, wyskokowe; hitzige, starke =e gorące napoje.

Geträ'nksteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od napojów; kapszczyzna *f.*, czopowe *n.*

Getrau'en, *va.* i sich —, *vr.* (haben) śmieć, ośmielić się; zaufać sobie; ich getraue mich dessen, ich getraue es mir ośmielam się, śmiem, mam odwagę; er getraute sich, ihm das ins Gesicht zu sagen ośmielił się, odważył się w oczy mu to powiedzieć; ich getraue mich nicht, einzutreten nie śmiem, nie mam odwagi tam wstąpić; sich wohin — mieć odwagę pójść dokąd.

Geträu'fel, *sn.* =s, (ciągłe) kapanie *n.*, kapanina *f.*

Getrei'be, *sn.* =s, 1) ożywiony ruch *m.*; 2) postępowanie *n.*

Getrei'de, *sn.* =s, *pl.* —, zboże *n.*; — auf dem Halme zboże na pniu; eingeerntetes — zboże zebrane, zwiezione.

Getrei'de=, zbożowy *adi.*

Getrei'deabgabe, *sf.* zsypka *f.*

Getrei'deart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.*, gatunek *m.* zboża.

Getrei'deausfuhr, *sf.* wywóz *m.* zboża.

Getrei'debau, *sm.* =es, uprawa *f.* zboża.

Getrei'deboden, *sm.* =s, grunt *m.* zbożowy.

Getrei'debrand, *sm.* =es, śniat *m.*, śnieć *m.* (lat. uredo segetum).

Getrei'deeinfuhr, *sf.* przywóz *m.* zboża.

Getrei'defeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* zbożowe, zbożysko *n.*

Getrei'dehalm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, źdźbło *n.* zbożowe.

Getrei'dehandel, *sm.* =s, handel *m.* zbożem.

Getrei'derollwagen, *sm.* =s, *pl.* =wagen, taczki *pl.* dwukołowe, dwukole *n.*, dwukółek *m.* (Eisenbahnw.)

Getrei'derost, *sm.* =es, rdza *f.*, śnieć *f.*, omar *m.* (lat. puccinia graminis).

Getrei'detransport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przewóz *m.* zboża; — in loser Schüttung, in losem Zustande przewóz zboża luzem, bez worków, przewóz wsypu.

Getrei'dezehent, *sm.* =s, dziesięcina *f.* w zbożu.

Getreu', I. *adi.* wierny;

wiernie *adv.*; II. =e(r), *sm.* =en, *pl.* =en, 1) wierny, poddany; unsere lieben =en nasi mili wierni, poddani; 2) =e *pl.* ochotnicy *pl.*, partyzanci *pl.*

Getreu'lich, (*adi.*), *adv.* (wierny), wiernie, szczerze; jmndm =e Dienste tun, — dienen służyć komu wiernie.

Getrie'be, *sn.* =s, 1) = Getreibe; 2) obrotnik *m.*, koło służące do obracania drugich kół; tryb *m.*, zazębienie *n.*, kółko *n.* zębate; 3) cewa *f.*, okładziny *pl.*; 4) klin *m.* szpiczasty; 5) maszyna *f.* za pomocą kół się poruszająca.

Getri'ppel, *sn.* =s, stąpanie *n.* drobnym krokiem.

Getro'mmel, *sn.* =s, (ciągłe) bębnienie *n.*

Getrö'pfel, *sn.* =s, kapanina *f.*

Getro'st, *adi.* 1) ufny, pełny otuchy; spokojny; odważny; sei — (=en Mutes)! bądź dobrej myśli, miej otuchę; dem Tode — entgegen sehen śmiało, spokojnie śmierci czekać; nur —! tylko śmiało!; 2) er ist nicht recht — (= bei Trost) coś u niego nie dobrze w głowie.

Getrö'sten, sich —, *rr.* (haben); 1) sich einer Sache — mieć nadzieję czego, spodziewać się czego; ich kann mich seiner Hülfe sicher — mam nadzieję że mi pomoże; mogę na pewno spodziewać się jego pomocy; 2) = sich gedulden być cierpliwym, czekać cierpliwie.

Getrü'mmer, *sn.* =s, *pl.* —, ruiny *pl.*, zwaliska *pl.*

Getu'mmel, *sn.* =s, krzątanie się, zwijanie się, krzątanina *f.*

Getü'mmel, *sn.* =s, 1) tłum *m.* (wrzawliwy); 2) wrzawa *f.*, zgiełk *m.*; dem — der Stadt entfliehen wydrzeć się z pośród zgiełku miasta; das — der Welt wrzawa, zgiełk świata.

Getü'pfelt, *adi.* kropkowany.

Geü'bt, *adi.* i *pp.* od üben, zręczny, wprawny, biegły, wyćwiczony; =e Finger wprawne palce; in etw. — sein być w czem biegły.

Geü'btheit, *sf.* biegłość *f.*, wprawność *f.*; zręczność *f.*

Geva'tter, *sm.* =s, *pl.* =n, 1) kmotr *m.*, kum *m.*; chrzestny ojciec *m.*; jemanden zu — bitten prosić kogo w kumy; zu — stehen w kmotry stać, do chrztu trzymać; 2) — Schneider und Handschuhmacher (dosłownie) kum krawiec i rękawicznik; drobni ludzie; 3) seine Uhr steht — zegarek jego zastawiony.

Geva'tterbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* zapraszający w kumy, list kmotrowski.

Geva'tterchen, *sn.* =s, *pl.* —, kmosia *f.*, kmoszka *f.*

Geva'tterin, *sf.* *pl.* =innen, kmocha *f.*, kmochna *f.*, kmotra *f.*, kuma *f.*, kumoszka *f.*; matka *f.* chrzestna.

Geva'tterschaft, *sf.* *pl.* =en, 1) kumostwo *n.*, kmoterstwo *n.*; 2) trzymanie *n.* do chrztu; das ist meine erste — jestem po raz pierwszy ojcem chrzestnym, trzymam po raz pierwszy do chrztu; mit jmndm — machen kumać się z kim; 3) *s. coll.* kumowie i kumy.

Geva'tterschmaus, *sm.* =schmauses, *pl.* =schmäuse, uczta *f.* z powodu chrzcin.

Geva'ttersmann, *sm.* =es, 1) = Gevatter; 2) *pl.* =sleute, kumowie (i kumy), kum z kuma.

Gevie'r, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) miejsce *n.* zamknięte czterema murami; im eigenen =(t) sein być na własnej zagrodzie, we własnym domu; 2) (w górnictwie) wieniec *m.* w szybie.

Gevie'rt, i =e, *sn.* =es, *pl.* =e, kwadrat *m.*; drei Meter ins — messen wymierzyć, wynosić trzy metry kwadratowe; ins — bringen zamienić na kwadrat.

Gevie'rt, *adi.* 1) poczwórny, na cztery sześci podzielony; =er Schein = Geviertschein; 2) kwadratowy; 3) =e Zahl kwadrat *m.*, druga potęga (danej) liczby.

Gevie'rtmeter, *sm.* =s, *pl.* —, metr *m* kwadratowy.

Gevie'rtschein, *sm.* =s, (w astronomii) aspekt *m.* poczwórny, kwadratura *f.*, kwadra *f.*, czwartka *f.*

Gevie'rtwurzel, *sf.* *pl.* =n, (w algiebrze) pierwiastek *m.* kwadratowy.

Gevö'gel, *sn.* =s, ptastwo *n.*

Gewä'chs, *sn.* =ses, *pl.* =se, 1) roślina *f.*; 2) latorośl *f.* winna; das ist Wein vom besten =se to jest najlepsze wino, wino z najlepszych szczepów; diesjähriges — wino z tegorocznego winobrania, jare; eigenes — wino własnej uprawy, z własnej winnicy; 3) Getreide von meinem — zboże mego siewu; 4) rośnięcie *n.*, urodzaj *m.*; das — befördernd przyspieszający wzrost, sprzyjający mu; 4) sie ist von schönem =se (przestarzałe) jest pięknego wzrostu; 5) narośl *f.*, nowotwór *m.*

Gewa'chsen, *pp.* od wachsen i *adi.* 1) urosły; schön, hoch — pięknege, słusznego wzrostu; 2) einer Sache — sein podołać, sprostać czemu, dać czemu radę; 3) jmndm — sein wyrównywać komu, być komu równym; er ist ihm noch lange nicht — daleki jeszcze od niego.

Gewä'chserde, *sf.* ziemia *f.* roślinna, humus *m.*, próchnica *f.*

Gewä'chshaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, oranżerya *f.*, roślinarnia *f.*, cieplarnia *f.*

Gewä'chskunde, *sf.* i =lehre, *sf.* botanika *f.* (nauka botaniki).

Gewä'chskundige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, botanik *m.*

Gewä'chsreich, *adi.* obfity, bogaty w rośliny.

Gewä'chssammlung, *sf.* *pl.* =en, zbiór *m.* roślin.

Gewä'ff, *sn.* =s, broń *f.* zwierząt drapieżnych (jak kły *pl.*, rogi *pl.*, szpony *pl.* i. t. p.).

Gewa'gtheit, *sf.* hazardowność *f.*, ryzykowność *f.*

Gewä'hltheit, *sf.* wymyślność *f.*, wybredność *f.*

Gewa'hr, *adi.* etw., einer Sache — werden postrzegać, spostrzedz co; poznać.

Gewä'hr, *sf.* *pl.* =en, 1) rękojmia *f*, zaręczenie *n.*

gwarancya *f.*; für jmndn — leisten (za)ręczyć, dać porękę za kogo; für etw. — leisten zaręczyć za co; ohne — für die Richtigkeit bez odpowiedzialności za dokładność, prawdziwość; 2) zabezpieczenie *n.*, ewikcya *f.* (w prawie); dem Käufer — leisten kupującemu dać ewikcyą; 3) także Gewehr *sf.* prawne posiadanie *n.*; jmndn in die — eines Gutes setzen wprowadzić kogo w posiadanie dobra, majętności; 4) teren *m.* odstąpiony komu dla exploatacyi (w górnictwie).

Gewä'hrbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mandat *m.* przyznający prawne posiadanie, intromisya *f.* (na piśmie).

Gewa'hren, (haben), I. *va.* = gewahr werden; II. sich —, *vr.* mieć się na baczności.

Gewä'hren, (haben), I. *va.* 1) przyzwolić; zezwolić; dein Gesuch ist gewährt przychylono się do twego podania, załatwiono je pomyślnie; man hat mir meinen Wunsch gewährt zezwolono na moje życzenie; das gewährt sich leicht na to łacno zezwolić można; 2) udzielić, dać; Hülfe — udzielić pomocy; 3) sprawiać, przynosić; das gewährt einen schönen Anblick to sprawia piękny widok; es gewährt mir Vergnügen sprawia mi przyjemność; das gewährt große Vorteile to przynosi wiele korzyści; 4) być czem, służyć za co; das gewährt noch keinen Beweis to nie jest jeszcze dowodem, nie może posłużyć za dowód; 5) zapewnić, przyrzec co; Verschwiegenheit — przyrzec milczenie; 6) ręczyć za co; ich gewähre aus diesem Baume drei Klafter Holz ręczę za trzy sążnie drewna z tego drzewa; II. *vn.* 1) etw. (fort) — lassen nie przeszkadzać czemu, trwaniu jakiegoś stanu, nie wpływać na stan rzeczy; jmndn — lassen pozwolić komu robić co chce, nie sprzeciwiać mu się; 2) für etw. — = Gewähr leisten ręczyć za co.

Gewä'hrfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* rzeczy kupionej, dająca prawo do ewikcyi.

Gewä'hrleisten, *va.* (haben) zaręczać, zaręczyć, gwarantować, dać ewikcyę.

Gewä'hrleistung, *sf. pl.* =en, danie *n.* zaręczenia, zabezpieczenia; gwarancya *f.*, ewikcya *f.*

Gewä'hrlos, *adi.* bez gwarancyi.

Gewa'hrsam, *sm.* i *n.* =s, 1) zachowanie *n.*, schowanie *n.*; etwas in seinen — nehmen wziąć co do schowania; 2) straż *f.*, dozór *m.*, więzienie *n.*; der Verbrecher ist in — genommen worden zbrodniarza wzięto pod straż, dozór; in — bringen uwięzić; jmndn in sicheren, engen — bringen uwięzić kogo (pod ścisłem zamknięciem).

Gewä'hrschaft, *sf. pl.* =en, = Gewähr.

Gewä'hrsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, 1) gwarant *m.*, zaręczyciel *m.*, warownik *m.*; 2) iściec *m.*, świadek *m.* (do którego się kto odwołuje); er ist mein — odwołuję się do niego; od niego to słyszałem, on mi to powiedział.

Gewä'hrung, *sf.* zezwolenie *n.*, przyzwolenie *n.*, przyrzeczenie *n.*, udzielenie *n.*; ich habe die — meiner Bitte erhalten zezwolono na moją prośbę.

Gewa'lt, *sf. pl.* =en, 1) władza *f.*, moc *f.*; unumschränkte — władza nieograniczona, absolutna; unter väterlicher — stehen stać, być pod władzą ojcowską; jmndn, etw. in seiner — haben mieć kogo, co w swojej mocy; in jmnds — sein, geraten być, zostawać w czyjej mocy, dostać się pod czyją władzę, dostać się w czyje ręce; sich der — jmnds entziehen wyłamać się z pod czyjej władzy; — haben, etw. zu tun mieć władzę, moc uczynić co; jmndm — geben, zu . . . (na) dać komu władzę, upoważnić, umocować kogo do . . .; das steht nicht in meiner — to nie jest w mojej mocy, to odemnie nie zależy, nic tu zrobić nie mogę; — über jmndn haben mieć nad kim władzę; die bürgerlichen, kirchlichen =en władza świecka, duchowna; die gesetzgebende, vollziehende, richterliche —, (także die drei =en) władza prawodawcza, wykonawcza, sądownicza; die himmlischen =en władze, moce niebieskie, aniołów; höchste — władza najwyższa; überwiegende — przemoc; — über sich haben mieć moc nad sobą; seine Zunge in seiner — haben mieć język w swojej mocy, być jego panem; eine Sprache in seiner — haben władać językiem, umieć, znać dobrze język; sie hat ihn ganz in ihrer — podbiła, opanowała go zupełnie; die — des Beispiels, der Erziehung moc, potęga przykładu, wychowania; 2) siła *f.*, moc *f.*, przemoc *f.*, gwałt *m.*; przymus *m.*; — anwenden, gebrauchen użyć siły, przymusu; mit — nehmen wziąć przemocą; gegen jmndn mit — vorgehen użyć przeciw komu przemocy; eine Tür mit — öffnen drzwi siłą otworzyć, drzwi wybić, wyłamać; jmndm — antun gwałt komu zadać, uczynić; einem Mädchen — antun zgwałcić dziewczynę; sich — antun gwałt sobie zadać, przymusić się do czynienia lub zaniechania czego; (także:) targnąć się na swoje życie; — geht vor (albo über) Recht mocniejsza siła niż prawo, sile prawo ustąpić musi; tam prawo, gdzie siła; 3) aus aller — schreien, lachen wrzeszczeć z całej mocy, co gardła, śmiać się do rozpuku; mit aller — will er reich werden koniecznie chce się wzbogacić, wszelkimi sposobami chce zostać bogatym; es regnet mit aller — pada gwałtowny deszcz; 4) siła *adv.*, moc *adv.* = wiele, mnogo; eine — Hasen moc (= wiele) zająców.

Gewa'ltanmaßung, *sf. pl.* =en, przywłaszczenie *n.* władzy, uzurpacya *f.*

Gewa'ltantuer, *sm.* =s, *pl.* —, gwałciciel *m.*

Gewa'ltbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, umocnienie *n.*, mandat *m.* na piśmie.

Gewa'ltgeber, *sm.* =s, *pl.* —, umacniający *m.*, mandant *m.*

Gewa'lthaber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) władca *m.*; 2) pełnomocnik *m.* mandataryusz *m.*

Gewa'lthandlung, *sf. pl.* =en, czyn *m.* gwałtowny.

Gewa'ltherrscher, *sm.* =s, *pl.* —, despota *m.*, tyran *m.*

Gewa'ltherrschaft, *sf.* despotyzm *m.*, rząd despotyczny.

Gewa'ltig, I. *adi.* 1) możny, potężny; 2) nadzwyczaj silny; 3) ogromny, olbrzymi; =e Angst, =er Appetit ogromna bojaźń, ogromny apetyt; =e Dummheit olbrzymie głupstwo; 4) gwałtowny, okropny, straszny; =er Schmerz gwałtowny ból; II. (także =lich) *adv.* okropnie, strasznie, potężnie, gwałtownie; — essen jeść za czterych; — schreien wrzeszczeć co gardła, z całego gardła; III. G—e(r), *sm.* =en, *pl.* =en; 1) możny, potężny; die G—en, auf Erden możni (panowie) tego świata; 2) walecznik *m.*; 3) = Scharfrichter, kat *m.*

Gewa'ltmaßregel, *sf. pl.* =n, środek *m.* gwałtowny.

Gewa'ltmißbrauch, *sm.* =s, *pl.* =bräuche, nadużycie *n.* władzy.

Gewa'ltraub, *sm.* =es, uzurpacya *f.*

Gewa'ltregiment, *sn.* =s, *pl.* =e, despotyzm *m.*

Gewa'ltsam, I. *adi.* gwałtowny; eines =en Todes sterben gwałtowną śmiercią zginąć; II. *adv.* gwałtownie; eine Tür — öffnen wyłamać drzwi.

Gewa'ltsamkeit, *sf.* 1) gwałtowność *f.*; 2) gwałtowny czyn *m.*, gwałt *m.*

Gewa'ltstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i G—tat, *sf. pl.* =en, czyn *m.*, postępek *m.* gwałtowny, gwałt *m.*; zamach *m.*

Gewa'lttäter, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* dopuszczający się gwałtu, gwałtów, gwałtownik *m.*

Gewa'lttätig, *adi.* gwałtowny, gwałtownie działający.

Gewa'lttätigkeit, *sf. pl.* =en, gwałt *m.*, gwałtowny czyn *m.*

Gewa'litträger, *sm.* =s, *pl.* —, pełnomocnik *m.*

Gewa'nd, *sn.* =es, *pl.* =wänder, 1) odzież *f.*, odzienie *n.*, szata *f.*, suknia *f.*; 2) draperya *f.*; 3) Gewände *pl.* węgarki *pl.*

Gewa'ndhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.*, sklep *m.*, gdzie sprzedają materye na suknie, sukiennica *f.*

Gewa'ndt, I. *pp.* od wenden; 2) *adi.* obrotny, sprawny, zręczny, sprytny, zgrabny, zwinny; biegły, bywały, rozgarniony; in etw. — sein być w czem biegły; ein =er Mensch sprytny, zręczny człowiek, pływacz; — im Ausdruck gładkomowny; z łatwością piszący.

Gewan'dtheit, *sf.* obrotność *f.*, sprawność *f.*, zgrabność, *f.*, zręczność *f.*, zwinność *f.*, biegłość *f.*, bywałość *f.*; große — im Umgang haben umieć się znaleźć (z ludźmi, w towarzystwie), wiedzieć jak się pokazać, jak żyć z ludźmi, jak się z nimi obchodzić.

Gewa'ndung, *sf. pl.* =en, odzienie *n.*; draperya *f.*

Gewa'rten, *va.* i *vn.* (haben) 1) oczekiwać, spodziewać się; du hast nichts mehr von ihm zu — nie masz się niczego więcej od niego spodziewać; 2) seines Amtes — (pilnie) sprawować, wypełniać swój urząd.

Gewä'rtig, *adi.* 1) jmndm — sein być gotowym na czyje usługi; dem Lehensherrn treu, hold und — sein być lennodawcy wiernym, przywiązanym i gotowym na zawołanie; 2) einer Sache — sein oczekiwać czego, być przygotowanym do czego, na co; er ist seines Winkes — czeka na jego skinienie; du kannst — sein, daß . . . możesz być pewnym, że . .

Gewä'rtigen, *va.*, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) oczekiwać, spodziewać się; du kannst dich dessen (albo du hast dich dessen zu) — możesz się tego spodziewać, bądź tego pewny.

Gewä'sch, *sn.* =es, gadanina *f.*, bzdurzenie *n.*, paplanie *n.*; albernes, dummes — duby smalone, gadanina bez ładu, brednia.

Gewä'sser, *sn. coll.* =s, *pl.* —, wody *pl.*; die — *pl.* eines Landes rzeki i jeziora kraju.

Gewe'be, *sn.* =s, *pl.* —, 1) tkanina *f.*; seidenes — tkanina jedwabna; 2) tkanie *n.*; zu =n brauchbar tkalny; 3) tkanka *f.*, siatka *f.* włóknista w budowie ciała zwierzęcego, roślinnego; das — der Adern tkanina, tkanka żył; Beschreibung der — histografia *f.*, opisanie tkanki siatkowej; Lehre von der Entstehung der — histonomia *f.*; 4) (bildl.) tkanina, pasmo *n.*; związek *m.*; das Leben ist ein — von Arbeiten życie jest pasmem prac; ein — von Ungereimtheiten tkanina niedorzeczności.

Gewe'beförmig, *adi.* tkankowaty.

Gewe'belehre, *sf.* histologia *f.*, nauka *f.* o tkance siatkowej; anatomia mikroskopiczna roślin.

Gewe'ckt, I. *pp.* od wecken; II. *adi.* żywy, żwawy; bystry; =en Kopfes sein mieć bystry rozum, umysł, bystro pojmować.

Gewe'hr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, broń *f.*, (w szczególności:) karabin *m.*; die Soldaten ins — treten lassen żołnierzom kazać stanąć pod bronią; unter dem =e stehen stać pod bronią; die =e strecken złożyć broń, poddać się; — ab! z ramienia broń!; faßt das — an! za broń!; — auf! w ramię broń!; schultert's — na ramię broń!

Gewe'hraufsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, bagnet *m.*

Gewe'hrfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* broni.

Gewe'hrfeuer, *sn.* =s, ogień *m.* z broni ręcznej.

Gewe'hrgerecht, *adj.* umiejący się obchodzić z bronią, ze strzelbą.

Gewe'hrhahn, *sm.* =es, *pl.* =hähne, kurek *m.* u strzelby.

Gewe'hrhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* bronią handlujący.

Gewe'hrkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.* do chowania broni.

Gewe'hrlauf, *sm.* =es, *pl.* =läufe, lufa *f.*, rura *f.* u strzelby.

Gewe'hrriemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.*, rzemień *m.* u karabina.

Gewe'hrschaft, *sm.* =es, *pl.* =schäfte, łoże *n.* u karabina.

Gewe'hrschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, ruśnikarz *m.*

Gewei'h, *sn.* =es, *pl.* =e, rogi *pl.* jelenie, poroże *n.*

Gewei'htragend, *adj.* rogaty.

Gewei'ne, *sn.* =s, (ciągłe) płakanie *n.*

Gewe'nde, *sn.* =s, *pl.* —, 1) (bez *pl.*) obrót *m.*, odwrót *m.*; (mit dem Pfluge) ein — machen obrócić się z pługiem na końcu zagonu, zrobić odwrót; 2) zagon *m.*; 3) staje *n.* = pewna miara pola; morg *m.*; 4) stykanie *n.* się gruntów w szerz; 5) — Schnallen, Kleider garnitur *m.* sprzączek, sukień.

Gewe'rbe, *sn.* =s, *pl.* —, 1) komis *m.*, zlecenie *n.*; jmndm ein — auftragen dać komu komis, zlecenie; 2) zarobkowanie *n.*, zarobek *m.*; ein ehrliches — treiben trudnić się uczciwym zarobkiem; ein schändliches — treiben trudnić się podłym zarobkiem, rzemiosłem; 3) rzemiosło *n.*, profesya *f.*, proceder *m.*; ein anderes — ergreifen chwycić się innego zarobku; mit seiner Wissenschaft ein — treiben frymarczyć swoją nauką, uważać naukę swoją za rzemiosło; sich ein — aus etw. machen zarobkować czem, trudnić się czem jakby rzemiosłem; 4) przemysł *m.*; in diesem Lande blüht — und Handel w tym kraju kwitnie przemysł i handel.

Gewe'rbeausstellung, *sf. pl.* =en, wystawa *f.* przemysłowa.

Gewe'rbegericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* przemysłowy.

Gewe'rbeschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* przemysłowa.

Gewe'rbfleiß, *sm.* =es, przemysł *m.*, industrya *f.*

Gewer'bfreiheit, *sf.* wolność *f.* zarobkowania.

Gewe'rbkunde, *sf.* technologia *f.*

Gewer'blos, *adj.* bez przemysłu.

Gewe'rbreich, *adj.* bogaty w przemysł, przemysłowy.

Gewe'rbsam, *adj.* przemyślny, umiejący zarobkować.

Gewe'rbsamkeit, *sf.* przemyślność *f.*; przemysł *m.*

Gewe'rbschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, patent *m.* procederowy, patent, dozwalający trudnić się jakim przemysłem, rzemiosłem.

Gewe'rbsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, trudniący się przemysłem, przemysłowiec *m.*

Gewe'rbsmäßig, I. *adj.* rzemieślniczy; II. *adv.* etw. — betreiben zarobkować czem, trudnić się czem jakby rzemiosłem.

Gewe'rbstand, *sm.* =es, stan *m.* przemysłowy, przemysłowców.

Gewe'rbsteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* przemysłowy.

Gewe'rbtreibend, *adj.* przemysłem się trudniący, przemysłowiec *m.*

Gewe'r(t), *sn.* =es, 1) = Gewäff; 2) kły *pl.* dolnej szczeki kiernoza.

Gewe'rk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) maszynerya *f.*, koła *pl.*, tryby *pl.*; fabryka *f.*; 2) produkt *m.*, rezultat *m.* pracy; 3) = Gewerbe, rzemiosło *n.*; 4) cech *m.*, bractwo *n.*; das — der Schneider cech krawiecki, krawców; 5) gwarectwo *n.*, towarzystwo *n.* górników.

Gewe'rke, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) (przestarzałe zamiast Handwerker) rzemieślnik *m.*, górnik *m.*; 2) gwarek *m.*, *gen.* -rka, posiadacz *m.* kopalni.

Gewe'rkenkux, *sm.* =es, *pl.* =e, kuks *m.*, udział *m.* gwarka w gwarectwie.

Gewe'rkenschicht, *sf. pl.* =en, szychta *f.*, czas *m.* pracy górnika.

Gewe'rkentag, *sm.* =es, *pl.* =e, zgromadzenie *n.* gwarków.

Gewe'rkschaft, *sf. pl.* =en, 1) gwarectwo *n.*; 2) cech *m.*, bractwo *n.* górników.

Gewi'cht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) (bez *pl.*) ciężar *m.*, ciężkość *f.*, waga *f.*; an — verlieren stracić na wadze, ciężkości; zu leichtes — geben dawać, sprzedawać pod wagą; 2) waga *f.*, ciężar *m.*, którym się dochodzi, ile co waży; die =e sind geeicht wagi są cechowane, piętnowane; das — auf die Wagschale legen ciężar położyć na wagę; nach dem =e verkaufen na wagę sprzedawać; über das — geben nadważyć; das Geldstück hat das richtige — moneta ma należytą wagę, jest ważna; =e an einer Wanduhr wagi u zegara ściennego; 3) (w kolejnictwie) festgestelltes — ciężar sprawdzony; geschätztes — ciężar oceniony; normales — ciężar prawidłowy; specifisches — ciężar gatunkowy, właściwy; =e *pl.* ciężarki do ważenia; =sverlust zanik *m.*, ubytek *m.*; 4) (przenośnie) waga *f.*, ważność *f.*; ein Mann von — człowiek ze znaczeniem; Sache von großem — rzecz wielkiej wagi, bardzo ważna; — auf etw. legen przywiązywać do czego wagę, przypisywać czemu ważność; das ist von keinem =e to nic nie waży, nie ma żadnej wagi, znaczenia.

Gewi'chtchen, *sn.* =s, *pl.* —, ciężarek *m.* do ważenia.

Gewi'chtig, *adj.* 1) =e Münze moneta mająca (ustawą) przepisaną wagę, moneta ważna; 2) ciężki; 3) ważny, poważny, wpływowy; =er Mensch wpływowy człowiek.

Gewi'chtlos, *adj.* 1) bez wagi, nie mający ciężkości; 2) bez znaczenia.

Gewie'gt, I. *pp.* od wiegen; II. *adj.* in etw. — sein być w co wprawnym, być w czem biegłym; =er Staatsmann

zręczny, doświadczony polityk, mąż stanu.

Gewie'her, *sn.* =s, rżenie *n.*

Gewie'rig, *adi.* (przestarz.) =e Antwort przychylna odpowiedź.

Gewi'ld, *sn.* =es, dziczyzna *f.*

Gewi'llt, *adi.* — sein etw. zu tun mieć wolę, chęć do zrobienia czego.

Gewi'mmel, *sn.* =s, 1) rój *m.*, rojowisko *n.*; 2) tłum *m.*, ciżba *f.*, zgiełk *m.*

Gewi'mmer, *sn.* =s, stysk *m.*, skwierk *m.*, narzekanie *n.*, jęczenie *n.*, płacz *m.*; — neugeborener Kinder kwilenie nowonarodzonych (dzieci).

Gewi'nde, *sn.* =s, *pl.* — 1) bez *pl.* zwijanie *n.* (czynność *f.* zwijania); 2) kręta droga *f.*, kręte chodniki *pl.*; 3) — von Blumen girlanda *f.*, kwiaty w festony powiązane; 4) u szpady część rękojeści drutem okręcona; 5) motek *m.* (nici) na kłębek zwinięty, zwój *m.*; 6) — einer Schraube gwint *m.*, skręt *m.* u śruby; wywój *m.*; 7) — *pl.* an Fenstern und Türbändern zawiasa *f.* u okien i drzwi.

Gewi'nn, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) zysk *m.*, korzyść *f.*; das Geschäft hat mir keinen — gebracht interes nie przyniósł mi zysku; der reine — beträgt czysty zysk wynosi; an dieser Ware hat man keinen — niema zysku na tym towarze; auf — und Verlust na zysk lub stratę; am =e Anteil haben mieć udział w zysku; 2) wygrana *f.*; — einer Schlacht wygrana bitwa; — in der Lotterie wygrana na loteryi; die =e austeilen rozdawać wygrane, nagrody; der erste — ist Katzengewinn kto z przodku wygrywa, na ostatku nie ma co stawić.

Gewi'nnanteil, *sm.* =s, *pl.* =e, udział *m.* w zysku, dywidenda *f.*

Gewi'nnbar, *adi.* co zyskać, wygrać można.

Gewi'nnbegierde, *sf.* chęć *f.*, chciwość *f.* zysku.

Gewi'nnbringend, *adi.* zyskowny, zysk przynoszący, korzystny.

Gewi'nnen, gewinnst, gewinnt, gewann, habe gewonnen, I, *va.* 1) zyskiwać, zyskać; er hat an diesem Geschäft viel gewonnen zyskał wiele na tym interesie; dadurch werde ich nichts — przez to nic nie skorzystam; 2) wygrywać, wygrać; eine Schlacht — wygrać bitwę; in der Lotterie — wygrać na loteryi; wer zuerst gewann, ward zuletzt ein Bettelmann kto z przodku wygrywa, na ostatku nie ma co stawić; wir haben gewonnen(es) Spiel teraześmy wygrali, dokazaliśmy swego, nic nam już nie grozi; jmndm gewonnen(es) Spiel geben dać komu za wygraną; jmndn das Spiel — albo gewonnen machen dopomódz komu do wygranej; über jmndn die Oberhand, die Überhand, das Übergewicht — wziąć nad kim górę, górować nad kim, uzyskać nad kim przewagę; 3) zdobyć, zwyciężyć; pozyskać; eine Stadt — miasto dostać, zdobyć; es über sich — przemódz co na sobie, zdecydować się; jmnds Freundschaft — pozyskać, zjednać sobie czyją przyjaźń; jmndn für seine Ansicht — nastroić kogo do swego zdania; jmndn durch Geschenke, durch Schmeicheleien zu — suchen starać się, usiłować pozyskać, ująć kogo darami, pochlebstwem; 4) jmndn lieb — polubić kogo; an etw. Geschmack — zasmakować w czem, przypodobać sobie co; 5) einen Ort — dostać się, zdążyć do jakiego miejsca; sie konnten täglich nur einige Meilen — mogli tylko kilka mil dziennie ujechać, ujść; 6) otrzymać, osiągnąć co; Erz — kruszec otrzymywać; wydobywać; Kohlen — węgle wypalać; heuer hat er viel Obst gewonnen tego roku zebrał dużo owoców; er gewinnt schwer sein Brot ciężko zarabia na chleb; 7) eine Ansicht — nabrać przekonania, powziąć przekonanie; Lust zu etw. — nabrać chęci do czego; 8) an Ansehen — zyskać na powadze, nabyć większej powagi; an Schönheit — zyskać na piękności, wypięknieć; die Sache gewinnt ein glückliches Ende rzecz dobry bierze koniec; die Sache gewinnt ein anderes Ansehen rzecz inną przybiera postać; diese Nachricht gewinnt immer mehr Glauben wiadomość ta coraz większej wiary nabiera; 9) *vimp.* es gewinnt das Ansehen, als ob . . mogłoby się zdawać, jakoby . .; II. *vn.* 1) wir haben gewonnen wygraliśmy; an etw. — zyskać na czem; von etw. — skorzystać z czego; die Sache gewinnt an Klarheit rzecz zyska na jasności, staje się jaśniejszą, zrozumialszą; 2) er hat seit dem vorigen Jahr sehr gewonnen od roku zeszłego zmienił się bardzo na swoją korzyść; er gewinnt bei näherer Bekanntschaft staje się znośniejszym, przyjemniejszym przez bliższe poznanie.

Gewi'nner, *sm.* =s, *pl.* —, wygrywający; G—in, *sf.* *pl.* =innen, wygrywająca.

Gewi'nngierig, i =süchtig, *adi.* zysku chciwy.

Gewi'nnreich, *adi.* zyskowny.

Gewi'nnst, *sm.* (*sn.*), =es, *pl.* =e, 1) = Gewinn; 2) wygrana *f.*

Gewi'nnsucht, *sf.* chciwość *f.* zysku, wygranej.

Gewi'nnungskosten, *pl.* koszta *pl.* produkcyi.

Gewi'nsel, *sn.* =s, skowyczenie *n.*, skomlenie *n.* psa, jęk *m.*; ein — erheben zaskomleć, zaskowyczeć.

Gewi'rk, *sn.* =es, *pl.* =e 1) tkanina *f.*, tkanka *f.*, tkana robota *f.*; 2) tkanie *n.*; 3) dzianek *m.*, dzianka *f.*, dzienia *f.*, dzienie *n.*, plastr *m.*; rdza *f.* miodowa.

Gewi'rre, *sn.* =s, 1) motanina *f.*, mieszanina *f.*, plątanina *f.*, zawikłanie *n.*; in diesem — der Begriffe w takiej mieszaninie wyobrażeń

różnorodnych; 2) ingrycht *m.*, przegródki *pl.* w zamku.

Gewi'ß, I. *adi.* 1) pewny; niezaprzeczony, bezprzeczny. niewątpliwy; ich bin meiner Sache — pewny jestem swego; ich bin —, daß . . . jestem tego pewny, że . .; die Nachricht ist — wiadomość jest pewna, niewątpliwa; man hat es mir als (albo für) — erzählt opowiedziano mi to jako rzecz pewną; so viel ist —, daß . . . to przynajmniej pewne, że . . .; der =issen Hoffnung leben, daß . . . mieć pewną nadzieję, że . . .; 2) pewien, niektóry, jakiś; ein =sser Mensch jakiś człowiek; eine =sse Zeit hindurch przez pewien czas; aus =ssen Ursachen z pewnych, niektórych przyczyn; ich habe eine =sse Ahnung mam pewne, jakieś przeczucie; ein =sses Etwas, ein =sses Ich=weiß=nicht=was coś, nie wiem sam co; II. *adv.* pewnie, zapewne, zaiste; das wird — schlecht ausgehen to pewnie źle się skończy; du bist schon — hungrig zapewne jesteś już głodny.

Gewi'ssen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) sumienie *n.*; ein gutes, ruhiges — haben mieć dobre, czyste, spokojne sumienie; kein gutes, ein böses — haben mieć złe, nieczyste sumienie; etw. auf dem — haben mieć co na sumieniu; jmndm etw. auf sein — sagen powiedzieć komu co na sumienie; nach seinem —, wider sein — handeln podług sumienia, przeciw sumieniu działać, postąpić; nach bestem (Wissen und) Gewissen według przekonania; wider besseres Wissen und — wbrew, przeciw przekonaniu; sich mit seinem — abfinden uspić sumienie; ich stelle das deinem — anheim zdaję to na twoje sumienie; ein enges, ein weites — haben mieć ciasne, szerokie, przestronne sumienie; ein gutes — ist ein sanftes Ruhekissen kogo sumienie nie kole, ten się prześpi i w stodole; 2) skrupuł *m.*; sich ein — aus etw. machen mieć skrupuły w czem; sich kein — aus etw. machen nie robić sobie z czego żadnych skrupułów.

Gewi'ssenhaft, *adi.* sumienny; *adv.* sumiennie.

Gewi'ssenhaftigkeit, *sf.* sumienność *f.*, skrupulatność *f.*

Gewi'ssenlos, *adi.* bezsumienny, niesumienny; *adv.* niesumiennie; ein =loser Mensch człowiek niesumienny, bez sumienia.

Gewi'ssenlosigkeit, *sf.* niesumienność *f.*, bezsumienność *f.*

Gewi'ssensangst, *sf.* niespokojność *f.* sumienia.

Gewi'ssensbiß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, mól *m.*, zgryzota *f.* sumienia.

Gewi'ssensfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, i G—frage, *sf. pl.* =n, przypadek *m.* sumienia dotyczący, od sumienia zależący, rzecz *f.*, materya *f.* bardzo delikatna.

Gewi'ssensfreiheit, *sf.* wolność *f.* sumienia; tolerancya *f.*, wolność wyznań.

Gewi'ssenspflicht, *sf. pl* =en, obowiązek *m.* sumienia.

Gewi'ssensrat, *sm.* =es, *pl.* =räte, kazuista *m.*, doradca *m.* w rzeczach sumienia, ojciec *m.* duchowny.

Gewi'ssensruhe, *sf.* spokojność *f.* sumienia.

Gewi'ssenssache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.*, sprawa *f.* sumienia.

Gewi'ssenswurm, *sm.* =es, (przenośnie) wyrzuty *pl.* sumienia.

Gewi'ssenszwang, *sm.* =(e)s, gwałt *m.* sumieniu zadany; nietolerancya *f.*

Gewi'ssenszweifel, *sm.* =s, *pl.* —, skrupuł *m.*

Gewissermaʹßen, *adv.* poniekąd, niejako, w pewnym względzie.

Gewißheit, *sf.* pewność *f.*; ich habe — darüber, ich weiß es mit — mam zupełną pewność co do tej rzeczy, wiem to z pewnością; das ist schon zur — geworden to już pewne; Vermutungen zu =en erheben domniemania zamienić w pewność; jmndm — wegen einer Sache geben dać komu pewną wiadomość o czem; — des Ganges, der Hand pewność kroku, ręki.

Gewi'ßlich, *adv.* pewnie.

Gewi'tter, *sn.* =s, *pl.* —, 1) nawalność *f.*, nawalnica *f.*, burza *f.* (z deszczem i piorunami); ein — ist im Anzuge, zieht sich zusammen, kommt, steigt, zieht herauf zabiera się, zanosi się na burzę, burza się gotuje, grozi; 2) piorun *m.*, grom *m.*; das — hat eingeschlagen piorun uderzył; vom — erschlagen werden zostać zabitym od pioruna.

Gewi'tterhaft, *adi.* burzliwy, grzmotliwy; der Himmel (albo es) sieht — aus zabiera się na burzę z grzmotami.

Gewi'ttern, *vn.* (haben), es gewittert *vimp.* jest burzliwie.

Gewi'tterregen, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz *m.* z grzmotami.

Gewi'tterschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, szkoda *f.* przez burzę zrządzona.

Gewi'tterschauer, *sm.* =s, *pl.* —, = G—regen.

Gewi'tterschwüle, *sf.* par *m.*, parność *f.* zapowiadająca burzę z grzmotami.

Gewi'tterstirn, *sf. pl.* =en, czoło *n.* zachmurzone.

Gewi'ttersturm, *sm.* =es, *pl.* =stürme, zawierucha *f.*, burza *f.*

Gewi'tterwolke, *sf. pl.* =n, chmura *f.* grzmoty niosąca, gromowa, piorunowa.

Gewi'tzel, *sn.* =s, dowcipkowanie *n.*

Gewi'tzigt, *adi.* nauczony doświadczeniem, nauczony rozumu; jetzt ist er schon — teraz już się nauczył rozumu.

Gewi'tzt, *adi.* roztropny, przebiegły.

Gewo'ge, *sn.* =s, 1) falowanie *n.*, fluktuacya *f.*; 2) = die Wogen fale *pl.*

Gewo'gen, I. *pp.* od wiegen; II. *adi.* przychylny, życzliwy, łaskawy; jmndm — sein sprzyjać komu; bleiben Sie mir ferner —! proszę o łaskę pańską na przyszłość; sich jmndn — machen zyskać czyją łaskę.

Gewo'genheit, *sf.* przychylność *f.*, życzliwość *f.*, sprzy-

janie *n.*, łaska *f.*; haben Sie die — bądź pan łaskaw.

Gewo'hnen, *vn.* (haben i sein); einer Sache, etw. — = etw. gewohnt werden przyzwyczaić się, przywyknąć do czego.

Gewö'hnen, *va.* i sich —, *vr.* (haben); jmndn, sich an etw. — przyzwyczaić kogo, się do czego; przyuczać, (-yć) kogo, się; wdrożyć kogo, się w co; man gewöhnt sich an alles do wszystkiego człowiek się przyzwyczaja; sich unvermerkt an etw. — przywyknąć do czego.

Gewo'hnheit, *sf. pl.* =en, zwyczaj *m.*, nawyknienie *n.*, nałóg *m.*; aus — ze zwyczaju, z przyzwyczajenia; nach — według zwyczaju; das ist ihm zur — geworden, er hat es sich zur — gemacht to mu weszło w nałóg; gegen, wider seine — przeciwko swemu zwyczajowi; das ist nichts als — to tylko nawyknienie; üble — zły nałóg; üble — bei Haustieren narów *m.*; — wird zur zweiten Natur nałóg staje się drugą naturą.

Gewo'hnheitsmäßig, *adi.* zwyczajny; *adv.* sposobem zwyczajnym.

Gewo'hnheitsmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, (człowiek trzymający się we wszelkich czynnościach stałego trybu i porządku) formalista *m.*, pedant *m.*

Gewo'hnheitsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* zwyczajowe.

Gewo'hnheitstier, *sn.* = =mensch; der Mensch ist ein — człowiek nabywa stałych zwyczajów.

Gewo'hnheitstrinker, *sm.* =s, *pl.* —, pijak *m.* nałogowy.

Gewö'hnlich, I. *adi.* 1) zwyczajny; die =e Bedeutung des Wortes zwyczajne znaczenie wyrazu; =es Essen zwyczajne jedzenie; 2) pospolity; ein ganz =er Mensch człowiek pospolity; II. *adv.* zwyczajnie; pospolicie; so geschieht es — tak zazwyczaj bywa; etw. — tun zazwyczaj co czynić; wie — jak zwykle, jak zazwyczaj.

Gewö'hnliche, *sn.* =n, zwyczajne *n.*, pospolite *n.*; beim =n bleiben zostać przy dawnym zwyczaju; sich über das — erheben wznieść się nad pospolitość.

Gewö'hnlichkeit, *sf. pl.* =en, zwyczajność *f.*

Gewo'hnt, *adi.* einer Sache albo etw. — sein być do czego przyzwyczajonym; ich bin —, früh aufzustehen jestem przyzwyczajony, zwykłem rano wstawać; man wird es endlich — w końcu przyzwyczajamy się, nawykamy (do czego); jung —, alt getan czego się kto za młodu nauczy, na starość jak znalazł; czem się skorupka za młodu napoi, tem na starość cuchnie.

Gewö'hnung, *sf.* przyzwyczajenie *n.*

Gewö'lbe, *sn.* =s, *pl.* —, 1) sklep *m.*, sklepienie *n.*; 2) sklep *m.*, skład *m.* towarów.

Gewö'lbeaufguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, zalewa *f.*, polewa *f.* sklepiana.

Gewö'lbebock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, obłąk *m.* sklepienia.

Gewö'lbebogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.*, krzywa *f.* sklepienia.

Gewö'lbefuß, *sm.* =es, noga *f.*, opora *f.* sklepienia, wysklepa *f.*

Gewö'lbelaibung, *sf.* podniebienie *n.* sklepienia.

Gewö'lbepfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, łukowo zakończony filar sklepienia.

Gewö'lberippe, *sf. pl.* =n, żebro *n.* sklepienia.

Gewö'lberücken, *sm.* =s, grzbiet *m.* sklepienia.

Gewö'lbeschlußstärke, *sf.* grubość *f.* sklepienia w kluczu.

Gewö'lbeschrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =schränke, szata *f.* sklepowa.

Gewö'lbespannweite, *sf.* rozpiętość *f.* sklepienia, rozpona *f.*

Gewö'lbestein, *sm.* =s,(e) *pl.* =e, kliniec *m.*, klucz *m.* sklepienia, sklepieniec *m.*, sklepnik *m.*, zwornik *m.*, korzeniczka *f.*

Gewö'lbewinkel, *sm.* =s, *pl.* —, pacha *f.* sklepienia.

Gewö'lbeziegel, *sm.* =s, *pl.* —, cegła *f.* klinowa, klinówka *f.*

Gewö'lbezwickel, *sm.* =s, *pl.* —, pacha *f.* sklepienia.

Gewö'lbt, *adi.* sklepisty, sklepiony.

Gewö'lk, *sn.* =es, obłoki *pl.*, chmury *pl.*

Gewü'hl, *sn.* =es, 1) ciągłe rycie *n.*; 2) tłok *m.*, tłumna gromada *f.*, zgiełk *m.*

Gewu'nden, *adi.* kręty, kręcisty.

Gewü'rfelt, *adi.* w kostki.

Gewü'rge, *sn.* =s, rzeź *f.*

Gewu'rl, *sn.* =s, zgiełk *m.*, wrzawa *f.*; natłok *m.*

Gewü'rm, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) robactwo *n.*, płazy *pl.*, gadzina *f.*; 2) (bildl.) o die armen =e! biedne robaczki!

Gewü'rz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przyprawa *f*, zaprawa *f.*; aromat *m.*; korzenie *pl.* do przyprawy; — an die Speisen tun przyprawiać, zaprawiać (korzeniami) potrawy; englisches — korzenie angielskie, mirtynka *f.*; 2) korzenie *pl.* roślin.

Gewü'rz=, (w wyrazach złożonych) korzenny *adi.*

Gewü'rzbüchse, *sf. pl.* =n, korzenniczka *f.*, pudełko *n.* na korzenie.

Gewü'rzhaft, *adi.* korzenny; zaprawny, aromatyczny, pieprzykowaty.

Gewü'rzhandel, *sm.* =s, handel *m.* korzenny.

Gewü'rzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* korzenny, korzennik *m.*

Gewü'rzkram, *sm.* =s, *pl.* =kräme, kram *m.* korzenny.

Gewü'rzkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.* korzenny,

Gewü'rzladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* korzenny.

Gewü'rzlilien, *sf. pl.* ormusz *m.*, amomek *m.*, kardamom *m.*

Gewü'rzmyrte, *sf. pl.* =n, korzenie *pl.* angielskie, mirtynka *f.*

Gewü'rznägelein, *sn. pl.* i =**nelken** *sf. pl.* goździki *pl.* (do przyprawy).

Gewü'rzreich, *adi.* 1) obfity w korzenie (do przyprawy); 2) aromatyczny, pachnący.

Gewü'rzrinde, *sf.* zacierp *m.*

Gewü'rzstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aromat *m.*

Gewü'rzstrauch, *sm.* =es, kielichowe drzewo *n.*, kielichowiec *m.*

Gewü'rzt, *pp.* od würzen i *adi.* zaprawny.

Gewü'rzwaren, *f. pl.* towary korzenne, korzenie *pl.*

Gewü'rzwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wino *n.* korzenne.

Gezä'hmt, *pp.* od zähmen i *adi.* oswojony, chowany.

Geza'hnt, i =zähnt, *pp.* od zahnen i *adi.* zębaty.

Gezä'nk, *sn.* =s, ciągłe kłótnie *pl.*, zwada *f.*, swar *m.*

Gezau'der, *sn.* =s, ciągłe zwlekanie *n.*, wahanie *n.* się.

Geze'che, *sn.* =s, pijatyka *f.*

Geze'hnt, *adi.* dziesiętny.

Gezei't, *sf. pl.* =en, 1) = Zeit czas *m.*; =en *pl.* godziny *pl.*; 2) =en, *pl.* odpływ *m.* i przypływ *m.* morza.

Geze'lt, *sn.* =es, *pl.* =e, namiot *m.*

Geze'rre, *sn.* =s, szarpanina [*f.*

Geze'ter, *sn.* =s, krzyki *pl.*, hałasowanie *n.*, harmider *m.*

Gezie'fer, *sn.* =s, *pl.* —, owad *m.*, plugastwo *n.*

Gezie'men, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) 1) godzić się, przystawać; es geziemt *vimp.* godzi się, przystoi, wypada, przyzwoita jest; Scherze — sich hier nicht żarty tu wcale nie przystoją; dies Benehmen geziemt ihm nicht albo geziemt sich nicht für ihn takie zachowanie się jemu nie przystoi; den Kindern geziemt es zu schweigen albo es geziemt sich, daß die Kinder schweigen, wenn die älteren reden dzieciom przystoi milczeć, kiedy starsi mówią; 2) przypadać, przynależeć; wie es sich für ihn geziemt jak mu przynależy, jak się mu należy.

Gezie'mend, *p.* i. *adi.* przystojny, przyzwoity, godny; jmndn — aufnehmen przyjąć kogo przyzwoicie, jak się należy.

Gezie're, *sn.* =s, przesada *f.*, afektacya *f.*, udawanie *n.*, wymuszanie *n.*

Gezie'rt, I. *pp.* od zieren, przyozdobiony, ozdobny; II. *adi.* przesadny, udany, wymuszony; — tun przesadzać, być wymuszonym, nienaturalnym.

Gezie'rtheit, *sf.* afektacya *f.*, przesada *f.*

Gezi'mmer, *sn.* =s, 1) ciosanie *n.*; 2) ciesielska robota *f.*

Gezi'rpe, *sn.* =s, ćwierkanie *n.*, świerczenie *n.*, świegotanie *n.*

Gezi'sche, *sn.* =s, sykanie *n.*; ksyk *m.*, poksyk *m.*

Gezi'schel, *sn.* =s, szeptanie *n.*, szepty *pl.*

Gezo'gen, *pp.* od ziehen i *adi.* ciągniony; =es Flintenrohr ciągniona lufa, gwintówka *f.*

Gezü'cht, *sn.* =es, *pl.* =e, płód *m.*, ród *m.*, rasa *f.* (zazwyczaj w pogardliwem znaczeniu); das schändliche — podła rasa; Ottern— jaszczurcze plemię, gadzina.

Gezwei'ge, *sn.* =s, gałęzie *pl.*

Gezwei't, *adi.* podwójny, dwukrotny, dwoisty.

Gezwi'tscher, *sn.* =s, świegot *m.*, świegotanie *n.*, szczebiot *m.*

Gezwu'ngen, I. *adi.* przymuszony, wymuszony, naciągany; afektowany; es liegt nichts =es in seinem Wesen niema nic w nim wymuszonego, nie jest afektowany; II. *adv.* poniewoli; er hat es — albo =erweise getan uczynił to poniewoli.

Gezwu'ngenheit, *sf.* wymuszoność *f.*; sztywność *f.*

Ghase'l, *sn.* =s, *pl.* =e i =e, *sf. pl.* =n, gazela *f.* (rodzaj wschodnich lirycznych poezyi).

Giau'r, *sm.* =s, i =en, *pl.* =s i =en, giaur *m.*

Gi'bel, *sm.* =s, *pl* —, karpkaraś *m.*

Gicht, *sf.* 1) podagra *f.*, artryza *f.*, chiragra *f.*, suche bole *pl.*, łamanie *n.* w stawach, dna *f.*, denność *f.*; 2) (w hutnictwie) gichta *f.*, szycht *m.*; nabój *m.* (materyał wsypany do pieca hutniczego).

Gi'chtanfall, *sm.* =s, *pl.* =fälle, napad *m.* podagryczny, artrytyczny.

Gi'chtartig, *adi.* suchobolny, podagryczny, chiragryczny, artrytyczny, dnawy.

Gi'chtaufzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, gichtociąg *m.* (hutnictwo).

Gi'chtbeere, *sf. pl.* =n, porzeczka smrodynia *f.*

Gi'chtbettung, *sf. pl.* =en, ganek *m.* gichtowy (hutnictwo).

Gi'chtbruch, *sm.* =es, podagra *f.*; paraliż *m.*

Gi'chtbrüchig, *adi.* podagryczny; paraliżem rażony, ruszony.

Gi'chtbrücke, *sf. pl.* =n, szychtarka *f.*, gichtomost *m.*, pochylnia *f.* gichtociągowa.

Gi'chtfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, półksiężyc *m.* (ryba).

Gi'chtglocke, *sf. pl.* =n, dzwonidło *n.*

Gi'chtig, i =tisch, *adi.* artryzę, podagrę mający, artrytyczny, podagryczny, dnawy.

Gi'chtkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, podagrycznik *m.*, kozia stópka *f.*

Gi'chtmacher, *sm.* =s, *pl.* —, gichciarz *m.*

Gi'chtmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel i =mauer, *sf. pl.* =n, nadpiecek *m.*

Gi'chtmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, cepy *pl.*, bocian *m.* (hutnictwo).

Gi'chtmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* na podagrę.

Gi'chtöffnung, *sf. pl.* =en, wylot *m.* pieca (hutniczego).

Gi'chtplatte, *sf. pl.* =n, trzon *m.*

Gi'chtrübe, *sf. pl.* =n, przestęp *m.* pospolity, czarny (roślina).

Gi'chtschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* artrytyczny, podagryczny, dnawy.

Gi'chtschwamm, *sm.* =s, sromotnik *m.* smrodliwy, jaje *n.* dyable.

Gi'chtstoff, *sm.* =es, materya artrytyczna.

Gickga'ck, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) gęganie *n.* gęsi; 2) głupi człowiek *m.*; es flog ein Gänschen über den Rhein, es kam als — wieder heim posłali do Paryża osiełka głupiego: jeśli tu był osłem, tam nie będzie koń z niego; kto z przyrodzenia głupi, i w Paryżu sobie rozumu nie kupi.

Gie'bel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szczyt *m.*, punkt *m.* najwyższy; 2) szczyt *m.*, ostre zakończenie *n.* dachu; 3) ściana szczytowa; 4) punkt *m.* kulminacyjny, górujący.

Gie'beldach, *sn.* =es, *pl.* =dächer, dach *m.* szczytowy, dwupoły, dwuokupowy, dwuspadkowy; wierzch *m.*

Gie'belfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, otoczyna *f.*, pole *n.* przyczołka.

Gie'belfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* w szczycie.

Gie'belhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* wystawą naczelną ku głównej ulicy zwrócony.

Gie'belig, *adi.* wierzchowaty.

Gie'belloch, *sn.* = =fenster.

Gie'belmauer, *sf.* *pl.* =n, mur *m* szczytowy.

Gie'belseite, *sf.* *pl.* =n, strona *f.* domu, po której facyata; facyata *f.*

Gie'belspieß, *sm.* =es, *pl.* =e, i =spitze, *sf.* *pl.* =n, storczyk *m.*, stojec *m.*, słupiec *m.* wiszący.

Gie'nmuschel, *sf.* *pl.* =n, ziejec *m.*, ziejka *f.*

Gie'perig, *adi.* chciwy.

Gie'pern, *vn.* (haben) chciwie czego pragnąć, pożądać.

Gie'psen, *vn.* (haben) dychać, być zadyszanym.

Gier, *sf.* żądza *f.*, chciwość *f.*, łakomstwo *n.*, chuć *f.*

Gie'rbrücke, *sf.* *pl.* =n, most samolot *m.*

Gie'ren, *vn.* (haben) 1) nach etw. — chciwie czego pragnąć; 2) kołysząc poruszać się; das Schiff giert vor seinem Anker okręt kołysze się na kotwicy; 3) fermentować, kisnąć.

Gie'rig, I. *adi.* chciwy, łakomy, łapczywy; II. *adv.* chciwie, łakomo, łapczywie, lubieżnie.

Gie'rigkeit, *sf.* chciwość *f.*, łakomstwo *n.*

Gie'rling, *sm.* =s, *pl.* =e, chciwiec *m*, łakomiec *m.*; lubieżnik *m.*

Gie'rsch, *sm.* =es, = Geißfuß, kozia stopa *f.*, śnitka *f.*; kopr *m.* koński, wodny.

Gie'ßbach, *sm.* =es, *pl.* =bäche, potok *m.*

Gie'ßbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel *f.* polewowa, polewanie *n.*, zlewanie *n.* wodą.

Gie'ßbecken, *sn.* =s, *pl.* —, nalewka *f.*, miednica *f.*, dzbanuszek *m.*

Gie'ßen, gießest, gießt, goß, habe gegossen, I. *va.* 1) lać; Wein aus der Flasche in die Gläser — wlewać, nalewać wino z butelki do kieliszków; Wein aus einer Flasche in eine andere — przelewać wino z jednej butelki do drugiej; Wein über sein Kleid — oblać suknię winem; siedendes Wasser über den Tee — zaparzyć herbatę, zalać herbatę parzącą wodą; 2) podlewać, polewać; Blumen — podlewać kwiaty; ist heute schon gegossen? czy kwiaty już dziś podlane?; 3) lać, wlewać w formę, ulewać, odlewać; Blei zu Kugeln —, Kugeln aus Blei — lać kule z ołowiu; Kanonen — lać działa; Lichter — lać świece: das Kleid sitzt ihm wie gegossen suknia na nim leży jak ulał; gegossenes Eisen lane żelazo; II. *vimp.* es gießt także die Wolken gießen, der Himmel gießt leje, deszcz ulewnie pada; es gießt (wie) mit Mulden, aus Kannen, in Strömen (deszcz) leje jak z cebra; III. sich —, = sich er — wylewać, lać się, rozlewać się.

Gie'ßer, *sm.* =s, *pl.* —, giser *m.*, odlewacz *m.*, lejarz *m.*

Gie'ßerde, *sf.* masa *f.* na formy do odlewów.

Gießerei', *sf.* *pl.* =en, gisernia *f.*, ludwisarnia *f.*, lejarnia *f.*, odlewarnia *f.*

Gie'ßform, *sf.* *pl.* =en, forma *f.* do odlewania z kruszcu.

Gie'ßhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser i =hütte *sf.*, *pl.* =n, lejarnia *f.*, zlewarnia *f.*; huta *f.*

Gie'ßkanne, *sf.* *pl.* =n, nalewaczka *f.*; polewaczka *f.*, konewka *f.* do podlewania.

Gie'ßkannenförmig, *adi.* nalewkowaty.

Gie'ßkelle, *sf.* *pl.* =n, i =löffel, *sm.* =s, *pl.* —, czerpaczka *f.*

Gie'ßkrahn, *sm.* =es, *pl.* =e, żuraw *m.* odlewniczy.

Gie'ßkunst, *sf.* sztuka *f.* odlewania, odlewnictwo *n.*

Gie'ßloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, lej *m.*

Gie'ßmaterial, *sn.* =s, leiwo *n.*

Gie'ßmutter, *sf.* matryca *f.*, forma *f.* do odlewania druków.

Gie'ßofen, *sm.* =s *pl.* =öfen, piec *m.* do topienia kruszcu na odlewy.

Gie'ßrinne, *sf.* *pl.* =n, rynienka *f.*, przez ktorą płynie metal do formy.

Gie'ßröhre, *sf.* *pl.* =n, rurka *f.*, przez którą się wlewa płynny metal do formy.

Gie'ßsattel, *sm.* =s, dół *m.* odlewniczy.

Gie'ßstube, *sf.* *pl.* =n, zalewna izba *f.*

Gie'ßzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, nadlewek *m.*

Gift, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) trucizna *f.*; schnell (tödlich) wirkendes — gwałtowna trucizna; schleichendes — wolna trucizna; jmndm — beibringen, eingeben truciznę komu zadać; den Mäusen — legen położyć truciznę na myszy; — nehmen wziąć, zażyć truciznę; darauf kannst du — nehmen możesz być tego pewnym, możesz się na to spuścić; 2) jad *m*; das — der Blattern jad ospy; überall speit er sein — aus na wszystko jad swój sączy; — und Galle, — und Geifer speien gegen jmnd jad swój wylać na kogo, strasznie się złościć, rzucać na kogo.

Gi'ftarzenei, *sf.* *pl.* =en, 1) antydot *m.*, lekarstwo *n.* prze-

ciw truciźnie; 2) lekarstwo zatrute.

Gi'ftbaum, *sm.* =es, = Giftsumach.

Gi'ftbeere, *sf. pl.* =n, jagoda *f.* jadowita.

Gi'ftbecher, *sm.* =s, *pl.* —, kielich *m.*, czara *f.* z trucizną; den — trinken wypić truciznę.

Gi'ftbissen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Giftkugel; 2) nęta *f.*, wabik *m.*

Gi'ftblase, *sf. pl.* =n, 1) pęcherzyk *m.* truciznę w sobie mieszczący; 2) (przenośnie) złośnik *m.*, złośnica *f.*

Gi'ftdistel, *sf.* doldentraubige zażwian *m.*, rzepka *f.* zajęcza.

Gi'ftdrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł *m.* jad wydzielający.

Gi'ften, *va.* i sich — , (haben) rozgniewać kogo; gniewać się, zżymać się.

Gi'ftessig, *sm.* =s, ocet *m.* przeciw truciźnie, na zarazę.

Gi'fthahnenfuß, *sm.* =es, jaskier *m.* jadowity.

Gi'fthaltig, *adi.* jad mający, jadowity.

Gi'fthauch, *sm.* =es, dech *m.* jadowity.

Gi'ftheil, *sn.* =s, lisia róża *f.*, dobry mniszek *m.*, morzymord *m.*

Gi'fthirschling, *sm.* =s, rydz *m.* jadowity.

Gi'fthütte, *sf. pl.* =n i =haus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, 1) huta *f.*, w której mąka arszenikowa w czysty arszenik się zamienia; 2) także =bude, *sf.* sklep *m.*, w którym wódkę sprzedają.

Gi'ftig, *adi.* 1) truciznę, jad w sobie mieszczący, jadowity; =e Pflanzen jadowite rośliny; 2) zatruty, trujący; =e Luft morowe powietrze; 3) złośliwy, rozżarty, zajadły; — werden rozzłościć się, rozsierdzić się; jmndn — machen rozzłościć kogo; =er Mensch zajadły, zjadliwy człowiek; =e Zunge język jadowity, szczypiący, złośliwy; =e Reden jadowite słowa.

Gi'ftigel, *sm.* =s i =nickel, *sm.* =s, złośnik *m.*

Gi'ftkrabbe, *sf. pl.* =n, szczypnica *f.* trójzębna.

Gi'ftkraut, *sn.* =es, tojad *m.*

Gi'ftkugel, *sf. pl.* =n, kulka *f.* z ciasta zatruta (dla trucia zwierząt).

Gi'ftkunde, *sf.* toksykologia *f.*, nauka *f.* o truciznach, truciznoznawstwo *n.*

Gi'ftlattich, *sm.* =s, łoczyga jadowita, płonna, polna, dzika.

Gi'ftlehre, *sf.* = Giftkunde.

Gi'ftlos, *adi.* niejadowity; niezjadliwy.

Gi'ftmehl, *sn.* =es, mąka *f.* arszenikowa.

Gi'ftmischer, *sm.* =s, *pl.* —, truciciel *m.*

Giftmischerei', *sf.* zaprawianie *n.* trucizny; trucicielstwo *n.*

Gi'ftmischerin, *sf. pl.* =innen, trucicielka *f.*

Gi'ftmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na truciznę, antydot *m.*

Gi'ftmord, *sm.* =es, *pl.* =e, morderstwo *n.* przez zadanie trucizny; trucicielstwo *n.*

Gi'ftnudeln, *sf. pl.* —, = schlechte Cigarren, złe cygara *pl.*

Gi'ftotter, *sf. pl.* =n, żmija *f.*

Gi'ftpfeil, *sm.* =es, *pl.* =e, strzała *f.* zatruta.

Gi'ftpflanzen, *sf. pl.* rośliny *pl.* jadowite.

Gi'ftschein, *sm.* =es, *pl.* =e, certyfikat *m.*, nadający prawo sprzedawania trucizn.

Gi'ftschlange, *sf. pl.* =n, wąż *m.* jadowity.

Gi'ftschwamm, *sm.* =es, *pl.* =schwämme, grzyb *m.* jadowity.

Gi'ftschwär, *sm.* =s, wąglik *m.*

Gi'ftstein, *sm.* =es, *pl.* =e, arsenian *m.* wapna.

Gi'ftstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, jad *m.*

Gi'ftsumach, *sm.* =es, sumak *m.* jadowity.

Gi'fttrank, *sm.* =es, napój zatruty.

Gi'ftwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo *n.* zjadliwe, uszczypliwe.

Gi'ftwurzel, *sf. pl.* =n, odtrucień *m.*

Gi'ftwüterich, *sm.* =s, szaleń *m.* jadowity (roślina).

Gi'ftzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb *m.* zatruty, jadowity.

Gi'ftzunge, *sf. pl.* =n, język *m.* jadowity, zjadliwy, uszczypliwy.

Gig, *sn.* (*sm.*) =s, *pl.* =s, gig *m*, rodzaj wozu.

Giga'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, gigant *m.*, olbrzym *m.*

Giga'ntenhaft, i =ntisch, *adi.* gigantyczny, olbrzymi.

Gilb, *adi.* = gelb.

Gi'lbe, *sf.* kolor *m.* żółty.

Gi'lde, *sf. pl.* =n, 1) giełda *f.*, kompania *f.*, konfraternia *f.*; cech *m.*, bractwo *n.*; 2) biesiada *f.* składkowa, hulanka *f.*

Gi'ldebrief, *sm.* =es, *pl.* =e, statut *m.* kompanii, cechu.

Gi'ldeherr, *sm.* =n, *pl.* =en, =meister, *sm.* =s, *pl.* — i =vorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, cechmistrz *m.*

Gile't, (franz. wym.: żile) *sn.* =s, *pl.* =s, kamizelka *f.*

Gi'lge, *sf. pl.* =n, = Lilie, lilia *f.*

Gi'lgen, *sm.* =s, kosaciec *m.* (roślina).

Gi'ltig, *adi.* = gültig.

Gi'mpe, *sf. pl.* =n i Gi'm(p)f, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sznurek *m.* szmuklerski do wyszywań lub obszywań; szlaczek *m.*

Gi'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) gil *m.*, popek *m.* (ptak); 2) cymbał *m.*, głuptas *m.*, gap *m.*, gamoń *m.*, mazgaj; 3) duży czerwony nos; der hat einen — gefangen ma gila na nosie.

Gi'mpelhaft, *adi.* gapiowaty.

Gi'mpeln, *vn.* (haben) 1) pogwizdywać z cicha; 2) zachowywać się gamoniowato.

Gin, (wym.: dżin), *sm.* =s, dzin *m.*, gatunek słodkiej jałowcowej wódki.

Gi'ngang, **Gi'ngham**, *sm.* =s, *pl.* —, gingas *m.*, gatunek indyjskiej bawełnianej tkaniny.

Gi'nster, *sm.* =s, *pl.* —, janowiec *m.* niemiecki, krzecinka *f.*, drok *m.* kolący, mrzygłód *m.*

Gi'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wierzchołek *m.*, wierzch *m.*,

szczyt *m.*; der — des Berges szczyt góry; der — des Baumes wierzch(ołek) drzewa; 2) (bildl.) szczyt, najwyższy stopień *m.*, szczebel *m.*; auf dem — des Ruhmes stehen być na szczycie, na najwyższym stopniu sławy.

Gi'pfelbruch, *sm.* =s, *pl.* =brüche, załamywanie *n.* się wierzchołków drzew od śniegu.

Gi'pfelholz, *sn.* =es, wierzchowina *f.*, wierzchowie *n.*

Gi'pfelig, *adi.* wierzchołkowaty, wierzchołek mający; drei— trójwierzchołkowaty.

Gi'pfeln, (haben) I. *va.* wierzchować, robić wierzch na czem, zakończać co wierzchem; II. *vn.* i sich —, *vr.* 1) wznieść do pewnej wysokości, dojść do szczytu; in etw. — zasadzać gruntować się, polegać na czem; die Kunst des Regierens gipfelt darin, zu . . . sztuka rządzenia na tem polega, że . . .; 2) Berge, welche über 4000 Meter — góry wznoszące się ponad 4000 metrów.

Gi'pfelpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* kulminacyjny, górujący.

Gi'pfelständig, *adi.* wierzchołkowy.

Gi'ps, *sm.* =ses, *pl.* =se, gips *m.*; von, aus — z gipsu, gipsowy; den — von etw. abnehmen zrobić z czego odcisk, odlew gipsowy; den — auftragen gipsować, gipsem powlekać; aus, in — formen z gipsu wyrabiać.

Gi'psabdruck, *sm.* =es, *pl.* =drücke i =abguß, *sm.* =gusses, *pl.* =güsse, odcisk *m.*, odlew gipsowy; figura *f.* gipsowa.

Gi'psarbeit, *sf. pl.* =en, gipsatura *f.*; gipsowa robota, wyrób *m.* z gipsu.

Gi'psarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, wyrabiający z gipsu, gipsownik *m.*

Gi'psartig, *adi.* gipsowaty.

Gi'psbild, *sn.* =es, *pl.* =er, figura *f.* gipsowa.

Gi'psboden, *sm.* =s, ziemia gipsowa.

Gi'psbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, kopacz *m.* gipsu.

Gi'psbrei, *sm.* =es, gips *m.* rozrobiony, masa *f.* gipsowa.

Gi'psbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, wypalacz *m.* gipsu.

Gi'psbrennerei, *sf. pl.* =en, 1) wypalanie *n.* gipsu; 2) piec *m.* do wypalania gipsu.

Gi'psbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, kopalnia *f.* gipsu.

Gi'psdecke, *sf. pl.* =n, sufit *m.* gipsowy, podmiotka *f.*, podsiebitka *f.*

Gi'psen, *va.* (haben) gipsować, gipsem powlekać, obrzucać; Wiesen — gipsować łąki.

Gi'psen, i =sern, *adi.* 1) gipsowy; 2) gipsowaty.

Gi'pser, *sm.* =s, *pl.* —, gipsownik *m.*

Gi'pserde, *sf. pl.* =n, ziemia gipsowa.

Gi'psfigur, *sf. pl.* =en, figura gipsowa, z gipsu.

Gi'psgrube, *sf. pl.* =n, = =bruch.

Gi'pshaltig, *adi.* gipsowaty.

Gi'pskraut, *sn.* =es, gipsowiec *m.*, gipsówka *f.*, łyszczec *m.*, łyszczyca *f.*, waplinek *m.*

Gi'pslager, *sn.* =s, *pl.* —, pokład *m.* gipsowy.

Gi'psmaske, *sf. pl.* =n, odcisk *m.* twarzy w gipsie, maska *f.* gipsowa.

Gi'psmehl, *sn.* =(e)s, proszek *m.* gipsowy, gips *m.* na mąkę tłuczony.

Gi'psmodell, *sn.* =s, *pl.* =e, model *m.* gipsowy.

Gi'psmörtel, *sm.* =s, zaprawa *f.* gipsowa, tynk *m.* z gipsem.

Gi'psmühle, *sf. pl.* =n, gipsarnia *f.*

Gira'ffe, (wym.: żirafe) żyrafa *f.*

Girando'le, (wym.: żirandole) żyrandol *m.*, żyrandola *f.*, gatunek lichtarzów.

Gira'nt, (wym.: żirant) *sm.* =en, *pl.* =en, żyrant *m.*, indosant *m.*, przekazujący *m.*

Gira't, (wym.: żirat) *sm.* =en, *pl.* =en, indosat *m.*, okaziciel *m.*, przyjmujący *m.*

Girie'ren, (wym.: żiriren) *va.* (haben) żyrować, indosować, podpisać, przekazać; einen Wechsel — żyrować, indosować, przekazać weksel.

Gi'ro, (wym.: żiro) *sm.* (*sn.*) =s, *pl.* =s, żyro *n.*, indos *m.*, przekaz *m.*

Gi'roverbindlichkeit, (wym.: żiro-) *sf. pl.* =en, zobowiązanie *n.* z indosu, zobowiązanie wekslowe.

Girondi'st, (wym.: żirondist) *sm.* =en, *pl.* =en, żyrondysta *m.*

Gi'rren, *vn.* (haben) 1) gruchać (o gołębiu); 2) (przenośnie:) gruchać = czułe żale rozwodzić, rozpływać się w pieszczotach.

Gi'schen, *vn.* (haben) szumieć, syczeć.

Gischt, *sm.* =es, piana *f.*

Gi'tter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.*, kratka *f.*; jmnd hinter ein — bringen wsadzić kogo za kratę.

Gi'tterbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.* kratą obwiedzione, łóżko z drabinkami.

Gi'tterbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* kratowy, z wiązaniem kratowem.

Gi'ttererker, *sm.* =s, *pl.* —, ganek *m.* przed domem z żelazną kratą.

Gi'tterfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* z kratą, zakratowane.

Gi'tterförmig, *adi.* kraciasty, kratkowaty.

Gi'tterkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, lesica *f.*

Gi'ttern, *va.* (haben) okracić, zaopatrzyć kratą.

Gi'tterschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, szafa *f.* z drzwiczkami kratowemi.

Gi'ttertür, *sf. pl.* =n, drzwi *pl.* z kratą.

Gi'ttertor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, brama *f.* kraciasta, flamandzka.

Gi'tterträger, *sm.* i =balken *sm.* =s, *pl.* —, belka *f.* kratowa.

Gi'tterwand, *sf. pl.* =wände, zapierzenie *n.*, kratewnice *pl.*

Gi'tterwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, robota *f.* w kraty, kratki *pl.*, kratownica *f.*; einfaches — kratownica pojedyncza; engmaschiges — kratownica siat-

kowa; kombiniertes — kratownica złożona; mehrteiliges — kratownica wielokrotna; zweiteiliges — kratownica dwukrotna.

Gi'tterwerksträger, *sm.* =s, *pl.* —, weitmaschiger — belka przedziałowa, dźwigar *m.* przedziałowy.

Glace'handschuhe, (wym.: glase...) *sm. pl.* rękawiczki *pl.* glansowane, ze skóry połyskującej.

Glacie'ren, *va.* (haben) 1) zamrażać; 2) glansować, polerować, błyskogładzić.

Glaci's, (wym.: glassi) *n. ind.* glasy *pl.*, stok *m.*, pochyłość *f.* szańca, wału.

Gladia'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, gladyator *m.*, szermierz *m.*, zapaśnik *m.*

Gladiato'renhaft, i =to'risch, *adi.* szermierski; *adv.* po szermiersku.

Gla'nder, *sf. pl.* =n, 1) (przestarzałe:) ślizgawka *f.*; 2) kalandra *f.* = magiel *m.*

Gla'ndern, *vn.* (haben) 1) ślizgać się; 2) kalandrować = maglować.

Glanz, *sm.* =es, 1) glanc *m.*, glans *m.*, połysk *m.*, błysk *m.*, blask *m.*; der — der Sonne blask słoneczny; der — der Edelsteine blask, woda kamieni drogich; einer Sache — geben glancować, polerować rzecz jaką; einen — von sich geben blask rzucać, błyszczeć; den — verlieren glans stracić, zblakować, spłowieć; 2) blask *m.*, lustr *m.*, światłość *f.*, świetność *f.*, krasa *f.*; der — der Schönheit blask piękności; der — des Ruhmes blask sławy; 3) okazałość *f.* błyszcząca; die Gesellschaft zeigte sich in ihrem größten =e towarzystwo wystąpiło z największą okazałością; falscher — blichtr *m.*, błyskot *m.*

Gla'nzbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do glancowania.

Glä'nzen, (haben) I. *vn.* 1) błyszczeć, błysnąć, połyskiwać, świetnieć, świecić się, jaśnieć, lśnić; in seinen Augen glänzte eitel Freude w oczach jego sama radość jaśniała; es ist nicht alles Gold, was glänzt nie wszystko złoto, co się świeci, co się błyszczy zdala; 2) er glänzt gern mit seiner Beredsamkeit lubi popisywać się swoją wymową; II. *va.* glancować, polerować, gładzić; die Stiefel — glansować buty.

Glä'nzend, I. *ppr.* od glänzen, błyszczący; II. *adi.* świetny, wystawny, błyskliwy; =er Stil świetny styl; — leben żyć wytwornie; =es Elend świetne ubóstwo; na pozór państwo, a w istocie bieda.

Gla'nzerz, *sn.* =es, błyskokrusz *m.*

Gla'nzgras, *sn.* =ses, kanarkowa trawa *f.*, ostrzyca *f.*, myszy ber *m.*, mozga *f.*

Gla'nzhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, gładziwo *n.*

Gla'nzleder, *sn.* =s, skóra glancowana, połyskująca.

Gla'nzleinwand, *sf.* płótno glancowne, klejonka *f.*

Gla'nzlos, *adi.* bez połysku; matowy; przyćmiony.

Gla'nzperiode, *sf. pl.* =n, epoka *f.*, okres *m.* blasku, powodzenia.

Gla'nzreich, *adi.* pełny blasku, świetności, świetny.

Gla'nzruß, *sm.* =ßes, sadza połyskliwa, lśniąca.

Gla'nzschetter, *sm.* =s, płótno *n.* gumowane.

Gla'nzseite, *sf. pl.* =n, lice *pl.*, prawa strona, dobra strona sukna materyi.

Gla'nzsucht, *sf.* żądza *f.* błyszczenia.

Gla'nzsüchtig, *adi.* chciwy, żądny blasku.

Gla'nztaffet, *sm.* =s, kitajka glancowana, klejonka *f.*

Glas, *sn.* =ses, *pl.* Gläser, 1) szkło *n.*; buntgefärbtes — szkło różnokolorowe; (ein) färbiges — szkło (jedno)kolorowe; eine Flasche aus grünem — butelka z zielonego szkła; in — verwandeln szklić; — blasen szkło dąć; zu — werden szklić się; Glück und —, wie bald bricht das szczęście jak szkło, dopiero błyszczy jużci się tłucze; szkło i fortuna jeden przymiot mają: świecą się w oczach, a nie długo trwają; geschliffenes — szlifowane szkło; 2) szklanka *f.*; kieliszek *m.*; ein — Wein kieliszek wina; mit jmndm aus einem =se trinken pić z kim z jednej szklanki; gern ins — gucken pić chętnie; ein Gläschen über den Durst, trinken, zu tief ins — gucken szkłem się przerwać, podochocić sobie, podpić sobie; er guckt immer ins — pije bez ustanku; großes — szklanica; 3) szkło, szklane rzeczy *pl.*; — auf den Tisch stellen szkło, szklane rzeczy na stole postawić; 4) szkło, szyba *f.*, tafla *f.*; eine Zeichnung unter — und Rahmen geben, bringen rycinę za szkło oprawić; 5) szkiełko *n.* do patrzenia; przeziernik *m.*, soczewka *f.* ze szkła; —, Gläser okulary *pl.*; durch ein — sehen przez szkło patrzeć; Brennglas szkło palące; 6) Gläser *pl.* oczy *pl.* jelenia; 7) rogówka *f.* oka końskiego.

Gla'sarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* szklany, robota *f.* ze szkła.

Gla'sarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, wyrobnik *m.* rzeczy szklanych.

Gla'sartig, *adi.* do szkła podobny, szklisty.

Gla'sasche, *sf.* solanka *f.*, potaż *m.* z solnika do robienia szkła.

Gla'sauge, *sn.* =n, 1) oko szklane, ze szkła; 2) oko o szklanym, nieruchomym wzroku.

Gla'säugig, *adi.* oko szklane mający.

Gla'sbedachung, *sf.* i =bedeckung, *sf. pl.* =en, oszklenie *n.*

Gla'sblasen, *sn.* =s, dęcie *n.* szkła.

Gla'sbläser, *sm.* =s, *pl.* —, hutnik *m.* dmący szkło, dmucharz *m.*

Gla'sbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do czyszczenia szklanych naczyń.

Glä'schen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Glas, szklaneczka *f.*, kieliszeczek *m.*; ein — Wein trinken pić kieliszek wina.

Gla'sdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wieko *n.* szklane, przykrywka *f.* szklana; 2) wieko do szklanki, u szklanki.

Gla'sdiamant, *sm.* =en, *pl.* =en, dyament *m.*, kamień *m.* ze szkła rzniętego.

Gla'ser, *sm.* =s, *pl.* —, szklarz *m.*; war Ihr Vater —? czy ojca szklarza miałeś? (poufałe wezwanie do ustąpienia ze światła).

Gla'serblei, *sn.* ołów *m.* do spajania szyb.

Glaserei', *sf. pl.* =en, szklarnia *f.*

Gla'serhandwerk, *sn.* =s, szklarstwo *n.*, szklarskie rzemiosło *n.*

Glä'serklang, *sm.* =(e)s, dźwięk *n.* szklanek, kieliszków.

Glä'serkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, koszyk *m.* na szklanki.

Glä'sern, *adi.* 1) szklany; 2) =er Blick, =es Auge szkławy wzrok, szkławe oko; 3) łamliwy, kruchy.

Gla'serz, *sn.* =es, ruda *f.* srebra szklista.

Glasfabrik, *sf. pl.* =en, szklarnia *f.*, huta *f.* szklana.

Gla'sfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka *f.* szklana.

Gla'sfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* szklane.

Gla'sflasche, *sf. pl.* =n, flaszka *f.*, butelka *f.* szklana, ze szkła.

Gla'sfluß, *sm.* =sses, flus *m.*, roztop *m.* szkła.

Gla'sfritte, *sf.* frytta *f.*, zacier *m.* szklany.

Gla'sgalle, *sf.* szumowiny *pl.* z masy szklanej.

Gla'sgeschirr, *sn.* =(e)s, sprzęty *pl.* szklane.

Gla'sglocke, *sf. pl.* =n, dzwon *m.*, klosz *m.* szklany, szklane nakrycie *n.* w kształcie półkóli.

Gla'sgrün, *adi.* zielony jak szkło.

Gla'shammer, *sm.* =s, *pl.* —, młotek *m.* szklarski.

Gla'shandel, *sm.* =s, handel *m.* szkłem, towarami szklanymi.

Gla'shändler, *sm.* =s, *pl.* —, (kupiec *m.*) handlujący szkłem, towarami szklanymi.

Gla'shaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, szklarnia *f.*, kwieciarnia, cieplarnia *f.*

Gla'shäutchen, *sn.* =s, błona *f.* szklana.

Gla'shell, *adi.* przeźroczysty jak szkło.

Gla'shütte, *sf. pl.* =n, huta *f.* szklana.

Gla'sicht, *adi.* szklany, do szkła podobny, szklisty.

Glasie'ren, *vn.* (haben) glazurować, powlekać, pobielać, polewać; glasiertes Geschirr pobielane naczynie; Kuchen — powlekać placki, ciasta cukrem, lukrować.

Gla'skasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, 1) skrzynia *f.* szklana; 2) skrzynia na szkło.

Gla'skirsche, *sf. pl.* =n, wiśnia *f.* biała, lutowa.

Gla'skitt, *sm.* =es, kit *m.* do zlepiania szkła, maść *f.* szklarska.

Gla'skoralle, *sf. pl.* =n, koral *m.* szklany, paciorek *m.*

Gla'skorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, 1) kosz *m.* na szkło; 2) kosz szklany.

Gla'skörper, *sm.* =s, ciało *n.*, ciałko *n.* szklane (w oku).

Gla'skram, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräme, kram *m.* ze szklanymi towarami.

Gla'skrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.* szkłem handlujący.

Gla'skraut, *sn.* =es, szkleniczek *m.*, pomurne, pościenne ziele *n.*

Gla'skugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* szklana.

Gla'sladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z towarami szklanymi.

Gla'slaterne, *sf. pl.* =n, latarnia *f.* szklana.

Gla'smacher, *sm.* =s, *pl.* —, hutarz *m.*, szklarnik *m.*

Gla'smaler, *sm.* =s, *pl.* —, (malarz *m.*) na szkle malujący.

Glasmalerei', *sf. pl.* =en, malowanie *n.*, malarstwo *n.* na szkle.

Gla'smasse, *sf.* masa *f.*, zacier *m.* na szkło.

Gla'smehl, *sn.* =s, szkło na proch utarte.

Gla'smeister, *sm.* =s, *pl.* —, szklarz *m.*

Gla'sofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do topienia masy szklanej.

Gla'sperle, *sf. pl.* =n, perła *f.* szklana, dętka *f.*

Gla'ssachen, *pl.* rzeczy *pl.*, towary *pl.* szklane, szkło *n.*

Gla'ssand, *sm.* =es, piasek *m.* przydatny do wyrobu szkła.

Gla'sscheibe, *sf. pl.* =n, tafla *f.*, szyba *f.* szklana.

Gla'sscherben, *sf. pl.* skorupy *pl.* szklane.

Gla'sschere, *sf. pl.* =n, nożyce *pl.* do szkła.

Gla'sschlange, *sf. pl.* =n, samołusk *m.*

Gla'sschleifen, *sn.* =s, szlufowanie *n.* szkła.

Gla'sschleifer, *sm.* =s, *pl.* —, szlufierz *m.* szkła.

Glasschleiferei', *sf. pl.* =en, szlufarnia *f.* szkła.

Gla'sschmelz, *sm.* =es, sieczka *f.* szklana.

Gla'sschrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =schränke, 1) szafa *f.* o szklanych drzwiach; 2) szafa *f.*, kredens *m.* do szkła, na szkło.

Gla'ssilbererz, *sn.* = =erz.

Gla'ssplitter, *sm.* =s, *pl.* —, zadra *f.* szklana.

Gla'sstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kamień *m.* przeźroczysty; 2) aksynit *m.*, kliniastek *m.*

Gla'stafel, *sf. pl.* =n, tafla *f.* szklana.

Gla'sträne, *sf. pl.* =n, szklana łza *f.*, bąbel *m.* szklany z ogonkiem.

Gla'stür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.* szklane.

Gla'stropfen, *sm.* =s, *pl.* —, kropla *f.*, łza *f.* szklana.

Glasu'r, *sf. pl.* =en, powłoka *f.* szklana, glazura *f.* polewa *f.*

Gla'sversicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* szkła, od złamania szkła, rzeczy szklanych, szyb i t. p.

Gla'swaren, *sf. pl.* towary *pl.* szklane, ze szkła.

Gla'swarenhandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.* towarów szklanych.

Gla'sweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* krucha.

Gla'swerk, *sn.* -(e)s, 1) robota *f.* ze szkła; 2) towary *pl.* szklane, szkła *pl.*

Gla'szucker, *sm.* -s, cukier *m.* kandyzowany.

Glatt, I. *adj.* 1) gładki, niechropawy; -e Haut gładka skóra; -es Kinn gładka broda, gładki podbródek, bez włosów; er ist noch sehr — um das Kinn nie ma jeszcze porostu; die Haare glatt — tragen przyczesywać gładko włosy; -e Leinwand gładkie płótno; -er Stil gładki styl; -e Stirn gładkie czoło, bez zmarszczek; -es Vieh gładkie, dobrze żywione bydło; -es Mädchen gładka, ładna dziewczyna; -e Worte gładkie, jedwabne, pochlebne słówka; -er Schmeichler gładki pochlebca; 2) ślizki; -er Fußboden ślizka posadzka; er ist — wie ein Aal ślizki jak węgorz; es ist — auf der Straße ślizko na ulicy; II. *adv.* gładko, ślizko; das geht ganz — ab zupełnie gładko, bez przeszkód rzecz idzie; das Kleid liegt — an suknia leży gładko, nie składa się w fałdy; — abhauen gładko uciąć; etw. — heraussagen wypowiedzieć co wprost, wręcz, bez ogródek; — abschlagen wręcz odmówić; — werden gładnieć; — streicheln wygłaskać; —weg wprost, wręcz, bez ogródki.

Glä'ttbärtig, *adj.* gładkolicy.

Glä'ttbein, *sn.* -s, gładzidło *n.*, gładyszka *f.*

Gla'ttblume, *sf. pl.* -n, leśnianka *f.*

Glä'tte, *sf.* 1) gładkość *f.*, ślizkość *f.*; die — auf den Straßen ist heute sehr bedeutend bardzo ślizko dziś na ulicach; 2) glejta *f.* (ołowiana).

Gla'tteis, *sn.* -ses, gołoledź *f.*, ślizgawica *f.*; jmndn aufs — führen wystawić kogo na niebezpieczeństwo.

Gla'tteisen, *vn. imp.* (haben), es -eist ślizgawica się robi, marznie; es hat geglatteist oślizło.

Glä'tten, *va.* (haben) gładzić, wygładzać, polerować, wypolerować; Marmor — marmur gładzić; seinen Stil — gładzić, poprawiać styl; die Stirn — gładzić zmarszczki na czole, rozjaśnić czoło.

Glä'tter, *sm.* -s, *pl.* —, gładziciel *m.*, który co gładzi, wygładza.

Gla'ttfeile, *sf. pl.* -n, pilnik *m.* do wygładzania.

Glä'ttglas, *sn.* -ses, szkło *n.* do gładzenia.

Gla'tthafer, *sm.* -s, wysypka *f.* pastewna, owies *m.* wysoki.

Gla'tthai, *sm.* -s, bruk *m.*, drapieżca *m.*

Gla'ttheit, *sf.* gładkość *f.*

Gla'tthobel, *sm.* -s, *pl.* —, gładzidło *n.*, hebel *m.* do wyprawiania drzewa na czysto.

Gla'ttholz, *sn.* -es, 1) gładyszka *f.*, drewienko *n.* do gładzenia; 2) tarka *f.*; 3) szeniec *m.* (garncarza).

Glä'ttkalender, *sm.* -s, *pl.* —, płaszczocel *m.*

Glä'ttkeule, *sf. pl.* -n, i -kugel, *sf. pl.* -n, kula *f.* do gładzenia.

Glä'ttstein, *sm.* -s, *pl.* -e, kamień *m.* do gładzenia.

Gla'ttweg, *adv.* wprost, wręcz.

Gla'ttzahn, *sm.* -es, ząb *m.* do gładzenia.

Gla'ttzungig, *adj.* gładkomowny,; podstępny.

Gla'tze, *sf. pl.* -n, 1) łysina *f.*; eine — bekommen łysieć; 2) tonzura *f.*; 3) łysa głowa *f.*; 4) głowa *f.* (pogardliwie).

Gla'tzig, *adj.* łysy, wyłysiały, pleszowaty; — werden łysieć.

Gla'tzkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, łysa głowa *f.*; łysoń *m.*, łysak *m.*

Gla'tzköpfig, *adj.* łysą głowę mający, łysy.

Glau, i **Glauch**, *adj.* 1) jasny, pogodny; 2) bystrego rozumu, przebiegły; 3) koloru oczu kocich, zielonawo-niebieski.

Glau'äugig, *adj.* bystrooki; mający oczy zielonawo-niebieskie.

Glau'bbar, *adj.* zasługujący na wiarę.

Glau'be, *sm.* -ns, i **Glauben**, *sm.* -s, 1) wiara *f.*, wierzenie *n.*; — an Gott wiara w Boga; — an Wunder wierzenie w cuda; einer Sache -n beimessen, schenken dać czemu wiarę, zawierzać czemu; des sicheren -s leben pokładać w czem zupełną wiarę; -n verdienen zasługiwać na wiarę; das Gerücht findet bei niemandem -n pogłoska u nikogo nie znajduje wiary, nikt pogłosce nie wierzy dazu gehört ein starker — trudno bardzo w to (u)wierzyć; keinen -n verdienend nie zasługujący na wiarę, podejrzany; 2) wiara, ufność *f.*, zaufanie *n.*; wiarogodność *f.*; das ist über (albo übersteigt) allen -n to wiarę przechodzi, to nie do uwierzenia; jmndm, einer Sache -n verschaffen sprawić, aby komu, czemu uwierzono; er hat schon bei allen den -n verloren stracił już u wszystkich wiarę, zaufanie; Treu und -n wiara, rzetelność, poczciwość; auf Treu und -n, in gutem -n handeln działać, postępować w dobrej wierze; ein Mensch ohne Treu und -n człowiek bez czci i wiary; 3) wiara, religia *f.*; der christliche — wiara chrześcijańska; einen -n annehmen przyjąć wiarę; seinen -n verleugnen, abschwören zaprzeć się, wyprzysiądz się swojej wiary; er ist seines -ns Katholik jest katolikiem; 4) = Glaubensbekenntnis wyznanie *n.* wiary; apostolischer — skład apostolski; 5) kredyt *m.*; jmndm eine Ware auf -n geben dać komu towar na kredyt.

Glau'ben, I. *va.* (haben) 1) wierzyć; alles blindlings — (we) wszystko na ślepo wierzyć; etw. steif und fest — wierzyć w co niezachwianie, uparcie; jmndn etw. — machen sprawić, by ktoś co uwierzył, wmówić co w kogo; wer es glaubt, wird selig (dosłownie:) kto (w) to uwierzy, zbawionym będzie; trzeba być bardzo

naiwnym, by to uwierzyć; 2) dać wiarę, ufać; er will mir nicht — nie chce mi wierzyć, nie dowierza, nie ufa mnie; jmndm aufs Wort — wierzyć komu na słowo; 3) rozumieć, mniemać, sądzić, myśleć; ich glaube mniemam, sądzę, że tak (jest); ich glaube, daß ich recht habe albo recht zu haben sądzę, że mam słuszność; er glaubt, er wisse alles albo alles zu wissen myśli, zdaje mu się, że wszystko wie; ich glaubte, er sei fortgereist mniemałem, że odjechał; ich glaube nicht, daß er wiederkommt nie wierzę, by wrócił; sądzę, że nie wróci; er glaubt sich sehr witzig sądzi się bardzo dowcipnym; sądzi, że jest bardzo dowcipny; sich etw. — = zutrauen zawierzać sobie co; sądzić o sobie, że się jest w stanie co uczynić; wer hätte das geglaubt? ktoby był myślał? ktoby się był tego spodziewał? 4) (an) einen Gott — wierzyć w jednego Boga; II. *vn.* (haben) wierzyć; jmndm — wierzyć komu; wenn man ihm — soll jeśli mu wierzyć należy, można; selig sind, die da — szczęśliwi, co wierzą, wiarę mają; an Gespenster — wierzyć w strachy; er wird daran — müssen będzie musiał dać temu wiarę; będzie musiał pogodzić się z tem.

Glau'bensabfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, apostazya *f.*, odstępstwo *n.*, wyrzeczenie *n.* się wiary.

Glau'bensabtrünnige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, apostata *m.*, odstępca *m.* wiary.

Glau'bensänderung, *sf. pl.* =en, 1) zmiana *f.* wiary; 2) konwersya *f.*, nawrócenie *n.* na wiarę.

Glau'bensangelegenheit, *sf. pl.* =en, rzecz *f.*, sprawa *f.* wiary.

Glau'bensartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł *m.* wiary.

Glau'bensbekenntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) wyznanie *n.* wiary; augsburgisches — wyznanie wiary augsburskiej, luterskiej; apostolisches — skład *m.* apostolski; 2) sein politisches — ablegen złożyć wyznanie swojej wiary politycznej, ogłosić swoje zasady polityczne.

Glau'bensbeschirmer, *sm.* i **Glau'bensbeschützer**, *sm.* =s, *pl.* obrońca *m.* wiary.

Glau'bensbote, *sm.* =n, *pl.* =n, apostoł *m.* [nosse.

Glau'bensbruder, *sm.* = =ge=

Glau'bensdruck, *sm.* =(e)s, ucisk *m.* religijny.

Glau'benseifer, *sm.* =s, żarliwość *f.* religijna, gorliwość *f.* o wiarę.

Glau'benseiferer, *sm.* =s, *pl.* —, fanatyk *m.*, żarliwiec *m.*

Glau'benseinheit, *sf.* jedność *f.* wiary.

Glau'bensfest, *adi.* stały, niezachwiany we wierze.

Glau'bensformel, *sf. pl.* =n, formuła *f.* wiary.

Glau'bensfreiheit, *sf.* wolność *f.* wyznań.

Glau'bensgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, jednowierca *m.*, spółwyznawca *m.*

Glau'bensgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) sąd *m.* inkwizycyjny; 2) św. inkwizycya *f.* (kongregacya *f.* kardynalska w Rzymie).

Glau'bensgrund, *sm.* =es, zasada *f.* wiary.

Glau'bensheuchler, *sm.* =s, *pl.* —, świętoszek *m.*, liziobrazek *m.*

Glau'benskampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, walka *f.* dla wiary, za wiarę, o wiarę.

Glau'benskrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* religijna.

Glau'benslehre, *sf. pl.* =n, 1) einzelne — dogmat *m.*; 2) dogmatyka *f.*; 3) teologia *f.*; 4) nauka *f.* wiary, katechizm *m.*, katechizowanie *n.*

Glau'bensneuerer, *sm.* =s, *pl.* —, nowator *m.* w rzeczach wiary.

Glau'benspanier, *sn.* =s, sztandar *m.* wiary.

Glau'benspflicht, *sf. pl.* =en, powinność *f.* religijna.

Glau'bensreiniger, *sm.* =s, *pl.* —, reformator *m.* wiary.

Glau'bensrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* w sprawach duchownych; inkwizytor *m.*

Glau'benssache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* wiary się tycząca.

Glau'benssatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, artykuł *m.* wiary, dogma *n.*, dogmat *m.*; Lehre von den =sätzen des Christentums dogmatyka *f.*

Glau'bensschwärmer, *sm.* =s, —, fanatyk *m.*, zagorzalec *m.* religijny.

Glau'bensskrupel, *sm.* = =zweifel.

Glau'bensstreit, *sm.* =es, spór *m.* o wiarę.

Glau'bensverleugnung, *sf. pl.* =en, wyparcie *n.* się wiary.

Glau'bensverteidiger, *sm.* =s, *pl.* —, obrońca *m.* wiary.

Glau'bensvoll, *adi.* pełen wiary.

Glau'benswerbung, *sf. pl.* =en, propaganda *f.* religijna, prozelityzm *m.*, nawracanie *n.* na wiarę.

Glau'benswut, *sf.* fanatyzm *m.*, żarliwość *f.* religijna.

Glau'benszeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) męczennik *m.*; 2) niezachwiany wyznawca *m.* pierwotnej wiary.

Glau'benszuversicht, *sf.* otucha *f.* zasadzona na wierze.

Glau'benszwang, *sm.* =(e)s, nietolerancya *f.*, ścieśnianie *n.* wyznań.

Glau'benszweifel, *sm.* =s, *pl.* —, sceptycyzm *m.* religijny, zwątpienie *n.* o wierze.

Glau'benszwist, *sm.* =es, *pl.* =e, kłótnia *f.* o wiarę; dyssydencya *f.*

Glau'bersalz, *sn.* =es, sól *f.* Glaubera, glauberska, gorzka.

Glau'bhaft, *adi.* wiarogodny.

Glau'bhaftigkeit, *sf.* wiarogodność *f.*

Gläu'big, *adi.* wierzący, wierny, prawowierny; die Gläubigen, *pl.* wierni.

Gläu'biger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel *m.*; =rin, *sf. pl.* =rinnen, wierzycielka *f.*

Gläu'bigeranmeldungsfrist, *sf. pl.* =en, termin *m.* do zgłoszenia wierzytelności.

Gläu'bigeraufruf, *sm.* =s, *pl.* =e, wezwanie *n.* wierzycieli do zgłoszenia się.

Gläu'bigerschaft, *sf.* ogół *m.* wierzycieli, wszyscy wierzyciele *pl.*

Glau'blich, *adi.* 1) zasługujący na wiarę, podobny do uwierzenia; **nicht** — nie zasługujący na wiarę; nieprawdopodobny; es ist kaum —, daß . . . ledwo wierzyć można, ażeby . . .; 2) wiarogodny.

Glau'blichkeit, *sf.* 1) podobieństwo *n.*; 2) wiarogodność *f.*

Glau'bwürdig, *adi.* wiarogodny, wierzytelny, autentyczny; =e **Nachricht** wiadomość autentyczna.

Glau'bwürdigkeit, *sf.* wiarogodność *f.*, wierzytelność *f.*, autentyczność *f.*; dadurch hat die Darstellung an — gewonnen przez to opowieść zyskała na wiarogodności, stała się wiarogodniejszą.

Glauch, *adi.* bladoniebieski.

Gledi'tschin, *sf.* bobodrzew *m.* (roślina).

Gleich, I. *adi.* 1) równy; jednaki, tenże sam; ihr Alter ist —, sie haben =es Alter, sie sind einander an Alter — są w równym wieku, równego wieku, w równych latach; auf =e Art w ten sam sposób; **von =er Art** tego samego rodzaju; **zu =er Zeit, in =em Augenblicke** w tymże samym, w jednym czasie, w tej samej chwili; **von =er Länge sein, =e Länge haben** być równym co do długości, być równej długości; **=e Meinung mit jmndm** haben mieć o czem to samo zdanie, jak kto inny; zgadzać się z kim w zapatrywaniu na co; es sind nicht alle Dinge — nie wszystkie rzeczy są sobie równe; **Arm und Reich sind im Tode** — śmierć nie zna prawa żadnego, bierze z panem ubogiego; śmierć wszystkich równa; =er Wert równa wartość; **von =er Färbung** równobarwny; **mit =en Füßen springen** równemi nogami skoczyć; **ich befinde mich in =er Lage** w takiem samem jestem położeniu; =en Schritt mit jmndm **halten** nadążać, nadążyć komu, za kim; dotrzymać komu kroku; 2) podobny; sie sind einander —, wie ein Wassertropfen albo ein Ei dem andern są do siebie podobni, jak dwie krople wody; 3) równy, gładki, nie krzywy; =er **Weg** równa droga, bez wybojów; II. **Glei'che(r),** *sm.* =en, *pl.* =en, równy, podobny, bliźni; =e, *sf.* =n, *pl.* =n, równa, podobna; =e(s), *sn.* =n, *pl.* =n, równe, podobne; równa, podobna rzecz; meines=, deines=, **seinesgleichen,** mój, twój, jego równy; mnie, tobie, jemu równy; er **hat nicht seinesgleichen** nie ma sobie równego; er ist ein Redner sondergleichen nie ma mowcy jemu równego, jest mowcą niezrównanym; ich **kann von ihm nicht ein =es sagen** nie mogę o nim to samo powiedzieć; Gleiches mit =em **vergelten** odpłacić równą monetą, pięknem za nadobne, wet za wet; ins Gleiche bringen, **stellen,** setzen załagodzić; **gleich und** — gesellt sich gern, gleich sucht sich, — findet sich równy z równym rychło się stowarzyszy, równy z równym przystaje; podobny podobnego sobie szuka; III. *adv.* 1) równo, równie, podobnie, jednako; =erweise, =ergestalt równie, w równy sposób; er kommt ihm an Fähigkeiten **nicht** — nie dorównywa mu w zdolnościach; — **verteilen** równo podzielić; **das ist mir, gilt mir** — to mi obojętne; — **groß,** — **lang** równie wielki, długi; **es ist ganz** — to obojętne, tosamo; **sich** — **bleiben** zawsze zostać jednakim, równym sobie, nie zmieniać się; jmndm, einer Sache — kommen in etw. wyrównać, zrównać komu w czem, podołać czemu; — **machen** równać; den Weg — **machen** równać, wyrównywać drogę; etw. einer Sache — **machen** zrównać co z czem; **eine Stadt der Erde, dem Boden — machen** miasto z ziemią zrównać, zburzyć; **die Haare** — **schneiden** włosy równo obstrzydz; =**setzen,** =**stellen** równo ustawić; **jmnd einem andern =stellen** równać, porównać kogo z drugim, uważać kogo za równego drugiemu; **es jmndm =tun** rywalizować z kim; wyrównać komu w czem; etw. — **halten** trzymać co równo; **ich halte sie beide** — obydwu mam w równej cenie, uważam za równo; 2) zaraz, natychmiast, wnet; ich werde — kommen zaraz przyjdę; das **habe ich mir** — **gedacht** zaraz sobie to pomyślałem; das ist — geschehen to w jednej chwili zrobione; **wie heißt er doch** —? jakże on się nazywa?; IV. *coni.* 1) (najczęściej w połączeniu z **wenn** i **ob**) jakkolwiek, chociaż; **ist sie** — **nicht jung, so ist sie doch schön** chociaż nie młoda, to jednak piękna; **wenn** albo **ob er** — **nicht reich ist** jakkolwiek nie bogaty; 2) (w porównaniach:) jak, jakby; — **einem großen Herrn** jak wielki pan; — als wäre ich dazu verpflichtet albo — als ob ich dazu verpflichtet wäre jak gdybym do tego był zobowiązany.

Glei'chabstehend, *adi.* równoodległy.

Glei'chalt(e)rig, *adi.* rówiennik *m.*, rówieśnik *m.*

Glei'charmig, *adi.* równoramienny.

Glei'chartig, *adi.* jednego i tego samego rodzaju, gatunku, jednorodny, jednogatunkowy, równorodny.

Glei'chartigkeit, *sf.* jednorodność *f.*, równorodność *f.*

Glei'chbedeutend, *adi.* jednoznaczny, równoznaczny, jednego, równego znaczenia.

Glei'chberechtigt, *adi.* równouprawniony.

Glei'chberechtigung, *sf.* równouprawnienie *n.*

Glei'chdeutigkeit, *sf.* równoznaczność *f.*, jedno znaczenie *n.*

Glei'che, *sf.* równość *f.*; płaskość *f.*; die — des Erdbodens równość ziemi; **dem Erdreiche die — geben** równać, wyrównywać ziemię.

Glei'chen, gleichst, gleicht, glich, habe geglichen, I. *va.*

1) równać, wyrównywać, równym czynić; Eisen — szlichtować; der Tod gleicht Arm und Reich śmierć wszystkich równa, równymi czyni; 2) Gewichte — cechować wagi; 3) równać, porównywać, kłaść na równi; niemand ist ihm zu — nikogo z nim równać nie można; II. *vn.* 1) jmndm — być komu równym, równać się komu; 2) być podobnym; darin gleicht er seinem Vater w tem jest do ojca podobny; das Kind gleicht dem Vater, wie aus dem Gesichte geschnitten dziecko podobniuteńkie do ojca, wykapany ojciec, kubek w kubek; III. sich —, *vr.* równać się, być podobnym; niemand vermag sich ihm zu — nikt z nim porównać się nie może; sie — sich wie ein Ei (ein Tropfen) dem andern podobni są do siebie, jak dwie krople wody.

Glei'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) porównujący *m.*; 2) równik *m.*, ekwator *m.*

Glei'chergestalt, =maßen, =weise, *adv.* tak samo, równie, zarówno, podobnie, tymże samym, podobnym(że) sposobem.

Glei'chfalls, *adv.* także, także; podobnie; ich werde es — tun i ja tož samo, podobnie zrobię; ich wünsche dir guten Appetit; — życzę ci dobrego apetytu; wzajemnie, nawzajem.

Glei'chfarbig, *adi.* jednej barwy, maści.

Glei'chförmig, *adi.* 1) równokształtny; 2) symetryczny; 3) jednostajny; =e Bewegung ruch jednostajny; =es Leben życie jednostajne, monotonne.

Glei'chförmigkeit, *sf.* równokształtność *f.*, symetryczność *f.*; jednostajność *f.*

Glei'chfüßig, *adi.* równonogi.

Glei'chgeltend, *adi.* równowartościowy; równoważny.

Glei'chgesinnt, *adi.* mający te same zapatrywania, myśli, równomyślny.

Glei'chgestaltet, albo =gestaltig, *adi.* równokształtny.

Glei'chgestellt, *adi.* równy stanem.

Glei'chgestimmt, *adi.* równo (na)strojony; mit jmndm — sein sympatyzować z kim.

Glei'chgeteilt, *adi.* 1) podzielony na równe części; 2) jednoskładny.

Glei'chgewicht, *sn.* =(e)s, równowaga *f.*, równia *f.*, balans *m.*; das — (aufrecht er=) halten balansować, równoważyć, zachować, utrzymać równowagę; in das (albo ins) — bringen wprowadzić równowagę, zrównoważyć; jmndm das — halten równoważyć z kim, równać się komu, nie ustępować komu w niczem; einander das — halten równoważyć się, zbalansować się; das — verlieren stracić równowagę; sich aus dem =e nicht bringen lassen nie dać się odwieść od swego jednostajnego sposobu postępowania.

Glei'chgewichtslehre, *sf.* statyka *f.*

Glei'chgewichtsstange, *sf. pl.* =n, przeźmianek *m.*

Glei'chglied(e)rig, *adi.* równoczlonkowaty, o równych członkach.

Glei'chgradig, *adi.* równostopniowy.

Glei'chgültig, *adi.* 1) obojętny; das ist mir — to jest dla mnie (rzecz) obojętno (-a); er bleibt gegen alles — pozostaje obojętnym na wszystko; er ist gegen (albo für) alles —, ihm ist alles — na wszystko jest obojętny, jego nic nie obchodzi, nie interesuje; er ist mir ganz — zupełnie mi jest obojętny; 2) oziębły, zimny; gegen jmnd — sein być wobec kogo oziębłym, być dla kogo obojętnym, wcale się nim nie interesować; — werden zobojętnieć, oziębnąć, ostygnąć; er ist ihr ganz — jest jej zupełnie obojętny, jest dla niego zupełnie oziębłą; 3) *adv.* obojętnie; oziębłe, zimno; jmnd — empfangen przyjąć kogo oziębłe.

Glei'chgültigkeit, *sf.* obojętność *f.*, oziębłość *f.*; — in Glaubenssachen obojętność na rzeczy religijne; gegen jmnd, gegen etw. — zeigen okazywać obojętność względem kogo, czego, na kogo, na co; mit — z obojętnością, obojętnie.

Glei'chheit, *sf.* 1) równość *f.*; — des Fußbodens równość, gładkość podłogi; 2) równość, jednakowość *f.*; — der Stände równość stanów; 3) (*pl.* =en) podobieństwo *n.*; die — der Gesichter ist auffallend podobieństwo twarzy jest uderzające.

Glei'chheitszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* (z)równania, równości.

Glei'chjährig, *adi.* rówieniczy, równego wieku.

Glei'chklang, *sm.* =(e)s, równobrzmienność *f.*, zgodność *f.* tonów, harmonia *f.*

Glei'chklingend, *adi.* równobrzmienny, równobrzmiący.

Glei'chkörnig, *adi.* równoziarnisty.

Glei'chlauf, *sm.* =(e)s, bieg równoległy, równoległość *f.*

Glei'chlaufend, *adi.* równoidący, równoległy.

Glei'chlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, równe brzmienie *n.*, równobrzmienność.

Glei'chlautend, i =lautig, *adi.* równobrzmiący, jednobrzmiący; zgodny; mit dem Original =e Abschrift odpis zgodny z oryginałem; er schrieb zwei =e Briefe napisał dwa listy tej samej treści.

Glei'chmachung, *sf.* wyrównanie *n.*, niwelowanie *n.*

Glei'chmaß, *sn.* =es, proporcya *f.*, symetrya *f.*

Glei'chmäßig, *adi.* proporcyonalny, symetryczny, równy, stosowny; etw. — verteilen rozdzielić co proporcyonalnie, na równe części.

Glei'chmäßigkeit, *sf.* proporcyonalność *f.*, równość *f.*, stosowność *f.*; — der Bewegung jednostajność ruchu.

Glei'chmesser, *sm.* =s, równik *m.*

Glei'chmut, *sm.* =(e)s, 1) spokojność *f.* umysłu, umysł stateczny, stały; 2) rezygnacya *f.*; 3) apatya *f.*, obojętność *f.*

Glei'chmütig, I. *adi.* 1) stateczny, niezmienny, spokojny; 2) zrezygnowany; 3) obojętny, apatyczny; II. *adv.* spokojnie, statecznie; obojętnie, apatycznie.

Glei'chmütigkeit, *sf.* = Gleichmut.

Glei'chnamig, *adi.* jednoimienny, równoimienny; odpowiadający sobie; Brüche — machen sprowadzić ułamki do wspólnego mianownika.

Glei'chnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, 1) obraz *m.*, podobieństwo *n.*; nach dem =sse Gottes na obraz, podobieństwo Boga; 2) alegorya *f.*, parabola *f.*, przenośnia *f.*, przypowieść *f.*; obrazowe wyrażenie *n.* się; sich eines =sses bedienen użyć paraboli, przenośni; in =ssen reden mówić w obrazach, przenośniach, parabolicznie, obrazowo; 3) porównanie *n.*; jedes — hinkt wszelkie porównanie chroma.

Glei'chnisrede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* obrazowa, alegorya *f.*, parabola *f.*, przypowieść *f.*

Glei'chnisweise, *adv.* przez porównanie, alegorycznie, przenośnie, obrazowo.

Glei'chniswort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz *m.* porównawczy, obrazowy, przenośny.

Glei'chordnung, *sf.* współrzędność *f.*

Glei'chsam, *adv.* nijako, niby, jak(o)by, nakształt; die Augen sind — der Spiegel der Seele oczy są jakby zwierciadłem duszy.

Glei'chschenk(e)lig, *adi.* równoramienny.

Glei'chschritt, *sm.* =es, krok równy.

Glei'chseitig, *adi.* równoboczny.

Glei'chsinnig, *adi.* 1) = =mütig; 2) równych uczuć; 3) równoznaczny.

Glei'chstellung, *sf. pl.* =en, równia *f.*, zrównanie *n.*, porównanie *n.*

Glei'chstimmig, *adi.* równogłośny, równobrzmiący, zgodnie brzmiący.

Glei'chteilend, *adi.* równo, na równe części dzielący.

Glei'chteilig, równodzielny, podzielony albo dający się podzielić na równe części.

Glei'chung, *sf. pl.* =en, 1) równanie *n.*, wyrównywanie *n.*; 2) równanie, zrównanie algiebraiczne; eine quadratische — zrównanie drugiego stopnia; unbestimmte — równanie nieoznaczone; 3) równia *f.* ogniowa przedpiersienia (fortecy).

Glei'chungslinie, *sf.* równik *m.*

Glei'chungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* (z)równania.

Glei'chviel, *adv.* 1) równie tyle, równo, w równej mierze; 2) mniejsza o to; es ist mir — to mi obojętne, nic mi na tem nie zależy; es ist —, ob er kommt oder nicht mniejsza o to, czy przyjdzie lub nie; — wer ktokolwiek; ten, czyli ów; bringt ihn mir, — in welchem Zustande przystawcie mi go, mniejsza o to w jakim stanie; sprowadźcie mi go, żywego lub umarłego.

Glei'chwertig, *adi.* równowartościowy, równoważny.

Glei'chwie, *coni.* jak; — .. so tak, jak.

Glei'chwink(e)lig, *adi.* równokątny.

Glei'chwohl, *coni.* jednak, przecież, wszelako, atoli.

Glei'chzehig, *adi.* równopalczasty.

Glei'chzeitig, I. *adi.* równoczesny, spółczesny; synchronistyczny; =er Schriftsteller pisarz spółczesny; =er Besitz von Ämtern kumulacya, łączenie urzędów; =es Bestehen, Vorhandensein koegzystencya, równoczesne istnienie; II. *adv.* równocześnie; w równym, w tym samym czasie.

Gleis, *sn.* =ses, *pl.* =se = Geleise.

Gleiß, *sm.* =es, 1) blask *m.*; 2) pozór *m.*, łudzący blask zewnętrzny.

Glei'ße, *sf.* blekot *m.*, bzducha *f.* (roślina).

Glei'sen, *vn.* (haben) 1) iść koleją, trzymać kolej; 2) być obłudnym, udawać.

Glei'ßen, *vn.* gleißest, gleißt, gliß (gleißte), habe geglissen (gegleißt), 1) słabo błyszczeć, świecić się; 2) mamić pozorem.

Glei'sner, *sm.* =s, *pl.* —, obłudnik *m.*, licemiernik *m.*, hipokryta *m.*

Gleisnerei', *sf.* obłuda *f.*, obłudność *f.*, licemiernictwo *n.*, hipokryzya *f.*

Glei'snerin, *sf. pl.* =innen, obłudnica *f.*, licemiernica *f.*, hipokrytka *f.*

Glei'snerisch, *adi.* obłudny, licemierniczy, udany.

Glei'tbacken, *sm.* =s, *pl.* —, łyżwy *pl.* kryżulca, sanki *pl.* wodzika (kolejnictwo).

Glei'tbahn, *sf. pl.* =en, 1) ślizgawka *f.*; 2) wodzidło *n.*, kierownica *f.*, prowadnica *f.* (u maszyny parowej); 3) płaszczyzna *f.* pochyła, po której spuszcza się ciężkie przedmioty.

Glei'ten, *vn.* gleitest, gleitet, glitt, bin geglitten, 1) suwać się, posuwać się, ślizgać się; der Schlitten gleitet auf dem Eise dahin sanki suną się po lodzie; er glitt (aus) auf dem gewichsten Boden pośliznął się na woskowanej posadzce; der Teller wird dir aus der Hand — talerz wyśliznie ci się z ręki; 2) der Bach gleitet über Kiesel hin strumyk płynie zwolna po kamykach; der Wein gleitet gut wino gładko, przyjemnie się pije, gładko przechodzi przez gardło; 3) (haben) ślizgać się na ślizgawce; 4) die Hand über etw. — lassen przesunąć po czem ręką.

Glei'tfläche, i **Glei'tungsfläche,** *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* kierownicy (u maszyny parowej).

Glei'tklotz, *sm.* =es, *pl.* =klötze, wodzik *m.* kulisowy.

Gleit'lager, *sn.* =s, łożysko przesuwowe.

Glei'tstange, *sf. pl.* =n, wodzidło *n.*

Glei'tventil, *sn.* =s, *pl.* =e, wentyl *m.* posuwisty.

Gle'tscher, *sm.* =s, *pl.* —, lodowiec *m.* [wnica *f.*

Gle'tschereis, *sn.* =ses, lodo-

Gle'tscherschnee, *sm.* =s, śnieg *m.* pokrywający lodowce.

Gle'tscherseil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* bezpieczeństwa, używana w czasie przechodzenia przez lodowce.

Gle'tscherweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* zielna.

Glied, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) człon *m.*, członek *m.*; starke, gesunde =er haben mieć silne, zdrowe członki; alle =er tun mir wehe wszystkie członki mnie bolą; es liegt mir in den =ern członki mnie bolą; das geht mir durch alle =er to wskroś mię przenika; ich zittere an allen =ern wszystkie członki drżą we mnie; 2) członek = staw *m.*; kolano *n.*, kolanko *n.* (u rośliny); jeder Finger, den Daumen ausgenommen, hat drei =er wszystkie palce, oprócz wielkiego, mają trzy członki; der Stempel dieser Pflanze besteht aus mehreren =ern łodyga tej rośliny składa się z kilku członków, kolanek; 3) członek wstydliwy; 4) członek (społeczeństwa), towarzysz *m.*; =er einer Familie członkowie familii; 5) ognisko *n.*, część *f.* (odrębna w skład jakiej całości wchodząca); ein — in der Kette ogniwo *n.* w łańcuchu; 6) pokolenie *n.*; bis ins fünfte — aż do piątego pokolenia, aż w piątem pokoleniu; 7) rząd *m.*, szereg *m.*; in =er stellen szeregować; aus dem =e treten wystąpić z szeregu; in Reih und — rzędem, szeregami, w szeregach.

Glie'derbau, *sm.* =es, budowa *f.* członków, organizm *m.*; konstytucya *f.*, skład *m.* ciała; eine Person von starkem — osoba silnie zbudowana, silnej konstytucyi.

Glie'derdehnen, *sn.* =s, cięgoty *pl.*

Glie'dergicht, *sf.* gościec *m.* w stawach.

Glie'derhülse, *sf. pl.* =n, przewiężniak *m.*

Glie'derig, *adi.* członkowaty, z członków złożony; kolankowaty.

Glie'derkette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* ogniwowy, ogniwny.

Glie'derkrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* w stawach; konwulsya *f.*

Glie'derkrank, *adi.* mający boleści w członkach; artrytyczny, dnawy.

Glie'derkrankheit, *sf.* choroba *f.* w członkach, łamanie *n.* w stawach; gościec *m.*, artrytyzm *m.*, dna *f.*

Glie'derkraut, *sn.* =es, rozchodnica *f.*

Glie'derkuppel, *sf. pl.* =n, sprzęgło *n.* łańcuchowe.

Glie'derlahm, *adi.* mający pokurczone, paralityczne członki.

Glie'derlähmung, *sf. pl.* =en, pokurczenie *n.*, paraliż *m.* członków.

Glie'dern, *va.* (haben) 1) rozczłonkować, rozdzielić, rozebrać na członki, na części; 2) podzielić; uporządkować; 3) gegliedert *pp.* rozczłonkowany, rozdzielony na części, podzielony, uporządkowany; der Staat ist ein gegliedertes Ganze państwo jest zorganizowaną całością, jest organizmem zupełnym.

Glie'derpuppe, *sf. pl.* =n, maryonetka *f.*, łątka *f.*, łąteczka *f.*

Glie'derreißen, *sn.* =s, rwanie *n.* w stawach, darcie *n.*, łamanie *n.* w kościach, ciągaczka *f.*, denność *f.*, pokośnik *m.*

Glie'derschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w stawach.

Glie'derstrecken, *sn.* =s, ciągawka *f.*

Glie'dertiere, *sn. pl.* zwierzęta *pl.* stawowate, wielostawy *pl.*

Glie'derung, *sf. pl.* =en, 1) członkowanie *n.*; 2) podział *n.*; 3) struktura *f.*

Glie'd(er)weise, *adv.* szeregiem, rzędem, w szeregach, w rzędach; częściami.

Glie'derzucken, *sn.* =s, szarpanie *n.* w stawach.

Glie'dkraut, *sn.* =(e)s, czyściec *m.* prosty, żywiczka *f.* prosta.

Glie'dmaß, *sn.* =es, (zazwyczaj tylko:) *pl.* =en, członek *m.*, starke =en haben mieć silne członki.

Glie'dschwamm, *sm.* =es, grzybień *m.* stawów.

Glie'dwassersucht, *sf.* puchlina *f.* w stawach.

Gli'me, *sf. pl.* =n, pędrak *m.*

Gli'mmen, *vn.* glimmst, glimmt, glomm, habe geglommen, 1) tlić się, tleć; das Feuer glimmt unter der Asche ogień tli się w popiele; der Krieg glomm noch wojna tlała jeszcze; 2) słabo świecić, błyszczeć.

Gli'mmer, *sm.* =s, błyszcz *m.*, łyszczak *m.*

Gli'mmern, *vn.* (haben) 1) błyszczeć drżącem światłem; 2) migać się.

Glimmerschiefer, *sm.* =s, łupek *m.* łyszczykowy.

Glimpf, *sm.* =(e)s, łagodność *f.*, delikatność *f.*; jmndm etw. mit — verweisen upomnieć kogo łagodnie; jmndm mit — die Wahrheit sagen powiedzieć komu delikatnie prawdę.

Gli'mpflich, *adi.* łagodny, delikatny; *adv.* łagodnie, delikatnie; jmndn — behandeln obchodzić się z kim łagodnie.

Gli'tsche, *sf. pl.* =n, ślizgawka *f.*

Gli'tschen, *vn.* (haben i sein) ślizgać się; poślizgnąć się.

Gli'tsch(er)ig, *adi.* ślizki; *adv.* ślizko.

Gli'tzern, *vn.* (haben) błyszczeć; migotać się.

Glo'bus, *sm.* —, *pl.* =ben, glob *m.*; kula *f.* ziemska.

Glö'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Glocke, dzwonek *m.*

Glo'cke, *sf. pl.* =n, 1) dzwon *m.*; unter dem Geläute der =n przy dźwięku dzwonów; das Lied von der — pieśń o dzwonie; die — anschlagen zadzwonić; die =n, mit den =n anschlagen uderzyć w dzwony; die =n läuten bić w dzwony, dzwonić; etw. an die große — hängen, bringen, binden rozgłosić co, narobić o co wiele hałasu; er hat läuten hören, weiß aber nicht, wo die =n

hängen słyszał, że dzwonią, ale nie wie w którym kościele; 2) dzwon = klosz *m.*; Taucher— dzwon nurkowy; 3) dzwon zegarowy, zegar *m.*; die — hat zehn geschlagen już dziesiąta godzina, biła dziesiąta.

Glö'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenähnlich, i **Glockenartig**, *adi.* dzwonkowaty.

Glo'ckenbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belka *f.*, na której dzwon wisi.

Glo'ckenblume, *sf. pl.* =n, dzwonki *pl.*

Glo'ckenbronze, *sf.* spiż *m.* dzwonowy, na dzwony.

Glo'ckenerz, *sn.* =es, = =bronze.

Glo'ckenförmig, *adi.* dzwonkowaty, na kształt dzwonka.

Glo'ckengarn, *sn.* =(e)s, dzwon *m.* (sieć *f.* na kuropatwy).

Glo'ckengießer, *sm.* =s, *pl.* —, dzwonolej *m.*, dzwonarz *m.*, odlewacz *m.* dzwonów.

Glo'ckengießerei, *sf.* fabryka *f.*, ludwisarnia *f.* dzwonów.

Glo'ckengeld, *sn.* =es, podzwonne *n.*

Glo'ckengut, *sn.* = =bronze.

Glo'ckenhammer, *sm.* =s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dzwonnica *f.*

Glo'ckenklang, *sm.* =(e)s, *pl.* =klänge, dźwięk *m.* dzwonów; unter — przy dźwięku dzwonów.

Glo'ckenklöppel, *sm.* =s, *pl* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenläuter, *sm.* =s, *pl.* —, dzwonnik *m.*, dzwoniący.

Glo'ckenmetall, *sn.* =s, = =bronze.

Glo'ckenschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, uderzenie *n.*, bicie *n.* w dzwony; uderzenie *n.* godziny; mit dem =e, auf den — z uderzeniem godziny.

Glo'ckenschlagwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, elektrisches — dzwon *m.* elektryczny.

Glo'ckenschwengel, *sm.* =s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenseil, *sn.* =s, *pl.* =e, powróz *m.* u, od dzwonu.

Glo'ckensignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.* dzwonkowy.

Glo'ckenspeise, *sf.* = =bronze.

Glo'ckenspiel, *sn.* =(e)s, muzyka *f.* dzwonków, kurant dzwonowy; Uhr mit — zegar z kurancikiem.

Glo'ckenstube, *sf. pl.* =n, = =haus.

Glo'ckenstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stühle, zrąb *m.*, w którym dzwon wisi lub ma wisieć; wiązanie *n.* w dzwonnicy.

Glo'ckentaufe, *sf. pl.* =n, poświęcenie *n.* dzwonu.

Glo'ckenton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, głos *m.*, odgłos *m.* dzwonu.

Glo'ckenturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, dzwonnica *f.*, wieża *f.*, w której dzwon wisi.

Glo'ckenventil, *sn.* =s, *pl.* =e, wentyl *m.* dzwonisty.

Glo'ckenzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, sznurek *m.*, drut *m.* u dzwonu.

Glö'cklein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Glocke, dzwonek *m.*

Glö'ckner, *sm.* =s, *pl.* —, dzwonnik *m.*, dzwoniarz *m.*; kościelny *m.*

Gloms, *sm.* =ses, *m.* zsiadłe mleko *n.*; glomza *m.*

Glo'rie, *sf.* 1) sława *f.*, blask *m.*, świetność *f.*, wspaniałość *f.*, chwała *f.*; sich in seiner — zeigen pokazać się, wystąpić w całej swej wspaniałości; 2) niebo *n.* z aniołami i świętymi (w malarstwie); 3) aureola *f.*, obłok *m.* promienisty otaczający głowę świętych.

Glorifizie'ren, *va.* (haben) otoczyć chwałą, sławą.

Glo'rreich, *adi.* sławny, głośny, przesławny, chwalebny, świetny, wspaniały; =en Andenkens wiekopomnej sławy.

Glossa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, glosator *m.*, komentator *m.*; =enschule szkoła glosatorów.

Glo'sse, *sf. pl.* =n, glosa *f.*, objaśnienie *n.*, uwaga *f.* objaśniająca obok tekstu; =n zum kanonischen Rechte glosy do prawa kanonicznego; er macht zu allem seine =n do wszystkiego robi swoje (zgryźliwe, szydercze) uwagi, wszystko krytykuje.

Glo'ssensammlung, *sf. pl.* =en, glosaryusz *m.*, zbiór *m.* uwag.

Glossie'ren, *va.* (haben) 1) glosować, objaśniać; 2) krytykować.

Glo'tzauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) oko *m.* wytrzeszczone, wytrzeszczowate; 2) wytrzeszcz *m.*, wytrzeszczak *m.*

Glotz'äugig, *adi.* wytrzeszczak.

Glo'tzen, *vn.* (haben) ślepi(a)ć, wytrzeszczać oczy; auf etw. — patrzyć na co wytrzeszczonemi oczami, wytrzeszczać na co oczy.

Gloxi'nie, *sf. pl.* =n, gloksynia *f.*, mimodźwiękła *f.*, marcinka *f.* (roślina).

Glu, *inter.* 1) ko, ko, ko (wyraz naśladujący gdakanie kwoki); 2) glu, glu; bul, bul (naśladowanie bełkotu lejącego się płynu); — — machen glukać.

Glück, *sn.* =(e)s, *pl.* =sfälle, 1) szczęście *n.*; viel — haben mieć wiele szczęścia; mehr — als Verstand haben mieć więcej szczęścia niż rozumu; er hat in allem — ma we wszystkiem szczęście, wszystko mu się udaje; — zu! — auf! viel —! szczęść Boże! niech Bóg szczęści! Panie Boże dopomóż! im =e sitzen opływać w szczęściu, u Pana Boga za piecem siedzieć, opływać jak pączek w maśle; mit — kommt man weiter als mit Geschick szczęście czasem sprawi, czego rozum nie może; gdzie szczęścia nie masz, kunszt nie pomoże; wo das — kommt, kommts in Haufen albo ein — bringt das andere jedno szczęście drugiemu rękę podaje; 2) traf *m.*, zdarzenie *n.*, przypadek *m.* szczęśliwy; ich habe nicht das — ihn zu kennen nie mam szczęścia znać go; ich kann von großem =e sagen, daß es mir gelungen ist to moje szczęście, że mi się udało; zum —, zu meinem

— na szczęście, na moje szczęście; zum — traf er ihn zu Hause na szczęście, szczęściem, szczęśliwym trafunkiem zastał go w domu; das war noch ein —, daß to jeszcze było szczęście, był szczęśliwy przypadek, że; damit wirst du (wohl) kein — haben! trudno, aby ci się to udało, to się tobie nie poszczęści; 3) fortuna *f.*, los *m.*; sein — machen zrobić fortunę; der Dumme hats — głupim fortuna sprzyja; 4) pomyślność *f.*, powodzenie *n.*; jmndm zu etw. — wünschen szczęścia, pomyślności komu do czego życzyć; ich wünsche dir dazu — życzę ci do tego szczęścia, winszuję ci; mit jmndm — und Unglück teilen dzielić z kim pomyślności i przeciwności; das Stück hat — gemacht sztuka miała powodzenie; jmndm zu seinem =e verhelfen dopomódz komu do szczęścia; jeder ist seines =es Schmied każdy jest szczęścia swego sprawcą; gutes, böses — dobre, złe szczęście; dobre, złe powodzenie; sein — versuchen próbować szczęścia; auf gut — na los szczęścia; das hängt vom — ab to od losu, od szczęśliwego trafu zawisło.

Glü'ckbegabt, *adi.* szczęściem obdarzony.

Glu'cken, *vn.* (haben) 1) gdakać, kwokać; 2) glukać.

Glü'cken, *vn.* i *vimp.* (haben i sein) szczęścić, udać, powodzić, kleić się; alles glückt ihm wszystko mu się szczęści; das Unternehmen ist geglückt przedsięwzięcie się powiodło; es ist mir geglückt ihn zu treffen udało mi się zastać go.

Glu'ckhenne, *sf. pl.* =n, 1) kwoka *f.*, kwoczka *f.*; 2) kwoczka z kurczętami, Baby *pl.*, Plejady *pl.* (konstelacya).

Glü'cklich, I. *adi.* 1) szczęśliwy; in seinen Unternehmungen — sein, eine =e Hand haben być szczęśliwym, mieć szczęście, rękę szczęśliwą w swoich przedsięwzięciach; jmndm =e Fahrt, Reise wünschen życzyć komu szczęśliwej podróży; ich war so —, ihn kennen zu lernen byłem tak szczęśliwy poznać go; — im Spiel szczęśliwy w grze; niemand ist vor seinem Tode — zu preisen póki kto żywy, nie jest szczęśliwy; 2) pomyślny; in =en Umständen sein żyć w pomyślnych stosunkach; II. *adv.* szczęśliwie, pomyślnie; — Krieg führen szczęśliwie wojnę prowadzić; =erweise szczęściem, na szczęście, szczęśliwym trafem.

Glü'cksball, *sm.* =(e)s, kula *f.*, piłka *f.*, którą los ciska; igrzysko *n.* losu.

Glü'cksbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłaniec *m.*, zwiastun *m.* szczęścia.

Glückse'lig, *adi.* szczęśliwy, błogi, błogosławiony, szczęsny; uradowany.

Glückse'ligkeit, *sf.* szczęśliwość *f.*, szczęście *n.* najwyższe, błogość *f.*; ewige — wieczna szczęśliwość, zbawienie *n.*

Glu'cksen, *vn.* (haben) = glucken.

Glü'cksfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, szczęśliwy przypadek, traf *m.*

Glü'cksgöttin, *sf., pl.* =innen, bogini *f.* szczęścia, Fortuna *f.*

Glü'cksgut, *sn.* =es, 1) dar *m.* fortuny; 2) =güter *pl.* majątek *m.*, bogactwo *n.*

Glü'creshafen, *sm.* =s, przystań *f.* szczęścia; in den — einlaufen mieć szczęście, powodzenie.

Glü'ckshaube, *sf.*, **Glückshaut,** *sf.* i **Glü'ckshut,** *sm.* czepiec *m.* (szczęścia); er ist mit der =haube geboren urodził się w czepcu, czepku.

Glü'cksjäger, *sm.* =s, *pl.* —, awanturnik *m.*

Glü'ckskind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* szczęścia, szczęśliwiec *m.*; er ist ein — w czepku się urodził.

Glü'ckspilz, *sm.* =es, *pl.* =e, szczęśliwiec *m.*

Glü'cksprinz, *sm.* = =kind.

Glü'cksrad, *sn.* =es, 1) koło *n.* fortuny; das — geht um fortuna kołem się toczy; 2) loterya *f.*

Glü'cksritter, *sm.* =s, *pl.* —, awanturnik *m.*

Glü'ckssache, *sf.* rzecz *f.* szczęścia, przypadku, trafu.

Glü'ckspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* hazardowa, losowa; loterya *f.*

Glü'cksstand, *sm.* =(e)s, stan pomyślny, szczęśliwy.

Glü'cksstern, *sm.* =(e)s, gwiazda *f.* szczęśliwa, pomyślna.

Glü'cksstunde, *sf.* godzina *f.* szczęścia, szczęśliwa.

Glü'ckstopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, urna *f.* loteryjna.

Glü'cksumstände, *sm. pl.* los *m.*, fortuna *f.*; sytuacya *f.* majątkowa.

Glü'cksvogel, *sm.* =s, szczęśliwiec *m.*

Glü'ckswahn, *sm.* =(e)s, szczęście *n.* wymarzone, urojone.

Glü'ckswechsel, *sm.* =s, zmiana *f.* szczęścia, powodzenia.

Glü'ckwunsch, *sm.* =es, *pl.* =wünsche, powinszowanie *n.*

Glü'ckwünschen, *vn.* (haben) winszować, życzyć szczęścia.

Glü'ckswurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, rzut *m.* szczęśliwy, wygrywający.

Glü'ckszufall, *sm.* =s, *pl.* =zufälle, szczęśliwy przypadek.

Glü'ckwunschschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, list *m.* z powinszowaniem.

Glü'hen, I. *vn.* (haben) 1) żarzyć się, gorzeć (bez wyraźnego ukazywania się płomienia); die Kohlen — węgle się żarzą; 2) zapalać się, iskrzyć się, pałać, płonąć; das Rot glüht auf ihrer Wange róże pałają na jej twarzy; seine Augen — oczy jego iskrzą się; er glüht für alles Schöne pała ku wszystkiemu, co piękne; in Liebe für jmndn — pałać miłością ku komu; vor Wut, Liebe, Begierde — pałać wściekłością, miłością, żądzą; sein Auge glüht von Mut und Hoffnung oko jego pała odwagą i nadzieją; 3) nach etw. — pożądać czego; nach Rache — pałać zemstą; II. *va.* (haben)

rozpalać co do czerwoności; das Eisen — rozpalać żelazo do czerwoności; III. glühend, *ppr.* i *adi.* żarzysty, rozpalony, pałający; =es Eisen rozpalone (do czerwoności) żelazo; =e Kohlen węgle żarzyste, żarzewie; — heiß skwarny; =e Hitze nieznośne gorąco, skwar *m.*; =e Augen żarzyste, pałające oczy; =er Eifer żarliwy zapał; =e Einbildungskraft rozogniona, rozpalona, rozżarzona wyobraźnia; — machen rozżarzać.

Glü'hen, *sn.* =s, żarzenie *n.* się.

Glü'hfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień *m.* żarzący się.

Glü'hlicht, *sn.* =(e)s, światło żarowe.

Glü'hofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* żarowy.

Glü'hwachs, *sn.* =ses, wosk złotniczy.

Glü'hwein, *sm.* =(e)s, wino gorące, grzane.

Glu'pen, *vn.* (haben) patrzeć z pod oka, bokiem.

Glut, *sf. pl.* =en, 1) żar *m.*; — der Leidenschaft żar namiętności; — der Liebe żar, zapał miłości; — des Zornes gwałtowność gniewu; in — geraten rozżarzyć się, rozpalić się; in — bringen rozżarzyć; 2) żarzenie *n.* się; 3) ogień *m.*, płomień *m.*; die — ergriff das nächste Haus od żaru zajął się dom najbliższy; 4) — des Sommers skwar *m.*, upał *m.* letni; 5) żarzewie *n.*, żarzyste węgle *pl.*

Glu'ten, *sn.* =s, lipek *m.*, gluten *m.*

Glu'tesse, *sf. pl.* =n, piec żarowy.

Glu'tgier, *sf.* gwałtowna żądza *f.*

Glu'tpfanne, *sf. pl.* =n, fajerka *f.*, naczynie *n.* na węgle.

Gly'ptik, *sf.* gliptyka *f.*, sztuka *f.* rzeźbiarska.

Glyptographie', *sf.* gliptografia *f.*, opisanie *n.* rzniętych kamieni.

Glyptogra'phisch, *adi.* gliptograficzny.

Glyptothe'k, *sf. pl.* =en, gliptoteka *f.*, zbiór *m.* rzniętych kamieni; galerya *f.* robót rzeźbiarskich, posągów.

Glyzeri'n, *sn.* =s, gliceryna *f.*

Glyzi'n, *sn.* =s, glicyna *f.* = gatunek słodkiej ziemi gliniastej.

Glyzi'ne, *sf. pl.* =n, glicyna *f.* (roślina).

Gna'de, *sf. pl.* =n, 1) łaska *f.*; Wir von Gottes =n König My, z Bożej łaski król; jmnds — besitzen, bei jmndm in =n stehen być w łasce, w łaskach u kogo; wieder zu =n angenommen werden odzyskać czyją łaskę; jmnds — verscherzen wypaść z łaski czyjej; vor jmndm, vor jmnds Augen — finden zyskać łaskę u kogo; 2) łaskawość *f.*, przychylność *f.*, dobrotliwość *f.*; von jmnds — leben żyć z czyjej łaski; sich jmndm auf — und Ungnade ergeben poddać się, zdać się na łaskę; aus — z łaski, z miłosierdzia; — für Recht ergehen lassen łaskawie z kim postąpić, miłosierdzie komu okazać, łaską się kierować; ohne — und Barmherzigkeit bez miłosierdzia, niemiłosiernie; 3) przysługa *f.*, dar *m.*, dobrodziejstwo *n.*; sich eine — von jmndm ausbitten prosić kogo o jaką łaskę, o jakie dobrodziejstwo; es sich als eine — ausbitten, zu . . . wyprosić sobie co jako łaskę; jemandem — zuteil werden lassen wyświadczyć komu łaskę; jmnd der — des Königs empfehlen polecić kogo łasce króla; 4) przebaczenie *n.*; um — bitten prosić o łaskę, o przebaczenie; seine Zuflucht zu jmnds — nehmen uciec się do czyjej łaski; — erlangen zyskać przebaczenie; jmndm — widerfahren, angedeihen lassen przebaczyć komu; halte mir das zu =n zechciej mi to wybaczyć, nie bierz mi tego za złe; jmndn zu =n annehmen przywrócić kogo do łaski, przebaczyć; 5) (=n w tytułach:) Jaśnie Wielmożny Pan; was befehlen Ew. albo Euer =n? co Jaśnie Wny Pan, Jaśnie Wna Pani rozkaże; Ihrer Gräflichen =n ergebenster Diener J. Wgo P. Hrabiego najuniżeńszy sługa.

Gna'den, *vn.* (haben) jmndm — być komu łaskawym, przychylnym; Gnade uns Gott! oby Bóg miłośnym dla nas był! Gnade Gott, wenn . . . uchowaj, broń Boże, jeżeli . . .

Gna'denadel, *sm.* =s, szlachectwo *n.* nadane.

Gna'denakt, *sm.* =es, *pl.* =e, akt *m.* łaski, czyn *m.* łaskawy; ułaskawienie *n.*

Gna'denbelohnung, *sf. pl.* =en, nagroda *f.* z łaski dana.

Gna'denbezeigung, *sf. pl.* =en, okazanie *n.*, wyświadczenie *n.* łaski, dowód *m.* łaski.

Gna'denbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz *m.* cudowny, cudami słynący.

Gna'denblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łaskawe spojrzenie *n.*

Gna'denbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, przywilej *m.*

Gna'denbrot, *sn.* =(e)s, 1) łaskawy chleb *m.*; jmndm das — geben dać komu chleb łaskawy; bei jmndm das — essen mieć u kogo łaskawy chleb; einem Pferde das — geben trzymać konia na łaskawym chlebie, żywić konia aż do śmierci; 2) emerytura *f.*, pensya *f.* z łaski.

Gna'denbund, *sm.* =es, przymierze *n.* łaski (Boga z ludźmi).

Gna'denfrist, *sf. pl.* =en, czas *m.* łaski; odwłoka *f.* z łaski udzielona.

Gna'denfutter, *sn.* =s, strawa *f.* z łaski dawana.

Gna'dengabe, *sf. pl.* =n, dar *m.* z łaski.

Gna'dengehalt, *sn.* =es, *pl.* =e, i Gnadengeld *sn.* =es, *pl.* =er, pensya *f.* łaskawa, z łaski wyznaczona.

Gna'dengeschenk, *sn.* =es, *pl.* =e, dar *m.* łaskawy.

Gna'dengesuch, *sn.* =es, *pl.* =e, prośba *f.*, podanie *n.* o ułaskawienie, o łaskę.

Gna'dengüter, *sn. pl.* łaskawe dary *pl.*, datki *pl.*

Gna'denjahr, *sn.* =es, *pl.*

=e, 1) rok *m.* z dobrodziejstwa; rok pośmiertny, przez który wdowa ma dozwolone pobieranie dochodów zmarłego męża; 2) rok wolny od podatków.

Gna'denkette, *sf. pl.* =n, łańcuch dany (przez monarchę) w nagrodę, na znak łaski.

Gna'denkraut, *sn.* =(e)s, konitrud *m.*

Gna'denlohn, *sm.* =es, nagroda *f.* z łaski.

Gna'denmonat, *sm.* =es, *pl.* =e, miesiąc *m.* z dobrodziejstwa; miesiąc pośmiertny.

Gna'denort, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce *n.* cudowne, cudami słynące.

Gna'denquell, *sm.* =s, źródło *n.*, zdrój *m.* łaski.

Gna'denreich, I. *sn.* =(e)s, królestwo *n.*; II. *adi.* pełen łaski, miłosierdzia, miłosierny, przełaskawy.

Gna'denruf, *sm.* =(e)s, wezwanie *n.* boskie do łaski, do nawrócenia się.

Gna'densache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* łaski, od łaski zależąca.

Gna'densiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* na pismach udzielających łaskę.

Gna'densold, *sm.* =es, żołd łaskawy, z łaski wyznaczony.

Gna'densteuer, *sf. pl.* =n, zapomoga *f.* z łaski użyczona, dar *m.* łaskawy.

Gna'denstoß, *sm.* =es, dobicie *n.*, cios *m.* dobijający, skracający męczarnie, cios śmiertelny na skrócenie męczarni zadany; das gab ihm vollends den — to go (ostatecznie) dobiło.

Gna'denstuhl, *sm.* =(e)s, 1) wieko *n.* arki przymierza; 2) tron Przedwiecznego.

Gna'dentafel, *sf.*, **Gnadentisch** *sm.* ołtarz *m.*; stół *m.* łaski pańskiej, stół Pański (przy którym się komunię bierze).

Gna'denvoll, *adi.* pełny łaski, miłosierdzia.

Gna'denwahl, *sf.* wybór *m.* do zbawienia, predestynacya *f.*, przeznaczenie *n.* do zbawienia wskutek łaski boskiej.

Gna'denweg, *sm.* =es, droga *f.* łaski; im =e drogą łaski.

Gna'denzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* łaski.

Gnä'dig, *adi.* 1) łaskawy, miłościwy; *adv.* łaskawie, miłościwie; einen =en Blick auf jmndn werfen spojrzeć na kogo łaskawie; Gott ist — und barmherzig Bóg jest łaskawy i miłosierny; =e Strafe łagodna kara; Gott sei uns —! oby nas Bóg nie opuścił, niech nas Bóg ochrania!; Gott sei mir Sünder —! Boże zmiłuj się nademną grzesznikiem! Gott sei dir —, wenn du das machst biada ci, jeżeli to zrobisz; er ist noch — davongekommen jeszcze szczęśliwie się wywinął; mit jmndm — verfahren obejść się, postąpić sobie z kim łagodnie; es ist noch — abgelaufen jeszcze się szczęśliwie skończyło; 2) =er Herr Jaśnie Wielmożny Pan; jegomość pan dobrodziej =e Frau J. Wna Pani; jejmość, pani dobrodziejka; =es Fräulein imościanka.

Gna'rren, *vn.* (haben) 1) warczeć, burczeć (o psie); 2) krzyczeć (o dzieciach).

Gneis, *sm.* =ses, gnejs *m.* (minerał).

Gnom, *sm.* =en, gnom *m.* = duch *m.* ziemny.

Gno'me, *sf. pl.* =n, przypowieść *f.*, sentencya *f.*

Gno'min, *sf. pl.* =innen, gnomida *f.*, żeński gnom *m.*

Gno'miker, *sm.* =s, *pl.* —, gnomik *m.*, gnomiczny poeta *m.*, autor *m.* przypowieści, przysłów.

Gnomo'nik, *sf.* gnomonika *f.*, sztuka *f.* robienia kompasów, zegarów słonecznych.

Gno'stiker, *sm.* =s, *pl.* —, gnostyk *m.*

Gnostizi'smus, *sm. inv.* gnostyka *f.*, nauka *f.* o objawieniu.

Gnug, *adv.* = genug.

Gnu'rren, *vn.* (haben) gderać, zrzędzić.

Gobeli'n, (wym. goblę), *sn.* =s, *pl.* =s, gobelin *m.*, kobierzec *m.* wyrobu francuskiego.

Gobeli'ntapete, *sf. pl.* =n, = Gobelin.

Go'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, i **Go'ckelhahn,** *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kogut *m.* (domowy).

Go'i, *sm.* =s, *pl.* Go(j)im, goj *m.*, nieżyd; Goïe, *sf. pl.* =n i Goïn, *sf. pl.* =innen, gojka *f.*, goimka *f.*, nieżydówka *f.*

Gola'tschen, *pl.* kołacze *m. pl.*

Gola'tschenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, kołacznik *m.*, piekarz *m.*

Gold, *sn.* =es, 1) złoto *n.*; gegossenes — złoto w sztabach, lane; geschlagenes — złoto w listkach, bite; Mannheimer —, nachgeahmtes — złoto rzeszowskie, tombak *m.*; gediegenes — złoto rodzime; aus gediegenem — złotolity; etw. mit — aufwägen cenić co równie jak złoto; lauter wie — czysty jak złoto; — waschen pławić, wypłókiwać złoto (z piasku); — führend złotonośny; in — einfassen w złoto oprawić; in — arbeiten ze złota wyrabiać; 2) złoto, rzecz ze złota zrobiona, pieniądz złoty; von purem =e essen, auf — essen jeść ze złotego naczynia, na złotych talerzach; mit — bezahlen złotem płacić; bis über die Ohren im =e stecken na złocie siedzieć, obfitować w złoto; das liebe — mamona *f.*; unechtes — szych *m.*; — machen złoto robić; — zu machen versuchen szukać kamienia filozoficznego; das ist nicht mit — zu bezahlen to droższe nad złoto, to wyższe nad wszelką cenę, to jest nieocenione; 3) blask złocisty; das — ihrer Haare złociste jej włosy.

Go'ldader, *sf. pl.* =n, 1) złota żyła *f.* (w górach); 2) hemoroidy *pl.*

Go'ldadler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł *m.* złoty, złocisty, złotopióry.

Go'ldammer, *sf. pl.* =n, trznadel *m.*

Go'ldamsel, *sf. pl.* =n, wilga *f.*, wywilga *f.*

Go'ldapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, 1) złote jabłko *n.*, złota reneta *f.*; 2) jabłko *n.* miłości, miłosne, pomidory *pl.*

Go'ldarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* ze złota, robota *f.* złotnicza.

Go'ldarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, złotnik *m.*

Go'ldauflösung, *sf.* rozczyn *m.* złota.

Go'ldbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, strumyk *m.* złotonośny.

Go'ldbarren, *sm.* =s, *pl.* —, sztaba *f.* litego złota.

Go'ldbärtig, *adi.* złotobrody.

Go'ldbarsch, *sm.* =es, *pl.* =e, jazgarz *m.* (ryba).

Go'ldbedeckt, *adi.* pokryty złotem.

Go'ldberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kupa *f.* złota; 2) złota góra *f.*

Go'ldbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e kopalnia *f.* złota.

Go'ldblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, 1) listek *m.*, płatek *m.* złoty; 2) złotolist *m.*, złotoliść *m.* (roślina).

Go'ldblättchen, *sn.* =s, *pl.* —, blaszka *f.* złota.

Go'ldblume, *sf. pl.* =n, 1) złoty kwiat *m.*, kwiat złotem tkany; 2) złotokwiat *m.*, złocień *m.*, jastrun *m.*, miesiączek *m.*, nogietek *m.*

Go'ldblumig, *adi.* o żółtym kwiecie.

Go'ldborte, i **Go'ldborde**, *sf. pl.* =n, złoty galon *m.*, bort *m.*, oszewka *f.* ze złota.

Go'ldbörse, *sf. pl.* =n, sakiewka *f.* na złoto.

Go'ldbrassen, *sm.* =s, *pl.* —, leszczak *m.* (ryba).

Go'ldbraun, *adi.* złocisawy, gniadokasztanowaty.

Go'ldchen, *sn.* =s, (pieszczotliwie:) złotko *n.*, luba istota *f.*; guten Tag, mein —! dobry dzień, moje złotko!

Go'lddraht, *sm.* =es, *pl.* =drähte, drut *m.* złoty.

Go'lddrossel, *sf. pl.* =n, wilga *f.*

Go'lddurst, *sm.* =s, pragnienie *n.*, żądza *f.* złota.

Go'lden, *adi.* 1) złoty; =e Uhr złoty zegarek, ze złota; jmndm =e Berge versprechen złote góry komu obiecywać; =es Zeitalter wiek złoty; =e Haare złote, jasnoblond włosy; 2) złoty, cenny, wyborny; =es Herz złote serce; =e Freiheit złota, droga, cenna wolność; =e Wahrheit złota prawda; =er Spruch złota sentencya, pożyteczna nauka, maksyma; jmndm =e Worte geben bardzo pochlebnie kogo o co prosić, usiłować go ująć; =e Zahl złota liczba; =e Regel reguła złota, prawidło złote = reguła trzech; =e Ader złote żyły = naczynia hemoroidalne krwią nabiegłe; 3) (pieszczotliwie) komm zu mir, mein =er Sohn chodź do mnie, mój złoty synu.

Go'lden, *va.* i sich —, *vr.* (haben) złocić co, złocić się.

Go'lderz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* złota.

Go'ldeule, *sf. pl.* =n, sówka *f.* prządka (motyl).

Go'ldfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka *f.* złota, złoto *n.* w nitkach.

Go'ldfalke, *sm.* =n, *pl.* =n, birkut *m.*

Go'ldfarbe, *sf.* kolor *m.* złoty.

Go'ldfarben, i **Goldfarbig**, *adi.* złotego koloru, złocisty.

Go'ldfasan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bażant *m.* złocisty.

Go'ldfinger, *sm.* =s, *pl.* —, palec *m.* serdeczny.

Go'ldfink, *sm.* =en, *pl.* =en, gil *m.*

Go'ldfirnis, *sm.* =ſſes, pokost *m.* do powłóczenia pozłoty.

Go'ldfisch, *sm.* =es, *pl.* —, złota rybka *f.*, karpik *m.* chiński.

Go'ldfliege, *sf. pl.* =n, złotnik *m.* (owad).

Go'ldflitter, *sm.* =s, płatki *pl.*, blaszki *pl.* złote; świecidło *n.*, blichtr *m.*

Go'ldforelle, *sf. pl.* =n, złotobrew *f.*, złotopstrąg *m.*

Go'ldfrau, *sf. pl.* =en, złote, poczciwe, zacne kobiecisko *n.*; złota żona *f.*

Go'ldfuchs, *sm.* =ses, *pl.* =füchse, 1) koń *m.* złotogniady; 2) moneta *f.* złota.

Go'ldführend, *adi.* złotonośny.

Go'ldgefiedert, *adi.* złotopióry.

Go'ldgeflügelt, *adi.* złotoskrzydły.

Go'ldgehalt, *sm.* =(e)s, zawartość *f.* złota.

Go'ldgehörnt, *adi.* złotorogi.

Go'ldgelb, *adi.* złotożółty.

Go'ldgelockt, *adi.* złotokędzierzawy.

Go'ldgeschirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, naczynie *n.* złote, ze złota.

Go'ldgestickt, *adi.* wyszywany złotem, złotogłowy.

Go'ldgewicht, *sn.* =es, waga *f.* złota; ciężarki *pl.* do ważenia złota, karat *m.*

Go'ldgewirkt, *adi.* złotem tkany.

Go'ldgezügelt, *adi.* ze złotemi wędzidłami.

Go'ldgier, *sf.* żądza *f.* złota.

Go'ldglanz, *sm.* =es, blask *m.* złota.

Go'ldglänzend, *adi.* błyszczący od złota, jak złoto, złotolśniący.

Go'ldglätte, *sf.* glejta *f.* złota.

Go'ldgleich, *adi.* złotawy, złocisty.

Go'ldglimmer, *sm.* =s, złotopiasek *m.*

Go'ldgräber, *sm.* =s, *pl.* —, złotokopacz *m.*

Go'ldgrube, *sf. pl.* =n, 1) kopalnia *f.* złota; 2) skarb *m.* niewyczerpany; das Geschäft ist eine wahre — to świetny interes.

Go'ldgulden, *sm.* =s, *pl.* —, złoty *m.*, czerwony.

Go'ldhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) złotowłos *m.*, złota czupryna *f.*; 2) złotogłowiec *m.* (roślina).

Go'ldhaarig, *adi.* złotowłosy.

Go'ldhafer, *sm.* =s, owies *m.* złoty, żółtawy.

Go'ldhähnchen, *sn.* =s, *pl.* —, strzyżyk *m.*, złotnik *m.*, królik *m.*, myszykról *m.*; feuerköpfiges — królik żniezek.

Go'ldhaltig, *adi.* złocisty, złoto zawierający.

Go'ldhandel, *sm.* =s, 1) handel *m.* złotem; 2) dobry, intratny interes *m.*

Go'ldhorn, *sn.* =(e)s, 1) róg *m.* złoty; 2) róg obfitości; sein — ist auf den Grund geleert przetrwonił cały swój majątek.

Go'ldjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, złoty, miły, ukochany chłopak *m.*

Go'ldkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, złotawiec *m.*, biedrzonka *f.*, biedrunka *f.*, złota krówka *f.*

Go'ldkalk, *sm.* =(e)s, wapnian *m.* złota.

Go'ldkarpfen, *sm.* =s, *pl.* —, karpik *m.* chiński, złoty, złotek *m.*

Go'ldkies, *sm.* =ses, iskrzyk *m.* złocisty.

Go'ldkind, *sn.* =es, *pl.* =er, złote, ukochane, miłe dziecko *n.*

Go'ldklumpen, *sm.* =s, *pl.* —, bryła *f.* złota.

Go'ldkoch, *sm.* =s, *pl.* =köche, alchimista *m.* = posiadający tajemnicę robienia złota.

Go'ldkönig, *sm.* =s, złoto *n.* lite (chemia).

Go'ldkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, ziarnko *n.* złota.

Go'ldlack, *sm.* =(e)s, 1) złoty lakier *m.*; 2) lak *m.* złoty; 3) lewkonia *f.* żołta.

Go'ldlager, *sn.* =s, *pl.* —, pokład *m.*, ławica *f.* złota.

Go'ldlahn, *sm.* =s, złoto *n.* w blaszkach, pozłotka *f.*, ama *f.* złota.

Go'ldland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj *m.* obfitujący w złoto.

Go'ldlauter, *adi.* czysty jak złoto.

Go'ldleberkraut, *sn.* =es, śledzienica *f.* naprzemianlistna; łomikamień *m.* żółty (roślina).

Go'ldleim, *sm.* =s, boraks *m.*

Go'ldleiste, *sf.* *pl.* =n, listwa *f.* złocona.

Go'ldlockig, *adi.* złotokędzierzawy.

Go'ldmacher, *sm.* =s, *pl.* —, alchimista *m.*, adept *m.*, złototwórca *m.*, złotodziej *m.*

Go'ldmacherei, *sf.*, Goldmacherkunst, *sf.* alchemia *f.*, złotodziejstwo *n.*

Go'ldmädel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) bogata panna *f.*; 2) złota dziewczyna *f.*

Go'ldmann, *sm.* =es, 1) złote, kochane człowieczysko *n.*; 2) bogacz *m.*

Go'ldmännchen, *sn.* =s, *pl.* —, figurka *f.* ze złota.

Go'ldmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, rynek *m.* pieniężny.

Go'ldmaulwurf, *sm.* =s, *pl.* =würfe, złotowłos *m.*

Go'ldmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek *m.* bogaty, obfitujący w złoto; człowiek dobry, mający złote serce.

Go'ldmerle, *sf.* *pl.* =n, = =amsel.

Go'ldmund, *sm.* =es, złotousty, wymowny.

Go'ldmünze, *sf.* *pl.* =n, złota moneta *f.*

Go'ldniederschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, osad *m.* złota.

Go'ldonkel, *sm.* =s, bogaty wujaszek *m.*

Go'ldpapier, *sn.* =(e)s, papier *m.* pozłacany.

Go'ldplatte, *sf.* *pl.* =n, blacha *f.* złota.

Go'ldprobe, *sf.* *pl.* =n, próba *f.* złota.

Go'ldpulver, *sn.* =s, proszek *m.* złoty.

Go'ldpuppe, *sf.* *pl.* =n, złote, miłe, ukochane dziecko *n.*

Go'ldrand, *sm.* =es, *pl.* =ränder, brzeg *m.* pozłacany.

Go'ldregen, *sm.* =s, złoty deszcz *m.*

Go'ldreich, *adi.* bogaty, obfitujący w złoto, złocisty.

Go'ldreinette, *sf.* *pl.* =n, reneta *f.* złota, żółta.

Go'ldring, *sm.* =es, *pl.* =e, pierścień *m.* złoty.

Go'ldrute, *sf.* *pl.* =n, nawłoć *f.* (roślina); gemeine — prosiana włoć, pospolita nawłoć, głowienki *pl.* czerwone.

Go'ldsand, *sm.* =es, złoty piasek *m.*, złotodajny, złotonośny.

Go'ldsandwaschen, *sn.* =s, wypłókiwanie *n.*, wydobywanie *n.* złota z piasku.

Go'ldsandwäscher, *sm.* =s, *pl.* —, wydobywający złota z piasku rzecznego.

Go'ldschatz, *sm.* =es, *pl.* =schätze, skarb *m.* złoty.

Go'ldschaum, *sm.* =es, złoto *n.* malarskie.

Go'ldscheider, *sm.* =s, *pl.* —, oddzielający, próbujący *m.* złoto.

Go'ldscheidewasser, *sn.* =s, woda *f.* królewska.

Go'ldschlacke, *sf.* *pl.* =n, odchód *m.* od złota, żużle *pl.* złote.

Go'ldschläger, *sm.* =s, *pl.* —, złotarz *m.*

Go'ldschlägerhäutchen, *sn.* =s, *pl.* —, cienki pergamin używany przy fabrykacyi złota płatkowego.

Go'ldschleihe, *sf.* *pl.* =n, złotawiec *m.*

Go'ldschmelzer, *sm.* =s, *pl.* —, wytapiacz *m.* złota.

Go'ldschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, złotnik *m.*

Go'ldschmiedekunst, *sf.* złotnictwo *n.*

Go'ldschmiedsarbeit, *sf.* *pl.* =en, wyrób *m.* złotniczy, sprzęt *m.* złotniczy.

Go'ldschmiedsgeselle, *sm.* =n, *pl.* =n, złotniczek *m.*, czeladnik *m.* złotniczy.

Go'ldschmiedsware, *sf.* *pl.* =n, wyroby *pl.* złotnicze.

Go'ldseife, *sf.*, Go'ldseifenwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, płóczkalnia *f.*, płókalnia *f.*, przemywalnia *f.* złota.

Go'ldsöhnchen, *sn.* =s, *pl.* —, synalek *m.* ukochany, pieszczoszek *m.*

Go'ldspat, *sm.* =es, złotoklej *m.*

Go'ldspecht, *sm.* =es, *pl.* =e, dzięcioł *m.* różowoszyjny.

Go'ldspinner, *sm.* =s, *pl.* —, złotoprzędca *m.*, złotoprzędek *m.*

Go'ldstange, *sf.* *pl.* =n, sztaba *f.* litego złota.

Go'ldstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) chryzolit *m.*; złotokamień *m.*; 2) kamień probierski do złota.

Go'ldsticker, *sm.* =s, *pl.* —, hafciarz *m.*, wyszywający złotem.

Goldstickerei', *sf.* *pl.* =en, haft *m.*, wyszywanie *n.* złotem, hafty *pl.* złote.

Go'ldstickerin, *sf. pl.* =innen, hafciarka *f.*, wyszywająca złotem.

Go'ldstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, złotogłów *m.*, materya *f.* złotolita.

Go'ldstoffen, i **Goldstücken**, *adi.* złotogłowy, z materyi złotolitej.

Go'ldstreifen, *sm.* =s, *pl.* —, **Go'ldstriemen**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pasek złoty; 2) złotostrefa *f.* (ryba).

Go'ldstück, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) sztuka *f.* złota; 2) złoty pieniądz *m.*; 3) złotogłów *m.*

Go'ldstufe, *sf. pl.* =n, mina *f.* złota.

Go'ldsucher, *sm.* =s, *pl.* —, poszukiwacz *m.* złota.

Go'ldtöchterchen, *sn.* =s, *pl.* —, córuś *f.*, luba córeczka *f.*

Go'ldtonne, *sf. pl.* =n, beczka *f.* złota, pełna złota.

Go'ldtresse, *sf. pl.* =n, galon *m.* złoty.

Go'ldverbrämt, *adi.* bramowany, obszyty złotem.

Go'ldwage, *sf. pl.* =n, ważka *f.* do (ważenia) złota; er legt jedes Wort auf die — (waży każde słowo jak złoto), dobiera z wielką otrożnością wyrazów; alles auf die — legen rozważać, roztrząsać wszystko dokładnie.

Go'ldware, *sf. pl.* =n, towar *m.* złoty, ze złota.

Go'ldwährung, *sf.* waluta *f.* złota.

Go'ldwäsche, *sf.* płókalnia *f.* złota.

Go'ldwäscher, *sm.* =s, *pl.* —, = Goldsandwäscher.

Go'ldwasser, *sn.* =s, wódka *f.* ze złotem, złotówka *f.*

Go'ldweide, *sf. pl.* =n, złotowierzb *m.*, wierzba *f.* złota, złotocha *f.*

Go'ldwirker, *sm.* =s, *pl.* —, złotogłownik *m.*, tkacz *m.* złotogłowiów.

Go'ldwurz, *sf.* złotnik *m.* większy, rostopaść *f.* wielka, jaskółcze ziele *n.* większe, dar *m.* niebieski (roślina).

Go'ldwurzel, *sf. pl.* =n, złotogłów *m.*, berło *n.* (roślina).

Golf, *sm.* =es, *pl.* =e, zaoka *f.*, odnoga *f.* morska.

Gompho'sus, *sm.* goździeń *m.* (ryba).

Go'ndel, *sf. pl.* =n, gondola *f.*, łódź *f.* wenecka.

Gondelie'r, **Gondolie'r**, *sm.* =s, *pl.* =e, gondolier *m.*, przewoźnik *m.* na gondolach.

Go'ndelfahrer, **Gondelführer**, *sm.* = Gondolier.

Go'ndeln, *vn.* (haben) jechać w gondoli.

Gong, i **Gong=gong**, *sn.* =s, *pl.* =s, tam-tam, *ind.*, dzwon *m.* chiński, instrument *m.* muzyczny.

Goniome'ter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, goniometr *m.*, węgłomiar *m.*, kątomiar *m.*

Gö'nnen *va.* (haben) 1) nie zazdrościć; życzyć komu czego; nicht — nie życzyć, zazdrościć; ich gönne ihm sein Glück cieszę się z jego szczęścia; cieszy mnie, że ma szczęście; er gönnt niemandem etw. wszystkim wszystkiego zazdrości, nikomu nie jest życzliwy; er gönnt sich das liebe Brot nicht odmawia sobie kawałka chleba; 2) pozwalać, użyczać komu czego; gönne mir die Ehre deines Besuches chciej mnie uraczyć zaszczytem swoich odwiedzin; — Sie mir einen Augenblick Ruhe proszę mi dać chwilę spokoju; jmndm das Wort — pozwolić komu mówić.

Gö'nner, *sm.* =s, *pl.* —, sprzyjający komu, protektor *m.*, łaskawiec *m.*, dobrodziej *m.*

Gö'nnerin, *sf. pl.* =innen, protektorka *f.*, dobrodziejka *f.*, łaskawczyni *f.*

Gö'nnerschaft, *sf*, *pl.* =en, sprzyjanie *n.*, protegowanie *n.*

Gö'pel, *sm.* =s, *pl.* —, winda *f.* (górnicza); bukownik *m.*

Gö'pelkette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* u windy.

Gö'pelpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń *m.* windę obracający.

Gö'pelwelle, *sf. pl.* =n, rozpędowe koło *n.*

Gora'le, *sm.* =n, *pl.* =n, góral *m.* [ralka *f.*

Gora'lin, *sf. pl.* =innen, gó

Go'rdisch, *adi.* gordyjski; =er Knoten gordyjski węzeł *m.*

Go'sche, *sf. pl.* =n, gęba *f.*, pysk *m.*

Go'scherl, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Gosche małe usta *pl.*, pyseczek *m.*

Go'sse, *sf. pl.* =n, 1) wylew *m.* (przy kuchniach); 2) rynsztok *m.*, ściekowisko *n.*

Go'tisch, *adi.* gotycki; =er Bogen sklepienie gotyckie, ostrołukowe; =er Stil styl gotycki, ostrołukowy.

Gott, *sm.* =es, 1) Bóg *m.*; mit =es Hülfe przy Boskiej, Bożej pomocy, za Boską, Bożą pomocą; er ist beim lieben — spoczywa w Bogu, umarł; — Vater Bóg ojciec; — Sohn Bóg syn; =es Sohn Syn boży; =es Wort słowo Boże; in =es Namen w imię Boga, w imię Boże; reise in =es Namen jedź z Panem Bogiem; — sei Dank! dzięki Bogu!; gottlob! chwała Bogu!; — geleite (führe) dich! — befohlen! idź, jedź z Bogiem!; er sieht aus, daß — erbarm! (po)żal się Boże, jak on wygląda!; — gebe es! wollte —, daß es geschehe! dałby Bóg, aby to się stało!; — lohne es! =es Lohn! vergelt —! Panie Boże zapłać, niec Bóg nagrodzi!; etw. um =es Lohn tun zrobić co dla miłości Bożej; — steh mir bei! — sei bei uns! Panie Boże nie opuszczaj mnie, nas!; tue das um =eswillen nicht! dla Boga nie rób tego!; da sei — vor! bewahre, behüte —! — behüte! broń Boże! uchowaj, zachowaj Boże!; das weiß — albo mag — wissen albo weiß —, wann er kommen wird (Pan) Bóg wie, kiedy przyjdzie; bei —! — weiß es! so wahr ein — lebt! dalibóg! Bóg to wie, widzi! jak Bóg w niebie!; so wahr mir — helfe! tak mi Boże dopomóż!; — ist mein Zeuge, daß . . . Bóg mi świadkiem, Boga mam (za) świadka, Bogiem się świadczę, że . .; — strafe (verdamme) mich, wenn . . . niech mnie Bóg skarze, jeżeli . .; hilf, ewiger —, was

sehe ich? przebóg, przez Boga żywego, co widzę?; helf —! na zdrowie!; bei — ist kein Ding unmöglich Bóg wszystko może, dla Boga nic nie jest trudnem; — gibt niemandem über seine Kraft zu tragen komu Bóg pomaga, ten wszystko przemaga; — gibts den Seinen im Schlafe kim się Pan Bóg opiekuje, śpiącemu wszystko szafuje; Recht von =es Gnaden prawo boskie; von — und rechtswegen po prawie, po słuszności; er erschien, wie — ihn erschaffen hat pojawił się, jak go Bóg stworzył, nagi, goły; leben wie ein — in Frankreich być jak za piecem u Pana Boga; cieszyć się powodzeniem, pomyślnością; — einen guten Mann sein lassen o nic się nie kłopotać, we wszystkiem się spuszczając na Pana Boga, o nic się nie troszczyć; er weiß von — und der Welt nichts nie wie nic o bożym świecie; wcale nic a nic nie wie; er tut — in der Welt nichts ni Bogu świeczki, ni czartu ożoga, nikomu nie pożyteczny; das weiß — und die Welt to powszechnie znane, wiadome, notoryczne; Herr — von Mannheim! daj(że) go Bogu!; leider =es! niestety!; =es Donnerwetter! do stu piorunów!; ein =es Donnerwetter soll dreinschlagen! żeby cię jasne pioruny spaliły;! 2) *pl.* Götter, bóg (pogański, mitologiczny), bożek *m.*; die alten (heidnischen) Götter stare bogi, bogowie, bożkowie pogańscy; — der Liebe bożek miłości; die großen Götter bogowie olimpijscy; die unteren Götter bogowie podziemni; die Götter der Unterwelt bogowie podziemia; unter die Götter versetzen umieścić w liczbie bogów, policzyć w poczet bogów; o, ihr Götter! große Götter, bogowie!; schön wie ein — piękny jak bożek; 3) bóstwo *n.*; bożyszcze *n.*; das Geld ist sein — pieniądz jest jego bożyszczem.

Go'ttähnlich, *adi.* do Boga, do bożka podobny.

Go'ttbegeistert, *adi.* natchniony od Boga.

Go'ttbeschützt, *adi.* strzeżony przez Boga.

Gö'tterberg, *sm.* =es, Olimp *m.*, siedlisko *n.* bogów.

Gö'tterbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz *m.*, posąg *m.* boga.

Gö'tterbote, *sm* =n, *pl.* =n, posłaniec *m.* bogów.

Gö'tterbrot, *sn.* =es, ambrozya *f.*, pokarm *m.* bogów.

Gö'tterdämmerung, *sf.* zmierzch *m.* bogów (w mitologii skandynawskiej).

Gö'tterdienst, *sm.* =es, służba *f.* boża.

Gö'tterfunke, *sm.* =n, iskra *f.* boskiej natury.

Gö'ttergeschichte, *sf. pl.* =n, historya *f.* bogów, mitologia *f.*

Gö'ttergeschick, *sn.* =es, przeznaczenie *n.* boskie, los *m.* bogów.

Gö'ttergeschlecht, *sn.* =es, *pl.* =er, ród *m.* bogów, boski.

Gö'ttergleich, *adi.* równy bogom, podobny do bogów.

Gö'tterhaft, *adi.* podobny do bogów, boski.

Gö'tterkost, *sf.* strawa boska, ambrozya *f.*

Gö'tterkunde, *sf.*, **Götterlehre,** *sf. pl.* =n, mitologia *f.* = zbiór *m.* wiadomości o bogach.

Gö'ttermahl, *sn.* =es, *pl.* =e, uczta *f* bogów.

Gö'ttermalve, *sf. pl.* =n, topolipka *f.*

Gö'ttersage, *sf. pl.* =n, mit *m.*, podanie *n.* mitologiczne, opowiadanie *n.* o bogach.

Gö'tterschaft, *sf.* 1) boskość *f.*; 2) wszyscy bogowie *pl.*, ogół *m.* bogów.

Gö'ttersitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.*, siedlisko *n.* bogów.

Gö'tterspaß, *sm.* =sses, *pl.* =späße, wyborny żart *m.*

Gö'tterspeise, *sf.* ambrozya *f.*, pokarm *m.* (dla) bogów.

Gö'tterspruch, *sm.* =es, *pl.* =sprüche, wyrocznia *f.* bogów.

Gö'ttertrank, *sm.* =es, 1) nektar *m.*, napój *m.* boski; 2) napój *m.* wyborny.

Gö'ttervogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, rajski ptak *m.*

Gö'tterweib, *sn.* =es, 1) bogini *f.*, bóstwo *n.*; 2) boska kobieta *f.*

Gö'tterwelt, *sf. pl.* =en, świat *m.* bogów.

Gö'tterzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* mityczny.

Go'ttes=, (w wyrazach złożonych) Boży, boski.

Go'ttesacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, cmentarz *m.*

Go'ttesdiener, *sm.* =s, *pl.* —, Boży sługa *f.*

Go'ttesdienst, *sm.* =es, nabożeństwo *n.*, służba *f.* Boża; den — abhalten odprawiać nabożeństwo; dem — beiwohnen być na nabożeństwie.

Go'ttesdienstlich, *adi.* służby Bożej się tyczący, do nabożeństwa (należący).

Go'ttesfriede, *sm.* =es, 1) pokój *m.* Boży, Pański; 2) nietykalność *f.* osób i rzeczy do służby Bożej należących.

Go'ttesfurcht, *sf.* bojaźń *f.* Boga, bogobojność *f.*

Go'ttesfürchtig, *adi.* bogobojny.

Go'ttesgabe, *sf. pl.* =n, dar *m.* Boży.

Go'ttesgebärerin, *sf.* Boża rodzicielka *f.*, Bogarodzica *f.*

Go'ttesgeißel, *sf. pl.* =n, bicz *m.* Boży.

Go'ttesgelehrtheit, *sf.* i **Gottesgelehrsamkeit,** *sf.* nauka *f.* o Bogu, teologia *f.*

Go'ttesgelehrte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, teolog *m.*; jüdischer — rabin.

Go'ttesgericht, *sn.* =es, 1) sąd *m.* boski; 2) = =urteil, sąd Boży, ordalia *pl.*

Go'ttesglaube, *sm.* =ns, wiara *f.* w Boga; religia *f.*

Go'ttesgnade, *sf.* łaska *f.* Boża.

Go'tteshaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* Boży, kościół *m.*

Go'ttesherrschaft, *sf.* teokracya *f.* = rząd sprawowany w imieniu Boga lub bóstwa, rząd kapłanów.

Go'tt(es)jämmerlich, *adi.* litość wzbudzający.

Go'tteskasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, puszka *f.* kościelna do zbierania jałmużny.

Go'tteslamm, *sn.* =es, baranek *m.* Boży.

Go'tteslästerer, *sm.* =s, *pl.* —, bluźnierca *m.*

Go'tteslästerin, *sf. pl.* =innen, bluźnierka *f.*

Go'tteslästerlich, *adi.* bluźnierczy; *adv.* bluźnierczo.

Go'ttesläſterung, *sf. pl.* =en, bluźnierstwo *n.*

Go'tteslehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno *n.* kościelne.

Go'tteslehre, *sf.* nauka *f.* o Bogu, teologia *f.*; religia *f.*

Go'tteslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* teologii.

Go'ttesleugner, *sm.* =s, *pl.* —, bezbożnik *m.*, ateusz *m.*

Go'ttesleugnerisch, *adi.* bezbożny; *adv.* bezbożnie.

Go'ttesleugnung, *sf.* zaprzeczanie *n.* bytności Boga, bezbożność *f.*, ateuszostwo *n.*, ateizm *m.*

Go'tteslohn, *sm.* =es, nagroda *f.* od Boga; (habt) — dafür! niech Bóg nagrodzi!

Go'ttesmann, *sm.* =es, 1) człowiek *m.* bogobojny; 2) Boży sługa *m.*, kapłan *m.*

Go'ttesmord, *sm.* =es, bogobójstwo *n.*

Go'ttesreich, *sn.* =es, królestwo *n.* niebieskie.

Go'ttessegen, *sm.* =s, błogosławieństwo *n.* Boże.

Go'ttesseher, *sm.* =s, *pl.* —, prorok *m.*

Go'ttessohn, *sm.* =es, syn *m.* Boży.

Go'ttestisch, *sm.* =es, stół *m.* Boży, Pański = ołtarz *m.*, przy którym się bierze komunię; zum =e gehen przystępować do komunii.

Go'ttesurteil, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* Boży.

Go'ttesverächter, *sm.* =s, *pl.* —, pogardzający Bogiem.

Go'ttesverachtung, *sf.* pogarda *f.* Boga.

Go'ttesverehrer, *sm.* =s, *pl.* —, bogochwalca *m.*

Go'ttesverehrung, *sf.* cześć *f.* Bogu oddawana.

Go'ttesvergessen, *adi.* bezbożny; *adv.* bezbożnie.

Go'ttesvergessenheit, *sf.* bezbożność *f.*

Go'tteswelt, *sf.* świat *m.* Boży.

Go'tteswort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo *n.* Boże.

Go'ttgefällig, *adi.* miły Bogu; ein =es Leben führen prowadzić świętobliwe życie.

Go'ttgesandt, *adi.* posłany od Boga.

Go'ttgeweiht, *adi.* 1) Bogu poświęcony; 2) święty.

Go'ttgläubig, *adi.* wierzący w Boga.

Go'ttgleich, *adi.* boski, do Boga podobny; jak Bóg.

Go'ttheit, *sf. pl.* =en, 1) bóstwo *n.*; 2) (bez *pl.*) bóstwo *n.* = natura Boża, istność Boża; 3) (bez *pl.*) Bóg *m.*; 4) (z *pl.*) bóg *m.*, bożek *m.* pogański.

Gö'ttin, *sf. pl.* =innen, bogini [*f.*

Gö'ttlich, I. *adi.* 1) boski, Boży; =e Vorsehung opatrzność boska, najwyższa; =e Komödie Boska komedya (Dantego); 2) boski = doskonały, przedni, cudny; =e Beredsamkeit wymowa boska; der =e Plato boski Plato; II. bosko, po bosku; jak Bóg; cudnie, doskonale.

Gö'ttlichkeit, *sf.* boskość *f.*

Gottlo'b, *interi.* chwała Bogu!

Go'ttlos, *adi.* 1) bezbożny; grzeszny; =ser Mensch bezbożnik; =ses Weib bezbożnica; 2) lekkomyślny, niegodziwy; das ist ein =ses Kind to rozpustne, swawolne dziecko.

Go'ttlosigkeit, *sf.* bezbożność *f.*; niegodziwość *f.*

Go'ttmensch, *sm.* =en, 1) bogoczłowiek *m.* = Jezus Chrystus; 2) bóg *m.* (pogański) ukazujący się w postaci człowieka.

Go'ttnatur, *sf.* boskość *f.*, istność *f.* boska.

Go'tt=sei=bei=uns, *sm.* zły duch *m.*, czart *m.*, szatan *m.*

Go'ttselig, *adi.* 1) świętej pamięci, zmarły; 2) szczęśliwy.

Go'ttseligkeit, *sf.* 1) szczęśliwość *f.*; 2) światło wiekuiste.

Go'ttvergessen, *adi.* bezbożny; — sein nie pamiętać, nie myśleć nigdy o Bogu.

Go'ttvergessenheit, *sf.* bezbożność *f.*

Go'ttverheißen, *adi.* od Boga przyrzeczony, obiecany.

Go'ttverlassen, *adi.* opuszczony od Boga; przeklęty.

Go'ttversöhner, *sm.* =s, (Bóg) odkupiciel *m.*, zbawiciel *m.*

Go'ttvertrauen, *sn.* =s, ufność *f.* w Bogu pokładana.

Go'ttvoll, *adi.* 1) boski; 2) przedni, doskonały; nieoceniony.

Gö'tze, *sm.* =n, *pl.* =n, bożek *m.*, bożyszcze *n.*, bałwan *m.*

Gö'tzenaltar, *sm.* =s, *pl.* =altäre, ołtarz *m.* bałwochwalski.

Gö'tzenanbeter, *sm.* =s, *pl.* —, bałwochwalca *m.*

Gö'tzenanbetung, *sf.* bałwochwalstwo *n.*

Gö'tzenbild, *sn.* =es, *pl.* =er, bożyszcze *n.*, bałwan *n.*, posąg *m.* bożka; — (roher Völker) fetysz *m.*

Gö'tzendiener, *sm.* =s, *pl.* —, bałwochwalca *m.*

Gö'tzendienerin, *sf. pl.* =innen, bałwochwalczyni *f.*

Gö'tzendienerisch, *adi.* bałwochwalczy.

Gö'tzendienst, *sm.* =es, bałwochwalstwo *n.*

Gö'tzenopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.* bałwochwalcza, pogańska.

Gö'tzenpriester, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan *m.* pogański.

Gö'tzentempel, *sm.* =s, *pl.* —, świątynia *f.* pogańska.

Gö'tzentum, *sn.* =s, bałwochwalstwo *n.*

Gö'tzenverehrung, *sf.* bałwochwalstwo *n.*

Goua'che, (wym.: guasz), *sf. pl.* =n, guaszo, *n. indecl.* = pewien sposób malowania wodnemi farbami.

Gourma'nd, (wym.: gurman), *sm.* =s, *pl.* =s, gurman *m.* = łakotniś *m.*, smakosz *m.*

Gouverna'nte, (wym. guwernante) *sf. pl.* =n, guwernantka *f.* = nauczycielka *f.*, wychowawczyni *f.*

Gouverneme'nt, (wym.: guwernman), *sn.* =s, *pl.* =s, gubernia *f.*

Gouverneu'r, (wym.: guwerner), *sm.* =s, *pl.* =s i =e, 1) gubernator *m.* = wielkorządca *m.*; 2) guwerner *m.* = nauczyciel i wychowawca młodych ludzi.

Grab, *sn.* =es, *pl.* Gräber, grób *m.*; die Gräber der Könige groby królów; das heilige — grób Pański, Boży; übertünchte Gräber groby pobielane; dieser Kummer wird ihn ins — bringen to zmartwienie zaprowadzi, wpędzi go do grobu; mit einem Fuße schon im =e stehen jedną nogą być już w grobie; am Rande des =es stehen stać nad grobem; ein frühes — finden (przed-) wcześnie umrzeć; jmndn zum =e geleiten iść za umarłym na cmentarz, oddać komu ostatnią posługę; jmndn zu =e tragen nieść zmarłego do grobu, na cmentarz; er sieht aus, wie einer, der schon im =e gelegen hat wygląda (jak ktoś, co już w grobie leżał) jakby z grobu wstał; ich werde dir bis zum =e dankbar sein wdzięczny ci będę aż do grobu, do grobowej deski; das — verschlingt alles grób i największego zmierzy (obejmie).

Grab= grobowy *adi.*

Gra'bbeln, *vn.* (haben) palcami macać, łaskotać, drapać; babrać w czem.

Gra'beisen, *sn.* =s, *pl.* —, rydel *m.*

Gra'bekelle, *sf. pl.* =n, kielnia *f.* ogrodnicza, narzędzie *n.* do wykopywania roślin.

Gra'beland, *sn.* =es, grunt *m.* do kopania.

Gra'ben, *sm.* =s, *pl.* Gräben, rów *m.*; przekop *m.*; einen — ziehen, machen, aufwerfen rów poprowadzić, zrobić, bić; einen — um etw. ziehen opasać, otoczyć co rowem, poprowadzić rów naokoło czego; einen — zuschütten zarzucić, zasypać rów; über Gräben setzen, springen sadzić, skakać przez rowy; er ist noch nicht über den — (dosłownie: nie jest jeszcze poza rowem) nie przebył jeszcze niebezpieczeństwa; juble nicht eher, als bis du über den — bist nie raduj się, zanim nie jesteś po drugiej stronie rowu; nie mów hop! póki nie przeskoczysz; von Gräben durchschnitten przekopisty.

Gra'ben, gräbst, gräbt, grub, habe gegraben, I. *vn.* kopać; in die Erde — kopać ziemię; grzebać w ziemi; nach Gold, Schätzen — szukać w ziemi złota, skarbów; II. *va.* 1) kopać, grzebać; ein Loch, ein Grab — kopać dziurę, grób; einen Brunnen — kopać studnię; ein Fundament — kopać na fundamenta; Kohlen — wykopywać, wydobywać węgle; gegrabene Körper ciała kopalne; 2) ryć, rytować, wyryć, rylcem wyrabiać; ein Wappen in Metall — wyryć, wyrytować herb na kruszcu; es ist in aller Herzen gegraben wyryte to jest w sercach wszystkich; 3) jmndm den Dolch ins Herz — pchnąć kogo w serce sztyletem; III. sich —, *vr.* zakopać się, zagrzebać się; wryć się; sich müde — kopać aż do umęczenia; sein Bild hat sich mir ins Gedächtnis gegraben obraz jego utkwił mi w pamięci.

Gra'benböschung, *sf. pl.* =en, stok *m.* rowu.

Gra'benfüller, *sm.* =s, *pl.* —, żołnierz *m.* do fosy zdatny, zły żołnierz.

Gra'bensohle, *sf. pl.* =n, dno *n.* rowu.

Grä'ber, *sm.* =s, *pl.* —, kopacz *m.*, ten co kopie, kopaniem się trudniący; Totengrabarz *m.* (umarłych).

Gräberei', *sf.* grabarstwo *n.*, grabarka *f.*, kopanina *f.*; rudokop *m.* (w górnictwie).

Grä'berin, *sf. pl.* =innen, kopaczka *f.*, grabarka *f.*

Grä'berfund, *sm.* =es, *pl.* =e, przedmiot *m.* znaleziony w grobowcu, w grobie; odnalezienie *n.* grobów.

Grä'berweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* płacząca.

Gra'besdumpfig, *adi.* grobo- [wy.

Gra'besdunkel, *sn.* =s, ciemność *f.* grobowa.

Gra'beskirche, *sf.* kościół *m.* nad grobem Pańskim.

Gra'besluft, *sf.* grobowe powietrze *n.*

Gra'besnacht, *sf.* grobowa noc *f.*

Gra'besrand, *sm.* =es, brzeg *m.* grobu; am =e stehen stać nad grobem = być blizkim śmierci.

Gra'besstille, *sf.* grobowe milczenie *n.*, grobowa cisza *f.*

Gra'bflieger, *sm.* =s, *pl.* —, gacek *m.*

Gra'bgedanke, *sm.* =ns, *pl.* =n, grobowe myśli *pl.*, myśl *f.* o śmierci.

Gra'bgeläute, *sn.* =s, dzwonienie *n.* na pogrzeb, pogrzebowe.

Gra'bgerüst, *sn.* =es, *pl.* =e, katafalk *m.*

Gra'bgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, pieśń *f.* pogrzebowa, śpiew *m.* pogrzebowy.

Gra'bgestalt, *sf. pl.* =en, postać *f.* grobowa, trupia.

Gra'bgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie *n.*, sklep *m.* na chowanie umarłych, grób *m.*, grobowiec *m.*

Gra'bhügel, *sm.* =s, *pl.* —, mogiła *f.*, grobowiec *m.*

Gra'bkraut, *sn.* =es, piołun *m.*

Gra'blegung, *sf.* złożenie *n.* do grobu.

Gra'blied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* pogrzebowa.

Gra'bmal, *sn.* =es, *pl.* =mäler i =male, **Gra'bmonument,** *sn.* =es, *pl.* =e, nagrobek *m.*, grobowiec *m.*

Gra'bmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłóto *n.*, dłubaczka *f.*

Gra'brede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* pogrzebowa.

Gra'bscheit, *sn.* =es, *pl.* =e, rydel *m.*, kopaczka *f.*

Gra'bschrift, *sf. pl.* =en, i **Gra'binschrift,** *sf.* nagrobek *m.*, napis *m.* na grobie.

Gra'bstätte, *sf. pl.* =n, grób *m.*, miejsce *n.*, gdzie kto pochowany.

Gra'bstein, *sm.* =es, *pl.* =e, grobowy kamień *m.*, nagrobek *m.*

Gra'bstichel, *sm.* =s, *pl.* —, rylec *m.*, dłótko *n.*

Gra'btuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, całun *m.*, kir *m.*

Gra'bzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, nagrobek *m.*

Gräcisie'ren, *va.* i *vr.* (haben) nadawać wyrazom formę grecką, z grecka mówić; greczyznę naśladować.

Gräcomanie', *sf.* grekomania *f.*, zaślepienie *n.* w greczyźnie.

Grad, *sm.* =es, *pl.* =e, stopień *m.*; von — zu — od stopnia do stopnia, stopniami, stopniowo; den — eines Doktors erhalten otrzymać stopień doktorski; mit einem =e bekleidet sein mieć stopień; im ersten =e verwandt sein być spokrewnionym w pierwszym stopniu; Gleichung des ersten =es równanie pierwszego stopnia; die =e eines Thermometers stopnie u termometru; in =e abteilen podzielić na stopnie; im höchsten =e w najwyższym stopniu; er ist im hohen =e verdächtig jest bardzo podejrzany; in dem =e, als . . . w miarę, jak . . .

Gra'dabteilung, **Gra'deinteilung**, *sf. pl.* =en, podział *m.* na stopnie.

Grada'tim, *adv.* stopniowo.

Gradatio'n, *sf.* gradacya *f.*, stopniowanie *n.*

Gra'dbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, kwadrant *m.*; koło *n.* podziałowe.

Gradie'ren, *va.* (haben) stopniować; czyścić, tężyć.

Gradie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, tężnik *m.*

Gradie'rhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, tężnia *f.*

Gradie'rung, *sf. pl.* =en, tężenie *n.* solanki, stopniowanie *n.*

Gradie'rwände, *sf. pl.* ściany *pl.*, tężnie *pl.* cierniowe.

Gradie'rwasser, *sn.* =s, woda *f.* do czyszczenia złota.

Gradie'rwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, tężnia *f.*

Gra'dig, i **Grä'dig**, *adi.* mający tyle a tyle stopni; fünfzehn— mający piętnaście stopni, o piętnastu stopniach.

Gra'dleiter, *sf. pl.* =n, podziałka *f.*, skala *f.*

Gra'dmesser, *sm.* =s, *pl.* —, stopniomierz *m.*

Gra'dteiler, *sm.* =s, *pl.* —, drobnomiar *m.*

Gradua'l, *sn.* =s, *pl.* =e, graduał *m.* = pieśń mszalna; księga *f.* zawierająca w sobie graduał.

Gradue'll, *adi.* stopniowo, stopniami.

Graduie'ren, *va.* (haben) 1) stopniować; 2) nadać stopień akademicki, stopniem akademickim obdarzać.

Graduie'rt, *adi.* stopniowany; posiadający stopień akademicki n. p. ein =er Doktor.

Gra'dus, *sm. ind.* gradus *m.* = stopień.

Gra'dweise, *adv.* stopniami, stopniowo.

Graf, *sm.* =en, *pl.* =en, hrabia *m.*

Gra'fenbank, *sf. pl.* =bänke, ławica *f.* dla hrabiów (na obradach).

Gra'fenkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* hrabiowska.

Gra'fensitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.*, rezydencya *f.* hrabiego.

Gra'fenstand, *sm.* =es, 1) hrabstwo *n.*, godność *f.* hrabiowska; jmndn in den — erheben wynieść kogo do godności hrabiowskiej, nadać tytuł hrabiego; 2) hrabiowie *pl.* (= ogół hrabiów w kraju, w państwie).

Gra'fentitel, *sm.* =s, tytuł *m.* hrabiego.

Gra'fentum, *sn.* =s, hrabstwo *n.*

Gra'fenwürde, *sf.* godność *f.* hrabiowska.

Grä'fin, *sf. pl.* =innen, hrabina *f.*, grafini *f.*

Grä'flein, *sn.* =s, *pl.* —, hrabiątko *n.*

Grä'flich, *adi.* hrabiowski; =e Herrschaft hrabstwo; *adv.* po hrabsku, jak hrabia.

Gra'fschaft, *sf. pl.* =en, hrabstwo *n.*

Gram, *sm.* =es, zgryzota *f.*, zmartwienie *n.*, strapienie *n.*; vor — sterben umrzeć ze zgryzoty; jmndm — verursachen zmartwienia kogo nabawić, trapić, gryźć, martwić kogo; der — nagt an mir zgryzota mnie dręczy.

Gram, *adi.* jmndm — sein złym być na kogo, mieć do kogo urazę; jmndm — werden powziąć do kogo urazę, nienawiść, znienawidzieć kogo.

Grä'meln, *vn.* (haben) markotnym być; martwić się czem.

Grä'men, I. *va.* (haben) martwić, gryźć, trapić; diese Nachricht grämt mich sehr wiadomość ta bardzo mnie martwi; das soll mich wenig — to mnie nie gryzie, nie sprawia mi trosk; II. sich —, *vr.* (haben) trapić się, gryźć się, martwić się; sich zu Tode — zagryźć się, zamartwić się, umrzeć ze zgryzoty, zmartwienia; III. *v. imp.* es grämt mich, daß . . . martwi, trapi mnie to, że . . .

Gra'merfüllt, *adi.* pełen zgryzot, zgryziony.

Gra'mgebeugt, *adi.* przygnieciony zgryzotami.

Grä'mler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zrzęda *m.*, markotliwy; 2) poczwara *f.*

Grä'mlich, *adi.* markotliwy, zrzędny, zgryźliwy; — sein zrzędzać, zrzędzić; ein =er Mensch zrzęda *m.*

Grä'mlichkeit, *sf.* zrzędność *f.*, zgryźliwość *f.*

Gra'mlos, *adi.* wolny od zmartwień, od zgryzot, nie mający żadnego zmartwienia.

Gramm, *sn.* =s, gram *m.*

Gramma'tik, *sf. pl.* =en, gramatyka *f.*

Grammatika'lisch, *adi.* gramatyczny; *adv.* gramatycznie.

Gramma'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, gramatyk *m.*

Gramma'tisch, *adi.* gramatyczny; *adv.* gramatycznie.

Gra'mvoll, *adi.* pełen zgryzot.

Gran, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gran *m.*

Grän, *sn.* (*m.*), =s, *pl.* =e, granik *m.* = trzecia część granu.

Grana'lien, *pl.* ziarna *pl.* kruszcowe.

Grana't, *sm.* =es, *pl.* =e, granat *m.* (kamień); böhmische =en czeskie granaty; grüner — agrestnik *m.*

Grana'tapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, granat *m.*, granatowe, punickie jabłko *n.*

Grana't(apfel)baum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, granat *m.*, granatowiec *m.*, granatowe drzewo *n.*

Grana'tapfelblüte, *sf. pl.* =n, granatczak *m.*

Grana'tartig, *adi.* granatowy.

Grana'tbaumarten, *sf. pl.* granatowcowate rośliny *pl.*

Grana'te, *sf. pl.* =n, 1) granat *m.* (kamień); 2) granatowe jabłko *n.*; granatowiec *m.*, granatowe drzewo *n.*; 3) granat *m.*, granata *f.* (pocisk wojenny, rodzaj kuli); =en werfen granaty puszczać, rzucać.

Grana'tfeuer, *sn.* =s, granatny, granatowy ogień *m.*

Grana'tkanone, *sf. pl.* =n, granatnik *m.*

Grana'tkolibri, *sm.* =s, *pl.* =s, granatek *m.*

Grana'tperle, *sf. pl.* =n, granatka *f.*

Grana'tpflaume, *sf. pl.* =n, płużyn *m.*

Grand, *sm.* =es, *pl.* =e, żwir *m.*

Gra'nde, *sm.* =n, *pl.* =n, — von Spanien grand *m.*, magnat *m.* hiszpański.

Grande'zza, *sf.* grandeca *f.*, dostojność *f.* grandowska.

Gra'ndig, *adi.* 1) żwirowy; 2) zły humor mający, markotny.

Grandio's, *adi.* olbrzymi.

Grä'ne, *sf. pl.* =n, dwa zęby tępe w górnej szczęce jeleni.

Grä'nen, *vn.* (haben) płakać.

Gra'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, kawał miedzi lanej.

Gra'ngold, *sn.* =es, ziarnka *pl.* złota.

Gränie'ren, *va.* (haben) ziarnować, ziarnić.

Grani't, *sm.* =es, *pl.* =e, granit *m.*

Grani'tfelsen, *sm.* =s, *pl.* —, skała *f.* granitowa.

Grani'ten, *adi.* granitowy, z granitu.

Gra'nne, *sf. pl.* =n, ość *f.* (u kłosa), wąsy *pl.*, kolce *pl.*

Gra'ntig, *adi.* źle usposobiony, markotny.

Granulatio'n, *sf. pl.* =en, granulacya *f.*, ziarnkowanie *n.*, formowanie się ziarnistych wysięków.

Granulie'ren, *va.* (haben) granulizować, obracać co w ziarna, ziarnować.

Granulie'rung, *sf. pl.* =en, drobienie *n.* kruszców.

Gra'pen, *sm.* =s, *pl.* —, grapa *f.*, garnek *m.* metalowy, żeleźniak *m.*, miedziak *m.*, sagan *m.*

Gra'phik, *sf.* grafika *f.* = sztuka *f.* pisania, rysowania.

Gra'phisch, *adi.* graficzny, wykreślny; =er Fahrplan wykres rozkładu jazdy, wykreślny rozkład.

Graphi't, *sm.* =es, grafit *m.*

Grapp, *sm.* =s, krap *m.* (korzeń rośliny zwanej marzanną farbierską).

Gra'pse, *sf.* 1) grypsanie *n.*, chciwe chwytanie *n.* ręką; etw. in die — werfen dać co na rozdrapanie; 2) ręka *f.* (którą się grypsa).

Gra'psen, *va.* i *vn.* (haben) grypsnąć, chapać, capać, chciwie chwytać.

Gras, *sn.* =ses, I) (bez *pl.*) trawa *f.*; sich ins — legen w trawie się położyć; ins — gehen iść po trawę; mit — bewachsen trawą porosły, zarosły; es wächst — in den Straßen trawa w ulicach rośnie = niema ruchu na ulicach; er hört das — wachsen słyszy jak trawa rośnie, uważa się za bardzo mądrego; das Pferd ins — jagen puścić konia na trawę, na paszę; ins — beißen ziemię gryźć, umrzeć; darüber ist längst — gewachsen to już dawno zarosło trawą, to już rzecz zapomniana; das wird ihm bekommen, wie dem Hunde das — nie wyjdzie mu to na zdrowie, na złe mu to wyjdzie, pożałuje on tego; II. *pl.* Gräser, trawiaste, trawowe rośliny.

Gra'sameise, *sf. pl.* =n, darnowiec *m.*

Gra'sähnlich, *adi.* trawiasty.

Gra'sanger, *sm.* =s, *pl.* —, błonie *n.*

Gra'sartig, *adi.* do trawy podobny, trawiasty, trawowaty; =e Pflanzen trawiaste rośliny.

Gra'sbank, *sf. pl.* =bänke, trawnik *m.*, ławka *f.* z ziemi trawą porosła, gazon *m.*

Gra'sbewachsen, *adi.* trawą porosły, zarosły.

Gra'sblume, *sf. pl.* =n, zawciąg *m.* polny, gwoździk *m.* polny.

Gra'sboden, *sm.* =s, trawnik *m.*, miejsce *n.* trawą zarosłe.

Gra'sbutter, *sf.* masło *n.* z trawnej paszy, masło majowe.

Grä'schen, *sn.* =s, *dim.* od Gras, trawka *f.*

Gra'sen, I. *vn.* (haben) 1) paść się trawą, trawę gryźć, żreć, być na pastwisku (o bydle); 2) trawę żąć; — gehen iść po trawę dla bydła; 3) nach etw. — ubiegać się o co; auf eines anderen Wiese — zajść komu drogę; er läßt sich nicht im Barte — nie pozwala kpić ze siebie; die Kugel grast kula obija się o ziemię; II. *va.* (haben) das Getreide — scinać sierpem wybujałe kłosy.

Grä'sen, I. *va.* (haben) tuczyć się paszą; II. *vn.* (haben) = grausen; mir gräst strach mnie przejmuje.

Gra'ser, i **Grä'ser**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kosarz *m.* (trawy); 2) ozór *m.* jeleni i danieli.

Gräserei', *sf.* 1) żęcie *n.*, zbieranie *n.*, koszenie *n.* trawy, kosowica *f.*; 2) prawo *n.* koszenia trawy, prawo paszy, paszenia; 3) pastwisko *n.*, trawa *f.* na pastwisku; 4) zioła *pl.*

Gra'sfarbe, *sf.* kolor *m.* trawy, trawny.

Gra'sfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) plama *f.* od trawy, trawna; 2) kawał *m.* trawnika.

Gra'sfressend, *adj.* trawożerny, karmiący się pokarmami roślinnemi, trawą.

Gra'sfresser, *sm.* -s, *pl.* —, zwierzę *n.* trawożerne.

Gra'sfrosch, *sm.* -es, *pl.* -frösche, żaba *f.* łączna, zielona, drzewianka *f.*

Gra'sfrucht, *sf. pl.* -früchte, żiarnkowiec *m.*

Gra'sfutter, *sn.* -s, pasza *f.* trawna.

Gra'sfütterung, *sf.* paszenie *n.* trawą.

Gra'sgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, 1) łąka *f.* ogrodzona; 2) sad *m.* trawą porosły.

Gra'sgrün, *adj.* zielony jak trawa, trawnego koloru.

Gra'shalm, *sm.* -es, *pl.* -e, źdźbło *n.*, prątek *m.* u trawy; trawka *f.*

Gra'shecht, *sm.* -es, *pl.* -e, trawnik *m.* = mały szczupak *m.*

Gra'shof, *sm.* -es, *pl.* -höfe, podwórze *n.* na pastwisko zamienione.

Gra'shüpfer, *sm.* -s, *pl.* —, konik *m.* polny, pasikonik *m.*, skoczek *m.*

Gra'sicht, *adj.* podobny do trawy, trawiasty.

Gra'sig, *adj.* 1) trawą zarosły, trawisty; 2) trawiasty.

Gra'sjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, pastuszek *m.*

Gra'sknöterich, *sm.* -s, czerwiec *m.* roczny.

Gra'skorb, *sm.* -es, *pl.* -körbe, kosz *m.* do trawy.

Gra'skraut, *sn.* -es, trawa *f.* wiechowa.

Gra'sland, *sn.* -es, *pl.* -länder, grunt *m.* trawą zarosły, trawiasty.

Gra'slilie, *sf. pl.* -n, pajęcznica *f.* gałęzista.

Gra'slinde, *sf. pl.* -n, lipa *f.* pospolita, holenderska.

Gra'slolch, *sm.* -es, rzycica *f.* trwała.

Gra'smagd, *sf. pl.* -mägde, dziewka *f.* do żęcia trawy.

Gra'smäh(d)er, *sm.* -s, *pl.* —, kosarz *m.*

Gra'smücke, *sf. pl.* -n, trawniczek *m.*, piegża *f.*, gajówka *f.* (ptak).

Gra'snelke, *sf. pl.* -n, zawciąg *m.*, gruszczyca *f.* (gatunek gwoździka.)

Gra'spferd, *sn.* -es, *pl.* -e, konik *m.* polny, skoczek *m.*

Gra'splatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, trawnik *m.*, pastwisko *n.*

Gra'sreich, *adj.* obfity w trawę, trawisty, trawny.

Gra'srost, *sm.* -es, omar *m.* perzowy.

Gra'ssense, *sf. pl.* -n, kosa *f.* do koszenia trawy.

Gra'ssichel, *sf. pl.* -n, sierp *m.* do żęcia trawy.

Graß, *adj.* = gräßlich.

Grassier'en, *vn.* (haben) grasować, panować (o zarazach, chorobach).

Grä'ßlein, *sn.* -s, *pl.* —, czeczotka *f.* (ptak).

Grä'ßlich, I. *adj.* 1) szpetny, szkaradny, obrzydliwy, odrażający; 2) okropny, straszny; II. *adv.* szpetnie, szkaradnie, obrzydliwie, odrażająco; okropnie, strasznie.

Grä'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, szkaradność *f.*; okropność *f.*, straszność *f.*

Gra'stuch, *sn.* -es, *pl.* -tücher, płachta *f.* do noszenia trawy.

Gra'sung, *sf.* zbieranie *n.* paszy, trawy.

Gra'swuchs, *sm.* -ses, rośnienie *n.* trawy.

Gra'swurzel, *sf. pl.* -n, 1) korzeń *m.* trawny, trawy; 2) pszenica *f.* perz.

Grat, *sm.* -es, *pl.* -e, i **Gräte**, 1) ostrze *n.*; 2) wyskakujący grzbiet *m.*; 3) szczyt *m.*; 4) = Rückgrat, kość *f.* grzbietowa, pacierzowa; 5) = Dachgrat, narożnik *m.* dachu, krawędź *f.* narożna.

Gra'tbogen, *sm.* -s, *pl.* —, obłąk *m.* przekątny, łęk *m.* przekątny.

Gra'tbundtram, *sm.* -es, *pl.* -e, jęta *f.* narożna.

Grä'te, *sf. pl.* -n, 1) ość *f.* (w rybie); an einer — ersticken udławić się ością; er hat eine — darin gefunden znalazł w tem jakąś przeszkodę, trudność; 2) ostry kant *m.*; 3) oścień *f.*, wyrostek *m.* tarnisty łopatki; dieser Mensch hängt nur noch in den -n zusammen człowiek ten schudł tak, że tylko skóra i kości na nim.

Gra'thobel, *sm.* -s, *pl.* —, zasuwnik *m.*

Gratia'l, *sn.* -es, *pl.* -ien, podarek *m.*, dar *m.*, poczesne *n.*

Gratifikatio'n, *sf. pl.* -en, gratyfikacya *f.*, wynagrodzenie *n.*

Grä'tig, *adj.* 1) ościsty; 2) marudny, przykry, opryskliwy.

Gra'tis, *adv.* gratis, darmo, bezpłatnie.

Gra'tisbeilage, *sf. pl.* -n, dodatek *m.* bezpłatny.

Gra'tleiste, *sf. pl.* -n, szpąga *f.*, listwa *f.* zusuwana.

Grä'tling, *sm.* -s, *pl.* -e, mała oścista ryba *f.*

Gra'tsäge, *sf. pl.* -n, nacięciowa piła *f.*, zasuwnica *f.*

Grä'tschen, *vn.* (haben) rozkraczać się, rozkraczać nogi; chodzić z nogami rozkraczonemi.

Gra'tsparren, *sm.* -s, *pl.* —, narożna krokiew *f.*, narożnica *f.*, rogownik *m.*

Gra'tstich, *sm.* -es, *pl.* -e, narożna *f.* grzbietowa.

Gratula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, gratulant *m.* = składający powinszowania.

Gratulatio'n, *sf. pl.* -en, gratulacya *f.* = powinszowanie *n.*

Gratulie'ren, *vn.* (haben) gratulować, winszować.

Gra'tziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła *f.* szczytowa, grzbietowa.

Grau, *adj.* 1) szary; bury; sich — kleiden ubierać się szaro, nosić suknie szarego koloru; — anstreichen szaro pomalować; bei Nacht sind alle Katzen — w nocy wszystkie koty bure; -e Mönche szare mnichy, franciszkani; kaum ist der Morgen — zaledwie szarzeć zaczyna; -er Star szare bielmo, katarakta; -es Brot spleśniały chleb; 2) siwy; -e Haare siwe włosy, siwizna; -es Haar bekommen, — werden siwieć, osiwieć; zestarzeć się; über etw. —

werden zęby nad czem zjeść; sich wegen etw. keine =en Haare wachsen lassen nie troszczyć się, nie kłopotać się czem; — gesprenkelt szpakowaty; ganz — siwiuchny; -e Farbe szarość, siwość; ins =e ver=schießen wyszarzeć; 3) das =e Altertum, die =e Vorzeit odległa starożytność, przeszłość; vor =en Jahren przed dawnemi laty.

Grau, *sn. ind.* szarość *f.*, szary kolor *m.*

Grau, *sm.* =es, wstręt *m.*, odraza *f.*

Grau'ammer, *sf. pl.* =n, potrzeszcz *m.*

Grau'äugig, *adi.* siwooki, szarooki.

Grau'bart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, siwa broda *f.*, siwobroda *m.*, brodacz *m.*

Grau'bärtig, *adi.* siwobrody.

Grau'bein, *sn.* =es, = Wolf, wilk.

Grau'blau, *adi.* siwoniebieski, siny.

Grau'braun, *adi.* siwobrunatny.

Grau'braunsteinerz, *sn.* =es, manganit *m.*

Grau'eisenkies, *sm.* =ses, szarawy iskrzyk *m.*

Grau'en, I. *vn.* (haben) 1) siwieć, bieleć; starzeć się; ihm — schon die Haare włosy mu już bieleją; 2) bieleć, świtać, szarzeć, brzeszczyć się, dnieć; der Tag (der Morgen, der Himmel) graut albo es graut *vimp.* dzień bieleje, świta; II. *vn.*, sich —, *vr.* (haben) i *vimp.*, bać się czego; mieć wstręt do czego; es graut mir (mich) strach mnie przechodzi, skóra drży na mnie; mir graut vor etw. wstręt mam do czego; lękam się, boję się; Heinrich, mir graut vor dir Henryku, lękam się ciebie, przerażasz mnie.

Grau'en, *sn.* =s, 1) świtanie *n.*, brzask *m.*, świt *m.*; beim — des Tages o świcie, z brzaskiem; 2) bojaźń *f.*, strach *m.*, trwoga *f.*; wstręt *m.*, ohyda *f.*, zgroza *f.*; es wandelte ihn — an zatrwożył się.

Grau'enbild, *sn.* =es, *pl.* =er, zjawisko *n.* straszliwe.

Grau'enerregend, *adi.* strach, trwogę wzbudzający.

Grau'enhaft, *adi.* przerażający, strach wzbudzający, straszny, okropny; *adv.* przerażająco, strasznie, okropnie.

Grau'grün, *adi.* szarozielony, modry.

Grau'haarig, *adi.* siwe włosy mający, siwizną okryty, osiwiały.

Grau'hafer, *sm.* =s, owies wąsatek *m.*

Grau'kehlchen, *sn.* =s, *pl.* —, płochacz pokrzywnik *m.*

Grau'kopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, siwogłowy, siwiec *m.*, siwosz *m.*

Grau'lich, *adi.* 1) siwawy, szarawy; 2) strachliwy; strach wzbudzający; mir war — albo graulig zu Mute dreszcz mnie przejmował; ich bin — jestem strachliwy; *adv.* siwawo, szarawo; strachliwie, strasznie.

Grau'meise, *sf. pl.* =n, sikora *f.* błotna.

Grau'meliert, *adi.* szaraczkowy; =es Tuch szaraczek.

Grau'pe, *sf. pl.* =n, 1) krupa *f.*; 2) =n, *pl.* krupki *pl.*, drobny grad *m.*, gradzik *m.*; Schneegraupen krupiasty śnieg; 3) kruszec *m.* drobno utłuczony, gruzlasta ruda *f.*

Grau'peln, *sf. pl.* drobny grad *m.*, gradzik *m.*

Grau'peln, *vn. imp.* (haben) es graupelt krupy padają, pada drobny grad, śnieg krupiasty, krupi się.

Grau'pelwetter, *sn.* =s, padanie *n.* gradziku.

Grau'penförmig, *adi.* krupiasty.

Grau'pengang, *sm.* =es, krupnica *f.* (w młynie).

Grau'penhagel, *sm.* =s, krupy *pl.*, grad *m.* krupiasty.

Grau'pensuppe, *sf. pl.* =n, krupnik *m.*, zupa *f.* z krupami.

Grau'pert, *adi.* rozczochrany.

Grau'pner, *sm.* =s, *pl.* —, krupnik *m.*, krupiarz *m.*

Grau'rock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, szaraczek *m.*

Graus, I. *sm.* =ses, 1) dreszcz *m.*, przerażenie *n.*; der nächtliche — straszydło nocne; 2) gruz *m.*, gruzy *pl.*; in Trümmer und — verfallen w zwaliska i gruzy zapadać; II. *adi.* okropny, strachem przejmujący, straszny.

Grau'sam, I. *adi.* 1) okrutny, srogi, niemiłosierny, nieludzki; 2) =e Tiere zwierzęta krwiożercze, drapieżne; II. *adv.* okrutnie, srogo; er ist — reich okropnie bogaty; sie ist — häßlich straszliwie brzydka; — viel okropnie dużo, wiele.

Grau'samkeit, *sf. pl.* =en, okrutność *f.*, okrucieństwo *n.*; nieludzkość *f.*; dzikość *f.*

Grau'schimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* szarosiwy, dropiaty, mrozowaty, siwosz *m.*, deresz *m.*

Grau'sen, *vn.* (haben) mir (mich) graust (es) vor etwas dreszcz mię przechodzi na widok, wspomnienie czego; mich graust noch, wenn ich daran denke jeszcze teraz dreszcz mię przechodzi, kiedy o tem myślę.

Grau'sen, *sn.* =s, zgroza *f.*; strach *m.*; dem schuldigen Mann gehts — an na złodzieju czapka gore.

Grau'senerregend, **Grau'senhaft**, **Grau'senvoll** i **Grau'sig**, *adi.* zgrozą przejmujący, okropny, okrutny, ohydny, straszny.

Grau'stein, *sm.* =es, *pl.* =e, szaroskał *m.*

Grau'tier, *sn.* =es, *pl.* =e, szaruch *m.*, osieł *m.*

Graveu'r (wym. grawör), *sm.* =s, *pl.* =e, rytownik *m.*

Gravie'ren, *va.* (haben) 1) rytować; 2) jmndn — obciążać, obwiniać kogo; =de Umstände okoliczności obciążające, obwiniające.

Gravie'rkunst, *sf.* rytownictwo *n.*

Gravitä't, *sf.* powaga *f.*, poważność *f.*

Gravitatio'n, *sf.* grawitacya *f.*, ciążenie *n.* (ciał).

Gravitatio'nskraft, *sf.* siła *f.* ciężkości, ciężenie *n.*

Gravitä'tisch, *adi.* poważny, uroczysty; *adv.* poważnie, uroczyście.

Gravitie'ren, *vn.* (haben) 1) ciężeć, ulegać sile ciężkości, ciężeniu do środka ziemi; 2) nach etw. — skłaniać się ku czemu.

Grau'wacke, *sf.* szarogłaz *m.*

Grau'werden, *sn.* =s, siwienie *n.* (włosów).

Grau'werk, *sn.* =es, popielice *pl.* (futro).

Gra'zie, *sf. pl.* =n, 1) gracya *f.* (bogini); 2) gracya = wdzięk *m.*

Gra'zienlos, *adi.* bez wdzięku.

Graziö's, *adi.* wdzięczny = miły, ujmujący; *adv.* z wdziękiem, wdzięcznie = ujmująco.

Greif, *sm.* =es i =en, *pl.* =e i =en, gryf *m.*

Grei'fbar, *adi.* 1) namacalny; 2) oczywisty.

Grei'fen, greifst, greift, griff, habe gegriffen, I. *va.* = ergreifen, uchwycić, schwytać, ująć, pojmać; man hat die Diebe gegriffen schwytano, pojmano złodziejów; jmndn beim Kragen (er)— chwycić kogo za kołnierz; einen Ton — wziąć ton; einen Ton falsch — wziąć ton fałszywie; die Zahl ist zu hoch gegriffen liczba jest za wysoka, za wysoko podana; etw. mit Händen — uchwycić co rękami; das läßt sich mit Händen — to ręką namacać można, to jasne, widoczne; die Nachricht ist aus der Luft gegriffen wiadomość jest zmyślona, z palca wyssana; Platz greifen ustalić się; utrzymać się; II. *vn.* imać się czego, dotykać, chwytać, ująć, brać się do czego; jmndm an die Ehre, an das Leben — targnąć się na czyj honor, czyje życie; das greift an die Nerven to szarpie nerwy; einem Kranken an den Puls — badać puls chorego, wziąć chorego za puls; jmndm in die Haare — chwycić kogo za włosy; in die Tasche — sięgnąć do kieszeni; jmndm ins Amt, ins Handwerk — wtrącać się do czyjego urzędu, rzemiosła; nach etw. — wyciągnąć rękę, by co uchwycić, ująć; chwycić co, rwać się do czego; nach dem Hute — wziąć kapelusz; ein Ertrinkender greift nach einem Strohhalme tonący i brzytwy się chwyta; über etw. — sięgać poza coś; um sich — macać koło siebie; das Feuer greift überall um sich ogień szerzy się, ochłania wszystko; die Krankheit greift um sich choroba się szerzy, wzmaga się; jmndm unter das Kinn — uchwycić, wziąć kogo pod brodę; jmndm unter die Arme — wspierać kogo; zu etw. — wziąć się, porwać się do czego; zur Feder — wziąć się do pióra; zu den Waffen — chwytać za broń, brać się do broni; zum äußersten — uciec się do środka ostatecznego; zu einem Handwerk — wybrać sobie rzemiosło; die Säge, die Feile, das Rad greift gut piła dobrze rznie, pilnik dobrze piłuje, koło dobrze chwyta; zu weit — nadto się oddalać; za daleko sięgać.

Grei'fenspiel, *sn.* =es, łapany *m.*, goniony *m.* (gra).

Grei'fer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) który chwyta, chwytacz *m.*, łapacz *m.*; 2) chwytacz u maszyn.

Grei'fgeier, *sm.* =s, *pl.* —, sępogryf *m.*

Grei'fig, *adi.* 1) chwytny, zdolny chwytać, chwytki; =e Klauen haben mieć chwytne pazury, szpony; 2) dający się ująć, uchwycić; =er Baum drzewo dające się objąć dwiema piędziami; =e Ware towar pokupny.

Grei'fisch, *adi.* 1) chwytny; 2) rzecz, którą chętnie się bierze; =e Leute = Spitzbuben hultaje.

Grei'fklaue, *sf. pl.* =n, szpona *f.* chwytna.

Grei'flich, *adi.* uchwytny.

Grei'fmuschel, *sf. pl.* =n, zagłoba *f.*

Grei'fschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, 1) ogon *m.* chwytny; 2) chwytacz *m.*, wikławiec *m.* (zwierzę chwytnoogoniaste).

Grei'fspinne, *sf. pl.* =n, knap *m.*

Grei'fstein, *sm.* =es, *pl.* =e, gryfit *m.*, szponiec *m.*, dziobacz *m.*

Grei'fzange, *sf. pl.* =n, lewarek *m.*, klucz *m.* do rwania zębów.

Grei'fzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.* kalibrowy.

Grei'nen, *vn.* (haben) 1) wykrzywiać gębę; 2) drzeć się, płakać, beczeć.

Grei'ner, *sm.* =s, *pl.* —, beksa *m.*, płaksa *m.*, płaczek *m.*

Grei'nerin, *sf. pl.* =innen, płaczka *f.*, płaczennica *f.*

Greis, *adi.* stary, podeszłego wieku; =ses Haar siwy włos; der =se Vater stary, zgrzybiały ojciec.

Greis, *sm.* =ses, *pl.* =se, starzec *m.*; dziad *m.*

Grei'sen, *sn.* (haben) (przestarzałe) siwieć, starzeć się, do zgrzybiałości się zbliżać.

Grei'senalter, *sn.* =s, wiek podeszły, starość *f.*, zgrzybiałość *f.*

Grei'senhaft, *adi.* zgrzybiały.

Grei'senhaftigkeit, *sf.* zgrzybiałość *f.*

Grei'sler, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.*, przekupień *m.*, sprzedający artykuły żywności.

Grell, *adi.* 1) (za) ostry, przenikający; =e Stimme zbyt ostry, przenikający, rażący głos; 2) jaskrawy, zbyt jasny, rażący; =es Feuer rażący, oślepiający ogień; =e Farben jaskrawe kolory; etw. mit =en Farben malen (schildern) odmalować co zbyt jaskrawemi barwami, opisać z przesadą; =er Kontrast kontrast (przeciwieństwo) w oczy wpadający (-e); =e Augen bystre oczy.

Gre'lläugig, *adv.* bystrooki.

Gre'lle, *sn.* jaskrawość *f.*, ostrość *f.* (rażąca).

Gre'llheit, *sf.* jaskrawość *f.*, ostrość *f.*; — einer Schilderung przesada w opowiadaniu.

Gremia'l=, gremialny, korporacyjny.

Gre'mium, *sn.* =s, *pl.* =mien, gremium *n.*, korporacya *f.*

Gre'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, kram *m*, kramik *m.*

Grenadie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, grenadyer *m.*

Grenadie'rregiment, *sn.* =es, *pl.* =er, pułk *m.* grenadyerów.

Gre'ndel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) grządziel *m.*; 2) rygiel *m.*, zasuwa *f.*

Gre'nzacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola *f.* graniczna.

Gre'nzarmee, *sf.* *pl.* =n, armia *f.* graniczna, na granicy stojąca.

Gre'nzaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik *m.* graniczny.

Gre'nzbach, *sm.* =es, *pl.* =bäche, strumyk *m.* graniczny, odgraniczający.

Gre'nzbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* graniczne.

Gre'nzbefestigung, *sf.* *pl.* =en, obwarowanie *n.* granicy.

Gre'nzbefestigungswerke, *n.* *pl.* fortyfikacye *pl.*, warownie *pl.* graniczne.

Gre'nzbesichtigung, *sf.* *pl.* =en, rewizya *f.* granic.

Gre'nzbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkający *m.* na granicy, pogranicznik *m.*

Gre'nze, *sf.* *pl.* =n, granica *f.*, kres *m.*; zakres *m.*; Berge und Flüsse sind die natürlichen =n der Länder góry i rzeki są naturalnemi granicami krajów; =n ziehen, bestimmen, festsetzen granice oznaczyć; die =n des Reiches erweitern rozszerzyć granice państwa; Waren über die — schaffen, bringen towary przeprowadzać przez granicę; an der — na granicy; über der — za granicą; der der — zunächst liegende Strich Landes pogranicze; an der — befindlich, liegend, wohnend pograniczny; eine — zwischen zwei Feldern ziehen rozgraniczyć dwa pola; die =n seiner Macht überschreiten przekroczyć granice, zakres swe władzy; sein Ehrgeiz kannte keine =n jego ambicyi nie było granic; er setzt seinen Leidenschaften keine — nie kładzie granic swym namiętnościom; die =n der Vollmacht granice, zakres pełnomocnictwa; eine Liebe ohne =n miłość bez granic; alles hat seine =n wszystko ma swoje granice.

Gre'nzen, *vn.* (haben) 1) an (mit) etw. — graniczyć z czem; Frankreich grenzt im Süden an Spanien Francya graniczy na południe z Hiszpanią; wir — mit ihnen sąsiadujemy z nimi; das Gebäude grenzt an den Garten budynek graniczy z ogrodem, dotyka ogrodu; 2) das grenzt an Narrheit to zakrawa na waryactwo.

Gre'nzenlos, *adi.* bez granic, nieograniczony, bezgraniczny, bezbrzeżny; *adv.* nieograniczenie, bezbrzeżnie.

Gre'nzenlosigkeit, *sf.* nieograniczoność *f.*, bezbrzeżność *f.*; nieskończoność *f.*

Gre'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, nad granicą mieszkający, pogranicznik *m.*, mieszkaniec *m.* pograniczny.

Gre'nzfestung, *sf.* *pl.* =en, forteca *f.* pograniczna.

Gre'nzgegenden, *sf.* *pl.* pogranicze *n.*

Gre'nzgeleise, *sn.* =s, *pl* —, tor *m.* graniczny.

Gre'nzgemeinschaft, *sf.* *pl.* =en, wspólność *f.* granic.

Gre'nzgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów *m.* graniczny, graniczniak *m.*, rozkop *m.*

Gre'nzhügel, *sm.* =s, *pl.* —, kopiec *m.* graniczny.

Gre'nzjäger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec *m.* graniczny = strażnik *m.*

Gre'nzkette, *sf.* *pl.* =n, kordon *m.*

Gre'nzland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj *m.* pograniczny, pogranicze *n.*

Gre'nzlinie, *sf.* *pl.* =n, linia *f.* graniczna.

Gre'nzmal, *sn.* =es, *pl.* =e, i =mäler, znak *m.* graniczny.

Gre'nzmarke, *sf.* *pl.* =n, graniczak *m.*, rubieżec *m.*

Gre'nzmesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.* graniczny.

Gre'nznachbar, *sm.* =s, *pl.* =n, sąsiad *m.* graniczny.

Gre'nzpfahl, *sm.* =es, *pl.* =pfähle, pal *m.*, słup *m.* graniczny.

Gre'nzpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* graniczny, granica *f.*

Gre'nzrecht, *sn.* =es, prawo *n.* graniczne.

Gre'nzregulierung, *sf.* *pl.* =en, demarkacya *f.*, regulacya *f.*, ustalenie *n.* granic.

Gre'nzrezeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, układ *m.* o oznaczenie granic.

Gre'nzscheide, *sf.* *pl.* =n, miedza *f.*, rozdroże *n.*

Gre'nzscheider, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, geometra *m.* graniczny, komornik *m.*

Gre'nzscheidung, *sf.* *pl.* =en, demarkacya *f.*, rozgraniczenie *n.*

Gre'nzsperre, *sf.* zamknięcie *n.* granicy.

Gre'nzstadt, *sf.* *pl.* =städte, miasto *n.* pograniczne.

Gre'nzstation, *sf.* *pl.* =en, stacya *f.* graniczna.

Gre'nzstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień *m.* graniczny, znak *m.* graniczny, granicznik *m.*, uroczysko *n.*

Gre'nzstreit, *sm.* =es, kłótnia *f.*, sprzeczka *f.* o granicę, spór *m.* graniczny.

Gre'nzstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, pogranicze *n.*, nadgranica *f.*

Gre'nzvergleich, *sm.* =es, *pl.* =e, układ *m.*, ugoda *f.* względem granic, o granice.

Gre'nzvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge = Grenzvergleich.

Gre'nzwache, *sf.* *pl.* =en, straż *f.* graniczna, kordon *m.*

Gre'nzwert, *sm.* =es, *pl.* =e, granica *f.* (w matematyce).

Gre'nzzaun, *sm.* =es, *pl.* =zäune, płot *m.* graniczny.

Gre'nzzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* graniczny.

Gre'nzzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *n.*

Gre'nzzollamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* cłowy na granicy.

Gre'nzzug, *sm.* =es, obchodzenie *n.*, zwiedzanie *n.*, rewizya *f.* granic.

Greu'el, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obrzydliwość *f.*, odraza *f.*, zgroza *f.*; — vor etw. haben mieć od czego odrazę; er ist mir ein — mam od niego odrazę, zgrozą mnie przejmuje; 2) okropność *f.*, okrutność *f.*, zdrożność *f.*, szkaradny uczynek *m.*, czyn *m.* zgrozą przejmujący; die — des Krieges okropności wojny.

Greu'elhaft, *adi.* okropny; *adv.* okropnie.

Greu'eln, sich —, *vr.* i *vimp.* ich greule mich, es greult mir vor etw. mam wstręt do czego, brzydzę się czem.

Greu'eltag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* okropny, feralny.

Greu'eltat, *sf. pl.* =en, czyn *m.* okropny, ohydny.

Greu'elvoll, *adi.* pełen okropności.

Greu'lich, *adi.* okropny, okrutny, ohydny, straszny; *adv.* okropnie, ohydnie.

Grie'be, *sf. pl.* =n, skrzeczka *f.*, skwarek *m.*, skwarka *f.*

Griebs, *sm.* =ses, *pl.* =se, torebka *f.* nasienna.

Grie'chisch, *adi.* grecki; =e Sprache język grecki; =er Ritus obrządek grecki; *adv.* po grecku.

Grie'selbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź *m.* srogi.

Grie'sfuchs, *sm.* =ses, *pl.* =füchse, lis *m.* trójkolorowy.

Grie'sgram, *sm.* =s, 1) ponurość *f.*, tetryczność *f.*, humor *m.* posępny, melancholijny, kwaśny; 2) człowiek *m.* ponury, tetryk *m.*, melancholik *m.*

Grie'sgramen, *vn.* (haben) zżymać się, złościć się, krzywić się, gderać.

Grie'sgrämig, **Grie'sgrämisch** i **Grie'sgrämlich**, *adi.* tetryczny, ponury.

Grieß (**Gries**), *sm.* =es, 1) żwir *m.*, gruby piasek *m.*, drobne kamyki *pl.*; 2) dziarstwo *n.*, piasek *m.* moczowy; 3) grys *m.*, gryz *m.*, drobna kasza *f.*

Grie'ßboden, *sm.* =s, ziemia dziarstwista.

Grie'ßbrei, *sm.* =es, drobna kaszka *f.* (gotowana).

Grie'ßeln, *vn.* (haben) 1) krupić się, padać krupami; 2) es grießelt mich *vimp.* mam ogrążkę, dreszcz mnie przechodzi.

Grie'ßicht, i **Grie'ßig**, *adi.* 1) żwirowaty; 2) mający piasek moczowy.

Grie'ßkrankheit, *sf.* dziarstwo *n.* (choroba).

Grie'ßkraut, *sn.* =es, siedmlist *m.*

Grie'ßmehl, *sn.* =es, grysówka *f.*; mąka *f.* razowa.

Grie'ßsand, *sm.* =es, szczerk *m.*

Grie'ßwurzel, *sf. pl.* =n, wdrzanka *f.*; kruszota *f.*

Griff, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ujęcie *n.*, uchwycenie *n.* czego, wzięcie *n.*, branie *n.*, chwytanie *n.*, dotykanie *n.*, dotknięcie *n.*; einen — nach (in) etw. tun wyciągnąć rękę po jaką rzecz, sięgać po co (do czego, dokąd); bei dem ersten =e in die Tasche zaledwie sięgnął do kieszeni; mit mächtigem =e chwytając, ujmując potężnie; einen falschen — tun zmylić, pomylić się; einen guten — tun mieć szczęśliwą rękę; einen — auf der Violine tun wziąć ton (kilka tonów) na skrzypcach; falscher — (auf einem Instrumente) fałszywe wzięcie tonów, fałszywe uderzenie (na fortepianie); 2) fortel *m.*; den richtigen — heraushaben znać sposób; den — finden wynaleźć fortel, sposób; etwas im — haben mieć w czem wielką łatwość; 3) garść *f.*, tyle, ile można w rękę wziąć; 4) szpony *pl.* (zwierząt drapieżnych); der Habicht gibt der Taube einen — jastrząb wbija szpony w gołębia; 5) rękojeść *f.*, trzonek *m.*, ujęcie *n.*, osada *f.*, antaba *f.*, rączka *f.*, mlon *m.* (u młyna).

Gri'ffbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, — bei einer Geige szyjka *f.* u skrzypców; — eines Klaviers klawiatura fortepianu.

Gri'ffel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rylec *m.*, styl *m.* (narzędzie do pisania u starożytnych); der — der Clio rylec historyi; 2) rysik *m.*; 3) szyjka *f.*, uszko *n.* (w botanice).

Gri'ffelsäule, *sf.* szyjkonitka *f.*

Gri'ffloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, dziurka *f.* w instrumencie dętym.

Gri'lle, *sf. pl.* =n, 1) świercz *m.*, świerszcz *m.*, świerczek *m.*; 2) chimera *f.*, grymas *m.*, kaprys *m.*, dziwactwo *n.*; er hat seine =n ma chimery, humory; das ist nur eine — to tylko grymas; er hat =n im Kopfe ma dziwne urojenia; =n fangen dziwaczyć, chimerzyć, grymasić; =n, *pl.* urojone troski *pl.*, bezpodstawne kłopoty *pl.*; =n fangen, sich mit =n plagen troszczyć się, kłopotać się, wymyślać sobie przyczyny do zmartwienia.

Gri'llenfänger, *sm.* =s, *pl.* —, chimeryk *m.*, kapryśnik *m.*, grymaśnik *m.*, dziwak *m.*, cudak *m.*, maruda *m.*

Gri'llenfängerei, *sf. pl.* =en, chimery *pl.*, kaprysy *pl.*, grymasy *pl.*, dziwactwo *n.*

Gri'llenfängerin, *sf. pl.* =innen, chimeryczka *f.*, kapryśnica *f.*, grymaśnica *f.*

Gri'llenfängerisch, **Gri'llenhaft**, *adi.* chimeryczny, kapryśny, dziwaczny, marudny, grymaśny.

Gri'llenkrank, *adi.* hipochondryczny.

Gri'llenwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, dziwaczne figury *pl.*, postacie *pl.* (w malarstwie).

Grima'sse, *sf. pl.* =n, grymas *m.*, wykrzywianie *n.* gęby; =n machen, schneiden wykrzywiać gębę, grymasić.

Grimm, I. *sm.* =es, furya *f.*, złość *f.*; zażartość *f.*, zapalczywość *f.*, zawziętość *f.*; in — geraten wpaść w pasyę; II. = grimmig.

Gri'mmdarm, *sm.* =es, jątrznica *f.*, morzeszkowa kiszka *f.* okrężnicowa.

Gri'mmdarmgekröse, *sn.* =s, śródjelicie *n.* przyokrężne.

Gri'mmen, *va.* (haben) 1) sprawiać kolki, bole w kiszkach; es grimmt mich (mir) im Bauche rznie mnie w brzu-

chu, mam bole w kiszkach; 2) das grimmt mich, es grimmt mir im Herzen to mnie do żywego dotyka.

Gri'mmen, *sn.* =s, kolka *f.*, rznięcie *n.* w kiszkach.

Gri'mmig, *adi.* rozjuszony, rozjadły, zażarty, zapalczywy, zawzięty, srogi, okrutny; — kämpfen walczyć zajadle, z wściekłością; =es Tier zwierzę drapieżne; =en Hunger haben być głodny jak pies; =en Appetit haben mieć wilczy apetyt; =e Kälte okrutne zimno; es ist — kalt straszliwie zimno; =e Schmerzen haben mieć okropne boleści.

Gri'mmigkeit, *sf.* złość *f.*, gniew *m.* zapalczywy, pasya *f.*

Grind, *sm.* =es, *pl.* =e i =en, 1) strup *m.*, strupień *m.* (szczególnie na głowie); parch *m.*; 2) skorupa *f.*, skorupienie *n.*; 3) gatunek rośliny pasożytnej; 4) gatunek foki.

Gri'ndicht i **Gri'ndig**, strupiasty, parszywy.

Gri'ndkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) głowa *f.* strupiasta, parszywa; 2) parszywiec *m.*

Gri'ndkraut, *sn.* =es, drjakiew *m.*

Gri'ndschuppen, *f. pl.* łupież *m.* ze strupów.

Gri'ndwurz(el), *sf.* szczaw *m.* kobyli.

Gri'nsen, *vn.* (haben) 1) wyszczerzać zęby, twarz wykrzywiać, szyderczo naśmiewać się; 2) przechodzić w stan płynny, topnieć (o rudzie, metalach).

Gri'ppe, *sf.* grypa *f.*, influenca *f.*, nieżyt *m.* nagminny.

Grips, *sm.* =ses, 1) mózg *m.*; — haben mieć rozum, nie być głupim; er hat nie viel — gehabt rozumu wiele nigdy nie miał, prochu nie wynalazł; 2) jmndn am =se packen chwycić kogo za kołnierz; 3) = Griebs, torebka *f.* nasienna owoców.

Gri'psen, *vn.* i *va.* (haben) ukraść.

Gri'pser, *sm.* =s, *pl.* —, złodziej *m.*

Grise'tte, *sf. pl.* =n, gryzeta *f.*, gryzetka *f.*

Grob, *adi.* (*comp.* gröber, *sup.* gröbst) 1) gruby = niecienki, niedelikatny; =er Faden gruba nić; =e Leinwand grube płótno; =e Hand gruba, ciężka ręka; =e Stimme gruby, niedelikatny głos; =es Brot chleb z grubej, razowej mąki, chleb razowy; =es Mehl mąka gruba, razowa; =e Arbeit robota gruba, prosta; robota niekształtna, nieelegancka; etw. aus dem =n, aus dem Gröbsten arbeiten z grubego, z grubszego, z grubsza co obrobić; — werden zgrubieć; 2) ciężki, uciążliwy; =es Geschütz ciężkie działa; =es Handwerk uciążliwe rzemiosło; 3) gruby = ciężki, ważny, w oczy wpadający; =er Irrtum gruby błąd; =es Vergehen ciężkie przewinienie; =e Unwissenheit gruba, rażąca ignorancya, nieumiejętność; 4) gruby = grubiański, prostacki, nieokrzesany; =er Mensch prostak, grubian, grubianin; =e Antwort grubiańska odpowiedź; =er Scherz gruby, prostacki żart; =er Lügner bezczelny kłamca; jmndm — kommen po grubiańsku się z kim obejść, grubiaństwo komu powiedzieć; er macht es zu — za wiele sobie pozwala; =e Sinne, =es Gefühl haben mieć tępe zmysły, tępe czucie; 6) gruby = płód noszący.

Gro'bdrähtig, *adi.* z grubych drutów zrobiony.

Grö'be, *sf.* grubość *f.*; — des Tuches grubość sukna.

Gro'beisenwalzwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, sztabikowa walcownia *f.*

Gro'bfädig, *adi.* z grubych nici zrobiony, utkany.

Gro'bfaserig, *adi.* grubowłóknisty.

Gro'bgewicht, *sn.* =es, bruto *n. indecl.* = całociężar *m.*, ciężar *m.* ryczałtowy.

Gro'bhaarig, *adi.* grubowłosy, grube włosy mający.

Gro'bhäutig, *adi.* gruboskórny.

Gro'bheit, *sf. pl.* =en, 1) grubość *f.*; — der Sitten grubość obyczajów; — im Benehmen niegrzeczność w obejściu; 2) grubiaństwo *n.*; jmndm =en sagen, an den Hals werfen grubiaństwa komu powiedzieć.

Gro'bian, *sm.* =s, *pl.* =e, grubian(in) *m.*, prostak *m.*, brutal *m.*

Gro'bkörnig, *adi.* gruboziarnisty.

Grö'blich, I. *adi.* grubawy, nieco gruby, przygrubszy; II. *adv.* grubo, grubawo, przygrubo; — zerstoßen grubo utłuc; sich — irren grubo, bardzo się omylić; jmndn — beleidigen grubo, mocno, dotkliwie kogo obrazić.

Gro'bmehl, *sn.* =s, mąka *f.* gruba, razowa.

Gröbs, *sm.* =ses, *pl.* =se, torebka *f.* nasienna; komórki *pl.* jabłka.

Gro'bsack, *sm.* =(e)s, grubianin *m.*

Gro'bsand, *sm.* =es, piasek *m.* gruby, żwir *m.*

Gro'bschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.*

Gro'bschrot, *sn.* =es, gruby śrut *m.*

Gro'bschrötig, *adi.* grubośrutowy; =er Mensch człowiek gruby, ciężki, grubas *m.*

Gro'bsinnig, *adi.* tępe zmysły mający.

Gro'bsinnlich, *adi.* nader zmysłowy, lubieżny.

Grog, *sm.* =s, grog *m.*

Grö'(h)len, *vn.* i *va.* (haben ryczeć, wrzeszczeć.

Groll, *sm.* =(e)s, zawziętość *f.*, tajemna nienawiść *f.*, zawiść *f.*, złość *f.*; ansa *f.*, chrapka *f.*; einen — auf (albo wider, gegen) jmndn haben albo hegen mieć złość na kogo; einen — gegen jmndn fassen nienawiść powziąć ku komu.

Gro'llen, *vn.* (haben) 1) hurkotać, ponuro huczeć; der Donner grollt grom huczy; 2) dąsać się, gniewać się; mit jmndm — złościć się, dąsać się na kogo, mieć urazę do kogo.

Groom, (wym.: grum) *sm.* =s, *pl.* =s, grum *m.*

Gro'ppe, *sf. pl.* =n, głowacz *m.* (ryba).

Gros, (wym.: gro) *n. ind.* 1) dwanaście tuzinów (wyraz

kupiecki); 2) grosz *m.*; 3) główna część *f.*; das — der Armee główny oddział, korpus armii.

Grö'schel, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Groschen, grosik *m.*

Gro'schen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) grosz *m.*; 2) mały pieniądz *m.*, srebrnik *m.*; er hat keinen — nie ma grosza przy duszy; 3) pieniądze *pl.*, majątek *m.*; er hat einen hübschen — gesammelt zebrał piękny grosz, piękną, znaczną sumę; ein — Geld grosiwo.

Gro'schenstück, *sn.* =es, *pl.* =e, groszówka *f.*

Gro'schenweise, *adv.* po groszu, groszami; — verdienen na groszu grosz zarabiać.

Groß, I. *adi.* (*comp.* größer, *sup.* größt) 1) wielki, duży; =es Haus wielki dom; =er Mensch wielki, wysoki, rosły człowiek; der — Ozean ocean Wielki (albo Spokojny, Cichy); =e Zehe wielki palec (u nogi); unvergleichlich — bez porównania wielki, niezrównanie wielki; überaus, sehr, ungeheuer — ogromny; über die Maßen — nad miarę wielki, zbyt wielki; ziemlich — dosyć wielki; ein ziemlich =es Stück Rindfleisch spory kawał wołowiny, mięsa wołowego; =es Alphabet duże abecadło, alfabet liter wielkich; ein Wort mit =em Anfangsbuchstaben (albo ein Wort —) schreiben pisać wyraz wielką literą (początkową); das Wort wird nicht — geschrieben wyrazu tego nie pisze się wielką literą; =e Augen haben mieć wielkie oczy; =e Augen machen wytrzeszczyć oczy, zdziwić się; jmndn — albo mit =en Augen ansehen wytrzeszczyć oczy na kogo, ze zdziwieniem spojrzeć, patrzeć na kogo; =es Feuer anmachen rozpalić, rozniecić duży ogień; der =e Westen zachodnia Ameryka; =e Wunde wielka, głęboka rana; —, größer machen, größer erscheinen lassen powiększać; przesadzać; —, größer werden rosnąć, rość; grubieć; größer scheinen wollen (als man ist) przydawać sobie wielkości, znaczenia; 2) wielki = ciężki, bardzo zły; =e Dummheit weilkie głupstwo; 3) wielki = dorosły; sie hat =e Kinder ma już dorosłe dzieci; die =en Leute, die =en dorośli; — und klein wielki i mały, dorośli i dzieci; =gewachsen rosły; =ziehen odchować, wychować 4) wielki = liczny, mnogi; =er Gewinn wielki zysk; mit =en Kosten wielkim kosztem, nakładem; =es Gefolge liczna świta; der =e Haufe, die =e Masse lud prosty, pospólstwo, gmin; der größere Teil większa część; größere Zahl większa liczba, większość; 5) wielki = znakomity, potężny; auf =em Fuße leben żyć na wielką stopę, wykwintnie; den =en Herrn spielen udawać wielkiego pana; =e Herren versprechen gern pan obiecuje, chłop dotrzymuje; obiecał pan kożuch: ciepłeż jego słowo; =es Handlungshaus wielki, znaczny dom handlowy; =er Kaufmann kupiec na wielką skalę; ein =er Mann werden stać się wielkim, wpływowym człowiekiem; eine =e Figur spielen wielką rolę grać, mieć wpływ, znaczenie; das ist ein =es Wort to wielkie, ważne słowo; wer ein =es Maul hat, leistet nicht viel kto dużo gada, (ten) robi mało; sich ein =es Ansehen geben, eine =e Miene annehmen przydawać sobie znaczenia, udawać (coś) wielkiego; sich mit etwas — machen, — tun chełpić się (czem); etwas in der Erzählung größer machen przesadzać w opowiadaniu, opowiadając; 6) wielki = wzniosły, niepospolity; =e Gedanken górne, wzniosłe myśli; =er Mann wielki, niezwykły człowiek; Kasimir der =e Kazimierz Wielki; =es Schauspiel wielkie, wspaniałe widowisko; die =e Welt wielki świat; in einer =en Zeit leben żyć w pamiętnym, dziejowo ważnym czasie; 7) wielki = silny, mocny, gwałtowny; =e Hitze, Kälte wielki upał, wielkie zimno; sehr =e Unwissenheit wielkie nieuctwo, ciemnota; einen =n Verstand besitzen mieć wielki rozum, być bardzo rozumnym; 8) wie — ist das Haus? jak wielki jest dom?; wie — ist er? jakiego jest wzrostu?; gleich — tej samej wielkości, równie wielki; wie — war mein Entsetzen! jakżeż się przeraziłem! so — wie eine Nuß wielkości orzecha; er ist um einen Kopf größer als ich o głowę wyższy odemnie; II. *adv.* jmndn — achten wysoko kogo cenić; widzieć w kim wielkiego człowieka; jmndn — anblicken wytrzeszczyć na kogo oczy; sich nicht — um etw. bekümmern niewiele, mało troszczyć się, nie bardzo dbać o co; — denken, handeln wzniośle, szlachetnie myśleć, postępować; — von jmndm denken cenić kogo wysoko; auf jmndn — herabsehen patrzeć na kogo z góry; =sprechen chwalić, chełpić się; =tun udawać coś wielkiego.

Gro'ßachtbar, *adi.* wielce szanowny, sławetny.

Gro'ßadmiral, *sm.* =s, *pl.* =e, wielki admirał *m.*

Gro'ßartig, *adi.* wzniosły, wspaniały; wykwintny; *adv.* wzniośle, wspaniale.

Gro'ßauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) wielkook *m.*, człowiek *m.*, mający wielkie oczy; 2) wielkook (ryba).

Gro'ßäugig, *adi.* wielkooki.

Gro'ßbase, *sf. pl.* =n, siostra *f.* dziadka lub babki.

Gro'ßbäuchig, *adi.* wielkobrzuch *m.*, brzuchal *m.*

Gro'ßbauer, *sm.* =s, *pl.* —, chłop *m.*, włościanin *m.* zamożny, kmieć *m.*

Gro'ßbetrieb, *sm.* =es, *pl.* =e, przemysł *m.* wielki, na wielką skalę.

Gro'ßblätt(e)rig, *adi.* wielkolistny, wielkolisty.

Gro'ßbrüstig, *adi.* piersisty.

Gro'ßdenkend, *adi.* wielkomyślny, wspaniałomyślny.

Gro'ße(r), *sm.* =en, *pl.* =en, 1) wielki *m.*; 2) dorosły *m.*; 3) die =en, *pl.* wielcy, możni,

przedniejsi; den =en spielen udawać wielkiego, możnego pana; lieber unter Kleinen der Größte, als unter =en der Kleinste lepiej być pierwszym chłopem, niż ostatnim panem; lepiej być ołowianym pankiem, niż złotym służką; lepiej być ostatnim u pana, niż pierwszym u gałgana; 4) etw. ins =e treiben przesadzać; ich habe es mir ein =es kosten lassen to kosztowało mnie wiele pieniędzy; es ist etw. =es im Werke przygotowuje się coś ważnego; er verkauft nur im =en sprzedaje tylko hurtownie; im =en und ganzen w całości, wogóle.

Grö'ße, *sf. pl.* =n, 1) wielkość *f.*; in natürlicher — (w) naturalnej wielkości; Sterne erster, zweiter, dritter — gwiazdy pierwszej, drugiej, trzeciej wielkości; sie sind beide von einer, von gleicher — obydwaj są równi co do wielkości; sich in seiner ganzen — zeigen okazać się w całej swej wielkości; 2) wielkość = liczność *f.*; mnogość *f.*, objętość *f.*, przestronność *f.*; — eines Gefäßes objętość naczynia; ungeheuere — ogrom; 3) — der Seele, des Verstandes wielkość, wzniosłość, wyższość duszy, umysłu; 4) — des Vergehens wielkość, szkaradność występku; 5) wielkość (algiebraiczna); zwei =n, die einer dritten gleich sind, sind auch untereinander gleich wielkości równe tejże samej wielkości, są równe i między sobą; 6) wielkość (w mechanice) absolute — einer Kraft wielkość bezwzględna czyli natężenie siły.

Gro'ßelterlich, *adi.* pradziadowski.

Gro'ßeltermutter, *sf. pl.* =mütter, prababka *f.*

Gro'ßeltern, *s. pl.* dziadek *m.* i babka *f.*

Gro'ßeltervater, *sm.* =s, *pl.* =väter, pradziad(ek) *m.*

Gro'ßenkel, *sm.* =s, *pl.* —, prawnuk *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, prawnuka *f.*, prawnuczka *f.*; die Großenkel *pl.* prawnuczęta *pl.*

Grö'ßenlehre, *sf.* geometrya *f.* i matematyka *f.*

Grö'ßenreihe, *sf. pl.* =n, serya *f.*, szereg *m.* wielkości (algiebra).

Gro'ßente, *sf. pl.* =n, kaczka *f.* krakwa, pospolita.

Gro'ßenteils, *adv.* w znacznej części, po większej części.

Gro'ßfalkenmeister i **Großfalkonie'r**, *sm.* =s, wielki sokolnik *m.*

Gro'ßfeldherr, *sm.* =n, *pl.* =en, wielki hetman.

Gro'ßflügelig, *adi.* wielkoskrzydły.

Gro'ßfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, wielki książę *m.*

Gro'ßfürstentum, *sn.* =s, *pl.* =tümer, wielkie księstwo *n.*

Gro'ßfürstin, *sf. pl.* =innen, wielka księżna *f.*

Gro'ßfürstlich, *adi.* wielkoksiążęcy.

Gro'ßfußhuhn, *sn.* =es, *pl.* =hühner skrzydłoszpon *m.*

Gro'ßfüßig, *adi.* wielkonogi.

Gro'ßgesinnt, *adi.* wielkomyślny, wspianiałomyślny.

Gro'ßgewerbe, *sn.* =s, wielki przemysł *m.*

Gro'ßgliederig, *adi.* wielkoczłonki, dużoczłonkowaty.

Gro'ßgrundbesitz, *sm.* =es, wielka posiadłość *f.*

Gro'ßgrundbesitzer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* wielkiej posiadłości.

Gro'ßhandel, *sm.* =s, handel *m.* wielki, hurtowny, ryczałtowy; — treiben prowadzić handel wielki.

Gro'ßhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* hurtowny, hurtownik *m.*

Gro'ßhandlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.* hurtowny, wielki magazyn towarów hurtownie sprzedawanych.

Gro'ßherr, *sm.* =n, sułtan *m.*

Gro'ßherrisch, *adi.* wielkopański, wielkiemu panu właściwy.

Gro'ßherrlich, *adi.* sułtański; =er Befehl ukaz *m.*, rozkaz *m.* sułtański, firman *m.*, ferman *m.*

Gro'ßherzig, *adi.* 1) wielkiego, wspaniałego serca, wspaniały; 2) odważny.

Gro'ßherzigkeit, *sf.* 1) wielkość *f.*, wspaniałość *f.* serca, umysłu; 2) odwaga *f.*

Gro'ßherzog, *sm.* =s, *pl.* =e i =herzöge, 1) wielki książę *m.*; 2) puhacz *m.* właściwy.

Gro'ßherzogin, *sf. pl.* =innen, wielka księżna *f.*

Gro'ßherzoglich, *adi.* wielkoksiążęcy.

Gro'ßherzogtum, *sn.* =es, *pl.* =tümer, wielkie księstwo *n.*

Gro'ßhirn, *sn.* =es, (wielki) mózg *m.*

Gro'ßhofmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki ochmistrz *m.*

Gro'ßhörnig, *adi.* wielkorogi.

Gro'ßhüfner, *sm.* =s, *pl.* —, kmieć *m.*

Gro'ßhundert, *sn.* =s, sto *num.* z okładem, sto dwadzieścia.

Grossie'rer, *sm.* =s, *pl.* — i **Grossi'st**, *sm.* =en, *pl.* =en, hurtownik *m.*

Gro'ßindustrie, *sf.* wielki przemysł *m.*

Gro'ßinquisitor, *sm.* =s, *pl.* =en, wielki inkwizytor *m.*

Gro'ßjährig, *adi.* pełnoletni.

Gro'ßjährigkeit, *sf.* pełnoletność *f.*

Gro'ßkämmerer, *sm.* =s, *pl.* —, wielki podkomorzy *m.*

Gro'ßkanzler, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kanclerz *m.*

Gro'ßkind, *sn.* =es, *pl.* =er, wnuk *m.*, wnuczka *f.*

Gro'ßknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, starszy, pierwszy parobek *m.* (dozorujący).

Gro'ßknochig, *adi.* wielkokościsty, grubokościsty.

Großkomtur, *sm.* =s, wielki komtur *m.*; wielki komandor *m.*

Gro'ßkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) wielkogłowy *m.*; 2) wielkogłów *m.* (zwierzę).

Gro'ßköpfig, *adi.* wielkogłowy.

Gro'ßkörnig, *adi.* dużoziarnisty.

Gro'ßkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) wielki krzyż *m.* (jakiego orderu); 2) kawaler *m.* orderu wielkiego krzyża.

Gro'ßküchenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kuchmistrz *m.*

Gro'ßloge, (czyt.: -loże), *sf. pl.* =n, wielka loża *f.* wolnomularska.

Gro'ßmacht, *sf. pl.* =mächte, wielkie mocarstwo *n.*

Großmä'chtig, *adi.* wielce potężny, wielmożny; ogromny.

Gro'ßmagd, *sf. pl.* =mägde, starsza, pierwsza dziewka *f.*

Gro'ßmalerei, *sf.* malowanie *n.* wielkich obrazów, malowanie obrazów w wielkim formacie.

Gro'ßmama, *sf. pl.* =s, babunia *f.*

Gro'ßmarschall, *sm.* =s, *pl.* =schälle, wielki marszałek *m.*

Gro'ßmaul, *sm.* =es, *pl.* =mäuler, 1) wielkogęby; 2) gębal *m.*, gębacz *m.*, samochwał *m.*; 3) rurkopysk *m.* (ryba).

Gro'ßmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki mistrz *m.*

Gro'ßmogul, *sm.* =s, wielki mogoł.

Gro'ßmundschenk, *sm.* =s, *pl.* =en, wielki cześnik *m.*

Gro'ßmut, *sf.* wspaniałomyślność *f.*

Gro'ßmütig, *adi.* wspaniałomyślny; *adv.* wspaniałomyślnie.

Gro'ßmutter, *sf. pl.* =mütter, babka *f.*

Gro'ßmütterchen, *sn.* =s, *pl.* —, babula *f.*, babunia *f.*, babusia *f.*, babuleńka *f.*

Gro'ßmütterlich, *adi.* babczyn; =es Erbe spadek po babce, babizna.

Gro'ßnasig, *adi.* wielkonosy.

Gro'ßneffe, *sm.* =n, *pl.* =n, wnuk *m.* brata lub siostry.

Gro'ßnichte, *sf. pl.* =n, wnuczka *f.* brata lub siostry.

Gro'ßoheim, *sm.* =s, *pl.* =e, brat *m.* dziada, prastryj *m.*

Gro'ßohr, *sn.* =es, 1) wielkouch *m.*, człowiek *m.*, zwierzę *n.* o wielkich uszach; 2) wielkouch (rodzaj nietoperza).

Gro'ßöhrig, *adi.* wielkouchy, wielkie uszy mający.

Gro'ßoktav, *sn.* =s, 1) duża ósemka; 2) superoktawa *f.* w organach.

Gro'ßonkel, *sm.* =s, *pl.* — i =s, brat *m.* babki.

Gro'ßpapa, *sm.* =s, *pl.* =s, dziaduś *m.*, dziadunio *n.*

Gro'ßprahler, *sm.* =s, *pl.* —, (wielki) samochwał *m.*, fanfaron *m.*

Großprahlerei', *sf. pl.* =en, fanfaronada *f.*, chełpliwość, *f.*, samochwalstwo *n.*

Gro'ßprahlerin, *sf. pl.* =innen, samochwalczyni *f.*, chełpicielka *f.*, fanfaronka *f.*

Gro'ßprahlerisch, *adi.* chełpliwy, samochwalny; *adv.* chełpliwie, samochwalnie.

Gro'ßpriester, *sm.* =s, *pl.* —, arcykapłan *m.*

Gro'ßschatzmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki skarbnik *m.*

Gro'ßschnäbler, *sm.* =s, *pl.* —, jastrzab *m.* wielkodziób.

Gro'ßsein, *sn.* wielkość *f.* (jako przymiot).

Gro'ßseitig, *adi.* boczasty.

Gro'ßsiegelbewahrer, *sm.* =s, *pl.* —, wielki pieczętarz *m.*, kanclerz *m.*

Gro'ßsinn, *sm.* =s, wspaniałomyślność *f.*

Gro'ßsinnig, *adi.* wspaniałomyślny.

Gro'ßsohn, *sm.* =es, *pl.* =söhne, wnuk *m.*

Gro'ßsprecher, *sm.*, G—in, *sf.* = G—prahler, =in.

Gro'ßsprecherisch, *adi.* = =prahlerisch.

Gro'ßspurig, *adi.* 1) szerokotorowy; 2) rozwlekły.

Gro'ßstaat, *sm.* =es, *pl.* =en, wielkie mocarstwo *n.*

Gro'ßstadt, *sf. pl.* =städte, wielkie miasto *n.*

Gro'ßstädter, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.*, obywatel *m.* wielkiego miasta, człowiek *m.* z wielkiego miasta.

Gro'ßstädterin, *sf. pl.* =innen, mieszkanka *f.*, obywatelka *f.* wielkiego miasta, kobieta *f.* z wielkiego miasta.

Gro'ßstädtisch, *adi.* wielkomiejski; =es Leben życie wielkomiejskie; *adv.* po wielkomiejsku, na sposób wielkiego miasta, jak w wielkiem mieście.

Gro'ßstallmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki koniuszy *m.*

Gro'ßsultan, *sm.* =s, sułtan *m.*

Gro'ßtante, *sf. pl.* =n, siostra *f.* babki.

Gro'ßtausend, *sn.* =s, tysiąc dwieście *num.*

Großtausendgu'ldenkraut, *sn.* =es, centurya *f.* wielka.

Gro'ßtat, *sf. pl.* =en, czyn *m.* wielki, wzniosły, bohaterski.

Grö'ßtenteils i **Gro'ßenteils**, *adv.* po wielkiej, największej części.

Gro'ßtochter, *sf. pl.* =töchter, wnuka *f.*, wnuczka *f.*

Gro'ßtruchseß, *sm.* =sessen, *pl.* =sesse, i =sessen, strukczaszy *m.*, stolnik *m.*

Gro'ßtuer, *sm.* =s, *pl.* —, udający wielkiego pana, wielkiego człowieka, chełpliwiec *m.*

Großtuerei', *sf. pl.* =en, chełpliwość *f.*, fanfaronada *f.*

Gro'ßtuerin, *sf. pl.* =innen, kobieta *f.* chełpliwa, udająca coś wielkiego.

Gro'ßtuisch, *adi.* chełpliwy, szumny; *adv.* chełpliwie, szumnie.

Gro'ßtun, *vn.* tuſt, tut groß, tat groß, habe großgetan, udawać wielkiego pana, coś wielkiego; chełpić się, panoszyć się; popisywać się czem.

Gro'ßtürke, *sm.* =n, sułtan [*m.*

Gro'ßuhrmacher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zegarmistrz *m.* robiący wielkie zegary; 2) zegarmistrz hurtowny.

Grossula'r, *sm.* =s, grosular *m.*, granat *m.* agrestnik.

Gro'ßurenkel, *sm.* =s, *pl.* —, praprawnuk *m.*

Gro'ßurenkelin, *sf. pl.* =innen, praprawnuczka *f.*

Gro'ßvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, dziad *m.*, dziadek *m.*

Gro'ßväterchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziaduś *m.*, dziadunio *m.*

Gro'ßväterlich, *adi.* dziadowski; =es Erbe spadek po dziadku, dziadowizna.

Gro'ßvaterstuhl, *sm.* =es, *pl.*

=stühle, karło *n.* wielkie, wygodne.

Gro'ßverschleiß, *sm.* =es, *pl.* =e, sprzedaż *f.* hurtowna.

Gro'ßvezier, *sm.* =s, *pl.* =e, wielki wezyr *m.*

Gro'ßvieh, *sn.* =es, bydło *n.* duże; gruba zwierzyna *f.*, gruby zwierz *m.*

Gro'ßvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, wielki ptak *m.*; wielkie ptactwo *n.*

Gro'ßvorschneider, *sm.* =s, *pl.* —, wielki krajczy *m.*

Gro'ßwürdenträger, *sm.* =s, *pl.* —, wysoki dygnitarz *m.*

Gro'ßzähnig, *adi.* wielkozęby.

Gro'ßziehen, *va.* ziehst, zieht, groß, zog groß, habe großgezogen wypiastować, wypielęgnować; dochować się czego.

Grot, *sm.* =es, *pl.* =e, grot *m.* (moneta zdawkowa bremeńska).

Grote'sk, *adi.* dziwny, osobliwszy, przesadny, dziwaczny, dziwotworny, potworny; zabawny.

Grote'sktanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* dziwaczny, osobliwszy.

Gro'tte, *sf. pl.* =n, grota *f.*, pieczara *f.*

Grü'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Grube, dołek *m.*, dołeczek *m.*; — im Kinne wdzięk, wdzięczek, dołek na brodzie.

Gru'be, *sf. pl.* =n, 1) dół *m.*, jama *f.*; eine — machen, graben wykopać dół, jamę; jmndm eine — graben dołki pod kim kopać, sidła na kogo stawiać, zgubę komu gotować; wer andern eine — gräbt, fällt selbst hinein kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada; einen Wolf in einer — fangen złapać wilka w dole wilczym, w wilkowni; 2) (niekiedy) = Grab, grób *m.*; auf der — gehen stać jedną nogą w grobie, być blizkim śmierci; jmndn in die — bringen wpędzić kogo do grobu; in die — fahren pójść do dołu, zstąpić do dołu, umrzeć; 3) kopalnia *f.*; eine — aufschließen odbudować kopalnię, rozpocząć prace około wydobywania rudy z łona ziemi; 4) — in der Erde parsk *m.*, ziemianka *f.*, podkop *m.*; eine tiefe, aber schmale — wądół *m.*; 5) wklęsłość *f.*

Grübelei', *sf. pl.* =en, 1) dłubanina *f.*, szperanina *f.*, gmeranie *n.*; zaciekanie *n.* się w drobnych rzeczach; 2) przebiegłość *f.*, zmyślność *f.*, subtelność *f.*

Grü'belhaft, *adi.* 1) szperający; zaciekający się nad drobnostkami; =er Kopf człowiek lubiący szperać, zaciekać się w drobnostki, drobnostkowy; 2) zmyślny, subtelny.

Grü'belkopf, *sm.* =es, człowiek *m.* zatopiony w szperaniu, lubiący szperaniny.

Grü'beln, *vn.* (haben) 1) szperać, gmerać, ślęczeć nad czem, zaciekać się w czem, zaciekać się w co, zagłębiać się nad czem myślą; 2) filozofować; über etw. — rozmyślać nad czem, zaciekać się w poszukiwaniach; 3) grzebać, dłubać w czem; 4) grać w dołki (gra dziecinna).

Gru'benarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* (roboty) w kopalniach.

Gru'benarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, górnik *m.*

Gru'benaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, nadstawnik *m.*

Gru'benausbau, *sm.* =es, odbudowa *f.*, oprawa *f.*

Gru'benbau, *sm.* =es, roboty *pl.* w kopalniach; wyrób *m.*

Gru'benbeförderung, *sf.* przewózka *f.*

Gru'benbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, toporek *m.* górniczy.

Gru'benbetrieb, *sm.* =es, eksploatacya *f.*, odbudowa *f.* kopalń.

Gru'benblende, *sf. pl.* =n, latarnia *f.* górnicza.

Gru'benerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* (z kopalni wydobyta).

Gru'benfahren, *sn.* =s, wzjazd *m.* do kopalni, wjeżdżanie *n.* do kopalni, zjazd *m.*, zjeżdżanie *n.*, spuszczanie *n.* się do kopalni.

Gru'benfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* kopalniane, wyrobowe.

Gru'bengas, *sn.* =ses, węglowodor *m.*

Gru'bengehülfe, *sm.* =n, *pl.* =n, starzejszy *m.*

Gru'bengut, *sn.* =es, kopalina *f.*

Gru'benhund, *sm.* =es, *pl.* =e, wózek *m.* górniczy, pies *m.*

Gru'benjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* górniczy, praktykant *m.* górniczy.

Gru'benkittel, *sm.* =s, *pl.* —, ubiór *m.* górniczy, koszula *f.* górnicza.

Gru'benklein, *sn.* =s, miał *m.* rudy, drobna, miałka ruda *f.*

Gru'benkohle, *sf. pl.* =n, miał *m.* węglowy.

Gru'benkompaß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, godzinnik *m.*

Gru'benlampe, *sf. pl.* =n i **Gru'benlicht**, *sn.* =es, *pl.* =er, lampka *f.* górnika.

Gru'benluft, *sf.* puchy *pl.*

Gru'benmauerung, *sf. pl.* =en, murowanie *n.*, oprawa *f.* murarska w kopalni.

Gru'benpulver, *sn.* =s, proch *m.* strzelniczy do rozsadzania w kopalniach używany.

Gru'bensteiger, *sm.* =s, *pl.* —, sztygar *m.*, dozorca *m.* robót w kopalni.

Gru'benscherper, *sm.* =s, *pl.* —, sierpik *m.*

Gru'benwasser, *sn.* =s, sącznica *f.*, zaskórna woda *f.*

Gru'benwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, kopalnia *f.*

Gru'big, *adi.* dołowaty, dołkowaty.

Grü'bler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szperacz *m.*; 2) marzyciel *m.*

Grü'blerin, *sf. pl.* =innen, 1) szperaczka *f.*; 2) marzycielka *f.*

Grü'blerisch, *adi.* szperający, drobnostkowy, do dumań skory.

Grü'bling, *sm.* =s, *pl.* =e 1) kalwila normandzka (gatunek jabłka); 2) trufla *f.*

Gruft, *sf. pl.* Grüfte, 1) grobowiec *m.*, sklepienie *n.* grobowe; grób *m.*; den Sarg in die — senken trumnę spuścić do grobu; 2) dół *m.*, pieczara *f.*, loch *m.* podziemny, jaskinia *f.*

Gru'ftgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklep *m.* na groby służący, grobowy, krypta *f.*

Gru'mmet (Grumt), *sn.* =s, otawa *f.*

Gru'mmeternte, *sf.* i **Gru'mmetmad**, *sf.* zbiór *m.* potrawu.

Gru'mmetheu, *sn.* =s, potraw *m.*, otowa *f.*

Grün, *adi.* 1) zielony; — anstreichen pomalować na zielono; — machen, färben, zielenić; — werden zielenieć; 2) zielony, nie suchy, nie oschły, świeży, czerstwy, młody; das Holz ist noch — drzewo jest jeszcze zielone, nie oschłe; die =e Jugend zielona młodość; 3) zielony, niedojrzały; die Äpfel sind noch — jabłka jeszcze zielone; =e Erbsen zielony groch; =es Aussehen haben wyglądać bardzo młodo; ein =es Bürschchen sein być jeszcze zielonym, niedojrzałym, niedoświadczonym chłopakiem; in =en Jahren w wieku zielonej młodości; etw. zu — abbrechen nie dać czemu dojrzeć; zerwać (owoc), zanim dojrzeje; =es Fleisch świeże, niesolone mięso; =e Steine świeżo łamane kamienie; =es Bier młode piwo; 4) =e Gesichtsfarbe żółtość, śniadość twarzy; sich — und gelb ärgern pobladnąć ze złości; 5) winny; =er König winny król (w kartach); 6) =er Markt targ jarzynny; =er Tisch zielony stół, stół pokryty zielonem suknem; 7) sprzyjający, przychylny; jmndm — sein sprzyjać komu; er ist mir nicht — nie lubi mnie; auf einen =en Zweig kommen dorobić się czego; er kommt nicht auf einen =en Zweig nie może się niczego dochrapać; 8) die =e Seite lewy bok, od serca; sich an jmnds =er Seite setzen usiąść po czyjej lewicy.

Grün, *sn. ind.* das (der) G—e, *n.* (*m.*), 1) zieloność *f.*, zieleń *f.*; im G—nen gelagert sein leżeć w zieleni, na murawie zielonej; das — der Bäume zieloność drzew; bei Mutter Grün schlafen spać pod gołem niebem; 2) G—es zioła *pl.*; jarzyna *f.*; 3) Braunschweiger (Scheelsches) Grün zieleń Szela; 4) Grün wino *n.* (w kartach); — ist Trumpf wino kozerą; 5) G—e(r), *sm.* =nen, *pl.* =nen, 1) zielony, chodzący w odzieniu zielonem; 2) młodzik *m.*; debiutant *m.*

Grund, *sm.* =es, Gründe, 1) dno *n.*, spód *m.*; keinen — finden nie dostać, nie znaleźć dna; — suchen dna szukać, gruntować; ein Glas bis auf den — austrinken wychylić szklankę do dna; auf den — stoßen dostać się na dno; auf dem =e sitzen bleiben osiąść na dnie; auf den — kommen dotrzeć do samego dna, spodu; zu grunde gehen (za)tonąć; ein Schiff in den — bohren zatopić okręt; (bildl.) zu grunde gehen zniszczeć, zginąć, upaść; sich zu grunde richten zniszczyć się, zmarnieć; jmndn, etw. zu grunde richten zniszczyć kogo, co; w niwecz co obrócić, zatracić, zaprzepaścić co; 2) Gründe *pl.* głąb *m.*, głębina *f.*, głębizna *f.*; 3) grunt *m.*, istota *f.*; einer Sache auf den — gehen badać rzecz gruntownie, dociekać istoty rzeczy; der Sache auf den — kommen rzecz zgruntować, zbadać istotę rzeczy, zbadać, poznać rzecz z gruntu; einer Sache nicht auf den — gehen nie badać istoty rzeczy, zajmować się czem tylko powierzchownie; von — aus z gruntu, gruntownie; etw. aus dem =e (albo von grundaus) verstehen znać, rozumieć co gruntownie, dokładnie; im =e w gruncie (rzeczy); eine Krankheit von — aus heilen chorobę wyleczyć gruntownie, radykalnie, całkowicie; von — aus albo ein in — und Boden schlechter Mensch z gruntu zły człowiek; 4) nizina *f.*, dolina *f.*; das Haus liegt in einem =e dom leży w dolinie; auf Bergen und in Gründen na górach i w dolinach; 5) wnętrze *n.*; im tiefsten =e des Waldes w głębi lasu; aus (albo vom) =e der Seele, des Herzens z głębi duszy, serca; z całej duszy, z całego serca; 6) grunt, tło *n.*; der — eines Gemäldes tło obrazu; den — (albo die Grundierung) auftragen, geben gruntować, pierwszym kolorem nakładać (w malarstwie); Zeug mit goldenem =e materya o złotem tle; 7) grunt, ziemia *f.*, rola *f.* (ze względu na swe własności lub składowe części); fetter — tęgi grunt; 8) grunt (= posiadłość ziemska); liegende Gründe grunta, rola; — und Boden mit allem Zugehör grunt wraz z wszystkiemi przynależytościami; zum — und Boden gehörig do gruntu przynależny, gruntowy; auf seinem eigenen =e ist jeder stark każdy w swoim domu pan; 9) grunt, fundament *m.*, pokład *m.*, posada *f.*; podstawa *f.*; den — graben kopać fundamenta; den — zu einem Gebäude legen zakładać fundamenta (do) budowli, pod budowlę; zum =e gehörig fundamentalny, węgielny, zasadny; etw. zu =e legen wziąć co za podstawę; einer Sache zu =e liegen rzecz gruntuje, zasadza się na; auf — der Vollmacht na mocy, na zasadzie, na podstawie pełnomocnictwa; 10) przyczyna *f.*; zasada *f.*, powód *m.*; auf — des Erkenntnisses na podstawie orzeczenia; aus welchem =e? z jakiej przyczyny, z jakiego powodu?; aus diesem =e dla (albo z) tej przyczyny, dlatego; aus mir bekannten Gründen dla znanych mi przyczyn; und das aus guten Gründen i to nie bez przyczyny; mit umso besserem =e tem bardziej; seine Klagen sind nicht (ganz) ohne — skargi jego nie są (zupełnie) bezpodstawne, nieuzasadnione; das hat seinen — darin przyczyna w tem leży; die Gründe eines Erkenntnisses motywa, powody wyroku; er hat nicht den geringsten — zur Klage nie ma najmniejszej

przyczyny do skargi; alles hat seinen — wszystko ma swoje przyczyny; nic nie jest bez przyczyny; das Gerücht ist ohne — pogłoska jest nieuzasadniona; er tat es nicht ohne — nie bez powodu to uczynił; etw. mit Gründen beweisen, widerlegen dowodami co wykazać, zbić; 11) źródło *n.*, pierwsza przyczyna, początek *m.*; Gott ist der — aller Dinge Bóg jest początkiem wszystkich rzeczy; 12) męty *pl.* (osiadające na spodzie naczynia).

Gru'ndartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł *m.* główny, zasadniczy.

Gru'ndbalken, *sm.* =s, *pl.* —, podpora *f.*, podwalina *f.*

Gru'ndbau, *sm.* =es, fundamenta *pl.*

Gru'ndbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, podwalina *f.*

Gru'ndbedeutung, *sf.* znaczenie *n.* pierwotne.

Gru'ndbedingung, *sf.* *pl.* =en, warunek *m.* główny, zasadniczy.

Gru'ndbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, wyobrażenie *n.* pierwotne, zasada *f.* główna; =e *pl.* główne zasady, początki.

Gru'ndbein, *sn.* =es, kość *f.* zasadowa.

Gru'ndbesitz, *sm.* =es, posiadłość *f.* ziemska; der große — wielka posiadłość (ziemska).

Gru'ndbesitzer, *sm.* =s *pl.* —, właściciel *m.* dóbr ziemskich, obywatel *m.*

Gru'ndbestandteil, *sm.* =es, *pl.* =e, główna część *f.* (składowa).

Gru'ndbirne, *sf.* *pl.* =n, ziemniak *m.*

Gru'ndblei, *sn.* =s, ołowianka *f.*

Gru'ndbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia ziemi.

Gru'ndböse, *adi.* z gruntu zły.

Gru'ndbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga *f.* tabularna, kataster *m.*

Gru'ndbuchgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, hipoteka *f.*

Gru'ndbuchsextrakt, *sm.* (*n.*) =es, *pl.* =e, wyciąg *m.* z księgi tabularnej.

Gru'ndkapital, *sn.* =s, *pl.* =lien, fundusz *m.*

Gru'ndehrlich, *adi.* z gruntu uczciwy, z kośćmi poczciwy, najuczciwszy.

Gru'ndeigenschaft, *sf.* *pl.* =en, własność *f.* pierwotna, przymiot *m.* zasadniczy.

Gru'ndeigentum, *sn.* =s, własność *f.* ziemska.

Gru'ndeigentümer, *sm.* =s, właściciel *m.* ziemski.

Gru'ndeigentümerin, *sf.* *pl.* =innen, właścicielka *f.* ziemska.

Gru'ndeigentumsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* własności ziemskiej.

Gru'ndeinkommen, *sn.* =s, *pl.* =künfte, dochód *m.* z gruntu.

Gru'ndeinlösung, *sf.* *pl.* =en, wykupno *n.* gruntów, wykup *m.* gruntów, wywłaszczenie *n.*

Gru'ndeis, *sn.* =ses, kra *f.* podwodna, śreż *f.*, śręż *f.*; der Fluß geht mit — kra idzie.

Gru'ndel i **Grü'ndel**, *sf.* *pl.* =n, śliz *m.* (ryba).

Grü'nden, I. *va.* (haben) 1) zakładać, założyć, ufundować; stanowić, ustanowić; eine Stadt — założyć, zbudować miasto; 2) gruntować, ugruntować, zasadzać; sein Urteil auf etw. — gruntować, zasadzać na czem swoje zdanie; seine Hoffnung auf Gott — pokładać nadzieję w Bogu; 3) gruntować, pierwszym kolorem nakładać (w malarstwie); die Leinwand — gruntować płótno; II. sich —, *vr.* (haben) gruntować się na czem, fundować się, zależeć, zasadzać się na czem; auf diesen Umstand gründet sich meine Vermutung na tej okoliczności opiera się moje domniemanie, przypuszczenie; III. gegründet, *pp.* i *adi.* ugruntowany, ufundowany, założony; uzasadniony, pewny, niezawodny; gegründete Ansprüche auf etw. haben mieć słuszne, uzasadnione pretensye do czego; =e Hoffnung uzasadniona nadzieja.

Grü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, założyciel *m.*, fundator *m.*; twórca *m.*; **Grü'nderin**, *sf.* *pl.* =innen, założycielka *f.*, twórczyni *f.*

Grü'nder=, (w słowach złożonych) założycielski.

Gründerei', *sf.* *pl.* =en, założycielstwo *n.*, grinderstwo *n.*

Grü'nderperiode, *sf.* *pl.* =n, czas *m.*, epoka *f.* przesadnych spekulacyi.

Grü'nderschwindel, *sm.* =s, matactwo *n.*, oszustwo *n.* gryndерskie.

Grü'ndertum, *sn.* =s, 1) założycielstwo *n.*, gryndertwo *n.*; 2) oszustwo *n.* gryndеrskie.

Gru'ndertrag, *sm.* =es, przychód *m.*, dochód *m.* z ziemi.

Grü'nderwelt, *sf.* świat *m.* finansistów, spekulantów.

Grü'nderwesen, *sn.* =s, = Gründertum.

Gru'ndfalsch, *adi.* z gruntu, zupełnie fałszywy.

Gru'ndfarbe, *sf.* *pl.* =n, 1) farba *f.*, barwa *f.* pierwiastkowa; 2) barwa stanowiąca tło.

Gru'ndfaul, *adi.* leniwy w najwyższym stopniu.

Gru'ndfest, *adi.* nadzwyczaj mocny, na mocnych fundamentach stojący, na mocnych zasadach oparty.

Gru'ndfeste, *sf.* *pl.* =n, fundament *m.*, podwalina *f.*; podstawa *f.*; die =n der Erde erschüttern wstrząsnąć posadami ziemi.

Gru'ndfläche, *sf.* *pl.* =n, podstawa *f.*, płaszczyzna *f.* za podstawę służąca.

Gru'ndforelle, *sf.* *pl.* =n pstrąg *m.* na dnie rzeki żyjący

Gru'ndform, *sf.* *pl.* =en kształt *m.* pierwiastkowy pierwotny.

Gru'ndgedanke, *sm.* =ns, *pl.* =n, myśl *f.* zasadnicza, pierwiastkowa.

Gru'ndgelehrt, *adi.* nadzwyczajnie uczony.

Gru'ndgerechtigkeit, *sf.* *pl.* =en, 1) prawo *n.* patrymonialne, prawo własności grun-

towej; 2) jurysdykcya *f.*, sądownictwo *n.* patrymonialne, ziemskie.

Gru'ndgerechtsame, *pl.* prawo *n.* własności gruntowej.

Gru'ndgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* ziemski.

Gru'ndgescheit, *adi.* nadzwyczajnie mądry.

Gru'ndgeschirr, *sn.* =es, kotwica *f.*

Gru'ndgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* kardynalne, fundamentalne, zasadnicze, ustawa *f.* zasadnicza; konstytucya *f.*, ustawa rządowa.

Gru'ndgut, *adi.* z gruntu dobry.

Gru'ndhase, *sm.* =n, *pl.* =n, zając *m.* w nizinach żyjący.

Gru'ndhäßlich, *adi.* strasznie brzydki.

Gru'ndhecht, *sm.* =es, *pl.* =e, szczupak *m.* na dnie rzeki żyjący.

Gru'ndheil, *sn.* =s, kozłek *m.* pospolity, oleśnik *m.* pietruszeczka, świniak *m.*

Gru'ndherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.* włości, właściciel *m.* wsi, dziedzic *m.*

Gru'ndherrschaft, *sf.* *pl.* =en, 1) własność *f.* wsi, własność, posiadłość gruntowa, dziedzictwo *n.*; 2) dziedzice *pl.* = właściciel, dziedzic z żoną.

Grundhobel, *sm.* =s, *pl.* —, hebel *m.* do laskowania, wyżłabiacz *m.*

Gru'ndholde, *sm.* =n, *pl.* =n, poddany przywiązany do gruntu.

Gru'ndhörige, *sm.* *pl.* poddani przypisani do gleby.

Gru'ndidee, *sf.* *pl.* =n, myśl *f.* zasadnicza, przewodnia, zasada *f.*

Grundie'ren, *va.* (haben) gruntować, zagruntować, podłożyć, dać powłokę pierwotną, dać podkład, napuszczenie.

Grundie'ren, *sn.* =s i **Grundie'rung**, *sf.* *pl.* =en, gruntowanie *n.*, nakładanie *n.* pierwszym kolorem.

Gru'ndig, *adi.* błotny, bagnisty; mętny.

Gru'ndigkeit, *sf.* miąższość *f.*

Gru'ndkarpfen, *sm.* =s, *pl.* —, karp *m.* na dnie rzeki żyjący.

Gru'ndkenntnisse, *sf.* *pl.* wiadomości *pl.* elementarne, początkowe, podstawowe.

Gru'ndkraft, *sf.* *pl.* =kräfte, siła *f.* żywotna, pierwotna.

Gru'ndlade, *sf.* *pl.* =n, próg *m.*, podkładki *pl.*, spestak *m.*, grundzola *f.* (w górnictwie).

Gru'ndlage, *sf.* *pl.* =n, grunt *m.*, fundament *m.*, podwalina *f.*, podstawa *f.*, zasada *f.*

Gru'ndlasten, *sf.* *pl.* ciężary *pl.*, gruntowe, do gruntu przywiązane.

Gru'ndlaut(er), *sm.* =e(r)s, *pl.* =e(r), samogłoska *f.*

Gru'ndlegend, *adi.* fundamentalny, podstawowy, zasadniczy.

Gru'ndleger, *sm.* =s, *pl.* —, fundator *m.*, założyciel *m.*; G—in, *sf.* *pl.* =innen, fundatorka *f.*, założycielka *f.*

Gru'ndlegung, *sf.* *pl.* =en, zakładanie *n.* fundamentów, posady.

Gru'ndlehre, *sf.* *pl.* =n, nauka *f.* zasadnicza, podstawowa; =n, *pl.* einer Wissenschaft elementa, początki, zasady jakiej nauki.

Grü'ndlich, *adi.* gruntowny, dokładny; =e Kenntnisse in etw. haben mieć gruntowną znajomość czego, znać, umieć, wiedzieć co gruntownie, dokładnie; eine =e Heilung bewirken wyleczyć radykalnie, zupełnie; nicht — powierzchownie; *adv.* gruntownie, dokładnie; jmndn — hassen nienawidzić kogo serdecznie, śmiertelnie.

Grü'ndlichkeit, *sf.* gruntowność *f.*, dokładność *f.*

Grü'ndling, *sm.* =s, *pl.* =e, mrzana *f.*, kiełb *m.*, kiełbik *m.* (ryba).

Gru'ndlinie, *sf.* *pl.* =n, 1) podstawa *f.*; 2) =n, *pl.* pierwsze zarysy *pl.*

Gru'ndlos, *adi.* 1) bezdenny, bez gruntu, niezgłębiony, niezgruntowany; =se Tiefe bezdenna głębia; =ser Sumpf przepaściste bagno; 2) nieuzasadniony, bezpodstawny, niedowiedziony, błahy; =ses Gerücht bezpodstawna pogłoska.

Gru'ndlosigkeit, *sf.* bezdenność *f.*; bezzasadność *f.*; błahość *f.*

Gru'ndmast, *sm.* =es, *pl.* =en, maszt *m.* główny, koronny, wielki.

Gru'ndmauer, *sf.* *pl.* =n, podmurowanie *n.*, podwalina *f.*, posada *f.*, przyziomek *m.*

Gru'ndneigung, *sf.* *pl.* =en, skłonność *f.* wrodzona.

Gründo'nnerstag, *sm.* =s, wielki czwartek *m.*

Gru'ndpfand, *sn.* =es, *pl.* =pfänder, hipoteka *f.*, zastaw *m.* na majątku nieruchomym.

Gru'ndpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, słup *m.* podpierający, filar *m.*, podstawa *f.*, podwalina *f.*

Gru'ndrechnungsarten, *sf.* *pl.* die vier — cztery działania (w arytmetyce).

Gru'ndrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) G—e *pl.* eines Volkes prawa zasadnicze narodu; 2) prawo *n.* gruntowe, patrymonialne.

Gru'ndregel, *sf.* *pl.* =n, prawidło *n.* zasadnicze, pierwsza reguła *f.*

Gru'ndregister, *sn.* =s, *pl.* —, = Grundbuch.

Gru'ndrente, *sf.* renta *f.* gruntowa, przychód *m.* z ziemi.

Gru'ndriß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, 1) abrys *m.*, plan *m.*, rys *m.*, rysunek *m.*; den — eines Gebäudes aufnehmen zrobić abrys, plan budynku; 2) przecięcie *n.* poziome; 3) zarys *m.*, główne rysy; der Literaturgeschichte zarys historyi literatury, historya literatury w zarysie.

Gru'ndsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, prawidło *n.* zasadnicze, zasada, *f.*, maksyma *f.*; aksyomat *m.*; sich etw. zum =e machen przyjąć co za zasadę; nach bestimmten Grundsätzen handeln działać, postępować podług pewnych zasad.

Gru'ndsätzlich, *adi.* zasadniczy; *adv.* zasadniczo, podług zasad.

Gru'ndsatzlos, *adi.* i *adv.* bez zasad.

Gru'ndsatzlosigkeit, *sf.* brak *m.* zasad.

Gru'ndsäule, *sf. pl.* =n, = Grundpfeiler.

Gru'ndschlecht, *adi.* z gruntu zły.

Gru'ndschuld, *sf. pl.* =en, dług *m.* hipoteczny.

Gru'ndschwelle, *sf. pl.* =n, podwalina *f.*, przycieś *f.*

Gru'ndsole, *sf. pl.* =n, gruntownica *f.*, próg *m.* (w górnictwie).

Gru'ndsprache, *sf. pl.* =n, 1) język *m.* źródłowy, samorodny, pierwiastkowy; 2) język oryginału.

Gru'ndstein, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kamień *m.* węgielny; podstawa *f.*, podpora *f.*, podwalina *f.*: den — legen założyć kamień węgielny; 2) cokół *m.*

Grun'dsteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* gruntowy, gruntowe *n.*; podworowe *n.*

Gru'ndstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, pierwiastek *m.*, materya *f.* pierwotna; element *m.*

Gru'ndstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, (główna) laska *f.*, kreska *f.*, linijka *f.* w literze (w pisaniu).

Gru'ndstück, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) grunt *m.*, ziemia *f.*, majętność *f.* gruntowa; 2) majątek *m.* nieruchomy (n. p. dom, plac); 3) główna część *f.* składowa.

Gru'ndstürzend, *adi.* wstrząsający posadami, destruktywny.

Gru'ndstütze, *sf. pl.* =n, podstawa *f.*, główna podpora *f.*

Gru'ndsubstanz, *sf. pl.* =en, = G—stoff.

Gru'ndsuppe, *sf.* 1) stek *m.*, ściek *m.* nieczystości na spodzie (okrętu); 2) fusy *pl.*, drożdże *pl.*

Gru'ndtext, *sm.* =es, *pl.* =e, tekst *m.* oryginalny, oryginał *m.*, pierwotwór *m.*

Gru'ndteil, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) część *f.* główna, istotna; 2) = Grundstoff.

Gru'ndteilung, *sf. pl.* =en, 1) podział *m.* gruntów; 2) podział na główne części, składniki.

Gru'ndton, *sm.* =es. *pl.* =töne, ton *m.* główny.

Grü'ndung, *sf. pl.* =en, założenie *n.*, zakładanie *n.*, fundowanie *n.*, fundacya *f.*

Gru'ndunterschied, *sm.* =es, *pl.* =e, różnica *f.* główna, zasadnicza.

Gru'ndursache, *sf. pl.* =n, przyczyna *f.* pierwotna, główna, najważniejsza.

Gru'ndvermögen, *sn.* =s, 1) majątek *m.* nieruchomy, gruntowy; 2) fundusz *m.*, kapitał *m.*

Gru'ndwage, *sf. pl.* =n, poziomnica *f.*

Gru'ndwahrheit, *sf. pl.* =en, prawda *f.* kardynalna, główna, zasadnicza.

Gru'ndwasser, *sn.* =s, woda *f.* zaskórna.

Gru'ndwehr, *sf. pl.* =en, jar *m.* zatopiony.

Gru'ndwesen, *sn.* =s, istota *f.*, grunt *m.* rzeczy, sama rzecz *f.*

Gru'ndwissenschaft, *sf. pl.* =en, umiejętność *f.* zasadnicza, innym za podstawę służąca.

Gru'ndwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, 1) wyraz *m.* pierwotny, źródłosłów *m.*; 2) wyraz *m.* główny.

Gru'ndzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* główna.

Gru'ndzahlwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, liczebnik *m.* główny.

Gru'ndzehent, *sm.* =s, dziesięcina *f.* gruntowa, z gruntu.

Gru'ndzins, *sm.* =ses, *pl.* =se, czynsz *m.* gruntowy.

Gru'ndzinsherr, *sm* =n, *pl.* =en, pan *m.* czynsz gruntowy pobierający.

Gru'ndzinsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, czynszownik *m.*, czynsz gruntowy opłacający.

Gru'ndzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, pierwszy rys *n.*, zarys *m.*; die G—züge eines Gemäldes entwerfen zrobić szkic obrazu; die G—züge seines Charaktes główne rysy jego charakteru; =züge der Mathematik zarys matematyki.

Grü'ne, *sf.* 1) zieloność *f.*, zieleń *f.*, zielenizna *f.*; 2) zielona trawa *f.*, pasza *f.*; mit — sich bedecken zazielenić się.

Grü'nen, *vn.* (haben) = grün sein, być zielony; zielenieć, zieloności nabierać; zielenić się = być, wydawać się zielonym; — und blühen być w kwitnącym stanie, doświadczać najlepszego powodzenia.

Grü'nerde, *sf.* zielonka *f.*, weronit *m.*

Grü'nfink, *sm.* =en, *pl.* =en, dębonoszek *m.*, boguwoła *f.*, wilga *f.*

Grü'ngelb, *adi.* zielonożółty, żółty w zielone wpadający.

Grü'ngestreift, *adi.* zielone paski, pręgi mający, w zielone pasy.

Grü'nhändler, *sm.* =s, *pl.* —, jarzynnik *m.*, jarzyny sprzedający.

Grü'nhänfling, *sm.* =s, *pl.* =e, = Grünfink.

Grü'nkehlchen, *sn.* =s, *pl.* —, zielonogardliczka *f.* (ptak).

Grü'nkohl, *sm.* =s, jarmuż *m.*

Grü'nkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, jarzyna *f.*, warzywo *n.*; szpinak *m.*

Grü'nlich, *adi.* zielonawy, zielonkowaty.

Grü'nlicherz, *sn.* =es, zielonawokrusz *m.*

Grü'nling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) człowiek *m.* w odzieży zielonej; 2) młokos *m.*; 3) = Grünfink; 4) zielonka *f.* (grzyb).

Grü'nmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* jarzynowy.

Grü'nrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, człowiek *m.* w zielonym stroju, mundurze; strzelec *m.*

Grü'nsalzzuber, *sm.* =s, *pl.* —, żuber *m.*

Grü'nschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, 1) ptak *m.* z zielonym dzióbem; 2) młokos *m.*, młodzik *m.*, żółtodziób *m.* = Gelbschnabel.

Grü'nspan, *sm.* =s, grynszpan *m.*, rdza *f.* miedziana, zielenica *f.* miedzi, zielonokrusz *m.*, podoćcian *m.*, węglan *m.* miedzi, niedokwas *m.* miedziany; — ansetzen ośniedzieć.

Grü'nspecht, *sm.* =es, *pl.* =e, dzięcioł *m.* zielony, żołna *f.* zielona.

Grü'nstein, *sm.* =es, *pl.* =e, dyoryt *m.*, zieleniec *m.*

Grü'nwurzel, *sf. pl.* =n, kokorycz *m.*, kokorzyk *m.*

Gru'nzen, *vn.* (haben) krząkać, pągać (o świni)

Gru'nzen, *sn.* =s, krząkanie *n.*, pąganie *n.*

Grü'nzeug, *sn.* =s, włoszczyzna *f.*, ogrodowi(z)na *f.*, zielenizna *f.*, warzywo *n.*, jarzyny *pl.* zielone, zielone *n.*

Grü'nzeugverkäuferin, *sf. pl.* =innen, zieleniarka *f.*

Gru'ppe, *sf. pl.* =n, grupa *f.*; gromada *f.*; — von Figuren grupa, zbiór figur; eine schöne — bilden ustawić w piękną grupę; die Laokoong— grupa Laokoona.

Gru'ppenweise, *adv.* grupami, w grupach; gromadnie.

Gruppie'ren, I. *va.* (haben) grupować, poustawiać, w grupy ustawiać; II. sich —. *vr.* (haben) (na)gromadzić się; ustawić się w grupy.

Gruppie'rung, *sf. pl.* =en, rupowanie *n.*

Grus, *sm.* =ses, gruz *m.*

Gru'selig, *adj.* 1) lękliwy, strachliwy, bojący się strachów; mir ist so — dreszcz mię przechodzi, przejmuje (od strachu); 2) straszny, dreszczem przejmujący.

Gru'seln, *vn.* (haben) es gruselt mir *vimpers.* lękam się, boję się, stracham się; jmndn — machen straszyć kogo.

Gru'skohle, *sf. pl.* =n, miał *m.* węglowy.

Gruß, *sm.* =es, *pl.* Grüße, pozdrowienie *n.*, ukłon *m.*; powitanie *n.*, przywitanie *n.*; Grüße von jmndm an jmndn bestellen, ausrichten oświadczyć komu czyj ukłon; mein Vater entbietet dir seinen — ojciec mój zasyła, przesyła ci ukłon(y); er hat mir an dich Grüße mitgegeben przesyła ci ukłony przezemnie; viele Grüße stokrotne pozdrowienia; den — erwidern odkłonić się; der englische — pozdrowienie anielskie, Zdrowaś Marya.

Grü'ßen, *va.* (haben) pozdrawiać, pozdrowić; witać, przywitać; kłaniać, pokłonić się, ukłonić się; jmndn — kłaniać się komu; jmndn mit dem Hute — kłaniać się komu zdjęciem, uchyleniem kapelusza; jmndn — lassen kazać się komu kłaniać; ich lasse ihn vielmals (herzlich) — pozdrawiam go serdecznie, zasyłam mu ukłony; grüße alle Freunde von mir pozdrów wszystkich przyjaciół, kłaniaj się odemnie wszystkim przyjaciołom; gegrüßet seist du, Maria! zdrowaś, Maryo!; seid mir gegrüßt, ihr Wälder und blumigen Fluren witam was, lasy i kwieciste pola; grüß Gott! Gott grüß Euch! kłaniam!; witam!; jak się macie?; dzień dobry!

Gru'ßerwiderung, *sf. pl.* =en, odkłon *m.*

Grü'ßfuß, *sm.* (używane tylko w następującym zwrocie;) mit jmndm auf dem — stehen kłaniać się komu zazwyczaj (spotykając go).

Grü'tze, *sf.* kasza *f.*; krupy *pl.*; (obraz.) — im Kopfe haben mieć olej w głowie, nie być głupim; er hat keine — im Kopfe on głupi.

Grü'tzhafer, *sm.* =s, owies *m.* nagoziarnowy.

Grü'tzhandel, *sm.* =s, handel *m.* krupami.

Grü'tzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, krupnik *m.*, krupiarz *m.*

Grü'tzhändlerin, *sf. pl.* =innen, krupniczka *f.*, krupiarka *f.*

Grü'tzkopf, *sm.* =es, durna głowa *f.*; er ist ein — ma flaki w głowie, pusto u niego w głowie.

Grü'tzmühle, *sf. pl.* =n, młyn *m.* do robienia krup.

Grü'tzstampfe, *sf. pl.* =n, stępa *f.* do krup.

Grü'tzsuppe, *sf. pl.* =n, krupnik *m.*, kleik *m.*, wywar *m.* z ziarn.

Grü'tzwurst, *sf. pl.* =würste, kiszka *f.* kaszana.

G'=Schlüssel, *sm.* =s, klucz *m.* wiolinowy, klucz G (w muzyce).

Guaja'kharz, *sn.* =es, gwajak *m.*, żywica *f.* gwajak.

Guaja'kholz, *sn.* =es, gwajak *m.* (drzewo).

Gua'no, *sn.* =s, guano *n.*

Gua'rdian, *sm.* =s, *pl.* =e, gwardyan *m.*, przełożony *m.* klasztoru

Gube'rnium, *sn.* =s, *pl.* =nien, gubernium *n.*, administracya *f.*, władza *f.* prowincyonalna.

Gu'ckauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko *n.* ciekawie patrzące.

Gu'cken, *vn.* (haben) patrzeć (ciekawie); wyglądać skąd; nach etw. — wyglądać czego; was guckst du mich denn so an? dlaczego mi się tak przyglądasz?; jmndm in die Karten — patrzeć komu w karty; gern tief ins Glas — lubić pić; zu tief ins Glas — upić się; das Hemd guckt ihm aus den Hosen (heraus) koszula wygląda mu ze spodni; der Ellbogen guckt ihm zum Ärmel heraus łokieć wygląda mu z rękawa.

Gu'cker, *sm.* =s, *pl.* —, lorneta *f.*, lornetka *f.*, szkiełko *n.* do patrzenia.

Gu'ckfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okienko *n.* (do wyglądania), kwatera *f.* w oknie.

Gu'ck=in=die=Welt, *m. indecl.* młodzik *m.*, nowicyusz *m.*

Gu'ckkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, panorama *f.*; skrzynka *f.* optyczna.

Gu'ckrübe, *sf. pl.* =n, wyglądalka *f.* (rodzaj rzepy).

Gu'ckloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, otwór *m.* do patrzenia.

Gueri'lla, (wym.: gerilja), *sm.* =s, *pl* =s, gerylas *m.* = hiszpański wolny strzelec *m.*, powstaniec *m.*

Gueri'llakrieg, (wym.: gerilja), *sm.* =es, *pl.* =e, wojna *f.* gerylasów, mała wojna, zbrojna ruchawka *f.*

Gu'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wzniesienie *n.*; 2) kamienisty wał *m.* lodowców, morena *f.*

Gu'gel, *sf. pl.* =n, kaptur *m.*

Gu'gelhupf, *sm.* =es, *pl.* =e, baba *f.* (gatunek pieczywa szczególnie we Wiedniu jadanego).

Guilloti'ne, (wym.: gijotin), *sf. pl.* =n, gilotyna *f.*

Guillotinie'ren, (wym.: gijotin) *va.* (haben) gilotynować.

Guine'e, (wym.: gine) *sf. pl.* =n, gwinea *f.* (moneta złota).

Guirla'nde, (wym.: gir.) *sf. pl.* =n, girlanda *f.*, wieniec *m.*

Guita'rre, (wym.: git.) *sf. pl.* =n, gitara *f.*

Guita'rrenspieler, (wym.: git.), *sm.* =s, *pl.* —, gitarzysta *m.*

Gu'lasch (Go'llasch), *sm.* =es, gulasz *m.*

Gulden, *sm.* =s, *pl.* —, złoty *m.*, złotówka *f.* (pieniądz).

Gü'lden, *adi.* = golden.

Güldenle'berkraut, *sn.* =es, wietrznica *f.*, przylaszczka *f.*, trojanek *m.* (roślina).

Gü'lle, *sf.* kałuża *f.*

Gü'ltbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, oblig *m.*, zapis *m.* długu.

Gü'lte, *sf. pl.* =n, czynsz *m.* gruntowy.

Gü'ltig, *adi.* **Gü'ltigkeit**, *sf.*, **Gü'ltigmachung**, *sf.* = giltig, =keit, =machung ważny *adi.*; ważność *f.*; uważnienie *n.*

Gu'mmi, *sm.* =s, guma *f.*, leposok *m.*; =elastikum gumielastyka, guma elastyczna; =arabikum guma arabska; mit — versetzt gumowany, gumowny.

Gu'mmiartig, *adi.* gumowy.

Gu'mmiball, *sm.* =s, *pl.* =bälle, piłka *f.* gumielastyczna.

Gu'mmiband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, taśma *f.*, podwiązka *f.* z gumielastyki.

Gu'mmibaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo *n.* gumę wydające.

Gu'mmibeutel, *sm.* =s, *pl.* —, worek z gumielastyki.

Gummie'ren, *va.* (haben) gumować, używicić.

Gu'mmidolde, *sf. pl.* =n, amoniacznik *m.*, oszczepnik *m.* amoński.

Gu'mmig i **Gummicht**, *adi.* gumisty.

Gummigu'tt, *sn.* =s, gumiguta *f.*

Gu'mmihaltig, *adi.* gumę zawierający.

Gu'mmiharz, *sn.* =es, żywica *f.* gumowa, guma *f.* żywiczna.

Gu'mmiriemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.* gumowy.

Gu'mmischlauch, *sm.* =es, *pl.* =schläuche, wąż *m.* gumowy, kauczukowy.

Gu'mmischuh, *sm.* =es, *pl.* =e, kalosz *m.*, zwierzchni trzewik *m.* gumowy.

Gu'mmistrumpfbänder, *sn. pl.* podwiązki *pl.* z gumielastyki.

Gu'mmiwasser, *sn.* =s, woda *f.* gumowa, gumę zawierająca.

Gummizug, *sm.* =s, elastyka *f.*

Gu'ndermann, *sm.* =s, bluszczyk *m.*, kurdywan *m.*, kurdybanek *m.*, kundrau *m.*, kunrad *m.*, srzestan *m.*, obłożnik *m.* ziemny.

Gü'nsel, *sm.* =s, gądziel *f.*, iwinka *f.*, dąbrówka *f.*

Gunst, *sf.* 1) łaska *f.*, fawor *m.*, wzgląd *m.*; jmndm eine — erweisen wyświadczyć komu łaskę; die — der Vorgesetzten sprzyjanie przełożonych; sich um die — des Volkes bewerben starać się o względy ludu; jmnds — erwerben pozyskać czyje względy; bei jmndm in — stehen być w łaskach u kogo; sich die — jmnds verscherzen wypaść z łaski u kogo; 2) korzyść *f.*; zu =en jmnds na czyją korzyść; es spricht zu seinen =en, daß . . . przemawia za nim, (na jego korzyść), że . .; das Urteil ist zu seinen =en ausgefallen wyrok wypadł na jego korzyść: 3) jmndm etw. zu =en tun zrobić co z grzeczności dla kogo; 4) względy *pl.*, stronniczość *f.*; nach — urteilen sądzić stronniczo; hier geht es nach —, nicht nach Verdienst tu wszystko robią dla względów, a nie dla zasługi; 5) pozwolenie *n.*; mit — (albo =en) za pozwoleniem.

Gu'nstbewerbung, *sf. pl.* =en, ubieganie *n.* się o względy (czyje).

Gu'nstbezeigung, *sf. pl.* =en, okazywanie *n.* względów, względy *pl.*

Gü'nstig, *adi.* 1) przychylny, życzliwy, przyjaźny; der Minister ist ihm — minister sprzyja mu; eine =e Meinung über jmndn haben mieć dobre mniemanie o kim; jmndn für einen anderen, für etw. — zu stimmen suchen starać się pozyskać kogo dla kogo, dla czego; 2) pomyślny, dogodny, sprzyjający; =es Glück przyjaźne, przychylne szczęście, los sprzyjający; =en Wind haben mieć wiatr pomyślny, przyjaźny; =e Gelegenheit dobra sposobność; =es Wetter sprzyjające powietrze, pomyślna pora, pogoda; die Sachen gehen mir — sprawy udają mi się; sich in =er Lage befinden być w korzystnem położeniu; im =sten Fall w najlepszym razie.

Gü'nstling, *sm.* =es, *pl.* =e, ulubieniec *m.*, faworyt *m.*; — des Glückes ulubieniec fortuny, szczęścia.

Gu'rgel, *sf. pl.* =n, gardło *n.*, gardziel *m.*; jmndm die — abschneiden poderznąć komu gardło; jmndn bei der — packen porwać, chwycić kogo za gardło; durch die — singen gardłem, gardzielem śpiewać; all sein Geld durch die — jagen przez gardło cały majątek przepuścić, przez gardziel przelać = majątek utracić.

Gu'rgelabschneider, *sm.* =s, *pl.* —, 1) morderca *m.*; 2) lichwiarz *m.*

Gu'rgeln, I. *vn.* i sich —, *vr.* (haben) 1) gardło płukać, gargaryzmować; 2) gardłem śpiewać; II. *va.* (haben) den Hals mit Honigwasser — gardło płukać wodą z miodem.

Gu'rgeln, *sn.* =s, 1) płukanie *n.*, gargaryzm *m.*; 2) śpiewanie *n.* gardłem, śpiew *m.* gardlany.

Gu'rgelton, *sm.* =es, *pl.* =töne, ton *m.* gardlany.

Gu'rgelwasser, *sn.* =s, płukanka *f.*, płyn *m.* do płukania gardła; gargaryzm *m.*

Gu'rke, *sf. pl.* =n, 1) ogó-

rek *m.*; amerikanische — ogórnica; =n, einmachen ogórki kisić; 2) duży nieforemny nos; 3) die Zeit der saueren =n (die Sauregurkenzeit) czas, sezon ogórkowy; sich =n herausnehmen albo sich eine — zu viel herausnehmen za wiele sobie pozwalać.

Gu'rkenartig, Gu'rkenförmig, *adi.* ogórczasty, ogórczany, ogórkowaty.

Gu'rkenfäßchen, *sn.* =s, *pl.* —, baryłka *f.* na ogórki.

Gu'rkenkern, *sm.* =s, *pl.* =e, jądro *n.* ogórka.

Gu'rkenkraut, *sn.* =es, ogórecznik *m.* lekarski.

Gu'rkenmaler, *sm.* =s, *pl.* —, bazgracz *m.*, mazal *m.*

Gu'rkensalat, *sm.* =es, mizerya *f.*, sałata *f.* z ogórków; was weiß der Bauer vom — cepy chłopu, nie zegarek.

Gu'rkenzeit, *sf.* czas *m.*, sezon *m.* ogórkowy.

Gu'rren, *vn.* (haben) glukać, kruczeć, warczyć, brukać; *rimpers.* es gurrt ihm im Bauche kruczy mu w brzuchu.

Gurt, *sm.* =es, *pl.* =e, pas *m.*, popręg *m.*, gurt *m.*; Band— pas taśmowy poziomy.

Gu'rtbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko *n.* na pasach.

Gü'rtel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pas *m.*; przepaska *f.* do opasywania się; einen — tragen pas nosić; etw. am — tragen mieć, nosić co za pasem, u pasa; den — lösen popuścić pasa, zdjąć pas, odpasać się; das Wasser reichte ihm bis zum — woda mu była, sięgała po pas; 2) ein — von Festungswerken linia fortyfikacyjna, fortyfikacye *pl.* (opasające miasto); 3) strefa *f.*

Gü'rtelbahn, *sf.* *pl.* =en, kolej *f.* obwodowa.

Gü'rteleidechse, *sf.* *pl.* =n, łuszczatka *f.*

Gü'rtelförmig, *adi.* w formie, kształcie pasa.

Gü'rtelring, *sm.* =es, *pl.* =e, kółko *n.* u pasa.

Gü'rtelschlange, *sf.* *pl.* =n, igłonos *m.*

Gü'rtelschnalle, *sf.* *pl.* =n, prączka *f.* u pasa.

Gü'rteltier, *sn.* =es, *pl.* =e, żółwiec *m.*

Gü'rten, I. *va.* (haben) opasywać, opasać; das Schwert an die Seite — przypasać miecz do boku; II. sich —, *vr.* (haben) 1) opasać się; sich mit dem Schwerte — przypasać miecz; 2) sich zu etw. — przygotowywać się, zabierać się do czego; wybierać się w podróż.

Gu'rtgesims, *sn.* =ses, *pl.* =se, krajnik *m.*, wieniec *m.*

Gü'rtler, *sm.* =s, *pl.* —, pasamonik *m.*, paśnik *m.*

Gu'rtriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień *m.* u pasa.

Gu'rtring, *sm.* =es, *pl.* =e, kółko *n.* u pasa.

Gu'rtschnalle, *sf.* *pl.* =n, sprzączka *f.* u pasa.

Gu'rtung, *sf.* *pl.* =en, pas *m.*; mittlere — pas środkowy; obere — pas górny; untere — pas dolny.

Gu'rtwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, kostkowica *f.*

Guß, *sm.* =sses, *pl.* Gü'sse, 1) lanie *n.*, odlewanie *n.*, odlew *m.*; rzecz *f.* odlana, leizna *f.*; aus einem Gusse jednolity; ein — Schriften odlew czcionek; 2) ściek *m.*, wylew *m.*; 3) lunięcie *n.*, deszcz ulewny; es erfolgte ein starker — deszcz lunął obfity.

Gu'ßarbeit, *sf.* *pl.* =en, leizna *f.*, wyrób *m.* z materyału lanego.

Gu'ßeisen, *sn.* =s, żelazo *n.* lane.

Gu'ßeisenstange, *sf.* *pl.* =n, zlewek *m.*, sztaba *f.* lana.

Gu'ßeisern, *adi.* z lanego żelaza.

Gu'ßform, *sf.* *pl.* =en, forma *f.* do odlewania.

Gu'ßherzstück, *sn.* =es, *pl.* =e, albo **Gu'ßherz,** *sn.* krzyżownica *f.* lana.

Gu'ßmaterial, *sn.* =s, leiwo *n.*

Gu'ßmessing, *sn.* =s, mosiądz *m.* lany, leizna *f.* mosiądzu.

Gu'ßnaht, *sf.* *pl.* =nähte, szew *m.* w odlewie.

Gu'ßplatte, *sf.* *pl.* =n, zlewek *m.*, odlew *m.*

Gu'ßregen, *sm.* =s, deszcz *m.* ulewny, ulewa *f.*

Gu'ßrinne, *sf.* *pl.* =n, żłobek *m.* odlewniczy.

Gu'ßrohr, *sn.* =es, *pl.* =e, odpływek *m.*

Gu'ßröhre, *sf.* *pl.* =n, wylewek *m.*

Gu'ßstahl, *sm.* =s, stal *f.* lana; schweißbarer — stal spawna, stal lano-kuta.

Gu'ßstein, *sm.* =es, *pl.* =e, rynsztok *m.* do wylewu pomyjów.

Gü'ster, *sm.* =s, *pl.* —, podleszczyk *m.* (ryba).

Gu'ßstück, *sn.* =es, *pl.* =e, odlew *m.*

Gu'ßwachs, *sn.* =ses, wosk *m.* przetapiany.

Gu'ßwaren, *f. pl.* towary *pl.* lane.

Gu'ßweise, *adv.* rzęsiście; es regnet — leje, pada rzęsisty, ulewny deszcz.

Gu'ßwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, = Gußwaren.

Gustie'ren, *va.* (haben) smakować, kosztować.

Gut, *compar.* besser, *sup.* best, I. *adi.* 1) = tüchtig, vollkommen, dobry; ein =er Schütze dobry strzelec; ein =er Sänger dobry śpiewak; ich werde als ein =er Christ sterben umrę jako dobry chrześcijanin; von =er Geburt sein pochodzić z dobrej rodziny; mit =en Pferden macht man den Weg in zwei Stunden dobrymi końmi można odbyć tę drogę w dwóch godzinach; =e Augen haben mieć dobre oczy; an jmndm kein =es Haar lassen (dosłownie :) nie pozostawić na kimani jednego dobrego włosa; przenicować, obmówić kogo; eine =e Ernte dobre żniwo, dobry zbiór; das ist =es Deutsch to dobra niemczyzna, to dobrze po niemiecku powiedziane, napisane; seine =en Gründe für etw. haben mieć do czego słuszne powody; 2) = nützlich, förderlich, dobry, pomyślny, sprzyjający; =es Wetter dobre powietrze, pogoda; diese Arznei ist — für den Husten to lekarstwo dobre na kaszel; =e Bücher, Lehren,

Ratschläge dobre, pożyteczne książki, nauki, rady; =er Einfall, Gedanke dobry pomysł, dobra myśl; =er Wind wiatr pomyślny; 3) = angenehm, erfreulich, dobry, przyjemny; ein =es Leben führen żyć dobrze, przyjemnie; =e Tage haben mieć dobre (dnie) czasy; sich einen =en Tag machen albo sich etw. zugute tun wesoło dzień przepędzić, zabawić się, pohulać sobie; er hat in seinem Leben keine =e Stunde gehabt nie miał w życiu swojem ni jednej dobrej, szczęśliwej godziny; sie leben in =en Verhältnissen żyją w dobrych stosunkach; =es (=en) Mutes sein być wesołym, mieć otuchę; =er Geruch przyjemny zapach; =e Nachrichten dobre, pomyślne, przyjemne wiadomości; jetzt ist wieder =e Zeit bei ihnen eingekehrt teraz nastały dla nich znowu dobre czasy; =en Tag! =en Morgen! dzień dobry; dobry dzień!; =e Nacht! dobra noc! dobrej nocy! spokojnej nocy!; =en Abend! dobry wieczór!; — Heil! witam!; jmndm =e Besserung wünschen życzyć komu polepszenia, wyzdrowienia; 4) = beträchtlich, reichlich, völlig; ich befinde mich um ein — albo ein =es Teil besser czuję się, mam się o wiele lepiej; eine =e Anzahl, Menge spora liczba, ilość; ich warte schon eine =e Weile czekam już dobry, spory kawał czasu; bis dahin sind noch zwei =e Meilen do tego miejsca są jeszcze dwie dobre mile; damit hat es =e Wege daleko jeszcze do tego, sporo jeszcze wody upłynie; dieser Kaufmann gibt =es Gewicht ten kupiec daje dobrą wagę, waży dobrze; 5) = sicher, zuverlässig, dobry, pewny, wiarogodny; etw. aus =er Quelle haben mieć, wiedzieć co z dobrego, pewnego źródła; diese Angelegenheit liegt in =en Händen ta sprawa jest w dobrych rękach; 6) = vornehm, angesehen, dobry, poważany, zacny, prawy; aus =er Familie, aus =em Hause sein być (z) dobrej rodziny, (z) dobrego domu; er ist =er Leute Kind pochodzi z zacnych rodziców; die =e Gesellschaft dobre towarzystwo; 7) dobry, poczciwy, cnotliwy; ein =er Nachbar dobry sąsiad; es sind =e Leute są poczciwi; er ist eine =e, ehrliche Haut poczciwy z kościami; er ist ein =er Kerl poczciwe chłopisko; niemand ist —, denn der einige Gott nikt doskonałym nie jest, prócz Boga jedynego; =er Lebenswandel cnotliwy żywot; ein =es Gewissen czyste sumienie; =er Wille dobra wola; die =en Werke dobre uczynki, dobroczynność; für eine =e Sache kämpfen walczyć za dobrą sprawę; 8) = liebreich, liebevoll, dobry, łagodny, łaskawy; er ist seinen Untergebenen stets ein =er Herr gewesen dla swoich podwładnych zawsze był dobrym panem; mit albo zu jmndm — sein być dla kogo dobrym; sie sind sich albo einander — lubią się; II. *adv.* 1) dobrze; er kann — tanzen tańczy dobrze; diese Arbeit hast du wirklich — gemacht pracę tę wykonałeś istotnie dobrze; das hast du — gemacht dobrze to zrobiłeś, to ci się udało; das hast du ihm — gegeben dobrześ mu dał, powiedział; auf — Deutsch (dosłownie:) dobrze po niemiecku; po prostu mówiąc; es ist nicht —, daß der Mensch allein sei nie dobrze jest, by człowiek sam jeden żył; das tut albo bekommt mir — to mi służy; sich bei etw. — stehen mieć z czego korzyść; das kam ihm zugute to wyszło na jego korzyść; jmndm etw. zugute halten nie brać komu czego za złe, przebaczyć komu co; sie haben es — albo sie sind — daran dobrze im się powodzi, można im pozazdrościć; hier ist — sein tu dobrze, przyjemnie; diese Speise schmeckt — ta potrawa dobra, ma dobry smak; dieser Kaufmann wiegt — ten kupiec daje dobrą wagę, waży dobrze; — einschenken dobrze, rzetelnie nalewać; 2) (w kupiectwie:) — sein, für — gelten być wypłacalnym, mieć kredyt; ich habe hundert Kronen bei ihm — należy mi się od niego sto koron; für etw., für jmndn — stehen, sein ręczyć za co, za kogo; jmndm eine Summe, einen Betrag — schreiben zapisać, wpisać sumę na czyje konto, zapisać sumę na czyją korzyść; 3) (z czasownikami:) guttun, sich — aufführen prowadzić się, sprawować się dobrze; du tätest — daran, wenn du... dobrzebyś zrobił, gdybyś..; es ist — für die Gesundheit, viel Bewegung zu machen spore, częste używanie ruchu służy zdrowiu; das tut nicht — to nie dobrze, nie wyjdzie na dobre; sich etw. zugute darauf tun chełpić się czem; lassen wir das — sein dajmy temu pokój; das macht sich ganz — to wcale dobrze się składa, to wcale dobrze wygląda; etw. — heißen zezwolić na co, przyjąć co, przystać, dać swoje przyzwolenie, potwierdzić co; etw. wieder — machen naprawić co; es ist —, wenn er geht albo es wäre —, daß er ginge dobrzeby zrobił, gdyby odszedł; du hast — reden dobrze, łatwo tobie mówić; es ist nicht — mit ihm zu tun zu haben nie dobrze mieć z nim sprawę; den Gescheiten ist — predigen mądrego nie wiele trzeba uczyć; mądremu dosyć namienić; mit großen Herren ist nicht — Kirschen essen z wielkimi panami nie dobrze jeść trześnie; zehn Punkte — machen wygrać dziesięć punktów (w grze w karty); (im Billardspiel) zehn Punkte — albo vorgeben zadać dziesięć (bil albo ok), dać z góry (for) dziesięć; 4) (w porównaniach, przeciwstawieniach:) einer ist so — wie der andere jeden tak dobry jak drugi; wart Pac pałaca, a pałac Paca; das Spiel ist so — wie gewonnen gra

prawie wygrana; so — wie getan równie dobrze, jak gdyby zrobione; so — wie möglich wedle możności dobrze; so — wie nichts tyle co nic; nichts vertreibt so — die Langeweile wie die Arbeit nic tak dobrze, skutecznie nie odpędza nudów jak praca; 5) (rozmaite sposoby mówienia:) jmndm — sein sprzyjać komu, kochać kogo; tut, was recht und — ist czyńcie co słuszne i dobre; jmndn wieder — machen udobruchać kogo; sei so gut mir zu sagen bądź tak dobry, łaskaw powiedzieć mi; das Kind will nicht — tun dziecko nie chce słuchać; zu =letzt na koniec, na dobitkę; schon —! dobrze, dobrze!; dosyć!; es ist — już dosyć; kurz und — krótko i węzłowato, krótko mówiąc; kurz und —, ich befehle es! tak rozkazuję i koniec!; III. s. der Gute dobry (człowiek); das Gute dobre n.; das bedeutet =es to dobra wróżba; alles =e albo viel =es wünschen życzyć wszystkiego dobrego; er hat mir viel Liebes und =es erwiesen wyświadczył mi wiele przyjemnego i dobrego; sie tut viel =es jest bardzo dobroczynna; das kann zu nichts =em führen z tego nic dobrego nie może być; =es mit Bösem vergelten za dobre złem odpłacić; im =en und im Bösen w dobrych i złych czasach; ich sage es dir im =n mówię ci to po dobremu; er hat des =en zuviel getan przesadził.

Gut, *sn.* =es, *pl.* Güter, 1) dobro *n.*; zeitliche Güter dobra doczesne; der Verstand ist ein kostbares — rozum jest cennem dobrem; Gott ist das höchste — Bóg jest dobrem najwyższem; 2) majątek *m.*, majętność *f.*; posiadłość *f.*; Hab und — albo Geld und — (cały) majątek, chudoba; mein ganzes — besteht in zwei Kronen cały mój majątek, to dwie korony; nie mam nic prócz dwóch koron; bewegliche, unbewegliche Güter dobra ruchome, nieruchome; 3) majątek ziemski, wieś *f.*; 4) = Artikel, Ware, towar *m.*; wysyłka *f.* (w kolejnictwie); abgängiges — towar zatracony, brakujący, brak *m.*; sperriges — towar względnie lekki; voluminöses — towar przestronny; explodierbares — towar wybuchowy; überzähliges — towar nadliczbowy; unanbringliches — towar niedoręczalny; unbestellbares — towar niedoręczony; bedingungsweise zum Transporte zugelassenes — towar przyjmowany warunkowo; dem schnellen Verderben unterliegendes — towar nietrwały, psujący się; gefährliches —, vom Transporte ausgeschlossenes — towar wykluczony od przewozu; loses —, lediges — towar nie opakowany; —, welches nicht mit anderen zusammen verladen werden darf towar odosobniony; zerbrechliches — towar kruchy.

Gu'tachten, *sn.* =s, *pl.* —, zdanie *n.*, opinia *f.*, ocena *f.*; nach meinem — według mego zdania; — von Sachverständigen zdanie, orzeczenie rzeczoznawców, biegłych; ein — beantragen, verlangen żądać opinii; das — abgeben opinię o czem dać, zdanie swoje o czem powiedzieć, orzec; bei jmndm ein — einholen zapytać kogo o opinię, wezwać kogo do wypowiedzenia zdania.

Gu'tachtlich, *adi.* =e Äußerung = Gutachten.

Gu'tartig, *adi.* dobrej natury, dobry, dobrze usposobiony, myślący; =e Krankheit choroba łagodna, nie zagrażająca życiu.

Gu'tbefinden, *sn.* =s, 1) dobre zdrowie *n.*; 2) aprobacya *f.*

Gü'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, wioska *f.*, wioseczka *f.*

Gu'tdenkend, *adi.* dobrze, uczciwie myślący.

Gu'tdünken, *sn.* =s, mniemanie *n.*, przywidzenie *n.*, widzimisię *n.*; nach — według upodobania; nach deinem —, jak ci się podoba.

Gü'te, *sf.* 1) dobroć *f.* (= przymiot rzeczy); von geringerer — pośledniejszej dobroci, wartości; erster — najlepszego gatunku, najlepszy; 2) dobroć, (jako przymiot osoby), łaska *f.*, dobrotliwość *f.*; in aller — w dobry sposób, po dobremu; jmndm viel — erweisen wyświadczyć komu wiele łask, grzeczności; jmndn mit — überhäufen obsypywać kogo łaskami, grzecznościami, dobrodziejstwami; haben Sie die — bądź pan tak łaskaw, tak dobry; 3) du meine —! dla Boga!

Gu'tedel, *sm.* =s, szlachetny gatunek winnego szczepu i wina (białego reńskiego).

Gü'terabfertigung, *sf. pl.* =en, i **Gütererpedition** *sf. pl.* =en, wysyłka *f.* towarów.

Gü'terabfertigungsbureau, *sn* =s, *pl.* =x, biuro *n.* wysyłkowe.

Gü'terabgabe, *sf.* wydawanie *n.* przesyłek.

Gü'terabgabsbureau, *sn.* =s, *pl.* =x, biuro *n.* wydawcze.

Gü'terabtretung, *sf. pl.* =en, cesya *f.* (ustępstwo *n.*, przelew *m.*) dóbr, dziedzictwa.

Gü'teranschlag, *sm.* =es, oszacowanie *n.*, szacunek *m.* dóbr.

Gü'teraufgabe, *sf.* przyjęcie *n.*, przyjmowanie *n.* towarów, nadanie *n.* przesyłek.

Gü'teraufgabsbureau, *sn.* =s, *pl.* =x, biuro *n.* nadawcze.

Gü'terbahnhof, *sm.* =s, *pl.* =höfe, dworzec *m.* towarowy.

Güterballen, *sm.* =s, *pl.* —, = Collo.

Gü'terbeförderung, *sf.* transport *m.*, przewóz *m.* towarów, przesyłek.

Gü'terbegleitschein, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* (bezpłatny) przesyłek.

Gü'terbeschauer, *sm.* =s, *pl.* —, rewizor *m.* towarów.

Gü'terbesteller, *sm.* =s, *pl.* —, spedytor *m.*, pośrednik *m.* przesyłek towarowych.

Gü'terdecke, *sf. pl.* =n, opona *f.* wozowa, płachta *f.* wozowa, pokrowiec *m.*

Gü'terdeckenmiete, *sf.* oponowe *n.*, płachtowe *n.*, najem *m.* opon wozowych.

Gü'terdienst, *sm.* =es, służba *f.* towarowa, przesyłkowa.

Gü'terexpedition, *sf.* = Güterabfertigung.

Gü'tergemeinschaft, *sf.* wspólność *f.* majątkowa, majątku, dóbr.

Gü'terkarte, *sf. pl.* =n, cedułа *f.* frachtowa, przewoźna.

Gü'terkauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe, kupowanie *n.*, kupno *n.* dóbr.

Gü'terkomplex, *sm.* =es, *pl.* =e, klucz *m.* (wiosek).

Gü'termagazin, *sn.* =s, *pl.* =e, skład *m.* towarowy.

Gü'terschuppen, *sm.* =s, *pl.* —, =magazin.

Gü'terstation, *sf. pl.* =en, = =bahnhof.

Gü'tertarif, *sm.* =es, *pl.* =e, taryfa *f.* przewozu towarów, cennik *m.* przewozu towarów.

Gü'terverkehr, *sm.* =s, albo =bewegung *sf.* ruch *m.* towarowy.

Gü'terverlader, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ładownik *m.*, nakładacz *m.* towarów; 2) spedytor *m.*

Gü'terversicherung, *sf.* asekuracya *f.*, ubezpieczenie *n.* towarów.

Gü'terverwaltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* dóbr.

Gü'terwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz *m.* towarowy; gedeckter — wóz towarowy kryty; offener — wóz odkryty, lora.

Gü'terzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg *m.* towarowy.

Gu'tgelaunt, *adi.* w dobrym humorze (będący).

Gu'tgesinnt, *adi.* dobrze myślący, dobrego sposobu myślenia.

Gu'tgewicht, *sn.* =es, waga *f.* towaru (bez opakowania).

Gu'thaben, *sn.* =s, *pl.* —, należytość *f.*, to co się komu (z rachunku jakiego) należy, należność *f.*, suma *f.* komu należna; ein — haben mieć należność; mein — beläuft sich auf . . . należytość moja wynosi . . .

Gu'theißen, *va.* heißest gut, heißt gut, hieß gut, habe gutgeheißen, zezwolić, przystać na co, aprobować, zatwierdzić co.

Gu'theißung, *sf.* aprobacya *f.*, zatwierdzenie *n.*

Gu'therzig, *adi.* dobrego serca, dobrotliwy, dobroduszny.

Gu'therzigkeit, *sf.* dobrotliwość *f.*, dobroduszność *f.*

Gü'tig, *adi.* dobrotliwy, łaskawy; *adv.* dobrotliwie, łaskawie; jmndn — aufnehmen przyjąć kogo łaskawie, uprzejmie; jmndm etw. — vorwerfen skarcić kogo łagodnie; mit Ihrer =en Erlaubnis za łaskawem pańskiem zezwoleniem; Sie sind zu —! (za) nadto pan łaskaw!; seien Sie so — bądź pan tak łaskaw; verzeihen Sie mir gütigst racz mi pan wybaczyć; sagen Sie mir gütigst powiedz mi pan z łaski swojej.

Gü'tigkeit, *sf.* dobrotliwość *f.*, łaskawość *f.*

Gü'tlich, *adi.* 1) dobrowolny, przyjacielski, w zgodny sposób uczyniony; *adv.* dobrowolnie, po przyjacielsku, zgodnie; die Sache durch =en Vergleich abmachen albo einen =en Vergleich treffen ukończyć rzecz, sprawę przez układ dobrowolny, ugodowo; ich sehe einer =en Beilegung des Streites entgegen oczekuję zakończenia sporu w drodze ugody; sich — auseinandersetzen zgodnie uskutecznić działy, zgodnym sposobem zrobić rozdział majątku; porozumieć się; auf =em Wege ugodnie; 2) łagodny, łaskawy; *adv.* łagodnie, łaskawie; sich — tun uraczyć się, dogadzać sobie, używać.

Gu'tmütig, *adi.* dobroduszny, łagodny.

Gu'tmütigkeit, *sf.* dobroduszność *f.*, łagodność *f.*

Gu'tsagen, *vn.* (haben) für jmndn. — ręczyć za kogo.

Gu'tsager, *sm.* =s, *pl.* —, ręczyciel *m.*; **Gu'tsagung,** *sf. pl.* =en, poręka *f.*, rękojmia *f.*

Gu'tsbesitzer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* dóbr, obywatel *m.*, dziedzic *m.*

Gu'tsbesitzerin, *sf. pl.* =innen, właścicielka *f.* dóbr, obywatelka *f.*, dziedziczka *f.*

Gu'tsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.*, dziedzic *m.*, właściciel *m.* wsi.

Gu'tsherrlich, albo **Gu'tsherrschaftlich,** *adi.* pański, dominialny.

Gu'tschrift, *sf. pl.* =en, zapisanie *n.* należytości na czyj rachunek, zakredytowanie *n.*

Gu'tsverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.* dóbr; **Gutsverwaltung,** *sf.* zarząd *m.* dóbr.

Gu'ttapercha, *sf.* gutaperchа *f.*; =baum, *sm.* perczowiec *m.*

Gu'ttat, *sf. pl.* =en, dobry uczynek *m.*, dobrodziejstwo *n.*

Gu'ttätigkeit, *sf.* dobroczynność *f.*

Guttura'l, *adi.* gardłowy.

Guttura'lis, *sf. pl.* =les i =len gardłowa głoska *f.*

Gu'twillig, *adi.* ochoczy, usłużny; dobrowolny, samowolny; *adv.* ochoczo, usłużnie; dobrowolnie, z dobrej woli, samowolnie.

Gu'twilligkeit, *sf.* chęć *f.*, usłużność *f.*, zgodliwość *f.*

Gymnasia'l, *adi.* gimnazyalny.

Gymnasia'ldirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* gimnazyalny.

Gymnasia'llehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* gimnazyalny.

Gymnasia'lschüler, *sm.* =s, *pl.* — i **Gymnasia'st,** *sm.* =en, *pl.* =en, gimnazyasta *m.*, uczeń *m.* gimnazyalny.

Gymna'sium, *sn.* =s, *pl.* =sien, gimnazyum *n.*

Gymna'st, *sm.* =en, *pl.* =en, nauczyciel *m.* gymnastyki.

Gymna'stik, *sf.* gimnastyka *f.*

Gymna'stiker, *sm.* =s, *pl.* —, gimnastyk *m.*

Gynäkologie', *sf.* ginekologia *f.*

Gyps, Gypsarbeit, i t. d. obacz **Gips** i t. d.

H.

H, *n. indecl.* ósma litera, szósta spółgłoska alfabetu; wymawia się, jeśli stoi na początku zgłoski, w środku lub na końcu zgłoski jest nieme i służy tylko jako znak przedłużenia poprzedzającej samogłoski; H, H albo Si, siódmy stopień gammy C dur; — dur H dur.

Ha, *int.* ha! ach!; —, welches Unglück! ach, co za nieszczęście!; Ha, —, —! ha! ha! ha! (naśladowanie śmiechu).

Haar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) włos *m.*; (zbiorowo:) włosy *pl.*; blondes, braunes, schwarzes — blond, brunatne, czarne włosy; weiches, straffes — miękkie, twarde, grube włosy; krauses — kędzierzawe włosy, kędziory; **mit verwirrten** =**en** z rozczochranymi włosami, o rozczochranych włosach; erstes — pierwszy włos, włoski, puch *m.*; falsches — włosy fałszywe, przyprawione; kein — auf dem Kopfe haben nie mieć włoska na głowie; mieć głowę jak kolano; =e **bekommen** dostawać włosów, porastać włosami, we włosy; sich die =e wachsen, schneiden, stutzen lassen włosy zapuszczać (dać im rosnąć), przystrzydz, strzydz; graues — bekommen siwieć; die =e gehen ihm aus obłażą mu włosy; jmndn bei den =en fassen, herumziehen, halten chwycić, targać, trzymać kogo za włosy; (obrazowo): =e **auf den Zähnen haben** być nadzwyczaj biegłym w czem, być kutym na cztery nogi, doskonale znać swoją rzecz; das — richtet sich mir empor albo steht, steigt, fliegt mir zu Berge włosy mi wstają na głowie; sich die =e ausraufen włosy sobie rwać z głowy; sich (einander) in den =en liegen albo sich bei den =en haben wodzić się z kim za łby, swarzyć się, kłócić się ciągle; sich (albo einander) in die =e fahren, geraten za włosy się z kim porwać, targać; =e lassen albo hergeben ponieść stratę, wyjść źle na czem, wyjść jak Zabłocki na mydle; er wird =e lassen, hergeben müssen będzie musiał przypłacić, beknąć; wenn sich die Herren raufen, müssen die Untertanen =e lassen czego panowie nawarzą, tem się poddani poparzą; gdy panowie za łby chodzą, poddanym włosy trzeszczą; ich habe heute (beim Spiel) =e lassen müssen przegrałem dziś; bei den =en jmndn zurückhalten, zu etw. ziehen przemocą powstrzymywać kogo, za włosy kogo ciągnąć do czego, przymuszać kogo; ein bei den =en herbeigezogener Witz dowcip fałszywy, wymuszony, naciągnięty, dowcipek nie dowcip; sich kein graues — um etw. wachsen lassen niedbać o co, nie zaprzątać sobie czem umysłu, nie myśleć o czem; ein — in etw. finden znaleźć w czem przeszkodę, trudność, zawadę, zniechęcić się czem; mit Haut und — ze skórą i z kościami, zupełnie, całkowicie; er ist mit Haut und — ein Taugenichts jest skończonym nicponiem; =e spalten, klauben nazbyt subtelnie i drobiazgowo rozbierać rzeczy, wchodzić w najmniejsze drobnostki; es soll dir kein — gekrümmt werden włos ci z głowy nie spadnie, nie doznasz żadnej nieprzyjemności; sein Leben hängt an einem — życie jego na włosku wisi, jest w największem niebezpieczeństwie; es ist kein gutes — an ihm nie ma poczciwego włosa na głowie; kein gutes — an jmndm lassen nie pozostawić na kim suchej nitki, obmawiać kogo straszliwie; er hat nicht ein — von seinem Vater ani na włos nie podobny do swego ojca; nicht (um) ein — (breit) weichen, fehlen nie ustąpić, nie zbłądzić ani na włos; (um) kein — anders ani na włos inaczej; er änderte um kein — sein Betragen ani na włos (= wcale) nie zmienił swego postępowania; bei einem (albo um ein) — wäre ich gefallen o włos byłbym upadł; mało, że nie upadłem; aufs (albo auf ein) — na włos; es ist aufs — so eingetroffen na włos, w zupełności tak się stało; 2) włos zwierzęcy = sierć, wełna, puch; gegen das — streicheln pod włos głaskać; mit dem — z włosem; w stronę, ku której sierć się nachyla sama; 3) — an Pflanzen und Früchten włos, cieniutki odrostek na roślinach i owocach; 4) włos na suknie; — und Grund des Tuches prawa i lewa strona sukna, lice i nice sukna.

Haa'raffe, *sm.* =n, *pl.* =n, kudłacz *m.*

Haa'raufsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, szynion *m.*, fryzura *f.* (z włosów przyprawnych).

Haa'rausfallen, *sn.* =s, wypadanie *n.*, obłażenie *n.* włosów.

Haa'raufwickeln, *sn.* =s, zwijanie *n.* włosów.

Haa'rband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, 1) tasiemka *f.*, wstążeczka *f.*, sznurek *m.* z włosów; 2) tasiemka do (wiązania) włosów.

Haa'rbauch, *sm.* =es, *pl.* =bäuche, pretnia *f.* (ryba).

Haa'rbeschneidung, *sf.* postrzyżyny *pl.*

Haa'rbesen, *sm.* =s, *pl.* —, miotełka *f.* z włosów.

Haa'rbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) woreczek *m.* do włosów, na włosy; 2) warkocz *m.*; (obrazowo) sich einen — trinken, anhängen przypruszyć, przyciąć, podpić sobie; einen — haben podpić sobie na fantazyę, być pod dobrą datą;

jmndm einen — anhängen przykryć kogo, podpić kogo.

Haa'rbirke, *sf. pl.* =n, brzoza pospolita.

Haa'rblume, *sf. pl.* =n, kwiacirzęs *m.*, ogórnik wężowy.

Haa'rbreit, *sn. indecl.* es fehlt kein — nie brakuje ni włosa, nic.

Haa'rbürste, *sf. pl.* =n, szczot(ecz)ka *f.* do (czesania) włosów.

Haa'rbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, 1) kitka *f.* z piór; 2) kosmyk *m.* włosów.

Haa'rbüschel, *sm.* =s, *pl.* —, pęk *m.*, pęczek *m.*, kosmyk *m.* włosów.

Haa'rdecke, *sf. pl.*, =n, kołdra *f.*, koc *m.* z włosów, dera włosiana.

Haa'rdick, *adi*, gruby jak włos, grubości włosa.

Haa'rdünn, *adi.* cienki jak włos.

Haa'reisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazko *n.* fryzyerskie.

Haa'ren, I. *adi.* włosiany; II. *vn.* i sich —, *vr.* (haben) 1) linieć, linieć się, tracić włosy, sierć ronić, obłazić; 2) die Sense — klepać, ostrzyć kosę.

Haa'resbreite, *sf.* grubość *f.* włosa.

Haa'rfall, *sm.* =es, = Haarausfallen.

Haa'rfarbe, *sf. pl.* =n, 1) kolor *m.* włosów; 2) — an den Tieren maść *f.*; włosie *n.*, włosianka *f.*; 3) barwa *f.*, farba *f.* do farbowania włosów.

Haa'rfärbemittel, *sn.* =s, *pl.* —, tynktura *f.* do farbowania włosów.

Haa'rfeder, *sf. pl.* =n, piórko cienkie jak włos.

Haa'rfein, *adi.* cienki jak włos, cieniutki; =er Unterschied różnica bardzo subtelna.

Haa'rflechte, *sf. pl.* =n, 1) warkocz *m.*, splot *m.* włosów; 2) liszaj *m.* (ukrywający się) pod włosami.

Haa'rförmig, *adi.* włoskowaty.

Haa'rförmigkeit, *sf.* włoskowatość *f.*; kapilarność *f.*

Haa'rgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, naczynie włoskowate.

Haa'rgestirn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kometa *f.*

Haa'rgewebe, *sn.* =s, włosienica *f.*, włosień *m.*

Haa'rgold, *sn.* =es, złoto *n.* w kształcie włosów.

Haa'rgras, *sn.* =ses, żytna trawa, życica *f.*, wydmuchrzyca *f.*

Haa'rhemd, *sn.* =es, włosienica *f.*

Haa'richt i Haa'rig, *adi.* 1) włosami obrosły, włosisty, włochaty, kosmaty; 2) włosowaty; 3) =ige Luft mgliste powietrze; 4) das ist eine =ige Geschichte to sprawa bardzo poważna, sprawa przykra.

Haa'rkamm, *sm.* =es, *pl.* =kämme, grzebień *m.* (do włosów).

Haa'rklauber, *sm.* =s, *pl.* —, pedant *m.*, drobiazgowy człowiek.

Haa'rklein, *adv.* (rzadko *adi.*) szczegółowo, (szczegółowy); — erzählen opowiadać z najdrobniejszymi szczegółami; — ausforschen doiskać.

Haa'rkopfwurm, *sm.* =es, włosogłówka *f.*

Haa'rkräusler, *sm.* =s, *pl.* —, fryzyer *m.*, zapiekacz *m.*, treficiel *m.* włosów.

Haa'rkraut, *sn.* =es, skalna zanokcica.

Haa'rkünstler, *sm.* =s, *pl.* —, perukarz *m.*

Haa'rlocke, *sf. pl.* =n, lok *m.*, pukiel *m.* z włosów, kędzior *m.*

Haa'rlos, *adi.* bezwłosy, bez włosów; łysy.

Haa'rlosigkeit, *sf.* brak *m.* włosów, pleszowatość *f.*, łysość *f.*

Haa'rmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, podwłośnik *m.*, pudermantel *m.*

Haa'rmilbe, *sf. pl.* =n, mól włosowy.

Haa'rnadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* (podwójna) do włosów, widlica *f.*

Haa'rnest, *sn.* =es, i Haarnestel, *sf. pl.* =n, zawojek *m.* z włosów.

Haa'rnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.* na włosy, z włosów.

Haa'röl, *sn.* =s, *pl.* =e, olejek *m.* do włosów.

Haa'rpinsel, *sm.* =s, *pl.* —, pęzel włosiany, z włosów.

Haa'rpomade, *sf. pl.* =n, pomada *f.* do włosów.

Haa'rputz, *sm.* =es, strój *m.* na głowę; utrefienie *n.* włosów.

Haa'rrauch, *sm.* =es, gęsta mgła.

Haa'rröhre, *sf. pl.* =n, i Haarröhrchen, *sn.* =s, *pl.* —, rurka włoskowata, naczynie włoskowate; =chenanziehung włoskowatość *f.*, kapilarność *f.*

Haa'rsalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.*, pomada *f.* do włosów.

Haa'rsalz, *sn.* =es, ałun pierzasty, włosisty.

Haa'rscharf, I. *adi.* ostry jak brzytwa, bardzo ostry; II. *adv.* bardzo ostro; ściśle, subtelnie; sie erzählten ihm alles — und genau opowiedzieli mu wszystko jak najdokładniej; etw. — beweisen bardzo ściśle, subtelnie czego dowodzić; alles — nehmen brać wszystko bardzo ostro.

Haa'rscheitel, *sm.* =s, *pl.* —, przedział *m.* na głowie między włosami, przeborek *m.*

Haa'rschere, *sf. pl.* =n, nożycy *pl.* do strzyżenia włosów.

Haa'rschlächtig, *adi.* dychawiczny (o koniach).

Haa'rschleife, *sf. pl.* =n, 1) kokarda *f.* z włosów; 2) kokarda do (przystrojenia) włosów.

Haa'rschmuck, *sm.* =es, strój *m.* na głowę, do ozdoby włosów.

Haa'rschnepfe, *sf. pl.* =n, bekas *m.* myszka.

Haa'rschnur, *sf. pl.* =schnüre, 1) sznurek *m.* z włosów; 2) sznurek do (wiązania) włosów; 3) zawłoka *f.*

Haa'rschopf, *sm.* =es, *pl.* =schöpfe, pukiel *m.* włosów; czupryna *f.*

Haa'rschur, *sf.* postrzyżyny *sf. pl.*

Haa'rschwamm, *sm.* =es, bisior *m.* (grzybek).

Haa'rschwarte, *sf.* skóra *f.* na głowie, z której wyrastają włosy.

Haa'rschwärze, *sf.* czernidło *n.* do włosów.

Haa'rschwund, *sm.* =es, wypadanie *n.* włosów, obłażenie *n.*

Haa'rseil, *sn.* =es, *pl.* =e, włosień *m.*, zawłoka *f.*

Haa'rsieb, *sn.* =es, *pl.* =e, sito *n.* włosiane.

Haa'rsilber, *sn.* =s, srebro rodzime włosiaste.

Haa'rsohle, *sf. pl.* =n, podeszwa włosiana.

Haa'rspalter, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek drobiazgowy, minuciarski, drobiazgowy krytyk, badacz.

Haa'rspalterei, *sf. pl.* =en, drobiazgowość *f.*, minuciarstwo *n.*

Haa'rspitze, *sf. pl.* =n, koniec *m.* włosa.

Haa'rstern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kometa *f.*

Haa'rstrang, *sm.* =es, *pl.* =stränge, 1) sznur *m.* z włosów; 2) wieprzyniec *m.*, gorycznik wielki, gorzysz *m.*, kopr świni.

Haa'rsträubend, *adi.* z czego na głowie włosy powstają, straszny.

Haa'rstrich, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pomusk *m.* włosa; 2) — der Buchstaben cienka kreska.

Haa'rtracht, *sf. pl.* =en, fryzura *f.*

Haa'rtuch, *sn.* =s, *pl.* =tücher, 1) chustka *f.* na głowę; 2) etamin *m.*, włosienica *f.*, materya wełniana.

Haa'rwachs, *sn.* =ses, pomada *f.*

Haa'rwasser, *sn.* =s, woda *f.* do włosów.

Haa'rweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* rokicina.

Haa'rwickel, *sm.* =s, *pl.* —, papilot *m.*

Haa'rwild, *sn.* =es, zwierz *m.*, na którego się poluje.

Haa'rwuchs, *sm.* =ses, rośnienie *n.* włosów, zarost *m.*

Haa'rwulst, *sm.* =es, *pl.* =wülste, burlet *m.* z włosów.

Haa'rwurm, *sm.* =s, mól włosowy.

Haa'rwurz, *sf.* bączewie *n.* (roślina).

Haa'rwurzel, *sf. pl.* =n, 1) korzeń *m.* włosa; 2) korzonek włóknisty, haczyk *m.* (u roślin).

Haa'rzange, *sf. pl.* =n, obcężki *pl.* do wyrywania włosów.

Haa'rzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel mikrometryczny.

Haa'rzopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =zöpfe, warkocz *m.*

Haa'rzotten, *sf. pl.* kudły *pl.*

Ha'be, *sf.* 1) majątek *m.*, mienie *n.*; liegende und fahrende — majątek nieruchomy i ruchomy, nieruchomości i ruchomości; sein ganzes Hab und Gut verlieren stracić cały majątek, dobytek, chudobę, 2) = Handhabe antaba *f.*; 3) podpora *f.*

Ha'ben, habe, hast, hat, hatte, hätte, habe gehabt, I. *va.* 1) mieć, posiadać, rozporządzać czem; hab ich (albo der Habich) ist besser als hätt' ich (albo der Hättich) lepsze jedno mam, niż dziesięć miałbym; lepszy wróbel w garści, niż kuropatwa w chróście; lepszy jeden wróbel w garści, jak dziesięć na dachu; lepszy wróbel w ujęciu, niż na dachu dziesięciu; Freunde, Feinde, eine Frau — mieć przyjaciół, nieprzyjaciół, żonę; einen Grund, ein Recht, die Pflicht — mieć powód, prawo, obowiązek; eine Krankheit — mieć chorobę, być chorym; eine Empfindung, das Gefühl — mieć uczucie, czucie, czuć; ein körperliches Bedürfnis — mieć potrzebę naturalną, przyrodzoną; kalt, heiß — czuć zimno, ciepło; ich habe kalt zimno mi; 2) mieć, wziąć, otrzymać, dostać; woher hast du Geld skąd masz pieniądze?; da hast du es! (albo dein Teil!) otóż masz, co ci się należało!; Gewinn, Vorteil — mieć zysk, korzyść, zyskać, korzystać; es von guter Hand —, daß.. mieć, wiedzieć z dobrego źródła (dosłownie: z dobrej ręki), że:..; eine Idee — mieć pomysł; du sollst morgen dein Geld — jutro będziesz miał pieniądze, otrzymasz, dostaniesz pieniądze; das Buch ist hier nicht zu — tej książki tu nie można dostać, nie dostanie; das ist nicht für Geld zu — tego nie dostanie kupić, nie dostanie za pieniądze; was hast du vom Weinen cóż ci po płaczu? co ci płacz pomoże?; 3) = bei sich tragen, mieć z sobą, nosić coś z sobą; hast du Geld mit albo bei dir? czy masz z sobą pieniądze?; 4) auf, unter, neben, vor, hinter sich — mieć na sobie, pod sobą, obok siebie, przed sobą, za sobą; in sich — mieć w sobie, zawierać; jmndn für einen Narren, einen Weisen — mieć, uważać kogo za głupca, mędrca; seinen Platz — być na swojem, na odpowiedniem miejscu; etw., nichts von jmndm — być nieco, nie być wcale do kogo podobnym; jmndn über sich — mieć kogo nad sobą, mieć przełożonego; jmndn unter sich — mieć kogo pod sobą, mieć podwładnego; wen meinst du vor dir zu —? kogo, sądzisz, masz przed sobą?; nichts gegen etw., gegen jmndn — nie mieć nic przeciw czemu, komu, nie mieć nic do zarzucenia czemu, komu; da — wirs! oto masz!; es an den Augen — być chorym na oczy; etw. hinter sich — mieć co za sobą, zbyć się czego, nie myśleć więcej o czem; etw. vor sich — mieć co przed sobą, oczekiwać czego; die Sache hat viel, nichts an sich to rzecz nader ważna, błaha; 5) ich habe es am weitesten mnie najdalej; du hast es sehr heiß bardzo gorąco u ciebie; ich habe es gut jestem w dobrem położeniu; es mit jmndm — mieć co z kim, mieć co z kim do czynienia; wie hast du's mit der Religion? co sądzisz o religii?; es auf etw., auf jmndn — mieć oko na co, na kogo; ich habe weit nach Hause

mam daleko do domu; jmndn lieb — lubić, kochać kogo; lieber — woleć, dawać pierwszeństwo; gern — lubić; sage ihm, er soll uns gern — powiedz mu, niech nas . . .; diese Speise habe ich gern lubię, jem chętnie tę potrawę; 6) zu tun — mieć do czynienia; mit jmndm zu tun — mieć co z kim do czynienia; wer ihn beleidigt, der wird es mit mir zu tun — kto go obrazi, ze mną będzie miał do czynienia, ze mną się rozprawi, mnie będzie za to odpowiadał; jmndm viel zu danken — mieć komu wiele do zawdzięczenia; jmndm etw. zu danken — zawdzięczać komu co; was hast du darnach zu fragen? czy masz prawo pytać się o to?; to nie twoja rzecz; das hat nichts zu sagen to nic nie znaczy; das hat etw. zu bedeuten to ma swoje znaczenie, to nie bez znaczenia, bez kozery; er hat gut bitten, gut warten niechaj sobie (zdrów) prosi, czeka; du hast gut lachen łatwo ci się śmiać; 7) es hat *v. impers.* keine Eile, keine Not, keine Gefahr niema się czego (albo nie potrzeba się) spieszyć, niema się czego obawiać, kłopotać, niema żadnego niebezpieczeństwa; es hat seine Richtigkeit damit rzecz ma się tak w istocie; es hat gute Wege nie ma z tem żadnej obawy; es wird damit bald ein Ende haben to rychło się skończy, niedługo potrwa; es hat nichts auf sich to nic nie znaczy; 8) etw. — wollen żądać, chcieć, wymagać czego; ich will es so — ja tak chcę, tak żądam; etw. nicht wahr — wollen twierdzić, że rzecz jakaś nie jest prawdziwą, nie chcieć uznać prawdy; etw. an sich — mieć co do siebie; II. sich —, *vr.* zachowywać się, postępować; du hast dich albern śmiesznie się zachowujesz, wyglądasz; habe dich nicht um solche Kleinigkeiten nie zaprzątaj się takiemi drobnostkami; (ironicznie:) es hat sich was zu lachen jest z czego się śmiać; es hat sich was albo wohl! a zapewne! a naturalnie! ba i bardzo!

Ha'ben, *sn.* =s, mienie *n.*; należytość *f.*; Soll und — winien, ma; dług i należytość.

Ha'benichts, *sm. pl.* — i =nichtse, chudeusz *m.*, chudypachołek *m.*, golec *m.*, gołysz *m.*; Herr von — pan herbu hołysz.

Ha'ber, *sm.* = Hafer.

Ha'berecht, *sm.* — i =es, *pl.* =(s), i =e, człowiek, który zawsze chce mieć słuszność; kłótnik *m.*, zwadnik *m.*

Ha'bgier, *sf.* = Habsucht.

Ha'bgierig, *adi.* = habsüchtig.

Ha'bhaft, *adi.* einer Sache — werden schwycić rzecz jaką, zawładnąć rzeczą; einer Sache wieder — werden odzyskać, dostać napowrót rzecz; jmnds — werden dostać kogo w swoją moc, złapać, schwytać kogo.

Ha'bicht, *sm.* =s, *pl.* =e, jastrząb *m.*; er hat Augen wie ein — ma oko sokole, wzrok sokoli.

Ha'bichtartig, *adi.* jastrzębi, jastrzębiaty.

Ha'bichts=, *adi.* jastrzębi.

Ha'bichtsauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko sokole.

Ha'bichtsklaue, *sf. pl.* =n, szpon jastrzębi.

Ha'bichtskraut, *sn.* =es, jastrzębiec *m.*, kosmaczek *m.*, niedośpiałek *m.*, bożymech *m.* (ziele).

Ha'bichtsnase, *sf. pl.* =n, orli (jastrzębi) nos.

Habilitatio'n, *sf. pl.* =en, habilitacya *f.*

Habilitatio'nsschrift, *sf. pl.* =en, rozprawa habilitacyjna.

Habilitie'ren, (haben) I. *va.* uzdatniać, nadać uzdatnienie; II. sich —, *vr.* habilitować się, składać dowody uzdatnienia.

Habi't, *sm.* =s, *pl.* =e, habit *m.*, suknia *f.*, szata *f.* (zakonna).

Ha'bitus, *sm. indecl.* habitus *m.*; wygląd zewnętrzny.

Ha'blos, *adi.* nie posiadający nic, bez mienia.

Ha'bschaft, *sf. pl.* =en, majątek *m.*, mienie *n.*; wszystko, co kto posiada.

Ha'bseligkeit, *sf. pl.* =en, 1) = Habschaft; 2) manatki *pl.*, chudoba *f.*; ich habe alle meine =en zu Gold gemacht spieniężyłem wszystkie moje manatki.

Ha'bsucht, *sf.* chciwość *f.*, łakomstwo *n.*

Ha'bsüchtig, *adi.* chciwy, łakomy; der H—e chciwiec.

Hache' (wym.: hasze) i **Haschee'**, *sn.* =s, *pl.* =s, mięso, siekane, siekanina *f.*, siekanka *f.*

Ha'chel, *sf. pl.* =n, = Achel.

Hack, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) uderzenie *n.* siekierą, toporem, rąbnięcie *n.*, cięcie *n.*; 2) bez *pl.* — und Mack albo Pack cała hałastra; wszystkie graty, rupiecie.

Ha'ckbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, siekierka *f.*; siekiera *f.*, topór *m.* do rąbania mięsa.

Ha'ckblock, *sm.* =es, *pl.* =blöcke, pniak *m.*, pień *m.* do rąbania (na nim) mięsa.

Ha'ckbord, *sm.* =es, *pl.* =e, wierzch *m.* tyłu okrętu.

Ha'ckbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) stolnica *f.*, deska *f.* do siekania (na niej), siekalnica *f.*; 2) cymbały *pl.*, cytra *f.*

Ha'ckchen, *sn.* =s, *pl. dimin.* od Hacke, 1) siekierka *f.*; 2) spona probojowa (architekt.)

Ha'cke, *sf. pl.* =n, 1) okopywanie *n.*, przekopywanie *n.*; czas, w którym należy okopywać wino, winnice; einem Weinstocke die erste, zweite, dritte — geben okopać winorośl po raz pierwszy, drugi trzeci; 2) siekiera *f.*, motyka *f.*; Kohlen— kijań *m.*, siekiera do węgla, kijania *f.*; der — einen Stiel finden znaleźć trzonek do motyki; znaleźć wymówkę, pozór, pretekst.

Ha'ckebeil, =block, =brett = Hackbeil, Hackblock, Hackbrett.

Ha'cken, *sm.* =s, *pl.* — i **Hacke**, *sf.* pięta *f.*; jmndm

auf der =e albo auf den =en sein, sitzen, jmndm auf die =en treten po piętach komu chodzić, krok w krok za kim chodzić, ani na krok kogo nie odstąpić, ciągle kogo trapić, mieć na oku, siedzieć komu na karku; sich auf die =en machen wziąć nogi za pas, dać drapaka, zemknąć, wynieść się; sich die =en ablaufen nóg nie czuć od biegania; dem Feinde auf den =en sein wieszać się nad nieprzyjacielem.

Ha'cken, I. *va.* (haben) 1) rąbać, rozcinać; mit dem Schnabel — dzióbem kłuć, dzióbać; die Kämpfenden — auf einander los walczący rąbią, sieką się wzajem; sie hackten alle auf ihn ein wszyscy dzióbali go; in Stücke albo entzwei — rąbać, ciąć w kawałki, rozrąbać; Holz — rąbać drzewo; Fleisch — siec mięso; gehacktes Fleisch siekane mięso, siekanka; viel — narąbać, nasiekać; ein bestimmtes Quantum — urąbać; klein — posiekać; er läßt Holz auf sich — można mu kołki ciesać na głowie; można z nim robić, co kto chce; 2) skopywać, obkopywać, przekopywać; den Weinberg — przekopywać winnicę; Kartoffeln — motykać kartofle; 3) etw. — niezgrabnie co robić; 4) sich müde — *vn.* narąbać się; II. *vn.* (haben) an etw. — lgnąć do czego; die Erde hackt an den Stiefeln fest ziemia lepnie do butów.

Ha'ckenlachs, *sm.* =ses, *pl.* =se, klepień *m.*

Ha'ckenleder, *sn.* =s i **Ha'ckenstück**, *sn.* =es, *pl.* =e, napiętek *m.*

Ha'ckenschar, *sf.* mączyniec strzałkowy (ziele).

Ha'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) siekacz *m.*, rębacz *m.*; 2) win(i)arz *m.*, winogrodnik *m.*

Hä'ckerling, *sm.* =es, sieczka *f.*; — schneiden ciąć sieczkę; — im Kopfe haben mieć sieczkę w głowie, mieć próżną głowę.

Hä'ckerlingsbank, *sf.* i **Hä'ckerlingslade**, *sf. pl.* =n, lada *f.* do rznięcia sieczki.

Hä'ckerlingskammer, *sf.* **Hä'ckerlingsmühle**, *sf.*, **Hä'ckerlingschneide**, *sf.*, **Hä'ckerlingschneidemaschine**, *sf. pl.* =n, sieczkarnia *f.*, maszyna *f.* do rznięcia sieczki.

Hä'ckerlingschneider, *sm.* =s, *pl.* —, sieczkarz *m.*

Ha'ckerlohn, *sm.* =es, zapłata *f.* za rąbanie.

Ha'ckfleisch, *sn.* =es, mięso siekane, siekanina *f.*

Ha'ckmesser, *sn.* =s, *pl* —, nóż *m.* do siekania, siekaczka *f.*; breites — tasak *m.*

Hacksch, *sm.* =es, *pl.* =e, kiernoz *m.*

Hä'cksel, *sm.* =s, sieczka *f.*

Hä'ckseln, *vn.* (haben) siec sieczkę.

Ha'ckstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, pień *m.*

Ha'der, *sm.* =s, I. (bez *pl.*) swar *m.*, waśń *m.*, zwada *f.*, sprzeczka *f.*; II. *pl.* =n, szmata *f.*, szmacisko *n.*, gałgan *m.*, płat *m.*, spłacheć *m.*

Haderei', *sf. pl.* =en, kłótnia *f.*, dysputa *f.*

Ha'd(e)rer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kłótnik *m.*; 2) kły *pl.* górnej szczęki kiernoza.

Ha'dergeist, *sm.* =es, 1) skłonność *f.* do swarów; 2) kłótnik *m.*, człowiek kłótliwy.

Ha'derlump, *sm.* =es, *pl.* =en, i =e, oberwaniec *m.*, obszarpaniec *m.*

Ha'derlumpen, *sm.* =s, *pl.* —, stary gałgan, szmata *f.*

Ha'derlumpenmann, *sm.* =es, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów.

Ha'dern, *vn.* (haben) waśnić się, swarzyć się.

Ha'dersammler, *sm.* =s *pl.* —, zbieracz *m.* gałganów, gałganiarz *m.* [*f.*

Ha'dersucht, *sf.* swarliwość

Ha'dersüchtig, *adi.* kłótliwy, swarliwy.

Ha'dersuppe, *sf.* 1) zupa *f.* z bitem jajem; 2) bastonada *f.*, bicie *n.* kijami.

Ha'fen, *sm.* =s, *pl.* — i **Hä'fen** I. garnek *m.*; den — am Klang, den Narren am Sang garnek poznać po brzęku, głupiego po śmiechu jego; in einem — zwei Suppen sieden przy jednym ogniu dwie pieczenie upiec; II. 1) port *m.*, przystań *f.*; freier — wolny port; einen — anlaufen zawinąć do portu; in den — einlaufen wpłynąć, wejść do portu; den — sperren port zamknąć; wzbronić wstępu, wejścia do portu; 2) port, miejsce spokojne, miejsce ucieczki; im sicheren — (albo im — der Ruhe) sein zawinąć do portu spokojności.

Ha'fenabgabe, *sf. pl.* =n, **Ha'fengeld**, *sn.* =es, *pl.* =er portowe *n.*

Ha'fenbahn, *sf. pl.* =en, kolej przystaniowa.

Ha'fenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, łańcuch portowy, port zamykający.

Ha'fendamm, *sm.* =es, *pl.* =dämme, grobla port zabezpieczająca.

Ha'fengast, *sm.* =es, okręt wpływający do portu, (dosłownie: gość *m.* portu).

Ha'fengebühren, *sf. pl.* portowe *n.*

Ha'fengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd, trybunał portowy.

Ha'fenkette, *sf.*, *pl.* =n, łańcuch *m.* do zamykania portu.

Ha'fenlaterne, *sf.* i **Ha'fenleuchte**, *sf. pl.* =n, latarnia portowa.

Ha'fenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, kapitan *m.*, komendant *m.* portu.

Ha'fenordnung, *sf. pl.* =en, regulamin portowy.

Ha'fenort, *sm.* =es, *pl.* =e, **Ha'fenplatz**, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce portowe, port *m.*

Ha'fensperre, *sf.* embargo *n.*

Ha'fenstadt, *sf. pl.* =städte, miasto portowe.

Ha'fenzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, portowe *n.*

Ha'fer, *sm.* =s, owies *m.*; tauber, wilder — owies głuchy, dziki; owiesek, owsik; rauher — wąsat, wąsatek; den Pferden den — geben, die Pferde mit — füttern dać koniom owsa, karmić konie owsem; der — sticht ihn chleb go bodzie; Pferde, die den

— verdienen, kriegen ihn nicht (dosłownie: konie, które na owies zasługują, nie dostają go) nie bierze zasłużony, ale szczęśliwy; es ist gut — säen jak mak zasiał (taka cisza).

Ha'feracker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola owsem zasiana; owsiany grunt.

Ha'ferbier, *sn.* =es, *pl.* =e, owsiane piwo.

Ha'ferboden, *sm.* =s, 1) owsiany grunt; 2) spichlerz *m.* na owies.

Ha'ferbrei, *sm.* =es, owsiana kaszka, owsiany kleik.

Ha'ferbrot, *sn.* =es, owsiany chleb.

Haferei', *sf. pl.* =en, = Haverie.

Ha'ferernte, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* owsa. żniwa *pl.* na owies.

Ha'ferfeld, *sn.* =es, *pl.* =er = =acker.

Ha'ferfeldtreiben, *sn.* =s, pogoń *f.* za złoczyńcą, praktykowana w Bawaryi przez lud.

Ha'fergras, *sn.* =ses, owsik *m*., owiesek *m.*

Ha'fergrieß, *sm.* =es, owsiane krupki.

Ha'fergrütze, *sf.* owsiana kasza.

Ha'ferkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, ziarnko *n.* owsa.

Ha'fermehl, *sn.* =s, owsiana mąka.

Ha'ferpflaume, *sf. pl.* =n, lubaszka *f.* (śliwka).

Ha'ferschlehe, *sf. pl.* =n, tarnośliwa *f.*, tarnośliwka *f.*

Ha'ferschleim, *sm.* =s, kleik owsiany, owsianka *f.*

Ha'ferseim, *sm.* =s, = =schleim.

Ha'ferspreu, *sf.* plewa owsiana (lepiej: plewy *pl.* owsiane).

Ha'ferstoppel, *sf. pl.* =n, owsiane ciernie *pl.*; der Wind weht über die =n wiatr wieje nad cierniami owsianymi; zbliża się zima.

Ha'ferstoppelfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, owsisko *n.*, owsianisko *n.*

Ha'ferstroh, *sn.* =es, słoma owsiana, owsianka *f.*

Ha'fertrank, *sm.* =es, = =schleim.

Ha'ferweide, *sf. pl.* =n, owsisko, na którem bydło pasa.

Ha'ferwurzel, *sf. pl.* =n, korzonki owsiane, kozibród ogrodowy; schwarze — czarne korzonki, wężymord.

Ha'ferzucker, *sm.* =s, cukier owsiany.

Ha'fner, *sm.* =s, *pl.* —, garncarz *m.*

Haft, I. *sm.* =es, *pl.* =e, i =en, 1) oparcie *n.*, podpora *f.*; die Füße haben hier keinen — nogi nie mają tu oparcia, ślizgają się; 2) pierścień *m.*; 3) sprzączka *f.*; 4) haftka *f.*; 5) szew *m.* na ranie; II. *sf.* 1) areszt *m.*; (u)więzienie *n.*, przytrzymanie *n.*; jmndn in (gefängliche) — nehmen albo bringen wziąć kogo pod areszt, wsadzić kogo do aresztu; jmndn (aus) der — entlassen wypuścić kogo z aresztu; aus der — entrinnen umknąć z aresztu; 2) sekwestracya *f.*; konfiskata *f.*; 3) odpowiedzialność *f.*; gwarancya *f.*, poręka *f.*

Ha'ftbar, *adi.* odpowiedzialny.

Ha'ftbarkeit, *sf. pl.* =en, odpowiedzialność *f.*; Gesellschaft mit beschränkter — stowarzyszenie z ograniczoną poręką.

Ha'ftbefehl, *sm.* =es, *pl.* =e, rozkaz *m.* aresztowania, uwięzienia.

Ha'ftbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list gończy.

Hä'ftchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haft, haftka *f.*

Ha'ften, *vn.* (haben) 1) tkwić; przylegać; trzymać się; przyczepiać się, przypinać się, przypiąć się; dieser Nagel haftet sehr fest gwóźdź ten tkwi bardzo silnie; an etw. — trzymać się czego; aller Augen werden an dir — oczy wszystkich będą ku tobie zwrócone; seine Blicke auf etw. — lassen wlepić w co wzrok; sein Bild haftet tief in meinem Gedächtnisse, in meiner Seele obraz jego głęboko jest wyryty w mojej pamięci, duszy; es haftet nichts bei ihm albo in seinem Gedächtnisse nic się nie czepia jego głowy, nic mu nie lgnie w pamięci, wszystko mu zaraz wywietrzeje; Ermahnungen — nicht bei ihm upomnienia wobec niego nie skutkują, nie robią na nim wrażenia; 2) auf etw. — ciążyć na czem; auf seinem Namen haftet kein Makel imię jego jest bez skazy; es — viele Schulden auf diesem Gute na tej posiadłości ciąży wiele długów; 3) für etw., für jmndn — ręczyć, odpowiadać za co, za kogo; ich hafte mit meinem Kopfe dafür daję za to głowę, biorę na moją głowę; wer haftet mir dafür, daß...? któż mi zaręczy, że...?; solidarisch — odpowiadać, być obowiązanym solidarnie.

Ha'ftgeld, *sn.* =es, zadatek *m.*; zastaw *m.*

Hä'ftlein, *sn.* =s, *pl.* — = Häftchen.

Ha'ftpfennig, *sm.* =s, = =geld.

Ha'ftpflicht, *sf.* = Haftbarkeit.

Ha'ftpflichtig, *adi.* odpowiedzialny.

Ha'ftung, *sf. pl.* =en, odpowiedzialność *f.*, poręka *f.*, rękojmia *f.*

Ha'ftzeit, *sf.* okres *m.* poręki, rękojmi; trwanie *n.* poręki.

Hag, *sm.* =es, *pl.* =e i Häge, 1) = Hecke płot *m.*, ogrodzenie *n.*; am — stehen albo sein ugrząźć, nie módz (w czem) postąpić dalej; 2) krzak *m.*, krzewina *f.*, zarośle *n.*, gaj *m.*, las *m.*; gegangen war ich zum grünen — poszedłem był w zielony las.

Ha'gapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, dzikie, leśne jabłko.

Hä'gebereiter i **Hä'gereiter**, *sm.* =s, *pl.* —, gajowy *m.*, borowy *m.*

Ha'gebuche, *sf. pl.* =n, grab *m.* (pospolity), grabina *f.*

Ha'gebuchen, *adi.* grabowy, z grabowego drzewa; =e albo hahnebüchene Grobheit wielkie grubiaństwo.

Ha'gebutte, *sf. pl.* =n, głóg *m.*

Ha'gebuttenbirne, *sf. pl.* =n, głogówka *f.*

Ha'gebuttenstrauch, *sm.* =es, *pl.* =sträucher, róża polna, psia.

Ha'gedorn, *sm.* =es, tarń *f.*, bodłak *m.*, błachicha *f.*

Ha'gel, *sm.* =s, 1) grad *m.*; das Getreide hat vom — gelitten, ist vom — getroffen zboże ucierpiało od gradu; ein — von Geschossen grad pocisków, kul; ein — von Schimpfreden grad złorzeczeń; daß dich der albo alle —! żeby cię zły duch porwał!; Blitz und —! do stu piorunów!; Hans— albo Janhagel motłoch, gmin; 2) śrut ptasi, drobne lotki; 3) = Gerstenkorn am Auge jęczmień *m.* na oku; 4) — im Ei zarodek *m.*, zawiązek *m.* w jaju.

Ha'geldicht, *adi.* rzęsisty.

Ha'gelfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle padanie *n.* gradu, grad *m.*

Ha'gelkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, 1) ziarnko *n.* gradu; 2) jęczmień *m.* na oku.

Ha'gelkugel, *sf. pl.* =n, kula kartaczami napełniona, szrapnel *m.*

Ha'geln, *vn.* (haben), es hagelt *v. impers.* grad pada; es hagelte Schläge trzepanka była nielada; (rzadko:) mit Pfeilen, Steinen auf jmndn — wypuścić na kogo grad strzał, kamieni.

Ha'gelschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, szkoda gradobiciem zrządzona, gradobicie *n.*

Ha'gelschauer, *sm.* =s, *pl.* —, gradobitna burza.

Ha'gelschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, gradobicie *n.*

Ha'gelschrot, *sm.* =es, 1) drobne cukry, cukrowe ziarnka; 2) siekańce *pl.*, lotki *pl.*

Ha'gelsturm, *sm.* =es, *pl.* =stürme, burza *f.* z gradem.

Ha'gelversicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* od gradobicia.

Ha'gelwetter, *sn.* =s, burza *f.* z gradem, grzmoty *pl.* z gradem.

Ha'gelwolke, *sf. pl.* =n, gradowa, gradonośna chmura.

Ha'gen, *sm.* =s, *pl.* — i Hägen 1) płot *m.*; 2) lasek *m.*, gaik *m.*

Ha'gen, *vn.* (haben) ogrodzić.

Ha'ger, *adi.* chudy, chuderlawy; smukły.

Ha'gerkeit, *sf.* chudość *f.*

Ha'gerose, *sf. pl.* =n, dzika, psia róża.

Ha'gestolz, *sm.* =es, *pl.* =e, bezżeniec *m.*, człowiek nienawidzący małżeństwa, stary kawaler.

Hä'her, *sm.* =s, *pl.* —, kraska *f.* (ptak).

Hahn, *sm.* =es, *pl.* Hähne, 1) kogut *m.*, kokot *m.*, kur *m.*, pietuch *m.*; Sporen des =s ostrogi, pazury koguta; Kamm des =s grzebień koguci; junger — kogucik; verschnittener — kapłon; der — kräht kogut pieje; es kräht kein — (albo weder — noch Huhn) danach nikt o to nie dba, nikt o to nie pyta; (der beste) — im Korbe sein być faworytem, ulubieńcem, być w szczególnych łaskach; ein guter — wird selten fett kogut dobry rzadko tłusty; zwei Hähne taugen nicht auf einem Mist nie zgodzą się dwa koguty na jednem śmiecisku; jmndm den roten — aufs Dach setzen podpalić kogo, dom komu zapalić; 2) samiec *m.* u ptactwa; 3) (obrazowo) = kecker, mutiger, übermütiger Gesell, kogut, zawadyaka *m.*; er ist ein Haupthahn im Rechnen nie ma sobie równego w rachunkach; er ist ein tüchtiger — to ćwik; 4) — auf dem Dache kogut, chorągiewka *f.* na dachu; 5) kurek *m.* (u strzelby, rury, beczki); den — spannen kurek naciągnąć; den — abspannen, in Ruhe setzen kurek spuścić; den — des Fasses aufdrehen, zudrehen kurek u beczki odkręcić, zakręcić; Ablaß—, Ablauf— kurek spustowy; Zylinder— kurek cylindra; Einspritz— kurek wtryskowy; Manometer— kurek manometru; Probier— kurek probierczy; Spritz— kurek sikawki; Sturm—, Schnelldampf— przewiewu; Wärme— kurek do ogrzania.

Ha'hn=, *adi.* koguci, kurkowy.

Hä'hnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Hahn, kogucik *m.*, kogutek *m.*

Ha'hnbutte, *sf.* = Hagebutte.

Ha'hnebuchen, *adi.* =er Mensch grondal *m.*, prostak *m.*, drągal *m.*

Ha'hnenbalken i **Ha'hnbalken**, *sm.* =s, *pl.* —, grzęda *f.*, rozpora wyższa (architektura).

Ha'hnenbart, *sn.* =es, *pl.* =bärte, łatka *f.*, wyrostek czerwony u dzióba koguta.

Ha'hnenbrei, *sm.* =es, breja gliniana.

Ha'hnenei, *sn.* =es, *pl.* =er, jaje kogucie, jaje kurze maleńkie.

Ha'hnenfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) łaba *f.*, noga *f.* koguta; 2) =füße, *pl.* brzydka bazgranina; kulasy *pl.* 3) (gemeiner) — jaskier *m.*; (wilder) — karbieniec *m.*

Ha'hnengefecht, *sn.* = =kampf.

Ha'hnengeschrei, *sn.* =s, pianie *n.* kogutów, kury *pl.*

Ha'hnenkamm, *sm.* =es, *pl.* =kämme, 1) grzebień *m.* koguta; 2) babie zęby *pl.*, bryże *pl.*, grzebionatka *f.* (roślina).

Ha'hnenkampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, walka *f.* kogutów.

Ha'hnenkopf, *sm.* =es, sparceta *f.* (roślina).

Ha'hnenkräh, *sm.*, =kraht, *sf.*, =lied, *sn.*, =ruf, *sm.*, =schrei, *sm.* = =geschrei.

Ha'hnenschritt, *sm.* =es, *pl.* =e, kurza stopa.

Ha'hnensporn, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ostroga *f.* u nogi koguta; 2) kokorycz główkowy (roślina).

Ha'hnentritt, *sm.* =es, blizenka *f.* w żółtku (jaja), jajosadka *f.*

Ha'hnenwackel, *sm.* i =wecker, *sm.* =s, śniadanie *n.* po hulance nocnej, podkurek *m.*, bigos hultajski.

Hä'hnlein, *sn.* =s, *pl.* *dimin.* od Hahn, kogucik *m.*, kogutek *m.*

Ha'hnrei, *sm.* =s, *pl.* =e, rogacz *m.*, rogal *m.*, kornut *m.*, mąż *m.* z przyprawionymi od żony rogami; jmndn zum — machen rogi komu przyprawić; zum — werden rogów dostać, na rogala się zamienić.

Ha'hnreischaft, *sf.* rogaczostwo *n.*

Hai, *sm.* =es, i =en, *pl.* =e i =en, **Hai'fisch**, *sm.* =es, *pl.* =e, haja *f.*, ludojad *m.*, żerłacz *m.*, rekin *m.*, wilk morski (ryba).

Hain, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) gaj *m.*, gaik; 2) Freund — albo Hein kostusia *f.*, śmiertuszka *f.*, śmierć *f.*

Hai'nbinse, *sf. pl.* =n, kosmatka *f.*, kaniczka *f.* (roślina).

Hai'nbuche, *sf. pl.* =n, grab *m.* (drzewo).

Hai'nbutte, *sf. pl.* =n, róża polna.

Hai'nhecke, *sf. pl.* =n, dzika róża.

Hä'kchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haken, haczyk *m.*; was ein — werden will, krümmt sich schon beizeiten co ma być dużem drzewem, zaraz z młodu w górę strzela.

Hä'kelarbeit, *sf. pl.* =en, robota dzierzgana.

Häkelei', *sf. pl.* =en, 1) dzierzganie *n.*, robienie *n.* szydełkiem, robota dzierzgana; 2) (obrazowo) przytyk *m.*, przymówka *f.*

Hä'kelhaken, *sm.* =s, *pl.* —, szydełko *n.*

Hä'k(e)lig, Häk(e)licht, i **Hä'kel**, *adi.* 1) haczykowaty; 2) zbyt skrupulatny, akuratny, we wszystkiem znajdujący trudności; 3) delikatny, trudny; eine =e Sache drażliwa rzecz, delikatna sprawa.

Hä'keln, *vn.*, *va.* i sich —, *vr.* (haben) 1) uchwycić co hakiem; jakby hakiem; aneinander— poszczepiać; ein— zahaczyć; sich fest— (an einer Sache) zahaczyć się, zaczepić się; die Katze häkelte ihm nach den Augen kot zahaczył mu szpony w oczy; 2) dzierzgać, szydełkiem robić, haczkować; eine Börse — dzierzgać, haczkować sakiewkę; 3) (obrazowo) = sticheln przycinać, przymawiać komu, szczypać; sie häkelten sich oft untereinander często sobie przymawiali, przekomarzali się; 4) an etw. herum= — krytykować co, wytykać błędy.

Hä'kelnadel, *sf. pl.* =n, szydełko *n.*

Hä'kelstich, *sm.* =es, *pl.* =e, ścieg *m.*, oczko *n.* szydełkiem zrobione.

Ha'ken, *sm.* =s, *pl.* —, 1) hak *m.*, czep *m.*; etw. zu einem — biegen hak z czego zrobić, zgiąć co na hak; 2) haftka *f.* (u sukni); 3) ankra *f.*, kruczek *m.*; 4) trudność *f.*, przeszkoda *f.*; die Sache hat einen — jest w tem sęk; einen — auf jmndn haben mieć urazę do kogo, ansę na kogo; 5) nagła zmiana kierunku; der Hase schlägt einen — zając kluczy, robi klucze; einen — schlagen młynkować.

Ha'ken, (haben) I. *va.* 1) hak w co wbić; 2) hakiem ciągnąć, wlec, chwytać na hak; II. sich —, *vr.* zahaczyć się, zaczepić się, przyczepić się; III. *vn.* przyczepić, zaczepić się; der Heftel hakt fest in der Öse konik (u haftki) silnie siedzi w uszku; da hakt es tu zahaczył się interes, w tem sęk, trudność.

Ha'kenbein, *sn.* =es, kość haczykowata, toporkowata, klinowata (anatomia).

Ha'kenblatt, *sn.* =es, (także Verzahnung) zamek *m.*; gerades — zamek prosty, nakładka zwyczajna z zębem; gerades — mit Versatzung zamek z wpustem; — mit dem Keil zamek z klinem; schräges — zamek ukośny; schräges — mit Grat nakładka ukośna z zębem.

Ha'kenbüchse, *sf. pl.* =n, półhak *m.*, gatunek dawnej rusznicy.

Ha'kenförmig, *adi.* hakowaty, haczykowaty; zakrzywiony.

Ha'kenkamm, *sm.* =es, wrąb *m.* z zębem (ślusarstwo).

Ha'kenkernbeißer, Hakenkreuzschnabel, *sm.* =s, łuszczak *m.* (ptak).

Ha'kenkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż haczysty (heraldyka).

Ha'kenlachs, *sm.* =ses, łosoś samiec *m.*

Ha'kenlilie, *sf. pl.* =n, kryn *m.*, ponętlin *m.*

Ha'kenmörser, *sm.* =s, *pl.* —, hakownica *f.*

Ha'kennagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, szynal *m.*, szyniak *m.*, gwóźdź *m.* do szyn, hak szynowy.

Ha'kenöhr, *sn.* =s, *pl.* =e, kobyłka *f.* (u haftki).

Ha'kenpflug, *sm.* =es, *pl.* =pflüge, socha *f.*

Ha'kenschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.*, haczyk *m.* do otwierania zamków, wytrych *m.*

Ha'kenspieß, *sm.* =es, *pl.* =e, harpuna *f.*

Ha'kenstab, *sm.* =es, *pl.* =stäbe, posoch *m.*, pastorał *m.*

Ha'kenstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, kulas *m.*, czekan *m.*

Ha'kentier, *sn.* =es, torebnik *m.*

Ha'kenverband, *sm.* =es, zahaczenie *n.*

Ha'kenwall, *sm.* =es, *pl.* =wälle, ścierwożer *m.* (zwierzę).

Ha'kenzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, 1) haczek *m.*; 2) kieł *m.* (u konia).

Ha'kig, Ha'kicht, *adi.* w kształcie haka, haczykowaty, mający hak lub haki.

Halali', *sn.* =s, *pl* — i =s, odgłos *m.* trąbki myśliwskiej, dający znak, że polowanie skończone.

Halb, I. *adi.* pół *indecl.*; eine =e Elle pół łokcia; ein =er Gulden półzłotek, półzłotówka; dein =es Haus połowa domu twojego; diese Uhr schlägt ganze und =e Stunden zegar ten bije co godziny i co pół godziny; die Uhr (albo es) ist — jest pół (do . . .); (um) — elf (Uhr) o pół, o wpół do jedenastej; ein =er Monat pół miesiąca; ein =es Jahr

pół roku, półrocze; der =e Mond półksiężyc, księżyc w pierwszej kwadrze; =er Zirkel półkole; eine =e Tonne półbeczek; vier und eine =e Elle albo vier Ellen und eine =e cztery i pół łokcia; eine =e Meile pół mili, półmile; er hat einen Apfel gegessen und den anderen — zjadł półtora jabłka; auf die sieben (und) ein — Meilen fahren wir drei (und) ein — Stunden za półczwarta godziny ujedziemy te siedm i pół mili; =e Geschwister półrodzeństwo, przyrodnie rodzeństwo; =er Ton półton; einen =en Ton höher oder tiefer o półton wyżej lub niżej; in einem =en Jahre za pół roku; bis in den =en Tag hinein schlafen spać do południa; die Frau ist auf der =en Zeit kobieta jest w piątym miesiącu; hier ist der =e Weg tu pół drogi; das Dorf liegt auf =em Wege wieś leży w pół drodze; das Wasser ging mir bis an den =en Leib woda sięgała mi po pas; =e Feiertage półświąteczne dnie; =er Schlaf sen lekki, półsenność; =e Trauer cienka, lekka żałoba; er erhob sich mit =em Leibe napół się podniósł; die =e Stadt war auf den Beinen połowa miasta była na nogach; er hat sein =es Leben an diese Arbeit gesetzt strawił połowę życia nad tą pracą; er ist ein =er Gelehrter to pół uczony, kawał uczonego; ein =er Narr kawał głupca; =e Maßregel środek połowiczny; mit =en Worten reden półsłówkami mówić; er trinkt und lacht mit =em Munde pije i śmieje się półgębkiem; er hat nur mit =em Ohr gehört nawpół tylko słuchał; ein =es Werk dzieło niedokończone; II. *adv.* pół, wpół, napół; etw. — durchschneiden przeciąć co napół; etw. — voneinander brechen, — durchbrechen przełamać co napół; das Glas — austrinken wypić pół szklanki; etw. nur — haben mieć tylko połowę czego; etw. nur — hören, verstehen w połowie tylko co słyszeć, zrozumieć; das Glas ist =leer szklanka jest napół próżna; der Mond ist =voll księżyc jest w pierwszej kwadrze; =offen napół otwarty, przymknięty, przywarty; — gekocht napół ugotowany, napół surowy; =schlafend, =schläfrig półsenny; =tot połumarły, prawie umarły; =betrunken półpijany; — so viel połowa tego; die Stube ist nur (albo kaum) — so groß wie diese izba jest o połowę mniejsza od tej tu; er ist nicht — so fleißig wie sein Bruder ani w połowie nie jest tak pilny jak jego brat; der Frühling ist — vorbei połowa wiosny minęła; =froh, =traurig napół wesoły i smutny; ein Stoff — Baumwolle — Seide materya półbawełniana i pół jedwabna; die Centauren waren — Mensch — Pferd centaury byli pół ludzie pół konie, w połowie ludzie w połowie konie; — und — teilen połowić, na połowę dzielić; ich bin — und — dazu entschlossen postanowiłem to prawie; es ist weder — noch ganz ni to ni owo, ni takie ni siakie, nie jest to jak być powinno; III. eine Halbe *sf.* halba *f.*, bomba *f.*, pół litra; ein Halb *indecl.* pół, połowa; zwei Viertel machen ein Halb dwie czwarte czynią pół; es ist etw. =es in seinen Maßregeln środki jego są połowiczne; IV. *praep.* = halber, halben.

Ha'lbärmel, *sm.* =s, *pl.* —, półrękaw *m.*, półrękawek *m.*

Ha'lbamtlich, *adi.* półurzędowy.

Ha'lbatlas, *sm.* =sses, półatłas *m.*

Ha'lbbauer, *sm.* =s, *pl.* =n, półkmieć *m.*, półrolnik *m.*, połownik *m.*

Ha'lbbier, *sn.* =es, *pl.* =e, podpiwek *m.*, cienkusz *m.*

Ha'lbbild, *sn.* =es, *pl.* =er, popiersie *n.*

Ha'lbbildung, *sf.* wykształcenie połowiczne, powierzchowne.

Ha'lbblut, *sn.* =es, koń półrasowy.

Ha'lbbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder przyrodni brat.

Ha'lbbürtig, *adi.* przyrodni.

Ha'lbcoupé (wym.: kupe), *sn.* =s, *pl.* =s, przedział jednoławny.

Ha'lbdeckkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, zadokoz *m.*

Ha'lbdiele, *sf. pl.* =n, półtarcica *f.*

Ha'lbdunkel, I. *sn.* =s, mroczek *m.*; II. *adi.* (na)półciemny; *adv.* (na)półciemno.

Ha'lbdurchmesser, *sm.* =s, *pl.* —, promień *m.*

Ha'lbdurchsichtig, *adi.* półprzeźroczysty.

Ha'lbedelstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień półszlachetny.

Ha'lbeimerig, *adi.* półwiadrowy.

Ha'lbeirund, półowalny.

Ha'lbellig, *adi.* półłokciowy.

Ha'lben, i **Ha'lber**, *praep.* (stoi zawsze po rzeczowniku, który się kładzie w *gen.*, po zaimku lub przysłówku, z którym się łączy w jeden wyraz); 1) ze względu na, przez; der Mutter — ist er edel ze strony matki jest szlachcicem; des Preises — waren wir bereits mit ihm übereingekommen co do ceny jużeśmy się byli z nim zgodzili; 2) dla, gwoli, z powodu; der Ehre — albo ehrenhalber dla honoru; des Scheins — dla pozoru; er ist Gewissens — dazu verbunden sumienie do tego go zmusza; meinethalben i meinethalb dla mnie, przezemnie, ze względu na mnie.

Ha'lben, *va.* sich —, *vr.* = halbieren.

Ha'lberhaben, *adi.* płaskowypukły.

Ha'lbfenster, *sn.* =s, *pl.* —, półokienko *n.*

Ha'lbfische, *sm. pl.* półryba *f.*, płaszcza *f.*, płaszczka *f.*

Ha'lbflüssig, *adi.* półpłynny.

Ha'lbfranzband, *sm.* =es, *pl.* =bände, oprawa *f.* w półskórek, półskórek *m.*

Ha'lbgar, *adi.* półsurowy, napół ugotowany.

Ha'lbgebildet, *adi.* półuczony.

Ha'lbgebleicht, *adi.* =e Leinwand przepranka *f.*

Ha'lbgelehrt, I. *adi.* niedouczony, niedowarzony; II. =(e)r, *sm.* =en, *pl.* =en, półmędrek *m.*, niedouk *m.*

Ha'lbgeschoß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, półpiętrze *n.*, międzypiętrze *n.*, mezanin *m*

Ha'lbgeschwister, *pl.* rodzeństwo przyrodne.

Ha'lbgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, półbożek *m.*; =heit, *sf.* półbóstwo *n.*; **Ha'lbgöttin**, *sf. pl.* =innen, półbogini *f.*

Ha'lbheit, *sf. pl.* =en, połowiczność *f.*; (ze względu na charakter) niezdecydowaność *f.*; (ze względu na wiedzę) miernota *f.*, powierzchowność *f.*

Ha'lbhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, półkoszulek *m.*

Ha'lbholz, *sn.* =es, poła *f.*

Ha'lbhüf(e)ner, *sm.* =s, *pl.* —, = Halbbauer.

Halbgu'ldenstück, *sn.* =es, *pl.* =e, półzłotówka *f.*

Halbie'ren, *va.* rozpołowić, rozdzielić, podzielić, przeciąć na dwie równe części.

Ha'lbinsel, *sf. pl.* =n, półwysep *m.*

Ha'lbjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, półrocze *n.*, pół roku.

Ha'lbjährig, =jährlich, *adi.* półroczny; *adv.* półrocznie.

Ha'lbkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, półkole *n.*; halbkreisförmig. *adi.* półkolisty.

Ha'lbkugel, *sf. pl.* =n, półkula *f.*

Ha'lbkugelförmig, =kugelicht, =kugelig, *adi.* półkulisty.

Ha'lbkutsche, *sf. pl.* =n, kocz *m*

Ha'lblaut, *adi.* półgłośny, półgębkiem wymówiony; *adv.* z cicha, napół głośno; — reden bąknąć, przebąkiwać; — singen półgłosem śpiewać.

Ha'lblaut(er), *sm.* =tes, (=ters), *pl.* =te(=ter), spółgłoska *f.*

Ha'lbledereinband, *sm.* =es, *pl.* =bände, półskórek *m.*

Ha'lbleinen, I. *adi.* półlankowy; II. *sn.* =s, półlanek *m.*

Ha'lbleinwand, *sf.* półlanek *m.*

Halblei'se, *adv.* półgłosem, półgębkiem.

Ha'lbling, *sm.* =es, *pl.* =e, człowiek mierny, o miernych zdolnościach, niezdecydowany, niestanowczy.

Ha'lbmann, *sm.* =es, *pl.* =männer półmężczyzna *m.*, rzezaniec *m.*, eunuch *m.*

Ha'lbmast, *adv.* do połowy, w połowie masztu; die Flagge auf — hissen albo auf — flaggen banderę do połowy masztu spuścić.

Ha'lbmensch, *sm.* =en, *pl.* =en, półczłowiek *m.*; centaur *m.*

Ha'lbmesser, *sm.* =s, *pl.* —, połowa *f.* średnicy, promień *m.*

Ha'lbmetall, *sn.* =es, *pl.* =e, półmetal *m.*, półkruszec *m.*

Ha'lbmonatlich, *adi.* półmiesięczny; *adv.* półmiesięcznie.

Ha'lbmond, *sm.* =es, 1) półksiężyc *m.*; 2) półksiężyc (herb państwa tureckiego); (obraz.) państwo tureckie, naród turecki; gegen den — kriegen walczyć z półksiężycem = z Turkiem; 3) półksiężyc, rawelin *m.*, okop zewnętrzny (fortyfikacya).

Ha'lbmutter, *sf. pl.* =mütter, macocha *f.*

Halbna'ckt, *adi.* półnagi.

Halbna'rr, *sm.* =en, *pl.* =en, półgłówek *m.*

Ha'lbpacht, *sf.* dzierżawa *f.* na połowę zysku.

H'albparkettboden, *sm.* =s, podłoga krzyżowa w jedlinkę, w trójnit, półposadzka *f.*

Halbpa'rt, *sm.* =s, połowa *f.*; — machen podzielić się na połowę.

Ha'lbpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo półfuntowe, półfuntowa kula armatnia.

Ha'lbpfündig, *adi.* półfuntowy.

Ha'lbprodukt, *sn.* =es, *pl.* =e, półwyrób *m.*

Ha'lbquart, *sn.* =s, półkwarcie *n.*

Ha'lbrund, I. *adi.* półokrągły; II. *sm.*, =es półkole *n.*

Ha'lbrundholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, półokrąglak *m.*, półczyna *f.*, półcizna *f.*, poła *f.*

Ha'lbsauer, *adi.* napół kwaśny, niedokwaszony, niedokiszony.

Ha'lbsäure, *sf. pl.* =n, niedokwas *m.*

Ha'lbschatten, *sm.* =s, przycień *m.*

Ha'lbscheibe, *sf. pl.* =n, półtarcza *f.*

Ha'lbscheid, *sf.* i **Ha'lbschied**, *sn.* =s, połowa *f.*; auf — na połowę; **Halbscheidepächter** *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* (na połowę zysku).

Ha'lbschlächtig, *adv.* 1) pośredniej rasy; 2) niezdecydowany; 3) =e Maßregeln ergreifen używać półśrodków.

Ha'lbschlummer, *sm.* =s, półsen *m.*, półsenność *f.*

Ha'lbschnabel, *sm.* =s, nierównoszczęk *m.*

Ha'lbschuh, *sm.* =es, *pl.* =e, półtrzewik *m.*, pantofel *m.*, patynka *f.*

Ha'lbschurig, *adi.* 1) =e, Wolle wełna *f.* z drugich postrzyżyn; 2) niezupełny, połowiczny; =e Musik nieudała muzyka.

Ha'lbschwester, *sf. pl.* =n, siostra przyrodnia.

Ha'lbseiden, *adi.* półjedwabny.

Ha'lbstiefel, *sm.* =s, *pl.* —, bucik *m.* (sztyflet *m.*).

Ha'lbstrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sträucher, półkrzew *m.*

Ha'lbstündig, *adi.* półgodzinny, półgodziny trwający.

Ha'lbstündlich, *adi.* co półgodziny przypadający, powtarzany; *adv.* die Arznei — einnehmen lekarstwo brać co pół godziny.

Ha'lbtägig, *adi.* półdniowy.

Ha'lbteilig, *adi.* podzielony na dwie części.

Ha'lbton, *sm.* =es, *pl.* =töne, półton *m.*

Halbto't, *adi.* napół umarły, obumarły.

Ha'lbtrauer, *sf.* lekka żałoba.

Ha'lbtuch, *sn.* =es, półsukno *n.*, półsukienko *n.*

Ha'lbverdeck, *sn.* -(e)s, półmost *m.* na okręcie.

Ha'lbvieh, *sn.* =es, trzoda *f.* owiec, z której użytek w połowie do właściciela, a w połowie do pasterza należy.

Ha'lbvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, bekas *m.*, szpak *m.*, jemiołucha *f.*

Halbvo'll, *adi.* półpełny.

Ha'lbwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wózek *m.* o dwóch kołach, bieda *f.*

Ha'lbweg(e), i **Ha'lbwegs**, *adv.* napół, średnio, jako tako; niezupełnie, od biedy; **wenn er nur — fleißig wäre** gdyby choć trochę był pilny; — **entschlossen** prawie, napół zdecydowany.

Ha'lbwelt, *sf.* półświatek *m.*

Ha'lbwendung, *sf. pl.* =en, półzwrot *m.*

Ha'lbwissen, *sn.* =s, półuczoność *f.*, wiedza powierzchowna.

Ha'lbwisser, *sm.* =s, *pl.* —, półuczony, niedouczek *m.*; półmędrek *m.*

Ha'lbwisserei, *sf.* niedouctwo *n.*, półmędrkostwo *n.*

Ha'lbwollen, *adi.* półwełniany; =es **Zeug** wełniak *m.*

Ha'lbwüchsig, *adi.* do pół wyrosły; =er **Knabe** niedorostek, młodzieniaszek.

Ha'lbzeug, *sn.* =s, półwyrób *m.*

Ha'lbzirkel, *sm.* =s, półkole *n.*

Ha'lbzirkelförmig, **Ha'lbzirkelig**, *adi.* półkolny.

Ha'lbzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pół plutonu (wojskowość).

Ha'lde, *sf. pl.* =n, 1) urwisko *n.* góry, kupa *f.* gruzów; **jmndn auf die — setzen** oszukać kogo; 2) wzgórze *n.*, pochyłość *f.* góry; 3) warpa *f.*, warpisko *n.*, warchwa *f.*, halda *f.*, ił solny (górnictwo).

Hä'lfte, *sf. pl.* =n, połowa *f.*, połówka *f.*, połowica *f.*; **die — des Gewinnes jmndm abtreten** odstąpić komu połowę zysku; **den Verlust zur — tragen** stratę w połowie, po połowie ponosić; **ein Gefäß zur — füllen, leeren** naczynie do połowy napełnić, wypróżnić; **in zwei =n zerteilen** rozpołowić; **jmndn zur — zum Erben einsetzen** ustanowić kogo dziedzicem do połowy (majątku); **um die —** o połowę; **er ist zur — gelähmt** jest napół sparaliżowany; **um die — größer, kleiner** o połowę większy, mniejszy; **die größere, kleinere —** większa, mniejsza połowa; **der Geschmack der — dieses Jahrhunderts** smak w połowie tego stulecia; **das Dorf ist auf der — des Weges** wieś leży w połowie, w środku drogi; (poufale i żartobliwie:) **die bessere, schönere —** połowica, żona.

Ha'lfter, *sf. pl.* =n, i *sm.* =s, *pl.* —, 1) uzda *f.*, uździenica *f.*; **einem Pferde die — anlegen** kłaść uździenicę na konia; **einem Pferde die — abnehmen** zdjąć koniowi uzdę, spuścić konia z uzdy; 2) chomąt *m.*; 3) olstro *n.*, futerał *m.* na pistolety (przymocowany do siodła).

Ha'lfterband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, rzemień *m.* u uzdy, powróz uzdzieniczny.

Ha'lftergeld, *sn.* =es, *pl.* =er, uździeniczne *n.*, porękawiczne, dane parobkowi przy sprzedaży konia.

Ha'lftermuschel, *sf. pl.* =n, oskarpnica *f.*

Ha'lftern, *va.* (haben) uzdać, uzdę wkładać (na konia).

Hä'lftig, *adi.* pół, podzielony na połowę; *adv.* napół, przez połowę.

Hall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głos *m.*, dźwięk *m.*; — **der Trompeten** głos trąb; — **der Kanonen** huk armat.

Ha'lle, *sf. pl.* =n, 1) portyk *m.*; — **der Kirche** kruchta *f.*, babiniec *m.*, przedkościele *n.*; 2) przedsionek *m.*, przytwór *m.*, przysionek *m.*; — **eines Palastes** przysionek, krużganek *m.* pałacu; 3) sala *f.*; **in diesen heiligen =n** w tym przybytku, w tej świątyni; 4) powieć *f.*, powietka *f.*, szopa *f.*; 5) wiata *f.*; — **für abgehende Züge, Abfahrts—** wiata odjazdowa, podsienie *n.*; — **für ankommende Züge, Ankunfts—** wiata przyjazdowa, przyjezdnia *f.*, podsienie *n.*; **Bahnhofs—** wiata dworcowa; **Markt —** wiata targowa.

Hallelu'jah, I. —! *interi.* aleluja! = chwalcie Pana!; II. —, *sn.* =(s), *pl.* =s, aleluja *indecl.*

Ha'llen, *vn.* (haben) brzmieć, dźwięczyć, rozlegać się.

Ha'lljahr, *sn.* =es, rok jubileuszowy, jubileusz *m.* (u żydów).

Hallo', I. —! *interi.* halo! dalej! żwawo!; II. —, *sn.* =s, *pl.* =s, silny krzyk, wrzawa *f.*; **mit großem —** z wielkim krzykiem; **großes — erheben wegen einer Sache** narobić wiele wrzawy, hałasu dla, z powodu jakiej sprawy.

Hallo're, *sm.* =n, *pl.* =n, solnik *m.*, żupnik *m.*, solowar *m.*

Halluzinatio'n, *sf. pl.* =en, hallucynacya *f.*, mamidło *n.*, marzenie *n.*, złudzenie *n.*

Halm, *sm.* =es, *pl.* =e, źdźbło *n.*; **die Frucht auf dem — verkaufen** sprzedać zboże na pniu.

Hä'lmchen, **Hä'lmlein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od **Halm**, źdźbełko *n.*; **jmndm das — durch den Mund (durchs Maul) ziehen** (dosłownie:) źdźbło, słomkę komu przeciągać przez gębę; gębę komu miodem smarować, po uszach kogo głaskać, pochlebiać komu.

Ha'lmendach, *sn.* =es, *pl.* =dächer, strzecha *f.* (słomiana).

Ha'lmfrüchte, *sf. pl.* zboże *n.*

Ha'lmig, *adi.* mający źdźbło.

Ha'lmknoten, *sm.* =s, *pl.* —, kolanko *n.* w źdźble.

Hals, *sm.* =ses, *pl.* **Hälse**, 1) szyja *f.*, szyjka *f.*; **langer, kurzer —** długa, krótka szyja; **eine Kette am =se, um den — tragen** nosić łańcuch na szyi; **sich ein Tuch um den — binden** chustkę sobie zawiązać na szyję, obwiązać koło szyi; **einen langen — machen** wyciągnąć szyję (aby co zobaczyć); **sich jmndm an den — werfen** albo **jmndm um den**

— fallen rzucić się komu na szyję; — über Kopf albo über — und Kopf na łeb, na szyję; über — und Kopf fortlaufen na łeb, na szyję uciekać; er rennt — über Kopf ins Unglück bieży na oślep na swoją zgubę; 2) gardło *n.*; es steckt mir etw. im =se coś mi w gardle siedzi; einen schlimmen, bösen — haben, Schmerzen (albo es) im =se haben mieć ból gardła; der — tut mir weh mam ból gardła, gardło mnie boli; mein — ist heiser albo rauh jestem zachrypnięty, mam chrypkę; aus vollem =se rufen, schreien, wołać, wrzeszczeć co gardła, z całego gardła, całem gardłem; aus vollem =se lachen śmiać się na całe gardło; sich bis an den — vollessen najeść się aż w gardle stoi, najeść się po gardło; die Worte bleiben ihm im =se stecken słowa zostają mu w gardle, nie może wymówić słów; sein Vermögen durch den — jagen przez gardło majątek przepuścić; 3) kark *m.*; jmndm den — umdrehen kark komu skręcić; den — brechen kark złamać, skręcić; das wird ihm den — brechen to mu kark złamie, to go zgubi; 4) (rozmaite sposoby mówienia) bis an den — in Liebe stecken być zakochany po uszy; bis an den — in Schulden stecken mieć długi po uszy; bis an den — in Arbeit stecken być bardzo zajęty, mieć bardzo wiele pracy; sich etw. auf den — laden obarczyć się czem, zwalić na siebie jaki ciężar, obowiązek; jmndm auf dem =se liegen albo sitzen siedzieć komu na karku; etw., jmndn auf dem =se haben mieć kogo na karku; er hat die ganze Familie auf dem =se ma całą rodzinę na karku, musi całą rodzinę utrzymywać; sich etw. auf den — ziehen nabawić się czego; jmndm auf dem =se bleiben pozostać komu na karku, być dalej komu ciężarem; jmndm etw., jmndn auf dem =se lassen pozostawić komu co, kogo na karku; jmndm etw., jmndn vom =se nehmen uwolnić kogo od czego, od kogo; sich einen lästigen Menschen vom =se schaffen pozbyć się przykrego człowieka (z karku); jmndm mit etw. vom =se bleiben nie naprzykrzać się czem komu; jmndm etw. an den — werfen sprowadzić komu co na kark; sich etw. an den — reden sprowadzić sobie własną gadaniną co na kark; jmndm etw. an den — schwatzen, aufschwatzen wmówić w kogo co; jmndm Übles an den — wünschen życzeć komu co złego; einen jmndm übern — schicken nasłać kogo komu albo na kogo; über — und Haupt richten orzekać, wyrokować o życiu i śmierci; etw. mit dem =se bezahlen, büßen przypłacić co gardłem, życiem; das kostet, gilt den — tu idzie o życie; den — daran wagen ryzykować, narazić życie; der — ist ihm verwirkt gardłem, życiem odpowie, gardło da; sich um den — reden narazić przez nierozsądną gadaninę życie; geh mir vom =se! idź mi z karku! 5) szyjka (t. j. wązka część rzeczy); — einer Flasche szyjka u butelki; einer Flasche den — brechen otworzyć butelkę; — einer Violine szyjka u skrzypiec; — einer Kanone, Säule szyjka u armaty, u kolumny.

Ha'lsader, *sf. pl.* =n, żyła szyjna.

Ha'lsband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wstęga *f.* na szyję, naszyjnik *m.*; — der Hunde obroża *f.*

Ha'lsbändchen *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Halsband, koloretka *f.*

Ha'lsbandpfeifer, albo **Re'genpfeifer,** *sm.* =s, ispówka *f.*, siewka *f.*, piszczek *m.*

Ha'lsbinde, *sf. pl.* =n, opaska *f.* na szyję, krawatka *f.*

Ha'lsbräune, *sf.* angina *f.*

Ha'lsbrechend, i **Ha'lsbrecherisch,** *adi.* karkołomny; niebezpieczny; =e Künste karkołomne sztuki.

Ha'lsbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, ręczyciel *m.* w gardłowej sprawie, ręczący pod gardłem.

Hä'lschen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Hals, szyjka *f.*

Ha'lsdrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł szyjny, migdał *m.*

Ha'lse, *sf. pl.* =n, obroża *f.*

Ha'lseisen, *sn.* =s, *pl.* —, kuna żelazna, żelazo *n.* na szyję (wkładane na winowajców).

Ha'lsen, (haben) I. *va.* jmndn — uchwycić kogo za szyję, ściskać kogo; II. sich —, wić około czego, czepić, przyczepiać się do czego.

Ha'lsentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* gardła.

Ha'lsfistel, *sf.* fistuła gardłowa.

Ha'lsflosser, *sm.* =s, *pl.* —, gardłopletwy *m.*

Ha'lsgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd gardłowy, kryminalny; — halten sądzić w sprawie gardłowej, kryminalnej.

Ha'lsgeschmeide, *sn.* =s, naszyjnik *m.* (z drogich kamieni).

Ha'lsgeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* w gardle.

Ha'lskappe, *sf. pl.* =n, kapuza *f.*, kapiszon *m.*

Ha'lskette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* na szyję.

Ha'lskieme, *sf. pl.* =n, podwojnica *f.*

Ha'lskragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, kołnierzyk *m.*

Ha'lskrause, *sf. pl.* =n, kryza *f.*, kołnierzyk *m.* z kryzami.

Ha'lskraut, *sn.* =es, dzwonek pokrzywolistkowy.

Ha'lsmandel, *sf. pl.* =n, migdał *m.*

Ha'lsprozeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces kryminalny, gardłowy.

Ha'lspulsader, *sf. pl.* =n, karotyda *f.*

Ha'lsrecht, *sn.* =es, prawo gardłowe, kryminalne, prawo *n.* życia i śmierci.

Ha'lsschlagader, *sf.* = Ha'lspulsader.

Ha'lsschleife, *sf. pl.* =n, kokarda *f.* do noszenia na szyi, guz *m.* u krawatki.

Ha'lsschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* gardła.

Ha'lsschmuck, *sm.* =(e)s, ozdoba *f.*, strój *m.* na szyję; paciorki *pl.*

Ha'lsschnur, *sf. pl.* =schnüre, sznurek *m.* (pereł, korali i t. p.) do noszenia na szyi; łańcuszek *m.* na szyję.

Ha'lsschwindsucht, *sf.* suchoty gardlane, gardłowe.

Ha'lsstarre, *sf.* paraliż *m.* muszkułów szyi.

Ha'lsstarrig, *adi.* uparty, uporny, uporczywy, krnąbrny, zacięty; *adv.* uparcie, upornie, krnąbrnie, zacięcie; — auf seiner Meinung bestehen uparcie obstawać przy swojem zdaniu; — sein uporzyć; — werden krnąbrnieć.

Ha'lsstarrigkeit, *sf.* upór *m.*, uporczywość *f.*, krnąbrność *f.*, zaciętość *f.*

Ha'lsstimme, *sf.* głos gardlany, falset *m.*, fistuła *f.* (muzyka).

Ha'lsstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* gardłowa, kara śmierci.

Ha'lsstreif(en), i **Ha'lsstrich**, *sm.* =s, pasek *m.* koło szyi u koszuli lub munduru.

Ha'lstuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, chustka *f.* na szyję.

Ha'lsung, *sf.* smycz *f.* ogara.

Ha'lsverbrechen, *sn.* =s, *pl.* —, zbrodnia gardłowa (zasługująca na karę śmierci).

Ha'lsweh, *sn.* =(e)s, ból *m.* gardła.

Ha'lswirbel, *sm.* =s, *pl.* i **Ha'lswirbelbein**, *sn.* =es, *pl.* =e, krąg *m.* (szyjny).

Ha'lszäpfchen, *sn.* =s, języczek podniebieniowy.

Ha'lszange, *sf.* = Drahtzange.

Ha'lszierde, *sf. pl.* =n, = Halsschmuck.

Halt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) zatrzymanie *n.* się (w pochodzie); pauza *f.*; haltmachen stanąć, zatrzymać się, przystanąć, wstrzymać kroki; 2) = Haltbarkeit, trwałość *f.*, moc *f.*; die Mauer wird keinen — haben mur ten nie będzie trwały; der Nagel hat keinen — gwóźdź słabo się trzyma, słabo siedzi; 3) trzymanie *n.* się, podstawa *f.*, podpora *f.*, to na czem można się oprzeć; einen — in (albo an) einem Dinge, an jmndm finden znaleźć w czem, w kim podporę; jeden — verlieren stracić wszelki punkt oparcia w życiu; ein Mensch ohne inneren — człowiek bez zasad, bez charakteru; 4) = Gehalt, treść *f.*, zawartość *f.* kruszcu w rudzie; wartość *f.*, czystość *f.* monety.

Halt, I. *interi.* stój! stójcie! —, wer da? stój! kto tam? kto idzie?; II. — także halter partykuła, której często wcale się nie tłomaczy; es ist — so dosyć, że tak jest; er ist — ein braver Mann godny zaiste z niego człowiek; er will — nicht nie chce i na tem koniec.

Ha'ltbar, *adi.* 1) dający się utrzymać, trwały, mocny; =es Zeug trwała materya; =er Grund powód, mogący się ostać; 2) warowny, obronny; die Festung ist nicht — forteca nie da się utrzymać; 3) kruszcowy, kruszec zawierający.

Ha'ltbarkeit, *sf.* moc *f.*, trwałość *f.*

Ha'lten, hälst, hält, hielt, habe gehalten, I. *va.* 1) trzymać, dzierżyć, mieć w ręku; ein Beil am Stiel — trzymać topór za toporzysko; ein Buch in der Hand, ein Kind auf dem Arme — trzymać w ręce książkę, na ręku dziecko; ein Kind zur Taufe — trzymać dziecko do chrztu; etw. gegen das Licht — trzymać przeciw światłu; sich die Seite — trzymać się, brać się za boki od śmiechu, ze śmiechu boki rwać; jmndn beim Worte — trzymać kogo za słowo; jmndm den Rücken — za plecami czyimi stać, popierać, bronić kogo; jmndm die Stange — nie odstąpić kogo, wspierać kogo; (jednak także:) stać z kim na równi, ubiegać się z kim o co; ein Ding gegen das andere — przeciwstawić jedną rzecz drugiej, porównywać jedną rzecz z drugą; etw. auseinander — rozróżniać, rozdzielać co; jmndn an der Hand, am Arme — trzymać kogo za rękę, za ramię; 2) utrzymać, zatrzymać, zachować; was er hat, hält er co ma, trzyma; das Zeug hält Farbe materya trzyma kolor, nie traci koloru; die Kohlen — Feuer węgle żarzą się; das Feld — utrzymać pole, zwyciężyć; eine Festung — trzymać twierdzę; das Wort, das Versprechen, einen Eid — dotrzymać słowa, przyrzeczenia, przysięgi; nicht Wort — nie dotrzymać słowa; versprechen und — sind zweierlei inna rzecz obiecywać, inna wypełnić; reinen Mund — trzymać co w sekrecie, trzymać język za zębami; die Wage — utrzymać równowagę, równoważyć się; Maß — zachować miarę; Schritt — dotrzymać kroku; mit jmndm Schritt — dotrzymać komu kroku; stand — dotrzymać placu, wytrwać, wytrzymać; 3) trzymać, przytrzymywać; jmndn (gefesselt) — trzymać kogo w więzieniu; haltet den Dieb! halt ihn! (za)trzymajcie złodzieja! łapaj go! 4) utrzymywać, wstrzymywać, powściągać, nie wydawać z siebie albo od siebie; — mich nicht nie wstrzymuj mnie; die Tränen nicht — können nie módz utrzymać łez, wstrzymać się od łez; den Zorn — powściągnąć gniew; den Mund, das Maul — trzymać język za zębami; das Wasser — wstrzymywać mocz; den Atem an sich — zatrzymać, wstrzymać w sobie (oddech); das Lachen — tłumić, dusić w sobie śmiech; 5) (w połączeniu z przysłówkami i przyimkami:) den Kopf hoch — trzymać głowę wysoko, chodzić z podniesioną głową; etw. bereit — trzymać, mieć co na pogotowiu; jmndn streng — trzymać kogo ostro; jmndn kurz — trzymać kogo krótko; jmndn warm — trzymać kogo ciepło; (także obraz.) starać się zachować sobie czyje względy; jmndn frei — płacić za kogo; jmndn schadlos —

odszkodować kogo; jmndn gut, übel — obchodzić się z kim dobrze, źle; jmndn albo sich fern von etw. — trzymać kogo, się zdaleka od czego; jmndn in Ehren — szanować kogo; jmndn im Zaume — trzymać kogo w ryzie; jmndn von etw. in Kenntnis — informować kogo o czem; jmndn zu etw. — albo anhalten nakłonić, zmusić kogo do czego; es mit jmndm — trzymać za kim, z kim, obstawać za kim, bronić kogo; ich halte es mit dem Wein ja pozostaję przy winie, piję wino; er hält viel auf seinen Freund wiele trzyma o swoim przyjacielu, ceni go wysoko; viel auf sich — wiele o sobie trzymać, mniemać; 6) zachowywać co; Feste — obchodzić święta; Gebräuche — zachowywać zwyczaje; Gebote, Gesetze — przestrzegać nakazów, praw; es nach Belieben — czynić wedle woli, upodobania; halte es wie du willst czyń, jak ci się podoba; ich pflege es so zu — zwykłem tak czynić; so will ich es gehalten haben albo wissen tak ja chcę, żądam, aby tak było; 7) mieć, trzymać, utrzymywać; Pferde und Wagen — trzymać, mieć konie i powóz; seinen Kindern einen Lehrer — trzymać nauczyciela dla dzieci; 8) = abhalten, odbywać co; Mittagsruhe — odpoczywać po obiedzie, odbywać drzemkę poobiednią; seine Mahlzeit — obiadować; Stunden, Schule — odbywać, dawać lekcye; eine Rede, Predigt — mieć mowę, kazanie; Vorlesungen — miewać odczyty; Gericht — odbywać sądy; mit jmndm Rat — odbywać z kim naradę; 9) = enthalten, umfassen, trzymać w sobie, mieścić w sobie, zawierać; der Krug hält drei Liter dzban trzyma w sobie, mieści w sobie trzy litry; 10) = meinen, urteilen, trzymać, mniemać, rozumieć, sądzić; ich halte, daß . . . sądzę, mniemam, że . . .; etw. für wahrscheinlich, falsch — uważać, brać co za prawdopodobne, za nieprawdziwe; halte davon, was du willst sądź o tem, jak chcesz; man sollte es nicht für möglich — wydaje się niepodobnem; jmndn für einen Dieb — uważać kogo za złodzieja; ich halte ihn für einen Ehrenmann sądzę, że jest zacnym człowiekiem; ich halte es unter meiner Würde uważam to za niegodne siebie; viel, wenig von jmndm — wiele, niewiele o kim trzymać; viel, wenig von etw. — wiele, niewiele o czem trzymać, w co wierzyć; ich halte nichts davon za nic tego nie mam, nie przywiązuję do tego wagi; was hältst du davon? co o tem trzymasz, sądzisz?; viel von sich — trzymać, sądzić wiele o sobie; große Stücke auf jmndn — wysoką mieć o kim opinię, cenić kogo wysoko, bardzo kogo sobie ważyć; wofür hältst du mich eigentlich? za co mnie masz właściwie?; wie alt hälst du mich? ile lat, sądzisz, mam, liczę?; jemandem etw. zu gute halten (także zu Gnade, zu Gnaden —) przebaczyć, pobłażać komu; II. *vn.* (haben) 1) stać, stanąć, zatrzymać się; der Wagen hielt wóz stanął; still(e) — zatrzymać się; mit etw. hinter dem Berge — ob. pod Berg; 2) trzymać, zachowywać się, trwać; das Zeug hält gut materya trzyma dobrze, nie drze się; der Frost hält noch immer mróz ciągle jeszcze trzyma; 3) kierować się, iść dokąd; dort angekommen, mußt du (dich) links — skoro tam przybędziesz, musisz kierować się, iść na lewo; 4) (w połączeniu z przyimkami:) zu jmndm, zu einer Partei — trzymać za kim, z kim, z jakiem stronnictwem; in Freundschaft zu jmndm — być z kim zaprzyjaźnionym, zostawać z kim w przyjaźni; über etw. — pilnować, przestrzegać czego; über sein Wort — dotrzymać słowa; auf etw. — przywiązywać wagę do czego; auf Zucht und Ordnung — pilnować rygoru i porządku; auf Ehre — być dbałym o honor; auf Träume — wierzyć w sny; an sich — taić się, nie wyjawiać się, powstrzymywać się, tłumić co w sobie; ich halte dafür, daß . . . sądzę, że . . .; III. sich —, *vr.* (haben) 1) trzymać się; sich gut, gerade, aufrecht — trzymać się dobrze, prosto, prosto na nogach; sich schlecht, krumm — trzymać się źle, krzywo; sich auf den Füßen, Beinen — trzymać się na nogach; sich rechts — trzymać się na prawo, prawą stroną iść; sich in See — płynąć morzem; 2) trzymać się, zachowywać się, stać; sich ruhig — stać spokojnie; sich warm — trzymać się ciepło, wdziać ciepłe suknie; sich im Bett, im Zimmer — zostać w łóżku, nie wychodzić z pokoju; sich bereit — być na, w pogotowiu; sich zu jmndm — trzymać się kogo, obcować, wdawać się z kim; sich an etw. — trzymać się czego, za co; sich an dem Baume — trzymać się drzewa; nicht wissen, woran man sich — soll nie wiedzieć, na czem polegać, czemu zaufać, co czynić; sich von etw. fern — trzymać się z daleka od czego; sich an das Pfand — poszukiwać zaspokojenia na zastawie, ze zastawu; sich an jmndn — trzymać się kogo, uchwycić się kogo, zaufać komu, spuścić się na kogo; sich an den Bürgen — trzymać się ręczyciela, poszukiwać zaspokojenia na ręczycielu; 3) trzymać się, konserwować się, nie psuć się; die Festung hält sich noch twierdza się jeszcze trzyma, broni się, nie poddaje się; das Obst wird sich nicht — owoce nie będą się trzymały, zepsują się; das Wetter wird sich nicht — powietrze to, pogoda nie potrwa długo, zmieni się; IV. *v. impers.* es hält schwer, hart trudno, trudno idzie, wielka w tem trudność; wie hält's? jak rzecz stoi? jak się rzecz

ma?; es läßt sich — to ujdzie, to jeszcze jako tako.

Ha'lteplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, i Haltepunkt *sm.* =es, *pl.* =e, przystanek *m.*

Ha'lter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) trzymający, ten co trzyma; 2) uczepek *m.*; 3) ferma *f.*, fermata *f.* (muzyka); 4) sadz *m.*; rybnik *m.*

Ha'ltesignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał zatrzymujący, sygnał „stój!"

Ha'ltestelle, *sf. pl.* =n, **Ha'ltestation**, *sf. pl.* =en, przystanek *m.*, stacyjka *f.*

Ha'ltestellenaufseher, i **Haltestellenverwalter** *sm.* =s, *pl.* —, przystankowy *m.*, zawiadowca *m.* przystanku.

Ha'ltig, *adi.* mający w sobie kruszec.

Ha'ltlos, *adi.* bez oparcia; nie mający trwałości, nie dający się utrzymać; (obraz.) bez zasad, bez charakteru.

Ha'ltlosigkeit, *sf.* nietrwałość *f.*; bezpodstawność *f.*

Ha'ltstatt, *sf.* zbiorowisko *n.* myśliwych w lesie.

Ha'ltung, *sf. pl.* =en, 1) trzymanie *n.* się, postawa *f.*, ułożenie *n.* ciała; eine schlechte, nachlässige — haben trzymać się źle, niedbale; sie hat eine majestätische — ma majestatyczną, wspaniałą postawę; ungezwungene, freie — postawa niewymuszona, naturalna; eine drohende — annehmen przybrać postawę groźną; 2) sposób *m.* prowadzenia; sittliche — zasady, charakter; politische — zasady, zapatrywania polityczne; 3) rozdzielenie jasności i cienia w malarstwie; 4) (rzadko:) podstawa *f.*, oparcie *n.*, trwałość *f.*; die Preise nahmen eine festere — an ceny ustaliły, wzmocniły się.

Halu'nke, *sm.* =n, *pl.* =n, hultaj *m.*, łajdak *m.*

Halurgi'e, *sf.* solnictwo *n.*

Ha'mbutte *sf. pl.* =n, głóg *m.*

Ha'men, *sm.* =s, *pl.* —, kaszerz *m.*, czerp *m.*, węcierz *m.*, węda *f.*

Hä'misch, *adi.* (skrycie) złośliwy, urągliwy; zdradliwy, podstępny, oszczerczy; =er Blick urągliwe spojrzenie; =es Wesen skryta złośliwość; jmndn — ansehen, fragen urągliwie, złośliwie na kogo spojrzeć, kogo się zapytać.

Ha'mmel, *sm.* =s, *pl.* i **Hä'mmel**, skop *m.*, baran *m.* (mniszony, trzebiony); um wiederum auf besagten — zu kommen wracając do tego, co powiedziałem; geduldig wie ein — cierpliwy (potulny) jak baranek.

Ha'mmelbraten, *sm.* =s, pieczeń skopowa, barania.

Ha'mmelbrühe, *sf.* rosół skopowy, barani, potrawka z baraniny.

Ha'mmelfleisch, *sn.* =es, skopowina *f.*, baranina *f.*

Ha'mmelkeule, *sf. pl.* =n, skopowa łopatka, pośladek barani, ćwiartka *f.* baraniny.

Ha'mmelschlegel, *sm.* =s, *pl.* —, = Hammelkeule.

Ha'mmeln, *va.* (haben) skopić, rznąć, mniszyć, czyścić barany.

Ha'mmer, *sm.* =s, *pl.* **Hämmer**, 1) młot *m.*, młotek *m.*; Schlag mit dem — uderzenie młotem; mit dem — bearbeiten bić młotem, kuć, klepać, młotować, zwischen — und Amboß sein być między młotem a kowadłem; 2) przybicie *n.* na licytacyi; etw. unter den — bringen wystawić, puścić co na licytacyę; dem — verfallen puszczony, wystawiony na licytacyę; 3) młoteczek *m.* (kosteczka *f.* w uchu); 4) młot (ryba); 5) (niektóre rodzaje młota:) Hakennagel— młot do haków szynowych; Hand— młot ręczny, młotek; Maurer — młot murarski; Setz— przykładek, młot przykładowy; Vorschlag—, Zuschlag—, Schlage— przybijak, młot dwuręczny.

Ha'mmerarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, młotnik *m.*

Ha'mmerauge, *sn.* =s, oko *n.* młota.

Ha'mmeraxt, *sf. pl.* =äxte, topor *m.* z młotem.

Ha'mmerbahn, *sf.* płatnia *f.* młota.

Hä'mmerbar, *adi.* kowalny.

Hämmerbarkeit, *sf.* kowalność *f.*

Hä'mmerchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Hammer, młoteczek *m.*

Ha'mmereisen, *sn.* =s, żelazo kute (młotem).

Ha'mmerfinne, *sf.* ostrze *n.* młota.

Ha'mmerfisch, *sm.* =es, młotek *m.* (ryba).

Ha'mmergar, *adi.* kowalny; =es Kupfer miedź rafinowana, czysta kowalna.

Ha'mmergerüst, *sn.* =es, *pl.* =e, rusztowanie młotowe.

Ha'mmerhelm, *sm.* =es, *pl.* =e, = Hammerstiel.

Ha'mmerherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel kuźnicy.

Ha'mmerhütte, *sf. pl.* =n, młotarnia *f.*, hamernia *f.*, kuźnica *f.*

Ha'mmerkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa, *f.*, głowica *f.* młota.

Hä'mmerlein, *sn.* = Hämmerchen.

Hä'mmerling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) złośliwy duch; 2) Meister — przydomek kata, dyabła; 3) arlekin *m.*, lalka *f.*; 4) żółtaczek *m.* (ptak).

Ha'mmerloch, *sn.* = Hammerauge.

Ha'mmermeister, *sm.* =s, *pl.* —, hamernik *m.*; właściciel *m.* hamerni.

Hä'mmern, I. *vn.* (haben) bić, bić jakby młotem; der Specht hämmert dzięcioł bije dzióbem (o drzewo); die Schläfen — skronie pulsują; II. *va.* bić młotem, klepać, kuć; glatt, gleich, eben — kuć na gładko, szlichtować; das Eisen kalt — kuć żelazo na zimno; sich — lassen być kowalnym.

Ha'mmerpinne, *sf.* ostry koniec u młotka.

Ha'mmerschlacke, *sf.* młotowiny *pl.*, zendra *f.*

Ha'mmerschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, 1) uderzenie *m.* młotem; 2) = Hammerschlacke.

Ha'mmerschmied, *sm.* =es

pl. =e, kowal; rzemieślnik pracujący młotem, młotnik *m.*

Ha'mmerstiel, *sm.* =(e)s, trzonek *m.* u młotka, toporzysko *n.* u młota.

Ha'mmerstirn, *sf.* czoło *n.* młota.

Ha'mmerstrauch, *sm.* =(e)s, młotowiec *m.*, młotodrzew *m.*, mrzechlina *f.*

Ha'mmerwelle, *sf.* wał *m.* młota fryszerskiego.

Ha'mmerwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, hamernia *f.*, kuźnica *f.*, młotowina *f.*

Ha'mmerzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) cecha *f.* na drzewie znacznikiem (młotkiem) wybita; 2) cecha (znak fabryczny).

Hämorrhoida'l, *adi.* hemoroidalny, krwawnicowy.

Hämorrhoida'lknoten, *sm.* =s, *pl.* —, nabrzmiałe naczynie krwawnicowe.

Hämorrhoi'den, *sf. pl.* hemoroidy *pl.*, krwawnice *pl.*

Ha'mpelmann, *sm.* =es, skoczek *m.*, maryonetka *f.*

Ha'mpeln, *vn.* hample, hampelst, (haben) trzepotać się, skakać.

Ha'mster, *sm.* =s, *pl.* —, 1) chomik *m.*, skrzeczek *m.*, świszczek *m.*; 2) skąpiec *m.*; człowiek w samotności żyjący.

Ha'msterbau, *sm.* =es, kryjówka *f.*, jama *f.*, w której żyje chomik.

Ha'msterfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skórka *f.* z chomika.

Ha'msterhöhle, *sf. pl.* =n = Hamsterbau.

Ha'msterröhre *sf. pl.* =n, wejście *n.* do jamy chomika.

Hand, *sf. pl.* Hände (*dat.* czasem Handen) 1) ręka *f.*; rechte — prawa ręka, prawica; linke — lewa ręka, lewica; offene, geschlossene — ręka otwarta, zamknięta, złożona (pięść); äußere albo verkehrte — zewnętrzna część ręki, grzbiet, wierzch ręki; innere, flache, glatte — wewnętrzna część ręki, dłoń; hohle — dłoń (ręki zgiętej), garść; geballte — ręka zaciśnięta, pięść; eine leichte, feste, sichere, gewandte, schwere, unsichere, zitternde — ręka lekka, silna, pewna, zręczna, ciężka, niepewna, drżąca; 4) ręka, strona *f.*, bok *m.*; zur rechten, linken —, rechter, linker — po prawej, lewej ręce, z prawej, z lewej, strony, po prawej, lewej stronie, na prawo, na lewo, w prawo, w lewo; 3) = Handschrift, ręka, charakter pisma; es ist seine — to jego ręka; eine schöne, schlechte — schreiben mieć piękną, brzydką rękę, pisać pięknie, brzydko; von eigener — geschrieben własnej ręki, własnoręczny, własnoręcznie; 4) = Gewalt, ręka, moc *f.*, możność *f.*, potęga *f.*; Gottes— ręka boska; eine höhere — wacht über uns wyższa moc czuwa nad nami; mit gesamter — stürmen uderzyć całą mocą, szturmować wszystkim żołnierzem; in feindliche Hände fallen wpaść w nieprzyjacielskie ręce; mein Glück, mein Leben ruht in deiner — moje szczęście, moje życie jest w twoim ręku; die — der Gerechtigkeit ręka sprawiedliwości; 5) = Besitzer, ręka, posiadacz *m.*; er ist in schlechten Händen w złych jest rękach; tote —, Besitz toter — martwa ręka, posiadłość martwej ręki; der Tote reicht dem Lebenden die — zmarły podaje rękę żyjącemu, dziedzic jest następcą zmarłego; das Geld ist in guten Händen pieniądze są w dobrych rękach; obere — pan, właściciel, lennodawca; untere — poddany, lennik; die gesamte — belehnen nadać lenno całej rodzinie; 6) ręka = osoba; es fehlt an Händen brak rąk, robotników; alle Hände auf Deck! wszyscy na pokład! 6) vor der —, in der vorderen — sein, sitzen być na ręku, na ręce; hinter der —, in der hinteren — sein, sitzen być za ręką (w grze kartowej); Sonate für vier Hände sonata na cztery ręce; eine — breit, hoch szeroki, wysoki na dłoń, na rękę; eine —voll garść; 7) (w połączeniu z przyimkami) an die linke — gewöhnt sein mieć lewą rękę wprawniejszą do roboty, niż prawą, być mańkutem; jmndn an der — führen prowadzić kogo za rękę; jmndm an die albo zur — gehen pomagać komu, wspierać kogo; etw. an albo bei der — haben mieć co pod ręką, nadoręczu, napodorędziu; jmndm etw. an die — geben, reichen podać co komu, (do ręki) wręczyć co komu; jmndm eine Summe Geldes auf die — geben dać kumu sumę pieniężną na rękę; jmndm mit Rat und Tat an die — gehen wspierać kogo radą i uczynkiem; jmndn auf den Händen tragen nosić kogo na rękach; auf der (flachen) — liegen jasno, jak na dłoni; jmndm etw. auf die — geben dać komu co na rękę; Geld auf die — bekommen dostać pieniądze (na rękę); einen Klaps auf die — bekommen dostać klapsa po ręce; jmndm auf die Hände sehen patrzeć komu na palce, mieć baczność na kogo; auf seine — hin z własnej woli; auf seine albo eigene — etw. tun uczynić co na swoją rękę, na swoje konto, swoją odpowiedzialność; sich auf eigene — setzen usamowolnić się; auf eigener albo auf seiner eigenen — sitzen, liegen, leben utrzymywać się sam, stać o własnych siłach; außer der — liegen nie być na ręku; etw. aus der —, aus den Händen geben, lassen, legen dać, upuścić, wypuścić co z rąk; jmndm etw. aus der —, aus den Händen nehmen, winden, ringen, locken, spielen wydrzeć co komu z rąk; aus der — fallen wypaść z ręki; aus freier — z wolnej ręki, bez pomocy instrumentów, nie według wzoru, według własnego pomysłu; etw. aus der ersten — kaufen kupić co z pierwszej ręki, od fabrykanta, producenta; ich habe

die Nachricht aus der ersten — mam tę wiadomość z pierwszej ręki, wprost ze źródła; etw. aus der —, aus freier — verkaufen z wolnej ręki sprzedać; aus einer — in die andere z ręki do ręki; aus albo von der — in den Mund leben żyć z dnia na dzień; jmndn bei der — nehmen wziąć kogo za rękę; bei der — haben, sein mieć, być pod ręką; das Gesuch muß durch viele Hände gehen podanie musi przejść przez wiele rąk; durch die dritte — przez trzecią rękę, za pośrednictwem trzeciej osoby; hinter, nach der — potem, później, następnie; — in — miteinander gehen iść ręka w rękę, być ściśle z kim związanym; etw. in Händen, in der — haben, halten mieć, trzymać co w ręku; einen Eid in die Hände jmnds ablegen złożyć przysięgę w czyje ręce; jmndm in die Hände arbeiten ułatwić komu robotę, pomagać komu w pracy; jmndm etw. in die — versprechen przyrzec komu uroczyście; jmndm in die Hände fallen, geraten, rennen wpaść w czyje ręce; in die Hände klopfen, klatschen klaskać rękoma, w ręce, w dłonie; etw. in jmnds Hände stellen złożyć co w czyje ręce, postawić komu co do dyspozycyi; mit dem Säbel in der — ze szablą w ręku; mit der — gemacht ręką, za pomocą ręki, rękami zrobiony; mit gefalteten Händen ze złożonemi rękami; mit der — berühren dotknąć się ręką; das kann man mit den Händen greifen to namacać można; sich mit seiner Hände Arbeit ernähren żyć z pracy rąk swoich; mit eigener — własnoręcznie; mit beiden Händen oburącz, obiema rękami; mit beiden Händen nach etw. greifen chciwie po co sięgać; mit vollen Händen pełnemi garściami; jemandem mit vollen Händen Wohltaten erweisen obsypywać kogo dobrodziejstwami; mit leeren Händen z próżnemi, gołemi rękami, bez wszystkiego, bez niczego; mit bewaffneter — zbrojnie; nicht faul mit der — sein nie stać bezczynnie, ruszać się, pracować; mit — und Fuß, mit Händen und Füßen rękami i nogami, z całej siły; zaciekle, rozpaczliwie; jmndm etw. mit — und Mund versprechen przyrzec komu co i usty i dłonią, dać komu słowo i rękę na co; mit jmndm über die — sein mieć ansę do kogo, etw. unter den Händen haben mieć co pod ręką, zajmować się czem; pracować nad czem; unter der — pokryjomu, cichaczem; etw. unter der — kaufen kupić co pod ręką, przypadkowo; die Arbeit geht ihm gut von der — robota idzie mu od ręki, łatwo, prędko; etw. von der — schlagen, weisen wyrzec się czego, odmówić, odrzucić co; von langer — zdawna; vorderhand tymczasowo; 8) jmnds rechte — sein być czyją prawą ręką, posiadać czyje zaufanie; topp, deine —! zgoda, daj rękę; jmndm die — auf etw. geben dać komu rękę, utwierdzić przyrzeczenie przez podanie ręki; kurzer — krótko, bez ogródek; seine — von jmndm abziehen opuścić kogo, przestać dopomagać komu; — ans Werk (an)legen wziąć się do dzieła; die letzte — anlegen wykończyć co; — an jmndn anlegen podnieść rękę na kogo, targnąć się, porwać się na kogo; — an sich legen targnąć się na własne życie; seine milde — auftun świadczyć dobrodziejstwa; die — nach etw. ausstrecken wyciągnąć po co rękę; jmndm hilfreiche — bieten pomódz komu, ofiarować komu pomoc; jmndm die Hände binden związać komu ręce, pozbawić kogo wolności działania; jmndm die — drücken uścisnąć komu rękę, dłoń; jmndm die — geben, reichen rękę komu oddać, pójść za kogo; sich um jmnds — bewerben starać się o czyją rękę; ihre — ist schon vergeben już zaręczona; die Sache hat — und Fuß rzecz jest w należytym stanie, jest dobrze ułożona, zrobiona; die Sache hat weder — noch Fuß niema w tem ani ładu, ani składu; die — mit im Spiele haben należeć do czego, mieć w czem udział, wtrącać się do czego; er hat in allem eine glückliche — ma we wszystkiem dobrą rękę, we wszystkiem mu się szczęści; alle Hände voll zu tun haben mieć po uszy do roboty; freie Hände haben mieć wolne ręce, mieć moc działania podług woli; die — von etw. halten nie dotykać się czego, trzymać się zdala od czego; die Hände gen Himmel heben wznieść ręce do nieba; jmndm die Hände küssen całować kogo w rękę, całować komu ręce; jmndm freie — lassen, geben pozostawić, dać komu wolność działania wedle jego woli; die Hände in den Schoß legen włożyć ręce do kieszeni, siedzieć z założonemi rękami, próżnować; jmndm hilfreiche — leisten, reichen wesprzeć kogo, dać komu porękę; krumme Hände machen mieć długie palce, kraść; sich die Hände reiben ręce zacierać; die Hände über dem Kopf zusammenschlagen załamać ręce; die Hände sinken lassen opuszczać ręce, gnuśnieć, tracić odwagę; seine Hände in Unschuld waschen umywać ręce od czego, nie brać na się odpowiedzialności; reine Hände haben mieć czyste ręce, być niewinnym; 9) eine — wäscht die andere ręka rękę myje; kalte Hände, warme Liebe zimne ręce, gorąca miłość; wenn man dem Teufel einen Finger bietet, so nimmt er die ganze — podaj palec, a on ręki pożąda.

Ha'nd=, *adj.* ręczny, podręczny.

Ha'ndamboß, *sm.* =osses, *pl.* =osse, nastrażnica *f.*

Ha'ndarbeit, *sf. pl.* =en, 1) robota ręczna; praca *f.* rąk; 2) robota fizyczna; 3) **weibliche** =**en** robótki kobiece.

Ha'ndarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik ręczny, wyrobnik *m.*

Ha'ndausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie podręczne, doręczne.

Ha'ndbagger, *sm.* =s, *pl.* —, czerpak *m.*, pogłębiak łyżkowaty.

Ha'ndbecken, *sn.* =s, *pl.* —, miednica *f.* (do umywania rąk).

Ha'ndbeil, *sn.* =es, *pl.* =e, toporek *m.*

Ha'ndbetrieb, *sm.* =es, *pl.* =e, manufaktura *f.*, przemysł rękodzielniczy, domowy.

Ha'ndbewegung, *sf. pl.* =en, poruszenie *n.* ręki, rąk.

Ha'ndbibel, *sf. pl.* =n, biblia podręczna, małe wydanie biblii.

Ha'ndbibliothek, *sf. pl.* =en, biblioteka *f.* do podręcznego użytku.

Ha'ndbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder ręczny, świderek *m.*

Ha'ndbreit, *adj.* szeroki na dłoń, na rękę.

Ha'ndbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, deszczułka ręczna na wapno.

Ha'ndbriefchen, *sn.* =s, *pl.* —, liścik *m.*, bilecik *m.*

Ha'ndbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, podręcznik *m.*

Ha'ndbüchse, *sf. pl.* =n, krócica *f.*

Hä'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Hand, rączka *f.*; łapka *f.*, łapeczka *f.*; die — *pl.* rączęta.

Ha'nddienst, *sm.* =es, *pl.* =e, usługa ręczna.

Ha'nddruck, częściej **Hä'ndedruck**, *sm.* =es, *pl.* =drücke uściśnienie *n.* ręki.

Ha'nddurchschlag, *sm.* =es, przebijak ręczny, palcaty, kolcowy.

Ha'ndeisen i **Ha'ndfesseln**, *pl.* peta *pl.* na ręce, żelaza *pl.*, kajdany *pl.*, kajdanki *pl.*, łańcuszki *pl.*

Hä'ndeklatschen, *sn.* =s, klaskanie *n.* w ręce, oklask *m.*

Ha'ndel, *sm.* =s, 1) sprawa *f.*, rzecz *f.*, interes *m.*; **verdrießlicher, gefährlicher** — nieprzyjemna, niebezpieczna sprawa; **angelegter** — sprawa ułożona, naprzód obmyślona; **böser** — brzydka sprawa; **sich in einen gefährlichen — mischen, einlassen** wdać się, wmieszać się w sprawę niebezpieczną; **jmndn in einen — verwickeln** wplątać kogo w jaką sprawę; **sich aus einem — ziehen** wywinąć się, wywikłać się z jakiej sprawy; 2) (*pl.* Händel) kłótnia *f.*, zwada *f.*, sprzeczka *f.*, zatarg *m.*, spór *m.*, burda *f.*, brewerya *f.*; proces *m.*; **einen — beilegen, schlichten** załagodzić spór; **Händel mit jmndm bekommen** mieć z kim sprzeczkę, zatargi, kłótnie; **sich Händel zuziehen** narazić się na zatargi; **Händel anfangen, stiften** wszczynać, wzniecać zwady, junaczyć, kłótnie, sprzeczki wszczynać; **Händel suchen** albo **mit Willen Händel anfangen** zwady szukać; **einen — vor Gericht bringen** sprawę podać do sądu, rozpocząć proces; 3) układ *m.*, umowa *f.*, ugoda *f.*, targ *m.*; **guter, schlechter** — dobry, zły interes; **einen — machen, schließen, treffen** zrobić interes, zawrzeć ugodę; **der — ist abgemacht, abgeschlossen** interes skończony, ugoda zawarta; **in einem — begriffen sein** pertraktować, układać się o co, być w układach; **mit einem — zum Abschluß kommen** skończyć interes, zawrzeć ostatecznie ugodę, dobić targu; =**s einig sein** zgadzać się, porozumieć się; =**s einig werden** zgodzić się, przystać na co; **jmndm in den — fallen, jmndm den — verderben** targ, interes komu zepsuć; **mit jmndm im — stehen** być w trakcie z kim, układać się, ugadzać się, umawiać się z kim; **jmndm den — aufsagen, aufkündigen** zerwać z kim umowę, wypowiedzieć komu umowę, zerwać z kim stosunki, interes; oświadczyć, że się już czem zajmować, z kim do czynienia mieć nie chce; **der — ist zurückgegangen, ist rückgängig geworden** interes został cofnięty, nie przyszedł do skutku, umowa, ugoda nie została zawartą, nie doszła; 4) handel *m.*; **Getreide** — handel zbożem; — **zu Lande, zur See** handel lądowy, zamorski; — **im großen, im kleinen** handel wielki, mały; **zum — gehörig** handlowy; — **und Gewerbe** handel i przemysł; **auswärtiger, inländischer** — handel zagraniczny, krajowy; (**mit etw.**) — **treiben, führen** albo **den — betreiben** prowadzić (czem) handel, handlować (czem); **eine Ware ist nicht im** — towar nie jest w handlu; **den — aufgeben** porzucić handel, wycofać się z handlu; **den — erlernen** wyuczyć się, nauczyć się handlu; **der — liegt darnieder** handel podupadł; **sie treibt — mit ihren Reizen** frymarczy swoimi wdziękami; **im — gilt keine Freundschaft** przyjaźń przyjaźnią, a interes interesem; 5) sprawa = sprawowanie się, postępowanie *n.*; **sein — und Wandel** jego życie i prowadzenie się; 6) (rzadko:) robota *f.*, dzieło *n.*

Ha'ndelbar, *adj.* handlowy, mogący być przedmiotem handlu.

Hä'ndelkraut, *sn.* =es, przetacznik trzyliściowy.

Hä'ndelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, burda *m.*, napastnik *m.*, zawadyaka *m.*, zawalidroga *m.*

Ha'ndeln, **handle**, **handelst**, I. *vn.* (**haben**) 1) czynić, postępować; **vermessen, weislich, unrecht, übel, nach Belieben** — postępować, postąpić sobie zuchwale, mądrze, niesłusznie, źle, według upodobania; **als rechtschaffener Mann, wie ein Schurke** — postąpić sobie jak na uczciwego człowieka przystało, jak łotr; **redlich an** albo **mit jmndm, in etw.** — postąpić sobie z kim, w czem uczciwie, rzetelnie; **wie würdest du an meiner Stelle** —? jakbyś postąpił, cobyś uczynił na mojem miejscu? **Art zu** — sposób postępowania, prowadzenia się; 2) działać; **hier**

heißt es —, nicht reden teraz działać trzeba, nie rozprawiać; ein tätiger, handelnder Mensch człowiek bardzo czynny; der beschreibende und der handelnde Teil eines Gedichtes część opisowa i opowiadająca poematu; =de Person osoba działająca, aktor; 3) rozprawiać, traktować; das Buch handelt von der albo über die Geschichte Polens książka traktuje o historyi Polski; 4) targować się; um eine Ware — targować się o towar; er läßt mit sich — można się z nim potargować; mit ihm ist gut — z nim łatwo dobić targu; 5) handlować, handel czem prowadzić, kupczyć, frymarczyć; mit Seide — handlować jedwabiem; die Engländer — mit allen Völkern Anglicy prowadzą handel z wszystkimi narodami; nach Italien — prowadzić handel z Włochami, wysyłać towary do Włoch; im großen, im kleinen — prowadzić wielki, mały handel; II. (rzadko) *va.* (haben) eine Ware — handlować towarem; eine Ware auf bare Zahlung, auf Ziel — kupować towar za gotowiznę, na kredyt; III. sich —, *vr. impers.* es handelt sich chodzi, idzie o to, o to rzecz; es handelt sich um eine wichtige Sache rozchodzi się o ważną rzecz.

Ha'ndels=, *adi.* handlowy.

Ha'ndelsagent, *sm.* =en, *pl.* =en, ajent handlowy.

Ha'ndelsangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa handlowa, interes *m.*

Ha'ndelsartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł *m.*, towar *m.*

Ha'ndelsbank, *sf. pl.* =en, bank handlowy.

Ha'ndelsbetrieb, *sm.* =es, ruch handlowy; czynności, interesa handlowe *pl.*; handel *m.*

Ha'ndelsbevollmächtigte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, pełnomocnik *m.* (handlowy).

Ha'ndelsbeziehungen, *sf. pl.* stosunki handlowe.

Ha'ndelsbilanz, *sf. pl.* =en, bilans handlowy.

Ha'ndelsblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, gazeta handlowa, dla kupców.

Ha'ndelsbrauch, *sm.* =s, *pl.* =bräuche, zwyczaj handlowy.

Ha'ndelsbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list kupiecki.

Ha'ndelsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga handlowa.

Ha'ndelsbund, *sm.* =es i **Ha'ndelsbündnis**, *sn.* =isses, *pl.* =isse, związek handlowy.

Ha'ndelschaft, *sf. pl.* =en, 1) wszystko co dotyczy handlu; kupiectwo *n.*; 2) cech kupiecki, stowarzyszenie kupców.

Ha'ndelskompagnie (wym.: — pani), *sf.* i **Ha'ndelsgesellschaft**, *sf. pl* =en, kompania handlowa, spółka handlowa, towarzystwo handlowe.

Ha'ndelskorrespondenz, *sf.* korespondencya handlowa.

Ha'ndelsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, kupczyk *m.*, subjekt *m.*

Ha'ndelseinig, *adi.* — werden dobić targu, zrobić interes.

Ha'ndelsfach, *sn.* =es, *pl.* =fächer, gałąź *f.* handlu.

Ha'ndelsfaktorei, *sf. pl.* =en, faktorya *f.* (handlowa).

Ha'ndelsfirma, *sf. pl.* =men, firma handlowa.

Ha'ndelsfrau, *sf. pl.* =en, handlująca, przedająca, kupcowa *f.*, handlarka *f.*

Ha'ndelsfreiheit, *sf.* wolność *f.* handlu, wolny handel.

Ha'ndelsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, kupiec, z którym inny kupiec pozostaje w stosunkach handlowych.

Ha'ndelsgärtner, *sm.* =s, *pl.* —, ogrodnik, sprzedający kwiaty lub owoce przez się pielęgnowane.

Ha'ndelsgebrauch, *sm.* = Handelsbrauch.

Ha'ndelsgehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, pomocnik handlowy.

Ha'ndelsgeist, *sm.* =es, duch kupiecki.

Ha'ndelsgenoß i **Ha'ndelsgenosse**, *sm.* =n, *pl.* =n, spólnik *m.* (handlowy).

Ha'ndelsgenossenschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo, stowarzyszenie handlowe.

Ha'ndelsgerechtigkeit, *sf. pl.* =en, i **Ha'ndelsgerechtsame**, *sf. pl.* =n, przywilej handlowy.

Ha'ndelsgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd handlowy.

Ha'ndelsgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) czynność handlowa; =e betreiben trudnić się czynnościami handlowemi; ein — abschließen zrobić interes handlowy; 2) handel *m.*, skład *m.*, sklep *m.*, magazyn *m.*; ein — errichten założyć handel.

Ha'ndelsgeschichte, *sf.* historya *f.*, dzieje *pl.* handlu.

Ha'ndelsgesellschaft, *sf. pl.* =en, spółka handlowa.

Ha'ndelsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa handlowa.

Ha'ndelsgesetzbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, kodeks handlowy, księga *f.* ustaw handlowych.

Ha'ndelsgesetzgebung, *sf.* ustawodawstwo *n.*, prawodawstwo handlowe, w sprawach handlowych.

Ha'ndelsgewohnheit, *sf. pl.* =en = Handelsgebrauch.

Ha'ndelshafen, *sm.* =s, =häfen, port handlowy.

Ha'ndelshaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom handlowy, kupiecki.

Ha'ndelsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, kupiec *m.*, właściciel *m.* handlu, magazynu.

Ha'ndelsinnung, *sf. pl.* =en, cech kupiecki.

Ha'ndelskammer, *sf. pl.* =n, izba handlowa.

Ha'ndelskrisis, *sf. pl.* =sen, kryzys handlowy, przesilenie handlowe.

Ha'ndelslehrling, *sm.* =s, *pl.* =e, uczeń handlowy, kupczyk *m.*, praktykant handlowy.

Ha'ndelsleute, *pl.* handlujący *pl.*

Ha'ndelsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, kupiec *m.*, handel prowadzący, handlem się trudniący.

Ha'ndelsmarke, *sf. pl.* =n, znak fabryczny, znak fabryki.

Ha'ndelsminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* handlu.

Ha'ndelsniederlage, *sf. pl.* =n, magazyn *m.*

Ha'ndelsniederlassung, *sf. pl.* =en, faktorya *f.*, osada handlowa.

Ha'ndelspapier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, papier *m.* (publiczny).

Ha'ndelsplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce handlowe, punkt *m.* handlu.

Ha'ndelsrecht, *sn.* =es, 1) *pl.* =e, prawo *n.*, przywilej *m.* prowadzenia handlu; 2) prawo handlowe.

Ha'ndelsregister, *sn.* =s, *pl.* —, rejestr handlowy.

Ha'ndelsreisende(r), *sm.* =den, *pl.* =den, subjekt *m.*; ajent handlowy podróżujący.

Ha'ndelssache, *sf. pl.* =n, 1) rzecz handlowa, handlu dotycząca; 2) sprawa handlowa, skarga *f.* w sprawie handlowej.

Ha'ndelsschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt handlowy, kupiecki.

Ha'ndelsschule, *sf. pl.* =n, szkoła handlowa.

Ha'ndelsstadt, *sf. pl.* =städte, miasto handlowe.

Ha'ndelsstand, *sm.* =es, stan kupiecki, kupiectwo *n.*; sich dem =e widmen poświęcić się kupiectwu.

Ha'ndelsstockung, *sf. pl.* =en, zastój *m.*, przesilenie *n.* w handlu.

Ha'ndelstag, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) dzień roboczy; 2) kongres *m.*, zjazd *m.* kupców.

Ha'ndelstarif, *sm.* =es, *pl.* =e, taryfa handlowa.

Ha'ndelsteilnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, spólnik *m.*

Hä'ndelsucher, Hä'ndelstifter, *sm.* =s, *pl.* —, = Händelmacher. [ctwo *n.*

Hän'delsucht, *sf.* zawadya-

Hä'ndelsüchtig, *adi.* zawadyacki, napastliwy, napastniczy.

Ha'ndelsunternehmung, *sf. pl.* =en, przedsięwzięcie handlowe, spekulacya *f.*

Ha'ndelsverbindung, *sf. pl.* =en, 1) stosunki *pl.* handlowe; — mit jmndm eingehen wejść z kim w stosunki handlowe; — zwischen zwei Staaten związek handlowy między dwoma państwami; 2) spółka *f.* (handlowa).

Ha'ndelsverkehr, *sm.* =s, obroty *pl.*, stosunki *pl.* handlowe; handel *m.*

Ha'ndelsvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, traktat handlowy, umowa handlowa.

Ha'ndelsware, *sf. pl.* =n, towar *m.*, artykuł *m.*

Ha'ndelsweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.*, którą handel przeciąga.

Ha'ndelsweise, *sf.* = Handlungsweise.

Ha'ndelswelt, *sf.* świat handlowy, kupiecki.

Ha'ndelswert, *sm.* =es, *pl.* =e, wartość handlowa.

Ha'ndelswesen, *sn.* =s, wszystko co handlu dotyczy; handel *m.*

Ha'ndelswissenschaft, *sf.* nauka *f.* o handlu.

Ha'ndelszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak handlowy.

Ha'ndelszeitung, *sf.* = Handelsblatt.

Ha'ndelszweig, *sm.* =es, *pl.* =e, gałąź *f.* handlu.

Ha'ndeltreibend, *adi.* handlowy.

Ha'ndfäustel, *sm.* =s, *pl.* —, perlik *m.*

Ha'ndfertig, *adi.* zręczny, zwinny.

Ha'ndfertigkeit, *sf.* zręczność *f.*, zwinność *f.*

Ha'ndfesseln, *sf. pl.* = Handeisen.

Ha'ndfest, *adi.* 1) silny, mocny, krzepki, tęgi; 2) ważny, niewzruszony; 3) jmndn — machen osadzić kogo w areszcie.

Ha'ndfeuergewehr, *sn.* =s, *pl.* =e, krócica *f.*

Ha'ndfeuerspritze, *sf. pl.* =n, sikawka ręczna od ognia.

Ha'ndfläche, *sf. pl.* =n, dłoń *f.*

Ha'ndförmig, *adi.* kształt ręki mający, dłoniasty.

Ha'ndfrone, *sf.* pańszczyzna ręczna.

Ha'ndfröner, *sm.* =s, *pl.* —, poddany, robiący pańszczyznę ręczną.

Ha'ndgebrauch, *sm.* =s, użytek podręczny; Ausgabe zum — wydanie do użytku podręcznego.

Ha'ndgel *sn.* =es, 1 zadatek *m.*; 2) żołd *m.*; — nehmen zaciągnąć się w żołd; 3) pierwszy targ; — lösen mieć pierwszy targ; jmndm — geben dać pierwszy komu co utargować.

Ha'ndgelenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, staw *m.*, przegub *m.* ręki, przydłoniek *m.*

Ha'ndgelöbnis, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, i **Ha'ndgelübde,** *sn.* =s, *pl.* —, ślubowanie *n.* czego daniem ręki.

Ha'ndgemein, *adv.* — werden pobić się, spotkać się, zetrzeć się z sobą, uderzyć na siebie, zewrzeć się, za łby się brać.

Ha'ndgemenge, *sn.* =s, bijatyka *f.*, walka *f.*, tuzy *pl.*; es kam zum — przyszło do bitki, do tuzów.

Ha'ndgepäck, *sn.* =(e)s, mały tłumok, pakunek.

Ha'ndgerecht, *adi.* podręczny, pod ręką się znajdujący, dogodny.

Ha'ndgeschmeide, *sn.* =s, *pl.* —, bransoleta *f.*

Ha'ndgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, ręczna tkanina.

Ha'ndgicht, *sf.* chiragra *f.*

Ha'ndgichtig, *adi.* chiragryczny.

Ha'ndgift, *sf.* zadatek *m.*

Ha'ndgranate, *sf.* granat ręczny.

Ha'ndgreiflich, *adi.* 1) dotykający się rękami; — werden zetrzeć się, począć bójkę; 2) dotykalny, namacalny; jawny, oczywisty; eine =e Lüge kłamstwo wierutne; =er Beweis dowód oczywisty, bijący w oczy; jmndm etw. — machen rzecz komu wyłożyć jasno.

Ha'ndgreiflichkeit, *sf.* 1) tuzy *pl.*; es kam zu =en przyszło do tuzów; 2) oczywistość *f.*, jawność *f.*

Ha'ndgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ujęcie *n.* czego ręką; 2) sposób *m.* brania się do rzeczy, manewr *m.*, fortel *m.*; er kennt die =e zna wszystkie sposoby, wie jak się brać do rzeczy; 3) =e albo Griffe *pl.* mit dem Gewehre sposób brania, chwytania za broń, obchodzenia się z bronią; 4) to, co się

ręką chwyta; rączka *f.*, rękojeść *f.*, uchwyt *m.*, ujęcie *n.*

Ha'ndgroß, *adi.* wielkości ręki.

Ha'ndhabe, *sf. pl.* =n, 1) pochwyt *m.*, rękojeść *f.*, ujęcie *n.*, antaba *f.*; ucho *n.* (u naczynia); 2) możność *f.* (uchwycenia).

Ha'ndhaben, *va.* handhabe, handhabst, handhabte, habe gehandhabt, 1) zachowywać, bronić, chronić; jmnds Rechte — bronić czyich praw; 2) ręką co traktować, trzymać; poruszać, używać czego za pomocą rąk; er versteht alle Werkzeuge gut zu — umie używać wszystkich narzędzi, umie się z wszystkiemi narzędziami obchodzić; 3) zachowywać co, pilnować, przestrzegać czego, sprawować co; die höchste Gewalt — sprawować najwyższą władzę; er handhabt Gericht und Gerechtigkeit sprawuje sądownictwo, zarządza wymiarem sprawiedliwości; das Gesetz — zastosowywać ustawę.

Ha'ndhabung, *sf.* kierowanie *n.*, używanie *n.*, zarządzanie *n.*; die — der Gerechtigkeit zajmowanie się wymiarem sprawiedliwości; — der Freiheit używanie wolności; — der Gesetze zastosowanie, wykonywanie ustaw.

Ha'ndhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot ręczny, młotek *m.*

Ha'ndhaspel, *sf. pl.* =n, motaczka *f.*, ściennik *m.*

Ha'ndhoch, *adi.* wysoki na dłoń.

Ha'ndig, *adi.* dający się kierować, dogodny.

Hä'ndig, zwei— dwiema rękami, na dwie ręce; dwuręki; vier— spielen grać na cztery ręce.

Ha'ndkäse, *sm.* =s, gomułka *f.*, ser w ręku wyciskany.

Ha'ndkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, 1) kupno *n.* z (wolnej) ręki; 2) kramarstwo *n.*, handel drobiazgowy; 3) pierwszy targ, co się naprzód utarguje.

Ha'ndklappern, *sf. pl.* kastaniety *pl.*

Ha'ndkoffer, *sm.* =s, *pl.* —, kufereczek *m.*, walizka *f.*

Ha'ndkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, 1) kosz *m.*, koszyk ręczny; 2) krata *f.* u rękojeści pałasza.

Ha'ndkran, *sm.* =es, *pl.* =e, żuraw ręczny.

Ha'ndkrause, *sf. pl.* =n, mankiet *m.* z kryzą.

Ha'ndkuß, *sm.* =sses, *pl.* =küsse, pocałowanie *n.* ręki, w rękę; jmndn zum — zulassen przypuścić kogo do pocałowania ręki; zum — gelangen dostać się do pocałowania ręki, dostać pozwolenie pocałowania ręki; (także ironicznie:) oberwać co, beknąć.

Ha'ndlang, *adi.* długości ręki, długi jak ręka.

Ha'nd=langen, *vn.* handlange, handlangst, handlangt, habe gehandlangt, podawać do rąk, do ręki, pomagać komu, być pomocnym, być pomocnikiem.

Ha'ndlanger, *sm.* =s, *pl.* —, pomocnik *m.*; podawacz *m.*, ręczniak *m.*, pomagier *m.*; robotnik *m.*

Ha'nd=langern, *vn.* handlangere, handlangerst, handlangerte, habe gehandlangert = Handlangen.

Ha'ndlaterne, *sf. pl.* =n, latarnia ręczna, latarka *f.* do noszenia w ręku.

Ha'ndleder, *sn.* =s, skóra naręczna (szewstwo).

Ha'ndlehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno dziedziczne, bezpośrednio z ręki lennodawcy otrzymane.

Ha'ndleinwurz, *sf.* gołek *m.* (roślina).

Ha'ndleiter, *sf. pl.* =n, drabinka *f.*, mała lekka drabina do przenoszenia.

Hä'ndler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, handlarka *f.*

Ha'ndleuchter, *sm.* =s, *pl.* —, lichtarz nizki z rączką, z trzonkiem, lichtarzyk *m.*

Ha'ndlich, *adi.* dający się ująć ręką, będący na rękę; dogodny, zgrabny, pomierny.

Ha'ndlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata *f.* za robotę ręczną.

Ha'ndlung, *sf. pl.* =en, 1) działanie *n.*; czyn *m.*, postępek *m.*; böse, gute — zły, dobry czyn; eine — der Gerechtigkeit, der Wohltätigkeit akt sprawiedliwości, dobroczynności, uczynek sprawiedliwy, dobroczynny; etw. in — setzen wykonać, urzeczywistnić co; 2) — in einem Drama, Roman akcya *f.* w dramacie, powieści; das Stück hat eine einfache —, hat zu wenig — sztuka ma akcyę prostą, ma za mało akcyi; die — ist sehr verwickelt akcya jest zbyt powikłana; in einem dramatischen Stück muß Einheit der — sein w dramacie musi być jedność akcyi, działania; Ort der — scena; Ort der — ist ein Dorf rzecz dzieje się na wsi; 3) = Unterhandlung ugoda *f.*, rokowania *pl.*, układy *pl.*; 4) sprawa *f.* (sądowa), proces *m.*; gerichtliche — czynność sądowa; 4) handel *m.*, kupiectwo *n.*; sklep *m.*; die — betreiben handel prowadzić, być kupcem; die — erlernen wyuczyć się kupiectwa; eine — errichten założyć handel, sklep.

Ha'ndlungsart, *f.* = Handlungsweise.

Ha'ndlungsausdruck, *sm.* =es, *pl.* =drücke, wyraz kupiecki, w handlu używany.

Ha'ndlungsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga handlowa.

Ha'ndlungsfähig, *adi.* zdolny do działania, mający zdolność działania.

Ha'ndlungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do działania; zdolność do działań prawnych.

Ha'ndlungsfirma, Handlungsgehilfe, Handlungshaus, Handelsreisender i t. p. obacz pod Handelsfirma i t. d.

Ha'ndlungsweise, *sf.* sposób *m.* działania, postępowania; postępek *m.*

Ha'ndmehr, *sf.* większość *f.* (przy głosowaniu przez podniesienie rąk).

Ha'ndmörser, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz ręczny.

Ha'ndmühle, *sf. pl.* =n, młynek ręczny; żarna *pl.*

Ha'ndorgel, *sf. pl.* =n, pozytywka *f.*, mała katarynka.

Ha'ndpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń powodny, naręczny, naręczak *m.*; koń luźny.

Ha'ndpflicht, *sf.* przyrzeczenie uczynione przez podanie ręki.

Ha'ndramme, *sf. pl.* =n, baba ręczna.

Ha'ndreichung, *sf.* 1) podanie *n.* ręki; podanie czego do ręki; 2) pomoc *f.*, wsparcie *n.*; — tun, leisten dać pomoc, pomagać.

Ha'ndrolle, *sf. pl.* =n, maglowniczka *f.*, wałkownica *f.*

Ha'ndroß, *sn.* = Handpferd.

Ha'ndrücken, *sm.* =s, *pl.* —, wierzch *m.* ręki.

Ha'ndsäge, *sf. pl.* =n, piłka *f.*, piła ręczna.

Ha'ndsam, *adi.* = Handlich.

Ha'ndschar, *sm.* =s, *pl.* =e, handziar, *m.*, andziar *m.*, nóż turecki, puginał *m.*

Ha'ndschellen, *f. pl.* = Handeisen.

Ha'ndschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, uderzenie *n.* ręką, w rękę, w dłoń; uderzenie, danie *n.*, podanie ręki; mit — und Wort podaniem ręki i słowem (honoru); den — geben, mit dem =e versprechen przyrzec uderzeniem, podaniem ręki; seine Zusage durch einen — bekräftigen obietnicę stwierdzić podaniem na to ręki.

Ha'ndschreiben, *sn.* =s, *pl.* —, 1) własnoręczne pismo czyje, autograf *m.*; 2) list *m.* z własnoręcznym podpisem; pismo odręczne.

Ha'ndschrift, *sf. pl.* =en, 1) pismo *n.* (czyjej ręki), charakter *m.* (pisma), ręka *f.*; 2) rękopis *m.*, rękopism *m.*, manuskrypt *m.*; 3) rewers *m.*

Ha'ndschriftenkunde, *sf.* paleografia *f.*, znajomość *f.* charakteru (ręki) starożytnych.

Ha'ndschriftlich, *adi.* ręką pisany, rękopiśmienny, rękopis(m)owy; ein Werk — besitzen posiadać rękopis dzieła, dzieło w rękopisie; sich — zur Zahlung verpflichten zobowiązać się na piśmie (własnym podpisem) do zapłaty.

Ha'ndschuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawica *f.*, rękawiczka *f.*; lederne, glacierte, gewirkte, seidene =e rękawiczki zamszowe, glansowane, niciane, jedwabne; die =e an=, ausziehen włożyć, zdjąć rękawiczki; jmndm den — hinwerfen rzucić komu rękawicę, wyzwać kogo do boju, na pojedynek; den — aufnehmen podnieść rękawicę, przyjąć wyzwanie; jmndn, etw. mit =en anfassen obchodzić się z kim ostrożnie, z czem jak z jajem.

Ha'ndschuhknöpfer, *sm.* =s, *pl.* —, zapinaczka *f.*, zapinadło *n.* do rękawiczek.

Ha'ndschuhmacher, *sm.* =s, *pl.* —, rękawicznik *m.*

Ha'ndschuhmacherei, *sf.* i Handschuhmacher(hand)werk, *sn.* =s, rękawicznictwo *n.*

Ha'ndschuhwaren, *sf. pl.* towary rękawicznicze.

Ha'ndseife, *sf. pl.* =n, mydło *n.* do mycia rąk.

Ha'ndsiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.*, pieczątka prywatna (monarchy).

Ha'ndsignal, *sn.* =s, *pl.* =e, sygnał ręczny.

Ha'ndsignallaterne, *sf. pl.* =n, latarnia sygnałowa ręczna.

Ha'ndsignalscheibe, *sf. pl.* =n, tarcza sygnałowa ręczna.

Ha'ndspacke, *sf. pl.* =n, drągi *pl.*, pniaki *pl.* do windowania kotwicy.

Ha'ndspieß, *sm.* =es, *pl.* =e, rożen *m.* do obracania ręką.

Ha'ndspritze, *sf. pl.* =n, sikawka ręczna.

Ha'ndstachel, *sm.* =s, *pl.* —, sztachulec *m.*

Ha'ndstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, dyba *f.*

Ha'ndstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) uderzenie *n.* ręką; policzek *m.*; 2) zamach *m.*, najazd *m.*

Ha'ndteller, *sm.* =s, *pl.* —, wklęsłość *f.* dłoni.

Ha'ndtreue, *sf.* = Handgelöbnis.

Ha'ndtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, ręcznik *m.*

Ha'ndumdrehen, =umkehren, *sn.* =s, wykręcenie *n.*, zwrot *m.* ręki; im — w mgnieniu oka, natychmiast.

Ha'ndverkauf, *sm.* =(e)s, sprzedaż podręczna, drobna.

Ha'ndvoll, *sf.* garść *f.*; tyle, ile w rękę wziąć można; eine — Nüsse garść orzechów; eine — Leute garstka ludzi.

Ha'ndwaffe, *sf. pl.* =n, broń ręczna; broń biała.

Ha'ndwahrsager, *sm.* =s, *pl.* —, chiromancista *f.*, chiromantyk *m.*, chiromanta *m.*, wróżek *m.* z ręki; =in *sf. pl.* =innen, chiromantka *f.*, wróżka *f.* z ręki.

Ha'ndwahrsagerei, Handwahrsagerkunst, Handwahrsagung, *sf.* chiromancya *f.*, wróżenie *n.* z rąk.

Ha'ndwasser, *sn.* =s, woda *f.* do mycia rąk.

Ha'ndweiser, *sm.* =s, *pl.* —, ręka wskazująca drogę, drogoskaz *m.*

Ha'ndwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) rękodzieło *n.*, dzieło *n.* rąk; 2) rzemiosło *n.*; ein — lernen, treiben, verstehen, aufgeben uczyć się rzemiosła, trudnić się rzemiosłem, umieć, znać rzemiosło (znać się na rzemiośle), porzucić rzemiosło; den Sohn ein — lernen lassen albo zu einem — tun oddać syna do rzemiosła; jmndm das — legen wzbraniać komu rzemiosła, przeszkodzić komu w dalszem wykonywaniu czegoś, kres położyć czyjej działalności; jemandem ins — pfuschen, greifen, fallen mieszać się, wtrącać się do czyjego rzemiosła, wdawać się w czynności obcego powołania, w obce sprawy; etw. als — treiben albo ein — aus etw. machen rzemiosło z czego robić; etw. wie ein — treiben trudnić się czem jak rzemiosłem, nie z zamiłowania, ale dla zysku; robić co mechanicznie; — hat goldenen Boden rzemio-

sło wydaje pewny zarobek; 3) profesya *f.*, powołanie *n.*, zatrudnienie *n.*; seines (albo des) -s, seinem -e nach Schuster sein być szewcem z profesyi, z zawodu; Leute vom — (ludzie) biegli w rzemiośle; vom — sein znać rzemiosło, być znawcą; znać co, znać się na czem; ein Schauspieler, ein Gelehrter vom — aktor, uczony z profesyi, z powołania; człowiek wyłącznie scenie, naukom się oddający, aktor, uczony dla chleba; das — verderben popsuć interes; 4) = Zunft, cech *m.* (rzemieślniczy); das — fordern, zusammenberufen, zusammenkommen lassen zwołać cech na zgromadzenie; in das — freien ożenić się z córką lub wdową rzemieślnika tego samego rzemiosła.

Ha'ndwerker, *sm.* -s, *pl.* —, rzemieślnik *m.*, profesyonista *m.*; (często:) rękodzielnik *m.*, robotnik *m.*

Ha'ndwerkerverein, *sm.* -es, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* rzemieślników.

Ha'ndwerksälteste(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, cechmistrz *m.*

Ha'ndwerksarbeit, *sf. pl.* -en, robota rzemieślnicza.

Ha'ndwerksbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj rzemieślniczy, zwyczaj przyjęty przez rzemieślników.

Ha'ndwerksbursche, *sm.* -n, *pl.* — i -n, uczeń *m.*; praktykant *m.*, chłopak *m.*, terminator *m.*

Ha'ndwerksfrau, *sf. pl.* -en, rzemieślniczka *f.*, żona rzemieślnika.

Ha'ndwerksgenoß, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, trudniący się tem samem rzemiosłem, towarzysz zawodowy. [-zeug.

Ha'ndwerksgerät, *sn.* =

Ha'ndwerksgesell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik *m.* (rzemieślniczy).

Ha'ndwerksjunge, *sm.* = -bursche.

Ha'ndwerkskundig, *adi.* znający jakie rzemiosło, biegły w rzemiośle.

Ha'ndwerkslade, *sf. pl.* -n, 1) kasa *f.* cechowa; 2) zgromadzenie *n.* cechmistrzów.

Ha'ndwerkslehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, terminator *m.*

Ha'ndwerksmann, *sm.* -es, *pl.* -leute, rzemieślnik *m.*

Ha'ndwerksmäßig, I. *adi.* 1) rzemieślniczy, według prawideł rzemiosła wykonany; 2) mechaniczny, pospolity, rzemiosłowy; II. *adv.* rzemieślniczo, rzemiosłowo; mechanicznie, pospolicie; etw. — treiben trudnić się czem jakby rzemiosłem, robić co mechanicznie.

Ha'ndwerksmeister, *sm.* -s, *pl.* —, majster *m.* jakiego rzemiosła; pryncypał *m.*

Ha'ndwerksneid, *sm.* = Brotneid.

Ha'ndwerkssiegel, *sn.* -s, *pl.* —, pieczęć cechowa.

Ha'ndwerksverderber, *sm.* -s, *pl.* —, psotnik *m.*, psowacz *m.* zarobku, interesów.

Ha'ndwerksvolk, *sn.* -es, klasa rzemieślnicza, rzemieślnicy *pl.*

Ha'ndwerkszeug, *sn.* -es, *pl.* -e, narzędzie rzemieślnicze.

Ha'ndwerkszunft, *sf. pl.* -zünfte, cech *m.* (rzemieślniczy).

Ha'ndwinde, *sf. pl.* -n, winda ręczna, kołowrót ręczny.

Ha'ndwörterbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, słownik podręczny.

Ha'ndwurzel, *sf.* korzeń *m.* ręki, przydłoniak *m.*

Ha'ndwurzelknochen, *sm.*, Ha'ndwurzelbein, *sn.* -s, kość wchodząca do składu przedbarcza z ręką.

Ha'ndzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) znak ręką dany; 2) podpis *m.* (niepiśmiennych) krzyżykiem.

Ha'ndzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek *m.* od ręki, ręczny.

Ha'ndzug, *sm.* -es, podpis *m.*

Hanf, *sm.* -es, pieńka *f.*, konopie *pl.* (rzadko: konop *f.*); männlicher — konopie męskie, płaskonka; weiblicher — konopie żeńskie, głowatki, branki.

Ha'nfacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, zagon konopny, konopisko *n.*

Ha'nfbau, *sm.* -es, uprawa *f.* lnu.

Ha'nfbereiter, *sm.* -s, *pl.* —, wybijający *m.* konopie.

Ha'nfbiene, *sf.* = Hänfin.

Ha'nfbreche, *sf. pl.* -n, międlica *f.*, cierlica *f.* do konopi.

Ha'nfbrechen, *sn.* -s, międlenie *n.* (konopi).

Ha'nfen, i **Hä'nfen**, *adi.* konopny.

Ha'nferz, *sn.* -es, amiant *m.*

Ha'nffink, *sm.* -es, *pl.* -e, = Hänfling.

Ha'nfgran, *sn.* -es, nić konopna.

Ha'nfhahn, *sm.* -es, = männlicher, tauber Hanf, płaskonka *f.*, suszka *f.*

Ha'nfhechel, *sf. pl.* -n, chochlica *f.*, czesadło *n.* do konopi.

Ha'nfhenne, *sf.* głowacz *m.*, maciorka *f.*, branka *f.*, głowatka *f.*

Ha'nfhülsen, *sf. pl.* paklepie *pl.*, paklepy *pl.*, otłoczyny *pl.*

Hä'nfin, *sf. pl.* -innen = Hanfhenne.

Ha'nfkamm, *sm.* -es, *pl.* -kämme, czesadło *n.* do konopi.

Ha'nfkuchen, *sm.* -s, wytłoczyny konopne.

Ha'nfkuvert, *sn.* -s, *pl.* -s, koperta *f.* z cienkiego papieru.

Ha'nfleinen, *sn.* -s, **Ha'nfleinwand**, *sf.* płótno konopne.

Hä'nfling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) konopka *f.*, konopnik *m.*, dzwoniec *m.*, makolągwa *f.*, czeczotka *f.* (ptak); 2) = Hanfhahn.

Ha'nfmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, = Hanfhahn.

Hän'fner, *sm.* -s, *pl.* —, = Hanfbereiter.

Ha'nfnessel, *sf. pl.* -n, badyl *m.* (konopny), poziewnik *m.* (roślina).

Ha'nföl, *sn.* -es, olej konopny.

Ha'nfpapier, *sn.* -es, papier *m.* z konopi, konopny.

Ha'nfpappel, *sf. pl.* -n, ślaz zajęczy, dziki, polny.

Ha'nfsame(n), *sm.* -ens, siemię konopne.

Ha'nfschwinge, *sf. pl.* =n, opałka *f.* do przewiewania konopi.

Ha'nfseil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, w róz konopny.

Ha'nfstengel, *sm.* =s, *pl.* —, dyga konopna.

Ha'nfstrick, *sm.* =es, *pl.* =e, powróz konopny, konopnik *m.*

Ha'nfwerg, *sn.* =s, pakuły *pl.*, kłaki konopne.

Hang, *sm.* =(e)s, 1) = Abhang, pochyłość *f.*; 2) pociąg *m.*, popęd *m.*, skłonność *f.*; — zu etw. haben mieć do czego pociąg, skłonność; leidenschaftlicher — namiętna skłonność.

Hä'nge, *sf. pl.* =n, wieszadło *n.*

Hä'ngebank, *sf. pl.* =bänke, 1) ławka do ściany na zawiasach przybita do podnoszenia; 2) wrota szybowe (górnictwo).

Hä'ngebauch, *sm.* =es, brzuch zwieszony.

Hä'ngebett, *sn.* =es, *pl.* =en, łóżko wiszące.

Hä'ngebirke, *sf. pl.* =n, brzoza płacząca.

Hä'ngebrücke, *sf. pl.* =n, most wiszący, zawieszony, haczony.

Hä'ngeeisen, *sn.* =s, *pl.* —, obochwyt *m.*

Hä'ngekluft, *sf. pl.* =klüfte, urwisko *n.*

Hä'ngelampe, *sf. pl.* =n, lampa wisząca.

Hä'ngelippe, *sf. pl.* =n, warga zwiszająca.

Hä'ngematte, *sf. pl.* =n, mata *f.*, plecionka *f.* do zawieszania.

Hä'ngen, *vn.* hange, hängst hängt, hing, habe gehangen, 1) wisieć, być zawieszonym; das Bild hängt an der Wand obraz wisi na ścianie; das Kleid hängt am Nagel suknia wisi na gwoździu; die Haare hingen ihr auf die Schulter włosy spadały jej na barki; die Kleider hängen ihm am Leibe suknie na nim wiszą; an jmnds Halse — wisieć komu u szyi; 2) an jmndm, an etw. — lgnąć do kogo, do czego, być do kogo, czego przywiązanym; an jmnds Blicken — wlepić oczy w czyje spojrzenia, śledzić (wzrokiem) czyje spojrzenia; an jmnds Munde, Lippen — wlepić słuch w usta czyje, z natężoną uwagą słuchać kogo; 3) den Kopf — lassen zwiesić głowę, stracić otuchę, być przygnębionym; die Flügel, die Fittiche — lassen opuścić skrzydła; (obraz.) opuścić ręce, zaniechać czego, straciwszy nadzieję; den Mund, das Maul — lassen spuścić nos na kwintę; 4) — bleiben uwisnąć, zawisnąć, zawiesić się; ich blieb mit dem Rocke an dem Strauche — zaczepił się mój surdut o krzak, za krzak; bei jmndm, an einem Orte — bleiben zatrzymać się u kogo, w jakiem miejscu; von dem, was er gelernt hat, ist nur wenig — geblieben z tego, czego się uczył, mało utkwiło, zostało mu w pamięci, w głowie; 5) wisieć, ciągnąć się, być w zawieszeniu; die Sache bleibt — sprawa pozostaje w zawieszeniu, wisi; etw. — lassen (po)zostawić co w zawieszeniu; der Prozeß hängt noch proces jeszcze się ciągnie, się toczy; 6) = abhängen, zależeć, być zawisłym; woran hängt die Sache? od czego rzecz zawisła? es hängt daran, daß . . . trudność w tem leży, że . . .; sein Leben hing an einem Faden życie jego na włosku wisiało; bei jmndm — wisieć, zależeć od kogo, być komu dłużnym; 7) voll — być czem obwieszonym, czem przepełnionym, obładowanym; die Bäume — voller Früchte na drzewach wisi wiele owocu, drzewa uginają się pod owocami; der Himmel hängt ihm voller Geigen wszystko mu się uśmiecha, widzi wszystko w różowych barwach, jest optymistą; 8) = schweben, wisieć, trzymać się w powietrzu; der Adler hängt im Luftraum orzeł wisi w powietrzu; das Schwert des Damokles hängt über seinem Haupte miecz Damoklesa wisi nad jego głową; 9) = geneigt sein, chylić się, być pochylonym; eine hängende Fläche równina pochylona; die Mauer hängt mur chyli się; 10) hängend, hangend *ppr.* wiszący, zwisający; die hängenden Gärten der Semiramis wiszące ogrody Semiramidy; hängende Brücke, hängende Lippe ob. Hängebrücke, Hängelippe.

Hä'ngen, hängst, hängt, hängte albo hing, habe gehängt albo gehangen, I. *va.* 1) wieszać, powiesić, zawiesić; das Kleid an den Nagel, — powiesić suknię na gwoździu; (obraz.) etw. an den Nagel — zaniechać czego, porzucić co; die Wäsche auf den Boden — wieszać bieliznę na strychu; den Mantel um sich — zarzucić na się płaszcz; (obraz.) etw. an die große Glocke — rozpowiadać co wszystkim, rozgłaszać co; (obraz.) den Mantel nach dem Winde — zastosować się do okoliczności, nosić płaszcz na obu ramionach; an jmndn, an etw. viel Geld — wydawać dla, za kogo, wkładać w co wiele pieniędzy; sein Herz an jmndn, an etw. — serce do kogo, czego przywiązać, przywiązać się, przylgnąć do kogo, czego; an den Galgen — powiesić na szubienicy; quer über etw. — przewieszać, przewiesić; 2) zwiesić co; den Kopf — zwiesić głowę; die Flügel, die Ohren — zwiesić skrzydła, uszy; (obraz.) stracić otuchę; seine Nase in alles — wszędzie nos wścibiać, wszędzie się mieszać; II. sich —, *vr.* wieszać się, zawiesić się, powiesić się; zaczepić się; sich an jmndn, an etw. — przywiązać się, przylgnąć do kogo, do czego; III. *vn.* = hangen.

Hä'ngen, *sn.* =s, wieszanie *n.*, zawieszenie *n.*, powieszenie *n.*; mit — und Würgen wszelkiemi siłami, z wysileniem.

Hä'ngeohren, *sn. pl.* uszy obwisłe.

Hä'ngepartie, *sf. pl.* =n, partya w grze szachowej nie rozstrzygnięta.

Hä'ngesäule, *sf. pl.* =n i **Hä'ngeständer**, *sm.* =s, *pl.* —, trzpień wiszący.
Hä'ngeschloß, *sn.* =sses, *pl.* =schlösser, kłódka *f.*
Hä'ngeseil, *sn.* =es, *pl.* =e, smycz *f.*
Hä'ngestange, *sf. pl.* =n, polednia *f.*, poleń *f.*
Hä'ngewage, *sf. pl.* =n mit Gradbogen, półkole zawieszalne, zawieśnik *m.*
Hä'ngeweide, *sf. pl.* =n brzoza płacząca.
Hä'ngewerk, *sn.* =es, *pl.* =e, wiązanie wiszące, stolec wiszący, wieszarek *m.*
Hä'ngewerkbrücke, *sf. pl.* =n, wiązanie rozpierające, wiszące; most wiszący.
Hä'ngewerksträger, *sm.* =s, *pl.* —, wieszar *m.*, dźwigar wiszący.
Hä'ngezeug, *sn.* =(e)s, zawieśnik *m.*
Ha'ngriemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.* pod pojazdem.
Hansea'tisch, *adi.* hanzeatycki.
Hänselei', *sf. pl.* =en, drwinki *pl.*, kpiny *pl.*
Hä'nseln, *va.* hänsle, =selst, zabawę sobie z kogo robić, psoty komu wyrządzać dla zabawy, kpić, drwinkować.
Ha'nsestadt, *sf. pl.* =städte, miasto hanzeatykie.
Ha'nsisch, *adi.* hanzeatycki.
Hansna'rr, *sm.* =en, *pl.* =en, głupiec *m.*
Hanswu'rst, (także Ha'nswurst) *sm.* =es, *pl.* =e, i Hanswürste, arlekin *m.*, błazen *m.*; den — machen udawać błazna, błaznować.
Ha'nswurstartig, **Ha'nswurstmäßig**, *adi.* błazeński, kuglarski, arlekiński; *adv.* po-błazeńsku.
Hanswurstereì', **Hanswurstia'de**, *sf. pl.* =en, arlekinada *f.*, kuglarstwo *n.*
Ha'nswurststreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, błazeński figiel, postępek, błazeństwo *n.*
Ha'ntel, *sf. pl.* =n, ciężarki *pl.* do gimnastyki.
Hantie'ren, *vn.* (haben) 1) obracać co, robić, władać czem; 2) rzemiosłem się trudnić; mit etw. — handlować czem, kupczyć, trudnić się czem dla zarobku; pracować, trudnić się czem dla zarobku; 3) robić rękami, giestykulować.
Hantie'rung, *sf. pl.* =en, 1) władanie *n.* czem; 2) giestykulowanie *n.*; 3) trudnienie się czem; 4) zarobkowanie *n.*, proceder *m.*, rzemiosło *n.*, zatrudnienie zarobkowe; 5) handlowanie *n.*, kupczenie *n.*
Ha'perig, I. *adi.* 1) niegładki, chropowaty; 2) trudny, pełny trudności; II. *adv.* chropawo, chropowato, niegładko; er predigte — kazał chropawo, jąkliwie.
Ha'pern, *vn.* (haben) (es) hapert, *vimpers.* niesporo iść, zatrzym(yw)ać się; es hapert, es hapert mit (bei, an) der Sache, die Sache hapert rzecz idzie koślawo, nie wiedzie się jak należy; wo albo woran hapert es? w czem sęk? trudność, przeszkoda? da hapert es w tem sęk cały; es hapert mit ihm niedobrze ma w głowie, brakuje mu piątej klepki; es hapert mit ihm in der Naturgeschichte nie tęgi w historyi naturalnej; im Examen hat es bei ihm gehapert krucho z nim było przy egzaminie.
Hä'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Happen, kawałeczek *m.*, kąsek.
Ha'ppen, I. *vn.* (haben) otworzyć usta i nagle je zamknąć; II. *sn.* =s, 1) nagłe otworzenie i zamknięcie ust; 2) kawał *m.*; ein — Fleisch kawał mięsa.
Ha'ppig, *adi.* 1) łapczywy, chciwy; 2) wielki, silny; ein =es Stück Geld moc pieniędzy, pokaźna suma; das ist etw. — to trochę dużo tego, to nadto.
Hap(p)s! *interi.* hap!
Haranguieren, (wym.: -giren), *va.* (haben) podniecać, pobudzać kogo do czego słowami.
Hä'rchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haar, włosek *m.*
Ha'rder, *sm.* =s, *pl.* —, wielkopław *m.*, wielgopław *m.* (ryba).
Ha'rem, *sm.* =s, *pl.* =s, harem *m.*
Hä'ren, *adi.* włosiany.
Hä'ren, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) = (sich) haaren.
Hä'renhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, włosienica *f.*, włosiana koszula.
Häresia'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, herezyarcha *m.*, naczelnik *m.* sekty.
Häresie', *sf. pl.* =n, herezya *f.*, kacerstwo *n.*
Häre'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, heretyk *m.*, kacerz *m.*, odszczepieniec *m.*
Häre'tisch, *adi.* heretycki, kacerski, odszczepieńczy.
Ha'rfe, *sf. pl.* =n, 1) arfa *f.*, harfa *f.* (instrument muzyczny); die —, auf der — spielen, die — schlagen grać na arfie; 2) arfa (narzędzie gospodarskie do czyszczenia zboża).
Ha'rfen, I. *vn.* (haben) na arfie grać; II. *va.* (haben) zboże przez arfę przerzucać, przepuszczać, na arfie czyścić.
Harfeni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, arfiarz *m.*, harfenista *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, arfiarka *f.*
Ha'rfenmädchen, *sn.* = Harfenspielerin.
Ha'rfensaite, *sf. pl.* =n, struna *f.* u arfy, na arfę.
Ha'rfenschläger, *sm.* = Harfenspieler.
Ha'rfenspiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* na arfie.
Ha'rfenspieler, *sm.* =s, *pl.* —, arfiarz *m.*, harfenista *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, arfiarka *f.*
Ha'rfnen, *vn.* (haben) podnosić nadto tylną nogę (o koniach).
Ha'rfner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Harfenspieler; 2) poeta *m.*, bard *m.*, śpiewak *m.*; 3) =in, *sf. pl.* =innen, = Harfenspielerin.
Hä'ring, *sm.* = Hering.
Ha'rke, *sf. pl.* =n, grabie *pl.*; eine — voll pełne grabie, ile grabiami zmieść można; mit der — wegschaffen odgrabić; ich werde dir zeigen,

was eine — iſt nauczę ja ciebie rozumu.

Ha'rken, *va.* (haben) grabić.

Ha'kenſtiel, *sm.* =es, *pl.* =e, grabisko *n.*

Ha'rkenſtroh, *sn.* =es, słoma grabiona.

Hä'rlein, *sn.* =s, *pl.* —, = Härchen.

Harleki'n, *sm.* =s, *pl.* =s, =e arlekin *m.*, kuglarz *m.*, błazen *m.*

Harlekina'de, *sf.* *pl.* =n, arlekinada *f.*, figle *pl.*, błazeństwo *n.*

Harleki'nsjacke, *sf.* *pl*, =n i **Harleki'nskleid** *sn.*=es, *pl.* =er, strój arlekiński; eine — anhaben być ubranym po arlekińsku.

Harleki'nspoſſe, *sf.* *pl.* =n i **Harleki'nsſtreich** *sm.* =es, *pl.* =e = Harlekinade.

Harm, *sm.* =(e)s, zmartwienie *n.*, strapienie *n.*, zgryzota *f.*; (także:) zniewaga, obraza dotkliwa.

Hä'rmen, I. (rzadko) *va.* (haben) zgryzotą, frasunkiem zamęczać kogo, gryźć, martwić kogo; II. ſich —, *vr.* gryźć się, martwić się, trapić się; ſich zu Tode — zagryzać się, umierać ze zgryzoty.

Ha'rmlos, *adi.* 1) (rzadko:) bez zgryzoty, spokojny; ein =loſes Leben życie niezamącone utrapieniami, spokojne; 2) niewinny; ein =loſes Geſchöpf niewinne stworzenie; =loſes Geplauder niewinna, nieszkodliwa paplanina; =loſes Spiel zabawa, gra niewinna, niegorsząca, przyzwoita.

Ha'rmloſigkeit, *sf.* 1) spokój *m.*, spokojność *f.*; 2) niewinność *f.*

Harmonie', *sf.* *pl.* =n, 1) harmonia *f.*, zgodność *f.*, zgodne brzmienie *n.*; — der Töne harmonia tonów, dźwięczność; — der Farben, der Glieder einer Statue harmonia, zgodność barw, składność części posągu, statuy; 2) harmonia, zgoda *f.*; in guter, ſchönſter — leben żyć w najlepszej harmonii, zgodzie.

Harmonie'geſetze, *sn.* *pl.* prawidła *pl.*, zasady *pl.* harmonii.

Harmonie'lehre, *sf.* harmonia *f.*, nauka o harmonii.

Harmonie'muſik, *sf.* harmonia *f.*, muzyka *f.* na same narzędzia dęte.

Harmonie'ren, *vn.* (haben) harmonizować, zgadzać się, być w zgodzie z kim, z czem; zuſammen — żyć z kim w zgodzie.

Harmo'nik, *sf.* teorya harmonii, nauka o prawach akordów.

Harmo'nika, *sf.* *pl.* =ken, harmonika *f.*

Harmo'niſch, *adi.* harmoniczny, harmonijny; zgodnie, miło brzmiący, zgodnie ułożony; zgodny w swoich częściach.

Harmo'nium, *sn.* =(s), *pl.* =s i =nien, harmonium *n.*

Ha'rmvoll, pełny zgryzot; boleśny, melancholijny, smutny; =e Tage dni boleści.

Harn, *sm.* =(e)s, uryna *f.*, mocz *m.*; — laſſen puszczać urynę, mocz, urynować, moczyć; den — halten trzymać, wstrzymywać mocz.

Ha'rnabſonderung *sf.* wydzielenie *n.*, odpływ *m.* uryny.

Ha'rnabtreibend, *adi.* diuretyczny, sprawiający obfity odpływ moczu.

Ha'rnartig, *adi.* urynowaty, do moczu podobny.

Harnblaſe, *sf.* pęcherz *m.* (moczowy).

Ha'rnbrennen, *sn.* =s, rzeżączka *f.*

Ha'rnen, *vn.* (haben) urynować, moczyć, mokrzyć, szczać; Blut — krew oddawać z moczem.

Ha'rnfluß, *sm.* =ſſes, cieczenie *n.* moczu, mimowolny odchód uryny, moczotok *m.*

Ha'rngang, *sm.* =(e)s, kanał moczowy.

Ha'rnig, *adi.* urynowy, urynny.

Ha'rniſch, *sm.* =es, *pl.* =e 1) pancerz *m.*, blacha *f.* na piersi, zbroja *f.*; im — ſein być uzbrojonym; 2) in — geraten rozzłościć się, w pasyę wpaść; jmndn in — bringen rozgniewać kogo, rozsrożyć, rozdąsać kogo.

Ha'rniſchen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) wdziewać pancerz, uzbrajać, uzbrajać się.

Ha'rniſchmacher, *sm.* =s, *pl.* —, pancerznik *m.*

Ha'rnfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, tarczołusk *m.*

Ha'rnkraut, *sn.* =es, parsk kozi, połonicznik *m.*, sporysz *m.*, żabie gronka, stoziarn *m.*

Ha'rnleiter, *sm.* =s, *pl.* —, cewka moczowa.

Ha'rnröhre, *sf.* cewka moczowa.

Ha'rnruhr, *sf.* moczotok *m.*

Ha'rnſand, *sm.* =es, piasek moczowy.

Ha'rnſtein, *sm.* =es, ambra *f.*

Ha'rnſteinbildung, *sf.* kamica moczowa.

Ha'rnſtrenge, *sf.* trudne moczenie, strangurya *f.*, rzeżanka *f.*

Ha'rntreibend, *adi.* urynę pędzący, moczopędny.

Ha'rnverhaltung, *sf.*, **Ha'rnverſtopfung**, *sf.* zatrzymanie *n.* uryny.

Ha'rnzwang, *sm.* = Harnſtrenge.

Harpu'ne, *sf.* *pl.* =n, harpun *m.*, dziryt *m.*, hak *m.*

Harpu'nen, i **Harpunie'ren**, *va.* (haben) harpunować, łowić harpunem, hakiem.

Harpy'ie, *sf.* *pl.* =en, 1) harpia *f.*; 2) człowiek drapieżny, chciwy, nienasycony.

Ha'rren, *vn.* (haben) 1) czekać, oczekiwać; einer Sache, auf etw. — wyglądać czego; 3) oczekiwać z obawą; 4) spodziewać się czego; auf Gott — polegać na Bogu; — und tragen cierpliwie znosić w nadziei lepszej przyszłości; hoffen und — macht manchen zum Narren nadzieja radość głupiemu; unſer aller harret der Tod nas wszystkich śmierć czeka, nie ominie.

Ha'rren, *sn.* =s, czekanie *n.*, oczekiwanie *n.*

Harsch, *adi.* twardy, chropowaty; zaskorupiały; die Brotrinde ist — skórka na chlebie jest twarda; =e Wundränder zaskorupiałe rąbki, brzegi rany; =e Sitten surowe obyczaje.

Ha'rschen, *vn.* (sein i haben) twardnieć, skorupieć.

Hart, (*comp.* härter, *sup.* härtest), I. *adi.* 1) twardy; das Eisen ist — żelazo jest twarde; — wie Stein twardy jak kamień; =es Lager twarde łoże, legowisko; =es Brot twardy chleb; =e Eier twarde jaja; =es Wasser twarda woda; die Summe wurde ihm in lauter =en Talern ausbezahlt wypłacono mu sumę tę samymi bitymi (twardymi) talarami; =er Boden twardzizna; — machen twardzić; — werden twardnieć, stwardnieć, otwardnąć; =e Nuß twardy orzech; (obraz.) rzecz trudna; eine =e Nuß knacken zgryźć twardy orzech; przezwyciężyć trudność; 2) ostry; =e Luft ostre powietrze; =er Frost silny, tęgi mróz; =er Winter ostra zima; 3) hartowny; nieczuły; er hat ein =es Fell ma twardą, hartowną skórę; (obraz.) jest nieczuły na wyrzuty; die Kinder — halten, — gewöhnen hartować dzieci; ein =es Gehör haben mieć słuch przytępiony; 4) einen =en Kopf haben mieć twardą, tępą głowę; einen =en Nacken, Kopf, Sinn haben być upartym; =er Schlaf twardy, mocny, głęboki sen; =e Verse, Reime twarde, niegładkie wiersze, rymy; dieser Maler führt einen =en Pinsel malarz ten twardo maluje; =e Gesichtszüge twarde, surowe, nieszlachetne rysy twarzy; =e Konsonanten twarde spółgłoski; 5) twardy, ciężki; =e Aufgabe trudne zadanie; =er Streit gwałtowna, zacięta sprzeczka; =er Schlag ciężki cios; mit =er Mühe, Not z wielkim trudem, wysiłkiem; =e Bedingungen twarde, uciążliwe warunki; =e Lage ciężkie położenie; jmndm gegenüber einen =en Stand haben być wobec kogo w trudnem położeniu; =e Zeiten ciężkie czasy; =er Verlust ciężka, dotkliwa strata; =e Strafe twarda, surowa kara; =e Worte, Ausdrücke ostre wyrazy; 6) surowy, okrutny; =es Herz twarde, skamieniałe serce; =er Mann twardy, nieludzki człowiek; II. *adv.* 1) twardo; — liegen twardo leżeć; Eier — kochen jaja ugotować na twardo; 2) mocno; — auftreten mocno stąpać; dieses Pferd trabt — ciężkiego ten koń ma kłusa; dieses Schiff segelt härter als jenes ten statek żegluje szybciej od tamtego; das Fenster — aufschlagen otworzyć okno z impetem, silnie; sich — schnäuzen ucierać nos hałaśliwie; 3) twardo, ostro, surowo; jmndn — halten trzymać kogo ostro; jmndn — behandeln, anfassen twardo, ostro się z kim obchodzić; jmndn — strafen, züchtigen twardo, surowo kogo ukarać, schłostać; jmndn — anfahren ostro na kogo powstać; diese Krankheit hat ihn — mitgenommen choroba mocno mu dokuczyła; jmndm — zusetzen mocno komu dokuczać; das lautet sehr — to są bardzo surowe słowa; — kämpfen, streiten twardo, upornie walczyć, sprzeczać się; es ging — her uporna była walka; 4) es kommt mir — an, es geht mir — an twardo, ciężko mi to idzie; es ist —, verkannt zu werden boli, gdy się jest zapoznanym; das wird — halten to będzie trudno; er kam — mit dem Leben davon ledwie uszedł z życiem; 5) — an, bei, vor, hinter i t. p. tuż nad, przy, przed, za i t. d.; — an der Mauer tuż pod murem; — am Wege tuż przy drodze; — an dem Dorfe w pobliżu wsi; — anwohnen mieszkać o ścianę, sąsiadować; das Kleid liegt mir zu — am Leibe suknia nadto obciśle leży, jest mi za ciasna; — vor Morgens tuż nad ranem.

Ha'rtblei, *sn.* =(e)s, herta ołowiana.

Hä'rte, *sf.* 1) twardość *f.*; — der Metalle twardość kruszców; — des Bodens twardzizna; — des Lagers twardość łoża; 2) hart *m.*; dem Eisen die — geben dawać żelazu hart, hartować żelazo; dem Stahl die — benehmen odhartować, miękczyć stal; 3) twardość *f.*, surowość *f.*, ostrość *f.*; okrutność *f.*, nieludzkość *f.*; — des Winters ostrość zimy; — des Wortes twardość, surowość wyrazu; — des Herzens twardość serca; — der Farben dzikość barw.

Hä'rten, I *va.* (haben) twardzić, hartować; Eisen — kwasić żelazo; II. *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) twardnieć, hartować się.

Ha'rtfloß, *sn.* =es, surowizna twarda, śklniąca.

Ha'rtflüssig, *adi.* gęsto płynny.

Ha'rtgeld, *sn.* =es, pieniądz twardy, kruszcowy.

Ha'rtgesotten, *adi.* ugotowany na twardo.

Ha'rtgläubige, *sm.* =n, *pl.* =n, niedowiarek *m.*

Ha'rtgläubigkeit, *sf.* niedowiarstwo *n.*

Ha'rtgras, *sn.* =ses, kostrzewa owcza.

Ha'rtguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, odlew twardy.

Ha'rthaarig, i **Ha'rtharig**, *adi.* twardowłosy.

Ha'rthäuter, *sm.* =s, *pl.* —, tęgoskór *m.*

Ha'rthäutig, *adi.* twardoskór(n)y; (obraz.) nieczuły na plagi, zahartowany.

Ha'rtheit, *sf.* = Härte.

Ha'rtherzig, *adi.* twardosercy, nieczuły, nieużyty, zakamieniały.

Ha'rtherzigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, nieużytość *f.*, zakamieniałość *f.*

Ha'rtheu, *sn.* =es, świętojańskie ziele, dziurawiec *m.*

Ha'rthörig, *adi.* mający tępy słuch, niedosłyszący; — sein niedosłyszeć; — werden przygłuchnąć.

Ha'rthörige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, niedosłuch *m.*, przygłuch *m.*

Ha'rthörigkeit, *sf.* tępość *f.* słuchu, niedosłyszenie *n.*

Ha'rthufig, twarde kopyta mający.

Ha'rtklemmig, *adi.* bardzo twardy.

Ha'rtknochig, *adi.* twardokościsty.

Ha'rtkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) twarda głowa; tępa głowa; 2) upartus *m.*

Ha'rtköpfig, *adi.* twardogłowy; uparty.

Ha'rtköpfigkeit, *sf.* upartość *f.*

Ha'rtkorn, *sn.* =es, twarde zboże.

Ha'rtleibig, *adi.* zatwardzenie mający, na zatwardzenie cierpiący.

Ha'rtleibigkeit, *sf.* zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.*

Ha'rtlich, *adi.* twardawy, przytwardy.

Ha'rtling, *sm.* =s, *pl.* =e, przyklek *m.*

Ha'rtlot, *sn.* =(e)s, lutowiny mosiężne; spójkowie miedziane.

Ha'rtmaulig, *adi.* twardousty, twardego pyska (o koniu); — werden twardouścieć.

Ha'rtmauligkeit, *sf.* twardoust(n)ość *f.* (u koni).

Ha'rtmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłuto proste do obtaczania; nasiek *m.*

Ha'rtmetall, *sn.* =(e)s, stop panewkowy.

Ha'rtnäckig, *adi.* uparty, zacięty; =e Krankheit uparta, trudno dająca się leczyć choroba; =es Gefecht uparty, zacięty bój.

Ha'rtnäckigkeit, upartość *f.*, zaciętość *f.*

Ha'rtriegel, *sm.* =s, ligustr pospolity, ptasia albo ptasza żob (roślina); roter, gemeiner — dereń *m.*, świd *m.*, świdwa *f.*

Ha'rtriegelstock, *sm.* =es, świdłak *m.*

Ha'rtrindig, *adi.* twardą korę mający.

Ha'rtrüsselkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, wołek *m.*

Ha'rtschalig, *adi.* twardoskorupy.

Ha'rtschlagen, *sn.* =s, kucie *n.* na zimno.

Ha'rtschlaglot, *sn.* =(e)s, mieszanina *f.* srebra z mosiądzem do lutowania.

Ha'rtsinnig, *adi.* uparty, uporny; nieludzki, okrutny, skamieniały.

Ha'rttraber, *sm.* =s, *pl.* —, koń *m.* ciężkiego kłusa.

Ha'rtung, *sf.* *pl.* =en, 1) stwardziałość *f.*, zatwardziałość *f.*; 2) hartowanie *n.*, hart *m.*; 3) cementowanie *n.*, nastalenie *n.* żelaza.

Ha'rtwasser, *sn.* =s, ciecz *f.* do hartowania żelaza.

Ha'rwurz, *sf.* wszewłoga *f.*

Harz, *sn.* =es, *pl.* =e, żywica *f.*; er hat — in Händen smołę ma w ręku, lgnie mu do palców, kradnie.

Ha'rzartig, *adi.* żywicowaty, żywiczasty.

Ha'rzbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, żywiczne drzewo.

Ha'rzbeule, *sf.* *pl.* =n, gruczołek żywiczny.

Ha'rzdrüse, *sf.* *pl.* =n, mucha *f.*, gruczołek żywiczny.

Ha'rzen, I. *va.* (haben) 1) die Bäume — zbierać z drzew żywicę; 2) z żywicy oczyszczać; 3) napuszczać żywicą; II. *vn.* (haben) lepić się, lipnąć jak żywica.

Ha'rzfett, *sn.* =es, smolność *f.*

Ha'rzfirniß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, pokost żywiczny.

Ha'rzfluß, *sm.* =sses, upływ żywiczny, osmół górny, zlewa żywiczna.

Ha'rzig i **Ha'rzicht**, *adi.* żywiczny, smolny.

Ha'rzöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olej żywiczny.

Ha'rzschaber, **Ha'rzscharrer**, *sm.* =s, *pl.* —, żywicarz *m.*, ten co żywicę z drzew zeskrobuje.

Ha'rztanne, *sf.* *pl.* =n, = Harzbaum; jodła *f.*, sosna *f.*

Hasa'rd, (wym. hazar), *sm.* =s, (h)azard *m.*; los *m.*, traf *m.*

Hasardie'ren, *vn.* (haben) (h)azardować, stawić na los; grać w grę (h)azardową.

Hasar'd(spiel), *sn.* =es, *pl.* =spiele, gra (h)azardowa.

Hä'schen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Hase, zajączek *m.*; kocię *n.*

Ha'schen, I. *va.* (haben) chwytać, łapać; sich — gonić się, łapać się; bawić się w łapankę; II. *vn.* (haben) nach etw. — chciwie się ubiegać, uganiać za czem; nach Lob — ubiegać się za chwałą; nach witzigen Einfällen — sadzić się na dowcipy, na dowcipne koncepta.

Ha'schen, *sn.* =s, łapane *n.*, gonione *n.* (rodzaj gry towarzyskiej); =(s) spielen grać w gonione.

Hä'scher, *sm.* =s, *pl.* —, siepacz *m.*; ceklarz *m.*, łapacz *m.*, zbir *m.*

Hä'scherbande, *sf.* = Hä'scherschar.

Hä'schermäßig, *adi.* siepacki, ceklarski, katowski; *adv.* po siepacku.

Hä'scherschar, *sf.* *pl.* =en, zbir(o)stwo *n.*, zbirowie *pl.*, banda *f.*, zgraja *f.* zbirów.

Haschi'sch, *sm.* haszysz *m.*, haczycz *m.*

Ha'se, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) zając *m.*; szarak *m.*, kot *m.*; der — macht ein Männchen zając stawia słupki; viele Hunde sind des =n Tod gromada psów śmierć zająca; wiele złego kilku na jednego; wielom się jeden nie oprze; da liegt der — im Pfeffer w tem sęk; to przyczyna żalów, nieukontentowania; 2) (obraz.) tchórz *m.*, bojaźliwy.

Ha'sel, *sm.* =s, *pl.* =n, leszczyna *f.*

Hasela'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, żartowniś *m.*, figlarz *m.*

Ha'selbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, krzew leszczynowy.

Ha'selholz, *sn.* =es, drzewo leszczynowe, leszczyna *f.*

Ha'selhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, jarząbek *m.* (ptak).

Haselie'ren, *vn.* (haben) figle stroić, wyprawiać, żarcikować sobie; krzyki robić, hałasować.

Ha'selmaus, *sf.* *pl.* =mäuse, **Ha'selschläfer**, *sm.* =s, *pl.* —, mysz laskowa; große — koszatka jałowa; kleine — koszatka orzechowa.

Ha'selnuß, *sf.* *pl.* =nüsse, orzech laskowy, łuszczak *m.*

Ha'selnußkätzchen, *sn.* =s, *pl.* —, birka *f.*

Ha'selnußstrauch i **Ha'selstrauch**, *sm.* = Hasel.

Ha'selnußstrauchwolle, *sf.* orzesznik *m.*

Ha'selrute, Ha'selgerte, *sf. pl.* =n, Haselstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, pręt leszczynowy, laseczka *f.*

Ha'selstaude, *sf. pl.* =n = Hasel.

Ha'selwurz, *sf.* kopytnik *m.* (roślina).

Ha'sen=, *adi.* zajęczy.

Ha'senampfer, *sm.* =s, zajęczy szczaw, szczawik *m.*

Ha'senauge, *sn.* =s, patry *pl.*, trzeszcze *pl.*, oczy *pl.* zająca, wytrzeszczak *m.*

Ha'senäugigkeit, *sf.* niedopowiek *m.*

Ha'senbalg, *sm.* =(e)s, *pl.* =bälge, skórka zajęcza.

Ha'senbraten, *sm.* =s, *pl.* —, zając pieczony, pieczeń *f.* z zająca.

Ha'senbrot, *sn.* =es, kosmatka *f.*, laniczka *f.* (ziele).

Ha'senfährte, *sf. pl.* =n, ślad *m* zająca, ścieżka *f.*

Ha'senfell, *sn.* = Hasenbalg.

Ha'senfett, *sn.* =es, zajęcze sadło, skrom *m.*

Ha'senfleisch, *sn.* =es, zajęcze mięso, zajęczyna *f.*

Ha'senfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) zajęcza noga, (zajęczy) skok *m.*; 2) (obraz.) tchórz *m.*, darmopłoch *m.*, tchórzątko *n.*

Ha'sengarn, *sn.* =(e)s, sidła *pl.* na zające.

Ha'sengehege, *sn.* =s, *pl.* —, sad *m.*, zwierzyniec *n.* na zające, zajęcznik *m.*

Ha'senhaar, *sn.* =(e)s, sierć zajęcza, turzyca *f.*

Ha'senhacke, *sf. pl* =n, zajęczy skok; sarnia kość.

Ha'senherz, *sn.* =es, *pl.* =en, zajęcze, lękliwe serce; tchórz *m.*

Ha'senhund, *sm.* =es, *pl.* =e, chart *m.* na zające.

Ha'senjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na zające.

Ha'senklee, *sm.* =s, szczawik trójlistny; gemeiner — zajęczy szczaw, mała konicz polna, owieczki *pl.*, koteczki *pl.*, kozia stopa, zajęcza nóżka; mlecz *m.*

Ha'senklein, *sn.* =s, (po-)dróbki *pl.* zajęcze, potrawka zajęcza.

Ha'senkohl, *sm.* =s, zajęcza kapusta.

Ha'senlager, *sn.* =s, *pl.* —, gniazdo, legowisko zajęcze, kotlina *f.*

Ha'senlattich, *sm.* =s, przenęt *m.*, żer zajęczy.

Ha'senlippe, *sf.*, =maul, *sn.* = Hasenscharte.

Ha'sennetz, *sn.* =es, *pl.* =e, sieć *f.* na zające.

Ha'senmaus, *sf. pl.* =mäuse, szczekuszka *f.*

Ha'senohr, *sn.* =öhrchen, *sn.*, =öhrlein, *sn.* 1) zajęcze ucho, słuchy *pl.*; 2) przerwipęp *m.* (ziele).

Ha'senpanier, *sn.* =(e)s, (dosłownie:) zajęcza chorągiew; (obraz.) drapak *m.*; das — ergreifen dać drapaka, wziąć nogi za pas, uciec ze strachu.

Ha'senpastete, *sf. pl.* =n, pasztet *m.* z zająca.

Ha'senpfeffer, *sm.* = Hasenklein.

Ha'senpfötchen, *sn.* =s, —, owieczki *pl.* (roślina).

Ha'senpfote, *sf. pl.* =n, zajęcza noga; =n *pl.* skoki *pl.*

Ha'senscharte, *sf. pl.* =n, zajęcza warga.

Ha'senschlaf, *sm.* =s, zajęczy, lekki sen.

Ha'senschmalz, *sn.* =es, = Hasenfett.

Ha'senschnecke, *sf. pl.* =n, zając morski, ożada *f.* (zwierzę).

Ha'senschrot, *sn.* =(e)s, zajęczy śrut.

Ha'senschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, kosmyk *m.*, osmyk *m.*, omyk *m.*

Ha'sensprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprünge, skok *m.* zająca.

Ha'senspur, *sf.* = Hasenfährte.

Ha'senstrauch, *sm.* =(e)s, zajęczy chłodek (roślina).

Hä'sin, *sf. pl.* =innen, zając *m.* samica *f.*, kotka *f.*

Hä'slein, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin* od Hase, ob. Häschen.

Ha'spe, *sf. pl.* =n i **Ha'spen**, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.*, haczek *m.*, czop, w którym się zawiasa obraca, zawiasa *f.*, kruk *m.*, kuna *f.*, zakrętka *f.*

Ha'spel, I. *sm.* =s, *pl.* —, = Haspe; II. *sf. pl.* =n, 1) motowidło *n.*, krąg *m.*; 2) kołowrót *m.*; 3) winda *f.*, machina do windowania.

Ha'speler, *sm.* =s, *pl.* i **Ha'spelknecht**, *sm.* =es, *pl.* =e, ciągarz *m.*

Ha'spelkettel, *sn.* =s, *pl.* —, motowąz *m.*

Ha'spelmaschine, *sf. pl.* =n, winda *f.*, machina *f.* do windowania.

Ha'speln, I. *va.* (haben) 1) motać, zwijać na motowidle, zmotać; viel — namotać; 2) windować; II. *vn.* (haben) obracać się prędko jak kołowrót.

Ha'spelstätte, *sf. pl.* =n, szerzyzna kołowrotowa.

Haß, *sm.* =sses, nienawiść *f.*; tödlicher, unversöhnlicher, eingewurzelter — śmiertelna, sroga, zacięta, odwieczna nienawiść; — auf jmndn werfen powziąć ku komu nienawiść, znienawidzieć kogo; einen — auf jmndn haben mieć do kogo, ku komu nienawiść, nienawidzić kogo; gegen jmndn — hegen, nähren mieć kogo w nienawiści, nienawiścią pałać ku komu; sich jmnds — zuziehen ściągnąć na siebe czyją nienawiść; — säen siać, rozsiewać nienawiść; aus — z nienawiści; mit, von — erfüllt nienawistny.

Ha'ssen, *va.* (haben) nienawidzić, nienawiść mieć do kogo, do czego; czuć odrazę, wstręt do kogo, do czego.

Ha'ssenswert, =würdig, *adi.* nienawiści godzien, godny.

Ha'sser, *sm.* =s, *pl.* —, nienawidziciel *m.*, nienawistny; =in, *sf. pl.* =innen, nienawistna *f.*

Ha'ßerfüllt, *adi.* nienawistny.

Ha'ßerregend, *adi.* wstrętny, odrażający.

Hä'ßlich, I. *adi.* 1) szpe-

tny, brzydki, szkaradny; abschreckend — przemierzły; -er Mensch brzydal, brzydnik; -es Weib brzydnica, szpetnica; -es Wetter szkaradne powietrze, brzydki czas; -e Tat brzydki, szkaradny czyn; 2) nieczysty, brudny; -e Hände brudne ręce; II. *adv.* brzydko, szkaradnie, szpetnie; — werden szpetnieć; — machen oszpecić.

Hä'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, brzydkość *f.*, szkaradność *f.*, szpetność *f.*; brzydota *f.*

Hä'ßling, i **Häseling,** *sm.* -s, *pl.* -e, jelec *m.* (ryba).

Hast, *sf.* (wielki) pośpiech *m.*, spieszenie się; in aller, in der größten — z największym pośpiechem, jak najspieszniej.

Ha'sten, *vn.* (haben) spieszyć się, kwapić się; es hastet nicht niema nic pilnego, niema się z czem spieszyć.

Ha'stig, I. *adi.* 1) szybki, spieszny, skwapliwy; 2) porywczy; prędki, gorący; II. *adv.* 1) szybko, spiesznie; — sein spieszyć się, kwapić się; 2) porywczo.

Ha'stigkeit, *sf.* 1) skwapliwość *f.*; 2) prędkość *f.*, porywczość *f.*

Hä'tschelchen, *sn.* -s, *pl.* —, pieszczoszek *m.*

Hätschelei', *sf. pl.* -en, ciągłe pieszczenie, pieszczoty *pl.*

Hä'tschelkind, *sn.* = Hä'tschelchen.

Hä'tscheln, *va.* (haben) głaskać; pieścić.

Hatschie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwardzista (konny) cesarski lub królewski.

Ha'tz(e), *sf. pl.* -en, szczwanie *n.*

Ha'tzfertig, *adi.* — sein być gotów do szczwania.

Ha'tzhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies gończy.

Ha'tzmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, prowadzący psa gończego.

Hau, *sm.* -es, *pl.* -e, cięcie *n.*, porąb *m.*, plaga *f.*; -e bekommen dostać kije.

Hau'bar, *adi.* rąbny, -rębny, ciosalny.

Hau'barkeit, *sf.* rąbność *f.*

Häu'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dimin.* od Haube, czepeczek *m.*, czubek *m.*

Hau'be, *sf. pl.* -n, 1) czepek *m.*, czepiec *m.*; ein Mädchen unter die — bringen wyraić, skojarzyć małżeństwo, wydać za mąż; unter die — kommen pójść za mąż; die — abnehmen odczepiać; 2) czub *m.*, czubek *m.* (u ptaków); 3) czepiec, który sokołom na głowę kładą; 4) okrągły dach na kopule, kopuła *f.*; 5) pokrywa *f.*, hełm *m.*, bania *f.*, dach hełmowy; 6) sieć *f.* na lisy, króliki; 7) — des Kohlenmeilers strzecha *f.*; 8) mgła *f.*, chmury *f. pl.* (na górach).

Hau'ben, *va.* (haben) czepek włożyć na głowę, oczepić; den Falken — sokołowi czepiec włożyć; ein gehaubter Vogel czubaty ptak.

Hau'benband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, tasiemka *f.*, wstążka *f.* (do podwiązania pod brodą) u czepka.

Hau'benente, *sf. pl.* -n, kaczka czubata.

Hau'benfalk, *sm.* -en, *pl.* -en, sokół czubaty, z czubem.

Hau'benflor, *sm.* -s, krepa *f.*, gaza cienka do czepków.

Hau'benkopf, *sm.* = Haubenstock.

Hau'benlerche, *sf. pl.* -n, dzierlatka *f.*, drzewianka *f.*

Hau'benmacherin, *sf. pl.* -innen, modniarka *f.*, czepkarka *f.*

Hau'benmeise, *sf. pl.* -n, czubatka *f.* (sikora).

Hau'bennadel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.* do upinania czepka.

Hau'benschachtel, *sf. pl.* -n, pudło *n.* na czepki.

Hau'benstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, 1) głowa *f.* (drewniana) do upinania czepków, podstawka *f.* do czepków; 2) (obraz.) pusta głowa.

Hau'bentaube, *sf. pl.* -n, gołąb czubaty, czubacz *m.*

Haubi'tze, *sf. pl.* -n, haubica *f.*, armata *f.*, działo *n.*

Hau'block, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, pniak *m.* do rąbania (na nim) mięsa.

Hauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dech *m.*, chuch *m.*, tchnienie *n.*; der letzte — ostatnie tchnienie, skon; 2) powiew *m.* (wiatru), przewiew *m.* (powietrza), dmuchnięcie *n.*, podmuch *m.*; 3) wyziew *m.*; 4) lekki cień; ein — des Glaubens cień wiary; 5) dech, przydech *m.*, aspiracya *f.* (w gramatyce).

Hau'chen, I. *vn.* (haben) 1) oddychać; 2) wiać, powiewać, przewiewać; II. *va.* (haben) 1) chuchać, dmuchać; er hauchte sich die Hände warm rozegrzał sobie ręce chuchając na nie, chuchaniem; 2) einen Laut — z przydechem wymówić głoskę; 3) wyziewać; die Blumen — süße Wohlgerüche aus kwiaty wyziewają miłe (słodkie) wonie; dieser Roman haucht Liebe powieść ta tchnie miłością; voll— nachuchać; II. *sn.* -s, chuchanie *n.*, dmuchanie *n.*

Hau'chforelle, *sf. pl.* -n, rudopstrąg *m.*

Hau'chlaut, *sm.* -es, *pl.* -e, głoska przydechowa (gramat.)

Hau'chzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak przydechowy (gramat.)

Hau'degen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kord *m.* do rąbania, pałasz *m.*; 2) (obraz.) rąbacz *m.*, zdatny do korda, zuch *m.*; alter — stary wojak.

Hau'derer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wynajmujący (po)wozy (na wsi); 2) kramarz *m.*, handlarz wędrujący.

Hau'dern, *vn.* (haben) 1) wynajmywać (po)wozy; 2) prowadzić handel obnośny.

Hau'e, *sf. pl.* -n, motyka *f.*; graca mularska.

Hau'en, *va.* haue, haust, haut, hieb (rzadko haute), habe gehauen (rzadko gehaut), 1) bić, ciąć, rąbać, siec, walić; jmndn mit der Rute, mit dem Stocke — ciąć, siec, chłostać, smagać kogo rózgą, walić, okładać kogo kijem; mit der Peitsche — biczem chłostać, biczować; Fleisch, Holz — rą-

bać mięso, drzewo; jmndn mit dem Säbel ins Gesicht — ciąć kogo pałaszem w twarz; in Stücke — porąbać na kawałki, rozsiekać; in die Pfanne — posiekać na bigos, na kawałki, wyrąbać, wyciąć; mit dem Schwerte nach jmndm — mieczem na kogo uderzyć; um sich — machać, wywijać, rąbać, ciąć na wszystkie strony; sich durch den Feind — przebić się przez nieprzyjaciela; Heu — siec, kosić trawę, siano; (obraz.) über die Schnur — przebrać miarę; wer über sich haut, dem fallen Späne in die Augen kto bije, bywa też i bity; jmndn übers Ohr — oszukać kogo; 2) mit der Pfote — uderzyć łapą; mit den Zähnen — kłuć uderzając; 3) ciosać; einen Stein — ciosać kamień; ein Bild in Stein — rznąć obraz z kamienia; eine Bildsäule aus Stein — posąg wyciosać, wyrobić, wykuć z kamienia; es ist nicht gehauen und nicht gestochen ni w pięć ni w dziewięć, ni to ni owo, ni takie ni owakie.

Hau'en, *sn.* =s, sieczba *f.*

Hau'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rębacz *m.*; 2) kopacz *m.* (co kopie ziemię, rudy); kosiarz *m.*; winogrodnik *m.*, winnicznik *m.*, winiarz *m.*; 3) narzędzie *n.* do cięcia, kopania; szabla *f.*; kord *m.*; 4) kieł *m.* (u dzika); 5) dzik *m.*, odyniec *m.*

Hau'erarbeit, *sf. pl.* =en, klinomłotowa robota, odłamywanie *n.*

Hauerei', *sf. pl.* =en, bitka *f.*, bójka *f.*

Hau'erlohn, *sm.* =s, *pl.* =löhne, porębne *n.*

Häu'fchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haufe, kupka *f.*; er sieht aus wie ein — Unglück, Elend wygląda jak półtora nieszczęścia.

Häu'feln, *va.* (haben) w kupki układać, sypać, zbierać; Erde um einen Baum herum — obkopywać drzewo.

Häu'felpflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflüge, oborywan *m.*

Hau'fe(n), *sm.* =fens, *pl.* =fen, 1) kupa *f.*, zbiór *m.*, mnóstwo *n.*; ein — Heu, Steine kupa siana, kamieni; ein — Bücher mnóstwo książek; ein — Geld(es) kupa, moc pieniędzy; er hat einen =en Schulden ma długi po uszy; sie haben einen — Kinder mają kupę dzieci, dużo dzieci; 2) gromada *f.*; tłum *m.*; der große — gawiedź, gmin, pospólstwo; der gemeine — czereda, zgraja, tłuszcza; ein — Vögel, Bienen gromada, stado ptaków, rój pszczół; 3) in, zu — beieinander stehen stać w gromadach, gromadami, gromadno, kupami; mit, bei —, haufenweise kupami, gromadami; in hellen — tłumnie; zu — bringen, tragen na kupy gromadzić, znosić; das Getreide in — schütten zboże sypać na kupy; Steine in — legen kamienie w kupy układać; alles auf einen — werfen rzucać wszystko na jedną kupę; etw. über den — werfen zwalić co na kupę, obalić co; über den — fallen zapaść się, obalić się, upaść; es liegt alles über einem — wszystko na kupie leży, bez porządku; auf einem — sitzen siedzieć na kupie, tuż obok siebie.

Häu'fen, I. *va.* (haben) gromadzić na kupę, kupami, w kupę zbierać, znosić, układać, kupić, skupić; zgromadzać; Geld auf Geld — gromadzić kupy pieniędzy; Schulden auf Schulden — zadłużać się bez miary, brnąć coraz bardziej w długi; Verbrechen auf Verbrechen — przydawać zbrodnię do zbrodni; Holz auf Holz — układać drzewo w sągi; II. sich —, *vr.* (haben) zageszczać się, pomnażać się, mnożyć się, przybywać; die Arbeit häuft sich mit jedem Tage robota z każdym dniem się zwiększa; III. gehäuft *pp.* nagromadzony, skupiony; pełny; — voll z czubem, pełniuteńko; ein =er Eßlöffel voll pełniuteńka łyżka stołowa.

Hau'fenverkohlung, *sf. pl.* =en, zwęglanie *n.* byków.

Hau'fenweise, *adv.* kupami, gromadami, gromadno, gromadnie, tłumnie, hurmem, obławą.

Hau'fenwolke, *sf. pl.* =n, chmura kłębowa.

Häu'fig, I. *adi.* częsty, liczny; — vorkommend gromadny; pospolity; II. *adv.* często, licznie; gromadnie; das Theater — besuchen często bywać w teatrze, uczęszczać do teatru.

Häu'figkeit, *sf.* częstość *f.*, liczność *f.*; gromadność *f.*; częste powtarzanie się; die — der Besuche częste odwiedziny.

Häu'flein, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haufen, kupka *f.*, gromadka *f.*

Häu'fung, *sf. pl.* =en, gromadzenie *n.*, skupienie *n.*, zebranie *n.*; gromadzenie się.

Hau'hechel, *sm.* =s, *pl.* —, wilczyna *f.*, lubezna *f.* (roślina).

Hau'holz, *sn.* =es, las nizkopienny.

Hau'ig, *adi.* = haubar.

Haupt *sn.* =es, *pl.* Häu'pter, 1) głowa *f.*; mit entblößtem =e z odkrytą, nagą głową; wenn das — krank ist, siechen die Glieder kiedy boli głowa, zmiesza się i mowa; gdy wesoła albo smutna jest głowa, za nią członki idą; sein — vor jmndm neigen schylić przed kim głowę; 2) głowa = cały człowiek; ein gekröntes — głowa ukoronowana; ein bemoostes — opleśniała głowa, stary student; 3) głowa, starszy, naczelnik *m.*; die Häupter eines Volkes starsi ludu, magnaci, pierwsi, przedniejsi; Häupter einer Stadt głowy miasta, naczelnicy, przełożeństwo; das — einer Familie głowa rodziny; das — einer Partei głowa, przewódca partyi; 4) das — des Löwen głowa lwa; zwei Häupter (= Stück) Schafe dwie owce; die Häupter der Bäume wierzchołki drzew; der Ätna mit seinem beschneiten =e Etna ze swoją ośnieżoną głową, śniegami pokrytym szczytem; 5) = Hauptstadt, głowa, sto-

lica *f.*, główne, naczelne miejsce; Rom das — der ganzen alten Welt Rzym głowa całego starożytnego świata; 6) den Feind aufs — schlagen nieprzyjaciela pobić na głowę, porazić, rozgromić; Häupter des Bettes głowy *pl.* (łóżka); etw. zu Häupten des Bettes legen położyć co w głowy, w głowach.

Haupt=, *adi.* główny, najgłówniejszy; ogólny.

Hau'ptaltar, *sm.* =(e)s, *pl.* =altäre, wielki ołtarz.

Hau'ptarmee, *sf. pl.* =n, główny korpus.

Hau'ptast, *sm.* =es, *pl.* =äste, (dicker —) konar *m.*

Hau'ptaugenmerk, *sn.* =es; sein — darauf richten, daß... uwagę głównie na to skupić, zwrócić, by...

Hau'ptbahn, *sf. pl.* =en, kolej główna.

Hau'ptbahnhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, dworzec główny.

Hau'ptbinde, *sf. pl.* =n, zawitka *f.*, opaska *f.* koło głowy; dyadem *m.*

Hau'ptbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, główna księga.

Hau'ptkasse, *sf. pl.* =n, kasa główna.

Hau'pteigenschaft, *sf. pl.* =en, przymiot istotny.

Hau'pterbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedziczący wszystko, jedyny dziedzic.

Hau'ptgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek główny.

Hau'ptgedanke, *sm.* =ns, *pl.* =n, myśl główna, przewodnia.

Hau'ptgeleise, *sn.* =s, *pl.* —, tor główny.

Hau'ptgeschoß, *sn.* =sses, *pl.* =sse, piętro główne.

Hau'ptgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa zasadnicza.

Hau'ptgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, 1) podstawa *f.*; zasada *f.*, fundament *m.*; 2) główna przyczyna.

Hau'pthaar, *sn.* =es, *pl.* =e, włosy *pl.* na głowie.

Hau'ptidee, *sf. pl.* =n, myśl główna, przewodnia.

Hau'ptinhalt, *sm.* =(e)s, główna treść, krótki zbiór, sumaryusz *m.*

Hau'ptkirche, *sf. pl.* =n, katedra *f.*

Hau'ptkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*, zagłowek *m.*

Hau'ptkunde, *sf. pl.* =n, główny, najlepszy odbiorca.

Hau'ptlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, główny chodnik, ulica *f.* (górnictwo).

Häu'ptling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, naczelnik *m.*, przewódca *m.*

Häu'ptlings, *adv.* głową na dół.

Hau'ptlos, *adi.* i *adv.* 1) bez głowy; 2) bez naczelnika, bez przewódcy.

Hau'ptmacht, *sf. pl.* =mächte, wielkie mocarstwo.

Hau'ptmann, *sm.* =s, *pl.* =leute, kapitan *m.*; — einer Bande herszt zgrai.

Hau'ptmännin, *sf. pl.* =innen, kapitanowa *f.*, żona kapitana.

Hau'ptmannschaft, *sf. pl.* =en, kapitaństwo *n.*

Hau'ptmannsfrau, *sf. pl.* =en, żona *f.* kapitana, kapitanowa *f.*

Hau'ptmast, *sm.* =es, *pl.* =e, maszt główny.

Hau'ptmauer, *sf. pl.* =n, mur główny.

Hau'ptniederlage, *sf. pl.* =n, główny skład, magazyn, handel.

Hau'ptort, *sm.* =es, *pl.* =e, główne miejsce.

Hau'ptperson, *sf. pl.* =en, główna osoba.

Hau'ptpost, *sf.* i =postamt, *sn.* główny urząd pocztowy.

Hau'ptpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, główny, najważniejszy punkt.

Hau'ptquartier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, główna kwatera.

Hau'ptredakteur, *sm.* =s, *pl.* =e, redaktor naczelny.

Hau'ptregel, *sf. pl.* =n, główna reguła.

Hau'ptreligion, *sf.* religia panująca; religia najbardziej rozpowszechniona.

Hau'ptsache, *sf. pl.* =n, główna rzecz, podstawa *f.*, grunt *m.*; das ist die — to grunt, to rzecz główna; zur — kommen dojść do wątku, do istoty rzeczy, wyciągnąć konkluzyę; auf die — zurückkommen wrócić (się) do rzeczy; die — dabei ist... najgłówniejsza w tem...

Hau'ptsächlich, I. *adi.* główny, najgłówniejszy, najcelniejszy; szczególny; II. *adv.* głównie, najgłówniej, mianowicie, szczególnie, przedewszystkiem, najbardziej; darauf kommt es — an oto głównie idzie.

Hau'ptsänger, *sm.* =s, *pl.* —, pierwszy śpiewak; =in, *sf. pl.* =innen, prymadonna *f.*, pierwsza śpiewaczka.

Hau'ptsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, 1) = Grundsatz; 2) główník *m.*, zdanie główne (gramat.).

Hau'ptschelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, arcyfilut *m.*

Hau'ptschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) okręt admiralski; 2) główna nawa, wnętrze kościoła.

Hau'ptschlacht, *sf. pl.* =en, bitwa walna, rozstrzygająca.

Hau'ptschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, dobita *f.*, dobitka *f.*, dokonanie *n.*, ostatni cios.

Hau'ptschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz główny.

Hau'ptschuld, *sf. pl.* =en, 1) dług główny; 2) wina główna.

Hau'ptschwein, *sn.* =es, *pl.* =e, kiernoz pięcioletni.

Hau'ptseite, *sf. pl.* =n, 1) główna strona; 2) prawa, dobra strona, lice *n.* w materyi, w suknie; 3) przednia strona, fasada *f.*, wystawa *f.* budynku.

Hau'ptsitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.* (główna).

Hau'ptsprache, *sf. pl.* =n, język panujący, powszechnie mówiony.

Hau'ptstadt, *sf. pl.* =städte, stolica *f.*, miasto stołeczne.

Hau'ptstädtisch, *adi.* stołeczny.

Hau'ptstamm, *sm.* =es, *pl.* =stämme, 1) pień *m.* (główny); 2) plemię *n.*, szczep *m.*, początek *m.* rodu; 3) główna gałęź rodu.

Hau'ptstärke, *sf.* siła *f.*, moc *f.*

Hau'ptstimme, *sf. pl.* =n, głos główny; głos decydujący, rozstrzygający.

Hau'ptstock, *sm.* =es, 1) kapitał *m.*; 2) — eines Gebirges główne pasmo, główny łańcuch gór.

Hau'ptstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) główny składnik; 2) główna rzecz, treść *f.*, wątek *m.*

Hau'ptstraße, *sf. pl.* =n, główna ulica.

Hau'ptstreich, *sm.* = Hauptschlag.

Hau'ptstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) główna część; 2) rozdział *m.*; 3) artykuł *m.* wiary.

Hau'ptsumme, *sf. pl.* =n, suma ogólna, ogół *m.*

Hau'ptsünde, *sf. pl.* =n, grzech śmiertelny.

Hau'pttäter, *sm.* =s, *pl.* —, sprawca główny.

Hau'ptteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część główna, istotna.

Hau'ptton, *sm.* =es, *pl.* =töne, 1) główny ton; 2) nacisk *m.*, akcent *m.*

Hau'pttor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, główna brama.

Hau'ptträger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dźwigar główny; 2) belka główna podłużna.

Hau'pttreffen, *sn.* =s, bitwa *f.*, potyczka walna, rozstrzygająca.

Hau'pttreffer, *sm.* =s, *pl.* —, główna, pierwsza wygrana.

Hau'pttrumpf, *sm.* =es, *pl.* =trümpfe, kozera *f.*, karta świętna (zagrana przy końcu gry), ultimo *n.*

Hau'ptttür, *sf. pl.* =en, główne drzwi, główne wejście.

Hau'ptumriß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, pierwszy zarys, szkic.

Hau'pturheber, *sm.* =s, *pl.* —, główny sprawca.

Hau'pturteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok *m.* w sprawie głównej, wyrok decydujący, ostateczny.

Hau'ptverbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, herszt *m.*, głównik *m.*

Hau'ptverhandlung, *sf. pl.* =en, rozprawa główna.

Hau'ptwache, *sf. pl.* =n, odwach główny, straż główna.

Hau'ptwelle, *sf. pl.* =n, krzepak *m.*; wał główny machiny.

Hau'ptwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, główne dzieło; arcydzieło *n.*

Hau'ptwort, *sn.* =es, *pl.* =e, i =wörter, 1) wyraz główny, ważny; 2) rzeczownik *m.*; als — rzeczownikowo.

Hau'ptwurzel, *sf. pl.* =n, korzeń główny.

Hau'ptzahl, *sf. pl.* =en, i =zahlwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, liczba główna, kardynalna, liczebnik główny.

Hau'ptspiel, *sn.* = Hauptwerk.

Hau'ptzollamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, główny urząd celny.

Hau'ptzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) rys główny, charakterystyczny, znamienny; 2) pociąg kolejowy główny.

Hau'ptzweck, *sm.* =(e)s, cel główny, końcowy, zamiar *m.*

Haus, *sn.* Hauses, *pl.* Häuser, 1) dom *m.*, budynek *m.*, budowla *f.*; kleines — domek; einstöckiges, dreistöckiges — dom o piętrze, o trzech piętrach, jedno, trzypiętrowy dom; ein — bauen budować dom; von — und Hof treiben wygnać z zagrody, z posiadłości; — und Hof verspielen przegrać koszulę; mit der Tür ins — fallen wyrwać się jak Filip z konopi; eigenes — und eigener Herd sind Goldes wert błogo temu, kto swój własny dom ma; das — des Herrn dom Boży; Schneckenhaus dom ślimaczy, skorupa ślimaka; ein verrufenes, öffentliches — dom nierządny, mieszkanie nierządnic; 2) dom, mieszkanie *n.*, dom mieszkalny; zum =se gehörig domowy, do domu należący; väterliches — dom rodzinny; zu =se sein być w domu, w mieszkaniu; nach =se, aus dem =se gehen iść do domu, wyjść z domu, z mieszkania; vom =se kommen przychodzić, przyjść z domu; im =se w domu; von — zu — od domu do domu; frei ins — z(a) odstawą (do domu) opłaconą; in einer Familie wie zu =se sein być, czuć się w gronie, w otoczeniu jakiej rodziny jak w domu, jak u siebie; jeder ist Herr in seinem =se wolnoć Tomku w swoim domku; 3) in einer Sache, Wissenschaft zu =se sein mieć dokładną znajomość rzeczy, umiejętności; er ist überall zu =se na wszystkiem się zna; er ist nicht recht zu =se coś nie dobrze mu w głowie; ich bin für niemand zu =se niema mnie dla nikogo w domu; 4) dom, zarząd domowy, gospodarka *f.*; Herr, Frau des =ses albo vom =se gospodarz, gospodyni domu; ein — machen dom prowadzić; ein großes — machen wielki dom prowadzić; — halten = haushalten; sein — bestellen przygoto(wy)wać się na śmierć, zabierać się na tamten świat, robić testament; 5) = Heimat, Vaterland, ojczyzna *f.*, miejsce *n.*, kraj *m.* urodzenia; wo ist er zu =se? skąd jest? er ist in Deutschland zu =se jest, pochodzi z Niemiec, jest Niemcem; bei uns zu =se u nas, w naszym kraju; nach =se reisen jechać, wracać do kraju, do domu; 6) dom, ród *m.*, rodzina *f.*; ich und mein — ja i rodzina moja; ein Fräulein aus gutem =se panna z dobrego domu; er ist von — aus reich jest z domu bogaty; das — Habsburg dom, ród Habsburgów; 7) = Parlament izba *f.*; das — geht zur Tagesordnung über izba przechodzi do porządku dziennego; 8) = Theater, teatr *m.*; das — war ausverkauft teatr był wysprzedany, zapełniony do ostatniego miejsca; 9) dom (handlowy), zakład *m.*; ein solides — pewny dom; 10) er ist ein Schalk von — aus to filut z filutów, wierutny filut; ein Narr von — aus głupiec z dawien dawna; ein fideles — wesoła sztuka.

Haus=, = *adj.* domowy.

Hau'saltar, *sm.* =(e)s, *pl.* =täre, ołtarz domowy.

Hau'sandacht, *sf. pl.* =en, nabożeństwo domowe.

Hau'sapotheke, *sf. pl.* =n, apteka domowa, podręczna.

Hau'sarme(r), *sm.* =men, *pl.* =men, żebrak utrzymy-

wany w domu, ubogi wstydzący się żebrać.

Hau'sarrest, *sm.* =es, areszt domowy; — haben siedzieć w areszcie domowym, odbywać areszt domowy.

Hau'sarznei, *sf.* = Hausmittel.

Hau'sbacken, *adi.* domowy, w domu pieczony; =es Brot chleb domowy; (obraz.) =er Mensch człowiek prozaiczny, rubaszny.

Hau'sbau, *sm.* =(e)s, budowanie *n.*, stawienie *n.* domu.

Hau'sbedarf, *sm.* =(e)s, potrzeba domowa; zum — na potrzeby domowe, do własnego użytku.

Hau'sbesitzer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* domu; =in, *sf. pl.* =innen, właścicielka *f.* domu.

Hau'sbettel, *sm.* =s, żebranie *n.* od domu do domu.

Hau'sbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, domownik *m.*, domowy *m.*

Hau'sbier, *sn.* =(e)s, piwo domowe, w domu warzone.

Hau'sbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj, obyczaj domowy.

Hau'sbrot, *sn.* =(e)s, chleb domowy, w domu pieczony.

Hau'sbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* dziennych wydatków domowych.

Hau'sbursche, *sm.* =n, *pl.* =(n), 1) chłopak *m.* do posług domowych; 2) domownik *m.*; student mieszkający w komórce.

Häu'schen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haus, domek *m.*, domeczek *m.*; aus dem — sein obacz außer sich sein.

Hau'schlag, *sm.* =(e)s, wyrąb *m.* w lesie.

Hau'sdieb, *sm.* =es, *pl.* =e, złodziej domowy.

Hau'sdiebstahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stähle, kradzież domowa.

Hau'sdienerschaft, *sf.* domownicy *pl.*, czeladź domowa, służba *f.*

Hau'sdrache, *sm.* =en, *pl.* =en, (dosłownie:) smok domowy; smok baba, żona, gospodyni dokuczliwa.

Hau'sdurchsuchung, *sf. pl.* =en, rewizya domowa, przeszukanie *n.* domu.

Hau'sehre, *sf.* 1) honor *m.* domu, rodziny; 2) (obraz.) perła *f.* domu, żona *f.*

Hau'seigentümer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* domu.

Hau'seinrichtung, *sf. pl.* =en, sprzęty *pl.* domowe, (całe) umeblowanie *n.* pokoi, meble *pl.*

Hau'sen, *vn.* (haben) 1) mieszkać, przebywać, (po)zostawać (gdzie); gospodarować; sie hausten miteinander viele Jahre mieszkali, żyli razem wiele lat; 2) dokazywać; niszczyć, źle się z czem obchodzić; der Brand hat übel, arg gehaust pożar zrządził srogie zniszczenia; die Pest hat in dieser Stadt arg gehaust dżuma porwała w tem mieście dużo ofiar.

Hau'sen, *sm.* =s, wyz *m.* (ryba).

Hau'senblase, *sf.* 1) pęcherz (z) wyza; 2) karuk *m.*

Hau'senfleisch, *sn.* =es, wyzina *f.*

Hau'sente, *sf. pl.* =n, kaczka domowa, swojska.

Häu'serreihe, *sf. pl.* =n, połać *f.*

Hau'sfliege, *sf.* = Stubenfliege.

Hau'sflur, *sf. pl.* =en i *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sień *f.*

Hau'sfrau, *sf. pl.* =en, pani *f.* domu, gospodyni *f.*

Hau'sfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, domowiec *m.*, przyjaciel domowy.

Hau'sfriede, *sm.* =ns, spokój domowy.

Hau'sfriedensbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, pogwałcenie *n.* spokoju domowego, gwałtowne najście na dom.

Hau'sgans, *sf. pl.* =gänse, gęś domowa, swojska.

Hau'sgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród *m.* koło domu.

Hau'sgebrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, 1) = Hausbrauch; 2) für den — albo fürs Haus do użytku domowego, własnego.

Hau'sgeflügel, *sn.* =s, ptastwo domowe, drób *m.*

Hau'sgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch domowy, anioł *m.* domu, matołka *f.*

Hau'sgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, domownik *m.*; =nossin, *sf. pl.* =innen, domownica *f.*

Hau'sgenossenschaft, *sf. pl.* =en, domownictwo *n.*; domownicy *pl.*

Hau'sgerät, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęt domowy; urządzenie *n.*, meble *pl.*

Hau'sgeschäfte, *sn. pl.* sprawy *pl.* domowe.

Hau'sgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa domowa, rodowa.

Hau'sgesinde, *sn.* =s, czeladź *f.* (domowa), domownicy *pl.*

Hau'sgiebel, *sm.* =s, *pl.* —, szczyt *m.* domu.

Hau'sgötter, *sm. pl.* bogowie domowi, Lary i Penaty *pl.*

Hau'sgottesdienst, *sm.* = Hausandacht.

Hau'sgrille, *sf. pl.* =n, świerszcz domowy.

Hau'shahn, *sn.* =es, *pl.* =hähne, kogut domowy.

Hau'shalt, *sm.* = Haushaltung.

Hau'shalten, *vn.* halte, hältst, hält, hielt haus, habe hausgehalten, gospodarować; gut — dobrze gospodarować; umieć oszczędzać, oszczędzać; schlecht — źle gospodarować; nie umieć oszczędzać, trwonić.

Ha'ushalter, i **Hau'shälter**, *sm.* =s, *pl.* —, gospodarz *m.* (w domu), prowadzący gospodarstwo, szafarz *m.*; =halterin i =hälterin, *sf. pl.* =innen, gospodyni *f.* (w domu), szafarka *f.*, klucznica *f.*

Hau'shälterisch, *adi.* gospodarny, oszczędny, ekonomiczny; *adv.* oszczędnie, gospodarnie; — mit etw. sein, oszczędnie się z czem obchodzić; dobrze czem gospodarować.

Hau'shaltung, *sf. pl.* =en, gospodarka *f.*, gospodarstwo *n.*, gospodarowanie *n.*, zawiadywanie *n.* gospodarstwem; die — führen gospodarstwo prowadzić; eine eigene — haben mieć własne gospodarstwo; die — verstehen znać

się na gospodarstwie; zwei, drei =en dwie, trzy rodziny, dwa, trzy domy.

Hau'shaltungsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga gospodarska.

Hau'shaltungskunst, *sf.* sztuka *f.* gospodarowania, ekonomia *f.* (domowa), gospodarność *f.*

Hau'shaltungsregel, *sf. pl.* =n, prawidło *n.* gospodarstwa domowego.

Hau'shaltungssorgen, *sf. pl.* troski *pl* domowe.

Hau'shaltungsvorstand, *sm.* = Hausherr.

Hau'shenne, *sf. pl.* =n, kura domowa.

Hau'sherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.* domu, gospodarz *m.*; głowa *f.* rodziny.

Hau'shoch, *adi.* wysoki jak dom.

Hau'shofmeister, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.*, marszałek *m.* domu, burgrabia *m.*

Hau'shund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies domowy, kądel *m.*

Hausie'ren, *vn.* (haben) i — gehen, chodzić po domach z towarem, handelek (domokrążny) prowadzić.

Hausie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.*, handlarz wędrujący, domokrążca *m.*

Hausie'rhandel, *sm.* =s, handel obnośny, domokrążny,

Hau'sindustrie, *sf.* przemysł domowy.

Hau'sjungfer, *sf. pl.* =n, panna służąca.

Hau'skalender, *sm.* =s, *pl.* —, kalendarz domowy, gospodarski.

Hau'skapelle, *sf. pl.* =n, 1) kapela (muzykantów) domowa; 2) kaplica domowa.

Hau'skauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupno *n.* domu.

Hau'skleid, *sn.* =es, *pl.* =er, ubiór domowy.

Hau'sknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.* do usług domowych, stróż *m.*

Hau'skreuz, *sn.* =es, krzyż domowy = frasunek domowy, kłopot *m.* w domu.

Hau'skrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna domowa.

Hau'slaub, *sn.*, **Hauslauch**, i **Hauslauf**, *sm.* =s, skoczek pospolity, rozchodnik pospolity, rojnik *m.* (roślina).

Hau'slehrer, *sn.* =s, *pl.* —, nauczyciel domowy, guwerner *m.*

Hau'slehrerstelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* nauczyciela domowego.

Häu'slein, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haus, domek *m.*, domeczek *m.*

Hau'sleinwand, *sf.* płótno domowe, domowej roboty.

Häu'sler, *sm.* =s, *pl.* —, chałupnik *m.*, budnik *m.*

Hau'sleute, *pl.* domownicy *pl.*

Häu'slich, I. *adi.* 1) domowy, prywatny; =er Kreis kółko domowe; =e Pflichten obowiązki wobec rodziny; die =en Geschäfte besorgen załatwiać sprawy domowe; 2) gospodarny; eine =e Frau żona, kobieta gospodarna; 3) skromny; ein =es Leben życie skromne, życie w zaciszu domowem; II. *adv.* domowo, prywatnie; gospodarnie, skromnie; sich irgendwo — niederlassen osiąść gdzie na mieszkanie; sich — einrichten zagospodarować się, gospodarstwo domowe założyć; ganz — leben żyć w domowem zaciszu; — erzogen po domowemu, skromnie wychowany.

Häu'slichkeit, *sf.* 1) zmysł gospodarny, gospodarność *f.*; skromność *f.*; 2) dom *m.*, domostwo *n.*; meine — mój dom, moja rodzina.

Häu'sling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, = Häusler.

Hau'smacht, *sf.* dobra *pl.* prywatne rodziny panującej.

Hau'smädchen, *sn.* =s, *pl.* — i **Hau'smagd**, *sf. pl.* =mägde, dziewczyna *f.*, dziewka *f.* do posług domowych.

Hau'smann, *sm.* =es, *pl.* =männer, odźwierny *m.*, sługa *m.*; faktotum *n. indecl.*

Hau'smannskost, *sf.* i **Hau'skost**, *sf.* stół gospodarski, zwyczajny, skromny, niewykwintny.

Hau'smarder, *sm.* =s, *pl.* —, popielica *f.*

Hau'smarschall, *sm.* =(e)s, *pl.* =s i =schälle, murgrabia *m.*, burgrabia *m.*

Hau'smast, i **Hau'smästung**, *sf.* domowa pasza, tuczenie *n.* na domowej paszy (w stajni).

Hau'smaus, *sf. pl.* =mäuse, mysz domowa.

Hau'smeier, *sm.* =s, *pl.* —, majordomus *m.*

Hau'smeister, *sm.* =s, *pl.* —, odźwierny *m.*, dozorca *m.* domu.

Hau'smiete, *sf.* 1) = Hauszins; 2) najem *m.* domu.

Hau'smittel, *sn.* =s, *pl.* —, domowe lekarstwo, domorosły środek.

Hau'smutter, *sf. pl.* =mütter, matka *f.* rodziny; pani *f.* domu, dobra gospodyni; sówka = gospodyni *f.*

Hau'smütterlich, *adi.* i *adv.* troskliwy, czuły jak matka.

Hau'snummer, *sf. pl.* =n, numer *m.* domu.

Hau'sordnung, *sf.* (*pl.* =en) porządek domowy, regulamin *m.*, przepisy domowe.

Hau'splage, *sf. pl.* =n, kłopot domowy.

Hau'spostille, *sf. pl.* =n, postylla domowa.

Hau'sprophet, *sm.* =en, (żartobliwie:) kogut *m.*

Hau'srat, *sm.* = Hausgerät.

Hau'srecht, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) prawo domowe; prawo *n.* gospodarza w swoim domu; von seinem — Gebrauch machen jmndm gegenüber użyć wobec kogo prawa gospodarza, wzbronić komu wejścia do domu, wyrzucić kogo ze swego domu; Verletzung des =es pogwałcenie prawa domowego; 2) prawo (za)mieszkania.

Hau'sregiment, *sn.* =es, rząd domowy, rządy *pl.* domowe, panowanie *n.* w domu.

Hau'srock, *sm.* = Hauskleid.

Hau'srotschwänzchen, *sn.* =s, *pl.* —, gajówka, pokrzewka, kopciuszka.

Hau'ssache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.*, sprawa domowa.

Hau'sschatz, *sm.* =es, *pl.* ätze, 1) skarb domowy, rodzinny; 2) szkatuła prywatna panującego.

Hau'sschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* od domu, od kamienicy.

Hau'sschuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pantofel *m.*, patynka *f.*

Hau'sschwalbe, *sf. pl.* =n, domaszka *f.* (jaskółka).

Hau'sschwamm, *sm.* =(e)s, błonogrzyb *m.*, drzewna pleśń.

Hau'sschwelle, *sf. pl.* =n, próg *m.* domu.

Hau'sse, (czyt: hoss) *sf. pl.* =n, hosa *f.*, zwyżka *f.* (w grze giełdowej).

Hau'ßen, *adv.* = draußen.

Hau'ssie'r, (czyt: hossie) *sm.* =s, *pl.* =s, hosier *m.*, grający, spekulujący na zwyżkę.

Hau'sstand, *sm.* =(e)s, gospodarstwo *n.*

Hau'ssteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od domu.

Hau'ssuchung, *sf. pl.* =en, rewizya domowa, przeszukanie *n.* domu.

Hau'staube, *sf. pl.* =n, gołąb domowy, swojski.

Hau'staufe, *sf. pl.* =n, chrzest dokonany w domu (nie w kościele).

Hau'steufel, *sm.* =s, *pl.* —, jędza domowa, tyran domowy.

Hau'stier, *sn.* =es, *pl.* =e, zwierzę domowe.

Hau'strauer, *sf.* żałoba domowa, familijna.

Hau'strauung, *sf. pl.* =en, ślub domowy, prywatny, w domu brany.

Hau'struppen, *sf. pl.* wojsko prywatnym kosztem monarchy utrzymywane.

Hau'stür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.* domu, główny wchód do domu.

Hau'stürenklopfer, *sm.* =s, *pl.* —, stukadło *n.*

Hau'suhr, *sf. pl.* =en, zegar domowy.

Hau'sunke, *sf. pl.* =n, 1) ropucha *f*; 2) piecuch *m.*

Hau'svater, *sm.* =s, *pl.* =väter, 1) ojciec *m.* rodziny; pan *m.* domu; 2) = Hausverwalter.

Hau'sverkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, sprzedaż *f.* domu.

Hau'sverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.* domu.

Hau'sverwalterin, *sf. pl.* =innen, żona *f.* rządcy domu; rządczyni *f.* domu.

Hau'sverwaltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* domu.

Hau'svieh, *sn.* =(e)s, zwierzęta *pl.* domowe, bydło domowe, dobytek *m.*

Hau'svögel, *sm. pl.* ptastwo domowe, drób *m.*

Hau'svogt, *sm.* =(e)s, *pl.* =vögte, 1) = Hausverwalter; 2) dozorca *m.* więzienia.

Hau'swappen, *sn.* =s, *pl.* —, herb rodzinny, familijny.

Hau'swesen, *sn.* =s, gospodarstwo *n.*; sprawy *pl.* domowe; das — führen, dem — vorstehen gospodarstwem zawiadywać; ein — anfangen rozpocząć, założyć własne gospodarstwo.

Hau'swirt, *sm.* =es, *pl.* =e, gospodarz *m.*, pan *m.* domu; =in, *sf. pl.* =innen, gospodyni *f.*, pani *f.* domu; ein guter — sein być gospodarnym, oszczędnym.

Hau'swirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo domowe.

Hau'swurz, *sf.* rojnik *m.*, skoczek *m.* (ziele).

Hau'szins, *sm.* =ses, *pl.* =se, komorne *n.*, czynsz *m.* z mieszkania.

Hau'szucht, *sf.* karność domowa, rygor domowy.

Haut, *sf. pl.* **Häu'te**, 1) skóra *f.* (na ciele ludzkiem); die Ober— skóra pierwsza, wierzchnia; — (albo Häutchen) die (das) ein inneres Organ bedeckt skórka, błona; zur — gehörig, die — betreffend skórny; sich die — abschürfen drasnąć sobie skórę; unter der — befindlich zaskórny; eine gute, ehrliche — poczciwa dusza, dobre człowieczysko; eine lose — nicpoń; in keiner guten, gesunden — stecken nie w dobrej, nie w zdrowej skórze siedzieć, podpadać chorobom; ich möchte nicht in seiner — stecken nie chciałbym być na jego miejscu, w jego skórze, położeniu; er ist nichts als — und Knochen jeno skóra a kości, przejrzeć go na obie strony, chudy; jmndm recht auf die — greifen za skórę komu nalać, zalać, ołowiu, sadła roztopionego za skórę komu nalać, dokuczyć komu, dogrzewać komu; bis auf die — durchnäßt do nitki przemokły; mit — und Haar z kośćmi, ze wszystkiem; mit — und Haar verschlingen z kośćmi, ze wszystkiem połknąć; mit — und Haaren belohnen, bezahlen wynagrodzić ponad zasługę, przepłacić; er ist ein Schurke mit — und Haaren łajdak jakich mało, arcyłajdak; jmndm die — vollschlagen wytrzepać komu skórę; es gilt meine — idzie tu o moją skórę, o moje życie; es ist ihm bange für seine — boi się o swoją skórę; sich seiner — wehren bronić się, nie dać się; mit heiler — davon kommen wyjść bez szkody, bez szwanku, cały; so ganz aus heiler — zupełnie bez przyczyny; seine — teuer verkaufen drogo skórę sprzedać; seine — (selbst) zu Markte bringen, tragen życie nieść na ofiarę, wystawić na niebezpieczeństwo; er möchte rein aus der — fahren chciałby ze skóry wyskoczyć, nie posiada się; es ist rein zum Aus=der=Haut=fahren oszaleć przychodzi, w głowie się przewraca; auf der faulen — (albo) auf der Bärenhaut liegen próżnować; die alte — ablegen w inszą skórę przyoblec się, stać się innym, poprawić się; die — juckt ihm skóra go świerzbi, chce co oberwać; jmndm die — über die Ohren ziehen zedrzeć, oszukać kogo; 2) skóra (bydląt, zwierząt); die — abziehen ściągać skórę, łupić; eine zubereitete — wyprawna skóra; 3) powłoka *f.* owoców, łupina *f.*; 4) — auf der Milch skóra na mleku, kożuszek *m.*

Haut=, *adj.* skórny.

Hau'tartig, *adi.* błonkowaty.

Hau'tausschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, wyrzut skórny.

Hau'tbeschreibung, *sf.* dermatografia *f.*, opisanie *n.* skóry.

Hau'tblase, *sf. pl.* =n, bąbel *m.*

Häu'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Haut, skórka *f.*, błonka *f.*, miazdra *f.*, pliwka *f.*

Hau'tdrüsenkrankheit, *sf.* skrofuły *pl.*

Häu'ten, I. *va.* (haben) łupić, zdzierać, ściągać skórę; II. sich —, *vr.* (haben) linić się, zrzucać z siebie skórę, zesmukać się, wysmukać się z dawnej skóry, skórę zmieniać.

Hau'tfalte, *sf. pl.* =n, zatkanka *f.*

Hau'tfarbe, *sf. pl.* =n, kolor *m.* skóry.

Hau'tfinne, *sf. pl.* =n, trądzik *m*

Hau'tflügler, *sm.* =s, *pl.* —, pszczołowaty.

Hau'tfrucht, *sf. pl.* =früchte, błonkowiec *m.*

Hau'tgeflügelt, *adi.* błoniastoskrzydły.

Häu'tig, *adi.* skórkowaty, błoniasty, błonkowaty.

Hau'tjucken, *sn.* =s, świerzb *m.*

Hau'tkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba skórna; wysypka *f.*

Hau'tparasiten, *m. pl.* pasożyt *n.*, na skórze żyjący.

Hau'treinigend, *adi.* czyszczący skórę, kozmetyczny.

Hau'trelief, (wym.: ho-), *sn.* =s, *pl.* =s, wypukła rzeźba.

Hau'tschildkröte, *sf. pl.* =n, żelwa *f.*, żółwiak *m.*

Hau'tschwertel, *sm.* =s, *pl.* —, błonczatka *f.* (roślina).

Häu'tung, *sf. pl.* =en, złażenie *n.* skóry.

Hau'twurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, włośnik smoczek *m.*

Hau'zahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, kieł *m.*

Havarie', *sf. pl.* =n, hawarya *f.*, szkoda *f.* na morzu, na statkach wodnych.

Ha'velock, *sm.* =s, *pl.* =s, hawelok *m.*, rodzaj płaszcza.

He! He? He da! *interi.* he! hejże!

He'bamme, *sf. pl.* =n, akuszerka *f.*, baba *f.*

He'bammenanstalt, *sf.*, *pl.* =en, =institut, *sn.* =es, *pl.* =e, zakład położniczy.

He'bammenkunst, *sf.* akuszerya *f.*, akuszerstwo *n.*, sztuka *f.* babienia, położnictwo *n.*

He'bammenschule, *sf. pl.* =n, szkoła położnicza, (dla) akuszerek.

He'bearm, *sm.* = Hebel.

He'bebalken, *sm.* =s, *pl.* —, belka podnosząca, dźwignia *f.*

He'bebaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drąg *m.*, dźwignia *f.*; beschlagener — drąg okuty; unbeschlagener — drąg bosy; — auf Hub ansetzen założyć drąg na udźwig; — auf Zug ansetzen założyć drąg na uciąg.

He'beeisen, *sn.* =s, *pl.* —, dźwignia żelazna.

He'bel, *sm.* =s, *pl.* —, dźwignia *f.*, drążek *m.*; — des Gegengewichtes drąg do przeciwwagi; gerader — drążek prosty; alle — in Bewegung setzen poruszyć wszystkie sprężyny, użyć wszelkich środków.

He'belade, *sf. pl.* =n, duga *f.*

He'belarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię *m.* dźwigni.

He'belbremse, *sf. pl.* =n, hamulec dźwigniowy.

He'belstift, *sm.* =es, *pl.* =e, rylec *m.* (u telegrafu).

He'bemaschine, *sf. pl.* =n, elewator *m.*, winda *f.*

He'ben, hebst, hebt, hob, habe gehoben, I. *va.* 1) (in die Höhe —) podnosić, podnieść; (mit Anstrengung —) dźwigać, podźwigać; einen Stein mit der Hand — kamień ręką podnieść; das kannst du nicht — (albo erheben) nie podźwigniesz tego; jmndn aufs Pferd — podnieść kogo (i wsadzić) na konia; den Kopf, das Haupt — podnieść głowę, czoło; gehobenen (częściej erhobenen) Hauptes z podniesioną głową; die Hände, die Arme (bittend) — wznieść ręce (prosząc); das Schwert gegen jmndn — oręż podnieść na kogo, przeciw komu; den Fürsten auf den Thron — podnieść, wznieść księcia na tron; den Mut der Krieger — podnieść odwagę wojowników; gehobene Stimmung nastrój podniosły; in gehobener Stimmung w dobrem usposobieniu, w dobrym humorze; gehobener Stil podniosły, wykwintny, górny styl; er hat durch seine Tätigkeit die Anstalt sehr gehoben działalnością (pracą) swoją podniósł bardzo zakład; 2) = hervorheben, podnosić, wznosić; die schwarze Kleidung hob die Weiße ihrer Haut hervor czarny strój podniósł, wydatniejszą czynił jej białą płeć; 3) jmndn aus dem (albo vom) Wagen — pomódz komu wysiąść z wozu, zsadzić kogo z wozu; jmndn aus dem Sattel — a) pomódz komu zsiąść z konia, zsadzić kogo z konia, zrzucić z konia; b) pobić, zwyciężyć kogo; Wein aus dem Fasse — wino ciągnąć z beczki (lewarem); einen Schatz — wydobyć skarb z ziemi, wykopać skarb; ein Kind aus der Taufe — trzymać dziecko do chrztu; ein Hindernis, Schwierigkeiten — znieść, usunąć przeszkodę, trudności; die Zweifel — rozprószyć wątpliwości; die Stimme, den Ton — podnieść głos, ton, dobitniej mówić, śpiewać; II. sich —, *vr.* 1) podnosić się, wznosić się; wzmagać się, iść w górę, wzrastać; in diesem Staate hebt sich jetzt der Handel sehr w tem państwie teraz handel bardzo wzrasta, podnosi się; der Teig hebt sich ciasto rośnie; 2) = sich fortheben, odejść, wynieść się; hebe dich weg von mir! precz odemnie! 3) sich gegenseitig — (aufheben) kompensować się, znosić się; unsere Rechnungen — sich nasze rachunki znoszą się.

He'bepunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, podpora *f.* drąga, punkt *m.* podparcia.

He'ber, *sm.* =s, *pl.* —, lewar *m.*, podważka *f.*

He'bestange, *sf.* = Hebebalken, Hebebaum.

He'bewerk, He'bezeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, maszyna *f.* do podnoszenia ciężarów.

He'bewinde, *sf. pl.* =en, winda *f.* do podnoszenia ciężarów; lewar furmański.

He'blade, *sf. pl.* =n, lewar stolarski.

He'bopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.*

He'bung, *sf. pl.* =en, 1) podniesienie *n.*, wzniesienie *n.*, podźwignienie *n.*; 2) usunięcie *n.*, zniszczenie *n.*; — von Hindernissen usunięcie przeszkód.

He'bungsventil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wentyl podnoszony, przepustnik podnoszony.

He'chel, *sf. pl.* =n, dzierzgon *m.*, ochlica *f.*, czesadło *n.*, tarlica *f.*; durch die — reinigen międlić, trzeć, czesać len, konopie; durch die — ziehen nicować kogo, szydzić, żartować z kogo.

He'chelbank, *sf. pl.* =bänke, ławka *f.* do czesania lnu, konopi.

Hechelei', *sf. pl.* =en, nicowanie *n.*, zgryźliwe krytykowanie.

He'chelflachs, *sm.* =ses, wyczos *m.*

He'chelfrau, *sf. pl.* =en, czesząca len.

He'chelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, czeszący len.

He'cheln, *va.* (haben) 1) czesać, międlić len, konopie; 2) krytykować ostro, złośliwie.

He'chelstuhl, *sm.* = Hechelbank.

He'chelzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb *m.* u czesadła.

He'chler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) czeszący len; 2) drwinkarz *m.*

He'chlerin, *sf. pl.* =innen, 1) czesząca len; 2) kobieta sarkastyczna.

Hecht, *sm.* =es, *pl.* =e, szczupak *m.*, szczuka *f.*, wilk wodny; (obraz.) er ist ein sauberer —! to wykwintna sztuka! der — im Karpfenteich wilk pastuch nad baranami; (w mowie studenckiej:) powietrze pełne dymu tytoniowego.

He'chtangel, *sf. pl.* =n, puszczanka *f.*

He'chtbarsch, *sm.* =es, *pl.* =e, sandacz *m.* (ryba).

He'chtchen, *sn.* =s, *pl.* — *dim.* od Hecht, szczupaczek *m.*, szczubiałka *f.*, szczublica *f.*, szczublę *n.*

He'chtgrau, *adi. sing.*, niebieskopopielaty.

He'chtkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) głowa *f.* szczupaka; 2) koń mający głowę szczupakowatą.

He'chtsatz, *sm.* =es, zarybek *m.*, narybek szczupakowy, szczupaczy.

He'chtschimmel, *sm.* =s, *pl.* —, koń siwy, siwosz *m.*

Heck, *sn.* =es, *pl.* =e, ogrodzenie sztachetowe; wrota *pl.*

He'cke, *sf. pl.* =n, 1) krzewy *pl.*, gaik *m.*; 2) chróścina *f.*, ciernìste zarośle *n.*; 3) płot samorodny, żywy; szpaler strzeżony w ogrodzie, chodnik zasadzony; 4) — der Vögel zarośle, w którem ptaki gniazda budują; gniazdo *n.*; 5) leżenie się ptaków; 6) wyleżone ptactwo, młodzina ptasia; 7) eine — Kinder gromadka *f.* drobnych dzieci, dziatwa *f.*, drobiazg *m.*

He'cken, *vn.* (haben) 1) budować gniazda w zaroślach; 2) płodzić, zalęgać, zaiądz (o ptakach); (niekiedy i o innych zwierzętach) die Katze hat geheckt kotka miała młode; (obraz.) sein Geld hat geheckt pieniądze jego pomnożyły się.

He'ckenbinder, *sm.* =s, *pl.* —, grodzący płot.

He'ckenkirsche, *sf. pl.* =n, smrodzina *f.*, wisienka *f.*, wiciokrzew *m.*, suchodrzew *m.*, suchodrzewka *f.*

He'ckenrose, *sf. pl.* =n, róża dzika, polna, głóg *m.*; gemeine — szypszyna *f.*

He'ckenschere, *sf. pl.* =n, nożyce *pl.* do podcinania żywych płotów.

He'ckenwinde, *sf.* powój płatowy.

He'ckenzaun, *sm.* =es, *pl.* =zäune, płot żywy.

He'ckerling, *sm.* = Häckerling.

He'ckfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, strzelanie pojedyncze.

He'ckflagge, *sf. pl.* =n, bandera *f.* (narodowa) u rufy okrętu.

He'ckgeld, *sn.*, **Heckgroschen**, *sm.*, **Heckpfennig**, *sm.*, **Heckmünze**, *sf.*, **Hecktaler**, *sm.* pieniądz, grosz, fenig, moneta, talar przyciągający, płodzący nijako znowu pieniądz, grosz i t. d., pieniądz czarodziejski.

He'ckmutter, *sf. pl.* =mütter, kobieta nadzwyczaj płodna, plemiennica *f.*

He'ckzeit, *sf.* czas *m.* parzenia się ptastwa.

He'da! *interi.* hej! hola!

He'de, *sf. pl.* =n, pakuły *pl.*, pacześ *f.*, paczoska *f.*, zgrzebie *n.*

He'den, *adi.* pacześny, zgrzebny.

He'derich, *sm.* =s, gorycznik *m.*, ognicha *f.*, opucha *f.*, rzepnica *f.*, czosnaczek *m.*, pszonak *m.* (roślina).

Hedoni'smus, *sm.* hedonizm *m.* (system filozoficzny).

Heer, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) wojsko *n.*; stehendes — wojsko stałe, regularne; beim =e stehen służyć w wojsku; 2) zastęp *m.*, wielka gromada, tłum *m.*, ciżba *f.*, tłuszcza *f.*, chmara *f.*; ein — von Vögeln gromada ptaków.

Hee'rbann, *sm.* =es, pospolite ruszenie.

Hee'rbannist, *sm.* =en, *pl.* =en, pospolitak *m.*

Hee'rbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła napastująca.

Hee'resabteilung, *sf. pl.* =en, oddział *m.* wojska.

Hee'reseinrichtung, *sf. pl.* =en, organizacya wojskowa.

Hee'resfolge, *sf.* obowiązek *m.* służenia w wojsku, powinność wojskowa; — leisten służyć wojskowo, wstąpić do wojska.

Hee'reskraft, *sf.*, =macht, *sf.* siła *f.*, potęga wojskowa.

Hee'reszucht, *sf.* rygor wojskowy, dyscyplina wojskowa.

Hee'reszug, *sm.* =es, *pl.* =züge, marsz *m.* wojska; ekspedycya wojenna.

Hee'rfahne, *sf. pl.* =n, chorągiew wojskowa, sztandar *m.*

Hee'rfahrt, *sf. pl.* =en, ekspedycya, wyprawa wojenna.

Hee'rflucht, *sf.* dezercya *f.*, zbiegostwo *n.* z wojska.

Hee'rflüchtig, *adi.* zbiegły z wojska; — werden zbiegać, zbiedz z wojska; Hee'rflüchtige, *sm.* =n, *pl.* =n, zbieg *m.* (z wojska), dezerter *m.*

Hee'rführer, *sm.* =s, *pl.* —, wódz *m.*, dowódca *m.*; naczelnik *m.*

Hee'rgerät, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęty *pl.* wojenne.

Hee'rhaufe(n), *sm.* =ens, *pl.* =en, oddział *m.* wojska; (często:) wojsko *n.*, tłumy *pl.* wojenne.

Hee'rlager, *sn.* =s, *pl.* —, obóz wojskowy.

Hee'rmeister, *sm.* =s, *pl.* —, wielki mistrz (jakiego wojskowego zakonu).

Hee'rsäule, *sf. pl.* =n, kolumna *f.* wojska.

Hee'rschar, *sf. pl.* =en, gromada *f.* wojska, legia *f.*, hufiec *m.*, zastęp *m.*, oddział *m.* wojska; die himmlischen =en zastępy niebieskie; der Gott der =en Pan zastępów (anielskich).

Hee'rschau, *sf.* przegląd *m.* wojska, lustracya *f.*, rewia *f.*; — halten odbywać przegląd wojska.

Hee'rstraße, *sf. pl.* =n, 1) trakt *m.*, gościniec wojskowy; 2) trakt *m.*, droga bita, gościniec *m.*

Hee'rwagen, *sm.* =s, *pl.* — i =wägen, 1) wóz wojskowy, furgon *m.*; 2) wielki wóz czyli niedźwiedzica (konstellacya).

Hee'rweg, *sm.* = Heerstraße.

Hee'rwesen, *sn.* =s, wojskowość *f.*, wszystko, co wojska dotyczy, sprawy wojskowe.

He'fe, *sf. pl.* =n, 1) kwaśnina *f.*, drożdże *pl.*; 2) fusy *pl.*, męt *m.*, męty *pl.*, szumowiny *pl.*, lagier *m.*, drożdże; eine Flüssigkeit setzt viel — ab płyn wydziela wiele mętów; eine Flüssigkeit von der — abziehen przecedzić płyn po ostaniu się mętów; bis auf die — leeren wypić z drożdżami, wypić do samego dna; den Leidenskelch bis auf die — leeren spełnić (do dna) kielich goryczy; 3) die — des Volkes motłoch *m.*, szumowiny *pl.*

He'fenalge, *sf. pl.* =n, drożdżownik *m.* (roślina).

He'fenbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb *m.* na drożdżach, drożdżowy.

He'fenteig, *sm.* =(e)s, ciasto *n.* na drożdżach, drożdżowe, rozczyn *m.*

He'fig, *adi.* drożdżany, drożdżysty; mętny.

Heft, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) rękojeść *f.*; trzonek *m.*; (obraz.) das — in Händen haben rządzić, kierować czem, mieć nad czem władzę; eine Sache beim rechten =e anfassen wziąć się należycie do rzeczy; 2) spinka *f.*, haftka *f.*; eine Wunde mit ein paar =en schließen spiąć, zeszyć ranę kilku haftkami; 3) poszyt *m.*, zeszyt *m.*; skrypt *m.*, sekstern *m.*; =e der Schüler zeszyty uczniów; das Werk erscheint in =en dzieło wychodzi zeszytami.

He'ftel, *sf. pl.* =n, spinka *f.*, haftka *f.*; — und Schlinge konik i kobyłka u haftki; mit =n schließen spiąć, zapiąć na haftki.

He'ftelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Heftel, spineczka *f.*, mała haftka.

He'ftelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co haftki robi.

He'fteln, *va.* (haben) zapinać na haftki.

He'ften, *va.* (haben) 1) przyczepiać, przypiąć; 2) szyć, poszywać, zeszywać, zeszyć; mit weiten Stichen — fastrygować; ein Buch — zeszyć książkę; eine Wunde — zeszyć ranę; 3) przybić (gwoździem); jmndn ans Kreuz — ukrzyżować kogo; 4) seine Augen, Blicke auf etw. — oczy, wzrok wlepić, wtopić w co, zapatrzyć się na co.

He'ftausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie zeszytami, w zeszytach.

He'ftfaden, *sm.* =s, *pl.* —, nitka *f.* do (lekkiego) zszywania, do fastrygowania, fastryga *f.*

He'ftig, I. *adi.* 1) silny, mocny, gwałtowny; =er Regen deszcz ulewny; =e Kälte silne, wielkie zimno; =er Wind gwałtowny wicher; =er Angriff dzielne natarcie; =er Streit zacięty spór; =e Liebe miłość gorąca; =e Worte słowa dotkliwe; =e Beleidigung ciężka obraza; 2) (o osobach:) żwawy, popędliwy, porywczy, zapalczywy; II. *adv.* silnie, mocno, gwałtownie; porywczo, zapalczywie; — kämpfen żwawo się bić, uparcie walczyć; — lieben strasznie kochać; — bitten natarczywie, usilnie prosić; — angreifen z natarczywością uderzyć na kogo; — reden mówić z zapałem, z uniesieniem; — werden zapalić się, wpaść w zapał, unieść się; stawać się gwałtownym; der Sturm wütet — burza okropnie się sroży; die Krankheit wird =er choroba wzmaga się.

He'ftigkeit, *sf.* gwałtowność *f.*, natarczywość *f.*, moc *f.*; żwawość *f.*, popędliwość *f.*, porywczość *f.*, zapalczywość *f.*, zaciętość *f.*, zawziętość *f.*; zapęd *m.*, impet *n.*

He'ftlade, *sf. pl.* =n, krosienka *pl.*

He'ftnadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* do zszywania.

He'ftnaht, *sf. pl.* =nähte, fastryga *f.*

He'ftpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, plaster lepki (do ściągania ran); englisches — plaster angielski.

He'ftweise, *adv.* poszytami, zeszytami.

He'ftzeher, *s. pl.* ptaki zrosłopalczaste.

He'ge, *sf.* 1) jmndn in — und Pflege haben dawać komu u siebie zupełne utrzymanie, mieć kogo na pensyi; 2) obacz Schonzeit.

He'gemeister, *sm.* =s, *pl.* —, gajowy *m.*, leśny *m.*

Hegemonie', *sf. pl.* =n, hegemonia *f.*, naczelnictwo *n.*, dowództwo *n.*, pierwszeństwo *n.*

He'gen, *va.* (haben) 1) (o)grodzić, płotem otoczyć; gehegtes Holz gaik ogrodzony, las dobrze utrzymywany; 2) chronić, ochraniać, utrzymywać, chować; das Wild — chronić, karmić zwierzynę, nie pozwalać strzelać zwierzyny; eine Anlage — ochraniać plantacyę przed zniszczeniem; jmndn — und pflegen strzedz, bronić, mieć kogo w opiece, otaczać kogo opieką troskliwą; 3) einen Verdacht, Zweifel — mieć podejrzenie, wątpliwości; Liebe, Haß gegen jmndn — kochać, nienawidzieć kogo; einen Gedanken — myśleć, mieć zamiar.

He'ger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) mający opiekę i nadzór nad czem; 2) strażnik leśny; 3) piaskowa wysepka w rzece.

He'gereiter, *sm.* =s, *pl.* —, leśny *m.*, borowy *m.*, objeżdżacz *m.* kniei.

He'gesäule, *sf. pl.* =n, granicznik *m.* [nia się.

He'gezeit, *sf.* czas *m.* parze-

He'gungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak bronny.

He'her, *sm.* = Häher.

Hehl, *sn.* i *sm.* =(e)s, tajemnica *f.*; ohne — bez ogródki, otwarcie, szczerze; kein — haben nie taić się z czem; kein — aus etw. machen nie robić z czego tajemnicy, nie taić się z czem, otwarcie sobie postąpić; er macht aus seinen Empfindungen kein — nie tai, nie ukrywa swoich uczuć.

He'hlen, *va.* (haben) taić, ukrywać, przechowywać co; gestohlenes Gut — przechowywać, ukrywać rzecz (s)kradzioną.

He'hler, *sm.* =s, *pl.* —, przechowywacz *m.*, ukrywacz *m.*; der — ist so gut wie der Stehler taki złodziej co chowa, jak i ten co kradnie; równo wisieć winien snadnie, ten co chowa jak co kradnie.

Hehlerei', *sf. pl.* =en, przechowywanie *n.*, ukrywanie *n.*

He'hlerin, *sf. pl.* =innen, przechowywaczka *f.*, ukrywaczka *f.*

Hehr, *adi.* wzniosły, wspaniały, wysoki, uszanowanie wzbudzający; boski.

Hei! *interi.* hej! hejże!

Hei'de, *sf. pl.* =n, 1) puszcza *f.*, step *m.*; płaszczyzna nieuprawna; 2) zarośle *n.*, wrzosina *f.*; Röslein auf der — różyczka w polu.

Hei'de, *sm.* =n, *pl.* =n, poganin *m.*; bałwochwalca *m.*; er ist ein rechter — prawdziwy ateusz z niego; (w) nic nie wierzy; wie ein — fluchen kląć jak nie chrześcijanin.

Hei'debusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, wrzosina *f.*

Hei'defeld, *sn.* =es, *pl.* =er, wrzosowisko *n.*

Hei'deflachs, *sm.* = Leinkraut.

Hei'degrieß, *sm.* =es, drobna kasza tatarczana.

Hei'degrütze, *sf.* kasza tatarczana, (h)reczana.

Hei'dekorn, *sn.* =es, reczka *f.*, hreczka *f.*, tatarka *f.*, gryka *f.*, poganka *f.*

Hei'dekorn=, *adi.* tatarczany, hreczany.

Hei'dekornkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, tatarczuk *m.*

Hei'dekraut, *sn.* =(e)s, wrzos *m.*, wrzosownia *f.*

Hei'dekrautartig, *adi.* wrzosowaty.

Hei'dekrautwand, *sf.* wrzosianka *f.*

Hei'deland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, pole nieurodzajne, nieuprawiane, zaniedbane, step *m.*

Hei'delbeere, *sf. pl.* =n, czernica *f.*, borówka *f.*, czarna jagoda.

Hei'delbeerstrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sträucher, krzak borówkowy, czernicowy.

Hei'delerche, *sf. pl.* =n, skowronek leśny.

Hei'demyrte, *sf. pl.* =n, filika wrzosoliścia.

Hei'denangst, *sf.* wielka trwoga.

Hei'denbekehrer, *sm.* =s, *pl.* —, misyonarz *m.* (nawracający pogan).

Hei'denbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz pogański, bożyszcze *n.*

Hei'dennelke, *sf. pl.* =n, kartuzek *m.*

Hei'dengeld, *sn.* =es; das kostet ein — to kosztuje huk pieniędzy, mnóstwo pieniędzy; ein — ausgeben wydawać huk pieniędzy, szastać.

Hei'denglaube, *sm.* =ns, wiara pogańska.

Hei'denhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włosy *pl.* na głowie nowonarodzonych.

Hei'denkrieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna *f.* z poganami.

Hei'denlärm, *sm.* =(e)s, straszny krzyk, wrzask.

Hei'denmäßig, *adi.* pogański; *adv.* po pogańsku, (rzadko:) pogańsko; das kostet — viel Geld to huk, mnóstwo pieniędzy kosztuje.

Hei'denreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, państwo pogańskie.

Hei'denschaft, *sf.* pogaństwo *n.*, poganie *pl.*

Hei'densitte, *sf. pl.* =n, zwyczaj pogański.

Hei'dentempel, *sm.* =s, *pl.* —, świątynia pogańska.

Hei'dentum, *sn.* =(e)s, pogaństwo *n.*, wiara pogańska, poganie *pl.*

Hei'denwelt, *sf.* świat pogański, pogaństwo *n.*, poganie *pl.*

Hei'denzeit, *sf. pl.* =en, czas pogański.

Hei'derauch, *sm.* = Haarrauch, Höhenrauch.

Hei'dereiter, *sm.* =s, *pl.* —, gajowy *m.*

Hei'derose, *sf. pl.* =n, dzika róża, głóg *m.*

Hei'deschaf, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Hei'deschnucke**, *sf. pl.* =n, owca w pustych zaroślach chowana.

Hei'di! *interi.* hej ha! — schnell! nu, nuże, a nuż-! —, hast du ihn gesehen albo der ist — ! zniknął! przepadł!

Hei'dig, *adi.* wrzosisty, okryty, zarosły wrzosem; stepowy.

Hei'din, *sf. pl.* =innen, poganka *f.*

Hei'dnisch, *adi.* pogański; *adv.* po pogańsku, pogańsko;

=es Wesen pogańszczyzna; in =er Weise po pogańsku, obyczajem pogańskim; ein =es Leben führen żyć pogańsko.

Hei'dschnucke, *sf. pl.* =en, = Heideschaf.

Heidu'ck, *sm.* =en, *pl.* =en, hajduk *m.*

Hei'kel, i **Hei'klig**, *adi.* trudny, drażliwy; nieprzyjemny; eine =e Sache, Frage sprawa drażliwa, delikatne pytanie.

Heil, *adi.* i *adv.* zdrowy, -wo; zagojony, uleczony; nienszkodzony, nieraniony; die Wunde ist schon ganz — rana już zupełnie zagojona; — werden zagoić się; mit =er Haut davonkommen wyjść bez szwanku, bez szkody, cały, cało; kein =es Hemd zum Anziehen haben nie mieć całej koszuli (do wdziania).

Heil, *sn.* =(e)s, 1) zdrowie *n.*, całość *f.*; für sein — sorgen dbać o swoje zdrowie; 2) szczęście *n.*, zbawienie *n.*, ocalenie *n.*; błogosławieństwo *n.*; sein — in der Flucht suchen ocalenia, zbawienia w ucieczce szukać; sein — versuchen próbować szczęścia; versuche du dein — próbuj szczęścia; das — der Seele zbawienie (duszy); im Jahre des =s 1902 w roku Pańskim 1902; jmndm Glück und — wünschen życzyć komu wszystkiego dobrego; es gereichte, es war mir zum — wyszło mi na dobre; 3) — dem Kaiser! niech żyje cesarz! — dir im Siegeskranz chwała tobie, zwycięzco! — dem Manne, der . . . błogosławiony ów (mąż), który, (albo) co . . .

Hei'land, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zbawiciel *m.*, odkupiciel *m.*

Hei'lanstalt, *sf. pl.* =en, lecznica *f.*; klinika *f.*

Hei'lart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* leczenia.

Hei'lbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel *f.* (mineralna) uzdrawiająca, uzdrojowisko *n.*, zdrojowisko *n.*

Hei'lbar, *adi.* wyleczalny, mogący być wyleczonym; nicht — niewyleczalny.

Hei'lbarkeit, *sf.* wyleczalność *f.*, możność *f.* wyleczenia.

Hei'lbringend, *adi.* = heilsam.

Hei'lbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, krynica *f.* wody zdrojowej, zdrojowisko *n.*, źródło mineralne.

Hei'lbutt, *sm.* =s, *pl.* =e, kulbaka *f.* (ryba).

Hei'ldiener, *sm.* =s, *pl.* —, cyrulik *m.*

Hei'ldistel, *sf. pl.* =n, bernardynek *m.*, tojad *m.*, drapacz lekarski (roślina).

Hei'len, I. *va.* (haben) leczyć, wyleczyć, uleczyć; goić, ugoić; jmndn von einer Krankheit — wyleczyć kogo z choroby; jmndn von einer Leidenschaft — uleczyć kogo z namiętności; II. *vn.* (haben) (z)goić się; sich — lassen leczyć się (z czego).

Hei'ler, *sm.* =s, *pl.* —, uzdrowiciel *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, uzdrowicielka *f.*

Hei'lgehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, pomocnik lekarski, asystent *m.*

Hei'lgott, *sm.* =(e)s, Eskulap, bóg *m.* lekarzy, sztuki lekarskiej; **H—göttin**, *sf.* Hygiea, bogini *f.* sztuki, nauki lekarskiej.

Hei'lig, I. *adi.* święty, świętobliwy; nietykalny; uroczysty; die =e Jungfrau Panna święta; das =e Abendmahl komunia święta; der =e Geist duch święty; der =e Josef święty Józef; die =e Schrift pismo święte, biblia; der =e Abend wilia (Bożego narodzenia); das =e Jahr rok święty, jubileuszowy; der =e Vater Ojciec święty, papież; die =en Dinge rzeczy święte, świętości; der =e Ehestand święty stan małżeński; es ist mir eine =e Pflicht jest moim świętym obowiązkiem; das ist eine =e Wahrheit to święta prawda; schwören bei allem, was einem — ist przysięgać na wszystko co jest najświętszego; jmndn — sprechen ogłosić kogo świętym, kanonizować; =e Ehrfurcht, Scheu święte uszanowanie; =es Schweigen uroczyste milczenie; etw. — halten uważać jako rzecz świętą; den Sonntag — halten święcić niedzielę; II. *adv.* święcie, uroczyście; etw. — versprechen przyrzec co święcie, uroczyście; etwas — glauben wierzyć w co święcie, wierzyć w co jak w ewangelię.

Hei'lige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, święty; H—e, *sf. pl.* =n, święta *f.*; jmndn unter die =en aufnehmen przyjąć kogo w poczet świętych, kanonizować; das Fest aller =en dzień wszystkich świętych; ein wunderlicher =er człowiek dziwnego nabożeństwa, dziwak.

Hei'lige(s), *sn.* =en, świętość *f.*, rzecz święta.

Hei'ligen, *va.* (haben) 1) święcić, poświęcać, świętym czynić; 2) święcić, wyświęcać; einen Priester — święcić, wyświęcać kapłana; 3) uświęcić, uświęcać; geheiligt *pp.* uświęcony, święty; geheiligt werde dein Name święć się imię twoje; durch den Gebrauch, die [illegible] geheiligt uświęcony, utwierdzony zwyczajem, czasem; 4) święcić, czcić; die Sonntage — święcić niedziele; 5) uświęcać = uprawniać; der Zweck heiligt die Mittel cel uświęca środki.

Hei'ligenbein, *sn.* = Kreuzbein.

Hei'ligenbild, *sn.* =es, *pl* =er, obraz *m.* świętego.

Hei'ligenfest, *sn.* =es, *pl.* =e, święto *n.*

Hei'ligengeschichte, *sf. pl.* =n, legenda *f.*, podanie tyczące się jakiego świętego.

Hei'ligenglanz, *sm.* = Heiligenschein.

Hei'ligensage, *sf. pl.* =n, legenda *f.*

Hei'ligenschein, *sm.* =(e)s, aureola *f.*, święty obłok, blask promienisty (otaczający głowę świętego); jmndm seinen — nehmen pozbawić kogo aureoli.

Hei'ligenschrein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, relikwiarz *m.*

Hei'ligenwoche, *sf. pl.* =n, oktawa *f.*, ośmiodniowe nabożeństwo.

Hei'lighaltung, *sf.* 1) święcenie *n.*, czczenie *n.*; 2) dotrzymanie sumienne (n. p. obietnicy).

Hei'ligkeit, *sf.* świętość *f.*, świętobliwość *f.*, świątobliwość *f.*; nietykalność *f.*, nienaruszalność *f.*; im Geruche der — stehen mieć mir świętobliwego; Seine — Jego Świętobliwość, Jego Św. (tytuł papieża); Eure — Wasza Św.

Hei'ligmachend, *adi.* uświęcający, poświęcający.

Hei'ligmachung, *sf.* poświęcenie *n.*

Hei'lig=sprechen, *va.* sprichst, spricht, sprach heilig, habe heiliggesprochen, kanonizować, pomieścić w rzędzie świętych.

Hei'ligsprechung, *sf. pl.* =en, kanonizacya *f.*, policzenie *n.* w poczet świętych, uznanie *n.* za świętego.

Hei'ligtum, *sn.* =(e)s, *pl.* =tümer, 1) świątynia *f.*, chram *m.*, przybytek święty; 2) świętość *f.*, rzecz święta; etw. wie ein — bewahren chować co jak świętość.

Hei'ligtumsentweihung, *sf. pl.* =en, znieważenie *n.*, profanacya *f.* rzeczy świętej.

Hei'ligtumsraub, *sm.*, **Heiligtumsschändung,** *sf.* świętokradztwo *n.*, świętokrajstwo *n.*

Hei'ligtumsräuber, *sm.* **Heiligtumsschänder,** *sm.* =s, *pl.* —, świętokradca *m.*, świętokrajca *m.*

Hei'ligung, *sf. pl.* =en, święcenie *n.*, poświęcenie *n.*, uświęcenie *n.*, czczenie *n.*

Hei'lkraft, *sf. pl.* =kräfte, moc *f.*, siła lecząca, uzdrawiająca.

Hei'lkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, ziele lekarskie.

Hei'lkunde, *sf.* znajomość *f.* sztuki lekarskiej, medycyna *f.*, terapeutyka *f.*; die — betreffend, zur — gehörig terapeutyczny.

Hei'lkunst, *sf.* sztuka lekarska.

Hei'llos, *adi.* 1) nieuleczalny; desperacki; pożałowania godny; 2) nikczemny, bezbożny; przewrotny, zepsuty; ein =loser Mensch zupełnie zepsuty człowiek, dusza potępiona, stracona, desperat; 3) straszny, okropny; ein =ses Getränk obrzydliwy napój; ein =ses Geschrei straszny wrzask; =se Verwirrung straszne zamieszanie.

Hei'llosigkeit, *sf.* 1) stan desperacki, beznadziejność *f.*; 2) nikczemność *f.*, bezbożność *f.*

Hei'lmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek uzdrawiający, lekarstwo *n.*

Hei'lmittellehre, *sf.* farmakologia *f.*, nauka *f.* o lekarstwach.

Hei'lmonat, *sm.* =(e)s, miesiąc *m.* zbawienia, grudzień.

Hei'lpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, plaster gojący.

Hei'lquell, *sm.* =s, i **Hei'lquelle,** *sf. pl.* =n, = Heilbrunnen; wody *pl.*

Hei'lsam, *adi.* służący ku zdrowiu, uzdrawiający, skuteczny, zbawienny; =e Warnungen skuteczne, pożyteczne przestrogi.

Hei'lsamkeit, *sf.* zbawienność *f.*, skuteczność *f.*; pożyteczność *f.*

Hei'lsarmee, *sf.* armia *f.* zbawienia.

Hei'lserum, *sn.* =s, serum lecznicze.

Hei'lslehre, *sf. pl.* =n, nauka *f.* o zbawieniu.

Hei'lsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek do zbawienia prowadzący.

Hei'lsordnung, *sf.* droga *f.* (do) zbawienia.

Hei'ltrank, *sm.* =(e)s, napój uzdrawiający, medycyna *f.*

Hei'lung, *sf. pl.* =en, leczenie *n.*, wyleczenie, uleczenie *n.*; wyzdrowienie *n.*

Hei'lungsart, *sf.*, **Hei'lmethode,** *sf.* sposób *m.*, metoda *f.* leczenia.

Hei'lverfahren, *sn.* = Heilungsart.

Hei'lverkündend, *adi.* zbawienny, błogosławiony.

Hei'lwurz(el), *sf. pl.* =eln, ślaz lekarski, morzymord *m.*, stosił *m.*, kurze ziele, leczywrzód *m.*, ogonica morska, pępowa.

Heim, *sn.* =s, dom *m.*, mieszkanie *n.*; sein trautes — verlassen opuścić miły dom, dom swój; sich ein — gründen założyć sobie własne gospodarstwo.

Heim, *adv.* do domu; w domu, w kraju, w ojczyźnie; u siebie; sich =begeben albo =gehen wrócić do domu; wrócić do kraju, do ojczyzny.

Hei'mat, *sf.* (*pl.* =en) ojczyzna *f.*, miejsce rodzinne, kraj ojczysty; dom *m.*; in seine — zurückkehren wrócić do ojczyzny; seine — irgendwo aufschlagen osiedlić się gdzie, przybyć gdzie na stały pobyt; sich nach der — sehnen tęsknić do domu; seine — verlassen opuścić miejsce rodzinne; Italien ist meine zweite — Włochy są mi drugą ojczyzną.

Hei'matland, *sn.* =es, kraj rodzinny, ojczyzna *f.*

Hei'matlich, *adi.* rodzinny, ojczysty; domowy; die =e Erde ziemia ojczysta.

Hei'matlos, *adi.* tułacki, bezdomny, nie mający stałego mieszkania.

Hei'mat(s)berechtigt, *adi.* (an, in einem Orte —) posiadający w pewnem miejscu prawo swojszczyzny, przynależny *adi.*

Hei'matsberechtigung, *sf.* prawo swojszczyzny, przynależności, indygenat *m.*

Hei'matsgemeinde, *sf.* gmina *f.*, w której się ma prawo przynależności, gmina przynależna.

Hei'matskunde, *sf.* geografia *f.*, opis *m.* kraju ojczystego.

Hei'matsrecht, *sn.* =es, indygenat *n.*, obywatelstwo *n.*, prawo *n.* swojszczyzny, przynależności.

Hei'mat(s)schein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, certyfikat *m.* przynależności.

Hei'm=begeben, sich —, *vr.*

begibst dich, begibt sich, begab mich heim, habe mich heimbegeben, wrócić do domu, do ojczyzny.

Hei'm=begleiten, *va.* odprowadzić do domu.

Hei'm=bringen, *va.* bringst, bringt heim, brachte heim, habe heimgebracht, przynieść do domu; (czasem:) = heimbegleiten.

Hei'mbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, wójt *m.*

Hei'mchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) śwircz *m.* (domowy), świerszcz *m.*, świrk *m.*, świerczek *m.*, świerczyk *m.*; 2) dusza *f.* dziecka zmarłego, nim je ochrzczono.

Hei'm=eilen, *vn.* (sein) spieszyć (się) do domu.

Hei'm=fahren, fährst, fährt heim, fuhr heim, bin heimgefahren, I. *vn.* powracać wozem, jechać do domu; II. *va.* (haben) odprowadzić we wozie, wozem do domu.

Hei'mfahrt, *sf. pl.* =en, podróż *f.*, powrót *m.* do domu.

Hei'mfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) spadek *m.*, przypadnienie *n.* sukcesyi; 2) odumarszczyzna *f.*, kaduk *m.*

Hei'm=fallen, *vn.* fällst, fällt heim, fiel heim, bin heimgefallen, przypadać, spadać, spaść w sukcesyi, w spadku; heimgefallen, *pp.* przypadły, spadły w sukcesyi, w spadku.

Hei'mfällig, *adi.* 1) przelewny, spadający na drugą osobę, dostający się komu w spadku; 2) kadukowy.

Hei'mfälligkeit, *sf.* przelewność *f.*, możność *f.* przechodzenia drogą spadku na drugą osobę.

Hei'mfallsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* puścizny, prawo kadukowe.

Hei'm=führen, *va.* (haben) prowadzić, odprowadzić, zaprowadzić do domu; ein Mädchen — ożenić się, dziewczynę za żonę pojąć.

Hei'mführung, *sf. pl.* =en, (od)prowadzenie *n.* do domu; — der Braut ożenienie się; — der Neuvermählten przenosiny.

Hei'mgang, *sm.* =(e)s, 1) powrót *m.* do domu, do ojczyzny; 2) zejście *n.* ze świata, śmierć *f.*

Hei'm=geben, *va.* gibst, gibt heim, gab heim, habe heimgegeben, 1) dać co komu aby zaniósł do domu; 2) oddać, zwrócić; jmndm etw. — wywzajemniać się komu, odpłacić komu za co.

Hei'm=gehen, *vn.* gehst, geht heim, ging heim, bin heimgegangen, 1) powracać, powrócić do domu, do kraju, do ojczyzny; 2) schodzić, zejść ze świata, umierać, umrzeć.

Hei'm=holen, *va.* (haben) etwas — iść po co, aby zanieść, przynieść do domu jmndn — pójść, iść po kogo, aby go odprowadzić do domu.

Hei'misch, *adi.* 1) krajowy, swojski, ojczysty; 2) domowy; in einem Orte — sein być przyzwyczajonym do jakiego miejsca, być gdzie jakby u siebie; sich in einer Gesellschaft nicht — fühlen nie czuć się swojskim, nie być swobodnym w jakiem towarzystwie; sich überall — fühlen dobrze się miewać, znaleźć się wszędzie, umieć z każdym żyć; es ist mir (albo ich fühle mich) so — hier czuję się tu jakby w domu; — werden zaaklimatyzować się, przyzwyczaić się.

Hei'mkehr, *sf.* powrót *m.* do domu, do kraju, do ojczyzny.

Hei'm=kehren, *vn.* (sein) powracać, powrócić do domu, do kraju, do ojczyzny.

Hei'm=kommen, *vn.* kommst, kommt heim, kam heim, bin heimgekommen, powrócić, przyjść, przyjechać do domu, do kraju, do ojczyzny; das wird dir — drogo cię to kosztować będzie.

Hei'mkunft, *sf.* powrót *m.*, przyjazd *m.*, przyjście *n.* do domu.

Hei'm=leuchten, *vn.* (haben) odprowadzić kogo ze światłem do domu, poświecić komu; jemandem tüchtig — powiedzieć, wyrznąć komu słowa prawdy.

Hei'mlich, I. *adi.* 1) przyjemny, wygodny; 2) tajemny, pokątny, skryty; ein =er Ort kryjówka; =e Sache tajemnica; =e Gedanken skryte myśli; =er Anschlag tajny spisek, sprzysiężenie; =e Ehe tajemne małżeństwo (po łacinie: matrimonium clandestinum); =es Gemach sekretne miejsce, prewet; II. *adv.* pokryjomu, potajemnie, skrycie; — auf etw. hinarbeiten potajemnie do czego dążyć; — halten skryć, ukryć, zataić; — ansehen z pod oka, ukradkiem patrzeć, spoglądać; — tun tajemniczością się okrywać, nastroić, przybrać minę tajemniczą; mit jmndm — reden szeptać z kim, mówić z kim na ucho.

Hei'mlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) (bez *pl.*) spokój *m.*, przyjemność *f.*, dogodność *f.*; 2) tajemność *f.*, skrytość *f.*; 3) tajemnica *f.*

Heimlichtuerei', *sf. pl.* =en, ciągłe okrywanie się tajemniczością, udawanie, że się wie tajemnice.

Hei'mrecht, *sn.* =(e)s, indygenat *m.*, prawo *n.* swojszczyzny, przynależności.

Hei'mreise, *sf. pl.* =n, podróż *f.*, powrót *m.* do domu, do kraju.

Hei'm=reisen, *vn.* (sein) podróżować, powracać do domu, do ojczyzny.

Hei'm=reiten, *vn.* reitest, reitet heim, ritt heim, bin heimgeritten, powracać, wrócić wierzchem do domu.

Hei'm=schicken, *va.* (haben); etw. — odsyłać, posyłać, odesłać, posłać co do domu; jmndn — odprawić kogo.

Hei'm=sehnen, sich —, *vr.* (sein) (za)tesknić do domu.

Hei'mstätte, *sf. pl.* =n, dom *m.*, przybytek *m.*

Hei'm=stellen, *va.* = anheimstellen.

Hei'm=suchen, *va.* (haben) 1) jmndn — odwiedzić, nawiedzić kogo; jmndn mit etw. — nawiedzać, nawiedzić, trapić, dotykać kogo czem; Gott sucht ihn mit diesem Übel heim Bóg go nawiedza tem nie-

szczęściem; er ist mit einer bösen Frau heimgesucht dostał na kark złą żonę; ein Volk mit Krieg — naród wojną nawiedzić.

Hei'msuchung, *sf. pl.* =en, 1) odwiedzenie *n.*, odwiedziny; *pl.* die — Mariä Nawiedzenie Najświętszej Panny Maryi; 2) nawiedzenie *n.*, plaga *f.*, dopuszczenie *n.* na kogo (czego).

Hei'm=tragen, *va.* trägst, trägt heim, trug heim, habe heimgetragen (za)nieść do domu.

Hei'm=treiben, *va.* treibst, treibt heim, trieb heim, habe heimgetrieben; das Vieh — pędzić bydło (do domu) do stajni.

Hei'mtücke, *sf. pl.* =n, 1) ukryta złość, podstęp *m.*, złośliwość *f.*, chytrość *f.*, chęć *f.* szkodzenia skrycie; 2) = schlimmer Streich, psota *f.*, szkoda *f.*, złość skrycie wyrządzona.

Hei'mtückisch, *adi.* podstępny, chytry, zdradny; *adv.* podstępnie, chytro, zdradnie.

Hei'mwärts, *adv.* ku domowi, ku stronie rodzinnej, ku mieszkaniu.

Hei'mweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga *f.* do domu; auf dem — wracając do domu.

Hei'mweh, *sn.* =(e)s, tęsknica *f.*, tęsknota *f.* do swojej zagrody, do swoich, do domu, za ojczyzną; nostalgia *f.*

Hei'm=weisen, *va.* weisest albo weist, weist heim, wies heim, habe heimgewiesen, 1) wskazać drogę do domu; 2) = heimleuchten, powiedzieć komu słowa prawdy.

Hei'mwesen, *sn.* =s, *pl.* —, zagroda *f.*, domek *m.*

Hei'm=zahlen, *va.* (haben) zwrócić, oddać rzecz pożyczoną; ich werde es ihm schon — zapłacę ja mu już za to.

Hei'm=ziehen, *vn.* ziehst, zieht heim, zog heim, bin heimgezogen, wracać, wrócić do kraju, do ojczyzny.

Hei'mzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, podróż *f.* do domu, do kraju.

Hein, *m.*; Freund — śmierć *f.*

Heint, *adv.* tej nocy.

Hei'nzelmännchen, *sn.* =s, *pl.* —, gnom *m.*, duch niewidzialny.

Hei'rat, *sf. pl.* =en, małżeństwo *n.*, ożenienie *n.*, żeniaczka *f.*; zamęźcie *n.*; eine — tun, schließen zawrzeć małżeństwo; eine — aus Liebe małżeństwo z miłości; auf die — (albo auf die Freite) gehen upatrywać żony, męża.

Hei'raten, *va.* i *vn.* (haben) żenić się, ożenić się, brać, wziąć żonę, poślubić; iść, pójść za mąż; sie hat ihn aus Neigung geheiratet poszła za niego z miłości; er hat das Geld, den Geldsack geheiratet ożenił się dla pieniędzy; nach dem Gelde — żenić się dla pieniędzy, posagu, pieniędzy szukać z żoną; das Mädchen hat nach der Stadt (albo in die) Stadt geheiratet dziewczyna wyszła za mąż do miasta, wyszła za męża mieszkającego w mieście; er, sie hat keine Lust zum — nie ma ochoty do małżeństwa, do żeniaczki, do zamążpójścia.

Hei'ratsantrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =anträge, oświadczenie *n.*, propozycya *f.* do małżeństwa; einem Mädchen einen — machen oświadczyć się pannie.

Hei'ratskontrakt, *sm.* =es, *pl.* =e, = Ehevertrag.

Hei'ratsfähig, *adi.* zdatny, dojrzały do małżeństwa.

Hei'ratsgedanken, *sm. pl.* zamiar *m.* żenienia się; — haben albo sich mit — tragen mieć zamiar (o)żenienia się, myśleć o żonie.

Hei'ratsgut, *sn.* =es, posag *m.*, wiano *n.*

Hei'ratslustig, *adi.* mający ochotę do małżeństwa.

Hei'ratsstifter, *sm.* =s, *pl.* —, kojarzący *m.* małżeństwa, stręczyciel *m.*

Hei'ratsvertrag, *sm.* = Ehevertrag.

Hei'sa! *interi.* hej ha! —, lustig ohne Sorgen! hulaj dusza bez kontusza!

Hei'schen, *va.* (haben) wymagać, żądać.

Hei'schesatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, postulat *m.*, pewnik *m.*, zdanie nieulegające zaprzeczeniu; zdanie wyrażające życzenie.

Hei'ser, *adi.* ochrypły, chrypkę mający; — werden ochrypnąć, chrypki dostać; sich — schreien, singen chrypki dostać z krzyczenia, śpiewania.

Hei'serkeit, *sf.* chrypka *f.*, chrypota *f.*, ochrypłość *f.*

Heiß, *adi.* gorący; — werden rozegrzać się, rozgrzewać się; — machen rozegrzać, rozgrzewać; es ist sehr — jest bardzo gorąco; mir ist sehr — bardzo mi gorąco; es überlief mich — gorąco mi się zrobiło, krew do głowy mi buchnęła; es lief mir — und kalt über meinen Rücken mrowie mię przeszło, ciarki mię przeszły; mir wird — gorąco mi się robi; =e Tränen vergießen płakać gorzkiemi łzami, okropnie płakać, rzewne łzy wylewać; eine =e Bitte gorąca prośba; =e Leidenschaften gorące, zapalczywe namiętności; an jenem Tage ging es — her dnia tego zacięcie walczono; jmndm den Kopf — machen dręczyć kogo, nastraszyć kogo czem tak, że aż głowę traci; jmndm die Hölle — machen dopiekać komu, okropnie dokuczać komu, wielkiego strachu kogo nabawić; ein =es Blut haben mieć krew gorącą, łatwo się zapalać; es wird nicht so — gegessen, als (es) gekocht wird nie taki straszny (albo szpetny) dyabeł, jak go malują; was ich nicht weiß, macht mich (albo mir) nicht — czego się nie zna, tego się nie pragnie; glühend — rozpalony; brennend — skwarny; drückend — przyskwarny.

Hei'ßblütig, *adi.* gorącokrwisty; zapalczywy, popędliwy.

Hei'ßblütige(r), *sm.* =n, *pl.* =n, krewnik *m.*, pasyonat *m.*

Hei'ßblütigkeit, *sf.* popędliwość *f.*

Hei'ßdurst, *sm.* =es, gorące, straszne pragnienie.

Hei'ßen, heißest, heißt, hieß, habe geheißen, I. *va.* 1) jmndm etw. — nakazywać, rozkazywać, nakazać, rozkazać komu co; tue, wie dir geheißen czyń, jak ci kazano; wer hat dir das geheißen? któż ci to kazał? jmndn gehen — kazać komu iść, odejść; er hieß es mir kazał mi to uczynić; wer hieß mich auch es wagen? któż mi też kazał to zazardować? 2) nazywać, przezywać, nazwać, przezwać; jmndn einen Schurken — nazwać kogo łotrem; jmndn du — tykać komu, tykać się z kim, mówić komu ty; jmndn Freund — nazywać kogo przyjacielem; etw. gut — pochwalać co, przystać na co, (z)godzić się na co; das heiße ich mir einen guten Freund otóż to dobry przyjaciel, co się nazywa; jmndn willkommen — przywitać kogo; das heiße ich gut gehandelt albo gut handeln otóż to dobry uczynek, co się nazywa; 3) = hissen; II. *vn.* (haben) 1) zwać się, nazywać się, nazwać się; ich heiße Felix nazywam się Feliks, na imię mi Szczęsny; wie heißt er? jak się nazywa, jak mu na imię? ich will ein Schelm —, wenn... możesz nazwać mię szelmą, jeśli..; wie heißt das auf polnisch? jak to po polsku, (się mówi)? das heißt = d. h. to jest, to znaczy = t. j. t. z.; wie heißt das hier? co to tu znaczy? wie heißt es im Sprichwort? jakże to przysłowie powiada? das heißt doch unklug handeln to przecie nierozsądny postępek; das hieße ihn beleidigen to byłoby dla niego obrazą; 2) znaczyć; die beiden Worte — einerlei oba wyrazy to samo znaczą; was soll das —? cóż to ma znaczyć? was soll das —, daß er heute nicht gekommen ist? co to znaczy, że dziś nie przyszedł? das will etwas albo was — to nie fraszka, to nie przelewki; das will nicht viel — to fraszka, to małej wagi; das will nichts — to (rzecz) żadnej wagi; 3) hier heißt es schlau sein tu należy być mądrym, przebiegłym, trzeba mieć głowę na karku; hier heißt es, sich auf der Stelle entscheiden trzeba natychmiast postanowić, zdecydować się; III. *vimpers.* es heißt słychać, mówią, że ..; es hieß von ihm, er wäre gestorben mówiono o nim, że umarł; so hats geheißen, aber es war nicht richtig tak mówiono, ale niesłusznie; wie es in der Bibel heißt jak to biblia powiada, jak w piśmie św. czytamy.

Hei'ßersehnt, *adi.* z niecierpliwością oczekiwany, wyglądany.

Hei'ßgeliebt, *adi.* najukochańszy.

Hei'ßhunger, *sm.* =s, wilczy apetyt, okropny głód, żarłoczność *f.*, przemór *m.*; einen — haben mieć wilczy apetyt; mit — über etw. herfallen z największą chciwością chwycić się czego, porwać się do czego, z wściekłością rzucić się na co.

Hei'ßhungrig, *adi.* okrutnie głodny, zgłodniały, łaknący, żarłoczny.

Hei'ßlaufen, *sn.* =s, grzanie się panewek.

Hei'ßlaufer, *sm.* =s, *pl.* —, (= heißlaufender Wagen) wóz zagrzany, wóz grzejący się.

Hei'ßsporn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gorączka *f.* = człowiek gorący, zapalony, gorąco kąpany, popędliwy, porywczy.

Hei'ster, *sm.* =s, *pl.* —, 1) młoda giętka gałązka; 2) sroka *f.*; kraska *f.*

Hei'ter, *adi.* 1) pogodny; — werden wypogadzać się, wypogodzić się; 2) wesoły, pogodny; =es Gemüt pogodny umysł; er ist — geworden rozweselił się, wypogodził czoło; eine =e Gesellschaft wesołe towarzystwo; das ist eine =e Geschichte to dobra (sobie) historya.

Hei'terkeit, *sf.* 1) pogoda *f.*, pogodność *f.* (nieba, atmosfery); 2) wesołość *f.*, pogodność (twarzy, oblicza, umysłu).

Hei'tern, I. *va.* (haben) = aufheitern; II. *vimpers.* es heitert wypogadza się.

Hei'zbar, *adi.* gdzie można palić; ogrzewalny.

Hei'zbarkeit, *sf.* — eines Zimmers możność *f.* ogrzewania pokoju.

Hei'zen, *va.* i *vn.* (haben) palić; den Ofen — (za)palić w piecu; das Zimmer — palić w pokoju, opalać pokój; mit Holz, mit Kohlen — palić drzewem, węglami.

Hei'zer, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*

Hei'zfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia ogrzewalna; direkte — powierzchnia ogrzewalna bezpośrednia; indirekte — powierzchnia ogrzewalna pośrednia.

Hei'zhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, parowozownia *f.*, parowoźnia *f.*, ogrzewalnia *f.*; halbkreisförmiges — parowozownia półkolista; poligonales — parowozownia wieloboczna; rechteckiges — parowozownia prostokątna; ringförmiges — parowozownia łukowa.

Hei'zhausgeleise, *sn.* =s, *pl.* —, tor *m.* parowozowni.

Hei'zhausleiter, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* parowozowni.

Hei'zkraft, *sf.* siła *f.*, zdolność ogrzewawcza.

Hei'zmaterial, *sn.* =(e)s, *pl.* =ien, paliwo *n.*, opał *m.*

Hei'ztür(e), *sf. pl.* =n, drzwiczki *pl.* paleniska.

Hei'ztürwand, *sf. pl.* =wände, tylna ściana paleniska.

Hei'zung, *sf.* 1) opalanie *n.*, palenie *n.*, opał *m.* 2) paliwo *n.*

Hei'zwert, *sm.* = Heizkraft.

Hekato'mbe, *sf. pl.* =n, hekatomba *f.*, ofiara *f.* stu, ofiara ze stu zwierząt.

He'ktar, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, hektar *m.*

He'ktik, *sf.* hektyka *f.*, suchoty *pl.*

He'ktiker, *sm.* =s, *pl.* —, hektyk *m.*, suchotnik *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, suchotnica *f.*

He'ktisch, *adi.* hektyczny, suchotny, suchotliwy; — werden dostać suchot.

Hektogra'mm, *sn.* =s, *pl.* =e, hektogram *m.*

Hektogra'ph, (wym.: -graf) *sm.* =en, *pl.* =en, hektograf *m.*

Hektographie'ren, *va.* (haben) hektografować.

Hektoli'ter, *sn.* =s, *pl.* —, hektolitr *m.*

Hektome'ter, *sn.* =s, *pl.* —, hektometr *m.*

Held, *sm.* =en, *pl.* =en, bohater *m.*, rycerz mężny; der — des Tages bohater dnia; der — eines Gedichtes, eines Romans bohater poematu, powieści; er ist ein — im Saufen to bohater do picia.

He'ldenalter, *sn.* = Heldenzeit.

He'ldenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* o bohaterach, zbiór *m.* poematów bohaterskich.

He'ldendarsteller, *sm.* =s, *pl.* —, aktor grający role bohaterskie, bohater *m.*

He'ldendichter, *sm.* =s, *pl.* —, autor *m.* epopei.

He'ldendichtung, *sf. pl.* =en, i **Heldengedicht,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat bohaterski, epopea *f.*

He'ldengeist, *sm.* =es, duch bohaterski.

He'ldengesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gesänge, pieśń bohaterska, wiersz bohaterski.

He'ldengeschichte, *sf. pl.* =n, dzieje *pl.* bohaterów.

He'ldengeschlecht, *sn.* =es, *pl.* =er, ród bohaterski.

He'ldengestalt, *sf. pl.* =en, postać bohaterska.

He'ldengröße, *sf.* wielkość bohaterska.

He'ldenhaft, *adi.* bohaterski; *adv.* po bohatersku, jak na bohatera przystoi.

He'ldenherz, *sn.* =en, *pl.* =en, serce bohaterskie.

He'ldenjungfrau, *sf. pl.* =en, niewiasta *f.* bohaterskiego serca, umysłu, ducha.

He'ldenjüngling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, młodzieniec *m.* bohaterskiego serca, umysłu, ducha.

He'ldenmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, = Heldenjungfrau.

He'ldenkraft, *sf.* siła bohaterska.

He'ldenkühn, *adi.* śmiały jak bohater.

He'ldenlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń bohaterska.

He'ldenmäßig, *adi.* bohaterski; *adv.* po bohatersku.

He'ldenmiene, *sf.* mina bohaterska.

He'ldenmut, *sm.* =(e)s, odwaga bohaterska, bohaterski umysł, bohaterstwo *n.*, waleczność *f.*

He'ldenmütig, *adi.* bohaterski, waleczny; *adv.* po bohatersku.

He'ldenrolle, *sf. pl.* =n, rola *f.* bohatera, bohaterska.

He'ldenruhm, *sm.* =(e)s, sława bohaterska.

He'ldensinn, *sm.* =(e)s, dusza bohaterska, umysł bohaterski.

He'ldenstärke, *sf.* = Heldenkraft.

He'ldentat, *sf. pl.* =en, czyn bohaterski, bohaterstwo *n.*

He'ldentod, *sm.* =es, śmierć bohaterska.

He'ldentugend, *sf. pl.* =en, cnota bohaterska.

He'ldentum, *sn.* =(e)s, bohaterstwo *n.*

He'ldenvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, lud, naród bohaterski.

He'ldenweib, *sn.* =es, *pl.* =er, niewiasta bohaterska, heroina *f.*

He'ldenzeit, *sf. pl.* =en, wieki *pl.*, czasy bohaterskie.

He'ldin, *sf. pl.* =innen, bohaterka *f.*, heroina *f.*

Hele'nenfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień eliaszowy, ogień *m.* świętej Heleny.

He'lfen, *vn.* hilfst, hilft half, habe geholfen, 1) pomagać, służyć, skutkować; was soll das —? co to pomoże? hier ist nicht mehr zu — tu już nic nie pomoże, tu wszystko już stracone; hier hilft kein Klagen skargi nic nie pomogą; das hilft gegen Zahnschmerzen to pomaga na ból zębów; was soll mir dein Rat —? co mi pomódz może, na co mi się przyda twoja rada? 2) pomagać, dopomagać, dopomódz komu, pomoc komu dawać; jmndm etw. machen — pomagać komu co robić; jmndm bei (albo in) einer Arbeit — pomagać komu roboty, w robocie; jmndm aus der Not — wyratować kogo z biedy; jmndm mit einer Sache — pomagać komu czem; jmndm gegen seine Feinde — pomagać komu na nieprzyjaciół, przeciw nieprzyjaciołom; jmndm zu seinem Rechte — dopomódz komu do (odzyskania) prawa; jmndm von etw. — pozbawić kogo czego, uwolnić kogo od czego; jmndm auf das Pferd, in den Wagen, in das Bett, aus dem Wagen — (do)pomódz komu wsiąść na koń, do wozu, położyć się do łóżka, wysiąść z wozu, posadzić kogo na konia, wsadzić do wozu, położyć kogo do łóżka, zesadzić kogo z wozu; jmndm wieder auf die Beine — wydźwignąć kogo; jmndm auf die Sprünge — przywieźć co komu na pamięć; kann ich dir etw. —? mogę ci w czem pomódz? hilf Gott! helfe mir, uns Gott! pomóż Bóg, pomagaj Bóg, pomóż mnie, nam Bóg! helf dir Gott! pomóż ci Bóg! so wahr mir Gott helfe! tak mi Panie Boże pomóż; 3) sich —, *vr.* dopomagać sobie samemu; ich weiß mir weder zu raten noch zu — nie wiem co począć i jak sobie dać radę; sich selbst zu — wissen umieć dać sobie (samemu) radę; sich durch etw. zu — suchen nadrabiać czem; hilf dir selbst, so hilft dir Gott pomagaj sam sobie, a Bóg ci dopomoże; wem nicht zu raten ist, dem ist auch nicht zu — kto nie słucha, cierpieć musi.

He'lfer, *sm.* =s, *pl.* —, dopomagacz *m.*, pomocnik *m.*; ein — in der Not przyjaciel w potrzebie.

He'lferin, *sf. pl.* =innen, pomagaczka *f.*, pomocniczka *f.*

He'lfershelfer, *sm.* =s, *pl.* —, wspólnik *m.*, poplecznik *m.*, pomocnik *m.*, służalec *m.*

Heliographie', *sf.* heliografia *f.* = opisanie *n.* słońca.

Heliogravüre, *sf. pl.* =n, heliograwira *f.*

Heliome'ter, *sn.* =s, heliometr *m.*

He'liozentrisch, *adi.* heliocentryczny = środosłońcowy.

Heliosko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, helioskop *m.*, narzędzie astronomiczne do obserwowania słońca.

Heliosta't, *sm.* =en, *pl.* =en, heliostat *m.*

Heliotro'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) heliotrop *m.*, tomiłek *m.*, słonecznica *f.*, słońcokwiat *m.* (roślina); 2) heliotrop (minerał); 3) heliotrop = zegar słoneczny.

Hell, I. *adi.* 1) głośny; wyraźny; mit =er Stimme sprechen wyraźnie mówić; er lachte — auf albo er brach in ein =es Gelächter aus rozśmiał się w głos, na całe gardło; 2) jasny, świetlny, świetny, błyszczący; am =en (lichten) Tage w jasny dzień; beim =en Mondenschein w blasku księżyca; =e Augen jasne oczy; =e Farben jasne, jaskrawe barwy; =er Schild błyszcząca tarcza; 3) jasny, widny, dobrze oświetlony; =e Kirche, Stube jasny kościół, jasny, widny pokój; 4) czysty, przejrzysty; =es Wasser, =e Luft jasna, czysta przejrzysta woda, jasne powietrze; 5) (obraz.) ein =er Kopf, Verstand bystra, pojętna głowa, bystry rozum, z łatwością rzeczy jasno pojmujący; er ist nicht sehr =e mało ma rozgarnienia, nie bardzo pojętny; =e Wahrheit jasna, widoczna prawda; =e Verzweiflung straszna, wielka rozpacz; der =e Haufen cała gromada; in =en Haufen gromadnie, masami; II. *adv.* jasno, widno, świetnie; =ertönen głośno (za)brzmieć; die Sonne scheint — słońce jasno świeci; es fängt an — zu werden jasno się robi, rozwidnia się, wyjaśnia się; — machen oświecić, rozświecić; es wird spät — późno się rozjaśnia, rozwidnia; — denken jasno, bystro myśleć.

He'lläugig, *adi.* jasnooki.

He'llblau, *adi.* niebieski, modry, jasnobłękitny.

He'llblume, *sf. pl.* =n, popłoch pospolity, głowacz *m.*, oset powłoczny (roślina).

He'llbrennend, *adi.* jasnoświetny.

He'lldenkend, *adi.* jasnomyślący.

He'lldunkel, I. *adi.* jasnawy, ciemnawy, z jasnego w ciemne przechodzący; II. *sn.* =s, jasnocień *m.*, cienie *pl.*

He'lle, *sf.* 1) donośność *f.*, głośność *f.*; 2) jasność *f.*, świetność *f.*, światłość *f.*, widność *f.*; 3) światło *n.*, dzień *m.*; 4) — des Verstandes bystrość rozumu *f.*

He'lle, *sn.* =n, jasność *f.*, światło *n.*

Helleba'rde, *sf. pl.* =n, (h)alabarda *f.*, bardysz *m.*, berdysz *m.*

Hellebardie'r, *sm.* =s, *pl.* =e i **Hellebardi'st**, *sm.* =en, *pl.* =en, halabardnik *m.*, halabartnik, alabardzista *m.*

Helleba'rte, *sf.* = Hellebarde.

He'llen, *va.* rozjaśniać; glansować, polerować.

He'ller, *sm.* =s, *pl.* —, halerz *m.*, szeląg *m.*, grosz *m.*; bei — und Pfennig bezahlen zapłacić co do szeląga; keinen (albo nicht einen) roten — haben być bez szeląga, bez grosza, być goły jak turecki święty; keinen — wert nie wart złamanego szeląga.

He'llfarbig, *adi.* jasnego koloru, jasnobarwy.

He'llfuchs, *sm.* =es, *pl.* =füchse jasnocisawy (koń).

He'llgelb, *adi.* jasnożółty.

He'llgrau, *adi.* jasnosiwy, popielaty.

He'llgrün, *adi.* jasnozielony.

He'llig, *adi.* wyschły, spiekły.

He'lligkeit, *sf.* 1) jasność *f.*, światłość *f.*; 2) wyschłość *f.*, spiekłość *f.*

He'lling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sztuczna zatoka; 2) ein — Semmel połowa bułki, bochenka chleba.

He'llklingend, i **He'lllautend**, *adi.* głośno brzmiący; dźwięczny.

He'llleuchtend, *adi.* (jasno-) świecący, błyszczący.

He'llrot, *adi.* jasnoczerwony.

He'llscheinend, *adi.* jasno świecący.

He'llsehen, *sn.* =s = Hellsichtigkeit.

He'llsehend, *adi.* 1) jasnowidzący; 2) przezorny, przenikliwy; 3) uśpiony snem somnambulicznym lub magnetycznym.

He'llseher, *sm.* =s, *pl.* —, jasnowidz *m.*

He'llseherin, *sf. pl.* =innen, jasnowidząca.

He'llsichtig, *adi.* 1) jasnowidzący; 2) przezorny, przenikliwy.

He'llsichtigkeit, *sf.* 1) jasnowidzenie *n.*, jasnowidztwo *n.*; 2) przezorność *f.*, przenikliwość *f.*

He'llweiß, *adi.* jasnobiały, lśniącej białości.

Helm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) hełm *m.*, szyszak *m.*, przyłbica *f.*; — mit Visier misiurka *f.*; 2) kopuła *f.*, bania *f.*, sklepienie baniaste, czaszkowate (architektura); 3) pokrywa *f.*, hełm, głowa *f.* (w alembiku), kaptur alembikowy; 4) drąg *m.* steru 5) trzonek *m.* u topora, siekiery, stylisko *n*

He'lmbinde, *sf. pl.* =n, pasek *m.* u szyszaka.

He'lmbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, 1) kita *f.*, kitka *f.* z piór na szyszaku, na przyłbicy; 2) kokorycz *m.* (roślina).

He'lmdach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach hełmowy, kopuła *f.*

He'lmförmig, *adi.* szyszakowaty.

He'lmgitter, *sn.* =s, *pl.* —, przyłbica *f.*

He'lmholz, *sn.* = Helmstock.

He'lmkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, zimniczek *m.*

He'lmschnecke, *sf. pl.* =n przyłbica *f.*

He'lmstange, *sf. pl.* =n, igła wieżowa.

He'lmstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, drąg *m.* steru.

He'lmstutz, *sm.* =es, *pl.* =e, kitka *f.*

He'lmvisier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przyłbica *f.*

He'lmvogel, *sm.* =s, szyszak *m.*

Helo'te, *sm.* =n, *pl.* =n, helota *m.*, niewolnik *m.*

Helo'tentum, *sn.* =s, helotyzm *m.*, niewolnictwo *n.*, poddaństwo *n.*

Hemd, *sn.* =es, *pl.* =en i **He'mde**, *sn.* =s, *pl.* =n, koszula *f.*; das — wechseln przewdziać, zmienić, przewlec koszulę; sich bis aufs — entblößen rozebrać się aż do koszuli; jmndn bis aufs — ausziehen ściągnąć z kogo koszulę, obrabować kogo; er hat kein (ganzes) — auf dem Leibe nie ma koszuli na grzbiecie; alles bis aufs — verspielen, versaufen, verkaufen zgrać się do koszuli, zgrać się zupełnie, wszystko przepić, sprzedać; das — ist mir näher als der Rock bliższa koszula ciała, niźli kaftan, niż rodzona ciotka.

He'mdärmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw *m.* u koszuli; in =n sein, gehen być, chodzić bez surduta.

He'mdchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Hemd, koszulka *f.*

He'mdeinsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, przodek *m.* u koszuli, półkoszulek *m.*

He'mdennäherin, *sf. pl.* =innen, szyjąca koszule, koszulniczka *f.*, szwaczka *f.*

He'mdknopf, *sm.* =es, *pl.* =knöpfe, guzik *m.*, spinka *f.* u, do, od koszuli.

He'mdkragen, *sm.* =s, *pl.* =kragen, kołnierz *m.* koszuli.

He'mdkrause, *sf. pl.* =n, kryza *f.*, żaboty *pl.* u koszuli.

Hemipte'ren, *s. pl.* półskrzydłe owady *pl.*

Hemisphä're, (wym.: -sfere), *sf. pl.* =n, półkula *f.*

He'mme, *sf. pl.* =n, stawidło *n.*

He'mmen, *va.* (haben) 1) hamować, pohamować; die Räder — hamować koła (wozu); 2) tamować, zatamować; zwolnić; den freien Verkehr — tamować wolny ruch, obieg; 3) wstrzymać, wstrzymywać, zatrzymać; seine Tränen — powstrzymać łzy; 4) powściągać, powściągnąć; den Ungestüm des Feindes — powściągnąć zuchwałość nieprzyjaciela; 5) zastanawiać, zastanowić; das Blut — zastanowić krew; 6) einer Sache hemmend in den Weg treten przeszkodzić (w) jakiej sprawie; hemmende Maßregeln środki zapobiegające.

He'mmfisch, *sm.* = Schiffshalter.

He'mmgabel, *sf. pl.* =n, hamulec *m.*

He'mmkette, *sf. pl.* =n, hamulec *m.* (z łańcucha i klamry).

He'mmnis, *sn.* =nisses, *pl.* =isse, przeszkoda *f.*

He'mmschuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, hamulec *m.*

He'mmung, *sf. pl.* =en, 1) hamowanie *n.*, wstrzymywanie *n.*, wstrzymanie *n.*; — des Verkehres wstrzymanie, tamowanie obrotu, ruchu; 2) zwolnienie *n.*; 3) przytłumienie *n.*; 4) przeszkoda *f.*, hamulec *m.*

He'mmungssegment, *sn.* =es, *pl.* =e, ściąg *m.*

He'mmvorrichtung, *sf. pl.* =en, mechanizm *m.*, przyrząd *m.* hamulcowy, hamulec *m.*

Hendekasy'llabus, *sm.* —, *pl.* =bi i =ben, wiersz jedenastozgłoskowy.

Hengst, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ogier *m.*, drygant *m.*, stadnik *m.*; junger — ogierek; 2) lubieżnik *m.*

He'ngstfohlen, **He'ngstfüllen**, *sn.* =s, *pl.* —, młody ogier, źrebiec *m.*

He'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, antaba *f.*, ucho *n.*, uszko *n.*; mit einem — versehen uchaty.

He'nkeldukaten, *sm.* —, *pl.* —, dukat *m.* z uszkiem.

He'nkelglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser, szklanka *f.* z uszkiem.

He'nkelkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m* z uchami.

He'nkeln, *va.* (haben) uchami opatrzyć; gehenkelt *pp.* i *adi.* z uchem, z uchami, uchaty.

He'nkelnapf, *sm.* =es, *pl.* =näpfe, czara uchata.

He'nkeltopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek uchaty.

He'nken, *va.* (haben) wieszać, obwieszać, powiesić.

He'nker, *sm.* =s, *pl.* —, kat *m.*, oprawca *m.*, ceklarz *m.*; jmndn dem — übergeben wydać kogo w ręce kata; von =s Hand sterben umrzeć z rąk kata; 2) kat, licho *n.*; der —! tam do kata!; daß dich der — (hole)! bierz cię licho! geh zum —! idź do kata, do licha!; hol' mich der —, wenn . . .! niech mnie dyabli porwą, jeśli . . .!; ich frage den — darnach kat mi potem!; was zum — ist das? tam do kata! co u kata, u stu katów! tam do licha, cóż to u licha!

He'nker= *adi.* katowski.

He'nkerbeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, katowski (miecz) topór.

He'nkerblock, *sm.* =s, *pl.* =blöcke, katowski pień, pniak.

He'nkersdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, katowstwo *n.*

He'nker(s)knecht, *sm.* =es, *pl.* =e, hycel *m.*, katowczyk *m.*, podkacie *n.*, podkacik *m.*, pomocnik *m.* kata; siepacz *m.*

He'nkersmahl, *sn.* =es, *pl.* =e i =mähler, **Henkermahlzeit**, *sf. pl.* =en, biesiada przedśmiertna, ostatnia przed straceniem, przed śmiercią.

He'nkersmäßig, *adi.* katowski; nieludzki; po katowsku, nieludzko *adv.*

He'nkersschwert, *sn.* =es, *pl.* =er, katowski miecz (topór).

He'nkersstrick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powróz *m.*, stryczek *m.*

He'nne, *sf. pl.* =n, kokosz *f.*, kura *f.*; eine blinde — findet auch einmal ein Korn trafiło mu się jak ślepej kurze ziarno.

Hepa'tisch, *adi.* hepatyczny, wątrobowy.

Hepta'ndrisch, *adi.* siedmiopręcikowy.

Heptagy'nisch, *adi.* siedmiosłupkowy.

Hepta'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, heptarcha *m.*, jeden z siedmiu tyranów.

Heptarchie', *sf. pl.* =(e)n, heptarchia *f.*, panowanie *n.* siedmiu.

Heptateu'ch, *sm.* =(e)s, pierwsze siedm ksiąg starego testamentu.

Her, *adv.* (wyraża kierunek, zbliżanie się do mówiącego lub do przedmiotu, o którym się mówi w przeciwstawieniu do **hin**; w wyrazach złożonych przycisk spoczywa zawsze na **her**); 1) skąd, z której strony, z jakiego miejsca; **von da —, von dort** — stąd, stamtąd; **hin und —** tam i sam; **man riet hin und —** radzono tak i owak, i to i owo, i na tę i na ową stronę; **von oben —** z góry; **von unten —** z dołu; **von innen —** z wewnątrz; **von außen —** z zewnątrz, z zagranicy; **von der Kirche —** z kościoła; **von Lemberg —** ze Lwowa; **wo kam der Mann —?** albo **woher kam der Mann?** skąd przybył ten człowiek? **von dort kam er her** albo **er kam von dorther** stamtąd przybył; **wo ist er —?** skąd przychodzi, przybywa? gdzie się rodził, skąd pochodzi? **er kommt von weit —** przybywa, przychodzi z daleka; **mit dieser Sache ist es nicht weit —** niema o czem mówić, to nie jest rzecz wielkiej wagi; **mit seinen Kenntnissen ist es nicht weit —** nie bardzo on tam tęgi w naukach; **komm —! hier —!** pójdź tu!; **nur — damit!** daj, dajcie no, daj tylko!; dajcie no, daj tylko; **die Hand —!** podaj rękę!; 2) **um uns —** na około nas; **hin und — gehen** chodzić tam i sam, krzątać się; **hinter jmndm — sein** iść tuż za kim, ścigać kogo; **hinter etw. — sein** ubiegać się o co; **über jmndm — sein** zajmować się kim; prześladować kogo, dokuczać komu; 3) (na oznaczenie czasu) **von alters —** z dawna, od wieków; **es ist schon viele (albo lange) Jahre —** już wiele lat temu; **es ist zwanzig Jahre —** dwadzieścia lat temu; **wie lange ist es —, daß wir uns nicht gesehen haben?** jak długo nie widzieliśmy się?; **es mag eine Stunde — sein** może przed godziną; **die ganze Zeit —** przez cały ten przeciąg czasu; **den ganzen Monat —** przez cały miesiąc.

Hera'b, *adv.* z góry na dół (oznacza kierunek do mówiącego lub do rzeczy, o której się mówi w przeciwstawieniu do **hinab**; w wyrazach złożonych spoczywa przycisk zawsze na **ab**); **von oben —** z góry na dół; **komm —!** zejdź (z góry)!; **vom Himmel —** z nieba; **die ganze Treppe —** przez wszystkie stopnie, przez schody, ze schodów.

Hera'b=begeben, sich —, *vr.* **begibst dich herab, begibt sich herab, begab mich herab, habe mich herabbegeben**, zejść (z góry) na dół.

Hera'b=begleiten, *va* (haben) towarzyszyć komu (schodzącemu) na dół; sprowadzić kogo na dół.

Hera'b=bekommen, *va.* **bekommst herab, bekommt herab, bekam herab, habe herabbekommen**, dostać co na dół, stoczyć, ściągnąć, sprowadzić co (z góry) na dół.

Hera'b=bemühen, *va.* (haben) pofatygować, potrudzić kogo czem na dół; **sich —**, *vr.* (haben) pofatygować się, potrudzić się, zejść na dół z narażeniem się na niejakiś trud.

Hera'b=beugen, i **Hera'b=biegen**, *va.* **beugst (biegst) herab, beugt (biegt) herab, beugte, bog herab, habe herabgebeugt, herabgebogen**, nagiąć ku dołowi.

Hera'b=bewegen, sich —, *vr.* (haben) poruszać się ku dołowi.

Hera'b=bitten, *va.* **bittest herab, bittet herab, bat herab, habe herabgebeten**, prosić kogo, aby zeszedł na dół; **den Segen vom Himmel —** prosić o zesłanie błogosławieństwa z nieba.

Hera'b=blicken, *vn.* (haben) patrzeć, spoglądać na dół.

Hera'b=brausen, *vn.* (haben i sein) z szumem spadać na dół.

Hera'b=brechen, brichst herab, bricht herab, brach herab, habe herabgebrochen, I. *va.* ułamać co i spuścić na dół; II. *vn.* (sein) ułamać się i spaść na dół.

Hera'b=bringen, *va.* **bringst herab, bringt herab, habe herabgebracht**, przynieść co na dół; dostać co na dół.

Hera'b=drücken, *va.* (haben) cisnąć co na dół, gnieść co, aby się na dół dostało, się ugniotło, spłaszczyło; **die Preise —** wywołać, spowodować zniżkę, spadek cen.

Hera'b=eilen, *vn.* (sein) spiesznie iść, biedz, lecieć na dół.

Hera'b=fahren, *vn.* **fährst herab, fährt herab, fuhr herab, bin herabgefahren**, zjeżdżać, zjechać na dół; zsunąć się, ześliznąć się i spaść szybko na dół.

Her'ab=fallen, *vn.* **fällst herab, fällt herab, fiel herab, bin herabgefallen**, opadać, osunąć się, pospadać, spadać, spaść; **in Stücken —** oblatywać, oblecieć.

Hera'b=fliegen, *vn.* **fliegst herab, fliegt herab, flog herab, bin herabgeflogen**, zlatywać, zlecieć (na dół).

Hera'b=fließen, *vn.* **fließest herab, fließt herab, floß herab, bin herabgeflossen**, pociec, ciec, ściec, spływać, spłynąć (na dół).

Hera'b=führen, *va.* sprowadzić na dół.

Hera'b=gehen, *vn.* **gehst herab, geht herab, ging herab, bin herabgegangen**, schodzić, zejść (na dół); rozciągać się, sięgać do dołu.

Hera'b=hängen, I. *va.* (haben) zwieszać, zwiesić (na dół); II. — i **Hera'b=hangen, hängst herab, hing herab, bin herabgehangen**, zwisieć, owisnąć; **herabhängend** *p. pr.* i *adi.* obwisły, zawiesisty.

Hera'b=heben, *va.* **hebst herab, hebt herab, hob herab,**

habe herabgehoben, podnieść co i spuścić na dół.

Hera'b=helfen, *vn.* hilfst herab, hilft herab, half herab, habe herabgeholfen, jmndm — dopomódz komu zejść na dół, sprowadzić kogo (na dół); jmndm vom Pferde — dopomódz komu zleźć z konia.

Hera'b=holen, *va.* (haben) jmndn, etw. — pójść po kogo i przyprowadzić go na dół, pójść po co i przynieść na dół.

Hera'b=kämmen, *va.* (haben) zczesać na dół.

Hera'b=klettern, *vn.* (sein) zdrapać się.

Hera'b=kommen, *vn.* kommst herab, kommt herab, kam herab, bin herabgekommen, zejść na dół; (obraz.) zmizernieć, schudnąć, podupaść; er sieht sehr herabgekommen aus wygląda bardzo zmizerowany.

Hera'b=lassen, lässest herab, läßt herab, ließ herab, habe herabgelassen, I. *va.* spuszczać, spuścić, opuścić na dół; II. sich —, *vr.* 1) spuścić się (na dół); 2) uniżać się, zniżać się, zniżyć się; sich zu jmndm — zniżyć się do kogo; sich —, etw. zu tun raczyć uczynić co.

Hera'blassend, *adj.* uniżony, ludzki, przystępny, uprzejmy, grzeczny; mit =er Miene z miną protekcyonalną.

Hera'blassung, *sf.* uniżenie *n.*, ludzkość *f.*, uprzejmość *f.*, grzeczność *f.*

Hera'b=laufen, *vn.* läufst herab, läuft herab, lief herab, bin herabgelaufen, zbiegać, zbiedz (na dół).

Hera'b=lenken, *va.* (haben) skierować, nakierować ku dołowi.

Hera'b=leuchten, *vn.* (haben) świecić komu (schodzącemu) na dół.

Hera'b=locken, *va.* (haben) (z)wabić kogo na dół.

Hera'b=müssen, *vn.* mußt herab, muß herab, mußte herab, habe herabmüssen, musieć zejść na dół.

Hera'b=nehmen, *va.* nimmst herab, nimmt herab, nahm herab, habe herabgenommen, zdejmować, zdjąć co (z góry na dół).

Hera'b=reichen, *va.* (haben) podać co komu na dół.

Hera'b=reißen, *va.* reißest herab, reißt herab, riß herab, habe herabgerissen, zrywać, zerwać, zdzierać, zedrzeć.

Hera'b=rennen, *vn.* rennst herab, rennt herab, rannte herab, bin herabgerannt, szybko zbiegać, zbiedz na dół.

Hera'b=rieseln, *vn.* (sein) zwolna spływać na dół.

Hera'b=rinnen, *vn.* rinnst herab, rinnt herab, rann herab, bin herabgeronnen, (szybko) spływać na dół.

Hera'b=rollen, I. *va.* (haben) staczać co na dół; II. *vn.* (sein) stoczyć się na dół.

Hera'b=rufen, rufst herab, ruft herab, rief herab, habe herabgerufen, I. *va.* zwołać kogo na dół; II. *vn.* wołać na dół.

Hera'b=rutschen, *vn.* (sein) zsunąć się na dół.

Hera'b=schauen, *vn.* spoglądać, spojrzeć, patrzeć na co z góry (na dół).

Hera'b=schicken, *va.* (haben) zsyłać, zesłać, posłać na dół.

Hera'b=schießen, schießest herab, schießt herab, schoß herab, habe herabgeschossen, I. *va.* strzelać z góry na dół; einen Vogel vom Baume — zestrzelić ptaka z drzewa; II. *vn.* spaść, zlecieć pędem.

Hera'b=schlagen, *va.* schlägst herab, schlägt herab, schlug herab, habe herabgeschlagen, zbijać, strącać (na dół.)

Hera'b=schleppen, *va.* (haben) zwłóczyć, zewlec (z góry na dół).

Hera'b=schleudern, *va.* (haben) rzucać, ciskać z góry na dół, zmiatać.

Hera'b=schütteln, *va.* (haben) strząsać, strząsnąć.

Hera'b=schütten, *va.* (haben) zsypywać, zsypać (na dół.)

Hera'b=schweben, *vn.* (sein) unosząc się (jakby) na skrzydłach spuścić się na dół.

Hera'b=schwingen, sich —, *vr.* schwingst dich herab, schwingt sich herab, schwang mich herab, habe mich herabgeschwungen zrzucić się, spuścić się na dół.

Hera'b=sehen, *vn.* siehst herab, sieht herab, sah herab, habe herabgesehen, patrzeć, spoglądać na dół; auf jmndn, auf etw. — z góry, z pogardą patrzeć na kogo, na co, pogardzać kim, czem, za nic mieć kogo, co.

Hera'b=senden, *va.* = herabschicken. [*n.*

Hera'bsendung, *sf.* zesłanie

Hera'b=senken, I. *va.* (haben) spuścić (na dół), zniżyć, nachylić; II. sich —, *vr.* (haben) zniżać się; der Hügel senkt sich in die Ebene herab pagórek zniżając się zwolna zamienia się na równinę.

Hera'b=setzen, *va.* (haben) 1) zestawić co na dół, zsadzić; 2) zdegradować, przenieść na niższe miejsce, stanowisko; 3) obniżyć, poniżyć, zniżyć, spuścić; zu herabgesetzten Preisen po zniżonych cenach; jmnds Ansehen — poniżać, zmniejszać czyjeś znaczenie, pogardliwie o kim mówić; herabsetzend von jmndm sprechen z ubliżeniem, z poniżeniem o kim mówić; sich — poniżać się; sich herabgesetzt fühlen czuć się poniżonym.

Hera'bsetzung, *sf.* zestawienie *n.* na dół; zdegradowanie *n.*; zniżenie *n.*; — des Preises, des Wertes obniżenie obniżka ceny, wartości; poniżenie *n.*, zmniejszenie *n.*

Hera'b=sinken, *vn.* sinkst herab, sinkt herab, sank herab, bin herabgesunken, 1) spadać, spaść na dół, zapadać, zapaść, zwisnąć; die Nacht sinkt schon herab noc już zapada; 2) zniżać się, upodlić się.

Hera'b=sollen, *vn.* sollst herab, soll herab, sollte herab, habe herabsollen, musieć zejść; das soll herab to powinno, musi być zdjęte, zniesione na dół.

Hera'b=springen, *vn.* springst herab, springt herab, sprang herab, bin herabgesprungen, zeskoczyć na dół.

Hera'b=steigen, *vn.* steigst herab, steigt herab, stieg herab, bin herabgestiegen, schodzić na dół, zstępować, zstąpić, złazić, zleźć; (obraz.) zniżyć się, poniżyć się.

Hera'b=stimmen, *va.* (haben) 1) die Saiten — zniżyć, spuścić strój (instrumentu muzycznego); 2) (obraz.) przygnębić, rozstroić; herabgestimmt *pp.* i *adi.* przygnębiony, w złem usposobieniu.

Hera'b=stoßen, *va.* stößest herab, stößt herab, stieß herab, habe herabgestoßen, spychać, zepchnąć, strącać, strącić.

Hera'b=strömen, *vn.* (sein) gwałtownie spadać z góry, spływać na dół; plötzlich — łunąć.

Hera'b=stürzen, I. *va.* (haben) (gwałtownie) zrzucać, strącić, zepchnąć; II. *vn.* runąć, spaść, zwalić się; sich — auf jmndn, auf etw. rzucić się na kogo, na co.

Hera'b=tragen, *va.* trägst herab, trägt herab, trug herab, habe herabgetragen, znosić, znieść na dół.

Hera'b=träufeln, i **Hera'b=tröpfeln,** *vn.* (sein) kapać kroplami na dół, ściekać, ściec.

Hera'b=wälzen, *va.* (haben) zwalać, zwalić, stoczyć (na dół).

Hera'bwälzbar, *adi.* zwalisty.

Hera'b=werfen, *va.* wirfst herab, wirft herab, warf herab, habe herabgeworfen, zrzucić (na dół).

Hera'b=winden, I. *va.* windest herab, windet herab, wand herab, habe herabgewunden, windować na dół; II. sich —, *vr.* w krętym kierunku sunąć się na dół.

Hera'b=wünschen, *va.* (haben), etw. — życzyć, pragnąć, aby coś zaszło, dostało się na dół; ich habe des Himmels Segen auf ihn herabgewünscht błagałem niebiosa o błogosławieństwo dla niego.

Her'ab=würdigen, *va.* (haben) poniżać, poniżyć kogo, co, hańbić; sich — poniżyć się, spodlić się.

Hera'bwürdigung, *sf. pl.* =en, poniżenie *n.*, spodlenie *n.*, upodlenie *n.*, zhańbienie *n.*

Hera'b=ziehen, I. *va.* ziehst herab, zieht herab, zog herab, habe herabgezogen ściągać, ściągnąć; jmndn zu sich — zniżyć kogo do swego własnego poziomu; II. *vn.* (sein) schodzić na dół.

Hera'ldik, *sf.* heraldyka *f.*, nauka *f.* o herbach.

Hera'ldiker, *sm.* =s, *pl.* —, heraldyk *m.*, herbopis *m.*

Hera'ldisch, *adi.* heraldyczny.

Hera'n, *adv.* (oznacza zbliżanie do mówiącego, do miejsca, przedmiotu, o których się mówi; w przeciwieństwie do hinan), sam tu, aż pod, do; er ging an mich — przybliżył się, przyszedł do mnie; nur —! immer —! pójdź tylko! przybliż się tylko! przystąp jeno do mnie!

Hera'n=bilden, *va.* (haben) wychowywać, wychować, wykształcać; przysposabiać, usposabiać, usposobić.

Hera'n=blühen, *vn.* (haben) rozkwitać, zbliżać się do rozkwitu; rozwijać się.

Hera'n=bringen, *va.* bringst heran, bringt heran, brachte heran, habe herangebracht, przynieść co blizko do czego; viel — nanosić czego.

Hera'n=drängen, sich —, *vr.* (haben) cisnąć się do kogo, dokąd, pchać się.

Hera'n=eilen, *vn.* (sein) spiesznie przybyć, dążyć dokąd, nadspieszać.

Hera'n=fahren, *vn.* fährst, heran, fährt heran, fuhr heran, bin herangefahren, podjeżdżać, podjechać.

Hera'n=fliegen, *vn.* fliegst heran, fliegt heran, flog heran, bin herangeflogen, nadlatywać, nadlecieć.

Hera'n=kommen, *vn.* kommst heran, kommt heran, kam heran, bin herangekommen, nadchodzić, nadejść; der Tag kommt heran zbliża się dzień.

Hera'n=kriechen, *vn.* kriechst heran, kriecht heran, kroch heran, bin herangekrochen, przyczołgać się, podleźć, przyleźć, przywlec się, przypełzać.

Hera'n=kriegen, *va.* (haben) dostać kogo, co w swoje ręce; er wird mich nicht so bald — nie złapie mnie on już tak prędko.

Hera'nkunft, *sf.* zbliżenie *n.* (się), nadejście *n.*

Hera'n=lassen, *va.* lässest heran, läßt heran, ließ heran, habe herangelassen, przypuścić kogo do siebie, do czego, pozwolić komu zbliżyć się.

Hera'n=locken, *va.* przywabiać, wabić do siebie, do czego, dokąd, zwabiać, zwabić.

Hera'n=machen, sich —, *vr.* (haben) sich an etw. — przystąpić do jakiej rzeczy, jąć się czego; sich an jmndn — zbliżyć się do kogo, ocierać się o kogo.

Hera'n=nahen, *vn.* (sein) przybliżać się, zbliżać się, zbliżyć się.

Hera'n=reichen, *vn.* (haben) dosięgać, dosięgnąć; niemand reicht an ihn heran żaden mu nie zrówna.

Hera'n=reifen, *vn.* (sein) dojrzewać.

Hera'n=rücken, I. *va.* (haben) przysuwać, przysunąć co do czego; II. *vn.* (sein) zbliżać się, podstępować, podstąpić, przysuwać się, przysunąć się, przymykać się, przymknąć się.

Hera'n=schiffen, *vn.* (sein) podpływać dokąd, przypływać, przypłynąć.

Hera'n=schleichen, *vn.* i sich —, *vr.* schleichst (dich) heran, schleicht (sich) heran, schlich (mich) heran, bin herangeschlichen i habe mich herangeschlichen, ukradkiem się przysunąć, przybliżyć do kogo, do czego, przytaić się, podmykać, podemknąć się, podkradać, skradać się, nieznacznie nadejść.

Hera'n=schwimmen, *vn.* schwimmst heran, schwimmt heran, schwamm heran, bin herangeschwommen, nadpłynąć.

Hera'n=sprengen, *vn.* (sein) w szybkim pędzie (na ko-

niu) dokąd się zbliżać, przylecieć.

Hera'n=springen, *vn.* springst heran, springt heran, sprang heran, bin herangesprungen, przyskakiwać, przyskoczyć.

Hera'n=strömen, *vn.* (sein) potokami, potokiem nadpływać, nadpłynąć; (obraz.) eine große Menschenmenge strömte heran wielki tłum ludzi zbliżał się, sypał się, cisnał się, nadbieżał.

Hera'n=treten, *vn.* trittst heran, tritt heran, trat heran, bin herangetreten, przystąpić, zbliżać, zbliżyć się do kogo, do czego.

Hera'n=wachsen, *vn.* wachsest, wächst heran, wächst heran, wuchs heran, bin herangewachsen, dorastać, podrastać, urastać, urosnąć.

Hera'n=ziehen, ziehst heran, zieht heran, zog heran, habe herangezogen, I. *va.* 1) przyciągnąć; zu (albo an) sich — przyciągnąć, zbliżyć do siebie; jmndn zu einem Unternehmen — przybrać kogo do udziału w przedsiębiorstwie; 2) er zog sich an ihm einen tüchtigen Gehilfen heran wychował, wykształcił go na tęgiego pomocnika; II. *vn.* (sein) nadciągać, zbliżać, zbliżyć się.

He'rauch, *sm.* -s, = Höhenrauch.

Herau'f, *adv.* (wyraża kierunek z dołu na górę w kierunku do mówiącego; przeciwieństwo: hinauf), wzwyż, na górę, pod górę; nur —! (pójdźcie, pójdź) na górę! die Treppe — przez schody, schodami na górę.

Herau'fbeschwören, *va.* beschwörst herauf, beschwört erauf, beschwor herauf, habe heraufbeschworen; Geister — wywoływać duchy; Krieg — wywołać, wzniecić wojnę.

Herau'f=fahren, I. *vn.* fährst herauf, fährt herauf, fuhr herauf, bin heraufgefahren, wyjeżdżać, wyjechać na górę; II. *va.* (haben) wywieźć kogo, wyjechać z kim na górę.

Herau'f=gehen, *vn.* gehst herauf, geht herauf, ging herauf, bin heraufgegangen, iść, pójść, wchodzić, wnijść na górę.

Herau'f=kommen, *vn.* kommst herauf, kommt herauf, kam herauf, bin heraufgekommen, wychodzić, wyjść, przychodzić, przyjść na górę.

Herau'f=kriechen, *vn.* kriechst herauf, kriecht herauf, kroch herauf, bin heraufgekrochen, włazić, wleźć, wdrapać się w górę.

Herau'f=rücken, *vn.* (sein) posunąć się w górę; zu . . . — postąpić na . . ., awansować.

Herau'f=springen, *vn.* springst herauf, springt herauf, sprang herauf, bin heraufgesprungen, naskakiwać, naskoczyć na kogo, na co; w skokach dostać się na górę.

Herau'f=steigen, *vn.* steigst herauf, steigt herauf, stieg herauf, bin heraufgestiegen, wstępować, wstąpić, wystąpić na górę.

Herau'f=treten, *vn.* trittst, herauf, tritt herauf, trat herauf, bin heraufgetreten, wstąpić (na co).

Herau'fwärts, *adv.* na górę.

Herau's, *adv.* (wyraża poruszenie z wewnątrz na zewnątrz ku mówiącemu, w przeciwstawieniu do hinaus) wy-, z za, ze środka, z wewnątrz, z pomiędzy; —! wychodź! wychodźcie! — mit der Sprache! gadaj, co masz na myśli! — mit dem Gelde! dawaj tu pieniądze!; einmal muß es — raz trzeba to powiedziec, wyznać, oświadczyć; rund, gerade — (gesagt), frei — otwarcie, wprost, wręcz mówiąc, powiedziawszy; dort — z tamtej strony; vorn — od przodu; hinten — od tyłu; er will mit der Sprache nicht — nie chce powiedzieć, tai się; das Buch ist schon — książka już wyszła; die Wahrheit ist — prawda wyszła na wierzch; die Beförderungen sind noch nicht — awans nie jest jeszcze ogłoszony.

Herau's=arbeiten, I. *va.* (haben) 1) wydobyć co na wierzch; 2) wyrobić, opracować; aus dem Groben — z grubego, z grubszego, z grubsza co obrobić; II. sich —, *vr.* (haben) wywijać, wywinąć się, wygramolić się, wydobyć się, wybrnąć.

Herau's=basteln, *va.* (haben) wyklecić.

Herau's=beißen, beißest heraus, beißt heraus, biß heraus, habe herausgebissen, I. *va.* wygryźć co; II. sich —, *vr.* wygryźć się.

Herau's=bekommen, *va.* bekommst heraus, bekommt heraus, bekam heraus, habe herausbekommen, 1) dostać reszty; auf diese Krone bekomme ich fünfzig Heller heraus z tej korony dostaję, należy mi się pięćdziesiąt halerzów reszty; 2) wydostać, wydobywać; er wird aus diesem Geschäft kaum die Kosten — z tego interesu wydobędzie, wydostanie, zwrócą mu się zaledwie koszta; 3) wydostać co z kogo, odkrywać, wymacać; aus ihm ist kein Wort herauszubekommen z niego nie można słowa wydostać; ein Geheimnis, die Wahrheit — odkryć, wymacać tajemnicę, prawdę: 4) rozwiązywać, wygmatwać; eine Rechenaufgabe — rozwiązać zadanie rachunkowe; was hast du —? jaki wynik otrzymałeś, co wydostałeś?; 5) er wird möglichst viel von ihm — wytarguje na nim jak najwięcej.

Herau's=bemühen, sich —, *vr.* (haben) chcieć wychodzić, chcieć trudzić się wyjściem; wollen Sie sich — zechciej pan wyjść.

Herau's=beugen, *va.* (haben) wychylać; *vr.* sich — wychylać się.

Herau's=biegen, *va.* biegst heraus, biegt heraus, bog heraus, habe herausgebogen, wyginać, wygiąć.

Herau's=bitten, *va.* bittest, heraus, bittet heraus, bat heraus, habe herausgebeten, wyprosić, prosić kogo, aby wyszedł.

Herau's=brechen, brichst her-

aus, bricht heraus, brach heraus, habe herausgebrochen, I. *va.* wyłamać; II. *vn.* (sein) wypaść, zerwać się, umknąć skąd.

Heraus=bringen, *va.* bringst heraus, bringt heraus, brachte heraus, habe herausgebracht, 1) przynieść co (wyniósłszy skąd); 2) wydobyć, wydostać; Flecken aus einem Kleide — wywabić plamy ze sukni; ich kann aus ihm die Wahrheit nicht — nie mogę wydostać z niego prawdy; 3) rozwiązać, dobadać się czego; eine Rechenaufgabe — rozwiązać zadanie rachunkowe; 4) wykonać co należycie; 5) jmndn aus der Fassung — zdekoncertować kogo, zbić kogo z toru.

Heraus=drängen, *va.* (haben) wypierać, wyprzeć.

Heraus=dringen, *vn.* dringst heraus, dringt heraus, drang heraus, bin herausgedrungen, wypaść, wyruszyć.

Heraus=drücken, *va.* (haben) wycisnąć, cisnąc wyprzeć, cisnąc wypchnąć.

Heraus=eilen, *vn.* (sein) spiesznie wyjść, wybiedz.

Heraus=fahren, fährst heraus, fährt heraus, fuhr heraus, habe (bin) herausgefahren, I. *va.* (haben) wywozić, wywieźć; II. *vn.* (sein) 1) wyjeżdżać, wyjechać; 2) wypadać, wypaść; 3) mit etw. — wyrwać się z czem, wyjechać z czem; es ist mir so herausgefahren wyrwało mi się.

Heraus=fallen, *vn.* fällst heraus, fällt heraus, fiel heraus, bin herausgefallen, wypadać, wypaść.

Heraus=finden, findest heraus, findet heraus, fand heraus, habe herausgefunden, I. *va.* wynaleźć, znaleźć (wyszukując między wielu); II. sich —, *vr.* znaleźć drogę do wyjścia, oryentować się; sich aus einem Labyrinth — znaleźć wyjście z labiryntu, z zamętu; sich nicht — können nie wiedzieć jak wyjść, jak sobie poradzić, jak dojść do końca.

Heraus=fischen, *va.* (haben) wyławiać, wyłowić, (łowiąc) wyciągać skąd.

Heraus=fliegen, *vn.* fliegst heraus, fliegt heraus, flog heraus, bin herausgeflogen, wylatać, wylecieć.

Heraus=fließen, *vn.* fließest heraus, fließt heraus, floß heraus, bin herausgeflossen, wypływać, wypłynąć, wyciekać, wyciec.

Heraus'forderer, *sm.* =s, *pl.* —, prowokator *m.*, wyzywacz *m.*, wyzywający *m.*

Heraus=fordern, *va.* (haben) jmndn — wyzywać, wyzwać kogo (na pojedynek, na rękę, w szranki); auf Pistolen — wyzwać na pistolety; zur Schlacht — wyzwać do boju, do walki.

Heraus'fordernd, *ppr.* od herausfordern i *adi.* wyzywający; *adv.* wyzywająco.

Heraus'forderung, *sf. pl.* =en, 1) prowokacya *f.*; 2) (zum Duell) wyzwanie *n.* (na pojedynek), kartelusz *m.*, przechwałka *f.*; die — annehmen przyjąć kartelusz.

Heraus=fressen, I. *va.* du, er frißt heraus, fraß heraus, habe herausgefressen, wyżerać, wyżreć, wyjadać z czego; II. sich —, *vr.* (haben) wypasać, wypaść się, przytyć.

Heraus=fühlen, *va.* (haben) wymacać; die gute Absicht — poznać dobry zamiar.

Heraus=führen, *va.* (haben) wyprowadzać, wyprowadzić; wywodzić, wywieźć.

Heraus'gabe, *sf. pl.* =n, 1) wydawanie *n.*, wydanie *n.*, zwrot *m.* (jakiej rzeczy, reszty); 2) wydawanie, wydawnictwo *n.* (dzieł, książek, pism); 3) emisya *f.*, puszczenie *n.* w kurs, w obieg (akcyi, listów zastawnych).

Heraus=geben, *va.* gibst heraus, gibt heraus, gab heraus, habe herausgegeben, 1) wydawać, wydać; 2) zwracać, zwrócić; zdawać, zdać (z grubszego pieniądza), dawać resztę; er gab mir auf einen Zehner heraus wydał mi z dziesiątki; 3) ein Werk — ogłaszać, ogłosić, wydać drukować dzieło.

Heraus'geber, *sm.* =s, *pl.* —, wydawca *m.*

Heraus=gehen, *vn.* gehst heraus, geht heraus, ging heraus, bin herausgegangen, 1) wychodzić, wyjść; zur Tür — wyjść drzwiami; aus dem Hause — wyjść z domu; 2) dieses Zimmer geht auf die Straße heraus pokój ten wychodzi na ulicę; 3) dieser Fleck geht nicht heraus plamy tej nie można wywabić, plama nie da się wywabić; 4) er geht niemals aus sich heraus zawsze milczący, zadumany, zawsze jak mruk chodzi; mit der Sprache — wypowiedzieć otwarcie, nie taić tego, co się wie, myśli.

Heraus=graben, *va.* gräbst heraus, gräbt heraus, grub heraus, habe herausgegraben, wygrzebywać, wygrzebać, wykopać.

Heraus=greifen, *va.* greifst heraus, greift heraus, griff heraus, habe herausgegriffen, wychwytać, wychwycić; ich greife ein Beispiel aus den vielen heraus przytoczę, przytaczam jeden przykład z pomiędzy wielu.

Heraus=haben, *va.* hast heraus, hat heraus, hatte heraus, habe herausgehabt, 1) = herausbekommen wyciągnąć, wydostać co skąd; 2) odgadnąć, dorozumieć się, wygmatwać, wymacać; er hatte es bald heraus wkrótce pojął, wiedział to.

Heraus=heben, *va.* hebst heraus, hebt heraus, hob heraus, habe herausgehoben, 1) wydobywać, wydobyć; wyważać, wyważyć; 2) wywyższać, wznieść na widownię; 3) = herausgreifen.

Heraus=helfen, I. *va.* hilfst heraus, hilft heraus, half heraus, habe herausgeholfen; jmndm — dopomódz komu do wyjścia, do wydobycia się skąd, wydźwignąć; jmndm aus einer Gefahr — wyratować kogo z niebezpieczeństwa; II. sich —, *vr.* (haben) wyplątać się, wykręcić się, wywinąć

się; sich durch Lügen — wyłgać się.

Herau's-hetzen, *va.* (haben) wyszczuć.

Herau's-holen, *va.* (haben) (pójść po co i) przynieść, wynieść; wydobywać, wydobyć skąd.

Herau's-jagen, *va.* (haben) wypędzać, wypędzić, wyganiać, wygonić, wykurzać, wykurzyć.

Herau's-kehren, *va.* (haben) 1) wymiatać, wymieść; 2) die rauhe Seite — przybrać minę surową, używać środków surowych.

Herau's-klopfen, *va.* (haben) 1) wypukać, wyklepać, wytłac; 2) jmndn — zbudzić, wywołać kogo przez pukanie; 3) tupaniem nóg, pukaniem zmusić do opuszczenia sali.

Herau's-klügeln, *va.* (haben) wymędrkować.

Herau's-kneten, *va.* (haben) wymiąć.

Herau's-kommen, *vn.* kommst heraus, kommt heraus, kam heraus, bin herausgekommen, 1) wychodzić, wyjść; 2) (o książkach) wychodzić, pojawić się; soeben herausgekommen właśnie wyszło, pojawiło się; 3) wykręcić się, wywinąć się, wybrnąć (z trudnej, niemiłej sytuacyi); 4) mit einem Gewinn — wygrać; mit dem Einsatz — otrzymać napowrót stawkę; 5) wydać się, wyjść na jaw; die Wahrheit wird nie — prawda nigdy na jaw nie wyjdzie; 6) wypadać, wyjść (przy liczeniu); was kommt bei der Rechnung heraus? co wypada z rachunku? jaki wynik rachunku? kommt die Rechnung heraus? daje się rozwiązać rachunek? 7) es kommt auf eins (albo auf dasselbe) heraus to na jedno wyjdzie; es ist wenig dabei herausgekommen mało z tego wypadło; dabei wird nichts Gutes — z tego nie będzie nic dobrego, to jeszcze będą z tego ładne historye; 8) przychodzić w zysku, okroić się; dabei kommt nichts heraus nic się przy tem (albo z tego) nie okroi.

Herau's-können, *vn.* kannst heraus, kann heraus, konnte heraus, habe herausgekonnt, módz wyjść.

Herau's-kriechen, *vn.* kriechst heraus, kriecht heraus, kroch heraus, bin herausgekrochen, wyłazić, wyleźć.

Herau's-kriegen, *va.* (haben) = herausbringen, herausbekommen.

Herau's-langen, *va.* (haben) wydobywać, wydobyć; podawać, podać.

Herau's-lassen, *va.* lässest, läßt heraus, läßt heraus, ließ heraus, habe herausgelassen, pozwolić wyjść; wypuszczać, wypuścić.

Herau's-laufen, *vn.* läufst heraus, läuft heraus, lief heraus, bin herausgelaufen, 1) wybiegać, wybieżeć, wybiedz; 2) wypływać, wyciekać, wyciec.

Herau's-legen, *va.* (haben) wyłożyć co (zewnątrz); zum Fenster — wyłożyć, położyć za okno; zum Verkauf — wyłożyć na przedaż; sich zum Wagenfenster — wychylić głowę (albo wychylić się) z (okna) karety, powozu.

Herau's-lesen, *va.* liesest, liest heraus, liest heraus, las heraus, habe herausgelesen; 1) wybierać, wybrać; 2) wyczytywać, wyczytać.

Herau's-locken, *va.* (haben) wymamić, wynęcić, wywabić.

Herau's-lügen, sich —, *vr.* lügst dich heraus, lügt sich heraus, log mich heraus, habe mich herausgelogen, wykłamać się, wyłgać się, kłamstwem się wykręcić.

Herau's-machen, I. *va.* (haben) wydobyć, wydalić co z czego; II. sich —, *vr.* (haben) wybijać, wybić się, przedzierać się na powierzchnię, wzbijać się.

Herau's-mausern, sich —, *vr.* (haben) = sich herausmachen.

Herau's-müssen, *vn.* mußt heraus, muß heraus, mußte heraus, habe herausgemußt, musieć wyjść; es muß heraus! nie mogę, nie można dłużej milczeć, taić! muszę to raz wypowiedzieć.

Herau's-nehmen, I. *va.* nimmst heraus, nimmt heraus, nahm heraus, habe herausgenommen, wyjmować, wyjąć, wybierać co, dobywać, dobyć czego; II. sich —, *vr.* (haben) ośmielać się, ośmielić się; sich etw. — pozwalać, pozwolić sobie; sich zuviel — za wiele sobie pozwalać.

Herau's-platzen, *vn.* (sein) wybuchnąć z łoskotem; mit etw. — wyrwać się z czem.

Herau's-pressen, *va.* (haben) 1) wycisnąć; 2) wydręczyć.

Herau's-putzen, I. *va.* (haben) wystrajać, wystroić, wymuskać; II. sich —, *vr.* (haben) wystroić się, wymuskać się.

Herau's-ragen, *vn.* (haben) wystawać, wysterczać.

Herau's-recken, *va.* (haben) wypinać, wypiąć; wyciągnąć, wystawić.

Herau's-reden, I. *va.* (haben) wypowiedzieć co; II. sich —, *vr.* (haben) wymawiać się, wymówić się, wytłómaczyć się, wykręcić się.

Herau's-reißen, *va.* reißest, reißt heraus, reißt heraus, riß heraus, habe herausgerissen, wyrywać, wyrwać; jmndn aus dem Elend — wyrwać, wyratować kogo z nędzy; sich — wywinąć się.

Herau's-riechen, *va.* riechst heraus, riecht heraus, roch heraus, habe herausgerochen, wywęszyć, wywąchać.

Herau's-rinnen, *vn.* rinnst heraus, rinnt heraus, rann heraus, bin herausgeronnen, wyciekać, wyciec.

Herau's-rücken, I. *va.* (haben) wysunąć; Geld — (wy dobyć pieniądze; II. *vn.* (sein) 1) wyjść, wyruszyć; aus dem Lager — wyruszyć z obozu; 2) mit dem Gelde — dobyć, ruszyć worka; mit etw. kühn — śmiało z czem wystąpić; mit der Sprache — odezwać się, otworzyć usta, wygadać się; er wollte mit der Sprache nicht — nie chciał nic powiedzieć.

Heran's-rufen, *va.* rufst heraus, ruft heraus, rief heraus, habe herausgerufen, wywołać, przywołać kogo, prosić kogo, aby wyszedł.

Heran's-sagen, *va.* wypowiedzieć, wynurzyć, oświadczyć; offen — wypowiedzieć otwarcie.

Heran's-schaffen, *va.* wyprowadzić, wynieść, wytransportować.

Heran's-scharren, *va.* wygarniać, wygarnąć.

Heran's-schauen, *vn.* (haben) wyglądać, wyzierać; dabei schaut nicht viel heraus niewiele z tego wyniknie, niewielki będzie z tego zysk.

Heran's-schicken, *va.* (haben) wysłać, kazać komu wyjść.

Heran's-schieben, *va.* schiebst heraus, schiebt heraus, schob heraus, habe herausgeschoben, wysuwać, wysunąć.

Heran's-schießen, schießest heraus, schießt heraus, schoß heraus, habe herausgeschossen, 1) *vn.* wystrzelić skąd; 2) (sein) wystrzelić w górę, wydobyć się; eine Quelle schoß aus der Erde heraus ze ziemi wytrysło źródło.

Heran's-schlagen, I. *va.* schlägst heraus, schlägt heraus, schlug heraus, habe herausgeschlagen, 1) wybić, wytrącić; 2) Geld aus etw. — zarobić na czem pieniądze; möglichst viel herauszuschlagen suchen starać się jak najwięcej zarobić; II. *vn.* (sein); die Flammen schlugen zum Dache heraus płomienie (wy)buchnęły dachem.

Heran's-schleichen, *vn.* schleichst heraus, schleicht heraus, schlich heraus, bin herausgeschlichen, umykać, umknąć, wymykać się, wymknąć się skąd.

Heran's-schleppen, *va.* (haben) wywłóczyć, wywlec skąd.

Heran's-schneiden, *va.* schneidest heraus, schneidet heraus, schnitt heraus, habe herausgeschnitten, wykrawać, wykroić, wyrzynać, wyrznąć, wypruć.

Heran's-schnuppern, *va.* (haben) wywęszyć, wywąchać.

Heran's-schreiben, *va.* schreibst heraus, schreibt heraus, schrieb heraus, habe herausgeschrieben, wypisywać, wypisać z czego.

Heran's-schütteln, *va.* (haben) wytrząść co z czego.

Heran's-schütten, *va.* (haben) wysypać, wylać co z czego.

Heran's-schwindeln, *va.* (haben) wydrwić.

Heran's-segeln, *vn.* (sein) wypłynąć (na morze).

Heran's-sehen, *vn.* siehst heraus, sieht heraus, sah heraus, habe herausgesehen, wyglądać, wyzierać.

Heran's-sein, *vn.* bist heraus, ist heraus, war heraus, bin herausgewesen, wyjść; der Vogel ist heraus ptak wyleciał; der Fleck ist heraus plama wyszła, dała się wywabić; es ist heraus wydało się, wyszło na jaw; nun ists heraus już wiadomo, jużem powiedział.

Heran's-senden, *va.* sendest heraus, sendet heraus, sandte heraus, habe herausgesandt, wysłać, wyprawić.

Heran's-setzen, *va.* (haben) wysadzić.

Heran's-seufzen, *vn.* (haben) wyjęczeć.

Heran's-springen, *vn.* springst heraus, springt heraus, sprang heraus, bin herausgesprungen, 1) wyskakiwać, wyskoczyć, zeskakiwać, zeskoczyć; 2) wytrysnąć; 3) wystawać, sterczeć.

Heran's-spritzen, I. *va.* (haben) wybryzgać, wyrzucić z siebie; II. *vn.* (sein) wytryskać, wytrysnąć.

Heran's-sprudeln, I. *vn.* (haben) wytryskać ze szumem; II. *va.* (haben); Worte — wypowiadać szybko słowa; Beleidigungen — miotać, obelgi.

Heran's-staffieren, *va.* (haben) wystroić.

Heran's-stammeln, *va.* (haben) wyjąkać, wyszeplenić.

Heran's-stecken, *va.* (haben) wytykać, wytknąć, wychylać, wyściubić, wypinać.

Heran's-stehen, *vn.* stehst heraus, steht heraus, stand heraus, bin herausgestanden, wystawać, sterczeć.

Heran's-steigen, *vn.* steigst heraus, steigt heraus, stieg heraus, bin herausgestiegen, wychodzić, wyjść, występować, wystąpić, wysiadać, wysiąść.

Heran's-stellen, I. *va.* (haben) wystawiać, wystawić; II. sich —, *vr.* (haben) wyniknąć; es stellte sich heraus, daß ... pokazało się, że ...; die Nachricht stellte sich als falsch heraus wiadomość okazała się fałszywą.

Heran's-stoßen, *va.* stößest heraus, stößt heraus, stieß heraus, habe herausgestoßen, wypychać, wypchnąć.

Heran's-stottern, *va.* (haben) wyjąkać, wykrztusić, wybąkać.

Heran's-strecken, *va.* (haben) wyciągać, wyciągnąć; die Zunge — pokazać język.

Heran's-streichen, *va.* streichst heraus, streicht heraus, strich heraus, habe herausgestrichen, 1) wykreślić; 2) die Falten — wygładzić fałdy; 3) jmndn, etw. — wychwalać kogo, co szczególnie, wynosić kogo, co nad innych, nad inne rzeczy.

Heran's-strömen, *vn.* (sein) wypływać, wytryskać; wydobywać się, uchodzić skąd.

Heran's-stürzen, *vn.* (sein) wypadać, wypaść, wysypać się.

Heran's-suchen, *va.* (haben) wyszukiwać, wyszukać (z pomiędzy).

Heran's-tragen, *va.* trägst heraus, trägt heraus, trug heraus, habe herausgetragen, wynosić, wynieść.

Heran's-treiben, *va.* treibst heraus, treibt heraus, trieb heraus, habe herausgetrieben, wypędzać, wypędzić.

Heran's-treten, *vn.* trittst heraus, tritt heraus, trat heraus, bin herausgetreten, występować, wystąpić; aus dem Gelenk — wyskoczyć ze stawu.

Heran's-tun, *va.* tust heraus, tut heraus, tat heraus, habe herausgetan, wyjąć co z czego, wynieść, wydobyć.

Herau's-trommeln, *va.* (haben) bębnić na wywołanie kogo skąd, wytrąbić, wykołatać.

Herau's-wachsen, *vn.* wächst heraus, wächst heraus, wuchs heraus, bin herausgewachsen, wyrastać, wyrosnąć; **aus seinen Kleidern** — wyrastać ze sukień; **das wächst mir zum Halse heraus** to mi bokiem wyłazi.

Herau's-wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się wyjść, wystąpić.

Herau's-wallen, *vn.* (sein) występować, wybiegać, wylewać się kipiąc, szumiąc, burząc się.

Herau'swärts, *adv.* na zewnątrz, zewnątrz.

Herau's-waten, *vn.* (sein) wybrnąć.

Herau's-weisen, *va.* weisest heraus, weist heraus, wies heraus, habe herausgewiesen, kazać komu wyjść, wyprosić kogo (za drzwi), pokazać komu drogę do wyjścia.

Herau's-werfen, *va.* wirfst heraus, wirft heraus, warf heraus, habe herausgeworfen, wyrzucać, wyrzucić.

Herau's-wickeln, I. *va.* (haben) wywikłać, odwikłać; **sich** —, *vr.* (haben) wyplątać się, wywinąć się, wywikłać się.

Herau's-winden, I. *va.* windest heraus, windet heraus, wand heraus, habe herausgewunden, wywindować; z trudnością wydobyć; II. **sich** —, *vr.* (haben) wykręcić się, wywikłać się, wyśliznąć się, wydobyć się z kłopotu.

Herau's-wollen, *vn.* willst heraus, will heraus, wollte heraus, habe herausgewollt, chcieć wyjść; **mit der Sprache nicht** — nie chcieć nic powiedzieć.

Herau's-zahlen, *va.* (haben) 1) zdawać, zdać (resztę); 2) wypłacać, wypłacić.

Herau's-zausen, *va.* (haben) wyszarpać.

Herau's-zerren, *va.* (haben) wywłóczyć, wywlec przemocą.

Herau's-ziehen, I. *va.* ziehst heraus, zieht heraus, zog heraus, habe herausgezogen, wyciągać, wyciągnąć; **sein Kapital aus einem Geschäft** — wydobyć, wycofnąć kapitał z interesu; II. *vn.* (sein) wyruszyć skąd; III. **sich** —, *vr.* (haben) wydobyć się; **sich aus einem Handel glücklich** — wyjść szczęśliwie z kłopotu.

Herb, *adi.* 1) cierpki; **-e Frucht** owoc cierpki, niedojrzały; 2) ostry, przykry; **-er Geschmack** przykry smak; **-e Worte** ostre, przykre słowa; **-er Schmerz** przykry ból; 3) drętki; **-er Wein** drętkie wino; 4) **-es Gesicht** kwaśna mina, twarz; 5) **etwas** — cierpkawy *adi.*

Herba'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, zielnik *m.*, herbarz *m.*

He'rbe, *sf.* cierpkość *f.*; ostrość *f.*

He'r-begeben, sich —, *vr.* begibst dich her, begibt sich her, begab mich her, habe mich herbegeben, udać się tutaj, przybyć, pofatygować się, przybliżyć się.

Herbei', *adv.* (oznacza zbliżanie się w kierunku do mówiącego) tu, sam, do; —! *interi.* albo **komm, kommt** —! pójdź, pójdźcie tu! zbliż się, zbliżcie się! (do mnie, do nas).

Herbei'-bringen, *va.* bringst herbei, bringt herbei, brachte herbei, habe herbeigebracht, przynosić, przynieść, przywodzić, przywieść, przyprowadzić.

Herbei'-drängen, sich —, *vr.* (haben) cisnąć się do czego, dokąd.

Herbei'-eilen, *vn.* (sein) spieszyć dokąd, spiesznie przybyć, nadbiegać, przybiegać, przybiedz; przypadać, przypaść.

Herbei'-fliegen, *vn.* fliegst herbei, fliegt herbei, flog herbei, bin herbeigeflogen, przylatywać, przylecieć.

Herbei'-führen, *va.* (haben) 1) przyprowadzać, przyprowadzić dokąd; 2) podwodzić, podwieść; 3) sprowadzić; 4) spowodować, wywołać, stać się przyczyną (do) czego; **das hat seinen Tod herbeigeführt** to spowodowało jego śmierć, było przyczyną jego śmierci.

Herbei'-holen, *va.* (haben) przynosić, przynieść, sprowadzić kogo, co dokąd.

Herbei'-kommen, *vn.* kommst herbei, kommt herbei, kam herbei, bin herbeigekommen, przybywać, przybyć, przychodzić, przyjść, zbliżać się.

Herbei'-kriechen, *vn.* kriechst herbei, kriecht herbei, kroch herbei, bin herbeigekrochen, przyłazić, przyleźć; **herbeigekrochen kommen** przyczołgać się.

Herbei'-lassen, I. *va.* lässest i läßt herbei, läßt herbei, ließ herbei, habe herbeigelassen, **jmndn** — przypuścić, dopuścić kogo do siebie, pozwolić komu zbliżyć się; II. **sich** —, *vr.* (haben) **sich** — **etw. zu tun** zdecydować się, raczyć co uczynić.

Herbei'-laufen, *vn.* läufst herbei, läuft herbei, lief herbei, bin herbeigelaufen, nadbiegać, przybiegać, nadbiedz, przybiedz.

Herbei'-locken, *va.* (haben) przywabić, przymamić, przynęcać.

Herbei'-rücken, I. *va.* (haben) przysunąć; II. *vn.* (sein) przybliżać się, przybliżyć się.

Herbei'-rufen, *va.* rufst herbei, ruft herbei, rief herbei, habe herbeigerufen; **jmndn** — przywoływać, przywołać, zawołać kogo, na kogo, przyzwać, wzywać, wezwać kogo.

Herbei'-schaffen, *va.* (haben) 1) sprowadzać, sprowadzić, przynieść, przywieźć; dostawiać, dostawić; 2) nagromadzić; 3) = wiedererlangen odzyskać.

Herbei'schaffung, *sf.* 1) sprowadzenie *n.*, dostawa *f.*; 2) odzyskanie *n.* (rzeczy straconej).

Herbei'-schleichen, *vn.* schleichst herbei, schleicht herbei, schlich herbei, bin herbeigeschlichen, podłazić, podleźć.

Herbei'-schleppen, *va.* (haben) przywłóczyć, przywlec.

Herbei'-sehnen, *va.* (haben) tęsknić za czem, wyczekiwać kogo, czego z tęsknotą.

Herbei'=strömen, *vn.* (sein) 1) nadpływać potokiem; 2) tłumami się zbliżać, sypać się, cisnąć się.

Herbei'=stürzen, *vn.* (sein) gwałtownie przybiedz, przypaść.

Herbei'=tragen, *va.* trägst herbei, trägt herbei, trug herbei, habe herbeigetragen, przynieść, nanosić.

Herbei'=treiben, *va.* treibst herbei, treibt herbei, trieb herbei, habe herbeigetrieben, przypędzać, przypędzić.

Herbei'=treten, *vn.* trittst herbei, tritt herbei, trat herbei, bin herbeigetreten, przystępować, przystąpić.

Herbei'=winken, *va.* (haben) znakami, skinieniem przywabić, przywołać.

Herbei'=wünschen, *va.* (haben) = herbeisehnen.

Herbei'=ziehen, I. *va.* ziehst herbei, zieht herbei, zog herbei, habe herbeigezogen, przyciągać, przyciągnąć; (obraz.) das sind bei den Haaren herbeigezogene Gründe to są gwałtem naciągane (albo naciągnięte) powody; II. *vn.* (sein) nadciągać, nadciągnąć, przybywać, przybyć.

He'r=bemühen, I. *va.* (haben) pofatygować, potrudzić kogo przyjściem, przybyciem dokąd; II. sich —, *vr.* (haben) pofatygować, potrudzić się dokąd; bemühe dich, bitte, morgen noch einmal her bądź tak dobry, proszę, i przyjdź tu jutro raz jeszcze.

He'rberge, *sf. pl.* =n, 1) gospoda *f.*, dom zajezdny; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; 3) przytułek *m.*, schrona *f.*, schronienie *n.*; keine — haben być bez przytułku; jmndm — geben przyjąć kogo na nocleg, przyjąć pod dach.

He'rbergen, *va.* przyjąć w gospodę, na mieszkanie, na nocleg, pod dach.

He'rbergsmutter, *sf. pl.* =mütter i **Her'bergswirtin**, *sf. pl.* =innen, gospodyni *f.*

He'rbergsvater, *sm.* =s, *pl.* =väter i **He'rbergswirt**, *sm.* =es, *pl.* =e, gospodarz *m.*

He'r=bestellen, *va.* (haben) jmndn — wzywać, wezwać kogo, kazać komu przyjść.

He'r=beten, *va.* (haben) odmawiać (monotonnie lub mechanicznie) pacierze; mówić, recytować co bez uwagi, mechanicznie.

He'rbheit, **He'rbigkeit**, *sf. pl.* =en = Herbe.

He'r=bitten, *va.* bittest her, bittet her, bat her, habe hergebeten, jmndn — prosić kogo, aby przyszedł, zaprosić kogo.

He'r=blasen, I. *va.* bläsest her, bläst her, blies her, habe hergeblasen, 1) przydmuchnąć co (w kierunku do mówiącego); 2) jmndn — trąbieniem zwabić, przywołać kogo; 3) grać monotonnie na dętym instrumencie; II. *vn.* (haben) dąć, wiać.

He'r=bringen, *va.* bringst her, bringt her, brachte her, habe hergebracht, przyprowadzić, przynieść; hergebracht, *pp.* i *adi.* tradycyonalny, dawny, od dawna, zwyczajowy; nach hergebrachter Sitte podług dawnego zwyczaju; hergebrachte Gewohnheiten odwieczne zwyczaje; es ist das so hergebracht bei uns to u nas w zwyczaju.

Herbst, *sm.* =es, *pl.* =e, jesień *f.*; der — des Lebens jesień życia.

Herbst=, *adi.* jesienny.

He'rbstblume, *sf. pl.* =n, 1) kwiat jesienny; 2) rozsiad *m.* (roślina).

He'rbsten, I. *va.* (haben) zbierać grona winne; II. *vimpers.* (haben) es fängt an zu — jesień nadchodzi, zbliża się, poznać, czuć, że już jesień nadchodzi.

He'rbstfieber, *sn.* =s, febra jesienna.

He'rbstfrucht, *sf. pl.* =früchte, owoc jesienny, późny.

He'rbstlaub, *sn.* =(e)s, liście pożółkłe, zeschłe, opadłe.

He'rbstlich, *adi.* jesienny.

He'rbstling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) owoc jesienny; 2) wrześniak *m.*, wrześnik *m.*, źrebiec urodzony w jesieni.

Herbstmonat, *sm.* =(e)s, wrzesień *m.*

He'rbstnachtgleiche, *sf.* jesienne porównanie.

He'rbstpunkt, *sm.* =(e)s, punkt ekwinokcyalny, równonocny.

He'rbstrose, *sf. pl.* =n, topolówka różowa (roślina).

He'rbstsaat, *sf. pl.* =en, siejba jesienna.

He'rbstschein, *sm.* =(e)s, nów *m.* w miesiącu wrześniu.

He'rbsttag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień jesienny.

He'rbstwetter, *sn.* =s, czas jesienny.

He'rbstzeit, *sf.* czas jesienny, jesień *f.*

He'rbstzeitlose, *sf. pl.* =n, zimokwit *m.*, zimowit jesienny, zimostrawki *pl.*, paluchy *pl.*, sasanki późne, bąchory *pl.* (roślina).

He'r=buchstabieren, *va.* (haben) sylabizować, recytować sylabizując.

Herd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ognisko *n.*; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; einen eigenen — haben mieć własną rodzinę; eigener — ist Goldes wert własny kącik choć mały lepszy niż cudze pałace, lepszy dym własny niż cudzy ogień, lepsze oko swoje niźli cudze dwoje; 3) ognisko, punkt środkowy, centralny; — der Krankheiten gniazdo chorób; 4) = Vogelherd nęcisko *n.*

He'rde, *sf. pl.* =n, trzoda *f.* (owiec, świń, bydła), stado *n.* (koni, wołów, ptaków); chmura *f.* (bawołów).

He'rdenreich, *adi.* bogaty w trzody.

He'rdenvieh, *sn.* =(e)s, bydło trzodne.

He'rdenweise, *adv.* trzodami, stadami, tłumami.

He'rdfeuer, *sn.* =s, ogień ogniskowy, rozniecony na ognisku.

He'rdfink, *sm.* = Herdvogel.

He'rdplatte, *sf. pl.* =n, tło *n.*

He'r=drehen, *va.* (haben) nakręcać w tę stronę.

Herdu'rch, *adv.* tędy, w tę stronę.

He'r=dürfen, *vn.* darfst her, darf her, durfte her, habe hergedurft, mieć pozwolenie przyjść, przychodzić tutaj.

He'rvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak *m.* do znęcania, wabienia ptaków na nęcisko.

He'r=eilen, *vn.* (sein) spieszyć tu.

Herei'n, I. *adv.* (oznacza dążenie do wnętrza, w kierunku do mówiącego, w przeciwieństwie do hinein) (na)-wewnątrz, do wnętrza; II. —! *interi.* proszę! proszę wejść! wolno wejść! immer albo nur —! proszę tylko wejść!

Herei'n=begeben, sich —, *vr.* begibst dich herein, begibt sich herein, begab mich herein, habe mich hereinbegeben, wejść, wejść do środka.

Herei'n=bemühen, sich —, *vr.* (haben) bemühen Sie sich herein racz pan wejść.

Herei'n=bitten, *va.* bittest herein, bittet herein, bat herein, habe hereingebeten, jmndn — prosić kogo, aby wszedł.

Herei'n=brechen, *vn.* brichst herein, bricht herein, brach herein, bin hereingebrochen, wpaść, wkroczyć; großes Unglück ist über ihn hereingebrochen wielkie nieszczęście nawiedziło go; die Nacht bricht herein noc zapada, zbliża się.

Herei'n=bringen, *va.* bringst herein, bringt herein, brachte herein, habe hereingebracht, jmndn — wprowadzić kogo; etw. — wnieść, przynieść co.

Herei'n=dringen, *va.* dringst herein, dringt herein, drang herein, bin hereingedrungen, wtargnąć.

Herei'n=dürfen, *vn.* darfst herein, darf herein, durfte herein, habe hereingedurft, módz wejść, mieć pozwolenie wejść.

Herei'nfall, *sm.* = Reinfall.

Herei'n=fallen, *vn.* fällst herein, fällt herein, fiel herein, bin hereingefallen, 1) wpaść; 2) doznać jakiej niemiłej niespodzianki, zostać oszukanym.

Herei'n=fliegen, *vn.* fliegst herein, fliegt herein, flog herein, bin hereingeflogen, wlatywać, wlecieć.

Herei'n=führen, *va.* (haben) jmndn — wprowadzić kogo (dokąd).

Herei'n=gehen, *vn.* = hineingehen.

Herei'n=kommen, *vn.* kommst herein, kommt herein, kam herein, bin hereingekommen, wchodzić, wejść.

Herei'n=können, *vn.* kannst herein, kann herein, konnte herein, habe hereingekonnt, módz wejść.

Herei'n=lassen, *va.* lässest i läßt herein, läßt herein, ließ herein, habe hereingelassen, jmndn — wpuścić kogo, pozwolić komu wejść; jmndn nicht — wzbronić komu wstępu.

Herei'n=laufen, *vn.* läufst herein, läuft herein, lief herein, bin hereingelaufen, wbiedz; wciekać (o wodzie).

Herei'n=legen, *va.* (haben) wkładać, włożyć; jmndn schön — oszukać, ocyganić kogo.

Herei'n=locken, *va.* (haben) wwabić.

Herei'n=müssen, *vn.* mußt herein, muß herein, mußte herein, habe hereingemußt, musieć wejść.

Herei'n=nehmen, *va.* nimmst herein, nimmt herein, nahm herein, habe hereingenommen, wnosić, wnieść; jmndn — przyjąć kogo do siebie.

Herei'n=nötigen, *va.* (haben) jmndn — zniewolić kogo wejść.

Herei'n=rufen, *va.* rufst herein, ruft herein, rief herein, habe hereingerufen, jmndn — (za)wołać na kogo, aby wszedł, przywołać.

Herei'n-schaffen, *va* (haben) wnieść, sprowadzić do środka.

Herei'n=scheinen, *vn.* scheinst herein, scheint herein, schien herein, bin hereingeschienen, przedzierać się, zaglądać.

Herei'n=schneien, *vn.* 1) (haben) wpadać do środka (o śniegu); 2) (sein) nadejść niespodzianie; woher ist der da hereingeschneit gekommen? skąd ten się tu wziął?

Herei'n=sehen, *vn.* siehst herein, sieht herein, sah herein, habe hereingesehen, wglądać, wejrzeć.

Herei'n=steigen, *vn.* steigst herein, steigt herein, stieg herein, bin hereingestiegen, wchodzić, wejść; durchs Fenster — wleźć, wejść przez okno; in den Wagen — wsiadać, wsiąść do powozu.

Herei'n=stürzen, *vn.* (sein) 1) zawalić się; 2) wpadać, wpaść dokąd (z łoskotem), wlatać, wlecieć.

Herei'n=tragen, *va.* trägst herein, trägt herein, trug herein, habe hereingetragen, wnosić, wnieść.

Herei'n=treiben, *va.* treibst herein, treibt herein, trieb herein, habe hereingetrieben, wpędzać, wpędzić.

Herei'n=tun, *va.* tust herein, tut herein, tat herein, habe hereingetan, włożyć, wsypać, wmieszać do czego.

Herei'n=wachsen, *vn.* wächst herein, wuchs herein, bin hereingewachsen, wróść w co, wewnątrz czego.

Herei'n=wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się wejść, wstąpić, wjechać dokąd.

Herei'n=wälzen, *va.* i sich —, *vr.* (haben) wtoczyc co, wtoczyć się.

Herei'nwärts, *adv.* ku wewnętrznej stronie.

Herei'n=weisen, *va.* weisest herein, weist herein, wies herein, habe hereingewiesen, jmndn — 1) pokazać komu drogę do wejścia; 2) kazać komu wejść.

Herei'n=werfen, *va.* wirfst herein, wirft herein, warf herein, habe hereingeworfen, wrzucić.

Herei'n=winken, *va.* (haben) skinąć na kogo, dać komu znak, aby wszedł.

Herei'n=wollen, *vn.* willst herein, will herein, wollte herein, habe hereingewollt, chcieć wejść dokąd.

Herei'n=ziehen, ziehst herein, zieht herein, zog herein, habe hereingezogen, I. *va.* wciągać, wciągnąć; II. *vn.* (sein) wprowadzić się.

He'r=erzählen, *va.* (haben) opowiadać.

He'r=fahren, fährst her, fährt her, fuhr her, hergefahren, I. *va.* (haben) przywozić, przywieźć, przytransportować; II. *vn.* (sein) przyjechać, przyjść (tutaj); über jmndn — = über jmndn herfallen.

He'r=fallen, *vn.* fällst her, fällt her, fiel her, bin hergefallen, über etw. — upaść na jaką rzecz; rzucić się na co; er fiel wie ein Heißhungriger über die Speise her jak okrutnie głodny porwał się do jadła; über jmndn — porwać się na kogo, rzucić się na kogo, powstać na kogo.

He'r=finden, *vn.* i sich —, *vr.* findest (dich) her, findet (sich) her, fand (mich) her, habe (mich) hergefunden, trafić dokąd, do domu; ich habe mich nicht — können nie mogłem tu trafić.

He'r=fließen, *vn.* fließest her, fließt her, floß her, bin hergeflossen, 1) płynąć w tę stronę; 2) aus etw. — wypływać, wynikać z czego.

He'r=fordern, *va.* (haben), jmndn — wezwać kogo, aby się stawił, przyzwać kogo.

He'rfracht, *sf. pl.* -en, koszta *pl.* przewozu, przewoźne *n.* włącznie z dostawą.

He'r=führen, *va.* (haben) przyprowadzać, przyprowadzić.

He'rgang, *sm.* =(e)s, *pl.* -gänge, 1) chodzenie *n.*, przyjście *n.* (w tę stronę); 2) bieg *m.*, postępowanie *n.*, tok *m.*; der — der ganzen Geschichte war der rzecz cała tak się miała; das ist der ganze — der Geschichte to cały przebieg, tok sprawy.

He'r=geben, *va.* gibst her, gibt her, gab her, habe hergegeben, dać, dostarczać; wer gibt das Geld dazu her? kto daje na to pieniądze? seinen Namen zu etw. — dać na co, do czego swoje imię, nazwisko; sich zu etw. — dać się użyć do czego.

He'rgebracht, *pp.* i *adi.* ob. herbringen.

He'rgebrachtermaßen, *adv.* po zwyczaju.

He'r=gehen, gehst her, geht her, ging her, bin hergegangen, I. *vn.* iść tutaj, w tę stronę, zbliżać się; über etw. — wziąć się do czego, rozpocząć co, dołożyć rąk do czego; II. *vimpers.* (= sich zutragen, geschehen) dziać się; so geht es in der Welt her tak to się dzieje, tak się to plecie na tym bożym świecie; an jenem Tage ging es scharf her był to dzień gorący, w tym dniu ciężka była praca; es geht armselig bei ihm her bieda koło niego; es ging bös über den Wein her wypili moc wina; es geht scharf über ihn her tego go czeszą, łają, krytykują go, dokuczają mu.

He'r=gehören, *vn.* (haben) (przy)należeć tu, być (tu) na właściwem miejscu, stanowisku; das gehört hier nicht her to tu nie należy, nie na miejscu.

He'r=geleiten, *va.* (haben) przyprowadzić, odprowadzić.

He'r=halten, hältst her, hält her, hielt her, habe hergehalten, I. *va.* dać, podawać, wręczyć; halte deine Hand her daj, nastaw rękę; II. *vn.* (haben) — müssen nadstawiać czego; znosić, cierpić co; er muß immer — on zawsze koszta ponieść musi.

He'r=holen, *va.* (haben) etw., jmndn — pójść po co i przynieść (tutaj), pójść po kogo i przyprowadzić go, sprowadzić kogo, co; seine Gründe weit — sięgać daleko po dowody; um die Beweise nicht weit herzuholen nie chcąc dowodów szukać zbyt daleko; das ist weit hergeholt to naciągane, wyszukane.

He'ribann, *sm.* = Heerbann.

He'ring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź *m.*; rogener — (śledź) ikrzak; milchener — (śledź) mleczak; saurer — śledź marynowany; geräucherter — śledź wędzony; dürr wie ein — wymokły (dosłownie: suchy) jak śledź; zusammengepreßt (albo eng) sitzen, stehen wie die =e siedzieć, stać (ciasno) jak śledzie w beczce.

He'ringsbude, *sf. pl.* =n, śledziowa budka, buda, w której śledzie sprzedają.

He'ringsbuse, *sf. pl.* =n, barka *f.* do połowu śledzi.

He'ringsfang, *sm.* =(e)s, połów *m.* śledzi.

He'ringsfänger, i **He'ringsfischer**, *sm.* =s, *pl.* —, rybak *m.* (łowiący) śledzi.

He'ringsfaß, *sn.* = Heringstonne.

He'ringsfischerei, *sf.* połów *m.*, łowienie *n.* śledzi.

Heri'ngskönig, *sm.* =s, *pl.* =e, włosopław *m.*, barwenoryb *m.* (ryba).

He'ringskopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, śledziowa główka; am =e saugen biednie żyć, nie mieć co do ust włożyć.

He'ringslacke, *sf.* śledziowy sos, woda *f.* od śledzi, śledziówka *f.*

He'ringsmilch, *sf.* mlecz *m.* ze śledzia.

He'ringssalat, *sm.* =(e)s, sałata *f.* ze śledziem.

He'ringsseele, *sf.* 1) trzewo *n.* śledzia; 2) (obraz.) tchórz *m.*, bojaźliwy.

He'ringstonne, *sf. pl.* =n, baryłka *f.* do śledzi, ze śledzi, na śledzi, śledziówka *f.*

He'ringszeit, *sf.* czas *m.* połowu śledzi.

He'r=kommen, *vn.* kommst her, kommt her, kam her, bin hergekommen, 1) przychodzić, przyjść (tutaj); komm her! pójdź tutaj! chodź sam! wo kommt er her? skąd idzie? przychodzi? skąd jest? skąd się tu wziął? 2) pochodzić, wynikać; wo kommt dieses Wort her? od jakiego pierwiastku wywodzi się ten wyraz? jaka jest etymologia tego wyrazu? sein ganzes Unglück kommt davon her, daß er zu gut ist całe jego nieszczęście stąd pochodzi, że jest za dobry.

He'rkommen, *sn.* =s, 1) przyjście *n.*, prybycie *n.*; 2) pochodzenie *n.*, ród *m.*; 3) zwyczaj *m.*; das ist so ein — bei

uns taki u nas zwyczaj; auf — gegründetes Recht prawo utwierdzone zwyczajem, prawo zwyczajowe.

He'rkömmlich, *adi.* zwyczajny, od dawna przyjęty, stary; es ist so — taki jest zwyczaj, tak jest w zwyczaju, tak się zdawna postępuje, praktykuje.

He'rkömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, przybłęda *m.*

He'r=können, *vn.* kannst her, kann her, konnte her, habe hergekonnt, módz przyjść (tutaj).

He'r=kriegen, *va.* (haben) dostać kogo, co tutaj, zwabić, sprowadzić, spowodować do przyjścia.

He'rkunft, *sf.* 1) = Ankunft przybycie *n.*; 2) pochodzenie *n.*, urodzenie *n.*, ród *m.*, familia *f.*; von guter, geringer — z dobrej familii, nizkiego rodu.

He'r=lallen, *va.* (haben) mówić bełkotliwie, bełkotać.

He'r=langen, I. *vn.* (haben) sięgać aż dotąd, dosięgnąć, dostać; II. *va.* etw. — podawać, podać co.

He'r=lassen, *va.* lässest i läßt her, läßt her, ließ her, habe hergelassen, jmndn — puścić kogo (tutaj), pozwolić komu wejść.

He'r=laufen, *vn.* läufst her, läuft her, lief her, bin hergelaufen, (przy)biedz tutaj; hergelaufen, *pp.* i *adi.* przybyły nie wiadomo skąd; hergelaufener Mensch przybłęda *m.*, awanturnik *m.*

He'r=legen, *va.* (haben) kłaść, położyć (tutaj).

He'r=leiern, *vn.* (haben) (wy)recytować co monotonnie.

He'r=leihen, *va.* leihst her, leiht her, lieh her, habe hergelaufener geliehen, jemandem etw. — pożyczyć co komu.

He'r=leiten, *va.* (haben) 1) przyprowadzić tutaj, skierować w tę stronę; 2) = ableiten wyprowadzić, wywodzić, wywieźć; seinen Ursprung von König David — wywodzić ród swój od króla Dawida.

He'rleitung, *sf.* 1) sprowadzenie *n.*; przyprowadzenie *n.*; — von Wasser wodociąg *m.*; 2) = Ableitung wywód *m.*; — eines Wortes wywód, etymologia *f.* wyrazu.

He'r=lesen, *vn.* liesest, liest her, liest her, las her, habe hergelesen, odczytywać, odczytać w głos (monotonnie, albo bez zrozumienia rzeczy).

He'rling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzika winorośl.

He'rlitze, *sf.* *pl.* =n, dereniowa jagoda.

He'rlitzenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, dereń *m.*

He'r=locken, *va.* (haben) jmndn — (przy)wabić kogo.

He'r=machen, sich —, *vr.* (haben) przyjść tu, zbliżyć się; sich über jmndn — rzucić się na kogo, porwać się na kogo, wziąć się do kogo; sich über etw. — wziąć się do czego, przykładać się do czego.

Hermanda'd, *sf.* die heilige — policya *f.*

Hermaphrodi't, *sm.* =en, *pl.* =en, hermafrodyt(a) *m.*, obojniak *m.*, obopłciowy *m.*

Hermaphroditi'smus, *sm.* obopłciowość *f.*

He'rmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, marsz *m.* tutaj, w tę stronę.

He'r=marschieren, *vn.* (sein) maszerować tutaj, w tę stronę.

He'rme, *sf.* *pl.* =n, obacz He'rmensäule.

Hermeli'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) gronostaj *m.* (zwierzę); 2) = Hermelinpelz gronostaje *pl.*, skórka *f.*, futro gronostajowe.

Hermeli'nkragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, kołnierz gronostajowy.

Hermeli'nmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz *m.* gronostajami podszyty.

Hermeli'npelz, *sm.* =es, *pl.* =e, gronostaje *pl.*, futro gronostajowe.

Hermeneu'tik, *sf.* hermeneutyka *f.*, sztuka *f.* wykładania, objaśniania, tłómaczenie *n.* (dzieł literackich, a zwłaszcza pisma świętego).

Hermeneu'tisch, *adi.* hermeneutyczny, wykładający, objaśniający; *adv.* hermeneutycznie.

He'rmensäule, *sf.* *pl.* =n, miedźnik *m.*, słup posążny (architekt.).

Herme'tisch, *adi.* hermetyczny, szczelny; *adv.* hermetycznie, szczelnie.

He'r=murmeln, *va.* (haben) mruczyć co, mrukliwym głosem odmawiać, mówić.

He'r=müssen, *vn.* mußt her, muß her, mußte her, habe hergemußt, musieć przyjść (tutaj).

Herna'ch, *adv.* potem, później, następnie; einige Tage — kilka dni potem; bald —, kurze Zeit — wkrótce potem; — hörte ich, daß . . . później słyszałem, że . . .

He'r=nehmen, *va.* nimmst her, nimmt her, nahm her, habe hergenommen, brać, wziąć; wo soll ich das Geld dazu —? skąd wezmę na to pieniądze? wo — und nicht stehlen? skąd wziąć a nie ukraść? eine Arbeit — wziąć się do roboty, do pracy; jmndn — wziąć kogo w obroty.

He'r=nennen, *va.* nennst her, nennt her, nannte her, habe hergenannt, wymieniać, wyliczać po porządku, po imieniu, po nazwisku.

Hernie'der, *adv.* z góry na dół, tu na dół.

He'r=nötigen, *va.* (haben) zniewolić kogo do przyjścia tu; prosić kogo usilnie, by przyszedł.

Hero'e, *sm.* =n, *pl.* =n, bohater *m.*

Hero'enalter, **Hero'enzeitalter**, *sn.* =s, czas bohaterski, epoka *f.* bohaterów.

Hero'enkultus, *sm.* czczenie *n.*, wielbienie *n.* bohaterów.

Hero'ensage, *sf.* *pl.* =n, podanie *n.* o bohaterach.

Hero'entum, *sn.* =s, heroizm *m.*, bohaterstwo *n.*

Heroi'ne, *sf.* *pl.* =n, heroina *f.*, bohaterka *f.*

Hero'isch, *adi.* heroiczny, bohaterski; =e Dichtung poemat heroiczny; =es Zeitalter = Heroenalter.

Heroi'smus, *sm.* —, heroizm *m.*, bohaterstwo *n.*

He'rold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, herold *m.*, publiczny głosiciel czego, zwiastun *m.*

He'roldsamt, *sn.* =es, heroldstwo *n.*, urząd *m.* herolda.

He'roldskunst, *sf.* = Heraldik.

He'roldsstab, *sm.* =es, laska *f.*, rózga heroldska.

He'roldswissenschaft, *sf.* = Heraldik.

He'ronsball, *sm.* =(e)s, balon *m.* Herona.

He'ronsbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, studnia *f.* Herona.

He'r=plappern, *va.* (haben) paplać, klepać.

Herr, *sm.* =n, *pl.* =en, 1) Pan *m.*, Bóg *m.*; unser — Jesus Pan Jezus, Chrystus Pan; so spricht Gott, der — tak mówi Pan nad pany; das Gebet des =n modlitwa Pańska, ojczenasz; im Jahre des =n w roku Pańskim; der Tisch des =n stół Pański, Boży, święty, ołtarz; das Haus des =n dom Pański, kościół; — Gott im Himmel! Boże kochany! 2) pan *m.*; właściciel *m.*, posiadacz *m.*; der — des Hauses pan domu; — über etw. sein być panem czego, mieć władzę nad czem; den (großen) =n spielen udawać (wielkiego) pana, chorować na pana, grać rolę pana, żyć po pańsku; großer, vornehmer — wielki pan, pan z panów; wie ein — leben żyć jak pan, po pańsku; — seiner Leidenschaften sein być panem swoich namiętności; — einer Sache, einer Sprache sein władać jaką rzeczą, językiem; er ist sein eigener — jest sam sobie pan, nie zależy od nikogo; — werden, sich zum =n über etw. machen owładnąć czem; des Feuers — werden pokonać, ugasić pożar; in einem Hause als — schalten und walten w domu jakim szafować, rządzić, gospodarować jak pan (domu); 3) pryncypał *m.*, chlebodawca *m.*; 4) pan (domu), gospodarz *m.* der gnädige — pan (dobrodziej); gnädiger —! mości dobrodzieju! mein —! mości panie! des =n pański; junger — panicz; der — ist nicht zu Hause pana niema w domu; 5) ein geistlicher — duchowny; hochwürdigster —! przewielebny Ojcze!; an =n Hauptmann N. do pana kapitana N.; meine Damen und =en! panie i panowie!; Ihr — Vater ojciec pański; 6) kawaler *m.*, mężczyzna *m.*; es waren mehr Damen als =en więcej było kobiet niż mężczyzn; Abteilung für =en przedział dla panów, dla mężczyzn; (*iron.*) das ist mir ein schöner —! a to mi gagatek! a to panicz!; 7) niemand kann zweien =en dienen dwom panom razem służyć trudno; kto dwom panom służy, obu nie dogodzi; strenge =en regieren nicht lange pan zbyt surowy niedługo zdrowy; mit großen =en ist nicht gut Kirschen essen z wielkimi panami niebezpiecznie wiśnie jadać, (bo pestki w oczy rzucają); z panem kart nie graj; z wielkimi panami nie za panie bracie; z wielkimi panami nie dobrze żartować; wie der —, so der Knecht (albo so das Geschirr) jaki pan, taki sługa; jaki pan, taki dwór; jaki pan, taki kram; jaki pan łotr bywa, sługi takie miewa; jaki pan bywa, taka i czeladka.

He'r=rauschen, *vn.* (sein) z szelestem, szmerem zbliżać się, płynąć tutaj, w tę stronę.

He'rrchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Herr, panicz *m.*, paniczek *m.*, panię *n.*, paniątko *n.*; ein feines, elegantes — gogatko.

He'r=rechnen, *va.* (haben) wyliczać, wyliczyć (jedno po drugiem, po porządku).

He'r=reichen, I. *va.* (haben) podawać, podać; II. *vn.* (haben) sięgać, starczyć dokąd; wystarczyć.

He'rreise, *sf.* *pl.* =n, przyjazd *m.*, droga *f.* do . .; auf der — von Lemberg w podróży ze Lwowa, wracając ze Lwowa.

He'r=reisen, *vn.* (sein) iść, jechać, podróżować (tutaj, w tę stronę); als ich herreiste wracając tutaj, z powrotem.

He'r=reiten, *vn.* reitest her, reitet her, ritt her, bin hergeritten, jechać wierzchem tutaj, w tę stronę.

He'rrenanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, strój *m.*, ubiór pański, męzki.

He'rrenarbeit, *sf.* *pl.* =en, robota *f.* dla pana, pańskie *n.*, pańszczyzna *f.*

He'rrenbrot, *sn.* =es, chleb pański; — essen chleb pański jeść, służyć, być w służbie.

He'rrendienst, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pańszczyzna *f.*; 2) służba *f.*, posługa *f.* u pana; — geht vor Gottesdienst pierwsza służba, potem nabożeństwo.

He'rrenessen, *sn.* =s, 1) jedzenie pańskie, dla państwa; 2) jedzenie wyśmienite, pyszne.

He'rrengebot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nakaz *m.*, rozkaz pański; rozkaz *m.* panującego.

He'rrengefälle, *sn. pl.* dochody *pl.*, opłaty pańskie, książęce, dla panującego.

He'rrengesellschaft, *sf.* *pl.* =en, towarzystwo złożone z panów; eine — geben zaprosić tylko panów, mężczyzn.

He'rrengunst, *sf.* łaska pańska.

He'rrenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, 1) dom pański, mieszkanie *n.* pana; 2) izba *f.* panów, izba wyższa; senat *m.*; izba parów; Mitglied des =ses członek izby panów, senator, par.

He'rrenhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dwór pański, szlachecki.

He'rrenhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz męski.

He'rrenkleider, *sn. pl.* ubiory, suknie męskie.

He'rrenkorn, *sn.* =(e)s, dziesięcina *f.* panu opłacana.

He'rrenleben, *sn.* =s, życie pańskie; ein — führen żyć po pańsku.

He'rrenlos, *adi.* 1) nie mający pana, służby, zajęcia, luźny; 2) nie mający właściciela, bez właściciela; -es Gut rzecz bez właściciela, niczyja, rzecz opuszczona, dobro opuszczone, dobro skarbowi przypadające.

He'rrenrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* pana, panującego, księcia.

He'rrenstand, *sm.* =es, stan pański, panów; schlachta *f.*

He'rrentafel, *sf. pl.* =n, stół pański.

He'rrgott, *sm.* -es, 1) Pan Bóg; leben wie der — in Frankreich żyć, jak u Pana Boga za piecem; 2) krucyfiks *m.*, krzyż *m.* z wyobrażeniem Chrystusa.

He'rrgottsschnitzer, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźbiarz *m.*, snycerz *m.* krucyfiksów.

He'r=richten, *va.* (haben) przyrządzić, przysposobić.

He'rrin, *sf. pl.* =innen, pani *f.*

He'rrisch, *adi.* pański; butny, despotyczny; — tun panoszyć się; =es Wesen pańskość; *adv.* po pańsku; despotycznie.

He'rrlich, *adi.* 1) pański; 2) wspaniały, świetny, wyborny, śliczny, przepyszny; ein =er Mensch złoty człowiek; diese Speise schmeckt — ta potrawa jest wyśmienitego smaku; — und in Freuden leben żyć w rozkoszach, opływać w rozkosze, rozkoszować.

He'rrlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) wspaniałość *f.*, świetność *f.*, blask *m.*, wystawa *f.*, pompa *f.*; majestat *m.*; 2) (jako tytuł:) Eure (Ew.) — Waszmość, Wielmożność Wasza, J. W. Panie; 3) uciecha *f.*, radość; die — wird nicht lange dauern nie długo będzie tego balu, radość, uciecha wkrótce się skończy.

He'rrschaft, *sf. pl.* =en, 1) panowanie *n.*, najwyższa władza, państwo *n.*, moc *f.*, mocarstwo *n.*; unumschränkte — władza nieograniczona, absolutna; unter jmnds — stehen być, zostawać pod czyjem panowaniem; die — an sich reißen, sich der — bemächtigen uzurpować, przywłaszczyć sobie władzę; die — zur See haben panować na morzu; die — führen panować, rządzić; unter seine — bringen opanować; die — über die Leidenschaften powściąganie, poskramanie namiętności; die — über sich selbst haben mieć moc nad sobą, umieć się hamować; die — über eine Sprache władanie *n.* językiem; 2) państwo *n.*, pan *m.* i pani *f.*; die — ist (albo die =en sind) nicht zu Hause państwa niema w domu; 3) państwo, panowie *pl.* i panie *pl.*; fremde =en obce państwo, obcy; meine =en! państwo! panowie i panie! 4) państwo, posiadłość *f.*, klucz *m.*, dobra *n. pl.*

He'rrschaftlich, *adi.* 1) pański; 2) wspaniały.

He'rrschbegierde, *sf.* żądza *f.* panowania.

He'rrschbegierig, *adi.* panowania chciwy, żądny.

He'rrschen, *vn.* (haben) 1) panować, władać; über ein Gebiet — panować nad jakiem terrytoryum, nad ziemią, krajem, obrębem; über einen Staat — panować nad państwem, rządzić państwem; der König herrscht, aber regiert nicht król panuje, ale nie rządzi; über die Leidenschaften, über sich selbst — panować nad namiętnościami, nad sobą, opanowywać, poskramiać namiętności, siebie; 2) panować, górować; große Stille herrschte ringsumher głuche milczenie panowało dokoła; dieses Vorurteil herrscht in weiten Kreisen przesąd ten panuje, utrzymuje się w szerokich kołach; es kann kein Zweifel — daß ... niema wątpliwości, że ..; 3) herrschend *pp.* i *adi.* panujący, rządzący; die =de Staatsgewalt władza państwowa, rząd *m.*; die gerade =e Mode moda dzisiejsza, obecna.

He'rrscher, *sm.* =s, *pl.* —, mocarz *m.*, władca *m.*, panujący *m.*; unumschränkter — autokrata, samowładca, samodzierżca, monarcha nieograniczony.

He'rrscherblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spojrzenie *n.*, wzrok *m.* władcy, panującego.

He'rrscherfamilie, *sf. pl.* =n, ród, dom panujący, dynastya *f.*

He'rrschergewalt, *sf. pl.* =en, władza *f.* panującego.

He'rrscherhaus, *sn.* = Herrscherfamilie.

He'rrscherin, *sf. pl.* =innen, władczyni *f.*, panująca *f.*, mocarka *f.*, pani *f.*

He'rrscherwille, *sm.* =ns, wola *f.* monarchy, panującego.

He'rrscherwillkür, *sf.* despotyzm *m.*, samowola *f.* władcy.

He'rrscherwürde, *sf.* godność *f.* panującego.

He'rrschsucht, *sf.* żądza *f.* panowania.

He'rrschsüchtig, *adi.* chciwy władzy, pragnący panowania.

He'r=rücken, I. *va.* (haben) posunąć (tutaj), przysunąć; II. *vn.* (sein) posunąć się w tę stronę, zbliżyć się; pomknąć się.

He'r=rufen, *va.* rufst her, ruft her, rief her, habe hergerufen, przywołać, zawołać, tutaj, do siebie.

He'r=rühren, *vn.* (haben) pochodzić; dieser Ausspruch rührt von Mickiewicz her to jest powiedzenie, myśl Mickiewicza, to Mickiewicz powiedział.

He'r=sagen, *va.* (haben) recytować, odmawiać, odpowiadać, mówić co z pamięci.

He'r=schaffen, *va.* (haben) sprowadzać, sprowadzić; Geld — wystarać się o pieniądze.

He'r=schauen, *vn.* (haben) = hersehen.

He'r=schicken, *va.* (haben) przysłać (tutaj).

He'r=schieben, *va.* schiebst her, schiebt her, schob her, habe hergeschoben, przysunąć (tutaj), posunąć w tę stronę.

He'r=schießen, schießest her, schießt her, schoß her, habe hergeschossen, I. *vn.* 1) strzelać w tę stronę; 2) także hergeschossen kommen przyjść, zbli-

żyć się, przybiedz w gwałtownym pędzie; II. *va.* 1) wystrzelić w tę stronę; 2) Geld — zu etw. pieniędzy dostarczyć, dać na co.

He'r=schlagen, *vn.* schlägst her, schlägt her, schlug her, habe hergeschlagen, uderzyć w tę stronę; die Flamme schlug her ogień w tę stronę buchał.

He'r=schleichen, *vn.* schleichst her, schleicht her, schlich her, bin hergeschlichen i sich —, *vr.* (haben) ukradkiem, nieznacznie przysuwać się, przymykać się, skradać się tutaj.

He'r=schleppen, I. *va.* (haben) (przy)wlec tutaj; II. sich —, *vr.* (haben) przywlec się tutaj (z wysiłkiem).

He'r=schreiben, I. *va.* schreibst her, schreibt her, schrieb her, habe hergeschrieben, pisać tutaj, w tę stronę, do mnie, do nas; II. sich —, *vr.* (haben) pochodzić; er schreibt sich aus altem Geschlechte her pisze się, pochodzi ze starego rodu; das schreibt sich von alten Zeiten her to datuje się, pochodzi z dawnych czasów.

He'r=schwatzen, *va.* (haben) bajać, popleść.

He'r=sehen, *vn.* siehst her, sieht her, sah her, habe hergesehen, patrzeć tutaj, w tę stronę.

He'r=sein, *vn.* bist her, ist her, war her, bin hergewesen, 1) = gebürtig sein być skąd; wo ist er her? skąd jest? skąd rodem? skąd przychodzi?; 2) über einer Sache — zajmować się jaką rzeczą; über jmndm her sein mieć kogo w swoich szponach, obrabiać, bić kogo; hinter einer Sache — ubiegać się za czem; dopilnować czego; hinter jmndm — siedzieć komu na karku, napędzać kogo do pracy; ścigać kogo.

He'r=senden, *va.* sendest her, sendet her, sandte her, habe hergesandt, przysłać tutaj.

He'r=setzen, I. *va.* (haben) posadzić, postawić tutaj; II. sich —, *vr.* (haben) usiąść tutaj.

He'r=stammen, *vn.* (sein) von jmndm, aus einem Lande — pochodzić od kogo, z jakiego kraju.

He'rstammung, *sf.* pochodzenie *n.*, wywód *m.*

He'rstellbar, *adi.* 1) dający się zrobić, możliwy; 2) dający się naprawić.

He'r=stellen, *va.* (haben) 1) postawić tutaj; 2) = wieder — przywrócić (do dawnego stanu); naprawić; wyleczyć; 3) zrobić, sporządzić.

He'rstellung, *sf.* 1) zrobienie *n.* czego, wyrób *m.*, produkcya *f.*; 2) = Wieder— przywrócenie *n.* (do dawnego stanu); naprawa *f.*; wyleczenie *n.*; wyzdrowienie *n.*

He'rstellungskosten, *pl.* koszta *pl.* produkcyi, naprawy.

He'r=stottern, *vn.* (haben) jąkać, przebąkiwać.

He'r=strömen, *vn.* (sein) strumieniami, strumieniem płynąć w tę stronę; (obraz.) tłumnie schodzić się tutaj, nadbieżać w tę stronę.

He'r=tragen, *va.* trägst her, trägt her, trug her, habe hergetragen, nosić, nieść tutaj.

He'r=treiben, *va.* treibst her, treibt her, trieb her, habe hergetrieben, pędzić w tę stronę.

He'r=treten, *vn.* trittst her, tritt her, trat her, bin hergetreten, przystąpić, stanąć tutaj.

Herü'ber, *adv.* (oznacza kierunek w stronę mówiącego) w tę stronę, tu do...

Herü'ber=bringen, *va.* bringst herüber, bringt herüber, brachte herüber, habe herübergebracht, przenieść, przeprawić.

Herü'ber=fahren, *vn.* przewozić, przewieźć.

Herü'ber=gehen, *vn.* gehst herüber, geht herüber, ging herüber, bin herübergegangen, przechodzić, przejść.

Herü'ber=kommen, *vn.* kommst herüber, kommt herüber, kam herüber, bin herübergekommen, przyjść na tę stronę.

Herü'ber=scharren, *va.* (haben) przegarniać.

Herü'ber=springen, *vn.* springst herüber, springt herüber, sprang herüber, bin herübergesprungen, skoczyć na tę stronę, przeskoczyć.

Herü'ber=ziehen, *va.* ziehst herüber, zieht herüber, zog herüber, habe herübergezogen, ciągnąć co w tę stronę, przyciągnąć; (obraz.) jmndn zu sich — pozyskać kogo.

Heru'm, *adv.* około, wkoło, naokoło; hier — tędy wokoło; dort — tamtędy (wokoło); dort um die Ecke — tamtędy w bok; in der ganzen Stadt — po całem mieście; immer um jmndn — sein być zawsze koło kogo; da — muß seine Wohnung sein w tej okolicy, tu w pobliżu musi być jego mieszkanie; überall — wszędzie; um acht Uhr — około ósmej godziny.

Heru'm=äugeln, *vn.* (haben) naokoło strzelać oczyma.

Heru'm=balgen, sich —, *vr.* (haben) (po)czubić się, mocować się, szamotać się, ucierać się z kim, za łby się wodzić.

Heru'm=befestigen, *va.* (haben) obwarować naokoło.

Heru'm=beißen, sich —, *vr.* beißest dich herum, beißt sich herum, biß mich herum, habe mich herumgebissen, kąsać się, gryźć się, zajadać się; sich mit jmndm — gryźć się, swarzyć się, kłócić się z kim, wzajemnie sobie dokuczać.

Heru'm=bekommen, *va.* bekommst, bekommt, bekam, herum, habe —, jmndn — przeciągnąć kogo na swoją stronę, zdołać kogo namówić, przekonać.

Heru'm=betteln, *vn.* (haben) chodzić po żebrach (od domu do domu).

Heru'm=bewegen, *va.* i sich —, *vr.* (haben) poruszać co, poruszać się naokoło, obracać, kręcić (się).

Heru'm=bieten, *va.* bietest, bietet, bot herum, habe herumgeboten, obnosić naokoło, podawać.

Heru'm=binden, *va.* bindest, bindet, band herum, habe herumgebunden, obwiązywać, obwiązać dokoła.

Heru'm=bitten, *va.* bittest, bittet, bat herum, habe herum-

gebeten, prosić (wszystkich) naokoło, kolejno.

Herу'm=blättern, *vn.* (haben) in einem Buche — przerzucać karty w książce.

Herу'm=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte herum, habe herumgebracht, obnosić, oprowadzać, obwieźć co naokoło; (obraz.) jmndn in der Stadt — obnosić, obgadywać kogo po mieście, rozgłaszać, rozsiewać co o kim; jmndn — przekonać kogo, odwieźć kogo od zdania, nawrócić, przekabacić.

Herу'm=drehen, I. *va.* (haben) obracać, obrócić, kręcić wokoło; obrócić w tył; langsam — wertać, wiercić (czem), pokręcać; II. sich —, *vr.* (haben) obracać się, kręcić się; wałęsać się; nach allen Seiten hin sich — wykręcać się; dreh dich herum! obróć się! III. —, *sn.* =s, obrót *m.*; wałęsanie *n.* się; im — w oka mgnieniu.

Herу'm=drücken, sich —, *vr.* (haben) sich um eine Arbeit — unikać roboty.

Herу'm=fahren, fährst, fährt, fuhr herum, herumgefahren, I. *va.* (haben) obwozić, obwieźć (naokoło); II. *vn.* (sein) objeżdżać, objechać (naokoło); um die Stadt — objechać miasto, jechać naokoło miasta; in der Stadt, in den Straßen — jeździć, jechać po mieście, po ulicach; (obraz.) mit den Händen — wywijać rękami, giestykulować.

Herу'm=flattern, *vn.* (sein) latać, biegać, trzepotać, bujać naokoło, tam i sam.

Herу'm=fliegen, *vn.* fliegst, fliegt, flog herum, bin herumgeflogen, latać wokoło, tam i sam, oblatywać, oblecieć; seine Blicke flogen überall herum wzrok jego bujał po wszystkich stronach.

Herу'mfliegend, *adi.* rozlotny.

Herу'm=fragen, *vn.* (haben) opytywać, wypytywać, wypytać się.

Herу'm=führen, *va.* (haben) 1) prowadzić naokoło; eine Hecke um einen Ort — obwodzić, ogrodzić płotem miejsce jakie; 2) jmndn — oprowadzać, oprowadzić kogo; einen Fremden in der Stadt — oprowadzać obcego po mieście; jmndn bei der Nase — wodzić kogo za nos.

Herу'mführer, *sm.* =s, *pl.* —, oprowadziciel *m.*

Herу'm=gaffen, *vn.* (haben) wytrzeszczać oczy po wszystkich stronach.

Herу'm=geben, *va.* gibst, gibt, gab herum, habe herumgegeben, podawać kolejno (jeden drugiemu), obnosić.

Herу'm=gehen, *vn.* gehst, geht, ging herum, bin herumgegangen, 1) chodzić; iść wokoło czego, obchodzić, obejść co; przechadzać się gdzie, po czem; in der Stadt — chodzić, przechadzać się po mieście; um das Haus — chodzić naokoło domu, obejść dom naokoło; (obraz.) um jmndn — chodzić koło kogo, nadskakiwać komu; 2) otaczać; ein Graben geht um die Stadt — rów idzie naokoło miasta, otacza miasto; 3) etw. — lassen podawać, kazać obnosić; der Braten geht schon herum już pieczeń obchodzi, już pieczeń obnoszą, podają; seine Blicke — lassen wodzić wzrokiem naokoło; es geht alles mit mir im Kreise herum wszystko się zemną obraca, kołowroci mi się w głowie; diese Geschichte geht mir im Kopfe herum ta historya, sprawa kręci mi się po głowie, ustawicznie mnie zajmuje.

Herу'm=hauen, *vn.* (haben) hieb herum, habe herumgehauen, ciąć, rąbać, siec, pałaszować na wszystkie strony; sich mit jmndm — rąbać, bić się z kim.

Herу'm=holen, *va.* (haben) jmndn, etw. — pójść po kogo, po co do sąsiedniego domu i sprowadzić kogo, i przynieść; (obraz.) jmndn — nakłonić kogo do czego; połajać kogo.

Herу'm=hüpfen, *vn.* (sein) skakać, poskakiwać (naokoło).

Herу'm=irren, *vn.* (sein) tułać się, błąkać się.

Herу'm=jagen, I. *va.* (haben) pędzić (naokoło); jmndn — przepędzać, gonić kogo, posyłać kogo tam i sam; II. *vn.* (sein) pędzić naokoło; polować we wszystkich stronach.

Herу'm=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam herum, bin herumgekommen, 1) obejść, przyjść naokoło; 2) podróżować wiele; er ist weit (in der Welt) herumgekommen dużo świata zwiedził, widział.

Herу'm=kramen, *vn.* (haben) szperać, gmerać tu i tam.

Herу'm=kriechen, *vn.* kriechst, kriecht, kroch herum, bin herumgekrochen, czołgać się tam i sam, łazić po różnych miejscach, kątach.

Herу'm=kriegen, *va.* (haben) = herumbringen.

Herу'm=laufen, *vn.* läufst, läuft, lief herum, bin herumgelaufen, biegać naokoło, obracać się, szybko poruszać się koło czego; biegać tam i sam; in der Stadt — biegać, latać, włóczyć się po mieście.

Herу'mläufer, *sm.* =s, *pl.* —, biegus *m.*, biegun *m.*, włóczęga *m.*, włóka *m.*, latawiec *m.*, brukowiec *m.*

Herу'mläuferin, *sf.* *pl.* =innen, włóczęga *f.*, biegaczka *f.*

Herу'm=legen, *va.* (haben) 1) kłaść, położyć około, tu i tam; otoczyć co czem; 2) porozkładać po różnych miejscach.

Herу'm=liegen, *vn.* liegst, liegt, lag herum, bin, habe herumgelegen, leżeć naokoło, wokoło, tu i tam.

Herу'm=ludern, *vn.* (haben) prowadzić życie bezczynne i rozwiozłe.

Herу'm=lungern, *vn.* (haben) włóczyć się nie pracując nic.

Herу'm=prozessieren, sich —, *vr.* (haben) wodzić się po sądach.

Herу'm=prügeln, sich —, *vr.* (haben) bić się, tłuc się, szamotać się z kim, to z tym, to z owym.

Heru'm=raten, *vn.* rätst, rät, riet herum, habe herumgeraten, an einem Rätsel — łamać sobie głowę nad zagadką.

Heru'm=reichen, I. *va.* (haben) obnosić, podawać naokoło; II. *vn.* (haben) starczyć do opasania, okolenia czego.

Heru'm=reisen, *vn.* (sein) podróżować (tu i tam).

Heru'm=reißen, *va.* reißest, reißt, riß herum, habe herumgerissen, drzeć co naokoło, szarpać, szamotać.

Heru'm=reiten, *vn.* reitest, reitet, ritt herum, bin herumgeritten; 1) um eine Stadt — jeździć, jechać konno naokoło miasta, objeżdżać, objechać konno miasto; 2) jeździć tam i sam, uwijać się na koniu; in der Stadt — przejeżdżać się konno po mieście.

Heru'm=rennen, *vn.* rennst, rennt, rannte herum, bin herumgerannt, biegać tam i sam, naokoło.

Her'um=schauen, *va.* (haben) oglądać się, obejrzeć się.

Heru'm=schicken, *va.* (haben) obsyłać, obesłać kogo, poobsyłać, słać po różnych miejscach; ich habe nach ihm in der ganzen Stadt herumgeschickt obesłałem całe miasto szukając go, w całem mieście kazałem go szukać.

Heru'm=schlagen, schlägst, schlägt, schlug herum, habe herumgeschlagen, I. *va.* owinąć co (na)około czego; ein Tuch um den Kopf — owinąć głowę chustką; etw. um sich — owinąć się czem, w co; II. sich —, *vr.* sich mit jmndm — bić się, ucierać się, uwijać się z kim.

Heru'm=schleichen, *vn.* schleichst, schleicht, schlich herum, bin herumgeschlichen i sich —, *vr.* (haben) czołgać się wszędzie, ukradkiem, cichaczem łazić, kręcić się po jakiem miejscu.

Heru'm=schlendern, *vn.* (sein) łazić, wałęsać się, włóczyć się.

Heru'm=schleppen, *va.* (haben) etw. — włóczyć, wlec co ze sobą; jmndn — włóczyć kogo ze sobą, oprowadzać kogo ciągle.

Heru'm=schlingen, schlingst, schlingt, schlang herum, habe herumgeschlungen, I. *va.* opasać co koło czego; II. sich —, *vr.* sich um etw. — owijać się koło czego.

Heru'm=schnüffeln, *vn.* (haben) wąchać po różnych miejscach.

Heru'm=schwärmen, *vn.* (sein) bujać, roić się; włóczyć się.

Heru'm=schweifen, *vn.* (sein) włóczyć się, błąkać się.

Heru'mschwenken, I. *va.* (haben) machać, wywijać, gibać wokoło; obrócić w przeciwną stronę; II. *vn.* (sein) obrócić się, zrobić obrót.

Heru'm=schwingen, schwingst, schwingt, schwang herum, habe herumgeschwungen, I. *va.* machać, wywijać naokoło; II. sich —, *vr.* bujać w powietrzu.

Heru'm=senden, *va.* (haben) = herumschicken.

Heru'm=setzen, I. *va.* (haben) stawiać, kłaść naokoło; II. sich —, *vr.* (haben) sich um den Tisch — usiąść naokoło stołu.

Heru'm=sitzen, *vn.* sitzest, sitzt, saß herum, habe i bin herumgesessen, siedzieć naokoło czego, siedzieć po różnych miejscach.

Heru'm=spähen, *vn.* (haben) śledzić, szpiegować, podglądać wokoło, po różnych miejscach.

Heru'm=spannen, *va.* (haben) opiąć.

Heru'm=spazieren, *vn.* (sein) przechadzać się.

Heru'm=spielen, *vn.* (haben) 1) grać i grać po różnych miejscach; 2) (w grze w karty:) noch einmal — rozdać jeszcze raz karty.

Heru'm=springen, *vn.* springst, springt, sprang herum, bin herumgesprungen, skakać wokoło, tam i sam, skakać sobie; um etw. — obskakiwać, obskoczyć.

Heru'm=stänkern, *vn.* (haben) wszędzie szperać, badać, wywiadywać się.

Heru'm=stehen, *vn.* stehst, steht, stand herum, bin herumgestanden, stać naokoło, tu i tam.

Heru'm=stellen, *va.* (haben) stawiać naokoło, poustawiać, porozstawiać (tu i owdzie).

Heru'm=stochern, *vn.* (haben) in den Zähnen — dłubać w zębach.

Heru'm=stoßen, *va.* stößest, stößt, stieß herum, habe herumgestoßen, popychać naokoło, tam i sam; gonić (kogo, co) z miejsca na miejsce.

Heru'm=streichen, *vn.* streichst, streicht, strich herum, bin herumgestrichen, *vn.* i **Heru'm=streifen,** *vn.* (sein) włóczyć się po jakiem miejscu, łazić po . . ., przewijać się.

Heru'mstreicher, *sm.* =s, *pl.* —, włóczęga *m.*

Heru'm=streiten, *vn.* i sich —, *vr.* streitest (dich), streitet (sich), stritt (sich) herum, habe (mich) herumgestritten, (sich) mit jmndm — sprzeczać się z kim (to o to, to o owo).

Heru'm=streuen, *va.* (haben) sypać, posypać, rozsypać, rozrzucić co wokoło, w różnych miejscach.

Heru'm=suchen, *vn.* (haben) szukać po . . ., szukać po wszystkich kątach, wszędzie, przetrząsać.

Heru'm=tanzen, *vn.* (haben) tańcować, tańczyć naokoło; er läßt sich nicht auf der Nase — nie daje się wodzić za nos.

Heru'm=tappen, *vn.* (haben) macać po różnych miejscach, po ciemku.

Heru'mtappen, *sn.* =s, macanina *f.*

Heru'm=tasten, *vn.* (haben) = herumtappen.

Heru'mtragbar, *adj.* roznośny.

Heru'm=tragen, *va.* trägst, trägt, trug herum, habe herumgetragen, 1) nosić, nieść, zanieść naokoło; obnosić; 2) obnosić; roznosić; eine Nachricht — rozgłosić nowinę;

3) nosić przy sobie, za sobą; 4) etw. in den Gedanken, im Herzen, bei, in sich — nosić się z myślą, mieć co na sercu.

Heru'mträger, *sm.* =s, *pl.* —, obnosiciel *m.*, roznosiciel *m.*

Heru'mträgerin, *sf.* *pl.* =innen, obnosicielka *f.*, roznosicielka *f.*

Heru'm=treiben, treibst, treibt, trieb herum, habe herumgetrieben, I. *va.* pędzić, gonić naokoło; II. sich —, *vr.* (haben) poniewierać się, tłuc się, wałęsać się, włóczyć się, bruk zbijać.

Heru'mtreiben, *sn.* =s, włóczęgostwo *n.*, poniewierka *f.*

Heru'm=treiber, *sm.* =s, *pl.* —, biegun *m.*, włóczęga *m.*

Heru'm=trinken, *vn.* trinkst, trinkt, trank herum, habe herumgetrunken, pić dokoła.

Heru'm=tummeln, I. *va.* (haben) obracać, wykręcać, wokoło pędzić; II. sich —, *vr.* (haben) kręcić się, wiercić się, biegać tam i sam.

Heru'm=wälzen, I. *va.* (haben) toczyć, taczać naokoło, tam i sam; II. sich —, *vr.* (haben) przewracać się, nurzać się, tarzać się, przewalać się.

Heru'm=wandern, *vn.* (sein) wędrować po różnych miejscach.

Heru'm=werfen, wirfst, wirft, warf herum, habe herumgeworfen, I. *va.* rzucać naokoło, (po)rozrzucać, rzucać tu i owdzie; II. sich —, *vr.* (haben) rzucać, rzucić się.

Heru'm=wickeln, *va.* (haben) owinąć naokoło.

Heru'm=winden, *va.* windest, windet, wand herum, habe herumgewunden, okręcać co koło czego.

Heru'm=wirtschaften, *vn.* (haben) dokazywać, bobrować.

Heru'm=wischen, *vn.* (haben) szarzać, wyszarzać, zeszarzać.

Heru'm=wühlen, *vn.* (haben) ryć naokoło; im Kote — ryć w błocie; in den Büchern — przewracać księgi.

Heru'm=zanken, sich —, *vr.* (haben) sich mit jmndm — kłócić się, cektać się, sprzeczać się z kim, koty z kim drzeć.

Heru'm=zausen, *va.* (haben) kudłać, wykudłać; *vr.* sich mit jmndm borykać się z kim.

Heru'm=zerren, *va.* (haben) szarpać tam i sam, na wszystkie strony.

Heru'm=ziehen, ziehst, zieht, zog herum, habe herumgezogen, ciągnąć naokoło; Mauern um die Stadt — poprowadzić mury naokoło miasta; (obraz.) jmndn — zwodzić, łudzić kogo; II. *vn.* (sein) włóczyć się, koczować, przenosić się, wędrować z miejsca na miejsce, poniewierać się; herumziehend, *ppr.* i *adi.* wędrujący, wędrowny, koczujący; herumziehendes Volk lud koczujący; herumziehende Komödiantentruppe wędrowna trupa komedyantów.

Heru'mziehen, *sn.* =s, poniewierka *f.*, przenosiny *pl.*

Heru'nter, *adv.* (oznacza kierunek, ruch z miejsca wyżej położonego ku mówiącemu) na dół; von oben — z góry (na dół); den Hut —! zdejm kapelusz! kapelusz z głowy! (obraz.) er ist sehr — bardzo podupadł, zmarniał, zubożał.

Heru'nter=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte herunter, habe heruntergebracht, znosić, znieść z góry na dół; (obraz.) die lange Krankheit hat ihn sehr heruntergebracht długa choroba bardzo go wycieńczyła; diese Geschäfte haben ihn ganz heruntergebracht te interesa przywiodły go do ubóstwa, zniszczyły go zupełnie.

Heru'nter=drängen, *va.* (haben) zeprzeć.

Heru'nter=fahren, I. *va.* fährst, fährt, fuhr herunter, habe heruntergefahren, sprowadzić, zwozić, zwieźć z góry na dół; II. *vn.* (sein) 1) zjeżdżać, zjechać; 2) spadać, spaść.

Heru'nter=fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel herunter, bin heruntergefallen, spadać, spaść.

Heru'nter=fliegen, *vn.* fliegst, fliegt, flog herunter, bin heruntergeflogen, zlatywać, zlecieć.

Heru'nter=führen, *va.* (haben) sprowadzić na dół.

Heru'nter=gehen, *vn.* gehst, geht, ging herunter, bin heruntergegangen, schodzić, zniejść.

Heru'nter=handeln, *va.* (haben) wytargować.

Heru'nter=holen, *va.* (haben) (pójść na górę i) sprowadzić, znieść na dół.

Heru'nter=klettern, *vn.* (sein) złazić, zleźć.

Heru'nter=kollern, *vn.* (sein) staczać się, stoczyć się, skatulać się.

Heru'nter=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam, herunter, bin heruntergekommen, 1) przyjść na dół, zejść; 2) podupadać, podupaść, wynędznieć, zubożeć, kapcanieć; heruntergekommen, *pp.* i *adi.* podupadły, wynędzniały, zubożały.

Heru'nter=kriechen, *vn.* (sein) = herunterklettern.

Heru'nter=lassen, *va.* lässest i läßt, läßt, ließ herunter, habe heruntergelassen, 1) pozwolić komu zejść; 2) spuszczać, spuścić.

Heru'nter=laufen, *vn.* läufst, läuft, lief herunter, bin heruntergelaufen, 1) zbiegać, zbiedz; 2) ściekać, ściec.

Heru'nter=machen, *va.* (haben) 1) zdjąć co; 2) jmndn — zburczyć, wyburczyć, zjeździć kogo.

Heru'nter=nehmen, *va.* nimmst, nimmt, nahm herunter, habe heruntergenommen, zdejmować, zdjąć.

Heru'nter=purzeln, *vn.* (sein) stoczyć się.

Heru'nter=reißen, *va.* reißest, reißt, riß herunter, habe heruntergerissen, zdzierać, zedrzeć; (obraz.) ein Werk —, jmndn zedrzeć dzieło, rozszarpać kogo, skrytykować niemiłosiernie.

Heru'nter=rücken, I. *va.* (haben) posunąć na dół, zesunąć; II. *vn.* (sein) posunąć się na dół, ku dołu.

Heru'nter=schieben, *va.* schiebst, schiebt, schob herunter, habe heruntergeschoben, zsuwać, zsunąć na dół.

Heru'nter=schießen, schießest, schießt, schoß herunter, habe heruntergeschossen, I. *va.* zestrzelać, zestrzelić, zrzucać, zrzucić z góry na dół; II. *vn.* (sein) zlecieć jak strzała.

Heru'nter=schlucken, *va.* (haben) = hinunterschlucken.

Heru'nter=setzen, *va.* (haben) 1) zsadzić; 2) den Preis — obniżyć, zniżyć cenę; 3) jmndn — poniżać, poniżyć kogo.

Heru'nter=springen, *vn.* (sein) = herabspringen.

Heru'nter=steigen, *vn.* steigst, steigt, stieg herunter, bin heruntergestiegen, 1) zstępować, zstąpić; 2) zsiadać, zsiąść; 3) schodzić, zejść.

Heru'nter=stoßen, *va.* stößest, stößt, stieß herunter, habe heruntergestoßen, spychać, zepchnąć.

Heru'nter=stürzen, *va.* (haben) i *vn.* (sein) = herabstürzen.

Heru'nter=tun, *va.* tust, tut, tat herunter, habe heruntergetan, zdejmować, zdjąć; den Hut — zdjąć kapelusz, uchylić kapelusza; = heruntermachen 2).

Heru'nter=tropfen, *vn.* (sein) kapać, spadać kroplami.

Heru'nterwärts, *adv.* ku dołowi, na dół.

Heru'nter=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf herunter, habe heruntergeworfen, zrzucać, zrzucić.

Heru'nter=ziehen, ziehst, zieht, zog herunter, heruntergezogen, I. *va.* (haben) ściągać, ściągnąć; II. *vn.* (sein) sprowadzać się, sprowadzić się na dół, z wyższego na niższe piętro.

Hervo'r, *adv.* z za, z ze, z pod, z poza, z pomiędzy; z wewnątrz, na wierzch.

Hervo'r=blicken, *vn.* (haben) wyglądać skąd; ukazać się.

Hervo'r=blinken, *vn.* (haben) błyszczeć przez co, z za czego.

Hervo'r=brechen, *vn.* brichst, bricht, brach hervor, bin hervorgebrochen, 1) wyskoczyć, wypaść z za; aus dem Hinterhalte — wypaść, wyskoczyć z zasadzki; 2) buchnąć, wybuchnąć; 3) wytryskać, wytrysnąć; 4) wydobywać się, ukazać, się; die Sonne bricht aus den Wolken hervor słońce wydobywa się, zajaśniało z poza chmur; schon brechen die Blätter hervor już liście się ukazują, już drzewa wypuszczają.

Hervo'r=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte hervor, habe hervorgebracht, 1) wynosić, wynieść, wyprowadzić co na widok; dobywać, dobyć czego; 2) rodzić, urodzić, wydawać, wydać na świat; das neunzehnte Jahrhundert brachte viele große Männer hervor wiek dziewiętnasty wydał wielu wielkich mężów; ohne ein Wort — zu können nie mogąc wydać, wypowiedzieć ani słowa, zdobyć się na słowo; 3) zum erstenmal — odkryć, wyjawić, najprzód powiedzieć, wymyślić co; 4) = verursachen sprawić co, stać się czego powodem.

Hervo'r=drängen, *va.* (haben) jmndn, etw., sich — cisnąć, pchać kogo, co, się naprzód.

Hervo'r=dringen, *vn.* dringst, dringt, drang hervor, bin hervorgedrungen, wydobywać się (gwałtem) skąd, wybiedz skąd.

Hervo'r=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hervor, bin hervorgegangen, wychodzić, wyjść skąd (na widok); pokazywać, pokazać się; (obraz.) daraus geht hervor, daß . . . z tego okazuje się, wynika, wypływa, że . . .

Hervo'r=gucken, *vn.* (haben) wyzierać z poza czego.

Hervo'r=heben, *va.* hebst, hebt, hob hervor, habe hervorgehoben, podnieść co i okazać, wynosić, wynieść; (obraz.) szczególną uwagę zwracać na co; jmnds Verdienste — wywyższać, wynosić czyje zasługi.

Hervo'r=kehren, *va.* (haben) = hervorheben.

Hervo'r=keimen, *vn.* (sein) puszczać, puścić, kiełkować.

Hervo'r=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hervor, bin hervorgekommen, wychodzić, wyjść, ukazać się, wynurzyć się, zjawić się.

Hervo'r=kriechen, *vn.* kriechst, kriecht, kroch hervor, bin hervorgekrochen, wyczołgać się, wyłazić, wyleźć skąd.

Hervo'r=langen, *va.* (haben) wydobywać, wydobyć.

Hervo'r=lassen, *va.* lässest, i läßt, läßt, ließ hervor, habe hervorgelassen, wypuścić kogo na widok, pozwolić wystąpić, wyjść, ukazać się.

Hervo'r=leuchten, *vn.* (haben) błyszczeć, świecić przez co, z poza; sein Name leuchtet unter allen anderen hervor imię jego jaśnieje między wszystkiemi innemi; hervorleuchtend, *ppr.* i *adi.* błyszczący, świecący, jaśniejący; celujący, znakomity.

Hervo'r=locken, *va.* (haben) wywabić z poza, skąd.

Hervo'r=quellen, *vn.* quillst, quillt, quoll hervor, bin hervorgequollen, wypływać, wypłynąć skąd; die Tränen quollen hervor łzy się puściły, płynęły strumieniem.

Hervo'r=ragen, *vn.* (haben) 1) sterczeć, wystawać, wyglądać; sein Kopf ragte nur einen Moment aus dem Wasser hervor głowa jego chwilę tylko wyglądała z wody; 2) przewyższać, górować; (także obraz.) = celować, przodować; durch Gelehrsamkeit vor allen — nauką nad wszystkim celować, wszystkich przewyższać.

Hervo'rragend, *adi.* 1) wystający, sterczący; wypukły; 2) wydatny; znamienity, celujący.

Hervo'rragung, *sf. pl.* -en, 1) sterczenie *n.*, wystawanie *n.*, wypukłość *f.*; 2) wyższość *f.* (nad innych).

Hervo'r=rauschen, *vn.* (sein) z szelestem, ze szmerem wydobywać się skąd.

Hervo'r=rieseln, *vn.* (sein) szczerkotać, wyszczerkać.

Hervo'r=rufen, *va.* rufst, ruft, rief hervor, habe hervorgerufen, wywoływać, wywołać;

kazać wystąpić; (obraz.) einen Streit — wywołać spór; Neugierde — wzbudzić zaciekawienie.

Hervo'r=scharren, *va.* (haben) wygrzebywać, wygrzebać.

Hervo'r=schieben, *va.* schiebst, schiebt, schob hervor, habe hervorgeschoben, wysuwać, wysunąć z poza, z pod czego.

Hervo'r=schießen, *vn.* schießest, schießt, schoß hervor, bin hervorgeschossen, wystrzelić, ukazać się nagle.

Hervo'r=schimmern, *vn.* (haben) połyskiwać, lśnić się z pomiędzy czego.

Hervo'r=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah hervor, habe hervorgesehen, patrzeć, wyzierać, wyglądać z poza, z pomiędzy czego.

Hervo'r=sprengen, *vn.* (sein) wyskoczyć naprzód, szybko wyjechać (na koniu).

Hervo'r=sprießen, *vn.* sprießest, sprießt, sproß hervor, bin hervorgesprossen, wyrastać, kiełkować skąd.

Hervo'r=springen, *vn.* springst, springt, sprang hervor, bin hervorgesprungen, 1) wyskakiwać, wyskoczyć; 2) wystawać, sterczeć.

Hervo'r=spritzen, *vn.* (sein) wytryskać.

Hervo'r=sprossen, *vn.* (sein) = hervorsprießen.

Hervo'r=sprudeln, *vn.* (sein) wytryskać, wytrysnąć, bluszczeć.

Hervo'r=stammeln, i **Hervo'r=stottern**, *vn.* (haben) wyjąkać, wyjęknąć, wybełkotać.

Hervo'r=stechen, *vn.* stichst, sticht, stach hervor, habe hervorgestochen, 1) wystawać, sterczeć; 2) odznaczać się, celować, przewyższać innych.

Hervo'rstechend, *adi.* 1) sterczący, wystający; 2) wydatny, znakomity; eine =e Schönheit piękność nadzwyczajna, uderzająca; =e Eigenschaften przymioty celujące.

Hervo'r=stehen, *vn.* stehst, steht, stand hervor, bin hervorgestanden, wystawać, sterczeć naprzód.

Hervo'rstehend, *adi.* wystający, sterczący.

Hervo'r=stoßen, *va.* stoßest i stößt, stößt, stieß hervor, habe hervorgestoßen, wypchnąć gwałtownie; (obraz.) Flüche — miotać przekleństwa.

Hervo'r=strahlen, *vn.* (haben) z blaskiem się ukazywać, zajaśnieć.

Hervo'r=strecken, *va.* (haben) wyciągnąć, wyszczerzyć, wyściubić, wystawić.

Hervo'r=strömen, *vn.* (sein) strumieniem, strumieniami skąd płynąć, wypływać, wyciekać, wyciec, buchać, wybuchać.

Hervo'r=stürzen, *vn.* (sein) gwałtownie, z łoskotem wypadać, wypaść, wybiedz, rzucić się skąd.

Hervo'r=suchen, *va.* (haben) wyszukiwać, wyszukać.

Hervo'r=tauchen, *vn.* (sein) wynurzyć się, wypłynąć na wierzch.

Hervo'r=treten, *vn.* trittst, tritt, trat hervor, bin hervorgetreten, występować, wystąpić; seine Güte tritt besonders hervor dobroć jego najbardziej uderza, odznacza się, celuje.

Hervo'r=tun, tust, tut, tat hervor, habe hervorgetan, I. *va.* wydobywać, wydobyć, wynieść, wyprowadzić na widok; II. sich —, *vr.* wyjść na widok, ukazać się; odznaczać się, odznaczyć się, celować, wygórować.

Hervo'r=wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się wyjść, wystąpić.

Hervo'r=zaubern, *va.* (haben) wyczarować, czarem wywołać, stworzyć.

Hervo'r=ziehen, *va.* ziehst, zieht, zog hervor, habe hervorgezogen, wyciągać, wyciągnąć.

He'r=wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się przyjść tutaj.

He'rwärts, *adv.* ku tej stronie.

He'rweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga *f.* tutaj, dotąd, w tę stronę, przyjście *n.*

He'r=weisen, I. *va.* weisest, weist, wies her, habe hergewiesen, 1) pokazywać, pokazać; 2) jmndn — pokazać komu drogę tutaj; II. *vn.* (haben) wskazywać kierunek w tę stronę.

He'r=wenden, wendest, wendet, wandte her, habe hergewandt, I. *va.* obrócić w tę stronę; II. sich —, *vr.* obrócić się w tę stronę.

He'r=werfen, wirfst, wirft, warf her, habe hergeworfen, I. *va.* rzucić tutaj, w tę stronę; II. sich —, *vr.* rzucić się w tę stronę.

He'r=winken, I. *va.* (haben) jmndn — kiwać, skinąć na kogo, aby tu przyszedł; II. *vn.* (haben) skinąć.

He'r=wollen, *vn.* willst, will, wollte her, habe hergewollt, chcieć tutaj przyjść, przybyć, przyjechać.

He'r=wünschen, *va.* (haben) jmndn, etw. — życzyć sobie, aby kto tu przybył, aby się co tu dostało.

Herz i **He'rze**, *sn.* Herzens, *dat.* Herzen, *pl.* Herzen, 1) serce *n.*; zum =en gehörig sercowy; Lehre vom =en kardyologia, nauka o sercu; kleines — serduszko; das — pocht, schlägt serce kołace, bije; er traf ihn mitten ins — trafił go w samo serce; an gebrochenem =en sterben umrzeć na pęknięcie serca; sie trägt ein Kind unter dem =en nosi dziecię pod sercem, w żywocie; 2) serce, pierś *m.*; die Hand aufs — legen położyć rękę na pierś; Hand aufs —! przyznaj się! mów prawdę! jmndn ans — drücken przycisnąć kogo do serca, do piersi; 3) serce, uczucie *n.*; er hat das — auf dem rechten Fleck ma wielkie, wspaniałe, dobre serce; ein — von Stein serce jak głaz, jak krzemień (twarde); jmndn auf — und Nieren prüfen zbadać kogo dokładnie, przejrzeć do głębi serca czyjego; er hat kein — für die Armen nie ma serca dla biednych; jmndm das — schwer machen trapić, dręczyć kogo; es ist mir enge ums — serce

mi się ściska; es wird ihm warm ums — krew w nim wrzeć poczyna; wie ist es dir ums —? jak ci? co czujesz? mir hüpfte das — vor Freude serce skakało mi z radości; etw. auf dem =en haben mieć co na sercu; was hast du auf dem =en? co masz na sercu? co ciebie trapi? sich etw. zu =en nehmen brać sobie co do serca, kłopotać się, martwić się czem, szczerze się czem zająć; nimm dir das nicht so zu =en nie bierz sobie tego zbyt do serca, nie zaprzątaj się tem tak; es liegt mir am =en leży mnie na sercu, bardzo mnie obchodzi, zależy mi na tem; das war ihm ein Stich albo gab ihm einen Stich ins — to go ubodło, to mu serce przeszyło; das zerreißt mir das — to łamie mi serce; bei dieser Nachricht fühlte ich das — erleichtert albo erweiterte sich mein — na tę wiadomość ulżyło mi się na sercu; diese Nachricht wollte mir fast das — abstoßen na tę wiadomość omal że serce mi nie pękło, wiadomość ta pozbawiła mnie prawie całkiem zmysłów; dieses Unglück brach ihm das — to nieszczęście serce mu przeszyło; jmndm ins — schauen zajrzeć komu do serca, odgadnąć czyje myśli; jmndm sein — ausschütten wylewać przed kim swe serce, wynurzyć komu, co się ma na sercu, odkryć komu tajniki serca swego, wyspowiadać się przed kim; er trägt das — auf der Zunge co ma w sercu to i na języku; jmndm das — erweichen ująć, podbić, zdobyć czyje serce; zum =en sprechen, gehen przemawiać, trafić do serca, wzruszać; jmndm etw. ans — legen polecać co szczególnie, gorąco czyjej pieczy, staranności; reden wie es einem ums — ist mówić od serca, szczerze, otwarcie; auf die Stimme des =ens hören słuchać głosu serca, powodować się sercem; die Sprache des =ens reden mówić co serce rozkaże; aus dem =en z serca, serdecznie, szczerze; von ganzem =en albo aus vollem =en, von =en gern z całego serca, z największą chęcią; von ganzem =en albo aus vollem =en lachen śmiać się serdecznie; das kommt vom =en to z serca pochodzi, to szczere, niekłamane; ein — und eine Seele sein mieć jedno serce i jedną duszę, być w serdecznej przyjaźni; mir ist ein Stein vom =en gefallen, als ich das hörte kamień, ciężar mi spadł z serca, gdym to usłyszał; wes das — voll ist, des geht der Mund über co na sercu to i na języku, z obfitości serca usta mówią; 4) serce, miłość *f.*, przywiązanie *n.*; sein — an jmndn, an etw. hängen przywiązać się do kogo, do czego; sein — hängt an den Büchern kocha się w książkach; er hat sie in sein — geschlossen albo sie ist ihm ans — gewachsen przylgnęła mu do serca, przylgnął do niej; da ist alles, was dein — begehrt tu jest wszystko, czego żywnie zapragniesz; nach =ens Wunsch według upodobania; sie wählte den Mann nach ihrem =en wybrała męża, którego kochała; sich alle =en gewinnen, verbinden zdobyć, podbić, ująć, usidlić serca wszystkich; (przymilająco:) mein —! moje serce, serduszko! 5) serce, odwaga *f.*, męstwo *n.*, animusz *m.*; — haben mieć odwagę (serce), być odważnym; wenn du ein (albo das) — hast, komm her chodź tu, zbliż się, jeśli masz odwagę; ich hatte nicht das — dazu nie miałem na tyle odwagi; kein — haben niemieć odwagi, (serca); sich ein — nehmen, fassen nabrać serca, odważyć się, zebrać się; das — ist ihm in die Hosen gefallen, er hat das — in den Hosen stracił odwagę; 6) niekiedy: dusza *f.*, myśli *pl.*; wofür wir uns halten in unseren =en za co się mamy, uważamy w myślach naszych, w duszy; 6) środek *m.*, wnętrze *n.*, centrum *n.*; im =en des Landes w samym środku kraju; 7) głąb *m.*, głąbik *m.* (n. p. u kapusty); 8) (w kartach, zazwyczaj) =en *pl.* czerwień *f.*; —(en) König król czerwienny; 9) = Herzstück.

Herz=, *adi.* sercowy.

He'rzader, *sf.* aorta *f.*, tętnica główna.

He'r=zählen, *va.* (haben) wyliczać, odliczać, wyliczyć; etw. an den Fingern — können módz co wyrachować na palcach.

Herzallerlie'bst, *adi.* serdecznie ulubiony, nadzwyczajnie miły, przyjemny.

He'rzanlauf, *sm.* = Herzschemel.

He'r=zaubern, *va.* (haben) mocą czarodziejskiej sztuki sprowadzić, okazać.

He'rzbalsam, *sm.* =s, balsam *m.* na ból serca.

He'rzbeklemmung, *sf. pl.* =en, ucisk *m.* na sercu.

He'rzbeutel, *sm.* =s, osierce *n.*, osierdzie *n.*

He'rzbewegend, *adi.* wzruszający serce.

He'rzblatt, *sn.* =(e)s, 1) sercowe listki *pl.*; 2) kość mostkowa; 3) (obraz.) benjaminek *m.*, ulubieniec *m.*, pieszczoszek *m.*, ulubienica *f.*, pieszczoszka *f.*

He'rzblättchen, *sn.* =s, *dimin.* od Herzblatt, ulubieniec *m.*, pieszczoszek *m.*, ulubienica *f.*, pieszczoszka *f.*; mein —! serduszko, serce moje.

He'rzblume, *sf. pl.* =n, borak *m.* (roślina).

He'rzbrechend, *adi.* sercołomny, serce rozdzierający, wzruszający.

He'rzbruder, *sm.* =s, brat *m.* przyjaciel *m.*, druh *m.* od serca, ulubiony, serdeczny.

He'rzbube, *sm.* =n, walet *m.*, niżnik czerwienny (w kartach).

He'rzchen, *sn.* =s, *pl.* —, serduszko *n.*; mein —! serduszko moje, rybeńko moja!

He'rzdame, *sf.* dama czerwienna (w kartach).

He'rzdrücken, *sn.* =s, ciśnienie *n.* serca.

He'rzdurchbohrend, *adi.* przeszywający serce.

He'r=zeigen, *va.* (haben) pokazać co.

He'rz(e)leid, *sn.* =(e)s, ból *m.* serca; żal *m.*, gorycz *f.*; jmndm alles gebrannte — antun do żywego komu dopiekać, gryźć kogo wszelkimi możliwymi sposobami.

He'rzen, *va.* (haben) do serca przytulać, przytulić, uściskać, uścisnąć, głaskać, pieścić.

He'rzensandacht, *sf.* nabożeństwo gorące.

He'rzensangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa *f.* sercowa, miłosna.

He'rzensangst, *sf. pl.* =ängste, tęsknota *f.*, utrapienie *n*, kłopot *m.*, tarapata *f.*

He'rzensdieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zdobywca *m.* serc.

He'rzenseinfalt, *sf.* naiwność serdeczna.

He'rzensergießung, *sf. pl.* =en i **He'rzenserguß,** *sm.* =sses, wylanie *n.* się serca.

He'rzensfreude, *sf. pl.* =n, wielka radość, nadzwyczajna ochota.

He'rzensfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* od serca, serdeczny.

He'rzensfroh, *adi.* serdecznie, bardzo kontent, wesoły, rozradowany.

He'rzensgedanke, *sm.* =n, *pl.* =n, myśl tajona, życzenie gorące.

He'rz(ens)geliebte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, **He'rz(ens)geliebte,** *sf. pl.* =n, najukochańszy, najukochańsza.

He'rzensglaube, *sm.* =n, wiara *f.* z serca pochodząca, głęboka, prawdziwa.

He'rzensgrund, *sm.* =es, grunt *m.* serca.

He'rzensgut, *adi.* nadzwyczajnie dobry, jak najlepszego serca. [serca.

He'rzensgüte, *sf.* dobroć *f.*

He'rzensjammer, *sm.* =s, utrapienie *n.*

He'rzensjunge, *sm.* =n, *pl.* =en, luby chłopak; mein —! moje serce! mój kochany!

He'rzenskind, *sn.* =es, ukochane dziecko; gagatek *m.*

He'rzenskönigin, *sf.* królowa *f.*, pani *f.* serca.

He'rzenskummer, *sm.* =s, utrapienie *n.* serca, zgryzota *f.*

He'rzenskundiger, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* serca ludzkiego.

He'rzensliebe, *sf.* miłość serdeczna, gorąca.

He'rzenslust, *sf.* serdeczna uciecha, rozkosz; nach — podług upodobania, dowoli, do syta.

He'rzensmann, *sm.* ukochany mąż; mein —! moje serce!

He'rzensmeinung, *sf.* zdanie, uczucie szczere, prawdziwe, ze serca pochodzące.

He'rzensnot, *sf.* = Herzensangst.

He'rzensreue, *sf.* skrucha serdeczna, prawdziwa, szczera.

He'rzenssache, *sf.* = Herzensangelegenheit; es war mir — serce, uczucie mi to kazało.

He'rzenstrost, *sm.* =es, pocieszenie *n.* serca.

He'rzensvater, *sm.* =s, ukochany ojciec.

He'rzenswunsch, *sm.* =es, *pl.* =wünsche, życzenie serdeczne, gorące; nach — według upodobania.

He'rzentzückend, *adi.* zachwycający (serce).

He'rzentzündung, *sf.* zapalenie *n.* serca.

He'rzerbse, *sf. pl.* =n, serdusznik *m.*, serduszek *m.* (roślina).

He'rzerfreuend, *adi.* rozweselający, pocieszający serce.

He'rzergreifend, *adi.* przenikający serce; czuły, wzruszający.

He'rzerhebend, *adi.* podnoszący serce.

He'rzerquickend, *adi.* pokrzepiający serce, umysł.

He'rzerschütternd, *adi.* = Herzergreifend.

He'rzerweiterung, *sf.* rozszerzenie *n.*, powiększenie *n.* serca.

He'rzfehler, *sm.* =s, błąd *m.* serca.

He'rzfell, *sn.* =(e)s, osierdzie *n.*

He'rzfinger, *sm.* =s, (= Goldfinger) palec serdeczny, pierścieniowy, wierny.

He'rzförmig, *adi.* sercowaty, serduszkowaty.

He'rzfressend, *adi.* trawiący serce.

He'rzgabel, *sf.* = Herzschemel.

He'rzgespann, *sn.* =(e)s, 1) kordyaka *f.*, ckliwość *f.* na sercu; 2) serdecznik pospolity (roślina).

He'rzgewächs, *sn.* =es, = Herzpolyp.

He'rzgrube, *sf.* dołek (pod) sercowy.

He'rzhaft, *adi.* 1) odważny, śmiały, bitny; *adv.* odważnie, śmiało; 2) tęgi, mocny; 3) posilny, posilający.

He'rzhaftigkeit, *sf.* odwaga *f.*, śmiałość *f.*, bitność *f.*

He'rzhaut, *sf.* i **He'rzhäutchen,** *sn.* =s, błona sercowa.

He'r=ziehen, ziehst, zieht, zog her, hergezogen, I. *va.* (haben) ciągnąć kogo, co tutaj, w tę stronę; II. *vn.* (sein) = hergezogen kommen 1) zbliżać się, nadciągać, przybywać; przylatywać; 2) przenosić się, przenieść się, przeprowadzić się, przesiedlić się (w tę stronę, tutaj); 3) über jmndn — łajać, krytykować kogo, wsiąść na kogo.

He'rzig, *adi.* 1) mający serce (dziś tylko w złożonych wyrazach używane n. p. feigherzig, gut—, hart—); 2) serdeczny, miły, luby, ukochany.

Herzi'nnig, I. *adi.* od serca, serdeczny, szczery; II. *adv.* także =inniglich, serdecznie, całem sercem, z całego serca.

He'rzkammer, *sf. pl.* =n, komórka sercowa.

He'rzkirsche, *sf. pl.* =n, marmurka *f.*, wiśnia łotowa, pstra wielka, łotówka *f.*

He'rzkirschenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, wiśniowe drzewo wydające łotówki.

He'rzklappe, *sf. pl.* =n, klapa sercowa.

He'rzklopfen, *sn.* =s, bicie *n.* serca.

He'rzkohl, *sm.* =(e)s, kapusta włoska, sabaudka *f.*

He'rzkönig, *sm.* =s, król czerwienny (w kartach).

He'rzkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* (-e *pl.*) serca, sercowy (-we *pl.*).

He'rzkrank, *adi.* chory na serce.

He'rzkränkend, *adi.* przykry, niemiły dla serca, sercu.

He'rzkrankheit, *sf.* *pl.* =en, choroba *f.* serca, sercowa.

He'rzlähmung, *sf.* *pl.* =en, paraliż *m.* serca.

He'rzlappen, *sm.* i **He'rzläppchen**, *sn.* = Herzohr.

He'rzlich, *adi.* serdeczny, bardzo życzliwy; *adv.* serdecznie, życzliwie; — lieben serdecznie, całem sercem, z całego serca kochać; es — gut mit jmndm meinen dobrze komu życzyć, być komu życzliwym; — weinen serdecznie, rzewnie płakać; — lachen śmiać się serdecznie, do rozpuku; — gut bardzo dobrze, jak najlepiej; — schlecht okropnie, bardzo źle; — gern bardzo chętnie, jak najchętniej; ich habe diese Arbeit — satt mam tej roboty już po uszy, ta robota uprzykrzyła mi się okropnie.

He'rzlichkeit, *sf.* serdeczność *f.*; szczerość *f.* [szy.

Herzlie'b, *adi.* najukochań-

Herzlie'bchen, *sn.* =s, i **Herzlie'bste(r)** *sm.* i *sf.* =n, *pl.* =n, najukochańszy (-sza), z serca ukochany (-na), najmilszy (-sza); mein Herzliebchen moje serduszko, moja luba, rybka.

He'rzlos, *adi.* 1) bez serca, bezduszny; nieczuły, niemiłosierny; 2) (czasami:) bez odwagi; *adv.* bez serca, niemiłosiernie, bezlitośnie; der Herzlose bezdusznik *m.*

He'rzlosigkeit, *sf.* 1) brak *m.* serca, nieczułość *f.*, bezduszność *f.*; 2) brak *m.* odwagi.

He'rzmuschel, *sf.* *pl.* =n, sercak *m.*, sercówka *f.*

He'rznagend, *adi.* gryzący serce, trapiący.

He'rzog, *sm.* =s, *pl.* **He'rzoge** i **He'rzöge**, wojewoda *m.*, książę *m.*

He'rzogin, *sf.* *pl.* =innen, wojewodzina *f.*, księżna *f.*

He'rzoglich, *adi.* książęcy; *adv.* po książęcemu.

He'rzogtum, *sn.* =(e)s, *pl.* =tümer, księstwo *n.*

He'rzohr, *sn.* =(e)s, 1) uszko *n.* sercowe (anatomia); 2) ucho *n.* krzyżownicy (kolejn.)

He'rzpochen, *sn.* = Herzklopfen.

He'rzpolyp, *sm.* =en, *pl.* =en, polip sercowy.

He'rzrührend, *adi.* wzruszający serce.

He'rzschemel, *sm.*, **He'rzanlauf**, *sm.* i **He'rzgabel**, *sf.* osada *f.* dzióba krzyżownicy, mostek *m.* rozjazdu, osada *f.* ostrza rozjazdu (kolejn.)

He'rzschlächtig, *adi.* dychawiczny.

He'rzschlächtigkeit, *sf.* dychawiczność *f.* (u koni).

He'rzschlag, *sm.* =(e)s, 1) bicie *n.* serca; 2) udar *m.*, porażenie *n.* (sercowe).

He'rzspannen, *sn.* kurcze *m.* *pl.*

He'rzstärkend, *adi.* wzmacniający serce, orzeźwiający.

He'rzstärkung, *sf.* wzmocnienie *n.* serca; kordyał *m.*

He'rzstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, serdecznik *m.*

He'rzspitze, *sf.* ob. Herzstückspitze.

He'rzstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, także Herz, *sn.* i **Kreuzungsstück**, *sn.* rozjazd *m.*, krzyżownica *f.*; Doppel=, Doppelkreuzungsstück krzyżownica rozwarta, rozjazd rozwarty; gewöhnliches, einfaches Kreuzungsstück krzyżownica zwyczajna, ostra; Guß=, Gußherz rozjazd lany, krzyżownica lana; — mit Anlauf, — mit Herzschemel krzyżownica, rozjazd z osadą dzióba, z mostkiem; — mit beweglichen Schenkeln krzyżownica, rozjazd o skrzydłach ruchomych; — mit festen Hornschienen o skrzydłach nieruchomych; — mit überhöhten Hornschienen o skrzydłach podwyższonych; Schienen=, Schienenherz, Schmiedherz krzyżownica ze szyn, rozjazd szynowy; Stahl=, Stahlherz krzyżownica stalowa, rozjazd stalowy; wendbares — krzyżownica dwulicowa, rozjazd obustronny (kolejn.).

He'rzstückspitze, *sf.* i **He'rzspitze**, *sf.* *pl.* =n, ostrze *n.*, dzióbm. krzyżownicy (kolejn.)

Herzu', *adv.* ob. herbei; —! tritt —! pójdź, pójdźcie tu! zbliż, zbliżcie się!

Herzu'=eilen, *vn.* (sein) ob. herbeieilen.

Herzu'=treten, *vn.* (sein) ob. herantreten.

He'rzvorhof, *sm.* =(e)s, uszko sercowe.

He'rzwassersucht, *sf.* puchlina sercowa.

He'rzweh, *sn.* =s, 1) ból *m.* serca; 2) zgryzota *f.*, utrapienie *n.*

He'r=zwingen, *va.* zwingst, zwingt, zwang her, habe hergezwungen, jmndn — przymusić kogo przyjść tu.

He'rzwunde, *sf.* *pl.* =n, rana *f.* w sercu; (obraz.) rana sercu zadana.

He'rzwurzel, *sf.* *pl.* =n, korzeń serdeczny, gorysz siny (roślina).

He'rzzerreißend, *adi.* serce rozdzierający.

Heterodo'x, *adi.* innej, odmiennej wiary, nauki, innego wyznania.

Heterodoxie', *sf.* *pl.* =(e)n, heterodoksya *f.*, obca, błędna nauka, wiara.

Heteroge'n, *adi.* innego gatunku, innej natury.

He'tzbahn, *sf.* *pl.* =en, miejsce *n.* szczwania psów, szczwalnia *f.*

He'tzblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, gazeta podburzająca partye, prowokująca.

He'tze, *sf.* 1) szczwanie *n.*, polowanie *n.* z psami; 2) in der — sein spieszyć się; 3) szczwalnia *f.*; heca *f.*; 4) eine — Hunde łaja *f.*; (obraz.) zgraja *f.*, kupa *f.*, gromada *f.*; eine — Kinder kupa, gromada dzieci; 5) gonitwa *f.*

He'tzen, *va.* (haben); einen Hirsch — szczuć, szczwać jelenia; einen Bettler vom Hofe — wyszczuć żebraka psami z podwórza; jmndn (fast) zu Tode — gonić kogo tam i sam

do upadłego; ein Gleichnis zu Tode — powtarzać porównanie aż do znudzenia; er ist mit allen Hunden gehetzt to lis szczwany, na cztery nogi kuty; die Hunde auf das Wild — poszczuć psy na zwierzynę; (obraz.) gegeneinander — szczuć, podszczuwać, podbechtać, podżegać na siebie kogo przeciw komu.

He'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, szczwacz *m.*, dojeżdżacz *m*, człowiek, który szczuje; (także przenośnie) podżegacz *m.*

He'tzgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, szczwalnia *f.*

He'tzhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pies *m.* do szczwania, pies gończy.

He'tzjagd, *sf. pl.* =en, harap *m.*, łowy *pl.*, polowanie *n.* z chartami; gonitwa *f.*

He'tzjäger, *sm.* =s, *pl.* —, szczwacz *m.*

He'tzleine, *sf. pl.* =n, smycz *f.*

He'tzlos, *adi.* ein =ser Hund pies ze smyczy spuszczony; die Hunde — machen spuścić psy, charty ze smyczy.

He'tzpeitsche, *sf. pl.* =n, harap *m.*, harapnik *m.*

He'tzplatz, *sm.* = Hetzgarten.

He'tzriemen, *sm.* =s, *pl.* —, smycz *f.*

Heu, *sn.* =(e)s, siano *n.*; — machen kosić trawy i suszyć je na siano; ins — fahren wyjechać na łąkę po siano; ein Fuder — fura siana; das — in Haufen setzen siano w stogi układać; (obraz.) Geld wie — haben mieć pieniędzy jak śmiecia.

Heu'baum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, powąz *m.*

Heu'beere, *sf.* ob. Heidelbeere.

Heu'boden, *sm.* =s, *pl.* =böden i **Heu'bühne**, *sf. pl.* =n, siennica *f.*, strych *m.*, szopa *f.* na siano.

Heu'bund, *sn.* =(e)s i **Heu'bündel**, *sn.* =s, *pl.* —, wiązka *f.*, wiązeczka *f.* siana.

Heuchelei', *sf. pl.* =en, obłuda *f.*

Heu'chelglaube, *sm.* =ns, wiara udana, obłudna.

Heu'chelmiene, *sf. pl.* =en, mina *f.* obłudnika, obłudna, świętoszkowata.

Heu'cheln, I. *vn.* (haben) udawać, zmyślać; II. *va.* (haben) jmndm Freundschaft — udawać wobec kogo przyjaciela; eine schuldlose Miene — przybrać minę niewinnego; Tränen — udawać płaczącego.

Heu'chelrede, *sf. pl.* =n, obłudna, udana mowa.

Heu'chelschein, *sm.* =(e)s, pozór fałszywy, obłudny.

Heu'cheltränen, *sf. pl.* łzy zmyślone, nieszczere, łzy krokodyle.

Heu'chler, *sm.* =s, *pl.* —, obłudnik *m.*, hipokryta *m.*

Heu'chlerin, *sf. pl.* =innen, obłudnica *f.*, hipokrytka *f.*

Heu'chlerisch, *adi.* obłudny, fałszywy, nieszczery; =es Wesen obłudność; *adv.* obłudnie.

Heu'en, *vn.* (haben) siano siec, kosić trawę na siano; siano zbierać.

Heu'er, I. *sm.* =s, ob. Heumacher; II. *sf. pl.* =n, dzierżawa *f.* gruntu; — der Schiffsmannschaft werbunek, zaciąg majtków; płaca majtków; — eines Schiffes najem okrętu.

Heu'er, *adv.* latoś, tego roku.

Heu'erbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kontrakt *m.* najmu (maryn.)

Heu'erling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) tegoroczny, tegoroczniak *m.*; 2) najemnik *m.*

Heu'ern, *va.* (haben) 1) dzierżawić, brać w dzierżawę; 2) ein Schiff — nająć okręt; die Mannschaft — werbować majtków.

Heu'ernte, *sf. pl.* =n, sianokos *m.*, sianożęć *f.*

Heu'fuder, *sn.* =s, *pl.* —, fura *f.* siana.

Heu'gabel, *sf. pl.* =n, widły *pl.* (do siana).

Heu'haufen, *sm.* =s, *pl.* —, kopa *f.* siana.

Heu'kalb, *sn.* =(e)s, cielec *m.*

Heu'len, *vn.* (haben) 1) wyć; die Wölfe, Hunde — wilki, psy wyją; der Sturm heult wiatr wyje, huczy; 2) przeraźliwie śpiewać, płakać, beczeć; mit den Wölfen muß man — kiedy wejdziesz między wrony, musisz krakać jako one.

Heulerei', *sf. pl.* =en, wycie *n.*, huk *m.*; beczenie *n.*, bek *m.*

Heu'machen, *sn.* =s, przewracanie *n.*, suszenie *n.* siana.

Heu'macher, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik siano na łące przewracający.

Heu'mäher, *sm.* =s, *pl.* —, kosiarz *m.*

Heu'monat, *sm.* i **Heu'mond**, *sm.* =(e)s, lipiec *m.*

Heu'ochs, *sm.* =sen, *pl.* =sen, wół sianem pasiony; (obraz.) głupiec *m.*

Heu'pferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, konik *m.* (polny), skoczek *m.*, kobyłka *f.*

Heu'raufe, *sf. pl.* =n, drabina w stajni, za którą siano bydłu zakładają.

Heu'rig, *adi.* latosi, tegoroczny; =er (Wein) wino jare.

Heuri'stik, *sf.* sztuka *f.* odkrywania.

Heu'same(n), *sm.* =ens, sienne nasienie.

Heu'scheuer i **Heu'scheune**, *sf. pl.* =n, stodoła *f.* na siano.

Heu'schober, *sm.* =s, *pl.* —, bróg *m.*, stożek *m.* siana.

Heu'schreck, *sm.* =(e)s, i **Heu'schrecke**, *sf. pl.* =n, szarańcza *f.*

Heu'schreckenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, akacya biała, fałszywa, ostostręczyna *f.*, szarańczyn *m.*, szaraniec *m.*

Heu'schreckenbrut, *sf.* szarańczyk *m.*

Heu'schreckengrille, *sf. pl.* =n, konik polny.

Heu'schreckenkrebs, *sm.* =es, *pl.* =e, langusta *f.*, skulisz *m.*

Heu'schreckenschwarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwärme, rój *m.* szarańczy.

Heu'schuppen, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Heuscheuer.

Heu'sense, *sf.* **Heu'sichel**, *sf. pl.* =n, kosa *f.*, sierp *m.* do siana.

Heu'stock, *sm.* ob. Heuschober.

Heu'te, I. *adv.* dziś, dzisiaj; — morgen, mittag, abend dziś rano, w południe, wieczór; noch — dziś jeszcze;

gerade — właśnie dzisiaj; für — na dzisiaj; — über acht, vierzehn Tage od dziś za ośm, za czternaście dni, od dziś za tydzień, za dwa tygodnie; — übers Jahr od dziś za rok; erst seit — dopiero od dzisiaj; von — an od dzisiaj; von — auf morgen z dzisiaj na jutro, z dnia na dzień; welches Datum schreiben wir —? którego dziś (mamy)? heutzutage dziś, teraz, w tym czasie, w naszych czasach; die Kunst von — dzisiejsza, teraźniejsza sztuka; — mir, morgen dir dziś mnie, jutro tobie; — rot, morgen tot dziś kwitniemy, jutro gnijemy; ich bin nicht von — ja nie dzisiejszy; II. das Heute, *indecl.* dziś, dzień dzisiejszy.

Heu'tig, *adi.* dzisiejszy; der =e Tag dzień dzisiejszy; bis zum =en Tage po dziś dzień; unter dem =en Tage z dzisiejszej daty; die =e Generation dzisiejsze, teraźniejsze pokolenie.

Heu'tzutage, *adv.* dziś, teraz, w tym czasie.

Heu'vogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, żołna *f.* (ptak).

Heu'wage, *sf. pl.* =n, waga *f.* do siana.

Heu'wagen, *sm.* =s, *pl.* — i =wägen, wóz *m.* do siana, wóz ze sianem.

Heu'wender, *sm.* =s, *pl.* —, przewracający *m.* siano.

Heu'zeit, *sf.* sianożęć *f.*, sianożęcie *n.*, czas *m.* koszenia siana, czas kośby.

Hexacho'rd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, heksachord *m.*, skala sześciostopniowa diatoniczna (muzyka).

Hexae'der, *sm.* =s, *pl.* —, sześcian *m.*

Hexago'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sześcian *m.*

Hexa'meter, *sm.* =s, *pl.* —, heksametr *m.*, wiersz sześciostopowy, sześciomiarowy.

Hexa'ndrisch, *adi.* sześciopręcikowy (botanika).

He'xe, *sf. pl.* =n, czarownica *f.*; eine alte — babsko, strzyga.

He'xen, *vn.* (haben) czarować.

He'xenbaum, *sm.* =(e)s, czeremcha *f.*, korcipka *f.*, kocierpka *f.* (bot.)

He'xenberg, *sm.* =(e)s, łysa góra.

He'xenbrut, *sf.* płód czarowniczy, plemię *n.* czarownicy.

He'xenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga czarnoksięska, księga guseł.

He'xenfahrt, *sf. pl.* =en, podróż *f.* czarownicy (na łysą górę).

He'xenfest, *sn.* =es, *pl.* =e, schadzka nocna, zebranie czarownic.

He'xengeschichte, *sf. pl.* =e, opowiadanie *n.* o czarownicach.

He'xenkraut, *sn.* =(e)s, czarnokwit *m.*, czartawa *f.*

He'xenkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, koło czarnoksięskie.

He'xenkunst, *sf. pl.* =künste, magia *f.*, czarnoksięstwo *n.*, czarodziejstwo, sztuka tajemna.

He'xenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, magik *m.*, czarownik *m.*, czarodziej *m.*, czarnoksiężnik *m.*

He'xenpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, świniak *m.* (roślina).

He'xenprobe, *sf. pl.* =n, próba sądowa, ortele *pl.*, próba ognia, wody wrzącej.

He'xenprozeß, *sm.* =zesses, *pl.* =zesse, postępowanie przeciw czarownicom.

He'xenritt, *sm.* ob. Hexenfahrt.

He'xenschuß, *sm.* =es, postrzał *m.* (ból reumatyczny), reumatyzm *m.* w krzyżach.

He'xensegen, *sm.* =s, formułka *f.* zaklęcia, egzorcyzmowa, egzorcyzm *m.*

He'xensteig, *sm.* =(e)s, bieg *m.* kota przez zboże (łowiectwo).

He'xenstich *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szew drobnym ściegiem szyty.

He'xenwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprawa czarodziejska.

He'xenwesen, *sn.* =s, czarownictwo *n.*, czary *m. pl.*

He'xer, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Hexenmeister.

Hexerei', *sf. pl.* =en, czary *pl.*, czarodziejstwo *n.*, czarownictwo *n.*; das ist keine — niema w tem czarów.

He'xerich, *sm.* =s, *pl.* =e, ob. Hexenmeister.

Hi! *interi.* hi, hi, hi! hi, hi, hi!

Hia'tus, *sm.* —, *pl.* —, rozziew *m.* (gramat.).

Hida'lgo, *sm.* =(s), *pl.* =s, hidalgo *m.*, szlachcic hiszpański.

Hie, *adv.* = hier; — und da tu i tam; czasami.

Hieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) cięcie *n.*, cios *m.*, raz *m.*; — mit der Peitsche plaga (batogiem); auf — und Stich fechten bić się na cięcie i sztych, na kłute (sztychowe) i cięte razy, składać się ciętą i sztychową sztuką; den — abwenden odbić cięcie, raz; jmndm einen — versetzen ciąć kogo, zadać komu raz cięty; =e bekommen, austeilen odbierać razy, okładać razami, ciąć w lewo i w prawo; jmndm einen — geben łupnąć, golnąć, ciąć kogo; (obraz.) przyciąć komu; das ist ein — auf mich to do mnie skierowane, mnie się tyczy, do mnie przymówka; der Baum fällt nicht auf einen — na jedno cięcie dąb się nie zwali; nie od razu Kraków zbudowano; chcąc co wielkiego zbudować, nie trzeba pracy żałować; 2) uderzenie *n.*; =e *pl.* baty, *pl.* chłosta *f.*, okładaniec *m.*; er hat tüchtige =e bekommen porządne baty dostał; jmndn zu zehn =en verurteilen skazać kogo na dziesięć kijów, batogów, rózg, plag; hier setzt es =e tu można co oberwać; 3) rana *f.*, blizna *f.* od cięcia, uderzenia; er hat einen — im Gesichte ma ciętą ranę na twarzy; 4) er hat einen — ma w głowie, jest podchmielony, podpity, cięty; (także:) narwany; 5) sianożęć *f.*, żniwo *n.*; 6) wrąb *m.*, wręb *m.* t. j. a) część lasu przeznaczona na rąbanie, b) prawo dane komu na rąbanie drzew w lesie; 7) prawo *n.* poszukiwa-

nia minerałów; 8) feiner — nacięcie gęste, delikatne; grober — nacięcie grube (mechanika).

Hiebei', *adv.* ob. Hierbei.

Hie'ber, *sm.* =s, *pl.* —, szpada obosieczna.

Hie'bfechten, *sn.* =s, szermierka *f.* na pałasze.

Hie'bfest, *adi.* wytrzymały na cięcia.

Hie'bnarbe, *sf. pl.* =n, blizna *f.* od cięcia.

Hie'bwaffe, *sf. pl.* =n, broń sieczna, zimna, biała.

Hie'bwunde, *sf. pl.* =n, rana cięta, cięciem, pałaszem zadana.

Hiedu'rch, *adv.* ob. Hierdurch.

Hief, *sn.* ob. Hift.

Hie'fhorn, *sn.* ob. Hifthorn.

Hiefü'r, *adv.* za to, dlatego.

Hiege'gen, hiehe'r, hiehi'n, ob. Hiergegen, hierher, hierhin.

Hie'len, *vn.* (haben) das Schiff hielt okręt nachyla się, pochyla się z tyłu.

Hiemi't, *adv.* ob. Hiermit.

Hienie'den, *adv.* tu na tej ziemi, w tem życiu.

Hier, *adv.* 1) tutaj, tu; — ruht N. N. tu leży, spoczywa N. N.; — und da tu i owdzie, gdzieniegdzie; — und dort tu i tam, gdzieniegdzie; — unten tu na dole; — oben tu na górze; — herum tu naokoło, w tej okolicy, tu w pobliżu; von — stąd; sind Sie von — ? czy pan stąd, z tego kraju, miasta? (na adresach:) Herrn X — do pana X w miejscu; — bin ich jestem (tu); — ist es oto (jest); — soll ich sprechen tu, w tem miejscu mam ja mówić; — ist nichts zu machen niema tu co robić; — lachte er tu, na te słowa roześmiał się; 2) = in dieser Welt, in diesem Leben na tym świecie, w tem życiu.

Hiera'n i hie'ran, *adv.* tu oto, przytem, na to, o tem, z tego, do tego; — darf man nicht rühren niewolno tego tykać; — ist nicht zu denken o tem ani myśli; — kann man erkennen po tem poznać można.

Hiera'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, hierarcha *m.*, prałat *m.* kościoła; przełożony, rządzący.

Hierarchie', *sf. pl.* =en, hierarchia *f.*, rząd *m.* duchowieństwa, kościelny.

Hiera'rchisch, *adi.* hierarchalny, hierarchiczny; *adv.* hierarchalnie.

Hiera'tisch, *adi.* święty.

Hierau'f i hie'rauf, *adv.* 1) tu na tem miejscu, tu, na to; merken wir — uważajmy na to; 2) potem, poczem, następnie, na to; — ging er fort potem, poczem odszedł.

Hierau's i hie'raus, *adv.* stąd, z tego (miejsca); — folgt z tego wynika, wypływa.

Hierbei' i hie'rbei, *adv.* przytem; — sende ich dir w załączeniu, załącznie przesyłam ci, załączam zarazem.

Hie'rbleiben, *sn.* =s, przebywanie *n.*, pozostawanie *n.* tutaj, w tem miejscu; die Dauer meines =s przez czas mego pobytu tu.

Hierdu'rch, *adv.* tędy, temto, przez to; — teile ich dir mit, daß ... niniejszem donoszę ci, że ...

Hierei'n, *adv.* tu w to, do tego tu.

Hierfü'r, ob. Hiefür.

Hierge'gen, *adv.* na to, przeciw temu, natomiast.

Hierhe'r i Hie'rher, *adv.* tu na to miejsce, tu w to, w tem miejscu; bis — aż dotąd, (do tego miejsca, do tego czasu); das gehört nicht — to tutaj nie należy.

Hierheru'm, *adv.* tu wokoło, w pobliżu.

Hierhe'rwärts, *adv.* ku tej stronie, tu w tę stronę, ku mnie, ku nam.

Hie'rhin, *adv.* tu w tę stronę, tu w tym kierunku; bald —, bald dorthin to tu, to tam.

Hieri'n i hie'rin, *adv.* w tem (miejscu), tutaj; co do tego.

Hiermi't i hie'rmit, *adv.* (z) tem; was willst du — sagen? co chcesz przez to powiedzieć? — teile ich dir mit, daß ... niniejszem donoszę ci, że ...; und — genug! i na tem koniec!

Hierna'ch i hie'rnach, *adv.* potem, poczem; podług tego, stąd.

Hiernä'chst, *adv.* obok tego, w pobliżu, prócz tego.

Hierne'ben, *adv.* tu podle, w pobliżu, przytem.

Hiernie'den, *adv.* ob. Hienieden.

Hiero'ben, *adv.* tu w górze, u góry.

Hierogly'phe, *sf. pl.* =n, hieroglif *m.*

Hierogly'phisch, *adi.* hieroglificzny; *adv.* -cznie.

Hieropha'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, hierofant *m.*, kapłan *m.*

Hie'rorts, *adv.* tutaj, w tem mieście, w tym kraju.

Hieroskopie', *sf.* hieroskopia *f.*, święte wróżenie.

Hie'rsein, *sn.* =s, pobyt *m.* (na tem miejscu), bawienie tu; während meines =s podczas mego tu pobytu.

Hierse'lbst, *adv.* tuże, tutaj, w temże miejscu.

Hierü'ber i hie'rüber, *adv.* nadtem, nad to; o tem.

Hieru'm i hie'rum, *adv.* tu naokoło, tu koło tego, o to tu; dlatego.

Hieru'nten i hie'runten, *adv.* tu na dole, tu niżej.

Hieru'nter i hie'runter, *adv.* tu pod tem, pomiędzy tem, w tem.

Hiervo'n i hie'rvon, *adv.* z tego, od tego, o tem; genug —! dość o tem! dość tego!

Hierwi'der i hie'rwider, *adv.* przeciw temu; natomiast.

Hierzu' i hie'rzu, *adv.* do tego.

Hie'rzulande, *adv.* tutaj, w tym kraju, (tu) u nas.

Hierzwi'schen i hie'rzwischen, *adv.* między tem.

Hiese'lbst, ob Hierselbst.

Hie'sig, *adi.* tutejszy, miejscowy, krajowy.

Hift, *sn.* =s, ton (z) rogu myśliwskiego.

Hi'fthorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, prosty róg myśliwski; ins — stoßen w róg zatrąbić, zadąć, uderzyć.

Hi'ftstoß, *sm.* ob. Hift.

Hi'lfe, *sf. pl.* =n 1) pomoc *f.*, ratunek *m.*, wspomożenie *n.*,

wsparcie *n.*, posiłek *m.*; mit Gottes — za boską pomocą; jmndm — leisten dać, przynieść komu pomoc, dopomagać, dopomódz komu, posiłkować kogo, komu; jmndm zu — eilen (przy)biedz komu na pomoc; jmndm zu — kommen iść, przyjść komu na pomoc, w posiłek; dem Gedächtnis zu — kommen wesprzeć pamięć, przypomnieć; um — bitten, rufen prosić pomocy, wołać o pomoc; mit jmnds — za czyją pomocą; mit — einer Sache za pomocą, za pośrednictwem jakiej rzeczy; (zu) —! hej! na pomoc! ku pomocy! pomocy! 2) pomoc, środek *m.* na co, lekarstwo pomocne na co; 3) = Hilfstruppen wojsko posiłkowe, posiłki; jmndm — schiffen posłać komu pomoc; 4) pomocnik *m.*; sich jmndn zu — nehmen wziąć sobie kogo do pomocy, wziąć kogo na pomocnika; 5) einem Pferde die (nötigen) =n geben konia popędzić.

Hi'lf(e)leistung, *sf. pl.* =en, pomoc dana, danie *n.* pomocy, pomaganie *n.*, dopomożenie *n.*

Hi'lferuf, *sm.* i **Hi'lferufen,** *sn.* =s, wołanie *n.* o pomoc, wzywanie *n.* pomocy.

Hi'lfesuchend, *adi.* szukający, proszący, błagający pomocy.

Hi'lffertig, *adi.* gotowy do pomocy, chętnie pomocy udzielający.

Hi'lffertigkeit, *sf.* gotowość *f.*, skorość *f.* do dania pomocy, chęć *f.* dopomagania.

Hi'lflos, *adi.* bez pomocy, pozbawiony pomocy, ratunku, bez pomocy zostawiony, opuszczony; jmndn — lassen opuścić kogo.

Hi'lflosigkeit, *sf.* brak *m.* pomocy, ratunku, niedostatek *m.* pomocy, opuszczenie *n.*; (często:) bieda *f.*, niedostatek.

Hi'lfreich, *adi.* pomocny, dobroczynny; jmndm =e Hand leisten podać komu pomocną rękę, wesprzeć kogo swoją pomocą.

Hi'lfs=, *adi.* pomocniczy, posiłkowy.

Hi'lfsamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd pomocniczy.

Hi'lfsbahn, *sf. pl.* =en, kolej tymczasowa, kolej robocza.

Hi'lfsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik pomocniczy, substytut *m.*, zastępca *m.*

Hi'lfsbedürftig, *adi.* potrzebujący pomocy, potrzebny; biedny.

Hi'lfsbedürftigkeit, *sf.* potrzeba *f.*, potrzebowanie *n.* pomocy, wsparcia; bieda *f.*, niedostatek *m.*

Hi'lfsbischof, *sm.* =(e)s, *pl.* =schöfe, koadjutor biskupi.

Hi'lfsboot, *sn.* =es, *pl.* =e, lichton *m.*, lichtuga *f.*, statek *m.* dla ulżenia (ładunku).

Hi'lfsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka podręczna, podręcznik *m.*, poradnik *m.*

Hi'lfsdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, pomoc *n.*, tłoka *f.*, szarwark *m.*

Hi'lfsgelder, *n. pl.* sumy *pl.* posiłkowe, składki *pl.* pomocne.

Hi'lfsheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pomoc *f.*, wojsko posiłkowe, posiłki *pl.*

Hi'lfslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, kollaborator *m.*, nauczyciel podrzędny, pomocnik *m.*

Hi'lfsleistung, *sf.* ob. Hilfeleistung.

Hi'lfsmacht, *sf. pl.* =mächte, 1) mocarstwo posiłkujące, związkowe; 2) = Hilfsheer.

Hi'lfsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, pomoc *f.*, środek zaradczy, pomocny, sposób *m.*; zasób *m.*

Hi'lfsprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja drugiemu do pomocy dodany, koadjutor *m.*

Hi'lfsquelle, *sf. pl.* =n, źródło *n.*, z którego kto pomoc czerpie, sposób *m.*, zasiłek *m.*, ucieczka *f.*; alle =n sind erschöpft wszystkie zasiłki, źródła, zasoby wyczerpano.

Hi'lfssignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.* o pomoc.

Hi'lfstruppen i **Hi'lfsvölker,** *pl.* ob. Hilfsheer.

Hi'lfsverbum, *sn.* =s, *pl.* =ben ob. Hilfszeitwort.

Hi'lfsverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* (wzajemnej) pomocy.

Hi'lfswagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz pomocniczy.

Hi'lfswissenschaft, *sf. pl.* =en, umiejętność pomocnicza.

Hi'lfswort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, wyraz użyty z potrzeby, wyraz wyjaśniający, uzupełniający.

Hi'lfszeitwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, słowo posiłkowe.

Hi'lfszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg pomocniczy.

Hi'mbeere, *sf. pl.* =n, malina *f.*

Hi'mbeer(en)=, *adi.* malinowy.

Hi'mbeereis, *sn.* =ses, lody malinowe.

Hi'mbeersaft, *sm.* =(e)s, sok malinowy.

Hi'mbeerstrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sträucher, krzak malinowy.

Hi'mbeerwasser, *sn.* =s, woda malinowa.

Hi'mbeerwein, *sm.* =(e)s, maliniak *m.*

Hi'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) niebo *n.*; gestirnter — gwiaździste niebo; heiterer, klarer, blauer — niebo jasne, pogodne, błękitne; unter freiem — pod niebem, pod gołem niebem; es regnete, was vom — herunter wollte lało jak z cebra; zwischen — und Erde schweben wisieć, być między niebem a ziemią; ein Blitz aus heiterem — (grom z nieba pogodnego), niespodzianka, rzecz niespodziewana; — und Erde in Bewegung setzen, um sein Ziel zu erreichen poruszyć niebo i ziemię dla dopięcia swojego, użyć wszelkich środków; jmndn bis in den — erheben wynosić kogo pod niebo, wychwalać, wysławiać kogo zbytecznie; er ist im siebenten —, er ist entzückt bis in den siebenten — albo der — hängt ihm voller Geigen zdaje mu się, że jest w niebie, jest zachwycony, nie posiada się z radości, świat cały uśmiecha się do niego; das Blaue vom — herunterschwätzen, schwören, lügen kłamać, aż belki trzeszczą,

kłamać, aż uszy puchną, kłamać, jak najęty; wie vom — heruntergefallen jakby z nieba spadł, niespodziewany i pożądany; es fällt kein Meister vom — nikt się nie rodzi mistrzem; 2) niebo, niebiosa *pl.*, raj *m.*, królestwo niebieskie; seine Seele ist im — dusza jego w niebie; Vater unser, der du bist im — Ojcze nasz, któryś jest w niebie; — und Hölle do dyabła! żeby tam dyabeł na dyable! 3) = Gott Bóg; das weiß der —! Bóg to wie; das mag der liebe — wissen Bóg raczy wiedzieć; um -s willen! dla Boga (żywego)! przebóg! der — sei mein Zeuge Bóg świadkiem moim; 4) niebo, klimat *m.*; unter italienischem — pod włoskiem niebem; 5) pawilon *m.*, baldachim *m.*, zasłona *f.*, opona *f.* nad łóżkiem, nad tronem.

Hi'mmelan i **hi'mmelauf**, *adv.* ku niebu, pod niebiosa.

Hi'mmelbett, *sn.* -es, *pl.* -en, łóżko *n.* z baldachimem, z kotarą, namiocik *m.*

Hi'mmelblau, *adi.* niebieski, błękitny, modry, szafirowy.

Hi'mmelblau, *sn.* -s, i **Hi'mmelbläue**, *sf.* błękit niebieski.

Hi'mmelbrot, *sn.* -es, chleb niebieski, manna *f.*

Hi'mmelfahrt, *sf.* Christi — wniebowstąpienie *n.* (Pana Jezusa); Mariä — wniebowzięcie *n.* (Panny Maryi).

Hi'mmelfahrtsfest, *sn.*, **Hi'mmelfahrtstag**, *sm.* -es, święto *n.*, dzień *n.* wniebowstąpienia lub wniebowzięcia.

Himmelei', *sf. pl.* -en, przesadny zapał, zachwyt.

Hi'mmelhoch, *adi.* niebotyczny; *adv.* -cznie; jmndn — erheben pod niebiosa kogo wynosić, wychwalać kogo nadzwyczajnie.

Hi'mmeln, *vn.* (haben) 1) = wetterleuchten; 2) zabierać się na tamten świat, umierać; 3) świętoszkować; 4) nie posiadać się z radości; 5) wynosić pod niebiosa.

Hi'mmelreich, *sn.* -(e)s, królestwo niebieskie; ins — kommen pójść, dostać się do nieba; das ist mein — to ja lubię; des Menschen Wille ist sein — kto sobie woli, tego głowa nie boli; schlesisches — nazwa ulubionej potrawy Ślązaków.

Hi'mmelsachse, *sf.* oś *f.* nieba.

Hi'mmelsbeschreibung, *sf.* opisanie *n.* nieba.

Hi'mmelsbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, niebianin *m.*

Hi'mmelsbewohnerin, *sf. pl.* -innen, niebianka *f.*

Hi'mmelsbild, *sn.* -es, *pl.* -er, konstellacya *f.*

Hi'mmelsblume, *sf. pl.* -n, 1) kwiat niebiański; 2) knoty *pl.* gwiazd spadłych, trzęsidło *n.*

Hi'mmelsbogen, *sm.* -s, 1) sklepienie niebieskie; 2) tęcza *f.*

Hi'mmelsbote, *sm.* -n, *pl.* -n, posłaniec, zwiastun niebieski, anioł *m.*

Hi'mmelsbraut, *sf. pl.* -bräute, oblubienica niebios, zakonnica *f.*

Hi'mmelsbreite, *sf.* szerokość geograficzna.

Hi'mmelsbrot, *sn.* ob. Himmelbrot.

Hi'mmelsbürger, *sm.* -s, *pl.* —, niebianin *m.*

Hi'mmelschreiend, *adi.* o pomstę, o zemstę do nieba wołający, okropny.

Hi'mmelserscheinung, *sf. pl.* -en, zjawisko niebieskie.

Hi'mmelsfeste, *sf.* firmament *m.*, sklepienie niebieskie.

Hi'mmelsferne, *sf.* oddalenie *n.* nieba od ziemi.

Hi'mmelsgegend, *sf. pl.* -en, strona *f.* świata, okolica *f.* nieba.

Hi'mmelsgeister, *pl.* duchy *pl.* niebieskie, aniołowie *pl.*

Hi'mmelsgewölbe, *sn.* -s, sklepienie niebieskie.

Hi'mmelsheer, *sn.* -es, zastępy niebieskie, aniołowie *pl.*

Hi'mmelshöhe, *sf.* wysokość *f.* nieba.

Hi'mmelskarte, *sf. pl.* -n, mapa *f.* nieba.

Hi'mmelskönig, *sm.* -s, król *m.* niebios, Bóg *m.*

Hi'mmelskönigin, *sf.* królowa *f.* niebios, Najświętsza Panna.

Hi'mmelskörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało niebieskie.

Hi'mmelskost, *sf.* manna *f.*; chleb boski, komunia *f.*

Hi'mmelskreis, *sm.* -ses, *pl.* -se, sfera niebieska.

Hi'mmelskugel, *sf.* kula niebieska, glob niebieski.

Hi'mmelskunde, *sf.* astronomia *f.*, nauka *f.* o biegu ciał niebieskich, gwiazdarstwo *n.*

Hi'mmelslauf, *sm.* -s, bieg *m.* ciał niebieskich.

Hi'mmelsleiter, *sf.* drabina niebieska, z nieba spuszczona.

Hi'mmelslerche, *sf. pl.* -n, ugorówka *f.* (ptak).

Hi'mmelslicht, *sn.* -(e)s, światło niebieskie, poświata *f.*

Hi'mmelsluft, *sf.* eter *m.*

Hi'mmelslust, *sf.* rozkosz niebieska, radość nadzwyczajna.

Hi'mmelsmächte, *pl.* władze *pl.* niebieskie.

Hi'mmelspforte, *sf.* brama niebieska.

Hi'mmelspunkt, *sm.* -es, zenit *m.*, punkt wierzchołkowy.

Hi'mmelsraum, *sm.* -es, *pl.* -räume, przestrzeń *f.* nieba.

Hi'mmelsröschen, *sn.* -s, *pl.* —, firletka *f.*, płomieńczyk *m.* (roślina).

Hi'mmelsschlüssel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) klucz niebieski, do nieba; 2) pierwiosnka polna (roślina).

Hi'mmelsspeise, *sf.* ob. Himmelskost.

Hi'mmelsstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szafir *m.* (kamień).

Hi'mmelsstrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zona *f.*, strefa *f.*, pas *m.* ziemi; klimat *m.*

Hi'mmelssturm, *sm.* -es, *pl.* -stürme, szturm *m.* do nieba, dobywanie *n.* nieba.

Hi'mmelsstürmer, *sm.* -s, *pl.* —, szturmujący niebo, tytan *m.*

Hi'mmelstau, *sm.* -(e)s, 1) rosa niebieska; 2) = Himmelsbrot.

Hi'mmelstrank, *sm.* -(e)s, napój niebieski, nektar *m.*

Hi'mmelstür, *sf.* ob. Himmelspforte.

Hi'mmelswagen, *sm.* -s, niedźwiedź wielki, niedźwiedzica wielka, wóz gwiaździsty (konstellacya).

Hi'mmelsweg, *sm.* -es, droga niebieska.

Hi'mmelswonne, *sf.* ob. Himmelslust.

Hi'mmelszeichen, *sn.* -s, znak niebieski, znak zodyaku; meteor *m.*, zjawisko napowietrzne.

Hi'mmelszelt, *sn.* -es, sklepienie niebieskie, niebiosa *pl.*

Hi'mmelsziege, *sf. pl.* -n, baranek *m.*, koziołek *m.*

Hi'mmelträger, *sm.* -s, *pl.* —, ten co baldachim nosi.

Hi'mmelwärts, *adv.* ku niebu.

Hi'mmelweit, *adi.* daleki jak niebo od ziemi, niezmiernie daleki; nieskończony, bezgraniczny; *adv.* niezmiernie daleko, nieskończenie, bezgranicznie; diese Brüder sind — voneinander verschieden ci bracia różnią się całem niebem; das ist ein -er Unterschied to jak niebo od ziemi, jak dzień i noc.

Hi'mmlisch, *adi.* niebieski, niebiański, z nieba; boski, rajski, przecudny; das -e Reich królestwo niebieskie; die -en Heerscharen zastępy niebieskie, aniołowie; die -en Mächte władze niebieskie; -e Schönheit piękność niebiańska, nadzwyczajna; das H—e Reich państwo niebieskie, Chiny.

Hin, *adv.* (oznacza kierunek w stronę przeciwną od miejsca, w którem się mówiący znajduje, w przeciwieństwie do her) tam, w tamtą stronę; ku, do, na (często wcale się nie tłómaczy); bis zu jenem Hause — aż do tamtego domu; längs dem Garten, an der Mauer — wzdłuż ogrodu, muru; der Weg geht durch Wälder — droga prowadzi, ciągnie się przez lasy, lasami; nach allen Richtungen — na wszystkie strony; wo soll ich -gehen albo wo— soll ich gehen? dokąd mam iść? ist es noch weit —? czy jeszcze daleko aż tam? do tego miejsca? um — und zurück zu gehen, braucht man zwei Stunden tam i napowrót trzeba dwóch godzin; vor (albo für) sich — sprechen mówić ze sobą samym, mruczeć pod nosem; so (da) -leben żyć nie troszcząc się o nic, nie myśląc o niczem; wo denkst du —? cóż znowu? co za myśl! czyś oszalał? — und her tu i tam, tam i sam; er weiß nicht wo — und her nie wie co począć, nie może się zdecydować; — und her schwanken wahać się; — und her denken przemyśliwać; sich etw. — und her überlegen rozważać co na wszystkie strony; sich im Bette — und her werfen rzucać, obracać się w łóżku na wszystkie strony; nach vielem Hin- und Herreden, Hin- und Herschreiben po wielu rozmowach, po częstej wymianie pism; Geld — Geld her, ich schere mich den Teufel drum co mi tam po pieniądzach! nie dbam o to, czy mam czy nie mam pieniędzy! es ist noch lange — jeszcze do tego daleko; vom Morgen bis zum Abend — od rana do wieczora; — und wieder tu i owdzie, gdzieniegdzie; czasami, kiedy niekiedy; auf meine Bitte — na moją prośbę; er ist — stracony, zgubiony; alles ist — po wszystkiemu, wszystko stracone; viele Jahre sind schon — wiele lat przeszło, minęło.

Hina'b, I. *adv.* (oznacza ruch, dążenie z góry na dół w kierunku od mówiącego; *contr.* herab) (z góry) na dół; hinauf und — w górę i na dół; II. *praep.* den Strom, den Fluß — strumieniem, rzeką; den Berg — z góry.

Hina'bwärts, *adv.* na dół, ku dołowi.

Hina'n, *adv.* tam pod górę.

Hina'n-fahren, I. *va.* fährst, fährt, fuhr hinan, habe hinangefahren podwieźć; II. *vn.* (sein) podjeżdżać, podjechać.

Hina'n-kriechen, *vn.* kriechst, kriecht, kroch hinan, bin hinangekrochen, podłazić, podleźć.

Hina'n-schiffen, *vn.* (sein) i **Hi'nan-schwimmen**, *vn.* schwimmst, schwimmt, schwamm hinan, bin hinangeschwommen, podpływać, podpłynąć.

Hi'n-arbeiten, I. *vn.* (haben) auf etw. — usilnie pracować nad osiągnięciem czego, dążyć do czego; II. sich —, *vr.* (haben) wyczerpać się, zniszczyć się pracą.

Hinau'f, *adv.* (oznacza ruch, dążenie w górę w kierunku od mówiącego; *contr.* herauf) na, w górę.

Hinau'f-arbeiten, sich —, *vr.* (haben) wygramolić się w górę.

Hinau'f-binden, *va.* bindest, bindet, band hinauf, habe hinaufgebunden, podwiązać.

Hinau'f-fahren, I. *va.* fährst, fährt, fuhr hinauf, habe hinaufgefahren wywieźć na górę; II. (sein) wjeżdżać, wzjeżdżać, wjechać na górę.

Hinau'f-gehen, *vn.* gehst, geht, ging hinauf, bin hinaufgegangen, wchodzić, wejść na górę.

Hinau'f-kämmen, *va.* (haben) podczesywać, podczesać.

Hinau'f-klettern, *vn.* (sein) wdrapać się, piąć się.

Hinau'f-klimmen, *vn.* klimmst, klimmt, klomm hinauf, bin hinaufgeklommen, piąć się, wdzierać się, wygramolić się.

Hinau'f-kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hinauf, bin hinaufgekommen, dostąpić, wejść na górę; (obraz.) wzbić się w górę, wypłynąć na powierzchnię.

Hinau'f-kriechen, *vn.* (konjugacya jak pod hinankriechen) włazić, wleźć.

Hinau'f-langen, I. *va.* (haben) etw. — podać co na górę; II. *vn.* (haben) dostać, dosięgnąć (rzecz jaką wyżej położoną).

Hinau'f-laufen, *vn.* läufst, läuft, lief hinauf, bin hinaufgelaufen, wbiedz.

Hinau'f-rollen, *va.* (haben) wytoczyć w górę.

Hinau'f=schwingen, sich —, *vr.* schwingst dich, schwingt sich schwang mich hinauf, habe mich hinaufgeschwungen, wzbić się, wskoczyć.

Hinau'f=springen, *vn.* springst, springt, sprang hinauf, bin hinaufgesprungen, wskoczyć.

Hinau'f=steigen, steigst, steigt, stieg hinauf, bin hinaufgestiegen, I. *vn.* wstępować, wstąpić; dostąpić czego, wyjść na co, wynieść się na co; II. *va.* die Treppe — iść, wyjść schodami.

Hinau'f=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hinauf, habe hinaufgeworfen, wrzucać, wrzucić na . . .

Hinau'f=winden, *va.* windest, windet, wand hinauf, habe hinaufgewunden, windować do góry.

Hinau'f=ziehen, ziehst, zieht, zog hinauf, hinaufgezogen, I. *va.* (haben) wciągać, wciągnąć na górę; II. *vn.* (sein) sprowadzić się na wyższe piętro.

Hinau's, *adv.* (oznacza ruch, dążenie na zewnątrz w kierunku od mówiącego; *contr.* heraus) na zewnątrz, z; — mit dir! za drzwi! precz stąd! zum Fenster — za okno; nicht wissen wo — nie wiedzieć, jak sobie poradzić, jak się wywinąć; wo soll das —? cóż to z tego będzie? do czegoż to zmierza? na czem się to skończy? hoch — wollen wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć; über etw. — sein ob. Hinaussein.

Hinau's=fahren, fährst, fährt, fuhr hinaus, hinausgefahren; I. *va.* wywieźć; II. *vn.* wyjeżdżać, wyjechać za . . ., na . . .

Hinau's=führen, *va.* (haben) wyprowadzać, wyprowadzić.

Hinau's=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hinaus, bin hinausgegangen, wychodzić, wyjść na dwór; die Fenster gehen auf die Straße hinaus okna wychodzą na ulicę; über etw. — wychodzić poza co; pominąć co, nie zważać na co; das geht über die menschliche Kraft hinaus to przechodzi, przewyższa siły ludzkie, to nad ludzkie siły.

Hinau's=kommen, *vn.* ob. Herauskommen.

Hinau's=können, *vn.* kannst, kann, konnte hinaus, habe hinausgekonnt, módz wyjść.

Hinau's=laufen, *vn.* (konjugacya jak pod hinauflaufen) wybiegać, wybiedz; auf etw. — do czego zmierzać, kończyć się czem; das läuft auf eins hinaus to na jedno wychodzi, to obojętne; wie wird das —? jaki to koniec weźmie? na czem to się skończy? das wird auf nichts — to się na niczem skończy, nic z tego nie będzie.

Hinau's=müssen, *vn.* mußt, muß, mußte hinaus, habe hinausgemußt, musieć wyjść.

Hinau's=packen, sich —, *vr.* (haben) wynieść, się, zabrać się; pack dich hinaus! zabieraj się stąd! precz stąd!

Hinau's=reichen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — podać co komu za drzwi, na dwór; II. *vn.* (haben) wystawać, sterczeć; das reicht über meine Vollmacht hinaus to przekracza moje pełnomocnictwo.

Hinau's=schaffen, *va.* (haben) wynieść, wyprowadzić, wystawić na dwór, za drzwi; jmndn zum Hause — wypędzić kogo z domu.

Hinau's=schauen, *vn.* (haben) ob. Hinaussehen.

Hinau's=scheren, sich —, *vr.* (haben) ob. Hinauspacken.

Hinau's=schieben, *va.* schiebst, schiebt, schob hinaus, habe hinausgeschoben, 1) wysunąć za drzwi, na dwór; 2) zwlekać, zwłóczyć, zwlec, przeciągać, przeciągnąć, zawieszać, zawiesić, odkładać, odłożyć co na inny czas.

Hinau's=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah hinaus, habe hinausgesehen, wyglądać, wyzierać; zum Fenster — wyglądać przez okno; dążyć, zmierzać do czego.

Hinau's=sein, *vn.* bist, ist, war hinaus, bin hinausgewesen, być poza domem, nie być obecnym; über etw. — mieć co już za sobą, przebyć, odbyć, ukończyć co; über solche Kleinigkeiten bin ich schon hinaus nie zważam już na takie drobnostki, wyższy już jestem nad takie drobnostki.

Hinau's=setzen, I. *va.* (haben) etw. — wystawić, wyłożyć co; II. sich —, *vr.* (haben) siąść, usiąść na dworze, przed drzwiami; (obraz.) sich über etw. — ob. sich über etw. hinwegsetzen.

Hinau's=sollen, *vn.* (haben) musieć wyjść; (obraz.) er weiß nicht, wo er hinaussoll nie wie jak sobie poradzić, jak się wywinąć; wo soll das hinaus? cóż to z tego będzie? jak się to skończy?

Hinau's=stehlen, sich —, *vr.* stiehlst dich, stiehlt sich, stahl mich hinaus, habe mich hinausgestohlen, wyjść, wynieść się ukradkiem, pokryjomu.

Hinau's=stoßen, *va.* stoßest, stößt, stieß hinaus, habe hinausgestoßen, wypychać, wypchnąć.

Hinau's=tun, *va.* tust, tut, tat hinaus, habe hinausgetan ob. Hinaussetzen.

Hinau's=tragen, *va.* trägst, trägt, trug hinaus, habe hinausgetragen, wynosić, wynieść.

Hinau's=wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się wyjść.

Hinau's=weisen, *va.* weisest, weist, wies hinaus, habe hinausgewiesen, jmndn zum Hause, zum Zimmer — pokazać komu drzwi.

Hinau's=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hinaus, habe hinausgeworfen, wyrzucać, wyrzucić.

Hinau's=wollen, *vn.* willst, will, wollte hinaus, habe hinausgewollt, chcieć wyjść; (obraz.) irgendwo — zmierzać do czego, mieć jakiś zamiar, mieć co na celu; ich weiß nicht, wo(rauf) das hinauswill nie wiem co z tego będzie, do czego to zmierza, co z tego będzie za koniec; ich kann mir denken, wo(rauf) er hinauswill domyślam się czego chce, do czego zmierza; hoch — wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć.

Hinau's=ziehen, ziehst, zieht, zog hinaus, hinausgezogen, I. *va.* (haben) wyciągać, wyciągnąć; II. *vn.* (sein) wyprowadzić się, wyjść (za miasto); auf das Land — wyjechać na wieś.

Hi'n=begeben, sich —, *vr.* begibst dich, begibt sich, begab mich hin, habe mich hinbegeben, udać się dokąd.

Hi'n=bestellen, *va.* (haben) jmndn — zamówić kogo dokąd, umówić z kim schadzkę.

Hi'nblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spojrzenie *n.*, rzucenie *n.* okiem; (obraz.) der — auf eine bessere Zukunft nadzieja lepszej przyszłości; im — auf . . . ze względu na . . ., zważywszy, że . . .

Hi'n=blicken, *vn.* (haben) rzucić okiem na co, spoglądać, spojrzeć.

Hi'n=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte hin, habe hingebracht, 1) przynosić, przynieść, zanosić, zanieść, przyprowadzać, przyprowadzić; 2) sein Leben kümmerlich — biedne życie prowadzić, biedę klepać; die Zeit — spędzić, przepędzić czas; sein Leben in Studien, in Müßiggang — pędzić życie na naukach, trawić życie na próżniactwie; sein Vermögen, seine Gesundheit — (s)trawić, (z)marnować majątek, zdrowie.

Hi'n=brüten, *vn.* (haben) dumać, siedzieć w zamyśleniu; w gnuśności, bez czynności czas pędzić.

Hi'nde, *sf.* *pl.* =n, ob. Hindin.

Hi'n=dehnen, sich —, *vr.* (haben) rozciągać się, ciągnąć się aż po, do . . .

Hi'nderlich, *adj.* przeszkadzający, na przeszkodzie, na zawadzie będący; — sein być na przeszkodzie, zawadzać.

Hi'ndern, *va.* (haben) przeszkadzać, przeszkodzić; tamować; er hinderte ihn daran albo es zu tun przeszkodził mu w tem; ich kann es nicht — nie mogę temu przeszkodzić; jmndm hindernd in den Weg treten przeszkodzić komu; das hindert nicht, daß . . . to nie przeszkadza, nie jest przeszkodą, żeby . . .; die Verdauung — wstrzymywać, utrudniać trawienie

Hi'nderniß, *sn.* (w dawniejszym języku *f.*) =nisses, *pl.* =nisse, przeszkoda *f.*, zawada *f.*; tama *f.*, zapora *f.*; jmndm =nisse in den Weg legen przeszkody komu czynić, stawiać, zawady komu stawić; alle =nisse überwinden, übersteigen zwyciężyć wszystkie przeszkody, zawady; alle =nisse aus dem Wege räumen usunąć wszystkie przeszkody; Rennen mit =nissen wyścigi z przeszkodami.

Hi'nderung, *sf.* *pl.* =en, przeszkadzanie *n.*, przeszkodzenie *n.*, przeszkoda *f.*

Hi'nderungsgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, — für die Ehe przeszkoda *f.* do małżeństwa.

Hi'ndeuten, *vn.* (haben) wskazywać, pokazywać (na kogo, na co palcem lub jakim ruchem); (obraz.) auf jmndn, auf etw. — przymawiać się komu, zakrawać na co; dieser Umstand deutet darauf hin, daß . . . ta okoliczność na to wskazuje, że . . .

Hi'ndeutung, *sf.* *pl.* =en, wskazywanie *n.* na kogo, na co; (obraz.) alluzya *f.*, przytyk *m.* [łania *f.*

Hi'ndin, *sf.* *pl.* =innen,

Hi'ndläufte, *sf.* cykorya dzika, podróżnik pospolity (roślina).

Hi'n=drängen, I. *va.* (haben) pchać, przeć dokąd; II. sich —, *vr.* (haben) cisnąć się, pchać się.

Hi'n=ducken, sich —, *vr.* (haben) przykucnąć, przysiąść skuliwszy się.

Hindu'rch, *adv.* przez; hier — tędy; dort — tamtędy; mitten — przez środek, pomiędzy; der Schuß ging (durch) den Leib — strzał przeszył ciało; den ganzen Monat — (przez) cały miesiąc; das ganze Leben — przez całe życie.

Hindu'rch=arbeiten, =brechen, =bringen etc. ob. Durcharbeiten, =brechen, =bringen etc.

Hi'n=dürfen, *vn.* darfst, darf, durfte hin, habe hingedurft, mieć pozwolenie pójść dokąd.

Hi'n=eilen, *vn.* (sein) spieszyć dokąd, przybiedz dokąd.

Hinei'n, *adv.* (oznacza ruch, zmierzanie do wnętrza jakiego miejsca w kierunku od mówiącego; *contr.* herein) do, w; mitten — w samże środek; — gehts besser als hinaus łatwiej wejść niż wyjść; ins blaue — reden ob. Blau.

Hinei'n=arbeiten, sich —, *vr.* (haben) wprawić się pracą.

Hinei'n=begeben, sich —, *vr.* begibst dich, begibt sich, begab mich hinein, habe mich —, udać się dokąd, wejść.

Hinei'n=bitten, *va.* bittest, bittet, bat hinein, habe hineingebeten, wpraszać, wprosić.

Hinei'n=blasen, *vn.* bläsest, bläst, blies hinein, habe hineingeblasen, wdmuchać, wdmuchnąć, wwiać.

Hinei'n=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte hinein, habe hineingebracht, wnosić, wnieść; jmndn in eine Gesellschaft — wprowadzić kogo w towarzystwo; ich bringe das nicht in meinen Kopf (albo Schädel) hinein nie mogę tego pomieścić w mojej głowie, mózgownicy, nie mogę tego pojąć, zapamiętać.

Hinei'n=denken, sich —, *vr.* denkst dich, denkt sich, dachte mich hinein, habe mich hineingedacht, sich in etw. — wmyśleć się w co, ciągle myśląc o czem lub nad czem, pojąć rzecz, myślą zgłębić co, wdrożyć się w co; sich in jmnds Lage — przenieść się myślą w czyje położenie, w myśli postawić się na czyjem miejscu, wyobrazić sobie w myśli czyje położenie.

Hinei'n=drängen, I. *va.* (haben) wpierać, weprzeć; II. sich —, *vr.* (haben) wdzierać się, wcisnąć się.

Hinei'n=dringen, *vn.* dringst, dringt, drang hinein, bin hineingedrungen, wcisnąć się, wtargnąć.

Hinei'n=drücken, *va.* (haben)

natłaczać, natłoczyć, wciskać, wcisnąć.

Hinei'n=dürfen, *vn.* (konjugacya jak pod hindürfen) mieć pozwolenie wejść.

Hinei'n=essen, *va.* issest, ißt, aß hinein, habe hineingegessen, porządnie co zmiatać, chciwie zajadać, połykać.

Hinei'n=fahren, *vn.* fährst, fährt, fuhr hinein, bin hineingefahren, 1) wjeżdżać, wjechać; 2) gospodarować, porządek zrobić; 3) nakrzyczeć.

Hinei'n=fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel hinein, bin hineingefallen, wpadać, wpaść, brnąć; (obraz.) auf etw. — uwierzyć w co, dać się oszukać.

Hinei'n=fegen, *va.* (haben) namiatać, namieść.

Hinei'n=finden, sich —, *vr.* findest dich, findet sich, fand mich hinein, habe mich hineingefunden, sich in etw. — oswoić się z czem, przyzwyczaić się do czego; (także:) pogodzić się z czem, znosić co z rezygnacyą; = hineindenken.

Hinei'n=flechten, *va.* flichst, flicht, flocht hinein, habe hineingeflochten, wplatać, wpleść.

Hinei'n=fliegen, *vn.* fliegst, fliegt, flog hinein, bin hineingeflogen, wlatywać, wlecieć; in Menge — nalecieć.

Hinei'n=fließen, *vn.* fließest, fließt, floß hinein, bin hineingeflossen, wpływać, wciekać, wciec, naciec.

Hinei'n=fressen, *va.* frissest, frißt, fraß hinein, habe hineingefressen, pożerać, pochłaniać; (obraz.) in sich — przełknąć, połknąć (n. p. obrazę).

Hinei'n=führen, *va.* (haben) wprowadzać, wprowadzić.

Hinei'n=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hinein, bin hineingegangen, wchodzić, wnijść; in dieses Faß gehen 100 Liter Wein hinein w beczce tej mieszczą się sto litry wina.

Hinei'n=geraten, *vn.* gerätst, gerät, geriet hinein, bin hineingeraten, dostać się, wpaść, zabrnąć.

Hinei'n=gießen, *va.* gießest, gießt, goß hinein, habe hineingegossen, wlewać, wlać.

Hinei'n=greifen, *vn.* greifst, greift, griff hinein, habe hineingegriffen, sięgać w co.

Hinei'n=hauen, *va.* (haben) wrąbywać, wrąbać.

Hinei'n=heiraten, *vn.* (haben) ob. Einheiraten.

Hinei'n=helfen, *vn.* hilfst, hilft, half hinein, habe hineingeholfen; jmndm in den Wagen, in den Rock — pomódz komu wsiąść do wozu, ubrać surdut.

Hinei'n=kehren, *va.* (haben) wmiatać, wmieść, nagarniać, nagarnąć.

Hinei'n=kommen, *vn.* (sein) ob. Hineingehen.

Hinei'n=kriechen, *vn.* kriechst, kriecht, kroch hinein, bin hineingekrochen, włazić, wleźć, wczołgać się.

Hinei'n=lassen, *va.* lässest, i läßt, läßt, ließ hinein, habe hineingelassen, wpuszczać, wpuścić.

Hinei'n=laufen, *vn.* läufst, läuft, lief hinein, bin hineingelaufen, wbiegać, wbiedz.

Hinei'n=leben, sich —, *vr.* (haben) wżyć się.

Hinei'n=legen, *va.* (haben) wkładać, włożyć; (obraz.) jmndn schön — pięknie, dobrze kogo wystrychnąć.

Hinei'n=lesen, sich —, *vr.* liesest dich, liest sich, las mich hinein, habe mich hineingelesen, wczytać się.

Hinei'n=locken, *va.* (haben) wwabiać, wnęcać, wnęcić.

Hinei'n=mengen, I. *va.* (haben) wmieszać; II. sich —, *vr.* (haben) wmieszać się, wtrącać, się, wtrącić się.

Hinei'n=mischen, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) ob. Hineinmengen.

Hinei'n=müssen, *vn.* mußt, muß, mußte hinein, habe hineingemußt, musieć wejść.

Hinei'n=pressen, *va.* (haben) ob. Hineindrücken.

Hinei'n=rammen, *va.* (haben) ob. Einrammen.

Hinei'n=reden, I. *vn.* (haben) er redet immer hinein zawsze się miesza, wtrąca, kiedy kto co mówi, przerywa zawsze mówiącemu, wtrąca swoje trzy groszy; in den Tag, ins Gelag — pleść trzy po trzy, gadać co na myśl przyjdzie, co ślina na język przyniesie; II. sich —, *vr.* (haben) 1) sich in den Zorn — rozsierdzić się własnemi słowy; 2) sich — oskarżać się sam własnemi słowami.

Hinei'n=regnen, *vn.* (haben) naciec.

Hinei'n=reiten, reitest, reitet, ritt hinein, bin hineingeritten, I. *vn.* wjechać na koniu; II. *va.* (haben) jmndn, sich tüchtig — wprawić kogo, siebie w piękny ambaras.

Hinei'n=saugen, *va.* (haben) ob. Einsaugen.

Hinei'n=schaffen, *va.* (haben) wnosić, wnieść.

Hinei'n=schieben, *va.* schiebst, schiebt, schob hinein, habe hineingeschoben, wsuwać, wsunąć, wmykać, wemknąć.

Hinei'n=schlagen, *va.* schlägst, schlägt, schlug hinein, habe hineingeschlagen, wbijać, wbić.

Hinei'n=schleichen, *vn.* i sich —, *vr.* (sein i haben) ob. Einschleichen.

Hinei'n=schlingen, *va.* (haben) ob. Einschlingen.

Hinei'n=schlucken, *va.* (haben) ob. Einschlucken.

Hinei'n=schlüpfen, *vn.* (sein) wśliznąć się.

Hinei'n=schlürfen, *va.* (haben) ob. Einschlürfen.

Hinei'n=schütten, *va.* (haben) wsypywać, wsypać.

Hinei'n=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah hinein, habe hineingesehen, wzierać, zaglądać, zajrzeć.

Hinei'n=setzen, I. *va.* (haben) wsadzać, wsadzić; II. sich —, *vr.* (haben) wsiadać, wsiąść.

Hinei'n=sickern, *vn.* (haben) wsiąkać, wsiąknąć.

Hinei'n=sinken, *vn.* sinkst, sinkt, sank hinein, bin hineingesunken, wpadać, wpaść, zagrzęznąć, ugrząźć.

Hinei'n=springen, springst, springt, sprang hinein, bin hineingesprungen, wskakiwać,

wskoczyć; (obraz.) oszukać się, wystrychnąć się.

Hinei'n=spritzen, *va.* (haben) wsikać, wstrzykać, wstrzyknąć.

Hinei'n=stecken, *vn.* (haben) wtykać, wetknąć; (obraz.) seine Nase überall — wścibiać wszędzie swój nos; sein Vermögen in ein Unternehmen — włożyć swój majątek do przedsiębiorstwa.

Hinei'n=steigen, *vn.* steigst, steigt, stieg hinein, bin hineingestiegen, wstępywać, wstąpić, wsiadać, wsiąść.

Hinei'n=stellen, *va.* (haben) wstawiać, wstawić.

Hinei'n=stopfen, *va.* (haben) wpakować, wtłaczać, wtłoczyć; viel — napakować, natłaczać czego; utkać.

Hinei'n=stoßen, *va.* stoßest, stößt, stieß hinein, habe hineingestoßen, wpychać, wepchnąć, wparować, wtrącać, wtrącić, wrażać, wrazić.

Hinei'n=stürmen, *vn.* (sein) wpadać, wpaść, wejść z łoskotem, z impetem, pospiesznie.

Hinei'n=stürzen, I. *vn.* (sein) wpadać, wpaść, wrunąć; II. sich —, *vr.* (haben) wrzucać się, wrzucić się.

Hinei'n=tauchen, *va.* (haben) ob. Eintauchen.

Hinei'n=tun, *va.* tust, tut, tat hinein, habe hineingetan, wkładać, włożyć.

Hinei'n=tragen, trägst, trägt, trug hinein, habe hineingetragen, wnosić, wnieść.

Hinei'n=treiben, *va.* treibst, treibt, trieb hinein, habe hineingetrieben, wpędzać, wpędzić, wegnać.

Hinei'n=treten, I. *vn.* (sein) trittst, tritt, trat hinein, hineingetreten, wchodzić, wejść, wstępywać, wstąpić; II. *va.* (haben) wdeptać.

Hinei'n=tunken, *va.* (haben) ob. Eintunken.

Hinei'n=wachsen, *vn.* wächst, wuchs, bin hineingewachsen, wrastać, wrosnąć.

Hinei'nwärts, *adv.* na wewnątrz, ku wnętrznej stronie, do środka.

Hinei'n=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hinein, habe hineingeworfen wrzucać, wrzucić.

Hinei'n=wirken, *va.* (haben) ob. Einweben.

Hinei'n=wollen, *vn.* willst, will, wollte hinein, habe hineingewollt, chcieć wejść; (obraz.) das will nicht hinein to nie chce wleźć.

Hinei'n=wühlen, sich —, *vr.* (haben) wryć się.

Hinei'n=ziehen, ziehst, zieht, zog hinein, hineingezogen I. *va.* (haben) wciągać, wciągnąć, nawlekać, nawlec; II. *vn.* (sein) wejść, wtargnąć.

Hinei'n=zwängen, *va* (haben) wpychać, wepchnąć, wciskać, wcisnąć przemocą.

Hi'n=fahren, fährst, fährt, fuhr hin, hingefahren, I. *va.* (haben) zawozić, zawieźć; II. *vn.* (sein) 1) jechać tam; bis zu einem bestimmten Ort — dojechać do pewnego miejsca; 2) mit der Hand, mit der Bürste über etw. — muskać co, gładzić co ręką, szczotką, pociągnąć po czem ręką, szczotką; 3) odjechać, odejść, oddalić się; fahre hin! bądź zdrów! żegnaj mi!

Hi'nfahrt, *sf.* 1) jazda *f.* do ..., jazda tam, droga *f.* stąd tam; Karte für Hin= und Rückfahrt bilet tam i napowrót, bilet powrotny; auf der — tam jadąc, w drodze do ...; 2) (obraz.) = Hintritt, Tod, przeniesienie się na tamten świat, śmierć *f.*

Hi'nfährte, *sf. pl.* =n, ślad *m.* kędy szedł zwierz (łow.).

Hi'nfall, *sm.* =(e)s, upadek *m.*, ruina *f.*

Hi'n=fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel hin, bin hingefallen, upadać, upaść; der Länge nach — upaść jak długi; —, daß es kracht klapsnąć, brzdęknąć; vor jmndm — upaść przed kim na kolana.

Hi'nfällig, *adi.* blizki upadku; słaby, słabowity, kruchy, wątły, zgrzybiały, znikomy.

Hi'nfälligkeit, *sf. pl.* =en, nietrwałość *f.*, wątłość *f.*, słabowitość *f.*, zgrzybiałość *f.*, znikomość; die =en des Alters dolegliwości starości.

Hi'n=finden, *vn.* i sich —, *vr.* findest (dich), findet (sich), fand (mich) hin, habe (mich) hingefunden, odnaleźć ulicę, trafić (dokąd); ich finde mich schon hin ja już tam trafię.

Hi'n=fliegen, *vn.* fliegst, fliegt, flog hin, bin hingeflogen, polecieć (dokąd); bis an einen bestimmten Ort — dolatać, dolecieć; (obraz.) upaść.

Hi'n=fliehen, *vn.* fliehst, flieht, floh hin, bin hingeflohen, ulecieć w jakie miejsce.

Hi'nflug, *sm.* =(e)s, dolot *m.*

Hinfo'rt, *adv.* odtąd, nadal, na przyszłość.

Hi'nfracht, *sf. pl.* =en, cena *f.* przewozu (dokąd).

Hi'n=fragen, sich —, *vr.* (haben) dopytać się.

Hi'n=fristen, *va.* (haben) sein Leben — albo sich —, żyć, wegetować jeszcze przez pewien czas.

Hi'n=führen, *va.* (haben) poprowadzić, zaprowadzić; heimlich — podprowadzić; aus einem Orte nach verschiedenen Richtungen — rozprowadzić, porozprowadzać; wo soll das —? co z tego będzie? jaki koniec to weźmie?

Hinfü'ro, *adv.* = hinfort.

Hi'ngabe, *sf.* oddanie *n.*, poddanie się.

Hi'ngang, *sm.* =(e)s, 1) pójście *n.*, odejście *n.*; Hin= und Hergang droga tam i napowrót; auf dem — idąc tam, w drodze do ...; 2) skon *m.*, śmierć *f.*

Hi'n=geben, gibst, gibt, gab hin, habe hingegeben, I. *va.* jmndm etw. — dać, podać co komu; etw. für etw. — (od)dać, (o)puścić co w zamian za co; der sein Leben für uns hingegeben ten co życie swoje za nas oddał, poświęcił; II. sich —, *vr.* oddawać się, oddać się, poświęcać się, poświęcić się; sich den Wissenschaften — oddawać się naukom; sich Ausschweifungen — oddawać się rozpuście, rozpustnie żyć; sich der Hoffnung —, daß ... spodziewać się, że ...; sich fin=

steren Gedanken — pogrążać się w czarnych myślach; III. hingebend, *ppr.* i *adi.* poświęcający; =bende Liebe poświęcająca miłość.

Hi'ngebung, *sf.* poświecenie *n.*; poddanie się; rezygnacya *f.*, zaparcie się.

Hinge'gen, I. *adv.* przeciwnie; II. *coni.* ale, zaś, lecz.

Hi'ngegossen, *adi.* ob. Hingießen.

Hi'n=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hin, bin hingegangen, 1) iść, pójść, zajść, chodzić, udać się do ...; wo geht diese Straße hin? dokąd prowadzi ta ulica? wo geht die Reise hin? dokąd (pan) jedziesz? an dem Flusse albo längs des Flusses — iść wzdłuż rzeki; der Weg geht durch den Wald hin droga prowadzi przez las; still vor sich — iść spokojnie swoją drogą; auf etw. — dążyć do czego, mieć co na celu; seine Bestrebungen gehen alle auf dieses eine Ziel hin wszystkie jego usiłowania skierowane są do tego jednego celu; 2) mijać, minąć, przemijać, przeminąć; Jahre gingen darüber hin lata zeszły nad tem; darüber wird viel Zeit — dużo czasu upłynie; 3) = erlaubt sein, uchodzić, ujść; es mag so — to (jeszcze) ujdzie; das wird dir nicht so ungerügt — to bezkarnie ci nie ujdzie; das lasse ich ihm nicht so — nie puszczę mu tego płazem; er läßt ihr alles so — na wszystko jej pozwala.

Hi'n=gehören, *vn.* (haben) należeć dokąd; wo gehört das hin? dokąd to należy?

Hi'n=gelangen, *vn.* (sein) przybywać, przybyć, przychodzić, przyjść, dostać się do jakiego miejsca.

Hi'n=geraten, *vn.* gerätst, gerät, geriet hin, bin hingeraten, dostać się; podziać się, zawieruszyć się; wo mag nur mein Hut — sein? gdzie też się mój kapelusz podział?

Hi'n=gießen, gießest, gießt, goß hin, habe hingegossen, I. *va.* wlewać, wlać, polewać, polać; II. *pp.* hingegossen, *adi.* wylany; (obraz.) leżący w pozycyi niedbałej, wygodnej.

Hi'n=gleiten, *vn.* gleitest, gleitet, glitt hin, bin hingeglitten, posuwać się, posunąć się; mknąć po czem; (obraz.) über etw. — dotknąć czego zaledwo.

Hi'ngleitend, *adi.* posuwisty.

Hi'n=halten, *va.* hältst, hält, hielt hin, habe hingehalten, 1) nadstawiać, nadstawić, podać; 2) jmndn — przetrzymywać, przetrzymać kogo; zwodzić, łudzić kogo.

Hi'n=hängen, *va.* (haben) powieszać, powiesić, zawieszać, zawiesić; (obraz.) etw. — lassen zawiesić, odroczyć sprawę jaką; przespać sprawę.

Hi'n=helfen, hilfst, hilft, half hin, habe hingeholfen, I. *va.* jmndm — dopomódz komu dostać się dokąd; II. sich —, *vr.* pomagać sobie jak módz, utrzymywać się według możności; sich kümmerlich — żyć nędznie, wegetować.

Hi'n=hocken, *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) kucznąć.

Hi'n=horchen, *vn.* (haben) nadstawić uszy i przysłuchiwać się, podsłuchiwać.

Hi'n=kauern, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) ob. Hinhocken.

Hi'n=kehren, *va.* i sich —, *vr.* (haben) obracać, obrócić, obrócić się; nach oben — wywracać.

Hi'nkebein, *sn.* =(e)s, kulas *m.*, człowiek kulawy.

Hi'nken, *vn.* (haben) chromać, kuleć, zapadać, upadać na nogę; an einem Fuße, an beiden Füßen — chromać na jedną nogę, na obie nogi; dieser Vergleich hinkt porównanie, podobieństwo to chroma; da hinkt es w tem sęk.

Hi'nken, *sn.* =s, chromość *f.*, chromota *f.*, kulawka.

Hi'nkend, *adi.* chromy, kulawy; — gehen chromać, kuleć; der =e Bote kommt nach nie spieszmy się z radością, bo ją smutna wieść zmiesza; bald kam der =e Bote nach wkrótce wieść smutna radość zmieszała; =e Verse wiersze niedbale ułożone.

Hi'n=knien, *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) uklękać, uklęknąć.

Hi'n=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hin, bin hingekommen, 1) zajść, przyjść dokąd; 2) podziać się, zatracić się; wo ist die Bürste hingekommen? gdzie się podziała szczotka?

Hi'n=kritzeln, *va.* (haben) etw. auf Papier — nabazgrać co na papierze.

Hi'nkunft, *sf.* przyjście *n.*, dostanie się do jakiego miejsca; in — na przyszłość.

Hi'n=lagern, sich —, *vr.* (haben) ułożyć się, rozciągnąć się.

Hi'n=langen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — podać komu co; II. *vn.* (haben) 1) dosięgnąć dokąd, sięgać, sięgnąć; 2) starczyć, wystarczać, wystarczyć; dazu langen seine Kräfte nicht mehr hin do tego siły jego już nie starczą.

Hi'nlänglich, *adi.* dostateczny, dostatni, wystarczający; *adv.* dostatecznie, dostatnio, podostatkiem, zadosyć, dość.

Hi'nlänglichkeit, *sf.* dostateczność *f.*

Hi'n=lassen, *va.* lässest, läßt, ließ hin, habe hingelassen, pozwolić pójść dokąd.

Hi'n=laufen, *vn.* läufst, läuft, lief hin, bin hingelaufen, pobiedz, pobieżeć.

Hi'n=leben, *vn.* (haben) pędzić życie; still vor sich — pędzić życie spokojne, w zaciszu; so —, sorgenlos — żyć bez kłopotu, nie kłopotać się, nie troszczyć się o nic.

Hi'n=legen, I. *va.* (haben) kłaść, położyć; heimlich — podrzucać, podrzucić; II. sich —, *vr.* (haben) położyć się.

Hi'n=leiten, *va.* (haben) skierować, wykierować dokąd.

Hi'n=lenken, *vn.* (haben) nakręcać, nakręcić; die Schritte — skierować kroki; jmnds Aufmerksamkeit auf etw. — zwracać, zwrócić czyją uwagę na co.

Hi'n=malen, *va.* (haben) namalować na czem.

Hi'nmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, marsz *m.* tam, w tamtą stronę.

Hi'n=marschieren, *vn.* (sein) marszerować tam.

Hi'n=morden, *va.* (haben, zamordować, wymordować) zabić.

Hi'n=murmeln, *va.* (haben) przebąkiwać, przebąknąć.

Hi'n=müssen, *vn.* mußt, muß, mußte hin, habe hingemußt, musieć iść, pójść tam.

Hi'nnahme, *sf.* wzięcie *n.*, przyjęcie *n.*

Hi'n=nehmen, *va.* nimmst, nimmt, nahm hin, habe hingenommen, wziąć, przyjąć co; nimm es hin! przyjm(ij), weź to! Gott hat ihn hingenommen zabrał go Pan Bóg; etw. auf Treu und Glauben von jmndm — przyjąć co od kogo w dobrej wierze, uwierzyć komu (na słowo).

Hi'n=neigen, I. *va.* (haben) nachylać, nachylić; II. *vn.* i sich —, *vr.* (haben) przychylać się, skłaniać się, nakłaniać się do czego; zu einer Partei — skłaniać się do stronnictwa, być przychylnym stronictwu.

Hi'nneigung, *sf. pl.* =en, skłonność *f.*, pociąg *m.*; er hegte eine große — zu ihr miał ku niej wielki pociąg.

Hi'nnen, *adv.* von — stąd; von — gehen, scheiden pójść, odejść stąd; umrzeć.

Hi'n=opfern, *va.* (haben) oddać na ofiarę, ofiarować.

Hi'n=passen, *vn.* (haben) być stosownym do czego, przystawać, przypodobać dobrze; das paßt hier nicht hin to tu nie należy.

Hi'n=pflanzen, I. *va.* (haben) zasadzić; Bäume — zasadzić drzewa; II. sich —, *vr.* (haben) usadowić się gdzie.

Hi'n=plappern, *va.* (haben) gwarzyć, paplać, gadać, pleść.

Hi'n=purzeln, *vn.* (sein) przewrócić się.

Hi'n=raffen, *va.* (haben) zabierać, zabrać; die Cholera hat viele Menschen hingerafft cholera zmiotła wiele ludzi.

Hi'n=reden, *vn.* (haben) nur so — gadać nie myśląc co, gadać bez zastanawiania, gadać byle gadać.

Hi'n=reichen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — podawać, podać komu co; II. *vn.* (haben) 1) dostać, dosięgnąć (ręką) dokąd; bis ans Meer — ciągnąć się, rozciągać się aż po morze, do morza; 2) starczyć, wystarczyć; III. *ppr.* hinreichend, *adi.* = hinlänglich, wystarczający, dostateczny.

Hi'nreise, *sf.* podróż do . . .; auf der — w podróży, w drodze do . . .

Hi'n=reisen, *vn.* (sein) podróżować do . . .

Hi'n=reißen, *va.* reißest, reißt, riß hin, habe hingerissen, 1) porywać, porwać; 2) (obraz.) porwać, wprawić w zadziwienie, zadziwić; sich — lassen albo hingerissen werden unosić się; sich vom Zorn — lassen unieść się gniewem, złością; sich — lassen etw. zu tun, zu sagen uczynić, powiedzieć co w uniesieniu; hinreißend, *adi.* porywający, zdumiewający.

Hi'n=richten, *va.* (haben) 1) skierować w tamtą stronę; seine Schritte nach einem Orte — skierować kroki w jakie miejsce; 2) einen Verbrecher — tracić, stracić zbrodniarza; durch das Schwert — ścinać, ściąć; durch den Strang — powiesić; 3) zgubić, zniszczyć.

Hi'nrichtung, *sf. pl.* =en, stracenie *n.*; — mit dem Schwerte ścinanie, ścięcie; — durch den Strang powieszenie.

Hi'n=rücken, I. *va.* (haben) przysuwać, przybliżyć; namykać, namknąć; II. *vn.* (sein) podsuwać się, zbliżać się; namykać się, namknąć się.

Hi'n=schaffen, *va.* (haben) przeprowadzić, przetransportować, przenieść, zanosić, zanieść (tam).

Hi'n=scharren, *va.* (haben) podgarniać.

Hi'n=schauen, *vn.* (haben) patrzeć, poglądać.

Hi'n=scheiden, *vn.* scheidest, scheidet, schied hin, bin hingeschieden, gasnąć, schodzić, zejść ze świata, przenieść się na tamten świat; odchodzić, odejść; *pp.* hingeschieden, *adi.* zmarły; die Hingeschiedenen zmarli.

Hi'nscheiden, *sn.* =s, zejście *n.* z tego swiata, śmierć *f.*

Hi'n=schicken, *va.* (haben) posyłać, posłać.

Hi'n=schieben, *va.* schiebst, schiebt, schob hin, habe hingeschoben, posunąć, potoczyć.

Hi'n=schießen, *vn.* schießest, schießt, schoß hin, hingeschossen, 1) (haben) strzelać w pewne miejsce; 2) (sein) (o osobach) mknąć jak strzała; 3) umykać szybko, ciec, wciekać gwałtownie (o wodzie).

Hi'n=schielen, *vn.* (haben) świdrować oczyma, nazierać.

Hi'nschielen, *sn.* =s, nazierek *m.*

Hi'n=schlachten, *va.* (haben) zarznąć, zarzezać; zamordować.

Hi'n=schlagen, schlägst, schlägt, schlug hin, hingeschlagen, I. *va.* (haben) uderzyć czem o co; den Ball — rzucić piłkę; II. *vn.* (sein) uderzyć o ziemię, klapsnąć; er schlug der Länge nach hin upadł jak długi.

Hi'n=schlängeln, sich —, *vr.* (haben) wić się, snuć się jak wąż.

Hi'n=schleichen, *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) schleichst, schleicht, schlich hin, bin (habe mich) hingeschlichen, zbliżać się, sunąć się zwolna, ukradkiem; skradać się (tam); der Fluß schleicht träge durch die Ebene hin rzeka wolno i leniwie płynie przez równinę.

Hi'n=schleifen i **Hi'n=schleppen**, *va.* (haben) wlec, powlec, zawlec; sein Leben elend — nędzne prowadzić życie.

Hi'n=schleudern, *va.* (haben) rzucać, rzucić, ciskać, miotać; (obraz.) niedbale, z pośpiechem co robić.

Hi'n=schmachten, *vn.* (haben) łaknąć, tęsknić; ginąć z tęsknoty.

Hi'n=schmeißen, *va.* (haben) ob. Hinwerfen.

Hi'n=schreiten, *vn.* schreitest, schreitet, schritt hin, bin hingeschritten, postępować, pokroczyć, iść tam.

Hi'n=schütten, *va.* (haben) wsypać, nasypać.

Hi'n=schwinden, *vn.* schwindest, schwindet, schwand hin, bin hingeschwunden, zatracać się, ubiegać, ubiedz.

Hi'n=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah hin, habe hingesehen, spoglądać, spojrzeć; **unverwandt** — wpatrywać się.

Hi'n=sein, *vn.* bist, ist, war hin, bin hingewesen, 1) = hingegangen sein, pójść, pojechać, udać się dokąd; odejść; umrzeć; 2) zginąć, zgubić się; der Ring ist hin pierścień zgubił się; die schöne Zeit ist hin piękny czas minął, przeszedł.

Hi'n=senden, *va.* (haben) ob. Hinschicken.

Hi'n=setzen, I. *va.* (haben) kłaść, położyć; II. sich —, *vr.* (haben) usiadać, usiąść, usieść; sich wo anders — przesiadać się; sich bequem — rozsiadać się.

Hi'nsicht, *sf. pl.* =en, wzgląd *m.*; in — auf ... ze względu na ..., względem; in jeder — pod każdym względem; in gewisser — pod pewnym względem.

Hi'nsichtlich, *praep.* względem; — dieses Umstandes ze względu na tę okoliczność, względem tej okoliczności.

Hi'n=sinken, *vn.* sinkst, sinkt, sank hin, bin hingesunken, upadać, upaść.

Hi'n=sollen, *vn.* (haben) musieć (tam) pójść, (tam) udać się.

Hi'n=stellen, *va.* (haben) postawić; przystawić.

Hi'n=sterben, *vn.* stirbst, stirbt, starb hin, bin hingestorben, umierać; alle sind schon hingestorben wszyscy już poumierali.

Hi'n=streben, *vn.* (haben) nach etw. — dążyć do czego.

Hi'n=strecken, *va.* (haben) położyć; podawać; sich —, *vr.* (haben) rozwalać się.

Hi'n=streichen, *vn.* streichst, streicht, strich hin, bin hingestrichen, 1) an etw. — przelecieć koło czego; über etw. — musnąć po czem; 2) = verstreichen, minąć, przejść (o czasie).

Hi'n=streuen, *va.* (haben) słać, usłać; posypać, rozsypać.

Hi'n=strömen, *vn.* (sein) płynąć; walić się, garnąć się.

Hi'n=stürzen, I. *vn.* (sein) powalić się, zawalić się; upaść, runąć, (na ziemię); II. *va.* (haben) rzucić, rznąć czem (o, na ziemię).

Hi'n=sudeln, *va.* (haben) nagryzmolić, pobazgrać.

Hinta'n, *adv.* (tylko w wyrazach złożonych) w tyle, z tyłu.

Hi'n=tändeln, *va.* (haben) die Zeit — marnować czas.

Hinta'n=geben, *va.* (haben) ob. Weggeben.

Hinta'n=halten, *va.* hältst, hält, hielt hintan, habe hintangehalten, powstrzymywać, trzymać zdala.

Hinta'n=setzen, *va.* (haben) dosłownie: kłaść w tyle (po czem); upośledzać, upośledzić; sein Leben dem Wohl des Vaterlandes — nie dbać o życie dla dobra ojczyzny; seine Geschäfte — zaniedbywać swoje interesy; jmndn — ubliżać, ubliżyć komu.

Hinta'nsetzung, *sf.* zaniedbanie *n.*; upośledzenie *n.*, ubliżenie *n.*; mit — seiner Pflichten zaniedbywając, lekceważąc swoje obowiązki; mit — jeder Rücksicht nie zważając na żadne względy.

Hi'nten, *adv.* w tyle, wtył, na tyle; nach — hin ku tyłowi; nach — gehen iść wtył; die Hände — halten trzymać ręce w tyle; von — her od tyłu; jmndn von — her angreifen z tyłu napaść, uderzyć na kogo; das Pferd ist — lahm koń kuleje na tylną nogę; —an gehen tyłem iść; — und vorn z przodu i z tyłu; nach — heraus wohnen w oficynie mieszkać; nicht — bleiben wollen nie chcieć pozostać w tyle.

Hintenna'ch, *adv.* ob. Hinterher.

Hi'nter, I. *adv.* w tyle, wtył; es ist hier — jest tu w tyle; da steckt etw. — jest coś w tem, nie jest bez ale; II. *praep.* po, za, poza; 1) z *dativ.*; — der Tür za drzwiami; — dem (albo hinterm) Hause poza domem; — dem Rücken za plecami; — jmndm hergehen iść, postępować za kim; einer ging — dem anderen her szli jeden po drugim, gąsiorem; er hatte gerade eine Krankheit hinter sich przebył właśnie chorobę; — der Sache steckt etw. jest coś w tem, nie jest to bez kozery; es steckt nicht viel — ihm niema w nim nic, nic nie wart; — der Arbeit her sein pilnie zajmować się robotą; — jmndm her sein ciągle za kim chodzić; das hätte ich nicht — ihm gesucht nie byłbym się tego po nim spodziewał; er hat es faustdick — den Ohren to szczwany lis; — der Zeit zurück sein nie postępować z czasem; 2) z *accus.*; — sich sehen spojrzeć za siebie, wtył; jmndn — sich lassen zostawić kogo w tyle, za sobą; sich — jmndn stecken (um etw. zu erreichen) użyć kogo dla swoich celów; sich — etw. stecken zasłaniać się czem, używać czego za pozór; — etw. kommen wykryć co; — jmnds Schliche (albo Sprünge) kommen dojść czyich figlów, wykryć, odkryć czyje kruczki; jmndm eins — die Ohren geben dać komu po uszach; sich etw. — die Ohren schreiben napisać sobie co za uszami, na czole, zapamiętać sobie; jmndn hinters Licht führen oszukać kogo; jmndn — Schloß und Riegel bringen zamknąć, uwięzić kogo; die Pferde — den Wagen spannen (dosłownie: zaprządz konie, u tyłu wozu) przewrotnie sobie z czem poczynać, do góry nogami rzecz zaczynać.

Hi'nterachse, *sf. pl.* =n, tylna oś.

Hi'nterbacke, *sf. pl.* =n, (tak-

że Hinterbacken, *sm.*, =s, *pl.* —) pośladek *m.*, zadek *m.*

Hi'nterbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tylna noga; sich auf die =e stellen, setzen wziąć na kieł, obstawać przy swojem.

Hinter=blei'ben, *vn.* hinterbleibst, hinterbleibt, hinterblieb, bin hinterblieben, pozostać; przeżyć kogo; es hinterblieben mehrere Kinder pozostało kilkoro dzieci.

Hinterblie'ben, *adi.* i **Hinterblie'bene**, *s. pl.* pozostały; — pozostali (krewni) po zgonie czyimś.

Hinter=bri'ngen, *va.* hinterbringst, hinterbringt, hinterbrachte, habe hinterbracht, donosić, donieść; denuncyować, oskarżać potajemnie; jmndm etw. — donieść komu, zawiadomić kogo o czem potajemnie.

Hinterbri'nger, *sm.* =s, *pl.* —, donosiciel *m.*

Hinterbri'ngerin, *sf. pl.* =innen, donosicielka *f.*

Hinterbri'ngung, *sf. pl.* =en, doniesienie *n.*, donos *m.*; denuncyacya *f.*

Hi'nterbug, *sm.* =(e)s, przegub *m.* w tylnej nodze.

Hi'nterdeck, *sn.* =(e)s, tylny pokład, pomost *m.*

Hinterdrei'n, *adv.* potem, później, następnie.

Hi'ntere, *adi.* tylny, zadni, ostatni.

Hi'ntere, *sm.* =n, *pl.* =n, tyłek *m.*, zadek *m.*, pośladek *m.*; einen Tritt vor den =n geben dać nogą w zadek.

Hi'ntere(s), *sn.* =en, tył *m.*, tylna część; das — zuvorderst kehren przewrócić wszystko do góry nogami.

Hintereina'nder, *adv.* jeden (jedno) po drugim (drugiem), koleją, kolejno; drei Tage — trzy dni po sobie następujące.

Hi'ntereisen, *sn.* =s, *pl.* —, podkowa *f.* na tylnej nodze, tylna.

Hi'nterfessel, *sf. pl.* =n, nadpęcie *n.*

Hi'nterfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, napiętek *m.* (u buta).

Hi'nterfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, tylna noga; sich auf die =füße stellen ob. Hinterbein.

Hi'ntergebäude, *sn.* =s, *pl.* —, tylna część domu, oficyna *f.*

Hinterge'hen, *va.* hintergehst, hintergeht, hinterging, habe hintergangen, podchodzić, podejść, zawodzić, zawieść, oszukiwać, oszukać; hintergangen, *pp.* i *adi.* oszukany, zwiedziony.

Hi'ntergeschirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rząd *m.* na zadnią część konia.

Hi'nterglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, następnik *m.* (w logice, składni i matematyce).

Hi'ntergrund, *sm.* =(e)s, głąb *m.*, głębia *f.*, tył *m.*; im =e der Bühne w głębi sceny; (obraz.) — der Zeiten odległa, daleka przyszłość; in den — treten zejść, usunąć się z widowni, zniknąć (w cieniu); im =e stehen stać w cieniu, w kącie, odgrywać rolę podrzędną; die Sache hat keinen moralischen — niema w tem wątku moralnego, zasady, podstawy moralnej.

Hi'nterhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włosy *pl.* z tyłu głowy.

Hi'nterhalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e 1) zasadzka *f.*; jmndm einen — legen uczynić zasadzkę na kogo, zasadzki na kogo knować; im =e stecken być ukrytym na zasadzce; in einen — hineingeraten wpaść w zasadzkę; jmndn in den — locken (z)wabić kogo do zasadzki; 2) etw. im — haben mieć co w rezerwie; mieć jakiś zamiar; 3) einen — haben mieć dobrego protektora, mieć silne plecy (= poparcie)

Hinter=ha'lten, *va.* (haben) ob. Zurückhalten.

Hi'nterhaltig i **Hi'nterhältig**, *adi.* nieszczery.

Hi'nterhand, *sf.* 1) tylna część ręki; 2) tylna część konia; 3) — im Kartenspiel zaręka *f.* w grze; die — haben być na zaręce.

Hi'nterhaupt, *sn.* =es, tylna część, tył *m.* głowy, tyłogłowie *n.*

Hi'nterhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, tylna część, tył *m.* domu, oficyna *f*; im =se wohnen mieszkać w oficynie.

Hinterhe'r, *adv.* 1) w tyle, z tyłu; — laufen biedz z tyłu; (obraz.) sehr — sein pilnie się czem zajmować, bardzo się trudzić; 2) potem; die Reue kam — potem nastąpił żal; — sind wir alle klug mądry Polak po szkodzie.

Hi'nterhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, tylny dziedziniec, tylne podwórze.

Hi'nterkammer, *sf. pl.* =n, komora *f.*, izba *f.* w tyle.

Hi'nterkeule, *sf.* ob. Hinterviertel.

Hi'nterkopf, *sm.* =es, tył *m.* głowy, potylica *f.*

Hi'nterladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.*, magazyn w tyle, odfrontowy.

Hi'nterlader, *sm.* =s, *pl.* —, broń odtylcowa, odtylcówka *f.*

Hi'nterlader=, *adi.* odtylcowy.

Hi'nterlage, *sf. pl.* =n, depozyt *m.*

Hi'nterland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj za jakiemś państwem leżący; głąb *m.* kraju.

Hi'nterlaß, *sm.* ob. Nachlaß.

Hinterla'ssen, *va.* hinterlässest, hinterläßt, hinterließ, habe hinterlassen, pozostawiać, zostawić (po sobie); er hat keine Nachricht — nie zostawił wiadomości; Vermögen — pozostawić majątek.

Hinterla'ssen, I. *adi.* pośmiertny; =e Werke, Schriften dzieła, pisma pośmiertne; II. die =en, *s. pl.* = die Hinterbliebenen.

Hinterla'ssenschaft, *sf. pl.* =en, pozostałość *f.*, odumarszczyzna *f.*, scheda *f.*, spadek *m.*

Hinterla'ssung, *sf.* pozostawienie *n.*; mit — von Schulden zostawiając, pozostawiwszy długi.

Hi'nterlast, *sf. pl.* =en, ciężar znajdujący się z tyłu.

Hi'nterlastig, *adi.* ein =es Schiff okręt z tyłu obciążony.

Hinterlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, tylna noga; *pl.* zadnie skoki (myśliw.).

Hi'nterleder, *sn.* =s, napiętki *pl.*, naszywka *f.*

Hinterle'gen, *va.* (haben) składać, złożyć co u kogo.

Hinterle'ger, *sm.* =s, *pl.* —, depozytaryusz *m.*

Hinterle'gung, *sf.* złożenie *n.*; depozyt *m.*, danie *n.* na skład.

Hi'nterleib, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, tył *m.* (u zwierząt); kadłub *m.* owadów. [mann.

Hi'nterleute, *pl.* od Hinter=

Hi'nterlist, *sf.* podstęp *m.*, podejście *n.*, chytrość *f.*

Hi'nterlistig, *adi.* podstępny, chytry, zdradliwy; =es, Wesen chytrość *f.*, podstępność *f.*, zdradliwość *f.*; *adv.* podstępnie,zdradliwie,chytrze.

Hi'ntermann, *sm.* =es, *pl.* =männer, 1) zaplecznik *m.*, zasobnik *m.*; 2) odbieracz *m.*, za ręką siedzący (w grze w karty); 3) urzędnik w statusie poza innym urzędnikiem umieszczony.

Hi'ntermarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, zarynek *m.*

Hi'ntermast, *sm.* =es, *pl.* =e, tylny maszt.

Hi'nternaht, *sf. pl.* =nähte, tylny szew.

Hi'nterpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń *m.* od dyszla.

Hi'nterpforte, *sf. pl.* =n, tylne drzwi, tylna furtka.

Hi'nterpfote, *sf. pl.* =n, tylna łapa.

Hi'nterquartier, *sn.* =(e)s, 1) = Hinterleder; 2) tylna izba.

Hi'nterrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, tylne koło.

Hi'nterrücks, *adv.* 1) ob. Rücklings; 2) = von hinten, z tyłu; 2) = heimlich, podstępnie, z zasadzki.

Hi'nters, = hinter das.

Hi'ntersasse, *sm.* =n, *pl.* =n, półkmieć *m.*; komornik *m.*; lennik *m.* lennika.

Hi'ntersatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zdanie następne; wniosek *m.*, konkluzya *f.*; następnik *m.* (w gramatyce i logice).

Hi'nterschenkel, *sm.* =s, *pl.* —, tylne udo.

Hi'nterschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tył *m.* okrętu.

Hi'nterschlegel, *sm.* ob. Hinterviertel.

Hi'nter=schlingen, i **Hi'nter=schlucken**, *va.* (haben) połknąć, przełknąć.

Hi'ntersegel, *sn.* =s *pl.* —, tylne żagle *pl.*

Hi'nterseite, *sf. pl.* =n, tylna strona.

Hi'ntersiedler, *sm.* ob. Hintersasse.

Hi'ntersitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedzenie *n.*, miejsce *n.* w tyle.

Hi'nterst, (*sup.* od hinter) *adi.* ostatni; zu — na ostatku, na końcu, w tyle.

Hi'nterstellig, *adi.* 1) ob. Rückständig; 2) ob. Hinterlistig.

Hi'nterstube, *sf. pl.* =n, tylna izba, tylny pokój.

Hi'nterstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tylny kawałek, kawał *m.* od tyłu, tylna sztuka.

Hi'ntertatze, *sf. pl.* =n, tylna łapa.

Hi'nterteil, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tył *m.*, tylna część; tyłek *m.*, pośladek *m.*

Hi'ntertür, *sf. pl.* =en, tylne drzwi *pl.*

Hi'ntertreffen, *sn.* =s, tylny szyk (wojska), tylna straż.

Hintertrei'ben, *va.* hintertreibst, hintertreibt, hintertrieb, habe hintertrieben, przeszkadzać, przeszkodzić, niedopuszczać, niedopuścić, zapobiedz czemu.

Hintertrei'bung, *sf.* przeszkodzenie *n.*, niedopuszczenie *n.*, zapobieżenie *n.*

Hi'ntertreppe, *sf. pl.* =n, tylne schody *pl.*, schody dla służby.

Hi'nterverdeck, *sn.* =(es), *pl.* =e, tylny pokład (okrętu).

Hi'nterviertel, *sn.* =s, *pl.* —, tylna ćwiartka.

Hi'nterwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las dziewiczy; zalesie *n.*

Hi'nterwäldler, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* lasów dziewiczych; (obraz.) człowiek żyjący w zaciszu, nieokrzesaniec *m.*

Hi'nterwand, *sf.* ob. Rückwand.

Hi'nterwärts, *adv.* ku tyłowi, z tyłu, wtył.

Hinterzie'hen, *va.* hinterziehst, hinterzieht, hinterzog, habe hinterzogen, zabrać nieuczciwie, nie wydać; jmndm etw. — sprzeniewierzyć komu co, zdefraudować.

Hinterzie'hung, *sf. pl.* =en, defraudacya *f.*, sprzeniewierzenie *n.* [Hinterstube.

Hi'nterzimmer, *sn.* ob.

Hi'n=tragen, *va.* trägst, trägt, trug hin, habe hingetragen, nieść, zanosić, zanieść.

Hi'n=trauern, *va.* (haben) sein Leben — na żałobie, w smutku (prze)pędzić życie.

Hi'n=träumen, *va.* (haben) sein Leben — przespać, przemarzyć życie.

Hi'n=treiben, treibst, treibt, trieb hin, hingetrieben, I. *va.* (haben) naganiać, poganiać, zaganiać, nagnać, pognać, zagnać; popychać, popchnąć; II. *vn.* (sein) nach dem Ufer — gnać, być niesionym (prądem) ku brzegowi.

Hi'n=treten, *vn.* trittst, tritt, trat hin, bin hingetreten, wystepować, wystąpić, stanąć, postąpić gdzie; vor jmndn — stanąć przed kim, przedstawić się komu.

Hi'ntritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wystąpienie *n.*, postąpienie *n.*; zgon *m.*, skon *m.*

Hintsch, *sn.* =es, dychawiczność *f.* (u wołów).

Hi'n=tun, *va.* tust, tut, tat hin, habe hingetan, położyć, postawić gdzie; umieszczać, umieścić; podziać; wo hast du das Papier hingetan? gdzieś podział papier?; (obraz.) ich weiß nicht wo ich ihn — soll nie wiem gdzie go już raz widziałem.

Hinü'ber, *adv.* (z tej) na tamtę stronę; (obraz.) wir sind noch nicht über den Berg — nie jesteśmy jeszcze za górami, nie pokonaliśmy jeszcze wszystkich trudności; er ist — przeniósł się na tamten świat, umarł.

Hinü'ber=biegen, sich —, *vr.* biegst dich, biegt sich, bog mich hinüber, habe mich hinübergebogen, przeginać się, przegiąć się.

Hinü'ber=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte hinüber, habe hinübergebracht, przenieść, przeprawić na tamtę stronę.

Hinü'ber=fahren, fährst, fährt, fuhr hinüber, hinübergefahren, I. *va.* (haben) przewozić, przewieźć; II. *vn.* (sein) pojechać, przeprawić się na tamtą stronę.

Hinü'berfahrt, *sf.* ob. Überfahrt.

Hinü'ber=fliegen, *vn.* fliegst, fliegt, flog hinüber, bin hinübergeflogen, przelatywać, przelecieć.

Hinü'ber=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hinüber, bin hinübergegangen, przechodzić, przejść; (obraz.) przenieść się na tamten świat, umrzeć.

Hinü'ber=helfen, *vn.* hilfst, hilft, half hinüber, habe hinübergeholfen, jmndm über den Zaun — przeprawić kogo przez płot, pomódz komu przeleźć przez płot.

Hinü'ber=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hinüber, bin hinübergekommen, (prze-) dostać się na tamtę stronę; ich komme heute abend hinüber zu euch przyjdę dzisiaj wieczorem do was.

Hinü'ber=kriechen, *vn.* kriechst, kriecht, kroch hinüber, bin hinübergekrochen, przełazić, przeleźć, przepełzać.

Hinü'ber=locken, *va.* (haben) przewabiać, przewabić.

Hinü'ber=neigen, sich —, *vr.* (haben) przechylać się, przechylić się.

Hinü'ber=reichen, I. *va* (haben) jmndm etw. — podać co komu; II. *vn.* (haben) ich kann nicht — nie mogę dostać (na tamtę stronę).

Hinü'ber=schaffen, *va.* (haben) przenosić, przenieść.

Hinü'ber=schiffen, I. *va.* przewieźć, przeprawić; II. *vn.* (sein) przepływać, przepłynąć, przeprawić się.

Hinü'ber=schleppen, *va.* (haben) przewlec.

Hinü'ber=schwimmen, *vn.* schwimmst, schwimmt, schwamm hinüber, bin hinübergeschwommen, przepłynąć.

Hinü'ber=setzen, I. *va.* (haben) ob. übersetzen, überfahren; II. *vn.* (haben) przesadzić (konno), przeprawić się.

Hinü'ber=springen, *vn.* springst, springt, sprang hinüber, bin hinübergesprungen, przeskakiwać, przeskoczyć.

Hinü'ber=steigen, *vn.* steigst, steigt, stieg hinüber, bin hinübergestiegen, przeleźć, przejść.

Hinü'ber=wälzen, *va.* (haben) przewalać.

Hinü'ber=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hinüber, habe hinübergeworfen, przerzucać, przeciskać, przecisnąć.

Hinü'ber=zerren, *va.* (haben) przetargać.

Hinü'ber=ziehen, ziehst, zieht, zog hinüber, hinübergezogen, I. *va.* (haben) przeciągać, przeciągnąć (na drugą stronę); przekabacić; II. *vn.* (sein) przenosić się, przenieść się, przeprowadzać się, przeprowadzić się.

Hinu'm, *adv.* ob. (więcej używane) Herum.

Hi'n= und he'rschicken, *va.* (haben) rozsyłać, rozesłać.

Hin'= und He'rschicken, *sn.* =s, rozsyłka *f.*

Hinu'nter, *adv.* (z góry) na dół; die Treppe — schodami (na dół); den Fluß — z prądem rzeki; willst du nicht —? niechcesz zejść?

Hinu'nter=fahren, fährst, fährt, fuhr hinunter, hinuntergefahren, I. *va.* (haben) zwieźć, sprowadzić; II. *vn.* (sein) zjechać.

Hinu'nter=fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel hinunter, bin hinuntergefallen, spadać, spaść.

Hinu'nter=gleiten, *vn.* gleitest, gleitet, glitt hinunter, bin hinuntergeglitten,ześliznąć się.

Hinu'nter=lassen, *va.* lässest, läßt, ließ hinunter, habe hinuntergelassen, 1) spuszczać, spuścić; 2) pozwolić zejść.

Hinu'nter=schlingen i **Hinu'nter=schlucken,** *va.* (haben) ob. Hinterschlingen, hinterschlucken.

Hinu'nter=stürzen, I. *va.* (haben) zrzucać, zrzucić; II. *vn.* (sein) spadać, spaść.

Hinu'nter=würgen, *va.* (haben) połykać, połknąć z wysiłkiem.

Hi'n=wagen, sich —, *vr.* (haben) odważyć się pójść, iść (tam).

Hi'nwärts, *adv.* ku tamtejstronie; w drodze do ...

Hi'nweg, *sm.* =(e)s, droga *f.* tam, podróż *f.* do ...; auf dem =e w drodze do ...

Hinwe'g, *adv.* = weg; — mit dir! precz z tobą, z drogi!

Hinwe'g=begeben, sich —, *vr.* begibst dich, begibt sich, begab mich hinweg, habe mich hinwegbegeben, odejść, pójść.

Hinwe'g=eilen, *vn.* (sein) odejść z pośpiechem.

Hinwe'g=gehen, *vn.* gehst, geht, ging hinweg, bin hinweggegangen, odchodzić, odejść; über etw. mit Stillschweigen — przemilczeć co, pominąć co milczeniem.

Hinwe'g=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hinweg, bin hinweggekommen; über eine Schwierigkeit — pokonać trudność; er konnte nicht darüber — nie mógł tego zapomnieć.

Hinwe'g=nehmen, *va.* nimmst, nimmt, nahm hinweg, habe hinweggenommen, wziąć, zabierać, zabrać.

Hinwe'g=sehen, *vn.* siehst, sieht, sah hinweg, habe hinweggesehen; über etw. — nie patrzeć, nie zważać na co.

Hinwe'g=sein, *vn.* bist, ist, war hinweg, bin hinweggewesen; über etw. — mieć co za sobą, przebyć co; über Vorurteile — być wyższym nad przesądy.

Hinwe'g=setzen, sich —, *vr.* (haben) sich über etw. — nie zważać na co, nie troszczyć się o co, lekceważyć.

Hi'nwehen, I. *va.* (haben) zawiać co (tam); II. *vn.* (haben) wiać w tamtę stronę.

Hin'weis, *sm.* =ses, *pl.* =se, wskazanie *n.*, wskazówka *f.*

Hi'nweisen, weisest, weist, wies hin, habe hingewiesen, I, *va.* jmndn auf etw. — wskazywać, wskazać komu co,

zwrócić czyją uwagę na co; II. *vn.* auf, nach etw, — odsyłać, odesłać do czego, wskazać na co.

Hi'nweisend, *adi.* =es Fürwort zaimek wskazujący.

Hi'nweisung, *sf. pl.* -en, ob. Hinweis.

Hi'nweisungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, odsyłacz *m.*

Hi'n=welken, *vn.* (sein) więdnąć, schnąć; nędznieć, chudnąć.

Hi'n=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hin, habe hingeworfen, 1) rzucić; den Tauben Körner — rzucić gołębiom ziarna; 2) rzucić, powalić na ziemię; jmndn — rzucić, powalić, położyć, z nóg kogo zwalić; sich vor jmndm (auf die Knie) — rzucić się przed kim na kolana; sich zu jmnds Füßen — rzucić się komu do nóg; 3) etw. auf das Papier — rzucić co na papier, na prędce co napisać, narysować, naszkicować; eine leicht, rasch hingeworfene Arbeit robota na prędce, od ręki zrobiona; ein Wort, einen Gedanken — rzucić słowo, myśl; eine hingeworfene Bemerkung uwaga nawiasem uczyniona, powiedziana, rzucona.

Hinwie'der i hinwie'derum, *adv.* 1) na nowo, znowu; 2) nazad, na powrót; nawzajem, wzamian.

Hi'n=wirken, *vn.* (haben) użyć swoich sił do osiągnięcia czego.

Hi'n=wollen, *vn.* willst, will, wollte hin, habe hingewollt, chcieć dostać się, iść, jechać (tam).

Hi'n=zahlen, *va.* (haben) jmndm Geld — wypłacić, zapłacić, wyliczyć komu pieniądze.

Hi'n=zählen, *va.* (haben) wyliczać, wyliczyć, odliczyć.

Hi'n=zeichnen, *va.* (haben) rysować, odrysować.

Hi'n=zeigen, *va.* (haben) ob. Hinweisen.

Hi'n=ziehen, ziehst, zieht, zog hin, hingezogen, I. *va.* (haben) pociągać, zaciągać, zaciągnąć; bis wohin — dociągać; etw. — przeciągać, przeciągnąć co, zwlekać, zwłóczyć, zwlec co; eine Sache — odwłaczać, odwłóczyć sprawę; II. *vn.* (sein) udawać się, udać się, iść (tam); wynieść się; wyprowadzić się, przeprowadzić się (tam).

Hi'n=zielen, *vn.* (haben) nach etw. — celować na co, mierzyć do czego; (obraz.) auf etw. — dążyć, zmierzać do czego, mieć co na oku; ich weiß nicht, worauf er hinzielt, nie znam jego zamiarów, nie wiem do czego zmierza.

Hinzu', *adv.* 1) (wyraża dążenia do jakiego miejsca, jakiego przedmiotu) do; 2) do tego, prócz tego, nadto.

Hinzu'=bauen, *va.* (haben) przybudować, dobudować.

Hinzu'=denken, *va.* denkst, denkt, dachte hinzu, habe hinzugedacht, domyśleć się czego, uzupełnić co myślą.

Hinzu'=drucken, *va.* (haben) przydrukować, dodrukować.

Hinzu'=eilen, *vn.* (sein) ob. Herbeieilen.

Hinzu'=fügen, *va.* (haben) dodawać, dodać, dołączać, dołączyć, przyłączać, przyłączyć.

Hinzu'fügung, *sf. pl.* =en, dodanie *n.*, dołączenie *n.*, przydanie *n.*, dodatek *m.*

Hi'nzug, *sm.* =(e)s, pochód *m.*; pociąg *m.*

Hinzu'=gesellen, I. *va.* (haben) przydawać, przydać, przyłączyć; II. sich —, *vr.* (haben) przystąpić do kogo, czego, złączyć się.

Hinzu'=gießen, *va.* ob. Zugießen.

Hinzu'=kommen, *vn.* kommst, kommt, kam hinzu, bin hinzugekommen, nadchodzić, nadejść; przybyć.

Hinzu'=lassen, *va.* lässest i läßt, läßt, ließ hinzu, habe hinzugelassen, przypuścić do czego, pozwolić komu przyjść, przystąpić.

Hinzu'lassung, *sf. pl.* =en, przypuszczenie *n.*

Hinzu'laufen, *vn.* läufst, läuft, lief hinzu, bin hinzugelaufen, (przy)biedz do czego.

Hinzu'=legen, *va.* ob. Zulegen.

Hinzu'=machen, *va.* (haben) nadrobić.

Hinzu'=messen, *va.* missest i mißt, mißt, maß hinzu, habe hinzugemessen, nadmierzać, przymierzać.

Hinzu'=mischen, *va.* (haben) doplątać, przymieszać.

Hinzu'=rechnen, *va.* (haben) doliczyć, policzyć do czego.

Hinzu'rechnung, *sf. pl.* =en, doliczenie *n.*, dodanie *n.*; unter — der Kosten wraz z kosztami.

Hinzu'=säen, *va.* (haben) przysiać.

Hinzu'=schreiben, *va.* schreibst, schreibt, schrieb hinzu, habe hinzugeschrieben, dopisywać, dopisać.

Hinzu'=schütten, *va.* (haben) przysypywać, przysypać.

Hinzu'=setzen, *va.* (haben) dodawać, przydawać, przydać.

Hinzu'=springen, *vn.* springst, springt, sprang hinzu, bin hinzugesprungen, przyskoczyć do kogo, czego.

Hinzu'=treten, *vn.* trittst, tritt, trat hinzu, bin hinzugetreten, przystępywać, przystąpić.

Hinzu'=tun, *va.* tust, tut, tat hinzu, habe hinzugetan, dodać, przydać, przybawiać, przyczyniać.

Hinzu'tun, *sn.* =s, dodanie *n.*, przydanie *n.*; przyczynianie *n.*, przyczynienie *n.*; ohne mein — bez przyczynienia, wstawienia się z mojej strony.

Hinzu'=werfen, *va.* wirfst, wirft, warf hinzu, habe hinzugeworfen, przyrzucać, przyrzucić, dorzucić do czego.

Hinzu'=zahlen, *va.* (haben) dopłacić.

Hinzu'=zählen, *va.* (haben) doliczać, doliczyć.

Hinzu'=ziehen, *va.* ziehst, zieht, zog hinzu, habe hinzugezogen, przyciągnąć do ...; (obraz.) przybrać, wezwać do czego; einen zweiten Arzt — wezwać drugiego lekarza, zasięgnąć rady drugiego lekarza.

Hio'bspost, *sf.* smutna, niepomyślna wiadomość.

Hippa'rch, *sm.* =s, hiparch *m.*

Hi'ppe, *sf. pl.* =n, 1) nóż ogrodniczy, nóż kosiasto zakrzywiony, kosa *f.*, siekaczka *f.*; (obraz.) das Gerippe mit Stundenglas und — szkielet z klepsydrą i kosą (= śmierć); 2) ciastko w trąbkę zwite, andrut *m.*

Hi'ppenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, cukiernik *m.* wyrabiający andruty.

Hi'ppel, i **Hi'pplein,** *sn.* =s, *pl.* —, kózka *f.*

Hippodro'm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e hipodrom *m.*

Hippogry'ph, *sm.* =(e)s, i =en, *pl.* =e, i =en, hipogryf *m.*

Hirn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) mózg *m.*; zum =e gehörig mózgowy; (obraz.) (= Verstand) kein — im Kopfe haben nie mieć mózgu w głowie, być głupim; 2) storc *m.* drzewa; über — schneiden, sägen storcem, na storc rznąć, piłować.

Hi'rnbohrer, *sm.* =(e)s, *pl.* —, trepan *m.*

Hi'rnbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina mózgowa.

Hi'rnentzündung, *sf.* zapalenie *n.* mózgu.

Hi'rnerschütterung, *sf.* wstrząśnienie *n.* mózgu.

Hi'rngespinst, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, urojenie *n.*, przywidzenie *n.*, dziwaczna myśl, chimera *f.*

Hi'rnhaut, *sf.* i **Hi'rnhäutchen,** *sn.* =s, błona mózgowa.

Hi'rnhöhle, i **Hi'rnkammer,** *sf.* komórka mózgowa.

Hirnholz, *sn.* =es, storcowe drzewo.

Hi'rnkasten, *sm.* =s, czaszka *f.*

Hi'rnkrank, *adi.* chory na mózg.

Hi'rnkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba mózgowa.

Hi'rnlos, *adi.* bez mózgu, bezmózgi; =loser Mensch człowiek szalony, szaleniec *m.*

Hi'rnlosigkeit, *sf.* brak *m.* mózgu, rozumu; szaleństwo *n.*

Hi'rnmark, *sn.* =(e)s, rdzeń mózgowy.

Hi'rnmasse, *sf.* masa mózgowa.

Hi'rnschädel, *sm.* =s, i **Hi'rnschädelschale,** *sf.* czaszka *f.*

Hi'rnschädelhaut, *sf.* oczaszna *f.*, przyczaszna *f.*

Hi'rnseite, *sf.* — des Holzes sztorc *m.*, storc drzewa.

Hi'rntoll, Hi'rnverbrannt, Hi'rnverrückt, *adi.* szalony (któremu się mózg w głowie przewrócił).

Hi'rnverletzung, *sf. pl.* =en, uszkodzenie *n.* mózgu.

Hi'rnwunde, *sf. pl.* =n, rana mózgowa, w mózgu.

Hi'rnwurst, *sf. pl.* =würste, kiszka móżdżkiem nadziana, serweladka *f.*

Hi'rnwut, *sf.* szaleństwo *n.*

Hi'rnwütig, *adi.* szalony.

Hirsch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeleń *m.*; junger — śpiczak *m.*; der — schreit albo röhrt jeleń beczy; fliegender — ob. Hirschkäfer.

Hi'rschbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, jeleń samiec, rogacz *m.*

Hi'rschbrunst i **Hi'rschbrunft,** *sf.* bekanie *n.*, ruja *m.*, parzenie się, czas *m.* parzenia się jeleni.

Hi'rschdorn, *sm.* =(e)s, szakłak zwyczajny (roślina).

Hi'rscheber, *sm.* =s, *pl.* —, babirusa *f.* (zwierzę).

Hi'rschfänger, *sm.* =s, *pl.* —, kordelas *m.*

Hi'rschfarben, i **Hi'rschfarbig,** *adi.* jeleniego koloru.

Hi'rschfeiste, *sf.* czas *m.* łowów na jelenie.

Hi'rschfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jelenia skóra.

Hi'rschfleisch, *sn.* =es, jelenina *f.*

Hi'rschfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, jelenia noga, badyle *pl.* (łow.)

Hi'rschgarten, *sm.* ob. Hirschpark.

Hi'rschgeäß, *sm.* =es, pasza jelenia.

Hi'rschgelös, *sn.* =ses, łajno jelenie.

Hi'rschgerecht, *adi.* (myśliwiec) umiejący polować na jelenie.

Hi'rschgeschrei, *sn.* =(e)s, bek *m.* jelenia.

Hi'rschgeweih, *sn.* =(e)s, rogi jelenie, gałęzie *pl.* (łow.).

Hi'rschhals, *sm.* =ses, 1) szyja jelenia; 2) prześlągły koń.

Hi'rschhaut, *sf.* ob. Hirschfell.

Hi'rschheil, *sn.* ob. Hirschwurz.

Hi'rschhorn, *sn.* =(e)s, jeleni róg.

Hi'rschhorngeist, *sm.* =(e)s, spirytus *m.* z rogu jeleniego.

Hi'rschhornsalz, *sn.* =es, węglan *m.* amonii.

Hi'rschhund, *sm.* =es, pies *m.* do szczwania jeleni.

Hi'rschjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na jelenie.

Hi'rschkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, jelonek *m.*, rogacz *m.*, cieśla *m.* (chrząszcz).

Hi'rschkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, jelenię *n.*, jelonek *m.*, łanicz *m.*

Hi'rschkamel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lama *f.*

Hi'rschkeule, *sf. pl.* =n, udziec jeleni.

Hi'rschklee, *sm.* =s, upatrek *m.*, sadziec konopiowaty (roślina).

Hi'rschkot, *sm.* ob. Hirschgelös.

Hi'rschkuh, *sf. pl.* =kühe, (= Hindin) jelenica *f.*, łania *f.*

Hi'rschlauf, *sm.* ob. Hirschfuß.

Hi'rschleder, *sn.* =s, skóra *f.* jelenia.

Hi'rschledern, *adi.* ze skóry jeleniej.

Hi'rschling, *sm.* ob. Hirschschwamm.

Hi'rschlosung, *sf.* ob. Hirschgelös.

Hi'rschluchs, *sm.* =ses, *pl.* =se, jeleń wilk *m.*

Hi'rschpark, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzyniec jeleni.

Hi'rschruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wabik *m.* na jelenia.

Hi'rschschlegel, *sm.* ob. Hirschkeule.

Hi'rschschröter, *sm.* ob. Hirschkäfer.

Hi'rschschwaden, *sm.* =s, ogon *m.* jelenia.

Hi'rschschwamm, *sm.* =(e)s, jeleniak *m.*, trzebucha *f.*

Hi'rschtrüffel, *sf. pl.* =n, jelenica *f.* (grzyb).

Hi'rschwildbret, *sn.* =s, jelenina *f.*, jelenie mięso.

Hi'rschwurz, *sf.* gorzysz *m.*, oleśnik *m.*, świniak *m.*, jeleniec *m.*; weiße — jeleni ogon; schwarze — serdeczny korzeń, serdecznik, opich jeleni czarny (rośliny).

Hi'rschziege, *sf. pl.* =n, antylopa *f.*

Hi'rschziemer, *sm.* =s, *pl.* —, cąbr *m.* jeleni.

Hi'rschzunge, *sf.* śledzionka lekarska, stonogowiec *m.*, jezyczyca *f.* (roślina).

Hi'rse, *sf.* proso *n.*; jagły *pl.*

Hi'rsebrei, *sm.* =s, jaglana kasza.

Hi'rsefieber, *sn.* =s, gorączka *f.* z wysypką, prosówka *f.*, potnica *f.*

Hi'rseförmig, *adi.* jaglasty.

Hi'rsendrüse, *sf. pl.* =n, gruczołek skórny, jaglany.

Hi'rsengras, *sn.* =ses, prosownica *f.* (gatunek trawy).

Hi'rsengrütze, *sf.* kasza jaglana, jagły *pl.*

Hi'rsenkorn, *sn.* =(e)s, ziarnko *n.* prosa; *pl.* =körner pszono *n.*

Hi'rsenstroh, *sn.* =(e)s, prośnianka *f.*

Hirt(e), *sm.* =ten, *pl.* =ten, 1) pastuch *m.*, pasterz *m.*; 2) (Seelenhirt) duszpasterz *m.*, kapłan *m.*, ksiądz *m.*; der gute — dobry pasterz = Jezus Chrystus.

Hi'rtenamt, *sn.* =es, urząd pasterski, kapłański.

Hi'rtenbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list pasterski (biskupi); encyklika (papieska).

Hi'rtendichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta sielankowy.

Hi'rtenfest, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość pasterska.

Hi'rtenflöte, *sf. pl.* =n, fujara *f.*, fujarka *f.*, ligawka *f.*, dudka *f.*, piszczałka *f.*, flet pasterski.

Hi'rtengedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sielanka *f.*

Hi'rtengespräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dyalog pasterski, ekloga *f.*

Hi'rtengott, *sm.* =es, bożek *m.* pasterzy, Pan.

Hi'rtenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, szałas *m.*, budka *f.*, kucza pasterska.

Hi'rtenhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies owczy, kondel *m.*

Hi'rtenhütte, *sf.* ob. Hirtenhaus.

Hi'rtenjunge, *sm.* ob. Hirtenknabe.

Hi'rtenknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, pasterek *m.*, pastuszek *m.*

Hi'rtenleben, *sn.* =s, życie pasterskie, pasterstwo *n.*

Hi'rtenlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń pasterska; bukolika *f.*, ekloga *f.*

Hi'rtenmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, pasterka *f.*

Hi'rtenmäßig, *adi.* pasterski; *adv.* po pastersku.

Hi'rtenpfeife, *sf.*, **Hi'rtenrohr**, *sn.* ob. Hirtenflöte.

Hi'rtenschauspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sielanka dramatyczna.

Hi'rtenstab, *sm.* =(e)s, *pl.* =stäbe, kij pasterski, laska pasterska; pastorał *m.* (biskupi).

Hi'rtenstand, *sm.* =es, stan pastuszy.

Hi'rtentasche, *sf. pl.* =n, 1) torba pasterska; 2) = Hirtentäschelkraut.

Hi'rtentäschelkraut, *sn.* =(e)s, bydelnik *m.*, tasznik polny, właściwy, kaletki *pl.* (roślina).

Hi'rtenvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, pasterz różowy, pastuszka *f.* (ptak).

Hi'rtin, *sf. pl.* =innen, pasterka *f.*

Hi'rtlich, *adi.* ob. hirtenmäßig.

His, *sn.* h z krzyżykiem (muzyka).

Hi'ßblock, *sm.* =es, *pl.* =blöcke i **Hi'sse**, *sf. pl.* =n, blok *m.* do hisowania żagli.

Hi'ssen, *va.* (haben) hisować, zaciągać, podnosić żagiel.

Hi'ßtau, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina wielka, cuma *f.*, kiersztak *m.*

Hist! *interi.* (nawoływanie woźniców na konie) wiśta! wio!

Histologie', *sf.* histologia *f.* = nauka o tkankach.

Histö'rchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Historie, historyjka *f.*, powiastka *f.*

Histo'rie, *sf. pl.* =n, historya *f.*

Histo'rienbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga historyczna.

Histo'rienmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz historyczny.

Histo'rik, *sf.* historyka *f.* = sztuka dziejopisarska.

Histo'riker, *sm.* =s, *pl.* —, historyk *m.*, dziejopis *m.*

Historiogra'ph, (wym.: —graf) *sm.* =en, *pl.* =en, historyograf *m.*, dziejopis *m.*

Histo'risch, *adi.* historyczny, dziejowy.

Hi'strio(ne), *sm.* =onen, *pl.* =nen, aktor *m.*

Hi'tsche, *sf. pl.* =n, podnóżek *m.*

Hi'tzblase, *sf.* **Hi'tzbläschen**, *sn.* i **Hi'tzblatter**, *sf.* wrzedzienica *f.*, opryszczki *pl.*; die Hitzblattern *pl.* potówki *pl.*

Hi'tze, *sf.* 1) gorącość *f.*, gorąco *n.*; ciepło *n.*; diese Kohle entwickelt große — węgiel ten daje dużo ciepła; in diesem Zimmer ist eine fürchterliche — w tym pokoju (jest) okropne gorąco; Frost und — ertragen znosić zimno (mróz) i gorąco, być wytrzymałym na zimno i gorąco; große, drückende, brennende — des Sommers spieka, spiekota, skwar, upał letni; — der Sonne żar słoneczny; 2) ogrzanie *n.* pary (kolejn.); 3) gorączka *f.*; er hat große — ma wielką gorączkę; 4) zapał *m.*; in der — des Gefechts w zapale bitwy; in — geraten wpaść w zapał, unieść się; in der ersten — w pierwszym zapale; jugendliche — zapał, ogień młodzieńczy; mit großer — etw. angreifen gorąco, z wielkim zapałem wziąć się do czego, chwycić się czego; das wird — kosten to dużo trudu będzie kosztować; 5) prędkość *f.*, porywczość *f.*; seine — ist schuld daran jego porywczość temu winna; 6) = Brunst; 7) eine — Brot pieczywo *n.* chleba, tyle, ile się naraz piecze.

Hi'tzegrad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stopień *m.* gorąca.

Hi'tzemesser, *sm.* =s, *pl.* —, pirometr *m.*, gorącomierz *m.*

Hi'tzen, I. *va.* (haben) roz-

palać, rozpalić; II. *vn.* (haben) wydawać ciepło.

Hi'tzfriesel, *sn.* -s, potówka *f.*

Hi'tzig, I. *adi.* 1) gorący; -es Blut gorąca krew; -es Fieber gorączka; -es Eisen gorące żelazo; 2) gorący = porywczy, prędki, popędliwy; -es Temperament gorący temperament; ein -er Mensch człowiek gorący, popędliwy, gorączka; 3) gorący = mocny, tęgi, rozpalający; -e Getränke napoje gorące; 4) ein -es Gefecht spór gorący, żwawy, zacięty, uparty; 5) = läufisch; -e Hündin suka grzejąca się; II. *adv.* gorąco; porywczo, popędliwie; — werden zapalić się, wpaść w zapał, w gniew; den Feind — verfolgen ścigać gorąco, wytrwale nieprzyjaciela.

Hi'tzigkeit, *sf.* gorąco *n.*; żar *m.*, żarliwość *f.*; usposobienie gorączkowe.

Hi'tzkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, gorączka *f.*, zapaleniec *m.*, burzliwiec *m.*, (człowiek) gorąco kąpany.

Hi'tzköpfig, *adi.* gorący, porywczy, gorąco kąpany.

Hi'tzpocken, *sf. pl.* ob. Hitzblattern (pod Hitzblase).

Hi'tzschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, udar słoneczny.

Ho'bel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel *m.*, strugałka *f.*, wiornik *m.*; Federhobel strug wypustnik; Grat— strug zasuwnik; Hohl— strug żłobień; Kehl— strug krajnik; Kraut— szatkownica *f.*; Nut— strug wpustnik; Schicht— strug równiak; mit dem — glätten równać, gładzić heblem; er kann mir den — ausblasen niedbam o niego, jest mi obojętny.

Ho'belbank, *sf. pl.* -bänke, heblarnia *f.*, strugarnia *f.*

Ho'beleisen, *sn.* -s, żelazo *n.*, dłuto *n.* hebla.

Ho'belgehäuse, *sn.* -s, *pl.* —, drzewiec *m.* strugałki, osada *f.* hebla.

Ho'belgriff, *sm.* -(e)s, nos *m.* hebla.

Ho'belkasten, *sm.* -s, oprawa *f.*, drzewiec *m.* hebla.

Ho'bellicht, *sn.* -(e)s, oko *n.* hebla.

Ho'belloch, *sn.* -(e)s, otwór *m.* strugałki.

Ho'belmaschine, *sf. pl.* -n, strugałka *f.*

Ho'beln, *va.* (haben) heblować, strugać; (obraz.) jmndn — ogładzać kogo, udzielać komu pierwszej nauki.

Ho'belsohle, *sf.* podkłada *f.* hebla.

Ho'belspäne, *sm. pl.* heblowiny *pl.*, ostrużyny *pl.*, wiory *pl.*

Hoblerei', *sf.* strugarnia *f.*

Hobo'e, *sf. pl.* -n, oboj *m.*

Hoboi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, oboista *m.*

Hoch, (hoher, hohe, hohes; *comp.* höher; *sup.* höchste) I. *adi.* wysoki; hohe Berge wysokie góry; ein hohes Zimmer wysoki pokój; ein hohes Kleid suknia po szyję zapięta; hohe Stirn wysokie czoło; auf hoher See na pełnem morzu; im hohen Norden wysoko na północy; der Berg ist 2000 Meter — góra wysoka jest na dwa tysiące metrów, wysokość góry wynosi 2000 metrów; das Haus ist vier Stock(werke) — dom ma cztery piętra; er wohnt drei Treppen — mieszka na trzeciem piętrze; sie kamen drei Mann — przyszli samotrzeć, przyszło ich trzech; hohe Töne wysokie tony; eine hohe Stimme haben mieć wysoki, cienki głos; in hohen Tönen singen śpiewać wysoko; hohe Ziffern wysokie cyfry; hohe Summe wysoka, znaczna suma; ein hoher Einsatz, Gewinn wysoka wstawka, wygrana; hoher Preis wysoka cena; es steht eine hohe Strafe darauf wysoka, ciężka, dotkliwa jest za to kara; ein hohes Alter wysoki, podeszły wiek; hohe Temperatur wysoka temperatura; hohes Fieber haben mieć silną gorączkę; in hohem Grade w wysokim stopniu; das ist in hohem Grade zweifelhaft to bardzo wątpliwe; hohe Ideen haben mieć górne pomysły; nach hohen Dingen streben dążyć do wielkich rzeczy; das ist für meine Auffassung zu hoch nierozumiem, niepojmuję tego; das höchste Gut dobro najwyższe; ein hoher Würdenträger wysoki dygnitarz; die höheren Stände, Kreise wyższe stany, klasy; ein hohes Tier (żartobliwie) gruba ryba; von hohem Rang wysokiej godności; hohe Herrschaften dostojni panowie, książęta; die (aller)höchsten Herrschaften najdostojniejsi panowie, monarchowie; von hoher Hand z dostojnej ręki; von hoher Geburt wysokiego, znakomitego rodu, pochodzenia; der hohe Adel wysoka szlachta; der hohe Rat wysoka rada, senat; die hohe Obrigkeit wysoka zwierzchność; höheren Orts um etw. einkommen podać, prosić o co u wyższej instancyi, ministra, panującego; ein hoher Festtag wielkie, uroczyste święto; hohe Schule uniwersytet, akademia; höhere Schulen szkoły wyższe; höhere Töchterschule wyższa szkoła żeńska; hoher albo höherer Stil styl górny, wzniosły, wysoki; das höchste Wesen najwyższa istota; der Höchste Najwyższy, Bóg; — und niedrig albo Hohe und Niedrige wysocy i maluczcy, zamożni i biedni; die hohe Pforte Wysoka Porta, Turcya; die hohe Jagd polowanie na grubego zwierza; das hohe Lied pieśń nad pieśniami; es war schon hoher Tag albo — am Tage już słońce wysoko stało na niebie; es ist hohe (albo höchste) Zeit, daß . . . już czas najwyższy, aby . . .; im hohen Altertum w odległej, zamierzchłej starożytności; er ist — in den Vierzigern ma lat czterdzieści z górą; II. *adv.* wysoko, górnie; — springen wysoko skoczyć; die Flüsse gehen — rzeki wezbrały; — herunterfallen zpaść z góry; — hängen wisieć wysoko; die Sonne steht schon — słońce już wysoko stoi (na niebie); wer

— steigt, fällt tief kto wysoko łazi, wysoko spada; — im Preise stehen mieć wysoką cenę, być drogim, być w wysokiem poważaniu; wie — beläuft sich die Summe? ile wynosi suma?; wie — würden Sie gehen? jaką ostateczną sumę, cenę dałbyś pan?; etw. — ansetzen oznaczyć na co wysoką cenę; das wird ihm — zu stehen kommen to go dużo będzie kosztować; — spielen grać wysoko; (obraz.) die Saiten — spannen mieć wysokie wymagania, za wiele wymagać; — feierlich nadzwyczaj uroczyście; etw. — und teuer versichern, — und teuer schwören przysięgać się na wszystko (co jest najświętszego); es — bringen daleko dojść, stanąć wysoko; es — im Alter bringen dożyć późnego wieku; etw. — halten wysoko, drogo co cenić; — hinauswollen wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć; den Kopf — halten nie tracić odwagi; die Nase — tragen zadzierać nosa, dmuchać, pysznić się; bei dir geht es ja — her u ciebie idzie po pańsku, z wysoka, huczno; wenn es — kommt najwyżej; jmndn — leben lassen pić (na) czyje zdrowie; er lebe —! niech żyje! wiwat!

Hoch, *sn.* =s, *pl.* =s, toast *m.*, wiwat *m.*; ein — auf jmndn ausbringen pić, wychylić kielich na czyje zdrowie.

Ho'chachtbar, *adi.* wielce, bardzo szanowny.

Ho'chachten, *va.* (haben) wielce szanować, wysoko cenić.

Ho'chachtung, *sf.* głęboki szacunek, poszanowanie *n.*, poważanie *n.*; (w listach:) mit der größten albo mit vorzüglicher, ausgezeichneter — (zostaję) z głębokiem poważaniem; genehmigen Sie die Versicherung meiner vorzüglichsten — przyjmij pan (albo racz pan przyjąć) wyrazy najgłębszego poważania, szacunku.

Ho'chachtungsvoll, *adi.* i *adv.* pełen szacunku, uszanowania; (w listach:) (zostaję) z uszanowaniem.

Ho'chad(e)lig, *adi.* z najznakomitszej szlachty.

Ho'chaltar, *sm.* =(e)s, wielki ołtarz.

Ho'chamt, *sn.* =(e)s, suma *f.*; das — halten sumę odprawiać, celebrować.

Ho'changesehen i **Ho'chansehnlich**, *adi.* wielce poważany, wielce okazały, świetny.

Ho'chauf=häufen, *va.* (haben) wzmożyć.

Ho'chbahn, *sf. pl.* =en, kolej nadziemna.

Ho'chbau, *sm.* =(e)s, budowa nadziemna; budowa nadtorowa (kolejn.).

Ho'chbegabt, *adi.* nadzwyczajnie, wielce, wysoce uzdolniony, utalentowany.

Ho'chbeglückt, *adi.* wielce uszczęśliwiony.

Ho'chbeinig, *adi.* wysokie, długie nogi mający, laskonogi.

Ho'chbejahrt, *adi.* bardzo stary.

Ho'chberühmt, *adi.* arcysławny, przesławny.

Ho'chbetagt, *adi.* ob. hochbejahrt.

Ho'chblatt, *sn.* =es, przysadka *f.*

Ho'chblau, *adi.* jasnoniebieski, błękitny.

Ho'chbord, *sm.* =(e)s, wysoki pomost, pokład (okrętowy).

Ho'chbordig, *adi.* z wysokim pokładem, o wysokim pomoście.

Ho'chbrüstig, *adi.* wysokopiersisty.

Ho'chdero, *pron. relat.* Jego Wysokości.

Ho'chderselbe, *pron. demonstr.* Jego Wysokość; *pl.* Hochdieselben Ich Wysokość.

Ho'chdeutsch, *adi.* górnoniemiecki.

Ho'chdeutschmeister, *sm.* =s, *pl.* —, Wielki Mistrz zakonu niemieckiego.

Ho'chdruck, *sm.* =(e)s, wysokie ciśnienie; druk wypukły.

Ho'chdruckmaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* o wysokiem ciśnieniu; przyrząd do stampilii wypukłych.

Ho'chebene, *sf. pl.* =n, wyżyna *f.*

Ho'chedel, *adi.* wielce szlachetny, szlachetnie urodzony.

Ho'chedelgeboren, *adi.* ob. hochedel; jaśnie wielmożny.

Ho'chehrwürden, *adi.* Ew. — Wasza przewielebność.

Ho'chehrwürdig, *adi.* przewielebny, przedostojny.

Ho'cherfahren, *adi.* wielce doświadczony.

Ho'cherfreut, *adi.* wielce ucieszony, uradowany.

Ho'cherhaben, *adi.* 1) wzniosły, wspaniały; 2) =e Arbeit wypukła robota.

Ho'chfahrend, *adi.* wyniosły, dumny, pyszny, butny; *adv.* pysznie, butnie.

Ho'chfarbig, *adi.* jaskrawy.

Ho'chfeierlich, *adi.* wielce uroczysty.

Ho'chfläche, *sf. pl.* =n, płaskowzgórze *n.*, wyżyna *f.*

Ho'chfliegend, *adi.* górnolotny.

Ho'chfürstlich, *adi.* Eure (Ew.) Hochfürstliche Durchlaucht Wasza książęca mość.

Ho'chgarn, *sn.* =(e)s, sieć wysoko zawieszona, na bekasy i kury polne.

Ho'chgeachtet, *adi.* powszechnie szanowany.

Ho'chgebenedeit, *adi.* wysoce błogosławiony.

Ho'chgebietend, *adi.* wielką władzę mający, potężny.

Ho'chgebildet, *adi.* wielce, nadzwyczaj wykształcony.

Ho'chgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, wysokie góry.

Ho'chgeboren, *adi.* jaśnie wielmożny.

Ho'chgeehrt, *adi.* wielce szanow(a)ny.

Ho'chgefühl, *sn.* =(e)s, wzniosłe uczucie,

Ho'chgehend, *adi.* die =e See wzburzone morze; (obraz.) die =en Wogen der Begeisterung zapał uniesienia, natchnienia.

Ho'chgelehrt, *adi.* bardzo uczony.

Ho'chgelb, *adi.* jasnożółty.

Ho'chgelehrt, *adi.* wielce, wysoce uczony.

Ho'chgeneigt, *adi.* wielce łaskawy, najłaskawszy.

Ho'chgenuß, *sm.* -nusses, rozkosz najwyższa, niewypowiedziana.

Ho'chgepriesen, *adi.* wysławiony.

Ho'chgericht, *sn.* -(e)s, 1) miejsce *n.* stracenia; rusztowanie *n.*, szubienica *f.*; 2) sąd najwyższy; sąd karny.

Ho'chgesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -sänge, śpiew wzniosły; oda *f.*

Ho'chgeschätzt, *adi.* wielce szanow(a)ny, poważany.

Ho'chgeschürzt, *adi.* podkasany; -e Muse muza podkasana; -e Poesie poezya lekka, swawolna.

Ho'chgesinnt, *adi.* wielkiego, szlachetnego umysłu.

Ho'chgespannt, *adi.* 1) -er Dampf para o wysokiem ciśnieniu; 2) -e Erwartung wielkie, gorączkowe oczekiwanie.

Ho'chgestade, *sn.* -s, *pl.* —, granica *f.* zalewu, kres *m.* zalewu.

Ho'chgestirnt, *adi.* wysokoczoły.

Ho'chgetürmt, *adi.* 1) wysoko się wznoszący, napiętrzony; 2) wysokie wieże mający, wysokowieżysty.

Ho'chgewachsen, *adi.* wysoki, rosły, smukły.

Ho'chgradig, *adi.* wysokiego stopnia; -es Fieber silna gorączka.

Ho'chgrün, *adi.* jasnozielony.

Ho'chgucker, *sm.* -s, *pl.* —, podwójnooczek *m.* (ryba).

Ho'chherzig, *adi.* wielkoduszny, wspaniałomyślny.

Ho'chherzigkeit, *sf.* wielkoduszność *f.*, wspaniałomyślność *f.*

Ho'chklingend, *adi.* wysokobrzmiący; (obraz.) wspaniały.

Ho'chkohl, *sm.* -(e)s, kapusta wyrostkowa.

Ho'chland, *sn.* -(e)s, kraj górzysty, kraina górzysta, wzgórze *n.*

Ho'chländer, *sm.* -s, *pl.* —, góral *m.*

Ho'chländerin, *sf. pl.* -innen, góralka *f.*

Hö'chlich, *adv.* wysoce, wielce, nader, nadzwyczajnie, bardzo, usilnie; es nahm mich — wunder, daß . . . wielce, bardzo mnie zdziwiło, że . . .

Ho'chlöblich, *adi.* prześwietny.

Ho'chmeister, *sm.* -s, *pl.* —, wielki mistrz.

Ho'chmeistertum, *sn.* -s, godność *f.* wielkiego mistrza.

Ho'chmesse, *sf. pl.* -n, ob. Hochamt.

Ho'chmögend, *adi.* wielmożny.

Ho'chmut, *sm.* -s, pycha *f.*, buta *f.*, butność *f.*, duma *f.*, wyniosłość *f.*; jmndm den — austreiben poskromić czyją dumę; — kommt oft vor dem Falle gdy przyjdzie pycha, przyjdzie i hańba; pycha z nieba spycha.

Ho'chmütig, *adi.* pyszny, butny, dumny, wyniosły; -es Wesen butność; *adv.* pysznie, butnie, dumnie; — sein wynosić się, buczyć się; — werden spanoszeć.

Ho'chnasig, i **Ho'chnäsig**, *adi.* pyszny, dumny; — sein zadzierać nosa do góry.

Ho'chnotpeinlich, *adi.* kryminalny, gardłowy.

Ho'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, wielki piec.

Ho'chofenoberschacht, *sm.* -es, szybik wierzchni.

Ho'chöfner, *sm.*, **Ho'chofenmeister**, *sm.* -s, *pl.* —, majster wielkopiecowy.

Ho'chparterre, *sn.* -s, wysoki parter.

Ho'chrot, *adi.* jasnoczerwony, pasowy.

Ho'chrücken, *sm.* -s, garboryb *m.* (ryba).

Ho'chschätzbar, *adi.* arcyszacowny.

Ho'chschätzen, *va.* (haben) wysoko cenić, wysoce poważać.

Ho'chschätzung, *sf.* wysokie poważanie, wielki szacunek.

Ho'chschenkelig, *adi.* ob. hochbeinig.

Ho'chschule, *sf. pl.* -n, akademia *f.*, uniwersytet *m.*

Ho'chschüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.*, słuchacz *m.* uniwersytetu, student *m.*

Ho'chschult(e)rig, *adi.* wysokobarczysty.

Ho'chschwanger, *adi.* daleko w ciąży będąca, oddawna przy nadziei, blizka porodu.

Ho'chselig, *adi.* nieboszczyk *m.*, ś. p. (= świętej pamięci); -e nieboszczka *f.*

Ho'chsinn, *sm.* -(e)s, umysł wzniosły, szlachetny.

Ho'chsinnig, *adi.* wzniosłego, szlachetnego umysłu.

Ho'chsommer, *sm.* -s, późne lato.

Höchst, *adv.* (*sup.* od hoch) bardzo, wysoko, nadzwyczajnie; — gut, schlecht bardzo dobry, zły; — dringend bardzo pilny.

Ho'chstämmig, *adi.* wysokopienny.

Hochstapelei', *sf. pl.* -en, szalbierstwo *n.*

Ho'chstapeln, *vn.* (haben) szalbierzyć.

Ho'chstapler, *sm.* -s, *pl.* —, szalbierz *m.*, oszust *m.* na wielką stopę.

Höchstde'ro, **Hö'chstdieselben**, *pron.* ob. hochdero, hochdieselben.

Hö'chste(r), *adi.* (*sup.* od hoch) najwyższy; wzniosły; das ist die -e Bosheit szczyt złośliwości; aufs -e ostatecznie, co najwyżej.

Ho'chstehend, *adi.* dostojny.

Hö'chstens, *adv.* najwyżej, najwięcej, nie więcej jak.

Ho'chstift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapituła katedralna, katedra *f.*

Hö'chstkommandierende(r), *sm.* -den, *pl.* -den, (generał) głównodowodzący *m.*

Ho'chstrebend, *adi.* ambitny.

Ho'chton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, 1) wysoki ton; 2) przycisk *m.*, akcent główny.

Ho'chtönend, *adi.* górnobrzmiący; wspaniałomowny.

Ho'chtrabend, *adi.* górnolotny, górny; -er Stil szumny, napuszysty styl; -e Person nadęta osoba; -e Worte górnolotne wyrazy; -es Wesen szumność *f.*, napuszoność *f.*

Ho'chtraber, *sm.* -s, *pl.* —, kłusak *m.*

Ho'chuferig, *adi.* brzeżysty.

Ho'chverdient, *adi.* wielce zasłużony.

Ho'chverehrt, *adi.* wysoce, wielce szanow(a)ny.

Ho'chvermögend, *adi.* wielmożny.

Ho'chverrat, *sm.* =es, zbrodnia *f.* stanu, zbrodnia główna.

Ho'chverräter, *sm.* =s, *pl.* —, zdrajca *m.* stanu.

Ho'chwald, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälder, wysokopienny las, starodrzew *m.*

Ho'chwaldbetrieb, *sm.* =(e)s, wysokopienne gospodarstwo leśne, rębowe gospodarstwo.

Ho'chwasser, *sn.* =s, powódź *f.*, zwodek *m.*

Ho'chwasserstand, *sm.* =(e)s, = hoher Wasserstand, wysoki stan wody; höchster — najwyższy stan wody, najwyższa woda; normaler albo gewöhnlicher — wysoki, zwykły stan wody, zwykła wysoka woda.

Ho'chweise, *adi.* przemądry.

Ho'chwild, *sn.* =(e)s, gruby zwierz, gruba zwierzyna.

Ho'chwohledel, *adi.* szlachetny.

Ho'chwohlehrwürdig, *adi.* przewielebny.

Ho'chwohlgeboren, *adi.* wysoce urodzony, jaśnie wielmożny.

Ho'chwürden, *adi.* Ew. — Wasza wielebność.

Ho'chwürdig, I. *adi.* wielebny; III. Hochwürdige(s), *sn.* =gen, Przenajświętszy sakrament.

Ho'chzeit, *sf.* *pl.* =en, wesele *n.*, gody weselne; die — feiern obchodzić wesele; — machen wychodzić za mąż, żenić się; die — ausrichten ponosić koszta wesela; silberne, goldene — srebrne, złote wesele.

Ho'chzeiter, *sm.* =s, *pl.* —, pan młody; =rin, *sf.*, *pl.* =nnen, panna młoda; die =ter, *pl.* państwo młodzi.

Ho'chzeitlich, *adi.* weselny; das =e Kleid weselny strój.

Ho'chzeitsbett, *sn.* =es, łoże ślubne, małżeńskie.

Ho'chzeitsbitter, *sm.* =s, *pl.* —, drużba *m.*; — sein drużbować.

Ho'chzeitsbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list zapraszający na wesele.

Ho'chzeitsfeier, *sf.* **Ho'chzeitsfest,** *sn.* =es, uroczystość weselna, gody *pl.* weselne, obchód weselny.

Ho'chzeitsgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość weselny, godownik *m.*, weselnik *m.*

Ho'chzeitsgebräuche, *sm.* *pl.* ceremonie *pl.* weselne.

Ho'chzeitsgedicht, *sn.* =es, *pl.* =e, wiersz weselny.

Ho'chzeitsgeschenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, podarunek ślubny.

Ho'chzeitsgott, *sm.* =es, Hymen *m.*, bóg *m.* małżeństwa.

Ho'chzeitskleid, *sn.* =es, *pl.* =er, szata weselna.

Ho'chzeitskosten, *pl.* wydatki *pl.* na wesele, koszta *pl.* weselne.

Ho'chzeitskranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec ślubny.

Ho'chzeitskuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek weselny.

Ho'chzeitsleute, *pl.* goście weselni.

Ho'chzeitslied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń weselna.

Ho'chzeitsmahl, *sn.* =(e)s, uczta weselna.

Ho'chzeitsmutter, *sf.* *pl.* =mütter, matka *f.* panny młodej; starościna *f.*

Ho'chzeitsnacht, *sf.* noc poślubna.

Ho'chzeitspredigt, *sf.* *pl.* =en, kazanie weselne.

Ho'chzeitsrede, *sf.* *pl.* =n, mowa weselna.

Ho'chzeitsreise, *sf.* *pl.* =n, podróż poślubna.

Ho'chzeitsschmaus, *sm.* =ses, *pl.* =schmäuse, uczta weselna.

Ho'chzeitsschmuck, i **Ho'chzeitsstaat,** *sm.* =es, strój weselny, ozdoby *pl.* godowe.

Ho'chzeitstag, *sm.* =(e)s, dzień *m.* wesela, weselny, godowy.

Ho'chzeitsvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, ojciec *m.* panny młodej; starosta *m.*

Hochzeitswoche, *sf.* pierwszy tydzień miodowy.

Ho'chzuverehrend, *adi.* wielce szanowny.

Hock, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, klatka *f.*, stajnia *f.* dla zwierząt na okrętach.

Ho'cke, *sf.* *pl.* =n, kupa *f.* snopów, kuczka *f.*; die Garben in =n setzen snopki w kuczki ustawiać.

Ho'cken, I. *va.* (haben) w kuczki (snopy) ustawiać; II. *vn.* w kuczki usiąść, kucnąć; über etw. — ślęczeć nad czem; immer hinterm Ofen — siedzieć wciąż za piecem; zu Hause — siedzieć w domu, nie wyruszać się z domu.

Hö'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nierówność *f.* (ziemi, drogi); 2) guz *m.*; 3) garb *m.*

Hö'ckerig, *adi.* nierówny; garbowaty; garbaty.

Ho'de, *sf.* =n, i **Ho'den,** *sm.* =s, *pl.* —, jądro *n.*, mudo *n.*; =n, *pl.* stroje *pl.*

Ho'denbeutel, *sm.* ob. Hodensack.

Ho'denbruch, *sm.* =(e)s, przepuklina *f.* worka jądrowego.

Ho'dengeschwulst, *sf.* klin *m.*

Ho'denhaut, *sf.* błona jądrowa.

Ho'denleiter, *sm.* =s, jądrowód *m.*, mudowód *m.*

Ho'densack, *sm.* =(e)s, woreczek jądrowy, jądrownik *m.*, moszna *pl.*, moszeńka *pl.*

Ho'denzehrer, *sm.* =s, kleśniec *m.*

Hof, *sm.* =(e)s, *pl.* Höfe, 1) dziedziniec *m.*, podwórzec *m.*, dwór *m.*; durch Haus und — przez cały dom; 2) zagroda *f.*, dwór *m.*; Haus und — całe domostwo; Haus und — verspielen przegrać wszystko, zgrać się zupełnie; die adeligen Geschlechter besaßen Höfe in der Stadt szlacheckie rodziny posiadały pałace w mieście; der König und sein — król i dwór jego; bei =e u dworu, przy dworze; am =e befindlich nadworny; 3) = Gerichtshof sąd *m.*, trybunał *m.*; 4) hotel *m.*, dom zajezdny; Englischer — Hotel Angielski; 5) jmndm den — machen nadskakiwać komu; einem Mädchen den — machen umizgać się, zalecać się, przymilać się do dziewczyny; der Menge den — machen schlebiać tłumowi; 6) koło *n.*, krąg *m.*;

der — um den Mond obłoczek, tęcza naokoło księżyca; — um die Brustwarze obwódka brodawki piersiowej.

Hof=, *adi.* dworski, nadworny.

Ho'fadvokat, *sm.* =en, *pl.* =en, adwokat nadworny; Hof= und Gerichtsadvokat adwokat nadworny i sądowy (tytuł adwokatów we Wiedniu).

Ho'famt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd nadworny.

Ho'farbeit, *sf. pl.* =en, 1) robota dworska, dla dworu; 2) robota na podwórzu.

Ho'fart, *sf.* sposób dworski, na dworach używany, etykieta nadworna, dworactwo *n.*

Ho'farzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz nadworny.

Ho'faufseher, *sm.* =s, *pl.* —, dwornik *m.*

Ho'fbedienstete(r), *sm.* =ten *pl.* =te(n) mający służbę, urząd u dworu.

Ho'fbediente(r), *sm.* =ten, *pl.* =te(n), sługa dworski.

Ho'fbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj dworski.

Ho'fbuchdruckerei, *sf. pl.* =en, drukarnia nadworna.

Ho'fbuchhandlung, *sf. pl.* =en, księgarnia nadworna.

Ho'fbühne, *sf.* ob. Hoftheater.

Ho'fburg, *sf.* zamek *m.*, pałac cesarski (we Wiedniu).

Ho'fceremoniell, (i Ho'fzeremoniell) *sn.* —s, ceremoniał dworski, etykieta *f.* u dworu.

Hö'fchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Hof, podwórko *n.*; dworek *m.*; mały dwór (księcia małego księstwa).

Ho'fdame, *sf. pl.* =n, dama pałacowa; *pl.* =n fraucymer *m.*

Ho'fdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta nadworny; poeta uwieńczony (poeta laureatus).

Ho'fdiener, *sm.* ob. Hofbediente(r).

Ho'fdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, dworactwo *n.*, dworszczyzna *f.*; in =en stehen u dworu służyć, dworować.

Höfelei', *sf.* nadskakiwanie *n.*

Ho'ffähig, *adi.* mogący mieć przystęp do dworu; er ist — ma przystęp do dworu.

Ho'ffähigkeit, *sf.* zdolność *f.*, prawo *n.* jawienia się, bywania u dworu.

Ho'ffart, *sf.* pycha *f.*, duma *f.*, butność *f.*, wyniosłość *f.*

Ho'ffärtig, *adi.* dumny, wyniosły, butny; — sein pysznić się; — werden zdumnieć.

Ho'ffen, *va.* i *vn.* (haben) 1) spodziewać się; mieć nadzieję; zuversichtlich — spodziewać się z pewnością; ich hoffe, dich recht bald bei mir zu sehen spodziewam się, że wkrótce zobaczę cię u siebie; ich hoffte, es sollte besser mit ihm werden spodziewałem się, że mu się polepszy; ich hoffe, daß alles gut geht albo ich hoffe, es geht alles gut spodziewam się, że wszystko dobrze pójdzie; ich will nicht —, daß er krank ist spodziewam się, że nie jest chory; es steht zu —, daß ... należy się spodziewać, że ...; darf ich noch —, daß du kommen wirst? czy mogę jeszcze oczekiwać twego przybycia?; dies läßt mich —, daß ... to każe mi się spodziewać, sprawia mi nadzieję, że ...; 2) auf etw. — spodziewać się czego, oczekiwać co; auf jmndn — ufać komu, pokładać w kim nadzieję; ich hoffe zu Gott, daß ... mam w Bogu nadzieję, że ...; 3) (z przypadkiem czwartym) wir wollen das Beste — spodziewajmy się wszystkiego dobrego; da ist nichts mehr zu — tu już wszelka nadzieja stracona, niema żadnej nadziei; mehr als ich gehofft hatte więcej niżli oczekiwałem; man hofft, so lang man lebt do śmierci człowiek karmi się nadzieją; — und harren macht manchen zum Narren nadzieja matka głupich.

Ho'ffentlich, *adv.* należy, można się spodziewać, bez wątpienia, niezawodnie; — wird er kommen spodziewam się, że przyjdzie.

Ho'ffnung, *sf. pl.* =en, nadzieja *f.*, otucha *f.*; ufność *f.*; — schöpfen nabrać otuchy; die — fahren lassen opuścić, stracić nadzieję; der — leben, daß ... spodziewać się, że ..; żyć nadzieją; er setzt alle seine — auf den Sohn pokłada całą swoją nadzieję w synie; sich auf etw. — machen robić sobie nadzieję, spodziewać się czego; sich der — hingeben spodziewać się; der Arzt gibt für den Kranken keine — mehr lekarz oświadczył, że stan chorego już bez nadziei, lekarz odstąpił już chorego; jmndn mit leeren =en abspeisen zbyć kogo czczemi obietnicami; in seinen =en betrogen werden zawieść się na swojej nadziei; ein junger Mann, der zu großen (albo guten) =en berechtigt młodzian wielkich, pięknych nadziei; wiele obiecujący; guter — sein albo in der — sein być, znajdować się przy nadziei; — läßt nicht zu Schanden werden nadzieja karmi rolników; das Vorgebirge der guten — przylądek dobrej nadziei.

Ho'ffnungsanker, *sm.* =s, kotwica *f.* jako godło nadziei.

Ho'ffnungslos, *adi.* nie mający nadziei; rozpaczliwy; *adv.* bez nadziei; — darniederliegen być odstąpionym od lekarzy.

Ho'ffnungslosigkeit, *sf.* brak *m.* nadziei, stan rozpaczliwy; zwątpienie *n.*

Ho'ffnungsreich, *adi.* pełen nadziei, otuchy.

Ho'ffnungsschimmer, i **Ho'ffnungsstrahl**, *sm.* =s, promyk *m.*, iskierka *f.* nadziei.

Ho'ffnungsschlag, *sm.* =(e)s, piece *pl.* w kopalni.

Ho'ffnungsvoll, *adi.* pełen nadziei, otuchy; ein =er junger Mann młodzian wiele obiecujący.

Ho'ffräulein, *sn.* =s, panna nadworna, dworzanka *f.*

Ho'fgebrauch, *sm.* ob. Hofbrauch.

Ho'fgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd nadworny, najwyższy, marszałkowski.

Ho'fgesinde, *sn.* =s, dworscy ludzie, czeladź *f.*, służba dworska, dworszczyzna *f.*

Ho'fgunst, *sf.* łaska *f.*, sprzyjanie *n.* u dworu.

Ho'fgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, majętność *f.* dworu, dobro koronne, królewszczyzna *f.*

Ho'fhalt, *sm.* =es, i **Ho'fhaltung**, *sf.* 1) utrzymywanie *n.* dworu; 2) dwór *m.*, urzędnicy *pl.* i słudzy *pl.* dworu.

Ho'fhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies łańcuchowy.

Hofie'ren, *vn.* (haben) 1) umizgać się, zalecać się; 2) odbywać potrzebę naturalną.

Hö'fisch, *adi.* dworny, dworski; =er Ton, =es Wesen dworność *f.*

Ho'fjäger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec nadworny.

Ho'fjägermeister, *sm.* =s, *pl.* —, łowczy nadworny.

Ho'fjungfer, *sf.* *pl.* =n, ob. Hoffräulein.

Ho'fjunker, *sm.* =s, *pl.* —, dworzanin *m.*, paź *m.*

Ho'fkammer, *sf.* kamera nadworna.

Ho'fkanzlei, *sf.* kancelarya nadworna.

Ho'fkanzler, *sm.* =s, kanclerz *m.* dworu, nadworny.

Ho'fkapelle, *sf.* kaplica nadworna.

Ho'fkaplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =kapläne, kapelan nadworny.

Ho'fkellermeister, *sm.* =s, *pl.* —, piwniczy nadworny.

Ho'fkriegsrat, *sm.* =(e)s, rada wojenna nadworna; (dawniej) ministeryum *n.* wojny.

Ho'fküchenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, kuchmistrz nadworny.

Ho'flager, *sn.* =s, rezydencya *f.*, dwór *m.*

Ho'flakai, *sm.* =en, *pl.* =en, lokaj nadworny.

Ho'fleben, *sn.* =s, życie dworskie, dworactwo *n.*, dworszczyzna *f.*

Ho'fleute, *pl.* dworzanie *pl.*; służba dworska.

Hö'flich, *adi.* grzeczny, uprzejmy; miły, przyjemny.

Hö'flichkeit, *sf.* *pl.* =en, grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*; jmndn mit — empfangen przyjąć kogo uprzejmie.

Hö'flichkeitsbezeigung, *sf.* *pl.* =en, grzeczność *f.*; wyświadczenie *n.*, okazanie *n.* grzeczności.

Ho'flieferant, *sm.* =en, *pl.* =en, dostawca nadworny.

Hö'fling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dworak *m.*

Ho'fluft, *sf.* (obraz.) powietrze *n.*, otoczenie *n.*, życie dworskie.

Ho'fmanier, *sf.* *pl.* =en, ob. Hofbrauch.

Ho'fmann, *sm.* =(e)s, dworzanin *m.*, dworak *m.*

Ho'fmännisch, *adi.* dworski, dworacki.

Ho'fmarschall, *sm.* =(e)s, *pl.* =schälle, marszałek *m.* dworu.

Ho'fmäßig, *adi.* dworski, zwyczajowi dworskiemu odpowiadający; *adv.* po dworsku.

Ho'fmeister, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rządca *m.* majętności; 2) ochmistrz *m.*; 3) guwerner *m.*, nauczyciel domowy.

Hofmeisterei', *sf.* cenzorowanie *n.*, strofowanie *n.*

Ho'fmeisterin, *sf.* *pl.* =innen, 1) ochmistrzyni *f.*; 2) guwernantka *f.*, nauczycielka domowa.

Ho'fmeisterisch, **Ho'fmeisterlich**, *adi.* guwernerski; pedantyczny; *adv.* pedantycznie.

Ho'fmeistern, I. *va.* (haben) karcić, strofować, krytykować, ganić, przewodzić (nad kim); pouczać; II. *vn.* (haben) guwernerką się trudnić, być nauczycielem domowym.

Ho'fmundschenk, *sm.* =s, podczaszy nadworny.

Ho'fnarr, *sm.* =en, *pl.* =en, trefniś *m.*

Ho'fplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, podwórze *n.*, dziedziniec *m.*

Ho'fprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja nadworny.

Ho'frat, *sm.* =(e)s, =räte, radca *m.* dworu.

Ho'frätin, *sf.* *pl.* =innen, radczyni *f.*, żona *f.* radcy dworu.

Ho'fraum, *sm.* =(e)s, dziedziniec *m.*, podwórze *m.*

Ho'frichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia nadworny.

Ho'fschatzmeister, *sm.* =s, *pl.* —, podskarbi nadworny.

Ho'fschranz, *sm.* =en *pl.* =en, dworak *m.* (pogardliwie).

Ho'fsitte, *sf.* *pl.* =n, obyczaj dworski, etykieta dworska.

Ho'fstaat, *sm.* =(e)s, dwór *m.*

Ho'ftheater, *sn.* =s, *pl.* —, teatr nadworny.

Ho'fton, *sm.* =(e)s, ton dworski, sposób zachowywania się u dworu.

Ho'ftor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, brama *f.*, wrota *pl.* od podwórza.

Ho'ftür, *sf.* *pl.* =en, drzwi *pl.*, furtka *f.* od podwórza.

Ho'ftrauer, *sf.* żałoba dworska.

Ho'fwagen, *sm.* =s, *pl.* =wagen i =wägen, powóz dworski.

Ho'fweise, *sf.* ob. Hofsitte.

Ho'fwelt, *sf.* świat dworski, dworzanie *pl.*

Ho'fwesen, *sn.* =s, dworszczyzna *f.*

Ho'fwirtschaft, *sf.* gospodarstwo *n.* na wsi, dworskie.

Ho'fzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, zaprząg dworski; pociąg dworski.

Ho'fzwang, *sm.* =(e)s, etykieta dworska.

Hö'he, *sf.* *pl.* =n, 1) wysokość *f.*; die — des Turmes beträgt 90 Meter wysokość wieży wynosi 90 metrów; die — der Himmelskörper wysokość ciał niebieskich; die — eines Ortes über dem Meeresspiegel wysokość miejsca (miejscowości) nad poziomem morza: in derselben — liegen mieć równą wysokość; (obraz.) auf der — der Zeit stehen stać na wysokości czasu; sich zu der — jmnds hinaufschwingen wznieść się do czyjego poziomu; die — der Stimme wysokość głosu; die — der Preise wysokość cen; in die — gehen iść w górę, wyrastać, róść; die Preise gingen in die — ceny podskoczyły; die Preise in die — treiben ceny podnieść; nach der — des Betrages w stosunku (albo wedle) wysokości kwoty; auf der — des Meeres na pełnem morzu; 2) wzgórze *n.*, wzniesienie *n.*, wyniosłość *f.*, góra *f.*; in die — gehen, steigen wzbijać się, wznosić się; in die — werfen rzucić w górę; in die —

halten trzymać w górze; in die — heben podnosić, podnieść; üppig in die — gehen, in die — schießen wybujać; in die — bringen podnieść, wynieść, wywyższyć; in die — kommen wzbić się, polepszyć swoje stosunki; auf der — des Gebirges na szczycie, na wysokości gór; (obraz.) auf der — des Glückes, des Ruhmes na szczycie, na najwyższym stopniu szczęścia, sławy; die Not stieg auf eine furchtbare — bieda dosięgnęła straszliwego stopnia; 3) Ehre sei Gott in der — chwała Panu na wysokości (albo na wysokościach), na niebie, w niebiesiech.

Ho'heit, *sf. pl.* =en, 1) wysokość *f.*, wzniosłość, *f.*; wielkość *f.* (duszy, charakteru); 2) = Oberherrschaft, władztwo *n.*, panowanie *n.*; unter deutscher — pod panowaniem niemieckiem; 3) wysokość *f.* (tytuł członków domów panujących) Seine kaiserliche, königliche — Jego cesarska, królewska Wysokość; Seine kaiserliche und königliche Hoheit Jego cesarska i królewska Wysokość (tytuł austryackich arcyksiążąt).

Ho'heitlich, *adi.* książęcy, zwierzchniczy.

Ho'heitsrecht, *sn.* =es, 1) prawo *n.* zwierzchności panującego; władza *f.* panującego; 2) =e, *pl.* regalia *pl.*

Ho'helied, *sn.* hohen Liedes, pieśń *f.* nad pieśniami (Salomona).

Hö'henkreis, **Hö'henzirkel**, *sm.* koło *n.* wysokości, wierzchołkowe koło.

Hö'hen, *va.* (haben) podnosić.

Hö'henmesser, *sn.* =s, *pl.* —, wysokomiar *m.*

Hö'henrauch, *sm.* =(e)s, zadymek *m.*

Hö'henrichtung, *sf.* elewacya *f.*

Hö'henschichten, *sf. pl.* warstwy *pl.*, pokłady *pl.* (geologia).

Hö'henrücken, **Hö'henzug**, *sm.* =s, wzgórze *n.*

Hö'henwinkel, *sm.* =s, kąt *m.* wysokości, kąt *m.* wzniesienia.

Ho'hepriester, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kapłan.

Ho'hepriesterlich, *adi.* (należący do) wielkiego kapłana, wielkokapłański.

Hö'hepunkt, *sm.* =(e)s, punkt najwyższy, kulminacyjny; chwila *f.* najwyższego wzniesienia się; (obraz.) seinen — erreichen dosiądz szczytu; — einer Krankheit przesilenie *n.* (się) choroby.

Hö'her, *adi.* (*comp.* od hoch) wyższy; =e Schreibart styl górny, wzniosły; =e Bildung wyższe wykształcenie; =es Walten zrządzenie boskie; ein Höherer przełożony; *adv.* wyżej; — steigen podnieść, podnosić się, iść w górę; (obraz.) awansować, postąpić naprzód.

Hohl, *adi.* wydrążony, wydęty, próżny; czczy; — machen wydrążyć; =er Baum, Zahn, spróchniałe drzewo, spróchniały ząb; =e Wangen policzki zapadłe; =e Augen oczy zapadłe; =er Magen próżny żołądek; =e Hand dłoń; =er Kopf próżna, pusta głowa; eine =e Nuß głuchy orzech; =e Gasse wąwóz *m.*; =er Raum próżnia *f.*; =e Stimme głos głuchy, grobowy; (obraz.) eine =e Hand machen wyciągnąć rękę po datek, dać się przekupić; =e Worte czcze słowa; =e See wzburzone morze; die See geht — morze bałwani się.

Ho'hlader, *sf.* wena *f.*, dęta żyła.

Ho'hlarbeit, *sf.* dęta robota.

Ho'hläugig, *adi.* wklęsłooki.

Ho'hlaxt, *sf.*, *pl.* =äxte, przysiek *m.*

Ho'hlbäckig, *adi.* zapadłe policzki mający.

Ho'hlbeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, topór zakrzywiony.

Ho'hlbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, dęczak *m.*

Ho'hldachziegel, *sm.* =s, *pl.* —, gąsior *m.*, dachówka stożkowa.

Ho'hldocht, *sm.* knot okrągły.

Hö'hle, *sf. pl.* =n, 1) ob. Höhlung; 2) jama *f.*, nora *f.*, jaskinia *f.*, pieczara *f.*

Ho'hleisen, *sn.* =s, żłobak *m.*, dłubacz *m.*, pieszczia *f.*

Hö'hlen, *va.* (haben) wydrążać.

Hö'hlenbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* jaskini.

Hö'hlenreich, *adi.* jamisty.

Hö'hlenreichtum, *sm.* =s, jamistość *f.*, obfitość *f.* jaskiń, jam.

Ho'hlerhaben, *adi.* wklęsłowypukły.

Ho'hlfeile, *sf. pl.* —, pilnik *m.* do wydrążania.

Ho'hlfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia wklęsła, wklęsłość *f.*

Ho'hlflacheisen, *sn.* =s, półpieszczia *f.*

Ho'hlgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge; droga podziemna pod fortecą.

Ho'hlgeschwür, *sn.* =es, *pl.* =e, wrzód *m.* fistułowaty.

Ho'hlheit, *sf.* 1) wydrążoność *f.*; 2) czczość *f.*, próżność *f.*

Ho'hlhippe, *sf. pl.* =en, andrut *m.*

Ho'hlkehle, *sf. pl.* =en, locha *f.*; spływek *m.*, ucios *m.*, żłobek *m.*, wklęsek *m.*

Ho'hlklinge, *sf. pl.* =n, głównia *f.* żłobkowana; dłuto *n.* heblowe.

Ho'hlkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, pusta głowa *f.*

Ho'hlkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* wydrążona, bomba *f.*

Ho'hlleiste, *sf. pl.* =n, = Hohlkehle.

Ho'hlmaß, *sn.* =ßes, *pl.* =ße, miara *f.* pojemności (dla płynów i rzeczy sypkich).

Ho'hlmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, skublica *f.*, dłubaczka *f.*

Ho'hlrundung, *sf. pl.* =en, wklęsłość *f.*

Ho'hlschiene, *sf. pl.* =n, szyna *f.* wydrążona.

Ho'hlspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, zwierciadło *n.* wklęsłe.

Hö'hlung, *sf. pl.* =en, wydrążenie *n.*

Ho'hlweg, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wąwóz *m.*, parów *m.*; 2) droga *f.* z wyjeżdżoną koleją.

Ho'hlwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, dach *m.* z żłobkowatej dachówki.

Ho'hlwurz, *sf.* (rośl.) kokornak *m.*

Ho'hlziegel, *sm.* =s, *pl.* —, cegła *f.* wydrążona.

Ho'hlzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.* kabłąkowaty.

Hohn, *sm.* =es, hańba *f.*; szyderstwo; jmndm — sprechen szydzić z kogo; den Gesetzen — sprechen drwić sobie z ustaw; der Vernunft — sprechen sprzeciwiać się zdrowemu rozsądkowi.

Hö'hnen, *va.* (haben) szydzić, naigrawać się, drwić z kogo.

Ho'hngelächter, *sn.* =s, śmiech szyderczy, pośmiewisko *n.*

Hö'hnisch, *adi.* szyderczy, ironiczny; *adv.* szyderczo, ironicznie.

Hö'ke, *sm.* =n, *pl.* =n, (**Hö'kin** *f.*) przekupień *m.*, (przekupka *f.*).

Hö'ker, *sm.* =s, *pl.* — (=in *sf. pl.* =innen) = Höke.

Hö'ke(r)n, *vn.* (haben) prowadzić handel przekupniczy.

Ho'kus, **Po'kus**, *m. ind.* kuglarstwo (pierwotnie rodzaj zaklęcia, używanego przez kuglarzy); — machen kuglarstwo robić, (przenośnie) mydlić oczy.

Hold, *adi.* 1) przychylny, sprzyjający; jmndm — sein być komu przychylnym; das Schicksal war mir — los mi sprzyjał; wem die Götter — sind ... komu bogowie sprzyjają ...; 2) nadobny, miły, luby; ein =es Gesicht nadobna twarz; *adv.* przychylnie; nadobnie, mile.

Ho'lder, *sm.* = Holunder.

Ho'ldselig, *adi.* wdzięczny, miły.

Ho'ldseligkeit, *sf.* wdzięczność *f.*

Ho'len, *va.* 1) iść po co; jmndn — sprowadzić kogo; etwas — pójść po co i przynieść; jmndn — lassen posłać po kogo; ich werde mir das Geld — pójdę, przyjdę po pieniądze; sich eine Krankheit — nabawić się choroby; den Arzt — pójść po lekarza; der Teufel hat alles geholt dyabli wszystko wzięli; hol dich der Teufel, der Kuckuck niech cię dyabli wezmą, idź do dyabła; 2) — (żeglarski wyraz) holować (n. p. okręt).

Ho'lfter, *sf.* olstro *n.*

Ho'lla! *interi.* hola! hej!

Holländerei', *sf. pl.* =en, holendernia *f.* (gdzie krowy utrzymują dla wyrabiania masła i serów).

Hö'lle, *sf.* 1) piekło *n.*; in die — kommen pójść do piekła; in die (zur) — fahren zstąpić do piekła; die — an jmndm verdienen zasłużyć sobie u kogo na największą niewdzięczność; jmndm die — heiß machen okropnie komu dokuczać; die — in seinem Busen tragen mieć piekło w sercu; Himmel und — aufbieten poruszyć niebo i ziemię, piekło i niebo; wer vor der — wohnt, muß den Teufel zum Gevatter bitten kto na przedpieklu mieszka, dyabła w kumy prosi; 2) zapiecek *m.*

Hö'llenangst, *sf.* strach *m.* piekielny.

Hö'llenbrut, *sf.* ród piekielny, z piekła.

Hö'llenfahrt, *sf.* zstąpienie *n.* do piekieł.

Hö'llenhitze, *sf.* gorąco *n.* piekielne.

Hö'llenmarter, **Hö'llenpein**, *sf.* męczarnia *f.* piekielna.

Hö'llenstein, *sm.* =es, lapis *m.*

Hö'llisch, *adi.* piekielny.

Holm, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) ostrów *m.*, kępa *f.* (wysepka na rzece); 2) drzewo *n.* poprzeczne, które dwa inne spaja.

Ho'lper, *sf.* chropowatość; (stąd przenośnie) podskok *m.* powozu za uderzeniem koła o chropowatość drogi.

Ho'lp(e)richt, = **Ho'lp(e)rig**, *adi.* chropowaty, nierówny; — lesen czytać jak po grudzie (= nierówno).

Ho'lsche, *sf.* = Ho'lzschuh trzewik *m.* drewnainy.

Ho'lster, = Holfter.

Holu'nder, *sm.* =s, *pl.* (= Flieder) bez *m.* (rośl.).

Holz, *sn.* =es, 1) drzewo *n.* (jako materyał); Stück— drewno *n.*; Scheit— polano *n.*; in — arbeiten z drzewa wyrabiać; — hacken drzewo (drwa) rąbać; rąbać gałęzie; der Baum schießt ins —, hat zu viel — drzewo dostaje, ma za wiele gałęzi; 2) las *m.*, zarośle *n.*; ins — fahren jechać do lasu (po drzewo).

Ho'lzamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter (= Forstamt) urząd *m.* leśny.

Ho'lzapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel jabłko *n.* leśne.

Ho'lzart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* drzewa.

Ho'lzartig, (= Holzähnlich) *adi.* drzewiasty.

Ho'lzaxt, *sf. pl.* =äxte siekiera *f.*

Ho'lzbau, *sm.* =es, *pl.* =bauten, budowanie *n.* z drzewa, budowla *f.* drewniana.

Ho'lzbirne, *sf. pl.* =n, gruszka *f.* leśna, ulęgałka *f.*

Ho'lzbündel, *sn.* =s, *pl.* — wiązka *f.* drzewa.

Hö'lzel, *sn.* =s, *pl.* — drewienko *n.*, patyczek *m.*

Hö'lzern, *adi.* drewniany, z drzewa zrobiony; (przenośnie) der =e Ton ton bez dźwięku; der =e Anschlag uderzenie drewniane (w muzyce); =er Mensch człowiek nieruchliwy, bez duszy.

Ho'lzessig, *sm.* =s, ocet *m.* drzewny.

Ho'lzfeile, *sf. pl.* =n, pilnik *m.* do drzewa.

Ho'lzflöße, *sf. pl.* =n, tratwa.

Ho'lzflößer, *sm.* =s, flis, flisak, (ten co drzewo spławia).

Ho'lzfrei, *adi.* bez domieszki drzewa (n. p. holzfreies Papier *n.*).

Ho'lzgefälle, *pl.* dochody *m.* z lasów.

Ho'lzgelaß, *sn.* = Holzkammer *sf.*

Ho'lzgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* leśniczy.

Ho'lzhacker, *sm.* =s, *pl.* —, rębacz *m.*

Ho'lzhandel, *sm.* =s, handel *m.* drzewem.

Ho'lzheher, *sm.* =s, *pl.* —, sojka *f.*

Ho'lzhenne, *sf.* = Ho'lzhuhn =(e)s, *pl.* =hühner pardwa *f.*

Ho'lzig, *adi.* drewniasty.

Ho'lzkammer, *sf. pl.* =n, drewutnia *f.*

Ho'lzkauf, *sm.* =es, *pl.* =käufe, zakupno *n.* drzewa.

Ho'lzkohle, *sf.* węgiel *m.* drzewny.

Ho'lzlager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* drzewa.

Ho'lzmesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *n.* do drzewa.

Ho'lznutzung, *sf.* używanie *n.* drzewa.

Ho'lzrechen, *sm.* =s, *pl.* —, pale na rzece do zatrzymywania spławianego drzewa.

Ho'lzsäge, *sf. pl.* =en, tartak *m.*, piła *f.* do drzewa.

Ho'lzsäure, *sf.* kwas drzewny, ocet drzewny.

Ho'lzscheit, *sn.* =es, *pl.* =e, polano *n.* (drzewa).

Ho'lzschläger, *sm.* =s, *pl.* —, drwal *m.*

Ho'lzschneidekunst, *sf.* drzeworytnictwo *n.*

Ho'lzschneider, *sm.* =s, *pl.* —, drzeworytnik *m.*

Ho'lzschnepfe, *sf. pl.* =n, bekas *m.*

Ho'lzschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, drzeworyt *m.*, rycina *f.* na drzewie.

Ho'lzschoppen, *sm.* =s, *pl.* —, (= Holzschuppen) szopa *f.* na drzewo, drewutnia *f.*

Ho'lzspalten, *sn.* =s, rąbanie *n.* drwa.

Ho'lzsieb, *sn.* =es, *pl.* =e, sito *n.*, przetak *m.*, rzeszoto *n.*

Ho'lzspan, *sm.* =es, *pl.* =späne, drzazga *f.*; wiory *pl.*

Ho'lzsplitter, *sm.* =s, *pl.* —, drzazga *f.*, skałka *f.*

Ho'lzstand, *sm.* =es, drzewostan *m.*

Ho'lzstaub, *sm.* =es, trociny *pl.*

Ho'lzstich, *sm.* =es, *pl.* =e, drzeworyt *m.*

Ho'lztaube, *sf. pl.* =n, gołąb *m.* leśny, turkawka *f.*

Ho'lztrank, *sm.* =es, *pl.* =tränke, napój *m.* z wygotowanych korzeni.

Ho'lzung, *sf. pl.* =en, zagajnik *m.*

Ho'lzverschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verschläge, przepierzenie *n.* z drzewa; miejsce ogrodzone drzewem.

Ho'lzverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, zarządca składu drzewa.

Ho'lzweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* w lesie do wywożenia drzewa; auf dem =e sein omylić się, chybić.

Ho'lzwesen, *sn.* =s, lasowość *f.*, zawiadywanie *n.* drzewem.

Ho'lzwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, czerw *m.* drzewny.

Ho'lzzunder, *sm.* =s, hupka *f.* z drzewa spruchniałego.

Homilie', *sf. pl.* =en, homilia *f.* (= kazanie *n.* wyjaśniające tekst pisma świętego).

Homoge'n, *adi.* jednorodny.

Homöopa'th, *sm.* =en, *pl.* =en, homeopata.

Ho'nicht, *adi.* miodowy, słodki jak miód.

Ho'nig, *sm.* =s, miód *m.* przaśny; — ausschneiden podbierać miód.

Ho'nigapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, jabłko *n.* słodkie jak miód.

Ho'nigbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź *m.* miód wyjadający.

Ho'nigbauer, *sm.* =s, i =n, *pl.* =n, bartnik *m.*, pasiecznik *m.*, (trudniący się pszczelnictwem).

Ho'nigbaum, *sm.* =es, *pl.* —bäume, drzewo *n.* spruchniałe, gdzie pszczoły miód składają.

Ho'nigbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła *f.* robocza (= Arbeitsbiene).

Ho'niggeschwulst, *sf. pl.* =geschwülste, guz *m.* miodowy.

Ho'nigkelch, *sm.* =es, *pl.* =e, miodnik (rośl.)

Ho'nigkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, piernik *m.* miodowy, placek *m.* z miodem, miodownik *m.*

Ho'nigmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc *m.* miodowy (= Honigmond *sm.*)

Ho'niglippen, *pl.* usta słodkie jak miód.

Ho'nigpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, plaster *m.* miodu.

Ho'nigrede, *sf. pl.* =n, mowa *f.* słodka jak miód.

Ho'nigsaft, *sm.* =es, miodek *m.* aptekarski.

Ho'nigseim, *sm.* =es, pustka *f.*, tj. czysty miód, który sam płynie z plastrów.

Ho'nigscheibe, *sf. pl.* =n, = Honigpflaster.

Ho'nigstein, *sm.* =es, *pl.* =e, miednik *m.*

Ho'nigsüß, *adi.* słodki jak miód.

Ho'nigtau, *sm.* =es, miodunka *f.*, miedunka *f.*, miodowa rosa *f.*

Ho'nigwabe, *sf. pl.* =n, = Honigpflaster.

Ho'nigzelle, *sf. pl.* =n, komórka *f.* w plastrze miodu.

Honora'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, honoraryum *n.* (łac.), wynagrodzenie *n.* n. p. ärztliches —, Schriftsteller—, wynagrodzenie lekarza, autora i t. d.

Honoratio'ren, *sm. pl.* śmietanka *f.* towarzystwa.

Honorie'ren, *va.* czcić; wynagrodzić; einen Wechsel — płacić weksel.

Hop! *interi.* hop!

Ho'pfen, *sm.* =s, chmiel *m.*; an dem ist — und Malz verloren nie będzie z niego nic.

Ho'pfen, *va.* chmielem przyprawiać.

Ho'pfenbau, *sm.* =es, chmielnictwo *n.*

Ho'pfenboden, *sm.* =s, grunt zdatny do sadzenia chmielu.

Ho'pfendarre, *sf. pl.* =n, suszarnia *f.* chmielu.

Ho'pfengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, chmielnik *m.*

Ho'pfengärtner, *sm.* =s, *pl.* —, = Höpfner.

Ho'pfenhefen, *sf. pl.* (= Oberhefe) drożdże *pl.* chmielowe (pierwsze drożdże, które się dobywają otworem).

Ho'pfenkeim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kieł *m.* chmielowy.

Ho'pfenkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.* do cedzenia piwa zaprawionego chmielem.

Ho'pfenstange, *sf. pl.* =n, tyczka *f.* do podtrzymywania chmielu; człowiek zbyt wysokiego wzrostu.

Hö'pfner, *sm.* =s, *pl.* —, chmielarz *m.*

Ho'psa! *interi.* hopsa! (wyraża podskok).

Hö'rbar, *adi.* słyszalny, mogący być usłyszanym.

Ho'rchen, *vn.* (haben) słuchać, podsłuchiwać, podsłuchać, nadsłuchiwać; **er horchte ihrer Stimme, ihrem Liede** przysłuchiwał się jej głosowi.

Ho'rchen, *sn.* podsłuchiwanie *n.*; das — ist bisweilen gefährlich podsłuchiwanie jest czasem niebezpieczne.

Ho'rcher, *sm.* =s, *pl.* —, podsłuchiwacz *m.*, **Ho'rcherin,** *sf. pl.* =innen, ta, która podsłuchuje; der — an der Wand hört seine eigne Schand kto rad podsłuchuje, często usłyszy niemiłe rzeczy.

Ho'rde, *sf. pl.* =n, horda *f.*, horda (złota) Tatarów; horda zwierząt.

Hö'ren, *vn.* (haben) *va.* 1) słyszeć, mieć słuch; etwas — słuchać, słyszeć coś; ich — ihre Stimme słyszę jej głos; von etw. —, von jmndm — słyszeć o czemś, o kimś; ich habe das von deiner Mutter gehört słyszałem to od twojej matki; jmndn — wysłuchać kogo; (z *infinit. verb.*) ich höre donnern (daß es donnert) słyszę, że grzmi; słuchać (rozkazu), być posłusznym; wer nicht — will, muß fühlen kto nie chce słuchać, ten poczuje; 2) *vn.* sich — lassen dać się słyszeć; es läßt sich — można tego słuchać, to zasługuje na uwagę; ich horche, aber ich höre nichts słucham, ale nic nie słyszę.

Hö'rensagen, *sn.* pogłoska *f.*, wieść *f.*, słyszenie *n.*; vom — wissen, kennen wie dzieć, znać ze słuchu.

Hö'rer, *sm.* =s, *pl.* —, słuchacz *m.*; =in *sf.* słuchaczka *f.*

Hö'rerschaft, *sf.* audytoryum *n.*, słuchacze *pl.*

Hö'rigkeit, *sf.* (= Leibeigenschaft *sf.*) poddaństwo *n.*

Horizo'nt, *sm.* (= Gesichtskreis) =es, *pl.* =e, widnokrąg *m.*, horyzont *m.*, nieboskłon *m.*

Horizonta'llinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* pozioma.

Horizonta'lschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, przekrój *m.* poziomy.

Horn, *sn.* =es, *pl.* Hö'rner 1) róg *m.* (u zwierząt i do trąbienia); ins — stoßen, das — blasen zatrąbić, trąbić, grać na rogu; in — arbeiten wyrabiać z rogu (różne przedmioty); dem Manne die Hörner aufsetzen mężowi rogi przyprawić; jmndm die Hörner bieten czoło komu stawić; sich den Strick um die Hörner werfen lassen dać się opanować; 2) szczyt *m.* w górach.

Ho'rnamboß, *sm.* =es, *pl.* =e kowadło *n.* rogate.

Ho'rnartig, *adi.* podobny do rogu, rogowaty.

Ho'rnbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, grab *m.*

Ho'rnbläser, *sm.* =s, *pl.* —, ten co gra na rogu.

Ho'rnblende, *sf.* (mineral.) amfibol *m.*

Ho'rndrechsler, *sm.* =s, *pl.* —, tokarz *m.*, wyrabiający przedmioty z rogu.

Hö'rnern, *adi.* rogowy.

Ho'rneule, *sf. pl.* =n, sowa *f.*, puhacz *m.*

Ho'rnfeile, *sf. pl.* =n, pilnik *m.* do rznięcia rogu.

Ho'rnhaut, *sf.* rogówka *f.* (u oka).

Ho'rnicht *adi.* rogowaty.

Ho'rniß, *sf. pl.* =sse i =ssen szerszeń *m.*

Ho'rnkamm, *sm.* =es, *pl.* =kämme, grzebień *m.* rogowy.

Ho'rnleim, *sn.* =es, klej *m.* rogowy.

Ho'rnquecksilber, *sn.* =s, kalomel *m.*, chlorek *m.* merkuryusza.

Ho'rnschiene, *sf. pl.* =n, (= Flügelschiene) skrzydło *n.* krzyżownicy (kolejnictwo).

Ho'rnschlange, *sf. pl.* =n, wąż *m.* rogaty.

Ho'rnsilber, *sn.* =s, chlorek *m.* srebra.

Ho'rnspalte, *sf. pl.* =n, przepuklina *f.* w kopycie końskiem.

Ho'rnspan, *sm.* =es, *pl.* =späne, trociny *f. pl.* z rogu.

Ho'rnstein, *sm.* =es, rogowiec *m.* (mineral. rodzaj kwarcu).

Ho'rnung, *sm.* (miesiąc) luty *m.* (przestarzałe).

Ho'rnvieh, *sn.* =es, rogacizna *f.* (bydło rogate).

Horosko'p, *sn.* =s, *pl.* =e, horoskop *m.*

Hö'rrohr, *sn.* =es, *pl.* =re, trąbka *f.* słuchowa, słuchawka *f.*

Hort, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) skarb (n. p. der Nibelungenhort); 2) miejsce bezpieczne; ucieczka *f.*

Hö'rtrichter, *sm.* =s, przyrząd *m.* do słuchania.

Ho'se, *sf. pl.* =n, nogawica *f.*, *pl.* spodnie *pl.*

Ho'sen, *va.* w spodnie opatrzyć; gehoste Tauben gołębie mające nogi pierzem obrosłe.

Ho'senband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, podwiązka *f.* u spodni.

Ho'senbandorden, *sm.* =s, *pl.* —, order *m.* podwiązki.

Ho'senbutter, *sf.* faskowe masło *n.*

Ho'senhalter, *sm.* =s, *pl.* —, = Hosenträger.

Ho'senschlitz, *sm.* =es, *pl.* =e, rozpór *m.* u spodni.

Ho'senträger, *sm.* =s, *pl.* — jedna z szelek, *pl.* szelki.

Hospita'l, *sn.* =(e)s, *pl.* Hospitäler, szpital *m.*, zakład *m.* dla ubogich.

Hospita'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, hospitant *m.*, (gość, uczęszczający na wykłady i t. d.)

Hospitie'ren, *vn.* hospitować, jako gość uczęszczać gdzieś.

Hospi'z, *sn.* =es, *pl.* =e, przytulisko *n.* (w górach n. p.)

Ho'stie, *sf. pl.* =n, hostya *f.* (święta).

Ho'stiengefäß, *sn.* =ßes, *pl.* =e, cyboryum *n.* (łac.).

Ho'stienhäuslein, *sn.* =s, tabernakulum *n.* (łac.).

Hote'l, *sn.* =s, *pl.* =s, hotel *m.*

Hott, *interj.* het! hot!

Ho'yer, *sm.* =s, *pl.* —, blok *m.* zapadający, bala *f.* (= Salblock *m.*)

Hub, *sm.* =es, *pl.* Hübe, podniesienie *n.*, skok *m.*, udźwig *m.*

Hü'ben, *adv.* (przeciwstawienie do drüben) z tej strony.

Hübsch, *adi.* ładny; *adv.* ładnie; das ist nicht — von Ihnen to nie ładnie z pańskiej strony; das kostet ein =es

Geld to kosztuje ładne pieniądze.

Hü'bschheit, *sf.* piękność *f.*

Hu'ckebein, *sm.* =s, *pl.* =e, Hans Huckebein niezgraba, człowiek niezgrabny.

Hudelei', *sf. pl.* =en, partactwo *n.*; mitręga *f.*; kłopot *m.*

Hu'deln, *vn.* (haben) po partacku coś robić; *va.* dokuczać.

Huf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kopyto *f.*

Hu'fe, *sf. pl.* =n, włóka *f.*; eine — Ackerland łan *m.*; huba *f.*

Hu'feisen, *sn.* =s, *pl.* —, podkowa *f.* (końska) i przenośnie to, co ma kształt podkowy.

Hu'fförmig, *adi.* na kształt kopyta.

Hu'fnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź *m.* u podkowy, hufnal *m.*

Hü'fner, *sm.* =s, *pl.* —, czynszownik *m.*, na włóce.

Hu'fschlag, *sm.* =es, 1) podkówanie (konia) *n.*; 2) ślad *m.*, kopytem wybity; 3) tentent *m.*, uderzenie *n.* kopyt.

Hu'fschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.*

Hu'fschmiede, *sf. pl.* =n, kuźnia *f.*

Hu'fensteuer, *sf. pl.* —, kopytkowe *n.*

Hü'ftader, *sf. pl.* =n, żyła biodrowa.

Hü'ftbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość biodrowa.

Hü'fte, *sf. pl.* =n, biodro *n.*

Hü'ftenlahm, mający krzywe biodra.

Hü'ftenweh, *sn.* =s, ból biodrowy, scyatyka *f.*

Hu'fzwang, *sm.* =es, wykopycenie *n.* (choroba u koni).

Hü'gel, *sm.* =s, *pl.* —, pagórek *m.*, wzgórek *m.*

Hü'gelicht, *adi.* pagórkowaty (= Hügelig.)

Huhn, *sn.* =es, *pl.* Hü'hner, kura *f.*; junges — kurczę *n.*; auch kluge Hühner legen in die Nesseln (i mądre kury znoszą jaja w pokrzywach) i mądry może zbłądzić; ein blindes — findet wohl auch seine Erbse trafiło się mu jak ślepej kurze ziarnko.

Hü'hnchen, *sn.* =s, *pl.* —, kurczątko *n.*; wir haben miteinander ein — zu rupfen mamy ze sobą na pieńku.

Hü'hnerauge, *sn.* =s, *pl.* =n, nagniotek *m.*, odcisk *m.*

Hü'hnerbrühe, *sf. pl.* =n, rosół *m.* z kury.

Hü'hnerei, *sn.* =es, *pl.* =eier, kurze jaje (jajko) *n.*

Hü'hnergeier, *sm.* =s, *pl.* —, kania *f.*

Hü'hnerhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, kurnik *m.*

Hü'hnerhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, podwórze *n.*, dziedziniec *m.* dla kur.

Hü'hnerhund, *sm.* =es, *pl.* =e, legawiec *m.*, legawy pies.

Hü'hnerleder, *sn.* =s, *pl.* —, cienka skóra kozłowa na rękawiczki.

Hü'hnermarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na kury.

Hü'hnermast, *sf.* tuczenie *n.* kur.

Hü'hnerraute, *sf. pl.* =n, (rośl.) przetacznik *m.*

Hü'hnerstall, *sm.* =es, *pl.* =ställe, = Hühnerhaus.

Hü'hnerstange, *sf. pl.* =n, grzęda *f.* dla kur.

Hü'hnersteige, *sf. pl.* =n, kojec *m.*

Hui! *interi.* fui! in einem — w okamgnieniu; oben — unten pfui nie wszystko złoto, co się świeci.

Huld, *sf.* 1) łaska *f.*, względy *pl.*, łaskawość *f.*; 2) hołd *m.*; — tun hołd składać.

Hu'ldigen, *vn.* (haben) hołd *m.* składać, hołdować komu; na wierność przysięgać (n. p. księciu); er huldigt ihren Reizen hołduje jej wdziękom; einer Ansicht — być jakiegoś zdania.

Hu'ldigung, *sf. pl.* =en, hołd *m.*; — leisten składać hołd; den =eid leisten składać przysięgę na wierność.

Hu'ldigungsfeier, *sf. pl.* —, (= Huldigungsfest *sn.*, =es, *pl.* =e,) uroczystość *f.* składania hołdu.

Hu'ldreich, *adi.* pełen łaski.

Hü'lfe, *sf. pl.* =n, (częściej używane niż Hilfe) pomoc *f.*, posiłek *m.*; jmndm — leisten przyjść komu z pomocą; jmnds Gedächtnis zu — kommen czyjej pamięci przyjść z pomocą; (w sztuce jeżdżenia:) einem Pferde =n geben konia popędzić.

Hü'lfruf, *sm.* =es, *pl.* =e, krzyk o pomoc; *pl.* wołanie o pomoc (= Hilferufen).

Hü'lflos, *adi.* bez pomocy, z nikąd niemający ratunku.

Hü'lfreich, *adi.* pomocny.

Hü'lfsamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* pomocniczy.

Hü'lfsarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, pomocnik *m.*

Hü'lfsbedürftig, *adi.* potrzebujący pomocy.

Hü'lfsbischof, *sm.* =(e)s, *pl.* =bischöfe, pomocnik *m.* biskupi, koadjutor *m.* biskupa.

Hü'lfsbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, poradnik *m.*, podręcznik *m.*

Hü'lfsgelder, *pl. sn.* sumy *pl. f.* posiłkowe, zasiłki *pl. m.* pieniężne, składki *pl. f.*

Hü'lfsgebühren, *pl. sf.* egzekutne *n.*, (zapłata za daną pomoc sądową do wykonania wyroku).

Hü'lfsgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, (= Bundesgenosse) związkowy *m.* obowiązany do dania pomocy.

Hü'lfskenntnis, *sf. pl.* =sse, nauka *f.* pomocnicza.

Hü'lfslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* pomocniczy, kolaborator *m.*

Hü'lfsmacht, *sf. pl.* =mächte, siła *f.* posiłkująca, związkowa, mocarstwo *n.* związkowe.

Hü'lfsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* zaradczy, pomocny; *pl.* — sposoby *pl. m.*; środki, zasiłek *m.*, zasób *m.*; es stehen ihm die besten — zu Gebote rozporządza najlepszymi środkami.

Hü'lfspriester, *sm.* =s, *pl.* —, wikary *m.*

Hü'lfsquelle, *sf. pl.* =n, (także = Hülfsmittel) źródło *n.*, z którego kto pomoc czerpie; zasiłek *m.*, zasób *m.*; alle =n sind erschöpft wszystkie źródła, sposoby wyczerpane.

Hü'lfssteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* subsydyalny; danina *f.* (na rzecz kraju.)

Hü'lfstruppen, *pl. sf.* posiłki (wojskowe) *pl.*, rezerwa *f.*, odsiecz *f.*

Hü'lfsvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, przymierze *n.*, układ *m.* o pomoc wzajemną.

Hü'lfsvölker, *pl. sn.*, = Hülfstruppen.

Hü'lfswissenschaft, *sf. pl.*=en, umiejętność *f.* pomocnicza.

Hü'lfswort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz *m.* użyty dla wyjaśnienia drugiego, słowo *n.* pomocnicze.

Hü'lfszeitwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, słowo *n.* (czasownik *m.*) posiłkowe(y).

Hü'lfszwang, *sm.* =(e)s, egzekucya *f.*, n. p. sądowa.

Hü'lle, *sf. pl.* =n, powłoka *f.*, pokrycie *n.*, okrycie *n.*, osłona *f.*, zasłona *f.*; die sterbliche — zwłoki *pl.*; in — und Fülle w obfitości, podostatkiem.

Hü'llen, *va.*, *refl.* (haben) osłonić coś; in etw. sich — osłonić się czemś, owinąć się.

Hü'lse, *sf. pl.* =n, 1) łuska *f.*, łupina *f.* (n. p. orzechowa), skórka *f.* (u winogron), torebka *f.* (nasienna), strączek *m.* grochu; pochew *f.*, tulejka *f.*; 2) (rośl.) — ostrokrzew *m.*

Hü'lsen, *va.* = aushülsen.

Hü'lsenartig, *adi.* strączkowaty, łupinowaty.

Hü'lsenfrucht, *sf. pl.* =früchte, owoc *m.*, roślina strączkowa, łupinowa (n. p. groch, fasola.)

Hü'lsenpflanzen, *sf. pl.* rośliny strączkowe.

Hü'lsig, *adi.* łupinowy, strączkowy.

Huma'n, *adi.* ludzki, po ludzku (*adv.*).

Humani'smus, *sm.* humanizm *m.*; studya klasyczne.

Humani'st, *sm.* =en, *pl.* =en humanista *m.* (filolog w epoce odrodzenia).

Humanitä'r, *adi.* dobroczynny.

Humanitä't, *sf.* ludzkość *f.*

Hu'mbug, *sm.* =s, *pl.* =e, (z angielsk.) humbug *m.*, blaga *f.*

Hu'mmel, *sf. pl.* =n, trzmiel *m.*, czmiel *m.*, bąk *m.*

Hu'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, rak morski, homar *m.*,

Humo'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) humor *m.*; dowcip *m.*; er hat viel — ma wiele dowcipu, dobrego humoru; 2) humor, chwilowe usposobienie; guter, schlechter — dobry, zły humor.

Humore'ske, *sf. pl.* =n, humoreska *f.*, facecya *f.*, wesołe opowiadanie *n.*

Humori'st, *sm.* =en, *pl.* =en, humorysta *m.*

Humori'stisch, *adi.* humorystyczny; *adv.* humorystycznie, zabawnie.

Hu'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, = Haufen.

Hu'mpen, *sm.* =s, *pl.* —, kufel *m.*, puhar *m.*

Hu'mus, *sm. ind.* humus *m.*, próchnica *f.* (= Dammerde).

Hund, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pies *m.*; (przenośnie o człowieku jako pogardliwa nazwa) n. p. jmndn wie einen — behandeln obchodzić się z kim jak z psem; wie — und Katze leben żyć jak pies z kotem, kłócić się; tote =e beißen nicht zdechłe psy nie kąsają; zwei =e an einem Knochen vertragen sich schlecht dwa psy przy jednej kości nie zgadzają się; mit gezwungenen =en ist schlecht zu jagen trudno polować przymusowymi psami; er ist bekannt wie ein bunter — znany jest jak zły szeląg; der Knüttel liegt beim — kij przy psie leży, nie można nic zrobić, bo przeszkoda zachodzi; er geht wie ein gebissener — chodzi jak zmyty; am Riemchen lernen die =e Leder kauen od rzemyczka do koniczka, a od koniczka do stryczka, to znaczy: kto się na małem zaprawi źle czynić, odważy się i na większe; damit kann man keinen — aus dem (Back)Ofen locken temby i psa nie wywabił z pieca; komme ich über den —, so komme ich über den Schwanz jak przelezę przez psa, to przelezę i przez ogon, t. j. jak przezwyciężę większe trudności, to tem samem i mniejsze; auf dem =e sein być w biedzie; es nimmt kein — ein Stück Brot von ihm (taki spodlony, że) pies by od niego kawałka chleba nie wziął; man schmeichelt dem =e des Herrn wegen schlebia sie psu ze względu na pana; da liegt der — begraben w tem sęk; 2) (w astronomii) großer und kleiner — (konstelacya gwiazd) wielki i mały pies; 3) (w górn.) wózek *m.*, skrzynia *f.* do wożenia ziemi, gruzów i t. p.

Hu'ndearbeit, *sf. pl.* =en, psia robota *f.* t. j. uciążliwa, przykra.

Hu'ndebrot, *sn.* =es, *pl.* =e, psi chleb *m.*

Hu'ndefleisch, *sn.* =es, psie mięso *n.*

Hu'ndefressen, *sn.* =s, psie żarcie *n.*

Hu'ndegebell, *sn.* =s, ujadanie *n.* psów, szczekanie *n.*

Hu'ndegeld, *sn.* =es, *pl.* =er, psie pieniądze *pl. m.* = zła zapłata *f.*

Hu'ndegeschlecht, *sn.* =es, *pl.* =er, rodzaj *m.*, ród *m.* psów; psi ród, psie plemię.

Hu'ndehaar, *sn.* =es, *pl* =e, psi włos *m.*, sierść (psia) *f.*

Hu'ndehaus, *sn.*=ses, *pl.*=häuser, psiarnia *f.*, psia buda *f.*

Hu'ndejunge, *sm.* =n, *pl.* =n, psiarczyk *m.*; przenośnie: niegodziwy chłopak.

Hu'ndekälte, *sf.* srogie zimno; es ist hier eine — zimno tu jak w psiarni.

Hu'ndekerl, *sm.* =s, *pl.* =e, psubrat *m.*

Hu'ndepeitsche, *sf. pl.* =n, bat *m.* na psy, harap *m.*

Hu'ndert, 1) *num.* sto; 2) setka *f.*; sie kamen zu Hunderten schodzili się setkami.

Hu'ndertarmig, *adi.* storęki, sturamienny.

Hu'ndertblätterig, *adi.* stulistny.

Hu'ndertel, *sn.* =s, *pl.* —, setna część, jedna setna.

Hu'nderterlei, *adi.* storaki; ich habe dir — zu sagen mam ci sto różnych rzeczy powiedzieć.

Hu'ndertfach, *adi.* storaki; *adv.* stokroć.

Hu'ndertfache, *sn.* =n, stokrotność *f.*; um das — vermehren pomnożyć stokrotnie.

Hu'ndertjährig, *adi.* stuletni.

Hu'ndertjährlich, *adi.* co sto lat przypadający (n. p. obchód); *adv.* co sto lat.

Hu'ndertmal, *adv.* stokroć.

Hu'nderttausend, *num.* sto tysięcy.

Hu'ndertweise, *adv.* setkami, na sta.

Hu'ndertzüngig, *adi.* stujęzyczny; (w mitol.) =e Fama stugębna Fama, wieść.

Hu'ndescheu, *adi.* bojący się psów.

Hu'ndescheu, *sf.* wstręt *m.* do psów.

Hu'ndeschläger, *sm.* =s, *pl.* —, oprawca *m.*, hycel *m.*, (który psy zabija).

Hu'ndestall, *sm.* =es, *pl.* =ställe, psiarnia *f.*, psiniec *m.*, stajnia *f.* dla psów.

Hu'ndewärter, *sm.* =s, *pl.* —, psiarz *m.*, mający dozór nad psami.

Hu'ndewetter, *sn.* =s, psie (złe) powietrze *n.*, niepogoda *f.*; takie powietrze, że i psa by nie wypuścił.

Hu'ndezeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znaczek *m.*, marka *f.*, którą się psom zawiesza.

Hü'ndin, *sf.pl.* =nnen, suka *f.*

Hü'ndisch, *adi.* psi; *adv.* jak pies.

Hü'ndlein, *sn.* =s, *pl.* —, piesek *m.*, szczenię *n.*

Hu'ndsaffe, *sm.* =n, *pl.* =n, małpa *f.* o psiej głowie.

Hu'ndsauge, *sn.* =s, *pl.* =n, (rośl.) rumian polny.

Hu'ndsäugig, *adi.* o psiem oku.

Hu'ndsbeere, *sf. pl.* =n, wiesienka *f.*, dereń *m.* (rośl.)

Hu'ndsblume, *sf. pl.* =n, papawa *f.* (rośl.).

Hu'ndsfott, *sm.* =es, *pl.* =fötter, huncfot *m.*, łajdak *m.*

Hundsfötterei', *sf. pl.* =en, huncfotctwo *n.*, łajdactwo *n.*

Hu'ndsgerecht, *adi.* umiejący psów używać (w myśliwstwie).

Hu'ndsgras, *sn.* =es, psia trawka (rośl.)

Hu'ndskamille, *sf.* rumianek psi (rośl.).

Hu'ndskohl, *sm.* obwonia *f.* (rośl.).

Hu'ndskoppel, *sf. pl.* =n, smycz *f.*

Hu'ndsstern, *sm.* =es, *pl.* =e, psia gwiazda, kanikuła *f.*

Hu'ndstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dni kanikularne, kanikuła *f.*

Hu'ndstagsferien, *pl.* wakacye *pl.*, ferye *pl.* w czasie kanikuły.

Hu'ndsveilchen, *sn.* =s, *pl.* —, fiołek dziki, psi.

Hu'ndswut, *sf.* wścieklizna *f.*, wodowstręt *m.*

Hu'ndszwinger, *sm.* =s, *pl.* —, psiarnia *f.*, ogrodzone miejsce dla psów.

Hü'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, olbrzym *m.*

Hü'nengestalt, *sf. pl.* =en, postać olbrzymia.

Hü'nenwuchs, *sm.* =es, wzrost olbrzymi.

Hu'nger, *sm.* =s, głód *m.*; ich habe — jestem głodny, jeść mi się chce; — leiden cierpieć głód; den — stillen zaspokoić głód; vor — (albo =s) sterben z głodu umrzeć; durch — sich töten głodem się zamorzyć, zagłodzić się; — verspüren poczuć głód; er hat einen tüchtigen — jest porządnie, mocno głodny; — ist der beste Koch głód jest najlepszą przyprawą; gdy się kto przepości, w niczem niema kości; am =tuche nagen przymierać głodem, gonić ostatkami.

Hu'ngerdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.* o głodzie, t. j. taka, na której się głód cierpi.

Hun'gergestalt, *sf. pl.* =en, postać wygłodzona.

Hu'ng(e)rig, *adi.* głodny, zgłodniały; — werden zgłodnieć; *adv.* o głodzie.

Hu'ngerharke, *sf. pl.* =n, grabie *pl.* do zgrabywania kłosów, pozostałych na polu.

Hu'ngerjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok głodowy.

Hu'ngerkur, *sf. pl.* =en, leczenie głodem, kuracya głodowa.

Hu'ngern, (haben) *v. impers.* es hungert mich jestem głodny, jeść mi się chce; *vn.* głód cierpieć, być głodnym, nic nie jeść; jmndn — lassen nie dać komu jeść, głodzić kogo, morzyć kogo głodem; ich hungerte lieber, als daß ich ihm diene wolę głód cierpieć, niż jemu służyć; przenośnie: łaknąć czego; *vr.* sich zu Tode — zamorzyć się głodem.

Hu'ngerrechen, *sm.* =s, *pl.* —, = Hungerharke.

Hu'ngersnot, *sf.* klęska głodowa, głód *m.*

Hu'ngerturm, *sm.* =es, *pl.* =türme, wieża, do której zamykano skazanych na śmierć głodową.

Hu'ngertod, *sm.* =es, śmierć głodowa.

Hu'ngertyphus, *sm.* tyfus głodowy.

Hü'pfen, *vn.* (haben) skakać, wyskakiwać, podskakiwać, podrygiwać, hasać.

Hü'pfen, *sn.* =s, skakanie *n.*

Hü'rde, *sf. pl.* =n, 1) plecionka *f.* z drutu (do suszenia owoców); 2) koszary *pl.*, zagroda *f.* dla owiec; 3) płot z chrustu.

Hu're, *sf. pl.* =n, nierządnica *f.*, wszetecznica *f.*

Hu'ren, *vn.* (haben) nierządne życie prowadzić, wszeteczeństwu się oddawać.

Hu'renhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* nierządu.

Hu'rrah! *interi.* hurra! wiwat!

Hu'rtig, *adi.* szybki, prędki, żwawy; *adv.* szybko, prędko, żwawo, chyżo.

Hu'rtigkeit, *sf.* szybkość *f.*, prędkość *f.*, żwawość *f.*; chyżość *f.*

Husa'r, *sm.* =en, *pl.* =en, huzar *m.*

Husa'rendolman, *sm.* =s, (= Husarenpelz *sm.* =es, *pl.* =e) dołman huzarski.

Husa'renmäßig, *adv.* po huzarsku.

Husch, *intrj. adv.* (w okamgnieniu) hop! hops! (na oznaczenie szybkości).

Hü'steln, *vn.* (haben) pokasływać.

Hu'sten, *vn.* (haben) 1) kaszlać; 2) *va.* jmndm die Ohren voll— komuś po uszy kaszlać; 3) *vr.* sich halb tot — zakaszlać się na śmierć.

Hu'sten, *sm.* =s, kaszel *m.*; trockener — suchy kaszel.

Hu'stenanfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, napad *m.*, atak *m.* kaszlu.

Hu'stenfieber, *sn.* =s, febra bronchialna, gorączka *f.* z kaszlem połączona.

Hut, I. *sm.* =es, *pl.* Hü'te, 1) kapelusz *m.*; den — vor jmndm abziehen, abnehmen zdjąć przed kim kapelusz; den — aufsetzen założyć, wdziać kapelusz; — ab! zdjąć kapelusz! odkryć głowę!; es ist schwer viele Köpfe unter einen — zu bringen trudno jest wielu pod jeden kapelusz sprowadzić, trudno jest wielu skłonić do jednego zdania; ihr habt sie alle unterm — pozyskaliście ich wszystkich; die Frau hat den — żona rządzi; mit dem =e in der — kommt man durch das ganze Land z kapeluszem w ręku przejdzie cały kraj; 2) — Zucker głowa cukru; II. *sf.* — 1) dozór *m.*, strzeżenie *n.*, straż *f.*, ostrożność *f.*; etw. in seiner — haben mieć co pod dozorem; auf seiner — sein mieć się na ostrożności, wystrzegać się czego; 2) stado *n.*; 3) prawo wypasania, paszenia; dem Hirten für die — bezahlen pasterzowi zapłacić za paszę; 4) pasza *f.*, pastwisko *n.*

Hu'tband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wstążka *f.* u kapelusza.

Hu'tbesatz, *sm.* =es, *pl.* =besätze, obszycie *n.* u kapelusza, ugarnirowanie *n.* kapelusza.

Hu'tbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.*, do kapelusza.

Hü'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Hut, kapelusik *m.*

Hü'ten, (haben) I. *va.* 1) strzedz, pilnować kogo, czego; das Haus — strzedz domu; jmndn — pilnować kogo, dozorować kogo; die Stube, das Zimmer — nie wychodzić z domu; das Bett — leżeć w łóżku; 2) paść; II. *vr.* sich — vor etw. strzedz się czego; hüte dich ihn zu beleidigen strzeż się, abyś go nie obraził; hüte dich zu glauben, daß . . . nie wierz temu, że . . .; er mag sich vor mir — niech się ma przedemną na baczności; sich selbst — strzedz siebie samego.

Hü'ten, *sn.* =s, strzeżenie *n.*, pilnowanie *n.*, dozorowanie *n.*

Hü'ter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż *m.*, dozorca *m.*; =in, *sf.*, *pl.* =innen, stróżka *f.*, dozorczyni *f.*

Hü'terlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata *f.* dana pasterzowi za paszenie, strzeżenie.

Hu'tfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, = Hutmacher.

Hu'tfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* do kapelusza.

Hu'tform, *sf. pl.* =en, forma *f.* na kapelusz, forma kapelusza.

Hu'tfutter, *sn.* =s, *pl.* —, podszewka *f.* u kapelusza.

Hu'tgerechtigkeit, *sf.* wolność *f.*, prawo *n.* paszenia swego bydła na pewnem pastwisku.

Hu'tgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, = **Hu'tgewerbe** *sn.* =es, kapelusznictwo *n.*

Hu'tkrämpe, *sf. pl.* =en, skrzydła *pl.* u kapelusza, brzeg *m.* kapelusza.

Hu'tlos, *adi. adv.* 1) bez kapelusza; 2) bez dozoru; eine =lose Herde trzoda bez pasterza.

Hu'tmacher, *sm.* =s, *pl.* —, kapelusznik *m.*

Hutmacherei', *sf.* kapelusznictwo *n.*

Hu'tmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, ten co czego strzeże, strażnik *m.*, dozorca *m.*, stróż *m.*

Hu'trechen, *sm.* =s, *pl.* —, wieszadło *n.* na kapelusze.

Hu'tschachtel, *sf. pl.* =n, pudełko *n.* na kapelusz.

Hu'tsche, *sf. pl.* =n, podnóżek *m.*; huśtawka *f.*

Hu'tschen, 1) *vn.* (sein) = rutschen sunąć się, zsuwać się; 2) *va.* (haben) = schaukeln huśtać się.

Hu'tschleife, *sf. pl.* =n, kokarda *f.*, wstążka *f.* u kapelusza.

Hü'tte, *sf. pl.* =n, 1) chata *f.*, chatka *f.*, chałupa *f.*, szałas *m.*; 2) huta *f.* (w górnictwie).

Hü'ttenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd hutniczy.

Hü'ttenarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik *m.* pracujący w hucie.

Hü'ttenbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik *m.* hutniczy.

Hü'ttenbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* chaty; *pl.* ludzie, mieszkający w chatach.

Hü'ttengebäude *sn.* =s, *pl.* —, budynek *m.* należący do huty.

Hü'ttenkunde, *sf.* hutnictwo *n.*, metalurgia *f.*

Hü'ttenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, hutniczy t. j. urzędnik dozorujący hutę i hutników.

Hü'ttennicht(s), *sn.* żużel *m.* dymny.

Hü'ttenrauch, *sm.* =es, 1) dym *m.* wychodzący z chaty; 2) dym z huty, sadza *f.* kruszcowa, popioły kruszcowe.

Hü'ttenwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, huta *f.*, kuźnica *f.*

Hü'ttenwesen, *sn.* =s, hutnictwo *n.*

Hu'tung, *sf.* paszenie *n.* bydła, pastwisko *n.*

Hu'tzucker, *sm.* =s, cukier *m.* w głowach.

Hu'tzel, *sf.* suszony owoc.

Hyali'th, *sm.* =es, *pl.* =e, hialit *m.* (mineral. odmiana opalu.)

Hyäne, *sf. pl.* =n, hyena *f.*

Hyazi'nth, *sm.* =s, *pl.* =e, hiazynt (mineral. szlachetna odmiana kwarcu).

Hyazi'nthe, *sf. pl.* =n, (rośl.) hiacynt *m.*

Hy'dra, *sf. pl.* Hy'dern hydra *f.*; *a*) zwierzę morskie; *b*) potwór mitologiczny.

Hydra'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, hydrant *m.*, wodociąg *m.*

Hydrau'lik, *sf.* hydraulika *f.*

Hydrau'lisch, *adi. adv.* hydrauliczny, hydraulicznie.

Hydrogra'ph, *sm.* hydrograf *m.* (inżynier).

Hydrome'ter, *sm.* =s, *pl.* —, hydrometer *m.*, wodomierz *m.*

Hydropa'th, *sm.* =en, *pl.* =en, hydropata *m.*, leczący wodą.
Hydropathie', *sf.* hydropatya *f.*, leczenie *n.* wodą.
Hydropa'thisch, *adi.* wodoleczniczy, hydropatyczny.
Hydrosta'tik, *sf.* hydrostatyka *f.*, nauka o cieczach.
Hygie'ne, *sf.* hygiena *f.*, nauka o warunkach zdrowia.
Hygie'nisch, *adi. adv.* hygieniczny, -ie.
Hygrome'ter, *sm.* =s, *pl.* —, hygrometer *m.*, przyrząd do mierzenia wilgoci.
Hy'men, 1) *sm.* bożek *m.* małżeństwa; 2) *sn.* błona dziewicza.
Hy'mne, *sf.* *pl.* =n, **Hy'mnus**, *sm.*, *gen.* —, *pl.* =mnen pieśń *f.* pochwalna, hymn *m.*
Hype'rbel, *sf. pl.* =n, hyperbola *f.* (linia krzywa geometryczna); przenośnie w retoryce: przesada *f.*, emfaza *f.*; porównanie *n.*
Hyperborä'er, *sm.* =s, *pl.* —, hyperborejczyk *m.*, mieszkaniec zabiegunowy, północy.
Hypocho'nder, *sm.* =s, *pl.* — hipochondryk *m.*, tetryk *m.*
Hypochondrie', *sf.* hipochondrya *f.*, tetryctwo *n.*
Hypochondri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, hypochondryk *m.*
Hypothe'k, *sf.* *pl.* =en, hipoteka *f.*; erste — haben na pierwszem miejscu mieć hipotekę; mit =en belasten obciążyć, hipotecznie obciążyć; von =en entlasten uwolnić od hipotek.
Hypotheka'risch, *adi. adv.* hipoteczny, hipotecznie; — sicherstellen zahipotekować.
Hypothe'kenbank, *sf.* bank hipoteczny.
Hypothe'kenbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, księga hipoteczna.
Hypothe'se, *sf. pl.* =n, hipoteza *f.*, przypuszczenie *n.*
Hypothe'tisch, *adi. adv.* hipotetyczny, -nie, przypuszczalny, -nie.
Hysterie', *sf.* histerya *f.*
Hyste'risch, *adi. adv.* histeryczny, -nie.

I.

I, *n. indecl.* dziewiąta litera, trzecia samogłoska alfabetu. Das Pünktchen (Tüpfelchen) auf dem i kropka nad i; hier fehlt auch nicht das Tüpfelchen auf dem i tu nic nie brakuje, wszystko w porządku; i. J. (= im Jahre) w r. (= roku); i. A., i. V. (= im Auftrage, in Vertretung) ze zlecenia, w zastępstwie; J. H., J. M. (= Ihre Hoheit, Ihre Majestät) Jej Wysokość, Jej Mość.
I! *intrj.* = Ei! no; n. p. I! so antworte doch no odpowiedz przecie; I! freilich e! zapewne (*iron.*); I! sehen Sie mal! o patrz przecie!
I'bis, *sm.* =sses, *pl.* =sse, (zool.) ibis *m.*
Ich, 1) *pron.* (mein(er), mir, mich) *pl.* (wir, unser, uns, uns) ja; War ich's? czy ja to byłem?; Ich bin's to ja; ich, der ich mit euch spreche ja, który z wami mówię; hier bin ich tu jestem; 2) *sn.* =s, ja *n.*; er ist mein zweites — on to drugie ja.
I'chheit, *sf. pl.* =en, jaźń *f.*, indywidualność *f.*; samolubstwo *n.*, egoizm *m.*
Ichthyologie', *sf.* ryboznawstwo *n.*, ichtyologia *f.*
Idea'l, *sn.* =es, *pl.* =e, ideał *m.* (t. j. obraz wytworzony w wyobraźni); das Ideal des Redners idealny mowca (doskonały); in diesem Werke entwarf er das — eines gerechten Fürsten w tem dziele skreślił ideał sprawiedliwego księcia; — von Schönheit ideał piękna.
Idea'l, *adi. adv.* idealny, -nie, urojony, oderwany, abstrakcyjny, -nie.
Idea'lisch, *adi. adv.* = Idea'l.
Idealisie'ren, *va.* (haben) idealizować, wyidealizować.
Ideali'smus, *sm.* idealizm *m.*
Ideali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, idealista *m.*
Idee', *sf. pl.* =e, idea *f.*, wyobrażenie *n.*, pojęcie *n.*, myśl *f.*; ich kann mir davon keine — machen nie mogę sobie wyobrazić tego; das existiert bloß in der — to istnieje tylko w wyobraźni; er hatte die — auszuwandern wpadł na pomysł, aby wyemigrować; — eines Werkes główna, przewodnia myśl dzieła.
Idee'nassoziation, *sf. pl.* =en, kojarzenie *f.* myśli, wyobrażeń.
Idee'ngang, *sm.* =es, pasmo *n.* wyobrażeń, tok *m.* myśli, ciąg *m.* myśli.
Idee'nkreis, *sm.* =es, *pl.* =se, zakres *m.* myśli, wyobrażeń.
Idee'nreich, I. *adi.* obfitujący w myśli, wyobrażenia; II. *sn.* =es, królestwo *n.* myśli, świat *m.* wyobrażeń.
Identifizie'ren, *va.* identyfikować; sich — *vr.* identyfikować się.
Ide'ntisch, *adi.* identyczny, toż samo znaczący.
Identitä't, *sf.* tożsamość *f.*, identyczność.
Identitä'tszeuge, *sm.* =n, *pl.* =n świadek *m.* tożsamości.
Ideolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, ideolog *m.*
Idio'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narzecze *n.*
Idiosynkrasie', *sf.* idiosynkrazya *f.*
Idio't, *sm.* =en, *pl.* =en, nieuk *m.*, ignorant *m.*; matołek *m.*, kretyn *m.*
Idioti'smus, *sm. pl.* =men, 1) właściwość *f.* języka; 2) idiotyzm *m.*, głupkowatość *f.*, matołkostwo *n.*
Ido'l, *sn.* =s, *pl.* =e, bożek *m.*, bałwan *m.*; bożyszcze *n.*
Idy'lle, *sf. pl.* =n, sielanka *f.*, idyla *f.*
Idy'llendichter, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* sielanek.
Idy'llisch, *adi. adv.* sielankowy, -o.
I'gel, *sm.* =s, *pl.* —, jeż *m.*
I'gelartig, *adi.* jeżowaty.

I'gelfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeżówka *f.* (ryba).

I'gelicht, *adi.* jeżowaty.

Igelsko'lbe, *sf. pl.* =n, = Dornapfel. [*pl. m.* kolce.

I'gelstacheln, *sm. pl.* jeża

Ignora'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, nieuk *m.*, ignorant *m.*

Ignora'nz, *sf.* nieuctwo *n.*, niewiadomość *f.*, ignorancya *f.*

Ignorie'ren, *va.* (haben) 1) nie znać, nie wiedzieć czegoś; 2) nie uważać na kogo, na co, udawać, jakby się nie widziało, nie znało; jmndn — udawać, że się nie widzi kogo, ignorować kogo.

Ihm, *pron. pers. dat.* od Er und Es, jemu, mu.

Ihn, *pron. pers. accus.* od Er und Es, jego, go, je.

I'hnen, *pron. pers. dat. pl.* od Er Sie, Es, im; panu, pani, państwu.

Ihr, I. *pron. pers.* 1) *dat.* od Sie jej; ich werde es — sagen powiem jej to; 2) *nom. pl.* od Du wy; das wollt —? tego wy chcecie? ihr, die ihr das sagt wy, którzy to mówicie; II. *pron. poss.* 1) —, =e, — jej, ich; — Bruder jej, ich brat; — Boden ist fruchtbar jej, ich ziemia jest urodzajna; sie hat — Buch genommen wzięła swoją książkę; 2) pański, -a, -ie, pani, państwa ist Ihr Geld schon angekommen czy nadeszły już pańskie (pani, państwa) pieniądze; — (Diener) N. N. (w podpisie) pański (sługa) N. N.

I'hrer, =e, =es, *pr. poss.* = der, die, das Ihrige n. p. der Stock ist nicht mein, sondern Ihrer to nie moja laska, tylko pańska.

I'hrige, der, die, das, *pr. poss.* pański, panin; das — to co do pana, do pani należy; Sie können die Wohnung wie die — benützen możesz pan tego mieszkania, jak swojego używać.

I'hrethalben, I'hretwegen, (um) **I'hretwillen**, *adv.* dla was, lub dla pana, ze względu na was.

I'hro, *ind.* (przestarzałe) = Ihre, — Exzellenz wasza ekscellencya; — Majestät des Königs Jego królewskiej Mości.

Illega'l, *adi. adv.* nieprawny, -nie, nielegalny, -nie.

Illegalitä't, *sf. pl.* =en, nieprawność *f.*, nielegalność *f.*

Illuminatio'n, *sf. pl.* =en, iluminacya *f.*, oświetlenie *n.*

Illuminie'ren, *va.* iluminować, oświetlać, malować rycinę.

Illusion', *sf. pl.* =en, złudzenie *n.*, iluzya *f.*; iluzya t. j. cienki mul (materya).

Illuso'risch, *adi. adv.* łudzący, -o, iluzoryczny, -nie, sprawiający złudzenie, czczy.

Illustratio'n, *sf. pl.* =en, illustracya *f.*, rycina *f.*, obraz *m.*

Illustrie'ren, *va.* illustrować, ozdabiać rycinami, obrazami; eine illustrierte Ausgabe wydanie ozdobione rycinami, illustrowane.

I'lme, *sf. pl.* =n, = Ilmbaum *sm.* =es, *pl.* =bäume wiąz *m.* (rośl.).

I'ltis, *sm.* =sses, *pl.* =sse, tchórz (zool.).

Imaginä'r, *adi.* imaginacyjny, urojony.

Imaginatio'n, *sf.* wyobrażnia *f.*, imaginacya *f.*, urojenie *n.*

I'mbiß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, przekąska *f.* posiłek *m.*, śniadanie *n.*; einen — zu sich nehmen przekąsić, przygryźć co.

Imitatio'n, *sf. pl.* =en, naśladowanie *n.*, imitacya *f.*

I'mker, *sm.* =s, —, pszczelnik *m.*, bartnik *m.*, pasiecznik *m.*

Imkerei', *sf.* bartnictwo *n.*, pszczelnictwo *n.*

Imma'ßen, *conj.* (przestarzałe) o ile; auf die Klage — sie angebracht, na skargę, o ile była wniesioną.

Immaterie'll, *adi. adv.* niemateryalny, -nie.

Immatrikulati'on, *sf. pl.* =en, imatrykulacya *f.*

I'mme, *sf. pl.* =n, pszczoła *f.*

Immedia't, = unmittelbar; n. p. =bericht sprawozdanie bezpośrednie.

I'mmenwolf, *sm.* =es, *pl.* =wölfe, pszczołojad *m.*, żołna *f.*

I'mmer, *adv.* zawsze, zawżdy, ciągle, bezustanku; er kommt — um diese Zeit zawsze przychodzi o tej porze; für — na zawsze; przy *comparat.*: coraz; — besser coraz lepiej; sie wird — hübscher coraz się robi ładniejsza; wann — kiedykolwiek; wo — gdziekolwiek; wer — ktokolwiek; was — cokolwiek; welcher — którykolwiek; was — für einer jakikolwiek.

I'mmerdar, *adv.* zawsze.

Immerfo'rt, *adv.* ciągle, bez przestanku.

I'mmerhin, *adv.* ciągle; du kannst — spazieren możesz się, przechadzać, kiedy chcesz, podług woli etc.; mag es — geringfügig scheinen, so will ich doch . . . niech ci się to wydaje mało znaczącem, ja jednak.

I'mmerschon, *sn.* =s, wrzos *m.* (rośl).

I'mmerwährend, *adi. adv.* ciągły, ciągle, nieustanny, -nie, ustawiczny, -nie.

Immerzu', *adv.* (zachęcając) dalej! bierz się do tego! nie przestawaj.

Immobi'lien, *s. pl.* nieruchomości *pl. f.*

Immora'lisch, *adi. adv.* niemoralny, -nie.

Immoralitä't, *sf.* niemoralność *f.*

Immu'n, *adi.* 1) nietykalny; 2) wolny od ciężarów; 3) niezaraźliwy.

Immunitä't, *sf.* 1) nietykalność *f.*; 2) wolność *f.* od ciężarów; 3) niemożliwość *f.* zarażenia.

Imperati'v, *sm.* =s, *pl.* =e, tryb rozkazujący.

I'mperfekt(um), *sn.* =s, *pl.* =ta czas przeszły niedokonany.

Impertine'nt, *adi.* impertynencki, bezczelny, grubiański.

Impertine'nz, *sf.* impertynencya *f.*, bezczelność *f.*, grubiaństwo *n.*

I'mpfanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* szczepienia ospy.

I'mpfarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* zajmujący się szczepieniem ospy.

I'mpfen, *va.* (haben) szczepić (drzewa lub ospę).

I'mpfung, *sf. pl.* =en, szczepienie *n.*

I'mpfling, *sm.* =s, *pl.* =e, dziecię *n.*, któremu ospę szczepią.

I'mpfstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, krowianka *f.*

Implizie'ren, *va.* (haben) dołączyć, włączyć.

Imponi'eren, *vn.* (haben) imponować, jmndm — imponować komu, zrobić na kim wrażenie.

Impo'rt, *sm.* =es, *pl.* =e, = Einfuhr *sf.*, dowóz *m.*, przywóz *m.*

Imposa'nt *adi.* imponujący.

Importi'eren, *vn.* = Ei'nführen, dowozić.

Impo'st, *sm.* =es, *pl.* =e, podatek *m.*

Impote'nz, *sf.* impotencya *f.*, niemoc *f.*

Imprägnatio'n, *sf. pl.* =en, impregnacya *f.* = Tränkung *f.*, napawanie *n.*, nasycanie *n.*

Imprägnie'rung, *sf. pl.* =en, = Imprägnation.

Imprägnie'ren, *vn.* impregnować, nasycać, napawać.

Imprima'tur, (z łac.) *sn.* =s, *pl.* =s, = Druckbewilligung, imprimatur *n.*, pozwolenie *n.* drukowania.

Impromptu', *sn.* =s, *pl.* =s, (z franc., wym. impromptü) rzecz na prędce wymyślona (szczególnie w muzyce): szkic *m.*, impromptu *n.*

Improvisi'eren, *va.* (haben) improwizować.

Impu'ls, *sm.* =ses, *pl.* =se, = Antrieb, podnieta *f.*, pobudka *f.*

In, *praepos.* (z *dat.* lub *accusat.*) w, we, do; na. 1) oznacza znajdowanie się w jakiem miejscu wewnątrz na pytanie wo? im Graben liegen leżeć w rowie; im weißen Papier w białym papierze; in der Kirche w kościele; 2) na pytanie wohin? in die Kirche gehen iść do kościoła; taksamo i przenośnie: jmndn in seinem Andenken behalten zachować kogo w pamięci; das will ihm nicht in den Kopf hinein to mu nie chce wleźć do głowy; 3) czasem tłómaczy się także — na; bei jmndm — Pension sein być u kogo na pensyi; er wurde in einen Baum verwandelt zamieniony został w drzewo; in Gold, in Holz arbeiten wyrabiać ze złota, z drzewa; Blumen in einen Strauß binden kwiaty związać w bukiet; er wohnt in der Langengasse mieszka przy ulicy długiej; in Geschäften abreisen wyjechać dla interesu; im Ernst na seryo; im ganzen w całości, całkowicie, całkiem; im ganzen drei Tage wszystkiego trzy dni; ins Unendliche bez końca. (Główna reguła: na pytanie wo? *dat.*, na pytanie wohin? *accus.*) [czynny, -nie.

Inakti'v, *adi. adv.* bez-

Ina'nspruchnahme, *sf.* obarczenie *n.*, obciążenie *n.*; die — der Zeit zabieranie czasu.

Inaugura'l=, *adi.* inauguralny; —Rede mowa inauguralna; —Vorstellung przedstawienie inauguracyjne.

Inauguratio'n, *sf. pl.* =en, inauguracya *f.*

Inaugurie'ren, *va.* (haben) inaugurować.

I'nbegriff, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) włączenie *n.*, wliczenie *n.*, zebranie *n.*; mit — aller Einzelheiten z włączeniem wszystkich części, wszystko razem biorąc; 2) ogół *m.*, ogólny zbiór, ogólny rys; kurzer — aller Wissenschaften krótki rys (zbiór) wszystkich umiejętności; 3) całość *f.*, istota *f.*

I'nbrunst, *sf.* zapał *m.*, ogień (przenośnie), żarliwość *f.*; mit — beten żarliwie, z przejęciem się modlić.

I'nbrünstig, *adi. adv.* żarliwy, gorący; =es Gebet żarliwe, gorące modły; — lieben serdecznie, gorąco kochać; =er Glaube żywa, gorąca, płomienna wiara.

I'nbürger, *sm.* =s, *pl.* —, tutejszy, tubylczy obywatel.

Inkammeratio'n, *sf. pl.* =en, inkamerowanie = zamiana na własność rządową.

Inko'gnito, I. *adv.* inkognito = nie poznany; II. *sn. indecl.* inkognito *n.*; tajenie *n.* nazwiska; das strengste — beobachten zachowywać najściślejsze inkognito.

Inkompete'nt, *adi.*, *adv.* = Unbefugt, niekompetentny.

I'ndel, *sm.* =s, —, **I'ndelt**, *sm.* (*sn.*) =s, =e, poszwa *f.*

Inde'm, 1) *conj.* = während podczas, gdy, kiedy; — ich mit dir stand, ging der andere weg podczas gdy z tobą mówiłem, tamten odszedł; 2) ponieważ; ich kann es dir nicht geben — ich nicht weiß . . . nie mogę ci tego dać, ponieważ nie wiem . . .; 3) oznacza środek i tłómaczy się przez *particip.*; er besiegte sie — er Zwietracht unter ihnen ausstreute . . . pokonał ich, siejąc między nimi niezgodę.

Indemnisatio'n, *sf. pl.* =en, indemnizacya *f.* = Entschädigung.

Idemnitä't, *sf.* wolność *f.* od kary = Straflosigkeit.

Independe'nt, *adi.* = Unabhängig.

Independe'nz, *sf.* = Unabhängigkeit.

Inde'ß, **Inde'ssen**, 1) *adv.* tymczasem; sie sprachen miteinander, — gieng ich auf und ab rozmawiali ze sobą, tymczasem ja przechadzałem się tam i z powrotem; 2) *conj.* jednakże, mimo to; ihr Verlust ist groß, — ist er nicht unersetzlich szkoda jej jest wielka, jednakże da się wynagrodzić.

I'nder, *sm.* =es, *pl.* Indizes, indeks *m.*, spis *m.*

India'n, *sm.* =en, *pl.* =en, (=s, *pl.* =e,) indyk *m.*

Indiffere'nt, *adi. adv.* obojętny.

Indifferenti'smus, *sm.* obojętność *f.*

Indigena't, *sn.* =s, *pl.* =e, indygenat *m.*, prawo obywatelstwa w obcym kraju.

I'ndigo, *sm.* =s, indygo (rośl.).

I'ndigopapier, *sn.* =es, papier (niebieski) do odbijania, kalka *f.*

Indikati'v, *sm.* =s, *pl.* =e, tryb oznajmujący.

Indire'kt, *adi. adv.* uboczny, pośredni, -nio, nie wprost; =er Beweis dowód nie wprost; =e Wahlen pośrednie wybory.

Indiskre't, *adi. adv.* niedyskretny, -nie.

Indiskretio'n, *sf. pl.* =en, niedyskrecya *f.*

Individua'lcharakter, *sm.* =s, *pl.* —, charakter indywidualny.

Individualisie'ren, *va.* indywidualizować.

Individuali'smus, *sm.* indywidualizm (w filoz.).

Individualitä't, *sf. pl.* =en, indywidualność.

Indivi'duum, *sn.* =s, *pl.* =uen, (= Einzelwesen) osoba *f.*; jednostka *f.*

Indole'nt, *adi. adv.* nieczuły, obojętny, -nie.

Indole'nz, *sf.* niewrażliwość *f.*, obojętność *f.*

Indossie'ren, *va.* (haben) indosować; jmndm einen Wechsel — weksel komu przekazać (wewnątrz uczynionym napisem).

Indukti'on, *sf. pl.* =en, indukcya *f.*, wywód *m.* (w logice), wnioskowanie z szczegołów o ogóle; (w fizyce) wzbudzenie prądu elektrycznego.

Induktion'sstrom, *sm.* =es, prąd indukcyjny.

Indu'lt, *sm.* =es, *pl.* =e, indult *m.*; przedłożony termin wypłaty; dyspensa kościelna.

Industrie', *sf. pl.* =n, przemysł *m.*

Industrie'arbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik przemysłowy.

Industrie'geleise, *sn.* =s, *pl.* —, tor przemysłowy, fabryczny.

Industrie'ritter, *sm.* =s, *pl.* —, rycerz *m.* przemysłu (*iron.*), oszust *m.*

Industrie'schule, *sf. pl.* =n, szkoła przemysłowa.

Industrie'll, *adi.* przemysłowy, fabryczny.

Industrie'lle(r), *sm.* =n, *pl.* =n, przemysłowiec *m.*, fabrykant *m.*

Induzie'ren, *va.* haben (= folgern) wnioskować.

Ineinan'der, *adv.* jeden w drugiego, jedno w drugie, jedne w drugie; man muß die Bretter —fügen trzeba deski spoić jedne z drugiemi, ze sobą; sie sind — verliebt pokochali się wzajemnie.

Ineina'nderfließen, *vn.* (sein) spływać się ze sobą.

Infalli'bel, *adi.* = Unfehlbar, Untrüglich, nieomylny.

Infallibilitä't, *sf. pl.* =en, = Unfehlbarkeit, Untrüglichkeit; nieomylność *f.*

Infa'm, *adi.* = Ehrlos; das ärgert mich — to mię gniewa okropnie, strasznie, niesłychanie.

Infamie', *sf. pl.* =en, infamia *f.*, bezcześć *f.*

Infamie'ren, *va.* (sein) zbezcześcić.

Infa'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, infant *m.* (z hiszp.) t. j. książę z rodu królewskiego.

Infa'ntin, *sf.*, *pl.* =nnen (z hiszp.) infantka *f.*, córka z rodu królewskiego.

Infanterie', *sf.* piechota *f.*, infanterya *f.*, wojsko piesze.

Infanterie'regiment, *sn.* =es, *pl.* =er, pułk pieszy, pułk piechoty.

Infanteri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, pieszy żołnierz, infanterzysta *m.*, piechur *m.*

Infektio'n, *sf. pl.* =en, = Ansteckung.

Infektion'skrankheiten, *sf. pl.* = Ansteckungskrankheiten choroby zakaźne.

I'nfel (**I'nful**), *sf. pl.* =n, infuła *f.*, mitra *f.*

I'nfeln, *va.*, obdarzyć infułą; geinfelter Abt infułat *m.*

Inferioritä't, *sf. pl.* =en, niższość *f.*

Infiniti'v, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bezokolicznik *m.*, tryb bezokoliczny.

Infizie'rbar, *adi.* mogący się zarazić, zaraźliwy.

Inflammato'risch, *adi.* zapalny.

Influ'enza, *sf.* = Grippe, influenca *f.* (choroba).

Influe'nzkurve, *sf. pl.* =n, linia dopływowa, linia influencyjna, krzywa wpływowa (kolejn.).

Info'lio, *sn.* i *sm.* =s, infolio, *indecl.* (w księgarstwie kształt książki).

Informatio'n, *sf. pl.* =en, informacya *f.*, wiadomość *f.*

Informa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, informator *m.*; nauczyciel domowy.

Informie'ren, *va.* (haben) także *vr.* sich — informować się, dowiadywać się; pouczać, powiadomić.

Infusio'n, *sf. pl.* =en, = Aufguß.

Infusio'nstierchen, *sn. pl.* (zool.) = Infusorien.

Infuso'rie, *sf.*, *pl.* =n, wymoczek *m.*

In=ga'ng=setzung, (der Maschine) *sf.* wprawienie w ruch.

I'ngber, *sm.* =s, = Ingwer.

Ingehei'm, *adv.* skrycie, tajemnie, potajemnie.

Ingenieu'r, *sm.* =s, *pl.* =e(s), (franc., wym. inżeniör) inżynier *m.*

Ingenieu'rkorps, (wym.-kor) *sn. pl.* —, korpus *m.* inżynierów.

Ingenieu'rkunst, *sf.* inżynierya *f.*

Inglei'chen, *adv.* podobnie, równie, tudzież; — befahl er podobnie, również nakazał...

Ingredie'nz, *sf. pl.* =en, ingredyencya *f.*, rzecz, która w skład czego wchodzi; (szczególnie w kucharstwie i aptekarstwie) składnik *m.*

I'ngrimm, *sm.* =s, złość *f.*, zawziętość *f.*

I'ngrimmig, *adi. adv.* zawzięty, -cie, zażarty, -cie, zacięty, -cie.

Ingrossie'ren, *va.* (haben) zaciągnąć do ksiąg hipotecznych.

I'ngwer, *sm.* =s, imbir *m.*

I'nhaben, *va.* (haben) mieć co w swojej mocy, posiadaniu.

I'nhaber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =nen,) posiadacz *m.*, właściciel *m.*, posiadaczka *f.*, właścicielka *f.*; — eines Wechsels właściciel, okaziciel weksłu; — eines Regimentes właściciel, szef pułku; — eines Ordens ozdobiony orderem, właściciel orderu.

Inhaftie'ren, *va.* (haben) uwięzić.

Inhalatio'n, *sf. pl.* =en, inhalacya *f.*, wziewanie *n.* (w medycynie).

Inhalatio'nsapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, aparat do wziewania, inhalator *m.*

I'nhalt, *sm.* =es, 1) zawartość *f.*, pojemność *f.* (n. p. flaszki); — eines Fasses zawartość beczki; 2) zawartość osnowa *f.*; — eines Briefes zawartość, treść listu; laut —(es) dieses Vertrages podług treści (w myśl) tej umowy; 3) to co może zawierać przestrzeń; objętość *f.*; zawartość *f.*; — einer Fläche rozmiary powierzchni.

I'nhaltreich, *adi.* treściwy t. j. zawierający dużo ważnej treści np. list, dzieło.

I'nhaltsangabe, *sf. pl.* =n, streszczenie *n.*, wykaz *m.* treści jakiegoś dzieła; także = =verzeichnis.

I'nhaltschwer, *adi.* ważny co do treści.

I'nhaltsverzeichnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, spis *m.* rzeczy, indeks *m.*, spis przedmiotów w piśmie jakim zawartych, skorowidz *m.*

Inhibie'ren, *va.* (haben) = verbieten wstrzymać coś, wzbronić czego; ein telephonisches Gespräch — wstrzymać, inhibować rozmowę telefoniczną.

Inhibie'rung, *sf.* wstrzymanie *f.*, wzbronienie *n.*

Inhuma'n, *adi. adv.* nieludzki, -o.

Initia'lbuchstabe, *sm.* =n, *pl.* =n, głoska początkowa, inicyał *m.*

Initiati've, *sf. pl.* =n, inicyatywa *f.*, zapoczątkowanie *n.*, proponowanie czego; ohne — des Königs können solche Sachen nicht in Vorschlag gebracht werden bez propozycyi, inicyatywy króla nie mogą takie przedmioty być wnoszone; die — ergreifen zainicyować coś, zapoczątkować.

Injektio'n, *sf. pl.* =en, wstrzykiwanie *n.*, wstrzyknięcie *n.*

Injektio'nsspritze, *sf. pl.* =n, wstrzykawka *f.*; injektor *m.*

Injizie'ren, *va.* (haben) wstrzykiwać.

Injuri'e, *sf. pl.* =en, obelga *f.*, obraza *f.*

Inju'rienprozeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* o obrazę.

Inka'sso, *sn.*, zapłacenie *n.*; zum — einsenden posłać do zainkasowania.

Inklinati'on, *sf. pl.* =en, skłanianie *n.*, skłonność *f.*, inklinacya *f.*, (do chorób); — der magnetischen Nadel inklinacya igły magnetycznej.

Inklinatio'nsnadel, *sf. pl.* =n, igła inklinacyjna.

Inklinie'ren, *vn.* (haben) skłaniać się, inklinować; zu etw. — skłaniać się do czego.

I'nlage, *sf. pl.* -n, = Einlage.

I'nland, *sn.* =es, kraj, w którym jesteśmy (przeciwieństwo Ausland); im In= und Auslande tak w kraju jak i za granicą.

I'nländer, *sm.* =s, *pl.* —, krajowiec *m.*, obywatel *m.* kraju, tubylec *m.*

I'nländerin, *sf. pl.* =nnen, obywatelka *f.* kraju, w kraju urodzona.

I'nländisch, *adi.* krajowy; =er Verbrauch krajowa, wewnętrzna konsumpcya.

I'nliegen, *vn.* (sein) znajdować się wewnątrz czego; inliegend 30 Kronen załączonych, wewnątrz znajduje się 30 koron.

Inmi'tten, *prp.* w środku, w otoczeniu.

I'nne, *adv.* w środku, wewnątrz, śród.

I'nne=bleiben, *vn.* (sein) w domu siedzieć

I'nne=haben, *va.* mieć kogo albo co u siebie w domu; die Sprache ganz — posiadać zupełnie język, władać dobrze językiem; er hat die Festung inne ma twierdzę w swojej mocy.

I'nne=halten, hältst, hält, hielt inne, innegehalten; *va.* (haben) trzymać kogo albo co w domu; przenośnie: — *vn.* (haben) zatrzymać się w marszu, w mowie, w czytaniu.

I'nne=lassen, *va.* lasse, lässest, läßt, ließ inne, habe innegelassen, zostawić wewnątrz; przenośnie: nie wypłacać, ociągać się z wypłatą.

I'nne=werden, (einer Sache) albo etw. — *vn.* (sein) pomiarkować co, dowiedzieć się o czem, przekonać się, poznać co.

I'nnen, *adv.* von — z wewnątrz, z wnętrza; nach — do wnętrza; von — und außen w środku i z wierzchu, tak wewnątrz jak i zewnątrz; przenośnie: fizycznie i moralnie, cieleśnie i duchowo.

I'nnenfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia wewnętrzna.

I'nnenleben, *sn.* =s, życie wewnętrzne.

I'nnenwelt, *sf. pl.* =en, świat wewnętrzny.

I'nnere, der, die, das, *adi.* wewnętrzny, będący wewnątrz; środkowy np. das — Ägypten środkowy Egipt; der — Wert wewnętrzna (tj. istotna) wartość; — Krankheiten choroby wewnętrzne; der — Teil der Stadt śródmieście; die — Stimme głos wewnętrzny, głos sumienia; — Unruhen niepokoje wewnętrzne, domowe.

I'nnere, *sn.* =rn, wnętrze *n.*, głąb *m.*; sie untersuchten das — der Erde badali wnętrze ziemi; sich in das — des Landes begeben udać się w głąb kraju; das — der Seele wnętrze duszy; aus dem =rn des Herzens z głębi serca; der Minister des =rn minister spraw wewnętrznych; ich kenne sein Innerstes znam go na wylot; znam tajniki jego serca.

I'nnerhalb, *prp.* wewnątrz, wsród; — einer Stunde w przeciągu godziny.

I'nnerlich, *adi.* i *adv.* wewnętrznie, -ny; die Arznei ist — zu gebrauchen lekarstwo należy wewnętrznie zażywać.

I'nnig, *adi.* i *adv.* wewnętrzny, -nie; przenośnie: serdeczny, -nie; =e Freundschaft ser-

deczna przyjaźń; der =e Dank najserdeczniejsze podziękowanie; =ster Wunsch najskrytsze, żywe, gorące życzenie.

I'nnigkeit, *sf.* serdeczność *f.*, ścisłość *f.* (np. związku), zażyłość *f.* (np. przyjaźni).

I'nniglich, *adv.* = Innig.

I'nnung, *sf. pl.* =en, cech *m.*, (rzemieślników), konfraternia *f.*; korporacya *f.*, towarzystwo *n.*, bractwo *n.*

I'nnungsvorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* cechu, bractwa, korporacyi itd.

Inokulie'ren, *va.* (haben) = Einimpfen.

Inquirent't, =en, *pl.* =en, sędzia śledczy, inkwirent *m.*

Inquirie'ren, *va.* (haben) prowadzić śledztwo; jmndn — badać kogo.

Inquisitio'n, *sf. pl.* =en, inkwizycya *f.*

Inquisi'tor, *sm.* =en, *pl.* =en, inkwizytor *m.*, = Inquirent; = Ketzerrichter sędzia badający kacerzy.

Inrotulie'ren, *va.* (haben) inrotulować tj. porządkować i zszywać np. akta urzędowe.

I'nsaß, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, (=ssin, *sf. pl.* =nnen) mieszkaniec *m.*, osiadły *m.*

Insbeso'ndere, *adv.* w szczególności; szczególnie, osobliwie.

Inscenie'ren (Inszenie'ren) *va.* (haben) inscenować (np. przedstawienie w teatrze).

I'nschrift, *sf. pl.* =en, napis *m.* na czem.

I'nschriftenkunde, *sf.* umiejętność czytania napisów.

Inse'kt *sn.* =es, *pl.* =en, owad *m.*

Inse'ktenkunde, *sf.* nauka o owadach; owadoznawstwo *n.*, entomologia *f.* = Insektenlehre *sf.*

Inse'ktenpulver, *sn.* =s, proszek na owady.

Inse'ktensammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* owadów.

I'nsel, *sf. pl.* =n, wyspa *f.*

Inselbewo'hner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf., pl.* =nnen) wysparz *m.*, mieszkaniec *m.* wyspy.

I'nselchen, *sn.* =s, *pl.* —, wysepka *f.*

I'nselgruppe, *sf. pl.* =n, grupa *f.* wysp.

I'nselmeer, *sn.* =es, *pl.* =e, archipelag *m.*

Inselperro'n, *sm.* =es, *pl.* =e, przytorze *n.* odosobnione, dworzec (kolejowy) składający się z odosobnionych peronów.

I'nselreich, I. *sn.* =es, *pl.* =e, państwo *n.* z wysp się składające; II. *adi.* obfitujący w wyspy.

I'nselvolk, *sn.* =s, *pl.* =völker, naród na wyspach mieszkający.

Insera't, *sn.* =es, *pl.* =e, ogłoszenie *n.*, artykuł nadesłany, anons *m.*, inserat *m.*

Insera'tenblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik *m.*, gazeta *f.* z ogłoszeniami.

Inserie'ren, *va.* (haben) ogłaszać (w gazecie), anonsować.

Insi'gnie, *sf.*, *pl.* =n, (meist *pl.*) oznaka *f.* godności, insygnie *pl.*

Insinuatio'n, *sf.*, *pl.* =en, podszeptywanie *n.*, podsuwanie *n.* (jakiego zamiaru).

Insinuie'ren, *va.* (haben) jmndm — etw. insynuować komu coś, podsuwać, przypisać komu jakieś myśli.

Inskribie'ren, *va.* i *vr.* (haben) zapisać się w poczet słuchaczów.

Inskriptio'n, *sf. pl.* =en, inskrypcya *f.*, zapisanie się, wpisanie się (np. w poczet słuchaczów uniwersytetu).

Insofer'n, *adv.* o ile; —.... als o tyle ... o ile; ich traue ihm —, als er des Vertrauens wert ist wierzę mu o tyle, o ile jest godny zaufania.

Insolve'nt, *adi.* niewypłacalny; sich — erklären zgłosić niewypłacalność.

Insolve'nz, *sf. pl.* =en, niewypłacalność *f.*, niemożność *f.* płacenia długów; =erklärung zgłoszenie *n.* niewypłacalności.

Inso'nderheit, Inso'nders, *adv.* osobliwie, szczególnie.

Insowei't, *adv.* = Insofern.

Inspekti'on, *sf. pl.* =en, dozór *m.*, inspekcya *f.*

Inspektion'slehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel mający dozór.

Inspektio'nszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój inspekcyjny, inspekcya *f.*

Inspe'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, inspektor *m.*, urzędnik dozorujący.

Inspirie'ren, *va.* (haben) inspirować, natchnąć kogo.

Inspirie'rung, *sf. pl.* =en, inspirowanie *n.*, natchnienie *n.*, pobudzenie *n.*

Inspizie'ren, *va.* (haben) dozorować, przegląd odbywać (szczególnie wojska).

Inspizie'rung, *sf. pl.* =en, przegląd *m.*, dozorowanie *n.*

Installatio'n, *sf. pl.* =en, instalacya *f.*, urządzenie *n.*; wprowadzenie *n.* (w urząd).

Installie'ren, *va.* (haben) etw. — coś instalować, urządzić; jmndn — instalować, wprowadzić kogo w urząd.

I'nständig, *adi. adv.* usilny, -nie; auf das =ste bitten prosić jak najusilniej.

I'nständigkeit, *sf.* usilność *f.*

Instan'dsetzung, *sf.* przyprowadzenie *n.* do porządku, reparacya *f.*

Insta'nz, *sf. pl.* =en, instancya *f.*

Instin'kt, *sm.* =es, *pl.* =e, instynkt *m.*

Instin'ktartig, *adi.*, *adv.* instynktowny, instynktownie.

Instin'ktmäßig, = Instinktartig.

Institu't, *sn.* =es, *pl.* =e, instytut *m.*, zakład *m.*, instytucya *f.*

Institutio'n, *sf. pl.* =en, urządzenie *n.*, instytucya *f.*; =en des römischen Rechtes instytucye *pl.* prawa rzymskiego.

Institu'tsvorstand, *sm.* =es, przełożony *m.*, naczelnik *m.* instytutu, zakładu.

Institu'tsvorsteherin, *sf.*, *pl.* =nnen przełożona *f.* zakładu.

Instradie'ren, *va.* (haben) wskazać drogę, wybrać, wyznaczyć drogę.

Instradie'rung, *sf. pl.* =en, szlak wskazany.

Instruie'ren, *va.* (haben)

uczyć, nauczać; w prawie: instruować sprawę, tj. przygotować rzeczy potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy.

Instruktio'n, *sf. pl.* =en, instrukcya *f.*, polecenie *n.*, przepisy postępowania; geheime — tajne zlecenie.

Instrukti'v, *adi.* naukowy; der =e Teil część naukowa, pouczająca.

Instru'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, instruktor *m.*, nauczyciel *m.*

Instrume'nt, *sn.* =es, *pl.* =e, instrument *m.*, narzędzie *n.*, (np. matematyczne albo chirurgiczne), przyrząd *m.*; także instrument muzyczny (np. fortepian); dokument prawniczy tj. pismo załączone na dowód.

Instrumenta'l, *adi.* instrumentalny; der =e Teil (des Konzertes) część instrumentalna, orkiestralna (koncertu.)

Instrumenta'lmusik, *sf.* muzyka instrumentalna czyli orkiestralna (w przeciwieństwie do wokalnej).

Instrume'ntenfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, **Instrume'ntenmacher,** *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* instrumentów (muzycznych, chirurgicznych etc.).

Instrume'ntentasche, *sf. pl.* =n, **Instrume'ntenkasten,** *sm.* =s, *pl.* torba *f.*, skrzynka *f.* z instrumentami (dla lekarzy).

Instrumentie'rung, *sf. pl.* =en, instrumentacya *f.*

Insultatio'n, *sf. pl.* =en, = Beschimpfung.

Insultie'ren, *va.* (haben) insultować, = Beschimpfen.

Insurgen't, *sm.* =en, *pl.* =en, powstaniec *m.*

Insurgie'ren, *vn.* (sein) powstawać, powstanie urządzić, rokosz podnieść.

Insurrektio'n, *sf. pl.* =en, powstanie *n.*, rokosz *m.*

Intabulie'ren, *va.* (haben) intabulować, wpisać w wykaz hipoteczny.

Integra'lrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek integralny, rachunek całkowy.

Integra'lbestandteil, *sm.* =es, *pl.* =e, właściwa część czegoś (potrzebna do całości.)

Integrie'ren, *va.* (haben) całkować, zmienić ilość jakąś na całość.

Integritä't, *sf.* całość *f.*, nienaruszoność *f.*

Intellige'nz, *sf. pl.* =en, inteligencya *f.*; ein mit — begabtes Wesen stworzenie obdarzone inteligencyą.

Intellige'nzblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik *m.* zawierający doniesienia, uwiadomienia.

Intellige'nzkontoir, (wym.: kątoar) *sn.* =s, *pl.* =e, biuro *n.* stręczeń.

Intenda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, intendent *m.*, zawiadowca *m.*

Intendantu'r, *sf. pl.* =en, **Intenda'nz,** *sf. pl.* =en, intendentura *f.*, zarząd *m.*, nadzór *m.*

Intendantu'rbureau, (wym. -büro) *sn.* =s, *pl.* =s, biuro nadzorujące, biuro zawiadowcze.

Intensitä't, *sf.* intenzywność *f.*, natężenie *n.*

Intensi'v, *adi.*, *adv.* intenzywny, -nie, spotęgowany, -nie, natężony, -tężenie; =er landwirtschaftlicher Betrieb spotęgowane gospodarstwo rolne.

Intercede'nz, (**Interzede'nz**) *sf. pl.* =en, pośrednictwo *n.*

Interdi'kt, *sn.* =es, *pl.* =e, interdykt *m.*, wzbronienie *n.*, zakaz *m.*; eine Stadt mit dem — belegen rzucić na miasto interdykt.

Interessa'nt, *adi.* interesujący, ciekawy, zajmujący.

Intere'sse *sn.* =sses, *pl.* =n, 1) interes *m.*, udział w czem ze względu na korzyść; ich habe kein — dabei nie mam w tem żadnego interesu; sie haben ein gemeinschaftliches — mają wspólny interes, wspólny interes ich łączy; aus — handeln działać tylko dla korzyści; wir haben kein — daran, ob ... nie zależy nam na tem, czy ...; 2) interes *m.*, zainteresowanie *n.*, zajęcie *n.*; er schildert das so anziehend, daß das — mit jeder Zeile gesteigert wird tak powabnie to opisuje, że z każdym wierszem zajęcie, interes wzrasta; im — der Wahrheit w interesie prawdy; 3) *pl.* =n (= Zinsen) procent *m.*, prowizya *f.*

Interesse'nt *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf. pl.* =nnen), interesent *m.*, mający w czem udział, interes.

Interessie'ren, 1) *va.* (haben) interesować kogo, obchodzić kogo; sich für jmndn — interesować się, zajmować się kim; das Buch interessiert den Leser książka zajmuje, interesuje czytelnika; das interessiert mich to mnie obchodzi; jmndn für etw. — zająć kogo czem, zainteresować kogo czem; 2) *vr.* sich für etw. — zajmować się czemś, interesować się czemś.

Interfere'nz, *sf.* np. =erscheinung, *sf. pl.* =en, zjawisko *n.* interferencyi (fal w fizyce).

I'nterim, *sn.* tymczasowość *f.*; Augsburger — augsburskie interim.

I'nterimbahn, *sf. pl.* =en, kolej tymczasowa, robocza.

Interimi'stikum, *sn.* =s, urządzenie tymczasowe.

Interimi'stisch, *adi.* tymczasowy, prowizoryczny.

I'nterimsregierung, *sf. pl.* =en, rząd tymczasowy, prowizoryczny.

Interjektio'n, *sf. pl.* =en, wykrzyknik *m.*

Interkommunikatio'nswagen, *sm.* =s, *pl.* —, wagon przechodni, wóz przechodni.

Interlinea'r, *adi.* międzyliniowy, interlinearny, między wierszami umieszczony.

Interlinea'rmethode, *sf. p* =n, metoda międzyliniowa, interlinearna.

Interlinea'rversion, *sf.*, *pl.* =en tłómaczenie między wierszami oryginału umieszczone.

Interme'zzo, *sn.* =s, *pl.* =zzi, (z włosk.) intermecco *n.* = Zwischenspiel.

Inte'rn, *adi.* wewnętrzny.

Interna't, *sn.* =es, *pl.* =e, internat *m.*

Internationa'l, *adi.* międzynarodowy.

Internie'ren, *va.* (haben) internować, zamknąć.

Interni'st, *sm.* =en, *pl.* =n internista *m.*, lekarz *m.* chorób wewnętrznych.

Interpella'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, interpelant *m.* (parlam.).

Interpellatio'n, *sf. pl.* =en, interpelacya *f.* (parlam.).

Interpellie'ren, *va.* (haben) jmndn interpelować kogo; der Vereinspräsident wurde interpelliert zainterpelowano prezydenta towarzystwa; = zapytywać kogo.

Interpolatio'n, *sf. pl.* =en, interpolowanie *n.*, wtrącenie *n.*

Interpolie'ren, *va.* (haben) interpolować, wtrącić; umieścić w nawiasie.

Interpre't, *sm.* =en, *pl.* =en, wykładacz *m.*, tłómacz *m.*

Interpretati'on, *sf. pl.* =en, interpretacya *f.*, wykład *m.*, tłómaczenie *n.*

Interpretie'ren, *va.* (haben) interpretować, wykładać, tłómaczyć.

Interpunktio'n, *sf. pl.* =en, interpunkcya *f.*, kładzenie znaków pisarskich.

Interre'gnum, *sn.* =s, bezkrólewie *n.*, interregnum *n.*

Interva'll, *sn.* =es, *pl.* =e, interwał *m.*, przedział *m.*, odstęp *m.*

Intervenie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, pośrednik *m.*

Intervenie'ren, *vn.* (haben) interweniować, wdawać się w pośrednictwo.

Interventio'n, *sf. pl.* =en, interwencya *f.*, wdanie *m.* się, pośredniczenie *n.*

Intervie'w (wym. interwiu) *sn.*, =s, *pl.* =s interwiu *n.*, rozmowa *f.*

Intervie'wen, *va.* (haben) interwiować kogo.

Intesta'terbe, *sm.* =en, *pl.* =en, dziedzic *m.* beztestamentowego spadku.

Inthronisie'ren, *va.* intronizować, wprowadzić na tron.

Inti'm, *adi.* serdeczny, zażyły; = Innig, Vertraut.

Intolera'nt, *adi.* nietolerancki.

Intolera'nz, *sf.* nietolerancya *f.*

Intonatio'n, *sf. pl.* =en, (w muzyce) intonacya *f.*, wskazanie *n.* tonu; zaśpiewanie *n.*, zanucenie *n.*

Intonie'ren, *va.* (haben) zaintonować, zanucić, zaśpiewać; = Anstimmen.

Intransiti'v, *adi.* nieprzechodni.

Intriga'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, intrygant *m.*; =in *sf. pl.* =nnen intrygantka *f.*

Intriga'ntenbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, koterya *f.*; kabała *f.*

Intri'gue, (wym. intrig) *sf. pl.* =n, intryga *f.*, podstęp *m.*; węzeł *m.* w sztuce dramatycznej.

Intriguie'ren, *va.* lub *vn.* (haben) intrygować, podstępnie działać.

Introduktio'n, *sf. pl.* =en, introdukcya *f.*, (szczególnie w muzyce) wstęp *m.* do utworu muzycznego.

Introduzi'eren, *va.* (haben) wprowadzić.

Intuiti'v, *adv.* intuicyjnie.

Inundatio'n, *sf. pl.* =en, = Überschwemmung, powódź *f.*

Inundatio'nsdamm, *sm.* =es, *pl.* =dämme, grobla *f.*, tama *f.* (chroniąca od powodzi).

Inundationsgebie't, *sn.* =es, *pl.* =e, przestrzeń ulegająca powodzi.

Invali'de, *sm.* =en, *pl.* =en, inwalida *m.*

Invali'denhaus, =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* inwalidów.

Invalidenpensio'n, *sf. pl.* =en, płaca *f.* inwalidy.

Invasio'n, *sf. pl.* =en, inwazya *f.*, napad *m.*, wtargnięcie *n.*, najazd *m.*, zajazd *m.*

Invekti've, *sf. pl.* =en, inwektywa *f.*, mowa napastnicza, obelga *f.*

Inventa'r(ium), *sn.* =s, *pl.* =tare i =tarien inwentarz *m.*, spis *m.*; lebendes — żywy inwentarz; das — aufnehmen spisać, ułożyć inwentarz.

Inventa'raufnahme, *sf. pl.* =en, spisanie *n.*, ułożenie *n.* inwentarza.

Inventarisie'ren, *va.* (haben) spisać, ułożyć inwentarz.

Inventi'on, *sf. pl.* =en, = Erfindung.

Inventu'r, *sf. pl.* =en, spisanie *n.* inwentarza.

Investie'ren, *va.* (haben) inwestować; włożyć w co.

Investitu'r, *sf. pl.* =en, inwestytura *f.*, nadanie *n.* lenna, władzy biskupom przez wręczenie pastorału i pierścienia.

Investitu'rrecht, *sn.* =es, prawo *n.* inwestytury.

Investitu'rstreit, *sm.* =es, spór *m.* o inwestyturę.

Invitie'ren, *va.* (haben) = Einladen, zaprosić; auf eine Karte — inwitować od karty.

In'wendig, *adi.* i *adv.* wewnętrzny; wewnątrz.

Inwiefe'rn, *adv.* = Inwieweit, jak daleko; o ile.

I'nwohnen, *vn.* (haben) znajdować się wewnątrz.

I'nwohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* (domu).

Inzwi'schen, *adv.* tymczasem, podczas tego.

I'rdisch, *adi.* ziemski, doczesny; die =en Dinge rzeczy, sprawy doczesne.

I'rgend, *adv.* 1) (w połączeniu) kolwiek; wenn du ihn =wo findest jeśli go gdziekolwiek znajdziesz; ich habe ihn =wo gesehen widziałem go gdzieś; — ein anderer hat es genommen ktoś inny to wziął; es gibt keinen Menschen der nicht — einmal fehlen sollte niema człowieka, któryby kiedyś nie zgrzeszył; auf — eine Art w jakikolwiek sposób; er muß doch =woher gekommen sein musiał przecież skądś przyjść; 2) do wyrażenia naznaczonego sposobu: tylko; ich werde kommen wenn es — möglich sein wird przyjdę jak tylko to będzie możliwem; wenn man — kommen kann kiedy tylko można przyjść.

Ironie', *sf.*, ironia *f.*; bittere — gorzka ironia, sarkazm *m.*

Iro'nisch, *adi.* ironiczny; ironicznie, *adv.*

I'rre, *adi.* 1) błędny, bałamutny; jmndn =führen, =leiten źle wieźć kogo; w błąd kogo wprowadzić;

jmndn — machen zbałamucić, zmieszać kogo; — werden zbłądzić, zbałamuconym być; 2) obłąkany, mający pomieszanie zmysłów; — werden dostać pomieszania zmysłów, obłąkania; — reden gadać od rzeczy, majaczyć.

I'rre, *sf. pl.* =n, 1) błądzenie *f.*; 2) miejsce *n.*, gdzie zbłądzić można, labirynt *m.*

Irregulä'r, *adi.* = Unregelmäßig.

Irreligiö's, *adi.* niereligijny.

Irreligiositä't, *sf.* niereligijność *f.*, brak *m.* religijności.

I'rren, *vn.* (haben) 1) *vn.* błądzić, błąkać się; — ist menschlich błądzenie jest rzeczą ludzką; du hast darin geirrt, daß du . . . pobłądziłeś w tem, żeś . . . ; durch Feld und Wald — błądzić po polach i lasach; 2) *va.* = irreführen zmylić kogo, zbałamucić kogo, w błąd wprowadzić; 3) *vr.* sich — mylić się; sich im Datum — omylić się co do daty, w dacie; sich — lassen = sich irre machen lassen dać się zwieść.

I'rrenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* obłąkanych.

I'rrfahrt, *sf. pl.* =en, błąkanie się *n.*, tułaczka *f.*

I'rrgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, 1) błądzenie *n.*; 2) błędna droga, labirynt *m.*

I'rrgarten, =s, *pl.* =gärten, ogród *m.*, z krętemi ścieżkami, labirynt *m.*; także przenośnie: zawiła, bałamutna sprawa.

I'rrgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch błędny, błądzący.

I'rrgewinde, *sn.* =s, labirynt *m.*

I'rrglaube, *sm.* =ns, błędna, kacerska wiara.

I'rrgläubig, *adi.* fałszywą wiarę mający, błędną wiarę wyznający.

I'rrig, *adi.* 1) błędny, mylny; 2) o osobie: w błędzie będący; — sein mylić się, być w błędzie.

Irritie'ren, *va.* (haben) irytować; = reizen.

I'rrlauf, *sm.* =es, bieg błędny.

I'rrlehre, *sf. pl.* =n, błędna nauka.

I'rrlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.*, głoszący błędną naukę.

I'rrlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, błędny ognik, błędne światło.

I'rrsinn, *sm.* =es, = Wahnsinn.

I'rrstern, *sm.* =es, *pl.* =e, błędna gwiazda.

I'rrtum, *sm.* =es, *pl.* =tümer, błąd *m.*, omyłka *f.*; einen — begehen popełnić błąd, omyłkę; in einem — sein, sich befinden zostawać, być w błędzie; jmndn zu einem — verleiten wprowadzić kogo w błąd; seinen — einsehen poznać, uznać swój błąd; jmndm den — benehmen wyprowadzić kogo z błędu; da sind Sie im — znajduje się pan w błędzie.

I'rrtümlich, *adv.* błędnie, mylnie.

I'rrung, *sf. pl.* =en, 1) = Irrtum; 2) spór *m.*, nieporozumienie *n.*, sprzeczka *f.*; die =en beilegen sprzeczkę załagodzić.

I'rrweg, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) błędna droga, bezdroże *n.*, manowiec *m.*; 2) węglownik *m.* (architekt.).

I'rrwisch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) = Irrlicht; 2) wiercipięta *m.*

Isola'tor, *sm.* =s, *pl* =en, izolator *m.*, odosabniacz *m.*

Isolie'rbar, *adi.* dający się izolować, odosobnić.

Isolie'ren, *va.* (haben) izolować, odosobnić.

Isolie'rt, *adi.* odosobniony, izolowany; — leben żyć w odosobnieniu.

Itzt, *adv.* (przestarzałe) = (Jetzo) Jetzt.

J.

J, *n. indecl.* dziesiąta litera, siódma spółgłoska alfabetu; i. J., v. J. (skrócenie zamiast im Jahre, voriges Jahr) w roku, zeszłego roku.

Ja, *adv.* 1) jako odpowiedź stwierdzająca: tak, tak jest; hast du es schon gehört? ja czy słyszałeś to już? tak jest; ja freilich, ja wohl naturalnie, rozumie się, oczywiście; 2) dobrze; du sagst es ist möglich? ja, aber wie mówisz, że to być może? dobrze, ale jak?; także ironicznie: du willst von mir was bekommen? ja, das sollst du, nämlich Prügel chcesz odemnie co dostać? dobrze, dostaniesz, ale kijem po grzbiecie; 3) tylko, na wszelki sposób, przedewszystkiem; sorge ja für deine Gesundheit tylko pamiętaj o zdrowiu; glaube es ja nicht tylko temu nie wierz; sage es ja niemandem tylko nikomu tego nie powiedz; ja, wenn sie noch am Hofe wäre gdyby ona tylko na dworze jeszcze była; 4) wszakże, także, przecie; du weißt es ja ty przecie to wiesz; ich habe es dir ja gesagt wszakże mówiłem ci to; 5) — so tak, tak; tak, nie inaczej; wenn du ihn ja sehen solltest gdybyś go przypadkiem zobaczył; ja, was ich noch sagen wollte, wirst du heute kommen? ale, ale czy przyjdziesz dzisiaj? ja, was sollte ich noch sagen? cóżem to jeszcze chciał powiedzieć? zu allem ja sagen wszystkiemu potakiwać.

Ja, *sn. ind.* tak *n.*; er hat es mit einem lauten — beantwortet odpowiedział na to głośnem tak; er hat dies — ungern gesagt powiedział to tak niechętnie.

Jach, *adi.* = Jäh.

Jacht, *sf. pl.* =en, jacht *m.*, statek lekki a szybki.

Ja'chtfahrt, *sf. pl.* =en, przejażdzka *f.* jachtem.

Jä'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, kurteczka *f.*, kaftanik *m.*

Ja'cke, *sf. pl.* =n, kurtka *f.*, kaftanik *m.*, bluzka *f.*; przenośnie: jmndm die — voll hauen wytrzepać kogo; jmndm die — voll lügen nakłamać przed kim.

Ja'ckern, = Jagen.

Jagd, *sf. pl.* =en, 1) polowanie *n.*, łowy *pl.*; auf die — gehen pójść na łowy; — halten odbywać łowy; die — verpachten wydzierżawić polowanie (tj. prawo polowania); — machen auf Hasen urządzić polowanie na zające; myśliwstwo *n.* hohe —, mittlere —, niedere — łowy wyższe, średnie, niższe tj. na grubego, średniego, mniejszego zwierza; 2) przenośnie: die wilde — zgraja hałasująca, pędzenie *n.*, gonitwa *f.*

Ja'gdamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd łowiecki.

Ja'gdbar, *adi.* na co można polować.

Ja'gdbauer, *sm.* =s, *pl.* —, chłop użyty do łowów.

Ja'gdbediente(r), *sm.* =en, *pl.* =en, posługacz łowiecki.

Ja'gdbezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, obwód, w którym polować można.

Ja'gddienst, *sm.* =es, służba myśliwska.

Ja'gdfalke, *sm.* =n, *pl.* =n, sokół *m.* do polowania.

Ja'gdflinte, *sf. pl.* =n, strzelba myśliwska.

Ja'gdflur, *sf. pl.* =en, pole *n.* do polowania.

Ja'gdfrevel, *sm.* =s, *pl.* —, przestępstwo myśliwskie.

Ja'gdfröhne, *sf.* pańszczyzna myśliwska.

Ja'gdfröhner, *sm.* =s, *pl.* —, = Jagdbauer.

Ja'gdgefolge, *sn.* =s, orszak myśliwski.

Ja'gdgerät, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęt myśliwski, *pl.* przybory myśliwskie.

Ja'gdgerecht, *adi.* biegły w sztuce myśliwskiej.

Ja'gdgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* polowania.

Ja'gdgeschichten, *pl.* historye myśliwskie, zmyślanie *n.*

Ja'gdgeschrei, *sn.* =es, huczek *m.*, krzyk *m.* myśliwski.

Ja'gdhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom myśliwski.

Ja'gdhorn, *sn.* =es, = Hifthorn, róg myśliwski.

Ja'gdhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies myśliwski, gończy; ogar *m.*

Ja'gdjunker, *sm.* =s, *pl.* —, = Jagdpage.

Ja'gdkundig, *adi.* = Jagdgerecht.

Ja'gdliebhaber, *sm.* =s, *pl.* —, miłośnik *m.* polowania.

Ja'gdlust, *sf.* ochota *f.* do polowania.

Ja'gdmesser, *sn.* =s, *pl.* —, nóż myśliwski, kordelas *m.*

Ja'gdnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, sieć myśliwska, łowiecka.

Ja'gdpage, (mów -paże) *sm.* =n, *pl.* =n, paź *m.* do usług myśliwskich przeznaczony.

Ja'gdpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń myśliwski.

Ja'gdrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* polowania.

Ja'gdregal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, królewskie prawo polowania.

Ja'gdrevier, *sn.* =es, *pl.* =e, = Jagdbezirk, knieja *f.*

Ja'gdschlitten, *sm.* = Rennschlitten.

Ja'gdspieß, *sm.* =ßes, *pl.* =e, oszczep myśliwski.

Ja'gdstück, *sn.* =es, *pl.* =e, przygoda myśliwska; obraz przedstawiający polowanie; piosenka, muzyka myśliwska.

Ja'gdtasche, *sf. pl.* =n, torba myśliwska.

Ja'gdwesen, *sn.* =s, łowiectwo *n.*

Ja'gdzeit, *sf.* czas stosowny do polowania.

Ja'gdzeug, *sn.* =es, = Jagdgerät.

Ja'gen, 1) *va.* (haben) pędzić, prędko gnać, gonić; wygnać, wypędzić, wygonić; jage das Pferd nicht so sehr nie pędź tak konia; aus einem Orte — wypędzić, wygnać skąd; auf die Straße — na ulicę wypędzić; jmndn aus dem Hause — wygnać kogo z domu; durch alle Straßen — pędzić przez wszystkie ulice; den Feind in den Wald — wpędzić nieprzyjaciela do lasu; jmndm oder sich ein Messer in den Leib — utopić komu lub sobie nóż w sercu, w ciele, przebić się lub kogoś; sich eine Kugel durch den Kopf — w łeb strzelić sobie; sein Vermögen durch die Gurgel — przehulać, przepić majątek; einen Hirschen — polować na jelenia; 2) *vn.* pędzić tj. szybko jechać np. konno; der Professor hat sehr gejagt, um seine Vorlesung rechtzeitig zu beendigen profesor bardzo prędko czytał swój wykład, żeby na czas skończył; was jagst du so? lies doch langsam czego tak pędzisz? czytaj powoli; nach Abenteuern — uganiać się za przygodami.

Jä'ger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec *m.*, myśliwy *m.*, łowiec *m.*; także jako gatunek wojska: — *pl.* strzelcy.

Jä'gerbursch(e), *sm.* =(e)n, *pl.* =(e)n, myśliwczyk *m.*, młody myśliwiec.

Jägerei', *sf.* sztuka myśliwska, myśliwstwo *n.*

Jä'gergarn, *sn.* =es, = Jagdnetz.

Jä'gerhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, mieszkanie *n.* strzelca, leśniczówka *f.*, łowczarnia *f.*

Jä'gerhorn, = Jagdhorn.

Jä'gerin, *sf. pl.* =nnen, łowczyni, kobieta lubiąca polować.

Jä'gerrecht, *sn.* =es, prawo myśliwca; udział myśliwca w zwierzynie zabitej.

Jä'gersprache, *sf.*, język łowiecki.

Jäh, *adi.* 1) prędki, śpieszny, nagły, raptowny; =er Tod gwałtowna śmierć; 2) popędliwy, porywczy; 3) spadzisty, urwisty, przepaścisty; =er Abhang spadzisty stok górski.

Jä'he, *sf.* (analog. do Jäh) prędkość *f.*, gwałtowność *f.*, popędliwość *f.*, spadzistość *f.* etc.

Jahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokos *m.*; das Getreide liegt

noch in dem =e zboże leży jeszcze w pokosach.

Jahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok *m.*, *pl.* lata; es werden bald zehn =e sein, daß... niedługo będzie lat dziesięć, jak...; vor einem =e przed rokiem; übers — przez rok; künftiges — na przyszły rok; jahraus, jahrein, von —, zu —, — fürs —, ein — um das (ums) andere rok w rok, co roku, z roku na rok; in — und Tag soll die Schuld bezahlt werden od dziś za rok ma być dług zapłacony; er ist 30 =e alt ma 30 lat; er geht jetzt in das dreißigste — zaczyna teraz trzydziesty rok; er ist jetzt in seinen besten =en jest teraz w sile wieku; für seine =e weiß er genug jak na swoje lata dosyć wie; mit den =en verliert sich das z latami, z czasem to ustanie; bei =en, hoch in =en sein być w podeszłym wieku; =e słoje w drzewach, idące od środka do kory (w leśnictwie).

Ja'hrarbeit, *sf. pl.* =en, praca, robota roczna.

Ja'hrbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, rocznik *m.*

Ja'hresbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie roczne.

Jah'resfrist, *sf.* przeciąg *m.* roku, termin roczny.

Ja'hrestag, *sm.* =es, *pl.* =e rocznica *f.*

Ja'hreslauf, *sm.* =es, bieg *m.* roku.

Ja'hreswechsel, *sm.* =s, zmiana *f.* roku.

Ja'hreszahl *sf. pl.* =en liczba roku.

Ja'hreszeit, *sf. pl.* =en, pora *f.* roku.

Ja'hrgang, =es, *pl.* =gänge, rocznik *m.*, rok *m.*; er hat Weine von den besten =gängen ma wina z najlepszych lat; ich habe drei =gänge dieser Zeitung mam 3 roczniki tego czasopisma.

Ja'hrgehalt, *sm.* (*sn.*) =es, *pl.* =e, roczna płaca.

Ja'hrgewächs, *sn.* =es, *pl.* =e, roślina roczna, taka, którą co rok siać lub sadzić trzeba.

Jahrhu'ndert, *sn.* =es, *pl.* =e, wiek *m.* (jako przeciąg stu lat), stulecie *n.*

Jä'hrig, *adi.* roczny, mający rok, z całego roku.

Jä'hrlich, *adi.* roczny; ich zahle die Miete — płacę czynsz rocznie; =es Einkommen całoroczny dochód.

Jährling, *sm.* =s, *pl.* =e, roczniak *m.*

Ja'hrlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata *f.* za rok.

Ja'hrmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, jarmark *m.*, targ *m.*

Ja'hrmarktsgeschenk, *sn.* =es, *pl.* =e, podarek, gościniec na jarmarku, targu kupiony.

Ja'hrpacht, *sf. pl.* =en, dzierżawa roczna.

Ja'hrpächter, *sm.* =es, *pl.* —, dzierżawca roczny.

Ja'hrrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek roczny.

Ja'hrrente, *sf. pl.* =e, renta roczna, dochód roczny.

Ja'hrring, *sm.* =es, *pl.* =e, koło roczne, słój *m.* (u drzew).

Jahrtau'send, *sn.* =es, *pl.* =e, tysiąclecie *n.*

Ja'hrzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* roku, liczba lat.

Jä'hzorn, *sm.* =es, popędliwość *f.*, porywczość *f.*, zapalczywość *f.*

Jä'hzornig, *adi.* popędliwy, zapalczywy, porywczy.

Ja'kobsbirne, *sf. pl.* =n, (rośl.) jakobówka *f.*, małgorzatka *f.*

Jal(o)usie', (wym.: żaluzi) *sf. pl.* =en, żaluzya *f.*, story *pl.*, rolety *pl.* (u okien), skrzelice *pl.*, skrzeliny okienne.

Ja'mmer, *sm.* =s, 1) ubolewanie *n.*, utyskiwanie *n.*, bolesne użalanie się; 2) boleść *f.* serca; mit — etwas ansehen z boleścią patrzeć na co; 3) bieda *f.*, nędza *f.*; im größten — leben żyć w największej, w ostatniej nędzy; es ist — und Schade wielka, nieodżałowana szkoda.

Ja'mmeranblick, *sm.* =s, *pl.* =e, widok wzbudzający litość.

Ja'mmerbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz litość wzbudzający.

Ja'mmergeschrei, *sn.* =es, krzyk bolesny, krzyk żałosny.

Ja'mmergesicht, *sn.* =es, *pl.* =er, twarz wynędzniała, oblicze *n.* wynędzniałe; twarz z wyrazem nieszczęścia.

Ja'mmergestalt, *sf. pl.* =en, postać nędzna.

Ja'mmerklage, *sf. pl.* =n, zawodzenie żałosne, skargi żałosne.

Ja'mmerleben, *sn.* =s, życie nędzne, opłakania godne, pełne nędzy.

Jä'mmerlich, *adi.* 1) żałosny; *adv.* żałośnie; 2) nędzny, mizerny; pożałowania godny; er hat einen =en Charakter ma nędzny, nikczemny charakter; — *adv.* nędznie, mizernie.

Jä'mmerlichkeit, *sf.* nędzota *f.*

Ja'mmern, 1) *vn.* (haben) narzekać, lamentować, żale rozwodzić, zawodzić, żalić się; 2) *va.* jmndn tot— zamęczyć kogo na śmierć żalami; jmnd jammert mich żal mi kogo; sein Schicksal jammert mich ubolewam nad jego losem; 3) *v. impers.* mich jammert des Volkes żal mi ludu.

Ja'mmertal, *sn.* =es, padół *m.* płaczu.

Ja'mmerton, *sm.* =es, *pl.* =töne, ton, dźwięk płaczliwy, jęk.

Ja'mmervoll, *adi.* nędzny, godny pożałowania.

Ja'mmerzeit, *sf. pl.* =en, opłakany czas.

Ja'nuar, *sm.* =s, styczeń *m.*

Jargo'n, (wym.: żargon) *sm.* =s, *pl.* =e, żargon *m.*

Jasmi'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jasmin *m.* (rośl.)

Ja'spis, *sm. ind.* (mineral.) jaspis *m.*

Jaspisacha't, *sm.* =es, *pl.* =e, agat jaspisowy.

Ja'tagan, *sn.* =es, *pl.* =e, jatagan *m.*

Jä'ten, *va.* (haben) pielić.

Jau'che, *sf.* jucha *f.*

Jau'chert, *sm.* =es, *pl.* —, morg *m.*, staje *n.*

Jau'chzen, *vn.* (haben) wykrzykiwać z radości, radosne okrzyki wydawać, radować się nadzwyczajnie; über den Sieg — tryumfować, radować się ze zwycięstwa.

Jau'se, *sf. pl.* =n, = Abendbrot, podwieczorek *m.*

Jau'sen, *vn.* (haben) spożywać podwieczorek.

Je, *adv.* i *conj.*, 1) von — (her) zdawna; 2) mehr als ich — gehofft habe więcej aniżeli się kiedykolwiek spodziewałem; 3) zamiast immer; es findet sich — einer schlechter als der andere zawsze się znajdzie jeden gorszy niż drugi; 4) przy liczebnikach: es kommen ihrer immer — drei przychodzą zawsze po trzech; — den zehnten Mann erschießen co dziesiątego zastrzelić; 5) do oznaczenia miary; — nach seinem Fleiße wedle pilności, stosownie do jego pilności; 6) przy *compar.* — mehr man hat, desto mehr will man im więcej się ma, tem więcej się pożąda.

Je! *intrj.* aj; —, Herr Jesus! Jezu!

Je'denfalls, *adv.* w każdym razie.

Je'der, J'ede, Je'des, *pron.* każdy, każda, każde; jeden Tag każdego dnia, codziennie; der Wein wird mit jedem Tage besser wino staje się z każdym dniem lepsze; zu jeder Zeit każdego czasu.

Je'derhand, = Jederlei = Allerlei.

Je'dermann, *pron. indef.* każdy (człowiek); er sagt es — on mówi to każdemu.

Je'dermannsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* całego świata.

Je'derzeit, *adv.* każdego czasu.

Je'desmal, *adv.* każdym razem.

Je'desmalig, *adi.* każdorazowy, za każdym razem; wie es die =en Zustände erheischen jak tego każdorazowy stan wymaga.

Jedo'ch, *adv.* jednak, przecież, wszelako, jednakże.

Je'dweder, *pr.* **Je'dwede**, **Je'dwedes**, *pron. indef.* każdy.

Je'mals, *adv.* kiedyś, kiedykolwiek.

Je'mand, *pron. indef.* ktoś, kto; es ist — da ktoś tu jest; es kommt — ktoś przychodzi; ich kenne einen (gewissen) — znam kogoś; dieser — ten ktoś; ich habe es von — anderem gehört słyszałem to od kogoś innego; es ist — fremder gekommen przyszedł ktoś obcy.

Je'ner, Je'ne, Je'nes, *pron. indef.* tamten, tamta, tamto; jene Bücher gefallen mir besser als diese tamte książki podobają mi się lepiej, jak te; es fehlt ihr jene Anmut, welche ... zbywa jej na owym powabie, która ...; wie jener Athener, der ... jak ów Ateńczyk, który ...; ich kümmere mich nicht, was dieser und jener sagt nie troszczę się o to, co ten lub ów mówi; an jenem Tage w owym dniu.

Je'nseit(s), *praep.* z tamtej strony; — der Karpathen gelegen położony z drugiej, z tamtej strony Karpat.

Je'nseits, *sn. inv.* tamten świat, życie przyszłe.

Je'nseitig, *adi.* (leżący) z tamtej strony, po tamtej stronie.

Je'tzig, *adi.* teraźniejszy.

Jetzt, *adv.* teraz; — erhob er sich teraz podniósł się; wie die Sachen — stehen jak się rzeczy teraz, obecnie mają; — lügen Sie teraz oto kłamiesz pan; bis — dotychczas; von — ab odtąd, od tego czasu.

Je'weilig, *adi.* = Jedesmalig.

Joch, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) jarzmo *n.* (w ogólności); eine Brücke von sechs =en most na sześciu przęsłach; przenośnie: ein Volk unter das — bringen lud ujarzmić; 2) jarzmo dla wołów; ein — Ochsen para wołów w jarzmie; 3) (miara) morg *m.*; 4) (między dwiema górami) przenośnie: siodło *n.*; przełęcz *f.*

Jo'chbein, *sn.* =es, *pl.* =e, w anatomii: kość jarzmowa.

Jo'chbrücke, *sf. pl.* =n, most na przesłach.

Jo'chen, = anjochen, do jarzma zaprządz.

Jo'chochs, *sm.* =en, *pl.* =en, wół jarzmowy.

Jo'chpfahl, *sm.* =es, *pl.* =pfähle, pal *m.* u rusztowania mostowego.

Jo'chträger, *sm.* =s, *pl.* —, belka poprzeczna u rusztowania mostowego.

Jo'chübergang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, przejście *n.* przez przełęcz, przejście przez siodło.

Jo'ckey, (wym.: dżokej) *sm.* =s, *pl.* —, dżokej *m.*

Jod, *sn.* jod *m.*

Jo'deln, *vn.* (haben) jodlować, śpiewać na sposób górali alpejskich.

Jo'dler, *sm.* =s, *pl.* śpiewak alpejski; sposób *m.* śpiewu alpejskiego.

Joha'nnisbeere, *sf. pl.* =n, (rośl.) porzeczka *f.*

Joha'nnisbeerstrauch, *sm.* =es, *pl.* =sträuche, krzak porzeczkowy.

Joha'nnisbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb św. Jana, rożki *pl.*

Joha'nnisfest, *sn.* =es, *pl.* =e, (święto) świętego Jana.

Joha'nnisfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, sobótki w dzień św. Jana.

Joha'nniswürmchen, *sn.* =s, *pl.* —, robaczek świętojański.

Jongleu'r, *sm.* =s, (wym.: żaglör) żongler *m.*, kuglarz *m.*

Journa'l, (wym.: żurnal) *sn.* =s, *pl.* =e, dziennik *m.*

Journali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, dziennikarz *m.*

Journali'stik, *sf.* dziennikarstwo *n.*

Jovia'l, *adi.* jowialny.

Jovialitä't, *sf.* jowialność *f.*

Ju'bel, *sm.* =s, radość *f.*, krzyk radosny.

Ju'belausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie jubileuszowe.

Ju'belfeier, *sf. pl.* =n, **Ju'belfest** *sn.* =es, *pl.* =e, jubileusz *m.*, uroczystość jubileuszowa.

Ju'belgesang, *sm.* =es, *pl.* =gesänge, śpiew radosny.

Ju'belgreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, jubilat *m.*

Ju'beljahr, *sn.* =es, *pl.* =e, rok jubileuszowy, miłościwe lato.

Ju'beln, *vn.* (haben) wykrzykiwać z radości.

Ju'beltrunken, *adi.* upojony radością.

Jubilä'um, *sn.* =s, *pl.* =äen, jubileusz *m.*

Jubila'r, *sm.* =s, *pl.* =e, jubilat *m.*

Juch! Juchhe'! Juchhei'! Juchhei'sa! *intrj.* hej, da! auf ein — folgen dann zwei ach! chwilę radości trzeba odpłacić godziną smutku.

Ju'chen, *vn.* (haben) głośno wołać, krzyczeć.

Ju'chten, *adv.* juchtowy.

Jucht, *sm.* =es, **Ju'chtenleder**, *sn.* =s, juchtowa skóra.

Ju'cken, 1) *va.* (haben) drapać; sich blutig — do krwi się drapać; 2) *vimpers.* mich juckt, es juckt mich swędzi mnie, świerzbi mnie; der Daumen juckt mich wielki palec swędzi mnie; die Zunge juckt ihn (przenośnie) język swędzi go; was dich nicht juckt, das kratze nicht co cię nie świerzbi, tego nie drap (tyle co: nie pchaj palca między drzwi).

Ju'cken, *sn.* =s, swędzenie *n.*, świerzbienie *n.*; das — auf dem Körper haben mieć na ciele świerzbiączkę.

Jucks, (także Jux) *sm.* albo *sn.* =es, *pl.* =e, żarcik *m.*, figiel *m.*; sich einen — aus etw. machen zażartować sobie z czegoś; zabawka *f.*; 2) nieczystość *f.*, brud *m.*, śmiecie *n.*, rzecz nie wiele warta.

Judaisie'ren, *va.* (haben) zżydzić, żydem zrobić.

Judai'smus, *sm.* *pl.* Judaismen, judaizm *m.*, sposób postępowania, wyrażania się etc. właściwy żydom.

Jüdelei', *sf.* *pl.* =en, żydowszczyzna, żydowski sposób myślenia, mówienia.

Jü'deln, *vn.* (haben) z żydowska mówić, zaciągać, mieć akcent, wymowę żydowską.

Ju'dengasse, *sf.* *pl.* =n, ulica żydowska.

Ju'dengemeinde, *sf.* *pl.* =n, zbór izraelicki, kahał *m.*

Ju'dengenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, **Ju'dengenossin**, *sf.* *pl.* =nnen, zwolennik wiary żydowskiej, prozelita żydowski, prozelitka żydowska.

Ju'dengesicht, *sn.* =es, *pl.* =er, żydowska twarz.

Ju'denhetze, *sf.* *pl.* =n, prześladowanie *n.* żydów.

Ju'denhetzer, *sm.* =s, *pl.* —, podburzający przeciwko żydom.

Ju'denhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom żydowski; er kommt da hinein, wie die Sau ins — wlazł jak Piłat w kredo.

Ju'denhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz żydowski.

Ju'denjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, żydziak *m.*, bachor *m.*

Ju'denkirsche, *sf.* *pl.* =n, czereśnia żydowska, beladonna *f.*

Ju'denmatze, *sm.* *pl.* =n, maca żydowska, (którą żydzi pieką na Wielkanoc).

Ju'denpech, *sn.* =s, żydowska smoła, asfalt *m.*

Ju'denschule, *sf.* =n, 1) szkoła żydowska, hajder *m.*; 2) bożnica *f.*, synagoga *f.*, tempel *m.*; es ist hier ein Lärm wie in einer — panuje tu hałas jak w bożnicy żydowskiej.

Ju'denstadt, *sf.* *pl.* =städte, żydowskie miasto; we Włoszech: ghetto *m.*

Ju'densteuer, *sf.* *pl.* =n, podatek żydowski; przez żydów opłacany.

Ju'dentempel, *sm.* =s, *pl.* —, bożnica żydowska, synagoga *f.*

Ju'dentum, *sn.* =es, żydowstwo *n.*; wszystko co się do żydów odnosi.

Ju'denviertel, *sn.* =s, *pl.* —, dzielnica żydowska.

Jü'din, *sf.* *pl.* =nnen, żydówka *f.*

Jü'disch, *adi.* żydowski; =e Gesetze ustawy żydowskie; —, *adv.* po żydowsku; er spricht — mówi po żydowsku.

Ju'gend, *sf.* 1) młodość *f.*; von seiner frühesten — an od najwcześniejszej młodości; 2) młodzież *f.*, młódź *f.*; die studierende — młodzież ucząca się.

Ju'gendalter, *sn.* =s, wiek młodzieńczy.

Ju'gendarbeiten, *sf.* *pl.* prace młodzieńcze.

Ju'gendblüte, *sf.* kwiat *m.* młodzieży.

Ju'gendfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd *m.* młodości.

Ju'gendfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) przyjaciel młodzieży; 2) przyjaciel (z) młodości.

Ju'gendfrische, *sf.* świeżość młodzieńcza.

Ju'gendfülle, *sf.* pełnia *f.* młodzieńczego wieku.

Ju'gendgefährte, *sm.* =n, *pl.* =n, towarzysz *m.* młodości.

Ju'gendgöttin, *sf.* bogini *f.* młodości.

Ju'gendjahre, *sn.* *pl.* lata młodzieńcze.

Ju'gendkraft, *sf.* *pl.* =kräfte, siła młodzieńcza.

Ju'gendlich, *adi.* młodzieńczy; *adv.* młodzieńczo.

Ju'gendliebe, *sf.* *pl.* =n, miłość młodzieńcza, pierwsza miłość.

Ju'gendschrift, *sf.* *pl.* =en książka dla młodzieży.

Ju'gendschriftsteller, *sm.* =s, *pl.* —, autor *m.* książek dla młodzieży.

Ju'gendspiele, *sn.* *pl.* zabawy młodzieńcze, dla młodzieży.

Ju'gendstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wybryk młodzieńczy.

Ju'gendsünde, *sf.* *pl.* =n, grzech *m.*, błąd *m.* młodości.

Ju'gendzeit, *sf.* *pl.* =en, czas *m.* młodości.

Ju'li, *sm.* *inv.* lipiec *m.*

Jung, *adi.* młody; *adv.* młodo; er sieht noch — aus wygląda jeszcze młodo; =er Hund szczenię *n.*; =es Pferd (Füllen) łoszak *m.*; in jüngeren Jahren w młodzieńczych latach; die =en Leute młodzież *f.*; — gewohnt, alt getan czem skorupka za młodu nasiąknie, tem na starość trąci; Jung und Weise fahren nicht in einem Geleise młodość nie idzie w parze z mądrością; =er Löwe lwiątko *n.*; der Wein ist noch sehr — wino jest jeszcze bardzo młode; die jüngsten Ereignisse najświeższe wypadki; das jüngste Gericht, der jüngste Tag sąd ostateczny; die junge Gans = Gänseklein podróbie z gęsi.

Ju'nge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopiec *m.*, chłopak *m.*; żak *m.*; leichtfertiger — lekkoduch *m.*

Ju'ngen, *vn.* (haben) młode mieć; (u zwierząt) okocić się, oszczenić się, ocielić się etc.

Ju'ngenhaft, *adi.* chłopięcy; sich — betragen zachowywać się jak smarkacz, jak chłopiec, jak ulicznik, jak żak.

Ju'ngenjahre, *sn. pl.* chłopięce lata.

Ju'ngenstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, figiel *m.*, kawałek *m.* żakowski, psota *f.*, swawola *f.*

Jü'nger, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.*, zwolennik *m.* (jakiej nauki, sekty); die — Christi uczniowie Chrystusa.

Jü'ngerschaft, *sf. pl.* =en, zwolennictwo *n.*

Ju'ngfer, *sf. pl.* =n, 1) = Jungfrau panna *f.*, dziewica *f.*, alte— stara panna; 2) ważka *f.* (w zologii).

Ju'ngferbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła *f.* z pierwszego roju.

Ju'ngfernbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń wieprzowa.

Ju'ngfernhäutchen, *sn.* =s, *pl.* —, błona dziewicza.

Ju'ngfernhonig, *sm.* =s, miód przaśny.

Ju'ngfernkind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko nieślubne, naturalne.

Ju'ngfernknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, kobieciarz *m.*, babiarz *m.*

Ju'ngfernkranz, *sm.* =es *pl.* =kränze, wianek panieński, dziewiczy.

Ju'ngfernpergament, *sn.* =es, *pl.* =e, papier najcieńszy, welinowy.

Ju'ngfernraub, *sm.* =es, porwanie *n.* panny, dziewczyny.

Ju'ngfernräuber, *sm.* =s, *pl.* —, wykradacz *m.* panien.

Ju'ngfernstand, *sm.* =es, stan panieński; sie war noch im =e była jeszcze niezamężna.

Ju'ngfrau, *sf. pl.* =en, dziewica *f.*, panna *f.*

Ju'ngfräulich, *adi.* panieński, dziewiczy; *adv.* dziewiczo, po panieńsku.

Ju'ngfräulichkeit, *sf.* panieństwo *n.*, dziewiczość *f.*

Ju'nggesell, *sm.* =en, *pl.* =en, młodzian *m.*; kawaler *m.*, mężczyzna nieżonaty.

Ju'nggesellenstand, *sm.* =es, stan bezżenny, stan kawalerski.

Jü'ngling, *sm.* =s, *pl.* =e, młodzieniec *m.*, młodzieniaszek *m.*; unbärtiger — gołowąs *m.*

Jü'nglingfrisch, *adi.* młodzieńczą żywość posiadający.

Jü'nglingsalter, *sn.* =s, wiek młodzieńczy.

Jü'nglingsjahre, *sn. pl.* młodzieńcze lata.

Jüngst, *adv.* niedawno.

Ju'ni, *sm. ind.* czerwiec *m.*

Ju'nior, *adi.* młodszy; Maier — Maier młodszy.

Ju'nius, = Juni.

Ju'nker, *sm.* =s, *pl.* —, panicz *m.*, młodzieniec *m.* przy dworze.

Ju'nkerhaft, **Ju'nkerisch**, **Ju'nkerlich**, *adi.* jak panicz.

Ju'nkerschaft, *sf.* junkry *pl.*

Juri'disch, *adi.* prawniczy.

Jurisdiktio'n, *sf. pl.* =en, jurysdykcya *f.*; = Gerichtsbarkeit.

Jurisprude'nz, *sf.* znajomość *f.*, nauka *f.* prawa.

Juri'st, *sm.* =en, *pl.* =en, prawnik *m.*, jurysta *m.*

Juristerei', *sf. pl.* =en, prawnictwo *n.*

Juri'stisch, *adi.* prawny; prawniczy; =e Fakultät wydział prawniczy.

Ju'rte, *sf. pl.* =n, jurta *f.*, namiot *m.* (w Syberyi).

Ju'ry, *sf. pl.* =s, (z angielsk.) jury *f.*, sąd *m.*

Jus, *sn. pl.* Jura, prawo *n.*

Just, *adv.* dokładnie, tak jak potrzeba; właśnie; der Pfropfen paßt — korek dokładnie wchodzi; es hat — zwölf geschlagen właśnie biła dwunasta.

Justifizie'ren, *va.* (haben) 1) sprostować; eine Rechnung — sprostować rachunek; 2) wykonać na kim wyrok śmierci, stracić.

Justi'z, *sf.* sprawiedliwość *f.*; także sądownictwo *n.*

Justi'zbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik *m.* sądowy.

Justi'zminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* sprawiedliwości.

Justi'zpflege, *sf.* zarząd *m.* sprawiedliwości.

Justi'zrat, *sm.* =es, *pl.* =räte, radca *m.* sprawiedliwości.

Justi'zreform, *sf. pl.* =en, reforma *f.* sądownictwa.

Justi'zwesen, *sn.* =s sądownictwo *n.*

Ju'tehanf, *sm.* =es, juta *f.*

Juwe'l, *sn.* =s, *pl.* =e i =en, klejnot *m.*, drogi kamień.

Juwe'lenhandel, *sm.* =s, handel drogimi kamieniami.

Juwe'lenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący drogimi kamieniami, jubiler *m.*

Juwe'lenladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep jubilerski.

Juwelie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, jubiler *m.*

Juwelie'rkunst, *sf.* jubilerstwo *n.*

Juwelie'rwaren, *sf. pl.* towary jubilerskie, biżuterye.

Jux, *sm.* = Jucks.

K.

(Wyrazów nie znajdujących si pod literą K należy szukać pod literą C.)

K, *n. indecl.* jedenasta litera, ósma spółgłoska alfabetu; k. albo K. (=königlich) królewski; k. k. albo K. K. (= kaiserlich königlich) c. k. (= cesarsko królewski); k. u. k., K. u. K. (= kaiserlich und königlich) cesarski i królewski.

Kaba'le, *sf. pl.* =n, kabała *f.*, intryga *f.*

Ka'beln, *vn.* (haben) 1) losować o co; 2) przesyłać telegram za pomocą kablu, telegrafować do albo z kraju zamorskiego.

Ka'bel, *sn.* =s, *pl.* —, kabel *m.* (w telegrafie).

Kabine'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, gabinet *m.*
Kabine'ttsfrage, *sf. pl.* =n, kwestya gabinetowa.
Kabine'ttskrisis, *sf.* przesilenie ministeryalne.
Kabine'ttsrat, *sm.* =es, rada gabinetowa.
Kabine'ttssitzung, *sf. pl.* =en, posiedzenie *n.* gabinetu.
Kabriole'tt, *sn.* =es, *pl.* =e, kabryolet *m.*, dwukołowy jednokonny powóz.
Ka'chel, *sf. pl.* =n, kafel *m.*
Ka'chelofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec kaflowy.
Ka'cken, *vn.* (haben) kakać.
Ka'ckstuhl, *sm.* =es, stolec *m.*
Kade'nz, *sf. pl.* =en, kadencya *f.*
Kade'tt, *sm.* =en, *pl.* =en, kadet *m.*, uczeń *m* szkoły wojskowej.
Kä'fer, *sm.* =s, *pl.* —, chrabąszcz *m.*, chrząszcz *m.*
Kaff, *sn.* =s, sieczka *f.*
Kaffee', *sm.* =s, kawa *f.*; — brennen palić kawę; — mahlen mleć kawę; — kochen, trinken kawę gotować, pić; — mit Milch biała kawa.
Kaffee'baum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo kawowe.
Kaffee'bohne, *sf. pl.* =n, ziarnko *n.* kawy.
Kaffee'brett, *sn.* =es, *pl.* =er, taca *n.* na kawę.
Kaffee'bruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, kawiarz *m.*, amator *m.* kawy.
Kaffee'geschirr, *sn.* =es, naczynie *n.* na kawę.
Kaffee'gesellschaft, *sf.* towarzystwo zaproszone na kawę.
Kaffee'haus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, kawiarnia *f.*
Kaffee'kanne, *sf. pl.* =n, imbryk *m.*, dzbanek *m.* na kawę.
Kafee'kessel, *sm.* =s, *pl.* —, kociołek *m.* na kawę.
Kaffee'klatsch, *sm.* =(e)s, pogadanka *f.* przy kawie.
Kaffee'löffel, *sm.* =s, *pl.* —, łyżeczka kawowa.
Kaffee'mühle, *sf. pl.* =n, młynek *m.* do mielenia kawy.
Kaffee'satz, *sm.* =es, osad *m.* (z) kawy, fusy *pl.*
Kaffee'schale, =tasse, *sf. pl.* =n, filiżanka *f.* do kawy.
Kaffee'schwester, *sf. pl.* =n, miłośniczka *f.*, amatorka *f.* kawy.
Kaffee'topf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek *m.* do gotowania kawy.
Kaffee'trommel, *sf. pl.* =n, piecyk *m.* do palenia kawy.
Kaffee'tuch, *sn.* =s, *pl.* =tücher, serweta *f.* do kawy.
Kaffee'zusatz, *sm.* =es, dodatek *m.* do kawy, cykorya *f.*
Kä'fig, *sm.* =es, *pl.* =e, klatka *f.*
Ka'ftan, *sm.* =s, *pl.* =s, kaftan *m.*
Kahl, *adi.* 1) łysy; =er Kopf łysina *f.*; sein Haupt beginnt — zu werden jego głowa łysieje; 2) goły, bez włosów, bez sierści, bez liści, bez trawy etc; =er Berg goła, łysa góra.
Ka'hlkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, łysa głowa, łysina *f.*
Ka'hlköpfig, *adi.* mający łysinę, łysą głowę.
Kahm, *sm.* =es, pleśń *f.*, kożuch *m.* na winie.
Ka'hmen, *vn.* (haben) pleśnieć.
Kahn, *sm.* =es, *pl.* Kähne, łódka *f.*, łódź *f.*, czółno *n.*
Ka'hnbein, *sn.* =es, *pl.* =e, (anatom.) kość łódkowata.
Ka'hnfahrt, *sf. pl.* =ten, przejażdżka *f.* łodzią.
Kai, *sm.* (wym.: ke) =s, *pl.* =s, wybrzeże *n.*, kej *m.*, grobla *f.* murowana.
Kai'ser, *sm.* =s, *pl.* —, cesarz *m.*
Kai'seradler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł cesarski.
Kai'serburg, *sf. pl.* =en, zamek cesarski.
Kai'serfleisch, *sn.* =es, wędzonka *f.*
Kai'sergruft, *sf. pl.* =grüfte, grobowiec cesarski.
Kai'sergulden, *sm.* =s, *pl.* —, złoty reński; dwie korony austr. [rzowa *f.*
Kai'serin, *sf. pl.* =nnen, cesa-
Kai'serkrone, *sf. pl.* =n, korona cesarska.
Kai'serlich, *adi.* cesarski; *adv.* po cesarsku; Ihre Kaiserlichen Hochheiten Ich Wysokości cesarskie; =e Majestät cesarska Mość; — gesinnt do cesarza przywiązany.
Kai'serreich, *sn.* =es, cesarstwo *n.*
Kai'serschnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, cięcie cesarskie (chirurgia).
Kai'sertee, *sm.* =s, herbata cesarska.
Kai'sertum, *sn.* =(e)s, *pl.* =tümer, cesarstwo *n.*, kraj pod panowaniem cesarza, godność cesarska. [cesarska.
Kai'serwürde, *sf.* godność
Ka'jak, *sm.* =s, *pl.* =s, kajak *m.*, czółno grenlandzkie.
Kajü'te, *sf. pl.* =n, kajuta *f.*
Kakadu', *sm.* =s, *pl.* =s, (zool.), kakadu, papuga *f.*
Ka'kao, *sm. inv. pl.* =s, kakao *n.* (rośl.).
Ka'kaobohne, *sf. pl.* =n, ziarnko kakao.
Ka'kerlak, *sm.* =s (=en,) *pl.* =en, kakerlak *m.*, albinos *m.*
Kakophonie', *sf. pl.* =n, rozdźwięk *m.*, przykry dźwięk.
Ka'ktus, *sm.* —, *pl.* =sse (rośl.) kaktus *m.*
Ka'lamus, *sm. ind.* kalamus *m.*, trzcina *f.* do pisania u starożytnych.
Kalb, *sn.* =es, *pl.* Kälber, cielę *n.*, cielak *m.*; das — absetzen, abbinden cielę odsadzać, odłączyć; die Kuh mit dem =e bekommen dostać żonę ciężarną; wer ein — stiehlt, stiehlt auch wohl eine Kuh kto kradnie cielę, ukradnie zapewne i krowę; mit fremdem =e pflügen stroić się w cudze piórka.
Ka'lbe, *sf. pl.* =n, jałówka *f.*
Ka'lben, *vn.* (haben) ocielić się.
Kä'lbern, *adi.* cielęcy; **Kä'lbernes**, cielęcina *f.*
Ka'lbfell, *sn.* =es, cielęca skóra (niewyprawna); przenośnie: bęben *m.*; dem — folgen służyć we wojsku.
Ka'lbfleisch, *sn.* =es, cielęce mięso, cielęcina *f.*
Ka'lbleder, *sn.* =s, cielęca skóra (wyprawna); =band *m.*, oprawa z cielęcej skóry.
Kalbledern, *adi.* z cielęcej skóry.
Ka'lbsauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) oczy cielęce; przenośnie: oczy jak u cielęcia, bezmyślne; 2) (rośl.) stokroć wielka.

Ka'lbsbraten, *sm.* =s, *pl.* —, cielęca pieczeń.

Ka'lbsbrötchen, *sn.* =s, **Ka'lbsdrüse,** *sf.* mleczko cielęce.

Ka'lbsbrust, *sf.* mostek cielęcy, bruścik *m.*

Ka'lbsfuß, *sm.* =ßes, *pl.* =füße, cielęca noga, nóżka.

Ka'lbskeule, *sf.* =n, cielęca ćwiartka.

Ka'lbsschinken, *sm.* =s, *pl.* —, szynka cielęca.

Ka'lbsschlägel, *sm.* =s, *pl.* —, pośladek cielęcy.

Kaldau'ne, *sf. pl.* =n, flaki *pl. m.*; sich die =n aus dem Leibe ärgern ze złości poruszyć, przewracać sobie wnętrzności.

Kaldau'nenfresser, *sm.* =s, *pl.* —, **Kaldau'nenschlucker,** *sm.* =s, *pl.* —, człowiek co flakami żyje, biedak *m.*

Kale'nder, *sm.* =s, *pl.* —, kalendarz *m.*

Kale'ndermacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* kalendarzy.

Kale'sche, *sf. pl.* =n, kolasa *f.*, kolaska *f.*

Kalfa'tern, *va.* (haben) zatykać, zalepiać szpary (konopiami).

Ka'li, *sn.* (chemia) potas *m.*

Kali'ber, *sn.* =s, *pl.* —, kaliber *m.*

Kali'f *sm.* =en, *pl.* =en, kalif *m.*

Kalifa't, *sn.* =es, *pl.* =e, kalifat *m.*

Kalk, *sm.* =(e)s, (mineral. i chem.) wapno *n.*; gebrannter — wapno palone; gelöschter — wapno gaszone; sich in — verwandeln zwapnieć.

Ka'lkanwurf, *sm.* =es, tynk *m.*

Ka'lkartig, *adi.* wapnisty.

Ka'lkbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, wypalacz *m.* wapna, wapniarz *m.*

Kalkbrennerei', *sf. pl.* =en, 1) wapniarstwo *n.*, wypalanie *n.* wapna; 2) = Kalkofen.

Ka'lkbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, łomy *pl.* wapna, kopalnia *f.* wapiennych kamieni.

Ka'lkdüngung, *sf. pl.* =en, nawożenie *n.* wapnem.

Ka'lken, *va.* (haben) wapnić, przyrządzać coś w wapnie.

Ka'lkerde, *sf.* ziemia wapienna.

Ka'lkfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, beczka *f.* na wapno.

Ka'lkgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góry *f.* wapienne.

Ka'lkgrube, *sf. pl.* =n, dół *m.* na wapno, wapniarka *f.*

Ka'lkhaltig, *adi.* wapienny, zawierający w sobie wapno.

Ka'lkicht, Ka'lkig, *adi.* 1) wapienny; 2) wapnem pomazany, powalany.

Ka'lklauge, *sf.* ług wapienny.

Ka'lkmergel, *sm.* =s, (miner.) margiel wapienny.

Ka'lkmilch, *sf.* mleko wapienne.

Ka'lkofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do wypalania wapna, wapiennik *m.*

Ka'lkmörtel, *sm.* =s, zaprawa murarska.

Ka'lkputz, *sm.* =es, obrzucenie *n.* wapnem (muru).

Ka'lkrührer, *sm.* =s, *pl.* —, (w mularstwie) mieszający wapno.

Ka'lksalpeter, *sm.* (chem.) saletran *m.* wapna.

Ka'lkstein, *sm.* =es, (miner.) wapień *m.*

Ka'lktropfstein, *sm.* =es, *pl.* =e, (miner.) stalaktyt *m.*

Ka'lktuff, *sm.* =es, (miner.) martwica *f.*

Kalkül', *sm.* =s, *pl.* =s **Kalkulatio'n,** *sf. pl.* =en, kalkulacya, *f.*, rachunek *m.*

Ka'lkwasser, *sn.* =s, woda wapienna.

Kalligra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, kaligraf *m.*

Kalligraphie', *sf.* (= Schönschreibekunst) kaligrafia *f.*

Kalligra'phisch, *adi.* kaligraficzny; *adv.* (-nie).

Kalmäu'ser, *sm.* =s, *pl.* —, domator *m.*; odludek *m*; tetryk *m.*; sknera *m.*

Kalmäuserei', *sf.* domatorstwo *n.*; tetryctwo *n.*; sknerstwo *n.*

Ka'lmus, *sm.* (korzeń) kalmus *m.*, tatarskie ziele.

Kalorie', *sf. pl.* =n, (fizyka) kalorya *f.* (jednostka ciepłoty).

Kalt, *adi.* zimny; =es Blut zimna krew; Ihr Kaffee wird — kawa pańska wystygnie; ich bin durch und durch — geworden przeziąbłem nawskroś; =er Schauer zimny dreszcz; — sein gegen etw., gegen jmndn zimno się wobec kogoś, wobec czegoś zachować; =e Küche zimna kuchnia, zimne potrawy; =er Aufschnitt mieszanina; kaltes Gedicht zimny (bez ognia) wiersz; — *adv.* zimno; jmdn — stellen usunąć, spensyonować.

Ka'ltblütig, *adi.* 1) (zool.) zimnokrwisty, mający zimną krew; 2) przenośnie: człowiek mający zimną krew, flegmatyczny, spokojny, rozważny; — *adv.* wenn man das — ansieht jeśli się na to zimną krwią, obojętnie, bez wzruszenia popatrzy.

Ka'ltbrüchig, *adi.* zimnokruchy; =es Eisen żelazo zimnokruche.

Kä'lte, *sf.* 1) zimno *n.*; mróz *m.*; die — ertragen können być wytrzymałym na zimno; vor — erstarren zdrętwieć z zimna; die — nimmt zu mróz się wzmaga; die — läßt nach mróz puszcza, łagodnieje (folguje); 2) przenośnie: oziębłość *f.*; es herrscht — zwischen ihnen panuje między nimi oziębłość; mit — jmndn behandeln obchodzić się z kim ozięble; etw. mit — ansehen patrzeć na co ozięble.

Kälten, *va.* (haben) ziębić, chłodzić.

Ka'ltherzig, *adi.* oziębły, bez uczucia.

Ka'ltherzigkeit, *sf.* oziębłość *f.*, nieczułość *f.*

Kä'ltlich, *adi.* zimnawy.

Ka'ltschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, mosiężnik *m.*, który z mosiądzu kuje przedmioty na zimno.

Ka'ltsinn, *sm.* =es, oziębłość *f.*

Kalu'pe, *sf. pl.* =n, chałupa *f.*

Kamari'lle, *sf. pl.* =n, (z hiszp.) kamaryla *f.*

Kama'sche, = Gamasche.

Kamee', *sf. pl.* =n, kamea *f.*, rzeźbiony szlachetny kamień.

Kame'l, *sn.* =es, *pl.* =e, wielbłąd *m.* (zool.)

Kame'lführer, *sm.* =s, *pl.* —, = Kameltreiber.

Kame'lgarn, *sn.* =es, *pl.* =e, kamelos *m.* przędza z wielbłądziej wełny.

Kame'lhaar, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) sierść *f.* wielbłąda, 2) = Kamelgarn.

Kame'lkuh, *sf. pl.* =kühe, wielbłądzica *f.* = Kamelin albo Kamelstute.

Kame'lparder, *sm.* (zool.) = Giraffe, żyrafa *f.*

Kame'lstute, *sf. pl.* =n, wielbłądzica *f.*

Kame'ltreiber, *sm.* =s, *pl.* —, wielbłądziarz *m.*, ten co wielbłądy prowadzi.

Kame'lziege, *sf. pl.* =n, koza wielbłądzia.

Kame'lie, *sf. pl.* =n, (rośl.) kamelia *f.*

Kamelo'tt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamelot *m.* (rodzaj materyi).

Kamera'd, *sm.* =en, (s), *pl.* =en, towarzysz *m.*

Kamera'din, *sf. pl.* =nnen, towarzyszka *f.*

Kamera'lamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd skarbowy.

Ka'mfer, = Kampfer.

Kami'lle, *sf. pl.* =n, (rośl.) rumian *m.*, rumianek *m.*

Kami'llentee, *sm.* =s, rumianek *m.* (do picia), odwar *m.* rumianku.

Kami'n, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) komin *m.* (przy piecu); 2) komin (przepaść w górach.)

Kami'nfeger, *sm.* =s, *pl.* —, kominiarz *m.*

Kami'nklappe, *sf. pl.* =n, zasuwka *f.* w kominie.

Kami'nrohr, *sn.* =es, *pl.* =röhre, rura *f.*, przewód kominowy.

Kami'nruß, *sm.* =es, sadza kominowa. [kamizelka *f.*

Kamiso'l, *sn.* =es, *pl.* =e,

Kamm, *sm.* =es, *pl.* Kämme, 1) grzebień *m.* (do czesania włosów); 2) u zwierząt: czub, czubek, *m.*, grzebień (u koguta), grzywa końska; 3) szypułka *f.* winogron; 4) grzbiet górski; alle über einen — scheren jednym grzebieniem wszystkich czesać, ze wszystkimi równo się obchodzić.

Ka'mmblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter (u tkaczy) retki *pl.*

Ka'mmbraten, *sm.* =s, pieczeń wołowa z żeber.

Ka'mmbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do czyszczenia grzebieni.

Ka'mmer, *sf. pl.* =n, 1) komora *f.*, bokówka *f.*, alkowa *f.*, alkierz *m.*; Schatzkammer skarbiec *m.*; 2) izba do obrad, zgromadzenie *n.* obradujące, ciało parlamentarne; die beiden =n, obie izby tj. wyższa i niższa; 3) w optyce: dunkle oder helle — ciemna lub jasna kamera; 4) komora *f.*; (w anat.) komórka (w sercu np.); 5) kamera *f.*, komora *f.* urząd zawiadujący dochodami skarbu.

Ka'mmerbecken, *sn.* =s, *pl.* —, nocnik *m.*

Ka'mmerdiener, *sm.* =s, *pl.* —, kamerdyner *m.*, pokojowy, sługa pokojowy.

Ka'mmerdienerschaft, *sf. pl.* =en, służba *f.*, domownicy *pl.*

Kä'mmerer, *sm.* =s, *pl.* —, podkomorzy *m.*, szambelan *m.*

Ka'mmerfrau, *sf. pl.* =en, pokojowa *f.*, pokojówka *f.*

Ka'mmerfräulein, *sn.* =s, *pl.* —, panna pokojowa, panna nadworna, panna respektowa.

Ka'mmergericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* najwyższy.

Ka'mmergut, *sn.* =es, *pl.* =güter dobra kameralne, królewszczyzna *f.*

Ka'mmerherr, *sm.* =en, *pl.* =en, szambelan *m.*, podkomorzy *m.*

Ka'mmerherrenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd szambelański, szambelaństwo *n.*

Ka'mmerjungfer, *sf. pl.* =n, panna (pokojowa), respektowa *f.*

Ka'mmerjungferrolle, *sf. pl.* =n, rola *f.* subretki.

Ka'mmerkollegium, *sn.* =s, *pl.* =kollegien rada *f.* administracyjna.

Ka'mmerkonzert, *sn.* =es, *pl.* =e, koncert komnatowy.

Ka'mmermädchen, *sn.* =s, *pl.* —, pokojówka *f.*

Ka'mmermusik, *sf.* muzyka komnatowa.

Ka'mmerrat, *sm.* =es, *pl.* =räte, radca skarbowy.

Ka'mmersänger, *sm.* =s, *pl.* —, (=sängerin,) śpiewak *m.* (śpiewaczka) nadworny, (-na).

Ka'mmgarn, *sn.* =es, kamgarn *m.*, rodzaj tkanej materyi.

Ka'mmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* grzebieni.

Kä'mmelkamm, *sm.* =es, *pl.* =kämme, szczotka *f.* do czesania wełny, czesadło *n.*

Kä'mmen, *va.* (haben) czesać, (np. włosy, głowę); *v. re.* sich — czesać się; przenośnie: jmndn gehörig — kogoś porządnie łajać; wider den Strich — czesać pod włos.

Ka'mmerton, *sm.* =s, strojnik *m.*, kamerton *m.*

Ka'mmertopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe nocnik *m.*

Ka'mmertuch, *sn.* =es, batyst *m.* (materya).

Ka'mmerzofe, *sf. pl.* =n, pokojówka *f.*

Ka'mmrad, *sn.* =es, *pl.* =räder koło palczaste, zębate (we młynie).

Ka'mmzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb *m.* w grzebieniu.

Kampf, *sm.* =es, *pl.* Kämpfe, walka (w ogóln.), bój *m.*, zapasy *pl.*; das war ein — auf Leben und Tod to była walka na śmierć i życie, o życie; einen — liefern wydać walkę; es hat mich einen großen — gekostet, zu ihm zu gehen wielką stoczyłem walkę ze sobą, nimem do niego poszedł; sich in einen — einlassen rozpocząć walkę; schriftstellerischer — walka publicystyczna, polemika; der — ums Dasein walka o byt.

Ka'mpfbegierig, *adi.* żądny, chciwy walki.

Ka'mpfbegier(de), *sf.* żądza *f.* walki.

Ka'mpfbereit, *adi.* gotowy do walki.

Kä'mpfen, 1) *vn.* (haben) walczyć (właśc. i przenośnie); mit Mangel — z niedostatkiem walczyć; mit dem Tode — walczyć, pasować się ze śmiercią; mit

Worten — słowami się rozprawiać; ich habe lange mit mir selbst gekämpft długo ze sobą walczyłem; er hat gegen manchen Feind zu — musi z niejednym nieprzyjacielem walczyć; gegen Windmühlen — walczyć z urojeniami; um seine Existenz — walczyć o byt; 2) *va.* (haben) (poet.) einen Kampf — stoczyć walkę.

Ka'mpfer, *sm.* =s, (rośl.) kamfora *f.*; = Kamfer.

Kä'mpfer, *sm* =s, *pl.* —, zapaśnik *m.*, bojownik *m.*, wojownik *m.*

Ka'mpffertig, *adi.* gotowy do boju.

Ka'mpfgefährte, *sm.* =en, *pl.* =n, towarzysz *m.* boju.

Ka'mpfgetümmel, *sn.* =s, wrzawa wojenna, zgiełk *m.* w czasie bitwy.

Ka'mpfhahn, *sm.* =es, *pl.* =hähne, kogut zaprawny do walki; przenośnie: człowiek swarliwy.

Ka'mpflust, *sf.* ochota *f.* do walki.

Ka'mpflustig, *adi.* chciwy walki, ochoczy do walki.

Ka'mpfmutig, *adi.* wojowniczy, mający odwagę do walki.

Ka'mpfplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* boju, pole *n.* bitwy, pobojowisko *n.*; miejsce zapasów, plac dla zapaśników, szranki *pl.*

Ka'mpfpreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, nagroda *f.* walki; (poet.) palma *f.* zwycięstwa.

Ka'mpfrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* (na igrzyskach), ten co przysądza nagrody zwycięzcom.

Ka'mpfruf, *sm.* =es, *pl.* =e, wezwanie *n.* do walki.

Ka'mpfspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, igrzyska *pl. n.*, zapasy *pl.*, turniej *m.*

Kanai'lle, *sf. pl.* =n, (wym.: -nalje albo -naj) kanalia *f.*, wyrzutek *m.* społeczeństwa.

Kana'l, *sm.* =(e)s, *pl.* Kanäle, kanał *m.*; schiffbarer — spławny kanał; (geogr.) szeroka cieśnina morska; kloaka *f.*

Kana'lbrücke, *sf. pl.* =n, most kanałowy.

Kanalisatio'n, *sf. pl.* =en, kanalizacya *f.*

Kanapee', *sn.* =s, *pl.* =s, (z franc.) kanapa *f.*, sofa *f.*

Kana'rienfutter, *sn.* =s, karmia ptasia, dla kanarków.

Kana'riengras, *sn.* =ses (rośl.) trawa kanarkowa.

Kana'rienvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, kanarek *m.*

Kana'rienwein, *sm.* =s, **Kanarienzucker,** *sm.* =s, kanar *m.*

Ka'ndelzucker, *sm.* =s, cukier lodowaty.

Kandela'ber, *sm.* =s, *pl.* =n, kandelaber *m.*, świecznik *m.*

Kandida't, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.*, współubiegający się (o urząd lub przy egzaminie.)

Kandida'tenliste, *sf. pl.* =n, lista *f.* kandydatów.

Kandida'tenrede, *sf. pl.* =n, mowa kandydacka.

Kandidie'ren, 1) *vn.* (haben) kandydować, ubiegać się o co; 2) *va.* (haben) = jmndn als Kandidaten aufstellen, kandydować kogoś.

Kandi'tenfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka kandyzów.

Ka'nevas, *sm. ind.* kanwa *f.*, rodzaj tkaniny do wyszywania.

Kä'nguruh, *sn.* =s, *pl.* =s (zool.) kangur *m.*

Kani'nchen, *sn.* =s, *pl.* —, królik *m.*

Kani'nchenbau, *sm.* =es, jama królicza.

Kani'nchenfell, *sn* =es, *pl.* =e, skórka *f.*, z królika.

Kani'nchengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, **Kani'nchengehege,** *sn.* =s, *pl.* —, królikarnia *f.*

Kani'nchenjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na króliki.

Kani'nchenwärter, *sm.* =s, *pl.* —, królikarz *m.*, dozorca *m.* królików.

Kanka'n, *sm.* =s, kankan *m.*

Kä'nnchen, *sn.* =s, *pl.* —, dzbanuszek *m.*, dzbanek *m.*

Ka'nne, *sf. pl.* =n, dzban *m.*, dzbanek *m.*; zu tief in die —gucken podpić sobie, przebrać miarę w piciu; es gießt wie mit =en (deszcz) leje jak z cebra.

Ka'nnefas, *sm.* = Kanevas.

Ka'nnegießer, *sm.* =s, *pl.* —, bajarz *m.*, polityk *m.* (ironicznie), człowiek lubiący o polityce rozprawiać.

Kannegießerei', *sf. pl.* =en, gadanina *f.*, zwłaszcza rozprawianie *n.* o polityce, upodobanie *n.* w takiem rozprawianiu.

Ka'nnegießern, *vn.* (haben) bajać, politykować, o polityce rozprawiać.

Kannelie'rung, *sf. pl.* =en, rowek *m.* (w architekturze).

Ka'nnengießer, *sm.* =s, *pl.* —, konwisarz *m.*

Kanniba'le, *sm.* =n, *pl.* =n, (**Kannibalin** *sf. pl.* =innen) ludożerca *m.* (ludożerczyni *f.*).

Kanniba'lentum, *sn.* =s, ludożerstwo *n.*, kanibalizm *m.*

Kanniba'lisch, *adi.* ludożerczy.

Ka'non, *sm.* =s, *pl.* =s dolina rzeczna głęboko wcięta.

Ka'non, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) kanon *m.*, zbiór prawideł; przepis kościelny; modlitwa przepisana podczas mszy; 2) w muzyce: kanon, śpiewana fuga, którą wszystkie głosy kolejno powtarzają; 3) kanon; = rodzaj pisma drukowanego.

Kanona'de, *sf. pl.* =n, kanonada *f.*, ustawiczna strzelanina.

Kano'ne, *sf. pl.* =n, 1) działo *n.*, armata *f.*; eine — laden nabić armatę; eine — losbrennen wypalić, wystrzelić z działa; die Stadt wurde mit =n beschossen miasto ostrzeliwano z armat; 2) =n, *pl.* kanony tj. buty z grubej skóry poza kolana zachodzące, jakich np. pocztylioni używali.

Kano'nenboot, *sn.* =es, *pl.* =e, łódź *f.* z działami, kanonierka *f.*

Kano'nenbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do czyszczenia dział, szczotka puszkarska.

Kano'nendonner, *sm.* =s, huk *m.* armat, kanonada *f.*

Kano'nenfeuer, *sn.* =s, ogień działowy.

Kano'nengießerei, *sf. pl.* =en, odlewarnia *f.* dział.

Kano'nenkugel, *sf. pl.* =n, kula działowa, armatnia.

Kano'nenlauf, *sm.* =s, *pl.* =läufe, lufa armatnia.

Kano'nensalve, *sf. pl.* =n, salwa działowa, armatnia.

Kanonie'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, puszkarz *m.*, kanonier *m.*, artylerzysta *m.*

Kanonie'ren, *vn.* (haben) strzelać z dział.

Kanonisie'ren, *va.* (haben) kanonizować, świętym ogłosić.

Kanta'te, *sf. pl.* =n, kantata *f.* (w muzyce).

Ka'nte, *sf. pl.* =n, 1) kant *m.*, ostry brzeg, krawędź *f.*; eine — zuschärfen zaostrzyć krawędź, koniec; eine — abstumpfen krawędź, koniec przytępić; sich gegen die — stoßen uderzyć się o krawędź; 2) brzeg *m.* materyi, sukna.

Kanthari'de, *sf. pl.* =n, (zool.) kantaryda *f.*, hiszpańska mucha.

Kanthari'denpflaster, *sn.* =s, *pl.* — plaster *m.* kantarydowy.

Ka'ntig, *adi.* kanciasty; *adv.* kanciasto.

Kanti'ne, *sf. pl.* =n, kantyna *f.*; gospoda żołnierska w kasarni.

Kanto'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kanton *m.*, np. szwajcarski; — Bern kanton berneński.

Ka'nzel, *sf. pl.* =n, ambona *f.*, kazalnica *f.*; (Lehr=) katedra profesorska; die — besteigen wejść na kazalnicę; przenośnie: zostać kaznodzieją; etw. von der — herabverkündigen głosić, ogłaszać coś z kazalnicy, ambony.

Ka'nzelberedsamkeit, *sf.* wymowa kaznodziejska, kazanie *n.*

Ka'nzellied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń, ktorą się śpiewa po wstępie do kazania.

Ka'nzelrede, *sf. pl.* =n, mowa kaznodziejska, kazanie *n.*

Ka'nzelredner, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja *m.*

Ka'nzelsprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, przenośnie: ogłoszenie *n.* zapowiedzi ślubnych.

Ka'nzelton, *sm.* =es, ton kaznodziejski.

Ka'nzelvortrag, = Kanzelrede.

Kanzlei', *sf. pl.* =en, kancelarya *f.*, pisarnia *f.*, izba pisarska.

Kanzlei'bote, *sm.* =n, *pl.* =n, woźny kancelaryjny; = Kanzleidiener.

Kanzlei'direktor, *sm.* =s, dyrektor *m.* kancelaryi.

Kanzlei'gebühr, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, kancelaryjna.

Kanzlei'papier, *sn.* =es, papier kancelaryjny.

Kanzlei'siegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć kancelaryjna.

Kanzlei'sprache, *sf.* język kancelaryjny, sposób wyrażania się w kancelaryach używany; Kanzleistil *m.*, styl biurowy.

Ka'nzler, *sm.* =s, *pl.* —, kanclerz *m.*

Kan'zlerwürde, *sf. pl.* =n, kanclerstwo *n.*

Kanzli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kancelista *m.*

Kaolin', *sn.* =s, (mineral.) kaolin *m.*, glinka porcelanowa.

Kapau'n, *sm.* =es, *pl.* =en, kapłon *m.*

Kapau'nen, *va.* (haben) wykapłonić koguta.

Kapazitä't, *sf. pl.* =en, 1) pojemność *f.*; 2) wielkość *f.*, powaga *f.*

Kape'llmeister, *sm.* =s, *pl.* —, kapelmistrz *m.*

Kapella'n, *sm.* =s, *pl.* =e, kapelan *m.*

Kape'lle, *sf. pl.* =n, kaplica *f.*

Ka'perschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, statek korsarski.

Kapita'l, *sn.* =(e)s, *pl.* Kapitalien, kapitał *m.*; eisernes — żelazny kapitał; Zinsen zum — schlagen procent dokładać do kapitału; przenośnie: aus etw. — schlagen ciągnąć z czegoś zyski.

Kapita'lanlage, *sf. pl.* =n, umieszczenie *n.* kapitału.

Kapita'lsteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od kapitału.

Kapitä'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =täler, głowica *m.* kolumny.

Kapitali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, kapitalista *m.*

Kapitä'n, *sm.* =s, *pl.* =e, kapitan *m.*

Kapitä'nsschaluppe, *sf. pl.* =n, szalupa *f.* kapitana.

Kapi'tel, *sn.* =s, *pl.* — 1) rozdział *m.* (książki), treść *f.* rozmowy; kommen wir auf ein anderes — przejdźmy na inny temat; 2) kapituła *f.*; die — werden gehalten odbywają się posiedzenia kapituły; im — Sitz und Stimme haben mieć miejsce i głos w kapitule; zum — gehörig należący do kapituły.

Kapi'telüberschrift, *sf. pl.* =en, napis *m.*, tytuł *m.* rozdziału.

Kapitulatio'n, *sf. pl.* =en, kapitulacya *f.*, poddanie się.

Kapitulatio'nsverhandlungen, *sf. pl.* układy o poddanie się.

Kapitulie'ren, *vn.* (haben) kapitulować, poddać się.

Kä'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, czapeczka *f.*; kapturek *m.*

Ka'ppe, *sf. pl.* =n, 1) (nakrycie głowy) kaptur *m.*, czapka *f.*, kapuza *f.*; 2) (część ubrania nakrywająca głowę) kapiszon *m.*, kaptur *m.*, kapuza *f.*; 3) łata *f.* u trzewika, kapki *pl.*; 4) kapturek *m.*, który się sokołowi na polowaniu zakłada; jmndm eine (auf die) — geben nabić kogo; gleiche Brüder, gleiche Kappen dobrali się w korcu maku.

Ka'ppen, *va.* (haben) urznąć, uciąć, (linę); ściąć (szczyt masztu); obciąć (drzewo z wierzchu); sich mit jmndm — kłócić się z kimś; der Hahn kappt die Henne kogut gniecie, depce kurę.

Ka'ppenförmig, *adi.* (rośl.) baldaszkowaty.

Ka'ppfenster, *sn.* =s, *pl.* —, dymnik *m.*, okno *n.* w dachu.

Ka'pphenne, *sf. pl.* =hühner, pularda *f.*

Ka'psel, *sf. pl.* =n, 1) puszka *f.*; 2) kapsułka *f.*; 3) kapsla *f.*; 4) (rośl.) torebka *f.*

Ka'pselband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wiązadło torebkowe.

Ka'pselbarometer, *sm.* =s, *pl.* —, barometer gruszkowy.

Ka'pselbüchse, *sf.* Ka'pselflinte, *sf. pl.* =n, strzelba kapslowa.

Karabi'ner, *sm.* =s, *pl.* —, karabin *m.*

Karabinie'r, *sm.* =s, *pl.* =s, karabinier *m.*

Kara'ffe, *sf. pl.* =n, karafka *f.*

Kara't, *sn.* =(e)s, *pl.* =s, karat *m.* (24-część grzywny polskiej.)

Karau'sche, *sf. pl.* =n, karaś *m.* (ryba).

Karawa'ne, *sf. pl.* =n, karawana *f.*

Karawanserei', *sf. pl.* en=, karawanseraj (schronisko dla karawan). [rap *m.*

Karba'tsche, *sf. pl.* =n, harapem wytrzepać.

Karba'tschen, *va.* (haben) harapem wytrzepać.

Karbona'de, *sf. pl.* =en, (kucharstwo) kotlet *m.*, karbonadel *m.*

Kardä'tsche, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* (do koni i do czesania wełny).

Kardina'l, *sm.* =s, *pl.* Kardinäle, kardynał *m.*

Karfio'l, *sm.* =s, (= Blumenkohl) kalafior *m.*

Karfu'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Brandbeule (anatom.); 2) (mineral.) karbunkuł *m.*, almadyn *m.*, granat wschodni.

Karg, *adj.* skąpy (właśc. i przenośnie); =e Hand skąpa ręka; — an Worten małomowny; =e Antwort krótka, lakoniczna odpowiedź.

Ka'rgen, *vn.* (haben) skąpić.

Ka'rgheit, *sf.* skąpstwo *n.*

Kä'rglich, *adv.* skąpy, zbiedzony; — leben żyć w biedzie, w nędzy; die Natur hat ihn — bedacht, ausgestattet przyroda skąpo go wyposażyła.

Karrie're, *sf. pl.* =n, karyera *f.*

Karikatu'r, *sf. pl.* =en, karykatura *f.*

Karikie'ren, *va.* (haben) skarykaturować.

Karmesi'nfarbe, *sf. pl.* =en, barwa karmazynowa.

Karmesi'nrot, *adj.* czerwony jak karmazyn.

Karmi'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, karmin *m.* (chemia).

Karneo'l, *sm.* =s, *pl.* =e, (mineral.) krwawnik *m.*, karniol *m.*

Ka'rneval, *sm.* =s, *pl.* =e, zapusty *pl.*, karnawał *m.*

Karni'ckel, *sn.* =s, *pl.* —, = Kaninchen.

Ka'rnies, *sm.* =sses, *pl.* =ssen, (w budownictwie) karnisz, podkapie *n.*, wierzchnia, wężykowata część gzymzu; karnisz *m.*

Ka'rnieseisen, *sn.* =s, *pl.* —,

Ka'rnieshobel, *sm.* =s, *pl.* —, hebel esowaty.

Karo'tte, *sf. pl.* =n, (rośl.) marchew *f.*

Ka'rpfen, *sm.* =s, *pl.* —, (zool.) karp *m.* (ryba).

Ka'rpfenbrut, *sf.* narybek *m.* karpi.

Ka'rpfenkönig, *sm.* =es, *pl.* =e, karpiokról *m.*, karp śląski.

Ka'rpfenteich, *sm.* =es, *pl.* =e, staw *m.*, sadzawka na karpie, karpiami zarybiona, karpiarnia *f.*

Ka'rren, *sm.* =s, *pl.* —, 1) taczki *pl. f.* (o jednem kole, ręczne); einen Verbrecher zum — verurteilen skazać zbrodniarza na ciężkie roboty; 2) wóz (na dwóch kołach); przenośnie: seinen Karren gut führen dobrze swą sprawę prowadzić; den — in den Kot schieben pokpić sprawę, podrwić głowę.

Ka'rren, *va.* (haben) taczkami zwozić.

Ka'rrengaul, *sm.* =es, *pl.* =gäule, koń *m.* do wożenia taczek.

Ka'rrengefangene(r), *sm.* =n, *pl.* =n, więzień skazany do taczek.

Ka'rrenführer, *sm.* =s, *pl.* —, **Ka'rrenschieber**, *sm.* =s, *pl.* —, taczkarz *m.*

Ka'rrenwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz dwukołowy.

Karst, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, motyka *f.*

Ka'rsten, *va.* (haben) motyką obrabiać, skopywać, gracować. [tacz *m.*

Kartä'tsche, *sf. pl.* =n, kartacz *m.*

Kartä'tschenfeuer, *sn.* =s, ogień kartaczowy.

Kartä'tschengeschütz, *sn.* =es, *pl.* =e, kartaczownia *f.*

Kartä'tschenkugel, *sf. pl.* =n, kula kartaczowa.

Kartä'tschentasche, *sf. pl.* =n, torba na kartacze.

Ka'rte, *sf. pl.* =n, 1) karta (wizytowa), bilet *m.*; 2) karta (do grania); die =n geben rozdawać karty; die =n mischen mieszać karty, tasować; jmndm die — legen kabałę komu układać, wróżyć z kart; jmndm in die — sehen w karty komu patrzeć; przenośnie: zgadywać czyje plany, wiedzieć jego zamysły; das ist abgeredete — to jest rzecz ukartowana, ułożona; (przenośnie) mit aufgedeckten =n spielen grać w otwarte karty (także przenośnie); 3) mapa (geograficzna).

Ka'rtenbild, *sn.* =es, *pl.* =er, figura *f.* na karcie; rysunek *m.* na mapie.

Ka'rtenblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter karta *f.* (do grania); ćwiartka *f.*, część *f.* mapy.

Ka'rtengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) stawka (w grze w karty); 2) zapłata *f.* gospodarzowi za wypożyczenie kart, za usługę przy grze.

Ka'rtenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, domek *m.*, chałupka *f.* z kart; przenośnie: rzecz krucha, niestała, wątła.

Ka'rtenkünstler, *sm.* =s, *pl.* —, umiejący sztuki pokazywać z kart; prestydigitator *m.*

Ka'rtenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* kart.

Ka'rtenmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz *m.* kart.

Kartenmalerei', *sf.*, malowanie *n.* kart.

Ka'rtenpapier, *sn.* =s, papier na karty.

Ka'rtenschläger, *sm.* =s, *pl.* —, (=schlägerin *sf.*, *pl.* =innen) wróżbiarz *m.* (wróżka *f.*, wróżąca) z kart.

Ka'rtenspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, gra *f.* w karty.

Ka'rtenspieler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) karciarz *m.*, lubiący grać w karty; 2) gracz, umiejący grać w karty; ich bin kein — ja nie grywam (nie umiem grać) w karty.

Ka'rtenstamm, *sm.* =es, = Kartengeld 1).

Ka'rtenstempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel *m.* od kart.

Karto'ffel, *sf. pl.* =n, kar-

tofel *m.*, kartofla *f.*, ziemniak *m.*; =n bauen trudnić się uprawą ziemniaków; gebratene =n pieczone ziemniaki; durchgeriebene =n = Kartoffelmus przetarte ziemniaki, pire *n.*; =n in Schale ziemniaki nieobierane.

Karto'ffelacker, *sm.* =s, rola ziemniaczana, pole pod ziemniaki, do sadzenia ziemniaków.

Karto'ffelbau, *sm.* =es, uprawa *f.* ziemniaków.

Karto'ffelboden, *sm.* =s, = Kartoffelacker.

Karto'ffelbranntwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wódka z ziemniaków pędzona.

Karto'ffelmehl, *sn.* =es, mąka ziemniaczana.

Karto'ffelmus, *sn.* =ses, tarte ziemniaki, pire *n.* ziemniaczane.

Karto'ffelnase, *sf. pl.* =n, nos *m.* jak ziemniak.

Karto'ffelsalat, *sm.* =es, sałata ziemniaczana.

Karto'n, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) pudełko *n.*, futerał *m.* z tektury; 2) rysunek na grubym papierze.

Kartona'ge, (wym.: -naż) *sf.* wyroby *pl.* z tektury.

Kartonie'ren, *va.* (haben) kartonować, oprawić jak broszurę.

Kartu'sch, *sf. pl.* =en, 1) nabój *m.*, ładunek *m.*; 2) ozdoby *pl.* u herbów.

Karyati'de, *sf. pl.* =n, karyatyda *f.* (postać, zwykle kobieca, jako podpora w budowlach).

Ka'rzer, *sm.* =s, areszt *m.*, karcer *m.* jako kara szkolna.

Ka'schmir, *sm.* =s, *pl.* =e, kaszmir *m.* (materya wełniana).

Kä'se, *sm.* =s, *pl.* —, ser *m.*; — machen, schlagen robić sery.

Kä'sebutter, *sf.* ser tarty z masłem albo ze śmietaną.

Kä'seform, *sf. pl.* =en, 1) kształt *m.* sera; 2) forma *f.* do wyrabiania sera.

Kä'sefrau, *sf. pl.* =en, kobieta *f.*, co ser robi albo sprzedaje.

Kä'sehandel, *sm.* =s, handel *m.* serem.

Kä'sehändler, *sm.* =s, *pl.* —, przekupień serami handlujący.

Kä'sekammer, *sf. pl.* =n, komórka *f.* na przechowywanie sera.

Kä'sekuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* z serem, sernik *m.*

Kä'seladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* ze serem.

Kä'semarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ serowy, miejsce gdzie sery sprzedają.

Kasema'tte, *sf. pl.* =n, kazamaty *pl.*, mieszkanie *n.* pod wałami twierdzy.

Kä'sen, 1) *vn.* (sein) die Milch ist gekäst mleko zwarzyło się; 2) zsiadać się na ser (o mleku).

Kase'rne, *sf. pl.* =n, kasarnia *f.*, koszary wojskowe.

Kä'sewasser, *sn.* =s, serwatka *f.*

Kä'sicht, *adi.* serowaty.

Kä'sig, *adv.* serzysty.

Kassatio'n, *sf. pl.* =en, kasacya *f.*, unieważnienie (wyroku sądowego), zniesienie *n.*; usunięcie *n.* ze służby.

Kassatio'nshof, *sm.* =es, sąd kasacyjny.

Ka'sse, *sf. pl.* =n, kasa *f.*, szafa *f.* do przechowywania pieniędzy; instytucya *f.*, gdzie się przechowuje pieniądze; gotówka *f.*; bei — sein mieć pieniądze; er ist nicht sonderlich bei — nie dużo ma pieniędzy; (o sztuce teatralnej) volle — machen przynieść wielki dochód.

Ka'ssenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd kasowy.

Ka'ssenanweisung, *sf. pl.* =en, 1) bon kasowy, asygnata *f.*; 2) pieniądz papierowy, banknot *m.*

Ka'ssenbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik kasowy.

Ka'ssenführer, *sm.* =s, *pl.* —, kasyer *m.*; =in *sf. pl.* =innen kasyerka *f.*

Ka'ssenrevision, *sf. pl.* =en, rewizya *f.* kasy.

Ka'ssenschein, *sm.* =es, *pl.* =e, = Kassenanweisung.

Ka'ssenwart, *sm.* =es, *pl.* =e, kasyer *m.*, skarbnik *m.*

Kasse'roll(e), *sf. pl.* =n, rynka *f.*, garnek *m.*

Kasse'tte, *sf. pl.* =n, kaseta *f.*, szkatuła *f.*

Kassie'ren, (haben) znieść; usunąć ze służby; dieser Offizier wurde infam =rt ten oficer został haniebnie napędzony.

Kastagnett(e), *sn. pl.* =en, kastaniety *pl.*

Kasta'nie, *sf. pl.* =n, kasztan *m.* (rośl.); echte =n marony *pl.*

Kasta'nienbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, (rośl.) kasztan *m.*

Kasta'nienhändler, *sm.* =s, *pl.* —, (=händlerin *sf. pl.* =innen) sprzedający kasztany, marony, przekupień *m.* z kasztanami.

Kasta'nienmann, *sm.* = Kastanienhändler.

Ka'ste, *sf. pl.* =n, kasta *f.*, stan *m.*

Kastei'en, *va.* (haben) i sich — *v. refl.* martwić, umartwiać (ciało), umartwiać się, biczować się.

Kastei'ung, *sf. pl.* =en, umartwianie (ciała) się.

Kaste'll, *sn.* =s, *pl.* =e, zamek *m.*

Kastella'n, *sm.* =s, *pl.* =e, kasztelan *m.*, burgrabia *m.*

Ka'sten, *sm.* =s, *pl.* — i Kästen, 1) skrzynia *f.* (do chowania sukien, pieniędzy i t. p.); 2) skrzynka *f.*, kasetka *f.*; także: komoda *f.*, szafa *f.*; 3) u instrumentów muzycznych: pudło *n.*; 4) — einer Kutsche pudło u wozu; 5) grodza *f.*, grodze *pl.*, zabrzeżek *m.*, zagrodzenie *n.* od napływu wody.

Kastra't, *sm.* =en, *pl.* =en, rzezaniec *m.*, eunuch *m.*

Katafa'lk, *sm.* =es, *pl.* =e, katafalk *m.*, mary *f. pl.*

Katalo'g, *sm.* =es, *pl.* =e, katalog *m.*, spis *m.* przedmiotów należących do jakiegoś zbioru, wykaz *m.*

Katapu'lte, *sf. pl.* =n, katapulta *f.* [dospad *m.*

Katara'kt, *sm. pl.* =e, wo-

Kata'rrh, *sm.* katar *m.*

Kata'ster, *sm.* =s, *pl.* —, kataster *m.*; wykaz *m.* dochodów z gruntów i opłat przemysłowych.

Katastrie'ren, *va.* (haben) katastrować co, do księgi podatków zapisać.

Katastro'phe, *sf. pl.* =n, katastrofa *f.*; nagły, nieszczęśliwy zwrot albo wypadek.

Kateche't, *sm.* =en, *pl.* =en, katecheta *m.*

Katechisie'ren, *vn.* katechizować, uczyć zapomocą pytań i odpowiedzi.

Katechisatio'n, *sf.* katechizacya *f.*

Katechi'smus, *sm. pl.* =men, katechizm *m.*

Kategorie', *sf. pl.* =n, kategorya *f.*; podział *m.* pojęć; klasa *f.*; dział *m.*

Katego'risch, *adi.* kategoryczny; *adv.* -nie.

Ka'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kot *m.*, kocur *m.*; 2) stan *m.* upitego, upojenia.

Kathe'der, *sn.* =s, *pl.* —, katedra *f.*; przenośnie: posada *f.* profesora.

Kathedra'le, *sf. pl.* =n, **Kathedra'lkirche**, *sf. pl.* =n, katedra *f.*, tum *m.*, główny kościół.

Kathe'ter, *sm.* =s, *pl.* —, kateter *m.*, narzędzie *n.* do wyprowadzania moczu.

Katholi'k, *sm.* =en, *pl.* =en, (=in *sf. pl.* =innen), katolik *m.*, katoliczka *f.*

Katho'lisch, *adi.* katolicki; *adv.* po katolicku.

Katholizi'smus, *sm.* —, katolicyzm *m.*

Kattu'n, *sm.* =s, *pl.* =e, katun *m.* (materya); gedruckter — perkalik *m.*

Kattun'drucker, *sm.* =s, *pl.* —, drukarz *m.* katunów.

Kattu'nweberei, *sf. pl.* =en, tkalnia *f.* katunów.

Ka'tzbahn, *sf.* meta do grania w piłkę.

Ka'tzbalgen, sich *vr.* (haben) szamotać się z kim, koty drzeć, ciągle się swarzyć.

Ka'tzball, *sm* =es, *pl.* =bälle, gra w piłkę.

Kä'tzchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) kotka *f.*, kotek *m.*, kotę czek *m.*, 2) kocię *n.*; 3) kotki *pl.*, bazie *pl.* u roślin.

Ka'tze, *sf. pl.* =n, 1) kot *m.*, kotka *f.*; es war keine — d[a] nikogo tu nie było; sie leben, vertragen sich wie Hund und — żyją tak jak kot z psem; die — im Sack kaufen kupić kota w worku; das ist für die — to jest do niczego, to się zda psu na budę; die — läßt das Mausen nicht kot nie zaprzestanie myszy łapać, natura ciągnie wilka do lasu; sieht doch die — den Kaiser, den Bischof an przecież to nie taka wielka zbrodnia; 2) = Ballspiel; 3) trzos na pieniądze; (Geldkatze); 4) — aushalten spokojnie, cicho siedzieć.

Ka'tzenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) oko *n.* kota, kocie; =n haben mieć oczy błyszczące jak u kota; 2) (w mineralog.) kocie (tygrysie) oczko (odmiana kwarcu.)

Ka'tzenfell, *sn.* =es, *pl.* =e, skórka *f.* z kota.

Ka'tzengeschrei, *sn.* =es, miauczenie *n.* kotów.

Ka'tzenglimmer, *sm.* =s, mika *f.*, kocie złoto, łyszczyk potasowy (w mineralog.)

Ka'tzengrau, *adi.* szary, bury jak kot.

Ka'tzenjammer, *sm.* =s, niesmak *m.* (jak) po pijatyce.

Ka'tzenklaue, *sf. pl.* =n, koci pazur.

Ka'tzenmusik, *sf. pl.* =en, kocia muzyka.

Ka'tzenpfötchen, *sn.* =s, *pl.* —, łapka kocia.

Ka'tzenpfote, *sf. pl.* =n, łapa kocia.

Ka'tzensilber, *sn.* =s, kocie srebro, mika biała (w mineralog.)

Ka'tzensprung, *sm.* =es, *pl.* =sprünge, skok koci; przenośnie: mała odległość.

Ka'tzentisch(chen), *sm.* (*sn.*) =s, *pl.* =e (—), mały, od wielkiego odosobniony stolik do jedzenia.

Ka'tzig, *adi.* koci.

Kau'derwälsch, *sn. ind.* niezrozumiały, dziwaczny język, żargon *m.*

Kau'derwälschen, *vn.* (haben) mówić językiem niezrozumiałym.

Kau'en, *va.* (haben) i *vn.* (haben) żuć; wieder— przeżuwać; gut gekaut ist halb verdaut dobrze przeżute jest na wpół strawione; das Gebiß — (o koniu) gryźć wędzidło; an den Nägeln, Fingern — gryźć paznokcie, palce.

Kauf, *sm.* =es, *pl.* Käufe, 1) kupno *n.*; ich habe einen guten — getan dobre kupno zrobiłem (coś tanio, korzystnie kupiłem); etw. auf den — geben dać co na zadatek; etw. durch — an sich bringen przez kupno, drogą kupna coś nabyć; 2) sprzedaż *f.* (ze względu na tych, co kupują); etw. zu — machen wyrabiać co na sprzedaż (t. j. nie na zamówienie); 3) ugoda *f.*, układ *m.* o kupno; wir haben den — geschlossen, getroffen zawarliśmy ugodę; der — ist zurückgegangen ugoda o kupno nie przyszła do skutku, zerwaną została; jmndm in den — fallen popsuć komu kupno; ich bin leichten =es davon gekommen nieźle jeszcze na tem wyszedłem.

Kau'fanschlag, *sm.* =s, *pl.* =schläge, 1) oszacowanie *n.* rzeczy na sprzedaż wystawionej; 2) ogłoszenie *n.* sprzedaży.

Kau'fbar, *adi.* do zakupienia, na sprzedaż.

Kau'fbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, kontrakt *m.* kupna.

Kau'fen, *va.* (haben) kupić, kupować; ich habe das Gut von deinem Bruder für meine Schwester für (um) 100.000 Kronen gekauft kupiłem dobra od twego brata dla mojej siostry za 100.000 koron; ich habe mir ein Federmesser gekauft kupiłem sobie scyzoryk; sich ein Amt — kupić sobie urząd; bei wem — Sie gewöhnlich? u kogo pan zwykle kupujesz? kto jest pańskim dostawcą?; — (w grze w karty); ich habe nichts gekauft nic nie kupił; (w grze w domino); du mußt — musisz kupić, musisz iść do miasta.

Käu'fer, *sm.* =s, *pl.* —, kupujący, ten co kupił; nabywca *m.*, kupiec *m.*, odbiorca *m.*;

diese Waren finden schnell ihren — te towary szybko znajdą odbiorcę, nabywcę.

Kau'ffahrer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kapitan *m.* dowodzący okrętem kupieckim; 2) okręt kupiecki.

Kauffahrtei', *sf. pl.* =en, handel morski, żegluga kupiecka *f.*

Kauffahrtei'flotte, *sf. pl.* =n, flota kupiecka.

Kauffahrtei'schiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt kupiecki.

Kau'ffrau, *sf. pl.* =en, kupcowa *f.*

Kau'fgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, cena *f.* kupna, należytość *f.* za kupno.

Kau'fgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, kupno *n.*

Kau'fhalle, *sf. pl.* =n, hala targowa.

Kau'fhandel, *sm.* =s, handel za gotówkę.

Kau'fgut, *sn.* =es, towary *pl.* na sprzedaż.

Kau'fhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, sklep *m.*, magazyn kupiecki.

Kau'fherr, *sm.* =n, *pl.* =en, kupiec *m.*

Kau'fladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep, skład kupiecki, kram *m.*

Kau'fleute, *pl.* = Kaufmann.

Käu'flich, *adj.* kupny; *adv.* przez kupno, drogą kupna; etw. — besitzen posiadać co jako kupione.

Käu'fling, *sm.* =es, *pl.* =e, człowiek *m.* kupiony, także najemnik *m.* (żołnierz).

Kau'flust, *sf.* chęć *f.* do kupna; ochota *f.* do kupowania.

Kau'flustig, *adj.* 1) lubiący kupować; 2) mający ochotę do kupna.

Kau'fmann, *sm.* =es, *pl.* Kaufleute, kupiec *m.*; umherziehender — wędrowny kupiec.

Kau'fmännisch, *adj.* kupiecki; *adv.* po kupiecku.

Kau'fmannschaft, *sf.* 1) kupiectwo *n.*; 2) kupcy *pl.*, kongregacya *f.* kupiecka.

Kau'fmannsgilde, *sf.* gilda kupiecka, stowarzyszenie kupieckie.

Kau'fobjekt, *sn.* =es, *pl.* =e, przedmiot *m.* przeznaczony na sprzedaż.

Kau'fpreis, *sm.* =ses, *pl.* =e, cena *f.* kupna.

Kau'fschilling, *sm.* =s, *pl.* =e, pieniądze uzyskane z kupna.

Kau'fschlag, *sm.* =es, dobicie *n.* targu; = Kauf.

Kau'fvertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, kontrakt *m.* kupna (i sprzedaży).

Kau'fwert, *sm.* =es, wartość *f.* w razie kupna.

Kaum, *adv.* ledwo, ledwie (że), zaledwo; ich erinnere mich — noch (dieses Abenteuers) ledwo, że sobie przypominam (tę przygodę); — hatte er diese Worte gesagt... zaledwie wypowiedział te słowa...; er war — vier Jahre alt miał zaledwie cztery lata; das ist — zu begreifen ledwo że to można pojąć; es wird mir — gelingen wątpię czy mi się to uda; ich glaube es — prawie, że nie wierzę.

Kau'scher, = Koscher.

Kautio'n, *sf. pl.* =en, kaucya *f.*, rękojmia *f.*, zabezpieczenie *n.*

Kau'tschuk, *sn.* =s, kauczuk *m.*, guma *f.*, sprężysta gutaperka *f.*

Kau'tschukschlauch, *sm.* =es, wąż kauczukowy.

Kauz, *sm.* =es, *pl.* Käuze, 1) puszczyk *m.*, puchacz sowa; 2) przenośnie o ludziach; ein närrischer, wunderlicher, lustiger — śmieszna figura, dziwne stworzenie, wesoła sztuka; dziwak *m.*, oryginał *m.*; ein reicher — bogacz całą gębą; es muß auch solche Käuze geben muszą być i tacy ludzie; es gibt allerlei Käuze różni ludzie bywają.

Kazi'ke, *sm.* =n *pl.* =n, kacyk *m.*, naczelnik *m.* pokolenia u dzikich mieszkańców Ameryki.

Kebse, *sf.*, *pl.* =n, **Kebsin**, *sf. pl.* =innen = Kebsweib.

Ke'bsehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo nieślubne, nieprawne.

Kebs'kind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* z nieprawego łoża, nieślubne.

Ke'bsweib, *sn.* =es, *pl.* =er małżonka niezaślubiona, żyjąca na wiarę.

Keck, *adj.* śmiały, na nic nie zważający; zuchwały; ich kann es — behaupten śmiało to mogę utrzymywać; das war eine =e Äußerung to było zuchwałe oświadczenie; er war — genug diese Maßregel zu tadeln miał na tyle zuchwałości, aby to zarządzenie zganić.

Ke'ckheit, *sf. pl.* =en, śmiałość *f.*, zuchwalstwo *n.*; er hatte die — mir zu sagen, daß... miał tę śmiałość powiedzieć mi, że...

Ke'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kręgiel *m.*; — schieben grać w kręgle; 2) stożek *m.*; schiefer — stożek pochyły; abgestutzter — ścięty stożek; 3) Kind und — cały dom, wszyscy co do rodziny należą.

Ke'gelachse, *sf.* =n, oś stożka.

Ke'gelaufsetzer, *sm.* =s, *pl.* —, chłopak, co kręgle ustawia.

Ke'gelbahn, *sf.* kręgielnia *f.*

Ke'gelförmig, *adj.* stożkowaty.

Ke'gelgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) zapłata *f.* za grę w kręgle; 2) stawka *f.* przy grze w kręgle.

Ke'gelgestalt, *sf.* stożkowatość *f.*

Ke'geljunge, *sm.* =n, *pl.* =n, = Kegelaufsetzer.

Ke'gelkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* do kręgli.

Ke'geln, *vn.* (haben) w kręgle grać.

Ke'gelschieben, *sn.* =s, granie *n.* w kręgle.

Ke'gelspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, gra *f.* w kręgle.

Ke'gelspieler, *sm.* =s, *pl.* —, gracz *m.* w kręgle, grający w kręgle.

Ke'hlader, *sf. pl.* =n, (w anatom.) żyła gardłowa.

Ke'hlbalken, *sm.* =s, *pl.* —, rozpora *f.*, pas *m.*, bant *m.*

Ke'hlbraten, *sm.* =s, podgardle *n.*

Ke'hlbuchstabe, *sm.* =n(s), *pl.*

=n, (w gramatyce) litera gardłowa.

Ke'hldeckel, *sm.* =s, *pl.* —, (w anatom.) nakrywka krtaniowa.

Ke'hle, *sf. pl.* =n, gardło *n.*; **eine gute — haben** mieć dobre gardło, głośno mówić, śpiewać; helle — czyste gardło, czysty głos; **jmndm** albo sich die — abschneiden komu lub sobie gardło poderżnąć; **jmndm** das Messer an die — setzen przyłożyć komu nóż do gardła, (przenośnie) przycisnąć kogo do muru; **mir ist die — wie verschnürt** gardło moje jest jakby zasznurowane, nie mogę mówić; aus voller — schreien, pełnym głosem krzyczeć, na całe gardło krzyczeć.

Ke'hlen, *va.* (haben) żłobkować, żłobkowato wydrążać; den Fisch — rybę zarżnąć.

Ke'hlkopf, *sm.* =es, krtań *f.*

Ke'hlkopfschwindsucht, *sf.* suchoty gardlane.

Ke'hlkopfriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień podgardłowy.

Ke'hlrinne, *sf.*, *pl.* =n, łotok *m.*, łotoczek daszny, ściek dachowy.

Ke'hlsparren, *sm.*, =s, *pl.* —, krokiew żłobiasta.

Ke'hlziegel, *sf. pl.* =n, gąsior *m.* (w dachowkowym dachu).

Ke'hraus, *sm.* ostatni taniec na pożegnanie.

Ke'hrbesen, *sm.* =s, *pl.* —, miotła *f.* do zamiatania.

Ke'hrbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.*, miotełka *f.*

Ke'hren, I. *vn.* (sein) obrócić się; **nach** Hause — wracać do domu, iść napowrót do domu; **allmählich kehrte ihm das Leben wieder** powoli odzyskiwał życie; sich **zu Gott** — zwrócić się, nawrócić się do Boga; II. *va.* 1) obrócić, zwrócić; die **Augen gegen** albo **auf jmndn** — zwrócić na kogo oczy; **jmndm den Rücken** — obrócić się tyłem do kogo; **die Waffen gegen das Vaterland** — oręż przeciw ojczyźnie zwrócić; **in sich** gekehrt sein być zamyślonym, zamkniętym w sobie, smutnym, skrytym; 2) zamiatać; das Zimmer — zamiatać pokój; den Schornstein — wymiatać komin, sadzę z komina; **ein jeder kehre vor seiner Tür** niech każdy swego patrzy, pilnuje; patrz każdy swego nosa, nie wścibiaj nosa, gdzieś nie dał grosza; **alles zum** besten — wszystkiem dobrze tłómaczyć, wszystkiemu dać pokierować.

Ke'hrgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, zapłata *f.* za zamiatanie, wymiatanie.

Kehrhaufen, *sm.* =s, *pl.* —, kupa *f.* śmiecia.

Ke'hricht, *sn.* =s, śmiecie *n.*

Ke'hrichthaufen, *sm.* =s, kupa *f.* śmiecia.

Ke'hrmagd, *sf. pl.* =mägde, dziewka *f.* do zamiatania.

Ke'hrseite, *sf. pl.* =n, strona odwrotna.

Kei'chen, *vn.* (haben) sapać, ciężko oddychać.

Kei'chhusten, *sm.* =s, (patol.) koklusz *m.*

Kei'fen, *vn.* (haben) 1) zrzędzić, gderać, kłócić się; sich heiser — zachrypnąć z zrzędzenia; 2) szczekać (o małych psach) = kläffen.

Kei'fer, *sm.* =s, *pl.* —, gderacz *m.*, zrzęda *m.*

Keil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klin *m.*; einen — eintreiben, einschlagen wbić klin, zabić klin; ein — treibt den anderen klin klinem wybije; einen — (aus Leinwand) einsetzen wstawić klin (u koszuli etc.); **auf einen harten Ast** (groben Klotz) **gehört ein harter** (grober) — (przysłowie) trafił frant na franta, wyciął mu kuranta.

Kei'lbein, *sn.* =es, *pl.* =e, (anatom.) kość klinowata.

Kei'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, klinek *m.*; klineczek *m.*

Kei'len, *va.* (haben) 1) klinem łupać, kliny w co wbijać; rozsadzać (klinem); 2) **jmndn** — walić kogo, okładać go kijem; 3) kuć (uczyć się).

Kei'ler, *sm.* =s, *pl.* —, odyniec *m.*

Keilerei', *sf. pl.* =en, bitka *f.*

Kei'lfäustel, *sm.* (w górn.) młot do zaklinania.

Kei'lförmig, *adj.* klinowaty; *adv.* klinowato.

Kei'lschrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.* klinowe.

Keim, *sm.* =es, *pl.* =e, kieł *m.*; zaród *m.*, zarodek *m.*, zawiązek *m.*; suche die Leidenschaft im ersten =e zu ersticken staraj się namiętność w pierwszym zarodku stłumić; den — einer Krankheit in sich tragen nosić zarodki choroby w sobie.

Kei'men, *vn.* (haben) kieł puszczać, kiełkować.

Kei'mfähig, *adj.* mogący kiełkować.

Kei'mhülle, *sf. pl.* =n, błona *f.* zarodka.

Kei'mknoten, *sm.* =s, *pl.* —, zarodnik *m.*

Kei'mläppchen, *sn.* =s, *pl.* —, listek *m.* zarodkowy.

Kei'mling, *sm.* =s, *pl.* =e, (rośl.) zarodek *m.*

Kei'mpflanze, *sf. pl.* =n, roślina zarodkowa.

Kein, *pron.* kein *m.*, keine *f.*, kein *n.*; keiner, keine, keines 1) żaden, żadna, żadne; — Haus ist aus dem Brande gerettet worden żadnego domu nie uratowano od pożaru; =er von ihnen żaden z nich; =er von beiden żaden z obydwóch; zamiast **nicht**: **ich habe** — Geld bei mir nie mam pieniędzy przy sobie; ich habe =e Lust hinzugehen nie mam ochoty tam pójść; wer =e Frau hat, der . . . kto żony nie ma, ten . . .; du hast =en Begriff davon nie masz o tem wyobrażenia; das war — kluger Einfall to nie był mądry pomysł; es war — Mensch da (es war niemand da) nikogo tu nie było; =er soll es erfahren nikt się o tem nie dowie; =er traut dem anderen nikt nikomu nie wierzy; es sind noch =e vier Wochen, als . . . niema jeszcze czterych tygodni, jak . . .; er hat =e Eltern mehr on już nie ma rodziców; er hat so gut wie =en Kredit tak jakby nie miał kredytu; er darf =en Wein trinken nie wolno mu wina pić.

Kei'nenfalls, Kei'nesfalls, *adv.* na żaden sposób, w żadnym razie.

Kei'nerlei, *adi. indecl.* nijaki, ani taki ani owaki; das kann auf — Weise geschehen to się nie może w żaden sposób stać.

Ke'inerseits, *adv.* z żadnej strony.

Kelch, *sm.* =es, *pl.* =e, kielich *m.* do napojów i kielich u roślin; der — der Leiden kielich cierpień, mąk, kielich goryczy; zwischen Lipp' und =es Rand schwebt des dunklen Schicksals Hand między ustami a brzegiem puharu unosi się ręka ciemnego losu.

Ke'lchartig, *adi.* kieliszkowaty.

Ke'lchblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, (rośl.) listki kielicha.

Ke'lchblühend, *adi.* (rośl.) z kielicha kwitnący.

Ke'lchblume, *sf. pl.* =n, kwiat kieliszkowaty.

Ke'lchdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywka *f.* do kielicha.

Ke'lchglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser, szklanka *f.* mająca kształt kielicha, puhar *m.*

Ke'lchlos, *adi.* bezkielichowy.

Ke'lle, *sf. pl.* =n, 1) warzachew *f.*, łyżka *f.* do nabierania, czerpaczka *f.* z rączką; 2) kielnia murarska.

Ke'ller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.*, sklep *m.*, podziemie *n.*

Kellerei', *sf. pl.* =en, 1) piwnice *pl. f.*, piwniczne składy; 2) urząd *m.* piwniczny.

Ke'llerfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* do piwnicy.

Ke'llergeschoß, *sn.* =sses, *pl* =sse, podziemia *pl.*, sutereny *pl.*

Ke'llerhals, *sm.* =ses, szyja *f.* piwnicy.

Ke'llerknecht, *sm.* =es, *pl.* —, parobek *m.* do usług piwnicznych.

Ke'llerkraut, *sn.* =es, (rośl.) wilcze łyko.

Kellerloch, *sn.* =(e)s, =löcher, okno sklepowe, przedech *m.*

Ke'llermagd, *sf. pl.* =mägde, ziewka *f.* do usług piwnicznych.

Ke'llermeister, *sm.* =s, *pl.* —, piwniczny tj. przełożony nad piwnicami dworu.

Ke'llermeisteramt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd *m.* piwnicznego.

Ke'llerraum, *sm.* =es, *pl.* =räume, przestrzeń *f.* piwnicy.

Ke'llerschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* do piwnicy.

Ke'llertreppe, *sf. pl.* =n, schody *pl.* do piwnicy.

Ke'llertür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.* do piwnicy.

Ke'llerwirt, *sm.* =es, *pl.* =e, gospodarz *m.*, w szynku piwnicznym.

Ke'llner, *sm.* =s, *pl.* —, garson *m.*, kelner *m.*

Ke'llnerin, *sf. pl.* =innen, kelnerka *f.*

Ke'lter, *sf.*, *pl.* =n, prasa *f.* (do wyciskania soku z jagód n. p. winogronowych), tłocznia *f.*

Ke'lterhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.*, w którym wytłaczają wino.

Ke'lterknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, parobek *m.* wytłaczający wino.

Ke'ltern, *va.* (haben) wytłaczać (deptaniem lub w prasie) wino.

Ke'lzen, *vn.* (haben) skrzeczeć.

Kemena'te, *sf. pl.* =n, komnata *f.*

Ke'nnbar, *adi.* do poznania, dający się poznać; daran ist er — po tem można go poznać.

Ke'nnen, *va.* (haben) kannte, gekannt, znać kogo lub co; ich kenne ihn persönlich, vom Sehen, dem Namen nach, durch seinen Ruf znam go osobiście, z widzenia, z nazwiska, wskutek jego rozgłosu; er kennt die Buchstaben, die Karten, die Zahlen zna litery, karty, liczby; ich kenne ihn genau znam go dokładnie; kennen lernen poznać kogo lub co; sich — znać się; wer sich nicht kennt, der frage die Nachbarn kto się nie zna, niech pyta sąsiadów; wir — Gott an seinen Werken poznajemy Boga z dzieł jego; ich kenne ihn nicht mehr nie poznaję go (tak się zmienił); er kennt sich vor Stolz nicht mehr nie posiada się już z dumy; sich vor Zorn, Wut nicht — nie posiadać się ze złości, wściekłości; jmndn an der Stimme erkennen poznawać kogo po głosie; ich habe ihn als reichen Mann gekannt znałem go jako bogatego człowieka.

Ke'nnenswert, *adi.* godzien poznania.

Ke'nner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* czego, znający się na czem; — des Altertums znawca starożytności; er ist ein — in Gemälden on jest znawcą obrazów; einen — spielen grać rolę znawcy, udawać znawcę.

Ke'nnerauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko znawcy.

Ke'nnerblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wzrok *m.* znawcy.

Ke'nnerling, *sm.* =s, *pl.* =e, udający znawcę.

Ke'nnermiene, *sf. pl.* =n, mina *f.* znawcy.

Ke'nnerschaft, *sf* znawstwo *n.*, (wszyscy) znawcy *pl.*

Ke'nntlich, *adi.* odznaczający się; die Narbe im Gesichte macht ihn — odznacza go blizna na twarzy.

Ke'nntnis, *sf. pl.* =sse, znajomość *f.* czego, wiadomość *f.* o czem, umiejętność *f.*; er hat gar keine — dieser Sprache nie ma żadnej znajomości tego języka; Kenntnisse von etw. einziehen zasięgnąć o czem wiadomości; jmndn von etw. in — setzen zawiadomić kogo o czemś, dać komuś o czemś znać; etw. zur — bringen podać coś do wiadomości; ich habe von ihm davon — erhalten od niego otrzymałem o tem wiadomość; keine — von etw. nehmen nie chcieć o czemś wiedzieć, nie przyjąć czegoś do wiadomości; er hat viel gelehrte =sse ma wiele naukowych wiadomości; die =sse der Mathematik znajomość matematyki; es ist zu meiner — gelangt, daß . . . doszło do mojej wiadomości, że . . . ; zu — von etw. verschaffen nabyć wiadomości o czemś.

Ke'nntnisarm, *adj.* ubogi w wiadomości.
Ke'nntnisreich, *adj.* obfitujący, bogaty w wiadomości.
Ke'nnung, *sf. pl.* -en, = Kennzeichen, znamię *n.*, oznaka *f.*, cecha *f.*
Ke'nnzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, = Kennung.
Ke'rbe, *sf. pl.* -n, karb *m.*, rowek *m.* (wyrznięty lub wyciśnięty na czemś), żłobek *m.*; eine — in etw. schneiden, feilen, machen, rowek w czem wyrznąć, wypiłować, zrobić; jemandem etw. auf die — setzen na karb, na rachunek czyjś coś zapisać.
Ke'rben, *va.* (haben) karbować, żłobkować, narzynać, karby w czem robić; Münze mit gekerbtem Rande moneta z żłobkowanym brzegiem; na rachunek zapisać.
Ke'rbholz, *sn.* -es, **Ke'rbstock**, *sm.* -es, karbowany kij, laska *f.* karbowana; kij, na którym wyrzyna się karby; aufs Kerbholz setzen na rachunek zapisać.
Ke'rker, *sm.* -s, *pl.* —, więzienie *n.*
Ke'rkermeister, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* więzienia.
Ke'rkern, *va.* = Einkerkern.
Ke'rkerstrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* więzienia.
Ke'rkerturm, *sm.* -es, *pl.* -türme, wieża, w której jest więzienie, turma *f.*
Kerl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mężczyzna *m.*, chłop *m.*; ein tüchtiger — chwat *m.*; großer — rosły chłop; (często używane jako obelga); was will der —? czego ten człowiek sobie życzy? er wurde von vier -en überfallen napadło go czterech drabów; armer — biedny chłop; gutmütiger — dobroduszny chłop, poczciwiec; elender — nędzne indywiduum, nędznik; er ist ein verteufelter — to dyabelska sztuka.
Ke'rlchen, *sn.* -s, *pl.* —, chłopaczek *m.*
Ke'rmes, *sm. ind.* (zool.) czerwiec *m.* (robak).
Ke'rmesbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, kiermesowe drzewo; alkiermes *m.*
Kern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) jądro *n.*, pestka *f.*, ziarno *n.*; rdzeń *m.* (drzewa); 2) wewnętrzna część jakiej rzeczy; — des Salats główka sałaty; — des Fleisches treść mięsa (tj. nie żyły, kości); — des Eisens jądro żelaza; wer den — will, muß die Schale brechen kto chce jądro posiąść, musi skorupę rozbić; der — der Gesellschaft kwiat *m.*, śmietanka *f.* towarzystwa; der — des Heeres czoło, wybór wojska, główna jego siła; der — des Adels kwiat, wybór szlachty; der — der Rede treść sama, główna myśl, esencya mowy.
Ke'rnbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, grubodziób *m.*, ziarnojad *m.*
Ke'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, jąderko *n.*, ziarneczko *n.*
Ke'rnen, *va.* (haben) 1) pestki, ziarna wyjąć; 2) ziarnować, na ziarna zamieniać; die Butter kernt sich masło kupi się.
Ke'rner, *sm.* -s, *pl.* —, (w ślusarstwie) młotek spiczasty do wybijania dziur w żelazie.
Ke'rnfaul, *adj.* w rdzeniu spróchniały.
Ke'rnfläche, *sf. pl.* -n, jądro *n.* przekroju, środek *m.* przekroju.
Ke'rnfleisch, *sn.* -es, mięso najjędrniejsze.
Ke'rnfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc jądrowy, ziarnowy, pestkowy, jądra w sobie mający.
Ke'rngehäuse, *sn.* -s, *pl.* —, torebka jądrowa (w owocach).
Ke'rngesund, *adj.* zdrowiuteńki.
Ke'rngut, *adj.* z gruntu dobry, dobry z kościami.
Ke'rnhaft, *adj.* jędrny (n. p. drzewo, mięso, ciało) i przenośnie: styl.
Ke'rnholz, *sn.* -es, rdzeń *m.* drzewa, drzewo z rdzenia; vom -e eines Nußbaumes z rdzenia orzechowego.
Ke'rnicht, *adj.* ziarnowaty, jądrowaty, pestkowaty.
Ke'rnig, *adj.* 1) ziarnisty; 2) mający w sobie jądra albo pestki; 3) jędrny (mięso, ciało), a także przenośnie: styl, mowa (tj. treściwa).
Ke'rninhalt, *sm.* -es, jądro *n.* treści, sedno *n.* rzeczy, kwintesencya *f.*
Ke'rnlos, *adj.* bez ziarna, jądra, pestki.
Ke'rnmehl *sn.* -(e)s, przednia mąka.
Ke'rnobst, *sn.* -es, owoc *m.* z pestkami.
Ke'rnpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, sedno *n.*, jądro *n.*; den — treffen w samo sedno rzeczy trafić; istota *f.* rzeczy.
Ke'rnriß, *sm.*, -sses, *pl.* -sse, szczelnia *f.* w rdzeniu drzewa.
Ke'rnsprache, *sf.* jędrna mowa.
Ke'rnspruch, *sm.* -es, *pl.* -sprüche, zdanie *n.* jędrne, treściwe.
Ke'rntruppen, *pl.* wojsko wyborowe.
Ke'rnwolle, *sf.* wełna wyborowa.
Ke'rze, *sf. pl.* -n, świeca *f.*; geweihte — święcona świeca; (świeca z wosku zwijana) stoczek *m.*
Ke'rzendocht, *sm.* -es, knot *m.* świecy.
Ke'rzenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* świec.
Ke'rzenflamme, *sf. pl.* -n, płomień *m.* świecy.
Ke'rzengerade, *adj.* prosty jak świeca.
Ke'rzengießer, *sm.* -s, *pl.* —, odlewacz *m.* świec.
Ke'rzenleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, świecznik *m.*
Ke'rzenlicht, *sn.* -es, *pl.* -er, beim -e przy świetle świecy.
Ke'rzenträger, *sm.* -s, *pl.* —, ten co świece nosi, co ze świecą chodzi.
Ke'rzenweihe, *sf. pl.* -n, święcenie *n.* świec = Lichtmeß.
Ke'rzler, *sm.* -s, *pl.* —, świecarz *m.*, ten co świece robi lub sprzedaje.
Ke'ssel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kocioł *m.*; 2) kotlina *f.*, (w ogólności tj. wydrążenie ziemi, dół w kopalni, miednica w wodospadzie, jama zwierzęca

i t. d.); der — schilt die Pfanne, daß sie schwarz sei przyganiał kocioł garnkowi, że jest czarny; großer — für Wäsche putnia *f.*; den — flicken łatać kocioł; — für das Weihwasser chrzcielnica *f.*

Ke'sselarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, kotlarz *m.*

Ke'sselbier, *sn.* =es, piwo *n.* w kociołku uwarzone.

Ke'sselbraun, *sn.* =s, 1) miedziana mąka, białość, która osiada na miedzi; 2) glinka brunatna do czyszczenia brunatnych kotłów.

Ke'sselchen, *sn.* =s, *pl.* —, kociołek *m.*

Ke'sselflicker, *sm.* =s, *pl.* —, kotlarz łatający stare kotły, naprawiacz *m.* kotłów.

Ke'sselförmig, *adi.* mający kształt kotła, kotliny.

Ke'sselgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie okrągłe (w kształcie kotła).

Ke'sselhaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.* do zawieszania kotła.

Ke'sseljagd, *sf.* **Ke'sseljagen**, *sn.* =s, polowanie *n.*, na którem dziki wyganiają z kotlin do zagrody.

Ke'ssellоch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, 1) dziura *f.* w kotle; 2) kotlina *f.* w stawie (gdzie się ryby gromadzą, kiedy wypuszczają wodę ze stawu).

Ke'sselschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kotlarz *m.*

Ke'sselschmiede, *sf.* *pl.* =n, kotlarnia *f.*

Ke'sselstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, osad kotłowy, kamień kotłowy.

Ke'ttchen, *sn.* =s, *pl.* —, łańcuszek *m.*

Ke'tte, *sf.* *pl.* =n, łańcuch *m.*; eine goldene — tragen nosić złoty łańcuch; *pl.* łańcuchy, kajdany, więzy; jmndm =n anlegen, jmndn mit =n binden, fesseln okuć kogo w kajdany; seine — zerbrechen zerwać więzy; jmndm die — abnehmen uwolnić kogo z kajdan; (Berg) — łańcuch górski; die (Verkettung) — von Ereignissen łańcuch, szereg wydarzeń.

Ke'ttel, *sn.* *pl.* =n, łańcuszek *m.*; szczególnie do zakładania na skobel u drzwi.

Ke'ttelmasche, *sf.* *pl.* =n, prążka *f.* w pończosze.

Ke'tten, *va.* (haben) łańcuchem przytwierdzić; jmndn an sich — przywiązać kogo do siebie; du hast mich an diesen Ort gekettet przykułeś mnie do tego miejsca.

Ke'ttenbandwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, tasiemiec samotny (zool).

Ke'ttenbremse, *sf.* *pl.* =n, hamulec łańcuchowy.

Ke'ttenbrücke, *sf.* *pl.* =n, most na łańcuchach, łańcuchowy.

Ke'ttenförmig, *adi.* łańcuchowaty, łańcuszkowaty.

Ke'ttenglied, *sn.* =es, *pl.* =er, ogniwo *n.* łańcucha.

Ke'ttenhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies łańcuchowy.

Ke'ttenkugel, *sf.* *pl.* =n, kula łańcuchowa, na łańcuchu uwiązana.

Ke'ttenkuppel, **Ke'ttenkuppelung**, *sf.* *pl.* =en, sprzęgło łańcuchowe.

Ke'ttenlinie, *sf.* *pl.* =n, linia łańcuchowa.

Ke'ttenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* łańcuchów, łańcuszków.

Ke'ttenrechnung, *sf.* *pl.* =en, **Ke'ttenregel**, *sf.* *pl.* =n, rachunek łańcuchowy, reguła łańcuchowa.

Ke'ttenring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pierścień *m.*, ogniwo *n.* łańcucha.

Ke'ttenschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse (= Kettensyllogismus) sylogizm łańcuchowy, sorytes.

Ke'ttenschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.* łańcuchy robiący.

Ke'ttenschnur, *sf.* sznurek łańcuszkowej roboty, pleciony.

Ke'ttenstickerei, *sf.* *pl.* =en, łańcuchowy haft.

Ke'ttenstrafe, *sf.* *pl.* =n, kara *f.* kajdan.

Ke'ttenwerk, *sn.* =(e)s, robota łańcuszkowa.

Ke'ttler, *sm.* =s, *pl.* —, łańcusznik *m.*, ten co łańcuchy robi.

Ke'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, kacerz *m.*, heretyk *m.*; für einen — erklären ogłosić kogo kacerzem.

Ketzerei', *sf.* *pl.* =en, kacerstwo *n.*, herezya *f.*

Ke'tzergericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* na kacerzy, na posądzonych o herezyę; inkwizycya *f.*

Ke'tzerisch, *adi.* heretycki, kacerski; *adv.* po heretycku, po kacersku.

Ke'tzerjagd, *sf.* *pl.* =en, polowanie *n.* na heretyków.

Ke'tzern, *va.* (haben) po kacersku myśleć, wyrażać się.

Ke'tzerrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia *m.* zasiadający w inkwizycyi św., inkwizytor *m.*; przewęchujący wszędzie coś podejrzanego.

Ke'tzersekte, *sf.* *pl.* =n, sekta kacerska, heretycka.

Ke'tzerverbrennung, *sf.* **Ketzerverurteilung**, *sf.* *pl.* =en, spalenie *n.*, zasądzenie *n.* kacerza, heretyka.

Keu'chen, *vn.* = Keichen.

Keu'chen, *sn.* =s, dyszenie *n.* = Keichen.

Keu'chhusten, *sm.* =s, koklusz *m.* = Keichhusten.

Keu'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) pałeczka *f.*; 2) udko *n.*

Keu'le, *sf.* *pl.* =n, 1) pałka *f.*, maczuga *f.*, także kij gruby; jeder Schäfer lobt seine — każda liszka swój ogon chwali; 2) udo *m.*, udziec *m.*, (od gęsi etc.) pośladek *m.*, ćwiartka *f.* (cielęciny etc.); 3) grobe — nieokrzesana kobieta, prostaczka.

Keu'len, *va.* (haben) pałką okładać kogo.

Keu'lenförmig, *adi.* pałkowaty, mający kształt pałki.

Keu'lenkürbis, *sm.* =sses, *pl.* =e, dynia *f.* w kształcie pałki, bania *f.*

Keu'ler, *sm.* =s, *pl.* —, = Keiler.

Keusch, *adi. adv.* powściągliwy, czysty, nieskalany, wstydliwy, niezmazany; niewinny; — leben żyć powściągliwie, w czystości; — Liebe czysta miłość.

Keu'schbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, wierzba włoska.

Keu'schheit, *sf.* czystość *f.*,

niewinność *f.*, niepokalaność *f.*, powściągliwość *f.*; das Gelübde der — ablegen uczynić ślub czystości.

Kibi'tke, *sf. pl.* -n, kibitka *f.*

Ki'bitz, *sm.* -es, *pl.* -e, czajka *f.*

Ki'bitzei, *sn.* -es, *pl.* -er, jajo *n.* czajki.

Ki'chern, *vn.* (haben) chichotać.

Ki'chern, *sn.* -s, chichot *m.*, chichotanie *n.*

Ki'cks, *sm.* -es, *pl.* -e, kiks *m.* (n. p. w grze bilardowej).

Ki'cksen, *vn.* (haben) kiksa dać.

Kie'bitz, = Kibitz.

Kie'fer, *sf. pl.* -n, 1) sosna *f.*, choina *f.*; 2) = Kieme; 3) szczęka *f.*; Ober—, Unter— dolna, górna szczęka; = Kinnbacken.

Kie'ferförmig, *adi.* mający kształt sosny.

Kie'ferharz, *sn.* -es, żywica sosnowa.

Kie'fern, *adi.* sosnowy, zrobiony ze sosny.

Kie'ferzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, szyszka sosnowa.

Kiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) szypułka *f.*, rączka *f.* pióra; 2) tram *m.* spodni w okręcie; 3) cebulka kwiatowa.

Kie'len, 1) *vn.* (haben) pierze dostawać (o ptakach), 2) okręt kilować, tramem go zaopatrzyć.

Kie'lholen, *va.* (haben) 1) u żeglarzy: das Schiff — okręt na bok przechylić; 2) Matrosen zur Strafe — za karę przeciągać majtków pod tramem.

Kie'me, *sf. pl.* -n, dychawka *f.* (u ryby), otwór pod skrzelami = Kieferdeckel.

Kie'menatmer, *sm.* -s, *pl.* —, (zool.) oddychający skrzelami.

Kien, *sm.* -es, *pl.* -e, łuczywo (smolne) *n.*

Kie'napfel, *sm.* -s, *pl* -äpfel, szyszka *f.* sosnowa.

Kie'nbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, (— Kiefer) sosna *f.* choina *f.*

Kie'nfackel, *sf. pl.* -n, pochodnia *f.* z łuczywa, smolna pochodnia.

Kie'nholz, *sn.* -es, smolne drzewo, łuczywo *n.*, smolak *m.*

Kie'nig, *adi.* smolny.

Kie'nöl, *sn.* -(e)s, smolowiec *m.*, smolna oliwa.

Kie'nrauch, *sm.* -(e)s, = **Ki'enruß,** *sm.* -ßes, sadza *f.* z sosnowego drzewa.

Kie'pe, *sf. pl.* -n, kosz plecny.

Kie'per, *sm.* -s, *pl.* —, 1) = Köper; 2) = Küper.

Kies, *sm.* -ses, gruby piasek, żwir *m.*, drobne kamyczki; mit — bestreuen żwirować; szutrować.

Kie'sausfüllung, *sf. pl.* -en, szutrowanie *n.*

Kie'sel, *sm.* -s, *pl.* -n, (mineral.) krzemień *m.*

Kie'selerde, *sf.* krzemionka *f.*

Kie'selhart, *adi.* twardy jak krzemień

Kie'selsand, *sm.* -es, piasek gruby krzemienisty.

Kie'sen, I. *va.* (haben) kieseft, kieft, (er)kor, (er)kiesen, wybierać, obierać; 2) *va.* kieste, gekiest (haben) żwirować, szutrować.

Kie'sgang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, chodnik żwirem posypany.

Kie'sgrube, *sf. pl.* -n, dół gdzie kopią żwir lub gruby piasek.

Kie'sicht, *adi.* żwirowaty.

Kie'sig, *adi.* żwirowy, żwir, drobne kamyczki w sobie zawierający.

Kie'ze, *sf.*, *pl.* -n, 1) koł *m.*; kołka *f.*; 2) koszyk *m.* w kształcie półmiska z łyka upleciony.

Ki'lo, *sn.* = Kilogramm, *sn.* -s, *pl.* —, kilogram *m.*

Ki'mme, *sf. pl.* -n, ostry brzeg, wątor *m.* (u beczki); żłobek *m.*, rowek wyrznięty.

Ki'mmen, *va.* (haben) żłobkować (w bednarstwie); das Faß — wątor wyrżnąć w beczce (na dno).

Ki'mmhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel *m.* do wycinania rowków w beczce.

Kind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko *n.*, dziecię *n.*; ein — zeugen dziecko spłodzić; ein — bekommen dziecko się komuś urodziło; ein — gebären dziecko urodzić; leibliche -er rodzone dzieci tj. jednego ojca i jednej matki (przeciwieństwo: przyrodnie); noch als — jeszcze dzieckiem będąc; du bist ja kein — mehr przecież nie jesteś już dzieckiem więcej; sei kein — nie bądź dzieckiem, dziecinnym; mein —! moje dziecko!; eines -es genesen urodzić dziecię; die -er Israels synowie Israela; -er des Teufels dzieci dyabła, dzieci szatana; sie ist ein — an Unschuld niewinna jest jak nowonarodzone dziecię; Kinder und Narren sagen die Wahrheit dzieci i waryaci mówią prawdę; das Kind mit dem Bade ausgießen dziecię wylać z kąpielą; ich weiß nicht wes Geistes — er ist nie wiem co on zacz, co on za człowiek.

Ki'ndbett, *sn.* -es, łoże *n.* dla położnicy; zwykle w znaczeniu: połóg (= Wochenbett); das ist ihr erstes — to jej pierwszy połóg; im -e liegen leżeć w połogu; im -e sterben umrzeć w połogu; vom -e aufstehen wstać z połogu.

Ki'ndbetterin, *sf. pl.* -innen, położnica *f.*

Ki'ndbettfieber, *sn.* -s, gorączka połogowa.

Ki'ndelbier, *sn.* -es, *pl.* -e, częstowanie *n.* piwem na chrzcinach; = Kindstaufschmaus.

Ki'ndeln, *vn.* (haben) 1) bawić się jak małe dziecko, dziecińswa robić; 2) rodzić dzieci; 3) *va.* wytrzepać rózgą w dzień młodzianków niewinnych.

Ki'ndelrute, *sf. pl* -n, rózga *f.* na dzień młodzianków; bicie *n.* rózgą w ten dzień.

Kindeltag, *sm* -es, dzień *m.* młodzianków.

Ki'nderarzt, *sm.* -es, *pl* -ärzte, lekarz *m* dla chorób dziecięcych.

Ki'nderbild, -es, *pl.* -er, obrazek *m.* dla dzieci.

Ki'nderbewahranstalt, *sf. pl.* -en, ochronka *f.*, przytulisko *n* dla dzieci.

Ki'nderblattern, *pl. f.* ospa *f.*

Ki'nderbrei, *sm.* =es, papka *f.* do karmienia dzieci.

Ki'nderdutte, *sf. pl* =n, naczyńko *n.* (flaszeczka lub sztuczna brodawka) z którego dzieci ssą.

Kinderei', *sf. pl.* =en, dzieciństwo *n.*; — treiben dzieciństwa robić.

Ki'nderfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* dzieci.

Ki'nderfest, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* dla dzieci.

Ki'nderfrau, *sf. pl.* =en, kobieta *f.* do dzieci, piastunka *f.*

Ki'nderfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* dzieci; (=in *sf. pl.* =innen przyjaciółka dzieci.)

Ki'ndergarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogródek dziecięcy, ochronka *f.*

Ki'ndergärtnerin, *sf. pl.* =innen, nauczycielka *f.* w ogródku dziecięcym.

Ki'ndergeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze *pl. m.* pupilarne, małoletnich.

Ki'ndergeschichte, *sf. pl.* =n, powieść *f.* dla dzieci, powiastka dziecinna.

Ki'ndergeschrei, *sn.* =es, krzyk *m.* dzieci.

Ki'nderglaube, *sm.* =ns, dziecinna wiara.

Ki'nderhaft, *adi.* dziecinny; *adv.* —, dziecinnie, po dziecinnemu.

Ki'nderhaube, *sf. pl.* =n, czepeczek *m.* dziecinny.

Ki'nderhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* dla dzieci.

Ki'nderhusten, *sm.* =s, = Keuchhusten.

Ki'nderjahre, *sn. pl.* lata dziecinne, wiek dziecięcy, dzieciństwo *n.*; über die — hinaus sein; aus den =n heraustreten wychodzić, wyjść z dzieciństwa.

Ki'nderklapper, *sf. pl.* =n, grzechotka *f.* dla dzieci.

Ki'nderkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* dziecinna, dziecieca.

Ki'nderkreis, *sm.* =es, *pl.* =e, grono *n.* dzieci, kółko *n.* dziecinne.

Ki'nderlehre, *sf. pl.* =n, nauka *f.* dla dzieci.

Ki'nderlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* (do) dzieci.

Ki'nderleicht, *adi.* tak łatwy, że każde dziecko pojmie; *adv.* tak łatwo, że lada dzieckoby to potrafiło, nadzwyczaj łatwo.

Ki'nderlich, *adi.* dziecięcy.

Ki'nderliebe, *sf.* miłość *f.* dzieci, ku dzieciom.

Ki'nderlos, *adi.* bezdzietny; *adv.* bezdzietnie.

Ki'nderlosigkeit, *sf.* bezdzietność *f.*

Ki'ndermädchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczyna *f.* do dzieci.

Ki'ndermärchen, *sn.* =s, *pl.* —, powiastka *f.*; bajka *f.* dla dzieci.

Ki'ndermarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, jarmark dziecinny (t. j. na którym sprzedają zabawki dla dzieci).

Ki'ndermord, *sm.* =es, *pl.* =e, dzieciobójstwo *n.*

Ki'ndermörder, *sm.* =s, *pl.* —, **Ki'ndermörderin**, *sf. pl.* =innen, dzieciobójca *m.*, dzieciobójczyni *f.*

Ki'ndermutter, *sf. pl* =mütter, matka *f.* dzieciom.

Ki'ndern, = Kindeln.

Ki'ndernarr, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek kochający dzieci do szaleństwa.

Ki'nderpocken, *sf. pl.* ospa *f.*

Ki'nderpossen, *sf. pl.* głupstwa *pl.* dziecinne.

Ki'nderraub, *sm.* =es, porwanie *n.* dziecka, dzieci.

Ki'nderräuber, *sm.* =s, *pl.* —, złoczyńca *m.* rabujący, porywający dzieci.

Ki'nderreich, I. *adi.* obfitujący w dzieci; dużo dzieci mający; II. *sn.* =s królestwo *n.* dzieci, świat dziecinny

Ki'nderrein, *adi.* czysty jak dziecko.

Ki'nderrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, sukienka dziecinna; noch im =e laufen być jeszcze dzieckiem.

Ki'nderspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) gra dziecinna, zabawa dziecinna; 2) zabawka *f.*, igraszka *f.*; das ist für ihn ein — to jest dla niego igraszką.

Ki'nderschuh, *sm.* =es, *pl.* =e, trzewik dziecięcy; er steckt noch in den =en jest jeszcze bardzo dziecinny.

Ki'ndersprache, *sf.* mowa dziecinna, język dziecięcy.

Ki'nderstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, figiel dziecięcy, dziecinny.

Ki'nderstube, *sf. pl.* =n, izba dziecinna.

Ki'nderstuhl, *sm.* =es, *pl.* =stühle, **Ki'nderstühlchen**, *sn.* =s, *pl.* —, stołek *m.*, stołeczek *m.* dziecinny.

Ki'ndertag, *sm.* =es, *pl.* =ge, 1) = Kindeltag; 2) *pl.* =e, dni dziecinne, wiek dziecięcy.

Ki'ndertaufe, *sf. pl.* =n, chrzest *m.* dzieci.

Ki'ndertraum, *sm.* ='s, *pl.* =träume, dziecinny sen; przenośnie: marzenie *n.* o latach dzieciństwa.

Ki'nderwärter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* dzieci, piastun *m.*

Ki'nderwärterin, *sf. pl.* =innen, piastunka *f.*

Ki'nderwäsche, *sf.* bielizna dziecinna. [cinny.

Ki'nderwelt, *sf.* świat dzie-

Ki'nderwiege, *sf. pl.* =n, kolebka *f.* dziecinna.

Ki'nderzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* dzieciństwa.

Ki'nderzeug, *sn.* =es, rzeczy dziecinne, dla dzieci.

Ki'nderzeugen, *sn.* =s, płodzenie *n.* dzieci.

Ki'nderzucht, *sf.* wychowanie *n.* dzieci; karność dziecinna.

Ki'ndesalter, *sn.* =s, wiek dziecinny.

Ki'ndesbeine, *sf. pl.* dziecięce nogi; von =n an od pierwszych lat młodości.

Ki'ndesgefühl, *sn.* =es, *pl.* =e, uczucie *n.* dziecka.

Ki'ndeskind, *sn.* =es, dziecko *n.* (czyjegoś) dziecka, wnuk lub wnuczka.

Ki'ndesliebe, *sf.* przywiązanie *n.*, miłość *f.* dziecka ku rodzicom.

Ki'ndesmord, *sm.* =es, *pl* =e, = Kindermord.

Ki'ndesmörder, = Kindermörder.

Ki'ndesnot, *sf.*, **Ki'ndesnöte**, *pl.* 1) poród *m.*, rodzenie *n.*; in =nöten sein, liegen poród odbywać, rodzić; 2) bole *pl.* przy porodzie.

Ki'ndespflicht, *sf. pl.* =en, powinność *f.* dziecka (względem rodziców).

Ki'ndesteil, *sm.* =es, *pl.* =e, część na (każde) dziecko przypadająca (ze spadku).

Ki'ndesunschuld, *sf.* niewinność *f.* dziecięca.

Ki'ndheit, *sf.* dzieciństwo *n.*, wiek dziecinny; die erste — niemowlęctwo *n.*; von — an od dzieciństwa; damals war diese Wissenschaft noch in ihrer — wówczas była ta umiejętność jeszcze w kolebce; in — verfallen popaść w dzieciństwo, w dziecinnienie.

Ki'ndheitsstufe, *sf. pl.* =n, stopień *m.* dzieciństwa.

Ki'ndisch, *adi.* dziecinny; *adv.* dziecinnie, po dziecinnemu; wie kannst du so — reden? jak możesz tak po dziecinnemu gadać? sich — über etw. freuen cieszyć się z czegoś jak dziecko; — werden popaść w dzieciństwo, zdziecinnieć.

Ki'ndlein, *sn.* =s, *pl.* —, dzieciątko *n.*, dzieciąteczko *n.*

Ki'ndlich, *adi.* dziecięcy, dziecinny; *adv.* po dziecięcemu, po dziecinnemu, jak dziecko; =es Alter wiek dziecięcy; =e Gesinnung usposobienie dziecięce; =e Furcht dziecinna trwoga.

Ki'ndlichkeit, *sf.* dziecięcość *f.*

Ki'ndschaft, *sf. pl.* =en, 1) stosunek dzieci do rodziców; 2) przybranie *n.* za swoje dziecko, adoptacya *f.*

Kinn, *sn.* =es, *pl.* =e, podbródek *m.*, broda *f.*

Ki'nnbacken, *sm.* =s, *pl.* —, szczęka *f.*, (u zwierząt): żuchwa *f.*

Ki'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, rogalek *m.*

Ki'ppe, *sf. pl.* =n, brzeg *m.*, krawędź *f.*; auf der — stehen stać na samym brzegu; przenośnie: być blizkim upadku.

Ki'ppen, 1) *vn.* (haben) stracić równowagę, przechylić się; der Tisch kippt schon und kann leicht umfallen stół tak się już przechylił, że może upaść; er kippte schon już stracił równowagę i miał upaść; mit dem Stuhle — kiwać się ze stołkiem; 2) *va.* (haben) postawić coś na samym końcu, przychylić tak, iż może upaść.

Kipper und Wipper, fałszerz *m.* pieniędzy.

Kipperei', *sf. pl.* =en, fałszowanie *n.* pieniędzy.

Ki'rchbau, *sm.* =es, = Kirchenbau.

Ki'rche, *sf. pl.* =n, 1) kościół *m.*; griechische — cerkiew *f.*; evangelische — kościół ewangelicki; jüdische — bożnica *f.*; 2) nabożeństwo *n.* w kościele; zur — läuten dzwonić na mszę, na nabożeństwo; die — ist aus już po nabożeństwie, nabożeństwo się skończyło; heute ist keine — dziś niema nabożeństwa; wer wird heute — halten kto będzie dziś odprawiał nabożeństwo? während der — podczas nabożeństwa.

Ki'rchenacker, *sm.* =s, rola kościelna.

Ki'rchenagende, *sf.* =n, agenda kościelna.

Ki'rchenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, 1) urząd kościelny; 2) = Hochamt suma *f.*

Ki'rchenbann, *sm.* =es, klątwa kościelna, exkomunika *f.*, interdykt *m.*

Ki'rchenbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik kościelny.

Ki'rchenbesuch, *sm.* =es, *pl.* =e, uczęszczanie *n.*, chodzenie *n.* do kościoła.

Ki'rchenbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, książka kościelna.

Ki'rchenbuße, *sf. pl.* =n, pokuta kościelna.

Ki'rchenchor, *sm.* =es, chór kościelny.

Ki'rchendepartement, (wym.: -tman) *sn.* =s, *pl.* =e, wydział *m.* spraw kościelnych.

Ki'rchendeputation, *sf. pl.* =n, deputacya *f.* do zarządu kościelnego.

Ki'rchendienst, *sm.* =es, służba kościelna.

Ki'rchendieb, *sm.* =es, *pl.* =e, złodziej kościelny.

Ki'rchendiener, *sm.* =s, *pl.* —, (sługa) kościelny.

Ki'rchenfahne, *sf. pl.* =n, chorągiew *f.* na kościele.

Ki'rchenfest, *sn.* =es, *pl.* =e, święto kościelne, uroczystość kościelna.

Ki'rchenfluch, *sm.* =(e)s, = Kirchenbann.

Ki'rchenfriede, *sm.* =ns, zgoda *f.*, pokój *m.*, jedność *f.* kościoła.

Ki'rchengebet, *sn.* =es, *pl.* =e, modlitwa kościelna.

Ki'rchengebot, *sn.* =es, *pl.* =e, przykazanie kościelne.

Ki'rchengebrauch, *sm.* =es, *pl.* =gebräuche, zwyczaj *m.*, obrządek kościelny.

Ki'rchengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze kościelne, będące własnością kościoła.

Ki'rchengemeinde, *sf.* =n, gmina kościelna.

Ki'rchengerät, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęty kościelne.

Ki'rchengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd kościelny.

Ki'rchengesang, *sm.* =(e)s *pl.* =gesänge, śpiew kościelny.

Ki'rchengeschichte, *sf.* dzieje *pl.* kościoła.

Ki'rchengesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa kościelna, przepis kościelny.

Ki'rchenhaft, *adi.* po kościelnemu.

Ki'rchenhaupt, *sn.* =es, głowa kościoła.

Ki'rchenherr, *sm.* =n, *pl.* =en, = Kirchenpatron.

Ki'rcheninspektion, *sf. pl.* =en, nadzór *m.* nad kościołem.

Ki'rchenjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok kościelny.

Ki'rchenkasse, *sf. pl.* =n, kasa kościelna.

Ki'rchenkreis, *m.* =ses, *pl.* =e, parafia *f.*, obwód do kościoła należący.

Ki'rchenkrieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna kościelna, (kościoła z kościołem, albo członków kościoła między sobą).

Ki'rchenländereien, *sf. pl.* grunta *pl. m.*, włości *pl. f.* kościelne.

Ki'rchenlatein, *sn.* =s, łacina kościelna.

Ki'rchenlehen, *sn.* 1) lenno kościelne; 2) prawo *n.* udzielania beneficyów.

Ki'rchenlehre, *sf. pl.* =n, na-

uka *f.* kościoła (przez kościół podana).

Ki'rchenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nauczyciel kościelny; 2) doktor kościoła (= Kirchenvater).

Ki'rchenlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, świeca kościelna; er ist kein — nie posiada szczególnych zdolności.

Ki'rchenlied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń kościelna.

Ki'rchenmusik, *sf.* muzyka kościelna.

Ki'rchenordnung, *sf.* liturgia *f.*, urządzenia *pl.* kościelne.

Kirchenpatro'n, *sm.* =s, *pl.* =e, kolator *m.*, ten, który na beneficyum przedstawia.

Ki'rchenrat, *sm.* =es, *pl.* =räte, 1) rada kościelna, konsystorz *m.*; 2) radca duchowny, konsystoryalny.

Ki'rchenraub, *sm.* =es, świętokradztwo *n.*

Ki'rchenräuber, *sm.* =s, *pl.* —, świętokradca *m.*, ten co kościoły rabuje, okrada.

Ki'rchenrechnung, *sf. pl* =en, rachunek kościelny.

Ki'rchenrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo kanoniczne, kościelne.

Ki'rchenrechtlich, *adi.* kanoniczny, podług prawa kościelnego.

Ki'rchenregel, *sf. pl.* =n, prawidło kościelne.

Ki'rchensache, *sf. pl.* =n, rzecz kościoła dotycząca.

Ki'rchensatzung, *sf. pl.* =en, ustawa kościelna, dogmat *m.*

Ki'rchenschein, *sm.* =es, *pl.* =e, świadectwo kościelne.

Ki'rchenschmuck, *sm. pl.* =es, ozdoba *f.* kościoła, aparaty *pl.* do przystrojenia kościoła.

Ki'rchenschrift, *sf. pl.* =en, pismo rzeczy kościelnych dotyczące.

Ki'rchenschriftsteller, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz kościelny.

Ki'rchenschutz, *sm.* =es, opieka *f.* nad kościołem.

Ki'rchensiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć kościelna.

Ki'rchensprache, *sf. pl.* =n, język kościelny.

Ki'rchenstaat, *sm.* =es, państwo kościelne, papieskie.

Ki'rchenstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, miejsce *n.*, gdzie kto zwykł w kościele stać lub siedzieć.

Ki'rchenstil, *sm.* =es, *pl.* =e, styl *m.* pisarzy kościelnych, w pismach kościelnych używany; styl budowli kościelnych.

Ki'rchenstrafe, *sf. pl.* =n, kara kościelna, kanoniczna.

Ki'rchenstück, *sn.* =es, *pl.* =e, kawałek muzyczny do grania w kościele.

Ki'rchenvater, =s, *pl.* =väter, ojciec *m.*, doktor *m.* kościoła.

Ki'rchenversammlung, *sf. pl.* =en, sobór *m.*, synod *m.*, zbór *m.*

Ki'rchenvisitation, *sf. pl.* =en, wizytacya *f.* kościoła, kościelna.

Ki'rchenschänder, *sm.* =s, *pl.* —, profanator *m.*, ten co kościoły bezcześci.

Ki'rchenvorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, starszy kościelny, prowizor *m.* kościoła.

Ki'rchenwesen, *sn.* =s, sprawy kościelne.

Ki'rchenzettel, *sm.* =s, *pl.* —, kartka, ogłoszenie kościelne, wykaz kazań, tego co będzie śpiewane itd.

Ki'rchenzucht, *sf.* karność kościelna.

Ki'rchfahrt, *sf. pl.* =en, procesya *f.* do kościoła.

Ki'rchgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, pochód *m.*, droga *f.* do kościoła.

Ki'rchgänger, *sm.* =s, *pl.* —, chodzący do kościoła.

Ki'rchhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, cmentarz *m.* (przy kościele).

Ki'rchkind, *sn.* =es, *pl.* =er, należący do parafii.

Ki'rchleute, *pl.* ludzie do kościoła lub z kościoła idący.

Ki'rchlich, *adi.* kościelny; *adv.* po kościelnemu.

Ki'rchmesse, *sf. pl.* =n, (= Kirmes) kiermasz *m.* = Kirchweihfest.

Ki'rchner, *sm.* =s, *pl.* —, kościelny sługa.

Ki'rchspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e,

Ki'rchsprengel, *sm.* =s, *pl.* —, parafia *f.*

Ki'rchtag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień, w którym się nabożeństwo odbywa w kościele.

Ki'rchturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża kościelna.

Ki'rchweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga do kościoła prowadząca.

Ki'rchweih(e), *sf. pl.* =n, 1) poświęcenie *n.* kościoła; 2) = Kirchweihfest.

Ki'rchweihfest, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* poświęcenia kościoła.

Ki'rmes, *sf. pl.* = Kirchmessen, 1) = Kirchweihe; 2) (= Jahrmarkt) kiermasz *m.*

Ki'rre, *adi.* łaskawy (o zwierzętach); obłaskawiony, oswojony, nie dziki, przenośnie: grzeczny, pokorny; jmndn — machen przytrzeć komu rogów, upokorzyć kogo; aha, sie wird —! aha, teraz staje się pokorną!

Ki'rren, *vn.* (haben) 1) (= girren) gęganiem lub gdakaniem wabić młode; 2) obłaskawić, ugłaskać, oswoić.

Ki'rschbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, czereśnia *f.*, czereśniowe drzewo.

Ki'rschbaumholz, *sn.* =es, drzewo czereśniowe, (jako materyał).

Ki'rschbeißer, *sm.* =s, *pl.* —, grubodziób *m.* (rodzaj zięby).

Ki'rschbranntwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wódka czereśniowa; czereśniak *m.*

Ki'rschbraun, *adi.* ciemno czereśniowy.

Ki'rsche, *sf. pl.* =n, czereśnia (owoc i drzewo); mit großen Herren ist nicht gut =n zu essen zła rzecz słudze z panem jadać wiśnie.

Ki'rschfarbe, *sf. pl.* =n, kolor czereśniowy.

Ki'rschfarbig, *adi.* wiśniowy, czereśniowego koloru.

Ki'rschfink, *sm.* =es, *pl.* =e, = Kirschbeißer.

Ki'rschgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród czereśniami zasadzony, czereśniowy sad.

Ki'rschharz, *sn.* =es, żywica *f.* z czereśniowego drzewa.

Ki'rschkern, *sm.* =es, *pl.* =e, pestka *f.* z czereśni.

Ki'rschkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* z czereśniami.

Ki'rschlorbeerbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, wawrzynowa wiśnia.

Ki'rschmus, *sn.* =ses, powidła *pl.*, marmelada *f.* z czereśni.

Ki'rschrot, *adi.* czerwony jak wiśnia.

Ki'rschsaft, *sm.* =es, czereśniowy sok.

Ki'rschsäure, *sf.* czereśniowy kwas.

Ki'rschwasser, *sn.* =s, czereśniówka *f.*

Ki'rschzeit, *sf.* pora czereśniowa, kiedy czereśnie dojrzewają.

Ki'rsei, *sm.* =s, karazya *f.*, kierezya *f.*

Ki'sschen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszeczka.

Ki'ssen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*; — zum Knien klęcznik *m.*

Ki'ssenüberzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, **Ki'ssenzieche**, *sf.* *pl.* =n, poszewka *f.* na poduszkę.

Ki'stchen *sn.* =s, *pl.* —, skrzynka *f.*, skrzyneczka *f.*

Ki'ste, *sf.* *pl.* =n, skrzynia *f.*, paka *f.*

Ki'stenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, stolarz *m.* skrzynie robiący.

Kitt, *sm.* =es, *pl.* =e, kit *m.*

Ki'ttel, *sm.* =s, *pl.* —, kitel *m.*, ubranie płócienne.

Ki'tten, *vn.* (haben) kitować, lepić.

Ki'tzel, *sm.* =s, łechtanie *n.*, łaskotanie *n.*; ich empfinde einen — im Halse czuję w gardle łaskotanie; er empfindet darüber einen heimlichen — czuje z tego tajemną rozkosz; jmndm den — austreiben, etw. zu tun sprawić, że komuś ochota odejdzie uczynienia czegoś.

Ki'tzelig, *adi.* łechtliwy, łaskotliwy; przenośnie: drażliwy; das ist eine =e Sache to jest drażliwa, delikatna sprawa, materya, kwestya.

Ki'tzeligkeit, *sf.* łaskotliwość; przenośnie: drażliwość *f.*

Ki'tzeln, *vn.* (haben) łechtać, łaskotać; den Gaumen — podniebienie łaskotać, drażnić; die Ohren — łechtać, głaskać uszy; *v. refl.* sich kitzeln łaskotać się; wer sich selbst kitzelt, lacht wie er will kto się sam łaskocze, śmieje się jak chce; przenośnie: serdecznie się cieszyć pokryjomu; kitzelt dich nach Namen und Ehre pożądasz sławy i zaszczytu.

Ki'tzler, *sm.* =s, *pl.* —, łechtaczka *f.* (u kobiet).

Kla'brias, *sm.* *ind.* klabrias *m.* (gra w karty).

Kla'dde, *sf.* *pl.* =n brulion *m.*; notatka codzienna.

Kla'ffen, *vn.* 1) nie dobrze przystawać, niedomykać się, odstawać; 2) pęknąć, rozpaść się, rozstąpić się; 3) = kläffen.

Klä'ffen, *vn.* (haben) szczekać (jak mały piesek); paplać o czem bez końca.

Klä'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, szczekacz *m.*

Kla'fter, *sf.* *pl.* =n, (*sn.*) sążeń *m.*, sąg *m.*

Kla'fterholz, *sn.* =es, drzewo sągowe.

Kla'fterlang, *adi.* sążeń długości mający; *adv.* długi na sążeń.

Kla'ftermaß, *sn.* =ßes, miara sążniowa.

Kla'fterscheit, *sn.* =es, *pl.* =e, polano *n.* długości sągowego drzewa.

Kla'ftersetzer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co drzewo w sążnie ustawia.

Kla'gbar, *adi.* 1) to, o co skarżyć można, 2) to, o co skarga jest wniesiona; die Sache ist — o tę rzecz, sprawę jest wniesiona skarga; — werden wegen etw. skargę wnieść o coś; zahlbar und — in Paris płatne i zaskarżalne w Paryżu.

Kla'ge, *sf.* *pl.* =n, 1) skarga *f.*, skarżenie się *n.*, żalenie się *n.*, utyskiwanie *n.*, wyrzekanie *n.*; eine — über etw. erheben, führen żalić się na co, skargi, żale rozwodzić z powodu czegoś; — über schlechte Zeiten utyskiwanie, narzekanie na złe czasy; in laute =n ausbrechen głośno się użalać; ein Brief voller =n list pełen użaleń, zażaleń; 2) skarga *f.*, zaskarżenie *n.*; zażalenie; es sind =n gegen ihn eingelaufen wpłynęły na niego skargi; eine — gegen jmndn aufstellen skargę na kogo podać.

Kla'gebrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* z zażaleniem, zażalenie *n.* na piśmie.

Kla'gegedicht, *sn.* =es, *pl.* =e, wiersz żałobny, tren *m.*; elegia *f.*

Klä'geln, *vn.* (haben) bezustannie się skarżyć.

Kla'gen, I. *vn.* (haben) narzekać, utyskiwać, skarżyć się; über jmndn — skarżyć się na kogo; über schlechte Zeiten — na złe czasy narzekać; II. *va.* (haben) 1) skarżyć kogoś; jmndn vor dem Gerichte — skarżyć kogo przed sądem; vor dem Richter — przed sędzią skarżyć; wegen einer Forderung — o należytość skarżyć; auf die Scheidung — o rozwód skarżyć; auf Schadenersatz — o wynagrodzenie szkody skarżyć; 2) jmndm seine Not — skarżyć się, żalić się przed kimś na biedę; dem Himmel sei es geklagt! Bogu to niech będzie wiadomo! III. *vr.* sich heiser — zachrypnąć z skarżenia się; sich zu Tode — zamęczyć się skargami na śmierć.

Kla'gend, *adi.* = kläglich; =e Töne żałosne tony.

Kla'genswert, *adi.* godzien pożałowania.

Kla'gepunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, przedmiot *m.* skargi.

Klä'ger, *sm.* =s, *pl.* —, skarżący, powód *m.*, oskarżyciel *m.*; wo kein — ist, da ist kein Richter gdzie niema skargi, tam niema sędziego; **Klä'gerin**, *sf.* *pl.* =innen, powódka *f.*, oskarżycielka *f.*

Kla'geruf, *sm.* =es, *pl.* =e, **Kla'gegeschrei**, *sn.* =es, **Kla'geton**, *sm.* =es, *pl.* =töne, wykrzyk *m.*, krzyk, głos *m.*, ton *m.* żałośny.

Kla'geschrift, *sf.* *pl.* =en, = Klagschrift.

Kla'geweib, *sn.* =es, *pl.* =er, płaczka *f.*

Kla'geführer, *sm.* =s, *pl.* —, prowadzący skargę.

Klä'glich, *adi.* żałosny; biedny, nędzny; *adv.*, żałośnie; nędznie.

Kla'gschrift, *sf. pl.* =en, skarga *f.* na piśmie, oskarżenie *n.*, zaskarżenie *n.*

Klamm, *adi.* 1) ciasny; przenośnie: es ist mir — um das Herz ciśnie mnie na sercu; =e Zeiten czasy uciążliwe; 2) gęsty, tęgi, twardy.

Kla'mm(e), *sf. pl.* =n, 1) gardziel *f.*, wąwoz w górach, gdzie strumień płynie.

Kla'mmer, *sf. pl.* =n, klamra *f.*, zwora *f.*, antaba *f.*; nawias *m.*

Kla'mmern, *va.* (haben) klamrować, klamrami wiązać; w nawiasie umieścić; *vr.* sich — uczepić się czego (= anklammern).

Klä'mmerchen, *sn.* =s, *pl.* —, klamerka *f.* [dło *n.*

Kla'mpe, *sf. pl.* =n, wiązadło *n.*

Klang, *sm.* =es, *pl.* Klänge, dźwięk *m.*, brzmienie *n.*, głos *m.*; mit Sang und — z muzyką i śpiewem; metallischer — der Stimme metaliczny ton głosu; liebliche Klänge lube tony.

Kla'nglehre, *sf.* nauka *f.* o głosie, o dźwięku.

Kla'nglos, *adi.* bez dźwięku, bez odgłosu, bezdźwięczny.

Kla'ngvoll, *adi.* pełen dźwięku.

Kla'ngwort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz naśladujący głos lub dźwiek.

Kla'ppe, *sf. pl.* =n, klapa *f.* (u klarnetu i t. d.), zasuwka *f.*, zastawka *f.*, nakrywka *f.*; placha *f.*

Kla'ppen, 1) *vn.* (haben) klapnąć; die Teller — schon talerze już dzwonią; 2) zgadzać się; die Verse — nicht wiersze nie zgadzają się.

Kla'ppenfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna u klapy.

Kla'pper, *sf. pl.* =n, grzechotka *f.*, klekotka *f.*

Kla'ppermühle, *sf. pl.* =n, młyn kołatający.

Kla'ppern, *vn.* (haben) klekotać, grzechotać, szczękać; die Zähne — zęby dzwonią, szczękają.

Kla'pperschlange, *sf. pl.* =n, grzechotnik *m.* (wąż.)

Kla'pptisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* z klapami do spuszczania; stół składany.

Kla'que, (wym.: klak) *sf. pl.* =n, klaka *f.*, najęte oklaski dla aktorów.

Klaqueu'r, (wym.: klakör) *sm.* =s, *pl.* =e, klakier *m.*, klaskacz *m.* najęty.

Klar, *adi.* 1) czysty, przeźroczysty; klare Stimme czysty głos; klare Wahrheit czysta prawda; 2) jasny; ein =er Begriff jasne pojęcie; ich sehe es —, daß ... jasno to widzę, że ...; das ist — to rzecz jasna; du hast dich nicht — ausgedrückt nie jasno się wyraziłeś; das liegt — am Tage to rzecz jasna jak słońce; mit =en Worten seine Meinung sagen powiedzieć swoje zdanie jasno i wyraźnie, bez ogródek; jmndm etw. — machen wyjaśnić komu co; mit etw. ins =e kommen jasno co pojąć; =er Gewinn czysty dochód; die Sache ist nicht klipp und — sprawa nie jest całkiem jasna; =e Fleischbrühe przeźroczysty rosół; der Himmel wird — niebo wypogadza się, staje się czystem; 3) der Teig ist — ciasto jest dość gęste; den Anker zum Fallen — machen przygotować kotwicę do zarzucenia.

Klä'ren, *va.* (haben) klarować, czyścić z mętów; *vr.* der Himmel klärt sich niebo wypogadza się.

Kla'rfädig, *adi.* z cienkich nitek zrobiony, utkany.

Kla'rheit, *sf.* czystość *f.*, jasność *f.*; er trägt mit solcher — vor, daß ... z taką jasnością wykłada, iż ...

Klarine'tte, *sf. pl.* =n, klarnet *m.*

Klarinetti'st, *sm.* =en, *pl.* =en, klarnecista *m.*

Kla'sse, Klassiker, Klassisch zc. = Classe, Classiker, Classisch zc.

Kla'tsch, *intrj.* klatcz! puk!

Kla'tschbüchse, *sf. pl.* =n, pukawka *f.*

Kla'tsche, *sf. pl.* =n, 1) = Klappe; 2) klekotka *f.*

Kla'tschen, 1) *vn.* (haben) klaskać; mit den Händen — rękoma klaskać, w ręce; mit dem Mund — mlaskać ustami; 2) *va.* (haben) jmndm Beifall — bić oklaski, brawo komu dawać; sie klatscht alles ona wszystko wygada; er klatscht es in der ganzen Stadt herum po całem mieście to rozgaduje.

Kla'tscher, *sm.* =s, *pl.* —, gaduła *m.*, plotkarz *m.*

Kla'tscherin, *sf. pl.* =innen, plotkarka *f.*, bajarka *f.*

Klatscherei', *sf. pl.* =en, plotka *f.*

Kla'tschgesellschaft, *sf.* towarzystwo plotkarskie.

Kla'tschhaft, Kla'tschig, *adi.* gadatliwy; lubiący plotki roznosić.

Klau'ben, *va.* 1) przebierać, sortować; 2) objadać, ogryzać.

Klau'e, *sf. pl.* =n, 1) racica *f.*, kopyto *n.* rozdwojone; 2) szpon *m.*, pazur *m.* (drapieżnego zwierza); was er einmal in seine =n bekommt, ist ihm nicht zu entreißen co raz w swoje szpony dostanie, tego nie można mu więcej wydrzeć; 3) narzędzie *n.* służące do wyciągania gwoździ i t. d.

Klau'engeld, *sn.* =es, **Klau'ensteuer**, *sf.* kopytkowe *n.*, opłata *f.* od bydła.

Klau'se, *sf. pl.* =n, cela mnicha.

Klau'sel, *sf. pl.* =n, = Clausel.

Klau'sner, *sm.* =s, *pl.* —, = Einsiedler.

Klavie'r, *sn.* =es, *pl.* =e, fortepian *m.*, klawikord *m.*

Klavie'rmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* fortepianów.

Klavie'rnoten, *sf. pl.* nóty fortepianowe, na fortepian.

Klavie'rsaite, *sf. pl.* =n, struna *f.* na fortepianie.

Klavie'rspieler, *sm.* =s, *pl.* —, fortepianista; ten, który gra na fortepianie.

Klavie'rspielerin, *sf. pl.* =innen, fortepianistka *f.*, ta, która gra na fortepianie.

Klavie'rstück, *sn.* =es, *pl.* =e, kawałek *m.* na fortepian (ułożony; skomponowany).

Kle'ben, 1) *va.* (haben) przylepić; den Zettel an die Wand — przylepić kartkę na ścianie ; 2) *vn.* (haben) lgnąć, przylepić się do czegoś; die Zunge klebt an dem Gaumen język lgnie do podniebienia, kołkiem mi stoi; es bleibt an der Wand — mógłoby przylepić się do ściany; etw. an den Fingern — lassen zwędzić co, ukraść; an einer Gewohnheit — ściśle się trzymać jakiegoś zwyczaju; es bleibt nichts bei ihm — nic go się nie trzyma, wszystko zapomina.

Kle'bewerk, *sn.* =es, *pl.* =e, lepianka *f.*, lepianina *f.*

Kle'bricht, *adi.* lepki.

Kle'brig, *adi.* lepki; *adv.* lepko.

Kle'brigkeit, *sf.*, lepkość *f.*

Kle'cken, *vn.* (haben) 1) kroplami co wypuszczać; mit der Tinte, mit der Feder, dem Pinsel — plamy robić atramentem, piórem, pędzlem; 2) udać się, powieść się.

Kle'ckerei, *sf. pl.* =en, bazgranina *f.*; gryzmoły *pl.*

Kle'ckmaler, *sm.* =s, *pl.* —, bazgracz *m.* (o malarzu).

Kle'cks, *sm.* =ses, *pl.* =se, kleks *m.*, plama *f.*, żyd *m.*

Kle'cksen, = Klecken 1).

Kle'cksig, *adi.* poplamiony, zababrany; — schreiben pisać nieporządnie.

Klee, *sm.* =s, koniczyna.

Klee'bau, *sm.* =es, uprawa *f.* koniczyny.

Klee'blatt, *sn.*=es, *pl.*=blätter, listek *m.* koniczyny.

Klee'salz, *sn.* =es, sól szczawiowa.

Klee'wiese, *sf. pl.* =n, łąka koniczyną zasiana.

Klei, I. *sm.* =es, ił *m.*, lepki grunt; II. *sf. plur.* =en otręby *pl.*

Klei'acker, *sm.* =s, iłowaty grunt, pole.

Klei'ben, = Kleben.

Kleid, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) suknia *f.*, szata *f.*, odzienie *n.*; Kleider anziehen suknie wdziać, oblec się w szaty; =er ausziehen, ablegen zdjąć suknie; Kleider machen Leute z sukni o ludziach sądzą; jak cię widzą, tak cię piszą; jakie odzienie, takie radzenie; 2) wogóle i przenośnie: okrycie *n.*; das — der Unschuld szata niewinności.

Klei'den, *va.* 1) ubierać kogo lub co, (ołtarz, ambonę) stroić, przystrajać; sich — *v. refl.* ubierać się; er kleidet sich nach der Mode modnie się ubiera; jmndn — ubrać kogo, dać mu odzienie; przenośnie: die Wiese kleidet sich mit Gras und mit Blumen łąka stroi się w trawę i kwiaty; 2) jako strój zdobić kogo; być dla niego stosownym, przyzwoitym; dieser Rock, diese Farbe kleidet dich am besten w tej sukni, w tym kolorze ci najlepiej; przenośnie: Bescheidenheit kleidet den Jüngling skromność zdobi młodzieńca; die Lüge in das Gewand der Wahrheit zu — kłamstwo ubrać w pozory prawdy; die Formen, in welche sich der Gedanke kleidet . . . formy, jakie przybrała ta myśl. . .

Klei'dchen, *sn.* =s, *pl* —, sukienka *f.*

Klei'derbesen, *sm.* =s, *pl.* —, miotełka *f.* do sukien.

Klei'derbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do sukni.

Klei'derhandel, *sm.* =s, 1) handel *m.* sukniami; — treiben handlować sukniami; 2) magazyn *m.* sukni.

Kleiderhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec *m.* sukniami handlujący.

Klei'derhändlerin, *sf. pl.* =innen, kupcowa *f.* sukniami handlująca.

Klei'derkammer, *sf. pl.* =n, szatnia *f.*, garderoba *f.*

Klei'derkasten, *sm.* =s, *pl.* —, = Kleiderschrank.

Klei'dermacher, *sm.* =s, *pl.* —, krawiec *m.*

Klei'dermarkt, *sm.*, =es, *pl.* =märkte, targ *m.*, gdzie suknie sprzedają.

Klei'derlos, *adi.* nie mający sukien; *adv.* bez sukien.

Klei'dermode, *sf. pl.* =n, moda *f.* (noszenia) sukien.

Klei'dermotte, *sf. pl.* =n, mól *m.* w sukniach się gnieżdżący.

Klei'dernarr, *sm.* =en, *pl.* =en, strojniś, człowiek lubiący się stroić; elegant *m.*

Klei'dernärrin, *sf. pl.* =innen, strojnisia *f.*, elegantka *f.*

Klei'derordnung, *sf.* ustawa ograniczająca zbytek w sukniach, przypisująca porządek w strojach.

Klei'derpracht, *sf.* przepych *m.* w strojach.

Klei'derrechen, *sm.* wieszadło *n.*

Klei'derschrank, *sm.* =es, *pl.* =schränke, szafa *f.* na suknie.

Klei'dertracht, *sf. pl.* =en, ubiór *m.*, moda *f.*; die — vorschreiben przepisać, jak się każdy ma nosić, ubierać.

Klei'dervorrat, *sm.* =es, *pl.* =vorräte, zapas *m.* sukien, garderoba *f.*

Klei'derzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, garderoba *f.*, szatnia *f.*

Klei'dung, *sf. pl.* =en, ubiór *m.*, odzież *f.*, przyodziewek *m*; jmndn mit — versehen oporządzić kogo, w odzież go opatrzyć, odziać go.

Klei'dungsstück, *sn.* =es, *pl.* =e, część do ubioru należąca; suknia *f.*, ubiór *m.*

Kleie, *sf.* = Klei 1) 2).

Klei'enbier, *sn.* =es, piwo *n.* z otręb.

Klei'enbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, chleb *m.* z otręb, z otrębami.

Klei'erde, *sf.* ziemia iłowata.

Klei'icht, *adi.* otrębiasty, wyglądający jak otręby.

Klei'ig, *adi.* otrębiany.

Klein, *adi.* mały; drobny; in einer =en Stunde za małą godzinę; warte eine =e Weile poczekaj małą chwilę; =e Augen machen robić małe oczka, przymrużyć oczy; das ist ihm ein =es to jest dla niego drobnostką; ein — wenig nieco, trochę, cokolwiek; haben Sie ein — wenig Geduld miej pan chwilę cierpliwości; — und groß, alles drängte sich um ihn mali i wielcy wszyscy cisnęli się koło niego; =es Geld drobne pieniądze; wechseln Sie mir einen Zehner in =es Geld zmień mi pan dziesiątkę na drobne; =e Fischchen drobne rybki; etw. in =e Stücke schneiden na drobne

kawałki co pokrajać, połamać; — (brechen) stoßen potłuc; Holz — machen drzewo łupać, rąbać drobno; etw. den =sten Umständen nach erzählen opowiadać co z najdrobniejszymi szczegółami; mein Kleiner mój mały (synek); deine Kleine twoja mała (córeczka); im =en verkaufen cząstkowo sprzedawać; im =en handeln cząstkowy handel prowadzić; =er Geist mały duch, małostkowy duch; von zwei Übeln muß man das =ste nehmen z dwojga złego trzeba mniejsze wybrać; mit kleinem fängt man an, mit großem hört man auf małem zaczyna się, na wielkiem kończy się.

Klei'nachtel, *sn.* =s, *pl.* —, mała ósemka (format *m.* książki).

Klei'näugig, *adi.* małooki.

Klei'nbärtig, *adi.* małą bródkę mający.

Klei'nbauer, *sm.* =s i =n, *pl.* =n, chłop *m.*, kmieć *m.*

Klei'nbild, *sn.* =es, *pl.* =er, miniatura *f.*

Klei'nbinder, *sm.* =s, *pl.* —, bednarz *m.*, co małe, drobne statki pobija.

Klei'nblätterig, *adi.* o małych liściach.

Klei'ndenkend, *adi.* myślący o małych rzeczach; małostkowy, drobnostkowy.

Klei'ngeist, *sm.* =es, *pl.* =er, człowiek miałkiego rozumu.

Klei'ngeistig, *adi.* małoduszny.

Klei'ngemälde, *sn.* =s, *pl.* —, miniatura *f.*, obraz w miniaturze.

Klei'ngewehrfeuer, *sn.* =s, ogień *m.* z ręcznej broni.

Klei'ngläubig, *adi.* niedowierzający, nieufający.

Klei'ngläubigkeit, *sf.* niedowierzanie *n.*, nieufność *f.*; bojaźliwość *f.*

Klei'nhandel, *sm.* =s, handel cząstkowy, drobny.

Klei'nhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec prowadzący handel cząstkowy.

Klei'nheit, *sf.* małość *f.*, drobność *f.*

Klei'nherzig, *adi.* słabego serca, nie mający serca; bojaźliwy, trwożliwy.

Klei'nigkeit, *sf. pl.* =en, drobnostka *f.*, bagatela *f.*, fraszka *f.*, mała rzecz.

Klei'nigkeitsgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, ubieganie się o drobnostki.

Klei'nigkeitskrämer, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek lubiący się zajmować fraszkami.

Klei'nkörnig, *adi.* drobnoziarnisty.

Klei'nlich, *adi.* małostkowy, drobiazgowy, drobnostkowy; eine =e Rache nizka zemsta.

Klei'nlichkeit, *sf.* małostkowość *f.*, drobiazgowość *f.*, drobnostkowość *f.*

Klei'nmut, *sm.* =es, **Klei'nmütigkeit**, *sf.* zwątpienie *n.*, nieufność *f.* w swe siły; brak *m.* odwagi.

Klei'nmütig, *adi.* zwątpiały, upadły na duchu, nieśmiały; nie mający odwagi; jmndn — machen odebrać komu odwagę, nieśmiałym kogo uczynić; — werden upaść na duchu.

Kleino'd (**Klei'nod**), *sn.* =es, *pl.* =e, (Kleinodien) klejnot *m.*

Klei'nschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.*

Klei'nstädter, *sm.* =s, *pl.* —, mieszczanin *m.* z małego miasta, mieszczuch *m.*, małomieszczanin *m.*, parafianin *m.*

Kleinstädterei', *sf.* parafiańszczyzna *f.*

Klei'nstädtisch, *adi.* i *adv.* po małomieszczańsku, małomieszczański, parafiański; *adv.* po parafiańsku.

Klei'ster, *sm.* =s, klajster *m.*

Klei'sterig, *adi.* klajstrowaty; *adv.* klajstrowato.

Klei'stern, *va.* (haben) klajstrować, lepić klajstrem.

Kle'mme, *sf. pl.* =n, 1) kluba *f.*, kleszcze *pl.*, 2) miejsce ciasne; den Feind in der — haben mieć nieprzyjaciela w ciasnym kącie, w matni; den Feind in die — bekommen, bringen nieprzyjaciela osaczyć; in die — kommen biedy sobie narobić, kłopotu się nabawić; in der — sein być w obrotach, w tarapatach, między młotem a kowadłem.

Kle'mmen, *va.* (haben) cisnąć, przeć, gnieść; jmndn an die Wand — przyprzeć, przycisnąć kogo do ściany; sich hinter die Tür, in einen Winkel — wcisnąć się za drzwi, do kąta.

Kle'mpern, *vn.* (haben) blachę kuć na kowadle.

Kle'mpner, *sm.* =s, *pl.* —, blacharz *m.*

Kle'mpnerarbeit, *sf. pl.* =en, robota blacharska.

Kle'mpnerhandwerk, *sn.* =(e)s, blacharskie rzemiosło, blacharstwo *n.*

Kle'mpnergesell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik blacharski.

Kle'mpnerware, *sf. pl.* =n, towar blacharski.

Kle'pper, *sm.* =s, *pl.* —, szkapa *f.*

Klerika'l, *adi.* klerykalny.

Klerikali'smus, *sm.* klerykalizm *m.*

Kle'rus, *sm.* kler *m.*

Kle'tte, *sf. pl.* =n, (rośl.) łopian *m.*; wie eine — an jmndm kleben, sich an jmndn anhängen czepiać się kogo jak łopian.

Kle'tterer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co łazi, drapie się.

Kle'ttern, *vn.* (haben i sein) drapać się, wspinać się; er hat eine Stunde geklettert, bis er den Felsen erklettert hat drapał się godzinę, nim się wdrapał na skałę.

Kle'tterstange, *sf. pl.* =n, drąg *m.*, słup *m.* do wspinania się po nim.

Kle'tterwurz, *sf. pl.* =en, łopian *m.*

Klie'ben, 1) *vn.* (sein) rozkleić się, pęknąć; 2) *va.* rozłupać.

Klie'big, *adi.* łupny.

Kli'ma, *sn.* =s, klimat *m.*

Kli'mawechsel, *sm.* =s, zmiana *f.* klimatu.

Kli'max, *sm. ind.* stopniowanie *n.*

Kli'mmen, *vn.* (sein) klimmst, klimmt, klomm, geklommen, (= Klettern) wspinać się.

Kli'mpern, *vn.* (haben) brzdąkać.

Kli'ngbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, woreczek *m.* z dzwonkiem,

z którym dziad po kościele chodzi.

Kli'nge, *sf. pl.* =n, klinga *f.*, żelazo *n.*, ostrze *n.*; wir werden es mit der — ausmachen żelazem się rozprawimy, rzecz rozstrzygniemy; jmndn vor die — fordern wyzwać kogo na pałasze, na pojedynek; alles über die — springen lassen wszystkich w pień wyciąć, wyrżnąć co do jednego; przenośnie: nicht bei der — bleiben nie trzymać się założenia, odstępować od materyi.

Kli'ngel, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.*; die — geht ktoś dzwoni.

Kli'ngelbeutel = Klingbeutel.

Kli'ngeln, *vn.* (haben) dzwonić; an die Tür — dzwonić u drzwi.

Kli'ngeln, *sn.* =s, dzwonienie *n.*

Kli'ngen, *vn.* (haben) klang, geklungen; 1) dźwięczeć, brzmieć; diese Sprache klingt rauh ta mowa, język brzmi ostro, grubo; klingende Münze brzęcząca moneta; das klingt schön to brzmi pięknie; miło brzmi w uszach; das klingt seltsam to dziwnie brzmi; das klingt anders to znowu inaczej brzmi, to znowu inna rzecz; 2) sie klangen auf seine Gesundheit zabrzękli, trącili się szklankami za jego zdrowie.

Kli'ngenschmied, *sm.* =es, *pl.* =e, ten co klingi robi.

Kli'ngerschlitten, *sm.* =s, *pl.* —, sanki *pl.* z dzwonkami.

Kli'nik, *sf. pl.* =en, klinika *f.*

Kli'nke, *sf. pl.* =n, klamka *f.*

Kli'nken, *vn.* (haben) za klamkę chwytać (dla otworzenia lub zamykania drzwi).

Kli'nkhaken, *sm.* =s, *pl.* —, kluczka *f.*, hebel *m.* u zamka.

Kli'nkschaft, *sm.* =es, *pl.* =e, klamka *f.* (bez zamku).

Kli'nkschloß, *sn.* =sses, *pl.* schlösser, zamek *m.*, u którego klamkę kluczem się podnosi.

Kli'nkschön, *adi.* czysty, klarowny, bez osadu.

Kli'nse, *sf. pl.* =n, szpara.

Kli'nsel, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.*

Kli'nseln, *vn.* (haben) dzwonić.

Kli'ppe, *sf. pl.* =n, ostra skała stercząca z morza, rafa *f.*, szkopuł *m.*

Kli'ppen, *vn.* (haben) dzwięczyć wydając ton naśladujący „klip“.

Kli'ppenbock, *sm.* =es, kozioł łażący po skałach.

Kli'ppensteiger, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek łażący po skałach.

Kli'ppenvoll, *adi.* pełen skał, skalisty.

Kli'pp(en)fisch, *sm.* =es, *pl.* =e, sztokfisz *m.* na skałach suszony.

Kli'ppig, *adi.* skalisty, ostre skały w sobie zawierający.

Kli'ppkanne, *sf. pl.* =n, dzban *m.*, konewka *f.* z zapadającą nakrywką.

Kli'ppkram, *sm.* =es, kram *m.* towarów brzęczących.

Kli'ppenwerk, *sn.* =es, naczyńka brzęczące do zabawy dla dzieci, zabawki *pl.*

Kli'rren, *vn.* (haben) szczękać (jak łańcuchy, miecze), dźwięczeć, brzęczeć; mit den Gläsern — brzękać szklankami; mit den Waffen — szczękać bronią.

Kli'rren, *sn.* =s, szczęk *m.*, brzęk *m.*, szczękanie *n.*, brzękanie *n.*

Klitsch, *sm.* =es, 1) = Klecks; 2) klask *m.*; jmndm einen — geben klasnąć, chlasnąć, klapnąć kogo.

Kli'tschen, *vn.* (haben) klaskać, klasnąć.

Klö'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, pęczek *m.*, zwitek *m.*; ein — Flachs pęczek lnu.

Klo'ben, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pęk *m.*, kukła *f.*, snopek *m.*; 2) kleszcze *pl.*, szczypce *pl.*, kluba *f.*, skobel *m.* (na który się zakłada wrzeciądz, polano, drzewo).

Klo'benholz, *sn.* =es, drzewo *n.* w polanach.

Klo'benseil, *sn.* =es, *pl.* =e, powróz *m.*, lina *f.* zapuszczona w krążek windy.

Klo'pfe, *sf. pl.* =n, okładanie *n.* kogo razami; jmndn in die — kriegen dostać kogo w ciasny kąt; jmndn in eine — bekommen dostać kogo w swoje ręce.

Klö'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) serce *n.* u dzwonu; 2) klepadło *n.*, narzędzie *n.* do klepania; 3) pałeczka *f.* do bębnienia.

Klo'pfen, I. *vn.* (haben) 1) pukać, stukać, kołatać; an die Tür — pukać do drzwi; an das Fenster — pukać do okna; das Herz klopft mir serce mi bije (mocno); mein Herz klopft ihm Liebe moje serce miłością bije dla niego, ku niemu; auf den Busch — ciągnąć kogo za język; 2) klepać; jmndn auf die Backen —, auf die Schultern — klepać kogo po policzku, ramieniu; II. *va.* (haben) 1) tłuc co; jmndn — tłuc, bić, okładać kogo; 2) in etw. — wbijać w co; einen Nagel in die Wand — wbijać gwóźdź w ścianę: aus etw. — wytrzepać z czego; den Staub aus den Kleidern — kurz wytrzepać z sukien.

Klo'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, pukacz *m.*, stukacz *m.*, ten, co tłucze.

Klo'pffechter, *sm.* =s, *pl.* —, szermierz *m.*, zapaśnik *m.* (na kułaki).

Klopffechterei', *sf. pl.* =en, szermierstwo *n.* (szczególnie na kułaki); przenośnie: zwadliwość *f.*

Klo'pfhengst, *sm.* =es, *pl.* =e, ogier wywałaszony.

Klo'pfholz, *sn.* =es, klepacz *m.* tłuczek *m.*, trzepaczka *f.*

Klo'pfjagen, *sn.* =s, polowanie *n.* przez wystraszanie zwierzyny z krzaków.

Klo'pfkeule, *sf. pl.* =n, (w bednarstwie) pobijadło *n.*, pałka *f.*, którą się pobija obręcze.

Klö'ppel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Klöpfel *m.*; 2) klocek do robienia koronek, sznurków i t. d.

Klö'ppeln, *va.* (haben), Spitzen — koronki robić na klockach.

Klopps, *sm.* =es, zraz *m.*; das =fleisch zrazówka *f.*

Kloß, *sm.* =ßes, *pl.* Klöße, 1) bryła *f.*; 2) kluska *f.*, knedel *m.*; er spricht als wenn

er Klöße im Munde hätte mówi jak gdyby miał kluski w gębie.

Klö'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, kluseczka *f.*, knedelek *m.*

Klo'ßig, *adi.* 1) kluskowaty; 2) brylasty.

Klo'ster, *sn.* =s, *pl.* Klöster, klasztor *m.*; ins — gehen, sich in ein — begeben pójść, wstąpić do klasztoru, do zakonu.

Klo'sterbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, **Klo'sterbewohnerin,** *sf. pl.* =innen, mieszkaniec klasztorny, mieszkanka klasztorna; mnich *m.*, zakonnica *f.*

Klo'sterbrauch, *sm.* =es, *pl.* =bräuche, zwyczaj klasztorny.

Klo'sterbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, braciszek *m.* w klasztorze.

Klo'sterfrau, *sf. pl.* =en, zakonnica *f.*, mniszka *f.*

Klo'stergang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, korytarz *n.* klasztorny; droga *f.* do klasztoru.

Klo'stergarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród klasztorny.

Klo'stergebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek klasztorny, do klasztoru należący.

Klo'stergeistliche, *sm.* =n, *pl.* =n, zakonnik *m.*

Klo'stergelehrsamkeit, *sf.*, nauka *f.*, erudycya *f.* klasztorna.

Klo'stergelübde, *sn.* =s, *pl.* —, ślub zakonny.

Klo'sterhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe podwórze klasztorne.

Klo'sterkirche, *sf. pl.* =n, kościół klasztorny.

Klo'sterleben, *sn.* =s, życie zakonne, klasztorne.

Klö'sterlich, *adi.* klasztorny; *adv.* po klasztornemu.

Klo'stermauer, *sf. pl.* =n, mur *m.* koło klasztoru.

Klo'sterpforte, *sf. pl.* =n, furta klasztorna.

Klo'sterrat, *sm.* =es, rada zakonna.

Klo'sterschule, *sf. pl.* =n, szkoła klasztorna.

Klo'sterschwester, *sf. pl.* =n, siostra *f.* w klasztorze, zakonnica *f.*

Klo'sterstand, *sm.* =es, stan zakonny.

Klo'sterstrafe, *sf. pl.* =n, kara zakonna.

Klo'sterturm, *sm.* =es, *pl.* =türme, wieża klasztorna, klasztoru.

Klo'stervorsteher, *sm.* =s, *pl.* —, przeor *m.*, gwardyan *m.* klasztoru.

Klo'stervogt, *sm.* =es, *pl.* =vögte, syndyk *m.* klasztoru.

Klo'stervolk, *sn.* =es, klasztorna zgraja.

Klo'sterwesen, *sn.* =s, wszystko tyczące się klasztorów.

Klo'sterzucht, *sf.* karność klasztorna.

Klo'sterzwinger, *sm.* =s, *pl.* —, więzienie klasztorne; = Klosterhof, podwórze klasztorne.

Klotz, *sm.* =es, *pl.* Klötze, kloc *m.*, pniak *m.*, kłoda *f.*; przenośnie: drab *m.*, drągal *m.*

Klo'tzbeute, *sf.* barć w pniu wyrąbana, ul *m.* z pniaka.

Klö'tzchen, *sn.* =s, *pl.* —, klocek *m.*

Klo'tzköpfig, *adi.* twardej głowy.

Klo'tzwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wózek *m.* na kółkach z klocków.

Klub, (Klubb) *sm.* =s, *pl.* =s, klub *m.*, kasyno *n.*, towarzystwo *n.*

Klu'bgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość do klubu wprowadzony.

Klu'bmitglied, *sn.* =es, *pl.* =er, członek *m.* klubu.

Kluft, *sf. pl.* Klüfte, rozpadlina *f.*; przepaść *f.*

Klü'ftig, *adi.* popękany.

Klug, *adi.* mądry; *adv.* mądrze; roztropny; *adv.* roztropnie; rozsądny; *adv.* rozsądnie; ein =er Rat mądra rada; — handeln mądrze postępować; durch Schaden wird man — nieszczęście uczy rozumu; mądry Polak po szkodzie; ich kann aus der Sache, aus ihm nicht — werden nie mogę tego, jego zrozumieć; jetzt bin ich so — wie vorher takim mądry teraz jak byłem pierwej; du bist nicht — das Geschenk auszuschlagen nie mądrze robisz, że nie przyjmujesz tego daru; der Klügste gibt nach kto ma więcej rozumu ten ustępuje; eine kluge Frau (znaczy także:) wróżka *f.*

Klügelei', *sf. pl.* =en, mędrkowanie *n.*

Klü'geln, *vn.* (haben) mędrkować.

Klu'gheit, *sf.* rozsądek *m.*, roztropność *f.*; die — einer Maßregel roztropność użytego środka.

Klu'gheitslehre, *sf. pl.* =n, nauka *f.* roztropności.

Klü'gler, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek lubiący mędrkować.

Klü'glich, *adi.* roztropnie.

Klü'gling, *sm.* =s, *pl.* =e, mędrek *m.*

Klump, Klumpen, *sm.* =s, *pl.* Klumpen, 1) bryła *f.* (ziemi, śniegu), gruzeł *m.*, nieobrobiona masa; 2) klomb *m.* (drzewek, kwiatów); 3) kupa *f.*

Klü'mpchen, *sn.* =s, *pl.* —, bryłka *f.*

Klü'mperig, *adi.* brylasty, gruzłowaty.

Klümpern, sich — *vr.* 1) rozpadać się w bryłki; 2) grupić się, w gruzełki się zbijać.

Klu'mpig, *adi.* brylasty, bryłkowaty.

Klu'ppe, *sf. pl.* =n, 1) kluba *f.* 2) obcęgi *pl.*, szczypce *pl.* 3) eine — Vögel pewna ilość ptaków zabitych na patyczkach.

Klystie'r, *sn.* =s, *pl.* =e, lewatywa *f.*; jmndm ein — setzen zrobić komu lewatywę.

Klystie'ren, *va.* (haben) dawać komu lewatywy.

Klystie'rspritze, *sf. pl.* =n, lewatywa *f.*

Knä'blein, *sn.* =s, *pl.* — chłopczyk *m.*

Kna'be, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopiec *m.*; von einem =n entbunden werden chłopca wydać na świat; als ich noch Knabe war kiedym jeszcze był chłopcem.

Kna'benalter, *sn.* =s, wiek *m.* chłopięcy.

Kna'benart, *sf.* sposób chłopięcy.

Kna'benhaft, *adi.* dziecinny; *adv.* po dziecinnemu.

Kna'benmäßig, *adi.* chłopięcy, dziecinny; *adv.* po chłopięcemu.

Kna'benschänder, *sm.* =s, *pl.* —, pederasta *m.*

Kna'benschändung, *sf. pl.* =en, pederastya *f.*

Kna'benschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* dla chłopców.

Kna'benstimme, *sf. pl.* =n, głos chłopięcy.

Kna'benstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, postępek dziecinny, chłopca godny; ich erinnere mich an meine =e przypominam sobie moje figle chłopięce.

Kna'benzeit, *sf.* czas *m.* chłopięcego wieku.

Kna'cken, 1) *vn.* (haben) trzeszczeć, trzasnąć, pęknąć z trzaskiem; jmndn hauen, daß die Schwarte knackt walić kogo, że aż skóra trzeszczy; 2) *va.* (haben) zgryźć, zgnieść, stłuc co.

Kna'ckerig, *adi.* trzeszczący.

Kna'ckern, *vn.* (haben) trzeszczeć.

Kna'ckmandel, *sf. pl.* =n, migdał *m.* w skorupie.

Kna'ckweide, *sf. pl.* =n, wierzba krucha.

Kna'ckwurst, *sf. pl.* =würste, serdelka *f.*

Kna'gge, *sf. pl.* =n, gruby kawał; eine — Brot kawał chleba.

Knall, *sm.* =es, huk (z wystrzału); einen — von sich geben huk wydać, huknąć; — und Fall na łeb, na szyję, szybko, raptownie.

Kna'llbüchse, *sf. pl.* =n, pukawka *f.*

Kna'llen, *vn.* (haben) huknąć, trzasnąć, trzaskać (z bicza).

Kna'llen, *sn.* =s, hukanie *n.*, trzaskanie *n.*

Kna'llgold, *sn.* =es, złoto strzelające.

Kna'llkugel, *sf. pl.* =n, ku l trzaskająca.

Kna'llkügelchen, *sn.* =s, *pl.* —, kulka strzelająca.

Kna'llpulver, *sn.* =s, proszek *m.* wybuchający.

Kna'llsilber, *sn.* =s, srebro strzelające.

Knapp, *adi.* ciasny, szczupły, skąpy; =e Zeiten czasy uciążliwe, ciężkie; mit =er Not z wielką biedą; *adv.* das Kleid liegt — an suknia ciasno, obcisło leży; — zumessen skąpo mierzyć; es waren drei Ellen — gemessen było zaledwie trzy łokcie; jmndn — halten trzymać kogo krótko, na szczupłym obroku; es geht — her skąpe mamy życie; es war — zugeschnitten było skąpo skrojone.

Kna'ppe, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) giermek *m.*; 2) chłopak *m.* u młynarza, w górnictwie i t. d.

Kna'ppheit, *sf.* ciasność *f.*, szczupłość *f.*

Kna'ppsack, *sm.* =es, *pl.* =säcke, torba *f.*

Kna'rre, *sf. pl.* =n, grzechotka *f.*

Kna'rren, *vn.* (haben) skrzypieć.

Kna'rricht, *adi.* skrzypliwy.

Kna'rrig, *adi.* skrzypiący.

Knast, *sm.* =es, *pl.* =e, sęk *m.*

Kna'ster, *sm.* =s, knaster *m.*, tytoń *m.*

Kna'stern, *vn.* (haben) 1) trzeszczeć, strzelać; 2) knaster palić.

Knäuel, *sm.* =s, *pl.* —, kłębek *m.*; etw. auf einen — winden na kłębek coś nawijać.

Knäu'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, kłębeczek *m.*, kłębuszek *m.*

Knauf, *sm.* =es, *pl.* Knäufe, guz, guzik *m.*; gałka *f.*, główka *f.* (laski), głowica *f.*, makowica *f.*

Knau'ser, *sm.* =s, *pl.* —, sknera *m.*, kutwa *m.*, liczykrupa *m.*, skąpiec *m.*

Knau'serin, *sf. pl.* =innen, sknera, skąpica, kutniarka *f.*

Knauserei', *sf.* sknerstwo *n.*, skąpstwo *n.*

Kna'userig, *adi.* skąpy, brudny; *adv.* skąpo, brudno.

Knau'sern, *vn.* (haben) skąpić.

Kne'bel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) knebel *m.*; 2) kłykieć *m.* u palca.

Kne'beln, *va.* (haben) 1) kneblować kogo; 2) krępować kogo.

Kne'belspieß, *sm.* =es, *pl.* =e, oszczep *m.*

Knecht, *sm.* =es, *pl.* =e, parobek *m.*, sługa *m.*, pachołek *m.*, giermek *m.*; niewolnik *m.*, służalec *m.*

Knechterei', *sf. pl.* =en, parobkostwo *n.*, niewolnicza uległość.

Kne'chteln, **Kne'chten**, *vn.* (haben) niewolniczo ulegać komu, grać u niego rolę parobka, być uniżonym sługą.

Kne'chtisch, *adi.* niewolniczy; *adv.* niewolniczo; =en Gehorsam von jmndm verlangen niewolniczej uległości wymagać od kogo.

Kne'chtlich, *adi.* niewolniczy, służalczy.

Kne'chtsarbeit, *sf. pl.* =en, parobcza praca.

Kneif, *sm.* =es, *pl.* =e, nożyk szewski.

Knei'fen, *va.* (haben) szczypać; uszczypnąć; jmndn in den Arm — uszczypnąć kogo w ramię.

Knei'pe, *sf. pl.* =n, 1) szynkownia *f.*, szynk *m.*, gospoda *f.* 2) uczta *f.*, biesiada *f.* w gospodzie.

Knei'pschenke, *sf. pl.* =n, szynkownia *f.*

Knei'pschröter, *sm.* =s, *pl.* —, jelonek *m.* (zool.)

Knei'pzange, *sf. pl.* =n, kleszcze *pl.*

Kne'ten, *va.* (haben) gnieść, wygniatać, miesić, miętosić co.

Kne'ttrog, *sm.* =es, *pl.* =tröge, dzieża *f.*, koryto *n.* do wygniatania ciasta.

Knick, *sn.* =es, *pl.* =e, płot *m.* z chrustu.

Kni'ckebein, *sm.* =s, *pl* =e mieszanka *f.* likierów.

Kni'cken, I. *vn.* (haben) pęknąć z trzaskiem; 2) zginać kolana, nogi idąc; II. *va.* (haben) stłuc co, nałamać co.

Kni'cker, *sm.* =s, *pl.* —, = Knauser.

Knicks, *sm.* =ses, *pl.* =se, 1) pęknięcie *n.*; 2) dyg *m.*, dygnięcie *n.*, ukłon *m.*; einen — machen dyg zrobić, dygnąć.

Kni'cksen, *vn.* (haben) dygać, dygnąć.

Knie, *sn.* =es, *pl.* —, kolano *n.*; sich auf die — niederlassen upaść na kolana, uklęknąć; vor jmndn auf die — fallen

upaść przed kim na kolana; vor jmndn die — beugen zgiąć przed kim kolana; etw. über das — brechen zrobić co byle zbyć, na kolanie coś zrobić; mit jmndm über das — gespannt sein żyć z kim w niezgodzie.

Knie'band, *sn.* =es, *pl.* =bänder, podwiązka *f.*

Knie'beugend, *adi.* zginający kolana; *adv.* ze zgięciem kolan.

Knie'beugung, *sf.* *pl.* =en, zgięcie *n.* kolan, czołobitność *f.*

Knien, (haben i sein) klęczeć; er hat vor mir eine Stunde gekniet klęczał przede mną godzinę; er ist vor ihm auf die Erde gekniet kleknął przed nim na ziemi; ich habe mich müde gekniet zmęczyłem się klęczeniem.

Knie'riem(en), *sm.* =s, *pl.* =me, =men, pociegiel *m.* (u szewców.)

Knie'röhre, *sf.* *pl.* =n, rurka zgięta w kolano.

Knie'scheibe, *sf.* *pl.* =n, goleń *f.*

Knie'schnalle, *sf.* *pl.* =n, sprzączka *f.* do spodni pod kolanem.

Knie'stück, *sn.* =es, *pl.* =e, portret *m.* przedstawiający osobę po kolana.

Knie'tief, *adi.* głęboki po kolana.

Kniff, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) uszczypnięcie *n.*, znak z uszczypnięcia; zagięcie (w papierze); 2) podstęp *m.*, sztuczka *f.*, fortel *m.*, wykręt; einen — spielen figla wypłatać; jmndn durch seine =e täuschen podstępami swymi kogo złudzić.

Kni'pptasche, *sf.* *pl.* =n, teka *f.* ze sprężyną do zamykania.

Knirps, *sm.* =ses, *pl.* =se, malec *m.*, pędrak *m.*, karzeł *m.*, smarkacz *m.*

Kni'rschen, 1) *vn.* (haben) skrzypieć, trzeszczeć; mit den Zähnen — zgrzytać zębami; 2) *va.* gnieść co trzeszczącego.

Kni'stergold, *sn.* =es, skrzypiące blaszki mosiężne.

Kni'stern, 1) *vn.* (haben) trzeszczeć, trzaskać, skrzypieć, szeleścić; 2) *va.* chrupać.

Kni'tter, *sm.* =s, *pl.* —, fałda *f.* ze zmięcia.

Kni'ttern, 1) *vn.* (haben) trzeszczeć; 2) *va.* miąć, miętosić, gnieść co.

Kni'tterig, *adi.* pomięty, zmięty.

Kno'bel, Kno'blauch, *sm.* =s, czosnek *m.* (rośl.).

Kno'blauchbirne, *sf.* czosnówka *f.* (gruszka).

Knö'chel, *sm.* =s, *pl.* —, kostka *f.* (u nogi, ręki); kostka do grania.

Kno'chen, *sm.* =s, *pl.* —, kość *m.*; jmndm die — im Leibe zerschlagen kości komu połamać; es ist an ihm nichts als Haut und — niema na nim nic, tylko skóra i kości.

Kno'chenartig, *adi.* kostny, kościsty.

Kno'chenauswuchs, *sm.* =es, narośl kostna.

Kno'chenbau, *sm.* =es, budowa kostna; kościec *m.*

Kno'chenbruch, *sm.* =s, *pl.* =brüche, złamanie *n.* kości.

Kno'chenfraß, *sm.* =es, pruchnienie *n.* kości.

Kno'chenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, kostnica *f.*

Kno'chenlehre, *sf.* (medyc.) nauka *f.* o kościach; osteologia *f.*

Kno'chenlos, *adi.* bezkostny; *adv.* bez kości.

Kno'chenmann, *sm.* =es, śmierć (przenośnie.)

Kno'chenmark, *sn.* =es, szpik *m.* kości.

Knö'chern, *adi.* kościany.

Kno'chig, *adi.* kościsty.

Knö'del, *sm.* =s, *pl.* —, knedel *m.*

Kno'llen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) guz *m.*, gruczoł *m.*; 2) ein — Brot kawał chleba; 3) główka *f.* (u roślin.)

Kno'llengewächs, *sn.* =es, *pl.* =e, roślina *f.* główkowata, kolankowa, cebulkowata.

Kno'llig, *adi.* główkowaty, cebulkowaty.

Knopf, *sm.* =es, *pl.* Knöpfe, guzik *m.*; gałka *f.* (na lasce).

Knö'pfchen, *sn.* =s, *pl.* —, guziczek *m.*, gałeczka *f.*

Knö'pfen, *va.* (haben) zapiąć na guziki.

Kno'pfform, *sf.* *pl.* =en, forma *f.* na guziki.

Kno'pfgießer, *sm.* =s, *pl.* — guzikarz *m.*, ten co metalowe guziki robi.

Kno'pfloch, *sn.* =s, *pl.* =löcher, dziurka *f.* na guzik.

Kno'pfmacher, *sm.* =s, *pl.* —, guzikarz *n.*, szmuklerz *n.*

Kno'pfmacherhandwerk, *sn.* =es, guzikarstwo *n.*

Kno'rpel, *sm.* =s, *pl.* =n, chrząstka *f.*

Kno'rpelig, *adi.* chrząstkowaty.

Kno'rren, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kostka *f.* (u nogi), chrząstka *f.* (u palców); 2) guz *m.*; 3) sęk *m.*, kolanko *n.* u roślin.

Kno'rricht, *adi.* sękowaty.

Kno'rrig, *adi.* sękaty, guzowaty.

Kno'spe, *sf.* *pl.* =n, pęcz *m.*, pączek *m.* (u roślin); =n bekommen, treiben, gewinnen pączków dostawać, pączki wypuszczać.

Kno'spen, *vn.* (haben) pączki puszczać.

Kno'spenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* z pączków.

Kno'spig, *adi.* mający na sobie pączki.

Knö'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, węzełek *n.*

Kno'ten, *sm.* =s, *pl.* —, 1) sęk *m.* (w drzewie); 2) kolanko (w źdźble); 3) oczko *n.*, pączek *m.* (u roślin); 4) guz *m.* na ciele ludzkiem; 5) węzeł; einen — knüpfen, machen, schürzen.

Kno'ten, *sm.* =s, *pl.* —, 1) węzeł *m.*, guz *m.*; einen — machen, schürzen, knüpfen węzeł zrobić, zawiązać; etw. in einen — binden w węzeł coś związać; den — lösen węzeł rozwiązać (także przenośnie); auf einen schwierigen — stoßen natrafić na rzecz zawiłą, zawikłaną; da sitzt (steckt) der —! w tem sztuka, w tem sęk! 2) sęk *m.* (w drzewie); kolanko *n.* (w źdźble), guz *m.* (w ciele ludzkiem).

Kno'ten, *va.* geknotet (imiesłów) z węzłami, węzły mający.

Kno'tenlos, *adv.* bez węzłów; bez sęków.

Kno'tenlösung, *sf. pl.* -en, rozwiązanie *n.* węzła; także przenośnie: rozwiązanie węzła dramatycznego.

Kno'tenperücke, *sf. pl.* -n, peruka *f.* węzłowata, z włosami w węzeł powiązanymi.

Kno'tenschnur, *sf. pl.* -schnüre, sznur *m.* z guzami.

Kno'tenschrift, *sf. pl.* -en, pismo węzłowe.

Kno'tenschürzung, *sf.* zadzierżgnięcie *n.*, zawiązanie węzła (także przenośnie: dramatycznego).

Kno'tenseil, *sn.* -es, *pl.* -e, lina *f.* z węzłami.

Kno'tenstock, *sm.* -es, *pl.* -stöcke, kij sękaty.

Knö'terich, *sm.* -s, (rośl.) rdest *m.*

Kno'tig, *adi.* sękaty; kolankowaty.

Knuff, *sm.* -es, *pl.* Knüffe, uderzenie *n.* pięścią, kułakiem; jmndm Knüffe geben kułakami kogo okładać.

Knu'ffen, *va.* (haben) jmndn — kułakować kogo, okładać kogo kułakami, pięścią.

Knü'pfen, *va.* węzełek zrobić u czego, przywiązać co do czego; Bande der Freundschaft — zadzierzgnąć węzły przyjaźni; die Zukunft an die Gegenwart — przyszłość z teraźniejszością połączyć; es — sich verschiedene Erinnerungen an diesen Tag różne wspomnienia z tym dniem się łączą, do tego dnia są przywiązane.

Knü'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, kij *m.*, drąg *m.*

Knu'rren, *vn.* (haben) warczeć (jak pies); przenośnie: gderać, mruczeć; 2) es knurrt mir im Magen, im Leibe w brzuchu mi burczy.

Knu'rren, *sn.* -s, warczenie *n.*, mruczenie *n.*

Knu'te, *sf. pl.* -n, knut *m.*

Knü'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, kij *m.*, drąg *m.*, pałka *f.*; wer Vögel fangen will, muß nicht mit -n unter sie werfen kto chce ptaki łapać, nie powinien między nie kijami rzucać.

Knü'ttelbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* z prętów zbita.

Knü'ttelreime, Knüttelverse, *pl. sm.* rymy, wiersze liche, częstochowskie.

Ko'balt, *sm.* -s, (mineral.) kobalt *m.*

Ko'baltglanz, *sm.* -es, kobaltokrusz *m.*

Ko'balthaltig, *adi.* kobalt w sobie zawierający.

Ko'ber, *sm.* -s, *pl.* — kobiałka *f.*

Ko'bold, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) dyabełek *m.*, duch *m.*, kobold *m.*; 2) koziołek *m.*; einen — schießen koziołka przewrócić.

Koch, I. *sm.* -(e)s, *pl.* Köche, 1) kucharz *m.*; **Kö'chin**, *sf. pl.* -innen, kucharka *f.*; es sind nicht alle Köche, welche lange Messer tragen nie wszyscy, co noszą długie noże, są kucharzami; viele Köche verderben den Brei gdzie kucharek sześć, tam niema co jeść; durch einen guten Koch wird ein Herr nicht witzig mając dobrego kucharza nie jest pan jeszcze dowcipnym; II. *sn.* -(e)s, -er koch *m.*, legumina *f.*

Ko'chbar, *adv.* zdatny do gotowania.

Ko'chbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka kucharska.

Ko'chen, 1) *va.* (haben) gotować, warzyć; sie versteht zu — ona umie gotować; in Wein gekochtes Fleisch mięso gotowane we winie; es wird überall mit Wasser gekocht wszędzie gotuje się w wodzie; 2) *vn.* (haben) das Wasser kocht schon woda już kipi; die Weintrauben kochen winogrona dojrzewają; das Blut kocht in meinen Adern krew we mnie wrze; es kocht in ihm alles wszystko w nim kipi, wrze, gotuje się; er kocht vor Wut dysze wściekłością, z wściekłości.

Ko'chen, *sn.* -s, gotowanie *n.*; das — verstehen rozumieć się na gotowaniu, umieć gotować.

Ko'cher, *sm.* -s, *pl.* —, ten co gotuje, warzy.

Kö'cher, *sm.* -s, *pl.* —, sajdak *m.*, kołczan *m.* (na strzały).

Ko'chfeuer, *sn.* -s, ogień do gotowania (przy nim).

Ko'chgefäß, *sn.* -ßes, *pl.* -ße, naczynie kuchenne.

Ko'chgerät, -es, *pl.* -e, 1) sprzęt kuchenny; 2) sprzęty, statki kuchenne.

Ko'chholz, *sn.* -es, drzewo *n.* do palenia pod kuchnią.

Ko'chkunst, *sf. pl.* -künste, sztuka kucharska.

Ko'chloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher, dół *m.* w ognisku, gdzie się naczynie wstawia do warzenia.

Ko'chlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, warzecha *f.*

Ko'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do gotowania.

Ko'chsalz, *sn.* -es, warzonka *f.*, sól warzona, kuchenna.

Ko'chstück, *sn.* -es, *pl.* -e, kawałek (n. p. mięsa) do gotowania przeznaczony.

Ko'chtopf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, garnek kuchenny, do gotowania.

Ko'chwein, *sm.* -es, *pl.* -e, wino do potraw.

Kö'der, *sm.* -s, *pl.* —, przynęta *f.*, wabik *m.*

Kö'dern, *va.* 1) przynętę przyczepić do czego; eine Angel — przynętę przyczepić do wędki; 2) nęcić, łowić, wabić.

Ko'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, kufer *m.*

Ko'fferchen, *sn.* -s, *pl.* —, kuferek *m.*, kufereczek *m.*

Ko'gel, *sm.* -s, *pl.* —, szczyt *m.* góry.

Kohl, *sm.* -(e)s, (rośl.) kapusta *f.*, kiel *m.* (jarzynny).

Ko'hle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.*; glühende — węgiel żarzący się; -n brennen, Holz zu -en brennen węgle palić; etw. zu einer — verbrennen, in eine — verwandeln spalić, zamienić co na węgiel; przenośnie: wie auf glühenden -n stehen, sitzen stać, siedzieć jak na szpilkach; glühende -n auf jmnds Haupt sammeln zbierać węgle żarzące nad czyją głową.

Ko'hlenartig, *adi.* weglisty.

Ko'hlenbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, węglarz *m.*

Kohlenbrennerei', *sf. pl.* -en, węglarnia *f.*

Ko'hlendampf, *sm.* =es, swąd *m.* z węgli.

Ko'hlenfeuer, *sn.* =s, węgle palące się.

Ko'hlenflöß, *sm.* =ßes, *pl.* =ße, pokład *m.* węgli (w górnictwie).

Ko'hlengestübbe, *sn.* =s, drobne węgle, okruchy *pl.* z węgla.

Ko'hlenhandel, *sm.* =s, handel *m.* węglami.

Ko'hlenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* węglami, kupiec handlujący węglami.

Ko'hlenhändlerin, *sf. pl.* =innen, kobieta węglami handlująca.

Ko'hlenkammer, *sf. pl.* =n, komórka *f.* na węgle.

Ko'hlenkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.* na węgle.

Ko'hlenpulver, *sn.* =s, proszek *m.* z węgli.

Ko'hlensack, *sm.* =es, *pl.* =säcke, worek *m.* na węgle.

Ko'hlensauer, *adi.* z kwasem węglanym połączony; =e Kalkerde węglan *m.* wapna.

Ko'hlensäure, *sf.* (chem.) kwas węglowy.

Ko'hlenschaufel, *sf. pl.* =n, łopatka *f.*, szufla *f.*, do węgli.

Ko'hlenschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, statek *m.* z węglami.

Ko'hlenschoppen, *sm.* =s, *pl.* —, szopa *f.* na węgle.

Ko'hlenschwarz, *adi.* czarny jak węgiel.

Ko'hlenstaub, *sm.* =es, proch *m.* z węgli.

Ko'hlenstift, *sm.* =es, *pl.* =e, węgiel *m.* do rysowania.

Ko'hlenstoff, *sm.* =es, węglik *m.*

Ko'hlentopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek *m.* z węglami żarzącymi się.

Ko'hlenwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, węglarka *f.*

Ko'hlenzange, *sf. pl.* =n, obcęgi *pl.* do ognia.

Köhler, *sm.* =s, *pl.* —, węglarz *m.*

Kö'hlerglaube, *sm.* =s, ślepa wiara.

Kö'hlerhütte, *sf. pl.* =n, chata węglarska.

Ko'hlgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród warzywny.

Ko'hlgärtner, *sm.* =s, *pl.* —, ogrodnik warzywny, ogrodnik warzywa hodujący.

Ko'hlkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, główka *f.* kapusty.

Ko'hlkraut, *sn.* =es, biała kapusta.

Ko'hllaus, *sf.* (zool.) mszyca *f.*

Ko'hlmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ jarzynowy, warzywny.

Ko'hlmeise, *sf. pl.* =n, sikora *f.*

Ko'hlmotte, *sf. pl.* =n, mszyca kapustna.

Ko'hlpechschwarz, *adi.* czarny jak węgiel.

Ko'hlrabi, *sm. ind.* **Kohlrübe**, *sf. pl.* =n, kalarepa *f.*

Ko'hlraupe, *sf. pl.* =n, liszka *f.*, gąsienica kapustna.

Ko'hlschwarz, *adi.* czarny jak węgiel.

Kohlweißling, *sm.* =s, *pl.* =e, kapustnik *m.* (motyl).

Ko'je, *sf. pl.* =n, budka *f.* na okręcie.

Koko'n, *sm.* =s, *pl.* =s, kokon *m.* (jedwabnictwo).

Ko'kos, = Cokos.

Ko'lbe, *sf. pl.* =n; *sm.* =n, *pl.* =n; **Ko'lben**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) gruby koniec, głowa *f.* u pałki; 2) pałka *f.*; 3) kolba *f.* (u strzelby); 4) główka *f.* u rośliny; 5) czupryna *f.*, głowa krótko ostrzyżona; 6) rożek *m.*, guz, z którego róg wyrasta (n. p. u jelenia); 7) w mechanice tłok *m.* w cylindrze.

Ko'lben, I. *va.* (haben) 1) o zbożu: dojrzałe kłosy obrywać z czego; den Mais — głowy kukurydzy obrywać, obłamywać; 2) (w ruszn.karstwie) wygładzać; II. *vn.* (haben) (= Kolben bekommen) o jeleniu: rożków dostawać.

Ko'lbenbacke, *sf. pl.* =n, przykład *m.*, u kolby strzelby.

Ko'lbenblech, *sn.* =es, okucie *n.* kolby (u strzelby) u dołu.

Ko'lbenhals, *sm.* =ses, szyja *f.*, ujęcie *n.*, u kolby (n. p. karabinu.)

Ko'lbenhub, *sm.* =es, skok *m.*, tłok, poruszenie *n.* tłoka (u maszyny.)

Ko'lbenliederung, *sf. pl.* =en, uszczelnienie *n.* tłoka (u maszyny).

Ko'lbenmoos, *sn.* =ses, (rośl.) widłak *m.*, likopodyum *n.*

Ko'lbenstange, *sf. pl.* =n, (mechanika) trzon *m.* tłoka (u maszyny).

Ko'lbig, *adi.* sękowaty, sękaty.

Ko'lik, *sf. pl.* =en, (patologia) kolika *f.*, kolki *pl. f.*

Ko'ller, *sm.* =s, *pl.* 1) kołnierz *m.*, kołnierzyk *m.*, półkoszulek *m.*; kurtka *f.* serdak *m.*; 2) cholera końska.

Ko'llerig, *adi.* choleryczny (koń).

Ko'llern, I. *va.* (haben) 1) toczyć się z łoskotem, katulać się; 2) golgotać, gulgotać (o indyku); 3) mieć cholerę końską; II. *va.* (haben) toczyć coś, katulać co; III. *v. impers.* es kollert mir im Leibe burczy mi w żołądku.

Ko'lon, *sn.* =s, *pl.* =s, dwukropek *m.*

Kolo'ß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, kolos *m.*, olbrzymi posąg, ogrom *m.*

Kolossa'l, *adi.* kolosalny, olbrzymi.

Kolporta'ge, (wym.: kolportaż) *sf. pl.* =n, kolportaż *m.*; obnośny handel książkami i czasopismami.

Kolporteu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, kolporter *m.*, obnoszący i sprzedający książki i dzienniki.

Kolportie'ren, *va.* (haben) obnosić, kolportować.

Ko'lter, *sm.* =s, *pl.* —, (= Steppdecke) kołdra *f.*, derka *f.*

Kome't, *sm.* =en, *pl.* =en, kometa *f.*

Ko'metenschweif, *sm.* =es, *pl.* =e, ogon *m.*, warkocz *m.* komety.

Ko'metenspiel, *sn.* =es, *pl.* =e, (Kartenspiel) gra w karty, zwana kometa.

Ko'mik, *sf.* komika *f.*, komedya *f.*, rzecz zabawna.

Ko'miker, *sm.* =s, *pl.* —, komik *m.*

Ko'misch, *adi.* komiczny, śmieszny, zabawny; *adv.* ko-

micznie; =er Kerl komiczny chłop, zabawna sztuka; es war wirklich — zu . . . doprawdę śmiać się chciało, patrząc na . . ., komicznie prawdziwie było . . .

Ko'mma, *sn.* =s, *pl.* **Kommata,** 1) przecinek *m.*; 1) koma *f.*, bardzo mały interwał między tonami.

Kommanda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, komendant *m*, dowódca *m.*

Kommandie'ren, *va.* i *vn.* (haben) komenderować, dowodzić, rozkazywać; zur Attacke — dać rozkaz do ataku.

Komma'ndo, *sn.* =s, *pl.* =s, komenda *f.*, rozkaz *m.*; das — antreten objąć dowództwo, komendę.

Ko'mmen, kommst, kommt, kam, bin gekommen I. *vn.* przyjść, przybyć; ich komme gleich zaraz przyjdę; er kommt schon już idzie; komm zu mir przyjdź do mnie, pójdź do mnie; Sie — zu spät przychodzisz pan za późno; wer zuletzt kommt, schließt die Tür kto ostatni przychodzi, zamyka drzwi; wer zuerst kommt, mahlt zuerst kto pierwej przychodzi, ten miele najpierw; er kommt gefahren, geritten jedzie w powozie, konno; er kommt gelaufen, gerannt przybiega, nadbiega; hüpfend und jubelnd kommt er mir das zu melden skacząc i wykrzykując z radości przybywa mi o tem donieść; über den Fluß — przebyć rzekę; ins Gefängnis — dostać się, pójść do więzienia; in ein Amt — dostać się na urząd, do urzędu; wie ist der Brief in deine Hände gekommen? jak się dostał ten list w twoje ręce? zu jmndm oft, manchmal, niemals — bywać u kogo często, niekiedy, wcale nie bywać; wie bist du auf den Gedanken, darauf gekommen? jakeś przyszedł, wpadł na tę myśl? unter die Leute — wyjść na świat, między ludzi; die Jahre — und gehen lata przychodzą i upływają; kommt Zeit, kommt Rat albo über Nacht kommt guter Rat czas przyniesie radę, przez noc przyjdzie dobra rada; wir kamen auf ihn zu sprechen rozpoczęliśmy o nim rozmawiać; er kommt sie holen przyszedł po nią; zur Welt — przyjść na świat, narodzić się; sie kamen scharf albo hart aneinander ostro się starli ze sobą; jmndm in den Weg — wejść komu w drogę, przeszkadzać komu; bald kamen wir auf diesen Gegenstand zu sprechen wkrótce zaczęliśmy mówić o tym przedmiocie; ich kann jetzt nicht darauf — nie mogę sobie teraz przypomnieć tego; ich werde schon hinter das Geheimnis — dowiem ja się o tej tajemnicy, wykryję tę tajemnicę; er sucht ihm auf die Spur zu — usiłuje go wyśledzić; mir soll einer — und sagen . . . niechby do mnie ktoś przyszedł i powiedział . . .; den Arzt — lassen posłać po lekarza; dahin dürfen Sie es nicht — lassen . . . nie wolno panu dopuścić, ażeby przyszło do . . .; der soll mir nur wieder —! niechno mi się on jeszcze raz pokaże! ihm kam der Gedanke, zu . . . przyszło mu na myśl; darin kommt ihm niemand gleich w tem nikt mu nie dorówna; hüte dich, daß er nicht über deine Papiere kommt strzeż się, żeby się nie dostał do twoich papierów; ich bin mit der Arbeit schon so weit gekommen, daß . . . jużem tak daleko postąpił z moją robotą, że . . .; ich möchte gern das Werk beendigen, aber ich kann nicht dazu — chciałbym chętnie ukończyć to dzieło, ale nie mogę zabrać się do tego; ich werde schon mit ihm albo damit zurecht — już ja sobie dam z nim albo z tem radę; auf seine Kosten — wyjść na swoje (= Kosten); mit jmndm aufeinander — ułożyć się z kim; um etw. — stracić, postradać co; das kommt hiebei nicht in Betracht na to się tu niema względu; kommst du mir so, so komme ich dir so! jak ty mnie, tak ja tobie, jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie; was bald kommt, vergeht auch bald co prędko powstaje, to prędko ginie, co nagle to po dyable; die Brille kommt ins Futteral okulary należą się do futerału; abhanden— zginąć; abhanden gekommene Briefe mit Wertangabe zatracone listy z podaną wartością; das kommt mir nicht aus dem Sinn ciągle o tem pamiętam; der Wunsch kommt aus dem Herzen życzenie to płynie z serca; in die Lehre — pójść na naukę, do terminu (w rękodzielnictwie); in andere Hände — przejść w inne ręce, na własność kogo innego; ihr Blut komme über ihn! krew jej niech na jego głowę spadnie!; keine Klage kommt über seine Lippen żadnej skargi nie wydają jego usta; wehe ihm, wenn er je wieder unter meine Hände kommt! biada mu, jeśli kiedykolwiek jeszcze dostanie się w moje ręce!; die Suppe kommt vor dem Braten zupę należy podać przed pieczenią; seine Unschuld ist zu Tage, an den Tag gekommen niewinność jego wyszła na jaw, na światło dzienne; die Ehe kam nicht zu stande małżeństwo nie przyszło do skutku; wie — Sie dazu, mir zu drohen? jakiem prawem pan mi grozisz? skąd pan przychodzi do tego, żeby mi grozić? — II. *v. impers.* es kommt zum Kampf przychodzi do walki; wie kommt es, daß . . . skąd to pochodzi, że . . .; er redet, wie es ihm in den Mund kommt mówi, co mu ślina na język przyniesie; es kommt manchmal so, daß . . . zdarza się czasem, że . . .

Komödia'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, komedyant *m.*

Komödia'ntentum, *sn.* =s, Komediantenschaft *sf.* *pl.* =en, stan *m.* komedyantów; życie komedyanckie.

Komödia'ntin, *sf. pl.* =innen, komedyantka *f.*

Komödia'ntisch, Komödia'ntenhaft *adi.* komedyancki; *adv.* po komedyancku.

Komö'die, *sf. pl.* =n, komedya *f.*; — spielen grać komedyę (właściwie i przenośnie).

Komö'diendichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta piszący komedye, komedyopisarz *m.*

Komö'dienschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, komedyopisarz *m.*

Komst, *sm.* =es, 1) zsiadłe kwaśne mleko; 2) kapusta kiszona.

Kö'nig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, król *m.*; er wurde zum — ausgerufen obwołano go królem; im Namen des =s w imieniu króla; der — von Frankreich król francuski; der — der =e król królów (Bóg); der Löwe ist der — der vierfüßigen Tiere lew jest królem czworonożnych zwierząt; er war der — des Festes on był królem uroczystości; glücklich wie ein — szczęśliwy jak gdyby król jaki; w grze w karty: den — ausspielen króla zadać; w grze w kręgle: den — schieben, werfen wywrócić króla.

Kö'nigin, *sf. pl.* =nnen, królowa *f.*; — Mutter, — Witwe królowa matka, królowa wdowa; die — seines Herzens królowa, dama jego serca; — des Tages (Sonne) król dnia; — der Nacht księżyc *m.*

Kö'niglich, *adi.* królewski; *adv.* po królewsku; das =e Haus dom królewski: sich — amüsieren bawić się po królewsku, wybornie; =es Leben królewszczyzna *f.*; die — Gesinnten z królem trzymający, rojaliści.

Kö'nigreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, królestwo *n.*

Kö'nigsapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, ananas *m.*

Kö'nigsbinde, *sf. pl.* =n, dyadem *m.*, opaska *f.* królewska.

Kö'nigschaft, *sf.* godność królewska.

Kö'nigsfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* króla; stronnik *m.* króla, rojalista *m.*

Kö'nigskerze, *sf. pl.* =n, dziewanna *f.* (roślina).

Kö'nigskrone, *sf. pl.* =n, korona królewska.

Kö'nigsmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz królewski.

Kö'nigsmord, *sm.* =es, *pl.* =e, królobójstwo *n.*

Kö'nigsmörder, *sm.* =s, *pl.* —, królobójca *m.*

Kö'nigsmörderin, *sf. pl.* =nnen, królobójczyni *f.*

Kö'nigspurpur, *sm.* =s, purpura królewska.

Kö'nigsschießen, *sn.* =s, strzelanie *n.* na króla kurkowego.

Kö'nigsschuß, *sm.* =sses, strzał królewski.

Kö'nigssitz, *sm.* =es, *pl.* =e, tron królewski *f.*, siedziba *f.*, rezydencya *f.* króla.

Kö'nigssohn, *sm.* =es, *pl.* =söhne, królewicz *m.*, syn *m.* króla.

Kö'nigsthron, *sm.* (=)s, *pl.* =e, tron królewski.

Kö'nigstitel, *sm.* =s, tytuł królewski, króla.

Kö'nigstochter, *sf. pl.* =töchter, córka *f.* króla, królewna *f.*

Kö'nigswahl, *sf. pl.* =en, wybór *m.*, elekcya *f.* króla.

Kö'nigswasser, *sn.* =s, (chemia) woda królewska.

Kö'nigswürde, *sf. pl.* =n, godność królewska.

Kö'nigtum, *sn.* =s, królestwo *n.*, godność *f.* króla.

Kö'nisch, *adi.* konieczny, stożkowaty.

Konku'rs, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) konkurs *m.*, upadłość *f.* kupiecka; 2) konkurs *m.*, współubieganie się o co.

Konku'rseröffnung, *sf.* otwarcie *n.* konkursu.

Konku'rsmasse, *sf.* masa konkursowa.

Kö'nnen, ich kann, du kannst, er kann, wir — &c., konnte, habe gekonnt, habe ... können; I. *vn.* (haben) módz; wir konnten nicht weiter fahren nie mogliśmy dalej jechać; ich kann nicht dafür nie jestem temu winien, nie odpowiadam za to; das kann man nicht wissen tego nie można wiedzieć; es kann wohl heute noch schneien może jeszcze dzisiaj śnieg padać; er kann das Geld verloren haben on mógł zgubić pieniądze; er konnte nicht gesehen werden nie można go było widzieć; ich habe nicht kommen — nie mógłem przyjść; er schrie, was er konnte krzyczał ile mógł, ze wszystkich sił; II. *va.* (haben) umieć co; eine Sprache — władać jakim językiem; dieses Lied kann ich auswendig tę pieśń umiem na pamięć; das Gekannte wieder vergessen zapomnieć to co się umiało.

Kontu'r, *sf. pl.* =en, kontur *m.*; zarys *m.* die =en eines Gemäldes entwerfen naszkicować kontury, zarysy obrazu.

Kopa'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kopal *m.*; (gatunek drzewnej żywicy, gumy.)

Kope'ke, *sf. pl.* =n, kopijka *f.*, pieniądz miedziany rosyjski.

Kopf, *sm.* =es, *pl.* Köpfe, głowa *f.* (w znaczeniu właściwem u ludzi i zwierząt i niewłaściwie n. p. u kapusty, u szpilki, gwoździa i t. d.); — hoch! głowa do góry! er zahlte für jeden — 100 Kronen płacił po 100 koron za głowę (człowieka lub bydlęcia); ein guter, offener — dobra, otwarta głowa; ein harter, seichter — twarda, płytka głowa; ein scharfsinniger — bystra głowa; es fehlt ihm nicht an — głowy mu nie braknie t. j. zdolności; ich habe keinen — für die Mathematik nie mam zdolności do matematyki; er hat es im =e ma to w głowie, pojął to; aus dem =e z głowy, z pamięci (mówić); das wird ihn den — kosten głową to przepłaci. tj. życiem; hitziger — zapalona głowa, człowiek porywczy; und wenn du dich auf den — stellst, choćbyś i na głowie stanął, choćbyś nie wiedzieć co robił; mit dem — wider die

Wand rennen głową mur chcieć przebić; ich weiß nicht, wo mir der — steht nie wiem, gdzie mam głowę; ich habe so viel im =e, daß . . . tyle mam na głowie, że . . .; den — voll haben pełną mieć głowę albo pełno mieć w głowie (myśli); ich möchte meinen — zum Pfande lassen, daß dem so ist! głowę dałbym za to, że tak jest! das will mir nicht in den — to mi nie lezie do głowy, nie mogę tego pojąć; den — verlieren stracić głowę; er hat sich das in den — gesetzt wbił sobie to w głowę; er ist nicht auf den — gefallen nie w ciemię go bito; jmndm den — waschen zmyć komu głowę, wyłajać kogo; sich den — zerbrechen łamać sobie głowę; die Schmach fällt auf seinen — hańba na jego głowę spada; einen Preis auf jmnds — setzen nagrodę ustanowić za czyją głowę (życie); Sie handeln nur nach Ihrem — pan działa tylko wedle swojej głowy; bis über den — in Schulden stecken siedzieć w długach po uszy; von — zu Fuß od stóp do głowy; der — saust mir noch von allem, was ich gehört habe w głowie mi jeszcze szumi od tego, com słyszał; alles auf den — stellen przewrócić wszystko do góry nogami; sich nach fremdem =e richten postępować wedle obcej głowy, obcych myśli; jmndm auf dem =e tanzen kołki komu ciosać na głowie; lernen, daß der — raucht tak się uczyć, że się aż z głowy kurzy; viel Köpfe, viel Sinne albo so viel Köpfe, so viel Sinne co głowa to rozum; die Hände über dem =e zusammenschlagen załamać ręce (ze zdziwienia etc.).

Ko'pfader, *sf. pl.* =n, żyła głowna.

Ko'pfarbeit, *sf. pl.* =en, robota umysłowa.

Ko'pfbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, mycie *n.* głowy.

Ko'pfbedeckung, *sf. pl.* =en, okrycie *n.* głowy.

Ko'pfbein, *sn.* =es, *pl.* =e, (w anatom.) kość głowiasta.

Ko'pfbinde, *sf. pl.* =n, opaska *f.* na głowę.

Ko'pfbrechen, *sn.* =s, łamanie *n.* głowy; das kostet albo macht — to wymaga łamania głowy, na tem trzeba dobrze sobie nałamać głowę.

Ko'pfbrechend, *adj.* łamania głowy wymagający (np. praca).

Ko'pfbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* w głowach (w łóżku).

Ko'pfbürste, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do czesania głowy.

Kö'pfchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kopf, główka *f.*

Kö'pfen, I. *va.* (haben) 1) ścinać (głowę); 2) wierzchołki (drzew) ścinać, obłamywać; II. *vn.* (haben) w główki się zwijać (jak sałata, kapusta).

Ko'pfförmig, *adj.* mający kształt głowy, główkowaty; *adv.* na kształt głowy.

Ko'pfgeld, *sn.* =es, pogłówne *n.*, podatek *m.* od głowy, podatek osobisty.

Ko'pfgeschwulst, *sf. pl.* =en, opuchnienie *n.* głowy.

Ko'pfhaar, *sn.* =es, *pl.* =e, = Haupthaar.

Ko'pfhänger, *sm.* =s, *pl.* —, skromniś *m.*, świętoszek *m.*

Ko'pfhängerin, *sf. pl.* =nnen, skromnisia *f.*, świętoszka *f.*

Kopfhängerei', *sf. pl.* =en, zwieszanie *n.* głowy przez udaną skromność lub pobożność.

Ko'pfhautschuppen, *sf. pl.* łupież *m.* na głowie.

Kö'pfig, *adj.* głowiasty.

Ko'pfkohl, *sm.* =es, kapusta głowiasta, kiel *m.*

Ko'pfkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* głowy.

Ko'pflaus, *sf. pl.* =läuse, wesz *f.* z głowy, na głowie.

Ko'pfleer, *adj.* pustogłowy.

Ko'pflos, *adj.* nie mający głowy; przenośnie: bezgłowy; *adv.* bezrozumnie.

Ko'pfnadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* do włosów.

Ko'pfnaht, *sf. pl.* =nähte, szew *m.* czaszki.

Ko'pfnicken, *sn.* =s, kiwanie *n.*, kiwnięcie *n.* głową (także jako znak przyzwolenia).

Ko'pfnicker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) taki co głową kiwa; przenośnie: ten co na wszystko pozwala; 2) (w anatom.) zginacz *m.* głowy, tj. muszkuł zginający głowę.

Ko'pfnuß, *sf.* guz *m.* na głowie (z uderzenia); uderzenie *m.* w głowę; gnida *f.*

Ko'pfpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, plaster *m.* na głowę.

Ko'pfputz, *sm.* =es, strój *m.* na głowę, ubranie *n.*, ustrojenie *n.* głowy.

Ko'pfsalat, *sm.* =es, (rośl.) sałata głowiasta.

Ko'pfscheu, *adj.* niedający się dotknąć głowy (o koniach); lękliwy, podejrzliwy (o ludziach).

Ko'pfschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* głowy.

Ko'pfschur, *sf.* postrzyżyny *pl.*, tonzura.

Ko'pfschraube, *sf. pl.* =n, śruba *f.* bez naśrubka, bez mutry.

Ko'pfschwelle, *sf. pl.* =n, belka zaprzęgowa poprzeczna, belka czołowa, obojnia *f.*

Ko'pfstation, *sf. pl.* =en, stacya czołowa (kolejn).

Ko'pfstellung, *sf. pl.* =en, postawa *f.* głowy.

Kop'fsteuer, *sf. pl.* =n, = Kopfgeld.

Ko'pfstimme, *sf.* falset *m.*

Ko'pfstück, *sn.* =s, *pl.* =e, 1) kawałek od głowy, głowa (np. ryby); 2) raz *m.*, uderzenie *n.* w głowę; 3) moneta *f.* czterdziestogroszowa, czterdziestostówka *f.* (wycofana z obiegu).

Ko'pfton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, głos *m.* z głowy, regestr głowowy, falset *m.*

Ko'pftuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, chustka *f.* na głowę, do noszenia na głowie.

Kopfü'ber, *adv.* głową do góry.

Kopfu'nter, *adv.* głową na dół.

Ko'pfweh, *sn.* =s, ból *m.* głowy.

Ko'pfwunde, *sf. pl.* =n, rana *f.* w głowie.

Ko'pfzahl, *sf.* liczba *f.* głów, osób.

Ko'pfzerbrechend, Kopfzer=brecherei' = Kopfbrechend, Kopfbrecherei.

Ko'pfzierat, *sm.* =es, ozdoba *f.* głowy, strój *m.* głowy.

Ko'ppe, *sf. pl.* =n, wierzchołek *m.*, szczyt *m.* góry.

Ko'ppel, *sf. pl.* =n, 1) pendent *m.* np. u szpady, wstążka *f.* u szabli; 2) smycz *f.*, sfora *f.*, zwora *f.* (na której psy prowadzą); para *f.* psów na smyczy; ein — Pferde para koni zaprzężonych; 3) miejsce ogrodzone; 4) pastwisko wspólne, wolne.

Ko'ppelfischerei, *sf.* rybołowstwo *n.* wspólne.

Ko'ppelhut i =hutung, *sf.* ob.: Koppelweide.

Ko'ppelgerechtigkeit, *sf.* przywilej wspólny z kim do czego (jak do polowania, rybołostwa i t. d.).

Ko'ppelhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies *m.* ze smyczy.

Ko'ppeljagd, *sf. pl.* =en, wspólne polowanie.

Ko'ppelweide, Ko'ppeltrift, *sf. pl.* =n, wspólne pastwisko.

Ko'ppeln, *va.* (haben) zesforować (psy); sprządz razem, przywiązać jedno do drugiego (np. konie, woły); ogrodzić; przenośnie: ein Pärchen zu=einander — sprządz parkę.

Ko'ppelrecht, *sn.* ob.: Koppelgerechtigkeit.

Ko'ppelriemen, *sm.* =s, *pl.* —, sfora rzemienna.

Ko'ppelwirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo płodozmienne, wielopolowe.

Ko'ppen, 1) *va.* wierzchołki (u drzew) obcinać; 2) *vn.* (haben) odbija się komu; także o koniach: gryźć obrok i wypuszczać powietrze. Koń taki zwie się Krippen=beißer *m.*

Ko'pper, *sm.* =s, *pl.* — = Krippenbeißer.

Ko'ppler, *sm.* =s, *pl.* —, sprzęgacz *m.* wozów, wagonów (kolejn.).

Kora'lle, *sf. pl.* =n, koral *m.*; =n fischen korale łowić, zbierać.

Kora'llenarbeit, *sf. pl.* =en, robota koralowa.

Kora'llenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, drzewo koralowe.

Kora'llendrechsler, *sm.* =s, *pl.* —, tokarz *m.*, korale toczący.

Kora'llenfischerei, *sf. pl.* =en, połów *m.* korali.

Kora'llenhandel, *sm.* =s, handel *m.* koralami.

Kora'llenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, **Kora'llenhändlerin,** *sf. pl.* =nnen, handlujący *m.*, handlująca *f.* koralami.

Kora'llenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant korali.

Kora'llenlippen, *sf. pl.*, **Kora'llenmund,** *sm.* =es, wargi *pl.*, usta *pl.* koralowe, jak korale.

Kora'llenpflanze, *sf. pl.* =n, koral *m.* (roślina).

Kora'llenrinde, *sf.* skóra koralowa.

Kora'llenrot, I. *adi.* czerwony jak koral, koralowego koloru; II. — *sn.* =es, koralowa barwa.

Kor'allenschnur, *sf. pl.* =schnüre sznur *m.* korali.

Kora'llenstein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień koralowy, koral skamieniały.

Kora'n, *sm.* =(e)s, koran *m.*, alkoran *m.*

Korb, *sm.* =es, *pl.* Körbe, kosz *m.*; półkoszki *pl.* u wozu; przenośnie: jmndm einen — (eine abschlägige Antwort) geben odmówić komu czego, odmowną odpowiedź dać, odprawę dać; einen — bekommen odprawę dostać, nie być przyjętym; odprawę dostać od panny (o której rękę się kto stara).

Ko'rbbett, *sn.* =es, *pl.* =en, koszyk *m.* dla dzieci do spania (w kształcie wózka).

Kö'rbchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Korb, koszyczek *m.*

Ko'rbe, *sf. pl.* =n, korba *f.* (do obracania koła).

Ko'rbflasche, *sf. pl.* =n, flaszka *f.* opleciona.

Ko'rbflechter, *sm.* =s, *pl.* —, ten, który koszyki plecie, koszykarz *m.*

Ko'rbmacher, *sm.* =s, *pl.* —, koszykarz *m.*

Ko'rbschanze, *sf. pl.* =n, koszokop *m.*

Ko'rbschlitten, *sm. pl.* sanki plecione.

Ko'rbwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* z półkoszkami; pleciony, wasąg *m.*

Ko'rbweide, *sf. pl.* =n, (rośl.) witwa *f.* (rodzaj wierzby).

Ko'rbweise, *adv.* (np. ver=senden) koszykami (wysyłać), na koszyki.

Ko'rbwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koszokop *m.*

Kordo'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kordon *m.*, sznur odgraniczający, pas graniczny.

Kordua'n, *sm.* =s, kordwan *m.*, delikatna skóra kozłowa, marokin *m.*

Koria'nder, *sm.* =s, (rośl.) kolender *m.*

Kori'nthe, *sf. pl.* =n, rodzynek drobny.

Kork, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) kora z korkowego drzewa; 2) korek *m.* do zatykania np. flaszek.

Ko'rkbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, **Ko'rkeiche,** *sf. pl.* =n, drzewo korkowe (rośl.).

Ko'rkpfropf, *sm.* =es, *pl.* =e, **Ko'rkstöpsel,** *sm.* =s, *pl.* —, korek *m.* do zatykania np. flaszek.

Ko'rksohle, *sf. pl.* =n, podeszwa *f.* korkowa.

Ko'rkstoff, *sm.* =(e)s, korkownik *m.*

Ko'rkzieher, *sm.* =s, *pl.* —, trybuszon *m.*, korkociąg *m.*

Korn, *sn.* =es, *pl.* Körner, 1) ziarno *n.*, ziarnko *n.* np. zboża, grochu, śrótu, srebra, piasku i t. d.; das Feld bringt das zehnte — pole wydaje dziesiąte ziarno; 2) u strzelby: cel *m.*, celownik *m.*; jmndn au's — nehmen wziąć kogo na cel; przenośnie: szczególną uwagę na kogo zwrócić; jmndn albo etw. auf dem =e haben mieć kogoś albo coś na celu; 3) zboże *n.*, (wogóle, w szczególności zaś) żyto *n.*; 4) mieszanina, z której się składa moneta tj. ilość srebra lub złota z mniej wartościo-

wym kruszcem; ein Geldstück von gutem Schrot und — pieniądz z dobrego kruszcu; przenośnie: ein Mann vom alten Schrot und — człowiek starej daty; 5) gran (jako waga).

Ko'rnacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, 1) rola orna; 2) pole żytne, do uprawy żyta zdatne lub przeznaczone.

Ko'rnähre, *sf. pl.* =n, kłos żytny.

Ko'rnausfuhr, *sf.* wywóz *m.* zboża.

Ko'rnblume, *sf. pl.* =n, (rośl.) bławatek *m.*, chaberek *m.*

Ko'rnblüte, *sf. pl.* =n, 1) kwiecie *n.* zboża, a szczególnie żyta; 2) czas, w którym żyto kwitnie.

Ko'rnboden, *sm.* =s, 1) poddasze *n.* na skład zboża; 2) żytnia rola, żytni grunt.

Ko'rnbrand, *sm.* =(e)s, śniedź *f.*, rdza *f.* w zbożu.

Ko'rnbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żytniówka *f.*, wódka *f.* z żyta pędzona.

Kö'rnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Korn, ziarnko *n.*, ziarenko *n.*; in Form von — ziarnkowaty; ein — Wahrheit odrobina prawdy; er hat kein — Verstand nie ma za grosz rozumu.

Korne'lkirsche, *sf. pl.* =n, dereń *m.* (owoc).

Korne'l(kirschen)baum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, dereń *m.*, dereniowe drzewo.

Kö'rneln, *va.* (haben) ziarnować, na ziarnka zamieniać; wyciskać na skórze ziarnka.

Kö'rnen, I. *va.* (haben) 1) ob. Körneln; 2) wabić (ptaki) ziarnem; II. *vn.* i sich —, *vr.* ziarn dostawać, w ziarna się zamieniać.

Kö'rner, *sm.* =s, *pl.* —, znacznik *m.*, punktak *m.*

Kö'rnerabgabe, *sf. pl.* =n, danina *f.* w ziarnie, w zbożu.

Kö'rnerfressend, *adi.* ziarnojady.

Ko'rnernte, *sf. pl.* =n, żniwo *n.* na żyto, zbiór *m.* żyta.

Kö'rnerreich, *adi.* obfity w ziarna, ziarnisty.

Kö'rnerzehent, *sn.* =s, *pl.* =e, dziesięcina *f.* w ziarnie, w zbożu.

Kö'rnerzinn, *sn.* =(e)s, cyna *f.* w ziarnkach, ziarnowa.

Ko'rnfege, *sf. pl.* =n, arfa *f.* do czyszczenia zboża.

Ko'rnfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole orne, pole do zasiewu zbożem zdatne, przeznaczone.

Ko'rnfrüchte, *sf. pl.* płody ziemne zbożowe, zboża *pl.*

Ko'rnfuhre, *sf. pl.* =n, fura *f.* do zboża, zbożem naładowana.

Ko'rngesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* zbożowa, o handlu zbożem.

Ko'rnhalm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, źdźbło *m.* zbożowe, żytnie.

Ko'rnhandel, *sm.* =s, handel *m.* zbożem, zbożowy.

Ko'rnhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec handlujący zbożem.

Ko'rnhaufe(n), *sm.* =ns, *pl.* —, kupa *f.*, sterta *f.* zboża.

Ko'rnhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, śpichlerz *n.* na zboże.

Ko'rnhülse, *sf. pl.* =n, łupa *f.*, łupina *f.* zbożowa.

Kö'rnig, (rzadko:) **Kö'rnicht**, *adi.* ziarn(k)owaty, ziarnisty; (bildl.) =er Stil styl jędrny, zwięzły.

Ko'rnjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok zbożowy, urodzajny, w zboże obfity.

Ko'rnjude, *sm.* =n, *pl.* =n, żyd *m.* zbożem handlujący, spekulant zbożowy.

Ko'rnkammer, *sf. pl.* =n, zbożownia *f.*; die — Europas śpichlerz Europy.

Ko'rnland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj zbożowy, obfitujący w zboże.

Ko'rnmagazin, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, magazyn zbożowy.

Ko'rnmangel, *sm.* =s, niedostatek *m.* zboża.

Ko'rnmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ zbożowy, targowisko zbożowe.

Ko'rnmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* do zboża.

Ko'rnmehl, *sn.* =(e)s, mąka żytnia.

Ko'rnmesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik zbożowy.

Ko'rnmühle, *sf. pl.* =n, młyn *m.* do zboża.

Ko'rnpreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, cena *f.* zboża, żyta.

Ko'rnreich, *adi.* zbożysty, w zboże bogaty, obfitujący.

Ko'rnrose, *sf. pl.* =n, kąkolnica *f.*, filertka *f.* kąkol.

Ko'rnschaufel, *sf. pl.* =n, szufla *f.*, łopata *f.* do przerzucania, ryzowania zboża.

Ko'rnscheune, *sf. pl.* =n, stodoła *f.*

Ko'rnschnitt, *sm.* =(e)s, żęcie *n.* zboża, żyta.

Ko'rnschwinge, *sf. pl.* =n, opałka *f.* do czyszczenia zboża od plewy.

Ko'rnsieb, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przetak *m.*, rzeszoto *n.* do czyszczenia zboża.

Ko'rnspeicher, *sm.* =s, *pl.* —, śpichlerz *m.* na zboże.

Ko'rnsperre, *sf.* zakaz *m.* wywozu zboża.

Kö'rnung, *sf.* ziarnowanie *n.*, granulacya *f.*

Ko'rnwage, *sf. pl.* =n, waga *f.* do ważenia zboża.

Ko'rnwanne, *sf.* obacz Kornschwinge.

Ko'rnwucher, *sm.* =s, lichwa *f.* ze zboża, lichwiarski handel zbożowy.

Ko'rnwucherer, *sm.* =s, *pl.* —, lichwiarz zbożowy.

Ko'rnwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, wołek *m.*, czerw *m.*, czerwik *m.* żytny, robak zbożowy.

Ko'rnzeh(e)nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dziesięcina *f.* w zbożu.

Ko'rnzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło zbożowe, na zboże (nałożone).

Koro'na, *sf.* 1) grono *n.* słuchaczów; 2) korona *f.* (astronomia).

Kö'rper, *sm.* =s, *pl.* —, ciało *n.*; materya *f.*; fester, flüssiger — stałe, płynne ciało; ein gesunder Geist in einem gesunden — zdrowa dusza w zdrowem ciele; der gesetzgebende — ciało ustawodawcze.

Kö'rperanlage, *sf. pl.* =n, konstytucya *f.*, skład *m.* ciała.

Kö'rperbau, *sm.* =es, budo-

wa *f.* ciała; **von kräftigem** — silnie zbudowany.

Kö'rperberechnung, *sf. pl.* =en, obliczanie *n.* wymiarów ciał.

Kö'rperbeschaffenheit, *sf.* konstytucya *f.* ciała.

Kö'rperbildung, *sf.* kształt *m.*, skład *m.*, ukształcenie *n.*, ukształtowanie *n.* ciała; wykształcenie *n.* ciała.

Kö'rperchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Körper, ciało *n.*, ciałko *n.*

Kö'rperfülle, *sf.* korpulencya *f.*

Kö'rpergröße, *sf.* statura *f.*, wysokość *f.*

Körperhaltung, *sf.* postawa *f.* (ciała).

Kö'rperkraft, *sf.* siła fizyczna.

Kö'rperlehre, *sf.* nauka *f.* o ciałach; somatologia *f.*; stereometrya *f.*

Kö'rperlich, *adi.* 1) cielesny, ciała się tyczący; *adv.* cielesnie; =e Strafe kara cielesna, na ciele, chłosta; =er Eid przysięga na żywot, przysięga uroczysta, osobista; =e Sachen rzeczy zmysłowe; =er Besitz posiadanie fizyczne, rzeczywiste; =e Verletzung uszkodzenie ciała, cielesne, obrażenie na ciele; =e Anlage konstytucya (ciała); =e Übungen ćwiczenia ciała; 2) cielesny, materyalny, fizyczny.

Kö'rperlichkeit, *sf.* cielesność *f.*, materyalność *f.*

Kö'rperlos, *adi.* bezcielesny, bez ciała, niemający ciała, bezcielny.

Kö'rperlosigkeit, *sf.* bezcielność *f.*

Kö'rpermaß, *sn.* =es, *pl.* =e, zawartość *f.* ciała, miara kubiczna, miara *f.* bryłowatości.

Kö'rpermasse, *sf. pl.* =n, masa *f.*, substancya *f.* ciała.

Kö'rpermessung, *sf. pl.* =en, mierzenie *n.* ciała; stereometrya *f.*; antropometrya *f.*

Kör'perschaft, *sf. pl.* =en, korporacya *f.*

Kö'rperschaftlich, *adi.* korporacyjny; *adv.* korporacyjnie.

Kö'rperschwach, *adi.* słaby na ciele.

Kö'rperschwäche, *sf.* niemoc *f.* ciała, fizyczna.

Kö'rperstärke, *sf.* siła fizyczna.

Kö'rperstellung, *sf. pl.* =en, postawa *f.*

Kö'rperstrafe, *sf. pl.* =n, kara cielesna, na ciele, chłosta *f.*

Kö'rperübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* ciała; gimnastyka *f.*

Kö'rperverletzung, *sf. pl.* =en, obrażenie *n.*, uszkodzenie *n.* ciała, na ciele.

Kö'rperwärme, *sf.* ciepłota *f.* ciała (zwierzęcego).

Kö'rperwelt, *sf.* świat cielesny, materyalny, fizyczny, rzeczywisty.

Kö'rperwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt bryłowy.

Korporati'v, *adi.* korporacyjny, korporacyi dotyczący; *adi.* korporacyjnie.

Korreferc'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, współreferent *m.*, referent przydany.

Korrekti'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, miara *f.*, wskazówka *f.*

Korrela't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, korelat *m.*, wspólnik *m.*

Ko'rso, *sm.* =s, *pl.* =s, korso *n.*; główna, szeroka ulica.

Ko'rtes, *pl.* kortesy *pl.*, izba parlamentarna w Hiszpanii.

Koryba'nt, *sm.* =en, *pl.* =en korybant *m.*, kapłan *m.* bogini Kibele.

Koryphä'e, I. *sm.* =n, *pl.* =n, koryfeusz *m.*, przywódca *m.* chóru; naczelnik *m.*, głowa *f.* ludu; II. *sf. pl.* =n koryfejka *f.* (baletnica *f.*).

Kosa'k, *sm.* =en, *pl.* =en, kozak *m.*

Kosa'kisch, *adi.* kozacki; *adv.* po kozacku.

Ko'scher, *adi.* koszerny, rytualny.

Ko'seform, *sf. pl.* =en, forma pieszczotliwa (w gramatyce).

Ko'sen, (haben) *va.* i *vn.* mit jmndm — gruchać z kim; jmndn — pieścić, głaskać kogo, klepać po ramieniu; przymilać się komu.

Ko'sename, *sm.* =ns, *pl.* =n, nazwa pieszczotliwa, imię pieszczotliwe, zdrobniałe.

Koserei', *sf. pl.* =en, pieszczoty *pl.*, gruchanie *n.*

Ko'sewort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz *m.* przymilenia, pieszczotliwy.

Ko'sig, *adi.* poufały, serdeczny.

Kosme'tik, *sf.* kosmetyka *f.*

Kosme'tisch, *adi.* kosmetyczny, upiększający ciało.

Ko'smisch, *adi.* kosmiczny; tyczący się wszechświata; w wszechświecie.

Kosmogonie', *sf. pl.* =n, kosmogonia *f.*, nauka *f.* o początku świata.

Kosmogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, kosmograf *m.*, światopis *m.*

Kosmographie', *sf. pl.* =n, kosmografia *f.*, opis *m.* świata.

Kosmogra'phisch, *adi.* kosmograficzny.

Kosmologie', *sf. pl.* =n, kosmologia *f.*, nauka *f.* o świecie, o prawach świata fizycznego.

Kosmolo'gisch, *adi.* kosmologiczny.

Kosmopoli't, *sm.* =en, *pl.* =en, kosmopolita *m.*, obywatel *m.* świata.

Kosmopoli'tisch, *adi.* kosmopolityczny, uważający świat za ojczyznę.

Kosmopoliti'smus, *sm.* kosmopolityzm *m.*, obywatelstwo *n.* świata.

Kosmora'ma, *sn.* =s, *pl.* =s, i =men, kosmorama *f.*, widok *m.* świata; krajobraz *m.* widziany przez szkło powiększające.

Ko'smos, *sm.* —, świat *m.*

Kossa't, *sm.* =en, *pl.* =en, **Kossa'te**, *sm.* =n, *pl.* =n, kmieć *m.*, chałupnik *m.*

Kost, *sf.* 1) żywność *f.*, jadło *n.*, strawa *f.*; gute, gesunde, nahrhafte — jadło dobre, zdrowe, pożywne; jmndn auf magere — setzen przypisać komu dyetę; 2) stół *m.*, wikt *m.*; freie — haben mieć wolny stół; (freie) — und

Wohnung haben mieć (wolny) stół i mieszkanie; jmndm — und Logis (wym.: loži') geben dawać komu stół i pomieszkanie.

Ko'stbar, *adi.* kosztowny, mający wielką wartość; drogi; wspaniały; *adv.* kosztownie.

Ko'stbarkeit, *sf. pl.* =en, kosztowność *f.*, wartościowość *f.*; rzecz kosztowna, wartościowa.

Ko'sten, I. *va.* (haben) kosztować, skosztować; Wein — kosztować wina; II. *vn.* (haben) kosztować, mieć pewną cenę; viel, wenig — dużo, mało kosztować; was kostet das Buch? ile kosztuje ta książka?; (obraz.) die Mauer hat viel Ziegel gekostet na mur spotrzebowano wiele cegieł; das hat mich viel Mühe gekostet to mnie dużo trudu kosztowało; es koste, was es wolle niechaj kosztuje, ile kosztuje, mniejsza o koszta, za wszelaką cenę; das kann ihm den Hals — może to życiem przepłacić; es kostet das Leben, den Kopf tu idzie o życie, o głowę.

Ko'sten, *sn.* =s, kosztowanie *n.*, smakowanie *n.*; próba *f.*

Ko'sten, *sf. pl.* koszt *m.*, koszta *pl.*; auf meine — na mój koszt; das geht auf meine — to ja płacę; zu den — beitragen przyłożyć się, przyczynić się do kosztów; die — bestreiten, tragen koszta ponosić; sich — machen, sich in — stecken, stürzen nałożyć sobie koszta; auf — anderer kosztem drugich; keine — scheuen nie szczędzić kosztów; auf seine — kommen, die — herausschlagen pokryć koszta, wydobyć koszta; nach Abzug aller — po pokryciu wszystkich kosztów; (w sądownictwie:) zu den — verurteilen skazać na koszta; die — zuerkennen koszta przysądzić, przyznać; — verursachen koszta sprawiać, na koszta narazić.

Ko'stenansatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, pozycya *f.* kosztów.

Ko'stenanschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, kosztorys *m.*

Ko'stenaufwand, *sm.* =(e)s, koszta *pl.* (łożone na co).

Ko'stenberechnung, *sf. pl.* =en, obliczenie *n.* kosztów.

Ko'stenbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =beträge, suma *f.* kosztów.

Ko'stenersatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zwrot *m.* kosztów.

Ko'stenersparnis, *sf.* zaoszczędzenie *n.* kosztów.

Ko'stenfrei, *adi.* wolny od kosztów; *adv.* bez kosztów.

Ko'stenpreis, *sm.* =ses, cena pokrywająca koszta produkcyi; unter dem =preise verkaufen sprzedać za cenę poniżej kosztów.

Ko'stenverzeichnis, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, spis *m.*, wykaz *m.* kosztów.

Ko'stfrau, *sf. pl.* =en, kobieta utrzymująca stołowników.

Ko'stfrei, *adi.* mający wolny stół, wikt; jmndn — halten dawać komu stół, trzymać kogo na swoim stole.

Ko'stgänger, *sm.* =s, *pl.* —, stołownik *m.*

Ko'stgängerin, *sf. pl.* =innen, stołowniczka *f.*

Ko'stgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądze *pl.* na jadło, za jadło, stołowe *n.*; alimenty *pl.*

Ko'sthalter, *sm.* =s, *pl.* —, utrzymujący stołowników; =in, *sf. pl.* =innen, utrzymująca stołowników.

Ko'stherr, *sm.* =n, *pl.* =en, ob.: Kosthalter.

Kö'stlich, *adi.* 1) kosztowny; *adv.* kosztownie; 2) smaczny; wyborny w smaku; 3) paradny, pyszny, wspaniały.

Kö'stlichkeit, *sf. pl.* =en, kosztowność *f.*; wyborność *f.*, doskonałość *f.*, pycha *f.*

Ko'stschule, *sf. pl.* =n, pensya *f.*, konwikt *m.*

Ko'stschüler, *sm.* =s, *pl.* —, pensyonarz *m.*

Ko'stschülerin, *sf. pl.* =innen, pensyonarka *f.*

Ko'stspielig, *adi.* kosztowny, bardzo drogi; *adv.* kosztownie.

Ko'stspieligkeit, *sf.* kosztowność *f.*

Kostüm, Kostümieren, ob.: Costüm, Costümieren.

Ko'stverächter, *sm.* =s, *pl.* —, przebieracz *m.*, wybredniś *m.*, w jadle przebierający, wybredny w jedzeniu; ich bin kein — ja nie przebieram w jadle.

Kot, *sm.* =(e)s, 1) błoto *n.*; brud *m.*; mit — bespritzen obryzgać błotem; vom =e reinigen oczyścić z błota; im =e stecken bleiben ugrzęznąć w błocie; jmndn aus dem =e ziehen wydobyć kogo z błota (dosłownie i przenośnie); jmndn in den — treten z błotem kogo zmieszać; etw. in den — werfen w błoto co rzucać; sich im =e herumwälzen tarzać się w błocie; 2) łajno *n.* (bydlęce i ludzkie), gówno *n.*; 3) glina *f.*

Kot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chata *f.*, chałupa *f.*, zagroda *f.*

Kö'te, *sf. pl.* =n, i Kö'tengelenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kut *m.*, kutek *m.*, najniższy staw w nodze.

Kö'tel, *sm.* =s, *pl.* —, łajno *n.* owiec, myszy i t. p.

Kotele'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =s i =e, kotlet *m.*

Kö'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kundel *m.*, pies ordynarny, łańcuchowy; 2) chałupnik *m.*, chłop *m.*

Koterie', *sf. pl.* =n, koterya *f.*, klika *f.*

Ko'tgrube, *sf. pl.* =n, dół błotnisty; kloaka *f.*

Kotie'ren, *va.* (haben) notować, wypisywać kurs papierów na giełdzie.

Ko'tig, *adi.* błotnisty, obłocony, zabłocony; — machen błotem powalać, zabłocić; es ist heute — in der Stadt błoto dziś w mieście.

Ko'tlache, *sf. pl.* =n, kałuża błotnista.

Kö'tner, *sm.* =s, *pl.* —, Kö'tsasse, *sm.* =n, *pl.* =n, kmieć *m.*, chałupnik *m.*

Ko'tze, *sf. pl.* =n, Ko'tzen, *sm.* =en(s), *pl.* — koc *m.*, dera włochata.

Ko'tzen, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) rzygać, womitować, bluć; ustawicznie kaszleć.

Kraal, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieś hotentocka.

Kra'bbe, *sf. pl.* =n, krab *m.*, mały rak morski; (obraz. o małem dziecku) żaba *f.*, bęben *m.*, szkrab *m.*

Kra'bbeln, I. *va.* (haben) lekko łaskotać, łechtać; II. *vn.* (haben) raczkiem łazić, czołgać się, suwać się; roić się, poruszać się.

Krach, *interi.* trzask!

Krach, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) trzask *m.*, trzeszczenie *n.*, trzaśnięcie *n.*; mit Ach und — z wielkim trudem, hałasem; mit Ach und — kam er durchs Examen z wielkim trudem zdał egzamin; 2) es ist zwischen ihnen zum — gekommen posprzeczali się na zabój; 3) krach *m.*, ogólne przesilenie handlowe; upadek *m.* domu handlowego.

Kra'chen, *vn.* (haben) trzeszczeć, trzaskać, trzasnąć.

Kra'chen, *sn.* =s, trzask *m.*, trzeszczenie *n.*; das — der Geschütze, des Donners huk *m.*, odgłos *m.* armat, pioruna.

Krä'chzen, *vn.* (haben) krakać (jak kruk), skrzeczeć (jak wrona); krächzende Stimme głos skrzeczący, skrzekliwy.

Kra'cke, *sf. pl.* =n, szkapina *f.*, nędzne, chude, wyschłe szkapsko.

Kraft, *sf. pl.* Kräfte, 1) siła *f.* (fizyczna i umysłowa), moc *f.*; potęga *f.*; ein Mann von großer — człowiek bardzo silny, (także zamiast Tatkra'ft) nadzwyczaj energiczny; er steht in der — seiner Jahre jest w sile wieku; die — Gottes moc boska, potęga Boga; die Kräfte des Leibes, des Geistes, der Seele siły ciała, ducha, duszy; wieder zu Kräften kommen przychodzić, powracać do sił; von Kräften kommen opadać z sił, stracić siły; aus allen Kräften albo mit aller — z całej siły, co sił stanie, z całej mocy; mit vereinten Kräften wspólnemi siłami (viribus unitis); (obraz.) er ist eine tüchtige — on jest tęgim pracownikiem; das geht über meine —, das übersteigt meine Kräfte to przechodzi moje siły; militärische Kräfte siła zbrojna; die belebende — der Rede siła ożywcza, potęga mowy; 2) beschleunigende — siła przyspieszająca; biegende — siła zgięcia; lebendige — siła żywa; motorische, treibende —, Trieb— siła popędowa, motoryczna, poruszająca; magnetische — siła magnetyczna; resultierende — siła wypadkowa; verzögernde — siła opóźniająca; zerreißende — siła rozrywająca; 3) moc obowiązująca (prawa, ustawy); ein Gesetz tritt in — ustawa staje się obowiązującą, zaczyna obowiązywać; die Verordnung ist nicht mehr in — rozporządzenie już nie obowiązuje; ein Gesetz in — treten lassen nadać ustawie moc obowiązującą; außer — setzen uchylić, znieść; außer — treten tracić moc obowiązującą, przestać obowiązywać; das Urteil ist in — getreten wyrok stał się prawomocnym; ein Urteil in — setzen wykonać wyrok, (prze)prowadzić egzekucyę; die — eines Vermächtnisses ważność zapisu.

Kraft, *praep. c. gen.* na mocy, z mocy; — meines Amtes na mocy mego urzędu; — des Gesetzes w moc ustawy.

Kra'ftanstrengung, *sf. pl.* =en, natężenie *n.* sił.

Kra'ftaufwand, *sm.* =(e)s, natężenie *n.* sił, usilność *f.*

Kra'ftausdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, wyraz silny, dosadny, dzielny, energiczny.

Kra'ftäußerung, *sf. pl.* =en, okazywanie *n.*, objawianie *n.* siły.

Kra'ftbedarf, *sm.* =(e)s, siła potrzebna (do wywołania pewnego skutku).

Kra'ftbrühe, *sf. pl.* =n, zupa posilna, wzmacniająca.

Krä'ftemesser, *sm.* =s, *pl.* —, siłomierz *m.*

Kra'ftfülle, *sf.* pełność *f.*, obfitość *f.* sił.

Kra'ftgefühl, *sn.* =(e)s, świadomość *f.* własnych sił, przekonanie *n.* o własnych siłach.

Kra'ftgenie, (wym.: żeni') *sn.* =s, *pl.* =s, geniusz potężny.

Krä'ftig, I. *adi.* 1) silny, mocny, zdrowy; 2) dzielny, dosadny; eine =e Rede mowa dosadna; ein =er Stil jędrny styl; 3) posilający, wzmacniający; =e Suppe zupa posilna; 4) potężny, ważny (zamiast rechtskräftig, gültig); II. *adv.* silnie, mocno; dzielnie, dosadnie.

Krä'ftigen, *va.* (haben) sił dodać, wzmocnić; sich — posilić się, nabrać sił.

Krä'ftigkeit, *sf.* siła *f.*, silność *f.*, moc *f.*

Krä'ftigung, *sf.* posilenie *n.*, wzmocnienie *n.*

Kra'ftkunststücke, *sn. pl.* ćwiczenia *pl.*, sztuczki atletyczne, zapaśnicze.

Kra'ftlehre, *sf.* nauka *f.* o siłach, dynamika *f.*

Kra'ftlos, *adi.* 1) bezsilny, słaby, bez mocy; wyczerpany, niemocny; *adv.* bezsilnie, słabo, bez mocy; 2) nieważny (= ungültig); einen Vertrag — machen unieważnić, obalić układ.

Kra'ftlosigkeit, *sf.* brak *m.* sił, bezsilność *f.*, niemoc *f.*, słabość *f.*; nieważność *f.* (w prawnictwie).

Kra'ftmaschine, *sf. pl.* =n, obacz Kraftmotor.

Kra'ftmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* siły.

Kra'ftmehl, *sn.* =(e)s, krochmal *m.*, mączka *f.*

Kra'ftmeier, *sm.* =s, *pl.* — siłacz *m.*

Kraftmeierei', *sf.* chełpienie *n.* się swemi siłami.

Kra'ftmensch, *sn.* =en, *pl.* =en, człowiek nadzwyczaj silny; człowiek energiczny.

Kra'ftmesser, *sm.* =s, *pl.* —, siłomierz *m.*

Kra'ftmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek energiczny.

Kra'ftmotor, *sm.* =s, *pl.* =en, silnica *f.*, motor *m.*

Kra'ftsprache, *sf.* mowa energiczna, dosadna.

Kra'ftsuppe, *sf.* obacz Kraftbrühe.

Kra'ftübertragung, *sf. pl.* =en, przenośnia *f.* siły.

Kra'ftverlust, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, utrata *f.*, zanik *m.* siły.

Kra'ftvoll, *adi.* pełen sił, silny, mocny; dosadny, dzielny, skuteczny; =e Worte słowa dobitne, energiczne.

Kra'ftwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo mocne, dobitne, dosadne, energiczne.

Krä'gelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kragen, kołnierzyk *m.*

Kra'gen, *sm.* =s, *pl.* — i Krägen, 1) kołnierz *m.*; der — des Hemdes kołnierz u koszuli; jmndn beim — fassen chwycić kogo za kołnierz; 2) gardło *n.*, szyja *f.*; es wird ihm an den — gehen on to gardłem, życiem przepłaci; wir setzen Kopf und — (albo Hals und —) dran narażamy, ryzykujemy w tem życie.

Kra'genmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszsz *m.* z kołnierzem.

Kra'gstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kroksztyn *m.*, kamień wystający (w murze), występ *m.*; wspornik *m.*, wspornica *f.*

Krä'he, *sf. pl.* =n, wrona *f.*; eine — hackt der anderen die Augen nicht aus kruk krukowi oka nie wykole.

Krä'hen, *vn.* (haben) piać; mówić krzykliwym, nieprzyjemnym głosem; es kräht kein Hahn darnach (dosłownie: żaden kogut za tem nie pieje), nikt o to się nie troszczy.

Krä'henauge, *sn.* =s, *pl.* =n, wronie oko (także w botanice gatunek kulczyby).

Krä'henbeere, *sf. pl.* =n, bagniówka *f.*

Krä'henfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) drobne zmarszczki naokoło oczu; 2) wronia noga; 3) bazgranina *f.*, kulasy *pl.*; er macht =füße pisze jak gdyby kura nogą grzebała.

Krä'henklaue, *sf. pl.* =n, wroni pazur.

Krä'hennest, *sn.* =es, *pl.* =er, wronie gniazdo.

Krahn, *sm.* obacz Kran.

Krä'hwinkel, *sm.* i *sn.* =s, dziura *f.* = mała mieścina, miejscowość.

Krakee'l, *sm.* =s, *pl.* =e, swar *m.*, wrzaskliwa kłótnia.

Krakee'len, *vn.* (haben) gderać, zrzędzić, skrzeczeć, sprzeczać się.

Krakee'ler, *sm.* =s, *pl.* —, zrzęda *m.*, gderacz *m.*, kłótnik.

Kra'lle, *sf. pl.* =n, pazur *m.* (u ptaków drapieżnych), szpona *f.* (u innych zwierząt drapieżnych); mit =n versehen szponisty.

Kra'llen, *va.* i *vn.* (haben) pazurami, szponami chwytać, drapać; nach etw. — chwytać co pazurami; sich an etw. — *vr.* zaczepić się o co pazurami, szponami.

Kra'llenförmig, *adj.* mający kształt pazura, szpony.

Kra'llig, *adi.* szponisty, szpony mający, ze szponami.

Kram, *sm.* =(e)s, *pl.* Kräme, 1) kram *m.*, handel drobny; 2) sklepik *m.*; das paßt gerade in seinen — albo das paßt ihm in den — to woda na jego młyn, to kamień do jego młyna, tego mu właśnie potrzeba; 3) towary *pl.*; seinen — auspacken wypakować kram, wydobyć towary; der ganze — cały interes, cała sprawa; allerlei — rozmaite graty, rupiecie; den — verderben popsuć, pokrzyżować plany.

Kramba'mbuli, *sm.* =s, esencya ponczowa; czereśniówka *f.*

Kra'mbude, *sf. pl.* =n, sklep kramarski, kram *m.*

Kra'mchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* von Kram, kramik *m.*

Kra'men, *vn.* (haben) 1) handlować drobnymi towarami, kramarzyć (rzadko w tem znaczeniu używane); 2) przeszukiwać, szukać przerzucając z miejsca na miejsce; jmnd hat in meinen Büchern gekramt ktoś gmerał w moich książkach, przerzucał moje książki; im Hause herum — krzątać się tam i sam po domu; in Worten — przebierać w słowach.

Krä'mer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz *m.*, kupczyk *m.*, kupczyna *m.*; ein Volk von =n naród frymarczy, kramarski.

Krä'merart, *sf.* sposób kramarski.

Krämerei', *sf. pl.* =en, kramarstwo *n.*

Krä'mergeist, *sm.* =es, duch kupiecki, żyłka kramarska.

Krä'merseele, *sf. pl.* =n, dusza kramarska, człowiek drobnostkowy.

Krä'mersinn, *sm.* =(e)s obacz Krämergeist.

Krä'mervolk, *sn.* =(e)s, naród *m.* kupców, naród frymarczy, kramarski.

Krä'merware, *sf. pl.* =n, kramarszczyzna *f.*, towary *pl.*

Kra'mhandel, *sm.* =s, handel drobny, kramarski.

Kra'mladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklepik kramarski, kramik *m.*

Kra'mmetsvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, kwiczoł *m.*

Kra'mpe, *sf. pl.* =n, skobel *m.*; — an einem Buche klamra *f.*

Krä'mpel, *sf. pl.* =n, zgrzebło *f.*, szczotka druciana do czesania wełny.

Krä'mpeln, *va.* (haben) gręplować, czesać gręplą wełnę.

Krampf, *sm.* =(e)s, *pl.* Krämpfe, kurcz *m.*; spazm *m.*; konwulsya *f.*; einen — bekommen dostać kurczów; an Krämpfen leiden kurcze miewać.

Kra'mpfader, *sf. pl.* =n, żyła ociekła, nadęta.

Kra'mpfartig, *adi.* spazmatyczny, konwulsyjny.

Kra'mpffisch, *sm.* =es, *pl.* =e, drętwa *f.*, drętwik *m.* (ryba).

Kra'mpfhaft, *adi.* spazmatyczny, kurczowy; sich — bewegen spazmatycznie się kurczyć; (obraz.) sich — bemühen, anstrengen ubiegać się, natężać się w sposób niesłychany, gorączkowo.

Kra'mpfhusten, *sm.* =s, kaszel kurczowy.

Kra'mpfmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na kurcze.

Kra'mpfrochen, *sm.* =s, *pl.* —, drętwik *m.* (ryba).

Kra'mpfstillend, *adi.* uśmie-

rzający kurcze, antyspazmatyczny.

Kra'mware, *sf.* obacz Krämerware.

Kran, żóraw *m.*, winda *f.*; fahrbarer Eisenbahn— żóraw przewoźny, wóz *m.* z żórawiem; feststehender — żóraw stały; fixer — nieruchomy; freistehender — żóraw słupowy, odosobniony; hydraulischer — żóraw hidrauliczny; Dampf— żóraw parowy; Dreh— żóraw obrotowy; Faß— kran *m.*, kurek *m.* obrotowy, cewka *f.* przy beczkach, przy kadziach; Gießerei— żóraw odlewniczy; Hand— żóraw ręczny; Kai— żóraw nadbrzeżny; Lade— winda ładownicza; Lauf—, beweglicher — żóraw przesuwa(l)ny; Magazins— żóraw magazynowy; Schmiede— żóraw kuzienny; Transmissions— żóraw transmisyjny; Wand— żóraw ścienny; Wasser— żóraw wodny (mechanika).

Kra'nbalken, *sm.* =s, *pl.* — i **Kra'nbaum,** *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, belek *m.* windy.

Kra'ngebühr, *sf. pl.* =en, żórawiowe *n.*

Kra'nich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żóraw *m.*

Kra'nichbeere, *sf. pl.* =n, żórawina *f.*

Kra'nichei, *sn.* =(e)s, *pl.* =eier, żórawie jaje.

Kra'nichkraut, *sn.* =(e)s, świnia sałata.

Kra'nichschnabel, *sm.* =s, żórawie kleszczyki *pl.*

Kra'nichstein, *sm.* =(e)s, żórawnik *m.*

Kraniologie', *sf.* kraniologia *f.*, nauka *f.* o czaszce.

Kraniometrie', *sf.* kraniometrya *f.*, pomiar *m.*, mierzenie *n.* czaszki.

Krank, I. *adi. compar.* kränker, *sup.* der, die, das kränkste; 1) chory, słaby, niezdrowy; schwer, bedenklich — ciężko, poważnie chory; er liegt schwer — danieder jest obłożnie chory; — werden zachorować; er stellt sich — udaje chorego; er hat sich — geärgert tak się złościł, że się aż rozchorował; sich — lachen śmiać się do rozpuku, do upadłego; sich — machen choroby się nabawić; am Fieber — sein chorować, być chorym na febrę; an den Füßen — sein chorować na nogi; an den Wunden — sein z ran chorować; vor Liebe — chory z miłości; er ist am albo im Beutel — choruje na kieszeń, nie ma pieniędzy; nach etw. — sein rozchorować się z tęsknoty za czem; er ist an Leib und Seele — jest chory na ciele i duszy; ein =es Bein chora noga; ein =es Ohr chore ucho; ein =es Herz chore serce, (także przenośnie:) serce znękane, zbolałe, bolejące, stroskane; er hat eine =e Einbildungskraft ma chorobliwą fantazyę; 2) ein =es Schiff okręt uszkodzony; ein =er Hase postrzelony zając; II. **Kra'nke(r),** *sm.* =en, *pl.* =e(n), *sm.* i *sf.* chory, chora; die =ken pflegen, warten pielęgnować chorych.

Krä'nke, *sf.* wielka choroba, epilepsya *f.*, padaczka *f.*

Kränkelei', *sf. pl.* =en, ciągłe chorowanie, bezustanna niedyspozycya, kwękanie *n.*

Krä'nkeln, *vn.* (haben) ciągle być chorym, cherlać, kwękać, niedomagać; być nieco chorym.

Kra'nken, *vn.* (haben) być chorym; an etw. — cierpieć na co; die Sache krankt an etw. anderem błąd, wada w czem innem tkwi.

Krä'nken, *va.* (haben) martwić, trapić, gryźć, przykrość sprawić; obrazić; es kränkte mich sehr bardzo mnie martwiło; jmndn tief — do żywego, ciężko kogo obrazić; jmndn an der Ehre — ubliżyć komu, obrazić kogo; jmndn in albo an seinen Rechten — naruszyć czyje prawa; kränkend, *ppraes.* i *adi.* martwiący, ubliżający, krzywdzący, poniżający, przykry.

Kra'nkenanstalt, *sf. pl.* =en, szpital *m.*, zakład *m.* dla chorych.

Kra'nkenattest, *sn.* =es, *pl.* =e, świadectwo *n.* choroby.

Kra'nkenbericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, biuletyn *m.*

Kra'nkenbesuch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wizyta lekarska, lekarza u chorego (chorych); odwiedzanie *n.* chorego (chorych).

Kra'nkenbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, łóżko *n.* chorego; auf dem =e liegen leżeć w chorobie, być obłożnie chorym; vom =e aufstehen wstać z łóżka (po chorobie).

Krä'nkend, *adi.* krzywdzący, ubliżający.

Kra'nkengeschichte, *sf. pl.* =n, opis *m.*, historya *f.* choroby.

Kra'nkenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, szpital *m.*

Kra'nkenkasse, *sf. pl.* =n, kasa *f.* chorych.

Kra'nkenkost, *sf.* jedzenie *n.* dla chorych; dyeta *f.*

Kra'nkenlager, *sn.* =s, *pl.* —, łoże *n.* chorego, choroba w łóżku przebyta; auf seinem — podczas jego choroby; nach sechswöchentlichem — starb er umarł po sześciotygodniowej chorobie.

Kra'nkenpflege, *sf.* pielęgnowanie *n.*, opatrywanie *n.* chorych.

Kra'nkensaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.*, izba *f.* dla chorych.

Kra'nkensessel, *sm.* obacz Krankenstuhl.

Kra'nkenstube, *sf. pl.* =n, obacz Krankensaal.

Kra'nkenstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stühle, krzesło *n.* dla chorego.

Kra'nkenwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* do przewożenia chorych.

Kra'nkenwärter, *sm.* =s, *pl.* —, chorych pielęgnujący, doglądający, dozorca *m.*, infirmiarz *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, chorych dozorująca, infirmierka *f.*, dozorczyni *f.*

Kra'nkenzimmer, *sn.* obacz Krankensaal.

Kra'nkhaft, *adi.* chorowity; chorobliwy; =er Zustand, =er

Ehrgeiz stan chorobliwy, ambicya chorobliwa.

Kra'nkhaftigkeit, *sf.* chorobliwość *f.*

Kra'nkheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.*; chronische, akute — choroba chroniczna, nagła; englische — choroba angielska; ansteckende — choroba zaraźliwa; erbliche =en choroby dziedziczne; eine — bekommen dostać choroby, zachorować; sich eine — zuziehen nabawić się choroby; von einer — befallen werden wpaść w chorobę; eine — durchmachen przebyć chorobę; von einer — genesen wstać, wyzdrowieć z choroby; an einer — sterben umrzeć na chorobę.

Kra'nkheitsanfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, napad *m.*, atak *m.* (choroby).

Kra'nkheitsanlage, *sf.* skłonność *f.* do chorób.

Kra'nkheitsbericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, biuletyn *m.*

Kra'nkheitserscheinung, *sf. pl.* =en, znamię *n.*, symptomat *m.*, objaw *m.* choroby.

Kra'nkheitsgeschichte, *sf. pl.* =n, historya *f.* choroby.

Kra'nkheitshalber, *adv.* z powodu choroby, dla choroby.

Kra'nkheitsherd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, siedlisko *n.* chorób.

Kra'nkheitskeim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zarodek *m.* choroby.

Kra'nkheitslehre, *sf.* patologia *f.* = nauka *f.* o chorobach.

Kra'nkheitsstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materya *f.* chorobliwa, pierwiastek *m.* choroby.

Kra'nkheitssymptom, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Krankheitserscheinung.

Kra'nkheitsträger, *sm.* ob. Krankheitsstoff.

Kra'nkheitsübertragung, *sf. pl.* =en, infekcya *f.*, zarażenie *n.*, przeniesienie *n.* choroby.

Kra'nkheitsursache, *sf. pl* =n, przyczyna *f.* choroby.

Kra'nkheitszeichen, *sn.* ob. Krankheitserscheinung.

Kra'nkheitszustand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, stan *m.* choroby, stan chorobliwy.

Krä'nklich, *adi.* chorowity, skłonny do chorób, często zapadający; trochę chory; — aussehen wyglądać choro, schorzało.

Krä'nklichkeit, *sf.* chorowitość *f.*, skłoność *f.* do chorób; lekka choroba.

Krä'nkung, *sf. pl.* =en, (z)martwienie *n.*, trapienie *n.*; pokrzywdzenie *n.*, skrzywdzenie *n.*, obrażenie *n.*, obraza *f.*, uraza *f.*, zniewaga *f.*

Kra'nlaterne, *sf. pl.* =n, latarnia *f.* na żórawiu.

Kra'nschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szyb żórawiowy.

Kra'nseil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* u żórawia.

Kranz, *sm.* =es, *pl.* Kränze, wieniec *m.*, wianek *m.* (z kwiatów); einen — flechten, winden pleść wieniec.

Kra'nzader, *sf.* naczynie wieńcowe (anatomia).

Krä'nzbinder, *sm.* =s, *pl.* —, splatający *m.* wieńce.

Krä'nzchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* von Kranz, 1) wianek *m.*, wianeczek *m.*, wianuszek *m.*; 2) (obraz.) zabawa *f.*, schadzka *f.*, zebranie.

Kra'nzeljungfer, *sf. pl.* =n, druchna *f.*, drużka *f.*

Krä'nzen, *va.* (haben) wieńczyć, włożyć wieniec (na głowę).

Krä'nzflechter, *sm.* obacz Kranzbinder.

Kra'nzförmig, *adi.* wieńcowy, w kształcie wieńca.

Kra'nzgesims, *sn.* =ses, *pl.* =se, wieniec *m.*, gzyms *m.*

Kra'nzjungfer, *sf. pl.* =n, druchna *f.*

Kra'nzleiste, *sf. pl.* =n, wieniec *m.* w krajniku, polica *f.*, plata *f.* (architektura).

Kra'nznaht, *sf.* szew wieńcowy (anatomia).

Krä'nzlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od. Kranz, wianeczek *m.*, wianuszek *m.*; (obraz.) dziewictwo *n.*, panieństwo *n.*; sie hat ihr — verloren straciła wianek.

Kra'pfen, *sm.* =s, *pl.* —, pączek *m.* (legumina), krepel *m.*, naleśnik *m.*

Krapp, *sm.* =(e)s, marzan(n)a *f.*, kropa *f.*, reta *f.* (rubia tinctorum).

Krass, *adi. comp.* krasser, *sup.* krasseste, jaskrawy; krasse Unwissenheit rażąca niewiadomość, nieumiejętność; krasser Widerspruch oczywiste, zupełne przeciwieństwo.

Kra'ter, *sm.* =s, *pl.* —, krater *m.*, otwór *m.* wulkanu.

Krä'tzartig, *adi.* świerzbowaty, krostowaty.

Kra'tzbürste, *sf. pl.* =n, szczotka druciana.

Kra'tze, *sf. pl.* =n, skrobaczka *f.*, graca ogrodnicza, mularska, grempla *f.*

Krä'tze, *sf.* 1) świerzb *m.*, krosta *f.*; 2) odchód *m.* kruszcu.

Kra'tzeisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelasko *n.* do skrobania.

Kra'tzen, I. *va.* (haben) 1) drapać, skrobać; sich — drapać się, skrobać się; es kratzt mich im Halse drapie mnie w gardle; sich am Kopfe — drapać się po głowie; die Katze hat mich in die Hand gekratzt kot zadrapnął mnie w rękę, podrapał mnie rękę; etw. aufs Papier — nabazgrać co na papierze; 2) die Wolle — gręplować wełnę, czesać wełnę gręplą; II. *vn.* (haben) der Wein kratzt wino drapie (w gardle); die Feder — pióro drapie (po papierze); mit Füßen — suwać nogami; auf der Gitarre — rzempolić, drzeć się na gitarze.

Kra'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) skrobaczka *f.*; gręplа *f.*; 2) zadrapnięcie *n.*, rana *f.* z drapnięcia.

Krä'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Kratzer 1); 2) liche, cierpkie wino.

Kra'tzfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, ukłon *m.* (zrobiony posunięciem nogi w tył); =füße machen kłaniać się nizko.

Kra'tzfüßler, *sm.* =s, *pl.* —, komplimencista *m.*, kłaniacz *m.*

Krä'tzig, *adi.* świerzbowaty, krostowaty.

Krä'tzmilbe, *sf. pl.* =n, świerzbowiec *m.*, roztocz *m.*, molik *m.* świerzbiączkę sprawujący (acarus scabiei).

Krä'tzsalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* na świerzb, szara maść.

Kra'tzwolle, *sf.* wyczoski *pl.* z wełny, wełna gręplowana.

Kra'tzwunde, *sf. pl.* =n, rana *f.* z udrapnięcia, z drapania.

Krau'en, i **Krau'eln,** *va.* (haben) drapać, skrobać z lekka.

Kraus, *adi.* 1) kędzierżawy; =se Haare kędziory *pl.*; das Haar — machen kędzierzawić, trefić, w pukle zawijać włosy; — werden kędzierzawić się, kręcić się; =se Blätter liście kędzierzawe, strzępiaste; =ser Kohl kapusta kędzierzawa, włoska, sawojka *f.*, kędziorka *f.*; bunt und — bez ładu i porządku; das ist mir zu — tego mi już za dużo, to przechodzi wszelką miarę; 2) pomarszczony; =se Stirn czoło pomarszczone; ein =ses Gesicht machen zmarszczyć czoło, kwaśną minę zrobić, skrzywić się, marsa postawić; eine Münze mit =sem Rande pieniądz z karbowanym, nacinanym brzegiem.

Krau'sbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, broda kędzierzawa, człowiek *m.* z brodą kędzierzawą.

Krau'se, *sf. pl.* =n, kryza *f.*, kołnierzyk marszczony, kołnierzyk hiszpański.

Kräu'seleisen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) żelazko *n.* do zawijania, trefienia włosów; 2) żelazo *n.* do karbowania (nacinania) brzegów u pieniędzy.

Kräu'seln, I. *va.* (haben) 1) die Haare — kędzierzawić włosy, zwijać, kręcić włosy w pukle; zapiekać; gekräuselt *adi.* i *part. pass.* kędzierzawy, kręcony; 2) Wäsche — fałdować, w fałdy zbierać bieliznę; 3) die Stirne — marszczyć czoło; 4) den Rand der Münzen — narzynać, nacinać, karbować pieniądze (brzegi u pieniędzy); II. sich —, *vr.* (haben) kędzierzawić się, kręcić się, zwijać się.

Krau'seminze, *sf.* mięta *f.*, miętkiew *f.* kędzierzawa (mentha crispa).

Krau'sen, i **Kräu'sen,** *va.* (haben) obacz Kräuseln.

Krau'shaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kędzierzawy włos, kędziory *pl.*

Krau'shaarig, *adi.* kędzierzawy, włos kędzierzawy.

Krau'sheit, *sf.* kędzierzawość *f.*

Krau'skohl, *sm.* =(e)s, kapusta kędzierzawa, kędziorka *f.*, jarmuż kędzierzawy.

Krau'skopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe (*dimin.* Krausköpfchen), głowa (główka) kędzierzawa.

Krau'sköpfig, *adi.* mający głowę kędzierzawą.

Krau'ssalat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sałata kędzierzawa.

Kräu'sler, *sm.* =s, *pl.* —, kędziornik *m.*, fryzyer *m.*

Kraut, *sn.* =(e)s, *pl.* Kräuter, 1) ziele *n.*, zioło *n.*; Kräuter suchen, sammeln szukać, zbierać zioła; er lebt nur von Kräutern żyje tylko ziołami, zieleniną; medizinische Kräuter ziółka *pl.*, zioła lekarskie; (przenośnie:) das ist ein bitteres — to trudna, nieprzyjemna rzecz; gegen den Tod ist kein — gewachsen na śmierć niema lekarstwa; 2) chwast *m.*, chwaścisko *n.*, zielsko *n.*; 3) nać *f.*, liście *pl.* kartofli, marchwi itd.; ins — wachsen, schießen nać puszczać, w nać rość, naci dostawać; 4) kapusta *f.*; da liegt alles wie — und Rüben untereinander tu wszystko leży razem jak groch (właściwie: rzepa) z kapustą; Sauer— kapusta kwaszona; weißes — kapusta biała głowiasta; grünes — kapusta zielona włoska; was rauchst du für ein —? jaki tytoń, jakie cygaro palisz? 5) — und Lot proch i kula.

Krau'tacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola *f.* pod kapustę, pole *n.* kapustą zasadzone.

Krau'tarten, *sf. pl.* rodzaje *pl.* ziół, zioła *pl.*

Krau'tartig, *adi.* zielisty.

Krau'tbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zagon *m.*, grzęda *f.* kapusty, kapustą zasadzona.

Krau'tblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść *m.* kapusty.

Kräu'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od. **Kraut,** ziółko *n.*, drobne ziele; — Ungeduld balsamina *f.*, niecierpek *m.*

Kräu'ten, *va.* (haben) oczyszczać z zielska, z chwastu.

Kräu'terabsud, *sm.* =(e)s, odwar *m.*, dekokt *m.* z ziół, ziółka *pl.*

Kräu'terarznei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* z ziół.

Kräu'terbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel *m.* z ziół.

Kräu'terbrühe, *sf.* obacz Kräutersuppe.

Kräu'terbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, zielnik *m.*, herbarz *m.*

Kräu'terfrau, *sf. pl.* =en, kobieta trudniąca się handlem lub zbieraniem ziół lekarskich.

Kräu'terfressend, *adi.* roślinożerny.

Kräu'tergarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród botaniczny, zielniczy.

Kräu'terhändler, *sm.* =s, *pl.* —, zielnik *m.*, człowiek sprzedający zioła.

Kräu'terkäse, ser *m.* ze ziołami.

Kräu'terkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znający się na ziołach, botanik *m.*

Kräu'terkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszeczka ziołami (wonnemi) napełniona.

Kräu'terkunde, Kräu'terlehre, *sf.* nauka *f.* o ziołach, botanika *f.*, zielnictwo *n.*

Kräu'termann, *sm.* =es, *pl.* =männer, zielnik *m.*, zbierający *m.* zioła.

Kräu'termarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, rynek warzywny, targ *m.* jarzynny.

Kräu'tersäckchen, *sn.* obacz Kräuterkissen.

Kräu'tersaft, *sm.* =es, *pl.* =säfte, sok *m.* z ziół.

Kräu'tersalbe, *sf. pl.* =n, maść zielna.

Kräu'tersammler, *sm.* =s, *pl.* —, zielnik *m.*, zbieracz *m.* ziół.

Kräu'tersammlung, *sf. pl.* =en, herbarz *m.*, zbiór *m.* ziół.

Kräu'tersuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* z ziół.

Kräu'tertee, *sm.* -s, herbata *f.* z różnych ziół.
Kräu'tertrank, *sm.* -(e)s, obacz Kräutertee.
Kräu'terwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino ziołami przeprawiane (lecznicze).
Krau'tfeld, *sn.* obacz Krautacker.
Krau'tgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród jarzynny, warzywny.
Krau'thobel, *sm.* -s, *pl.* —, szatkownica *f.*; kręgadło *n.*
Krau'tig, *adi.* zielenisty, zielisty.
Krau'tjunker, *sm.* -s, *pl.* —, hreczkosiej *m.*
Krau'tkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, główka *f.* kapusty; przenośnie: kapuściana głowa (= durna).
Krau'tland, *sn.* -(e)s, grunt *m.* przeznaczony do uprawy kapusty.
Krau'tmarkt, *sm.* obacz Kräutermarkt.
Krau'tstrunk, *sm.* -(e)s, *pl.* -strünke, głąb *m.*, pień *m.*, kaczan *m.* kapusty.
Krawa'll, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzyk *m.*, wrzawa *f.*, zgiełk *m.*, burda *f.*
Krawa'tte, *sf.* ob. Cravatte.
Kreatu'r, *sf.* obacz Creatur.
Krebs, *sm.* -ses, *pl.* -se, 1) rak *m.* (skorupiak *m.*); rot werden wie ein gekochter — piec raki, upiec raka, rumienić się ze wstydu; 2) = Zeichen des Krebses, rak, znak zodyakalny; 3) rak (choroba ludzka i drzew), skir *m.*; den — bekommen raka dostać; 4) Krebse *pl.* (= Ladenhüter *pl.*) książki *pl.* niesprzedane i zwrócone nakładcy.
Kre'bsartig, *adi.* rakowaty, skirowaty; -e Tiere skorupiaki *pl.*; -es Geschwür wrzód rakowaty.
Kre'bsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, rakowe, racze oko.
Kre'bsbutter, *sf.* rakowe masło.
Kreb'sdistel, *sf.* *pl.* -n, oset pospolity.
Kre'bsen, *vn.* (haben) raki łowić; ruszać się tam i sam.
Kre'bsfang, *sm.* -(e)s, połów *m.* raków.
Kre'bsförmig, *adi.* rakowaty.
Kre'bsgang, *sm.* -(e)s, raczy chód, raczkowanie *n.*; wsteczny chód, ruch; den — gehen raczkiem leźć, raczkować, cofać się zamiast iść naprzód.
Kreb'sgeschwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód rakowy, skirowy.
Kre'bshändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* rakami.
Kre'bskrank, *adi.* chory na raka.
Kre'bsnase, *sf.* *pl.* -n, skorupka *f.* raka.
Kre'bsrot, *adi.* czerwony jak rak (ugotowany).
Kre'bsschaden, *sm.* -s, *pl.* -schäden, rak *m.*, skir *m.* (choroba); przenośnie: złe zastarzałe.
Kre'bsschale, *sf.* *pl.* -n, skorupa *f.* raka.
Kre'bsschere, *sf.* *pl.* -n, nożyce *pl.*, rożki *pl.* raka.
Kre'bsstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, racze oko.
Kre'bssuppe, *sf.* zupa rakowa.
Krede'nz, *sf.* obacz Credenz.
Kredi't, i wyrazy złożone obacz pod C.
Krei'de, *sf.* kreda *f.*; mit doppelter — schreiben podwójną kredką pisać, przypisywać drugie tyle dłużnikowi; hoch in der — stehen mieć dużo długów; bei jmndm in der — stehen być czyim dłużnikiem.
Krei'deartig, *adi.* kredowy.
Krei'debildung, **Krei'deformation**, *sf.* utwór kredowy.
Krei'deerde, *sf.* *pl.* -n, ziemia kredowa.
Krei'degruppe, *sf.* obacz Kreidebildung.
Krei'dehaltig, *adi.* zawierający kredę.
Krei'den, *vn.* (haben) pisać, rysować, mazać, powlekać kredą.
Krei'deweiß, *adi.* biały jak kreda; — werden pobladnąć jak chusta, jak śmierć, jak trup.
Krei'dezeichnung, *sf.* *pl.* -en, rysunek kredkowy.
Krei'dicht, *adi.* kredowaty.
Krei'dig, *adi.* kredowy.
Kreie'ren, *va.* (haben) obacz Creieren.
Kreis, *sm.* Kreises *pl.* **Kreise**, 1) koło *n.*; einen — beschreiben nakreślić, opisać koło; die Peripherie des -ses obwód, okręg koła; konzentrische, exzentrische -se koła współśrodkowe (koncentryczne), odśrodkowe (ekscentryczne); die Quadratur des -ses suchen szukać kwadratury koła; einen — ziehen zatoczyć, narysować koło; einen — um jmndn bilden, schließen otoczyć kogo w koło; rings im -se w koło; rings im -se herum do koła; sich im -se drehen kręcić się, krążyć do koła, w koło, obracać się w koło, kołować; 2) obwód *m.*, cyrkuł *m.*, powiat *m.*; 3) grono *n.*, koło; ein — von Freunden grono, koło przyjaciół; im -se seiner Familie w gronie swojej rodziny; die höchsten -se najwyższe koła (społeczeństwa); er ist in den weitesten -sen bekannt jest znany w najszerszech kołach, wszędzie; 4) obręb *m.*, zakres *m.*; granica *f.*; das liegt außer meinem -se to jest za moim zakresem, nie należy do mojej kompetencyi.
Krei'sabschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, segment *m.*, odcinek *m.* koła.
Krei'samt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd powiatowy, cyrkularny, obwodowy.
Krei'samtmann, *sm.* -(e)s, intendant powiatowy, cyrkularny, naczelnik *m.* obwodu, starosta *m.*
Krei'sausschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sektor *m.*, wycinek *m.* koła.
Krei'sausschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, wydział obwodowy, cyrkularny, powiatowy.
Krei'sbahn, *sf.* *pl.* -en, okrąg *m.*, droga kolista (astronomia).
Krei'sbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, urzędnik powiatowy, cyrkularny.
Krei'sbehörde, *sf.* *pl.* -n,

władza obwodowa, powiatowa.

Krei'sbewegung, *sf. pl.* =en, poruszenie koliste, obrót wirowy, rotacyjny.

Krei'sbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.* koła.

Krei'schen, *vn.* (haben) skrzeczeć, piszczeć, krzyczeć; =schende Stimme skrzekliwy, przenikliwy głos.

Krei'sdrehung, *sf. pl.* =en, obrót wirowy, rotacya *f.*

Krei'seinteilung, *sf. pl.* =en, podział *m.* na obwody, na powiaty.

Krei'sel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) bąk *m.*, cyga *f.*, fryga *f.*, krągałka *f.*, wartałka *f.*, warkotka *f.*; den — treiben puszczać bąka, bawić się wartałką; sich wie ein — drehen fertać się, skakać, kręcić się jak fryga; 2) turbina *f.*

Krei'seln, *vn.* (haben) bawić się bąkiem; kręcić się, fertać się jak fryga.

Krei'sen, *vn.* (haben) obracać się w koło, krążyć, obracać się w krąg; kreisende Bewegung krążenie *n.*, obrót wirowy; die Erde =st um die Sonne ziemia krąży około słońca; das Blut kreist in den Adern krew krąży w żyłach; und über den Häuptern — Rabenzüge a nad głowami krążą kruków stada; laßt die Becher —! puhary niech krążą!

Krei'sfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* koła.

Krei'sform, *sf. pl.* =en, kolistość *f.*, kształt *m.* koła.

Krei'sförmig, *adi.* kolisty, kształt koła mający, okrągły jak koło; =e Bewegung obrót kolisty; *adv.* kolisto.

Krei'sfuge, *sf. pl.* —, fuga kolejna, kanon *m.* (muzyka).

Krei'sgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, chód *m.* w około; krążenie *n*

Krei'sgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd obwodowy.

Krei'shauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =hauptleute, naczelnik *m.* obwodu, starosta cyrkularny.

Krei'slauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, 1) cyrkulacya *f.*, krążenie *n.* (krwi); 2) obieg *m.* ciał niebieskich; bieg kołowy, okolny; der — der Zeit peryodyczny obieg czasów.

Krei'smessung, *sf. pl.* =en, cyklometrya *f.*

Krei'sphysikus, *sm. pl.* =physici, lekarz obwodowy, cyrkularny, fizyk *m.*

Krei'srund, *adi.* kolisty, okolisty, okrągły.

Krei'sschattig, *adi.* kołocienny, w około siebie cień mający.

Krei'ssäge, *sf. pl.* =n, piła obrotowa, cyrkularna.

Krei'ßen, *vn.* (haben) odbywać połóg, rodzić; wie das Gebirge auch kreißt, es kommt nur 'ne schnurrige Maus 'raus góra mysz porodziła, góra jęczała i mysz wydała, ciężko się góra biedziła i śmieszną mysz tylko urodziła (parturiunt montes, nascetur ridiculus mus).

Krei'sstadt, *sf. pl.* =städte, miasto obwodowe, cyrkularne.

Krei'stag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sejmik obwodowy.

Krei'stanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* w koło, obertas *m.*

Krei'sumfang, *sm.* =(e)s, obwód *m.* koła.

Kremato'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, krematorium.

Kre'mpe, *sf. pl.* =n, brzeg *m.*, skrzydło *n.* u kapelusza.

Kre'mpel, *sf. pl.* =n, 1) grępla *f.*, grempla *f.*; 2) graty *m. pl.*

Kre'ngel, *sm.* obacz Kringel.

Kreoso't, *sn.* =(e)s, kreozot *m.*

Krepp, *sm.* =s, i **Kreppflor**, *sm.* =s, krepa *f.* (żałobna).

Kre'ppel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Krapfen.

Kreppflor, *sm.* obacz Krepp.

Kre'sse, *sf. pl.* =n, rzeżucha *f.* (ogrodowa), nasturcya *f.* (roślina na sałatę używana).

Kre'ßling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) rodzaj grzyba jadalnego; 2) kiełb *m.*, kiełbik *m.* (ryba).

Kreszce'nz i **Crescce'nz**, *sf. pl.* =en, przyrost *m.*, plon *m.*

Kre'thi und **Ple'thi**, Paweł i Gaweł, Piotr i Paweł, ludzie *pl.* rozmaitego rodzaju.

Kreti'n, *sm.* obacz Cretin.

Kreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) krzyż *m.* (do tracenia zbrodniarzów); ans — schlagen, heften przybić na krzyżu, ukrzyżować; am =e sterben umrzeć na krzyżu; 2) krzyż, = utrapienie *n.*; jeder hat sein — zu tragen każdy nosi, dźwiga krzyż swój; — Donnerwetter! tam do licha! 3) krzyż (jako godło chrześcijańskiej religii), das heilige — krzyż święty; das — über jmndm machen krzyż zrobić nad kim; ein — schlagen (prze)żegnać się; ein — errichten postawić krzyż; das — nehmen wziąć krzyż; das — predigen krucyatę kazać, opowiadać; 4) krzyżyk *m.* (znak w muzyce); 5) krzyż, = znak orderowy; er hat das goldene — bekommen dostał złoty krzyż; 6) das südliche — krzyż południowy (znak zodyakalny); 7) = Rückgrat, krzyże *pl.*; sich das — brechen złamać sobie krzyże; 8) mit einem — bezeichnen, anmerken naznaczyć co krzyżykiem; =e unter eine Schrift machen, setzen krzyżykiem podpisać się; etw. übers — legen na krzyż co położyć; die Arme auf der Brust übers — falten skrzyżować ręce na piersiach; in die — und Quere tam i sam, w różnych kierunkach; zu =e kriechen ukorzyć się.

Kreuz= und quer, *adv.* na wszystkie strony, w różnych kierunkach, tam i sam.

Kreu'zabnahme, *sf.* zdjęcie *n.* z krzyża.

Kreu'zaufschwung, *sm.* =(e)s, wymyk grzbietny (gimnastyka).

Kreu'zaufzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wywlek *m.* grzbietem (gimnastyka).

Kreu'zband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, 1) krzyżownica *f.*, tramy *pl.* lub tramiki *pl.* na krzyż ukośny związane; zawiasa krzyżowa (budownictwo); 2) wiązanie *n.* na krzyż, opaska *f.* (na gazety i inne druki).

Kreu'zbandsendung, *sf. pl.* =en, posyłka *f.* pod opaską.

Kreu'zbeere, *sf. pl.* =n, jagoda *f.* szakłaku, szakłakowa.

Kreu'zbein, *sn.* =(e)s, krzyżówka *f.*, kość krzyżowa.

Kreu'zbiege, *sf. pl.* =n, — aus dem Oberarmhang kołowrot *m.* w zawieszeniu na nadramionach; — mit gestreckten Armen kołowrot na wyprostowanych ramionach (gimnastyka).

Kreu'zblume, *sf. pl.* =n, krzyżownica *f.*

Kreu'zblätter, *pl.* krzyżowe liście *pl.*

Kreu'zbogen, *sm.* =s, *pl* —, obłąk przekątny, łęk przekątny (budown.).

Kreu'zbrav, *adi.* bardzo poczciwy, arcyporządny.

Kreu'zbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, krzyżownik *m.*

Kreu'zchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kreuz, krzyżyk *m.*

Kreu'zdorn, *sm.* =(e)s, szakłak *m.* (roślina).

Kreu'zen, I. *va.* (haben) 1) krzyżować; die Arme über die Brust — skrzyżować ręce na piersiach; die Klingen — pokrzyżować szpady, bić się, pojedynkować się; die Rassen — krzyżować rasy, mieszać rasy; 2) zrobić na(d) czem znak krzyża; (prze)żegnać; 3) jmnds Pläne — (po)krzyżować czyje zamiary; II. *vn.* (haben) krążyć po morzu; III. sich —, *vr.* (haben) 1) krzyżować się, na krzyż się przecinać; hier — sich die Wege tu drogi krzyżują się; 2) (prze)żegnać się; 3) krzyżować się, mieszać się (o rasach); gekreuzt *pp.* i *adi.* pokrzyżowany, pomieszany.

Kreu'zen, *sn.* =s, 1) (prze)żegnanie *n.* się; 2) krążenie *n.* na morzu; 3) krzyżowanie *n.*, mieszanie *n.* się (ras).

Kreu'zer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) krajcar *m.*, cent *m.* (moneta); 2) okręt krążący, krążownik *m.*

Kreu'zerhöhung, *sf.* podniesienie *n.* krzyża.

Kreu'zestod, *sm.* =es, śmierć *f.* na krzyżu.

Kreu'zeszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* krzyża; podpis *m.* krzyżykami.

Kreu'zfahne, *sf. pl.* =n, chorągiew *f.* z krzyżem.

Kreu'zfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, krzyżak *m.*, krzyżownik *m.*, uczestnik *m.* krucyaty.

Kreu'zfahrt, *sf. pl.* =en, 1) krucyata *f.*, wyprawa *f.* na wojnę krzyżową; 2) procesya *f.*, pielgrzymka *f.*; 3) krążenie *n.* po morzu.

Kreu'zfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień krzyżowy.

Kreu'zfidel, *adi.* bardzo wesoły.

Kreu'zförmig, *adi.* krzyżowaty, kształt krzyża mający; *adv.* krzyżowato, na krzyż, w krzyż.

Kreu'zfuchs, *sm.* =es, *pl.* =füchse, lis krzyżak *m.*

Kreu'zgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) krużganek *m.*, kurytarz krzyżowy klasztorny; 2) procesya *f.* (z krzyżem); 3) = Kreuzhieb.

Kreu'zgasse, *sf. pl.* =n, przecznica *f.*, ulica *f.* poprzecznica.

Kreu'zgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie krzyżowe.

Kreu'zgurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pas krzyżowy (u konia); 2) łęk przekątny (budown.).

Kreu'zheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wojsko krzyżowe.

Kreu'zherr, *sm.* obacz Kreuzritter.

Kreu'zhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.* na krzyż, krzyżowa sztuka.

Kreu'zholz, *sn.* =es, 1) drzewo *n.* z krzyża św.; 2) krzyżownica *f.* (stolarstwo).

Kreu'zigen, I. *va.* (haben) (u)krzyżować, przybić na krzyżu; sein Fleisch — umartwiać, dręczyć swoje ciało; II. sich —, *vr.* (haben) (prze)żegnać się; sich — und segnen przeżegnać się (ze strachu, z podziwienia).

Kreu'ziger, *sm.* =s, *pl.* —, krzyżownik *m.*

Kreu'zigung, *sf. pl.* =en, (u)krzyżowanie *n.*; — des Fleisches umartwianie *n.* ciała.

Kreu'zkamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, wrąb krzyżowy.

Kreu'zkirche, *sf. pl.* =n, kościół wystawiony w formie krzyża; kościół *m.* św. krzyża.

Kreu'zknochen, *sm.* =s, krzyżówka *f.*, kość krzyżowa.

Kreu'zkopf, *sm.* =(e)s, (także Kolbenstangenkopf *m.*) wodzik *m.*, krzyżulec *m.*; —backe *f.* albo Kreuzschlitten *m.* sanki *pl.* wodzika, łyżwy *pl.* krzyżulca, ślizgacz *m.*; —bolzen *m.* tworzeń *m.* wodzika; —keil *m.* klin *m.* wodzika (mechanika).

Kreu'zkraut, *sn.* =(e)s, starzec *m.* (ziele).

Kreu'zlahm, *adi.* chromy na krzyże, słaby w krzyżach, chromający z powodu słabości krzyżów; — machen, schlagen narazić komu krzyże przez pobicie.

Kreu'zlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* von Kreuz, = Kreuzchen.

Kreu'zmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, wymiar ukośny, wymiar przekątny.

Kreu'zmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, siekacz krzyżowy, dłuto płaskie, wązkie.

Kreu'znaht, *sf. pl.* =nähte, szew *m.* krzyżowym ściegiem.

Kreu'zorden, *sm.* =s, zakon krzyżacki.

Kreu'zotter, *sf. pl.* =n, żmija *f.*

Kreu'zpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie wzywające na wojnę krzyżową.

Kreu'zriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień krzyżowy, krzyżownik *m.*

Kreu'zritter, *sm.* =s, *pl.* —, krzyżak *m.*, rycerz krzyżowy.

Kreu'zschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w krzyżach.

Kreu'zschnabel, *sm.* =s, *pl.* — krzywodziób *m.* (ptak).

Kreu'zschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przecięcie *n.* na krzyż.

Kreu'zschraffierung, *sf. pl.* =en, szrafirowanie *n.*, kreskowanie *n.* na krzyż.

Kreu'zspinne, *sf. pl.* =n, pająk krzyżak *m.*

Kreu'zsprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprünge, skok krzyżowy.

Kreu'zstich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pchnięcie *n.* na krzyż; ścieg krzyżowy.

Kreu'zträger, *sm.* =s, *pl.* —, krzyżak *m.* (noszący *m.* krzyż przenośnie) biedak *m.* (doznający wiele utrapień).

Kreuz= und Querzüge, *pl.* chodzenie *n.*, pochody *pl.*, ciągnienia *n.* tam i sam.

Kreu'zung, *sf. pl.* =en, krzyżowanie *n.*; — der Züge mijanie się pociągów.

Kreu'zungspunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i —stelle, *sf. pl.* =n, punkt *m.*, miejsce *n.* (s)krzyżowania.

Kreu'zungsstation, *sf. pl.* =en, stacya *f.* krzyżowania, mijanka *f.* (kolejnictwo).

Kreu'zungsweiche, *sf. pl.* =n, rozjazdy *pl.* krzyżowe (kolejn.).

Kreu'zungswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* skrzyżowania.

Kreu'zverhör, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, badanie krzyżowe.

Kreu'zweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krzyżowa droga; droga krzyżująca się z drugą, rozstajna.

Kreu'zweise, *adv.* krzyżowo, na krzyż; — legen krzyżować, założyć na krzyż; sich — durchschneiden krzyżować się.

Kreu'zwoche, *sf.* tydzień krzyżowy.

Kreu'zwurz, *sf.* obacz Kreuzkraut.

Kreu'zzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* krzyża.

Kreu'zzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wojna *f.*, wyprawa *f.* krzyżowa, krucyata *f.*

Kri'bbelig, *adi.* uraźliwy, łatwy do rozgniewania.

Kri'bbelkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, człowiek uraźliwy, gniewliwy.

Kri'bbeln, *va.* i *vn.* (haben) 1) rojami się wić (o chrząszczach, mrówkach); *impers.* es kribbelt mich in der Nase kręci mi w nosie; es kribbelt mich in allen Gliedern mrowie mnie przechodzi; es kribbelt mich in den Händen swędzą mi ręce; 2) lekko trzeć, nacierać.

Kri'ckel, *sm.* =s, *pl.* =n, róg *m.* kozicy; ogon *m.* dzika.

Krickelei', *sf. pl.* =en, zrzędność *f.*, usposobienie *n.* do krytykowania wszystkiego.

Kri'ckente, *sf. pl.* =n, cyranka *f.* (gatunek dzikiej kaczki).

Kri'ckler, *sm.* =s, *pl.* —, dziwak *m.*, zrzęda *m.*

Kri'cklich, *adi.* zrzędny (o ludziach); krytyczny, przykry (o rzeczach).

Kri'da, *sf.*, **Kridata'r,** *sm.* obacz Crida, Cridatar.

Krie'beln, *vn.* = Kribbeln.

Kriechen, *vn.* kriechst, kriecht (poetycznie kreuchst, kreucht), kroch, kröche, bin gekrochen, 1) czołgać się, pełzać; auf allen vieren — czołgać się (na wszystkich czterych nogach); in die Höhe — wydrapać się w górę; er kriecht vor ihm czołga się, płaszczy się, uniża się podle przed nim; er hat sich zu diesem Amte gekrochen czołganiem się, płaszczeniem wdrapał się na ten urząd; 2) leźć, łazić, iść powoli lub ukradkiem; aus dem Ei — wyleźć z jaja, wykłuć się z jaja; die Maus ist ins Loch gekrochen mysz wlazła do dziury; die Laus kriecht ihm über die Leber popada w gniew; 2) kriechend *ppr.* i *adi.* czołgający się, pełzający; =e Tiere płazy *pl.*; =er Mensch człowiek czołgający się, płaszczący się, podły, nikczemny; =es Betragen postępowanie nikczemne, podle uniżone.

Krie'cher, *sm.* =s, *pl.* —, czołgacz *m.*, podły pochlebca, nikczemny nadskakiwacz.

Kriecherei', *sf. pl.* =en, nikczemne czołganie się, płaszczenie się, lizanie się.

Krie'cherisch, *adi.* czołgający się, płaszczący się, podle schlebiający; =es Wesen, obacz Kriecherei.

Krie'chpflanzen, *sf. pl.* rośliny *pl.* czołgające się, ścielące się, pnące.

Krieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e 1) wojna *f.*; offener — wojna otwarta; — bis aufs Messer wojna bez pardonu; sich zum =e rüsten czynić przygotowania wojenne, uzbrajać się; den — erklären wojnę wypowiedzieć, wydać, podnieść; den — führen wojnę prowadzić; ein Land mit — überziehen jako nieprzyjaciel wtargnąć do kraju; den — mit jmndm anfangen, beginnen rozpocząć z kim wojnę; in den — ziehen iść na wojnę; — zu Lande, zur See wojna lądowa, morska; der siebenjährige — wojna siedmioletnia; den — betreffend wojenny; 2) spór *m.*, sprzeczka *f.*, kłótnia *f.*; sie liegen miteinander fortwährend im — waśnią się ustawicznie; häuslicher — wojna domowa; er hat den — zu Hause nie ma spokoju w domu.

Krie'gen, I. *vn.* (haben) wojnę prowadzić, bój wieść, wojować; II. *va.* (haben) 1) uchwycić ręką; ich werde dich schon — chwycę ja cię, nie umkniesz mi; 2) = bekommen, dostać; er hat das Geld gekriegt dostał pieniądze; ein Kind — mieć dziecko; er hat es mit der Angst gekriegt opadła go bojaźń; 3) sich —, *vr.* (haben) pobrać się; sich (bei den Haaren) — chwycić się za włosy.

Krie'ger, *sm.* =s, *pl.* —, wojownik *m.*, walecznik *m.*, kombatant *m.*

Krie'gerin, *sf. pl.* =innen, wojowniczka *f.*, kombatantka *f.*

Krie'gerisch, *adi.* wojenny, wojowniczy; wojskowy.

Krie'gerleben, *sn.* =s, życie *n.* podczas wojny, wojenne.

Krie'gerstand, *sm.* =(e)s, stan wojskowy.

Krie'gerverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* weteranów.

Krie'gfertig, *adi.* przygotowany do wojny.

Krie'gführend, *adi.* prowadzący wojnę.

Krie'gführung, *sf.* 1) sztuka wojenna; 2) prowadzenie *n.* wojny; dowództwo *n.*, kierownictwo *n.* podczas wojny.

Krie'gliebend, *adi.* wojowniczy, lubiący wojnę.

Krie'gsadel, *sm.* =s, szlachectwo nadane lub uzyskane w nagrodę wojennych zasług;

szlachta posiadająca takie szlachectwo.

Krie'gsanstalten, *f. pl.* przygotowania wojenne, do wojny.

Krie'gsartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł wojenny, wojskowy.

Krie'gsbaukunst, *sf.* architektura wojenna, budownictwo fortyfikacyjne.

Krie'gsbedürfnisse, *sn. pl.* potrzeby *pl.*, zapasy wojenne.

Krie'gsbegebenheit, *sf. pl.* =en, zdarzenie wojenne, wypadek na wojnie.

Krie'gsbereit, *adi.* przygotowany do wojny, zmobilizowany.

Krie'gsbereitschaft, *sf.* pogotowie wojenne, mobilizacya *f.*; ein Heer in — setzen postawić wojsko na stopę wojenną, zmobilizować wojsko.

Krie'gsbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj wojenny.

Krie'gsbühne, *sf.* teatr *m.*, widownia *f.* wojny.

Krie'gsdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba wojskowa, wojenna; im =e stehen, służyć w wojsku, wojskowo; — nehmen zaciągnąć się do wojska; aus dem =e treten wystąpić z wojska.

Krie'gsdrangsale, *sf. pl.* ucisk wojenny, dolegliwości wojną wywołane.

Krie'gsentschädigung, *sf. pl.* =en, odszkodowanie wojenne.

Krie'gserfahren, *adi.* doświadczony w sprawach wojskowych, w sztuce wojennej.

Krie'gserklärung, *sf.* wypowiedzenie *n.* wojny.

Krie'gseröffnung, *sf.* rozpoczęcie *n.* wojny.

Krie'gsfach, *sn.* =(e)s, nauka *f.* o wojskowości, wojskowość *f.*

Krie'gsfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, przypadek wojny, wypadek wojenny, wypadek wojnę powodujący.

Krie'gsfeuer, *sn.* i **Krie'gsflamme**, *sf.* pożar *m.*, pożoga *f.* wojny.

Krie'gsflotte, *sf. pl.* =n flota wojenna.

Krie'gsfuß, *sm.* =es, stopa wojenna; auf dem =e stehen, sein być na stopie wojennej; auf den — setzen urządzić na stopę wojenną, postawić na stopie wojennej.

Krie'gsgebrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj wojenny; nach — wedle zwyczaju wojennego.

Kriegsgefahr, *sf.* niebezpieczeństwo *n.* wojny.

Kriegsgefährte, *sm.* =n, *pl.* =n, towarzysz *m.* broni.

Krie'gsgefangene(r), *sm.* =nen, *pl.* =ne(n), pojmany na wojnie, jeniec wojenny.

Krie'gsgefangenschaft, *sf.* niewola wojenna, jeństwo *n.*; in — geraten dostać się do niewoli wojennej.

Krie'gsgeist, *sm.* =es, duch wojenny, wojowniczy.

Krie'gsgerät, *sn.* =es, *pl.* =e, sprzęty *pl.* wojenne.

Krie'gsgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd wojenny.

Krie'gsgerücht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pogłoska wojenna, wieść *f.* o wojnie.

Krie'gsgeschichte, *sf. pl.* =n, dzieje *pl.* wojenne, historya *f.* wojny, wojen.

Krie'gsgeschrei, *sn.* =(e)s, okrzyk wojenny; hasło *n.*

Krie'gsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo wojenne, wojskowe.

Krie'gsgetümmel, i **Krie'gsgewühl**, *sn.* =s, wrzawa wojenna, zamieszki wojenne.

Krie'gsgewerbe, *sf.* obacz Kriegshandwerk.

Krie'gsgott, *sm.* =(e)s, *pl.* =götter, bóg *m.*, bożek *m.* wojny; =göttin, *sf. pl.* =innen, bogini *f.* wojny.

Krie'gshändel, *sm. pl.* zatargi wojenne.

Krie'gshandwerk, *sn.* =(e)s, rzemiosło wojenne, wojskowe.

Krie'gsheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wojsko *n.*, armia *f.*

Krie'gsherold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głosiciel *m.*, zwiastun *m.*, wypowiadacz *m.* wojny.

Krie'gsherr, *sm.* =n, *pl.* =n, najwyższy komenderujący, dowódca *m.* wojska; der oberste — monarcha *m.*

Krie'gshilfe, *sf.* pomoc wojenna, posiłki *pl.* (wojskowe).

Krie'gskamerad, *sm.* =en, *pl.* =en, towarzysz *m.* broni.

Krie'gskanzlei, *sf. pl.* =en, kancelarya wojskowa.

Krie'gskasse, *sf. pl.* =n, kasa wojskowa, wojenna.

Krie'gskleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, mundur wojskowy.

Krie'gsknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żołdak *m.*

Krie'gskommissär, *sm.* =s, *pl.* =e, intendant woj-kowy; komisarz wojenny.

Krie'gskonterbande, *sf.* kontrabanda wojenna.

Krie'gskosten, *s. pl.* koszta wojenne.

Krie'gskundig, *adi.* znający się na wojskowości, na sztuce wojennej.

Krie'gskunst, *sf.* sztuka wojenna, taktyka *f.*

Krie'gslager, *sn.* =s, *pl.* —, obóz *m.* (wojenny).

Krie'gsleben, *sn.* =s, życie wojskowe, wojenne, na wojnie.

Krie'gsleute, *s. pl.* żołnierze *pl.*, wojskowi *pl.*, wojownicy *pl.*

Krie'gslied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń wojenna, wojskowa.

Krie'gslist, *sf.* podstęp *m.*, fortel wojenny.

Krie'gslustig, *adi.* pragnący wojny, wojowniczo usposobiony, wojowniczy.

Krie'gsmacht, *sf. pl.* =mächte, potęga wojenna, wojskowa, siła zbrojna; strona, potęga wojnę prowadząca.

Krie'gsmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, wojownik *m.*, wojak *m.*, żołnierz *m.*

Krie'gsmannschaft, *sf. pl.* =en, wojsko *n.*, siła zbrojna.

Krie'gsminister, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* wojny.

Krie'gsnot, *sf.* ucisk *m.* wojny, niedostatek *m.* w czasie wojny.

Krie'gspflicht, *sf.* powinność wojskowa.

Krie'gspflichtig, *adi.* obowiązany do służby wojskowej.

Krie'gsplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce przeznaczone na skład sprzętów wojennych;

miejsce obwarowane, warownia *f*.

Krie'gsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, rada wojenna; radca wojenny.

Krie'gsrecht, *sn.* =(e)s, 1) prawo *n.* wojny, prawo wojenne; 2) sąd nagły, doraźny; sąd wojskowy; — über jmndn halten stawić kogo przed sąd wojskowy.

Krie'gsruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e wezwanie *n.* do wojny; okrzyk wojenny.

Krie'gssache, *sf. pl.* =n, sprawa wojskowa, wojenna.

Kriegsschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, szkoda w wojnie zrządzona.

Kriegsschauplatz, *sm.* =es, teatr *m.*, widownia *f.* wojny.

Krie'gsschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt wojenny.

Krie'gsschuld, *sf. pl.* =en, dług wojenny.

Krie'gsschule, *sf. pl.* =n, szkoła wojskowa.

Krie'gsspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, igraszka wojenna; ćwiczenie wojenne.

Krie'gsstand, *sm.* =(e)s, stan wojenny; stopa wojenna.

Krie'gsstärke, *sf.* rzeczywista siła zbrojna na stopie wojennej.

Krie'gssteuer, *sf. pl.* =n, podatek wojenny, kontrybucya wojenna.

Krie'gsübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie wojskowe.

Krie'gsverfassung, *sf.* ustrój wojskowy, urządzenia wojskowe.

Krie'gsverpflegung, *sf.* wyżywienie *n.* wojska podczas wojny.

Krie'gsvolk, *sn.* =(e)s, wojsko *n.*, siła zbrojna.

Krie'gsvorräte, *sm. pl.* amunicya *f.*; zapasy wojenne.

Krie'gswesen, *sn.* =s, wojskowość *f.*

Krie'gswissenschaft, *sf.* umiejętność *f.* sztuki wojskowej, nauka wojenna, taktyka *f.*

Krie'gswut, *sf.* zaciętość *f.* w prowadzeniu wojny.

Krie'gszahlamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, kasa wojskowa, wojenna, urząd płatniczy wojskowy.

Krie'gszeit, *sf. pl.* =en, czas wojenny.

Krie'gszucht, *sf.* karność wojskowa.

Krie'gszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyprawa wojenna; pochód *m.* wojska.

Kriegszwang, *sm.* =(e)s, egzekucya wojskowa; subordynacya wojskowa.

Kri'kelkrakel, *sm.* i *sn.* =s, pismo nieczytelne, bazgranina *f.*

Krimina'l, itd. Krimine'll, obacz pod C.

Kri'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, futro *n.* z białych baranków krymskich.

Kri'mpe, *sf.* zstępowanie *n.*, kurczenie *n.* się sukna.

Kri'mpen, I. *va.* (haben) moczyć sukno, aby się skurczyło; II. *vn.* i sich —, *vr.* (sein) zstępować się, kurczyć się.

Kri'mskrams, *sm.* =ses, rzeczy najrozmaitsze pomieszane ze sobą.

Kri'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, obwarzanek *m.*; — aus Rauch pierścienie, kółka (z) dymu.

Krinoli'ne, *sf. pl.* =n, krynolina *f.*

Kri'ppe, *sf. pl.* =n, 1) żłób *m.*; die — des Heilands szopka *f.*; 2) grodza *f.*, grodze *pl.* (budown.).

Kri'ppenbeißer, i Kri'ppensetzer, *sm.* =s, *pl.* —, koń łykawy, gryzuń *m.* (co żłób gryzie); przenośnie: er ist ein alter =beißer to stary pryk.

Kri'ppenritter, *sm.* =s, *pl.* —, biedny szlachetka, co się (z koniem) żywi po obcych sąsiednich dworach.

Kri'se i Kri'sis, *sf. pl.* =sen, kryza *f.*, przesilenie *n.*

Kri'seln, *vn.* (haben) es kriselt *impers.* zanosi się na przesilenie.

Krista'll, (także Krysta'll) *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kryształ *m.*; =e bilden albo in =en anschießen krystalizować się, przemieniać się w kryształy, osiadać w kształcie kryształów; klar wie — sein, dem — gleichen przeźroczysty jak kryształ, kryształowy.

Krista'llbildung, *sf.* krystalizacya *f.*, przemiana *f.* w kryształy.

Krista'lldrüse, *sf. pl.* =n, druż *m.*, druza *f.*

Krista'llen, *adi.* kryształowy, czysty, przeźroczysty (jak kryształ).

Krista'llfeuchtigkeit, *sf.* kryształek *m.* (anatomia).

Krista'llglas, *sn.* =ses, szkło kryształowe.

Krista'llhell, *adi.* kryształowy, czysty jak kryształ.

Kristalli'nisch, *adi.* kryształowaty.

Kristallisatio'n, (wym. —cion) *sf. pl.* =en, krystalizacya *f.*

Kristallisie'rbar, *adi.* mogący tworzyć kryształy.

Kristallisie'ren, *sn.* (haben) krystalizować (się), przemieniać się w kryształy.

Kristallisie'rung, *sf. pl.* =en, krystalizacya *f.*, krystalizowanie *n.*

Krista'llkörper, *sm.* obacz Kristallfeuchtigkeit.

Krista'llkunde, Krista'llehre, *sf.* obacz Kristallographie.

Krista'llinse, *sf.* soczewka kryształowa, kryształek *m.* (w oku).

Kristallographie', *sf.* krystalografia *f.*, nauka *f.* o kryształach.

Krista'llwaren, *sf. pl.* towary kryształowe.

Krite'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, kryteryum *n.*, ocena *f.*, osądzenie *n.*

Kriti'k, *sf. pl.* =en, 1) krytyka *f.*, ocena *f.*, sąd *m.* o czem, recenzya *f.*; eine — über ein Buch schreiben napisać krytykę o książce; 2) krytyka *f.*, ogół *m.* krytyków, krytycy *pl.*, recenzenci *pl.*

Kritika'ster, *sm.* =s, *pl.* —, krytyk zły, krytyk bazgrała, krytyk złośliwy, nieudolny.

Kri'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, krytyk *m.*

Kriti'klosigkeit, *sf.* brak *m.* zmysłu krytycznego, brak sądu.

Kri'tisch, *adi.* krytyczny; *adv.* krytycznie; =er Kopf głowa (t. j. człowiek) zdol-

nością krytyczną obdarzona; -e Ausgabe wydanie krytyczne, wydanie z objaśnieniami; -e Lage krytyczne (= niebezpieczne) położenie; -e Sitzung krytyczne (= rozstrzygające) posiedzenie.

Kritisie'ren, *va.* (haben) krytykować; oceniać; ganić.

Krittelei', *sf. pl.* -en, krytyka małostkowa, złośliwa, uwłaczająca.

Kri'tteln, *va.* (haben) krytykować, sądzić, oceniać pedantycznie, złośliwie.

Kri'ttler, *sm.* -s, *pl.* —, krytyk małostkowy, pedantyczny, złośliwy.

Kritzelei', *sf. pl.* -en, bazgranina *f.*

Kri'tzelig, *adi.* drapiący, skrobiący; -e Schrift pismo gryzmolne.

Kri'tzeln, *vn.* (haben) 1) bazgrać, gryzmolić, pisać niezgrabnie, nieczytelnie; 2) die Feder kritzelt pióro drapie, skrobie po papierze, pryska.

Kri'tzler, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*, bazgrała *m.*

Kroki', (także Croquis), *sn.* -s, *pl.* -s, szkic *m.*, zarys *m.*

Krokie'ren, *vn.* (haben) szkicować.

Krokodi'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krokodyl *m.*; amerikanisches — aligator *m.*

Krokodi'lschluß, *sm.* -es, *pl.* -schlüsse, sofizmat *m.*, rozumowanie zawiłe.

Krokodi'lstränen, *sf. pl.* łzy *pl.* krokodylowe, łzy udane, fałszywe.

Kro'kus, *sm.* —, *pl.* —, krokus *m.* (roślina).

Kro'llen i **Krö'llen**, I. *va.* (haben) kędzierzawić; II. *vn.* (haben) grać (o cietrzewiu i głuszcu).

Kro'llerbsen, *sf. pl.* groch obwarzony.

Kro'namt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd koronny.

Kro'nbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -te(n), urzędnik koronny.

Kro'nbewerber, *sm.* -s, *pl.* —, ubiegający się o koronę, pretendent *m.* do korony.

Kro'nbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder koronowy.

Krö'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Krone, mała korona, koronka *f.*

Kro'ne, *sf. pl.* -n, 1) korona *f.*, dyadem *m.*; kaiserliche, königliche — korona cesarska, królewska; die päpstliche — korona papieska, tyara *f.*; sich die — aufsetzen przywdziać koronę, koronować się; jmndm die — aufsetzen koronować kogo; die Dornenkrone korona cierniowa; 2) korona, = tron *m.*, panowanie *n.*; zur — gelangen przyjść na tron, do panowania; die — niederlegen zrzec się tronu, złożyć koronę; Ansprüche auf eine — machen rościć sobie prawo do korony, do tronu; es war Krieg zwischen der — Frankreich und England wojna była między koronami (= monarchami, rządami) Francyi i Anglii; 3) korona = szczyt *m.*; das setzt allem die — auf to wszystko przewyższa, to wszystkiemu blasku dodaje; sie ist die — ihres Geschlechtes ona jest perłą swego rodzaju; 4) korona, wianek *m.*, wieniec *m.*; die Brautkrone wieniec ślubny; Blütenkrone korona kwiatu; Baumkrone korona drzewa; — des Zahnes korona zęba; 5) = das Haupt, głowa *f.*; etw. in der — haben mieć nieco w głowie, być trochę podpity; was ist dir in die — gefahren? co ciebie trapi? 6) korona (nazwa monety w rozmaitych państwach); 7) = Kronleuchter, pająk *m.*; 8) = des Pferdehufs korona kopyta końskiego, nadkopycie *n.*; — des Hirsches korona jelenia; 9) korona (konstellacya); 10) korona, wieniec *m.* (w budownictwie).

Kro'neinkünfte, *s. pl.* dochody *pl.* koronne, monarsze.

Krö'nen, *va.* (haben) 1) koronować; zum König — koronować królem; gekrönte Häupter koronowane głowy, monarchowie; 2) wieńczyć; mit Erfolg gekrönt powodzeniem uwieńczony, nagrodzony; gekrönter Dichter poeta uwieńczony; ein Werk mit dem Preise — przyznać dziełu pierwszą nagrodę; gekrönte Preisschrift pismo uwieńczone pierwszą nagrodą (konkursową); das Ende krönt das Werk koniec wieńczy dzieło; ein gekrönter Ehemann mąż, któremu żona rogi przyprawiła, rogal *m.*, rogacz *m.*

Kro'nenartig, *adi.* koroniasty, wieńcowaty, kształt korony mający; *adv.* koroniasto, wieńcowato.

Kro'nengold, *sn.* -(e)s, złoto koronne = ośmnastokaratowe.

Kro'nenlos, *adi.* bezkoronny.

Kro'nenträger, *sm.* -s, *pl.* —, koronat *m.*, ukoronowany.

Kro'nerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic *m.* korony, następca *m.* tronu.

Kro'nfeldherr, *sm.* -n, hetman koronny.

Kro'ngehörn, *sn.* -s, rogi *pl.* koroniaste (jelenia).

Kro'ngesims, *sn.* -es, wieniec *m.*, gzyms *m.*

Kro'ngut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro koronne.

Kro'nhirsch, *sm.* -es, *pl.* -e, jeleń koroniasty.

Kro'nland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj koronny.

Kro'nleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, pająk *m.*

Kro'nprinz, *sm.* -en, *pl.* -en, następca *m.* tronu.

Kro'nprinzessin, *sf. pl.* -innen, następczyni *f.* tronu; małżonka *f.* następcy tronu.

Kro'nprinzlich, *adi.* należący do następcy tronu; *adv.* jak następca tronu, w sposób następcy tronu właściwy.

Kro'nsbeere, *sf. pl.* -n, bruszница *f.*, żórawina *f.*, czerwona borówka, = Preißelbeere.

Krö'nung, *sf. pl.* -en, koronacya *f.*; die — des Ganzen, des Werkes uwieńczenie całości, dzieła.

Krö'nungs-, *adi.* koronacyjny, z powodu koronacyi.

Krö'nungsfeierlichkeit, *sf. pl.* -n, i **Krö'nungsfest**, *sn.*

pl. =e, koronacya *f.*, uroczystość koronacyjna.

Kro'nwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, korona *f.*, szaniec koroniasty.

Kro'nzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek koronny, główny.

Kropf, *sm.* =(e)s, *pl.* Kröpfe, podgardlica *f.* (u ptaków), wole *n.* (u ludzi i ptaków); gardziel *m.*, kałdun *m.*

Krö'pfchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kropf, małe wole.

Krö'pfen, *va.* (haben) 1) pchać komu w kałdun, paść kogo; Gänse — gęsiom gałki pchać w gardziel, gęsi napychać; 2) zaginać pod kątem prostym; 3) ścinać wierzcholki drzew.

Kro'pfgans, *sf. pl.* =gänse, pelikan *m.*

Kröpfig, *adi.* wolaty, wole mający.

Kro'pflade, *sf. pl.* =n, wspornia gremsowa.

Kro'pftaube, *sf. pl.* =n, gołąb gardlacz *m.*

Krö'te, *sf. pl.* =n, 1) ropucha *f.* żaba *f.*; przenośnie o małem stworzeniu: żabka *f.*, żaba *f.*; 2) żaba *f.*, żabka *f.* (wrzód u zwierząt, szczególnie u koni); 3) ein paar =n in der Tasche haben mieć trochę pieniędzy w kieszeni.

Krü'cke, *sf. pl.* =n, 1) kula *f.*; przenośnie: podpora *f.*; an =n gehen chodzić o albo na kulach; — an einem Stock rączka u laski; 2) kołek *m.* u skrzypców; 3) ożóg *m.*, koczerga *f.*, kosior *m.* = Ofenkrücke.

Krug, *sm.* =(e)s, *pl.* Krüge, 1) dzban *m.*, dzbanek *m.*; ein — voll Wasser pełny dzban wody; der — geht so lange zu Wasser (albo zum Brunnen), bis er bricht dopóty dzban wodę nosi, póki się ucho nie urwie; do czasu dzban wodę nosi; 2) kufel *m.*; 3) szynk *m.*, szynkownia *f.*, karczma *f.*

Krügel, *sn.* i **Krü'gelchen**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Krug, dzbanuszek *m.*, dzbaneczek *m.*; kufelek *m.*, kufeleczek *m.*

Krü'ger, *sm.* =s, *pl.* —, karczmarz *m.*, szynkarz *m.*

Kru'gförmig, *adi.* dzbankowaty, do dzbanka podobny.

Krü'glein, *sn.* obacz Krügelchen.

Kru'ggerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* wyszynku.

Kru'gweise, *adv.* dzbankami, na dzbanki, w dzbankach.

Kru'gwirt, *sm.* obacz Krüger.

Kru'ke, *sf. pl.* =n, dzbanuszek *m.*

Krü'llen, *va.* obacz Krollen.

Krü'mchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Krume, okruch *m.*, okruszyna *f.*, kruszyna *f.*; krupka *f.*

Kru'me, *sf. pl.* =n, 1) okruch *m.*; 2) ośrodek *m.*, miękisz *m.* (chleba).

Krü'melchen, *sn. dim.* od Krume, obacz Krümchen.

Krü'melig, *adi.* kruchy, miałki.

Krümeln, *va.* (haben) krzyć, kruszyć; *vr.* sich — krzyć się, kruszyć się.

Krü'melzucker, *sm.* =s, miałki cukier.

Kru'mig, *adi.* miałki, drobne ziarnka mający.

Krumm, *adi.* krzywy; *adv.* krzywo; =e Linie krzywa linia; — wachsen krzywo róść; — machen skrzywić; — werden skrzywić się; sich — halten trzymać się krzywo, garbić się; sich — biegen skrzywić się, wypaczyć się; =e Beine krzywe nogi; =e Straße krzywa, kręta ulica; jmndn — und lahm schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko, pałamać komu kości; =e Wege gehen krzywemi, krętemi drogami chodzić; =e Finger machen zwędzić, zemknąć, ukraść co; — liegen być w biedzie, w przykrem położeniu; jmndn — (także scheel, schief) ansehen krzywo, krzywem okiem (niechętnie) na kogo patrzeć; etw. — nehmen wziąć co za złe.

Kru'mmbeinig, *adi.* krzywonogi.

Kru'mmdarm, *sm.* =(e)s, kiszka krzywa, kręta.

Krü'mme, *sf. pl.* =n, krzywość *f.*, krzywizna *f.*

Krü'mmen, I. *va.* (haben) krzywić, skrzywić, zakrzywić co; es soll dir kein Haar gekrümmt werden ani jeden włos z głowy ci nie spadnie; II. sich —, *vr.* (haben) krzywić się, zakrzywić się, zgiąć się, wić się; sich vor jmndm — płaszczyć się przed kim.

Kru'mmfüßig, *adi.* krzywonogi.

Kru'mmhälsig, *adi.* mający krzywą szyję, krzywy kark, krzywoszyj.

Kru'mmholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, krzywulec *m.*

Kru'mmholzbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, sosna alpejska.

Kru'mmhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, krzyworogi *m.*, antylopa *f.*; krzywuła *f.* (= krzywa trąba).

Kru'mmlinig, *adi.* krzywokreślny.

Kru'mm=schließen, *va.* schließe, schließest, schließt krumm, schloß krumm, habe krummgeschlossen, krótko okuć.

Kru'mmschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, krzywodziób *m.*, krzywonos *m.* (ptak).

Kru'mmstab, *sm.* =(e)s, *pl.* =stäbe, pastorał *m.* (biskupi); unter dem — leben żyć w dobrach biskupich.

Kru'mmstroh, *sn.* =es, barłóg *m.*, mierzwa *f.*, mięta słoma.

Krü'mmung, *sf. pl.* =en, krzywość *f.*, krzywizna *f.*, zakrzywienie *n.*, z(a)gięcie *n.*, załam *m.*; voller =en pokrzywiony, pozaginany, kręty.

Krü'mmungshalbmesser, *sm.* =s, *pl.* —, promień *m.* krzywizny, promień łuku.

Krü'mmungsverhältnisse, *sn. pl.* stosunki krzywiznowe.

Krupp, *sm.* =s, krup *m.*, dławiec *m.*

Kru'ppe, *sf. pl.* =n, grzbiet *m.*, krzyże *pl.*, tył *m.* konia.

Krü'ppel, *sm.* =s, *pl.* —, kaleka *m.*, ułomny *m.*; zum — werden, machen zostać kaleką, zrobić kogo kaleką.

Krü'ppelhaft, **Krü'ppelig**, *adi.* ułomny, kaleka.

Krustaze'en, *pl.* skorupiaki *pl.* (zwierzęta).

Kru'ste, *sf. pl.* =n, twarda powłoka, skórka *f.*, skorupa

f.; strup *m.*; eine — bilden, sich mit einer — überziehen skorupieć.

Kru'stenartig, *adi.* skorupiasty.

Kru'stentier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skorupiak *m.*

Kru'stig, *adi.* skorupi, skorupiany.

Kruzifi'x, *sn.* -es, *pl.* -e, krucyfiks *m.*, krzyż *m.*

Kry'pta, i **Kry'pte,** *sf. pl.* -ten, krypta *f.*, kościół podziemny; pieczara *f.*

Kryptoga'men, *pl.* skrytopłciowe rośliny *pl.*

Kryptoga'misch, *adi.* krytopłciowy, skrytopłciowy, kryptogamiczny.

Kü'bel, *sm.* -s, *pl.* —, kubeł *m.*, szaflik *m.*, skopiec *m.*

Kü'belbaggermaschine, *sf. pl.* -n, pogłębiarka kubłowa.

Kubi'k-, Kubi'kinhalt, itd. patrz pod C.

Kü'bler, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*

Ku'bus, *sm.* obacz Cubus.

Kü'che, *sf. pl.* -n, 1) kuchnia *f.* (gdzie się gotuje); in des Teufels — kommen do dyabła się dostać na obiad, dostać się w dyabelne obroty, kłopotu sobie narobić, biedy się nabawić; 2) kuchnia t. j. przyrządzanie *n.* potraw, potrawy *pl.*, jedzenie *n.*, jadło *n.*, sztuka kucharska, kulinarna; die italienische — kuchnia włoska; die — besorgen, der — vorstehen prowadzić kuchnię, mieć nadzór nad kuchnią; die — verstehen znać się na kuchni, umieć gotować; heute haben wir kalte — dziś mamy zimne potrawy, jemy na zimno.

Kü'chelchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) kuchenka *dim.* od Küche, 2) *dim.* od Kuchen, placuszek *m.*; 3) = Küchlein.

Ku'chen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) placek *m.*; *pl.* ciasta *pl.*; — backen piec ciasta; 2) krąg *m.* (n. p. wosku); 3) czepiec *m.* u położnic; = Mutterkuchen.

Kü'chenabfälle, *sm. pl.* odpadki kuchenne.

Kü'chenarbeit, *sf. pl.* -en, robota kuchenna.

Ku'chenbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* ciast, cukiernik *m.*

Ku'chenbäckerei, *sf. pl.* -en, pieczenie *n.* ciast; piekarnia *f.* ciast, cukiernia *f.*

Kü'chenbedienter, *sm.* -ten, *pl.* -te(n), sługa kuchenny, kuchta *m.*

Kü'chenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska *f.* do krajania potraw, placków, stolnica *f.*

Kü'chendragoner, *sm.* -s, *pl.* —, dragon kuchenny, duża niezgrabna kucharka.

Kü'cheneinrichtung, *sf. pl.* -en, urządzenie kuchenne, sprzęty kuchenne.

Kü'chenfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* w kuchni, kuchenny.

Ku'chenform, *sf. pl.* -en, forma *f.* do pieczenia ciast.

Ku'chenförmig, *adi.* plackowaty.

Kü'chengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród kuchenny, warzywny, jarzynnny.

Kü'chengerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt kuchenny.

Kü'chengeschirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie kuchenne.

Kü'chengewächs, *sn.* -ses *pl.* -se, warzywo *n.*, jarzyna *f.*

Kü'chenherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ognisko kuchenne.

Kü'chenjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, kuchta *m.*, kuchcik *m.*

Kü'chenkräuter, *sn. pl.* ogrodowiny *pl.*, włoszczyzna *f.*

Kü'chenlatein, *sn.* -s, łacina kuchenna, zła.

Kü'chenmagd, *sf. pl.* -mägde i **Kü'chenmädchen,** *sn.* -s, *pl.* —, dziewka kuchenna, do posług kuchennych, pomywaczka *f.*; dziewczyna *f.* do kuchennej posługi.

Kü'chenmeister, *sm.* -s, *pl.* —, kuchmistrz *m.*

Kü'chenmensch, *sn.* -es, *pl.* -er, dziewka *f.* do kuchni.

Kü'chenmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nóż kuchenny.

Kü'chenpersonal, *sn.* -(e)s, służba kuchenna.

Kü'chensalz, *sn.* -es, sól kuchenna.

Kü'chenschelle, *sf.* zawilec *m.*, wietrznica *f.* (anemone pulsatilla).

Kü'chenschrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -schränke, szafa kuchenna, kredens kuchenny.

Kü'chenschürze, *sf. pl.* -n, fartuch kuchenny.

Kü'chenteig, *sm.* -(e)s, ciasto *n.* na placki, na pieczywo.

Kü'chentisch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół kuchenny.

Kü'chenzettel, *sm.* -s, *pl.* —, spis *m.* potraw.

Kü'chenzeug, *sn.* -(e)s, sprzęty kuchenne.

Kü'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, kurcze *n.*, kurczątko *n.*, pisklę *n.*

Kü'chler, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* ciast.

Ku'cken, *vn.* (haben) obacz Gucken.

Ku'ckuck, I. *sm.* -s, *pl.* -e, kukułka *f.* kukawka *f.*,; zum —! do dyabła, do licha! hol dich der —! daß dich der —! niech cię licho porwie, weźmie! geh albo scher dich zum —! idź do licha! ei, den —! tam do licha! II. *interi.* kuku!

Ku'ckucks-, *adi.* kukułczy.

Ku'ckucksblume, *sf. pl.* -n, smolanka *f.*

Ku'ckucksei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jaje kukułcze; jmndm ein — ins Nest legen znieść jaje w cudzem gnieździe, zamącić czyj pokój domowy.

Ku'ckucksruf, i **Ku'ckucksschrei,** *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kukanie *n.*

Ku'ckucksuhr, *sf. pl.* -en, zegar ścienny z kukułką.

Ku'fe, *sf. pl.* -n, 1) kufa *f.*; 2) sanice *pl.*, płozy *pl.*, spód *m.* sanek.

Kü'fer, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.* do wielkich naczyń.

Ku'gel, *sf. pl.* -n, 1) kula *f.*; Erd— glob *m.*; sich eine — durch den Kopf schießen, jagen kulkę sobie w łeb strzelić; jmndn auf -n herausfordern wyzwać kogo na pistolety; mit jmndm -n wechseln strzelać się z kim, pojedynkować się z kim na pistolety; 2) głowica *f.* kości ramiennej i udowej; sich den Arm aus der — fallen wywichnąć rękę, wytrącić ramię ze stawu.

Ku'gel-, *adi.* kulowy.

Ku'gelabschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odcinek *m.* kuli.

Ku'gelartig, *adi.* kulisty.
Ku'gelausschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wycinek *m.* kuli.
Ku'gelblume, *sf. pl.* =n, stokroć *f.*, małecznik *m.*
Ku'gelbüchse, *sf. pl.* =n, strzelba *f.* do kul, karabin *m.*
Kü'gelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kugel, kulka *f.*, kuleczka *f.* [kuli.
Ku'geldicke, *sf.* kaliber *m.*
Ku'geldreieck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trójkąt kulisty.
Ku'gelfest, *adi.* wytrzymały na kule.
Ku'gelfläche, *sf.* powierzchnia *f.* kuli.
Ku'gelflasche, *sf. pl.* =n, butelka pękata.
Ku'gelflinte, *sf. pl.* =n, ob. Kugelbüchse.
Ku'gelform, *sf. pl.* =en, 1) kształt *m.* kuli, kulistość *f.*; 2) forma *f.* do odlewania kul.
Ku'gelförmig, *adi.* kulisty.
Ku'gelgestalt, *sf.* kształt kulisty.
Ku'gelgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie baniaste, czaszkowate, bania *f.*
Ku'gelgießer, *sm.* =s, *pl.* —, kulolej *m.*
Ku'gelig, **Ku'gelicht**, *adi.* kulisty.
Ku'gellehre, *sf.* przepustnica *f.*, narzędzie *n.* z blachy do mierzenia wielkości kul.
Ku'geln, I. *va.* (haben) 1) zaokrąglać, nadawać kształt kuli; 2) kulać, taczać, toczyć jak kulę; II. *vn.* 1) (sein) kulać się, toczyć się; 2) (haben) grać w kręgle; 3) (haben) über jmndn — balotować, głosować na kogo; III. sich —, *vr.* (haben) 1) taczać się, kulać się; sich — vor Lachen pękać ze śmiechu; 2) nabierać kształtu kuli.
Ku'gelprobe, *sf.* obacz Kugellehre.
Ku'gelregen, *sm.* =s, grad *m.* kul.
Ku'gelrund, *adi.* kulisty.
Ku'gelschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przecięcie *n.* kuli.
Ku'gelsegment, *sn.* obacz Kugelabschnitt.
Ku'gelspiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* kulą, w kręgle.
Ku'gelung, *sf. pl.* =en, 1) toczenie *n.* się, kulanie *n.*, kulanie się; 2) balotowanie *n.*, głosowanie *n.* kulami, gałkami.
Ku'gelventil, *sn.* =s, *pl.* =e, wentyl kulisty, przepustnik kulisty, klapa kulista.
Ku'guar, *sm.* =s, *pl.* =e, kuguar *m.*, lew amerykański, puma *f.*
Kuh, *sf. pl.* **Kühe**, 1) krowa *f.*; eine milchende — mlekodajna, dojna krowa; blinde — spielen bawić się w ciuciubabkę; wie die — vor dem neuen Tor stehen wytrzeszczyć na co oczy; 2) łania *f.*
Kuh=, *adi.* krowi.
Ku'hblatter, *sf. pl.* =n, krowia ospa.
Ku'hdreck, *sm.* =(e)s, krowie łajno.
Ku'heuter, *sn.* =s, *pl.* —, krowie wymię.
Ku'hfladen, *sm.* =s, krowieniec *m.*, krowie łajno.
Ku'hfleisch, *sn.* =es, krowie mięso.
Ku'hfuß, *sm.* =es, =füße, 1) krowia noga; 2) drąg łapczasty, rać *f.* (także Geißfuß, mechanika).
Ku'hglocke, *sf. pl.* =n, dzwonek krowi.
Ku'hhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krowia sierść.
Ku'hhaut, *sf. pl.* =häute, krowia skóra; das läßt sich auf keine — schreiben aniby tego na byczej (na wołowej) skórze nie spisał, to nie da się powiedzieć w kilku słowach.
Ku'hhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, krowiarz *m.*, pastuch *m.* do krów.
Ku'hhirtin, *sf. pl.* =innen, krowiarka *f.*, pasterka *f.* do krów.
Ku'hhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, krowi róg, róg pasterski.
Ku'hkäse, *sm.* =s, krowi ser.
Kühl, *adi.* chłodny; *adv.* chłodno; eine =e Nacht chłodna noc; es ist am Nachmittag — geworden po południu zrobiło się chłodno, ochłodziło się; jmndn — empfangen przyjąć kogo chłodno, zimno, obojętnie; sich im =en ergehen przechadzać się w chłodzie.
Kü'hlbottich, *sm.* =s, *pl.* =e, chłodnik *m.*, chłodnica *f.*, kadź chłodząca, beczka *f.* do chłodzenia (w browarach).
Kü'hle, *sf.* 1) chłód *m.*; erquickende — orzeźwiający chłód; er empfing ihn mit großer — bardzo chłodno, obojętnie go przyjął; 2) = Kühlte.
Ku'hleder, *sn.* =s, krowia skóra.
Kü'hleimer, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Kühlbottich.
Kü'hlen, *va.* (haben) chłodzić; sein Mütchen an jmndm — dokuczać komu dla ulżenia sobie, mścić się na kim, pastwić się nad kim dla dogodzenia swojej złości; kühlend *ppr.* i *adi.* chłodzący.
Kü'hler, *sm.*, **Kü'hlfaß**, *sn.* **Kü'hlgefäß**, *sn.*, **Kü'hlkessel**, *sm.* ob. Kü'hlbottich.
Kü'hlofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec chłodzący, chłodnik *m.* (hutnictwo).
Kü'hlschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, basen chłodzący (w browarach).
Kü'hlrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wąż alembikowy, chłodnica *f.* w alembiku.
Kü'hlschlange, *sf.* ob. Kühlrohr.
Kü'hlte, *sf. pl.* =n, wiatr *m.* na morzu.
Kü'hltrank, *sm.* =(e)s, napój chłodzący, chłodny.
Kü'hltrog, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szaflik *m.* z wodą do chłodzenia żelaza.
Kü'hlung, *sf. pl.* =en, chłodzenie *n.*, ochłoda *f.*, chłód *m.*
Kü'hlwanne, *sf. pl.* =n, wanienka *f.*, do chłodzenia napojów; ob. Kühlbottich.
Ku'hmagd, *sf. pl.* =mägde, krowiarka *f.*, dziewka *f.* do krów.
Ku'hmelker, *sm.* =s, *pl.* —, dojciel *m.*
Ku'hmelkerin, *sf. pl.* =innen, dojcielka *f.*, dojka *f.*
Ku'hmilch, *sf.* krowie mleko.

Ku'hmist, *sm.* =es, krowieniec *m.*, krowi gnój.

Kühn, *adi.* śmiały, odważny; *adv.* śmiało, odważnie; ein =er Gedanke śmiały pomysł.

Kü'hnheit, *sf. pl.* =en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, nieustraszoność *f.*

Kü'hnlich, *adv.* śmiało.

Ku'hpocke, *sf. pl.* =n, krowia ospa.

Ku'hpockengift, *sn.* =(e)s, krowianka *f.*

Ku'hpockenimpfung, *sf.* szczepienie *n.* ospy.

Ku'hpockenstoff, *sm.* =(e)s, krowianka *f.*

Ku'hreigen, i **Ku'hreihen**, *sm.* =s, taniec *m.* pasterzy alpejskich; melodya alpejska.

Ku'hschelle, *sf. pl.* =n, dzwonek krowi.

Ku'hstall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ställe, obora *f.* (krowia), krowiarnia *f.*, stajnia *f.* na krowy.

Ku'hweide, *sf. pl.* =n, pastwisko *n.* dla krów.

Ku'hweizen, *sm.* =s, krowia reż.

Ku'li, *sm.* =s, *pl.* =s, kulis *m.*, chiński wychodźca, robotnik.

Kulina'risch, *adi.* kulinarny.

Kü'mmel, *sm.* =s, kmin *m.*, kminek *m.*

Kü'mmel=, *adi.* kminkowy.

Kü'mmelbranntwein, *sm.* =(e)s, kminkowa wódka, kminkówka *f.*

Kü'mmelbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chleb *m.* z kminkiem.

Kü'mmelbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, pijak *m.* (co się upija wódką).

Kü'mmelbrühe, *sf. pl.* =n, zupa kminkowa.

Kü'mmelflasche, *sf. pl.* =n, butelka *f.* kminkówki.

Kü'mmelkäse, *sm.* =s, ser *m.* z kminkiem.

Kü'mmeln, I. *va.* (haben) posypywać kminkiem; II. *vn.* (haben) 1) spijać, pić kminkówkę; 2) uczyć się pilnie (na pamięć).

Kü'mmelsuppe, *sf.* ob. Kümmelbrühe.

Ku'mmer, *sm.* =s, kłopot *m.*, zmartwienie *n.*, troska *f.*, frasunek *m.*, obawa *f.*; in — sein kłopotać się, być w kłopocie, martwić się; — machen, bereiten sprawić zmartwienie, zmartwić; sich — machen martwić się, obawiać się, kłopotać się; mache dir deswegen keinen — nie kłopocz, nie martw się tem, nie myśl o tem; Hunger und — leiden znosić głód i niedostatek.

Ku'mmerfrei, *adi.* wolny od trosk; =es Leben życie bez trosk, spokojne; =er Sinn swobodny umysł.

Kü'mmerlich, *adi.* biedny, nędzny, mizerny; *adv.* biednie, nędznie, mizernie; — leben, — sich behelfen biedę klepać; sich — durchschlagen albo sein Dasein — fristen nędznie wlec życie, biedę pchać, klepać; =e Bäume mizerne drzewa.

Ku'mmerlos, *adi.* ob. Kummerfrei.

Kü'mmern, I. *va.* (haben) 1) martwić, gryźć; = betrüben; das muß dich nicht so — nie powinieneś się tak tem martwić, brać sobie to tak do serca; 2) obchodzić, zajmować, interesować; was kümmerts mich? co mnie to obchodzi; das kümmert mich nicht to mnie nie obchodzi; II. sich —, *vr.* (haben) 1) troskać się, troszczyć się, frasować się, martwić się; sich zu Tode — umierać ze zgryzoty, ze zmartwienia; 2) sich um etw. — troszczyć się o co, dbać o co; kümmere dich nicht um meine Angelegenheiten nie troszcz się o moje sprawy, nie mieszaj się w moje sprawy; kümmere dich nicht darum nie troszcz się o to, nie zaprzątaj sobie tem głowy.

Kü'mmerniß, *sf. pl.* =nisse, troska *f.* o co; zmartwienie *n.*, zgryzota *f.*

Ku'mmervoll, *adi.* pełny trosk, zmartwień.

Ku'mmet, *sn.* =s, *pl.* =e, chomąt *m.*, chomąto *n.*

Ku'mmet=, *adi.* chomątowy.

Ku'mmethorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, drzewna *pl.*, rogi *pl.* u chomąta.

Ku'mmetkette, *sf. pl.* =n, naszelnik *m.*, łańcuch *m.*, rzemień *m.* szeroki u chomąta.

Ku'mmetmacher, *sm.* =s, *pl.* —, chomątnik *m.*

Ku'mmetpferd, *sn.* =(e)s, =e, koń *m.* do chomąta.

Kumpa'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kompan *m.*, towarzysz *m.*, kolega *m.*

Ku'mys, *sm.* kumys *m.*, kumis *m.*

Kund, *adi.* (używane tylko orzeczeniowo) jawny, wiadomy, znany, notoryczny; — tun, geben, machen oznajmić, wyjawić, podać do wiadomości, notyfikować; — werden wyjść na jaw, stać się powszechnie wiadomem; öffentlich — tun publicznie oznajmić; — und zu wissen podaje się do powszechnej wiadomości.

Ku'ndbar, *adi.* wiadomy, znany, jawny, głośny; die Sache ist — geworden rzecz stała się wiadomą, rzecz wyszła na jaw.

Kü'ndbar, *adi.* mogący być wypowiedziany, wypowiedzialny.

Ku'ndbarkeit, *sf.* jawność *f.* rzeczy, wiadomość *f.*, notoryczność *f.*

Kü'ndbarkeit, *sf.* możność *f.* wypowiedzenia, wypowiedzenie *n.*

Ku'nde, *sf. pl.* =n, 1) wiadomość *f.*, doniesienie *n.*; nowina *f.*; ich bringe euch frohe — wesołą wam wieść przynoszę; 2) wiadomość o czem, wiedzenie *n.* czego; — von etw. haben wiedzieć o czem, umieć co, znać co; jmndm von etw. — geben poinformować, pouczyć, powiadomić kogo o czem; 3) nauka *f.*, n. p. Geschichtskunde *f.*, nauka historyi, historyoznawstwo *n.*

Ku'nde, *sm.* =n, *pl.* =n, gość *m.* (w sklepie), stały odbiorca, stale kupujący, stale zamawiający, stale robotę biorący; klient *m.* (adwokata); pacyent

m. (w kuracyi lekarza); jmndm =n verschaffen sprokurować komu stałych gości, wystarać się dla kogo o stałych odbiorców, klientów; jmndm die =n abspenstig machen odstręczyć komu gości, znajomych, klientów; 2) er ist ein sauberer — dobry z niego kawałek, to dobra sztuczka; ein gefährlicher — niebezpieczny człowiek, niebezpieczny towarzysz; = Kerl.

Kü'nden, *va.* (haben) 1) ogłosić, obwieścić, oznajmić; 2) wypowiedzieć = kündigen.

Ku'nd=geben, *va.* gebe, gibst, gibt, gab kund, habe kund gegeben, oznajmić, objawić.

Ku'ndgebung, *sf. pl.* =en, manifestacya *f.*, notyfikacya *f.*, demonstracya *f.*; wyjawienie *n.*, oświadczenie *n.*; — des Willens oświadczenie woli = Erklärung.

Ku'ndig, I. *adi.* wiedzący co, znający co, umiejący co, świadomy czego; einer Sache — sein być w czem biegłym; des Weges — znający drogę; II. =e(r), *sm.* =gen, *pl.* =ge(n), biegły, *m.*, rzeczoznawca *m.*

Kü'ndigen, *va.* i *vn.* (haben) wypowiedzieć; einen Vertrag — wypowiedzieć umowę; einen albo einem Diener — wypowiedzieć służbę służącemu; eine Wohnung — wypowiedzieć mieszkanie.

Kü'ndigung, *sf. pl.* =en, wypowiedzenie *n.*; mit sechswöchentlicher — z wypowiedzeniem na sześć tygodni naprzód.

Kü'ndigungsfrist, *sf. pl.* =en, i **Kü'ndigungstermin**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, termin *m.*, czas *m.* wypowiedzenia.

Kü'ndigungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* wypowiedzenia.

Ku'ndin, *sf. pl.* =innen, (*fem.* do der Kunde) stale kupująca; klientka *f.*; pacyentka *f.*

Ku'nd=machen, *va.* mache, machst, macht, machte kund, habe kundgemacht; ob. Kundgeben.

Ku'ndmachung, *sf. pl.* =en, obwieszczenie *n.*, uwiadomienie *n.*

Ku'ndschaft, *sf. pl.* =en, 1) wiadomość *f.* o czem, informacya *f.*; — einziehen zasięgać wiadomości; auf — ausgehen starać się o czem dowiedzieć, iść na zwiady; szpiegować tam i sam; badać teren; auf — ausschicken wysłać na zwiady; 2) w znaczeniu zbiorowem = Kunden, goście *pl.*, kupujący *pl.* stale, stali odbiorcy, klienci *pl.*; ein Haus mit guter — dom (handlowy) z dobrą klientelą, mający dobrych odbiorców.

Ku'ndschaften, *vn.* (haben) wywiadywać się, informować się; iść, chodzić na zwiady; badać teren; szpiegować.

Ku'ndschafter, *sm.* =s, *pl.* —, wywiadowca *m.*, wywiedziciel *m.*; szpieg *m.*

Kundschafterei' *sf.* szpiegostwo *n.*

Kü'nftig, *adi.* przyszły; =e Zeit czas przyszły; =e Woche na przyszły tydzień, w przyszłym tygodniu; die =en Zeiten czasy przyszłe, potomność *f.*; *adv.* na przyszłość, w przyszłości.

Kü'nftighin, *adv.* na przyszłość, w przyszłości, w przyszłym czasie.

Ku'nkel, *sf. pl.* =n, kądziel *f.*

Ku'nkellehen, *sn.* =s, *pl* —, lenno kądzielne, po kądzieli.

Ku'nkelweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, prządka *f.*, przędziarka *f.*

Kunst, *sf. pl.* Künste, 1) sztuka *f.*; die schönen Künste sztuki piękne; die freien Künste sztuki wyzwolone; die bildende — sztuka plastyczna; eine — ausüben wykonywać sztukę; die schwarze — kuglarstwo, czarnoksięstwo *n.*; die — geht nach Brot sztuka chleba szuka; 2) zręczność *f.* = Geschicklichkeit; 3) fortel *m.* = Kunstgriff; 4) sztuka, rzecz trudna; das ist keine — to nie sztuka, niema w tem sztuki, to rzecz nietrudna; 5) kunszt *m.*; durch — hergestellt sztuczny, kunsztowny.

Kunst=, *adi.* sztuczny, kunsztowny.

Ku'nstakademie, *sf. pl.* =n, akademia *f.* sztuk pięknych.

Ku'nstanlage, *sf.* 1) uzdolnienie *n.*, talent *m.* do jakiej sztuki, do sztuk; 2) = Parkanlage, ogród publiczny.

Ku'nstarbeit, *sf. pl.* =en, sztuczna, kunsztowna robota.

Ku'nstausdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, wyraz techniczny.

Ku'nstbau, *sm.* =(e)s, sztuczna budowa.

Ku'nstbeflissen, *adi.* przykładający się do jakiej sztuki, do jakiego kunsztu.

Ku'nstberuf, *sm.* =(e)s, powołanie *n.* do sztuk(i).

Ku'nstbutter, *sf.* masło fabryczne, margaryna *f.*

Ku'nstdrechsler, *sm.* =s, *pl.* —, artysta tokarz *m.*

Ku'nsteifer, *sm.* =s, zapał *m.* do sztuk(i).

Künstelei', *sf. pl.* =en, sztuczność, przesadna wytworność, przesada *f.*, afektacya *f.*, maniera *f.*

Kü'nsteln, I. *va.* (haben) sztucznie co robić, wyrobić, kunsztownie wypracować, pokunsztować; wymyślić = ausklügeln; II. *vn.* (haben) pracować ze zbytnim kunsztem; an etw. (herum) — majstrować nad czem, silić się nad czem ze swoją sztuką; gekünstelt, *pp.* i *adi.* sztuczny, przesadny, zbyt wykwintny; afektowany, (z)manierowany.

Ku'nsterfahren, *adi.* doświadczony, biegły w jakiej sztuce, w sztukach pięknych.

Ku'nsterzeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, utwór *m.* sztuki.

Ku'nstfärber, *sm.* =s, *pl.* —, farbierz uczony.

Ku'nstfertig, *adi.* biegły, doświadczony w sztuce; zręczny.

Ku'nstfertigkeit, *sf. pl.* =en, biegłość *f.* w sztuce; zręczność *f.*

Ku'nstfeuerwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ogień sztuczny.

Ku'nstfeuerwerker, *sm.* =s, *pl.* —, pirotechnik *m.*

Ku'nstfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.*, miłośnik *m.* sztuki.

Ku'nstgärtner, *sm.* =s, *pl.* —, ogrodnik uczony.

Kunstgärtnerei', *sf.* sztuka ogrodnicza.

Ku'nstgebiet, *sn.* =(e)s, dziedzina *f.* sztuki.

Ku'nstgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, utwór *m.* sztuki.

Ku'nstgefühl, *sn.* =(e)s, gust *m.* do sztuk pięknych, zmysł artystyczny, artyzm *m.*

Ku'nstgegenstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, przedmiot *m.*, utwór *m.* sztuki.

Ku'nstgemäß, *adi.* podług prawideł sztuki.

Ku'nstgenosse, *sm.* =n *pl.* =n, tą samą sztuką się zajmujący, towarzysz *m.* w wykonywaniu sztuki.

Ku'nstgenuß, *sm.* =sses, *pl.* =nüsse, przyjemność pobudzona sztuką, wywołana dziełem sztuki.

Ku'nstgerecht, *adi.* ob. Kunst=[gemäß.

Ku'nstgeschichte, *sf.* historya *f.* sztuk pięknych.

Ku'nstgeschmack, *sm.* =(e)s, zmysł artystyczny.

Ku'nstgetriebe, *sn.* =s, maszynerya *f.*

Ku'nstgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, sztuczna, misterna tkanina.

Ku'nstgewerbe, *sn.* =s, przemysł artystyczny.

Ku'nstgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, fortel *m.*, zręczny obrót, podstęp *m.*

Ku'nsthandel, *sm.* =s, handel *m.* przedmiotami sztuki.

Ku'nsthändler, *sm.* =s, *pl.* — właściciel sklepu z dziełami sztuki.

Ku'nsthandlung, *sf.* *pl.* =en sklep *m.* z dziełami sztuki, obrazami, sztychami, rycinami, rzeźbami i t. p.

Ku'nstjünger, *sm.* =s, *pl.* —, przykładający się do jakiej sztuki.

Ku'nstkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* sztuk pięknych.

Ku'nstkniff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Kunstgriff, jednak w znaczeniu pogardliwem.

Ku'nstleben, *sn.* =s, życie artystyczne, ruch *m.* w dziedzinie sztuki.

Ku'nstlehre, *sf.* nauka *f.* o sztuce.

Kü'nstler, *sm.* =s, *pl.* —, artysta *m.*

Kü'nstler=, *adi.* artystyczny, kunsztowny, do artysty należący, artyście właściwy, sztuki dotyczący.

Kü'nstlerin, *sf.* *pl.* =innen, artystka *f.*

Kü'nstlerisch, *adi.* artystyczny, kunsztowny; *adv.* artystycznie, kunsztownie.

Kü'nstlerlaufbahn, *sf.* karyera artystyczna.

Kü'nstlerlaune, *sf.* *pl.* =n, kaprys *m.* artysty.

Kü'nstlerleben, *sn.* =s, życie, jakie artyści zwykli prowadzić, życie artysty.

Kü'nstlerneid, *sm.* =es, zazdrość *f.* między artystami.

Kü'nstlerschaft, *sf.* grono *n.*, stowarzyszenie *n.* artystów, artyści *pl.* *coll.*; zawód *m.*, powołanie *n.* artysty.

Kü'nstlerstolz, *sm.* =es, duma *f.*, pycha *f.* artysty.

Kü'nstlertum, *sn.* =(e)s, zawód *m.*, powołanie *n.* artysty, artystów.

Kü'nstlerverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, związek *m.*, towarzystwo *n.* artystów.

Kü'nstlich, *adi.* kunsztowny, wytworny, wymyślny; sztuczny, podrobiony; =e Blumen sztuczne kwiaty; =e Haare fałszywe włosy; =e Zähne sztuczne zęby; =e Edelsteine imitowane drogie kamienie; *adv.* kunsztownie, wytwornie, sztucznie.

Kü'nstlichkeit, *sf.* sztuczność *f.*, wymyślność *f.*

Ku'nstliebe, *sf.* zamiłowanie *n.* do sztuki, miłowanie *n.* sztuki.

Ku'nstliebend, *adi.* miłujący, lubiący sztuki piękne.

Ku'nstliebhaber, *sm.* =s, *pl.* —, miłośnik *m.* sztuk pięknych; =in, *sf.* *pl.* =innen, miłośniczka *f.* sztuk pięknych.

Kunstliebhaberei', *sf.* *pl.* =en, zamiłowanie *n.* do sztuk pięknych; miłośnictwo *n.* sztuk pięknych.

Ku'nstlos, *adi.* niesztuczny, niekunsztowny, bez sztuki; niewymuszony, niewykwintny, naturalny, prosty.

Ku'nstmaler, *sm.* =s, *pl.* —, artysta malarz *m.*

Ku'nstmäßig, *adi.* zastósowany do prawideł sztuki; techniczny; *adv.* według prawideł sztuki, technicznie.

Ku'nstmeister, *sm.* =s, *pl.* —, sztukmistrz *m.*

Ku'nstmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek sztuczny.

Ku'nstpause, *sf.* *pl.* =n, pauza *f.*, przestanek *m.*, przerwa *f.* umyślna (w recytowaniu, mowie) dla osiągnięcia pewnego efektu; pauza artystyczna.

Ku'nstprodukt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło *n.*, wytwór *m.* sztuki.

Ku'nstprofil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stokowiec *m.*

Ku'nstrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło rurmusowe.

Ku'nstramme, *sf.* *pl.* =n, kafar *m.* z wychwytem.

Ku'nstredner, *sm.* =s, *pl.* —, krasomowca *m.*

Ku'nstregel, *sf.* *pl.* =n, prawidło *n.* sztuki.

Ku'nstreich, *adi.* kunsztowny, z wielką sztuką wykonany, zrobiony, wymyślony.

Ku'nstreise, *sf.* *pl.* =n, podróż artystyczna, podróż w celach artystycznych.

Ku'nstreiter, *sm.* =s, *pl.* —, jeździec cyrkowy.

Ku'nstreitergesellschaft, *sf.* *pl.* =en, towarzystwo *n.* jeźdźców cyrkowych.

Ku'nstrichter, *sm.* =s, *pl.* —, krytyk *m.*, sędzia *m.* sztuk pięknych.

Ku'nstsache, *sf.* *pl.* =n, rzecz *f.*, sprawa *f.* sztuki (dotycząca).

Ku'nstsammlung, *sf.* *pl.* =en, zbiór *m.* utworów sztuki, zbiór artystyczny.

Ku'nstschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szyb *m.*, z którego machiną wodę wyprowadzają.

Ku'nstschatz, *sm.* =es, *pl.* =schätze, skarbiec *m.* rzeczy kunsztownych.

Ku'nstschloß, *sn.* =sses, *pl.* =schlösser, zamek kunsztowny.

Ku'nstschule, *sf.* *pl.* =n, szkoła *f.* sztuk pięknych, szkoła *f.* dla artystów.

Ku'nstsinn, *sm.* =(e)s, upodobanie *n.* w sztukach pięknych, talent *m.* do sztuk, zmysł artystyczny.

Ku'nstsprache, *sf.* język techniczny; język artystów.

Ku'nstspringer, *sm.* =s, *pl.* —, woltyżer *m.*, skoczek *m.*, linoskoczek *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, woltyżerka *f.*

Ku'nststickerin, *sf. pl.* =innen umiejętna hafciarka.

Kunststickerei', *sf. pl.* =en, haftowanie kunsztowne, misterne.

Ku'nststraße, *sf. pl.* =n, droga sztuczna, żwirowa, gościniec *m.*, przy którego budowie pokonywano liczne trudności.

Ku'nststück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sztuka *f.*, rzecz sztuczna; =stücke zeigen sztuki pokazywać; das ist kein — to nie sztuka, to rzecz nietrudna, łatwa.

Ku'nsttischler, *sm.* =s, *pl.* —, artysta stolarz; stolarz, sztuczne roboty wyrabiający.

Ku'nstverein, *sm.* =(e)s, *pl.* stowarzyszenie *n.* miłośników sztuki.

Ku'nstverfahren, *sn.* =s, technika *f.*

Ku'nstverlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =läge, nakład *m.* dzieł sztuki.

Ku'nstverständig, *adi.* znający się na sztuce.

Ku'nstvoll, *adi.* sztuczny, wymyślny; *adv.* sztucznie, wymyślnie.

Ku'nstweise, *sf. pl.* =n, sposób *m.*, styl *m.* jakiemu artyście, jakiej szkole artystycznej właściwy.

Ku'nstwelt, *sf.* świat artystyczny.

Ku'nstwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło *n.* sztuki; arcydzieło *n.*

Ku'nstwert, *sm.* =(e)s, wartość artystyczna.

Ku'nstwidrig, *adi.* przeciwny prawidłom sztuki, niezgodny z przepisami sztuki; *adv.* przeciw prawidłom sztuki.

Ku'nstwissenschaft, *sf.* nauka *f.* o sztukach pięknych; historya *f.* sztuki i estetyka *f.*

Ku'nstwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, wyraz techniczny.

Ku'nstzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałąź *f.* sztuki.

Ku'nterbunt, *adi.* 1) różnobarwny, pstry; 2) pomieszany, pogmatwany; *adv.* pogmatwano, bez ładu i porządku.

Kü'pe, *sf. pl.* =n, kufa *f.*, kadź *f.*

Kü'per, *sm.* =s, *pl.* —, kiper *m.*, piwniczy *m.*

Ku'pfer, *sn.* =s, 1) miedź *f.* (metal); gediegenes natürliches — miedź rodzima; Zement— miedź cementowa; 2) *a*) = Kupfergeld, miedź, miedziak *m.*, pieniądz miedziany; *b*) = Kupfergeschirr miedź, miedziak, naczynie miedziane, sagan *n.*; 3) = Kupferstich miedzioryt *m.*; in — stechen ryć na miedzi; 4) — im Gesicht plamy *pl.*, piegi *pl.* czerwone na twarzy.

Ku'pfer=, *adi.* miedziany.

Ku'pferader, *sf. pl.* =n, miedziana żyła.

Kupferarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, wyrób *m.* z miedzi.

Ku'pferbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kopalnia *f.* miedzi.

Ku'pferblau, *sn.* =s, błękitnokrusz *m.*

Ku'pferblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blacha miedziana.

Ku'pferblüte, *sf.* kwiat *m.* miedzi.

Ku'pferbraun, *sn.* =s, miedziana mąka.

Ku'pferdraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut miedziany, z miedzi.

Ku'pferdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miedzioryt *m.*

Ku'pferdrucker, *sm.* =s, *pl.* —, miedziorytnik *m.*

Ku'pferdrüse, *sf. pl.* =n, druza *f.* miedzi.

Ku'pfererz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda miedziana.

Ku'pferfarbe, *sf. pl.* =n, kolor miedziany.

Ku'pferfarben, **Ku'pferfarbig**, *adi.* miedzianego koloru.

Ku'pferfrischofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do fryszowania (czyszczenia) miedzi.

Ku'pfergang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, żyła miedziana.

Ku'pfergeld, *sn.* =(e)s, miedziak *m.*, pieniądze miedziane.

Ku'pfergerät, **Ku'pfergeschirr**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęt miedziany, naczynie miedziane.

Ku'pfergesicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, miedziana twarz.

Ku'pferglanz, *sm.* =es, błyszcz *m.* miedzi.

Ku'pfergrün, I. *sn.* =s, grynszpan *m.*; II. *adi.* grynszpanowy.

Ku'pferhaltig, *adi.* miedziorodny, miedzisty, miedźny.

Ku'pferhammer, *sm.* =s, hamernia miedziana.

Ku'pferhandel, *sm.* =s, handel *m.* miedzią, naczyniami, wyrobami miedzianymi.

Ku'pferig i **Ku'pfericht**, *adi.* miedziowaty, miedzisty, do miedzi podobny; =ges Gesicht twarz trędowata, miedzianym trądem pokryta.

Ku'pferkessel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* z miedzi, miedziany.

Ku'pferkies, *sm.* =ses, żółtokrusz *m.*

Ku'pferkönig, *sm.* =s, czysta miedź.

Kupferlot, *sn.* =(e)s, spójkowie miedziane.

Ku'pfermünze, *sf. pl.* =n, miedziak *m.*, pieniądz miedziany.

Ku'pfern, I. *adi.* miedziany, z miedzi; II. *va.* (haben) okuć blachą miedzianą.

Ku'pfernase, *sf. pl.* =n, miedziany nos, nos *m.* miedzianego koloru, nos trędowaty, rubinowy.

Ku'pfernickel, *sm.* =s, miedziokrusz *m.*

Ku'pferoxyd, *sn.* =s, miedzik *m.*

Ku'pferplatte, *sf. pl.* =n, blacha miedziana.

Ku'pferrost, *sm.* =(e)s, rdza *f.* na miedzi, miedziana.

Ku'pferrot, I. *adi.* czerwony jak miedź; II. *sn.* =es = Kupferröte.

Ku'pferröte, *sf.* miedź rodzima; — des Gesichtes piegi na twarzy.

Ku'pfersalz, *sn.* =es, solan *m.* miedzi.

Ku'pfersammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* miedziorytów.

Ku'pferschlacke, *sf. pl.* =n, zendra miedziana.

Ku'pferschlag, *sm.* =(e)s, otłuczyny *pl.* z miedzi, okruchy *pl.* miedziane z pod młota.

Ku'pferschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kotlarz *m.*, miednik *m.*

Ku'pferschmiede, *sf. pl.* =n, kotlarnia.

Ku'pferschwärze, *sf.* czernidło sztycharskie, farba sztycharska.

Ku'pferstechen, *sn.* =s, rytowanie *n.* na miedzi, sztychowanie *n.*

Ku'pferstecher, *sm.* =s, *pl.* —, miedziorytnik *m.*

Ku'pferstecherkunst, *sf.* miedziorytnictwo *n.*

Ku'pferstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ruda miedziana, surowiec *m.* miedzi.

Ku'pferstich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miedzioryt *m.*

Ku'pfervitriol, *sn.* =s, siarkan *m.* miedzi, siarczan miedziowy. [perwas *m.*

Ku'pferwasser, *sn.* =s, ko-

Ku'pferwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kopalnia *f.* miedzi; 2) robota *f.* z miedzi; 3) dzieło *n.*, książka *f.* z miedziorytami.

Ku'ppe, *sf. pl.* =n, wierzchołek *m.* (okrągły), szczyt *m.*; czub *m.*; główka *f.* (u gwoździa, u szpilki); die =n der Finger brzuszce *pl.* u palców.

Ku'ppel, *sf. pl.* =n, 1) kopuła *f.*; 2) sfora *f.*, smycz *f.*; 3) sprzęgło *n.* = Kuppelung; Glieder—, Ketten— sprzęgło łańcuchowe; Not— sprzęgło zapasowe, sprzęgło boczne; Schrauben— sprzęgło śrubowe; steife — sprzęgło sztywne.

Ku'ppelachse, *sf. pl.* =n, oś *f.* koła sprzężonego, oś sprzężona (gekuppelte Achse).

Ku'ppelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, sprzęgło rozpierające, rozwora *f.*

Ku'ppelbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń *m.* sprzęgła.

Ku'ppelbügel, *sm.* =s, *pl.* —, ogniwo *n.* sprzęgła, kabłąk *m.* sprzęgła.

Ku'ppeldach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach kopułowy.

Kuppelei', *sf. pl.* =en, kojarzenie *n.*, rajenie *n.*, rajfurstwo *n.*

Ku'ppelförmig, *adi.* kopułowy.

Ku'ppelglied, *sn.* ob. Kuppelbügel.

Ku'ppelhaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak *m.* sprzęgła.

Ku'ppelkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, osada *f.* sprzęgła.

Ku'ppelkette, *sf. pl.* =n, łańcuch sprzęgłowy, łańcuch zaprzęgowy.

Ku'ppeln, *va.* 1) łączyć z sobą, sprzęgać; gekuppelte Säulen słupy stykające się; 2) die Hunde — zesforować ze sobą psy; 3) zwei Personen zusammen— poswatać, wyswatać dwie osoby; 4) stręczyć (do nierządu), rajfurzyć.

Ku'ppelpelz, *sm.* =es, swatne *n.*, nagroda *f.* za wyswatanie, za nastręczenie żony lub kochanki, obrywka swatoska, kuban *m.* za swaty.

Ku'ppelrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koła sprzężone (= gekuppeltes Rad).

Ku'ppelstange, *sf. pl.* =n, trzon sprzęgający, pręt zaprzęgowy, sprzęg *m.*, drąg sprzęgowy.

Ku'ppelung, *sf. pl.* =en, sprzęgło *n.*; — der Wagen sprzęganie *n.* wozów (kolejnictwo).

Ku'ppelungsbolzen, *sm.* obacz Kuppelbolzen.

Ku'ppelungslaschen, *sf. pl.* łubki *pl.*

Ku'ppelungsspindel, *sf. pl.* =n, wrzeciono *n.* sprzęgła.

Ku'ppelungsstange, *sf.* obacz Kuppelstange.

Ku'ppelungsvorrichtung, *sf. pl.* =en, przyrząd sprzęgający, sprzęgło *n.*

Ku'ppen, *va.* (haben) obcinać, obrzynać wierzchołki (drzew).

Ku'ppler, *sm.* =s, *pl.* —, stręczyciel *m.* (żony, męża), swat *m.*; stręczyciel do nierządu, rajfur *m.*, kupler *m.*

Ku'pplerin, *sf. pl.* =innen, stręczycielka *f.* (żony, męża); rajfurka *f.*, kuplerka *f.*

Ku'pplerisch, *adi.* kuplerski, rajfurski; *adv.* po kuplersku, po rajfursku.

Kur, *sf.* 1) wybór *m.*, elekcya *f.*; 2) —, *pl.* =en, obacz Cur.

Ku'ramt, *sn.* =(e)s, godność elektorska.

Ku'ranstalt, *sf. pl.* =en, lecznica *f.*, zakład leczniczy.

Kura'nt, *adi.* =e Münze moneta będąca w obiegu, moneta mająca ważność.

Kura'nzen, *va.* (haben) łajać silnie; dokuczać.

Ku'rarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz w zakładzie leczniczym, kąpielowym, lekarz zakładowy.

Kü'raß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, kirys *m.*, pancerz *m.*

Kürassie'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kirasyer *m.*

Kurate'l, *sf.* **Kura'tor**, *sm.* obacz Curatel, Curator.

Ku'rbel, *sf. pl.* =n, korba *f.*, wrotek *m.*; Gegen— korba wykręcona; Hand— korba ręczna; Maschinen— korba maszynowa; gekröpfte — (także gekröpfte Welle) kolano korbowe; Regulator— korba regulatora (mechanika).

Ku'rbelachse *sf. pl.* =n, oś korbowa, kolano korbowe.

Ku'rbelarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię *n.* korby.

Ku'rbelnabe, *sf. pl.* =n, piasta *f.* korby.

Ku'rbelstange, *sf. pl.* =n, drąg korbowy, łątka *f.*, łącznik *m.*, nawodnik *m.*

Ku'rbelwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wózek korbowy.

Ku'rbelzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, czop *m.* korby.

Kü'rbis, *sm.* =bisses, *pl.* =bisse, korbas *m.*, korbale *pl.*, harbuz *m.*, dynia *f.*, bania *f.*

Kürbis=, *adi.* korbasowy, harbuzowy.

Kü'rbisartig, *adi.* korbasowaty.

Kü'rbisbirne, *sf. pl.* —, korbasówka *f.* (gruszka).

Kü'rbisbrei, *sm.* =(e)s, zupa (h)arbuzowa, zupa *f.* z dyni.

Kü'rbisflasche, *sf. pl.* =n, łagiew *f.*, łagiewka *f.*, korbasowa flasza; tykwa *f.*

Kü'rbisförmig, *adi.* pękaty jak dynia.

Kü'rbisgewächse, *sn. pl.*; **Kürbispflanzen**, *sf. pl.* rośliny (h)arbuzowe, dynie *pl.*, tykwy *pl.*

Kü'ren, *va.* (er)kor, habe (er)=koren, wybierać, obierać.

Ku'rfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, książę (elektor) *m.*, kurfirszt *m.*

Ku'rfürstentum, *sn.* =(e)s, *pl.* =tümer, elektorat *m.*; elektorstwo *n.*

Ku'rfürstin, *sf. pl.* =innen, elektorka *f.*, elektorowa *f.*

Ku'rfürstlich, *adi.* elektorski.

Ku'rgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, kuracyusz *m.*, odbywający leczenie w zakładzie, w miejscu kąpielowem.

Ku'rhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, 1) dom elektorski, rodzina elektorska; 2) zakład kąpielowy, leczniczy, dom zdrojowy.

Ku'rhut, *sm.* =(e)s, biret elektorski; godność elektorska.

Ku'rrig, *adi.* gniewliwy, uparty; żywego, zmiennego usposobienia.

Ku'rschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konował *m.*

Kü'rschner, *sm.* =s, *pl.* —, kuśnierz *m.*

Kü'rschner=, *adi.* kuśnierski.

Kü'rschnerarbeit, *sf. pl.* =en, kuśnierska robota.

Kürschnerei', *sf. pl.* =en pracownia kuśnierska; kuśnierstwo *n.*

Kü'rschnerhandwerk, *sn.* =s, kuśnierstwo *n.*

Kü'rschnerlehrling, *sm.* =s, *pl.* =e, kuśnierczyk *m.*

Kursi'vschrift, *sf.* kursywa *f.*, pismo ukośne, druk do pisma podobny, druk włoski.

Kuru'lisch, *adi.* =er Stuhl kurulne, kurulskie krzeslo.

Kurz, I. *adi. comp.* kürzer, *sup.* kürzeste, krótki; — und dick krótki i gruby, krępy; =es Haar krótki włos, krótkie włosy; auf dem kürzesten Wege najkrótszą drogą; dieser Rock ist zu — ten surdut jest za krótki; er hat ein =es Gesicht jest krótkowidzący; kürzer machen skrócić; jmndn um einen Kopf kürzer machen skrócić kogo o głowę, ściąć (komu głowę); kürzer werden krótnąć, krótnieć; den kürzer(e)n ziehen nic nie wskórać, poddać się, uledz, ustąpić, źle wyjść na czem; er schlug alles — und klein potłukł wszystko na drobne kawałki; eine =e Rede krótka, niedługo trwająca mowa; die Tage werden schon kürzer dnie już zaczynają być krótsze, już dnia ubywa; sein Glück war — szczęście jego krótkie było, nie trwało długo; ein =er Blick genügt ihm, um die Sache zu kennen na pierwszy rzut oka pozna rzecz; =er Vokal, =e Note krótka samogłoska, krótka nuta; von =er Dauer krótkotrwały; die Zeit ist uns — geworden czas szybko nam zleciał, bardzośmy się ubawili; vor =er Zeit, vor =em przed niedawnym czasem, niedawno; seit =em od niedawnego czasu, od niedawna; noch bis vor =em jeszcze przed niedawnym czasem, niedawno jeszcze temu; das Buch ist vor =em erschienen książka wyszła niedawno, w ostatnim czasie; in =em, in =er Zeit wkrótce, w krótkim czasie; in =en Worten w krótkich słowach, w kilku słowach; das ist der langen Rede =er Sinn to jest krótki sens (krótka treść, wniosek) długiej mowy; ein =es Gedächtnis krótka pamięć; er hat einen =en Atem ma krótki (ciężki, prędki) oddech, jest astmatyczny, dychawiczny; ich habe =en Prozeß gemacht szybko sprawę załatwiłem; =er Hand w krótkiej drodze, wprost, wręcz; II. *adv.* krótko; — geschoren krótko strzyżony; — treten robić małe kroki; jmndn — halten krótko, ostro kogo trzymać; — antworten odpowiedzieć krótko; — angebunden (sein) nie tracić wiele słów, nie robić ceremonii, komplementów; prędki, gorąco kąpany, gorączka; ich komme dabei zu — ja źle na tem wyjdę, tracę na tem, jestem pokrzywdzony; — (albo genug) dość; — und gut (krótko a dobrze), dosyć na tem, krótko mówiąc; über — oder lang prędzej czy później; — vorher, — zuvor krótko przedtem, krótki czas przedtem; — darauf wkrótce potem; — und bündig krótko a węzłowato, zwięźle, lakonicznie; sich — fassen wyrażać się krótko, mówić lub pisać zwięźle; ich werde mich — fassen powiem krótko; um es — zu machen krótko mówiąc, aby się długo nie rozwodzić; sich — entschließen powziąć szybkie postanowienie; — entschlossen antwortete er nie namyślając się długo odpowiedział.

Ku'rzarmig, *adi.* krótkoramienny, krótkoręki.

Ku'rzatmig, *adi.* dychawiczny, astmatyczny.

Ku'rzatmigkeit, *sf.* astma *f.*, dychawica *f.*

Ku'rzbeinig, *adi.* krótkonogi, kusonogi.

Ku'rzdauernd, *adi.* krótkotrwały, przejściowy, przelotny.

Kü'rze, *sf. pl.* =n, 1) krótkość *f.*; der — der Zeit wegen dla krótkiego czasu, z braku (w braku) czasu; in aller —, in der — w największej krótkości, jak najkróciej; sich der — befleißigen starać się być krótkim, starać się o wyrażanie krótkie, zwięzłe; 2) krótka głoska.

Ku'rzeit, *sf.* czas kuracyjny, sezon kąpielowy.

Kü'rzen, *va.* (haben) skracać, skrócić, ukrócić, zmniejszyć; jmndm. etw. am Lohne — uszczuplić komu zapłaty, wynagrodzenia, ująć, odciągnąć komu co z zapłaty.

Kü'rzer, *comp.* od Kurz.

Ku'rzerhand i **Kurzer Hand**, *adv.* w krótkiej drodze, wprost; bez namysłu.

Kü'rzest, *sup.* od Kurz.

Ku'rzflügelig, *adi.* o krótkoskrzydły.

Ku'rzfüßig, *adi.* krótkonogi.

Ku'rzgefaßt, *adi.* krótki, węzłowaty, zwięzły, lakoniczny.

Ku'rzgeschwänzt, *adi.* o krótkim ogonie, kusy.

Ku'rzgewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krócica *f.*

Ku'rzhaarig, *adi.* krótkowłosy.

Ku'rzhalsig, *adi.* krótkoszyi.

Ku'rzhörnig, *adi.* krótkorogi.

Ku'rzlebend, i **Ku'rzlebig,** *adi.* krótkowieki, krótkowieczny; jednodniowy.

Kü'rzlich, *adv.* niedawno; krótko, niewielu słowami, zwięźle.

Ku'rzohrig, *adi.* krótkouchy.

Ku'rzschnabelig, *adi.* krótkodzióby.

Ku'rzschreibekunst, i **Ku'rzschreibschrift,** *sf.* stenografia *f.*

Ku'rzsichtig, *adi.* 1) krótkowidzący, krótkowid, krótkooki; =er Wechsel weksel płatny natychmiast albo wkrótce po okazaniu; 2) (obraz.) krótkooki = nie umiejący przewidzieć skutków, nieopatrzny, ograniczony.

Ku'rzsichtigkeit, *sf.* krótki wzrok, krótkowidność *f.*, krótkowidztwo *n.*; (obraz) krótkie widzenie rzeczy, nieprzewidywanie *n.* rzeczy, ograniczoność *f.*, nieopatrzność *f.*

Ku'rzsilbig, *adi.* krótkozgłoskowy.

Kurzu'm, *adv.* krótko mówiąc, słowem, krótko a węzłowato; dosyć, że.

Kü'rzung, *sf. pl.* =en, skrócenie *n.*; zmniejszenie *n.*, uszczuplenie *n.*

Ku'rzwaren, *f. pl.* drobne, drobiazgowe towary.

Ku'rzwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec drobiazgowy, handlarz *m.* drobnych towarów.

Kurzwe'g, *adv.* obacz Kurzum.

Ku'rzweil, *sf.* krotochwila *f.*, krotofila *f.*, zabawka *f.*, rozrywka *f.*; seine — mit jmndm treiben zabawkę sobie z kogo robić, żartować sobie z kogo.

Ku'rzweilen, *vn.* (haben) żarciki wyprawiać, żartować, bawić się; mit jmndm — żartować sobie z kogo.

Ku'rzweilig, *adi.* krotofilny, żartobliwy, ucieszny; wesoły; *adv.* krotofilnie, wesoło.

Ku'schen, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) leżeć, położyć się; milczeć; kusch dich! (rozkaz dawany psom) połóż się, leżeć! (rubasznie do osób) cicho, stul dziób!

Kuß, *sm.* =sses, *pl.* Küsse, całus *m.*, pocałunek *m.*; einen — bekommen dostać całusa; einen — geben dać całusa; einen — rauben ukraść całusa; einen — erwidern oddać całusa; jmndm Küsse albo eine Kußhand zuwerfen posłać komu całusa; jmndm einen — auf die Lippen drücken pocałować kogo w usta.

Kü'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Kuß, całusek *m.*

Kü'ssen, 1) *va.* (haben) całować, pocałować; jmndm die Hand, den Mund — albo jmnds Hand, Mund — (po-)całować kogo w rękę, w usta; jmndn einmal übers andere — całować kogo raz po raz; ich küsse die Hand całuję rączki; 2) sich —, *vr.* (haben) całować się.

Ku'ßhand, *sf.* pocałowanie *n.* ręką okazane; jmndm eine — zuwerfen posłać komu całusa.

Kü'ßlich, i **Kü'ssig,** *adi.* do całowania wabiący.

Ku'ßmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, znak *m.* (czerwony) od pocałowania.

Kü'ste, *sf. pl.* =n, nadbrzeże *n.*, pobrzeże *n.*, nadmorze *m.*, brzeg nadmorski; längs der — hinfahren, hinsegeln pływać, żaglować wzdłuż nadbrzeża.

Kü'stenbefestigung, *sf.*, *pl.* =en, fortyfikacya nadbrzeżna; ufortyfikowanie *n.* brzegu.

Kü'stenbewahrer, *sm.* =s, *pl.* —, okręt pilnujący nadbrzeża morskiego.

Kü'stenbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, nadbrzeżanin *m.*

Kü'stenfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, okręt pobrzeżny, okręt kabotażowy; kapitan *m.* takiego okrętu.

Kü'stenfahrt, *sf. pl.* =en, kabotaż *m.*

Kü'stenfluß, *sm.* =es, *pl.* =flüsse, rzeka nadmorska, rzeka po krótkim biegu wpadająca do morza.

Kü'stengebiet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pobrzeże *n.*

Kü'stenhandel, *sm.* =s, handel nadmorski, kabotażowy.

Kü'stenland, *sn.* =es, *pl.* =länder, kraj nadmorski, nadbrzeżny, pobrzeże *m.*, pomorszczyzna *f.*

Kü'stenschiffahrt, *sf.* żegluga pobrzeżna, kabotaż *m.*

Kü'stenstrecke, *sf.*, **Kü'stenstrich,** *sm.* ob. Küstengebiet, Küstenland.

Kü'stenwache, *sf. pl.* =n, straż nadbrzeżna.

Kü'stenwachtschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, ob. Küstenbewahrer.

Kü'ster, *sm.* =s, *pl.* —, zakrystyan *m.*, kościelny *m.*

Kü'sterdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.* zakrystyana, w zakrystyi, zakrystyaństwo *n.*

Küsterei', *sf. pl.* =en, mieszkanie *n.* zakrystyana; zakrystyaństwo *n.* = Küsterdienst.

Ku'tschboden, *sm.* =s, spód *m.* powozu.

Ku'tsche, *sf. pl.* =n, powóz *m.*, kareta *f.*, kocz *m.*; viersitzige — powóz o czterych siedzeniach; in der — fahren jechać powozem; er hält — (albo Wagen) und Pferde ma, posiada powóz i konie.

Ku'tschenbauer, *sm.* =s, *pl.* —, **Ku'tschenfabrikant,** *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* powozów.

Ku'tschenbeschlag, *sm.* =(e)s *pl.* =schläge, okucie *n.* powozu.

Ku'tsch(en)bock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kozieł *m.* (u powozu).

Ku'tschenhimmel, *sm.* =s, wierzch *m.* powozu.

Ku'tschenschlag, *sm.* =(e)s, drzwiczki *pl.* u powozu.

Ku'tschenschoppen, *sm.* =s, *pl.* —, wozownia *f.*

Ku'tschentritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stopień *m.* u powozu.

Ku'tschentür, *sf. pl.* =en, drzwiczki *pl.* u powozu.

Ku'tscher, *sm.* =s, *pl.* —, woźnica *m.*, stangret *m.*, powoźnik *m.*

Ku'tscherbock i **Ku'tschersitz,** *sm.* kozieł *m.*

Ku'tschfeder, *sf. pl.* =n, resory *pl.* [pferd.

Ku'tschgaul, *sm.* ob. Kutsch=

Ku'tschgestell, *sn.* =(e)s, spód *m.* karety.

Kutschie'ren, *vn.* (haben) powozić; (sein) być woźnicą.

Ku'tschkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, pudło *n.* (karety).

Ku'tschpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń kareciany, powozowy, koń do karety.

Ku'tte, *sf. pl.* =n, habit *m.* (mnisi); die — nehmen przywdziać habit, zostać mnichem; die — ausziehen zrzucić habit, wystąpić z klasztoru.

Ku'ttelflecke, *sm. pl.* flaki (potrawa).

Ku'tteln, *sf. pl.* wnętrzności bydlęce, jelita *pl.*; flaki *pl.*, flaczki *pl.* (potrawa).

Ku'ttenträger, *sm.* =s, *pl.* —, mnich *m.*, braciszek *m.*

Kux, *sm.* =es, *pl.* =e, kuks *m.*, udział *m.* gwarka w gwarectwie.

Ky'niker, *sm.* =s, *pl.* —, cynik *m.* = Cyniker.

Ky'nisch, *adi.* cyniczny, bezwstydny, sprośny = cynisch.

Ky'rie Elei'son! kyrie elejson! Panie, zmiłuj się!

L.

L, *n. indecl.* dwunasta litera, dziewiąta spółgłoska alfabetu; l., skrócenie zamiast lies czytaj.

La, *interi.* (w śpiewie) — —, tra — — la la, tra la la; wie gehts? so — — jak ci się powodzi, jak się masz? ot, tak; nieźle.

Lab, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ślaz *m.* (cielęcy), podpuszczka *f.*, podpuszczadło *n.*, serzysko *n.*; durch — gerinnen machen podpuszczać mleko, zwarzyć, kwasić słodkie mleko przez dodanie ślazu; 2) żołądek cielęcy ze zwarzonem mlekiem wewnątrz; = Labmagen; 3) przytulia *f.*, marzanka *f.* (roślina = Labkraut).

La'bberig, *adi.* galaretowy, mdły (o potrawach).

La'be, *sf.* ob. Labsal; o Trank voll süßer —! o rozkoszny napoju!

La'ben, I. *va.* (haben) 1) mleko podpuszczać, kwasić mleko przez dodanie doń podpuszczki; 2) posilić, pokrzepić; sein Auge, sein Herz an etw. — pokrzepić, posilić czem oko, serce; II. sich —, *vr.* (haben) an etw., mit etw. — posilić się, pokrzepić się czem.

La'berdan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kabl(i)on *m.*, sztokfisz *m.*

Labe't, *sn.* =s, labet *m.* (gra); — machen, werden przegrać sprawę, źle wyjść, wszystko stracić; osłabiony na ciele.

La'betrank, Labetrunk, *sm.* =(e)s, napój krzepiący, orzeźwiający, posilający.

Labia'l, *adi.* wargowy.

Labia'l, *sm.* =s, *pl.* =e, i =en, **Labia'lbuchstabe,** *sm.* =n, *pl.* =n, głoska wargowa.

Labi'l, *adi.* niestały, chwiejny; =es Gleichgewicht równowaga niepewna.

La'bkäse, *sm.* =s, *pl.* =e, ser słodki.

Lau'bkraut, *sn.* ob. Lab 3.

La'bmagen, *sm.* ob. Lab 2.

Labora'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, laborant *m.*, pracownik *m.*, w laboratoryum, w aptece.

Laborato'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, laboratoryum *n.*, pracownia *f.* (chemiczna).

Laborie'ren, *vn.* (haben) 1) eksperymentować; 2) an einer Krankheit — cierpieć na co.

La'bsal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pokrzepienie *n.*, orzeźwienie *n.*; rozkosz *f.*; pocieszenie *n.*, pociecha *f.*

La'bung, *sf. pl.* =en, pokrzepienie *n.*, orzeźwienie *n.*

Labyri'nth *sn.* =(e)s, *pl.* =e, labirynt *m.*

Labyri'nthisch, *adi.* pogmatwany, zawikłany.

La'chbar, *adi.* = lächerlich.

La'chbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo nacechowane, nacięte dla toczenia z niego żywicy; drzewo graniczne.

La'che *sf. pl.* =n, 1) kałwia *f.*; 2) cecha *f.*, znak *m.*, nacięcie *n.* na drzewie; 3) roześmianie się; eine —, eine helle, laute — anschlagen w głos się roześmiać, parsknąć śmiechem.

Lä'cheln, *vn.* (haben) uśmiechać się; höhnisch — uśmiechać się złośliwie, szyderczo; jmndm — uśmiechać się do kogo; das Glück lächelt ihm szczęście mu się uśmiecha; Anmut lächelt auf ihren Wangen na jej policzkach wdzięk się maluje.

La'chen, *vn.* (haben) 1) śmiać się; aus vollem Halse — śmiać się na całe gardło, całą gębą; sich satt — naśmiać się do syta; sich krank —, sich halb tot — pękać ze śmiechu; er lachte, daß ihm die Augen übergingen tak się śmiał, że łzy mu w oczy wstąpiły; —, daß man bersten möchte rwać boki ze śmiechu; herzlich, von ganzem Herzen — śmiać się serdecznie, z całego serca; sich ins Fäustchen — pokryjomu śmiać się złośliwie; jmndn — machen, zum — bringen do śmiechu kogo pobudzić, śmiech w kim wzbudzić, rozśmieszyć kogo; über jmndn, über etw. — śmiać się z kogo, z czego; ich lache deiner Drohungen ja z twoich gróźb się śmieję; mancher lacht und möchte weinen niejeden śmieje się, choć mu nie do śmiechu, śmieje się, choć mu do płaczu; wer zuletzt lacht, lacht am besten naśmieje się, kto się najdłużej śmieje; das Glück

lacht ihm szczęście mu się uśmiecha; Redlichkeit lacht aus seinem Antlitz uczciwość maluje się na jego twarzy; =d *p. pr.* i *adi.* śmiejący, uśmiechnięty; mit =dem Munde z uśmiechem na ustach; =de Erben spadkobiercy radujący się, zadowoleni; 2) *va.* (haben) einen Baum — znaczyć, cechować, nacinać drzewo.

La'chen, *sn.* =s, śmiech *m.*; höhnisches — szyderczy śmiech; erzwungenes — wymuszony śmiech; allgemeines — hervorrufen wywołać powszechną wesołość; zum — bringen rozśmieszyć, śmiech wzbudzić; — erregend także lachenerregend śmieszny, komiczny, do śmiechu pobudzający; das — verbeißen zęby ścisnąć dla przytłumienia śmiechu; am vielen — erkennt man den Narren po niewczesnym śmiechu poznać głupiego, poznać głupiego pośmiechu jego.

La'chenswert, La'chenswürdig, *adi.* godny śmiechu, śmieszny.

La'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) śmiejący się, śmieszek *m.*; die — auf seiner Seite haben mieć śmieszków po swej stronie; 2) parsknięcie *n.* śmiechem.

La'cherin, *sf. pl.* =innen, śmiejąca się, śmieszka *f.*

Lä'cherlich, *adi.* godny śmiechu, śmieszny; *adv.* śmiesznie; ein =er Mensch śmieszny człowiek, błazen *m.*; =es Zeug, =e Dinge śmieszności, żarty, błazeństwa; etw. — machen, ins Lächerliche ziehen ośmieszać co; jmndn — machen śmiech, śmieszki sobie z kogo stroić; sich — machen na pośmiewisko, na śmiech się wystawiać; vom Erhabenen zum Lächerlichen ist nur ein Schritt od wzniosłości do śmieszności jeden tylko krok; mir ist — zu Mute nie mogę powstrzymać się od śmiechu; mir ist gar nicht — zu Mute mnie wcale nie śmieszno, bynajmniej na śmiech mi się zbiera.

Lä'cherlichkeit, *sf. pl.* =en, śmieszność *f.*

Lä'chern, *va.* (haben) das lächert mich (także mir), es lächert *v. impers.* mich śmiać mi się chce.

La'chig, *adi.* błotnisty, bagnisty.

La'chkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* od śmiechu, śmiech spazmatyczny.

La'chlust, *sf.* chętka *f.* do śmiania się.

Lachs, (wym.: laks) *sm.* =ses, *pl.* =se, łosoś *m.* (ryba); danziger — rodzaj wódki gdańskiej; barer — brzęcząca moneta.

La'chsfang, *sm.* =(e)s, połów *m.*, czas *m.* połowu łososiów.

Lachsfischerei', *sf.* połów *m.* łososiów.

La'chsforelle, *sf. pl.* =n, łososiopstrąg *m.*

La'chsteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieżka *f.* (ciągnąca się) przez las.

La'chstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień graniczny.

La'chtaube, *sf. pl.* =n gołąb gruchacz *m.*, turkawka *f.*, sinogarlica indyjska; także przenośnie = osoba wesoła.

La'chter, *sn.* =s, *pl.* —, sążeń; = Klafter.

La'chterkette, *sf. pl.* =n, łańcuch mierniczy.

Lack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) lak *m.* (do pieczętowania); 2) lakier *m.*, pokost *m.* z gumy żywicznej; mit — überziehen lakierować, pociągać lakierem, pokostować; 3) lak *m.*, żółty fiołek (roślina).

La'ckarbeiten, *f. pl.* wyroby z laku, lakierowane.

La'ckfirnis, *sm.* =nisses, *pl.* =nisse, lakier *m.*, lak chiński.

Lackie'ren, *va.* (haben) lakierować, pociągać lakierem; (w języku ludowym) oszukać.

Lackie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, lakiernik *m.*, pokościarz *m.*

La'ckleder, *sn.* =s, skóra lakierowana.

La'ckmus, *sn.* lakmus *m.* (barwnik).

La'ckmuspflanze, *sf. pl.* =n, lakmus *m.* (roślina).

La'ckstiefel, *m. pl.* i **La'ckschuhe**, *m. pl.* buty *pl.*, buciki *pl.* z lakierowanej skóry, lakiery *pl.*, lakierki *pl.*

La'de, *sf. pl.* =n, 1) skrzynia *f.*, skrzynka *f.*, lada *f.*, szuflada *f.*; 2) arka *f.* przymierza; = Bundeslade.

La'deaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, nakładczy *m.*

La'debord, *sm.* =(e)s, pokład ładunkowy (na okręcie).

La'debrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pozew *m.*, cytacya *f.*

La'debuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* nakładów (kolejn.).

La'defrist, *sf. pl.* =en, 1) okres *m.* do pozywania (prawn.); 2) okres *m.* do ładowania (kolejn.).

La'degebühr, *sf. pl.* =en; **La'degeld**, 1) koszta *pl.* cytacyi (prawn.); 2) nakładowe *n.* (kolejn.).

La'degleis, *sn.* =ses, *pl.* =se, tor *m.* do ładowania, tor ładunkowy (kolejn.).

La'demaß, La'deprofil, *sn.* obacz Normalladeprofil.

La'demeister, *sm.* =s, *pl.* —, nakładczy *m.*

La'den, *va.* lade, lädst i ladest, lädt i ladet, lud, habe geladen; 1) ładować; das Schiff hat Getreide geladen okręt naładowano zbożem; Waren auf ein Schiff — ładować towary na okręt; jmndm etw. auf den Rücken — włożyć co komu na plecy; 2) eine Last auf sich — obarczyć się ciężarem; eine Verantwortlichkeit, eine Verpflichtung auf sich — przyjąć na siebie odpowiedzialność, zobowiązanie; Haß, Tadel auf sich — ściągnąć na siebie nienawiść, naganę; eine Sünde auf sein Gewissen — obciążyć sumienie grzechem; er hat schwer, gehörig, gut, schief geladen podpił sobie porządnie; 3) nabijać, nabić (broń); scharf — nabić kulą; blind — nabić prochem; 4) cytować, wzywać do stawienia się; 5) prosić, zapraszać = einladen.

La'den, *sm.* =s, *pl.* Läden, 1) okienica *f.*; 2) sklep *m.*; einen — halten mieć sklep; einen — eröffnen założyć sklep.

La'denbuch, *sn.* obacz Ladebuch.

La'denbursch(e), *sm.* =en, *pl.* =en, kupczyk *m.*

La'dendiener, *sm.* =s, *pl.* —, służący sklepowy.

La'denfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okno wystawowe sklepu.

La'denflügel, *sm.* =s, —, skrzydło *n.* okienicy

La'denhüter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż sklepowy; (zwykle przenośnie:) towar niepokupny, ustawicznie w sklepie na składzie leżący.

La'denjungfer, *sf.*, *pl.* =n, **Ladenmädchen**, *sn.*, *pl.* —, **La'denmamsell**, *sf.* *pl.* =en, panna sklepowa, w sklepie.

La'denpreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, cena sklepowa.

La'denschwengel, *sm.* =s, *pl.* —, chłopak sklepowy (żartobliwie).

La'denzins, *sm.* =ses, *pl.* =se, czynsz *m.* najmu sklepu.

La'deprofil, *sn.* obacz Normalladeprofil.

La'der, *sm.* =s, *pl.* —, ładownik *m.*, nakładca *m.*

La'deraum, *sm.* =(e)s, pojemność *f.*

La'derequisiten, **La'deutensilien**, *pl.* przyrządy ładownicze.

La'deschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dowód ładunkowy.

La'dezeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty *pl.* do nabijania działa.

Lädie'ren, *va.* (haben) zranić, nadwerężyć, zepsuć.

La'dung, *sf.* *pl.* =en, 1) ładowanie *n.*, ładunek *m.*; der Wagen hat volle — wóz ma pełny ładunek; 2) nabijanie *n.*, nabój *m.*, ładunek (strzelby, działa); scharfe blinde — ładunek ostry, ślepy; (obraz.) er hat seine volle — ma już porcyę w głowie, już jest pijany; eine — Prügel porcya batów, kijów; 4) cytacya *f.*, pozew *m.* (prawn.); 5) zaproszenie *n.* = Einladung. [Ladeschein.

La'dungsbrief, *sm.* obacz

La'dungsflasche, *sf.* *pl.* =en, butelka lejdejska (fizyka).

La'dy, (wym.: ledi), *sf.* *pl.* =ies, dama *f.*, pani *f.* (z angielskiego).

La'ffe, *sm.* =n, *pl.* =n, cymbał *m.*, dudek *m.*, gap *m.*, zarozumialec *m.*; modniś *m.*, gogo *m.*

Lafe'tte, *sf.* *pl.* =n, laweta *f.*, osada *f.* armaty na kołach.

La'ge, *pl.* =n, 1) położenie *n.*, sytuacya *f.*, pozycya *f.*; das Haus hat eine schöne — dom jest ładnie położony; einer Sache die gehörige — geben, sie in die gehörige albo rechte — bringen położyć, ustawić rzecz odpowiednio; unbequeme — położenie niewygodne; die — ändern zmienić pozycyę; 2) warstwa *f.*, pokład *m.* (geologia); eine — Sand warstwa, pokład piasku; eine — Papier warstwa papieru; 3) położenie *n.*; stan *m.*; er ist in einer schlimmen, traurigen — jest w złem, smutnem położeniu; mißliche — krytyczna sytuacya; nach (der) — der Umstände stosownie do stanu rzeczy, według okoliczności; er ist mit seiner — zufrieden jest ze swego losu zadowolony; ich möchte nicht in deiner — sein nie chciałbym być w twojej skórze; in der — sein być wstanie; sich in jmnds — versetzen wystawić się w czyjem położeniu; 4) rząd *m.* dział na pokładzie; dem feindlichen Schiffe eine volle — geben ze wszystkich dział na pokładzie strzelić do nieprzyjacielskiego okrętu.

Lä'gel, *sn.* =s, *pl.* —, łagiew *f.*, beczułeczka *f.*

La'gerweise, *adv.* warstwami, pokładami.

La'ger, *sn.* =s, *pl.* —, 1) leża *f.*, legowisko *n.*, leżysko *n.*, łoże *n.*, łóżko *n.*; behagliches, elendes — wygodne, przyjemne, nędzne łoże; die Tiere aus ihren =n aufjagen, vertreiben wypłoszyć, wygnać zwierzęta z ich legowisk; sich in sein — verstecken, verkriechen skryć się, schować się w swojem legowisku; vom — (= Krankenlager) aufkommen wstać z łóżka po przebytej chorobie; nach ganzjährigem — po całorocznej chorobie; 2) leża *f.*, obóz *m.*, namiot *m.*, stanowisko *n.*; das — abstecken wytknąć obóz; ein — aufschlagen, beziehen obóz założyć; das — abbrechen, aufheben zwinąć obóz; aus dem — rücken wyruszyć z obozu; die Stadt ist in zwei — gespalten miasto podzielone jest na dwa obozy, na dwa stronnictwa, na dwie partye; er schlägt sein — bald hier, bald dort auf przebywa, pozostaje to tu, to tam, nie ma stałego mieszkania; 3) (w gospodarstwie) das Getreide geht zu — albo legt sich zboże się pokłada (od deszczu, dla ciężkich kłosów i t. d.); Wein auf — haben mieć wino w piwnicy, mieć wino w beczkach (na legarach, kętnarach) leżące; er hat ein großes — von Weinen ma wielkie zapasy win; 4) warstwa *f.*, pokład *m.* (geologia); 5) skład *m.*, magazyn *m.*; — von Tuchwaren sukiennica *f.*; Waren auf dem — halten mieć towary na składzie; er hat diese Ware immer auf — ma zawsze zapasy tego towaru; aufs — bringen złożyć w magazynie; sein — räumen, verkaufen wyprzątnąć, sprzedać skład, magazyn; das — aufnehmen inwentować, spisywać towary znajdujące się na składzie; 5) lagier *m.*, osad *m.* na dnie beczki, drożdże *pl.*, fusy *pl.*; der Wein ist noch auf dem — wino jeszcze nie wystało się, nie ustało się; das Bier riecht nach dem — piwo czuć drożdżami; 6) leżak *m.*, piwo wystałe (= Lagerbier); 7) (w mechanice:) *a*) maźnica *f.*, łożysko *n.*, panewka *f.*; ausgelaufenes — panewka wytarta; heißlaufendes — panewka zagrzana; *b*) siodełko *n.*, łożysko *n.*, (= Auflager); festes — stałe siodełko; Flächen — płazkie siodełko; Gleit — przesuwowe siodełko; Kipp — kołyskowe siodełko; Rollen — wałkowe siodełko.

La'ger=, *adj.* składowy; obozowy.
La'geraufnahme, *sf. pl.* =n, inwentowanie *n.*, spisywanie *n.* inwentarza.
La'gerbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belka łożyskowa.
La'gerbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, legar *m.*, kętnar *m.*
La'gerbestand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, ilość *f.* towarów leżących na składzie, inwentarz *m.*
La'gerbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, leżak *m.*
La'gerbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, 1) księga składowa; 2) księga gruntowa, kataster *m.*
La'gerbüchse, *sf.* obacz Lagergehäuse.
La'gerbügel, *sm.* =s, *pl.* —, strzemię maźnicze.
La'gerdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywa *f.* łożyska, przykrywa *f.* łożyska.
La'gerdocht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, knot maźniczy.
La'gerfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, wielka beczka (leżąca zawsze na legarach w piwnicy).
La'gerfieber, *sn.* =s, febra *f.*, gorączka obozowa.
La'gerfrei, *adj.* wolny od opłaty składowego,na składzie bezpłatnym.
La'gerfuge, *sf. pl.* =n, spój pokładowy, spój warstwowy (mechanika).
La'gerfutter, *sn.* =s, wyprawa *f.* łożyska (mechanika).
La'gergabel, *sf. pl.* =n, 1) widły *pl.* łożyska, widły maźnicy; 2) strzemię maźnicze, podponka *f.*, podwiązka *f.* (mechanika).
La'gergebühren, *sf. pl.*; **La'gergeld**, *sn.* =(e)s, składowe *n.*
La'gergehäuse, *sn.* =s, *pl.* —; **La'gerbüchse**, *sf. pl.* =n, maźnica *f.*, oprawa *f.* łożyska, pudło *n.* łożyska (mechanika).
La'gergehäuseschraube, *sf. pl.* =n, śruba *f.* maźnicy, śruba oprawy łożyska, śruba nalewna (mechanika).
La'gerhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom składowy, skład *m.*, magazyn *m.*; öffentliches — publiczny dom składowy.
La'gerholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, poobalane drzewa w lesie, leżak *m.*
La'gerhütte, *sf. pl.* =n, szałas obozowy.
La'gerkomposition, *sf.* stop panewkowy (mechanika).
La'gerkosten, *pl.* ob. Lagergebühren.
La'gerkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba obozowa; ob. Lagerfieber.
La'gerkrone, *sf.* wieniec obozowy (u dawnych Rzymian: corona castrensis).
La'gerkunst, *sf.* sztuka *f.* zakładania obozów.
La'gerleben, *sn.* =s, życie obozowe, w obozie.
La'germeister, *sm.* =s, *pl.* —, oboźny *m.*, kwatermistrz *m.*
La'gern, I. *vn.* (haben) 1) leżeć; er lagerte unter einem Baume leżał pod drzewem; er hat noch viele Waren — ma jeszcze dużo towarów na składzie; die Rebhühner — auf dem Felde kuropatwy leżą pokotem na polu; (obraz.) eine Wolke lagerte auf seiner Stirn miał czoło zachmurzone; 2) obozować, stać obozem; II. *va.* (haben) 1) ułożyć, położyć na ziemię, pochylić ku ziemi; der Regen hat das Getreide gelagert deszcz zboże na ziemię powalił; 2) obozem rozłożyć, w obozie umieścić (wojsko); 3) Waren — złożyć towary w magazynie; Wein — ustawić wino w piwnicy; III. sich —, *vr.* (haben) położyć się, ułożyć się, usadowić się, rozłożyć się; obozem gdzie stanąć, rozłożyć się; pokładać się, powalić się (o zbożu).
La'geroberteil, *sm.* =(e)s, wierzch *m.* oprawy łożyska (mechanika).
La'gerobst, *sn.* =es, owoc zimowy, owoc dający się przechować, mogący długo leżeć.
La'gerplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, składowisko *n*; miejsce *n.* na obóz, obozowisko *n.*
La'gerrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* składu, depozytu.
La'gerrumpf, *sm.* =(e)s, kadłub *m.* łożyska (mechanika).
La'gerschale, *sf. pl.* =n, panew *f.* łożyska (mechanika).
La'gerschenke, *sf. pl.* =n, kantyna obozowa.
La'gerschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* składu, składowna *f.*
La'gerschere, *sf.* ob. Lagergabel.
La'gerschmiernute, *sf. pl.* =n, żłobek *m* panewki.
La'gerschmieröffnungsschraube, *sf.* śruba nalewna (mechanika).
La'gerstatt, **La'gerstätte**, *sf. pl.* =n, leża *f.*, łoże *n.*, legowisko *n.* (zwierząt); obozowisko *n.*
La'gerstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, ul leżący.
La'gerung, *sf. pl.* =en, położenie *n.*, ułożenie się, obozowanie *n.*, ułożenie *n.*, umieszczenie *n.*, na składzie.
La'gerungsfrist, *sf. pl.* =en, okres składowy.
La'gerverzeichnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, inwentarz *m.*
La'gerwache, *sf. pl.* =n, straż obozowa.
La'gerzelt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, namiot obozowy.
La'gerzins, *sm.* =ses, *pl.* =se, składowe *n.*
Lagu'ne, *sf. pl.* =n, laguna *f.*
Lahm, *adj.* kulawy, chromy; *adv.* kulawo, chromo; =e Hand chroma ręka; — an einem Fuße chromy, kulawy na jedną nogę; jmndn krumm und — schlagen zbić kogo tak, że okulał, połamać komu kości; — gehen chromać, kuleć, kulawo chodzić; (obraz.) =e Beweise chrome, słabe dowody; =e Entschuldigung chroma, bezzasadna wymówka; =er Stil koślawy styl; =er Diener leniwy, nieudolny sługa.
Lä'hmen, *va.* (haben) okulawić, ochromić, razić, urazić; sparaliżować, ubezwładnić; ein Schlagfluß hat ihm die Zunge gelähmt apopleksya raziła go w język; er ist an allen Gliedern gelähmt stracił władzę we wszystkich członkach; der

Schreck lähmte seine Glieder przestrach ubezwładnił jego członki; die Furcht vor dem Kriege lähmt alle Geschäfte obawa wojny paraliżuje, wstrzymuje, psuje wszystkie interesa; lähmend einwirken paraliżować, przeszkadzać.

La'hmheit, *sf.*; **La'hmsein,** *sn.* =s, kulawość *f.*, chromota *f.*, koślawość *f.*

Lä'hmung, *sf. pl.* =en, osłabienie *n.*, ubezwładnienie *n.*, (— durch Schlagfluß) apopleksya *f.*, paraliż *m.*

Lahn, *sm.* =es, *pl.* =e, lama *f.*, blaszka *f.*, z drutu.

Laib, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bochen *m.*, bochenek *m.*; ein — Brot bochenek chleba.

Laich, *sm.* =(e)s, ikra *f.*

Lai'che, *sf.* czas *m.* ikrzenia, tarcia.

Lai'chen, *vn.* (haben) ikrzyć się, trzeć się.

Lai'chzeit, *sf.* ob. Laiche.

Lai'e, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) laik *m.*, zakonnik święceń nie mający, braciszek *m.*; 2) laik *m.*, człowiek świecki (nie ksiądz); (obraz.) ein — in der Wissenschaft profan, nowicyusz w jakiej umiejętności; ich bin ein — darin nie znam się na tem, jestem w tej sprawie nieukiem.

Lai'enbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, braciszek *m.*, nowicyusz *m.*, laik *m.*

Lai'enmäßig, *adv.* jak laik, jak nowicyusz; etw. — beurteilen sądzić o czem nieumiejętnie.

Lai'enpfründe, *sf. pl.* =n, prebenda *f.*, utrzymanie *n.* dla nowicyusza.

Lai'enpriester, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan *m.*, ksiądz świecki.

Lai'enschwester, *sf. pl.* =n, nowicyuszka *f.*, laiczka *f.*

Lakai', *sm.* =en, *pl.* =en, lokaj *m.*, pokojowy *m.*, służący *m.*

Lakai'enseele, *sf.* dusza służalcza.

La'ke, *sf. pl.* =n, słona woda (z wymoczonych ryb); Heringe in — setzen solić, przyprawiać solą śledzie.

La'ken, *sn.* i *sm.* =s, *pl.* —, chusta *f.*, płachta *f.*; Bett — prześcieradło *n.*; Toten — całun *m.*

Lako'nisch, *adi.* lakoniczny, zwięzły, krótki; *adv.* lakonicznie, zwięźle, krótko; er redet — mówi lakonicznie, jest krótkomowny.

Lakoni'smus, *sm.* —, *pl.* =men, lakoniczność *f.*, zwięzłość *f.*, krótkomówność *f.*

Lakri'tze, *sf. pl.* =n, lukrecya *f.*

Lakri'tzenholz, *sn.* =es, korzeń *m.* lukrecyi.

La'llen, I. *vn.* (haben) szczebiotać (o dzieciach), paplać; bełkotać (jak pijany), jąkać się; mit lallender Zunge bełkotliwie, niezrozumiale, jąkliwie; II. *va.* (haben) ein Kind in den Schlaf — (lepiej lullen) usypiać, uspić dziecko śpiewaniem, lulać dziecko.

La'ma, 1) *sm.* —, *pl.* =s, lama *m.*, kapłan tybetański; Dalai — dalaj oder wielki lama; 2) *sn.* =s, *pl.* =s, lama *f.* (zwierzę).

La'mbertnuß, *sf. pl.* =nüsse, lombardzki orzech.

Lame'lle, *sf. pl.* =n, nakładka *f.*

Lamentie'ren, *vn.* (haben) lamentować, uskarżać się.

Lamm, *sn.* =(e)s, *pl.* Lämmer, jagnię *n.*, baranek *m.*; vom — barani, jagnięcy; das — Gottes baranek boży; dieses Pferd ist wie ein — ten koń jest spokojny, łaskawy jak baranek.

La'mmbraten, *sm.* =s, pieczeń barania, jagnięca.

Lä'mmchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Lamm, 1) jagniątko *n.*, baranek *m.*, baraneczek *m.*; 2) także Lä'mmerchen, chmurki *pl.*, obłoczki mające kształt owiec; 3) baranki *pl.*, kotki *pl.*, jagniątka *pl.* (pączki kosmate niektórych roślin).

La'mmen, Lä'mmern, *vn.* (haben) kocić się, jagnić się.

Lä'mmerbraten, *sm.* ob. Lammbraten.

Lä'mmergeier, *sm.* =s, *pl.* —, sęp alpejski.

Lä'mmerhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, pasterz jagnięcy.

Lä'mmernes, *sn.* =nen baranina *f.*

Lä'mmerwolke, *sf. pl.* =n, chmura mająca kształt baranka.

La'mmfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skórka jagnięca.

La'mmfleisch, *sn.* =es, mięso jagnięce, baranina *f.*

La'mmfromm, *adi.* cierpliwy, spokojny, potulny jak baranek.

La'mmhürde, *sf. pl.* =n, zamknięty chlew barani.

La'mmskeule, *sf. pl.* =n, pośladek barani.

La'mmwolle, *sf.* wełna jagnięca.

La'mmzeit, *sf.* czas *m.* kocenia się owiec.

Lä'mpchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Lampe, lampka *f.*

La'mpe, I. *sf. pl.* =n, lampa *f.*; die =n światło kinkietów (w teatrze); aerostatische — lampa aerostatyczna, lampa o ciśnieniu powietrza; Coupé—, Decken— lampa wozowa, stropowa; Dampf—, Gas— lampa gazowa, lampa beznotna; Dampfstrahl— lampa smoczkowa; Hänge— lampa wisząca; hydrostatische — lampa hydrostatyczna, lampa spółkująca, lampa o ciśnieniu powietrza; Küchen— kaganek *m.*; Moderateur—, Feder—, Neocarcel— lampa tłokowa, lampa sprężynowa, lampa z miarkownikiem; Pump— lampa z pompą; Uhr—, Lampe mit Uhrwerk, mechanische — lampa mechaniczna; Schwamm—, Ligroin— lampa gąbkowa, lampa ligroinowa; Sparlicht— kaganek z pływakiem; Steh—, Tisch— lampa stojąca, lampa stołowa; Wand— lampa ścienna; II. —, *sm.* =(n)s, nazwa zająca w bajce niemieckiej; zając *m.*, kot *m.* (= zając).

La'mpenanzünder, *sm.* =s, *pl.* —, lampiarz *m.*, lampista *m.*

La'mpenbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, palnik *m.*

La'mpendocht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, knot *m.*, do lampy.

La'mpenfassung, *sf. pl.* =en, oprawa *f.*, lampy.

La'mpenfieber, *sn.* =s, trema *f.* aktora przed występem.

La'mpenfuß, *sm.* =es, podstawa *f.* lampy.

La'mpenglocke, *sf. pl.* =n, bania *f.* do lampy.

La'mpenkörper, *sm.* =s, *pl.* —, zbiornik *m.* na świetliwo, kaganiec lampowy.

La'mpenkugel, *sf. pl.* =n, bania *f.* do lampy, bańka *f.* lampy, kula *f.*, glob *m.*

La'mpenlicht, *sn.* =(e)s, wiatło *n.* lampy.

La'mpenmann, *sm.* =(e)s, lampista *m.*

La'mpenputzer, *sm.* =s, *pl.* —, lampista *m.*

La'mpenraum, *sm.* =(e)s, lampiarnia *f.*

La'mpenröhre, *sf. pl.* =n, palnik *m.*

La'mpenruß, *sm.*, =sses; **La'mpenschwarz**, *sn.* =es, sadza *f.*, kopeć *m.* z lampy.

La'mpenschirm, *sm.* i **La'mpensturz**, *sm.* =es, *pl.* =stürze, daszek *m.* do lampy.

La'mpenstock, *sm.*, =es, *pl.* =stöcke; **La'mpenträger**, *sm.* =s, *pl.* — podlampek *m.*

La'mpentrage, *sf. pl.* =n, nosze, *pl.* do lamp.

La'mpenzylinder, *sm.* =s, *pl.* —, szkiełko *n.*, do lampy.

Lampi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, lampiarz *m.*, lampowy *m.*, latarnik *m.*

Lampio'n, (wym.: lampią), *sm.* i *sn.* =s, *pl.* =s, lampion *m.*

Lampre'te, *sf. pl.* =n, lampreda *f.*, lampetra *f.*, minog *m.*

Land, *sn.* =(e)s, *pl.* Länder i Lande, 1) ląd *m.*; zu Wasser (także zur See) und zu =e, na wodzie (na morzu) i na lądzie, wodą i lądem; das feste — ląd stały; zu =e reisen lądem podróżować; ans — fahren albo landen płynąć do lądu, wylądować; ans — setzen, ans — steigen, wysiąść na ląd, wylądować; ans — stoßen przybić do lądu; vom =e stoßen odbić od lądu; am =e hinfahren, hinsegeln trzymać się lądu; das — zu Gesicht bekommen, — entdecken zobaczyć ląd; das — aus dem Gesicht verlieren stracić ląd z oczu; 2) ziemia *f.*, rola *f.*, pole *n.*, grunt *m.*; angeschwemmtes — ziemia przymulona, odsep *m.*; das — bauen uprawiać rolę; angebautes, bestelltes — ziemia, rola uprawiana; — brach liegen lassen zostawić grunt, pole odłogiem; ein Stück — albo =es kawał *m.*, szmat *m.* ziemi; 3) wieś *f.* (w przeciwstawieniu do Stadt miasto), prowincya *f.*; das Leben auf dem =e życie wiejskie, na wsi, prowincyonalne; auf dem =e sein, leben, wohnen być, żyć, mieszkać na wsi, na prowincyi; auf das albo aufs — gehen, ziehen wyjechać, wyprowadzić się na wieś; über — gehen, ziehen, wandern podróżować, (po świecie); ein Mann, eine Frau vom =e wieśniak *m.*, wieśniaczka *f.*, chłop *m.*, chłopka *f.*; człowiek *m.*, kobieta *f.* z prowincyi; Leute vom =e wieśniacy *pl.*; Stadt und — sprechen davon wszyscy, wszędzie o tem mówią; 4) kraj *m.*, obszar polityczny; ein reiches, gesegnetes — bogaty, błogosławiony kraj; das gelobte — kraj obiecany, ziemia obiecana; fremde Länder (== die Fremde) obce kraje, obczyzna *f.*; in aller Herren Ländern we wszystkich krajach świata, na całej ziemi; hier zu =e albo hierzulande tu w kraju, w tym kraju, tutaj; das ist des =es nicht der Brauch to u nas nie jest w zwyczaju; außer =es poza krajem, za granicą; einen außer =es, aus dem Lande, des =es verweisen wygnać, wyświecić kogo z kraju skazać kogo na wygnanie; aus dem =e ziehen, das — verlassen wyjechać, wydalić się z kraju, porzucić, opuścić kraj; in ferne Länder reisen podróżować w dalekie kraje; — und Leute kennen znać kraj i jego mieszkańców; — und Leute regieren panować nad krajem, państwem; — und Leute verlieren, um — und Leute kommen stracić, podstradać kraj, państwo, rządy, władzę; das ganze — (== alle Einwohner) liebte ihn cały kraj (t. j. wszyscy mieszkańcy) kochał go; das — der Schatten, der Seligen kraj cieniów, kraj błogosławionych; seit jenem Ereignis sind schon viele Jahre ins — gegangen od tego zdarzenia wiele już lat minęło.

Land=, *adi.* lądowy, krajowy; ziemski, wiejski.

La'ndadel, *sm.* =s, szlachta ziemiańska, ziemska, wiejska.

La'ndammann, *sm.* =s, rządca prowincyonalny (w Szwajcaryi).

La'ndarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, praca *f.* w polu, na roli, zatrudnienie wiejskie.

La'ndheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wojsko lądowe, armia lądowa.

La'ndarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz wiejski, prowincyonalny.

La'ndauer, *sm.* =s, *pl.* —, kareta otwarta, landara *f.*

La'ndaufenthalt, *sm.* =(e)s, pobyt *m.* na wsi.

La'ndbar, *adi.* przystępny dla statków, dla okrętów.

La'ndbatterie, *sf. pl.* =n, baterya nadbrzeżna.

La'ndbau, *sm.* =(e)s, uprawa *f.* roli, rolnictwo *n.*

La'ndbesitz, *sm.* =es, posiadłość gruntowa wiejska.

La'ndbettler, *sm.* =s, *pl.* —, żebrak włóczący się od wsi do wsi.

La'ndbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkający *m.* na wsi, wieśniak *m.*

La'ndbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłaniec wiejski; poseł *m.*, delegat ziemski; poseł na sejm krajowy.

La'ndbriefbote, *sm.* =n, *pl.* =n, i **La'ndbriefträger**, *sm.* =s, *pl.* —, listonosz wiejski.

La'ndbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* ustaw krajowych, kataster *m.* posiadłości szlacheckich.

Lä'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —,

dim. od Land; mały kraj, kraina *f.*, kraik *m.*

La'nddienst, *sm.* =(e)s, służba lądowa; służba na wsi.

Lä'nde, *sf. pl.* =n, przystań *f.*, port *m.*

La'ndedelmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, szlachcic ziemski, obywatel *m.*

La'ndeigentum, *sn.* =(e)s, własność *f.*, posiadłość ziemska.

La'ndeigentümer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.*, posiadacz ziemski.

Landei'nwärts, *adv.* ku środkowi kraju.

La'nden, I. *vn.* (haben i sein) wylądować, wysiąść na lądzie; wir haben in Neapel gelandet wylądowaliśmy w Neapolu; II. *va.* (haben) wylądować, wysadzić na ląd; Truppen — wylądować wojsko.

La'ndenge, *sf. pl.* =n, przesmyk *m.*

Lä'nderbeschreibung, *sf. pl.* =en, opisanie *n.* kraju, opis *m.* kraju.

Länderei', *sf.* zwykle tylko w *pl.* =en, grunta *pl.*

Lä'nderkunde, *sf.* krajoznawstwo *n.*, geografia *f.*

Lä'ndersucht, *sf.* żądza *f.* zdobywania, posiadania ziemi, krajów.

Lä'nderteilung, *sf. pl.* =en, podział *m.* krajów, ziem.

La'ndesart, *sf.* 1) zwyczaj krajowy; 2) ob. Landesbeschaffenheit.

La'ndesaufnahme, *sf. pl.* =n, pomiar *m.* kraju.

La'ndesausschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, wydział krajowy; członek *m.* wydziału krajowego.

La'ndesbank, *sf. pl.* =en, bank krajowy.

La'ndesbeschaffenheit, *sf. pl.* =en, klimat *m.*, położenie *n.* i własności *pl.* kraju.

La'ndesbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj krajowy, narodowy.

La'ndeserzeugnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, płód krajowy, wyrób krajowy.

La'ndesfarben, *sf. pl.* barwy narodowe, krajowe.

La'ndesflüchtig, *adi.* zbiegły z kraju.

La'ndesfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, monarcha *m.*, panujący *m.*, książę *m.* kraju.

La'ndesgebrauch, *sm.* ob. Landesbrauch.

La'ndesgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd krajowy, trybunał apelacyjny.

La'ndesgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa krajowa.

La'ndesgrenze, *sf. pl.* =n, granica *f.* kraju, państwa.

La'ndeshaupt, *sn.* =es, *pl.* =häupter, głowa *f.* kraju, państwa.

La'ndeshauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, gubernator *m.*, naczelnik *m.* prowincyi.

La'ndesherr, *sm.* ob. Landesfürst.

La'ndesherrlichkeit, *sf.* godność *f.*, prawa *pl.*, przywileje *pl.*, prerogatywy *pl.* panującego.

La'ndesherrschaft, *sf.* 1) panowanie *n.*; 2) panujący *m.* z małżonką.

La'ndeshoheit, *sf.* najwyższa władza w kraju.

La'ndeskind, *sn.* =es, *pl.* =er, krajan *m.*, urodzony *m.* w kraju.

La'ndesmünze, *sf. pl.* =n, moneta krajowa.

La'ndesmutter, *sf. pl.* =mütter, matka *f.* narodu, panująca *f.*, monarchini *f.*

La'ndesobrigkeit, *sf.* zwierzchność krajowa.

La'ndesordnung, *sf.* ob. Landrecht.

La'ndesprodukt, *sn.* ob. Landeserzeugnis.

La'ndesregierung, *sf. pl.* =en, rząd krajowy.

La'ndesreligion, *sf. pl.* =en, religia krajowa, narodowa, w kraju panująca.

La'ndesschuld, *sf. pl.* =en, dług krajowy, narodowy.

La'ndesschule, *sf. pl.* =n, szkoła krajowa, publiczna.

La'ndesschulrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, 1) rada szkolna krajowa; 2) radca szkolny krajowy.

La'ndessitte, *sf. pl.* =n, zwyczaj krajowy, narodowy.

La'ndessperre, *sf. pl.* =n, zamknięcie *n.* granic kraju, zakaz *m.* przywozu lub wywozu do lub z kraju.

La'ndessprache, *sf. pl.* =n, język krajowy.

La'ndestracht, *sf. pl.* =en, strój krajowy, ubiór narodowy.

La'ndesüblich, *adi.* zwyczajny w kraju, w kraju używany; *adv.* według krajowego zwyczaju.

La'ndesvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, ojciec *m.* narodu, panujący *m.*, monarcha *m.*

La'ndesverfassung, *sf. pl.* =en, forma *f.*, ustrój *m.* rządu krajowego.

La'ndesvermessung, *sf. pl.* =en, pomiar *m.* kraju.

La'ndesverrat, *sm.* =(e)s zdrada *f.* kraju, zdrada stanu

La'ndesverräter, *sm.* =s, *pl.* —, zdrajca *m.* kraju, stanu.

La'ndesverräterisch, *adi.* zdrady kraju dotyczący, ze zdradą kraju połączony, do zdrady kraju zmierzający; *adv.* jak zdrajca kraju.

La'ndesversammlung, *sf. pl.* =en, zgromadzenie narodowe, krajowe.

La'ndesverteidigung, *sf.* obrona *f.* kraju, krajowa.

La'ndesvertretung, *sf. pl.* =en, reprezentacya *f.* kraju, sejm krajowy.

La'ndesverwaltung, *sf.* zarząd krajowy, administracya *f.* kraju.

La'ndesverweisung, *sf. pl.* =en, wygnanie *n.*, wywołanie *n.* z kraju.

La'ndesverweser, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.* kraju, namiestnik *m.*

La'ndesverwiesene(r), *sm.* =nen, *pl.* =nen, wygnany z kraju, wygnaniec *m.*

La'ndeswährung, *sf. pl.* =en, waluta krajowa.

La'ndeswohl, *sn.* =(e)s, dobro publiczne.

La'ndeszeitung, *sf. pl.* =en, gazeta krajowa (urzędowa).

La'ndfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, włóczęga *m.*; domokrążca *m.*

La'ndflüchtig, *adi.* zbiegły z kraju, banita *m.*, żyjący na

wygnaniu; — werden zbiedz z kraju.

La'ndfracht, *sf. pl.* =en, należytość *f.* za przewóz lądem; towar przewożony (przewieziony) lądem.

La'ndfrau, *sf. pl.* =en, kobieta wiejska, wieśniaczka *f.*

La'ndfreie, *m. pl.* wolnorodzeni (u Germanów).

La'ndfremd, *adi.* zupełnie obcy.

La'ndfriede, *sm.* =ns, pokój *m.* w kraju, pokój powszechny, publiczny; ich traue dem =n nicht nie ufam, nie dowierzam temu pokojowi.

La'ndfriedensbruch, *sm.*, =(e)s, *pl.* =brüche naruszenie *n.* pokoju publicznego.

La'ndfrosch, *sm.* =es, *pl.* =frösche, żaba ziemna.

La'ndfuhrwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wóz wiejski.

La'ndgang, *sm.* — erhalten dostać pozwolenie wyjścia na ląd (w marynarce).

La'ndgeistliche(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), ksiądz *m.* na wsi, kapłan wiejski.

La'ndgeistlichkeit, *sf.* duchowieństwo wiejskie.

La'ndgemeinde, *sf. pl.* =n, gmina wiejska.

La'ndgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd ziemski, ziemiański, trybunał wyższy, sąd krajowy.

La'ndgewächs, *sn.* =ses, *pl.* =se, roślina lądowa.

La'ndgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów graniczny.

La'ndgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, landgraf *m.*

La'ndgräfin, *sf. pl.* =innen, landgrafini *f.*

La'ndgrafschaft, *sf. pl.* =en, landgrafostwo *n.*

La'ndgültig, *adi.* ważny, obowiązujący w kraju.

La'ndgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, majętność ziemska, wieś *f.*, włość *f.*, posiadłość wiejska.

La'ndhandel, *sm.* =s, handel lądowy; handel wiejski.

La'ndhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, 1) dom wiejski, dwór *m.*, dworzec *m.*, dworek *m.*; 2) dom do odbywania zgromadzeń narodowych, gmach sejmowy.

La'ndheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wojsko lądowe, armia lądowa, siła (zbrojna) lądowa.

La'ndjägermeister, *sm.* =s, wielki łowczy.

Landjägermeisterei', *sf. pl.* =en, urząd *m.* wielkiego łowczego.

La'ndjunker, *sm.* =s, *pl.* —, syn *m.* wiejskiego szlachcica, szlachciura *m.*, szlachetka *m.*, hreczkosiej *m.*

La'ndkarte, *sf. pl.* =n, mapa (geograficzna).

La'ndkirche, *sf. pl.* =n, kościół wiejski.

La'ndkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba krajowa, endemia *f.*

La'ndkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, obwód krajowy, wiejski.

La'ndkrieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna lądowa, na lądzie.

La'ndkundig, *adi.* w całym kraju wiadomy, znany; znający kraj.

La'ndkutsche, *sf. pl.* =n, landara *f.*, kareta wiejska.

La'ndläufer, *sm.* =s, *pl.* —, włóczęga *m.*

La'ndläufig, *adi.* 1) włóczący się po kraju; 2) używany, zwyczajny w kraju; das ist hier — to tu w zwyczaju, w używaniu; =e Phrase komunał *m.*, frazes pospolity, powszechnie używany.

La'ndleben, *sn.* =s, życie wiejskie, na wsi.

Lä'ndler, *sm.* =s, *pl.* —, walec *m.* o powolnem tempie, walec styryjski.

La'ndleute, ob.: Landmann.

Lä'ndlich, *adi.* 1) krajowy, narodowy; —, sittlich co kraj to obyczaj, każdy kraj ma swój obyczaj; 2) wiejski, sielski; =e Sitten wiejskie obyczaje; =es Gedicht poemat sielankowy, sielanka; *adv.* po wiejsku, po sielsku.

Lä'ndlichkeit, *sf.* wiejskość *f.*, sielskość *f.*, sielankowość *f.*

La'ndluft, *sf.* powietrze wiejskie.

La'ndmacht, *sf. pl.* =mächte, potęga lądowa, mocarstwo lądowe; wojsko lądowe, siła zbrojna na lądzie.

La'ndmakler, *sm.* =s, *pl.* —, pośrednik *m.* w sprzedażach dóbr.

La'ndmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczyna wiejska.

La'ndmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, wieśniak *m.*, rolnik *m.*

La'ndmark, *sf.* granica *f.* kraju, państwa; kraj *m.*, terytoryum *n.*

La'ndmarschall, *sm.* =s, *pl.* =schälle, marszałek krajowy.

La'ndmesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, mierniczy *m.*, geometra *m.*

La'ndmiliz, *sf. pl.* =en, milicya krajowa.

La'ndpartie, *sf. pl.* =n, wycieczka *f.*, przechadzka *f.* na wieś.

La'ndpfarre, *sf. pl.* =n, probostwo *n.* na wsi.

La'ndpfarrer, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan *m.*, proboszcz wiejski.

La'ndpfleger, *sm.* =s, *pl.* —, namiestnik *m.*, prefekt *m.* prowincyi.

La'ndplage, *sf. pl.* =n, klęska kraj cały nawiedzająca.

La'ndprediger, *sm.* ob. Landpfarrer.

La'ndrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, landrat *m.*, radca ziemski, podsędek *m.* (w Prusiech); rada kantonalna (w Szwajcaryi).

La'ndrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo cywilne, kodeks cywilny.

La'ndregen, *sm.* =s, deszcz długotrwały, trzydniówka *f.*

La'ndreise, *sf. pl.* =n, podróż lądowa, lądem.

La'ndreiter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik konny, żandarm *m.*

La'ndrentmeister, *sm.* =s, *pl.* —, główny poborca.

La'ndrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia ziemski.

La'ndsaß, **La'ndsasse**, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, mieszkaniec stały kraju, mieszkaniec do kraju przynależny, właściciel gruntowy.

La'ndschaft, *sf. pl.* =en, 1) część *f.* kraju, prowincya *f.*, obwód *m.*; 2) stany *pl.* prowincyonalne; 3) krajobraz *m.*, pejzaż *m.* (landszaft *m.*)

La'ndschaftlich, *adi.* prowincyonalny; =e Ausdrücke prowincyonalizmy *pl.*, wyrazy

lub zwroty w pewnej części kraju używane.

La'ndschaftshaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, gmach sejmowy.

La'ndschaftsmaler, *sm.* =s, *pl.* —, pejzażysta *m.*, malarz *m.* krajobrazów.

La'ndscheide, *sf. pl.* =n, miedza graniczna.

La'ndschlacht, *sf. pl.* =en, bitwa lądowa, na lądzie.

La'ndschöppe, *sm.* =n, *pl.* =n, ławnik prowincyonalny.

La'ndschule, *sf. pl.* =n, szkoła wiejska.

La'ndsee, *sm.* =s, *pl.* =n, jezioro śródziemne.

La'ndseite, *sf. pl.* =n, strona lądowa, strona ku lądowi zwrócona.

La'ndseuche, *sf. pl.* =n, zaraza powszechna, epidemia *f.*

La'ndsicht, *sf.* zoczenie *n.* lądu, ziemi (marynarka).

La'ndsitz, *sm.* =es, *pl.* =e, wiejskie mieszkanie, dworek *m.*, włość *f.*

La'ndskind ob.: Landeskind.

La'ndsknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) lancknecht *m.*, żołnierz pieszy, piechur *m.*; 2) lancknecht, dyabełek *m.* (gra w karty).

La'ndsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, ziomek *m.*, z tego samego kraju; wir sind =leute jesteśmy rodacy; was ist er für ein —? skąd jest? co zacz?

La'ndsmannschaft, *sf. pl.* =en, ziomkostwo *n.*, rodactwo *n.*; związek między studentami uniwersyteckimi, którzy są rodakami.

La'ndspitze, *sf. pl.* =n, klin *m.* ziemi w morze wchodzący, przylądek *m.*

La'ndstadt, *sf. pl.* =städte, miasto prowincyonalne, miasteczko *n.*; miasto lądowe (nie nadmorskie).

La'ndstand, *sm.* =(e)s, poseł *m.*, delegat na sejm.

La'ndstände, *sm. pl.* stany *pl.* państwa, stany ziemskie, prowincyonalne.

La'ndsteuer, *sf. pl.* =n, podatek gruntowy.

La'ndstraße, *sf.* gościniec *m.*, trakt bity, droga krajowa.

La'ndstreicher, *sm.* =s, *pl.* —, włóczęga *m.*

Landstreicherei', *sf.* włóczęgostwo *n.*

La'ndstrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przestrzeń *f.* ziemi (wzdłuż się rozciągająca), kawał *m.* kraju.

La'ndsturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =stürme; 1) burza *f.* na lądzie; 2) pospolite ruszenie, ruchawka *f.*

La'ndsturmpflichtig, *adi.* obowiązany do służby w pospolitem ruszeniu.

La'ndtafel, *sf. pl.* =n, 1) metryka koronna; 2) księga gruntowa posiadłości wiejskich.

La'ndtag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sejm *m.* (krajowy); den — einberufen, vertagen zwołać sejm, odroczyć posiedzenia sejmu.

La'ndtagsabgeordnete(r), *sm.* =ten, *pl.* =te(n), poseł *m.*, na sejm (krajowy), do sejmu.

La'ndtagsabschied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uchwała sejmowa, postanowienie *n.* rozwiązującego się sejmu.

La'ndtaxe, *sf. pl.* =n, opłata od gruntu, podatek gruntowy.

La'ndtier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzę lądowe, na lądzie żyjące.

La'ndtransport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przewóz *m.* lądem, na lądzie.

La'ndtrauer, *sf.* żałoba powszechna, narodowa.

La'ndtruppen, *sf. pl.* armia lądowa.

La'ndüblich, *adi.* ob. Landesüblich.

La'ndung, *sf. pl.* =en, (wy)lądowanie *n.*, wyjście *n.* na ląd, wysadzenie *n.* na ląd, zawinięcie *n.* (okrętu) do portu.

La'ndungsbarke, *sf. pl.* =n, **La'ndungsboot**, *sn.* =es, *pl.* =e, barka *f.*, łódź dojeżdżająca do statku dla przyjęcia lądujących.

La'ndungsbrief, **La'ndungsschein**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, certyfikat *m.* dozwalający na wylądowanie.

La'ndverderblich, *adi.* zgubny dla kraju.

La'ndverheerend, *adi.* niszczący kraj.

La'ndvogt, *sm.* =(e)s, *pl.* =vögte, landwójt *m.*, wójt ziemski, zarządca *m.* kraju.

La'ndwärts, *adv.* ku lądowi, ku stronie lądu.

La'ndweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga wiejska; droga lądowa, na lądzie.

La'ndwehr, *sf.* 1) obrona krajowa, landwera *f.*; 2) *pl.* =en, obrony *pl.* krajowe, szańce *pl.*, tamy *pl.*, rowy *pl.* i t. p.

La'ndwehraufgebot, *sn.* =(e)s, powołanie *n.* do obrony krajowej.

La'ndwehrmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, landwerzysta *m.*, żołnierz *m.* z obrony krajowej.

La'ndwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino krajowe.

La'ndwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr *m.* od strony lądu.

La'ndwirt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gospodarz wiejski, gospodarujący *m.* na wsi, agronom *m.*

La'ndwirtlich, **La'ndwirtschaftlich**, *adi.* gospodarstwa (gospodarza) wiejskiego się tyczący, gospodarski, rolniczy, agronomiczny, ekonomiczny; =e Schule szkoła agronomiczna; =es Ministerium ministeryum rolnictwa; =e Geräte sprzęty rolnicze.

La'ndwirtschaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo wiejskie.

La'ndwirtschaftskunde, *sf.* **Landwirtschaftslehre**, *sf.* nauka *f.* o rolnictwie, rolnictwo *n.*, agronomia *f.*

La'ndzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło lądowe.

La'ndzunge, *sf. pl.* =n, wązki półwysep, cypel *m.*

Lang, I. *adi. comp.* länger, *sup.* der, die, das längste, 1) (na oznaczenie rozmiarów) długi; =es Haar długie włosy; ebenso — als breit równie długi jak szeroki; die Straße ist zwei Kilometer — ulica ma dwa kilometry długości; beide Brücken sind gleich — oba mosty mają tę samą długość; 2) = groß, hoch,

długi, wysoki; ein =er Mensch wysoki człowiek; er fiel hin, so — er war upadł jak długi; 3) (obraz.) entsetzlich (unendlich) =e Reden nieskończenie długie mowy, mowy bez końca; =e albo dünne Brühe długa, rzadka zupa; auf die =e Bank schieben puszczać w daleki odkład, na długi czas odwlec; ein Langes und Breites schwatzen długo o czem rozprawiać, pleść o czem bez końca, trzy po trzy; etw. — und breit auseinandersetzen bardzo dokładnie coś wyłuszczać; etw. des Langen und Breiten erzählen opowiadać co z największą dokładnością, z najdrobniejszymi szczegółami; in =en Zügen trinken pić długimi haustami, łykami; einen =en Hals machen wyciągnąć szyję, z upragnieniem wyglądać kogo, czego; ein =es Gesicht machen zrobić kwaśną minę, okazywać niezadowolenie; mit =er Nase abziehen odejść z kwitkiem, z nosem na kwintę spuszczonym; mit =en Zähnen essen jeść pełną gębą, łakomie; =e Finger machen, haben mieć długie palce, kraść; was ist der =en Rede kurzer Sinn? i cóż jest treścią tych słów wszystkich, tej długiej mowy? länger machen przedłużyć, wydłużyć; länger werden przydłużyć się, uróść; 4) (o czasie) długi, dawny; =er Winter długa zima; vor =er Zeit, vor =en Jahren przed dawnym czasem, przed wielu laty; seit =er Zeit od długiego czasu; vor nicht gar =er Zeit przed nie bardzo dawnym czasem; von =er Dauer długotrwały; die Zeit ist mir — geworden zacząłem się nudzić, znudziłem się, przykrzyło mi się; =e Weile i Langeweile nudy *pl.*; ich mußte zwei =e Stunden dort bleiben musiałem zostać tam przez całe dwie godziny; den lieben =en Tag cały boży dzień; auf längere Zeit na dłuższy czas; die Tage werden länger przybywa dnia; II. *adv.* długo; er lebe — niechaj długo żyje! über kurz oder — prędzej czy później; eine Stunde, einen Tag, eine Woche — przez godzinę, dzień, tydzień; Stunden — (także stundenlang) całemi godzinami; eine Zeit— (przez) pewien czas; mein Leben — i mein Lebenlang (przez) całe moje życie, w całem mojem życiu.

La'ngährig, *adi.* długokłosisty.

La'ngarmig, *adi.* długoramienny, długoręki.

La'ngatmig, *adi.* długi oddech mający; =e Rede przedługa mowa.

La'ngband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, zawiasa polska (budown.).

La'ngbein, *sm.* i *sn.* =(e)s *pl.* =e, długosz *m.*; bocian *m.*

La'ngbeinig, *adi.* długonogi.

La'nge, *adv.* 1) dawno, długo; — leben długo żyć; nicht — darauf niedługo potem, wkrótce potem; wie — bleibt er hier? jak długo tu zostaje? von — her od dawna; es ist schon — her już temu dawno; er ist schon — fort albo es ist schon —, daß er fort ist już dawno (jak) odszedł; — vorher daleko przedtem; auf wie —? na jak długo? auf — na długo; mit etw. — machen guzdrać się z czem, potrzebować na co (do czego) wiele czasu; er wird es nicht mehr — machen nie długo już pożyje, lekarze opuścili go; (niekiedy nie tłómaczy się) was besinnst du dich so —? cóż się tak namyślasz? wer wird erst — fragen? któżby się tam pytał? 2) so — als (tak długo jak), dopóki, póki, odkąd; so — der Krieg dauert póki wojna trwa: so— ich lebe, habe ich so etwas nicht gesehen odkąd żyję, nie widziałem czegoś podobnego; so— ich lebe, wird das nicht geschehen dopóki ja żyję, to się nie stanie; 3) — nicht = bei weitem nicht; dieses Brot ist — nicht so gut wie das unsrige ten chleb o wiele gorszy od naszego, wcale nie taki dobry jak nasz; er ist noch — nicht so gelehrt, wie man sagt daleko mu jeszcze do tej uczoności, którą mu przypisują, przysądzają; er ist noch — kein Gelehrter daleko mu jeszcze do tego, aby go można uczonym nazwać; es ist noch — nicht genug jeszcze wcale nie dosyć; 4) = hinlänglich; das ist für ihn — gut to dla niego więcej niż dobre, za dobre; das ist für mich — genug to dla mnie dosyć, aż nadto; 5) je länger, je lieber im dłużej, tem lepiej (polskie przysłowie powiada jednak przeciwnie: tem gorzej); was — währt, wird gut (albo gut Ding will Weile) co ma być dobre, wprzódy dojrzeć musi.

Lä'nge, *sf. pl.* =n, długość *f.*, dłużyzna *f.*, dłuża *f.*, dłuż *f.*; fünfzig Meter in der — albo in die — pięćdziesiąt metrów w dłuż, na dłuż; in die — und Breite w dłuż i w szerz; der — nach w dłuż; der — nach durchschneiden przeciąć w dłuż; er hat sich der — nach hingelegt, er ist der — nach hingefallen upadł jak długi; die — der Tage und Nächte długość dni i nocy; etw. in die — ziehen wyciągnąć co w dłuż, przydłużyć co; (obraz.) zwłóczyć co; die Sache zog sich in die — sprawa przewłóczyła się, wlókła się długo; auf die — przez, na dłuższy czas, z czasem; geographische — długość geograficzna; virtuelle — długość wyrównana.

Lä'ngelang, *adv.* w dłuż, jak długi.

La'ngen, I. *vn.* (haben) 1) = lang werden, przedłużać, rozciągać się; wenn die Tage — kiedy dnia przybywa; 2) = reichen, sich erstrecken, dosięgać czego, rozciągać się; deine Gewalt langt bis an der Welt Ende władza twoja rozciąga się aż do końca (sięga granic) świata; 3) = anlangen, nadejść, nadjechać; 4) = auskommen (o osobie), auslangen, hin=

reichen (o rzeczy) starczyć, wystarczyć; er kann damit nicht — to mu nie może (wy)-starczyć, z tego on nie może starczyć; das Geld langte nicht pieniądze nie (wy)starczyły; 5) = greifen, sięgać (ręką) po co, do czego, za co; mit der Hand nach etw. — rękę po co wyciągnąć, by dosięgnąć; in die Tasche — sięgnąć ręką do kieszeni; nach der Krone — sięgać korony, chcieć zostać królem; 6) = verlangen, pragnąć, łaknąć; II. *va.* (haben) sięgać po co, dosięgnąć co, dostać co; er langte sich Obst vom Baume zerwał sobie owoców z drzewa; etw. aus der Tasche — dobyć, dostać co z kieszeni; ich werde mir ihn (schon) — dosięgnę go ja; jmndm eine Ohrfeige (albo też tylko eine) — dać, wyrznąć komu policzek.

Lä'ngen, *va.* (haben) przedłużać; sich —, *vr.* przedłużać się.

Lä'ngenansicht, *sf.* widok podłużny.

Lä'ngenmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* długości.

Lä'ngenmesser, *sm.* =s, *pl.* —, długomierz *m.*

Lä'ngenmessung, *sf. pl.* =en, mierzenie *n.* długości.

Lä'ngenprofil, *sn.*; **Lä'ngenschnitt,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przekrój podłużny.

Langewei'le, *sf.* ob. Langweile.

La'ngfinger, *sm.* =s, *pl.* —, mający długie palce, złodziej *m.*

La'ngfing(e)rig, *adi.* długopalczasty, złodziejski.

La'ngfüßig, *adi.* długonogi; ein =er Vers wiersz wielustopowy.

La'nggeschwänzt, *adi.* długoogoniasty.

La'nggestreckt, *adi.* rozciągnięty, przedłużony.

La'nghaarig, *adi.* długowłosy.

La'nghals, *sm.* =ses, *pl.* =hälse, długoszyi *m.*

La'nghälsig, *adi.* długoszyjny.

La'nghändig, *adi.* długoręki.

La'nghörnig, *adi.* długorogi.

La'ngjährig, *adi.* długoletni.

La'nglebig, *adi.* długie życie mający, długowieczny, długotrwały.

La'nglebigkeit, *sf.* długie życie, długowieczność *f.*, długotrwałość *f.*

Lä'nglich, *adi.* podłużny, podługowaty, *adv.* podłużnie, podługowato; — rund podługowato okrągły, jajowaty, owalny.

La'ngmut, *sf.* łagodność *f.*, pobłażliwość *f.*, cierpliwość *f.*; — üben pobłażać, być pobłażliwym.

La'ngmütig, *adi.* łagodny, pobłażliwy, cierpliwy.

La'ngnase, *sf.* nosisko *n.*, długonos *m.*

La'ngohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, długouch *m.*; Meister — osieł.

La'ngohrig, *adi.* długouchy.

La'ngrund, *adi.* podłużnookrągły, owalny.

Längs, I. *praep.* z *gen.* i *dat.* wdłuż, wzdłuż; — des Ufers, — dem Ufer wzdłuż brzegu; II. *adv.* tuż obok, tuż przy.

La'ngsam, *adi.* powolny, wolny; =en Schrittes powolnym krokiem; =er Arbeiter powolny robotnik; =er Geist powolna głowa, powoli pojmujący umysł; — kommt auch zum Ziel i powolny krok zbliża do celu; *adv.* powoli, wolno, zwolna; — zu Werke gehen powoli zabierać się do (dzieła) czego.

La'ngsamkeit, *sf.* powolność *f.*, opieszałość *f.*

La'ngschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nawa podłużna (kościoła).

La'ngschläfer, *sm.* =s, *pl.* —, spioch *m.*, ospalec *m.*

Langschläferei', *sf.* spiochostwo *n.*, ospalstwo *n.*

La'ngschnäbler, *sm.* =s, *pl.* —, długodziób *m.*

La'ngsichtig, *adi.* dalekowidzący; płatny po dłuższym czasie (np. weksel).

Längst, *adi.* (*sup.* od lang) najdłuższy; der =e Weg ist oft der beste najdłuższa droga jest często najlepsza; ich warte schon die =e Zeit czekam już bardzo długo; *adv.* dawno, od dawna; — bekannt dawno znany.

Lä'ngstens, *adv.* najdalej, najdłużej, najpóźniej; — morgen bekommst du das Buch zurück najdalej, najpóźniej jutro otrzymasz książkę z powrotem; es ist — eine Woche, daß... najwięcej temu tydzień, jak...

Langu'ste, *sf. pl.* =n, langusta *f.*, rak morski.

La'ngweile, *sf gen.* i *dat.* także Langenweile a bez artykułu Langerweile nuda *f.*, (zwykle *pl.*) nudy; aus Langerweile z nudów; — haben, empfinden nudzić się; vor Langerweile vergehen umierać z nudów; sich die — vertreiben nudy czem odganiać, spędzać na czem czas; seine Drohung ist nicht für die — groźba jego to nie żarty, nie przelewki.

La'ngweilen, I. *va.* (haben) nudzić; du langweilst mich mit deiner Erzählung albo deine Erzählung langweilt mich nudzisz mnie twojem opowiadaniem, twoje opowiadanie nudzi mnie II. sich —, *vr.* (haben) nudzić się; ich langweile mich nudzę się, przykrzy mi się.

La'ngweilig, *adi.* nudny, *adv.* nudno.

La'ngweiligkeit, *sf.* nudność *f.*, nudota *f.*

La'ngwierig, *adi.* długotrwały, długo trwający; — und langweilig długotrwały aż do uprzykrzenia; =e Krankheit uparta choroba.

La'ngwierigkeit, *sf.* długotrwałość *f.*, długie trwanie.

La'nze, *sf. pl.* =n, lanca *f.*, dzida *f.*, pika *f.*, włócznia *f.*, kopia *f.*; eine — brechen albo einlegen kopie kruszyć.

La'nzenförmig, *adi.* lancowaty.

La'nzenknecht, *sm.* ob. Landsknecht.

La'nzenstich, *sm.*; **La'nzenstoß,** *sm.* =es, ukłucie *n.* lancą, raz lancą zadany.

La'nzenwurf, *sm.* =(e)s, rzut *m.* lancą.

Lanze'tte, *sf. pl.* =n, lancet *m.*

La'nzknecht, *sm.* ob. Landsknecht.

Lapida'risch, *adi.* lapidarny.

Lapida'rstil, *sm.* =(e)s, styl lapidarny, sposób pisania używany do napisów na kamieniach; (obraz.) styl zwięzły, jędrny.

Lapp, *adi.* ob. schlaff.

Lappa'lie, *sf. pl.* =n, bagatela *f.*, bzdurstwo *n.*

Lä'ppchen, *sn. dim.* od Lappen gałganek *m.*, płatek *m.*, płateczek *m.*, szmatka *f.*, szmateczka *f.*, płócienko *n.*; — am Ohre dolna część ucha.

La'ppen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szmata *f.*, gałgan *m.*, płata *f.*; 2) strzępy *pl.*, płatki *pl.* zawieszone na sznurze do straszenia zwierzyny; das Wild ist durch die — gegangen zwierzyna przeszła przez strzępy, uciekła, zemknęła, drapnęła, wymknęła się; 3) płaty *pl.*, skrzydła *pl.*, zrazy *pl.* u wątroby, u płuc, strzępy *pl.* u kwiatów; 4) uszy *pl.* psa.

Lä'ppern, *va.* (haben) 1) łatać; 2) ciułać, gromadzić, zbierać po troszę; es läppert sich zusammen powoli (grosz po groszu) zbiera się, gromadzi się większa sumka.

Lä'pperschulden, *sf. pl.* drobne długi, parszywe długi, kapanina *f.*

La'ppig, **La'ppicht**, *adi.* 1) miękki, obwisły, zwiędły; 2) strzępiasty, wystrzępiony, gałganowaty, łachmanowaty.

Lä'ppisch, I. *adi.* 1) niedorzeczny, dziecinny, gapiowaty, durny; =es Zeug głupstwo, niedorzeczność, dziecińatwo; =es Zeug reden niedorzeczności prawić, gadać nie do rzeczy, prawić trzy po trzy; 2) niemęzki, zniewiaściały; II. *adv.* niedorzecznie, gapiowato, durno; — tun głupio się sprawować, mazgaja udawać.

Lä'rche, *sf. pl.* =n, modrzew *m.*

Lä'rchen, i Lärchen=, *adi.* modrzewiowy.

Lä'rchenbaumharz, *sn.* =es, modrzewiowa żywica.

Larifa'ri, *sn.* =s, (zwykle jako wykrzyknik) brednie *pl.*, głupstwa *pl.*, bajanie *n.* trzy po trzy.

Lärm, *sm.* =(e)s, 1) wrzawa *f.*, hałas *m.*, harmider *m.*, wrzask *m.*; — machen hałas robić, hałasować; um ein Nichts gleich großen — erheben o bagatelę, o drobnostkę wielki wrzask robić; viel — um nichts wiele wrzawy a niema o co, wielka chmura mały deszcz; seine Romane machen viel — jego powieści robią wiele hałasu, ściągają na siebie wielką uwagę, są przedmiotem powszechnej mowy; 2) zgiełk *m.*, rozruch *m.*, tumult *m.*; 3) alarm *m.*; — blasen na gwałt, na trwogę trąbić, strach rozsiewać; — schlagen na gwałt bić we dzwony, bębnić; blinder — fałszywy alarm, trwoga bezpodstawna.

Lä'rmen, *vn.* (haben) hałasować, wrzasku narobić; lärmend *adi.* hałaśliwy, wrzaskliwy.

Lä'rmer, *sm.* =s, *pl.* —, hałaśnik *m.*, wrzaskun *m.*, burda *m.*, warchoł *m.*

Lä'rmglocke, *sf pl.* =n, dzwon, w który na gwałt biją.

Lä'rmmacher, *sm.* =s, *pl.* —, wrzaskun *m.*, hałaśnik *m.*

Lä'rmschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, strzał alarmowy.

Lä'rmsüchtig, *adi.* hałasu, wrzawy łaknący, szukający.

Lä'rvchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Larve, maseczka *f.*, (poufale) twarzyczka *f.*

La'rve, *sf. pl.* =n, 1) maska *f.*; eine — vortun, vornehmen maskę wdziać, przywdziać; die — abnehmen, ablegen zdjąć maskę; przenośnie: unter der — der Freundschaft pod maską, pod płaszczykiem, pod pozorem przyjaźni; jmndm die — abziehen maskę komu zdjąć, zedrzeć; 2) (poufale) zamiast Gesicht, twarz *f.*, twarzyczka *f.*; eine hübsche — ładna twarzyczka; 3) poczwarka *f.* owadu; 4) maszkara *f.*, poczwara *f.*, straszydło *n.*

La'rvengesicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, twarz zamaskowana; twarz hipokryty; brzydka twarz, maszkara *f.*

Laryngolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, specyalista do chorób gardlanych.

Laryngosko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lustro *n.* do badania kanału oddechowego.

La'sche, *sf. pl.* =n, klin wszyty lub wstawiony, klapa *f.* u kieszeni; cwikiel *m.* w koszuli, w pończosze; sztylpka *f.*, klapa *f.*, kapka *f.* u buta; wręb *m.*, wycięcie czworograniaste (u cieśli); (w kolejnictwie) łubek *m.*, łubki *pl.*; äußere — łubek zewnętrzny; elastische — łubek ściskający, łubek sprężynowy; innere — łubek wewnętrzny.

La'schen, *va.* (haben) klapami opatrzyć, klapy do czego przyszyć; przyszyć klapy lub ucha do butów; wręb zrobić w czem; Bäume — znaczyć, cechować drzewa.

La'schenbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń łubkowy.

La'schenschraube, *sf. pl.* =n, śruba łubkowa; Laschenschraubenschlüssel, *sm.* klucz łubkowy.

La'schheit, *sf.* obacz Schlaffheit.

Lasci'v, **Laszi'v**, *adi.* rozpustny; *adv.* rozpustnie.

Lascivität, **Laszivitä't**, *sf. pl.* =en, rozpusta *f.*, rozpustność *f.*, pustota *f.*

La'se, *sf. pl.* =n, dzban *m.* z rurką, z cewką do nalewania.

La'serkraut, *sn.* =(e)s, lazurek *m.*, bucień *m.*, żebrzyca *f.*, oleśnik *m.*, jeleni ogon (roślina).

Laska'r, *sm.* =en, *pl.* =en, marynarz indyjski na okrętach angielskich.

Laß, *adi.* mdły, omdlały, zmęczony; opieszały, ospały, nieskory do roboty.

La'ßbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo nadcięte dla uzyskania zeń żywicy.

La'ßeisen, *sn.* =s, *pl.* —, puszczadło *n.* (instrument chirurgiczny do puszczania krwi).

La'ssen, lasse, lässest i läßt, läßt, ließ, habe gelassen, I. *va.* 1) zostawić, pozostawić; das Fenster offen — zostawić okno otwarte; alles beim alten — zostawić wszystko po staremu, pozostawić rzeczy w stanie poprzednim, niezmienionym; ich will es dabei — zostawię sprawę w obecnym stanie; der Dieb ließ ihm nichts, als das nackte Leben złodziej nie zostawił mu nic (zabrał mu wszystko) prócz samego życia; ich habe das Buch zu Hause gelassen zostawiłem (zapomniałem) książkę w domu; ich fange da wieder an, wo ich es gelassen hatte tam znowu zaczynam, gdziem był przestał, gdziem się był zatrzymał; er hat seinen Kindern nichts gelassen (= hinterlassen), als seinen ehrlichen Namen nie (po)zostawił swoim dzieciom nic, prócz swego uczciwego nazwiska; 2) pomieścić; ich weiß nicht, wo ich alle diese Sachen — soll nie wiem, gdzie (mam) pomieścić, ustawić, położyć wszystkie te rzeczy; er wußte seine Gäste nicht wo zu — nie wiedział, gdzie pomieścić, ulokować swoich gości; 3) spuścić, oddać; um diesen Preis kann ich das Bild nicht — za tę cenę nie mogę spuścić, dać, odstąpić obrazu; 4) = erlauben, gestatten, dać, zezwolić; dem Pferde die Zügel — popuścić koniowi cugle; er läßt ihm keine Ruhe nie daje mu spokoju; jmndm Zeit — dać komu czasu; er läßt sich Zeit nie spieszy się; laßt ihm seine Freude! nie psujcie mu uciechy! freien Lauf — nie przeszkadzać, nie wstrzymywać; das muß man ihm — to mu przyznać trzeba; 5) = unterlassen, aufgeben, zaniechać, zaprzestać; laß das! przestań; zostaw to! daj temu pokój! nie ruszaj tego! ich will tun und —, was mir gefällt chcę czynić to, co mi się podoba; ich weiß was ich tun und was ich — soll wiem co mam czynić, a czego nie czynić (co zaniechać); sein ganzes Tun und Lassen gefällt mir nicht (wszystko co robi i czego nie robi) całe jego zachowanie się nie podoba mi się; eine üble Gewohnheit — zaniechać złego przyzwyczajenia; ich kann das Rauchen nicht — nie mogę odzwyczaić się od palenia, nie mogę przestać palić; laß das Weinen przestań płakać, nie płacz; 6) Blut — puścić krew; zabroczyć się krwią; sein Wasser — moczyć, odlać mocz, urynować; 7) = verlassen, porzucić, opuścić, odstąpić kogo; sein Leben — für das Vaterland oddać, ofiarować za ojczyznę życie; 8) z przyimkami: Bier aus dem Fasse — piwo z beczki wypuścić, wytoczyć; nicht aus den Augen — nie spuścić z oka; aus den Händen — wypuścić z rąk; laßt mich aus dem Spiele nie mieszajcie mnie do tej sprawy; in Ruhe — zostawić w spokoju; im Stiche — opuścić, porzucić; jmndn ins Haus — wpuścić kogo do domu, pozwolić komu wejść; jmndn vor sich — przyjąć kogo; niemanden zu sich — nie przyjmować nikogo; jmndn von sich — dać komu odejść, pożegnać kogo; 9) jako słowo posiłkowe z *acc.* i *infin.* albo tylko z *infin.* jmndn fortgehen — nie zatrzymywać kogo, dać komu odejść; etw. sein —, etw. bleiben — dać czemu pokój, nie wdawać się w co, zaniechać czego; etw. geschehen — nie przeszkadzać czemu; etw. gut sein — dać pokój czemu; nie przeciwić się czemu, zgadzać się na co; laß mich der neuen Freiheit genießen pozwól mi rozkoszy z nowej wolności; laß mich ein wenig besinnen daj mi, pozwól mi chwilę namysłu; ich habe mir erzählen, sagen — opowiadano, mówiono mi; dies läßt hoffen, daß . . . to każe się spodziewać, po tem można się spodziewać, że . . .; jmndn rufen — kazać kogo zawołać; jmndn unterrichten — dać kogo uczyć; man muß ihn die Peitsche fühlen — trzeba mu dać uczuć batog; sich ein Kleid machen — kazać sobie suknię zrobić; etw. holen — posłać po co; ich habe bei ihm anfragen — kazałem zapytać go, u niego; ich habe ihm sagen — kazałem mu powiedzieć; kazałem, aby mu powiedziano; der Dichter läßt seinen Helden sagen poeta kładzie w usta bohatera swego te słowa; ich lasse ihm schreiben każę jemu napisać; ich lasse ihn schreiben każę mu, żeby napisał; ich werde ihn davon wissen — powiadomię go o tem; laß von dir hören daj słyszeć o sobie, prześlij mnie (nam) wiadomości o sobie; laß hören, laß sehen! powiedzno, pokażno! słuchamy, patrzymy! laßt uns gehen! laßt uns beten! chodźmy! módlmy się! ich lasse den Autor selber sprechen przytaczam własne autora słowa; 10) er läßt sich weder sehen noch hören ni słychu o nim ni widu; er wußte sich vor Freude nicht zu — nie posiadał się z radości; laß dich nicht wieder sehen! nie pokazuj się więcej! sich bitten — dać się prosić; er ließ sich oft mahnen trzeba było często go upominać; er will sich nicht raten — nie chce słuchać rad; laß es dir sagen pozwól sobie (dać) powiedzieć; laß dir das gesagt sein! zapamiętaj to sobie! er ließ sich keine Mühe verdrießen nie szczędził trudu; sich mit jmndm ins Wort — wdać się z kim w rozmowę, w dysputę; mit Geld läßt sich alles machen pieniądzmi wszystko zrobić można, wszystko da się zrobić; die Sache läßt sich nicht aufschieben sprawa nie cierpi zwłoki; das läßt sich beweisen tego można dowieść; dies läßt sich nicht tun tego nie można zrobić; das läßt sich denken to można sobie pomyśleć; zapewne!

naturalnie! dieses Buch läßt sich lesen tę książkę można czytać; dieser Wein läßt sich trinken to wino daje się pić; es läßt sich nicht leugnen, daß . . . nieda się zaprzeczyć, że . . .; es ließe sich wetten możnaby się założyć, pójść w zakład; II. *vn.* (haben) 1) von etw. — (= ablassen) zaniechać czego, zrzec się czego, odstąpić od czego; er will von seiner Absicht nicht — nie chce porzucić swego zamiaru; ich kann von ihr nicht — nie mogę zrzec się jej; nie mogę żyć bez niej; 2) być do twarzy, wyglądać; przystawać; schwarz läßt dir am besten w czarnym kolorze wyglądasz najlepiej; das läßt gelehrt, wenn . . . to nadaje pozoru uczoności, jeśli . . .; das läßt nicht für mich to (na) mnie nie przystoi; es läßt nicht gut nie uchodzi.

La'ssen, *sn.* =s, das Tun und — sposób *m.* zachowywania się, postępowanie *n.*, dosłownie: czynienie i zaniechanie.

La'ßbaum, *sm.* ob. Lachbaum.

La'ßbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pismo uwalniające, list żelazny.

La'ßgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobro czynszowe.

La'ßheit, *sf.* strudzenie *n.*, zmęczenie *n.*; ociężałość *f.*, opieszałość *f.*

Lä'ssig, *adi.* opieszały, niedbały, leniwy, mdły, gnuśny; *adv.* opieszale, niedbale, leniwo, gnuśnie.

Lä'ssigkeit, *sf.* zmęczenie *n.*, opieszałość *f.*, niedbałość *f.*

Lä'ßlich, *adi.* wygodny; pobłażliwy, tolerancyjny; =e Beschäftigung wygodne zatrudnienie; =e Sünde grzech odpuszczalny; =e Gesetze ustawy tolerancyjne.

Lä'ßlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) rzecz, którą przebaczyć można; 2) bez *pl.* pobłażliwość *f.*, sąd pobłażliwy, tolerancya *f.*

La'ßreis, *sn.* =ses, *pl.* =se, odrośl zostawiona do wyrostu.

La'ßsünde, *sf. pl.* =n, grzech rozgrzeszalny, odpuszczalny.

La'ßstamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =stämme, drzewo zostawione do wyrostu.

Last, *sf. pl.* =en, 1) ciężar *m.*; tote — ciężar martwy; ruhende — ciężar stały; verteilte — ciężar rozłożony; konzentrierte — ciężar skupiony; 2) ładunek *m.*, łaszt *m.* (waga okrętowa), udźwig *m.*, (z)nośność *f.* okrętu (najmniej 2000 kilogramów); die — brechen wyładować towary z okrętu; ein Schiff von 100 =en okręt mający znośność 100 ton; 3) ciężary *pl.*, podatki *pl.*, daniny *pl.*; die öffentlichen =en ciężary publiczne; die mit einer Erbschaft verbundenen =en opłaty, podatki spadkowe, od spadku; die Spesen gehen Ihnen zur — albo Ihnen zu =en wydatki idą na pański rachunek; 4) (obraz.) jmndm eine — auf die Schultern legen obarczyć kogo ciężarem; eine — auf sich nehmen ciężar wziąć na siebie; jmndm eine — aufbürden, aufladen włożyć na kogo ciężar; eine — abwerfen, ablegen, sich eine — vom Halse schaffen ciężar z siebie złożyć, zrzucić; pozbyć się ciężaru; jmndm eine — abnehmen zdjąć z kogo ciężar; jmndm zur — fallen być komu ciężarem; das fällt ihm zur — jego w tem wina, jemu winę przypisać należy; jmndm etw. zur — legen przypisywać komu winę czego, obwiniać kogo o co; buchen albo schreiben Sie es zu meinen =en zapisz pan to na moje konto, na mój rachunek; nach Abzug aller =en po odliczeniu wszystkich kosztów; er hat eine — Geldes ma dużo pieniędzy, jest nadzwyczaj bogaty.

Lastadie', *sf. pl.* =(e)n, ładownia *f.*, miejsce *n.* gdzie okręty ładowane i wyładowywane bywają; nadbrzeżna część miasta nadmorskiego.

La'stbar, *adi.* juczny, ciężarny.

La'sten, I. *vn.* (haben) ciężyć; Gottes Hand lastet schwer auf diesem Volke ręka Boga cięży dotkliwie na tym narodzie; drückende Sorgen — auf mir wielkie troski przygnębiają mnie; es — Schulden auf dem Hause na domie ciężą długi; auf dem Grundstück lastet ein Servitut grunt obciążony jest służebnością; eine Schuld lastet auf seinem Gewissen wina cięży na jego sumieniu; II. *va.* (haben) = belasten obciążać, ciężar wkładać na kogo, na co.

La'stenaufzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, elewator *m.*

La'stenfrei, *adi.* wolny od ciężarów, długów, nieobciążony, *adv.* bez ciężarów, bez długów, bez kosztów.

La'ster, *sn.* =s, *pl.* —, występek *m.*, niecnota *f.*, nałóg *m.*; das — meiden unikać złego; dem — fröhnen, sich ergeben służyć niecnocie, nieprawości; Müßiggang ist aller — Anfang próżnowanie jest początkiem wszystkich występków, próżnowanie czartowskie odpoczywanie.

La'sterbalg, *sm.* =s, podła kreatura.

Lä'sterer, *sm.* =s, *pl.* —, szkalownik *m.*, potwarca *m.*, oszczerca *m.*, bluźnierca *m.*

La'sterfrei, *adi.* wolny od występków, nieskażony żadną niecnotą, żadną nieprawością.

Lä'stergeschichte, *sf. pl.* =n, skandaliczna historya.

La'sterhaft, *adi.* występny, nieprawy, niecnotliwy, zdrożny; *adv.* występnie, niecnotliwie, zdrożnie.

La'sterhaftigkeit, *sf.* występność *f.*, niecnota *f.*, zdrożność *f.*

La'sterhöhle, *sf. pl.* =n, jaskinia *f.* zbrodni, jaskinia rozpusty.

La'sterknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niewolnik *m.* nieprawości, niecnoty.

La'sterleben, *sn.* =s, życie występne, nieprawe, zdrożne.

Lä'sterlich, I. *adi.* niegodziwy, haniebny, szkaradny, obelżywy, zelżywy, potwarczy, bluźnierczy; =e Reden

zelżywe mowy, potwarz *f.*; II. *adv.* niegodziwie, haniebnie, szkaradnie, obelżywie, zelżywie, potwarczo, bluźnierczo; — von jmndm reden, sprechen mówić o kim zelżywie; — saufen, fluchen haniebnie pić, pić bez opamiętania, przeklinać jak poganin; — viel Geld verdienen zarobić niesłychanie dużo pieniędzy.

Lä'stermaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, oszczerca *m.*, potwarca *m.*, potwarczy język, wyszczekany pysk.

Lä'stern, *va.* i *vn.* (haben) lżyć, potwarz rzucać na kogo, spotwarzać, złorzeczyć, szkalować, bluźnić (kogo, komu, przeciw komu); Gott — albo wider Gott — bluźnić przeciw Bogu, bluźnić Boga; auf, über jmndn — potwarzać kogo, obmawiać kogo.

Lä'sterrede, *sf. pl.* =n, potwarz *f.*, oszczerstwo *n.*, obmowa *f.*, bluźnierstwo *n.*

Lä'sterschrift, *sf. pl.* =en, pismo osławiające, paszkwil *m.*

Lä'stersucht, *sf.* żyłka potwarcza, skłonność *f.* do obmawiania.

Lä'stersüchtig, *adi.* lubiący potwarzać, obmawiać.

Lä'stertat, *sf. pl.* =en, czyn występny, niecny, zła sprawa, złoczyństwo *n.*

Lä'sterung, *sf. pl.* =en, szkalowanie *n.*, lżenie *n.*, potwarzanie *n.*, obmowa *f.*, bluźnienie *n.*, bluźnierstwo *n.*; =en wider jmndn ausstoßen miotać obelgi przeciw komu.

La'stervoll, *adi.* ob. Lasterhaft.

Lä'sterwort, *sn.* ob. Lästerrede.

Lä'sterzunge, *sf.* ob. Lästermaul.

La'stig, *adi.* ciężki, naładowany (o okrętach).

Lä'stig, I. *adi.* 1) przykry, naprzykrzony; niewygodny, niewczesny, niepożądany; die Hitze wird mir schon — gorąco zaczyna mi już dokuczać, daje mi się już we znaki; =er Mensch natrętny człowiek; 2) =e Bedingungen uciążliwe warunki (prawa); II. *adv.* jmndm — fallen, werden, sein sprzykrzyć się komu, naprzykrzać się komu, być komu natrętnym, stać się komu ciężarem, przeszkadzać komu.

La'stigkeit, *sf.* znośność *f.*, udźwig *m.*; ein Schiff von 300 Tonnen — okręt o znośności 300 ton.

Lä'stigkeit, *sf.* przykrość *f.*, uciążliwość *f.*, niewygoda *f.*

La'stpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń juczny.

La'straum, *sm.* =(e)s, pojemność *f.*, miejsce *n.* do ładowania.

La'stsand, *sm.* =(e)s, piasek dla ciężaru na okręt wysypany, balast *m.*

La'stschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt ciężarowy, ładowny, kupiecki, towarowy, do wożenia towarów.

La'sttier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bydlę juczne, jarzmowe, do noszenia ciężarów, zwierzę *n.* do pociągu.

La'sttragend, *adi.* noszący ciężary, objuczony.

La'stträger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) człowiek *m.* do noszenia ciężarów, dźwigacz *m.*, drągarz *m.*, drążnik *m.*, tragarz *m.*; 2) nosidło *n.*, atlas *m.*, persan *m.* (budown.).

La'stträgerin, *sf. pl.* =innen, tragarka *f.*, drążniczka *f.*

La'stvieh, *sn.* ob. Lasttier.

La'stwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz ciężarowy, bryka *f.*

La'stzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg towarowy, ciężarowy (= Güterzug).

La'stzugslokomotive, *sf. pl.* =n, lokomotywa ciężarowa, parowóz ciężarowy.

Lasu'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lazur *m.* (kamień).

Lasu'rblau, *adi.* lazurowy, błękitny.

Lasu'rfarbe, *sf.* lazurowy, błękitny kolor, błękit *m.*

Lasu'rstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lazurowy kamień, lazulec *m.*, lazulit *m.*

Läta're, der Sonntag — czwarta niedziela w poście wielkim.

Latei'n, *sn.* =(e)s, łacina *f.*, język łaciński; — reden, schreiben mówić, pisać po łacinie; hier geht mein — aus albo ich bin mit meinem — zu Ende nie wiem co dalej począć, brak mi już konceptu; schlechtes —, także Küchenlatein zła łacina, kuchenna łacina.

Latei'ner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) należący do szczepu romańskiego, do kościoła łacińskiego; 2) łacinnik *m.*, umiejący, znający łaciński język; 3) gimnazyalista *m.*

Latei'nisch, *adi.* łaciński; *adv.* po łacinie; das Lateinische łacina *f.*; die =e Sprache język łaciński; die =e Kirche kościół łaciński, rzymski; =e Redensart latynizm; =e Schule gimnazyum; aus dem Lateinischen, ins Lateinische übersetzen tłómaczyć z łacińskiego języka, na łaciński język; — reden, schreiben mówić, pisać po łacinie.

Late'nt, *adi.* ukryty; =e Wärme ciepło utajone.

Latera'lerben, *sm. pl.* spadkobiercy *pl.* w linii pobocznej.

Late'rnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Laterne, latarka *f.*

Late'rne, *sf. pl.* =n, latarnia *f.*; freistehende — latarnia słupowa; die magische — latarnia czarnoksięska; jmndm mit der — nach Hause leuchten z latarnią (od)prowadzić kogo do domu; jmndm mit der spanischen — nach Hause leuchten nabić kijem i wypędzić kogo; etw. in der — haben mieć w głowie, być podchmielonym.

Late'rnenanstecker, **Late'rnenanzünder**, *sm.* =s, *pl.* —, latarnik *m.*, który latarnie czyści, zapala i gasi.

Late'rnenfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, **Late'rnenmacher**, *sm.* =s, *pl* —, latarniarz *m.*

Late'rnenmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, latarnik *m.*

Late'rnenpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, słup latarniowy.

Late'rnenputzer, *sm.* =s, *pl.* —, latarnik *m.*

Late'rnenständer, *sm.* =s,

pl. —, kandelab(e)r *m.*, świecznik *m.*

Late'rnenstütze, *sf. pl.* =n, podlatarek *m.*

Late'rnenträger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) noszący latarnię; 2) podlatarek *m.*, słup latarniowy; 3) latarnik *m.*, nocoświec *m.* (owad).

Latini'smus, *sm.* —, *pl.* =men, latynizm *m.*, sposób mówienia językowi łacińskiemu właściwy.

Latini'st, *sm.* =en, *pl.* =en, łacinnik *m.*, znający język łaciński, literaturę łacińską.

Latinitä't, *sf.* łacina *f.*; mittlere (spätere) — łacina średniowieczna.

Latri'ne, *sf. pl.* =n, ustęp *m.*, prewet *m.*, kloaka *f.*

La'tsche, *sf. pl.* =n, 1) pantofel *m.* (suwający się w chodzeniu po ziemi), pantoflisko *n.*; trzewik przydeptany; 2) łapa włochata (np. niedźwiedzia); 3) (obraz.) kobieta rozlazła, rozczochrana, nieporządna, zaniedbana; mężczyzna rozlazły, zaniedbany; 4) wystająca część fundamentu (architektura); 5) sosna alpejska.

La'tschen, *vn.* (haben) chodząc suwać nogami; wie eine Ente — chodzić zataczając się jak kaczka, mieć chód kaczkowaty.

La'tschfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) noga suwająca się w chodzeniu, noga szeroka; noga u spodu włochata (jak u niedźwiedzia); 2) ob. La'tschtaube.

La'tschfüßig, *adi.* suwający nogi w czasie chodzenia.

La'tschig, *adi.* 1) mający chód rozlazły, suwający w chodzeniu nogi; einen =en Gang haben mieć chód rozlazły; 2) rozlazły, zaniedbany, brudny; 3) =es Wetter złe powietrze, deszcz i błoto.

La'tschtaube, *sf. pl.* =n, gołąb *m.* z włochatemi nogami.

La'tte, *sf. pl.* =n, łata *f.* (dachowa), deska wązka a długa; =n, *pl.* krokiewki; (w leśnictwie) drzewo cienkie a wysokie i proste.

La'tten, *va.* (haben) łatać, łaty na czem przybijać.

La'ttennagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź łatowy, gwóźdź łatny, łatniak *m.*

La'ttenverschlag, *sm.*, **La'ttenverschlagwerk,** *sn.* =(e)s, *pl.* =schläge, =werke, wszystko co z łat jest zrobione; rusztowanie *n.* z łat; robota ciesielska z łat dachowych.

La'ttenzaun, *sm.* =(e)s, *pl.* =zäune, ogrodzenie łatowe, ogrodzenie *n.* z łat.

La'ttich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, laktuka *f.*; łoczyga *f.*, sałata ogrodowa; wilder — sałata dzika.

La'ttung, *sf. pl.* =en, obacz Lattwerk.

La'tus, *m. indecl.* kwota *f.* do przeniesienia, przenioska *f.*

Latwe'rge, *sf. pl.* =n, elektwarz *m.*, lambitywum *n.*, konfekcik aptekarski.

Latz, *sm.* =es, kaftanik *m.*, gorsecik *m.*; fartuszek *m.* u spodni (Hosenlatz); półkoszulek *m.*

Lau, I. *adi.* 1) letni, ciepławy; =es Wasser letnia woda; 2) (obraz.) zimny, oziębły, zobojętniały; ein =er Empfang chłodne przyjęcie; — werden oziębnąć (także przenośnie); II. *adv.* jmndn — empfangen przyjąć kogo zimno, ozięble.

Laub, *sn.* =(e)s, 1) liście *pl.*; — treiben, bekommen, ansetzen liścić się, pokrywać się liściami, puszczać liście; das — verlieren opadać z liści, tracić liście; Wein vom vergangenen =e wino nowe, jednoroczne; der Baum steht im dritten =e drzewo ma trzeci rok; 2) w grze w karty: wino *n.*; = grün.

Lau'bad, *sn.* =(e)s, cieplica *f.*, letnica *f.* (rzymskie tepidarium).

Lau'bdach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach *m.* z liści.

Lau'be, *sf. pl.* =n, altana *f.*, chłodnik *m.*; podsień *f.*, przedsień *f.*

Lau'ben, *vn.* i sich —, *vr.* (haben) puszczać liście, liścić się.

Lau'bendach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach *m.* altany.

Lau'bengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, chodnik liściem pokryty, alea liściem porosła.

Lau'berhütte, *sf. pl.* =n, kuczka *f.*, chata *f.*, szałas *m.* z liści zielonych.

Lau'b(er)hüttenfest, *sn.* =es, święto *n.* (żydowskie) kuczek, kuczki *pl.*; das — feiern odprawiać, odbywać, obchodzić kuczki.

Lau'bfall, *sm.* =(e)s, opadanie *n.* liści; jesień *f.*

Lau'bfrosch, *sm.* =es, *pl.* =frösche, drzewianka *f.*, żabka zielona, żabka drzewna.

Lau'bfutter, *sn.* =s, liście za paszę służące, pasza liściowa.

Lau'bgehänge, Lau'bgewinde, *sn.* =s, *pl.* —, girlandy *pl.*, wieńce *pl.*, festony *pl.* z liści.

Lau'bhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, cietrzew *m.*

Lau'bholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo liściaste (w przeciwstawieniu do drzewa iglastego).

Lau'bhütte, *sf.* ob. Lauberhütte; ciennica *f.*, altana drzewiasta, uchronek *m.*, uchronka *f.*

Lau'big, Lau'bicht, *adi.* liściem obrosły, liściem pokryty; liściasty.

Lau'bkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, krówka *f.*, żuk *m.* (chrząszcz).

Lau'bkleber, *sm.* = Laubfrosch.

Lau'blos, *adi.* bezlistny, bez liści.

Lau'bmoose, *sn. pl.* mchy liściowate.

Lau'bpflanzen, *sf. pl.* listniowe rośliny.

Lau'breich, *adi.* obfity w liście, liściem gęsto porosły.

Lau'brüst, *sf.* = Laubhüttenfest.

Lau'bsäge, *sf. pl.* =n, piłka zakrętowa.

Lau'bschnur, *sf.* obacz Laubgehänge.

Lau'bstreu, *sf.* podściołka *f.* z liści.

Laub'taler, *sm.* =s, *pl.* —, talar francuski (sześciofrankowy).

Lau'bverzierungen, *sf. pl.* ob. Laubwerk.

Lau'bvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, piouka *f.*, mucharka *f.* (ptak).

Lau'bwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las drzewami liściowemi zarosły, dąbrowa *f.*

Lau'bwerk, *sn.* =(e)s, 1) liście *pl. coll.*; 2) liściane ozdoby, maj malowany (malarstwo); 3) liścianka *f.* (architektura).

Lauch, *sm.* =(e)s, szczypiorek *m.*, czosnek *m.*, łuczek *m.*; spanischer — por *m.*; wilder — por dziki, płodziszek *m.*

Läu'chel, *sn.* =s, *pl.* —, czosnek niedźwiedzi, czosnaczek *m.*

Lau'chfarbe, *sf.* kolor ciemnozielony, żółtozielony.

Lau'chkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, ziele czosnkowe.

Lau'chschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, bedłka czosnoczkowa.

Lau'danum, *sn.* =s, laudanum *n. indecl.*, ekstrakt z soku makowego.

Lau'er, I. *sf.* zasadzka *f.*, czatowanie *n.*, czaty *pl.*; sich auf die — stellen albo legen stanąć na czatach, przyczaić się, zasadzić się; auf der — stehen, liegen, sein czatować, stać na czatach, czatować w zasadzce; nach jmndm auf der — sein czatować na kogo; II. *sm.* =s, *pl.* —, lura *f.*, najpodlejsze wino.

Lau'ern, *vn.* (haben) czatować, stać w zasadzce, szpiegować; przyczaić się, dybać, warować (o psach); podsłuchiwać (= lauschen); auf den Dieb — czatować na złodzieja; auf eine Gelegenheit — niecierpliwie czekać, wyglądać sposobności; ich lauere schon den ganzen Tag auf dich czekam na ciebie z niecierpliwością już dzień cały; an der Tür — podsłuchiwać pod drzwiami; auf die Hühner — zasadzić się na kuropatwy; jmndm auf den Dienst — szpiegować czyje zachowanie się, by go na jakiem uchybieniu przydybać.

Lau'(e)rer, *sm* =s, *pl.* —, czatownik *m.*, podsłuchiwacz *m.*, zasadnik *m.*, zasadca *m.*; szpieg *m.*

Lau'ersam, *adi.* przyzwyczajony do czatowania, biegły w czatowaniu, szpiegowaniu.

Lauf, *sm.* =(e)s, *pl.* Läufe, 1) bieg *m.* (w najogólniejszem znaczeniu o istotach żyjących i o rzeczach); pęd *m.*; kierunek *m.*; einen Hasen im =e schießen zastrzelić zająca w biegu, zająca bieżącego; in vollem (albo raschem) =e w pełnym biegu; der — des Wassers bieg wody; sie folgten dem =e des Flusses szli, ciągnęli, jechali, sterowali z prądem, z biegiem rzeki; der — eines Schiffes bieg okrętu, statku; das Schiff richtete seinen — nach Norden okręt skierował się, puścił się, wziął, obrał kierunek ku północy; einen anderen — nehmen, seinen — ändern zmienić bieg, kierunek, obrać, wziąć inny bieg; den — verlieren stracić kierunek; der volle — największy pęd; den — einer Lokomotive hemmen wstrzymać parowóz w biegu; der — der Mauer kierunek muru; der feste — der Gestirne stały bieg gwiazd; 2) bieg *m.*, przebieg *m.*, ciąg *m.*, tok *m.*; im =e der Begebenheiten w ciągu zdarzeń; der — der Zeit bieg czasu; im =e der Jahre w ciągu lat; im =e dieser Woche w ciągu bieżącego tygodnia; im =e der Zeit z czasem; der — des Blutes obieg krwi; einer Sache freien — lassen albo geben pozwolić, aby rzecz szła swoim biegiem; dem =e der Dinge nach według naturalnego biegu rzeczy; das ist der — der Welt taki jest zwyczaj świata tego; der Gerechtigkeit vollen — lassen nie tamować biegu sprawiedliwości; seinen Worten freien — lassen wygadać się, wypowiedzieć co ślina na język przyniesie; seinen Tränen freien — lassen pozwolić łzom płynąć, nie wstrzymywać łez, zalać się łzami, wypłakać się; seinem Zorne freien — lassen dać się powodować gniewowi; freien — nehmen nie być wstrzymanym w biegu; im =e des Prozesses w ciągu, w trakcie procesu; 3) biegnik *m.*, pasaż *m.* (w muzyce = Läufer); 4) czas *m.* parzenia się, gonienia się zwierząt (= Laufzeit); biegi *pl.* zajęcze, skoki *pl.*, nogi *pl.* zająca; trop *m.*, ślad *m.* czarnej zwierzyny (myśl.); 5) lufa *f.*, rura *f.* u strzelby; 6) bieżnik *m.*, chodnik *m.* w kopalni; 7) cylinder *m.*, walec próżny w machinach; 8) zakrzywione ostrze (np. u kosy).

Lau'fbahn, *sf. pl.* =en, 1) plac *m.* gonitwy, miejsce *n.* gonitw, szranki *pl.*; 2) zawód *m.*, przebieg *m.* życia, życie *n.* (= Beruf, Lebensbahn); die wissenschaftliche — betreten, einschlagen obrać sobie zawód naukowy, naukom się poświęcić; seine — glücklich vollenden przebiedz szczęśliwie swój zawód, stanąć szczęśliwie u celu życia swego; seine irdische — beschließen pożegnać się z tym światem, umrzeć; 3) trop *m.* (górnictwo).

Lau'fband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, pas *m.*, pasek *m.* do wodzenia dzieci; = Gängelband.

Lau'fbank, *sf. pl.* =bänke, stojałek *m.*, stojka *f.*, chodułka *f.* dla dzieci; = Gängelwagen.

Lau'fbohne, *sf. pl.* =n, fasola tyczkowa, groch turecki.

Lau'fbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, chodnica *f.*, deska stopniowa, stopień *m.*, kładka boczna wozu (kolejn.); biegun *m.* u prasy drukarskiej.

Lau'fbrücke, *sf. pl.* =n, kładka *f.*, ława *f.*; — der Lokomotive kładka boczna parowozu, chodnica *f.* (ko-

lejn.); kładka, mostek *m.* (mularstwo).

Lau'fbursche, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* do posyłek.

Lau'fdistel, *sf. pl.* =n, mikołajek płaski (roślina).

Lau'fdohne, *sf. pl.* =n, sidła *pl.* (na ziemi rozłożone) na ptaki.

Lau'fel, *sf. pl.* =n, 1) ob. Laufdohne; 2) zewnętrzna zielona łupa orzechów.

Lau'fen, laufe, läufst, läuft, lief, bin, rzadko habe gelaufen; I. *vn.* 1) biegać, biedz, biegnąć, bieżeć; ich bin dorthin gelaufen pobiegłem tamże; vergebens — nadaremno biegać; gelaufen kommen przybiedz; er kommt aus der Stadt gelaufen bieży z miasta; um die Wette — biedz, biegać na wyścigi, na zawód; über Hals und Kopf — biedz na łeb na szyję; Gefahr — być narażonym na co, wystawiać się, narażać się na niebezpieczeństwo; hin und her — biegać tam i sam; er lief nach dem Arzte pobiegł po lekarza; (= gehen), das Kind lernt — dziecko uczy się chodzić (o własnych siłach); sie sind schnell gelaufen szli prędko, spiesznie; in die Wirtshäuser — biegać, włóczyć się po szynkach; nach den Mädchen — biegać za dziewczętami; nach einem Amte — biegać za urzędem, ubiegać się, starać się o urząd; in sein Verderben — (albo rennen) biedz na zgubę; aus dem Dienste — uciec ze służby, porzucić służbę bez zwolnienia przez służbodawcę; vor jmndm — (= fliehen) uciekać, pierzchać przed kim; ich muß heute oft — muszę dziś często biegać na dwór, iść na stronę; seinem Gegner in die Klinge — wbiedz, wpaść na szablę, szpadę przeciwnika; hinter die Schule — chodzić, iść poza szkołę; 2) die Hündin läuft suka goni się; 3) bieżz, ciec, cieknąć, płynąć, poruszać się, obracać się; die Erde läuft um die Sonne ziemia obraca się około słońca; die Uhr läuft (= geht vor) zegar bieży, spieszy; der Wein läuft aus dem Fasse wino ciecze, uchodzi (płynie) z beczki; das Faß läuft beczka ciecze, cieknie; die Flüsse — ins Meer rzeki wpadają do morza; der Schweiß lief mir über das Gesicht pot ciekł mi po twarzy; ein Schauer lief mir über den Rücken dreszcz przebiegł mi po plecach; ich fühle es mir kalt über die Haut — czuję jak mi dreszcz zimny po skórze przebiega, czuję jak mnie dreszcz przechodzi, przejmuje; das Schiff ist in den Hafen gelaufen (albo ist eingelaufen) okręt wpłynął do portu, zawinął do przystani; das Schiff ist aus dem Hafen gelaufen okręt wypłynął z portu; das Schiff ist auf den Grund gelaufen okręt osiadł, utknął na mieliźnie; 4) (obraz.) es läuft ein Gerücht wieść obiega, krąży; das läuft wider die gesunde Vernunft to sprzeciwia się zdrowemu rozsądkowi, nie zgadza się ze zdrowym rozsądkiem; es läuft (kommt) auf eins hinaus to na jedno wychodzi, to jedna rzecz, jedna robota; das läuft ins Geld to kosztowna (rzecz); 5) (o czasie) die Zeit läuft rasch dahin czas szybko bieży, mija, upływa; die Frist läuft nächste Woche zu Ende termin upływa, kończy się na przyszły tydzień, z przyszłym tygodniem; die Zinsen — vom 1. Juli odsetki liczą się, płacone być mają od pierwszego lipca; der Vertrag läuft noch ein Jahr umowa trwa, ważna jeszcze jeden rok; der Wechsel läuft noch nie zapadł jeszcze dzień płatności weksla; 6) = sich erstrecken; das Gebirge läuft von Osten nach Westen góry ciągną się od wschodu na zachód; durch den Wald läuft ein Weg przez las prowadzi, ciągnie się droga; in die Höhe — wznosić się; 7) w połączeniu z lassen: laß ihn — puść go, daj mu pokój, nie troszcz się o niego; ein Schiff vom Stapel — lassen puścić okręt z warsztatu, z bindugi, z okrętowiska (na wodę); II. (pozornie *va.*) 1) Gefahr — narażać się na niebezpieczeństwo; Schlittschuh — ślizgać się; Spießruten — przez rózgi biegać; Sturm — przypuścić szturm, atak; 2) *vr.* sich müde — zbiegać sie, zmęczyć się bieganiem; sich die Füße wund — dostać ran na nogach od biegania.

Lau'fen, *sn.* =s, 1) bieganie *n.*, gonienie *n.*; bieg *m.*; ciąg *m.*; tok *m.*; im — w biegu; 2) biegunka *f.*; das — haben mieć biegunkę.

Lau'fend, *p.* od. laufen i *adj.* bieżący; die =en Geschäfte sprawy bieżące; die =e Rechnung rachunek bieżący; =e Zinsen odsetki bieżące; =e Nummer liczba bieżąca, porządkowa; =e Schrift pismo ciągłe, bez odstępów; mit =er Feder schreiben pisać spiesznie; das =e Feuer róża *f.*, ognik *m.* (medycyna); auf dem Laufenden sein być poinformowanym, znać każdoczasowy stan, tok sprawy.

Läu'fer, rzadko **Lau'fer,** *sm.* =s, *pl.* —, 1) biegacz *m.*, biegun *m.*, kuryer *m.*; chłopak *m.* do biegania, do posyłki; 2) dywanik wązki a długi; 3) jedna z figur do grania w szachy; 4) biegun, wierzchni kamień młyński; 5) biegnik *m.* (w muzyce); (mit der Stimme) — machen przepiórować; 6) wozówka *f.*, przejma *f.* (mechanika).

Lauferei', *sf. pl.* =en, bieganina *f.*

Läu'fererbsen, *pl.* tyczkowy groch.

Läu'ferstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, biegun *m.*, wierzchni kamień młyński.

Lau'ffeuer, *sn.* =s, *pl.* —, 1) ogień szybki, szybko się posuwający; die Nachricht verbreitete sich wie ein — wieść z ust do ust szybko się rozeszła, w okamgnieniu; 2) ogień ciągły, nieustający,

pomykalny, gdy w całej linii wojska jeden po drugim ognia daje, ogień biegły.

Lau'ffläche, *sf. pl.* =n, toczna *f.*, powierzchnia *f.* biegowa; — des Rades toczna kołowa (mechanika).

Lau'ffrist, *sf. pl.* =en, czas przebiegowy, okres *m.* przebiegu, czas ubiegu wozów (kolejn.).

Lau'fgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, przykop *m.*

Lau'fhuhn, *sn.* (e)s, *pl.* =hühner, drop *m.*

Lau'fhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pies gończy.

Läu'fig, Läu'fisch, *adi.* jurny, bestliwy; eine =e Hündin suka goniąca się.

Lau'fjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* do posyłki.

Lau'fkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, poziomek *m.* (gatunek chrząszcza).

Lau'fkamel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dromedar *m.*

Lau'fkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, stojałek *m.*, stojka *f.* dla dzieci.

Lau'fkrahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żóraw przesuwany.

Lau'fkugel, *sf. pl.* =n, kula *f.* o małej średnicy.

Lau'fmiete, *sf.* wozowe *n.* za przebieg, przebiegowe *n.*, osiowe *n.* (kolejn.).

Lau'fpaß, *sm.* =sses, jmndm den — geben dać komu odprawę, puścić kogo na cztery wiatry.

Lau'fplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* do biegania.

Lau'frad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło wolne; =rädchen *sn.* krążek luźny (mechanika).

Lau'fschicht, *sf. pl.* =en, wozówkowa warstwa.

Lau'fseil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szelka tragarska, szla *f.*, szleja *f.*

Lau'fschritt, *sm.* =(e)s, krok *m.*, chód *m.* przyspieszony.

Lau'fspinne, *sf. pl.* =n, spiesznik *m.*, kłębosz *m.* (owad).

Lauft, *sm.* =es, *pl.* Läufte skok zajęczy, noga zająca.

Lau'funfähig, *adi.* niezdatny do drogi, niesposobny do jazdy (kolejn.).

Lau'fwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wózek *m.* dla dzieci.

Lau'fwerk, *sn.* =(e)s, mechanizm *m.* zegarka.

Lau'fzeit, *sf.* czas *m.*, w którym się zwierzęta gonią, parzą.

Lau'fzettel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkularz *m.*, okólnik *m.*, obieżna *f.*, obiegowa *f.*

Lau'fzettelbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książeczka *f.* obiegowych, księga *f.* obieżnych.

Lau'ge, *sf. pl.* =n, ług *m.*; jmndm den Kopf mit starker — waschen ostro komu wytrzeć kapitułę.

Lau'gen, *va.* (haben) ługować, łużyć, w ługu namoczyć; *vn.* das Faß laugt beczka ługiem trąci.

Lau'gen=, *adi.* ługowy.

Lau'genartig, *adi.* ługowaty.

Lau'genasche, *sf.* popiół wyługowany, zoła *f.*, łużyny *pl.*, ługowiny *pl.*, popiół *m.* z ługu.

Lau'genbütte, *sf. pl.* =n,
Lau'genfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, beczka *f.* do ługu, do ługowania, ługownik *m.*, zołnica *f.*

Lau'genkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, łużnik *m.*

Lau'genmacher, *sm.* =s, *pl.* —, łużnik *m.*

Laugensalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól ługowa, alkaliczna.

Laugentrog, *sm.* obacz Laugenbutte.

Lau'gentuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, płata *f.* do cedzenia ługu.

Lau'gicht, Lau'gig, *adi.* ługowaty, ługowy.

Lau'gold, *sn.* obacz Rauschgold.

Lau'heit, *sf. pl.* =en, letniość *f.*, ciepławość *f.*; (obraz.) oziębłość *f.*, obojętność *f.*

Lau'igkeit, *sf.* = Lauheit.

Lau'ine, *sf.* obacz Lawine.

Lau'ig, Lau'lich, *adi.* obacz Lau.

Lau'ling, *sm.* =s, *pl.* =e, oziębły, obojętny w wierze, w rzeczach wiary.

Lau'ne, *sf. pl.* =n, 1) humor *m.*, usposobienie *n.* (umysłu, temperamentu); (bei, in) guter, übler (albo schlechter) — sein być w dobrym, złym humorze; etw. mit übler — tun robić co niechętnie; ich bin heute nicht in der —, dies zu tun nie mam dziś chęci, to uczynić; nie jestem dziś do tego usposobiony; 2) grymas *m.*, kaprys *m.*, humory *pl.*, humorek *m.*; =n haben mieć humory, kaprysy; er hat heute seine — ma dziś swoje humory; ich kenne alle seine =n znam wszystkie jego grymasy; eine — des Glückes kaprys szczęścia; 3) humor *m.*, dowcip *m.*; mit — humorystycznie, dowcipnie; in diesem Buche herrscht viel — w tej książce jest wiele dowcipu.

Lau'nenhaft, *adi.* humorowaty, grymaśny, kapryśny, dziwaczny; =e Einfälle dziwaczne, fantastyczne pomysły; *adv.* grymaśnie, kapryśnie, dziwacznie.

Lau'nenhaftigkeit, *sf.* grymaśność *f.*, kapryśność *f.*, dziwactwo *n.*

Lau'nenspiel, *sn.* =(e)s, zmiana *f.*, zmienność *f.* humoru; żarty *pl.*

Lau'nicht, *adi.* obacz launenhaft.

Lau'nig, *adi.* wesołego humoru, wesołego usposobienia, wesoły, dowcipny, humorystyczny, komiczny; =er Einfall dowcipny pomysł, facecya *f.*; =er Zufall ciekawy przypadek; =er Schriftsteller dowcipny, humorystyczny pisarz; *adv.* wesoło, dowcipnie, humorystycznie, komicznie.

Lau'nisch, *adi.* złego humoru, usposobienia, chimeryczny, dziwaczny; er ist sehr — jest bardzo zmiennego humoru.

Lau'rer, *sm.* obacz Lauerer.

Laus, *sf. pl.* Läuse, 1) wesz *f.*; jmndm die Läuse absuchen wybierać komu wszy, iskać kogo; sich die Läuse absuchen, auskämmen iskać się, wyczesywać sobie wszy; er sitzt so sicher wie eine — zwischen zwei Nägeln taki bezpieczny jak

wesz na paznokciu; er würde eine — schinden um des Balges willen gotówby ze wszy skórę ściągnąć, taki sknera, że jak się umyje, żal mu wodę wylać; die — läuft (albo kriecht) ihm über die Leber żółć się w nim gotuje; sich eine — in den Pelz setzen nie miała baba kłopotu, kupiła sobie prosię; er sitzt wie die — im Schorfe zdrów jak ryba w wodzie, świetnie mu się powodzi; 2) guz *m.* w suknie.

Lau'sbube, Lau'sjunge, *sm.* obacz Lausekerl.

Lau'sche, *sf.* 1) = Lauer; auf der — sein czatować w zasadzce; 2) die — haben mieć prawo oświadczenia się z grą na ostatku (w grze w karty); 3) kryjówka *f.*, miejsce przyjemne w ukryciu.

Lau'schen, *vn.* (haben) 1) słuchać uważnie, pilnie, podsłuchiwać (w ukryciu), czuwać, przysłuchiwać się; dybać; an den Türen — podsłuchiwać pode drzwiami; 2) Elend lauschte ihm aus den Augen nędza z ócz mu patrzyła; das Mondlicht lauschte durch das Fenster (światło księżyca) księżyc zaglądał przez okno; 3) drzymać.

Lau'schen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Laus, weszka *f.*

Lau'scher, *sm.* =s, *pl.* —, podsłuchiwacz *m.*, czatownik *m.*, szpieg *m.*; (także Lu'ser *pl.*) słuchy *pl.* lisa.

Lau'schgarn, *sn.*, **Lau'schnetz,** *sn.*, **Lu'cknetz,** *sn.*, **Lau'sche,** *sf.* sieć *f.* na koty i lisy.

Lau'schig, *adi.* spokojny i przyjemny.

Lau'segeld, *sn.* =(e)s, mizerna suma, bagatela *f.*

Lau'segold, *sn.* =(e)s, marny mamon.

Lau'sekamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, grzebień gęsty (do iskania).

Lau'sekerl, *sm.* =s, *pl.* =e, wszarz *m.*, człowiek zawszony, wszawy, wszami obsypany; nędznik *m.*

Läu'sekrankheit, *sf.* wszączka *f.*, wszawa choroba.

Läu'sekraut, *sn.* =(e)s, gnidosz *m.*, wszawiec *m.* (roślina).

Lau'sen, 1) *va.* (haben) iskać; 2) *vn.* (haben) być rozlazłym, ociągać się, guzdrać się.

Lau'sepulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* na wszy.

Lau'ser, *sm.* =s, *pl.* —, iskacz *m.*; nędznik *m.*, nędzarz *m.*

Lauserei', *sf. pl.* =en, iskanie *n.*, skąpstwo *n.*, bagatela *f.*, fraszka *f.*

Läu'sesalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* na wszy, szara maść.

Läu'sesucht, *sf.* obacz Läusekrankheit.

Läu'sewenzel, *sm.* =s, 1) = Lausekerl; 2) tytoń ordynarny, śmierdzący, bakun *m.*

Lau'sig, I. *adi.* 1) wszawy, zawszony; (obraz.) =er Mensch, Kerl nikczemny, podły człowiek, gałgan; 2) brudny, nikczemnie skąpy; =es Geschenk podarek nędzny, =er Gewinn zysk mizerny, mały; II. *adv.* brudno, nikczemnie, skąpo, podle.

Lau'skerl, *sm.* obacz Lausekerl.

Lau'swurzel, *sf. pl.* =n, berło *n.* (ziele).

Laut, I. *adi.* 1) głośny, donośny, rozbrzmiewający; mit =er Stimme sprechen mówić głośno; =es Lachen głośny śmiech; =e Freude głośna, hałaśliwa radość; es wurde — im Nebenzimmer w sąsiednim pokoju dały się głosy słyszeć; die Kinder sind sehr — dzieci bardzo hałasują; die Gesellschaft wurde — towarzystwo rozweseliło się; die Hunde wurden — psy zaszczekały; 2) nabrać rozgłosu, rozgłosić się, stać się wiadomem; es ist — geworden rzecz rozgłosiła się; — werden lassen rozgłosić, podać do wiadomości; ein =es Geheimnis głośna, powszechnie znana tajemnica; II. *adv.* głośno, donośnie; — sprechen, lesen głośno mówić, na głos czytać; (obraz.) ich sage es — otwarcie, wyraźnie to powiadam; man darf nicht — davon sprechen nie wolno o tem głośno (tj. otwarcie, publicznie) mówić; III. *praep.* z *gen.* albo *dat.*, wedle brzmienia, podług, stosownie do; — seiner Aussage według jego zeznania; — Auftrag(s) w myśl zlecenia; — Verfügung stosownie do rozporządzenia.

Laut, *sm.* =es, *pl.* =e, głos *m.*, brzmienie *n.*, dźwięk *m.*, głoska *f.*; keinen — von sich geben nie odezwać się wcale; keinen — vernehmen nie słyszeć żadnego głosu; die Hunde geben =e psy szczekają, grają; der Jäger gab =e myśliwy zadał w róg; 2) treść *f.*; Briefe eines =es listy tej samej treści.

Lau'tbar, *adi.* 1) dający się słyszeć, słyszalny; 2) głośny, rozgłoszony, znany; — machen rozgłosić.

Lau'te, *sf. pl.* =n, 1) lutnia *f.*, bandura *f.*; die — schlagen, spielen grać na lutni; kleine — mandolina *f.*; 2) an der — liegen być zasłonionym od wiatru (o okręcie stojącym); in albo unter der — pod wiatrem od strony brzegu.

Lau'ten, *vn.* (haben) dźwięczeć, dźwięk wydawać, brzmieć; hell, gut, übel — głośno, mile, niemile brzmieć; gleich — równo brzmieć, zgadzać się w głosie; 2) das lautet seltsam, eigentümlich to rzecz dziwna; 3) opiewać; die Antwort lautet anders odpowiedź inaczej opiewa, ma inną treść; wie lauteten seine Worte? jakie były jego słowa? das Urteil lautet auf Kerker wyrok orzeka (opiewa na) karę więzienia; wie lautet das zweite Gebot? jakie jest, jak brzmi drugie przykazanie? wie lautet dein Name? jak się nazywasz? 4) die Hunde — psy grają, szczekają; 5) das lautet auf polnisch ... to znaczy po polsku; 6) grać na lutni (rzadko używane).

Läu'ten, *va.* i *vn.* (haben) dzwonić, bić w dzwony; die Glocken — bić w dzwony; die Glocke (albo es) läutet ktoś dzwoni, dzwonią; zur Kirche, zur Messe, zur Vesper — dzwo-

nić do kościoła (na służbę bożą), na mszę, na nieszpory; Sturm, Feuer — bić we dzwony na trwogę, na gwałt, na pożar; zusammen (albo mit allen Glocken) — bić we wszystkie dzwony; zu Grabe, für einen Toten — dzwonić podczas pogrzebu, wydzwaniać umarłemu; zu Tische, zum Speisen — dzwonić do stołu; seinem Diener — dzwonić na służącego; das Ohr läutet mir dzwoni mi w uchu; er hat nur — hören, ohne im geringsten zu wissen, wo die Glocken hängen albo er hat — hören, aber nicht zusammenschlagen słyszał, że dzwonią, ale nie wie w którym kościele.

Lauteni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, lutnista *m.*

Lau'tenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, lutniarz *m.*

Lau'tenschläger, **Lau'tenspieler**, *sm.* =s, *pl.* —, lutnista *m.*, bandurzysta *m.*

Lau'tensteg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podstawek *m.* u lutni.

Lau'tenwirbel, *sm.* =s, *pl.* —, kołki *pl.*, bunty *pl.*, pachołki *pl.* u lutni.

Lau't(e)ner, *sm.* =s, *pl.* —, lutnista *m.*, śpiewak *m.*, poeta *m.*

Lau'ter, I. *adi.* czysty, prawdziwy, szczery; =es Gold czyste, szczere złoto (bez przymieszki); =er Wein czyste wino; =e Liebe szczera miłość; =e Wahrheit czysta, istotna, sama prawda; ich bin — von meiner Sünde jestem oczyszczony z mego grzechu; II. *adv.* samo, tylko; das sind — Lügen to same kłamstwa, wierutne kłamstwa; es ist — Gold to całe ze złota; er trinkt — Wasser pije tylko (czystą) wodę; es sind — Freunde są wszyscy przyjaciółmi; er ist — Liebe für sie nie czuje nic prócz miłości dla niej; III *comp.* od laut.

Läu'ter, *sm.* =s, *pl.* —, dzwonnik *m.*

Läu'terer, *sm.* =s, *pl.* —, czyściciel *m.*

Läu'terhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, rafinerya *f.*

Lau'terkeit, *sf.* czystość *f.* (właściwie i przen.), szczerość *f.*, otwartość *f.*, uczciwość *f.*

Läu'tern, *va.* (haben) 1) czyścić, oczyszczać, rafinować, klarować, lutrować; die Felle — czyścić skóry; Honig — miód wytapiać, sycić; Branntwein — prostować wódkę; Zucker — rafinować cukier; 2) (obraz.) das Herz von Leidenschaften — oczyścić serce z namiętności; den Geschmack — wydoskonalić, uszlachetnić smak; die Begriffe — wyjaśnić, rozgarnąć pojęcia.

Läu'terung, *sf. pl.* =en, czyszczenie *n.*, oczyszczanie *n.*, pławienie *n.* (także przen.); rafinowanie *n.*, klarowanie *n.*, lutrowanie; wydoskonalenie *n.*

Läu'tertuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, filtr *m.*, cedzidło *n.*

Läu'terungshieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ręb zupełny.

Läu'tewerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzwonki *pl.* (elektryczne).

Lautie'ren, *va.* (haben) sylabizować, zgłoskować.

Lau'tgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawidło *n.* głosowni, fonetyki (gramatyka).

Lau'tlehre, *sf.* głosownia *f.* (gramatyka).

Lau'tlich, *adi.* brzmienny, fonetyczny; *adv.* fonetycznie.

Lau'tlos, *adi.* bez głosu, milczący, niemy; er saß — da siedział jak niemy, siedział nie mówiąc słowa.

Lau'tverschiebung, *sf. pl.* =en, przesuwanie *n.* głosek (gramatyka).

Lau'twert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, długość *f.* głoski.

Lau'tzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak fonetyczny (gramatyka).

Lau'warm, *adi.* letni, letniociepły.

La'va, *sf.* —, *pl.* =ven, lawa *f.*

Lave'ndel, *sm.* =s, lawenda *f.*, lawanda *f.* (ziele).

Lave'ndelöl, *sn.* =(e)s, olejek lawendowy.

Lave'ndelwasser, *sn.* =s, woda lawendowa.

Lave'zstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, garkowiec *m.* (kamień).

Lavie'ren, *vn.* (haben) 1) lawirować, kołować, krążyć po morzu; (obraz.) kręcić się na różne strony, mieć się na baczności; 2) rozmywać farbę (w malarstwie).

Lawi'ne, *sf. pl.* =n, lawina *f.*, lodozwał *m.*

Lax, *adi.* obszerny, szeroki, wolniejszy; (obraz.) nie bardzo skrupulatny, niepewny, nieoznaczony.

Laxa'nz, *sf. pl.* =en, **Laxati'v**, *sn.* =s, *pl.* =e, laksans *m.*, lekarstwo rozwalniające, przeczyszczające żołądek.

Laxie'ren, *va.* (haben) das — haben mieć rozwolnienie.

Laxie'rfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, smugówka *f.*

Laxie'rmittel, *sn.* obacz Laxanz.

Lazare'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lazaret *m.*, szpital *m.*

Lazuli't, *sm.* =s, *pl.* =e, lazulit *m.*, lazur *m.* (kamień).

Lazzaro'ne, *sm.* =(n), *pl.* =n, i =roni, lazaroni *m.*, ulicznik *m.* (w włoskich miastach).

Lebeho'ch, *sn.* =(s), *pl.* =(s), wiwat *m.*; dreifaches — trzykrotny wiwat.

Le'belang, *sn.* obacz Lebenlang.

Le'bemann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, człowiek lubiący dobrze żyć, używać, rozkosznik *m.*

Le'ben, I. *vn.* (haben) 1) żyć, istnieć; er hat achtzig Jahre gelebt żył ośmdziesiąt lat; er lebt noch, lebt nicht mehr jeszcze żyje, już nie żyje; solange ich lebe dopóki ja żyję; Gott lasse ihn lange — niechaj mu Bóg da długie życie; diese Pflanzen — nicht lange te rośliny niedługo żyją; so wahr ich lebe! jakem żywy! jak żyć pragnę! jak mi życie miłe! es lebe der Kaiser! niech żyje cesarz! er lebe hoch! niech żyje! wiwat! die Damen sollen — niech żyją panie! jmdn — lassen szczędzić czyje życie; pić czyje zdrowie; sein Ruhm, sein Name wird

ewig — sława, imię jego wiecznie żyć (trwać) będzie; **glücklich, gut** — żyć szczęśliwie, dobrze; **sparsam** — żyć oszczędnie, oszczędzać; **ärmlich, kümmerlich** — żyć ubogo, nędznie; **wie ein Hund** — żyć jak pies; **in den Tag hinein** — żyć bez myśli o jutrze, żyć z dnia na dzień, żyć dziś na jutro; **herrlich und in Freuden** — zażywać, używać sobie, hulać; **auf großem Fuße** — prowadzić życie na wielką stopę; **wie im Himmel** — żyć jak w raju; **nur für seine Familie** albo **seiner Familie** — żyć tylko dla rodziny; **den Wissenschaften** — żyć dla nauk; **für sich selbst** — być niezawisłym od nikogo, żyć na uboczu, zdala od ludzi; **der Hoffnung** — żyć w nadziei, nadzieją; **lebe wohl!** bądź zdrów! żegnam cię; 2) żyć, żywić się; **viele Tiere — von Pflanzen** wiele zwierząt żywi się roślinami; **von Almosen** — żyć z datków dobroczynnych; **von seiner Hände Arbeit** — żyć z pracy rąk swoich; **von der Hand in den Mund** — albo **leben von dem, was der Tag bringt** żyć z dnia na dzień; **er hat zu** — ma z czego żyć; **er hat nichts zu** — nie ma z czego żyć; 3) żyć, być ożywionym; **die Statue lebt** posąg zdaje się żyjący; **es lebt alles an ihm** wszystko w nim żyje, wszystko w nim jest pełne życia; 4) żyć, przebywać, pozostawać, mieszkać; **in der Stadt, auf dem Lande** — żyć w mieście, na wsi; **mit ihm ist nicht zu** — nie można z nim razem żyć; **nach jmnds Befehlen, Willen** — stosować się do czyich rozkazów, do czyjej woli; **wie gelebt, so gestorben** jak kto żyje tak też umiera, jakie życie taka i śmierć; — **und** — **lassen** żyć samemu i dać drugim żyć, myśleć nie tylko o sobie ale i o drugich; II. *va.* (haben) **er hat ein schönes Leben gelebt** piękne miał życie; **ein elendes Leben** — żyć mizernie; III. **sich** —, *vr.* (haben) **sich satt** — przesycić się życiem, nażyć się do woli.

Le'ben, *sn.* =s, *pl.* —, 1) życie *n.*, żywot *m.*; **noch am** — **sein** żyć jeszcze; **am** — **bleiben** zostać przy życiu; **zum** — **gehörig** życiowy; **sein** — **wagen, aufs Spiel setzen, in die Schanze schlagen** ryzykować życie swoje, na niebezpieczeństwo narazić życie swoje; **sein** (albo **das**) — **für jmndn lassen** życie oddać za kogo; **mit dem** — **davonkommen** wyjść z życiem, unieść życie; **kaum das nackte** — **retten** umknąć zaledwie z życiem; **das** — **einbüßen, ums** — **kommen** stracić, postradać życie; **sein** —, **das** — **verwirken** zasłużyć na śmierć; **bei Leib und** — pod karą, pod grozą śmierci; **am** — **strafen** ukarać na życiu, skazać na śmierć; **zwischen** — **und Tod schweben** być między życiem a śmiercią; **jmndm nach dem** — **trachten** godzić, nastawać na czyje życie; **es geht ans** —, **es gilt das** — tu idzie o życie; **ein Kampf auf** — **und Tod** walka o życie, na zabój; **jmndm das** — **nehmen, rauben, jmndn ums** — **bringen** życie komu odebrać, wydrzeć; **sich selbst ums** — **bringen** odebrać sobie życie, popełnić samobójstwo; **jmndm das** — **absprechen** na śmierć kogo wskazać; **neues** — **gewinnen** odzyskać życie, odżyć; **wieder ins** — **rufen** wskrzesić, wprowadzić znów w życie (np. ustawę); **wieder ins** — **kommen** odżyć; **bei meinem** —! jakem żywy! jak mi życie miłe! **für sein** — **gern essen, tanzen** nadzwyczajnie, nad życie lubić co jeść, lubić tańczyć, przepadać za jedzeniem, za tańcem; **Studieren ist sein** — żyje tylko dla nauki; **fürs** —, **fürs ganze** — na całe życie, na zawsze; **bei seinem** — **wird das nicht geschehen** dopóki on żyje, to się nie stanie; **nach dem** — **zeichnen** rysować z natury; **aus dem** — **gegriffen** wzięte z życia, z rzeczywistości; **ins** — **treten** przyjść na świat, narodzić się, (obraz.) wejść w życie, wziąć początek; **etw. ins** — **rufen, setzen** stworzyć co, ustanowić co, wprowadzić co w życie; 2) życie *n.*, utrzymanie *n.*; **das** — **ist hier nicht teuer** życie tu nie jest drogie; **er hat kaum das** — (**das liebe** —) albo **er bringt kaum das** — **durch** zaledwo wyżyć może, zaledwie tyle ma, by módz żyć; 3) życie, postępowanie *n.*, zachowywanie się; **ein sittliches, tugendhaftes** — **führen** wieść życie obyczajne, cnotliwe; 4) życie *n.*, ruch *m.*, ruchliwość *f.*; **es ist kein** — **in dieser Stadt** niema życia w tem mieście; **es ist kein** — **in ihm** niema w nim życia, jest bez życia, ospały; 5) życie, *n.*, świat *m.*; **das irdische** — życie na ziemi; **das himmlische, das ewige** — życie w niebie, życie wieczyste; **Ausdruck des gemeinen** =s wyraz potoczny; **ein junges** — młode życie, młode stworzenie; 6) życie, żywot *m.*, biografia *f.*, życiorys *m.*

Le'bend, *adi.* żyjący, żywy; =**es Wesen** żyjąca istota, żywe stworzenie; **auf dem Lande und im Wasser** =**es Tier** zwierzę ziemiowodne, amfibium *n.*; **ich habe dort keine** =**e Seele getroffen** nie zastałem tam ni żywej duszy, żywego ducha; **er ist eine** =**e Grammatik** to chodząca gramatyka; **besser ein** =**er Hund als ein toter Löwe** dosłownie: lepszy żywy pies niż zdechły lew, lepsza kopa za żywota, jak po śmierci dwie (niż po śmierci sterta); =**e Bilder** żywe obrazy; =**e Sprache** język żyjący; =**es Wasser** żywa, płynąca, nie stojąca woda; =**es Silber** żywe srebro, rtęć *f.*

Le'bendgewicht, *sn.* =(e)s, ciężar *m.* żywego zwierzęcia.

Lebe'ndig, I. *adi.* żywy, żyjący; **tot oder** — nieżywy (zmarły) lub żywy; — **begraben** żywcem pogrzebać; — **gebärend** żyworodny; — **machen** ożywić, ożywiać; **wieder** — **machen** przywrócić do życia, wskrzesić; **wieder** — **werden** ożyć; **beim** =**en Gotte!**

jak Bóg żywy! dalibóg, jak Boga kocham; =es Wasser żywa, płynąca woda; =e Hecke, =er Zaun żywy, samorodny płot; =er Kalk wapno niegaszone; =e Kohlen żywe, żarzące się węgle; =er Schwefel siarka rodzima; =es Werk część statku w wodzie zanurzona; ich habe es noch in =er Erinnerung mam to jeszcze w żywej, w świeżej pamięci; =er Glaube prawdziwa, gorąca wiara; =er Zehent dziesięcina w zwierzętach; =er Beweis żywy, oczywisty dowód; =er Stil żywy, świeży styl; =e Einbildungskraft żywa wyobraźnia; II. *adv.* żywo, żywcem.

Lebe'ndigkeit, *sf.* żywość *f.*, ożywienie *n.*, życie *n.*, ruchliwość *f.*

Lebe'ndigbegraben, *adi.* żywcem pogrzebany.

Lebe'ndiggebärend, *adi.* żyworodny.

Lebe'ndigmachend, *adi.* ożywiający, ożywczy.

Le'benlang, *sn.* —, mein — przez cały ciąg mego życia, przez całe moje życie, po wszystkie dni żywota mego, póki życia (mego), póki żyję; auf — na całe życie.

Le'bens=, *adi.* życia, żywota, żywy, żywotny.

Le'bensabend, *sm.* =(e)s, koniec *m.* żywota, starość *f.*

Le'bensalter, *sn.* =s, *pl.* —, wiek *m.* (życia).

Le'bensart, *sf.* 1) sposób *m.* życia, tryb *m.*, tok *m.*, życia; przyzwyczajenie *n.*; seine — ändern zmienić tryb życia; 2) pożycie *n.*, przyzwoitość *f.* w obcowaniu z ludźmi, polor *m.*; keine — haben nie mieć ogłady, poloru; — haben mieć ogładę obyczajów, mieć polor; ohne — bez ogłady, bez wychowania.

Le'bensaufgabe, *sf. pl.* =n, zadanie *n.*, cel *m.* życia.

Le'bensbahn, *sf.* ob. Lebenslauf.

Le'bensbaum, *sm.* =(e)s, drzewo *n.* życia, żywota, życiodrzew *m.*; żywotnik *m.*, drzewo św. Lucyi.

Le'bensbedingung, *sf. pl.* =en, warunek żywotny, warunek (konieczny) do życia.

Le'bensberuf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powołanie *n.*, profesya *f.*

Le'bensbeschreibung, *sf. pl.* =en, życiorys *m.*, biografia *f.*

Le'bensbild, *sn* =(e)s, *pl.* =er, życiorys *m.*, biografia *f.*

Le'bensblüte, *sf.* kwiat *m.* życia.

Le'bensbühne, *sf.* widownia *f.*, teatr *m.* życia.

Le'bensdauer, *sf.* ciąg *m.* życia; lange — długowieczność *f.*; auf — na całe życie, dożywotni.

Le'benselixir, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, eliksyr *m.* życia, środek cudowny życie przedłużający.

Le'bensende, *sn.* =s, koniec *m.* życia.

Le'benserhaltungstrieb, *sm.* =(e)s, instynkt zachowawczy.

Le'bensfaden, *sm.* =s, nić *f.*, pasmo *n.* życia.

Le'bensfähig, *adi.* zdolny do życia, dojrzały.

Le'bensfreude, *sf.* ukontentowanie *n.*, zadowolenie *n.* z życia; =en, *pl.* przyjemności *pl.*, uciechy *pl.* tego życia.

Le'bensfreudigkeit, *sf.* ob. Lebensmut.

Le'bensfrische, *sf.* świeżość *f.* życia, siła żywotna; odwaga *f.* do życia.

Le'bensfrist, *sf.* czas komu do życia przeznaczony.

Le'bensfroh, *adi.* szczęśliwy, że żyje; wesoły, wesoluchny.

Le'bensfrühling, *sm.* =s, wiosna *f.* życia.

Le'bensführung, *sf.* tryb *m.*, sposób *m.* życia, życie *n.*

Le'bensfülle, *sf.* pełnia *f.* życia, siła żywotna, kwiat *m.* wieku.

Le'bensgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, bieg *m.* życia; rozwój umysłowy w życiu czyjem; wypadki *pl.*, zdarzenia *pl.* w życiu zaszłe.

Le'bensgefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.*, narażenie *n.* życia.

Le'bensgefährlich, *adi.* z niebezpieczeństwem życia połączony, życiu zagrażający.

Le'bensgefährte, **Le'bensgenosse**, *sm.* =n, *pl.* —, towarzysz *m.* życia.

Le'bensgefährtin, **Le'bensgenossin**, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.* życia.

Le'bensgeist, *sm.* =es, duch *m.* życia, duch ożywczy; =er *pl.* duchy żywotne.

Le'bensgenuß, *sm.* =sses, *pl.* =nüsse, rozkosz *f.* życia.

Le'bensgeschichte, *sf. pl.* =n, dzieje *pl.* życia, opis *m.* życia, życiorys *m.*

Le'bensglück, *sn.* =(e)s, szczęście w życiu doznane, szczęście *n.* życia.

Le'bensgroß, *adi.* (w) naturalnej wielkości; *adv.* naturalnie wielko.

Le'bensgröße, *sf.* wielkość naturalna; Figur über — figura większa niż w naturze.

Le'bensgüter, *sn. pl.* dobra doczesne.

Le'benshaltung, *sf.* tryb *m.*, sposób *m.* życia.

Le'benshauch, *sm.* =(e)s, tchnienie żywotne; letzter — ostatnie tchnienie.

Le'bensjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* życia.

Le'bensklugheit, *sf.* roztropność życiowa, doświadczenie światowe.

Le'benskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła żywotna, żywotność *f.*

Le'benskräftig, *adi.* pełny życia, silny, energiczny; nicht mehr — zużyty.

Le'benslang, *adi.* ob. Lebenslänglich.

Le'benslänge, *sf.* długość *f.* życia; auf — na całe życie, dożywotnio.

Le'benslänglich, *adi.* dożywotny, dozgonny; =e Nutznießung dożywocie *n. adv.* dożywotnie, na całe życie, póki życia, aż do śmierci.

Le'benslauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe; 1) bieg *m.* życia, żywota; seinen — beschließen, endigen zakończyć życie, umrzeć; 2) biografia *f.*, życiorys *m.*, życiopis *m.*

Le'benslehre, *sf.* 1) —, *pl.* =n, reguła *f.*, nauka *f.*, zasada *f.* życiowa; 2) biologia *f.*

Le'benslicht, *sn.* =(e)s,

światło *n.* życia, życie *n.*; jmndm das — ausblasen życia kogo pozbawić.

Le'benslust, *sf.* chęć *f.* do życia; rozkosz, jaką życie sprawia; rześkość *f.*

Le'benslustig, *adi.* pragnący żyć, kochający życie; żywy, żwawy, rześki.

Le'bensmagnetismus, *sm.* —, magnetyzm zwierzęcy.

Le'bensmai, *sm.* =(e)s, wiosna *f.* życia.

Le'bensmittel, *sn.* =s, (zwykle tylko) *pl.* —, środek *m.* do utrzymania życia, żywność *f.*; — für eine Festung schaffen dostarczyć wojsku w twierdzy żywności; jmndm die — abschneiden odciąć kogo od żywności.

Le'bensmüde, *adi.* zmęczony, znudzony życiem.

Le'bensnerv, *sm.* =en, nerw *m.* życia, siła żywotna.

Le'bensordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* życia; dyeta *f.*

Le'benspfad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieżka *f.*, droga *f.* życia.

Le'bensregel, *sf. pl.* =n, prawidło *n.* życia, zasada życiowa.

Le'bensreise, *sf.* bieg *m.* życia

Le'bensreiz, *sm.* =es, *pl.* =e, powab *m.* życia.

Le'bensrente, *sf. pl.* =n, renta dożywotna, dożywocie *n.*

Le'benssaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =säfte, sok żywotny.

Le'benssatt, *adi.* syt życia, życiem przesycony.

Le'bensstellung, *sf. pl.* =en, stanowisko *n.* (społeczne).

Le'bensstrafe, *sf.* kara *f.* śmierci.

Le'bensstufe, *sf. pl.* =n, okres *m.* w życiu; auf verschiedener — w rozmaitym wieku.

Le'benstrieb, *sm.* =(e)s, instynkt zachowawczy.

Le'bensüberdruß, *sm.* =sses, sprzykrzenie *n.* sobie życia, obmierzenie *n.* życia.

Le'bensüberdrüssig, *adi.* ten, komu życie obmierzło; syt życia, przesycony życiem.

Le'bensunterhalt, *sm.* =(e)s, wyżywienie *n.*, utrzymanie *n.* (życia); seinen — (albo sich den —) verdienen zarabiać na życie.

Le'bensverhältnisse, *sn. pl.* stosunki *pl.* życia, życiowe.

Le'bensverlängerungskunst, *sf.* sztuka *f.* przedłużania życia, makrobiotyka *f.*

Le'bensverrichtungen, *sf. pl.* funkcye życiowe.

Le'bensversicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* na życie, na wypadek śmierci.

Le'bensvoll, *adi.* pełen życia.

Le'benswahr, *adi.* prawdziwy, gdyby żyjący.

Le'benswandel, *sm.* =s, sposób *m.* życia, postępowanie *n.* w życiu, życie *n.*; ein sittlicher — życie cnotliwe.

Le'bensweise, *sf.* sposób *m.*, tryb *m* życia.

Le'bensweisheit, *sf. pl.* =en, mądrość *f.*, filozofia *f.* życia.

Le'benswerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło *n.*, zadanie *n.* życia.

Le'benszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* życia.

Le'benszeit, *sf.* czas *m.* (do) życia.

Le'bensziel, *sn.* =(e)s, kres *m.* życia; (*pl.* =e) cel *m.* życia.

Le'benszweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.* życia.

Le'ber, *sf. pl.* =n, wątroba *f.*; eine hitzige, durstige — haben lubić wiele pić; eine weiße — haben być złośnikiem, łatwo się unosić; eine schwarze — haben mieć nieczyste sumienie; frei (albo frisch) von der — wegreden mówić otwarcie, bez ogródki.

Le'ber=, *adi.* wątrobiany, wątrobowy, od wątroby.

Le'berader, *sf. pl.* =n, żyła wątrobowa.

Le'berbalsam, *sm.* =s, zeniszek *m.* (roślina).

Le'berblasengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, przewód pęcherzowątrobowy.

Le'berblümchen, *sn.* =s, *pl.* —, trojanek *m.*, trojczak *m.*, wilcza stopa, podlaszczka *f.*, przylaszczka *f.*, ziele zębne.

Le'berblume, *sf. pl.* =n, dziewięciornik *m.*, bluszczopierz *m.* (roślina).

Le'berbraun, *adi.* wątrobianego koloru, wątrobiany.

Le'berdistel, *sf. pl.* =n, łoczyga dzika.

Le'berentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* wątroby.

Le'bererz, *sn.* =es, *pl.* =e, niedokwas *m.* miedzi czerwonej, wątrobnica *f.*

Le'berfarben, Le'berfarbig, *adi.* ob. Leberbraun.

Le'berfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, wątroba morska, wątrobnik *m.* (ryba).

Le'berfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, plama wątrobna, piega *f.*

Le'berfleckig, *adi.* mający plamy wątrobne, piegowaty.

Le'berfluß, *sm.* =sses, tok wątrobowy (medycyna).

Le'berfuchs, *sm.* =ses, *pl.* =füchse, jasnogniady koń.

Le'bergang, *sm.* =(e)s, przechód wątrobny (anatomia).

Le'berklee, *sm.* =s, zawilec *m.* trojanek, zawilec przelaszczka (roślina).

Le'berklette, *sf. pl.* =n, wątrobnik *m.*, rzep *m.* (roślina).

Le'berkrank, *adi.* chory na wątrobę.

Le'berkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* wątroby, choroba wątrobiana.

Le'berkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, wątrobnik *m.*, wątrobne ziele.

Le'berleiden, *sn.* ob. Leberkrankheit.

Le'berleidend, *adi.* zobacz Leberkrank.

Le'bermittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na wątrobę.

Le'bermoos, *sn.* =ses, *pl.* =se, meszek *m.*, glewik *m.*, plechomchy *pl*

Le'berreim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rym częstochowski.

Le'berschlagader, *sf.* ob. Leberader.

Le'berschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, ozorek wątrobowy (roślina).

Le'berstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wątrobnik *m.*, wątrobny kamień.

Le'bersucht, *sf.* ob. Leberkrankheit.

Le'bertran, *sm.* =(e)s, tran *m.*, olej sztokfiszowy.

Le'berverhärtung, *sf. pl.* =en, zatwardzenie *n.* wątroby, zwątrobienie *n.*

Le'berverstopfung, *sf. pl.* =en, zatkanie *n.* wątroby.

Le'berwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, motylica *f.*

Le'berwurst, *sf. pl.* =würste, kiszka wątrobiana.

Le'bewesen, *sn.* =s, *pl.* —, istota żyjąca, stworzenie żyjące; żyjątko *n.*

Lebewo'hl, *sn.* =s, pożegnanie *n.*; jmndm — sagen (po)żegnać kogo, (po)żegnać się z kim; jmndm das letzte —, auf ewig — sagen pożegnać się z kim na zawsze.

Le'bhaft, I. *adi.* żywy, ożywiony, żwawy; hoży, rześki, rzeźwy, czerstwy; ein =es Kind żywe dziecko; =e Augen żywe oczy; =e Farben żywe, jaskrawe kolory; =er Verstand żywy, bystry rozum; =er Verkehr ożywiony ruch; =e Rührung mocne wzruszenie; =er Stil żywy, ożywiony styl; II. *adv.* żywo, żwawo; hożo; sich etw. — vorstellen żywo sobie co przedstawić; — werden ożywić się, zapalić się, rozruchać się; etw. — empfinden żywo, mocno co (od)czuć.

Le'bhaftigkeit, *sf.* żywość *f.*, ożywienie *n.*, żwawość *f.*, hożość *f.*, czerstwość *f.*, ruchliwość *f.*

Le'bkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, piernik *m.*

Le'bkuchenbäcker, **Le'bküchler**, *sm.* =s, *pl.* —, piernikarz *m.*

Le'blos, *adi.* nieżywy, nieżyjący, martwy, nieobdarzony życiem; bezduszny, nieczuły; =se Augen oczy zgasłe, bez wyrazu; *adv.* bez życia, bez ducha, martwo.

Le'blosigkeit, *sf.* brak *m.* życia, martwość *f.*, nieżywość *f.*, martwota *f.*

Le'btage, *sm. pl.* dnie *pl* życia, czas *m.* życia; meine — dnie mojego życia, w mojem życiu.

Le'bzeiten, *sf. pl.* czas *m.* życia; bei — meines Vaters za życia ojca mego, jak długo ojciec mój żył.

Le'chzen, *vn.* (haben) być wyschniętym, mieć wielkie pragnienie, być spragnionym; nach etw. — pragnąć, łaknąć czego.

Leck, I. *adi.* dziurawy, pęknięty, rozeschnięty, ciekący; ein =es Faß beczka rozeschnięta; ein =es Schiff statek wodę przepuszczający; *adv.* — sein mieć dziurę; — werden dostać dziurę, rozeschnąć się; II. *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szpara *f.*, otwór *m.* wskutek pęknięcia lub rozstąpienia się, dziura *f.* (szczególnie w okręcie).

Lecka'ge, (wym.: lekaż), *sf. pl.* =n, wyciekanie *n.*, cieczenie *n.*, wyciek *m.*, płyn wyciekły (z beczki); außerordentliche — nadzwyczajny wyciek.

Le'cken, I. *vn.* (haben) cieknąć, ciec, przeciekać, wyciekać, kapać, sączyć się; wykipieć; das Dach leckt deszcz przecieka przez dach, leje się dachem; das Talglicht leckt łojowa świeca ciecze, topi się; II. *va.* (haben) lizać, oblizywać; den Teller — oblizywać talerz; die Finger nach etw. — palce sobie oblizywać na co, wielce czego pragnąć; (obraz.) ein geleckes Frauenzimmer kobieta wymuskana i wylizana; ein gelecktes Gemälde wymuskane, wylizane malowidło; wider den Stachel — przeciw ościenowi wierzgać; III. sich —, *vr.* lizać się, cmokać się, całować się.

Le'cker, *adi.* łakomy, łakotliwy, łakotny; ein =er Bissen smakowity, wykwintny kąsek; — sein łakomić się.

Le'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ozór *m.* jelenia (łowiectwo); 2) hultaj *m.*, frant *m.*

Le'ckerbissen, *sm.* =s, *pl.* —, smaczny kąsek, przysmaczek *m.*, łakotka *f.*, łakoć *f.*

Leckerei', *sf. pl.* =en, 1) łakotliwość *f.*; 2) łakotka *f.*, przysmaczek *m.*

Le'ckerhaft, *adi.* łakotliwy, łakotny, łakocie lubiący.

Le'ckerhaftigkeit, *sf.* łakotliwość *f.*

Le'ckermaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler i *dim.* **Le'ckermäulchen**, *sn.* =s, *pl.* —, delikatna gąbka, gębusia lubiąca łakotki, delikacik *m.*, łakotniś *m.*, smakosz *m.*

Le'ckerzahn, *sm.* =(e)s, łakotniś *m.*; sich den — ausreißen przestać jadać łakotki.

Le'ckverlust, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kalo *n.*, ubytek *m.* wskutek wycieku.

Le'ckwein, *sm.* =(e)s, ukapki *pl.* (pod beczką) wina.

Le'der, *sn.* =s, *pl.* —, skóra *f.* (wyprawna); — bereiten, verarbeiten skórę wyprawiać; (obraz.) vom — ziehen pałasza, szpady dobyć z pochwy, szablę (z pochwy) wyciągnąć; jmndm das — gerben skórę komu (wy)garbować, (wy)trzepać; jmndm aufs — knien przykląc na czyjej skórze, wpędzić kogo w rozpaczliwe położenie; aus fremdem — ist gut Riemen schneiden z obcej skóry łacno rznąć rzemienie, łatwo szafować z cudzej kieszeni.

Le'der=, *adi.* skórzany, ze skóry, skórny.

Le'derarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* ze skóry, skórzany.

Le'derarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, skórnik *m.*

Le'derartig, *adi.* skórowaty, do skóry podobny.

Le'derband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bände, oprawa *f.* w skórę, skórzana; rzemień *m.*

Le'derbereiter, *sm.* =s, *pl.* —, wyprawiacz *m.* skór, garbarz *m.*

Le'derbereitung, *sf.* wyprawa *f.* skór.

Le'derbraun, *adi.* szary jak skóra.

Le'derdrucker, *sm.* =s, *pl.* —, drukarz *m.* skór, ten co figury na skórach wyciska.

Le'dereinband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, oprawa *f.* w skórę, oprawa skórzana.

Le'derfarbe, *sf.* skórzany kolor; farba *f.* do farbowania skór.

Le'derflechte, *sf. pl.* =n, skórnica jadalna (roślina).

Le'dergeschäft, *sn.* =(e)s, *pl.*

=e, sklep skórzany, sklep *m.* ze skórami.

Le'dergrube, *sf. pl.* =en, dół *m.*, jama *f.*, w której skóry zawapnione leżą.

Le'derhandel, *sm.* =s, handel *m.* skór, skórami, handel skórzany.

Le'derhändler, *sm.* =s, *pl.* =—, handlarz *m.* skór.

Le'derhandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.* skór, skórzany.

Le'derhandschuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawiczka skórzana, skórkowa.

Le'derhart, *adi.* twardy jak skóra, jak podeszew.

Le'derhaut, *sf. pl.* =häute, skórówka *f.*

Le'derkalk, *sm.* =(e)s, wapno *n.* do wyprawiania skór.

Le'dern, *adi.* skórzany, skórkowy; =e Handschuhe rękawiczki skórkowe; (obraz.) =er Mensch człowiek nudny, prozaiczny; =er Stil styl rozwlekły, nudny, ociężały.

Le'dern, *va.* (haben) skórą wykładać, wylepiać, obijać; jmndn — skórę komu wytrzepać.

Le'derpalme, *sf. pl.* =n, sowicha *f.*

Le'derriemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas skórzany, rzemień *m.*

Le'derschildkröte, *sf. pl.* =n, żółwiak *m.* (zwierzę).

Le'derschlauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläuche, wąż skórzany.

Le'derwaren, *sf. pl.* towary *pl.*, wyroby *pl.* ze skóry, skórzane.

Le'derweich, *adi.* miękki jak skórka; jmndn — schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko.

Le'derwerk, **Le'derzeug**, *sn.* =(e)s, wyroby skórzane, sprzęty rzemienne.

Le'derzucker, *sm.* =s, ślazowe ciasto.

Le'dig, *adi.* i *adv.* 1) wolny; aller Pflichten — wolny od wszelkich obowiązków; (los und) — sein być zupełnie wolny, zwolniony; (los und) — sprechen uznać zupełnie niewinnym; 2) = unbesetzt, erledigt; ein =es Amt, eine =e Stelle opróżniony urząd, próżna, wakująca posada; 3) próżny, nieużywany; =er Wagen próżny wóz; =es Pferd koń bez jeźdźca; das Haus steht — dom jest niezamieszkany; der Acker liegt — rola leży odłogiem; 4) wolny, wolnego stanu, bezżenny, nieżonaty, niezamężna; =er Stand stan wolny, bezżeństwo *n.*, niezamężność *f.*; — bleiben nie ożenić się, nie wyjść zamąż; 5) = lediglich; es ist — deine Schuld twoja w tem tylko wina.

Le'digen, *va.* (haben) obacz Entledigen.

Le'digkeit, *sf.* 1) opróżnienie *n.*; 2) stan wolny; = lediger Stand.

Le'diglich, *adv.* jedynie, tylko, samo.

Lee, *sf.* strona zwrócona do wiatru (marynarka).

Leer, I. *adi.* próżny; =e Flasche próżna flaszka; =er Raum próżnia *f.*; =er Stuhl, Platz niezajęte, wolne krzesło, miejsce; — machen opróżnić; — werden opróżnić się, wypróżnieć; =e Wohnung próżne, niezamieszkałe mieszkanie; ein =es Blatt Papier niezapisana, czysta karta papieru; eine Seite — lassen zostawić próżną stronę, nie zapisać strony; =es Stroh próżna, wymłócona słoma; =es Stroh dreschen gadać rzeczy oklepane, gadać bez sensu i bez skutku; =es Amt urząd opróżniony; =er Kopf próżna, pusta głowa; =e Worte próżne, czcze słowa, słowa bez wartości, bez znaczenia; =e Besuche wizyty ceremonialne; mit =en Händen abziehen odejść z próżnemi rękami z niczem; mit =em Magen na czczo; II. *adv.* próżno; — ausgehen nie otrzymać nic, zostać pominiętym; es wird hiebei nicht — ausgehen, ablaufen będzie na tem mały zysk, zarobek (w handlu); (poufale) nieobejdzie się tu bez kijów.

Lee'rbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, modrzew *m.*

Lee're, *sf.* próżne miejsce, próżnia *f.* (także przenośnie), pustki *pl.*, pustkowie *pl.*; czczość *f.*

Lee'ren, *va.* (haben) wypróżniać, wypróżnić, opróżnić; bis auf den Grund — wychylać, wychylić; sich —, *vr.* (haben) wypróżnić się.

Lee'rgewicht, *sn.* =(e)s, tara *f.*

Lee'rheit, *sf.* próżność *f.*, czczość *f.*

Lee'rkilometer, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, kilometr nieużyteczny (kolejn.).

Lee'rlauf, *sm.* =(e)s, bieg *m.* luzem (mechanika).

Lee'segel, *sn.* =s, *pl.* —, żagiel *m.* zwrócony do wiatru.

Leeseite, *sf.* ob. Lee.

Lee'rstehend, *adi.* =e Wohnung mieszkanie niezamieszkałe, niewynajęte.

Lee'wärts, *adv.* ku wiatrowi.

Le'fze, *sf. pl.* =n, warga *f.*

Le'fzentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wargowiec *m.*

Leg, *adi.* mały, nizki; jmndn — halten nizko kogo cenić.

Lega'l, *adi.* legalny, prawny; *adv.* legalnie, prawnie.

Legalisie'ren, *va.* (haben) legalizować, uprawniać, nadać moc prawną, uwierzytelniać.

Legalisatio'n, (wym.: -cion), **Lagalisie'rung**, *sf. pl.* =en, legalizowanie *n.*, uprawnianie *n.*, uwierzytelnienie *n.*

Legalitä't, *sf.* legalność *f.*, prawność *f.*

Lega't, I. *sn.* =(e)s, *pl.* =e, legat *m.*, zapis *m.* (testamentowy); II. *sm.* =en, *pl.* =en, legat *m.*, poseł *m.*; päpstlicher — poseł papieski.

Lega'tar, *sm.* =s, *pl.* =e, legataryusz *m.*, zapisobierca *m.*

Legatio'n, (wym. -cion) legacya *f.*, poselstwo *n.*

Legatio'nsrat, (wym. -cions-), *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca *m.* poselstwa, radca legacyjny.

Le'gehenne, *sf. pl.* =n, **Le'gehuhn**, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kura jaja nosząca, kokosz *f.*

Le'gen, I. *va.* (haben) 1) kłaść, położyć; ein Kind schlafen, zu Bett — ułożyć dziecko do snu, położyć do łożka; Schienen — kłaść szyny; Eier — nieść jaja; Erbsen, Bohnen — sadzić groch, fasolę; ein Pferd — wałaszyć konia; jmndm Schlingen — zastawić na kogo

łapkę, sidła, podejść kogo; jmndm Karten — wykładać komu karty, wróżyć komu z kart; das Land — stracić ziemię, ląd z oczu (marynarka); ich werde ihm schon das Handwerk — zabronię ja jemu rzemiosła, przeszkodzę mu w jego zamiarach; bereit, fertig — trzymać, mieć w pogotowiu, przygotować co; zurecht— uporządkować; lahm, matt— ubezwładnić; jmndm etw. nahe— wytłómaczyć co komu, dać komu do zrozumienia; 2) w połączeniu z przyimkami: an die Luft — położyć, wystawić na powietrze; einen Hund an die Kette — psa uwiązać na łańcuchu; an den Tag — obwieścić, wykazać, okazać co widocznie, wynurzyć; Hand an etw. — jąć się czego, rozpocząć co; die letzte Hand an ein Werk — zająć się ostatecznem wykończeniem dzieła; Hand an jmndn — targnąć się na kogo; Hand an sich selbst — targnąć się na własne życie, popełnić samobójstwo; die Hände in den Schoß — opuścić ręce; Holz an das Feuer — dołożyć drwa do ogniska; etw. auf den Tisch — położyć co na stole, na stół; Geld auf Zinsen — umieścić, ulokować pieniądze na procent; ich lege großes Gewicht albo großen Wert darauf przykładam do tego wielką wagę, bardzo mi na tem zależy; Nachdruck, den Ton auf etw. — położyć na czem nacisk; eine Steuer auf etw. — nałożyć na co podatek; seine Worte auf die Wagschale — ważyć, rozważać każde swoje słowo; jmndm Worte auf die Zunge — podpowiedzieć co komu; jmndm etw. zur Last — obwiniać kogo o co; aus der Hand — wydać z ręki, odłożyć; auseinander— rozłożyć; wyjaśnić; analizować; beiseite— odłożyć (na bok); Geld in die Bank — złożyć pieniądze w banku; jmndm Hindernisse in den Weg — przeszkadzać komu; ein Haus in Asche — obrócić dom w perzynę, w popiół, spalić dom; jmndm Worte in den Mund — kłaść komu słowa w usta, głosić o kim, jakoby mówił pewne słowa; etw. von sich — złożyć co ze siebie; das Schiff albo mit dem Schiffe vom Ufer ab— odbić z okrętem od brzegu; jmndm den Kopf vor die Füße — ściąć komu głowę; ein Schloß vor die Tür — kłódkę zawiesić u drzwi, zamknąć drzwi na kłódkę; er hat nicht, wohin er sein Haupt lege nie ma gdzie ułożyć głowy do spoczynku; den Grund, den Grundstein zu etw. — założyć fundament do czego, dać czemu początek, założyć kamień węgielny pod co; II. sich —, *vr.* (haben) 1) kłaść się, położyć się, ułożyć się; sich zu Bette albo schlafen — położyć się do łóżka, położyć się spać; sich auf die Bärenhaut, auf die faule Seite, auf den Rücken — leniuchować, oddać się lenistwu; sich ins Mittel albo dazwischen, darein — pośredniczyć w czem, wdać się w co; sich vor eine Festung — rozłożyć się przed fortecą; sich vor Anker — okręt postawić na kotwicy, zarzucić kotwicę; 2) ustawać, ustać, zwolnieć, ułagodzić się, uśmierzyć się; der Wind hat sich gelegt wiatr ustał; der Schmerz legt sich ból ustaje; sein Zorn hat sich gelegt gniew jego ustał; 3) sich auf etw. — oddać się, oddawać się czemu, przykładać się do czego, trudnić się czem, bawić się czem; sich aufs Trinken — oddawać się pijaństwu, kieliszka pilnować; sich aufs Bitten — udać się w prośby.

Legenda'risch, *adj.* ob. Legendenhaft.

Lege'nde, *sf. pl.* =n, 1) legenda *f.*, podanie *n.* o świętym; 2) napis *m.*; objaśnienie *n.* do planu, do rysunku.

Lege'ndenhaft, *adj.* legendarny, legendowy.

Le'gezeit, *sf.* czas, w którym ptaki jaja znoszą.

Le'ghenne, *sf. pl.* =n, kura nośna, kokosz *f.*

Legie'ren, *va.* (haben) 1) łączyć, mieszać z sobą dwa lub więcej kruszców; 2) zapisywać, zapisać, uczynić zapis (prawn.).

Legie'rung, *sf. pl.* =en, stop *m.*, aliaż *m.*, spływ *m.*, przymieszka *f.* (chemia i metalurgia).

Legio'n, *sf. pl.* =en, legion *m.*, legia *f.*

Legio'nssoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, **Legiona'r,** *sm.* =s, *pl.* =e, legionista *m.*, żołnierz służący w legii.

Legislati'v, *adj.* prawodawczy.

Legislati've, *sf. pl.* =n, władza prawodawcza.

Legislatu'r, *sf. pl.* =en, prawodawstwo *n.*

Legiti'm, *adj.* prawy, prawowity.

Legitimatio'n, (wym.: -cion), *sf. pl.* =en, legitymacya *f.*, wykazanie *n.*; uprawnienie *n.*, uwierzytelnienie *n.*, poświadczenie *n.*

Legitimie'ren, *va.* i sich —, *vr.* (haben) legitymować, uprawniać, (wy)legitymować się, wykazać się, wywodzić się, wywieść się; dowodzić swoich praw.

Legitimi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, legitymista *m.*, uznający prawość władzy, panowania.

Le'hde, *sf. pl.* =n, pustkowie *n.*, grunt pusty, nieuprawny, odłóg *m.*

Le'hen i Lehn, *sn.* =s, *pl.* —, lenno *n.*, dobro w lenność dane; zum — gehörig lenny; zu — geben dać w lenno; das — verwirken stracić, postradać lenno; freie — dobra alodyalne.

Le'henbar, *adj.* ob. Lehnbar.

Lehm, *sm.* =(e)s, glina *f.*

Le'hm=, *adj.* gliniany, gliniasty, z gliny.

Le'hmbau, *sm.* =(e)s, budowla *f.* z gliny.

Le'hmgrube, *sf. pl.* =n, dół *m.*, w którym glinę kopią, glinki *pl.*

Le'hmguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, **Le'hmform,** *sf. pl.*

=en, odlew *m.* w glinie zrobiony.

Le'hmhütte, *sf. pl.* =n, lepianka *f.* (z gliny), kleć *f.*, kletka *f.*

Le'hmig, Le'hmicht, *adi.* gliniany, gliniasty, glinny.

Le'hmpatzen, *sm.* =s, *pl.* —, cegła jeszcze niewypalona; surówka podolska, glinoplastr *m.*

Le'hmpropf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zalepa *f.*

Le'hmstein, *sm.* ob. Lehmpatzen.

Le'hmwand, *sf. pl.* =wände, ściana gliną wylepiona.

Lehn, *sn.* ob. Lehen.

Le'hnbar, *adi.* lenniczy.

Le'hnbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, patent *m.* na lenno.

Le'hndienst, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, służba *f.*, posługa lennicza.

Le'hne, *sf. pl.* =n, 1) pochyłość *f.*; 2) poręcz *f.*; wspora *f.* przy schodach, podręcze *n.*

Le'hneid, *sm.* =e(s), *pl.* =e, przysięga lennicza.

Le'hnen, *vn.* (haben) 1) opierać się o co, być o co opartym; er lehnte an der Wand stał oparty o ścianę; die Säule lehnt słup chyli się, stoi pochyło; 2) das Gut lehnt dem Fürsten dobro zależy jako lenno od księcia; II. *va.* (haben) 1) oprzeć; den Kopf aus dem Fenster — wychylić głowę przez okno; etw. an die Mauer — oprzeć co o mur; 2) pożyczyć; 3) nadać w lenno; III. sich —, *vr.* (haben) opierać się, oprzeć się; przytykać do czego; sich an die Wand — oprzeć się o ścianę; das Heer lehnte sich an einen Wald wojsko opierało się o las.

Le'hnfrei, *adi.* alodyalny; =es Gut dobro alodyalne.

Le'hngebühr, *sf. pl.* =en, **Le'hngeld,** *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata lennicza, danina hołdownicza.

Le'hngericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd lenny.

Le'hngut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobro lenne, lenno *n.*

Le'hnrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo lenne.

Le'hnschaft, *sf. pl.* =en, powinność lennicza, hołdownicza.

Le'hnseid, *sm.* ob. Lehneid.

Le'hnsessel, *sm.* =s, *pl.* —, krzesło *n.* z poręczami, karło *n.*

Le'hnsfähig, *adi.* zdolny do posiadania lenna.

Le'hnsfolge, *sf.* następstwo lenne.

Le'hnsfrei, *adi.* ob. Lehnfrei.

Le'hnsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, lennodawca *m.*, nadawca *m.* lenna.

Le'hnsherrschaft, *sf.* zwierzchność lenna, lennodawstwo *n.*

Le'hnsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, lennik *m.*, hołdownik *m.*, wasal *m.*

Le'hnspflicht, *sf. pl.* =en, powinność lennicza, hołdownicza. [brief.

Le'hnsschein, *sm.* ob. Lehn=

Le'hnsträger, *sm.* =s, *pl.* —, lennik *m.*

Le'hnstreue, *sf.* wierność lennicza.

Le'hnstuhl, *sm.* ob. Lehnsessel.

Le'hnwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz wzięty z obcego języka, słowo zapożyczone z obcego języka.

Le'hnzins, *sm.* =es, *pl.* =zinse, czynsz lenniczy, opłata lenna.

Le'hramt, *sn.* =(e)s, urząd nauczycielski, nauczycielstwo *n.*; öffentliches — urząd nauczyciela zakładu publicznego.

Le'hranstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.*, instytut *m.* naukowy, szkoła *f.*

Le'hrart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* uczenia, nauczania.

Le'hrbar, *adi.* nauczalny; das ist nicht — tego nauczyć nie można.

Le'hrbegier(de), *sf.* pragnienie *n.*, chęć *f.* nauczania.

Le'hrbegriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, system *m.*, układ *m.* jakiej nauki, doktryna *f.*

Le'hrbraten, *sm.* =s, *pl.* —, poczestne *n.*, które daje wyzwalający się chłopak.

Le'hrbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) świadectwo *n.* odbytego terminu; 2) list pouczający.

Le'hrbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka do nauki, podręcznik *m.*

Le'hrbursche, *sm.* =n, *pl.* — i =n, uczeń *m.*, chłopak *m.* na nauce, terminator *m.*

Le'hrdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta dydaktyczny.

Le'hre, *sf. pl.* =n, 1) nauka *f.*, instrukcya *f.*, lekcya *f.*; przepis *m.*; rada *f.*, przestroga *f.*; dogmat *m.*, maksyma *f.*, doktryna *f.*; teorya *f.*; jmndm gute =n geben dawać komu dobre nauki, rady; das soll mir eine gute — sein będzie to dla mnie nauką, nauczką; das kann dir, das laß dir zur — dienen niech ci to służy za naukę, za przestrogę; christliche — nauka Chrystusa, katechizm; irrige — fałszywa nauka; 2) = Lehrzeit, czas *m.* nauki, termin *m.*; einen Knaben in die — geben, tun, bringen oddać chłopca do terminu, na naukę do rzemiosła, do handlu; bei einem Meister in der — sein być u majstra w terminie, na nauce; in die — treten, bei jmndm in die — kommen wstąpić u kogo do terminu; aus der — kommen skończyć naukę, wyterminować; 2) prawidło *n.*, modła *f.*, podoba *f.* (budownictwo).

Le'hreifer, *sm.* =s, zapał nauczycielski, gorliwość nauczycielska.

Le'hren, *va.* (haben) uczyć, nauczać; öffentlich — nauczać publicznie; Sprachen — uczyć języków; jmndn albo jmndm etw. — uczyć kogo czego; ein Kind lesen und schreiben — uczyć dziecko czytać i pisać; die Erfahrung lehrt uns, daß . . . doświadczenie nas uczy, poucza, że . . .; die Zeit, die Folge wird es — z czasem zobaczymy, w następstwie to się okaże, kto dożyje zobaczy; lehrend, *ppr.* i *adi.* uczący; =e Dichtung poezya pouczająca, dydaktyczna; gelehrt *pp.* i *adi.* uczony, pouczony, nauczony.

Le'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.*; mistrz *m.*; pedagog *m.*; akademischer — profesor uniwersytetu; — der Musik nauczyciel muzyki.

Le'hrerbildungsanstalt, *sf. pl.* -en, seminaryum nauczycielskie męskie.

Le'hrerin, *sf. pl.* -innen, nauczycielka *f.*

Le'hrerinnenbildungsanstalt, *sf.*, *pl.* -en seminaryum nauczycielskie żeńskie.

Le'hrerseminar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, seminaryum nauczycielskie.

Le'hrfach, *sn.* -(e)s, 1) zawód nauczycielski; 2) *pl.* -fächer, przedmiot, którego ktoś uczy.

Le'hrfähig, *adi.* zdolny do nauczania, zdatny na nauczyciela.

Le'hrfreiheit, *sf.* wolność *f.* nauczania.

Le'hrgang, *sm.* -(e)s, bieg *m.* nauk, porządek *m.* w nauczaniu, w wykładzie jakiej nauki.

Le'hrgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, system *m.* jakiej nauki.

Le'hrgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poemat dydaktyczny, naukowy.

Le'hrgegenstand, *sm.* -(e)s, *pl.* -stände, przedmiot naukowy.

Le'hrgehilfe, (-gehülfe), *sm.* -n, *pl.* -n, nauczyciel pomocniczy; adjunkt *m.*, asystent *m.*

Le'hrgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.* za naukę; — bezahlen dać frycówkę, frycowe zapłacić, dla niewiadomości szkodę ponieść, beknąć.

Le'hrgesperre, Lehrgebinde, *sn.* -s, *pl.* —, krokiew zakładowa (budown.).

Le'hrhaft, *adi.* pouczający.

Le'hrherr, *sm.* -n, *pl.* -en, majster *m.*; pryncypał *m.*

Le'hrjahre, *sn. pl.* lata *pl.* nauki; seine — ausdienen, beendigen skończyć naukę, wyterminować.

Le'hrjunge, *sm.* ob. Lehrbursche.

Le'hrjünger, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.*

Le'hrkontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, umowa *f.* ucznia (terminatora) z majstrem, z pryncypałem.

Le'hrkörper, *sm.* -s, grono nauczycielskie.

Le'hrkraft, *sf. pl.* -kräfte, (siła nauczycielska) nauczyciel, nauczycielka; ausgezeichnete -kräfte znakomici nauczyciele.

Le'hrkunst, *sf.* sztuka *f.* nauczania, dydaktyka *f.*

Le'hrling, *sm.* -s, *pl.* -e, uczeń *m.*, chłopak *m.* na nauce, terminator *m.*; nowicyusz *m.*

Le'hrlingsschaft, *sf.* uczennictwo *n.*, terminowanie *n.*

Le'hrlingszeit, *sf.* czas *m.* nauki, terminowania.

Le'hrmeinung, *sf. pl.* -en, zdanie *n.*, przekonanie *n.* naukowe.

Le'hrmeister, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.*; majster *m.*

Le'hrmeisterin, *sf. pl.* -innen, mistrzyni *f.*

Le'hrmeisterlich, *adi.* nauczycielski, pedantyczny; *adv.* po nauczycielsku, pedantycznie.

Le'hrmethode, *sf. pl.* -n, metoda *f.*, sposób *m.* nauczania, uczenia.

Leh'rpersonal, *sn.* -(e)s, ob. Lehrkörper.

Le'hrplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, plan *m.*, porządek *m.* nauk(i).

Le'hrpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dogmat *m.*, aksyomat *m.*, zasada główna nauki.

Le'hrreich, *adi.* pouczający.

Le'hrsaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -säle, sala wykładowa.

Le'hrsatz, *sm.* -es, *pl.* -sätze, twierdzenie naukowe, prawidło *n.*, zasada *f.*, dogmat *m.* jakiej nauki.

Le'hrspruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprüche, zdanie uczone, sentencya *f.*, aforyzm *m.*, przypowieść *f.*

Le'hrstand, *sm.* -(e)s, stan nauczycielski.

Le'hrstelle, *sf. pl.* -n, posada nauczycielska; katedra *f.*

Le'hrstoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materya *f.* do nauczania, przedmiot *m.* nauki.

Le'hrstube, *sf. pl.* -n, izba szkolna.

Leh'rstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, katedra *f.*, krzesło profesorskie; einen — errichten ustanowić katedrę.

Le'hrstunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.*, godzina *f.* nauki.

Le'hrton, *sm.* -(e)s, ton nauczycielski.

Le'hrvertrag, *sm.* obacz Lehrkontrakt.

Le'hrweise, *sf. pl.* -n, sposób *m.* nauczania, uczenia.

Le'hrwidrig, *adi.* przeciwny jakiejś nauce.

Le'hrzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* nauki, terminowania, termin *m.*

Le'hrzeugnis, *sn.* obacz Lehrbrief.

Le'hrzwang, *sm.* -(e)s, nauka obowiązkowa.

Leib, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, 1) ciało *n.*; — und Seele ciało i dusza; mit — und Seele z całej duszy, całem sercem; jmndm mit — und Seele ergeben sein być komu oddanym (z) duszą i (z) ciałem; seinem -e gutes (albo etw. zu gute) tun, seinen — (albo seines -es) pflegen dogadzać ciału, robić sobie wygódki; er weiß seinem -e (albo seines -es) keinen Rat nie może żadną miarą dać sobie rady; der — unseres Herrn ciało Pańskie, Chrystusowe, ciało Boże; 2) pas *m.*, poły *pl.*, stan *m.*, tułów *m.*, kibić *f.*; jmndn um den — (mitten um den —) fassen chwycić kogo w pół; schlank von -e mający smukłą kibić; das Kleid ist im -e zu weit suknia jest za szeroka w stanie; 3) ciało, cielistość *f.*, mięsistość *f.*, tusza *f.*; gut bei -e sein być dobrej tuszy; vom -e fallen spadać z ciała, chudnieć; wieder zu -e kommen nabierać ciała; 4) kaftanik *m.*, stanik *m.*; 5) z przyimkami; am -e strafen ukarać cieleśnie; kein Hemd (albo nichts) auf dem -e haben nie mieć koszuli na grzbiecie; jmndm auf den — rücken ostro nacierać na kogo, dojeżdżać, dokuczać komu, przyprzeć kogo, w cia-

sny kąt kogo zaprzeć; einer Sache gerade auf den — gehen wziąć się rezolutnie do rzeczy; die Rolle ist dem Schauspieler N. auf den — geschrieben rola jest umyślnie dla aktora N. napisana; bei lebendigem =e żywcem; bei =esleben za życia; tu das bei =e (także beileibe) nicht broń, zachowaj Boże, byś to uczynił; Herz im =e haben mieć serce, odwagę; Ehre im =e haben mieć honor; das Herz lacht ihm im =e cieszy się z całego serca, jest bardzo szczęśliwy; — und Leben für jmndn lassen życie oddać za kogo; sich jmndn vom =e schaffen pozbyć się kogo; sich jmndn vom =e halten trzymać kogo z daleka, nie poufalić się z kim; bleib mir damit vom =e! daj mi z tem pokój! nie mów mi o tem!; drei Schritt vom =e! z daleka odemnie! nie przystępuj do mnie; jmndm zu =e gehen, zu =e wollen za skórę komu wleźć, dojmować komu, napastować kogo, począć z kim sprawę; 6) życie *n.*; — und Gut verlieren stracić życie i mienie; — und Leben (ciało i) życie; bei — und Leben pod grozą śmierci; jmndn auf — und Leben anklagen gardłową sprawę wytoczyć przeciw komu; sich auf — und Leben schlagen bić się na zabój, do upadłego; 7) brzuch *m.*, żywot *m.*; nichts im =e haben nie mieć nic w żołądku; Grimmen im =e haben mieć boleści w brzuchu; harter, offener — twardy, wolny stolec; gesegneten =es sein być w ciąży, w stanie błogosławionym; einen dicken — haben mieć duży brzuch, być w ciąży.

Leib=, *adi.* cielesny; osobny, przyboczny, wyłączny, ulubiony.

Lei'barzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz przyboczny.

Lei'bbinde, *sf. pl.* =n, pas *m.*, przepaska *f.* przez ciało, przez brzuch.

Lei'bbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka ulubiona.

Lei'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od. Leib, ciałko *n.*; kaftanik *f.*, stanik *m.*, oplecek *m.*

Lei'bchirurgus, *sm.* —, chirurg przyboczny.

Lei'bdiener, *sm.* =s, *pl.* —, służący wyłącznie komu usługujący.

Lei'bdienst, *sm.* obacz Leibfrone.

Lei'beigen, *adi.* poddany, osobowłasny, przywiązany do ziemi, przypisany do gleby.

Lei'beigene(r), *sm.* =nen, *pl.* =en, (chłop) poddany *m.*, niewolnik *m.*

Lei'beigenschaft, *sf.* poddaństwo *n.*, stosunek poddańczy.

Lei'ben, *vn.* tylko w połączeniu z leben używane; da ist er, wie er leibt und lebt; otóż i on, we własnej osobie! oto on jako żywy! jmndn malen, wie er leibt und lebt odmalować kogo, jakim jest w istocie, jak gdyby żywy z obrazu patrzył.

Lei'bes-, *adi.* ciała (się tyczący).

Lei'besbeschaffenheit, *sf.* skład *m.*, konstytucya *f.*, kompleksya *f.* ciała.

Lei'besbewegung, *sf. pl.* =en, ruch *m.*, poruszenie *n.* ciała.

Lei'besbildung, *sf.* układ *m.*, kształt *m.* ciała.

Lei'besbürde, *sf.* ciężar *m.* w żywocie, płód *m.*

Lei'beserbe, *sm.* =n, *pl.* =n, sukcesor *m.*, spadkobierca *m.* naturalny, najbliższy.

Lei'besfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* ciała.

Lei'besfrucht, *sf. pl.* =früchte, brzemię *n.*, owoc *m.*, płód *m.* żywota.

Lei'besgaben, *sf. pl.* przymioty *pl.* ciała.

Lei'besgebrechen, *sn.* obacz Leibesfehler.

Lei'besgefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.* zdrowia, życia.

Lei'besgestalt, *sf. pl.* =en, postać *f.* (ciała).

Lei'beskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła fizyczna; aus =kräften laufen, schreien z całej siły, co tchu biedz, krzyczeć.

Lei'beslänge, *sf. pl.* =n, długość *f.*, wysokość *f.*, postać *f.* ciała.

Lei'besleben, *sn.* bei — za życia; bei — nicht niech Bóg broni! na żaden sposób.

Lei'besnotdurft, *sf.* potrzeby *pl.* życia, potrzeba naturalna, cielesna.

Lei'besöffnung, *sf.* stolec *m.*

Lei'besschaden, *sm.* =s, *pl.* =schäden, defekt *f.*, wada *f.* ciała, ułomność *f.*

Lei'besschwachheit, **Lei'besschwäche**, *sf.* słabość *f.*, osłabienie *n.* ciała.

Lei'bessen, *sn.* =s, potrawa ulubiona.

Lei'besforge, *sf.* pielęgnowanie *n.* ciała, zdrowia.

Lei'besstärke, *sf.* obacz Leibeskraft.

Lei'besstrafe, *sf. pl.* =n, kara cielesna.

Lei'besübel, *sn.* =s, *pl.* —, choroba *f.*; obacz Leibesfehler.

Lei'besübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* ciała, ćwiczenie gimnastyczne.

Lei'besverstopfung, *sf. pl.* =en, zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.*

Lei'bfarbe, *sf. pl.* =n, kolor cielisty; kolor ulubiony.

Lei'bfluß, *sm.* =es, *pl.* =flüsse, rozwolnienie *n.* stolca.

Lei'bfrone, *sf. pl.* =n, pańszczyzna osobista, ręczna.

Lei'bgarde, *sf. pl.* =n, gwardya, straż przyboczna.

Lei'bgedinge, *sn.* =s, *pl.* —, dożywocie *n.*

Lei'bgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata poddańcza.

Lei'bgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potrawa ulubiona.

Lei'bgurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Lei'bgürtel**, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.* koło ciała, opaska *f.*, przepaska *f.*

Lei'bgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, majątek (wieś) w dożywocie oddany.

Lei'bhaft, **Leibha'ftig**, *adi.* cielesny, wcielony, rzeczywisty, istny, wierutny; er ist es — to on we własnej osobie, to on sam; er ist der =e Vater on jest istnym obrazem ojca, to wykapany ojciec; der =e

Gottseibeiuns wierutny, istny dyabeł.

Lei'bjäger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec przyboczny, nadworny.

Lei'blakai, *sm.* =en, *pl.* =en, lokaj przyboczny.

Lei'blich, I. *adi.* cielesny, przyrodzony, naturalny; der =e Tod śmierć naturalna; sein =er Bruder jego brat rodzony; =e Kinder własne, rodzone dzieci; II. *adv.* cieleśnie, osobiście, we własnej osobie.

Lei'blied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń ulubiona.

Lei'bpacht, *sf. pl.* =en, dzierżawa dożywotnia.

Lei'bpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń ulubiony.

Lei'bregiment, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, regiment przyboczny; pułk, którego pułkownikiem jest król lub książę sam.

Lei'brente, *sf. pl.* =n, renta dożywotnia, pensya dożywotnia, dożywocie *n.*

Le'ibrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, kaftan *m.*, kurtka *f.*; sutana kapłańska.

Lei'bschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* brzucha, żołądka.

Lei'bschneiden, *sn.* =s, rznięcie *n.* w brzuchu, kolki *pl.*

Lei'bspruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprüche, zdanie, przysłowie ulubione, godło *n.*, hasło *n.*

Lei'bwache, *sf. pl.* =n, straż przyboczna.

Lei'bwäsche, *sf.* bielizna *f.*

Lei'bweh, *sn.* obacz Leibschmerz.

Lei'bzucht, *sf.* obacz Leibgedinge.

Leich, *sm.* obacz Laich.

Lei'chdorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nagniotek *m.*; = Hühnerauge.

Lei'che, *sf. pl.* =n, 1) trup *m.*, zmarły *m.*, martwe ciało, zwłoki *pl.*; morgen ist er eine — jutro trupem będzie, jutro umrze; einen zur — machen trupem kogo położyć; 2) pogrzeb *m.*; zur — gehen iść na pogrzeb; 3) miejsce opuszczone, nieodciśnięte, nieodbite (drukarstwo).

Lei'chen=, *adi.* trupi, trupiasty, pogrzebowy.

Lei'chenacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, cmentarz *m.*

Lei'chenartig, *adi.* trupiasty.

Lei'chenausgrabung, *sf. pl.* =en, ekshumacya *f.*, odgrzebanie *n.* zwłok.

Lei'chenbegängnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, pogrzeb *m.*, obchód pogrzebowy.

Lei'chenbegleiter, *sm.* =s, *pl.* —, towarzyszący zwłokom.

Lei'chenbesorger, Lei'chenbestatter, *sm.* =s, *pl.* —, ten co się pogrzebem zajmuje, pogrzebnik *m.*

Lei'chenbestattung, *sf. pl.* =en, grzebanie *n.* zwłok, pogrzeb *m.*

Lei'chenbitter, *sm.* =s, *pl.* —, (sługa) zapraszający na pogrzeb, do pogrzebu.

Lei'chenbittermiene, *sf. pl.* =n, mina karawaniarska, twarz zakłopotana, zapłakana.

Lei'chenblaß, *adi.* blady jak trup.

Lei'chenblässe, *sf.* bladość trupia.

Lei'chenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, metryka *f.*, rejestr *m.*, spis *m.* zmarłych.

Lei'chendieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okradający trupy.

Lei'chenerstarrung, *sf. pl.* =en, skostnienie *n.*, stężenie pośmiertne.

Lei'chenessen, *sn.* =s, *pl.* —, uczta pogrzebowa, stypa *f.*

Lei'chenfackel, *sf. pl.* =n, pochodnia pogrzebowa.

Lei'chenfarbe, *sf. pl.* =n, kolor trupi, trupiasty.

Lei'chenfarbig, Lei'chenfahl, *adi.* blady jak trup, trupiego, trupiastego koloru.

Lei'chenfeier, Leichenfeierlichkeit, *sf.* egzekwie *pl.*, obrzędy pogrzebowe.

Lei'chenfrau, *sf. pl.* =en, kobieta co trupy myje i ubiera.

Lei'chengebühr, *sf.* obacz Leichenkosten.

Lei'chengefolge, Lei'chengeleit(e), *sn.* =s, orszak pogrzebowy.

Lei'chengeruch, *sm.* =(e)s, zapach trupi, trupizna *f.*

Lei'chengerüst, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, katafalk *m.*

Lei'chengesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, śpiew pogrzebowy.

Lei'chengewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, szata żałobna.

Lei'chengewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, katakomba *f.*, sklep *m.* na składanie umarłych.

Lei'chengift, *sn.* =(e)s, jad trupi.

Lei'chenhaft, *adi.* trupiasty; *adv.* trupiasto, jak trup.

Lei'chenhalle, *sf. pl.* =n, trupiarnia *f.*, izba na cmentarzu, w której trupy składają przed grzebaniem.

Lei'chenhügel, *sm.* =s, *pl.* —, stos *m.* trupów; mogiła *f.*

Lei'chenkammer, *sf. pl.* =n, kostnica *f.*

Lei'chenkosten, *pl.* koszta *pl.* pogrzebu.

Lei'chenmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =mähler, stypa *f.*

Lei'chenöffnung, *sf. pl.* =en, otwarcie *n.* zwłok, obdukcya *f.*

Lei'chenpaß, *sm.* =sses, *pl.* =pässe, przepustka *f.* dla zwłok (kolejn.).

Lei'chenpredigt, *sf., pl.* =en, kazanie pogrzebowe.

Lei'chenräuber, *sm.* =s, *pl.* —, profanator *m.*, hańbiciel *m.* zwłok.

Lei'chenrede, *sf. pl.* =n, mowa pogrzebowa.

Lei'chenschänder, *sm.* =s, *pl.* — ob. Leichenräuber.

Lei'chenschau, *sf.* oględziny *pl.* zwłok.

Lei'chenschmaus, *sm.* obacz Leichenessen.

Lei'chenstarre, *sf.* stężenie *n.*, skostnienie *n.* pośmiertne.

Lei'chenstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nagrobek *m.*

Lei'chentransport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przewóz *m.* zwłok.

Lei'chentuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, sukno *n.* na katafalk, kir pogrzebowy, całun *m.*

Lei'chenvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak zwiastun *m.* śmierci.

Lei'chenwache, *sf. pl.* =n, czuwanie *n.* koło trupa.

Lei'chenwagen, *sm.* =s, *pl.* —, karawan *m.*, wóz pogrzebny.

Lei'chenzug, *sm.* =(e)s, *pl.*

=züge, kondukt pogrzebowy, procesya pogrzebowa, orszak żałobny.

Lei'chhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, puszczyk *m.* (rodzaj sowy zwiastującej według mniemania ludu śmierć).

Lei'chnam, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trup *m.*, ciało *n.* zmarłego; seinen — pflegen ciało paść, (ciału) sobie dogadzać.

Leicht, I. *adi.* 1) lekki; =es Kleid lekka suknia; — wie eine Feder lekki jak pióro; =e Reiterei lekka konnica; =er werden stać się lżejszym, tracić na wadze; =er machen ulżyć; sich — machen ulżyć sobie; =e Stoffe, Gewebe lekkie materye, tkaniny; =es (= dünnes) Blut lekka, rzadka krew; =er Tabak lekki, słaby tytoń; =e Speisen lekkie, łatwo strawne potrawy; 2) lekki, zwinny, szybki; eine =e Hand beim Schreiben haben mieć lekką rękę do pisania; einen =en Pinsel führen mieć lekki pędzel; =en Fußes lekką nogą, szybkim krokiem; 3) =es Blut haben mieć żywe, wesołe usposobienie; es ist mir =er ums Herz, das Herz ist mir nun =er lżej mi już na sercu; einen =en Sinn haben mieć umysł wesoły, nie martwić się niczem, nie brać nic na seryo; etw. auf die =e Achsel (albo Schulter) nehmen lekce co ważyć; ein Mensch vom =en Schlage człowiek lekki, lekkomyślny; =es Mädchen lekka, bynajmniej stateczna dziewczyna; 4) lekki, mało znaczący, nie wielkiej wagi; łatwy, łacny, snadny; =er Fehler lekki, mały błąd; =es Fieber lekka gorączka; =e Strafe lekka, niedotkliwa kara; =e Arbeit lekka, łatwa robota; =e Sache łatwa rzecz; =en Kaufes davonkommen z małą szkodą ujść; leichten (albo guten) Absatz finden mieć łatwy, dobry odbyt; es wäre ein =es gewesen byłoby łatwą rzeczą było, nietrudno było; mit =er Mühe z łatwością; es jmndm — machen, sichs — machen ułatwić komu, sobie coś; =er Schriftsteller lekki, łatwo zrozumiały pisarz; =e Schreibart lekki, potoczysty sposób pisania, styl; II. *adv.* lekko, lekce; łatwo, łacno, snadnie, nietrudno; — bewaffnet lekko zbrojony; — gezeichnete Figur figura naszkicowana, szkic *m.*; etw. — nehmen lekko brać rzecz, lekceważyć, nie przywiązywać do czego wielkiej wagi; — über etw. hinweggehen z lekkością z czem się załatwić, powierzchownie rzecz traktować; etw. — hinwerfen napomknąć o czem; — andeuten dać do zrozumienia, naszkicować; — verwundet lekkoranny; — begreifen łatwo pojmować; das ist — gesagt to łatwo powiedzieć; wie — (albo bald) ist ein Unglück geschehen jak łatwo mogłoby się stać nieszczęście; — verdaulich lekkostrawny; — verderbliche Waren towary ulegające szybkiemu zepsuciu; jede Arbeit geht ihm — von der Hand każda robota mu idzie z łatwością od ręki; er ist — aufzubringen jest skłonny do gniewu; — lachen, weinen być skłonnym do śmiechu, do płaczu, o lada co śmiać się, płakać; er ist — zu versöhnen jest łatwy do ubłagania; es wäre leicht geschehen bez mała się nie stało; das könnte — sein, das ist — möglich to łatwo, bardzo być może; es kann — anders kommen może się też (łatwo) stać inaczej; es ist nicht — zu befürchten, daß . . . niema obawy, żeby . . .; so etw. habe ich nicht — wieder gesehen czegoś podobnego jak żyję nie widziałem; das darf außer ihm nicht — jmnd wagen on tylko na to może się odważyć.

Lei'chtbeflügelt, Lei'chtbeschwingt, *adi.* lekkoskrzydły.

Lei'chtbewaffnet, *adi.* lekkozbrojny.

Lei'chtbeweglich, *adi.* ruchliwy.

Lei'chtblütig, *adi.* lekkokrwisty; żywego, wesołego usposobienia.

Lei'chte, *sf.* rzadko zamiast Leichtigkeit.

Lei'chten, *va.* (haben) die Lämmer — trzebić jagnaki.

Lei'chter, *adi. comp.* od leicht, lżejszy; *adv.* lżej.

Lei'chtern, *va.* (haben) zob. Lichtern.

Lei'chtfertig, *adi.* lekkomyślny; swawolny, płochy; niestateczny; =er Mensch lekkomyślny człowiek, lekkoduch; =e Reden swawolne, nieprzyzwoite mowy; =es Leben lekkomyślne życie; =e Dirne lekkomyślna dziewczyna, ladacznica; *adv.* lekkomyślnie, płocho, swawolnie; etw. — behandeln lekkomyślnie, za lekko co traktować, załatwiać.

Lei'chtfertigkeit, *sf.* lekkomyślność *f.*, lekkość *f.*, płochość *f.*, niestateczność *f.*

Lei'chtflüssig, *adi.* łatwotopny, lekko się topiący; łatwopłynny.

Lei'chtfuß, *sm.* =es, trzpiot *m.*, wiercipięta *m.*, roztrzepaniec *m.*

Lei'chtfüßig, *adi.* lekkonogi, chyży; lekkomyślny, roztrzepany.

Lei'chtfüßigkeit, *sf.* szybkość *f.* w nogach, ruchliwość *f.*; lekkomyślność *f.*

Lei'chtgeschürzt, *adi.* podkasany.

Lei'chtgläubig, *adi* łatwowierny.

Lei'chtgläubigkeit, *sf.* łatwowierność *f.*

Lei'chtheit, *sf.* zob. Leichtigkeit.

Lei'chthin, *adv.* z lekka.

Lei'chtigkeit, *sf.* lekkość *f.*; łatwość *f.*, snadność *f.*; — der Bewegung ruchliwość *f.*, zwinność *f.*

Lei'chtlebig, *adi.* biorący życie jako się zdarzy, wesoły, niedbający o jutro.

Lei'chtlich, *adv.* łatwo.

Lei'chtsinn, *sm.* =s, rzadko; **Lei'chtsinnigkeit,** *sf.* lekkomyślność *f.*; Bruder Leichtsinn lekkoduch *m.*

Lei'chtsinnig, *adi.* lekkomyślny; *adv.* lekkomyślnie;

=erweise lekkomyślnie, lekkomyślnym sposobem.

Lei'chzeit, *sf.* zob. Laichzeit.

Leid, I. *sn.* =(e)s, 1) boleść *f.*, smutek *m.*, zmartwienie *n.*, dolegliwość *f.*; in Freud' und — w szczęściu i nieszczęściu, w doli i niedoli; jmndm sein — klagen wynurzyć komu swój żal; keine Freude ohne — szczęście i nieszczęście chodzą z sobą w parze; auf — folgt Freud' nie zawżdy deszcz bywa, bywa też słońce po deszczu; der Weg zum Himmel führt durch — kto chce nieba, cierpieć trzeba; trudna droga do nieba; 2) krzywda *f.*, obraza *f.*; szkoda *f.*; jmndm ein — (albo =es) antun, zufügen krzywdę komu wyrządzić; einem etw. zuleide tun przykrość komu zrobić; was habe ich dir zuleide getan? cóż ci zrobiłem? es soll ihm kein — geschehen nie spotka go nic złego; 3) żałoba *f.*, żal *m.*; um jmndn — tragen żałować kogo, nosić po kim żałobę; II. ein Leid(e)s, *n. indecl.* jmndm viel — zufügen skrzywdzić kogo bardzo, wyrządzić komu wielką szkodę; sich ein — antun targnąć się na swoje życie.

Leid, *adi. indecl.* es tut mir —, es ist mir — żal mi, przykro mi, żałuję, boleję nad tem; es tut mir — um (für) ihn, er tut mir — żal mi go, żałuję go, współczuję z nim; dein Unglück hat mir sehr — getan nieszczęście twoje bardzo mnie zmartwiło; laß es dir nicht — sein nie żałuj tego; jmndm etw. — machen wzbudzić w kim żal.

Lei'den, leidest, litt, habe gelitten, I. *va.* cierpieć, znosić; doznawać; Hunger, Durst, Kälte — cierpieć głód, pragnienie, zimno; Not — biedę cierpieć, klepać; Schmerzen — cierpieć, mieć boleści; Strafe — ucierpieć, ponieść karę; Gewalt, Schaden — doznać gwałtu, szkodę ponieść; an seiner Ehre Schaden — doznać szwanku na honorze; Verlust — (albo haben) ponieść, mieć stratę, tracić; das Schiff hat Schiffbruch gelitten okręt rozbił się; ich leide das nicht nie znoszę, nie cierpię tego; man leidet hier keine Bettler żebrakom wstęp tu wzbroniony, żebranie tu zakazane; Mißbräuche — cierpieć, znosić, tolerować nadużycia; das Gesetz leidet keine Ausnahme ustawa nie dopuszcza wyjątku; die Sache leidet keinen Aufschub, keine Unterbrechung sprawa nie cierpi, nie znosi zwłoki, przerwy; Anwendung — (albo finden) mieć zastosowanie, módz być zastosowanym; das leidet keinen Zweifel to nie jest wątpliwe, niema w tem wątpliwości; ich kann ihn nicht — nie cierpię, nie znoszę go, nie mogę patrzyć na niego; ich kann ihn wohl — lubię go wcale; ich bin dort wohl gelitten widzą mnie tam chętnie, jestem tam lubiany; das ist nicht zu — (albo zu ertragen) znieść, ścierpieć tego nie można; II. *vn.* cierpieć, doznać uszkodzenia, straty; der Kranke hat sehr gelitten chory bardzo cierpiał; an einer Krankheit — cierpieć na co, chorować na co; an den Augen — chorować na oczy; an der Brust — cierpieć na piersi; du leidest nichts dabei nic na tem nie tracisz; die Bäume haben heute nachts vom Froste gelitten drzewa ucierpiały tej nocy od mrozu; sein Ansehen kann dabei (albo darunter) — jego znaczenie, reputacya na tem ucierpieć może.

Lei'den, *sn.* =s, cierpienie *n.*, utrapienie *n.*, zmartwienie *n.*, boleść *f.*, męka *f.*, choroba *f.*, słabość *f.*; die kleinen — des menschlichen Lebens kłopoty życia ludzkiego; das — Christi pasya, męka Pańska; chronisches — chroniczna choroba; eingebildetes — urojona choroba.

Lei'dend, I. *adi.* 1) cierpiący, dolegliwy; — aussehen wyglądać cierpiąco; — sein być cierpiącym; — werden zapaść na jaką chorobę; der =e Teil część ciała cierpiąca, miejsce dolegliwe (medycyna); strona, partya pokrzywdzona (prawo); der, die Leidende chory, chora, pacyent, pacyentka; 2) bierny, nieczynny; sich — verhalten zachowywać się biernie; die =e Form, =es Zeitwort strona bierna, słowo bierne, czasownik bierny (gramatyka); II. *adv.* cierpiąco, biernie.

Lei'densbecher, *sm.* =s, kielich *m.* goryczy.

Lei'densbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, towarzysz *m.* niedoli.

Lei'denschaft, *sf. pl.* =en, namiętność *f.*, pasya *f.* irytacya *f.*, rozdrażnienie *n.*; etw. mit — tun robić co z namiętnością, z zapałem, namiętnie; seinen =en frönen namiętnościom cugle popuścić, być niewolnikiem swoich chuci.

Lei'denschaftlich, *adi.* namiętny; *adv.* namiętnie; =er Mensch człowiek namiętny; — werden roznamiętnić się, zapalić się, unieść się; — lieben namiętnie kochać.

Lei'denschaftlichkeit, *sf.* namiętność *f.*, skłonność *f.* do namiętnego postępowania.

Lei'denschaftsfrei, *adi.* wolny od namiętności, bez namiętności.

Lei'denschaftslos, *adi.* wolny od namiętności, bez namiętności, apatyczny, oziębły, bezstronny.

Leid'ensfähig, *adi.* cierpietliwy.

Lei'densgefährte, **Lei'densgenosse**, *sm.* =n, *pl.* —, towarzysz *m.* niedoli.

Lei'densgeschichte, *sf.* — Christi historya *f.* męki Pańskiej.

Lei'denskelch, *sm.* =(e)s, kielich *m.* goryczy.

Lei'denswoche, *sf.* obacz Karwoche.

Lei'der, *adv.* niestety, na nieszczęście; es ist — wahr niestety to prawda (jest); —

Gottes! niestety! pożal się Boże!

Lei'dig, *adi.* nieszczęsny, ohydny, przykry, fatalny, niegodziwy; **ein** =**er** **Vorfall** nieszczęsny przypadek; ein =er Trost smutna pociecha; der =e Geiz szkaradne skąpstwo; eine =e (häßliche) Figur spielen odegrać brzydką rolę; =e Folgen przykre następstwa; der =e Satan (Teufel) potworny dyabeł.

Lei'dlich, I. *adi.* znośny, niezgorszy, mierny, nienajgorszy, dosyć dobry; eine =e Kälte znośne zimno; eine =e Stimme mierny głos; =es Befinden znośny stan zdrowia; =er Preis cena mierna, umiarkowana; II. *adv.* znośnie, jako tako, dosyć dobrze; — gut dosyć dobrze, nie zgorsza; wie gehts? so — (albo so so!) jak się masz? jako tako! ot tak!

Lei'dlichkeit, *sf.* znośność *f.*, mierność *f.*

Lei'dtragend, *adi.* żałobę noszący, pogrążony w żałobie, smutny; die =en rodzina *f.* zmarłego.

Lei'dvoll, *adi.* boleści pełny, smutny.

Lei'dwesen, *sn.* =s, żałość *f.*, zmartwienie *n.*, smutek *m.*; jmndm sein — bezeigen wyrazić komu swoje ubolewanie; zu meinem großen — ku wielkiemu mojemu zmartwieniu.

Lei'er, *sf. pl.* =n, lira *f.* (instrument muzyczny i nazwa jednej z północnych konstelacyi); kobza *f.*; die — schlagen grać na lirze; die — des Wildschweines ogon dzika; es ist immer die alte — (albo das alte Lied, dieselbe Litanei), es bleibt immer bei einer — zawsze jedno i jedno (i to samo), jednakowo zawsze, taż baba na tychże kołach; da ist er wieder mit seiner alten — (mit seinem alten Liede) oto masz go znowu z tą samą rzeczą, otoż znowu nuci tę starą piosnkę; także = Leierkasten.

Lei'erkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, katarynka *f.*, pozytywka *f.*

Lei'erkastenmann, **Lei'ermann**, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, kataryniarz *m.*

Lei'ermuschel, *sf. pl.* -n, kozłeka *f.*

Lei'ern, *vn.* i *va.* (haben) grać na lirze, na kobzie; robić zawsze jedno i to samo, powracać wciąż do jednej rzeczy, cedzić słowa, paplać; jmndm die Ohren voll — zagłuszyć kogo prawiąc mu bezustannie to samo; immer dasselbe — powtarzać ustawicznie jedno i to samo, nucić wciąż tę samą piosnkę; an einer Arbeit — guzdrać się z jaką robotą; besser geleiert als gefeiert lepiej zrobić mało niżli nic.

Lei'erorgel, *sf.* zobacz Leierkasten.

Lei'erschwanz, **Lei'ervogel**, *sm.* =s, dziwogon *m.* (ptak).

Lei'hamt, *sn.* i **Lei'hanstalt**, *sf.* zobacz Leihhaus.

Lei'hbank, *sf. pl.* =en, bank pożyczkowy.

Lei'hbibliothek, *sf. pl.* =en, wypożyczalnia *f.* książek.

Lei'hen, leihst, leiht, lieh, habe geliehen, *va.* pożyczać, pożyczyć; Geld auf Pfänder, auf Zinsen — pożyczać pieniądze na zastaw, na procent; jmndm seine Dienste — oddać się komu na usługi; jmndm Aufmerksamkeit — zwracać na kogo uwagę; jmndm sein Ohr, Gehör — wysłuchać kogo; dem Worte einen anderen Sinn — nadać wyrazowi inne znaczenie; sich bei jmndm (von jmndm) Geld — pożyczyć sobie u kogo (od kogo) pieniędzy; ein geliehenes Pferd koń wygodzony.

Lei'her, *sm.* =s, *pl.* —, dający *m.* w pożyczkę, wypożyczający *m.*, wygadzający, biorący *m.* (w) pożyczkę, pożyczający *m.*

Lei'hhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom pożyczkowy, zakład zastawniczy, lombard *m.*

Lei'hkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, litkup *m.*, borysz *m.*

Lei'hweise, *adv.* jako pożyczka, w sposobie pożyczki.

Leik, *sn.* =es, *pl.* =e, i =en, szkielet *m.*, kadłub *m.* statku.

Leim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klej *m.*, karuk *m.*, lep *m.* (= Vogelleim); auf den — gehen iść, pójść na lep.

Lei'men, *va.* (haben) kleić, pociągnąć, posmarować klejem, lepem; jmndn — oszukać kogo; geleimt werden pójść na lep, zostać oszukanym.

Lei'mfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, łowienie *n.* ptaków na lep.

Lei'mfarbe, *sf. pl.* =n, farba klejowa, wodna.

Lei'mig, *adi.* klejowaty, klejki, klejowy, lepki.

Lei'mknecht, *sm.* zob. Leimzwinge.

Lei'mkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, lepnica *f.* (ziele).

Lei'mleder, *sn.* =s, obrzynki skórzane na klej.

Lei'mrute, *sf. pl.* =n, rószczka lepem nasmarowana.

Lei'msieder, *sm.* =s, *pl.* —, klejarz *m.*, klejowar *m.*

Lei'mstange, *sf. pl.* =n, żerdź lepem nasmarowana.

Lei'mtiegel, *sm.* =s, *pl.* —, i **Lei'mtopf**, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek *m.*, rondelek *m.* do kleju, z klejem.

Lei'mwasser, *sn.* =s, woda klejowa.

Lei'mzwinge, *sf. pl.* =n, zwierciadło stolarskie, śruba stolarska, kleszcze *pl.*, szpony *pl.*

Lein, *sm.* =(e)s, len *m.*; wilder — ożota *f.*

Lein=, *adi.* lniany.

Lei'nacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, pole *n.* pod len, lniana rola, lniany grunt.

Lei'nbau, *sm.* =(e)s, uprawa *f.* lnu.

Lei'nbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, klon *m.*, jesion *m.*

Lei'nblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziki len, leniec *m.*

Lei'nblüte, *sf. pl.* =n, lniany kwiat.

Lei'nboden, *sm.* =s, grunt nadający się do uprawy lnu.

Lei'ndotter, *sm.* =s, *pl.* —

lnica *f.*, lnianka *f.*, sadliczka *f.*, lnicznik *m.*, smagliczka *f.* (roślina).

Lei'ne, *sf.* lina *f.*, sznur *m.*; die Wäsche auf die — hängen wieszać bieliznę na sznurze do suszenia; einen an der — führen wodzić kogo za nos.

Lei'nen, *adi.* lniany.

Lei'nengarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lniana przędza.

Lei'nenwaren, *sf. pl.* wyroby *pl.*, towary lniane.

Lei'nenzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, materya lniana, płótno *n.*

Lei'nkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, wyźlin *m.* lnica, Panny Maryi len *m.*, nocne ziele, trupie główki *pl.*

Lei'nkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, makuch *m.*

Lei'npfad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, linówka *f.*, trel *m.*, tryl *m.*, ścieżka flisoska.

Lei'nsame(n), *sm.* =es, lniane nasienie, siemię *n.*

Lei'nseide, *sf.* kanianka nalenna.

Lei'nwand, *sf.* płótno *n.*; gebleichte — płótno bielone, blichowane; grobe, ungebleichte — płótnisko grube; gezupfte — skubanka *f.*

Lei'nwand=, *adi.* płócienny.

Lei'nwandband, *sm.* =(e)s, =bände, oprawa płócienna, w płótnie.

Lei'nwandbleiche, *sf.* bielenie *n.* płótna.

Lei'nwanden, *adi.* płócienny, z płótna.

Lei'nwandhandel, *sm.* =s, handel płócienny, płótnem.

Lei'nweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.*, płóciennik *m.*

Leinweberei', *sf. pl.* =en, płóciennictwo *n.*, tkactwo *n.*, płóciennica *f.*, tkalnia *f.*

Lei'nweberstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stühle, krosna płócienne, warsztat tkacki.

Lei'nzeug, *sn.* =(e)s, bielizna *f.*, rzeczy płócienne.

Lei'se, *adi.* cichy, przytłumiony, lekki, powolny; *adv.* cicho, z cicha, lekko, powolnie; mit =r Stimme cichym, przytłumionym głosem; man hörte nicht den =sten Laut niebyło słychać najlżejszego dźwięku, było tak cicho, że można było słyszeć brzęk muchy; ein =s Gehör czuły słuch; ein =r Schlaf lekki sen; ein =r Zweifel lekkie powątpiewanie; ich hatte nicht die =ste (albo nicht die geringste) Ahnung nie miałem najmniejszego pojęcia, podejrzenia; nicht die =ste Spur ani śladu; — reden mówić cicho, po cichu; — schlafen mieć lekki sen; — auftreten stąpać powoli, ostrożnie.

Lei'setreter, *sm.* =s, *pl.* —, ostrożniś *m.*, służalec *m.*

Lei'stbar, *adi.* mogący być zrobiony, świadczony.

Lei'stchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od. Leiste, listewka *f.*

Lei'ste, *sf. pl.* =n, 1) listwa *f.*; mit =n beschlagen obijać, opatrzyć, listwami; 2) żłobkowanie *n.* naokoło kapitelu słupa; 3) plisa *f.*, listwa *f.*, obszywka *f.* u sukni; krajka *f.* u sukna; 4) pachwina *f.*, dymiona *pl.*, słabizny *pl.* (anatomia).

Lei'sten, *sm.* =s, *pl.* —, kopyto *n.*; einen Schuh über den schlagen trzewik wbić na kopyto; alle über einen — schlagen wszystkich zarówno uważać; sie sind alle über einen — geschlagen wszyscy na jedno kopyto, wszyscy jednacy; Schuster bleib bei deinem —! szewcze pilruj kopyta! nie wdawaj się w to, czego nie rozumiesz!

Lei'sten, *va.* (haben) wykonać, uskutecznić; świadczyć; er leistet wenig mało robi, pracuje; er wird nie etwas — nigdy z niego nic nie będzie; großes — dokonać wielkich rzeczy; Bürgschaft — ręczyć; Buße — odpokutować, zapłacić karę pieniężną; einen Dienst — wyświadczyć, oddać przysługę; einen Eid — składać przysięgę; Folge — usłuchać; einer Einladung Folge — przyjąć zaproszenie; Genugtuung — zadosyć uczynić; jmndm Gesellschaft — towarzyszyć komu; Gewähr — dać zabezpieczenie, kaucyę; Hilfe — dać pomoc; auf etw. Verzicht — zrzec się czego; jmndm Vorschub — dać komu wsparcie, dopomódz komu; Widerstand — dać, stawić opór; Zahlung — zapłacić, uiścić się; einen Tag — dotrzymać terminu, stawić się na terminie; sich ein Glas Wein — pozwolić sobie na szklankę wina; er kann sich so etwas — może sobie na to pozwolić.

Lei'stenbeule, *sf. pl.* =n, dymienica *f.*

Lei'stenbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina pachwinowa, ruptura *f.*

Lei'stenbruchband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, opaska przepuklinowa, bandaż przepuklinowy.

Lei'stendrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł pachwinowy.

Lei'stengegend, *sf.* okolica *f.* pachwin.

Lei'stengeschwulst, *sf. pl.* =schwülste, napuchnięcie *n.* pachwiny.

Lei'stenhobel, *sm.* =s, *pl.* —, hebel *m.* do wyrzynania listew.

Lei'stenleder, *sn.* =s, haska *f.*

Lei'stenmacher, Lei'stenschneider, *sm.* =s, *pl.* —, kopyciarz *m.*

Lei'stenwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, listowanie *n.*

Lei'stung, *sf. pl.* =en, praca *f.*, dzieło *n.*, uskutecznienie *n.*, dokonanie *n.*, wykonanie *n.*; świadczenie *n.*; persönliche — praca osobista; künstlerische — dzieło artystyczne; =en in den einzelnen Gegenständen postępy w poszczególnych przedmiotach nauki; — eines Eides złożenie przysięgi; — in Geld und Naturalien świadczenie, zapłata w pieniądzach i w naturze (w płodach).

Lei'stungsfähig, *adi.* zdolny, wytrawny.

Lei'stungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.*, produktywność *f.*, wytrawność *f.*

Lei'tartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł wstępny (gazety).

Lei'tband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, tasiemka *f.*, pasek *m.* do prowadzenia; = Gängelband.

Lei'tbar, *adi.* dający się kierować, poruszać.

Lei'ten, *va.* (haben) prowadzić, przewodniczyć, kierować, rządzić, sprawować, sterować; jmndn auf den rechten Weg — sprowadzić kogo na właściwą (prawą) drogę; sich vom Eigennutze — lassen dać się powodować samolubstwu; Wasser in die Stadt — sprowadzić wodę do miasta; einen Bau — kierować budową; einen Staat — rządzić państwem; eine Versammlung — przewodniczyć zgromadzeniu.

Lei'ter, I. *sm.* =s, —, prowadzący *m.*, przewodnik *m.* (także w fizyce), kierownik *m.*; II. — *sf. pl.* =n, 1) drabina *f.*; mit =n ersteigen wleźć po drabinach; 2) gama *f.* (muzyka).

Lei'terbaum, **Lei'terpfosten**, *sm.*, **Lei'terstange**, *sf.* drąg *m.* u drabiny, posmyk *m.*

Lei'tereigen, *adi.* =e Töne, Akkorde tony *pl.*, akordy diatoniczne (muzyka).

Lei'terin, *sf. pl.* =innen, przewodniczka *f.*, kierowniczka *f.*

Lei'tersprosse, *sf. pl.* =n, szczebel *m.* u drabiny.

Lei'terwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz drabiniasty.

Lei'tfaden, *sm.* =s, *pl.* —, nić przewodnicza; przewodnik *m.*, podręcznik *m.* (do nauki); reguła *f.*, zasada *f.*

Lei'tgesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, kanon *m.*, śpiew kanoniczny (muzyka).

Lei'thammel, *sm.* =s, *pl.* —, baran *m.* trzodę wodzący, skop trzodny; prowodyr *m.*, der — sein przewodzić, być przewodnikiem.

Lei'thölzer, *sn. pl.* odbojnice *pl.* drewniane.

Lei'thund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies postrzemienny, gończy, ogar *m.* na smyczy.

Lei'tmotiv, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, temat przewodni (muzyka).

Lei'tpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń powodowy.

Lei'triemen, *sm.* =s, *pl.* —, smycz *f.*, wodza *f.*

Lei'trolle, *sf. pl.* =n, krążek kierujący, wiodący (mechanika).

Lei'tschiene, *sf. pl.* =n, odbojnica *f.*, szyna odbojowa.

Lei'tseil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lejc *m.*, lic *m.*

Lei'tstange, *sf. pl.* =n, trzon popędowy, łącznik *m.*, drąg korbowy, nawodnik *m.*, pręt kierowniczy.

Lei'tstern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazda polarna, przewodnia.

Lei'tung, *sf. pl.* =en, 1) prowadzenie *n.*, przewodniczenie *n.*, przewodnictwo *n.*, sprawowanie *n.*, kierowanie *n.*, zawiadowstwo *n.*, naczelnictwo *n.*, ster *m.*; unter jmnds — pod czyimś przewodem; 2) przewodnia *f.*, przewód *m.* (fizyka).

Lei'tungsdraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut przewodowy, prądowód *m.*, łącznik prądowy.

Lei'tungsfähigkeit, *sf.*, **Lei'tungsvermögen**, *sn.* =s, przewodność *f.*, przewodnictwo *n.*

Lektio'n, (wym.: -kcion) *sf. pl.* =en, lekcya *f.*, nauka *f.*

Lektio'nskatalog, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Lektio'nsverzeichnis**, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, program *m.* wykładów (uniwersytetu).

Le'ktor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, lektor *m.*, wykładający języki żyjące na uniwersytecie.

Le'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, **Le'mming**, *sm.* =s, *pl.* =e, leming *m.* (zwierzę).

Le'mur, *sm.* =s, *pl* =en, 1) lemur *m.* (duch rzymski); 2) lemur *m.* (gatunek małpy).

Lemu'rien, *sn. pl.* ofiary lemurom (duchom) składane.

Le'nde, *sf. pl.* =n, lędźwie *m. pl.*, biodro *n.*; trzosła *n. pl.*; die — gürten podpasać biodra; seinen =n entsprossen, Sprößling seiner =n syn jego.

Le'ndenbraten, *sm.* =s, *pl.* —, polędwica *f.*, krzyżówka *f.*

Le'ndenkrank, *adi.* chory na lędźwie.

Le'ndenlahm, *adi.* mający zwichnięte biodra, krzywy w krzyżach; słaby, osłabiony, bezsilny; jmndn — schlagen, machen złamać komu krzyże.

Le'ndenschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w lędźwiach.

Le'ngfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, molma *f.*

Le'nkbar, *adi.* dający się kierować, dający sobą powodować.

Le'nken, *va.* (haben) kierować, zwracać, nakłaniać, nachylać, powodować; die Pferde — kierować końmi; das Pferd rechts, links — zwrócić konia na prawo, na lewo; ein Schiff — sterować, okręt zwracać; den Staat — rządzić pań- [illegible] auf sich — zwrócić czyją uwagę na siebie; das Gespräch auf etw. anderes — skierować, zwrócić rozmowę na co innego, na inny przedmiot; der Mensch denkt und Gott lenkt człowiek strzela, Pan Bóg kule nosi.

Le'nker, *sm.* =s, *pl.* —, kierownik *m.*, władca *m.*

Le'nkriemen, *sm.* =s, *pl.* —, lejc *m.*

Le'nksam, *adi.* powodliwy, powolny, dający sobą kierować, posłuszny, gibki.

Le'nksamkeit, *sf.* powodliwość *f.*, powolność *f.*, gibkość *f.*, posłuszność *f.*

Le'nkscheit, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skręt *m.*

Le'nkschemel, *sm.* =s, *pl.* —, obartel *m.*

Le'nkseil, *sn.* obacz Lenkriemen.

Le'nkung, *sf. pl.* =en, prowadzenie *n.*, kierowanie *n.*

Lenz, *sm.* =es, *pl.* =e, wiosna *f.*

Le'nzmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, marzec *m.*

Leopa'rd, *sm.* =en, i =(e)s, *pl.* =en, lampart *m.* (zwierz).

Lepidoli'th, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lepidolit *m.*, łuszkowiec *m.*, motylak *m.* (rodzaj miki).

Lepidopte'ren, *pl.* lepidoptery *pl.*, motyle *pl.*

Le'rche, *sf. pl.* =n, 1) skowronek *m.*; 2) modrzew *m.* = Lärche.

Le'rchenbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trzmiel *m.*, trzmielina *f.*, montwa trzmiel *m.* (owad).

Le'rchenfalke, *sm.* =n, *pl.* =n, kobus *m.*, kaniuk *m.*, kobiec *m.*, drewniak *m.* (gatunek sokoła).

Le'rchenfang, *sm.* =(e)s, łowienie *n.* sokołów.

Le'rchengarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sieć *f.* na skowronki.

Le'rchengesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, śpiew *m.* skowronków.

Le'rchenhaube, *sf.* zob. Lerchengarn.

Le'rchensporn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kokorycz *m.* (roślina).

Le'rchenstreichen, *sn.* =s, łowienie *n.* skowronków w sieci.

Le'rchenstrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) przylatywanie *n.* i odlatywanie *n.*, lot *m.* skowronków; 2) = Lerchenstreichen.

Le'rnbar, *adi.* dający się nauczyć.

Le'rnbegier, **Le'rnbegierde**, *sf.* ciekawość *f.*, chęć *f.* do nauk, chciwość *f.*, żądza *f.* nauki.

Le'rnbegierig, *adi.* nauki chciwy, ciekawy, żądny, do nauk ochoczy.

Le'rnen, I. *va.* (haben) uczyć się, nauczyć się; schreiben, lesen — uczyć się pisać, czytać; mühsam — uczyć się mozolnie; auswendig — uczyć się na pamięć; er hat was (= etwas Tüchtiges) gelernt ma naukę, nieźle ma w głowie, to człowiek uczony; von einem — nauczyć się od kogo; bei einem Lehrer — uczyć się u nauczyciela, z nauczycielem; jmndn kennen — poznać kogo; etw. kennen — nauczyć się czego, poznać co; ein gelernter Schuster wyuczony szewc; II. *vn.* (haben) bei wem hast du gelernt? u kogo uczyłeś się, terminowałeś?

Le'rnen, *sn.* =s, uczenie *n.* się, nauka *f.*

Le'rnzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* uczenia się, nauki; czas terminowania, termin *m.*

Le'sart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* czytania; waryant *m.*, odmiana *f.*

Le'sbar, *adi.* czytelny, dający się czytać, mogący być czytany, zasługujący na czytanie; *adv.* czytelnie.

Le'se, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* (wina, owoców); leza *f.*, większa połowa bitek (gra w karty).

Le'se(be)gier, *sf.* żądza *f.*, namiętność *f.* czytania.

Le'sebibliothek, *sf. pl.* =en, czytelnia *f.*, wypożyczalnia *f.* książek.

Le'sebuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.* do czytania, czytanka *f.*

Le'sefrüchte, *sf. pl* wyimki *pl.*, wypisy *pl.* z różnych autorów.

Le'segesellschaft, *sf.* obacz. Lesezirkel.

Le'seholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, trzaski *pl.*, odłamki *pl.* drzew w lesie, chróst *m.*

Le'sekabinett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, czytelnia *f.*

Le'sekohle, *sf. pl.* =n, gruby węgiel.

Le'sekränzchen, *sn.* zob. Lesezirkel.

Le'selust, *sf.* ochota *f.* do czytania.

Le'sen, liest albo liesest, liest, las, habe gelesen, I. *va.* 1) zbierać; Erdbeeren, Ähren, Wein — zbierać poziomki, kłosy, wino; Erbsen, Salat — przebierać (czyścić) groch, sałatę; 2) czytać; laut — głośno, na głos czytać; er hat viel gelesen czytał dużo, jest oczytany; ein viel gelesener Schriftsteller autor bardzo czytany; die Messe — odprawiać mszę; jmndm (gehörig) den Text, das Kapitel, die Leviten — dać komu łacinę, wytrzeć komu kapitułę, natrzeć komu uszy, strofować, łajać, zburczyć kogo; sich müde — zmęczyć się czytaniem; sich satt — naczytać się; ein Kolleg — czytać, wykładać na uniwersytecie; aus ihren Augen konnte ich es — z jej oczu mogłem wyczytać; II. *vn.* zwischen den Zeilen — czytać między wierszami; über Homer — czytać, wykładać o Homerze; heute wird nicht gelesen dziś niema wykładu.

Le'sen, *sn.* =s, 1) zbieranie *n.*, zbiór *m.* (wina, owoców), przebieranie *n.* (grochu, sałaty); 2) czytanie *n.*

Le'senswert, **Le'senswürdig**, *adi.* wart, godny czytania.

Le'seprobe, *sf. pl.* =n, próba czytania (w teatrze).

Le'sepublikum, *sn.* =s, publiczność czytająca.

Le'sepult, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pulpit *m.*, podstawka *f.* pod książkę do czytania.

Le'ser, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* (kłosów, owoców); czytelnik *m.*, czytający *m.*; geneigter —! miły, kochany, życzliwy czytelniku! an den — do czytelnika.

Leserei', *sf. pl.* =en, czytanina *f.*, namiętne czytanie różnych książek.

Le'serin, *sf. pl.* =innen, czytelniczka *f.*, czytelnica *f.*

Le'serkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, grono *n.* czytelników, czytających.

Le'serlich, *adi.* czytelny; =e Schrift czytelne pismo; *adv.* czytelnie.

Le'serlichkeit, *sf.* czytelność *f.*

Le'sesaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.* do czytania, czytelnia *f.*

Le'seschüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczący się czytać, uczeń *m.* pierwszej klasy.

Le'sestücke, *sn. pl.* wzory *pl.*, wyimki *pl.* z autorów do czytania.

Le'sesucht, *sf.* namiętność *f.* czytania.

Le'seübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* do czytania, w czytaniu.

Le'sewelt, *sf.* świat czytający, publiczność czytająca.

Le'sezeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak pisarski, ortograficzny; znaczek *m.* (do wkładania) do książki.

Le'sezeit, *sf.* czas *m.* zbioru, czas winobrania, winobranie *n.*; czas do czytania przeznaczony, do czytania właściwy.

Le'sezimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* do czytania, czytelnia *f.*

Le'sezirkel, *sm.* =s, *pl.* —, grono *n.*, towarzystwo *n.* czytających.

Le'slich, *adi.* obacz leserlich.

Le'sung, *sf.* (od)czytanie *n.*

Lethargie', *sf. pl.* =n, letarg *m.*, sen podobny do śmierci; (obraz.) ospałość *f.*, odrętwiałość *f.*

Letha'rgisch, *adi.* letargiczny.

Le'tten, *sm.* =s, *pl.* —, glina garncarska, ił *m.*

Le'ttensteg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łupina *f.* (górn.).

Le'ttenboden, *sm.* =s, grunt ilasty.

Le'ttendamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämme, iłowanie *n.*

Le'ttengrube, *sf. pl.* =n, dół, w którym ił kopią.

Le'tter, *sf. pl.* =n, litera drukowana, pismo drukarskie, czcionka *f.*, typy *pl.*

Le'ttig, **Le'tticht**, *adi.* gliniany, glimiasty, ilasty, iłowaty, iłki.

Le'tzen, *va.* (haben) pokrzepić, pocieszyć, radość sprawić; sich —, *vr.* an etw. cieszyć się, weselić się czem.

Le'tzt, I. *adi.* ostatni, ostateczny; bis auf den =en Mann wszyscy aż do ostatniego, wszyscy bez wyjątku, co do jednego; die =e Silbe ostatnia zgłoska; =e Woche zeszłego, ubiegłego tygodnia; an =er Stelle na ostatniem, na najgorszem miejscu; zu guter Letzt na ostatek, na dobitkę, nakoniec; der =e Termin ostateczny, nieprzekraczalny termin; jmndm die =e Ehre erweisen oddać komu ostatnią przysługę; der =e Entschluß ostateczne postanowienie; das =e Gericht sąd ostateczny; der =e Preis ostatnia, najniższa cena; die =e Ölung ostatnie (olejem świętym) namaszczenie; er liegt in den =en Zügen kona, leży na śmiertelnej pościeli; aus dem =en Loche pfeifen być blizkim zgonu, resztą gonić, być na schyłku; das wäre mein =es to byłaby moja śmierć, to byłby mój koniec; ich dachte, es wäre mein =es myślałem, że trzeba będzie umierać, myślałem, że wybiła, nadeszła ostatnia moja godzina; ich gäbe das =e dafür hin oddałbym ostatnią moją koszulę za to; zum =en greifen użyć ostatecznego środka; es ist mit ihm Matthäi am =en koniec już z nim, przyszła kryska na Matyska; den =en beißen die Hunde najmłodszy w cechu świeczki gasi, na młodszych zawsze bieda, ubogiemu wszędzie piskorz, kto późno przychodzi, sam sobie szkodzi; II. *adv.* ostatnio, ostatecznie; zum =en, am =en naostatek, nakoniec.

Le'tztens, *adv.* nakoniec, w ostatnim rzędzie, niedawno.

Le'tztere(r), *adi. comp.* od. letzt, ostatni, następny, drugi.

Le'tzterwähnt, **Le'tztgenannt**, *adi.* ostatnio, właśnie wspomniany.

Le'tztgeboren, *adi.* ostatniorodzony, najmłodszy.

Letzthi'n, *adv.* niedawno, przed kilku dniami.

Le'tztinstanzlich, *adi.* =es Urteil wyrok ostatniej instancyi, wyrok niewzruszalny żadnym środkiem prawnym.

Le'tztjährig, *adi.* ostatnioroczny, przeszłoroczny.

Le'tztlich, *adv.* niedawno, nakoniec.

Le'tztwillig, *adi.* =e Verfügung rozporządzenie ostatniej woli, testamentowe; *adv.* — bestimmen, verfügen rozporządzić, postanowić testamentarnie, w testamencie.

Leu, *sm.* =en, *pl.* =en, lew *m.*

Leu'chte, *sf. pl.* =n, latarnia *f.*, pochodnia *f.*; weiße — krzecina *f.*; blaue — niezapominajka *f.* (rośliny); =n des Hirsches ślepie jelenia; (obraz.) — der Wissenschaft światło, luminarz, chluba, ozdoba nauki.

Leu'chten, *vn.* (haben) świecić, przyświecać, błyszczeć; der Mond, die Sterne — księżyc świeci, gwiazdy błyszczą; Phosphor leuchtet im Dunkeln fosfor w ciemności wydaje światło (ze siebie); es (wetter=) leuchtet błyska się; jmndm — (po)świecić komu; jmndm nach Hause — z latarnią kogo odprowadzać do domu; mir leuchtet noch die Hoffnung mam jeszcze promyk nadziei; die Freude leuchtet ihr aus den Augen radość z oczu jej błyszczy, patrzy; das leuchtet in die Augen to w oczy wpada, to jasne jak słońce; ich habe ihm heimgeleuchtet nauczyłem go, odprawiłem go.

Leu'chten, *sn.* =s, blask *m.*, świetność *f.*, połysk *m.*, fosforescencya *f.*

Leu'chter, *sm.* =s, *pl.* —, lichtarz *m.*, świecznik *m.*

Leu'chterarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię *n.* świecznika.

Leu'chterfuß, *sm.*, =es, **Leu'chtergestell**, =(e)s, *sn.* noga *f.*, spód *m.* lichtarza.

Leu'chtersäule, *sf.* **Leu'chtertisch**, *sm.*, =es, **Leu'chterträger**, *sm.* =s, podstawa *f.* pod lichtarz.

Leu'chtfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień *m.* do oświecenia, światło *n.* latarni wieży morskiej, majak *m.*

Leu'chtgas, *sn.* =ses, *pl.* =se, gaz oświetlający, świetlny.

Leu'chtjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, świecarz *m.* (górn.).

Leu'chtkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, świetlik *m.*, robaczek świętojański.

Leu'chtkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* światła.

Leu'chtkraftmesser, *sm.* =s, *pl.* —, fotometr *m.*

Leu'chtkugel, *sf. pl.* =n, kula świetlna, meteor *m.*

Leu'chtturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża *f.* z latarnią, latarnia morska.

Leu'chtwurm, *sm.* i *dim.* **Leu'chtwürmchen**, *sn.* obacz Leuchtkäfer.

Leu'gbar, *adi.* zaprzeczalny.

Leu'gnen, *va.* (haben) przeczyć czemu, zaprzeczać co, zapierać się, wypierać się cze-

go; Gott — przeczyć bytności Boga; steif und fest albo hartnäckig — uparcie przeczyć; die Autorschaft eines Buches — nie przyznawać się do autorstwa książki; es ist nicht zu — nie da się zaprzeczyć.

Leu'gner, *sm.* =s, *pl.* —, przeczyciel *m.*, zapieracz *m.*

Leu'gnung, *sf. pl.* =en, (za)przeczenie *n.*

Leu'mund, *sm.* =(e)s, opinia *f.*, sława *f.*, reputacya *f.*, imię *n.*; einen guten, einen bösen — haben mieć dobre, złe imię, dobrą, złą sławę; jmndm einen (bösen) — machen obgadywać, osławiać kogo.

Leu'mundszeugnis, *sn.* =nisses, *pl.* =sse, świadectwo *n.* moralności.

Leu'tchen, *sn. pl. dim.* od. Leute, dobre ludziska; wie gehts, liebe —? jak się macie, dobrzy ludzie?

Leu'te, *pl. coll.* ludzie *pl.*, świat *m.*, żołnierze *pl.*, służba *f.*, czeladź *f.*, robotnicy *pl.*; alle — wszyscy; die jungen — młódź *f.*, młodzi (ludzie); gemeine — pospólstwo *n.*, motłoch *m.*; in den Augen der — w oczach ludzi; was werden die — dazu sagen? co ludzie na to powiedzą? co świat na to powie? unter die — gehen wychodzić między ludzi, bywać w towarzystwach; unter die — kommen rozejść się między ludźmi, stać się wiadomem; in der — Mäuler kommen na ludzkie języki się dostać; vor allen =n przed wszystkimi ludźmi, publicznie; wir sind geschiedene — między nami wszystko skończone; ich kenne meine — (także Pappenheimer) znam ja swoich, znam się na moich ludziach; aus Kindern werden — z dzieci robią się ludzie.

Leu'tebetrüger, *sm.* =s, *pl.* —, oszukaniec *m.* ludzi.

Leu'teplager, Leu'teplacker, Leu'tescherer, Leu'teschinder, *sm.* =s, *pl.* —, trapiciel *m.*, gnębiciel *m.* ludzi; zdzierca *m.*, odrzyskóra *m.*, łupiskóra *m.*

Leu'teschen, obacz Menschenschen.

Leu'tnant, *sm.* =s, *pl.* =s, (pod)porucznik *m.*

Leu'tselig, *adi.* ludzki, łagodny, uprzejmy; =es Benehmen uprzejme obejście się; *adv.* po ludzku, łagodnie, uprzejmie.

Leu'tseligkeit, *sf.* ludzkość *f.*, łagodność *f.*, uprzejmość *f.*

Levia'than, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lewiatan *m.*

Levi't, *sm.* =en, *pl.* =en, lewita *m.*; jmndm die =en lesen wytrzeć komu kapitułę.

Levko'je, *sf. pl.* =n, lewkonia *f.*

Lexika'lisch, *adi.* słownikowy.

Lexikogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, leksykograf *m.*, słownikarz *m.*, autor *m.* słownika.

Lexikographie', *sf.* leksykografia *f.*, słownikarstwo *n.*

Lexikogra'phisch, *adi.* leksykograficzny, słownikarski.

Le'xikon, *sn.* =s, *pl.* =ka, *dat.* często =xizis, leksykon *m.*, słownik *m.*

Lia'ne, *sf. pl.* =n, roślina wijąca się naokoło czegoś.

Libatio'n, (wym.: cion), *sf. pl.* =en, libacya *f.*, pijatyka *f.*

Libe'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, broszura *f.*, paszkwil *m.*

Libe'lle, *sf. pl.* =n, waga wodna równia *f.*, poziomnica *f.*; jętka *f.* (owad).

Libe'llenwage, *sf. pl.* =n, waga wodna.

Libelli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, paszkwilant *m.*

Libera'l, *adi.* liberalny, wolnomyślny.

Liberali'smus, *sm.* —, liberalizm *m.*, wolnomyślność *f.*

Liberalitä't, *sf.* hojność *f.*, szczodrość *f.*

Libertina'ge, (wym.: -naż), *sf.* libertyństwo *n.*, rozwiązłość *f.* obyczajów.

Liberti'ner, *sm.* =s, *pl.* —, libertyn *m.*, człowiek *m.* rozwiązłych obyczajów.

Licentia't, Lizentia't, (wym.: -ciat) *sm.* =en, *pl.* =en, licencyat *m.*

Lice'nz, Lize'nz, *sf. pl.* =en, licencya *f.*, pozwolenie *n.*; poetische — licencya poetycka.

Licht, I. *adi.* jasny, świecący, świetlny, widny; =e Sonne jasne słońce; =e Farbe żywy, światły, jaskrawy kolor; =es Haar jasny włos; eine =e (helle) Wohnung jasne, widne mieszkanie; =e Begriffe jasne pojęcia; =e Augenblicke chwile wolne od obłędu (lucida/intervalla); =er Wald jasny, rzadko zarosły las; einen Wald — machen rozjaśnić las, drzewa w lesie przerzedzić dla światła; das Lichte otwór *m.*; diese Tür hat einen Meter im =en te drzwi mają metr szerokości; II. *adv.* jasno, widno; — werden rozednić się, rozjaśnić się; — machen rozświecać.

Licht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, światło *n.*; das — der Sonne światło słońca, słoneczne; — und Schatten światło i cień; mit anbrechendem =e ze świtem; das — des Tages światło dzienne; das — nicht ertragen können, das — scheuen nie módz znieść światła, bać się światła; das — der Welt erblicken ujrzeć światło, przyjść na świat; elektrisches — elektryczne światło; das wirft viel — auf die Sache to rzuca dużo światła na sprawę, to bardzo rzecz wyjaśnia; — verbreiten über etw. rozjaśnić co; jetzt bekomme ich — in der Sache teraz mi się rzecz wyjaśnia, teraz widzę jak rzecz się ma; wo viel — ist, ist viel Schatten gdzie wiele światła, tam i wiele cienia, każda sprawa ma dwie strony; ans — bringen wyjawić, objawić, rozgłosić, dać poznać co; ans — kommen na jaw wyjść; aus dem =e gehen ustąpić ze światła; bei — arbeiten, lesen pracować, czytać przy świetle; bei — besehen, ist die Sache nicht so arg dobrze się przypatrzywszy, rzecz nie przedstawia się tak źle; hinters — führen wywieść w pole, oszukać; etw. ins rechte — stellen, setzen postawić co w dobrem świetle; przenośnie: wystawić co w korzystnem świetle (także etw. in gutes, günstiges — stellen); jmndn in ein schlechtes (fal=

sches) — stellen wystawić kogo w złem świetle; jmndm im =e stehen zasłaniać komu; (przenośnie:) zawadzać komu, być komu na zawadzie; sich selbst im =e stehen samemu sobie być przeszkodą; jmndm vors — bauen światło komu zasłonić budując; das — und den Schatten gehörig verteilen, =er aufsetzen rozdzielić należycie światło i cień; das neue — nów (księżyca); er ist kein großes (Kirchen=)— nie jest luminarzem; er war das — seines Jahrhunderts był światłem, chlubą swego stulecia; das — der Augen światło ócz, wzrok; er ist des =es beraubt nie widzi, jest ciemny, ślepy; die =er des Hirsches ślepie, patry, oczy jelenia; ein — von Wachs świeca woskowa; jmndm ein — über etw. aufstecken wyjaśnić co komu, otworzyć komu oczy; jetzt geht mir ein — auf teraz rzecz mi się wyjaśnia, zaczynam pojmować; man muß sein — nicht unter den Scheffel stellen nie na to światło, aby je kryć pod korcem.

Li'chtanlage, *sf. pl.* =n, stacya *f.* (centralna) elektryczna.

Li'chtanzünder, *sm.* =s, *pl.* —, zapalacz *m.* świateł, lampista *m.*

Li'chtausstrahlung, **Li'chtausströmung**, *sf. pl.* =en, wypływ *m.*, upływ *m.* światła.

Li'chtbeugung, *sf. pl.* =en, dyfrakcya *f.*, uginanie *n.* się światła.

Li'chtbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, fotografia *f.*

Li'chtblau, *adi.* jasnoniebieski, błękitny.

Li'chtblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, światłość *f.*, jasność *f.*; chwila szczęścia, chwila jasna.

Li'chtbogen, *sm.* =s, *pl.* —, łuk *m.* Wolty.

Li'chtbraun, *adi.* jasnobrunatny.

Li'chtbrechung, *sf. pl.* =en, refrakcya *f.*, załamywanie *n.* się światła.

Li'chtdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, fototypia *f.*

Li'chten, I. *va.* (haben) wyładowywać okręt; den Anker — kotwicę wyjąć, wyciągnąć, podwinąć; den Wald — las rozjaśnić, drzewa w lesie przerzedzić dla światła; II. sich —, *vr.* (haben) rozjaśniać się; der Wald lichtet sich las rozjaśnia się (wskutek przerzedzenia drzew); die Haare — sich włosy rzednieją, zaczynają wypadać.

Li'chtendchen, *sn.* =s, *pl.* —, ogarek *m.* (świecy).

Li'chtenöffnung, *sf. pl.* =en, światło *n.* (budown.).

Li'chter, *sm.* =s, *pl.* —, lichter *m.*, lichton *m.*, lichtan *m*, lichtuga *f.*; mniejszy statek wodny przy większych dla ulżenia w potrzebie ładunku.

Li'chterloh, *adi.* cały w płomieniach; — brennen płonąć, palić się jasnym płomieniem.

Li'chterscheinung, *sf. pl.* =en, zjawisko świetlne, meteor świecący; widzenie niebiańskie.

Li'chtfarbig, *adi.* jasnego koloru.

Li'chtfeind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obskurant *m.*, nieprzyjaciel *m.* światła, oświaty.

Li'chtflechte, *sf. pl.* =n, porost świecowy (roślina).

Li'chtform, *sf. pl.* =en, forma *f.*, rurka *f.* do odlewania świec.

Li'chtfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.* światła.

Li'chtfuchs, *sm.* =es, *pl.* =füchse, koń jasnogniady, jasnokasztanowaty.

Li'chtgelb, *adi.* jasnożółty.

Li'chtgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz jasny, figura świetlna.

Li'chtgestalt, *sf. pl.* =en, odmiana *f.* księżyca, obacz Lichtgebilde.

Li'chtgießer, *sm.* =s, *pl.* —, świecarz *m.*

Lichtgießerei', *sf. pl.* =en, fabryka *f.* świec lanych.

Li'chtglanz, *sm.* =es, blask *m.* światła.

Li'chtgrau, *adi.* jasnoszary, szarawy, szaraczkowy.

Li'chtgrün, *adi.* jasnozielony.

Li'chthell, *adi.* bardzo jasny.

Li'chthandel, *sm.* =s, handel *m.* świecami.

Li'chthof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, małe podwórze bez wejścia w środku budynku.

Li'chthütchen, *sn.* =s, *pl.* —, kapelusik *m.* do gaszenia świec, kapturek *m.*, rożek *m.*

Li'chtkabel, *sn.* =s, *pl.* —, drut przewodowy (elektryka).

Li'chtknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, profitka *f.*, nadstawka *f.*, chłopak *m.* u lichtarza.

Li'chtkohle, *sf. pl.* =n, węgiel *m.* do lamp elektrycznych.

Li'chtkörper, *sm.* =s, *pl.* —, ciało świecące.

Li'chtkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, koło *n.*, krąg *m.* światła.

Li'chtlehre, *sf.* nauka *f.* o świetle, optyka *f.*

Li'chtloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, świetlnik *m.*, otwór, przez który światło wpada.

Li'chtlos, *adi.* ciemny, światła pozbawiony.

Li'chtmeer, *sn.* =(e)s, morze *n.* światła.

Li'chtmeß, **Li'chtmesse**, *sf.* gromnica *f.*, gromnice *pl.*, święto *n.* oczyszczenia Panny Maryi (gromnicznej).

Li'chtmesser, *sm.* =s, *pl.* —, fotometr *m.*, światłomierz *m.*

Li'chtnelke, *sf. pl.* =n, firletka *f.* aksamitka *f.* (roślina).

Li'chtöffnung, *sf. pl.* =en, otwór *m.* (światło przepuszczający), okno *n.*

Li'chtpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt świetlny (oświetlony); chwila jasna, promień *m.* nadziei.

Li'chtputze, *sf. pl.* =n, szczypce *pl.* (do czyszczenia, objaśmiania świec).

Li'chtquelle, *sf. pl.* =n, źródło *n.* światła.

Li'chtrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, służebność *f.* światła (prawo).

Li'chtrose, *sf. pl.* =n, *dim.* **Li'chtröschen**, *sn.* =s, *pl.* —, płomieńczyk *m.*

Li'chtrot, *adi.* jasnoczerwony, szkarłatowy.

Li'chtschein, *sm.* =(e)s, światło *n.* świecy; łuna *f.*

Li'chtschere, *sf.* obacz Lichtputze.

Li'chtschen, *adi.* mający

wstręt od światła; =e Insekten owady nocne; eine =e Tat czyn bojący się światła.

Li'chtscheu, *sf.* wstręt *m.* od światła.

Li'chtschimmer, *sm.* =s, *pl.* —, promyk *m.*, blask *m.* światła.

Li'chtschirm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, umbrelka *f.*, zasłona *f.* od światła, ciennik *m.*

Li'chtschlag, *sm.* =(e)s, *pl.*, =schläge, jasny rąb.

Li'chtschnuppe, *sf.* *pl.* =n, spalony knot świecy.

Li'chtsehen, *sn.* =s, kurza ślepota (choroba ócz).

Li'chtseite, *sf.* *pl.* =n, strona *f.* od światła; (obraz.) strona korzystna, zaleta *f.*

Li'chtstärke, *sf.* *pl.* =n, siła *f.*, intenzywność *f.* światła.

Li'chtstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, lichtarz drewniany, kij za lichtarz służący.

Li'chtstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świetliwo *n.*, świetlik *m.*

Li'chtstrahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, promień *m.* światła.

Li'chtstreifen, *sm.* =s, *pl.* —, smuga *f.* światła.

Li'chtstrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ströme, strumień *m.* światła.

Li'chtstumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* =stümpfe, *dim.* Li'chtstümpfchen, *sn.* =s, *pl.* —, ogarek *m.*, niedopalona świeca.

Li'chtung, *sf.* *pl.* =en, jaśnia *f.*, jasne miejsce w lesie (wskutek przerzedzenia drzew), karczunek *m*, polana *f.*; — des Ankers podwinięcie kotwicy.

Li'chtvoll, *adi.* pełny światła, jasny.

Li'chtweihe, *sf.* obacz Lichtmeß.

Li'chtweite, *sf.* *pl.* =n, rozpiętość *f.* w świetle.

Li'chtwurm, *sm.* =(es), *pl.* =würmer, świetłuszka *f.*, błyszczak *m.*

Li'chtzieher, *sm.* =s, *pl.* —, świecarz *m.*

Licita'nt i Lizita'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, licytant *m.*

Licitatio'n i Lizitatio'n, (wym.: -cion), *sf.* *pl.* =en, licytacya *f.*, (s)przedaż publiczna.

Licitie'ren i Lizitie'ren, *va.* (haben) licytować, sprzedawać publicznie.

Lid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pokrywa *f.*, powieka *f.* = Augenlid.

Li'dern, i Lie'dern, *va.* (haben) uszczelniać (mechanika).

Lie'derung, *sf.* *pl.* =en, uszczelnienie *n.*

Lie'derungsmaterial, *sn.* =es, *pl.* =ien, szczeliwo *n.*

Lieb, I. *adi.* 1) luby, miły kochany; =e Schwester kochana siostro; er ist ein =er Mensch miły, przyjemny jest człowiek; ein =es Kind lube dziecko; unsere =e Frau Matka Boska; 2) często się nie tłómaczy lub też przez inny wyraz: der =e Himmel, der liebe Gott Pan Bóg; die =e Sonne błogie słońce; ums =e Brot arbeiten pracować dla kawałeczka chleba; er hat nicht das =e Brot nie ma kawałka chleba; ich tat es um des =en Friedens willen zrobiłem to dla czystego spokoju; den ganzen =en Tag cały boży dzień; manche =e Stunde niejedną miłą, błogą godzinę; 3) w połączeniu z czasownikami: jmndn — haben lubić kogo; jmndn — gewinnen albo bekommen polubić kogo; jmndn — behalten . lubić kogo nadal; jmndm — werden pozyskać czyje przywiązanie; 4) Liebes; jmndm viel Liebes und Gutes erweisen wyświadczyć komu wiele miłego i dobrego; sie sagten viel Liebes und Gutes von ihm wiele dobrego o nim powiedzieli; um Liebes und Leides czy to przyjemnie, czy nieprzyjemnie; II. *adv.* miło, lubo, przyjemnie; es ist mir lieb, daß . . . miło mi jest, że . . .; er ist mir — und wert kocham i szanuję go; es sei dir — oder leid czy tobie przyjemnie czy też nie.

Lieb, *sn.* (tylko w *nom.* i *acc.*) kochany, kochana; mein —! moje kochanie!

Liebäugelei', *sf.* *pl.* =en, miłosne rzucanie wzrokiem, zalotne spojrzenia.

Lie'bäugeln, *vn.* (haben) miłosne, zalotne rzucać spojrzenia, zalotnie oczyma strzelać; mit jmndm — zalotnie spoglądać na kogo.

Lie'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, kochanek *m.*, kochanka *f.*; mein —! moje kochanie! serduszko moje!

Lie'bden, (tytuł, którym się darzą między sobą książęta) Euer — Wasza Miłość.

Lie'be, *sf.* miłość *f.*; przywiązanie *n.*, przychylność *f*; die — zum Vaterlande miłość ojczyzny; die — zur Arbeit chęć do pracy; die — zur Wahrheit przywiązanie do prawdy; kindliche, eheliche — miłość synowska, małżeńska; leidenschaftliche — miłość namiętna; eigennützige — miłość samolubna, interesowna; abgöttische — miłość bałwochwalcza, zaślepiona; fleischliche, sinnliche — miłość zmysłowa; platonische — miłość platoniczna; — für jmndn empfinden, fühlen czuć miłość dla kogo; in — zu jmndm entbrennen zapalać się miłością ku komu; von — entbrannt rozmiłowany, rozkochany; sie ist seine erste — to jego pierwsza miłość (kochanka); alte — rostet nicht stara miłość nie rdzewieje; was man aus — tut, das geht nochmal so gut, Lust und — zu den Dingen lassen sie wohl gelingen, Lust und — zum Dinge, macht die Mühe geringe kiedy szczera ochota, łatwo idzie robota; eine — ist der anderen wert miłość miłością się płaci; jmndm etw. zuliebe tun zrobić co z życzliwości dla kogo; tu es mir zuliebe zrób to dla mnie; tun Sie mir die — zrób mi pan tę grzeczność, przyjemność; Werke der — miłosierne uczynki.

Lie'bediener, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek nadto usłużny, płaszczący się.

Lie'bedienerisch, *adv.* podchlebiający.

Lie'beglühend, *adi.* żarem miłości przejęty.

Liebelei', *sf. pl.* =en, miłostki *pl.*, zaloty *pl.*, umizgi *pl.*, przymilanie *n.* się.

Lie'beln, *vn.* (haben) romansować, umizgać się, przymilać się.

Lie'belos, *adi.* ob. Lieblos.

Lie'ben, *va.* (haben) kochać, miłować, lubić; schwärmerisch — ubóstwiać; heiß — gorąco kochać; väterlich — kochać jak ojciec; über alles — kochać nad wszystko; das Spiel — lubić grę; die Musik — lubić muzykę; er liebt den Wein lubi (popijać, pić) wino; ich liebe das nicht nie lubię tego, to mi się nie podoba; das Veilchen liebt den Schatten fiołek lubi cień; ein liebendes Herz kochające, czułe serce; die Liebenden kochankowie.

Lie'benswert, *adi.* miłości, kochania godny.

Lie'benswürdig, *adi.* luby, miły, przyjemny, powabny, uprzejmy; =es Mädchen luba, miła dziewczyna; es ist sehr — von dir, daß . . . bardzo to ładnie, żeś . . .

Lie'benswürdigkeit, *sf.* lubość *f.*, wdzięk *m.*, powabność *f.*; uprzejmość *f.*, przyjemność *f.*; jmndm eine — sagen powiedzieć komu coś przyjemnego, komplement (w tem znaczeniu *pl.* =en).

Lie'ber, I. *adi. comp.* od lieb; ich habe ihn — als seinen Vater wolę jego, niż ojca jego; es wäre mir — wolałbym, milejby mi było; II. *adv. comp.* od gern, chętniej, raczej, lepiej; ich möchte — weinen als lachen raczej płakać mi się chce niżli śmiać; ich gehe — als ich fahre wolę iść niż jechać; — sterben, als dies tun prędzej umrzeć, niż to zrobić; je eher, je — im prędzej, tem lepiej; — tot sein lepiej nie żyć.

Lie'bes=, *adi.* miłości się tyczący, miłosny.

Lie'besabenteuer, *sn.* =s, *pl.* —, awantura *f.*, przygoda miłosna.

Lie'besangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa miłosna.

Lie'besantrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, oświadczenie *n.* miłości.

Lie'besapfel, *sm.* obacz Paradiesapfel.

Lie'besbewerbung, *sf. pl.* =en, staranie *n.* się o miłość.

Lie'besbezeigung, *sf. pl.* =en, okazywanie *n.* miłości, przywiązania.

Lie'besblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miłosne spojrzenie.

Lie'besblume, *sf.* i *dim.* **Lie'besblümchen**, *sn.* stokroć wielka (roślina).

Lie'besbote, *sm.* =n, *pl.* —, posłaniec *m.* miłości.

Lie'besbrief, *sm.* i *dim.* **Lie'besbriefchen**, *sn.* list *m.*, liścik miłosny.

Lie'besbund, *sm.* =(e)s, *pl.* =bünde, związek *m.* miłości.

Lie'besdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta miłosny, erotyczny.

Lie'besdienst, *sm.* =es, *pl.* =e, przysługa z miłości, z przywiązania wyświadczona.

Lie'beserklärung, *sf. pl.* =en, oświadczenie *n.* miłości.

Lie'besfesseln, *sf. pl.* więzy *pl.* miłości.

Lie'besfeuer, *sn.*, **Lie'besflamme**, *sf.* żar *m.*, płomień *m.* miłości.

Lie'besgabe, *sf. pl.*, =n, datek miłosierny; podarunek miłosny.

Lie'besgeschichte, *sf. pl.* =n, historya miłosna, historya miłości; romans *m.*

Lie'besgespräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa miłosna.

Lie'besgeständnis, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, wyznanie *n.* miłości.

Lie'besglück, *sn.* =(e)s, szczęście *n.* w miłości, szczęście z miłości płynące.

Lie'besglut, *sf. pl.* =en, żar *m.* miłości.

Lie'besgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bożek *m.* miłości.

Lie'besgras, *sn.* =ses, prostnica *f.*

Lie'beshandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, intryga miłosna; stosunek miłosny, miłostki *pl.*

Lie'besheirat, *sf. pl.* =en, małżeństwo *n.* z miłości.

Lie'beskrank, *adi.* chory z miłości.

Lie'beskuß, *sm.* =sses, *pl.* =küsse, pocałunek miłosny.

Lie'besleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, zmartwienie miłosne.

Lie'beslied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, piosnka miłosna.

Lie'beslust, *sf.* rozkosz miłosna.

Lie'besnot, *sf.* obacz Liebespein.

Lie'bespaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.* kochanków, kochankowie *pl.*

Lie'bespein, *sf.* udręczenie miłosne.

Lie'bespfand, *sn.* =(e)s, *pl.* =pfänder, zakład *m.* miłości.

Lie'bespfeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strzała miłosna, pocisk miłosny.

Lie'besqual, *sf.* obacz Liebespein.

Liebesraserei', *sf. pl.* =en, szał miłosny.

Lie'besrausch, *sm.* =es, upojenie miłosne, szał miłosny.

Lie'besritter, *sm.* =s, *pl.* —, paladyn *m.*, rycerz rozkochany.

Lie'besroman, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powieść miłosna, romans miłosny.

Lie'besschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, utrapienie, zmartwienie miłosne.

Liebesschwärmerei', *sf. pl.* =en, zagorzałość miłosna.

Lie'besschwur, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwüre, przysięga miłosna.

Lie'besseufzer, *sm.* =s, *pl.* —, westchnienie miłosne.

Lie'bessorgen, *sf. pl.* troski miłosne.

Lie'besspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, miłostki *pl.*

Lie'bessprache, *sf.* język miłosny.

Lie'besstern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazda kochankom sprzyjająca, gwiazda miłosna.

Lie'bestoll, *adi.* szalony z miłości.

Lie'bestrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =tränke, napój miłosny.

Lie'besverhältnis, *sn.* =nisses, *pl.* =nisse, stosunek miłosny.

Lie'beswerke, *sn. pl.* uczynki miłosierne, dobroczynne.

Lie'beswonne, *sf. pl.* =n, rozkosz miłosna.

Lie'beswut, *sf.* miłość szalona, zapamiętała.

Lie'beszauber, *sm.* =s, *pl.* —, czary miłosne, także = Liebestrank.

Lie'beszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.*, oznaka *f.* miłości.

Lie'be(s)trunken, *adi.* upojony, uszołomiony miłością.

Lie'bevoll, *adi.* pełny miłości, przychylności, życzliwości, miłosny; uprzejmy, życzliwy; *adv.* miłośnie, uprzejmie, życzliwie.

Lie'bewund, *adi.* przez miłość raniony.

Liebfrau'enkirche, *sf.* kościół N. P. Maryi.

Liebfrau'enmilch, *sf.* nazwa pewnego gatunku wina reńskiego.

Lie'b=gewinnen, *va.* gewinne, gewinnst, gewinnt, gewann, lieb, habe liebgewonnen, pokochać, ukochać, polubić, umiłować; upodobać sobie.

Lie'bhaber, *sm.* =s, *pl.* —, kochanek *m.*, amant *m.*, miłośnik *m.*; dyletant *m.*; — von Büchern amator, lubownik książek; ein — von Musik amator, miłośnik muzyki, dyletant w muzyce; diese Ware findet keine — ten towar nie ma amatorów, nie ma kupujących na ten towar; der erste — sein być pierwszym amantem, grać (na scenie teatralnej) rolę pierwszych kochanków.

Liebhaberei', *sf. pl.* =en, amatorstwo *n.*, lubownictwo *n.*, miłośnictwo *n.*, szczególne upodobanie w czem, dyletantyzm *m.*, bawidło *n.* (= Steckenpferd); noble und teuere =en (albo Passionen) pańskie i drogie zachcianki, fantazye; er zeichnet nur aus — rysuje tylko dla rozrywki, dla przyjemności.

Lie'bhaberin, *sf. pl.* =innen, kochanka *f.*, amantka *f.*, amatorka *f.*, lubownic(zk)a *f.*, miłośniczka *f.*, dyletantka *f.*

Lie'bhaberisch, *adi.* amatorski, dyletancki, po amatorsku, po dyletancku.

Lie'bhaberkonzert, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koncert amatorski, koncert wykonany przez miłośników muzyki.

Lie'bhaberrolle, *sf. pl.* =n, rola *f.* amanta, kochanka (teatr.).

Lie'bhabertheater, *sn.* =s, *pl.* —, teatr amatorski.

Liebko'sen, *va.* (haben) pieścić, cacać, cackać, głaskać, przymilać się, łasić się; =de Ausdrücke wyrazy pieszczotliwe, zdrobniałe.

Liebko'sung, *sf. pl.* =en, pieszczenie *n.*, cacanie *n.*, cackanie *n.*, przymilanie *n.* się, umizg *m.*; unter =en pieszcząc.

Liebko'sungswort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz pieszczotliwy, czuły, miłosny.

Lie'blich, I. *adi.* miluchny, miły, wdzięczny, przyjemny, słodki, dźwięczny; II. *adv.* miluchnie, miło, wdzięcznie, przyjemnie, słodko.

Lie'blichkeit, *sf. pl.* =en, wdzięk *m.*, łagodność *f.*, przyjemność *f.*, słodycz *f.*, dźwięczność *f.*

Lie'bling, *sm.* =s, *pl.* =e, ulubieniec *m.*, ulubienica *f.*, upodobaniec *m.*, faworyt *m.*, faworytka *f.*, benjaminek *m.*

Lie'blings=, *adi.* ulubiony, faworytalny.

Lie'blingsbeschäftigung, *sf. pl.* =en, zajęcie ulubione.

Lie'blingsdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta ulubiony.

Lie'blingsessen, *sn.* =s, **Lie'blingsgericht**, *sn.* =es, *pl.* =e, potrawa ulubiona.

Lie'blingsplätzchen, *sn.* =s, *pl.* —, miejsce ulubione, luby kącik.

Lie'blingswunsch, *sm.* =es, *pl.* =wünsche, najmilsze, najgoretsze życzenie.

Lie'blos, *adi.* próżen miłości, niemiłosierny, nieczuły, oziębły; =se Behandlung surowe, złe traktowanie, obchodzenie się z kim; *adv.* jmndn — behandeln obchodzić się z kim niemiłosiernie, nieczule, źle.

Lie'blosigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, oziębłość *f.*, nielitościwość *f.*

Lie'breich, *adi.* pełny miłości, miłościwy, łaskawy, łagodny, uprzejmy, przyjemny, słodki, życzliwy; =es Wesen, Betragen uprzejme, łagodne usposobienie, obejście się; — gegen Arme miłosierny dla biednych; *adv.* jmndn — behandeln obchodzić się z kim łagodnie, uprzejmie, życzliwie, dobrze.

Lie'breiz, *sm.* =es, wdzięk *m.*, powab *m.*

Lie'breizend, *adi.* powabny, wdzięczny, pełny wdzięku.

Lie'bschaft, *sf. pl.* =en, miłostka *f.*, romans *m.*

Lie'bste, I. *adv. sup.* od lieb, najmilszy, najukochańszy, najulubieńszy; =r Freund! najukochańszy przyjacielu; II. *adv.* am =sten haben najbardziej, najmocniej kochać, lubić, kochać, lubić nad wszystko; am =sten möchte ich schlafen najchętniej spałbym; ich trinke am =sten Wein najchętniej piję wino, wolę wino niż wszystkie inne trunki; III. **Lie'bste(r)** *sm.* =ten, *pl.* =ten, kochanek *m.*; **Lie'bste**, *sf. pl.* =en, kochanka *f.*

Lie'bstöckel, *sm.* =s, *pl.* —, lubczyk *m.*, lubszczyk *m.*, łakotne ziele (roślina).

Lie'bwert, *adi.* =er Freund kochany, luby, miły przyjaciel; =este Eltern! najdrożsi rodzice!

Lied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) śpiew *m.*; das — der Nachtigall śpiew słowika; 2) pieśń *f.*, piosnka *f.*; poezya *f.*, poemat *m.*; Schillers — von der Glocke Schillera pieśń o dzwonie; Gott ist mein — Bóg jest moją pieśnią, śpiewam Bogu, chwalę pieśnią Pana; =er ohne Worte pieśni bez słów; geistliches — pieśń nabożna, hymn *m.*, psalm *m.*; immer das alte — singen śpiewać zawsze tę samą piosnkę, powtarzać zawsze to samo; ein anderes — singen zmienić ton; ich weiß (auch) ein — (albo Liedchen) davon zu singen mógłbym (i) ja o tem coś zaśpiewać, po-

wiedzieć, znam to i ja dobrze; das ist das Ende vom =e na tem się kończy cała sprawa, historya; am Ende vom =e koniec końcem; wes Brot ich schlinge (esse), des — ich singe na czyim wózku siedzisz, tego piosnkę spiewaj, na Maćka wózku jedziesz, Maćka piosnkę spiewaj.

Lie'dchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Lied, piosnka *f.*, piosneczka *f.*

Lie'derartig, *adi.* i *adv.* w rodzaju, w sposobie piosnki.

Lie'derbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, piosennik *m.*, zbiór *m.* pieśni, kantyczka *f.*, kancyonał *m.*

Lie'derdichter, *sm.* =s, *pl.* —, pieśniopis(arz) *m.*, poeta liryczny.

Lie'derdichtung, *sf.* liryka *f.*, poezya liryczna, uczuciowa, pieśniarstwo *n.*

Lie'derlich, I. *adi.* 1) lichy, niedbały, ladajaki; =e Arbeit niedbała robota; =er Arbeiter niedbały robotnik, partacz *m.*; =e Kleidung zaniedbałe odzienie; er ist in seinen Sachen — nie utrzymuje w swoich rzeczach, sprawach porządku; =er Preis mizerna, bardzo nizka cena; 2) hultajski, łajdacki, rozpustny, rozwiązły, nierządny; =er Mensch (Bruder —, Hans —) człowiek ladaco, hultaj, łajdak; =es Frauenzimmer, Weibsbild łajdaczka, nierządnica; ein =es Volk podła tłuszcza, gmin podły, motłoch; ein =es Leben führen żyć rozpustnie, rozpustować, hultaić się; — werden rozłajdaczyć się; II. *adv.* — arbeiten niedbale, licho, ladajako, po gałgańsku pracować, robić; — gekleidet gehen ubierać się niedbale, zaniedbywać się w ubiorze, chodzić w lichych sukniach.

Lie'derlichkeit, *sf.* niedbałość *f.*, niedbalstwo *n.*, hultajstwo *n.*, nierząd *m.*, rozpusta *f.*, rozwięzłość *f.*

Lie'dern, *va.*, **Lie'derung**, *sf.* zobacz Lidern, Liderung.

Lie'dersammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* pieśni, kancyonał *m.*

Lie'dertafel, *sf. pl.* =n, stowarzyszenie *n.* śpiewaków; koncert śpiewacki.

Liefera'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, dostawca *m.*, dostarczyciel *m.*

Lie'ferfrist, *sf. pl.* =en, okres *m.* dostawy; Überschreitung der — przekroczenie *n.* okresu dostawy.

Lie'fern, *va.* (haben) dostarczać, dostawiać, odstawić, wydać (z rąk); dem Heere Getreide, Proviant — dostarczać wojsku (dla wojska) zboża, żywności; die Waren werden mir heute geliefert werden towary dziś odstawione mi będą, dziś nadejdą; eine bestellte Arbeit — oddać zamówioną robotę; das Werk wird in Heften geliefert dzieło wydawane jest, wychodzi w zeszytach; einen Verbrecher in die Hände der Gerechtigkeit — wydać złoczyńcę w ręce sprawiedliwości; den, einen Beweis — dostarczyć dowodu; das Land liefert viel Getreide kraj wydaje wiele zboża; eine Schlacht — wydać bitwę; ich bin geliefert zginąłem, jestem stracony, już po mnie.

Lie'ferschein, *sm.* obacz Lieferungsschein.

Lie'ferung, *sf. pl.* =en, 1) dostawa *f.*, dostarczenie *n.*; =en ausschreiben rozpisać dostawy; die =en für die Armee haben ihn bereichert na dostawach dla wojska wzbogacił się; 2) wydanie *n.*, oddanie *n.*, dostawienie *n.*, odstawienie *n.*; — einer bestellten Arbeit odstawienie zamówionej roboty; 3) poszyt *m.*, zeszyt *m.* (dzieła, czasopisma).

Lie'ferungsbedingnisse, *sn. pl.* warunki *pl.* dostawy.

Lie'ferungsfrist, *sf.* obacz Lieferungszeit.

Lie'ferungsgeschäfte, *sn. pl.* interesa dostawne.

Lie'ferungsheft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poszyt *m.*, zeszyt *m.* (dzieła, czasopisma).

Lie'ferungskontrakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kontrakt *m.*, umowa *f.* dostawy.

Lie'ferungsschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* dostawy, dostawna *f.*

Lie'ferungstermin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czas *m.*, okres *m.* dostawy.

Lie'ferungsvertrag, *sm.* =(e)s, =träge, umowa *f.*, układ *m.* dostawy.

Lie'ferungsweise, *adi.* i *adv.* das Werk erscheint — (= in Lieferungen) dzieło wychodzi w poszytach, w zeszytach; das — Erscheinen des Werkes wydawanie *n.* dzieła zeszytami.

Lie'fer(ungs)zeit, *sf.* czas *m.*, okres *m.* dostawy; kurze — skrócony czas, okres dostawy (kolejn.).

Lie'ferzeitinteresse, *sn.* =s, interes *m.* dotrzymania terminu, dostawne *n.* (kolejn.).

Lie'ferzeitversicherung, *sf. pl.* =en, zabezpieczenie *n.* terminu dostawy, zabezpieczenie dostawy na czas (kolejn.).

Lie'ferzeitüberschreitung, *sf. pl.* =en, przekroczenie *n.* okresu dostawy (kolejn.).

Lie'gegeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, składowe *n.* (handel).

Lie'gen, liege, liegst, liegt, lag, gelegen, I. *vn.* (haben) leżeć; hier liegt N. N. tu leży, spoczywa N. N.; die Feder liegt hier, dort pióro leży tu, tam; die Stadt liegt auf einem Berge miasto leży, położone jest na górze; hier liegt die Schwierigkeit w tem jest trudność; hier liegt (albo sitzt) der Knoten, hier (da) liegt der Hund begraben, der Has(e) im Pfeffer tu to sęk, tu twarda kostka; der Hund liegt an der Kette pies jest uwiązany na łańcuchu; der Grund liegt am (albo zu) Tage przyczyna jest jasna, oczywista; am Fieber krank — albo darnieder — leżeć na febrę; das liegt mir sehr am Herzen to mnie bardzo cięży na sercu; die Schuld liegt an dir tyś temu winien, twoja w tem wina; auf der Erde — leżeć na ziemi; auf dem Bette, im, zu Bette — leżeć na łóżku, w łóżku; auf der Seite, dem Rücken,

dem Bauche — leżeć na boku (bokiem), na plecach (w znak), na brzuchu; auf den Knien — klęczeć; auf der Bärenhaut — na psiej (dosłownie: niedźwiedziej) skórze leżeć, gnuśnieć, leniuchować; der Wein liegt auf Flaschen wino ściągnięte jest na butelki, stoi w butelkach; auf einem Haufen — leżeć w kupie; das Wort liegt mir auf der Zunge wyraz leży mi na języku; durcheinander — leżeć, być w nieładzie, pomieszano; in Garnison — garnizonować, stać załogą; in Quarantäne — odbywać kwarantanę; im Gefängnisse — siedzieć w więzieniu; im Hinterhalte, auf der Lauer — stać w zasadzce, czatować; die Wahrheit liegt gewöhnlich in der Mitte prawda zazwyczaj leży, jest w pośrodku; im Sterben, im Todeskampfe, in den letzten Zügen — konać, leżeć w agonii, leżeć na śmiertelnej pościeli; in Wochen — odbywać połóg; er liegt beständig in den Wirtshäusern przesiaduje ustawicznie w szynkach; sie — sich in den Haaren wodzą się za łby, drą ze sobą koty; sie — miteinander im Streit, im Prozeß mają ze sobą spór, prowadzą proces; jmndm in den Ohren — suszyć komu o co głowę; diese Melodie liegt mir in den Ohren ciągle słyszę tę melodyę; die Leidenschaften — einmal im Menschen namiętności człowiekowi są wrodzone; das liegt gerade in meiner Absicht to jest właśnie moim zamiarem; der Unterschied liegt darin, daß . . . różnica w tem zachodzi, że . . .; das liegt nicht in seiner Macht, Hand, Gewalt to nie leży w jego mocy, to nie zależy od niego; die Soldaten — im Felde żołnierze stoją w polu; mit dem Ellenbogen auf dem Tische — opierać się łokciem o stół; er liegt immer über den Büchern ślęczy wciąż nad książkami; vor unserem Hause liegt ein Garten przed naszym domem (mamy) jest ogród; das liegt (klar) vor den Augen (albo das springt in die Augen) to jasne, to rzecz widoczna, oczywista; Ihr Wertes vom 2. Juli liegt vor uns szanowne pańskie pismo z datą 2. lipca otrzymaliśmy; mit dem Heere vor einer Festung — oblęgać twierdzę; das Geld liegt bereit pieniądze są przygotowane, są do dyspozycyi; der Gedanke lag mir ferne myśl ta daleką mnie była, nie myślałem o tem; müßig — (albo gehen) próżnować; nahe — być w pobliżu, w sąsiedztwie; der Gedanke liegt nahe (drängt sich auf) myśl się nastręcza; wie liegt die Sache? jak rzecz stoi? dieses Haus liegt sehr schön ten dom bardzo ładnie jest położony, leży; das Tuch liegt drei Meter breit sukno ma dwa metry w szerokość; er liegt von den großen Aufregungen chory jest (obłożnie) wskutek wielkich irytacyi; der Handel liegt (darnieder) handel leży, upadł; was liegt, liegt co raz zagrano, leżeć musi, karty zagranej cofać niewolno (w grze w karty); bleib ruhig — leż spokojnie, nie wstawaj, nie przeszkadzaj sobie; die Arbeit blieb — robota leżała, nastąpiła przerwa w robocie; die Waren sind unterwegs — geblieben towary zatrzymały się, zatrzymano w drodze; er ist unter der Last — geblieben upadł pod ciężarem; Geld, Wein — haben mieć pieniądze w kasie, wino w piwnicy; etw. — lassen zostawić co, nie ruszać, nie tykać, nie brać czego; porzucić, opuścić co; eine Arbeit — lassen przerwać, porzucić robotę, zaniechać roboty; Wein — (albo ablagern) lassen dać winu ostać się; einen Prozeß — lassen dać spoczywać procesowi, nie prowadzić procesu dalej; ich habe Lemberg links — lassen nie wstąpiłem do Lwowa; jmndn links — lassen nie troszczyć się o kogo, nie dbać o kogo; er läßt alles umher — wszędzie rozrzuca, pozostawia swoje rzeczy; II. *v. impers.* es liegt ihm auf der Brust leży mu coś na piersiach, ciężko mu na piersiach, jest chory na piersi; es liegt mir (schwer wie Blei) in allen Gliedern we wszystkich członkach czuję ociężałość, boleści, we wszystkich członkach mnie dolega; es liegt mir noch immer im Sinne wciąż jeszcze tkwi mi to w pamięci, stoi mi to na myśli, myślę o tem; es liegt am Tage jasna (rzecz) jest; an wem liegt es, daß . . .? kto temu winien, że . . .?; soviel an mir liegt o ile odemnie zależy; es liegt (mir) viel, wenig, nichts daran wiele, mało, nic (mi) na tem nie zależy; es liegt mir nichts an seinem Hasse nie dbam o jego nienawiść; III. sich —, *vr.* (haben) sich wund — odleżeć sobie ciało, przeleżeć się; diese Äpfel müssen sich reif — te jabłka muszą się odleżeć, muszą przez leżenie dojrzeć.

Lie'gen, *sn.* leżenie *n.*

Lie'gend, *p. praes.* i *adi.* leżący; auf den Knien — na kolanach, klęcząc, na klęczkach; =e Güter grunta leżące, majątek nieruchomy, nieruchomości *pl.*; =es Geld kapitał leżący, nieprzynoszący procentów; =e Schrift pismo pochyłe, kursywa *f.*

Lie'genschaft, *sf. pl.* =en, majątek nieruchomy, nieruchomość *f.*, nieruchomości *pl.*

Lie'getage, *sm. pl.* dnie *pl.* wypoczynku (w drodze).

Lie'gezeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* leżenia; kwarantana *f.*

Lieh, obacz Leihen.

Lies, liesest, liest, obacz Lesen.

Lie'sen, *sf. pl.* sadło *n.* (wieprzowe lub gęsie).

Ließ, obacz Lassen.

Lieu'tenant i **Leu'tnant**, (wym.: lajtnant), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (pod)porucznik *m.*

Li'ga, *sf. pl.* =s, liga *f.*, związek *m.*

Ligame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ligament *m.*, ścięgno *n.* (medycyna).

Ligatu'r, *sf. pl.* =en, ligatura *f.*, łuk *m.*, znak *m.* połączenia kilku nut.

Ligi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, do ligi należący, związkowy *m.*

Ligni't, *sm.* =es, *pl.* =e, drzewiak *m.*

Ligu'ster, *sm.* =s, ligustr *m.* (roślina).

Liie'ren, *va.* (haben) powiązać, zaprzyjaźnić.

Likö'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, likier *m.*, słodka wódka.

Li'ktor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, liktor *m.* (historya rzymska).

Likto'renbündel, *sm.* =s, *pl.* —, pęk *m.* rózg liktorskich.

Likto'renstäbe, *sm. pl.* rózgi liktorskie.

Li'la, Li'lak, *sm.* =s, lilak *m.*, syrynga *f.* (krzew).

Li'la, *adi.* liliowy, liliowego koloru.

Li'lie, *sf. pl.* =n, lilia *f.*

Li'lien=, *adi.* liliowy; przenośnie: biały jak lilia.

Li'lienarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię białe jak lilia.

Li'lienartig, *adi.* liliowaty.

Li'lienhand, *sf. pl.* =hände, ręka biała jak lilia.

Li'lienweiß, *adi.* biały jak lilia.

Li'liputer, Liliputa'ner, *sm.* =s, *pl.* —, liliput *m.*, karzeł *m.*

Li'lla, *sm.* obacz Lila.

Li'mbus, *sm.* —, limbus *m.*, koło podziałkowe (mechanika).

Limitie'ren, *va.* (haben) oznaczyć granice.

Li'mitum, *sn.* =s, *pl.* =ta, limitum *n. indecl.*, ostateczna granica (handel).

Limona'de, *sf. pl.* =n, limonada *f.*

Limo'ne, *sf. pl.* =n, cytryna *f.*

Limo'nen=, *adi.* cytrynowy.

Limo'nensaft, *sm.* =(e)s, sok cytrynowy.

Li'mpf, *sn.* =s, (nowo przyrosły) wierzchołek *m.* drzewa.

Lind, Li'nde, *adi.* łagodny, lekki; *adv.* łagodnie, lekko.

Li'nddrache, *sm.* obacz Lindwurm.

Li'nde, *sf. pl.* =n, lipa *f.*

Li'nden=, *adi.* lipowy.

Li'ndenallee, *sf. pl.* =n, alea *f.*, ulica lipowa.

Li'ndenbast, *sm.* =(e)s, łyko *n.* z lipy.

Li'ndenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, lipa *f.*

Li'ndenblüte, *sf. pl.* =n, kwiat lipowy.

Li'ndenharz, *sn.* =es, liposok *m.*

Li'ndenholz, *sn.* =es, lipina *f.*

Li'ndenrinde, *sf.* łub *m.*

Li'ndenspinner, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, karaczonowiec *m.*

Li'nderer, *sm.* =s, *pl.* —, łagodziciel *m.*, uśmierzyciel *m.*

Li'ndern, *va.* (haben) łagodzić, ulżyć, uśmierzyć; sich —, *vr.* (haben) łagodnieć, uśmierzać się.

Li'nderung, *sf.* ulga *f.*, uśmierzenie *n.*; — schaffen sprawić ulgę; — der Strafe łagodzenie kary.

Li'nderungs=, *adi.* łagodzący, ulgę sprawiający, uśmierzający.

Li'ndheit, Li'ndigkeit, *sf.* łagodność *f.*

Li'ndwurm, *sm.* =(e)s, smok.

Linea'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, linia *f.* (do liniowania), liniał *m.*

Lineame'nt, *sn.* =(e)s, zazwycz. tylko *pl.* =e, rysy *pl.*, skład *m.* twarzy.

Linea'r, *adi.* linearny.

Lingui'st, *sm.* =en, *pl.* =en, lingwista *m.*, znający języki.

Lingui'stik, *sf.* lingwistyka *f.*, językoznawstwo *n.*

Lingui'stisch, *adi.* lingwistyczny, językowy.

Li'nie, *sf. pl.* =n, 1) linia *f.*; gerade, krumme, senkrechte — linia prosta, krzywa, prostopadła; eine — ziehen linię poprowadzić; in erster — w pierwszym rzędzie, na pierwszem miejscu, przedewszystkiem; in einer — liegen, auf einer — stehen być na tym samym poziomie; 2) wojskowość *f.*, linia bojowa; nach der — aufgestellt ustawiony na linii, uszeregowany; in der — dienen służyć w linii, służyć we wojsku; Feuer auf der ganzen — ogień na całej linii, we wszystkich szeregach; 3) linia łączna (astronomia); równik *m.* (geografia); unter der — pod równikiem; die — passieren przekroczyć równik; 4) szlak kolejowy; 5) linia (w drukarstwie); miara długości (= 1/12 cala); 6) rysy *pl.* twarzy; 7) linia rodu, familii; gerade, aufsteigende, absteigende — linia prosta, wstępna, zstępna.

Li'nienartig, *adi.* linearny.

Li'nienblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, podkładka liniowana dla równego pisania.

Li'nienfeder, *sn. pl.* =n, pióro *n.* do liniowania.

Li'nienfeuer, *sf.* =s, *pl.* —, ogień liniowy (wojsk.).

Li'nienförmig, *adi.* liniowaty, w kształcie linii.

Li'nienführung, *sf.*, prowadzenie *n.* linii, liniowanie *n.*

Li'nienschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt liniowy, wojenny.

Li'nientruppen, *sf. pl.* wojsko liniowe, stałe.

Li'nienunterlage, *sf.* obacz Linienblatt.

Li'nienzieher, *sm.* obacz Linienfeder.

Linie'ren, *va.* (haben) liniować.

Linie'rfeder, *sf.* Linienfeder.

Link, *adi.* lewy; =e Hand (Linke *f.*) lewa ręka, lewica *f.*; =er Hand, zur =en Hand (zur Linken) po lewej, na lewej ręce, stronie; Ehe zur =en Hand małżeństwo na lewą rękę, małżeństwo morganatyczne; mit der =en Hand auf jmndn warten czekać na kogo niechętnie; mit dem =en Fuß (Bein) aufstehen wstać lewą nogą z łóżka, rozpocząć źle, w złem usposobieniu dzień; das Hemd auf die =e Seite anziehen wdziać koszulę na lewą stronę; die =e Seite des Schiffes lewy bok okrętu; von der =en Seite, auf die =e Seite, mit der =en Hand na odlew.

Li'nke, *sf.* lewa ręka, lewica *f.*; die äußerste — skrajna lewica (parlamentaryzm).

Li'nkhänder, *sm.* =s, *pl.* —, mańkut *m.*

Li'nk(s)händig, *adi.* mańkut.

Li'nkheit, *sf.* niezgrabność *f.*

Li'nkisch, *adi.* niezgrabny; =er Mensch człowiek niezgrabny, niezgraba *m.*; =es Wesen niezgrabność; *adv.* niezgrabnie.

Links, *adv.* na lewo, w lewo, na lewej stronie, po lewej ręce; — schwenkt! — um! w lewo zwrot!; — sein być mańkutem; rechts und — sein używać równie dobrze lewej i prawej do pracy, do pisania i t. d.; die Strümpfe — anziehen wdziać pończochy na lewą stronę; etw. — auslegen, verstehen, aufnehmen tłómaczyć, rozumieć, przyjąć co krzywo; er fängt alles — an wszystkiego chwyta się źle, niezgrabnie.

Li'nksblume, *sf. pl.* =n, odgiętka *f.*

Li'nnen, I. *sn.* =s, lnianka *f.*, bielizna; II. *adi.* lniany, płócienny.

Li'nse, *sf. pl.* =n, soczewica *f.*; soczewka *f.* (optyka).

Li'nsenartig, Li'nsenförmig, *adi.* soczewkowaty.

Li'nsengericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potrawa *f.* z soczewicy.

Li'nsenglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser, szkło soczewkowate, soczewka *f.*

Li'nsenmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pieprzyk *m.* (na twarzy).

Li'nsenmehl, *sn.* =(e)s, mąka *f.* z soczewicy.

Li'nsensuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* z soczewicy.

Li'nsenwicke, *sf. pl.* =n, soczewica czteroziarnowa.

Li'nsenzähler, *sm.* =s, *pl.* —, liczykrupa *m.*, smarzywiecheć *m.*

Li'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Lippe, mała warga.

Li'ppe, *sf. pl.* =n, warga *f.*; die obere, die untere — warga górna, dolna; dicke =n grube wargi; aufgeworfene =n obwisłe wargi; das soll nicht über meine =n kommen nie wyjdzie to z ust moich; sich auf die =n beißen ugryźć się w język; meine =n sollen dich preisen moje usta wielbić cię będą.

Li'ppen=, *adi.* wargowy.

Li'ppenbär, *sm.* =en, *pl.* =en, wargowiec *m.*

Li'ppenblume, *sf. pl.* =n, kwiat wargowy.

Li'ppenblütler, *sm. pl.* rośliny *pl.* mające kwiaty wargowe.

Li'ppenfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, wargacz *m.* (ryba).

Li'ppenfliege, *sf. pl.* =n, niezmiarka *f.*

Li'ppengeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* na wardze.

Li'ppenlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głoska wargowa (gramatyka).

Liqueu'r, *sm.* obacz Likör.

Liqui'd, *adi.* wylikwidowany, płynny.

Liquidatio'n, (wym.: -cion), *sf. pl.* =en, likwidacya *f.*, obrachunek *m.*, obliczenie *n.*, rozliczenie *n.*

Liquida'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, likwidator *m.*, obliczający należytości.

Liquidie'ren, *va.* (haben) likwidować, obliczać, wyrachowywać.

Li'sp(e)ler, *sm.* =s, *pl.* —, szeptacz *m.*; szeplun *m.*, szepleniuch *m.*, szepielak *m.*, szepioł *m.*

Li'speln, *vn.* (haben) szeleścić, szeplenić, jąkać się; *va.* (haben) szeptać do ucha.

List, *sf. pl.* =en, podstęp *m.*; chytrość *f.*, fortel *m.*, chytry obrót, wykręt, wybieg *m.*; =en, obroty *pl.*; — anwenden brauchen użyć podstępu; mit — podstępem, podstępnie *adv.*

Li'ste, *sf. pl.* =n, lista *f.*, rejestr *m.*, spis *m.*; eine — anfertigen spisać, sporządzić rejestr; in die — eintragen wpisać do rejestru, zarejestrować; aus der — ausstreichen wykreślić z rejestru.

Li'stig, *adi.* podstępny; =er Gesell, Kauz, Fuchs szczwany lis; *adv.* także listigerweise chytrze, podstępnie.

Li'stkrabbe, *sf. pl.* =n, skrytosz *m.* (skorupiak).

Litanei', *sf. pl.* =en, litania *f.*; eine lange — długi spis; es ist die alte — zawsze ta sama piosenka.

Li'ter, *sn.* =s, *pl.* —, litr *m.*

Litera'risch, *adi.* literacki, naukowy; *adv.* po literacku, naukowo.

Litera't, *sm.* =en, *pl.* =en, literat *m.*, piśmienny *m.*, człowiek naukowy.

Literatu'r, *sf. pl.* =en, literatura *f.*, piśmienictwo *n.*

Literatu'rblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, pismo literackie, naukowe.

Literatu'rgeschichte, *sf. pl.* =n, historya *f.* literatury, dzieje *pl.* piśmienictwa.

Literatu'rverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie literackie, naukowe.

Literatu'rzeitung, *sf. pl.* =en, gazeta literacka, naukowa.

Li'thionglimmer, *sm.* =s, tłuszczkowiec *m.*

Lithogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, litograf *m.*

Lithographie', *sf. pl.* =en, litografia *f.*

Lithographie'ren, *va.* (haben) litografować.

Lithogra'phisch, *adi.* litograficzny.

Liturgie', *sf.* liturgia *f.*

Litu'rgisch, *adi.* liturgiczny; *adv.* liturgicznie.

Li'tze, *sf. pl.* =n, cienki, pleciony sznurek (do obszywania).

Livree', *sf. pl.* =n, liberya *f.*, barwa *f.*, ubranie *n.* służących.

Livree'bediente(r), *sm.* =ten, *pl.* =te(n), sługa *m.* w liberyi (chodzący).

Lize'nz, *sf.*, **Lizenzia't,** *sm.* obacz Licenz, Licentiat.

Lob, *sn.* =(e)s, pochwała *f.*, chwała *f.*; sława *f.*, chluba *f.*, zaszczyt *m.*, zaleta *f.*; jmndm — erteilen, geben pochwałę komu dać; mit vielem =e von jmndm reden bardzo chlubnie, zaszczytnie o kim mówić; jmndm schlechtes — geben dać komu naganę, ganić kogo mówiąc o nim; das kann man ihm zu seinem =e nachsagen można to powiedzieć na

jego (po)chwałę; es gereicht ihm zum =e należy mu to za zaletę poczytać; Gottes — singen śpiewać chwałę Pana; Gott (sei) —! chwała Bogu! dzięki Bogu; eigenes — stinkt chwała z własnych ust śmierdzi.

Lo'bbegierde, *sf.* żądza *f.* chwały, sławy.

Lo'ben, *va.* (haben) chwalić, pochwalać; das lobe ich an ihm to pochwalam, to mi się u niego podoba; gute Ware lobt sich selbst dobry towar sam się chwali, dobry towar wiechty nie potrzebuje; ich lobe mir einen guten Braten chwalę sobie, lubię dobrą pieczeń; man soll den Tag nicht vor dem Abend — nie chwal dnia przed zachodem słońca, nie chwal dnia z rana.

Lo'benswert, Lo'benswürdig, *adj.* chwalebny, chwały godny; *adv.* chwalebnie.

Lo'beserhebung, *sf. pl.* =en, wysławianie *n.*, wychwalanie *n.*, pochwały *pl.*; =en über jmndn machen wielce kogo wychwalać, wysławiać.

Lo'bgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wiersz pochwalny.

Lo'bgesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, pienie pochwalne, śpiew na czyją cześć; hymn *m.*

Lobhudelei', *sf. pl.* =en, przesadna pochwała, zbytne wielbienie, zachwalanie *n.*

Lo'bhudeln, *va.* (haben) przesadnie wychwalać, wielbić bez miary, kadzić komu.

Lo'bhudler, *sm.* =s, *pl.* —, wychwalacz *m.*, schlebiacz *m.*

Lö'blich, *adj.* chwalebny; jako tytuł: świetny; *adv.* chwalebnie.

Lö'blichkeit, *sf.* chwalebność *f.*

Lo'blied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń pochwalna.

Lo'bopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.* chwały.

Lo'bpreisen, *va.* lobpreise, lobpreisest i lobpreist, lobpreist, lobpreiste, habe gelobpreist, wielbić, sławić, wychwalać, wywielbiać, uwielbiać.

Lo'bpreiser, *sm.* =s, *pl.* —, wielbiciel *m.*, sławiciel *m.*, wychwalacz *m.*

Lo'bpreisung, *sf. pl.* =en, wysławianie *n.*, uwielbianie *n.*

Lo'brede, *sf. pl.* =n, mowa pochwalna, panegiryk *m.*

Lo'bredner, *sm.* =s, *pl.* —, chwalca *m.*, panegirysta *m.*

Lo'brednerisch, *adj.* panegiryczny; *adv.* panegirycznie.

Lo'bschrift, *sf. pl.* =en, pismo pochwalne.

Lo'bsingen, *vn.* lobsinge, lobsingst, habe lobgesungen, chwalić, sławić kogo śpiewem, opiewać czyją chwałę.

Lo'bspruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprüche, pochwała *f.* (słowami wyrażona).

Lo'bsucht, *sf.* żądza *f.* pochwał. [chwał.

Lo'bsüchtig, *adj.* chciwy po-

Loch, *sn.* =(e)s, *pl.* Löcher, dziura *f.*, loch *m.*, jama *f.*, dół *m.*; ein — in etw. machen zrobić w czem dziurę, przedziurawić co; ein — bohren wywiercić dziurę; jmndm ein — in den Kopf schlagen wybić komu dziurę w głowie; ausgefahrenes — wybój *m.*; jmndn ins — werfen, stecken do dziury, do lochu (= do więzienia) kogo wsadzić; diese Wohnung ist ein wahres — to mieszkanie jest prawdziwa dziura; dort hat der Zimmermann das — gelassen! tam są drzwi!; meine Börse hat ein — bekommen w moim pugilaresie zrobiła się wielka dziura, doznałem znacznego ubytku w pieniądzach; er säuft wie ein — leje w siebie jak w studnię; ein — zumachen, zustopfen zatkać dziurę, dług zapłacić; ein — zu= und das andere aufmachen jedną dziurę zatkać a drugą zrobić, na zapłacenie długu nowy dług zaciągnąć; auf albo aus dem letzten =e pfeifen resztą gonić, być na schyłku, być blizkim zgonu; ein — machen nie trafić żadnego kręgla, zrobić dziurę (w grze w kręgli).

Lo'chbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, dłóto gniazdowe.

Lo'chbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia dziur.

Lo'cheisen, *sn.* =s, *pl.* —, probój *m.*

Lö'chelchen, Lö'chel, Lö'chlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Loch, dziurka *f.*, dziureczka *f.*

Lo'chen, *va.* (haben) dziurawić, wytłaczać, robić w czem dziury, przebijać.

Lö'cherig, *adj.* dziurawy, dziurowaty.

Lö'cherpilz, *sm.* =es, pl. =e,

Lö'cherschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, dziurawiec *m.*, pępek *m.* (grzyb); gelber — żółtak *m.*, koźlak *m.*

Lo'chmaschine, *sf. pl.* =n, przebijarka *f.*, dziurawnica *f.*; einseitige, zweiseitige, doppelte — przebijarka jednostronna, dwustronna, podwójna.

Lo'chsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* otworowa, otwornica *f.*

Lo'chstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień graniczny.

Lo'chzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel kalibrowy.

Lö'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Locke, loczek *m.*

Lo'cke, *sf. pl.* =n, 1) lok *m.*, pukiel *m.*, kędzior *m.*; die Haare in =n legen włosy trefić, w papiloty zawijać; =n brennen przypalać włosy; 2) wabik *m.*, piszczałka *f.* do wabienia.

Lo'cken, *va.* (haben) 1) das Haar — włosy trefić, w papiloty zawijać i zapiekać; ihre Haare — sich jej włosy kędzierzawią się; 2) wabić, nęcić, przynęcać; łudzić; Vögel — przywabiać ptaki; jmndn zu sich — wabić kogo do siebie; jmndn in die Falle — zwabić kogo w zasadzkę; jmndm das Geld aus der Tasche — wyłudzić od kogo pieniądze; ein Geheimnis aus jmndm — wyciągnąć z kogo tajemnicę, ciągnąć kogo za język.

Lo'ckenbau, *sm.*, **Lo'ckengebäude,** *sn.* układanie *n.*, zawijanie *n.*, układ *m.* loków.

Lo'ckenhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włos kędzierzawy.

Lo'ckenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa kędzierzawa, głowa w lokach strojna.

Lo'ckente, *sf. pl.* -n, kaczka *f.* do wabienia.

Lo'cker, *sm.* -s. *pl.* —, wabiciel *m.*

Lo'cker, I. *adi.* 1) słabo umocowany, ruszający się, ruchomy, luźny; sypki, miałki, miękki, pulchny, lekki, kruchy, rzadki; -es Erdreich grunt pulchny; -es Gewebe tkanka rzadka; -es Brot chleb lekki, nienarobiony, z rzadkiego ciasta; -rer Zahn ząb chwiejący się, słabo siedzący; -es Seil lina lekko wyciągnięta, niemocno wyprężona; die Erde — machen ziemię rozbić, rozkopać, spulchnić; — werden rozchwiać się, rozrzedniеć, wzruszyć się; 2) ein -er Mensch, Zeisig, Vogel hulak, pustak, kawałek hultaja, rozwiązły człowiek, lekkomyślny ptaszek; ein -es Leben führen rozwiąźle żyć; II. *adv.* — binden, knüpfen lekko związać; der Schuh sitzt mir zu — bucik jest mi za wolny, za duży; — leben żyć rozwiąźle.

Lo'ckerheit, *sf.* lekkość *f.*, rzadkość *f.*; rozwiązłość *f.*

Lo'ckern, *va.* (haben) obacz Locker machen; *vn.* (sein) obacz Locker werden.

Lo'ckflöte, *sf. pl.* -n, wabik *m.*, flecik *m.* do wabienia.

Lo'ckherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wabidło *n.*, miejsce *n.* gdzie ptaki wabią.

Lo'ckig, Lo'ckicht, *adi.* kędzierzawy.

Lo'ckmittel, *sn.* -s, *pl.* —, wabik *m.*, nęta *f.*, przynęta *f.*

Lo'ckpfeife, *sf. pl.* -n, wabik *m.*, piszczałka *f.* do wabienia.

Lo'ckfänger, *sm.* obacz Lockvogel.

Lo'ckspeise, *sf. pl.* -n, nęta *f.*, ponęta *f.*, żer wabiący; przynęta *f.*

Lo'ckspitzel, *sm.* -s, *pl.* —, agent prowokujący, wyzywający.

Lo'ckstimme, *sf. pl.* -n, głos wabiący.

Lo'ckung, *sf. pl.* -en, wabienie *n.*, nęcenie *n.*, pokusa *m.*, ponęta *f.*, powab *m.*; die -en des Lasters ponęty do występku.

Lo'ckvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, wab *m.*, wabik *m.*, ptak służący do wabienia innych ptaków.

Lo'cus, *sm.* —, *pl.* Loci, miejsce *n.*; ustęp *m.*, prewet *m.*; (in) Loco w miejscu, na miejscu.

Lo'de, I. *sf. pl.* -n, 1) latorośl *f.* 2) strzęp *m.* (wiszący); jmndn bei den -n kriegen chwycić kogo za czuprynę; II. — i **Lo'den,** *sm.* -s, *pl.* —, gatunek sukna grubego.

Lo'den, *vn.* (haben) wypuszczać, rosnąć (leśnictwo).

Lo'derasche, *sf.* perzyna *f.*

Lo'dern, *vn.* (haben) palić się, płonąć, buchać (o ogniu); przenośnie: pałać (miłością, nienawiścią).

Lö'ffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka *f.*; er hat die Weisheit mit -n gegessen pojadł wszystkie rozumy; die — des Hasen słuchy *m. pl.*, uszy *n. pl.* zająca.

Lö'ffelartig, *adi.* łyżkowaty.

Lö'ffelbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder łyżkowy, łopień *m.*

Lö'ffelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od. Löffel, łyżeczka *f.*

Lö'ffelente, *sf. pl.* -n, płaskonos *m.*

Lö'ffelförmig, *adi.* łyżkowaty; *adv.* łyżkowato.

Lö'ffelgans, *sf. pl.* -gänse, gęsica *f.*, łyszczak *m.*

Lö'ffelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, łyszczyca *f.*, świnie bagno, warzęcha *f.* (ziele).

Lö'ffeln, *va.* (haben) łyżką jeść; heute gibt es nichts zu — niema dziś nic do jedzenia; *vn.* (haben) mit Frauenzimmern — kobietki kosztować.

Lö'ffelreiher, *sm.* obacz Löffelgans.

Lö'ffelsamen, *sm.* -s, ślimacznik *m.*

Lö'ffelstiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trzonek *m.* u łyżki.

Lö'ffelstör, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kopyść *f.* (ryba).

Lö'ffelvoll, *sm.* ein — pełną łyżkę (np. lekarstwa zażyć).

Lö'ffelweise, *adv.* łyżkami, po łyżce.

Lö'ff(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, kobieciarz *m.*, lubieżnik; ob. Löffelente, Löffelgans.

Log, löge, obacz Lügen.

Log(g), *sn.* -s, przyrząd *m.* do mierzenia szybkości okrętu.

Logari'thmenbuch, *sn.* -(e)s, **Logari'thmentafeln,** *sf. pl.* tablice logarytmiczne.

Logari'thmisch, *adi.* logarytmiczny; *adv.* logarytmicznie.

Logari'thmus, *sm.* —, *pl.* -men, logarytm *m.*

Lo'gbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, żurnal pokładowy okrętu.

Lo'ge, (wym.: -że), *sf. pl.* -n, loża *f.*, przegródka *f.* w teatrze dla widzów; miejsce *n.* zgromadzeń wolnomularzy.

Lo'ggia, (wym.: lodża) *sf. pl.* -ien, die -ien des Raphael lodżie *f. pl.* Rafaela.

Logi'erzimmer, (wym.: -żir) *sn.* -s, *pl.* —, pokój gościnny.

Logie'ren, (wym.: -żiren) *vn.* (haben) mieszkać; *va.* (haben) mieszkanie komu dawać.

Lo'gik, *sf.* logika *f.*, loika *f.*

Lo'giker, *sf.* -s, *pl.* —, loik *m.*

Lo'gisch, *adi.* logiczny; *adv.* logicznie.

Logogri'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, logogryf *m.* (zagadka).

Loh, *adi.* jasno się palący.

Lo'hballen, *sm.* obacz Lohkuchen.

Lo'hbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, garbówka *f.*, grzęda garbówkowa.

Lo'hbeize, Lo'hbrühe, *sf. pl.* -n, dębnica garbarska, kwas garbarski, rozczyn *m.* do macerowania skór.

Lo'hboden, *sm.* -s, łęg *m.*

Lo'he, *sf. pl.* -n, płomień *m.*; dębnica garbarska; den Fellen die — geben włożyć skóry do dębnicy garbarskiej, dębić skóry.

Lo'heiche, *sf. pl.* -n, dąb pospolity.

Lo'hen, *vn.* (haben) płonąć

= lodern; *va.* (haben) dębować, dębić.

Lo'hfarben, Lo'hfarbig, *adi.* dębiony, dębiasty.

Lo'hgar, *adi.* wydębiony, dębny.

Lo'hgerber, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Lohgerberei', *sf. pl.* =en, garbarstwo *n.*; garbarnia *f.*

Lo'hgrube, *sf. pl.* =en, dół *m.* do dębienia skór.

Lo'hkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, garbowinowe łoże.

Lo'hkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, garbowiny *pl.*, wypory *pl.*, trysła *f.*

Lo'hmühle, *sf. pl.* =n, młyn *m.* do kory dębowej.

Lohn, *sm.* =(e)s, *pl.* Löhne, nagroda *f.*, płaca *f.*, zapłata *f.*; (Tage=) dniowe *n.*; zum — w nagrodę; seinen —, seinen verdienten — empfangen odebrać, otrzymać zasłużoną zapłatę; Undank ist der Welt — niewdzięcznością świat płaci; um — arbeiten, dienen pracować, służyć za zapłatę, za pieniądze; jmndn in — nehmen przyjąć kogo do służby; bei jmndm in — stehen być u kogo w służbie.

Lo'hnarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* za najem, najemna, najemnicza.

Lo'hnarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, najemnik *m.*, najmit *m.*

Lo'hnarbeiterin, *sf. pl.* =innen, najemnica *f.*, najemniczka *f.*

Lo'hnbediente(r), *sm.* =ten, *pl.* =(n), **Lo'hndiener,** *sm.* =s, *pl.* —, sługa najemny, najęty.

Lo'hnen, I. *va.* (haben) nagradzać, nagrodzić, płacić; die Arbeit — nagrodzić (za) pracę; Gott lohne es dir! niech ci Pan Bóg zapłaci! jmndm mit Undank — niewdzięcznością się komu odpłacać; jmndm für etw. — nagrodzić komu co, zapłacić komu za co; jmndm übel — źle się komu wywdzięczyć; II. *vn.* i sich —, *vr.* (haben) opłacać się; es lohnt sich der Mühe warto tem się zająć, czynić tego niezawadzi; es lohnt sich nicht der Mühe nie warto tem się zajmować, szkoda czasu i atłasu.

Lö'hnen, *va.* (haben) wypłacać żołd.

Lo'hner, *sm.* obacz Belohner.

Lö'hner, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik najemny, najemnik *m.*

Lo'hngetreide, *sn.* =s, kopczyzna *f.*

Lo'hnherr, *sm.* =n, *pl.* =en, chlebodawca *m.*, pan *m.*, pryncypał *m.*

Lo'hnkutsche, *sf. pl.* =n, powóz najęty, do wynajęcia.

Lo'hnkutscher, *sm.* =s, *pl.* —, wynajmujący *m.* powozy; woźnica najęty, najemny.

Lo'hnliste, *sf. pl.* =n, lista zarobkowa, zarobku.

Lö'hnnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, lon *m.*

Lo'hntag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* wypłaty (płacy, żołdu).

Lö'hnung, *sf. pl.* =en, płaca *f.*; żołd *m.*

Lö'hnungstag, *sm.* obacz Lohntag.

Lo'hrinde, *sf. pl.* =n, kora *f.* do garbowania.

Loka'l, *adi.* lokalny, miejscowy.

Loka'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lokal *m.*, miejsce *n.*

Loka'l=, *adi.* lokalny, miejscowy.

Loka'lbedarf, *sm.* =(e)s, zapotrzebowanie, miejscowe.

Loka'lblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik lokalny, dla czytelników i spraw miejscowych.

Lokalisie'ren, *va.* (haben) (z)lokalizować, umiejscowić, ograniczyć na pewne miejsce.

Lokalitä't *sf. pl.* =en, miejscowość *f.*; die =en eines Hauses ubikacye *pl.* domu.

Loka'lpatriotismus, *sm.* —, patryotyzm miejscowy, zaściankowy.

Loka'lveränderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.* mieszkania, lokalu (np. sklepowego).

Lokomobi'le, *sf. pl.* =n, i **Lokomobi'l** *sn.* =s, *pl.* =e, lokomobila *f.*, machina parowa przenośna, przewoźna.

Lokomoti'v=, *adi.* parowozowy, parowozu, parowozów.

Lokomoti'vaufseher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* parowozów, parowozowy.

Lokomoti've, *sf. pl.* =n, lokomotywa *f.*, parowóz *m.*, parochód kolejowy; Berg— lokomotywa górska; betriebsfertige, betriebsfähige — parowóz gotowy; Eilzugs— lokomotywa pośpieszna; geheizte, angeheizte — lokomotywa w parze; halbwarme — parowóz ciepły; kalte, ungeheizte — parowóz zimny; Lastzugs— parowóz ciężarowy; — mit gekuppelten Achsen parowóz o sprzężonych osiach; Rangier— parowóz zestawczy; Reserve— parowóz zapaśny, rezerwa; schiebende, tauchende — lokomotywa pchająca; Tender— lokomotywa tendrowa, parowóz jaszczykowy; Vorspann— lokomotywa przyprzężona; zugführende — parowóz pociągowy.

Lokomoti'vführer, *sm.* =s, *pl.* —, maszynista *m.*

Lokomoti'vführerlehrling, *sm.* =s, *pl.* =e, pomocnik *m.*, uczeń *m.* maszynisty, podmaszynista *m.*

Lokomoti'vschale, *sf. pl.* =n, lejek lokomotywowy.

Lokomoti'vgestell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rama *f.* lokomotywy, podstawa *f.* parowozu.

Lokomoti'vheizer, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*

Lokomoti'vkessel, *sm.* =s, *pl.* —, kocieł *m.* parowozu.

Lokomotivkilometer, *sm.* =s, *pl.* —, kilometr parowozowy.

Lokomoti'vlaufbrücke, *sf. pl.* =n, kładka boczna parowozu, chodnica *f.*

Lokomoti'vmontierung, *sf. pl.* =en, zestawienie *n.* lokomotywy.

Lokomoti'vpark, *sm.* =(e)s, tabor *m.* parowozów.

Lokomoti'vpfeife, *sf. pl.* =n, świstawka *f.* parowozu.

Lokomoti'vschornstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, komin *m.* parowozu.

Lokomoti'vschuppen, *sm.* -s, *pl.* —, (Heizhaus) parowozownia *f.*

Lokomoti'vstation, *sf. pl.* -en, stacya *f.* pobytu lokomotyw, stacya parowozowa.

Lokomoti'vwechselstation, *sf. pl.* -en, stacya *f.* zmiany lokomotyw, parowozów.

Lokomoti'vwerkstätte, *sf. pl.* -n, warsztaty *pl.* lokomotyw, parowoziarnia *f.*

Loku'ste, *sf. pl.* -n, szarańcza *f.*

Lolch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kąkol *m.*; mit — vermischt, voller — kąkolisty.

Lomba'rd, *sm.* i *n.* -s, *pl.* -e, lombard *m.*, bank pożyczkowy; *pl.* -s, listy pożyczkowe.

Lomba'rddarlehen, *sn.* -s, *pl.* —, pożyczka *f.* za zastawem.

Lomba'rdscheine, **Lomba'rdzettel**, *sm. pl.* listy pożyczkowe zastawne.

Lombardie'ren, *va.* (haben) lombardować, pożyczać za zastawem.

Lo'mber, *sn.* -s, i **Lo'mberspiel**, *sn.* -es, lombr *m.* (francuska gra w karty).

Lo'rbeer, *sm.* -s, *pl.* -en, laur *m.*, wawrzyn *m.*; mit -en kränzen, bekränzen wawrzynem (u)wieńczyć; auf seinen -en (aus)ruhen na laurach, na wawrzynach spoczywać.

Lo'rbeer-, *adj.* laurowy, wawrzynowy.

Lo'rbeerbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wawrzynowe, laurowe, bobkowe drzewo, laur *m.*, wawrzyn *m.*

Lo'rbeerblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść wawrzynowy, bobkowy.

Lo'rbeere, *sf. pl.* -n, jagoda wawrzynowa, bobek *m.*; *pl.* -n, (obraz.) sława *f.*

Lo'rbeerhain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gaj wawrzynowy.

Lo'rbeerkirsche, *sf. pl.* -n, wawrzynowiśnia *f.*

Lo'rbeerkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, i **Lo'rbeerkrone**, *sf. pl.* -n, wieniec laurowy.

Lo'rbeeröl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek laurowy.

Lo'rbeerrose, *sf. pl.* -n, róża sybirska, płochowiec *m.*

Lo'rbeerwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las laurowy.

Lo'rbeerweide, *sf. pl.* -n, wierzba *f.*, łozina *f.*

Lo'rbeerzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałązka *f.* wawrzynu, laurowa.

Lorch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gad *m.*, płaz *m.*

Lord, *sm.* -s, *pl.* -s, lord *m.*

Lo'rdschaft, *sf. pl.* -en, godność *f.*, tytuł *m.* lorda.

Lo'renzbirne, *sf. pl.* -n, gruszka wawrzynówka.

Lo'renzkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, tojeść pospolita.

Lore'tte, *sf. pl.* -n, utrzymanka *f.*, kobieta *f.* lekkich obyczajów.

Lorgne'tte, (wym.: lornjette), *sf. pl.* -n, lorneta *f.*, lornetka *f.*

Lorgnettie'ren, *vn.* (haben) lornetować, patrzeć przez lornetkę.

Lorgno'n, (wym.: lornją), *sn.* -s, *pl.* -s, lornetka *f.*, szkiełko *n.*

Lo'ri, *sf.* obacz Lowry.

Lork, *sm.* obacz Lorch.

Los, *sn.* -ses, *pl.* -se, los *m.*; das — ziehen, werfen losy ciągnąć, rzucać, losować; durch das — bekommen losem dostać; das — soll entscheiden los rozstrzygnie; durch das — bestimmen, wählen losem rozstrzygnąć, oznaczyć, wybrać; durchs — verteilen losem rozdzielić; das große — gewinnen wygrać wielki los, dostać pierwszą wygraną; mein — ist herausgekommen, hat gewonnen mój los wyszedł, wygrał; das — der Menschen los, przeznaczenie ludzi; trauriges — smutny los.

Los, I. *adj.* wolny, luźny, rozwiązany, słabo umocowany, słabo spojony; uwolniony; ein Knopf ist — guzik odrywa się; ein loser Zahn ząb chwiejący się; lose Blätter kartki luźne, osobne; der Gefangene ist — więzień zemknął; jmnds i jmndn, eine Sache, einer Sache — werden pozbyć się kogo, czego; sich von etw. — machen uwolnić się od czego; was ist hier —? co tu się stało? co tu zaszło? etw. — haben znać coś dokładnie; es ist mit ihm nicht viel — nic na nim niema, niewiele wart; II. *adv.* frisch darauf —! dalej śmiało! darauf — leben żyć bez opamiętania, wesoło.

Lo's-arbeiten, arbeite los, habe losgearbeitet; 1) *va.* oderwać, uwolnić przez usilną pracę; ein Schiff von der Sandbank — sprowadzić okręt z mielizny; 2) sich —, *vr.* oderwać się od czego, uwolnić się, odwiązać się, wydobyć się skąd przez mozolną pracę; 3) *vn.* frisch darauf — pracować rączo, usilnie, żwawo nad czem; auf ein Ziel — zmierzać do celu, pracować nad osiągnięciem celu.

Lö'sbar, **Lö'sbarkeit**, *sf.* obacz Löslich, Löslichkeit.

Lo's-bekommen, *va.* bekomme, bekommst, bekommt los, bekam los, habe losbekommen; 1) obacz Losbringen; 2) pojąć, zrozumieć.

Lo's-binden, *va.* binde bindest, bindet, band los, habe losgebunden, odwiązywać, odwiązać, rozwiązywać, rozwiązać.

Lo's-bitten, *va.* bitte, bittest, bittet, bat los, habe losgebeten, wyprosić; einen Gefangenen — wyprosić uwolnienie więźnia.

Lo's-brechen, breche, brichst, bricht, brach los, losgebrochen, 1) *va.* (haben) odłamać przemocą, gwałtem; 2) *vn.* (sein) odezwać się niemogąc dłużej milczeć; wybuchnąć, wszcząć się; ein Ungewitter brach los zerwała się burza.

Lo's-brennen, *va.* (haben) palnąć, wypalić, wystrzelić; einen Schuß — dać strzał.

Lo's-bringen, *va.* bringe, bringst, bringt, brachte los, habe losgebracht 1) odłączyć, oderwać, oderznąć, odwikłać; 2) einen Gefangenen — uwol-

nić, dostać na wolność, wydobyć z więzienia więźnia.

Lö'schanstalt, *sf. pl.* -en, urządzenia *pl.* ogniowe, straż ogniowa.

Lö'schbar, *adi.* dający się ugasić.

Lö'schblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, ćwiartka *f.* bibuły, bibuła *f.* [newka *f.*

Lö'schboden, *sm.* -s, pa-

Lö'schbrand, *sm.* -(e)s, głównia wygasła, opałek *m.*

Lö'sche, *sf. pl.* -n, gista *f.*, miał *m.* węgla kamiennego.

Lö'scheimer, *sm.* -s, *pl.* —, wiadro pożarne.

Lö'schen, I. *va.* (haben) 1) gasić; das Feuer — gasić ogień; Kalk — gasić, lazować wapno; den Durst — gasić, zaspokoić pragnienie; 2) wymazywać, wymazać, skreślić, wykreślić; eine Schuld — zaspokoić, spłacić dług; eine Firma im Handelsregister — skreślić firmę w rejestrze handlowym; 3) ein Schiff — wyładować okręt; II. *vn.* (haben) das Papier löscht papier przebija.

Lö'scher, *sm.* -s, *pl.* —, gasiciel *m.*; wyładowujący *m.* okręta; gasidło *n.*

Lö'schfaß, *sn.* obacz Löscheimer.

Lö'schgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gasidło *n.*, tabor *m.* straży ogniowej, przybory pożarne.

Lö'schhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, **Lö'schhütchen,** *sn.* -s, *pl.* —, rożek *m.*, kapturek *m.* do gaszenia świec.

Lö'schkohle, *sf. pl.* -n, węgiel zagaszony, zalany.

Lö'schmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, gasiciel *m.*, strażak *m.*

Lö'schmannschaft, *sf. coll.* straż ogniowa.

Lö'schpapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bibuła *f.*

Lö'schplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do wyładowywania okrętów.

Lö'schung, *sf. pl.* -en, gaszenie *n.*; wymazanie *n.*, skreślenie *n.*; zaspokojenie *n.*, uiszczenie *n.* (długu); wyładowanie *n.* (okrętu).

Lo's-donnern, *vn.* (haben) zagrzmieć; auf jmndn — piorunującym tonem powstać na kogo.

Lo's-drücken, *va.* (haben) wypalić.

Lo'se, I. *adi.* 1) luźny, rozluźniony; -r Zahn ząb chwiejący się; — Haare rozpuszczone włosy; -r Knoten guz lekko związany; — Ware towar nieopakowany; -s Rad koło zluzowane, obluzowane; — werden zwolnieć, rozwiązać się, zluzować się; 2) swawolny, roztrzepany; — Worte słowa lekkomyślne, niegrzeczne, nieobyczajne; — Entschuldigungen marne wymówki; ein -r Streich figiel *m.*, psota *f.*; -r Bube, Gesell swawolnik *m.*, figlarz *m.*; -s Mädchen figlarna dziewczyna; -r Schelm, Vogel hultaj *m.*; — Dirne dziewczyna źle się prowadząca; -s Gesindel włócząca się tłuszcza, hołota; ein -s Maul wyszczekany, wyparzony pysk; -s Geld pieniądze nieważne, fałszywe; II. *adv.* — binden wolno związać; die Ware wird — verkauft towar sprzedaje się bez opakowania.

Lö'segeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, okup *m.*, okupne *n.*, wykupne *n.*

Lo'sen, *vn.* (haben) losować, ciągnąć, rzucać losy.

Lö'sen, I. *va.* (haben) 1) rozwiązywać, rozwiązać; einen Knoten — rozwiązać węzeł; das Fleisch von den Knochen — obrać kości z mięsa; die Hunde von der Koppel — spuścić psy ze smyczy; einen Kontrakt — rozwiązać układ; eine Aufgabe — wykonać zadanie; ein Rätsel — rozwiązać, odgadnąć zagadkę; einen Zweifel — wyjaśnić wątpliwość; eine Schwierigkeit — pokonać, usunąć trudność; den Zauber — odczarować; die Zunge — podciąć język, przenośnie: rozwiązać komu język, usta, sprawić, by przemówił; 2) jmndn aus der Gefangenschaft — wykupić kogo z niewoli; ein Pfand — wykupić zastaw; sein Versprechen, sein Wort — dotrzymać przyrzeczenia, słowa; 3) kupić; sich ein Billet — kupić (sobie) bilet; einen Paß — wyrobić sobie paszport; 4) zarabiać, zarobić; sprzedawać, (u)targować; er hat heute noch nichts gelöst dzisiaj jeszcze nic nie sprzedał, nie utargował; jemandem etw. zu — geben dać komu co utargować; eine Tracht Schläge — dostać po grzbiecie; 5) die Kanonen — strzelać z armat; 6) rozpuszczać, rozpuścić, roztapiać; II. sich —, *vr.* (haben) rozwiązywać się, rozwiązać się; rozpływać, rozpłynąć, roztopić się; fajdać (o zwierzętach czworonożnych); das Rätsel hat sich gelöst zagadka jest rozwiązana; tajemnica wyjaśniła się; der Fluch löst sich przekleństwo traci swą moc; der Zauber löst sich czary słabną; ein lösendes (*adi.* i *ppr.*) Mittel środek przeczyszczający, rozwalniający.

Lö'ser, *sm.* -s, *pl.* —, rozwiązujący *m.* co; odgadywacz *m.* (zagadek), wykupiciel *m.*

Lö'serdürre, *sf.* księgosusz *m.*

Lö'seschlüssel, *sm.* -s, władza *f.* rozwiązywania, rozgrzeszania (kościelna).

Lo's-fahren, *vn.* fahre, fährst, fährt, fuhr los, bin losgefahren, wyjechać, odjechać; auf jmndn — porwać się, rzucić się na kogo.

Lo's-feilen, *va.* (haben) odpiłować.

Lo's-fesseln, *va.* (haben) zdjąć kajdany, odpętać.

Lo's-feuern, *va.* (haben) wypalić.

Lo's-geben, *va.* gebe, gibst, gibt, gab los, habe losgegeben, puścić, wypuścić, wydać na wolność, wolnością obdarować, uwolnić; einen Lehrling — wyzwolić ucznia.

Lo's-gehen, *vn.* gehe, gehst, geht, ging los, bin losgegangen, 1) odchodzić, odłączyć się, oddzielić się, odpadać od czego; rozwiązać się, oderwać się; die Pflaume geht vom

Steine nicht los śliwka nie daje się oddzielić od pestki; 2) wystrzelić, wypalić; 3) wszczynać się, zaczynać się; da ging das Streiten los natenczas kłótnia się wszczęła; wann gehts los? kiedy się zaczyna, zacznie? 4) auf jmndn — iść przeciw komu; auf den Feind — uderzyć, napaść na nieprzyjaciela; sie sind losgegangen pojedynkowali się; scharf — godzić na co, żwawo się ścierać, zetrzeć; gerade auf einen Gegenstand — przystąpić wprost do przedmiotu.

Lo's=gürten, *va.* (haben) odpasywać, odpasać.

Lo's=haben, *va.* (haben) 1) uwolnić się od kogo, od czego; 2) umieć co; pojąć co, dojść czego.

Lo's=haken, *va.* (haben) odhaczyć, odpiąć.

Lo's=halftern, *va.* (haben) odkiełznać.

Lo's=hauen, haue, haust, haut, hieb los, habe losgehauen, 1) *va.* odciąć; 2) *vn.* auf jmndn, auf etw. — bić, uderzyć na kogo, na co, rąbać kogo, co.

Lo's=helfen, *vn.* helfe, hilfst, hilft, half los, habe losgeholfen, jmndm — dopomódz komu do wydobycia się skąd, uwalniać, uwolnić kogo.

Lo's=hetzen, *va.* (haben) die Hunde auf das Wild — szczuć, szczwać psy na zwierzynę.

Lo'skauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe i **Lo'skaufung**, *sf. pl.* =en, wykup *m.*, wykupienie *n.*

Lo's=kaufen, *va.* (haben) wykupić; einen Soldaten — wykupić żołnierza od służby wojskowej; sich —, *vr.* wykupić się, okupić się.

Lo's=ketten, *va* (haben) spuścić z łańcucha.

Lo's=knallen, *va.* (haben) ein Gewehr — wypalić ze strzelby; *vn.* (sein) wystrzelić.

Lo's=knüpfen, *va.* (haben) rodzierzgnąć, odwiązać.

Lo's=kommen, *vn.* komme, kommst, kommt, kam los, bin losgekommen; von etw., von jmndm — ujść czegoś, uwolnić się od czego, od kogo, pozbyć się czego, kogo; mit geringem Schaden — ponieść małą szkodę; aus dem Gefängnis — wymknąć się, zbiedz, ujść, uciec z więzienia; auf jmndn, auf einen Ort — podchodzić, zbliżać się do kogo, zdążać do jakiego miejsca.

Lo's=koppeln, *va.* (haben) wysforować, spuścić psy ze smyczy.

Lo's=kriegen, *va.* (haben) obacz Losbekommen i Losbringen.

Lo's=kuppeln, *va.* (haben) odprzęgać, odczepiać wozy (kolejn.).

Lo's=lassen, lasse, lässest i läßt, ließ los, habe losgelassen, 1) *va.* wypuścić z rąk, porzucić co; einen Witz — powiedzieć dowcip; einen Gefangenen — wypuścić, puścić więźnia na wolność; die Hunde auf jmndn — puścić, poszczuć psy na kogo; nacheinander — pospuszczać; 2) *vn.* pofolgować.

Lo's=legen, *vn.* (haben) puścić się, odważyć się na co, zabrać się do czego; er legte mit seiner Rede los rozpoczął swoją mowę; auf jmndn, gegen jmndn — występować przeciw komu, wsiąść na kogo, szkalować kogo.

Lö'slich, *adj.* rozpuszczalny.

Lö'slichkeit, *sf.* rozpuszczalność *f.*

Lo's=lösen, *va.* oddzielić, odłączyć; sich —, *vr.* odłączyć się, oddzielić się; sich von etw. — uwolnić się, wykupić się od czego.

Lo's=machen, 1) *va.* (haben) odjąć co od czego, odwiązać, rozwiązać, oderwać, uwolnić; 2) sich —, *vr.* uwolnić się; sich vom Joche — zrzucić jarzmo, uwolnić się z pod jarzma; wydobywać się, wydobyć się; sich aus jmnds Umarmungen — wyrwać się z czyjego objęcia; wyłamać się, wyzuć się, wydostać się; zrzucać się z czego; odszczepić się; sich loszumachen suchen wyłamywać się, szarpać; sich von Vorurteilen — otrząść się z przesądów.

Lo'splatzen, *vn.* (sein) pęknąć i oderwać się od czego; z hukiem wybuchnąć, wystrzelić; (obraz.) wyrwać się z czem.

Lo's=reißen, reiße, reißest i reißt, riß los, losgerissen, 1) *va.* (haben) odrywać, oderwać, urywać, urwać; 2) *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) oderwać się, urwać się; sich von jmndm — oderwać się od kogo, opuścić kogo niechętnie.

Lo's=sagen, sich —, *vr.* (haben) sich von jmndm — wyrzec się kogo, porzucić kogo; sich von etw. — zrzec się czego, odłączyć się, odszczepić się od czego, wyprzeć się czego; sich von seinem Versprechen — nie chcieć dopełnić przyrzeczenia.

Lo's=schießen, schieße, schießest i schießt, schießt, schoß los, losgeschossen, 1) *va.* (haben) wystrzelić; 2) *vn.* (sein) wypalić; auf jmndn — rzucić się na co, na kogo.

Lo's=schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug los, habe losgeschlagen; 1) *va.* odtłuc; eine Ware um jeden Preis — sprzedać towar za jakąbądź cenę; 2) *vn.* (zacząć) bić, powstać, rozpocząć walkę; auf jmndn — bić kogo bez upamiętania.

Lo's=schmieden, *va.* (haben) odkować, odkuć.

Lo's=schnappen, **Lo's=schnellen**, *vn.* (sein) odskoczyć.

Lo's=schnüren, *va.* (haben) odsznurować, rozwiązać.

Lo's=schwören, sich —, *vr.* schwöre mich, schwörst dich, schwört sich, schwur i schwor mich los, habe mich losgeschworen, przysięgą uwolnić się od czego; sich von etw. — wyprzysiądz się czego.

Lo's=sein, *vn.* obacz pod Los.

Lo's=sprechen, *va.* spreche, sprichst, spricht, sprach los, habe losgesprochen, 1) wyzwolić ucznia, terminatora; 2) jmndn von einer Verpflichtung — uwolnić kogo od zobowiązania; 3) uznać niewinnym, wy-

dać wyrok uwalniający; = freisprechen; 4) von Sünden — rozgrzeszyć.

Lo'ssprechend, *adi.* uwalniający; = freisprechend.

Lo'ssprechung, *sf. pl.* =en, wyzwolenie *n.* ucznia; uwolnienie *n.*, zwolnienie *n.*; rozgrzeszenie *n.*

Lo's=sprengen, *va.* (haben) ułamać, rozsadzić (prochem, dynamitem); *vn.* (sein) auf jmndn — pędzić, skoczyć ku komu.

Lo's=springen, *vn.* springe, springst, springt los, sprang los, bin losgesprungen, odskoczyć, pryskać, prysnąć; auf jmndn — skoczyć na kogo.

Lo's=steuern, *vn.* (haben) auf etw. — dążyć, kierować się wprost ku czemu.

Lo's=stürmen, *vn.* auf jmndn — gwałtownie nacierać, uderzyć na kogo; es stürmte los burza rozszalała się.

Lo's=stürzen, *vn.* (sein) auf etw., auf jmndn — rzucić się na co, na kogo.

Lo'stopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, urna *f.* do losowania, urna wyborcza.

Lo's=trennen, *va.* (haben) odpruć; odłączyć, oddalić.

Lo'sung, *sf. pl.* =en, 1) losowanie *n.*; 2) hasło *n.*; Geld ist seine — pieniądze są jego hasłem; das gab die — zum Aufstand to dało hasło do powstania; 3) targ *m.*, przychód *m.*; ich habe heute eine schlechte — gehabt zły miałem dziś targ; 4) łajno *n.* (łowiectwo).

Lö'sung, *sf. pl.* =en, 1) rozwiązanie *n.*; — eines Kontraktes, eines Rätsels rozwiązanie umowy, zagadki; — eines Gefangenen uwolnienie *n.* więźnia; — eines Versprechens dotrzymanie *n.*, spełnienie *n.* przyrzeczenia; — eines Pfandes wykupienie *n.* fantu, zastawu; — einer Karte kupno *n.* karty (w grze w karty); 2) wystrzelenie *n.*; 3) roztwór *m.*, roztwór *m.* (chemia); 4) łajno *n.* (łowiectwo) = Losung.

Lo'sungswort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, hasło *n.*

Lo's=weichen, *va.* I. weichte, habe losgeweicht odłączać przez namaczanie; II. *vn.* wich los, bin losgewichen odstawać, odłączyć się wskutek namaczenia, macerowania.

Lo's=werden, *va.* i *vn.* werde, wirst, wird, ward i wurde los, bin losgeworden, jmdn, jmds, etwas, einer Sache — pozbywać się, pozbyć się kogo, czego, wyjść z czego.

Lo's=wickeln, 1) *va.* (haben) odwinąć, odwikłać; 2) sich —, *vr.* (haben) sich von etw. — wywinąć się, wywikłać się, wykręcić się z czego.

Lo's=winden, winde, windest, windet, wand los, habe losgewunden, 1) *va.* odkręcić od czego; 2) sich —, *vr.* wykręcić się, wywinąć się z czego.

Lo's=wirren, *va.* (haben) rozgmatwać.

Lo's=ziehen, ziehe, ziehst, zieht, zog los, losgezogen, 1) *va.* (haben) odłączyć co ciągnąc; dobyć (szabli, miecza); 2) *vn.* (sein) auf (gegen, über) etw., über jmndn — powstawać na co, na kogo, występować przeciw czemu, komu, wsiadać na kogo, wsiąść na kogo.

Lot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) łót *m.* (waga); 2) ołowianka żeglarska, szukadło *n.*, głębomiar *m.*; pion *m.*; 3) lut *m.*, metal *m.* do lutowania.

Lo'tblei, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, głowienka *f.*

Lö'tbüchse, *sf. pl.* =n, strzelba łótowa.

Lö'te, *sf.* lut *m.*, materya *f.* do lutowania.

Lo'ten, 1) *vn.* (haben) mierzyć głębokość morza; 2) *va.* (haben) ołowianką, pionem doświadczać, czy prosto osadzona cegła (budownictwo).

Lö'ten *va.* (haben) lutować, spajać.

Lö'ter, *sm.* =s, *pl.* —, ten co lutuje.

Lö'thammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot *m.* do lutowania.

Lö'tig, *adi.* łótowy, łót ważący; =es Gold, Silber złoto, srebro czyste.

Lo'tkirsche, *sf. pl.* =n, łótówka *f.*, łótowa wiśnia.

Lö'tkolben, *sm.* =s, *pl.* —, lutownik *m.*

Lö'tkorn, **Lö'tkupfer**, *sn.* obacz Lö'tmittel.

Lö'tlampe, *sf. pl.* =n, lampa *f.* do lutowania.

Lo'tleine, *sf. pl.* =n, linka, na której uwiązany jest głębomierz lub pion.

Lö'tmittel, *sn.* =s, *pl.* —, spójkowie *n.*, spoiwo *n.*, klejdło *n.*

Lö'tofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piecyk *m.* do lutowania.

Lo'trecht, *adi.* prostopadły; *adv.* prostopadle.

Lö'trohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dmuchaczka *f.*, dmuchawka *f.*

Lo'tschmiege, *sf. pl.* =n, ucios pionowy.

Lo'tschnur, *sf.* obacz Lotleine.

Lo'tse, *sm.* =n, *pl.* =n, locman *m.*, rotman *m.*, wartman *m.*, sternik *m.*, przewodnik *m.* okrętu lub łodzi.

Lo'tsengeld, *sn.*, **Lo'tsengebühr**, *sf.* należytość *f.*, zapłata *f.* sternika.

Lo'tsmann, *sm.* obacz Lotse.

Lo'tterbube, *sm.* =n, *pl.* =n, włóczęga *m.*, urwaniec *m.*, łotr *m.*, oszust *m.*

Lotterei', *sf.* włóczęgostwo *n.*, łajdactwo *n.*; partacka robota; opieszałość *f.*, niedbalstwo *n.*

Lo'tterhaft, *adi.* obacz Lotterig.

Lotterie', *sf. pl.* =n, loterya *f.*; in die — setzen stawić na loteryę; in der — spielen grać w loteryę; morgen wird die — gezogen jutro ciągnienie.

Lotterie'einnehmer, *sm.* =s *pl.* —, kolektor *m.*

Lotterie'los, *sn.* =es, *pl.* =se, los *m.*, bilet *m.* na loteryę.

Lotterie'spieler, *sm.* =s, *pl.* —, grający *m.* w loteryę.

Lo'tterig, *adi.* zaniedbany, opieszały, występny.

Lo'tterigkeit, *sf.* obacz Lotterei.

Lo'ttern, *vn.* (haben) być zaniedbanym; leniuchować, włóczyć się bezczynnie.

Lo'tto, *sn.* =s, *pl.* =s, loterya *f.*; ins — setzen stawić na loteryę.

Lo'ttobureau, (wym.: =büro), *sn.* =s, *pl.* =x, kolektura *f.*

Lo'ttospiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* w loteryę.

Lö'tung, *sf.* *pl.* =en, (z)lutowanie *n.*

Lo'tusbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, lotusowe drzewo.

Lo'tusblume, *sf.* *pl.* =n, lotusowy kwiat.

Lo'tuswegdorn, *sm.* obacz Lotusbaum.

Lo'twage, *sf.* *pl.* =n, węgielnica drewniana.

Lo'twurz, *sf.* długosz *m.*, rumianica *f.* (roślina).

Louisdo'r, (wym.: luidor), *sm.* =s, *pl.* =s i =e, lujdor *m.* (20 franków w złocie).

Lö'we, *sm.* 1) lew *m.*; ein junger — lewek *m.*; das Junge des =n lwię *n.*, lwiątko *n.*; 2) lew (konstelacya).

Lö'wenanteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lwia część, główna, przeważna część.

Lö'wenartig, *adi.* lwi.

Lö'wenbändiger, *sm.* =s, *pl.* —, poskromiciel *m.*, pogromca *m.* lwów.

Lö'wenblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, lwiara *f.*

Lö'wenfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, lwia łapa, dziewięciornik *m.*, przywrot *m.*, przywrotnik *m.*, gwiazdosz *m.*, siwe języczki, włóczęga *m.*, świni list, wszystkich matek ziele *n.*

Lö'wengebrüll, *sn.* =(e)s, ryk *m.* lwa.

Lö'wengeschlecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, lwi ród.

Lö'wengrube, *sf.* *pl.* =n, lwia jama.

Lö'wenhaut, *sf.* *pl.* =häute, lwia skóra.

Lö'wenherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, lwie serce; Richard — Ryszard Lwie Serce.

Lö'wenklaue, *sf.* *pl.* =n, lwi szpon.

Lö'wenkrebs, *sm.* =ses, długokleszcz zmarszczkowaty (roślina).

Lö'wenmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, lwia paszcza, wyżlin *m.* (roślina).

Lö'wenmut, *sm.* =(e)s, lwia odwaga.

Lö'wenrachen, *sm.* obacz Löwenmaul.

Lö'wenschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, lwi ogon.

Lö'wenstimme, *sf.* *pl.* =n, ryk *m.* lwa; (obraz.) głos potężny, silny.

Lö'wentatze, *sf.* *pl.* =n, lwia łapa.

Lö'wentod, *sm.* =es, lwi trut (roślina).

Lö'wentrabant, *sm.* =en, *pl.* =en, karakal *m.* (zwierzę).

Lö'wenwärter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* lwów.

Lö'wenzahn, *sm.* =(e)s, lwi ząb; brodawnik mleczowy, mniszek lekarski, podróżnik pospolity, dmuchawiec *m.*, kaczyniec *m.*, omylnik skalny, przetacznica *f.* (roślina).

Lö'win, *sf.* *pl.* =innen, lwica *f.*

Lo'wry, **Lo'ri**, *sf.* *pl.* =s i Lowries, wóz odkryty, lora *f.*; — mit Wänden wóz ze ściankami; — ohne Wände wóz pomostowy (kolejn.).

Loya'l, *adi.* lojalny; prawy, rzetelny.

Loyali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, lojalista *m.*, wierny poddany dynastyi panującej.

Loyalitä't, *sf.* lojalność *f.*; prawość *f.*, rzetelność *f.*

Luchs, *sm.* =ses, *pl.* =se, bystrowidz *m.*, ryś *m.*

Lu'chsauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko *n.* rysia; bystry wzrok.

Lu'chsstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, belemnit *m.*, dyable pazury *pl.*, linkur *m.* (kamień).

Lü'cke, *sf.* *pl.* =n, luka *f.*, szpara *f.*, próżnia *f.*, przerwa *f.*, próżne miejsce, otwór *m.*, szczerb *m.*, wnęka *f.*; eine — ausfüllen próżnię zapełnić.

Lü'ckenbüßer, *sm.* =s, *pl.* —, nadstawa *f.*; ostatnia pomoc w biedzie, ostatnie szczęście, ogólny i powszechny zastępca; figurant *m.* = Strohmann; er dient zum — zatykają nim wszystkie dziury.

Lü'ckengarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sieć *f.* na zające lub lisy.

Lü'ckenhaft, *adi.* pełny dziur, otworów; niezupełny, defektowy, mający braki.

Lü'ckenhaftigkeit, *sf.* dziurawość *f.*, niezupełność *f.*

Lü'ckenlos, *adi.* bez przerw, bez defektów, zupełny.

Lü'ckig, *adi.* obacz Lückenhaft; =es Messer szczerbaty nóż.

Lu'del, *sf.* *pl.* =n, proch strzelniczy; złe sukno; kopciuch *m.*, cygaro *n.*

Lu'der, *sn.* =s, *pl.* —, 1) nęta *f.*, ponęta *f.*, witerunek *m.* (= Köder); 2) ścierwo *n.*; bestya *f.*; das ist unter allem — to niewymownie złe; 3) życie wsteczne, plugawe; im — leben żyć wstecznie, łajdacko.

Lu'derleben, *sn.* =s, życie łajdackie.

Lu'dermäßig, *adi.* — schlecht bardzo zły; rozwięzły, wsteczny; *adv.* rozwięźle, wstecznie.

Lu'dern, 1) *va.* (haben) ścierwem nęcić; 2) *vn.* (haben) żyć wstecznie.

Luft, I. *sf.* *pl.* Lüfte, powietrze *n.*; wiatr *m.*; powietrze atmosferyczne; von — powietrzny; in der — befindlich napowietrzny; frische — świeże powietrze; — schöpfen chwytać powietrze, oddychać powietrzem; frische — schöpfen połykać świeże powietrze, oddychać swieżem powietrzem; in die albo an die — gehen wyjść na powietrze; unreine — nieświeże, nieczyste, zanieczyszczone powietrze; an die — bringen, stellen wystawić na powietrze; jmndn an die — setzen wypędzić, wyrzucić kogo z domu, pokazać komu drzwi; in der — schweben unosić się w powietrzu; seine Behauptungen schweben in der — jego twierdzenia nie mają (pewnej) podstawy; in die — schießen wystrzelić w powietrze; in die — sprengen wysadzić w powietrze; vor

Zorn in die — springen unosić się gniewem; vor Freude in die — springen podskoczyć z radości; von der — leben żyć powietrzem, niczem; es liegt, schwebt etw. in der — leży coś w powietrzu, coś się przygotowuje; aus der — greifen zmyślić co, wyssać sobie co z palca; einen Streich in die — führen bić, uderzyć w powietrze; in die — reden mówić na wiatr; sich — machen odetchnąć, wypocząć; zrobić sobie przejście, utorować sobie drogę; seinem Herzen, seinen Gefühlen — machen ulżyć swemu sercu, wynurzyć swoje uczucia; seinem Zorn — machen wylać swoją złość; die — ist rein niema niebezpieczeństwa, jesteśmy (tu) pewni; die Kälte benimmt einem die — zimno tamuje oddech; wieder — schöpfen, bekommen powietrza, tchu dostać, odetchnąć; (obraz.) otrząść się z czego; nach — schnappen ziać, ziajać; die Zigarre hat keine — cygaro jest zatkane; ich habe keine — brak mi powietrza, tchu, duszę się; die — geht wiatr wieje; er ist, das ist für mich — on, ta sprawa nie ma dla mnie znaczenia; ich betrachte ihn als — uważam go za nic; II. *sm.* wietrznik *m.*, wiercipięta *m.*

Lu'ftader, *sf. pl.* =n arterya *f.*

Lu'ftart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* powietrza; gaz *m.*

Lu'ftbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel napowietrzna.

Lu'ftball, *sm.* =(e)s, *pl.* =bälle, i **Lu'ftballon,** *sm.* =s, *pl.* =s, balon napowietrzny.

Lu'ftbeschaffenheit, *sf.* jakość *f.* powietrza, temperatura *f.*, klimat *m.*

Lu'ftbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, widziadło napowietrzne; marzenie *n.* wyobraźni.

Lu'ftblase, *sf. pl.* =n, i *dim.* **Lu'ftbläschen,** *sn.* =s, *pl.* — bańka *f.* na wodzie, bąbel *m.*

Lu'ftbremse, *sf.* obacz Luftdruckbremse.

Lü'ftchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Luft, wietrzyk *m.*, wiaterek *m.*

Lu'ftdicht, *adi.* nie przepuszczający powietrza, szczelny; *adv.* — verschließen zamknąć szczelnie.

Lu'ftdichtheit, *sf.* szczelność *f.*

Lu'ftdichtigkeitsmesser, *sm.* =s, *pl.* —, aerometr *m.*

Lu'ftdickmesser, *sm.* =s, *pl.* —, rzadkomierz *m.*

Lu'ftdruck, *sm.* =(e)s, ciśnienie *n.* powietrza.

Lu'ftdruckbremse, *sf. pl.* =n, hamulec powietrzny, pneumatyczny.

Lu'ftdruckeisenbahn, *sf. pl.* =en, kolej tubowa, rurowa, pneumatyczna.

Lu'ftdruckmesser, *sm.* =s, *pl.* —, barometr *m.*, ciężkomierz *m.*, ciśniomierz *m.*

Lu'ftelektrizität, *sf.* elektryczność atmosferyczna.

Lü'ften, *va.* (haben) przewietrzać, przewietrzyć; Getreide — (= worfeln) przewiewać zboże; den Hut, den Schleier — uchylić kapelusza, podnieść cokolwiek welon; den Schleier von etw. — (albo heben) odsłonić, odkryć, wykryć co; sich —, *vr.* odetchnąć, odpocząć, ulżyć sobie.

Lu'fterscheinung, *sf. pl.* =en, zjawisko napowietrzne, meteor *m.*

Lu'fterscheinungslehre, *sf.* meteorologia *f.*

Lu'ftfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, aeronauta *m.*, żeglarz napowietrzny.

Lu'ftfahrt, *sf. pl.* =en, podróż napowietrzna.

Lu'ftfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, wentylator *m.*, rura *f.* do przewiewu powietrza.

Lu'ftfeuchtigkeitsmesser, *sm.* =s, *pl.* —, higrometr *m.*, wilgociomierz *m.*

Lu'ftförmig, *adi.* do powietrza podobny, gazowy.

Lu'ftgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, marzenie *n.* wyobraźni.

Lu'ftgegend, *sf. pl.* =en, strona *f.*, okolica powietrzna.

Lu'ftgeschwulst, *sf. pl.* =schwülste, wzdęcie *n.*, obrzmienie *n.* od wiatru, puchlina wietrzna.

Lu'ftgleichgewichtslehre, *sf.* aerostatyka *f.*

Lu'fthahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kurek *m.* do wypuszczania lub wpuszczania powietrza.

Lu'fthauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powiew *m.* powietrza.

Lu'ftheizung, *sf. pl.* =en, opalanie *n.* rozgrzanem powietrzem.

Lu'fthimmel, *sm.* =s, powietrzokrąg *m.*, powietrznia *f.*, atmosfera *f.*

Lu'ftig, *adi.* 1) powietrzny, eteryczny; =er Körper ciało powietrzne; 2) wysoko w powietrzu znajdujący się, napowietrzny; =er Wipfel eines Baumes najwyższy wierzchołek drzewa; 3) powiewny, lekki; =es Kleid lekki (jak wiatr) ubiór, wiatrem podszyta suknia; =er Mensch wietrznik; =e Entwürfe wietrzne, czcze zamysły.

Lu'ftkabel, *sn.* =s, *pl.* —, drut napowietrzny (telegraficzny, telefoniczny).

Lu'ftkanal, *sm.* =(e)s, *pl.* =näle, kanał dymowy.

Lu'ftklappe, *sf. pl.* =n, klapka *f.*, zaporka *f.*

Lu'ftkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, powietrzokrąg *m.*, powietrznia *f.*, atmosfera *f.*

Lu'ftkur, *sf. pl.* =en, kuracya powietrzna, klimatyczna.

Lu'ftleer, *adi.* próżny; =er Raum próżnia *f.*

Lu'ftleere, *sf.* próżnia *f.*

Lu'ftleitung, *sf. pl.* =en, przewód napowietrzny.

Lu'ftloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, lufcik *m.*, dymnik *m.*, oddech *m.*, przedech *m.*, okienko *n.*, otwór *m.*; przewiewny przedział (górn.); =löcher *pl.* nozdrza *pl.* (zoologia).

Lu'ftmalz, *sn.* =es, słód wietrzny, na powietrzu suszony.

Lu'ftmaschine, *sf. pl.* =n, wywiana *f.*

Lu'ftmeer, *sn.* =(e)s, atmosfera *f.*

Lu'ftmesser, *sm.* =s, *pl.* —, aerometr *m.*, powietrzomierz *m.*

Lu'ftpumpe, *sf. pl.* =n, powietrzociąg *m.*

Lu'ftpumpenkolben, *sm.* =s, *pl.* —, tłók *m.* powietrzociągu.

Lu'ftraum, *sm.* obacz Luftkreis.

Lu'ftreise, *sf. pl.* =n, podróż powietrzna.

Lu'ftröhre, *sf. pl.* =n, rurka powietrzna; przewód oddechowy, krtań *f.*, tchawica *f.*

Lu'ftröhrenäste, *sm. pl.* bronchie *pl.*, oskrzele *pl.*

Lu'ftröhrendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieczko *n.* nadgłośnia.

Lu'ftröhreneinguder, *sm.* =s, *pl.* —, wziernik krtaniowy.

Lu'ftröhrenentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* oskrzeli.

Lu'ftröhrenkopf, *sm.* =es, *pl* =köpfe, krtaniokrywka *f.*

Lu'ftsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól lotna.

Lu'ftsäule, *sf. pl.* =n, słup powietrzny.

Lu'ftsäure, *sf.* kwasoród *m.*

Lu'ftsaugpumpe, *sf. pl.* =n, powietrzociąg ssący.

Lu'ftschicht, *sf. pl.* =en, warstwa powietrzna.

Lu'ftschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt powietrzny, aerostat *m.*, balon *m.*

Lu'ftschiffahrt, *sf. pl.* =en, żegluga napowietrzna.

Lu'ftschiffahrtkunst, *sf.* aeronautyka *f.*

Lu'ftschiffer, *sm.* =s, *pl.* —, żeglarz napowietrzny, aeronauta *m.*

Lu'ftschloß, *sn.* =es, *pl.* =schlösser, zamek *m.* na powietrzu, zamek na lodzie; czczy pomysł, chimera *f.*, urojenie *n.*; =schlösser bauen stawiać zamki na lodzie, układać czcze plany.

Lu'ftschwere, *sf.* ciężkość *f.* powietrza.

Lu'ftspiegelung, *sf. pl.* =en, fata morgana *f.*, mamidło *n.*

Lu'ftspringer, *sm.* =s, *pl.* —, skoczek *m.*, miętelnik *m.*

Lu'ftsprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprünge, skok *m.*, koziołek *m.* (w powietrzu).

Lu'ftstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aerolit *m.*, meteoryt *m.*

Lu'ftstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.* w powietrze; (obraz.) zamach próżny; =e führen machać po powietrzu.

Lu'ftstrich, *sm.* obacz Luftgegend.

Lu'ftstrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ströme i **Lu'ftströmung**, *sf. pl.* =en, prąd powietrzny.

Lu'fttrocknung, *sf. pl.* =en, osuszanie *n.* na powietrzu.

Lü'ftung, *sf. pl.* =en, wietrzenie *n.*, przewiewanie *n.*

Lu'ftveränderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.* powietrza.

Lu'ftverdichtung, *sf. pl.* =en, zgęszczanie *n.* powietrza.

Lu'ftwage, *sf. pl.* =n, aerometr *m.*, powietrzomierz *n.*

Lu'ftwasser, *sn.* =s, woda rozpuszczona w powietrzu; krople *pl.* przeciw dychawicy.

Lu'ftweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga (na)powietrzna; przewód oddechowy.

Lu'ftwelle, *sf. pl.* =n, fala powietrzna.

Lu'ftwurzel, *sf. pl.* =n, korzeń nadpowietrzny.

Lu'ftzieher, *sm.* =s, *pl.* —, wentylator *m.*, wiatraczek *m.*, młynek *m.*

Lu'ftzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, przeciąg *m.* powietrza, przewiew *m.*; ein dem =e ausgesetzter Ort wybuch *m.*

Lug, *sm.* kłamstwo *n.*; używa się tylko w zwrocie: — und Trug kłamstwo *n.* i oszustwo *n.*, obłuda *f.*, matactwo *n.*; in der Welt ist nichts als — und Trug na tym świecie wszystko jest kłamstwem i oszustwem.

Lu'gaus, *sm.* okienko *n.* do wyglądania (w dachu, w drzwiach).

Lü'ge, *sf. pl.* =en, kłamstwo *n.*, łgarstwo *n.*; große, derbe, grobe — bezczelne kłamstwo; handgreifliche — kłamstwo namacalne; jmndm =n aufbinden nagadać komu kłamstwa; jmndn =n strafen, einer — zeihen, überführen kłamstwo komu zadać, o kłamstwo kogo przekonać; auf (bei) einer — ertappen złapać kogo na kłamstwie; die — steht ihm auf der Stirn geschrieben widać mu z ócz, że kłamie; =n haben kurze Beine kłamstwem niedaleko zajdzie.

Lu'gen, *vn.* (haben) wyglądać, czatować.

Lü'gen, lüge, lügst, lügt, log, habe gelogen, I. *vn.* kłamać, łgać, skłamać, zełgać; jmndm ins Gesicht — kłamać komu w żywe oczy; das lügst du in deinen Hals hinein kłamiesz bezwstydnie; er lügt wie gedruckt kłamie tak gładko, jak gdyby pióro osmalił, kłamie jak z nut; er lügt das Blau(e) vom Himmel herunter, er lügt, daß sich die Balken biegen kłamie, że aż się kurzy; jmndm die Haut, die Hocke (Hucke) voll — okropnie przed kim nakłamać; daß ich nicht lüge abym nie skłamał, by prawdę powiedzieć; wer lügt, der stiehlt kto łga, ten też i kradnie; II. *va.* udawać, zmyślać; Gelassenheit — udawać spokojnego.

Lü'gengeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch kłamliwy; kłamca bezczelny.

Lü'gengewebe, *sn.* =s, *pl.* —, kłamanina *f.*, łgarstwa *n. pl.*

Lü'genhaft, *adi.* kłamliwy, łgarski; *adv.* kłamliwie.

Lü'genhaftigkeit, *sf.* kłamliwość *f.*, łgarstwo *n.*

Lü'genmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, kłamliwa gęba; kłamca wierutny, łgarz *m.*

Lü'genprophet, *sm.* =en, *pl.* =en, fałszywy prorok.

Lü'genschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, autor *m.* kłamstw, łgarz *m.*

Lü'gner, *sm.* =s, *pl.* —, kłamca *m.*, łgarz *m.*; jmndn zum — machen łgarzem kogo zrobić, zadawać komo kłamstwo; zum — werden okazać się kłamcą.

Lü'gnerin, *sf. pl.* =innen, łgarka *f.*, kłamczyni *f.*

Lü'gnerisch, *adi.* kłamliwy, łgarski.

Lu'ke, *sf. pl.* =n, okno *n.*, otwór *m.* (w dachu, w ścianie); luka *f.*, szpara *f.*

Lukrati'v, *adi.* zyskowny, korzystny.

Luku'llisch, *adi.* hojny, ob-

fity; ein =es Mahl uczta wystawna; *adv.* hojnie, obficie.

Lu'llen, I. *va.* (haben) usypiać dziecko śpiewaniem, lulać dziecko; II. *vn.* (haben) 1) lulać, spiewać dziecku do uspienia go; 2) smoktać (o dzieciach); 3) uspokoić się (o wichrze na morzu).

Lu'mme, *sf. pl.* =n, nużyk *m.* (ptak).

Lü'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, prostak *m.*, prostaczysko *n.*, rura *f.*, drągal *m.*, nieokrzesany człowiek, chłystek *m.*

Lümmelei', *sf. pl.* =en, prostactwo *n.*, gburostwo *n.*

Lü'mmelhaft, *adi.* prostacki, gburowaty; *adv.* po prostacku, gburowato.

Lü'mmelhaftigkeit, *sf.* Lümmelei.

Lü'mmeln, *vn.* (haben) zachowywać się jak prostak.

Lump, *sm.* =en, *pl.* =en i =e, obdartus *m.*, gałgan *m.*; szuja *m.*; brudny sknera.

Lu'mpen, *sm.* =s, *pl.* —, gałgan *m.*, łachman *m.*, szmata *f.*; allerhand —, Haufen — szmaty *pl.*, odrapaniny *pl.*; in einem — fängt das Feuer schnell gdzie cienko tam się rwie.

Lu'mpen, I. *va.* (haben) jmndn — obchodzić się z kim pogardliwie, jak z szubrawcem; sich nicht — lassen nie okazać się sknerą; II. *vn.* (haben) wieść życie rozwiązłe, lampartować się.

Lu'mpending, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gałgaństwo *n.*, rzecz *f.* bez żadnej wartości.

Lu'mpengeld, *sn.* =(e)s, marne pieniądze; um ein — kaufen kupić za bezcen.

Lu'mpengesindel, Lumpengeschmeiß, *sn.* =s, hultajstwo *n.*, gałgaństwo *n.*, szubrastwo *n.*, hołota *f.*, chałastra *f.*

Lu'mpenhandel, *sm.* =s, handel *m.* gałganami; handel, interes niezyskowny.

Lu'mpenhund, Lu'mpenkerl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałgan *m.*, odrapaniec *m.*, łajdak *m.*, szubrawiec *m.*

Lu'mpenmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów.

Lu'mpenpack, *sn.* obacz Lumpengesindel.

Lu'mpenpapier, *sn.* =(e)s, papier szmaciany, gałgankowy.

Lumpensammler, *sm.* =s, *pl.* —, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów.

Lu'mpensold, *sm.* =(e)s, gałgańska płaca, nędzna, mizerna zapłata.

Lu'mpenvolk, *sn.* =(e)s, obacz Lumpengesindel.

Lu'mpenware, *sf. pl.* =n, towar tandetny, lichy, mało warty.

Lu'mpenweib, *sn.*, =(e)s, *pl.* =er, gałganiarka *f.*, kobieta gałgany zbierająca.

Lu'mpenzeug, *sn.* =(e)s, gałgan *m.*, łachman *m.*, odrapaniny *pl.*

Lu'mpenzucker, *sm.* =s, cukier ordynaryjny.

Lumperei', *sf. pl.* =en, bagatela *f.*, rzecz *f.* małej wagi lub wartości; gałgaństwo *n.*, życie rozwiezłe, lamparterka *f.*

Lu'mpig, (rzadko) **Lu'mpicht**, *adi.* gałgański, obszarpany, obdarty; brudno skąpy; bzdurny; lichy, nikczemny; *adv.* po gałgańsku.

Luna'tisch, *adi.* lunatyczny.

Lüne'tte, *sf. pl.* =n, luneta *f.*, kozuba *f.*, wylot *m.* sklepienia.

Lu'nge, *sf. pl.* =n, płuca *pl.*; an der — leiden chorować na piersi, piersiowo; aus voller — schreien krzyczeć z całego gardła; sich die — aus dem Halse schreien piersi sobie zerwać krzyczeniem. [cowy.

Lu'ngen=, *adi.* płucny, płu-

Lu'ngenader, *sf. pl.* =n, żyła płucna.

Lu'ngenarterie, *sf. pl.* =n, tętnica płucna.

Lu'ngenblume, *sf. pl.* =n, goryczka płucowa (roślina).

Lu'ngenbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń *f.* z polędwicy, polędwica *f.*

Lu'ngenentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* płuc.

Lu'ngenflechte, *sf. pl.* =n, porost płucnik *m.*; islandzki mech.

Lu'ngenflügel, *sm.* =s, *pl.* —, płuco *n.*

Lu'ngengeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* na płucach.

Lu'ngenhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.* w płuca; (obraz.) słowo *m.* prawdy, słowo gryzące.

Lu'ngenkatarrh, *sm.* =e(s), *pl.* =e, katar płucny.

Lu'ngenkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba płucna, płuc.

Lu'ngenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, płucnik *m.* gwiazdosz *m.*, miodunka *f.* (ziele).

Lu'ngenlappen, *sm.* obacz Lungenflügel.

Lu'ngenmoos, *sn.* =ses, *pl.* =se, łatnica płucowa (roślina).

Lu'ngenmus, *sn.* =ses, *pl.* =se, siekanka *f.* z płucek (potrawa, po wiedeńsku Beuschel *n.* zwana).

Lu'ngenschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, paraliż płucny.

Lungen(schwind)sucht *sf.* suchoty płucne.

Lu'ngensüchtig, *adi.* suchotny; Lungensüchtige(r), *sm.* suchotnik *m.*; Lungensüchtige, *sf.* suchotnic(zk)a *f.*

Lu'ngenspitze, *sf. pl.* =n, kończyna *f.* płuc.

Lu'ngentiere, *sn. pl.* zwierzęta oddychające płucami.

Lu'ngerer, *sm.* =s, *pl.* —, włóczęga *m.*, nieroba *m.*, próżniak *m.*

Lu'ngern, *vn.* (haben) włóczyć się, próżnować; um etw. — łaknąć czego.

Lü'nse, *sf. pl.* =n, lon *m.* w osi.

Lu'nte, *sf. pl.* =n, lont *m.*, knot *m.*; lisi ogon (łowiectwo); (obraz.) — riechen zwąchać piżmo nosem, zmiarkować na co się zanosi.

Lu'pe *sf. pl.* =n, lupa *f.*, szkło powiększające.

Lu'pfen, Lü'pfen, *va.* obacz lüften.

Lupi'ne, *sf. pl.* =n, wilczyn *m.*, łubin *m.* (roślina).

Lu'ppe, *sf. pl.* =n, opławek *m.* (górnictwo).

Lu'ppen, *sm.* =s, *pl.* —, lupa *f.*, szerbel *m.* (górn.).

Lu'ppenfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, dymarka *f.* (górn.).

Luppenfrischarbeit, *sf.*, *pl.* =en, dymarstwo *n.* (górn.).

Lu'ppenmachen, *sn.* =s, targanie *n.* (górn.).

Lu'ppenmühle, *sf. pl.* =n, gniecalnia obrotowa (górn.).

Lu'ppenschmelzer, *sm.* =s, *pl.* —, dymarz *m.* (górn.).

Luppenwalzwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pudlaiskie walce *pl.* (górn.).

Lurch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, płaz *m.*, gad *m.*

Lü'schke, *sf. pl.* =n, kobiałka *f.*

Lu'ser, Lo'ssen, *pl.* uszy *pl.* jelenie, sarnie (łowiectwo).

Lü'tzstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, luśnia *f.*

Lust, *sf. pl.* Lüste, 1) przyjemność *f.*, rozkosz *f.*, uciecha *f.*; rozrywka *f.* (= Belustigung); seine — an etw. haben mieć w czem przyjemność; es ist eine wahre — zu hören, daß ... sprawia prawdziwą przyjemność słyszeć, że ...; etw. zur — tun robić co dla rozrywki; er arbeitet, daß es eine — ist rozkosz jest widzieć go pracującego; 2) bez *pl.*: ochota *f.*, chęć *f.*, upodobanie *n.*; — haben, etw. zu tun mieć ochotę zrobić co, chcieć co zrobić; ich habe nicht übel — miałbym ochotę; mir kommt die —, mich wandelt die — an, ich bekomme, kriege — bierze mnie ochota; mit — essen jeść z apetytem; ich habe keine rechte — dazu nie mam do tego wielkiej ochoty; er hat keine — zum Lernen nie ma ochoty do nauki; jmndm. — zu etw. machen wzbudzić w kim chęć do czego; jmndm die — zu etw. benehmen pozbawić kogo ochoty do czego; die — zu etw. verlieren odechcieć się czego; die — ist mir vergangen straciłem ochotę, odeszła mnie ochota; 3) = sinnliche Begierde; chuć *f.*, żądza *f.*; sinnliche, fleischliche — pożądliwość ciała, chuć cielesna; seine — befriedigen, büßen, stillen zaspokoić chuć; den Lüsten fröhnen dogadzać chuciom.

Lu'stbarkeit, *sf. pl.* =en, rozrywka *f.*, zabawa *f.*

Lü'stchen, *sn.* =s, *pl.* —, chętka *f.*, ochotka *f.*

Lu'stdirne, *sf. pl.* =n, wszetecznica.

Lü'sten, Lü'stern, 1) *va.* (haben) dies lüstet mich to wzbudza moją ochotę, moje pragnienie, moje żądze, II. *vn.* i *v. impers.* (haben) es lüstet mich nach etw., ich lüstere nach etw. łakomię się na co, chce mi się, zachciewa mi się czego, mam wielką ochotę na co.

Lu'ster, *sm.* =s, *pl.* —, blask *m.*, świetność *f.*; pająk *m.*, świecznik *m.*; lustryna *f.* (materya).

Lü'stern, *v.* obacz Lüsten.

Lü'stern, *adi.* łakomy, pożądliwy, pochutliwy, pragnący czego, łakomy na co; nach etw. — sein pożądać, pragnąć, łaknąć czego; ein er= Mensch łakomiec *m.*, człowiek zmysłowy.

Lü'sternheit, *sf.* pożądliwość *f.*, łakomstwo *n.*, żądza *f.*

Lu'sterweckend, *adi.* wzbudzający ochotę; apetytny.

Lu'stfahrt, *sf. pl.* =en, przejażdżka *f.*

Lu'stfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, sztuczny ogień.

Lu'stgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, park *m.*

Lu'stgehölz, *sn.*, **Lusthain,** *sm.* obacz Lustwäldchen.

Lu'sthaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, altana *f.*; sielski dworzec, dworek ustronny, wila *f.*

Lu'sthütte, *sf. pl.* =n, chłodnica *f.*, jata *f.*, powietka *f.*, altana *f.*

Lu'stig, I. *adi.* wesoły, ochoczy; zabawny; pocieszny; =es Temperament wesołe usposobienie; ein =er Bruder, Bruder Lustig człowiek wesoły, hulak; =er Einfall facecya, dowcip; ein =es Leben führen żyć wesoło, hulać; — und vergnügt, — und guter Dinge wesoluchny; — machen rozweselić; sich — über jmndn., über etw. — machen żartować, drwić, kpić, naigrawać z kogo, z czego; recht — werden rozochocić, rozigrać się; eine =e Geschichte wesoła, zabawna, historya; die =e Person błazen, harlekin (teatr); II. *adv.* wesoło, ochoczo, zabawnie; — leben wesoło żyć; da geht es — her wesoło tu; —! immer —! hulaj dusza bez kontusza!

Lu'stigkeit, *sf.* wesołość *f.*, zabawność *f.*

Lu'stigmacher, *sm.* =s, *pl.* —, błazen *m.*, trefuiś *m.*, krotofilnik *m.*; — über andere człowiek co drwi z innych.

Lü'stling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkoszniś *m.*; człowiek zmysłowy.

Lu'stmord, *sm.* =es, *pl.* =e, morderstwo *n.* z lubieżności.

Lu'stort, *sm.* =(e)s, *pl.* —, miejsce *n.* dla rozrywek.

Lu'streise, *sf. pl.* =n, podróż *f.* dla rozrywki.

Lu'stschloß, *sn.* =sses *pl.* =schlösser, zamek *m.* (letni).

Lu'stseuche, *sf.* choroba weneryczna.

Lu'stspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, komedya *f.*

Lu'stspieldichter, *sm.* =s, *pl.* —, komedyopisarz *m.*

Lu'stverderber, *sm.* =s, *pl.* —, psujący *m.* zabawę.

Lu'stwäldchen, *sn.* =s, *pl.* —, gaik *m.*, lasek *m.*, park *m.*

Lustwa'ndeln, *vn.* (sein) przechadzać się.

Luthera'ner, *sm.* =s, *pl.* —, luteranin *m.*, luter *m.*

Luthera'nerin, *sf. pl.* =innen, luterka *f.*

Lu'therisch, *adi.* luterski.

Lu'thertum, *sn.* =(e)s, luteranizm *m.*

Lu'tschbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, węzełek *m.* do ssania dla dzieci, smoczek *m.*

Lu'tschen, *va.* (haben) smoktać.

Lu'tscher, *sm.* obacz Lutschbeutel.

Lu'tter, *sm.* =s, wódka pierwsza, prosta, prostucha *f.*

Lu'ttern, *va.* (haben) lutrować, czyścić wódkę.

Luxuriö's, *adi.* zbytkowny, wykwintny; *adv.* zbytkownie, wykwintnie.

Lu'xus, *sm.* —, zbytek *m.*, przepych *m.*; — treiben zbytkować.

Lu'xusartikel, *sm.* =s, *pl.* —, **Lu'xusware**, *sf. pl.* =n, artykuł, towar zbytkowy.

Luze'rne, *sf.* dzięcielina *f.*, koniczyna błękitna, koniczyna ślimaczna, kozioróżec *m.*

Lu'zifer, *sm.* =s, lucyper *m.*, (najstarszy z dyabłów); lucyfer *m.*, (gwiazda poranna, jutrzenka *f.*).

Ly'chnis, *sf.* firletka japońska, płomieńczyk *m.*, smołka *f.* (roślina).

Lympha'tisch, *adi.* limfatyczny.

Ly'mphe, *sf. pl.* =n, limfa *f.*

Ly'mphgefäße, *sn. pl.* naczynia *pl.* limfatyczne.

Lynch, (wym.: lincz) *sm.* ukaranie doraźne bez wyroku.

ly'nchen, (wym.: linczen), *va.* i *vn.* ubić, ukarać na miejscu przez ubicie bez wyroku sądowego.

Ly'nchjustiz, *sf.* (wym. lincz-) sąd doraźny ludowy, ukaranie *n.* ubiciem.

Ly'ra, *sf. pl.* Lyren, lira *f.*; nazwa jednej z północnych konstelacyi.

Ly'rik, *sf.* liryka *f.*, poezya liryczna.

Ly'riker, *sm.* =s, *pl.* —, liryk *m.*, poeta liryczny.

ly'risch, *adi.* liryczny; *adv.* lirycznie.

Lyze'um, *sn.* =s, *pl.* Lyzeen, liceum *n.*, szkoła średnia.

Ende des ersten Bandes.

Koniec tomu pierwszego.

Anhang.

Das nachfolgende Wörterverzeichnis enthält in alphabetischer Folge diejenigen Ausdrücke, deren Schreibung infolge der im Laufe des Erscheinens des vorliegenden Bandes eingetretenen Vereinheitlichung der deutschen Rechtschreibung eine Änderung erfahren hat.

Dodatek.

„Dodatek“ zawiera porządkiem abecadłowym spis wyrazów niemieckich, o ile one uległy zmianie wskutek zaprowadzenia jednolitej pisowni niemieckiej, która nastąpiła w czasie druku i pojawienia się zeszytami niniejszego tomu.

Str. 1.

Ab=eichen

Str. 2.

Abbau
Abbiß, =sses, =sse

Str. 4.

Ab=konterfeien
Ab=kopieren
Abdikation

Str. 6.

Abdizieren
Abendrot = Abendröte *sf.*
Abendtau
Aberkennungsurteil
Abessen, issest ab, ißt ab
Abfahrt
Abfahrtsflage
Abfahrtszeit
Abfall

Str. 8.

Ab=fließen, floß ab
Abfluß, =sses
Abflußrinne, Abflußröhre
Ab=fressen, frissest (frißt), frißt ab.
Abführen (*sn.*)
Abführmittel

Str. 9.

Abgedroschen
Ab=gehen, ging ab
Abgelegen
Ab=gewinnen
Ab=gießen, goß ab

Str. 10.

Abguß, =sses
Ab=haspeln

Str. 12.

Abiturie'nt
Ablaß
Ablaßbrief
Ab=lassen, =lässest, läßt ab
Ablaßhandel
Ablaßjahr
Ablaufen

Str. 13.

Ab=leugnen
Ableugnungseid

Str. 14.

Ablohnung
Ab=löten
Ab=mergeln
Ab=messen, missest, mißt ab

Str. 15.

Abnahme
Ab=nötigen

Str. 16.

Ab=raten, rätst, rät, riet ab, habe abgeraten (abraten ꝛc.)
Abrechnung
Abrechte
Abreise
Ab=reißen, riß ab

Str. 17.

Ab=rispen
Abriß, =sses
Ab=rüsten
Abszeß, Abszeß, =sses

Str. 19.

Ab=schließen, schloß ab
Abschluß, =sses

Str. 20.

Abschuß, =sses

Str. 21.

Abseits

Str. 22.

Absproß
Absprößling

Str. 24.

Abstrakt
Abstraktion

Str. 25.

Ab=tauen
Abteil
Ab=teilen
Abteilung
Abton
Ab=tun
Ab=töten

Str. 26.

Abtrift
Ab=urteilen
Ab=verlangen
Ab=wachsen, wächst, wächst ab, abgewachsen
Abwärts

Str. 27.

Abwechslungsweise
Abwehr
Abweisung

Str. 29.

Akzent, Accent
Akzentuation, Accentuation
Akzentuieren, accentuieren
Akzept, Accept
Akzeptant, Acceptant
Akzeptation, Acceptation
Akzeptieren, acceptieren
Akzeß, Acceß =sses
Akzessist, Accessist

Akzessit, Accessit
Akzessorisch, accessorisch
Akzessorium, Accessorium
Akzidens, Accidens
Akzidental, accidental

Str. 30.

Akzidenz, Accidenz
Akzise, Accise
Akklamation, Acclamation
Akklimatisieren, acclimatisieren
Akkommodation, Accommodation
Akkommodieren, accommodieren
Akkompagnieren, accompagnieren
Akkord, Accord
Akkordieren, accordieren
Akkreditieren, accreditieren
Akkurat, accurat
Akkuratesse, Accuratesse
Akkusativ, Accusativ

Str. 31.

Ackergerät
Ackerkrummbaß

Str. 32.

Akt
Akte
Aktenmäßig
Aktenstück
Aktie
Aktion
Aktionär
Aktiv
Aktiva
Aktivhandel
Aktivität
Aktualität
Aktuar
Aktuell
Aderlaß
Aderlaßbinde
Aderlaßeisen
Adjektiv
Adjektivisch

Str. 33.

Adjunkt
Adreßbuch
Adreßdebatte
Advokat
Advokatur
Advokatenkammer
Advokatenkniff
Advokatenordnung
Advozieren
Aerodyna'mik
Aerome'ter
Aeronau't
Aerosta't
Aerosta'tik
Affekt
Affektioniert
Affektieren

Str. 34.

Affektlos
Affizieren

Str. 35.

Eichamt
Eichen
Eichstempel
Eichung
Akatholizismus

Str. 37.

Allei'nseligmachend

Str. 38.

Allokution
Allopa'th
Allo'tria

Str. 40.

Altenteil
Altersgenoß
Altertum
Altertümelei
Altertümler
Altertümlich
Altertumsforscher
Altertumskunde
Eltervater

Str. 41.

Amboß

Str. 42.

Amplifikation
Amputie'rung
Amtsmißbrauch
Amtssaß, =ssen
Amtstätigkeit

Str. 43.

Amulett
Amusement, (wym. amüzman).

Str. 45.

Anbiß

Str. 47.

Anderteils

Str. 48.

An=essen, issest (ißt), ißt an

Str. 50.

Anfluß, =sses

Str. 51.

Anfressen, frissest (frißt), frißt an

Str. 52.

An=gehen, ging an

Str. 53.

Angelrute
An=gießen, goß an
Anglikanisch
Anglizismus

Str. 55.

Anguß, =sses
An=halten, hältst an
Anämie
An=hangen, An=hängen, hing an

Str. 58.

Ankern
Anklageakt

Str. 60.

Anlagekapital
Anlaß, =sses
An=lassen, lässest (läßt), läßt an
Anläßlich

Str. 61.

Anlegeschloß, =sses
An=lispeln

Str. 62.

An löten
Anmut
Anmuten

Str. 63.

Anmutig
Anmutslos
Annektieren

Str. 64.

Annunziation

Str. 65.

An=raten
Anraten

Str. 66.

An=reißen, riß an
Anriß

Str. 68.

An=schießen, schoß an

Str. 69.

An=schließen, schloß an
Anschluß
Anschlußstation
Anschlußzug

Str. 70.

An=schnüren
Anschreiber

Str. 71.

Anschuß, =sses
Anschußfaß, =sses
Anschußlinien

Str. 78.

Antezedentien, Antecedentien
Antezessor, Antecessor
An=teeren
Anteil
Anteilhaber
Anteilschein
Anthrazit
An=tun, tat an, habe angetan

Str. 79.

An=türmen
Antizipieren (anticipieren)

Str. 84.

Aposteltum

Str. 85.

Applikatur
Applizieren

Str. 87.

Arkanum
Arkade
Archidiakonus
Archidiözese

Str. 89.

Artefakt

Str. 90.

Artikulation
Artikulieren
Aszendent, Ascendent
Aszension, Ascension
Askese, Aszese, Ascese

Str. 91.

Asket, Aszet, Ascet
Asketisch, aszetisch, ascetisch
Aspekten
Aß, =sses
Assekurant
Assekuranz
Assekuranzgesellschaft
Assekuranzpolizze, Assekuranz=police
Assekurat
Assekurieren
Assoziation (Association)
Assoziieren (associieren)
Asymmetrisch
Atem

Str. 92.

Atembeschwerde
Atemholen
Atemlos
Atemzug
Atmen
Atrozität
Attacke
Attackieren
Attraktion

Str. 93.

Auktion

Str. 94.

Auf=atmen

Str. 95.

Auf=blasen, bläsest (bläst), bläst auf

Str. 97.

Auf=essen, issest (ißt), ißt auf

Str. 98.

Auf=fressen, frißt, frißt auf

Str. 99.

Auf=gehen, ging auf
Aufgießen, goß auf
Aufguß
Aufgußtierchen

Str. 102.

Auflader
Auf=lassen, lässest (läßt), läßt auf

Str. 104.

Auf=nötigen

Str. 105.

Auf=reißen, riß auf

Str. 106.

Aufriß

Str. 107.

Aufschießen, schoß auf
Auf=schließen, schloß auf

Str. 108.

Aufschluß
Aufschößling

Str. 109.

Aufsichtsrat
Auf=sitzen 4) dać się wziąć na kawał

Str. 110.

Aufsprößling

Str. 111.

Auf=tauen
Auf=teilen
Auf=tun
Auf=türmen

Str. 112.

Auf=wachsen, wächst, wächst auf

Str. 114.

Aufzieherei

Str. 115.

Augenzeuge, =n, *pl.* =n

Str. 116

Aus=atmen

Str. 117.

Aus=blasen, bläsest (bläst), bläst aus

Str. 118.

Auskultant
Auskultation

Str. 120.

Aus=essen, issest (ißt), ißt aus
Ausfluß

Str. 121.

Aus=fressen, frissest (frißt), frißt aus

Str. 122.

Aus=gehen, ging aus
Aus=gießen, goß aus

Str. 123.

Ausguß
Aus=hangen, hängst, hängt, hing aus

Str. 126.

Auskunftserteilung

Str. 128.

Aus=lesen, liest aus

Str. 129.

Aus=loten
Aus=löten

Str. 130.

Aus=messen, missest (mißt), mißt aus
Aus=müssen, mußte aus

Str. 131.

Aus=nötigen

Str. 132.

Auspizien (Auspicien)
Auspreßmaschine

Str. 134.

Aus=reißen, reißt, riß aus

Str. 136.

Aus=scheißen, schiß aus

Str. 137.

Aus=schießen, schoß aus

Str. 138.

Aus=schließen, schloß aus
Ausschluß

Str. 139.

Aus=schmeißen, schmiß aus
Aus=schneuzen

Str. 140.

Ausschuß

Str. 147.
Ausstellung, znaczy także: nagana, uwaga ujemna
Str. 149.
Aus=teilen
Austeilung
Austeiler
Aus=tun
Str. 151.
Aus=wüten
Str. 155.
Authentizität (Authenticität)
Str. 156.
Barvorschuß,
Wszystkie wyrazy od Bar= do Barvorschuß należą na str. 161.
Baccalaureat, Bakkalaureat
Baccalaureus, Bakkalaureus
Bacille, Bazille; Bacillus, Bazillus
Backgerät
Str. 157.
Badekur
Str. 158.
Bahninspizient (Bahninspicient)
Baisse (wym. bässe).
Str. 159.
Balkontür
Str. 161.
Bankaktie
Bankbillett, Bankbillet
Bankdirektor
Bank(e)rott
Zamiast Bar = Baar, ma być: zobacz str. 156.
Str. 162.
Barbarentum
Barchent
Bariton, Baryton
Barrikade
Str. 163.
Basrelief, (wym. barelief)
Baß
Baß
Baßgeige
Str. 164.
Bauchfluß
Str. 165.
Baugerät
Str. 166.
Baumtier
Bauriß
Str. 167.
Bauwut

Str. 168.
Beblä'ttern
Str. 174.
Befressen, befrißt
Str. 176.
Begießen, begoß
Str. 178.
Begrüßungsschuß
Behä'big, *adj.* żyjący w dobrobycie i dobrze wyglądający; =es Aussehen wygląd człowieka żyjącego w dobrobycie.
Behä'bigkeit, *sf.* wygląd człowieka żyjącego w dobrym bycie.
Str. 182.
Bei=drücken
Bei=fallen
Str. 183.
Bei=gießen, goß bei
Bei=messen, missest (mißt), mißt
Str. 184.
Beirat
Str. 185.
Beisaß
Bei=schießen, schoß bei
Bei=schließen, schloß bei
Beischluß
Beißen, beißest, beißt, biß
Str. 194.
Bemessen, bemissest (bemißt), bemißt
Bemäßigen
Benachteil(ig)en
Benachteil(ig)ung
Str. 195.
Benötigen
Str. 196.
Beraten, berätst rc.
Berater
Beratschlagen
Beratschlagung
Beratung
Beratungssaal
Beratungsstimme
Str. 198.
Bergfluß
Str. 199.
Bergkristall (Bergkrystall)
Bergrat
Bergschloß
Bergtal
Bergteer
Bergurteil

Str. 200.
Bernsteineinschluß
Berötеln
Str. 201.
Berufstätigkeit
Str. 202.
Besä'nftigen
Besä'nftigung
Str. 203.
Bescheißen, . . . beschiß
Beschießen, . . . beschoß
Str. 204.
Beschließen, . . . beschloß
Beschluß
Beschlußfähigkeit
Beschlußfassung
Beschlußnahme
Beschlußfreiheit
Beschlußreif
Str. 207.
Beseu'fzen
Str. 208.
Besitztum
Str. 210.
Bestandteil
Bestätigungsurteil
Str. 214.
Betä'tigen
Betä'tigung
Betauen
Beteilen
Beteiligen
Beteiligter
Beteiligung
Beteuern
Beteuerung
Beteuerungsformel
Betören
Betörer
Betörtheit
Betörung
Betränen
Betürmen
Str. 216.
Betrugsprozeß
Str. 218.
Beurteilen
Beurteiler
Beurteilung
Beurteilungsart
Beurteilungsvermögen
Beuteanteil
Str. 219.
Bevorteilen
Str. 221.
Bewußt
Bewußtlos

Kaprizieren (kapricieren)
Kaptur
Kapuze
Kapuziner
Kapuzinerbrot
Kapuzinerkirche
Kapuzinerkloster
Kapuzinermönch
Kaputt
Kaputtrock
Karabiner
Karabinier
Karaffe
Karaffine
Karambol
Karambolage, Carambolage
Karambolieren, carambolieren
Karbonade
Karbunkel
Karzer
Kardinal
Kardinalbischof
Kardinalskollegium
Kardinalshut
Kardinalswürde
Karesse
Karessieren
Karikatur
Karikaturgemälde
Karikaturenzeichner
Karikaturist
Karikieren
Kariös, *adj.* dziurawy (ząb)
Karmeliter
Karmeliterkirche
Karmeliterkloster
Karmelitermönch
Karneol
Karneval
Karosse
Karotte

Str. 258.

Karriere, Carriere
Karussell
Karton
Kartonnage
Kartonieren
Kaskade
Kasematte
Kasino
Kassa
Kassenanweisung
Kassenbestand
Kassenbillet
Kassenbuch
Kassendieb
Kassendiebstahl
Kassengeld
Kassenschein
Kassenwesen
Kassation
Kassationsgericht
Kassationshof
Kasserolle
Kassette
Kassier
Kassieren
Kassierung
Kastell
Kastellan
Kastellanei
Kastor
Kastrat
Kastration
Kastrieren
Kastrierung
Kasuar
Kasuist
Kasuistik
Kasus (Casus)
Kataster
Kausal
Kausalität
Kausalnexus
Kautel
Kaution
Kautionsleistung
Kautionssumme
Kavalkade
Kavalier
Kavaliermäßig
Kavallerie
Kavalleriegefecht
Kavallerist
Kavent
Kaviar
Kavieren
Zedent, Cedent

Str. 259.

Zedentin, Cedentin
Zeder
Zedernharz
Zedernholz
Zedernöl
Zedernwald
Cedieren, Zedieren
Cedierung, Zedierung
Zement
Zementieren
Zementierung
Zensieren, Censieren
Zensor, Censor
Zensur, Censur
Zensurwidrig, Censurwidrig
Centifolie, Zentifolie
Centimeter, Zentimeter
Zentner
Zentnerlast
Zentnerschwer
Zentral
Zentralbewegung
Zentralfeuer
Zentralisation
Zentralisieren
Zentralismus
Zentralität
Zentralkraft
Zentralpunkt
Zentralschule
Zentrifugal
Zentrifugalkraft
Zentripetal
Zentripetalkraft
Zentrum
Ceremonie, Zeremonie
Ceremoniell, Zeremoniell
Ceremonienmeister, Zeremonienmeister
Ceremoniös, Zeremoniös
Zertieren, certieren
Zertifikat, Certificat
Zertifizieren, certificieren
Cervelatwurst, Zervelatwurst
Cession, Zession
Cessionär, Zessionär

Str. 260.

Scharade (Charade)
Karfreitag
Scharlatan (Charlatan)
Scharlatanerie (Charlatanerie)
Scharnier
Scharpie (Charpie)
Karsamstag, *sm.* -s, wielka sobota
Karwoche
Chemikalien
Schikane (Chicane)
Schikanieren (Chicanieren)

Str. 261.

Schokolade
Christentum

Str. 262.

Zibebe
Zikade (Cicade)
Zider, Cider
Ziderwein, Ciderwein
Zigarre, Cigarre
Zigarrenasche, Cigarrenasche
Zigarrenbüchse, Cigarrenbüchse
Zigarrenfabrik, Cigarrenfabrik
Zigarrenfabrikant, Cigarrenfabrikant
Zigarrenfabrikation, Cigarrenfabrikation
Zigarrenlager, Cigarrenlager

Zigarrenspitze, Cigarrenspitze
Zigarrentasche, Cigarrentasche
Zigarette, Cigarette
Zigarettenhülse, Cigarettenhülse
Zigarettenpapier, Cigarettenpapier
Zirka, circa
Zirkular, Circular
Zirkularschreiben, Circularschreiben
Zirkulation, Circulation
Zirkulieren, Circulieren
Zirkumskribieren, circumscribieren
Zirkumskription, circumscription
Zirkus, Circus
Ziselieren, ciselieren
Ziselierkunst, Ciselierkunst
Ziselierung, Ciselierung
Zisterzienser, Cistercienser
Zisterzienserin, Cisterciensein
Zisterzienserkloster, Cisterciensekloster
Zisterzienserorden, Cisterciensererorden
Zisterne, Cisterne
Zitadelle, Citadelle
Zitat, Citat
Zitation, Citation
Zitieren, citieren
Zitierung, Citierung
Zitrat, Citrat
Zitronat, Citronat
Zitrone (Citrone)
Zitronenbaum (Citronenbaum)
Zitronengelb (Citronengelb)
Zitronenkraut (Citronenkraut)
Zitronenmelisse (Citronenmelisse)

Str. 263.

Zitronenöl (Citronenöl)
Zitronenpresse (Citronenpresse)
Zitronensaft (Citronensaft)
Zitronensäure (Citronensäure)
Zitronenschale (Citronenschale)
Zitronenwasser (Citronenwasser)
Zivil, civil
Zivilamt, Civilamt
Zivilbeamter, Civilbeamter
Zivildienst, Civildienst
Zivilehe, Civilehe
Zivilgericht, Civilgericht
Zivilgesetz, Civilgesetz
Zivilgesetzbuch, Civilgesetzbuch
Zivilisation, Civilisation
Zivilisatorisch, Civilisatorisch
Zivilisieren, Civilisieren
Zivilisierung, Civilisierung
Zivilist, Civilist
Zivilliste, Civilliste
Zivilkleidung, Civilkleidung
Zivilperson, Civilperson
Zivilposten, Civilposten
Zivilprozeß, Civilprozeß
Zivilprozeßordnung, Civilprozeßordnung
Zivilrecht, Civilrecht
Zivilrechtlich, Civilrechtlich
Zivilstand, Civilstand
Zivilverfahren, Civilverfahren
Klarinette
Klarinettist
Klasse
Klassengeist
Klassenlehrer
Klassenlotterie
Klassensteuer
Klassensystem
Klassenvorstand
Klassenweise
Klassizität
Klassifikation
Klassifizieren
Klassiker
Klassisch
Klausel
Klausur-
Klaviatur
Klavier
Klavierbegleitung
Klavierstimmer
Klavierspiel
Klavierspieler
Klavierspielerin
Klerikal
Klerikaler
Klerikus
Kleriker
Klerus
Klerisei
Klient
Klientel
Klientin
Klientschaft
Kloake
Klub
Klubist

Str. 264.

Klubgast
Koadjutor
Koalition
Kokarde
Kokon, Cocon
Kokosbaum
Kokosnuß
Kokosöl
Kokospalme
Kokosschale
Kodex, Codex
Kodizill, Codicill
Kodizillarisch, codicillarisch
Kodifikation, Codification
Kodifikator, Codificator
Kodifizieren, codificieren
Kodifizierung, Codificierung
Koeffizient
Kognak, Cognac
Kohäsion
Zölibat, Cölibat
Kolibri
Kollaborator
Kollateral
Kollateralen
Kollaterallinie
Kollation
Kollationieren
Kollationator
Kallatorur
Kollat
Kollektaneen
Kollektant
Kollekte
Kollektion
Kollektiv
Kollektivbegriff
Kollektivisch
Kollektivum
Kolleg
Kollege
Kollegial
Kollegialgericht
Kollegialisch
Kollegialität
Kollegialkirche
Kollegialsystem
Kollegiat
Kollegienheft
Kollegiengeld
Kollegium
Kollet
Kollidieren
Kollision
Kollisionsfall

Str. 265.

Kollo, Collo
Kolloquium
Kolludieren
Kolonial
Kolonialhandel
Kolonialminister
Kolonialministerium
Kolonialpolitik
Kolonialsystem
Kolonialware
Kolonie
Kolonisation

Kolonisieren
Kolonist
Kolonnade
Kolonne
Kolophonium
Koloratur
Koloratursängerin
Kolorieren
Kolorist
Kolorit
Kolportage
Kolporteur
Kolportieren
Kolumne
Kombination
Kombinationsgabe
Kombinieren
Komfort
Komfortabel
Komitat
Komitee, Comité
Komiteemitglied, Comitémitglied
Kommandant
Kommandantur
Kommandeur
Kommandieren
Kommanditär
Kommandite
Kommanditgesellschaft
Kommanditist
Kommando
Kommandostab
Kommendant
Kommende
Kommensurabel
Kommensurabilität
Komment
Kommentar
Kommentator
Kommentieren
Kommerziell
Kommerzienrat
Kommers
Kommersbuch
Kommersieren
Kommerz
Kommilitone
Kommis, Commi
Kommissariat
Kommissär
Kommißbrot

Str. 266.

Kommißhemd
Kommißkleidung
Kommission
Kommissionsbureau
Kommissionshandel
Kommissionslager
Kommissär
Kommissorium
Kommittent
Kommittieren
Kommode
Kommodität
Kommun
Kommunalschule
Kommunalsteuer
Kommunalweg
Kommunale
Kommunikant
Kommunikantin
Kommunikat
Kommunikation
Kommunikationslinie
Kommunikationsminister
Kommunizieren
Kommunion
Kommunismus
Kommunist
Kommunistisch
Kommunität
Kompakt
Kompagnie, Kompanie (Compagnie)
Kompagnieführer, Compagnieführer
Kompagniegeschäft, Compagniegeschäft
Kompagniehandel, Compagniehandel
Kompagnon, Compagnon
Komparation
Komparativ
Kompaß
Kompaßnadel
Kompaßrose
Kompatibel
Kompatibilität
Kompendiarisch
Kompendiös
Kompendium
Kompensabel
Kompensation
Kompensieren
Kompetent

Str. 267.

Kompetenz
Kompetenzkonflikt
Kompetenzfrage
Kompilation
Kompilator
Kompilieren
Komplement
Komplementär
Komplementärfarben
Komplett
Komplettieren
Komplettierung
Komplex
Komplexion
Komplikation
Komplizieren
Kompliziert
Kompliment
Komplott
Komplottieren
Komponente
Komponieren
Komponist
Komposition
Kompott
Kompreß
Kompresse
Kompromiß
Kompromittieren
Kontor, Comptoir
Kontorist, Comptoirist
Komputation
Komtesse, Comtesse
Komtur
Komturei
Komturkreuz
Konkav
Konkav-konvex
Konkavspiegel
Konzentration
Konzentrieren
Konzentrierung
Konzentrisch
Konzept
Konzeptbeamte
Konzeptpapier
Konzert
Konzertflügel
Konzertieren
Konzertist
Konzertsaal
Konzertsänger
Konzertsängerin
Konzession
Konzessionieren
Konzil

Str. 268.

Konzipient
Konzipieren
Konzipist
Konklave
Konklavist
Konkludieren
Konklusion
Konklusum
Konkordat
Konkret
Konkubinat
Konkubine
Konkurrent
Konkurrenz

Konkurrenzfähig
Konkurrieren
Konkurs
Konkursausschreibung
Konkurskommissär
Konkurseröffnung
Konkursgläubiger
Konkursmasse
Konkursprüfung
Kondemnation
Kondemnieren
Kondensation
Kondensator
Kondensieren
Kondensierung
Kondition
Konditionieren
Konditor
Konditorei
Konditorladen
Kondolenz
Kondolenzbrief
Kondolenzschreiben
Kondolieren
Kondukt
Kondukteur
Konduktor
Konduite
Konduitenliste
Konfekt
Konfektion
Konfektionsgeschäft
Konferenz
Konferieren
Konfession
Konfessionell
Konfessionsbruder
Konfessionslos
Konfessionslosigkeit
Konfessionswechsel
Konfident
Konfidentiell
Konfirmand

Str. 269.

Konfirmandin
Konfirmation
Konfirmieren
Konfiskation
Konfiszieren, konfiszieren
Konfiszierung, Konfiszierung
Konflikt
Konföderation
Konföderieren
Konform
Konformität
Konfrontation
Konfrontieren
Konfrontierung
Konfundieren
Konfus
Konfusion
Konfusionsrat
Kongestion
Konglomerat
Kongregation
Kongreß
Kongreßmitglied
Kongruent
Kongruenz
Konjektur
Konjugation
Konjugieren
Konjunktion
Konjunktiv
Konjunktur
Konnex
Konnexion
Konnivenz
Konskribieren
Konskription
Konskriptionspflichtig
Konsekration
Konsekrieren
Konsens
Konsentieren
Konsequent
Konsequenz
Konservativ
Konservatorium
Konserve
Konservieren
Konservierung
Konsignation
Konsignieren
Konsilium
Konsistenz
Konsistorialrat
Konsistorium
Konsolation
Konsolidation
Konsolidieren
Konsolidierung
Konsonant
Konsonanz
Konsorte

Str. 270.

Konsortium
Konspiration
Konspirieren
Konstabler
Konstatieren
Konstatierung
Konstellation
Konsternation
Konsternieren
Konstituieren
Konstituierung
Konstitution
Konstitutionalismus
Konstitutionell
Konstitutionswidrig
Konstruktion
Konstruieren
Konsul
Konsulat
Konsulent
Konsultation
Konsultativstimme
Konsultieren
Konsument
Konsumieren
Konsumtion
Konsumtionssteuer
Konsumverein
Kontakt
Kontagiös
Kontagiosität
Kontemplativ
Konterfei
Konterfeien
Kontext
Kontinent
Kontinental
Kontinentalsystem
Kontingent
Kontingentieren
Kontingentierung
Kontinuation
Kontinuieren
Kontinuierlich
Kontinuität
Konto, Conto
Kontokorrent, Contocorrent
Kontur
Kontrabande
Kontrabaß
Kontrakt
Kontraktlich
Kontraktmäßig
Kontradiktion
Kontradiktorisch
Kontrahent
Kontrahieren

Str. 271.

Kontrapunkt
Konträr
Kontrasignieren
Kontrast
Kontrastieren
Kontravention
Kontribuent
Kontribuieren
Kontribution
Kontrolle
Kontrollieren
Kontrollor, Kontrolleur
Kontroverse
Kontumaz

Kontumazieren
Kontumazierung
Kontumazurteil
Kontusion
Konvalidation
Konvenienz
Konvenieren
Konvent
Konventikel
Konventikelwesen
Konvention
Konventionalstrafe
Konventionsfuß
Konventionsmünze
Konventionell
Konversation
Konversationslexikon
Konversieren
Konversion
Konvertieren
Konvertit
Konvertitin
Konvex
Konvex-konkav
Konvexität
Konvikt
Konvolut
Konvulsion
Konvulsivisch
Kooperator
Koordination
Koordinieren
Kopie
Kopierbuch
Kopieren
Kopist
Kopula
Kopulation
Kopulationsschein
Kopulieren
Kordial
Kordialität
Kordon
Korduan
Koriander
Kornett
Korporal
Korporation
Korps, Corps
Korpulent
Korpulenz

Str. 272.

Korrekt
Korrektheit
Korrektion
Korrektionsanstalt
Korrektionshaus
Korrektor
Korrektur
Korrepetieren
Korrepetitor
Korrepetition
Korrespondent
Korrespondieren
Korrespondenz
Korrespondenzkarte
Korridor
Korrigieren
Korrumpieren
Korrupt
Korruption
Korsar
Korsarenschiff
Korsett
Korvette
Kostüm
Kostümieren
Kotelett *sn.*, Kotelette *sf.*
Koterie
Kotillon
Kulant, coulant
Kulanz
Kulisse, Coulisse
Kupieren, coupieren
Kurant, courant
Kurier
Kurierzug
Kurs
Kursieren
Kurswert
Kurszettel
Kurtine, Courtine
Kuvert, Couvert
Kuvertieren, Couvertieren
Kraß
Kravatte
Kreatur
Kredenz
Kredenzen
Kredit
Kreditbrief

Str. 273.

Kreditkasse
Kreditfähig
Kreditieren
Kreditinstitut
Kreditiv
Kreditor
Kreditpapier
Kreditsystem
Kreditverein
Kreditwesen
Kreieren
Kreierung
Krepieren
Kretin
Kretinismus
Krida
Kridatar
Kriminal
Kriminalgericht
Kriminalist
Kriminalprozeß
Kriminaluntersuchung
Kriminell
Kruzifix
Kubik-
Kubikinhalt
Kubikmaß
Kubikwurzel
Kubus
Kujon
Kujonieren
Kulmination
Kulminationspunkt
Kulminieren
Kult
Kultivieren
Kultur
Kulturgeschichte
Kulturmensch
Kultus
Kultusgemeinde
Kultusministerium, *sn.*, -s, ministeryum *n.* wyznań (i oświaty).
Kumulation
Kumulieren
Kur
Kurand
Kurandin
Kuratel
Kurator
Kurialstil
Kurie
Kurieren
Kurios
Kuriosität
Kurpfuscher
Kurpfuscherei
Kurrende
Kurrent
Kurrentien
Kurrentschrift
Kurs
Kursorisch
Kursus
Kurve
Kustos
Zyklop, Cyklop
Zyklus, Cyklus
Zylinder, Cylinder
Zylinderhut, Cylinderhut
Zylindrisch, cylindrisch
Zimbal

Str. 274.

Zypresse, Cypresse
Zypressenholz, Cypressenholz
Zypressenöl, Cypressenöl

Zypreſſenwald, Cypreſſenwald
Tſchako
Zar
Zarentum
Zarin

Str. 275.

Dachgeſchoß

Str. 276.

Damaszener, Damascener
Damaszenerpflaume, Damascenerpflaume
Damaszieren, damascieren

Str. 280.

Darmkanal
Dartun

Str. 281.

Daß

Str. 282.

Davon-müſſen, mußte davon, habe davon gemußt

Str. 283.

Davon-tun ꝛc.
Dekampieren
Dekan
Dekanat
Dekantieren
Dekartieren
Dekartierung
Dekatiſieren
Dekatiſierung
Dezember
Dezennium, Decennium
Dezent, Decent
Dezentraliſation
Dezenz, decenz
Dezernat, Decernat
Dezernent, Decernent

Str. 284.

Dezigramm, Decigramm
Deziliter, Deciliter
Dezimal, decimal
Dezimalbruch, Decimalbruch
Dezimaleinteilung, Decimaleinteilung
Dezimalmaß, Decimalmaß
Dezimalrechnung, Decimalrechnung
Dezimalſyſtem, Decimalſyſtem
Dezimalwage, Decimalwage
Dezimeter, Decimeter
Dezimieren, decimieren
Deckoffizier
Deklamation
Deklaration
Deklarativ
Deklarieren
Deklination
Deklinierbar
Deklinieren
Dekokt
Dekolletieren
Dekorateur

Str. 285.

Dekoration
Dekorationsſtück
Dekorativ
Dekorieren
Dekortieren
Dekorum
Dekret
Dekretale
Dekretieren
Dedikation
Dedizieren, dedicieren
Deduktion
Deduktionsverfahren
Deduzieren, deducieren
Defekt
Defekt
Defizient, Deficient
Defizit, Deficit

Str. 286.

Delektieren
Delikat
Delikateſſe
Delikateſſenhändler
Delikt
Demarkationslinie

Str. 287.

Demut
Demütig
Demütigen
Demütigung
Dengelamboß, -ſſes

Str. 288.

Denunziant, Denunciant
Denunzieren, denuncieren

Str. 289.

Deſzendent, Deſcendent
Deſzendenz, Deſcendenz
Desinfektion
Desinfektor
Desinfizieren, desinficieren
Deſpektierlich
Deſtruktion
Deſtruktiv

Str. 290.

Deutſchtum
Deutſchtümelei
Deutſchtümeln
Deutſchtümler
Deutſchtümlich
Diakon
Dialekt
Dialektik
Dialektiker

Str. 292.

Dicktuerei
Diktat
Diktator
Diktieren
Diktion
Diktum

Str. 293.

Dienertum

Str. 294.

Dienſttuend

Str. 296.

Diözeſan
Diözeſe
Direkt
Direktion
Direktor
Direktorium

Str. 297.

Diskant
Diskantiſt
Diszeptieren, disceptieren
Diſziplin, Disziplin
Diſziplinariſch, disziplinariſch
Diſziplinaruntersuchung, Disziplinaruntersuchung
Diſziplinierbar, disziplinierbar
Diſziplinieren, disziplinieren
Discont, Diskont
Discontfuß, Diskontfuß
Discontierbar, diskontierbar
Discontieren, diskontieren
Diskonvenienz
Diskredit
Diskreditieren
Diskret
Diskretion
Diskretionär
Diskurrieren
Diskurs
Diskuſſion
Diskutierbar
Diskutieren
Diſſektor

Str. 298.

Diſtrikt
Diſtriktsreiter
Dozent, Docent
Dozieren, Docieren
Doktern

Str. 299.

Doktor
Doktordisputation

Doktorin
Doktorhut
Doktormantel
Doktormäßig
Doktormiene
Doktorwürde
Doktorand
Doktorat
Doktorieren
Doktorschaft
Doktrin
Doktrinär
Doktrinarismus
Dokument
Dokumentarisch
Dokumentieren

Str. 300.

Domkapitel
Domkapitular
Domizil
Domizilieren
Dominikaner
Doppeldukaten

Str. 301.

Doppelschloß
Doppelschluß
Doppelkonvex

Str. 302.

Dornental
Dornschloß, -sses

Str. 303.

Dublette
Dublieren
Dublone
Dusche
Dozent
Dozieren

Str. 308.

Dreiteilbar
Dreiteilend
Dreiteilig
Dreiteilung

Str. 309.

Droge

Str. 310.

Druckzylinder, Druckcylinder

Str. 312.

Dukaten
Dukatengold
Duktil
Duktilität

Str. 314.

Dunkelrot
Duplikat

Str. 315.

Durch-beißen, . . . biß durch
Durch-beraten ꝛc.
Durch-blasen, bläsest (bläst), bläst durch
Durch-bleuen

Str. 316.

Durchfluß
Durch-fressen, frissest (frißt), frißt durch

Str. 317.

Durch-gehen, ging durch
Durch-gießen, goß durch
Durchguß, -sses

Str. 318.

Durch-lassen, lässest (läßt), läßt durch
Durch-lesen, liesest (liest), liest durch
Durchmessen, missest (mißt), mißt durch

Str. 319.

Durchreißen, reißest (reißt), reißt, riß durch
Durchriß
Durch-schießen, schoß durch

Str. 322.

Durch-wachsen, wächst, wächst durch
Durchwüten

Str. 324.

Eclatant, eklatant
Edelmut
Edelmütig

Str. 325.

Edikt
Ediktmäßig
Edukation
Effekt
Effektenbörse
Effektenkurs
Effektenhandel
Effektenmarkt
Effektenhascherei
Effektiv(e)
Effektuieren

Str. 326.

Ehegenoß
Ehegatten
Eheprozeß
Ehetunlichst
Ehrenakzept, Ehrenaccept
Ehrenakzeptant, Ehrenacceptant
Ehrenakzeptation, Ehrenacceptation
Ehrenbürgertum
Ehrenschuß
Ehrentat

Str. 330.

Eidgenoß

Str. 331.

Eigentum
Eigentümer
Eigentümerin
Eigentümlich
Eigentümlichkeit
Eigentumsklage
Eigentumsrecht

Str. 332.

Eimerfaß, -sses
Einatmen
Einatmung

Str. 333.

Ein-beißen, biß ein
Ein-blasen, blast ein

Str. 334.

Einkassieren
Einkassierung
Einesteils

Str. 335.

Ein-exerzieren

Str. 337.

Ein-fassen, faßte ein, habe eingefaßt
Einfluß
Einflußlos
Einflußreich
Ein-fressen, frißt, frißt ein

Str. 338.

Eingangstor

Str. 339.

Ein-gießen, goß ein

Str. 340.

Einguß
Eingußtierchen
Eingußtrichter

Str. 341.

Einher-gehen, ging einher

Str. 343.

Einladen, ladest, lädst, ladet, lädt ein

Str. 344.

Einlagekapital
Einlaß
Ein-lassen, läßt, laßt ein
Einlaßgeld
Einlaßkarte

Str. 345.

Ein-lesen, liest, liest ein
Ein-loten
Einlotung

Str. 346.

Ein-messen, missest (mißt), mißt ein
Ein-mieten

Einmieter
Einmietling
Einmut
Einmütig
Einmütigkeit

Str. 347.

Ein-nötigen

Str. 348.

Ein-raten 2c.

Str. 349.

Einreichungsprotokoll
Ein-reißen, riß ein
Einriß, -sses

Str. 350.

Ein-schießen, schoß ein

Str. 351.

Ein schließen, schloß ein

Str. 352.

Einschluß
Einschlußweise
Einschlußzeichen
Ein-schmeißen, schmiß ein

Str. 353.

Einschreibgebühr
Einschuß

Str. 355.

Einstandsgebühr

Str. 357.

Eintagstierchen
Ein-teeren
Einteilbar
Ein-teilen
Einteilig
Einteilung
Einteilungszahl
Ein-tun
Ein-türen
Ein türmen

Str. 358.

Einverleibungsgebühr

Str. 364.

Eisengerät
Eisenguß
Eisengußwaren
Eisennuß

Str. 365.

Eisenteilchen
Eisenton
Eisentor
Eisenturm
Eisentür
Eiterfluß

Str. 366.

Eklektizismus
Ekstatisch
Elektrizität
Elektrizitätserreger
Elektrizitätsleiter
Elektrizitätsmesser
Elektrizitätssammler

Str. 367.

Elektrizitätsträger
Elektrizitätswage
Elefant
Elefantenähnlich
Elefantenartig
Elefantendick
Elefantenfuß
Elefantenlaus
Elefantenorden
Elefantenrüssel
Elefantenweibchen
Elefantenzahn
Elefantin

Str. 369.

Emanzipation
Emanzipationsbestrebungen
Emanzipieren
Emanzipierung
Emigrantentum
Emissionskurs

Str. 372.

Emporgeschoß
Empor-schießen, schoß empor.

Str. 373.

Empor-türmen
Encyklika, Enzyklika
Encyklopädie, Enzyklopädie
Encyklopädisch, enzyklopädisch
Encyklopädist, Enzyklopädist
Endbeschluß

Str. 374.

Endurteil

Str. 375.

Engpaß

Str. 378.

Entgegen-fließen, floß entgegen
Entgegen-gehen, ging entgegen

Str. 382.

Entmutigen
Entraten 2c.

Str. 383.

Enträtseln
Entreißen, entriß
Entschädigungskapital

Str. 384.

Entschließen, entschloß
Entschluß

Str. 385.

Entsprießen, entsproß

Str. 386.

Entwenden

Str. 388.

Entzwei-beißen, biß entzwei
Entzwei-bersten
Entzwei-brechen
Entzwei-fallen
Entzwei-gehen
Entzwei-reißen
Entzwei schlagen
Entzwei-schneiden
Entzwei-sein
Entzwei spalten
Entzwei-springen
Esen

Str. 389.

Erbanteil

Str. 390.

Erbeigentum
Erbgenoß

Str. 391.

Erbschaftsteilung
Erbschoß
Erbteil

Str. 392.

Erdesen
Erdgeschoß
Erdmeßkunst
Erdnuß
Erdriß
Erdteil

Str. 394.

Erfließen, erfloß

Str. 396.

Ergießen ergoß

Str. 397.

Erguß

Str. 399.

Erlaß, -sses

Str. 400.

Ermessen, ermissest (ermißt), ermißt

Str. 401.

Ermutigen
Eroberungssüchtig

Str. 402.

Erraten 2c.
Erröten

Str. 403.

Erschießen, erschoß
Erschließen, erschloß

Str. 404.

Ersprießen, ersproß

Str. 405.

Erteilen

Str. 406.

Erwerbstätigkeit

Str. 407.

Erzbistum
Erzherzogtum

Str. 445.
Fraktion
Fraktur
Str. 446.
Frankatur
Frankaturnote
Frankaturzwang
Franko
Str. 447.
Freimütig
Freischuß, =sses
Str. 448.
Freske, *sf. pl.* =n freska *f.*, malowidło *n.* al fresco.
Fressen, frißt, frißt
Freßgier
Freßwehe
Freudenschuß, =sses
Freudenträne
Str. 449.
Frikassee
Frikassieren
Friedensabschluß, =sses
Friedenskuß, =sses
Str. 450.
Fronacker
Fronaltar
Fronarbeit
Fronbar
Fronbauer
Frondienst
Frone
Fronen
Fronfasten
Fronfeste
Fronfrei
Fronfuhren
Frongeld
Frongut
Fronhäusler
Fronheer
Fronleichnam
Fronleichnamsfest
Fronpflichtig
Fronweise
Str. 451.
Froschbiß, =sses
Str. 452.
Fruktifikation
Fuchsrot
Str. 454.
Fuhrfrone
Funktion
Fünfteilig

Str. 455.
Fürbaß
Str. 456.
Fürstentum
Str. 458.
Galeerensklave
Str. 459.
Galerie
Gallikanisch
Gallizismus
Str. 462.
Gartengerät
Gartau
Garteil
Gäßchen
Str. 464.
Gaze'lle
Str. 466.
Gebiß, =sses
Gebühr
Gebühren
Gebührenbemessungsamt
Gebührenfrei
Str. 467.
Gebührennachlaß
Gebührlich
Gebührlichkeit
Str. 470.
Gefaßt
Str. 472.
Gegenindizien, Gegenindicien
Str. 473.
Gegenteil
Gegenteilig
Str. 474.
Gehen, ging
Str. 478.
Geisterzitierung, Geistercitierung
Str. 479.
Gelaß, =sses
Str. 483.
Gemeindeausschuß, =sses
Gemeinderat
Gemeinfaßlich
Str. 484.
Gemüt
Gemütlich
Gemütlichkeit
Gemütlos

Gemütsart
Gemütsbewegung
Gemütsfassung
Gemütskrank
Gemütslage
Gemütsleben
Gemütsneigung
Gemütsregung
Gemütsruhe
Gemütsunruhe
Gemütsvoll
Str. 485.
Genießen, genoß
Genoß, =ssen
Str. 486.
Genuß, =sses
Genußsucht
Genußsüchtig
Str. 487.
Gerät
Geraten ꝛc.
Geratewohl
Str. 488.
Gerätkammer
Gerätschaft
Str. 489.
Gerichtsgebühren
Gerichtsrat
Str. 490.
Gesamt
Gesamtbetrag
Gesamteigentum
Gesamteindruck
Gesamtgut
Gesamtheit
Gesamtkauf
Gesamtschaft
Gesamtschuldner
Gesamtverbürgung
Gesamtzahl
Str. 491.
Geschäftsanteil
Str. 493.
Geschlechtsteile
Str. 494.
Geschoß, =sses
Str. 496.
Gesellschaftstier
Str. 497.
Gesichtsröte